Nábožné Výlevy

POUČNÁ A OBRADNÁ MODLITEBNÁ KNIHA S JEDNOTNÝM CIRKEVNÝM SPEVNÍKOM

PRE

KATOLÍCKEHO KRESŤANA

NA POUŽÍVANIE V KOSTOLE I DOMA

SOSTAVIL

† Dr. ANDREJ RADLINSKÝ,

zakladateľ Spolku sv. Vojtecha

ŠTRNÁSTE, OPRAVENÉ A DOPLNENÉ VYDANIE

TRNAVA 1945

Nihil obstat.

Tyrnaviae die 7. Novembris 1945.

Augustinus Raška m. p.,
censor dioecesanus.

Nr. 5576/1945.

Imprimatur.

Tyrnaviae die 8. Novembris 1945.

Dr. Ambrosius Lazík m. p.,
vicarius generalis.

TLAČOU KNÍHTLAČIARNE SPOLKU SV. VOJTECHA
V TRNAVE.

PREDSLOV K XIV. VYDANIU.

Blahej pamäti Dr. Andrej Radlinský sostavil a vydal v roku 1850 veľkú modlitebnú knihu, ktorej dal názov: „Nábožné výlevy duše kresťanskej". Kniha bola vlastne prekladom niektorých častí latinskej omšovej knihy (Missale), latinskej obradovej knihy: Rituale a kňazských úradných modlitieb, breviára. Takto chcel oboznámiť náš ľud v jeho reči s krásnymi latinskými verejnými i súkromnými modlitbami, ktoré sv. Cirkev cez cirkevný rok ústami svojho kňazstva vysiela k Všemohúcemu a žiada od Neho milosti. Knihu napísal spisovnou staroslovenčinou, čiže v češtine. Druhé a ďalšie vydania knihy usporiadal v spisovnej reči slovenskej, ktorá mala už svoju gramatiku. Do týchto vydaní dal už aj cirkevný spevník, čerpaný z veľa príručiek, najmä zo spevníka, ktorý sostavili Valentovič a Sasinek.

Vydavateľské právo tejto knihy poručil Spolku sv. Vojtecha (roku 1879). Knihu vydávala správa tohože Spolku, doplňajúc ju najmä v časti spevníkovej. Boly roky, keď vychádzaly nové vydania knihy v náklade až 50.000 kusov. I na tomto diele Radlinského spočívalo Božie požehnanie. Kniha sa dostala pred hlavný oltár našich chrámov, aby sa kňaz modlil z nej v duchovnom spojení nábožných výlevov veriaceho ľudu, dostala sa do našich rodín, aby donášala útechu v chorobe, v trápení, aby bola posledným pozdravom umierajúcemu pri hromničke; do tejto knihy si zaznamenávaly naše matky radostné i bolestné príhody svojho rodinného života. Priznajme sa, áno, táto kniha veľa znamenala v našom živote. Z nej vyrástly premnohé modlitebné knižky slovenské. Spolok sv. Vojtecha bol vďačný svojmu zakladateľovi Radlinskému za toto poručenstvo, keď z hmotného výťažku knihy roku 1930 upravil jeho hrob, dal mu náhrobník a postavil mu i krásny pomník v Kútoch, kde ako duchovný správca svojich veriacich umrel.

Roku 1872 píše Radlinský v predslove k IV. vydaniu: „Nábožný čitateľu! Nešetril som žiadnych nákladov, len aby všetkým možným potrebám nábožensko-cirkevného života tvojho čím najlepšie zodpovedal, totižto: aby prostriedkom tejto knihy pobožnosť, bohabojnosť, nábožnosť a opravdivá kresťanská osveta a vzdelanosť v srdci tvojom pevné korene pustila a sa rozmnožovala, abys tak tým horlivejšie Bohu slúžiť a na spasení duše svojej pracovať mohol." Tento cieľ viedol Správu Spolku sv. Vojtecha i pri sostavení tohto XIV. vydania. Správa SSV požiadala nd. biskupské úrady, aby menovaly členov komisie, ktorá má doterajšie vydania knihy odborne prepracovať a doplniť, aby zodpovedaly naše „Nábožné výlevy" dnešným časom. Tak menovaly biskupské úrady svojich zástupcov, a to Trnava: dpp. Dr. Emila Funczika, Dr. Jozefa Szombatha, Izidora Štefíka; Nitra: Dr. Štefana Dúbravca; Banská Bystrica: Alojza Gocníka; Spiš: Jána Jaloveckého a Prešov: Dr. Jána Šveca.

Alojz Gocník, farár vo Sv. Ondreji n/Hronom prepracoval a doplnil posledné vydania Nábožných výlevov a svoju rukopisnú prácu dal na posúdenie spomenutej komisii. Dr. Štefan Dúbravec porovnal najmä modlitebnú stránku s úradnými osnovami latinského vydania. Kniha sa pridržiava jednotnosti modlitieb podľa úradného „Modlitebníka", ako i osnovy Písma svätého podľa najnovších Perikôp („Čítania a Evanjelia") a cirkevné piesne sú doslovne z Jednotného katolíckeho spevníka.

Nech i toto vydanie slúži na česť a slávu Božiu a na spasenie užívateľov tejto knihy. Vďaka každému, kto na tejto knihe pracoval.

Nech je i touto knihou najsladšie Srdce Ježišovo zvelebené, oslávené a milované!

Trnava, na Veľkú noc 1945.

SPRÁVA
SPOLKU SV. VOJTECHA

ÚVODOM.

Cieľom kresťana katolíka je nasledovať Ježiša Krista. On ako druhá Božská Osoba stal sa človekom. Je Bohčlovek, ktorý preto prišiel na svet, aby sa stal nám podobným a tak poučil nás o večných pravdách, ktorými sa máme správať, aby sme v prechodnom živote svojej duše na zemi získali si pre ňu večnú odmenu v nebesiach. Ježiš, zakladateľ nášho náboženstva, nás vykúpil zo zajatia diabla, a to obeťou svojho tuzemského ľudského života na kríži. Takto smieril s nami Boha-Otca, soslal nám Boha-Ducha Svätého, aby nás obdarúval Jeho milosťami, sám však je naším sprostredkovateľom u Najsvätejšej Trojici Božskej. Prebýva s nami vo Sviatosti Oltárnej, poúča nás o sv. Cirkvi. Vo spojení s Ním začíname, konáme a končíme tuzemskú púť života.

Boh a naša duša — to je otázka všetkých otázok ľudského myslenia a cítenia. Táto kniha, ktorá má výstižný názov: *Nábožné výlevy,* poskytuje našej duši slová náuky sv. Cirkvi o bohoslužbe verejnej i súkromnej. Podáva nám cirkevný rok v jeho kráse tak, ako sa svätí v kostole, a ako sa má svätiť v našich domácnostiach. Kristus, ktorý žije v tomto cirkevnom roku povedal o sebe: Ja som cesta, pravda a život. Choďme denne po tejto ceste, nájdeme pravdu a blažený bude náš život.

Strediskom cirkevného roku je Veľká noc, ktorá nie je viazaná na jeden a ten istý deň mesiaca. Ako sa vypočítava deň oslávenia Veľkej noci, na ktorý deň v ktorom roku ona pripadá, podáva nám táto kniha na strane 503.

Podrobné rozdelenie cirkevného roku nájdeme v diele štvrtom, na strane 252.

Tu podávame tabuľku A) sviatkov pohyblivých, ktorých svätenie závisí odo dňa Veľkej noci. Ďalej tabuľku B) sviatkov nepohyblivých tak, ako ony na patričný deň podľa rímskych obradových kníh v kalendárnom roku pripadajú.

A) Tabuľka pohyblivých sviatkov.

Rok	Litera nedeľná	Popolná streda	Veľká noc	Turíce	Božie Telo	1. nedeľa adventná
1945	g	14. Febr.	1. Apr.	20. Mája	31. Mája	2. Dec.
1946	f	6. Mar.	21. Apr.	9. Júna	20. Júna	1. Dec.
1947	e	19. Febr.	6. Apr.	25. Mája	5. Júna	30. Nov.
1948	d c	11. Febr.	28. Mar.	16. Mája	27. Mája	28. Nov.
1949	b	2. Mar.	17. Apr.	5. Júna	16. Júna	27. Nov.
1950	A	22. Febr.	9. Apr.	28. Mája	8. Júna	3. Dec.
1951	g	7. Febr.	25. Mar.	13. Mája	24. Mája	2. Dec.
1952	f e	27. Febr.	13. Apr.	1. Júna	12. Júna	30. Nov.
1953	d	18. Febr.	5. Apr.	24. Mája	4. Júna	29. Nov.
1954	c	3. Mar.	18. Apr.	6. Júna	17. Júna	28. Nov.
1955	b	23. Febr.	10. Apr.	29. Mája	9. Júna	27. Nov.
1956	A g	15. Febr.	1. Apr.	20. Mája	31. Mája	2. Dec.
1957	f	6. Mar.	21. Apr.	9. Júna	20. Júna	1. Dec.
1958	e	19. Febr.	6. Apr.	25. Mája	5. Júna	30. Nov.
1959	d	11. Febr.	29. Mar.	17. Mája	28. Mája	29. Nov.
1960	c b	2. Mar.	17. Apr.	5. Júna	16. Júna	27. Nov.
1961	A	15. Febr.	2. Apr.	21. Mája	1. Júna	3. Dec.
1962	g	7. Mar.	22. Apr.	10. Júna	21. Júna	2. Dec.
1963	f	27. Febr.	14. Apr.	2. Júna	13. Júna	1. Dec.
1964	e d	12. Febr.	29. Mar.	17. Mája	28. Mája	29. Nov.
1965	c	3. Mar.	18. Apr.	6. Júna	17. Júna	28. Nov.
1966	b	23. Febr.	10. Apr.	29. Mája	9. Júna	27. Nov.
1967	A	8. Febr.	26. Mar.	14. Mája	25. Mája	3. Dec.
1968	g f	28. Febr.	14. Apr.	2. Júna	13. Júna	1. Dec.

B) Soznam nepohyblivých sviatkov.

Január.

(Nedeľa medzi Novým Rokom a sviatkom Troch Kráľov je sviatkom najsvätejšieho *Mena Ježiš*. Keď niet tejto nedele v niektorom roku, svätí sa *Meno Ježiš* 2. januára.)

1. a Nový Rok
2. b Makar
3. c Genovefa
4. d Titus
5. e Telesfor
6. f Traja Králi
7. g Lucián
8. a Severín
9. b Marcelín
10. c Pavol, pustovník
11. d Hygin
12. e Arnošt (Ernest)
13. f Felix
14. g Hilár
15. a Maurus
16. b Marcel
17. c Anton, pustovník
18. d Stolica sv. Petra v Ríme
19. e Kanut
20. f Fabián a Sebastián
21. g Agnesa
22. a Vincent a Anastáz
23. b Ján Almužník
24. c Timot
25. d Obrátenie sv. Pavla
26. e Polykarp
27. f Ján Zlatoústy
28. g Agnesa
29. a František Salézsky
30. b Adelgunda
31. c Ján Bosko

Február.

1. d Ignác
2. e Očisťovanie P. Márie (Hromnice)
3. f Blažej
4. g Andrej Kor., Veronika
5. a Agata
6. b Dorota
7. c Romuald
8. d Ján z Matha
9. e Apollonia
10. f Školastika
11. g Zjavenie P. Márie v Lurde
12. a Sedem zakladateľov rádu Servítov
13. b Jordán
14. c Valentin
15. d Faustin
16. e Juliana
17. f Flavian
18. g Simeon biskup, mučeník
19. a Konrád, pustovník
20. b Eleuter
21. c Eleonora
22. d Stolica sv. Petra v Antiochii
23. e Peter Damianský
24. f* Matej, apoštol
25. g Valburga
26. a Alexander, patriarcha
27. b Leander
28. c Roman, opát

---

* V priestupnom roku pripadá deň sv. Mateja na 25. febr.

Marec.

1. d Albín, biskup
2. e Simplicius, pápež
3. f Kunigunda
4. g Kazimír
5. a Perpetua a Felicitas
6. b Fridolín, opát
7. c Tomáš Akvinský
8. d Ján z Boha
9. e Františka, vdova
10. f 40 Mučeníkov
11. g Angela
12. a Gregor Veľký, pápež
13. b Rozina
14. c Matilda
15. d Longin
16. e Heribert
17. f Ján Sarkander
18. g Eduard
19. a Jozef
20. b Joachim
21. c Benedik, opát
22. d Oktavián
23. e Otto, biskup
24. f Gabriel, archanjel
25. *g Zvestovanie P. Márie*
26. a Emanuel
27. b Ján Damas. a Rupert
28. c Ján Kapistrán
29. d Augusta, panna
30. e Kvirín
31. f Amos, prorok

Apríl.

1. g Hugo, biskup
2. a František Paulanský
3. b Richard, biskup
4. c Izidor, biskup
5. d Vincent Ferreri, Irena
6. e Vilém, opát
7. f Herman
8. g Dionýz, Albert
9. a Demeter, jaheň
10. b Ezechiel, prorok
11. c Lev, pápež
12. d Zenon, biskup
13. e Hermenegid
14. f Justín, Tiburc
15. g Anastázia, mučenica
16. a Thuribius, biskup
17. b Rudolf, Anicet
18. c Apollon
19. d Krescenc
20. e Suplíc
21. f Anzelm
22. g Soter a Kájus
23. a Vojtech
24. b Juraj
25. c Marek, evanjelista
26. d Klét a Marcelín
27. e Peter Kanizský
28. f Pavol z kríža, Vitális
29. g Peter Veronský
30. a Katarína Sienská

(V stredu po 2. ned. po Veľkej noci: Ochranstvo sv. Jozefa.)

Máj.

1. b Filip a Jakub, apoštoli
2. c Atanáz
3. d Nájdenie sv. Kríža
4. e Monika
5. f Pius
6. g Ján ap. pred lat. bránou.
7. a Stanislav, biskup
8. b Zjavenie sv. Michala
9. c Gregor Nazianský
10. d Izidor, roľník
11. e Mamert, biskup
12. f Pankrác
13. g Servác
14. a Bonifác

15. b Žofia
16. c Ján Nepomucký
17. d Paškál
18. e Venanc, mučeník
19. f Peter Celestín, pápež
20. g Bernard Senenský
21. a Felix, kapucín
22. b Júlia, panna, mučenica
23. c Dezider
24. d Johana
25. e Urban
26. f Filip Nerejský
27. g Béda
28. a Augustín
29. b Mária Magdaléna z Pazzy, Maxim, robotník
30. c Ferdinand
31. d Angela, Petronella

Jún.

1. e Nikodém
2. f Erazmus
3. g Klotilda
4. a František Karaciolo
5. b Bonifác
6. c Norbert
7. d Róbert, opát
8. e Medard
9. f Primus a Felician
10. g Margaréta
11. a Barnabáš, apoštol
12. b Bazilid
13. c Anton Paduanský
14. d Vazil Veľký
15. e Vít, Modest a Krescencia
16. f Benon
17. g Adolf, biskup
18. a Efrém, Marcelian
19. b Gerváz a Protáz
20. c Silver, pápež
21. d Alojz z Gonzagy
22. e Paulín
23. f Sidonia
24. g Narodenie Jána Krstiteľa
25. a Viliam, biskup
26. b Ján a Pavol, mučeníci
27. c Ladislav
28. d Irenej, biskup
29. *e Peter a Pavol, ap.*
30. f Pamiatka sv. Pavla, ap.

Júl.

1. g Najdrahšej Krvi P. J.
2. a Navštívenie Panny Márie
3. b Lev II., pápež
4. c Prokop
5. *d Cyril a Metod*
6. e Izaiáš, prorok
7. f Villibald
8. g Alžbeta, kráľovná
9. a Anatolia, panna, muč.
10. b Rufina, Amalia
11. c Pius I., pápež
12. d Ján Gualbert
13. e Margita
14. f Bonaventúra
15. g Rozoslanie apoštolov
16. a P. Mária Karmelská (Škapuliarska)
17. b Andrej-Svorad a Beňadik
18. c Kamil
19. d Vincent z Pauly
20. e Hyeronym, Emilián
21. f Daniel, prorok
22. g Mária Magdaléna
23. a Apolinár
24. b Kristína, Vladimír
25. c Jakub, apoštol
26. d Anna
27. e Pantaleon
28. f Inocent
29. g Marta
30. a Abdon a Senen
31. b Ignác z Loyoly

August.

1. c Peter v okovách
2. d Porciunkula, Alfonz
3. e Nájdenie sv. Štefana, muč.
4. f Dominik
5. g P. Márie Snežnej
6. a Premenenie Krista Pána
7. b Kajetán
8. c Cyriak
9. d Ján z Vianney
10. e Vavrinec
11. f Zuzanna, mučenica
12. g Klára
13. a Hipolyt
14. b Euseb
15. *c Nanebevzatie P. Márie*
16. d Joachim
17. e Hyacint
18. f Helena
19. g Ján Eudes
20. a Bernard
21. b Johana Františka de Chantal
22. c Timot, mučeník
23. d Filip Ben.
24. e Bartolomej, apoštol.
25. f Ľudovít
26. g Zefyrín
27. a Jozef Kalazantský
28. b Augustín
29. c Sťatie Jána
30. d Ružena
31. e Rajmund

September.

1. f Jilja (Egid)
2. g Štefan, kráľ
3. a Serafína
4. b Rozália
5. c Justinian
6. d Zachariáš, prorok
7. e Regina
8. *f Narodenie Panny Márie*
9. g Gorgonius
10. a Mikuláš z Tolentina
11. b Protus a Hyacint
12. c Meno P. Márie
13. d Tobiáš
14. e Povýšenie sv. Kríža
15. f Sedembolestná P. Mária
16. g Ľudmila, Kornel, Cyprián
17. a Lambert
18. b Jozef Kupertinský
19. c Január, Konštantín
20. d Eustach
21. e Matúš, apoštol
22. f Móric, mučeník
23. g Tekla
24. a Panna Mária, vyslobodi-teľka kr. zajatých
25. b Gerard, Bystrik
26. c Cyprián, Justína
27. d Kozma a Damián
28. *e Václav*
29. f Michal, archanjel
30. g Hieronym

Október.

1. a Remig
2. b Anjeli Str.
3. c Terezka Ježiškova
4. d František Assiský
5. e Placid
6. f Bruno
7. g Slávnosť najsv. Ruženca
8. a Brigita
9. b Dyoniz
10. c František Borgia
11. d Burghard, biskup
12. e Maximilián
13. f Koloman, Eduard
14. g Kalixt

15. a Terezia
16. b Havel
17. c Hedviga
18. d Lukáš, evanjelista
19. e Peter z Alkantary
20. f Vendelín
21. g Uršula
22. a Kordula
23. b Severín
24. c Rafael, archanjel
25. d Krisant a Daria
26. e Evarist
27. f Sabína
28. g Šimon a Juda, ap.
29. a Narcis
30. b Klaudius
31. c Volfgang

November.

1. d Všechsvätých
2. e Všetkých verných dušičiek
3. f Hubert
4. g Karol Boromejský
5. a Imrich
6. b Leonard, pustovník
7. c Engelbert
8. d Bohumír
9. e Teodor
10. f Andrej Avelinský
11. g Martin, biskup
12. a Martin, pápež
13. b Stanislav Kostka, Didak
14. c Jozafát
15. d Gertruda, Leopold
16. e Edmund
17. f Gregor Zázračný
18. g Založenie chrámov sv. Petra a Pavla, Eugen
19. a Alžbeta
20. b Felix z Valois
21. c Obetovanie P. Márie
22. d Cecília
23. e Klement, pápež
24. f Ján z Kríža, Chryzogon
25. g Katarína
26. a Konrád, biskup
27. b Virgil
28. c Sosten, Eberhard
29. d Saturnín
30. e Andrej, apoštol

December.

1. f Eligius
2. g Bibiana, Aurelia (Zlatonka)
3. a František Xaverský
4. b Barbora
5. c Sabbas
6. d Mikuláš
7. c Ambróz
8. f Nepoškvrnené Počatie Panny Márie
9. g Leokadia
10. a Judita, Melchiada
11. b Damas, pápež
12. c Maxenc
13. d Lucia
14. e Spiridion, Nikasius
15. f Iren, mučeník
16. g Adelaida
17. a Lazar
18. b Gracian
19. c Abrahám, Nemesius
20. d Kristina, slúžka, Izák
21. e Tomáš, apoštol
22. f Beata
23. g Viktória, panna
24. a Adam a Eva
25. b Narodenie Krista Pána
26. c Štefan, prvý mučeník
27. d Ján, apoštol
28. e Mláďatká
29. f Tomáš, biskup
30. g Dávid, kráľ
31. a Silvester, pápež

OBSAH.

Strana

Na vysvetlenie! Kniha má jedenásť dielov, v ktorých sú modlitby a pobožnosti vôbec zadelené podľa sviatkov, pripomienok a príležitostí, ako sa ony pravidelne odbavujú. Sú však pobožnosti, ktoré cez celý rok vykonávame, a preto pre prehľadnosť vydvihujeme ich z celkového podrobného obsahu, aby ich našiel čitateľ pospolu.

Litánie.

Ostatné litánie pre súkromnú pobožnosť sú v patričnom dieli pri sviatku alebo pri príležitosti, na ktorú sa vzťahujú.

Diel prvý.

Modlitby a rozjímania.

Diel druhý.

Nedeľa a slovo Božie.

Diel tretí.

Sv. omša.

Diel štvrtý.

Cirkevný rok.

Diel piaty.

Diel šiesty.

Diel siedmy.

Diel ôsmy.

Strana

Diel deviaty.

Diel desiaty.

Diel jedenásty.

Číslo Strana

Číslo Strana

DIEL PRVÝ.

MODLITBY A ROZJÍMANIA.

A) Všeobecné modlitby.

1. Všeobecné poučenia o modlitbe.

Modlitba je nábožné povznesenie mysle k Bohu. Modlitbou už za svojho zemského života povznášame svoju dušu k Bohu, s Bohom sa rozprávame ako anjeli v nebi. Všetky nerozumné tvory na zemi, živé i neživé, hoci nevedia, že od Boha závisia, predsa Boha chvália svojou nemotou, krásou a poriadkom, ktorý v nich obdivujeme, a hovoria o sláve a dokonalosti Božej. Jedine rozumné tvory na zemi, ľudia, rozumove čiže povedome, modlitbou, rečou, Boha *chvália*, Jeho *prosia* a Jemu *ďakujú*.

Modlitba je výsadou ľudí, od Boha im danou; je hlavnou povinnosťou pravého kresťana, keď dospel k rozumu. Sám Kristus sa modlieval a prikázal sa nám modliť: „Treba sa vždycky modliť a neustávať." (Lk 18, 1.) „Pýtajte si a dá sa vám . . ." (Mt 7, 1—8.) Bez modlitby spasení nebudeme, lebo bez nej nedostaneme pomoci Božej, potrebnej na zachovanie príkazov a na vytrvanie v milosti. Sv. Alfonz hovorí: „Kto sa modlí, bude spasený; kto sa nemodlí, bude zatratený." Modlitba zošľachťuje človeka. Keď už rozhovory s dobrým človekom blahodarne účinkujú na nás, tým viacej modlitba, čiže rozprava s Bohom, ktorý je jedine dobrý. Modliť sa nie je teda hanbou, ale pýchou človeka.

AKO SA MÁME MODLIŤ? Aby nám modlitba priniesla úžitok, musíme sa modliť 1. *v mene Ježišovom;* „O čokoľvek budete prosiť Otca v mene mojom, dá vám." (Jn 16, 23.) 2. *pozorne a pobožne.* Keď sa modlíme, všetko nechajme stranou, myslime na Boha, aby sa na nás nevzťahovala výčitka Pánova: „Tento ľud ma chváli len ústami, ale jeho srdce je ďaleko odo mňa." (Mt 15, 8.) 3. *kajúcne,* ako mýtnik: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu", lebo „ďaleko je Pán od bezbožných, ale modlitby spravodlivého vyslyší". (Prísl. 15, 29.) 4. *úctive,* lebo sa shováraš

s „Kráľom nad kráľmi, s Pánom nad pánmi" (I. Tim. 6, 15), s Bohom nekonečnej velebnosti a ty si len úbohý hriešnik, zemský červík, prach a popol; 5. *pokorne.* Nerozkazuj pyšne Bohu, aby ti dal, ale pros, aby si si naklonil Jeho srdce, lebo „Boh sa pyšným protiví a pokorným dáva svoju milosť." (Jak 4, 6.) Buďme si vedomí svojej slabosti a nehodnosti. „Svoje prosby predstierame pred Tvoju tvár, Pane, nie pre svoje spravodlivosti, ale pre Tvoje veľké milosrdenstvo." (Dn 9, 18.) 6. *vytrvale.* Neprestaňme sa modliť, keď nás Boh hneď nevyslyší, lebo nie je hodný milosti, kto o ňu prosiť prestane. „Modlitba koriaceho sa prenikne oblaky a neodstúpi, pokiaľ neshliadne na ňu Najvyšší." (Sir 35, 21.) 7. *s čistým srdcom.* Boh najradšej vyslyší našu modlitbu, keď sme v milosti posväcujúcej. Keď sme v smrteľnom hriechu, Boh nám za modlitbu nepripisuje zásluhy pre večné spasenie, ale dáva nám len požehnanie na zemské veci a pomocnú milosť, aby sme sa obrátili; 8. *plní dôvery,* že Boh nám dá doista to, o čo prosíme, ak to slúži Jemu ku cti a nám ku spaseniu. „Všetko, čokoľvek žiadate v modlitbe, verte, že dostanete a stane sa vám." (Mk 1, 24.) 9. *modlime sa odovzdane do vôle Božej,* ako Kristus v Getsemanskej záhrade: „Otče, nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane." Ponechajme všetko: zdravie, šťastie, majetok na Boha, On vie, čo potrebujeme. Nech nás vyslyší, kedy a ako za dobré uzná; my vykonajme prácu, ktorú môžeme, a zotrvajme na modlitbách.

KEDY A ZA KOHO SME POVINNÍ MODLIŤ SA. a) Modliť sa sme povinní pri bohoslužbách, najmä v nedeľu a vo sviatok, hlavne ak v nedeľu a vo sviatok nemôžeme sa zúčastniť na bohoslužbách, sme povinní vykonať zvláštne modlitby, lebo tak to vyplýva z tretieho príkazu Božieho: „Spomni, aby si deň sviatočný svätil". Modliť sa máme v nebezpečenstvách a v pokušení, ráno a večer, pred prácou a po práci, pred jedením a po jedení, — ba vôbec *bez prestania.* To môžeme dosiahnuť tak, že každú svoju prácu i jedenie i odpočívanie, aj spánok obetujeme Pánu Bohu z lásky k Nemu a na Jeho väčšiu slávu. Pri práci môžeme kedy-tedy pozdvihnúť myseľ k Bohu nejakým odpustkovým vzdychom, ktorý nemusíme ani ústami vysloviť, stačí len mysľou vypovedať. Viď denné príležitostné modlitby. Takto splníme príkaz Kristov: „Treba sa vždycky modliť a neustávať" (Lk 18, 1.) a obohatíme seba na celú večnosť, lebo každý dobrý skutok, konaný v milosti Božej a z lásky k Bohu, totiž na slávu Božiu, zväčší nám milosť a večnú slávu. Inak veľmi mnohé naše skutky, hoci aj dobré, boly by pre večnosť stratené. Mnohými vzdychmi získavame i odpustky, ktorými môžeme i dušiam v očistci veľa pomôcť.

b) Modliť sa máme za rodičov, za duchovných a svet-

ských predstavených, za živých i mŕtvych, priateľov i nepriateľov, za hriešnikov, odpadlíkov a pohanov, čiže za misie, za rozšírenie kráľovstva Božieho na zemi, za vlasť.

SPÔSOBY MODLITBY. Modliť sa môžeme trojako: 1. *mysľou* — rozjímavá modlitba, t. j. premýšľame o pravdách náboženstva a mysľou vzbudzujeme v sebe čnosti a dobré predsavzatia, ktoré potom uskutočňujeme; 2. *rečou* — ústna modlitba, pri ktorej slovami vypovieme, čo myslíme a cítime; 3. *spevom* — čiže ústnu modlitbu prednášame spievaním, lebo spevným hlasom dokonalejšie vyjadrujeme svoje city.

Ústne sa môžeme modliť vlastnými slovami, alebo z modlitebných knižiek. Všeobecné modlitby ako Otčenáš, Zdravas, Verím v Boha, Anjel Pána, Litánie atď. smieme sa modliť len tak, ako ich biskupský sbor nariadil, a ako sú zaznačené v schválených modlitebných knižkách. Neslobodno k nim nič pridať, ani odňať. Ostatné modlitby a piesne môžeme si aj sami sostaviť, ale ak sa ich chceme verejne a spoločne modliť alebo spievať, musí ich najskôr schváliť biskup, aby sa tam nevkĺzly nejaké bludy, ktoré sväté rímskokatolícke náboženstvo neučí.

2. Prežehnanie sa.

Kristus nás vykúpil na kríži. Preto sa často krížom označujeme, čiže prežehnávame. Prežehnanie je dvojaké: 1. *veľké,* pri ktorom ľavú ruku vystretou dlaňou položíme si na prsia, pravou vystretou dlaňou i prstami robíme na seba kríž, dotýkajúc sa prstami čela, pŕs, ľavého a pravého pleca. Pri slove „Amen" už sa pŕs nedotkneme, ale si složíme ruky; 2. *malé prežehnanie* je staršie ako *veľké.* Slová sú tie isté ako pri *veľkom* prežehnaní, ale na miesto jedného kríža poznačíme si palcom pravej ruky tri krížiky, a to na čelo, ústa a prsia. Používajú ho germánske národy. — Slová prežehnania sú:

V mene † Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Odp. 100 dní. — Pri použití svätenej vody odp. 300 dní. PPO 631.

3. Katolícky pozdrav.

℣. Pochválený buď Ježiš Kristus!

℟. Na veky. Amen.

Odp. 300 dní pri každom pozdravení. Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak sa riadne pozdravujeme katolíckym pozdravom. PPO 647.

4. Modlitba Pána.

Naučil nás ju sám Spasiteľ. (Mt 6, 9—12.) Pozostáva z oslovenia a zo siedmich prosieb. Neslobodno k nej nič pridať. Znie takto:

Otče náš, — ktorý si na nebesiach, — posväť sa meno Tvoje, — príď kráľovstvo Tvoje, — buď vôľa Tvoja ako v nebi tak i na zemi, — chlieb náš každodenný daj nám dnes — a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom, — a neuvoď nás do pokušenia, — ale zbav nás od zlého. — Amen.

5. Pozdravenie anjelské.

Prvá polovica modlitby „Zdravas" až po slovo „Ježiš" pochádza od anjela Gabriela a sv. Alžbety. (Lk 1, 28 a 42.) V prvých storočiach sa modlievali len po slovo „Ježiš"; potom pridala sv. Cirkev prosbu, ktorú sa modlili už na efezskom sneme r. 431, ktorej dnešnú formu však sostavil sv. Bernard, veľký ctiteľ P. Márie. Neslobodno k nej nič pridať, len v ruženci tajomstvá. Znie:

Zdravas, Mária, milosti plná, — Pán s Tebou, — požehnaná si medzi ženami — a požehnaný je plod života tvojho, Ježiš. — Svätá Mária, Matka Božia, — pros za nás hriešnych teraz — i v hodinu smrti našej. Amen.

POUČENIE: Ako bol Otčenáš rozšírený v časoch apoštolských, čo najvznešenejšia prosebná modlitba k Bohu, tak isto i Pozdravenie anjelské je najkrajším chválospevom na svätú Pannu, Matku Božiu, ktorú ctíme viac, než ostatných anjelov a svätých. Tieto dve modlitby odbavujú veriaci kresťania celkom prirodzene hneď po sebe, lebo keď myslíme na Krista, musí nám prísť na myseľ i jeho blahoslavená Matka, na láskavú prímluvu ktorej môžeme dúfať, že nám Otec nebeský udelí, čo nás naučil prosiť jej Božský Syn v modlitbe Otčenáš. — Otčenáš a Zdravas modlievame sa niekoľko ráz jedno za druhým najmä v ruženci; opakovaním vzmáha sa naša vrúcna pobožnosť a dôvera v Boha. — Tým, že prvé polovice týchto modlitieb predmodlieva sa kňaz alebo modleník, ostatné sa však modlia veriaci, krásne sa predstavuje vzájomné obcovanie svätých čiže jednota, ktorú pravoveriaci kresťania majú medzi sebou ako údy jedného tela Kristovho, ktorým spoločná modlitba dobre prospieva.

6. Anjel Pána.

POUČENIE. Ráno, na poludnie a večer zvonieva sa na Anjelské pozdravenie. Do XI. storočia zvonenie nemalo nič spoločného s pobožnosťou „Anjel Pána". Večer zvonievali v mestách a dedinách, aby sa obyvatelia vrátili domov, lebo sa zatvoria mestské brány, a aby zahasili oheň v kozuboch. V XIII. storočí, v roku 1263, nariadil veľký mariánsky ctiteľ, sv. Bonaventúra, františkán, aby františkáni povzbudzovali veriacich modliť sa Zdravas Mária pri večernom zvonení. R. 1295 bolo nariadené, aby sa vo františkánskych kláštoroch tri razy zvonilo na počesť Panny Márie. Toto ustanovenie schválil Pp. Ján XXII. r. 1318. V XIV. storočí začali v južnom Francúzsku zvonievať aj ráno. Poludňajšie zvonenie nariadil Pp. Kalixt III. v r. 1456, aby povzbudil veriacich v modlitbe za bojujúcich proti nepriateľom Cirkvi. Dnešná modlitba „Anjel Pána" pochádza v celom svojom sostavení zo XVI. storočia. Vtedy bolo nariadené aj trojité zvonenie ráno, na poludnie a večer. Toto trojité zvonenie ako aj tri antifóny a tri „Zdravas" upomínajú nás na to, 1. že *anjel* prišiel k P. Márii a priniesol jej radostné posolstvo, že počne Syna Božieho z Ducha Svätého, 2. že najsv. *Panna,* ako najponíženejšia služobnica Pána, ochotne sa podvolila tomu, čo Boh chcel, 3. že *Ježiš Kristus,* Syn Boží, v živote blahoslavenej Panny Márie vzal na seba opravdivé ľudské telo a prišiel medzi nás ľudí. Zvonenie na „Anjel Pána" pripamätúva kresťanom katolíkom veľké dielo milosti, ktoré Boh vykonal pre spasenie sveta vtelením a utrpením Syna Božieho. Ako krásne je to usporiadané v Cirkvi, že nás s času na čas zvon Pozdravenia anjelského vytrhne z pohrúženia do zemských starostí a vyzýva nás, aby sme svoju myseľ obrátili na Pána Boha. Škoda, že mnohí kresťania na tento hlas nedbajú, pobožnosť túto neodbavujú, alebo len ústami odriekajú. Kresťane môj, pri zvonení na „Anjel Pána" pomysli si na veľkú lásku, ktorá pohla Syna Božieho, aby sa stal pre nás človekom a podstúpil ukrutnú smrť. Keď zaznie zvon, hneď v sebe vzdychni: „Najsvätejšie Srdce Ježišovo, Tebe sa oddávam skrze Máriu." Odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami. PPO 207.

Veriaci, ktorí na raňajšie, poludňajšie a večerné zvonenie alebo i po zvonení, len čo stihnú, pomodlia sa pozdrav „Anjel Pána" alebo vo veľkonočnom čase antifónu: „Raduj sa, nebies Kráľovná...", alebo vôbec len 5 „Zdravas Mária..." získajú odp. 10 rokov. — Keď tak konajú cez celý mesiac, získajú pln. odpustky pod obvyklými podmienkami. PPO 300.

℣. Anjel Pána zvestoval Panne Márii.
℟. A ona počala z Ducha Svätého. — Zdravas, Mária . . .
℣. Ajhľa, dievka Pána.
℟. Staň sa mi podľa slova tvojho. — Zdravas, Mária . . .
℣. A Slovo telom sa stalo.
(Tu sa udrieme v prsia alebo si pokľakneme.)
℟. A prebývalo medzi nami. Zdravas, Mária . . .
℣. Oroduj za nás, svätá Božia Rodička.
℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlime sa: Milosť Tvoju — prosíme, Pane, — ráč do myslí našich vliať, — aby sme my, ktorí sme skrze anjela zvestujúceho vtelenie Krista Syna Tvojho poznali, — skrze umučenie Jeho a kríž ku sláve vzkriesenia privedení boli. — Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Od Veľkej noci až do soboty pred Trojičnou nedeľou modli sa antifónu: „Raduj sa, nebies Kráľovná" . . ., ktorú nájdeš medzi mariánskymi antifónami.

7. Zvonenie v piatok.

Veriaci, ktorí v piatok v čase zvonenia, na pamiatku smrti Krista Pána (o 11. alebo 3. hodine) podľa miestnych zvykov, i tam, kde už nezvykli zvoniť, kľačiačky, ak tak pohodlne môžu, modlia sa päť ráz „Otčenáš" a „Zdravas, Mária" s dodatkom vzdychu na úmysel sv. Otca: **„Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe, lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil"**, alebo niečo podobného, získajú odp. 10 rokov. Ak tak robia cez všetky piatky v mesiaci, získajú pln. odp. pod obvyklými podmienkami. — PPO 167.

8. Chváloslovie.

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. — Ako bolo na počiatku, — tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

9. Apoštolské vyznanie viery.

POUČENIE: Kresťan katolík musí nielen veriť, ale aj vedieť, v čo verí. Obsah viery nakrátko shrnuje Apoštolské vyznanie viery, ktoré pochádza z čias apoštolských. Skladá sa z 12 článkov. Nauč sa ho nazpamäť! Snaž sa, aby si rozumel každému jednému slovu! Vysvetlenie nájdeš v stati Rozjímania. Obšírnejšie vyznanie viery od Pp. Pia IV. a X. nájdeš v stati: Prijatie konvertitu do Cirkvi. Iná osnova vyznania viery je Credo vo sv. omši. Pekné je vyznanie viery sv. Atanáza; hľadaj v stati: Sviatok Najsv. Trojice!

Verím v Boha, Otca všemohúceho, — Stvoriteľa neba i zeme; — i v Ježiša Krista, Syna Jeho jediného, Pána nášho, — ktorý sa počal z Ducha Svätého, — narodil sa z Márie Panny, — trpel pod Pontským Pilátom, — ukrižovaný umrel i pochovaný bol, — sostúpil do pekiel, tretieho dňa vstal zmŕtvych, — vstúpil na nebesia, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho, — odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych. — Verím v Ducha Svätého, — v svätú Cirkev všeobecnú, — v svätých obcovanie, v hriechov odpustenie, — v tela zmŕtvychvzkriesenie a v život večný. Amen.

10. Hlavné pravdy.

K spaseniu je nevyhnutne potrebné výslovne veriť aspoň najzákladnejšie pravdy viery. Preto každému človekovi je potrebné vedieť a bezpodmienečne veriť týchto 6 hlavných právd:

1. Boh je len jeden; **2.** v Bohu sú tri Božské osoby: Otec, Syn a Duch Svätý; **3.** Syn Boží stal sa človekom, aby nás vykúpil; **4.** Boh je spravodlivý sudca, ktorý dobrých odpláca a zlých tresce; **5.** duša človeka je nesmrteľná; **6.** milosť Božia je pre spasenie potrebná.

11. Modlitba k Anjelovi strážcovi.

Je to pre človeka veľká potecha a vyznačenie, že Boh každému človekovi dáva za strážcu jedného anjela, ktorý ho sprevádza od narodenia až po smrť a chráni ho pred nebez-

pečenstvami tela i duše rozličnými vnuknutiami, ktorých si treba všímať a podľa nich sa riadiť. K Anjelovi strážcovi má sa teda modliť nielen dieťa, ale aj dospelý človek.

Anjel Boží, strážca môj, — ráč vždycky byť ochranca môj! — Mňa vždycky riaď a napravuj, — na dobré ma vždy povzbudzuj, — čnostiam svätým ma vyučuj. — Nech som živý(á), jak chce Boh môj; — telo, svet, diabla premáham, — na tvoje vnuknutie pozor dám, — nech svätého obcovania — pridŕžam sa do skonania, — a po smrti v nebi večne — chválim Boha ustavične. Amen.

*

Anjel Boží, strážca môj, mňa, tebe svereného nebeskou láskavosťou dnes (tejto noci) osvecuj, ochraňuj, riaď a spravuj. Amen.

Odp. 300 dní. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, vo sviatok Anjela strážcu 2. okt. a v okamihu smrti. — PPO 415.

12. Hlavné prikázanie.

Miluj Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, z celej mysle svojej a zo všetkej sily svojej. — Miluj bližného svojho, ako seba samého. (Mt 22, 37—39.)

13. Desatoro Božích prikázaní.

Tieto prikázania sú prirodzeným zákonom a človek už svojím rozumom príde na ich nevyhnutnosť a záväznosť. Boh bude všetkých ľudí súdiť podľa nich. Aby sa nik nemohol vyhovoriť, že o týchto prikázoch nevedel, Boh ich slávnostne vyhlásil na hore Sinaj Izraelitom a odovzdal ich Mojžišovi na dvoch kamenných tabuliach. (II. Mojžiš 20, 2—17) Na prvej sú tri príkazy, ktoré sa vzťahujú na Boha; na druhej je sedem, ktoré sa vzťahujú na bližného. Povinní sme ich zachovať, lebo ich Ježiš potvrdil a zachovávať prikázal: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov; neprišiel som zrušiť, ale doplniť." (Mt 5, 17.)

1. Ja som Pán, Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov okrem mňa, aby si sa im klaňal.
2. Nevezmeš mena Božieho nadarmo.
3. Spomni, aby si deň sviatočný svätil.
4. Cti otca svojho i matku svoju.
5. Nezabiješ.
6. Nezosmilníš.
7. Nepokradneš.
8. Nepreriekneš krivého svedectva proti bližnému svojmu.
9. Nepožiadaš manželku bližného svojho.
10. Ani nepožiadaš majetku bližného svojho, ani ničoho, čo jeho je.

14. Pätoro cirkevných prikázaní.

Pán Ježiš Kristus slovami: „Čokoľvek sviažete na zemi, bude sviazané i na nebi... (Mt 16, 19; 18, 18.) splnomocnil Cirkev, aby svojim veriacim vynášala zákony. Preto každý kresťan katolík povinný je zachovať i pätoro cirkevných prikázaní.

1. Prikázané sviatky svätiť.
2. V nedeľu a v prikázaný sviatok svätú omšu nábožne slyšať.
3. Prikázané pôsty zachovávať a v isté dni mäsitého pokrmu sa zdržiavať.
4. Každoročne sa vyspovedať a aspoň v čase veľkonočnom prevelebnú Sviatosť Oltárnu prijať.
5. V zakázanom čase svadobné veselie a tanečné zábavy nekonať.

15. Sedem sviatostí.

Ku každej zemskej práci potrebujeme isté náčinia. Tak je to aj v práci o naše spasenie. Aby sme toto spasenie čím istejšie dosiahli, ustanovil Kristus Pán pre každý čas ľudského života potrebné sviatosti, totiž viditeľné znaky, ktorými nám udeľuje milosť. Sviatostí je sedem:

1. Krst, **2.** Birmovanie, **3.** Sviatosť Oltárna, **4.** Pokánie, **5.** Pomazanie nemocných, **6.** Posvätenie kňazstva, **7.** Manželstvo.

16. Zásady kresťanskej dokonalosti.

A) *Konaj, čo je dobré.*

1. Záslužné skutky:

Záslužnými skutkami sú tie dobré skutky, ktorými sa nám zväčšuje milosť posväcujúca a tým aj sláva nebeská. — Dobré skutky sa stávajú záslužnými vtedy, 1. keď sa srovnávajú s vôľou Božou; 2. keď ich konáme v milosti Božej a s dobrým úmyslom, t. j. na česť a chválu Božiu. — Sv. Písmo nám odporúča najmä tieto dobré skutky: modlitbu, pôst a almužnu.

2. Božské čnosti:

1. viera, 2. nádej, 3. láska.

3. Hlavné mravné čnosti:

1. opatrnosť, 2. spravodlivosť, 3. miernosť, 4. zmužilosť.

4. Všeobecné prostriedky dokonalosti:

1. cvičiť sa v sebazaprení, 2. vyhýbať všetkému zbytočnému, 3. bez prestania sa modliť a rozjímať o náboženských pravdách, 4. často pristupovať ku sv. sviatostiam.

5. Telesné skutky milosrdenstva:

1. hladných kŕmiť, 2. smädných napájať, 3. nahých odievať, 4. pocestných do hospody prijať, 5. väzňov vykupovať, 6. chorých navštevovať, 7. mŕtvych pochovávať.

6. Duševné skutky milosrdenstva:

1. hriešnikov karhať, 2. nevedomých vyučovať, 3. pochybujúcim dobre radiť, 4. zarmútených tešiť, 5. krivdu

trpezlive znášať, 6. ubližujúcim odpúšťať, 7. za živých i mŕtvych sa modliť.

7. Osem blahoslavenstiev:

1. Blahoslavení sú chudobní duchom, lebo ich je nebeské kráľovstvo. 2. Blahoslavení sú tichí, lebo oni budú vládnuť zemou. 3. Blahoslavení sú, ktorí trúchlia, lebo oni budú potešení. 4. Blahoslavení sú, ktorí lačnejú a žíznia po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení. 5. Blahoslavení sú milosrdní, lebo oni dôjdu milosrdenstva. 6. Blahoslavení sú čistého srdca, lebo oni budú hľadieť na Boha. 7. Blahoslavení sú pokojamilovní, lebo oni sa stanú dietkami Božími. 8. Blahoslavení sú, ktorí znášajú prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

8. Evanjeliové rady:

1. dobrovoľná chudoba, 2. večitá čistota, 3. dokonalá poslušnosť.

B) *Chráň sa hriechu.*

1. Sedem hlavných hriechov:

1. pýcha, 2. lakomstvo, 3. smilstvo, 4. závisť, 5. obžerstvo, 6. hnev, 7. lenivosť.

2. Šesť hriechov proti Duchu Svätému.

1. opovážlive sa spoliehať na Božie milosrdenstvo; 2. zúfať nad Božím milosrdenstvom; 3. odporovať poznanej kresťanskej pravde; 4. svojmu bližnému závidieť milosť Božiu; 5. zatvrdlivé srdce mať oproti spasiteľnému napomenutiu; 6. tvrdošijne zotrvávať v nekajúcnosti.

3. Do neba volajúce hriechy:

1. úmyselná vražda; 2. sužovanie chudobných a sirôt; 3. zadŕžanie alebo utŕhanie služobnej mzdy robotníkom a služobníkom.

4. Deväť cudzích hriechov:

1. k hriechu radu dať; 2. iných k hriechu povzbudzovať; 3. iným kázať hrešiť; 4. k hriechu iných privoliť;

5. k hriechu iných pomoc dávať; 6. pri hriechu iných mlčať; 7. iných hriechy zastávať; 8. iných hriechy netrestať; 9. iných hriechy chváliť.

B) Ranné modlitby.

1. Poučenie o rannej pobožnosti.

„Múdry svoje srdce oddá k bdeniu na úsvite Pánovi, ktorý ho učinil, a pred obličajom Najvyššieho bude sa modliť.“ (Sir 39, 6.). Ranná modlitba, hoci je nám nie pod hriechom predpísaná, je dôležitou povinnosťou kresťana. Kristus povedal: Bezo mňa nič nemôžete učiniť. — Proste a bude vám dané. — Modli sa a pracuj. Ranná modlitba je tou rannou obeťou, ktorou zasväcujeme Bohu prvotiny dňa. Keď teda chceš, milý kresťan, aby ti bol prítomný deň užitočný pre spasenie, započni ho s Bohom. Len čo sa teda ráno prebudíš, zaleť mysľou k Bohu, prežehnaj sa, chytro z postele vstaň, so všetkou slušnosťou sa obleč ako horlivý služobník, ktorého do služby volá najvyšší pán. Prvé chvíle dňa zasväť Bohu hoci len krátkou rannou modlitbou, ak nestačíš vykonať niektoré z nasledujúcich.

Ranná modlitba nech shrnuje týchto 6 vecí: 1. *Dobroreč a klaňaj* sa v poníženosti všemohúcemu Bohu, Pánu, Stvoriteľovi a Zachovávateľovi všetkých vecí, od ktorého všetko dostávame. Ďakuj mu za otcovskú starosť, ktorú mal o teba minulej noci. 2. *Pros Ho* o potrebné milosti pre telo i dušu, o pomoc a požehnanie. — 3. *Učiň predsavzatie*, že budeš svedomite konať svoje práce, že sa budeš chrániť ťažkých hriechov, najmä svojho obvyklého hriechu a že vykonáš nejaký zvláštny dobrý skutok — 4. *Obetuj* všetky svoje myšlienky, slová, práce a trápenia na česť a slávu Božiu a spoj ich so zásluhami umučenia a smrti Ježiša Krista. 5. *Urob si úmysel*, že chceš byť účastný na všetkých cirkevných modlitbách, najmä na sv. omšiach, ktoré sa v svete obetujú, a že chceš získať sľúbené odpustky, ktoré v živote získať môžeš, a urči, komu chceš dať dnes získané odpustky: či sebe, či niektorej duši v očistci, či tým dušiam, ktoré toho najviac potrebujú, alebo tým, ktorým určí sám P. Ježiš. 6. *Porúčaj sa* do ochrany P. Márie, svojho Anjela strážcu, svojho patróna a svätých Božích. Kým sa obliekaš, odriekaj ranné vzdychy; odbav si rannú modlitbu, ku ktorej pridaj, ak máš čas, okrem Otčenáša a Zdravasu ešte Verím v Boha, Desatoro, Pätoro, Anjel Pána, vzbudenie troch Božských čností; to však môžeš odbaviť i cestou do práce.

2. Ranné vzdychy.

a) KEĎ SA PREBUDÍŠ: Vstávam v mene Boha † Otca, ktorý ma stvoril; v mene Boha † Syna, ktorý ma vykúpil; v mene Boha † Ducha Svätého, ktorý ma posvätil. Trojjediný Bože, chráň ma dnes od všetkých nebezpečenstiev tela i duše.

b) KEĎ Z POSTELE VSTÁVAŠ: Pane! ku Tvojej cti zanechávam svoje lôžko, aby som v Tvojej službe strávil(a) daný mi nový deň. Daj, aby som to vykonal(a) pravým a Tebe milým spôsobom.

c) KEĎ SA OBLIEKAŠ: Obleč ma, Pane, do rúcha nevinnosti a spravodlivosti a udeľ mi milosti, žeby som vyzliekol(a) starého hriešneho človeka a obliekol(a) nového, od Boha v pravej svätosti a dokonalosti stvoreného.

d) KEĎ SA UMÝVAŠ: Umy ma, ó Bože, čím lepšie od mojej nepravosti, a očisť ma od mojich hriechov. Stvor vo mne srdce čisté a nevinné a pravého ducha obnov vo vnútornostiach mojich, aby som sa nikdy viac nepoškvrnil(a) nijakým hriechom.

e) Pane, všemohúci Bože, ktorý si nám dovolil dožiť sa tohto rána, ochraňuj nás dnes pomocou Tvojou, aby sme sa v tento deň nedopustili nijakého hriechu, ale aby naše slová, myšlienky a skutky smerovaly vždy k vykonávaniu Tvojej spravodlivosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odp. 5 rokov, ak ju odbavíme ráno. — Ak tak činíme každý deň, získame pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami. — PPO 87.

f) Riaď a posväcuj, spravuj a opanuj, Pane Bože, Kráľu neba i zeme, dnes srdcia a telá naše, city, reči a skutky naše podľa zákona Tvojho a v smysle príkazov Tvojich, aby sme, ó Spasiteľu sveta, pomocou Tvojou i tu i vo večnosti spasení a slobodní boli. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Odp. 5 rokov, ak ju odbavíme ráno. — Ak tak činíme každý deň, získame pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami. PPO 87.

3. Krátka ranná modlitba.

(Nauč sa nazpamäť.)

Všemohúci a najsvätejší Bože, hneď z rána pred Tebou na kolená padám, v pokornosti sa Ti klaniam, chválim Ťa a velebím, i zo srdca Ti ďakujem za všetky dobrodenia, že si ma v tejto noci chránil od všetkého nebezpečenstva.

Do Tvojich rúk, láskavý Otče nebeský, odporúčam seba cez celý tento deň. Neodvracaj odo mňa svoju milostivú tvár; požehnaj ma a pomôž mi, aby som tento deň prežil(a) osožne a sväte. Požehnaj mojich milých, požehnaj moju prácu; daj mi odpočinku, zdravia i pokoja; dožič, aby všetky moje myšlienky, city, slová, skutky, kríže a trápenia slúžily k Tvojmu osláveniu a mne ku spaseniu. Amen.

Spasiteľu, Ježišu Kriste, skry ma do svojich svätých rán a daj, aby som nestratil(a) zásluhy Tvojho umučenia.

Duchu Svätý, zapáľ vo mne oheň svojej lásky, do duše mi vlej sedem darov svojich milostí, aby som sa neodvrátil(a) s pravej cesty Božích prikázaní.

Sedembolestná Matka Božia, patrónka Slovenska, oroduj za mňa ako moja dobrá matka.

Svätý Anjel strážca a nebeskí moji patróni, ochraňujte ma pred nebezpečenstvom tela i duše a vyproste mi Božieho požehnania.

Požehnanie † všemohúceho Boha Otca i Syna i Ducha Svätého nech sostúpi na mňa a zostáva vždy so mnou. Amen.

Ó Ježišu, môj Bože, milujem Ťa nadovšetko.

Otče náš, Zdravas, Sláva . . .

4. Dlhšia ranná modlitba.

Bože, Stvoriteľu a Otče môj nebeský! Tebe samému majú byť obetované prvotiny mojej duše i môjho srdca. Preto zo sna prebudený(á) obetujem Ti svoje myšlienky a city, lebo si mi Ty dal dožiť tento nový deň, aby som poznal(a) veľkosť a moc Tvojich skutkov. Kamkoľvek pohliadnem, ó, Bože, všade nachádzam isté znaky Tvojej všemohúcnosti a dobroty; zem a nebesia plné sú Tvojej slávy.

V túto chvíľu, keď nábožne predstupujem pred trón Tvojej velebnosti, ďakujem Ti, že si ma, dobrotivý Pane, zachrániť ráčil v túto nebezpečenstva plnú noc. Teraz, keď milióny ľudí vstávajú z nočného svojho odpočinku a klaňajú sa Tebe v pokore, i ja padám na svoje kolená a pozdvihujem svoje oči, srdce i ducha k Tebe, spínam ruky a ďakujem Ti za nesmierne Tvoje dobrodenie. Ako ľudia na zemi tak aj anjeli a svätí na nebi padajúc na svoje tváre, oslavujú Teba, najsvätejší Bože, a klaňajúc sa Ti, jednostajne prespevujú: svätý, svätý, svätý. Preto i ja osvietený(á) svetlom Tvojho svätého náboženstva pripojujem k vrúcnej pobožnosti nebeských duchov svoju slabú a nedokonalú pobožnosť; milujem Ťa z celej duše, z celej sily a z celého srdca; oslavujem a zvelebujem Ťa po všetky dni svojho života. K tejto modlitbe ma vedie nielen príklad nebeských oslávencov, ale i celá krásna a spanilá príroda. Pekný a utešený je na hviezdnatom nebi východ slniečka, ktoré budí spevavé vtáctvo a všetky tvory k Tvojej oslave, Pane!

Slniečko, ktoré i mňa osviežuje, je jasným dôkazom Tvojej velebnosti a hlásateľom Tvojej slávy. Tvoja sláva rozlieha sa po zemi všetkých národov, vo všetkých jazykoch a rečiach. Všetok ľud od východu až na západ ponižuje sa pred Tebou, modlí sa a svedčí o Tvojej nekonečnej dobrote. Celá zem je naplnená chválou Tebe, Pane.

Ďakujem Ti, láskavý Bože, že si mi dal uzrieť toto spanilé ráno a dožiť sa tohto dňa. Mnoho ľudí, azda i z mojich priateľov a pokrvných, usnulo naveky v túto noc; a ja ešte žijem; mám príležitosť sa polepšiť, nasbierať si potrebné zásluhy pre večné blahoslavenstvo a stať sa hodným(ou) Tvojho zaľúbenia. Ó, aké veľké je toto dobrodenie! — Ach, ale či toto ráno nie je už pre mňa posledné? Veď človek vädne ako kvet a mizne ako tieň. Mnohí, čo dnes ráno vstali čerství zo svojho lôžka, sotva sa dožijú večera, sotva budú zajtra kráčať po tejto zemi; možno, že nás živých ešte dnes predídu na večnosť. Preto si každý deň musím ceniť ako Tvoj najväčší dar. Budem ho teda vynakladať k svojmu spaseniu, každú jeho chvíľu obrátim na sväté ciele. Lebo čas letí ako voda do mora večnosti a nikdy viac sa nevráti.

Dožič mi, Otče nebeský, milosti, aby som to, čo žiadam, tiež i skutočne zachoval(a) a vykonal(a). Nech sa nijaké posmešné, utrhačné alebo hanobné slovo nevykĺzne z mojich úst. Daj, aby som nikoho neobrazil(a) nielen skutkom, ale ani rečou, ani pomyslením. Udeľ mi milosti, aby

som nikoho nepohoršil(a), aby som s každým tak nakladal(a), ako si sám(a) žiadam, aby iní ľudia so mnou nakladali. Ochotne chcem konať povinnosti svojho povolania a úradu pre Teba, Bože môj, lebo si mi nie bez príčiny dal schopnosť, silu a vládu, ktorá sa občerstvuje každodenným odpočinkom. Nie zaháľať, lež pracovať musím. Duchu Svätý, osvieť mi rozum, aby som poznal(a), ako mám najlepšie vynaložiť duševné a telesné schopnosti k Tvojej sláve a k prospechu môjmu i svojich bližných. Odpusť mi, ó Pane, všetko, čo som dosiaľ zanedbal(a), alebo premeškal(a). Sľubujem Ti z úprimného srdca, že Tebe, Bože môj, budem budúcne vernejšie a spravodlivejšie slúžiť. Amen.

Bedli, Pane, nad mojím životom i nad mojou smrťou. Ráč ma, Pane, požehnať, od všetkého zlého zachovať a do života večného uviesť. Amen.

5. Ranné modlitby pre dietky.

Naučiť nazpamäť.

a)

Srdce svoje k Tebe dvíham
hneď za rána, Bože môj!
Ako si ma chránil v noci,
tak i cez deň pri mne stoj!

b)

Klaniam sa Ti, milujem Ťa,
ako dieťa s dôverou;
srdce moje len to žiada,
čo je milé pred Tebou.

c)

Daj mi, Bože, cez celý deň
hojne svojej milosti,
aby som sa hriechu chránil
a žil vždycky v radosti.

d)

Ó Mária, Matka Božia,
Matka naša premilá,
ochraňuj nás, keď sa blíži
pokušenia hodina. Amen.

C) Denné modlitby.

1. Sväto prežiť deň.

1. Pamätaj na to, že Boh je všade prítomný. Oko Pánovo pozoruje tvoje kroky a skutky. Od rána až do súmraku nič neujde Jeho zraku. On je svedkom našich rečí, žiadostí i najtajnejších myšlienok. Bude aj naším sudcom. Spomienka na všadeprítomnosť Božiu zachová nás od hriechu a povzbudí k plneniu Božích i cirkevných príkazov a k zachovaniu povinností svojho stavu. Tak ži, aby si mohol volať: „Zachoval som Tvoje prikázania a Tvoje svedectvá; lebo všetky moje cesty sú pred Tvojím obličajom." Ž 118, 168.

2. Všetky svoje práce začni s dobrým úmyslom, podľa slov sv. Pavla: „Či teda jete, či pijete, alebo čokoľvek iného činíte, všetko na slávu Božiu čiňte." (1 Kor 10, 31.) Preto keď ideš pracovať, pomysli si, že túto prácu od teba žiada Boh, a povedz: „Bože môj, túto prácu idem konať z lásky k Tebe a na Tvoju česť a chválu. Nech je teda Tvoje meno v každom čase odo mňa posvätené." Alebo: „Všetko pre Teba, ó dobrý Ježišu! — Všetko ku cti a sláve Božej." — Viď Odpustkové vzdychy.

3. Keď ti je práca priťažkou a nedarí sa ti, nezlosť sa, nepreklínaj, nezloreč, nehreš, ale odporúčaj sa Bohu slovami: „Bože, príď mi na pomoc! — Ježišu, daj mi svätej trpezlivosti! — Mária, Matka moja, zachráň môj jazyk od hriechu."

4. Každodenné svoje kríže prijímaj ako by z rúk Ježišových a volaj: „Otče, nie moja, lež Tvoja vôľa nech sa stane! — Buď vôľa Tvoja, Pane, ako v nebi tak i na zemi."

5. Keď blížny žiada od teba pomoc, almužnu, lásku, odpustenie atď., spomni si, že Boh nariadil milovať blížného. Kristus povedal, že čo dáme z lásky k nemu tomu najposlednejšiemu žobrákovi, tak platí, ako by sme jemu samému dali. Na úroky Pánu Bohu dáva, kto sa nad chudobným zmilúva.

6. Diabol, ako ručiaci lev nás obchádza a hľadá, koho by zožral. Príde ťažké pokušenie, nadídu zlé myšlienky. Nestrácaj smelosť, ale dôverne volaj: „Bože môj, radšej chcem umrieť, ako Teba obraziť! — Odstúp, satanáš, so všetkým pokúšaním tela i duše! — Ježiš a Mária, opatrujte ma." — Myseľ svoju obráť na veci vážne, a nezhrešil si. Budúcne vyhni sa tej príležitosti, osobe, knihe, spoločnosti, spevu, kartám, kinu, divadlu a rečiam, ktoré zapríčinily toto pokušenie.

7. Keby si sa dopustil hriechu, najmä smrteľného, hneď ho oľutuj dokonalou ľútosťou a umieň si, že sa čím skôr vyspovedáš. Pritom vzdychni: Ó Ježišu, milujem Ťa nadovšetko. Z lásky k Tebe ľutujem z celého srdca, že som Ťa obrazil(a). Buď milostivý mne hriešnemu(ej). Chcem pravé

pokánie činiť a z lásky k Tebe každého hriechu sa chrániť.

8. Častejšie cez deň pozdvihni myseľ k Bohu; rozpomni sa na predsavzatie, ktoré si učinil(a) pri rannom rozjímaní, a usiluj sa ho uskutočniť. Denne sa modlievaj tri razy Zdravas, Mária, za sv. čistotu s modlitbou: „Ó Panna Mária, Matička moja a nádej moja, odovzdávam sa do tvojej ochrany a chcem v nej i umrieť. Chráň ma pred hriechom.“ A iné.

9. Ak môžeš, denne navštív Sviatosť Oltárnu a pomodli sa chválospev sv. Tomáša: „Klaniam sa Ti vrúcne . . .“ Nájdeš ho po Litániách o najsvätejšom mene Ježiš; nauč sa ho nazpamäť. Častejšie denne pozri láskave na kríž Kristov a skrúšene pomysli, že si na tento svet neprišiel len dobré užívať, ale aj trpieť; nie svoju, lež vôľu Božiu plniť a tak spasiť svoju dušu.

2. Modlitby na jednotlivé dni v týždni.

Hoci skoro na každý deň v roku určuje nám Cirkev pamiatku niektorého svätého, alebo sviatok Pána Ježiša a Panny Márie, predsa jednotlivé dni v týždni všeobecne venované sú ešte k úcte niektorých sv. tajomstiev alebo svätých. Nedeľa je venovaná úcte k Najsv. Trojici, pondelok Duchu Svätému, utorok sv. anjelom, streda sv. Jozefovi, štvrtok Sviatosti Oltárnej, piatok umučenému Spasiteľovi, sobota Panne Márii. Tento spôsob zasvätenia pochádza z prvých čias kresťanstva.

Nedeľa.

Modlitba k Najsvätejšej Trojici.

Sláva buď Bohu Otcu, ktorý ma svojou všemohúcnosťou vyviedol z ničoty a stvoril na svoj obraz! Sláva buď Bohu Synu, ktorý ma skrze svoje milosrdenstvo vykúpil z pekla a otvoril mi brány nebies! Sláva buď Bohu Duchu Svätému, ktorý ma svojou milosťou posvätil pri svätom krste a ešte neprestajne posväcuje nepočetnými milosťami, ktoré každodenne prijímam z Jeho nekonečného dobrodenia! Sláva buď všetkým trom Božským osobám, Najsvätejšej Trojici, ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Klaniam sa Ti, Najsvätejšia Trojica, ctím Ťa a s najponíženejšou vďačnosťou vďaky Tebe činím, že si nám zjavila toto slávne a nepochopiteľné tajomstvo. Prosím Ťa, udeľ mi milosti, aby som až do smrti zotrval(a) vo vyznaní tejto viery a tak zaslúžil(a) si uvidieť a chváliť v nebi po všetky veky to, v čo tu na zemi pevne verím, totiž jediného Boha v troch osobách: Boha Otca, Boha Syna, Boha Ducha Svätého. Amen.

Iné modlitby, ako aj odpustkové vzdychy k Najsv. Trojici viď pri sviatku Najsvätejšej Trojice.

Pondelok.

Modlitba k Duchu Svätému.

Bože, Duchu Svätý, Duch Boží, Duch lásky a pravdy, najdobrotivejší Pôvodca svätosti mojej duše! Klaniam sa Ti v poníženosti ako počiatku a prameňu mojej večnej blaženosti; najponíženejšie vďaky Ti činím, ako najvyššiemu rozdavačovi všetkých darov a dobrodení, ktoré s neba prijímam; vzývam Ťa ako prameň svetla a sily, ktorá je mi potrebná, aby som vôľu Božiu a každé dobro poznal(a) a vykonával(a). Duchu svetla a sily, osvieť môj rozum a posilni moju vôľu, očisť moje srdce, usporaduj všetky jeho hnutia a spravuj moju vôľu, aby som všetky Tvoje vnuknutia bez odporu nasledoval(a).

Odpusť mi, ó Duchu milosti a milosrdenstva, odpusť mi moju mnohonásobnú nevernosť a slepotu, ktorou som často zavrhol(a) láskavé pokyny Tvojej milosti. Pomocou Tvojej milosti chcem prestať v odporovaní. Áno, chcem ochotne vykonať všetko, k čomu ma pobádaš, aby som okúsil(a) sladké ovocie Tvojich darov a požívať mohol(a) večné blahoslavenstvo Božieho detinstva. Amen.

Iné modlitby viď pri sviatku Turíc.

Utorok.

Modlitba k Anjelovi strážcovi.

Ó svätý Anjelu, tebe Boh podľa svojej veľkej dobroty rozkázal opatrovať môj život, ty mi pomáhaš vo všetkých mojich potrebách, tešíš ma vo všetkých mojich biedach, obodruješ ma vo všetkých mojich malomyseľnostiach a bez prestania zaopatruješ mi nové milosti, ďakujem ti za všetky dosiaľ mi preukázané dobrodenia. Vrúcne ťa prosím, ó najláskavejší môj ochranca, ráč sa i v budúcnosti o mňa starať, proti všetkým mojim nepriateľom ma ochraňovať, každú príležitosť k hrešeniu odo mňa odvracať a od Boha mi milosť vyprosovať, aby som tvoje sväté vnuknutia poslúchal(a) a verne ich vykonával(a). Zvlášť ťa prosím, ochraňuj ma v hodinu smrti a neopusť ma skôr, kým ma nezavedieš do príbytkov večného pokoja a slávy. Amen.

Streda.

Modlitba k sv. Jozefovi.

Ó svätý Jozef, ktorý si bol verným a múdrym služobníkom, ktorého opatere Boh sveril svoju rodinu; ktorého ustanovil za pestúna a ochrancu života Ježiša Krista, za verného spolupracovníka na veľkom diele vykúpenia sveta a za pomocníka najsvätejšej Matky; ktorý si mal šťastie žiť s Ježišom i Máriou a zomrieť na ich svätých rukách; ó najčistejší ženích najčistotnejšej Matky Božej, ty výborný obraz a mocný patrón všetkých čistých, ponížených, trpezlivých a Bohu oddaných duší, daj sa pohnúť mojou dôverou, ktorú v teba skladám, a milostive prijmi dôkazy mojej oddanosti.

Najponíženejšie vďaky vzdávam Pánu za tie zvláštne milosti, ktorými ťa obdarovať ráčil. Teba však

prosím, ráč mi svojím mocným orodovaním získať u Neho milosti, aby som mohol(a) horlive nasledovať tvoje čnosti. Primlúvaj sa teda za mňa, svätý Jozefe, skrze tú lásku, ktorú si preukazoval Ježišovi a Márii a ktorú Ježiš a Mária preukazovali tebe. Získaj mi to veľké šťastie, aby som žil(a) i zomrel(a) v láske Ježiša a Márie. Amen.

Iné modlitby viď pri sviatku sv. Jozefa 19. marca.

Štvrtok.

Modlitba k Sviatosti Oltárnej.

Najsladší Ježišu a najláskavejší Spasiteľu, ktorý pre nesmiernu hojnosť zázračnej svojej lásky zostávaš pri nás v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, uznávam Ťa za svojho najvyššieho Pána a svojho opravdivého Boha. Klaniam sa Tebe v najhlbšej poníženosti svojho srdca. Ďakujem Tebe z celej svojej duše za tú nekonečnú útlu lásku, ktorú nám preukazuješ, hoci mnohé krivdy od nás znášaš v tejto Sviatosti. Keďže táto tak často opakovaná nevďačnosť moju dušu veľmi skormucuje, lebo som si povedomý(á) i svojej viny. padám k nohám Tvojej Božskej Velebnosti a vrúcne Ťa prosím o odpustenie. Ó Bože môj, kiež by som mohol(a) hodne vysloviť hlboko cítenú bolesť nad svojimi spáchanými nečnosťami.

Zabudni, ó Pane, na moje nepravosti. Pamätaj jedine na svoje milosrdenstvo. Milostive prijmi moju úprimnú žiadosť, že Teba chcem podľa možnosti ctiť a v tejto Sviatosti lásky Tebe sa klaňať. Áno, Ježišu môj, z celého srdca si žiadam tak Teba milovať, chváliť, velebiť a sa Ti klaňať, ako Ťa milujú, chvália, velebia a sa Ti klaňajú všetci svätí a anjeli v nebi. Prosím Ťa pre Tvoje božské telo a krv, pred ktorou včuľ kľačím, udeľ mi milosti, aby som sa Ti čo naj-

úctivejšie klaňal(a) a s takou pobožnosťou Ťa prijímal(a), žeby som si po svojej smrti zaslúžil(a) milovať a chváliť Ťa so všetkými vyvolenými na veky vekov. Amen.

Iné modlitby viď pri sviatku Božieho Tela.

Piatok.

Modlitba k umučenému Spasiteľovi.

Nepoškvrnený Baránku, nevinná Obeta, ktorá si svojou smrťou a svojou svätou krvou smyla hriechy ľudského pokolenia, smy i moje a nedopusť, aby tak mnohé Tvoje bolesti boly pre mňa daromné. Ó najdobrotivejší Ježišu, od celého sveta opustený, až na smrť zarmútený, krvavým potom zaliaty, predsa však do vôle svojho Otca oddaný, pomáhaj mi a stoj pri mne, aby som i ja s podobnou oddanosťou prijímal(a) všetky trápenia, ktoré mi vo svojej prozreteľnosti pošleš. Ó Ježišu, ktorý si bol falošne obžalovaný, ohováraný a nezaslúženým opovrhnutím obrazený, nauč ma trpezlive znášať ľudské súdy a najtrpkejšie ohovárania. Ó Ježišu, ktorý si bol ubičovaný, tŕním korunovaný, bolestne ranený a z lásky k človekovi zakrvavený, nauč ma trpezlive z lásky k Tebe znášať všetky protivenstvá a trpkosti tohto biedneho života. Ó Ježišu, ktorý si bol odsúdený na najohavnejšiu pokutu smrti kríža a odovzdaný katom k umučeniu, udeľ mi milosti, aby som sa chránil(a) ctibažnosti a svoje dni prežíval(a) v poníženosti. Ó Ježišu, ktorý si bol ťažkým bremenom kríža stlačený a tri razy pod ním si padol, vstupujem do Tvojich šľapají, spojujem svoj kríž s Tvojím; prosím, udeľ mi milosti, aby som ho znášal(a) s podobnou udatnosťou a tichosťou. Ó Ježišu, ktorý si bol na kríž povýšený, pritiahni ma k sebe. Ty si zomrel pre mňa, učiň, aby

som i ja v budúcnosti nežil(a) ináč a ničím iným sa nezamestnával(a), jedine aby som Teba miloval(a) a vo všetkom sa Tebe ľúbil(a). Amen.

Veriaci, keď sa v piatok pomodlia pred krížom sedem ráz Otčenáš, Zdravas a Sláva, získajú odp. 7 rokov. — Keď tak vykonajú po všetky piatky v mesiaci, získajú pln odp. za obvyklých podmienok. — PPO 166. — Iné modlitby hľadaj v stati: Modlitby v pôste.

Sobota.

Modlitba k Panne Márii.

Najblahoslavenejšia Panna Mária, Matka môjho Boha, ktorej pre túto nesmiernu hodnosť prislúcha od ľudí i od anjelov najhlbšia úcta, prosím ťa o orodovanie u tvojho Syna. Ty všetko môžeš u Najvyššieho svojou prímluvou. Tvoja dobrota, ktorú ľuďom preukazuješ, je tak veľká, že nám všetko na nebi vymôžeš, lebo svojím orodovaním i na nebi vládneš.

Blahoslavená Panna, ty dobre vieš, že som si ťa od svojho detinstva vyvolil(a) za matku, orodovnicu a patrónku. Ty si ma vždy pokladala za svoje dieťa. S vďačnosťou vyznávam, že som len skrze tvoje orodovanie dosiahol(a) premnohé milosti, ktoré mi Pán soslal. Prečože som sa ja tebe, najvznešenejšia a lásky najhodnejšia Matka, neodslúžil(a) tiež takou vernosťou, keď si ty mne preukazovala svoju láskavú dobrotu vo všelijakom udeľovaní pomoci? Ale za to aspoň teraz chcem ťa ctiť, tebe slúžiť, teba milovať nakoľko to len dopustia moje slabé sily.

Preto milostive prijmi, preblahoslavená Panna, ponížené moje vyznanie a túžbu, že tebe chcem celkom prislúchať. Milostive prijmi moju srdečnú dôveru a vypros mi od môjho Spasiteľa, tvojho najmilšieho Syna, živú vieru, pevnú nádej, útlu, nepodvratnú a stálu lásku. Vypros mi nezakalenú čistotu srdca i tela, nepremeniteľnú poníženosť, stálu trpezlivosť a odovzdanosť mojej vôle do Božieho riadenia. Koneč-

ne, ó svätá Panna, vypros mi milosti, aby som ťa verne nasledoval(a) vo všetkých čnostiach, žeby som si zaslúžil(a) tvoju pomoc a ochranu v hodinu mojej smrti. Amen.

Iné modlitby viď po Litániách loretánskych.

3. Modlitby pri jedení.

POUČENIE. Krásna je to obyčaj modliť sa pred jedením a po jedení. I sv. Pavol nás povzbudzuje: Či jete, či pijete, všetko na slávu Božiu čiňte. Veď i Ježiš Kristus pozdvihol oči k nebu, vďaky činil, chlieb požehnal, a tak rozmnožil päť chlebov na púšti a nasýtil 5000 ľudí. Nehanbi sa teda modliť pred jedením i po jedení. Ba tým viacej je hanbou tomu, kto sa pred jedením a po jedení nemodlí, nevzdá Bohu vďaky za požité dary. Tým sa len pripodobní zvieraťu, ktoré sa tiež bez modlitby odvracia od svojho válova. Modliť sa pred jedením a po jedení nie je síce predpísané pod hriechom, ale vďačnosť vyžaduje, aby sme sa poďakovali Bohu, ktorý kŕmi nebeské vtáctvo, zemských živočíchov a tým starostlivejšie nás ľudí. Zanedbanie tejto modlitby bolo by vtedy hriechom, keby sme to vykonali z opovrhnutia. — Keď si pri stole, buď mierny(a) a zdržuj sa všetkých neslušných a urážlivých rečí. Toto posledné sa často, bohužiaľ, zanedbáva. Pomysli si na sv. Augustína, ktorý dal napísať nad dvere svojej jedálne nápis: Ktokoľvek na cti utŕha, pri mojom stole miesta nemá!

a) Modlitba pred jedením.

℣. Dobrorečme Pánovi.

℟. Oči všetkých dúfajú v Teba, Pane, a Ty dávaš im pokrm v čas príhodný; otváraš ruku svoju a požehnaním napĺňuješ každého živočícha.

℣. Sláva Otcu ... ℟. Ako bolo na ...

℣. Pane, zmiluj sa nad nami.

℟. Kriste, zmiluj sa nad nami.

℣. Pane, zmiluj sa nad nami.

Všetci: *Otče náš ...*

℣. Požehnaj nás, Pane, i tieto dary Tvoje, ktoré z Tvojej štedrosti budeme požívať. Skrze Krista Pána nášho.

℟. Amen.

b) Modlitba po jedení.

℣. Ďakujeme Tebe, všemohúci Bože, za všetky dobrodenia Tvoje; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Odpustky 300 dní. — PPO 636.

Všetci: Chváľte Pána všetky národy, chváľte Ho všetci ľudia, lebo je utvrdené milosrdenstvo Jeho nad nami a pravda Pánova zostáva na veky. (Ž 116.)

Odpustky 500 dní. — Ak žalm recitujeme verejne, odp. 3 roky. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami, raz mesačne, ak žalm každodenne zbožne odbavíme. — PPO 25.

℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo na...
℣. Pane, zmiluj sa nad nami.
℟. Kriste, zmiluj sa nad nami.
℣. Pane, zmiluj sa nad nami.
Všetci: *Otče náš...*

℣. Pane, ráč odplatiť životom večným všetkým, ktorí nám dobre činia pre meno Tvoje. — ℟. Amen.

Odpustky 300 dní. — PPO 620.

℣. Nech Ťa oslavujú všetky diela Tvoje, Pane.
℟. A svätí Tvoji nech Ti dobrorečia.
Sláva Otcu... Otče náš...

c) Kratšia osnova.

a) Pred jedením: Shliadni, ó, Bože, milostivým okom na mňa, služobníka(icu) svojho(ju), a požehnaj mňa i tieto dary, ktoré budem požívať z Tvojej štedrosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

b) Po jedení: Prijmi, ó Pane, vrúcne vďaky za tieto dary, ktoré si milostive udelil mne nehodnému(ej) služobníkovi(ci) svojmu(ej). Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

4. Modlitby pri práci.

POUČENIE. Pri rannej modlitbe si si umienil(a), že všetky denné práce budeš konať na česť Božiu. Na to teda pamätaj. Keď začínaš konať drobné práce, nauč sa vzdychnúť si strelnú modlitbu: „Bože, pomáhajže!“ a pod. Hľadaj medzi odpustkovými modlitbami. Pri dôležitých prácach, napr. roľník pred jarným oraním, alebo vôbec v pondelok ráno a v sobotu večer, pomodli sa tieto modlitby:

a) Modlitba pred prácou.

Všemohúci Bože, ktorý si nestvoril človeka k lenivosti a k záhaľke, ktorá je prameňom hriechu a nepravosti, ale k usilovnej práci, hneď v raji po páde do hriechu si mu prikázal, že chlieb svoj musí vyhľadávať v práci a v potu tváre; zároveň si mu však prisľúbil, že požehnáš jeho prácam, ak sa bude Teba báť a Tvoje príkazy zachovávať, pokorne Ťa prosím, udeľ mi potrebnej sily a trpezlivosti k práci, ktorú mám pred sebou a chcem ju započať, aby som ju mohol(a) dokonať bez urazenia tela a duše a ku Tvojej cti a sláve. Skrze Krista, Pána nášho Amen.

b) Modlitba po práci.

Najdobrotivejší Bože, pre zásluhy Jednorodeného Syna Tvojho, na prímluvu a prosbu preblahoslavenej Panny Márie a všetkých svätých, prosím Ťa, požehnaj prácu, ktorú som skončil(a); ak som ju azda v niečom zle vykonal(a), odpusť mi, v čom som sa previnil(a) a dožič mi, aby ovocie mojej práce slúžilo mi k časnému dobru i večnému blahoslavenstvu. Amen.

5. Keď hodiny bijú.

Zasa jedna hodina prešla z môjho života, a jedným krokom som bližšie k hrobu. Ó, ako šťastným(ou) by som sa cítil(a), keby som mohol(a) o sebe povedať, že som ju neprežil(a) bez úžitku a že som sa stal(a) hodným(ou) lásky Tvojej, môj Bože. Dobrotivý Otče, svojou milosťou pomôž mi a zo svojej otcovskej dobroty uštedri mi sily, aby som sa každú hodinu stával(a) pobožnejším(ou) a lepším(ou).

6. Keď ideš popri kostole.

Pane, radosť Tvoja je prebývať so synami ľudskými a praješ si, aby Ťa ľudia v Tvojich chrámoch verejne ctili. Prijmi moju najhlbšiu poklonu i s tohto miesta,

keď prechádzam popred Tvoj svätý chrám. Buď pozdravený, sviatostný Spasiteľu, na všetkých oltároch sveta a od všetkých ľudí na veky vekov. Amen.

Alebo:

Nech sa Ti vzdáva chvála a vďaka v každej chvíli najsvätejšia Božská Sviatosť.

Odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne, ak vzdych každodenne ústne vyslovíme. — PPO 110.

7. Keď vchádzaš do chrámu.

a) *Predo dvermi:* Všetky svetské myšlienky ostaňte tu, teraz chcem pozdvihnúť svoje srdce i myseľ k Bohu.

b) *Keď sa prežehnávaš svätenou vodou:* Ó Bože, umy moju dušu od všetkej špiny hriechu, aby som Ti čistou mysľou mohol(a) slúžiť v tomto chráme.

c) *Keď si pokľakneš pred hlavným oltárom:* Pane Ježišu, klaniam sa Tebe. — Alebo: Pozdravená a pochválená buď bez prestania, najsvätejšia Sviatosť Oltárna.

8. Keď ideš popred kríž.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nado mnou a skrze svoju trpkú smrť kríža odpusť mi všetky hriechy, ktorých som sa dopustil(a).

Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe, lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Odp. 3 roky. — PPO 161.

Buď pozdravený kríž, nádej jediná.

Odp. 500 dní. — PPO 157.

Skrze znamenie kríža od nepriateľov našich osloboď nás, Bože náš.

Odp. 3 roky. — PPO 158.

9. Keď ideš popred sochu svätého.

Svätý(á) M., ktorého(ej) socha (obraz) je tu vystavená(ý), oroduj za mňa u všemohúceho Pána, aby mi bol milostivý. Tvoj čnostný život na zemi nech ma povzbudzuje k tomu, aby som ťa nasledoval(a) v čnostiach a v skutkoch kresťanskej nábožnosti. Amen.

10. Sebaobetovanie od sv. Ignáca z Loyoly.

Prijmi, Pane, celú moju slobodu. Prevezmi všetku moju pamäť, rozum a vôľu. Čokoľvek mám alebo mne patrí, Ty si mi to dal zo svojej štedrosti; to však Tebe celkom nazpäť venujem a úplne vôli Tvojej k spravovaniu podrobujem. Len lásku k Tebe a milosť Tvoju mi daj, a budem dosť bohatý. Nič si už viac nežiadam.

Odp. 3 roky. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami, ak odbavíme modlitbu každodenne v mesiaci. — PPO 39.

11. Odpustkové vzdychy.

O podmienkach získania odpustkov viď stať „Odpustky".

1. „Bože môj, milujem Ťa."

Odp. 300 dní. — PPO 29.

2. „Boh môj a moje všetko."

Odp. 300 dní. — PPO 5.

3. „Nech je meno Pána pochválené."

Odp. 500 dní, ak zbožne vyslovíme, keď sa iní Bohu rúhajú. — PPO 8.

4. „Bože, buď milostivý mne hriešnemu."

Odp. 500 dní. — PPO 14.

5. „Ó Bože, Ty si všemohúci, učiň ma svätým."

Odp. 500 dní. — PPO 15.

6. „Ráč, Pane, v tento deň (v túto noc) od hriechu nás zachrániť."

Odp. 500 dní, ak sa modlíme ráno alebo večer. — Pln. odp raz mesačne. — PPO 21.

7. „Ježišu môj, milosrdenstvo."

Odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne. — PPO 55.

8. „Srdce Ježišovo, v Teba dôverujem."

Odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne. — PPO 195.

9. „Mária."

Odp. 300 dní. Pln. odp. raz mesačne a v hodinu smrti pod obvyklými podmienkami. — PPO 268.

10. „Ó Mária, bez hriechu počatá, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame.“

Odp. 300 dní. Pln. odp. raz mesačne. — PPO 325.

11. „Sladké Srdce Márie, buď mojou spásou.“

Odp. 300 dní. Pln. odp. raz mesačne. — PPO 352.

12. „Nepoškvrnená Kráľovná pokoja, oroduj za nás.“

Odp. 300 dní. — PPO 395. — Iné odpustkové vzdychy hľadaj pri jednotlivých litániách.

D) Večerné modlitby.

1. Poučenie o večernej pobožnosti.

„Pane, zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa schýlil.“ (Lk 24, 29.) Milý kresťane(ka), ako si s Pánom Bohom deň započal(a) i trávil(a), tak ho máš tiež dokončiť. V tom nech ti je príkladom sám Kristus, ktorý večer sa odoberal do zátišia, aby sa modlil. Zasa si o jeden deň bližšie k večnosti. Ktovie, či Boh ešte tejto noci nezavolá tvoju dušu pred svoju súdnu stolicu? Nikdy sa teda neulož na odpočinok skôr, ako by si svoje myšlienky dovedna nesobral(a) a k Bohu v modlitbe sa nepovzniesol(a).

Tvoja večerná modlitba má pozostávať zo 6 čiastok, ktoré majú byť shrnuté tak v krátkej ako aj v dlhšej modlitbe: 1. *Ďakuj, chváľ a zvelebuj Pána* z celého srdca, že ťa bez tvojich zásluh v pominulý deň milostive udržoval a mnohé dobrodenia ti preukázal. — 2. *Pros Ducha Svätého* za osvietenie rozumu, aby si mohol(a) poznať tohto dňa spáchané hriechy a tak sa polepšiť. — 3. *Spytuj svoje svedomie,* spomni si, ako si strávil(a) celý deň od rána až do večera; v čom si pochybil(a), ako boly sporiadané tvoje myšlienky, slová a skutky, ale najmä ako si uskutočnil dnes ráno učinené predsavzatie? — Spytovanie svedomia je pre teba veľmi dôležité. Nemôžeš napraviť svoje chyby, ak ich náležite nepoznáš. A akože ich budeš poznať, ak len denne do seba nenazrieš a nevyskúmaš najtajnejšie záhyby svojho srdca? Každodenným spytovaním svedomia náležite sa pripravíš k sv. spovedi, a tak nezabudneš sa vyspovedať z niektorého hriechu. Napokon, kto ti zaručí, že sa rána dožiješ a že do rána Boh nevykoná súd nad tvojou dušou? Bola by to od teba veľká ľahostajnosť, keby si sa tento večer nepýtal svojho svedomia: Ako by som obstál pred súdnou stolicou? — 4. Preto *vzbuď si dokonalú ľútosť* každý večer

nad hriechami, ktoré si cez deň a v svojom živote spáchal. — 5. *Pevne sľúb znova, že sa polepšíš,* a ak si i smrteľné hriechy spáchal, umieň si, že čím skôr pôjdeš na sv. spoveď. K tomu si vypros i pomocnú milosť Božiu. Toto všetko konaj tak svedomite a úprimne, ako by to bol posledný večer tvojho života. — 6. Napokon *pros P. Boha,* aby ťa cez noc chránil na tele i na duši, odporúčaj sa do ochrany Matky Božej; vzývaj Anjela strážcu a sv. patróna, aby nad tebou cez noc bdeli. Prežehnajúc sa, ulož sa na svoje lôžko a cez prsia si prelož ruky. Ak nemôžeš v noci spať, niečo si prečítaj, alebo sa modli ruženec, hoci i ležiačky.

Katolícke rodiny, pozor! Duch novej doby pracuje na tom, aby z katolíckych rodín vymizla nábožnosť. Už sme ďaleko za zbožnosťou našich praotcov, ktorí na kolenách večer sa modlievali s celou rodinou. Otcovia a matky, manželia a manželky, hneď od sobášu naučte sa spoločne modliť sa rannú a najmä večernú modlitbu. Keď vás vaše dietky tak uvidia od malička, ako aj vaši sluhovia, aj tí tak budú robiť. Zbožnosť, mravnosť a bázeň Božiu vypestujete v rodinách najmä spoločnou večernou modlitbou, ktorá je korunou na všetky denné práce, je podporným pilierom viery, ohniskom lásky k Bohu, plameňom Božieho požehnania, životom katolíckych dietok, ochranou nevinnosti a záštitou pred mnohými hriechami.

Malé dietky naučte krátke ranné i večerné modlitby, lebo tie sa nevládzu dlho modliť. I sami sa naučte nazpamäť kratšie ranné i večerné modlitby, ktoré sa budete nazpamäť modlievať s Otčenášom, Zdravasom a Verím v Boha, lebo pre telesnú únavu nebudete schopní pomodliť sa vždy tu uvedené dlhšie modlitby. Večerná modlitba nie je nám síce pod hriechom predpísaná, ale vďakou sme Bohu povinní každodenne. A to môžeme vykonať vždycky, čo aj niekoľkými slovami, len keď Boh vidí našu úprimnosť.

2. Krátka večerná modlitba.

Nauč sa nazpamäť.

Klaniam sa Ti, Bože, tu prítomný Pane; ďakujem Ti za všetky dobrodenia, mne preukázané, že si ma na svoj obraz stvoril, svojou krvou vykúpil, milosťami posvätil a až dodnes pri zdraví udržal.

Príď, ó Duchu Svätý, osvieť mi rozum, aby som poznal(a) chyby, ktorých som sa dnes dopustil(a);

udeľ mi svoju milosť, aby som ich úprimne aj oľutoval(a).

(Tu spytuj svoje svedomie, čo si dobrého a zlého vykonal(a) dnes od rána až doteraz.)

Bože môj, ľutujem z celého srdca za všetky hriechy a v ošklivosti ich mám, lebo som obrazil(a) Teba, najlepšieho svojho Otca, láskavého Spasiteľa, milostivého Posvätiteľa, svojho milovaného a všetkej lásky najhodnejšieho Boha. Preto silne si pred seba beriem, že s pomocou Tvojej milosti viac hrešiť nebudem. Vyhýbať sa budem každej príležitosti ku hriechu, lebo Teba, môj sladký Ježišu, nadovšetko milujem.

Môj Bože, ochraňuj ma tejto noci od všetkého zlého i od náhlej smrti. Mária, dobrá Matka moja, i ty Anjel strážca so všetkými svätými v nebi, opatrujte ma tejto noci.

Bože, porúčam Ti i svojich živých (mŕtvych) rodičov, vylej na nich hojnosť svojej milosti. Pomôž, Pane, všetkým, ktorých choroba sužuje, a dušiam zomrelých veriacich v očistci daj ľahké odpočinutie.

Ježiš, Mária, Jozef, vám darujem svoje srdce i svoju dušu. (Odp. 7 rokov. — PPO 589.)

Otče náš, Zdravas, Sláva.

3. Dlhšia večerná modlitba.

Poďakovanie. Ó veľký a všemohúci Bože, padám pred Tebou na kolená a ďakujem Ti z celého svojho srdca za všetko, čo si mi v tento pominulý deň dobrého preukázal. Za pokrm a nápoj, za zdravie a všetku silu tela i duše, za všetky sväté vnuknutia a Tvoje osvietenia, za Tvoju ochranu a za všetky iné milosti, ktoré ani dosť nepochopujem. Ďakujem Ti za to, nebeský

Otče, skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Prosba za osvietenie. Vševediaci Bože, ktorý ustavične pozoruješ moje držanie sa, počítaš každý môj krok, pred Tebou nie je skrytá nijaká myšlienka. Osvieť môj rozum, aby som dobre poznal(a), čo som dnes zlého učinil(a), alebo dobrého zanedbal(a); pohni moju vôľu, aby som to srdečne oľutoval(a) a opravdive sa polepšil(a).

SPYTOVANIE SVEDOMIA. Zasa sa deň dokonáva; zase sa pominula drahocenná čiastka môjho života, ktorú si mi, môj Bože, daroval k Tvojej službe a k vyhľadávaniu môjho večného spasenia. Tento deň azda bol posledným dňom môjho časného života. Hádam, keď sa položím na odpočinok, zobudím sa na druhom svete pred Tvojou súdnou stolicou. Či som sa dnes tak držal(a), aby som sa tam mohol(a) bezpečne dostaviť? Či som proti Tvojim svätým prikázaniam nezhrešil(a) myšlienkami? t. j. či som sa nezaoberal(a) smilnými, pyšnými, závistnými, pomstivými, podozrivými, malomyseľnými myšlienkami dobrovoľne, povolil(a) som im? Často? Či som zhrešil(a) *slovami?*, t. j. či som nevyprával(a) nečisté reči? Nevykĺzly sa mi z úst kliatby, zlorečenia, rúhania a urážky? Stalo sa to mimovoľne alebo s rozvahou? Či som zhrešil(a) *skutkami,* t. j. či som nebol(a) záhaľčivý(á), lenivý(á), netrpezlivý(á) pri svojej práci? Či som nebol(a) voči svojim rodičom a predstaveným neúctivý(á), odporný(á), neposlušný(á)? Či som nebol(a) proti svojim bližným zátvrdlivý(á), spurný(á), nepriateľský(á), nemilosrdný(á), nespravodlivý(á)? Či som neutŕhal(a) bližnému na cti alebo neučinil(a) mu nejakú škodu? Či som zhrešil(a) *opustením dobrého,* t. j. či som nezabudol(a) svojho bližného napomenúť, poučiť, od hriechu zdržovať? Či som sa staral(a) o duševné spasenie svojich dietok, služobníkov, podriadených? Či som sa nevyhýbal(a) vykonať dobré

skutky? Či som z nedbanlivosti alebo z opovrhnutia, hanby nevynechal nejakú dennú modlitbu? Či som zhrešil(a) *cudzími hriechami,* t. j. či som nemal nejaké zaľúbenie v hriechu? Či som niekomu nedal príležitosť k hriechu. najmä svojim dietkam a čeľadi? Či som prekážal(a) podľa svojej možnosti hriechu bližného? Ako som sa držal(a) v obcovaní s bližným? Či som niečo vykonal(a), aby som sa stal(a) dokonalejším(ou)? Ktorých doterajších hriechov som sa chránil(a), do ktorých som znovu upadol(a)? Po akých miestach som chodil(a), s akými osobami som obcoval(a), čím som sa zamestnával(a), že sa mi naskytla príčina hrešiť?

Žiaľ a ľútosť. Všemohúci a milosrdný Otče, ja biedny(a) hriešnik(ca) padám k Tvojim nohám a vyznávam svoje hriechy, zvlášť tie, ktorými som Ťa dnes zasa obrazil(a). Vyznávam svoju veľkú nevďačnosť, že som si tak málo vážil(a) tie veľké dobrodenia, ktorými si ma obdaril. Lásku a dobrotu si mi preukazoval, mnohé milosti si mi daroval, trpezlive si ma veľa ráz očakával, aby som sa k Tebe obrátil(a) a pokánie činil(a). Ako často si mi, ó Bože, vnukol spasiteľné myšlienky; dobrodeniami si ma k sebe tiahol, trápením si ma navštívil, len aby som sa polepšil(a). Ja však som sa od teba odťahoval(a), odvracal(a). Teba, Otče svetla, najvyššie dobro, od ktorého všetko dobré pochádza, som zanechal(a) a pokoj svojho srdca v časných veciach som hľadal(a). Vzdialil(a) som sa od prameňa večného života a bažil(a) som po márnostiach a rozkošiach tohto sveta. Uznávam, že som nehodný(á), aby som sa nazýval(a) Tvojím dieťaťom; nehodný(á) som, aby ma zem nosila; nehodný(á) som, aby som požíval(a) ovocia ze-

me, ktoré sú Tvojimi darmi, lebo som dnešného dňa nerozmnožoval(a) Tvoju česť a slávu. Zaslúžil(a) by som, aby sa celé stvorenie proti mne vzbúrilo a na mne pomstilo za krivdy, ktorými som obrazil(a) Teba, najdobrotivejšieho Otca.

Ale, ó Bože, čo by hneď boly moje hriechy bez počtu, Tvoje milosrdenstvo je nekonečné. A preto s dôvernosťou navraciam sa k Tebe a padajúc k Tvojim nohám, so slzami v očiach Ťa prosím za odpustenie všetkých hriechov, ktorých som sa dopustil(a) dnes a vôbec v celom mojom živobytí. Želiem a ľutujem z celého srdca, že som obrazil(a) Teba, Bože môj, lebo Ťa nadovšetko milujem, Ty najvyššie a najslávnejšie dobro. Kiež by som mohol(a) svoje hriechy napraviť. Ó, kiež by som Ťa nikdy nebol(a) rozhneval(a).

Predsavzatie. Opravdive si beriem pred seba, že sa úprimne vyspovedám zo všetkých hriechov. Budem sa varovať všetkých príležitostí k hrešeniu. Všetky svoje povinnosti budem dokonale plniť a radšej chcem umrieť, ako by som mal(a) Teba, svojho najmilšieho Boha, jediným hriechom vedome rozhnevať. Na dôkaz mojej úprimnej vôle chcem hneď začať svoje polepšenie; najmä sa budem usilovať vykoreniť svoju hlavnú chybu . . . (označ si, ktorá je tvoja hlavná chyba) . . .

Prosba za odpustenie. Odpusť mi, ó najmilosrdnejší Otče, ako i ja z lásky k Tebe odpúšťam z celého srdca všetkým, ktorí ma obrazili. Udeľ mi svoju pomoc, aby som nábožne strávil(a) ži-

vot a Tebe ostal(a) verným(ou) až do smrti. Amen.

Odporúčanie sa P. Márii a svätým. Najblahoslavenejšia Panna Mária, ktorá si po Bohu najväčšia nádej naša, svätý Anjel strážca i svätí patróni a všetci milí svätí orodujte za mňa cez celý čas života môjho a v hodinu smrti mojej. Amen.

*

Požehnaj, ó Pane, všetkých mojich príbuzných, známych, dobrodincov, priateľov i nepriateľov. Opatruj všetkých mojich duchovných i svetských predstavených. Prispej ku pomoci chudobným a umierajúcim; obráť hriešnikov a poblúdených, osvieť pohanov a neveriacich.

Ó Bože milosrdenstva, buď milostivý úbohým dušiam v očistci, ukonči ich bolesti a uveď ich do večného odpočinutia. Amen.

Otče náš, Zdravas, Odpočinutie večné . . .

Odpustkové modlitby zą duše v očistci hľadaj pri sviatosti pomazania nemocných.

4. Večerné vzdychy.

Nauč sa nazpamäť.

a) KEĎ SA VYZLIEKAŠ: Umrieť musím, ale neviem kedy, neviem ako a neviem kde; viem však, že by som bol(a) navždy zatratený(á) a večnej blaženosti zbavený(á), keby som zomrel(a) v smrteľnom hriechu. Ó Mária, Matka Božia, pros za mňa hriešneho(u) teraz i v hodinu mojej smrti. Amen. — Ježiš, Mária, Jozef, vám darujem svoje srdce i svoju dušu; Ježiš, Mária, Jozef, stojte pri mne v poslednom boji; Ježiš, Mária, Jozef, s vami nech odíde duša moja v pokoji.

Odpustky 7 rokov za každý vzdych. — PPO 589.

b) KEĎ SI LÍHAŠ NA POSTEĽ: (pokrop sa svätenou vodou) Ó Bože, odoberám sa na odpočinok, aby som si odpočinul(a). Aj toto obetujem na Tvoju česť a chválu. Pri každom dychu Teba chcem milovať, Tebe slúžiť, Teba chváliť, ako to činia anjeli a svätí v nebesiach. Ježišu, môj Bože, milujem Ťa nadovšetko. Mária, Matka moja, tejto noci opatruj ma. Anjelu strážca môj, a svätý môj patrón, orodujte za mňa.

c) Prosíme, Pane, navštív tento príbytok a odstráň odtiaľto všetky úklady nepriateľa. Nech v ňom prebývajú svätí anjeli Tvoji, ktorí by nás v pokoji chránili; a požehnanie Tvoje nech je nad nami vždycky. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odp. 5 rokov. — Pln. odp. raz mesačne, ak odbavíme každodenne večer, pod obvyklými podmienkami. — PPO 48.

„Najsladší Ježišu, nebuď mi sudcom, ale Spasiteľom."
Odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne. — PPO 56.

„Ježišu môj, milosrdenstvo."
Odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne. — PPO 55.

5. Večerná modlitba pre dietky.

Naučiť nazpamäť.

a)

Ku koncu zas deň sa chýli,
k odpočinku zve ma noc;
ktorý čas a všetko riadiš,
príď mi, Bože, na pomoc!
Hriechy zo srdca ľutujem,
polepšiť sa sľubujem
a za Tvoje dobrodenia
zo srdca Ti ďakujem. Amen.

b)

Anjel Boží, strážca môj,
prosím ťa, vždy pri mne stoj,
pomocnú mi ruku daj,
vo všetkom mi pomáhaj,
aby som vždy, v každej chvíli,
viedol život bohumilý
a tak tebou chránený,
bol raz v nebi spasený. Amen.

E) Božské čnosti.

1. Cvičenie sa v troch Božských čnostiach.

POUČENIE. Základnými čnosťami kresťanského života sú viera, nádej a láska. Bez týchto nie je možné spasenie človeka, lebo bez nich človek svojím smýšľaním, rečou i skutkami nie je obrátený k Bohu, ako k svojmu poslednému nebeskému cieľu. A preto bez nich nie je ani možná nijaká čnosť tak, aby bola pred Bohom záslužná pre večné spasenie. Tieto čnosti sú vnútorné prejavy našej duše, o ktorých sa len Boh môže najlepšie presvedčiť. On skúma naše srdcia i obličky. Preto sme povinní v týchto čnostiach sa cvičiť, a to tak, že si ich viac ráz denne, týždenne, mesačne vzbudíme mysľou. Niekedy však ich musíme aj ústne prejaviť. Božské čnosti môžeme si vzbudiť a navonok ich aj vyjaviť odriekaním týchto modlitieb:

I.

(Nauč sa nazpamäť.)

Ó môj Bože, verím v Teba, lebo si nekonečne pravdomluvný.

Ó môj Bože, dúfam v Teba, lebo si nekonečne verný a milosrdný.

Ó môj Bože, milujem Ťa, lebo si najvýš dobrý a milovania hodný.

Celým Teba, Bože, srdcom milujem, a preto nadovšetko ľutujem, že som urazil Tvoju dobrotu: — odpusť mi pre krv Kristovu. Amen.

II.

Ó môj Bože, pevne verím všetko, čo si Ty zjavil, a čo nám skrze svoju Cirkev k vereniu predkladáš, lebo Ty, večná Pravda, si to zjavil.

Ó môj Bože, úfam skrze zásluhy Ježiša Krista, že dosiahnem od Teba odpustenie svojich hriechov, Tvoju milosť a večný život, lebo Ty si nekonečne milosrdný.

Ó môj Bože, milujem Ťa z celého srdca, lebo Ty si môj najlepší Otec a moje najvyššie i lásky najhodnejšie dobro; pre Teba milujem i svojho bližného, priateľa i nepriateľa, ako seba samého.

Celým Teba, Bože, srdcom milujem, a preto nadovšetko ľutujem, že som urazil Tvoju dobrotu: — odpusť mi pre krv Kristovu. Amen.

III.

(Po kázni v nedeľu a vo sviatok.)

Verím v svojho Boha, živého a opravdivého, — ktorý je jeden Boh, ale v troch Božských osobách: Otec, Syn a Duch Svätý. — Verím v Boha Otca Stvoriteľa, Syna Vykupiteľa a v Ducha Posvätiteľa. — Verím a vyznávam tú najsvätejšiu vieru, ktorú Ježiš Kristus učil a veriť prikázal, — ktorú apoštolovia ohlasovali a ktorú svätá rímskokatolícka Cirkev učí. — V tejto svätej viere žiadam si žiť i umrieť, — lebo si ju Ty, Bože, zjavil, — a Ty ako vševediaci mýliť sa nemôžeš, — ani ako večná a nekonečná Pravda nikoho klamať nemôžeš.

Dúfam v nekonečnom milosrdenstve Tvojom, Bože, — jediný pomocník tela môjho i duše mojej. — Dúfam, že pre drahú, z toľkej lásky za mňa vyliatu krv Ježiša Krista odpustíš mi všetky hriechy života, — a že mi dáš milosť svoju a život večný; — lebo si to prisľúbil a Ty si v plnení svojich sľubov verný a všemohúci.

Milujem Ťa, Bože, Ty najvyššia dobrota, nekonečná láska a vrchol všetkej dokonalosti, pre Tvoju dobrotu, svätosť, krásu a ľúbeznosť. —

Hoci by som ani v odmenu dúfať nemohol, ani pokuty obávať sa nemusel, predsa by som Ťa miloval, — lebo Ty, Bože, si všetkého milovania a ctenia najhodnejší. — Kiež by som Ťa mohol milovať takou vrelou láskou, — akou Ťa bez prestania milujú a na veky milovať budú všetci anjeli, svätí a blahoslavení v nebi, — akou Ťa miluje a milovať môže všetko terajšie i budúce stvorenie na zemi. — K tejto ich najvrúcejšej láske pripojujem svoju skromnú lásku a detinskú oddanosť.

Z tejto, k Tebe, Bože, úprimnej a vrúcej lásky srdečne ľutujem, že som Ťa urazil. — Odriekam sa všetkých hriechov celého života svojho a v ošklivosti ich mám. — Ale k tomu mi daj, môj Bože, milosti svojej, — aby som sa mohol všetkých hriechov chrániť a v kresťanských skutkoch až do smrti zotrvať, — čo s Tvojou pomocou verne sľubujem. Amen.

Veriaci, ktorí si vzbudia niektorú Bož. čnosť alebo dokonalú ľútosť akoukoľvek formulou, schválenou cirk. vrchnosťou, získajú:

a) *odpustky 3 rokov* zakaždým a

b) *plnomocné odpustky* raz mesačne, pod obvyklými podmienkami, ak si každodenne v mesiaci vzbudzujú Bož. čnosti alebo dokonalú ľútosť;

c) plnomocné odpustky v hodinu smrti, ak si v živote často tieto čnosti vzbudzovali, ak prijali sviatosti umierajúcich, alebo aspoň dokonalú ľútosť si vzbudili, ak najsv. meno Ježiš ústne, alebo ak by tak nemohli, aspoň mysľou zbožne vzývajú; a konečne ak smrť trpezlive prijímajú z rúk Božích, ako zaslúženú pokutu za hriech. — PPO 26.

2. Modlitba za silnú vieru.

(K Panne Márii, Pomocnici kresťanov.)

Nepoškvrnená Panna, Matka Božia a Matka naša, Mária, ty vidíš s akým napnutím síl zo všetkých strán povstáva svet a diabol proti katolíckej viere, v kto-

rej chceme pomocou milosti Božej žiť i umrieť, aby sme si raz zaslúžili večnú slávu. Ty Pomocnica kresťanov, obnov svoje dávne víťazstvá k záchrane svojich dietok, ktoré do tvojich rúk s dôverou skladajú pevný sľub, že nikdy nechcú byť údami nijakej spoločnosti, ktorá sa protiví našej svätej viere. Ty, ktorá si celá svätá, predlož svojmu Božskému Synovi tento náš sľub a vyprostredkuj nám potrebnú milosť k tomu, aby sme svoj sľub neochvejne až do konca zachovali. Poteš viditeľnú hlavu Cirkvi, podporuj katolícky biskupský sbor; ochraňuj duchovenstvo a veriaci ľud, ktorý ťa ctí ako svoju Kráľovnú; urýchli svojou mocnou prímluvou ten deň, keď sa všetky pokolenia shromaždia okolo jedného najvyššieho Pastiera. Amen.

℣. Mária, pomocnica kresťanov!

℟. Oroduj za nás.

Odp. 500 dní. — PPO 376.

3. Modlitba za stálosť vo vyznávaní viery.

(Od sv. Klimenta Hofbauera.)

Ó, Vykupiteľu môj, azda len nenadišiel ešte ten smutný čas, keď už budú len veľmi riedke rady tých kresťanov, ktorých duch viery oživuje? Hádam len nenastáva ešte ten okamih, keď Tvoj vyvolaný hnev pozbaví nás Tvojej ochrany? Alebo vari nešľachetnosť a mravná skazenosť Tvojich dietok už neodvolateľne popudila ku pomste Tvoju spravodlivosť? Ó, pôvodca a dokonávateľ našej viery, v horkosti svojho skrúšeného srdca vrúcne Ťa prosíme, nedopúšťaj, aby v nás vyhaslo jasné svetlo viery. Rozpomeň sa, Pane, na svoje dávne svetlo a súcitne shliadni na svoju vinicu, ktorú sadila Tvoja pravica, kropil pot apoštolov, zúrodňovala drahá krv mučeníkov, polievaly slzy

toľkých veľkodušných kajúcich duší a úrodnou udržovala modlitba nesčíselných vyznavačov a nevinných panien. Božský náš prostredník, všimni si tých horlivých duší, ktoré sa svojimi modlitbami bez prestania utiekajú k Tebe, aby si ráčil zachrániť najdrahocennejší poklad, pravú vieru. Spravodlivý Bože, zruš rozsudok o našom zavrhnutí, odvráť svoje oko od našich nešľachetností a upri ho na poklony hodnú krv, ktorá bola vyliata na kríži, čím sa stala prostredníkom nášho spasenia a každodenne prosí za nás na našich oltároch. Ach, zachovaj nás v pravej rímskokatolíckej viere.

Nech nás stíhajú choroby, sužujú nehody a trápia nešťastia, len nám ponechaj svoju svätú vieru; lebo keď máme tento drahý poklad, radi budeme znášať akékoľvek utrpenia, a nič nebude môcť narušiť naše šťastie. Naproti tomu, keby sme boli zbavení tohto najväčšieho pokladu viery, naše nešťastie bolo by nevysloviteľné a nesmierne.

Dobrý Ježišu, pôvodca našej viery, zachovaj nám ju čistú, udržuj nás pevne v lodičke Petrovej, udržuj nás vo vernosti a poslušnosti k jeho nástupcovi na zemi, aby sa jednota svätej Cirkvi zachovala, aby sa svätosť vzmáhala, aby svätá apoštolská Stolica požívala slobodu a ochranu a aby sa všeobecná Cirkev ku blahu duší rozširovala.

Ježišu, pôvodca našej viery, pokor a obráť nepriateľov Tvojej Cirkvi; dožič pokoja a pravej svornosti všetkým kresťanským panovníkom ako i všetkému veriacemu ľudu; utužuj a zachovaj nás všetkých v Tvojej svätej službe, aby sme Tebe žili i umreli.

Ježišu, pôvodca našej viery, kiež Tebe žijem i zomriem. Amen.

Odp. 500 dní raz denne — PPO 649.

4. Modlitba za vytrvalosť vo viere.

Za iných.

Ježišu, Vykupiteľu a Spasiteľu sveta, Synu Boha živého, hľa, kľačiac pred Tebou, odprosujem Ťa a chcem Ti zadosťučiniť za všetky zlorečenia Tvojmu najsvätejšiemu menu; za všetky krivdy, ktoré sa Ti robia v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej; za všetky zneuctenia Tvojej nepoškvrnenej panenskej Matky a za všetky očierňovania a hanenia Tvojej nevesty, svätej rímskokatolíckej Cirkvi.

Ježišu, Ty si povedal: „Čokoľvek budete pýtať od Otca v mojom mene, dá vám“, vrúcne Ťa prosím za bratov, ktorí sú v nebezpečenstve hriechu. Ochraňuj ich proti pokušeniam odpadnutia od pravej viery. Chráň tých, ktorí sú už na okraji priepasti nevery. Daj všetkým svetla poznať pravdu, odvahy a sily k boju proti zlému, vytrvalosti vo viere a v činnej láske. O to prosíme, dobrotivý Ježišu, v Tvojom mene Boha Otca, s ktorým žiješ a kráľuješ v jednote Ducha Svätého na veky vekov. Amen.

5. Vzbudenie odovzdanosti sa do vôle Božej.

Pane, Bože môj, z vrúcej lásky k Tebe a s opravdivou dokonalou ľútosťou nad všetkými svojimi hriechami vďačne prijímam od Teba všetky trápenia života a už teraz s najväčším uspokojením i povďačnou mysľou prijímam z Tvojich rúk akýkoľvek spôsob smrti, aký sa len Tebe bude ľúbiť, so všetkými úzkosťami, trestami a bolesťami, ako zaslúženú pokutu za hriechy. — Vrúce Ťa prosím, Pane, daj mi k tomu svojej milosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky. Veriaci, ktorí kedykoľvek v živote s ľútosťou a z lásky k Bohu vzbudia si úmysel, že chcú z rúk Božích prijať odovzdane do vôle Božej kedykoľvek a akúkoľvek smrť so všetkými jej úzkosťami, trestami a bolesťami, získajú odpustky 7 rokov. — Pln. odpustky však získajú v hodine smrti, ak v živote aspoň raz po splnení obvyklých podmienok si vzbudili tento úmysel. — PPO 591.

Odpustkový vzdych.

Ježiš, Mária, Jozef, vám darujem svoje srdce i svoju dušu.

Ježiš, Mária a Jozef, stojte pri mne v poslednom boji.

Ježiš, Mária a Jozef, s vami nech odíde duša moja v pokoji.

Odpustky 7 rokov za každý vzdych. — Pln. odp. raz v mesiaci pri obvyklých podmienkach, ak sme odriekali hociktorý vzdych každodenne v mesiaci. — PPO 589.

F. Rozličné modlitby.

1. Modlitba za milosť zbožného života.

Sv. Tomáš Akvinský.

Milosrdný Bože, daj, aby som to, čo je Tebe milé z celého srdca žiadal(a), rozumne hľadal(a), opravdive poznal(a) a dokonale plnil na chválu a slávu mena Tvojho.

Spravuj ma, Bože môj, v mojom postavení; udeľ mi milosť, aby som poznal(a) a aj vykonal(a) to, čo odo mňa žiadaš; daj mi skončiť všetko tak, ako je to potrebné a užitočné pre moju dušu.

Pane, Bože môj, daj, aby som v radostiach a v protivenstvách nepochybil(a), aby som pri zdaroch nespyšnel(a) a v nepohodách zas neupadol(a) do malomyseľnosti. Daj, aby ma nič netešilo, len to, čo by ma mohlo užšie s Tebou spojiť, a nič ma nezarmútilo, len to, čo by ma mohlo od Teba odlúčiť; aby som netúžil(a) nikomu sa zaľúbiť a nebál(a) sa nikomu sa zneľúbiť, iba Tebe.

Ó, Pane, nech sú pre mňa bezcenné všetky veci pominuteľné a nech sú mi drahé všetky veci večné. Nech mi je nudná každá radosť, ktorá je bez Teba,

a nech si ničoho nežiadam, čo je mimo Teba. Pane, nech mi je slasťou práca, ktorá je pre Teba, a nech mi je na ťarchu každý odpočinok, ktorý je bez Teba. Bože môj, udeľ mi, aby som svoje srdce pozdvihoval(a) k Tebe a túžiac po polepšení, neprestajne oplakával(a) priestupky moje.

Pane, Bože môj, učiň ma poslušným(ou) bez reptania, chudobným(ou) bez malomyseľnosti, čistým(ou) bez poškvrny, trpezlivým(ou) bez šomrania, pokorným(ou) bez pokrytectva, veselým(ou) bez ľahkomyseľnosti, vážnym(ou) bez ťarbavosti, pracovitým(ou) bez povrchnosti, bohabojným(ou) bez zúfalosti, pravdomluvným(ou) bez zveličovania, dobrokonajúcim(ou) bez namýšľavosti; daj, aby som bližného napomínal(a) bez vypínavosti a jemu slovom i príkladom na pomoci bol(a) bez pretvárania.

Pane Bože, daj mi srdce bedlivé, aby ma od Teba neodvrátily zvedavé myšlienky; daj srdce šľachetné, aby ma dolu nestrhly podlé city; daj srdce pravé, aby ma nesviedly nepravé úmvsly; daj srdce stále, aby ma nezlomilo nijaké utrpenie; daj srdce slobodné, aby ma nezvládla žiadna búrlivá náklonnosť.

Osvieť, ó, Pane Bože, môj rozum, aby som Ťa náležite poznal(a). Udeľ mi horlivosti, aby som Teba hľadal(a); daj múdrosti, aby som Ťa našiel; daj života, ktorý by sa Tebe ľúbil; daj vytrvalosti, aby som Ťa s nádejou očakával; daj dôvery v Teba, aby som sa navždy pridŕžal(a) Teba. Daj, aby som tu z pokánia Tvoje tresty znášal(a), Tvoje dobrodenia i milosti v živote verne používal(a) a v nebeskej vlasti vo večnej sláve radosti Tvoje požíval(a). Ktorý žiješ a kráľuješ, Boh na veky vekov. Amen.

Odp. 3 roky raz denne. Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak ju každodenne odbavíme. — PPO 667.

2. Za všeobecné potreby kresťanstva.

Všemohúci večný Bože, Pane, Otče nebeský, pozri okom nekonečného milosrdenstva Tvojho na naše úzkosti a biedu. Zmiluj sa nad všetkými kresťanmi, za ktorých Tvoj jednorodený Syn, náš Pán a Spasiteľ Ježiš Kristus na tento svet prišiel a svoju predrahú krv na dreve kríža vycedil. Najmilostivejší Otče, odvráť od nás zaslúžené tresty, prítomné i budúce nebezpečenstvá, povstania, vojny, drahotu, choroby i smutné ťažké časy.

Osvieť a posilňuj vo všetkom dobrom duchovné i svetské vrchnosti a vladárov, aby všetko podporovali, čo Tebe ku cti, nám ku spaseniu a k všeobecnému dobru kresťanstva slúži. Dožič nám, Bože, pokoja a pravej svornosti vo viere bez všetkej roztržky a rozkolníctva. Obráť srdcia naše k pravému pokániu a k polepšeniu života. Zapáľ v nás oheň lásky k Tebe. Naplň nás smädom a hladom po všetkom dobrom, aby sme sa Tebe čo poslušné dietky v živote i v smrti páčili a príjemní Ti boli. Tvojej svätej vôli primerane modlíme sa i za našich priateľov i nepriateľov, za zdravých i nemocných, za zarmútených i biednych, za živých i mŕtvych. Tebe, ó, Pane, porúčame všetko naše konanie a nekonanie, naše obcovanie, náš život i smrť. Dožič nám milosti Tvojej, aby sme Ťa so všetkými vyvolenými Tvojimi vo večnej radosti a blahoslavenstve sláviť a velebiť mohli. Udeľ nám to, ó, Pane, Otče nebeský, skrze Ježiša Krista, milého Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho, ktorý s Tebou i Duchom Svätým žije a kráľuje na veky vekov. — ℟. Amen.

3. Modlitba vo všeobecnej biede.

Od sv. Augustína.

1. Predkladáme Ti, ó, Pane, svoje viny a porovnávame ich s trestami, ktoré nás za ne stihly. Keď pomyslíme na zlo, ktoré sme popáchali, málo je toho, čo trpíme, a oveľa viac, čo sme zaslúžili.

2. Ťažšie je to, čo sme previnili, — ľahšie je to, čo znášame. Cítime za svoje hriechy prísny trest, a predsa nevystríhame sa zanovite hrešiť.

3. Od slabosti klesáme pod údermi biča Tvojho a predsa svoju zlosť nemeníme. Duša chorobná sa svíja, ale krk sa predsa nepoddáva.

4. Od bolesti duša vzdychá a predsa sa naozaj nenapravujeme. Keď nám vyčkávaš, nepolepšujeme sa; keď tresceš, neznášame to.

5. Keď nás karháš, vyznávame, čo sme popáchali; ale po trestoch zabúdame, čo sme oplakávali. Keď ruku dvíhaš, sľubujeme povinnosť plniť; keď meč odložíš, neplníme, čo sme boli prisľúbili.

6. Keď nás biješ, voláme, aby si nám odpustil; a keď odpustíš, znovu Ťa vyzývame, aby si nás bil. Vyznávame, Pane, že sme vinní; a vieme, že keď nám neodpustíš, spravodlive nás zatratíš.

7. Všemohúci Otče, ktorý si z ničoho stvoril tých, čo Ťa prosia, daj nám bez zásluhy, o čo prosíme, skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

℣. Pane, nezachádzaj s nami podľa hriechov našich.

℟. Ani nám neodplácaj podľa nepravostí našich.

Modlime sa: Bože, ktorý hriechom rozhnevaný, ale pokáním usmiernený bývaš, shliadni milostive na modlitbu skrúšeného ľudu Tvojho a odvráť biče svojho hnevu, ktoré sme si za svoje hriechy zaslúžili. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

4. Modlitba za plnenie cirkevných povinností.

1. Ježiš, Mária, Jozef, požehnajte nás a poprajte nám milosti a vštepte do nášho srdca predsavzatie povinnosti, aby sme svätú Cirkev katolícku milovali viac, ako všetky svetské veci a zemské krajiny a túto svoju lásku vždy aj zodpovednými skutkami dokazovali. Otče náš, Zdravas, Sláva.

2. Ježiš, Mária, Jozef, požehnajte nás a poskytnite nám milosť, aby sme svoju vieru, ktorú sme pri svätom krste ako dar obsiahli, verne a zmužile bez všetkého strachu vyznávali, súc si povedomí svojich povinností. Otče náš, Zdravas, Sláva.

3. Ježiš, Mária a Jozef, požehnajte nás a dajte nám pomoc, aby sme boli verní svojim povinnostiam, nakoľko to len od nás závisí, aby sme slovom, majetkom, áno, ak treba i svojím životom vystupovali na obranu a zveľadenie svätej viery. Otče náš, Zdravas, Sláva.

4. Ježiš, Mária a Jozef, požehnajte nás a udeľte nám milosť, aby sme sa, ako povinnosť káže, navzájom milovali a vo všetkom svojom konaní a smýšľaní obnovovali opravdivú svornosť, pod starostlivým vedením svojich cirkevných predstavených. Otče náš, Zdravas, Sláva.

5. Ježiš, Mária a Jozef, požehnajte nás a pomáhajte nám, aby sme svoj život usporiadali podľa Božích a cirkevných prikázaní, ako nám to povinnosť káže, že by láska Božia, ktorá je dušou prikázaní, riadila nás na tejto zemi. Otče náš, Zdravas, Sláva.

5. Modlitba za kresťanský život.

K sv. Joachimovi.

Premocný patriarcha, svätý Joachim, pre zásluhy slávnych tvojich čností, Božská prozreteľnosť teba si vyvolila, aby si svet obdaril Kráľovnou bez poškvrny počatou, v ktorej požehnané sú všetky pokolenia a ktorá bola povolaná nosiť v svojom panenskom živote Spasiteľa ľudstva. My, tvoji ctitelia, s tebou sa radujeme tomuto vyznačeniu a vrúcne prosíme o tvoju ochranu pre seba i pre naše rodiny. Nedovoľ, najmilší náš patrón, aby sa v našej duši zapelešil hriech a zlý duch; aby nás prevrátené smýšľanie sveta zaviedlo na bludnú cestu; aby sme žili v nedbanlivosti o večný život, pre ktorý sme stvorení. Vymôž nám teda od Boha silnú a neohroženú vieru proti bezbožnosti a bludom, ktoré rozširujú nepriatelia svätej Cirkvi a Apoštolskej stolice. Vypros nám pravú, úprimnú a vernú poslušnosť rímskemu pápežovi, námestníkovi Ježiša Krista, veľkodušné a hrdinské čnosti, aby sme zavrhovali a svojimi skutkami podvracali všetky zlostné vymysleniny a ohovárania, ktorými tajné spoločnosti napádajú ctihodné ustanovizne našej svätej viery. Mocná je tvoja prímluva u všemohúceho Pána, ktorý ťa ochotne vyslyší pre srdečný a nežný pomer k svojej dcére, blahoslavenej Panne Márii. Ponáhľaj sa teda pomôcť nám i svätej Cirkvi, aby bolo isté túžobné očakávané víťazstvo; znič kniežatá temnosti a vyprostredkuj, aby svetlo pravdy a viery ožiarilo každú dušu. Nadovšetko vyžiadaj, aby sme mali nežnú a detinskú úctu k tvojej dcére, najsvätejšej našej Matke, blahoslavenej Panne Márii, žeby sme ju uctievali po všetky dni svojho zemského života a tak na konci mnohých a protivenstiev plných dní tohto vyhnanstva dostali sa do raj-

skej vlasti a tam velebili veľkosť milosrdenstva Božieho na veky vekov. Amen.

Tri razy Otče náš, Zdravas, Sláva.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak ju každodenne odbavíme. — PPO 454.

6. Modlitba za dar Ducha Svätého.

Bože, Tebe je každé srdce otvorené, ku Tebe každá žiadosť je povznášaná a pred Tebou žiadna tajnosť nie je skrytá, prosíme Ťa, naplň nás Duchom Svätým a očisť myšlienky nášho srdca, aby sme Ťa dokonale milovali a dôstojne Ťa chváliť mohli. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

7. Modlitba za dar lásky.

Bože, ktorý uštedruješ, aby milujúcim Teba všetky veci napomáhaly k dobrému, zapáľ srdcia naše vrúcnou žiadosťou nepremeniteľnej lásky Tvojej, aby naše túžby po milovaní Teba, ktoré sa začaly z Tvojho vnuknutia, neboly nijakým pokúšaním zrušené. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

8. Modlitba za poníženosť.

Bože, ktorý sa pyšným protivíš a pokorným dávaš svoju milosť, daj nám čnosť opravdivej pokory, ktorej príklad veriacim dal jednorodený Tvoj Syn, aby sme pyšným vypínaním sa nepopudzovali Tvoj hnev, ale radšej koriac sa pred Tebou, prijímali dary Tvojej milosti. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

9. Modlitba za trpezlivosť.

Pane, Ježišu Kriste, najmilostivejší Vykupiteľu, udeľ milostive, aby som tento kalich, ktorý mi teraz podávaš, trpezlive a poslušne mohol(a) vypiť. Je síce mojej krehkosti protivný, ale Ty si za mňa o veľa trpkejší vypil. Ak sa Ti teda ľúbi, ó, Pane, kríž môj a bolesti zväčšiť, rozmnož tiež vo mne milosť a dar trpezlivosti. Opatruj moje srdce mocou svojho horkého umučenia, aby som nereptal(a) proti Tvojej vôli a otcovskému karhaniu; daj, aby som nebol(a) netrpezlivý(á) a nevrlý(á), lež dokonale sa oddal(a) do Tvojej svätej vôle. Amen.

10. Modlitba v čas pokušenia.

K Tebe, Pane, ktorý bývaš na nebesiach, pozdvihujem svoje oči! Moja pomoc je v mene Pánovom, ktorý stvoril nebo i zem! Pane, prispej mi ku pomoci. Nepriateľ napáda ma a chce moju dušu zatratiť. — Odíď, satanášu, ja sa budem klaňať a slúžiť len svojmu Bohu. Ako by som mohol(a) zlé činiť a hrešiť proti svojmu Bohu, ktorý všetko zlé nenávidí a mne tak veľa dobrého činí! — Boh na mňa obrátil svoje oči; vidí, čo je pred ľuďmi ukryté; prehliada všetky záhyby môjho srdca. Či by som teda mohol(a) hrešiť v jeho prítomnosti? Za chvíľkovou rozkošou nasleduje večný plač a škrípanie zubov. — Pane, duch môj je ochotný, ale telo moje je slabé. Buď mi silnou vežou pred obličajom môjho nepriateľa, aby mi neuškodil. Všetko zmôžem v Tom, ktorý ma posilňuje. — Pane, neodvrhuj ma od svojho obličaja, ani neodnímaj odo mňa svojho Ducha Svätého. Posilňuj ma, ochraňuj ma, nedaj mi upadnúť do hriechu. Amen.

*

Ó Ježišu, buď mojím Ježišom a spas ma.
Odp. 300 dní. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne. — PPO 69.

Mária, Matka milosti, Matka milosrdenstva, ty nás chráň pred nepriateľom a prijmi nás v hodinu smrti.
Odp. 300 dní. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne. — PPO 283.

11. Modlitba za vzdialenie zlých myšlienok.

Bože, ktorý osvecuješ každého človeka, prichádzajúceho na tento svet, prosíme, osvieť srdce moje žiarou svojej milosti, aby som stále smýšľal, čo je dôstojné a milé Tvojej velebnosti, a Teba úprimne miloval. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

12. Modlitba za ľútosť.

Všemohúci, ľútostivý a dobrotivý Bože, ktorý si svojmu ľudu trpiacemu smädom vyviedol zo skaly prameň živej vody, vyveď z tvrdého môjho srdca prameň skrúšených slz, aby som mohol oplakať svoje hriechy a zaslúžil si ich odpustenia z Tvojej milostivosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

13. Modlitba za odpustenie hriechov.

Bože, ktorý sa zmilúvaš... hľadaj za litániami o všetkých svätých.

14. Modlitba za zdravie a striezlivosť.

I.

K sv. Rafaelovi Archanjelovi.

Svätý Rafael, archanjel, mocné knieža nebeského dvora, ktorý sa skvieš darmi múdrosti a milosti Božej; ty sprievodca cestujúcich po suchu i po mori,

ochrana nešťastných i hriešnikov, z vrelého srdca ťa prosím, ráč byť milostive so mnou uprostred nedostatkov a protivenstiev života, ako si bol na pomoci mladému Tobiášovi na jeho ceste. A keďže si ty liečivou silou Pána, ponížene prosím, vylieč mocou od Boha ti danou moju dušu zo všetkých chorôb a moje telo zo všetkých bied, ak to poslúži k môjmu duševnému dobru. Obzvlášť prosím za čnosť anjelskej čistoty, aby som sa stal(a) hodným(ou) byť živým chrámom Boha Ducha Svätého. Amen.

II.

Rozpomeň sa na nás, svätý Jozef, a mocným orodovaním u domnelého Syna tvojho primlúvaj sa za nás. Nakloň nám k milosrdenstvu aj najblahoslavenejšiu Pannu, Nevestu tvoju, ktorá je Matkou Toho, ktorý s Otcom i Duchom Svätým žije a kráľuje po všetky veky vekov. Amen.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne. — PPO 437.

15. Modlitba pri volení si stavu.

Ó, Bože a Pane môj, mám svoj stav premeniť. S detinskou dôverou obraciam sa teda k Tebe a prosím Ťa o pomoc. Chcem byť spasený(á). Toto je moja najvrúcnejšia žiadosť. Pre spasenie som hotový(a) všetko vykonať. Čo chceš, Pane, aby som konal(a)? Daj mi poznať svoju svätú vôľu a ukáž mi stav, ktorý si mám zvoliť. Vyvolenie stavu má najväčší vplyv na moje duševné spasenie, a preto nechcem si iný stav vyvoliť, len ten, ku ktorému ma voláš podľa svojich najmúdrejších úmyslov. Pane, Bože môj, vyslyš ma v tejto tak dôležitej veci. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

16. Modlitba za šťastlivú smrť.

Ó, Mária, bez poškvrny počatá, pros za nás, ktorí sa k tebe utiekame. Útočište hriešnikov, Matka umierajúcich, neopúšťaj nás v hodinu našej smrti, ale vypros nám dokonalú bolesť, úprimnú ľútosť, odpustenie hriechov, hodné prijatie najsvätejšieho pokrmu na cestu, posilnenie sviatosti svätého pomazania, tak, aby sme sa čím bezpečnejšie mohli predstaviť pred trón spravodlivého, ale aj milosrdného Sudcu, Boha a Vykupiteľa nášho. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 595.

17. Modlitba v čas hladu a drahoty.

Všemohúci večný Bože, nezavrhni ľud svoj, ktorý volá k Tebe v svojej potrebe, ale pre slávu mena Tvojho spomôž nám, ktorí sme postavení v biede.

Oči všetkých dúfajú v Teba, Pane, a dávaš im pokrm v čas príhodný; otváraš ruku svoju a každého živočícha požehnaním naplňuješ. Prosíme Ťa, neopúšťaj nás, ľud svoj, ktorí sme na obraz Tvoj stvorení a predrahou krvou Syna Tvojho vykúpení; nemor nás ani hladom, ani drahotou a neodopri nám každodennej potrebnej živnosti, ktorí máme byť nasýtení večnou slávou Tvojou.

Pane, prosíme Ťa, vyslyš pobožné modlitby naše a milostive odvráť od nás hlad, aby srdcia ľudské poznaly, že tieto tresty, ako pochádzajú z rozhnevania Tvojho, tak zase i prestávajú zo zmilovania Tvojho. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

18. Modlitba za jasné počasie.

A)

Antifóna: Najdobrotivejší Stvoriteľu hviezd, večné svetlo veriacich, ktorý sa spravodlive hneváš pre naše hriechy, ale milostivý si voči tým, ktorí k Tebe volajú: Vykupiteľu sveta, zmiluj sa nad nami! Pane, zmiluj sa nad nami! A na orodovanie Preblahoslavenej Panny Márie a všetkých svätých a svätíc Božích dožič nám jasného počasia, aby sme poznali, že len Ty sám si najvyšší na veky.

℣. Vystri shora ruku svoju.

℟. A osloboď nás od mnohých vôd.

Modlime sa: Vyslyš, Pane, modlitby naše, ktorými k Tebe voláme, a pokorne prosiacim udeľ povetria jasného, aby sme zase zakúsili z milosrdenstva Tvojho pochádzajúce zľutovanie my, ktorí sme spravodlive za hriechy naše trestaní. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

B)

Všemohúci Bože, prosíme dobrotivosť Tvoju, zastav povodne dažďov a preukáž nám dobrotivú tvár svoju. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

C)

Pane Ježišu Kriste, ktorý si prikázal vodám a vetrom na mori, aby bolo jasno a ticho, prosíme nesmiernu dobrotivosť Tvoju, aby si ráčil, keď to bude treba, zastaviť hojnosť a zbytočnosť dažďa a nám, ktorí sme za svoje hriechy zaslúžene trestaní, udelil jasného povetria, užitočného slnka a ukázal nám vyjasnenú tvár svoju, Ty jediné Slnko spravodlivosti, ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

19. Modlitby za dážď.

A)

Antifóna: Pane a Kráľu, Bože Abrahámov, dožič našej zemi dažďa, aby tento ľud vedel, že Ty si Pán, Boh náš.

℣. Polej vrchy so svojej výsosti.

℟. A zem bude nasýtená ovocím ruky Tvojej.

Modlime sa: Bože, v ktorom žijeme, hýbeme sa i trváme, daj nám príhodného dažďa, aby sme si dostatočne nadobudli potrebnej pomoci a posilnenia, žeby sme si potom ochotnejšie mohli vyprosovať večné dary skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

B)

Prosíme, Pane, daj nám užitočného dažďa a dobrotive pokrop suchú zem nebeským požehnaním. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Dobrotivý a milosrdný Bože, ktorý podľa ľúbosti svojej dopúšťaš z oblakov dážď pršať; ako si kedysi na prosbu Eliáša užitočný a potrebný dážď dať ráčil; prosíme svätú milosť Tvoju, ak sa svätej vôli Tvojej páči, daj i nám užitočného dažďa a pokrop suchú zem, aby úrodám a živnostiam našim bol lahodný a užitočný, žeby sme i so svojím dobytkom mohli mať z toho živnosť telesnú a mohli Tebe chválu vzdávať na veky vekov. — ℟. Amen.

20. Modlitba v čas búrky.

Ó, Bože, strašne sa javí Tvoja moc. Hrom je Tvojím hlasom, pred ktorým všetko sa trasie. Hrom a blesk sú Tvojimi poslami, ktorí idú cestou, akú si

im vykázal; ony zvestujú Tvoju slávu. S hrmením a blýskaním ohlasoval si svoj zákon na vrchu Sinai. Tebe, Otče, ktorému sa klania celá príroda, klaniame sa i my, čo svojmu Pánovi. Pred Tebou sa shýbajú všetky kolená! — Svätý Bože, svätý silný Bože, svätý, nesmrteľný Bože, zmiluj sa nad nami a daj, aby nás každý víchor a blesk povzbudzoval k pokániu a na pamäť nám uvádzal, že vo veľký súdny deň medzi hrmením a blýskaním velebne sa zjavíš v oblakoch a budeš súdiť každého, ako si kto zaslúži. Pane, podrobujeme sa Tvojej moci; buď nám milostivý a daj, aby táto búrka bola užitočná k nášmu časnému i večnému blahoslavenstvu. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

LITURGICKÁ MODLITBA: Prosíme Ťa, Pane, ráč milostive odvrátiť od svojej čeladi všetku nepriateľskú moc zlých duchov a všetku skazu búrky, ktorá sa v povetrí sbiera. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

21. Modlitba za dobrú úrodu.

(Na jar po litániách.)

Oči všetkých dúfajú v Teba, ó, Pane, a Ty dávaš im pokrm v čas príhodný; otváraš ruku svoju a každého živočícha požehnaním naplňuješ; chováš vtákov v povetrí a kŕmiš krkavcov pri potoku; odievaš ľalie na poli a udeľuješ vzrastu rastlinám; dávaš dážď i slnce v čas príhodný; prijmi pod milostivú ochranu Tvoju naše siatiny, role, lúky, vinice i záhrady, ktoré nám hojného požehnania sľubujú. Pane, nedaj, aby nás nádej sklamala; nedaj, aby naša dôvera zahanbená bola. Odvráť od našich rolí každú skazu; daj nám dažďa i slnka v čas príhodný; ochraňuj naše polia, role, lúky, vinice od škodlivej búrky a krupobitia

a dožič, aby sme požehnanie, ktoré nám už teraz preukazuješ, neporušene do svojich stodôl posvážali.

Prosíme Ťa, Pane, vylej požehnanie svoje na ľud svoj, aby naša zem z dobrotivosti Tvojej vydala svoje plodiny, a my, aby sme ich na chválu a úctu svätého mena Tvojho požívali. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

22. Poďakovanie po hojnej žatve.

Dobrotivý Bože, tohoročná žatva je Tvoj dar. Keby si ju nebol požehnal a nebol teplotu, zimu, dážď a povetrie k hojnej úrode riadil, čože by boli ľudia pri všetkej svojej usilovnosti a práci vykonali? Oni môžu len zrno do zeme zahrabať, ale aby ono z nej vyklíčilo, aby z nej rástlo, to učiniť nemôžu. Nemôžu rozkázať, aby pršalo, aby slnce vychádzalo a zachádzalo, a nemôžu zadržať povodne alebo krupobitia. Všetko dobré sme len od Teba očakávali a Teba o to prosili. Ty, láskavý Otče, prosby naše si vyslyšal. Ty si pole naše klasmi a lúky hojnou trávou obrodil, naše stodoly a sypárne naplnil. Teraz z Tvojej dobroty budeme mať obilie, múku, chlieb, víno a iné pokrmy. — Ó, kto by sa s Tebou, Bože, neradoval, Tebe vďaky nečinil a netúžil Tebe sa zaľúbiť. Toto chceme činiť pri každom kúsku pokrmu, ktorý budeme požívať. Len nás, Bože, chráň, aby sme dary Tvoje nezneužívali. Ó, jak mnoho je ľudí, ktorí sú omnoho lepší a pobožnejší než my. A tí núdzu trpia, lebo vojnou, zlým počasím a inou nehodou ich úroda je skazená. Daj nám útrpné a dobročinné srdce k chudobným, aby sme im radi udeľovali z toho, čo nám zvyšuje; aby sme ich občerstvili a potešili tak, ako si nás Ty

potešil, žeby sme i budúcne milostí Tvojich obzvlášte spasenia večného hodnými sa stali. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

23. Poďakovanie po skrovnej žatve.

Všemohúci Bože, tohto roku si nás nepožehnal tak hojnou úrodou, ako inokedy. Ale i tá skrovnosť, ktorú sme z otcovskej ruky Tvojej prijali, postačí k našej výžive, keď ňou i nás požehnáš. Preto Ti ďakujeme i za tieto skrovné dary a prosíme Ťa, daj nám pod ochranou Tvojou ich užiť a verne s nimi zachádzať, aby sme sa hojnejších darov hodní stali a nepominuteľné imanie života večného si nadobudli. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

24. Modlitba v čas moru a nákazlivých chorôb.

Bože, ktorý si nežiadaš smrť hriešnika, ale jeho pokánie, shliadni milostive na ľud, ktorý sa k Tebe navracia, a keďže Ťa pobožne vzýva, odvráť od neho bič hnevu svojho.

Bože milostivý, Bože ľútostivý, Bože, ktorý odpúšťaš hriechy a viny, ktorý si sa zmiloval nad ľudom Izrealským; zastav ruku svoju, odpusť i nám a neodplácaj nám podľa našich hriechov a previnení; zľutuj sa nad nami a pre veľké milosrdenstvo Tvoje, ktoré prevyšuje všetky hriechy naše, odvráť od nás bič trestu svojho. Udeľ pomoc svoju a svätú milosť, aby sme boli oslobodení od moru, od náhlej smrti a od večného zatratenia. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

25. Modlitba v čas chorôb dobytka.

Bože, Stvoriteľu všetkých vecí, Ty si nám zvieratá podrobil a k našej službe ustanovil. Smrteľná nemoc kazí a odníma služobný a užitočný dobytok. Zaslúžili sme si síce toto navštívenie, ale predsa nás trápi a bolí, že takto tratíme svoj dobytok. Pane, zachovaj nám ho! Budúcne Ti svoju vďačnosť úplnejšie preukážeme; nebudeme ho trýzniť ani sužovať. Toto sľubujúc, pokorne Ťa prosíme: Zmiluj sa nad nami!

Bože, ktorý si ľudským prácam i z nemých zvierat potešenie dal, ponížene Ťa prosíme, dožič, aby nám nehynuly tieto zvieratá, ktoré potrebujeme k svojej výžive. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

26. Modlitba za banské požehnanie.

(V banských krajoch.)

Všemohúci, večný Bože, Otče nebeský, ktorý slnku svojmu i na dobrých i na zlých svietiť prikazuješ a požehnanie svoje každému stvoreniu hojne rozdávaš; i my nehodní služobníci Tvoji vrúcne a pokorne prosíme dobrotu a štedrosť Tvoju, ráč skrze nekonečné zásluhy a predrahú krv Ježiša Krista, milého Syna Tvojho, a na orodovanie sv. Klimenta, podľa najsvätejšej vôle svojej skryté poklady banské odkryť, odkryté obohatiť, prácam rúk baníkov požehnanie udeliť, dnu a von idúcich a v nebezpečenstve postavených mužov svojimi anjelmi strážiť a od úrazu, škody i všetkého zlého ich chrániť, aby sme požehnaním Tvojím naplnení vo svätej viere a v spravodlivosti života stále verne Ti slúžili a po týchto časných prácach žeby sme od Teba večnú odplatu dostať mohli. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

27. Modlitba v rozličných záležitostiach.

Ó, Bože, útočište naše v nebezpečenstvách, podpora naša v neduhoch, pomoc naša v úzkostiach, potecha naša v zármutku a plači, daj, aby sa k Tebe dostala modlitba ľudu Tvojho, žeby takto od všetkých svojich bied bol oslobodený a milosrdenstvu Tvojmu radovať sa mohol. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

28. Modlitba v akejkoľvek potrebe.

Bože, útočište naše a sila, ktorý si sám pôvodcom každej zbožnosti, nakloň sa milostive k nábožným modlitbám svojej Cirkvi a dožič, aby sme skutočne dosiahli, o čokoľvek Ťa dôverne žiadame. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

29. Modlitba v akomkoľvek zármutku.

Všemohúci Bože, neopovrhni úfaním svojho ľudu, ktorý v úzkosti a v trápeniach k Tebe volá, ale pre slávu mena Tvojho ráč milostive prispieť ku pomoci všetkým zarmúteným. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

30. Poďakovanie za každé dobro.

Bože, milosrdenstvo Tvoje je bez hraníc a dobrota Tvoja je nekonečne bohatá. Ďakujeme Tvojej preláskavej velebnosti za udelené dary, a keďže vyhovuješ prosbám, prosíme dobrotivosť Tvoju, neopúšťaj nás, ale priprav nám odmenu večnú. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Bože, ktorý na nikoho, v Teba dúfajúceho nedopustíš priveľké trápenie, ale láskave vypočuješ modlitby, vďaky Tebe vzdávame za vyhovenie našim žiadostiam a túžbam; zároveň Ťa čo najpobožnejšie prosíme, aby sme vždycky boli chránení od každej protivnej veci. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

31. Modlitba za priateľov a dobrodincov.

Bože, odplať mojim priateľom i dobrodincom všetko to dobré, ktoré mi preukázali a ešte preukazujú. Požehnaj ich za to časne i večne. Udeľ im tu na zemi požehnania, šťastia i spokojnosti, po smrti však učiň ich účastnými všetkých radostí. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

32. Modlitba za nepriateľov.

Ó, Bože, Ty si nám kázal, aby sme sa modlili aj za tých, ktorí nám zlorečili, a aby sme dobro činili tým, ktorí nám ublížili. Hľa, prichádzam k Tebe, aby som Ťa prosil(a) za svojich nepriateľov. Úfam, že ma vyslyšíš, lebo viem, že konám Tebe milú modlitbu, keď sa modlím za svojich nepriateľov. — Pane, odpusť im ako im i ja odpúšťam. Daj im milosti, aby vypudili zo seba nenávisť a svoje srdce opäť otvorili láske. Veď sme všetci Tvoje dietky a bratia vospolok. Ako že by som mohol(a) zabudnúť na prikázanie, ktoré nám dal Tvoj Syn, keď riekol, aby sme sa vospolok milovali? Nie Božský môj Spasiteľ, ja nezabudnem na toto prikázanie; milovať budem všetkých, lebo láska záleží v plnení zákona. Chcem toto čím usilovnejšie konať, aby si aj o mne mohol povedať, že som Tvojím(ou) učeníkom (icou). Spasiteľu môj, Ježišu Kriste, udeľ mi k tomu milosti Tvojej. Amen.

33. Modlitba za obrátenie hriešnikov.

Ó, Bože, ktorý nechceš smrť hriešnika, ale radšej si praješ, aby sa obrátil a spasený bol, zmiluj sa nad zatvrdlivými hriešnikmi, aby sa celým srdcom svojím k Tebe obrátili a tak odpustenia dosiahli.

Mária, útočište hriešnikov, aj pod tvoj materinský plášť sa utiekame a do milosrdenstva tvojho porúčame všetkých nevďačných hriešnikov. Nedaj, ó, milostivá Matka, aby vo svojej nepravosti zahynuli. Veď aj za nich vycedil najdrahšiu krv svoju najmilší Syn tvoj. Vypros im aj nám ducha kajúcnosti a dokonalého polepšenia života. Amen.

34. Modlitba za pokánie činiacich.

Všemohúci, večný Bože, podľa svojej dobroty odpusť hriechy svojim služobníkom, ktorí sa z nich vyznávajú; nech im vina, čo obťažuje ich svedomie, neškodí, ale nech im preminutie zmilovania Tvojho prispeje k odpusteniu. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

35. Modlitba za väzňa — zajatca.

Bože, ktorý si blahoslaveného Petra apoštola vyslobodil z okov a nechal si ho odísť zo žalára bez úrazu, prosíme pokorne, rozviaž okovy svojho služobníka v žalári — v zajatí postaveného a daj, aby odtiaľ pre zásluhy svätého Petra bez úrazu vyšiel. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

36. Za cestujúcich na lodi.

Bože, ktorý si ľud Izraelský, piesne chvály Tebe prespevujúci, cez more Červené previesť ráčil, prosíme Ťa pokorne, vystri ochrannú ruku na služobníkov svojich, ktorí na lodi cestujú; odvráť od nich všetky nebezpečenstvá, učiň ich plavbu pokojnou, aby sa šťastne dostali ku brehu suchej zeme, kde by Ti chválu vzdali v Kristu Ježišovi, Pánu našom. Amen.

37. Modlitba za zdravie iných.

Rozprestri, Pane, pravicu nebeskej pomoci nad svojich služobníkov, aby Ťa celým srdcom hľadali a o čo zbožne prosia, dosiahnuť si zaslúžili. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

38. Modlitba za všetkých ľudí.

Ó, Bože, Ty kážeš, aby sme sa jeden za druhého modlili, prijmi túto modlitbu, ktorú Ti prednášam za všetkých ľudí; za veriacich i neveriacich, za spravodlivých i hriešnikov, za zdravých i chorých, za priateľov i nepriateľov. Veriacim daj prospechu v každej čnosti; neveriacich privádzaj k poznaniu svätého mena Tvojho; daj, aby spravodliví každým dňom stávali sa dokonalejšími, hriešnikom udeľ pravého pokánia a polepšenia života; chorým utíš bolesti, daj im trpezlivosti a odovzdania sa do vôle Tvojej; učiň, aby zdraví svoj čas dobre vynakladali, Tebe slúžili a o svoje zemské dobro i spasenie duše sa starali; požehnaj a šťastnými učiň všetkých mojich priateľov i dobrodincov; svoje milosrdenstvo preukáž

aj mojim nepriateľom. — Ó, Bože, vystri svoju žehnajúcu pravicu na nás všetkých. Ochraňuj nás proti všetkému nebezpečenstvu tela i duše; zachovaj nám sladký pokoj a odvráť od nás bič hnevu Tvojho, ktorý sme si zaslúžili. Nadovšetko ale posilňuj nás všetkých vo svojej svätej službe, naplň nás horlivosťou v plnení našich povinností, zapáľ nás ohňom najvrúcnejšej lásky k Tebe a učiň, aby sme nič iné nehľadali, ako Tvoje zaľúbenie. Toto nám udeľ, ó, Pane, Bože náš! Skrze Krista Pána nášho. Amen.

39. Za nemocného.

Všemohúci večný Bože, studnica večného života a všetkého dobra, milostive vyslyš nemocného služobníka svojho M. (nemocnú služobnicu svoju M.), pre ktorého(ú) prosíme pomoc milosrdenstva Tvojho, aby Ti mohol(a) po uzdravení vďaky vzdávať v Cirkvi Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

40. Modlitba za opustených.

K sv. Vincentovi z Pauly.

Svätý Vincent, patrón všetkých spolkov kresťanskej lásky a otče všetkých chudobných a opustených! Vo svojom pozemskom živote ty si nikdy nikoho od seba neodpravil, kto sa k tebe o podporu obrátil; pohliadni teda na nesmierne množstvá bied, ktoré nás obkľučujú zo všetkých strán. Príď nám na pomoc. Zadováž od Boha podporu chudobným, poľahčenie chorým, potešenie zarmúteným, ochranu opusteným, milosrdnú útrpnosť, sústrasť a lásku majetným, polepšenie hriešnikom, duchovnú horlivosť kňazom, pokoj Cirkvi, tichú myseľ ľudu a spasenie všetkým.

Dožič nám pocítiť učinlivosť svojho milosrdného orodovania, aby sme tu na zemi tebou boli podporovaní v biedach života a s tebou mohli byť spojení tam v sláve nebeskej, kde už niet smútku, trúchlenia a bolesti, ale len radosť, tešenie sa a večné blahoslavenstvo.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak ju každodenne odbavíme. — PPO 475.

41. Modlitba za sv. Cirkev a cirkevné stavy.

Stvoriteľu Duchu Svätý, milostive ráč prijať pod svoju ochranu svätú Cirkev katolícku. Posilňuj a opevňuj ju Božskou mocou Tvojou proti útokom jej nepriateľov; láskou a milosťou Tvojou obnov horlivosť služobníkov Tvojich, ktorých si pomazal, aby v Tebe velebili Otca a Jeho Jednorodeného Syna, Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 266. — Iné modlitby hľadaj v liturgii Veľkého piatku.

42. Modlitba za hlavu štátu.

Antifóna: Dávid v mene Pánovom prakom a kameňom premohol filištinského Goliáta.

℣. Pane, spas hlavu nášho štátu.

℟. A vyslyš nás v deň, v ktorý Ťa vzývať budeme.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, čo najponíženejšie žiadame dobrotivosť Tvoju: ochraňuj veľkou dobrotou a mocnou ochranou svojou služobníka svojho, hlavu nášho štátu so všetkými jeho spoluobčanmi a milostive mu príď na pomoc s Božskou opaterou svojou proti všelijakým nebezpečenstvám tak, aby milosťou Tvojou ochránení mohli sme sa spolu s ním všetci v nebi radovať. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

43. Modlitba za svetskú vrchnosť.

Ó, Bože, daj, aby sme sa poslušne, pokojne a spravodlive chovali pod vrchnosťou, ktorú si nám ustanovil. Pokorne prosíme, dožič našej vrchnosti spravodlivosti, tichosti, udatnosti i múdrosti. Učiň ju udatnou v protivenstvách, zachovaj ju stálou v dobrom, spravuj a potešuj ju v úzkosti a daj jej premôcť ťažkosti a nesnádze. Daj, aby jej spravovanie bolo na česť a chválu svätého mena Tvojho a nám k pokoju i k spaseniu. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

44. Modlitby za vlasť.

A)

Prosíme Ťa, Pane, na prímluvu Sedembolestnej Matky Božej, Patrónky našej, zachráň našu vlasť od každého nešťastia a svojou milostivou dobrotou ochraňuj od nepriateľských úkladov slovenský národ, ktorý Ti je celým srdcom oddaný. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

B)

Všemohúci večný Bože, Ty sa nad každým zmilúvaš a každému uštedruješ; pokorne Ťa prosíme, spravuj krajinu našu; prozreteľnosť Tvoja nech je nad nami. Žehnaj vlasť našu a odstráň od nej všetko, čo by mohlo narušiť jej pokoj a zahatiť jej blaho. Požehnaj všetkých jej predstavených a jej obyvateľov, aby im nešťastie neškodilo, ale všetko im k prospechu slúžilo, žeby Ťa veselým srdcom chválili a v úprimnosti ducha sa Ti klaňali. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

C)

Predrahý Spasiteľu, Ježišu Kriste, v každej biede a potrebe nášho národa utiekame sa k Tvojmu preláskavému Srdcu. I teraz vrúcne prosíme Teba, najsvätejšie Srdce Ježišovo, Ty prameň všetkého milosrdenstva, milostive shliadni na slovenský národ; pomôž nám svojou všemohúcnosťou, múdrosťou, dobrotou a štedrosťou. Ó, Ježišu, daj nášmu národu vodcov podľa Tvojho Božského Srdca. Dožič pokoja našej drahej vlasti. Skrze bohatstvo nekonečnej svojej lásky veľkodušne zabudni na našu nevernosť a pošli nám láskave pomoc i v zemskej chudobe, najmä tým, čo núdzu trpia pre nedostatok každodenného chleba. Všetci, čo pracujú v poli, v továrni, v bani alebo v úradovni, nech sú usilovní a v práci svedomití a nech pamätajú na Tvoj rozkaz „Modli sa a pracuj".

D)

Matka Sedembolestná, Patrónka Slovenska, i ty zastávaj a ochraňuj náš národ. Ukazuj nám cestu k svojmu Synovi, buď našou orodovnicou u Neho. Vypros pre náš národ a našu vlasť zmilovanie a požehnanie.

E)

Aj vy svätí apoštoli a patróni Slovenska: svätí Cyril a Metod, svätý Vojtech, svätí Ondrej a Benedik, spojte pred Bohom svoje prosby s našimi pokornými modlitbami a prosbami, aby sa Pán nad nami zmiloval, čím hojnejšie na nás vylieval svoje milosti a obsypával nás darmi svojho Božského Srdca. Amen.

45. Modlitba za vlasť vo všeobecnej biede.

Večný, milosrdný Bože, Pán všetkého stvorenia, ktorý všetko zachovávaš a spravuješ, shliadni na prítomnú biedu našej vlasti a zmiluj sa nad ňou! Pokorne Ťa prosíme, pozhovej nám, schovaj meč svojej pomsty. Úprimným srdcom uznávame, že trpíme pre svoje viny. Áno, Pane, často a všelijako sme sa proti Tebe prehrešili. Uznávame, že sme si zaslúžili ešte i citeľnejšiu pokutu, akú si na nás dopustil. Naše viny sú príčinou toho, že si nám odoprel hojnosť niektorých pozemských darov, aby si nás, ako zlé a neposlušné deti potrestal podľa zásluh. Jednako neprestaň byť naším láskavým a dobrotivým otcom. Tvoje milosrdenstvo je také veľké, že si hotový nám odpustiť, ak sa s dôverným srdcom k Tebe obrátime a Teba o pomoc poprosíme. Uslyš teda, dobrý Otče nebeský, našu detinskú prosbu, a daj, aby sme pred Tvojím svätým trónom milosť obsiahli. Pozri otcovským okom na nebezpečenstvá, ktoré trpíme; odvráť od našej vlasti všeobecné hroziace nebezpečenstvá a neodopri nám svojej pomoci, ktorú potrebujeme k časnému i večnému šťastiu.

Sľubujeme Ti sväto-sväte, že sa polepšíme a úprimným pokáním zadosť učiníme Tvojej spravodlivosti. Toto nech bude obeta smierenia. Len nám pozhovej, ó, Pane, podľa svojho veľkého milosrdenstva, nech skutočne skúsime, že Tvoje sľuby sú pravdivé a že pomoc poskytneš tým, ktorí Ťa o ňu v úzkostiach prosia, aby sme Ťa za Tvoju dobrotu povďačným srdcom slávili a chválili. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

46. Modlitby za pokoj.

A)

Pane, daj nám milostive pokoja v dnešných časoch, aby sme boli pod ochranou milosrdenstva Tvojho aj oslobodení od každého hriechu, aj bezpeční od všetkých nepokojov. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak odbavíme modlitbu cez mesiac každodenne. — PPO 652.

B)

Antifóna: Daj nám, Pane, pokoja v dnešných časoch, lebo niet druhého, ktorý by za nás bojoval, okrem Teba, Bože náš.

℣. Pokoj nech je v moci Tvojej.

℟. A hojnosť vo vežiach Tvojich.

Modlime sa: Bože, od ktorého pochádzajú sväté žiadosti, pravé rady a spravodlivé skutky, daj služobníkom svojim pokoja, ktorého svet dať nemôže, aby aj srdcia naše plneniu prikázaní Tvojich boly oddané a po odvrátení nepriateľského strachu i naše časy boly pod Tvojou ochranou pokojné. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami, ak modlitbu odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 651.

C)

Bože, pôvodca a milovník pokoja, ktorého poznať je žiť a ktorému slúžiť je kráľovať, ochraňuj nás, ktorí Ťa o to prosíme, pred všetkými útokmi, aby sme sa my, čo dôverujeme v Tvoju ochranu, žiadnej zbroje nepriateľskej neobávali. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami, ak modlitbu odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 654.

D)

Pane Ježišu Kriste, ktorý si povedal apoštolom svojim: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nie ako svet dáva, ja vám ho dávam", nehľaď na naše hriechy, ale na Tvoje zásluhy, a dožič všetkým služobníkom svojim, ktorých všemohúci Otec stvoril a spravuje, a ktorých si Ty predrahou krvou vykúpil a k životu večnému určil, aby sa pre Teba všetci vzájomne z celého srdca milovali, jednej mysle boli a stálemu pokoju Tvojmu sa tešili.

Pane Ježišu Kriste, o Tebe predpovedal prorok: „A klaňať sa mu budú všetci králi zeme, všetky národy mu budú slúžiť", rozprestri kráľovstvo Tvoje na celé ľudské pokolenie. Zažni nad všetkými ľuďmi plameň viery v Teba, vysloboď ich z pút lákavých náruživostí a uprav ich na cestu k nebu. Dožič milostive, aby na prímluvu najblahoslavenejšej Panny Márie, Kráľovnej pokoja, ponížene Ti slúžily štáty a národy, ktoré spája nepoškvrnená nevesta Tvoja, Cirkev svätá; aby všetky jazyky a národy tvorily jeden sbor, ktorý by Ťa vo dne v noci chválil, Tebe dobrorečil a Teba oslavoval, ó, Kráľu a Panovníku národov, Knieža pokoja a nesmrteľný Kráľu vekov. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 653.

Sviatostné Srdce Ježišovo, ohnisko Božskej lásky, daruj svetu pokoja.

Odpustky 300 dní. — PPO 243.

47. Modlitba po uzavretí pokoja.

Česť a vďaky Tebe, Pane, že si nám dal dožiť pokoja po vojne. Všetkých, ktorí zavinili toto veľké nešťastie, priveď k poznaniu, že oni sú toho príčinou, a nauč ich v pokoji nažívať, po cudzom netúžiť a urá-

žajúcim odpúšťať. Víťazom vštep lásku ku premoženým; padlým v boji daj večné odpočinutie, spomôž všetkým, ktorí cez vojnu nehodu utrpeli; spravuj srdcia vodcov a panovníkov, aby v pokojnosti viedli svoje národy, žeby sa meča chytali len vtedy, keď bude ním nevyhnutne potrebné brániť vlasť a Cirkev. Daj nám, Pane, tiež milosti a sily premôcť všetkých nepriateľov našej duše, aby sme dosiahli život večný. Amen.

48. Modlitba mládenca.

Bože, ktorý si mi udelil svojej milosti, aby som poznal Tvoj zákon, seba samého i svoje povolanie, a rozoznať mohol dobré od zlého, prosím Ťa, nedopusť nikdy, aby som zanechal cestu Tvojich prikázaní. Teraz som práve v tom veku, v ktorom vzbudená telesná chlípnosť a náruživosť vedie najukrutnejší boj proti rozumu, čnosti a náboženstvu. Pane, Ty útočište slabých, neopusť ma svojou milosťou v týchto nebezpečných rokoch môjho života. Ozbroj ma svojím mocným ramenom proti návalu vzbúrenej smyselnosti; daj, aby som sa vystríhal nepravosti, v akejkoľvek podobe by sa mi ukazovaly; pomáhaj mi proti nepriateľom čností, nadovšetko proti nepriateľom čistoty môjho srdca. Daj mi umnosti a poslušnosti voči naučeniam svojich rodičov a učiteľov; uč ma upotrebovať nenahraditeľné roky svojej mladosti ako najužitočnejší čas ku vzdelaniu pre moje budúce povolanie, a vynaložiť ho na to, aby som sa každým dňom stával múdrejším, čnostnejším a Tebe milším. O toto Ťa prosím, ó, Bože môj, skrze Jednorodeného Syna Tvojho, Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

49. Modlitba panny.

Ó, Bože, daj mi, aby som sa Tebe zaľúbila čnosťou čistoty. Viem dobre, že stydlivosť je najkrajšia ozdoba môjho pohlavia. Ó, keby som často uvážila, že podoba a krása mladosti hriechom nečistoty vädne ako kvet na horúcom slnci a že ani to najpeknejšie rúcho nemôže moje chyby zakryť. Ó, keby som mohla vždy čistotne a nevinne kráčať pred Tebou, Bože môj. Zachráň ma teda od každej poškvrny a vzbuď vo mne ošklivosť proti všetkému, za čo by som sa hanbiť musela i pred sebou i pred Tvojimi najčistejšími očami. Či by som mohla byť tak zaslepenou, žeby som utratila svoju čnosť, svoju česť, svoje časné i večné šťastie za márnu, chvíľkovú rozkoš? Aké hrozné muky by ma očakávaly vo večnosti, kde pálčivý oheň nehasne. Ó, aký nepokoj by už teraz zožieral moje srdce, keby som privolila k hriechu nečistoty? A čo vo večnosti?! Ó, Bože, všetko učiním, aby som si mohla zachovať svoju nevinnosť; budem sa všetkého vystríhať, čo by mi mohlo byť nebezpečné. Svoje oči budem na uzde držať a nič nebudem rozprávať alebo počúvať, čo by bolo proti mravnopočestnosti. Zvlášť sa budem skromne a počestne nosiť a pred Tebou držať. Svätý Pane, posväť toto moje predsavzatie! Dobrotivý Otče, Ty iste budeš ochraňovať a posilňovať svoje slabé dieťa, ktoré Ťa chce nasledovať. O to Ťa prosím skrze zásluhy Jednorodeného Syna Tvojho, Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

50. Modlitba služobníka-ice.

Ó, Bože, Ty chceš, aby som si slúžením vyhľadával(a) každodenný pokrm a tak dosiahol(a) i večné spasenie. Som spokojný(á) so svojím stavom, do kto-

rého si ma povolal. Veď i Tvoj Jednorodený Syn vzal na seba podobu služobníka. Daj, aby som bol(a) pánovi (panej) tak poslušný(á), ako by si mi Ty sám rozkazoval. Zapá" vo mne úctivú lásku k nim. Teba ale, najvyšší môj Pane, chcem milovať a báť sa nadovšetko a radšej chcem utratiť lásku svojich predstavených, ako by som mal(a) utratiť lásku Tvoju. Daj, aby som bol(a) mojim predstaveným verným(ou) v práci, aby som ich majetok opatroval(a) ako svoj vlastný. Daj, aby som si v nich uctil(a) svojich rodičov, nadovšetko ale Teba, lebo sú Tvojimi zástupcami. Daj mi milosti, aby som z lásky k Tebe na Tvoju česť a slávu verne konal(a) svoje povinnosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

51. Modlitba siroty.

Najmilosrdnejší Bože, mocný ochranca sirôt. Viem, že neopovrhuješ modlitbou sirôt; ich slzy k Tebe vystupujú do neba. Ach, zmiluj sa nado mnou, osiroteným dieťaťom; odňal si mi rodičov, ktorí sa o mňa starali, a tu na zemi boli mi jedinou podporou a ochranou. Zbavený(á) súc rodičovskej ochrany, neviem kam sa inam mám obrátiť, ak nie k Tebe. Ako som obracal(a) svoje oči na nebohú matku, nebohého otca, tak ich teraz obraciam k Tebe a neodvrátim ich dotiaľ, kým sa nezmiluješ nado mnou. Ty si povedal, že skôr matka zabudne na svoje dieťa, ako by si Ty zabudol na nás. Nezabudni teda na mňa a vyslyš moje úzkostné vzdychy; daj, aby moje slzy prenikly Tvoje otcovské srdce. Zmiluj sa! buď mojím Bohom, Otcom, radcom, ochrancom, potešiteľom i pomocníkom! Viem, najláskavejší Otče, že ma Ty môžeš lepšie opatriť, obživiť, potešiť a mne pomôcť, ako ostatní moji z rodiny a známi. Tvoje sväté príkazy nikomu kvôli nikdy neprestúpim, lebo tým sa teším,

že hoci som sirotou, v Tvojom otcovskom lone nájdem časnú i večnú opateru, potechu i pomoc. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

52. Modlitba chudobného-ej.

Bože môj, chudobný(á) som síce, ale preto nebudem malomyseľný(á); bohatý(á) chcem byť v Tvojej láske a bázni. Daj mi len čisté srdce a dobré svedomie, abych sa Tebe vždy ľúbil(a). Keď som sa narodil(a), nepriniesol(a) som nič na svet, a keď umriem, tiež nič so sebou nevezmem. Bez Tvojej svätej vôle a proti Tvojmu múdremu úmyslu nič sa nestáva. Buď pochválené Tvoje meno! Daj, aby som vždy tak konal(a) a myslel(a), aby si mal z toho radosť. O to Ťa prosím, skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

53. Modlitba pocestného-ej.

Žehnaj, ó, Bože, môj odchod i príchod. — Tvoje požehnanie nech ma sprevádza a nech ho mám vždy na pamäti. Čože by bolo z môjho cestovania, Bože môj, keby si ho Ty nepožehnal? Skúmateľu sŕdc, Ty poznáš moje podujatia a známe sú Ti myšlienky môjho srdca skôr, ako vo mne vzniknú. Preto, ak sú dobré a mne osožné, požehnaj ich. Uskutočni úmysel mojej cesty tak, aby moje cestovanie slúžilo Tebe ku cti a mne k prospechu. Chráň moje krehké telo v nešťastí a moju dušu proti tomu, čo by ju mohlo poškvrniť. Počas mojej neprítomnosti ochraňuj i mojich domácich. Nedaj, aby som smutnú zvesť o nich počul(a). Rozveseľ moju dušu a občerstvi ju nebeskou rosou svojej milosti. — Keby sa mi ale úmysel mojej cesty nevydaril, dožič mi trpezlivosti, aby som nereptal(a) proti Tvojmu nariadeniu; dožič mi, by som Ti vždy vďaky vzdával(a) pre Tvoju múdrosť a pro-

zreteľnosť. Ty si múdry, ó, Pane, všetky Tvoje činy sú spravodlivé; a keď našu žiadosť nesplníš, i to sa stáva pre naše dobro. Pane, všetko Ti sverujem, učiň, ako sa Tebe páči, len mňa nauč všetko konať na česť a chválu Tvojho mena. Tvoj Svätý Duch nech ma vodí po pravej ceste. Amen.

Modlitby snúbencov, manželov a vdovcov hľadaj pri sviatosti stavu manželského.

54. Modlitba sedliaka — roľníka.

Dobrotivý Bože, roľnícky stav vo svete je najstarší a je svätý, lebo Ty si už prvého človeka zaviazal k práci, keď si ho postavil do raja rozkoše, aby ho obrábal a opatroval. Roľnícky stav je bezpochyby jeden z najužitočnejších na svete, lebo ľudia bez obrábania rolí nemohli by žiť. Roľnícky stav, hoci i ťažké práce sa v ňom vyžadujú, predsa v mnohých ohľadoch má prednosť nad inými stavmi, lebo Ty, Pane, obdaril si ho toľkými pôžitkami. Slasť i sláva vo vyšších stavoch nie je vždy taká, akou sa zdá v očiach ľudí. Je sice pravda, že osoby z vyšších stavov požívajú lepšie a vzácnejšie pokrmy a majú väčšiu pohodlnosť, ale mne v potrebách môjho života nič nechýba; áno, môj jednoduchý, skromný pokrm mi častejšie lepšie chutí, ako boháčovi jeho lahôdky. Tiež môj spánok býva pokojnejší, ako sen mnohých ľudí vyšších stavov, ktorí celé noci trávia v rozličných starostiach alebo v častých márnych zábavách. Aké to teda dobrodenie pre mňa, že si ma, Pane, postavil do tohto stavu. Vrúcne vďaky Tebe vzdávam, keď si pripomínam, že tak veľa príležitostí mám ku všelijakému dobrému. Dajže mi, Pane, aby som každú príležitosť využil a ani jednu chvíľku nezmaril, v ktorej by som mohol byť prospešným sebe alebo iným ľuďom. Udeľ mi chuti k práci, posilni

moje telesné schopnosti a dožič mi spokojnosti srdca v mojom stave. Daj mi, Pane, milosti, aby som z lásky k Tebe usilovne konal svoje práce; aby som sa uspokojil so svojím skrovným imaním; aby som trpezlive znášal všelijaké ťažkosti, ktoré prináša môj stav; aby som po ničom inom netúžil, než ako by som vyplnil svoje povinnosti, a aby som takto skrze každodenné práce rozširoval Tvoju slávu a zaslúžiť si mohol blaženosť, ktorú si prisľúbil všetkým tým, ktorí, nažívajúc podľa predpisu svojho stavu, zachovávajú Tvoj božský zákon. O to Ťa prosím. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si Adama a jeho potomkov odsúdil k ťažkej práci obrábania pôdy, požehnaj prácu našich rúk, a daj, aby sme, súčasnými potrebami zaopatrení, tým usilovnejšie vyhľadávali večné poklady. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

55. Modlitba gazdu a gazdinej.

Dobrotivý Bože, hospodárstvo, ktorým vládnem a všetko, čo mi je k živobytiu potrebné, pochádza z Tvojich štedrých rúk, za čo Ti srdečne ďakujem. Pritom Ťa však prosím, daj mi ducha spokojného; zachovaj ma od potupnej závisti, aby som nezávidel(a) iným, keď sú odo mňa šťastlivejší, bohatší, alebo keď sa im práce lepšie daria ako mne. Uč ma chrániť sa nezriadených žiadostí, nerozmnožovať potreby nadarmo, poriadne spravovať gazdovstvo a dobre užívať Tvoje dary. Nech mi je najprednejšou povinnosťou čeľadi dávať načas patričnú výživnosť i celý vyjednaný plat a zachádzať s ňou tak, ako by som si to ja žiadal(a) od svojho(jej) gazdu(inej), keby som musel slúžiť. Ťažký služobný stav svojej čeľadi budem uľavovať prívetivosťou a ľudským zachádzaním;

jej chyby, spáchané z nevedomosti, budem s kresťanskou trpezlivosťou prehliadať a znášať, lebo i ja činím poklesky pred Tebou. Chorú čeľaď neprepustím od seba bez pomoci; budem sa starať o jej telesné a duševné dobro, aby múdrosť života hľadala v bázni Tvojej, v čom jej budem ja vlastným príkladom predchádzať. Zachráň ma, Pane, aby som žiadneho zo svojich služobníkov nepohoršil(a) a tak nemusel(a) sa pre svoju nedbalosť a zlý príklad voľakedy zodpovedať za nich pred Tvojou súdnou stolicou. Požehnaj, ó, Bože, mojim prácam a starostiam, aby som bol zaopatrený(á) potrebnými vecmi nielen pre seba a svojich domácich, ale aby som z toho mohol udeliť aj chudobnejším. Obohacuj nadovšetko moju dušu zásluhami večného života; obohacuj ju čnosťami, aby som po skončení starosti tohto sveta mohol vojsť do Tvojej slávy. Amen.

56. Modlitba v starobe

Pane a Otče môjho života, ďakujem Ti za otcovskú lásku Tvoju, ktorú si mi preukazoval až do mojej staroby. A ešte aj teraz láskave podporuješ krehkosť môjho nevládneho tela. Moje smysly deň čo deň slábnu; vláda ma vždy viac a viac opúšťa, aj duch môj je pozbavený čulosti. Cítim, ako každým dňom upadá schránka mojej duše a padám do hŕbky, čo je iste predzvesťou blízkej smrti. Ó, Bože, neľakám sa toho, ale radšej velebím Tvoju múdrosť, ktorú si dokázal v tomto usporiadaní ľudskej prirodzenosti. Upadanie mojich telesných a duševných síl pripomína mi, že sa už blíži večer môjho života; necitlivosť k rozkošiam zemského života vlieva mi túžbu po nebeských slastiach. Presvedčil(a) som

sa z mnohej skúsenosti, že pod slnkom je všetko márne a pominuteľné a že táto zem nie je tým miestom, na ktorom by som mohol(a) byť naveky spokojným(ou). Pane, zmiluj sa nado mnou, a nepamätaj na priestupky mojej mladosti. Daj, aby som každým dňom tak prispieval(a) v bohabojnosti, ako slabnú moje sily. Ako sa blížim k smrti, nech sa tak približujem iste k svojmu cieľu večného blahoslavenstva. Očisť moje srdce od všetkých pozemských žiadostí a naplň ho svätou túžbou po nebeskom kráľovstve. V pevnej nádeji, že Ty, ó, Bože, vyslyšíš moju modlitbu, neľakám sa smrti, lež s radosťou očakávam tú hodinu, v ktorú ma zas povolať ráčiš z tohto sveta. Smrť ma vyslobodí od každej biedy tohto života a otvorí mi bránu nebeského kráľovstva, kde Ťa z tvári do tvári uvidím a v Tebe budem požívať blahoslavenstvo, aké ľudské oko nevidelo, ani srdce ľudské nepocítilo. — Ó, Spasiteľu môj, ktorý si smrť prevládal, stoj pri mne a buď mi na pomoci, keď budem umierať. Amen.

G) Rozjímania.

1. Poučenie.

Okrem ústnej modlitby veľmi dôležitou je rozjímavá modlitba, pri ktorej nehovoríme ústami, ale necháme hovoriť svoje srdce a počúvame hlas svojho svedomia, skrze ktoré hovorí k nám Boh. Rozjímať znamená rozmýšľať o niektorej pravde viery, aby sme sa povzbudili k dokonalému životu. Rozjímaním predstavujeme si svoje večné spasenie a pohýňame svoju vôľu, aby užívala prostriedkov spasenia. — *Kto nerozjíma, nechápe,* že spasiť dušu je dôležitá vec, *nepozná* nebezpečenstvá, ktoré hrozia jeho duši, *nezošklivi* si hriech. do ktorého tak často klesá, *zatvrdne* jeho srdce a *ohluchne* jeho svedomie, a tak hrozí mu nebezpečenstvo, že

vo večnosti zahynie. Prorok Jeremiáš 12, 11. volá: „Spustošením spustne celá zem; lebo niet nikoho, kto by to rozvažoval srdcom“.

Kto o večných pravdách rozjíma, *bude sa chrániť hriechu.* „Vo všetkých svojich skutkoch pamätaj na posledné veci a naveky nezhrešíš“, hovorí sv. Písmo. (Sir. 7, 40.) Kto rozjíma, *lepšie pozná* Božie príkazy, svoju slabosť, krehkosť, nedokonalosti, náruživosti a hriechy; *nadobúda sily* odolávať zvodnému svetu, trpezlive znášať kríže, svedomite konať povinnosti, prospievať v kresťanských čnostiach a viesť dokonalý život.

Nemyslime si, že rozjímať musia a môžu len v kláštoroch. Každý obchodník, remeselník, gazda atď. stále premýšľa, ako by zveľadil svoj obchod, remeslo, gazdovstvo atď. Tak musí i kresťan rozmýšľať o svojom spasení. Keby sme denne rozjímali, iste by sme vyhli nielen smrteľným ale i mnohým všedným hriechom.

*

O ČOM ROZJÍMAŤ? Rozjímať máme o večných pravdách a kresťanských čnostiach. To ti ukážu rozličné knižky o večných pravdách, ako je: Tomáš Kempenský: Nasledovanie Krista, Alfonz Rodriguez: Kresťanská dokonalosť, Schmidt-Formánek: Najčasovejšia úcta Božsk. Srdca, Misionárska knižka: Boh a duša, II. polovica „Tri pomôcky duchovného života“, sv. Písmo, niektorý nábož. časopis a vôbec iné knižky, ktoré ti ochotne poradí tvoj duchovný otec. Prečítaš si malý odsek, stranu-dve alebo jednu celú stať a už máš o čom rozjímať.

*

AKO ROZJÍMAŤ? Rozjímavá modlitba má tri časti: prípravu, vlastné rozjímanie čiže uvažovanie a dokončenie.

A) *Príprava:* Pred rozjímaním pomodli sa k Duchu Svätému o osvietenie rozumu a povzbudenie k dobrému a pripoj Otčenáš a Zdravas. Potom 1. *Vzbuď vieru* v prítomnosť Božiu: Bože môj, pevne verím, že si tu prítomný; klaniam sa Ti, ako sa Ti klaňajú anjeli v nebi. 2. *Vzbuď pokoru a ľútosť:* „Bože môj, pre svoje hriechy som si už dávno zaslúžil(a), aby som bol do pekla zavrhnutý(á). Zmiluj sa nado mnou. Ľutujem zo srdca, že som Ťa toľkoráz obrazil.“ 3. *Pros o potrebnú milosť* k rozjímaniu: „Bože môj, pre zásluhy Ježiša Krista a na orodovanie Panny Márie Ťa prosím, osvieť a posilni ma, aby som poznal(a), čo odo mňa žiadaš, a odhodlal(a) sa i splniť Tvoju vôľu. Mária, Matička moja, svätý Jozef, svätý Anjel strážca, a svätí moji patróni, orodujte za mňa, aby moja duša mala úžitok z tohto rozjímania.

B) *Vlastné rozjímanie.* 1. V duchu *opakuj* si nakrátko, čo si čítal(a) alebo počul(a). 2. *Pýtaj sa* sám(a) seba, čo učí viera v tejto veci? 3. *Vzbuď si vieru* v túto pravdu: „Ó Bože, pevne verím v túto svätú pravdu, ako to Cirkev učí, lebo skrze ňu Ty hovoríš k nám. Utvrď ma, aby som podľa tejto pravdy žil(a). 4. Túto prav-

du *obrát na seba* a pýtaj sa sám(a) seba:

Čo do prítomnosti: Ak chcem podľa tejto pravdy žiť, 1. čo *musím* robiť? 2. *prečo tak musím* robiť? (Lebo mi to osoží, lebo je to nevyhnutne potrebné ku spaseniu môjmu). Ako by v tejto veci robil Ježiš... Panna Mária... svätí...? Mám, ba musím ich nasledovať! Je to azda nemožné? Boh nežiada odo mňa nemožné veci! Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje! Keď to mohli tí a tie, prečo by si ty nemohol(a)?... Čo by som si žiadal(a) v tejto veci, keby som bol(a) na smrteľnom lôžku..?

Čo do minulosti: 1. Tak to mám robiť! Ale *ako som to robil(a)* v minulosti? Azda pravý opak...? a) Nakrátko spytuj svedomie, b) úprimne sa priznaj ku svojim chybám... c) oľutuj ich: „Bože môj, ľúto mi je, že som Ťa obrazil.“ 2. Čo *bolo príčinou,* že som dosiaľ tak nežil, ako som mal? Bola to moja vina, moja zaslepenosť? zavinená či nezavinená nevedomosť?... vlažnosť a nedbalosť...? náruživosť?.. pýcha? smyselnosť? láska k svetu, jeho radostiam a majetkom? vonkajšia príčina? pokušenie? zamestnanie? spoločnosť?

Čo do budúcnosti: Ako si budem ododnes počínať? Čo urobím? ako si život zariadim? Urob si jedno *všeobecné predsavzatie* a jedno *zvláštne!* Rozmysli si, v akých okolnostiach budeš dnes a ako uskutočníš dnes pravdu, čnosť, o ktorej si dnes rozjímal? ako sa zriekneš návyku? ako zanecháš istú náruživosť, chybu? Veľa si neber pred seba, ale málo a *presne označ,* čo to bude, dnes, v ktorú hodinu, v ktorých okolnostiach? — Hneď si vyvoľ prostriedky..., vrúcnu modlitbu..., odlož prekážky, ako príležitosť, ctibažnosť, samolásku.

V dobrom rozjímaní okrem určitého predsavzatia musia byt zbožné *pohnutia srdca, vrúcne vzdychy a prosby.* V rozjímaní musíme vzbudiť rozličné čnosti: napr. vieru, dôveru, oddanosť do vôle Božej, pokoru, vďačnosť. *Najčastejšie treba si vzbudiť lásku k Bohu a ľútosť.* Sv. Tomáš Akvinský povedal: „Každé vzbudenie dokonalej lásky zaslúži si život večný.“ To isté platí i o ľútosti. Preto často vzdychaj: „Bože môj, milujem Ťa nadovšetko.“ „Milujem Ťa viac, ako seba samého(mu), viac ako celý svet.“ „Chcem sa Tebe vždy a vo všetkom ľúbiť.“ Ľutujem z celého srdca, že som Ťa obrazil(a), lebo Ťa nadovšetko milujem Bolí ma, že som bol dosiaľ tak nevďačný(á) voči Tebe.“ — V prosbách však žiadaj od Boha potrebnú milosť čností: pokory, trpezlivosti, vytrvalosti a víťazstva v pokušení. „Bože môj, pomôž mi, neopúšťaj ma.“

C) *Dokončenie.* 1. *Poďakuj sa* Bohu za osvietenie a udelené milosti. 2. Nakrátko *zopakuj predsavzatie* a obnov pevnú vôľu ho aj splniť. 3. Skrze lásku Ježiša Krista a Panny Márie *pros od Boha milosť,* aby si verne mohol(a) splniť, čo si si umienil(a). 4. *Poruč* seba, rodičov, príbuzných, dobrodincov, poddaných, predstavených, Cirkev, hrieš-

nikov, umierajúcich a duše v očistci Pánu Bohu a ochrane Panne Márii. 5. Podľa rady sv. Františka Salezského *zapamätaj si*, ako by na pamiatku, tú vetu alebo myšlienku, ktorá ťa najviac zaujala v rozjímaní. 6. Napokon pomodli sa Otčenáš a Zdravas za zotrvanie v dobrom.

*

ROZJÍMANIE O UMUČENÍ PÁNA je kratšie, ľahšie a aj najužitočnejšie. Prečítaj si 2—3 vety z pašií; nájdeš ich v liturgickom roku na Veľký týždeň. Pri rozjímaní si odpovedz na otázky: kto trpel? čo trpel? ako trpel? pre koho trpel? Vzbuď v sebe sústrasť s Pánom Ježišom, lásku a vďačnosť k Nemu, ako aj ľútosť, a vypros si potrebné milosti, aby si viacej nedával príčinu k Jeho mukám. Urob si dobré predsavzatie, že kde a ako chceš z vďačnosti k Spasiteľovi a z lásky k Nemu všetko znášať a Jeho česť i slávu rozširovať.

ROZJÍMANIE PRED SVÄTOSTÁNKOM. Dobre rozjímať je vec ťažká. Mnohých znechutí. Preto sa radšej modlia ústnu modlitbu ako rozjímavú. Treba sa však v rozjímaní cvičiť. Keď ťa nevábi vyššie opísané složité rozjímanie, zostaň pred svätostánkom, vmysli sa do prítomnosti Božej a očima viery dívaj sa na Ježiša v tajomstve lásky za dvierkami svätostánku. Ústa mlčia; hovorí len srdce, ako to bolo s Máriou Magdalénou pri nohách Ježišových. Hľaď na sviatostného Ježiša nie chladne a ľahostajne, ale s láskou, vďačnosťou, ľútosťou, dôverou úctou i pokorou . . .; rečou svojho srdca Mu povedz, čo si praješ, vyznaj Mu lásku a ubezpeč Ho, že chceš plniť Jeho vôľu a tak sa Mu páčiť. Usilovne pozoruj, čo ti hovorí Spasiteľ skrze tvoje svedomie a čo si od teba žiada. — V nebi sa budeš s nevýslovnou blaženosťou na Neho dívať. Urob to i teraz.

2. Rozjímanie pre trpiacich.

1. Kráľovská cesta k nebu.

Ťažká cesta, to nie je pre rozmaznané duše a pre tých nešťastných ľudí, ktorí stratili vieru v Prozreteľnosť Božskú. Neveriaci neradi počúvajú kázne o trpezlivom znášaní krížov. Nič nechcú pretrpieť. Slová o nesení kríža sú im neznesiteľnými. Predsa však, ako píše ctihodný Tomáš Kempenský, sú ešte okrem týchto slov aj strašnejšie slová, ktoré sám Ježiš povie na súdny deň týmto nevercom: „Iďte preč odo mňa, zlorečenci, do ohňa večného!“

Istá vec je, že príkazy Božie a cirkevné svedomite zachovávať, choroby, bolesti a tie mnohé každodenné nepríjemnosti, t. j. kríže (kríž je každá vec, čo nám nie je po vôli, ktorá nás trápi) od milého Boha vďačne prijať a trpezlive znášať, často veru ťažko padne každému človekovi, ktorý je naklonený k pohodlnosti. Naozaj pravdu hovorí svätý Ambróz, keď píše: „Celé kresťanstvo je mučeníctvo." A preto, že je to vskutku tak, my k trpezlivému znášaniu týchto krížov potrebujeme pomoc, milosť Božiu. Lenže čo nás tak veľmi v tejto veci teší, je to, že ten dobrotivý Pán Boh, ktorý posiela a dopúšťa na nás kríže, ten nám vďačne dá k ich trpezlivému znášaniu i svoju milosť, pomoc, keď Ho o ňu prosíme.

Po tejto ceste krížov museli kráčať nevinní, kajúcnici, ktorí pokánie činili, svätí, mučeníci, jedným slovom vyvolení Boží, ktorí si trpezlivým znášaním svojich krížov zaslúžili to prekrásne nebo, za ktorým všetci túžime. I najbolestnejšia Matka Božia, Mária, po tejto ceste kráčala k nebu. I pre ňu táto cesta bola kráľovskou.

Keď budeme chodiť po tejto ceste krížov, vtedy sa nemusíme báť pekla. Táto cesta nevedie ani rovno, ani nadol, ale vždy ta hore k nebu, kde za trpezlivé znášanie krížov, t. j. za túto kráľovskú cestu, očakáva každého kráľovská koruna, spojená s nevysloviteľným večným blahoslavenstvom a odznak kríža, ktorý bude podaný do rúk oslávených ako kráľovská berla.

Svätá Magdaléna Paziská hovorievala: „Trpieť a nie zomrieť." Svätí poznali cenu utrpenia a potrebu tejto kráľovskej cesty.

2. V krížoch neslobodno vyberať.

Pokazená ľudská prirodzenosť aj v tom sa javí, že by si sama chcela podľa svojich náhľadov a podľa svojej ľubovôle a chuti riadiť svoj život a svoje večné spasenie. A tak i v tejto veci, ako vôbec vo všetkom, chce sa toho chytiť, čo je ľahšie a jej milšie; chce si v krížoch vyberať a nakoľko sa len dá, chce si ten najmenší kríž vyhliadnuť a vyvoliť.

Ktorý človek si chce so svojím utrpením a krížom zaslúžiť veľkú slávu v nebi, nesmie mať samolásku, ale musí mať veľkú lásku k Pánu Bohu; ten nesmie na to hľadieť, čo mu dobre padne a z čoho má osoh, ale musí mať pred očima vôľu Božiu, bez ktorej sa nám ani vlas na hlave nepohne.

Dobrotivý Boh je Otcom múdrosti. Rozdelenie krížov si sám pre seba ponechal. A preto kríže tak rozdáva, aby všetkým ľuďom slúžili k večnému spaseniu. Len On sám vie naozaj a najlepšie, aký a ktorý kríž najlepšie zodpovie našej duši, nášmu stavu a položeniu, a ktorý kríž a utrpenie je nám najviacej potrebné: či choroba, či chudoba, či stav sirotský alebo vdovský, či suchota, či drahota, či vojna, či prenasledovanie, či smrť atď.

Poručme sa celkom na Pána Boha, na nášho najlepšieho Otca. Nech nám On dá ten kríž a to utrpenie, ktoré sa Jemu páči, nie ktoré by sme si my sami chceli vybrať. Istá vec je, že takým utrpením, ktoré sám dobrotivý Boh na nás dopustí, omnoho viacej si pre nebo zaslúžime, ako tým utrpením, ktoré by sme si my sami vybrali. Preto sa i láskavý Ježiš vo svojom utrpení modlil: „Otče, nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane." Ani on si v krížoch nevyberal, ani Jeho najbolestnejšia Matička, Mária.

Najkrajšou a Bohu najmilšou modlitbou v krížoch a chorobách je uspokojenie sa s vôľou Božou, keď úprimne povieme: „Bože, buď vôľa Tvoja." — „Bože môj, ďakujem Ti za to, čo dávaš, za to, čo odnímaš. Buď vôľa Tvoja."

(Odpustky 300 dní. — PPO 9.)

„Nech sa stane, nech je pochválená a na veky vyvýšená najspravodlivejšia, najvyššia a lásky najhodnejšia vôľa Božia vo všetkom."

Odp. 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne a v hodinu smrti pri obvyklých podmienkach. — PPO 4.

3. Neslobodno chcieť sa oslobodiť od utrpenia.

Veru sa človek naozaj ničím nemôže pochváliť, najmenej však hrdinskou čnosťou vytrvalosti. Každý vidí, akí sú ľudia nestáli v trpení krížov. Následok ľudskej

slabosti a nedostatku dôvery v Boha je, že sa človek chce všemožne striasť svojho kríža a nechce trpieť.

Veriaci človek dobre vie, že každý kríž a hociktoré utrpenie je z vôle Božej. Presvedčený je o tom, že toto utrpenie je nástrojom jeho spasenia. Ale čoskoro začína si namýšľať, že už veru dosť bolo z toho utrpenia, už sa cíti byť ustatým, slabým; začína bedákať, šomrať, slovom už nevládze ďalej trpieť. Všemožne sa usiluje od utrpenia sa oslobodiť; na každý spôsob sa ho chce striasť, lebo, vraj, ináč padne pod jeho ťarchou.

O úbohá duša! Sám všemohúci a vševediaci Boh ťa predchádza a nasleduje na kráľovskej ceste kríža. Kríž složiť toľko znamená, ako zásluhy stratiť. Len ten má právo kríž s tvojho pleca složiť, ktorý ti ho tam položil. Chcieť sa utrpenia za každú cenu oslobodiť toľko znamená, ako nedôverovať Bohu, ktorý len to a toľko dopustí na teba, čo a koľko vládzeš uniesť. Veď len dovtedy si milý(á) dobrotivému Pánu Bohu a len dovtedy sa Mu páčiš, dokedy svoj kríž, svoju chorobu, svoje trápenie trpezlivo znášaš a zo srdca vo svojom utrpení k Nemu voláš: „Ježišu môj, z lásky k Tebe vďačne trpím.“ Čas utrpenia je krátky, ale odplata v nebi za to bude večná. Ani najbolestnejšia Matka Božia nechcela sa striasť svojich bolestí.

Keď sme zhrešili, musíme sa tešiť, keď nám Boh za to na zemi trápenie posiela. Nešťastná tá duša, ktorá sa prehrešila a ktorá v tomto živote nie je trestaná. Najväčšie nešťastie pre hriešnika je, ak tu na zemi nemôže trpieť. (sv. Alfonz Lig.)

V chorobe, v trápení a v krížoch si vzdychni: „Ježišu, z lásky k Tebe, s Tebou a pre Teba.“ (Odp. 300 dní. — PPO 66.) „Všetko pre Teba, najsvätejšie Srdce Ježišovo.“ (Odp. 300 dní. — PPO 203.)

4. Na kríži neslobodno nijakú premenu spraviť.

Nestála ľudská duša ťažko sa odhodlá k tomu, aby svoje utrpenie s chuťou a veselo začala znášať. A predsa na človeka od Boha dopustený kríž je celkom primeraný jeho sile, jeho duševným potrebám a okolnostiam jeho života, lebo mu to vyvolil najmúdrejší a najláskavejší

Otec nebeský. Ten kríž zdá sa človekovi priťažký, pri-hrubý a pridlhý. Preto by ho chcel trochu ohobľovať, aby bol ľahší, tenší; chcel by z neho kúsok odpíliť, aby bol kratší: vtedy by ho už, vraj, s radosťou znášal. — Áno, len dovtedy by ho s radosťou znášal, kým by ho zasa neopanovala tá nešťastná nestálosť, a vtedy by len zasa chcel na tom kríži hobľovať a píliť!

Milý brat a sestra, nože ty nehľadaj nijakého poľahčenia, nijakého zmenšenia svojho kríža. Nepros to od Boha, aby ti skrátil tvoje trápenie, tvoje bolesti, slovom, aby uľahčil tvoj kríž, ale radšej o to ponížene pros nekonečne dobrého Pána Boha, aby ti dal vytrvanlivosť v trpezlivom znášaní tvojich krížov. Trpezlivosť dáva človeku duševný pokoj a duševný pokoj zasa dá človeku silu. A tak len polovičku utrpenia budeš cítiť, ktorú ti ešte nekonečná dobrota Božia aj osladí. A tak s Božou pomocou budeš celý kríž znášať a dostaneš v nebi z rúk Božích zaň aj celú odplatu. Najdojímavejší príklad tohto zanechala nám bolestná Matka Božia pod krížom.

Svätý František Xaverský veľa ráz volal: „Pane, nevezmi odo mňa tento môj kríž, iba ak preto, že mi ráčiš miesto neho dať ešte väčší."

Kto miluje sviatostného Spasiteľa a jeho bolestnú Matičku, ten s takou veľkou láskou a vďačnosťou k nim prináša svoje duševné a telesné bolesti, že za stratenú považuje tú hodinu, v ktorú nemal nijakej nepríjemnosti, nijakého kríža.

5. Keď nás Boh navštívi krížom, netreba sa hanbiť.

Nešťastia, biedu, utrpenia, prenasledovania, slovom kríže voláme navštívením Božím. Tí, ktorí sú len podľa mena katolíci, alebo takí ľudia, ktorí vôbec neveria v Boha, utrpenie považujú za najväčšie nešťastie a myslia si, že je to hanba pre človeka, keď ho bieda zastihne alebo musí niečo trpieť. Preto sa usilujú svoje trápenia v tajnosti držať. A keď sa ich spoluobčania dozvedia o tomto ich trápení a nešťastí, veľmi sa hanbia, hoci len hriech spáchať je opravdivou hanbou. Ale stať sa podobným(ou)

chudobnému, opovrhnutému o dobré meno olúpenému, zradenému, opľuvanému a umučenému Ježišovi, veru nie je nijaká hanba; ba čo viac, to je najozajstnejší osoh a sláva.

Keďže sme len úbohé stvorenia, ktoré nič sami od seba, ale všetko len od dobrotivého Boha máme, preto vždy a všade musíme byť ponížení. V tejto poníženosti sa ľahšie cvičíme vtedy, keď voľačo trpíme, keď nás Boh krížom navštívi. Kým Nabuchodonozor bol zdravý, nechcel uznať Boha za svojho Pána. Keď ho však Boh navštívil chorobou, potom už ponížene uznával a vyznával nekonečne spravodlivého Pána Boha. Nekonečne múdry a láskavý Pán Boh vie, ako a kedy prelomí našu pýchu a ako nás prinúti byť poníženými.

Aj to musíme dobre vedieť a pevne veriť, že kríže a trápenia, biedy a choroby, ako aj rozličné bolesti musíme prijímať z rúk spravodlivého Boha, ako tresty za naše hriechy od nebeského Otca. Kto zhrešil, musí trpieť. Že sme všetci biedni hriešnici, to vieme, a to vie aj celý svet. Teda, milá duša, keď si zhrešila, trp a trp z lásky k Bohu a zadosťučiníš za svoje hriechy! Najbolestnejšia Matka Božia, Mária, veru nehanbila sa za svoje hrozné bolesti, hoci ona nie za svoje hriechy trpela, lebo nijakého hriechu nemala.

Keď voľačo trpíš či na tele, či na duši, povedz z lásky k Bohu tieto slová: „Spravodlivý si, Bože, a spravodlivé sú Tvoje súdy. Toto som si zaslúžil(a).“

6. Utrpením sa neslobodno chváliť.

Z rúk Božích prijať utrpenia, kríže a nepríjemnosti a potom sa za ne hanbiť, to nie je čnosť. Kto sa hanbí za svoj kríž, nemá živej viery v Boha, ba ani viery v Božskú Prozreteľnosť. Keď sa však voľakto vychvaľuje, ako mnoho on už trpel, koľko krížov prežil, a že pritom všetkom je, vraj, vždycky taký trpezlivý, že až sám sa čuduje nad tým, ako to len môže byť tak veľmi a vždy trpezlivý a ako to len mohol tak veľa trpieť, — aj takýto chvastač už na tejto zemi prijal svoju odmenu. Keby bol

z lásky k Bohu trpel, doista by sa nebol chválil. Jeho utrpenie nebude v nebi odmenené.

Ba, na čo sa ten trpiaci človek chváli, že koľko on trpí. Zdravý človek a ktorý nič netrpí, ten mu to i tak neuverí, lebo pochopu nemá o utrpení. Dobrotivý Pán Boh však všetko vidí a všetko uváži. Hoci ľudia ani len pochopu nemajú, čo a ako mnoho trpíme, oko Božie predsa všetko vidí. Práve takéto tajné kríže a utrpenia, o ktorých svet nevie, nekonečne dobrotivý Pán Boh v nebi najštedrejšie odplatí.

Ó, ako nevysloviteľná duševná radosť je tak trpieť, že o tom nikto iný nevie, len sám dobrotivý Boh. S akou veľkou dôverou sa môže taká duša pritúliť k tŕním obkľúčenému Srdcu láskavého Ježiša!

Svätá Margita Alacoque povedala tieto slová: „Ach, ako by sme nemohli byť už svätými, veď máme telo, ktoré môže trpieť a máme srdce, ktoré môže Ježiša milovať."

Sv. Klement Hofbauer povedal: „Pána Boha milovať má tak veľkú cenu, že sa to slovami ani vypovedať nedá; ale omnoho väčšie dobro je trpieť z lásky k Pánu Ježišovi. Ešte nik na zemi v tajnosti netrpel tak hrozné duševné bolesti, ako Bolestná Matička, Panna Mária."

7. Cestu kríža neslobodno si skrátiť.

Človek by sa chcel náhle a krátkou cestou k cieľu dostať; predovšetkým v utrpení. Keď je už raz prinútený trpieť a voľačo znášať, nesie síce svoj kríž, svoje trápenie, ale pri tom nesení rád by si cestu a čas utrpenia skrátil: „Ej, keby sa to len tak dlho neťahalo, len keby to utrpenie za dlhý čas netrvalo!" Tak vzdychá skoro každý človek, keď ho láskavý Boh navštívi krížom. Chceme trpieť, lenže náhle a za krátky čas.

Avšak dobrotivý Boh robí všetko pomaly a vážne. Človek ho musí ešte aj v Jeho kroku nasledovať, ak chce, aby podľa vôle Božej trpel a aby to utrpenie bolo milé Pánu Bohu. Priveľká horlivosť pred časom tak strávi silu človeka, že vtedy, keď by podľa vôle Božej bolo tre-

ba voľačo trpieť, už nemôže nič, lebo jeho duševná sila je už vyčerpaná.

Čo mi to osoží, keby som dnes chcel pretrpieť utrpenia celého sveta, a zajtra by som ani len jedno urážajúce slovo nemohol spokojne vypočuť? Nech sa teda stane všetko a vtedy podľa riadenia a vôle Božej, čo a kedy to Pán Boh určil. Naozaj veľkodušnou a Bohu skutočne milou obetou je, keď sa voľakto úprimne takto modlieva: „Ó dobrotivý Bože, ja len to a toľko chcem trpieť, čo a koľko Ty chceš, aby som trpel(a); ale v tom čase chcem trpieť, v ktorom Ty chceš, aby som trpel(a) a tak chcem trpieť, ako Ty chceš, aby som trpel(a).

Keď ctihodná Katarína Emerichová zomierala, takto sa modlila: „Ak svojím utrpením a svojou modlitbou môžem voľačo dobrého urobiť, nechaj ma, láskavý Bože môj, ešte tisíc rokov žiť; nechaj ma však zomrieť skôr, než by som Ťa mohla obraziť." — I najbolestnejšia Matka Božia len to a toľko chcela trpieť, koľko chcel a od nej žiadal dobrotivý Boh. I v tejto veci jedine na vôľu Božiu hľadela, nie na svoje utrpenie.

8. Pána Ježiša treba nasledovať s kroka na krok.

V utrpení a v nesení krížov najvznešenejším povzbudením a najvzácnejším napomenutím je: „Nasleduj Ježiša, Syna Božieho!" Jeho cesta je cestou milosti, v ktorej má Otec nebeský najväčšie zaľúbenie. Toto je najistejšia cesta do neba.

Pokazené srdce ľudské považuje túto cestu za ťažkú, tŕnistú, skalnatú, veľmi smutnú. Pre tých, ktorí Pána Ježiša veľmi milujú, je naozaj veľkým pokladom. Aké veľké vyznačenie a šťastie je pre človeka, že môže tou istou cestou kráčať, po ktorej ceste kráčal i láskavý Ježiš, ba môže i v Jeho šľapajách stúpať! Aké veľké je to potešenie pre človeka, keď si pomyslí: „Ja som práve v tom položení, v ktorom bol trpiaci Ježiš, môj Pán a Boh!" Aký veľký duševný pokoj, ba nevýslovnú blaženosť cíti z lásky k Ježišovi trpiaci človek, keď si pomyslí: „Som na tej ceste, po ktorej doista sa dostanem do neba."

No, tak sa už potom naozaj vyplatí žiť na zemi. Toto je ten opravdivý život, po ktorom nasleduje večný život, večná odmena, večné blahoslavenstvo a večná sláva!

Na tejto ceste sa už neuvažuje, aký je ten kríž, ktorý nesieme. Veď sme ho prijali z rúk Božích. Ani na to sa nedívame, odkedy ho nosíme. Veď tento celý život je časom nesenia kríža, ktorý nám určila vôľa Božia. Dar kríža je zo všetkých Božích darov najvzácnejší. A tak trpiacemu človekovi skôr možno závidieť, ako mať s ním poľutovanie.

I najbolestnejšia Matka len tou istou cestou kráčala, po ktorej kráčal i jej najdrahší Syn, Ježiš. — Svätý Leonhard vyslovoval najradšej tieto slová: „Žalostné umučenie môjho milého Ježiša nech je vždycky v mojom srdci."

9. Kríž musíme znášať radi z lásky k Ježišovi.

Mnohé ľudské srdce len to chváli, hľadá a miluje, čo je po chuti jeho telesným očiam. Prečo? Preto, lebo na všetko hľadí len telesnými očami, ale duševné oči má skoro vždy zatvorené. A toto je veru veľká chyba u ľudí, že nič nedbajú o duševné oči. Naozaj, najväčšia čiastka ľudí zažmúri si duševné oči pri utrpení, pri nesení kríža; nerozmýšľa o tom, že „celý život kresťana má byť len nesenie kríža" (sv. Augustín), že utrpenie je nám potrebné a že len tá bolesť, tá choroba, tá smrť bude na nebi pripočítaná medzi zásluhy, ktorú sme radi pretrpeli z lásky k drahému Ježišovi.

Tí dvaja lotri na Golgote pretrpeli takú istú smrť, ako i láskavý Ježiš. Obidvaja boli ukrižovaní; obidvaja naozaj strašnou a hroznou smrťou sišli so sveta. A predsa prečo len jednému lotrovi, Dismasovi, povedal umierajúci Ježiš: „Ešte dnes budeš so mnou v raji"? Preto, lebo Dismas svoju smrť ochotne prijal z rúk Božích a pretrpel ju z lásky k Ježišovi. — Keby ľudia rozjímali, keby duševným okom pozerali na svoje bolesti a kríže, presvedčili by sa, že len to utrpenie je Bohu milé a len to nám bude v nebi odmenené, ktoré sme z lásky k Ježišovi radi znášali.

Keby som bol(a) anjelom a vedel(a) by som anjelsky písať, predsa ani zďaleka by som nevedel(a) opísať to, ako štedro odmení milý Pán Boh v nebi každú bolesť, ktorú sme na zemi z lásky k Nemu radi znášali; ešte aj tú, ktorú sme si zaslúžili za svoje hriechy.

Blahoslavený je teda každý, kto svoje utrpenie a každodenné svoje kríže z lásky k dobrotivému Pánu Bohu milerád objíma a s veselou tvárou znáša. Ešte nikto s takou láskou k Bohu netrpel, ako najbolestnejšia Matka Božia.

Keď nás Boh navštevuje chorobami, protivenstvami, časnými stratami, ponížene hovorme s kajúcim lotrom: „My spravodlive trpíme tento kríž, Pane, lebo som Ťa obrazil(a), ale i z lásky k Tebe trpím, lebo milujem Tvoju nekonečnú dokonalosť a spravodlivosť, ktorá mi utrpenie poslala.“

10. Keď trpíme, myslievajme aj na večné muky.

Na tejto zemi okrem úzkej a strmej cesty je ešte cesta široká, ktorá sa zdá byť ľahkou a príjemnou. Aspoň na istý kúsok je na nej menej krížov, ako na tej strmej ceste. — No, ale si len dobre pozrime, kam táto cesta vedie? Vždy nadol! Svrchu do strašnej hlbočiny. Do tej hlbočiny, z ktorej už vidieť peklo, ba kde sa už dá pocítiť horúčosť plameňov večného ohňa. Áno, ta, do toho večného ohňa môže sa človek dostať i bez telesných krížov, bez bolestí a bez trápenia, hoci aj bezbožní nebývajú bez utrpenia, ba v nepokoji svedomia už na zemi majú ako by preddavok pekla.

Milá duša, v krížoch a trápeniach často mysli na peklo, na večné muky, na večný oheň. Keď ti už na tejto zemi ťažko padne byť opusteným(ou) v tvojom kríži, aké strašlivé nešťastie to bude na tom druhom svete: byť večne opustený(á) od Boha?! Ktorý človek myslí na toto nešťastie, ten s radosťou trpí všetko, lebo je presvedčený, že za svoje hriechy ešte viac utrpenia zaslúžil, ba že i tá najväčšia bolesť nie je primeraná k tomu trestu, ktorý by sme si zaslúžili za jeden smrteľný hriech. Preto

sv. Alfonz takto sa modlieval: „Dobrotivý Bože, nehľaď na hriechy moje, lebo peklo by bolo ešte malou pokutou."

Keďže poznáš svoje hriechy, ktorými si obrazil(a) nekonečne dobrého Boha, vo svojich bolestiach, modli sa so sv. Augustínom: „Pane, tu ma páľ, tu ma sekaj, tu ma križuj, len vo večnosti ma ušetri".

Utrpenia a kríže odťahujú človeka od mnohých hriechov, a naplňujú ho tou radostnou nádejou, že skrze trpezlivé znášanie svojich utrpení a bolestí môže vyhnúť peklu.

Svätý Kamil, keď ho Boh navštívil piatimi chorobami, povedal: „Pätoro mojich chorôb je pätoro Božích milosrdenstiev." — Obeta, ktorú priniesla Bolestná Matka Otcu nebeskému za naše hriechy, bola taká veľká, že sv. Alfonz o nej hovorí: „Obidvaja viseli na jednom kríži."

11. Keď trpíme, myslievajme na nebeskú odmenu.

Niektorý človek, keď na neho láskavý Boh dopustí kríž, utrpenie alebo protivenstvá, taký je smutný a zronený, ako čoby Boh nebol sľúbil nijakej odmeny za bolesti, alebo ako by svoj sľub nemohol vyplniť. Takýmto spôsobom neslobodno obrážať nekonečnú dobrotu, spravodlivosť a vernosť Božiu.

Táto zem je len plačlivé údolie. Tu Boh nesľúbil večné blahoslavenstvo. Blahoslavenstvo sľúbil na druhom svete, vo večnosti, ako odmenu a odplatu všetkým tým, ktorí budú zachovávať jeho príkazy, trpezlive znášať svoje utrpenia a všetku svoju nádej skladať v nekonečnom milosrdenstve a v zásluhách umučenia Ježiša Krista. Ježiš povedal: „Tešte sa a radujte sa, lebo vaša odmena hojná je v nebesiach."

Svätý Jozef Kalazanský hovorieval: „Keď pohliadneme na nebo, na túto našu hojnú odmenu, každá bolesť ukáže sa maličkou." — Táto myšlienka oduševňovala aj svätého Agapíta, 15 ročného mučeníka. Keď tyran žeravé uhlie kládol na jeho hlavu, hovoril: „Čo ma po tom, keď tu na zemi bude spálená moja hlava, tam v nebi bude

slávou korunovaná." — Keď trpíš, mysli na nebo Tento život je krátky. Utrpenie sa náhle pominie, ale odmena zaň a nebeské blahoslavenstvo je a bude večné.

Po tvojom ukrižovaní, t. j. po tvojom utrpení, nasleduje síce smrť, ale po smrti nasleduje vzkriesenie, večná sláva a blahoslavenstvo. — Po nevysloviteľných bolestiach Matky Božej nasledovala tiež i jej nevysloviteľná radosť v nebi. — Pokladajme sa za blažených, keď sme tu na zemi trestaní. Takto ujdeme mukám očistcovým a skôr sa dostaneme do neba, v ktorom nič nie je Bohu milšieho a pre nás záslužnejšieho, ako trpezlivé znášanie každodenných našich tuzemských krížov a nepríjemností.

12. Poď, prijmem ťa do neba.

Keď si už človek tu na zemi odovzdane do vôle Božej pretrpel svoje bolesti, kríže, keď už nastáva hodina lúčenia a končí sa smrteľný boj človeka, vtedy prichádza oproti duši sám nebeský Kráľ, vzor a sila trpiacich, Ježiš Kristus. V ústrety duši prichádza s milým a láskavým srdcom. Veď tá duša tak vďačne a trpezlive, do jeho vôle odovzdane znášala svoje bolesti a trápenia na tejto zemi a odovzdane do Jeho vôle prijíma smrť! Utíši jej bolesti, ba navždy ju oslobodí od nich; sotrie jej slzy a zahanbí prenasledovateľov; vyslobodí ju z vyhnanstva a zavedie ju na miesto večného blahoslavenstva.

Toto utrpenie človeka na zemi je ozaj prebohatou zlatou baňou pre tých, ktorí veria v život večný. Neverci si myslia, že utrpenia a bolesti sú len smeti zpod trosiek skál. Veriaci kresťan však vie, že i najmenší krížik, najmenšie utrpenie a bolesť v hodnote pre nebo prevyšuje všetky poklady a zlaté bane sveta; ba týmto sa ani zďaleka prirovnať nemôže. Vskutku, my ľudia vzácne poklady máme vo svojich utrpeniach a v každodenných krížoch; za ne si môžme kúpiť, zaslúžiť večné blahoslavenstvo, nebo so všetkými jeho radosťami. Kríž je tým mostom, po ktorom prestupujeme ponad hlbokú priepasť pekla do kráľovstva Božieho. — Ó, akú nebeskú potechu má v sebe utrpenie, znášané v duchu Kristovom.

Blahoslavení sú, ktorí takto trpia! V očiach Božích so dňa na deň bohatnú, lebo si rozmnožujú zásluhy pre nebo, do ktorého ich vovedie sám láskavý Ježiš. Utrpenie je bohatstvo, v ktorom má i Ježiš svoje zaľúbenie.

Sv. Alojz s radosťou umieral, lebo vedel, že ho láskavý Ježiš do neba vezme pre utrpenie, z lásky k Bohu znášané. Najbolestnejšia Matička Božia vzatá bola do toho neba, v ktorom sú teraz na veky odmenené jej nevysloviteľné bolesti.

Výpovede sv. otcov o utrpení.

SV. AUGUSTÍN: 1. Cesta, ktorá vedie k spaseniu, je utrpenie. — 2. Tí, ktorí vedia dobre upotrebiť utrpenia, ako odmenu za to dosiahnu korunu trpezlivosti. — 3. Nie o to ide, aké nepríjemnosti trpíme, ale akým duchom ich znášame. — 4. Krátka je tvoja nepríjemnosť, ale večná bude za ňu tvoja radosť; za krátky čas nariekaš, ale bez konca sa budeš tešiť. — 5. Lepší je smútok nespravodlive trpiacich, ako radosť bezbožných. — 6. Ak si vytvorený z utrpenia, vytvorený si i z počtu dietok Božích.

SV. HIERONYM: 1. Ten je chýrečný, kto veľké kríže spokojne znáša. — 2. Niet toho kríža, ktorý by nemohol pretrpieť taký človek, ktorý úprimne miluje Pána Boha.

SV. JÁN ZLATOÚSTY: 1. Veľká milosť a veľké potešenie je to, keď sme sa stali hodnými voľačo trpieť pre Krista. — 2. Omnoho väčší dar Boží je to, keď môžeme pre Krista trpieť, ako keby sme mohli mŕtvych kriesiť alebo iné zázraky robiť. — 3. Tešme sa, keď trpíme. Slušná vec je, aby hriešnici doniesli zadosťučinenie Pánu Bohu. — 4. Čím viac trpíš, tým väčšiu slávu dosiahneš.

SV. GREGOR VEĽKÝ: 1. Keď nábožná duša vidí, že trpí od ľudí, uspokojí sa, lebo ju milosť Božia teší. — 2. Keď trpíte, nešomrite proti Bohu, lebo neviete, prečo to dopúšťa náš Stvoriteľ.

DIEL DRUHÝ.

NEDEĽA A SLOVO BOŽIE.

A) Vyučovanie náboženstva v škole.

Kristus tri roky vyučoval ľudí a rozkázal apoštolom a ich nástupcom, biskupom a kňazom, aby vyučovali všetky národy. Povinnosťou človeka je nielen dať sa pokrstiť, ale musí sa aj naučiť všetko, čo má vedieť o kresťansko-katolíckom náboženstve. Prvé poznatky o viere a Bohu dávajú rodičia svojim deťom. Keď však dietky dospejú k rozumu (v 6. a 7. roku), Cirkev, čiže kňazi Cirkvi, sú povinní vyučovať dietky a predkladať im, ako aj dospelým, náuku kresťansko-katolícku. Vyučovanie kresťansko-katolíckeho náboženstva deje sa v škole, v kázňach a v kresťanských vyučovaniach.

Každý farár, alebo jeho zástupca je povinný týždenne vyučovať dietky v škole. Rodičia sú však povinní pod ťarchou hriechu posielať svoje dietky do školy na vyučovanie náboženstva. Milí rodičia, postarajte sa, aby vaše dietky maly všetky učebnice náboženstva, najmä katechizmus. Každé dieťa v rodine má mať svoj katechizmus, ktorý si má podržať cez celý svoj život tak, ako svoju modlitebnú knižku, aby si hocikedy v živote mohlo prečítať z katechizmu povinné učenie o katolíckom náboženstve. Všímajte si svojich dietok a povypytujte sa ich, či vedia úlohu, ktorú z náboženstva dostaly. Pritom si aj vy sami zopakujete vedomosti z náboženstva. Snažte sa, aby i vyučovanie ostatných predmetov v škole dialo sa v duchu kresťansko-katolíckom, a žiadajte si, aby i učitelia žili v duchu kresťansko-katolíckom, aby takto i príkladom vyučovali vaše dietky. Na toto máte prirodzené právo, lebo dietky sú vaše a vaše dietky nie sú pre učiteľa, ale učiteľ pre vaše dietky.

Cirkevný zákonník, Codex can. 1330 § 1—2, hovorí: „Farár má v ustálených dobách nepretržite cez viac dní pripravovať deti, aby prijaly Sviatosť pokánia a Sviatosť Oltárnu. Najmä vo veľkom pôste." K povinnosti pripraviť dietky k dobrej svätej spovedi majú sa pripojiť aj rodičia, a to nielen keď dietky idú k prvej svätej spovedi, ale vždycky, kedykoľvek sa dietky

chystajú na svätú spoveď. Rodičia! povzbuďte dietky, aby každý mesiac pristupovaly k svätým sviatostiam.

Keď farár nestačí vyučovať náboženstvo pre veľkú zaujatosť, môže si vziať na pomoc aj zbožných svetských ľudí, najmä činných v katolíckych spolkoch, can. 1333. Podľa can. 1335 rodičia, krstní rodičia a hospodári sú povinní postarať sa, aby ich dietky, krstné dietky a domáci boli vyučovaní v náboženstve.

1. Modlitba pred vyučovaním.

Modlime sa: Duchu Svätý, príď rozmnožiť nad nami svetlo svojej milosti, aby sme vždy ďalej kráčali v učení a v poznávaní svojich povinností. Daj nám chuti do učenia, aby sme to, čo sa naučíme, v srdci a pamäti zachovali a v dobrom nikdy neochabli. — ℟. Amen.

2. Modlitba po vyučovaní.

Modlime sa: Ďakujeme Ti, Pane, za osvietenie rozumu a daj, aby všetko, čo sme sa dnes v škole naučili, s pomocou Tvojej milosti slúžilo ku Tvojej cti a k nášmu spaseniu. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

3. Modlitba pre mládež za katolícke školy.

Pane Ježišu, ktorý si za svojho pozemského života vždy toľkou láskou prijímal a požehnával nevinné dietky, Ty chceš, aby sme k Tebe stále prichádzaly. Pre lásku Tvojho Božského Srdca Ťa prosíme, nedovoľ, aby nás Tvoji nepriatelia bezbožnou školou a neverеckou výchovou pozbavili viery a nevinnosti a tak nás odtrhli od Teba. Ale daj prehojnej milosti našim rodičom a vychovávateľom, aby nás chránili od bezbožnej školy a aby sa smelo postavili do boja za školu podľa Božského Srdca Tvojho.

Najsvätejšie Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami, nad našimi rodičmi a nad našimi vychovávateľmi.
Naša milá Matka dobrej rady, — oroduj za nás.

4. Modlitba pre dospelých za katolícke školy.

Pane Ježišu Kriste, jediný Učiteľu ľudí a národov, ktorý si Božským príkladom učil Cirkev, aby dietky k sebe volala a ich materinskou láskou vo svojom lone opatrovala a chránila; požehnaj naše školy, aby útla mládež nasledovala Teba, ktorý si cesta, pravda a život a aby oproti klamnej vede sveta chránená, ustavične rástla na ozdobu vlasti a na slávu svätej Cirkvi, nevesty Tvojej; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Modlitba žiaka.

Bože, ktorý nekonečnou múdrosťou nám prikazuješ, aby sme si rozum pestovali a cvičili, a chceš, aby sme sa v školách naučili osožným veciam a tak sa stali ľuďmi schopnými a vzájomne užitočnými; pokorne prosím, daj mi usilovnosti i schopnosti k učeniu, aby som si nebeskú i tuzemskú vedu dostatočne osvojil a použil ju Tebe ku cti i chvále a k môjmu telesnému dobru i duševnému spaseniu. K tomu mi daj, Pane, svojej milosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Duchu Svätý, Darca rozumu a múdrosti, pomáhaj mi, osvecuj ma, aby som dôkladne mohol pochopiť a v pamäti si všetko zachovať, čo dobrého v škole počujem alebo z kníh vyčítam.

Naplň ma svojím darom rady, aby som pre zemskú múdrosť nikdy neopovrhol múdrosťou Božou a zemskou vedou nepostavil sa proti príkazom Božím. Amen.

B) Kresťanské vyučovanie v kostole.

Podľa can. 1332 je farár povinný vysvetľovať katechizmus v nedeľu a vo sviatočné dni shromaždenému ľudu tak, aby ho pochopil. Toto vysvetľovanie katechizmu konajú duchovní správcovia obyčajne pri popoludňajších bohoslužbách. Na toto vyučovanie katechizmu je povinný chodievať každý kresťan katolík, ktorý nemá dostatočné znalosti o kresťansko-katolíckom náboženstve. Keď teda niečo z kresťansko-katolíckych povinností zanedbáme z našej zavinenej veľkej nevedomosti, nie sme oslobodení od ťarchy hriechu, lebo nevedomosť sme si sami zavinili, keď sme nechodili na kresťanské vyučovanie; vedome sme sa teda nepostarali, aby sme mali správne vedomosti o svojich povinnostiach. Keď je v kostole kresťanské vyučovanie, každý si má so sebou priniesť i katechizmus.

1. Modlitba pred kresťanským vyučovaním.

Všemohúci, večný Bože, sošli do našich sŕdc svojho Ducha Svätého, aby sme zo spasiteľného učenia jednorodeného Tvojho Syna, Ježiša Krista, dobre vyrozumeli Tvoj zákon a Tvoju svätú vôľu, ktorú chceme až do smrti plniť. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

2. Modlitba po kresťanskom vyučovaní.

Dobrotivý Pane, dožič nám, svojim dietkam, stálosti vo viere a silnej nádeji v Teba, aby sme boli upevnení v Tvojej božskej láske. Daj, aby sme v milovaní Teba vždy viac prospievali a aby dokonalosť našej lásky nebola nijakým pokušením narušená. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

C) Kázne v nedeľu a vo sviatok.

Dôležitou súčiastkou kresťanských bohoslužieb je kázeň, čiže ohlasovanie slova Božieho, ktoré je povinný hlásať každý farár v každú nedeľu a zasvätený sviatok pri hlavných bohoslužbách. Toto nariaďuje cirkevný zákonník can. 1344. Hlásanie slova Božieho je prirodzenou povinnosťou kňaza farára, ktorý pred svojimi farníkmi zastupuje drahého Spasiteľa, od ktorého tiež dostal rozkaz: „Choďte a učte všetky národy."

Kázeň býva obyčajne pred sv. omšou. Na niektorých miestach sa ešte zachováva starý prvokresťanský zvyk, že kázeň je medzi sv. omšou, po omšovom evanjeliu. — Kazateľ pred vlastnou kázňou, keď už veriaci zaspievali pieseň k Duchu Svätému, pozdraví veriacich slovami: Pochválený buď Ježiš Kristus. Nahlas sa prežehnajúc, cituje zo Svätého Písma niektorý výňatok — citát — prípoveď, napr. „Na počiatku bolo Slovo..." K tomu dodá: „Tak čítam tieto slová u sv. Jána v hlave I., vo verši 1. Skôr ako by sme o týchto slovách rozjímali, pomodlime sa za pomoc a osvietenie Ducha Svätého: Otčenáš... Zdravas..." — Po skončení modlitby kazateľ vstane a hovorí k veriacim: „Vstaňte a poznačte sa znamením sv. kríža: V mene Otca † i Syna † i Ducha Svätého † Amen. Počujte dnešné sv. čítanie a evanjelium, ktoré nám predpisuje Cirkev sv. (napr.) na prvú nedeľu po Veľkej noci. Čítanie z I. listu sv. Jána hl. 5. v. 4—10... — Evanjelium podľa sv. Jána, hl. 20, v. 19—41." Tu pozorne prečíta spomínané časti zo svätého Písma. Tieto časti sv. Písma sú tie isté, ktoré kňaz číta pri sv. omši v epištole a evanjeliu; volajú sa *perikopami* (stať). Perikopy si teda kňaz nemôže voliť, ale má ich predpísané od Cirkvi svätej. Čítanie epištoly je brané z listov sv. apoštolov, zo Skutkov apoštolských, zo zjavenia sv. Jána a z kníh Starého zákona. Čítanie sv. evanjelia brané je zo štyroch evanjelistov, sv. Matúša, sv. Marka, sv. Lukáša a sv. Jána. — Keď kňaz začína čítať perikopu evanjelia, prežehnáme sa malým prežehnaním so slovami: „Ježišu, buď v mojej mysli, v mojich ústach, v mojom srdci. Amen". — Kazateľ po skončení čítania perikop pobozká evanjeliovú knižku a k veriacim ešte povie: „To sú slová dnešného svätého čítania a evanjelia. — Nech nám Pán Boh dožičí svoje milosti, aby sme mohli zachovať jeho slová."

Nasleduje vlastná kázeň. Ak kazateľ v kázni vysvetlí obsah prečítaného evanjelia alebo čítania, kázeň sa volá homiliou alebo výkladom či exhortou. Ale ak v kázni preberá niektorú náboženskú pravdu, kázeň sa volá duchovnou rečou. — Sbierka kazateľských rečí, najmä však výkladov perikop, nazýva sa *postilou.* Toto slovo pochádza z latinského: „Post illa", slovensky: po tých, t. j. po tých slovách, ktoré boly prečítané z perikop, boly povedané nasledovné...

Povinnosť veriacich počúvať nedeľnú kázeň.

Pán Ježiš rozširoval svoju Božskú náuku kázaním, a keď dokonal dielo vykúpenia na kríži, chcel, aby všetci ľudia poznali Jeho božskú náuku a stali sa účastnými Jeho vykupiteľského diela. K tomuto použil hlasu kazateľov-apoštolov a udeliac im dary Ducha Svätého, rozkázal im: „Choďte a učte všetky národy zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal“ (Mt 28, 18—19.) Svojou prozreteľnosťou teda určil, aby dielo spasenia ľudského rozšírilo sa vysluhovaním sviatostí a kázaním slova Božieho. Skutočne, kázňami apoštolov obnovila sa tvárnosť zeme a srdcia ľudské odvrátily sa od modlárstva k pravému Bohu, lebo „Viera je z počutia a počutie je skrze slovo Kristovo.“ (Rim 10, 17.) Preto nedeľná kázeň patrí medzi najdôležitejšie prostriedky spasenia. Kto nepočúva kázne, ten sa prestane modliť, ten prestane prijímať sviatosti, ba prestane i veriť.

Nech teda nikto sa nepokladá za takého múdreho a učeného že by mu nebolo treba kázaného slova Božieho. Boh chce hovoriť k nášmu srdcu skrze živé slovo. Kto teda nechce počúvať kázeň od kazateľov Cirkvou vyslaných, ten si zapcháva svoje uši pred hlasom Božím a zavrhuje Krista, ktorý povedal: „Kto vás slyší, mňa slyší; kto vami pohŕda, mnou pohŕda.“

Kázeň počúvať sú povinní: 1. ktorí nepoznajú svoje katolícke náboženstvo, t. j. tí, ktorí nevedia, čo majú veriť, či sú to už jednoduchí alebo vzdelaní ľudia. Tento rozkaz vzťahuje sa viac na dospelých, lebo títo už dávno zabudli, čo sa v škole naučili, ustavične počúvajú alebo čítajú prekrucovanie kresťanského učenia, z ktorého sa neverecká tlač vysmieva. Žiaci síce každý týždeň majú vyučovanie náboženstva, ale i tí sú povinní chodiť na kázne, aby poznali a navykli sa, že kázeň je dôležitým prostriedkom spasenia; 2. ktorí nežijú podľa viery a prestupujú Božie príkazy. Boh nás v kázni osvieti, či nekráčame cestou večného zahynutia. V kázni poznáme krásu a vznešenosť viery, nebezpečenstvá a prostriedky spasenia, utvrdíme sa v bázni a milosti Božej a získame silu i potechu v telesných i duševných ťažkostiach.

ČI JE HRIECHOM NEJSŤ NA KÁZEŇ? Ak nejdeš na kázeň z opovrhnutia, napr. že si myslíš, že ty nepotrebuješ počúvať slovo Božie, pácháš vždy hriech, a to aj smrteľný. Ak nejdeš na kázeň z nedbanlivosti, pácháš tým väčší hriech, čím viacej potrebuješ náboženského poučenia, — ak si ho inak nevieš nadobudnúť, lebo nevedomosť náboženstva a povinností, ktorú si zavinil nedbalosťou, neoslobodzuje ťa od hriechu. A tak kňaz nemôže ti zakaždým povedať, či si spáchal smrteľný alebo všedný hriech zanedbaním tej či onej kázne, ale Boh ti to iste povie na poslednom súde. — Keď nemôžeš

ísť na kázeň z dôležitej príčiny, vo svedomí si povinný nahradiť si kázeň čítaním nábožensk ých kníh, časopisov, o čom hovorí ďalšie poučenie.

Zanedbávanie slyšania kázne neospravedlňuj pred sebou tým, že máš doma sv. Písmo, dobré výklady evanjelia a iné knihy, ktoré ti nahradia kázeň. Najskôr si zapamätaj, že kto z nedbanlivosti vymeškáva kázeň, ten nikdy o náboženstve nič nečíta, ba sv. Písmo odhadzuje od seba ako staré noviny. — Konečne len sv. Cirkev, poťažne jej kňazi, ktorých osvecuje a riadi sám Duch Svätý, poznávajú pravý smysel svätého Písma a pod neomylným vedením pápežovým posudzujú v každom čase všetky činy podľa svätého Písma. Vysvetľovať sväté Písmo prináleží sv. Cirkvi, a kto to popiera, podobá sa pyšným mužom, ktorí v minulosti práve pre toto odtrhli sa od Cirkvi a založili rozličné bludy. — Sv. Tomáš z Villanova hovorí: Nehovor mi: „Ja som učený; ja mám doma spisy sv. Augustína, sv. Bernarda . . ." Písmo je mŕtve, hlas je živý. Kazateľ je živý hlas Boží; on je hlas volajúceho na púšti. Písmeno zabíja, duch však oživuje, hovorí Kristus. Akože bol svet obrátený na vieru Pána Ježiša, či nie skrze kázanie slova Božieho od sv. apoštolov?"

Pamätaj na slová Kristove: „Kto je z Boha, počúva slovo Božie". (Jn 8, 47.) „Blahoslavení, ktorí slyšia slovo Božie a zachovávajú ho". (Lk 11, 28.) Počúvaj teda kázne úctive nábožným a pokorným duchom. Neposudzuj kazateľa. Nehľadaj pekné slová. Neobracaj kázeň na iných ľudí, ale na seba samého, s úmyslom, že sa chceš poučiť. Porovnaj, či žiješ podľa slov kázne. Hneď spytuj svoje svedomie, či si sa previnil proti kázaným pravdám; vzbuď ľútosť a silné predsavzatie. Slová kazateľove maj za slovo Božie, ktoré sa rozlieha v uchu tvojho srdca, a pozorne počúvaj vnuknutia Ducha Svätého. Opakuj si v srdci pred kázňou i počas kázne slová bohabojného Samuela: „Hovor Pane, lebo počúva Tvoj služobník!" (Krľ 3, 9.) O tých, ktorí horlive počúvajú kázne, platia slová Ježišove: „Ďakujem Ti, Otče, Pane neba i zeme, že si ukryl toto pred múdrymi a opatrnými a zjavil si to malučkým." (Lk 10, 21.) Ale inde dodal: „Ak nebudete ako maľučkí (ktorí ochotne veria), nevojdete do kráľovstva Božieho."

1. Modlitba veriacich pred kázňou.

Božský Učiteľu, ktorého slovo je pravda a ktorého učenie je spasenie, — hľa, na kazateľnicu vystupuje kňaz, aby nám v mene Tvojom zvestoval slovo Božie. Vlož mu do úst svoje slo-

vá a osvieť mu srdce Duchom Svätým, aby jeho slová vyznely k Tvojej sláve a k nášmu spaseniu. Svojou Božskou pomocou prispej i mne, aby som mohol(a) túto kázeň s náležitou pozornosťou počúvať a do srdca si ju vštepiť, žeby mi prispela k časnému i večnému blahu. Hovor, Pane, k mojej duši, lebo počúva tvoj(a) služobník(nica). — Milý Otče nebeský, daj, aby tento Tvoj posol s nami všetkými došiel spasenia. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

2. Modlitba veriacich po kázni.

Ježišu Kriste, Synu Boží! Ty máš slová života večného, ktoré nám včuľ vysvetloval s Tvojou pomocou Tvoj služobník. Srdečne Ti ďakujeme za to a velebíme Tvoje sväté meno. Dobrotivý Bože, daj, aby som nebol(a) len poslúchačom, ale i plniteľom Tvojho slova; aby mi toto poučenie slúžilo k výstrahe a k polepšeniu; aby som sa stal(a) dokonalým(ou) a schopným(ou) ku všetkým dobrým skutkom; aby som podľa Tvojho evanjelia vždy pokračoval(a) a meno Tvoje nekresťanským životom netupil(a). — Ak všetkému ešte nerozumiem, Ty mi zjav, čo ešte vedieť potrebujem, aby som Tvoju vôlu úplne poznal(a), dobré skutky hojne vykonával(a), Tvojou svätou milosťou v trpezlivosti sa posilňoval(a), žeby som naposledy v hodinu smrti bol(a) Tebou odmenený(á) za opravdivé dodržanie slov života večného. Amen.

Veriaci, ktorí pozorne a pobožne slyšia v nedeľu a vo sviatok výklad omšového evanjelia, získajú odpustky 7 rokov. — Pln. odp.

dva razy do mesiaca, ak aspoň dva razy za mesiac boli na kázni, pristúpili k sv. sviatostiam a pomodlili sa na úmysel sv. Otca. — PPO 643.

Veriaci, ktorí aspoň 20—30 minút zúčastnia sa kresťanského vyučovania, získajú odp. 100 dní. — Pln. odp. dva razy mesačne, ak aspoň dva razy za mesiac tak učinili a splnili ostatné obvyklé podmienky. — PPO 644.

D) Čítanie náboženských kníh.

Povinnosťou kresťana katolíka je, aby v nedeľu a vo sviatok slyšal kázeň. V mnohých prípadoch toto zachovať nemôže, ale tým ešte nie je oslobodený od povinnosti vzdelávania sa v kresťansko-katolíckom náboženstve. Hovorí sa, že keby sv. Pavol dnes žil, bol by novinárom, t. j. slovo Božie by hlásal novinami. Sv. Pavol vedel, že popri kázaní slova Božieho je dôležité aj písané slovo Božie, preto z vnuknutia Božieho napísal tak veľa apoštolských listov. Z toho nasleduje, že kresťan-katolík popri vypočutí nedeľnej kázne, v ktorej sa povzbudil, musí sobrať do ruky sv. Písmo, katechizmus, katolícke noviny, knihy, tie čítať a tak sa naučiť všetko, čo potrebuje vedieť kresťan-katolík. Neuspokoj sa s tým, čo si sa naučil v ľudovej škole. Vtedy si bol dieťaťom; mnoho si z toho zabudol. Dnes si dospelý, ešte viacej nevieš. V každej kresťanskej rodine majú mať nasledovné náboženské knihy: 1. Sv. Písmo, 2. Veľký katechizmus, 3. Životopis svätých, 4. Nasledovanie Krista od Tomáša Kempenkého, 5. Kresťanská dokonalosť od Alfonza Rodrigueza, 6 každý člen rodiny má mať svoj katechizmus. Nie menej dôležitou vecou je, aby v každej rodine mali aj tieto Nábožné výlevy.

ČÍTANIE V NEDEĽU. Keď nemôžeš ísť v nedeľu na kázeň, obstaraj si niektorý z denných katolíckych časopisov, v ktorých nájdeš napísanú kázeň aj mnohé iné poučenia. Nedeľu popoludnie máme stráviť nielen v zábavách a zbytočných rečiach, ale nadovšetko v čítaní náboženských časopisov a kníh. Rodičia! Zaveďte si do nedeľného poriadku, že v istú hodinu, napr. po skončení obeda alebo po litániach, večer, všetci spoločne aspoň za ½ hodinu vypočujete čítanie z niektorej knižky, ktoré sú vyššie spomínané. Bude vhodné, keď takto nahlas po kúsku prečítate i tieto Nábožné výlevy so všetkými poznámkami a modlitbami, aby každý vedel, čo v Nábožných výlevoch je a ktorú modlitbu má kde hľadať.

Podobne i cez dlhé zimné večery, keď trávievate čas zbytočnými, ba azda aj hriešnymi rečami, dobre urobíte, keď každý večer za 5—10 minút niekto nahlas číta vo vašej rodine zo spomínaných kníh. Nikoho to nezunuje a vždy si voľačo z prečítaného zapamätá. — Váš duchovný otec vám vždycky dá radu, ktorá kniha

by bola dobrá pre vás na čítanie, keby ste už spomínané boli prečítali.

Veriaci, ktorí ako duchovné čítanie aspoň 15 minút čítajú Sv. Písmo s patričnou úctou, získajú odpustky 300 dní. PPO 645.

E) Ako zasvätiť nedeľu a sviatok.

Podľa toho, ako zasvätíš nedeľu alebo sviatok, pozná sa, či si dobrým či vlažným kresťanom. Dobrý kresťan ho strávi na česť a slávu Božiu, ale vlažný len na svoje pohodlie. Aby si teda nedeľu a sviatok zasväcoval podľa múdreho príkazu Božieho a podľa žiadosti svätej Cirkvi, usiluj sa zachovať v nedeľu a vo sviatok nasledovné pravidlá: 1. Už vo svätvečer pred sviatočným dňom priprav sa modlitbou alebo aspoň dobrým úmyslom, že nasledujúci posvätný deň chceš sväto stráviť. 2. Ráno, keď sa zobudíš, obnov si tento spasiteľný úmysel; keď sa obliekaš do sviatočných šiat, umieň si, že dnes chceš si obliecť i sviatočné mravy. 3. S pobožnosťou počúvaj celú sv. omšu, ako ti to rozkazuje druhý príkaz cirkevný pod ťažkým hriechom. O tom, ako máš byť prítomný(á) pod sv. omšou, nájdeš poučenie pred omšovými modlitbami. Ale ak z dôležitej príčiny nemôžeš ísť na sv. omšu, v tom čase, keď sú bohoslužby, vezmi si modlitebnú knižku a odbav si súkromne pobožnosti a prečítaj si niečo zo sv. Písma a z náboženských kníh. Ranná a večerná modlitba i v nedeľu nie je nám predpísaná pod hriechom. No, kto zanedbá súkromné modlitby a pobožnosti, keď nemôže ísť na omšu, pácha hriech, lebo nijakým spôsobom nedáva najavo chválu a úctu Bohu, ktorú Mu má vzdávať vo sviatočný deň — Počúvanie sv. omše nemožno nahradiť počúvaním z rozhlasu. Toto možno použiť vtedy, keď nemôžem ísť do kostola. 4. Pozorne počúvaj nedeľnú kázeň, ktorú nikdy nezameškaj. Túto si už môžeš nahradiť počúvaním z rozhlasu, ale ako neslobodno chodiť na bohoslužby a kázne inovercov, hoci veľa ráz pekne kážu, tak neslobodno ani z rozhlasu počúvať také kázne, lebo neraz vpletú do svojich rečí i bludné učenie, ktoré Cirkev zavrhuje. 5. Čo si na kázni počul, rozprávaj doma, alebo žiadaj od svojich detí a služobníctva, aby ti to opakovali. — Bude to dobrá kontrola, či boli na kázni. — Cez týždeň viac ráz spomínaj na nedeľnú kázeň. 6. Hrešiť nikdy neslobodno. No tým menej v nedeľu, ktorá je dňom Pána; neurob z nej deň diabla. 7. Každú nedeľu a sviatok vykonaj niektoré telesné alebo duchovné skutky milosrdenstva, navštív najmä chorých, hlavne z rodiny, priateľov atď. 8. Nezanedbaj nikdy popoludňajšie nedeľné bohoslužby, hoci sú nám nie pred-

písané pod hriechom. Ak si však ďaleko od kostola, vykonaj si popoludňajšiu pobožnosť doma. 9. Každý deň sa máme modliť, lebo modlitba je potrebná duši ako chlieb telu. Vo sviatočný deň nech je modlitba tvojou najmilšou prácou. Ďakuj Bohu za preukázané milosti a pros Ho o budúce potreby. Kto sa dobre modlí v nedeľu, tomu vo všedné dni chutí práca. 10. Čítaj duchovné knihy, lebo i skrze tie hovorí k tebe Duch Svätý a zdokonaluješ sa v kresťanskom živote. 11. Šesť dní pracujeme, ale v nedeľu, keď prosíme od Boha požehnanie, odpočívame, aby sme zase čerstvými silami mohli začať pracovať. Nedeľa a zasvätený sviatok je aj dňom oddychu, a to celých 24 hodín je služobná práca zakázaná. 12. Preto v nedeľu si odpočívaj a raduj sa, t. j. rozumnými, mravnými a čestnými zábavami sa obveseľ, ale tak, aby si blížného nepohoršil a svoje svedomie nepoškvrnil. Hýrivé zábavy, spojené s opilstvom, sú každý deň hriechom, ale v nedeľu sú akosi zvlášť hriechom, lebo nimi sa i nedeľa znesväcuje. Divadlá môžu sa hrať každý deň, najmä keď sú obsahu vážneho, ale v najväčšie kresťanské sviatky, ako Božie narodenie, Veľkonočná nedeľa, ako aj Popolečná streda a Veľký týždeň, kresťan katolík nezúčastňuje sa ani na vážnych divadlách. 13. Konečne na sklonku nedeľného a sviatočného dňa spytuj svoje svedomie, ako si strávil deň a umieň si, že budúci týždeň budeš horlivý v modlitbe i v práci podľa katolíckeho porekadla: „Modli sa a pracuj". Bohu slúž a verne plň Jeho zákon. Tak sa zaľúbiš Bohu.

Slyšanie sv. omše.

PREČO MÁME CHODIŤ NA SV. OMŠU? Obeta sv. omše je najdôležitejšou čiastkou katolíckych bohoslužieb. Ba sv. omša je jedinou bohoslužbou kresťanstva. Všetky ostatné bohoslužby čiže pobožnosti sú len druhoradé a ich cena zakladá sa len na sv. omši. Sv. omša je najsvätejším, najdokonalejším a Bohu najmilším úkonom obetným, čiže obetou, ktorou jedine splníme primeraným spôsobom našu povinnosť Bohu sa klaňať, vďaky Mu vzdávať, odprosiť Ho za urážky a vyprosiť si potrebné milosti. Všetky ostatné čiastky katolíckych bohoslužieb nie sú obetou, ale len pobožnosťami, ktoré by bez sv. omše mali len veľmi malú cenu pred Bohom. Keďže teda sv. omša je jedinou obeťou Bohu a žriedlom našej svätosti, niet svätejšej povinnosti kresťana katolíka, ako nábožne počúvať sv. omšu, pri ktorej sa Baránok Boží obetuje za nás Otcu nebeskému.

Prví kresťania s nasadením života chodievali na sv. omšu. Neodstrašila ich ani ďaleká cesta, ani tmavé, dusné podzemné katakomby, ani dlhotrvajúce pobožnosti, ba ani

tresty, ktoré museli zniesť, keď ich pri sv. omši dochytili. Nebolo treba dávať príkaz, aby chodili na sv. omšu. Kto neprišiel, vedelo sa, že je buď chorý, buď vážnou príčinou zdržaný alebo z Cirkvi vyobcovaný.

Sv. Matka-Cirkev katolícka si praje, aby jej dietky, veriaci tak často boli prítomní na sv. omši, ako je to len možné. Lebo odkiaľže majú čerpať väčší úžitok milosti a požehnanie tak pre časnosť ako i pre večnosť, tak pre dušu ako i pre telo, ak nie z tajomstva tela a krvi Božského Spasiteľa, ktorý sa skrze ruky kňazove obetuje Otcu nebeskému? V prvých časoch kresťanstva Cirkev prikazovala, aby veriaci vždy počúvali sv. omšu, keď sa slúži. Bolo to obyčajne v stredu, piatok a v nedeľu. Dnes nám však za nevyhnutnú povinnosť pod ťažkým hriechom rozkazuje, aby veriaci v nedeľu a v prikázaný sviatok s náležitou pobožnosťou boli prítomní na celej sv. omši, ak im v tom len dôležitá príčina neprekáža.

AKO MÁME BYŤ PRÍTOMNÍ PRI SV. OMŠI? Už z toho, že sv. omša je obetou Kristovou, vysvitá, že pri nej máš byť tak prítomný, aby sa ti stala čím prospešnejšou a úžitočnejšou. Keď chceš, aby ti takou bola, spoj sa s úmyslom Krista, ktorý sa v nej skrze kňaza obetuje. Sv. omšu počúvajme aj s veľkou zbožnosťou vonkajšou, lebo bez tej nie je možná vnútorná zbožnosť. Ten nábožne nepočúva sv. omšu, kto sa pri nej neúctivo a rozpustilo drží, kto šepoce, rozpráva, smeje sa, obzerá sa, iných vyrušuje, číta svetské knihy, zapodieva sa svetskými, ba azda hriešnymi, nečistými myšlienkami a žiadosťami. Kto sa takto drží pri väčšej časti sv. omše, pácha smrteľný hriech, ba toľkonásobný smrteľný hriech, koľkých spoluveriacich vtrhol do podobného správania sa v chráme pritom azda aj do iných ťažkých hriechov. Pácha aj cudzie hriechy. O ňom platia slová: „Môj dom volať sa bude domom modlitby, vy ste ho urobili pelešou lotrovskou“ (Mt 21, 13.) — Pri sv. omši môžeš sedieť, môžeš stáť; od pozdvihovania do prijímania alebo aspoň cez pozdvihovanie kľač.

Vnútornú zbožnosť prejav nasledovne: 1. Klaňaj sa Bohu Otcu, Ježišovi Kristovi i Duchu Svätému; 2. spomínaj si na smrť a umučenie Ježiša Krista a uvažuj o veľkosti svojich hriechov, na zahladenie ktorých bolo potrebné tak veľkej a drahej obety. Ľutuj za ne; 3. Otcu nebeskému predstav Jeho Syna, obetuj Mu Ho a s Ním i seba, pros v mene Ježišovom za odpustenie hriechov; 4. Ďakuj Bohu za vykúpenie a za všetky duševné i telesné dobrodenia; 5. Prednes Bohu svoje duševné a telesné potreby, ako aj potreby svojich najbližších blížnych; 6. spomni si na mŕtvych a modli sa za nich; 7. pristúp k sv. prijímaniu, a ak je ti to nemožné, vykonaj duchovné prijímanie. Poučenie o tom nájdeš pri Sviatosti Oltárnej.

K vykonaniu tejto vnútornej pobožnosti použi modlitebných knižočiek, omšovú modlitbu,

modli sa ruženec, spievaj alebo zaopatri si slovenský misál a sleduj od slova do slova, ako kňaz slúži sv. omšu. Najväčší pozor daj pri hlavných čiastkach: pri obetovaní, premenení a prijímaní.

V chráme majú mužovia sedieť oddelene od žien. Zvykom je, že mužovia sú na pravej strane, ženy na ľavej. Počas bohoslužieb mužovia majú hlavy odkryté, ženy však zakryté. Can. 1262, § 1—2.

F) Robotné dni — zasvätenie práce.

Radosť, žalosť, námaha a odpočinok sprevádzajú náš denný život v robote za chlieb a za starostlivosť o seba ako aj o tých, ktorí sú nám najbližší. V robotný deň niet veľa času pre dlhšie pobožnosti, ale robota a s ňou súvisiace starosti a útrapy môžu byť najkrajšími čnosťami, keď ich konáme a premáhame v láske k Bohu a ku svojim bližným.

Keď prichádzame večer z roboty ustatí a vysilení v tom vedomí, že sme si vzdychli k Bohu, že sme svoje úsilia Jemu obetovali, že sme vykonali dobré skutky i pre bližných, to je, ako by sme priamo z kostola prišli domov odpočinúť si; lebo naša robota bola vlastne jednou veľkou modlitbou. Je pravda, že modliť sa znamená povzniesť srdce k Bohu a s Ním sa shovárať. Keď sa ale usilujeme o to, aby prosby najkrajšej modlitby „Otčenáša" boly i našimi prosbami nielen na ústach, ale i v dennej robote, vtedy sme sa najlepšie priblížili ku svojmu Stvoriteľovi, ktorý čestnú robotu posväcuje, naše telo posilňuje a našej duši dáva požehnania pri náboženských úkonoch.

Po tomto vysvetlení nebudeme považovať robotu za ťarchu života. Prehnané drenie v práci s úmyslom ziskuchtivosti je nezdravé. Upozorňuje nás nato Spasiteľ, keď hovorí: „Nebuďte ustarostení hovoriac: Čo budeme jesť, alebo čo budeme piť, alebo čím sa zaodejeme?... Vie totižto váš Otec (nebeský), že všetko toto potrebujete... Hľadajte teda najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko sa vám pridá..." (Mt 6, 31—33). Načo si máme strpčovať život zbytočnými starosťami o budúcnosť, keď „dosť má deň na vlastnej neresti". (Mt 6, 34)

Toto však neznamená zaháľať a bezradne hľadieť na život. Boh žehná iba poctivú robotu. Ľahko nadobudnuté — ľahko sa stratí. Keď sa riadime vo svojich počínaniach zásadou, všetko na česť a slávu Božiu, robotou pomáhať sebe a nekrivdiť bližnému, spočinie na nás požehnanie a naša práca je zasvätená.

DIEL TRETÍ.

SV. OMŠA.

A. Všeobecné poznatky o sv. omši.

1. Dejiny sv. omše.

Pamiatky i najstarších čias nám dokazujú, že všetci ľudia, ktoríkoľvek poznali Boha, preukazovali mu službu obetami. Obetou totiž človek najdokonalejšie prejaví svoju úplnú odvislosť od P. Boha. Obeta sa koná tým že človek nejakú vec namiesto seba zničí na znak toho, že Boh je Pánom života a smrti človeka Preto obetu možno prinášať len P. Bohu. Obeta je stredobodom náboženstva. V Starom zákone predpísal Boh Izraelskému ľudu zvláštnymi príkazmi spôsob a usporiadanie obetí. Tieto obety, ako obeta Ábelova, Noemova, Abrahámova, keď obetoval Izáka, Melchizedechova a vôbec obety zápalné a kadidlové pred Archou úmluvy, boly len predobrazmi najsvätejšej obety, ktorú Ježiš Kristus vykonal na kríži, keď seba samého obetoval Bohu na vykúpenie pokolenia ľudského. Ježiš Kristus je kňazom na veky podľa rádu Melchizedechovho a tak aj Jeho kňazstvo nemohlo prestať smrťou na kríži. Kristus totiž nemohol nechať svoju Cirkev bez obety, ale ustanovil, aby sa v Cirkvi neustále obnovovala Jeho nekonečne dokonalá obeta kríža, aby tak skrze ňu aj nám sa ustavične podávaly zásluhy smrti kríža. Preto pri poslednej večeri ustanovil obetu sv. omše. Ježiš Kristus uprostred svojich apoštolov pri poslednej večeri vykonal nekrvavým spôsobom tú istú obetu, ktorú na druhý deň konal krvavým spôsobom na kríži. Kristus pri poslednej večeri obetoval svoje telo i krv pod spôsobom chleba a vína svojmu Otcovi nebeskému, keď vzal do svojich svätých rúk chlieb, vďaky činil Bohu, lámal a dával svojim učeníkom, aby jedli, hovoriac: „Toto je moje telo, ktoré sa za vás vydá." Tak tiež dal im aj kalich, hovoriac: „Tento kalich je Nový zákon mojej krvi, ktorá za vás bude vyliata." Ďalšími slovami: „Toto čiňte na moju pamiatku", Ježiš ustanovil, aby sa táto obeta stále konala, aby apoštoli a potom kňazi mali moc tú istú obetu vykonávať, ktorú On sám vykonal, totiž premieňať chlieb na Jeho najsvätejšie telo a víno v Jeho najsvätejšiu krv a tak tajomným spôsobom obnovovať Jeho smrť, čiže preukázať Bohu obetu, ktorú Kristus Pán na kríži vykonal.

Sv. omša je teda nekrvavé

obnovenie tej krvavej obety, ktorú Ježiš Kristus na kríži vykonal. Sv. omša nie je teda len číre predstavenie a pamiatka smrti kríža, ale je jej skutočné, hoci tajomné obnovenie a sprítomnenie. Obeta sv. omše bola už v starom zákone predpovedaná, skrze Malachiáša proroka, skrze ktorého sám Boh hovoril ľudu izraelskému: „Nemám zaľúbenia vo vás a darov neprijmem z vašich rúk. Lebo od východu slnca až na západ veľké je moje meno v národoch; a na každom mieste prinášajú mi tymián a obetujú obetu čistú; lebo moje meno je veľké medzi národami." (Mal 1, 10—11.) Z týchto slov vysvitá, že Boh židovské obety zapovrhuje a namiesto nich ustanovuje obetu čistú, svätú, ktorá sa mu má prinášať na všetkých miestach. Touto obetou nemôže byť iná, ako obeta sv. omše.

Obeta sv. omše bola predznamenaná v mnohých predobrazoch Starého zákona, najmä obetou Melchizedechovou, ktorý obetoval chlieb a víno. V novom zákone zas sv. Pavol obetu sv. omše zreteľne menuje obnovením smrti Ježiša Krista na kríži: „Kedykoľvek by ste jedli chlieb tento a pili z tohto kalicha smrť Pána zvestujete, pokiaľ nepríde."; „Nemôžete odrazu podiel brať pri stole Pána i pri stole diabla." Alebo: „Máme oltár, s ktorého nemajú moci jesť tí, ktorí slúžia stánku." Tu sa možno pýtať: Či je oltár bez obety? Keď teda kresťania majú oltár, musia mať i obetu. A touto je sv. omša.

POMENOVANIE SV. OMŠE. Táto obeta bola rozlične menovaná. Sami učeníci Pána ju všelijako volali; napr. sv. Lukáš volal ju „lámaním chleba"; sv. Pavol: „večerou Pána" a inde: „účastenstvom krvi a tela Krista." Najrozšírenejšie a od IX. storočia najviac užívané pomenovanie obety Nového zákona je latinské „missa", ktoré bolo pojaté do všetkých rečí: slovensky omša, maďarsky miše, nemecky die Messe, francúzsky la messe atď. Toto slovo pochádza z latinského slova mittere, missio — poslať, rozpustiť. Slov „Ite, missa est — choďte, je prepustenie" používalo sa už za dávnych čias prvých kresťanov, keď prepustili katechumenov z kostola pred započatím hlavných čiastok sv. omše. Týchto slov používa sa až podnes pri skončení sv. omše na znamenie, že ľud môže odísť. Vo východnej cirkvi menuje sa sv. omša „liturgiou — obradom". Keďže za dávnych čias sa za sv. omše vykonávaly skoro všetky obrady a vysluhovaly sa sviatosti, teda od tohto odvodzujúc, všetky bohoslužobné úkony dohromady volajú sa liturgiou. Od toho zas učenie o bohoslužobných úkonoch volá sa liturgikou, či obradníckym bohoslovím, obradoslovím.

2. ČÍM JE SV. OMŠA. Sv. omša je **obetou poklonnou**; lebo sa prednáša Bohu, Pánovi neba i zeme, aby sa Jeho Božskej velebnosti ňou preukázala príslušná česť. My nemôžeme Bohu nijakej príjemnejšej poklony priniesť, ako keď Mu obetujeme Ježiša Krista, lebo táto obeta má ne-

konečnú cenu. Spolu s obetou Krista P. i seba máme obetovať.

Sv. omša je obetou poďakovnou, lebo skrze ňu ďakujeme Bohu za všetko dobrodenie spôsobom Jemu najpríjemnejším.

Sv. omša je obetou smierenia, lebo skrze ňu dosahujeme milosť na pokánie a tak na odpustenie hriechov čím bývame smierení s Bohom.

Sv. omša je obetou prosebnou, lebo ňou najúčinnejšie prosíme Boha za všetko skrze Ježiša Krista, ktorý sa Bohu v sv. omši sám obetuje a ktorý povedal: „Čokoľvek budete prosiť Otca v mene mojom, dá vám."

Sv. omša má nekonečnú cenu, lebo aj obetujúci, aj obeta je nekonečná. Sv. omšu totiž obetuje Otcu nebeskému sám Kristus a obetuje sám seba. A tak kňaz, slúžiaci omšu, je len námestníkom čiže sluhom Kristovým.

Obeta sv. omše je celkom rovná a totožná s obetou smrti Ježiša Krista na kríži; lenže, čo sa stalo na Kalvárii viditeľným spôsobom, to sa na oltári stáva neviditeľným spôsobom; čo sa tam stalo krvavým spôsobom, tu sa deje nekrvavým. Na kríži sa Kristus obetoval bez kňaza. Na oltári sa však Kristus obetuje skrze ruky kňazove.

Obeta sv. omše prednáša sa všemohúcemu Bohu za živých, za ich hriechy, pokuty, zadosťučinenie a za iné potreby, žiadosti a záležitosti. Obetuje sa ona tiež za verných zomrelých, ktorí zomreli v stave Božej milosti, ale ešte musia Božej spravodlivosti zadosť učiniť v mukách očistcových, ktoré muky najistejšie sa im zmenšujú sv. omšou, ktorá za nich býva slúžená. Tieto sv. omše volajú sa omšami zádušnými; tiež omšami čiernymi, lebo kňaz ich slúži v čiernom ornáte. No ovocie sv. omše sa môže dušiam pririeknuť i keď sa slúži sv. omša v ornáte nie čiernej, ale inej farby. Omša za zomrelých v čiernom volá sa tiež „Requiem", od prvého latinského slova Introitu tejto omše. — Hoci kňaz, slúžiac sv. omšu, svojím úmyslom sám určí komu majú byť privlastnené zásluhy tejto sv. omše, predsa nie len ten je účastný milostí, ale zvláštnych milostí účastný je aj sám kňaz, ktorý omšu slúži; ďalej v istej miere všetci, ktorí pri sv. omši posluhujú, spievajú, ktorí omšu slyšia, ktorí dajú omšu slúžiť za iných, obyvatelia toho miesta, kde je sv. omša slúžená, ba všetci veriaci katolíckej Cirkvi. Tu treba spomenúť, že každý farár, biskup a pápež každú nedeľu a sviatok slúži za svojich veriacich sv. omše.

Najsvätejšia táto obeta prednáša sa Otcu nebeskému už od časov Kristových až doteraz na oltároch sv. katolíckej Cirkvi každodenne. Ba mohli by sme povedať, že sa ona slúži každú minútu, keďže čas sv. omše sa riadi podľa slnka. A kým je u nás ráno, v Amerike je večer a naopak. Sv. omša prednášať sa bude v svätej Cirkvi až do skončenia sveta.

Kňaz obetuje sv. omšu Otcu nebeskému v mene sv. Cirkvi a modlitba Cirkvi s pobožný-

mi žiadosťami a prosbami pravoverných duší spojuje sa s touto najsvätejšiu obetou. Ježiš Kristus sám sa za nás na sv. oltári modlí a obetuje, a my môžeme s dôvernosťou očakávať, že čo by sme nemohli dosiahnuť u Boha sami svojimi prosbami, to pri sv. omši istotne dosiahneme, keďže vtedy sám Kristus za nás a s nami prosí. Sv. Augustín povedal: Kto pobožne počúva sv. omšu, nepadne do žiadneho smrteľného hriechu a dojde odpustenia všetkých hriechov.

2. Predpisy o slúžení sv. omše.

1. Je zrejmou vecou, že slúžiť sv omšu má moc len vysvätený kňaz. (Can. 802.) Kto by sa opovážil, súc nevysvätený za kňaza, slúžiť sv. omšu, je vyobcovaný z Cirkvi; a úkon, ktorý on vykonal, nie je sv. omšou, lebo nemá na to moci. Kňazská moc slúženia sv. omše dosiahne sa len svätením kňazským a tak nekatolícke náboženské spoločnosti, hoci sa aj volajú „cirkvami", odtrhnuté od katolíckej Cirkvi, nakoľko nemajú vysvätených kňazov, nemajú ani sv. omšu, hoci odbavujú bohoslužobné úkony, ktoré pozostávajú len z modlitieb a kázní, ale obetu nemajú. V dôsledku toho nemajú ani sv. prijímanie, hoci zaviedli požívanie chleba a vina ako pamiatku večere Pána. Nemajú sv. omše, preto nemôžu mať ani Sviatosti Oltárnej. Ich duchovní nie sú kňazmi, lebo neboli vysvätení za kňazov biskupmi. V poslednej dobe však aj inoverci svojich duchovných volajú kňazmi a biskupmi, hoci ich zakladatelia posvätenie kňazstva zavrhli.

2. Každý kňaz je povinný viac ráz do roka slúžiť sv omšu. Biskupi však majú sa postarať, aby kňazi aspoň v nedeľu a vo sviatok omšu slúžili. (Can. 805.)

3. Kňaz smie každý deň len jednu sv. omšu slúžiť, okrem Božieho narodenia, Dušičiek a tých prípadov, keď biskup alebo pápež dovolí viac omší slúžiť zo zvláštnych dôvodov. (Can, 806.)

3. Kňaz, ktorý slúži omšu, musí byť lačný od polnoci.

4. Kňaz nemá slúžiť sv. omšu bez miništranta. Keď niet mužského, miništrovať môže aj žena, ale nesmie pristúpiť k oltáru pri slúžení sv. omše a miništrancie odpovedá len zďaleka. (Can. 813.)

5. Sv. omša sa smie slúžiť každý deň okrem Veľkého piatku. (Can. 320.)

6. V prvých dobách kresťanstva sa sv. omša slúžievala večer, keďže Sviatosť Oltárna bola ustanovená pri poslednej večeri. V apoštolskej dobe však kresťania večer slávievali (najmä v sobotu) agape — náboženskú hostinu, po ktorej nasledovala vigília, t. j. spoločné modlitby až do rána, čo sa skončilo sv. omšou. A tak sv. omša prešla z večera na ráno, čo je priliehavejšie, keďže človek po odpočinku dôvernejšie

vie povzniesť svoju myseľ k Bohu. Podľa Can. 821. sv. omšu možno slúžiť už hodinu pred svitaním a najneskoršie o jednej hodine popoludní. Všeobecnou výnimkou je sv. omša na utiereň, ktorá môže byť len jedna vo farských a biskupských kostoloch, nie však vo filiálnych.

7. Sv. omša sa riadne slúžieva v posvätenom alebo v požehnanom kostole na posvätenom alebo požehnanom oltári. Slúžená je tiež vo verejných kaplnkách. V súkromných kaplnkách len obmedzene, ako to cirk. vrchnosť dovolí. Mimo chrámu neslobodno slúžiť sv. omšu bez biskupského povolenia (Can. 822, 1195.) V chrámoch inovercov sv. omšu slúžiť neslobodno. Možno však slúžiť sv. omšu v chrámoch iných obradov katolíckych napr. v grécko-katolíckom kostole. (Can. 823.)

8. Pri sv. omši upotrebuje sa chlieb a víno. Chlieb musí byť nekvasený-oblátkový pšeničný a novopečený, víno musí byť z hrozna a neskazené. Pri gréckej sv. omši predpísaný je však chlieb kvasený. Kňaz vleje do vína pri sv. omši niekoľko kvapiek vody. Kto by úmyselne priniesol k sv. omši iný chlieb alebo nehroznové víno, spáchal by ťažký smrteľný hriech a omša by bola neplatná. (Can. 814—16.)

9. Nikdy neslobodno premieňať chlieb bez vína, alebo víno bez chleba alebo aj oboje okrem sv. omše. (Can. 817.) Sv. omša je len vtedy úplnou, keď kňaz pri jednej a tej istej sv. omši obetuje, premieňa a prijíma chlieb a víno. To sa musí stať i vtedy, keby kňaz viac omší slúžil cez jeden deň.

3. Za koho sa slúži sv. omša.

Osobným právom omšu slúžiaceho kňaza je pririeknuť isté, tzv. zvláštne ovocie ním slúženej sv. omše. Za koho určí sv. omšu kňaz, tomu Boh pridelí toto ovocie sv. omše. Kňaz tento svoj úmysel určí vždy pred sv. omšou. Keby pred sv. omšou neurčil presne úmysel, za koho chce slúžiť sv. omšu, jej ovocie pripadne do tzv. pokladu sv. Cirkvi. Dodatočné určenie úmyslu je neplatné.

Sv. omša môže byť slúžená za všetkých žijúcich ľudí a za všetky duše v očistci. Môže byť aj za inovercov, najmä za ich obrátenie. Sv. omša za inovercov nesmie však byť vyhlásená v kostole, aby sa vyhlo pohoršeniu. Sv. omša môže byť slúžená na každý dobrý úmysel: za žijúcich ľudí, za duše v očistci, za milosť, za zdravie, za požehnanie na majetku a podobne. Nie je ani potrebné, aby sme náš dobrý úmysel povedali kňazovi, od ktorého žiadame, aby slúžil sv. omšu. No ťažký, smrteľný hriech pácha, kto by dal slúžiť sv. omšu na hriešny úmysel, či ten úmysel vypovie, alebo ho má len na mysli. Napr. dať omšový mi-

lodar na čiernu omšu za živého, aby ho Boh potrestal a pod.

Farári (nie kapláni) sú povinní slúžiť sv. omšu za svojich všetkých farníkov každú nedeľu a každý sviatok, i v tie, ktoré voľakedy boly zasväcované. Inokedy môže slúžiť na úmysel jednotlivých veriacich, od ktorých však keď prijme omšový milodar, už je povinný sv. omšu odslúžiť vtedy, keď to patričným sľúbil.

AKO VZNIKLY OMŠOVÉ ŠTIPENDIÁ? V prvotnej Cirkvi všetci veriaci, prítomní na sv. omši, priniesli na obetovanie k oltáru a do rúk kňaza odovzdali obetné dary: chlieb, víno, potraviny a iné potrebné predmety, z ktorých oddelil potrebné množstvo chleba a vína k slúženiu sv. omše a ostatné ostalo na výživu kňaza a pre chudobných. Sv. omša sa slúžila za všetkých prítomných. Kto nemohol ísť do kostola, vopred zaniesol obetný dar, aby sa pri sv. omši pamätalo aj na neho. Neskoršie, keď už bolo viac kňazov, a čo až podnes je zvykom, jednotliví veriaci požiadali kňaza, aby osobitne za nich slúžil sv. omšu vtedy, keď si to sami priali. A pri tejto príležitosti darovali mu obetný dar na svätú omšu, čiže omšové štipendium, na jeho výživu. Obetný dar dnes dáva sa vo forme peňazí. Obetným darom sa teda neplatí ani nekupuje sv. omša od kňaza, lebo kňaz nie je majiteľom sv. omše. Keby mal niekto toto na mysli, dopúšťal by sa svätokupectva. Cena sv. omše je duchovná, nebeská, nekonečná, a preto peniazmi nemôže byť zaplatená. Boh dáva nám ju zadarmo pre zásluhy Ježiša Krista. Obetným darom je kňaz zaviazaný sv. omšu odslúžiť na úmysel darcu. Kňaz musí odslúžiť toľko sv. omší, koľko prijal obetných darov (Can. 828.), a to ešte i vtedy, keby sa obetné dary stratily (Can. 829.), hoci aj bez viny kňaza. Kňaz nemôže vziať milodar na takú sv. omšu, ktorú je povinný odslúžiť z inej zaviazanosti. Každý deň, okrem Božieho narodenia, kňaz môže prijať milodar len na jednu omšu, hoci by slúžil i viac sv. omší, iba ak so slúžením druhej sv. omše boly by spojené mimoriadne ťažkosti, námahy alebo vecné výdavky. Cirkevná vrchnosť môže dovoliť i na druhú omšu prijať milodar, ktorý sa však potom venuje na všeobecné cirkevné ciele. Na jednu a tú istú omšu, na ktorú sa kňaz zaviazal prijatím omšového štipendia, nesmie prijať inú almužnu, len keď darca výslovne žiadal iba slúženie sv. omše na niektorom mieste, takže jej ovocie môže sa určiť aj na úmysel iného darcu. (Can. 825.)

Aby sa predišlo prehmatom, výšku omšového štipendia-daru ustanoví biskup, alebo obyčaj. Toho sa musia pridŕžať aj rehoľníci. (Can. 831.) — Sv. omša na úmysel darcu má sa odslúžiť v stanovený deň. V súrnej potrebe čím skorej. Keď sa to ponechá na vôľu kňaza, stane sa tak v krátkom čase, najneskoršie však do roka. Keby kňaz do roka nestačil sv. omšu odslúžiť, al-

mužnu musí odovzdať inému kňazovi alebo biskupovi, aby bola sv. omša na úmysel darcu čím skorej odslúžená (Can. 834—5, 838, 840.)

4. Kedy farár slúži sv. omšu za farníkov?

1. Každú nedeľu, 52,
2. na sviatok národného patróna,
3. na sviatok miestneho patróna,
4. 1. jan., obrezanie Krista Pána,
5. 6. jan. Zjavenie Pána,
6. 2. febr., Očisťovanie Panny Márie,
7. 24. febr., sv. Matej,
8. 19. marec, sv. Jozef,
9. 25. marec, Zvestovanie Panny Márie,
10. Veľkonočný pondelok,
11. Veľkonočný útorok,
12. 1. máj, sv. Filip a Jakub,
13. 3. máj, Nájdenie sv. Kríža
14. Nanebevstúpenie Pána,
15. Turíčny pondelok,
16. Turíčny utorok,
17. Božie Telo,
18. 24. jún, sv. Ján Krstiteľ,
19. 29. jún, sv. Peter a Pavol,
20. 25. júl, sv. Jakub,
21. 26. júl, sv Anna,
22. 10. aug. sv. Laurinc,
23. 15. augusta, Nanebevzatie Panny Márie,
24. 24. aug., sv. Bartolomej,
25. 8. sept., Narodenie Panny Márie,
26. 21. sept., sv. Matúš,
27. 29. sept., sv. Michal,
28. 28. okt., sv. Šimon a Júda,
29. 1. nov., všetkých Svätých,
30. 30. nov., sv. Ondrej,
31. 8. dec., Nepoškvr. poč. Panny Márie,
32. 21. dec., sv. Tomáš,
33. 25 dec., Božie narodenie,
34. 26. dec., sv. Štefan,
35. 27. dec., sv. Ján,
36. 28. dec., Mláďatká a
37. 31. dec., sv. Sylvester.

Dovedna 88 ráz v roku.

5. Pôvod a rozdelenie obradov sv. omše.

OMŠOVÉ OBRADY VÔBEC. Apoštolovia podľa obradov poslednej večere Pánovej zaviedli aj obrady sv. omše, ktorú v prvých dobách slúžievali večer. V tom čase zaviedli pred bohoslužbami pohostinnú večeru (agapé) pre chudobných z toho, čo darovali bohatší veriaci. Po agapách nasledovaly pobožnosti (vigilia); tie sa pretiahly až k ránu a nad ránom bola konaná eucharistická obeť. A tak riadne slúženie sv. omše presunulo sa z večera na ráno. Z počiatku boly obrady jednoduché. Zaspievaly sa žalmy, prečítala sa stať z listov apoštolských, časť evanjelia, pri čom boli prítomní aj katechumeni, tí však po evanjeliu museli odísť. Nato veriaci priniesli k oltáru obetné dary, kňaz vykonal eucharistické obetovanie, premenenie a prijímanie. Tieto časti boly sprevádzané rozličnými modlitbami a obradmi.

Hoci sv. omša ako eucharistická obeť Nového zákona ostala v podstate obsahom i formou tá istá, predsa sa ustanovovaly v jednotlivých krajoch iné a iné obrady sv. omše. A tak vznikly dvojaké základné omšové obrady, či liturgie, a to východná a západná liturgia. Východná liturgia má 4 základné odtienky — či ríty, a to: rítus grécky, sýrsky, koptský a armenský. Najrozšírenejši je rítus grécky, ktorý sa odbavuje v reči gréckej, arabskej, rumunskej a staroslovienskej. Príslušníkov gréckeho rítu poznáme pod menom gréckokatolíci. Sú riadnymi členmi katolíckej Cirkvi. Východná sv. omša sa slúžieva v 9 rečiach, grécky, starosloviensky, chaldejsky, arabsky, ethiopsky, sýrsky, arménsky, koptsky a rumunsky.

Na Západe, t. j. v Europe, vyvinula sa liturgia rímska, či latinská, ktorá vyšla zo samého Ríma. Rímska liturgia je veľmi jednotná a pápeži povolili len malú odchýlku v meste Miláne, kde slúžieval trochu odchýlne sv. omšu sv. Ambróz a v Španielsku (mozarabská liturgia). A tak rímska či latinská sv omša slúžieva sa jedine v latinskej reči. Výnimkou sme sa stali jedine my Slováci, keď pápež Hadrián II r. 867 povolil sv. Cyrilovi a Metodovi, že môžu slúžiť rímsku sv. omšu staroslovienskou rečou. Dnes sa to už nekoná. V dnešných časoch majú rehoľníci dominikáni dovolenú malú odchýlku v obradoch sv. omše.

Nápadnejším a niekomu nepochopiteľnejším rozdielom medzi latinskou a gréckou liturgiou zdá sa, že rím.-katolíci sv. prijímanie dostávajú len pod jedným spôsobom a r. k kňazi sú slobodní, kdežto pri gréckej sv. omši sv. prijímanie je podávané pod spôsobom chleba i vína a gr. k. kňazi sú ženatí. Toto všetko sa deje so súhlasom sv. Otca pápeža. A tak rím.-katolíci spokojne môžu ísť na gréckokat. sv. omšu a pristúpiť tak k sv sviatostiam, ako aj grécko-katolici u nás.

2. OMŠA KATECHUMENOV. Zvláštnosťou sv. omše v prvých dobách bolo, že sv. omšu delili na dve časti, na omšu katechumenov a omšu veriacich. Omšou katechumenov boly obrady od začiatku omše až po Krédo. Na tejto časti omše mohli byť prítomní tí, ktorí si žiadali prijatie do Cirkvi, ale ešte nepokrstení, ďalej tí veriaci, ktorí za trest pre ťažké hriechy a verejné previnenia boli vylúčeni z užšieho spojenia s ostatnými veriacimi (verejní hriešnici). Preto táto časť dostala meno: omša katechumenov-krstencov. Keď sa dočítala časť evanjelia, poťažne, keď kňaz-biskup skončil kázeň po evanjeliu, diakon, tak ako dnes na konci omše zavolá: „Ite, missa est“, obrátil sa k ľudu a slovami: „Ktoríkoľvek sú katechumeni, nech sa vzdialia“ oznámil prepustenie spomínaných, lebo na vlastnej sv. omši mohli byť prítomní len osvedčení a vo viere pevní veriaci. Preto druhá časť sv. omše volala sa omšou veriacich, čiže obetnou. Kým trval tento zákaz že katechumeni nesmeli byť na

omši veriacich, miesto, kde bol oltár, riadne s krížom, bolo (na mieste dnešného zábradlia) zastrené oponou siahajúcou až k zemi. Opona sa rozhrnula len po odchode katechumenov, poťažne po skončení vierovyznania — po Kréde. Posvätné miesto sanktuára veľmi starostlive ukrývali pred očami katechumenov, židov a pohanov, aby im ono nebolo ani na pohoršenie ani na posmech, lebo začiatočníci v kresťanskej viere neboli o všetkom hneď dôkladne poučení, nepoznali obsah Kréda-Verím v Boha. no tým menej mali nejakej známosti o najsv. obete, ktorá bola pred nimi tajená. Verejní hriešnici z trestu nesmeli byť prítomní na omši veriacich. Pozostatok tejto opony je ešte aj dnes v gréckokatolíckych kostoloch tzv. kráľovská brána, či obrazová stena, ktorá delí kostolnú loď od sanktuára — ako naše zábradlie. Túto kráľovskú bránu pri gréckej omši otvoria len na obetovanie. Pri latinskej sv. omši pozostatkom spomínanej opony je že omšový kalich je zakrytý až do obetovania, a potom aj samo zábradlie. Podobne ako tento, tak aj mnohý iný dávnoveký omšový obyčaj a obrad celkom zanikol, alebo sa pozmenil, no predsa až podnes zostali základné známky a postup obradov sv. omši z prvých storočí, ako to najlepšie vidíme na Veľký piatok pri omši predposvätnej.

3. DRUHY A ČASTI SV. OMŠE. Cena a hodnota sv. omše pred Bohom je vždy tej istej ceny, či sa slúži jednoducho a či slávnostne. No, predsa je Bohu milé, keď sa táto vznešená Jeho obeta koná i slávnostnejšie. Najčastejšie sa slúži *tichá sv. omša*, keď sa kňaz všetko potichu modlí a posluhuje mu oltárny sluha-miništrant, ktorý aj odpovedá v mene veriacich. Pri *spievanej sv. omši* (veľkej) jednotlivé časti kňaz spieva a odpovedá mu chór, ktorý počas tejto omše spieva za sprievodu organa, vyjmúc v Advente, vo Veľkom pôste a pri zádušných sv. omšiach, keď je hra na organe mimo spevu zakázaná. Na väčšie sviatky slúžieva sa slávnostná sv. omša, počas ktorej omšu-slúžiacemu kňazovi posluhujú nie miništranti, ale duchovné osoby: diakon, subdiakon a klerici. Keď slávnostnú sv. omšu slúži vyšší cirkevný hodnostár, ako prelát, biskup, kardinál, pod infulou, táto omša sa volá pontifikálna sv. omša. Pri tejto omši sú tu zastúpené všetky kňazské rady: biskup omšu celebruje a posluhujú mu kňazi, diakoni, subdiakoni a nižší klerici.

Hlavné čiastky sv. omše sú *obetovanie, premenenie a prijímanie.* Toto sú najdôležitejšie časti obety sv. omše a nikdy nemôžu vystať a v každej omši sú jednaké. Ostatné časti, najmä časť prípravná — od začiatku až po Krédo — sa menia, alebo sa aj vynechávajú. Všetky obrady a modlitby, spojené s hlavnými čiastkami, tvoria vznešenú obetu, ktorá je obetovaná Bohu od východu až na západ.

Dôkladné poučenie nájdeš v knihe: Verejné Bohoslužby od A. Mihályfiho—A. Gocníka.

6. Dej a význam obradov sv. omše.

1. PRÍCHOD KŇAZA K OLTÁRU. Kňaz, pripraviac sa na slúženie sv. omše a súc oblečený do omšového rúcha, pristúpi k oltáru, vytiahne z kalichovej burzy (kapsička) biely obrúsok (korporál), rozprestrie ho na oltár a položí naň omšový kalich, ktorý je prikrytý prikrývadlom omšovej farby (kalichové velum), na ľavej — epištolovej strane oltára (po našej pravej ruke) otvorí omšovú knihu a sostúpi až k poslednému stupňu vprostred oltára na znamenie, že sa čo najhlbšie ponižuje pred Božou velebnosťou.

2. STUPŇOVÉ MODLITBY. Kňaz, pokľaknúc si na oltárny stupeň, poznačí sa znakom sv. kríža a striedavo s miništrantami-asistentmi modlí sa 42. *žalm:* Súď ma, ó, Bože... i s antifonou. Tento žalm sa vynecháva pri sv. omšiach za zomrelých a od Smrtnej nedele až do Zeleného štvrtku. — Keďže k tomuto tajnostnému úkonu slúženia omše kňaz i veriaci majú pristúpiť čistí, kňaz sa hlboko skloní pred oltárom a odrieka *všeobecné vyznanie hriechov — Konfiteor.* V prvej polovici Konfiteoru, vedomý súc si všedných previnení, vyznáva svoju hriešnosť pred Bohom, Jeho svätými a svojimi bratmi, ktorých volá za svedkov svojej skrúšenosti. Aby vyjadril pocit srdečnej ľútosti nad svojimi hriechami, volá: „moja vina, moja vina, moja preveľká vina" a tri razy sa bije v prsia. V druhej časti však vzýva anjelov a vyvolených Božích a bratov, aby za neho orodovali u milosrdného Boha. Toto vyznanie, či vzbudenie ľútosti, opakuje miništrant v mene celého shromaždeného ľudu; ľutuje nad hriechami a prosí o milosť a odpustenie. Radno je teda, aby sme sa naučili nazpamäť konfiteor po slovensky. — Kňaz po tejto príprave prosí striedave s miništrantom o Božie milosrdenstvo a vyslyšanie a sopnúc ruky, vystupuje k oltáru, modlí sa krátke modlitby, v ktorých spomína svätých, ktorých telesné ostatky sú uložené v oltárnom kameni, pri čom aj oltár pobozká. Oltár znamená Krista. — Prvé stretnutie sa s Kristom. — Tým dáva najavo, že sa k oltáru približuje so sv. úctivosťou ako k Božiemu trónu; že cíti radosť z nastávajúcej najsv. obety a že v jeho srdci horí láska k Spasiteľovi, ako horela v srdciach tých, ktorých pozostatky sú ukryté v oltári. Pobozkanie oltára je prejavom láskyplného spoločenstva svätých v nebi, kresťanov na zemi a dušičiek v očistci. — Toto pobozkanie oltára deje sa pri sv. omši deväť ráz.

3. OKADENIE — INCENZÁCIA OLTÁRA. Pri slávnostnej sv. omši okaďuje sa kadidlom oltárny kríž, čo je znakom úcty k posvätnému nástroju umučenia Pána. Ak je vystavená Sviatosť Oltárna, okadí sa tá na znamenie, že Bohu patrí prvá chvála a sláva. Okaďujú sa aj relikvie

svätých z úcty voči nim a najmä celý oltár, ktorý predstavuje Krista a je ctihodným stolom, na ktorom sa Kristus denne obetuje a na požívanie sa nám dáva. Diakon okadí aj omšu slúžiaceho kňaza ako viditeľného námestníka Ježiša Krista, v mene ktorého prináša obetu Bohu najvyššiemu. Po obetovaní okadí diakon všetkých asistentov i všetok klérus — duchovenstvo z úcty k ich úradu, na upomienku, aby boli ľúbeznou vôňou Ježiša Krista a vyvolenou nádobou, pomocou ktorej Boh vyleje svoju milosť na všetkých ľudí. Preto turifer ešte aj veriacich okadí.

4. INTROITUS — VCHOD. Po pobozkaní — či po okadení — oltára pri slávnostnej sv. omši biskup a infulovaný prelát odchádza k pontifikálnej stolici (faldistorium), tam ostane až po obetovanie. Pri iných sv. omšiach kňaz ide na ľavú stranu oltára, číta výňatok zo sv. Písma, najmä zo žalmov alebo z proroctiev. Tieto výňatky Cirkev sv. vzťahuje na jednotlivé dni a sviatky roku alebo na jednotlivé záležitosti. V nich povzbudzuje tu k radosti, tu k zármutku, inde zas k pokornej prosbe, nádeji a túžbe. V tomto výňatku je obsažená základná myšlienka sviatku, o ktorom sa slúži sv. omša Tieto výňatky kedysi spievali veriaci, keď kňaz vystupoval k oltáru. Preto dostali aj pomenovanie: *Vchod — introitus*. Každý introitus, okrem omší za zomrelých a omší Smrtného i Veľkého týždňa, končí sa chválosloviím: Sláva Otcu... Od začiatočných slov introitu dostaly jednotlivé nedele aj svoje meno. Napr. omša za mŕtvych „Requiem", omša v advente „Rorate", III. nedeľa adventná „Gaudete", IV. nedeľa pôstna „Laetare" atď. — Na začiatku introitu kňaz sa prežehnáva na znamenie, že obeta sv. omše je ustavičnou nekrvavou obnovou krvavej obety na kríži a že skrze ňu sa nám privlastňuje ovocie obety kríža. Pri sv. omši za mŕtvych sa kňaz neprežehná, ale žehná misál; toto žehnanie patrí dušiam v očistci, žeby ich Boh čím skôr vyslobodiť ráčil pre cenu sv. omše.

5. KYRIE ELEISON. Kňaz, vrátiac sa doprostred oltára, striedavo s miništrantmi nahlas z hlbokosti srdca deväť ráz volá o zmilovanie Božie slovami „Kyrie eleison". A to tri razy Kyrie eleison na česť Boha Otca, ktorý je prameň všetkého milosrdenstva; tri razy Christe eleison, na česť vteleného Boha Syna, ktorý nám zaslúžil všetky milosti, a tri Kyrie eleison na česť Boha Ducha Svätého, ktorý nám milosti rozdáva a tak účinkuje v našej duši. Voláme teda, aby sa Boh nad nami zmiloval, aby odňal od nás trojnásobné zlo, nevedomosť, vinu a trest. Toto trojité volanie je výrazom, že každú z troch Božských osôb rovnako ctíme, zvelebujeme a vzývame. Slová Kyrie eleison — Pane zmiluj sa nad nami — sú jediné grécke slová v latinskej sv. omši a vyjadrujú tiež jej jednotnosť s gréckou sv. omšou.

6. GLORIA. Kňaz v nádeji, že ho Boh vyslyší, dvíha vozvyš rozpäté ruky z radosti svojej a z radosti ľudu nad milosťou vykúpenia a z vďačnosti v mene svojom a v mene ľudu začne chváliť a velebiť Boha, volajúc či spievajúc: Gloria in excelsis Deo... — Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Sú to slová zo sv. Písma, ktoré spievali anjeli pri narodení Spasiteľovom. Preto sa tento chválospev volá aj *anjelským čiže veľkým chválospevom.* Ostatnú časť chválospevu sostavila sv. Cirkev. Kňaz sa ju modlí už so složenými rukami, lebo v nej je vyjadrený aj cieľ sv. omše, ktorú obetujeme ako obeť poklonnú, poďakovnú, smiernu a prosebnú. Na konci chválospevu sa kňaz prežehná, lebo len skrze kríž môžu jeho i naše prosby nadobudnúť sily, žeby prerazily až k nebesiam a zapáčily sa naše vďaky trojjedinému Bohu.

Keďže Gloria je plesajúcim chválospevom, výrazom najvyššej radosti, vynecháva sa pri sv. omšiach smútočných a kajúcnych, slúžených vždy vo fialovom, čiernom a v robotné dni i v zelenom rúchu. Na kantrové dni sú niekedy namiesto Gloria viaceré lekcie s oráciami.

7. KOLEKTA — súhrnná modlitba. Po skončení chválospevu kňaz *pobozká oltár* na znamenie najhlbšej úcty, oddanosti a pokory ku Kristovi, ktorý je naším oltárom, našou obetou a spolu i naším najvyšším kňazom a na znamenie, že skrze svätých, ktorých relikvie sú v oltári, dúfa vo vyslyšanie toho, za čo sa bude v súhrnných modlitbách modliť. Nato kňaz obráti sa k ľudu, *rozopína ruky* pred svojimi prsiami na znamenie, že všetkých uzatvára do svojej modlitby, ktorú ide vykonať a pritom pozdraví ľud slovami: „*Dominus vobiscum* — Pán s vami", ktoré sa cez omšu opakujú 8 ráz. Týmito slovami želá a prosí pre prítomných pomoc milosti Božej, aby sa mohli dobre modliť. Miništrant — chór — veriaci odpovedajúc: „*Et kum spiritú tuó* — I s duchom tvojím"; prajú toho istého ducha zbožnej modlitby kňazovi, lebo on ho predovšetkým potrebuje, keďže stojí pred oltárom ako prostredník za všetok ľud. — Biskupi v tomto jednom prípade miesto Dominus vobiscum pozdravujú veriacich slovami: „Pax vobis — Pokoj vám"; toto pozdravenie používal i sám Spasiteľ.

Po tomto ide kňaz na epištolovú stranu oltára a slovami: „Oremus — Modlime sa" vyzýva všetkých prítomných, aby sa vzájomne jeden za druhého s celou Cirkvou modlili a svoje modlitby spojili s jeho modlitbou, ktorú vykonáva za všetkých. Stojac s rozpätými rukami v znamení, že shora očakáva pomoc, modlí sa *súhrnné modlitby — kolekty,* ktoré predpisuje Cirkev na tenže deň alebo k tej či onej príležitosti. Slovo „kolekty" znamenajú shrnuté sobrané modlitby, ako by kňaz bol sosbieral všetky žiadosti ľudu a teraz ich predkladá pred trón

Najvyššieho. V prvej časti každej kolekty sa poukazuje na slávnosť dňa alebo mimoriadnu záležitosť a v druhej je vyslovená primeraná žiadosť. Cirkevné modlitby sa vždy končia vzývanim mena Ježišovho: *„Per Dominum... — Skrze Pána...“* alebo podobne, lebo Cirkev všetko, o čo Boha prosí, očakáva len skrze zásluhy Ježiša Krista. Preto kňaz pri týchto slovách *složí už ruky* na znamenie, že v pokore spolieha sa len na milosrdenstvo Božie. — Po zakľúčení modlitby miništrant alebo sbor odpovedá: *Amen.* To je hebrejské slovo a znamená *Nech sa stane,* inými slovami *Ráč nám Bože udeliť, o čo sme s kňazom, skrze Krista prosili.* — Kolekt môže byť 1—5, 7.

8. EPIŠTOLA — LEKCIA. Spasiteľ sa za nás nielen modlil, ale nás aj učil. Preto po skončení kolekt, kňaz číta výňatky zo sv. Písma Starého alebo Nového zákona, zo Skutkov apoštolských, najčastejšie však z listov apoštolských. A tak volajú sa lekciou — čítaním, čiže epištolou — listom. Tieto výňatky tak ku lekcii ako aj ku evanjeliu na jednotlivé dni, nedele a sviatky určil sv. Hieronym z nariadenia pápeža Damasa. — Pri čítaní epištoly kňaz si položí ruky na misál, že s pravdami obsaženými v epištole úplne súhlasí. Pri slávnostnej omši lekciu spieva subdiakon. — Na konci epištoly miništrant v mene ľudu slovami: *„Deo gratias — Vďaky Bohu“* ďakuje Bohu za prijaté naučenie sv. Písma.

9. GRADUALE — STUPŇOVÝ SPEV. Po epištole nasledujú krátke ďakovné modlitby, vzaté zo žalmov, ku ktorým sa pripája viac ráz „Alleluja — Chváľme Boha“. Je slušné, aby sme sa poďakovali Bohu, že sa ráčil k nám sklonit a svoju vôľu nám oznámiť. Tieto modlitby volajú sa *Graduale* či *stupňový spev,* lebo voľakedy ich spievali na stupňoch ambóna, t. j. zvýšeného miesta, na ktorom diakon spieval evanjelium. Dnes ich kňaz len číta a pri slávnostnej omši chór ich ešte spieva. Cez veľký pôst a niektoré kantrové a vigiliové dni, a v omšiach za mŕtvych, cez ktoré je epištola kajúcneho obsahu, alelujové verše, ktorými sa vyjavuje radosť, vystávajú a po graduále sa pripája viac kajúcnych veršov, rečených *Tractus či tiahlospev,* v ktorom je vyjadrený zármutok a pokánie, ku ktorému nás vyzýval obsah epištoly. Cez oktávu Veľkej noci, Turíc a Božieho tela, ako aj v omši Sedembolestnej a v omšiach za mŕtvych sa po graduále pripája ešte oslavná hymna — báseň (v Rekviem však smútočná báseň), ktorá sa volá — *Sequentia — sledospev.* V ňom je rozvedená myšlienka predošlých textov.

9. EVANJELIUM. Kristove slová, obsažené v evanjeliách, akosi zvlášť vynikajú nad všetky ostatné čiastky sv. Písma. Na znamenie tejto zvláštnej cennosti číta sa evanjelium na pravej strane oltára, kam miništrant prenesie misál. Medzitým kňaz ide doprostred

oltára a hlboko sklonený modlí sa prípravnú modlitbu: *Munda cor meum* — Očisť moje srdce... Prosí Boha o očistenie úst, aby sa otváraly len na ohlasovanie Božskej pravdy. Prosí o očistenie srdca, od každého poklesku, nevery a pochybnosti, od bázne ľudskej a nepravej horlivosti. Prosí o Božské požehnanie, lebo jedine milosť Najvyššieho môže úrodným učiniť semeno slova Božieho. Vtedy veriaci majú prosiť Boha, aby ich osvietil a schopnými učinil, žeby oznamovanie evanjelia s úžitkom slyšali a Jeho požehnania účastnými sa stali.

Kňaz pomodliac sa prípravnú modlitbu ide na pravú stranu oltára. *Stojí priečne* s oltárom smerom na sever, ktorý predstavuje tmu hriechu a nevery; túto však rozptyluje a rozháňa svetlo sv. evanjelia. Chcejúc čítať evanjelium, najskôr pozdraví ľud známymi slovami: *Dominus vobiscum*, t. j. akoby chcel povedať: Pán príde; prijmite Jeho slová tak, ako Jeho samého; nech je On s vami a vo vás a nech otvorí naše uši a srdcia. Miništrant alebo ľud odpovedajúc. *I s duchom tvojím*, akoby kňazovi zas žičil: Pán i teba nech osvieti a naučí všetkej pravde, aby sme ju od teba slyšali nepremenenú a nepoškvrnenú. Nato kňaz palcom poznačí malý krížik na evanjelium, na svoje čelo, ústa a prsia, pri čom hovorí alebo spieva: *Sequentia sancti evangelii* ... — Nasledujúce sú slová zo sv evanjelia. Miništrant — ľud odpovedá: *Gloria tibi Domine — Sláva Tebe Pane*, t. j. za sv. evanjelium, ktoré nám Kristus Pán priniesol. Slovo „evanjelium" znamená radostné posolstvo, keďže takým je pre nás celý život a učenie Ježišovo. Čítaná časť je vyňatá zo 4 evanjelií, ktoré napísali sv. Matúš, sv. Marek, sv. Lukáš a sv. Ján. Značenie knihy krížikom znamená, že nasledujúce čítanie shrnuje učenie toho, ktorý bol za nás ukrižovaný; značenie krížika na čele, čo činí nielen kňaz, ale aj všetci veriaci, znamená, že sa nehanbí za vieru a pravdy sv. evanjelia; krížik na ústach značí, že je hotový všade ústami ich zvestovať a hájiť; krížik na prsiach značí, že tie slová v srdci prechováva a skutkami dokazuje. Veriaci pri tomto evanjeliovom prežehnaní sa (grécke prežehnanie) môžu povedať: *Ježišu, buď v mojej † mysli, v mojich † ústach i v mojom † srdci. Amen.* — Čítanie sv. evanjelia ľuď vypočuje *stojačky*, aby dal najavo úctu k svätým slovám, ako aj ochotu, že chce učenie sv. evanjelia pozorne poslúchať, s radosťou plniť a neochvejne hájiť pred celým svetom, lebo v živote možno obstáť len silou evanjelia a milosťou Ježiša Krista. Preto členovia duchovných rytierskych reholí pri slávnostných bohoslužbách, ako aj králi pri svojom korunovaní pri čítaní sv. evanjelia držia v ruke z pošvy vytasený meč, akoby na svedectvo, že pre vieru neváhajú nasadi" i svoj život.

Kňaz po prečítaní evanjelia pobozká misál hovoriac: ***Skrze evanjeliové čítanie nech sú***

naše viny zmazané Pobozkanie misálu je znamením lásky a úcty k evanjeliu ako aj znamením milos'' tohože evanjelia. Slovo Božie je svetlom a ohňom, ktorý náš rozum osvecuje, naše srdce očisťuje a rozpaľuje, vedie nás k poznaniu chýb a hriechov, posilňuje našu vieru a vzbudzuje v nás lásku Miništrant v mene ľudu odpovie: *Laus tibi Christe — Chvála Tebe, Kriste*, čím vyslovuje vďaku Kristu Pánu, že nám ráčil oznámiť evanjelium, ktoré sme práve počuli.

Keď je slávnostná sv omša s asistenciou, omšu slúžiaci kňaz najskôr potichu prečíta predpísané evanjelium. Medzi tým diakon vykoná kľačiačky na stupňoch oltára prípravnú modlitbu: „Munda cor...", s oltára, ktorý znamená Krista, vezme evanjeliár alebo misál, a zas kľačiačky pýta si požehnanie od celebranta, ktorý tiež zastupuje Ježiša Krista, (toto požehnanie pri omšiach za zomrelých vystáva) odíde na ambón (vyvýšené miesto) alebo do sanktuária na evanjeliovú stranu a súc obrátený k severu začne spievať evanjelium, označiac evanjelium a seba gréckym krížikom tak ako celebrant. Asistenti po stranách držia dve horiace sviečky na znamenie, že v Kristu sú dve prirodzenosti, božská i ľudská, že Kristovo evanjelium je to svetlo, ktoré osvecuje každého človeka prichádzajúceho na tento svet; že i my máme chodiť ako dietky svetla, každého dobrým príkladom pred iádzať a láskou k Bohu plápolať. Diakon po dospievaní slov: „Sekvencia sankti evangélii..." na znak úcty ku Kristovi a k Jeho svätému učeniu voňavým tymiánom okadí evanjeliár poťažne misál a po prečítan' evanjelia aj omšu slúžiaceho kňaza, ktorý predstavuje Krista — Po skončení evanjelia môže byť aj kázeň či už od oltára či s kazateľnice. Všeobecne však kázeň býva pred sv. omšou. — Pri omšiach Requiem vystávajú tieto slávnostné úkony ako aj nasledujúce Kredo na znamenie, že sv. Cirkev prednáša sv. obetu za tých zomrelých, ktorí ešte nedosiahli dokonalé požehnanie slova Božieho a neprijali ešte bozk večnej radosti s Bohom.

10. CREDO — VERÍM. Po evanjeliu, ktorým sa končí prípravná časť, je celkom prirodzené vyjaviť, že učenie a pravdy sv. evanjelia srdcom prijímame a skutkom dokážeme. Preto kňaz ide doprostred oltára a pred oltárnym krížom hovorí, poťažne prvé slová zaspieva: *Credo in unum Deum — Verím v jediného Boha.* Pri tom *pohliadne na umučenie* na kríži, lebo Ježiš Kristus je pô od[illegible] našej viery, pred Ním budeme z nej počet skladať, či sme podľa nej žili; On nám dá aj za ňu korunu života večného; plný radosti a vďačnosti, že nám svetlo viery prišlo shora, *pozdvihuje ruky* vozvyš a hneď ich skladá na prsia na znamenie, že vieru, najdrah[illegible] poklad, chce zachovať a radšej život chce utratiť ako vieru, ktorou poznávame to, čo okom nevidíme a rozumom nepochopujeme, Boha. — Pri slovách

vtelil sa z Ducha Svätého kňaz kľaká k ucteniu tohto hlbokého tajomstva, ako to vykonali anjeli a traja králi od východu, keď sa prišli pokloniť novonarodenému Spasiteľovi. Pri slávnostných sv. omšiach na Božie narodenie a Zvestovanie Panny Márie biskupi a infulovaní preláti pri spievaní slov: *vtelil sa . . .* idú od pontifikálneho stolca pred oltár a tu učiniac hlbokú poklonu, vrátia sa na svoje miesto. Ku koncu Kréda pri slovách *a život budúceho veku. Amen,* kňaz sa prežehná na upamätovanie, že kríž, znamenie Syna človeka, lesknúť sa bude na nebi, keď príde súdiť živých i mŕtvych; že skrze zásluhy Ježišovej smrti na kríži, po ktorej nasledovalo Jeho slávne zmŕtvychvstanie, i my budeme vzkriesení a vojdeme do života večného. Krédo sa vynecháva pri mnohých sv. omšiach, najmä pri Requiem. Vo všeobecnosti odbavuje sa v každú nedeľu, v tie sviatky, ktoré nás upamätúvajú na milosť viery, ako aj na sviatky svätých, ktorí kázaním a učením rozširovali vieru. — Osnova omšového Kréda je rozšírené vyznanie viery, ktoré bolo sostavené na Nicejskom sneme r. 325 a na Carihradskom sneme r. 381, aby učenie sv. viery proti mnohým bludárom bolo jasne vyjadrené. Preto sa aj volá: *Nicejsko-carihradské vyznanie viery.* Veriaci nech sa tu pomodlia Apoštolské vyznanie viery.

11. OFFERTORIUM — OBETOVANIE. Po Kréde nasleduje prvá hlavná časť sv. omše, *obetovanie,* latinsky *offertorium,* od čoho pochádza aj slovo ofera. Túto časť začína kňaz pobozkaním oltára na znamenie vrúcnej lásky a úcty k Bohu, ktorému je oltár zasvätený a k úcte najsv. tela a krvi Pánovej, v ktoré sa premení chlieb a víno na oltár položené. — Kňaz obrátiac sa hneď k ľudu, pozdravuje ho rozpätými rukami: *Dominus vobiscum — Pán s vami,* t. j. chcem konať obetu v najhlbšej pokore pred Pánom, ktorý nech je s vami a vo vás a nech so zaľúbením prijme každý váš obetný dar. Ľud za toto blahoprianie ďakuje: *Et cum spiritu tuo — I s duchom tvojím,* t. j. Duch Boží a Jeho milosť nech je s tebou, v tebe, a nech ťa učiní hodným slúžiť najsv. obetu. — Kňaz obrátiac sa hneď k oltáru, slovami: *„Oremus — Modlime sa"* napomína veriacich, aby pri konaní sv. obety svoje modlitby spájali s jeho modlitbou. Za tým potichu modlí sa j[illegible]n žalmový verš, alebo iný zo sv. Písma vyňatý text, čo slúži za úvod k obetovaniu, a preto sa aj volá: *Offertorium — Obetovanie.* Ofertóriový verš obsahuje hlavnú myšlienku, ktorá sprevádza obetovanie sv. omše. — Pri slávnostnej sv. omši biskupi a infulovaní preláti po tejto modlitbe umyjú si ruky a odchádzajú od pontifikálneho stolca k oltáru, kde až do konca riadne slúžia sv. omšu.

Po ofertóriovom verši kňaz odkrýva kalich a miništrant cengá, aby upozornil prítomných, že sa už začína obetná

časť sv. omše. Kňaz odložiac kalich stranou, berie kalichovú *mištičku — paténu* s obetným chlebom-hostiou, dvíha ju do výšky očú a pohliadnuc na oltárny kríž a upamätujúc sa na svoju hriešnosť, ľútosťou preniknutý uprie zrak na hostiu a odrieka *obetnú modlitbu chleba* v povedomí, že predstupuje pred samého, živého a svätého Boha. Po dopovedaní obetnej modlitby chleba paténou značí kríž nad oltárnym kameňom na znamenie, že spasenie sme dosiahli skrze kríž a že obeta, ktorá sa teraz koná, nie je nič iné, ako obnovenie obety na kríži.

Po obetovaní chleba kňaz prejde na ľavú stranu oltára, naleje do kalicha *vína a niekoľko kvapiek vody*, pri čom sa modlí, aby sme sa touto obetou stali účastnými Božstva Ježiša Krista, ako voda, ktorá bola vliata do vína, dostala vlastnosť a dobrotu vína. Kvapky vody, vliate do vína, upamätúvajú nás, že v porovnaní s Božstvom Ježiša Krista sme menší ako kvapka vody v kalichu, ba menší ako kvapka vody v mori. Smiešanie vína s vodou predstavuje spojenie božskej a ľudskej prirodzenosti v Kristovi, ako aj spojenie veriacich s Kristom, čo sa má stať najmä pri sv. prijímaní. Víno predstavuje Ježiša Krista, preto kňaz ho pri liati do kalicha nežehná. Žehná len vodu, ktorá predstavuje ľud a ten už potrebuje požehnanie. A preto pri sv. omši za zomrelých ani vodu nežehná, lebo duše v očistci nestoja pod súdnou mocou sv. Cirkvi. Kartuziáni, Dominikáni a Cisterciti už pred sv. omšou nalejú vodu a víno do kalicha, aby sa voda s vínom čím lepšie spojila.

Kňaz vrátiac sa doprostred oltára obidvoma rukami pozdvihne kalich do výšky očú a dívajúc sa na kríž, hovorí *obetnú modlitbu vína* a to v množnom počte, akoby veriaci s ním spoluobetovali. Kalich nazýva kalichom spasenia a na konci modlitby značí ním kríž nad oltárnym kameňom. Potom mierne sa nakloniac odrieka *modlitbu poníženosti*, aby Boh milostive shliadol na obetné dary, a pozdvihnúc ruky vozvyš, svoláva Ducha Sv., aby sostúpil a posvätil i premenil chlieb a víno na telo a krv Kristovu, pričom žehná obetné dary.

Pri slávnostnej omši leje víno do kalicha diakon a vodu subdiakon. Celebrant a diakon spoludržia kalich a spolu odriekajú obetnú modlitbu vína. Diakon je obetným služobníkom kalicha. Kedysi veriacim telo Pána podával k prijímaniu celebrant a krv Pána diakon.

Pri slávnostnej sv. omši kňaz odriekajúc modlitbu kadenia, kadidlom okaďuje obetovaný chlieb a víno i oltár na znamenie, žeby Boh našu obetu a modlitbu s takou obľubou prijal na nebeskej výsosti, ako Mu je milá nahor sa vznášajúca vôňa kadidla. Dym tymiánu je obrazom modlitby človeka. Dym tymiánu obveseľuje človeka, čistí povetrie a chráni od nákazlivých výparov, tak aj modlitba človeka milá a príjemná je Bohu a dušu ľudskú zacho-

váva od hriechu. Po okadení oltára obetnej vône kadidla sú účastní tak celebrant ako aj asistenti a všetci veriaci, lebo sú členmi mystického tela Kristovho.

12. LAVABO — UMÝVANIE RÚK. Kňaz po obetovaní rozpamätúva sa na svoju hriešnosť ako aj na svätosť obetných darov, chleba a vína, ktoré sa premenia v telo a v krv Krista, neopovažuje sa v obete pokračovať bez toho, žeby si neprosil očistenie zo všetkých škvŕn duše. Na znamenie toho odchádza na ľavú stranu oltára a tam si umýva ruky, pri čom odrieka 25. 6-12. žalm: *Umyjem si svoje ruky...* Obrad tento vznikol z toho, že v prvých dobách kňaz prijímal na ofere od veriacich obetné dary, pri čom si azda znečistil ruky. Bolo potrebné si ich umyť. Čistota rúk je obrazom čistoty duše.

Kňaz vrátiac sa doprostred oltára mierne naklonený modlí sa, aby Boh milostive prijať ráčil obetu. Na znak dôvery v Ježiša Krista pobozká oltár, obráti sa k ľudu a s rozpätými rukami vyzve shromaždených k modlitbe: *Orate fratres — Modlite sa bratia, aby bolo milé Bohu toto moje obetovanie.* Na to v mene shromaždených modlí sa miništrant, žeby Boh milostive prijal obetu z rúk kňaza na svoju česť a chválu a na prospech Cirkvi i veriacich. Tým sa dáva najavo, že obetu sv. omše nemôže iný slúžiť len kňaz, ktorý na dokončenie tejto modlitby miništranta dopovie: *„Amen"*, aby sa stalo, o čo ľud prosí.

13. SEKRETA — TICHÁ MODLITBA. Kňaz obrátiac sa k oltáru potichu sa modli s rozpätými rukami modlitbu, zvanú sekréta — tichá modlitba, v ktorej prosí o milostivé prijatie obety pre sv. tajomstvá sviatku a pre zásluhy tých svätých, ktorých pamiatka sa v ten deň slávi. Sekréta je hlavnou modlitbou obetovania. Okrem sekréty dňa priberajú sa aj spomienkové sekréty, ktorých je vždy toľko, koľko bolo spomienkových kolekt. — Veriaci nech tu prednášajú Bohu najtajnejšie prosby svojho srdca.

14. PREFÁCIA. Zakončenie tichých modlitieb: *Per omnia sékula... — Na veky vekov"*, kňaz preniknutý vierou, nádejou a láskou nehovorí ticho, ale nahlas, alebo i zaspieva, pri čom ruky má položené na oltári. Čím viac sa blíži chvíľka Božieho tajomstva, premenenia chleba a vína, kňaz tým viac upiera svoj zrak na Boha, a veriacich hlasno alebo spevom vyzýva k hlasitému chváleniu a velebeniu Boha, čo sa deje spevom, zvaným *prefácia — predmluva,* ktorá je úvodom hlavného obetného konania, premenenia. Keď miništrant — ľud odpovie „Amen" hneď na to nasleduje obyčajné pozdravenie ľudu: *Dominus vobiscum — Pán s vami,* pri čom sa kňaz už neobráti k ľudu, ako by nechcel ani oči spustiť s toho, ktorý sa na kríži za nás obetoval a ktorého krvavá obeta má sa teraz obnoviť tajomným nekrvavým spôsobom tu na oltári. Ďalej kňaz spínajúc ruky i oči k ne-

bu, slovami *Sursum corda — Hore srdcia* vyzýva seba i ľud, aby sa každé srdce pozdvihlo citami a myšlienkami k Bohu. Odpoveď ľudu *Habémus ad Dominum — Máme — Pozdvihli sme ich* (svoje srdcia) *k Pánovi* prijíma kňaz s radosťou ako prejav ochoty, a preto ich ďalej povzbudzuje k vďakovčineniu: *Gráciás agámus Dominó Deo nostró — Vďaky vzdávajme Pánu Bohu nášmu.* Na čo ľud v odpovedi prisvedčí: *Dignum et justum est — Tak sa sluší a patrí,* t. j. Bohu ďakovať, ktorému sme všetci dlžníkmi. Potom kňaz s rozpätými rukami nahlas číta alebo spieva spev vďakov a chvály — čiže prefáciu, ktorá sa mení podľa význačných dní a sviatkov v roku. Dnes sa spieva 15 prefácií.

15. SANCTUS — SVÄTÝ. Chválospev prefácie na konci spomína velebenie Boha od všetkých nebešťanov a vyjavená je v ňom vrelá prosba, žeby sme aj my s tými nebešťanmi jednohlasne mohli Boha velebiť nebeskou piesňou: *„Svätý, svätý...“* Tieto slová však kňaz, akoby sa necítil hodným ich vysloviť, nespieva, ale len polohlasne hovorí, pri čom sa mierne nakloní, aby prejavil čím väčšiu úctu a poníženosť pred Bohom. Keď však hovorí slová: *„Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom“*, akoby radosťou naplnený, vzpriami sa a poznačí sa sv. krížom lebo zase len kríž je kľúčom nášho zaradenia medzi Božích vyvolených. — Pri slovách: „Sanctus...“ miništrant tri razy cengá, aby aj ľud spolu s kňazom velebil Boha a pripravil sa k najtajomnejšej chvíľke, k premeneniu. Po tomto cenganí veriaci ostanú kľačať až do prijímania, aby sa tým preukázala čím väčšia úcta na oltári prichádzajúcemu Spasiteľovi.

16. KÁNON — OMŠOVÉ PRAVIDLO — MODLITBY PRED PREMENENÍM. Druhá hlavná čiastka sv. omše má presne predpísané modlitby a výňatky zo sv. Písma. Tieto modlitby sa nikdy nemenia a sú tie isté pri všetkých sv. omšiach. Volajú sa kánonom čiže pravidlom, od ktorého sa žiadon kňaz nemôže odkloniť. Celý kánon kňaz hovorí celkom potichu. Toto tiché vyslovovanie kánonových modlitieb najvýraznejšie zodpovedá tajomnému a nevysloviteľnému deju na oltári. Táto tichosť je najvhodnejšia i pre kňaza, ktorý ako prostredník náš, teraz sa modlí, prosí skrze Krista za nás. Preto aj organ a spev má cez kánon čím tichšie znieť. Kánon má tri čiastky: modlitby pred premenením, premenenie a modlitby po premenení.

Aby si kňaz hneď upamätal, že sa koná pamiatka prehorkého umučenia Pána, na začiatku kánonu v misáli je obraz ukrižovaného Spasiteľa. Kňaz hneď na začiatku kánonu hlboko sa skloní a po slovách: *„Teba, Otče najmilostivejší skrze Ježiša Krista... ponížene prosíme a žiadame“* pobozká oltár na znamenie, že sa spája s Ježišom Kristom, ktorého oltár predstavuje, a so svätými, kto-

rí u Boha naše prosby prednášajú. Potom prosí Boha, aby milostive prijať ráčil dary, vďaky a obety, pri čom tri razy žehná nad chlebom a kalichom na znamenie žiadaného požehnania. Kánonové modlitby sa kňaz modlí s rozopätými rukami, akoby chcel vyobraziť na kríži visiaceho a za všetkých sa modliaceho Spasiteľa. Zvlášť sa modlí za svätú katolícku Cirkev, aby ju Boh v pokoji zachoval, chránil, riadil a sjednotil. Spomína jednotlivých členov Cirkvi: rímskeho pápeža, svojho biskupa a všetkých pravoverných kresťanov. — V modlitbe, zvanej *Rozpomienka na živých,* zase spomína na tých, ktorí sú jeho srdcu najbližší: prosí o blaho svojich rodičov, príbuzných, známych a priateľov, ktorí sa odporúčali do jeho modlitieb, ktorí sú tu prítomní a na ktorých si títo spomínajú. Po tejto modlitbe povznáša ducha svojho k tým, ktorí zvíťaziac v boji za Krista, dosiahli nebeskú korunu a s ktorými sme v sv. obcovaní láskou spojení. Zvlášť pripomína Matku Božiu, apoštolov a niektorých rímskych mučeníkov, a prosí ich, aby jeho modlitbu spojili so svojím orodovaním, žeby sme sa všetci spolu s nimi účastnými stali tej slávy, ktorú oni už v nebi požívajú.

Pri modlitbe: *„Túto teda obetu služobnosti...“* kňaz drží vystrené ruky nad kalichom a hostiou. Už v Starom zákone skladanie rúk na obetné zviera predstavovalo preloženie ľudských vín na toto zviera. Tento predobraz splnil sa v Novom zákone, v ktorom obetný Baránok Ježiš Kristus neduhy naše vzal na seba a bolesti naše niesol. Preto kňaz tu prosí o ovocie smierenia, t. j. o pokoj, záchranu pred peklom a prijatie do neba.

V piatej modlitbe kňaz vyslovuje posledný raz prosbu, žeby Boh milostive premenil obetný dar chleba a vína na telo a krv Ježiša Krista, žeby tak bola vykonaná najpožehnanejšia, prorokmi predpovedaná a najcennejšia obeta. Počas modlitby päť ráz žehná obetné dary, a to tri razy spolu nad hostiou a kalichom, raz len nad hostiou a raz len nad kalichom. Tento obrad upomína nás na päť Kristových rán, ktorými bolo vykonané ukrižovanie a ktoré si Kristus ponechal aj po zmŕtvychvstaní ako dôkazy umučenia. Miništrant pri tomto žehnaní *cengá,* aby veriaci svoju myseľ v najvrúcnejšej pobožnosti obrátili na oltár, kde sa o chvíľku vykoná obnovenie obety na kríži, premenením chleba a vína na telo a krv Kristovu. K zvýšeniu velebnosti nastávajúcej chvíle a pobožnosti úplne zatíchnu hudba, organ a spev. Každý veriaci v chráme, keď inokedy nie, aspoň teraz má si kľaknúť a hľadieť na oltár, žeby mohol zazrieť sv. hostiu a kalich a potom sa pokloniť a v prsia sa biť, hovoriac známe slová: „Ježišu Tebe žijem...“ a pod. Hľadaj medzi omšovými modlitbami.

17. PREMENENIE. Teraz nastáva najdôležitejšia chvíľa, keď prostredníctvom kňaza

v skutku a v pravde obetuje sa na oltári ten istý Kristus, ktorý sa kedysi stal krvavou obetou na kríži za nás. Kňaz totiž, zastupujúc osobu Ježiša Krista, pri posvätení čiže premenení chleba a vína robí to, čo urobil a robiť prikázal Kristus pri poslednej večeri. Tu hľa, uskutočňuje sa podmienka, pod ktorou chce byť Kristus medzi nami prítomný. Na posvätné slová: *„Toto je moje telo... moja krv...“* podstata chleba a vína sa zmení a na jej miesto nastupuje opravdivé telo i krv spolu s dušou i Božstvom Ježiša Krista. Zostávajú len vonkajšie spôsoby chleba a vína, ako farba, chuť, podoba. — Kňaz primerane k tomuto *sviatostnému premeneniu* aj koná a aj vyslovuje to, čo Kristus konal pri poslednej večeri, t. j. vezme do rúk hostiu, pozdvihne oči k nebu, žehná hostiu a vážne vysloví nad ňou: *„Toto je moje telo“*. Za tým hneď kľaká na koleno a klania sa prítomnému vtelenému Bohu. Povstanúc hore, pozdvihuje sv. hostiu až nad svoju hlavu, aby ju uvideli všetci prítomní, a znovu ju položiac na oltár, pokľaknutím vzdáva česť a chválu prítomnému Bohu. Po príklade Spasiteľovom pokračuje ďalej, to isté hovoriac a činiac, čo Spasiteľ: berie kalich s vínom do rúk, žehná ho, a akoby sám bol Kristus, vysloví nad ním Spasiteľove slová: *„Toto je kalich krvi mojej, novej a večnej úmluvy; tajomstvo viery; ktorá za vás a za mnohých bude vyliata na odpustenie hriechov.“* Po dopovedaní týchto slov zase pokľakne, kalich nad hlavu pozdvihne a položiac ho na oltár, pokľaknutím vzdáva slušnú úctu Spasiteľovi pod spôsobom vína prítomnému.

Počas pozdvihovania sv. hostie i kalicha miništrant cengá, aby sa ľud najskôr pozrel na sv. hostiu i kalich a potom skloniac hlavu, klaňal sa Sviatostnému Spasiteľovi. Na mnohých miestach pri pozdvihovaní zvonia na veži veľkým zvonom, aby i ľud, čo nie je v chráme, zvedel, že sa deje presväté tajomstvo na oltári, a bol povzbudený k modlitbe, alebo aspoň k zbožnému povzdychu. — Kde-tu na chrámoch nad svätyňou vidieť malú vežičku, v ktorej je umiestený cengáč k výslovnému cenganiu na pozdvihovanie.

18. PO PREMENENÍ. Kňaz tu pri modlitbe vyslovuje spomienku na umučenie, vzkriesenie a nanebevstúpenie Spasiteľa, ktorý nám prikázal, aby sa sv. omša konala na Jeho pamiatku, na Jeho oslávenie a na ustavičné obetovanie Jeho samého Otcu nebeskému, ktorému sa obetuje na poklonu, chválu, usmierenie a poďakovanie najčistejšia táto obeta, ktorá má slúžiť k ustavičnému nášmu spaseniu. Kňaz hovoriac túto modlitbu, činí päť krížikov nad sv. darmi a to tri spoločne nad hostiou i kalichom, jeden len nad hostiou a jeden len nad kalichom. Týmito krížikami kňaz už nežehná najsv. telo a krv Pánovu, ale len ukazuje, že táto obeta bola Otcu nebeskému prinesená na kríži a tu sa sprítomňuje. Kňaz viac ráz prosí

o požehnanie obety, činí však tak len z ohľadu na seba a na tých, za ktorých obetu koná, aby im požehnanie tejto obety bolo privlastnené. lebo po premenení už je tu prítomný sám Kristus, ktorý požehnanie nepotrebuje. Táto istá myšlienka je i v druhej modlitbe, v ktorej spomínajú tri predobrazy sv. omše, a to obetu Ábelovu, Abrahámovu a Melchizedechovu.

Pri tretej modlitbe kňaz súc si vedomý svojej nehodnosti, hlboko sklonený prosí, aby nebeskí anjeli túto obetu nepoškvrneného Baránka zaniesli z oltára pred trón Otca nebeského, žeby sme všetci oplývali požehnaním tejto obety; pritom kňaz pobozká oltár, činí jeden krížik nad sv. hostiou, jeden nad kalichom a sám sa prežehná.

V predchádzajúcich troch modlitbách bola vyslovená poklona Bohu. V nasledovných dvoch však kňaz prosí, aby ovocie sv. omše bolo privlastnené stvoreniam, ktoré pomoci potrebujú. A tak v modlitbe, zvanej *Rozpomienka na mŕtvych*, kňaz prosí Boha za duše zomrelých, aby ich z múk očistca vzal k sebe do nebeských stánkov. Tu na chvíľku prestane hovoriť modlitbu a v mysli vymenuje tých zomrelých, ktorých zvlášť chce odporúčať do milosrdenstva Božieho — Keďže mocou tejto obety má byť k cirkvi oslávenej v nebi pričlenená nielen cirkev trpiaca, ale aj cirkev bojujúca, ťarchami hriechov k zemi tlačená, polohlasne začína modlitbu *I nám hriešnikom*, pri čom po príklade mýtnika v chráme uderí sa v prsia, ľutujúc za svoje hriechy, čo má vykonať i ľud. V tejto modlitbe ďalej prosí Pána, žeby nám udelil podiel so svätými apoštolmi a mučeníkmi, z ktorých pätnástich vymenuje a to sv. Jána Krstiteľa, ktorý predstavuje starozákonných mučeníkov a štrnásť novozákonných mučeníkov, a to sedem mužov a sedem žien. Pri zakľúčení tejto modlitby pri slovách *posväcuješ, obživuješ, žehnáš*, kňaz činí tri kríže nad sv. hostiou a kalichom spolu. Potom odkryjúc kalich, pokľakne k preukázaniu úcty prítomnému Spasiteľovi, vezme do pravej ruky sv. hostiu a modliac sa, činí tri kríže nad kalichom a dva medzi kalichom a sebou. Pri slovách *všetka česť a sláva* kalich a hostiu trochu pozdvihne, opäť položí na oltár, pokľakne a hlasne poťažne spevom zakončí omšový kánon slovami *Per omnia saecula saeculorum*, na čo miništrant alebo ľud odpovie *Amen*.

19. PATER NOSTER — OTČE NÁŠ. Otčenášom. ktorý sa nazýva i modlitbou Pána, lebo nás ju naučil on. začína sa príprava k sv. prijímaniu. Je ona najvhodnejšou, Bohu najpríjemnejšou a najúplnejšou modlitbou, lebo obsahuje všetko, čo môžeme a máme žiadať pre dušu i telo, pre večnosť i časnosť, pre seba i iných. Keďže sa ju prvý modlil sám Spasiteľ a nám sa ju modliť prikázal, preto Otčenáš v omši nesmie vystať. Kňaz vyzve slovami „Oremus" k modleniu Otčenáša aj veriacich,

ktorí sa ho majú potichu modliť. Kňaz modlí sa šesť prosieb Otčenáša. Poslednú prosbu *Ale zbav nás od zlého* vysloví miništrant, poťažne ľud, na čo kňaz doloží *Amen!*, aby sa tak stalo, ako sme prosili.

Ďalšia modlitba *Vysloboď nás...* je vlastne rozšírením poslednej, miništrantom vyslovenej prosby. Kňaz v nej prosí o dvoje, o odvrátenie všetkého zlého a o udelenie dobrého. Pri tejto modlitbe kňaz drží v ruke paténu — kalichovú mištičku a pri slovách: *Všetkých Svätých...* riadne sa ňou prežehná, pobozká a podloží pod sv. hostiu na znamenie, že všetok pravý pokoj pochádza od toho, ktorý za nás na kríži umrel, a preto zasluhuje od nás najväčšej lásky a oddanosti, čoho znamením je pobozkanie patény. Potom kňaz odkryjúc kalich, pokľakne a pri slovách *skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista...* sv. hostiu rozlomí na tri čiastky, z ktorých dve väčšie položí na paténu a treťou, najmenšou, so slovami *Pax Domini sit semper vobiscum — Pokoj Pána buď vždy s vami* učiní tri kríže nad kalichom a spustí ju do neho. Miništrant — ľud odpovie známe slová *Et cum spiritu tuo.* Toto lámanie chleba deje sa po príklade Spasiteľa, ktorý pri poslednej večeri lámal chlieb a dával apoštolom. Znamená ono tiež násilnú smrť Pána, ktorému na kríži ešte i bok prebodli, aby odtiaľ vytiekla i posledná kvapka krvi. Smiešanie sv. hostie s krvou Pána znamená, že Kristus pri zmŕtvychvstaní vzal na seba svoju predrahú krv, ktorú za nás vylial, že na večné veky spojil svoju dušu so svojím telom a tak sedí na pravici Božej. — Kňaz slovami *Pokoj Pána...* praje prítomným pokoja, bratskej lásky a jednoty, bez ktorej neslobodno priblížiť sa k stolu Pánovmu, k požívaniu Jeho sv. tela.

20. AGNUS DEI. Kňaz cítiac sa nehodný prijať telo a krv Božieho Syna, prosí o zmilovanie a pokoj slovami sv. Jána Krstiteľa: *„Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami."* Tieto slová, bijúc sa v prsia, opakuje tri razy, pri treťom však na konci povie: *„Daj nám pokoja"*. Týmito slovami kňaz i ľud upevňuje v sebe vieru v tú pravda, že na oltári leží ten Baránok, ktorého telo a krv za pokrm požívame, ktorého vlnou, t. j. láskou, sa odievame a ktorého Otcu nebeskému na smierenie obetujeme. — Pri sv. omšiach za zomrelých miesto *„zmiluj sa..."* hovorí sa *„Daj im odpočinutie"*, a kňaz nebije sa v prsia, lebo sa nemodlí za seba, ale za zomrelých.

21. MODLITBA ZA POKOJ — BOZK POKOJA. Po Agnus Dei kňaz súc mierne uklonený, modlí sa za pokoj pre Cirkev, ktorá len vtedy môže v plnej miere viesť ľudí k spaseniu, keď je bez vnútorných roztržiek a nepokojov, ako aj bez vonkajších prenasledovaní. Táto modlitba pri sv. omšiach za mŕtvych vystane, lebo sa nevzťahuje na Cirkev tr-

piacu, ale na Cirkev bojujúcu.

Pri slávnostnej sv. omši omšu slúžiaci kňaz po tejto modlitbe pobozká oltár, objíme diakona a povie mu *Pax tékum — Pokoj s tebou,* načo diakon odpovie: *Et kum spiritú tuó.* Takým istým spôsobom diakon objíma a pozdraví subdiakona, ktorý tento pozdrav čiže bozk pokoja odovzdá už len úklonom hlavy ostatným kňazom v chráme a zpomedzi svetských ľudí panovníkovi a patrónovi chrámu. Voľakedy sa kňazi po spomínanej modlitbe skutočne pobozkali a zároveň s nimi pobozkali sa vzájomne mužovia a vzájomne ženy. Mužovia totiž vždy boli na pravej strane v chráme a ženy na ľavej. Bozk pokoja vystáva však pri sv. omšiach za zomrelých, lebo pre tých prosíme večný pokoj; na Zelený štvrtok, lebo vtedy Judáš bozkom zradil Krista, a tiež na Bielu sobotu, lebo táto sv. omša kedysi konala sa po polnoci k ránu veľkonočnej nedele, keď sa všeobecne veriaci objali, pobozkali a pozdravili, čo až podnes zachovali Rusi, ktorí sa ten deň objímu a pozdravia slovami: *Kristus voskres!* — Kristus vstal zmŕtvych!

22. VLASTNÁ PRÍPRAVA KŇAZA K SV. PRIJÍMANIU. Po modlitbe za pokoj modlí sa kňaz vždy dve modlitby, v ktorých najskôr slovami sv. Petra: *„Pane Ježišu Kriste, Synu Boha živého“* vysloví svoju vieru v Pána Ježiša, ktorý pred ním skrýva v sv. hostii nielen svoje Božstvo ale aj človečenstvo, prosí o odpustenie hriechov a o milosť, žeby mu telo a krv Pána slúžila nie na zatratenie, ale k spaseniu duše i tela. Po skončení týchto modlitieb pokľakne, sv. hostiu vezme do ľavej ruky, pravou sa tri razy bije v prsia, hovoriac slová Kafarnaumského stotníka: *„Pane, nie som hodný...“*

23. PRIJÍMANIE. Po tých slovách kňaz činí hostiou kríž pred sebou, zbožne ju prijme a sopnúc ruky chvíľku rozjíma o veľkom tajomstve príchodu Spasiteľa do jeho srdca. Po rozjímaní pokľakne a modliac sa, shŕňa paténou s korporálu odrobinky sv. hostie a dáva ich do kalicha, aby neboly zneuctené; vezme do pravej ruky kalich, robí ním kríž pred sebou a zbožne vypije sv. krv Pána. — Keď kňaz slúži dve-tri sv. omše denne, pri každej musí požívať sv. hostiu i Krv Pána. — Po prijímaní miništrant naleje kňazovi do kalicha vína a vody, raz na opláknutie kalicha a raz na spláknutie prstov, aby ani omrvinka sv. hostie, ani kvapka sv. Krvi nebola zneuctená. Toto víno, keď sú dve-tri omše, kňaz vypije len po poslednej omši. Medzi oplakovaním kalicha sa kňaz modlí. Po vypití vína kalich utrie purifikátorom a prikryje ho vélumom. — Biskup a infulovaný prelát po prijímaní si znova umýva ruky a natiahne si rukavičky.

24. PIESEŇ PRIJÍMANIA. Po ustrojení kalicha odchádza kňaz so sopätými rukami na epištolovú stranu a tam poti-

chu číta jednu antifónu, vzatú zo sv. Písma, zvanú *kommunio — prijímanie*, ktorú pri slávnostných omšiach aj chór spieva. Obsahom komunia je tajomstvo života Pána Ježiša, svätých, splnenie niektorého proroctva, alebo prejav vďačnosti, radosti, prosby a pod.

25. MODLITBY PO PRIJÍMANÍ. — Po komúniu odchádza kňaz doprostred oltára, pobozká ho, obrátiac sa k ľudu, rozprestrie ruky a pozdraví veriacich slovami: „*Dominus vobiscum*". Keď mu miništrant alebo ľud, ako obvykle odpovie: „*Et cum spiritu tuo*", vráti sa na epištolovú stranu slovami: „*Oremus — Modlime sa*" povzbudí veriacich k spoločnej modlitbe a číta alebo spieva modlitbu po prijímaní zvanú *postcommunio*, v ktorej ďakuje Bohu, že nám dožičil byť účastnými pri sv. tajomstvách; prosí, aby sme boli účastní všetkých ovocí sv. omše a sv. prijímania a ešte raz upozorňuje všetkých na slávnosť dňa. Cez menšie sviatky a obyčajné dni dodávajú sa ešte pripomienkové postkomúnie, ktorých je vždy toľko, koľko bolo kolekt, jedine vo veľkom pôste vo všedné dni je o jednu viac.

26. DOKONČENIE SV. OMŠE. Kňaz vrátiac sa doprostred oltára, pobozká ho, obráti sa k veriacim a rozprestrúc ruky akoby k objatiu, zase ich pozdraví slovami: „Dominus vobiscum", prajúc im, žeby Pán bol s nimi cez celý deň, pri prácach a podujatiach, bojoch a trápeniach i pri všetkých činoch, žeby ich osvecoval, tešil, chránil a pri ovocí sv. omše zachoval. Veriaci známou odpoveďou zas prajú kňazovi milosti a pomoci Božej, žeby kňazský úrad zastával na česť a chválu Božiu a na spasenie svoje i veriacich. — Kňaz hneď na to oznámi koniec obety, a to slovami: „*Ite, missa est — Iďte, omša je skončená.*" Iďte, ste prepustení. Na to miništrant alebo veriaci vyslovia vďaku za sv. omšu slovami: *Deo grátiás — Bohu vďaky.* — Pri tých sv. omšiach, v ktorých nie je Gloria, miesto Ite, missa est, kňaz súc obrátený k oltáru hovorí alebo spieva: *Benedicámus Domino — Dobrorečme Pánovi,* aby veriaci zotrvali na modlitbách a velebili Boha. — Pri sv. omšiach za zomrelých miesto *Ite, missa est* alebo *Benedicámus* kňaz hovorí alebo spieva: „*Requiescant in páce — Nech odpočívajú v pokoji*", na čo miništrant alebo ľud odpovie: *Amen!* Pri slávnostných omšiach slová prepustenia spieva diakon.

27. POŽEHNANIE. Po oznámení pokoja kňaz uklonenou hlavou ešte prosí o milosrdenstvo a zaľúbenie Božie pre všetkých, ktorí okolo oltára kľačia a čakajú na požehnanie, akoby volali s Jakubom: „*Nepustíme Ťa, kým nás nepožehnáš.*" Kňaz teda pobozká oltár, ruky povznesie nahor, pohliadne na oltárny kríž, na znamenie, že Ježiš je darcom všetkého požehnania, obráti sa k ľudu a udelí mu požehnanie znamením kríža. Ľud sa pri tom ukloní hlavou a prežehná sa. Pri slávnostnej sv. omši

biskup a infulovaný prelát požehnanie udeľuje slávnostne. Súc obrátený k oltáru, spieva: *Meno Pánovo nech je pochválené!* Chór odpovie: *Od terajška až na veky;* opäť biskup: *Pomoc naša v mene Pánovom!* Chór: *Ktorý učinil nebo i zem!* Biskup obrátiac sa k ľudu, dva razy ho žehná, hovoriac: *Požehnanie všemohúceho Boha, Otca † i Syna i Ducha † Svätého nech sostúpi na vás a zostáva vždycky!* Biskup žehná dvojitým prežehnaním. Po riadnom omšovom požehnaní miništrant odpovie: *Amen!*, čo po slávnostnom požehnaní chór spieva. Tým je vyjadrené, žeby nás Trojjediný Boh podľa svojej vôle požehnal a dal nám to, čo je nám dobré a spasiteľné. Požehnanie toto upamätuje nás aj na príchod Kristov na súdny deň. — Požehnanie toto vystáva pri sv. omšiach za zomrelých, na znamenie, že požehnanie z tejto omše chceme privlastniť predovšetkým dušiam zomrelých.

28. POSLEDNÉ EVANJELIUM. Po požehnaní ide kňaz na evanjeliovú stranu a tam ako doplnok požehnania číta obyčajne začiatok z evanjelia sv. Jána: *„Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha..."* Len v niektorých omšiach je iná osnova tohto posledného evanjelia. Spôsob čítania tohto evanjelia je taký istý ako pri riadnom omšovom evanjeliu. Jedine na konci miništrant odpovie: *„Deó grátiás — Bohu vďaky."* Toto evanjelium sa vždy číta len potichu. Týmto sa končí sv. omša. Kňaz vezme kalich a odchádza do sakristie, ak nie sú predpísané iné modlitby a pobožnosti, ktoré však už k omši nevyhnutne nepatria. — Nielen zbožnosť, ale už i svetská slušnosť vyžaduje, aby veriaci vyčkali až do konca posledného evanjelia a len potom odchádzali z kostola, keď už kňaz odišiel do sakristie. Veriaci nech odchádzajú z chrámu presýtení duchom obety, čo nech si uvedomujú pri všetkých svojich denných prácach.

29. VÝZNAM OMŠOVÝCH OBRADOV. Cirkevný snem tridentský v 22. zasadnutí, v hl. 5. takto sa vyslovil o tom, k čomu majú slúžiť omšové obrady: „Keďže prirodzenosť ľudská je tak uspôsobená, že sa nemôže tak ľahko povzniesť bez zovnútorných prostriedkov k rozvažovaniu o božských veciach, preto Cirkev, ako dobrá a múdra matka, ustanovila isté obyčaje, aby sa pri sv. omši hovorilo niečo nahlas, niečo potichu. Pritom ustanovila *obrady-ceremónie*, ktorými sú významuplné žehnania, sviece, kadenie, šaty a mnoho iného, čo prešlo na nás z apoštolského podania, aby sa tým znázornila vznešená velebnosť obety a aby sa mysle veriacich skrze takéto viditeľné znamenia, výrazy náboženstva a pobožnosti povzbudily k rozvažovaniu o najsvrchovanejších veciach, ktoré sú skryté v tejto obete."

Podrobné poučenie o vzniku a význame obradov viď v dielach: *P. H. Müller—Fr. R. Oswald: Obeta omše svätej a A. Mihályfi—A. Gocnik: Verejné Bohoslužby.*

7. Liturgické úkony,

čiže vonkajšie znaky a prejavy úcty, pobožnosti a svätosti.

1. ZNAMENIE SV. KRÍŽA. Niet bohoslužobného úkonu v katolíckej Cirkvi, kde by nebolo znamenia sv. kríža. Každé náboženské vyučovanie, každé svätenie a žehnanie, sv. omša a všetky modlitby začínajú sa, sprevádzajú sa a dokonávajú sa týmto znamením. Znamenie toto dostáva dieťa na čelo pri sv. krste, v tomto znamení je krstené, v tomto znamení biskup birmuje, toto znamenie dostáva človek, keď končí púť zemského života, pri poslednom pomazaní, ba aj nad jeho hrobom pripomína kríž ukrižovaného Ježiša. Znamením sv. kríža prežehnáva sa kňaz i veriaci, znamením sv. kríža prejavujeme, že Kristus s neba sostúpil, že nás smrťou na kríži vykúpil, že nám zjavil vieru v najsvätejšiu Trojicu, že s týmto znamením príde na konci sveta súdiť, keď telá spravodlivých pretvorí na oslávených a posadí ich na svoju pravicu, a že všetky svoje prosby vysielame k Bohu v mene Ukrižovaného. V liturgii je kríž nielen znakom viery, ale je aj zovnútorným znakom milosti, udeľovanej nám vo sv. sviatostiach. Kresťania prežehnávajú sa od čias apoštolských. Za časov sv. Augustína — r. 400 — prežehnanie sa bolo zovňajším vyznaním viery Kristovej. Kresťania, ako už Tertulián píše — r. 200 —, označujú si čelo sv. krížom pri každom čine, pri odchode a príchode, pri obliekaní, umývaní, jedení, pri zasvietení svetla (na mnohých miestach sa po katolícky pozdravia) a keď sa ukladajú na odpočinok.

Prežehnávanie sa nedialo vždy jednotne. V prvých časoch si len jedným prstom označili kríž na čele; od 8 storočia aj na perách a od 12. stor. aj na prsiach. Toto je tzv. malý kríž, čiže grécky. Ním sa prežehnávajú väčšinou Nemci; všeobecne sa ním však prežehnávame na začiatku evanjelia, pri čom hovoríme: *Ježišu buď v mojej mysli, v mojich ústach, v mojom srdci. Amen.* U nás sa všeobecne prežehnávame tzv. veľkým čiže latinským krížom, kladúc pravú ruku na čelo, na prsia, na ľavé a pravé plece, hovoriac: *V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.* Toto prežehnanie je neskoršieho pôvodu. Malým prežehnaním vyznávame, že chceme Krista ctiť myšlienkami, slovami i skutkami; veľkým však vyznávame vieru v najsv. Trojicu, že je jeden Boh v jednej bytosti a prirodzenosti ale v troch božských osobách.

2. POKLONA. Čím väčšiu úctu a poklonu chce kňaz prejaviť Bohu, tým výraznejší zovnútorný úkon vykoná. Pri vyslovovaní troch božských osôb alebo svätých, ktorých pamiatka sa v ten deň svätí, alebo pred krížom kňaz *nakloňuje hlavu;* keď prosí o dôležité veci, *celým telom sa*

trochu nakloní, keď vyjavuje zvlášť hlbokú úctu alebo vyznáva svoju hriešnosť, napr. pri konfiteor, *celým telom hlboko sa skloní.* Cez sv. omšu veľmi často, najmä keď prichádza k oltáru, pokľakne kňaz na jedno koleno, t. j. pravé koleno položí na zem k päte ľavej nohy. Pokľaknutie na jedno koleno je prejavom poklony Bohu. Hlbší prejav poklony Bohu je *kľaknutie na obidve kolená a pritom mierny úklon hlavy;* túto poklonu tak kňaz ako aj veriaci vzdávajú najmä pred vystavenou Sviatosťou oltárnou po príklade Spasiteľovom, ktorý pod ťarchou hriechov sveta modlil sa na kolenách v Getsemanskej záhrade. K tejto poklone veriaci pripojujú ešte bitie sa v prsia, najmä cez pozdvihovanie. Pred sochami a obrazmi si nepokľakneme. Pred nimi môžeme kľačať, keď sa chceme tam dlhšie kľačiačky modliť. Týmto kľačaním seba ponižujeme v povedomí svojej hriešnosti, že sa tomu svätému tak málo podobáme, a zároveň klaniame sa Bohu, ktorý je pôvodcom všetkej svätosti. — Zvláštnym prejavom nehodnosti a ničomnosti pred Bohom je *padnutie na tvár,* ktoré kňaz koná na Veľký piatok namiesto stupňovej modlitby ako aj cez litánie pri svätení krstnej vody. Podobne aj kandidáti kňazskej a biskupskej hodnosti ležia dolu tvárou, keď sa svätiteľ-biskup modlí nad nimi litánie o všetkých svätých. Tento prejav poklony vyjadruje najvrúcnejšiu zbožnosť a pripomína nám trojitý pád Pána Ježiša na krížovej ceste.

3. STÁTIE. Osoby, ktoré sprostredkujú medzi dvoma stránkami, obyčajne stoja. Tak aj kňaz, ako prostredník medzi Bohom a ľuďmi, stojačky slúži sv. omšu a vysluhuje sv. sviatosti, lebo sa na prosiaceho sluší, aby sa šetrne blížil k svojmu Pánovi a Dobrodincovi. Pred vynikajúcimi ľuďmi na znak úcty a radosti stojíme. Tak aj veriaci stoja pri čítaní sv. evanjelia, na znamenie, že sa radujú zo slova Božieho a že sú ochotní rozkazy evanjelia plniť, verejne vykonávať a vieru hájiť. Na znamenie radosti a nadšenia stojačky sa spieva Te Deum, veľkonočná antifóna a pod.

4. SEDENIE. Kňaz pri niektorých sv. úkonoch sedí na znamenie, že kňaz sedí tu vo svojom dôstojnom úrade z plnomocenstva Ježiša Krista a Cirkvi. Podobne aj sv. Písmo opisujúc povýšenie Syna Božieho na nebesiach, hovorí: „Sedí na pravici Božej". Biskup má vo svojom chráme pripravený zvláštny trón pri oltári na evanjeliovej strane pod baldachýnom. Kňaz sedí, keď spovedá, lebo je sudcom na mieste Boha; keď prijíma vyznanie viery od nekatolíka do Cirkvi sa vracajúceho, lebo zastupuje sv. Otca-pápeža. Biskup sedí pri niektorých obradoch posvätenia kňazstva, a cez sv. omšu, kým chór spieva Glóriu a Krédo.

5. BITIE SA V PRSIA. Kňaz viac ráz bije sa v prsia na znamenie, že uznáva svoje hriechy, ktoré vypudzujú z duše milosť Božiu a vzbudzujú

hnev Boží. Deje sa to najmä pri Konfiteor, v Kánone po premenení a pred prijímaním.

6. UMÝVANIE RÚK A KROPENIE VODOU. Pri obyčajnej sv. omši je len raz umývanie rúk po obetovaní. Pri slávnostnej omši deje sa umývanie rúk viac ráz. Ono je symbolom vnútornej čistoty a posvätenia, ktoré má zdobiť každého, kto sa k Bohu približuje. Ten istý význam má aj kropenie sv. vodou Kňaz kropí veriacich pred omšou pri „Asperges me" ako kedysi Mojžiš pokropil ľud krvou obetného baránka, keď Boh vyhlásil desať Božích príkazov. Asperges nás upomína na milosť sv. krstu. Svätenou vodou sa kropia aj posviacané predmety, skrze ktoré pre modlitbu Cirkvi sv. prechádza posvätenie a požehnanie na veriacich.

7. SPÍNANIE, POZDVIHNUTIE A ROZŤAHOVANIE RÚK. Spínanie rúk pri modlitbe znamená, že kňaz i veriaci dôverne a úpenlivo Boha prosia o niečo. — Pozdvihnutie rúk, pri čom je vždy i pozdvihnutie očí k nebu, na kríž, atď., značí, že jedine od Boha na výsostiach možno očakávať pomoc, a preto ako by vystretými rukami po nej siahal a pozdvihnutými očami po nej sa ohliadal, aby ju shora dolu vzal. Týmto obradom rúk ľahšie sa vmyslíme do pritomnosti Božej. — Rozťahovanie rúk pred sebou znamená, že kňaz, akoby chcel veriacich privinúť k sebe, že z lásky úprimného srdca za nich sa modlí i obetu prináša, a že tak všetci sa majú vzájomne úprimne milovať.

8. VKLADANIE RÚK. Vkladanie rúk znamená, že sa niekomu niečo udeľuje, dáva. Kristus vkladaním rúk žehnal dietky i chorých; tento obrad bol v Starom zákone bežný; tam vkladanie rúk znamenalo i prenesenie hriechov a kliatby, preto na obetné zviera tiež kňaz vkladal ruky. V Novom zákone je vkladanie rúk sviatostným znamením pri sviatostiach. Tak kňaz vkladá pri sv. omši ruky na obetné dary chleba a vína, ktoré na sviatostné slová majú sa stať telom a krvou Božieho Baránka, ktorý sníma hriechy sveta. Biskup vklad^ ruky na hlavu tých, ktorých vysviaca za diakonov, kňazov a biskupov, lebo im udeľuje Ducha Svätého. To isté činí, ale len jednou rukou pri udeľovaní sviatosti birmovania. Podobne novovysvätený kňaz vkladá ruky na hlavu veriacich, keď im udeľuje prvé kňazské požehnanie.

9. PRIKRYTIE HLAVY. Pri bohoslužbách biskup často prijíma na hlavu infulu čo odznak biskupskej dôstojnosti a právomoci. Kňazi však používajú ako prikrývku na hlavu štvorhrannú čiapku čiernej farby, kanoníci a biskup fialovej a kardináli červenej, zvaný birét alebo kvadrát. Pri bohoslužbách sa má používať kvadrát so zastrihnutým štvrtým rohom. Kňaz však nemá birét na hlave, keď slúži sv. omšu, keď nesie Sviatosť Oltárnu ku chorým. Podobne ho složí, keď vysloví meno Ježiš. Z veriacich mužovia počas

bohoslužieb majú hlavy odkryté, len ak to iné okolnosti vyžadujú (pohrebné obrady v zime, v daždi...) Podobne mužovia odkryjú si hlavu, keď prechádzajú popred kostol, kríž, obraz svätca a pod. Ženy pri bohoslužbách majú hlavy zakryté. (Can. 1262.)

10. OKIADZANIE TYMIÁNOM. Počas bohoslužieb často sa používa okiadzania vonným tymiánom. Dohora vystupujúci dým kadidla je obrazom zbožnej modlitby, vznášajúcej sa k nebesiam, ako aj poklony Bohu patriacej. Vonným tymiánom okiadza sa velebná Sviatosť, obetné omšové dary pri sv. omši, oltár, misál, omšu slúžiaci kňaz, na omši prítomní veriaci, mŕtve telá veriacich a vôbec predmety, ktoré sa posviacajú alebo požehnávajú.

8. Rozličné spôsoby bohoslužobných modlitieb.

1. ZAČIATOK MODLITIEB. Kňaz pri bohoslužobných úkonoch skoro každú modlitbu začína povzbudením veriacich: *Oremus — Modlime sa!* V dobách kajúcich, ako kantry, Veľký piatok a pod., po tomto povzbudení kňaz alebo diakon volá: *Flektámus génua — Kľaknime na kolená,* načo chór alebo subdiakon odpovie: *Leváte — Povstaňte.* Pri tomto si majú veriaci pokľaknúť, ako to robí i sám kňaz.

2. ZAKONČENIE MODLITIEB. Cirkev katol. zakončuje všetky modlitby uzávierkou: *„Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Sv., Boh na veky vekov. R. Amen"* a podobne. Cirkev dokladá vždy túto uzávierku po modlitbe preto, lebo sám Kristus Pán nám rozkázal, aby sme v Jeho mene a skrze Jeho zásluhy prosili nebeského Otca. — Takzvané *zaklínacie modlitby* (exorcizmy), v ktorých kňaz prosí, žeby všemohúci a najsv. Boh ráčil zmariť úklady diabolské, končia sa uzávierkou: *„Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý príde ohňom súdiť živých i mŕtvych a svet",* t. j. že na súdny deň sa ukáže úplné víťazstvo Kristovo i nad diablom, ktorý už teraz porazený uteká. Slovo *„Amen"* je hebrejského pôvodu a znamená: *Staň sa!* Vyjadruje našu dôveru, s ktorou očakávame, že Boh nám dá všetko, čo je nám prospešné. Po vyznaní viery slovom „Amen!" potvrdzujeme, že nepochybujeme o tom, čo obsahuje vyznanie viery, ale všetko to máme za pravdu. Po cirkevných napomenutiach, alebo po kázni slovom „Amen" sľubujeme, že vskutku všetko tak urobíme.

3. OTČENÁŠ, ZDRAVAS A LITÁNIE V LITURGII. Všetko, za čo sa máme modliť, obsahuje *Otčenáš,* ktorý sa volá modlitbou Pána preto, lebo nás ho naučil sám Kristus Pán. Cirkev sa ho modlieva skoro pri všetkých bohoslužobných úkonoch, pri ktorých na rozdiel od bežného spôsobu mod-

lenia sa kňaz sa modlí skoro celý Otčenáš, len poslednú prosbu: „Ale zbav nás zlého" odpovedá miništrant, chór. Kým sa pri liturgických úkonoch často opakuje Otčenáš, zatiaľ Zdravas sa tam vôbec nepoužíva. No tým viac ráz opakujú sa v liturgii výňatky zo Zdravasu. Ale pri tých pobožnostiach, ktoré sa dejú v ľudovej reči, bezprostredne po Otčenáši pripojuje sa vždy i Zdravas. Je to celkom prirodzené; lebo keď myslíme na Krista Pána, musí nám prísť na um aj Jeho blahoslavená Matka, na prímluvu ktorej môžeme dúfať, že nám Otec nebeský udelí všetko, o čo nás naučil prosiť jeho Božský Syn, ktorého zas prostredníctvom Jeho Matky prosíme o milosť a zastávanie u Otca. Opakovaním týchto dvoch modlitieb, najmä Zdravasu, povstaly vznešené spôsoby modlenia sa, ako je ruženec a Anjel Pána pri rannom, poludňajšom a večernom zvonení. Týmito modlitbami vďačne si spomíname na nesmiernu lásku, ktorú nám preukázal Syn Boží, keď sa stal človekom, aby nás vykúpil. Častým opakovaním týchto modlitieb rozmáha sa naša vrúcna pobožnosť a dôvera v Boha, k čomu nás povzbudzuje aj vznešený pôvod týchto modlitieb. Otčenáš pochádza od samého Pána a Zdravas je zas sostavený z pozdravných slov anjela Gabriela, sv. Alžbety a zo slov, ktoré pridala sv. Cirkev. — Tým, že tieto modlitby do polovice hovorí kňaz a od polovice veriaci, krásne sa znázorňuje obcovanie čiže duchovné spojenie kresťanov medzi sebou, ktorí sú údmi jedného tajomného tela Kristovho, ktorým spoločná modlitba vždy prospieva.

Zvláštny spôsob spoločnej modlitby kňaza s veriacimi sú litánie. Je to súhrn krátkych strelných modlitieb, ktoré kňaz alebo predmodleník odbavuje striedavo s veriacimi. Spomedzi litánií vo vlastnej liturgii odbavujú sa len litánie o všetkých svätých. Litánie tieto modlievali sa počas svätej omše alebo pred sv. omšou už v najstarších časoch kresťanstva. Pozostatkom tohto je dnešné Kyrie eleison po introite ako aj skrátené litánie o všetkých svätých pred sv. omšou na Bielu sobotu a na vigíliu turíčnu, keď sa sväti krstná voda. (Podrobnejšie viď v stati Litánie.)

4. SPEV A ORGAN. Najvýraznejšou oslavnou modlitbou je kostolný spev, veľa ráz sprevádzaný organom alebo inými hudobnými nástrojmi. Kto zbožne spieva, dva razy sa modlí. Tak kráľ Dávid k úcte Božej sám skladal a spieval krásne piesne — žalmy za sprievodu hudby na harfe a ustanovil 4000 levítov, aby vykonávali chrámový spev a hudbu. V prvotnej Cirkvi na rozdiel od synagogy hudba sa nepoužívala, ale bol zavedený len jednohlasný spev, ktorému dal presné pravidlá pápež sv. Gregor Veľký, po ktorom sa vlastný cirkevný spev aj volá: *gregoriánskym spevom.* Napr. všetky spevy kňaza pri sv. omši. Gregoriánskym nápevom

spieva aj chór niektoré časti sv. omše, ako Glória, Krédo a pod. Pri tomto je prípustný aj viachlasný moderný spev latinských textov; ten sa volá *figurálnym spevom*. Spievanie ľubovolných ľudových piesní sa volá *ľudovým spevom*. Tak figurálny ako aj ľudový spev pre väčšie povzbudenie a na rozhojnenie pobožnosti sprevádza sa dnes už hudbou — organom. Organ je výslovne cirkevným hudobným nástrojom, ktorý vznikol v kostole. Prvé organy vznikly už v V. storočí; V VIII. stor. sa organy rozšírily u Anglosasov a v X. stor. už ich maly všetky katedrálne a kláštorné kostoly. Pri sprevádzaní kostolného spevu organom, hudba nesmie prenikať nad spev. Popri organe možno používať aj iné hudobné nástroje, v kostole však neslobodno hrať dychovými nástrojmi. Dychová hudba môže hrať len na procesiách. V kostoloch grécko-katolíckych organov niet. Predpisy o bohoslužobnej hudbe upravil Pp. Pius X. v okružnom liste: „Motu proprio" r. 1903.

9. Latinská reč a liturgické knihy.

Bohoslužba vyžaduje zvláštnu posvätnú, tzv. *liturgickú reč*. Pri službách Božích užívame zvláštne sviatočné rúcho, miesto, čas a tak je odôvodnené a slušné, že sa nepoužíva reči každodennej, ale zvláštnej. A tak Cirkev sv. pri sv. omši a pri obradoch používa reč latinskú. Činí tak z rozličných príčin. Latinská reč je rečou *prvých kresťanov*, a preto najvernejšie poučuje o tom, čo tí verili. Je rečou *mŕtvou*, t. j. nie je vystavená rozličným zmenám, ktorým sú podrobené živé reči, takže mnohým slovám živej reči ľudia po čase nevedia pôvodný smysel a význam. A čo je povedané v mŕtvej reči, to ostane bez zmeny a toho istého smyslu na večné časy. Tým sa najľahšie udržuje čistota kresťanskej viery. Latinskou rečou udržujeme a hlásame *jednotnosť kresťanov katolíkov* pod vedením pápeža, lebo kde bol Peter, tam je pápež, kde je pápež, tam je Cirkev, kde je Cirkev, tam je Kristus. Latinskou rečou udržuje sa *jednotnosť bohoslužieb* na celom svete, čím sa upevňuje jednota Cirkvi. Kdekoľvek si na svete pri latinskej omši, cítiš sa doma v kostole. Latinskou rečou udržuje sa *dôstojnosť sv. omše*, ktorá nie je obetou ľudí, ale obetou Ježiša Krista za ľudí. Sv. omša je predovšetkým oslavou Boha a len potom povznesením veriacich. Veriaci však celkom voľne modlia sa v rodnej reči. Ba niektoré obrady, veľká časť pobožnosti, kázne a čítanie sv. Písma deje sa v rodnej reči. A keď aj veriaci nerozumejú nahlas odbavovaným modlitbám a spevom omše a iných obradov, ľahko sa o tom môžu poučiť, ba v doslovnom preklade liturgických omšových modlitieb môžu kňaza v slúžení omše sledovať. Nato

slúži preklad liturgickej omše, ktorú nájdeš aj v tejto knižke.

Keby Cirkev aj povolila živú národnú reč pri sv. omši, veľa by sa tým nezískalo, lebo kňaz mnohé modlitby hovorí potichu, ba celkom pošepky. Ba akému posmechu a zneucteniu by sme vystavili sv. omšu, keby kňaz mal slúžiť sv. omšu v inej živej reči, než rodnej, ktorú dobre nevie, nesprávne by vyslovoval slová, čo by vzbudzovalo smiech a opovrhnutie. Na omšu, slúženú v národnej reči, veriaci inej národnosti nešli by pre národnú nevraživosť. Omša je však jedna a pre všetky národy. Napokon napr. východná sv. omša, ktorá sa slúži viacerými spôsobmi a rečami, predsa je jednotná v tom, že tými rečami sa už dnes tak nehovorí. Pozrime sa na inovercov, ktorí odvrhli sv. omšu vraj pre latinčinu, aby mohli bohoslužby konať v národnej reči. Kvôli národnosti opovrhli Kristovou obetou. Sv. omšu nemajú. Ale ani svojej reči sa nepridržiavajú pri bohoslužbách.

Cirkev pri vykonávaní bohoslužieb, okrem obetovania chleba a vína, ich premenenia na telo a krv Kristovu a prijímania tela a krvi Kristovej, modlí sa a spieva. Na to používa bohoslužobné knihy, a to *Misál*, čiže omšovú knihu, podľa ktorej kňaz každodenne slúži sv. omšu. Misál je latinský a pre celú Cirkev jednotný. Je však preložený do národných rečí. *Rituál* čiže obradná kniha, je kniha, v ktorej sú modlitby a predpisy pri vysluhovaní sv. sviatostí a svätenín. Mnohé časti Rituálu sú už v národnej reči. Jednotlivé kraje majú svoj Rituál. Slovensko má svoj tiež. — *Pontifikál* je kniha, ktorá obsahuje modlitby a predpisy pri vykonávaní sv. úkonov pre biskupov a iných infulovaných prelátov. — *Direktorium* (od slova dirigere), riadidlo, je cirkevný kalendár pre kňazov, v ktorom je určené, akú omšu treba na každý deň slúžiť a aký breviár odbaviť. — *Breviár* je modlitebná kniha pre kňazov na každý deň, z ktorej kňaz odbavuje popoludňajšie vešpery a iné cirk. hodinky. — *Evanjeliár* — perikopár je kniha, ktorá obsahuje úryvky sv. evanjelia a epištol na každú nedeľu a sviatok roku, ktoré kňaz číta ľudu v národnej reči z kazateľnice alebo pred kázňou vôbec. — *Praeorátor* — modlitebník je zas kniha, ktorá obsahuje všetky modlitby, ktoré sa kňaz modlieva v národnej reči s veriacimi pri bohoslužbách. — *Kancionál* je cirkevný spevník, v ktorom sú piesne a predpisy pre organistov a kantorov.

10. Liturgické rúcha.

Apoštolovia a ich nástupcovia spočiatku slúžievali bohoslužby v každodennom rúchu. Sv. Hieronym však spomína, že v IV. stor. už bolo všeobecne známe liturgické rúcho, ktoré sa pravdepodobne vyvinulo zo starých rímskych ob-

čianskych oblekov. Už svetskí úradníci pri slávnostnom vykonávaní svojej moci obliekajú si mimoriadne slávnostné rúcha. I v Starom zákone kňazi obsluhujúci Archu úmluvy, mali zvláštne kňazské rúcha. Keďže teda katolícky kňaz stojí ako prostredník medzi Bohom a ľuďmi je slušné, aby sa obliekol do slávnostného rúcha bohoslužobného a tak sa priblížil k najvyššiemu Pánovi a Kráľovi. Bohoslužobné rúcha síce prešly zmenou, ale neriadia sa módou, a preto ich strih je už od dávnych rokov ten istý. Rozoznávame a) liturgické rúcha omšové a b) mimoomšové. K prvým patria:

1. HUMERALE — NÁKRČNÍK. Je to štvorhranná, krížikom ozdobená šatka so stužkami, z bieleho plátna. Označuje šatku, ktorou kati zaviazali Kristu P. oči a udierajúc Ho po tvári, pýtali sa Ho: Kto ťa udrel. Za starodávna zahaľovali si ňou kňazi hlavu, aby neboli rušení pri sv. omši. Dnes si ňou kňaz zahaľuje hrdlo, ktoré je sídlom hlasu a plecia, ktoré sú oporou proti diablovi, pri čom sa modlí: *„Posaď, Pane, na moju hlavu prilbicu spasenia, aby som víťazne premohol diabolské pokušenia.“*

2. ALBA. Biely odev z plátna, siaha až po päty, vznikla z rímskej tuniky; znázorňuje biele rúcho, do ktorého dal Herodes obliecť P. Ježiša a poslal Ho zpäť k Pilátovi. Je tiež odznakom nevinnosti a čistoty kňaza, ktorý sa pri obliekaní alby modlí: *„Odej ma, Pane, bielym rúchom a očisť moje srdce, aby som očistený krvou Baránka bol hodný požívať večné radosti.“*

3. CINGULUM, t. j. biely pás, povrázok, na koncoch so strapcami, ktorým si kňaz podpáše albu, aby sa mu po zemi nevliekla. Označuje povrazy, ktorými poviazali Krista v Getsemanskej záhrade, a korbáče, ktorými Krista bičovali. Znamená kajúcnosť a pripomína čistotu tela kňazovi, ktorý sa pri uväzovaní cingula modlí: *„Opáš ma, Pane, pásom čistoty a udus vo mne všetok oheň chlipnosti, aby vo mne ostala čnosť zdržanlivosti a čistoty.“*

4. MANIPULUS — NÁRUČNÍK, je to úzky pásik, označený krížikami, z látky a farby omšového rúcha; kňaz si ho navlieka na ľavú ruku. Voľakedy to bola biela plátená šatka na utretie slz i potu. Označuje povrazy, ktorými sviazali kati ruky Spasiteľove. Je tiež odznakom namáhavej kňazskej práce na poli duševnom, preto sa kňaz pri obliekaní tohto rúcha modlí: „Kiež *si zaslúžim, Pane, nosiť manipul plaču a bolesti, aby som s plesaním dostal odmenu za prácu.“*

5. ŠTÓLA je dlhý pás, označený troma krížikmi, kňaz si ho kladie okolo krku, na prsiach si ju krížom preloží a cingulom podopne. Je odznakom kňazskej hodnosti a moci, označuje jarmo Kristovo, čiže ťažkosti a trápenia kňazského úradu, o ktorom však

Kristus povedal: „Jarmo moje je sladké a bremeno moje je ľahké." Značí aj posväcujúcu milosť, ktorou má byť kňaz naplnený, keď sa chystá k sv. omši. Preto sa modlí: *„Navráť mi, Pane, rúcho nesmrteľnosti, ktoré som stratil hriechom prvého rodiča; a hoci nehodný pristupujem k Tvojmu svätému tajomstvu, kiež si predsa zaslúžim večnú radosť."* Štóla v prenesenom smysle znamená aj kríž, ktorý P. Ježiš niesol na Kalváriu. Slovom „štóla" označujú sa aj dôchodky, ktoré sú veriaci povinní dávať svojmu kňazovi, ktorý oltáru slúži, teda z oltára, čiže z darov veriacich aj žije.

6. KAZULA všeobecne zvaná *ornát.* Je to vrchné omšové rúcho zhotovené z hodvábu a na zadnej časti ozdobené riadnym alebo vidlicovým krížom. Podoba ornátu nebola vždy taká ako dnes. Kedysi bol ornát taký dlhý, že zakryl kňaza od krku až po päty. Rukávov nemal, preto si ho kňaz musel po oboch stranách a na lakte nahrňovať a pri pozdvihovaní miništrant podolok ornátu zadržal dohora, aby kňaz mohol voľne rukami dvíhať. Podržanie ornátu miništrantmi cez pozdvihovanie zachovalo sa až podnes. Ako je ornát najkrajším rúchom, ktorý zdobí kňaza pri oltári, tak aj kňaz má sa vždy ozdobovať najkrajšou čnosťou — láskou, ktorá sa prejavuje najmä v znášaní krížov. Preto kňaz obliekajúc si ornát, modlí sa: *„Pane, ktorý si povedal: Jarmo moje je sladké a bremeno moje je ľahké, daj, aby som toto rúcho mohol tak niesť, žeby som bol hodný Tvojej milosti."* Napokon predstavuje ornát ten plášť, ktorým vojaci na posmech zahalili Spasiteľa v Pilátovom dvore, keď ho tŕním korunovali. — Kríž na ornáte nás upozorňuje, že kňaz v tomto rúchu slúži sv. omšu, obetu kríža.

7. BIRET čiže kvadrát, je štvorhranný klobúčik s troma alebo štyrmi výbežkami. K sv. omši je predpísaný s troma výbežkami. Biret je farby čiernej, u kanonikov a biskupov je však farby fialovej, u kardinálov červenej, u pápeža bielej. Biret používa kňaz pri mnohých úkonoch. Biret predstavuje tŕňovú korunu Kristovu. — Ostatné rúcha používajú sa mimo sv. omše.

8. SUPERPELÍCIA — ROCHETA. Superpelícia je krátka košeľa, siaha až po kolená, má krátke široké rukávy; môže byť aj bez rukávov. Vznikla skrátením alby. Kňaz ju používa pri všetkých mimoomšových úkonoch. — Namiesto superpelície sa dnes vo väčšine prípadov používa *rocheta,* ktorá je dlhšia, ozdobnejšia, sú na nej najmä čipky a má dlhé úzke rukávy.

9. PLUVIÁL (z latinského pluvia — dážď) je široký plášť, bez rukávov; na prsiach sa zapína kovovou sponou. Týmto plášťom sa zakrýval kňaz pri procesiách, ak pršalo. Na zakrytie hlavy bola na ňom prišitá kapucňa. Bol farby čiernej. Okolo r. 1000 pluviál sa stal bohoslužobným rúchom.

Zhotovuje sa z hodvábu farby omšového rúcha, vpredu s bohato vyšívaným okrajom, vzadu s polookruhlým a bohato zdobeným štítom, ktorý povstal zo spomínanej kapucne. Užíva sa pri slávnostných liturgických úkonoch mimo omše, najmä pri procesiách a vešperách. Pluviál nás upamätúva na milosrdenstvo a nekonečnú lásku, ktorou Spasiteľ objal všetkých, i hriešnikov a nepriateľov, keď povedal: „Koľko ráz chcel som vás shromaždiť tak, ako sliepka shromažďuje svoje kuriatka pod svoje krídla."

10. VÉLUM je dlhé, obdĺžnikové rúcho — závoj, ktorý kňaz berie na plecia a zahaľuje si ním ruky, keď chytá monštranciu alebo cibórium so Sviatosťou Oltárnou, chcejúc dať ľudu požehnanie. Vélum sa zhotovuje z hodvábu a je vždy farby bielej.

11. DALMATIKA — TUNICELLA. Dalmatika je rúcho podobné ornátu, s tým rozdielom, že má široké rukávy, je ináč zdobená a pod pazuchami sa sväzuje. Je farby a látky omšového rúcha. Oblieka si ju diakon namiesto ornátu, keď asistuje pri slávnostnej sv. omši. Subdiakon si však oblieka tunicellu, ktorá je taká ako dalmatika, len má dlhé a úzke rukávy. Dalmatika pochádza z občianskeho rúcha z Dalmácie. V IX. stor. stala sa bohoslužobným rúchom diakonov. Keď biskup slúži slávnostnú sv. omšu. oblieka si pod ornát tunicellu a dalmatiku. Dalmatika znamená radosť kresťanov, keď sa slúži slávnostná sv. omša.

Biskupi pri slávnostných omšiach okrem riadnych omšových šiat obliekajú si tzv. pontifikálie, biskupské ozdoby: topánky, rukavice, prsteň. náprsný kríž, infulu, berlu a gremiál-zásteru; tieto odznaky používajú aj infulovaní preláti. — Podrobne viď pri posviacke biskupa.

12. OBLEKY MINIŠTRANTOV. Miništranti, kostolníci a speváci, ak nie sú klerikmi, pri posluhovaní pri oltári a pri iných liturgických úkonoch majú byť oblečení do čierneho talára a rochety. Miništrantské šaty sú však upravené podľa krajových cirkevných zvykov. Všeobecne je to kamža so širokým golierom farby omšového rúcha a k tomu malá biela superpelícia.

11. Farba liturgických rúch.

Na počiatku kresťanstva sa všeobecne používaly bohoslužobné rúcha bielej farby. Neskoršie používali ľubovoľné farby, o ktorých Cirkev nevydala do stredoveku predpisy. Pápež Pius V., 1566—72 predpísal 5 liturgických farieb, a to *bielu, červenú, zelenú, fialovú a čiernu.*

BIELA FARBA je v prírode farbou svetla; vzhľadom na naše poznanie vyobrazuje du-

ševné osvietenie, svetlo viery a jasnosť pravdy pritom i hĺbku tajomstiev Kristovho učenia; vzhľadom na našu slobodnú vôľu predstavuje čistotu srdca, nevinnosť a svätosť; vzhľadom na náš cit zobrazuje radosť, šťastie a večné blahoslavenstvo. Preto sv. Cirkev používa liturgického rúcha bielej farby na sviatok najsv. Trojice, na sviatky Pána, Panny Márie, anjelov, sv. vyznavačov, panien, na sviatky všetkých Svätých, ktorí neboli mučeníkmi, ako aj cez oktávy týchto sviatkov. Biela farba povzbudzuje nás k duševnej radosti, k túženiu po svätosti, čnosti a po večnom živote.

ČERVENÁ FARBA je v prírode farbou ohňa a krvi, je odznakom lásky a mučeníctva. Cirkev sv. ju používa na Turíce, keď Duch Sv. v podobe ohnivých jazykov sostúpil na apoštolov; na sviatky sv. Kríža, na ktorom bola vyliata predrahá krv Ježišova a na sviatky apoštolov i sv. mučeníkov, ktorí za Krista krv vyliali. Červená farba nás napomína, aby sme v sebe rozduchovali oheň Božej lásky a ani najväčšími mukami nedali sa odlúčiť od lásky Kristovej.

FARBA ZELENÁ je farbou jari, pučiacich stromov, sviatočným odevom prírody. Je znamením nádeje v Boha ale i každodenného života plného zápasov. Cirkev používa túto farbu cez nedele po Troch Kráľoch až do Deviatnikovej nedele a cez nedele od Turíc až po Advent, ak na nedeľu nepadne nejaký významnejší sviatok alebo oktáva. Povzbudzuje nás, aby sme v bojoch života všetku dôveru skladali v Boha a požehnanie Božie očakávali skrze Ježiša Krista.

FARBA FIALOVÁ je v prírode priechodom z tmavej farby do jasnej; znamená obrátenie hriešnika k Bohu; toho podkladom je skromnosť voňavej fialky, viera, skrúšenosť a pokánie. Cirkev používa fialovú farbu v čase adventnom, veľkopôstnom, na vigíliové, kantrové a krížové dni. Je farbou pokánia.

FARBA ČIERNA je v prírode farbou noci a nedostatku svetla: označuje temnú smrť a jej následok, t. j. smútok. Preto ju Cirkev používa na Veľký piatok, pri sv. omšiach za zomrelých a pri pohreboch. Napomína náš, aby sme pamätali na zomrelých a posledné veci, t. j. aby sme mali vždy pred očami svoju smrť, súd a večnosť.

Okrem týchto farieb sa v liturgii používa farba *zlatá, strieborná, ružová a nebosvetlá.* Farbu zlatú možno použiť namiesto farby bielej, červenej a elenej. *Farbu striebornú* možno použiť namiesto farby bielej. *Farba ružová* sa používa len na III. nedeľu adventnú, Gaudete zvanú a na IV. nedeľu pôstnu, Laetare zvanú. Touto farbou sa označuje duševná radosť nad tým, že nás Spasiteľ utrpením z pekla vykúpil, ako aj radosť nad obrátením každého hriešnika. Je upomienkou, či sme si vykonali adventnú a veľkonočnú sv. spoveď. — *Farba nebosvetlá*

je povolená v niektorých krajinách na sviatok Nepoškvr. počatia P. Márie a pri votívnych — súkromných mariánskych omšiach. Zakázaná je farba belasá a žltá.

12. Liturgické nádoby a predmety.

1. OMŠOVÝ KALICH. V ňom sa premieňa víno na krv Ježišovu. Z úcty k najsv. Sviatosti Cirkev predpisuje, aby omšový kalich bol zo zlata, alebo pozlátený; čaša však musí byť aspoň zo striebra. V prvých časoch kresťanstva boly kalichy aj z dreva, zo skla alebo kameňa. 2. *Paténa.* Zlatá mištička, zo striebra a pozlátená, na ktorej kňaz obetuje hostiu a na ňu berie sv. hostiu po premenení. Kalich a paténu posviaca biskup. Keď sa kalich poškodí, použije sa na iné ciele, alebo ho zneuctia, odpredajú, stráca posvätenie a nemôže sa ním slúžiť sv. omša dovtedy, kým sa znovu neposvätí. Kalich a paténu môžu mimo sv. omše chytať osoby, ktorým je sverená starostlivosť o ne. — Od patény rozoznávame *patinu,* tiež pozlátený tanierik, ktorý sa používa pri sv. prijímaní veriacich, aby Božie telo alebo omrvinky z neho nepadly na zem.

3. PURIFIKATORIUM — UTIERÁČIK je malá šatôčka, ktorou si kňaz po druhom opláknutí kalicha utrie prsty i kalich.

4. PALLA. Voľakedy prikrývali veľkou šatkou kalich, aby cez sv. omšu do neho nič nepadlo. Bolo to nepraktické; ľahko sa mohol kalich prevrhnúť a najsv. krv vyliať. Preto túto pokrývku zmenšili takže je dlhá a široká asi 15 centimetrov. Palla sa zhotovuje z bieleho ľanového plátna s tvrdou podložkou, aby sa ňou ľahko mohol kalich prikryť.

5. KALICHOVÉ VÉLUM. Keď kňaz nesie kalich k oltáru, má ho zahalený kalichovým závojom, ktorý je zhotovený z látky a farby omšového rúcha.

6. BURZA, kapsička z látky omšového rúcha, do nej sa kladie biely obrúsok z ľanového plátna, zvaný

7. KORPORÁL. Tento obrúsok prestiera kňaz na oltár pod kalich a hostiu, aby sa ani len omrvinka sv. hostie alebo kvapka vína nezneuctila. Preto kňaz po sv. prijímaní shŕňa paténou omrvinky z korporálu a dáva ich do kalicha. Omšový kalich predstavuje hrob, v ktorom bol Kristus uložený, korporál však plachty, do ktorých bol Kristus zavinutý. — Purifikatorium, pallu a korporál, keďže sa bezprostredne stretajú so sv. hostiou a sv. krvou, musí po upotrebení čím najskôr vyprať sám kňaz a vodu vyliať na také miesto, kade sa nechodí, žeby sa takto bezpečne vyhlo akémukoľvek

zneucteniu sv. spôsobov tela a krvi Pánovej.

8. KONVIČKY, TANIERIK, UTERÁČIK. Víno a vodu k sv. omši prinesú miništranti v malých sklenených konvičkách na malom *tanieriku*, ktorý sa používa aj pri umývaní rúk po obetovaní. Na utretie rúk sa používa osobitný *uteráčik*.

9. CIBORIUM je väčší kalich s kovovou prikrývkou, opatrenou krížikom. V tomto kalichu sa uschovávajú sv. hostie pre prijímanie veriacich. Musí byť tiež aspoň pozlátený. Ciborium sa tiež prikrýva závojom, zvaným *ciboriové vélum* alebo *kepienok*, ktorý je z bieleho hodvábu a je skvostne vyšívaný.

10. KADIDLO — THURIBULUM. Na okiadzanie Sviatosti Oltárnej alebo požehnávaných vecí používa sa nádoba visiaca na retiazke s pohyblivým vrchnákom, ktorý sa volá *kadidlo*. Tymián sa uschováva v *navikule, čiže lodičke*, pretože sa táto nádoba podobá loďke. Tymián sa do kadidla nakladá obyčajnou lyžičkou.

11. MONŠTRANCIA sviatostnica je skvostná nádoba podobná slncu s lúčami, v ktorej sa nosí prevelebná Sviatosť na procesiách alebo sa vystavuje na oltárny trón k verejnej poklone. Sviatosť oltárna, čiže veľká sv. hostia spočíva v monštrancii na malej nádobke podoby polmesiaca, zvanej *lunula*. Staršie monštrancie boly podoby vežičkovitej. Sv. hostia, určená na slávnostné vystavenie, uschováva sa v malej nádobke zvanej *kustódia*, kým sa nevloží do monštrancie.

12. BALDACHÝN. Keď kňaz nesie Sviatosť Oltárnu v monštrancii pri verejných sprievodoch, nesú nad ňou nádhernú striežku, ktorá sa volá *baldachýn, či nebesá*, ktoré sú zhotovené z bieleho hodvábu a sú bohato zlatom vyšívané.

13. CENGÁČ. Pri sv. omši používa sa dvoch cengáčov. Jeden je na stene pri sakristii; ním sa dáva znamenie, že sa už začína sv. omša alebo iné obrady. Druhý malý, ručný cengáč je na stupňoch oltára; miništrant ním dáva znamenie o čiastkach sv. omše, ako najmä výzvu k poklone Sviatosti Oltárnej.

14. SVÄTENICA — KROPÁČ. Pri obradoch, najmä pri sväteniach často kňaz kropí svätenou vodou, ktorá je odlišná od krstnej vody. Táto voda sa drží v *svätenici*. Na kropenie sa používa hysopová rastlina alebo nejaký zelený konárik, všeobecne však kovový *kropáč*.

15. LAVAKRUM. Je to malá, obyčajne sklenená nádobka s vrchnáčikom a v nej je čistá voda, uložená pri bohostánku. Tu si kňaz oplákne prsty, keď dáva sv. prijímanie okrem sv. omše, aby zachránil prípadné omrvinky pozostalé na prstoch.

13. Oltár a jeho súčiastky.

1. OLTÁR — RELIKVIE. Skoro všetky bohoslužobné obrady konajú sa v chráme. Katolícky chrám je najvznešenejšie miesto na svete, lebo je skutočným zvláštnym príbytkom samého Boha v Oltárnej sviatosti. Hlavnou časťou chrámu je sanktuár-svätyňa, v ktorom je umiestený hlavný oltár tak, aby veriaci mohli sledovať, čo sa na ňom deje. Je vyvýšený a vystupuje sa k nemu po stupňoch. Prvým oltárom bol drevený stôl, pri ktorom Spasiteľ, konajúc poslednú večeru, ustanovil najsv. obetu. Preto v prvých kresťanských časoch oltárom bol vždy drevený stôl, ktorý však v dobách prenasledovania v katakombách nahradili náhrobným kameňom mučeníkov. Dnes je oltár buď murovaný z kameňa, na vrchu prikrytý jednou kamennou doskou — oltárnym kameňom, alebo je z dreva, ale do vrchnej oltárnej dosky musí byť vložený oltárny kameň, ktorý je taký veľký, aby sa v ňom zmestila hostia a kalich. V oltárnom kameni sú zamurované relikvie — *sv. pozostatky aspoň dvoch mučeníkov*, ktoré tam vloží sám biskup, keď posviaca kameň. Bez tohto kameňa neslobodno na oltári slúžiť sv. omšu. Oltárny kameň je vlastne oltár v malom a predstavuje samého Krista, o ktorom sv. Pavol hovorí: „A tá skala bol Kristus." (I. Kor 10, 4.) Sv. relikvie v oltárnom kameni povzbudzujú nás, aby sme ďakovali nebeskému Otcovi, že Cirkev neprežíva také krvavé prenasledovania, ako voľakedy; aby sme si podľa príkladu tých svätých pravú vieru vážili i nad každodenný život.

2. OLTÁRNE PLACHTY. Podľa starej kresťanskej obyčaje je prikrýva sa oltár *troma ľanovými plachtami;* tretia-vrchná splýva po stranách oltára až k stupňom. Prednú časť oltára možno zakryť ozdobnou zásterou, ktorá sa volá *antipendium.* Bielymi plachtami chce Cirkev sv naznačiť vznešenosť sv. obety; tri plachty predpisuje z prezieravosti, aby sa sv. krv, ak by sa azda vyliala, vsiakla len do plachát a neprešla až k oltárnej doske. Oltárne plachty naznačujú aj to plátno, do ktorého bol zabalený P. Ježiš, keď ho sňali s kríža a pochovali. Antipendium nie je predpísané, slúži na ozdobu a k vyzdvihnutiu sv. miesta.

3. KRÍŽ. Vprostred oltára je umiestený *oltárny kríž,* ktorý nás upamätúva, že sa na oltári nekrvavým spôsobom obnovuje tá istá obeta, ktorú na kríži bol vykonal vo svojej krvi náš Vykupiteľ; tento kríž posilňuje nás k zachovaniu živej viery, pevnej nádeje a činnej lásky.

4. SVIEČKY. Po oboch stranách oltárneho kríža horia sviečky. Pri tichej sv. omši 2, pri spievanej 4, pri slávnostnej 6, pri biskupskej 7, pri vystavení Sviatosti Oltárnej 12 a

pri 40 hodinovej poklone horí 20 sviečok. Sviečky musia byť voskové a nie stearínové alebo lojové. Tieto sviečky nesmú sa nahradiť plynovými lampami alebo elektrickými žiarovkami. Ani oltárne obrazy a sochy neslobodno okrášľovať elektrickými žiarovkami. Horiaca svieca naznačuje Bohočloveka Ježiša Krista: vosk je človečenstvo, plameň jeho Božstvo. Horiace oltárne voskové sviece zobrazujú duševné vlastnosti kresťana. Plamienok, ktorý sviečku spaľuje, vždy tiahne hore. Tak aj kresťan, akokoľvek by bol životným súžením prenasledovaný a ponižovaný, má modlitbou vznášať svoju dušu k výšinám, aby jeho mysel a vôľa prebývala u Boha na nebesiach. Svetlo sviečky slúži na česť a slávu Božiu pri bohoslužbách a k tomu má smerovať aj celý náš život. Ako včeličky s veľkou usilovnosťou preletujúc s kveta na kvet, nasbieraly vosku, z ktorého je oltárna svieca, tak aj život kresťana má byť bohumilou a príjemnou obetou a nepretržitou sbierkou dobrých skutkov. Zažaté sviečky pripomínajú nám slová Kristove: „Tak nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.“ Mt 5, 16.

5. TABERNÁKULUM — svätostánok — bohostánok je najsvätejším miestom oltára, do ktorého má prístup len kňaz, lebo tam sa uchováva najsv. Sviatosť. Svätostánok je malá skrinka vprostred hlavného oltára, zvnútra obtiahnutá hodvábom a zlatom, od ktorej kľúčik opatruje sám kňaz. Od dávnych čias kresťanstva v smysle slov Izaiáša proroka: „Od východu až na západ bude obetovaná môjmu menu obeta čistá“ stavali chrámy smerom od východu na západ a tak aj svätostánok bol vždy umiesťovaný vo svätyni buď vo stene, alebo na hl. oltári na znamenie, že Kristus sa narodil vo východnej zemi a že s nebies nám priniesol svetlo pravej viery.

Pri vystavení Sviatosti Oltárnej pripravuje sa na oltári *skvostný trón* s baldachýnom, hodný Kráľa večnej slávy, ktorý sa však po skončení poklony má s oltára odložiť.

6. VEČNÁ LAMPA. Pred hlavným oltárom (niekde i bočným), na ktorom je uschovaná Sviatosť Oltárna, vo dne v noci horí večné svetlo, na znamenie, že tam skutočne prebýva pravý a živý Boh, Ježiš Kristus pod spôsobom chleba, pravé svetlo sveta, ktoré osvecuje každého človeka. Horiaca lampa nás teda upozorňuje, aby sme si pred oltárom pokľakli aspoň na jedno koleno. — Vo večnej lampe má horieť rastlinný olej; len v ťažkých časoch dovoľuje sv. Otec páliť aj iné oleje alebo elektrické svetlo.

7. OLTÁRNY OBRAZ. Na hlavnom oltári je vždy obraz, predstavujúci niektorý článok viery, buď príbeh zo sv. Písma, buď niektorého svätého, k úcte ktorého je zasvätený oltár i celý kostol. Aj bočné oltáre majú svoje oltárne obra-

zy, ktoré bez dovolenia sv. Stolice neslobodno meniť. Oltárne obrazy povzbudzujú nás k dokonalejšiemu životu.

8. STUPNE, ktoré vedú k oltáru, nielenže umožňujú veriacim lepší pohľad na obetujúceho kňaza, ale naznačujú aj vznešenosť oltára, stotožňujú oltár s Golgotou, kopcom pri Jeruzaleme, a upozorňujú kresťana, že k Bohu sa môže priblížiť len po stupňoch čností.

9. KÁNONOVÉ TABUĽKY — MISÁLOVÝ STOJAN — KREDENC. Počas sv. omše sú na oltári položené tri tabuľky, na ktorých sú napísané niektoré omšové modlitby, a to na prostrednej je Glória, Krédo, modlitby pri obetovaní a hlavné modlitby obetovania; na ľavej sú modlitby pri umývaní rúk a na pravej je posledné evanjelium, čiže začiatok evanjelia sv. Jána. — Misál sa kladie na oltári na misálový stojan, ktorý má byť prikrytý ozdobným obrúskom takej farby, v akej je sv. omšá. Stojan je predpísaný len jeden, ako aj má byť len jeden vankúšik; doposiaľ sa ich užívalo viac. — Pri oltári stojí malý pomocný stolík, zvaný kredenc, na ktorý sa kladú omšové ampolny a pri slávnostnej omši aj kalich, sviečky a iné potrebné predmety.

10. KVETY — KOBERCE. Oltáre možno ozdobiť kvetami, vloženými do skvostných váz. Medzi svietniky možno vložiť i kvety s črepníkami, tie však majú byť vložené do ozdobných črepníkov. Ozdobovať oltáre možno len živými kvetami, nikdy nie papierovými. Kvety neslobodno klásť na tabernákulum. Keď je sv. omša v čiernom a vo fialovom, kvety sa majú s oltára odložiť. — Oltárne stupne môžu byť prikryté kobercami, ktoré však majú byť súladné s oltárom a nesmú byť na nich vtkané obrazy svätých alebo biblické deje. Také koberce možno zavesiť len na stenu

11. INÉ PREDMETY. Pri podávaní sv. prijímania veriacim používa sa malá *pozlátená mištička — patina,* ktorú drží miništrant alebo sám prijímajúci pod bradou, aby ani najmenšia omrvinka najsv. Sviatosti nespadla na zem. — Pri bohostánku je položená *malá nádobka* s čistou vodou, v ktorej si kňaz oplákne prsty, keď dáva sv. prijímanie mimo sv. omše. — *Primerané je postaviť* k bohostánku dvoch *klaňajúcich sa anjelov.* — Vo veľkých chrámoch býva postavené pri hlavnom oltári kreslo - stolica - katedra, pri ktorom biskup odbavuje čiastku sv. omše. Pre ostatných kňazov je sedadlo na epištolovej strane.

12. KRESŤANSKÉ ODZNAKY. Najznámejšími kresťanskými odznakmi sú: 1. latinský kríž podlhovastý, 2. grécky kríž rovnoramenný, 3. ležiaci kríž sv. Ondreja, 4. INRI nápis na kríži = Ježiš Nazaretský kráľ židovský, 5. IHS = Jesus hominum salvator — Ježiš ľudí Spasiteľ, 6. $\alpha\Omega$ = alfa a omega, t. j. prvá a posledná litera gréckej abe-

cedy, upomínajúce nás na slová Kristove: Ja som začiatok a koniec, 7. ☧ = prvé dve grécke litery (Ch-r) slova Christus, 8. ryba, všetky litery gréckeho prekladu tohto slova *Ichthýs* sú začiatočnými písmenami gréckych mien *Ježiš Kristus Syn Boží Spasiteľ*. 9. pelikán, vták, ktorý, vraj, aj svojou krvou kŕmi svoje mláďatá, označuje Krista, ktorý nás kŕmi svojím telom a krvou, 10. baránok, lebo sv. Ján Krstiteľ nazval P. Ježiša Baránkom Božím, čo predpovedal prorok Izaiáš, že Mesiáš bude vedený na zabitie ako baránok, ktorý ako ovca neotvorí svoje ústa pred tými, ktorí ho križujú; baránkova zástava znamená víťazstvo Kristovo nad smrťou a diablom.

14. Vyobrazenie troch Božských osôb.

Hoci Boha ani v jednej podstate ani v troch Božských osobách telesnými očami vidieť nemôžeme, lebo nemá telo, je on čistý duch, predsa Cirkev znázorňuje nám tri Božské osoby niektorými obrazmi. — *Otca nebeského* predstavuje nám ako veľaváženého starca, nad oblakmi, so zemeguľou v ruke, vôkol hlavy s trojhrannou žiarou, niekedy sediaceho na tróne, s panovníckym žezlom v pravici, ako so zaľúbením hľadí na svoje tvory. Týmto vyobrazením značí sa večnosť, všemohúcnosť, trojičnosť, velebnosť a láskavosť Božia. *Oko Božie* oslnené trojhrannou žiarou upamätúva nás na Božiu vševedúcosť, vševládnosť a prozreteľnosť. *Ruka, vyčnievajúca z temného oblaku,* znázorňuje silu a moc, štedrotu a dobrotu a trestajúcu pravicu svrchovaného, neviditeľného Boha. — *Syna Božieho, Ježiša Krista* predstavuje nám Cirkev v rozličných podobách podľa vyprávania sv. Písma. Zobrazovanie druhej Božskej osoby je najčastejšie a najľahšie, lebo Syn Boží sa vtelil do podoby človeka, ktorého ľudstvo videlo na zemi vlastnými očami. Najčastejšie obrazy Pána Ježiša sú: *milostivé Jezuliatko* v jasliach, v náručí blahoslavenej Panny Márie, čím sa naznačuje nesmierne milosrdenstvo druhej Božskej osoby, ktorá zahaliac svoju velebu vtelila sa do podoby človeka. Najstaršie vyobrazovanie Pána Ježiša je *Dobrý pastier,* ktorý berie na ramená stratenú, ale zase nájdenú ovečku a donáša ju na ramenách k ostatnému stádu, čím sa naznačuje, že duša každého hriešnika je drahá Spasiteľovi. Dojímavý je obraz hlbokého pohanenia Kristovho, zvaný: *Ajhľa človek,* ktorý zobrazuje Krista, keď ho ubičovaného, strýzneného, s tŕňovou korunou na hlave, odetého do posmešného šarlátového plášťa, namiesto kráľovskej berly s potupnou trstinou v pravej ruke vyviedol Pilát pred krvilačných Židov a povedal: „Ajhľa človek!“ Tým sa splnily slová žalmu 21, 7: „Ja som ako červík, a nie človek; po-

tupa ľudí, vyvrheľ obce." Najvýraznejším a pre kresťanov najdrahším obrazom je *Kristus, visiaci na kríži, čiže kríž,* buď sám alebo uprostred dvoch ukrižovaných lotrov, často s obrazmi bolestnej Matky a verného učeníka Jána pod krížom, čo nám živo pripomína ohavnosť hriechu, ktorá Najnevinnejšieho priviedla k ukrutným mukám a prebolestnej smrti. Kríž nám predstavuje nedostihnuteľnú lásku Otca nebeského, ktorý vlastného Syna vydal pre naše spasenie; a predstavuje i lásku a vykupiteľské dielo Syna Božieho, ktorý seba obetoval, aby sme dosiahli večný život. S krížom sa stretáme na každom kroku nášho života. Latinské pomenovanie kríža je *krux,* alebo *krucifix.* — Neobyčajne milým obrazom Pána Ježiša je obraz Božského Srdca ovinutého tŕňovou korunou, prebodnuté, plápolajúce ohňom, v plameňoch ktorého je kríž. Takto zobrazené srdce na prsiach postavy Božského Spasiteľa znázorňuje nekonečnú lásku Kristovu k dušiam, ako to Spasiteľ zjavil sv. Margite Alacoque. Kresťanskí maliari nevynechali ani jeden dej z evanjelií, každý namaľovali pre poučenie veriacich. — *Ducha Svätého* znázorňuje nám Cirkev svätá len dvoma spôsobami: a) *v podobe holubice,* ako sa objavil Duch Svätý pri krste Pána v Jordáne; b) v podobe rozdelených ohnivých jazykov, keďže v tejto podobe sostúpil Duch Svätý na učeníkov 50. dňa po vzkriesení. Duch Svätý je duch nevinnosti, dobroty, moci, sily, múdrosti a lásky, preto najvýraznejšie Jeho zobrazenie je plameň, ktorý je čistý a čistiaci, prudký a prenikavý, osvetľujúci a horiaci. Tri Božské osoby pospolu, čiže Najsvätejšiu Trojicu zobrazujeme takto: Boh Otec v podobe vážneho starca, ako bolo opísané, vyššie Boh Syn v podobe človeka s piatimi ranami na tele a s veľkým krížom v ruke a nad nimi sa vznáša Boh Duch Svätý v podobe holubice.

16. Stavba sv. omše.

Zovnútorná:	Vnútorná:

I. Úvod.

Zovnútorná	Vnútorná
a) Stupňová modlitba.	a) Prichádzame s túžbou a kajúcnosťou.
b) Introit — Pieseň vchodu.	b) a s myšlienkou liturg. slávnosti.

II. Prípravná omša.

1. Bohoslužba modlitby.

a) Modlitba poníženosti — Kyrie.	a) Prosíme o zmilovanie.
b) Modlitba radosti — Gloria.	b) Radujeme sa oslave Boha.
c) Modlitba liturg. oslavy dňa — Kolekta.	c) Prosíme milosť z liturg. oslavy dňa.

2 Bohoslužba náuky.

a) Lekcia s graduálom.	a) Počúvame náuku: z úst apoštolov,
b) Munda kor a evanjelium.	b) z úst Pána Ježiša,
c) Kázeň a vyznanie viery.	c) z úst Cirkvi.

III. Obetná omša.

1. Obetná príprava.

a) Pieseň obetovania — Ofertorium.	a) Dávame Bohu ľudské dary: chlieb a víno,
b) Obetné prednesenie darov a obetná modlitba — Sekréta.	b) ktoré kňaz a spolu i seba obetuje, a my zase seba.

2 Obetný úkon.

a) Prefácia — Sanctus.	a) Vyznávame Božiu velebnosť
b) Spomienka na Cirkev bojujúcu a oslávenú (I.)	b) ktorej svätí sú už účastní
c) Premenenie.	c) Boh premieňa ústami kňaza dary ľudské na Božské.
d) Spomienka na vykupiteľské dielo Kristovo.	d) Kristus obetuje seba i nás Otcovi, ktorému my zas obetujeme Krista i seba.
e) Spomienka na Cirkev trpiacu a víťaznú (II).	e) Kristus do slávy vošiel cez utrpenie, ktorým sa i my premeníme v podobnosť Kristovu.

3. Obetná hostina.

a) Pater noster.
b) Agnus Dei a prijímanie.
c) Pieseň prijímania a postkomúnia.

a) Prosba za všetky dary.
b) Prijímame Božské dary a s Kristom sa spájame.
c) Vďačnosť naša vyviera zo srdca.

IV. Záver.

a) Ite missa est.
b) Požehnanie.
c) Posledné evanjelium.

a) Odchádzame s Kristom.
b) Nesieme si Jeho požehnanie.
c) Chceme žiť s Ním a v Ňom na zemi i vo večnosti.

Pokropenie ľudu sv. vodou.

Asperges me — Vidi akvam.

Vo väčších chrámoch, najmä farských a biskupských, v nedeľu pred veľkou sv. omšou kropí kňaz svätenou vodou oltár, seba a veriacich. Táto svätenina vznikla zo starokresťanského zvyku. Pred rímskymi chrámami stála totiž nádoba s vodou, v ktorej si veriaci umývali ruky, lebo pri sv. prijímaní dostávali Božie telo na dlaň. Pozostatkom týchto nádob sú dnešné sväteničky pri kostolných dverách. Cirkev sv. touto sväteninou vyprosuje nám čistotu srdca, akou máme byť prítomní pri najsvätejšej obete. Pripomína nám tiež sv. krst, ktorý sa v prvej dobe kresťanstva udeľoval včas ráno na veľkonočnú a turíčnu nedeľu; ich obnovením je každá nedeľa. Preto vo veľkonočnú a turíčnu sobotu kňaz krstnou vodou, ktorú práve posvätil, pokropí veriacich.

Kňaz je oblečený v pluviáli farby omšového rúcha; začne antifónu „Asperges me“, ktorú spieva ďalej chór, kým on kropí veriacich alebo od oltára alebo idúc dolu kostolom.

Vo veľkonočnom čase, t. j. od Veľkonočnej nedele až po Trojičnú nedeľu, mieto antifóny „Asperges me“ spieva sa „Vidi aquam...“ Táto antifóna pripomína nám zjavenie Ezechielovi prorokovi (47, 2), ktorý videl nový chrám a nové bohoslužby namiesto starozákonných. Z pravého boku chrámu vytekal oživujúci prameň, ktorý nám predstavuje sv. krst a pripomína, že z boku Spasiteľovho po jeho smrti vyšla krv a voda, čím boly naznačené sv. sviatosti (najmä krst a Sviatosť Oltárna), ktorými nám Spasiteľ rozdáva milosti, získané vykúpením. — Hysop je bylina, ktorou kropili.

Cez rok.

Asperges me, Domine, hyssopó, et mundábor: lavábis me et super nívem dealbábor.

Pokrop ma, Pane, hysopom a budem čistý: umy ma a budem belší ako sneh.

Ps. 50, 3.: Mizerére mei, Deus, sekundum magnam mizerikordiam tuam.

Ž. 50, 3.: Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa svojho veľkého milosrdenstva.

* Glória Patri, et Fílió, et Spiritui Sanktó. — Sikut erat in princípió, et nunk, et semper, et in sékula sékulórum. Amen.

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému.

Asperges me... atď.

Pokrop ma,... atď.

Vo veľkonočnom čase.

Vidi akvam — egredientem dé templó, a latere dextró, alleluja: et omnés, ad kvós pervénit akva ista, salví sunt, et dícent: alleluja, alleluja.

Videl som vodu vytekať z chrámu, s pravej strany, alleluja: a všetci, ku ktorým táto voda došla, sú spasení a hovoria: alleluja, alleluja.

Ps. 117, 1.: Konfitémini Dominó, kvóniam bónus, kvóniam in sékulum mizerikordia ejus.

Ž. 117, 1.: Chváľte Pána, lebo je dobrý, lebo na veky trvá Jeho milosrdenstvo.

Glória Patri, et Fílió et Spíritui Sanktó. — Sikut erat in princípió, et nunk, et semper, et in sékula sékulórum. Amen.

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému.

Vídi akvam... atď.

Videl som vodu... atď.

Veršované slovenské Asperges me a Vídi akvam viď medzi piesňami č. 484.

Kňaz: Ostende nóbis, Domine, mizerikordiam tuam (alleluja).

Preukáž nám, Pane, svoje milosrdenstvo (aleluja).

---

* Na Smrtnú a Kvetnú nedeľu sa vynecháva verš: „Gloria Patri — Sláva Otcu."

Speváci: Et salutáre tuum da nóbis. — A daj nám svoje spasenie (aleluja).

K.: Domine, exaudi oraciónem meam. — Pane, vyslyš modlitbu moju.

S.: Et klamor meus ad te véniat. — A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

K.: Dominus vóbiskum. — Pán s vami.

S.: Et kum spiritú tuó. — I s duchom tvojím.

Orémus — Modlime sa: Vyslyš nás, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože. Pošli nám s neba svojho svätého anjela, aby starostlive strážil a pozornou bedlivosťou ochraňoval všetkých prebývajúcich v tomto príbytku. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Kým sa kňaz oblieka do omšového rúcha, ty sa modli niektorú z modlitieb pred sv. omšou.

Liturgická omša.

(Podľa misála.)

Sú to modlitby, ktoré sa kňaz modlí, keď slúži sv. omšu. Menlivé čiastky, t. j. introit, kolekta, graduále, ofertórium, sekréta, postkomúnia a komúnia vzaté sú zo sviatku Najsv. Trojice. Keď sa chceš spolu s kňazom modliť celú omšu, modli sa nasledovné a pozoruj, čo kňaz robí, ale spomínané menlivé čiastky si zmeň z liturgických omší v cirkevnom roku. Lekcie a evanjeliá si doplň zo sv. Písma, podľa označenia tamže.

1. Stupňové modlitby.

Kňaz, oblečený do omšového rúcha pristúpi k oltáru, kalich položí na oltár, otvorí misál (omšovú knihu), sostúpi pred oltárne stupne, pokľakne, prežehná sa a striedavo sa modlí s miništrantmi:

Kňaz: In nomine † Patris, et Fílií, et Spiritús Sankti. Amen. — V mene † Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Kňaz: Introíbó ad altáre Dei. — Pristupujem k oltáru Božiemu.

Min.: Ad Deum, kví létifikat juventútem meam. — K Bohu, ktorý ma potešuje od mladosti.

Žalm 42.*

K.: Judika me, Deus, et discerne kauzam meam de gente non sankta: ab homine iníkvo, et dolózó erue me.

Súď ma, ó Bože, a zastaň sa ma pred bezbožnými ľuďmi a osloboď ma od zlého a podvodného človeka.

M.: Kvia tu es Deus, fortitúdó mea; kváre me repulisti, et kváre tristis incédó, dum affligit me inimíkus?

Veď Ty si, Bože, moja sila; prečo ma odháňaš a prečo chodím smutný, keď ma sužuje nepriateľ?

K.: Emitte lúcem tuam, et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanktum tuum, et in tabernákula tua.

Sošli svoje svetlo a svoju pravdu a tie ma zavedú a odprevadia na Tvoj svätý vrch a do Tvojich stánkov.

M.: Et introíbó ad altáre Dei: ad Deum, kví létifikat juventútem meam.

A pristúpim k Božiemu oltáru; k Bohu, ktorý ma potešuje od mladosti.

K.: Konfitébor tibi in cithara, Deus, Deus meus: kváre tristis es, anima mea, et kváre konturbas me?

Na harfe Ťa budem chváliť, ó Bože, Bože môj! Prečo teda smútiš duša moja a prečo ma trápiš?

M.: Spéra in Deó, kvóniam adhuk konfitébor illi; salutáre vultús mei, et Deus meus.

Dúfaj v Boha, ešte ho budem chváliť; veď on je môj Spasiteľ, môj Boh.

K.: Glória Patri, et Fílió, et Spiritui Sanktó.

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému.

M.: Sikut erat in princípió, et nunk, et semper, et in sékula sékulórum. Amen.

Tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

K.: Introíbó ad altáre Dei.

Pristupujem k Božiemu oltáru.

M.: Ad Deum, kví létifikat juventútem meam.

K Bohu, ktorý ma potešuje od mladosti.

K.: Adjutórium † nostrum in nomine Domini.

Pomoc naša † v mene Pána.

M.: Kví fécit célum et terram.

Ktorý stvoril nebo i zem.

---

* Žalm 42 sa vynecháva pri sv. omšiach slúžených v čiernom a pri sv. omšiach od Smrtnej nedele do Veľkej noci, slúžených vo fialovom rúchu.

Kňaz hlboko sklonený vyznáva svoju hriešnosť:

K.: Konfiteor... omnibus Sanktís, et vóbis, frátrés: kvia... omnés Sanktós, et vós, frátrés, oráre pro me ad Dominum Deum nostrum.

Vyznávam sa... všetkým svätým, i vám, bratia, že som ...všetkých svätých, i vás, bratia, modlite sa za mňa k Pánu Bohu nášmu.

M.: Mizereátur tui omnipotens Deus, et dimissís pekkátís tuís, perdúkat te ad vítam éternam.

Nech sa zmiluje nad tebou všemohúci Boh a nech ťa po odpustení hriechov vovedie do života večného.

K.: Amen.

Amen.

Teraz miništrant hlboko sklonený v mene veriacich vyznáva hriešnosť:

M.: Konfíteor Deó omnipotenti, beáté Marié, semper Virgini, beátó Michaeli Archangeló, beátó Joanni Baptisté sanktís apostolís Petró et Pauló, omnibus Sanktís, et tibi, Pater, kvia pekkávi nimis kogitacióne, verbó et opere: mea kulpa, mea kulpa, mea maxima kulpa. Ídeó prékor beátam Mariam semper Virginem, beátum Michaelem Archangelum, beátum Joannem Baptistam, sanktós apostolós Petrum et Paulum, omnés Sanktós, et te, Pater, oráre pro me ad Dominum Deum nostrum.

Vyznávam všemohúcemu Bohu, blahoslavenej Márii, vždy Panne, blahoslavenému Michalovi archanjelovi, blahoslavenému Jánovi Krstiteľovi, svätým apoštolom Petrovi a Pavlovi, všetkým svätým a tebe otče, že som zhrešil myšlienkami, slovami i skutkami. Moja vina, moja vina, moja preveľká vina! Preto prosím blahoslavenú Máriu, vždy Pannu, blahoslaveného Michala archanjela, blahoslaveného Jána Krstiteľa, svätých apoštolov Petra a Pavla, všetkých svätých a teba otče, modli sa za mňa k Pánu Bohu nášmu.

K.: Mizereátur vestri omnipotens Deus, et dimissís pekkátís vestrís, perdúkat vós ad vítam éternam.

Nech sa zmiluje nad vami všemohúci Boh a nech vás po odpustení hriechov vovedie do života večného.

M.: Amen.

Amen.

Miništranti zdvihnú sklonenú hlavu a všetci sa prežehnajú:

K.: Indulgenciam, absolucionem, et remissiónem pekka-

Zmilovanie, rozhrešenie a odpustenie našich hriechov

tórum nostrórum tribuat nóbis omnipotens et mizerikors Dominus.

M.: Amen.

nech nám udelí všemohúci a milosrdný Pán.

Amen.

Trochu naklonení:

K.: Deus, tu konversus vivifikábis nós.

M.: Et plebs tua létabitur in te.

K.: Ostende nobis, Domine, mizerikordiam tuam.

M.: Et salutáre tuum da nóbis.

K.: Domine, exaudi oraciónem meam.

M.: Et klamor meus ad te véniat.

K.: Dominus vobiskum.

M.: Et kum spiritú tuó.

Obráť sa k nám, Bože, a oživ nás.

A ľud Tvoj radovať sa bude v Tebe.

Ukáž nám, Pane, milosrdenstvo svoje.

A daj nám spasenie svoje.

Pane, vyslyš modlitbu moju.

A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Pán s vami.

I s duchom tvojím.

Kňaz, vystupujúc k oltáru, sa modlí:

Orémus — Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, odním od nás naše neprávosti, aby sme s čistou mysľou vchádzali do svätyne svätých. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Prosíme Ťa, Pane, pre zásluhy Tvojich svätých, ktorých ostatky sú tu, a všetkých svätých, ráč mi odpustiť všetky moje hriechy. Amen.

Medzitým pobozká oltár.

Pri slávnostnej sv. omši kňaz pookadí teraz oltár; týmto slávnostným úkonom pripravuje — posviaca sa oltár pre najsv. obetu. Diakon podáva kňazovi kadidlo a tymián a hovorí: *Požehnajte velebný otče!* a pobozká mu ruku. Kňaz vezme lyžičku, tri razy naloží tymiánu do kadidla, a pri tom hovorí: ***Nech ťa požehná ten, na slávu ktorého budeš spálený. Amen!*** Potom prežehnaním požehná kadidlo. Kadidlo prevezme a idúc napravo i naľavo okiadza oltár. Zatým okadí diakon i samého kňaza. Pri sv. omši za zomrelých okiadzanie oltára vystáva. Biskupi a preláti po okadení oltára idú k štallumu — k veľkňazskej stolici a tam pokračujú v slúžení sv. omše až do obetovania.

2. Introitus — Pieseň vchodu.

Mení sa podľa sviatkov. Kňaz ho číta na epištolovej strane. Prvá časť introitu až po žalm sa vždy opakuje.

Požehnaná buď svätá Trojica a nerozdielna Jednota. Oslavujme ju, lebo nám preukázala svoje milosrdenstvo. — Pane Bože náš, aké je obdivuhodné tvoje meno na celej zemi. (Ž 8, 2.) — Sláva Otcu... — Požehnaná buď...

3. Kyrie.

K.: Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
M.: Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
K.: Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
M.: Christe eleison.	Kriste, zmiluj sa nad nami.
K.: Christe eleison.	Kriste, zmiluj sa nad nami.
M.: Christe eleison.	Kriste, zmiluj sa nad nami.
K.: Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
M.: Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
K.: Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.

4. Gloria — Slávospev.

Vystáva vždy vo sv. omšiach v čiernej a fialovej farbe. Niekedy aj pri ostatných farbách.

Gloria in excelsis Deó — Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Chválime Ťa Dobrorečíme Ti. Klaniame sa Ti. Oslavujeme Ťa. Vďaky Ti vzdávame pre veľkú slávu Tvoju, Pane Bože, Kráľu nebeský, Bože Otče všemohúci! Pane, Jednorodený Synu, Ježišu Kriste, Pane Bože, Baránku Boží, Synu Otca, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami. Ktorý snímaš hriechy sveta, prijmi našu pokornú prosbu. Ktorý sedíš na pravici Otca, zmiluj sa nad nami. Lebo len Ty si Svätý. Len Ty si Pán. Len Ty si Najvyšší, Ježišu Kriste, s Duchom Svätým † v sláve Boha Otca. Amen.

Pri posledných slovách sa kňaz prežehná, pobozká oltár a obrátiac sa k veriacim, pozdraví ich:

Kňaz: Dominus vobiskum.	Pán s vami.
(**Biskup:** Pax vóbis.)	(Pokoj vám.)
Min.: Et cum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

5. Kolekta — Súhrnná modlitba.

Mení sa podľa sviatkov. Na väčšie sviatky je len jedna. Inokedy sa pridávajú dve-tri zo spomienkových modlitieb (viď po liturg. omši) alebo modlitby k svätým, ktorých pamiatka sa slávi v ten deň.

Orémus — Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý si dal svojim služobníkom, aby vo vyznávaní pravej viery poznávali slávu večnej Trojice a v sile velebnosti klaňali sa Jednote; prosíme, nech nás pevnosť tejto viery vždy chráni od každého zlého. Skrze Pána nášho Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

6. Epištola — lekcia.

Mení sa podľa sviatkov. Na niektoré kántrové a pôstne dni býva ich aj viac, ale ešte pred kolektami. Pri slávnostnej omši spieva lekciu subdiakon. Pri obyčajnej spievanej omši môže ju spievať klerik.

Čítanie z listu sv. Pavla apoštola k Rimanom; 11, v. 33—36.: Ó, hĺbka bohatstva a múdrosti a vedomosti Božej! Aké nevyspytateľné sú jeho súdy a nepochopiteľné jeho cesty! Veď ktože poznal myseľ Pánovu a ktože Mu bol radcom? Alebo kto dal (Bohu) prv, aby On musel (človeku) vracať? Lebo z Neho a skrze Neho a pre Neho je všetko. Jemu nech je sláva na veky. Amen.

Min.: Deó gráciás — Bohu vďaky.

V poslednej vete je vyjadrená slovom „z Neho" všemohúcnosť Boha Otca, slovom „skrze Neho" múdrosť Boha Syna a slovom „v Ňom" láska Ducha Svätého.

7. Graduále — stupňová pieseň.

Mení sa podľa sviatkov. Kňaz sa ju modlí potichu, chór spieva. Spomeň si, čo si počul čítať pred kázňou a obdivuj veľkosť Božiu.

Požehnaný si, Pane, ktorý zrakom prenikáš priepasti a sídliš nad Cherubínmi. Požehnaný si, Pane, nad nebeskou oblohou a chvályhodný na veky. — Aleluja, aleluja. Požehnaný a chválený buď, Pane, Bože otcov našich na veky. Aleluja. (Dn 3, 55—6.)

8. Príprava na evanjelium.

Kňaz ide doprostred oltára a tu sa hlboko sklonený modlí; druhá časť tejto modlitby sa vynecháva pri sv. omšiach za zomrelých.

Očisť srdce moje a ústa moje, všemohúci Bože, ktorý si ústa Izaiáša proroka žeravým uhlím očistil. Tak ma premilosrdne ráč očistiť, aby som dôstojne mohol zvestovať Tvoje sv. evanjelium. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Pane, daj mi požehnanie! — Pán nech je v mojom srdci a na mojich perách, aby som dôstojne a primerane hlásal Tvoje evanjelium. Amen.

9. Evanjelium.

Mení sa podľa sviatkov. Číta sa na evanjeliovej strane, vždy stojačky.

Kňaz: Dominus vobiskum.	Pán s vami.
Min.: Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Kňaz označí krížikom knihu, svoje čelo, ústa a prsia, prežehná sa tzv. malým krížom.

Kňaz: Sekvencia † sankti evangélií sekundum Matheum.	Nasleduje čiastka svätého evanjelia podľa Matúša.
Min.: Glória tibi Domine.	Sláva Tebe, Pane.

Kňaz: Za onoho času riekol Ježiš svojim učeníkom: Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Preto iďte, učte všetky národy. Krstite ich v mene Otca i Syna i Du-

cha Svätého. Učte ich zachovávať všetko, čo som vám ja prikazoval. Hľa, ja budem stále s vami po všetky dni až do skončenia sveta.

Min.: Laus tibi, Christe. | Chvála Tebe, Kriste.

Kňaz: (pobozkajúc misál) Evanjeliovými slovami nech sa zničia naše prečiny.

Ak nemáš text evanjelia pre ten deň, rozpamätaj sa na to, čo si počul pred kázňou a rozjímaj o tom.

Pri slávnostnej omši najprv kňaz potichu prečíta evanjelium, nepobozká však misál. Tu veriaci ešte sedia. Potom diakon prinesie kňazovi kadidlo, aby do neho naložil tymiánu, ako pri kadení oltára. Vezme si misál a kľačiac na stupňoch modlí sa prvú časť modlitby: *Očisť moje srdce...;* kľakne si pred kňaza a prosí od neho požehnanie: *„Požehnaj ma, Pane!“* Kňaz ho žehná slovami: *„Pán nech je v tvojom srdci...“* Diakon sostúpi do sanktuára, okadí misál, odspieva evanjelium a okadí kňaza, ktorému najskôr subdiakon zaniesol pobozkať misál.

Pri sv. omšiach za mŕtvych kňaz-diakon neprosí požehnanie, misál neokadí, nepobozká, ani nehovorí: Evanjeliovými slovami...

10. Krédo — Verím.

Kňaz vráti sa doprostred oltára, v polkruhu pozdvihne ruky, hovorí vyznanie viery, ktorého začiatočné slová pri spievanej omši zaspieva. Krédo v robotné dni veľmi často vystáva.

Krédo in únum Deum — Verím v jedného Boha, Otca všemohúceho, stvoriteľa neba i zeme, všetkého viditeľného a neviditeľného. A v jedného Pána, Ježiša Krista, jednorodeného Syna Božieho. Z Otca zrodeného pred všetkými vekmi. Boha z Boha, svetlo zo svetla, pravého Boha z Boha pravého. Zrodeného, nie stvoreného, spoločnej podstaty s Otcom: skrze neho všetky veci sú stvorené. On pre nás ľudí a pre našu spásu sostúpil s nebies. A ľudské telo vzal* od Ducha Svätého z Márie Panny a človekom sa stal. Aj ukrižovaný bol pre nás; pod pontským Pilátom bol mučený a pochovaný. A tretieho dňa vstal zmŕtvych podľa Písem. A vstúpil na nebesia, sedí na pravici Otca. A zasa príde v sláve súdiť živých i mŕtvych, Jeho panstvu nebude konca. Verím v Ducha Svätého,

* Tu sa pokľakne.

Pána živototvorného. On z Otca i Syna pochádza. Jemu s Otcom i Synom spolu sa vzdáva poklona a sláva; ktorý hovoril skrze prorokov. Verím v jednu, svätú, všeobecnú a apoštolskú Cirkev. Vyznávam jeden krst k odpusteniu hriechov. A očakávam vzkriesenie mŕtvych. A život † budúceho veku. Amen.*

11. Ofertórium I. — Pieseň obetovania.

Mení sa podľa sviatkov. — Kňaz po Kréde pobozká oltár a obrátiac sa k veriacim, pozdraví ich.

Kňaz: Dominus vobiskum.	Pán s vami.
Min.: Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Orémus — Modlime sa: Požehnaný buď Boh Otec, jednorodený Syn Boží a Duch Svätý, lebo nám preukázal svoje milosrdenstvo. (Tob 12, 6.)

12. Obláció — Obetovanie darov.

Miništrant zacengá, kňaz odkryje kalich, pozdvihne paténu — mištičku s hostiou a obetujúc ju, hovorí:

Prijmi, Svätý Otče, všemohúci večný Bože, túto nepoškvrnenú hostiu, ktorú ja, nehodný Tvoj sluha, obetujem Tebe, svojmu živému a pravému Bohu, za všetky svoje nesčíselné hriechy, urážky a nedbalosti a za všetkých okolostojacich, ale aj za všetkých veriacich kresťanov, živých i mŕtvych, aby mne aj im bola na spasenie pre život večný. Amen.

Kňaz ide na epištolovú stranu, naleje do kalicha vína a niekoľko kvapiek vody, ktorú najskôr požehná a pritom sa modlí:

Bože, ktorý si podivne utvoril a ešte podivnejšie obnovil dôstojnosť ľudskej prírody, dal nám skrze tajomstvo tejto vody a tohto vína účasť na Božstve toho, ktorý ráčil byť účastný na našom človečenstve: Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

* Prežehnáme sa.

Kňaz vráti sa doprostred oltára, pozdvihnúc a obetujúc kalich s vínom hovorí:

Obetujeme Ti, Pane, kalich spasenia a prosíme Tvoju dobrotu, nech sa vznáša ako ľúbezná vôňa pred tvár Tvojej velebnosti za spasenie naše a celého sveta. Amen.

Kňaz s uklonenou hlavou a sopätými rukami obetuje seba, hovoriac:

Prijmi nás, Pane, v duchu pokorných a v duši skrúšených. Tak nech sa koná obeta naša dnes pred Tebou, aby sa Tebe, Pane Bože, páčila.

Kňaz prosí o posvätenie obetných darov, ktoré súčasne žehná:

Príď, Posvätiteľu, všemohúci večný Bože, a požehnaj † túto obetu svätému menu Tvojmu pripravenú.

13. Pri slávnostnej sv. omši

sa okiadzajú obetné dary a oltár. Kňaz, keď nakladá tymiánu do kadidla a ho žehná, sa modlí:

Na orodovanie blahoslaveného Michala archanjela, stojaceho na pravom boku zápalného oltára a všetkých svojich vyvolených nech ráči Pán toto kadidlo požehnať † a ako milú vôňu prijať. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Okiadza hostiu a kalich:

Vôňa tohto † Tebou požehnaného kadidla † nech dôjde † k Tebe, Pane, a nech sostúpi na nás milosrdenstvo Tvoje.

Okiadza oltár:

Ž 140, 2—4.: Nech sa vznáša moja modlitba k Tebe, Pane, ako dym kadidla a dvíhanie mojich rúk ako večerná obeta. Postav, Pane, stráž pred moje ústa a pevnú bránu pred môj jazyk, aby sa srdce neschyľovalo ku zlému a k vyhováraniu hriechov.

Kadidlo oddáva diakonovi:

Nech Pán zapáli v nás oheň svojej lásky a plameň večného milovania. Amen.

Diakon okadí kňaza, subdiakona ako aj iných prítomných biskupov, kanoníkov a kňazov. Kadidlo prevezme klerik-thurifer, nosič kadidla, okadí diakona, ostatných členov asistencie a veriacich.

14. Umývanie rúk

deje sa na epištolovej strane a pri tom sa kňaz modlí 6—12 verš z 25. žalmu:

Umývam si ruky s nevinnými, a tak obchádzam Tvoj oltár, Pane, aby som počul hlas chvály a vyprával o všetkých Tvojich divoch. — Pane, milujem okrasu Tvojho domu, a to miesto, kde prebýva Tvoja sláva. — Nezatracuj, Pane, s bezbožníkmi moju dušu a s krvižíznivými mužmi môj život. — Na ich rukách sú nešľachetnosti; ich pravica je plná úplatkov. — Ja však chodím vo svojej nevinnosti: vykúp ma a zmiluj sa nado mnou. Moja noha stojí na pevnej ceste; v shromaždeniach Ťa chcem oslavovať, Pane! — Sláva Otcu...

Pri sv. omši za zomrelých „Sláva Otcu" sa vynecháva.

15. Obetná modlitba k Najsv. Trojici.

Kňaz sa ju modlí sklonený uprostred oltára.

Svätá Trojica, prijmi túto obetu, ktorú Ti prinášame na pamiatku umučenia, vzkriesenia a nanebovstúpenia Ježiša Krista, Pána nášho; ku cti blahoslavenej Márie, vždy Panny, blahoslaveného Jána Krstiteľa, svätých apoštolov Petra a Pavla, ku cti týchto (tu pobozká oltár) a všetkých svätých. Nech im táto obeta slúži ku cti, nám zas ku spaseniu a nech za nás orodujú v nebi tí, ktorých pamiatku slávime na zemi. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

16. Výzva ku vzájomnej modlitbe.

Kňaz pobozká oltár, obráti sa k veriacim a vyzve ich k vzájomnej modlitbe:

Kňaz: Oráte frátrés... — Modlite sa, bratia, aby moja a vaša obeta bola milá Bohu Otcu všemohúcemu.

Miništrant: Nech Pán prijme obetu z tvojich rúk na česť a slávu svojho mena, ako aj na úžitok nám a celej svojej svätej Cirkvi.

Kňaz: Amen!

17. Sekréta — Tichá modlitba.

Mení sa podľa sviatkov. Na väčšie sviatky je len jedna, inokedy sa pridávajú ešte dve-tri zo spomienkových modlitieb, alebo jedna k svätému, ktorého deň sa slávi. Kňaz sa ju modlí vždy ticho.

Prosíme Ťa, Pane, Bože náš, pre vzývanie svätého mena Tvojho, posväť tieto obetované dary a učiň nás skrze ne svojou večnou obetou. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

18. — Prefácia — Predrečenie.

Mení sa podľa sviatkov a svätých časov. Cez obyčajné nedele sa spieva nasledovná prefácia, totiž o Najsv. Trojici. — Zakončenie poslednej sekréty kňaz hovorí nahlas alebo spieva; tá je aj začiatkom prefácie:

Kňaz: Per omnia sékula sékulórum.	Po všetky veky vekov.
Min.: Amen!	Amen.
K.: Dominus vobiskum.	Pán s vami.
M.: Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.
K.: Sursum korda!	Hore srdcia!
M.: Habémus ad Dominum.	Pozdvihli sme ich k Pánovi.
K.: Gráciás agámus Dominó Deó nostró.	Vďaky vzdávajme Pánu Bohu nášmu.
M.: Dignum et justum est.	Tak sa sluší a patrí.

Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože. Ty si so Synom svojím jednorodeným a s Duchom Svätým jeden Boh, jeden Pán. A to nie ako jedna osoba, ale ako jeden v podstate však v troch osobách. A tak čo na základe Tvojho zjavenia veríme o Tvojej sláve, to isté veríme bez rozdielu o Tvojom Synovi a o Duchu Svätom. Preto, keď vyznávame pravé a večné Božstvo, klaniame sa i vlastnosti v osobách, i jednote v podstate, ale aj rovnosti vo velebnej sláve. Túto slávu chvália anjeli i archanjeli, cherubi a serafi, a neprestajne, každý deň spievajú, jedným hlasom plesajú:

19. Sanktus — Svätý.

Kňaz složí ruky, skloní hlavu a tento nebeský chválospev hovorí len potichu, aby ho mohli spievať všetci veriaci s nebešťanmi. Ku koncu sa kňaz i prežehná. Preto miništrant 3 razy cengá.

Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov. Plné sú nebesia i zem slávy Tvojej. Hosana na výsostiach. Požehnaný †, ktorý prichádza v mene Pánovom. Hosana na výsostiach.

Kánon — Obetné pravidlo.

Kánonové modlitby sú vždy tie isté vo všetkých sv. omšiach, len v tretej modlitbe „Komunikantés" je malá zmena na 5 veľkých sviatkov. Kňaz odbavuje Kánon vždy potichu. Kde je v osnove krížik, tam kňaz žehná hostiu a kalich.

20. Te igitur — Spomienka na Cirkev.

Na začiatku je kňaz hlboko sklonený a pri slove — „žiadame" pobozká oltár.

Teba, teda, najmilostivejší Otče, skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho, ponížene prosíme a žiadame: Prijmi a požehnaj † tieto dary, † tieto služby, † tieto sväté nepoškvrnené obety, ktoré Tebe obetujeme predovšetkým za Tvoju svätú katolícku Cirkev; dožič jej pokoja; ochraňuj, sjednocuj a spravuj ju na celom svete, spolu aj so služobníkom Tvojím, pápežom naším N. a s biskupom naším N. a so všetkými pravovernými vyznavačmi katolíckej i apoštolskej viery.

21. Memento — Spomienka na živých.

Pri písmenách N. N. kňaz složí ruky, myslí na tých, za ktorých slúži sv. omšu, i na iných podľa svojej vôle. — Učiň to aj ty.

Spomni si, Pane, na svojich služobníkov a na svoje služobnice NN. I na všetkých okolostojacich, ktorých viera Ti je známa a poznáš ich zbožnosť, za ktorých Ti obetujeme, alebo ktorí Tebe obetujú túto obetu chvály za seba i za všetkých svojich, za vykúpenie svojich duší, za nádej spasenia a svojho neporušenia a Tebe, Bohu večnému, živému i pravému, podávajú svoje dary.

22. Komunikantés — Spomienka na svätých.

Vo svätom spoločenstve ctíme si najmä pamiatku slávnej vždy Panny Márie, Rodičky Boha a Pána nášho Ježiša Krista; — ako aj blahoslavených apoštolov a mučeníkov Tvojich, Petra a Pavla, Ondreja, Jakuba, Jána, Tomáša, Jakuba, Filipa, Bartolomeja, Matúša, Šimona a Tadeja; Lína, Kléta, Klimenta, Sixta, Kornélia, Cypriána, Laurinca, Chrysogona, Jána a Pavla, Kozmu a Damiána a všetkých svätých Tvojich. Skrze ich zásluhy a orodovanie dovoľ, Bože, aby nás vo všetkom posilňovala Tvoja ochrana a pomoc. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

23. Hank igitur — Prijmi túto obetu.

Kňaz drží vystreté ruky nad obetnými darmi.

Prosíme Ťa, Pane, prijmi teda milostive túto obetu služby našej i celej rodiny Tvojej. Spravuj naše dni v pokoji Tvojom, a rozkáž nás uchovať od večného zatratenia a pripočítať nás medzi vyvolených Tvojich. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

24. Kvam oblaciónem — Požehnaj túto obetu.

Kňaz 5 ráz žehná chlieb a víno; miništrant cengá, na znamenie, že sa už blíži najsvätejší okamih:

Ty, ó, Bože, prosíme, ráč túto obetu vo všetkom požehnanou, † zasvätenou, potvrdenou, † rozumnou a príjemnou učiniť, aby sa nám stala † telom a krvou † premilého Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista.

25. Kví prídie — Premenenie chleba.

Kňaz berie do rúk hostiu a modliac sa ďalej, žehná ju:

Ktorý v predvečer svojho umučenia vzal chlieb do svojich svätých a ctihodných rúk, pozdvihol oči k nebesiam, k Tebe Bohu, Otcovi svojmu všemohúcemu, vďaky Ti vzdávajúc, požehnal, lámal a dával učeníkom svojim,

hovoriac: Vezmite a jedzte z tohto všetci: *Toto je moje telo.*

Kňaz pokľakne pred Spasiteľom, ktorý sa skrýva v Hostii. Keď kňaz Hostiu pozdvihuje, i ty v poníženosti klaňaj sa svojmu Bohu v tomto nesmiernom zázračnom tajomstve, volajúc „Pán môj a Boh môj", (odpustky 7 rokov — týždenne raz plnomocné). Ak môžeš, pozri sa na pozdvihovanú sv. Hostiu Površ nekonečnú lásku Boha, Spasiteľa nášho, ktorý na zadosťučinenie za naše hriechy priniesol na dreve kríža smiernu krvavú obetu, ktorú teraz obnovuje nekrvavo pri sv. omšovej obete. Nie je kresťanom, kto na hlas miništrantského cengáča nepokľakne a nevolá so stotníkom: „Opravdu syn Boží je tento", a neklania sa mu!

26 Simili modo — Premenenie vína.

Kňaz berie do rúk kalich, modlí sa a žehná ho:

Podobným spôsobom, keď už boli povečerali, vzal aj tento preslávny kalich do svojich svätých a ctihodných rúk, a zase Ti vďaky vzdávajúc, požehnal † a podával učeníkom svojim, hovoriac: „Vezmite a pite z neho všetci: *Lebo toto je kalich mojej krvi, nového a večného zákona, — tajomstvo viery. — ktorá sa vyleje za vás a za mnohých na odpustenie hriechov.* — Kedykoľvek budete toto činiť, čiňte to na moju pamiatku."

Kňaz opätovne pokľakne, pozdvihuje kalich, aby aj na teba kľačiaceho kvapla spasiteľná Krv Kristova. Zvelebuj teda Spasiteľa, ktorý na kríži Krv vylial i za teba a toto vykúpenie v sv. omši opakovať neprestáva.

27. Unde et memorés -- Spomienka na Krista.

Kňaz sa modli s rozprestrenými rukami.

Preto, Pane, spomíname si i my, služobníci Tvoji a tiež i svätý ľud Tvoj na spásonosné utrpenia tohože Krista. Syna Tvojho, Pána nášho, ako aj na jeho zmŕtvychvstanie a slávne nanebovstúpenie. Pri tom, hľa, prinášame preslávnej velebnosti Tvojej zo štedrých darov Tvojich obetu † čistú, obetu † svätú, obetu † nepoškvrnenú, svätý chlieb † večného života a kalich † ustavičného spasenia.

28. Supra kvé — Pripodobnenie obiet.

Ráč milostive láskavým okom na túto obetu pohliadnuť a dobrotive ju prijať, ako si so zaľúbením prijať ráčil dary spravodlivého svojho sluhu Ábela, obetu nášho patriarchu Abraháma, ako aj svätú obetu a nepoškvrnenú žertvu, ktorú Tebe obetoval Tvoj veľkňaz Melchizedech.

29. Suplices te — Modlitba poníženosti.

Kňaz sa ju modlí hlboko sklonený, čím je naznačená naša nehodnosť prijímať sv. dary tela a krvi Pánovej, ktoré kňaz ku koncu modlitby žehná:

Ponížene Ťa prosíme, všemohúci Bože, rozkáž toto zaniesť rukami svojho svätého anjela na Tvoj vznešený oltár, pred tvár Tvojej Božskej velebnosti, aby sme všetci, ktorí spoločne budeme prijímať z tejto oltárnej hostiny presväté † Telo a Krv † Syna Tvojho, naplnení boli milosťou a všetkým nebeským požehnaním. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

30. Memento — Spomienka na mŕtvych.

Kňaz pri písmenách N. N. trochu zastane a podľa svojej vôle spomína na mŕtvych, najmä na tých, za ktorých slúži sv. omšu. Spomni si i ty!

Spomni si, Pane, na svojich služobníkov a na svoje služobnice N N., ktorí nás so znamením viery predišli a spánkom pokoja odpočívajú.. Prosíme Ťa, Pane, udeľ týmto, i všetkým v Kristu odpočívajúcim, miesto oddychu, svetla a pokoja. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

31. Nóbis kvokve — Spojenie sa so svätými.

Pri prvých slovách kňaz udrie sa v prsia. Touto modlitbou končí sa Kánon, preto jej zakŕúčenie je slávnostné. Pri prvých troch krížikoch kňaz žehná hostiu a kalich; pri ostatných robí s hostiou 5 krížikov nad kalichom, ktorý i s hostiou trochu pozdvihne. Posledné 4 slová spieva alebo hlasno hovorí. Nimi sa už začína III. čiastka: Prijímanie.

Aj nám hriešnym služobníkom Tvojim, ktorí dúfame v preveľké milosrdenstvo Tvoje, ráč darovať nejaký podiel a spoluobcovanie s Tvojimi svätými apoštolmi a mučeníkmi: s Jánom, Štefanom, Matejom, Barnabášom, Ignácom, Alexandrom, Marcelínom, Petrom, Felicitou, Perpétuou, Agatou, Lúciou, Agnesou, Cecíliou, Anastáziou a so všetkými Tvojimi svätými. Prosíme Ťa, pripusť nás do ich spoločnosti, nie podľa našich zásluh, ale udeliac nám odpustenie. Skrze Krista, Pána nášho. — Skrze ktorého, Pane, všetky tieto vždy dobré dary tvoríš, † posväcuješ, † oživuješ, † požehnávaš a nám dávaš. — Skrze neho, † s ním † a v ňom † sa vzdáva Tebe, Bohu † Otcu všemohúcemu v jednote † Ducha Svätého všetka úcta a sláva...

Prijímanie.

Bohu sme priniesli najdokonalejšiu obetu Jeho Syna. Teraz Boh, štedrý Otec, podáva nám toho istého svojho Syna v sv. hostine za duševný pokrm. Ako úvod k tejto hostine kňaz modlí sa najvýbornejšiu modlitbu, totiž Modlitbu Pána, ktorá obsahuje všetko, za čo máme prosiť.

32. Pater noster — Otče náš.

Kňaz: Per omnia sékula sékulórum.	Po všetky veky vekov.
Min.: Amen.	Amen.

Orémus — Modlime sa: Spasiteľnými príkazmi napomínaní a božským poučením povzbudení osmeľujeme sa povedať:

Otče náš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno Tvoje, príď kráľovstvo Tvoje, buď vôľa Tvoja ako v nebi tak i na zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom

Kňaz: Et ne nós indúkas in tentációnem.	a neuvoď nás do pokušenia,
Min.: Sed libera nós a maló.	ale zbav nás od zlého.
Kňaz: Amen.	Amen.

33. Libera nós — Modlitba za pokoj duše našej.

Kňaz počas tejto modlitby vezme paténu, utrie ju, ňou sa prežehná, pobozká ju, položí na ňu sv. hostiu, ktorú rozdelí na dve polovice, z jednej odlomí čiastočku, ňou učiní nad kalichom tri krížiky a vpustí ju do kalicha:

Prosíme Ťa, Pane, zbav nás všetkého minulého, terajšieho a budúceho zlého. A na prímluvu blahoslavenej a slávnej vždy Panny Bohorodičky Márie, i blahoslavených apoštolov Tvojich, Petra a Pavla, i Ondreja a všetkých svätých udeľ nám milostive pokoja v našich časoch, aby sme boli † pomocou Tvojho milosrdenstva od hriechu vždy oslobodení a pred každým protivenstvom bezpeční. — Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh

Kňaz: Per omnia sékula sékulórum.	Po všetky veky vekov.
Min.: Amen.	Amen.
Kňaz: Pax † Domini sit † semper † vobiskum.	Pokoj † Pánov nech † je vždycky † s nami.
Min.: Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Toto smiešanie a posvätenie Tela a Krvi Pána nášho, Ježiša Krista nech nám prijímajúcim slúži k životu večnému. Amen.

34. Agnus Dei — Baránku Boží.

Kňaz sa modlí trochu naklonený, pri čom tri razy sa bije v prsia. — Pri sv. omši za zomrelých sa v prsia nebije a tiež modlitba sa mení. Viď liturg. omšu za zomrelých po sviatosti svätého pomazania.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, daj nám pokoja.

35. Modlitba za pokoj.

Táto modlitba sa vynecháva pri sv. omšiach za zomrelých. Pri slávnostnej sv. omši kňaz po tejto modlitbe dá diakonovi bozk pokoja objatím a slovami: „Pokoj s tebou", na čo mu diakon odpovie: „I s duchom tvojím". Diakon zas bozk pokoja odovzdá ostatným prisluhujúcim pri sv. omši.

Pane Ježišu Kriste, ktorý si povedal apoštolom svojim: Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nehľaď na moje hriechy, ale na vieru svojej Cirkvi. Udeľ jej podľa svojej vôle pokoja a jednoty. Ktorý žiješ a kráľuješ, Boh po všetky veky vekov. Amen.

36. Modlitby pred prijímaním.

Pane Ježišu Kriste, Synu Boha živého, ktorý si z vôle Otcovej a pôsobením Ducha Svätého svojou smrťou svet oživotvoril, osloboď ma skrze toto najsvätejšie Telo a Krv Tvoju od všetkých mojich neprávostí a od každého zlého. Učiň, aby som sa vždy pridŕžal prikázaní Tvojich, a nedovoľ, aby som sa niekedy odlúčil od Teba, ktorý s týmže Bohom Otcom a Duchom Svätým žiješ a kraľuješ, Boh na veky vekov. Amen.

Prijímanie Tela Tvojho, Pane Ježišu Kriste, ktoré ja nehodný osmeľujem sa požívať, nech mi nie je na odsúdenie a zatratenie, ale nech mi pre dobrotivosť Tvoju slúži ako účinný liek k ochrane ducha i tela. Ktorý žiješ a kráľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

37. Modlitby pri prijímaní.

Kňaz pokľakne a berie do rúk sv. hostiu:

Chlieb nebeský prijmem a budem vzývať meno Pánovo.

Kňaz bije sa tri razy v prsia, miništrant cengá:

Pane, nie som hodný, aby si vošiel pod moju strechu, ale povedz len slovo a bude uzdravená moja duša.

Kňaz si dáva požehnanie sv. hostiou:

Telo † Pána nášho Ježiša Krista nech zachová dušu moju pre život večný. Amen.

Kňaz zbožne prijme sv. hostiu, pohrúži sa do krátkeho rozjímania. Potom posbiera prípadné omrvinky s korporálu a patény a vpustí ich do kalicha, hovoriac:

Čím sa odplatím Pánovi za všetko, čo mi preukázal? Prijmem kalich spasenia a budem vzývať meno Pánovo. Chválospevom budem volať Pána a zbavím sa svojich nepriateľov.

Kňaz si dáva požehnanie kalichom a hovorí:

Krv † Pána nášho Ježiša Krista nech zachová moju dušu pre život večný. Amen.

Keď kňaz zbožne prijal sv. Krv, pristúpi miništrant a naleje mu do kalicha trochu vína na opláknutie kalicha, pri čom kňaz hovorí:

Pane, čo sme ústami prijali, to nech čistou dušou požívame a časný dar nech sa nám stane večným liekom.

Kňaz aj toto víno vypije a podržiac nad kalichom prsty, ktorými sa dotýkal sv. hostie, dá si od miništranta na ne naliať vína a vody. Pri tom hovorí:

Telo Tvoje, Pane, ktoré som prijal, a Krv, ktorú som pil, nech zotrvá v útrobách mojich, a dožič mi, aby škvrna hriechov nezostala vo mne, ktorého občerstvily čisté a sväté tajomstvá. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Kňaz vráti sa doprostred oltára, utrie si prsty, vypije obsah kalicha, kalich poutiera a prikryje vélom. Keď má kňaz v ten deň slúžiť ešte jednu omšu, nedá si miništrantovi naliať vína do tohto kalicha, ale len nad pripravenou nádobou opláknе si prsty vodou, ktorú vypije len po druhej sv. omši.

38. Komúnio — Pieseň prijímania.

Mení sa podľa sviatkov. — Miništrant prenesie omšovú knihu na epištolovú stranu. Kňaz sa modlí potichu, chór však spieva nasledovné:

Velebme Boha nebeského a oslavujme ho so všetkými tvormi, lebo nám preukázal svoje milosrdenstvo. (Tob 12, 6.)

39. Postkomúnia — Modlitba prijímania.

Mení sa podľa sviatkov. Postkomúnií je toľko, koľko bolo kolekt. Kňaz vráti sa doprostred oltára, pobozká ho a obrátiac sa k ľudu, pozdraví ho:

Kňaz: Dominus vobiskum.	Pán s vami.
Min.: Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Orémus — Modlime sa: Pane, Bože náš, prijatie tejto sviatosti a vyznávanie večnej svätej Trojice a jej nerozdielnej Jednoty nech nám je k spaseniu tela i duše. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov.

M.: Amen!

40. Ite, missa est — Omša je skončená.

Kňaz vrátiac sa doprostred oltára, pobozká ho, obráti sa k ľudu, pozdraví ho a prepustí z omše. Keď v omši nie je Glória, vtedy miesto „Ite, missa est" spieva sa „Benedikámus..." a v omši za mŕtvych „Rekvieskant..."

Kňaz: Dominus vobiskum.	Pán s vami.
Min.: Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.
Kňaz: Ite, missa est.	Choďte, omša sa skončila.

alebo:

Benedikámus Dominó.	Chváľme Pána.
Min.: Deó gráciás.	Vďaky Bohu.

alebo:

Kňaz: Rekvieskant in páce.	Nech odpočívajú v pokoji.
Min.: Amen.	Amen.

41. Odporúčajúca modlitba a požehnanie.

Kňaz obráti sa k oltáru a s uklonenou hlavou modlí sa odporúčajúcu modlitbu:

Svätá Trojica, nech Ti je milá táto ochotná moja služba a dožič, aby táto obeta, ktorú som ja nehodný očiam Tvojej velebnosti predniesol, Tebe bola príjemná, a mne i všetkým, za ktorých som ju obetoval, skrze Tvoje milo-

srdenstvo slúžila na smierenie. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Kňaz obráti sa k veriacim a požehná ich, pri čom veriaci kľačia a sa prežehnajú:

Kňaz: Nech vás požehná všemohúci Boh Otec, Syn † a Duch Svätý.

Min.: Amen.

Biskupi a infulovaní preláti udeľujú požehnanie takto:

Biskup: Sit nómen Domini benediktum.	Nech je pochválené meno Pánovo.
Chór: Ex hok nunk et uskve in sékulum.	Od tohto času až na veky.
Biskup: Adjutórium nostrum in nomine Domini.	Pomoc naša v mene Pána.
Chór: Kví fécit célum et terram.	Ktorý stvoril nebo a zem.
Biskup: Benedíkat vós omnipotens Deus, Pater, † et Filius, † et Spiritus † Sanktus.	Nech vás požehná všemohúci Boh, Otec, † Syn † a Duch † Svätý.
Chór: Amen.	Amen.

42. Posledné evanjelium.

Posledným evanjeliom obyčajne býva začiatok evanjelia sv. Jána. Patrí k požehnaniu. Kedysi totiž bolo ono požehnávajúcou formulou. — Keď sa v nedeľu alebo v iný cirkevný deň, ktorý má vlastné evanjelium, zasvätí iný sviatok, vtedy je posledné evanjelium z nedele alebo cirkevného dňa. Kňaz príduc na evanjeliovú stranu, krížikom poznačí kánonovú tabuľku i seba a hovorí:

Kňaz: Dominus vobiskum.	Pán s vami.
Min.: Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.
Kňaz: Inicium sankti evangelii sekundum Joannem (1, 1—14.).	Začiatok svätého evanjelia podľa Jána (1, 1—14.).
Min.: Glória tibi Domine.	Sláva Tebe, Pane.

Na začiatku bolo slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bolo Slovo. Ono bolo na počiatku u Boha. Ním povstalo všetko, a bez Neho nepovstalo vôbec nič, čo povstalo. V Ňom bol život, a ten život bol svetlom ľudí. A toto svetlo svieti v tme, lež tma Ho neprijala. Narodil sa istý

človek, ktorého poslal Boh. Menoval sa Ján. On prišiel svedčiť, a to svedčiť o svetle, aby skrze neho všetci uverili. On sám nebol svetlom, ale mal (iba) svedčiť o svetle. Bolo však aj pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet. Vo svete bolo a svet Ním povstal, a svet Ho nepoznal. Do svojho vlastného prišlo, a Jeho vlastní Ho neprijali. Tým však, čo Ho prijali, dalo schopnosť stať sa dietkami Božími, tým totiž, čo veria v Jeho meno, čo sa narodili nie z krvi, ani zo žiadosti tela, ani zo žiadosti muža, ale z Boha. A to Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami. A my sme uzreli Jeho slávu, a to slávu ako jednorodeného (Syna) Otcovho, plného milosti a pravdy.

Miništrant: Deo grácias — Vďaky Bohu.

Zakončenie liturgických modlitieb.

Kým súkromné modlitby sa obyčajne zakončujú krátkym zakončením: Skrze Krista, Pána nášho. Amen, zatiaľ liturgické modlitby (kolekta, sekréta, postkomúnia a iné) majú rozličné zakončenia podľa toho, ku ktorej Božskej osobe sa modlitba vznáša, a tiež ktorá Božská osoba je ešte v modlitbe spomínaná. Podľa toho opakujú sa nasledovné zakončenia, z ktorých po jednotlivých liturgických modlitbách sú uvedené len začiatočné slová:

1. **Skrze (tohože[1]) Pána nášho** Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kraľuje v jednote (**tohože[2]**) Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

2. **Ktorý s Tebou žije a kraľuje** v jednote (**tohože[2]**) Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

3. **Ktorý žiješ a kraľuješ** s (týmže[3]) Bohom Otcom v jednote (**tohože[2]**) Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

4. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.[4]

5. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.[4]

---

1. Keď je v modlitbe výslovne spomínaný Pán Ježiš.
2. Keď je v modlitbe výslovne spomínaný Duch Svätý.
3. Keď je v modlitbe spomínaný len Boh Otec.
4. Používa sa len pri liturgických modlitbách mimoomšových.

Komemorácie — Spomienkové modlitby liturgické.

Keď na nedeľu (okrem Kvetnej, Veľkonočnej, Bielej a Turíčnej) pripadne duplex sviatok niektorého svätého, priberú sa k nedeľným liturgickým modlitbám, t. j. kolekta, sekréta a postkomúnia, ešte liturgické modlitby o svätom; keď pripadne semiduplex sviatok, priberá sa jedna z nasledujúcich všeobecných spomienkových modlitieb liturgických; keď spomienkovej modlitby o svätom niet, priberú sa dve všeobecné z nasledovných.

V advente.

A) — 1. O Panne Márii.

Kolekta, sekréta i postkomúnia je tá istá, ako v liturgickej omši Rorate. Viď liturgický rok.

B) — 2. Proti prenasledovateľom Cirkvi.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, prijmi milostive modlitby Cirkvi svojej, aby premohla všetky protivenstvá a bludy, a tak v bezpečnej slobode mohla Tebe slúžiť. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Ochraňuj nás, Pane, keď Tebe slúžime pri Tvojich tajomstvách, aby sme sa pridŕžali božských vecí a Tebe telom i dušou slúžili. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, nedaj nám podľahnúť ľudským úkladom, veď nám dovoľuješ radostnú účasť na božských tajomstvách. Skrze Pána nášho...

Alebo:

3. Za pápeža.

KOLEKTA. Bože, Pastieru a Riaditeľu všetkých veriacich, shliadni milostive na služobníka svojho N., ktorého si ustanovil za pastiera svojej Cirkvi, udeľ mu, prosíme, nech svojich poddaných spravuje slovom i príkladom, aby spolu so stádom jemu svereným došiel do života večného. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Pane, usmier sa obetnými darmi a spravuj stálou ochranou služobníka svojho N., ktorého si ustanovil za pastiera svojej Cirkvi. Skrze Pána nášho..

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, nech nás chráni táto prijatá božská Sviatosť a nech Tvojho služobníka N., ktorého si ustanovil za pastiera svojej Cirkvi, vždy zachováva a posilňuje spolu so stádom jemu sverenými. Skrze Pána nášho...

Od Vianoc do Hromníc.

A) — 4. O Panne Márii.

KOLEKTA. Bože, ktorý si skrze panenský plod blahoslavenej Márie ľudskému pokoleniu odmenu večného spasenia udeliť ráčil; daj, prosíme, aby sme prímluvu tej pocítili, skrze ktorú sme dostali pôvodcu života, Pána nášho Ježiša Krista, Syna Tvojho; ktorý s Tebou žije a kráľuje...

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, prijmi naše dary a modlitby, očisť nás nebeskými tajomstvami a vyslyš nás láskave. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nás toto prijímanie očistí od neprávostí a nech nás na prímluvu blahoslavenej Panny, Matky Božej Márie učiní účastnými nebeskej pomoci. Skrze tohože Pána nášho...

B) — Za Cirkev alebo za pápeža: č. 2, 3.

Od Hromníc do Veľkého pôstu.

A) — 5. Za prímluvu svätých.

KOLEKTA. Prosíme, Pane, ochraňuj nás od všetkých duševných a telesných nebezpečenstiev, a na prímluvu blahoslavenej i slávnej vždy Panny Rodičky Božej Márie, svätého Jozefa, svätých apoštolov Tvojich Petra a Pavla a svätého N. (patróna kostola) i všetkých Svätých, udeľ nám dobrotive spasenia a pokoja, aby Tvoja Cirkev premohla všetky protivenstvá a bludy, a tak v bezpečnej slobode mohla Tebe slúžiť. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Vyslyš nás, Bože, Ty naša spása, a silou tejto sviatosti chráň nás pred všetkými nepriateľmi du-

še i tela; v tomto živote daj nám milosť, a v budúcom slávu. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, nech nás obetný dar božskej Sviatosti očistí a posilní, a na prímluvu blahoslavenej Panny Rodičky Božej Márie, svätého Jozefa, svätých apoštolov Tvojich Petra a Pavla a svätého N. (patróna kostola) i všetkých svätých, nech nám vymôže usmierenie za všetky hriechy a oslobodenie od každého protivenstva. Skrze tohože Pána nášho...

B) — Ľubovoľná.

Vo veľkom pôste.

A) — Za prímluvu svätých: č. 5.

B) — 6. Za živých a mŕtvych.

KOLEKTA. Všemohúci, večný Bože, ktorý panuješ nad živými a mŕtvymi, a zmilúvaš sa nad všetkými, o ktorých predvídaš, že budú vierou i skutkom Tvoji: pokorne Ťa prosíme, aby tí, za ktorých prosby skladať sme si umienili, a ktorí alebo ešte na tomto svete žijú, alebo sa už na druhý svet odobrali, na prímluvu všetkých svätých Tvojich z Tvojej milostivej dobrotivosti odpustenie všetkých hriechov svojich dosiahli. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Bože, len Ty vieš počet vyvolených, ktorí budú vovedení do nebeskej radosti; daj, prosíme, nech sú mená všetkých tých, ktorí sa nám odporúčali do modlitieb, a mená všetkých veriacich na prímluvu všetkých svätých zapísané do knihy blaženého vyvolenia. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Všemohúci a milosrdný Bože, prosíme, očisť nás sviatostnými darmi, ktoré sme prijali a dožič nám na prímluvu všetkých svätých Tvojich, nech nám nie je táto Tvoja sviatosť príčinou k trestu, ale spasiteľným prostriedkom k odpusteniu; nech nám je očistením neprávostí, posilou v slabosti a ochranou proti každému nebezpečenstvu sveta; nech je živým i zomrelým veriacim na odpustenie všetkých hriechov. Skrze Pána nášho...

Od Bielej nedele do Turíc.

A) — 7. O Panne Márii.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane Bože, daj nám, služobníkom Tvojim, stáleho zdravia tela i duše, aby sme na slávnu prímluvu blahoslavenej Márie, vždy Panny, od prítomného súženia oslobodení a večným potešením obveselení boli. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Pane, táto obeta skrze milosrdenstvo Tvoje a na prímluvu blahoslavenej Márie, vždy Panny, nech nám slúži k časnému i večnému blahu a pokoju. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Keď sme prijali pomoc nášho spasenia, prosíme Ťa, Pane, daj, aby sme boli vždy chránení opaterou blahoslavenej Márie, vždy Panny, na počesť ktorej priniesli sme túto obetu velebnosti Tvojej. Skrze Pána nášho...

B) — Proti nepriateľom Cirkvi alebo za pápeža, č. 2, 3.

Od Trojičnej nedele po advent.

A) — Za prímluvu svätých, č. 5. — B) — Podľa ľubovôle kňaza.

Ľubovoľné.

8. O sviatosti Oltárnej.

Vždy, keď je vyložená Sviatosť Oltárna.

KOLEKTA. Bože, Ty si nám v predivnej Sviatosti Oltárnej pamiatku umučenia svojho zanechal; daj, prosíme, aby sme presväté tajomstvo tela Tvojho a krvi Tvojej tak ctili, žeby sme úžitok vykúpenia Tvojho stále v sebe cítili. Ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, daj milostive svojej Cirkvi dary jednoty a pokoja, ktoré sú tajomne označené týmito obetnými darmi. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, daj, aby nás nasýtilo večné požívanie Tvojho Božstva, ktoré predobrazuje časné požívanie Tvojho predrahého tela a krvi. Ktorý žiješ a kráľuješ...

9. O Duchu Svätom.

Vo sv. omšiach o P. Márii.

KOLEKTA. Bože, ktorý si srdcia veriacich osvietením Ducha Svätého vyučil, daj nám v tomže Duchu pravé veci smýšľať a z jeho potešenia vždycky sa radovať. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého, Boh na veky vekov. — ℟. Amen.

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, posväť obetné dary a očisť naše srdcia svetlom Ducha Svätého. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého, Boh...

POSTKOMÚNIA. Pane, pôsobenie Ducha Svätého nech očistí naše srdcia a nech ich zúrodní vnútorným pokropením svojej rosy. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého, Boh...

10. Za pokoj.

KOLEKTA. Bože, od ktorého pochádzajú sväté žiadosti, pravé rady a spravodlivé skutky, daj služobníkom svojim pokoja, ktorého svet dať nemôže, aby aj naše srdcia boly plneniu Tvojich prikázaní oddané, a po odvrátení nepriateľského strachu i naše časy boly pod Tvojou ochranou pokojné. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Bože, ktorý nedovoľuješ prenasledovaním trápiť v teba dôverujúcich, ráč prijať prosby a obety tebe oddaného ľudu, aby pokoj, ktorý nám dožičíš zo svojej milosti, zabezpečil kresťanské kraje proti každému nepriateľovi. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Bože, pôvodca a milovník pokoja, ktorého poznať je žiť, a ktorému slúžiť je kráľovať, ochraňuj nás, ktorí Ťa o to prosíme, pred všetkými útokmi, aby sme sa my, čo dôverujeme v Tvoju ochranu, žiadnej zbroje nepriateľskej neobávali. Skrze Pána nášho...

11. Za odpustenie hriechov.

KOLEKTA. Bože, ktorý nikoho neodmietaš, ale s akýmkoľvek hriešnikom skrze pokánie milosrdne sa smieruješ, pohliadni milostive na modlitby našej poníženosti a osvieť srdcia naše, aby sme odhodlane Tvoje prikázania plnili. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prítomnú obetu, Pane, ktorú sme Tebe priniesli za naše priestupky, vďačne prijmi ako dar, aby slúžila k spaseniu tak živým, ako aj zomrelým. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Všemohúci Bože, vyslyš modlitby svojej rodiny, a dožič, aby táto sviatosť, ktorú sme od Teba prijali, z Tvojej štedrosti bola v nás neporušene zachovaná. Skrze Pána nášho...

12. Za priateľov.

KOLEKTA. Bože, ktorý si skrze milosť Ducha Svätého vlial do sŕdc svojich veriacich dary lásky, daj spásu ducha i tela svojim služobníkom a služobniciam, za ktorých prosíme Tvoju dobrotivosť, aby Ťa z celej sily milovali a z horlivej lásky vykonávali všetko, čo sa Tebe páči. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, zmiluj sa nad svojimi služobníkmi a služobnicami, za ktorých obetujeme Tvojej velebnosti túto obetu chvály, aby skrze tieto sväté dary dostali milosť nebeského požehnania a dosiahli slávu večnej blaženosti. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Požívajúc Božské tajomstvá, prosíme Ťa, Pane, nech tieto spasiteľné sviatosti prispejú k šťastiu a pokoju tým, za ktorých lásku k Tebe priniesli sme Tvojej velebnosti tieto dary. Skrze Pána nášho...

13. Za nepriateľov.

KOLEKTA. Bože, milovník a strážca pokoja i lásky: daj všetkým našim nepriateľom opravdivého pokoja a lásky, daj im odpustenie všetkých hriechov; nás však mocne zachráň pred ich úkladmi. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, usmier sa obetovanými darmi, a dobrotive nás vytrhni od našich nepriateľov, ktorým však udeľ odpustenie previnení. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Toto sväté prijímanie, Pane, nech nás vytrhne z neprávostí a nech nás chráni pred nepriateľskými úkladmi. Skrze Pána nášho...

14. Za prenasledovaných kresťanov.

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, v ktorého rukách je moc všetkých a práva všetkých krajín: prispej ku pomoci kresťanom, aby silou Tvojej ruky boly skrotené pohanské národy, ktoré dôverujú vo svoju surovosť. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Pohliadni, Pane, na obetu, ktorú prinášame; zachráň svojich bojovníkov od všetkej neprávosti pohanov a vezmi ich pod bezpečnú svoju ochranu. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Bože, ochranca náš, shliadni a chráň svojich bojovníkov pred nebezpečenstvami pohanov, aby po utíšení všetkých nepokojov mohli Tebe slúžiť spokojnou mysľou. Skrze Pána nášho...

15. Za jasné počasie.

KOLEKTA. Vyslyš, Pane, modlitby naše, ktorými k Tebe voláme, a pokorne prosiacim udeľ povetria jasného, aby sme zase zakúsili z milosrdenstva Tvojho pochádzajúce zľutovanie my, ktorí sme spravodlive za hriechy naše trestaní. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nech nás vždy predchádza a nasleduje Tvoja milosť a blahosklonne prijmi tieto obetné dary, ktoré prinášame menu Tvojmu k posväteniu a za naše hriechy, aby na prímluvu Tvojich svätých všetkým nám slúžily k spaseniu. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Všemohúci Bože, prosíme Tvoju dobrotivosť, zastav povodne dažďov a preukáž nám dobrotivú tvár svoju. Skrze Pána nášho...

16. Za dážď.

KOLEKTA. Bože, v ktorom žijeme, hýbeme sa a trváme, daj nám príhodného dažďa, aby sme si dostatočne nadobudli potrebnej pomoci a posilnenia, žeby sme si potom ochotnejšie mohli vyprosovať večné dary. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, usmier sa prinesenými darmi a daruj nám potrebnú pomoc dostatočného dažďa. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, daj nám užitočného dažďa a dobrotive pokrop suchú zem nebeskou rosou. Skrze Pána nášho...

17. V akejkoľvek potrebe.

KOLEKTA. Bože, útočište naše a sila, Ty pôvodca zbožnosti, shliadni na pobožné modlitby Cirkvi Tvojej, a dožič, aby sme dosiahli, o čo Ťa dôverne prosíme. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Milosrdný Bože, daj, aby táto spasiteľná obeta neprestajne nás zbavovala našich chýb a chránila nás od každého protivenstva. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Pane, prijali sme dary svätého tajomstva, a preto Ťa ponížene prosíme, aby to, čo si nám kázal konať na Tvoju pamiatku, slúžilo k pomoci v každej našej slabosti. Ktorý žiješ a kraľuješ...

D) Sborová omšová pobožnosť.

Podľa liturgickej omše.

V prvých storočiach veriaci odbavovali mnohé modlitby sv. omše spolu s kňazom. Neskôr to však pre neznalosť latinčiny prestalo. Nasledovnou sborovou pobožnosťou činne zúčastníme sa s kňazom na slúžení sv. omše, ako prví kresťania, čo je našej duši veľmi užitočné. Sborovú pobožnosť možno odbavovať mesačne 2-3 razy, keď je tichá sv. omša. Odbavujú ju všetci veriaci pod vedením modleníka. Modleníkom nech je radšej muž než žena a to taký, ktorý vie hlasne a zreteľne i zbožne čítať. Miestom modleníka je

alebo chór, alebo kľakadlo pred oltárom. Modleník nech je dohovorený vždy s kňazom a organistom. Sborovú omšu treba vopred nacvičiť. Menlivé liturgické modlitby omšové: Introit, kolektu, graduále, pieseň k obetovaniu, sekrétu, prefáciu a postkomúniu nájdeš v Nábožných Výlevoch pri jednotlivých nedeliach a sviatkoch pod nápisom: Liturgická omša. Lekciu a evanjelium nájdeš v evanjeliári. Piesne treba tiež vopred vyhľadať.

Stupňová modlitba.

Keď pri sakristii zacengajú, veriaci vstanú. Kým kňaz ide k oltáru a tam pripravuje kalich i misál, organ hrá. Keď kňaz sostupuje k stupňovej modlitbe, organ prestane, veriaci si kľaknú a modlia sa:

Modleník: V mene Otca † i Syna i Ducha Svätého. Amen. — Pristupujem k oltáru Božiemu.

Veriaci: K Bohu, ktorý ma potešuje od mladosti.

Modl.: Sošli, (Pane), svoje svetlo a svoju pravdu a tie ma zavedú a odprevadia na Tvoj svätý vrch a do Tvojich stánkov.

Ver.: Na veky Ťa budem chváliť, Bože môj!

Modl.: Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému.

Ver.: Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Modl.: Pomoc naša † v mene Pána.

Ver.: Ktorý stvoril nebo i zem.

Modl.: Vyznávam Bohu všemohúcemu;

Ver.: Blahoslavenej Márii, vždy Panne, blahoslavenému Michalovi archanjelovi, blahoslavenému Jánovi Krstiteľovi, svätým apoštolom Petrovi a Pavlovi, všetkým svätým a tebe, otče, že som veľa zhrešil myšlienkami, slovami a skutkami. Moja vina,* moja vina, moja preveľká vina. Preto prosím blahoslavenú Máriu, vždy Pannu, blahoslaveného Michala archanjela, blahoslaveného Jána Krstiteľa, svätých apošto-

* Tri razy sa udrieme v prsia.

lov Petra a Pavla, všetkých svätých a teba, otče, modli sa za mňa k Pánu Bohu nášmu.

Modl.: Nech sa zmiluje nad nami všemohúci Boh a nech nás po odpustení hriechov vovedie do života večného.

Ver.: Amen.

Modl.: Zmilovanie, rozhrešenie a odpustenie našich hriechov nech nám udelí všemohúci a milosrdný Pán.

Ver.: Amen.

Modl.: Obráť sa k nám, Bože, a oživ nás.

Ver.: A ľud Tvoj radovať sa bude v Tebe.

Modl.: Ukáž nám, Pane, milosrdenstvo svoje.

Ver.: A daj nám spasenie svoje.

Modl.: Pane, vyslyš modlitbu našu.

Ver.: A volanie naše nech dôjde ku Tebe.

Modl.: Pán s vami.

Ver.: I s duchom tvojím.

Modl.: Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, odním od nás naše neprávosti, aby sme s čistou mysľou vchádzali do svätyne svätých. Skrze Krista, Pána nášho.

Ver.: Amen.

Introit — Pieseň vchodu a Kyrie.

Modleník prežehná sa a z liturgickej osnovy omše nedele alebo sviatku nahlas číta omšový introit, na konci ktorého všetci spolu s ním sa modlia: *Sláva Otcu ...*

Modl.: Pane, zmiluj sa nad nami.

Ver.: Kriste, zmiluj sa nad nami.

Modl.: Pane, zmiluj sa nad nami.

Miesto liturgického introitu a Kyrie možno zaspievať prvý verš omšovej piesne.

Glória — Slávospev.

Vystáva vždy v omšiach, slúžených vo fialovom a čiernom. — Všetci veriaci stoja.

Modl.: Sláva na výsostiach Bohu!*

Ver.: A na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Chválime Ťa.* Dobrorečíme Ti. Klaniame sa Ti. Oslavujeme Ťa. Vďaky Ti vzdávame * pre veľkú slávu Tvoju, Pane, Bože, Kráľu nebeský, Bože Otče všemohúci. Pane, Jednorodený Synu, Ježišu Kriste.*

Modl.: Pane Bože, Baránku Boží Synu Otca, ktorý snímaš hriechy sveta.

Ver.: Zmiluj sa nad nami.

Modl.: Ktorý snímaš hriechy sveta..

Ver.: Prijmi našu pokornú prosbu.

Modl.: Ktorý sedíš na pravici Otca.

Ver.: Zmiluj sa nad nami.

Modl.: Lebo len Ty si svätý.

Ver.: Len Ty si Pán. Len Ty si najvyšší, Ježišu Kriste, s Duchom † Svätým v sláve Boha Otca. Amen.

Kolekta — Súhrnná modlitba.

Keď kňaz pozdraví veriacich: Dominus vobiskum, modleník súčasne modli sa kolektu, ktorú si vyhľadá v liturgickej omši nedele alebo sviatku. Ku kolekte možno pribrať i inú kolektu zo spomienkových modlitieb, ktoré sa potom priberajú aj po sekréte a po postkomúnii. Veriaci kľačia.

Modl.: Pán s vami.

Ver.: I s duchom tvojím.

Modl.: Modlime sa: ...atď.... po všetky veky vekov.

Ver.: Amen.

Lekcia — Graduále.

Všetci sedia, modleník stojačky číta lekciu z liturgickej omše dňa: *Čítanie z listu sv. Pavla ... Jána ... Jakuba ... atď. v Kristu Ježišovi Pánu našom.* Veriaci hlasne dodajú: *Vďaky Bohu.* Modleník

---

* Každý skloní hlavu.

ďalej číta graduále z liturgickej omše dňa. — Lekciu a graduále ako aj nasledovné evanjelium možno nahradiť piesňou napr. k Duchu Svätému, najmä vtedy, keď lekciu a evanjelium bude čítať sám kňaz.

Evanjelium.

Keď miništrant prenáša misál a kňaz je hlboko sklonený:

Modl.: Všemohúci Bože.
Ver.: Láskave a milostive ráč očistiť uši i srdcia naše, aby sme boli hodní počúvať Tvoje sväté evanjelium.

Všetci vstanú.

Modl.: Pán s vami.
Ver.: I s duchom tvojím.
Modl.: Slová sv. evanjelia* podľa Matúša ... Marka ... Lukáša ... Jána.
Ver.: Sláva Tebe, Pane.

Krédo — Verím v Boha.

Keď kňaz vysloví: Crédo in unum Deum, všetci vstanú.

Modl.: Verím v jedného Boha.
Ver.: Otca všemohúceho, stvoriteľa .. atď.

Viď v liturgickej osnove. Veriaci, čo sú v laviciach, si sadnú. Ostatní stoja až do Sanktusu.

Ofertorium — Obetovanie.

a) Pieseň obetovania.

Modl.: Pán s vami.
Ver.: I s duchom tvojím.
Modl.: Modlime sa:

Číta ofertorium z liturgickej omše dňa. Môže aj vystať.

---

* Všetci sa prežehnajú gréckym prežehnaním: krížik na čelo, ústa a prsia. — Modlenik číta evanjelium dňa. — Po dočítaní veriaci nahlas povedia: *Chvála Tebe, Kriste.*

b) Obetovanie hostie.

Modl.: Prijmi, svätý Otče.

Ver.: Všemohúci večný Bože, túto nepoškvrnenú hostiu, ktorú kňaz, Tvoj sluha, obetuje Tebe, svojmu živému a pravému Bohu za všetky nesčíselné hriechy, urážky a nedbalosti a za všetkých nás okolostojacich, ale aj za všetkých veriacich kresťanov, živých i mŕtvych, aby nám aj im bola na spasenie pre život večný. Amen.

c) Obetovanie kalicha.

Modl.: Obetujeme Ti, Pane, Kalich spasenia.

Ver.: A prosíme Tvoju dobrotu, nech sa vznáša ako ľúbezná vôňa pred tvárou Tvojej velebnosti na spasenie naše a celého sveta. Amen.

d) Obetovanie seba.

Modl.: Prijmi nás, Pane, v duchu pokorných a v duši skrúšených.

Ver.: A tak nech sa koná obeta naša dnes pred Tebou, aby sa Tebe, Pane Bože, páčila.

e) Vzývanie Ducha Svätého.

Modl.: Príď, Posvätiteľu, všemohúci večný Bože.

Ver.: A požehnaj † túto obetu svätému menu Tvojmu pripravenú.

f) Umývanie rúk.

Modl.: Umývam si ruky s nevinnými.

Ver.: A tak prichádzam k oltáru Tvojmu, Pane. Milujem okrasu domu Tvojho a v nevinnosti chcem kráčať pred Tebou. Vysloboď ma od bezbožníkov a

zmiluj sa nado mnou. V shromaždeniach Teba chcem oslavovať. Sláva Otcu...

g) Obetná modlitba k najsvätejšej Trojici.

Modl.: Svätá Trojica, prijmi túto obetu... atď.

Viď v liturgickej osnove.

h) Oráte frátrés.

Modl.: Modlime sa bratia, aby obeta kňazova a obeta naša milá bola Otcu všemohúcemu.

Ver.: Pán nech prijme obetu z jeho rúk ku chvále a sláve mena svojho, na úžitok nám a celej svätej Cirkvi svojej. Amen.

Sekréta a prefácia.

Modleník sa modlí z liturgickej osnovy sekrétu dňa, pred ktorou však sa nehovorí: „Modlime sa". Zakončenie sekréty je zároveň začiatkom prefácie.

Modl.: Po všetky veky vekov.
Ver.: Amen.
Modl.: Pán s vami.
Ver.: I s duchom tvojím.
Modl.: Hore srdcia!
Ver.: Pozdvihli sme ich k Pánovi.
Modl.: Vďaky vzdávajme Pánu Bohu nášmu.
Ver.: Tak sa sluší a patrí.
Modl.: Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky... atď... jedným hlasom plesajúc:

Viď príslušnú prefáciu podľa nedele alebo sviatku. Alebo všetci veriaci sa môžu modliť skrátenú prefáciu:

Ver.: Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky Tebe, Pane svätý, Otče všemohúci, neprestajne jedným hlasom plesajúc:

Sanktus.

Miništrant cengá, všetci si složia ruky a s uklonenou hlavou všetci nahlas volajú:

Ver.: Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov. Plné sú nebesia i zem slávy Tvojej. Hosana na výsostiach. Požehnaný, † ktorý prichádza v mene Pánovom. Hosana na výsostiach.

Kánon — Premenenie.

Liturgické modlitby od Sanktusu až do Pater noster odbavuje kňaz potichu, teda ani veriaci sa ich hlasno nemodlia, ale len potichu. Viď liturgickú omšu. Miesto nich však môžeme spievať pieseň o Sviatosti Oltárnej, alebo sa nahlas modliť nasledovné modlitby:

a) Pred premenením.

Modl.: Prosíme Ťa, dobrotivý Otče nebeský, skrze Syna Tvojho, Ježiša Krista, prijmi milostive a požehnaj tieto naše dary. Obetujeme ich za Cirkev katolícku, aby si ju chránil a v pokoji zachoval; za svätého Otca N., za nášho biskupa N., za našich kňazov, rodičov, učiteľov a dobrodincov, za misionárov a pohanov, za všetkých veriacich a za našu vlasť. Požehnaj Ty sám, Bože, túto obetu, aby sa nám stala Telom a Krvou najmilšieho Syna Tvojho, Pána nášho Ježiša Krista. †

Alebo:

Modl.: Pane. Ježišu Kriste, Ty si živú pamiatku svojej bolestnej smrti medzi nami zachoval a nám vo svojom Tele a Krvi ustavičný pomník svojej lásky zanechal, keď si pri poslednej večeri premenil chlieb na svoje Telo a víno na svoju Krv. To isté na rozkaz Tvoj učiní teraz kňaz-služobník Tvoj. Preto s najhlbšou pokorou očakávame ten okamih, aby sme sa mohli pokloniť Tebe, Pán náš a Boh náš. †

Strelné modlitby za pozdvihovania viď medzi súkromnými omšovými modlitbami.

b) Po premenení.

Modl.: Otče nebeský, pri sostúpení Ježiša Krista na oltár spomíname si na Jeho spásonosné utrpenie, zmŕtvychvstanie i nanebevstúpenie a ponížene Ťa prosíme, aby si milostive shliadol na toto obnovenie obety kríža tohože Syna Tvojho Ježiša Krista. — Milostivý Otče, skrze túto obetu svätej omše spomni si na duše našich zomrelých a všetky duše v očistci. Týmto a všetkým v Kristu odpočívajúcim dožič občerstvenia, svetla a pokoja.

Alebo:

Modl.: Pane Ježišu Kriste, pevne verím, že si prítomný tu pod spôsobom chleba a vína. Keďže tak ponížene skrývaš predo mnou svoju velebnosť, ja pokorne vyznávam svoju nehodnosť a verejne uznávam, že všetko, čo mám, od Teba som dostal. Všetky telesné i duševné dary Tvoje chcem použiť, žeby som skrze túto svätú obetu kríža pripočítaný bol ku Tvojim svätým, ktorí Bohu Otcu všemohúcemu, Tebe Synovi jeho Jednorodenému i Duchu Svätému vzdávajú úctu a poklonu.

Pater noster — Otče náš.

Ver.: Skrze Ježiša Krista † s Ním a v Ňom vzdáva sa Tebe, Bohu, Otcu všemohúcemu v jednote Ducha Svätého všetka úcta a sláva na veky vekov. Amen.

Modl.: Modlime sa: Spasiteľnými prikázaniami napomínaní a božským poučením povzbudení osmeľujeme sa povedať:

Ver.: Otče náš, ktorý si... atď.... ale zbav nás od zlého. Amen.

Modl.: Prosíme Ťa, Pane.

Ver.: Zbav nás všetkého minulého, terajšieho a budúceho zlého, — aby sme boli mocou † Tvojho

milosrdenstva od hriechu vždy oslobodení a pred každým protivenstvom bezpeční. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modl.: Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta.*

Ver.: Zmiluj sa nad nami. (**Daj im odpočinutie.)

Modl.: Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta.

Ver.: Zmiluj sa nad nami. (Daj im odpočinutie.)

Modl.: Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta.

Ver.: Daj nám pokoja. (Daj im večné odpočinutie.)

Prijímanie.

Kým sa kňaz sklonený pred oltárom modlí (i za cengania).

Modl.: Ježišu, Bože môj.

Ver.: Pevne verím, že si prítomný v oltárnej Sviatosti. Klaniam sa Ti. Z celého srdca Ťa milujem a z lásky k Tebe ľutujem, že som zhrešil. Moja duša túži po Tebe. Príď do môjho srdca, zostaň pri mne a zachovaj ma k životu večnému. Amen.

Keď miništrant zacengá a ak niekto ide na sv. prijímanie, veriaci nahlas s miništrantom hovoria: Vyznávam všemohúcemu Bohu: . . . Viď Introit na str. 218.

Keď kňaz dáva požehnanie, čiže všeobecné rozhrešenie pred sv. prijímaním, veriaci sa potichu modlia:

Ver.: Nech sa zmiluje nad nami všemohúci Boh a nech nás po odpustení hriechov vovedie do života večného. — Zmilovanie, rozhrešenie a odpustenie našich hriechov nech nám udelí všemohúci a milosrdný Pán.

Keď kňaz ukazuje sv. hostiu a miništrant cengá, veriaci nahlas sa tri razy modlia:

---

* Zakaždým sa udrieme v prsia.

** Len pri sv. omšiach v čiernom.

Ver.: Pane, nie som hodný, aby si vošiel do srdca môjho, ale povedz len slovo a uzdravená bude duša moja.

Modl.: Telo a krv † Pána nášho Ježiša Krista.

Ver.: Nech zachová duše naše pre život večný.

Ak je viac ľudí pri sv. prijímaní, modleník začne sa modliť a veriaci pokračujú v známej modlitbe: Duša Kristova, posväť ma... alebo pieseň o sv. prijímaní, o Sviatosti Oltárnej, napr. Ježiš, Ježiš, príď ku mne ... a pod.

Po prijímaní.

Keď sa dokončieva prijímanie veriacich a pieseň sa už dospievala, modleník začne:

Modl.: Pane, čo sme ústami prijali, to nech čistou dušou požívame. A časný dar nech sa nám stane večným liekom.

Ver.: Pane, Telo Tvoje, ktoré sme prijali, nech zotrvá v útrobách našich, a dožič nám, aby škvrna hriechov nezostala v nás, ktorých občerstvily čisté a sväté tajomstvá. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Medzitým kňaz usporiada kalich a po krátkej modlitbe (Kommúnio) pobozká oltár a pozdravuje veriacich: Dominus vobiskum. Modleník sa však modlí:

Modl.: Pán nech je s vami.

Ver.: I s duchom tvojím.

Modl. Modlime sa:

Ver.: Amen.

Modlí sa nahlas modlitbu Postkommúnia z liturg. osnovy nedele alebo sviatku.

Ite, missa est.

Kňaz pozdravuje veriacich a rozpúšťa ich, na čo mu veriaci môžu latinsky odpovedať spolu s ministrantom alebo všetko sa deje slovensky:

Modl.: Pán s vami.

Ver.: I s duchom tvojím.

Modl.: Choďte, omša sa skončila. (Chváľme Pána.)
Ver.: Vďaky Bohu.
Modl.: Nech odpočívajú v pokoji.*
Ver.: Amen.

Požehnanie — Zakončenie.

Kým sa kňaz modlí uklonením hlavy, modlenik ak stačí, tiež sa môže modliť túže liturgickú modlitbu:

Modl.: Svätá Trojica.

Ver.: Nech Ti je milá táto ochotná naša služba a dožič, aby táto obeta, ktorú sme my nehodní s Tvojim kňazom Tvojej velebnosti predniesli, Tebe bola príjemná, a nám i všetkým, za ktorých sme ju obetovali, skrze Tvoje milosrdenstvo slúžila na smierenie. Skrze Krista Pána nášho. Amen.

Kňaz dáva požehnanie. Veriaci kľačia.

Modl.: Nech nás požehná:
Ver.: Všemohúci Boh Otec, † Syn a Duch Svätý.
Modl.: Amen.

Kým kňaz číta posledné evanjelium, veriaci spievajú príležitostnú pieseň po sv. omši, k Panne Márii, alebo sa pomodlia modlitbu ku Kristu Kráľovi: „Ježišu Kriste, uznávam Ťa za kráľa vesmíru . . .“ Viď sviatok Krista Kráľa. Keď kňaz odchádza do sakristie, všetci veriaci vstanú a až potom sa rozchádzajú.

E) Strelné modlitby cez sv. omšu.

a) Za cengania na obetovanie.

Nebeský Otče! Milostive prijmi obetu chleba a vína, ktorú Ti kňaz na oltári prináša. Ja obetujem Tebe seba samého; chcem Ti slúžiť bez prestania, aby som si zaslúžil požehnania.

---

* Keď je sv. omša v čiernom.

b) Za cengania na Sanctus.

Svätý, svätý, svätý je Pán Boh zástupov! Plné sú nebesia i zem slávy Tvojej. Hosana na výsostiach. — Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom. — Hosana na výsostiach.

c) Za pozdvihovania pri sv. omši.

Veriaci, ktorí za pozdvihovania sv. Hostie pri sv. omši, alebo za slávnostného vystavenia Sviatosti Oltárnej s vierou, zbožnosťou a láskou vyslovia: „*Pán môj a Boh môj!*" získajú odpustky 7 rokov. — Ak to činia dôsledne každý deň a k tomu ešte pristúpia k sv. spovedi, k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, každý týždeň získajú pln. odpustky. — PPO 107.

Za pozdvihovania sv. Hostie, pozri sa na ňu, ak môžeš, potom skloň hlavu a potichu hovor:

Pozdravujem Ťa, presväté telo Ježiša Krista, ktoré si sa za mňa na kríži obetovalo. V najhlbšej pokore sa Ti klaniam.

Alebo:

Ježišu, Tebe žijem, Ježišu, Tebe umieram, Ježišu, Tvoj som v živote a v smrti. Amen.

Alebo:

Buď pozdravená spásonosná obeta, ktorá si bola za mňa a za celé pokolenie ľudské na oltári kríža obetovaná.

Odp. 500 dní. — PPO 106.

Za pozdvihovania kalicha, pozri sa naň ak môžeš! Potom skloň hlavu a potichu hovor:

Pozdravujem Ťa, presvätá krv Pána Ježiša, ktorá si za mňa na kríži vyliata bola. V najhlbšej pokore sa Ti klaniam.

Alebo:

Ježišu, zmiluj sa nado mnou; Ježišu, zľutuj sa nado mnou; Ježišu, odpusť moje hriechy. Amen.

Alebo:

Buď pozdravená predrahá krv, ktorá si vytiekla z rán ukrižovaného Pána nášho, Ježiša Krista, a smyla si hriechy celého sveta.

Odp. 500 dní. -- PPO 106.

Je užitočné, aby sme sa po pozdvihovaní modlievali zpamäti hymnus: „Adoro Te devote"... viď Poklonovú hodinu pred Sviatosťou Oltárnou po sviatku Božieho Tela. Hymnus má i odpustky 5 rokov. — Keď ho však odbavíme každodenne v mesiaci, dosiahneme odpustky pln. pod ostatnými obvyklými podmienkami. — PPO 137.

d) Za cengania pred prijímaním kňaza.

Odporúča sa tri razy udrieť sa v prsia, pri čom sa hovorí tri razy: „*Baránku Boží...*", ako je na konci litánii.

e) Za cengania pred prijímaním veriacich.

Ó Pane, nie som hodný(á), aby si vošiel do srdca môjho, ale povedz len slovo a uzdravená bude duša moja (tri razy).

Keď strelnú modlitbu zbožne opakujeme tri razy, dosiahneme 500 dní odpustkov. — Pln. odp. dosiahneme pri podmienke sv. spovede, návštevy kostola a modlitby na úmysel sv. Otca, ak sa ju modlíme každodenne cez mesiac. — PPO 129.

f) Po prijímaní: Duša Kristova.

Duša Kristova, posväť ma;
Telo Kristovo, spas ma;
krv Kristova, napoj ma;
voda z boku Kristovho, umy ma;
umučenie Kristovo, posilni ma;
ó dobrý Ježišu, vyslyš ma;
do svojich svätých rán skry ma;
nedaj mi odlúčiť sa od Teba;
pred zlým nepriateľom chráň ma;
v hodinu smrti mojej povolaj ma;
dožič mi prísť k Tebe,
aby som Ťa chválil
s Tvojimi svätými
na veky vekov. Amen.

Odpustky 300 dní. — Keď modlitbu zbožne odbavíme po sv. prijímaní, získame 7 rokov odp. — Pln. odp. získame pod obvyklými podmienkami, ak odbavíme modlitbu cez mesiac každodenne. — PPO 105.

F) Súkromné omšové pobožnosti.

1. Modlitba pred sv. omšou.

Všemohúci, večný Bože, s citom poníženosti a pobožnosti blížim sa k Tvojmu sv. oltáru a padám na kolená pred Tvojou najsvätejšou velebnosťou, aby som Ti skrze túto svätú a nekrvavú obetu ďakoval(a) za všetky nespočetné dobrodenia. Za svoje hriechy a priestupky obetujem Ti nekonečné zásluhy Tvojho jednorodeného Syna, môjho Pána a Vykupiteľa, Ježiša Krista. Svoju modlitbu a obetu spojujem s obetou a modlitbou Tvojho služobníka, kňaza. Svoj úmysel spojujem s úmyslom celej sv. katolíckej Cirkvi, ktorá, súc pamätlivá najsvätejšieho života, bolestného umučenia a potupnej smrti Ježiša Krista, Tebe, Otče nebeský, prináša túto obetu a prosí o milosť pre svoje dietky. Obetujem Ti túto sv. omšu na poďakovanie za všetky mne preukázané dobrodenia, na zadosťučinenie za moje hriechy a na dosiahnutie k spaseniu potrebných milostí. Porúčam Ti, milostivý Bože, i tých, za ktorých som povinný(á) modliť sa a ktorí sa mi do modlitieb odporúčali, či na svete žijú, alebo sa z neho pominuli. Priprav teda moje srdce, očisť môjho ducha, posväť moju dušu, vyhlaď moje hriechy, aby som bol(a) pri tejto sv. obete prítomný(á) ku Tvojej cti a k prospechu mojej duše. I čože by mi osožilo, keby som Ťa len ústami ctil(a), ale moje srdce by bolo vzdialené od Teba?

Nebeský Otče, zmiluj sa nado mnou, daj mi pravej ľútosti nad mojimi hriechami, polepšenie života, pokoj srdca a život večný. Amen.

2. Modlitba pred sv. omšou, keď má byť vystavená Sviatosť Oltárna.

Ježišu Kriste, Bože lásky a dobroty! Ty si prisľúbil, že v tejto sviatosti budeš zostávať u nás až do konca sveta, aby si nás požehnával a svoju milosť nám udeľoval. Preto Ťa v najhlbšej pokore a čo najvrúcnejšie prosím, rozšír, povýš a v Tvojej svätej službe zachovaj katolícku Cirkev, ktorú si na skale vystavil a zázračnou mocou svojho kríža upevnil. Poníž nepriateľov Tvojho svätého mena, priveď k pravej viere všetkých poblúdených a neveriacich, nakloň tvrdé srdcia hriešnikov k opravdivému pokániu, zachovaj pokoj medzi kresťanskými kniežatmi, ochraňuj vdovy a siroty, potešuj utláčaných a opustených, posilni svojou milosťou umierajúcich a vysloboď úbohé duše z múk očistcových. Konečne, ó najtichší a najdobrotivejší Ježišu, prosím Ťa, rozprestri na mňa a na mojich milých svoju požehnanú a milostivú ruku, daj milosti mojej duši, lásky môjmu srdcu; požehnaj moje práce, zamestnanie i všetko moje imanie.

Keď kňaz dáva požehnanie so Sviatosťou Oltárnou:
Na kolená padám pred Tebou, Ježišu Kriste. Tvoje požehnanie nech príde na mňa, na mojich milých i na všetkých teraz i po všetky časy, najmä však v hodinu smrti našej. Amen.

3. Modlitba k P. Márii pred sv. omšou.

Mária, Matka milosrdenstva, z hlbín svojho srdca utiekam sa k tebe a ponížene žiadam: Ako si ty bola prítomná pri svojom na kríži visiacom Synovi a s ním si obetovala Otcu nebeskému nepoškvrnenú obetu Jeho tela a krvi na vykúpenie sveta, tak buď prítomná a nápomocná mne a všetkým prítomným pri

sv. omši dnešného dňa tu i na všetkých kresťansko-katolíckych miestach, aby sme tvojím orodovaním podporovaní mohli vykonať najsv. Trojici najcennejšiu a najpríjemnejšiu obetu a tak si získali hojný úžitok k nášmu duševnému spaseniu. Amen.

4. Modlitba po sv. omši.

Milosrdný a všemohúci Bože a Otče všetkých ľudí! Už je skončená obeta Tvojho najmilšieho Syna, Ježiša Krista, ktorý ju sám priniesol krvavým spôsobom na kríži, teraz však nekrvavým spôsobom skrze ruky kňaza na oltári. Prijmi milostivo túto sv. obetu k väčšej Tvojej cti a sláve; ku cti blahoslavenej Panny Márie i všetkých svätých, najmä toho svätého, ktorého sviatok dnes Cirkev svätá slávi. Prijmi ju na odpustenie mojich hriechov a na dosiahnutie Tvojej milosti a milosrdenstva. Prijmi ju ku pomoci v mojej potrebe... Prijmi ju za mojich nepriateľov, ktorí ma zarmútili a obrazili; za tých, ktorým som dal(a) pohoršenie; za mojich domácich, priateľov i za tých, ktorí mi na tele i na duši preukázali dobrodenie. Prijmi ju za tých, ktorí teraz so smrťou zápasia a ešte dnes zomrú, za duše v očistci, za zarmútených a utláčaných, najmä za tých, za ktorých som najviac povinný(á) sa modliť.

Áno, milosrdný Otče, prijmi túto najsv. obetu umučenia a smrti svojho Syna, a čo pri tom chýbalo z našej zbožnosti, nech vynahradia nekonečné zásluhy môjho Spasiteľa. Amen.

5. Modlitba po tichej sv. omši.

Pp. Lev XIII. — Modlí sa ju kňaz po tichej sv. omši striedavo s ľudom alebo s miništrantmi v národnom jazyku vtedy, keď bezprostredne nenasleduje nejaká pobožnosť alebo slávnostné požehnanie. Antifónu „Zdravas Kráľovná“ modlia sa všetci nahlas.

Zdravas, Mária ... (tri razy)

Zdravas Kráľovná, Matka milosrdenstva, — život, sladkosť i nádej naša, zdravas. — K tebe voláme vyhnaní synovia Evy. — K tebe vzdycháme nariekajúci a plačúci v tomto slzavom údolí. — A preto, orodovnica naša, obráť k nám milosrdné oči svoje, — a po tomto putovaní ukáž nám Ježiša, požehnaný plod života svojho. Ó milostivá, ó dobrotivá, ó sladká Panna Mária.

℣. Oroduj za nás, svätá Božia Rodička.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

M o d l i m e s a : Bože, útočište naše a sila, — shliadni milostive na ľud k Tebe volajúci, — a na prímluvu slávnej a nepoškvrnenej Panny, Rodičky Božej, Márie, — blahoslaveného Jozefa, jej ženícha, i svätých apoštolov Tvojich, Petra a Pavla, a všetkých svätých, — vyslyš milostive a dobrotive prosby, ktoré Ti za obrátenie hriešnikov, za slobodu a povýšenie svätej Matky Cirkvi prednášame. Skrze tohože Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Svätý Michal archanjel, bráň nás v boji; — proti zlosti a úkladom diablovým buď nám ochranou. — Pokorne prosíme: Nech ho zavráti Boh. A ty knieža vojska nebeského mocou Božskou zažeň do pekla satanáša a iných zlých duchov, — ktorí sa na skazu duší po svete potulujú. — ℟. Amen.

℣. Najsvätejšie Srdce Ježišovo.

℟. Zmiluj sa nad nami. (Tri razy.)

Veriaci, ktorí sa tieto modlitby, spolu s kňazom kľačiačky pomodlia po tichej sv. omši, na ktorej boli zbožne prítomní, dosiahnu 10 rokov odpustkov. — Okrem týchto za trojitý povzdych: Najsv. Srdce Ježišovo... dosiahnu ešte 7 rokov odpustkov. — PPO 628.

K antifóne: „Zdravas Kráľovná... atď. až ku slovám: ó sladká Panna Mária" udelené sú odpustky 5 rokov. — Pln. odp. raz v mesiaci za obvyklých podmienok, ak antifónu odbavíme každodenne v mesiaci. Pln odp. raz v mesiaci za obvyklých podmienok, ak antifónu odbavíme každodenne v mesiaci. Pln. odp. v hodinu smrti získame za podmienok ako v PPO. — PPO 301.

6. Omšová pobožnosť.

Vchod. V poníženosti predstupujem pred oltár Tvoj, Otče na nebesiach, a vzývam Ťa ako Pôvodcu všetkého dobrého. Ďakujem Tebe, Bože, ktorý riadiš a obveseľuješ mladosť svojich dietok na zemi; Tebe, ktorý nám dodávaš silu k užitočným prácam; Tebe, ktorý nekonečnou múdrosťou spravuješ naše osudy a dobrotive zariaďuješ premenu radostných i smutných dní; Tebe, ktorý obhajuješ a podporuješ nevládnu starobu a každého požehnávaš, kto neodvrhuje od seba riadenie Tvojej otcovskej ruky.

K veľkému svojmu zahanbeniu cítim, že nie som hodný(á) milosrdenstva, ktoré si mi preukázal, lebo som človek hriešny, ktorý prestúpil Tvoje sv. prikázania. Vyznávam však svoju vinu, svoju preveľkú vinu, a volám k Tebe, ako ten hriešnik v evanjeliu: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu(ej)!"

Ó Bože, daj, aby som v srdci pocítil(a) bolesť a ľútosť nad svojimi hriechami a učinil si silné predsavzatie, že Ťa viac neobrazím a že budem kráčať na ceste čnosti.

Očisť a posväť moje srdce, aby som svoje myšlienky mal(a) len na Teba obrátené, a všetko robil(a) len z lásky k Tebe. Učiň ma hodným(ou) blahoslaveného ovocia veľkej obety, ktorú Ježiš Kristus dokonal na dreve kríža, a ktorá sa tu bude obnovovať nekrvavým spôsobom. Zmiluj sa nado mnou, Pane, zahlaď množstvo mojich hriechov a udeľ pokoja môjmu srdcu i svedomiu. Skrze Krista, Pána nášho. Amen!

Glória a epištola. S vrúcnou radosťou pripojujem sa k chválospevu anjelov, ktorí nekonečnú Tvoju slávu a lásku zvelebujú a Tebe prespevujú: „Sláva Bohu na výsostiach! Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov, nebo a zem plné sú Tvojej slávy!“ Nech Ťa teda, Pane, všetko chváli, nech všetko zvelebuje Tvoju lásku a milosť.

Kým prebývame v tomto slzavom údolí, sužujú nás rozličné kríže a trápenia. Ale preto neprestávam Ťa chváliť a zvelebovať, lebo trápenia práve tak, ako ostatné veci slúžia k dobrému tým, ktorí Ťa milujú. Ako dobrý otec zmilúva sa nad svojimi dietkami, tak i Ty, ó Bože, zmilúvaš sa nad nami. Keď my hľadáme najskôr Tvoje kráľovstvo, ostatné nám Ty pridáš podľa prisľúbenia Tvojho Syna, nášho Spasiteľa, Ježiša Krista. Amen!

Evanjelium a Krédo. Ó Bože, daj, aby som hlboko pocítil(a) cenu Tvojho slova; aby som prospieval(a) v poznaní sv. náboženstva a v horlivom plnení Tvojich príkazov a aby som všetko vynaložil(a), žeby všade panovala pravá zbožnosť.

Najmilosrdnejší Bože a Otče, vrúcne Ti ďakujem za zjavenie, skrze ktoré si nás osvietil, napravil a uspokojil. Podľa toho teraz viem a som silnou vierou presvedčený, že Ty si jediný, najvyšší, všemohúci Pôvodca, Udržovateľ a Riaditeľ sveta, že Ty si Otec a Dobrodinec náš, ktorý každého človeka znáš a miluješ, o každého sa staráš a každého chceš šťastným urobiť. Ty si náš najvyšší Zákonodarca a Sudca, ktorý budeš kedysi každého človeka súdiť podľa jeho skutkov. Tak veľmi si miloval svet, že si svojho jednorodeného Syna za nás obetoval, aby tí, ktorí v neho veria, nezahynuli, ale dosiahli život večný. Otče, verím tiež v Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorého si poslal, ktorý sa za nás ľudí dobrovoľne obetoval a svojou smrťou na kríži nás vykúpil. Verím aj v Ducha Svätého, ktorý bol vyliaty na apoštolov, ktorých i osvietil, potešil i posilnil.

Vďaka a chvála Tebe, Otče nebeský, že si nás povolal z temnosti pohanstva k svetlu pravej viery. Vďaka a chvála Tebe, Kriste Ježišu, ktorý nám hriechy odpúšťaš a vzbudzuješ v nás nádej vzkriesenia k životu večnému. Vďaka a chvála Tebe, Duchu Svätý, ktorý nás posväcuješ a vlievaš dary svojich siedmich milostí.

Obetovanie. Čo predpovedal prorok Malachiáš, vyplňuje sa na katolíckych oltároch. Na všetkých týchto miestach obetuje sa Tebe, Pane, obeta čistá. Otče nebeský, s touto čistou a nepoškvrnenou obetou na oltári spojujem svoju modlitbu. Pokorne ju prednášam Tebe, Stvoriteľovi,

Udržovateľovi a Riaditeľovi sveta za nesčíselné dobrodenia, ktorými si ma od narodenia obdarúval. Viem, že za vernosť a milosrdenstvo, ktoré si mi preukázal, nič iné nežiadaš, len moje srdce. Obetujem Ti ho teda v detinskej svojej pokore, ako aj všetky svoje schopnosti, sily i celý život. Z vďačnosti a lásky k Tebe, chcem žiť podľa Tvojich predpisov, chrániť sa hriechu a Teba nielen slovami, ale i skutkami zvelebovať za udelené mi požehnania. Ty si svätý Boh, a chceš, aby som sa plnením Tvojej vôle stal(a) podobným(ou) Tebe a hodným(ou) blahoslavenstva, ktoré mi Tvoj jednorodený Syn, Ježiš Kristus zaslúžil skrze svoje umučenie a smrť.

Duchu Svätý, buď som mnou, aby som s očú nespustil(a) tento vznešený cieľ, ale ho iste dosiahol(a), žeby som sa dostal(a) do nebeského raja, kde anjeli prespevujú: Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov, nebo a zem sú plné Tvojej slávy!

Pozdvihovanie. Bože, Otče môj, prosím Ťa za všetkých. Zachovaj a ochraňuj Cirkev katolícku, ktorú na zemi založil Ježiš Kristus. Osvieť jej pastierov a predstavených, aby svoje stáda s múdrosťou a tichosťou spravovali a k čnostiam viedli. Riaď všetky kresťanské obce, aby hlas pastierov slyšaly, nasledovaly a tak spasené boly. Udeľ všetkým kniežatám, panovníkom a svetským vrchnostiam bedlivosti a prozreteľnosti, aby spravodlive konali a všetkých svojich podriadených v dobrom napomáhali. Spravuj srdcia všetkých podriadených, aby svo-

ju radosť nachádzali v poslušnosti a vernosti voči svojim predstaveným.

Posilni rodičov, aby zo svojich dietok vychovávali múdrych, dobrých a čnostných ľudí. Daj, aby všetky dietky dorástly na radosť svojich rodičov, na ozdobu Cirkvi a prospech vlasti a k oslave Teba tu i v nebesiach.

Potešuj a obživuj núdznych, podporuj nevládnych, poľahčuj ťarchu biednym, uľavuj bolesti chorých a posilni tých, ktorí zápasia so smrťou.

Oblaž mojich príbuzných a priateľov, odplať tým, ktorí mi dobre činili, požehnaj i mojich nepriateľov a daj im i nám všetkým, čo je nám spasiteľné. Amen!

Ježiš Kristus chcel medzi nami zachovať pamiatku svojej smrti a nám vo svojom Tele a Krvi chcel zanechať ustavičný pomník svojej lásky a záloh večného blahoslavenstva. Preto v predvečer svojho umučenia ešte raz shromaždil okolo seba svojich učeníkov, napomenul ich v stálosti v dobrom a uistil ich o svojej nekonečnej láske, ktorú aj od nich žiadal. Potom vzal do svojich rúk chlieb, ďakoval Otcovi nebeskému, lámal a dával svojim učeníkom, hovoriac: „Vezmite a jedzte z toho všetci! Toto je moje telo!" Podobne vzal kalich, požehnal ho a riekol: „Toto je kalich mojej krvi, ktorá bude vyliata za vás a za mnohých na odpustenie hriechov!"

Po pozdvihovaní. Pane, svojim milým učeníkom si ešte dopovedal: „Toto čiňte na moju pa-

miatku!" A oni to aj činili podľa Tvojho svätého slova. I ja sa tu vďačne rozpamätúvam na Tvoje sväté umučenie a napomínanie; na Tvoj svätý život, umučenie a smrť, ktorú si za nás podstúpil. Beriem si pred seba, že budem zachovávať úmysel Tvojej smrti. Chrániť sa budem všetkého, čo Ty nenávidíš. Usilovať sa budem potláčať všetky hriešne náklonnosti, premáhať nečisté žiadosti a zriekať sa zlých obyčajov. Chcem byť taký(á) tichý(á) a ponížený(á), ako si bol Ty. Ťažkosti a trápenia tohto života chcem znášať s nezlomnou trpezlivosťou a detinskou oddanosťou. — Cesta do večného života vedúca je úzka, a kto Teba, Ježišu, chce nasledovať, musí svoj kríž vziať na seba a zaprieť sám seba.

Mnohí ľudia každého veku, stavu a rodu nasledovali Teba na ceste sebazaprenia. Skúsili, že pri pevnom predsavzatí Tvoje jarmo je ľahké a sladko je žiť podľa Tvojho sv. príkladu. Aký veľký počet blahoslavených, ktorí na zemi dobrý boj bojovali, teraz už v nebesiach prijímajú odplatu čnosti.

Pri spomienke na víťazstvo, ktoré si slávne vydobyli títo blahoslavení, nemôžem zabudnúť na zomrelých, ktorí ešte v očistci zostávajú. Prosím Ťa, milosrdný Bože, dožič im večného odpočinutia a nech im svieti svetlo večné. Amen!

Otče náš a prijímanie. Otče nebeský, keby Ťa všetci ľudia poznali a ctili, iste by všetci boli už tu na zemi blažení a kedysi vo večnosti spasení. Ó keby každý plnil Tvoju sv. vôľu! Keby

každý rozširoval a rozdával dobro, ktorého Ty mi dávaš každodenne viac, ako si zasluhujem. A predsa dostatočne neuznávam Tvojej dobroty. Ešte Ťa vždy hriechami obrážam. Otče, odpusť mi, už viac hrešiť nechcem. Odpusť nám, ako aj ja odpúšťam tým, ktorí ma obrazili. Zachovaj ma od všetkého, čo by mi mohlo škodiť na tele, najmä však na duši. Vysloboď ma od všetkého zlého, a udeľ mi múdrosti i udatnosti, aby som hriech mal v ošklivosti a sa ho vystríhal(a), lebo je nejnebezpečnejším a najjedovatejším prameňom všetkého zlého. Zachovaj mi blahoslavený stav pokoja môjho svedomia. Zachovanie pokoja s Tebou a s mojím bližným nech je mojou najprednejšou starosťou. A vtedy nijaké zovnútorné búrky nepodvrátia blahoslavený pokoj môjho srdca. Aby však tento pokoj nepodvrátila ani búrka náruživostí a žiadostí môjho tela, prosím Ťa, Ježišu, môj Spasiteľu, o duchovné spojenie. Príď aspoň tak, lebo nie som dnes hodne pripravený(á) prijať Ťa skutočne v Chlebe života. Tento nebeský chlieb dodáva pútnikovi sily na ceste do nebeskej vlasti. Dodáva mu udatnosti v pokušení a v nebezpečenstve hriechu. Dodáva mu ducha, aby sa neobával(a) ani smrti ani tmavého hrobu. Takouto silou, takýmto duchom anjelského Chleba chcem Ťa, Božský Spasiteľu, ako Tvoj nasledovník, slovom i skutkom vyznávať pred ľuďmi, aby si ma Ty zase vyznal pred svojím Otcom nebeským.

Požehnanie. Požehnanie Tvoje, ó Bože, ktoré nám kňaz znamením sv. kríža udeľuje, nech

spočíva nado mnou. Moje srdce je už posilnené sladkou potechou a pevnou nádejou. Z Tvojej svätyne navrátim sa k svojim prácam a povinnostiam. Kiežby v mojom srdci potrvala zbožnosť, ktorá ma k Tebe, Bože, cez sv. omšu povznášala. Kiežby môj život neodporoval tým sv. predsavzatiam, ktoré som tu učinil(a)! Kresťanská múdrosť nech spravuje moje práce i radosti a nech ma zachová v šťastí miernym(ou), v nešťastí odhodlaným(ou)! Len vtedy spočinie na mne Tvoje, ó Bože, požehnanie, keď zachovám, čo som sľúbil: poslušnosť Tvojej vôli, verné nasledovanie Ježiša Krista, lásku k bližným z lásky k tomu, ktorý nás skôr miloval a za nás sa obetoval. Bože, dožič mi milosti a osvieť moju myseľ, aby som vedel(a) rozoznať, čo je dobré, žeby si ma našiel čistého(ú) a bezúhonného(ú) v deň príchodu Ježiša Krista. Amen!

7. Tretia omšová pobožnosť.

Rozjímanie o umučení Pána Ježiša.

Na začiatku sv. omše.

Pane, Ježišu Kriste, Synu Boha živého, ktorý si bol od anjela posilnený, keď si sa modlil v Getsemanskej záhrade, dožič aj mne skrze moc svojej modlitby, aby aj pri mne stál anjel, keď sa modlím, a posilňoval ma vo všetkých potrebách. Amen.

Kňaz sa modlí Konfiteor.

Rozjímanie: Kristus sa krvou potí.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si v Getsemanskej záhrade krvavý pot ronil zo seba, keď si sa

modlil k svojmu Otcu nebeskému, prosím Ťa, obživ ma nebeskou sladkosťou, aby som pri svojej modlitbe mohol(a) vylievať miesto krvavého potu slzy lásky. Amen!

Kňaz ide na epištolovú stranu.

Rozjímanie: Kristus je chytený a odvedený.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si dovolil, aby Ťa Tvoji nepriatelia chytili a poviazali, rozviaž putá mojich hriechov a zaputnaj ma sväzkom svojej lásky, aby žiaden úd môjho tela, ani žiadna mocnosť hriešnej náklonnosti nemohly nič učiniť, čo by sa protivilo Tvojej Božskej vôli. Amen!

Kňaz číta Introit.

Rozjímanie: Krista bijú po tvári v dome Annášovom.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si bol ako zločinec poviazaný a k Annášovi dovedený, dožič mi milosti, aby som sa od zlého ducha nedal(a) naviesť k hriechu, ale aby som bol(a) radšej Duchom Svätým vedený(á) a spravovaný(á) k všetkému tomu, čo je milé Tvojej Božskej vôli. Amen!

Kňaz hovorí: Kyrie eleison.

Rozjímanie: Peter zapiera Krista v Kajfášovom dvore.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, v Kajfášovom dvore najviac Ťa zarmútilo, keď Ťa tri razy zaprel Tvoj učeník Peter, ktorého si miloval; preto Ťa prosím, zachráň ma od zlého kamarátstva, aby som Ťa nikdy ani slovom, ani skutkom neobrazil(a). Amen!

Kňaz k ľudu hovorí: Dominus vobiscum.

Rozjímanie: Kristus pohliadne na Petra, ktorý vstúpi do seba a plače.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si sa milostivým okom pozrel na Petra a pohol si ho k úprimnemu pokániu, pozri milosrdným okom i na mňa, aby som pred Tvojím obličajom svoje hriechy oplakával(a) a celým srdcom sa k Tebe obrátil(a). Amen!

Kňaz ide na epištolovú stranu a modlí sa.

Rozjímanie: Krista vedú k Pilátovi.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorého Ťa ako muža bolesti pred Piláta doviedli a nevinne obžalovali, nauč ma chrániť sa klamstva bezbožných a stále vyznávať slovom i skutkom svoju vieru. Amen!

Kňaz sa vracia doprostred oltára.

Rozjímanie: Krista vedú k Herodesovi.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si pred Herodesom podstúpil pre mňa mnohé rúhania, udeľ mi milosti, aby ma nikdy nezachvátila nešľachetnosť bezbožných a aby som udatne zastával(a) Božské tajomstvá proti utrhačom. Amen!

Kňaz ide na evanjeliovú stranu.

Rozjímanie: Krista potupujú a k Pilátovi nazpät vedú.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si bol pre mňa potupovaný, vysmievaný a od Herodesa nazpät k Pilátovi privedený, dožič mi milosti, aby som sa nebál(a) bezbožných útokov, ale aby súc nimi skúšaný(á) v trpezlivosti, som sa stával(a) dokonalejším(ou) a Tebe podobnejším(ou). Amen!

Kňaz odkrýva Kalich.

Rozjímanie: Krista zo šiat vyzliekajú.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si dopustil, aby Ťa pred bičovaním verejne zo šiat vyzliekli, pro-

sím Ťa, daj mi citu k sv. čistote a dožič mi, aby som skrze úplné a ľútostivé vyznanie svojich hriechov vyzliekol(a) so seba starého človeka so všetkými jeho skutkami a cvičil(a) sa v čnostiach pred Tvojím obličajom. Amen!

Kalich stojí odkrytý.

Rozjímanie: Krista bičujú.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si bol pre mňa k stĺpu priviazaný a hrozne bičovaný, dožič mi milosti, aby som vďačne prijímal(a) Tvoje otcovské pokarhanie a nikdy viac Ťa nebičoval(a) svojimi hriechami. Amen!

Kňaz prikrýva kalich.

Rozjímanie: Krista tŕním korunujú.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si bol od ukrutných katov na posmech a potupu korunovaný tŕňovou korunou, prosím, odním odo mňa hriešne myšlienky a pyšnú ctibažnosť, aby som bol(a) opravdivým pokáním zmenený(á) a Tebou v nebi slávou korunovaný(á). Amen!

Kňaz hovorí: Orate fratres.

Rozjímanie: Pilát predstavuje Krista ľudu: Ajhľa človek!

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si sa z lásky ku mne dal obliecť do potupného rúcha a predstaviť židovskému ľudu, dožič mi, aby som každú márnu česť a neoprávnenú chválu zapovrhoval(a), žeby som mohol(a) byť oblečený(á) v posledný deň súdny do čestného rúcha a v sláve byť predstavený(á) celému svetu. Amen!

Kňaz číta prefáciu.

Rozjímanie: Kristus je na smrť odsúdený.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si dopustil vyniesť na seba výrok smrti, a to smrti kríža, dožič mi milosti, aby som sa z lásky k Tebe ani nezhrozil(a) čo i najhoršieho a najnespravodlivejšieho súdu ľudí, a ani sám(a) iných zlostne neposudzoval(a) v svojom srdci. Amen!

Kňaz číta spomienku na živých.

Rozjímanie: Kristus nesie ťažký kríž.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si pre mňa nehodného(u) hriešnika(cu) ťažký kríž niesol na svojich pleciach, daj, aby som Tvojou milosťou podporovaný s radosťou objal(a) kríž mŕtvenia sebazaprenia a aby som ho každodenne z lásky k Tebe trpezlive niesol(a). Amen!

Kňaz drží ruky nad kalichom.

Rozjímanie: Kristus stretá sa s plačúcimi ženami.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si sa na bolestnej ceste na kalvársky vrch prihovoril k plačúcim ženám a ich napomenul, aby neplakali nad Tebou, ale radšej samy nad sebou, daj mi sĺz dokonalej ľútosti a lásky, ktorými by som náležite oplakal(a) svoje hriechy; daj mi však aj sĺz lásky, ktoré by ma učinily Tebe príjemným(ou) a milým(ou). Amen!

Kňaz pozdvihuje sv. hostiu.

Rozjímanie: Krista križujú a s krížom dohora pozdvihujú.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si bol pre mňa ukrižovaný a na kríži vozvýš pozdvihnutý, čím

si priniesol Otcu nebeskému obetu za hriechy celého sveta, posilni ma, aby som Ti v obeť priniesol(a) všetky žiadosti svojho srdca. Osloboď ma od telesných náruživostí, aby som duchom už teraz prebýval(a) v nebesiach. Amen!

Kňaz pozdvihuje kalich.

Rozjímanie: Z Kristových rán tečie krv.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si nám svojimi sv. ranami ukázal prameň milosti, dožič mi, aby som sa v každom čase, keď ma budú napádať zlé žiadosti, utiekal(a) k Tvojim sv. ranám a z nich prijímal(a) spasiteľný liek a posilnenie. Amen!

Kňaz číta spomienku na mŕtvych.

Rozjímanie: Kristus na kríži prosí za ľudské pokolenie.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si sa, na kríži visiac, modlil za celé pokolenie ľudské, áno i za tých, ktorí Ťa ukrižovali a sa Ti posmievali, daj mi tichosti a trpezlivosti, aby som podľa Tvojho učenia a príkladu miloval(a) aj svojich nepriateľov a dobre činil(a) tým, ktorí ma nenávidia. Amen.

Kňaz bije sa v prsia.

Rozjímanie: Zločinec na kríži sa obracia.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si na kríži láskave prisľúbil slávu večného raja zločincovi, čo svoju nespravodlivosť pokorne vyznal a o milosť Ťa prosil, shliadni tiež na mňa očima nekonečného svojho milosrdenstva, aby som od Teba, najláskavejšieho svojho Spasiteľa, v hodinu svojej smrti mohol(a) slyšať radostné slová: „Dnes budeš so mnou v raji.“ Amen!

Kňaz modli sa: Otče náš.

Rozjímanie: Mária a Ján stoja pri kríži.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si svojho verného učeníka poručil svojej panenskej Matke a ju zas najmilšiemu učeníkovi Jánovi, prosím Ťa, otvor svoje náručie, lebo ja Tebe s láskou a vernosťou porúčam všetko, čo mám. Daj, aby som bol(a) pod ochranou Tvojej Matky zabezpečený(á) proti všetkým protivenstvám. Amen!

Kňaz láme sv. hostiu.

Rozjímanie: Kristus umiera na kríži.

Modlitba: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si z lásky ku mne na kríži umrel, dožič mi milosti, aby som tu na zemi s Tebou odumrel(a) hriechu, a aby som v hodinu svojej smrti spokojne mohol(a) poručiť svoju dušu Tebe, ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen!

Kňaz vpúšťa do kalicha čiastku sv. hostie.

Rozjímanie: Duša Kristova sostupuje do predpeklia.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si skrze umučenie a prehorkú smrť na kríži zlomil moc diabla, a sostúpil si do predpeklia, aby si odtiaľ vyslobodil duše sv. otcov, prosím Ťa, daj, aby moc Tvojho umučenia i teraz pomáhala dušiam v očistci, žeby z časných múk vyslobodené, dostať sa mohly do večnej radosti. Amen!

Kňaz bije sa v prsia a hovorí: Baránku Boží . . .

Rozjímanie. Mnohí vedľa kríža sa obracajú a oplakávajú svoje hriechy.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, skrze moc Tvojho prehorkého umučenia a slávneho vzkriesenia mnohí

sa obrátili a svoje hriechy oplakali, dožič mi milosti, aby som i ja v srdci pocítil(a) opravdivú ľútosť nad svojimi hriechami a Teba nikdy viac neobrazil(a). Amen!

Kňaz prijíma telo a krv Kristovu.

Rozjímanie. Krista pochovávajú.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si bol po smrti položený do nového hrobu, daj mi nové a čisté srdce, aby som Ťa mohol(a) do neho často prijímať pod spôsobom chleba a kedysi dôjsť blahoslaveného vzkriesenia. Amen!

Kňaz modlí sa po prijímaní.

Rozjímanie. Kristus zmŕtvych vstáva.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si slávne zmŕtvych vstal, dožič mi milosti, aby som sa zriekol(a) doterajšieho svojho hriešneho života a tak kedysi dosiahol(a) večnú slávu. Amen!

Kňaz hovorí k veriacim: Dominus vobiscum.

Rozjímanie. Kristus zjavuje sa učeníkom.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si nevýslovne potešil svoju najmilšiu Matku a svojich učeníkov, keď Ťa vzkrieseného radostne uzreli, dožič aj mne, aby som Ťa v Tvojej sláve uvidel(a), keď aj nie tu v časnosti, ale iste tam vo večnosti, kde chcem večnú slávu u Teba požívať. Amen!

Kňaz sa modlí na epištolovej strane.

Rozjímanie. Kristus 40 dní obcuje s učeníkmi.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si po svojom vzkriesení 40 dní obcoval so svojimi učeníkmi a poučoval si ich o tajomstvách sv. viery, prosím Ťa, uč

aj mňa tak obcovať na zemi podľa Tvojej sv. vôle, aby som ani v najmenšom neodstúpil(a) od Tvojich sv. prikázaní. Amen!

Kňaz zase hovorí k ľudu: Dominus vobiscum.

Rozjímanie. Kristus vstupuje na nebo.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si zázračne pred očami obdivujúcich svojich učeníkov vystúpil na nebo a sedíš na pravici Boha Otca, dožič mi milosti, aby moja duša pohŕdala všetkým, čo je zemské, a túžila len po Tebe. Amen!

Kňaz dáva požehnanie.

Rozjímanie. Soslanie Ducha Svätého.

Modlitba. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si po svojom nanebovstúpení poslal Ducha Svätého svojim učeníkom, prosím Ťa, očisť vnútornosti môjho srdca, aby Duch Svätý našiel v ňom hodný príbytok a ma božskými darmi a milosťami ozdobil, potešil a vo všetkom dobrom posilnil. Amen!

Modlitba po sv. omši. Otče nebeský, prijmi milostive obetu, ktorú Ti na oltári priniesol kňaz obnovením tej obety, ktorú vykonal na oltári kríža Tvoj milý Syn, Spasiteľ náš Ježiš Kristus pre spasenie celého sveta. Odpusť mi všetky nedostatky a chyby, ktorých som sa dopustil(a) pri tomto sv. konaní, a udeľ mi všetky tie milosti, ktoré udeľuješ tým, ktorí pobožne slyšia túto sv. obetu.

Ježišu Kriste, v poníženosti svojho srdca Ťa prosím, skrze zásluhy Tvojho umučenia a smrti, skrze nekonečnú cenu Tvojej sv. krvi, skrze všetko, čo si učinil a vytrpel z lásky k ľuďom, zmiluj sa nado

mnou teraz v živote, a buď mi na pomoci pri skonávaní môjho časného života. Amen!

Svätá Mária, oroduj za mňa. Všetci Boží svätí, proste za mňa teraz i v hodinu smrti mojej. Amen!

8. Krátka omšová pobožnosť,

ktorú môžeš odbaviť medzi spevom omšových piesní.

Obetovanie. Svätý, všemohúci, večný Bože a Otče, prijmi túto nepoškvrnenú obetu, ktorú prinášam skrze ruky kňazove ja, nehodné stvorenie, Tebe, svojmu živému a opravdivému Bohu, za všetky svoje hriechy, za živých i mŕtvych a za všetky časné i večné potreby. Amen!

Láskavý Otče, srdečne Ti obetujem i kalich nášho spasenia; nech príde pred Tvoju sv. tvár, aby bol Tebe ku cti a chvále, mne však k duševnému spaseniu. Amen!

Pozdvihovanie. Pred Tebou, Bože, v tejto Oltárnej Sviatosti skrytý, padám na kolená, lebo pevne verím a vyznávam, že si tu skutočne prítomný ako opravdivý Boh a môj Spasiteľ. Shliadni na mňa, biedne stvorenie, z tejto Sviatosti a nedaj zahynúť mojej hriešnej duši. Amen!

Vitaj, najsvätejšia krv Ježiša Krista, ktorá si bola vyliata na dreve kríža pre naše spasenie. Ach, obmy moju dušu, aby mohla vojsť do nebeského kráľovstva, kde by Boha velebila na veky vekov. Amen!

Prijímanie. Ó Pane, nie som hodný-(á), aby si vošiel do môjho srdca, ale povedz len slovo, a uzdravená bude duša moja.

Pane, Ježišu Kriste, Baránku Boží, úprimne Ťa prosím, vstúp do môjho srdca so svojou najsvätejšou milosťou tak, ako vstupuješ pod spôsobom chleba a vína so svojím božstvom i človečenstvom do srdca svojho námestníka kňaza, ktorý Ťa včuľ prijíma. Amen!

DIEL ŠTVRTÝ.

CIRKEVNÝ ROK.

A) Rozdelenie cirkevného roku.

1. Všeobecné poučenie.

Úlohou kresťana na zemi je nasledovať Ježiša Krista. Cirkev nám každoročne predkladá v liturgii obraz jeho diela, aby sme kazdoročne aspoň o jeden stupeň pokročili v pripodobňovaní sa Ježišu Kristu.

CIRKEVNÝ A OBČIANSKY ROK. Cirkevný rok je sprítomnenie nášho vykúpenia, teda zemského života a účinkovania P. Ježiša Krista, ktorého sa snažíme celý cirkevný rok poznať, milovať, nasledovať a osláviť každodenne podľa jeho priania: Modli sa a pracuj. Cirkevný rok vznikol počas mnohých storočí dôkladným predstavovaním Syna Božieho, jeho účinkovania, umučenia, vzkriesenia, nanebovstúpenia a soslania Ducha Svätého, čiže oslavovaním diela nášho vykúpenia, ktoré bolo dokonané smrťou Kristovou a jeho ovocie nám bolo predstavené na oslávenom tele vzkrieseného Krista Pána, takže najväčším sviatkom je Veľká noc, sviatok Kristovho víťazstva nad smrťou, ktoré sa vlastne oslavuje každú nedeľu, ktorá nastúpila namiesto soboty. Druhým najväčším sviatkom je Soslanie Ducha Svätého — Turíce, lebo Duch Svätý uskutočňuje vykúpenie Kristovo prostredníctvom sv. Cirkvi v jednotlivých dušiach.

V dávnejších časoch sa cirkevný rok začínal vtedy, ako občiansky. Začínali ho Veľkou nocou. Od r. 1852 začína sa občiansky rok 1. januárom. Cirkevný rok, keďže nám predstavuje nielen naše vykúpenie, Veľkú noc, ale aj vtelenie a narodenie Syna Božieho, čo je znázornené adventom a Vianocami, začína sa prvou nedeľou adventnou, ktorou je vždy štvrtá nedeľa pred 25. decembrom.

CIRKEVNÝ A OBČIANSKY DEŇ. V občianskom živote počítame deň od polnoci do polnoci. Staré dávne národy, medzi nimi i Židia, rátaly deň od večera do večera (t. j. od východu prvej hviezdy — zorničky). Židia ešte aj dnes takto počítajú a tak sa i postia.

Prví kresťania, ktorí žili na východe, tiež takto rátali deň; to potom prešlo aj do obradných cirkevných kníh a obyčajov. Odtiaľ pochádza až dodnes udržiavaný zvyk, že na niektorých miestach vyzváňajú v sobotu večer alebo v predvečer sviatku, čo volajú aj svätvečerom, a pripočitujú ho už k nedeli alebo sviatku. Niekde sú i litánie.

Stredisko sv. Cirkvi premiestilo sa na západ, do Ríma, kde prevládala obyčaj, že deň rátali od polnoci do polnoci. Túto obyčaj prevzala i Cirkev, takže sviatky i pôsty sa vždy rátajú od polnoci do polnoci. Tak to ustanovuje aj cirkevný zákon Can. 32, § 1. Ale Can. 31 hovorí, že toto ustanovenie sa nevzťahuje na obradoslovné zákony. Tak napr. slávnostný breviár — cirkevné hodinky — sviatku začínajú sa už vešperami, ktoré sú predpísané na predvečer sviatku. Ba vtedy kňaz môže sa pomodliť i čiastku breviára, predpísaného na sviatok. Preto oprávnený je zvyk našich dedín, že v sobotu večer nie sú ani svadby ani tanečné zábavy. Príprava na sviatok je potrebná. Zriedkakedy tí, čo sa v sobotu zabávajú, v nedeľu Krista oslavujú.

2. Dni cirkevného roku.

a) Nedele.

Zo Skutkov Apoštolských sa dozvedáme, že prví kresťania „lámaním chleba“, t. j. sv. omšou obnovovali pamiatku smrti Pána. Bolo to najmä v nedeľu, t. j. v deň Pána — Dies Dominica. V Starom zákone bola zasväteným dňom sobota — sabbatum — Šabat, t. j. siedmy deň v týždni. Keďže Kristus Pán vstal zmŕtvych v deň po sobote, kresťania sa v každý týždeň v deň po sobote shromažďovali a sv. omšou i sv. prijímaním obnovovali pamiatku Kristovho umučenia a pripomínali si aj Kristovo zmŕtvychvstanie. Keďže Kristus Pán soslal aj Ducha Svätého nie v sobotu, ale v deň po sobote, apoštolovia z moci od Krista im danej určili, že zasväteným dňom Pánovi nebude viacej židovská sobota, ale deň, v ktorom Kristus vstal zmŕtvych, t. j. deň po sobote, prvý deň v týždni, *nedeľa — Dies Dominica.* Keďže sa cirkevný rok, čo do dĺžky, srovnáva s občianskym, má 52 nedieľ alebo 53, ak sa totiž občiansky rok začína sobotou alebo nedeľou a ak je v tom roku aj priestupný deň (29. febr.); už za prvých čias kresťanstva na každú nedeľu v roku boly sostavené osobitné omšové liturgické modlitby, ktoré sa až podnes odbavujú. Jednotlivé nedele dostaly aj mená od počiatočných slov Introitu; najmä nedele adventné a pôstne, napr. Gaudete, Laetare. Iné nedele dostaly svoje meno od hlavných sviatkov, napr. Veľko-

nočná. Turíčna; iné zas od posvätných časov cirkevného roku. — Mená všetkých nedieľ nájdeš v liturgickom kalendári podľa cirkevného roku.

ČASOVÉ PORADIE NEDIEĽ je toto: 1. *Štyri nedele adventné,* ktoré sa podľa omšového Introitu volajú: a) Ad te levavi, b) Populus Sion, c) Gaudete, d) Rorate. Prvá adventná nedeľa pripadá na niektorý deň medzi 27. novembrom a 3. decembrom; ňou sa začína cirkevný rok. -- 2. *Vianočná nedeľa,* keď 25. dec. padne na nedeľu, alebo *Nedeľa v oktáve Vianoc.* -- 3. *Novoročná nedeľa,* keď 1. jan. padne na nedeľu, alebo *Nedeľa po Novom roku.* Keď Nedeľa po Novom roku pripadne na 2.-5. januára, volá sa aj *Nedeľou mena Ježiš.* Keď tejto nedele niet, deň Mena Ježiš sa slávi 2. januára. — 4. *Nedele po Troch Kráľoch,* ktorých je 2—6. Za prvú nedeľu po Troch Kráľoch ráta sa už aj tá nedeľa, na ktorú pripadne sám sviatok Troch Kráľov. Počet nedieľ po Troch Kráľoch mení sa podľa toho, kedy pripadne Veľkonočná nedeľa, pred ktorou musí byť 9 voľných nedieľ, t. j. 6 Veľkopôstnych a 3 Deviatnikové. O koľko menej nedieľ (totiž menej než šesť) je po Troch Kráľoch, o toľko je viac nedieľ po Turícach. Keď pripadne Veľkonočná nedeľa na jeden deň z troch najvčasnejších dní, t. j. 22., 23. a 24. marca, vtedy je len jedna Nedeľa po Troch Kráľoch; keď však pripadne na jeden deň z troch najposlednejších dní, t. j. 22., 23. a 25. apríla, vtedy po Troch Kráľoch je 6 nedieľ. Nedeľa nasledujúca po sviatku Troch Kráľov volá sa tiež: *Nedeľa sv. Rodiny,* lebo sviatok sv. Rodiny sa slávieva na túto nedeľu.

5. Po nedeliach po Troch Kráľoch nasledujú *Tri nedele Deviatnikové.* Pomenovanie týchto nedieľ „Deviatnikové" je len v slovenčine. Pochádza ono odtiaľ, že Prvá nedeľa Deviatniková pripadá na deviatu nedeľu pred Veľkonočnou nedeľou. V latinčine sa prvá nedeľa volá Septuagesima. či Sedemdesiatinová, druhá Sexagesima či Šesťdesiatinová, tretia Quinquagesima či Päťdesiatinová. Toto pomenovanie pochádza z toho, že kedysi na niektorých miestach veľký pôst pred Veľkou nocou trval nie 40 dní, ale 50, 60 alebo 70, čoho pamiatkou sú pomenovania týchto nedieľ, cez ktoré sa sv. omša slúži už vo fialovej farbe. — Tretia nedeľa Deviatniková — pred Popolečnou stredou volá sa ľudove nedeľou Fašiangovou, s ktorým pomenovaním cirkevný rok nemá nič spoločného a ktoré dostala od veľa ráz hriešnych fašiangových zábav.

Kto by si chcel vypočítať deň Prvej nedele Deviatnikovej alebo Popolečnej stredy podľa večného kalendára, berúc za základ literu Veľkonočnej nedele, musí dať pozor v priestupnom roku, v ktorom sa po 23. febr. vkladá priestupný deň. A tak v priestupnom roku pred 23. februárom nedeľnou literou večného kalendára nie je tá, ktorá je poznačená pri Veľkonočnej ne-

deli, ale tá, ktorá je pri Veľkonočnom pondelku. Ináč by sme vypočítali, že Deviatnikové nedele pripadajú na sobotu a Popolečná streda na utorok.

6. *Štyri nedele Veľkopôstne,* po latinsky: Quadragesimae čiže Štyridesiatinové (od 40 denného pôstu zvané). Tieto nedele sa podľa začiatočných slov omšového introitu volajú: 1. Invocavit, 2. Reminiscere, 3. Oculi, 4. Laetare a 5. Judica. — 7. Piata nedeľa vo veľkom pôste sa volá *Smrtná nedeľa,* latinsky Dominica Passionis. Od tohto dňa Cirkev sv. obracia sa v liturgických modlitbách k ukrižovanému Spasiteľovi. Kríže sa zahaľujú do fialového rúcha. — 8. Šiesta vo Veľkom pôste je *Kvetná nedeľa* — latinsky Dominica Palmarum, nazvaná od paliem a kvetov, ktorými vítali Krista v Jeruzaleme.

9. *Veľkonočná nedeľa,* latinsky Dominica resurectionis, menuje sa podľa zmŕtvychvstania Kristovho, ktoré sa stalo pred východom slnka, teda v noci. — 10. Po Veľkonočnej nedeli je *šesť nedieľ po Veľkej noci,* z ktorých prvá sa tiež volá *Biela nedeľa,* odôvodnená od toho, že novokrstenci v Bielu sobotu pokrstení chodili týždeň v bielych šatoch, ktoré vyzliekli v nedeľu po Veľkej noci. Piata nedeľa sa slovensky volá *Nedeľa prosebná,* lebo po nej nasledujú Krížové čiže Prosebné dni, pondelok, utorok a streda. Vo štvrtok je 40. deň po Zmŕtvychvstaní Pána, t. j. Nanebevstúpenie Krista Pána.

Mená poveľkonočných nedieľ podľa počiatočných slov omšového introitu sú: 1. Quasimodo, 2. Misericordias, 3. Jubilate, 4. Cantate, 5. Rogate, 6. Exaudi.

11. Na siedmu nedeľu po Veľkej noci, t. j. na 50. deň, je slávnosť Soslania Ducha Svätého. čiže Turíce.

12. Turícami alebo oktávou Turíc, končí sa veľkonočné obdobie. Nasledujúce nenele až do Prvej nedele adventnej volajú sa: Prvá, Druhá, Tretia . . . nedeľa po Svätom Duchu. Týchto *posvätodušných* nedieľ môže byť najmenej 23, čo však stáva sa len veľmi zriedka; najbližšie až r. 2011, keď Veľká noc pripadne na 24. apríla. Keď Veľkonočná nedeľa pripadne na deň pred 27. marcom, je týchto nedieľ až 28. V omšovom misáli je len 24 omšových modlitieb pre posvätodušné nedele. Keď je nedieľ viac, berú sa modlitby z tých nedieľ, ktoré vypadly po Troch kráľoch.

Prvá nedeľa po Sv. Duchu volá sa tiež *Nedeľou Najsv. Trojice,* lebo tento sviatok pripadne vždy na túto nedeľu. Vo štvrtok po tejto nedeli je vždy sviatok Božieho Tela. V piatok po Druhej nedeli je zase nezasvätený sviatok Božského Srdca.

Na poslednú nedeľu v mesiaci októbri pripadá vždy sviatok Krista Kráľa, preto sa táto nedeľa ľudovo volá *Nedeľou Krista Kráľa.*

V minulosti pripadal na prvú nedeľu októbrovú sviatok sv. Ruženca (dnes je 7. okt.), preto sa táto nedeľa až

podnes ľudovo volá *Nedeľou sv. Ruženca,* na ktorú duchovní otcovia kážu o sv. ruženci. — Predposledná nedeľa v októbri volá sa *Misiovou nedeľou,* lebo v tento deň sú kázne o sv. misiách a veriaci vykonajú oferu na sv. misie. — Prvá nedeľa adventná sa zas volá *Tlačová nedeľa,* lebo sú kázne o dobrej tlači a veriaci vykonajú oferu na podporu katolíckej tlače. — Posledné dve pomenovania nedieľ nemajú nijakej spojitosti s liturgiou nedieľ. To isté platí aj o *Prvej nedeli v mesiaci,* v ktorú býva riadna nedeľná omša kde-tu pred vyloženou Sviatosťou Oltárnou a popoludní sú litánie o Božskom Srdci. Rozdiel je však s *prvým piatkom v mesiaci,* v ktorom môže byť osobitná sv. omša o Božskom Srdci pred vystavenou Sviatosťou.

HODNOSTNÉ PORADIE NEDIEĽ. Na jednotlivé nedele pripadá oslávenie najzákladnejších tajomstiev sv. viery, alebo sa len spomína niektoré učenie Pána Ježiša. Preto s liturgického hľadiska rozdeľujeme nedele do troch tried:

a) *Nedele väčšie I. tr.* Dominicae majores, ktorých oslávenie v liturgii nikdy nevystane, všetky iné sviatky musia im ustúpiť; sú to: Prvá nedeľa adventná, Štyri nedele veľkopôstne, Smrtná, Kvetná, Veľkonočná, Biela a Turíčna nedeľa. Tieto nedele volajú aj stĺpami cirkevného roku.

b) *Nedele väčšie II. tr.,* ktorých oslávenie vystane, keď na ne pripadnú podvojné sviatky I. tr. — dupl. I. cl., ale v omši a v breviári priberajú sa nedeľné modlitby. Týchto je 6, a to: Druhá, Tretia a Štvrtá adventná a tri Deviatnikové nedele.

c) *Nedele menšie, či medziročné* — Dominicae minores — per annum. Liturgické oslávenie týchto nedieľ vytisnuté býva všetkými sviatkami podvojnými I. a II. tr. (dupl. I. et II. cl.) a všetkými sviatkami Pána, nie však ich oktávami, v omši však priberajú sa liturgické modlitby a posledné evanjelium z vytisnutej nedele.

b) Férie — všedné, kantrové a krížové dni.

Prví kresťania zasväcovali prvý deň v týždni a nazvali ho dňom Pána čiže nedeľou, ktorou vlastne stále oslavovali nedeľu nedieľ, t. j. Veľkú noc a zmŕtvychvstanie Kristovo. Ostatné všedné dni židovského týždňa nechceli pomenovať ani podľa židov, ktorí ich volali: deň prvý, deň druhý atď., ani podľa pohanov, ktorí zasa všedné dni volali menami svojich bohov: deň Merkurov, deň Marsov atď., ale nazvali ich menom: Feriae Domini, t. j. Pánove prázdniny. Nedeľa bola 1. deň v týždni, a tak náš pondelok volal sa Feria 2., utorok Feria 3. atď. Jedine poslednému dňu v týždni nechali staré židovské meno sobota. Toto pomenovanie dní v týždni Cirkev až podnes používa.

Významnejšie všedné dni v týždni boly streda, vtedy bol Kristus zradený, a piatok, vtedy bol Kristus ukrižovaný. V tieto dni sa veriaci postili a modlitbou pripravovali na nedeľu. Niekde sa slúžila eucharistická obeť. Fériové pobožnosti zvlášť konávali vo veľkom pôste, v kántrových dňoch, neskoršie i v advente na spôsob tzv. *„štácií"*, t. j. veriaci sa shromaždili v jednom chráme a odtiaľ v procesii šli do iného chrámu za spevu litánií a piesní. Tam bola kázeň a sv. omša. Toho pozostatkom sú až dodnes slávené krížové dni a procesia na sv. Marka 25. apríla. Obšírnejšie poučenie o kántroch, ktoré sú v týždni po 13. decembri, po Popolečnej strede, po Turícach a po 14. septembri a o krížových dňoch (tri dni pred Nanebevstúpením Pána) nájdeš v cirkevnom roku.

Hodnostné poradie férií je toto: a) *Férie väčšie* I. tr.: Popolečná streda, celý Veľký týždeň; na tieto dni nemôže byť zasvätený nijaký sviatok.

b) *Férie väčšie II. tr.*: všedné dni veľkopôstné, kántrové, adventné a pondelok krížových dní, ktoré ustupujú zasväteniu podvojných a polopodvojných sviatkov, ale vždy sa priberajú omšové modlitby z férie; kňaz však môže slúžiť sv. omšu buď o sviatku (v bielej farbe) alebo o všednom dni (vo fialovej farbe). Nemôže sa však slúžiť každodenná tichá omša v čiernom.

c) *Férie menšie* sú všetky ostatné všedné dni v roku, cez ktoré môže byť zasvätený hociktorý sviatok.

c) Novéna — Deviatnik.

Okrem vigiliovej prípravy na sviatky vyskytuje sa i novénová, či deviatniková príprava, ktorá trvá deväť dní pred niektorým sviatkom. Novénová príprava do liturgie nebola zavedená a vyskytuje sa ako ľubovoľná ľudová pobožnosť, Cirkvou schválená, či už k Pánu Ježišovi, či k Panne Márii a svätým. Všeobecne je známy deviatnik k Božskému Srdcu Pána, pred Turícami k Duchu Svätému, k Nepoškvrnenému počatiu P. Márie a najnovšie k sv. Rodine pred Vianocami pod názvom *Kto dá prístrešie P. Márii.* — V Ríme je ešte známa 9-dňová pobožnosť za pápeža po jeho zomretí.

d) Vigílie — obnôcky — Svätvečer.

Podľa vzoru Pána Ježiša, ktorý sa i v noci modlieval, prví kresťania v sobotu večer sišli sa v bazilikách a celú noc prebdeli o pôste na modlitbách. Toto nočné bdenie pomenovali vojenským názvom: vigília, t. j. nočná stráž, obnôcka, lebo kresťania pokladali sa za Kristových vojakov. Nočné bdenie rozdeľovali na tri výmeny veriacich, čoho po-

zostatkom sú 3 nokturny kňazského breviára. Vigílie sa zvlášť konávaly cez Veľký pôst, najmä však v noci pred Veľkou nocou, keď sa vysluhoval katechumenom krst a nad ránom bola slávnosť zmŕtvychvstania. Na spôsob Veľkej noci mala každá nedeľa vigíliu. Vigília sa končila slávnostnou sv. omšou, čo vlastne zapríčinilo, že sv. omšu preložili z večera na ráno. Vo vigílie kántrové boli vysviacaní noví kňazi. Pozostatkom toho sú dnešné modlitby na kántrové dni za dobrých kňazov. Nočné vigílie boly postupne rozšírené pred všetky väčšie sviatky a v noci sa slúžily aj eucharistické bohoslužby, čoho jediným pozostatkom je utiereň na Vianoce. Keďže sa vyskytovaly pri vykonávaní nočných vigílií mnohé ťažkosti, ba i neprístojnosti, boly v XI. storočí nočné shromažďovania zrušené a vigíliové prípravy, či modlitby a tiež nočná sv. omša boly preložené na predchádzajúci deň; tak sa to koná až podnes.

Dnes máme v Cirkvi 18 vigíliových dní, a to: 5 pred sviatkami Pána (Vianoce, Troch Kráľov, Veľká noc, Nanebevstúpenie a Turíce), 2 pred sviatkami P. Márie (Nanebevzatie a Nepoškvr. poč. P. M.), 8 pred sviatkami apoštolov (Matej, Peter-Pavol, Jakub, Bartolomej, Matúš, Šimon-Júda, Ondrej a Tomáš) a 3 pred sviatkami svätých (Ján Krst., Laurinc a Všech svätých).

Cirkevný zákon nám predpisuje pôst len na vigíliu vianočnú, turíčnu, bielo-sobotnú do poludnia, Nanebevzatie P. Márie a Všechsvätých.

Aj vigílie majú hodnostné poradie: 1. vigílie väčšie I. tr. (vianočná, veľkonočná a turíčna), ktoré neustupujú nijakému sviatku; 2. väčšie II. tr. (troj-kráľová) ustupuje podvojným sviatkom I. a II. tr.; 3. menšie vigílie (ostatné všetky).

Vigílie a) pripomínajú nám, ako Boh pripravoval tajomstvo ktoré sviatkom oslavujeme a b) povzbudzujú kresťana, aby pripravil svoje srdce k dôstojnej oslave sviatku a stal sa účastným jeho milosti.

c) Sviatky.

Stredobodom cirkevného roku je Veľkonočná nedeľa, ktorá je zároveň i najväčším sviatkom kresťanstva. Život a účinkovanie Pána Ježiša nepredstavujú nám len nedele, ale aj mimonedeľné dni, ktoré nás upomínajú na tajomstvá viery, na príbehy zo života Pána Ježiša, Panny Márie, anjelov a svätých. Tieto dni voláme sviatkami, či ich zasväcujeme ako nedeľu, či nie a delíme ich na sviatky Pána, Panny Márie, Anjelov a Svätých.

SVIATKY PÁNA sú úzko spojené s nedeľami, ba najväčšie z nich pripadajú na nedele: Veľká noc, Turíce, Najsv. Trojica, Kristus Kráľ, Sv. Rodina. Väčšina sviatkov Pána i s nedeľami nesvätia sa v ur-

čitý kalendárny deň v mesiaci, ale deň ich zasvätenia určuje sa podľa času Veľkej noci. To sú 1. všetky nedele; 2. vyššie spomínané hlavné sviatky; 3. Nanebevstúpenie Pána, Božie Telo, Božské Srdce, Eucharistické Srdce Ježišovo; 4. spomienkové dni na umučenie Pána, ktorých oslávenie v liturgii je povolené len na niektorých miestach a v niektorých reholiach: Modliaci sa Kristus v Getsemanskej záhrade (utorok po Prvej nedeli deviatnikovej), Deň utrpenia Ježiša Krista (utorok po II. nedeli deviatnikovej), Deň tŕňovej koruny Krista Pána (piatok po Popolečnej strede), Deň kopie a klincov Krista Pána (piatok po I. nedeli veľkopôstnej), Deň presvätej plachty Krista Pána (piatok po II. nedeli veľkopôstnej), Deň presvätých päť rán Krista Pána (piatok po III. ned. veľkopôstnej), Deň predrahej krvi Krista Pána (piatok po IV. nedeli veľkopôstnej).

Len 12 sviatkov Pána je takých, ktoré sa zasväcujú v určitý kalendárny deň v mesiaci: Božie narodenie 25. XII., Obrezanie Krista Pána (Nový rok) 1. I., Mena Ježiš 2. I., Troch Kráľov 6. I., Najdenie sv. Kríža 3. V., Predrahej krvi P. Ježiša 1. VII., Premenenie Pána 6. VIII., Povýšenie sv. Kríža 14. IX., Výročie posvätenia arcibaziliky najsvätejšieho Spasiteľa v Ríme 9. XI., Výročie posvätenia bazilík sv. Petra a sv. Pavla v Ríme 18. nov. Výročie posvätenia diecezánskeho a miestneho chrámu je v každej diecéze určené na jeden deň.

SVIATKY PANNY MÁRIE. Život Panny Márie je úzko spojený so životom Pána Ježiša. Jej život možno nazvať mariánskou kalváriou, na ktorej trpela so svojím Božským Synom za spasenie sveta. Preto cez cirkevný rok medzi sviatkami Pána poprepletané sú ako ruže vo venci sviatky Panny Márie, ktoré nám predstavujú jej život a nepretržité orodovanie za nás. Mariánske sviatky sa skoro všetky viažu k určitému kalendárnemu dňu. Nie však všetky sú rovnako zasväcované. Máme štyri skupiny mariánskych sviatkov:

a) *Sviatky prikázané zasvätené:* 1. 8. dec. sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie. — 2. 15. aug. sviatok Nanebevzatia Panny Márie.

b) *Sviatky neprikázané, dobrovoľne zasvätené:* 3. 2. febr. sviatok Očisťovania Panny Márie. — 4. 25. marca sviatok Zvestovania Panny Márie. — 5. 8. sept. sviatok Narodenia Panny Márie.

c) *Sviatky liturgicky všade zasvätené:* — 6. 11. febr. sviatok Zjavenia sa Panny Márie v Lurde. — 7. Mar.—apr. sviatok I. Sedembolestnej P Márie (piatok po Smrtnej nedeli). — 8. 2. júl. sviatok Navštívenia Panny Márie. — 9. 16. júl sviatok Panny Márie Karmelskej-Škapuliarskej. — 10. 5. aug. sviatok Panny Márie Snežnej. — 11. 12. sept. sviatok Mena Panny Márie. — 12. 15. sept. sviatok II. Sedembolestnej Panny Márie (Patrónky Slovenska). — 13. 24. sept. sviatok Panny Márie, Vysloboditeľky zajatých kresťanov. — 14. 7. okt. sviatok Panny Márie

Ruženskej — Slávnosť sv. Ruženca. — 15. 11. okt. sviatok Materstva Panny Márie. — 16. 21. nov. sviatok Obetovania Panny Márie.

d) *Sviatky liturgicky len niekde zasvätené.* 17. 10. dec. deň prenesenia domku Panny Márie z Nazaretu do Loretta. — 18. 18. dec. deň Očakávania pôrodu Panny Márie. — 19. 23. jan. deň Zasnúbenia Panny Márie. — 20. 26. apr. deň Panny Márie, Matky dobrej rady. — 21. 24. máj deň Panny Márie, Pomocnice kresťanov. — 22. 31. máj deň Panny Márie, Kráľovnej všetkých svätých a Matky krásneho milovania. — 23. 31. máj deň Panny Márie, Prostrednice všetkých milostí. — 24. Máj—jún deň P. Márie, Kráľovnej apoštolov (sobota po Nanebevstúpení Pána). — 25. Jún deň Prečistého Srdca Panny Márie (sobota v oktáve Bož. Srdca). — 26. 27. jún deň Panny Márie, Matky ustavičnej pomoci. — 27. 9. júl deň poníženosti Panny Márie. — 28. Júl deň Panny Márie, Matky milosrdenstva. 29. 13. aug. deň Panny Márie, Útočište hriešnikov. — 30. 22. aug. deň Siedmich radostí Panny Márie. — 31. August deň Panny Márie, Uzdravenie nemocných (sobota pred poslednou nedeľou augustovou). — 32. August deň Panny Márie, Potešenie zarmútených (sobota po 28. auguste). — 33. 3. sept. deň Panny Márie, Matky dobrého pastiera. — 34. Október deň Panenstva Panny Márie (III. nedeľa októbrová). — 35. November deň Panny Márie, Matky Božej Prozreteľnosti (sobota pred III. nedeľou novembrovou). — 36. 27. nov. deň Zázračnej medaily Nepoškvrneného počatia Panny Márie.

SVIATKY ANJELOV sú v liturgii zriedkavejšie. Ustanovené sú sviatky len tých anjelov, ktorí sa spomínajú vo sv. Písme a to: 1. Anjel Gabriel, 24. III., 2. Zjavenie sa sv. Michala, archanjela, 8. V., 3. Sv. Michala archanjela, 29. IX., 4. sviatok sv. anjelov strážcov, 2. X. a 5. sviatok sv. Rafaela, archanjela, 24. X.

SVIATKY SVÄTÝCH. Kresťania hneď od počiatku pri každoročnom oslavovaní vykupiteľského diela Ježišá Krista, ako aj jeho prečistej Matky nemohli zabudnúť na tých, ktorí pracovali na tomto diele, podľa neho i žili, a preto mnohí z nich museli zakončiť svoj zemský život mučeníckou smrťou; to si tiež každoročne pripomínali, a predstavujúc si ich život, oslavovali ich. Najprv oslavovali len mučeníkov, a to eucharistickou obetou nad ich hrobom. Sviatok svätili len tam, kde bol mučeník pochovaný. Neskôr, keď pozostatky (relikvie) mučeníkov rozdelili a umiestili do rozličných chrámov, miestny kult mučeníkov stal sa všeobecným. Keď prestala doba mučeníctva, úcta sa rozšírila aj na vyznavačov. A tak dnes na každý deň v roku je určená buď pre celú Cirkev alebo aspoň pre niektoré kraje pamiatka niektorého mučeníka alebo vyznavača.

Sviatky vyvolených Božích nie sú ustanovené na deň ich narodenia, ale na deň ich umretia Deň narodenia člove-

ka prichádzajúceho na tento svet s bremenom dedičného hriechu, je začiatkom mnohej strasti a biedy; človek nie je hodný radostnej slávy, ako v ten deň, keď v bázni a milosti Božej umierajúc, vkročí do života večne blahoslaveného. Preto Cirkev nazýva smrť svätých *krásnym narodením*, lebo zomrúc svetu, narodili sa pre radosť nebeskú. Mimo narodenia Pána oslavujeme narodenie len dvoch svätých osôb ktoré Boh už pred ich narodením vyznamenal. To je Blahoslavená Panna Mária, ktorá bola bez poškvrny počatá a sv. Ján Krstiteľ, ktorý bol už v živote matkinom naplnený Duchom Svätým.

Sviatky svätých sú v tomto hodnostnom poradí: Sv. Ján Krstiteľ, sv. Jozef, sv. apoštolovia, evanjelisti a tak ostatní svätí.

VÝZNAMNEJŠIE SVIATKY SVÄTÝCH sú: Narodenie sv. Jána Krstiteľa 24. VI.; dva sviatky sv. Jozefa, 19. III. a v stredu po II. nedeli po Veľkej noci; sviatky apoštolov a evanjelistov: Matej apoštol 24. II., Marek ev. 25. IV., Filip-Jakub ap. 1. V., Barnabáš ap. 11. VI., ap. Peter-Pavol 29. VI., Jakub ap. 25. VII., Bartolomej ap. 24. VIII., Matúš ap. ev. 21. IX., Lukáš ev. 18. X., Šimon-Juda ap. 28. X., Ondrej ap. 30. XI., Tomáš ap. 21. XII. a Ján ap. ev. 27. XII.; dva sviatky založenia pápežskej stolice v Antiochii a v Ríme, 18. I. a 22. II.; Obrátenie sv. Pavla 25. II.; sv. Laurinc 10. VIII.; sv. Štefan prvý mučeník 26. XII.; sv. Neviniatka 28. XII.; sv. Anny 26. VII.; sv. Joachim otec Panny Márie 16. VIII. a najmä sviatok Všetkých svätých 1. XI.

SVIATKY PATRÓNOV. Sviatky patrónov Cirkvi, štátov, národov, rehôľ, biskupstiev, miest a dedín, kostolov biskupských, farských, kláštorných atď., patria medzi najväčšie sviatky svätých v tých obciach a miestach, kde ich svätia; sú v hodnostnom stupni Duplex I. tr. s oktávou.

Patróni Slovenska: Sedembolestná Panna Mária, 15. sept.; sv. Cyril a Metod, 5. júla.

Patróni biskupstiev: b. bystrického: sv. František Xaverský, 3. dec.; nitrianského: sv. Ondrej Svorád a sv. Benedik, 17. júla; spišského: sv. Martin, biskup, 11. nov.; trnavského: sv. Vojtech, biskup-mučeník, 23. apr. a košického: sv. Ondrej apoštol, 30. novembra.

Patróni reholníkov: jezuitov: sv. Ignác z Loyoly, 31. júla; františkánov: sv. František Asiský, 4. okt.; saleziánov: sv. František Saleský, 29. jan.; dominikánov: sv. Dominik, 4. aug.; piaristov: sv. Jozef Kalazanský, 27. aug.; redemptoristov: sv. Alfonz z Liguori, 2. aug.

f) Liturgické stupne a hodnostné poradie sviatkov.

Všetky sviatky v roku, bez ohľadu na to, či ich veriaci svätia alebo nie, zadelené sú do deväť liturgických stupňov, podľa ktorých sa jednotlivé sviatky liturgicky čiže v kostole oslávia. Hodnostné poradie určuje sa a) podľa prednosti oslavovaných osôb: Božské osoby, Panna Mária, sv. Ján Krstiteľ, sv. Jozef, apoštolovia a evanjelisti a ostatní svätí; b) časom, kedy bol sviatok ustanovený. Toto zadelenie je potrebné, pretože na jeden a ten istý deň často pripadne i viac sviatkov. Podľa liturgickej stupnice a hodnostného poradia sa určí, ktorý sviatok má byť zasvätený a ktorý preložený alebo vynechaný. Menší sviatok ustupuje väčšiemu.

Základným pomenovaním liturgickej stupnice je „duplex — podvojný sviatok", čo pochádza z toho, že kedysi kňazi v jeden a v ten istý deň odbavili modlitby breviárové, pripadajúce na tenže všedný deň i modlitby o sviatku. Liturgické stupne sú nasledujúce:

1. Duplex I. class., primarius — Podvojný I. triedy, prvoradý. Skratka: Dupl. I. cl. prim.
2. Duplex I. class., secundarius — Podvojný I tr., druhoradý. Skratka: Dupl. I. cl. sec.
3. Duplex II. class. primarius — Podvojný II. tr., prvoradý. Skratka: Dupl. II. cl. prim.
4. Duplex II. class. secundarius — Podvojný II. tr., druhoradý. Skratka: Dupl. II. cl. sec.
5. Duplex majus, primarius — Podvojný väčší, prvoradý. Skratka: Dupl. m. prim.
6. Duplex majus, secundarius — Podvojný väčší, druhoradý. Skratka: Dupl. m. sec.
7. Duplex — Podvojný. Skratka: Dupl
8. Semiduplex — Polopodvojný Skratka: Semdpl.
9. Simplex — Jednoduchý. Skratka: Simpl.

Do ktorých hodnostných stupňov sa zadeľujú jednotlivé sviatky i nedele, nájdeš v liturgických tabuľkách. Pri každom sviatku je poznačená skratka liturgického stupňa a hodnostného poradia.

g) Zasvätenie sviatkov.

Už v predošlých stĺpcoch sa spomínalo, že všetky nedele a niektoré sviatky Pána nie sú zasväcované tak ako ostatné sviatky Panny Márie a svätých na určitý kalendárny deň, ale dátum ich zasvätenia pohybuje sa podľa zasvätenia Veľkej noci. Preto tieto sviatky voláme *pohyblivými*, kým ostatné *nepohyblivými*.

Sviatky väčšinou zasväcujú sa v celej Cirkvi. Takéto sviatky voláme *všeobecnými sviatkami*, ostatné sviatky, zasväcované len v niektorých krajinách, biskupstvách, mestách, reholiach, ako patróni alebo svätí, ktorí v tom kraji žili alebo zomreli, voláme sviatkami *zvláštnymi alebo miestnymi*.

Všetky sviatky nezasväcuje-

me rovnako. Pod zasvätením nerozumieme len svätenie ako v nedeľu, t. j. že podľa II. príkazu cirkevného nepracujeme a slyšíme sv. omšu. „Zasvätením“ je i to, že sa sviatok pripomína v cirk. obradoch. A tak veľkou väčšinou cirkevné sviatky *svätíme len v kostole* čiže *liturgicky*, t. j. o sviatku je sv. omša a kňazský breviár. Skratka takéhoto zasvätenia je: „Lit. zasv.“ Tie sviatky teda pripadajú na naše všedné dni. Na mnohé dni nie sú určené nijaké sviatky. To je *liturgický voľný deň* — „Lit. vd.“

Najvýznamnejšie sviatky však, najmä sviatky Pána, zasväcujeme nielen liturgicky, ale aj podľa II. príkazu cirkevného, t. j. nepracujeme a slyšíme sv. omšu ako v nedeľu. Tieto voláme *prikázanými sviatkami. — Prik. sv.*

V minulosti, najmä v 5.—9. storočí bolo v Cirkvi sv. ustanovované mnoho prikázaných sviatkov. Cirkev volajúc takto veriacich do chrámu, chcela kázaním slova Božieho, sv. obradmi a sviatosťami pôsobiť na zjemnenie mravov národov. Tým sa však stalo, že na niektorých miestach zasväcovali v roku ako prikázané 55 sviatkov okrem nedieľ. (Na Slovensku r. 1560 ich bolo 53.)

Pápež Urban VIII. r. 1642 počet týchto prikázaných sviatkov okrem nedieľ snížil na 36, čoho pozostatkom až dodnes je, že v tieto dni každý farár slúži sv. omšu za farníkov. Tieto dni sú v liturg. kalendári podľa cirk. roku označené skratkou „*Ozf*“, *t. j. omša za farníkov.*

Postupne bol aj tento počet snižovaný, lebo i to bolo veľa sviatkov. Naostatok pápež Pius X. dňa 2. VII. 1911 zrušil až donedávna svätené sviatky: Pondelok veľkonočný a turíčny, sv. Štefana 26. XII., Hromnice 2. II., Zvestovanie Panny Márie 25. III. a Narodenie Panny Márie 8. IX. Toto sú teda *sviatky zrušené*. Sv. Otec Pius X. si však osobitným nariadením z 3. V. 1912 prial, aby cez tieto dni slávnosti v kostole, ak možno aj naďalej boly tak isto zachovávané, ale veriaci nie sú povinní slyšať sv. omšu a zdržovať sa služobných prác.

Dnes podľa cirkevného zákonníka Codex J. C. § 1247 okrem nedieľ povinní sme ako *prikázané sviatky zasvätiť 10 sviatkov:* Božie narodenie, Nový rok, Troch kráľov, Nanebevstúpenie Pána, Božie telo, Nepoškvrnené počatie Panny Márie 8. dec., Nanebevzatie Panny Márie 15. aug., Petra-Pavla 29. jún a Všetkých svätých; sv. Jozefa (19. marec) len na tých miestach, kde ho svätievali do r. 1918.

Sviatok miestnych a krajinských patrónov nie je prikázaným sviatkom. No u nás, na sviatok *Cyrila a Metoda* 5. júla, hoci nie sme povinní slyšať sv. omšu, povinní sme zdržiavať sa služobných prác, lebo nám to prikazuje štát; ***5. júl je štátnym sviatkom.***

h) Oktáva — osemdenné svätenie.

Prví kresťania oslavovali Veľkú noc nielen vlastnou Veľkonočnou nedeľou a Turíce Turíčnou nedeľou, ale cez celý nasledujúci týždeň. Pozostatkom toho je až podnes nepovinné zasväcovaný Veľkonočný a Turíčny pondelok. — Toto oslávenie preniesli aj na iné väčšie sviatky. Pri menších sviatkoch nekonali oslavu cez celý týždeň, ale na sviatok si spomenuli na ôsmy deň. — Z týchto dvoch spôsobov oslavovania sviatkov vyvinula sa dnešná oktáva či osemdňové svätenie (pravda len v liturgii) niektorého sviatku. Prvým dňom oktávy je vlastný sviatok, 2.—7. deň sa volajú medzioktávové dni, a konečne 8. deň. Medzioktávové dni sú v hodnostnej stupnici semiduplex-polopodvojnej; 8. deň je v stupnici duplex majus-podvojnej väčšej. Oktávy sú dvojaké: a) *privilegované-výsadné* a majú ich tieto sviatky: Vianoce, Zjavenie Pána, Veľká noc, Nanebevstúpenie Pána, Turíce, Božie Telo, Božské Srdce; b) oktávy neprivilegované-nevýsadné: Nepoškvrnené počatie, Narodenie a Nanebevzatie Panny Márie, Narodenie sv. Jána Krstiteľa, slávnosť sv. Jozefa, patróna Cirkvi (streda po II. nedeli po Veľkej noci), sv. Peter-Pavol, Ján apoštol evanjelista, Štefan prvý mučeník, Mláďatká, Laurinc, Všetci svätí, výročie posviacky vlastného a biskupského chrámu a sviatky miestnych i národných patrónov.

ch) Obdobia cirkevného roku.

Dni cirkevného roku a to, nedele, všedné dni, vigílie, kántry, štácie, sviatky 9 stupňov a oktávy sprítomňujú nám celé vykupiteľské dielo Ježiša Krista, na ktorého čakaly národy, ktorý prišiel, narodiac sa v Betleheme; účinkoval, učiac a dobre činiac; trpel a umrel, zmŕtvych vstal, vyšiel na nebesia a soslal Ducha Svätého na naše posvätenie. Preto sa cirkevný rok podľa hlavných sviatkov delí na a) *obdobie vianočné,* ktoré zahrňuje advent, vlastné vianočné sviatky až oktávu Troch kráľov včítané, b) *medzidobie povianočné,* ktoré zahrňuje 2—6 nedieľ po Troch kráľoch, c) *obdobie veľkonočno-turíčne,* ktoré zahrňuje predpôst, veľký pôst, dobu umučenia Pána, vlastnú Veľkú noc a 7 nedieľ po Veľkej noci so sviatkami Nanebevstúpenia Pána a Turíce s ich oktávami až do soboty po Turíciach, d) *medzidobie poturíčne,* ktoré zahrňuje všetky nasledujúce nedele až po I. adventnú nedeľu.

3. Liturgický kalendár.

Podľa cirkevného roku.

Nájdeš v ňom liturgickú farbu dňa (prvý odsek), farba biela B, farba červená Č, farba zelená Z, farba fialová F, farba ružová R, farba čierna Či; — pomenovanie všetkých nedieľ, všedných dní a sviatkov, — ich dátum, ak sa viažu ku kalendárnemu dňu, — ich hodnostné poradie, — ich liturgický stupeň, — a dôležitejšie úpravy ku dňu.

I. Vianočné obdobie.

1 Advent: medzi 27. nov. — 24. dec.

1. F **Prvá nedeľa adventná** — väčšia I. tr. — polopodvojná — adventná antifóna — (I. nedeľa decembrová je tlačová nedeľa: modlitba a ofera na katolícku tlač. — Zakázaný čas. Cez adventné nedele niet Glorie.
2. F **Všedné dni adventné** — väčšie II. tr. — jednoduchý — Súkromné pobožnosti: Betlehemská cesta; Kto dá prístrešie Panne Márii.
3. B **Roraty** — Votívna omša jedna pred úsvitom dňa.
4. F **Druhá nedeľa adventná** — väčšia II. tr. — polopodvojná.
5. F **Tretia nedeľa adventná** — Gaudete — väčšia II. tr. — polopodvojná.
6. F **Zimné kantry: streda, piatok a sobota** — férie väčšie II. tr. — jednoduchý — Modlitby za dobrých kňazov.
7. F **Štvrtá nedeľa adventná** — väčšia II. tr. — polopodvojná.

Vianoce: medzi 24. dec. — 4. jan.

1. F **Vianočná vigília — Štedrý deň** — 24. decembra — féria väčšia I. tr. — polopodvojná — pôst a zdržovanie sa mäsa.
2. B **Narodenie Pána** — 25. decembra — sviatok podvojný I. tr. prvoradý s privilegovanou oktávou 3. tr. prikázaný sviatok — tri sv. omše: Utiereň, Pastierska a Anjelská — Vešpery — Koniec zakázaného času.
3. Č **Sv. Štefan, prvý mučeník** — 26. decembra — podvojný II. tr. s oktávou — Neprikázaný sviatok.

4. **B Sv. Ján, apoštol** — 27. dec. — podvojný II. tr. s oktávou. — Svätenie vína.
5. **Č-F Sv. Mláďatká** — 28. dec. — podvojný II. tr. s oktávou. — Požehnanie dietok.
6. **B Nedeľa v oktáve Narodenia Pána** — polopodvojný.
7. **B Sv. Silvester, pápež** — 31. dec. — podvojný. — Poďakovanie na Starý rok, Te Deum.
8. **B Obrezanie Krista Pána** — Nový rok — 1. jan. — podvojný II. tr. — ôsmy deň vianočnej oktávy. — Veni Kreátor Spiritus.
9. **B Najsv. mena Ježiš** — v nedeľu medzi 2.—5. jan., ak tej niet, tak 2. jan. — podvojný II. tr. — Litánie.

3. Zjavenie Pána: 5. — 13. januára.

1. **B Vigília Zjavenia Pána** — 5. jan. — väčšia II. tr. — polopodvojná. — Svätenie trojkráľovej vody.
2. **B Zjavenie Pána — Troch Kráľov** — 6. jan. — podvojný I. tr. s privilegovanou oktávou II. tr. — prikázaný sviatok — svätenie zlata, kriedy. — Ofera na Černochov. — Koleda.
3. **B Sviatok sv. Rodiny — nedeľa v oktáve Zjavenia Pána** — podvojný väčší.

II. Povianočné medzidobie.

Od 14. jan. do nedele Deviatnik.

1. **Z Druhá nedeľa po Zjavení Pána.** — medziročná menšia — polopodvojná. — Nasledujúce nedele sú pohyblivé a prekladajú sa za 23. nedeľu po Turíciach.
2. **Z Tretia — šiesta nedeľa po Zjavení Pána** — medziročné menšie — polopodvojné. — Hromničná antifóna začína večer 2. februára.

III. Veľkonočné obdobie.

1. Predpôst: medzi 18. jan. — 10. marcom

1. **F Nedeľa Deviatnik — Sedemdesiatinová** — väčšia II. tr. — polopodvojná. — Glória vystáva až do Veľkej noci.
2. (**Utorok:** Deň modlitby Krista Pána v Getsemanskej záhrade.)

3. **F Prvá nedeľa po Deviatniku — Šesťdesiatinová** — väčšia II. tr. — polopodvojná.
4. (**Utorok:** Deň utrpenia Krista Pána.)
5. **F Druhá nedeľa po Deviatniku — Päťdesiatinová** — väčšia II. tr. — polopodvojná. — Fašiangy: odprosenie pred Sviatosťou Oltárnou.

2. Veľký pôst: medzi 4. febr. — 24. aprílom.

1. **F Popolečná streda** — féria väčšia I. tr. — polopodvojná — svätenie popola a popolec — zakázaný čas. — Pobožnosť krížovej cesty, najmä v piatok.
2. **F Všedné dni Veľkého pôstu** — férie väčšie I. tr. — jednoduchý.
3. (**Piatok:** Deň tŕňovej koruny Krista Pána.)
4. **F Prvá nedeľa pôstna** — väčšia I. tr. — polopodvojná. — Začiatok veľkonočnej sv. spovede.
5. **F Jarné kantry:** streda, piatok a sobota — féria väčšia II. tr. — jednoduchý. — (Piatok: Deň kopije a klincov Krista Pána.)
6. **F Druhá nedeľa pôstna** — väčšia I. tr. — polopodvojná. (Piatok za ňou je Deň presvätej plachty Krista Pána.)
7. **F Tretia nedeľa pôstna** — väčšia I. tr. — polopodvojná. (Piatok za ňou je Deň presvätých päť rán Krista Pána.)
8. **F Štvrtá nedeľa pôstna — Laetare** — väčšia I. tr. — polopodvojná. (Piatok za ňou je Deň predrahej krvi Krista Pána.)
9. **F smrtná nedeľa** — väčšia I. tr. — polopodvojná. — Zahalené kríže a oltárne obrazy fialovým závojom. — Týždeň utrpenia Pána.
10. **F Piatok:** Sedembolestnej Panny Márie — podvojný.
11. **F Kvetná nedeľa** — väčšia I. tr. — polopodvojná. — Svätenie púzaliek — ratolestí. — Pašie.
12. **F Veľký týždeň** — férie väčšie I. tr. — Utorok a streda: pašie. Streda: Tmavé hodinky.
13. **B Zelený štvrtok** — podvojný I. tr. — organ a zvony zatíchnu. — Obnaženie oltárov. — Biskup svätí sv. oleje a umýva nohy 12 klerikom. — Tmavé hodinky.
14. **Či Veľký piatok** — podvojný I. tr. — omša predposvätná — pašie. — Boží hrob. — Tmavé hodinky.

3. Veľká noc: medzi 21. marcom — 25. aprílom.

1. **B Biela sobota — Vigília Veľkej noci** — väčšia I. tr. — podvojný I. tr. — Svätenie ohňa, paschálu, krstnej vody — organ a zvony zavznejú. — Slávnosť Vzkriesenia.
2. **B Veľkonočná nedeľa** — podvojný I. tr. s privilegovanou oktávou I. tr. — Vidi akvam. — Svätenie jedál. — Koniec zakázaného času.
3. **B Veľkonočný pondelok a utorok** — podvojný I. tr. — Pondelok je neprikázaný sviatok. Ostatné dni veľkonočného týždňa sú polopodvojné.
4. **F Žehnanie ozimín** — 25. apríla.

4. Nedele po Veľkej noci.

1. **B Biela nedeľa** — prvá po Veľkej noci — väčšia I. tr. — polopodvojná. — Prvoprijímanie dietok.
2. **B Druhá a tretia nedeľa po Veľkej noci** — menšie — polopodvojné.
3. **B Slávnosť sv. Jozefa, patróna Cirkvi** — streda po II. nedeli po Veľkej noci — podvojný I. tr. s oktávou.
4. **B Štvrtá a piata nedeľa po Veľkej noci** — menšie — polopodvojné.
5. **F Krížové dni:** pondelok — féria väčšia II. tr. — polopodvojná; utorok a streda — férie menšie — polopodvojné. — Procesie ku poľným krížom alebo kaplnkám.
6. **B Nanebevstúpenie Pána** — podvojný I. tr. s oktávou 3. tr. — odloženie paschálu. — Prvoprijímanie dietok. Prikázaný sviatok. — Piatok za ním novéna k Duchu Svätému.
7. **B Nedeľa v oktáve Nanebevstúpenia Pána** — polopodvojná.

5. Turíce: medzi 10. májom — 13. júnom.

1. **Č Turíčna vigília — sobota** — privileg. I. tr. — polopodvojná. — Svätenie krstnej vody.
2. **Č Turíčna nedeľa — Turíce** — podvojný I. tr. s privilegovanou oktávou I. triedy.
3. **Č Turíčny pondelok a utorok** — podvojný I. tr. — Pondelok neprikázaný sviatok.
4. **Č Jarné kántry:** streda, piatok a sobota. V sobotu koniec veľkonočnej sv. spovede.

IV. Poturíčne medzidobie.

1. **B Prvá nedeľa po Turíciach — Sviatok najsv. Trojice** — podvojný I. tr. Asperges me. — Antifóna trojičná. — Vyznanie viery sv. Atanáza.
2. **B Božie Telo** — podvojný I. tr. s privilegovanou oktávou II. triedy. — Procesia so Sviatosťou Oltárnou. — Prikázaný sviatok. Cez oktávu sviatku každý deň sv. omša a litánie pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou.
3. **B Druhá nedeľa po Turíciach — v oktáve Božieho Tela** — polopodvojná.
4. **B Piatok: Sviatok Božského Srdca Ježišovho** — podvojný I. tr. s privilegovanou oktávou III. triedy. — Litánie a zvláštne odprosenie Božského Srdca.
5. **B Tretia nedeľa po Turíciach — v oktáve Božského Srdca** — polopodvojná.
6. **Z VI.—XVII. nedeľa po Turícach** — medziročné menšie — polopodvojné.
7. **F Jesenné kántry:** streda, piatok a sobota — férie väčšie.
8. **Dožinkové slávnosti — poďakovanie za úrodu** v niektorú septembrovú nedeľu podľa ľubovôle.
9. **Z XVIII.—XX. nedeľa po Turíciach** — medziročné menšie — polopodvojné.
10. **Októbrový ruženec** cez celý mesiac s loretánskymi litániami a modlitbou k sv. Jozefovi. — Prvá nedeľa v októbri je Ružencová nedeľa.
11. **Misiová nedeľa** — predposledná v októbri — modlitba a ofera na misie.
12. **B Kristus Kráľ** — posledná nedeľa v októbri — podvojný I. tr. — Zasvätenie ľudského pokolenia Božskému Srdcu.
13. **Z XXI.—XXIV.—XXVIII. nedeľa po Turíciach** — polopodvojná.

V. Rozličné.

1. **Prvé nedele v mesiaci** — na mnohých miestach pred vystavenou Sviatosťou sv. omša alebo litánie s odprosením Božského Srdca.
2. **B Prvé piatky v mesiaci** — sv. omša pred vystavenou Sviatosťou osobitná modlitba k Božskému Srdcu na tento deň.

3. **B Výročie posvätenia farského a biskupského chrámu** sú určené v každej diecéze na iný a iný deň. Modlitby za dobrodincov chrámu.
4. **B Posvätenia bazilík v Ríme:** Najsvätejšieho Spasiteľa 9. novembra; bazilika sv. Petra-Pavla 18. novembra. — Sviatky podvojné II. triedy.

Advent.

1. Všeobecné poučenie.

ADVENT, latinské slovo značiace *príchod,* začína sa štvrtou nedeľou pred 25. decembrom, či Prvou adventnou, predstavuje nám *trojitý príchod Spasiteľa:* 1. vtelenie sa Syna Božieho a jeho narodenie na svet; 2. nepretržitý príchod vo sv. omši a sv. prijímaní pod spôsobmi chleba a vína na oltári a do nášho srdca; 3. jeho príchod na posledný deň ako Sudcu sveta. Preto sa adventom začína aj *Nový cirkevný rok,* v ktorom Cirkev znovu prechádza cez všetky tajomstvá Pána a prežíva celý život svojho Božského Ženícha, lebo každým príchodom Pána Ježiša na svet je položený základ nového života. Advent upomína nás na 4000 rokov, cez ktoré celé ľudské pokolenie očakávalo Adamovi, Eve a patriarchom sľúbeného prorokmi predpovedaného Mesiáša: „Povedzte dcére Sionskej: Hľa tvoj Spasiteľ prichádza ... Boh sám príde a spasí vás."

Preto je advent tiež *prípravou na vianočné sviatky* a všetky omšové a breviárové modlitby cirkevné prepletené sú vzdychmi a túžbami, ktorými ľudstvo Starého zákona žiadalo Osloboditeľa. Za prvých 10 storočí nebol advent všade rovnako dlhý. Niekde trval 40 dní, od 12. nov. totiž od sviatku sv. Martina; inde zas len 4 týždne, ale všade bol časom pokánia, sebamŕtvenia, pôstu. Boly zakázané zábavy a svadobné veselia. Cirkev aj dnes vedie v tej dobe veriacich k dokonalejšej príprave na Vianoce. Dnes nie je v advente prikázaný mimoriadny pôst, ako vo veľkom pôste, len kántry po 13. dec., ale celý advent, t. j. od I. nedele adv. až do polnoci na sv. Štefana, je tzv. zakázaný čas; zakázané sú tanečné zábavy, slávnostné sobáše s omšou a svadobné veselia. K vnútornému preporodeniu a k radostnému oslávеniu príchodu Mesiáša pripravuje Cirkev veriacich tým, že sa s oltárov odstránia všetky ozdoby, kvety; v omši je fialová farba, vystáva Gloria a Te Deum; nemá sa hrať na organe, čo veriacich povzbudzuje k vianočnej sv. spovedi a sv. prijímaniu. Na Veľkú noc k sv. sviatostiam pristupujeme z povinnosti ale na Vianoce z horlivosti. Zvláštnosťou ad-

ventu je 3. nedeľa adventná, v ktorú je predpísaná na omšu ružová farba, čím sa vyjadruje radosť nad tým, že sa blížia sviatky narodenia Pána a že my už požívame ovocie prvého Mesiášovho príchodu na svet.

Preto, milý kresťane, ďakuj v adventnom čase Božskému Vykupiteľovi, že pre spasenie ľudského pokolenia sostúpil s nebies do života Panny Márie a z nej sa narodil. Pros ho, aby sostúpil aj do tvojho srdca a ho posvätil. Preto nevymeškaj vianočnú sv. spoveď a prijímanie, hoci ti to Cirkev pod hriechom neprikazuje. Činiac pokánie v advente, mysli i na tretí príchod Spasiteľa. Keď príde tretí raz, už nepríde ako slabé, biedne dieťa v sluhovskej podobe; ani ako zľutovník, ktorý sa za nás pod spôsobom chleba a vína denne obetoval; ale príde v oblakoch s veľkou mocou a slávou, obkľúčený anjelmi ako Sudca živých a mŕtvych. Jeho hlas ozve sa nad hrobami, počujú ho všetci, všetkých mŕtvych vzkriesi, všetkých ľudí súdiť bude. Spravodlivých prijme do svojho kráľovstva; bezbožných a neveriacich odsúdi do večných múk pekla. Predstav si strach toho dňa a iste sa zachováš od mnohých hriechov. Priprav sa už teraz na ten deň, aby si mohol s radosťou uvítať prichádzajúceho Spasiteľa.

ADVENT V RODINÁCH. V sobotu pred I. nedeľou adventnou otec alebo matka upozorní pri večeri domácich na nastávajúci advent, na nový cirkevný rok, na povinnosť dobrovoľnej vianočnej sv. spovedi. Všetci sa pomodlia nahlas Anjel Pána a zaspievajú pieseň: Príde Kristus Spasiteľ náš. Dietky sa upozornia k svedomitejšiemu plneniu povinností, k poriadku, bratstvu, pokoju a vôbec k tichosti. Po večeriach rodina nech je čím viac pospolu. Treba čítať nahlas každý večer z náboženských kníh a časopisov, ba i z Nábožných Výlevov. Dospelí i dietky nech sa snažia priniesť každodenne nejakú malú obeť, sebazaprenie, mimoriadnu modlitbu, pri čom si hneď stanovíme presný úmysel, za koho to venujeme, napr. za rodičov, ktorým to o vianociach i písomne môžu oznámiť a dať ako duševný dar. Z každej rodiny nech ide niekto denne na roráty. Dietky nech si samy pripravujú betlehem. Susedné rodiny nech si zavedú súkromnú domácu pobožnosť: Kto dá prístrešie sv. Rodine. V kostole zas môžu veriaci súkromne odbavovať pobožnosť: Betlehemská cesta; koná sa ako Krížová cesta v pôste.

RORÁTY. Zvláštnou pobožnosťou v advente sú *roráty* čiže sv. omša pred svitaním, čím je naznačené smutné položenie pokolenia ľudského, ktoré kráčalo v tme, kým mu narodením Kristovým neprišlo plné svetlo zjavenia Božieho a blahá nádej na blízke vykúpenie. Slovo „Rorate“ slovensky značí: *Roste, rosu vydajte.* Tak sa totiž začína votívna sv. omša adventná ku cti a chvále Bohorodičky. Táto sv. omša sa slúži v bielej farbe cez celý advent každodenne; v nedeľu

len tam, kde je viac kňazov. Sv. omšou Rorate Cirkev obnovuje v nás túžbu, s ktorou praotcovia očakávali príchod Vykupiteľa. Keďže táto sv. omša koná sa k úcte Panny Márie, uctievame tým i jej blahoslavený pôrod a pripravujeme sa k hodnému osláveniu narodenia Krista Pána, pri čom prosíme Otca nebeského, aby príchod Ježišov na svet prospel našim dušiam, ako prospieva zemským plodinám tichý dážď alebo rosa.

2. Liturgická omša „Rorate".

Omša votívna. — Farba biela.

Introit. Roráte, coeli desupêr et núbes pluant justum: aperiátur terra, et germinet Salvatórem. — Ps. 84, 2. Benedixisti, Domine, terram tuam: avertisti kaptivitátem Jákob. — Gloria Patri et Fílió et Spiritui Sanktó. Sikut erat in princípió et nunk et semper et in sékula sékulorum. Amen. — Roráte, coeli . . .

Roste, nebesia, shora, a oblaky nech pršia Spravodlivého: nech sa otvorí zem a nech zrodí Spasiteľa. — Ž. 84, 2. Požehnal si, Pane, svoju zem; vyviedol si Jakuba zo zajatia. Sláva Otcu . . . — Roste, . . .

KOLEKTA. Bože, ktorý si chcel, aby Tvoje Slovo pri zvestovaní anjela vzalo na seba ľudské telo zo života blahoslavenej Márie Panny, dožič nám prosiacim, aby ona svojím orodovaním u Teba pomáhala nám, ktorí veríme, že je opravdu Bohorodičkou. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

LEKCIA. Čítanie z Izaiáša proroka, 7, 10—15. — Proroctvo, že panna počne a porodí syna, zv. Emanuel.

GRADUÁLE. Kniežatá, otvárajte svoje brány; otvárajte sa, večné brány a vojde kráľ slávy. — ℣. Kto smie vystúpiť na vrch Pánov a kto smie zastať na jeho svätom mieste? Ten, kto má nevinné ruky a čisté srdce. Ž 23, 7. — Aleluja, aleluja. — ℣. Zdravas Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami. Aleluja. Lk 1, 28.

EVANJELIUM. † Slová svätého evanjelia podľa Lukáša, 1, 26—38. — Zvestovanie anjela Gabriela P. Márii.

OFERTÓRIUM. Zdravas Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, posilni účinok tajomstiev pravej viery v dušiach našich, aby sme si zaslúžili vojsť do večnej radosti mocou spásonosného zmŕtvychvstania toho, o ktorom veríme, že sa počal z Panny ako pravý Boh a človek. Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista...

PREFÁCIA. O Panne Márii. Viď sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie.

POSTKOMÚNIA. Milosť Tvoju prosíme, Pane, ráč do mysli našich vliať, aby sme my, ktorí sme skrze anjela zvestujúceho vtelenia Krista, Syna Tvojho, poznali, skrze umučenie jeho a kríž ku sláve vzkriesenia privedení boli. Skrze tohože Pána nášho, Ježiša...

Antifóna.

Ekce, Dominus veniet, et omnés Sanktí ejus kum eó; et erit in die illa lux magna, alleluja.	Ajhľa, Pán príde a s Ním všetci svätí; a v ten deň bude veľké svetlo, aleluja.

Môže sa spievať na konci rorát.

3. Modlitba k Panne Márii na rorátoch.

Buď pozdravená blahoslavená Panna Mária, ktorá si sama jediná zaslúžila počať Syna Božieho mocou Ducha Svätého a nosiť ho za 9 mesiacov vo svojom panenskom živote, prosím ťa, ujmi sa nás u Ježiša, požehnaného plodu života svojho, a vypros nám od neho, aby nás účastnými svojej slávy učinil ten, ktorý príjmuc našu

prirodzenosť na seba, stal sa naším bratom, aby nám tiež v prítomnom živote udelil svoje požehnanie vo všetkých veciach, žeby sme mu mohli ďakovať za časné i večné dobrodenia. Amen.

4. Liturgická omša na I. nedeľu adventnú.

Nedeľa väčšia I. tr. — Semiduplex. Farba fialová. Začiatok zakázaného času. Antifóna adventná.

INTROIT. K Tebe sa obraciam, Bože môj, v Teba dúfam a nesklamem sa. Nech sa mi neposmievajú moji nepriatelia, lebo nikto sa nesklame, kto Ťa očakáva.* — Ukáž mi, Pane, cesty Tvoje a nauč ma kráčať po chodníkoch Tvojich. (Ž 24, 1—4) — Sláva Otcu . . .

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, vzbuď svoju moc a príď, aby sme boli z nastávajúcich nebezpečenstiev našich hriechov Tvojou ochranou vytrhnutí, žeby sme Tebou vyslobodení i k spaseniu došli. Ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Rimanom, 13, 11—14.: Bratia, vieme, že nám je práve hodina . . .

GRADUÁLE. Všetci, ktorí Teba, Pane, očakávajú, nesklamú sa. — Ukáž mi, Pane, cesty Tvoje a nauč ma kráčať po chodníkoch Tvojich. — Aleluja, aleluja. — Preukáž nám, Pane, svoje milosrdenstvo a daj nám svoje spasenie. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša: 21, 25—33. O poslednom súde.

OFERTÓRIUM. K Tebe sa obraciam, Bože môj, v Teba dúfam a nesklamem sa. Nech sa mi neposmievajú moji nepriatelia; lebo nikto sa nesklame, kto Teba očakáva.

---

* Táto časť introitu sa vždy opakuje po „Sláva Otcu . . ."

SEKRÉTA. Pane, nech nás sila tejto svätej obety očistí a čistejších privedie k svojmu pôvodcovi. Skrze Pána nášho Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Dožič nám, Pane, v Tvojom chráme prijať milosrdenstvo Tvoje, aby sme sa s príslušnou úctou pripravili na nastávajúce sviatky nášho vykúpenia. Skrze Pána nášho Ježiša Krista...

5. Modlitba za dobrú tlač.

Na tlačovú nedeľu — prvá decembrová. Je aj ofera na kat. tlač.

Bože, ktorý chceš, aby Ti všetci slúžili, dožič, prosíme, aby aj tlačené slovo pomáhalo šíriť kráľovstvo Tvoje na zemi. Požehnaj katolíckych spisovateľov, aby písali, čo je na česť a chválu Tvoju a na spásu duší. Pomáhaj im písať, aby to, čo píšu, ľudia nielen vďačne, ale i s osohom čítali. Daj im aj sily žiť, ako píšu. Udeľ, prosíme, svojej milosti apoštolom dobrej tlače, aby vo svojej horlivosti neustávali, ale neúnavne rozsievali semeno dobrej tlače, žeby zišlo a hojný úžitok prinieslo vo svojom čase. Požehnaj aj čitateľov; otvor ich srdcia pre sväté pravdy a pomáhaj im i vykonať, čo čítali. Amen.

6. K sv. Pavlovi, patrónovi dobrej tlače.

Slávny apoštol, svätý Pavol, ty si horlive doliehal, aby zničené boly spisy, o ktorých si vedel, že by mohly ducha veriacich otráviť. Shliadni na nás v týchto ťažkých časoch, keď sa neverecká a bezuzdná tlač tak namáha vytrhnúť zo sŕdc ľudských poklad viery a čistoty. Ó svätý apoštol, prosíme ťa, vyžiadaj od Ducha Svätého osvietenia rozumu pre vše-

tkých tých nešťastných spisovateľov, ktorí sa písmom proti Bohu stavajú, aby už raz prestali svojimi planými náukami a podlými zavádzaniami dušiam škodiť. Nech pohne ich srdcia, aby sa im zošklivilo toľké škody robiť vyvolenému stádu Ježiša Krista. Nám zas vypros milosti, aby sme z poslušnosti voči najvyššiemu pastierovi, pápežovi, nikdy nečítali knihy zlé, ale len dobré, a podľa možnosti aj rozširovali tie, ktoré svojim obsahom sú spasiteľné pre každého a sú na česť Božiu, na povýšenie Cirkvi svätej a na spásu duší. Amen.

℣. Svätý Ignác, vypros požehnania pre katolícku knihu a oroduj za nás.

℟. Aby sme sa stali ...

℣. Svätý František Saleský, oroduj za katolíckych spisovateľov.

℟. Aby sme sa stali ...

7. Modlitba k Božiemu Slovu za misie.

Cez Advent a Vianoce.

Premilosrdné Božie Slovo, ktoré si sostúpilo s neba, aby si osvietilo každého človeka, čo prichádza na tento svet; shliadni milostive na preveľké pohanské národy, ktoré vzdialené od svetla Tvojho, blúdia ešte v tme nevery a hriechu. Zmiluj sa nad nimi a osvieť ich, aby aj ony našly Teba, jedinú cestu spasenia.

Preto prosíme Teba, Pane, požehnaj misijné dielo svätej Cirkvi svojej, ktoré je pokračovaním, uskutočňovaním a dovŕšením poslania Tvojho. Misionárom daj svätého oduševnenia, dožič úspechu ich prácam a naplň ich srdcia potechou i odvahou. Konečne odplať im ich obetavý život tou slávou, ktorú si prisľúbil tým, čo z lásky k Tebe všetko opustili a verne Teba nasledovali. Amen.

8. Liturgická omša na II. nedeľu adventnú.

Nedeľa väčšia II. tr. — Semiduplex. Farba fialová.

INTROIT. Ľud sionský, hľa, príde Pán spasiť národy a ozve sa svojím vznešeným hlasom na radosť srdca vášho. (Iz 30, 30.) — Pozoruj Ty, ktorý vládneš nad Izraelom a ktorý vedieš Jozefa ako ovečku. (Ž 79, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Povzbuď, Pane, naše srdcia k príprave ciest Jednorodeného Syna Tvojho, aby sme skrze jeho príchod na mysli boli očistení a tak Tebe slúžiť mohli. Ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Rimanom: 15, 4—13.: Bratia, čokoľvek bolo napísané...

GRADUÁLE. Zo Sionu žiari lesk jeho krásy: Boh slávne prichádza, — shromaždite k nemu jeho svätých, ktorí obetami uzavreli s ním smluvu. (Ž 49, 2—3, 5.) — Aleluja, aleluja. — Radoval som sa, keď mi povedali, že pôjdeme do domu Pánovho. (Ž 121, 1.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 11, 2—10. — Ján Krstiteľ vo väzení.

OFERTÓRIUM. Obráť sa k nám, Bože, a oživíš nás a ľud Tvoj radovať sa bude v Tebe. Preukáž nám, Pane, svoje milosrdenstvo a daj nám svoje spasenie. (Ž 84, 7—8.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, smier sa našimi poníženými prosbami a obetnými darmi; a keď sa aj nemôžeme opierať na svoje zásluhy, príď nám Ty na pomoc podporou Tvojou. Skrze Pána nášho Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Nasýtení duchovným pokrmom pokorne Ťa prosíme, Pane, nauč nás účasťou na tomto tajomstve opovrhovať zemskými vecmi a milovať nebeské. Skrze Pána nášho Ježiša Krista...

9. Liturgická omša na III. nedeľu adventnú.

Gaudete. — Nedeľa väčšia II. tr. — Farba fialová.

INTROIT. Radujte sa vždy v Pánovi. Ešte raz vám hovorím, radujte sa. Skromnosť vaša nech je známa všetkým ľuďom. Veď Pán je blízko. O nič nebuďte úzkostliví, ale v každej modlitbe predkladajte žiadosti svoje Bohu. (Flp 4, 4—6.) — Požehnal si, Pane, svoju zem a vyviedol si Jakuba zo zajatia. (Ž 84, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme, Pane, nakloň sluch Tvoj k prosbám našim a milosťou príchodu Tvojho osvieť tmu našej mysle. Ktorý žiješ a kráľuješ...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Filipanom, 4, 4—7.: Bratia, radujte sa v Pánovi...

GRADUÁLE. Ty, Pane, ktorý tróniš nad Cherubami, vzbuď svoju moc a príď. — Pozoruj Ty, ktorý vládneš nad Izraelom a ktorý vedieš Jakuba ako ovečku. (Ž 79, 2—3.) — Aleluja, aleluja. — Vzbuď, Pane, svoju moc a príď nás spasiť. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 1, 19—28. — Svedectvo Jána Krstiteľa: Ajhľa, Baránok Boží...

OFERTÓRIUM. Požehnal si, Pane, svoju zem, vyviedol si Jakuba zo zajatia a odpustil si viny ľudu svojmu. (Ž 84, 2.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nech sa stále prináša Tebe obeta našej oddanosti a tá nech vykoná Tebou ustanovené sväté tajomstvá a Tvoje spasenie nech zázračne pôsobí v nás. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Vrúcne prosíme láskavosť Tvoju, Pane, aby táto Božská posila nás od hriechov očistených pripravila na blížiace sa sviatky. Skrze Pána nášho...

10. Kolekty zimných kántrových dní.

Nasledovný týždeň po 13. dec. — Férie väčšie II. tr. — Simplex. — Farba fialová.

Modlitby za dobrých kňazov.

KÁNTROVÁ STREDA. Prosíme, všemohúci Bože, dožič, aby nám nastávajúca slávnosť nášho vykúpenia priniesla pomoc pre tento časný život a udelila nám odmenu večného blahoslavenstva. Skrze Pána nášho...

KÁNTROVÝ PIATOK. Prosíme Ťa, Pane, vzbuď svoju moc a príď, aby čím skôr boli oslobodení od všetkého protivenstva tí, ktorí dôverujú v tvoju dobrotu. Ktorý žiješ a kráľuješ...

KÁNTROVÁ SOBOTA. Bože, Ty vidíš, že len pre svoju neprávosť znášame trápenia, dožič milostive, aby sme boli potešení tvojím príchodom. Ktorý žiješ a kráľuješ...

Poučenie a súkromné modlitby na kántry hľadaj v samostatnej časti. V kántrovú sobotu okrem riadnej omšovej lekcie je ešte 5 lekcií zo Starého zákona s vlastnými kolektami.

11. Liturgická omša na IV. nedeľu adventnú.

Nedeľa väčšia II. tr. — Semiduplex. — Farba fialová.

INTROIT. Roste nebesia shora a oblaky nech pršia Spravodlivého; nech sa otvorí zem a nech zrodí Spasiteľa. (Iz 45, 8.) — Nebesia hlásajú slávu Božiu a obloha zvestuje dielo jeho rúk. (Ž 18, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme, Pane, vzbuď svoju moc, príď a prispej nám veľkou silou, aby dobrotivé odpustenie Tvoje mocou milosti Tvojej urýchlilo to, čomu naše hriechy prekážajú. Ktorý žiješ a kráľuješ...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 4, 1—5.: Bratia, nech nás každý považuje...

GRADUÁLE. Blízko je Pán všetkým, ktorí ho vzývajú; blízko, ktorí ho úprimne vzývajú. — Moje ústa prespevujú chválu Pánovi a nech aj každý tvor velebí jeho sväté meno. (Ž 144, 18. 21.) — Aleluja, aleluja. —

Príď, Pane, nemeškaj a uľav izraelskému ľudu Tvojmu ťarchy jeho hriechov. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 3, 1—6. — Pätnásty rok panovania cisára Tibéria.

OFERTÓRIUM. Zdravas Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, shliadni usmierený na túto obetu, aby osožila našej zbožnosti a spáse. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Po prijatí darov prosíme, Pane, aby s častým slávením svätého tajomstva rástol i jeho účinok pre naše spasenie. Skrze Pána nášho...

12. Sedmoré pobožné túžby.

Na každý deň v advente, najmä od 17.—23. dec.

S túžbou s akou kedysi starí otcovia v Starom zákone vzdychali za Tebou, ó Spasiteľu, voláme i my k Tebe: Ach, príď Pane Ježišu Kriste, príď k nám so svojou milosťou! Vysloboď od hriechov, uzdrav a spas nás! Vyslyš našu sedmorú prosbu, ktorú Ti včuľ pokorne zasielame.

1. Ó múdrosť, Ty si vyšla z úst Najvyššieho! Oko Tvoje siaha od jedného konca k druhému. Všetko usporaduješ s mocou a láskou. Príď, ukáž nám cestu múdrosti.

2. Ó Pane a Vodca domu Izraelského, Ty si sa ukázal Mojžišovi v plamennom kríčku; Ty si mu dal zákon na vrchu Sion. Príď, vystri svoje rameno a vykúp nás!

3. Ó Ty prút a koreň Jessov. Ty si daný na znak národom, pred Tebou králi zatvárajú svoje ústa; národy sa Ti klaňajú. Príď, vysloboď nás! Ach, nemeškaj!

4. Ó Ty kľúč Dávida. Ty berla domu Izraela, Ty otváraš a nikto nezatvára; Ty zatváraš a nikto neotvára. Príď a vyveď zo žalára poviazaného, ktorý tu sedí v temnosti a v tieni smrti.

5. Ó dennica spasenia, blesk večného svetla, slnce spravodlivosti, príď a osvieť tých, ktorí prebývajú v tmách a v tieni smrti.

6. Ó Kráľu národov, Ty si ich očakávanie, Ty si uholný kameň, ktorý z oboch národov, židov i pohanov, jeden národ činíš! Príď a spas človeka, ktorého si stvoril zo zeme.

7. Ó Emanuel, Boh s nami, Kráľ náš, Zákonodarca náš, očakávanie národov a ich Vykupiteľ, príď a buď naším spasením, Pane a Bože náš!

Otče náš...

℣. Anjel Pána zvestoval Panne Márii.
℟. A ona počala z Ducha Svätého.
℣. Hľadajte Pána, kým Ho možno nájsť.
℟. Vzývajte Ho, dokiaľ je blízko.
℣. Odrieknuc sa bezbožností a svetských žiadostí.
℟. Striezlivo, spravodlivo a pobožne živí buďme na tomto svete.
℣. Očakávajúc blahoslavenú nádej.
℟. A príchod Pána nášho, Ježiša Krista.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A moje volanie nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Najdobrotivejší Bože, ktorý si sa ráčil z nevýslovnej lásky k pokoleniu ľudskému v živote panenskom počať a naše krehké človečenstvo na seba vziať. Prosíme Ťa, udeľ nám milosti, aby sme v tomto živote v každom čase tak ctili pamiatku Tvojho svätého vtelenia, žeby sme boli hriechov zbavení a milosťou Tvojou naplnení a niekedy sa s Tebou večne radovali.

Bože, ktorý nás každoročným očakávaním nášho vykúpenia potešuješ, dožič, aby sme spokojne videli prichádzať Tvojho jednorodeného Syna ako Sudcu, ktorého s radosťou prijímame ako Vykupiteľa, Pána nášho Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

℣. Hľa, Panna počne a porodí Syna.
℟. A bude sa volať Emanuel.

Modlime sa: Bože, ktorý si chcel, aby Tvoje Slovo... atď. Viď kolektu v liturgickej omši Rorate.

13. Všeobecná adventná modlitba.

Nekonečne milosrdný Bože! Ty si hriešne človečenstvo nenechal bez potechy, ale si mu prisľúbil Vykupiteľa. Veriaci Starého zákona tú-

žobne čakali na neho a k Tebe, večný Otče, neprestajne volali: Pošli nám sľúbeného! — Poslal si ho a dal si ho na spasenie sveta, aby nikto, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný.

Slávime pamiatku očakávania Jednorodeného Syna Tvojho. S arciotcami a prorokmi vrúcne prosíme: Ráč aj nám dať svojho Jednorodeného Syna, ktorého si vydal na potupnú smrť kríža, aby sme boli skrze neho preporodení na dietky Božie a vzkriesení k svätému životu.

Ježišu Kriste, Boh môj a Spasiteľ môj, ktorý si chcel z lásky k ľuďom sostúpiť s trónu svojej velebnosti a s lona svojho nebeského Otca do tohto údolia biedy a chcel si sa stať mocou Ducha Svätého človekom v lone najsvätejšej Panny, prosím Ťa, zvoľ si moje srdce za svoj príbytok, ozdob ho, naplň ho duchovnými pokladmi a zaujmi ho celkom.

Ó Spasiteľu mojej duše, dožič mi, aby som sa Ti mohol(a) páčiť a Teba do svojho srdca prijať. Dodaj mi svätej nebeskej lásky, ktorou by som Ťa mohol(a) u seba vždycky zadržať. Daj, ó Pane, aby som bol(a) s Tebou sväzkom lásky tak pevne spojený(á), že ani svet, ani smrť, ani peklo, ani diabol nebude ma viac môcť od Teba odlúčiť. Amen.

15. Pobožnosť betlehemskej cesty.

Pobožnosť je súkromná. Konajú ju len sami veriaci doma alebo v kostole cez advent a Vianoce až do Hromníc.

℣. Bože, hľaď mi byť na pomoci.
℟. Pane, pospiechaj mi pomáhať.
Sláva Otcu...

I. Zastavenie.

Syn Boží vzal na seba ľudské telo.

Pieseň: 1. Viď nás k nohám Tvojim kľaknúť, — ktorýs' nebies večný Pán, — z lásky k nám si chcel opustiť — všemocného Otca stan. — 2. Tys', ó Bože, k našej spáse — telo ľudské rád prijal, — by Ťa za to každý človek — vrúcnym srdcom miloval.

Rozjímanie. Uvažuj, ako Syn Boží, nekonečná Velebnosť, tvorca celého sveta z blahoslavenej Panny Márie sa vtelil v ľudské telo, utvárajúc si ho v jej najčistejšom lone, aby strateného človeka prostredníctvom neho, najmä umučením vykúpil.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó lásky najhodnejšie Jezuliatko, k tomuto všetkému len Tvoja láska ku mne Teba priviedla. Vďaky vzdávam Tebe a skrze toto vtelenie Tvoje Ťa prosím, ráč mi udeliť milosti, aby som vždy bol(a) hodný(á) tak veľkého dobrodenia.

Ó láska moja najsladšia! Ľutujem z celého srdca svojho a z celej duše svojej, že som Ťa tak často urážal(a). Nabudúce chcem Ti verne slúžiť. Roznieť v srdci mojom oheň lásky svojej a učiň ma čistým(ou) i svätým(ou). — I ty, najsvätejšia Panna, vypros mi tú milosť, aby som celý(á) patril(a) Tvojmu Synovi a Tebe. Amen.

Cez advent:

℣. Pršte nebesia shora a oblaky vydajte Spravodlivého.
℟. Nech sa otvorí zem a splodí Spasiteľa.

Cez Vianoce:

℣. Dnes sa zjavila dobrotivosť a poníženosť Boha nášho Spasiteľa.

℟. A jeho skutkami zničená je neprávosť sveta.

Po Vianociach:

℣. A Slovo telom sa stalo i prebývalo medzi nami.
℟. A na zemi sme videli Jeho slávu, múdrosť i velebu.

Zdravas Mária... Sláva Otcu...

II. Zastavenie.

Ježiško sa narodil v Betleheme.

Pieseň. 3. V jasličkách Ťa chudobného — tu na slame uzrieť mám; — ach, jak túžby srdca svojho — Tebe, Pane, poznať dám? — 4. Bože lásky, ráč vyslyšať — moje prosby a túžby, — odo zlého, pýchy diabla — ráčiš chrániť ma tu vždy.

Rozjímanie. Uvažuj, že Ježiš pri svojom narodení nemal ani biednej chalúpky, akú mávajú chudobní ľudia; ale bol prinútený narodiť sa v opustenej maštali a ležať v jasliach na slame.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó najsvätejšie Jezuliatko, vďaky Ti vzdávam za všetko, čo si z lásky ku mne pretrpelo. Prosím Ťa pre chudobné narodenie Tvoje v maštali, ráč mi udeliť milosti, aby som ovocie príchodu Tvojho na tento svet stále okusoval(a).

Ó láska moja najsladšia... atď., ako pri I. zastavení.

III. Zastavenie.

Panna Mária materinským mliekom nadája Ježiška.

Pieseň. 5. Ó dieťatko, keď vidím Ťa — prsia čistej matky sať, — verím, že Ty ako Tvorca — ráčiš tvorstvu pokrm dať. — 6. Srdce svoje Ti venujem — a všetko, čo mu milé, — slúžiť Tebe, ó Ježiško, — chcem do poslednej chvíle.

Rozjímanie. Uvažuj, ako všemohúci Boh, ktorý i ľuďom i zvieratám pokrm dáva, sám však chcel, aby bol kŕmený panenskou matkou svojou; a ten, ktorý i nebeské vtáctvo nasycuje, živí sa materinským mliekom.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó najsladší Ježiško, chcel si sa živiť mliekom, aby si tým nasýtil najsvätejšie telo svoje, ktoré pre mňa malo byť bičované, strýznené a na smrť ubité. Vďaky Ti vzdávam za toto dobrodenie a prosím Ťa, ráč mi udeliť milosti, aby som všetko konal(a) jedine z úmyslu: Tebe sa ľúbiť a tak svoju dušu spasiť.

Ó láska moja najsladšia... atď.

IV. Zastavenie.

Ježiško je ovinutý plienkami.

Pieseň. 7. Koho nebo neobsiahne, — prebýva medzi nami; — dal sa plienkami ovinúť, — lebo chcel byť spútaný. — 8. Rúčky Tvoje utešené — väzby hriechov zlomily, — nedaj nám viac v hriechoch klesnúť, — ó Ježišku premilý.

Rozjímanie. Uvažuj, ako nesmierny Boh, Ježiš Kristus, ktorého ani nebesia nemôžu obsiahnuť, stal sa útlym dieťatkom; dal sa zavinúť do tvrdých núdznych plienok, ktoré spútaly Jeho nežné ručičky.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó najtichší Ježiško, chcel si byť v plienkach sviazaný, aby si vyslobodil moju dušu z pút hriechu a pekla. Ďakujem Ti za to. Pre Tvoju svätú pokoru ráč milostive učiniť, aby som pretrhol(a) všetky hriešne svázky a len vždy s Tebou bol(a) spojený(á) a sjednotený(á).

Ó láska moja najsladšia... atď.

V. Zastavenie.

Ježiško bol ôsmeho dňa obrezaný.

Pieseň. 9. Osem dní si ešte nemal, — už si pre mňa trpieť chcel, — ku spaseniu všeho ľudstva — prvú krv si vylieval. — 10. Nechže moje srdce žiali — nad vyliatím Tvej krvi, — aby som raz bez meškania — videl nebies radosti.

Rozjímanie. Uvažuj, že Ježiško už ôsmeho dňa po svojom narodení zjavil sa ako náš Spasiteľ preliatím svojej Božskej krvi pri obrezaní.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó najmilosrdnejšie Božské dieťa! Vrúcne vďaky Ti vzdávam a pre tú bolesť, ktorú si pri obrezaní pocítil a pre krv, ktorú si vtedy vycedil, pokorne Ťa prosím, ráč mi udeliť milosti, aby som so seba striasol(a) všetky svetské a hriešne náklonnosti.

Ó láska moja najsladšia... atď.

VI. Zastavenie.

Ježiško sa zjavil pohanským trom kráľom.

Pieseň. 11. Od východu sem cestujú — za hviezdou traja králi, — myrhu, zlato obetujú, — kadidlo podávajú. — 12. Nechže i nám v tomto svete — hviezda jasná vždy svieti, — ktorú máme v svätej viere — Tvoje oddané deti.

Rozjímanie. Uvažuj, ako Božské dieťa, Ježiša, navštívili mudrci od východu a klaňali sa Mu. Hoci boli pohanmi, predsa, súc osvietení milosťou božou, pevnou vierou poznali v tomto dieťati Pána, Boha a Spasiteľa všetkých ľudí a obetovali Mu dary, zlato, kadidlo a myrhu a spolu i svoje srdce.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó najsvätejší Spasiteľu! I ja som dostal(a) od Teba drahocenný dar svätej viery. Vďaky za to vzdávam Tebe a pre slávu tohto zjavenia sa pohanom prosím Ťa, ráč ma posilniť, aby som, ako traja králi, vždy verne požíval(a) Tvojich milostí.

Ó láska moja najsladšia... atď.

VII. Zastavenie.

Ježiška obetovali v jeruzalemskom chráme.

Pieseň. 13. Do Jeruzalema ide — Matka Tvoja premilá, — by Ťa, Kriste, v chráme v obeť — z lásky k nám položila. — 14. Pretos' ráčil spiechať k smrti, — bys' vydobyl život nám, — kiež by duša naša bola — lásky Tvojej svätý chrám.

Rozjímanie. Uvažuj, ako najsvätejšia Panna na štyridsiaty deň po narodení Ježiškovom niesla Božské dieťa do chrámu a tam Ho za nás Bohu obetujúc, ochotne sa podrobila tomu, aby prehorkým umučením svojím a smrťou na kríži stal sa naším Spasiteľom.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó lásky najhodnejšie dieťatko! Samo si sa obetovalo večnému Otcovi svojmu, aby si mi svojou smrťou získalo život večný. Vrúcne vďaky vzdávam Tebe a pre toto obetovanie Ťa prosím, ráč mi dať sily, aby som z lásky k Tebe bol(a) hotový(á) odumrieť sebe a len Tebe žiť.

Ó láska moja najsladšia... atď.

VIII. Zastavenie.

Ježiško uteká pred Herodesom do Egypta.

Pieseň. 15. Pred Herodom do Egypta — Jezuliatko uteká, — a kat pritom mnohé malé — deti berie a seká. — 16. Ktorýs' pre nás z nevinnosti — pretrpieť chcel bolesti, — dožičže nám milosť, sily, — premôcť diabla neresti.

Rozjímanie. Uvažuj, ako Herodes zo strachu, žeby mu novonarodený Kráľ azda mohol odňať zemské kráľovstvo, chce usmrtiť malého Ježiška. Rozkázal, aby v Betleheme a na okolí boly povraždené všetky mláďatká. Lež anjel Pána upovedomil o tom blahoslavenú Pannu i sv. Józefa, ktorí do Egypta odniesli Božieho Synáčka.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó najmilšie dieťatko! Ako mnoho nehôd si znášalo na ďalekej ceste, ktorú si konalo za nepriaznivého počasia pustými krajinami. Ó koľko nocí si strávilo pod šírym nebom, trasúc sa od zimy a nedostatku! Vďaky Tebe za to vzdávam a pre tento prebolestný útek Ťa prosím, ráč ma vyslobodiť od každého nebezpečenstva večnej smrti.

Ó láska moja najsladšia ... atď.

IX. Zastavenie.

Ježiš sa modlí.

Pieseň. 17. Ručičky už pozdvihuješ — tam k nebeským výšinám, — od večného Otca prosíš — k večnej spáse dary nám. — 18. Ráč, Kriste môj, na mňa shliadnuť, — udeľ aj mne milosti; — srdce svoje, z lásky k Tebe — oddávam Ti z radosti.

Rozjímanie. Uvažuj, ako panenská matka po niekoľkých mesiacoch rozviazala Ježiškovi povojníky a tak uvoľnila Jeho božské ručičky, ktoré hneď od útleho veku spínaly sa k modlitbe.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Najspanilejší Ježiško! Predstavujem si v duchu ten okamih, keď si po prvý raz sopäl svoje nežné rúčky a svoje oči pozdvihol si k nebesiam, aby si za mňa prosil večného Otca. Ďakujem Ti za to a prosím, aby pre zásluhy

Tvojej modlitby boly Tebe vždy príjemné a milé vzdychy a prosby moje.

Ó láska moja najsladšia... atď.

X. Zastavenie.

Ježiš robí prvé kroky.

Pieseň: 19. Sväté nohy Ježiškove — začínajú už kráčať, — aby všetky duše ľudské — mohly Ho nasledovať. — 20. Ó Ježišu, cesta naša, — život, pravda a spása, — nedaj by sme pohŕdali — za Tebou ísť v milosti.

Rozjímanie. Uvažuj, ako začal chodiť Ježiško, keď dospel. V duchu si iste predstavoval všetky svoje kroky po júdskej zemi, ktoré bude musieť konať za trojročného hlásania evanjelia spásy, a najmä keď bude kráčať na vrch Kalvárie pod ťarchou kríža, aby na ňom za nás zomrel.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó najmilšie Božské dieťa! Ďakujem Ti už za prvé kroky, vykonané pre naše spasenie a prosím Ťa pre zásluhy týchto prvých krokov Tvojich, ráč ma svojou milosťou posilniť, žeby som vždy kráčal(a) šľapajami spravodlivosti a nikdy sa neodvrátil(a) od cesty spasenia.

Ó láska moja najsladšia... atď.

XI. Zastavenie.

Ježiš, Božské dieťa, sladko spí.

Pieseň. 21. Dieťa Ježiš, Spasiteľ náš, — na chudobnom spí lôžku, — a Mária, Matka Jeho — pri Ňom trvá, bdie v smútku. — 22. Ale Srdce Spasiteľa — nespí, lež sní o kríži, — na ktorý Ho hriech a zloba — sveta, diabla povýši.

Rozjímanie. Uvažuj, ako Božské dieťa, Ježiš, spí v chudobnom príbytku svojej Matky Márie a pestúna Jozefa, na chudobnom lôžku, na slame, áno, často i na zemi a krátkym spánkom posilňuje svoje ľudské telo.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Najmilší Ježiško, tu na zemi spával si sladkým snom, ale i v spánku Srdce Tvoje bdelo, mňa milovalo, na

mňa pamätalo a tešilo sa zo všetkých dobrodení, ktoré si mi zamýšľal udeliť. Ďakujem Ti a pre tento preľúbezný spánok Ťa prosím, roznieť srdce moje, žeby som nikdy neprestal(a) milovať Teba, ktorý si milovania najhodnejšia dobrota.

Ó láska moja najsladšia ... atď.

XII. Zastavenie.

Dieťa Ježiš rybárom našich duší.

Pieseň. 23. Hľa, na brehu rybár stojí, — sieť pripravil nebeskú; — je to Ježiš, ktorý volá — duše všetkých k spaseniu. — 24. Ráč nás, Bože, milostive — uviesť šťastne v nebies raj, — žeby sme Ťa vidieť mohli — navždy; to nám všetkým daj!

Rozjímanie. Uvažuj. Božské dieťa, ako rybár s udicou v ruke, usiluje sa zachytiť naše srdcia a dôkazmi najnežnejšej lásky, krásou svojho božského detstva a inými najsvätejšími prostriedkami k sebe nás chce prilákať.

(Tu v tichosti trochu rozjímaj.)

Modlitba. Ó Božské dieťa, ďakujem Ti za dômyselnú lásku Tvoju, že i svojím detstvom chceš nás pritiahnuť k sebe. Prosím Ťa, ráč mi udeliť milosti, aby som sa nikdy od Teba nevzdialil(a), ale vždy sväzkom dokonalej lásky s Tebou spojený(á) bol(a).

Ó láska moja najsladšia ... atď.

Záver.

Najsladší Ježiško, obetujem Ti túto pobožnosť, ktorú som vykonal(a) k pocte najsvätejších tajomstiev detstva Tvojho a čo najpokornejšie Ťa prosím, ráč tento dôkaz mojej oddanosti, hoci je slabý a nehodný, milostive prijať a odmeniť tými čnosťami, ktorými sa vyznamenáva Tvoje sväté detinstvo: čistotou, pokorou a prostotou. Priprav si moje srdce za príjemný príbytok, očisť ho od všetkých nezriadených a hriešnych náklonností. Okrášli ho okrasou svätých čností, aby som sa Ti v tomto živote ľúbil(a) a na druhom na veky s Tebou spojený(á) bol(a). Amen.

(Príležitostná pieseň.)

14. Kto dá prístrešie sv. Rodine.

Pobožnosť je súkromná. Koná ju 9 rodín alebo 9 osôb z rozličných rodín v súkromných domoch cez 9 dní pred Vianocami, teda od 15. decembra. Táto pobožnosť koná sa na pamiatku ťažkého cestovania sv. Rodiny do Betlehema k zápisu a trápneho hľadania nocľahu v celom Betleheme, kde im prístrešie pre zatvrdlivosť Betlehemčanov poskytla chudobná maštaľ. Cieľ pobožnosti je: 1. domácimi pobožnosťami uctiť si Matku Božiu a 2. prehĺbením duševného života, najmä sv. spoveďou pripraviť sa na dôstojné slávenie Vianoc.

Pobožnosť koná sa takto: Rodiny (osoby) si žrebom rozdelia 9 dní, kedy sa má kde konať pobožnosť. Zaobstarajú si väčší obraz sv. Rodiny, hľadajúcej prístrešie alebo iný obraz sv. Rodiny, prípadne Panny Márie. Sdružené osoby spoločne zanesú obraz 15. decembra o večernom zvonení do prvého domu. Po vstúpení do domu sa účastníci pobožnosti rozdelia na dve skupiny. K prvej sa pripojí člen-zástupca tej rodiny, ktorá prijíma obraz do prístrešia. K druhej skupine však sa pridá tá osoba, ktorá nesie obraz. Na spôsob dramatického výstupu v predizbe spievajú alebo odriekajú nasledujúcu pieseň:

1.

I. Kto klope tam? — II. My dvaja chudobní.
I. Čože vám dám? — II. Len nocľah chatrný prosíme ponížene,
z ďalekej sme prišli zeme.
I. Ja neznám vás! — II. Prosíme, pusťte nás!
I. To nemôž' byť! — II. Veď izieb je nazbyt!
I. Podaromná je vaša reč;
nieto miesta, choďte preč.

2.

I. Kto je zas tam? — II. Muž s chorou manželkou.
I. Ach, to je klam! — II. O majte súcit s ňou! Odplatu Boh
dá vám za to: isté nebo, keď nie zlato.
I. Čo ma po tom! — II. Nech žehná Pán váš dom.
I. Čo z toho mám? — II. Veď Boh dal všetko vám!
I. Viete, vidím, rečičky mlieť,
povedal som, miesta niet.

3.

I. Či ste zas tu? — II. Pre Boha, maj srdce!
I. Pre žobrotu? — II. Pre srdce trpiace Matka nosí nový
život. Zmilujte sa, čaká pôrod.

I. To nie, to nie! — II. Ó, núdza nás ženie.
I. A platí kto? — II. Ja prácou splatím to!
I. Do paroma, niet roboty,
nieto miesta pre žobroty.

4.

I. Nebúrte ma! — II. Nechceme už prosiť!
I. Nezlosťte ma! — II. Len ráčte poradiť: Kde pre Syna Boha
jesto v meste dáke skrovné miesto?
I. Hen, maštaľ tam! — II. Ó jedna z mnohých rán...
I. Žobrač sieň chce. - II. Len pre Božské Srdce.
I. Nevyberá žobrácky hosť,
pre vás bude maštale dosť.

Osoba, ktorá obraz prijíma do prístrešia, nahlas povie:

Ja ťa predsa prijmem, svätá Rodina. Veď ty, Božia Rodička, i ty pestún Krista Ježiša, vyprosíte nám hojnosť Božieho požehnania.

Tu osoba, obraz prinášajúca, vstúpi do izby a osloví osobu prístrešie dávajúcu:

Prijmi, priateľu(ka), prekrásnu Matku Ježišovu v tomto jej obraze, uctievaj ju dnes i vždycky v jej prečistom a nepoškvrnenom počatí.

Obidve osoby obraz úctive pobozkajú a hostiteľka obrazu takto odpovie:

Vitaj nám, ó Panna prečistá, buďže nám vždycky ochrana istá. S radosťou ťa vítame v našom príbytku, chceme ťa uctievať do posledného dychu.

Prevezme obraz, umiestí ho na popredné miesto, zapáli pred ním svetielko, ktoré bude horieť až do budúceho večera, kým sa obraz neprenesie do druhého domu. — Všetci kľaknú a odbavia podľa okolností pobožnosť, napr. ruženec, litánie a pod. s touto modlitbou, ktorú odrieka hostiteľ(ka) obrazu:

Modlitba.

Premilá Matka Božia, Mária, hľa, my nehodní(é) tvoji(e) ctitelia(ky), shromaždení(é) tu pred tvojím obrazom, ponížene padáme na kolená, plní(é) ľútosti a bolesti nad svojimi hriechami, ktorými sme materinské srdce tvoje toľko ráz zarmucovali. Posmelení(é) tvojou láska-

vosťou, predrahá Matka naša, chceme konať túto pobožnosť, aby sme si lásku a zvláštnu ochranu Tvoju vyprosili.

S ľútostivým srdcom pripomíname si, ako trpko bolo útlocitnému srdcu tvojmu, keď si pod panenským srdcom nosila Syna Božieho a predsa celý svet teba zaznával a Betlehemčania teba odstrkovali. Tvoj svätý ženích Jozef v celom Betleheme nemohol nájsť prístrešia pre teba, len betlehemská maštaľ vás prijala. Kam vyhnala neprajnosť ľudská teba, ty živý chrám vteleného Božieho Slova, ktorá si už vtedy celý svet požehnávala a oblažovala? Ó keby sme boli mali vtedy to šťastie ubytovať v našom skromnom príbytku Teba s požehnaným tvojím plodom Kristom Ježišom a s tvojím svätým ženíchom Jozefom! Keďže ti už teda osobne nemôžeme dať prístrešia, príď aspoň vo svojom obraze do nášho príbytku a daj nám svoje požehnanie. Budeme sa naozaj usilovať, najmä dnes, keď máme u seba svätý obraz tvoj, predrahá Matka, s celou láskou svojho srdca tebe slúžiť a tvojmu Ježiškovi častejšie sa klaňať. Ach, kiež by sme ti mohli s takou láskou a úctivosťou slúžiť, ako ti slúžil tvoj panenský ženích, svätý Jozef.

V tento deň, keď si u nás ubytovaná, pripravíme ti, najsvätejšia Panna, podľa možnosti aj obed, že ťa s tvojím Ježiškom a so sv. Jozefom v niektorom hladujúcom pohostíme alebo v niektorom núdzu trpiacom darom podporíme. A keďže ti je predovšetkým najmilšie, aby sme vo všetkom plnili najsvätejšiu vôľu tvôjho premilého Ježiška, budeme sa vo všetkých protivenstvách a trápeniach vo svätej trpezlivosti cvičiť, do vôle Božej celkom sa odovzdávať a z lásky k tebe všetkým nepriateľom našim zo srdca odpúšťať.

Pre úzkostlivú starostlivosť, ktorou si opatrovala najsvätejšie Srdce Ježišovo, ktoré pod srdcom tvojím spočívalo, neodopri nám, láskavá Matka naša, o čo ťa teraz s detinskou dôverou prosíme. Svojou ochranou zachovaj nám srdce čisté, ponížené a teba milujúce, aby sme seba samých čím lepšie poznali, blížného milovali, hriech nenávideli a svoje zlé náklonnosti udatne premáhali. Ó mi-

lostiplná Matka, vypros nám všetkým milosti v dobrom až do konca vytrvať.

A keď už príde strašná hodina smrti a všetko nás na svete opustí, neopusť nás ty, súcitná Matka naša! Ach, vtedy sa rozpomeň na túto hodinu, ako sme sa shromaždení k tebe utiekali a ako sme ťa v tvojom obraze s detinskou láskou v našom dome ubytovali. Prijmi milostive túto našu službu a detinskú lásku. Ponáhľaj sa nám na pomoc a priveď nás všetkých do večných príbytkov. Priprav nám prístrešie v nebeských stánkoch na veky, aby sme ti tam mohli neprestajne slúžiť a požehnaný plod života tvojho so všetkými anjelmi a svätými chváliť a zvelebovať na veky vekov. Amen.

Zaspieva sa niektorá adventná pieseň, prípadne i k sv. Jozefovi a tým sa končí pobožnosť.

Rodina, v ktorej je obraz takto ubytovaný, najlepšie si uctí blahoslavenú Matku Božiu, keď všetci členovia v tento deň pristúpia k vianočnej sv. spovedi a sv. prijímaniu. Ak to pomery dovolia, zavolá niektorého chudobného na obed alebo obdaruje chudobnú rodinu. „Nakoľko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to učinili“, hovorí Pán. (Mt 25, 40.)

Chceš zvlášť uctiť Matku Božiu? Pomysli si, ako by si sa usilovne chystal, keby ťa chcela návštevou poctiť dajaká osoba z vysokého rodu! Odstránil by si i najmenšiu špinu a podľa možnosti okrášlil by si dom i izbu. Teraz, hľa, prijal si do prístrešia nie zemskú kráľovnú, ale P. Máriu, Kráľovnú nebies s Pánom Ježišom, Synom Najvyššieho. Nech je teda tvoje srdce naplnené radosťou. Častejšie cez deň pozdravuj Matičku Božiu anjelským pozdravením, pobozkaj občas jej sv. obraz, ako by si bozkával(a) jej sv. nohy, ktoré sa pre tvoju spásu po tak ďalekých a obťažných cestách ustávaly.

Klaňaj sa v duchu a v poníženosti, najmä ak dnes predstúpiš pred svätostánok, Božskému Dieťaťu, ako svojmu Bohu a Pánovi, ktorý sa skryl do panenského lona P. Márie, a s vrelou pobožnosťou i povďačnosťou uctievaj dnes vznešené tajomstvo vtelenia Syna Božieho.

Odhodlane sa obetuj svojej nebeskej Panej a Kráľovnej, daj sa jej do služieb. Všetko rob ako by pred jej očami a predstav si, že stále na teba hľadí.

Keď sa modlíš, jej rukami prednášaj svoju skromnú modlitbu a prosbu Pánu Bohu a miesto svojej studenosti a vlažnosti obetuj mu horúcu zbožnosť a lásku jej nepoškvrneného srdca.

Pozdravuj Pannu Máriu ako

živú monštranciu aspoň každú hodinu dajakou strelnou modlitbičkou; pohliadni na jej obraz a pros ju: „Ukáž nám Ježiša, požehnaný plod života tvojho!", aby ho uložila i do tvojho srdca, ako ho položila do biednych jasiel.

Všetky svoje práce a zamestnanie najmä dnešného dňa spoj s prácami Matky Božej. Keď ti niečo rozkážu alebo ťa o niečo požiadajú, sprav to ochotne a s radosťou, ako by ti to bola rozkázala alebo ťa žiadala sama preblahoslavená Panna Mária. Keď ťa niekto azda karhá, urazí alebo tvoju žiadosť odoprie, prijmi to trpezlivo, bez slova. Pomysli si, ako trpezlivo a spokojne znášala Panna Mária surové urážky a neláskavé odmietnutie prístrešia Betlehemčanov, hoci bola Matkou Boha, a bola od dlhej cesty unavená a blízko pôrodu.

Večer druhého dňa sdružené osoby znovu prídu do tohto domu, aby obraz odniesly do druhej rodiny. Môže tak vykonať i samotná rodina, členka sdruženia Skôr než sa tak stane, sídení členovia alebo sama rodina pred obrazom vykoná si domácu pobožnosť, napr. ruženec, litánie, pobožnosť betlehemskej cesty alebo aspoň túto modlitbu:

Zakončujúca modlitba.

Teraz nám už prichodí lúčiť sa s tebou, premilá Matka naša! Ťažko je nám rozlučiť sa s tvojím obrazom. Ak sme ho azda dosť dobre neubytovali a teba dostatočne neuctili, prehliadni nám naše chyby a nedbalosti v tvojej službe. Vypros nám, aby sme svoje srdcia a všetko, čo sme dnes tebe i tvojmu Synovi obetovali, nikdy zpät nevzali a od teba ani v časnosti ani vo večnosti odtrhnutí neboli.

Ó premilá Matka naša, na kolenách ťa prosíme o tvoje sväté požehnanie. Požehnaj nás všetkých a celý náš dom.

A teraz ťa odprevadíme do druhého domu, kde ti už pripravili prístrešie, kde ťa túžobne čakajú i volajú: „Príď k nám čím skôr, Pani naša!" a kde ťa srdečne uvítajú: „Vitaj u nás na tisíc ráz, nepoškvrnená Matka naša!"

Nám však, dobrotivá Matka naša, Mária, nikdy nezabudni túto službu tebe preukázanú. Spomeň si na ňu najmä vtedy, keď budeme nastupovať cestu do večnosti a budeme trápení neistotou, aký osud nás tam čaká. Vtedy sa nám ukáž, predrahá Matka naša, k čomu tak srdečne voláme: Do videnia!, lebo ty nám pripravíš istý príbytok u tvojho Syna, Ježiša Krista. Amen.

Zaspievajú 1—2 verše adventnej piesne a odchádzajú do druhého domu, kde sa pobožnosť opakuje. — V poslednom dome je obraz slávnostne vystavený a pred ním horí svetielko až do Hromníc; k tomu finančne dopomôže všetkých 9 osôb — rodín.

C) Vianoce.

1. Štedrý deň.

V prvých troch storočiach kresťanstva narodenie Spasiteľovo oslavovali na Východe 6. januára a nazývalo sa sviatkom *Zjavenia Pána*. Na Západe však slávievali Vianoce 25. decembra. Keď sa však v treťom storočí podľa úradných spisov o nariadení popisu ľudu za cisára Augusta zistilo, že dňom narodenia Krista Pána je 25. december, slávnosť Božieho narodenia bola v celej Cirkvi ustanovená na tento deň, o čom jasne píše sv. Atanáz († 373) a sv. Ján Zlatoústy r. 386. — Slovo *Vianoce* pochádza z nemeckého slova *Weihnacht* čiže Svätá noc, v ktorej sa nám zjavil najsvätejší zasľúbený Mesiáš, Vykupiteľ sveta.

Ako pred všetkými väčšími sviatkami, tak aj pred Vianocami v predchádzajúci deň — nočným bdením — pripravovali sa veriaci vigíliou na slávenie dňa. Vigília vianočná volá sa Štedrým dňom, lebo sa nám v posvätnej jej noci Boh ukázal najštedrejším, keď nám za Vykupiteľa daroval svojho jednorodeného Syna, bez ktorého by sme nemali spasenia. Ľudovým pomenovaním sa tento deň volá aj dňom Adama a Evy, ktorí nám svojím hriechom stratili nebo, ale milosťou Božského Spasiteľa aj oni obsiahli odpustenie a nebeskú blaženosť.

Štedrý deň spomína aj sv. Augustín († 436). Štedrý deň nemá nijakej zvláštnej liturgie, iba ráno sv. omšu vo fialovej farbe. Po dnešných vešperách pri mariánskej antifóne číta sa verš:

„Po pôrode, Panna, neporušenou si ostala“ so svojou liturgickou modlitbou. Na tento deň sv. Cirkev predpisuje aj pôst (t. j. len raz sa cez deň nasýtime a ráno a večer len niečo málo zjeme) aj zdržovanie sa mäsitého pokrmu (okrem rýb). Tento rozkaz platí aj na štedrú večeru. Jedine zvykom bolo zavedené, že najedenie sa do sýtosti prekladáme na večeru, kým ráno a na poludnie len niečo málo zjeme. Mnohí do poludnia vôbec nič nejedia. Keď však Štedrý deň pripadne na nedeľu, niet ani pôstu ani zdržovania sa mäsa.

ŠTEDRÝ VEČER. Radosť nad štedrosťou Boha Otca vyjadrovali naši predkovia tým, že po západe slnca večeriavali slávnostne a svojim dietkam i čeľadi dávali dary. Ba hospodári ešte i nemým zvieratám ponúkli zo svojich pokrmov na znamenie, že zvieratá, vôl a osol zohrievaly Spasiteľa v jasliach. Tento zvyk podávania pokrmu zvieratám zachoval sa až podnes. Večera dnešného dňa volá sa štedrou večerou. Odbavuje sa neobyčajne radostne a štedre a dáva sa jej aj náboženský ráz. V každej domácnosti postavia *vianočný stromček*, pod ktorým sú uložené dary, skromné i bohatšie,

pod menom „dary Ježiškove“, čo je celkom oprávnené, lebo nebyť narodenia Ježiškovho, nebolo by ani vianočného stromčeka. Stavanie vianočného stromčeka vzniklo v Nemecku a rozšírené je len v Europe. Má dvojaký význam. 1. Vianočný stromček sa stavia na počesť príchodu Spasiteľovho tak, ako ho zelenými ratolesťami slávnostne vítali v Jeruzaleme. 2. Je symbolom rajského stromu, stromu poznania dobrého a zlého, z ktorého jedli Adam a Eva a z ktorého nám vznikla smrť; predobrazuje nám aj rajský strom života a najmä drevo kríža, tiež pravý to strom života a smrti, z ktorého nám vznikol život večný, totiž vykúpenie a večné spasenie. Ozdoby vianočného stromčeka označujú všetky milosti, ktoré nám priniesol Spasiteľ.

BETLEHEM A JASLIČKY sú druhou ozdobou kresťanských rodín na štedrý večer. Stavajú sa aj v chrámoch. Stavanie jasličiek — betlehema pochádza od sv. Františka Asiského r. 1223, ktorý bol veľkým milovníkom novonarodeného Jezuliatka. — Nech niet ani jednej rodiny, v ktorej by nemali túto radostnú ozdobu Vianoc, lebo je výraznejšou ako sám vianočný stromček. — Posvätné jasličky, v ktorých odpočíval novonarodený Ježiško, zachovaly sa a uschovávajú sa v drahocennom relikviári v Ríme vo veľkom chráme Panny Márie. V tomto chráme sa na Božie narodenie slúži vždy hlavná sv. omša pre mesto Rím.

ŠTEDRÁ VEČERA. V kresťanských rodinách spojujú štedrú večeru radi s malou radostnou domácou pobožnosťou, ktorú môžeme vykonať takto:

Keď sa zvoní na večerné „Anjel Pána“, všetci umytí a sviatočne oblečení stoja pri stole, na ktorom pri rozložených jedlách horí zapálená sviečka. Hlava rodiny predmodlieva sa „Anjel Pána“, alebo všetci zaspievajú pieseň: Roráte coeli . . . — Oblaky s neba. Všetci stoja. Jeden z rodiny prečíta z evanjelia radostnú vianočnú zvesť:

Slyšte sväté evanjelium podľa sv. Lukáša, 2, 1—14. Za onoho času od cisára Augusta . . . Viď ďalej evanjelium v liturgickej omši na Utiereň.

Po dočítaní evanjelia všetci začnú spievať vianočnú pieseň: *Narodil sa Kristus v Betleheme,* alebo inú pieseň. Po dospievaní piesne člen rodiny sa modlí:

Antifóna: Dnes sa narodil Kristus, dnes sa zjavil Spasiteľ; dnes spievajú na zemi anjeli, radujú sa archanjeli; dnes plesajú spravodliví, hovoriac: Sláva na výsostiach Bohu, aleluja!

℣. Pán známym učinil. Aleluja.

℟. Spasenie svoje. Aleluja.

Modlime sa: Bože, ktorý si v túto presvätú noc... atď.

Viď kolektu liturg. omše na Utiereň. — Za tým sa ďalej modlí:

Spasiteľu sveta, Vládca neba i zeme, Ježišu Kriste, ktorý si sa dnes z lásky k ľuďom narodil, prijmi našu vrúcnu vďaku za Tvoju lásku. Naša rozradostnená duša prespevuje Ti pieseň chvály, ako kedysi anjeli nad Betlehemom; naše srdce sa vrele modlí k Tebe, ako kedysi pastieri pri Tvojich jasliach. Ježiško náš, vlej do našej duše svätý mier a pokoj, ktorý si nám priniesol s neba; posilni našu vieru, chráň nás od všetkého zlého na tele i na duši a daj nám svoje požehnanie. Amen.

Teraz sa rozdajú vianočné darčeky, ktoré si popozeráme a vzájomne sa za ne poďakujeme. — Tam, kde sú dietky, jedno z nich po rozdelení darov nahlas sa môže pomodliť pred jasličkami:

Betlehemský Ježiško, ďakujeme Ti za všetky dary, ktoré si nám poslal skrze našich rodičov. Dobrých rodičov si nám dal, ktorí nás k dobrému povzbudzujú a k Tebe od nášho narodenia vedú, aby sme sa stali dietkami Božími. Ešte viacej Ti ďakujeme, že si prišiel na tento svet, aby si nás vykúpil a sám seba nám daroval. Z vďačnosti aj my Ti, drahý Ježiško, darujeme svoje srdce i dušu. Chceme žiť a poslúchať tak, ako to od nás Ty žiadaš. Daj nám k tomu svojej milosti. Amen.

Poučme dietky, aby cez advent pripravovali rodičom vianočný duchovný darček, kytičku modlitieb, dobrých skutkov, sebazaprení, ktoré si každé dieťa cez advent denne poznačuje na papier, a na štedrý večer ich oddá rodičom vo forme listu po vyššie uvedenej modlitbe, pričom ich môže takto osloviť:

Drahí rodičia! Po Ježiškovi Vám som najviac povinný vďačnosťou za všetko, čo ste mi preukázali od môjho naro-

denia až podnes. Z vďačnosti pripravil som Vám tento darček: Obetoval som za Vás ...sv. prijímaní, ...sv. omši, ...Otčenášov a Zdravasov, ...ružencov, ...sebazaprení.

Všetky dietky si nahlas vzdychnú:

Ježiško, požehnaj našich rodičov, daj im zdravia i dlhého života a odplať im svojou milosťou na zemi i vo večnosti.

Rodičia prevezmú list, položia ho na stromček alebo do jasličiek a modlia sa nahlas:

Ježiško, zmiluj sa nad nami!

Dobrý Ježiško, aj my prosíme za naše dietky, aby nám boli potešením a boly nám poslušné, ako si bol Ty sv. Jozefovi a Panne Márii; aby sa usilovne učily, horlivo do chrámu chodily a zbožne sa modlily, ako Ty v jeruzalemskom chráme. Milostivý Ježiško, daj, aby sa vždy s láskou snášaly, navzájom si pomáhaly, bližných milovaly a ako Tvoje milé deti v Tvojej milosti sa zachovaly a nikdy Ťa ťažkým hriechom neobrazily. Amen!

Deti: Betlehemský Ježiško, zmiluj sa nad nami.

Nasleduje večera, pri ktorej nech sú podávané len pôstne jedlá. K tejto večeri nijako nepatrí mäso (iba ak ryby), okrem nedele, keďže nám to Cirkev zakazuje. Zachovajme tento rozkaz, ktorý tiež dodáva zvláštnosť štedrej večeri. — Hoci je to štedrá večera, na ktorú predkladáme dnešné jednorazové nasýtenie, nie je kresťanské, keď sa zvrhne na nemierne presycovanie a hriešne pitie nápojov až do opilstva. Tým sa neoslavuje narodenie Ježiškovo.

Po štedrej večeri sluší sa radostne poďakovať. Preto jeden z rodiny zase sa pomodlí túto modlitbu, po ktorej všetci zaspievajú vianočnú pieseň.

Najmilší betlehemský Ježiško, Ty náš Boh a naše dobro! Ďakujeme Ti za všetky milosti a dobrodenia i za túto štedrú večeru. Z lásky k ľuďom ležal si ako dieťa v jasliach; pokorne si poslúchal Máriu, svoju Matičku i pestúna Jozefa, a v jeruzalemskom chráme zbožne si oslavoval nebeského Otca. Podľa Tvojho

príkladu podobnú vďaku Ti chcem dať. Božské Jezuliatko, milovať Ťa chceme večne! Poslušnosť Božieho, cirkevného i rodičovského zákona bude prácou i ovocím v našom živote a za všetko dobrodenie nech sa vzdáva naša chvála, sláva všemohúcemu Bohu, Pánovi neba i zeme.

Betlehemský Ježiško, prijmi dar našej vďačnosti; pomôž nám, by sme aj splnili, čo sme Ti sľúbili. Amen.

2. Božie narodenie.

a) Poučenie.

Vianočná radosť nad svätým narodením zasľúbeného Mesiáša prejavuje sa nielen v radostných vianočných piesňach, ktoré sa ozývajú tak v chráme, ako aj v domoch a na uliciach, ale prejavuje sa v plnej miere aj v liturgii, najmä v kňazskom breviári a vo sv. omši. Udalosť naoko maličkého významu, narodenie sa dieťaťa v betlehemskej maštaľke, nie je nič iné ako narodenie sa Mesiáša, Vykupiteľa sveta z Márie Panny, ktorého svätí otcovia v Starom zákone tak túžobne očakávali a proroci predpovedali. Radostný spev anjelov, čo sleteli nad betlehemskú maštaľ a nad pastierov strážiacich stádo, opakuje sa aj dnes v chválospeve: Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Pripomíname si udalosť, že pobožní pastieri na slovo anjelovo ponáhľali sa do maštaľky, aby sa vrúcne poklonili v jasliach ležiacemu Mesiášovi sveta.

Cirkev svätá túto neobyčajne radostnú udalosť aj neobyčajne radostne ospevuje. Necháva zase zaznieť chválospevy najradostnejšími nápevmi, ktoré v advente zatíchly. Po tmavých adventných rorátach je chrám ozdobený jasom plného svetla, jedľovými stromkami a každého veriaceho vítajú jasličky a betlehem. Chrám sa ozýva radostnými a ľúbozvučnými vianočnými piesňami. Kňaz sa oblieka do nádherného bieleho rúcha na znak duchovnej radosti a v tento deň slúži trikrát slávnostnú sv. omšu. To je zvykom od najstarších čias kresťanstva. Údajne to nariadil ešte pápež Telesfor r. 127—139. Toto trojnásobné slúženie sv. omše je najväčším oslávením sviatku a pripomína nám trojnásobné narodenie Spasiteľovo. Podľa sv. evanjelií, predpísaných na tieto omše, prvá sv. omša pripomína nám narodenie večného Syna Božieho z Márie Panny podľa prirodzenosti časnej-

ľudskej; druhá pripomína nám jeho duchovné narodenie, ktoré sa má stať tu na zemi v každej duši ľudskej láskou a milosťou posväcujúcou, — a tretia pripomína nám jeho večné narodenie, ktorým Syn Boží je splodený Bohom Otcom podľa prirodzenosti Božskej, ako večné Slovo, ktorého Slova a jeho večného svetla máme byť účastní videním Boha v sláve nebeskej spolu s anjelmi.

UTIEREŇ. Prvá sv. omša, zvaná utiereň (zo staroslovenského slova „utro" — ráno), vo farských, biskupských kostoloch (v kláštorných kostoloch len pre rehoľníkov) slúži sa o polnoci na pamiatku, že sa Kristus narodil o polnoci a prišiel do tmy tohto sveta ako pravé svetlo, aby osvietil všetkých ľudí. Vianočná noc, hoci je nocou, predsa je radostnou, lebo znázorňuje, že radostne veríme nám nepochopiteľné vtelenie sa Syna Božieho a jeho narodenie sa z Márie Panny. — V kláštorných chrámoch ako aj v biskupských, kde je viac kňazov a klerikov, odbavujú breviár veľmi radostne a slávnostne pred polnočnou sv. omšou.

PASTIERSKA OMŠA. Druhá sv. omša v týchže chrámoch slúži sa na úsvite na pamiatku, že pastieri prišli sa pokloniť k jasliam, preto sa volá i „*pastierskou omšou*". Pastieri a tí, ktorí sa zaoberajú chovom dobytka, prichádzajú na túto omšu, aby si vyprosili požehnanie na statku. Svätou omšou na úsvite sa znázorňuje, že narodením Ježiša Krista vyšlo slnce spravodlivosti, ktoré rozohnalo tmu pohanstva a hriechu a svitlo nám milostivé ráno svetla viery, ktorou opravdivo poznávame Boha v tajomstvách zahaleného, ráno milosti, ktorou sa v nás Boh akosi znovuzrodí, čiže my sa narodíme z Boha a dostaneme účasť v jeho prirodzenosti.

ANJELSKÁ OMŠA. Najslávnejšou omšou sviatku je tretia omša, zvaná „*anjelská*", ktorá sa slúži za bieleho dňa na znamenie, že všetkých, ktorí ako dietky Božie v posväcujúcej milosti zomrú, očakáva jasné videnie Boha s tvári do tvári v nebi, keď bezprostredne uvidia trojjediného Boha vo večnom svetle a ako synovia Boží budú tak účastní na večnom živote a blaženosti samého Boha. — Anjelskou sa volá, lebo v nej slávime tajomstvo nám nepochopiteľného tajomstva Božieho a tým i tajomstva najsv. Trojice, čo už anjeli vidia, a preto Krista i v ľudskom tele ako večného Syna Božieho a s ním spolu i Otca i Ducha Svätého radostne oslavovali i oslavujú. Lekcia a evanjelium tejto omše velebne hlásajú hodnosť Ježiša Krista, ktorého — ako druhú Božskú osobu — sv. Ján nazval menom „Slovo".

Všetci kňazi môžu slúžiť v tento deň tri sv. omše, ale nie pred úsvitom. Veriaci nie sú povinní ísť na všetky tri sv. omše a zadosťučinia povinnosti kresťana, keď idú na jednu sv. omšu. — Popoludňajšie bohoslužby tohto dňa sú vešpery. Božie narodenie pripadá ešte do zakázaného času, teda

tanečné zábavy sú zakázané, ba kresťanský jemnocit ani nedovoľuje, aby sa v tento deň konaly dajaké koncerty a divadlá, len ak rázu náboženského — vianočného.

OKTÁVA VIANOC. Sviatok Božieho narodenia má oktávu, čiže cez nasledovných 8 dní sú omšové modlitby aj o narodení Ježišovom. Hneď za týmto sviatkom nasleduje polozasvätený sviatok sv. Štefana a nezasvätené sviatky sv. Jána a Mláďatiek, ktoré však nesúvisia s Vianocami, lebo sa skôr slávievaly v tieto dni, ako samé Vianoce. Dnes sa však pekne družia k vianočnému sviatku: Ako by svätí, ktorých slávime, tvorili sprievod narodenému Kráľovi. Sv. Štefan zastupuje mučeníkov, ktorí životom i krvou vyznali Krista Spasiteľa; sv. Ján, apoštol, panicov a panny a vôbec tých, ktorí bez mučeníctva svojím životom vyznali Krista, — a sv. Mláďatká panenstvo i mučeníctvo, ktoré zase predovšetkým svojou krvou daly svedectvo Kristovi.

MILÝ KRESŤAN! Nezostaň ani ty chladný a bez citu pri narodení Toho, nad ktorým sa radovaly nebesia a plesala celá zem. Aláv radostne a pobožne tento blahoslavený deň narodenia Mesiáša, ako ho slávi Cirkev. Na slávenie vianočných sviatkov každý člen rodiny nech sa pripraví dobrovoľnou sv. spoveďou v advente, aby jeho srdce bolo čisté a schopné prijať milosti, žeby sa tak v každom Kristus Pán narodil duchovne. Spomeň si na veľké dobrodenie, ktoré nám bolo preukázané narodením Jezuliatka. Pomysli, že sv. práotcovia mnoho tisíc rokov vzdychali za týmto dňom a nedožili sa ho. Ty si predsa šťastný, že už dávno pred tvojím narodením Mesiáš prišiel a dnes už môžeš oslavovať jeho narodenie. Praváž veľkú lásku Ježiša Krista, ktorý zanechal trón svojej velebnosti a narodil sa v maštaľke ako chudobné dieťa, aby svet oblažil. Ježiš narodil sa v chudobe. Nehľadal pozemskú česť a slávu. Veď pri jeho narodení svet ho neoslavoval, ale len anjeli. Celý jeho zemský život bol zemská potupa, ale večnosť jeho je a bude večná sláva. Ak si chudobný, poteš sa so Spasiteľom; ak si bohatý, udeľ vďačne núdznym dar menom novonarodeného Jezuliatka, lebo čo im dobrého urobíš, oni to prijmú ako z rúk Ježišových, ktorý teba požehná a obohatí. Uč sa milovať blížného od Ježiša. Uč sa od neho seba zapierať, byť poníženým a poslušným. Po príklade v maštali narodeného Pána sveta, Kráľa kráľov, Boha nás všetkých, odhoď svoju pýchu, nadutosť, baženie po cti, márnosť, nádheru i všetky zlé hriešne obyčaje Obetuj sa tomuto Dieťaťu a teš sa Vianociam s vierou, ako sa tešia tvoje vlastné dietky. Teš sa milosti a večnej sláve, ktorú ti toto Dieťa zaslúžilo. Ži stále v posväcujúcej milosti ako dieťa Božie, aby si sa so Spasiteľom mohol večne v nebi tešiť.

b) Liturgická omša — Utiereň.

INTROIT. Pán mi povedal: Ty si môj Syn, ja som Ťa dnes splodil. (Ž 2, 7.) — Prečo sa len búria národy a prečo premýšľajú o márnosti. (Ž 2, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si túto presvätú noc jasom pravého Svetla osvietil, daj nám, prosíme, požívať kedysi v nebi radosti tohto Svetla, ktorého tajomstvá na zemi sme poznali. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola Titovi, 2, 11—15. — Drahý brat! Všetkým ľuďom sa zjavila milosť Boha a Spasiteľa nášho, ktorá nás vychováva, aby sme sa odriekli bezbožnosti a svetských žiadostí a striezlivo, spravodlivo a zbožne žili na tomto svete, očakávajúc (splnenie) blahoslavenej nádeje a slávny príchod velebného a veľkého Boha a Spasiteľa nášho, Ježiša Krista. On sa za nás obetoval, aby nás vykúpil zo všetkých neprávostí a očistil si (nás) ako ľud vyvolený, horlivý v dobrých skutkoch. Toto hlásaj, takto povzbudzuj a napomínaj so všetkou vážnosťou v Kristu Ježišovi, Pánovi našom!

GRADUÁLE. Tvoja je moc kráľovská v deň víťazstva. Ja som Ťa splodil v svätej žiari ešte pred zorničkou. — Povedal Pán Pánovi môjmu: Seď na pravici mojej a ja Ti položím nepriateľov za podnožku. (Ž 109, 3. 1.) — Aleluja, aleluja. — Pán mi povedal: Ty si môj Syn, ja som Ťa dnes splodil. — Aleluja.

EVANJELIUM. Stať sv. evanjelia podľa Lukáša, 2, 1—14. Za onoho času vyšiel rozkaz od cisára Augusta, ktorým bol nariadený popis ľudu po celom svete. Tento prvý popis začal sa konať za Cyrenia, sýrskeho vladára. Preto sa musel každý odobrať do svojho mesta k popisu. Tak došiel aj Jozef z Galilejska, z mesta Nazaretu, do mesta Dávidovho v Judsku, ktoré sa volalo Betlehem, lebo pochádzal z rodu a rodného mesta Dávidovho, aby sa dal zapísať spolu s Máriou, s ktorou bol zasnúbený. Keďže bola v požehnanom stave, stalo sa, že za ich tamojšieho pobytu naplnily sa dni, aby porodila. A tak po-

rodila svojho prvorodeného syna, ktorého plienkami obvinula a položila do jasieľ. Lebo v hospode neušlo sa im miesta.

V tamojšom kraji vtedy boli aj pastieri, ktorí sa zdržovali na poli a cez noc konali stráž nad svojím stádom. Vtedy pristúpil k nim anjel Pánov a božia jasnosť ich ožiarila. Preto sa veľmi zľakli. Ale anjel ich posmelil: Nebojte sa! Prinášam vám veľmi radostnú zvesť, ktorá patrí všetkému ľudstvu. Dnes sa vám narodil Spasiteľ, to je Kristus Pán, v meste Dávidovom. A toto vám bude znamením: Nájdete dieťatko zavinuté v plienkach a položené v jasliach. Nato hneď pripojilo sa k anjelovi množstvo nebeského vojska, ktoré takto zvelebovalo Boha: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle."

OFERTÓRIUM. Radujte sa nebesia, plesaj zem pred tvárou Pána, lebo prichádza. (Ž 95, 11.)

SEKRÉTA. Pane, nech Ti je milá obeta dnešnej slávnosti, aby sme sa zo štedrosti milosti Tvojej a skrze túto presvätú obetu podobnými stali Tomu, v ktorom naša podstata je spojená s Tvojou. Ktorý s Tebou žije a kráľuje . . .

PREFÁCIA O NARODENÍ PÁNA. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, lebo skrze tajomstvo vteleného Slova zažiarilo našim duševným očiam nové svetlo Tvojej jasnosti, aby sme sa viditeľným poznaním Boha povzniesli k láske nebeských vecí. A preto s anjelmi a archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým zástupom nebeského vojska spievame chválospev Tvojej velebnosti a ustavične voláme: Svätý, svätý, svätý . . .

Táto prefácia spieva sa cez Vianoce až do Troch kráľov, na Hromnice, na Božie Telo a na Premenenie Pána (6. aug.).

KOMUNIKANTES. Vo svätom spoločenstve slávime presvätý deň, v ktorom nepoškvrnené panenstvo blahoslavenej Márie darovalo tomuto svetu Spasiteľa; ctíme si pritom aj pamiatku predovšetkým tejže Panny Márie,

Rodičky tohože Boha a nášho Pána, Ježiša Krista, ale aj . . .

Ďalej viď v liturgickej omši. Táto zmena je len cez vianočnú oktávu.

POSTKOMÚNIA: Pane, Bože náš, tešíme sa, že svätými tajomstvami môžeme sláviť narodenie Pána nášho, Ježiša Krista; daj, prosíme, aby sme sa dôstojným životom dostali do jeho spoločenstva, ktorý s Tebou žije a kráľuje . . .

c) Modlitba na utiereň.

S radostným srdcom a veselou mysľou pozdravujem, ctím a požehnávam Ťa, najsladší a najprívetivejší novonarodený Ježiško. Srdečne Ti ďakujem, že si mi zase dal dožiť sa tejto milej noci a účastným(ou) sa stať jej hojných milostí. Radujem sa z Tvojho blahonosného príchodu na tento biedny svet. S Tvojou najmilšou Matkou, Máriou, a najvernejším pestúnom, Jozefom, padám na svoju tvár a klaniam sa Tebe. So všetkými húfmi anjelov a zástupmi svätých, ktorí ešte včuľ v nebi oslavujú s najväčšou slávnosťou Tvoje milostiplné narodenie, chválim a velebím Ťa, prespevujúc veselým srdcom i ústami: Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Najsladší Ježiško, moje srdce sa veľmi teší z Tvojho zázračného narodenia. Myseľ sa mi rozveseľuje pri rozjímaní o nesmiernej láske, ktorú si nám preukázal tejto noci. Ó akú radosť pocítilo nebo i zem v túto noc, keď si sa ako človek narodil v ľudskej podobe z najčistejšieho tela Panny Márie, na spasenie všetkých potomkov Adamových. Novonarodený

Spasiteľu, prosím Ťa, aspoň kvapku tej veľkej radosti vlej i do môjho srdca, aby som tým vrúcnejšie a pobožnejšie mohol(a) túto svätú noc sláviť a za Tebou večne túžiť.

Milostivé Jezuliatko, ďakujem Ti za Tvoje radostiplné narodenie a za hojné milosti, ktoré si priniesol s neba pre ľudské pokolenie, pod ortielom zatratenia stonajúce. Obetujem Ti všetko, čo som v minulosti, najmä v poslednom advente dobrého vykonal(a) a trpkého podstúpil(a).

Sladký Ježiško, rozpomeň sa v túto noc i na úbohé duše v očistci a dožič všetkým občerstvenia a poľahčenia. Toto je tá noc, o ktorej Izaiáš predpovedal: „Ľud, ktorý chodil vo tmách, videl veľké svetlo; a bývajúcim v krajine smrteľného tieňa vzišlo svetlo.“ Preto Ťa prosím, sošli občerstvenie dušičkám v očistci v túto noc, aby i tie skúsily, že je to radostná noc, a s nami sa radovaly z Tvojho svätého narodenia. Tvoje detské slzy nech im ochladia očistcové horúčosti a nech sotrú ich pozostalé viny.

Odpustky. **Veriaci, ktorí sa zúčastnia na poďakovaní Bohu Otcu za preukázané dobrodenia ľudskému pokoleniu vtelením Syna Božieho, na Vianoce na polnočnej sv. omši získajú odp. 10 rokov. — Keď však pristúpia i k sv. spovedi, k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú pln. odpustky. — PPO 99.**

d) Liturgická omša — Pastierska.

INTROIT. Dnes zažiarilo nad nami svetlo, lebo sa nám narodil Pán; bude sa volať Zázračný, Boh, Knieža pokoja, Otec budúcich vekov a jeho kráľovstvu nebude konca. (Iz 9, 2, 6.) — Pán kráľuje, nádherne sa obliekol; Pán sa zaodial silou a opásal sa. (Ž 92, 1.) — Sláva Otcu . . .

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ožiarení sme novým svetlom vteleného Slova Tvojho. Daj, prosíme, aby sa to odrážalo v našich skutkoch, čo nám skrze vieru v duši zažiarilo. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Títovi, 3, 4—7.: Zjavila sa dobrotivosť a láskavosť Boha...

GRADUÁLE. Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom. Pán je Boh a ukázal nám svetlo. — Pán to učinil a zázrakom je to v našich očiach. (Ž 117, 26. 27. 23.) — Aleluja, aleluja. — Pán kráľuje, nádherne sa obliekol; Pán sa zaodial silou a opásal sa mocou. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 2, 15—20. Pastieri sa klaňajú Ježiškovi.

OFERTÓRIUM. Ty si, Bože, upevnil okršlek zemský a ten sa nepohne. Odvtedy stojí pevne na ňom Tvoj trón: Ty si od večnosti. (Ž 92, 1—2.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Bože, nech naše dary stanú sa primeranými tajomstvu dnešného Narodenia a nech nám vždy prinášajú pokoj, aby nám tieto zemské dary vymohly to, čo je božské tak, ako sa Boh zjavil v podobe narodeného človeka. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nás vždy oživuje nové tajomné vianočné slávenie toho, ktorého podivuhodné narodenie starý život človeka premenilo. Skrze tohože Pána nášho...

e) Súkromná modlitba.

Pri pastierskej omši.

Klaniam sa Ti, vtelené Slovo, od vekov opravdivý Synu Boží a v plnosti časov spolu opravdivý Synu Márie Panny. Keď sa klaniam Tvojej Božskej osobe a s ňou spojenej ľudskej prirodzenosti, spolu horím túžbou uctiť aj chatrné jasle, ktoré Ťa ako dieťa prijaly a boly naozaj prvým zemským trónom Tvojej lásky. Kiež by som mohol(a) aj ja prostotou a vierou

pastierov padnúť na kolená pred týmito jasľami. Kiež by som mohol(a) najhlbšou poníženosťou uctiť túto drahú pamiatku nášho spasenia takým duchom sebazaprenia, chudoby a poníženosti, akým si si Ty, Kráľ neba a zeme, vyvolil jasle za postieľku pre svoje útle údy!

Pane, ktorý si ráčil ako dieťa odpočívať v týchto jasličkách, vlej mi do srdca kvapku tej radosti, ktorú by som mal(a) cítiť pri pohľade na Tvoje milunké detinstvo a zázraky, ktoré sprevádzaly Tvoje narodenie. Pre túto radosť vrúcne Ťa prosím, daruj milostive svetu dobrej vôle svojho pokoja a v mene celého pokolenia ľudského vzdávaj všetku vďaku a chválu Otcovi, s ktorým žiješ a kraľuješ v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

f) Liturgická omša — Anjelská.

INTROIT. Chlapček sa nám narodil a synček nám je daný. Na jeho pleciach je vláda nad svetom a volať sa bude: Anjel veľkej rady. (Iz 9, 6.) — Spievajte Pánovi novú pieseň, lebo divné veci urobil. (Ž 97, 1.) — Sláva Otcu... Chlapček sa nám...

KOLEKTA. Daj, prosíme, všemohúci Bože, aby nás nové telesné narodenie jednorodeného Tvojho Syna oslobodilo od jarma hriechu, pod ktorým nás drží staré otroctvo. Skrze tohože Pána...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola, 1, 1—12.: Mnoho ráz a na rozličný spôsob...

GRADUÁLE. Všetky končiny zeme videly spasenie nášho Boha — chváľ Pána celá zem! — Pán zjavil svoje spasenie, pred národmi ukázal svoju spravodlivosť. (Ž 97, 3—4. a 2.) — Aleluja, aleluja. Posvätný deň nám svitol. Poďte, národy, klaňať sa Pánovi, lebo dnes sostúpilo na zem veľké svetlo, aleluja.

EVANJELIUM podľa sv. Jána, 1, 1—14. Na počiatku bolo slovo... Hľadaj na konci liturgickej omše.

OFERTÓRIUM. Tvoje je nebo a Tvoja je zem, veď Ty si stvoril celú zem a jej bohatstvo. Spravodlivosť a právo sú základmi Tvojho trónu. (Ž 88, 12. a 15.)

SEKRÉTA. Pane, posväť tieto obetované dary novým narodením jednorodeného Syna Tvojho a očisť nás od škvŕn našich hriechov. Skrze tohože Pána...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, nech nám je Spasiteľ sveta, ktorý sa dnes narodil, darcom nesmrteľnosti tak, ako je nám pôvodcom božského znovuzrodenia. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

Posledné evanjelium je zo sviatku Zjavenia Pána: Mt 2, 1—12. — Cez celú oktávu Božieho narodenia berie sa spomienková modlitba ako aj prefácia o Božom narodení.

g) Modlitba na Božie narodenie.

Chvála a vďaka Tebe, Pane, ktorý si sa zmiloval nad nami a navštívil nás v našej biede. Vďaka a chvála Tebe, Ježišu Kriste, večný Synu Boží, Vykupiteľu a Spasiteľu náš, ktorý si v betlehemskú noc ako dieťa na svet prišiel a našu biedu na seba vzal! Chválim Ťa, ďakujem Ti, klaniam sa Ti. Anjeli Ti chválu prespevujú a nám zvestujú blahoslavený pokoj, ktorý si nám s neba priniesol. Buď pozdravené, milostivé Jezuliatko, najvyšší Bože, knieža pokoja, svetlo národov, túžobne čakaný Spasiteľu! Príď do našich sŕdc, osvieť temnosť našich myslí, spravuj všetky hnutia našich duší, panuj a kráľuj v nás, lebo Ty si náš Pán, náš Kráľ.

Ó podivne veľká poníženosť najvyššieho Pána neba i zeme a nesmierna velebnosť jednorodeného Syna nebeského Otca! Ježišu Kriste, pred Tvojimi jasľami na kolená padám, a hoci

tu len biedne dieťa vidim, predsa verím, že si Boh nekonečnej velebnosti. Klaniam sa Ti poníženým srdcom a ďakujem Ti, nakoľko len môžem, že si sa pre moje spasenie tak hlboko ponížil, keď si sa v maštaľke narodil. Ďakujem Ti za Tvoju lásku, chudobu a poníženosť, viniem Ťa s úprimnou láskou k svojmu srdcu. Kiež by som Ti mohol(a) preukázať takú prívetivosť, akou Ťa vinula k srdcu Tvoja panenská Matka; kiež by som Ťa mohol(a) milovať takou srdečnou láskou, akou Ťa ona milovala! Kiež by som Ťa mohol(a) chváliť takým plesaním, akým Ti anjeli chválu prespevovali. Kiež by som Ťa mohol(a) ctiť s takou poníženosťou, s akou Ťa ctili pobožní pastieri.

Chcem sa aspoň usilovať, aby som sa stával(a) vždy dokonalejším(ou) v láske a úcte k Tebe. Betlehemský Ježiško, daj, aby sa Ti páčila táto moja srdečná žiadosť. Moju dobrú vôľu prijmi aj miesto toho, čo už nevládzem vykonať v skutkoch. Amen.

h) Pozdravenie Jezuliatka v jasliach.

Buď pozdravené, najsladšie Dieťa, večná Múdrosť Otca nebeského! Buď pozdravená, Ty Ruža jerišská, ktorej vzduch naplňuje celý svet nebeskou vôňou! Buď pozdravený, premilý Ježiško, Ty živý nebeský Chlieb, Ty novonarodený Kráľ sveta, Ty Knieža vyvoleného svojho ľudu! Zdravas, Ty najjasnejšia Dennica, ktorá vyšla v tmavej noci, aby celú zem naplnila svätým svetlom. — Pochválený buď, Spasiteľu sveta! Požehnaná buď, nevysloviteľná láska, ktorá Ťa stiahla z lona nebeského Otca až do opustenej ma-

šta/ky. — Ó najsladší Ježiško, Ty slasť anjelov a blahoslavenstvo nebies, v akej veľkej vážnosti si mal nás ľudí, že si vzal na seba našu podobu, naše telo a krv! Požehnané buď toto Tvoje sväté telo a krv! Požehnané buďte sväté slzy Tvojho detinstva! Požehnaná buď najsv. Panna Mária, ktorá Ťa porodila. Nech deväť sborov anjelských zaspieva svoje nebeské chválospevy; nech zaplesá celé človečenstvo v posvätnej radosti, lebo sa zjavila dobrotivosť Boha najvyššieho a narodil sa Mesiáš Spasiteľ v maštaľke betlehemskej.

ch) Tajomstvá Ježiškovho detinstva.

℣. Bože, hľaď mi byť na pomoci.
℟. Pane, pospiechaj mi pomáhať.
Sláva Otcu ... Ako bolo na ... Otče náš ...

1. VTELENIE. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si pre naše spasenie sostúpil z lona Otcovho, mocou Ducha Svätého počatý, nezhrozil si sa života Panny a ako Slovo, ktoré sa telom stalo, vzal si na seba podobu sluhu. ℟. Zmiluj sa nad nami, Ježiško, zmiluj sa nad nami. — Zdravas Mária ...

2. NAVŠTÍVENIE SV. ALŽBETY. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si skrze svoju panenskú Matku navštívil svätú Alžbetu a svätého Jána Krstiteľa, svojho predchodcu, naplnil si Duchom Svätým a posvätil si ho ešte v živote matkinom. ℟. Zmiluj sa nad ... — Zdravas ...

3. OČAKÁVANIE PÔRODU. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si bol deväť mesiacov skrytý v živote matkinom a túžobne Ťa očakávala Panna Mária so svätým Jozefom ako od Boha Otca poslaného pre ľudské spasenie. ℟. Zmiluj sa nad ... Zdravas ...

4. JEŽIŠKOVO NARODENIE. Najsladší Ježiško, ktorý si sa narodil z Márie Panny v Betleheme, do plienok si bol zavinutý a do jasieľ položený, anjelmi zvestovaný a pastiermi uctený. ℟. Zmiluj sa nad ... Zdravas ...

VŠETCI: Jezu, večná Ti sláva, — čo Ťa zrodila Panna. — Aj Otec i Duch Svätý — nech je vždy zvelebený. Amen.

℣. Kristus je blízko nás.

℟. Poďte, klaňajme sa mu. — Otče náš...

5. OBREZANIE. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si bol na ôsmy deň po svojom narodení obriezkou ranený, slávnym menom Ježiš nazvaný a tak i svojím menom s vyliatou krvou za vykupiteľa sveta predznačený. ℟. Zmiluj sa nad... — Zdravas...

6. POKLONA TROCH KRÁĽOV. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si bol hviezdou trom mudrcom oznámený, na lone svojej Matky od nich velebený a tajomnými darmi, zlatom, kadidlom a myrhou obdarený. ℟. Zmiluj sa nad... — Zdravas...

7. OBETOVANIE JEŽIŠKA. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si bol od svojej panenskej Matky v chráme obetovaný, od Simeona do náručia vzatý a prorokyňou Annou národu izraelskému oznámený. ℟. Zmiluj sa nad... Zdravas...

8. ÚTEK DO EGYPTA. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si bol od bezbožného Herodesa na smrť hľadaný, ale so svätým Jozefom i s Matkou ušiel si do Egypta a tak si bol od hroznej vraždy oslobodený a chválospevom smrti nevinných dietok oslávený. ℟. Zmiluj sa nad... — Zdravas...

VŠETCI: Jezu, večná Ti... atď., ako po štvrtom tajomstve.

9. POBYT V EGYPTE. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si s najsvätejšou Máriou i s patriarchom svätým Jozefom až do smrti Herodesovej v Egypte zostal. ℟. Zmiluj sa nad...

10. NÁVRAT Z EGYPTA. ℣. Najsladší Ježiško, ktorý si sa s rodičmi do zeme Izraelskej navracal, na ceste mnohé trpkosti podstúpil a do mesta Nazaretu vkročil. ℟. Zmiluj sa nad...

11. JEŽIŠKO V NAZARETE. Najsladší Ježiško, ktorý si bol v svätom nazaretskom dome rodičom poslušný a

najsvätejším životom si vynikal, chudobou a prácou si sa namáhal, v múdrosti veku a v milosti si prospieval. ℟. Zmiluj sa nad...

12. JEŽIŠ MEDZI UČITEĽMI. ℣. Najsladší Ježiško, ktorého ako dvanásťročného do Jeruzalema vzali, kde Ťa rodičia s bolesťou hľadali a po troch dňoch s radosťou medzi učiteľmi našli. ℟. Zmiluj sa nad... — Zdravas...

VŠETCI: Jezu, večná Ti sláva, — čo Ťa zrodila Panna. — Aj Otec i Duch Svätý — nech je vždy zvelebený. Amen.

Na Božie narodenie a oktávu:

℣. A Slovo telom sa stalo. Aleluja.
℟. A prebývalo medzi nami. Aleluja.

Na Zjavenie Pána a oktávu:

℣. Kristus prišiel medzi nás.
℟. Poďte, klaňajme sa mu.

Cez rok:

℣. Slovo telom sa stalo.
℟. Prebývalo medzi nami.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, Pane neba i zeme, ktorý seba zjavuješ maličkým, dožič, prosíme, aby sme si do kráľovstva nebeského, maličkým sľúbeného, vojsť zaslúžili, ktorí presväté tajomstvá Syna Tvojho, malého Ježiša, dôstojnou úctou velebíme a primeraným napodobnením nasledujeme. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 5 rokov. — Pln. odpustky pod obvyklými podmienkami získajú tí, ktorí 25. dňa ktoréhokoľvek mesiaca zbožne odbavia tieto modlitby. — PPO 102.

i) Pobožnosť za misie pred jasličkami.

Antifóna: Dnes sa Kristus narodil, dnes sa Spasiteľ zjavil; dnes na zemi anjeli spievajú, archanjeli sa radujú, dnes spravodliví plesajú a spievajú. Sláva na výsostiach Bohu. Aleluja.

℣ A Slovo telom sa stalo. Aleluja.

℟. A prebývalo medzi nami. Aleluja.

Modlime sa: Prosíme Ťa, všemohúci Bože, daj, aby nové telesné narodenie jednorodeného Syna Tvojho oslobodilo nás, ktorí trpíme pod starým jarmom hriechu. Skrze tohože Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Vianočná pieseň.

℣. Zjavila sa dobrotivosť a vľúdnosť Spasiteľa, nášho Boha: Kristus sa nám narodil.

℟. Poďte, klaňajme sa.

℣. Sláva Bohu na výsostiach.

℟. A na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.

℣. Ó Ježiško, Božské dieťa, v najhlbšej úctivosti prichádzame k jasliam Tvojim, aby sme Ti preukázali svoju lásku a poctu.

℟. Klaniame sa Ti ako svojmu Bohu a Pánovi, velebíme večnú moc a veľkosť Tvoju.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, aby svetlo, ktoré vyšlo z Betlehema, zasvietilo aj do noci tak početných a rozsiahlych pohanských krajín, aby ho skrze milosť Ježišovu čo najviac duší od Boha odvrátených poznalo a milovalo. Skrze tohože Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Vianočná antifóna mariánska.

j) Vianočné litánie.

(Len pre súkromnú pobožnosť.)

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás! — Kriste, vyslyš nás! —
Otče z nebies, Bože, — zmiluj sa nad nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —

Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Ježišu, Slovo od večnosti splodené, —
Ježišu, Slovo, ktoré sa telom stalo, —
Ježišu, z najčistejšej Panny Márie narodený, —
Ježišu, Mesiáš zasľúbený, —
Ježišu, ktorý si pravý Boh a pravý človek, —
Ježišu, ktorého narodenie bolo od anjelov zvestované, —
Ježišu, ktorému sa pastieri klaňali, —
Ježišu, ktorý si bol obrezaný, —
Ježišu, ktorý si bol v chráme obetovaný, —
Ježišu, ktorého narodenie hviezda pohanom oznámila, —
Ježišu, ktorému svätí mudrci dary priniesli, —
Ježišu, ktorý si pred Herodesovými úkladmi do Egypta utekal, —
Ježišu, pre ktorého betlehemské deti svoju krv vylialy, —
Ježišu, ktorý si sa stal synom človeka, aby sme sa my stali synmi Božími, —
Ježišu, ktorý si sa v chudobe narodil, aby sme my Tvojou chudobou zbohatli, —
Ježišu, ktorý si prišiel, aby si plnil vôľu Otca nebeského, —
Ježišu, ktorý si prišiel, aby si nám ukázal cestu k spáse, —
Ježišu, náš najláskavejší Spasiteľu, —
Buď nám milostivý, — odpusť nám, Ježišu.
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Ježišu.
Od všetkého zlého — vysloboď nás, Ježišu.
Od každého hriechu, —
Od hnevu Tvojho, —
Od náhlej a nepredvídanej smrti, —
Od úkladov diabolských, —
Od prestúpenia tvojich svätých prikázaní, —
Od časného a večného zahynutia, —
Skrze tajomstvo svätého vtelenia Tvojho, —
Skrze narodenie Tvoje, —
Skrze bolestné obrezanie Tvoje, —
Skrze obetovanie Tvoje v chráme, —
Skrze podivné zjavenie sa Tvoje pohanom, —
Skrze útek Tvoj do Egypta, —

V deň súdny, —
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás.
Aby si nám odpustiť ráčil, —
Aby si nám milostivý byť ráčil, —
Aby si nás k pravému pokániu priviesť ráčil, —
Aby si v našich srdciach čistý príbytok sebe pripraviť ráčil, —
Aby si v našich srdciach stálu pamiatku svätého vtelenia Tvojho zachovať ráčil, —
Aby si nás úžitkov svätého vtelenia Tvojho účastnými učiniť ráčil, —
Aby si nás svojou milosťou k sláve dietok Božích povýšiť ráčil, —
Aby si nás vyslyšať ráčil, —
Vtelený Synu Boží, —
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami!
Otče náš...
℣. A Slovo telom sa stalo.
℟. A prebývalo medzi nami.
℣. A videli sme jeho slávu.
℟. Slávu ako jednorodeného od Otca, plného milosti a pravdy.
℣. Sláva Bohu na výsostiach.
℟. A na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Dožič nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby sme, súc zrodením jednorodeného Syna Tvojho vyslobodení z otroctva hriechu, už tu na zemi okúsili blažené ovocie jeho vtelenia a potom účastnými sa stali nesmrteľného života.

Ó Pane, daj, aby sme boli skrze Spasiteľa sveta, ktorého slávne narodenie svätíme, k duchovnému ži-

votu znovu zrodení a kedysi na slávu vyvolených synov Tvojich v nebi povýšení.

Všemohúci, milosrdný Bože, ktorý Cirkev svoju obveseľuješ pamiatkou slávneho narodenia Syna Tvojho z blahoslavenej Panny Márie, daj, pokorne prosíme, aby i naše srdce bolo hriechov zbavené a znovu sa zrodilo, žeby tak Syn Tvoj a Spasiteľ náš, Ježiš Kristus, mohol prísť k nám s milosťou svojou a oblažiť nás požehnaním svojím. Ktorý s Tebou žije a kraľuje v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

3. Sviatok sv. Štefana, prvého mučeníka.

26. dec. — Neprikázaný sviatok.

ŽIVOTOPIS. Keď sa v Jeruzaleme Cirkev rozmnožovala, apoštoli zaujatí kázaním a krstením nemohli sa venovať opatrovaniu chudobných, vdov a sirôt. Na to si vyvolili siedmich mužov, diakonov, ktorým dali aj plnomocenstvo hlásať evanjelium a posluhovať biskupom pri sv. omši (podávanie sv. prijímania), krstiť a rozdávať almužnu. Medzi nimi bol i Štefan (slk. = Veniec), muž plný Ducha Svätého a múdrosti, plný milosti a sily. (Sk. ap. 6, 3.) Učených farizejov vždy podvrátil v kázniach a náboženských hádkach. Preto ho obžalovali falošnými svedkami pred Radou, že sa rúhal Mojžišovi. A keď im povedal: „Tvrdošijní, vaši otcovia zabíjali prorokov, ktorí predpovedali Spasiteľa, vy ste však zabili samého Mesiáša“, odsúdili ho na smrť ukameňovaním. Na kameňovanie Štefana dozeral mladý farizej Šavel, ale Štefan sa modlil: „Pane, nepokladaj im to za hriech.“ Prvý vylial krv za Krista. Sv. Augustín: „Keby sa Štefan nebol modlil, Cirkev by nemala Pavla“. Modli sa za nepriateľov Cirkvi.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Zasadli si kniežatá a hovorili proti mne. Nepriatelia ma prenasledovali. Pomôž mi, Pane, Bože môj, lebo Tvoj sluha sa cvičí v Tvojich prikázaniach. —

Blahoslavení čistí na ceste (života), ktorí kráčajú podľa Pánovho zákona. (Ž 118, 23, 86. 1.) — Sláva Otcu..

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, daj nám nasledovať to, čo ctíme, aby sme sa naučili i nepriateľov milovať, lebo slávime narodenie toho, ktorý i za nepriateľov vedel prosiť Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

LEKCIA zo Skutkov Apoštolských, 6, 8—10; 7, 54—59. Kameňovanie sv. Štefana.

GRADUÁLE. Zasadli si kniežatá a hovorili proti mne. Nepriatelia ma prenasledovali. Pomôž mi, Pane, Bože môj; spas ma skrze milosrdenstvo Tvoje. — Aleluja, aleluja. — Vidím nebesia otvorené a Ježiša stáť na pravici Božej. Aleluja. (Skt 7, 55.)

EVANJELIUM. † Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 23, 34—39. — Prorokov kameňovali i apoštolov budú prenasledovať.

OFERTÓRIUM. Apoštoli za diakona vyvolili Stefana, plného viery a Ducha Svätého; toho Židia ukameňovali, pričom sa takto modlil: Pane Ježišu, prijmi môjho ducha. Aleluja.

SEKRÉTA. Prijmi, Pane, dary na pamiatku svätých Tvojich a ako utrpenie ich oslávilo, tak nech nás tento zbožný úkon od hriechov očistí. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nám pomáhajú tieto prijaté tajomstvá, a nech nás vždy chránia a posilňujú na orodovanie blahoslaveného Štefana, Tvojho mučeníka. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

b) Súkromná modlitba.

Sv. Štefan, prvý mučeník, ktorý si bol plný milosti, moci a lásky, tvoja nevinná tvár skvela sa ako tvár čistého anjela. Prosím ťa pre tú milosť, že si

bol už pri svojej smrti hodný vidieť otvorené nebesia a Ježiša na pravici Otca, vypros mi od Boha nevinnosť svedomia a svätú, tichú lásku, žeby som ako ty zo srdca odpúšťal(a) všetkým svojim nepriateľom a všetko dobré im nielen prial(a), ale i skutkom preukazoval(a), a tak dosiahol(a) milosť blahoslavenej smrti. Amen.

4. Deň sv. Jána, apoštola, evanj., miláčika Pána.

27. decembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Ján, jeden z dvanástich apoštolov a evanjelistov, bol P. Ježišovi najmilší pre svoju panickú nevinnosť a prostotu srdca. Bolo mu dovolené spočinúť na prsiach Pánových. (Jn 13, 23.) Bol najvernejší svojmu Majstrovi; sprevádzal ho až pod kríž. Tam mu sveril Pán pod opateru svoju Matku: Hľa, Matka tvoja. (Jn 19, 25.) Nakoľko sv. Ján pod krížom prežil s Majstrom mučeníctvo lásky, Pán mu predpovedal, že nezomrie mučeníckou smrťou. (Jn 21, 21.) So sv. Petrom a Jakubom ml. bol stĺpom prvotnej Cirkvi (Sk. ap. 3, 1; 4, 3; 8, 14.) Do smrti P. Márie (r. 50) väčšinou žil a hlásal sv. evanjelium v židovskej krajine, potom v Malej Ázii, najmä v Efeze a u Partov. Za cisára Domiciána (r. 81—96) bol vhodený do variaceho sa oleja. Nič sa mu nestalo. Bol vyhnaný na ostrov Patmos. Tu mu Boh ukázal kráľovstvo nebeské a iné tajomstvá, čo Ján opísal v „Zjavení Apokalypsis". Keď sa navrátil do Efezu, naplnený láskou k Bohu, spravoval efezskú cirkev a napísal evanjelium, v ktorom dokazuje Božstvo Ježiša Krista, lebo mnohí bludári to už vtedy popierali. Napísal aj tri listy. Bol najväčším hlásateľom lásky. Vo vysokej starobe, keď už nevládal ísť do shromaždenia, dal sa zaniesť na nosidlách a stále veriacim opakoval: „Miláčkovia, milujte sa vospolok". Preto sv. Cirkev pri dnešnom svätení vína hovorí: Pite lásku sv. Jána. Zomrel asi r. 100 v Efeze. — Dnešné svätenie vína deje sa na pamiatku, že bludári z pomsty podávali sv. Jánovi víno smiešané s jedom, chcejúc ho otráviť. Ján pohár prežehnal, jed sa vyparil vo viditeľnej podobe hada a víno mu neuškodilo. Podľa iných sa pohár rozpukol a víno sa vylialo v podobe hada.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Naprostred shromaždenia Pán mu otvoril ústa a naplnil ho duchom múdrosti a rozumu. Obliekol ho do slávneho rúcha. — Sladko je oslavovať Pána, a ospevovať meno Tvoje, Najvyšší. (Ž 91, 2.) — Sláva.

KOLEKTA. Pane, osláv láskavo svoju Cirkev, aby osvietená učením svätého Jána, apoštola Tvojho a evanjelistu, dosiahla večné dary. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

LEKCIA. Čítanie z knihy syna Sirachovho; 15, 1—6.: O daroch múdrosti.

GRADUÁLE. Povstala mienka medzi bratmi, že tento učeník nezomrie. Ježiš však nepovedal, že nezomrie. Ale: Chcem, nech ostane tak, kým neprídem. Ty poď za mnou. — Aleluja, aleluja. — To je ten učeník, ktorý o týchto veciach svedčí, a vieme, že jeho svedectvo je pravdivé. Aleluja. (Jn 23, 19, 24.)

EVANJELIUM. † Slová sv. evanjelia podľa sv. Jána; 21, 19—24.: Predpoveď Pána Ježiša, že sv. Ján nezomrie mučeníckou smrťou.

OFERTÓRIUM. Spravodlivý bude kvitnúť ako palma a rozmnoží sa ako ceder na Libanone. (Ž 91, 13.)

SEKRÉTA. Pane, prijmi dary, ktoré Ti prinášame v slávnostný deň toho, na ktorého orodovanie dúfame, že budeme oslobodení. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Nebeským pokrmom a nápojom nasýtení, pokorne Ťa prosíme, Bože náš, nech nás svojimi prosbami chráni ten, na pamiatku ktorého sme tieto dary prijali. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

b) Súkromná modlitba.

Sv. Ján, Miláčik Pána! Ty si pri poslednej večeri odpočíval na Božskom Srdci Pánovom a bol si svedkom, ako Pán Ježiš svojim veriacim udeľoval záloh svojej lásky vo Sviatosti Oltárnej. Ty si cítil každý úder toho Srdca, ktoré sa nám obetovalo za pokrm, nič nedbajúc na to, že ho tak mnohí budú nehodne prijímať. Keďže ty teraz ešte vo väčšej miere požívaš sladkosť Ježišovho Srdca v nebi a ustavične prebývaš pri prameni večného blahoslavenstva, prosím ťa, rozpomeň sa na nás, ktorí neprestajne túžime po požehnaní a slasti Ježišovho Srdca. Ale pre svoju krehkosť sme nestáli v plnení jeho svätých príkazov, vrtkaví v sebazaprení a malomyseľní v krížoch na nás soslaných. Oroduj za nás u Boha, ktorý je v milosrdenstve bohatý a ľútostivý, žeby sme svojho Spasiteľa tak vrúcne milovali, ako si Ho ty miloval, a k bližnému sme boli takou láskou naplnení, akú si nám ty vždy odporúčal. Naposledy oroduj za mňa, aby som na konci života, vzývajúc meno Ježiša a Márie, tak ľahkou a blahoslavenou smrťou vystúpil(a) z tohto sveta, ako ľahko a sladko si sa ty odobral z tohto zemského údolia. Vypros mi, aby som vo večnosti v tvojej spoločnosti mohol(a) pohliadnuť do tváre láskavého Ježiša. Amen.

c) Žehnanie vína na sviatok sv. Jána apoštola.

℣. Pomoc naša v mene Pána.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Pane Bože, ráč svojou pravicou požehnať † a posvätiť † tento pohár vína a každého nápoja a dožič, aby boli požehnaní a chránení pre zásluhy sv. Jána apoštola a evanjelistu všetci, ktorí v Teba veria a ktorí budú piť

z tohto kalicha. A ako sa blahoslavenému Jánovi nič nestalo, hoci vypil pohár jedu, tak nech sú všetci, ktorí budú dnes piť z tohto kalicha na počesť sv. Jána, pre jeho zásluhy oslobodení od choroby otrávenia a od akýchkoľvek škodlivých vecí a telom i dušou Tebe sa venujúc nech sú oslobodení od každého hriechu. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Požehnaj †, Pane, tento nápoj, aby bol spasiteľným prostriedkom všetkým prijímajúcim, a na vzývanie svätého mena Tvojho daj, aby všetci, ktorí z neho okúsia, z Tvojej štedrosti dosiahli zdravie tela i duše. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Požehnanie všemohúceho Boha Otca † i Syna † i Ducha Svätého nech sostúpi na toto víno a na každý nápoj, a nech zotrvá vždycky. ℟. Amen.

Pokropí sv. vodou. Víno sa svätí po sv. omši. Ak je hromadné svätenie vína, kňaz môže čítať i evanjelium o svadbe v Káne Galilejskej, Jn 2, 1—11. — Z tohto vína sa slávnostne podáva piť mladoženíchom po sobáši pri svadobnom stole.

5. Deň sv. Mláďatok.

POUČENIE. Keď sa traja králi nevrátili do Jeruzalema so zvesťou, či našli nového kráľa, Herodes v strachu o svoju kráľovskú moc dal v Betleheme a na jeho okolí pozabíjať všetkých chlapcov vo veku niže dvoch rokov, ktorých bolo asi 30—60, mysliac, že medzi nimi bude aj toto záhadné Dieťa. Úmyslom Božím však nik sa nesprotiví. Sv. Jozef bol poučený od anjela vo sne a utiekol s Ježiškom do Egypta. Smrť Neviniatok je prvým holdom Mesiášovi, ktorému sú veľmi milé, lebo sú nepoškvrnené (viď dnešnú lekciu), vo vlastnej krvi umyté. Panické mučeníctvo je najkrajším drahokamom v korune svätých. Nakoľko smrť Mláďatok sa oslavuje hneď po narodení Mesiáša, naznačuje Kristovo umučenie, nad ktorým len žialiť musíme Liturgickou farbou tohto dňa je fialová, len v nedeľu sa berie farba červená, keďže Mláďatká sú aj mučeníkmi.

Liturgická omša.

INTROIT. Z úst neviniatok a kojencov pripravil si, Bože, chválu proti svojim nepriateľom. — Pane, Bože náš, ako podivné je meno Tvoje na celej zemi. (Ž 8, 3, 2.) — Sláva Otcu . . .

Glória je len keď je vtedy nedeľa.

KOLEKTA. Bože, ktorého chválu dnešného dňa vyznávali nevinní mučeníci nie rečou, ale smrťou, umŕtvuj v nás všetky zlé náruživosti, aby sme vieru v Teba, ktorú jazykom hlásame, aj životom vyznávali. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

LEKCIA. Čítanie z knihy Zjavenia sv. Jána ap.; 14, 1—5.: Sv. Mláďatká sú vzaté do neba a tvoria sprievod Spasiteľovi.

GRADUÁLE. Naša duša unikla ako vták z osídel poľovníkov. — Osídla sa roztrhaly a my sme slobodní. Naša pomoc je v mene Pána, ktorý stvoril nebo i zem. (Ž 123, 7—8.) — Vyliali krv svätých okolo Jeruzalema ako vodu. — Nebolo, kto by ich bol pochoval. — Pomsti, Pane, krv svojich svätých, ktorá bola vyliata na zem. (Ž 78, 3 a 10.)

EVANJELIUM. † Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša; 2, 13—8.: Vraždenie betlehemských chlapcov.

OFERTÓRIUM. Naša duša unikla ako vták z osídel poľovníkov. Osídla sa roztrhaly a my sme slobodní.

SEKRÉTA. Pane, nech nám nechýba nábožná prímluva svätých Tvojich. Nech Ti ona spríjemní naše dary a nám nech vždy vymáha Tvoje zmilovanie. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Pane, prijali sme posvätné dary; prosíme Ťa, daj nám skrze ne a na orodovanie svätých pomoc pre tento i budúci život. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba o Narodení Pána.

Na mnohých miestach je zvykom, že v tento deň prinesú matky do chrámu svoje malé dietky, ktorým kňaz dáva zvláštne požehnanie. Viď sväteniny.

6. Nedeľa v oktáve Narodenia Pána.

Liturgická omša.

INTROIT. Keď všade panovalo hlboké ticho a noc prebehla polovicu svojej cesty, sostúpilo, Pane, Tvoje všemohúce Slovo z kráľovského sídla nebies. (Mudr 18, 14—15.) — Pán kráľuje, nádherne sa obliekol; Pán zaodial sa silou a opásal sa. (Ž 92, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, riaď naše činy podľa Tvojej ľúbosti, aby sme si v mene milého Syna Tvojho zaslúžili hojne konať dobré skutky. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Galaťanom; 4, 1—7.: Kým je Dedič maloletý...

GRADUÁLE. Ty si najkrajší medzi ľudskými synmi, ľúbeznosť sa rozliala na Tvojich ústach. — Moje srdce prekypuje krásnymi myšlienkami, svoje dielo venujem kráľovi. Môj jazyk je ako pero pisára, ktorý rýchlo píše. (Ž 44, 3. 2.) — Aleluja, aleluja. — Pán kráľuje, nádherne sa obliekol; Pán zaodial sa silou a opásal sa mocou. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša; 2, 23—40. — Proroctvo Simeonovo. Prorokyňa Anna.

OFERTÓRIUM. Ty si, Bože, upevnil okršlek zemský a ten sa nepohne. Odvtedy stojí pevne na ňom Tvoj trón; Ty si od večnosti. (Ž 92, 1—2.)

SEKRÉTA. Prosíme, všemohúci Bože, dožič, aby nám dar, predložený očiam Tvojej velebnosti, milosť vrúcnej pobožnosti vymohol a blaženú večnosť získal. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Pane, daj, nech sila tohto tajomstva nás od chýb očistí a správne naše túžby splní. Skrze Pána nášho...

7. Pobožnosť na Starý rok.

POUČENIE. Vďačnosť kresťana vyžaduje, aby na posledný deň roku, 31. decembra, na „Silvestra", podľa pápeža sv. Silvestra I., ktorý zomrel 31. XII. 335, v posledné chvíľky tohto dňa zašiel do chrámu Pánovho a tu rozjímal, 1. aké dobro zažil zo štedrosti Božej cez pominulý rok, 2. aké zlo musel prežiť z trestajúcej otcovskej ruky Božej za svoje hriechy, 3. aby Pána odprosil, sľúbil mu polepšenie života, 4. a slávil všemohúceho velebného Boha. Preto Cirkev už od pradávna vedie veriacich v podvečer tohto dňa do chrámu a vykonáva poďakujúcu pobožnosť. Táto pobožnosť bola zavedená aj preto, aby sa čelilo rozličným pôverčivým nesmyselnostiam a hriešnym pohanským zábavám. — Po silvestrovskej pobožnosti odbavujú v rodinách slávnostnú večeru na spôsob štedrej večere. Preto sv. Otec dovolil, aby sme v tento deň, i keď pripadne na piatok, mohli požívať mäsitý pokrm. — Na mnohých miestach sú usporiadané silvestrovské zábavy, ktoré samy o sebe nie sú hriechom, ale tým väčším hriechom sa stanú, keď ich niekto zneužije opilstvom a hýrením, lebo takto sa starý rok nekončí a nový nezačína.

VEČERNÁ POBOŽNOSŤ V KOSTOLE. 1. Príležitostná kázeň, 2. Vystavenie Sviatosti Oltárnej, 3. Litánie o najsvätejšom Mene Ježiš, 4. Niektoré z nasledujúcich príležitostných modlitieb.

a) Modlitba na koniec roku.

Ó Bože, Otče nebeský, z ktorého nekonečnej dobrotivosti dokončili sme tento rok, vďaky vzdávame Tebe za všetky milosti, ktorými nás Božská prozreteľnosť Tvoja požehnávala v minulom roku; spolu ale dôverujúc v milosrdenstvo Tvoje, pokorne Ťa prosíme: Nech zostáva Tvoja svätá milosť s nami i nabudúce; aby sme pozostávajúce dni svojho živobytia strávili v Tvojej sláve, k dobru svojich bližných a k spaseniu svojich duší; aby sme tak od Teba mohli obsiahnuť konečný cieľ tohto krátkeho života, život večný. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

b) Modlitba na posledný deň v roku.

Nekonečne večný Bože, všemohúci Stvoriteľu všetkých vecí! O niekoľko krátkych hodín zase pominie sa jeden rok. Pominie sa so všetkými protivenstvami, o ktorých sme si veľa ráz mysleli, že znášať ich nie sme schopní. Pominie sa so všetkými radosťami, v ktorých, ani sami nevieme, akú blaženosť sme nachádzali. A teraz, milostivý Bože, Pán času a večnosti, musíme počet skladať, na čo sme použili tento rok, ktorého konca sa toľko tisíc našich bližných nedožije. Bojíme sa tohto účtovania, lebo sme si vedomí, že sme veľa ráz zhrešili. Preto pokorne Ťa prosíme za odpustenie. Hľa, málo je tých dní, na ktoré by sme spokojne mohli spomínať i na svojej smrteľnej posteli. Mnohé dni žalovať budú na nás pred súdom Tvojím, spravodlivý Bože, že sme ich premárnili, ba použili na páchanie hriechov a na pohoršenie bližných svojich. Spravodlivý Bože, keď porovnáme to, čo sme spáchali, a to, čo dobrého sme vykonali, zahanbení musíme uznať, že sme menej hodní lásky Tvojej, ako tí, ktorí sa tohto dňa nedožili. Ale väčšia bola Tvoja trpezlivosť, ako naša nevďačnosť; daroval si nám život, hoci sme si ho nezaslúžili. Naozaj, ani nevieme spočítať, koľko milostí si nám tohto roku uštedril. A keď si ešte spomenieme na tie mnohé nebezpečenstvá tela i duše, ktoré si od nás odvrátil, pokorne musíme vzdychnúť a uznať: Ach, my nehodní služobníci, my nevďačné deti.

Milostivý Spasiteľu, najsladší Ježišu, Ty ako náš prostredník, koľko ráz dvíhal si ruky svoje pred nebeským Otcom, aby nás netrestal za naše neprávosti; koľko ráz volala presvätá krv Tvoja za odpustenie hriechov našich, koľko ráz sme obsiahli rozhrešenie od kňaza, sluhu Tvojho, lebo sme sľubovali, že život svoj polepšíme; ale aj na toto predsavzatie ako často sme zabudli. Ostali sme takí, akí sme boli. Ba, stávali sme sa ešte horšími. Ach, Pane náš, nesúď nás! Veď keby si nás súdil pre naše neprávosti, Pane Bože, ako by sme obstáli? Nehľaď na naše hriechy, ale smy ich krvou nevinného Baránka, veď ona za nás na kríži vyliata bola. Bože, zmiluj sa nad nami. Hľa, vrúcne si žiadame s Tebou sa smieriť, a úprimne Ti sľubujeme, že v nastávajúcom roku, ak nám dožičíš života, chceme sa polepšiť, chceme zbožne žiť, a verne Ti slúžiť. Bože náš, čím sa Ti odplatíme za tie mnohé dobrodenia, ktorých sme boli účastní v tomto končiacom sa roku? Ach, kiež by veľkosť lásky Tvojej, nám preukázanej, hlboko prenikla duše naše teraz, keď tu pred Tebou kľačíme, a kiež by srdcia naše boly naplnené večnou vďačnosťou. Cítime, že aj tento cit vďačnosti našej pochádza z Tvojej štedrosti. Preto v posledných hodinách tohto roku ponáhľali sme sa k svätému oltáru Tvojmu, kde si prítomný pod spôsobom chleba, aby sme svoje srdce, svoju dušu a všetko, čím vládneme, položili na svätý oltár, ako obetu vďačnosti Tebe, dobrotivému Pánovi a svojmu Bohu, a chválospevmi Teba velebili a Tebe sa teraz i na veky vekov klaňali. — R. Amen.

Poznámka Veriaci, ktorí sa v posledný deň v roku zbožne zúčastnia na slávnostnom speve Te Deum v kostole alebo vo verejnej kaplnke na poďakovanie Bohu za dobrodenia predošlého roku, dosiahnu odpustky 10 rokov. — Ak ešte pristúpia k sv. spovedi, k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú pln. odpustky. — PPO 637.

Te Deum, za tým hneď vianočná antifóna s príslušnými veršami a modlitbami, ako aj modlitba k Sviatosti Oltárnej: Panem de coélo... (Viď v stati: Poklona Sviatosti Oltárnej.)

c) Te Deum — Teba Boha chválime.

Svätý Ambróz — Sv. Augustín.

Te Deum je chválospev vďačnosti, ktorým Cirkev vzdáva Bohu najúprimnejšie vďaky. Na znamenie, že je to radostné poďakovanie, spieva sa vždy stojačky, okrem štyroch veršov, v ktorých je vyslovená ponížená prosba.

Te Deum laudámus: — te Dominum konfitémur.	Teba Boha chválime: — Teba Pána vyznávame.
Te éternum Patrem — omnis terra venerátur.	Teba Otca večného — uctieva si zem celá.
Tibi omnes Angelí, — tibi coéli, et universé Potestátés.	Tebe všetci anjeli, — Tebe nebesia i všetky Mocnosti.
Tibi Cherubin et Seraphin — incessábili vóce proklamant:	Tebe Cherubi a Serafi — bez prestania prespevujú:
Sanktus, Sanktus, Sanktus — Dominus, Deus Sábaoth.	Svätý, Svätý, — Svätý Pán, Boh zástupov.
Pléni sunt coéli et terra — majestátis glórié tué.	Plné sú nebo i zem — velebou slávy Tvojej.
Te gloriósus — Apostolórum chórus.	Teba slávny sbor apoštolov.
Te Prephetárum — laudábilis numerus.	Teba chvályhodný — počet prorokov.
Te Martyrum kandidátus — laudat exercitus.	Teba vznešený zástup — mučeníkov vychvaľuje.
Te per orbem terrárum — sankta konfitétur Ekklésia.	Cirkev svätá po celej zemi — vyznáva Teba.
Patrem — immensé majestátis.	Otca — nesmiernej velebnosti.
Venerandum tuum vérum — et únikum Fílium;	I Tvojho ctihodného — pravého a jediného Syna;
Sanktum kvokve — Paraklitum Spiritum.	Aj Ducha Svätého, — Tešiteľa nášho.

Tu Rex glórié, — Christe.
Tu Patris — sempiternus es Filius.
Tu ad liberandum susceptúrus hominem — non horruisti Virginis uterum.
Tu deviktó mortis akúleó, — aperuisti kredentibus regna coélórum.
Tu ad dexteram Dei sédes, — in glória Patris.
Júdex krédcris — esse ventúrus.

Kriste, — Ty si Kráľ slávy.
Ty si Otcov Syn — od večnosti,
Ty si sa podujal vykúpiť človeka — a neváhal si vstúpiť do života Panny.
Ty si zlomil osteň smrti — a otvoril si veriacim kráľovstvo nebeské.
Ty sedíš na pravici Boha — v sláve Otcovej.
Verime, — že ako sudca ešte raz prídeš.

Kľačiačky.

Te ergo kvésumus, tuís famulís subvéni, — kvós preciósó sanguine redémisti.
Éterna fak kum Sanktís tuís — in glória numerári.
Salvum fak populum tuum, Domine, — et benedik hereditáti tué.
Et rége eós, — et extolle illós uskve in éternum.

Preto Ťa prosíme, ráč služobníkom svojim pomáhať, — ktorých si predrahou krvou vykúpil.
Učiň, aby sme k Tvojim svätým — vo večnej sláve boli pripočítaní.
Spas ľud svoj, Pane, — a požehnaj dedičom svojim.
A spravuj ich — a vyvýš ich až na veky.

Stojačky.

Per singulós diés — benedícimus te;
Et laudámus nomen tuum in sékulum, — et in sékulum sékuli.
Dignáre, Domine, die isto — sine pekáto nos kustodíre.
Miserére nostri, Domine, — miserére nostri.
Fiat miserikórdia tua, Domine, super nos, — kvemádmodum sperávimus in te.

Po všetky dni — dobrorečíme Tebe;
A chválime meno Tvoje na veky, — až na veky večné.
Ráč, Pane, — v tento deň zachrániť nás od hriechu.
Zmiluj sa, Pane, nad nami, — zmiluj sa nad nami!
Nech je milosrdenstvo Tvoje, Pane, nad nami, — ako dúfame v Teba.

In te, Domine, sperávi: — non konfúndar in éternum.	V Teba, Pane, som dúfal: — nebudem zahanbený na veky.
℣. Benedikámus Patrem et Filium kum Sanktó Spiritú.	Dobrorečme Otcu i Synu so Svätým Duchom.
℟. Laudémus et superexaltémus eum in sékula.	Chváľme Ho a vyvyšujme Ho na veky.
℣. Domine, exaudi oratiónem meam.	Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. Et klamor meus ad te véniat.	A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Dominus vobiskum.	Pán s vami.
℟. Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, milosrdenstvo Tvoje je bez hraníc a dobrota Tvoja je nekonečne bohatá: ďakujeme Tvojej preláskavej Velebnosti za udelené dary, a keďže vyhovuješ prosbám, prosíme dobrotivosť Tvoju, neopúšťaj nás, ale priprav nám budúce odmeny. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Odpustky: Veriaci, ktorí na poďakovanie Bohu za prijaté dobrodenia zbožne odbavia hymnus sv. Ambróza: „Te Deum", získajú odpustky 5 rokov.

d) Súkromné modlitby.

I.

Všemohúci večný Bože, Otče svetiel, od ktorého pochádzajú všetky dary, pokorne prosím, prijmi moje najvrúcnejšie vďaky, ktoré Ti vzdávam dnes za hojné dary a milosti tohto pomíňajúceho sa roku. Úprimne si žiadam, aby som bol(a) v nastávajúcom roku Tvojou dobrotivosťou chránený(á) od všetkého zlého a z milosti Tvojej sa radoval(a) v každom čase. Amen.

II.

Otče milosrdenstva a Bože každého potešenia. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, z celého srdca Ti ďakujem, že si mi tento rok otcovsky daroval a tak

dlho zhovievavý bol, hoci som Ti bol(a) často nevďačný(á). Ľúto mi je, že som tak zle strávil(a) čas milosti, ktorý mi udelila Tvoja dobrota k duševnému spaseniu. Odpusť mi túto moju nedbanlivosť. Pevne si zaumieňujem, že na budúci rok, ak mi predĺžiš dni môjho života, verne a horlivo budem Tebe slúžiť. Nechcem ďalej odkladať, lebo už nahliadam nebezpečenstvo, do ktorého som sa vrhol(a). Táto chvíľa je pre mňa časom trvalého obrátenia. Od dneška každú chvíľu svojho života chcem obrátiť ku Tvojej cti a k svojmu spaseniu. Čo som posiaľ hriešne zanedbal(a) v Tvojej službe, dvojnásobnou horlivosťou chcem vynahradiť, a tým vrúcnejšie Ťa milovať, čím som býval(a) chladnejší(ia) v láske k Tebe. Otče nebeský, požehnaj moje predsavzatie, a udeľ mi svojej milosti, aby som ho verne uskutočnil(a). Ak mi dáš radosti, daj, aby som ich mierne a s poďakovaním požíval(a). Ak dopustíš na mňa žalosti, daj, aby som ich trpezlivo, oddane a v duchu pokánia znášal(a), lebo ma vedú k cieľu, ktorý si mi Ty vyznačil. Chráň ma od všetkých nebezpečenstiev tela i duše. Požehnaj mojich priateľov i nepriateľov; požehnaj vlasť a celé ľudstvo! Zachovaj nás všetkých v láske, upevni nás vo viere, posilni nás v nádeji. Daj, aby sme vždy kráčali v prostote a v čistote srdca pred Tvojím obličajom, žeby sme konečne prišli ta, kde niet premeny času, rozlúčenia ani žalosti, kde budeme vo večnej láske a v nekonečnom blahoslavenstve spojení s Tebou a s Tvojimi vyvolenými. O to Ťa prosíme skrze Krista, Pána nášho. Amen.

III.

Možno odbaviť pri silvestrovskej večeri.

Otče náš . . .

℣. Dobroreč duša moja Pánu.

℟. A nezabúdaj na Jeho dobrodenia.

℣. Nech je pochválené meno Pána.
℟. Od toho času až na veky.
℣. Oslavujte Pána, lebo je dobrý.
℟. A na veky trvá milosrdenstvo Jeho.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Najdobrotivejší Bože, ktorý v týchto posledných hodinách do mora večnosti zapadajúceho roku prijímaš vrúcne vďakovčinenie od celej svojej Cirkvi: prosím Ťa pokorne, shliadni milostive s trónu svojej Velebnosti i na moje pobožné vďaky, ktoré Ti vzdávam za všetky v tomto roku mi udelené dobrodenia na tele i na duši. Zvlášť Ti vrúcne ďakujem za všetky milosti, ktoré si mi pri prijímaní svätých sviatostí udeľoval a nimi ma posväcoval; — za všetky spasiteľné vnuknutia, ktorými si ma vyučoval, osvecoval, posilňoval. a potešoval; — za všetky zľutovania, ktorými si vyslyšal moje nariekanie, vzdychanie, prosby a modlitby; — za všetky dobré myšlienky a predsavzatia, ktoré si vo mne vzbudzoval; — za všetku posilu, ktorú si mi vlieval v hodine pokušenia; — za všetku pomoc, ktorou si mi ochraňoval od toľkého zlého telo i dušu; — za všetku ochranu, ktorou si ma vytrhol z toľkých nebezpečenstiev; — za všetko požehnanie, ktoré si udeľoval mojim prácam; — za všetky kríže a strasti, ktorými si ma otcovsky volal k sebe; — za všetky súženia a trápenia, ktorými si ma od hriechu odvracal a k pokániu povzbudzoval; — za všetko otcovské káranie, ktoré si používal k môjmu napraveniu; — konečne za všetky dôkazy Tvojej prozreteľnosti, ktorou si v pomíňajúcom sa roku môj život riadil, spravoval a opatroval.

Tieto pobožné vďaky, ktoré Ti prinášam v pokore a v mene Pána nášho, Ježiša Krista, prosím Ťa, ráč milostive prijať odo mňa, svojho dieťaťa, a tak si

obľúb obetu môjho vďačného srdca, aby si i budúcne so mnou zostal a svojou Božskou pomocou ma opatroval.

V tento večer starého roku zaväzujem sa Ti svätým sľubom, že s novým rokom obnovím svoje srdce a budem kráčať novým životom, aby som Ťa srdcom i skutkom miloval(a) a potom hojnú odplatu v nebesiach dosiahol(a).

Konečne Ťa prosím, ó Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých verných, ráč dať odpustenie všetkých hriechov dušiam svojich služobníkov a služobníc, ktoré si v tomto roku na večnosť povolal.

Požehnanie všemohúceho Boha Otca, † Syna † i Ducha † Svätého nech sostúpi na nás a zostane s nami vždycky. Amen.

Zaspievaj niektorú vianočnú pieseň.

8. Nový rok — Sviatok obrezania Krista Pána.

POUČENIE. Na 1. januára začína sa nový občiansky rok. Tento deň v starých časoch oslavovali rozličnými hriešnymi pohanskými zábavami. Cirkev v dávnych časoch, aby odviedla veriacich od týchto hriešnych zábav, na tento deň neustanovila sviatok. Hoci to bol 8. deň po narodení Pána, v ktorý obrezali malého chlapčeka a dali mu meno Ježiš, Cirkev predsa nariadila trojdňový pôst. Začiatok občianskeho kresťanského roku preniesla na Veľkú noc; neskoršie na prvú nedeľu adventnú, ktorá je začiatkom cirkevného roku. Až keď kresťanský duch prenikol do spoločnosti ľudskej, Cirkev zasvätila aj prvý deň občianskeho roku, prvého januára, v ktorý až podnes oslavuje oktávu Vianoc, obrezania Pána a udelenie mu mena Ježiš, o čom píše sv. Lukáš; 2, 21.: „A keď sa naplnilo 8 dní, obrezali chlapčeka a nazvali ho menom Ježiš, ktorým bol nazvaný od anjela skôr, ako sa v živote počal."

Tým, že sa P. Ježiš podrobil i židovskej obriezke, dokázal, že vo všetkom stal sa poslušný. Tomuto zákonu sa podrobil z poslušnosti voči Otcu nebeskému, ktorý zákon obriezky dal židom ako dôkaz smluvy, aby i nás naučil, ako sa máme ochotne podrobiť zákonu Božiemu i cirkevnému Obriezkou dokázal to, čo neskoršie

aj učil, že neprišiel zrušiť zákon, ale ho doplniť. Obrezanie v Starom zákone bolo predobrazom sv. krstu, ktorý Kristus Pán v Novom zákone ustanovil ako sviatosť, a tým bola obriezka zrušená. Týmto nás Kristus upomína na povinnosť, aby sme svoje zlé náklonnosti a žiadosti odstránili, skrotili, lebo sme sv. krstom prijali duchovnú obriezku a urobili s ním smluvu vernosti.

Nakoľko Panna Mária pri obriezke svojho Syna prvý raz s ním spolucítila bôľ, v kolekte a postkomúnii liturg. omše Cirkev prosí o prímluvu Pannu Máriu.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Chlapček sa nám narodil... atď., ako na Narodenie Pána.

KOLEKTA. Bože, ktorý si skrze panenský plod blahoslavenej Márie ľudskému pokoleniu odmenu večného spasenia udeliť ráčil, daj, prosíme, aby sme prímluvu tej pocítili, skrze ktorú sme dostali pôvodcu života, Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho; ktorý s Tebou žije a kráľuje...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Títovi; 2, 11—15.: Zjavila sa milosť Boha...

GRADUÁLE. Všetky končiny zeme videly spasenie nášho Boha: — Chváľ Pána celá zem. — Pán zjavil svoje spasenie: pred národmi ukázal svoju spravodlivosť. (Ž 97, 3—4. 2.) — Aleluja, aleluja. — Veľa ráz hovoril predtým Boh našim otcom skrze prorokov. V posledných časoch však prehovoril k nám skrze svojho Syna. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša; 2, 21.: Keď minulo osem dní...

OFERTÓRIUM. Tvoje je nebo a zem, lebo Ty si upevnil okršlek zemský a jeho bohatstvo: Spravodlivosť a právo sú základy jeho trónu. (Ž 88, 12. 15.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, prijmi naše dary i modlitby, a očisť nás nebeskými tajomstvami i láskave nás vyslyš. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nás toto prijímanie očistí od neprávosti, a nech nás na prímluvu blahoslavenej Panny, Matky Božej, Márie učiní účastnými nebeskej pomoci. Skrze tohože Pána nášho...

b) Modlitby na Nový rok.

Ó Bože, ktorého prozreteľnosťou ubiehajú všetky chvíle nášho života a milosťou Tvojou predlžujú sa k pokániu: prosíme Ťa, s týmto novým rokom stvor v nás i nové srdce, aby sme, Tvojou milosťou posilnení, stále chodili po cestách Tvojich prikázaní, a vymeraný čas na tomto svete k Tvojmu zaľúbeniu trávili a tak do kráľovstva nebeského sa dostali. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

II.

Po kázni.

Večný Bože, Stvoriteľu všetkých vecí, s povďačným a skrúšeným srdcom ponáhľame sa k Tebe za prvého rána tohto nového roku, lebo ono je novým dôkazom dobroty Tvojej, bez ktorej by sme sa boli pominuli ako včerajší deň. Ach, kiež by sme sa každú hodinu v tomto novom roku, ktorý si nám k životu pridal, lepšími a dokonalejšími stávali. My si to vrúcne žiadame, ty ale, Pane Bože náš, poznáš krehkosť a nestálosť našu a vieš, že bez milosti Tvojej všetko naše namáhanie by bolo daromné. Daruj nám teda v tomto roku, na znak novej žičlivosti, i dosť času i dobrej vôle na dokonalé pokánie. V budúcnosti nechceme svoje dni prežiť v már-

nostiach; nechceme viac zneužívať dobrotu Tvoju, ale vynaložíme svoj život na dosiahnutie toho cieľa, pre ktorý si nás stvoril a pre ktorý si nás už toľké roky v tomto plačlivom údolí zachoval. Len nás neprestávaj i v tomto roku podporovať. Otče nebeský, ráč v nás stvoriť srdce čisté a ponížené, srdce, ktoré Teba nadovšetko miluje a ktoré sa vďačne odovzdáva do svätej vôle Tvojej. Vzbuď a rozmnožuj v nás ľútosť nad hriechami, ktoré sme v predošlých rokoch popáchali. Posilňuj našu vôľu, aby sme sa kresťanskej dokonalosti dosiahnuť usilovali. Učiň, Pane, aby sme sa ničoho iného väčšmi neobávali, ako uraziť Tvoju velebnosť, aby sme si nikdy nič vrúcnejšie nežiadali, ako svätú milosť a lásku Tvoju.

Vyhas v nás, Pane, tú nezriadenú samolásku, pre ktorú sme tak často zabúdali na svoju ničomnosť, na svoju krehkosť a na nebezpečenstvo zatratenia večného. Keďže Ty si cesta, pravda a život, buď cestou našej vôle, buď pravdou našej mysle, buď životom našich duší a jediným cieľom všetkých našich žiadostí. Daj, aby naše srdcia boly oddané Tebe, boly verné svätej viere, aby milovaly dobré mravy a ošklivily si hriechy; aby boly naklonené čnostiam a trpezlivé v biedach. Udeľ nám tej milosti, aby sme ochotne napomáhali všetko, čo je dobré, ako aj blahobyt bližných svojich. Nedopusť, aby sme čo len jednu hodinu tohto roku prežili záhaľčive, ale aby sme všetky svoje sily, všetku svoju schopnosť venovali Tvojej službe, plneniu po-

vinností svojho stavu a rozšíreniu všeobecného dobra.

Zachovaj nás, najdobrotivejší Bože, od nebezpečných chorôb, od veľkej škody, od prenasledovania zlých ľudí, od ohováračných jazykov, od veľkej chudoby a hanby i každého nebezpečenstva. Ale ak by sa Tvojej prozreteľnosti páčilo nás skusovať a navštíviť všetkým týmto, daj nám hneď aj milosti, aby sme na nás dopustené kríže trpezlive znášali, a uprostred všetkého súženia nádej svoju len v Tebe skladali. Učiň tiež, Bože náš, aby od dnešného dňa všetky prikázania Tvoje staly sa nám príjemnými. Daj, Pane, v tomto roku, aby sa zlí stali dobrými, a dobrí nech budú so dňa na deň lepšími a tak šťastlivejšími. Nech nikto márne neprosí, ale nech nájde každý, čo potrebuje; smutný potešenie, bezradný radcu a slabý pomocníka. Udeľ požehnanie svoje malým i veľkým, chudobným i bohatým, mladým i starým. Po celý rok nech nás otcovská ruka Tvoja vedie.

Daj nám pre všetky predsavzatia svätú milosť Tvoju, bez ktorej daromné sú i tie najlepšie naše snahy. — A aby sme toto všetko mohli obsiahnuť, pousilovali sme sa dnes prísť pred svätý oltár Tvoj, kde rozdávaš otcovské milosti svoje, aby sme hneď na počiatku tohto nového roku predniesli svoje pokorné prosby, ktoré toľko ráz chceme mať obnovené, koľko ráz len vstúpime na toto sväté miesto.

Milosrdný Bože, milostive vyslyš všetky tieto naše prosby! A konečne, ak si nám azda od večnosti ustanovil, aby tento rok bol posledným

rokom nášho zemského putovania, udeľ nám, Pane života a smrti, aby sme hodne prijali sväté telo Tvoje, a tak pripravení na cestu do večnosti pokojne umrieť, šťastne vojsť do kráľovstva Tvojho a tam Ťa so všetkými svätými na veky vekov chváliť a velebiť mohli. — ℟. Amen.

Poznámka: Veriaci, ktorí sa v prvý deň občianskeho roku zbožne zúčastnia v kostole alebo vo verejnej kaplnke na slávnostnom speve: „Veni Creator Spiritus" k vyprosen̂iu si pomoci na celý rok, dosiahnu odpustky 10 rokov. — Ak pristúpia aj k sv. spovedi a k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, dosiahnu pln. odpustky. — PPO 634.

„Veni Creator Spiritus" hľadaj na Turice.

III.

Súkromná.

Najmilostivejší Ježišu, pozdravujem Ťa v tomto novom roku. Úprimným srdcom Ti ďakujem, že si mi zasa dožičil dožiť tento nový rok a sláviť pamiatku Tvojho obrezania. Vrúcnou mojou túžbou je, aby v tomto roku a vždy bola plnená Tvoja najsvätejšia vôľa na nebi i na zemi; aby Ťa v tomto novom roku ani jeden človek neobrazil, ale aby Ťa všetci do jedného stále z celého srdca milovali, velebili a ctili; aby v tomto roku bola rozšírená Tvoja sv. Cirkev; aby svetlom Tvojho učenia bola vykorenená nevera; aby všetci zatvrdliví hriešnici boli privedení k opravdivému polepšeniu života a podvedené duše k pravej viere. Nadovšetko však prosím, daj, aby som sa ja cez celý rok so dňa na deň zdokonaľoval(a) v láske, zbožnosti a v oslave Teba. Ó, kiež by sa vo všetkom splnila táto moja úprimná túžba. Ježišu môj, nie je to v mojej moci, aby sa stalo skutkom, čo si prajem, ale Ty máš dokonalú moc a môžeš nás vyslyšať v prehojnej miere. Vyplň teda moje prednesené žia-

dosti a skrze svoju nekonečnú dobrotu daj mi milosti, aby som tento novozapočatý rok prežil(a) podľa Tvojej najsvätejšej vôle a rozširoval(a) Tvoju česť a chválu. Prosím Ťa, odpusť milostive moje neprávosti, ktoré som spáchal(a) laňajšieho roku, a prehliadni mi pokuty, ktoré som si zaslúžil(a). Keď si pomyslím, koľkých hriechov som sa dopustil(a) lanského roku, a koľko dobrých skutkov zameškal(a), koľkej nedbanlivosti som sa oddával(a), koľkými zlými myšlienkami a žiadosťami som sa zaoberal(a), hanbiť sa musím sám pred sebou, a ľútostive vyznať svoju vinu pred Tebou.

Dobrotivý Ježišu, ktorý si pri obriezke prvý raz vylial drahú krv svoju: skrze tieto bolesti a prvé vyliatie Tvojej krvi Ťa prosím, odpusť mi hriechy, vynahraď moje zanedbané skutky, zahlaď moje viny a daj mi milosti polepšiť sa v novom roku. V tento deň nového roku obetujem Ti svoje srdce; spravuj ho, očisť ho svojou krvou a ozdob ho siedmimi darmi Ducha Svätého. Prosím Ťa, obnovuj dnes i cez celý rok vo mne milosti sv krstu a vzbudzuj vo mne novú a novú horlivosť v Tvojich službách. — Najsladší Ježišu, prijmi tento môj novoročný dar; a sám seba daj sa mi zaň. To si vrúcne žiadam od Teba.

Prosím Ťa tiež vrúcne za všetkých svojich priateľov a príbuzných, dobrodincov a všetkých ľudí na svete. Ráč im, milostivý Ježišu, udeliť v tomto novom roku všetko, čo im je prospešné k dobru tela i duše; zachovaj ich vo svojej milosti a zachráň ich od všetkého zlého, aby aj oni Tvojou dobrotou posilnení nový rok šťastlive započali, v ňom zbožne kráčali a v milosti Tvojej ho i dokonali, kým sa nestanú hodnými večného blahoslavenstva. — Naposledy prosím Ťa i za úbohé duše v očistci· poľahči im muky, ukonči ich trápenia a čím skôr ich prijmi do večného blahoslavenstva. Amen.

IV.

Modlitba k slávnosti obrezania Krista Pána.

Požehnané Božské Jezuliatko, pozdravujem Ťa a rozpamätúvam sa na bolestné obrezanie, ktoré si za nás podstúpil. Srdečne Ti ďakujem za prvé vyliatie krvi pre nás a klaniam sa Ti ako svojmu Pánovi, Spasiteľovi a Dobrodincovi. Najsvätejší Ježiško, ako veľa si pre mňa trpel už v detstve, len aby si ukojil hnev Boží a zadosťučinil za hriechy sveta. Ach, vlej do môjho hriešneho srdca svoju lásku, vyčisť z neho všetky škvrny a zadosťučiň za moje hriechy, ktoré som spáchal(a) proti Tvojej úcte a proti láske k blížnému.

Nebeský Otče, obetujem Ti krv Tvojho Syna na odpustenie svojich hriechov a na očistenie všetkých škvŕn môjho srdca! — Svätý, mocný a nesmrteľný Bože, milostive prijmi túto drahocennú obetu krvi a jej nekonečné zásluhy pripíš mne i všetkým kresťanom na odpustenie hriechov, ktoré sme spáchali v minulom roku, a posilni nás, aby sme ich nespáchali v budúcom roku. Amen.

9. Slávnosť najsv. mena Ježiš.

2. januára alebo nedeľa v dňoch 2—5. jan.

POUČENIE: Mesiáš podľa zvestovania anjelovho už vopred mal určené svoje meno Ježiš, v ktorom je shrnuté celé vykupiteľské dielo. Meno „Ježiš" znamená Spasiteľ či Vykupiteľ. Toto meno dal vtelenému Synu Božiemu sám Otec nebeský, a preto je najsvätejšie a najvznešenejšie. Pred ním má „pokľaknúť každé koleno tých, ktorí sú v nebesiach, na zemi i pod zemou." (Flp 2, 10.) Preto Cirkev osobitne chce osláviť toto vznešené a poklony hodné meno Mesiášovo. Zpočiatku oslava mena Ježiš diala sa 1. januára, v deň obriezky. R. 1721 oslávenie bolo preložené na II. nedeľu po Troch Kráľoch. Dnes však oslava mena Ježiš usta-

novená je na 2. januára alebo na nedeľu, ak taká padne na dni 2. a 5. januára.

Milý kresťan! Vyslovuj i ty meno Ježiš s najhlbšou úctou. Meno Ježiš má v sebe veľkú moc, keď sa ono vyslovuje s dôverou. Týmto menom uzdravovali apoštolovia chorých a vyháňali diablov. V mene Ježiš udeľuje nám Boh všetko dobré; v mene Ježiš sú vyslyšané naše prosby; v tomto mene máme započať, konať a dokonať všetky svoje skutky a započať i zavŕšiť každý deň. V tomto mene začni aj nový rok, aby si bol(a) v ňom šťastný(á). V mene Ježišovom pros o všetko, čo potrebuješ cez tento rok i cez celý život na tele i na duši. V tomto svätom mene často vzývaj Boha. Ale neopováž sa zneuctiť toto sväté meno. Čím sa chceš zavďačiť Pánovi, ak by si nemal(a) v srdci opravdivej úcty, vernosti, poslušnosti a dôvery voči Spasiteľovi. Pri kresťanskom pozdrave: Pochválený buď, Ježiš Kristus, pamätaj, že nepozdravuješ predovšetkým postretnutého človeka, ale oslavuješ Spasiteľa, Ježiša.

Sv. Bernard píše: „Tvoje meno, Ježišu, je vyliaty olej. Olej totiž svieti, živí a lieči. Oživuje oheň, kŕmi telo, uľavuje bolesť: je teda svetlom, pokrmom a liekom... Či nás Boh nepovolal pri svetle tohto mena ku svojej obdivuhodnej jasnosti? Meno Ježiš je nielen svetlom, ale i pokrmom. Či sa neposilníš toľko ráz, koľko ráz myslíš naň? Suchý je každý pokrm duše, ak sa nepoleje týmto olejom; je bez chuti, ak sa neposype touto soľou. Ak píšeš, nepáči sa mi, ak tam nečítam meno Ježiš. Ak dokazuješ niečo alebo prednášaš nepáči sa mi, ak ztade nezaznieva Ježiš. Ježiš je ústam medom, ušiam piesňou a srdcu radosťou".

Mesiac január je zasvätený úcte mena „Ježiš". Litánie o najsv. mene Ježiš hľadaj v stati „Poklona Sviatosti Oltárnej".

Odpustky. 1. Veriaci, ktorí na deň mena Ježiš (2. jan. alebo nedeľa medzi 1. a 6. januárom) vyspovedajúc sa pristúpia k sv. prijímaniu, navštívia kostol alebo verejnú kaplnku a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú plnomocné odpustky. — PPO 96.

2. Veriaci, ktorí v mesiaci januári zbožne konajú dajakú pobožnosť na česť mena Ježiš, každodenne získajú odp. 7 rokov. — Ak tak vykonajú každodenne cez celý mesiac, získajú aj pln. odp. pod obvyklými ostatnými podmienkami. — PPO 94.

Liturgická omša.

INTROIT. Menu Ježišovmu sa klaňaj každé koleno v nebi, na zemi a v podsvetí, a každý jazyk vyznávaj, že Pán Ježiš Kristus je v sláve Boha Otca. — Pane, Bože náš, aké podivné je meno Tvoje na celej zemi. (Ž 8, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si jednorodeného Syna svojho ustanovil za Spasiteľa ľudského pokolenia, a prikázal si ho volať Ježišom, dovoľ milostive, aby sme voľakedy radostne videli v nebi toho, ktorého sväté meno si ctíme na zemi. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie zo Skutkov apoštolských; 4, 8—12.: Peter naplnený Duchom Svätým hovoril...

GRADUÁLE. Zachráň nás, Pane, a posbieraj nás zpomedzi národov, aby sme oslavovali Tvoje sväté meno a chválili sa slávou Tvojou. (Ž 105, 47.) — Ty si, Pane, naším Otcom a Vykupiteľom: Meno Tvoje je od večnosti. (Iz 63, 16.) — Aleluja, aleluja. — Ústa moje, rozhlasujte slávu Pánovu a každý tvor nech chváli sväté meno Jeho. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša; 2, 21.: Keď sa pominulo osem dní, chlapec dostal meno „Ježiš“.

OFERTÓRIUM. Pane, Bože môj, budem Ťa chváliť z celého srdca a na veky budem oslavovať meno Tvoje, lebo si, Pane, dobrý a nežný; plný milosrdenstva pre každého, kto Ťa vzýva. Aleluja.

SEKRÉTA. Prosíme, dobrotivý Bože, nech posväti Tvoje požehnanie, ktorým oživuješ každého tvora, túto našu obetu, ktorú prinášame na počesť mena Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista, a nech sa ľúbi Tvojej velebnosti a nám nech slúži na spasenie. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Všemohúci večný Bože, ktorý si nás stvoril a vykúpil, shliadni láskavo na naše túžby a ráč prijať s láskavou a prívetivou tvárou spasiteľnú obetu, ktorú sme priniesli Tvojej velebnosti na slávu mena Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista, i vlej milosť do nás a dožič nám tešiť sa, že sme zárukou slávneho mena Ježiš vyvolení pre večnosť, a že naše mená sú zapisané v nebesiach. Skrze tohože Pána nášho...

b) Modlitby o mene Ježiš.

A)

Dobrotivý Ježišu, vpíš svoje najsladšie meno hlboko do môjho srdca, aby ono vždy bývalo v mojej mysli a v mojich ústach. Ó láskavé, sladké, potešujúce a blahoslavené meno! Lebo čože iného znamená meno Ježiš, ako Spasiteľ a Blahoslaviteľ? A preto, ó Ježišu, buď mi Ježišom, keď spím: buď mi Ježišom, keď sa modlím; buď mi Ježišom, keď pracujem; buď mi Ježišom, keď som v pokušení; buď mi Ježišom, keď som v núdzi; buď mi Ježišom, keď som v úzkosti, keď som chorý(á), keď som v nebezpečenstve života. — Ó Ježišu, buď mi Ježišom, keď žijem! Ó Ježišu, buď v mojom srdci a v mojich ústach, keď bude moja duša vychádzať zo mňa, a moje posledné slová nech sú: Ježiš, Ježiš, Ježiš! Amen.

B)

Dobrotivý Ježišu, milostivý Ježišu, presladký Ježišu! Ježiš, Syn Márie Panny, plný si milosrdenstva a lásky. Sladký Ježišu, zmiluj sa nado mnou podľa svojho veľkého milosrdenstva.

Láskavý Ježišu, prosím Ťa pre drahú krv, ktorú si vycedil za naše hriechy, umy ma od všetkých mojich neprávostí. Shliadni milostive na mňa biedneho(u). Ponížene Ťa prosím o odpustenie a vzývam Tvoje najsvätejšie meno, Ježiš.

Meno Ježiš je meno sladké, je meno obveseľujúce, je meno posilňujúce! Veď ono znamená Spasiteľa. Ježišu, pre Tvoje sväté meno buď aj mne Spasiteľom a spas ma! Nedopusť, aby som bol(a) zatratený(á), veď si aj mňa z ničoho stvoril. Dobrotivý Ježišu, nedopusť, aby moja zloba ma zatratila, veď Tvoja vše-

mohúca dobrota ma učinila. Sladký Ježišu, spoznaj vo mne, čo je Tvoje a odstráň, čo sa Tebe protiví.

Dobrotivý Ježišu, zmiluj sa nado mnou, kým je ešte čas milosrdenstva, aby si ma nezatratil v deň súdu. Aký by to bol osoh z Tvojej krvi, keby som sa dostal(a) do večného zatratenia? Ježišu, oslavovať Ťa nebudú tí, ktorí sa dostanú do pekla. Premilý Ježišu, milostivý Ježišu, Ježišu, Ježišu! Daj, aby som bol(a) prijatý(á) medzi Tvojich vyvolených. Ježišu, spása v Teba veriacich, Ježišu, potešenie k Tebe sa utiekajúcich, Ježišu, sladké odpustenie všetkých hriechov, Ježišu, Syn Márie Panny, vlej do mojej duše milosť, múdrosť, lásku, čistotu a poníženosť, aby som Ťa mohol(a) dokonale milovať, Teba požívať, Tebe slúžiť a len Tebou sa chváliť spolu so všetkými, ktorí vzývajú Tvoje sväté meno, Ježiš. Amen.

c) Strelné odpustkové modlitby.

1. Ježiš!

Veriaci, ktorí pobožne vyslovia najsv. meno Ježiš, získajú odpustky 300 dní. — Ak tak činia každodenne, získajú pln. odpustky za obvyklých podmienok. — Ak v živote často vzývajú meno Ježiš, získajú plnomocné odpustky i na smrteľnej posteli, ak prijmú sviatosti umierajúcich alebo aspoň vzbudia v sebe dokonalú ľútosť a vyslovia najsv. meno Ježiš, alebo ak by tak už nemohli, aspoň mysľou ho zbožne vzývajú a konečne ak smrť trpezlivo prijímajú z rúk Božích ako zaslúženú pokutu za hriech. — PPO 88.

2. Ježiš, Mária, Jozef!

Veriaci, keď tieto sv. mená jedno za druhým zbožne vyslovia, získajú odpustky 7 rokov. — Ak tak činia každodenne, mesačne raz získajú pln. odpustky za obvyklých podmienok. — PPO 256.

3. Ježišu, Boh môj, milujem Ťa nadovšetko!

Odpustky 300 dní. — PPO 57.

4. Najsladší Ježišu, nebuď mi sudcom, ale Spasiteľom!

Odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 56.

5. Ježišu, z lásky k Tebe, s Tebou a pre Teba!
Odp. 300 dní. — PPO 66.

6. Ježišu, celým srdcom pridŕžam sa Teba!
Odp. 300 dní. — PPO 68.

7. Ježišu, priateľ dietok, požehnaj dietky celého sveta!
Odp. 300 dní. — PPO 63.

8. Ježišu, Synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou!
Odp. 500 dní. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne.

9. Ježišu, Spasiteľu náš, daj nám svoje požehnanie, osloboď nás od večnej smrti, pomáhaj svätej Cirkvi, daj všetkým národom pokoja a vyslobodď duše z očistca.
Odp. 500 dní. — PPO 86.

D) Zjavenie Pána — Troch kráľov.

1. Vigília.

POUČENIE. Ježiš Kristus narodil sa, aby spasil nielen židov, ale aj celé pokolenie ľudské. Preto všemohúci Boh Otec nariadil, aby narodenie jeho milého Syna bolo zjavené aj mimo židovskej zeme vo vzdialených krajinách, a to neobyčajnou hviezdou, ktorú spozorovali traja mudrci na východe a prišli sa pokloniť novonarodenému kráľovi. Cirkev sv. sviatkom Zjavenia Pána, pred ktorým je i vigília, oslavuje tri udalosti zo života Pána Ježiša: 1. poklonu troch kráľov, 2. pokrstenie Krista v Jordáne a 3. premenenie vody na víno v Káne Galilejskej. Týmito udalosťami bolo svetu zjavené, kto je vlastne Pán Ježiš.

SVÄTENIE TROJKRÁĽOVEJ VODY. Keďže sviatkom Zjavenie Pána oslavuje sa i krst Ježišov a premenenie vody na víno, svätí sa v predvečer sviatku voda, ktorú všeobecne volajú „trojkráľovou vodou". Kedysi odkladali dospelí katechumeni svoj krst na tento sviatok, iní zas túžili, aby boli pokrstení v samom Jordáne.

Svätenie vody je stará kresťanská obyčaj, čo vysvitá i zo spisov Pp. Alexandra I., ktorý sa r. 110 po Kr. stal pápežom. V spisoch pripisovaných Dionýzovi Areopagitovi je zmienka, že v tých časoch bolo obyčajou posviacať vodu modlitbou a znamením sv. kríža.

Svätý Kliment, učeník sv. Petra, zjavne píše, že sv. Matúš apoštol posviacal vodu, a uvádza doslovne aj modlitbu, ktorú hovoril pri posviacaní vody. O svätení vody zmieňujú sa aj iní najstarší svätí otcovia a cirkevní spisovatelia.

Nepochopiteľné je, prečo mnohí z kresťanov zapovrhujú používanie sv. vody, keďže ju toľkí starodávni cirkevní učitelia a otcovia mali v tak veľkej vážnosti. Už v Starom zákone Boh nariadil svätenú vodu, ktorou sa židia očisťovali, a Boh skrze ňu mnohé zázraky konal.

Pri používaní svätenej vody máme *dvojaký úžitok.* 1. Táto voda nás upomína na tú vodu, v ktorej bol zatopený náš dedičný hriech pri sv. krste. A Cirkev nás svätenou vodou upomína na zachovanie čistého rúcha, do ktorého nás obliekla pri sv. krste. 2. Druhý úžitok svätenej vody je, že Cirkev pri svätení vody prihovára sa za tých, ktorí upotrebujú svätenú vodu, aby ich Boh ochraňoval od všetkého telesného i duchovného nebezpečenstva. Svätenou vodou vypudzuje diabla zo stvorení Božích, lebo hoci nerozumné tvory nezhrešily ako človek, ktorý svojou vlastnou vôľou stal sa otrokom diabla, predsa diabol po prevládaní človeka akosi dostal do svojej moci i ľudské majetky, aby k našej škode a nebezpečenstvu mohol upotrebovať rôzne zemské sily a vôbec hmotné stvorenia. Preto Pán Ježiš povedal, že keď silný ozbrojenec voľakoho prevýši, zaujme i jeho majetok. Tak nadobudol diabol akési panstvo nad ľuďmi, ktorí hrešili. Kristus Pán zase premohol diabla, a keď dal svojim učeníkom moc nad diablom, vysvetlil im, v čom záleží táto moc a dodal, že budú mať moc nad škorpiónmi a hadmi, lebo skrze tieto stvorenia diabol ukazuje svoju moc. Keď Boh dopustil, aby diabol pokúšal Jóba, diabol hneď vzbudil proti nemu búrku a hromobitie. Túto moc odníma Cirkev svojou modlitbou. Konečne nás diabol napáda na tele a najmä na duši rozličnými pokušeniami, proti ktorým je nám svätená voda veľmi na pomoci, ak ju s veľkou dôverou užívame.

Akú veľkú silu má v sebe svätená voda, ukázal Boh mnohými zázrakmi. *Sv. Gregor* píše, že istému človekovi sa zahojila zlomená noha, len čo sa jej dotkli sv. vodou, ktorú posvätil biskup sv. Fortunát. *Theodoret* píše, že na lúky a role, ktoré pokropil pustovník Afrenes, nedostala sa ani jedna kobylka, hoci tento hmyz pustošil vtedy kraje. Ďalej píše, že *sv. Macedon* oslobodil pokropením svätenou vodou jednu ženu od vlčej tmy. *Sv. Ján Zlatoústy,* ako hovorí Metafrastés, uzdravil v Antiochii syna istej ženy Eulálie, ktorého tri razy pokropil svätenou vodou v podobe kríža. Podľa svedectva sv. Gregora Utronského, sv. Monegund a Euzikius vyliečili svätenou vodou mnohých zo zimnice. Iní svätí mužovia uzdravili svätenou vodou slepých a hluchých, zastavili hynutie dobytka a očisťovali domy, ktoré boly posadnuté diablom. — Ako zlorečenie, ktoré povedal Pán

Kristus na fíkový strom, prinieslo stromu skazu, tak zase požehnanie Kristovo osoží všetkým veciam a jedlám, ktoré k dobru človeka slúžia, a to tým viac, keď o toto požehnanie Cirkev sv. prosí už vtedy, keď sväti svätenú vodu. Preto zbožní kresťania, keď dovezú s poľa úrodu do stodôl, najskôr ju pokropia sv. vodou a len potom ju uložia. Hotové jedlá prinášajú si na požehnanie do chrámu na veľkonočnú nedeľu. Je teda kresťanským zvykom, keď otec rodiny na významnejšie hostiny, ako je štedrá večera, svadba a pod., po modlitbe pokropí jedlá svätenou vodou. Tým viacej máme seba pokropiť svätenou vodou.

Keď sa prežehnáme sv. vodou, hovoriac: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen, získame odpustky 300 dní. — PPO 631.

Obrady svätenia trojkráľovej vody.

Na vigíliu Zjavenia Pána.

Svätenie trojkráľovej vody sa vykoná v predvečer Zjavenia Pána miesto večerných litánií. — Litánie sa predmodlievajú, žalmy sa spievajú alebo veriaci ich striedavo odriekajú. Zažehnávania vykoná kňaz latinsky, veriaci ho sledujú. Te Deum sa spieva.

1. Litánie o všetkých svätých až po „Baránok Boží".

Žalm 28: Prineste Pánovi, synovia Boží ...

Žalm 45: Boh je nám útočišťom ..

Žalm 146: Opravdu radostná vec je ..

3. Zažehnávanie proti diablovi a odpadlým anjelom.

Zažehnávam ťa, každý nečistý duchu, všetka diabolská moc, všetok pekelný útok nepriateľa, všetky diabolské pluky, sbory a spolky, v mene a silou Pána nášho, † Ježiša Krista, vzdiaľ sa a ujdi z Božieho chrámu, od všetkých, ktorí sú na obraz Boží stvorení a predrahou krvou † Božieho Baránka vykúpení. Neodváž sa viac, ty úlisný had, podvádzať pokolenie ľudské, prenasledovať Cirkev Božiu a mlátiť i osievať ako † zbožie vyvolených Božích. Rozkazuje ti všemohúci † Boh, ktorému sa ešte vo svojej veľkej pýche odvažuješ pripodobniť; ktorý chce, aby všetci ľudia boli spasení a k poznaniu pravdy prišli. Rozkazuje ti Boh † Otec. Rozkazuje ti Boh † Syn. Rozkazuje ti Boh † Duch Svätý. Rozkazuje ti velebnosť

Kristova, večné Slovo Božie vtelené, ktorý sa ponížil a poslušný bol až k smrti pre spasenie tvojou nenávisťou zatrateného pokolenia ľudského; ktorý svoju Cirkev založil na pevnej skale a vyslovil, že ani pekelné brány ju nikdy nepremôžu a že on sám zostane s ňou po všetky dni až do skončenia sveta. Rozkazuje ti tajomstvo † Kríža a sila všetkých tajomstiev kresťanskej † viery. Rozkazuje ti vznešená Božia Rodička, Panna † Mária, ktorá vo svojej poníženosti hneď na začiatku svojho nepoškvrneného počatia tvoju pyšnú hlavu pošliapala Rozkazuje ti viera svätých apoštolov † Petra a Pavla a ostatných apoštolov, rozkazuje ti krv † mučeníkov a zbožné orodovanie všetkých svätých a svätíc.

Tak teda, ty prekliaty drak a všetky diabolské sbory, zaprisaháme vás na Boha † živého, na Boha † pravého, na Boha † svätého, na Boha, ktorý tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby kto v neho uverí, nebol zatratený, ale mal život večný; prestaň podvádzať ľudské stvorenia a ponúkať im otravu večného zatratenia; prestaň škodiť Cirkvi a úklady strojiť jej slobode. Odíď, satan, ty vynálezca a učiteľ všetkého klamstva a nepriateľ ľudského spasenia. Daj miesto Kristovi, v ktorom si nič nenašiel z tvojich skutkov; daj miesto jednej, svätej, katolíckej a apoštolskej Cirkvi, ktorú sám Kristus svojou krvou nadobudol. Poníž sa pod mocnou rukou Božou; zatras sa a utekaj, lebo voláme sväté a hrozné meno Ježiš, pred ktorým sa trasie podsvetie, ktorému sú podriadené Sily, Mocnosti a Panstvá; ktorého Cherubi a Serafi neúnavnými hlasmi chvália, volajúc: Svätý, svätý, svätý Pán, Boh Zástupov.

Antifóna. Dnes sa spojila Cirkev s nebeským ženíchom, lebo Kristus v Jordáne umyl jej previnenia. Mudrci ponáhľajú sa s darmi na kráľovskú svadbu a vínom z vody premeneným veselia sa svadobní hostia Aleluja.

***Velebí duša moja Pána**...* hľadaj vo vešperách.

℣. Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý si dnešného dňa svojho jednorodeného Syna zjavil hviezdou privedeným poha-

nom, dovoľ láskavo, aby sme došli k priamemu poznaniu Tvojej velebnej krásy my, ktorí sme Ťa už poznali svojou vierou. Skrze Pána nášho...

Ďalšie obrady, t. j. zažehnávanie soli a vody, ako aj vlastnú požehnávajúcu modlitbu hľadaj medzi sväteninami „Svätenie posvätnej vody". Nakoniec sa však ešte spieva Te Deum. Viď na Starý rok.

2. Sviatok.

POUČENIE Sviatok Troch kráľov je zasvätený pamiatke udalosti, že traja mudrci, čiže kniežatá od východu, vedení mimoriadnou hviezdou, prišli do Betlehema, klaňali sa novonarodenému kráľovi Ježiškovi, ktorému obetovali zlato, kadidlo a myrhu, ako to opisuje sv. Matúš; 2, 1—12. Sviatok volá sa aj „Zjavením Pána", lat. Epifania, lebo sv. Cirkev v tento deň spomína si *trojnásobné zjavenie* sa božstva Ježiša Krista. Prvé sa stalo, keď sa *mudrci od východu* klaňali pri jasličkách; druhé, keď sv. Ján Krstiteľ *pokrstil Krista* v Jordáne a Otec nebeský vyhlásil Ježiša Krista za svojho Syna a Duch Svätý sa zjavil v podobe holubice, tretie, keď Pán Ježiš na svadbe v *Káne Galilejskej* premenil vodu na víno, prvý zázrak, ktorým sám prejavil svoju moc a slávu. Právom sa Cirkev teší a oslavuje toľké prejavenie sa božstva Mesiášovho Sviatok tento je starší ako Vianoce a rozšírený bol vo východnej i západnej Cirkvi.

TRAJA KRÁLI. Svätí evanjelisti hovoria, že sa prišli Ježiškovi klaňať mudrci; iné nehovoria. V II. storočí Tertulián volá mudrcov „kráľmi", tak ich volajú aj iní cirkevní otcovia tých storočí a tvrdia, že boli traja, čo sa aj predpokladá z troch darov, zlata, kadidla a myrhy. Zo IV. storočia sú zachované aj obrazy, ktoré vyobrazujú troch kráľov. Darom zlata uznali a uctili v dieťati Ježiškovi Kráľa neba i zeme, darom kadidla všemohúceho Boha a myrhou človeka Vykupiteľa-Trpiteľa. V ôsmom storočí spomína ctihodný Béda aj ich mená: „Gašpar, Melicher, Baltazár". Iní spisovatelia píšu, že Gašpar bol starec, Melicher dospelý muž a Baltazár mládenec, že tým pri jasličkách bol zastúpený každý vek ľudského pokolenia. — Svätí traja králi po svojom návrate domov oznámili zaiste svojim pohanským krajanom príchod Mesiáša. Pamiatka toho sa každoročne slávi v chráme sv. Troch kráľov v Ríme. Chrám tento má na starosti pápežská Kongregácia rozširovania viery, ktorá vysiela do sveta misionárov. Pri tejto slávnosti slúžia sv. omše kňazi najrozličnejších krajín a vo všetkých liturgických rečiach a obradoch, ako by tam bol zastúpený celý svet.

O sv. troch kráľoch málo vieme viac, ako je napísané vo sv. evanjeliu. Boli to iste bohatí zemepáni čiže králi, zbehlí vo vedách, najmä v hvezdárstve, zvaní mudrci. Boh ich povolal svojou milosťou a oni získali si zásluhy tým, že použijúc danú milosť, bez váhania vydali sa na cestu hľadať Mesiáša, o ktorom sa boli dočítali v knihách židovského sv. Písma. Keď spozorovali mimoriadnu hviezdu, pomocou ktorej ich Boh priviedol až k betlehemským jasliam, prejavila sa v nich túžba po Ježiškovi, ktorému okrem darovaných darov preukázali oddanosť tým, že pevne verili v neho, hoci príbytok a iné okolnosti neukazovali na kráľa; ďalej, že ochotne poslúchli zjavenie: „Nechoďte do Jeruzalema, lebo Herodes chce zavraždiť dieťa", nad čím sa nepohoršili, lež inou cestou skryte sa vrátili domov. Od najstarších čias kresťanstva boli uctievaní ako svätí a ich telá boli v prvých storočiach prinesené do Milána a odtiaľ v 12. stor. boly prenesené do Kolína nad Rýnom, kde bol vystavený chrám na ich počesť.

KOLEDA. Na tento sviatok, ako aj v nasledujúce dni, ba už i na Nový rok, duchovní pastieri-farári navštevujú i s kostolnými spevákmi príbytky farníkov, alebo aspoň novostavané domy a pri speve vianočných piesní požehnávajú ich modlitbou, svätenou vodou a dymom tymiána a na dvere napíšu začiatočné litery troch kráľov a rok: 19 † GMB † 44. — Pri tejto príležitosti hospodári dávajú si požehnať i maštale a statok. — V tento deň sa svätí aj *trojkráľová krieda, zlato* (zlaté predmety), kadidlo a myrha na pamiatku tých darov, ktoré priniesli traja mudrci. Toto nech nás povzbudí, aby sme ďakovali Bohu za svetlo pravej viery, aby sme sa klaňali Ježišu Kristu, svojmu Bohu a Vykupiteľovi. Obetujme mu zlato viery a čistej lásky, kądidlo zbožnej modlitby a myrhu tichého odovzdania sa do vôle Božej v kríži a v trápení.

Sviatok Zjavenia Pána — Troch kráľov má aj oktávu; teda radostná vianočná nálada v liturgii trvá až do 13. januára. Dovtedy ponechajme v chrámoch i v domoch vianočné ozdoby a nech znejú vianočné piesne.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Hľą, prišiel Panovník a Pán. V jeho rukách je kráľovstvo, moc a vláda. — Bože, oddaj súd svoj Kráľovi a svoje sudcovstvo kráľovskému Synovi. (Ž 71, 1.) — Sláva Otcu . . .

KOLEKTA. Bože, ktorý si dnešného dňa svojho jednorodeného Syna skrze hviezdu privedeným pohanom

zjavil, dovoľ láskavo, aby sme až k priamemu videniu Tvojej velebnej krásy došli my, ktorí sme Ťa už svojou vierou poznali. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z Izaiáša proroka; 60, 1—6.: Vstaň, osvieť sa, Jeruzalem! Prišlo svetlo tvoje...

GRADUÁLE. Všetci prídu zo Sáby, prinesú zlato a tymián a zvestujú slávu Pánovi. Vstaň a osvieť sa, Jeruzalem, veď sláva Pánova zajasala nad tebou (Iz 60, 6. 1.) — Aleluja, aleluja. Videli sme na východe jeho hviezdu, preto sme sa prišli s darmi pokloniť Pánovi. Aleluja. (Mt 2, 2.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša; 2, 1—12.: Poklona troch kráľov a obetovanie darov zlata, kadidla a myrhy Ježiškovi.

OFERTÓRIUM. Kráľovia tarskí a obyvatelia ostrovov prinesú mu obety; kráľovia Arabov a Sáby donesú mu dary a klaňať sa mu budú všetci kráľovia zeme i všetky národy mu budú slúžiť.

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, shliadni láskavo na dary svojej Cirkvi, ktorými Ti už viac neprinášame zlato, tymián a myrhu, ale to, čo sa nimi označuje, obetuje a prijíma: Ježiš Kristus, Syn Tvoj, Pán náš, ktorý s Tebou žije a kráľuje...

PREFÁCIA O ZJAVENÍ PÁNA. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, lebo keď jednorodený Syn Tvoj zjavil sa podstate našej smrteľnosti, obnovil nás novým svetlom svojej nesmrteľnosti. A preto s anjelmi i archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým zástupom nebeského vojska spievame chválospev Tvojej velebnosti a ustavične voláme: Svätý, svätý . .

Spieva sa len cez oktávu Zjavenia Pána.

KOMUNIKANTES. Vo svätom spoločenstve slávime presvätý deň, v ktorom sa viditeľne v našom opravdivom tele zjavil Tvoj jednorodený, s Tebou v sláve Tvojej spoluvečný Syn; ctíme si pritom aj pamiatku predovše-

tkým tejže Panny Márie, Rodičky tohože Boha a Pána nášho, Ježiša Krista: — ako aj...

POSTKOMÚNIA. Všemohúci Bože, prosíme Ťa, daj, aby sme čistou mysľou porozumeli to, čo konáme slávnostným obradom. Skrze Pána nášho...

b) Súkromná modlitba.

Ježišu, Kráľu všetkých kráľov, Panovník a Riaditeľ celého sveta, s tými troma kráľmi, ktorí Tvojou milosťou osvietení a hviezdou vedení prišli k Tvojim jasliam z ďalekých krajín, aby sa Ti klaňali, i ja prichádzam dnes v poníženosti srdca a s dôverou v Teba, aby som sa Tebe, svojmu Pánovi a Bohu, Spasiteľovi a Vykupiteľovi poklonil(a), Tebe z celého srdca ďakoval(a), že si ma svojím Božským svetlom osvietil a k pravej viere povolal.

Ó Božský Vykupiteľu, ktorý si so zaľúbením prijal obetu troch kráľov, prijmi tiež milostive moju poklonu a poďakovanie, a nezavrhni tieto dary, ktoré Ti v poníženosti srdca prinášam.

Miesto zlata obetujem Ti svoje srdce, každý jeho tlkot so všetkými jeho údermi, žiadosťami, citmi a náklonnosťami. Prosím Ťa, očisť, posväť a ohňom svojej lásky ho zapáľ, aby ako zlato v ohni očistené Teba vrele milovalo, každú skúšku z lásky k Tebe vystálo a až do smrti oddané Ti bolo.

Miesto kadidla obetujem Ti, Ježišu môj, svoje nedokonalé modlitby, rozjímania, piesne a nábožné cvičenia. Prosím Ťa z celej duše svojej, udeľ mi ducha opravdivej zbožnosti, aby tieto moje obety vystupovaly k trónu milosrdenstva Tvojho, ako dym kadidla a skrze Teba nech ich láskave prijme Otec nebeský.

Miesto myrhy obetujem Ti, najsladší Vykupiteľu, všetky trápenia a protivenstvá celého svojho života; každé nešťastie, ktoré ma postretlo; každý kríž, ktorý mi Tvoja ruka naložila a ešte v budúcnosti naloží. Prosím Ťa, odpusť mi milostive, že som sa previnil(a) netrpezlivosťou proti Tvojmu láskavému riadeniu. Prehliadni moje slabosti a posilni ma, aby som budúcne každé trápenie odovzdane z lásky k Tebe znášal(a). Dobre viem, že ani Tvoja cesta nebola ružová, ale tŕňová od jasieľ až po kríž, a aj Ty si len cez kríž a utrpenie vošiel do svojej slávy. Spolu s Tebou chcem trpieť, aby som spolu s Tebou bol(a) aj oslávený(á). Amen.

d) Modlitba v deň Zjavenia Pána.

Za misie.

Bože, Duchu Svätý, velebíme veľkú silu milosti Tvojej, ktorou si svätých troch kráľov z veľkej diaľky k Ježišovým jasliam priviedol. Rozmnož láskave svetlo milosti Tvojej a daj, aby všetci ľudia vždy lepšie poznávali a milovali Teba, ako aj Boha Otca a jednorodeného jeho Syna.

Svätí traja králi, prvotiny pohanov pri jasliach Ježišových, naučte nás horlive modliť sa k Ježišovi v najsvätejšej Sviatosti za obrátenie pohanov. Amen.

e) Modlitba za misie v januári.

Od P. Arnolda Jansena.

1. Modlime sa za misionárov Cirkvi svätej, na česť vtelenej nekonečnej lásky Syna Božieho, ktorý sa stal človekom. — Otče náš . . .

2. Modlime sa za pohanov, ktorí sa chcú stať kresťanmi, na česť nekonečnej svätosti Ježišovej, ktorý prišiel, aby nás posvätil a oblažil. — Otče náš . . .

3 Modlime sa za obrátenie pohanov, ktorí sa nechcú stať kresťanmi, na česť svätej pokory Ježišovej, ktorý sa narodil v chudobe, aby nás obohatil a prebýval v srdciach našich. — Otče náš...

4. Modlime sa za tých, ktorí sa obrátili, aby verne zotrvali vo viere, na česť obetavej lásky Ježišovej. — Otče náš...

5. Modlime sa na česť múdrosti Ježišovej a všemohúcej milosti Jeho, aby aj inovercov a hriešnych katolíkov k jednote s Cirkvou svätou a nebeským Otcom priviesť ráčil. — Otče náš...

f) Žehnanie kriedy na sviatok Zjavenia Pána.

℣. Pomoc naša v mene Pána.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Požehnaj †, Pane Bože, túto stvorenú kriedu, aby bola spasiteľnou ľudskému pokoleniu; a na vzývanie najsvätejšieho mena Tvojho dožič, aby každý, ktokoľvek ju prijme, alebo ňou napíše na dvere svojho domu mená Tvojich svätých, Gašpara, Melichera a Baltazára, na ich orodovanie a pre ich zásluhy získal zdravie tela a ochranu duše. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Potom ju posväti sv. vodou.

g) Žehnanie troch darov na Zjavenie Pána,

zlata, kadidla a myrhy.

℣. Pomoc naša... ℟. Ktorý stvoril..
℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Svätý Otče, prijmi odo mňa, nehodného svojho služobníka, tieto dary, ktoré Ti ponížene prinášam na úctu svätého mena Tvojho a na znamenie všemohúcnosti Tvojej velebnosti, tak ako si prijal obetu

spravodlivého Ábela a prevzácne dary, čo Ti kedysi mudrci obetovali.

Zažehnávam ťa, stvorenie zlata, tymiánu a myrhy skrze všemohúceho † Otca, skrze Ježiša † Krista, jeho jednorodeného Syna a skrze Utešiteľa † Ducha Svätého, aby sa od teba vzdialila všetka ľstivosť, klam a neprávosť diabla, aby si bolo spasiteľným prostriedkom ľudskému pokoleniu proti nepriateľským úkladom: a tí, ktorí spoliehajúc sa na pomoc Božiu, teba budú mať vo svojich schránkach, vo svojich domoch alebo pri sebe, aby boli oslobodení od všetkých nebezpečenstiev duše i tela a zaslúžili si požívať všetky dobrá pre moc a zásluhy nášho Pána a Spasiteľa, na prímluvu jeho najsvätejšej Rodičky a Panny Márie, na orodovanie všetkých svätých a tých, ktorí dnešného dňa podobnými darmi uctili Pána Krista. Amen.

Neviditeľný a nekonečný Bože, ponížene prosíme Tvoju velebnosť pre sväté a vznešené meno Syna Tvojho, požehnaj toto zlato, tymián a myrhu a vlej do nich účinok svojej sily, aby tí, ktorí ich budú mať, boli istí pred každou chorobou a zranením a nech sa vzdialia od nich choroby tela a duše, nech ich nikdy nepremôže nijaké nebezpečenstvo, ale nech bez pohromy a uradostení slúžia Tvojej Cirkvi a Tebe, ktorý v dokonalej Trojici žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Požehnanie všemohúceho Boha † Otca i † Syna i Ducha † Svätého nech sostúpi na toto zlato, tymián a myrhu a zotrvá na ňom vždycky. Amen.

h) Požehnanie domov na sviatok Troch kráľov.

Koleda.

Chór: Spieva vianočnú pieseň.

℣. Pokoj tomuto domu. ℟. I všetkým, ktorí bývajú v ňom.

Antifóna: Z Východu prišli mudrci do Betlehema klaňať sa Pánovi a otvoriac svoje poklady, darovali mu drahocenné dary: zlato ako veľkému Kráľovi, kadidlo ako

pravému Bohu, myrhu ako smrteľnému človekovi. Aleluja.

Magnifikat: Velebí duša moja Pána...

Magnifikat sa modlia alebo spievajú všetci, medzitým kňaz naloží do kadidla tymiánu, pokropí sv. vodou dom a okadí.

Antifóna: Z Východu prišli... Otče náš...

℣. Všetci prídu zo Sáby.

℟. Prinesú zlato a kadidlo.

℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.

℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý si dnešného dňa... atď.

Viď kolektu v liturg. omši dnešného dňa.

Antifóna: Osvieť sa a zažiar, Jeruzalem, lebo prišlo tvoje svetlo, a zajasala nad tebou sláva Pánova, Ježiš Kristus z Márie Panny.

℣. Národy budú chodiť v tvojom svetle a králi pri tvojom lesku, ktorý z teba vyžiaruje.

℟. Sláva Pánova zajasala nad tebou.

Modlime sa: Pane, všemohúci Bože, požehnaj † toto miesto — tento dom — a nech je v ňom zdravie, čistota, čnosť víťazstva, poníženosť, dobrota, láskavosť, plnenie zákona a vďakyvzdávanie Bohu Otcu i Synu i Duchu Svätému. Toto požehnanie nech zostáva nad týmto miestom — domom — a nad všetkými, ktorí bývajú v ňom. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

E) Nedele po Zjavení Pána.

1. Prvá nedeľa — Sviatok sv. Rodiny.

POUČENIE. Spasiteľ žil 30 rokov skrytým životom v kruhu rodinnom u svojej presvätej Matky, Panny Márie a jej ženícha, sv. Jozefa, svojho pestúna, aby takto dal príklad kresťanským rodinám. Preto Pp. Lev XIII. a Benedikt XV. ustanovili sviatok sv. Rodiny, ktorý bol určený na nedeľu po Zjavení Pána. Čnosti nazaretskej Rodiny sú poníženosť a poslušnosť Ježišova, viera, nábožnosť a vzájomná láska P. Márie a sv. Jozefa.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Radostne plesá otec Spravodlivého. Nech sa teší Otec Tvoj a Matka Tvoja a nech plesá tá, ktorá Ťa zrodila. (Ž 23, 24—5.) — Aké milé sú stánky Tvoje, Pane zástupov. Túžbou mrie duša moja po sieňach Pánových. (Ž 83, 2—3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Pane Ježišu Kriste, Ty si bol Márii a Jozefovi poddaný a tak si nevýslovnými čnosťami rodinný život posvätil; poučuj nás pomocou obidvoch príkladmi svätej Rodiny Tvojej, a daj nám dosiahnuť jej večné spoločenstvo. Ktorý žiješ a kraľuješ...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Kolosanom; 3, 12—17.: Ste vyvolení Boží...

GRADUÁLE. Jedno som prosil od Pána, to i hľadám; aby som býval v dome Pánovom cez všetky dni života môjho. (Ž 26, 4.) — Šťastní, čo bývajú v dome Tvojom, Pane; na veky vekov Ťa môžu chváliť. (Ž 83, 5.) — Aleluja, aleluja. — Ty si ozaj skrytý Kráľ, Boh izraelský a Spasiteľ. (Iz 43, 15.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Lukáša; 2, 42—52. — Dvanásťročný Ježiš v chráme.

OFERTÓRIUM. Zaniesli Ježiša jeho rodičia do Jeruzalema, aby ho obetovali Pánovi. (Lk 2, 22.)

SEKRÉTA. Obetujeme Ti, Pane, smiernu obetu, a pokorne Ťa prosíme, upevni v našich rodinách na prímluvu Panny Bohorodičky a svätého Jozefa pokoj a milosť Tvoju. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o Zjavení Pána.

POSTKOMÚNIA. Pane Ježišu, Ty nás kŕmiš nebeskými sviatostnými darmi; daj nám teda vždy nasledovať príklad svätej Rodiny Tvojej, aby nám v hodinu smrti našej v ústrety prišla preslávna Panna, Matka Tvoja i so svätým Jozefom, a Ty aby si nás prijal do večných stánkov. Ktorý žiješ a kraľuješ...

b) Obetovná modlitba k sv. Rodine.

Ježišu, najláskavejší náš Spasiteľu, s neba si sostúpil, aby si nás učením a sv. príkladom osvietil. Najväčšiu čiastku pozemského života bol si poddaný Panne Márii a sv. Jozefovi a s nimi si trávil čas v chudobnom nazaretskom dome. Túto najsvätejšiu Rodinu dal si za vzor kresťanským rodinám. Prijmi milostive pod svoju ochranu aj našu rodinu, ktorá sa touto modlitbou Tebe úplne obetuje a zasväcuje. Ochraňuj, vystríhaj ju pred každým zlom, pestuj v nej sv. bázeň a sám udržuj v nej domáci pokoj i kresťanskú lásku, aby takto vždy podobnejšou sa stávala vzoru Tvojej sv. Rodiny, žeby jeden každý jej člen stal sa niekedy členom veľkej rodiny vo večnom blahoslavenstve.

Ó Mária, najláskavejšia Matka Ježiša Krista a Matka naša, vyprostredkuj nám svojou dobrotivou prímluvou, aby Ježiš milostive prijal toto naše pokorné venovanie a dal nám pocítiť svoju milosť a požehnanie.

Sv. Jozef, ochranca Ježiša a Márie, pomáhaj nám svojou prímluvou vo všetkých našich potrebách duše i tela, aby sme s Máriou Pannou i s tebou večne mohli chváliť Ježiša, svojho Božského Vykupiteľa. Amen.

c) Každodenná modlitba.

Pred obrazom Sv. Rodiny.

Najláskavejší Ježišu, Ty si vznešenými čnosťami a svojím vzorným životom posvätil Rodinu, ktorú si pre seba vyvolil na tejto zemi. Shliadni milostive na našu rodinu, ktorá kľačiačky prosí o Tvoju dobrotivosť. Rozpomeň sa na to, že i ona je Tvojou rodinou. Veď zvláštnou úctou sa Ti zasvätila a obetovala. Zostaň teda milostive pri nej, odvráť od nej všetky

nebezpečenstvá, pospiechaj jej na pomoc vo všetkých jej potrebách a udeľ jej milosť, aby bola stála v nasledovaní Tvojej sv. Rodiny, aby v tomto živote verne Tebe slúžila, Teba milovala, niekedy však v nebesiach večne Teba zvelebovala.

Mária, najsladšia Matka naša, svoju dôveru skladáme v tvoju ochranu, lebo sme silne presvedčení, že Božský tvoj Syn vždy vyslyší tvoju prímluvu.

Slávny patriarcha, sv. Jozef, i ty nám buď na pomoci svojou premocnou záštitou a spolu s Pannou Máriou predlož Ježiškovi všetky naše prosby. Amen.

2. Liturgická omša

na II. nedeľu po Zjavení Pána.

INTROIT. Bože, nech sa Ti klania a nech Ťa ospevuje celá zem, nech spieva chválospev menu Tvojmu, Najvyšší. (Ž 65, 4.) — Plesajte Bohu všetci obyvatelia zeme, chválu spievajte jeho menu, hlásajte jeho slávu. (Ž 65, 1—2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ktorý osudy nebies i zeme spolu spravuješ, milostive vyslyš modlitby ľudu Tvojho, a pokoja Tvojho udeľ v časoch našich Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Rimanom, 12, 6—16.: Máme rozličné dary...

GRADUÁLE. Poslal Pán svoje slovo a uzdravil ich a vyslobodil ich zo záhuby. — Chváľme milosrdenstvo Pánovo a jeho dobrodenia voči ľudským synom. (Ž 106, 20—1.) — Aleluja, aleluja. — Chváľte Pána všetci jeho anjeli, chváľte ho všetky jeho zástupy. (Ž 148, 2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 2, 1—11. — Svadba v Káne Galilejskej.

OFERTÓRIUM. Plesaj Bohu celá zem, chválu spievaj jeho menu. Poďte všetci, ktorí sa bojíte Pána a čujte:

rozpoviem vám, čo mi preukázal Pán (Ž 65, 1—2, 16.) — Aleluja.

SEKRÉTA. Posväť, Pane, obetné dary a nás očisť od škvŕn našich hriechov. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Nech vzrastá v nás, Pane, účinok Tvojej sily, aby nás, Božskými darmi oživovaných, Tvoja milosť pripravila na to, čo nám ony sľubujú. Skrze Pána nášho...

3. Liturgická omša

na III. nedeľu po Zjavení Pána.

INTROIT. Klaňajte sa Bohu všetci jeho anjeli. Počuli to obyvatelia sionskí i zaradovali sa, a zaplesaly dcéry judské. (Ž 96, 7—8.) — Pán kráľuje, plesaj zem, radujte sa mnohé ostrovy. (Ž 96, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, shliadni láskavo na našu krehkosť a vystri na našu ochranu pravicu Tvojej velebnosti. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Rimanom, 12, 16—21.: Nebuďte vysokomyseľní,...

GRADUÁLE. Pane, pohania budú si ctiť meno Tvoje a králi zeme slávu Tvoju. — Lebo vystaví Pán Sion a zjaví sa vo svojej velebnosti. (Ž 101, 16—7.) — Aleluja, aleluja. — Pán kráľuje, plesaj zem, radujte sa mnohé ostrovy. — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša, 8, 1—13. — Ježiš uzdravuje malomocného.

OFERTÓRIUM. Pánova pravica činí divy, Pánova pravica ma povýšila. Nezomriem, ale budem žiť a budem rozprávať o dielach Pánových. (Ž 117, 16—7.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, nech nás táto obeta očistí od hriechov a nech k sláveniu tejto obety posväti telo i dušu služobníkov Tvojich. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Pane, ktorý nám dopraješ zúčastniť sa na takých veľkých tajomstvách; prosíme, ráč nás na ich účinok opravdive pripraviť. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista...

4. Liturgická omša

na IV. nedeľu po Zjavení Pána.

INTROIT. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

KOLEKTA. Bože, Ty vieš, že nemôžeme obstáť v toľkých nebezpečenstvách pre ľudskú krehkosť, daj nám posily na duši i na tele, aby sme to, čo za svoje hriechy trpíme, pomocou Tvojou premohli. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Rimanom, 13, 8—10.: Nebuďte nikomu dlžní...

GRADUÁLE. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša, 8, 23—27. — O búrke na mori.

OFERTÓRIUM. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

SEKRÉTA. Dožič, prosíme, všemohúci Bože, aby táto prinesená obeta nás krehkých od všetkého zlého vždy očisťovala a ochraňovala. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Bože, dary Tvoje nech nás oslobodia od svetských rozkoší a nech nás vždy nebeským pokrmom občerstvujú. Skrze Pána nášho...

5. Liturgická omša

na V. nedeľu po Zjavení Pána.

INTROIT. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, chráň svoj ľud ustavičnou láskavosťou; aby bol vždy hájený Tvojou ochranou, keďže sa spolieha jedine na nádej nebeskej milosti. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Kolosanom, 3, 12—17.: Ste vyvolení Boží, svätí...

GRADUÁLE. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 13, 24—30. — O kúkole v pšenici.

OFERTÓRIUM. Ako v III nedeľu po Zjavení Pána.

SEKRÉTA. Obetujeme Ti, Pane, smiernu obetu, preto odpusť nám milostive naše viny a riaď naše nestále srdcia. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, všemohúci Bože, daj, aby sme dosiahli ovocie toho spasenia, ktorého zálohu sme skrze tieto tajomstvá prijali. Skrze Pána nášho...

6. Liturgická omša

na VI. nedeľu po Zjavení Pána.

INTROIT. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

KOLEKTA. Daj, prosíme, všemohúci Bože, aby sme vždy rozumne rozmýšľali, a to, čo sa Ti ľúbi, slovom i skutkom plnili. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Tesalončanom, 1, 2—10.: Vždy ďakujeme Bohu za vás...

GRADUÁLE. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 13, 31—35. — O horčičnom semene.

OFERTÓRIUM. Ako v III. nedeľu po Zjavení Pána.

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Bože, nech nás táto obeta očistí i obnoví, spravuje i ochraňuje. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Nasýtili sme sa, Pane, nebeskými slasťami; prosíme, aby sme vždy túžili po tom, čím opravdivý život dosiahneme. Skrze Pána nášho...

F) Predpôst.

POUČENIE. Predpôstnu dobu zaviedol do liturgie pápež sv. Gregor Veľký. Je pozostatkom tých čias, keď v Cirkvi začínali veľkopôstnu dobu, čiže prípravu na Veľkú noc, deviatou nedeľou (70 dní) pred Veľkou nocou. Je to tretia nedeľa pred Popolečnou stredou a volá sa „Nedeľa Deviatnik". Liturgickou farbou predpôstu je už farba fialová a pri sv. omši vystáva Gloria. — Druhá nedeľa po Deviatniku sa volá ľudove „Fašiangová nedeľa"; toto pomenovanie však s liturgiou nemá nič spoločného.

1. Liturgické omše v Predpôste.

a) Nedeľa Deviatnik.

(Nedeľa sedemdesiatinová).

INTROIT. Obkľúčily ma hrôzy smrti, pekelné bolesti ma napadly. V núdzi som vzýval Pána a vyslyšal môj hlas zo svojho svätého chrámu. (Ž 17, 5—7.) — Milujem Ťa, Pane, moja sila. Pán je moja opora, moje útočište a môj osloboditeľ. (Ž 17, 2—3.) — Sláva Otcu ..

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, vyslyš milostive modlitby ľudu svojho, aby si nám tresty za hriechy, spravodlive zaslúžené, pre slávu svojho mena milostive odpustil. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 9, 24—27; 10, 1—5.: Či neviete, že na závodisku...

GRADUÁLE. Pomáhaš v potrebách a súženiach Preto môžu v Teba dúfať tí, ktorí Ťa poznajú; veď Ty, Pane, neopúšťaš nikoho, kto Ťa hľadá. — Nikdy nezabúdaš na chudobného. Trpezlivosť chudobného sa nikdy nestratí. Vstaň, Pane, nech nepriateľ nezvíťazí. (Ž 9, 10—11; 19—20.)

TRAKTUS. Z hlbín volám k Tebe, Pane. Pane, vyslyš môj hlas. — Nachýľ uši svoje k modlitbe sluhu svojho. — Keď sa budeš dívať na neprávosti, Pane, Pane, kto obstojí? — Veď u Teba je zmilovanie a pre Tvoj zákon v Teba dúfam, Pane.

EVANJELIUM Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša, 20, 1—16. — O robotníkoch vo vinici.

OFERTÓRIUM. Sladko je oslavovať Teba, Pane, a ospevovať meno Tvoje, Najvyšší (Ž 91, 2.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, prijmi naše dary a prosby; a týmito nebeskými tajomstvami nás očisti a milostive nás vyslyš. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Bože, posilni svojimi darmi veriacich Tvojich, aby prijímanie týchto darov vzbudilo v nich novú túžbu a aby túžbou večné ich požívanie si zaslúžili. Skrze Pána nášho...

b) I. nedeľa po Deviatniku.

(Nedeľa šesťdesiatinová.)

INTROIT. Zobuď sa, prečo driemeš, Pane? Zobuď sa a neodožeň nás navždy. Prečo odvraciaš svoju tvár? Zabúdaš na našu núdzu? Pritlačení sme k zemi. Vstaň, Pane, pomôž nám a vysloboď nás. (Ž 43, 23—26.) — Bože, na vlastné uši sme to počuli; otcovia nám to rozprávali. (Ž 43, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, Ty vidíš, že v nijaké svoje dielo nedôverujeme; dovoľ teda láskave, aby sme boli na prímluvu Učiteľa národov proti všetkým protivenstvám chránení. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z II. listu sv. Pavla ku Korinťanom, 11, 19—33; 12, 1—9.: Bratia, vďačne strpte bláznov...

GRADUÁLE. Nech vedia národy, že meno Tvoje je Boh. Ty si sám najvyšší na celom svete. — Bože môj, učiň ich krútňavou, učiň ich plevou vo vetre. (Ž 82, 19. 14.)

TRAKTUS. Pane, pohýbal si zem a zatriasol si ňou. — Oprav jej trhliny, lebo sa zachvela. — Vyvolení Tvoji nech vyhnú zbrani a sa zachránia.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša 8, 4—15. — Rozsievač semena. Semeno je slovo Božie.

OFERTÓRIUM. Riaď moje kroky po chodníkoch Tvojich, aby bola istá moja chôdza. Nakloň sluch Tvoj a vyslyš moje slová. Učiň zázrak vo svojom milosrdenstve. Ty zachrániš každého, kto v Teba dúfa, Pane.

SEKRÉTA. Nech nás, Pane, Tebe prinesená obeta ustavične oživuje a chráni. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Pokorne Ťa prosíme, všemohúci Bože, pomôž, aby sme my, ktorých nasycuješ sviatostnými darmi aj dobrými mravmi, Tebe hodne slúžili. Skrze Pána nášho...

c) II. nedeľa po Deviatniku.

(Nedeľa päťdesiatinová.)

INTROIT. Buď mi Bohom a ochrancom; buď mi útočišťom a zachráň ma, lebo Ty si mi pevnosťou a útulkom. Pre meno Tvoje buď mi vodcom a nasycuj ma. (Ž 30, 3—4.) — V Teba, Pane, som dúfal, nikdy nebudem zahanbený. Podľa spravodlivosti Tvojej ma zachráň a vysloboď. (Ž 30, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, vyslyš milostive naše prosby a po vyslobodení z pút hriechov od každého protivenstva nás chráň. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kraľuje...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 13, 1—13.: Keby som rozprával rečou ľudskou...

GRADUÁLE. Ty si Boh, len Ty sám činíš zázraky. Národom si zjavil svoju moc. — Rukou Tvojou oslobodil si ľud Tvoj, synov Izraelových a Jozefových. (Ž 76, 15—6.)

TRAKTUS. Plesajte Pánovi všetky kraje, slúžte Pánovi s radosťou. — S radostným spevom predstúpte pred jeho tvár a vedzte, že Pán je sám Boh. — On sám nás stvoril a nie my sami. My však sme jeho ľud a ovečky jeho pastvy.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 18, 31—43. — Slepý pri Jerichu.

OFERTÓRIUM. Požehnaný si, Pane. Vyučuj ma prikázaniam Tvojim. Svojím jazykom rozhlasoval som všetky výroky úst Tvojich. (Ž 118, 12—3.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nech táto obeta sotrie naše previnenia a posvätí telo i dušu poddaných Tvojich na slávenie tejto obety. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, všemohúci Bože, nech nás nebeský pokrm, ktorý sme prijali, od každého protivenstva chráni. Skrze Pána nášho...

3. Spomienkové modlitby v Predpôste.

a) Deň modlitby Krista v Getsemanskej záhrade.

Utorok po nedeli Deviatnik.

Pane, Ježišu Kriste, ktorý si nás v záhrade slovom a príkladom učil modliť sa k premáhaniu nebezpečenstiev pokušenia, dožič milostive, aby sme zotrvávajúc vždycky v modlitbe, jej hojné ovocie dosiahnuť si zaslúžili. Ktorý žiješ a kraľuješ...

b) Deň spomienky utrpenia Krista Pána.

Utorok po I. nedeli po Deviatniku.

Všemohúci večný Bože, ktorý si ustanovil, aby náš Spasiteľ vzal na seba telo a podstúpil smrť kríža, a tak aby dal pokoleniu ľudskému príklad poníženosti k nasledovaniu, dovoľ milostive, aby sme oslavujúc rozpomienkami jeho utrpenie, skutkami ho v poníženosti nasledovali a tak sa aj jeho zmŕtvychvstania účastnými stali. Skrze tohože Pána nášho...

4. Pobožnosť na fašiangy.

POUČENIE. Meno fašiangy nemá nič spoločného s liturgiou. Predpôstne dni v roku, najmä posledné tri dni pred Popolečnou stredou, všeobecne zvané „fašiangy alebo mäso-

pôst" (podľa toho, že po týchto dňoch Cirkev nariaďuje zdržovanie sa mäsitého pokrmu) so svojím vonkajším, príliš veselým životom nemôžu sa vždy nazvať kresťanskými. Cez dobu fašiangovú, najmä v posledné tri dni pred Popolečnou stredou ľudia vyvádzajú všelijaké samopašnosti, oddávajú sa hodovaniu, hrám, hučným zábavám, veľa ráz neslušným, márnivým a nepočestným. To je pozostatok starodávnej obyčaje pohanov, ktorí v tomto čase všelijakými nehanebnými slávnosťami oslavovali Baccha, boha obžerstva a opilstva. Cirkev svätá nikdy neschvaľovala takéto hriešne samopašnosti a snažila sa ich vykoreniť. No, žiaľbohu, nepodarilo sa ani dodnes zničiť tieto prejavy náruživosti. Nábožní kresťania sa už odstarodávna v týchto dňoch usilujú pobožnosťou, skrúšenou kajúcnosťou a milosrdnými skutkami dať náhradu Spasiteľovi za hriechy samopašných mäsopôstnikov, ktorí práve v posledné tri fašiangové dni najviac urážajú Boha a to tým horlivejšie, čím viac samopašností vidia okolo seba.

Týmto istým úmyslom zadosťučinenia sviatostnému Spasiteľovi za fašiangové hriechy, sv. Filip Nerejský zaviedol v Ríme r. 1548 40-hodinovú pobožnosť Sviatosti Oltárnej vo fašiangovú nedeľu, pondelok a utorok. V utorok po pobožnosti viedol procesiu do siedmich rímskych bazilík. Túto pobožnosť podporoval aj sv. Karol Boromejský, ktorý na Milánskom sneme ustanovil, aby veriaci vo fašiangových dňoch, keď sa páchajú najväčšie neprávosti, vytrvali na modlitbách 40 hodín.

Pp. Benedikt XIV. r. 1748 tento nábožný zvyk zaviedol do celého cirkevného štátu a udelil odpustky všetkým, ktorí sa zúčastnia na 40-hodinovej poklone, konanej medzi deviatnikovými nedeľami a Popolečnou stredou, a pristúpia k sv. sviatostiam a pomodlia sa na úmysel sv. Otca. Tento pápež takto hovoril k veriacim vo svojom liste: „S jednej strany vás svet vábi k hriešnym radovánkam a s druhej volá vás Boh a Ježišova Cirkev k pokániu. Komu dáte prednosť? A na ktorú stranu sa obrátite? Pod ktorou zástavou budete bojovať?" — Pp. Kliment XIII. r. 1765 tieto odpustky rozšíril na všetky chrámy po celej Cirkvi.

Táto 40-hodinová pobožnosť fašiangová koná sa na mnohých miestach a prináša veľké ovocie. Žiadúce by bolo, aby sa konala vo všetkých farských kostoloch. Tam, kde sa koná, nepočuť o toľkých výstupkoch a neprávostiach, ako bohužiaľ inde, kde tejto pobožnosti niet. Táto pobožnosť odporúča sa tým viacej, že je v posledné tri fašiangové dni akýmsi duchovným cvičením a prípravou k pôstnym kázniam.

Kde sa koná 40-hodinová poklona, alebo poklona cez všetky tri dni, majú byť na konci litánie o všetkých svätých a Te Deum.

a) Modlitba cez sv. omšu na fašiangy

pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou.

Všeláskavý Bože a Spasiteľu, Ježišu Kriste, ktorý si skrytý v tejto Oltárnej Sviatosti a vystavený ku poklone, ja plný(á) najvrúcnejšej lásky k Tebe a najúprimnejšej dôvery v Teba, prichádzam do tohto chrámu, aby som sa Ti pod spôsobom chleba tu skutočne prítomnému klaňal(a). Najláskavejší Spasiteľu, shliadni milostive na nás všetkých, ktorí sme sa tu shromaždili. Nepamätaj na naše hriechy a na tie mnohé poklesky, ktorými si obrážaný v tento fašiangový čas od rozkošníckych ľudí, ale pre svoje milosrdenstvo, ktoré nemá konca, vyslyš našu nedokonalú modlitbu, ktorá sa k Tebe povznáša ako ľúbezná vôňa kadidla. Najláskavejší Spasiteľu náš, o čo Ťa máme najskôr prosiť, ktorú milosť žiadať pri tejto pobožnosti? — Zaiste niet väčšej milosti, ktorá by bola užitočnejšia teraz ako tá, aby si v tieto fašiangové dni osvietil svojím svetlom všetkých ľudí, aby radosti a veselosti tohto života tak požívali, žeby pri tom duša neutrpela škodu. Vykupiteľu Boží, Ty si pravé svetlo a kto Ťa nasleduje, nechodí vo tmách. Ach, ako málo je tých, ktorí Ťa nasledujú v tomto samopašnom čase. Chodia po noci i po tme, páchajú skutky temnosti: Sú nemierni v jedení a pití, vyvádzajú samopašné veselosti, predmetom ich myšlienok je nespravodlivosť a klamstvo, horia túžbou po peniazoch, sú nemilosrdní voči chudobným a dlžníkom, nepokojní v stave manželskom, nedbanliví v spravovaní hospodárstva a výchove svojich dietok, svoju česť, svätosť srdca, čistotu mysle i tela, majetok i domáci pokoj nerozvážne obetujú nádhernosti a fašiangovej samopašnosti. Milovaný Spasiteľu, osvieťže ich, obmäkči im srdce a priveď nás všetkých k sebe, lebo len pri Tebe samom možno nájsť svetlo,

život, radosť, bohatstvo, milosť, spasenie a požehnanie. Daj jasného zraku našim očiam a nebeskú myseľ nášmu rozumu, aby sme svoje radosti hľadali tam, kde sa nachádza opravdivá radosť, ktorá trvá na veky; aby sme svoju radosť hľadali vo vernom plnení Tvojej vôle, aby sme dary tohto života požívali len podľa Tvojich predpisov a Tvojho príkladu, aby sme ostali čistí a nepoškvrnení od rozkoší tohto sveta, a tak sa stali hodnými Tvojej lásky i požehnania. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Pane, Ježišu Kriste, ktorý si v tajomstve svojho tela a svojej krvi zanechal záloh svojej Božskej lásky, nám za pokrm a svojej Cirkvi na potechu, udeľ nám, aby sme boli hodní vidieť v nebeskej sláve Teba, ktorého ctíme v tomto svätom tajomstve. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

b) Popoludňajšia pobožnosť.

Litánie o najsvätejšom mene Ježiš alebo o Božskom Srdci alebo o všetkých svätých s príslušnými modlitbami, po ktorých dodaj:

Ježišu Kriste, Ty si samá láska, klaniame sa Ti pod spôsobom chleba prítomnému a so zbožnou vierou Ťa prosíme: Vlej svoju milosť do môjho srdca, aby som sa nedal(a) podviesť zlým príkladom samopašníkov a aby som vždy s ošklivosťou zavrhoval(a) všetky hriešne veselosti a rozkoše, ktorými sa Tvoje najsvätejšie meno znesväcuje, Tvoje spasiteľné učenie zneucťuje, kresťanské meno poškvrňuje, rozum ľudský do bludu uvádza a srdce ľudské zlými žiadosťami zapaľuje. V skromných a ducha obveseľujúcich zábavách daj mi miernosti, aby som aj vtedy poznal(a), že si pri nás a že sa s nami tešíš. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Odprosenie Božského Srdca za spoločenské hriechy, ktoré sa hodí na fašiangové pobožnosti, hľadaj po litániách Božského Srdca.

G) Veľký pôst.

POUČENIE. Pod slovom „Veľký pôst" rozumie sa čas od Popolečnej stredy do Veľkej noci; v tom je 40 všedných dní a 6 nedieľ. Cirkev totiž na nedeľu nikdy nepredpisovala pôst. Tento 40-denný pôst a sebazaprenia plný čas ustanovila Cirkev na *pamiatku 40-denného pôstu Spasiteľovho,* ktorým sa na púšti pripravil na verejný život, aby sme aj my podľa príkladu Spasiteľa pôstom, modlitbami, almužnou a vôbec kajúcnejším životom *pripravili* na hodné prijatie sv. sviatostí a na oslávenie najväčšieho sviatku kresťanstva, *Veľkú noc.*

Najdôležitejšie veci Veľkého pôstu sú: Pôstna disciplína, Popolečná streda, štyri prvé nedele veľkopôstne, Smrtná a Kvetná nedeľa a pobožnosť krížovej cesty, ktorá sa konáva každý deň veľkého pôstu, najmä však v stredu a v piatok. — Liturgickou farbou Veľ. pôstu je fialová. Keď však na všedné dni pripadne nejaký duplex alebo semiduplex sviatok, môže sa sv. omša slúžiť buď vo fialovom vo všednom dni alebo v bielom vo sviatok.

1. Pôstna disciplína.

a) Pôst.

PÔST V ŠIRŠOM SLOVA SMYSLE znamená zdržovať sa niečoho, čo nám je príjemné. Tak postíme sa, keď sami panujeme nad sebou, keď premáhame svoje zlé žiadosti, náruživosti, telesnosť, keď sa zdržujeme ináč dovolených pôžitkov, napr. užívania stavu manželského, pitia liehovín, fajčenia a pod. Toto by sme mohli nazvať pôstom dobrovoľným. Dobrovoľným pôstom má sa postiť každý človek od kolísky až po hrob, lebo zdržovanie sa dovolených pôžitkov je veľmi užitočné. Tým nadobudne človek väčšej vlády nad sebou a stane sa dokonalým kresťanom.

PÔST V UŽŠOM SLOVA SMYSLE je zdržovať sa istých jedál v istom čase, ako nám to Cirkev predpisuje. — Cirkev ponajprv rozoznáva tzv. *sviatostný pôst* pred sv. prijímaním, keď nič, ani kvapku vody, ani omrvinku chleba nepožívame pred sv. prijímaním, a to počnúc od 12. hodiny polnočnej.

Pod slovom *riadny pôst* Cirkev rozoznáva dvojaký rozkaz o zdržovaní sa jedál: 1. *postiť sa,* t. j., že sa len *raz denne nasýtime,* čo obyčajne býva na poludnie, možno však toto nasýtenie preložiť i na večeru ako na Štedrý deň; okrem toho ešte ráno a večer si môžeme niečo máličko zajesť. Tento rozkaz platí pre všetkých katolíkov od dokončeného 21. do započatého 60.

roku. 2. *Zdržovať sa mäsitého pokrmu* v istý deň, počnúc od 12. hodiny nočnej do 12. hodiny nasledujúcej noci. Tento rozkaz platí pre všetkých katolíkov od dokončeného 7. roku do smrti. Pod mäsom čiže mäsitým pokrmom sa rozumie akékoľvek mäso a z mäsa pripravované jedlá, medzi ktoré patrí aj mäsová polievka (i škvarky). Z tohto zákazu *vyňaté sú mäsá* rýb, žiab, rakov, divej vodnej kačice a slimákov. Ďalej vyňaté sú pre celú Cirkev vôbec *všetky tuky-masti.* Teda každou masťou: bravčovou, vytopenou zo slaniny, hovädzou, husacou atď. možno jedlá vždycky pripravovať a s chlebom ich požívať.

Cirkev na niektorý deň určuje obidva rozkazy, inokedy zas len jeden z nich. Cirkevný zákonník Kodex Can. 1252 určuje dni postenia sa a zdržovania sa mäsa *pre celú Cirkev.* Nakoľko však v mnohých prípadoch veriaci nemôžu rozkaz do dôsledkov zachovať, pápež môže dať dišpenzáciu, či oslobodenie od tých rozkazov pre celú Cirkev, alebo pre niektorú krajinu. Taktiež biskup môže dať dišpenzáciu pre svoju diecézu, alebo niektorú faru, ale len s prípadu na prípad. Farár môže oslobodiť s prípadu na prípad jednotlivých svojich farníkov od zachovania týchto rozkazov, miesto ktorých im uloží iný dobrý skutok, sebazaprenie.

V tabuľke pôstnej disciplíny III. stĺpec ti ukáže, v ktoré dni sú povinní v celej Cirkvi zachovať ten-ktorý rozkaz; v IV. stĺpci však nájdeš, kedy sme povinní my tu na Slovensku zachovať ten-ktorý rozkaz, keďže sv. Otec nám dal veľkú dišpenzáciu. Skratky: Zdrž = zdržovanie sa mäsitého pokrmu; Pôst = postenie sa.

b) Tabuľka pôstnej disciplíny.

I. Dátum	II. Meno dňa	III. V celej Cirkvi	IV. Na Slovensku
	Každý piatok v roku	Zdrž	Zdrž
	Prikázaný sviatok v piatok		
2. II.	Hromnice v piatok	Zdrž	
25. III.	Zvest. P. M. v piatok	Zdrž	
1. V.	Sviatok práce v piatok	Zdrž	
	Popolečná streda	Zdrž Pôst	Zdrž Pôst
Jarné kántry po Popol. strede	Streda	Zdrž Pôst	
	Piatok	Zdrž Pôst	Zdrž
	Sobota	Zdrž Pôst	
Veľký pôst	Pondelok, utorok	Pôst	
	Streda, štvrtok	Pôst	
	Piatok	Zdrž Pôst	Zdrž
	Sobota	Zdrž Pôst	
	Veľký piatok	Zdrž Pôst	Zdrž Pôst
	Biela sobota do poludnia	Zdrž Pôst	Zdrž
	Turíčna vigília	Zdrž Pôst	
Letné kántry po Turíciach.	Streda	Zdrž Pôst	
	Piatok	Zdrž Pôst	Zdrž
	Sobota	Zdrž Pôst	
5. júl.	Sviatok Cyrila a Metoda v piatok	Zdrž	
15. aug.	Sviatok Nanebevzatia Panny Márie	Zdrž Pôst	
Jesenné kántry po 14. sept.	Streda	Zdrž Pôst	
	Piatok	Zdrž Pôst	Zdrž
	Sobota	Zdrž Pôst	
31. okt.	Vigília všetkých svätých	Pôst	
Zimné kántry po 13. dec.	Streda	Zdrž Pôst	
	Piatok	Zdrž Pôst	Zdrž
	Sobota	Zdrž Pôst	
24. dec	Štedrý deň	Zdrž Pôst	Zdrž Pôst
	Štedrý deň v nedeľu		
31. dec.	Silvestra v piatok	Zdrž	

Hoci sme na Slovensku v tak mnohých prípadoch oslobodení zpod všeobecného zákona o cirk pôste a zdržovaní sa mäsa, predsa niektorí sú ešte oslobodení:

A) od zdržovania sa mäsa v *každý piatok*, okrem *Veľkého piatku, Popolečnej stredy, Štedrého dňa a Bielej soboty* predpoludnia a to:

1. Všetci veriaci, ktorí sa zdržujú v tých miestach, kde je jarmok, veľká cirkevná alebo svetská slávnosť za veľkej účasti ľudu, kde slávia ako zasvätený sviatok deň svojho patróna alebo výročie posvätenia chrámu.

2. Všetci, ktorí sa zúčastnia na občerstvení z príležitosti pohrebu — na kare.

B) Od zdržovania sa *mäsitého pokrmu* vždy, *okrem Veľkého piatku:* (postiť sa však sú povinní):

1. Úradníci, robotníci v továrňach, v baniach, kameňolomoch a v horách, keď si so sebou obed prinášajú; poľnohospodárski robotníci v žatve a v mlatbe; robotníci na železniciach, lodiach a pltníci.

2. Žandári, financi, policajti i so svojimi rodinami.

3. Železničiari, električkári, šoféri a námorníci.

4. Ktorí sú v kúpeľoch na zotavení s rodinou a služobníctvom.

5. Cestujúci vlakom alebo iným spôsobom, či jedia v hostincoch alebo si so sebou nesú jedlo.

6. Všetci, ktorí sa stravujú v hostincoch, alebo si dávajú domov nosiť jedlo z hostincov alebo iných domov; hostinskí a ich rodiny.

7. Ktorí bývajú a sa stravujú v rodinách, kde sa nepredkladajú pôstne jedlá (u inovercov).

8. Rodiny, v ktorých aspoň jeden člen je oslobodený od pôstu, alebo u ktorých sa stravujú vojaci.

9. Všetci, ktorí si pravidelne so sebou nosia obed.

10. Všetci vojaci.

C) Chudobní, ktorí žijú z milosrdenstva iných, chorí a zotavujúci sa nemusia sa ani postiť ani zdržovať sa mäsitého pokrmu.

Postiť sa nie sú povinní ťažkopracujúci duševne i telesne. Svätý Otec si však praje, aby sme sa dobrovoľne postili v dňoch Veľkého pôstu a kántrové piatky. V tie dni, po ktoré sme oslobodení od všeobecného cirkevného zákona pôstneho, máme pôst nahradiť modlitbou, dobrými skutkami, najmä almužnou. — Poznamenať treba, že sv. Otec pôstne nariadenia dosť často mení a to podľa rozličných ťažkostí čo do stravovania. Pôstne zákony sa vyhlasujú vždy v kostole v druhú nedeľu po Deviatniku (fašiangová nedeľa).

c) Sme povinní postiť sa?

V prvých časoch sa kresťania nepostievali jednako. Niektorí sa postievali pred Veľkou nocou 50, 60 ba až 70 dní. Postenie bolo oveľa prísnejšie. V deň pôstu cez celý deň ne-

jedli, len ak po západe slnka. Mäso nejedli cez celý Veľký pôst, iba ak v nedeľu, na mnohých miestach ani vtedy nie. Medzi mäso sa počítaly aj vajcia, mlieko. Požívali len rastlinné a olejové tuky. Dnes nám Cirkev nepredpisuje taký prísny pôst. Preto tento uľahčený pôst môže každý kresťan zachovať.

Boh už v Starom zákone nariadil vyvolenému ľudu deň všeobecného pôstu. Mojžiš, Dávid a proroci pokladali pôst za zvláštny prostriedok zbožnosti. V Novom zákone sám Kristus predchádza príkladom v postení sa, apoštolovia ho odporúčali a kresťania svedomite a prísne zachovali. Podľa slov sv. Pavla: „Ukrižujte telo svoje aj s telesnými žiadosťami". Ako kresťania povinní sme pôstom krotiť svoje telesné náklonnosti, chlipnosti a žiadosti, ktoré v nás vzbudzuje nielen telo, ale i diabol, o ktorom Kristus povedal: „Tento druh diabla nedá sa vyhnať, iba ak modlitbou a pôstom". Pôst si teda máme i sami uložiť. Mnohí kresťania z hriešnej samolásky by to veru nikdy nerobili, keby im to nenariadila Matka Cirkev, ktorá majúc na starosti spásu svojich dietok, zákonom ustálila povinnosť postenia sa Povinní sme teda postiť sa, lebo nám to Cirkev rozkazuje, lebo Kristus povedal: „Kto neposlúcha Cirkev, nech je ako pohan a publikán", t. j. verejný hriešnik.

Niektorí nadužívajú slov Krista Pána, Mt 15, 11.: „Nie to, čo vchádza do úst, poškvrňuje človeka, ale čo vychádza z úst." Na základe týchto slov zavrhovať nariadenia pôstu je hriešna výhovorka. Sami seba klamú, lebo človeka *nepoškvrňuje mäso*, ktoré požíva v zakázané dni, ináč by ho poškvrňovalo aj v nezakázané dni; ale *poškvrňuje ho neposlušnosť voči Cirkvi.* Podstata pôstu je duševné i telesné sebazaprenie a poslušnosť. Toho teda, kto hriešne nezachová pôst, neposlušnosť zbavuje milosti Božej a činí ho hodným trestu pred Božím obličajom. Spomeňme si na prvých rodičov! Čo ich poškvrnilo? Jablko, ktoré jedli, a či neposlušnosť voči Bohu? Kristus povedal: „Kto vami pohŕda, mnou pohŕda." Z týchto a iných slov Kristových jasne vysvitá, že sme vo svedomí viazaní zachovávať prikázania cirkevné, a že hrešíme proti Bohu, keď ich dobrovoľne prestupujeme. Kristus dal apoštolom a ich nástupcom (Mt 18, 18) plnomocenstvo vydávať zákony a nariadenia pre Cirkev. Milý kresťan! Posti sa teda v smysle rozkazu sv. Cirkvi, pôst upotrebuj ako prostriedok krotiť zlé žiadosti, cvičiť sa v čnosti odriekania sa. Pôst je osožný aj tvojmu telu.

2. Popolečná streda.

POUČENIE. Veľký pôst začína sa Popolečnou stredou. V prvých časoch kresťanstva obrátení verejní hriešnici v tento deň začínali svoje pokánie. V kajúcom, vrecu po-

dobnom rúchu čakali pred kostolnou bránou biskupa, ktorý ich priviedol do chrámu, modlil sa nad nimi sedem kajúcich žalmov, uložil im pokutu za hriechy, pokropil ich sv. vodou a posypal im hlavy popolom a vyviedol ich z chrámu, ako Boh Adama z raja. Po vyvedení verejných hriešnikov z chrámu, mnohí z poníženosti dali si tiež posypať hlavu popolom, čo zostalo stálym zvykom, takže Pp. Urban II. 1091 nariadil, aby sa Veľký pôst začínal udeľovaním popolca. Od tých čias Cirkev nás starostlive napomína týmto obradom, aby sme pamätali na pominuteľnosť časných vecí, čo nám pripomína aj to, že tento popol je zo spálených púzaliek (ratolestí, paliem), ktoré sa posvätily na Kvetnú nedeľu predošlého roku.

Popolec sa svätí a udeľuje v Popolečnú stredu ráno pred sv. omšou. Tí, ktorí vtedy nemôžu túto sväteninu prijať, môžu ju dostať aj v prvú nedeľu veľkopôstnu pred sv. omšou, ale s tým popolom, ktorý bol posvätený na Popolečnú stredu.

Kňaz značí nám popolom krížik na čelo, hovoriac: „Pamätaj, človeče, že prach si a na prach sa obrátiš." Skutočne nevieš, kedy zomrieš! Čiň pokánie, lebo ináč by ti neprospelo k spaseniu utrpenie Spasiteľovo. Kresťane, neverný svet ťa kedysi opustí, a prečože tak veľmi pachtíš za ním? Zo všetkých radostí a skvostností nezostane ti nič, len priehrštie zeme, ktorou ťa prikryjú. Prečože teda oddávaš celé svoje srdce časnému majetku, ktorý ti pri smrti nedá nijakej potechy. Boháčovi i žobrákovi posledným údelom bude úzky priestor a ich telá rovnako zakryjú štyri dosky. Len to, čo dobrého na zemi z lásky k Bohu vykonali, bude ich sprevádzať do večnosti. Kresťane, ochotným srdcom nasleduj láskavé napomenutie Matky Cirkvi; zobuď sa zo sna a umieň si, že budeš nasledovať čnosti, povinnosti stavu verne plniť, aby si po smrti dosiahol blahoslaveného života.

Popolečná streda volá sa aj „*Škaredou stredou*" preto, že voľakedy kresťania obliekali sa na znamenie kajúcnosti do škaredších šiat, po príklade Ninivčanov, ktorí na kázne proroka Jonáša obliekli sa do vriec a postením činili pokánie.

Zakázaný čas tanečných zábav a veselí začína o 12. nočnej hodine pred Popolečnou stredou.

a) Liturgické modlitby pri svätení popola.

CHÓR: — *Antifóna:* Vyslyš nás, Pane, lebo je dobrotivé milosrdenstvo Tvoje. Pane, shliadni na nás, podľa veľkosti svojho zľutovania. (Ž 68, 17.) — Zachráň ma, Pane, lebo vody mi vnikajú do duše. (Ž 68, 2.) — Sláva Otcu ... — Vyslyš nás ...

KŇAZ: Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, odpusť kajúcim, zmiluj sa nad prosiacimi a ráč poslať s neba svojho svätého anjela, nech požehná † a posvätí † tento popol, aby bol spasiteľným prostriedkom pre všetkých tých, ktorí pokorne vzývajú sväté meno Tvoje a povedomí svojich hriechov žalujú na seba, pred zrakom Božskej velebnosti Tvojej oplakávajú svoje neprávosti, alebo o Tvoju najláskavejšiu dobrotu pokorne a úpenlive prosia; dožič na vzývanie najsvätejšieho mena Tvojho, nech obsiahnu zdravie tela i duše všetci tí, ktorí budú ním posypaní, aby obsiahli odpustenie hriechov. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Bože, ty nechceš smrť hriešnika, ale jeho pokánie; shliadni preláskave na krehkosť ľudskej prirodzenosti a preto, že si láskavý, ráč požehnať † tento popol, ktorým si chceme dať posypať hlavy na vyjadrenie svojej pokory a na dosiahnutie odpustenia; nech si teda zaslúžime láskave odpustenie všetkých hriechov a kajúci prisľúbenú odplatu, keďže poznávame, že sme popol a odplatou našej hriešnosti je návrat do prachu. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modlime sa: Bože, ktorý sa pokorou dáš pohnúť a zadosťučinením usmieriť, nakloň milostive svoj sluch k našim prosbám, vylej láskave milosť svojho požehnania na hlavy svojich sluhov, posypané týmto popolom, a naplň ich duchom ľútosti, skutočne im udeľ, o čo budú spravodlive prosiť a daj, nech navždy trvá a zostane neporušené to, čo im udelíš. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ty si Ninivčanom, keď v kajúcom rúchu a popole pokánie činili, poskytol prostriedky svojho odpustenia, dožič nám milostive, tak ich nasledovať v spôsobe života, aby sme dosiahli odpustenie. Skrze Pána nášho...

Tu kňaz pokropí popol svätenou vodou a okadí ho tymiánom. Kým sbor spieva nasledovné antifóny, kňaz posýpa hlavy veriacich a hovorí:

Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem revertéris.	Pamätaj, človeče, že si prach a na prach sa obrátiš.

Antifóny: Premeňme si oblek; v popole a vreci postime sa a plačme pred Pánom, veď je milosrdný a odpustí nám naše hriechy, on, Boh náš. (Joel 2, 13.)

Medzi predsieňou a oltárom nech takto plačú kňazi, sluhovia Pánovi: Odpusť, Pane, odpusť svojmu ľudu a nezatváraj ústa tým, ktorí Ťa zvelebujú, Pane. (Joel 2, 17.)

Napravme, v čom sme nerozvážne zhrešili, aby sme, náhle prekvapení dňom smrti, nehľadali čas na pokánie, keď ho už nebudeme môcť nájsť. — Všimni si nás, Pane, a zmiluj sa: Lebo sme zhrešili proti Tebe. (Ester 13, Joel 2.)

Pomôž nám, Bože, naša spása, a pre slávu svojho mena vysloboď nás, Pane. (Ž 78, 9.) — Všimni si nás, Pane, a zmiluj sa: Lebo sme zhrešili proti Tebe.

Sláva Otcu ... — Všimni si nás ...

Po dokončení udeľovania popola kňaz sa modlí:

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Pomôž nám, Pane, svätým pôstom začať posilnenie kresťanského boja. Nech nám v tomto boji proti duchovným neprávostiam mocne pomáha zdržanlivosť. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

b) Liturgická omša.

Túto omšu môžeš odbavovať cez celý pôst, každý deň si však zmeň kolektu. Spomienkové modlitby sú 1. za primluvu svätých, 2. za živých a mŕtvych, str. 212, od Smrtnej nedele však len za pápeža, str. 210; prefácia do Smrtnej nedele o pôste, potom ale o kríži; viď liturg. omšu na Smrtnú nedeľu.

INTROIT. Odpúšťaš, Pane, všetkým a neopovrhuješ ani jedným svojím tvorom, prepáčiš hriechy ľudí, keď činia pokánie a ušetríš ich, lebo si Pán, Boh náš. (Múdr 11, 24—6.) — Zmiluj sa nado mnou, Bože, zmiluj sa nado mnou, lebo v Teba dúfa duša moja. (Ž 56, 2.) — Sláva Otcu ...

KOLEKTA. Pane, dožič svojim veriacim, nech slávnostnú dobu svätého pôstu započnú s náležitou úctou a prežijú ju s pravou pobožnosťou. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z proroka Joela, 2, 12—19.: Prorok Joel vyzýva k posteniu, k sebazapreniu.

GRADUÁLE a TRAKTUS. Zmiluj sa nado mnou, Bože, zmiluj sa nado mnou, lebo v Teba dúfa duša moja. Soslal pomoc s neba a vyslobodil ma a zahanbil tých, ktorí ma šliapu. (Ž 56, 2. 4.) — Neodplácaj nám, Pane, podľa našich hriechov, ktoré sme spáchali ani podľa našich neprávostí. (Ž 102, 10.) — Nespomínaj nám, Pane, našu dávnu neprávosť, aby nás skôr predišlo Tvoje milosrdenstvo, lebo sme upadli do veľkej biedy. — Pomôž nám, Bože, naša spása, a pre slávu svojho mena vysloboď nás, Pane, a buď milostivý našim hriechom pre meno Tvoje.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 6, 16—21. — Pán Ježiš poučuje, ako sa máme postiť.

OFERTÓRIUM. Vychvaľujem Ťa, Pane, lebo si sa ma ujal a nedal si jasať mojim nepriateľom nado mnou. Pane, volal som k Tebe a uzdravil si ma.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, daj, nech sa hodne pripojíme k týmto obetným darom, ktorými slávime pôvod tohto ctihodného tajomstva. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA O PÔSTE. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože. Ty telesným pôstom potlačuješ náruživosti, povznášaš ducha, dodávaš sily a odmeny skrze Krista, Pána nášho. Skrze neho Velebnosť Tvoju chvália anjeli, klaňajú sa jej Panstvá, pred ňou sa trasú Mocnárstva. Nebesia a nebeské Mocnosti spolu s blahoslavenými Serafmi jednotným jasotom ju oslavujú. Prosíme Ťa, lovoľ, aby sa náš chválospev k týmto pridružil, lebo aj my pokorne vyznávame, hovoriac: Svätý, svätý...

Spieva sa cez Veľký pôst až do soboty pred Smrtnou nedeľou.

POSTKOMÚNIA. Pane, prijaté tajomstvá nech nám poskytnú pomoc, aby náš pôst bol Tebe milý a nám ako liek osožil. Skrze Pána nášho...

MODLITBY NAD ĽUDOM. Modlime sa! Zohnite si hlavy pred Bohom! — Shliadni milostive, Pane, na sklonených pred velebnosťou Tvojom, aby nebeská pomoc vždy živila tých, ktorí sa Božskými darmi nasýtili. Skrze Pána nášho...

Alebo nasledovná s ľubovoľným textom, ktorú možno pripojiť každý deň cez pôst.

Bože, ktorý si jednorodeného Syna Tvojho na svet poslal, aby bol obetou zmilovania a smierenia za naše hriechy, prosíme Ťa, udeľ nám svojej milosti, aby sme odumrúc hriechu, živí boli v spravodlivosti. Posilňuj nás v zachovávaní príkazov pre nás ukrižovaného Syna Tvojho a ráč nás spasiť skrze tohože Pána nášho, Ježiša, Spasiteľa a Prostredníka nášho. Ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

3. Kolekty po Popolečnej strede.

ŠTVRTOK. Bože, ktorý hriechom rozhnevaný, ale pokáním usmierený bývaš, shliadni milostive na modlitbu skrúšeného ľudu Tvojho a odvráť biče hnevu svojho, ktoré sme si za svoje hriechy zaslúžili. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Iz 38, 1–6. — Evanjelium: Mt 8, 5–13.

PIATOK. Prosíme Ťa, Pane, shliadni milostive na naše pôsty, aby sme čistým srdcom mohli zachovať zdržanlivosť, ktorú telesne prejavujeme. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Iz 58, 1–9. — *Evanjelium:* Mt 5, 43–8; 6, 1–4.

SOBOTA. Prosíme Ťa, Pane, vyslyš naše prosby a dožič, aby sme s pobožnou službou svätili tento svätý pôst, ktorý je prospešne ustanovený k uzdraveniu našej duše i nášho tela. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Iz 58, 9–14. — *Evanjelium:* Mk 6, 47–56.

4. Spomienkové modlitby vo Veľkom pôste.

a) Deň sv. tŕňovej koruny Krista Pána.

Piatok po Popolečnej strede.

Prosíme Ťa, všemohúci večný Bože, dožič nám, ktorí na pamiatku umučenia Pána nášho, Ježiša Krista ctíme jeho tŕňovú korunu, aby sme si zaslúžili byť od neho korunovaní cťou a slávou v nebesiach. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

b) Deň sv. kopije a klincov Krista Pána.

Piatok po I. nedeli veľkopôstnej.

Bože, ktorý si pre spasenie sveta chcel byť v krehkom na seba prijatom tele na kríž klincami pribitý a kopijou prebodnutý; dožič milostive, aby sme sa v nebesiach slávnemu víťazstvu Tvojmu radovať mohli, ktorí slávnosťou na zemi tie klince a kopiju ctíme. Ktorý žiješ a kráľuješ...

c) Deň sv. plachty Krista Pána.

Piatok po II. nedeli veľkopôstnej.

Bože, ktorý si nám zanechal stopy svojho umučenia vo svätej plachte, do ktorej Jozef zavinul Tvoje najsvätejšie s kríža sňaté telo, dožič milostive, aby sme skrze smrť a pochovanie Tvoje k sláve vzkriesenia privedení boli. Ktorý žiješ a kráľuješ...

d) Deň sv. päť rán Krista Pána.

Piatok po III. nedeli veľkopôstnej.

Bože, ktorý si utrpením jednorodeného Syna Tvojho a vyliatím krvi z jeho päť rán hriechom porušené ľudské pokolenie napravil, prosíme Ťa, udeľ nám milosti, aby sme my, ktorí jeho presväté rany ctíme na zemi, zaslú-

žili si dosiahnuť ovocia jeho najsvätejšej krvi v nebesiach. Skrze tohože Pána nášho...

Odpustky 5 rokov. — Pln. odp. raz mesačne pri obvyklých podmienkach. — PPO 172.

Piatok po IV. nedeli veľkopôstnej je spomienka predrahej krvi Krista Pána. Modlitby viď na sviatok 1. júla. — Piatok po Smrtnej nedeli je zas deň Sedembolestnej P. Márie. Viď medzi mariánskymi sviatkami 15. septembra.

5. Liturgická omša

na I. nedeľu veľkopôstnu.

INTROIT. Volá ku mne a ja ho vyslyším; vyslobodím ho a oslávim. Dlhým životom ho obdarím. (Ž 90, 15—6.) — Komu Najvyšši pomáha, je pod ochranou Boha nebeského. (Ž 90, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý svoju Cirkev štyridsaťdennou zdržanlivosťou každoročne očisťuješ, udeľ ľudu Tvojmu, aby dobrými skutkami vykonával to, čo od Teba chce pôstom obsiahnuť. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z II. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 6, 1—10.: Napomíname vás, aby ste nadarmo neprijímali...

GRADUÁLE. Boh rozkázal anjelom svojim o Tebe, aby Ťa chránili na všetkých cestách Tvojich. — V náručí Ťa ponesú, aby si si azda neurazil nohu o skalu. (Ž 90, 11—2.)

TRAKTUS. Komu Najvyšší pomáha, je pod ochranou Boha nebeského. — Povie Pánovi: Bože môj, Ty ma chrániš — Ty si mojím útočišťom; v Teba budem dúfať. — Veď on ma vyslobodil z osídel úkladníkov a od tvrdého slova. — Zakryje Ťa svojimi ramenami a pod jeho krídlami budeš bezpečný. — Štítom ťa zastane jeho vernosť a nemáš sa čo báť nočného strašidla. — Ani od strely vo dne, ani nijakej nehody vo tme, ani za bieleho dňa od útokov diablových. — Zľava ich padne tisíc a desaťtisíc zprava, ale k tebe sa nepriblížia. — Pretože rozkázal svojim anjelom, aby ťa chránili na všetkých cestách tvo-

jich. — V náručí ťa ponesú, aby si azda neurazil svoju nohu o skalu. — Po jedovatých hadoch budeš kráčať a pošliapeš i leva i draka. — Vo mňa dúfal, oslobodím ho a keďže ma uznáva, budem mu ochranou. — Volá ku mne a ja ho vyslyším, zostanem s ním v jeho zármutku. — Vyslobodím ho a oslávim, dlhým životom ho obdarím a vovediem ho do slávy svojej.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša, 4, 1—11.: „Duch viedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal...“

OFERTÓRIUM. Pán ťa zakryje svojimi ramenami a pod jeho krídlami budeš bezpečný. Štítom ťa zastane jeho vernosť. (Ž 90, 4—5.)

SEKRÉTA. Na začiatku štyridsaťdenného pôstu slávnostne prinášame obetu a Teba, Pane, prosíme, pomôž nám zdržať sa škodlivých náruživostí, keď sa zriekame telesných pokrmov. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o pôste.

POSTKOMÚNIA. Nech nás, Pane, občerství sväté požívanie Tvojich sviatostných darov a nech nás od starých hriechov očistených privedie k účasti na tajomstve spásy. Skrze Pána nášho...

6. Kolekty po I. nedeli veľkopôstnej.

PONDELOK. Obráť nás, Bože, Spasiteľu náš, a vyučuj naše duše nebeským učením, aby tento štyridsaťdenný pôst stal sa nám spasiteľným. Skrze Pána nášho... —

Lekcia: Ez 34, 11—16. — *Evanjelium:* Mt 25, 31—46.

UTOROK. Shliadni, ó Pane, na svoj ľud, a dožič, aby naša myseľ, trýznením tela krotená, s väčšou žiadosťou po Tebe túžila. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Iz 55, 6—11. — *Evanjelium:* Mt 21, 10—17.

KÁNTROVÁ STREDA. Prosíme Ťa, Pane, vyslyš milostive naše prosby a vystri pravicu velebnosti Tvojej nám na obranu od všetkých nebezpečenstiev. Skrze Pána nášho...

Lekcie: a) II. Mojž 24, 12—18; b) III. Kráľ 19, 3—8. — *Evanjelium:* Mt 12, 38—50.

ŠTVRTOK. Shliadni milostive, ó Pane, na pobožnosť ľudu svojho, aby sme ovocím dobrých skutkov na duchu zosilneli my, ktorí zdržanlivosťou telo trýznime. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Ez 18, 1—9. — *Evanjelium:* Mt 15, 21—28.

KÁNTROVÝ PIATOK. Pane, buď milostivý svojmu ľudu a keďže Ti je z Tvojej milosti verne oddaný, zľutuj sa nad ním a dobrotivou pomocou svojou ho posilni. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Ez 18, 20—28. — *Evanjelium:* Jn 5, 1—15.

KÁNTROVÁ SOBOTA. Shliadni, ó Pane, milostivým okom na svoj ľud a odvráť dobrotive od neho biče hnevu svojho. Skrze Pána nášho...

Lekcie: a) V. Mojž 26, 12—19; b) V. Mojž 11, 22—25; c) II. Mach 1, 23—27; d) Sir 36, 1—10; e) Dn 3, 47—51; f) I. Tes 5, 14—23. — *Evanjelium:* Mt 17, 1—9. — Poučenie a súkromné modlitby na kántry hľadaj v samostatnej časti na konci cirk. roku.

7. Liturgická omša

na II. nedeľu veľkopôstnu.

INTROIT. Pamätaj, Pane, na milosrdenstvo a dobrotu Tvoju, ktorá je od vekov; nech nikdy nepanujú nad nami naši nepriatelia. Zbav nás, Bože Izraelský, všetkých našich úzkostí. (Ž 24, 6. 3. 22.) — K Tebe sa, Pane, obraciam. Bože môj, v Teba dúfam a nesklamem sa. (Ž 24, 1—2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, Ty vidíš, že nás všetky sily opustily. Ochraňuj nás zvonku i znútra, aby sme boli proti všetkým protivenstvám na tele posilnení a od zlých myšlienok na mysli očistení. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. k Tesalončanom, 4, 1—7.: Prosíme a napomíname vás v Pánu...

GRADUÁLE. Súženie srdca môjho sa zväčšilo; Pane, vysloboď ma z núdze mojej. — Pozri na moje uponíženie a bôľ a odpusť mi všetky hriechy. (Ž 24, 17—8.)

TRAKTUS. Chválme Pána, lebo je dobrý, lebo milosrdenstvo jeho trvá na veky. — Kto rozpovie veľké skutky Pánove, kto rozhlási všetku jeho chválu? — Šťastný je, kto zachová zákon Boží a v každý čas žije spravodlivo. — Spomeň si na nás, Pane, a na radosť ľudu Tvojho navštív nás spásou Tvojou. (Ž 105, 1—4.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 17, 1—9. — Premenenie Pána na vrchu Tábor.

OFERTÓRIUM. Uvažovať chcem o Tvojich prikázaniach, lebo ich veľmi milujem a vystieram ruky svoje k zákonom Tvojim, lebo ich milujem. (Ž 118, 47—8.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, shliadni usmierený na tieto obetné dary, aby našej nábožnosti a spáse osožily. Skrze Pána nášho . . .

PREFÁCIA o pôste.

POSTKOMÚNIA. Pokorne Ťa prosíme, všemohúci Bože, pomôž, aby sme Tebe my, ktorých nasycuješ svojimi sviatostnými darmi, aj dobrými mravmi hodne slúžili. Skrze Pána nášho . . .

8. Kolekty po II. nedeli veľkopôstnej.

PONDELOK. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, popraj, aby Tvoj ľud, ktorý zdržovaním sa pokrmu trýzni svoje telo, nasledovaním spravodlivosti zdržoval sa od hriechu. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: Dn 9, 15—19. — *Evanjelium:* Jn 8, 21—29.

UTOROK. Prosíme Ťa, Pane, udeľ nám svojej pomoci zachovať tento sv. pôst, aby sme milosťou Tvojou vykonať mohli to, čo si nás Ty sám činiť naučil. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: III. Kráľ 17, 8—16. — *Evanjelium:* Mt 23, 1—12.

STREDA. Shliadni, ó Pane, milostivým okom na svoj ľud, a dožič, aby tí, ktorým prikazuješ zdržovať sa mäsitého pokrmu, zdržovať sa mohli i škodlivých hriechov. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: Est 13, 8—11; 15—17. — *Evanjelium:* Mt 20, 17—28.

ŠTVRTOK Prosíme Ťa, Pane, dožič nám pomoci svojej milosti, aby sme boli od nepriateľov tela i duše oslobodení my, ktorí sme sa náležite oddali pôstu a modlitbám. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Jer 17, 5—10. — *Evanjelium:* Lk 16, 19—31.

PIATOK. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, daj, aby sme, svätým pôstom očistení, úprimným srdcom mohli sláviť nastávajúce sviatky. Skrze Pána nášho...

Lekcia: I. Mojž 37, 6—22. — *Evanjelium:* Mt 21, 33—46.

SOBOTA. Prosíme, Pane, daj spasiteľného účinku nášmu posteniu, aby mŕtvenie tela bolo našim dušiam prospešné. Skrze Pána nášho...

Lekcia: I. Mojž 27, 6—40. — *Evanjelium:* Lk 15, 11—32.

9. Liturgická omša

na III. nedeľu veľkopôstnu.

INTROIT. Oči moje vždy sú obrátené k Pánovi. On vyslobodí nohy moje z osídel. Shliadni na mňa a zmiluj sa nado mnou, lebo som opustený a biedny. (Ž 24, 15—6.) — K Tebe sa obraciam, Pane, Bože môj, v Teba dúfam a nesklamem sa. (Ž 24, 1—2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, shliadni na prosby ponížených a na našu ochranu vystri pravicu velebnosti Tvojej. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Efezanom, 5, 1—9.: Nasledujte príklad Boží...

GRADUÁLE. Vstaň, Pane, aby nezvíťazil zlosyn; súď pohanov pred tvárou Tvojou. — Zahnal si mojich nepriateľov odo mňa; oslabli a zahynuli pred zrakom Tvojím. (Ž 9, 20, 4.)

TRAKTUS. Svoj zrak obraciam k Tebe, ktorý si na nebi. — Tak ako sluhovia hľadia na ruky svojho pána. — Ako oči slúžky na ruky svojej panej, tak pozerajú naše oči na Pána Boha nášho, kým sa nezmiluje nad nami. — Zmiluj sa nad nami, Pane, zmiluj sa nad nami. (Ž 122, 1—3.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 11, 14—28.: Ježiš vyhnal zlého ducha, a to nemého...

OFERTÓRIUM. Príkazy Pánove sú spravodlivé, potešujú srdce a jeho výroky sú sladšie než plást medu. I Tvoj sluha ich zachováva. (Ž 18, 9—12.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nech táto obeta sotrie naše previnenia a posväti telo i dušu poddaných Tvojich na oslávenie tejto obety. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o pôste.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, zbav dobrotive vín a nebezpečenstiev nás, ktorých účastnými činíš toľkého tajomstva. Skrze Pána nášho...

10. Kolekty po III. nedeli veľkopôstnej.

PONDELOK. Prosíme Ťa, Pane, vlej svoju milosť do našich sŕdc, aby sme svoje smysly tak zdržovali od škodlivých výstupkov, ako sa zdržujeme od mäsitého pokrmu. Skrze Pána nášho...

Lekcia: IV. Krľ 5, 1—15. — *Evanjelium:* Lk 4, 23—30.

UTOROK. Vyslyš nás, všemohúci a milosrdný Bože, a dožič nám ovocia blahodarnej zdržanlivosti. Skrze Pána nášho...

Lekcia: IV. Krľ 4, 1—7. — *Evanjelium:* Mt 18, 15—22.

STREDA. Prosíme Ťa, Pane, dožič nám, aby sme sa, spasiteľným pôstom povzbudení, zdržovali od všetkého, čo je hriešne a škodlivé, a tak tým ľahšie si vyprosili Tvoje zmilovanie. Skrze Pána nášho...

Lekcia: II. Mojž 20, 12—24. — *Evanjelium:* Mt 15, 1—20.

ŠTVRTOK. Pane, nech Ťa oslavuje blažená slávnosť svätých Tvojich, Kozmu a Damiána, ktorú si z nevýslovnej prozreteľnosti Tvojej im na večnú slávu a nám na osoh dovolil. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Jer 7, 1—7. — *Evanjelium:* Lk 4, 38—44.

PIATOK. Prosíme Ťa, Pane, ráč svojou milosťou sprevádzať naše pôsty, aby sme sa telesnej potravy zdržujúc. zdržať mohli i hriechov v duši. Skrze Pána nášho...

Lekcia: IV. Mojž 20, 1, 3, 6—13. — *Evanjelium:* Jn 4, 5—42.

SOBOTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, aby tí, čo svoje telo trýzniac zdržujú sa pokrmu, túžiac po spravodlivosti aj hriechov sa zdržovali. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Dn 13, 1—9, 15—17, 19—30, 33—62. — *Evanjelium:* Jn 8, 1—11.

11. Štvrtá nedeľa veľkopôstna — Laetare.

POUČENIE. Cirkev ako by na 4. nedeľu pôstnu prerušila oprávnený smútok a kajúcnosť a oslavuje túto nedeľu so zvláštnou radosťou, ktorá sa prejavuje v tom, že kňaz oblieka nie fialový, ale *ružový ornát* (ak takého niet, nahradzuje ho fialový) a v introite omše radostne volá: „Laetare, Jeruzalem" (od toho má aj meno nedeľa Laetare) — „Veseľ sa, Jeruzalem..." Viď introit liturgickej omše. Túto radosť Cirkev vyslovuje preto, 1. že veriaci vyše pol pôstu v horlivosti vykonali, aby teda vytrvali až do konca; 2. že sa pohania prihlásili k sv. krstu a viere a na Veľkú noc povstanú zmŕtvych s Kristom; 3. že vyslovená je predtucha veľkonočnej radosti z vykúpenia a zmŕtvychvstania Pána, prečo aj sv. Otec svätí zlatú ružu, ako symbol zmŕtvychvstania Pána; 4. že vyslovená je radosť nad Spasiteľovým sľubom, že nás bude už tu na zemi nasycovať nebeským chlebom, ako nasýtil 5000 ľudí 5 chlebíkmi. Preto sa táto nedeľa akosi najkrajšie hodí k veľkonočnému sv. prijímaniu. Ľudové pomenovanie je „*Chlebová nedeľa*".

SVÄTENIE ZLATEJ RUŽE. Pápež vo svätopeterskom chráme v Ríme v tento deň svätí zlatú ružu, ktorá predstavuje Bohočloveka, ktorý z nekonečnej dobroty Božej mocou Ducha Svätého vykvitol z lona prečistej Panny a keď aj bol pochovaný, skrze zmŕtvychvstanie znova vykvitol a to i na tele oslávený, aby už na veky v sláve žil, aby veriacich ozdobil ružami svojej milosti a voviedol ich do nebeského Jeruzalema. Preto veriaci i medzi pokáním môžu prežívať duchovnú radosť. Pápež sa pri svätení tejto zlatej ruže modlí, „aby Boh, ktorý je radosť a vôňa všetkých veriacich, požehnal a posvätil túto krásnu a voňavú ružu, ktorú drží v ruke na znak duchovnej radosti, aby vyslobodený ľud z babylonského zajatia (hriech pekla) už teraz z milosti jeho jednorodeného Syna bral podiel v radosti nebeského Jeruzalema; aby Cirkev, ktorá dnes prejavuje toto plesanie, v dokonalosti, nábožnosti s ovocím dobrých skutkov ponáhľala sa za tým voňavým kvetom, ktorý vyrástol z koreňa Jesse a volá sa kvetom poľa a ľaliou dolín."

Po modlitbe potrie ružu balzamom, posype pižmovým prachom, pokropí sv. vodou a okadí tymiánom, vezme ju do ľavej ruky a zanesie na oltár,

pri ktorom slúži sv. omšu. Po sv. omši odovzdá ružu do daru niektorému katolíckemu panovníkovi, kráľovi, kniežaťu alebo vynikajúcemu mužovi so slovami: „Prijmi z rúk našich ružu, ktorá znamená radosť obojeho Jeruzalema, totiž víťaznej a bojujúcej Cirkvi, ktorá všetkých verných kresťanov odkazuje na ten zázračno ľúbezný kvet, ktorý je radosť a koruna všetkých svätých. Najmilší synu... prijmi ju, aby si so všetkou čnosťou vždy viac a viac sa zošľachťoval v Kristu Pánu, ako ruža zasadená pri potokoch". — Keď vyvolený muž nemôže byť prítomný na slávnosti, pápež mu ružu posiela prostredníctvom kardinála. — Svätenie zlatej ruže sa už spomína za pápeža Leva IX. r. 1049—54.

Liturgická omša.

INTROIT. Veseľ sa, Jeruzalem; shromaždite sa všetci, ktorí ho milujete; radujte sa veselo, ktorí ste mali zármutok, aby ste zaplesali a nasýtili sa z bohatých prameňov vášho potešenia. (Iz 66, 10—11.) — Zaradoval som sa, keď mi povedali: Pôjdeme do domu Pánovho. (Ž 121, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič nám, aby sme si milosťou Tvojou potešení oddýchli, ktorí za svoje skutky zaslúžene sme trestaní. — Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Galaťanom, 4, 22—31.: Je napísané, že Abrahám mal dvoch synov...

GRADUÁLE. Zaradoval som sa, keď mi povedali: Pôjdeme do domu Pánovho. — Nech je pokoj na tvojich hradbách a bohatstvo v tvojich vežiach. (Ž 121, 1, 7.)

TRAKTUS. Kto dúfa v Pána, je ako vrch Sion. Nič nevyruší toho, kto býva v Jeruzaleme. — Ako sú vrchy okolo neho, tak je Pán okolo ľudu svojho odteraz až na veky.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 6, 1—15. — Rozmnoženie chleba na púšti.

OFERTÓRIUM. Chváľte Pána, lebo je dobrý; prespevujte jeho menu, pretože je prívetivý. Všetko, čo len chce, učiní na nebi i na zemi. (Ž 134, 3. 6.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, shliadni usmierený na tieto obetné dary, aby našej nábožnosti a spáse osožily. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o pôste.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, milosrdný Bože, daj nám, aby sme si vždy s úprimnou oddanosťou uctili a verným srdcom prijímali Tvoje sväté dary, ktorými nás neprestajne nasycuješ. Skrze Pána nášho...

12. Kolekty po IV. nedeli veľkopôstnej.

PONDELOK. Prosíme, všemohúci Bože, dožič nám ročitý pôstny čas s takou pobožnosťou sláviť, aby sme sa Ti na tele i na duši mohli zapáčiť. Skrze Pána nášho...

Lekcia: III. Krľ 3, 16—28. — *Evanjelium:* Jn 2, 13—25.

UTOROK. Prosíme, Pane, dožič, aby sme pomocou svätého pôstu prospievali v pobožnosti a mohli vždy obsiahnuť pomoc Tvojej milosti. Skrze Pána nášho...

Lekcia: II. Mojž 32, 7—14. — *Evanjelium:* Jn 7, 14—31.

STREDA. Ó Bože, ktorý udeľuješ spravodlivým odmenu za ich zásluhy a kajúcim skrze pôst dávaš odpustenie, zmiluj sa nad nami, Teba prosiacimi, aby sme odpustenie svojich hriechov obsiahli, ktorí sa vyznávame byť vinnými. Skrze Pána nášho...

Lekcie: a) Ez 36, 23—28; b) Iz 1, 16—19. — *Evanjelium:* Jn 9, 1—38.

ŠTVRTOK. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, aby i sama svätá pobožnosť obveseľovala tých, ktorí sa trýznia pôstom, aby sme, krotiac zemské žiadosti, tým ľahšie obsiahli nebeské dary. Skrze Pána nášho...

Lekcia: IV. Krľ 4, 25—38. — *Evanjelium:* Lk 7, 11—16.

PIATOK. Ó Bože, ktorý nevýslovnými tajomstvami obnovuješ svet, dožič, prosíme Ťa, aby Tvoja Cirkev týmito večnými ustanoveniami prospievala a na potrebných časných prostriedkoch ujmu netrpela. Skrze Pána nášho...

Lekcia: III. Krľ 17, 17—24. — *Evanjelium:* Jn 11, 1—45.

SOBOTA. Prosíme Ťa, Pane, daj, aby nám Tvojou milosťou bola prospešná naša pobožnosť; lebo predsavzatý pôst len vtedy nám bude prospešný, keď sa on Tvojej otcovskej dobrote zapáči. Skrze Pána nášho...

Lekcia: Iz 49, 8—15. — *Evanjelium:* Jn 8, 12—20.

13. Piata nedeľa veľkopôstna — Smrtná.

POUČENIE. Dnešnou nedeľou začína Cirkev hlbšie rozmýšľať o umučení Spasiteľovom, ktorého slová o umučení vždy viac a viac sa ozývajú z liturgických modlitieb Meno „Smrtná nedeľa" ako aj zahaľovanie krížov a oltárnych obrazov fialovým závojom úzko súvisí s dnešným sv. evanjeliom a deje sa na pamiatku, že židia už chytali kamene a chceli P. Ježiša usmrtiť, lebo im vyčítal zátvrdlivosť a vydával sa za Syna Božieho, ale Ježiš sa však pred ukameňovaním skryl, lebo ešte neprišla jeho hodina smrti. Menom dnešnej nedele ako aj zahaľovaním krížov i obrazov pripomína nám Cirkev aj predchádzajúce Spasiteľove duševné muky, ktoré vychádzaly z vedomia budúcich telesných múk. Zahalením krížov Cirkev vzbudzuje v nás hlbší zármutok, aby na Veľký piatok odhalením kríža tým hlbšie sa nám vrylo do duše tajomstvo nášho vykúpenia, ktorého cenou bola pretrpká smrť medzi zemou a nebom potupne visiaceho Krista Pána. Zahalený kríž znázorňuje tiež tajomstvo kríža, ktoré učeníci nepochopili; ale, žiaľ, mnohí ani dnes hó nepochopujú.

Keďže sa od tejto nedele v liturgii stále spomína prenasledovaný, opustený, uponížený, trpiaci a umierajúci Vykupiteľ, vynecháva sa z omší až do Veľkej noci všetko, čo obsahuje radostné myšlienky. Napr. zo stupňovej modlitby sa vynechá, ako v omšiach Requiem, 42. žalm: Judica me, Deus — Súď ma, ó Bože, ktorý sa nachádza v introite. Preto sa táto nedeľa volá tiež *„Judika"*, podľa začiatočných slov introitu. Vynecháva sa tiež chváloslovie: Sláva Otcu . . ., ktoré sa nehodí do smútočného tónu dnešnej nedele.

Táto nedeľa volá sa aj *„Čiernou nedeľou"*, lebo dávnejšie kríže zastierali čiernym závojom. Za našich časov sa *čiernym závojom* zahaľuje len krížik na hlavnom oltári na Veľký piatok; na Zelený štvrtok však *bielym závojom.* — Týždeň po Smrtnej nedeli sa volá *„Smrtný týždeň"*. Čas od Smrtnej nedele až do Veľkej noci volá sa „Dobou utrpenia".

Liturgická omša.

INTROIT. Súď ma, ó Bože, a zastaň ma pred bezbožnými ľuďmi; vytrhni ma od zlého a podvodného človeka, veď Ty si, Bože, moja sila. (Ž 42, 1—2.) — Sošli Tvoje svetlo i pravdu Tvoju; tie ma zavedú a odprevadia na Tvoj svätý vrch a do stánkov Tvojich. (Ž 42, 3.)

(Sláva Otcu . . . sa nehovorí.)

KOLEKTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, shliadni milostive na svoj ľud a dobrotive ho spravuj na tele a pod Tvojou ochranou stráž ho na mysli. Skrze Pána nášho . . .

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla k Židom, 9, 11—15.: Kristus prišiel ako veľkňaz . . .

GRADUÁLE. Vytrhni ma, Pane, od nepriateľov mojich, nauč ma plniť vôľu Tvoju. (Ž 142, 9. 10.) — Pane, Ty si ma oslobodil od zlostných národov, Ty ma povýšiš nad mojich protivníkov i vyrveš ma z rúk zlosyna. (Ž 17, 48—9.)

TRAKTUS. Často ma napádali od mladosti. — Nech teraz uzná Izrael: Často ma napádali od mladosti. — Ale nepodarilo sa im. Rúbali mi na chrbte hriešnici. — Dlho zotrvávali vo svojich neprávostiach, ale spravodlivý Pán vykrútil hriešnikom krk. (Ž 128, 1—4.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 8, 46—59.: Ježiš povedal: Kto z vás opováži sa obviniť ma z hriechu . . .

OFERTÓRIUM. Celým srdcom Teba chválim, Pane; daj mne, sluhovi Tvojmu, nech žijem a zachovávam príkazy Tvoje. Oživuj ma podľa svojho slova, Pane. (Ž 118, 17. 107.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, nech nás tieto obetné dary oslobodia z pút našej hriešnosti a vyprosia nám dary Tvojho milosrdenstva. Skrze Pána nášho . . .

PREFÁCIA O KRÍŽI. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, Ty si spásu ľudského pokolenia ustanovil na dreve kríža, aby odtiaľ povstal život, odkiaľ vzišla smrť, a aby ten, ktorý na dreve zvíťazil, na dreve bol i premožený skrze Krista, Pána nášho, skrze ktorého velebnosť Tvoju chvália anjeli, klaňajú sa jej Panstvá, pred ňou sa trasú Mocnárstva. Nebesia a nebeské Mocnosti spolu s blahoslavenými Serafmi jednotným hlasom ju oslavujú. Prosíme Ťa, dovoľ, aby aj náš chválospev k týmto sa pridružil, lebo aj my pokorne vyznávame, hovoriac: Svätý, svätý . . .

(Spieva sa až do Zeleného štvrtka; na sviatky sv. kríža, 3. V. a 14. IX. a na sviatok Krvi P. Ježiša, 1. VII.)

POSTKOMÚNIA. Buď s nami, Pane, Bože náš, a nás, ktorých si Tvojimi tajomstvami občerstvil, ustavičnou pomocou ochraňuj. Skrze Pána nášho . . .

14. Kolekty po Smrtnej nedeli.

PONDELOK. Prosíme Ťa, Pane, posväť naše pôsty a udeľ nám milostivé odpustenie všetkých hriechov. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: Jon 3, 1—10. — *Evanjelium:* Jn 7, 32—39.

UTOROK. Prosíme Ťa, Pane, nech sa Ti zapáčia naše pôsty, aby nás očistili, milosti Tvojej hodnými učinili a k večnému spaseniu nás priviedli. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: Dn 14, 27—42. — *Evanjelium:* Jn 7, 1—13.

STREDA. Bože, milosrdne osvieť skrze tento svätý pôst srdcia svojich veriacich a dožič milostive, aby vo svojich prosbách vyslyšaní boli všetci, ktorým udeľuješ dary zbožnosti. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: III. Mojž 19, 1—2, 11—19, 25. — *Evanjelium:* Jn 10, 22—38.

ŠTVRTOK. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, aby nemiernosťou porušená dôstojnosť prirodzenosti ľudskej zahojená bola liekom miernosti. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: Dn 3, 25 a 34—45. — *Evanjelium:* Lk 7, 36—50.

PIATOK. Prosíme Ťa, Pane, ráč milostive vliať svoju milosť do našich sŕdc, aby sme sa radšej tu na zemi mŕtvili, potlačujúc svoje hriechy dobrovoľným trýznením, ako by sme mali byť do večných pokút uvrhnutí. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: Jer 17, 13—18. — *Evanjelium:* Jn 11, 47—54.

Na tento piatok pripadá aj deň Sedembolestnej Panny Márie. Poučenie a liturgické i súkromné modlitby nájdeš medzi mariánskymi sviatkami, 15. septembra.

SOBOTA. Prosíme, Pane, nech Tvoj ľud, Tvojej službe zasvätený, ustavične prospieva v pobožnosti, aby svätými úkonmi povznesený, bol čím milší Tvojej veľebnosti a tým väčšími darmi bol obohatený. Skrze Pána nášho . . .

Lekcia: Jer 18, 18—23. — *Evanjelium:* Jn 12, 10—36.

15. Súkromné modlitby vo Veľkom pôste.

a) Každodenná modlitba.

Čo si previnil, ó najnevinnejší Ježišu, že si bol tak sužovaný a ukrutne umučený? Aký je Tvoj hriech? Aká Tvoja vina? Aká príčina takej ukrutnej a ohavnej smrti? — Ó ja biedny(a), ja som príčina a vina Tvojej bolesti a Tvojich trápení. Ja som zhrešil(a), Ty si trpel za moje hriechy. Čo som ja ako vinník zaslúžil(a), to Ty trpíš ako nevinný. Čo som ja spáchal(a) ako služobník(nica), to Ty splácaš ako môj Pán. Ja som sa hriechov dopustil(a) a Ty za ne prijímaš na seba hrozné muky. — Synu Boží, kam sa znížila Tvoja velebnosť? Kam až zašlo Tvoje milosrdenstvo? Čomu sa podrobila Tvoja dobrota a láska? Najmilší Ježišu, tak veľmi si ma miloval, tak veľmi si sa o moje spasenie staral! — Ja som bol(a) pyšný(á), a Ty ponížený; ja som bol(a) neposlušný(á), a Ty si sa pre mňa stal poslušným až na smrť, a to na smrť kríža; ja som bol(a) nemierny(a), a Ty si smäd trpel; ja som jedol(a) so stromu zakázané ovocie, a Ty si bol na strom kríža pribitý; ja som rozkoše požíval(a), a Ty si bol umučený. Spasiteľu môj, hľa, zjavná je moja neprávosť i Tvoja nevinnosť, moja nespravodlivosť a Tvoja spravodlivosť. Bože a Kráľu môj, čo učiním? Čím sa Ti odplatím? Ach, nič, naskrze nič nenachádzam vo svojom imaní, čím by som sa Ti mohol(a) odmeniť ja biedne stvorenie. Vďačne Ti obetujem aspoň to, čo mám v sebe, venujem Ti celé srdce svoje. Spasiteľu môj, rozpáľ a vzbuď k ľútosti toto srdce, veď už

nie je moje, ale Tvoje; ukroť a ukrižuj tiež moje telo, dychtiace po telesných žiadostiach, aby som trpezlivo znášajúc svoj kríž, mohol(a) sa stať účastným(ou) Tvojho vykúpenia a tak dosiahol(a) večnú spásu. Amen.

b) Uctenie presvätých päť rán Krista Pána.

1. Úctive bozkávame a pozdravujeme teba, spasiteľná rana pravej ruky Boha a Spasiteľa nášho, pokorne žiadajúc, aby sme v deň súdny boli postavení na pravicu medzi spravodlivých. Pane Ježišu Kriste, prosíme Ťa pre tú lásku, s ktorou si ráčil prijať ranu svojej pravej ruky a v nej zniesť nevýslovnú bolesť, odpusť nám, v čom sme sa zlými skutkami previnili. Amen.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Pre Tvoje sväté drahé rany.

℟. Ježišu Kriste, zmiluj sa nad nami!

2. Úctive bozkávame a pozdravujeme teba, presvätá rana ľavej ruky Boha a Spasiteľa nášho, pokorne žiadajúc, aby sme v deň súdny neboli postavení na ľavú stranu medzi bezbožných. Pane Ježišu Kriste, prosíme Ťa pre tú lásku, s ktorou si ráčil prijať ranu svojej ľavej ruky a v nej zniesť nevýslovnú bolesť, odpusť nám, v čom sme sa previnili opustením dobrých skutkov. Amen.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Pre Tvoje sväté drahé rany.

℟. Ježišu Kriste, zmiluj sa nad nami!

3. Úctive bozkávame a pozdravujeme teba, predrahá rana pravej nohy Boha, Spasiteľa nášho, pokorne žiadajúc, aby sme chodili po cestách Božích prikázaní. Pane Ježišu Kriste, prosíme Ťa pre tú

lásku, s ktorou si ráčil prijať ranu svojej pravej nohy a v nej zniesť nevýslovnú bolesť, odpusť nám, v čom sme sa previnili zlými krokmi. Amen.

Otče náš... Zdravas...

℣. Pre Tvoje sväté drahé rany.

℟. Ježišu Kriste, zmiluj sa nad nami!

4. Úctive bozkávame a pozdravujeme teba, požehnaná rana ľavej nohy Boha, Spasiteľa nášho, pokorne žiadajúc, aby sme sa neschýlili na cestu bezbožných. Pane Ježišu Kriste, prosíme Ťa pre tú lásku, s ktorou si ráčil prijať ranu svojej ľavej nohy a v nej zniesť nevýslovnú bolesť, odpusť nám, v čom sme sa skrze lenivé kroky previnili opustením dobrého. Amen.

Otče náš... Zdravas...

℣. Pre Tvoje sväté drahé rany.

℟. Ježišu Kriste, zmiluj sa nad nami!

5. Úctive bozkávame a pozdravujeme teba, blahoslavená rana boku Boha, Spasiteľa nášho, pokorne žiadajúc, aby sme v tebe našli bezpečné útočište proti diabolskému pokušeniu teraz i v hodinu smrti. Pane Ježišu Kriste, prosíme Ťa pre tú lásku, s ktorou si ráčil dať otvoriť svätý bok svoj a z neho vyliať predrahú krv s vodou na smytie našich hriechov, odpusť nám, v čom sme sa previnili zlými žiadosťami svojho srdca. Amen.

Otče náš... Zdravas...

℣. Pre Tvoje sväté drahé rany.

℟. Ježišu Kriste, zmiluj sa nad nami!

℣. Kristus je ranený pre naše neprávosti.

℟. A strýznený pre naše hriechy.

℣. Prebodli ruky moje i nohy moje.

℟. A spočítali všetky kosti moje.

℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.

℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, ktorý si ráčil na kríži umrieť pre spasenie ľudské a vyliať svoju predrahú krv z bolestných rán na zahladenie našich hriechov, prosíme Ťa, daj, aby všetci, ktorí konajú vrúcnu pobožnosť k Tvojim najsvätejším piatim ranám a do nich sa dôverne porúčajú, vo všetkých telesných i v duševných potrebách našli Tvoju mocnú pomoc i ochranu. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

c) Kristus na kríži hovorí ku kresťanovi.

Synu môj, dcéra moja, skôr ako si jestvoval(a), myslel som na teba. Povolal som ťa do života a stvoril na svoj obraz. Vždy som ťa vrúcne miloval. Ale aby si poznal(a), ako ťa veľmi milujem, vzal som na seba ľudskú podobu. Stal som sa človekom, akým si aj ty, aby som za tvoje hriechy zadosťučinil. Triatridsať rokov bol som tvojím sluhom. Pracoval som v chudobe a biede na tvojom spasení. Keďže si ty ako stratená ovca blúdil(a), hľadal som ťa a keď som ťa našiel, zaniesol som ťa na svojich ramenách nazpät k Otcovi. Svoje kráľovstvo som opustil ako dajaký vyhnanec, aby som teba učinil jeho dedičom. Od svojho Otca bol som opustený a jeho hnev za hriechy som prevzal na seba, aby si ty našiel milosť u neho. Ja som vzal všetku vinu na seba a vydal som sa na najohavnejšiu a na najukrutnejšiu smrť. Dal som si celé telo bičovaním zraniť. Vzal som tŕňovú korunu na hlavu. Dal som si ruky i nohy klincami prebodnúť. Až do poslednej kvapky vycedil som svoju krv. Áno, i svoj život som obetoval. Učinil som to všetko pre teba, aby som ťa so sebou spojil a sjednotil. Pozri, ako visím na kríži opovrhnutý, potupený, zranený, všetkého potešenia zbavený, ale ramená rozpínam v ústrety tebe. Nechal som si aj bok otvoriť, aby som ťa voviedol do svätyne svojho srdca. Čože ti môžem ešte viac učiniť? Spomienka na to všetko nech je vždy pred tvojima očima. Kvitnúci strom môjho kríža zasaď do svojho srdca. Usiluj sa zapáčiť sa

mi nasledovaním môjho života a mojich čností. Umŕtvuj v sebe bezprestania svoju samovoľnosť. Znášaj každé trápenie s poníženosťou a odovzdaním, čo by to bolo aj prenasledovanie a potupenie, ktoré od ľudí, ba i od priateľov musíš znášať. Znášaj zármutok, stratu časného majetku a iné zlo. Keď tebou iní opovrhujú, vyznaj, že si sto ráz horší od nich a že si zaslúžiš aj väčšie opovrhnutie, ako ti ho ľudia môžu kedy učiniť. Musíš byť hotový(á) zotrvať po celý svoj život v pokušení, trápení, v úzkostiach a protivenstvách, lebo koruna odmeny musí byť pevne vtlačená do tvojej hlavy, ak sa má večne zelenieť a kvitnúť pred mojím Otcom nebeským. Čím viac trápenia a zármutku človek z lásky ku mne a mojej cti na tomto svete znáša, tým väčšie budú i jeho radosti vo večnosti. Synu môj, dcéra moja, počuj a čiň podľa slov, ktoré som ti ja, tvoj Spasiteľ a Vykupiteľ, prehovoril umierajúcimi ústami s kríža.

d) Modlitba k umučenému Vykupiteľovi.

Najbolestnejší Ježišu, až ma myseľ zanecháva a všetky údy sa mi trasú, keď si pomyslím, aké trpké muky si pre mňa podstúpil. Na Olivetskom vrchu si sa zarmucoval až na smrť a cedil si krvavý pot. Potom Ťa chytili, poviazali, vodili od jedného sudcu k druhému, krivo obžalovali, vysmievali a potupovali. Bol si neľudsky bičovaný, ukrutne tŕním korunovaný a po nesčíselných krivdách a mučeniach na ohavnú smrť kríža odsúdený. Nedá sa už vymyslieť nijaká potupa a bolesť, ktorej by sa Ti nebolo dostalo. A predsa všetko toto si pretrpel z lásky ku mne hriešnikovi. Láskavý Ježišu, či teda nemám i ja vďačne trpieť pre Teba a z lásky k Tebe? — Nalož mi, čo len chceš; sošli na mňa, čo sa Ti páči. Prijmem všetko vďačne z Tvojich rúk, lebo viem, že toto všetko nie je nič proti tomu, čo si Ty, najnevinnejší Ježišu, za mňa podstúpil. Ty si za mňa pretrpel to, čo som

si svojimi tak mnohými a ťažkými hriechami zaslúžil(a). Pane, ak sošleš na mňa kríž, viem, že mi pošleš aj potrebnú milosť k tomu. O túto stálu Tvoju milosť vrúcne Ťa prosím, lebo Ty najlepšie vieš, aký(á) som slabý(á). Preto Ťa pokorne prosím, ráč ma pre svoj svätý kríž a umučenie posilňovať vo všetkých mojich krížoch a trápeniach. Amen.

e) Krátke modlitby k umučenému Spasiteľovi.

Od sv. Gregora.

1. Pane Ježišu Kriste, klaniam sa Tebe na kríži visiacemu s tŕňovou korunou na hlave. Prosím Ťa, vysloboď ma svojím krížom od zhubcu anjela, ktorý ma prenasleduje. Amen. — Otče náš, Zdravas...

2. Pane Ježišu Kriste, klaniam sa Tebe, ktorý doranený visíš na kríži, kde Ťa octom napájajú. Prosím Ťa, daj, aby Tvoje rany boly spasiteľným liekom mojej duši. Amen. — Otče náš, Zdravas...

3. Pane Ježišu Kriste, prosím Ťa pre trpkosť Tvojho umučenia, ktoré si podstúpil, zvlášť keď sa Tvoja duša lúčila od požehnaného Tvojho tela; zmiluj sa nad mojou dušou, keď sa bude lúčiť od tela a priveď ju do večného života. Amen. — Otče náš, Zdravas...

4. Pane Ježišu Kriste, klaniam sa Tebe, pri Tvojom hrobe, v ktorom ležíš pochovaný, súc pomazaný myrhou a voňavými masťami. Prosím Ťa, daj, aby Tvoja smrť bola mi životom. Amen. — Otče náš, Zdravas...

5. Pane Ježišu Kriste, klaniam sa Tebe, ktorý si sostúpil do pekiel a odtiaľ si vyslobodil svätých otcov. Prosím Ťa, nedopusť, aby som sa dostal(a) do pekelných múk. Amen. — Otče náš, Zdravas...

6. Pane Ježišu Kriste, klaniam sa Tebe, ktorý zmŕtvych vstávaš, na nebo vstupuješ a na pravici

Otca sedíš. Prosím Ťa, daj, aby som bol(a) hodný(á) Teba tam nasledovať a v kráľovstve Tvojho Otca prebývať. Amen. Otče náš, Zdravas...

7. Pane Ježišu Kriste, dobrý Pastieru, zachovaj pobožných, obráť hriešnikov a učiň ich spravodlivými; — zmiluj sa nad všetkými veriacimi a buď milostivý mne nehodnému(ej) hriešnikovi(ci). Amen. — Otče náš, Zdravas...

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane Ježišu Kriste, daj, aby ma Tvoje sväté umučenie mocne ochraňovalo a bezúhonným zachovalo. Tvoje rany nech sú mi prameňom pokrmu a nápoja, ktorým sa mám kŕmiť a občerstvovať. — Pokropenie Tvojou svätou krvou nech ma obmyje od všetkých mojich hriechov. Tvoja smrť nech mi je slávou. Tvoje najsvätejšie umučenie nech je mojím občerstvením, mojou radosťou, mojím spasením, mojou zbrojou, mojou potechou, žiadosťou môjho tela i duše, teraz i na veky vekov. Amen.

f) Modlitba sv. Bonaventúru.

Ó láskyplný a lásky najhodnejší Ježišu, Ty si sa pre mňa obetoval, prenikni ma svojím svätým umučením, vtlač ho do môjho srdca, aby Tvoje sväté rany boly mi vždy pred očami, kamkoľvek sa obrátim, a moja duša nech nenachádza inde pokoja, len v Tebe samom a v rozjímaní o svätom umučení Tvojom. Amen.

g) Modlitba sv. Augustína.

Ó Bože, Ty si sa pre spasenie sveta chcel narodiť, chcel si byť obrezaný, od židov zapovrhnutý, od Judáša bozkom zradený, povrazmi sviazaný, ako ne-

vinný baránok na zabitie vedený, Annášovi a Kajfášovi, Pilátovi a Herodesovi ako zločinec predstavený, falošnými svedkami obžalovaný, bičovaný a potupovaný, opľuvaný, tŕním korunovaný, pohlavkovaný, trstinou bitý, na tvári zakrytý, zo šiat vyzlečený, klincami na kríž pribitý, s krížom vyzdvihnutý, medzi bezbožníkov počítaný, žlčou i octom napájaný a kopijou prebodnutý. Pane, skrze tieto najsvätejšie muky Tvoje, na ktoré si ja nehodný spomínam, a skrze svätý kríž a smrť Tvoju ochráň ma od pekelných múk a ráč ma voviesť tam, kam si zaviedol zločinca, ktorý bol s Tebou ukrižovaný. Ktorý s Otcom i s Duchom Svätým žiješ a kraľuješ, Boh po všetky veky vekov. Amen.

Päť ráz Otčenáš, Zdravas a Sláva . . .

Odpustky 3 rokov. — Pln. odp. raz mesačne pri obvyklých podmienkach.

h) Nábožné vzdychy sv. Alfonza Ligurského.

Ó vy krvavé biče, vy pichľavé tŕne, vy tupé klince! Ó ty tvrdý kríž, rozkrvavené rany, úzkostiplný zármutok, potupná smrť môjho Vykupiteľa, ako veľmi ma nútite milovať Toho, ktorého vrelá láska ku mne celkom zmorila! Slovo Božie, ktoré si sa pre nás človekom stalo, ty láskyplný Bože, moja duša je Tvojou láskou celkom presiaknutá! Ó keby som Ťa mohol(a) tak milovať, žeby mi všetko ostatné bolo horké a nepríjemné, čím by som Teba, najdrahší môj poklad, a Tvoje božské, verne milujúce srdce nemohol(a) alebo nechcel(a) potešiť. Keďže za svoju lásku tak vrúcne žiadaš moju lásku, sľubujem Ti, že len Tebe samému chcem sa páčiť a žiť. Hotový(á) som všetko vykonať, čo odo mňa žiadaš. Ježišu môj, pomáhaj mi a daj, aby si mal vo mne plné zaľúbenie tu v časnosti a potom i vo večnosti. Amen.

Ó Mária, Matka najmilšia, vypros mi od Ježiša Krista, Syna tvojho, drahocenný dar čistej lásky, lebo ničoho iného nehľadám, ani v tomto ani v budúcom živote, iba Ježiša vrúcne večne milovať. Amen.

ch) Modlitba za dosiahnutie čností.

Ukrižovaný Ježišu, učiteľu a obraz všetkých čností, udeľ mi pre svoje sväté umučenie milosti, aby som Ťa stále nasledoval(a). Daj mi milosti pravého pokánia. Želiem nad svojou nekajúcnosťou i pokleskami, ktorých som sa dopustil(a) pri prijímaní sv. sviatostí. Ježišu, pre svoju vrúcnu modlitbu v záhrade, udeľ mi pravej horlivosti v modlitbe. Ľutujem za všetky viny, ktorých som sa dopustil(a) vlažnosťou, roztržitosťou a nedbalosťou v modlení. — Ježišu, pre trpezlivosť Tvoju v najväčších mukách a bolestiach, udeľ mi stálej trpezlivosti v kríži a v trápení. Ľutujem, že som sa previnil(a) toľkou netrpezlivosťou. — Ježišu, pre Tvoju odovzdanosť do vôle Otca nebeského daj aj mne úplného odovzdania sa do vôle Božej. Ľutujem, že som sa prehrešil(a) toľkým šomraním a sťažovaním si na Boha. — Ježišu, pre Tvoju mlčanlivosť na krivé žaloby udeľ mi milosti, aby som mohol(a) v tichosti a mlčky zniesť všetky ohovárky a krivdy bezbožného sveta. Ľutujem za všetky svoje hriechy, ktoré som spáchal(a) neskroteným hnevom a odpornými rečami. — Ježišu, pre napájanie žlčou a octom udeľ mi daru miernosti. Ľutujem za všetko, v čom som sa previnil(a) nemiernosťou v jedení a pití. — Ježišu, pre svoju poníženosť pri potupnom mučení daj, aby som bol(a) podľa Tvojho príkladu ponížený(á) srdcom a aby som pretrpel(a) všetky ponižovania. Ľutujem za všetky hriechy, ktoré som spáchal(a) pýchou a márnou ctižiadosťou. Ježišu, pre svoju mo-

dlitbu za svojich ukrižovateľov udeľ mi úprimnej lásky ku každému bližnému. Odpusť mi všetky moje hriechy, ktoré som spáchal(a) nenávisťou, závisťou, klamstvom, luhaním a pomstou. — Ježišu, pre pribitie na kríž udeľ mi milostí, aby som i ja ukrižoval(a) svoje telo a všetky svoje zlé žiadosti. Ľutujem za všetky hriechy, ktoré som spáchal(a) chlipnosťou a povoľnosťou svojmu telu. Ježišu, pre svoje umieranie udeľ mi milosti, aby som umrel(a) každému hriechu a jedine Tebe ustavične žil(a). Amen.

i) Modlitba za kajúcnosť.

Najsvätejší trojjediný Bože, Otče, Synu i Duchu Svätý! Ty si milostivý a milosrdný. Ty si nekonečne dobrotivý a verný. Ty odpúšťaš všetkým, ktorí sa k Tebe navracajú, a darúvaš im milosti . život. Teraz je čas pokánia a milosti. Preto i ja nehodný(á) hriešnik(ca) prichádzam k Tebe a prosím Ťa o milosť a milosrdenstvo. — Najláskavejší Ježišu, Ty najvyšší kňaz, orodovník, prostredník a môj smieriteľ, kľačím tu v prachu zeme pred Tvojím najsvätejším obličajom a vyznávam svoje hriechy a neprávosti. Hľa, my všetci sme od prirodzenosti dietkami hnevu. Preto i moje myslenie a konanie už od mladosti je zlé; nič dobrého neprebýva vo mne, ak Tvoja milosť nepôsobí. Moje hriechy sú vyše hlavy a stláčajú ma dolu ako ťažké bremeno. Ježišu, pamätaj na veľkú lásku Tvoju a milosrdenstvo k hriešnikom; ako verne si hľadal stratené ovce, láskave napomínal k pokániu hriešnikov a ľútostive si sa modlil na kríži za bezbožných, aby si ich smieril so svojím Otcom nebeským.

Ty sa ešte aj teraz zaujímaš za kajúcich hriešnikov pri tróne svojho Otca. Zmiluj sa aj nado mnou. V Tebe hľadám svoje útočište. Vlej do môjho srdca

ducha pokánia a obrátenia, ducha viery a lásky. Obráť ma k milovaniu Teba, stvor vo mne srdce čisté a daj mi dobrého ducha. Nedaj, aby som i naďalej žil(a) v hriechu vlažne a ľahkomyseľne. Vzbuď a obráť ma k sebe cez tento svätý pôst. Chcem byť stále dokonalejší(ou) v milosti a tak byť odmenou Tvojich bolestí. Nedaj, aby som zahynul(a) vo svojich hriechoch, nedaj, aby ma večne tlačila pokuta mojich previnení. Odním ju odo mňa! Rozprestri aj na mňa svoje sväté zaľúbenie, veď vrúcnou láskou, pochádzajúcou zo živej viery, milujem Ťa a verím v Teba, a „všetci, ktorí v Teba veria, nezahynú, lež budú mať život večný". Pane, verím, pomáhaj mi v mojej nevere! Ježišu, ujmi sa ma u Tvojho a môjho Otca, sošli mi ducha milosti a ducha bohabojného života. — Najsvätejší Trojjediný Bože, zmiluj sa nado mnou a buď mi na pomoci.

Svätá Panna Mária, svätí apoštoli, a vy moji svätí patróni, orodujte za mňa, aby sa Boh Otec, Syn i Duch Svätý zmiloval nado mnou, posvätil moje srdce a učinil ma dieťaťom Božím a blahoslaveným dedičom večného života. Amen.

j) Modlitba za pokánie.

Od sv. Efrema.

Pane, ušetri nás, svojich vykúpencov a pre svoje milosrdenstvo netrestaj nás. Pre umučenie, ktoré si za nás podstúpil, neopúšťaj nás, veď si najmilosrdnejší. My sme zhrešili svojimi skutkami proti Tebe, ale Ty pohni nás všetkých k opravdivému pokániu! — Áno, obráť nás podľa svojho milosrdenstva, zmiluj sa nad nami a buď nám milostivý.

Sedem kajúcich žalmov, ktoré nás vedú k opravdivému pokániu, hľadaj po krížovej ceste.

k) Odpustkový vzdych.

Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe, — lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Odpustky 3 roky. — Keď však k tomuto povzdychu pridáme „Verím v Boha" na počesť umučenia a smrti P. Ježiša, získame odp. 10 rokov a pln. odpustky pri obvyklých podmienkach, ak tak vykonáme každodenne v mesiaci. — PPO 161.

16. Krížová cesta.

a) Poučenie.

Krížová cesta, čiže rozjímanie a uctenie utrpenia a smrti nášho Spasiteľa, je medzi všetkými katolíckymi pobožnosťami podľa jednohlasného úsudku sv. Otcov všetkým dušiam žijúcich i zomrelých ľudí najprospešnejšia a na duchovné milosti najbohatšia. Sv. Augustín napr. vraví, že nič nie je tak spasiteľné, ako každodenne sa rozpomínať, koľko pretrpel Boh pre nás. Sv. Ján Zlatoústy hovorí, že medzi všetkými dobrými skutkami nič natoľko nepomáha k spaseniu, ako rozjímanie o utrpení Kristovom. Pre veľkú prospešnosť tejto pobožnosti Cirkev sv. ako starostlivá matka neprestáva povzbudzovať svoje dietky ku konaniu tejto pobožnosti, predstavujúc pritom v sochách a v obrazoch umučenie Spasiteľovo po celej jeho krížovej ceste v Jeruzaleme a odmeňujúc pobožnosť túto hojnými odpustkami.

Prvú pobožnosť krížovej cesty konala Panna Mária s miláčikom Pána, sv. Jánom, keď odprevádzala svojho Syna na kalváriu. I po zmŕtvychvstaní Božského svojho Syna v sprievode sv. Jána, nábožných žien a iných stúpencov Ježišových navštívila všetky tie miesta bolestí a múk, ktoré Ježiš Kristus posvätil svojím utrpením, počnúc od Kajfášovho a Pilátovho dvora až na Kalváriu po hrob Jozefa Arimatejského, v ktorom Ježiša pochovali. Tak činili jeruzalemskí kresťania v dobách apoštolských.

Po ich príklade kresťania celého sveta od prvej doby kresťanstva putovali na tie miesta, ktorými Ježiš Kristus kráčal zo súdneho domu Pilátovho až na Kalváriu. Túto krížovú cestu medzi inými pobožne konala sv. Helena, matka cisára Konštantína Veľkého, v 80. roku svojho života, potom cisár Heraklius a Teodor, horliví ctitelia sv. kríža. Podľa zpráv sv. Hieronyma († r. 420), ktorý žil v Betleheme, posvätné miesta Svätej zeme boly prehojne navštevované nespočetnými biskupmi, mučeníkmi a mužmi, preslávenými veľkou učenosťou a vedomosťami.

Prvá krížová cesta mimo Jeruzalema.

Putovanie kresťanov do sv. Zeme dialo sa bez prekážok až do roku 1073. Keď Turci zaujali Palestínu, prenasledovali, utláčali tam kresťanov a zabránili im navštevovať miesta, posvätené krvou Spasiteľovou. Márne boly krížové výpravy do Svätej zeme proti Turkom; na týchto výpravách zúčastnili sa aj slovenskí zemani pod vedením kr-ľa Ondreja II. v roku 1217. Keďže kresťania z Europy nemohli voľne navštevovať sväté miesta v Palestíne pre politické pomery a chorí túto spasiteľnú púť nemohli zas vykonať pre svoju chorobu, chudobní pre vzdialenosť krajín, mnohí zbožní pútnici navrátiac sa zo Svätej zeme stavali i vo svojej vlasti podobné krížové cesty rovnako, ako je to skutočne v Jeruzaleme, aby tí, ktorí nemôžu tak ďalekú cestu podniknúť, mohli sa stať účastnými početných milostí, plynúcich zo zbožného živého si predstavovania utrpenia Pána.

Medzi prvými ctiteľmi krížovej cesty vynikal ctihodný P. Alvarus, dominikán, ktorý navrátiac sa zo Sv. zeme vystavil v Kordove (v Španielsku) kaplnku, v ktorej po 14. štáciach — obrazoch je vyobrazená s podrobnými udalosťami celá cesta Kristova na Kalváriu. Veriaci pri takto zriadených obrazoch modlievali sa, rozjímajúc o Kristovom umučení, ktoré im obraz krížovej cesty predstavuje.

Krížová cesta po celom svete.

V 13. a 14. storočí sa predsa dosiahlo, že kresťania mohli navštevovať v Palestíne sväté miesta, ktoré sú úzko sviazané so životom Pána Ježiša. Mohamedánski Turci svolili aj k tomu, že posvätné budovy na jednotlivých miestach môžu kresťania udržiavať a strážiť. Tak r. 1342 na všetky časy bola odovzdaná stráž hrobu Pána a posvätných miest v Jeruzaleme reholi sv. Františka čiže františkánom, ktorým až podnes posielajú kresťania z celého sveta svoje milodary, ktoré sa sosbierajú na Veľký piatok a Bielu sobotu v pokladničke v Božom hrobe.

Synovia sv. Františka ako strážcovia Božieho hrobu videli, že kresťania pre rozličné príčiny nenavštevujú sv. Zem tak početne, ako sa to dialo za predošlých čias, keď celé zástupy putovaly do Jeruzalema. Preto sa snažili získať dajakú náhradu pre veriacich kresťanov katolíkov, ktorí nemôžu ísť do sv. Zeme, aby aspoň v duchu so Spasiteľom konali cestu jeho bolestného utrpenia, kráčajúc popri obrazoch alebo sochách, znázorňujúcich krížovú cestu, ako sme to vyššie spomenuli. — Keď františkáni do všetkých svojich chrámov umiestili obrazy krížovej cesty, chcejúc získať čím väčší počet veriacich do svojich chrámov, požiadali sv. Stolicu, aby krížovým cestám

zriadených vo františkánskych kostoloch udelila tie isté odpustky, ktoré dosahujú pútnici v Jeruzaleme pri každom zastavení cesty, ktorú konal náš Spasiteľ na vrch Kalvárie. Pp. Inocent XI. vyhovel tejto ich žiadosti a pápežským listom 5. sept. 1686 udelil odpustky jeruzalemskej krížovej cesty všetkým františkánskym chrámom pre všetkých rehoľníkov a rehoľnice všetkých troch reholí sv. Františka. Toto isté potvrdil Pp. Inocent XII. v listoch z 24. dec. 1692 a z 26. dec. 1695.

Pápež Benedikt XIII. vo svojom breve: „Inter plurima" z 3. marca 1726 odpustky krížovej cesty rozšíril pre všetkých veriacich, kedykoľvek vykonajú pobožnosť krížovej cesty v niektorom františkánskom chráme. Zároveň dovolil, aby odpustky krížovej cesty mohly sa privlastňovať na spôsob prímluvy i dušiam v očistci.

Pp. Benedikt XIV. vo svojom breve: „Cum tanta" zo 6. jan. 1741 dovolil kňazom františkánom, že môžu zaviesť krížovú cestu aj v kostoloch a kaplnkách, ktoré prislúchajú k ich kláštorom alebo špitálom, ak ich o to požiada správca kostola alebo predstavený ústavu a ak biskup dá na to svoje svolenie. Dňa 30. aug. 1746 ten istý pápež dovolil, že františkáni môžu zriadiť s povolením diecezánskeho biskupa krížovú cestu v každom farskom chráme. Dodatočne ešte dovolil, že krížová cesta sa môže zriadiť vo všetkých kostoloch a kaplnkách; tiež pripustil, že v jednom mieste sa môžu zriadiť aj dve krížové cesty, a to jedna v kostole a druhá vonku.

A tak sa krížová cesta rozšírila po celom svete a je takrečeno v každom chráme. Kedykoľvek čítame zprávy o stavbách alebo opravách chrámov, dozvedáme sa aj o zriadení krížovej cesty. Obyčajne je obraz prvej stanice zavesený na epištolovej strane pri hlavnom oltári a ostatné obrazy sú rovnomerne rozdelené v chráme tak, že 14. obraz krížovej cesty je zase pri hlavnom oltári na evanjeliovej strane.

Na mnohých miestach sú zriadené krížové cesty vonku pod šírym nebom, kde sú sochy alebo obrazy krížovej cesty umiestené v malých kaplnkách, postavených obyčajne na kopcoch a vŕškoch, na spôsob vrchu Golgoty, odkiaľ majú aj pomenovanie *Kalvária*. Takto postavené krížové cesty na spôsob jeruzalemskej Kalvárie predstavujú omnoho živšie utrpenie Kristovo. Veriaci zbožnejšie rozjímajú, kráčajúc od kaplnky ku kaplnke hore brehom, najmä na pútnických miestach, ako keď v úzkom priestore chrámu obmedzení sú len na malý pohyb od obrazu k obrazu a len na jedno pokľaknutie.

Najväčší rozširovateľ krížovej cesty.

Najväčším rozširovateľom krížovej cesty bol sv. Leonard z Portu Mauricio, kňaz rehole sv. Františka. Bol pravým milovníkom sv. kríža. Podobne ako sv. Pavlovi apoštolovi nič mu tak neležalo na srdci, ako poznať a iným dať poznať ukrižovaného Ježiša. V tomto spočívala celá jeho svätosť a neodolateľná kazateľská výrečnosť. Keď sa koncom 17. a začiatkom 18. storočia rozmáhala v Taliansku bezuzdná nemravnosť a chladla sv. viera, nepoznal lepšieho prostriedku proti tomuto zlu, ako pobožnosť krížovej cesty. V jednom zo svojich spisov vyzýva biskupov a kňazov, aby sa všemožne pričinili o to, žeby sa v každej osade zriadila a konala pobožnosť krížovej cesty, sťa pevná hrádza proti záhubnému prúdu nešľachetnosti.

Podľa neho je krížová cesta opravdivým protijedom nešľachetnosti, závorou proti rozbúreným náruživostiam a povzbudením pre chladné srdce ľudské. Keď duša svojím duševným okom v zrkadle krížovej cesty vidí utrpenie svojho Boha, nič iné nemôže vykonať, ako uznať ošklivosť hriechu a vzbudiť v sebe city lásky k Spasiteľovi a nastúpiť cestu kresťanského života. Sv. Leonard nešetril ani starostí, ani prác, aby krížovú cestu všade rozšíril. Prvú zriadil v kláštore svojho rodiska a druhú v kláštorskej záhrade. Keď pápeži dovolili zriadovať krížovú cestu i mimo rehoľných kostolov, vo všetkých chrámoch a kaplnkách, tu jeho horlivosť v rozširovaní tejto pobožnosti nepoznala hraníc. Sám posvätil 772 krížových ciest. Napísal zvláštne a veľmi dojímavé rozjímania. Jeho spôsob odbavovania krížovej cesty stal sa najobľúbenejším a najrozšírenejším.

Zriadenie krížovej cesty.

Podľa dekrétu Kongregácie odpustkov z 30. júla 1748, zriadenie krížovej cesty v kostole alebo na inom mieste na žiadosť farára alebo správcu kostola povoľuje biskup vopred, a to písomne. Bez tohto povolenia je posvätenie neplatné. Keď sa posviacajú nové obrazy-sochy krížovej cesty na tom mieste, kde už krížová cesta s povolením biskupským bola zriadená, tam netreba žiadať nové povolenie.

Krížovú cestu môžu podľa pápežského nariadenia posviacať len františkánsky generál (hlavný predstavený v Ríme), provinciál a kvardián alebo tí františkánski kňazi, ktorým menovaní predstavení dali písomné povolenie k posväteniu.

Krížová cesta, posvätená od iných kňazov bez súhlasu sv. Stolice, nemá nijakých odpustkov. — V tých zemiach, kde niet františkánskych kláštorov, udeľuje sv. Stolica na zriadenie krížovej cesty potrebné zvláštne povolenie obyčajne kňazom-misionárom, ale len na čas.

Obrazy krížovej cesty.

Odpustky krížovej cesty neviažu sa k obrazom alebo sochám krížovej cesty, ale k dreveným krížikom nad tieto obrazy alebo sochy nadstaveným, pripojeným alebo zaveseným. Preto pri posviacaní kríž. cesty sa osobitne posviacajú krížiky a osobitne vlastné obrazy. A tak, keby obrazy-sochy akýmkoľvek spôsobom boly nahradené novými obrazmi-sochami, ak zostaly pôvodné drevené krížiky, je krížová cesta riadne s odpustkami i naďalej posvätená, nie je potrebné nové svätenie. Naproti tomu, keby pôvodne svätené drevené krížiky boly nahradené novými, čo len siedmimi novými kusmi, krížová cesta stráca odpustky a je potrebné nové svätenie od františkánskeho kňaza.

Keď sa obrazy a krížiky krížovej cesty snímu so steny pre čistenie, maľovanie kostola, alebo rovnomerné zadelenie v kostole, posvätenie krížovej cesty, spojené s odpustkami, zostáva v platnosti i naďalej. (Kongregácia odpustkov 7. mája 1846.) Keď sa však drevené krížiky krížovej cesty prenesú na iné miesto, t. j. do iného kostola, kaplnky, strácajú odpustky krížovej cesty a musia byť znovu na novom mieste od františkánskeho kňaza posvätené. Obrazy krížovej cesty bez krížikov môžu byť prenesené.

Odpustky krížovej cesty.

Nakoľko v odpustkoch krížovej cesty bol veľký zmätok, bl. p. Pp. Pius XI. 17. júla 1931 zrušil všetky doterajšie odpustky krížovej cestý a udelil nasledovné: Všetci veriaci, ktorí so skrúšeným srdcom či už spoločne s inými, alebo súkromne vykonajú pobožnosť krížovej cesty podľa predpisov zriadenej, môžu získať:

a) Plnomocné odpustky zakaždým, keď krížovú cestu vykonajú, hoci aj viac ráz cez deň.

b) Druhé plnomocné odpustky získajú raz denne, keď v deň odbavenia krížovej cesty pristúpia k sv. prijímaniu.

c) Tretie plnomocné odpustky získajú, keď v jednom a v tom istom mesiaci vykonajú desať krížových ciest a pristúpia k sv. prijímaniu.

d) Neplnomocné odpustky 10 rokov získa za každú odbavenú stanicu, kto začal odbavovať krížovú cestu, ale z dajakej rozumnej príčiny ju neskončil. PPO 164.

Podmienky k získaniu plnomocných odpustkov.

K získaniu odpustkov krížovej cesty vyžaduje sa predovšetkým stav milosti posväcujúcej, t. j. aby sme na duši nemali smrteľného hriechu. Odporúča sa, aby sme pred každou krížovou cestou vzbudili v sebe ľútosť nad všetký-

mi smrteľnými i všednými hriechami, ako aj úmyseľ získať odpustky.

Ďalšou podmienkou získania odpustkov je, aby sme správne vykonali krížovú cestu, teda:

a) *Máme uvažovať o mukách Spasiteľových,* ktoré nám predstavuje patričná krížová stanica. Rozjímame o utrpení Pána, vzbudíme v sebe lásku a sústrasť k Spasiteľovi a ľútosť nad svojimi hriechami. Ďalej možno rozjímať i ústnou modlitbou, ktorú niekto prečíta a na chvíľku o prečítanom rozmýšľa. Chvályhodné je pomodliť sa Otčenáš, Zdravas ako aj vzdychy: „Klaniame sa Ty, Kriste, a dobrorečíme Tebe..." a „Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa..."

Kto by ináč nevedel rozjímať, stačí mu, keď si uvedomuje, že obraz krížovej cesty znázorňuje miesta, na ktorých Kristus trpel a keď vzbudí vo svojom srdci sústrasť s Kristom Pánom.

b) *Musíme chodiť od stanice ku stanici,* alebo vykonať aspoň dajaký pohyb tela, ako pokľaknutie a vstanie. — Keď je viac ľudí v kostole za krížovej cesty, odporúča sa, aby veriaci ostali na svojich miestach a sledovali s miesta postup krížovej cesty, ktorú odbavuje kňaz, ktorý chodí s miništrantmi od stanice ku stanici. Odporúča sa, aby sa veriaci vždy obrátili alebo aspoň pozerali smerom k patričnej stanici. Toto však nemusia robiť tí, ktorí sú v laviciach. Všetci veriaci však majú vykonať dajaký pohyb. Najkrajšie a jednotne stane sa to vtedy, keď sa pieseň spieva stojačky a ostatné sa modlíme kľačiačky. Pri súkromnom odbavovaní môžme chodiť od stanice ku stanici, ale nemusíme. V čase iných verejných pobožností neodbavujme súkromnú krížovú cestu, aby sme iných nevyrušovali.

c) *Treba nepretržite bez prerušenia navštíviť za radom 14 staníc.* Kto by si chcel krížovú cestu rozdeliť na viac ráz, ten odpustky nezíska. Kongregácia odpustkov však vyslovila, kto by za krížovej cesty pristúpil k sv. spovedi, k sv. prijímaniu, alebo by slyšal sv. omšu, a po skončení týchto úkonov pokračuje v započatej krížovej ceste, odpustky získa. V inom prípade pre získanie odpustkov treba znovu začať krížovú cestu.

Z dekrétov sv. Stolice — S. Poen. — zo dňa 20. X. 1931 nevysvitá, žeby k získaniu plnomocných odpustkov bola predpísaná modlitba na úmysel sv. Otca. No predsa tak môžeme učiniť z povďačnosti voči sv. Otcovi, ktorého najväčšou starosťou je spasiť všetkých ľudí.

Odpustky krížovej cesty možno privlastniť aj dušiam v očistci.

Pobožnosť krížovej cesty so štáciovým krížikom.

Chorí, ktorí nemôžu riadnym spôsobom konať krížovú cestu, môžu získať odpustky krížovej cesty, keď držia v ruke krížik na tento cieľ zvlášť posvätený, a modlia sa 20 Ot-

čenášov... 20 Zdravasov a 20 Sláva a pritom uvažujú o mukách Krista Pána. Kto by nemohol skončiť začatú pobožnosť, za každý Otčenáš, Zdravas a Sláva získava nepl. odp. 10 rokov. Krížik sa musí cez celú pobožnosť držať v ruke. Keď je pospolu viac chorých ľudí, stačí, keď má krížik v ruke jeden z nich.

Krížik krížovej cesty môžu posvätiť iba kňazi františkáni. Na krížiku musí byť umučenie Krista Pána. Keď sa krížik poruší, môže byť nahradený, ak len umučenie zostalo neporušené, lebo k tomu sa odpustky viažu. Krížik a umučenie môže byť z hociakého pevného materiálu, len nie z olova a cínu.

Ťažko chorí, ktorí bez veľkej ťažkosti nevládzu sa pomodliť 20 ráz Otčenáš, Zdravas, Sláva, získajú plnomocné odpustky aj vtedy, keď sa pomodlia 3 razy Otčenáš, Zdravas, Sláva a povzdychnú si napr. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nado mnou, alebo Klaniame sa Ti, Kriste... alebo iný povzdych a úctive pobozkajú krížik. Tieto modlitby môže sa predmodlievať aj iný, a chorí modlitbu len opakujú alebo sledujú. Kto nevládze ani to, stačí, keď pobozká krížik a vzdychne si spomínané vzdychy, alebo aspoň pozrie sa na tento krížik a vzbudí si ľútosť. Odpustkový krížik možno i inému požičať na získanie odpustkov.

Postup pobožnosti.

Pobožnosť krížovej cesty odbavuje sa cez celý Veľký pôst každodenne, najmä však v piatok. Vo františkánskych kostoloch sa krížová cesta odbavuje každý piatok. Kňaz je oblečený v superpelícii a fialovej štóle; miništranti podobne vo fialových šatách nesú procesiový kríž; idú od stanice ku stanici a za ten čas ľud spieva stojačky niektorú pieseň krížovej cesty. Pred obrazom krížovej cesty sa zastane, kňaz prečíta označenie krížovej stanice, modlí sa vzdych: Klaniame sa Ti, Kriste... prečíta text rozjímania, o obsahu ktorého pár chvíľočiek potichu sa rozjíma; pokračuje v prosebnej modlitbe a pobožnosť pred stanicou krížovej cesty skončí Otčenášom a inými obvyklými vzdychmi. Po obídení 14 staníc môže sa kňaz pomodliť Otčenáš, Zdravas na úmysel sv. Otca a dá požehnanie so Sviatosťou Oltárnou. Na koniec ľud spieva jednu pôstnu pieseň, cez ktorú kňaz dáva bozkávať relikvie svätého kríža, ak ich v tom chráme majú.

Keď niet kňaza, zastupuje ho predmodlenik. Kríž môže niesť ktokoľvek. Na konci vystane len požehnanie.

POVZBUDENIE. Hoci nemôže každý, najmenej však chudobný navštíviť sv. Zem, predsa môže každý i doma konať krížovú cestu, nad ktorú niet spasiteľnejšieho spôsobu na povzbudenie krehkého srdca ľudského k vrelej láske k Bohu, nenávisti proti hriechu a k nádeji, že nám budú

odpustené všetky hriechy. Na krížovej ceste sa nielen my sami stávame účastnými pokladov nekonečných zásluh P. Krista a svätých, t. j. odpustkov, ale na spôsob prímluvy môžme ich venovať i dušiam v očistci na ukrátenie časných pokút. Preto teda s pomocou a pod ochranou Ducha Svätého nastúpme túto krížovú cestu a v duchu pobozkajme tie sväté šľapaje, z ktorých vyprýštilo naše večné spasenie. Uprostred pokušení a protivenstiev tohto sveta posilňujme sa pamiatkou umučenia a smrti Ježiša Krista.

b) Pobožnosť krížovej cesty.

Úvod.

Pieseň: 1. v. Kresťania, sem pospiechajte, — nad mukami rozjímajte, — ktoré za nás trpel Pán, — aby svojím umučením — a bolestným usmrtením — vykúpenie získal nám.

P r í p r a v n á m o d l i t b a. Milostivý Spasiteľu, Kriste Ježišu! S poníženým srdcom klaniame sa Tebe, svojmu Pánu a Bohu. Oplakávame svoje hriechy, lebo sme nimi lásky najhodnejšiu dobrotu Tvoju obrazili. Chceme vykonať pobožnosť Krížovej cesty k odpusteniu všetkých hriechov a k získaniu odpustkov, ktoré sú k tejto pobožnosti udelené, pre seba, i pre duše v očistci podľa Tvojej najsvätejšej vôle. Ježišu, Pane náš a Bože náš, milostive vyslyš prosby naše. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Stanica I.

Pieseň: 2. v. Ach, Baránka nevinného. — vernej lásky k nám plného, — na smrť kríža žiadajú. — Pilát výrok vyslovuje, — lebo židov sa strachuje, — keď „Nech umrie" volajú.

Pán Ježiš na smrť odsúdený.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe!

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.*

R o z j í m a n i e. Rozjímaj, ako Pilát na smrť odsúdil Krista, ktorý prívetive prijíma výrok smrti, aby od nás odstránil výrok večného zatratenia.

Tu ostaneme pár sekúnd mlčky rozjímajúc, potom pokračujeme. Tak podobne vykonáme v každej stanici.

M o d l i t b a. Láskavý Ježišu, ktorý si z lásky ku mne podstúpil bolestnú a potupnú smrť kríža, daj, aby som svoje hriechy, príčinu to smrti Tvojej, opravdive poznal, zo srdca oľutoval a tak od večného zatratenia v deň súdny oslobodený bol.

Otče náš... Zdravas... (Všetci sa modlia hlasne.)

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica II.

Pieseň: 3. v. Už Kráľ slávy, Kristus Ježiš, — na ramená berie svoj kríž — bez slovíčka trpkého, — aby dlhy naše splatil — a našiel, čo v raji stratil — hriech človeka biedneho.

Pán Ježiš berie kríž na svoje plecia.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

*** Tento vzdych má odpustky 3 rokov. — PPO 161.**

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Spomeň si, ako ochotne kladie Kristus na svoje plecia kríž, tvojimi hriechami obťažený, len aby posvätil a poľahčil kríže tvoje.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Sladký Ježišu, ktorý si pre mňa na seba ťažký kríž vzal, daj, aby som i ja z lásky k Tebe kríž trápenia prijímal a s poníženým srdcom ako ťarchu svojich hriechov ho niesol.

Otče náš... Zdravas...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica III.

Pieseň: 4. v. Ježiš cestou vysilený, — ťažkým krížom obťažený — na zem padá v slabosti; — a predsa v tej smutnej dobe — nemá nikto k jeho mdlobe — v srdci svojom ľútosti.

Pán Ježiš prvý raz padá pod krížom.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Uvažuj: Nemilosrdne zbičovaný a tŕním korunovaný Ježiš je už zoslabnutý a v ceste padá na zem pod ťarchou kríža.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Nevinný Ježišu, ktorý si ťažký kríž, ťarchu to mojich hriechov niesol a pod ním klesol: vrúcne Ťa prosím skrze zásluhy tohto

pádu, chráň ma od každého hriešneho pádu, aby som novými hriechami rany Tvoje nerozmnožoval.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica IV.

Pieseň: 5. v. Ježiš s krížom znova vstáva, — a hľa, s Matkou sa stretáva, — zaronenou slzami; — ó, dve srdcia, tie bez viny, — boly vtedy žalostnými — preniknuté citami.

Pán Ježiš stretá sa so svojou Matkou.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Rozjímanie. Rozmýšľaj, aký bolestný cit prenikol srdcom Panny Márie, keď zazrela Syna svojho, Pána a Boha, tak poníženého a potupeného, a ako bolestne sa zarmútilo Srdce Ježišovo, keď zbadal Matku svoju, plnú bolesti a zármutku.

V tichosti rozjímaj.

Modlitba. Sladký Ježišu, skrze toto bolestné stretnutie Ťa prosím, zapáľ v srdci mojom opravdivú lásku k Tvojej najsvätejšej Matke. A ty, Matka Božia, vyžiadaj mi milosť u Syna svojho, aby v srdci mojom pamiatka jeho umučenia nikdy nevyhasla.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica V.

Pieseň: 6. v. Vždy viac slabnú sily tela — nebeského Spasiteľa, — už kríž uniesť nemôže; — Šimon k nemu pristupuje, — ochotne sa podvoľuje, — že mu kríž niesť pomôže.

Šimon Cyrenejský pomáha Pánu Ježišovi kríž niesť.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℞. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Predstav si, ako musel byť Pán Ježiš na bolestnej ceste veľmi oslabnutý, keď Židia prinútili Šimona Cyrenejského, aby mu pomohol kríž niesť, žeby nezomrel skôr, ako ho ukrižujú.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Unavený Ježišu, ktorý si pre mňa ostal nevládnym a slabým; skrze Tvoju lásku Ťa prosím, daj, aby som Ti aj ja pomohol kríž niesť tým, že s kresťanskou trpezlivosťou všetky ťarchy života budem znášať.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℞. Aj nad dušami v očistci.

Stanica VI.

Pieseň: 7. v. Tvár Kristova zapotená, — krvou svätou zaronená, — na krutý ľud pozerá, — Veronika šatkou bielou, — útrpnosťou, láskou vrelou, — tvár Kristovu utiera.

Veronika podáva Pánu Ježišovi ručník.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Pomysli si len, ako si Pán Ježiš utiera krvou zaliatu tvár ručníkom, čo mu podala Veronika, na ktorý jej krvou odtlačil svoju svätú tvár.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Najsladší Ježišu, ktorý si láskavú službu Veroniky krvavým odtlačkom svätej tváre svojej odmenil, ponížene Ťa prosím, hlboko do mojej duše vtlač umučenie svoje, aby som naň nikdy nezabudol.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica VII.

Pieseň: 8. v. Po druhý raz už Ježiša — k zemi tlačí farcha kríža, — na zem padá zomdlený; — slzou jeho zrak sa kalí — a z jeho rán krv sa valí, — ach, celý je strápený.

Pán Ježiš druhý raz padá pod krížom.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Pri druhom Ježišovom páde uvažuj o jeho bolestiach, ktoré viac obnovu-

ješ ty novými hriechami, ako ich obnovil druhý pád pod krížom.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Milostivý Ježišu, veľa ráz si mi už odpustil a, bohužiaľ, ja som Ťa znovu obrazil. Pre zásluhy tohto druhého padnutia Ťa prosím, posilni ma, aby som v Tvojej milosti zotrval a do predošlých hriechov viac neupadol.

Otče náš . . . Zdravas . . .

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica VIII.

Pieseň: 9. v. Ježiš zasa sily sbiera, — vstáva s krížom a pozerá — ta na ženy plačúce; — „Nad mojimi bolesťami — neplačte, lež nad svojimi — synmi slzte kajúcne."

Pán Ježiš napomína plačúce ženy.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Rozjímaj nad tým, ako vraví Pán Ježiš ženám: Neplačte nado mnou, ale sami nad sebou a nad svojimi dietkami. Uč sa od svojho Pána, že i ty radšej máš oplakávať svoje viny, ako trúchliť nad jeho mukami, ktorých príčinou si ty sám.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Najbolestnejší Ježišu, dožič mi milosti, aby som sa pri pohľade na Tvoje muky

rozpamätal na hriechy svoje a ľútostnými slzami ich oplakal.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica IX.

Pieseň: 10. v. Pozbavený všetkej sily, — po tretí raz Ježiš milý — k zemi klesá skalnatej, — hľa, človeče, naše zlosti — bremenom sú tej ťažkosti, — vinou krvi vyliatej.

Pán Ježiš tretí raz padá pod krížom.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Nábožne uvažuj, ako Pán Ježiš vždy viac silu tratí a pri vrchole Kalvárie pod ťarchou kríža tretí raz na zem padá, čoho príčinou je tvoja krehkosť a nestálosť v dobrom.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Ó Ježišu, nevyčerpateľný prameň všetkých milostí, len pre mňa si tak zoslabol, posilni ma v mojej slabosti, aby som všetky pokušenia premohol, hriešnym príležitostiam vyhýbal, v konaní dobrého nikdy neustával a mravný až do smrti zotrval.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica X.

Pieseň: 11. v. Už sa cesta dokonáva, — nová muka zas nastáva, — keď mu rúcho svliekajú, — lebo s hroznou ukrutnosťou — a katanskou násilnosťou — zaschlé rany trhajú.

Pánu Ježišovi šaty svliekajú.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Rozjímanie. Rozjímaj: Koniec cestovaniu pod krížom; násilne a nehanebne strhali rúcho so svätého tela Pána; zaschnuté rany sú rozodrané a bolesti obnovené.

V tichosti rozjímaj.

Modlitba. Ó najčistejší Ježišu, ktorý si pre hriešne žiadosti nášho tela a za naše hriechy nečistoty tak bolestné a necudné strhanie svojich šiat zniesť musel, daj mi tej milosti, aby som všetky hanebné myšlienky a žiadosti premohol a čistý i mierny život až do smrti viedol.

Otče náš . . . Zdravas . . .

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica XI.

Pieseň: 12. v. Ježiš z rúcha vyzlečený — a na kríži rozostrený — ťažké muky skusuje; — jeho ruky, nohy jeho, — Baránka, ach, nevinného, — rana klincov katuje.

Pána Ježiša na kríž pribíjajú.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Súcitne uvažuj o nevýslovných bolestiach Ježišových, ktoré cítil, keď jeho ranami posypané telo na kríž vystreli a železnými klinami naň pribili.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Ukrižovaný Ježišu, muky ukrižovania za moje hriechy len z lásky ku mne si znášal, naplň srdce moje ošklivosťou oproti hriechom a láskou k Tebe, aby som sebazapieraním sám seba ukrižoval a všetky protivenstvá, Teba milujúc, trpezlivo znášal.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica XII.

Pieseň: 13. v. Ach, už je Pán sveta, žitia, — plný bôľu, krvi, bitia, — na kríži povýšený; — Otcu ducha odovzdáva, — tak svoj úrad dokonáva, — aby svet bol spasený.

Pán Ježiš na kríži zomiera.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Poď a podívaj sa na Pána Ježiša: s krížom vyzdvihnutý, medzi nebom a zemou tri hodiny visí v mori múk a bolestí; svoju dušu Otcu odovzdáva, hlavu nakloňuje a za nás zomiera.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Ukrižovaný Ježišu, ktorý si tak trpkou smrťou zomrel, len aby si moju smrť osladil a mne život večný zaistil, daj, aby som len Tebe žil, a po smrti, ktorú ako trest za hriechy vďačne prijmem, do večného spasenia sa dostal.

Otče náš . . . Zdravas . . .

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica XIII.

Pieseň: 14. v. Ježišovo sväté telo, — čo za nás na kríži pnelo, — s kríža dolu skladajú, — v Máriino sväté lono, — kde spočívať malo ono, — so žiaľom ho vkladajú.

Pána Ježiša s kríža skladajú.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Rozjímaj nad tým, ako Nikodém a Jozef Arimatejský složili s kríža Ježišovo telo a vložili ho do lona Panny Márie, ktorá plná bolesti na rukách ho drží a láskou objíma.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Bolestná Matka Božia, ktorá v lone držíš mŕtve telo toho, ktorý za mňa zomrel, pre bolesť srdca tvojho ťa prosím, vezmi i mňa na materinské ruky svoje, aby som v živote i po smrti pod ochranou tvojou zostal a tak spasenie duše svojej dosiahol.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Stanica XIV.

Pieseň: 15. v. Vykúpenie dokonané, — telo Krista pochované, — v novom skalnom hrobe je; — ale v hrobe nezostalo, — na tretí deň slávne vstalo — a jak slnko sa skveje.

Pána Ježiša pochovávajú.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

R o z j í m a n i e. Rozjímaj, ako učeníci v svätej bázni a v úctivosti položili Ježišovo telo do skalného hrobu, v ktorom odpočívalo do tretieho dňa.

V tichosti rozjímaj.

M o d l i t b a. Najláskavejší Ježišu, vďaky Ti vzdávam za všetky bolesti, ktoré si pre nás trpel a pre dôstojné pochovanie tela Tvojho prosím, udeľ milostive, aby som Ťa vo Sviatosti Oltárnej so slušnou prípravou čím častejšie do čistého srdca prijímal a tak sebe slávne zmŕtvychvstanie zabezpečil.

Otče náš ... Zdravas ...

℣. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

℟. Aj nad dušami v očistci.

Dokončenie.

Pieseň: 16. v. Ó Ježišu milostivý, — by sme boli večne živi, — smrť si za nás podstúpil; — daj, by plní povďačnosti — kráčali sme cestou čnosti, — lebo si nás vykúpil.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Záverečná modlitba. Milostivý a milosrdný Ježišu, nekonečnej velebnosti Tvojej obetujeme túto pobožnosť krížovej cesty, ako poďakovanie za nevýslovné bolesti a prehorkú smrť Tvoju, a k dosiahnutiu odpustenia hriechov, zaslúžených pokút a k vyslobodeniu duší z očistca. Ó Ježišu, môj Spasiteľu a Vykupiteľu, nedopusť, aby svätá krv Tvoja bola zbytočne pre nás vyliata a cena Tvojej smrti na nás stratená bola. Ty nás spravuj tu na zemi a mocou umučenia Tvojho voveď nás do života večného, kde Ťa chceme s Otcom i Duchom Svätým chváliť a zvelebovať na veky vekov. ℟. Amen.

Modlitba na úmysel sv. Otca.

Podľa ľubovôle.

Otče náš... Zdravas... Sláva...

Pane Ježišu Kriste, vyslyš svätého Otca, pápeža M. M., námestníka Tvojho, aby dosiahol všetko to, čo prosí v mene Tvojom od nebeského Otca; ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Požehnanie so Sviatosťou Oltárnou. — Pôstna pieseň, za ktorej podáva sa na pobozkanie relikvia sv. Kríža.

Pobožnosť krížovej cesty II.

Pobožnosť podľa tejto osnovy okrem tu uvedených rozjímaní a modlitieb odbavuje sa tak ako podľa prvej osnovy so všetkými vložkami. Pieseň ľubovoľne: Kresťania, sem pospiechajte... JKS 179, alebo Smutná doba pôstna... (Čo stanica prvá...) JKS 178., alebo Stála Matka bolestivá... JKS 172. alebo Rozjímať o umučení... JKS 181.

Úvod.

Pieseň: 1. v.

Prípravná modlitba: Ukrižovaný Ježišu, klaniame sa Ti v najhlbšej pokore. Ty si povedal: Keď chceš ísť za mnou, zapri sám seba, vezmi svoj kríž a nasleduj ma! Ideme v duchu za Tebou a budeme rozjímať o Tvojich bolestiach, ktoré si pretrpel na krížovej ceste. Spravuj, prosíme, naše kroky, aby sme o svätých tajomstvách tak rozjímali, žeby sme ovocie umučenia vždy v sebe okusovali. Chceme získať i všetky odpustky, spojené s pobožnosťou krížovej cesty pre seba i pre duše v očistci podľa Tvojej najsvätejšej vôle.

Stanica I.

Pieseň: 2. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš odsúdený na smrť kríža: Božský Spasiteľ pred Pilátom stojí zbičovaný, tŕním korunovaný a s trstinou v ruke. Jeho svätým srdcom preniká krik ľudu: Preč s ním! Preč s ním! Ukrižuj ho! A Pilát odsudzuje: Vezmite a ukrižujte si ho!

Modlitba: Nevinne odsúdený Ježišu, z nekonečnej lásky ku mne podrobil si sa rozsudku smrti, len aby si mňa vykúpil. Odpusť a vysloboď ma od ortielu večnej smrti, ktorú som si zaslúžil, lebo aj ja som svojimi hriechami volal: Ukrižuj ho, ukrižuj ho!

Stanica II.

Pieseň: 3. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš berie na seba kríž. Hľaď, ako ochotne berie na svoje plecia ťažký kríž. Ale čuj, lebo aj tebe volá: Zapri sám seba, vezmi svoj kríž a nasleduj ma.

Modlitba: Najmilostivejší Ježišu, dožič mi milosti, aby som všetky kríže, ktoré na mňa doľahnú, vždy ochotne a z lásky k Tebe niesol; udeľ mi dar svätej trpezlivosti, ktorá poľahčuje kríže naše.

Stanica III.

Pieseň: 4. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš prvý raz padá pod krížom. Ťažký bol kríž Kristov. Nemohol ho uniesť. Duch jeho zaiste bol ochotný, ale telo slabé — na zem padá.

Modlitba: Dobrotivý Ježišu, nedivím sa, že si padol pod krížom. Veď si niesol hriechy celého sveta, teda aj moje. S bolesťou ľutujem za všetky hriechy svoje, odpusť mi ich a posilni ma milosťou svojou, aby som sa ich nikdy viac nedopustil.

Stanica IV.

Pieseň: 5. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš stretá sa so svojom Matkou. — Bolestné stretnutie: Synu môj, pre koho trpíš? — Duše viac miluješ ako svoj život.

Modlitba: Trpiaci Spasiteľu, Bolestná Matka, moje hriechy sú príčinou bolestí vašich. Nechcem viac hrešiť, chcem Vás milovať. Vašej službe sa zasväcujem, aby moje srdce ostalo s Vami nerozlučiteľne spojené.

Stanica V.

Pieseň: 6. v.

Rozjimanie: Šimon Cyrenejský pomáha Ježišovi kríž niesť. — Zprvu nie dobrovoľne, z lásky k trpiacemu, lež z prinútenia. Pán Ježiš prijal aj túto nútenú službu Šimonovu. — Kresťane, nebuď núteným služobníkom Kristovým, lež z lásky sa k nemu pripoj! — Veď za spásu tvojej duše koná trpkú cestu kríža.

Modlitba: Unavený Spasiteľu, ako sladko Ti padla i nútená pomoc Šimonova. Preto i ja pridávam sa k Tebe, neodvrhni ma; cez celý život Tvoj kríž chcem k víťazstvu niesť, zaň bojovať; k tomu mi daj sily i milosti, žeby som sa na konci sveta radostne mohol dotknúť kríža, ktorý sa nám zjaví na konci sveta.

Stanica VI.

Pieseň: 7. v.

Rozjimanie: Veronika podáva Pánu Ježišovi ručník. — Kto je táto Veronika? Iste nábožná žena! Katov sa nebojí, nikoho sa nehanbí, k Ježišovi sa priblíži, podáva mu z lásky ručník s hlavy, aby si utrel tvár. Za služby lásky Pán jej dáva krvavý odtlačok svojej tváre.

Modlitba: Božský Spasiteľu, pri stvorení a pri svätom krste aj do duše našej vtlačil si svoj obraz. Ale, žiaľ, ja som ten obraz toľko ráz poškvrnil. Pokorne Ťa prosím, očisť moju dušu a bude nad sneh belšia.

Stanica VII.

Pieseň: 8. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš druhý raz padá pod krížom. — Znova klesá pod ťarchou kríža, lebo ťažké

je drevo, na ktorom sa rodilo spasenie sveta. — Nemilosrdní kati ho bijú a oddychu mu nedajú.

Modlitba: Ó Ježišu, moje stále sa opakujúce hriechy boly príčinou Tvojho druhého pádu. Opätovne a bez prestania ľutujem! Pomôž mi, aby som používal všetky prostriedky ku spaseniu, žeby som do hriechu nikdy viac neupadol.

Stanica VIII.

Pieseň: 9. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš napomína jeruzalemské ženy. — I ženy a deti sprevádzaly Krista na Golgotu. Keď ho zazrely strýzneného, plakaly nad ním. Kristus ich sústrasť prijíma, ale ich aj napomína: Neplačte nado mnou, ale sami nad sebou a nad svojimi deťmi.

Modlitba: Ó Ježišu, ako sa Ti odvďačiť za Tvoju lásku, ktorá zabudla na svoj bôľ a zaoberala sa naším bôľom? Poteš milosrdenstvom Tvojím i moju dušu, obmäkči srdce moje, aby som slzami pravej ľútosti svoje viny smyl a tak svoje svedomie uspokojil a stratenú milosť nadobudol.

Stanica IX.

Pieseň: 10. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš tretí raz padá pod krížom. — Bolo to neďaleko od popravného miesta. Posledný raz padá, ale najťažší pád. Kristus krížom pritlačený, tvárou k zemi leží.

Modlitba: Najdobrotivejší Ježišu, hoci si mukami a bolestnou cestou vysilený tretí raz padol, predsa znova vstávaš, len aby si splnil vôľu Otcovu. Posilni aj mňa, aby som sa vždy podroboval najsvätejšej vôli Tvojej, aby som verne plnil sväté príkazy

Tvoje, a pri všetkých ťažkostiach, aby nepadla moja myseľ, lež aby som podľa Tvojho príkladu na ceste spasenia vytrval.

Stanica X.

Pieseň: 11. v.

Rozjímanie: Pána Ježiša zo šiat vyzliekajú. — Nemilosrdne strhali s neho rúcho. Nová bolesť, lebo rany sú obnovené. No väčšie však potupenie a pohanenie, keď sväté telo jeho bolo obnažené.

Modlitba: Najčistejší Ježišu, ktorý si toto svoje zahanbenie za mňa obetoval, zbav ma hriešnej žiadosti a daj, aby len čistá láska k Tebe spravovala všetky myšlienky, žiadosti, reči a skutky moje.

Stanica XI.

Pieseň: 12. v.

Rozjímanie: Pána Ježiša na kríž pribíjajú. — Obnažené telo Kristovo položili na tvrdé lôžko kríža. — Údery kladiva zaznievajú — to sväté údy Spasiteľove na drevo pribíjajú.

Modlitba: Ó Ježišu, ukrižovaná moja láska, ktorý si pre moje hriechy na kríž pribitý bol a mňa drahou krvou svojich rán z otroctva diabla si vykúpil, daj mi milosti, aby som rany Tvoje vždy ctil, v čas pokušenia v nich útočište hľadal a telo svoje kresťanským sebazapieraním križoval.

Stanica XII.

Pieseň: 13. v.

Rozjímanie: Pán Ježiš na kríži umiera. — Dokonáva! Vyplnil vôľu nebeského Otca, hlavu nakloňuje a dušu svoju mu oddáva.

Modlitba: Ukrižovaný Ježišu, svojou smrťou posvätil si moju smrť. Zmiluj sa nado mnou v po-

slednej mojej hodine, daj mi milosti, aby som i ja pre zásluhy Tvojej smrti dostal sa do počtu vyvolených Tvojich. Pane, už teraz Ti porúčam dušu svoju.

Stanica XIII.

Pieseň: 14. v.

Rozjímanie: Pána Ježiša s kríža skladajú. — Mária, Matka bolesti prijíma do náručia mŕtve telo svojho Syna, objíma ho a vinie ku svojmu krvácajúcemu srdcu.

Modlitba: Bolestná Matka, keď stála si pod krížom, prijala si ma za svoje dieťa: od tej chvíle ty si mojou matkou. Pre nesmiernu bolesť, ktorá srdce tvoje pri umučení Syna tvojho svierala, prosím ťa, stoj pri mne po celý život môj a nadovšetko v čas pokušenia a v hodinu smrti mojej.

Stanica XIV.

Pieseň: 15. v.

Rozjímanie: Pána Ježiša pochovávajú. — Pohrebný sprievod smutne sa uberá ku skalnému hrobu, v ktorom ešte nikto neležal. Spravodlivý muž Jozef z Arimatie mu ho daroval.

Modlitba: Kriste Ježišu, mŕtve telo Tvoje sväté niesli na posledný odpočinok, úctive ho položili do nového hrobu. To isté telo Tvoje, ale živé a oslávené pri svätom prijímaní mi je podávané. Daj, aby aj srdce moje bolo čisté. Chcem vstať z hrobu hriechov. Poznám však svoju slabosť, preto nespolieham sa na seba, ale na milosť Tvoju.

Dokončenie.

Pieseň: 16. v.

Záverečná modlitba: Najdobrotivejší Ježišu, vrúcne Ti ďakujem za milosť a milosrdenstvo, ktoré

si mi preukázal na krížovej ceste Tvojej. Ako poďakovanie prijmi milostive odo mňa i túto pobožnosť Krížovej cesty a doplň ju zásluhami svojimi. Daj, aby osožila mne ku spaseniu, k úteche zomierajúcich a k vyslobodeniu duší z očistca, za ktoré obetujem odpustky s touto pobožnosťou spojené.

17. Sedem kajúcich žalmov.

Antifóna: Nepamätaj, (Pane)!

1. Žalm 6.

(Dôverná modlitba ťažko skúšaného kajúcnika.)

1. Pane, vo svojom hneve ma netrestaj, ani vo svojej rozhorčenosti ma nekarhaj.
2. Buď mi milostivý, lebo som chorý; uzdrav ma, lebo bez vlády sú moje kosti.
3. Duša moja je veľmi prestrašená; a Ty, Pane, dokiaľže sa budeš nečinne dívať?
4. Obráť sa, Pane, a zachráň mi život; vysloboď ma pre svoje milosrdenstvo.
5. Lebo ktože smrťou postihnutý by pamätal na Teba; kto by Ti prinášal slávu v ríši mŕtvych?
6. Ukonal som sa svojím vzdychaním — nenašiel som pre seba uspokojenia; každú noc zaplavím svoju posteľ, svojimi slzami zmáčam svoje lôžko.
7. Zármutkom zakalilo sa mi oko; zostarnul som sa uprostred svojich protivníkov.
8. Odstúpte odo mňa všetci páchatelia neprávostí, lebo Pán vyslyšal hlasitý môj nárek.
9. Pán počul moje volanie; Pán aj vyslyšal moju modlitbu.
10. Zahanbení a zmätení budú moji nepriatelia; zahanbení ustúpia v okamihu.
11. Sláva Otcu ...

2. Žalm 31.

(Poznaj a vyznaj svoje hriechy . . .)

1. Blažený je každý, komu sa odpúšťajú neprávosti; a komu sa zakrývajú hriechy.

2. Blažený je človek, komu Pán nepripočíta hriech, a niet podvodu v jeho duchu.

3. Pretože som mlčal, zvädly moje kosti, kým som stenal deň po deň.

4. Lebo vo dne v noci zaťahla na mňa Tvoja ruka; srdce sa mi zmenilo ako pole v letnej horúčosti.

5. Pane, svoj hriech mal som Ti vyjaviť a svoju vinu nezakrývať; preto som si umienil: Vyznám svoju neprávosť proti sebe pred Pánom; a Ty odpustíš moju vinu — hriechu ma zbavíš.

6. Preto nech sa modlí k Tebe každý zbožný v dobe utrpenia, dokiaľ Ťa môže nájsť, lebo keď sa aj vrátia mnohé vody súženia, nedosiahnu ho.

7. Ochrancom si mi Ty, od protivníka ma vytrhneš, ochranným štítom ma obkľúčiš, nedostane sa ku mne protivník.

8. Vyučovať ťa budem a povediem ťa cestou, ktorou sa máš ubierať. Radu ti dám, svoje oči na teba upriem.

9. Nebuď ako kôň a mulica, ktoré nemajú rozumu. ktorých divý beh sa krotí zubadlom a uzdou, keď sa nechcú k tebe približovať.

10. Mnoho utrpenia padá na hriešnika: Kto dôveruje v Pána, milosrdenstvom bude zahrnutý.

11. Radujte sa z Pána a plesajte spravodliví; hlasite spievajte všetci, čo ste spravodlivého srdca.

12. Sláva Otcu . . .

3. Žalm 37.

(Modlitba kajúceho hriešnika.)

1. Pane, netrestaj ma v svojom hneve, vo svojej rozhorčenosti ma nekarhaj.

2. Lebo tvoje šípy zapichly sa do mňa, ťažko zaťahla Tvoja ruka na mňa.

3. Nič zdravého neostalo na mojom tele pre Tvoj trestajúci hnev, nič nerušeného v mojich kostiach pre môj hriech.

4. Lebo moje hriechy prerástly mi nad hlavu, zaľahly na mňa ako ťažké bremeno.

5. Zapáchajú a hnisajú moje rany pre moju bezbožnosť.

6. Zronený som a veľmi shrbený — ustavične sa vlečiem v zármutku.

7. Moje vnútornosti plné sú zapálenia; lebo niet zdravého miesta na mojom tele.

8. Som vyčerpaný a celkom rozbitý; reval som väčšmi, ako je rev levice.

9. Pane môj, Tebe je zjavená všetka moja túžba. Svoje stonanie pred Tebou som neskrýval.

10. Moje srdce divo bije, sila ma zanecháva; a svetlo mojich očí — ani ono už nie je pri mne.

11. Moji priatelia a moji bližní odstúpili odo mňa z dohľadu mojej rany a moji pokrvní zďaleka stáli.

12. Potupujú ma, ktorí mi idú o život; a čo zamýšľajú proti mne zlo, hrozia mi záhubou.

13. Ale ja, ako by som bol hluchý, nepočujem; a ako by som bol nemý, neotváram svojich úst.

14. Stal som sa človekom, ktorý nepočuje a v ktorého ústach niet odporného slova.

15. Lebo na Teba, Pane, jedine sa spolieham; Ty máš odpovedať miesto mňa, Pán môj a Boh môj.

16. Lebo som si povedal: Aby nemali radosť na mne, keď sa potkne moja noha; lebo spupne vystupujú proti mne.

17. Lebo blízko som tomu, že celkom klesnem; moje utrpenie je stále predo mnou.

18. Veď svoju vinu vyznávam, sužujem sa pre svoj hriech.

19. Moji nepriatelia sú plní života; mocní a početní sú, čo falošne ma nenávidia.

20. Za dobré odplácajú sa zlým; oborujú sa na mňa preto, lebo som hľadal len dobré. Zavrhli ma celkom, ako mŕtvolu, ktorá budí opovrženie.

21. Pane, neopúšťaj ma, Bože, neodstupuj ďaleko odo mňa.

22. Na pomoc ponáhľaj sa, Pán môj, Spása moja.

23. Sláva Otcu...

4. Žalm 50.

(Kajúca prosba za odpustenie hriechu a jeho následkov.)

1. Zmiluj sa nado mnou, Bože, pre milosť Tvoju — — a pre Tvoje veľké milosrdenstvo prehliadni spreneveru moju.

2. Dočista umy ma od mojej neprávosti — a očisť ma od hriechu môjho.

3. Veď svoju neprávosť sám uznávam — a hriech môj mám pred sebou stále.

4. Proti Tebe, proti Tebe samému som zhrešil — a robil som, čo je zlé pred Tebou,

5. takže sa ukážeš spravodlivým vo svojom ortieli — a čistým v súde svojom.

6. Hľa, zrodil som sa v hriechu — a v hriechu mať moja ma počala.

7. Hľa, Ty rád máš úprimnosť srdca — a skryte vedieš ma k múdrosti.

8. Hyzopom ma očisť a ostanem čistý — umy ma a sťa sneh biely budem.

9. Daj, nech počujem radosť a veselosť — zaplesajú kosti moje, ktoré si skrušil.

10. Poodvráť zrak svoj od hriechov mojich — a sotri všetky neprávosti moje.

11. Bože, sprav čistým moje srdce — a ducha pevného obnov v mojom vnútri.

12. Neodďaľuj ma od tváre Tvojej — a neodnímaj mi svätosť Tvojho ducha.

13. Navráť mi radosť Tvojej spásy — a pomáhaj mi duchom veľkodušným.

14. Blúdiacich priviesť chcem na Tvoje cesty, — aby sa hriešni navrátili k Tebe.

15. Od viny ráč ma oslobodiť, — ó Bože, Bože mojej spásy.

16. Jazyk môj spravodlivosť Tvoju óslavovať bude.

17. Pane môj, otvor moje pery — a ústa moje budú slávu Tvoju hlásať.

18. Veď Ty nežiadaš obetu krvavú; — obetu zápalnú som nachystal a neprijal si ju.

19. Skrúšený duch, Bože, je moja obeta; — Ty nepohŕdneš, Bože, skrúšeným a zlomeným srdcom.

20. Pre svoju milosť dobrý buď k Sionu, — vymuruj múry Jeruzalemské.

21. Obete pravé vtedy milo prijmeš, — obete zápalné a celobné; — vtedy juncov budú nosiť na Tvoj oltár.

5. Žalm 101.

(Modlitba vyhnanca za obnovenie Jeruzalema.)

1. Pane, vyslyš modlitbu moju — a volanie moje nech dôjde ku Tebe.

2. Neskrývaj svojej tvári predo mnou v dobe, keď mi nastáva úzkosť. Nakloň ku mne svoje ucho, — keď Ťa prosím, ponáhľaj sa, aby si ma vypočul.

3. Unikajú moje dni ako dym — a moje kosti rozpálené sú žiarou.

4. Moje uschnuté srdce vypálené je ako seno, takže som zabudol požívať svoj chlieb.

5. Zbiedený som od hlasitého vzdychania, takže mi kosti prilipli k môjmu telu.

6. Podobný som vtáku na púšti, — učinený som ako sova v rumoch.

7. Ostávam bezo sna, a žalostím ako osamotený vták na streche.

8. Nepriatelia ma ustavične potupujú; a ktorí proti mne zúria, zlorečia mi.

9. Lebo prach jedávam ako chlieb a s plačom miešam svoj nápoj.

10. Pre Tvoje obrazenie a Tvoj hnev zdvihol si ma a odvrhol.

11. Moje dni sú ako pretiahnutý tieň: uvädol som ako tráva.

12. Ty, Pane, ktorý večne slávou vládneš, ktorého meno trvá z pokolenia na pokolenie,

13. povstaň, zľutuj sa nad Sionom, lebo nastal čas, aby si mu bol milosrdným.

14. Lebo Tvoji služobníci milujú jeho kamene a sústrasť cítia nad jeho prachom.

15. Pohani budú uctievať Tvoje meno, Pane, a všetci králi zeme uznajú Tvoju slávu.

16. Keď Pán vybuduje Sion, ukáže sa tam vo svojej sláve.

17. Prikloní sa k modlitbe opustených a už neopovrhne ich modlitbou.

18. Nech sa to napíše pre budúce pokolenia, aby novopretvorený národ chválil Boha.

19. Lebo shliadol Pán so svojej posvätnej výšiny: Pán pohliadne s neba na zem,

20. aby počul stonanie zajatcov a vyslobodil synov obecaných.

21. Aby meno Pána oslavované bolo na Sione a jemu sláva vzdávaná v Jeruzaleme.

22. Keď sa shŕknu dovedna národy a kráľovstvá, aby slúžili Pánovi.

23. Vyčerpaná je na ceste moja sila. Ukrátenie mojich dňov zapríčiňuje mi trpkosť.

24. Neodvolaj ma uprostred mojich dňov. Veď Tvoje ruky trvajú navždy.

25. Ododávna utvoril si zem a nebo je dielom Tvojich rúk.

26. Tie sa pominú, Ty však zostávaš nezmenený kým sa to všetko nerozpadne ako rúcho. Prezliekaš ich ako rúcho na zámenu a menia sa.

27. Ty ostávaš ten istý a Tvoje roky sa nekončia.

28. Synovia Tvojich služobníkov budú prebývať a ich rod bude zotrvávať pod Tvojou ochranou.
29. Sláva Otcu...

6. Žalm 129.

(Prosba za milosrdenstvo Božie)

1. Z hlbín volal som na Teba, Pane, — Pane počuj moje volanie.
2. Učiň, aby Tvoje uši pozorovaly moje hlasité prosenie.
3. Pane, ak budeš hriechy skúmať, ktože obstojí pred Tebou?
4. Lebo u Teba je, Pane, odpustenie, aby Ťa všetci uctili.
5. Dôveroval som v Pána, — moja duša dôveruje v jeho rozhodnutí.
6. Očakávam celou dušou svojho Pána, viac, ako vyčkávajú strážcovia nad ránom príchod rána.
7. Izrael nech dúfa vo svojom Pánovi, lebo u Pána je milosrdenstvo a uňho je hojné vykúpenie.
8. Len on vykúpi Izraela zo všetkých jeho neprávostí.
9. Sláva Otcu...

7. Žalm 142.

(Kajúcnik v nebezpečenstve prosí za vyslobodenie.)

1. Pane, vyslyš modlitbu moju, vypočuj moje stonanie podľa svojej vernosti; všimni si ma podľa svojho milosrdenstva.
2. A nevstupuj do súdu so svojím služobníkom, lebo ani jeden človek sa neukáže pred Tebou spravodlivý.
3. Lebo môj nepriateľ ma prenasledoval, až k zemi je ubitý môj život, uvrhol ma do podsvetia, ako tých, čo dávno zosnuli.
4. Úzkosťou sa sviera môj duch, v hrudi mi meravie srdce.

5. Spomínam si na dávnejšie dni; rozjímal som o všetkom svojom diele, uvažoval som o činoch Tvojich rúk.
6 K Tebe som vystrel svoje ruky; moja duša, ako vyschnutá zem, žiada si Teba.
7. Ponáhľaj sa, Pane, vyslyš ma, môj duch už klesá; neskrývaj svojej tvári predo mnou, aby som sa nestal podobným tým, čo padli do jeho záhuby.
8. Učiň, Pane, aby som čoskoro počul o Tvojom zľutovaní, lebo v Teba dôverujem. Ukáž mi cestu, po ktorej sa mám ubierať, lebo k Tebe vznášam svojho ducha.
9. Vytrhni ma, Pane, z moci mojich protivníkov, lebo sa k Tebe utiekam.
10. Uč ma konať, čo je Tebe milé, lebo Ty si môj Boh. Tvoj dobrý duch nech ma vedie po rovnom chodníku.
11. Pre svoje slávne meno, Pane, zachovaj ma pri živote; pre svoju spravodlivosť vysloboď moju dušu z nebezpečenstva.
12. Pre svoje milosrdenstvo učiň, aby zničení boli moji protivníci. Učiň, aby zahynuli všetci, čo nenávidia moju dušu, lebo som Tvojím služobníkom.
13. Sláva Otcu...

ANTIFÓNA. Nepamätaj, Pane, na neprávosti naše, ani na neprávosti našich rodičov, a netrestaj nás za naše hriechy.

Odpustky. Po zbožnom odbavení siedmich kajúcich žalmov dosiahneme odp. 7 rokov. — PPO 639.

18. Litánie o umučení Krista Pána.

Len pre súkromnú pobožnosť, najmä v pôste po ruženci.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, zmiluj sa ... atď.
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —

Ježišu, za tridsať strieborných zradne predaný, —
Ježišu, k nohám svojich učeníkov sklonený, —
Ježišu, v záhrade smrtným zármutkom obkľúčený, —
Ježišu, krvavým potom sa potiaci, —
Ježišu, od anjela posilnený, —
Ježišu, od Judáša bozkom zradený, —
Ježišu, od vojakov sviazaný, —
Ježišu, od svojich učeníkov opustený, —
Ježišu, Annášovi na posmech ukazovaný, —
Ježišu, od sluhu zauškovaný, —
Ježišu, od falošných svedkov obžalovaný, —
Ježišu, do tváre opľuvaný, —
Ježišu, od Petra tri razy zaprený, —
Ježišu, celú noc vysmievaný, —
Ježišu, sviazaný a k Pilátovi odvedený, —
Ježišu, od Herodesa vysmiaty a potupený, —
Ježišu, nad lotra Barabáša za horšieho vyhlásený, —
Ježišu, nahý k stĺpu priviazaný, —
Ježišu, náramne zbičovaný, —
Ježišu, pre naše neprávosti zranený, —
Ježišu, na väčší posmech do šarlátu oblečený, —
Ježišu, tŕním korunovaný, —
Ježišu, k potupnej smrti kríža nevinne odsúdený, —
Ježišu, ťažkým krížom obťažený, —
Ježišu, ako tichý baránok k zabitiu vedený, —
Ježišu, zo svojich šiat vyzlečený, —
Ježišu, bolestne na kríž pribitý, —
Ježišu, s krížom od zeme vyzdvihnutý, —
Ježišu, za svojich nepriateľov na kríži orodujúci, —
Ježišu, medzi lotrov počítaný,
Ježišu, na kríži posmievaný, —
Ježišu, ku kajúcemu lotrovi milosrdný, —
Ježišu, o svoju matku pod krížom stojacu starostlivý, —
Ježišu, octom na kríži napájaný, —
Ježišu, až na smrť kríža poslušný, —
Ježišu, na kríži opustený, —
Ježišu, bolestne umierajúci, —
Ježišu, kopijou prebodnutý, —
Ježišu, s kríža sňatý a pochovaný, —

Buď nám milostivý, — odpusť nám, Ježišu.
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Ježišu.
Od všetkého zlého, — vysloboď nás, Ježišu.
Od každého hriechu, —
Od ťažkého pokušenia, —
Od náhlej a nepredvídanej smrti, —
Od úkladov diablových, —
Od moru, hladu a vojny, —
Od ducha smilného, —
Od večnej smrti, —
Skrze prebolestné utrpenie Tvoje, —
Skrze bolesti a muky Tvoje, —
Skrze odovzdanie ducha Tvojho Bohu Otcu, —
Skrze utrpenie Tvoje, —
Skrze otvorenie svätého boku Tvojho, —
Skrze vyliatie svätej krvi Tvojej, —
Skrze svätých päť rán Tvojich, —
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás.
Aby si nám odpustiť ráčil, —
Aby si nás k pravému pokániu priviesť ráčil, —
Aby si stálu pamiatku umučenia a smrti Tvojej v srdciach našich zachovať ráčil, —
Aby si nás mocou svätého kríža Tvojho proti všetkým nepriateľom ochraňovať ráčil, —
Aby si nás účastnými zásluh smrti Tvojej učiniť ráčil, —
Aby si v milosti Tvojej všetkých ctiteľov umučenia Tvojho zachovať ráčil, —
Aby si nám v hodinu smrti milostivý byť ráčil, —
Aby si všetkým zomrelým veriacim večné odpočinutie udeliť ráčil, —
Aby si nás vyslyšať ráčil, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Ježišu.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Ježišu.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami, Ježišu.

Pripoj niektorú z pôstnych modlitieb.

19. Šiesta nedeľa veľkopôstna — Kvetná.

a) Poučenie o svätení ratolestí.

Na Kvetnú nedeľu slávime slávny príchod Pána Ježiša Krista do Jeruzalema, kde ho plesajúci zástup radostne vítal tým, že zelené ratolesti a kvety sypal na cestu, po uliciach stlal pokrovce a volal mu na slávu slovami: „Hosana Synu Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pána! Hosana na výsostiach". Táto pamiatka sa v kresťanských chrámoch oslavuje názorne aj tým, že sa svätia palmy alebo pre ich nedostatok kvety a zelené ratolesti a koná sa slávnostná procesia s palmami okolo chrámu. Nakoľko sa v našich krajoch príroda len prebúdza zo zimného spánku, svätia sa miesto zelených ratolestí vypučané vŕbové ratolesti, ktoré sa menujú rozlične: púzalky, búzalky, lalky, maňúšky, bahniatka a pod.

V liturgii sa táto nedeľa volá *Dominika palmárum* — Palmová nedeľa; toto meno sa odvodzuje od tých paliem, ktorými jeruzalemský ľud vítal milostivého Kráľa Ježiša. *Palmy znamenajú* podľa sv. Augustína *víťazstvo Krista* nad smrťou, diablom a peklom. Ďalej predstavujú *katolícku Cirkev,* ktorá sa ako palma v lete i v zime vždy zelená, áno, pri všetkých búrkach kvitne a vichrom odporuje. Ako palma rastie rovno dohora, tak sa Cirkev so všetkými úmyslami vznáša k nebu. Palma je odspodku drsnatá, nepekná, a svoj úžitok len prináša na vrcholci. Tak i sv. Cirkev zdá sa neprajnému svetu drsnou a nepeknou, ale pred Bohom je najkrajšou ľudskou spoločnosťou a jej ovocím sú len dobré skutky, ktorých hodnota bude odmenená vo výšinách neba. Palma znamená aj *spravodlivého človeka,* o ktorom Dávid hovorí: „Spravodlivý bude kvitnúť ako palma."

Slovenské pomenovanie tejto nedele, *Kvetná nedeľa,* pochádza z toho, že na niektorých miestach, kde už pred Veľkou nocou kvitnú jarne kvety, na posvätenie a k procesii tejto nedele prinesú kvety a ruže, ktoré si pripravia do kytíc a priviažu na vysoké tyče.

VÝZNAM SVÄTENIA RATOLESTÍ. Svätenie zelených ratolestí je svätenina a posvätené kvety majú slúžiť skrze modlitbu sv. Cirkvi všetkým tým, ktorí ich s nábožnosťou uchovávajú u seba. Kňaz sa pri svätení ratolestí modlí k všemohúcemu Bohu, aby tieto ratolesti boly ochranným štítom všetkým, ktorí ich budú v ruke nosiť, aby Boh požehnal domy, v ktorých budú uschované a chránil ich obyvateľov od všetkých neprávostí. Preto nie je poverou, keď zbožní veriaci zapichnú tieto požehnané zelené ratolesti na svoje polia, lebo tým si chcú len privlastniť modlitbu sv. Cirkvi za Božie požehnanie. Zelené ratolesti upamätúvajú nás, aby sme uznali, že náš cieľ nie je v neživotných veciach, ale v samom Bohu, aby sme nie

tak s palmami v rukách, ale s dobrými skutkami a bohumilým životom kráčali v ústrety Pánovi, ktorý príde na konci sveta s krížom, ktorým dosiahol vznešené víťazstvo nad hriechom a diablom a vydobyl nám všeobecný duševný pokoj. V kresťanských rodinách je preto zvykom zapichnúť jednu kvetno-nedeľnú púzalku za kríž, ktorý visí na čelnom mieste izby. Zvyšné ratolesti sa odložia a na budúcu Popolečnú stredu sa spália a ich popolom sa udeľuje popolec, čím sa krásne znázorňuje, že svetská sláva a radosť tak rýchlo pominie, ako sa zvrtla aj zemská oslava Krista, ktorému jeden deň volali: Hosana a o päť dní už: Ukrižuj ho!

Zelené ratolesti si veriaci prinesú sami do chrámu. Najkrajšie je, keď každý mužský ide do chrámu s jednou ratolesťou v ruke; ženy však majú dve-tri ratolesti sviazané ozdobnou stužkou. Cez posviacanie si každý drží ratolesť v ruke, a nie je potrebné klásť ich k oltáru, kde sú uložené ratolesti na liturgické použitie. — Z týchto ratolestí kňaz po posvätení rozdá miništrantom, spevákom a — kde je to zvykom — dvanástim zástupcom ľudu, ktorými sú buď členovia cirk. výboru alebo každý rok vyberú sa iní a iní, a to rad radom z každej rodiny. Keby niektorá rodina nemala dospelého mužského, nech si sama určí svojho zástupcu. Títo dvanásti zástupcovia zúčastňujú sa na procesii aj na Hromnice, Vzkriesenie a Božie Telo.

PROCESIA. Pri procesii sa spievajú predpísané antifóny, ktoré sa nahradzujú piesňou, ako: Kráľ neba, zeme, na oslici kráča, č. 183. Keď je priaznivé počasie a voľný priestor, ide všetok ľud na procesiu okolo kostola. Ináč len miništranti, kňaz, speváci a zástupcovia ľudu. Keď sa procesia vráti ku kostolným dverám, niekoľko spevákov vkročí do chrámu, dvere sa zavrú a s tými, ktorí sú vonku, striedavo spievajú hymnu: Glória, laus et honor — Buď sláva, česť a chvála. Po dokončení spevu kňaz (subdiakon) *tri razy udrie krížom* na chrámové dvere, ktoré sa otvoria a procesia vchádza do chrámu; medzitým chór spieva liturgickú pieseň: „Keď Pán vchádzal do sv. mesta..." Za sprievodu držia veriaci v ruke ratolesti. To nám pripomína, že s palmami v rukách vítal a odprevádzal Krista jeruzalemský ľud.

Palmy v rukách kresťanov sú verejným vyznaním katolíckeho náboženstva a sú znázornením našej radosti, že sa už vopred tešíme na tú chvíľu, keď budeme Boha oslavovať v nebi, a majúc v rukách palmu víťazstva, budeme chodiť za Božím Baránkom, ako to opisuje sv. Ján vo svojom Zjavení. Prî procesii sa *zvoní*, aby každý, ktokoľvek počuje zvony, vzdychol si aspoň raz slová: „Hosana..." tak, ako všetci Jeruzalemčania vítali Krista.

Zatvorené dvere kostola znázorňujú, že kráľovstvo nebeské bolo zatvorené až do smrti Pána Krista. *Speváci zvonku i zdnu* predstavujú apošto-

lov a židovský ľud i s dietkami, ktorí sa spojili na uvítanie Krista vchádzajúceho do Jeruzalema *Otvorenie dverí krížom* upomína nás, že Kristus, najvyšší kňaz, svätým krížom otvoril nám nebeský Jeruzalem a že len trpezlivým a pokorným znášaním krížov môžeme sa stať hodnými a účastnými zásluh Kristovej smrti a tak vojsť do nebeského Jeruzalema.

Tri údery kríža na dvere predstavujú nám, že Kristus tri roky učil o kráľovstve Božom, tri hodiny na kríži visel a po svojej smrti len na tretí deň vstal zmŕtvych a tak nám znázornil nový život milosti a slávu neba, do ktorého on sám prvý vošiel. Hromadný vstup zástupu za procesiovým krížom predstavuje nám, že Kristus vošiel do Jeruzalema so zástupom, ktorý mu hučne volal na slávu, a že i my na súdny deň za Kristom kráčajúc, vojdeme do nebeského Jeruzalema.

Procesia znamená život človeka na zemi, ktorý začína u Boha a k Bohu sa zase vráti tak, ako procesia vychádza z chrámu a do neho sa zase vracia. Nesieme ratolesti, znaky to mučeníctva a víťazstva, čím vyznávame, že sme ochotní s Kristom trpieť a s ním i zvíťaziť.

b) Poučenie o pašiách.

Čím bol krajší príchod Kristov do Jeruzalema za volania na slávu: Hosana, tým bol smutnejší jeho odchod z mesta za volania nenávisti: Ukrižuj ho! Tento dvojaký sprievod Kristov mestom Jeruzalemom odzrkadľuje sa v dnešnej liturgii. Slávny pochod „Hosana“ vyjadrený je v posviacke ratolestí a v procesii. Posviacka vo svojom složení podobá sa obradom sv. omše: Miesto introitu má antifónu, má liturgickú modlitbu, lekciu, stupňový spev, evanjelium; miesto obetovania má modlitbu svätenia; prefáciu, Sanktus; miesto premenenia má päť modlitieb posvätenia ratolestí; miesto prijímania rozdávajú sa ratolesti. — Smutný pochod „Ukrižuj ho“ odzrkadľuje sa vo sv. omši a v pašiách. A tak na Kvetnú nedeľu prechádza Cirkev z radosti do žalosti, z chválospevu do pašií. Pripomína si ľahkomyseľnosť židovského národa, ktorý synovi Dávidovmu jeden deň volal Hosana a čoskoro už: Ukrižuj ho! Preto aj radosť Cirkvi mení sa v smútok. A tak po radostnej procesii nasleduje sv. omša, pri ktorej sa medzi lekciou a evanjeliom odbavujú pašie podľa spísania sv. Matúša.

V dávnejších časoch predviedli kňazi v chrámoch pašie ako divadlo, na spôsob dnešných pašiových hier. Dnes však Cirkev sv. povoľuje v chráme len dôstojné striedavé spievanie pašií, a to gregoriánskym spevom, čo podľa zvyku spievajú aj v ľudovej reči speváci na chóre, kým kňaz potichu číta to isté latinsky na epištolovej strane.

Vo väčších chrámoch spievajú pašie traja diakoni, stojac na strane evanjelia vo svätyni. Keď je však tichá sv. omša, kňaz číta pašie na evanjeliovej strane a na chóre môže pašie čítať niekto slovensky. — Na slová: „Ježiš zase zvolajúc veľkým hlasom, vypustil ducha" všetci zatíchnu, veriaci i kňaz padnú na kolená, aby takto uctili veľké tajomstvo Ježišovej smrti, ktorou sme boli vykúpení. — Keďže v pašiách sa nám predstavila smrť Pánova, kňaz pred evanjeliom nepozdravuje veriacich slovami: „Dominus vobiskum", ani „Sekvencia sankti evangélii...", lebo smrť Pánova je smutnou zvesťou. Preto len smutným hlasom číta oznámenie, že Pán je už položený v hrobe, na ktorom je privalený kameň. K evanjeliu sa nepoužíva slávnostných prvkov, ako kadidla a zapálených sviečok na znamenie, že Ježiša sniesli s tohto sveta potupnou smrťou, prečo aj viera a láska v srdciach apoštolov začala slabnúť, ba bola by aj vyhasla, keby Kristus nebol vstal zmŕtvych.

Milý kresťan! Dnešný liturgický výjav priechodu z najvyššej úcty do najhlbšej potupy slúži nám na výstrahu, že zemská sláva je nestála, menlivá ako poľná tráva a nemá byť pohnútkou nášho konania, lebo nás opustí vtedy, keď sa ani nenazdáme. Často nás pripraví o to najmilšie. Neskladajme svoju nádej v ľudskú priazeň, lebo je klamlivá. Pohnútkou nášho túženia a konania nech je Božia sláva. Ale pozor, aby sme nevolali Kristovi jeden deň: Hosana a na druhý už: Ukrižuj ho!

Cez Veľký týždeň nemožno slúžiť smútočné sv. omše — Requiem, len v pondelok, utorok a stredu spojene s pohrebom.

c) Liturgia svätenia ratolestí.

A n t i f ó n a. Hosanna Filió Dávid: benediktus, kvi vénit in nomine Domini. Ó Reks Israel: Hosanna in excelsis.

Hosana Synu Dávidovmu. Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom. Ó Kráľu Izraelský! Hosana na výsostiach.

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

M o d l i m e s a: Bože, Teba ctiť a milovať je spravodlivé; rozmnož v nás dary svojej nevýslovnej milosti; a že si nám dal smrťou svojho Syna dúfať v to, čo veríme, pomôž nám jeho vzkriesením dôjsť tam, kam prísť túžime. Ktorý s Tebou žije a kráľuje.

LEKCIA. Čítanie z II. knihy Mojžišovej, 15, 27 — 16, 1—7.: V tých dňoch prišli (Izraeliti) do Elimu, kde bolo dvanásť vodných prameňov a sedemdesiat paliem a za-

stali tam pri vode. A odišli z Elim a všetko množstvo Izraela prišlo na pustatinu Sin, ktorá je medzi Elim a Sinaj, na pätnásty deň druhého mesiaca po ich odchode z Egypta. A všetko množstvo Izraela šomralo proti Mojžišovi a Áronovi na púšti a Izraeliti vraveli proti nim: „Ach, prečo sme nepomreli rukou Pána v egyptskej zemi, keď sme sedávali pri hrncoch mäsa a jedli chlieb do sýtosti. Veď vy ste nás vyviedli do tejto púšte, aby všetok ľud zahynul hladom." Tu prehovoril Pán k Mojžišovi: „Hľa, ja vám dám chlieb ako dážď z neba, ľud nech vyjde von a nech si nasbiera, koľko potrebuje na jeden deň. Týmto podrobujem ho skúške, či bude zachovávať môj zákon alebo nie. V šiesty deň však nech uschovajú všetko, čo prinesú a nech je toho dva razy toľko, ako sbierajú v iné dni." Tu hovoril Mojžiš a Áron ku všetkým synom Izraela: „Večer zviete, že vás Pán vyviedol zo zeme egyptskej a ráno zas uvidíte slávu Pánovu."

GRADUÁLE. Veľkňazi a farizeji svolali najvyššiu radu a pýtali sa: Čo si počneme, veď tento človek robí veľké divy? Ak ho tak necháme, všetci uveria v neho. Potom prídu Rimania a odoberú nám krajinu a národ. — Tu jeden z nich, ktorý sa volal Kajfáš, keďže bol toho roku veľkňazom, povedal im: Lepšie je pre vás, keď jeden človek zomrie za ľud, než by mal zahynúť celý národ. Od toho dňa boli rozhodnutí zabiť ho. A takto hovorili: Prídu Rimania a odoberú nám krajinu i národ.

Na Olivetskom vrchu modlil sa (Ježiš) k Otcovi: Otče môj, ak je možné, nech odíde tento kalich odo mňa. Duch je síce ochotný, ale telo je slabé. Staň sa vôľa Tvoja. — Bedlite a modlite sa, aby ste sa nedostali do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo je slabé. Staň sa vôľa Tvoja.

Ministrant prenesie misál na evanjeliový bok.

EVANJELIUM. Slová svätého evanjelia podľa Matúša, 21, 1—9.: Za onoho času: keď sa Ježiš so svojím sprievodom približoval k Jeruzalemu, došiel až po Betfage smerom k Olivovému vrchu. Odtiaľ vyslal dvoch svojich učeníkov a dal im toto poverenie: Iďte do dedinky, ktorá je naproti vám; nájdete tam priviazanú oslicu a osliatko

s ňou. Odviažte ich a priveďte sem. A keby azda niekto niečo chcel povedať proti tomu, povedzte: Pán ich potrebuje — a hneď vám ich prepustí. Toto všetko sa stalo, aby sa naplnilo slovo prorokovo, ktorý povedal: Oznámte dcére Sionskej; hľa, k tebe sa už ubiera tvoj Kráľ, ponížený sedí na oslici, na osliatku, na mladom nosnom zvieratku. Vtedy učeníci odišli a vykonali všetko, ako im Ježiš rozkázal. Priviedli oslicu a jej mláďa, pokládli naň svoje rúcha a jeho posadili navrch. Mnohí zo zástupu prestierali svoje rúcha na cestu, iní zase stínali haluze so stromov a stlali ich na cestu. A zástupy, ktoré šly popredu i vzadu, vyvolávaly: Hosana! Sláva Synu Dávidovmu. Sláva ti, ktorý prichádzaš v mene Pánovom!

Nasleduje vlastná posviacka ratolestí.

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, rozmnož vieru v Teba dúfajúcich a láskavo vyslyš modlitby prosiacich, nech sostúpi na nás hojne Tvoje milosrdenstvo; požehnaj † tieto palmové a olivové ratolesti, ako si, predobrazujúc Cirkev, požehnal Noema, keď vyšiel z korába a Mojžiša, keď vyšiel s Izraelskými synmi z Egypta, tak aj my, ktorí nesieme palmové a olivové ratolesti, nech ideme s dobrými skutkami v ústrety Kristovi a skrze neho nech vojdeme do večnej radosti. Ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh.

℣. Po všetky veky vekov. ℟. Amen.

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

℣. Hore srdcia. ℟. Pozdvihli sme ich k Pánovi.

℣. Vďaky vzdávajme Pánu Bohu nášmu. ℟. Tak sa sluší a patrí.

Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože, Teba oslavuje zástup Tvojich svätých. Tebe totiž slúžia všetky Tvoje tvory, lebo Ťa uznávajú za jediného tvorcu a Boha a každé Tvoje dielo Ťa chváli a Tvoji svätí Ťa zvelebujú, lebo pred kráľmi a mocnosťami tohto sveta smele vyznávajú to veľké meno jednorodeného Syna Tvojho. Jemu slúžia anjeli a archanjeli,

Tróny a Panstvá a s celým zástupom nebeského vojska spievajú Tvojej velebnosti chválospev a ustavične volajú:

Sanktus, Sanktus, Sanktus Dominus, Deus Sabaóth. Pléni sunt coéli et terra glóriá tuá. Hosanna in excelsis. Benediktus, kvi vénit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

Svätý, Svätý, Svätý je Pán Boh zástupov. Plné sú nebesia i zem slávy Tvojej. Hosana na výsostiach. Požehnaný ten, ktorý prichádza v mene Pánovom. Hosana na výsostiach.

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Prosíme Ťa, svätý Pane, Otče všemohúci, večný Bože, ráč posvätiť † a požehnať † tieto olivové ratolesti, ktoré Tvojou vôľou vyrástly zo stromového kmeňa a ktoré doniesla vo svojom zobáku holubica pri návrate do korába. Nech všetci, ktorí z nich dostanú, obsiahnu telesnú a duševnú ochranu a nech je nám, Pane, to znamenie Tvojej milosti, prostriedkom našej spásy a odznakmi milosti Tvojej. Skrze Pána nášho . . .

Modlime sa: Bože, ktorý rozptýlené veci shromažďuješ a shromaždené zachovávaš, Ty si požehnal ľud, keď niesol ratolesti v ústrety Ježišovi. Požehnaj † i tieto palmové a olivové ratolesti, ktoré Tvoji sluhovia s vierou prijímajú na česť mena Tvojho. Obyvatelia nech dosiahnu požehnanie Tvoje všade, kamkoľvek budú prinesené; Tvoja pravica nech zaženie každé protivenstvo a ochraňuje tých, ktorých vykúpil Ježiš Kristus, Syn Tvoj, Pán náš. Ktorý s Tebou žije a kráľuje . ..

Modlime sa: Bože, ktorý si tak podivne usporiadal prírodu, že nám aj pomocou neživotných vecí chceš znázorniť udeľovanie našej spásy, prosíme Ťa, daj, aby nábožné srdcia Tvojich veriacich spasiteľne pochopily, čo táto udalosť tajomne značí, že totiž dnes zástup nebeským svetlom osvietený išiel v ústrety Spasiteľovi a stlal mu pod nohy palmové a olivové ratolesti. Palmové ratolesti dávajú tušiť víťazstvo nad kniežaťom smrti; olivové vetvičky ako by volaly, že už prišlo duchovné pomazanie. Ten šťastný zástup ľudí totiž už vtedy pochopil,

čo sa tým predobrazuje, že náš Spasiteľ, súcitný s ľudskými biedami a trápeniami, má zápasiť za život celého sveta s kniežaťom smrti a svojou smrťou zvíťaziť. A preto úctive priniesol to, čo znamenalo i jeho slávne víťazstvo i hojné milosrdenstvo. Aj my silne veríme význam tejto udalosti a pokorne Ťa prosíme, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, aby sme zvíťazili nad mocou smrti a zaslúžili si účasť na jeho slávnom zmŕtvychvstaní v ňom a skrze neho, ktorého údami sme sa stali z Tvojej vôle. Ktorý s tebou žije a kráľuje...

Modlime sa: Bože, ktorý si nariadil holubici, aby zelenou ratolesťou zvestovala pokoj svetu, prosíme Ťa, posväť tieto ratolesti olivy a iných stromov nebeským † požehnaním, aby všetkému ľudu na spasenie osožily. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, požehnaj † tieto palmové a olivové ratolesti a daj, aby Tvoj ľud to, čo dnes činí telesne na Tvoju úctu, s najväčšou pobožnosťou i duševne skončil tým, že zvíťazí nad nepriateľom a s veľkou láskou bude konať skutky milosrdenstva. Skrze Pána nášho...

Tu kňaz pokropí ratolesti svätenou vodou, okadí ich tymiánom a ďalej sa modlí:

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý si svojho Syna, Ježiša Krista, Pána nášho pre našu spásu poslal na tento svet, aby sa k nám uponížil a nás zas priviedol k Tebe. Keď vchádzal do Jeruzalema, aby splnil Písma, zástup veriaceho ľudu mu s úprimnou zbožnosťou prestieral na cestu svoje rúcho s palmovými ratolesťami; dožič, prosíme, aby sme mu cestu viery pripravili a s nej skalu pohoršenia a kameň úrazu odstránili a nech prekvitajú na nej pred Tebou naše skutky ako ratolesti spravodlivosti, aby sme tak boli hodní nasledovať šľapaje jeho. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

Kňaz rozdáva ratolesti najprv duchovenstvu podľa stupňov hodnosti, potom miništrantom, členom chóru, zástupcom veriacich, alebo

i všetkému ľudu. Každý prijíma ratolesť kľačiačky a pobozká najprv ratolesť, potom ruku kňazovu. — Nie je potrebné, aby ratolesti, ktoré si prinesú sami veriaci do chrámu, boly pokladané bezprostredne pri oltári. Každý nech si ich cez posviacku drží v ruke. — Medzi rozdávaním ratolestí chór spieva:

Antifóna. Puerí Hebraéórum, portantés rámós olivárum, obviavérunt Dominó, klamantés et dicentés: Hosanna in excelsis.

Puerí Hebraéórum vestimenta prosternébant in via et klamábant, dicentés: Hosanna Fílió Dávid: benediktus, kvi vénit in nomine Domini.

Hebrejské deti niesly olivové ratolesti, išly Pánovi naproti a takto kričaly, volaly: Hosana na výsostiach.

Hebrejské deti prestieraly na cestu svoje rúcho, kričaly a volaly: Hosana Synu Dávidovmu; požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom.

Po rozdelení ratolestí sa kňaz modlí:

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý si chcel, aby náš Pán Ježiš Kristus sedel na osliatku, a zástupom ľudu si vnukol, aby prestieraly svoje rúcha a stromové ratolesti na cestu a spievaly mu na slávu Hosana; daj, prosíme, aby sme mohli nasledovať ich nevinnosť a dosiahnuť ich odmenu. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

℣. Procedámus in pace. ℣. Poďme v pokoji.

℟. In nomine Christi. Amen. ℟. V mene Kristovom. Amen.

Nasleduje procesia, pri ktorej spieva chór nasledovné latinské antifóny, obyčajne sa však nahrádzajú piesňou: Kráľ neba, zeme, č. 183.

1. ANTIFÓNA prvá je osnovou tá istá ako aj evanjelium pri svätení sviečok s dodatkom: „Požehnané je kráľovstvo nášho otca Dávida; sláva mu na výsostiach; zmiluj sa nad nami, Synu Dávidov.

2. ANTIFÓNA. Keď ľudia počuli, že Ježiš prichádza do Jeruzalema, vzali palmové ratolesti a vyšli mu v ústrety a deti volaly: „To je ten, ktorý má prísť spasiť ľud. On je naša spása a vykúpenie Izraela." Aký slávny je ten, ktorému idú v ústrety Tróny a Panstvá. Neboj

sa, dcéra Sionská, pozri, prichádza ti tvoj Kráľ, sedí na osliatku, ako je napísané. Vitaj, Kráľu, Stvoriteľu sveta, ktorý si nás prišiel vykúpiť. (Jn 12, 12—13.)

3. ANTIFÓNA. Šesť dní pred sviatkom Veľkej noci, keď išiel Pán do mesta Jeruzalema, vyšly mu deti v ústrety, v rukách niesly palmové ratolesti a silným hlasom takto volaly: Hosana na výsostiach, sláva Ti, ktorý si prišiel s veľkým svojím milosrdenstvom. Hosana na výsostiach.

4. ANTIFÓNA. Zástupy bežia v ústrety Vykupiteľovi s kvetmi a palmami a dávajú dôstojnú poctu slávnemu víťazovi; ľud ústami zvelebuje Syna Božieho a hlasy na chválu Kristovi prerážajú oblaky: Hosana na výsostiach.

5. ANTIFÓNA. Buďme verní príkladu anjelov a detí a privolávajme víťazovi smrti: Hosana na výsostiach!

6. ANTIFÓNA. Veľký zástup sa sišiel na sviatok a volal Pánovi: Sláva Ti, ktorý prichádzaš v mene Pánovom! Hosana na výsostiach!

Keď procesia príde k chrámovým dverám, vojdú niekoľkí speváci do kostola, dvere sa zatvoria a s tými, čo stoja vonku, spievajú striedavo hymnus; začnú tí, čo sú v kostole:

Hymnus: Glória, laus et hónor tibi sit, Rex Christe, Redemptor: kui puerile dekus prompsit Hosanna pium. ℟. Glória, laus...	Buď sláva, česť a chvála Tebe, Kriste Vykupiteľu, ktorému nevinné ústa Hosana spievajú. ℟. Buď sláva,...
Israel es tu Rex, Dávidis et inklita próles: nomine kvi in Domini, Rex benedikte, vénis. ℟. Glória, laus...	Kráľom si Izraela a slávnym potomkom Dávida. Ty požehnaný Kráľ ľudstva prichodíš v mene Pána. ℟. Buď sláva,...
Coétus in excelsís, te laudat coélikus omnis, et mortális hómó, et kunkta kreáta simul. ℟. Glória, laus...	Teba chváli nebeský sbor svätých i človek smrteľný i všetko tvorstvo spolu. ℟. Buď sláva,...
Plebs Hebrea tibi kum palmis obvia vénit: kum préce, vótó, hymnís, adsumus ekce tibi. ℟. Glória, laus...	Židovský ľud s palmami išiel Ti v ústrety. Hľa, vidíš, my Ťa tu ctime modlitbou, sľubom a spevmi. ℟. Buď sláva,...

Hí tibi passúró solvébant múnia laudis: nós tibi regnanti pangimus ekce melós. ℟. Glória, laus...

Tamtí Tebe na smrť idúcemu spievali piesne chvály, hľa, my Tebe panujúcemu vzdávame svoj hold. ℟. Buď sláva,...

Hí plakuére tibi, pláceat devócio nostra: Rex bóne, Rex klémens kui bóna kunkta plácent. ℟. Glória, laus...

V záľube mal si tamtých, ani našu pobožnosť neodvrhni, dobrý Kráľu, blahosklonný Kráľu, ktorému sa všetko dobré páči. ℟. Buď sláva,...

Procesia vchádza do chrámu a sbor spieva:

RESPONZÓRIUM. Keď Pán vchádzal do svätého mesta, hebrejské deti hlásaly vzkriesenie života. S palmovými ratolesťami v rukách volaly: Hosana na výsostiach! — Keď ľud počul, že Ježiš prichádza do Jeruzalema, vyšiel mu v ústrety. S palmovými ratolesťami v rukách volali: Hosana na výsostiach!

Po skončení svätenia ratolestí prestane radostná pieseň Hosana, lebo si hneď zase pripomíname utrpenie Kristovo. Ako by sa nám skryl oslávený Kristus Kráľ, ktorý sa nám o chvíľočku vo sv. omši zjaví už s tŕňovou korunou na hlave, ako to povedal Pilát: „Ajhľa, človek?"

d) Liturgická omša.

INTROIT. Pane, neodopieraj mi dlho svoju pomoc, ale hľaď mi pomáhať; vysloboď ma z hrtana levovho a mňa biedneho od rohatej obludy. (Ž 21, 20, 22.) — Bože, môj Bože, vzhliadni na mňa; prečo si ma opustil? Bez nádeje v záchranu oplakávam svoje viny. (Ž 21, 2.) — Pane, neodopieraj mi...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, Ty si chcel, aby náš Spasiteľ človekom sa stal, na kríži umrel, aby tak ľudské pokolenie malo nasledovania hodný príklad pokory. Dovoľ milostive, aby sme si zaslúžili učiť sa od jeho trpezlivosti a dosiahnuť aj účasť jeho vzkriesenia. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola Filipanom, 2, 5—11.: Bratia! Smýšľajte o sebe tak ako Ježiš Kristus! On, hoci bol Božej prirodzenosti, nemyslel si, že

sa musí pridržiavať svojej rovnosti s Bohom (Otcom), lež pozbavil sa (tejto prednosti), prijmúc na seba prirodzenosť sluhu a stanúc sa podobný ostatným ľuďom. A žijúc aj navonok ako človek, uponížil sa a bol poslušný až do smrti, a to do smrti na kríži. Preto Ho Boh povýšil a dal mu meno nad všetky iné mená, aby sa na meno Ježiša skláňalo každé koleno na nebi, na zemi a v podsvetí a každý jazyk aby vyznával, že Ježiš Kristus je Pán, na slávu Otca.

GRADUÁLE. Držíš ma za pravicu, láskave ma vedieš a slávne ma povýšiš. Aký dobrý je Boh Izraelov k úprimným! Skoro sa mi zatriasly nohy a skoro sa mi skĺzly kroky, lebo som sa rozhorlil nad hriešnikmi, keď som videl ich blaženosť.

PAŠIE. Umučenie Pána nášho, Ježiša Krista, podľa sv. Matúša, 26 a 27.:

Židovská najvyššia rada sa usnesie, že usmrtia Ježiša.

26, 1. Za onoho času keď Ježiš všetky tieto svoje reči ukončil, povedal svojim učeníkom:

2. Viete, že o dva dni je Veľká noc. Vtedy bude Syn človeka vydaný na ukrižovanie.

3. Vtedy shromaždili sa poprední kňazi a starší ľudu v paláci najvyššieho kňaza Kajfáša.

4. Usniesli sa medzi sebou, že sa podvodne zmocnia Ježiša a že ho usmrtia.

5. Ale pripomenuli si: Len nie vo sviatočný deň, aby nepovstala vzbura medzi ľudom.

Pomazanie Ježišovo v Betánii.

6. Keď sa Ježiš zdržoval ešte v Betánii a to v dome Šimona Prašivého,

7. pristúpila k nemu istá žena; mala alabastrovú nádobu naplnenú drahou masťou a vyliala mu ju na hlavu, keď práve stoloval.

8. Keď to učeníci videli, prejavili svoju nevôľu nad tým slovami: Načo také márnenie?

9. Mohlo sa to draho predať a darovať chudobným.

10. Keď to Ježiš spozoroval na nich, povedal im: Načo robíte ťažkosti tejto žene? Veď mi dobrý skutok urobila.

11. Lebo chudobných vždy máte medzi sebou, ale mňa vždy nebudete mať.

12. Keď túto masť mi vyliala na telo, tým už vopred vykonala moje pohrebné balzamovanie.

13. Veru hovorím vám: kdekoľvek po celom svete bude sa hlásať toto evanjelium o kráľovstve Božom, bude sa rozprávať na jej pamiatku i to, čo so mnou urobila.

Dohoda Judášova so Židmi.

14. Vtedy odišiel jeden z dvanástich, ktorý sa volal Judáš Iškariotský k najvyšším kňazom

15. a spýtal sa ich: Čo mi chcete dať, keď vám ho zradím? Oni mu vyplatili tridsať strieborných

16. A od toho času hľadal príležitosť, aby ho zradil.

Veľkonočná večera Pánova.

17. Prvého dňa nekvasených chlebov pristúpili k Ježišovi jeho učeníci s otázkou: Kde ti máme pripraviť veľkonočného baránka k večeri?

18. Ježiš im vravel: Choďte do mesta k istému človekovi a odovzdajte mu môj odkaz: Učiteľ ti odkazuje: Môj čas je blízky, u teba si prajem jesť baránka so svojimi učeníkmi.

19. A učeníci vykonali všetko tak, ako im Ježiš rozkázal a pripravili veľkonočnú večeru.

20. Keď nastal večer, zasadol za stôl spolu s dvanástimi svojimi učeníkmi.

21. A keď večerali, povedal im: Veru, hovorím vám, že jeden z vás ma zradí.

22. Keď nad tým veľmi zarmútení počali sa ho jeden po druhom vypytovať: Či som to azda nie ja, Pane?

23. Povedal im: Kto so mnou namočí si ruku v mise, ten je to, čo ma zradí.

24. Syn človeka však pôjde (zo sveta), ako je o ňom napísané, ale beda tomu človekovi, ktorý zrádza Syna človeka. Lepšie by bolo pre takého človeka, keby sa nebol narodil.

25. No ozval sa i Judáš, ktorý ho zradil a pýtal sa aj on: Či som to nie ja, učiteľ? Odpovedal mu: Veru, ty sám si to povedal!

Ustanovenie najsvätejšej Sviatosti Oltárnej.

26. Keď teda večerali, Ježiš vzal chlieb, požehnal ho, lámal a dával svojim učeníkom týmito slovami: Vezmite a jedzte! Toto je telo moje.

27. Nato vzal i kalich, vďaky činil, podával im ho so slovami: Pite z neho všetci!

28. Toto je totiž moja krv nového zákona, ktorá sa vyleje za všetkých na odpustenie hriechov.

29. Ale hovorím vám, že odteraz nebudem piť z tohto viničného plodu až do toho dňa, keď ho budem znova piť v novej podobe s vami v kráľovstve môjho Otca.

Pán predpovie, že ho Peter zaprie.

30. Nato vykonali chválospevy a odobrali sa na Olivový vrch.

31. Ježiš im vtedy vyhlásil: Vy všetci odstúpite odo mňa v túto noc. Lebo Písmo hovorí: Udriem pastiera a stádo oviec sa rozpŕchne.

32. Ale po svojom vzkriesení predídem vás do Galilejska.

33. Vtedy sa ozval Peter a začal tvrdiť o sebe: Keby aj všetci odpadli od teba, ja nikdy neodpadnem.

34. Ježiš mu povedal: Veru, hovorím ti, že v tejto noci, skôr než by sa ozval kohút, tri razy ma zaprieš.

35. Ale Peter i naďalej hovoril: Keby mi bolo treba i zomrieť s tebou, nezapriem ťa. Podobne tvrdili o sebe aj všetci ostatní učeníci.

Duševná úzkosť a vnútorný zápas Ježišov.

36 Medzitým prišiel s nimi Ježiš do záhrady, ktorá sa volá Getsemani a tam vyzval svojich učeníkov: Sadnite si tu, ja odídem trochu, aby som sa pomodlil.

37. Nato vzal so sebou Petra a dvoch Zebedejových synov. Tu začala na neho dorážať bolesť a úzkosť.

38. Vtedy im vravel: Smutná je duša moja až na smrť. Ostaňte tu a bdite so mnou.

39. A keď trochu odišiel, padol na tvár a v modlitbe pohrúžený hovoril: Otče môj, ak je možné, nech odíde tento kalich odo mňa, no nie ako ja chcem, ale ako ty.

40. Keď sa vrátil k svojim učeníkom, našiel ich pohrúžených v spánku, preto sa pýtal Petra: Či ste nevládali ani hodinu so mnou bdieť?

41. Bdite a modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia. Duch je ochotný, ale telo je slabé.

42. Druhý raz sa od nich vzdialil a znovu sa modlil: Otče môj, ak ma nemôže tento kalich pominúť bez toho, žeby som z neho pil, nech sa stane tvoja vôľa.

43. Keď sa vrátil k nim, znovu ich našiel pohrúžených v spánku: ich oči boly totiž obťažené.

44. Vtedy ich už nechal. Znova sa vzdialil a modlil sa po tretí raz, pričom opakoval tú istú reč.

45. Potom prišiel k svojim učeníkom a povedal im: Spite len ďalej a odpočívajte. Hľa, prišla hodina, v ktorej Syn človeka bude vydaný hriešnikom do rúk.

46. Vstaňte, poďme! Hľa, priblížil sa môj zradca.

Judáš zradí Pána.

47. Kým ešte hovoril, hľa, dostavil sa ta Judáš, jeden z dvanástich a s ním spolu veľký zástup s mečmi a kyjmi vyslaný od popredných kňazov a starších ľudu.

48. Zradca dal im znak týmto slovom: Koho pobozkám, to je on; chyťte ho!

49. Nato chytro pristúpil k Ježišovi a pozdravil ho: Zdrav buď, majstre! — a vtom ho pobozkal.

50. Ale Ježiš sa ho pýtal: Priateľu, načože si sem prišiel? Vtedy pristúpili k nemu ostatní, násilne sa vrhli na Ježiša a zajali ho.

51. No jeden z Ježišových učeníkov vystrel ruku, vytasil svoj meč, udrel ním sluhu najvyššieho kňaza a odťal mu ucho.

52. Vtedy ho Ježiš napomenul: Zasuň svoj meč na jeho miesto! Lebo všetci, čo siahajú po meči, mečom zahynú.

53. Alebo sa nazdávaš, že nemôžem požiadať svojho Otca? Dal by mi hneď na pomoc viac ako dvanásť plukov anjelov.

54. Akože sa teda splnia Písma, ktoré hovoria, že sa má takto všetko splniť?

55. V tú hodinu povedal Ježiš zástupom: Vyšli ste ma zajať s mečmi a kyjmi ako zločinca. Každodenne som vysedával v chráme a vyučoval tam a nechytili ste ma

56. Ale toto všetko sa stalo, aby sa naplnilo, čo hovoria Písma prorokov. — Vtedy všetci učeníci ho opustili a rozutekali sa.

Ježiš pred najvyššou radou.

57. Tí, čo zajali Ježiša, priviedli ho k najvyššiemu kňazovi Kajfášovi, kam sa shromaždili zákonníci a starší ľudu.

58. Peter šiel za ním zpozďaleka až po nádvorie najvyššieho kňaza; a keď vošiel dnu, prisadol si k služobníkom, aby videl, ako to skončí.

59. Poprední kňazi a celá židovská rada sháňala nepravdivé svedectvá proti Ježišovi, aby ho mohli na smrť odsúdiť.

60. Ale nič takého nenašli, hoci predstúpilo mnoho falošných svedkov.

61. Naposledy predstúpili dvaja a tvrdili: Tento povedal: Môžem zboriť chrám Boží a po troch dňoch ho zase vystavím.

62. Vtedy povstal najvyšší kňaz a pýtal sa ho: Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia proti tebe?

63. Ale Ježiš mlčal. No najvyšší kňaz ho vyzval: Zaprisahám ťa na živého Boha, povedz nám, či si ty Kristus, Syn Boží?

64. Ježiš mu odpovedal: Som, ako si povedal. Ba (čo), poviem vám viac: odteraz uvidíte Syna človeka sedieť na pravici všemohúceho Boha, keď príde v oblakoch neba.

65. Vtedy najvyšší kňaz roztrhol si rúcho a zvolal: Rúhal sa Bohu! Načo ešte potrebujeme svedkov? Hľa, sami ste teraz počuli jeho rúhanie.

66. Čo sa vám pozdáva? A oni usniesli sa na výroku: Hodný je smrti!

67. Vtedy pľuli mu do tvári a tĺkli ho päsťami. Iní ho zase prútami šľahali, pričom vraveli:

68. Hádaj nám, Kriste, kto je to, čo ťa uderil?

Peter zaprie svojho Pána.

69. Peter medzitým sedel vonku na dvore. Tu prišla k nemu ktorási slúžka a hovorila: I ty si bol s Ježišom Galilejským.

70. Ale on pred všetkými poprel týmito slovami: Neviem, čo hovoríš.

71. A keď zase vychádzal bránou, videla ho iná slúžka a tiež tvrdila okolostojacim: Aj tento bol spolu s Ježišom Nazaretským.

72. Ale on znovu zaprel prísahou: Ani nepoznám toho človeka.

73. Krátko potom priblížili sa i tí, ktorí tam stáli a vraveli Petrovi: Skutočne, i ty si z nich, veď i tvoja reč ťa prezradzuje.

74. Vtedy počal sa preklínať a prisahať: Nepoznám toho človeka.

75. Ale ihneď ozval sa kohút. Vtedy si Peter spomenul na slovo Ježišovo, ktorým mu oznámil: Skôr než kohút zaspieva, tri razy ma zaprieš. Nato vyšiel von a žalostne plakal.

Ježiša odvedú k Pilátovi.

27, 1. Keď nastalo ráno popredni kňazi a starší ľudu svojím usnesením odsúdili Ježiša na smrť.
2. Preto ho sviazaného odviedli a odovzdali do rúk vladárovi Pilátovi.

Judáš zúfa.

3. Keď zradca Judáš videl, že Ježiša odsúdili na smrť, ľútosťou pohnutý vrátil tridsať strieborných najvyšším kňazom a starším z ľudu pričom sa obviňoval:
4 Zhrešil som, lebo som zradil nevinnú krv. Ale oni mu vraveli: Čo nás do toho? Staraj sa sám!
5. Vtedy zahodil strieborné peniaze v chráme a odišiel. Odobral sa preč a obesil sa.
6. Keď najvyšši kňazi sosbierali tie peniaze, takto rozhodli o nich: Nesmú sa vhodiť do chrámovej pokladnice, lebo je to cena krvi.
7. Na ďalšej porade rozhodli o nich, že kúpia za ne hrnčiarovo pole na pochovávanie cudzincov
8. Preto až podnes volá sa to pole: Hakel dama, to je: Pole krvi.
9. Vtedy sa splnilo, čo predpovedal Jeremiáš, keď vravel: A vzali tridsať strieborných, cenu oceneného, ktorého kúpili od synov Izraelských
10. a dali ich za pole hrnčiarovo, ako mi uložil Pán. (Jer 32, 7 a Zach 11, 12.)

Ježiš a Barabáš.

11. Keď bol Ježiš postavený pred vladára Piláta, takto sa ho vypytoval vladár: Či si ty kráľ židovský? Ježiš odpovedal: Som, ako hovoríš.
12. Ale keď ho najvyšší kňazi a starší z ľudu obžalovávali, nič neodpovedal na to.
13. Vtedy sa ho pýtal Pilát: Nepočuješ, akými veľkými žalobami ťa obviňujú?
14. Ale ani na jedno obvinenie nedal odpoveď, takže sa vladár veľmi divil.

15. Ale na veľkonočný sviatok zvykom bolo, že vladár prepúšťal na slobodu niektorého väzňa, ktorého si žiadal ľud.
16. Mal vtedy povestného väzňa Barabáša.
17. Keď sa teda shromaždili, pýtal sa Pilát: Koho chcete, aby som vám prepustil? Barabáša alebo Ježiša, ktorý sa volá Kristus?
18. Lebo vedel, že mu ho predviedli zo závisti.
19. A keď sedel na súdnej stolici, poslala mu manželka odkaz: Nič neurob tomuto spravodlivému, lebo dnes veľa som trpela vo sne preňho.
20. Medzitým kňazi a starší nahovorili zástupy ľudu, aby si žiadali Barabáša a Ježiša aby zahubili.
21. Keď sa vladár znova ozval, pýtal sa ich: Ktorého z týchto dvoch si žiadate prepustiť? odpovedali: Barabáša!
22. Proti tomu namietal Pilát: Čo teda mám urobiť s Ježišom, ktorý sa volá Kristus? Všetci zvolali: Nech je ukrižovaný!
23. Ale on sa pýtal: Čo zlého urobil? No oni ešte väčším krikom vyvolávali: Nech je ukrižovaný!

Pilát vydá na smrť Ježiša.

24. Keď Pilát videl, že nič nedosiahne, ba že povstáva čoraz väčší hluk, dal si priniesť vody a pred zástupom si umyl ruky, pričom vyhlásil: Nemám viny na vyliatí krvi tohto spravodlivého človeka. Vy budete za ňu zodpovedať.
25. Vtedy ozval sa všetok ľud a volal: Jeho krv nech príde na nás a na naše dietky.

Ježiša tŕním korunujú.

26. Vtedy im prepustil Barabáša, Ježiša však dal zbičovať a vydal im ho, aby ho ukrižovali.
27. Vtedy cisárski vojaci odviedli Ježiša do radného domu, kam priviedli na neho celú stotinu.
28. Najskôr ho vyzliekli a zahalili do šarlátového plášťa.

29. Nato uplietli veniec z tŕnia a vložili mu ho na hlavu, a do pravej ruky dali mu trstinu. Padali pred ním na kolená, a posmievali sa mu týmito slovami: Zdrav buď, kráľ židovský.
30. Pritom pľuli na neho, brali mu trstinu z ruky a bili ho po hlave.

Krížová cesta.

31. A keď skončili svoju hru na ňom, vyzliekli ho z plášťa a obliekli mu zase jeho šaty a viedli ho von (z mesta), aby ho ukrižovali.
32. Keď vychádzali von, stretli Šimona, človeka z Cyreney. Tohto prinútili, aby mu niesol kríž.
33. Tak prišli na miesto, ktoré sa volá Golgota, čo je: Miesto lebiek.
34. Dávali mu so žlčou smiešané víno. Ale po okúsení nechcel z neho piť.
35. Keď ho už pribili na kríž, hádzaním kociek rozdeľovali si jeho rúcho. Vtedy sa splnilo slovo, čo predpovedal prorok: Rozdelili si moje rúcho a o šatu moju vrhli kocku.
36. Potom si sadli a strážili ho.
37. Hore nad jeho hlavou umiestili nápis o jeho vine: Toto je Ježiš, kráľ židovský.
38. Spolu s ním ukrižovaní boli i dvaja zločinci, jeden zprava a druhý zľava.
39. Tí, čo chodili pri ňom, rúhali sa mu, potriasali svojimi hlavami a hovorili:
40. Hľa, ty chceš zboriť chrám a v troch dňoch ho zase vystaviť. Zachráň seba! Ak si Syn Boží, sostúp s kríža!
41. Podobne i najvyšší kňazi spolu so zákonníkmi posmešne vraveli:
42. Iným pomáhal, sám sebe nevie pomôcť. Ak je kráľom Izraela, nech teraz sostúpi s kríža a my mu uveríme!
43. Dôveroval v Boha, nech ho teraz vyslobodí, ak ho miluje. Veď povedal o sebe: Som Synom Božím.
44. Podobným spôsobom hanobili ho aj zločinci, čo boli spolu s ním ukrižovaní.

Ježiš umiera na kríži.

45. Nato od šiestej až do deviatej hodiny nastala tma po celom tom kraji.

46. Okolo deviatej hodiny Ježiš zvolal takto: Eli, Eli, lamma sabaktani — čo znamená: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?

47. Niektorí z okolostojacich, keď to počuli, vraveli: Tento volá Eliáša.

48. A jeden z nich hneď pribehol, vzal špongiu, naplnil ju octom a napichnutú na trstinu dával mu piť.

49. Ostatní ale volali: Nechaj ho, chceme vidieť Eliáša, či mu príde na pomoc.

50. No Ježiš zvolal veľkým hlasom a vypustil ducha.

(Tu sa pri čítaní krátko rozjíma, kňaz si pokľakne.)

Udalosti po smrti Ježišovej.

51. V tej chvíli roztrhla sa opona v chráme na dve čiastky odhora až dolu, zem sa zatriasla a pukaly sa skaly.

52. Otvorily sa i hroby a mnohé mŕtve telá tam odpočívajúcich zbožných ľudí prebudily sa k životu.

53. Po jeho vzkriesení vyšly z hrobu a prišly do svätého mesta, kde ich mnohí uzreli.

54. Stotník a spolu s ním i strážnici Ježišovi, keď videli zemetrasenie a ostatné udalosti, náramne sa naľakali a volali: Skutočne, tento bol Syn Boží!

55. Zďaleka sa dívaly i mnohé ženy, ktoré prišly sem až z Galilejska za Ježišom, aby mu posluhovaly, a

56. medzi ktorými bola Mária Magdaléna, Mária, matka Jakubova a Jozefova, a matka Zebedejových synov.

Ježiša pochovajú.

57. A keď nastal večer, prišiel istý bohatý človek, Jozef z Arimatie, ktorý chodieval na Ježišovo vyučovanie.

58. Odobral sa teda k Pilátovi a vyžiadal si od neho Ježišovo telo. Pilát súhlasil s tým, aby mu telo vydali.

59. Jozef sňal dolu telo a zavinul ho do čistého plátna
60. a pochoval ho v svojom novom hrobe, ktorý si dal vytesať do skaly. A keď na vchod hrobu privalili veľký kameň, odišiel.
61. Naproti hrobu sedely Mária Magdaléna a tá druhá Mária.

Ďalšiu stať pašií spieva už kňaz na evanjeliovej strane miesto evanjelia, pred tým však vystane: Dominus vobiskum . . .

Stráž pri Ježišovom hrobe.

62. Najbližší deň, ktorý svitol po prípravnom dni, shromaždili sa poprední kňazi a farizeji k Pilátovi a predniesli mu svoje obavy:

63. Pane, pamätáme sa, že tento zvodca ešte zaživa povedal: Po troch dňoch zase vstanem.

64. Rozkáž teda strážiť hrob až do tretieho dňa, aby ho azda neprišli ukradnúť jeho učeníci, lebo potom by ľudu povedali: Vstal zmŕtvych. A tak posledný podvod bol by horší, ako prvý.

65. Pilát im vravel: Máte stráž. Iďte a strážte si ho, ako viete.

66. Oni odišli, spečatili kameň a hrob zaistili strážou.

OFERTÓRIUM. Potupu a biedu očakávalo moje srdce, čakal som, kto by smútil so mnou a nebolo nikoho; hľadal som, kto by ma potešil, ale nenašiel som. Dali mi za pokrm žlč a keď som bol smädný, napojili ma octom. (Ž 68, 21—22.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, dovoľ, aby očiam velebnosti Tvojej predložený dar vymohol nám milosť pobožnosti a získal nám ovocie večnej blaženosti. Skrze Pána nášho . . .

PREFÁCIA o sv. kríži.

POSTKOMÚNIA. Pane, účinok tohto tajomstva nech nám očistí od pokleskov a nech splní naše spravodlivé túžby. Skrze Pána nášho . . .

Pri tichej sv. omši je posledné evanjelium z posviacky ratolestí.

d) Súkromná modlitba.

Najláskavejší Kráľu svojho vyvoleného ľudu, Ježišu Kriste! V dnešnú Kvetnú nedeľu pozdravujem Ťa, klaniam sa Ti a ďakujem Ti za nekonečnú lásku, ktorou si hľadal stratené ľudské pokolenie a priviedol si ho ku spaseniu ako od svojho Otca ustanovený kráľ všetkého tvorstva. Svojím slávnym vchodom do Jeruzalema ukázal si ľudu zovnútornými znakmi svoju vnútornú Božskú dôstojnosť. Radosťou sa teším, keď si pomyslím, ako Tvoji učeníci s nábožným ľudom lámali so stromov palmy a olivové ratolesti a stlali ich na zem, a idúc pred Tebou so zelenými ratolesťami v ruke, v nábožnom plesaní spievali: „Hosana Synu Dávidovmu; požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom, hosana na výsostiach." Nadšením plesám nad tým, že Ťa ľud poznal ako zasľúbeného Mesiáša a opravdivého Kráľa, že Ti preukázal kráľovskú česť, keď Ťa sprevádzal až do chrámu a zveleboval všetky Tebou učinené zázraky. Ba čo viac i malé dietky, nemluvniatka volaly na slávu: „Hosana Synu Dávidovmu." Zo srdca sa teším tejto Tebe preukázanej úcte a vrúcne si prajem, aby som i ja mohol(a) túto úctu obnoviť a stále zväčšovať. Všemožnú úctu a česť, ktorú Ti preukazujem teraz vo svojom srdci, chcem Ti prespevovať i svojimi ústami, aby Ťa všetci so mnou oslavovali. Preto prijímam posvätné ratolesti do svojich rúk a ponesiem ich v ruke k Tvojej úcte pred celým zástupom. Ježišu Kriste, Ty slávny zvíťaziteľu nad všetkými nepriateľmi, túto po-

svätnú ratolesť nesiem v ruke i na dôkaz toho slávneho víťazstva, ktorého si dosiahol nad svetom, nad telom, nad hriechom, nad diablom a nad peklom; nesiem ju s takou pobožnosťou a radosťou, s akou ju niesol jeruzalemský zástup. Ako ťa verný ľud v Jeruzaleme chválami do neba povznášal, a všetky Tvoje zázračné činy a dobrodenia oslavoval, tak i ja oslavujem Tvoju nesmiernu dobrotu a lásku a srdečne Ti ďakujem, že si umučením a smrťou svojou vykúpil tento hriešny svet. Srdcom i ústami prespevujem: Hosana Synu Dávidovmu, požehnaný, ktorý prišiel v mene Pánovom vykúpiť nás, biednych hriešnikov z diabolského jarma a voviesť do slávy svojho kráľovstva. Hosana na výsostiach, sláva Bohu na nebi a pokoj ľuďom na zemi. Tento chválospev z hlbokosti svojho srdca spievam Tebe, Kriste Kráľu, v spojení s tou chválou, ktorú Ti dnes katolícka Cirkev po celom svete vzdáva. Amen.

21. Veľký (svätý) týždeň.

a) Poučenie.

Týždeň pred Veľkou nocou bol už na úsvite kresťanstva pokladaný za najsvätejší čas v roku. Preto dostal aj meno *Svätý alebo Veľký týždeň*, nie azda preto, hovorí svätý Ján Zlatoústy, že by mal dlhšie dni, ale preto, že v ňom Kristus vykonal najsvätejšie a najväčšie tajomstvá. Na znak svojej lásky ustanovil sviatostnú večeru, zadosť učinil spravodlivosti Božej a vykúpil ľudské pokolenie z diablovho otroctva. Týždeň tento volá sa aj *pašiovým*, lebo sa čítajú pri sv. omšiach všetky štyri vypravovania svätých evanjelií o umučení Pána, v nedeľu podľa sv. Matúša, v utorok podľa sv. Marka, v stredu podľa sv. Lukáša a v piatok podľa sv. Jána. Nazýval sa tiež *týždňom pokánia*, lebo veriaci sa v ňom postili a v nočnom bdení sa modlili viac ako inokedy. Vo-

lal sa tiež *týždňom odpustkovým*. Verejní kajúcnici, ktorí dostali verejnú pokutu za spáchané hriechy na Popolečnú stredu (viď poučenie na Popolečnú stredu), v tento týždeň, obyčajne na Zelený štvrtok, dostali od biskupa rozhrešenie a boli pripustení k stolu Pánovmu. Mnohým verejným kajúcnikom, ak vzorne vykonávali uloženú pokutu a ak za nich prosili mučeníci, biskup odpustil aj čiastku určenej pokuty. Tento týždeň volá sa aj *týždňom milostným*, pretože sme boli všetci v tento posvätný týždeň prijatí od Boha na milosť.

Najvýznamnejšie dni tohto týždňa sú Kvetná nedeľa a tzv. sväté tri dni, t. j. Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela sobota.

Keďže Svätý týždeň predstavuje nám veľké tajomstvá nášho spasenia, usilujme sa využiť ho na svoj duchovný prospech. Rozjímajme o láske Boha Otca, ktorý za nás vydal svojho Syna. Myslime na umučenie Kristovo a tak na lásku Syna, ktorý svoj život vydal za nás, i na Ducha Svätého, ktorý je spoločnou večnou Láskou Otca i Syna. Ak sme si ešte nevykonali veľkonočnú sv. spoveď, vykonajme tak do Zeleného štvrtku. Ak máme len trochu času, venujme viac pozornosti pobožnostiam, najmä ružencu a krížovej ceste. V posledné tri sv. dni týždňa zúčastnime sa na bohoslužbách. Veľký piatok nech je nám dňom smierenia sa so všetkými, s ktorými sme azda mali nedorozumenie, a doteraz sme to azda dokonale neurovnali. Navštívme ich, s nimi sa pomerme. Umieňme si, že život svoj polepšíme. Bez smierenia sa s hnevníkmi a vôbec bez zanechania hriechu, bez polepšenia života by nám vykúpenie Kristovo vôbec neosožilo.

b) Veľký pondelok.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby sme skrze umučenie jednorodeného Syna Tvojho zase boli posilnení my, ktorí pre svoju slabosť podliehame tak mnohým protivenstvám. Ktorý s Tebou žije a kráľuje . . .

c) Veľký utorok.

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, dožič nám milosti tak sláviť tajomstvá umučenia Pána, žeby sme si zaslúžili dosiahnuť odpustenia svojich hriechov. Skrze tohože Pána nášho . . .

Aj dnes sa čítajú pri sv. omši pašie, a to podľa sv. Marka, hl. 14. a 15.

d) Veľká streda.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič nám, aby sme skrze umučenie jednorodeného Syna Tvojho boli oslobodení my, ktorí musíme bez prestania trpieť za svoje priestupky. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

Dnes sa čítajú pri sv. omši pašie podľa Lukáša, hl. 22. a 23. Dnes pred večerom sa v katedrálnych chrámoch odbavujú prvé tmavé hodinky, o ktorých nájdeš poučenie v stati „Veľký piatok". Spievajú sa žalmy: 68., 69. a 70. a čítajú sa úryvky z nárekov Jeremiáša proroka, 1, 1—14.

22. Zelený štvrtok.

a) Poučenie — sv. omša.

Zelený štvrtok svätí sa na pamiatku poslednej večere Pána, pri ktorej Pán Ježiš za prítomnosti svojich apoštolov vykonal a ustanovil predrahú a ustavičnú obeť nového zákona, čím spolu vykonal i najväčší zázrak lásky, keď ustanovil Sviatosť Oltárnu a ľudstvu zanechal za dedičstvo seba samého, keď povedal apoštolom: „Toto čiňte na moju pamiatku". Je to teda aj deň vysviacky apoštolov za kňazov. Tento deň tajomstva lásky a milosrdenstva Bohočloveka sa oslavoval už od prvých čias kresťanstva. Nakoľko však Kristus po večeri lásky a po prepustení zradného Judáša odobral sa smutný do Getsemanskej záhrady, aby tam sám začal svoje umučenie bolestným krvoupotením sa, preto Cirkev akokoľvek chce v dnešný deň dať Kristovi vďaku za ustanovenie Sviatosti lásky, predsa nemôže vykonať primeranú, smútkom nezakalenú oslavu Sviatosti Oltárnej. Túto oslavu odkladá na Božie Telo. Dnes sa slúži sv. omša v bielom; Glória sa zaspieva za hlaholu zvonov, oltárny kríž zastrie sa bielym závojom, ktorý po skončení sv. omše zamení sa čiernym závojom, kým ostatné kríže a obrazy sú ďalej zahalené fialovým závojom.

Sv. omša. Voľakedy biskup slúžil v tento deň tri sv. omše. Jednu ráno, pri ktorej dal rozhrešenie verejným kajúcnikom a pripustil ich do spoločenstva veriacich. Druhú slúžil pred poludním; pri tej svätil sv. oleje. Tretiu slúžil večer na pamiatku poslednej večere; pri tejto zas všetci kňazi i veriaci pristúpili k sv. prijímaniu. Dnes sa už nekoná verejné pokánie, ale veriaci majú sa pred Veľkou nocou vyspovedať. V biskupských, farských a kláštorných chrámoch slúži sa len jedna sv. omša, hoci by tam bolo aj viac kňazov. Ostatní kňazi pristúpia k sv. prijímaniu tak ako ostatní ve-

riaci na pamiatku, že Kristus pri poslednej večeri sám podával apoštolom sv. prijímanie. Can. 862.

Glória a zvony. Veľká sv. omša sa na Zelený štvrtok začína veľkou slávnosťou. Na Glória zaznie slávnostne organ, všetky kostolné cengáče a zvony na veži. Je to vďak Spasiteľovi za ustanovenie Sviatosti Oltárnej. Ale sotva doznie Glória, organ zastane, zvony umlknu a svojím mlčaním oznamujú smútok, lebo dnes večer začína sa smutná pamiatka umučenia Kristovho. Táto nemota zvonov a hudby, sprevádzaná smutným spevom, trvá až do opätnej slávnostnej Glórie na Bielu sobotu ráno. — Miesto umlčaných, jemne znejúcich zvonov, zaznievajú len chrapľavé drevené rapkáče a klopačky tak v chráme, ako aj na veži. Chrapľavý a trieskavý hlas týchto drevených nástrojov nemilo uráža naše ucho a celkom oprávnene vzbudzuje v nás akúsi neľúbosť a väčší zármutok, ale spolu nás vedie k väčšiemu ucteniu kríža. Hlas klopačky a rapkáčov znázorňuje dunenie, zemetrasenie a treskot pukajúcich sa skál pri zomieraní Kristovom, ktorým boli všetci prestrašení. Umlčané zvony predstavujú nám apoštolov, ktorí hoci boli očitými svedkami Kristových zázrakov, predsa zo strachu pred židmi skryli sa a umĺkli ako tie zaviazané zvony na veži, ktoré sa zase ozvú len v Bielu sobotu, oznamujúc slávnosť vzkriesenia Kristovho, po ktorom aj apoštoli vyšli z úkrytov a ohlasovali vzkrieseného Krista.

Premenenie troch hostií. Keďže sa na Veľký piatok neslúži riadna sv. omša, premieňa kňaz na Zelený štvrtok pri sv. omši tri hostie. Jednu z nich prijme pri tejto sv. omši, druhá je pre predposvätnú omšu na Veľký piatok a tretia do monštrancie do Božieho hrobu. Druhú a tretiu hostiu vloží do kalicha a na konci omše ich odnesie do úkrytu.

b) Svätenie olejov.

Smrť Kristova stala sa nielen našou výkupnou cenou, ale aj studnicou všetkých milostí. Zo smrti Kristovej majú svoju moc Kristom ustanovené sv. sviatosti, čo prostriedky milosti Božej. V Cirkvi sa však všetko nielen predstavuje a oslavuje, ale aj obnovuje. A tak na Zelený štvrtok a na Bielu sobotu rodia sa hmotné prostriedky, z ktorých čiastočne pozostávajú vonkajšie znaky Kristom ustanovených a v Cirkvi vysluhovaných sv. sviatostí, t. j. biskup na Zelený štvrtok pri sv. omši svätí sv. oleje, a to olej chorých, sv. krizmu (olej birmovancov) a olej katechumenov (krstencov). Olej chorých používa sa na vysluhovanie sviatosti pomazania nemocných; olej sv. krizmy používa sa pri sv. birmovaní, krste, pri posviacke biskupa, krstnej vody a sv. nádob. Olej katechumenov užíva sa pri krste, posviacke kňazov a svätení krstnej vody. — Olej chorých sa svätí po pre-

menení a sv. krizma a olej katechumenov sa svätí po prijímaní.

Pri svätení olejov stojí okolo biskupa dvanásť kňazov, oblečených do omšových šiat; označujú dvanástich apoštolov, ktorí stáli okolo Krista pri poslednej večeri. Okrem nich sú tam siedmi diakoni a siedmi subdiakoni, oblečení do bielych dalmatík. Títo pomáhajú pri vykonávaní obradov a prinášajú zo sakristie do sanktuára oleje. Toto nám pripomína, že voľakedy pri biskupovi bol sbor dvanástich kňazov, siedmich diakonov a siedmich subdiakonov.

Sv. oleje znamenajú milosť Božiu, posilňujúce a liečivé dary Ducha Svätého, ktoré Pán Ježiš apoštolom prisľúbil dýchnutím a slovom a za silného vetra i poslal. A tak i svätenie olejov deje sa pri čítaní zvláštnych *modlitieb a žehnaní* na znamenie, že každé božské požehnanie prichádza na nás zo zásluh Kristovho kríža. Biskup a 12 kňazov pri svätení krizmy a oleja katechumenov jeden za druhým dýchajú na olej na znamenie, že pri pomazaní týmto sv. olejom udeľuje sa Duch Svätý, ako ho Kristus Pán dýchnutím dal apoštolom. Po skončení svätenia krizmy a oleja katechumenov biskup a za ním dvanásti kňazi tri razy pokľaknú pred sv. olejami a vždy vyšším hlasom spievajú: Ave sanctum chrizma — Buď pozdravená sv. krizma! Ave sanctum oleum — Buď pozdravený sv. olej!“ Je to výrazom radosti kresťanstva, že Ježiš Kristus ustanovil sv. sviatosti, ktoré sa vysluhujú týmito olejami, alebo sa ich pri sviatostiach používa, a že týmito sviatosťami bývame od hriechov očistení, k sv. životu posilnení a povzbudení.

Na sv. oleje sa používa len *olivový olej*, lebo olej je náznakom milosti. Do krizmy *sa primieša balzamu*, ktorým sa hoja telesné rany a posilňuje telo. Podobne sme aj my pomazaním sv. olejom pri sviatostiach uzdravení a posilnení na duši. Balzam vydáva milú vôňu; tak aj hodným prijímaním sv. sviatostí vydávame ľúbeznú vôňu pred obličajom Božím. Balzamom sa natiera mŕtve telo, aby sa zachovalo od porušenia a hniloby; podobne i vo sv. sviatostiach sv. pomazaním milosť Božia chráni našu dušu pred nákazlivou chorobou hriechu.

Meno „krizma“ znamená „pomazanie“, lebo týmto olejom biskupi, králi i veriaci bývajú pomazaní pre duchovné kráľovstvo a do boja proti všetkému zlému. Ako sa zápasníci natierali olejom pred zápasom a bojom, aby boli silnejší a pružnejší, tak aj nás sv. sviatosťami Duch Svätý posilňuje v každom duchovnom boji.

Odnesenie Sviatosti Oltárnej.

Kristus bol vojakmi násilne odvlečený z kruhu svojich apoštolov a veriacich. Tomuto dáva Cirkev výraz tým, že na Zelený štvrtok po sv. omši z hlavného oltára odnesie

Sviatosť Oltárnu do bočnej kaplnky alebo do sakristie, odkiaľ vo Veľký piatok prinesie sväté Hostie k predposvätnej omši; (cibórium — kalich pre prijímanie veriacich prinesie len v sobotu po slávnosti vzkriesenia.) — Večné svetlo sa zahasí, bohostánok nechá sa prázdny, otvorený. Trúchlive nás to upomína, že Kristus bol odvlečený, ako by zhaslo jeho svetlo, na šťastie len na tri dni. Pred týmto prázdnym bohostánkom sa cítime tak, ako apoštoli, keď nemali medzi sebou svojho učiteľa, radcu, dobrodincu; chýbalo im všetko. Tak je to aj v našom chráme; voľne odchádzame od oltára, pred ktorým sa nezohýba koleno, lebo tam chýba ten, koho hľadá naša duša. Avšak na Veľký piatok, od odhalenia kríža, treba si na jedno koleno pokľaknúť pred krížom hlavného oltára. Ešte aj ten najmenší prostriedok milosti Božej, svätená voda vo sväteničke pri dverách, chýba. Zbožní veriaci najradšej odchádzajú modliť sa na Zelený štvrtok na krížne cesty pod kríže, ako by tam hľadali Spasiteľa, ktorého niet v bohostánku. Hoci nemáme úradných liturgických pobožnosti na Zelený štvrtok večer, okrem tmavých hodiniek, vykonajme si pobožnosti na krížnych cestách, alebo ešte lepšie krížovú cestu v chráme s modlitbou krvou potiaceho sa Krista v záhrade o jeho bolestných smrteľných úzkostiach.

Umývanie nôh a odhalenie oltárov.

1. Po príklade Ježišovom, ktorý pri poslednej večeri pred ustanovením Sviatosti Oltárnej umyl a pobozkal apoštolom nohy na znak svojej lásky a poníženosti a ich očistenia, pápež a biskupi umývajú po sv. omši a pobozkajú nohy 13 mužom v kostole pred oltárom. Pápež umýva 13 kňazom a biskupi vo svojich chrámoch 13 klerikom. V minulosti aj kresťanskí kráľovia v tento deň podobne umývali nohy 12 chudobným mužom, ktorých potom pohostili a obdarili. Obrad tento je krásny. Trinásti sedia pred oltárom, biskup si opáše bielu zásteru, v rukách drží konvicu s vodou a umyvák ako aj uterák a diakon číta evanjelium sv. Jána, 13, 1—15. Po skončení evanjelia každému umyje a pobozká nohu. Medzitým chór spieva antifóny. Táto obyčaj pochádza od sv. Gregora Veľkého, ktorý denne hostil 12 chudobných. Jeden raz sa zjavil aj trinásty, čo zrejme znamenalo, že kto pohostí chudobného, ten hostí samého Krista.

2. Vrcholom ukrutnosti a neľudskosti Kristových katov bolo, že hneď pod krížom pred očami Kristovými a jeho prebolestnej Matky posmešne si rozdelili Kristove šaty, o čom už žalmista Dávid napísal, 29, 19.: „Odev môj delia medzi sebou a o moje rúcho hádžu kocky.“ Aj tento výjav nám Cirkev predstavuje pred oči, keď kňaz po sv. omši všetky

ozdoby, predmety a plachty skladá s oltárov a oltáre necháva pusté, medzitým sa modlí 21. žalm a za každým veršom opakuje slová: „Odev môj delia..." Toto odhalenie či zrabovanie oltárov označuje, že až do soboty nebude sa slúžiť na oltári sv. omša. Preto je tabernákulum otvorené aj v piatok. Pusté oltáre označujú aj náš hlboký smútok, ktorým ctíme nevinného, na smrť odsúdeného Ježiša. Holé oltáre, orabované od všetkých ozdôb naznačujú, že Ježiš Kristus v trápení a mučení bol olúpený o svoju zovnútornú podobu a krásu, takže sám Pilát sa pýtal: „Ajhľa, človek?" Na to už prorok odpovedal: „Ja som nie človek, ale červ a vývrheľ luzy." Aj prorok Izaiáš predpovedal, že Spasiteľ bude pri mučení zbavený všetkej viditeľnej slávy a krásy.

d) Liturgická omša.

INTROIT. My sa máme chváliť len v kríži Pána nášho, Ježiša Krista, v ktorom je naše spasenie, život a vzkriesenie, skrze ktorého sme vykúpení a oslobodení. (Gal 6, 14.) — Bože, zmiluj sa nad nami a požehnaj nás. Vyjasni nad nami svoju tvár a zmiluj sa nad nami.

KOLEKTA. Bože, od ktorého i Judáš dostal trest za svoj zločin i lotor odmenu za svoje pokánie; daj nám okúsiť láskavosti Tvojej, aby Ježiš Kristus, Pán náš, odstránil od nás staré hriechy a udelil nám milosť svojho vzkriesenia, ako pri svojom umučení dal obom rozličnú odplatu podľa ich zásluh. Ktorý s Tebou žije a kraľuje...

LEKCIA. Čítanie z prvého listu sv. Pavla apoštola ku Korinťanom, 11, 20—32.

GRADUÁLE. Kristus bol za nás poslušný až na smrť, a to na smrť kríža. Preto ho povýšil Boh a dal mu meno, ktoré prevyšuje všetky mená.

EVANJELIUM. Slová svätého evanjelia podľa Jána, 13, 1—15.: Keďže Ježiš pred sviatočným dňom...

OFERTÓRIUM. Pravica Pánova konala veľké veci; pravica Pánova ma vyvýšila; neumriem, ale budem žiť a vyprávať budem skutky Pánove.

SEKRÉTA. Prosíme, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, nech Ti milou učiní našu obetu sám Ježiš Kristus, Syn Tvoj, Pán náš, ktorý dnes, keď ju ustanovil

a svojich učeníkov poučil, aby ju konali na jeho pamiatku. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

PREFÁCIA o sv. kríži.

POSTKOMÚNIA. Pane, Bože náš, keďže si nás nasýtil životným pokrmom, prosíme, daj nám pomocou Tvojej nesmrteľnosti dosiahnuť to, za čím sa namáhame v svojom smrteľnom živote. Skrze Pána nášho...

e) Súkromná modlitba.

Pane Ježišu Kriste, opravdivý Baránku Boží, ja nehodné stvorenie so skormúteným srdcom rozjímam o Tvojej poslednej a najdôstojnejšej večeri, ktorú si odbavoval so svojimi učeníkmi. To je ten čas, ktorý si túžobne očakával na spasenie sveta. To je tá večera, o ktorej si povedal: „S túžobnosťou som očakával jesť tohto Baránka s vami, skôr ako budem trpieť", lebo nadišiel čas, keď sa vyplní všetko, čo bolo predobrazené izraelským veľkonočným baránkom. Najdobrotivejší Spasiteľu, keďže si Ty s takou túžbou čakal, aby si bol na kríži usmrtený čo obeta za všetkých ľudí a svojou smrťou si ich vykúpil z poddanosti hriechu, smrti a pekla, i ja veľmi si žiadam, aby som mohol(a) toto Tvoje hlboké tajomstvo nábožným srdcom uctiť a tak sa hodným(ou) stať Tvojich svätých darov. Ďakujem Ti najmä dnes za to, že si ustanovil Velebnú Sviatosť svojho tela a svojej krvi na posilnenie našich duší a že si naložil apoštolom a ich nástupcom, biskupom a kňazom, aby túto obetnú hostinu obnovovali na stálu pamiatku Tvojej smrti. Ježišu, pre lásku, ktorú si mal k svojim učeníkom, keď si im nohy umýval, prosím Ťa,

udeľ mi svojej svätej milosti, aby som Tvoje najsvätejšie telo a krv v Oltárnej Sviatosti s pevnou vierou ctil(a), jemu sa klaňal(a) a čistým srdcom ho do srdca prijímal(a). Nedopusť, aby Tvoja predrahá krv bola zmarená na mojej duši. Ale dožič, aby moja duša bola umytá zo všetkých hriechov a Tebe sa vždy zaľúbila. Láskavý Vykupiteľu, uštedri mi milosti, aby som, pokiaľ len budem na tomto svete žiť, na nič iného nemyslel(a), nehovoril(a), nečinil(a), leda to, čo smeruje k úcte a poklone Tebe, Bohu v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej skrytému. Tým si chcem zaslúžiť, aby v poslednú hodinu svojho života som bol(a) hodný(á) čistým srdcom prijať na cestu pokrm Tvojho tela a Tvojej krvi. Amen.

f) Modlitba pri odnášaní Sviatosti Oltárnej.

V duchu poníženosti a pobožným srdcom klaniam sa Tebe, opravdivý Bože, skrytý pod spôsobom chleba. Pred Tebou, Ježišu Kriste, skláňam svoju hlavu i celé telo. Tvoja sv. Cirkev dnes vykonáva zvláštne obrady na pamiatku Tvojej poslednej večere a ustanovenia Oltárnej Sviatosti. Preto i ja pokorne na kolená padám a ľútostive sa v svoje prsia bijem i za odpustenie svojich hriechov prosím. Dobrotivý Ježišu, shliadni milostive z tejto Sviatosti na mňa, ako si milostive shliadol na svätého Petra v dome Kajfášovom, čím si ho pohol k poznaniu a oplakaniu hriechov, aby som i ja poznal(a) svoje hriechy. Ďakujem Ti, najdobrotivejší Ježišu, za tie drahocenné dobrodenia, ktoré si udelil svojej Cirkvi, keď si dnešného dňa ustanovil Prevelebnú Sviatosť svojho tela a krvi za pokrm a nápoj našim dušiam. Toto je ten veľký zázrak, ktorý vyskúmať, ba ani dostatočne

oceniť nevie ani jeden človek. Toto je také veľké dobrodenie, za ktoré nijaké stvorenie nemôže sa dostatočne poďakovať. Preto vzývam všetkých anjelov a svätých, aby Tebe, láskavý Ježišu, ďakovali a svojimi chválospevmi našu nedostatočnosť aspoň čiastočne nahradili. Na poďakovanie obetujem Tebe, milostivý Ježišu, to vďakovčinenie, ktoré si sám konal s apoštolmi po odbavení poslednej večere. K tomu pripojujem všetky pobožnosti a vďaky, ktoré Ti v tejto Sviatosti vzdávajú dnes Tvoji služobníci kňazi, a všetci kresťania na zemi. Pre tú lásku, s ktorou si pri poslednej večeri nasýtil svojím telom a napojil krvou svojou apoštolov, prosím Ťa, nasýť svojím sv. telom i napoj svojou krvou aj mňa, aby som mocou svätého prijímania prijal(a) a pocítil(a) zvláštnu úctu, vieru, nádej a lásku k tejto najsvätejšej Sviatosti. Amen.

e) Žalm 21.

Modlime sa ho pri odhaľovaní oltárov.

ANTIFÓNA: 1. Odev môj delia medzi sebou — a o moje rúcho hádžu kocky.

2. Bože môj, Bože môj, prečo si ma nechal? Ďaleko si a mne nepomáhaš, — ďaleko si od mojich bôľnych vzdychov.

3. Bože môj, vo dne volám a odpoveď nedáš, — i v noci volám a vyslyšania nenachádzam.

4. A predsa Ty si ten svätý, — čo tróni nad hymnami Izraela.

5. V Teba dúfali otcovia naši, — dúfali a si ich zachránil.

6. K Tebe volali a zratovaní boli, — v Teba dúfali a sa nesklamali.

7. Ja však som červom, ale nie človekom, — každému na výsmech, ľuďom na potupu.

8. Ktorí na mňa pozrú, výsmechom ma hania, — ústa vyškierajú, hlavou pokyvujú:

9. Spoliehal na Boha, nech ho teraz chráni, — nech mu dá pomoci, veď má v ňom záľubu.

10. Tys' mojou oporou od môjho počatia, — dôvera moja od pŕs matkiných.

11. Tebe som sverený prv, ako som sa zrodil, — od lona matkinho Ty si mojím Bohom.

12. Neodchoď odo mňa, bo súženie tu je, — buď blízko, bo nemám, kto by mi pomohol.

13. Obkolesili ma mocní býci, — silní z Bašanu ma obkolesili.

14. Rozdrapujú na mňa ústa svoje — ako lev pažravý a zavýjajúci.

15. Tak som sa rozlial ako voda, — rozviazaly sa kosti moje; — na vosk mi zmäklo srdce moje, — rozpúšťa sa v mojich vnútornostiach.

16. Ako črep povyschla sila moja, — jazyk môj pripäl sa k podnebiu. — Položili mňa do prachu smrti.

17. Veď ma obkľúčili ako psiská, — rota zločincov ma obkolesila; — prebili nohy i ruky moje.

18. Všetky kosti svoje môžem si spočítať, — oni pozorujú, na vzhľade mojom sa kochajú.

19. Odev môj delia medzi sebou, — o moje rúcho hádžu kocky.

20. Ty ale, Pane, neostaň vzdialený; — sila moja, ponáhľaj sa mi pomôcť.

21. Môj život pred mečom zavaruj — z psích pazúrov, veľké moje dobro.

22. Vyrvi ma z pažeráka leva, — zpod rohov byvolov.

23. Ty si ma zachránil. — Rozprávať budem o Tvojom mene bratom svojim, — na shromaždeniach budem Ťa velebiť.

24. Vy, ktorí ctíte Boha, oslavujte jeho, — pokolenie Jakubovo, úctu mu vzdávajte.

25. Lebo nepohŕdol ani nezamietol biedou ubitého, — nezakryl tvár svoju pred ním, — keď volal k nemu, ostal vyslyšaný.

26. Teba budem chváliť v shromaždení veľkom; — svoje sľuby splním pred jeho ctiteľmi.

27. Najedia sa dosýta aj chudobní, — hľadajúci Pána budú ho velebiť — a on žiť bude v ich srdciach na veky.
28. Spamätajú sa a prídu k Pánovi — všetky kraje zeme, — sklonia sa pred ním všetky kmene ľudstva.
29. Lebo kráľovstvo je Pánovo — a on vládne nad národami.
30. Jemu sa pokorí i ležiaci v zemi, — pred ním sa skloní, kto schádza v prach zeme, — a je už bez dychu života.
31. Jemu oddaný rod rozprávať bude — budúcim potomkom o Pánovi.
32. Oznamovať bude spravodlivosť jeho — to, čo urobil potomstvu, ktoré príde.

f) Modlitba k Pánu Ježišovi na Olivetskom vrchu.

V predvečer Veľkého piatku.

Najbolestnejší Ježišu, poníženým a skormúteným srdcom zasielam k Tebe svoje modlitby. Túto smutnú veľkopiatočnú noc chcem s takým pohnutím svojho srdca sláviť, s akým sa sluší rozjímať o Tvojom nesmiernom trápení, ktoré si vytrpel tejto noci. Včuľ odvraciam svoje srdce od všetkých zamestnaní, od všetkých časných prác a obraciam sa v tichosti k Tebe, chcejúc uvažovať o trpkosti tejto noci, o Tvojom bolestnom smrteľnom zápase. Najvernejší môj Spasiteľu, pre trpkosť tvojich múk, tejto noci prežitých, zmiluj sa nado mnou a daj, aby som si živo predstavil(a) a k svojmu srdcu pripustil(a) všetko to, čo si v nej trpel. Ach, ako zarmútený si šiel po poslednej večeri na Olivetský vrch a ako bôľne sa Ťa dotkla nestálosť Tvojich učeníkov! Aký zármutok obkľúčil Tvoju dušu v záhrade, keď Tvoja duša bola smutná až na smrť. Ako

vrúcne si volal k nebeskému Otcovi a ako ponížene si skláňal k zemi svoju svätú tvár pred ním. Hrôza očakávanej prehroznej smrti hlboko sa prebíjala do Tvojho srdca; krvavý pot silným prúdom ronil sa z celého Tvojho tela! Zradne Ťa pobozkal Tvoj apoštol, Judáš; ukrutne Ťa prepadli neverní židia a nemilosrdne Ťa vliekli so sebou po skalnatej ceste a cez potok Cedron. Potupne sviazaného voviedli Ťa do mesta. Pred Kajfášom a Annášom falošne žalovali na Teba; nezdarní sluhovia bitkou, posmievaním a potupovaním Teba v tejto noci zabávali sa a ukrutne zachádzali s Tebou až do rána. O tomto všetkom, čo si trpel cez túto veľkopiatočnú noc, uvažujem vo svojom srdci a cítim nad tým takú veľkú sústrasť, že sa skoro srdce puká vo mne. Ďakujem Ti zo srdca za všetko, čo si trpel za mňa i za celý svet. Toto všetko teraz znovu predkladám pred Tvoje božské oči. Prosím Ťa, nakoľko je to len možné, nedaj, aby toto Tvoje trpké umučenie zmarené bolo na nás, Tvojich služobníkoch, ktorých si svojím utrpením vykúpil. Trpiaci Ježišu, učiň nás účastnými zásluh Tvojho umučenia a pripíš nám k dobru všetky skutky pokánia, ktoré sa konajú cez túto svätú noc.

Prosím tiež za všetky duše v očistci, aby sa účastnými staly ovocia tejto veľkopiatočnej noci jeruzalemskej. Presmutný Ježišu, Tvoje bolestné trápenie, ktoré si trpel v tej noci, nech slúži k dobru úbohým dušičkám, a to prehojné zadosťučinenie, ktorým si splatil všetky hriechy sveta, nech je aj im podielom. Tvoj drahocenný krvavý pot, ktorý sa tak prudko rozlieval po celom

Tvojom svätom tele, nech stečie na tieto duše, nech ich ochladí a občerství v žeravom plameni, nech ich očistí od všetkých škvŕn a splatí všetky ich pozostalé dlhy, aby oslávené v nebi mohly ďakovať Tebe, nášmu Vykupiteľovi, za Tvoje trpké umučenie. Amen.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Dnes predvečer v katedrálnych chrámoch zase sa odbavujú tmavé hodinky, a to: Spievajú sa žalmy: 2., 21. a 26. a čítajú sa úryvky z nárekov Jeremiáša proroka, 2, 8—15; 3, 1—9. — Poučenie viď v stati „Veľký piatok".

23. Veľký piatok.

a) Poučenie.

Veľký piatok je pamätný deň smrti nášho Pána, Ježiša Krista na kríži v Jeruzaleme na Golgote. Je to deň najhlbšieho smútku, ale zároveň deň najväčšej vďaky za nekonečnú milosť Spasiteľovu, ktorý nás smrťou vykúpil. A tak tento deň mal by byť aj dňom najväčšej radosti, ale Cirkev pokladá ho za deň smútku. Veď dobré dietky, keď im rodičia umrú, hoci by im poručili aj hojné dedičstvo, za ktoré sú im vďačné a vždycky budú na nich pamätať, predsa v deň ich smrti neradujú sa, ale bolestné slzy vylievajú, keď sa rodičia bolestnou smrťou lúčia s nimi. Tak aj my, hoci nám smrť Kristova zaslúžila dedičstvo večného blahoslavenstva, predsa nemôžeme sa na Veľký piatok radovať, keď náš dobrotivý Boh, Učiteľ a Vykupiteľ, Ježiš Kristus bol zradený, svojimi apoštolmi opustený, pomstivými židmi na smrť odsúdený a ukrutnými katmi na kríž pribitý. Keby sme sa v tento deň radovali, podobali by sme sa židom, ktorí sa radostne nazdávali, že zvíťazili nad usmrteným Ježišom. Preto Veľký piatok nie je zasväteným sviatkom, lebo od každého kresťana sa prirodzene očakáva, že si tento deň uctí sám, dobrovoľne a bez rozkazu. Smrť Kristova je dôkazom, že bol aj opravdivým človekom a zmŕtvychvstanie jeho je zas dôkazom, že bol Bohom. Naša radosť z osohu, plynúceho nám zo smrti Kristovej, vyjaví sa až na Veľkú

noc, keď Kristus premohol ešte aj smrť a tým vyjavil, čo nám svojou smrťou získal.

SLUŽOBNÉ PRÁCE na Veľký piatok nie sú nám zakázané. Avšak v tento deň každý kresťan podľa možnosti ani ich nekoná. Ale Cirkev nám ich nezakazuje, lebo prvý trest za hriech bol rozkaz, že každodenný chlieb si bude človek vyhľadávať v potu svojej tvári. A keďže Kristus za ten istý hriech znáša za nás s najväčšou ochotou najväčší trest smrti kríža, nezodpovedalo by našej sústrasti nad smrťou Kristovou, keby sme my boli rozkazom oslobodení v tento deň od veľmi malého trestu každodennej práce.

PÔST NA VEĽKÝ PIATOK. Kristus po poslednej večeri nič nejedol ani nepil. A keď na kríži volal: „Žíznim", aj vtedy mu podali octu. Kristovo telo trpelo za nás hlad a smäd a Kristova duša žíznila a túžila po spáse duší ľudských. Preto Cirkev na Veľký piatok prikazuje nám postenie sa a úplné zdržovanie sa od mäsitého pokrmu. Nebol by kresťanom ten, kto by sa dnes nevedel zaprieť od zjedenia kúska mäsa alebo viac ráz by sa denne nasýtil. Na pamiatku tohto prvého Veľkého piatku každý piatok nám Cirkev predpisuje zdržovanie sa mäsa, a zvonením o 11. alebo o 15. hodine každý piatok pripomína nám smrť Spasiteľovu.

b) Predposvätná omša.

Veľkopiatočnými obradmi Cirkev názorne predstavuje pred naše oči odsúdenie, umučenie a pochovanie Ježiša Krista, aby tak vyvolala čím hlbšiu bolesť v našom srdci nad našimi hriechami, pre ktoré Ježiš trpel. Na Veľký piatok neslúži sa svätá omša, lebo svätá omša je nekrvavá obeta Nového zákona, je pamiatkou a obnovením krvavej obety Ježiša na kríži a Cirkev ju pokladá vždy za radostnú službu Božiu. Preto na Veľký piatok, v ktorý Kristus vykonal krvavú obetu, Cirkev nekoná radostnú sv. omšu, ale oddáva sa len rozjímaniu o krvavej obete kríža. Nakoľko však kňaz pri veľkopiatočnej bohoslužbe predstaví veriacim Božie Telo a sám ho prijíma, volajú sa tieto obrady omšou predposvätnou, lebo chlieb-hostia, ktorá sa pritom požíva, bola v Božie Telo premenená vopred (nie však víno) pri svätej omši na Zelený štvrtok. Pri predposvätnej omši niet teda obetovania, hoci kňaz do kalicha naleje vína, ani premenenia a tak teda niet skutočnej sv. omše, hoci je pozdvihovanie svätej Hostie, ktorú kňaz potom pri prijímaní požíva. Víno v kalichu však premenené nebolo. Skutočná svätá omša pozostáva totiž v riadnom obetovaní chleba a vína, najmä však v premenení chleba a vína v telo a krv Krista P. a potom v prijímaní tela a krvi Pánovej pod spôsobom chleba a vína kňazom. Keď niektorá z týchto čiastok

chýba, nie je to úplná svätá omša.

Obrady predposvätnej omše sú veľmi smutné. Kríž na hlavnom oltári je zastretý čiernym závojom, prázdny bohostánok je otvorený, večná lampa je zahasená, oltár je bez všetkých ozdôb, horia žlté sviečky a čierne pokrovce pripomínajú nám smrť.

Na dané znamenie drevenej klopačky prichádza k oltáru kňaz, oblečený v čiernom ornáte, bez kalicha, a na čele asistencie sa nesie veľký kríž zahalený čiernym závojom. Pred oltárom miesto pokľaknutia ľahne si na stupne oltára dolu tvárou, ną znamenie, že ľudstvo pred smrťou Kristovou bolo v bahne hriechov, ktorými bol obťažený Kristov kríž tak, že tri razy pod ním padol a preto i kresťanstvo až podnes musí želieť nad smrťou Kristovou. Kňaz, vstanúc hore, pobozká bez slova oltár. Bez všetkého obvyklého pozdravu začne čítať smutným hlasom Ozeášovo proroctvo, že zo svojich hriechov budeme vykúpení len smrťou Mesiášovou, čo bolo naznačené zvlášť v predobraze veľkonočného židovského baránka v egyptskej noci, o zabití ktorého číta kňaz druhú lekciu z Mojžišovej knihy. Za tým speváci tak ako na Kvetnú nedeľu spievajú pašie podľa spísania sv. Jána evanjelistu v hl. 18. a 19.

Po skončení pašií vracia sa kňaz na epištolovú stranu a vyšším hlasom číta modlitby za svätú Cirkev, za pápeža, za biskupov, kňazov, diakonov, klerikov, za zdravie, šťastie, slobodu a milosť viery pre všetkých ľudí, za všetkých bludárov, odpadlíkov, židov a pohanov, aby ich Boh priviedol k poznaniu pravdy a do lona pravej Cirkvi. Pred každou modlitbou sa naznačuje, za koho má byť a potom kňaz vlastnú modlitbu začína výzvou k pokľaknutiu. „Orémus. Flektámus genua — Modlime sa. Kľaknime na kolená“, a hneď si sám pokľakne. Vtedy si majú pokľaknúť aj všetci veriaci, čo stoja (ostatní sklonia aspoň hlavu); vstanú hore až vtedy, keď chór dospieva: „Leváte — Vstaňte!“ Modlitby si prečítaj už vopred a tak najlepšie poznáš ich vznešený obsah. — Pred modlitbou za židov si kňaz nepokľakne, lebo židia kľakaním sa posmievali Kristovi pri mučení.

ODHALENIE A UCTENIE KRÍŽA. Po skončení modlitieb za svet kňaz si vyzlečie ornát — kazulu, rúcho kňazskej dôstojnosti, cítiac svoju nehodnosť voči krížu, a prevezme od miništranta zahalený kríž. Stojac na spodnom stupni trochu kríž odkryje a spieva: „Ekce lignum krúcis, in kvó sálus mundi pependit — Ajhľa, drevo kríža, na ktorom viselo spasenie sveta.“ Chór odpovie: „Veníte adorémus — Poďte, klaňajme sa.“ Za týchto slov všetci si majú pokľaknúť. To isté spieva vyšším hlasom stojac na druhom stupni a odkryjúc pravú ruku umučenia. Tretí raz to isté spieva pred oltárom, držiac v rukách celkom odhalený kríž. Teraz sa odkryjú aj ostatné kríže v kostole, nie však oltárne obrazy. Toto odkrývanie krížov pripo-

mína nám, že telo najčistejšieho Ježiša zo šiat vyzliekli a nahé na kríž pribili a medzi dvoch lotrov vyzdvihli na obdiv potupujúcich ho židov. — Kňaz po dospievaní položí kríž na čiernu plachtu prestretú pred oltárom, vyzuje si topánky na znak poníženosti a približujúc sa ku krížu tri razy kľakne pred krížom na zem, ako Kristus v Getsemanskej záhrade, a modlí sa: „Klaniame sa Ti...“ Po treťom raze úctivo pobozká nohy umučenia Kristovho. To isté za ním činí diakon, subdiakon, klerici, alebo miništranti. I speváci a dvanásti zástupcovia ľudu činia poklonu krížu ako kňaz. Medzitým chór spieva trpké dohováranie Spasiteľovo židovskému národu (číslo piesne 188): „Ó, ľude môj, národe môj...“ Kňaz ich číta z misála latinsky sám alebo striedavo s diakonom a subdiakonom. Tieto dohovárania už patria nám kresťanom, ktorí ho svojimi hriechami druhý raz križujeme, čím mu spôsobujeme tým väčšie bolesti, čím väčšími milosťami a darmi nás obohatil.

PRINESENIE SVIATOSTI OLTÁRNEJ. Teraz sa zapália sviečky na oltári a kňaz pod baldachýnom nesie z úkrytu Sviatosť Oltárnu na oltár za smutného hlasu drevených klopačiek. Veriaci teraz nech si kľaknú a kľačať ostanú až kým sa nezanesie Sviatosť Oltárna do Božieho hrobu. O ďalšom postupe predposvätnej omše dočítaš sa z liturgického textu. Podľa tohto miesto obetovania kňaz len okadí Božie Telo a kalich s vínom a vodou. Miesto prefáciového chválospevu kňaz spieva Pater noster — Otče náš, lebo židia sa Kristovi na kríži posmievali a Kristus sa za židov modlil: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia. — Premenenia niet, a kňaz pozdvihuje len sv. Hostiu, čo nám pripomína, že na kríži viselo len mŕtve telo a stotník-pohan predsa volal: Opravdu syn Boží bol tento! Kňaz odlomí kúsok sv. Hostie a vpustí do vína v kalichu, čo nám tiež pripomína, že vojak Longinus mŕtvemu Kristovi prebodol bok kopijou. Svätého prijímania veriacich pri tejto omši niet. Dnes môžu dostať sv. prijímanie len smrteľne chorí.

PROCESIA DO BOŽIEHO HROBU. Po dokončení týchto obradov kňaz vloží tretiu sv. Hostiu do monštrancie, zahalí ju priesvitným závojom, okadí ju a pod baldachýnom ju zanesie do Božieho hrobu, ktorý je ozdobený kvetami a svetlami. Medzitým ľud spieva niektorú pieseň, napr.: Keď Ježiša nevinného dolu s kríža složili, č. 142. Zahalenie monštrancie pripomína nám, že Nikodém a Jozef z Arimatie složili s kríža telo Kristovo, zahalili ho do plachát a tak ho položili do Jozefovho, v skale vykresaného hrobu. Prvé prístrešie pripravil Spasiteľovi na zemi spravodlivý muž, Jozef, v betlehemskej skalnej maštali. A zase to bol spravodlivý muž, Jozef Arimatejský, ktorý pripravil Spasiteľovi posledné prístrešie na zemi — skalný

hrob, na ktorý privalili kameň

BOŽÍ HROB. Sviatosť Oltárna je v Božom hrobe vystavená cez celý Veľký piatok do večera a v Bielu sobotu. Každý zbožný kresťan v tieto dni ponáhľa sa do Božieho hrobu na poklonu. Choďme všetci pokloniť sa sviatostnému Spasiteľovi, ktorý tri dni v hrobe odpočíval. Zbožne pobozkajme sv. kríž na zemi položený. Kristus si túto úctu zaslúži. — Mnohí členovia mužských a iných spolkov, hasiči, ba i vojaci, z úcty ku Kristovi konajú pri Božom hrobe tzv. čestnú stráž, ako kedysi vojaci, ktorí strážili hrob, aby Krista nik neukradol. Pekne je, keď sa čestná stráž pred Božím hrobom pozdraví svojím pozdravom. Ale aj táto čestná stráž, tak pred Božím hrobom, ako aj pri slávnosti vzkriesenia, má si pokľaknúť na koleno. Veď vojaci popadali na zem, keď Kristus vyšiel z hrobu. — Členovia čestnej stráže nech tiež pobozkajú kríž v Božom hrobe.

Kristovo telo natreli pred pochovaním voňavými masťami, ba nábožné ženy si ešte dokúpily voňavých mastí, aby Krista ešte raz na tretí deň pomazaly, aby ukázaly, že milujú i mŕtveho Krista. Niečo obdobného sa deje i teraz, keď zbožní veriaci položia v Božom hrobe ako dar skromný halier. Tieto peniaze sa odcsielajú do Jeruzalema na udržiavanie chrámu Božieho Hrobu, na výživu strážcov a kňazov tohto chrámu, lebo tí žijú medzi židmi a mohamedánmi.

Pobožnosť poklony v Božom hrobe, ako aj slávnosť vzkriesenia, nie je zavedená v celej Cirkvi. To je len v strednej Europe. Všeobecné veľkopiatočné bohoslužby končia sa predposvätnou omšou.

c) Predposvätná omša.

PROROCTVO Ozeáša proroka, 6, 1—6.: Toto hovorí Pán: Vo svojej úzkosti zrána ma budú hľadať: „Poďte a vráťme sa k Pánovi, lebo on nás zajal a uzdraví, uderí nás, ale vylieči. Oživí nás po dvoch dňoch, na tretí deň nás vzkriesi a budeme žiť pred jeho tvárou. Budeme vedieť a sa usilovať poznať Pána: jeho východ je pripravený sťa zora a príde nám ako dážď včasný a ako dážď neskorý na zem.“ Čo si s tebou počať, Efraim? Čo si s tebou počať, Juda? Vaše milosrdenstvo je ako ranný oblak a ako rosa, čo pominie za rána. Pre toto som udieral prorokov, zabíjal som ich slovami svojich úst, tvoja spravodlivosť však vyjde ako svetlo. Lebo milosrdenstvo som chcel viac než obetu a poznanie Boha viac než celopaly.

ZDĹHAVÝ SPEV. Pane, počul som tvoj výrok a zľakol som sa, pozoroval som tvoje diela a bojím sa. — Medzi dvoma zvieratmi sa zjavíš, keď prídu roky, objavíš sa, keď príde čas, ukážeš sa. — Keď sa nad tým rozruší moja duša, vo svojom hneve pamätaj na zmilovanie. — Boh prichádza od Libanonu a svätí od tienistého a listnatého vrchu. — Jeho velebnosť zakrýva nebesia a zem je plná jeho slávy. (Habakuk 3.)

℣. Orémus. — Flektámus genua. — Modlime sa. — Kľaknime na kolená.

℟. Leváte. — Vstaňte.

Bože, od ktorého i Judáš dostal trest za svoj zločin, i lotor odmenu za svoje pokánie; daj nám okúsiť láskavosti Tvojej, aby Ježiš Kristus, Pán náš odstránil od nás staré hriechy a udelil nám milosť svojho vzkriesenia, ako pri svojom umučení dal obom rozličnú odplatu podľa ich zásluh. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

LEKCIA. Čítanie z druhej knihy Mojžišovej, 12, 1—11.: V tých dňoch hovoril Pán k Mojžišovi a Áronovi v egyptskej zemi: „Tento mesiac nech je vám hlavným z mesiacov a prvým mesiacom v roku. Povedzte to celému shromaždeniu Izraela: Desiateho tohto mesiaca nech si každý zaopatrí pre rodinu alebo dom ovečku. Ak je však rodina počtom veľmi malá na jednu ovcu, nech ju vezmú spolu so susedom, ktorého rodina najbližšie býva; podľa toho, čo každý zje, musíte na ovečku rátať. Nech je to baránok bez chyby, samček, jednoročný; vyberte si ho zpomedzi oviec alebo kôz. Budete ho chovať až do štrnásteho tohto mesiaca, a potom ho v podvečer zabije celé shromaždenie spoločnosti synov Izraela. Z krvi vezmete a pomažete oba rámy dvier ako i vrchný prah domov, v ktorých ho budete jesť. Mäso budete jesť v tú istú noc: upečené na ohni, k tomu nekvasený chlieb s horkou zeleninou. Nesmiete z neho jesť nič surového, ani vo vode uvareného, ale upečené na ohni i s hlavou, nohami a vnútornosťami. Do rána neponechajte z neho nič; čo by ostalo, spáľte na ohni. Takto ho budete jesť: bedrá majte opásané, obuv na nohách, palicu v rukách, a jedzte ho v rýchlosti, je to prechod (Phase) Pánov.

ZDĹHAVÝ SPEV. (Ponosa trpiaceho Krista.) Vytrhni ma, Pane, od zlého človeka a chráň ma pred násilným mužom. Tí, ktorí zlomyseľne smýšľajú v srdci a deň čo deň vyvolávajú boje, ako hadi si ostria svoje jazyky a v ústach majú jed ako zmije. Zachráň ma, Pane, pred násilenstvom zlostníka, osloboď ma pred bezbožnými ľuďmi, ktorí zamýšľajú podraziť mi nohy. Záškodníci kladú mi osídla. Z povrazov sostrojujú sieť a kladú mi ju pred nohy ako osídlo, na cestu mi stavajú smyčku k pádu. Preto volám k Pánovi: Ty si môj Boh; Pane, vyslyš môj prosebný hlas. Pane, Ty si môj Pán, moja sila a moja záchrana, zatieň moju hlavu, keď zarinčí zbraň. Nevydaj ma na pospas mojim sužovateľom, lebo iba zle mi chcú učiniť. Neopusť ma, a nech nikdy nezvíťazia. Na hlavu tých, čo ma obkľučujú, nech padne kliatba ich vlastných úst. Ale zbožní oslavujú Tvoje meno, len poctiví budú bývať pred Tvojou tvárou. (Ž 139, 2—10, 14.)

PAŠIE. Umučenie Pána nášho, Ježiša Krista, podľa sv. Jána, hl. 18. a 19. Za onoho času odišiel Ježiš s učeníkmi za potok Cedron, kde bola záhrada. A vošiel do nej aj s učeníkmi. Ale o tom mieste vedel aj Judáš, ktorý ho zradil, lebo Ježiš často ta chodieval s učeníkmi. Vzal teda Judáš so sebou prápor vojakov a aj strážnikov, (ktorých mu dali veľkňazi a farizeji), a šli ta s fakľami, lampášmi a zbraňami. Ježiš, vediac všetko, čo malo prísť na Neho, vyšiel (im naproti) a riekol: „Koho hľadáte?“ Odpovedali mu: „Ježiša Nazaretského!“ Riekol im: „Ja som to!“ A bol s nimi aj Judáš, ktorý Ho zradil. Ako im (Ježiš) riekol: „Ja som to!“ — cúvli a popadali na zem. Znovu sa ich teda opýtal: „Koho hľadáte?“ A oni odpovedali: „Ježiša Nazaretského!“ Ježiš odvetil: „Keď teda Mňa hľadáte, nechajte týchto odísť!“ Tak sa maly splniť slová, ktoré bol povedal: „Z tých, ktorých si Mi dal, nestratil som ani jedného.“ Tu Šimon Peter, ktorý mal meč, vytasil ho, udrel veľkňazovho sluhu a odťal mu pravé ucho. Ten sluha sa menoval Malchos. Ale Ježiš riekol Petrovi: „Schovaj meč do pošvy! Vari by som nemal vypiť kalich, ktorý Mi dal Otec?“ Potom prápor vojakov aj s veliteľom a židovskými strážnikmi chytili Ježiša, poviazali Ho

a viedli najprv k Annášovi. Ten bol tesťom Kajfáša, ktorý bol toho roku veľkňazom. A Kajfáš to bol, ktorý poradil Židom, že je lepšie, keď jeden človek zomrie za ľud. Šimon Peter však išiel za Ježišom a (s ním) aj iný učeník. Tento učeník bol veľkňazov známy a vošiel za Ježišom do nádvoria veľkňazského (domu). Peter ostal von pri dverách. Potom vyšiel ten druhý učeník, ktorý bol veľkňazov známy, prehovoril s vrátničkou a voviedol aj Petra. Tu vrátnička povedala Petrovi: „Nie si azda aj ty z učeníkov tohto človeka?“ On odpovedal: „Nie som!“ A boli tam sluhovia a strážnici, ktorí si nakládli ohňa a zohrievali sa, lebo bolo chladno. Aj Peter si stal medzi nich a zohrieval sa.

A veľkňaz sa vypytoval Ježiša na Jeho učeníkov a na Jeho náuku. Ježiš mu odvetil: „Ja som verejne hovoril svetu! Vždy som učil v synagogách alebo v chráme, kde sa schádzajú všetci Židia, a nič som nehovoril tajne. Prečo sa (teda) spytuješ Mňa? Opýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im hovoril! Tí iste vedia, čo som hlásal.“ Ako to riekol, jeden zo strážnikov, ktorý tam stál, dal Ježišovi zaucho a povedal: „Či tak odpovedáš veľkňazovi?“ Ježiš mu odvetil: „Ak som zle hovoril, vydaj svedectvo o zlom! Ale ak dobre, prečo Ma biješ?“ Potom Ho Annáš poviazaného poslal ku veľkňazovi Kajfášovi. Medzitým Šimon Peter stál (na nádvorí) a zohrieval sa. I spýtali sa ho: „Či nie si aj ty z Jeho učeníkov?“ On zaprel a riekol: „Nie som!“ Ale jeden z veľkňazových sluhov, príbuzný toho, ktorému Peter odťal ucho, mu povedal: „Vari som ťa nevidel s Ním v záhrade?“ Peter znovu zaprel a vtom kohút zaspieval. Od Kajfáša viedli zasa Ježiša do vládnej budovy. Bolo už ráno. Židia však nevošli do budovy, aby sa nepoškvrnili a mohli jesť veľkonočného baránka. Pilát teda vyšiel k nim a spýtal sa: „Akú žalobu máte proti tomuto človekovi?“ Na to mu odpovedali: „Keby tento (človek) nebol zločinec, neboli by sme ti Ho vydali!“ Pilát im teda riekol: „Vezmite si Ho a súďte Ho sami podľa svojho zákona!“ Židia mu odpovedali: „Nám nie je dovolené smrťou trestať!“ (To sa stalo), aby sa splnilo slovo Ježišovo o tom, akou smrťou

zomrie. Pilát vošiel teda znovu do vládnej budovy, predvolal si Ježiša a spýtal sa Ho: „Si Ty (naozaj) kráľ židovský?“ Ježiš odvetil: „Hovoríš to sám od seba, alebo ti to povedali o Mne iní?“ Pilát riekol: „Som ja vari Žid? Tvoj národ a veľkňazi mi Ťa vydali! Čo si spáchal?“ Ježiš odvetil: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta! Keby Moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, Moji služobníci by sa bili, aby som sa nedostal do rúk Židov. Ale Moje kráľovstvo nie je ztadiaľto!“ Spýtal sa Ho teda Pilát: „Tak predsa si kráľ?“ Ježiš odvetil: „Ako hovoríš: Som kráľ! A na to som sa narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je (priateľom) pravdy, počuje toto svedectvo pravde!“ Pilát Mu povedal: „A čo je pravda?“ Keď to riekol, vyšiel znovu k Židom a hovoril im: „Ja na Ňom nenachádzam nijakej viny! Je však u vás obyčaj, že vám na Veľkú noc prepúšťam jedného (väzňa). Chcete teda, aby som vám prepustil tohto kráľa židovského?“ Ale oni kričali: „Nie toho, ale (radšej) Barabáša!“ A Barabáš bol zločinec. Pilát dal teda odviesť Ježiša a zbičovať Ho. (Potom) vojaci uplietli veniec z tŕnia, položili Mu ho na hlavu, obliekli Ho do purpurového plášťa a chodili k Nemu, hovoriac: „Sláva Ti, kráľ židovský!“ A dávali Mu zauchá. Tu Pilát znovu vyšiel (k Židom) a hovoril im: „Hľa, privádzam vám Ho, aby ste videli, že nenachádzam na Ňom viny!“ A vyšiel aj Ježiš s tŕňovou korunou a v purpurovom plášti. I povedal im Pilát: „Hľa, ten človek!“ Ako Ho zazreli veľkňazi a (ich) služobníci, krikom volali: „Ukrižuj Ho, ukrižuj!“ Pilát im riekol: „Vezmite si Ho vy a ukrižujte, lebo ja nenachádzam na Ňom viny!“ Židia mu odpovedali: „My máme Zákon a podľa toho Zákona musí zomrieť, lebo sa vydával za Syna Božieho!“ Keď to Pilát počul, naľakal sa ešte väčšmi. Znovu vošiel do vládnej budovy a spýtal sa Ježiša: „Zkadiaľ si?“ Ale Ježiš mu neodpovedal. Pilát mu teda riekol: „(Nechceš) sa so mnou rozprávať? Nevieš, že mám moc prepustiť Ťa a moc dať Ťa ukrižovať?“ Ježiš mu odvetil: „Nemal by si moci nado Mnou, keby ti nebola daná shora! A preto ten, čo Ma vydal tebe, má väčšiu vinu.“ Od tej chvíle sa Pilát

usiloval prepustiť (Ježiša), ale Židia krikom volali: Ak Ho prepustíš, nie si priateľom cisára, lebo každý, kto sa vydáva za kráľa, protiví sa cisárovi!" Keď Pilát počul tieto slová, dal vyviesť Ježiša, posadil sa na súdnu stolicu na nádvorí, ktoré sa nazývalo Kamenné, po židovsky Gabbata. Bol práve prípravný deň pred Veľkou nocou, okolo šiestej. I povedal Židom: „Hľa, váš kráľ!" Tí však kričali: „Preč s Ním, preč! Ukrižuj Ho!" Pilát im riekol: „Vášho kráľa mám dať ukrižovať?" Ale veľkňazi (mu) odpovedali: „Nemáme kráľa, lež cisára!" Vydal im Ho teda, aby Ho ukrižovali. A oni Ho odviedli. Sám si niesol kríž a šiel na miesto, ktoré sa nazývalo Lebečná hora, po židovsky Golgota. Tam Ho ukrižovali a s Ním aj iných dvoch, s jednej i s druhej strany, Ježiša uprostred (nich). Pilát urobil a vyvesil na kríž nápis: „Ježiš Nazaretský, kráľ židovský." Tento nápis čítalo veľa Židov, pretože miesto, kde ukrižovali Ježiša, bolo blízo mesta, a nápis bol židovský, grécky a latinský. I riekli židovskí veľkňazi Pilátovi: „Nepíš: Kráľ židovský! ale že On povedal: Kráľ židovský som!" Pilát však odpovedal: „Čo som napísal, napísal som!" A vojaci, keď ukrižovali Ježiša, vzali Jeho rúcho, rozdelili ho na štyri čiastky, každému vojakovi jednu. Aj Jeho riasu, keďže však nebola sošívaná, ale v celosti od vrchu utkaná, povedali si: „Netrhajme ju, ale hoďme kocku, čia bude!" (Stalo sa to), aby sa splnily (slová) Písma: „Rozdelili si moje rúcho a o môj odev hádzali kocku." Vojaci to tak učinili. A pri kríži Ježišovom stály Jeho Matka a sestra Jeho Matky, Mária Kleofášova a Mária Magdaléna. Keď Ježiš uzrel Matku a vedľa nej učeníka, ktorého miloval, riekol Matke: „Žena, hľa, syn Tvoj!" Potom riekol učeníkovi: „Hľa, matka tvoja!" A od tej chvíle prijal ju ten učeník k sebe. Potom Ježiš, vidiac, že je už všetko dokonané, povedal, aby sa splnily (slová) Písma: „Žíznim!" A bola tam nádoba, plná octu. Nasadili teda na yzopovú tyč hubu, nasiaknutú octom, a podali Mu (ju) k ústam. Ako Ježiš okúsil ocot, riekol: „Dokonané je!" A nakloniac hlavu, vydýchol dušu. Keďže bol prípravný deň (pred Veľkou nocou), Židia požiadali Piláta, aby dal ukrižovaným polámať hnáty a sňať ich

telá, aby neostaly na kríži aj v sobotu, lebo to bola Veľká sobota. Prišli teda vojaci a polámali hnáty prvému a tak aj druhému, čo boli s Ním ukrižovaní. Keď však prišli k Ježišovi a videli, že je už mŕtvy, nepolámali Mu údy, ale jeden z vojakov prebodol Mu kopijou bok. A hneď vyšla (z neho) krv a voda. A ten, čo to videl, vydal o tom svedectvo, a jeho svedectvo je pravdivé; vie, že hovorí pravdu, aby ste aj vy verili. Stalo sa to preto, aby sa naplnilo Písmo: „Nepolámete mu kosti!" a (čo) na inom (mieste) Písmo hovorí: „Uvidia, koho prebodli!"

Nasledujúce spieva už sám kňaz miesto evanjelia, pred spevom však vystane obvyklé: Dominus vobiskum atď., lež po modlitbe „Munda kor meum . . ." hneď začne:

Potom Jozef z Arimatie, ktorý bol Ježišovým učeníkom, ale tajným, lebo sa bál Židov, požiadal Piláta, aby mohol sňať (s kríža) telo Ježišovo, a Pilát dovolil. Šiel teda a sňal Jeho telo. A prišiel aj Nikodém, ktorý predtým (len) v noci bol u Ježiša, a priniesol so sto funtov myrhy, smiešanej s aloe. Vzali telo Ježišovo a zavinuli ho do plachát aj s voňavými masťami, ako je u Židov v obyčaji pochovávať. A blízo miesta, kde Ho ukrižovali, bola záhrada a v nej nová hrobka, v ktorej ešte nikto nebol pochovaný. A že tá hrobka bola blízko, tam pochovali Ježiša, lebo Židia mali prípravný deň (pred Veľkou nocou).

Modlitby za všetkých ľudí. Po pašiách prenesie miništrant misál na epištolovú stranu a kňaz spieva modlitby za všetkých ľudí, ktorých na kríži visiaci Kristus chce pritiahnuť k sebe.

Za Cirkev.

Modlime sa, najmilší, za svätú Cirkev Božiu, aby ju náš Boh a Pán ráčil po celej zemi v pokoji zachovať, v jednote udržať a ochraňovať; nech jej podrobí kniežatstvá a mocnosti a dá nám v tichom a pokojnom živote oslavovať Boha Otca všemohúceho.

℣. Orémus! — Flektámus genua. ℟. Leváte.
℣. Modlime sa! — Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Všemohúci večný Bože, ktorý si v Kristovi všetkým národom zjavil svoju slávu, chráň dielo svojho milosrdenstva, aby Tvoja Cirkev, rozšírená po celom svete, stálou vierou zotrvávala vo vyznávaní Tvojho mena. Skrze tohože Pána nášho...

Za pápeža.

Modlime sa za nášho svätého Otca N., nech ho náš Boh a Pán, ktorý ho vyvolil na najvyššiu biskupskú hodnosť, zachová zdravého a bezpečného pre svoju Cirkev, aby spravoval svätý Boží ľud.

℟. Modlime sa! — Kľaknime...

Všemohúci večný Bože, na Tvojom ustanovení sa všetko zakladá, shliadni milostive na naše prosby a zachovaj nám svojou dobrotou vyvoleného pastiera, aby kresťanský ľud vedený Tvojou mocou a spravovaný takým veľkňazom, vzrastal v zásluhách viery. Skrze Pána nášho...

Za všetky stavy Cirkvi.

Modlime sa za všetkých biskupov, kňazov, diakonov, subdiakonov, akolytov, exorcistov, lektorov, ostiárov, vyznavačov, panny, vdovy a všetok svätý Boží ľud.

℟. Modlime sa! — Kľaknime...

Všemohúci večný Bože, Ty posväcuješ a spravuješ svojím duchom celé telo Cirkvi; vyslyš nás prosiacich za všetky duchovné stavy, aby mocou Tvojej milosti všetky stavy Tebe verne slúžily. Skrze Pána nášho...

Za katechumenov.

Modlime sa aj za našich katechumenov, aby im náš Boh a Pán otvoril duchovný sluch a brány milosrdenstva; nech kúpeľom znovuzrodenia dostanú odpustenie všetkých svojich hriechov a nech aj oni patria ku Kristu Ježišovi, Pánovi nášmu.

℣. Modlime sa! — Kľaknime...

Všemohúci večný Bože, Ty stále zúrodňuješ svoju Cirkev novým potomstvom; rozmnož vieru a poznanie našim katechumenom, nech krstným prameňom znovuzrodení pripoja sa k prijatým synom Tvojim. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

Za všetky potreby.

M o d l i m e s a, moji najmilší, k Bohu Otcu všemohúcemu, aby očistil svet od každého bludu, odstránil choroby, zahnal hlad, otvoril žaláre, rozviazal okovy, aby dožičil cestujúcim návrat, chorým zdravie a prístav spásy tým, čo sa plavia na mori.

℣. Modlime sa! — Kľaknime...

Všemohúci večný Bože, ktorý si potecha zarmútených a posila trpiacich; nech dôjdu ku Tebe prosby tých, ktorí Ťa v akejkoľvek úzkosti vzývajú, aby sa všetci radovali, že Tvoje milosrdenstvo im pomohlo vo všetkých potrebách. Skrze Pána nášho...

Za bludárov a rozkolníkov.

M o d l i m e s a za bludárov a rozkolníkov, aby ich náš Boh a Pán z každého bludu vytrhol a k svätej, katolíckej a apoštolskej matke-Cirkvi priviesť ráčil.

℣. Modlime sa! — Kľaknime...

Všemohúci večný Bože, Ty každému pripravuješ spásu a nechceš záhubu nikoho; shliadni na duše diabolským podvodom oklamané; pomýlení nech sa zrieknu každého bludárskeho klamu, nech sa spamätajú v srdci a obrátia sa k jednote pravdy Tvojej. Skrze Pána nášho...*

Za židov.

M o d l i m e s a za neverných židov, nech im náš Boh a Pán sníme závoj so srdca, aby aj oni poznali Krista Ježiša, Pána nášho.

Tu sa nepovie Orémus ani nepokľakne, lebo židia kľakaním sa posmievali Kristovi.

---

* Odpustky 3 roky. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 577.

Všemohúci večný Bože, Ty od svojho milosrdenstva neodháňaš ani neverných židov; vyslyš prosby naše, ktoré Ti prednášame za tento zaslepený národ, nech pozná svetlo pravdy Tvojej, ktorým je Kristus, aby sa tak zbavil svojej tmy. Skrze tohože Pána nášho...

Za pohanov.

Modlime sa za pohanov: Nech všemohúci Boh odstráni hriešnosť z ich sŕdc, aby zanechali svoje modly a obrátili sa k živému a pravému Bohu a jeho jednorodenému Synovi, Ježišovi Kristovi, nášmu Bohu a Pánovi.

℣. Modlime sa! — Kľaknime...

Všemohúci večný Bože, Ty nechceš smrť hriešnikov, ale vždy len ich život; prijmi milostive modlitbu našu, osloboď ich od modloslužby a pripoj ich k svätej Cirkvi Tvojej na chválu a slávu mena Tvojho. Skrze Pána nášho...

Odhalenie a poklona sv. kríža.

Kňaz si vyzlečie omšové rúcho, sostúpi na spodný stupeň oltára na epištolovej strane, od miništranta prevezme kríž a na tri razy ho odhaľuje, pričom spieva:

℣. Ekce lignum Krúcis, in quó sálus mundi pependit.	Ajhľa, drevo kríža, na ktorom viselo Spasenie sveta.
℟. Veníte, adorémus.	Poďte, klaňajme sa.

Pri slovách „Veníte, adorémus" si veriaci pokľaknú. — Kňaz položí odhalený kríž na dlážku pred oltárom na prikrývku, tri razy pred krížom pokľakne a pobozká ho. To isté vykonajú miništranti a 12 zástupcovia ľudu. Ostatní veriaci kríž pobozkajú pri návšteve Božieho hrobu. Za poklony spieva chór nasledovné; kňaz číta to isté potichu latinsky:

Ó ľude môj, čo som ti učinil, alebo v čom som ťa zarmútil? Odpovedz mi! Ja som ťa vyviedol zo zeme egyptskej a ty si pripravil kríž svojmu Spasiteľovi.

Svätý Bože, Svätý mocný, Svätý nesmrteľný, zmiluj sa nad nami.

Štyridsať rokov som ťa viedol cez púšť a kŕmil som ťa mannou; voviedol som ťa do úrodnej dobrej zeme, a ty si pripravil kríž svojmu Spasiteľovi. — Svätý Bože...

Čo viacej som ti mal spraviť? Obrábal som ťa ako najkrajšiu svoju vinicu, ty však si sa mi stal najväčšou trpkosťou: Octom si utišoval môj smäd a mečom si prerazil bok svojmu Spasiteľovi. — Svätý Bože...

Pre teba som bičoval Egypt v jeho prvorodených, a ty si mňa dal zbičovať. — Ó ľude môj, čo som ti urobil, alebo v čom som ťa zarmútil? Odpovedz mi! Z Egypta som ťa vyviedol, faraóna som zahubil v mori Červenom, a ty si ma vydal hlavným kňazom. — Ó ľude môj...

Pred tebou som roztvoril more, a ty si kopijou otvoril môj bok. — Ó ľude môj...

Ja som ťa viedol jasným oblakovým stĺpom a ty si ma voviedol do súdnej siene Pilátovej. — Ó ľude môj...

Ja som ťa v pustatine nasycoval mannou, a ty si ma bil zauchami a korbáčmi. — Ó ľude môj...

Ja som ťa napájal vodou spasenia zo skaly, a ty si ma napojil žlčou a octom. — Ó ľude môj...

Ja som pre teba porazil Chananejských kráľov, a ty si trstenicou bil moju hlavu. — Ó ľude môj...

Ja som ti dal kráľovské žezlo, a ty si dal na moju hlavu tŕňovú korunu. — Ó ľude môj...

Ja som ťa veľkou slávou povyšoval, a ty si ma povýšil na drevo kríža. — Ó ľude môj...

Klaniame sa tvojmu krížu, ó Pane, chválime a oslavujeme tvoje sväté zmŕtvychvstanie. Hľa, skrze drevo kríža prišla radosť celému svetu. — Nech sa Boh zmiluje nad nami a nás požehná. Nech rozjasní tvár svoju nad nami a zmiluje sa nad nami.

Miesto tohto liturgického spevu môže ľud spievať pieseň č. 188: Ó ľude môj, národe môj...

Po skončení poklony sv. kríža kňaz vezme kríž so zeme a vystaví ho na oltár pred Bohostánok, vystúpi na kazateľnicu a prehovorí veľkopiatočnú kázeň.

Vlastná predposvätná omša.

Na oltári sa zažnú len sviece. Kňaz si oblečie omšové rúcho-ornát a s asistenciou ide na miesto, kde bola na Zelený štvrtok uložená Sviatosť Oltárna. Kalich, v ktorom sú uložené dve veľké sv. Hostie, zakryje vélom-bielym závojom a pod baldachýnom ne-

sie ich v procesii k oltáru. Veriaci si na znamenie klopačiek kľaknú, poklonia sa a s chórom spievajú hymnu o sv. kríži: Prápor **Kráľa** slávne veje . . . č. 186.

Kňaz, prijdúc k oltáru, složí Sviatosť Oltárnu a okadí ju tymiánom. Hneď naleje ako obyčajne do kalicha vína a vody, a znovu okadí svätú Hostiu i kalich s vínom ako aj celý oltár; medzitým sa modlí:

Tento od Teba † požehnaný zápal nech vystúpi k Tebe, Pane, a nech sostúpi na nás milosrdenstvo Tvoje. — Nech sa vznáša moja modlitba k Tebe, Pane, ako dym kadidla, a dvíhanie mojich rúk ako večerná obeta. Postav, Pane, stráž pred moje ústa a pevnú bránu pred môj jazyk, aby sa moje srdce neschýlilo k zlému a k vyhováraniu hriechov. (Ž 140, 2—4.) Pán nech zapáli v nás oheň svojho milovania a plameň večnej lásky.

Kňaz po okadení oltára, bez toho, žeby obetoval víno (teda niet tu obetovania), umyje si ruky, ale nič sa nemodlí. Prijdúc k oltáru so sklonenou hlavou a so sopätými rukami modlí sa:

Prijmi nás, Pane, v duchu pokorných a v duši skrúšených. Tak nech sa koná naša obeta dnes pred Tebou, aby sa Tebe, Pane Bože, páčila.

Kňaz, obrátiac sa k ľudu, ako obyčajne vyzve miništrantov (ľud) k modlitbe slovami: „Oráte, frátres." — „Modlite sa, bratia, aby moja a vaša obeta bola milá Bohu Otcu všemohúcemu." Miništranti však neodpovedajú nič.

Kňaz hneď začne spievať: Pater noster . . .:

Modlime sa: Spasiteľnými príkazmi napomínaný a božským poučením povzbudený osmeľujem sa povedať: Otče náš, ktorý si . . .

Kňaz ďalej číta povzneseným hlasom:

Prosíme Ťa, Pane, zbav nás všetkého minulého, terajšieho a budúceho zlého. A na prímluvu blahoslavenej a slávnej vždy Panny, Bohorodičky Márie, i blahoslavených apoštolov Tvojich, Petra a Pavla, i Ondreja a všetkých svätých udeľ nám milostive pokoja v našich časoch, aby sme boli † pomocou Tvojho milosrdenstva od hriechov vždy oslobodení a pred každým protivenstvom bezpeční. Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Prefácia vystala. Premenenia niet. Kňaz pozdvihne sv. Hostiu pravou rukou ku poklone veriacim, hneď ju rozlomí, čiastku z nej vpustí do kalicha a pokľaknúc hneď sa modlí:

Prijímanie Tela Tvojho, Pane, Ježišu Kriste, ktoré ja nehodný osmeľujem sa požívať, nech mi nie je na odsúdenie a zatratenie, ale nech mi pre dobrotivosť Tvoju slúži ako účinný liek k ochrane ducha i tela. Ktorý žiješ a kráľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Berúc do ruky sv. Hostiu, modlí sa: „Chlieb nebeský prijmem a budem vzývať meno Pánovo." — Za miništrantovho klopania klopačkou kňaz bije sa v prsia, tri razy hovoriac: Pane, nie som hodný...

Kňaz po prijímaní sv. Hostie Božieho Tela vypije aj víno z kalicha, ktoré však nebolo premenené v krv Pánovu. — Po usporiadaní kalicha vloží kňaz do monštrancie tretiu sv. Hostiu, monštranciu zahalí priehľadným závojom, okadí a pod baldachýnom odnáša v procesii Sviatosť Oltárnu do Božieho hrobu. Medzitým veriaci spievajú niektorú pieseň, ako: Keď Ježiša nevinného, č. 142.

Keď kňaz vystavil Sviatosť Oltárnu v Božom hrobe, ešte sa pomodlí nasledovné:

℣. Toto je miesto jeho pokoja.

℟. A na Sione jeho prebývanie.

Modlime sa: Bože, ktorý si chcel, aby Syn Tvoj za nás podstúpil smrť kríža, žeby si odvrátil od nás moc nepriateľa; dožič nám, služobníkom svojim, aby sme boli hodní milosti zmŕtvychvstania. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Prosíme, Pane, shliadni na tento Tvoj ľud, za ktorý Pán náš, Ježiš Kristus neváhal vydať sa do rúk mučiteľov a podstúpiť smrť kríža. Ktorý s Tebou žije a kráľuje na veky vekov. Amen.

Sviatosť Oltárna sa z Božieho hrobu odnáša v podvečer bez všetkých pobožností a v úplnej tichosti. Niekde je zvykom odbaviť popoludní alebo večer pobožnosť tmavých hodiniek, tzv. lamentácie, ako sa to deje v biskupských, kapitulských a kláštorných chrámoch.

c) Súkromná modlitba.

V trpkosti ducha a v zármutku svojho srdca k Tebe sa obraciam, trpiaci môj Spasiteľu, Leži-

šu Kriste, a z hlbokosti svojej duše vzdychám k Tebe, ktorý dnes visíš na kríži. Ako niekedy v tento deň všetko stvorenie smútilo s Tebou, tak dnes žiada si moja duša s Tebou smútiť a súcitne rozvažovať o Tvojom bolestnom umučení. Tvoje trpké muky nech tak hlboko preniknú mi do srdca, ako prenikly srdce Tvojej zarmútenej Matke a verným učeníkom. Dožič mi, žeby moje srdce tak živo pocítilo všetky Tvoje muky, žeby sa pohlo k opravdivej ľútosti a ošklivosti nad hriechami.

Bolestný Ježišu, nijaké ľudské srdce a jazyk nemôže dokonale vystihnúť a vysvetliť, čo si pretrpel v tento presmutný deň. Ach, ako veľa bolestných krokov si dnes učinil, koľko potupy a posmechu si pocítil, ako veľa múk si pretrpel! Koľké vzdychy sa vyrazily z Tvojho srdca, ako mnohé slzy a krvavé kropaje vytiekly z Tvojich očú a rán, ktoré sa Ti staly pri nočnom bičovaní, pri potkýnaní sa a trojitom páde na bolestnej ceste. Týchto Tvojich múk a trápení je toľko, že perom ich nemožno opísať a jazykom vysloviť.

Ó aké to tajomstvo, že Otec nebeský nechal Ťa katovať? Ale, bohužiaľ, moje hriechy sú príčinou Tvojho umučenia. Čo som si ja zaslúžil trpieť, to si Ty za mňa trpel a za mňa zadosť učinil. Za túto Tvoju lásku vrúcne Ti ďakujem a usilovať sa budem preukazovať Ti všemožnú úctu a poklonu. Ľutujem za všetky svoje hriechy, ktoré Ti spôsobily také veľké trápenia. Ach, keby som bol(a) radšej umrel(a), ako som ich mal(a) spáchať. Na zadosťučinenie za moje hriechy obetujem Ti, Božský Spasiteľu, to isté Tvo-

je trpké umučenie a smrť so všetkými bolesťami, ktoré si za mňa podstúpil. Obetujem Ti tiež všetky obrady, spevy, modlitby a pobožnosti, ktoré dnes kňazi a verní kresťania vykonávajú po celom svete. Ponížene Ťa prosím, vyslyš skrúšenú modlitbu svojej Cirkvi.

Okrem toho obetujem Ti všetky skutky pokánia a mŕtvenia, pobožnosti a sprievody, almužny i dobré skutky, ktoré sa dnes konajú po celom kresťanskom svete. Toto všetko spájam s Tvojím trpkým umučením a so skutkami pokánia všetkých Tvojich svätých. Ukrižovaný Ježišu, prijmi Tvoju drahú obetu kríža na poďakovanie za Tvoje trpké umučenie a na splatenie všetkých mojich vín a pokút. Nedaj, aby Tvoje umučenie vyznelo na mne naprázdno a Tvoja drahá krv bola vyliata nadarmo.

Milostivý Ježišu, v tento deň smierenia, v ktorý si nás smieril so svojím Otcom, skloň sa i nad duše v očistci trpiace a zmierni ich trápenia. A keďže si na Veľký piatok zadosť učinil za hriechy celého sveta, obráť toto zadosťučinenie aj k dobru týmto úbohým dušiam. Ako si sa Ty modlil, súc pribitý na kríži, za svojich nepriateľov, tak i ja volám k Tebe: Otče, odpusť im; vo svojej krehkosti si neuvedomily, aké trápenie Ti spôsobily. Tvojej Božskej spravodlivosti obetujem za ne všetky muky, ktoré si pretrpel, všetky slzy, ktoré si vyronil, všetky krvavé kropaje, ktoré si vycedil, aby boly ich muky uľahčené a čím skôr sa skončil čas ich bolestného utrpenia. Ako si skrze zásluhy svojho umučenia zasľúbil raj na kríži visiacemu a pokánie činiace-

mu lotrovi, tak skrze sväté umučenie Tvoje a skrze skutky Tvojich veriacich vyveď aj úbohé duše z očistca a voveď ich do svojho raja. Amen.

d) Modlitba pri poklone sv. krížu.

Bože, ktorý si pre naše vykúpenie vyvoliť ráčil tajomstvo svätého kríža, prosíme Ťa, dožič nám, žeby sme sa pre pobožné rozjímanie o umučení Syna Tvojho niekedy v nebesiach účastnými stali úžitku večného vykúpenia.

Najsladší Ježišu Kriste, ktorý si duše naše od večného zatratenia za veľkú cenu svojej najdrahšej krvi na kríži vykúpil, pokorne Ťa prosíme, aby sme mocou Tvojho kríža boli obhájení proti všetkým viditeľným i neviditeľným nepriateľom nášho spasenia.

Ó Ježišu, Tvoj svätý kríž nech je našou útechou v zármutku, našou podporou v malomyseľnosti, naším útočišťom v núdzi, našou ochranou proti hriechu, našou silou v pokušení, naším štítom proti úkladom diabolským, našou chválou a najvzácnejšou ozdobou v tomto živote, našou najsladšou nádejou v hodinu smrti a našou večnou radosťou v deň súdny. Spravodlivý Ježišu, pri poslednej našej hodinke smrti ráč postaviť svoj svätý kríž a svoju trpkú smrť medzi Tvoj súd a medzi naše duše, aby sme mohli skrze Tvoje zásluhy dôjsť odpustenia svojich hriechov a vojsť do kráľovstva Tvojho Otca nebeského.

Pane, Ježišu Kriste, skrze trpké umučenie, ktoré si pre nás tak ochotne na kríži podstúpil, zmiluj sa nad dušami, ktoré si svojou predrahou krvou vykúpil. Dožič im, aby neupadly do rúk pekelného nepriateľa, keď ich povoláš na svoj prísny súd. Ale ako si voviedol dušu kajúceho lotra do nebeského raja, tak aj ich učiň účastnými svojho kráľovstva. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Otče náš...
℣. Buď pozdravený, presvätý kríž.
℟. Na ktorom visel Pán Ježiš.
℣. Ó Pane, svätý kríž Tvoj si ctíme!
℟. A na trpké umučenie Tvoje pamätáme.
℣. Toto znamenie kríža bude na nebi.
℟. Keď príde prísny Pán v deň súdny.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
Modlime sa: Prosíme, Pane, shliadni... atď. Viď na str. 491.

e) Modlitba pri navštívení Božieho hrobu.

Pokorne na kolená padám pred týmto svätým hrobom a úctive sa Ti klaniam, dobrotivý Vykupiteľu duše mojej, Ježišu Kriste. Pevne verím, že si tu pod touto posvätnou záclonou, totiž pod spôsobom chleba osobne prítomný a že sa nielen na mňa dívaš, ale i do môjho srdca vidíš. Preto i ja s pravou a živou vierou tu na Teba hľadím a tak dôverne Ťa vzývam, ako by som bol(a) kľačal(a) pred Tvojím opravdivým hrobom na Golgote v Jeruzaleme.

Dobrotivý Otče nebeský, kľačiac pred týmto svätým hrobom, obetujem Ti najmilšieho Syna Tvojho v tejto velebnej Sviatosti so všetkými jeho zásluhami na Tvoju česť, chválu a zvelebovanie. Toto svoje obetovanie spojujem s tou láskou, s ktorou si ho na svet poslal, a s tou obetou, s ktorou sa on Tebe pri poslednej večeri a na kríži obetoval. Spojujem ho s láskou, chválou a s úctou Bohorodičky i všetkých svätých a s plesaním môjho anjela strážcu. Otče nebeský, tohto Tvojho najmilšieho, vo velebnej Sviatosti Oltárnej skrytého Syna, obetujem Ti na poďakovanie za moje stvorenie a vykúpenie. Viem a silne verím, že toto je chlieb anjelský a náš Spasiteľ, ktorý

bol pre naše hriechy umučený a pochovaný, ktorý tretieho dňa vstal zmŕtvych, sedí na pravici Tvojej moci, a že žije a kráľuje s Tebou v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

f) Modlitba o siedmich slovách Krista na kríži.

Pane, Ježišu Kriste, Synu Boha živého, Ty si v posledný deň svojho života, visiac na kríži, vyriekol sedem slov, na ktoré nikdy nemáme zabudnúť. Prosím Ťa, odpusť mi mocou týchto siedmich slov všetkých sedem hlavných hriechov, pýchu, lakomstvo, nečistotu, závisť, obžerstvo, hnev, lenivosť v službách Božích a všetky ostatné z nich pochádzajúce hriechy. Ó Pane, ako si Ty, na kríži visiac, povedal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia", tak aj mne daj také srdce, aby som z lásky k Tebe vďačne odpustil(a) všetkým, ktorí ma obrazili. Ako si Ty k zločincovi povedal: „Dnes budeš so mnou v raji", aj mne tak daj žiť, aby si ku mne v hodinu mojej smrti prehovoril: Dnes budeš so mnou v raji. — Ako si Ty ku svojej matke prehovoril: „Žena, hľa Syn tvoj" a k učeníkovi Jánovi: „Hľa, Matka tvoja!", tak udeľ i mne, aby som bol(a) spojený(á) v detinskej láske s Tvojou Matkou. — Ako si Ty zvolal: „Bože môj, prečo si ma opustil?", aj mne udeľ milosti, aby som v každom zármutku a potrebe celým srdcom mohol(a) zvolať: „Otče môj, buď milostivý mne hriešnemu(ej)." Kráľu môj a Bože môj, spravuj a riaď ma, veď si ma vykúpil svojou krvou. — Ako si Ty povedal: „Žíznim", totiž po vykúpení duší, daj, aby som aj ja žíznil(a) po Tebe, Pane, Ty studnica živej vody, žeby som Ťa celým srdcom vrele mohol(a) milovať. — Ako si Ty povedal: „Dokonané je!", totiž, že sú dokonané všetky práce a bolesti, ktoré si za nás hriešnikov podstúpil, Spasiteľu môj, udeľ mi, aby moja duša

v tej chvíli, keď sa bude lúčiť s mojím telom, mohla slyšať od Teba tieto potešujúce slová: Poď, požehnaný, vojdi so svätými a vyvolenými do môjho kráľovstva, aby si tam večné blahoslavenstvo požíval." — Ako si Ty riekol: „Otče, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha", dožič mi, Spasiteľu môj, aby som i ja pri svojom skonávaní mohol(a) povedať: „Pane, prijmi vtedy môjho ducha do svojho náručia." Amen.

24. Tmavé hodinky — Lamentácie.

POUČENIE. Zvláštnosťou Veľkého týždňa sú tzv. Tmavé hodinky čiže Lamentácie. Sú to kňazské hodinky čiže breviár, a to tri nočné hodinky a ranné chvály, ktoré kňazi biskupských, kapitulských a kláštorných chrámov slávnostne odbavia v kostole. Tmavé hodinky sú v posledné tri dni Veľkého týždňa a odbavujú sa vždy v predvečer dňa, t. j. vo Veľkú stredu, Zelený štvrtok a Veľký piatok v podvečer na pamiatku umučenia Krista Pána. Pri odbavovaní tmavých hodiniek horí na oltári 6 žltých sviec a pred oltárom stojí trojhranný svietnik, na ňom zas horí 14 žltých, na vrchu trojhranu však biela svieca. Organom sa nehrá.

Voľakedy sa tmavé hodinky konaly len v noci, na pamiatku, že Kristus Pán bol v noci chytený, posmievaný a od židovskej rady na smrť odsúdený. Preto dostaly aj meno *Tmavé hodinky.*

V tmavých hodinkách modlia sa kňazi striedavo antifóny a žalmy verš za veršom. V prvom nokturne (prvá nočná hodinka) spievajú sa výňatky z plaču Jeremiáša proroka; v ňom Jeremiáš nariekal a plakal nad spustošením Jeruzalema, nad zajatím súvercov; príčinou toho bola bezbožnosť a zatvrdlivosť židovského národa. Preto aj celé hodinky dostaly meno „Lamentácie čiže Nariekanie Jeremiášovo."

Po odbavení každého žalmu nočných hodiniek a ranných chvál sa na trojhrane zahasí jedna-jedna žltá svieca, počínajúc odspodku tak, že ostane na vrchu trojhranu svietiť len jedna, totiž biela svieca. Keď sa kňazi modlia Zachariášovu pieseň: Benediktus — Požehnaný Pán Boh izraelský (Lk 1, 68), za každým druhým veršom zahasí sa jedna-jedna svieca na oltári. A keď sa začnú modliť na zakončenie 50. žalm: Miserere mei, Deus — Zmiluj sa nado mnou, Bože, odnesú bielu horiacu sviecu za oltár. Po dokončení poslednej modlitby urobí sa hrmot drevenými predmetmi alebo knihami a horiaca svieca sa znovu prinesie zpoza oltára a postaví sa na vrch trojhranu.

Význam týchto obradov je tento: *Biela horiaca svieca,*

ktorá sa nezahasí, ale len na chvíľu sa zanesie za oltár, znázorňuje Krista, ktorý ako Boh je Kráľ večnej slávy, ktorý smrťou na kríži na čas síce ukryl svoju slávu, ale na tretí deň slávne vstal zmŕtvych; a tak i jeho telo je naveky oslávené. Kristus, ako svetlo pravé, neprestajne svieti všetkým nebešťanom. *Zahášanie sviec* zobrazuje prorokov, ktorí vydávali svedectvo o Kristovi, za čo ich židia prenasledovali a zabíjali. *Žlté sviečky* zobrazujú apoštolov, ktorí Krista v Getsemanskej záhrade opustili. Apoštoli, nielen že za tri dni Krista nevideli, ale ešte i dôveru v Krista strácali (Emauzskí učeníci), ako by sa Kristus bol utiahol i pred ich duševnými očami, aby tým výraznejšie bolo v ich očiach jeho zmŕtvychvstanie. Zahasenie sviec znamená tiež, že v srdci tých, ktorí Krista opustia, zaľahne duševná tma a prázdnota už tu na zemi. *Hrmot* však pripomína nám zemetrasenie, ktoré nastalo, keď Kristus vstal zmŕtvych, čo zas predobrazuje *vynesená horiaca svieca.*

Na konci jednotlivých výňatkov Jeremiášovho plaču opakuje sa výzva: Jeruzalem, Jeruzalem, obráťže sa k Pánu Bohu Tvojmu. Je každému z nás zjavné, že príčinou Kristovho umučenia a smrti boly naše hriechy. Cirkev sv. pod „Jeruzalemom“ myslí nás, a preto opakovaním tejto Jeremiášovej výzvy nás napomína, aby sme sa obrátili a pokánie činili.

Keďže všetky troje lamentácie odbavujú sa len v katedrálnych a kláštorných chrámoch, tu uvádzame len osnovu lamentácií na Veľký piatok, ktoré sa odbavujú všeobecnejšie. V kapitole obradov na Veľkú stredu a Zelený štvrtok je však naznačené, kde máme hľadať osnovu lamentácií pre tieto dni.

Lamentácie v predvečer Bielej soboty.

Nakoľko v stredu a v štvrtok nemožno usporadovať pre ľud zvláštne pobožnosti, odporúča sa aspoň vo Veľký piatok odbaviť pred odnesením Sviatosti Oltárnej z Božieho hrobu lamentácie I. nokturna, pri ktorých veriaci sa striedavo modlia s kňazom uvádzané tri žalmy, lamentácie však spieva chór alebo všetok ľud.

Všetci: Otče náš, Zdravas, Verím v Boha.

Žalm 4.

Antifóna: V pokoji si ľahnem a zaspím.

1. Spomohol mi Boh práva môjho, keď som k nemu volal, — Ty si mi v úzkostiach vždy uvoľnil. — Buď mi milostivý, vyslyš prosbu moju.

2. Mužovia, dokedy budete na srdci ťarbaví, — milujete neprávosť a lož zhľadávate.
3. Uznajte raz, že Pán ctiteľa svojho vyznačil. — Pán ma vyslyšal, keď som volal k nemu.
4. Nuž, rozohňujte sa, len nehrešte. — Na lôžkach myslite v srdciach svojich, ale buďte ticho.
5. Prineste pravé obety — a dúfajte v Pána.
6. Mnohí sú, čo vravia: kto nám podá šťastie? — Ukáž, Pane, nad nami jas tváre svojej!
7. Ty môjmu srdcu dávaš radosť väčšiu, — než je, keď obilia a vína hojnosť býva.
8. V pokoji si ľahnem a zaspím tak isto, — bo Ty mi v bezpečí bývať dávaš, Pane!
Antifóna: V pokoji si ľahnem a zaspím.

Žalm 14.

Antifóna: Hosťom bude v stánku Tvojom, prebývať bude na svätom vrchu Tvojom.
1. Pane, kto hosťom bude v stánku Tvojom? — Kto bude prebývať na Tvojom svätom vrchu?
2. Kto čestne jedná a spravodlivo žije — a pravdu vraví v srdci svojom.
3. Nemáva lož na jazyku, — bližnému zlé nespôsobí — a hanu nezvalí na svojho blízkeho.
4. „Zavrhnutý" opovrhovaným v očiach jeho býva, — tým, čo sa boja Pána, úctu preukáže, — keď prisahal v škodu svoju — predsa sa nezmení.
5. Úžerne nedáva peniaze svoje, — nedá sa podplatiť voči nevinnému; — nikdy sa neskláti, kto toto zachová.
Antifóna: Hosťom bude v stánku Tvojom, prebývať bude na svätom vrchu Tvojom.

Žalm 15.

Antifóna: V istote je telo moje.
1. Varuj ma, ó Bože, — bo v Tebe záchranu som našiel.
2. Riekol som Pánovi: „Ty si mojím Pánom, — niet nad Teba, — moje dobro!"

3. Svätým, čo žijú na zemi tejto: — „Vznešení moji, za vami je túžba moja!“

4. Zväčšia sa bôle majúcich iného (Boha). — Ich obeť krvavú nebudem prelievať, — ani ich meno viac nevyslovím.

5. Pán je môj kalich a podiel dedičstva, — môj údel je v rukách Tvojich.

6. V nádherné kraje pripadly mi miery, — ľúbi sa mi veľmi toto dedičstvo.

7. Pána, ktorý mi radu dáva, zvelebujem, — pripomínajú mi to i ľadviny moje v noci.

8. Postavil som Pána trvalo pred seba, — s ním po pravici mojej nesklátim sa nikdy.

9. Preto sa raduje srdce moje a plesá duša moja, — ba, v istote je i moje telo.

10. V príbytku mŕtvych ma nenecháš, — nedáš, by zbožný Tvoj zažil porušenie.

11. O ceste života ma poučíš, — plnosť radostí je pred tvárou Tvojou, po Tvojej pravici navždy sú slasti.

Antifóna: V istote je telo moje.

℣. V pokoji si ľahnem.

℟. A zaspím.

Všetci: Otče náš...

Nasledovné lekcie sa spievajú, ale responsóriá sa recitujú.

Nariekanie Jeremiáša Proroka.

Lekcia I. — Hl. 3. 22—30.

Cheth. Zľutovaním Pána je, že sme nezahynuli, — veď jeho milosrdenstvo napomína.

Cheth. Obnovuje sa každé ráno — veľká je Tvoja vernosť.

Cheth. „Pán mi je údelom“, vraví moja duša, — preto v neho dúfam.

Teth. Dobrý je Pán k tým, čo dúfajú v neho, — k duši, ktorá ho hľadá.

Teth. Dobre je v tichosti čakať — na spasenie Pánovo.

Teth. Dobre je pre muža, keď nesie — od mladi svoje jarmo.

Jod. Nech sedí osamelý a nech mlčí, — veď On ho **naň** položil.

Jod. Nech si až po prach skloní ústa, — ešte, hádam, je nádej.

Jod. Nech si ponúkne líce, keď ho bije, — nech sa nasýti potupou.

Jeruzalem, Jeruzalem, obráťže sa k Pánu, Bohu tvojmu.

℣. Jak ovca k zabitiu vedená, — pokiaľ ju trýznili, hlasu nevydala. — Vyriekli nad ním ortieľ smrti.

℟. By ľud svoj priviedol k životu

℣. Na smrť vydal svoj život, — a k zločincom ho pripočítali.

℟. By ľud svoj priviedol k životu.

Lekcia II. — Hl. 4, 1—6.

Alef. Ach, ako sa zatmilo zlato, — zmenila sa ušľachtilá farba. — Roztratené sú posvätné kamene — po rohoch všetkých ulíc.

Beth. Synovia Siona, tí vzácni, — oblečení do zlata, — sú pokladaní za nádoby hlinené, — dielo hrnčiarových rúk.

Ghimel. Ešte aj šakaly si podajú prsia, — pridoja svoje štence; — dcéra môjho ľudu ukrutná je — sťa na pustatine pštros.

Daleth. Jazyk dojčaťa mu prischol — ku podnebiu od smädu, — dieťatká pýtaly chleba, — no nebolo, kto by im odlomil.

He. Tí, čo jedávali rozkošnícky, — omdlievali na uliciach, — tí, čo si hovievali na purpure, — objímali hnoj.

Waw. Väčšia bola vina môjho ľudu, — než hriechy Sodomy, — ktorá bola rozvrátená zaraz, — ruky neustaly pri nej...

Jeruzalem, Jeruzalem, obráťže sa k Pánu, Bohu tvojmu.

℣. Jeruzalem, povstaň, — odhoď rúcho pôvabnosti, — obleč si šatu kajúcnosti.

℟. V tebe smrť podstúpil Spasiteľ národov.

℣. Roň slzy potokom dňom i nocou, — nech neustáva oko tvoje.

℟. V tebe smrť podstúpil Spasiteľ národov.

Lekcia III. — Hl. 5, 1—11.

Začína sa modlitba Jeremiáša Proroka.

1. Spomeň si, Pane, čo sa s nami stalo, — pohľaď a pozri na našu hanbu.
2. Naše dedičstvo dostalo sa cudzím, — naše domy vonkajším.
3. Siroty sme ostali, bez otca, — naše matky sú ako vdovy.
4. Vlastnú vodu za peniaze sme pili, — vlastné drevo za plácu dostávali.
5. Na krku máme svojich stíhačov, — unavení nemáme odpočinku.
6. K Egyptu sme vystierali ruku a k Asýrsku, — aby sme sa najedli chleba.
7. Naši otcovia zhrešili — a niet ich, — my však vlečieme ich viny.
8. Sluhovia panujú nad nami; — niet, kto by nás vyslobodil z ich ruky.
9. O život nám šlo, keď sme si získavali chlieb — pred ostrím meča na púšti.
10. Koža nám je popraskaná ako pec — od pálčivosti hladu.
11. Na Sione zhanobili ženy — a panny po mestách judských.

Jeruzalem, Jeruzalem, obráťže sa k Pánu, Bohu tvojmu.

℣. Sťa panna nariekaj, národe môj, — pastieri kajúcni, hlasno kvíľte v popole a kajúcom opasku, — lebo veľký a trpký nadišiel deň Pána.

℟. Sluhovia Pána, rúcha si opášte, sluhovia oltára, nariekajte a do prachu pokánia pokľakajte.

Zakončenie.

Antifóna: Kristus stal sa pre nás poslušný až na smrť, a to na smrť kríža. Preto ho Boh povýšil a dal mu meno, ktoré je nad každé meno.

Všetci: Otče náš . . .

Žalm 50.

Zmiluj sa nado mnou, Bože... Viď medzi siedmimi kajúcimi žalmami, str. 432.

Modlitba.

Prosíme, Pane, shliadni na túto rodinu Tvoju, za ktorú Pán náš, Ježiš Kristus neváhal vydať sa do rúk mučiteľov a podstúpiť smrť kríža. (Ktorý s Tebou žije a kráľuje na veky vekov. Amen.)

Pane, Ježišu Kriste, Synu Boha živého, ktorý si sa o šiestej hodine za vykúpenie sveta na kríž položil a predrahú krv Tvoju za odpustenie hriechov našich vylial; pokorne Ťa prosíme, aby si nám po našej smrti bránu raja radostne prekročiť dovolil. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Posledná modlitba: „Pane, Ježišu Kriste . . ." je obdarená odpustkami 5 rokov. Pln. odp. však raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak ju každodenne odbavíme. — PPO 183.

H) Veľká noc.

1. Čas oslávenia Veľkej noci.

Strediskom, okolo ktorého sa krúti cirkevný rok ako koleso okolo osi, ako hviezdy a planéty okolo slnka, je Veľká noc, z ktorej ako lúče zo slnka rozlievajú sa lúče milostí Božích, ktoré zosilňujú život cirkevný. Podľa Veľkej noci spravuje sa čas všetkých pohyblivých čiže prekladaných sviatkov, ktorých čas slávenia závisí od času Veľkej noci. Naproti tomu nepohyblivé sviatky pripadajú na tie isté dni mesiaca, bez ohľadu na to, či je Veľká noc skôr alebo neskôr. Prehľad pohyblivých sviatkov nájdeš na kalendárnej tabuľke cirkevného roku; a prehľad nepohyblivých sviatkov na kalendárnej tabuľke občianskeho roku.

Hoci Veľká noc nie je viazaná na jeden a ten istý deň mesiaca, sú predsa stále zákony, podľa ktorých sa vypočíta a ustanoví deň Veľkej noci. Táto meniteľnosť dňa veľkonočnej nedele je priam zaujímavou rozmanitosťou, ktorá len zdobí Cirkev v jej ustanovizniach. Veď už v Starom zákone sa u židov Veľká noc neodbavovala vždy v ten istý čas, ale podľa toho, kedy pripadol prvý spln mesiaca po jarnej rovnodennosti. Židia slávili Veľkú noc na pamiatku vyslobodenia sa z Egypta a požívali pri slávnostnej večeri pečeného baránka na pamiatku toho baránka, ktorého krvou označili svoje dvere, aby im vyhol anjel smrti, ktorý pobil egyptských prvorodených. Židovská Veľká noc predobrazovala prvú kresťanskú Veľkú noc, v ktorej bol

zabitý nevinný Baránok Boží za hriechy sveta, aby vyslobodil ľudstvo z diablovho zajatia.

Prví kresťania, ktorí sa zo židovstva obrátili na vieru Kristovu, slávievali za prvých 300 rokov Veľkú noc v ten istý deň, ako bola i židovská Veľká noc. Ale tí kresťania, ktorí sa obrátili z pohanstva, to činiť nechceli, aby tým dali najavo, že kresťanstvo sa úplne delí od židovstva. Preto slávenie kresťanskej Veľkej noci prekladali na iný deň.

Aby bola v slávení Veľkej noci medzi kresťanmi jednotnosť, bol r. 325 svolaný všeobecný cirkevný snem do mesta Nicea, na ktorom sa ustanovil čas, keď sa má sláviť kresťanská Veľká noc. Ustanovené bolo, 1. aby kresťanská Veľká noc neslávila sa v deň židovskej Veľkej noci, ktorá pripadá na prvý spln mesiaca po jarnej rovnodennosti, ale aby sa kresťanská Veľká noc slávila vždy v tú nedeľu, ktorá nasleduje po jarnej rovnodennosti za splnom mesiaca. Tento zákon zachováva Cirkev svätá až podnes a v určovaní dňa Veľkonočnej nedele riadi sa týmito predpismi:

Obyčajný *slnečný rok* má 12 mesiacov, t. j. 52 týždňov a 1 deň, t. j. 365 dní a nie celých 6 hodín. Týchto štyri razy šesť hodín za 4 roky dovedna činí 1 deň, a tak každý štvrtý rok pridáva sa 29. február; to je priestupný rok, ktorý má 366 dní. — Ale i týchto 6 hodín nie je úplných; do plného počtu 6 hodín chýba niekoľko minút. Pri sostavovaní kalendára a priestupných rokov pokračovali v dávnych rokoch tak, ako by spomínaných 6 hodín bolo podľa chodu, slnka úplných. I stalo sa, že postupom času spomínané minúty vzrástly dokopy na 10 dní, a tak sa jarná rovnodennosť v skutočnosti presídlila o 10 dní skoršie, než mala byť podľa kalendára. Rovnodennosťou volajú sa tie dva dni a dve noci v roku, keď noc a deň na celej zemi sú rovnako dlhé, čo sa stáva okolo 21. marca a 21. septembra.

Pápež Gregor XIII. chcejúc napraviť túto chybu, určil jarnú rovnodennosť o 10 dní skôr, t. j. na 21. marca; z tohto dňa sa totiž medzi rokmi 325 až 1582 zanedbávaním spomínaných niekoľko minút zo 6. hodiny posunula o 10 dní neskoršie. Vykonal to tak, že nariadil vyhodiť 10 dní z mesiaca októbra r. 1582, čiže po 4. októbri hneď sa písalo 15. októbra. Týmto sa jarná rovnodennosť a veľkonočný spln mesiaca ako aj slávenie kresťanskej Veľkej noci dostalo na pôvodné miesto.

Aby sa táto chyba, t. j. že jarná rovnodennosť sa vzďaľuje z 21. marca na skoršie dni, neopakovala, nariadil ten istý pápež, aby sa priestupný rok zachovával každého 4. roku s výnimkou stotých rokov, teda roky 1700, 1800 a 1900 neboly priestupnými rokmi, ale na r. 2000 už má pripadnúť priestupný rok. Na ďalšie stoté roky priestupný rok bude zase padať.

Mesačný kľúč — epakta.

Podľa uvedených zákonov Veľká noc má sa sláviť v nasledujúcu nedeľu po splni mesiaca, ktorý pripadne na jarnú rovnonoc alebo nasleduje po nej. Preto, že tento spln mesiaca nestáva sa každý rok na ten istý deň, k ustanoveniu a vyhľadaniu dňa Veľkonočnej nedele potrebné je vykutať deň oného splnu mesiaca a za ním nasledujúcu nedeľu. Toto tajomstvo odomkneme tzv. *mesačným kľúčom čiže epaktou.*

Mesačný kľúč čiže epakta je nič iné ako počet tých dní, ktorými obyčajný slnečný rok (slnečný rok má 365 dní) prevyšuje obyčajný mesačný rok, ktorý má len 354 dní. Rozdiel medzi týmito dvoma rokmi je 11 dní. Týchto 11 dní je tým mesačným kľúčom, pomocou ktorého môžu sa vypočítať tie dni, na ktoré pripadá *nov mesiaca,* za ktorým *o 14 dní je spln mesiaca.* Slnečný rok pozostáva zo 7 mesiacov 31 denných, zo 4 mesiacov 30 denných a z 1 mesiaca 28 (29) denného. Súčet týchto dní je 365 (366). Mesačný rok ale pozostáva z 12-tich mesiacov, ktoré všetky majú len po 29 dní a 12 hodín, čo dovedna činí 354 dní. Mesačný rok je teda menší o 11 dní od slnečného roku. Keďže mesačné mesiace sú kratšie ako slnečné, slnečné mesiace po uplynutí mesačného roku ostávajú za mesačnými mesiacmi. Keby sme teda chceli, aby Nový rok pripadol na ten deň, na ktorý pripadol posledný nov mesiaca predošlého roku, museli by sme vynechať zo slnečného roku spomínaných 14 dní, ktoré sa volajú mesačným kľúčom čiže epaktou.

Spomínaných 14 dní čiže epakta v nasledovnom roku činí 28 dní. Keď súčet týchto epaktových 14 + 14 + 14 dní vystúpi nad XXX (30).

Napr. keď je mesačný kľúč poznačený počtom XXX (30), museli by sme tým cieľom vynechať 30 dní; t. j. posledný nov mesiaca bol 2. decembra a Nový rok je o 30 dní neskôr. Z tohto mesačného kľúča prirodzene nasleduje, že keď nový mesiac pripadne práve na deň nového roku, v tomto roku mesačný kľúč čiže epakta bude 0, t. j. nula. V budúcom roku však mesačný rok je kratší o 11

dní ako rok slnečný, lebo ostatný nový mesiac je o 11 dní skôr, t. j. 21. decembra, a tak epaktou bude 11.

Epakty, keď sa počítajú od 0 (t. j. od roku, v ktorom nový mesiac pripadne práve na Nový rok), každým rokom vzrastajú o 11 takto:

prvý rok mesačný kľúč			=	0
druhý rok	„	„	=	11
tretí „	„	„	=	22
štvrtý „	„	„	=	33.

Keď teda mesačný kľúč vyjde do 30, treba z neho odhodiť 30 a pozostávajúci počet je opravdivým mesačným kľúčom, čo v 4. roku je 3. Podľa tohto môžeš uhádnuť mesačný kľúč budúceho roku, keď priložíš k tohoročnému kľúču — epakte 11. — V r. 1901 kľúč bol X (10), dolož k tomu 11, dostaneš 21, a toto je mesačným kľúčom na r. 1902. Keď ale k číslu 21 doložíš 11, dostaneš 32, z toho odhoď 30, zostane ti 2, a toto číslo **2** je mesačným kľúčom — epaktou pre rok 1903. — Keby si týmto spôsobom chcel hľadať mesačný kľúč pre ktorýkoľvek rok budúcich čias, musel by si sa veľa s tým zabávať a práca by nemala konca-kraja. Preto bolo potrebné nájsť istý kľúč, podľa ktorého možno ľahko nájsť mesačný kľúč ktoréhokoľvek roku. Týmto pomocným kľúčom hľadania mesačného kľúča-epakty je tzv. zlatý počet.

Zlatý počet.

Zlatý počet je kolobeh-cyklus 19 slnečných rokov po 365 a ¼ dní, za ktorý 19-ročný čas nový mesiac sa ukáže 235 razy. Po tomto čase všetky mesačné štvrte zase pripadajú na tie isté dni ako v predošlom kolobehu 19 rokov.

Tento poriadok novu mesiaca, opakujúceho sa po 19 rokov, spozoroval grécky mudrc Meton už roku 432 pred narodením Krista Pána. A pre jeho veľký význam nazval ho *zlatým počtom.* Podľa mienky iných tento počet menuje sa zlatým preto, že v stredoveku tento počet

mnísi si napísali zlatým atramentom. — Podľa vypočítania opáta Dyviša Malého, jeden podobný mesačný kolobeh začínal sa 1 rok pred rokom narodenia Krista Pána. Keď teda chceš vynájsť zlatý počet niektorého občianskeho roku, obyčajnému či priestupnému roku, pridaj k nemu 1 a potom ho deľ 19-timi. Napr. 1943 + 1 : 19 = 102; zostáva 6. — Kvocient či podiel, t. j. číslo, ktoré ti vyšlo (102), ti ukazuje, koľko ráz sa obrátil zlatý počet od narodenia Krista Pána.

Zostatok ale delenia (6) je zlatým počtom roku v otázke postaveného (1943).

Použitie zlatého počtu.

Pomocou tohto zlatého počtu vynájdeš hneď aj mesačný kľúč-epaktu, a to takto: keď chceš ustanoviť pre niektorý rok (1943) mesačný kľúč, vezmi si jeho zlatý počet (6), násob ho 11-timi (66), z výsledku odtiahni 12 (54), a čo dostaneš, podeľ to 30 a zostatok tohto delenia bude hľadaný kľúč mesačný (24).

Aby si však vyhol i tomuto zdĺhavému vypočítavaniu, a predsa aby si jedným razom vynašiel i zlatý počet i tomuto zodpovedajúci mesačný kľúč-epaktu pre jednotlivé roky, podáva sa ti tu nasledovná tabuľka zlatých počtov a mesačných kľúčov:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9	10.
XXIX.	X.	XXI.	II.	XIII.	XXIV.	V.	XVI.	XXVII.	VIII.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
XIX.	O.	XI.	XXII.	III.	XIV.	XV.	VI.	XVII.	

Horné čísla, písané arabskými číslicami, znamenajú zlaté počty, dolné čísla ale značia mesačné kľúče-epakty. Čísla horného radu bežia poriadkom 19 slnečných rokov, ale čísla dolného riadku rastú pridávaním 11 a odťahovaním 30.

Vypočítanie novu mesiaca podľa zlatého kľúča.

Keď máš takto vypočítaný pomocou zlatého počtu mesačný kľúč-epaktu (6), ľahko si vypočítaš aj predveľ-

konočný nov a spln mesiaca. Urob to nasledovne: k mesačnému kľúču-epakte (6) pridaj toľko (24), čo chybuje do čísla 30, a dostaneš prvý nov v januári (24. I.), k tomuto číslu pridaj 30=54, a odtiahni počet dní mesiaca januára, 31 = 23, a budeš mať nov mesiaca vo februári (23. II.). K tomuto číslu dodaj zase 30 = 53, z toho odtiahni počet dní mesiaca februára (28), dostaneš 25 a to je nov mesiaca v marci (25. III.), ktorý je novom predveľkonočným. Keď ale marcový nov mesiaca padne pred 7. marcom, vtedy zase pridáš 30 tým istým spôsobom a dostaneš nov mesiaca v apríli. — Januárové a marcové novy v priestupnom roku padajú vždy na rovnaké dni. Napr. 6. január, 5. február, 6. marec. Keď je ale mesačný kľúč-epakta 0, vtedy v januári a v marci sú dva novy: 1. a 31., vo februári ale niet nijakého. — Napr.: Mesačný kľúč r. 1901 X (10), ku ktorému keď pridáš 20, budeš mať nov dňa 20. januára. Keď ale budeš ďalej po 30 pridávať a tieto prídatky rozhodíš na ďalšie mesiace, dostaneš mesačné novy epakty dňa 19. febr., 20. marca a 19. apríla. Musíš ale vedieť, že každý mesiac mesačného roku nemá plných 30 dní, lež chybuje do každého ½ dňa, lebo každý taký mesiac obnášal celých 30 dní, vtedy mesačný rok počítal 360 a nie, ako sme vyššie povedali, 354 dní (30 × 12 = 360). A vtedy by slnečný rok bol dlhší od mesačného nie o 11, ale len o 5 dní.

Preto, keď sa od novu do novu rátalo 30, od novu do splnu rátalo sa len 14 dní. Keď teda poznáš deň novu, budeš poznať aj deň splnu, keď k tomuto pridáš 14 dní. Napr. nov mesiaca je 12. marca, dodajúc k tomu 14 a spln mesiaca veľkonočného bude 26. marca.

Podľa obehu mesiaca okolo zeme a hore udaného cirkevného zákona je vyrátané, že Veľká noc nemôže pripadnúť skorej ako 22. marca a neskoršie ako 25. apríla. Prvé stáva sa vtedy, keď posledný nov mesiaca pred jarnou rovnonocou je 7. marca, jarná rovnonoc 20. marca a sobota 21. marca. Pridaj 14 k 7, vyjde ti 21. deň marca ako deň splnu a keďže je to prvý spln mesiaca po jarnej rovnonoci, teda v nasledujúcu nedeľu, t. j. 22. marca musí sa sláviť Veľká noc. Druhé ale nastupuje vtedy, keď

posledný nov mesiaca pred jarnou rovnonocou je druhého marca a 21. deň marca nie je za rovnonocou a padá na nedeľu. K 14 pridaj 7, vyjde ti 21. deň marca, ako deň splnu mesiaca. Podľa tohto, keďže spln mesiaca nepadá za rovnonocou, Veľká noc nemôže sa sláviť, ale musí sa dočkať nový spln. Rátaj a musí ti vyjsť deň 25. apr. ako deň veľkonočný. Pridaj 30 dní k 7. dňu marca, vyjde ti 6. deň apríla ako deň novu a keď pridáš k tomu 14, vyjde ti 20. deň apríla ako deň splnu. Keď tento deň padne na utorok, v nasledujúcu nedeľu, ktorá je 25. apríla, musí sa sláviť Veľká noc.

Počnúc od 22. marca do 25. apríla Veľká noc môže pripadnúť na ktorýkoľvek deň, t. j. môže mať 35 obmien, lebo od 22. marca do 35. apríla je 35 dní. Ľahko si to zapamätáme veršíkom: Nedočiahne Benedika (21. III.), a za Markom sa nenájde (25. IV.), v niktorom roku noc Veľká.

Deň mesiaca Veľkonočnej nedele.

Hoci týmto spôsobom máš vyhľadaný počet splnu mesiaca veľkonočného, nepoznáš ešte, na ktorý deň tohto mesiaca pripadá sama Veľkonočná nedeľa ako prvá nedeľa po veľkonočnom splni. Toto sa dozvieš pomocou litery, ktorú má deň veľkonočného splnu v kalendári priloženú, a pomocou nedeľnej litery v otázke postaveného roku. T. j. musíš sa dozvedieť, na aký deň v týždni padne veľkonočný spln: či na nedeľu, pondelok atď., či na sobotu. Od tohto dňa rátaj dni až do nedele, tento počet pridaj ku dňu veľkonočného splnu. Napr. veľkonočný spln je dňa 10. apríla, a tento deň je streda, teda od stredy rátajúc do nedele máš štyri dni; tieto potom pridáš ku dňu 10. apríla a máš Veľkú noc dňa 14. apríla.

Tabuľka dní veľkonočného splnu.

Toto je ľahko povedať, ale ako uhádnuť: na ktorý deň v týždni padne vyhľadaný počet veľkonočného splnu? Či na nedeľu, atď... či na sobotu? Aj toto ľahko uhádneš pomocou litery dňa splnu, ktorú nájdeš nasledujúcim spôsobom. Týždeň má 7 dní, a každý z nich v kalen-

dári má pri sebe priloženú literu abecedy po poriadku: „A. B. C. D. E. F. G." počnúc od Nového roku literou „A" až po literu „G", za ktorou zase nasleduje „G", atď. Všetky tieto litery čiže dni od Nového roku až do dňa veľkonočného splnu spočítaj dovedna, podeľ 7-mimi a podiel, ktorý ti zostane, bude označovať, koľká je to litera v rade 7 litier horeuvedených. Napr.: Keď veľkonočný spln mesiaca je 10. apr., sčítaj dovedna dni od Nového roku do 10. apríla (31. jan. + 28. febr. + 31. marca + 10. apríla = 100), a tento súčet podeľ 7-mimi, t. j. počtom dní týždňa. Ostatok 2 ti ukáže, že je to 2. litera v abecednom rade litier, t. j. „B".

Na obľahčenie tohto zúčtovania odhoď celý rad tých litier, ktoré počnúc od novoročnej litery „A" tiahnu sa mesiacom januárom, februárom (vo februári, či je to rok obyčajný alebo priestupný, rátaj len 28 dní) a marcom až do poslednej litery „G", bezprostredne predchádzajúcu jarnú rovnonoc, ktorá litera „G" padá na deň 18. marca; t. j.: odhoď 77 dní, ktoré po delení 7-mimi nenechávajú nijakého zostatku, a počítaj dni len od 19. marca až do dňa veľkonočného splnu. Napr. v hore uvedenom príklade veľkonočný spln mesiaca je 10. apríla. Teraz čítaj od 19. marca až do 10. apríla a napočítaš 23 litier čiže dní; tieto potom podeľ 7-mimi a zostane ti 2, tak ako vyššie. Keď nič nezostane, to znamená literu „G". Aby si ale nemusel dlho hľadať literu dňa veľkonočného splnu, máš tabuľku, v ktorej pri každom možnom dni splnu (od 21. marca do 20. apríla) bez všetkého počtovania nájdeš patričnú literu. Tabuľka dní veľkonočného splnu s priloženými literami je:

Marec		Apríl		
C 21	C 28	G 1	G 8	G 15
D 22	D 29	A 2	A 9	A 16
E 23	E 30	B 3	B 10	B 17
F 24	F 31	C 4	C 11	C 18
G 25		D 5	D 12	D 19
A 26		E 6	E 13	E 20
B 27		F 7	F 14	

Hoci si už literu veľkonočného splnu vynašiel, nevieš ešte predsa, aký deň ona označuje, či nedeľu, či pondelok, atď., aby si mohol zvedieť, koľko dní je ešte do Veľkonočnej nedele. Z tejto ťažkosti ti pomôže *nedeľná litera.* Táto povstáva v kalendároch nasledujúcim spôsobom: poznač prvých 7 dní v ktoromkoľvek roku literami abecedy tak, aby od 1. januára, ktorý má literu A, nasledujúce dni dostávaly literu nasledovným poriadkom:

1. jan.	2. jan.	3. jan.	4. jan.	5. jan.	6. jan.	7. jan.
A	B	C	D	E	F	G

Tá litera, ktorá pripadá na prvú nedeľu po Novom roku, bude nedeľnou literou v roku otázke postaveného. Nedeľná litera ukazuje aj to, koľko je dní medzi Novým rokom a prvou nedeľou po ňom. Skôr, ako by sa ti podal spôsob vyhľadania nedeľnej litery, musíš najprv poznať, čo je slnečný kolobeh.

Slnečný kolobeh — cyclus solaris.

Slnečný kolobeh je čas obsahujúci 28 rokov, po ubehnutí ktorých nedele a všetky dni v každom týždni roku pripadajú na tie isté dni mesiaca. Každý rok obyčajný dokonáva sa tým istým dňom v týždni, ktorým sa začal. Keby teda nebolo priestupných rokov, tento poriadok by sa musel opakovať po každých 7 rokoch, lebo by Nový rok (a s ním všetkých 365 dní v roku) musel chodiť po všetkých dňoch v týždni, počnúc od stredy až do utorku. Ale priestupný rok narušuje tento poriadok. Preto, že sa takýto rok dokonáva o jeden deň neskoršie, ako sa začal, lebo vo februári pridáva sa o 1 deň viac. A tak i koniec priestupného roku musí najskôr pochodiť všetky dni v týždni, a len potom sa vráti ten istý poriadok pre celý rok. Toto sa stáva každých 28 rokov; lebo 7 rokov priestupných musí pochodiť svojím koncom po všetkých dňoch v týždni. Keďže teda priestupným rokom je len každý 4. rok, teda 4 × 7 = 28 rokov, čo tvorí slnečný kolobeh.

Napr., keď dodáme k r. 1860 + 28 = 1888, teda počnúc od r. 1888 až do r. 1916 (1888 + 28 = 1916) všetky dni v každom týždni roku budú pripadať na tie isté dni, na ktoré pripadajú na r. 1860 až do r. 1888. Z tohto ale nenasleduje, žeby i sviatky, napr. Veľká noc, Božie Telo a iné, musely pripadnúť na ten istý deň v mesiaci, hoci na ten istý deň v týždni každoročne pripadajú: Veľká noc v nedeľu, Božie Telo vo štvrtok. Preto táto rovnosť ešte nepôsobí rovnosť celého kalendára; táto závisí od zákonov, podľa ktorých sa musí Veľká noc vždy sláviť v tú nedeľu, ktorá nasleduje po prvom splni mesiaca po jarnej rovnonoci.

Podľa týchto úprav ľahko vyhľadáš nedeľnú literu roku v otázke postaveného. Keďže každý rok má svoju nedeľnú literu, a každý štvrtý, t. j. priestupný rok má dve nedeľné litery, teda do roku v otázke postaveného zopakovalo sa toľko nedeľných litier, koľko rokov prešlo od narodenia Krista Pána. Keďže ale priestupný rok má dve litery, zopakovalo sa okrem vyššie spomenutých nedieľ ešte o jednu štvrtinu toho čísla viac. Súčet nedeľných litier obyčajných a priestupných rokov potom podeľ počtom týždňových dní. Od podielu tohto podelenia odtiahni ešte 7, ak totiž rok, ktorého Veľkonočnú nedeľu hľadáš, je zo storočia 1700—1800; 8 odtiahni, ak ide o storočie 1800; 9 odtiahni, ak ide o storočie 1900 a 2000. Toto odťahovanie čísla 7, 8 alebo 9 stáva sa preto, lebo roky 1700, 1800 a 1900 nie sú priestupné, ako to bolo vyššie povedané, hoci by maly byť priestupnými, keďže sú deliteľné 4-mi. Rok 2000 je už priestupný, preto aj pri jeho storočí sa odťahuje len 9.

Pravidlá vyhľadávania nedeľnej litery nakrátko znejú takto:

1. Rok v otázke postavený rozdeľ 4-mi;

2. Ku podielu (quocientu) tohto delenia pripočítaj zase v otázke postavený rok;

3. Tento súčet podeľ 7-mimi;

4. Od podielu tohto delenia odtiahni 7, ak hľadaný rok je v storočí 1700, — odtiahni 8, ak je v storočí 1800,

— odtiahni 9, ak je v storočí 1900 alebo 2000. Rozdiel týchto súčtov je počet nedeľnej litery podľa abecedného poriadku. Týmto spôsobom vyhľadaná nedeľná litera v priestupnom roku platí len od dňa priestupu (25. febr.), do konca decembra; ale z počiatku roku až do dňa priestupu píše sa litera nasledujúca.

Prečo má priestupný rok 2 nedeľné litery.

Keď prvých 7 dní roku poznačíš prvými 7-mimi literami abecedy: „A B C D E F G", tá litera, ktorá pripadne na prvú nedeľu po Novom roku, volá sa nedeľnou literou v obyčajnom roku. Keď budeš i ďalej značiť tými literami v tom istom poriadku každých 7 dní, tá istá litera, ktorá pripadla na prvú nedeľu, pripadne na všetky nedele. Ale v priestupnom roku vo februári poskočí o jednu literu dopredu, keďže deň priestupu (24. febr.) pri tomto značení sa vynechá. Napr., deň 24. febr. takého priestupného roku, v ktorom nedeľa má literu „C", pondelok „D", utorok „E", streda „F", štvrtok „G", piatok „A", sobota „B", padne na štvrtok. Keby i deň priestupu sa značil, štvrtok by dostal literu „G". Ale ten sa neznačí a preto litera „G" padne na piatok, „A" na sobotu a litera „B" na nedeľu.

Ľahšiemu vyhľadaniu nedeľnej litery poslúži ti nasledujúca tabuľka:

A g	f e d	c b	A g f	e d	c b A	g f	

e d c	b A	g f e	d e	b A g	f e	d c b

Tieto tabuľky sa takto upotrebujú: K roku 1900 priloží sa len dolná litera „g", horná ale „A" sa vynechá, lebo tento rok nie je priestupný, lež obyčajný, a horná litera „A" bola nedeľnou literou predchádzajúceho roku

1899 Roku 1901 literná nedeľa „f", r. 1902 „e", r. 1903 „d", v r. 1904 priestupnom dve litery „c", „b". To tak ide poriadkom rokov, až pokiaľ neprídeš na rok, ktorého Veľkú noc hľadáš: a keď tabuľku prebehneš, navrátiš sa zase na jej počiatok; lebo priečinok tejto tabuľky, do ktorého padne predsavzatý rok, ak len nie je menší ako r. 1900, dá nedeľnú literu predsavzatého roku. Ak je v priečinku len jedna litera, rok bude obyčajný; ak sú tam dve litery, rok bude priestupný. Vtedy horná litera znamená nedeľné dni po Novom roku až do sviatku sv. Mateja apoštola (25. febr.), dolná ale nedeľné dni od sviatku sv. Mateja až do konca roku. Táto tabuľka platí len pre roky 1900 do r. 2100, pre nasledujúce a predchádzajúce storočia platia iné tabuľky.

Keď si už podľa naznačeného spôsobu vyhľadal literu dňa splnu mesačného a nedeľnú literu roku v otázke postaveného, ľahko už uhádneš, na ktorý deň mesiaca pripadne Veľkonočná nedeľa, ako prvá nedeľa po splni veľkonočnom. Čítaj od litery splnu poriadkom litier až ku nedeľnej litere roku, a tieto dni pridaj ku dňu veľkonočného splnu: dostaneš veľkonočný deň.

Napr., keď veľkonočný spln je 10. apríla, a ten deň má literu „b", nedeľa ale literu „E", čítaj od litery splnu „b" až po literu „E", a počet dní, ktorý je 3, (lebo c + d + E = 3), pridaj k 10. aprílu, dostaneš 13. apríla ako deň Veľkej noci.

Pri tomto dodávaní litier až po nedeľnú literu počtujeme do kolesa, t. j., keď prídeme až na „G", a keby sme nedostihli nedeľnú literu roku v otázke postaveného, musíme zase počať od „A", kým na ňu neprídeme. Keďže je ale len 7 nedeľných litier, ľahko ti to padne do očú, že aj takýmto počtovaním do kolesa nikdy nemôžeš viac litier pridať ako 6; lebo tá siedma litera bude litera nedeľná, ktorú hľadáš. Napr.: litera dňa veľkonočného splnu je „b", litera nedeľná „A"; počtuješ tu do kolesa, keď od „b" do „A" pridávaš: „c + d + e + f + g + A" = 6 dní.

Niekedy sa stáva, že litera, priložená ku dňu veľkonočného splnu, srovnáva sa s nedeľnou literou roku

v otázke postaveného. To znamená, že prvý spln mesiaca po jarnej rovnonoci pripadá na nedeľu. V tomto páde (podľa zákona) sa Veľká noc vždy musí sláviť o 7 dní neskôr, t. j. na budúcu nedeľu.

Podľa tohto obšírneho poučenia a návodu môžeš veľmi ľahko a rýchlo nájsť Veľkonočnú nedeľu ktoréhokoľvek roku.

Vezmime si za príklad r. 1901.

Zlatý počet bude — 2 (podľa čísla II.).

Mesačný kľúč bude — X (podľa čísla III.).

Nov mesiaca predveľkonočný — 20. marca (podľa čísla IV.).

Spln mesiaca veľkonočný — 4. apríla (podľa čísla IV. a V.).

Litera k tomuto splnu priložená — C (podľa čísla VI.).

Litera nedeľná — F (podľa čísla VII.)

Veľkonočná nedeľa — 7. apríla (podľa čísla VIII.).

Na akých pevných základoch stoja tieto počty, presvedčíš sa z nasledujúceho výpočtu.

1. Rok, v ktorom chceš vedieť, kedy bude Veľká noc, podeľ najprv 19-imi; podiel delenia poznač literou „a".

2. Ten istý rok podeľ 4-mi; podiel tohto delenia poznač literou „b".

3. Ten istý rok ešte raz podeľ 7-mimi; podiel delenia poznač literou „c".

4. Číslo, ktoré je poznačené literou „a", násob 19-imi. K tomu, čo vyjde, pridaj 24; spočítaj dovedna, a sumu podeľ 30-imi. Podiel tohto delenia poznač literou „d".

$$\frac{19\ a + 24}{30} = d.$$

5. Naposledy násob číslo „b" + s 2-mi, „c" + so 4-mi a „d" + so 6-mi; sumy týchto násobení spočítaj dovedna, a k tejto sume ešte prilož 5, a túto sumu podeľ potom 7-mimi. Podiel delenia poznač literou „e".

$$\frac{2\ b + 4\ c + 6\ d + 5}{7} = e.$$

6. Teraz daj dovedna „d“ + „e“ + 22, a ak suma, ktorá vyjde, prevyšuje počet 31, t. j. dní mesiaca marca, stiahni 31 z tejto sumy, a počet, ktorý z toho dostaneš, povie ti, koľkého apríla bude Veľká noc v roku v otázke postaveného.

Keď ale neprevyšuje číslo 31, vtedy netreba nič odťahovať, a budeš vidieť, koľkého marca bude Veľká noc. Vysvetlí sa ti to príkladom roku, napr. 1901.

Podľa 1. 19 ! 1901 ! 100
19
―――
a = 1

Podľa 5. b = 1×2 = 2
c = 4×4 = 16
d = 13×6 = 78
―――
96+5 = 101

Podľa 2. 4 ! 190 ! 475
16
―――
—30
28
―――
—21
20
―――
b = 1

7(101)14
7
―――
31
28
―――
e = 3

Podľa 3. 7(190)271
14
―――
50
49
―――
11
7
―――
c = 4

Podľa 6. d = 13
e = 3
―――
22
31 dní marca
―――
7. apríl

Podľa 4. a = 1×19 = 19+24 = 43
―――
—30(43)1
30
―――
d = 13

Tak teda r. 1901, podľa tohto vypočítania, Veľká noc bola 7. apríla. Vezmi ktorýkoľvek rok, a ak v počítaní neschybíš, vypočítaš Veľkú noc pre každý rok.

Podľa tohto spôsobu vynájdeš aj Veľkú noc pre východnú Cirkev, keď položíš na miesto 24 — 15 pod č. 4., a na miesto 5 — 6 pod č. 4.

Napokon, keď si sa už, milý čitateľ, pri hľadaní Veľkonočnej nedele predsavzatého roku len preto unúval, aby si tomuto tajomstvu porozumel, podávam ti tu tabuľku, podľa ktorej hneď nájdeš, kedy, ktorého dňa a mesiaca bude Deviatnik, Popolec, Veľká noc, Turíce, Božie Telo. Koľko je nedieľ po Turíciach, kedy je I. nedeľa adventná ktoréhokoľvek roku v hociktorom storočí. — Nedeľná litera a v tom istom priečinku nachádzajúci sa mesačný kľúč (epakta) ukáže ti horespomenuté sviatky v rovnej čiare s ním bežiace v nasledujúcej tabuľke.

Epaktová tabuľka veľkonočná.

Litery nedeľné	Kolobeh mesačných kľúčov (epakt)	Deviatnik	Popoľná streda
D	23.	18. jan.	4. feb.
	22. 21. 20. 19. 18. 17. 16.	25. jan.	11. feb.
	15. 14 13. 12. 11. 10. 9.	1. feb.	18. feb.
	8. 7. 6 5. 4. 3. 2.	8. feb.	25. feb.
	1. *. 29. 28. 27. 26. XXV. 25 24.	15. feb.	4. mar.
E	23. 22.	19. jan.	5. feb.
	21. 20. 19. 18. 17. 16 15.	26. jan.	12. feb.
	14. 13. 12 11. 10. 9. 8.	2. feb.	19. feb.
	7. 6. 5. 4. 3. 2. 1.	9. feb.	26. feb.
	*. 29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24.	16. feb.	5. mar.
F	23. 22. 21.	20. jan.	6. feb.
	20. 19. 18. 17. 16. 15. 14.	27. jan.	13. feb.
	13. 12. 11. 10. 9. 8. 7.	3. feb.	20. feb.
	6. 5. 4. 3. 2. 1. *.	10. feb.	27. feb.
	29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24.	17. feb.	6. mar.
G	23. 22. 21. 20.	21. jan.	7. feb.
	19. 18. 17. 16. 15. 14. 13.	28. jan.	14. feb.
	12. 11. 10. 9. 8. 7. 6.	4. feb.	21. feb.
	5. 4. 3. 2. 1. *. 29.	11. feb.	28. feb.
	28. 27. 26. XXV. 25. 24.	18. feb.	7. mar.
A	23. 22. 21. 20. 19.	22. jan.	8. feb.
	18. 17. 16. 15. 14. 13. 12.	29. jan.	15. feb.
	11. 10. 9. 8. 7. 6. 5.	5. feb.	22. feb.
	4. 3. 2. 1. *. 29. 28.	12. feb.	1. mar.
	27. 26. XXV. 25 24.	19. feb.	8. mar.
B	23.. 22. 21. 20. 19. 18.	23. jan.	9. feb.
	17. 16 15. 14. 13. 12. 11.	30. jan.	16. feb.
	10. 9. 8. 7. 6. 5. 4.	6. feb.	23. feb.
	3. 2. 1. *. 29. 28. 27.	13. feb.	2. mar.
	26. XXV. 25. 24.	20. feb.	9. mar.
C	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17.	24. jan.	10. feb.
	16. 15. 14. 13. 12. 11. 10.	31. jan.	17. feb.
	9. 8. 7. 6. 5. 4. 3.	7. feb.	24. feb.
	2. 1. *. 29. 28. 27. 26. XXV.	14. feb.	3. mar.
	25. 24	21. feb.	10. mar.

Veľká noc	Nanebe-vstúpenie	Turice	Božie Telo	Počet nedieľ po Sv. Duchu	Nedeľa adventná
22. mar.	30. apr.	10. mája	21. mája	28	29. nov.
29. mar	7. mája	17. mája	28. mája	27	29. „
5. apr.	14. mája	24. mája	4. jún.	26	29. „
12. apr.	21. mája	31. mája	11. jún.	25	29. „
19. apr.	28. mája	7. jún.	18. jún.	24	29. „
23. mar.	1. mája	11. mája	22. mája	28	30. nov.
30. mar.	8. mája	18. mája	29. mája	27	30. „
6. apr.	15. mája	25. mája	5. jún.	26	30. „
13. apr.	22. mája	1. jún.	12. jún.	25	30. „
20. apr.	29. mája	8. jún.	19. jún.	24	30. „
24. mar.	2. mája	12. mája	23. mája	28	1. dec.
31. mar.	9. mája	19. mája	30. mája	27	1. „
7. apr.	16. mája	26. mája	6. jún.	26	1. „
14. apr.	23. mája	2. jún.	13. jún.	25	1. „
20. apr.	30. mája	9 jún.	20. jún.	24	1. „
25. mar.	3. mája	13. mája	24. mája	28	2. dec.
1. apr.	10. mája	20. mája	31. mája	27	2. „
8. apr.	17. mája	27. mája	7. jún.	26	2. „
15. apr.	24. mája	3. jún.	14. jún.	25	2. „
22. apr.	31. mája	10. jún.	21. jún.	24	2. „
26. mar.	4. mája	14. mája	25. mája	28	3. dec.
2. apr.	11. mája	21. mája	1. jún.	27	3. „
9. apr.	18. mája	28. mája	8. jún.	26	3. „
16. apr.	25. mája	4. jún.	15. jún.	25	3. „
23. apr.	1. jún.	11. jún.	22. jún.	24	3. „
27. mar.	5. mája	15. mája	26. mája	28	27. nov.
3. apr.	12. mája	22. mája	2. jún.	27	27. „
10. apr.	19. mája	29. mája	9. jún.	26	27. „
17. apr.	26. mája	4. jún.	16. jún.	25	27. „
24. apr.	2. jún.	11. jún.	23. jún.	24	27. „
28. mar.	6. mája	16. mája	27. mája	28	28. nov.
4. apr.	13. mája	23. mája	3. jún.	27	28. „
11. apr.	20. mája	30. mája	10. jún.	26	28. „
18. apr.	27. mája	6. jún.	17. jún.	25	28. „
25. apr.	3. jún.	13. jún.	24. jún.	24	28. „

2. Biela sobota.

Vigília Veľkej noci.

a) Poučenie.

Sobota po ukrižovaní Spasiteľa Ježiša Krista bola najväčším židovským sviatkom, Veľkou nocou. Neodvážily sa ju porušiť ani nábožné, Kristovi verné ženy tým, žeby boly šly ku Kristovmu hrobu, keďže židovský zákon zakazoval vykonať vo sviatok dlhšiu cestu ako 1000 krokov. Telo Kristovo spokojne odpočívalo v hrobe. Len Kristova duša odobrala sa do predpeklia, kde duše zbožných zomrelých ľudí očakávaly v blaženej nádeji a bez bolestí vykúpenie, ktoré im teraz Kristus zvestoval, dal im vidieť svoje Božstvo a tak ich učinil účastnými svojej slávy. Preto ani Cirkev ničím nepohýbala pokoj tohto dňa a na sobotu medzi Veľkým piatkom a Veľkou nocou *neustanovila nijaké obrady,* ba ani len sv. omša sa neslúžila. Len veriaci v tichej práci a úplným pôstom pripravovali sa, aby sa mohli zúčastniť na nočnej vigílii, čiže na nočných bohoslužbách a obradoch v posvätnú noc, nad ránom ktorej Kristus vstal z hrobu; od tejto noci dostal deň vzkriesenia Krista meno *Veľká noc.* Tieto nočné bohoslužby, pozostávajúce zo spievania žalmov, svätenia ohňa, veľkonočnej sviece-paschálu, krstnej vody, krstenia katechumenov, boly prípravou na oslávenie Veľkej noci; slávnosť sa začala nočnou sv. omšou (tak ako utiereň, len trochu neskoršie) a slávnym sprievodom z krstnej kaplnky (baptistéria) do chrámu (naše vzkriesenie) so zapálenými sviečkami novokrstencov.

Neskoršie však Cirkev všetky tieto nočné vigíliové bohoslužby preniesla na predchádzajúci deň čiže na sobotu ráno a v našich krajoch bol sprievod slávnosti vzkriesenia ustanovený na večer. A tak dnešné obrady Bielej soboty nespomínajú nám nič o smrti a o odpočívaní Pána v hrobe, ale fialovou farbou pripomínajú nám vigíliovú prípravu na sviatok a vlastné obrady, najmä sv. omša a predstavujú nám už zmŕtvychvstavšieho Krista. Tieto obrady sú:

1. Svätenie ohňa a päť rán.

V chráme je všetko pusté, niet ani len záblesku horiacej večnej lampy alebo sviečky. Bohoslužby sa začínajú vo fialovej farbe a dokončujú sa v bielej s radostným aleluja. Prvé je *svätenie ohňa,* ktoré pospolitý ľud volá „pálením Judáša“, čím si mnohí predstavujú, že Judáš horí v ohni večného zatratenia pre svoju zradu, kým Kristus večne žije

oslávený. Skutočný smysel svätenia ohňa je iný. Bielosobotný obradný oheň nezapaľuje sa od iného ohňa, ale kremeňom sa zakreše iskra do suchého práchna a tak sa založí pred kostolom oheň. K rozhorenému ohňu prijde kňaz vo fialovom pluviáli s asistentmi-miništrantmi, ktorí nesú kríž, svätenú vodu, prázdne kadidlo, tymián, 5 tymiánových hrudiek, trojramenník s 3 sviečkami, paschál a misál. Oheň sa svätí modlitbou a pokropením sv. vodou. Napokon vezme aj žeravých uhlíkov do kadidla a okadí ešte oheň a posvätí *5 tymiánových hrudiek*. Starodávnym obyčajom Cirkvi je, že všetko, čo je určené bohoslužbám, oddeľuje od všeobecného používania a posväcuje modlitbou. Pri bohoslužbách sa veľa používa ohňa, a preto ho tiež posväcuje. Tento posvätený oheň *predstavuje nám zmŕtvychvstavšieho Krista*. Zapálený bol iskrou zakresaného kremeňa, ako by na znak, že život Kristov bol jeho smrťou a pochovaním na čas vyhasený a jeho sláva ukrytá; ale vlastnou mocou vstal zmŕtvych a v chvíľke svojho vzkriesenia vyšiel z tmavého hrobu zpoza kameňa v plnej sláve a svojím leskom začal ožiarovať svet i nebesia. Kristus je svetlo, ktoré sa na Veľký piatok zatmilo, ale v nedeľu v plnej žiare zajasalo. Je On opravdivé svetlo sveta, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet. Len skrze neho duša ľudská nadobúda pravého svetla, totiž sv. viery, nadprirodzeného poznania Boha, spravodlivosti a horlivosti v nasledovaní Božieho zákona. Od neho máme všetko. On je uholným kameňom katolíckej Cirkvi, ktorý zavrhli židia, pohania i bludári. Na znamenie, že On je jediným pravým svetlom, pozapaľujú sa dnes z tohto posväteného ohňa všetky sviečky v kostole i večná lampa, z ktorej sa potom zapaľujú oltárne sviečky cez celý rok. Pod sviečkami rozumejú sa aj ľudia, preto i my sa máme zapaľovať ohňom lásky k Bohu.

2. Trojramenník — triangul.

Kňaz (diakon, ak totiž asistuje) po posvätení ohňa oblečie si biely pluviál alebo dalmatiku a odchádza so sprievodom do chrámu. Pri chrámových dverách zastane a zapáli jednu sviečku trojramenníka z kadidla, do ktorého boly vložené žeravé uhlíky z posväteného ohňa; druhú sviečku zapáli vprostred chrámu a tretiu pred oltárom, pričom zakaždým pokľakne a vždy vyšším hlasom zaspieva: „*Lumen Christi* — Svetlo Kristovo", na čo sbor odpovie: „*Deo gratias* — Bohu vďaky. Tým je vyjadrená naša vďaka, že s neba došlo a vzkriesením v plnom lesku zažiarilo svetlo, t. j. večné Slovo, jednorodený Syn Boží. Triangul je trojramenný svietnik na vyššej tyči, na ňom horia tri sviečky, čím

je znázornené, že je jeden Boh v svojej bytnosti, ale v troch Božských osobách, t. j. Boh je trojjediný. Kňaz si oblieka biele rúcho na znamenie, že Kristus, znázornený ohňom, je svetlom pravdy a viery, je prameňom čistoty a svätosti a je darcom zemského šťastia i radosti, ako aj večného blahoslavenstva. Sviečkou z trojramenníka zapáli sa aj paschál, večná lampa a bezprostredne pred sv omšou i sviečky na oltári, na znamenie, že všetko osvietenie pochádza od najsv. Trojice prostredníctvom Ježiša Krista, ktorý všetko svetlo, milosť, pravdu a lásku vlial apoštolom a tak skrze nich a ich nástupcov zase ju vlieva všetkým veriacim. — Sviečky na trojramenníku sú zapálené len do konca sv. omše. Viac sa v roku triangul nepoužíva.

3. Paschál. — Večná lampa.

Po príchode k oltáru kňaz (diakon) spieva uprostred svätyne chválospev najkrajšieho nápevu: Exsultet, pri ktorom sa sväti veľkonočná svieca-paschál. Svätenie toto bolo známe už za časov sv. Augustína v 4. storočí. *Paschál* je hrubá biela vosková svieca a predstavuje nám zmŕtvychvstavšieho Krista, ktorý sa narodil z čistej Panny. Medzi chválospevom kňaz (diakon) zapichne do nej na označených miestach 5 posvätených, na klince pripravených, tymiánových *hrudiek, zvaných Kristove rany,* ktoré nám zobrazujú 5 rán Krista Pána, ktoré si ponechal na svojom tele i po zmŕtvychvstaní na dôkaz pre svojich učeníkov a celý svet, ba na večný dôkaz i vo večnosti, že nás on vykúpil. Hrudky tieto zhotovujú sa z *tymiánu,* čím sú naznačené drahé voňavé masti, ktorými Nikodém a Jozef z Arimatie nabalzamovali telo Kristovo. — Paschál sa zapáli sviečkou z trojramenníka na zobrazenie, že Boh Syn je od večnosti od Otca splodený a len v čase sa stal človekom, aby vykúpil ľudské pokolenie.

Paschál je postavený na osobitnom svietniku pri oltári na evanjeliovej strane. Paschál sa zapaľuje cez všetky nedele a sviatky pri slávnostnej sv. omši a vešperách. Horieva až do sviatku Nanebevstúpenia Pána na znamenie, že Kristus 40 dní stretával sa s apoštolmi a s nimi obcoval. Na sviatok Nanebevstúpenia sa po prečítaní evanjelia pri sv. omši paschál zahasí a odnesie sa s oltára hneď i so sochou zmŕtvychvstavšieho Krista, ktorá bola postavená na epištolovej strane oltára. — Paschál sa nezapaľuje pri sv. omšiach, slúžených vo fialovej a čiernej farbe, ako ani pri iných mimoomšových pobožnostiach.

4. Proroctvá.

Po dokončení chválospevu Exsultet oblečie si kňaz fialový ornát, ide na lekciovú stranu oltára a tam číta 12 proroctiev; súčasne ich speváci spievajú. Proroctvá sú výňatkami zo Starého zákona, ktoré sa splnily v Novom zákone. Proroctvá obsahujú predobrazy sviatosti krstu, lebo kedysi sa tieto výňatky čítavaly katechumenom vo veľkonočnú vigiliu pred sv. krstom, ktorý im hneď v noci udelili a čoho pozostatkom je dnešné nasledujúce svätenie krstnej vody. Počtom dvanástich proroctiev sa zobrazuje počet dvanástich apoštolov, ktorí po celom svete hlásali splnenie všetkých proroctiev Starého zákona a vysluhovali sv. krst.

5. Svätenie krstnej vody.

Po proroctvách odchádza kňaz ku krstiteľnici, kam miništranti nesú kríž, misál a zapálený paschál. Krstná voda predstavuje nám krv Kristovu, a bývame v nej všetci očistení a náš nepriateľ diabol i naše hriechy sú v nej zatopené ako faraón a jeho vojaci v Červenom mori. Krstnú vodu sväti kňaz spievaním veľmi krásnej prefácie, pričom koná niekoľko obrazov znázorňujúcich krstnú milosť: *Predeľuje povrch vody* rukou v podobe kríža, čím sa zobrazuje, že Kristova smrť kríža je základom milosti sv. krstu. *Dotýka sa vody dlaňou* na znamenie, že Duch Boží pri stvorení sveta vznášal sa nad vodami a že tak i teraz vznáša sa nad tými, ktorí prijmú sv. krst, a preporoďuje ich k životu večnému. *Vyčľapkáva vodu na štyri strany sveta*, čo znamená, že podľa rozkazu Kristovho majú prijať sv. krst všetci zo štyroch strán sveta, teda všetci ľudia. *Dýcha na vodu* na znamenie, že Boh Stvoriteľ pri stvorení sveta dýchnutím dal človekovi dušu, ktorá oživila jeho nehybné telo, tak aj teraz sviatosťou krstu dáva krstencom nový — nadprirodzený život; Kristus dýchnutím dal apoštolom Ducha Svätého, tak aj my skrze sv. krst prijímame toho istého Ducha. *Postaví paschál do vody* a prosí o príchod Ducha Svätého Práve tak Kristus stál v Jordáne, čím posvätil jeho vodu a tak na neho sostúpil Duch Svätý v podobe holubice. Podobne aj na tých, ktorí zastanú pri krstiteľnici a prijmú na svoju hlavu jej vodu, sostúpi Duch Svätý a oslobodí ich od hriechu dedičného i od všetkých prípadne pred krstom spáchaných osobných hriechov.

Kňaz skôr, ako by ďalej vodu svätil, väčšiu čiastku z nej odloží pre nábožné upotrebenie veriacich, ktorých hneď aj pokropí. Do vody, ktorá je určená na krstenie, naleje ešte sv. oleja katechumenov a sv. krizmy, ktoré oleje predstavujú milosti Ducha Svätého, kto-

rými sme v sv. krste naplnení, najmä však čnosti viery, nádeje a lásky, ktorými máme žiť, keďže sme sa krstom stali bratmi Ježiša Krista a dedičmi neba. Pri svätení upotrebujú sa len sv. oleje, ktoré boly posvätené v Zelený štvrtok tohto roku.

Krstná voda sa sväti v Bielu sobotu a v sobotu pred Turícami na pamiatku toho, že aj v prvých časoch v tieto dni bola svätená krstná voda a slávnostne bol udeľovaný sv. krst. Najmä na Bielu sobotu, keď katechumeni-novokrstenci prišli do chrámu v bielych šatách, prítomní boli pri všetkých obradoch, najmä pri svätení krstnej vody, ktorou hneď v noci boli pokrstení; do ruky dostali sviečku, zapálenú na posvätenom ohni, s ňou šli v procesii od krstiteľnice do chrámu, držali ju v ruke cez celú nočnú sv. omšu, pri nej dostali aj prvé sv. prijímanie. Od ich bielych šiat, ktoré nosili až do nasledovnej nedele, dostala veľkonočná sobota meno *Biela sobota* a nasledovná nedeľa dostala meno *Biela nedeľa.*

6. Litánie o všetkých svätých.

Po posvätení krstnej vody, ktoré býva len vo farských kostoloch, kde je krstiteľnica, inde hneď po proroctvách, kňaz i s asitenciou odchádza pred oltár a tu si ľahne dolu tvárou na oltárne stupne. Chór spieva skrátené litánie o všetkých svätých. Pri slovách: „My hriešnici...“ kňaz vstane a odchádza do sakristie obliecť si biele omšové rúcho. Chór spieva ďalej litánie. — Tým, že kňaz leží dolu tvárou pred oltárom a potom zase vstane, znázornená je vrúcna modlitba sv. Cirkvi, ktorá prosí Boha, žeby na orodovanie všetkých svätých všetkým ľuďom udelil sviatosť krstu, a aby tí, čo budú krstnou vodou pokrstení, tak ako boli v hriechu mŕtvi, povstali v milosti k životu večnému.

7. Sv. omša.

Kým chór pokračuje v spievaní litánií, kostolník sosníme *s oltárnych obrazov fialové závoje* a horiacou sviečkou z trojramenníka zapáli *sviečky na oltári.* Keď chór spieva: „Baránku Boží...“, kňaz prichádza k oltáru, začne ako riadne slúžiť sv. omšu stupňovou modlitbou, ale vystane i „Kyrie eleison“, ktoré je nahradené zakľučujúcim „Kyrie eleison“ z litánií, ktoré spieva chór. Táto osnova omšových modlitieb je veľmi stará. Vystáva z nej introit, ofertórium, komúnia atď., ktoré v najstarších časoch v omši ešte neboly.

Bezprostredne po stupňovej modlitbe kňaz zaspieva slávnostné „Gloria in excelsis Deo“, na čo zase zaznie organ, kostolné cengáče a rozozvučia

sa na veži zvony, ktoré prvé oznamujú slávnosť vzkriesenia Pána a vyjavujú našu radosť nad tým. Keď tieto zvony zaznejú, dobrý kresťan nekoná nijaké povery a babony, ako napr. umývanie sa v potokoch, ale radšej zastane a radostne zvolá: Aleluja. Sv. omša sa slúži ďalej temer riadne, iba s týmito zmenami:

Po lekcii spieva kňaz tri razy vždy vyšším hlasom: *Aleluja.* To isté odpovedá aj chór A po treťom opakovaní spieva 1. verš zo žalmu 117. a 116. Pri slávnostnej omši asistenti *nenesú zapálené sviečky* k čítaniu evanjelia, čo je pozostatok toho, že kedysi všetci novokrstenci mali v ruke zapálenú sviečku a stáli okolo oltára. *Niet piesne obetovania,* čo nám pripomína, že prestrašené ženy mlčky kráčaly k Ježišovmu hrobu, že kedysi cez obetovanie a prijímanie bolo ticho a že kedysi v Bielu sobotu krstní rodičia svoje dary obetovávali ešte pred omšou a Bohu najmilším obetným chválospevom boly srdcia novokrstencov. — *Vystane Agnus Dei,* lebo už bolo v litániách. — *Nedáva sa bozk pokoja,* lebo Pán sa ešte nezjavil apoštolom. — Zvláštnosť je však, že miesto spevu na prijímanie sú *krátke vešpery,* ktorých osnovu a postup nájdeš v nasledovnej liturgickej omši. Vešpery pochádzajú z tých čias, keď sa táto omša odbavovala v predvečer Veľkej noci. — K pozdravu: *Ite, missa est* pripojuje sa ešte: *Aleluja, aleluja,* čo sa pridáva cez oktávu Veľkej noci.

Tí, ktorí by chceli dnes *prijať telo Pána,* môžu ho dostať buď v omši alebo hneď po sv. omši tam, kde je uschovaná Sviatosť Oltárna (kaplnka, sakristia). — Po sv. omši kňaz za znenia cengáčov zanesie do Božieho hrobu Sviatosť Oltárnu k ďalšej poklone. Choď i ty na poklonu, a keď vidíš, že je tam len málo ľudí, neodchádzaj, kým nepríde viac. Nesluší sa nechať osamote vystavenú Sviatosť Oltárnu.

Od kompletória dnešných hodiniek (záverečná časť breviára) spieva sa už veľkonočná mariánska antifóna: *Raduj sa, nebies Kráľovná . . .,* čo sa spieva vždy stojačky, až do nedele Najsv. Trojice. Túto antifónu sa modlievame aj pri zvonení miesto Anjel Pána . . .

b) Liturgia svätenia ohňa a paschálu.

Kňaz s asistentmi-miništrantmi príde vo fialovom pluviáli k ohňu a svätí ho takto:

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

M o d l i m e s a : Bože, Ty si skrze svojho Syna, ktorý je uholným kameňom, dožičil veriacim ohňa svojej jasnosti; posväť † tento nový oheň, vykresaný z kreme-

ňa, nám na úžitok a dožič nám, nech zahoríme v týchto veľkonočných sviatkoch nebeskými túžbami, aby sme čistou dušou mohli dôjsť k sviatkom večnej jasnosti. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Pane Bože, Otče všemohúci, nehasnúce svetlo, Ty si pôvodcom každého svetla; požehnaj † toto svetlo, požehnané a posvätené od Teba, ktorý si osvietil celý svet; nech nás toto svetlo zapáli a oheň jasnosti Tvojej ožiari a ako si osvietil Mojžiša, keď vychádzal z Egypta, tak osvieť aj naše srdcia a smysly, aby sme boli hodní dôjsť do života a svetla večného. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Svätý Pane, Otče všemohúci, večný Bože, buď na pomoci, keď požehnávame tento oheň v mene Tvojom a v mene jednorodeného Syna Tvojho, Boha a Pána nášho, Ježiša Krista a Ducha Svätého; otužuj nás proti ohnivým strelám nepriateľa a osvieť nás nebeskou múdrosťou. Ktorý žiješ a kráľuješ s týmže jednorodeným Synom Tvojím a s Duchom Svätým, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Kňaz žehná modlitbou päť tymiánových hrudiek.

Modlime sa: Všemohúci Bože, prosime Ťa, vylej na tento tymián hojné požehnanie Tvoje † a zapáľ, Ty neviditeľný obroditeľ, túto nočnú žiaru, aby obeta, ktorú Ti v tejto noci prinášame, bola nielen spojená s tajomným svetlom Tvojím a sa ligotala; ale i vyžeň falošnú diabolskú zlosť z každého miesta, na ktoré zanesieme niečo z tohto tajomného posvätenia, a pomáhaj nám mocou svojej velebnosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Kňaz idúc do kostola so sprievodom, zapaľuje po jednej sviečke na trojramenníku, pri dverách, vprostred kostola a pred oltárom, pričom zakaždým spieva:

℣. Lumen Christi. — Svetlo Kristovo.

℟. Deo gratias. — Bohu vďaky.

Kňaz pred oltárom kľačiačky potichu prosí o požehnanie Božie:

Pane, daj mi požehnanie. — Pán nech je v mojom srdci a na mojich perách, aby som dôstojne a primerane hlásal Tvoj veľkonočný chválospev.

Kňaz (diakon) spieva:

Plesaj už nebeský zástup anjelov! Plesajte Božské tajomstvá! Nech spásonosná trúba hlása víťazstvo preveľkého Kráľa. Raduj sa i zem, ožiarená toľkým svetlom; a ovenčená žiarou večného Kráľa poznaj, že tma úplne zmizla s celého tvojho povrchu. Raduj sa, Matka-Cirkev, ozdobená leskom prejasného svetla Nech sa ozýva tento chrám veľkým plesaním ľudu. Preto prosím aj vás, drahí bratia. Ste svedkami tohto prepodivného jasotu svetla, vzývajte teda so mnou milosrdenstvo všemohúceho Boha. Veď ma bez mojich zásluh ráčil pripojiť k počtu svojich sluhov; nech mi teda vleje do duše jasnosť svojho svetla a učiní ma hodným spievať chválu o tejto svieci. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna svojho, ktorý s ním žije a kraľuje v jednote Ducha Svätého, Boh

℣. po všetky veky vekov.

℟. Amen.

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

℣. Hore srdcia.

℟. Pozdvihli sme ich k Pánovi.

℣. Vďaky vzdávajme Pánu Bohu nášmu.

℟. Tak sa sluší a patrí.

Veru sa sluší a patrí s celou vrúcnosťou srdca a duše i plným hlasom velebiť neviditeľného Boha Otca všemohúceho a jednorodeného Syna jeho, Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý za nás splatil večnému Otcovi Adamov dlh a svojou svätou krvou sotrel dlžobný úpis starého hriechu. Lebo toto je slávnosť veľkonočných sviatkov, na ktoré bol zabitý ten opravdivý Baránok, ktorého krvou sú posvätené veraje veriacich. Toto je tá noc, v ktorú si voľakedy našim otcom, synom izraelským pomohol prejsť suchou nohou cez Červené more, keď si ich vyviedol z Egypta. Áno, toto je teda tá noc, ktorá ohnivým stĺpom rozohnala tmy hriechov. Toto je tá noc, ktorá dnes privádza k milosti a posväcuje kresťanov celého sveta, vytrhnutých z neprávostí sveta a tmy hriechov. Toto je tá noc, v ktorú Kristus zlámal okovy smrti hriechov a víťazne vstal zmŕtvych. Veď by nám nič ne-

bolo osožilo, že sme sa narodili, keby sme neboli vykúpení. Ó ako podivne sa sklonila k nám dobrota Tvoja! Ó neoceniteľná nežnosť lásky. Vydal si Syna, aby si vykúpil otroka. Ó ozaj potrebný hriech Adamov, ktorý je sotretý smrťou Kristovou. Ó prešťastná vina, ktorá si zaslúžila mať tak veľkého a tak vznešeného Vykupiteľa. Ó vskutku svätá noc, ktorá jedine bola hodná vedieť čas a hodinu, v ktorú Kristus vstal zmŕtvych! Toto je tá noc, o ktorej je napísané: Noc bude osvietená ako deň, a noc mi je svetlom v mojich slastiach. Teda táto posvätná noc zaháňa hriechy, smýva viny, vracia nevinnosť padlým a radosť smutným. Zaháňa nenávisť, pripravuje svornosť a podmaňuje mocnárstva.

Kňaz (diakon) zapichne do paschálu 5 tymiánových hrudiek v podobe kríža. Potom pokračuje:

Svätý Otče, prijmi teda v túto milostivú noc večernú obetu tohto kadidla, ktorú Ti svätá Cirkev z práce včiel predkladá pri slávnostnej obeti tejto sviece rukami svojich sluhov. Už poznáme chválu tohto paschálu, ktorý bude na česť Božiu žiariacim ohňom zapálený.

Kňaz (diakon) zapáli veľkonočnú sviecu — paschál.

Toto svetlo je síce rozdelené na čiastky, ale netratí na sile tým, že zapaľuje, lebo sa totiž živí rozpúšťajúcim sa voskom, ktorý vyrobila plodná včela na živenie tejto drahocennej lampy.

Tu sa zapáli večná lampa a iné svetlá.

Vskutku blažená noc, ktorá olúpila Egypťanov a obohatila Hebrejcov. Noc, ktorá spojuje nebo so zemou a Boha s ľuďmi. Preto Ťa prosíme, Pane, nech táto svieca posvätená na slávu mena Tvojho, neprestáva rozháňať tmy tejto noci. Prijmi jej ľúbeznú vôňu a pripoj ju k svetlám oblohy. Nech jej blesk zastihne ešte zornička, totiž tá zornička, ktorá nikdy nezapadá. Tá, ktorá vstala zmŕtvych a jasne zažiarila ľudskému pokoleniu. Prosíme Ťa, teda, Pane, ráč nám, svojim sluhom, všetkému duchovenstvu a nábožnému ľudu spolu s naším svätým

Otcom N. a biskupom N. dožičiť pokojné časy a ráč nás v tejto veľkonočnej radosti stálou ochranou riadiť, spravovať a zachovávať. Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. — ℟. Amen.

c) Proroctvá.

Kňaz si oblečie fialový ornát a číta 12 výňatkov zo Starého zákona — proroctvá, t. j. predobrazy sv. krstu. Tu je napísaný len obsah jednotlivých proroctiev, za ktorými je vždy jedna modlitba, za štvrtou, ôsmou a jedenástou je aj zdlhavý spev — traktus.

1. proroctvo. I. Mojžiš, 1, 1—31. a 2, 1—2. Uvádza dejiny stvorenia sveta, krásnych zemských vecí a človeka, ktorému Boh podrobil všetko, čo stvoril, a určil mu, aby siedmy deň zasvätil, lebo si ho Boh pre seba vyhradil. Toto proroctvo vyobrazuje, že Duch Boží, ktorý sa pri stvorení sveta vznášal nad vodami a vytvoril na zemi život, svojou božskou silou znovu sa vznáša nad krstnou vodou a nad sviatosťami a účinkuje pri znovuzrodení človeka pri sviatosti krstu, vlievajúc mu nadprirodzený život milosti.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, ktorý si podivne stvoril človeka a podivnejšie si ho vykúpil, daj nám, prosíme Ťa, aby sme vábeniu k hriechu duchom a rozumom odporovali a tak k večným radostiam dôjsť si zaslúžili. Skrze Pána nášho...

2. proroctvo. I. Mojžiš, 5; 6; 7. a 8., hovorí, že hriechy ľudské boly príčinou potopy a že len Noe bol spravodlivým; jemu Boh kázal vyhotoviť koráb, v ktorom by všetky zvieratá našly svoje útočište. Len čo Noe vošiel do korába, začalo pršať, i pršalo za 40 dní a nocí, takže voda vystúpila nad končiare všetkých vrchov a potopila ľudí i zvieratá. Noe, keď voda upadla, vypustil krkavca a za ním holubicu, ktorá mu priniesla zelenú ratolesť na znamenie, že už môže vyjsť z korába. Vyšiel a postavil oltár a obetoval Bohu zápalnú obetu — baránka. Voda potopy je predobrazom krstnej vody, ktorá smyje každú škvrnu s duše človeka tak, ako tá smyla s povrchu zeme každú neprávosť.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, Ty nezmeniteľná sila a večné svetlo, shliadni milostive na podivné tajomstvo celej Cirkvi Tvojej a pomáhaj jej svojou milosťou pracovať na diele ľudského spasenia v pokoji, aby svet skúsil a videl, že to, čo bolo zbúrané, sa vystavuje, čo bolo zastaralé, sa obnovuje, a všetko že sa dokonáva skrze toho, od ktorého vzalo svoj počiatok, Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho. Ktorý s Tebou žije...

3. proroctvo. I. Mojžiš, 22, 1—19., vypráva o tom, ako Boh skúšal Abrahámovu poslušnosť a rozkázal mu obetovať syna Izáka. Ale keď videl Boh jeho poslušnosť, nedovolil mu vykonať obetu, ale odmenu mu predsa dal v tom, že mu sľúbil, že jeho semeno bude rozmnožené ako hviezdy nebeské a ako morský piesok a že v ňom budú požehnané všetky národy, t. j. že z jeho potomstva bude pochádzať Vykupiteľ. — Silná viera a poslušnosť Abrahámova má byť vzorom každého novokrstenca a kresťana.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, najvyšší Otče veriacich, svojou milosťou podľa svojho sľubu po celom svete rozmnožuješ počet svojich prijatých detí a veľkonočnou sviatosťou Abraháma, svojho sluhu, učinil si otcom všetkých národov, ako si to prisahal; daj, aby národy Tvoje hodne prijaly milosť popolania Tvojho. Skrze Pána nášho...

4. proroctvo. II. Mojžiš, 14, 24—31. a 15, 1., opisuje ako faraón prenasledoval Izraelitov, ako faraón zahynul v Červenom mori i so svojím vojskom, za čo vzdávali Izraeliti vďaky Bohu spevom. — Priechod židov cez Červené more je tiež predobrazom krstu, ktorý nás vytrhne z moci diabla, očistí od hriechov a uvedie do stavu milosti.

Zdĺhavý spev: Spievajme Pánovi, lebo slávne ukázal, že je vznešený. Koňa a jazdca vrhol do mora. On mi je silou a ochranou a tak sa mi stal spásou. On mi je Bohom, preto ho budem sláviť; je Bohom môjho otca, budem ho velebiť. — Pán zláme zbrane, Pán je jeho meno. (2 Mojž 15, 1—2.)

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, dávne zázraky Tvoje nám ešte aj dnes žiaria, lebo ako si svoju mocnú ruku podal na záchranu z egyptského otroctva jednému národu, tak ju podávaš v kúpeli znovuzrodenia na spásu všetkým národom; dožič, nech sa národy celého sveta stanú dietkami Abraháma a obsiahnu hodnosť Izraelitov. Skrze Pána nášho...

5. proroctvo. Izaiáš, 54, 17. a 55, 1—11., hovorí o povolaní všetkých k viere, o hojnosti zasľúbených duchovných darov; o napomínaní bezbožných, aby sa od hriechov odvrátili, lebo Boh je milosrdný a verný vo svojich zasľúbeniach; o prospechu hlásania Božieho slova a o šťastí tých, ktorí mu veria.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Všemohúci večný Bože, rozmnož na česť mena Tvojho, čo si prisľúbil našim otcom pre ich vieru a rozmnož synov zasľúbenia tým, že ich posvätíš a prijmeš za svojich. Nech svätá Cirkev z veľkej čiastky vidí splnené, o čom staroveki svätí nepochybovali, že sa stane. Skrze Pána nášho...

6. proroctvo. Baruch, 3, 39—38., spomína, že Izraeliti dostali sa do väzenia preto, lebo opustili cestu Božej múdrosti, ktorú nenájdu mocní a bohatí, ale len tie tvory, ktoré Boha poslúchajú; vypráva aj o príchode Mesiáša, večnej Múdrosti, v tele. Povzbudzuje ľud, aby bol verný Bohu, lebo je hrdosťou byť členom Izraelského národa a tým aj dieťaťom Božím. — Toto bolo predobrazom a platí v plnej miere pre nás a radovať sa má každý, kto je členom svätej Cirkvi a tým aj synom a dedičom nebeského kráľovstva.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená ℟. Vstaňte.

Bože, Ty stálym povolávaním pohanov zväčšuješ Cirkev svoju, dožič milostive stálu ochranu a pomoc Tvoju tým, ktorých umývaš krstnou vodou. Skrze Pána nášho...

7. proroctvo. Ezechiel, 37, 1—14., opisuje videnie proroka, ako boly duchom Božím oživené kosti veľkého mŕtveho zástupu, pod ktorými sa rozumejú synovia Izraelskí, ktorí sa vrátia nazad zo zajatia do svojej zeme. I toto je predobraz nášho poddanstva diablovi a hriechu, z ktorého budeme vy-

slobodení svätým krstom. Sv. krstom povstal nový ľud Boží — Cirkev.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, ty nás poučuješ v knihách oboch zákonov o slávení veľkonočného tajomstva; daj nám poznať milosrdenstvo Tvoje, aby sme prijatím prítomných darov v očakávaní budúcich posilnení boli. Skrze Pána nášho...

8. proroctvo. Izaiáš, 4, 1—6., hovorí o tom, že pokolenie Pánovo bude povýšené, Izraeliti budú spasení. Opisuje blaženosť časov Mesiášových, ktorým sa my kresťania môžme radovať v skutočnosti, kým židia sa im radovali len v nádeji. Vyobrazuje, že duša bez milosti krstu je neplodná.

Zdĺhavý spev. Môj milý mal vinicu na úrodnom vŕšku. Opravil ju múrom, okopal, vysadil viničom zo Soreku a vystavil v nej vežu. Vykopal v nej lis. Vinica Pána zástupov je totiž dom Izraelov. (Iz 5, 1—2.)

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, ty si ústami svätých prorokov zjavil všetkým synom svojej Cirkvi, že si celej svojej ríši rozsievačom dobrého semena a pestiteľom vyvolených ratolestí; dožič svojim národom, ktoré menuješ vinicami i siatinami, aby po odstránení naničhodných tŕňov a šípov prinášaly hojnosť šľachetného ovocia. Skrze Pána nášho...

9. proroctvo. II. Mojžiš, 12, 1—11., opisuje, ako si majú Izraeliti pripraviť veľkonočného baránka a krvou natrieť dvere. — Je to predobraz obety Krista Pána a sv. prijímania, ktorého sa dostalo katechumenom prvý raz pri nočnej sv. omši na Veľkú noc.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Všemohúci večný Bože, ktorý si podivný vo všetkých svojich dielach, daj, aby tí, ktorých si vykúpil, poznali, že nebolo vznešenejším dielom to, keď si na počiatku stvoril svet, ako to, keď na konci vekov bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Ježiš Kristus. Ktorý s Tebou žije a kraľuje.

10 proroctvo. Jonáš, 3, 1—10., opisuje, ako Jonáš predpovedá Ninivčanom skazu ich mesta, ak sa neobrátia. Títo ho poslúchli a Boh im odpustil. — Predobraz, že svätým krstom a pokáním sa nám hriechy odpúšťajú.

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, Ty si rozdielne národy vo vyznávaní svojho mena vjedno spojil, daj, aby sme aj my chceli a konať mohli to, čo prikazuješ, a aby ľud, ktorý si povolal k večnému blahoslavenstvu, mal tú istú vieru v srdci a lásku v skutkoch. Skrze Pána nášho...

11. proroctvo. V. Mojžiš, 31. 22—30., vypráva, ako Mojžiš ustanovil Jozua za vodcu Izraelského ľudu a káže mu, aby jeho piatu knihu Svätého písma vložil do Archy úmluvy a napomína tiež židov, aby zachovávali zákon Boží. — To isté Cirkev predpisuje všetkým.

Zdĺhavý spev. Nebo, pozoruj, čo hovorím, a zem počuj slová mojich úst. — Očakávajte moje reči ako dážď a nech sostúpia moje slová ako rosa, ako dážď na trávu, ako sneh na seno, lebo chcem vzývať meno Pánovo. Zvelebujte nášho Boha. Božie skutky sú pravé a všetky jeho cesty spravodlivé. Boh je verný a niet v ňom klamu. Pán je spravodlivý a svätý. (5 Mojž 32, 1—4.)

℣. Modlime sa. Kľaknime na kolená. ℟. Vstaňte.

Bože, ty povyšuješ ponížených a posilňuješ spravodlivých; Ty si nariadil Mojžišovi, svojmu služobníkovi, tak vyučiť Tvoj ľud v spievaní svätej piesne, aby tento opakovaný zákon ešte aj nám slúžil za pravidlo; preukáž svoju moc nad všetkými ospravedlnenými národmi, zmierni ich strach, udeľ im radosť, odpusť a sotri hriechy všetkým a to, čo nám bolo zvestované na výstrahu pomsty, nech sa obráti v naše spasenie. Skrze Pána nášho...

12. proroctvo. Daniel, 3, 1—2. Ananiáš, Azariáš a Mízael v zajatí babylonskom, keďže sa nechceli klaňať soche, ktorú dal vystavať kráľ Nabuchodonozor, boli sviazaní a do ohnivej pece hodení. Tam však ohňom nedotknutí vzývali milosrdenstvo Božie. Vyzývali všetko stvorenie, aby dobrorečilo Pánovi. Keď to videl Nabuchodonozor, začudoval sa, a keď

vyšli z pece, dobrorečil aj on Bohu a rozkázal zabiť každého, kto by sa rúhal Izraelskému Bohu. — Neohroženosť týchto mladíkov, ktorí boli vzormi mučeníkov, je vzorom kresťanov v minulosti i dnes. Kresťan musí byť pripravený i na mučeníctvo. V udalosti tejto je aj predobraz, že Kristus Pán sv. krstom oslobodí nás od večného ohňa a že i my máme zanechať modloslužobníctvo svetáckych ľudí. — Pred nasledujúcou modlitbou sa nehovorí „Flektámus genua".

Modlime sa. Všemohúci večný Bože, jediná nádej sveta, ktorý si predpoveďmi svojich prorokov zjavil tajomstvá našich časov, rozmnož milostive žiadosti svojho ľudu, lebo nikto z veriacich nemôže ani len trochu pokročiť v čnostiach, iba pomocou milosti Tvojej. Skrze Pána nášho...

Vo farských kostoloch, kde je krstiteľnica, nasleduje svätenie krstnej vody. V iných chrámoch po skončení proroctiev hneď nasledujú litánie o všetkých svätých.

d) Liturgia svätenia krstnej vody.

Kňaz si oblečie fialový pluviál a ide ku krstiteľnici i s asistentmi. Medzitým chór spieva:

Zdĺhavý spev. Ako jeleň túži po prameni vody, tak dychtí moja duša po Tebe, Bože, moja duša smädí po živom Bohu. Kedy už dôjdem a kedy sa ukážem pred tvárou Božou? Moje slzy sú mi chlebom vo dne — v noci, lebo každý deň mi vravia: Kde ti je tvoj Boh?

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa. Všemohúci večný Bože, shliadni milostive na pobožnosť svojho k znovuzrodeniu povolaného ľudu, ktorý ako jeleň túži po prameni Tvojich vôd a dožič láskave, nech mu tento smäd viery sviatosťou krstu posväti dušu i telo. Skrze Pána nášho...

Začína sa vlastné svätenie krstnej vody:

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa. Všemohúci večný Bože, buď nám na pomoci, keď slávime tajomstvo nekonečného milo-

srdenstva Tvojho a účinkuj vo sviatostiach; sošli ducha synovstva, nech pretvorí nové národy, ktoré Ti zrodí krstná voda a nech sa uskutoční Tvojou silou, čo konáme poníženou službou. Skrze Pána nášho...

℣. Po všetky veky vekov.
℟. Amen.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.
℣. Hore srdcia.
℟. Pozdvihli sme ich k Pánovi.
℣. Vďaky vzdávajme Pánu, Bohu nášmu.
℟. Tak sa sluší a patrí.

Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať Tebe vďaky vždy a všade, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože. Ty neviditeľnou silou zázračne pôsobíš vo svojich sviatostiach, a hoci sme my nehodní vykonávať také veľké tajomstvá, Ty nám predsa ponechávaš dary svojej milosti a láskave nakloňuješ uši k našim prosbám. Bože, Tvoj duch sa vznášal nad vodami už pri stvorení sveta, takže už vtedy prirodzenosť vody dostala posväcujúcu silu. Bože, Ty si vodou smyl hriechy zlého sveta a už potopou si označil predobraz znovuzrodenia, aby sviatosťou toho istého živlu sa zničily hriechy a povstaly čnosti. Shliadni, Pane, na svoju Cirkev a rozmnožuj v nej svoje novozrodené dietky. Ty občerstvuješ svoju Cirkev hojným prúdom milosti, keď po celom svete otváraš krstný prameň, aby boly obnovené národy, aby svet na rozkaz velebnosti Tvojej prijímal milosť Syna Tvojho z Ducha Svätého.

Kňaz rukou delí vodu v podobe kríža.

Nech On dychom svojho Božstva neviditeľne zúrodní túto vodu, pripravenú k znovuzrodeniu ľudí, aby sa týmto posvätením stala nepoškvrneným lonom božského prameňa, z ktorého by pochádzalo nebeské potomstvo ako nové stvorenie. Nech všetkých bez rozdielu telesného pohlavia a časového veku zrodí matka milosť pre jedno a to isté detinstvo. Rozkáž, Pane, nech ďaleko odtiaľto odstúpi každý nečistý duch a nech sa vzdiali každá zlosť

diabolského klamu. Nech sa na toto miesto nedostane nijaká protivná moc, ktorá by ľudí podvádzala, tajne sa ich zmocňovala a jedom nakazila.

Kňaz sa dotýka vody rukou — znázornené je vyháňanie zlého ducha z vody.

Toto sväté a nevinné stvorenie nech je zbavené každého útoku zlého ducha a očistené od všetkej neprávosti. Nech je živým prameňom, vodou obrodenia, vodou očistenia. Nech všetci, ktorí majú byť umytí týmto spasiteľným kúpeľom, obsiahnu pomocou Ducha Svätého milosť dokonalého očistenia. Preto žehnám teba, stvorená voda, skrze Boha † živého, skrze Boha † pravého, skrze Boha † svätého. Skrze Boha, ktorý ťa na počiatku svojím slovom oddelil od suchej zeme a jeho duch sa vznášal nad tebou.

Pri krížikoch kňaz žehná vodu a teraz ju vyčľapne na štyri smery sveta, lebo Kristus rozkázal apoštolom, aby učili všetky národy po celom svete, čoho predobrazom boly štyri rieky v raji.

On ťa nechal vyvierať z rajského prameňa a z jeho rozkazu si ovlažovala štyrmi riekami celú zem. Keď si bola v púšti horkou, dodal ti sladkosti, učinil ťa pitnou a vyviedol ťa zo skaly pre smädný ľud. Žehnám † ťa aj skrze Ježiša Krista, jednorodeného Syna Jeho, Pána nášho, ktorý ťa v Káne Galilejskej zázračne svojou mocou premenil na víno, ktorý nohami po tebe chodil a tebou bol od Jána v Jordáne pokrstený; ktorý ťa nechal vyroniť zo svojho boku spolu s krvou; a rozkázal svojim učeníkom, aby veriacich tebou krstili, keď im povedal: Choďte a učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Tieto prikázania Tvoje, Bože všemohúci, zachovávame, preto Ty buď nám na pomoci a dobrotive nás povzbuď.

Tu tri razy dýcha na vodu v podobe kríža. Dýchnutie je symbol Ducha Svätého.

Požehnaj svojimi ústami túto čistú vodu, aby okrem sily prirodzeného očisťovania, ktoré slúži k umytiu tela, mala aj silu očistiť dušu.

Kňaz vezme paschál a tri razy ho ponorí do vody, pričom tri razy vždy vyšším a vyšším hlasom spieva:

Nech do tohto plného prameňa sostúpi sila Ducha Svätého.

Paschál predobrazuje Ježiša Krista, ktorý stál v Jordáne a tak sa dal pokrstiť od Jána, medzičím Duch Svätý sa vznášal nad ním v podobe holubice. Tak aj teraz kňaz drží paschál vo vode a na vodu dýcha v podobe kríža a po zaspievaní nasledovnej vety vytiahne paschál z vody:

A nech zúrodní celú podstatu tejto vody obrodzujúcou mocou. — Nech sa tu sotrie každá škvrna hriechu, nech sa očistí od všetkej zastaralej špiny prirodzenosť. stvorená na Tvoj obraz a privedená znovu do svojho prvotného vznešeného stavu, aby každý človek, ktorý prijme túto sviatosť znovuzrodenia, preporodil sa v nové detstvo pravej nevinnosti.

Nasledovné sa modlí polohlasne:

Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s ohňom príde súdiť živých i mŕtvych a svet ohňom. ℟. Amen.

Tu kňaz pokropí ľudí novosvätenou vodou, z ktorej si veriaci môžu zobrať buď hneď alebo po sv. omši, podľa okolností, pre súkromné používanie svätenej vody. Kňaz z tejto vody načrie do krstiteľnicovej nádoby a túto vodu svätí ďalej pre udeľovanie svätého krstu tým, že vleje do nej v podobe kríža olej katechumenov a hovorí:

Nech sa posvätí a zúrodní tento prameň spásonosným olejom pre tých, čo sa znovu z neho zrodia na život večný. ℟. Amen.

Potom leje krizmu:

Nech sa leje krizma Pána nášho, Ježiša Krista a Tešiteľa Ducha Svätého v mene Svätej Trojice. ℟. Amen.

Leje naraz olej katechumenov i krizmu:

Nech sa tiež smieša spolu krizma posvätenia, olej pomazania a krstná voda v mene Otca † i Syna † i Ducha † Svätého. ℟. Amen.

Nasleduje krst dietok alebo dospelých, ak sa takí prihlásili.

e) Litánie o všetkých svätých.

Po posvätení krstnej vody navrátia sa kňaz a asistenti k oltáru, ľahnú si na tvár na oltárnych stupňoch a chór spieva skrátené litánie o všetkých svätých (vynechajú sa tie prosby, ktoré sú označené hviezdičkou). Po slovách: My hriešnici... odchádza kňaz do sakristie obliecť sa ku slávnostnej omši. Medzitým sa odkryjú oltárne obrazy, zapália sa sviečky na oltári, chór však ďalej spieva litánie. — Litánie o všetkých svätých viď v kapitole: Žehnanie ozimín na sv. Marka.

f) Liturgická omša.

Táto omša sa kedysi slúžievala v noci pred svitaním, po krste katechumenov, ktorí so zapálenými sviečkami prišli v procesii do kostola z krstnej kaplnky a pri tejto omši pristúpili k sv. prijímaniu. Pôvodne teda v sobotu neboly nijaké bohoslužby. Dnešná sobotňajšia omša je už prvou slávnostnou omšou o zmŕtvychvstaní Pána. Odbavuje sa v bielom rúchu. — Bohostánok je zatvorený. Kňaz riadne odbaví stupňovú modlitbu. Chór do dospievaní litánií po tri razy spieva: Kyrie, — Christe — Kyrie eleison, ktoré už kňaz neopakuje. Niet ani introitu, ktorý je vlastne nahradený predchádzajúcimi sväteniami a modlitbami. Kňaz po stupňovej modlitbe slávnostne zaspieva: Glória, na čo sa zas ozve organ, kostolné cengáče a zvony na veži, ktoré mlčaly od Zeleného štvrtku. V omši sa pokračuje:

KOLEKTA. Bože, ktorý ožiaruješ túto presvätú noc slávou zmŕtvychvstania Pána, zachovaj v nových dietkach svojich ducha synovstva Tvojho, ktorého si im udelil, aby na tele i na duši obnovené, preukazovaly Tebe čistú službu. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola Kolosanom, 3, 1—4.: Bratia! Keďže ste boli s Kristom vzkriesení, hľadajte to, čo je hore, kde Kristus sedí na pravici Božej! Myslite na to, čo je hore, a nie na to, čo je na zemi! Veď ste aj vy zomreli (s Kristom) a váš život je s Ním skrytý v Bohu. A keď sa (raz) zjaví Kristus, náš život, vtedy sa aj vy s Ním zjavíte v sláve.

STUPŇOVÝ SPEV. Aleluja, aleluja, aleluja.

Kňaz a chór tri razy spievajú striedavo vždy vyšším hlasom: „Aleluja". Je to radostná zvesť zmŕtvychvstania Pána. Kým chór spieva nasledovné žalmy, naloží kňaz tymián do kadidla a okadí ním misál.

Konfitémi Dominó, kvóniam bonus: kvóniam in sékulum mizerikordia ejus.

Laudáte Dominum, omnés gentés: et kollaudáte eum, omnés populí. Kvóniam konfirmáta est super nós mizerikordia ejus: et veritas Domini manet in éternum.

Chváľťe Pána, lebo je dobrý, lebo na veky trvá milosrdenstvo jeho. (Ž 117, 1.)

Chváľte Pána všetky národy, chváľte ho všetci ľudia. Lebo je utvrdené milosrdenstvo jeho nad nami a pravda Pánova zostáva na veky. (Ž 116.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 28, 1—7.: Keď sa pominula sobota, za ranného svitu v prvý deň týždňa (v nedeľu) vybraly sa Mária Magdaléna a druhá Mária pozrieť si hrob.

Medzitým nastalo veľké zemetrasenie, lebo anjel Pána sostúpil s neba, prikročil a odvalil kameň a posadil sa naň. Jeho postava žiarila ako blesk a jeho rúcho bolo biele ako sneh. Strážnici od strachu pred ním tak sa naľakali, že ostali ako by boli mŕtvi.

Vtedy anjel Pánov oslovil ženy a povzbudzoval ich: Nebojte sa! Viem totiž, že hľadáte Ježiša ukrižovaného. Niet ho tu viac. Vstal, ako to predpovedal. Poďte a pozrite si mesto, kde spočíval Pán. Potom odíďte chytro a oznámte to jeho učeníkom. Vstal Pán zmŕtvych a predchádza vás do Galilejska. Tam ho uzriete. Hľa, týmto som vám to všetko predpovedal.

Niet kréda a spevu na obetovanie.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, prijmi prosby svojho ľudu i s obetovanými darmi a nech posvätené veľkonočnými tajomstvami sú nám pomocou Tvojom prostriedkom pre večnosť. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstani Pána.

Viď liturgickú omšu na Veľkonočnú nedeľu. — Miesto modlitby komúnia sú skrátené vešpery:

Vešpery. Antifóna: Aleluja, aleluja, aleluja.

Laudáte Dominum, omnés gentés: laudáte eum, omnés populí. Kvóniam konfirmáta est super nós mizerikordia ejus: et veritas Domini manet in éternum. Glória Patri et Fílió et Spiritui Sanktó. Sikut erat in principió et nunk, et semper, et saékula saékulórum. Amen. — Alleluja, alleluja, alleluja.

Antifóna: Vesperé autem Sabbati, kvé lucescit in príma Sabbati: vénit Mária Magdaléne, et altera Maria, vidére sepulchrum. Alleluja.

Chváľte Pána všetky národy, chváľte ho všetci ľudia. Lebo je utvrdené milosrdenstvo jeho nad nami a pravda Pánova zostáva na veky. (Ž 116.) Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen. Aleluja, aleluja, aleluja.

Po uplynutí soboty, za ranného svitu, na prvý deň týždňa Mária Magdaléna a druhá Mária prišly pozrieť hrob. Aleluja.

Magnificat: Velebí duša moja Pána...

Hľadaj pri vešperách. — Za magnificatu okadí kňaz oltár, ako pri vešperách a obrátiac sa k ľudu pozdraví ich: „Dominus vobiskum", potom pokračuje v omši.

POSTKOMÚNIA. Vylej na nás, Pane, ducha lásky Tvojej, a keďže si nás nasýtil veľkonočnými tajomstvami, svojou dobrotivosťou učiň nás svornými. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

Ite, missa est, alleluja, alleluja. — Deo grácias, alleluja, alleluja.

3. Slávnosť vzkriesenia Pána.

Procesia na Bielu sobotu večer.

POUČENIE. Radostnou veľkonočnou slávnosťou u nás je tzv. *Vzkriesenie*, t. j. procesia so Sviatosťou Oltárnou večer na Bielu sobotu okolo kostola alebo po uliciach, podľa okolností. Táto slávnosť sa nekoná v celej Cirkvi. Je len v našich krajoch. Mala by sa konať v nedeľu ráno, ale z praktických dôvodov bola ustanovená na predvečer Veľkej noci. Slávnosť sa začína v Božom hrobe, kam s kňazom idú 12 zástupcovia ľudu so sviečkami alebo fakľami a lampášmi, iní nesú zástavy, baldachýn, sochu zmŕtvychvstavšieho Krista a zapálený paschál; miništranti nesú, ako obvykle, kadidlá, tymián, cengáče atď. V Božom hrobe si všetci kľaknú a kňaz začne antifónu: *Exsurge — Vstaň*, ktorú ďalej spieva chór. Potom kňaz a chór striedavo spieva žalm

138: *Domine, probasti me — Pane, ty ma skúmaš...* Po skončení žalmu kňaz okadí Sviatosť Oltárnu, vezme ju do rúk a zaspieva antifónu: *Resurrexi — Vstal som,* ktorú chór spieva ďalej a s procesiou sa ide k oltáru. Tu sa kňaz obráti k ľudu so Sviatosťou a tri razy spieva vždy vyšším a vyšším hlasom: *Pax vobis, ego sum, alleluja* — Pokoj vám, ja som to, aleluja. Chór odpovedá: Nolite timére, alleluja — Nebojte sa, aleluja. Potom kňaz začne slovenskú radostnú pieseň: „Pán Ježiš Kristus vstal zmŕtvych", ktorá sa velebne rozlieha celou procesiou. Procesia ide, podľa okolností, okolo kostola, po námestiach a uliciach, kde sú okná domov osvetlené zapálenými sviečkami. Pri vracaní sa do chrámu slávnostne sa spieva: *Te Deum* a tak vchádza do chrámu celá procesia. Hneď po Te Deum-e sa spieva aj antifóna: *Regina coeli.* Verše a modlitby spievajú sa naraz; po nich je obvyklé: Tantum ergo a Genitori tiež jedno za druhým.

Po skončení spieva chór ešte pieseň, kým kňaz z úkrytu prinesie Sviatosť Oltárnu v cibóriu na hlavný oltár. — Slovo *Aleluja* je z hebrejského a znamená: Chváľme Boha.

Od dnešného večera až do večera v sobotu pred Trojičnou nedeľou spieva sa mariánska antifóna: Regina coeli — Raduj sa, nebies Kráľovná... Túto antifónu sa modlíme cez tento čas aj miesto „Anjel Pána...", keď sa zvoní.

VEĽKONOČNÁ VEČERA A ŽEHNANIE JEDÁL. Podobne ako na Štedrý večer i na Bielu sobotu večeriame slávnostnejšie, aby sa aj v telesných veciach prejavila naša duševná radosť. Preto aj sv. Cirkev na rozdiel od minulosti v tento deň predpisuje postenie sa a zdržovanie sa mäsa (u nás len zdržovanie sa mäsa) len do poludnia do 12. hodiny. Preto i tejto večeri dajme náboženského rázu zaspievaním veľkonočnej piesne a prečítajme evanjelium z dnešnej sv. omše. — Prví kresťania po svedomite zachovanom zdržovaní sa jedál dali si posvätiť najmä mäso, vajcia a chlieb, aby ho i naďalej užívali v miernosti, žeby im slúžilo k zdraviu. A tak až podnes Cirkev tieto jedlá svätí, najmä v Bielu sobotu večer a na Veľkonočnú nedeľu. Nezrieknime sa ani tejto milosti. A keď ti nie je možné prijať sväteninu, aspoň sa sám pomodli tie modlitby. Nájdeš ich po modlitbách na Veľkonočnú nedeľu.

Liturgia vzkriesenia.

Kňaz: Exsurge!	Vstaň!
Sbor: Kváre obdormis, Domine? exsurge, et ne repellas in fínem: Kváre faciem tuam avertis, obliviscéris tribula-	Prečo spíš, Pane, vstaň a neodmietaj nás úplne. Prečo odvraciaš svoju tvár? nechceš vidieť naše súženie? že

tionem nostram? adhézit in terra venter noster: exsurge, Domine, adjuva nós, et libera nós.

sa zronení plazíme po zemi. Vstaň, Pane, pomôž nám a vysloboď nás.

1. Domine, probasti me, et kognovisti me: tu kognovisti sessiónem meam, et rezurrekciónem meam.

Pane, Ty ma skúmaš a dobre ma poznáš, Ty vieš o mne, či sedím alebo vstávam.

2. Intellexisti kogitaciónés meás de longe: semitam meam, et funikulum meum investigasti.

Tebe je známa už z diaľky moja myšlienka.

3. Et omnés viás meás prévidisti: kvia nón est sermó in lingua mea.

Na moju cestu a na môj útek stále dohliadaš a vieš vopred o všetkých mojich cestách. Na jazyku mojom niet slovíčka (o ktorom by si nevedel).

4. Ekce, Domine, tu kognovisti omnia novissima et antikva: tu formasti me, et pozuisti super me manum tuam.

Hľa, Pane, ty všetko vieš, čo je a čo bolo, Ty si ma stvoril a na svoju dlaň ma kladieš.

5. Mirábilis fakta est sciencia tua ex me: konfortáte est, et non poteró ad eam.

Podivuhodné je, ako vieš o všetkom. Je privysoké a nemôžem ho dosiahnuť.

6. Kvó íbó á spiritú tuó? et kvó á fácie tua fugiam?

Kam sa len mám uchýliť pred Tvojím duchom? Kam sa mám ukryť pred Tvojou tvárou?

7. Si descenderó in célum, tu illik es: si descenderó in infernum, ades.

I keď vystúpim na nebo, Ty si tam; keby som do podsvetia sostúpil, aj tam si.

8. Sí sumpseró pennás meás dilukuló, et habitáveró in extrémís maris.

Ak si vezmem krídla rannej zory, aby som spočinul na pokraji mora,

9. Etenim illuk manus tua dedúcet me: et tenébit me dextera tua.

aj tam mňa vedie Tvoja ruka a Tvoja pravica ma zadrží.

10. Et dixi; Forzitan tenebré konkulkábunt me: et nox illumináció mea in delíciís meís.

A keby som si myslel, že ma temnota zakryje a že ma dookola úplne zahalí,

11. Kvia tenebré non obskurábuntur á te, et nox sikut dies illuminábitur: sikut tenebré ejus, ita et lúmen ejus.

temnota nebude mi dosť tmavá, lebo noc Ti je jasnou ako deň. Tebe je práve tak tma, ako plné svetlo.

12. Kvia tu possédisti rénés meós: suscépisti me de uteró mátris meé.

Ty si vytvoril moje obličky, v matkinom lone si sa ma ujal.

13. Konfitébor tibi kvia terribiliter magnifikátus es: mirabília opera tua, et anima mea kognoscit nimis.

Vychvaľujem Ťa, lebo si učinil zázraky na mne. Divné sú Tvoje diela. O tom dávno duša moja vie.

14. Non est okkultátum os meum á te, kvod fécisti in okkultó: et substancia mea in inferioribus terré.

Ani kôstka pred Tebou nie je skrytá, lebo sotva som bol stvorený v tajnom úkryte a utkaný v hlbinách zeme,

16. Imperfektum meum vidérunt okuli tuí, et in libró tuó omnés skribentur: diés formábuntur, et némo in eís.

oči Tvoje pohliadly na mňa ešte nedospelého a do knihy života už som bol zapísaný. Dni všetkých sú Bohu známe, i keby ešte nebolo nikoho v nich.

17. Mihi autem nimis honorifikáti sunt amící tuí, Deus: nimis konfortátus est principátus eórum.

Bože, ako veľmi sú uctievaní Tvoji priatelia. Veľmi pevne je postavená ich velebnosť.

18. Dinumerábó eós, et super arénam multiplikábuntur: exsurexi, et adhuk sum tékum.

Keď chcem spočítať, je ich viac ako morského piesku, keď sa prebudím, ešte som u Teba.

19. Si okcideris, Deus, pekkatórés: virí sangvinum, deklináte á me.

Ach, Bože, pobi hriešnikov. Krvilační mužovia, odstúpte odo mňa,

20. Kvia dicitis in kogitacióne: akcipient in vanitáte civitátés tuás.

lebo smýšľate vo svojej mysli zhubne a vaša duša celkom sa oddáva neprávosti.

21. Nonne kví odérunt te, Domine, oderam?: et super inimíkós tuós tabescébam?

Pane, či mám nenávidieť tých, ktorí nenávidia Teba, či mám cítiť odpor proti tým, ktorí Tebe odporujú?

22. Perfektó odió oderam illós: et inimící faktí sunt mihi.

Mám ich v úplnej nenávisti a pokladám ich za svojich nepriateľov.

23. Proba me, Deus, et sció kor meum: interroga me, et kognosce semitás meás.	Bože, skúmaj ma a poznaj moje srdce. Spytuj ma a poznaj moje chodníky.
24. Et víde, sí via inikvitátis in me est: et deduk me in via éterna.	A presvedč sa, či na mne neuviazla nejaká škvrna; a na cestu večnej spásy ma uveď.
25. Glória Patri et Fílió et Spiritui Sanktó.	Sláva Otcu...
26. Sikut erat in princípió et nunk et semper, et in sékula sékulórum. Amen.	Ako bolo na...
Kňaz: Resurexi.	Vstal som.
Sbor: Et adhuk tékum sum, alleluja. Pozuisti super me manum tuam, alleluja. Mirábilis fakta est sciencia tua, alleluja, alleluja, alleluja.	A už som zasa s Tebou, aleluja. Položil si svoju ruku na mňa, aleluja. Podivná je Tvoja vedomosť, aleluja, aleluja, aleluja.
Kňaz: Pax vóbis, egó sum, alleluja.	Pokoj vám, ja som to. Aleluja.
Sbor: Nolite timére, alleluja. Pán Ježiš Kristus vstal zmŕtvych, č. JKS 192. Te Deum... Regina coeli...	Nebojte sa, aleluja.
℣. Benedikámus Patrem et Fílium kum Sanktó Spiritú.	Dobrorečme Otcu i Synu so Svätým Duchom.
℟. Laudémus et superexaltémus eum in sékula.	Chváľme ho a vyvyšujme ho na veky.
℣. Surrexit Dominus de sepulchró, alleluja.	Z hrobu vstal Pán, aleluja.
℟. Kví pro nóbis pependit in lignó, alleluja.	Ktorý za nás visel na kríži, aleluja.
℣. Gaude et létáre, Virgo Maria, alleluja.	Raduj sa a veseľ sa, Panna Mária, aleluja.
℟. Kvia surrexit Dominus vére, alleluja.	Lebo vstal zmŕtvych skutočne Pán, aleluja.
℣. Pánem de célo préstitisti eís, alleluja.	S neba si im dal chlieb, aleluja.
℟. Omne delektamentum in se habentem, alleluja.	Všetku slasť v sebe majúci, aleluja.
℣. Domine, exaudi oraciónem meam.	Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. Et klamor meus ad te véniat.	A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

℣. Dominus vobiskum.	Pán s vami.
℟. Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, tvoje milosrdenstvo je bez hraníc...
Viď modlitbu po Te Deum-e.

Bože, ktorý si dnešného dňa skrze jednorodeného Syna Tvojho premohol smrť a otvoril si nám vchod do večnosti, svojou pomocou sprevádzaj aj naše žiadosti, ktoré si nám vopred vnukol.

Bože, ktorý si celý svet potešiť ráčil...
Viď modlitbu po antifóne Regina coeli.

Bože, ktorý si nám zanechal v prepodivnej...
Viď modlitbu po Tantum ergo.

Tantum ergo... Genitori...

3) Súkromná modlitba na slávnosť Vzkriesenia.

Raduj sa, nebo i zem, lebo tvoj Spasiteľ slávne vstal z hrobu! Polámal brány smrti a rozbil putá nášho väzenia. — Ó smrť, kde je včuľ tvoje víťazstvo? Peklo, kde je tvoja moc? — Dnes sú nepriatelia kríža zahanbení, lebo kríž zvíťazil. Pane a Bože môj, veľmi sa radujem, že si svoje slová tak slávnostne splnil. Neveriacim židom si povedal: Rozborte tento chrám a za tri dni ho opäť vystavím. Hľa, dnes sa to stalo. Tvoje telo, ktoré židia tak ukrutne zbičovali a na kríž zavesili, po usmrtení bolo pochované. Dnes však slávne vychádza z hrobu. O tomto Tvojom slávnom vzkriesení z vnuknutia Ducha Svätého hovoril už prorok Dávid: „I telo moje bude odpočívať v pokoji, lebo ma nezanecháš v hrobe, ani nedopustíš, aby tvoj Svätý videl porušenie.“ Toto Tvoje sväté vzkriesenie bolo znázornené skrze

proroka Jonáša; ako tento tri dni bol v útrobách veľryby, tak i Ty si bol tri dni v lone zeme. — Vykupiteľu Boží, zvíťaziteľu nad smrťou a peklom, Tvoje vzkriesenie je mi dôkazom a zálohom toho, že i ja kedysi zmŕtvych vstanem. Vzkriesený Vykupiteľu Boží, dožič mi, aby som sa dostal(a) medzi Tvojich vyvolených. Už včuľ so zbožným služobníkom Tvojím, Jóbom, radostne volám: „Ja viem, že môj Vykupiteľ žije! V deň súdny i ja z hrobu vstanem, budem zas oblečený(á) do svojho tela a vo svojom tele uvidím svojho Boha. Ja sám(a) ho uvidím a moje oči budú naň hľadieť." — Túto nádej zachovám vo svojom srdci až do smrti. Amen.

4. Veľkonočná nedeľa.

POUČENIE. Najväčším sviatkom kresťanstva je Veľkonočná nedeľa, v ktorú oslavujeme to veľké tajomstvo, ktoré sa stalo pred úsvitom tohto dňa, keď totiž usmrtený a pochovaný Kristus svojou mocou ako víťaz vstal z hrobu. O tejto neodškriepiteľnej pravde sv. Pavol povedal: „Márne by bolo naše kázanie, márna by bola i vaša viera, keby Kristus nebol vstal zmŕtvych. Sviatok tento je sviatkom sviatkov a nedeľou nedieľ.

Židovská a kresťanská Veľká noc. Židia v Starom zákone slávievali každoročne Veľkú noc na pamiatku tej noci, keď sa zázračne vyslobodili z egyptského zajatia. Oveľa vznešenejší je predmet slávenia kresťanskej Veľkej noci, keď sme boli Kristovou smrťou a jeho zmŕtvychvstaním vyslobodení zo služobníctva hriechu a diabla. Židia jedávali a jedávajú veľkonočného baránka, že boli oslobodení od časnej smrti krvou baránka, ktorou krvou si pomazali veraje. No celá židovská Veľká noc a ich baránok bol len predobrazom kresťanskej Veľkej noci a nášho veľkonočného Baránka, Ježiša Krista, ktorého predrahou krvou sme boli vykúpení, ba jeho sv. telom a krvou sme až podnes nasycovaní a napájaní. Preto naše jedenie barančieho mäsa na Veľkú noc je len zemským zobrazením duchovnej radosti.

Záloh nášho zmŕtvychvstania. Pán vstal z hrobu skutočne. Zjavil sa M. Magdaléne, Petrovi, apoštolom, emauzským učeníkom a mnohým iným, ktorí túto pravdu hlásali i život položili za Kri-

stovo zmŕtvychvstanie, ktoré stalo sa základom našej viery. Ono je tiež i zálohom a predobrazom nášho zmŕtvychvstania, teda žriedlom našej nádeje a radosti. Áno, v posledný deň vstanú naše telá zmŕtvych, lebo Kristus povedal: Príde hodina, v ktorú všetci, ktorí sú v hroboch, počujú hlas Syna Božieho. Ktorí dobre činili, budú vzkriesení žiť, ktorí ale zle činili, vstanú na trest. Po vzkriesení bude všeobecný súd. Ježiš Kristus príde s mocou a slávou, sprevádzaný anjelmi. Spravodliví budú stáť na pravej, hriešnici na ľavej strane. Dobrých Spasiteľ oblahoslaví a vôjdu do večného života; bezbožných však zatratí a tí vojdú do večných pekelných múk. Deň, keď sa to stane, nevie nik, len Boh. Kresťane, predstav si úzkosť toho dňa a iste sa zachrániš od mnohých hriechov. Sv. Písmo hovorí: Človeče, pamätaj na svoje posledné veci: smrť, súd, nebo, peklo a nikdy nezhrešíš.

Obraz tvojich činov. Vzkriesenie Kristovo je obrazom toho, čo má robiť každý kresťan. Ježiš na veľkonočný deň začal nový život v oslávenom tele. Tak má každý kresťan povstať z hrobu hriechov a započať nový život v posväcujúcej milosti; podľa sv. Pavla má svliecť starého človeka a obliecť nového podľa podobenstva Božieho; má odumrieť hriechu a žiť spravodlivosti. Toto nám hlása i príroda jari, keď sa každá odumretá bylinka berie k životu. Tvoj Ježiš vstal! Kedy ty vstaneš? Ak sa teraz zo spánku hriechov prebudíš, v tebe bude žiť Ježiš. K tomu, hľa, nás uvádza sv. Cirkev zákonom: „Každoročne z hriechov sa vyspovedať a v čase veľkonočnom Sviatosť Oltárnu prijať." Ak nie, Veľkú noc sláviš len telesne, tvoja duša však stále leží v hrobe, lebo odumrela Kristovi.

Veľkonočná nedeľa ešte pripadá do zakázaného času, cez ktorý kresťan katolík nesmie ísť na tanečné zábavy a hučné svadobné veselie.

Ľudové zvyky. Na Veľkú noc okrem požívania baránka je ešte viac zvykom požívať veľkonočné vajíčka, ktoré vopred krásne zafarbia, od čoho dostaly aj meno *kraslice.* Vajce je obraz požehnania a úrodnosti prebúdzajúcej sa jari, obraz nového života a obraz hojnosti milostí veľkonočných sviatkov. Vajce je verným obrazom zmŕtvychvstania Krista. Ako kuriatko vo vajci samo si naklope — otvorí škrupinu a tak vyjde z vajca, tak aj Kristus svojou mocou vyšiel zpoza hrobného kameňa skôr, ako by ho bol niekto odvalil. — Iným všeobecným zvykom je oblievačka a šibačka na Veľkonočný pondelok. Niektorí mienia, že tento zvyk má svoj pôvod v pohanstve; iní však, že je to spomienka na bičovanie a uplľuvanie P. Ježiša, alebo na rozháňanie žien, ktoré rozchyrovaly po meste Jeruzaleme, že Pán vstal zmŕtvych, a keďže ich ináč nemohli rozohnať, oblievali ich vodou a bili ich korbáčmi.

Dnes pred veľkou sv. omšou spieva sa pri kropení ľudu antifóna *Vidi akvam,* čo sa spieva až do Trojičnej nedele. Str. 186.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Vstal som! A už som zase s Tebou, aleluja. Položil si svoju ruku na mňa, aleluja. Podivná je Tvoja vedomosť, aleluja, aleluja. — Pane, Ty ma prehliadaš a dobre ma poznáš, Ty vieš o mne, či sedím alebo vstávam. — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si dnešného dňa skrze jednorodeného Syna Tvojho premohol smrť a otvoril si nám vchod do večnosti, svojou pomocou sprevádzaj aj naše žiadosti, ktoré nám vopred vnúkaš. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. Korinťanom, 5, 7—8.: Bratia, odstráňte starý kvas, aby ste boli novým cestom, ako sa sluší, žeby ste boli nenakvasení. Veď náš veľkonočný Baránok, Kristus, je už obetovaný za nás. Preto slávme svoj sviatok už nie so starým kvasom, teda nie s kvasom zlosti a neprávosti, ale s nekvaseným chlebom nevinnej čistoty a spravodlivosti.

GRADUÁLE. Toto je deň, ktorý pripravil Pán, veseľme sa a tešme sa v ňom. — Chváľte Pána, lebo je dobrý, lebo na veky trvá milosrdenstvo jeho. Aleluja, aleluja. — Naším veľkonočným baránkom je obetovaný Kristus.

SEKVENCIA. Obeť svoju veľkonočnú. (Viď pieseň JKS č. 209.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Marka, 16, 1—7.: V tom čase Mária Magdaléna, Mária Jakubova a Salome nakúpily voňaviek, aby sa potom odobraly k nemu a ho pomazaly. Za včasného rána prvého dňa v týždni, keď slnko práve vychádzalo, dorazily ku hrobu. Pýtaly sa jedna druhej: Ktože nám odvalí kameň od dvier hrobu? Ale keď pohliadly, videly, že kameň už bol odvalený. Bol totiž veľmi veľký. Keď teda vošly do hrobnej komory, zazrely mládenca, ako sedel na pravej strane, odený bielym rúchom. Keďže sa naľakaly, takto ich posmeľoval: Nebojte sa! Hľadáte Ježiša z Nazaretu, ktorý bol ukrižovaný. Vstal, niet ho tu viac. Pozrite si miesto, kde ho položili. Teraz ale iďte a oznámte jeho uče-

níkom a najmä Petrovi. On ide pred vami do Galilejska. Tam ho aj uzriete. Ako vám to sám predpovedal.

PIESEŇ OBETOVANIA. Zatriasla sa zem a stíchla, keď Boh vstal súdiť, aleluja. (Ž 75, 9—10.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, prijmi prosby svojho ľudu i s obetovanými darmi, a nech posvätené veľkonočnými tajomstvami sú nám pomocou Tvojou prostriedkom pre večnosť. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstaní Pána. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné oslavovať Teba, Pane, v každý čas, ale zvlášť slávnostnejšie v tento význačný deň, keď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus. Veď je on opravdivý Baránok, ktorý sňal hriechy sveta, ktorý svojou smrťou zničil našu smrť a svojím vzkriesením obnovil nám život. A preto s anjelmi a archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým zástupom nebeského vojska spievame chválospev Tvojej velebnosti a ustavične voláme: Svätý, svätý...

Spieva sa až do stredy pred Nanebevstúpením Pána.

KOMUNIKANTÉS. Vo svätom spoločenstve slávime presvätý deň vzkriesenia Pána nášho, Ježiša Krista podľa tela; ctíme si pritom aj pamiatku predovšetkým slávnej vždy Panny Márie, Rodičky tohože Boha a nášho Pána Ježiša Krista, ako aj...

HANK IGITUR. A tak Ťa prosíme, Pane, prijmi dobrotive túto obetu služby našej i všetkého ľudu Tvojho. Obetujeme Ti ju aj za tých, ktorých si láskave znovuzrodil z vody a z Ducha Svätého a udelil si im odpustenie všetkých hriechov. — Tvoj pokoj nech...

Pokračovanie obidvoch týchto modlitieb viď v liturgickej omši, str. 199. Táto zmena kánonu je cez veľkonočnú oktávu.

POSTKOMÚNIA. Vylej na nás, Pane, ducha lásky Tvojej, a keďže si nás nasýtil veľkonočnými tajomstvami, svojou dobrotivosťou učiň nás svornými. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

b) Liturgická omša na Veľkonočný pondelok.

INTROIT. Voviedol vás Pán do zeme tekúcej mliekom a medom, aleluja; majte teda zákon Pánov vždy na jazyku, aleluja, aleluja. (2 Mojž 13, 5, 9.) — Oslavujte Pána a vzývajte jeho meno; ohlasujte jeho skutky medzi národmi. (Ž 104, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si veľkonočnou slávnosťou svetu poskytol prostriedky spasenia, prosíme Ťa, dávaj vždy svojmu ľudu tento nebeský dar, aby bol hodný dosiahnuť dokonalú slobodu a prísť do života večného. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie zo Skutkov apoštolských, 10, 37—43.: Prvá kázeň sv. Petra po príchode Ducha Svätého.

GRADUÁLE. Toto je ten deň, ktorý učinil Pán. Radujme sa a veseľme sa v ňom. Nech teda hovorí Izrael, že (Pán) je dobrý, že na veky trvá jeho milosrdenstvo. (Ž 117, 24, 2.) — Aleluja, aleluja. — Anjel Pánov sostúpil s neba, prikročil, odvalil kameň a sadol si naň.

SEKVENCIA ako vo Veľkonočnú nedeľu.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 24, 13—35. — Rozhovor Pána Ježiša s učeníkmi, idúcimi do Emauz.

OFERTÓRIUM. Anjel Pánov sostúpil s neba a povedal ženám: Ten, koho hľadáte, vstal zmŕtvych, ako povedal, aleluja.

SEKRÉTA, PREFÁCIA, KOMUNIKANTÉS, HANK IGITUR, POSTKOMÚNIA ako vo Veľkonočnú nedeľu.

c) Kolekty cez veľkonočný týždeň.

UTOROK. Bože, ktorý svoju Cirkev stále rozmnožuješ novými dietkami, dožič svojim služobníkom, aby v živote zachovávali tajomstvo, ktoré vierou prijali. Skrze Pána nášho...

STREDA. Bože, ktorý nás obveseľuješ každoročnou slávnosťou vzkriesenia Pána, dožič milostive, aby sme si zaslúžili dostať sa do večných radostí skrze tuzemské sviatky, ktoré vykonávame. Skrze tohože Páno nášho...

ŠTVRTOK. Bože, ktorý si rozličné národy sjednotil vo vyznávaní mena Tvojho. Daj, aby jednu vieru vyznávali a rovnaké skutky zbožnosti vykonávali všetci, ktorí boli kúpeľom svätého krstu znovuzrodení. Skrze Pána nášho...

PIATOK. Všemohúci večný Bože, ktorý si veľkonočnú slávnosť ustanovil pri úmluve smierenia s ľudstvom, daj, aby sme aj skutkom nasledovali, čo vyznávaním slávime. Skrze Pána nášho...

SOBOTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, aby sme si zaslúžili dostať sa do večných radostí, skrze veľkonočnú slávnosť, ktorú sme s pobožnosťou vykonali. Skrze Pána nášho...

d) Súkromná modlitba.

Spasiteľu a Vykupiteľu, Synu Boží, už si dokonal všetko, čo malo byť k vykúpeniu sveta skrze Teba dokonané. Svojím slávnym vzkriesením si premohol smrť i peklo. Tým si mi otvoril cestu do blahoslavenstva a dal si mi nepodvratný základ živej viery a nádeje. I ja budem Tebou vzkriesený(á) a spolu s Tebou budem požívať radosti večného blahoslavenstva. Preto chcem nový a pobožný život viesť. Zmŕtvychvstavší Spasiteľu, dožič mi milosti, aby toto moje predsavzatie vždy som si obnovoval(a) a Tvojou pomocou ho aj vykonal(a). Pevne si umieňujem, že sa zrieknem všetkého zlého a očistím sa od každého kvasu hriechu. Čistým svedomím chcem kráčať pred Tebou. Daj, aby Tvoja svätá vôľa a Tvoje sväté učenie bolo mi ustavične pred očami. Udeľ mi nehasnúcej lásky k Tebe, aby som za Teba bojoval(a), Tebe žil(a) i umrel(a). Veď, hľa, smrť je premôžená Tvojím víťazstvom,

s ktorým ju aj ja premôžem. Preto nech je Tebe česť, chvála a sláva na veky vzdaná! Aleluja! Nech je požehnaný Pán Boh náš na veky vekov. Amen.

℣. Z hrobu vstal Pán, aleluja.
℟. Ktorý pre nás na kríži visel, aleluja.
℣. Toto je ten deň, ktorý učinil Pán.
℟. Plesajme dnes a veseľme sa.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
Pripoj niektorú kolektu veľkonočného týždňa.

e) Žehnanie jedál na Veľkú noc.

1. Žehnanie mäsa a baránka.

℣. Pomoc naša v mene Pána.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.
Tieto verše sa opakujú i pri nasledovných žehnaniach.

Modlime sa: Bože, ktorý si skrze svojho služobníka, Mojžiša, rozkázal zabiť baránka a jeho krvou natierať veraje pri vyslobodení svojho ľudu z Egypta na predobrazenie Pána nášho, Ježiša Krista, ráč požehnať † a posvätiť † skrze vzkriesenie tohože Pána nášho, Ježiša Krista toto mäso, ktoré my, služobníci Tvoji, chceme požívať na chválu Tvoju. Ktorý s Tebou žije a kráľuje na veky vekov. Amen.

2. Žehnanie vajec.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, skrze zmŕtvychvstanie Pána nášho, Ježiša Krista, nech sostúpi milosť Tvojho † požehnania na tieto vajcia, aby sa staly užitočným pokrmom pre služobníkov Tvojich, ktorí ich budú požívať s vrúcnymi vďakami. Ktorý s Tebou žije a kráľuje na veky vekov. Amen.

3. Žehnanie chleba.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, Ty chlieb anjelov, živý chlieb večného života, ráč požehnať † tento chlieb, ako

si požehnal päť chlebíkov na púšti, aby všetci, ktorí budú z neho požívať, dosiahli milosť duše a zdravie tela. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

4. Žehnanie všetkých ostatných jedál.

Modlime sa: Bože, ktorý si skrze zmŕtvychvstanie Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista pripravil radosť svetu; posväť † tieto zo štedrosti Tvojej nám udelené dary a spolu i naše mysle naplň duchovnými slasťami. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

4. Liturgické omše na nedele po Veľkej noci.

a) Biela nedeľa — I. po Veľkej noci.

POUČENIE. Biela nedeľa dostala svoje meno z toho, že kedysi si katechumeni pri krste vo veľkonočnú noc obliekli biele rúcho, ktoré nosili cez celú oktávu, každodenne pristupovali k sv. prijímaniu a cez bohoslužby držali v rukách zapálené sviečky. V sobotu po Veľkej noci toto biele rúcho slávnostne odložili. V túto nedeľu zúčastnili sa na bohoslužbách už bez bieleho rúcha (Dominica in albis depositis).

Títo novokrstenci na znak svojej nevinnosti, ktorú si majú stále zachovať, dostávali i *voskové agnusky* (agnus-baránok) okruhlej alebo tľapkavej podoby; na jednej strane bol vyobrazený Baránok s krížom a na druhej obraz niektorého svätého. Agnusky na hrdlo zhotovovaly sa z paschálu predošlého roku. Z tohto teda pochádza aj naše pomenovanie „agnušťek", t. j. medailón.

Agnusky až podnes *svätí pápež* v prvom a potom v každom siedmom roku svojho panovania vo svojej kaplnke vo Veľkom týždni. Po sv. omši pápež najskôr posvätí vodu, do ktorej vleje balzam a sv. krizmu. Do tejto vody potom namáča pri svätení voskové agnusky. Takto posvätené agnusky prinesú na Bielu sobotu v slávnostnej procesii za ranných bohoslužieb k pápežskému trónu, pričom diakon kľačiačky spevom oznamuje pápežovi: „Svätý Otče, toto sú tí noví baránkovia, ktorí nám zvestujú: aleluja; oni prišli k prameňu a sú naplnení slávou, aleluja." Chór odpovie: „Bohu vďaky". Toto isté spievali aj v kaplnke a pred ohradou. Tieto voskové agnusky rozdá darom sám pápež. Pp. Gregor XIII. zakázal ich predávať a pozlacovať. — Agnusky znázorňujú Božieho Baránka, ktorý nás svojou krvou vykúpil. Znázorňujú aj novokrstencov, ktorí v sv. krste boli umytí krvou Božieho Ba-

ránka a stali sa baránkami Kristovho stáda. Zároveň ich aj stále napomínajú, aby verne zachovali smluvu s Bohom uzavretú a ako čisté údy Cirkvi statne sa postavili proti nepriateľom tela i duše.

Biela nedeľa má len obyčajnú liturgiu. Ale akousi spomienkou na dávnych novokrstencov je, že na túto nedeľu na mnohých miestach pristupujú dietky k prvému sv. prijímaniu, hoci u nás táto slávnosť viac sa deje na sviatok Nanebevstúpenia Pána. — Veriaci, ktorí prvý raz pristupujú k sv. prijímaniu, alebo sa zúčastnia na slávnosti prvého sv. prijímania, dosiahnu za obvyklých podmienok plnomocné odpustky. PPO 124. Veriaci, ktorí aspoň pol hodiny venujú príprave prvoprijímajúcich, dosiahnu odpustky 500 dní. PPO 125.

Na niektorých miestach ide ku krstiteľnici procesia, na ktorej matky nesú tie dietky, ktoré boly pokrstené predošlého roku. Tu kňaz udelí dietkam sväteninu: *Požehnanie malých dietok.* Ináč nijaký liturgický obrad nie je zavedený.

Pamiatkou na dávnych novokrstencov je aj Introit — Vchod dnešnej omše: *Quasi modo geniti.* Cirkev nám predstavuje sv. krstom znovuzrodených svojich členov, ako by dietky, aby sme, ako tieto, i my ako znovuzrodení, čerství na tele i na duši, veselí a čistého svedomia stáli pevní i živí vo viere, nádeji a láske.

Liturgická omša.

INTROIT. Ako novonarodené dietky, aleluja, duchovne smýšľajúci, žiadajte si nefalšované mlieko, aleluja, aleluja, aleluja. (1 Petr 2, 2.) — Radostne spievajte Bohu, pomocníkovi nášmu; oslavujte Boha Jakubovho. (Ž 80, 2.) — Sláva Otcu . . .

KOLEKTA. Všemohúci Bože, skončili sme veľkonočné sviatky; prosíme Ťa, dožič nám, aby sme ich aj naďalej v správaní a v živote zachovali. Skrze Pána nášho . . .

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Jána apoštola, 5, 4—10.: Čo sa zrodilo z Boha . . .

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — V deň môjho zmŕtvychvstania, hovorí Pán, predídem vás do Galilejska. — Aleluja. — Po ôsmich dňoch, hoci boly dvere zatvorené, zastal Ježiš medzi učeníkmi svojimi a povedal: Pokoj vám. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 20, 19—31.: Pán Ježiš zjavil sa učeníkom. — Ustanovil svätú spoveď.

OFERTÓRIUM. Anjel Pánov sostúpil s neba a povedal ženám: Ten, koho hľadáte, vstal zmŕtvych, ako bol povedal, aleluja. (Mt 28, 2. 5.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, prijmi dary plesajúcej Cirkvi, a keďže si jej pripravil prameň toľkej radosti, dožič jej aj ovocie večnej blaženosti. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstaní Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, Bože náš, z týchto presvätých tajomstiev, ktoré si nám udelil na zaistenie našej spásy, priprav nám liek pre prítomnosť i budúcnosť. Skrze Pána nášho...

b) II. nedeľa po Veľkej noci.

INTROIT. Plná je zem milosrdenstvom Pána, aleluja. Slovom Pána upevnené sú nebesia, aleluja, aleluja. (Ž 32, 5—6.) — Plesajte, spravodliví v Pánovi. Úprimným sluší chválospev. (Ž 32, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, Ty si poníženosťou Syna Tvojho padlý svet pozdvihol; dožič svojim veriacim večnú blaženosť, a tým, ktorých si vytrhol zo záhuby večnej smrti, daj večné radosti požívať. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Petra apoštola, 2, 21—25.: Kristus trpel za nás...

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — Učeníci poznali Pána Ježiša pri lámaní chleba. Aleluja. — Ja som dobrý pastier, poznám svoje ovce a moje poznajú mňa. — Aleluja. (Lk 24, 35; Jn 10, 14.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 10, 11—16.: — Ja som dobrý pastier...

OFERTÓRIUM. Bože môj, Bože, k Tebe sa obraciam za úsvitu a v mene Tvojom spínam svoje ruky. Aleluja. (Ž 62, 2. 5.)

SEKRÉTA. Pane, nech nám svätá obeta vždy udeľuje spasiteľné požehnanie a nech splní svojou silou, čo sa v nej tajomne koná. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstaní Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, daj nám, aby sme milosť duchovného života dosiahli a daru Tvojmu sa vždy radovali. Skrze Pána nášho...

Spomienkové modlitby k omši na 2—5. nedeľu, k Panne Márii a za Cirkev alebo za pápeža.

c) III. nedeľa po Veľkej noci.

INTROIT. Plesajte Bohu všetky kraje zeme, aleluja; chválu spievajte jeho menu, aleluja; hlásajte jeho slávu, aleluja, aleluja, aleluja. (Ž 65, 1—2.) — Volajte Bohu. Pane, aké sú vznešené diela Tvoje! Pre veľkosť Tvojej moci koria sa Ti nepriatelia Tvoji. (Ž 65, 3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý blúdiacim zjavuješ svetlo svojej pravdy, aby sa mohli navrátiť na cestu spravodlivosti; daj všetkým, ktorí vyznávajú kresťanskú vieru, pohŕdať vecmi, ktoré sa protivia tomuto menu, a nasledovať, ktoré mu prináležia. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Petra apoštola, 2, 11—19.: Napomínam vás ako cudzincov a pútnikov.

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — Pán poslal vykúpenie svojmu ľudu. Aleluja. — Kristus musel trpieť a vstať zmŕtvych a tak vojsť do slávy svojej. Aleluja. (Ž 110, 9; Lk 24.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 16, 16—22.: O chvíľku ma neuvidíte a zase...

OFERTÓRIUM. Chváľ, duša moja, Pána. Chváliť budem Pána cez celý svoj život; prespevovať budem Bohu svojmu, kým len žiť budem. Aleluja. (Ž 145, 2.)

SEKRÉTA. Nech nám, Pane, tieto tajomstvá vymôžu, žeby sme zemské žiadosti miernili a nebeské milovať sa naučili. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstaní Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, nech nás sviatostné dary, ktoré sme prijali, duševným pokrmom obnovia a telesnou pomocou nám napomáhajú. Skrze Pána nášho...

d) IV. nedeľa po Veľkej noci.

INTROIT. Spievajte Pánovi novú pieseň, aleluja, lebo zázraky učinil Pán, aleluja. Pred zrakom pohanov zjavil svoju spravodlivosť, aleluja, aleluja, aleluja. (Ž 97, 1—2.) — Pomáhala mu jeho pravica a jeho sväté rameno. (Ž 97, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý mysle veriacich spájaš v jednu vôľu; daj ľudu Tvojmu milovať to, čo rozkazuješ, túžiť po tom, čo sľubuješ, aby v pominuteľnom svete naše srdcia zakotvily tam, kde sú pravé radosti. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Jakuba apoštola, 1, 17—21.: Každý dobrý údel a každý dokonalý dar...

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — Pravica Pána činí divy. Pravica Pána ma povýšila. Aleluja. — Kristus vstal zmŕtvych, už viac nezomrie a smrť ho už nepremôže. Aleluja. (Ž 117, 16; Rim 6, 9.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 16, 5—14.: Idem k tomu, ktorý ma poslal...

OFERTÓRIUM. Plesajte Bohu všetky kraje zeme; chválu spievajte jeho menu. Poďte všetci, ktorí sa bojíte Boha a čujte, rozpoviem vám, čo mi preukázal Pán. Aleluja.

SEKRÉTA. Bože, ktorý si nás skrze vznešené spoločenstvo s touto obetou učinil účastnými svojho jediného najvyššieho Božstva, dožič, prosíme, aby sme primeraným životom pravdu Tvoju tak dosiahli, ako ju poznávame. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstaní Pána.

POSTKOMÚNIA. Pomôž nám, Pane, Bože náš, aby sme skrze to, čo sme s veriacim srdcom prijali, od chýb boli očistení a od každého nebezpečenstva chránení. Skrze Pána nášho...

e) V. nedeľa po Veľkej noci.

INTROIT. Hlásajte radostným spevom, nech každý počuje: Aleluja; hlásajte až na kraj sveta: Pán oslobodil svoj ľud, aleluja, aleluja. (Iz 48, 20.) — Plesajte Bohu všetky kraje zeme; chválu spievajte jeho menu. Hlásajte jeho chválu. (Ž 65, 1—2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, od ktorého pochádza všetko dobré, vyslyš milostive naše modlitby, aby sme na to, čo je správne, podľa vnuknutia Tvojho mysleli a pomocou Tvojou to aj konali. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Jakuba apoštola, 1. 22—27.: Buďte plniteľmi slova a nielen poslucháčmi...

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — Kristus vstal a v lesku zjavil sa nám, ktorých vykúpil krvou svojou. Aleluja! — Vyšiel som od Otca a prišiel som na svet, zas opúšťam svet a vraciam sa k Otcovi. Aleluja. (Jn 16, 28.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 16, 23—30.: Veru, veru, hovorím vám, čokoľvek budete prosiť...

OFERTÓRIUM. Dobrorečte, národy, Pánu Bohu nášmu a počúvajte hlas jeho chvály, ktorý dušu moju k životu priviedol a mojim nohám nedal klesnúť. Požehnaný je Pán, ktorý nepohŕdal mojou prosbou a milosrdenstvo mi neodoprel. Aleluja. (Ž 65, 8—9. 20.)

SEKRÉTA. Prijmi, Pane, prosby veriacich s obetnými darmi, aby sme skrze tieto zbožné bohoslužby do nebeskej slávy prišli. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstaní Pána.

POSTKOMÚNIA. Pane, daj nám, ktorí sme nasýtení silou nebeskej hostiny, aby sme si to, čo je pravé, žiadali a žiadané obsiahli. Skrze Pána nášho...

Ch) Cirkevné sprievody — Procesie.

1. Dejiny procesií.

V poučení o sv. omši sme hovorili o hlavných vonkajších úkonoch či prejavoch našej viery a vôbec nášho náboženstva, ktoré vykonávame najmä v chrámoch a tak vzdávame poklonu Bohu. Svoju vieru prejavujeme nielen v chráme, ale i vonku pred celým svetom *cirkevnými sprievodmi čiže procesiami.* Procesie sú náboženské pochody, ktorými veriaci jednomyseľne prosia Boha o milosť a zmilovanie (na sv. Marka, Krížové dni), alebo verejne vďaky vzdávajú (Vzkriesenie, Božie Telo), alebo navonok preukazujú vnútorné uctenie, chválu a oslavu Boha (procesie misiové, púte).

Už slovo procesia (z latinského procedere — ísť, putovať) označuje smysel sprievodu, t. j. túžobné hľadanie pomoci Božej, vytrvalosť modlitby popri telesnej únave chodenia, ako aj jednomyseľnosť všetkých shromaždených, lebo Spasiteľ spoločnej modlitbe prisľúbil zvláštne vyslyšanie. Slovo *cirkev* znamená shromaždenie veriacich, toto teda platí i o procesiách. Áno, jedine Cirkev katolícka ako pravá Cirkev prejavuje sa navonok procesiami, kým ostatné náboženské spoločnosti a cirkvičky sa hanbia za takéto prejavenie.

PÔVOD PROCESIÍ nachádzame v sv. Písme Starého i Nového zákona. Tak sám Boh nariadil izraelskému ľudu, aby sedem ráz v slávnostnom sprievode s Archou úmluvy obišiel mesto Jericho. — Kráľ Dávid nariadil slávnostné sprievody s archou Pána. Múdry Šalamún s plesajúcim a spievajúcim ľudom preniesol v sprievode Archu úmluvy so Sionu do jeruzalemského chrámu. — Sám Kristus Pán, sprevádzaný veľkým zástupom ľudu, krátko pred smrťou v slávnom sprievode vošiel do Jeruzalema, z ktorého o pár dní zase len v sprievode (síce smutnom, no pre nás tým významnejšom) vyšiel na Golgotu, po ktorej (krížovej) ceste prví kresťania neprestajne chodievali v sprievodoch. A v prvej Cirkvi, podľa svedectva Tertuliána, sv. Jána Zlatoústeho a iných, boly procesie natoľko vo zvyku, že tvorily súčiastku bohoslužieb. Boly to najmä:

Štáciové a litániové procesie.

V určenom chráme (kolekta) shromaždili sa veriaci, odkiaľ za spevu litánií šli v procesii do iného chrámu (štácia), kde bola sv. omša, tak ako je to až dodnes na Krížové dni. V Ríme bolo takýchto procesií veľa; skoro každý chrám bol určený na určitý deň za „štáciu". Stopy toho nájdeme

v misáli. Tieto procesie boly väčšinou prosebné, lebo hlavnou ich modlitbou boly

LITÁNIE KU VŠETKÝM SVÄTÝM. Slovo „litánie“ pochádza z gréckeho slova „litaneia, lité“, čo znamená poníženú, skrúšenú vrúcnu prosbu, ktorá je najvýraznejšie vyslovená hneď na začiatku litánií v slovách: Pane, zmiluj sa nad nami. Tieto slová sú vzaté zo sv. Písma; keď ich Pán počul volať (slepí pri Jerichu, kananejská žena, malomocní atď.), vždy ich vyslyšal. Ako by teda nevyslyšal nás? Veď v litániách ďalej prosíme, aby svätí orodovali za nás; prosíme: Vysloboď nás, Pane, od každého zlého, od nehôd tela i duše. Odvolávame sa na Pánove námahy, na jeho celý zemský život a na jeho účinkovanie, ktoré všetky vypočítavame, a tak ho prosíme o pomoc. V poslednej časti: „My hriešnici“ ho prosíme (aby si nám milostivý byť ráčil, Teba prosíme uslyš nás) o všetky potrebné duševné i telesné dary pre seba i pre bližných. Bedliť a modliť sa tak často nám prikazoval Spasiteľ, ako nič iné. Veď nemodlíme sa, ako by sme chceli, žeby sa Boh zmenil, ktorý je nekonečne dokonalý, ale my sa modlitbou staneme spôsobilými prijať dary Božie, keď uznávame, že všetko len od Boha máme a že nám dá všetko, čokoľvek budeme prosiť, ak je to nášmu spaseniu prospešné.

Modlitba nie je teda potrebná Bohu, ale nám, a je dôležitým činiteľom v celom našom živote a v našej spáse. A tak *kresťanské sprievody* volajú sa *litániami* čiže dôvernými modlitbami alebo *prosebnými procesiami.* Nedivme sa, keď mnohí svätí otcovia uvádzajú *dôkazy,* že boli vyslyšaní *pre modlitbu litánií. Rufín* píše o cisárovi Theodóziovi, že pôstom a modlitbou litánií pripravoval sa do boja, keď mal viesť vojnu proti Eugenovi. S kňazmi šiel v procesii v kajúcom rúchu ku hrobom svätých a prosil od Boha pomoc. — Cisár *Theodózius II.*, keď veľké dažde zúrily, modlil sa s kňazmi v procesii litánie, a tak vyprosil od Boha pekný čas i hojnú úrodu. — *Sv. Vazul,* chcejúc zaujať ariánsky kostol, šiel za spevu litánií ku kostolu, ktorý sa sám otvoril bez ľudskej pomoci. — Carihradský patriarcha, *Proklus s* Theodóziom II. modlil sa litánie a tak oslobodil Carihrad od moru a zemetrasenia. — *Sv. Gregor Veľký* oslobodil od podobnej choroby Rím litániami, ktoré sa až podnes konajú na sv. Marka. — *Sv. Mammert,* biskup, zase zaviedol procesie na Krížové dni, keď zemetrasenie narobilo veľa škody vo Francúzsku. — *Sv. Augustín* vyhubil litániami v Anglicku modloslužobníctvo. Na čele procesie niesli strieborný kríž a obraz Spasiteľa, modliac sa za zatvrdlivcov. — Chýrny starodávny spisovateľ *Evagrius* píše, že keď sa perzský kráľ Chosroes po zaujatí a zničení Antiochie blížil k Apameji, apamejský biskup, sv. Tomáš, chcejúc odvrátiť tento hnev Boží, nariadil okolo kostola procesiu, na čele ktorej niesli kríž. Evagrius doslovne ďalej píše: O-

kolo kríža sme videli veľký blesk a oheň pri celej procesii, čím Boh ukázal, že mieni mesto vyslobodiť z moci Chosroeovej, ako ho aj ozaj zázračne vyslobodil. — Askepiades píše, že v Carihrade bolo veľké zemetrasenie, obyvateľstvo muselo sa zdržovať v poli, hoci bola veľká zima. Vtedy nariadil litániové procesie biskup sv. Proklov, ktorému sa zjavil sám Boh a kázal mu, aby k litániám pripojil slová: „Svätý Bože, svätý nesmrteľný Bože, zmiluj sa nad nami", a tak že iste bude vyslyšaný.

Z týchto a mnohých iných príkladov vidíme, že nie Boh sa zmení na základe našej modlitby, ale vďačne zmení udalosti vo svete, keď to na podklade našej modlitby zodpovedá sláve Božej a nášmu spaseniu. Boh často odvráti aj telesné tresty, predovšetkým však dá hojnosť milostí duši našej.

U Bonifínia čítame, že naši predkovia konali litániové procesie nielen v úzkostiach a trápeniach, ale aj v radostiach. Napr., keď prenášali telesné pozostatky svätého do niektorého mesta. Tak v podivne krásnom sprievode preniesli do Antiochie relikvie sv. Melácia a sv. Babily, mučenice. — Procesie sa tak rozširovaly, že sám cisár Justinián vydal zákon, že len biskup môže ustanoviť procesiu, na čele ktorej má sa niesť kríž a spievať sa majú litánie. Z tohto poznávame

VEĽKÝ VÝZNAM PROCESIÍ. Procesie sú 1. verejným vyznaním viery vo velebnosť, *všemohúcnosť a všadeprítomnosť Božiu* a našej závislosti od neho. 2. Sú slávnym vyznaním viery v *ukrižovaného Ježiša Krista* a radostným vzdávaním vďakov za všetky milosti nám skrze neho udelené. 3. Sú viditeľným *znamením jednoty katolíckej Cirkvi* a jednomyseľnosti citov a modlitieb všetkých jej dietok. 4. Povzbudzujú nás v *dôvere v Boha.* 5. Sú obrazom nášho *pútnického života* na tejto zemi, a upamätujú nás, že tu nemáme stáleho prebývania, ale putujeme do večnej vlasti. Pri procesii vychádzame z chrámu a do neho sa vraciame tak, ako život náš pramení z Boha a vracia sa zase k Bohu. A ich význam je tým väčší, že nimi sa povzbudia k zbožnosti ľahostajní, neverci, ba aj inoverci.

Cirkevné predpisy o procesiách.

Procesie sú *riadne*, keď sa vykonávajú na isté ustálené dni v roku podľa predpisov liturgických kníh alebo obyčají Cirkvi a *mimoriadne,* ktoré z iných verejných príčin pripadnú na iné dni. (Can. 1290, § 2.)

Biskup môže po vypočutí kapituly nariadiť mimoriadne procesie, na ktorých sa musia zúčastniť aj kňazi, čo majú vlastné chrámy (rehoľníci). (Can. 1292.)

Rehoľníci nemajú viesť procesie mimo svojho chrámu alebo kláštora bez biskupského povolenia. (Can. 1293.)

Farár nesmie uviesť nové procesie, alebo zvyčajné preniesť a zrušiť bez biskupského povolenia. (Can. 1294.)

Z toho však nenasleduje, že by farár v čas súrnej potreby nesmel viesť procesiu, napr. za dážď, za vyjasnenie a pod. Ale nesmie zavádzať nové ťarchy a neobyčajné procesie.

V smysle dávnych cirkevných zvykov má byť náboženská procesia usporiadaná takto: Na čele sa nesie kríž, za ním idú deti a žiactvo, chlapci a dievčatá; potom mužskí mládenci a mužovia; za nimi kňaz s asistenciou a speváci; patrónovia, zástupcovia patróna, úradov a spomínaní dvanásti zástupcovia z ľudu; za tými idú devy a ženy. Jednotlivé skupiny nesú si svoje cirkevné zástavy. Ak sú v mieste spolky a ženské kláštory, ich miesto je hneď za krížom. Mužské kláštory majú miesto pred kňazom, ktorý vedie procesiu. — Náboženské procesie, medzi ktoré patrí aj procesia idúca na púť a pohreb, chráni i svetský zákon, a nesmú byť rušené.

Riadne procesie sú na Hromnice, na Kvetnú nedeľu, na Bielu sobotu, na Božie Telo; o tých bola reč pri ich sviatkoch. O pohrebe je reč pri sv. pomazaní. Tu si povieme len o prosebných procesiách na sv. Marka a na Krížové dni. — O mimoriadnych procesiách, misiových a púťových sprievodoch, hľadaj poučenie v predposledných statiach tohto diela.

2. Žehnanie ozimín na sv. Marka.

POUČENIE. Procesia na sv. Marka, dňa 25. apríla, ktorej slovenské pomenovanie je *Žehnanie ozimín,* v latinčine však *litánie väčšie,* nemá nič spoločného so sviatkom sv. Marka, ktorý bol zavedený oveľa neskoršie. Táto procesia bola zavedená zaiste v prvých storočiach medzi štáciovými procesiami na deň 25. apríla, ako protiklad pohanských sprievodov k Mylvijskému mostu v Ríme dňa 25. apríla na počesť boha Robigusa,. ktorému tam obetovali vnútornosti jedného psa a jednej ovce, aby im vraj zachránil siatiny od hrdze (rubigo). No tým oprávnenejšia bola teda prosebná procesia kresťanská k pravému Bohu, ktorý skutočne požehnáva, než pohanská k bohu vymyslenému, a to tým viac, že procesia sa koná v čase, keď ožívajúca príroda skutočne potrebuje Božieho požehnania. Iný dôvod tejto procesie bol podľa tradície ústneho podania aj ten, že sv. Peter prišiel do Ríma 25. apríla.

Procesia však dostala zbožnejší a rozšírenejší ráz za pápeža *Gregora Veľkého 590—604.* Roku 589 bola v Ríme veľká povodeň, vyliala sa rieka Tiber, nastala veľká bieda a najmä morové choroby, medzi iným i nákazlivé a životu nebezpečné *kýchanie a zívanie,* odkedy vraj pochádza dnešná zbožná obyčaj, že si ľudia pri zívaní prežehnajú ústa, a pri kýchnutí sa však navzájom

pozdravia: Pozdrav Pán Boh — Na zdravie! Novozvolený pápež Gregor Veľký nariadil pre vyprosenie zemskej úrody a oddialenie morových chorôb na 25. apríla r. 590 všeobecný kajúci sprievod s litániami, čo neskoršie nariadil aj pre celú Cirkev. V nariadení sám spomína, že tieto prosebné modlitby boly už predtým.

Procesia je až podnes rázu kajúceho, omša je vo fialovej farbe a kedysi bol predpísaný aj pôst, ako vôbec na všetky tri dni krížové. V našich krajoch sa obrady procesie skutočne tak vyvinuly, že po skončení sv. omše odchádza procesia do poľa za spevu litánií o všetkých svätých a hlaholu zvonov, a pri oziminách kňaz spieva úryvky z evanjelia a modlí sa smerom štyroch svetových strán modlitby za požehnanie ozimín, ktoré pokropí sv. vodou a okadí. V modlitbách prosebných procesií, tak na sv. Marka ako aj na Krížové dni, vyznieva naša vrúcna prosba k Bohu, aby zachovať ráčil naše siatiny, polia, záhrady, vinohrady a lúky od každej škody a nepohody; aby nám dožičil tichého dažďa a teplého slnka, požehnania a vzrastu plodinám, ktoré sú potrebné nášmu živobitiu. Pritom máme i my ozaj verne sľúbiť, že jeho dary použijeme len na jeho česť a na dobro naše i bližného.

Kríž na čele procesie svedčí, že sa nehanbíme za ukrižovaného Pána, ale verejne vyznávame, že je on naším Spasiteľom, a že sme hotoví ho nasledovať a kríže života vďačne nosiť. *Kostolné zástavy* na procesii znamenajú, že ak chceme zvíťaziť nad nepriateľom našej duše, musíme bojovať pod Kristovou zástavou, t. j. v jeho mene a mocou jeho milosti. *Litániami o všetkých svätých* vzývame nebešťanov, aby sa za nás zaujali a u Boha nám vyprosili, čo nezasluhuje naša nedostatočnosť. — Spievanie *litánií o najsv. mene Ježiš* na zpiatočnej ceste je výrazom, že všetko požehnanie čakáme a prosíme v mene Ježišovom.

Viď piesne JKS č. 486 a 489.

a) Liturgická omša

na žehnanie ozimín i Krížové dni.

INTROIT. Vyslyšal môj hlas vo svojom svätom chráme, aleluja; a čo som volal pred ním, došlo k jeho ušiam. (Ž 17, 7.) — Chcem Ťa milovať, Pane, sila moja. — Pán mi je oporou, útočišťom a osloboditeľom. (Ž 17, 2—3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, aby sme pod ochranou Tvojou vo všetkých protivenstvách

boli vždy bezpeční, ktorí vo svojom súžení dôverujeme len v Tvoju láskavosť. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Jakuba; 5, 16—20.: Najmilší! Vyznávajte sa jeden druhému zo svojich hriechov...

GRADUÁLE. Aleluja. Zvelebujte Pána, lebo je dobrý a na veky trvá jeho milosrdenstvo.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Lukáša, 11, 5—13.: Sused si prišiel vypožičať chleba v noci...

OFERTÓRIUM. Veľmi budem velebiť svojimi ústami Pána a medzi ľuďmi ho budem vychvaľovať, lebo sa zastáva biedneho a moju dušu chráni od tých, ktorí ma prenasledujú. Aleluja.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nech tieto obetné dary roztrhajú putá našej hriešnosti a vymôžu nám dary milosrdenstva Tvojho. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o zmŕtvychvstaní Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, sprevádzaj naše modlitby milostivou priazňou, aby sme obsiahnúc potechu rástli v Tvojej láske skrze Tvoje dary, ktoré v súžení prijímame. Skrze Pána nášho...

c) Liturgia žehnania ozimín.

Kňaz kľačí pred oltárom vo fialovom pluviáli; chór spieva antifónu: „Exaudi nós . . .", po ktorej kňaz stojačky spieva modlitbu, ostatní kľačia.

ANTIFÓNA. Exaudi nós, Domine, kvóniam benigna est mizerikordia tua: sekundum multitudinem mizearaciónum tuárum respice nós, Domine. — Salvum me fak, Deus: kvóniam intravérunt akvé uskve ad animam meam. Glória Patri et Fílió et Spiritui Sanktó: sikut erat in princípió, et nunk, et semper, et in sékula sékulórum. Amen. — Exaudi nós... atď.

Vyslyš nás, Pane, lebo je veľké Tvoje milosrdenstvo. Shliadni na nás, Pane, podľa množstva svojho zmilovania. — Pomáhaj mi, ó Bože, lebo bieda ako povodeň sa rúti na mňa. — Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen. — Vyslyš nás...

℣. Propícius estó pekkátís nostris. Domine.	Pane, buď milostivý nám hriešnym.
℟. Propter nómen tuum.	Pre meno Tvoje.

Modlime sa: Odpusť, Pane, odpusť ľudu svojmu, aby po súžení, ktorým ho zaslúžene tresceš, stále okrieval (na tele) v tvojom milosrdenstve. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Všetci kľačia. Potom dvaja speváci predspevujú litánie o všetkých svätých. Ľud odpovedá to isté, čo speváci predspevujú. Litánie viď za modlitbami žehnania ozimín. — Keď sa príde na verš: *„Svätá Mária, oroduj za nás"*, všetci vstanú a idú v procesii do poľa, kde sú oziminy. Tu kňaz tri razy opakuje verš: *„aby si úrody zemské dať a zachovať ráčil"*. Litánie viď hneď za touto staťou. Po dokončení litánií kňaz hneď ďalej pokračuje:

Otče náš...
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci Bože, prosíme dobrotu Tvoju, polej prúdom svojho požehnania † tieto prvotiny Tvojich plodín, ktoré si striedaním slnka a dažďa oživoval, a daj, aby dozrela zemská úroda. Dožič tiež svojmu ľudu, aby Tebe za Tvoje dary ustavične vďaky vzdával; z plodnosti zeme nasycuj hladných hojnými svojimi dobrodeniami, aby núdzny a chudobný zveleboval slávne meno Tvoje. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

I.

Kňaz obráti sa tvárou k východu a spieva *evanjelium* podľa Matúša, 6, 24—33. — Nemožno slúžiť dvom Pánom — Boh kŕmi vtáctvo, šatí poľné ľalie a tým viac sa stará o človeka.

ANTIFÓNA. Verbum káro faktum est, et habitávit in nóbis: — Et vídimus glóriam ejus, glóriam kvázi Unigeniti á Patre, — plénum grácié et veritátis. — In princípió erat Verbum, et Verbum erat a-	Slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami, takže sme hľadeli na jeho slávu, ako na slávu jednorodeného Otcovho Syna, — lebo bol plný milosti a pravdy. Na počiatku bolo Slovo, a Slovo bolo u

pud Deum, et Deus erat Verbum. — Et vídimus... Glória Patri, et Fílió, et Spiritui Sanktó. Plénum grácié et veritátis.

Boha, a Bohom bolo Slovo. — Takže sme hľadeli... Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. — Lebo bol plný milosti a pravdy.

Modlime sa: Požehnaj, † Pane, tieto siatiny, aby boly ľudskému pokoleniu spasiteľným a zdravým pokrmom. A skrze vzývanie slávneho mena Tvojho dožič, aby všetci, ktorí z nich budú požívať, dosiahli zdravie a ochranu na tele i na duši. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

II.

Kňaz obráti sa tvárou k juhu a spieva *evanjelium* podľa sv Marka, 16, 14—20. — P. Ježiš sľubuje učeníkom moc zázraky robiť a posiela ich hlásať evanjelium.

ANTIFÓNA. Íte in univerzum orbem, et prédikáte dicentés: alleluja. — Kví krediderit, et baptizátus fuerit, salvus erit. — Alleluja, alleluja, alleluja. — In nomine Patris, et Fílií, et Spiritús Sankti. — Kví krediderit... Glória Patri, et Fílió, et Spiritui Sanktó. Alleluja, alleluja, alleluja.

Iďte do celého sveta a hlásajte toto: aleluja. — Kto uverí a dá sa pokrstiť, ten bude spasený. — Aleluja, aleluja, aleluja. — V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. — Kto uverí... Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. — Aleluja, aleluja, aleluja.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý sedíš na tróne a riadiš celú našu zem, z ničoho stvorenú, Ty si aj to rozkázal, aby sa polia obrábaly na osoh ľudskému pokoleniu a na výživu tela. Ponížene prosíme milosrdenstvo Tvoje, shliadni okom svojej dobrotivosti na všetko, čo je zasiate a zasadené na týchto poliach, ráč dať milostive mierne počasie, vykoreň a znivoč každú naničhodnú bodľač a tŕnie a dožič, aby obilie bolo hojné a úplne dozrelo, žeby sme my, Tvoji, hoci nehodní, sluhovia s vďačnosťou požívali hojné ovocie Tvojich darov a slušné i dôstojné chvály vzdávali Tvojmu svätému menu. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

III.

Kňaz obráti sa tvárou k západu a spieva *evanjelium* podľa sv. Lukáša, 11, 10—13. — Hľadaj v dnešnej omši, druhý odsek: Pýtajte si a dá...

ANTIFÓNA. Félix namkve es sákra Virgo Maria, et omni laude dignissima: — Kvia ex te ortus est Sól justície. — Christus Deus noster. Óra pro populó, intervéni pro kléró, intercéde pro devótó femineó sexú: senciant omnés tuum juvámen, kvíkumkve celebrant tuam sanktam kommemoratiónem. — Kvia ex te ortus est Sól justície, Christus Deus noster. — Glória Patri, et Fílió, et Spiritui Sanktó. Christus, Deus noster.

Šťastná si zaiste, svätá Panna Mária, a všetkej chvály najhodnejšia, lebo z teba vyšlo Slnce spravodlivosti, Kristus, Boh náš. Pros za ľud, primlúvaj sa za kňazov, oroduj za zbožné ženské pokolenie, nech tvoju pomoc pocítia všetci, ktoríkoľvek slávia tvoju svätú pamiatku. Lebo z teba vyšlo Slnce spravodlivosti, Kristus, Boh náš. — Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. — Kristus, Boh náš.

M o d l i m e s a : K Tebe, Pane, voláme a Teba prosíme: Ráč pozrieť na tieto siatiny ľúbezným okom a milou tvárou. Ako si skrze svojho služobníka, Mojžiša, rozkázal synom Izraelským, aby príduc z Egypta do zasľúbenej zeme, prvotiny plodín obetovali kňazom na požehnanie, tak aj my prosíme, ráč milostive ochraňovať tieto oziminy, aby ich búrka nezbila, ani príval nevyvrátil, ani víchor nevykorenil, ani úpek slnca nespálil, ani povodeň nezobrala; ale zachovaj ich neporušené a nechaj ich úplne dozrieť na osoh ľuďom pre dušu i telo. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

IV.

Kňaz obráti sa tvárou k severu a spieva *evanjelium* podľa sv. Marka, 11, 22, 26. — Silná viera v Boha prenáša vrchy. Vrúcna modlitba všetko vyprosí od Boha.

ANTIFÓNA. Inter nátós mulierum nón surrexit májor Joanne Baptista. — Kvi viam Domini préparávit in eremó.

Medzi narodenými zo žien nebolo väčšieho nad Jána Krstiteľa, ktorý pripravoval cestu Pánovu na púšti. — Od

— Fuit hómó missus á Deó, kui nómen erat Joannes. Kví viam Domini préparávit in eremó. — Glória Patri, et Fílió, et Spiritui Sanktó. — Kví viam Domini préparávit in eremó.

Boha bol poslaný muž, ktorý sa volal Ján. Ktorý pripravoval cestu Pánovu na púšti. — Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. — Ktorý pripravoval cestu Pánovu na púšti.

Modlime sa: Svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, prosíme Ťa, sošli svojich svätých anjelov, aby ochraňovali naše siatiny od chrobákov, vtákov a kobyliek, aby bolo zvelebované meno Tvoje, Bože, na každom mieste. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Ak sú v kraji vinice, pripojí sa i táto modlitba:

Modlime sa: Bože, ktorý si po celom svete rozmnožil ratolesti svojej duchovnej vinice, daj sadom našich vŕškov hojnú úrodu a vylej rosu svojho † požehnania na tieto vinohrady, ochraňuj ich od všetkých nehôd a rozhojni ich úrodu. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, ktorý si stvoril nebo, zem, more a všetko· pokorne Ťa prosíme, ráč tento zemský plod požehnať, † posvätiť † a rozmnožiť; naplň naše pivnice a domy hojným obilím a vínom, aby sme nimi obveselení vzdávali Tebe chvály a vďaky. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Požehnanie všemohúceho Boha, Otca, † i Syna † i Ducha † Svätého nech sa vyleje na tieto oziminy a zotrvá vždycky. ℟. Amen.

℣. Chváľme Pána, aleluja, aleluja, aleluja.

℟. Bohu vďaky, aleluja, aleluja, aleluja.

Kňaz pokropí a okadí oziminy smerom na štyri strany sveta. Procesia odchádza do chrámu. Chór zaspieva antifónu, ktorá nasleduje a potom sa spievajú litánie o najsv. mene Ježiš s prosbou o zmilovanie. — Pieseň č. 489:

ANTIFÓNA. Aufer á nobis, Domine, kunktas inikvitátés nostrás, ut mereámur púris mentibus introíre ad Sankta Sanktórum.

Zbav nás, Pane, všetkých našich neprávostí, aby sme s čistou mysľou mohli pristúpiť k svätostánku.

Exaudi, exaudi, exaudi, Domine, précés nostrás!

1. Pater de coélis, Deus, mizerére nóbis. — Mizerére, mizerére, mizerére populó tuó, kvem redémisti sangvine tuó, né in éternum iraskáris nobis.

2. Fili, Redemptor mundi, Deus, . . .

3. Spiritús Sankte, Deus, . . .

Vyslyš, vyslyš, vyslyš, ó Pane, prosby naše!

Otče s nebies, Bože, zmiluj sa nad nami. — Zmiluj sa, zmiluj sa, zmiluj sa nad ľudom svojím, ktorýs' vykúpil krvou predrahou, — bys' na nás hnevať — nikdy sa neráčil.

Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, . . .

Duchu Svätý, Bože, . . .

Atď. . . . podľa litánií o najsv. mene Ježiš.

Možno tiež nahradiť piesňou na litánie o najsv. mene Ježišovom: 486.

Ježišu, Synu Boha živého! — Zmiluj sa nad nami! — Odpusť nám naše viny, — Kriste milostivý, — Ježišu, večný Bože.

Miesto tohto možno spievať niektorú z piesní č. 485, 487, 488 a 490 až 497.

Neďaleko kostola však začne sa spievať Te Deum a za ním sa bezprostredne spieva antifóna: Regina coéli . . . a len potom sú verše a modlitby. Na konci je ešte zvykom požehnanie so Sviatosťou (cibóriom).

d) Súkromná modlitba.

Všemohúci Bože, Otče všetkého požehnania, z Tvojej milostivej ruky prijímame požehnanie a všetko dobré. Tvoja moc a múdrosť stará sa o nás. Tebe ďakujeme za všetko, čo potrebujeme k výžive, k zachovaniu života a zdravia. Pane, Ty sa zmilúvaš nad všetkými bytosťami; otváraš ruku a nasycuješ všetko. Ty ochraňuješ a požehnávaš naše polia, záhrady a lúky. Od Teba pochádza slnce i dážď, vzrast i úroda. My nevládni ľudia nie sme schopní odvrátiť nebezpečenstvá, ktoré hrozia úrode; tieto sú len v Tvojich rukách. Ó Pane, daj nám teda, o čo Ťa dôverne

prosíme. Daj, aby sme i v tomto roku skúsili Tvoje zmilovanie, a ukáž sa nám dobrým otcom, ktorý vyslyší prosby svojich detí, keď hľadajú Teba i Tvoju pomoc v detinskej dôvere.

Požehnaj naše práce, polia, záhrady a lúky. Odvráť milostive dlhotrvajúci dážď a suchotu, povodeň a krupobitie, a iné nešťastia. Poteš nás zase svojimi darmi. Buď nám milostivý; zmiluj sa nad nami. Opatri nás časným pokrmom. Nezatvor pre naše hriechy nebo a zem, lež daj nám každodenného chleba a dožič, aby sme ho s vďakovčinením v pokoji požívali.

Ak nás má podľa Tvojho najsvätejšieho riadenia zastihnúť dajaké nešťastie, posilňuj nás a teš nás, aby sme ho znášali s odovzdaním sa do Tvojej sv. vôle, aby sme každé zlé tak ako dobré s poníženosťou prijímali z Tvojej ruky, v Tvoje sv. nariadenie dôverovali, v našej usilovnosti ďalej pokračovali, neúnavne pracovali pre lepšiu budúcnosť a aby sme boli skromní i mierni.

Najdobrotivejší Otče, pomáhaj nám, aby sme sa usilovali Tebe sa ľúbiť, Tvoju svätú vôľu plniť a tak sa hodnými stať, žeby sme sa dostali do tej lepšej vlasti, v ktorej nás bude na veky oblažovať sladké ovocie zásluh, a kde nábožní budú žať hojnú žatvu svojich dobrých skutkov.

Otče všetkého stvorenia, prijmi milostive našu úprimnú modlitbu. Daj, aby sme z Tvojej milosti dosiahli, o čo Ťa vieryplným srdcom prosíme, žeby sme v časných veciach okúsili Tvoju nám potrebnú pomoc, a tým dôvernejšie Tebe slúžili a domáhali sa nadprirodzených darov milosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

3. Litánie o všetkých svätých.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami. —
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Duchu Svätý, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Svätá Trojica, jeden Bože, — zmiluj sa nad nami.
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Svätá Božia Rodička, — oroduj...
Svätá Panna panien, —
Svätý Michal, —
Svätý Gabriel, —
Svätý Rafael, —
Všetci svätí anjeli a archanjeli, — orodujte ..
Všetky sväté sbory blahoslavených duchov, — orodujte...
Svätý Ján Krstiteľ, —
Svätý Jozef, —
Všetci svätí patriarchovia a proroci, — orodujte...
Svätý Peter, — oroduj...
Svätý Pavol, —
Svätý Ondrej, —
*Svätý Jakub, —
Svätý Ján, —
*Svätý Tomáš. —
*Svätý Jakub. —
*Svätý Filip, —
*Svätý Bartolomej, —
*Svätý Matúš, —
*Svätý Šimon, —
*Svätý Tadeáš, —
*Svätý Matej, —
*Svätý Barnabáš, —
*Svätý Lukáš, —
*Svätý Marek, —

* Výzvy označené hviezdičkou vynechávajú sa pri svätení krstnej vody.

Všetci svätí apoštoli a evanjelisti, — orodujte...
Všetci svätí učeníci Pána, — orodujte...
*Všetky sväté neviniatka, — orodujte...
Svätý Štefan, —
Svätý Laurinec, —
Svätý Vincent, —
*Svätý Fabián a Šebastián, — orodujte...
*Svätý Ján a Pavol, — orodujte...
*Svätý Kozma a Damián, — orodujte...
*Svätý Gerváz a Protáz, — orodujte...
Všetci svätí mučeníci, — orodujte...
Svätý Silvester, —
Svätý Gregor, —
*Svätý Ambróz, —
Svätý Augustín, —
*Svätý Hieronym, —
*Svätý Martin, —
*Svätý Mikuláš, —
Všetci svätí biskupi a vyznavači, — orodujte...
Všetci svätí učitelia, — orodujte...
Svätý Anton, —
Svätý Benedik, —
*Svätý Bernard, —
Svätý Dominik, —
Svätý František, —
Všetci svätí kňazi a posvätení služobníci Pána...
Všetci svätí mnísi a pustovníci, — orodujte...
Svätá Mária Magdaléna, —
Svätá Agata, —
*Svätá Lucia, —
Svätá Agnesa, —
Svätá Cecília, —
*Svätá Katarína, —
Svätá Anastázia. —
Všetky sväté panny a vdovy, — orodujte ..
Všetci svätí a sväté Božie — primlúvajte sa za nás.
Buď nám milostivý, — odpusť nám Pane.
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Pane
Od všetkého zlého, — vysloboď nás, Pane.

Od každého hriechu, — vysloboď...
*Od hnevu Tvojho, —
*Od náhlej a nepredvídanej smrti, —
*Od úkladov diablových, —
*Od hnevu, nenávisti a všetkej zlej vôle, —
*Od ducha smilného, —
*Od hromobitia a búrky, —
*Od zemetrasenia, —
*Od moru, hladu a vojny, —
Od večnej smrti, —
Skrze tajomstvo svätého vtelenia Tvojho, — vysloboď nás, Pane.
Skrze príchod Tvoj, — vysloboď...
Skrze narodenie Tvoje, —
Skrze krst a svätý pôst Tvoj, —
Skrze kríž a utrpenie Tvoje, —
Skrze smrť a pochovanie Tvoje, —
Skrze slávne vzkriesenie Tvoje, —
Skrze predivné nanebevstúpenie Tvoje, —
Skrze príchod Utešiteľa Ducha Svätého, —
V deň súdny, vysloboď nás, Pane.
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás.
Aby si nám odpustiť ráčil, — Teba prosíme...
*Aby si nám milostivý byť ráčil, —
*Aby si nás k pravému pokániu priviesť ráčil, —
Aby si svätú Cirkev svoju spravovať a zachovať ráčil, —
Aby si námestníka svojho, pápeža,* a všetok duchovný stav v svätom náboženstve zachovať ráčil, —
Aby si nepriateľov svätej Cirkvi pokoriť ráčil, —
Aby si kresťanským panovníkom a kniežatám pokoja a pravej svornosti dať ráčil, —
*Aby si celému kresťanskému ľudu pokoja a jednoty uštedriť ráčil, —
*Aby si všetkých blúdiacich nazad k jednote s Cirkvou povolať a všetkých pohanov k svetlu evanjelia priviesť ráčil, —

* V prípade uprázdnenia sv. Stolice vynechajú sa slová: „námestníka svojho, pápeža".

Aby si nás vo svätej službe svojej posilniť a zachovať ráčil, —
*Aby si mysle naše k nebeským žiadostiam pozdvihnúť ráčil, —
Aby si všetkých našich dobrodincov večnými dobrami odmeniť ráčil, —
*Aby si duše naše, duše našich bratov, príbuzných a dobrodincov od večného zatratenia zachrániť ráčil, —
Aby si úrodu zemskú dať a zachovať ráčil.*
Aby si všetkým zomrelým veriacim večné odpočinutie udeliť ráčil, —
Aby si nás vyslyšať ráčil, —
Synu Boží, —
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás, — Kriste, vyslyš nás
Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.

Otče náš ...

℣. A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Ale zbav nás od zlého.

Žalm 69 (hebr. 70).

1. Bože, mne k vyslobodeniu prispej.
Pane, k pomoci mne sa ponáhľaj.
2. Nech sa zahanbia a zapýria tí,
čo kujú úklady životu môjmu; —
nech v hanbe zpät uvrhnutí budú,
čo žiadajú si skynoženie moje.
3. Nech sa tí odvrátia pre hanbu svoju,
čo volajú: „hanba, hanba“!

---

* Pri žehnaní ozimín a na Krížové dni sa tento verš opakuje tri razy.

4. Nech sa tešia tí, čo nachádzajú radosť v Tebe,
všetci, čo hľadajú Teba
a túžia po spáse Tvojej
a stále vravia: „Pán je veľký".
5. Ja ale biedny som a chudobný.
Bože, ponáhľaj sa ku mne.
Ty si moja pomoc a osloboditeľ.
Pane, len nemeškaj.
Sláva Otcu...
Ako bolo...

℣. Spas služobníkov svojich.
℟. Bože môj, ktorí dúfajú v Teba.
℣. Pane, buď nám vežou udatnosti.
℟. Proti nepriateľovi.
℣. Nepriateľ nech nič nezmôže proti nám.
℟. A syn neprávosti nech nám neuškodí.
℣. Pane, nezachádzaj s nami podľa hriechov našich.
℟. Ani nám neodplácaj podľa neprávostí našich.*
℣. Modlime sa za nášho Veľkňaza M.
℟. Pane, zachovaj ho, živ ho, blahoslaveným ho učiň na zemi a nevydávaj ho do rúk nepriateľov jeho.
℣. Modlime sa za dobrodincov svojich.
℟. Pane, ráč odplatiť životom večným všetkým, ktorí nám dobre činia pre meno Tvoje.
℣. Modlime sa za zomrelých veriacich.
℟. Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti.
℣. Nech odpočívajú v pokoji.
℟. Amen.
℣. Za vzdialených našich bratov.
℟. Bože môj, spas služobníkov svojich, ktorí dúfajú v Teba.
℣. Pane, sošli im pomoc zo svätyne.
℟. A so Siona ich ochraňuj.

---

* Nasledovný versikul sa v prípade uprázdnenia sv. Stolice vynecha.

℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý sa vždy zmilúvaš a odpúšťaš, vyslyš pokornú prosbu našu, aby nás i všetkých služobníkov Tvojich, ktorých putá hriechov tlačia, zmilovanie dobrotivosti Tvojej od nich rozviazalo.

Prosíme, Pane, vyslyš prosby pokorných a chváliacim Teba odpusť hriechy, aby sme od Teba mohli dostať i milostivého odpustenia i pokoja.

Pane, láskave nám preukáž nevysloviteľné milosrdenstvo Tvoje, zbav nás všetkých hriechov a od zaslúžených trestov nás osloboď.

Bože, ktorý hriechom rozhnevaný, ale pokáním usmierený bývaš, shliadni milostive na modlitbu skrúšeného ľudu Tvojho a odvráť biče svojho hnevu, ktoré sme si za svoje hriechy zaslúžili.*

Všemohúci večný Bože, zmiluj sa nad služobníkom Tvojím, Veľkňazom naším M., spravuj ho podľa láskavosti svojej na ceste večného spasenia tak, aby z Tvojej štedrosti Tebe ľúbezné veci vyhľadával a so všetkou silou vykonával.

Bože, od ktorého pochádzajú sväté žiadosti, pravé rady a spravodlivé skutky, daj služobníkom svojim pokoja, ktorého svet dať nemôže, aby aj srdcia naše plneniu prikázaní Tvojich boly oddané a po odvrátení nepriateľského strachu i naše časy boly pod ochranou Tvojou pokojné.

Pane, zapáľ ohňom Ducha Svätého ľadviny i srdcia naše, aby sme Tebe nepoškvrneným telom slúžili a čistým srdcom sa Ti zaľúbili.

---

* V prípade uprázdnenia sv. Stolice sa nasledovná modlitba vynechá.

Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých veriacich, odpusť všetky hriechy dušiam služobníkov a služobníc svojich, aby odpustenie, po ktorom vždy túžili, pokornými prosbami obsiahli.

Prosíme, Pane, skutky naše svojím vnuknutím predchádzaj a svojou pomocou sprevádzaj, aby všetky modlitby a skutky od Teba sa vždy počínaly a počaté s Tebou sa aj končievaly.

Všemohúci večný Bože, ktorý panuješ nad živými a mŕtvymi a zmilúvaš sa nad všetkými, o ktorých predvidaš, že budú vierou i skutkom Tvoji, pokorne Ťa prosíme, aby tí, za ktorých prosby skladať sme si umienili a ktorí alebo ešte na tomto svete žijú, alebo sa už na druhý svet odobrali, na prímluvu všetkých svätých Tvojich z Tvojej milostivej dobrotivosti odpustenie všetkých hriechov svojich obsiahli. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov.

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

℟. Amen.

℣. Vyslyš nás, všemohúci a milosrdný Pane.

℟. Amen.

℣. A duše veriacich skrze milosrdenstvo Božie nech odpočívajú v pokoji.

℟. Amen.

Odpustky. Veriaci, ktorí zbožne odbavia litánie o všetkých svätých, dosiahnu odp. 5 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne. — PPO 640.

4. Krížové dni.

POUČENIE Podobný pôvod ako procesia na sv. Marka majú i procesie na Krížové dni, v pondelok, utorok a stredu pred Nanebevstúpením Pána. Procesia sa koná tak ako na sv. Marka jedine s tým rozdielom, že sa ide z jedného

chrámu do druhého tak, ako to bolo v dávnych časoch na štáciových procesiách. Na dedinách, kde niet druhého kostola, ide procesia do poľa ku krížom, od čoho vzniklo aj meno *Krížové dni*. Toto pomenovanie sa odvodzuje aj z toho, že na čele procesie sa nesie kríž, ako by procesiu viedol sám Pán Ježiš Kristus, v mene ktorého dúfame, že budú vyslyšané naše prosby.

V latinčine majú tieto dni meno *„Litánie malé“* alebo *„Prosebné dni“*, lebo skutočne prosíme P. Boha, na orodovanie svätých, o odpustenie hriechov, o odvrátenie každého nešťastia, o vyprosenie požehnania duševného a potelesného. Prosíme odchádzajúceho Spasiteľa, aby na nás nezabudol a poslal nám hojnosť požehnania s neba.

Krížové dni zaviedol *sv. Mamert*, biskup vo Vienne, Francúzsko, r. 450. Za jeho času sa vo Francúzsku stále opakovaly zemetrasenia, nákazlivé choroby, drahota, hlad, ohne a iné nešťastia, ktoré ťažko sužovaly obyvateľov. Sv. biskup poznal, že tieto tresty sú posielané na hriešnikov pre ich bezbožnosť, aby boli na tele karhaní a nezahynuli duševne. Napomínal veriacich k modlitbe k Otcovi milosrdenstva, ktorý nezavrhuje prosby a modlitby kajúcich a prosiacich dietok. Aby sa ľudia v čím väčšom počte pripojili k týmto spoločným modlitbám, veriacich z chrámu vyviedol von pod holé nebo, aby tu pred obličajom Pána nebies a celého sveta modlitbami a piesňami prosili o ochranu a požehnanie najdobrotivejšieho Boha, aby sa tým i veriaci utvrdili v dôvere Pána. Procesie sa zpočiatku viedly len vo vienskej diecéze. Za pár rokov sa rozšírily po celom Francúzsku. Až konečne Pp. *Lev III. r. 804* nariadil prosebné procesie na Krížové dni pre celú Cirkev.

a) Liturgické modlitby na procesii.

Najprv sa slúži sv. omša, tá, čo je na žehnanie ozimín. Potom sa spieva antifóna: „Exaudi nós . . .“ a litánie o všetkých svätých. Procesia ide ku poľným krížom alebo kapinkám, kde sa odbavujú nasledovné prosebné modlitby. — Keby procesia šla do iného chrámu, sv. omša je až v tomto druhom chráme.

1. O sv. patrónovi chrámu,

t. j. toho, do ktorého prišla procesia, hľadaj v časti o svätých; ak procesia prišla ku krížu, prvou spomienkovou modlitbou je o sv. kríži, č. 4.

2. O vzkriesení Pána.

ANT. Surrexit Dominus dé sepulchró, kvi pro nóbis pependit in lignó. Alleluja.

℣. Surrexit Dominus vere. Alleluja.

℟. Et appáruit Simóni. Alleluja.

Z hrobu vstal Pán, ktorý visel za nás na dreve. Aleluja.

Vstal zmŕtvych Pán skutočne. Aleluja.

A zjavil sa Šimonovi. Aleluja.

Modlime sa: Bože, ktorý si veľkonočnou slávnosťou svetu poskytol prostriedky spasenia, prosíme Ťa, dávaj vždy svojmu ľudu tento nebeský dar, aby bol hodný dosiahnuť dokonalú slobodu a prísť do života večného.

3. O Krížových dňoch.

ANT. Petite et akcipiétis, ut gaudium vestrum sit plénum: ipse enim Pater amat vós, kvia vós me amastis et kredidistis. Alleluja.

℣. Mane nobiskum, Domine. Alleluja.

℟. Kvóniam advesperascit. Alleluja.

Proste a dostanete, aby bola úplná vaša radosť; veď vás miluje sám Otec, lebo i vy ste milovali mňa a uverili ste. Aleluja.

Pane, ostaň s nami. Aleluja.

Lebo sa zvečerieva. Aleluja.

Modlime sa: Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, aby sme pod ochranou Tvojou vo všetkých nebezpečenstvách boli vždy bezpeční my, ktorí vo svojom súžení dôverujeme len v Tvoju láskavosť.

4. O sv. kríži.

ANT. Krúcem sanktam subiit. kvi infernum konfrégit: akcinktus est potencia, surrexit die tercia. Alleluja.

℣. Dicite in naciónibus. Alleluja.

℟. Kvia Dominus regnávit a lignó. Alleluja.

Podstúpil smrť na sv. kríži ten, ktorý zlomil moc pekla; opásal sa silou a tretieho dňa vstal zmŕtvych. Aleluja.

Zvestujte to národom. Aleluja.

Že Pán panoval na dreve. Aleluja.

Modlime sa: Bože, ktorý si nás chcel vytrhnúť z moci nepriateľa, a preto si dopustil, aby Tvoj Syn za nás podstúpil smrť kríža; dožič nám, svojim sluhom, dosiahnuť milosť vzkriesenia.

5. O blahoslavenej Panne Márii.

Tak ako riadna antifóna: Regina coéli... viď v stati Sviatok nepoškvrneného Počatia Panny Márie.

6. O sv. apoštoloch Petrovi a Pavlovi.

ANT. Fulgébunt justí sikut sól in regnó Patris eórum. Alleluja.

Spravodliví sa budú skvieť ako slnce v kráľovstve svojho Otca. Aleluja.

℣. In omnem terram exívit sónus eórum. Alleluja.

Ich hlas rozniesol sa po celej zemi. Aleluja.

℟. Et in fínes orbis terré verba eórum. Alleluja.

A ich slová až na koniec sveta. Aleluja.

Modlime sa: Bože, Tvoja ruka zachytila blahoslaveného Petra, keď kráčal po vode, aby sa nezatopil, a z hlbokého mora vyslobodila jeho spoluapoštola Pavla, ktorý sa tri razy s loďou topil; vyslyš nás milostive, aby sme zásluhou oboch obsiahli večnú slávu.

7. O sv. Cyrilovi a Metodovi.

ANT. Hí sunt patrés nostrí, véríkve pastórés, kví nós sedentés in tenebrís ad admirábili víté lúmen vokávérunt. Alleluja.

To sú naši otcovia a praví pastieri, ktorí nás, sediacich v tme nevery, zavolali na podivné svetlo života. Aleluja.

℣. Amávit eós Dominus et ornávit eós. Alleluja.

Pán ich miloval a okrášlil. Aleluja.

℟. Stólam glórié induit eós. Alleluja.

A odel ich rúchom slávy. Aleluja.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý si nás k jednote kresťanskej viery skrze blahoslavených vyznavačov a biskupov Tvojich, Cyrila a Metoda, povolať ráčil. Dožič, prosíme, aby sme my, ktorí sa touto rozpomienkou na nich naozaj tešíme, na ich zbožné orodovania zaslúžili prísť do večnej slávy.

8. O všetkých svätých.

ANT. In célestibus regnís sanktórum habitáció est, alleluja; et in éternum rékvies eórum. Alleluja.
℣. Gaudéte justí in Dominó. Alleluja.
℟. Rektós décet kollaudáció. Alleluja.

Príbytok svätých je v nebeskom kráľovstve, aleluja; a ich pokoj trvá na veky. Aleluja.
Spravodliví radujte sa v Pánovi. Aleluja.
Dobrým sluší chválospev. Aleluja.

M o d l i m e s a : Bože, ktorý nás obveseľuješ spomienkou na všetkých svojich svätých, prosíme Ťa, daj, aby sme boli skrze ich orodovanie a zásluhy posilnení prostriedkami večného spasenia, a dožič nám, aby sme boli pripojení k ich blahoslavenej spoločnosti.

9. Za hriechy.

ANT. Ne reminiskáris, Domine, delikta nostra vel parentum nostrórum nekve vindiktam summas de pekkátís.
℣. Propícius estó pekkátís nostrís, Domine.
℟. Propter nómen tuum.

Pane, zabudni na viny naše a viny našich rodičov a nepomsti sa za hriechy.
Pane, buď milostivý nám hriešnym.
Pre meno Tvoje.

M o d l i m e s a : Prosíme, Pane, vyslyš prosby pokorných a chváliacim Teba odpusť hriechy, aby sme od Teba mohli dostať i milostivé odpustenie i pokoj.

10. Za pápeža.

ANT. Statuit ei Dominus testamentum pácis, et principem fécit eum, ut sit illi sacerdócii dignitás in éternum.
℣. Tu es Petrus.
℟. Et super hank petram édifikábó Ecclesiam meam.

Uzavrel s ním Pán smluvu pokoja a učinil ho kniežaťom, aby mal na veky kňazskú hodnosť.
Ty si Peter.
A na túto skalu vystavím svoju Cirkev.

M o d l i m e s a : Bože, pastieru a správca všetkých veriacich, shliadni dobrotive na svojhò služobníka N.,

ktorého si ustanovil za najvyššieho pastiera svojej Cirkvi, udeľ mu, prosíme, nech svojich poddaných spravuje slovom i príkladom, aby spolu so stádom jemu sverenым došiel do života večného.

11 Proti pohanom a bludárom.

ANT. Kontere, Domine, fortitudinem inimikórum Ecclesié tué, et disperge illós, ut kognoskant, kvia nos est alius, kví pugnet pro nóbis, nizi tu Deus noster.

Pane, zlom silu nepriateľov svojej Cirkvi, a rozožeň ich, aby poznali, že nikto nebojuje za nás, len Ty, Bože náš.

℣. Exsurgat Deus, et dissipentur inimíci ejus.

Nech Boh vstane a nech sú rozohnaní jeho nepriatelia.

℟. Et fugiant, kví odérunt eum, á facie ejus.

A od jeho obličaja nech utečú, ktorí ho nenávidia.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, v ruke Tvojej je moc všetkých a právo všetkých kráľovstiev. Prispej na pomoc kresťanom a rozbi svojou mocnou rukou pohanské a bludárske národy, ktoré dôverujú svojej dlvosti a ľstivosti.

12. Za dážď.

ANT. Domine Rex, Deus Abraham, dóna nóbis plúviam super faciem terré: ut sciat populus iste, kvia tu es Dominus Deus noster.

Pane, Kráľu, Bože Abrahámov, dožič našej zemi dažďa, aby tento ľud zvedel, že Ty si Pán, Boh náš.

℣. Rigans montés de superioribus suís.

Polej vrchy so svojej výsosti.

℟. Et de fruktú operum túórum saciábitur terra.

A zem bude nasýtená ovocím ruky Tvojej.

Modlime sa: Bože, v ktorom žijeme hýbame sa i trváme, daj nám potrebného dažďa, aby sme si dostatočne nadobudli potrebnej pomoci a posilnenia, žeby sme si potom ochotnejšie mohli vyprosovať večné dary.

13. Za pekné počasie.

ANT. Konditor alme siderum, éterna lux kredencium, kví pro pekkátis nostrís juste irasceris, et propícius es klamantibus ad te, Domine; mizerére nostri, mizerére nostri, Redemptor mundi; et per intercessiónem beáté Marié semper Virginis ak Sanktórum Sanktárumkve omnium da nóbis serenitátem aéris, ut kognoskámus, kvia tu es sólus Altissimus in éternum.

℣. Emite manum tuam de altó.

℟. Et libera nós de akvís multís.

Najdobrotivejší Stvoriteľu hviezd, večné svetlo veriacich, ktorý sa spravodlivo hneváš pre naše hriechy, ale si milostivý voči tým, ktorí k Tebe volajú. Pane, zmiluj sa nad nami, Vykupiteľu sveta, zmiluj sa nad nami; a na orodovanie blahoslavenej Márie, vždy Panny i všetkých svätých a svätíc daj nám jasné počasie, aby sme poznali, že len Ty sám si Najvyšší na veky.

Vystri shora ruku svoju.

A osloboď nás od mnohých vôd.

M o d l i m e s a : Vyslyš nás, Pane, k Tebe volajúcich, a pokorne prosiacim udeľ jasného povetria, aby sme zase okúsili z milosrdenstva Tvojho pochádzajúce zľutovanie my, ktorí sme spravodlivo za naše hriechy trestaní.

14. Za pokoj.

ANT. Da pacem, Domine, in diébus nostrís, kvia non est alius, kví pugnet pro nóbis nizi tu, Deus noster.

℣. Fiat pax in virtúte tua.

℟. Et abundancia in turribus tuis.

Daj nám, Pane, pokoja v dnešných časoch, lebo niet druhého, kto by za nás bojoval, okrem Teba. Bože náš.

Nech je pokoj v moci Tvojej.

A hojnosť vo vežiach Tvojich.

M o d l i m e s a : Bože, od ktorého pochádzajú sväté žiadosti, pravé rady a spravodlivé skutky, daj služobníkom svojim pokoja, ktorého svet dať nemôže, aby aj srdcia naše plneniu prikázaní Tvojich boly oddané a po odvrátení nepriateľského strachu i naše časy boly pod Tvojou ochranou pokojné. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Ostatné je tak ako pri návrate procesie na žehnanie ozimín, lenže Te Deum sa spieva len v stredu.

J) Nanebevstúpenie Pána.

POUČENIE. Pán Ježiš štyridsiateho dňa po zmŕtvychvstaní kázal prísť svojim apoštolom na Olivetský vrch, tu sa im posledný raz zjavil. Odvolávajúc sa na svoju plnú moc, dal im rozkaz, aby šli hlásať evanjelium celému svetu, ešte raz im sľúbil Ducha Svätého a dar robiť zázraky, a pred ich očami sa vyzdvihol na nebesia. Uľakaných a udivených apoštolov prišli potešiť a posmeliť i vo viere utvrdiť dvaja anjeli.

Ježiš Kristus vystúpil na Olivetskom vrchu na nebesia, aby na tom mieste, kde sa začalo jeho utrpenie, začalo sa i jeho oslávenie. *Ježiš teraz sedí na pravici svojho Otca.* Preto aj my si krížom kliesnime cestu do neba a dúfajme v Pána. Máme nádej, že aj my budeme do neba prijatí, keď budeme viesť nevinný alebo aspoň kajúci život. Nebo je stav, v ktorom sa Boh dáva vidieť a požívať a teší sa so svojimi vyvolenými. Sláva neba prevyšuje všetky smysly človeka, lebo Boh dáva v nebi svoju vlastnú blaženosť a vyvoleným pripravil v nebi slávu, akú ľudské oko nevidelo, ucho neslyšalo, ani do srdca ľudského nevstúpilo. Tam uvidíme Boha tak, ako je, v celej jeho sláve, s tvári do tvári. Tu budú všetky naše žiadosti splnené, všetky naše ponosy zatíchnu a všetky naše slzy uschnú. Tam nebudeme mať inej práce len Boha chváliť a blahoslavenými byť, ako by úplne ponorení do Boha, zahrúžení do Božej slasti a radosti. Táto radosť potrvá večne. Kto by za toľké dobrodenie neprijal akékoľvek trápenie tu na zemi? Sv. Pavol hovorí: „Nijaké trápenie nevyrovná sa večnému blahoslavenstvu v nebi.“ Máš trápny život? pokoj sa nádejou na nebo, lebo blahoslavení sú, ktorí sú prenasledovaní pre spravodlivosť neba. Nepriväzuj svoje srdce k zemským veciam, ale hľadaj poklady v nebi u Pána. Tvoja myseľ nech je už teraz stále u neho, sediaceho na pravici Božej, kde i tebe pripravil miesto. Musíš však Spasiteľa nasledovať svojím životom, aby si bol hodný stať sa účastným jeho slávy na veky.

Dejiny a obrady sviatku. Sviatok pochádza už z čias apoštolských. Tak to spomína sv. Augustín † 432. Sv. Helena, cisárovná, dala vystaviť chrám na Olivetskom vrchu, na mieste, kde Pán Ježiš vyzdvihol sa na nebo. Už v tých časoch bol Olivetský vrch v noci na 40. deň po Veľkej noci osvetlený sviecami a fakľami, lebo každý sa tam ponáhľal osláviť Pána. Až podnes sa zachoval aj u nás zvyk putovať na tento sviatok na miestne kalvárie.

Zvláštnosťou dnešných liturgických obradov je, že pri omšovom evanjeliu na slová Vzatý bol do neba zahasí sa pri oltári paschál a odnesie sa preč na znamenie, že sa Pán Ježiš rozlúčil s apoštolmi a vzdialil sa so sveta do svojho nebe-

ského sídla. Toto nariadil ešte Pp. Pius V. 1566—72. Sviatok má aj oktávu. V našich krajoch na tento deň vo väčšine prípadov pristupujú dietky k prvému sv. prijímaniu. V piatok po Nanebevstúpení začína sa deviatnik k Duchu Svätému. Modlitby hľadaj na Turíce.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Mužovia Galilejskí, čo sa divíte a hľadíte do neba? Aleluja. Ako ste ho videli odchádzať do neba, tak príde, aleluja, aleluja, aleluja. (Skt 1, 11.) — Všetky národy tlieskajte rukami, plesajte Bohu radostnou piesňou. (Ž 46, 2.)

KOLEKTA. Prosíme, všemohúci Bože, dožič nám, aby sme aj my už teraz duchom v nebesiach prebývali, ktorí veríme, že jednorodený Tvoj Syn a náš Vykupiteľ dnešného dňa vystúpil na nebesia. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie zo skutkov apoštolských; 1, 1—11.: Sv. Lukáš píše Teofilovi o nanebevstúpení Pána.

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — Vystúpil Pán Boh sprevádzaný jasotom a zvukom trúby. Aleluja. — Pán vystúpil s vrchu Sinaj do svätyne a vznášal sa do výšky a vyviedol so sebou zajatých zajatcov. Aleluja. (Ž 46, 6; 67, 18—9.) — Sláva Otcu...

EVANJELIUM. Slová svätého evanjelia podľa Marka, 16, 14—20.: Pán Ježiš posiela apoštolov do sveta kázať a krstiť a pred ich očami vystupuje na nebesia.

OFERTÓRIUM. Pán Boh vystúpil, sprevádzaný jasotom a zvukom trúby. Aleluja.

SEKRÉTA. Prijmi, Pane, obetné dary, ktoré Ti prednášame na pamiatku slávneho nanebevstúpenia Syna Tvojho a udeľ milostive, aby sme od tuzemského nebezpečenstva oslobodení večný život dosiahli. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o nanebevstúpení Pána. Veru sa sluší a a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, skrze Krista, Pána nášho, ktorý sa po svojom vzkriesení

zjavne ukázal všetkým svojim učeníkom a pred ich zrakom bol vzatý do neba, aby nám umožnil účasť na svojom Božstve. A preto s anjelmi a archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým zástupom nebeského vojska spievame chválospev Tvojej velebnosti a ustavične voláme: Svätý, svätý...

Spieva sa do piatku pred Turícami.

KOMUNIKANTÉS. Vo svätom spoločenstve slávime presvätý deň, v ktorom náš Pán, Tvoj jednorodený Syn na pravicu velebnosti Tvojej usadil osvojenú si podstatu nášho krehkého tela; ctíme si pritom aj pamiatku predovšetkým slávnej vždy Panny Márie, Rodičky tohože Boha a nášho Pána, Ježiša Krista, ako aj...

Ďalej viď v liturgickej omši, str. 199. Táto zmena len cez oktávu Nanebevstúpenia.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, všemohúci a milosrdný Bože, dožič nám, aby sme prijatím viditeľných tajomstiev dosiahli ich neviditeľný účinok. Skrze Pána nášho...

b) Súkromná modlitba.

Oslávený Pane a Spasiteľu, Ježišu Kriste, Ty si dnešného dňa zanechal zem, na ktorej si podstúpil za nás toľké práce, prenasledovania, bolesti a muky. Slávne si vystúpil k svojmu Otcovi do neba. — Ó ako sa radovalo celé nebo, ako plesali anjeli, ako sa tešili blahoslavení, že zase videli uprostred seba svojho Pána a Boha v ľudskom tele. Ako sa tešili duše svätých praotcov, ktoré od mnohých storočí vzdychaly v predpeklí za Tvojím príchodom, ktoré dnes s Tebou vošly do blahoslaveného kráľovstva, kde s Tebou na veky budú panovať. Áno, potechou bol naplnený i sám Otec nebeský, keď si Ty, ako jed-

norodený najmilší Syn po dokonanom diele vykúpenia, po víťazstve nad diablom a po navrátení Božskej cti a práv ako človek vystúpil k Nemu do neba a On Ťa posadil na svoju pravicu. I ja spojujem svoju radosť s radosťou nebeských zástupov a s nimi volám: Česť, poklona a chvála Tebe, oslávený Bohočlovek, Ježišu Kriste, v tento radostný deň víťazného oslávenia. Kiež by som ho mohol tak sláviť, ako ho slávia v nebi. Keby bolo v mojej moci, svolal by som všetkých ľudí celého sveta, aby svoje sily spojili a tak dôstojne oslávili pamiatku toho dňa, v ktorom si sa po dosiahnutí víťazstva nad smrťou a diablom slávnostne vrátil do príbytkov svojho Otca. Učiním aspoň to, čo mi je možné. Dnes budem celý deň Tebe chvály prespevovať slovami, piesňami, svojimi krokmi a každým úderom svojho srdca.

Božský Vykupiteľu, Ty si v nebi povýšený nad všetkých Anjelov, Cherubov a Serafov. Sedíš na pravici svojho Otca. Daná Ti je všetka moc na nebi i na zemi. Pred Tvojím menom musí pokľaknúť každé koleno a každý jazyk vyznať, že si Pánom všetkých zástupov. — Anjeli s úctou a radosťou padajú na svoje tváre pred trónom Tvojej velebnosti. — Teším sa tejto Tvojej moci. Ako sladká a potešiteľná je pre mňa myšlienka, že si už vo svojej sláve, lebo môžem aj ja úfať, že budem sa môcť aj ja dostať k Tebe do neba. Veď Ty chceš, aby sa Tvoji nasledovníci tiež dostali ta, kde si Ty. Ty si nám povedal, že ideš k svojmu Otcovi pripraviť nám miesto. Ty si nás predišiel; my za Tebou pôjde-

me. Dnešného dňa otvorily sa nebeské brány dokorán aj pre nás. Ó koľko tisíc ľudí od toho prvého slávneho dňa až podnes vošlo do radosti svojho Pána a prijali od neho korunu slávy?! Blahoslavená je myšlienka, že budem kedysi vidieť Boha, v celej Jeho sláve, s tvári do tvári, ktorého včuľ môžem len vierou poznávať. Božský Vykupiteľu, kedyže príde tá moja šťastná hodina, v ktorú zanechám toto slzavé údolie a navrátim sa do vlasti večného blahoslavenstva? Vnútorný hlas mi hovorí, že sa moje putovanie zanedlho skončí a dôjdem svojho cieľa. Táto nádej dodáva odvahy môjmu telu i duši, aby som všetky protivenstvá a trápenia trpezlivo znášal(a), lebo tie sú mojimi chodníkmi a cestičkami k Tebe do neba. Amen.

Poznámka. Nezabudnime začať odbavovať v platok po Nanebevstúpení deviatnik k Duchu Svätému. Modlitby viď v stati: Turíčna nedeľa. Keď iné nie, aspoň sa pomodlime pieseň k Duchu Svätému: Duchu Svätý, príď s neba, ktorá pochádza od francúzskeho kráľa Róberta, r. 1031, alebo od Pp. Inocenta III., r. 1180. Naučme sa ju nazpamäť.

Nedeľa v oktáve Nanebevstúpenia Pána.

Šiesta nedeľa po Veľkej noci.

Táto nedeľa sa v Ríme svätí so zvláštnou radosťou. Podlaha rímskych kostolov je posypaná ružami; preto ju volajú Ružovou nedeľou.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Vyslyš, Pane, hlas môj, ktorým volám k Tebe, aleluja. Tebe hovorí moje srdce. Hľadám tvár Tvoju, Pane, za tvárou Tvojou chodím, neodvracaj zrak svoj odo mňa. Aleluja, aleluja. (Ž 26, 7. 8. 9.) — Pán je mojím svetlom a mojou spásou! Koho sa mám báť? (Ž 26, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, daj, aby sme svoju vôľu vždy Tebe ochotne podrobovali a velebnosti Tvojej úprimným srdcom slúžili. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Petra apoštola; 4, 7—11.: Buďte opatrní a bedlite na modlitbách...

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja, — Pán kráľuje nad všetkými národmi. Boh sedí na svojom svätom tróne. Aleluja. — Nenechám vás osirotených, odchádzam a prídem zas k vám a zaraduje sa vaše srdce. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 15, 26—27; 16, 1—4.: „Keď príde Tešiteľ, ktorého vám pošlem..."

OFERTÓRIUM. Boh vystúpil, sprevádzaný jasotom, Pán za zvukov trúby, aleluja. (Ž 46, 6.)

SEKRÉTA. Nech nás, Pane, tieto nepoškvrnené obetné dary očistia a nech našu dušu nebeskou milosťou posilnia. Skrze Pána nášho..

PREFÁCIA o nanebevstúpení Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, daj nám, ktorí sme nasýtení svätými darmi, aby sme v stálom vďakovčinení zotrvávali. Skrze Pána nášho...

b) Súkromná modlitba.

Pane, Ježišu Kriste, ktorý si vo svojej sláve vystúpil na nebesia a sedíš na pravici Otcovej, prosíme Ťa, zapáľ naše srdcia svätou žiadosťou, aby sme len v nebi ukladali svoje poklady, ktoré nehynú. Náš telesný život je síce ešte na zemi, ale naše obcovanie nech je stále v nebesiach, aby sme so všetkou silou duše len to hľadali, len po tom túžili a to dosiahli, čo je shora a čo si nám pripravil v dome svojho Otca.

Božský Dokonávateľu nášho blahoslavenstva, ktorý oroduješ za nás u svojho Otca a mocou svojej lásky a milosti tiahneš nás k sebe; volá-

me k Tebe z tohto slzavého údolia a pokorne Ťa žiadame: Vyslyš naše hlasy a prosby, ktoré Ti predkladáme dnes a každého času o Tvoje zmilovanie. Neopúšťaj nás úbohé siroty, ale sošli nám od Otca Ducha pravdy, aby sme podľa Tvojho svätého zákona živí boli, kým ešte budeme bojovať v tomto smrteľnom tele. A keď budeme kedysi zbavení väzieb nášho tela, ó dobrý Ježišu, uveď nás do slávy svojho Otca, s ktorým žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Turíce.

POUČENIE. Vianočné sviatky nám akosi zvlášť pripomínajú Boha Otca, ktorý svoju dobrotivosť prejavil tým, že nám poslal jednorodeného svojho Syna. Veľkonočnými sviatkami zasa uctievame zvlášť nedostihnuteľnú lásku Boha Syna, ktorý v tom čase vykonal dielo vykúpenia a zmŕtvych vstal. Na svätodušné sviatky zas oslavujeme príchod tretej Božskej osoby, Ducha Svätého, ktorý v tom čase sostúpil na apoštolov ako Utešiteľ a posol Kristov, ktorého Otec poslal, aby na apoštolov vylial sedem svojich darov. Hoci na každom diele Božom majú účasť všetky tri Božské Osoby, pripisujeme my stvorenie sveta Bohu Otcovi, vykúpenie Bohu Synovi a posvätenie Bohu Duchu Svätému. A tak aj osobitne si pripomíname každú Božskú Osobu a vzdávame jej česť a poklonu. — Svätodušné sviatky majú svoju vigíliu, vlastný sviatok pripadá na nedeľu, pondelok už nie je povinne zasvätený, hoci ho ešte podľa zvyku svätíme; kedysi aj utorok bol sviatkom. Je aj turíčna oktáva, do ktorej na stredu, piatok a sobotu pripadajú letné kántry. V sobotu po Turícach končí sa veľkonočný čas, a tým aj čas veľkonočnej sv. spovedi. Ak si si ju ešte nevykonal, urob tak ešte tento týždeň.

Turíčna vigília.

POUČENIE. Nakoľko sv. Peter a apoštoli pokrstili na prvé Turíce asi 2000 ľudí, hneď v prvých časoch aj udeľoval sa vo vigíliu turíčnu (v noci) slávnostný krst tým, ktorí pre chorobu alebo inú vážnu príčinu nemohli byť pokrstení. A tak na Veľkú noc až podnes sv. Cirkev svätí krstnú vodu

i na túto vigíliu Svätenie krstnej vody sa vo všetkom deje tak ako na Bielu sobotu, vystane iba svätenie ohňa a veľkonočnej sviece. Čítajú sa aj proroctvá, ale len 6, a to: 3., 4., 11., 8., 6. a 7. z Bielej nedele; to sú tie, ktoré sa zvlášť vzťahujú na sv. krst. Pred modlitbami sa na konci proroctiev nespieva: „Flektámus genua", lebo trvá ešte veľkonočný čas. Ba prinesie sa aj zapálený paschál. Kňaz leží tiež pri litániách na stupňoch oltára. Litánie nahradzujú Introit — Vchod vo sv. omši. Na slávnostné „Gloria" sa tiež ozvú zvony. Na evanjelium sa prinesie kadidlo, ale sviečky nie. — Veriaci si zase môžu vziať domov svätenej vody. Na turíčnu vigíliu predpísaný je aj pôst a zdržovanie sa mäsa, ale my na Slovensku sme od obidvoch oslobodení.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, nech sa zaligoce nad nami blesk Tvojej Velebnosti a svetlo Tvojho Svetla nech osvietením Ducha Svätého utvrdí srdcia tých, ktorí sú milosťou Tvojou znovuzrodení. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

Turíčna nedeľa.

POUČENIE. Pán Ježiš Kristus, skôr ako sa vrátil do neba, sľúbil apoštolom Ducha Svätého. Tak sa stalo 10. dňa po nanebevstúpení, na Turíce, vlastne deň po židovských Turícach. Keď boli apoštoli shromaždení k modlitbe, za veľkého hrmotu a víchru s neba ukázaly sa ohnivé jazyky nad hlavami apoštolov, ktorí boli naplnení Duchom Svätým; začali hovoriť cudzími rečami, hoci sa ich nikdy neučili, a Peter tak kázal evanjelium, že sa hneď dalo pokrstiť 3000 židov, čo prišli z rozličných krajín na turíčne slávnosti.

Duch Svätý sostúpil v podobe *silného vetra* na znamenie, že očistí srdcia apoštolov od všetkej nečistoty, ako čistí víchor povetrie od nečistých plynov a že odstráni prekážky sv. evanjelia, rozšíri ho po celom svete, ako víchor všetko pred sebou smetie a rýchle sa šíri. — Prišiel v podobe *ohnivých jazykov*. Oheň zohrieva a osvecuje. Tak aj Duch Svätý osvecuje rozum a ľudské srdce zohrieva Božským učením. *Jazyky* znamenajú dar rečí, ktorý dostali apoštoli, ako aj to, že do Cirkvi majú vstúpiť všetky národy. Dnes slávi sv. Cirkev svoje narodeniny, počiatok svojho života, keď bola ako tajomné telo Kristovo očistená Duchom Svätým a začala prevádzať vykúpenie i rozdávať milosti. Kristovým vykúpením získané. Preto má tento sviatok aj privilegovanú oktávu I. triedy.

Duch Svätý je *tretia osoba* v podstate jedného Boha. Je opravdivý Boh s Otcom i Sy-

nom, a vychádza od obidvoch od večnosti; on nás *posväcuje* a činí nás dietkami Božími. Bez jeho milosti nič spasiteľného nevykonáme. Prosme ho, najmä dnes, aby aj k nám sostúpil, nás posvätil a potrebnou silou nás vyzbrojil.

Duch Svätý sa už v Starom zákone veľa ráz prejavil v ohni (horiaci ker na púšti, Eliáš na ohnivom voze), a jeho sostúpenie na apoštolov bolo priamo zobrazené vo vyhlásení desiatich Božích príkazov na vrchu Sinaj za bleskov a hromobitia, na pamiatku čoho vlastne židia slávili Turíce. Príchod Ducha Svätého predpovedali mnohí proroci. Iz 44, 3.: „Lebo vylejem vodu na smädnú pôdu a rieky na suchú zem; môjho ducha vylejem na tvoje semeno a moje požehnanie na tvoj kameň.“ Ez 1, 29; 36, 27—39; Joel 2, 28—32; Zach 12, 10. Najjasnejšie a priamo nás o ňom poučil sám Pán Ježiš: Jn 7, 38; 14, 16; 16, 14; Lk 24, 49.

Svätodušné sviatky sa okrem mena Turíce volajú aj *Letnicami*, lebo ich zasvätenie pripadá na začiatok leta. V latinčine používané pomenovanie „Pentekostes“ je z gréckeho slova a v slovenskom preklade znie: *Päťdesiatnica*, lebo je to 50. deň po zmŕtvychvstaní. Liturgickou farbou Turíc je červená, farba ohňa a obraz šľachetnej lásky. Znázorňuje večnú lásku Božiu, ktorej osobným prejavom, večným plameňom je Duch Svätý. Turíčna nedeľa nemá zvláštnych obradov, iba že na tento deň biskupi udeľujú sviatosť birmovania, v ktorej sa nám skrze natrenie krizmou a skladanie rúk biskupa podáva sám Duch Svätý tak, ako apoštolom.

c) Liturgická omša na Turíčnu nedeľu.

INTROIT. Duch Pánov naplňuje celú zem, aleluja; a ten, ktorý drží všetko, pozná každý hlas, aleluja, aleluja, aleluja. — Nech povstane Boh a rozpráši svojich nepriateľov; nech utekajú pred ním, ktorí ho nenávidia. (Ž 67, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si dnešného dňa srdcia veriacich osvietením Ducha Svätého vyučil, daj nám v tomže Duchu pravé veci smýšľať a z jeho potešenia vždycky sa radovať. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

LEKCIA. Čítanie zo Skutkov apoštolských; 2, 1—11.: Duch Svätý sostupuje v podobe ohnivých jazykov na apoštolov, ktorých kázaniu rozumejú všetci ľudia rozličnej reči.

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — Vyšli Ducha svojho a všetko bude pretvorené; a obnovíš tvárnosť zeme. — Aleluja. — Príďže, Duchu Svätý, naplň srdcia svojich veriacich a zapáľ v nich oheň lásky svojej.

SEKVENCIA. Duchu Svätý, príď s neba ... atď., viď na nasledovných stranách.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 14, 23—31.: Pán Ježiš sľubuje apoštolom Ducha Svätého, ktorý ich bude ďalej poučovať a viesť a oznamuje im svoj odchod.

OFERTÓRIUM. Bože, upevni, čo si v nás vytvoril, Ty, ktorý bývaš vo svojom jeruzalemskom chráme. Tebe prinášajú kráľovia dary, aleluja.

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, posväť obetné dary a očisť naše srdcia svetlom Ducha Svätého. Skrze Pána nášho ... v jednote tohože Ducha Svätého ...

PREFÁCIA O DUCHU SVÄTOM. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, skrze Krista, Pána nášho, ktorý vystúpil do nebeských výšin a sediac na Tvojej pravici (dnešný deň) vylial sľúbeného Ducha Svätého na prijatých synov. Preto celý svet po všetkých končinách zeme plesá preniknutý radosťou. Ale aj nebeské Sily a anjelské Mocnosti prespevujú chválospev Tvojej Velebnosti a ustavične volajú: Svätý, svätý ...

Spieva sa cez turíčnu oktávu a v sv. omšiach k Duchu Svätému.

KOMUNIKANTÉS. Duševne spojení slávime presvätý deň Turíc, v ktorom sa Duch Svätý zjavil apoštolom v podobe premnohých jazykov; ale si ctíme aj pamiatku predovšetkým preslávnej vždy Panny Márie, Rodičky Boha a nášho Pána Ježiša Krista, ...

HANK IGITUR. A tak Ťa prosíme, Pane, prijmi dobrotive túto obetu služby našej i všetkého ľudu Tvojho. Obetujeme Ti ju aj za tých, ktorých si láskavo znovuzrodil z vody a z Ducha Svätého a udelil si im odpustenie všetkých hriechov. — Tvoj pokoj nech ...

Pokračovanie obidvoch modlitieb viď v liturgickej omši, str. 199. Táto zmena kánonu je len cez turíčnu oktávu.

POSTKOMÚNIA. Pane, Duch Svätý nech sa vleje do našich sŕdc a ich očistí; a nech ich vnútorným pokropením svojej rosy zúrodní. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

d) **Liturgická omša na Turíčny pondelok.**

INTROIT. Kŕmil ich najlepšou pšenicou, aleluja, a medom zo skaly ich nasýtil, aleluja. (Ž 80, 17.) — Radostne spievajte Bohu, pomocníkovi nášmu; oslavujte Boha Jakubovho. (Ž 80, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si svojim apoštolom Ducha Svätého udelil, splň nábožnú žiadosť ľudu svojho a udeľ pokoja tým, ktorým si dal vieru. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote tohože Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

LEKCIA. Čítanie zo Skutkov apoštolských, 10, 34. 42—48.: Peter otvoril svoje ústa a povedal...

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja. — Apoštolovia hlásali rozličnými jazykmi veľké diela Božie. Aleluja. — Príď, Duchu Svätý, naplň srdcia svojich veriacich a zapáľ ich ohňom svojej lásky.

SEKVENCIA. Duchu Svätý, príď s neba... — Viď na nasledovných stranách.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 3, 16—21.: Ježiš povedal Nikodémovi: Boh tak miloval svet...

OFERTÓRIUM. Pán zahrmel s neba. Najvyšší vydal svoj hlas a objavily sa pramene vôd, aleluja. (Ž 17, 14. 16.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, tieto dary milostive posväť a prijatím tejto duchovnej obety učiň aj nás samých večným obetným darom. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o Duchu Svätom.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, pomôž ľudu svojmu, ktorého si naplnil nebeskými tajomstvami, a od zúrivého nepriateľa ho zachráň. Skrze Pána nášho...

e) Liturgické modlitby v Turíčny týždeň.

Kolekty.

UTOROK. Prosíme, Pane, nech nám je na pomoci sila Ducha Svätého a tá nech milostive očistí srdcia naše a zachráni nás od všetkého zlého. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

KÁNTROVÁ STREDA. Prosíme, Pane, nech Potešiteľ, ktorý od Teba pochádza, osvieti naše mysle a podľa prisľúbenia Syna Tvojho nech nás privedie k poznaniu všetkých právd. Ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote tohože Ducha Svätého...

ŠTVRTOK. Tá istá ako v nedeľu.

KÁNTROVÝ PIATOK. Prosíme, milosrdný Bože, dožič, aby Tvoja, Duchom Svätým shromaždená Cirkev nebola znepokojovaná nijakými nepriateľskými nápadmi. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

KÁNTROVÁ SOBOTA. Prosíme, Pane, vlej milostive do našich sŕdc Ducha Svätého, ktorého múdrosťou sme stvorení a jeho prozreteľnosťou sme spravovaní. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

Poučenie a súkromné modlitby na kántrové dni hľadaj v samostatnej stati o kántroch. V kántrovú stredu okrem riadnej omšovej lekcie je ešte jedna lekcia zo St. zákona so svojou kolektou; v sobotu je ich až päť.

Súkromná modlitba na Turíce.

Ó Duchu Svätý, Potešiteľu náš, pomáhaj mi. Tebe porúčam svoju dušu, svoje telo a všetko, čo som a čo mám. Do Tvojich rúk odovzdávam beh i koniec môjho života. Daj, aby som svoj život strávil(a) v Tvojej službe a činil(a) opravdivé pokánie nad svojimi hriechami skôr, ako moja duša opustí slzavé údolie tohto sveta. Kým som na tomto svete, ako slepý(á) a slabý(á) zapletám

sa ľahko do osídel žiadostí, ľahko zablúdim a bývam sklamaný(á). Preto sa odporúčam Tebe a podrobujem sa Tvojmu riadeniu a ochrane. — Chráň ma, ó Bože; som biednym(ou) a slabým (ou) Tvojím(ou) služobníkom(icou). Vyučuj a osvecuj môj rozum; spravuj moju dušu i telo; posilňuj môjho ducha proti môjmu ľahko zvoditeľnému srdcu! Daj mi pevnej viery, istej nádeje, čistej a dokonalej lásky. Dožič mi, aby som Ťa vrúcne miloval(a) a po všetky časy Tvoju sv. vôľu plnil(a). Amen.

Novéna k Duchu Svätému.

(Koná sa 9 dní pred Turícami. Vystavenie Sviatosti Oltárnej v cibóriu.) Medzitým chór spieva pieseň: Duchu Svätý, príď s neba... Potom sa kňaz predmodlieva:

1. *Otče náš...*

Príď, ó Duchu Svätý, a naplň srdcia naše darom múdrosti, aby sme márnosť zemských vecí poznali a len Pána Boha, jediné a najvyššie dobro milovali a v ňom zaľúbenie vyhľadávali. — ℟. Amen.

2. *Otče náš...*

Príď, ó Duchu Svätý, a naplň srdcia naše darom rozumu, aby sme tajomstvá svätého náboženstva viac a viac poznávali a dobré vždy od zlého rozoznávali. — ℟. Amen.

3. *Otče náš...*

Príď, ó Duchu Svätý, a naplň srdcia naše darom rady, aby sme v pochybnostiach každému omylu vyhli a vždy si volili to, čo slúži Pánu Bohu k oslave a nám ku spaseniu. — ℟. Amen.

4. *Otče náš . . .*

Príď, ó Duchu Svätý, a naplň srdcia naše darom sily, aby sme všetky pokušenia mužne premáhali, prikázania Božie verne zachovávali a všetky protivenstvá trpezlivo znášali. — ℟. Amen.

5. *Otče náš . . .*

Príď, ó Duchu Svätý, a naplň srdcia naše darom umenia, aby sme všetky veci len ku sláve Božej a k spaseniu svojmu i bližného používali. — ℟. Amen.

6. *Otče náš . . .*

Príď, ó Duchu Svätý, a naplň srdcia naše darom pobožnosti, aby sme milovali modlitbu, horlili za službu Božiu a s dôverou i detinskou mysľou vinuli sa k Pánu Bohu a k nebeským veciam. — ℟. Amen.

7. *Otče náš . . .*

Príď, ó Duchu Svätý, a naplň srdcia naše darom bázne Božej, aby sme vždy na Boha pamätali a z úcty k nemu všetkého toho sa chránili, čím by sme obrazili jeho Božskú velebnosť. — ℟. Amen.

℣. Vylej na nás Ducha Tvojho a znovu utvorení budeme.

℟. A obnovená bude tvár zeme.

℣. Srdce čisté stvor v nás, ó Bože.

℟. A ducha pravého obnov vo vnútornostiach našich.

℣. Milosť Ducha Svätého.

℟. Nech osvieti rozum náš a napraví srdcia naše.

℣. Pane, vyslyš modlitbu našu.

℟. A volanie naše nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, daj, nech nám je sila Ducha Svätého na pomoci, aby srdcia naše milostive očistila a od všetkého zlého nás zachránila. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Poznámka: Miesto týchto versikulí a modlitby možno kantando odbaviť versikulum: „Emitte Spíritum. . .“ s oráciou: „Deus, qui corda. . .“ — Nasleduje požehnanie so Sviatosťou Oltárnou.

Odpustky: 1. Veriaci, ktorí sa zúčastnia na verejnej deväťdňovej pobožnosti k Duchu Svätému bezprostredne pred Turícami, získajú každý deň 10 rokov odpustkov. — Ak sa zúčastnia na pobožnosti aspoň 5 ráz a pristúpia k sv. spovedi, k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú pln. odpustky.

2. Keď však aj inokedy odbavia súkromne 9-dňovú pobožnosť k Duchu Sv. (osnova modlitieb pobožnosti nie je predpísaná), získajú denne odp. 7 rokov. — *Pln. odp.* získajú pod obvyklými podmienkami, ak sa v tom istom čase nekoná verejná 9-dňová pobožnosť, alebo z vážnej príčiny nemôžu sa na nej zúčastniť. PPO 263.

Duchu Svätý, príď s neba.

Sekvencia. — Spieva sa kľačiačky.

1. Duchu Svätý, príď s neba, — a vydať ráč zo seba — žiaru svetla pravého. — (Príď k nám, príď k nám, Duchu Svätý, príď k nám, Duchu presvätý.)
2. Príď k nám, Otče strápených, — darca darov sľúbených, — svetlo srdca bôľneho. —
3. Najvernejší Tešiteľ, — poslal Ťa k nám Spasiteľ, — Ty sladké občerstvenie. —.
4. V práci si poľahčenie, — v sparne si ovlaženie, — v plači si potešenie. —
5. Svetlo plné radosti, — naplň srdcia temnosti, — ľudu Tebe verného. —

6. Bez pomocnej milosti, — človek žije v hriešnosti, — nie je v ňom nič dobrého. —
7. Očisť duše pramene, — zavlaž, čo je znavené, — uzdrav, čo je ranené. —
8. Zohni, čo je stuhnuté, — zohrej, čo je studené, — naprav, čo je zblúdené. —
9. Daruj všetkým veriacim — a v Teba dúfajúcim — dar sedmorých milostí. —
10. Odplatu udeľ čnosti, — slávu po tej časnosti — a nebeské radosti. —
Amen.

1. Véni Sankte Spiritus, et emitte coélitus lucis tuae rádium. — (Véni, véni, véni, véni, véni Sankte Spiritus.)
2. Véni Pater paúperum, véni dator múnerum, véni lúmen kórdium. — (Véni...)
3. Konsolátor óptime, dulcis hospes ánimae, dulce refrigérium. — (Véni...)

Odpustky 5 rokov. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak sekvenciu odbavíme každodenne v mesiaci. PPO 261.

Poznámka: V ľudovom speve za každým veršom dokladá sa refrain: *„Veni, veni, veni, veni, veni Sancte Spiritus — Príď k nám, príď k nám, Duchu Svätý, príď k nám Duchu presvätý."* Text sa v liturgických osnovách nenachádza, ale v Jednotnom kat. spevníku bol schválený.

Príď, ó Duchu Stvoriteľu.

Hymnus. — Spieva sa kľačiačky.

1. Príď, ó Duchu Stvoriteľu, — svojich verných učiteľu, naplň srdcia nám milosťou, — ktoré stvoril si múdrosťou.
2. Tešiteľom si nazvaný, — nám od Boha darom daný; zdroj si živý, lásky plameň, — k posväteniu ducha prameň.
3. Pôvod sedmorých s' milostí, — sila Otcovej mocnosti; Tys' dľa sľubu Bohom daný, — darca reči požehnaný.

4. Smyslov tmu ráč osvecovať, — srdcia láskou rozpaľovať,
dožič pomoc v každú dobu, — uniesť každú tela mdlobu.
5. Nepriateľa vzdiaľ zlostného, — pokoja nám daj svätého,
by sme pri Tvojom sprievode — vyhýbali duše škode.
6. Daj nám poznať nebies Otca, — daj tiež poznať jeho Syna;
daj nám veriť z celej sily — v Teba Ducha, v každej chvíli.
7. Buď česť Otcu vždy večnému, — Synu zmŕtvych vzkriesenému;
Svätému tiež Duchu sláva, — až na veky nech sa vzdáva.
Amen.

1. Véni Creátor Spiritus, — mentes tuórum vísita,
imple supérna grátia, — quae tu creásti péctora.
2. Qui díceris Paráclitus, — Altíssimi donum Dei,
fons vivus, ignis, cáritas, — et spiritális únctio.
3. Tu septifórmis múnere, — dígitus Patérnae dexterae,
tu rite promíssum Patris, — sermóne ditans gúttura.
7. Deo Patri sit glória, — et Fílio, qui a mortuis
surréxit, ac Paráclito, — in saeculórum saécula. — Amen.

℣. Emítte Spíritum tuum et kreabúntur. (T. P. Alleluja.)	Vyšli Ducha svojho a všetko bude pretvorené. (Č. V. Aleluja.)
℟. Et renovábis fáciem terrae. (T. P. Alleluja.)	A obnovíš tvárnosť zeme. (Č. V. Aleluja.)

Modlime sa: Bože, ktorý si srdcia veriacich osvietením Ducha Svätého vyučil, daj nám v tomže Duchu pravé veci smýšľať a z jeho potešenia vždycky sa radovať. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Odpustky 5 rokov. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak hymnus s versikulom i oráciou odbavíme každodenne v mesiaci. PPO 262.

Veriaci, ktorí v prvý deň občianskeho roku zúčastnia sa na slávnostnom speve „Veni Creátor Spiritus — Príď, ó Duchu Stvoriteľu" v chráme alebo vo verejnej kaplnke na vyprosenie si pomoci Božej pre nastávajúci rok, získajú odpustky 10 rokov. — Ak pristúpia i k sv. spovedi a k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú pln. odpustky. PPO 634.

Vzdychy k Duchu Svätému.

Nauč sa nazpamäť.

Duch svätý, príď a naplň nás,
Duch Otca večného, oživuj nás,
Duch Syna večného, spas nás:
Ty večná láska, prenikni nás,
so svojím ohňom rozpaľuj nás,
so svojím svetlom osvecuj nás.
Živý prameň, napájaj nás,
našich hriechov pozbavuj nás.
Svojím pomazaním posilňuj nás,
svojou potechou občerstvuj nás.
Svojou milosťou vodievaj nás,
svojimi anjelmi ochraňuj nás.
Lúčiť sa s Tebou nedovoľ nám,
Boh Duch Svätý, buď milostivý nám.
Tvoja milosť nech sa dotkne nás,
vylej všetky prúdy čností na nás.
Novými darmi posilňuj nás,
svojím ovocím nasycuj nás.
Pred nepriateľom obraňuj nás,
k poslednému boju prichystaj nás,
v hodine smrti posilňuj nás.
Dožič nám potom prísť k Tebe,
by sme so svätými spolu v modlitbe
chválili Otca, Syna i Teba.
Sladký Potešiteľu zeme i neba.

Duchu Svätý, Duchu pravdy, príď do našich sŕdc, daj národom jasnosť svojho svetla, aby sa Ti v jednote viery zaľúbily.

Odp. 300 dní. PPO 259.

Ó Duchu Svätý, sladký hosť mojej duše, zostaň so mnou a dožič mi, aby som zostal(a) vždy s Tebou.

Odp. 300 dní. PPO 260.

Príď, ó Duchu Svätý, naplň srdcia svojich veriacich a zapáľ v nich oheň lásky svojej.

Keď ku vzdychu pridáme verš: Vyšli Ducha svojho . . . a modlitbu: Bože, ktorý srdcia . . . (viď na predchádzajúcich stranách), dosiahneme odpustky 500 dní. Keď modlitbu odbavujeme celý mesiac, dosiahneme pln. odp. za obvyklých podmienok. PPO 265.

Modlitba za misie na Turíce.

Antifóna. Božský Spasiteľu, Ty si pri svojej rozlúčke so sveta svojim apoštolom, prvým to misionárom a záchrancom duší sľúbil: „Budem prosiť Otca a on vám pošle iného Utešiteľa, ktorý ostane s vami na veky, Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať." Vrúcne Ťa prosíme, sošli toho Božského Ducha na sväté misijné dielo Cirkvi svojej, aby vierozvestov naplnil tou duše-zachraňujúcou láskou, ktorá blčí v Božskom Srdci Tvojom, a zažni vo všetkých veriacich veľkú a nezištnú snahu za obrátenie nešťastných pohanov.

℣. Vyšli Ducha svojho a všetko bude pretvorené.

℟. A obnovíš tvárnosť zeme.

Modlime sa: Bože, ktorý si srdcia veriacich osvietením Ducha Svätého vyučil, daj nám v tomže Duchu pravé veci smýšľať a z jeho potešenia vždycky sa radovať. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Modlitba k Duchu Svätému.

(Od kardinála H E. Manninga.)

Bože, Duchu Svätý, ktorým sme od maličkosti pohŕdali a ho odmietali, daj nám svoju osobu, svoju

prítomnosť, svoju moc. Daj nám poznať svojich sedem darov: Ducha múdrosti a rozumu, rady a sily, umenia, zbožnosti a bázne Božej. Ty, ktorý si Duchom Otca i Syna, Ty, ktorý krstíš ohňom a vlievaš lásku Božiu do každého srdca, vlej lásku svoju i do srdca nášho. Jedno si žiadame od Teba, Duchu lásky, a to chceme hľadať: Nie bohatstvo, hodnosť a moc, ani zemský domov, ani zemské šťastie. Udeľ nám jediný lúč svätého svetla Tvojho, ktorý by nás roznietil a celkom do ohňa lásky Božej ponoril. Daj, aby svätý oheň Tvoj v nás tak zažiaril, žeby v nás zničil každú škvrnu, ktorá ostala na našom tele a na našej duši. Očisť nás sedmoronásobne svojimi darmi; učiň z nás obetu svätú, Tebe príjemnú. Roznieť v nás horlivosť a daj, aby sme sa rozplynuli v kajúcnosti, žeby sme žili i zomreli ako opravdive kajúci hriešnici. — ℟. Amen.

Odpustková modlitba k Duchu Svätému.

Duchu Svätý, Božský Duchu svetla a lásky, Tebe zasväcujem svoj rozum, svoje srdce, svoju vôľu a celú moju bytosť teraz i na večnosť. Rozum môj nech je vždy osväcovaný vnuknutiami Tvojimi a vedený ustanoveniami svätej katolíckej Cirkvi, ktorej si Ty neomylným vodcom: moje srdce nech je vždy roznietené láskou k Bohu a bližnému; moja vôľa nech je vždy v súhlase s vôľou Božou a môj život nech je vždy verným napodobnením života a čností Pána a Spasiteľa nášho, Ježiša Krista, ktorému s Otcom i Tebou nech je česť a sláva na veky vekov. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 267.

Litánie o Duchu Svätom.

(Len pre súkromnú pobožnosť; napr. po ruženci na Turíce.)

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Duchu Svätý, vychádzajúci od Otca i Syna, —
Duchu Svätý, rovný Otcovi i Synovi, —
Duchu Svätý, láska Otca a Syna, —
Duchu Svätý, Potešiteľ a Posvätiteľ sveta, —
Duchu Svätý, dar Najvyššieho, —
Duchu Svätý, v ktorom sme znovu zrodení a posilnení, —
Duchu Svätý, skrze ktorého sa vlieva láska Božia do našich sŕdc, —
Duchu Svätý, v ktorom máme svedectvo, že sme synovia Boží, —
Duchu Svätý, skrze ktorého sa vyháňajú diabolstvá, —
Duchu Svätý, ktorý predpovedáš budúce veci, —
Duchu Svätý, ktorý všetko učíš a všetkým rozdávaš, —
Duch múdrosti a rozumu, —
Duch rady a sily, —
Duch vedomosti a pobožnosti, —
Duch bázne Božej, —
Duch viery, nádeje a lásky, —
Duch vernosti a vytrvalosti, —
Duch opatrnosti a spravodlivosti, —
Duch miernosti a zmužilosti, —
Duch trpezlivosti a zhovievavosti, —
Duch pokory a tichosti, —
Duch nevinnosti a čistoty, —
Duch dobroty a štedrosti, —
Duch milosrdenstva a horlivosti, —
Duch pokoja a radosti, —
Duch modlitby a svätosti, —

Duch všetkých čností, —
Duchu Svätý, rozdavač všetkých milostí, —
Duchu Svätý, Učiteľ a Správca Cirkvi svätej, —
Duchu Svätý, skúmateľ ľudských sŕdc, —
Duchu Svätý, oheň milujúcich sŕdc, —
Duchu Svätý, jasné svetlo duší, —
Duchu Svätý, útecha v každej strasti, —
Duchu Svätý, slasť tých, ktorí v dobrom začínajú, —
Duchu Svätý, sila tých, ktorí v dobrom pokračujú, —
Duchu Svätý, koruna tých, ktorí v dobrom až do konca vytrvajú, —
Duchu Svätý, radosť anjelov, —
Duchu Svätý, svetlo patriarchov, —
Duchu Svätý, Osvietiteľ prorokov, —
Duchu Svätý, výrečnosť a múdrosť apoštolov, —
Duchu Svätý, víťazstvo mučeníkov, —
Duchu Svätý, čistota panien, —
Duchu Svätý, posvätenie všetkých svätých, —
Buď nám milostivý, — Duchu Svätý, odpusť nám.
Buď nám milostivý, — Duchu Svätý, vyslyš nás.
Od všetkého zlého, — Duchu Svätý, vysloboď nás.
Od každého hriechu, —
Od každého pekelného pokušenia, —
Od odpierania poznaným kresťanským pravdám, —
Od závidenia milosti Božej bližnému, —
Od zatvrdilosti a nekajúcnosti, —
Od nedbalosti a lenivosti, —
Od zúfalstva a opovážlivosti, —
Od bludov a roztržiek vo viere, —
Od nečistoty duše i tela, —
Od hriešneho premýšľania, —
Od večného zatratenia, —
Skrze Tvoje večné vychádzanie od Otca i Syna, —
Skrze plnosť milostí, ktorými si obdaril Pannu Máriu, —
Skrze Tvoje zjavenie sa pri Kristovom krste, —
Skrze Tvoje sostúpenie na apoštolov, —
Skrze Tvoje dary, ktorými Cirkev spravuješ, jej učiteľov osvecuješ a mučeníkov posilňuješ, —

V deň súdny, —
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás.
Aby si svätú Cirkev riadiť a zachovať ráčil, —
Aby si najvyššieho pastiera, pápeža. i biskupov a kňazov osvecovať a posilňovať ráčil, —
Aby si kresťanským kniežatám pokoja a pravej jednoty dať ráčil, —
Aby si všetkých veriacich posvätiť a svojimi darmi naplniť ráčil, —
Aby si poblúdených k poznaniu pravdy priviesť ráčil, —
Aby si medzi všetkými národmi dielo svojho milosrdenstva dokončiť ráčil, —
Aby si nás svojou milosťou predchádzať a napomáhať ráčil, —
Aby si naše myšlienky, slová i skutky podľa svojho zaľúbenia usporadovať ráčil, —
Aby si v nás čisté srdce stvoriť a pravého ducha obnoviť ráčil, —
Aby si nám dar pobožnosti a vrúcnosti udeliť ráčil, —
Aby si nám dar opravdivej kajúcnosti dožičiť ráčil, —
Aby si nám milosť ku všetkým čnostiam udeliť ráčil, —
Aby si nás nádobami svojej Božskej lásky učiniť ráčil, —
Aby si nám mier svedomia a pokoj srdca udeliť ráčil, —
Aby si nám milosť vytrvalosti udeliť ráčil, —
Aby si nás do počtu vyvolených prijať ráčil, —
Aby si nás vyslyšať ráčil, —
Boh Duch Svätý, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

Otče náš . . .

℣. Príď, ó Duchu Svätý, naplň srdcia svojich veriacich.

℟. A zapáľ v nich oheň lásky svojej.

℣. Ó Bože, stvor v nás srdce čisté.

℟. A ducha pravého obnov vo vnútornostiach našich.

℣. Milosť Ducha Svätého.
℟. Nech osvieti náš rozum a napraví naše srdce.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Pridá sa niektorá liturgická modlitba z turíčneho týždňa a iné modlitby k Duchu Svätému.

Nemocní prosia za misie.

Každá práca obyčajne potrebuje primeraného telesného zdravia. No, veľkí duchovia i popri chatrnom telesnom zdraví vykonali veľké veci. Napr. Pp. Gregor Veľký stále chorľavel a predsa vykonal veľké skutky v správe Cirkvi. — Zakladateľka misijných sestier nepoškvrneného Počatia, Matka Mária, rodným menom Alžbeta Tombrok, 14 rokov spravovala rehoľu, roztrúsenú po Amerike a Ázii, hoci len dvoma prstami mohla hýbať. — Áno, hrdinské prijatie choroby z rúk Božích a ich obetovanie na dobrý cieľ je milé Pánu Bohu, ktorý dáva zvláštne požehnanie na to, za čo chorí prosia.

Preto i Pp. Pius XI. 1938 svoj chorľavý život obetoval Bohu za pokoj a rozhodol sa použiť duchovnú silu a moc tichého a oddaného utrpenia i modlitby všetkých chorých sveta na rozšírenie duševného pokoja a kráľovstva Božieho, t. j. na rozšírenie sv. misií. Žiadal, aby všetci chorí na celom svete každý rok, na sviatok Ducha Svätého obetovali svoje bolesti a pobožnosti *za obrátenie pohanov a za misionárov.* Veril a každý verí, že k nebesiam pozdvihnuté ruky a srdcia chorých svolajú hojnosť milosti na misionárov a pohanov.

Chorý brat, sestra, i ty sa zúčastni na tejto modlitbe. Ráno na Turíčnu nedeľu obetuj nižšie uvedenou modlitbou za sv. misie svoju chorobu a bolesti. Ak môžeš, vykonaj sv. ruženec, krížovú cestu (aspoň tým najľahším spôsobom, pomocou odpustkového krížika), sv. prijímanie, skutočné alebo aspoň duchovné, slyš sv. omšu. Po turíčnych sviatkoch všetko, čo si na tento úmysel vykonal, zahlás miestnemu pánu farárovi, ktorý to oznámi p. biskupovi, ten zas tieto oznamy každoročne zašle do Ríma sv. Otcovi, aby boly dôkazom, že i slovenský národ sa usiluje, aby pohania poznali pravú vieru Kristovu.

Pane Ježišu Kriste, Ty si na kríži trpel a umrel za spásu celého sveta. Ja dnes spájam svoje trápenie s Tvojimi mukami a obetujem ich za odpustenie mojich hriechov, za obrátenie

hriešnych kresťanov, predovšetkým ale obetujem ich dnes za obrátenie pohanov. Svoje trápenia obetujem aj za verných kresťanov, kňazov a biskupov, najmä za sv. Otca, pápeža N.

Ó Bože, prijmi milostive moje trápenie, ako si prijal krvavú smrť Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista. Pošli mi svojho Ducha Svätého, Ducha sily a zbožnosti; nech mi vleje silu znášať všetku ťažkosť nemoce, aby slúžila na večnú spásu duše mojej, k obráteniu pohanov a napraveniu všetkých ľudí. — Ó Bože, staň sa so mnou Tvoja najsvätejšia vôľa v živote i v smrti. Amen.

Medzi „Rozličnými modlitbami" hľadaj *Vzbudenie odovzdanosti sa do vôle Božej,* ktorú sa častejšie modlievaj.

K) Sviatok najsv. Trojice.

Prvá nedeľa po Turícach.

POUČENIE. Od adventu až do Turíc mali sme možnosť rozjímať a oslavovať jednotlivé Božské osoby. Cez advent a Vianoce rozpomínali sme sa na stvorenie sveta i človeka a na poslanie jednorodeného Božieho Syna, Ježiša Krista; teda oslávili sme Boha Otca, ako Stvoriteľa a jeho lásku v poslaní jednorodeného Syna na svet. — Cez pôst a Veľkú noc rozjímali sme a oslávili Ježiša Krista, druhú Božskú osobu, ako Mesiáša, Vykupiteľa. — Na Turíce sme zas vzdali hold tretej Božskej osobe, Duchu Svätému ako nášmu Posvätiteľovi. Aby sme však vyjadrili jednotu Božstva v troch osobách, hneď v prvú nedeľu po Turícach máme sviatok najsvätejšej Trojice, a tým je zjavne dané na javo, že všetky tri Božské osoby, ktorých Božské účinkovanie vzhľadom na nás sme oslávili trojimi sviatkami, sú len jedna Božská podstata čiže jeden Boh.

Jeden Boh v troch Božských osobách, t. j. *najsv. Trojica* je najväčším tajomstvom kresťanstva; v Starom zákone bolo tu len matne naznačené a v Novom zákone nám to však Kristus jasne zjavil; toto tajomstvo dal nám ako základ kresťanského náboženstva a vysvetlil nám, že on je druhá Božská osoba, večný Syn Boží, ktorý od prvej osoby, od Otca pochádza od večnosti; — a od oboch, totiž od Otca i Syna od večnosti pochádza tretia Božská osoba, Duch Svä-

tý. — Náuka o najsv. Trojici pre nás zostáva i naďalej tajomstvom, dokiaľ neuvidíme Boha s tvári do tvári. Kristus Pán jednoducho žiada od nás veriť toto tajomstvo ako záslužnú vieru. Preto aj tak jednoducho povedal apoštolom:

Choďte a učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.

Svätým krstom, v ktorom nás teda pokrstili v mene Otca i Syna i Ducha Svätého, dostali sme posväcujúcu milosť, ktorá nám dáva právo, aby sme po smrti mohli vidieť najsv. Trojicu s tvári do tvári, a tak boli účastní na blaženosti Božskej, t. j. na blaženom večnom živote najsv. Trojice.

Tento sviatok ešte raz shrnuje a pred naše oči predstavuje to, čo nám Cirkev jednotlivými hlavnými sviatkami predstavila, t. j. že sme boli *stvorení, vykúpení a posvätení.* Sviatok tento nás súčasne upomína, aby sme všetko zjavenie *pevne verili a ústami verejne vyznali.*

Dnešnou nedeľou začína sa spievať pred veľkou sv. omšou pri pokropení ľudu: *Asperges me.* Táto antifóna sa spieva až do Veľkej noci.

V sobotu večer pred dnešnou nedeľou sa začína spievať mariánska antifóna: Salve Regina — Zdravas Kráľovná.

1. **Liturgická omša.**

Všetky liturgické modlitby, ako aj prefácia o najsv. Trojici na dnešný sviatok, sú uvedené v celkovej liturgickej omši na str. 187. Priberajú sa však spomienkové modlitby, kolekta, sekréta a postkomúnia z I. nedele po Turícach, ako aj posledné evanjelium: Lk 6, 35—42. Prečo vidíš mrvu v oku bratovi svojmu.

2. **Súkromná modlitba.**

Teba, Bože Otče nesplodený, Teba, Synu Boží jednorodený, Teba, Duchu Svätý Utešiteľu, Teba, svätá nerozdielna Trojica, vyznávam, chválim a srdcom i ústami velebím. Sláva Otcu, ktorý ma stvoril; sláva Synu, ktorý ma vykúpil; sláva Duchu Svätému, ktorý ma posvätil; sláva najvyššej a nerozdielnej Trojici, môjmu Bohu a Pánu na veky vekov. Amen.

Požehnanie † Tvoje, ó Bože Otče, Synu i Duchu Svätý, nech je stále nad nami!

Bože Otče, Tvoja múdrosť nech nás spravuje, Tvoja milosť nech nás opatruje, Tvoja láska

nech nás obveseľuje, Tvoja spravodlivosť nech nás posilňuje a Tvoja Všemohúcnosť nech nás zachová.

Bože Synu, Tvoje vtelenie nech je podporou našej viery, Tvoje učenie naším svetlom, Tvoj život naším príkladom, Tvoja trpezlivosť našou silou, Tvoja smrť naším životom, Tvoje vzkriesenie našou nádejou a Tvoj súd naším vkročením do nebeského raja.

Bože, Duchu Svätý, Tvoja milosť nech osvecuje náš rozum, nech posväcuje našu vôľu, nech rozpaľuje naše chladné srdcia a nech nás posilňuje, aby sme za svoje hriechy ľutovali, vo všetkom dobrom prospievali, čnosti sa oddali a tak večné blahoslavenstvo dosiahli. Amen.

3. **Modlitba k najsvätejšej Trojici.**

Bože, najdobrotivejší a najmilosrdnejší Otče, zmiluj sa nado mnou! Ako zadosťučinenie za svoje hriechy a za hriechy všetkých ľudí obetujem Ti život, umučenie a smrť Tvojho jednorodeného Syna, nášho Pána Ježiša Krista. Obetujem Ti všetko, čo On na svete činil a trpel pre naše spasenie. Obetujem Ti všetky zásluhy jeho svätej Matky a všetkých svätých, aby si mi skrze ne ráčil odpustiť, nado mnou sa zmilovať a večný život mi udeliť.

Láskavý Ježišu, môj Spasiteľu, zmiluj sa nado mnou! Ďakujem Ti za nesmierne množstvo Tvojho zmilovania a za tie nespočetné milosti, ktoré si mi doteraz daroval a mne nehodnému hriešnikovi(ci) ešte i dnes darovať chceš. Utiekam sa k Tebe, milosrdný Pane! Učiň ma účastným(ou) svojich zásluh, aby som bol(a) skrze lásku a nasledovanie Tvojho naj-

svätejšieho života spojený(á) s Tebou, ako réva so svojím kmeňom, aby som zotrval(a) v jednote s Tebou, s opravdivým to vínnym kmeňom a životom všetkých veriacich.

Duchu Svätý, Pán a Potešiteľ, buď mojou pomocou! Porúčam Ti svoju dušu, svoj život a svoje všetko. Do Tvojich rúk porúčam beh a koniec svojho života. Daj, aby som ho strávil(a) v Tvojej službe a aby som opravdivé pokánie činil(a) za svoje hriechy skôr, ako sa moja duša vyslobodí zo žalára tohto života. Kým žijem na tomto svete, veľmi ľahko upadám do osídel svojich náruživostí, ľahko sa zmýlim, ľahko sa dám oklamať; preto porúčam sa Tebe pod ochranu. Pane, ochraňuj svojho krehkého(ú) služobníka(cu) a zachovaj ho(ju) od všetkého zlého. Poučuj a osvecuj môj rozum, spravuj moju dušu, ochraňuj moje telo a posilňuj môjho ducha proti nestálosti môjho srdca. Udeľ mi silnú vieru, pevnú nádej, čistú a dokonalú lásku. Daj, aby som Ťa úprimne miloval(a) a všade i po všetky časy Tvoju svätú vôľu plnil(a).

Klaniam sa Tebe, chválim a velebím Teba, ó najsvätejšia Trojica, všemohúci Bože, Otče, Synu i Duchu Svätý! Hľa, predstupujem pred Tvoju Velebnosť, aby som sa podrobil(a) Tvojej svätej, najspravodlivejšej, všetkej lásky najhodnejšej a nepremeniteľnej vôli. Prosím Ťa, ó Pane, vzdiaľ odo mňa i od všetkých veriacich kresťanov všetko, čo je Tebe nemilé; udeľ mne aj im, čo sa Tebe ľúbi, a premeň nás v takých ľudí, ako Ty žiadaš, aby sme boli. Porúčam Ti svojho otca, matku, bratov, sestry, deti, príbuzných, dobrodincov, priateľov, domácich i susedov a všetkých, ktorí sa porúčali do mojej modlitby, alebo za ktorých som povinný(á) sa modliť. Porúčam Ti svätú katolícku Cirkev. Ó Pane, daj, aby Ťa všetci poznali, aby Ťa všetci velebili, aby Ťa vše-

tci milovali a zase od Teba milovaní boli. Priveď blúdiacich nazad na pravú cestu; vykoreň blud; obráť na pravú vieru všetkých, ktorí nemajú pravej známosti Tvojho svätého mena. Udeľ nám pokoja a zachovaj nás v ňom podľa svojej ľúbosti a ako nám to k dobru poslúži. Občerstvuj a potešuj všetkých, ktorí sú v zármutku a ktorí žijú v duševnej i telesnej núdzi, v pokušení a v úzkosti. Konečne porúčam do Tvojej ochrany všetkých ľudí: živým daj milosť a mŕtvym udeľ večné odpočinutie. Amen.

4. **Prejav viery v najsvätejšiu Trojicu.**

Najsvätejšia, poklony najhodnejšia Trojica Božia: Otče, Synu i Duchu Svätý, Bože, jeden v bytnosti a trojí v osobách; v najhlbšej poníženosti prednášam Ti obetu úcty a poklony a prespevujem Ti s nebeskými zástupami: Svätý, svätý, svätý je Pán Boh zástupov, plné sú nebesia i zem jeho slávy.

Nemôžem ani vyskúmať ani pochopiť toto najsv. tajomstvo, lebo môj rozum je obmedzený a krátkozraký, lebo Ty, večný, nepochopiteľný Bože, bývaš v neprístupnom svetle. — Cherubi a Serafi zastierajú si tvár pred Tebou, ale horúcou láskou shovárajú sa s Tebou. Ty si ma nestvoril preto, aby som Ťa už na zemi jasne videl(a), ale aby som Ťa miloval(a), Tvoje prikázanie zachovával(a) a tak vo večnosti v Tebe spasený(á) bol(a). Preto ma Tvoje sväté slovo všetkému naučilo, čo mi je k duševnému spaseniu potrebné vedieť o nepochopiteľnej hlbokosti Tvojho Božstva.

Čím menej Ťa môj duch pochopuje, tým väčšou úctivosťou a vrúcnejšou láskou prijíma moje srdce tú pravdu, ktorá pochádza z Tvojich neomylných úst. V nej je základ môjho jestvovania, potecha môjho vykúpenia a prameň spasenia. Trojjediný Bože,

Otče, Synu i Duchu Svätý, všetko verím, čo si nám ráčil zjaviť o svojej bytnosti.

Verím, že si Otcom všetkého, čo sa na zemi i na nebi volá dieťaťom. Verím však, že si od večnosti Otcom jednorodeného Syna Tvojho, ktorý má s Tebou tú istú Božskú podstatu. — Na meno, večný Otče, som pokrstený(á). Ďakujem Ti, že si ma vo sviatosti krstu na obraz svojho večného Syna prijal za svoje dieťa a znovu si ma stvoril k nadprirodzenému. životu.

Verím, Ježišu Kriste, jednorodený Synu Boha Otca, že si s ním rovnako večný, mocný a slávny, jemu vo všetkom rovný; že si sa v plnosti časov vtelil, aby si hľadal a spasil, čo bolo zahynulo. I na Tvoje meno, večný Synu Boží, som pokrstený(á). Preto ďakujem Ti, že si ma z otroctva hriechu priviedol k slobode synov Božích, a že si mi získal odpustenie hriechov, milosť a večný život.

Verím, Duchu Svätý, že večne pochádzaš od Otca i Syna, že si s nimi jeden Boh; že nás činíš chrámom a príbytkom Božím, nás posväcuješ a potešuješ. I na Tvoje meno som pokrstený(á). Preto ďakujem Ti, že si ma slabého(ú) a nevedomého(ú) v sviatosti krstu povolal k tomu, aby som bol(a) účastným(ou) Tvojej múdrosti a lásky, a že si ma posvätil k dedičstvu večného života.

Pane a Bože môj, Ty vieš všetky veci. Vieš i to, že Ťa milujem, ale poznáš i moju mdlobu a krehkosť. Príď mne slabému(ej) na pomoc, posilni ma a daj mi chcieť i dokonať, aby som Ti tu na zemi slúžil(a) vernou láskou a aby som niekedy v Tvojom kráľovstve s Tvojimi anjelmi a vyvolenými chválil(a) a velebil(a) Teba, Otca nesmiernej velebnosti, pravého a jednorodeného Syna Tvojho a Utešiteľa Ducha Svätého na veky vekov. Amen.

5. Strelné modlitby k najsvätejšej Trojici.

1. Najsvätejšia Trojica, čo svojou milosťou bývaš v mojej duši, dožič, aby som Ťa vždy viac miloval(a).
2. Najsvätejšia Trojica, čo svojou milosťou bývaš v mojej duši, stále ma viacej a viacej posväcuj.

Za každý vzdych 300 dní odp. — PPO 12.

3. Verím v Teba, dúfam v Teba, milujem Ťa, klaniam sa Ti, blahoslavená Trojica, jeden Bože, zmiluj sa nado mnou teraz i v hodine mojej smrti a spas ma!

Odp. 300 dní. — PPO 30.

4. Všemohúcnosť Otcova podporuj moju slabosť a vysloboď ma z hlbokej mojej biedy. Múdrosť Synova spravuj všetky moje myšlienky, slová a skutky. Láska Ducha Svätého buď pôvodcom všetkých úkonov mojej duše, aby vždy zodpovedaly Tvojmu Božskému zaľúbeniu.

Raz denne 500 dní odp. — PPO 40.

5. Teba Bože, Otca nesplodeného, Teba Syna jednorodeného, Teba Ducha Svätého Utešiteľa, svätú a nerozdielnu Trojicu, celým srdcom a ústami vyznávame, chválime a oslavujeme.

Odpustky 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 3.

Vyznanie viery sv. Atanáza.

(Na Trojičnú nedeľu.)

Ktokoľvek chce byť spasený, predovšetkým treba, aby sa pridŕžal viery katolíckej, ktorú ak niekto nezachová celú a neporušenú, bezpochybne večne zahynie.

Toto je viera katolícka: aby sme ctili jedného Boha v Trojici a Trojicu v jednote, takže ani osoby ne-

stotožňujeme, ani podstatu nerozdeľujeme. Lebo iná je osoba Otca, iná Syna, iná Ducha Svätého, ale jedno je Božstvo Otca i Syna i Ducha Svätého, spolurovná ich sláva a spoluvečná velebnosť. Aký je Otec, taký Syn, taký i Duch Svätý. Nestvorený Otec, nestvorený Syn, nestvorený Duch Svätý: nesmierny Otec, nesmierny Syn, nesmierny Duch Svätý; večný Otec, večný Syn, večný Duch Svätý; a predsa nie sú traja rečni, ale len jeden je Večný; ako tiež nie sú traja nestvorení a nesmierni, ale len jeden je Nestvorený a jeden Nesmierny. Podobne aj všemohúci Otec, všemohúci Syn, všemohúci Duch Svätý, a predsa nie sú traja všemohúci, ale len jeden Všemohúci. Taktiež Otec je Boh, Syn je Boh, Duch Svätý je Boh; a predsa nie sú traja bohovia, ale jeden je Boh. A tak Otec je Pán, Syn je Pán, Duch Svätý je Pán; a predsa nie sú traja páni, ale jeden je Pán. Lebo ako každú jednu osobu jednotlive za Boha a Pána uznávať kresťanská pravda nás núti, tak troch bohov alebo troch pánov vyznávať náboženstvo katolícke nám zakazuje. Otec od nikoho nie je učinený, ani stvorený, ani zrodený. Syn je od Otca samého, nie učinený, ani nie stvorený, ale splodený. Duch Svätý je od Otca a Syna: nie učinený, ani nie stvorený, ani splodený, ale vychádzajúci. Jeden je teda Otec, a nie traja otcovia; jeden Syn, a nie traja synovia; jeden Duch Svätý, a nie traja svätí duchovia. A v tejto Trojici nič nie je prvšieho alebo neskoršieho, nič väčšieho alebo menšieho; ale všetky tri osoby sú spoluvečné, seberovné, takže vo všetkom, ako bolo vyššie povedané, jednota v Trojici a Trojica v jednote sa musí ctiť. Kto chce teda spaseným byť, nech takto smýšľa o Trojici.

Lež ku spaseniu večnému treba, aby tiež každý pevne veril i vo vtelenie Pána nášho, Ježiša Krista. To je teda pravá viera, aby sme verili a vyznávali, že Pán náš, Ježiš Kristus, Syn Boží, je Boh a človek

spolu. Bohom je z podstaty Otcovej pred vekmi splodený a človekom je z podstaty matkinej v čase zrodený, dokonalý Boh a dokonalý človek, pozostávajúci z rozumnej duše a tela ľudského. Rovný Otcovi podľa Božstva, menší od Otca podľa človečenstva. Ktorý, hoci je Boh i človek, predsa nie je dvojitý, ale len jeden Kristus. Jeden nie je premenou Božstva na telo, lež prijatím človečenstva v Boha. Je úplne jeden nie smiešaním podstaty, ale jednotou osoby. Lebo ako duša rozumná a telo je jeden človek, tak Boh a človek je jeden Kristus. On pre naše spasenie trpel, do pekiel sostúpil a tretí deň vstal zmŕtvych; vstúpil na nebesia, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho; odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych. Pri jeho príchode všetci ľudia povstanú so svojimi telami a vydajú počet zo svojich skutkov. A tí, ktorí dobre činili, pôjdu do života večného, ale tí, ktorí zle činili, do ohňa večného.

Toto je viera katolícka, ktorej ak sa niekto nebude úprimne a verne pridŕžať, spasenia dôjsť nemôže.

Sláva Otcu ...

Litánie o najsv. Trojici.

(Len pre súkromnú pobožnosť, najmä na Trojičnú nedeľu.)

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Jednota v podstate, ale Trojica v osobách —
Bože Otče, od nikoho nestvorený ani nesplodený, —
Bože Synu, od Otca od večnosti splodený, —

Bože Duchu Svätý, od Otca i Syna od večnosti vychádzajúci, —
Nesmierna všemohúcnosť večného Otca, —
Nedostihnuteľná múdrosť Božieho Syna, —
Svrchovaná dobrota Svätého Ducha, —
Bože Otče, Stvoriteľu, —
Bože Synu, Vykupiteľu, —
Bože Duchu Svätý, Posvätiteľu, —
Svätý, svätý, svätý, Pán Boh zástupov, —
Svätý Bože, svätý silný, svätý nesmrteľný, Bože, —
Bože, v ktorom žijeme, hýbame sa a trváme, —
Bože, z ktorého, v ktorom a pre ktorého je všetko, —
Bože, ktorý si bol, ktorý si a ktorý večne budeš, —
Bože, ktorý nebo i zem naplňuješ, —
Bože, ktorý všetko tvoríš a udržuješ, —
Bože, ktorý si nadovšetko, pre všetko a vo všetkých nás, —
Otec, Syn a Duch Svätý, jeden Boh, —
Prepodivná a nerozdielna Trojica Božia, —
Buď nám milostivý, — odpusť nám, Pane.
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Pane.
Od všetkého zlého, — vysloboď nás, Pane.
Od každého hriechu, —
Od úkladov diabolských, —
Od ducha smilného, —
Od pýchy a lakomstva, —
Od hnevu a nenávisti, —
Od lenivosti v službe Tvojej, —
Od časného a večného zahynutia, —
Skrze hlbokosť vedomosti Tvojej, —
Skrze slasť dobrotivosti Tvojej, —
Skrze plnosť milosrdenstva Tvojho, —
Skrze nepochopiteľnosť súdov Tvojich, —
Skrze veľkosť lásky Tvojej, —
Skrze nedosiahnuteľnosť spravodlivosti Tvojej, —
V deň súdny, —
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás.
Aby sme sa Tebe, svojmu Pánu Bohu klaňali a Tebe samému slúžili, —

Aby sme nikdy nezneuctili sväté meno Tvoje, —
Aby sme sväte strávili dni Tebe zasvätené, —
Aby sme preukazovali úctivosť a poslušnosť svojim rodičom a predstaveným, —
Aby sme nikomu ani slovom, ani skutkom neuškodili na zdraví, —
Aby sme svoje srdcia zachovali nepoškvrnené od všetkých nečistých myšlienok a žiadostí, —
Aby sme bližnému neuškodili na imaní a statku, —
Aby sme nič škodlivého nehovorili proti bližnému, —
Aby sme si nežiadali majetku bližného, —
Aby sme Teba, svojho Boha, milovali nadovšetko, —
Aby sme pre Teba milovali bližného, ako seba samého, —
Aby si nám večný pohľad na Božskú tvár Tvoju dožičiť ráčil, —
Aby si nás vyslyšať ráčil, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

Otče náš...

Pripoj kolektu z liturgickej omše.

Liturgické omše na nedele po Turícach.

Okrem I., II. a III. nedele po Turícach po kolekte priberá sa 2. spomienková modlitba *Za prímluvu svätých* a 3. podľa ľubovôle. Viď str. 211. Keď však na nedeľu pripadne duplex sviatok, je spomienková modlitba len o tom sviatku. — Prefácia okrem II. a III. nedele je vždy o najsvätejšej Trojici. — Keď na nedeľu pripadne sviatok duplex I. a II. tr., je liturgická omša o sviatku a z nedele sa berie len spomienková liturgická modlitba a posledné evanjelium.

PREKLADANIE NEDIEĽ. Počet nedieľ po Turícach je nie vždy rovnaký. Najmenej je ich 23 a najviac 28. Tu máme uvedené osnovy liturgických omší len pre 24 nedieľ. Keď je ich v roku viac, berie sa liturgická omša z tých nedieľ, ktoré vypadly po Zjavení Pána. Vkladajú sa medzi 23. a 24. nedeľu takto: Ak ich je 25,

24. nedeľa sa nahradí šiestou po Zjavení Pána;: ak ich je 26, 24. sa nahradí piatou, 25. zase šiestou; ak ich je 27, 24. sa nahradí štvrtou, 25. piatou a 26. šiestou nedeľou; ak ich je 28. 24. sa nahradí treťou, 25. štvrtou, 26. piatou, 27. šiestou nedeľou po Zjavení Pána. — Na poslednú nedeľu sa teda berie vždy 24. osnova liturgickej omše.

I. nedeľa po Turícach.

V túto nedeľu sa slávi sviatok najsv. Trojice, priberajú sa však liturgické modlitby z dnešnej nedele.

KOLEKTA. Bože, Ty sila v Teba dúfajúcich, milostive vyslyš naše volanie; a keďže bez Teba ľudská slabosť nič nezmôže, udeľ nám pomoc svojej milosti, aby sme sa Tebe v plnení Tvojich prikázaní vôľou i skutkom zaľúbili. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, prijmi láskave Tebe venované naše obetné dary, a daj, aby nám ustavične na pomoci boly. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Nasýtili sme sa, Pane, tak vznešenými darmi; dožič nám teda, prosíme, aby sme aj ich spasiteľné účinky obsiahli, aj Teba chváliť nikdy neprestali. Skrze Pána nášho...

II. nedeľa po Turícach — v oktáve Božieho Tela.

INTROIT. Pán stal sa mojím ochrancom a vyviedol ma na voľné miesto; zachránil ma, lebo som sa mu zapáčil. (Ž 17, 19—20.) — Milujem Ťa, Pane, Ty sila moja. Pán je mojou oporou, mojím útočišťom a mojím osloboditeľom. (Ž 17. 2—3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Pane, daj nám, aby sme Tvoje sväté meno stále s bázňou ctili a spolu i večne milovali, lebo nikdy nevytváraš zo svojho spravovania tých, ktorým dávaš stálosť v láske Tvojej. Skrze Pána nášho...

Po kolekte, sekréte a postkomúnii berie sa spomienková modlitba zo sviatku Božieho Tela, t. j. o Sviatosti Oltárnej. Str. 642.

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Jána apoštola, 3, 13—18.: **Nedivte sa**, keď vás svet nenávidí...

GRADUÁLE. K Pánovi som volal, keď som bol v úzkosti, a vyslyšal ma. — Pane, zachráň ma pred hriešnymi ústami a pred falošným jazykom. — (Ž 119, 1—2.) — Aleluja, aleluja. — Pane, Bože môj, v Teba dúfam, zachráň ma od všetkých, ktorí ma prenasledujú a vysloboď ma. Aleluja. (Ž 7, 2.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 14, 16—24.: — Istý človek pripravil veľkú hostinu...

OFERTÓRIUM. Pane, obzri sa a zachráň moju dušu, spas ma pre milosrdenstvo Tvoje. (Ž 6, 5.)

SEKRÉTA. Pane, nech nás očistí prinesená a menu Tvojmu zasvätená obeta a nech nás so dňa na deň schopnými činí nebeského života. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Po prijatí svätých darov, prosíme, Pane, aby účasťou na tomto tajomstve rástol aj účinok našej spásy. Skrze Pána nášho...

III. nedeľa po Turícach — v oktáve Božského Srdca.

INTROIT. Shliadni na mňa a zmiluj sa nado mnou, Pane, lebo som opustený a chudobný. Viď moje uponíženie a moju námahu i odpusť mi všetky hriechy, Bože môj. (Ž 24, 16. 18.) — K Tebe, Pane, sa obraciam. Bože môj, v Teba dúfam a nezahanbím sa. (Ž 24, 1—2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ochranca v Teba dúfajúcich, bez Teba nič nie je mocného, nič svätého, rozhojni nad nami milosrdenstvo Tvoje, aby sme pod Tvojím vedením a riadením tak opatrne užívali veci časné, žeby sme nestratili večné. Skrze Pána nášho...

Po kolekte, sekréte a postkomúnii berie sa spomienková liturg. modlitba zo sviatku Božského Srdca. Str. 680.

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Petra apoštola 5, 6—11.: Uponížte sa pod mocnú ruku Božiu...

GRADUÁLE. Oddaj svoje starosti Pánovi, On ťa vyživí. — Keď som volal k Pánovi, vyslyšal môj hlas (a oslobodil ma) od tých, ktorí útočili na mňa. (Ž 54, 23.

17. 19.) — Aleluja, aleluja. — Boh je spravodlivý sudca, silný a trpezlivý, či sa bude hnevať každý deň? (Ž 7, 12.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 15, 1—10.: O stratenej ovci.

OFERTÓRIUM. Nech dúfajú v Teba, Pane, všetci, ktorí poznajú meno Tvoje, pretože neopúšťaš hľadajúcich Teba. — Spievajte Pánovi, ktorý býva na Sione, lebo nezabudol na modlitbu chudobných. (Ž 9, 11—13.)

SEKRÉTA. Shliadni, Pane, na obetné dary prosiacej Cirkvi a daj, nech ich prijatie stane sa večným posvätením a spásou veriacich. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o Božskom Srdci Ježišovom.

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nás sväté dary Tvoje, ktoré sme prijali, oživujú a smierených na večné milosrdenstvo Tvoje pripravia. Skrze Pána nášho...

IV. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Pán je mojím svetlom a mojou záchranou, koho by som sa bál? Pán je ochrancom môjho života, pred kým by som sa triasol? Moji nepriatelia, ktorí ma prenasledujú, sú bezmocní a padli. (Ž 26, 1—2.) — Keby aj vojenský tábor povstal proti mne, moje srdce sa nebojí. (Ž 26, 3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, daj nám, aby pod Tvojou správou svet pokojne kráčal a Cirkev nerušenej zbožnosti sa tešila. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Rimanom, 8, 18—23.: Nazdávam sa, že trápenia tohto času nedajú sa porovnať...

GRADUÁLE. Buď milostivý, Pane, voči našim hriechom, aby dakedy nepovedali pohania: Kdeže je ich Boh? — Pomáhaj nám, Bože, naša spása, a osloboď nás, Pane, pre slávu mena Tvojho. (Ž 78, 9—10.) — Aleluja, aleluja. — Bože, ktorý sedíš na tróne a spravodlive súdiš, buď útočišťom chudobných v núdzi. (Ž 9, 5. 10.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša 5, 1—11. — P. Ježiš učí z lodičky.

OFERTÓRIUM. Osvieť moje oči, aby som nikdy neupadol do smrteľného spánku a žeby môj nepriateľ nikdy nepovedal: Prevládal som ho. (Ž 12, 4—5.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, usmier sa prijatím obetných darov a našu vôľu, hoci je aj vzdorovitá, láskave k sebe pritiahni. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, nech nás prijaté tajomstvá očistia a svojím darom chránia. Skrze Pána nášho...

V. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Vyslyš, Pane, môj hlas, keď volám ku Tebe. Buď mi pomocníkom, neopúšťaj ma a ani mnou nepohŕdaj, Bože môj a spása moja. (Ž 26, 7. 9.) — Pán je mojím svetlom a spásou, koho by som sa bál? (Ž 26, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si tým, čo Teba milujú, neviditeľné dary pripravil, vlej do našich sŕdc cit lásky Tvojej, aby sme Teba vo všetkom a nadovšetko milovali a tým obsiahli to, čo si nám prisľúbil a čo prevyšuje všetko očakávanie. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Petra ap., 3, 8—15.: Buďte všetci jednomyseľní...

GRADUÁLE. Pozri, Bože, ochranca náš, a shliadni na sluhov Tvojich. — Pane, Bože zástupov, vyslyš prosby sluhov Tvojich. (Ž 83, 10. 9.) — Aleluja, aleluja. — Pane, z Tvojej sily sa raduje kráľ a veľmi plesá nad mocou Tvojou. (Ž 20, 1.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 5, 20—24. — O spravodlivosti farizejov.

OFERTÓRIUM. Velebiť budem Pána, ktorý ma poučil; pred očami chcem mať vždy Boha, preto že mi je po boku, aby som nepadol. (Ž 15, 7—8.)

SEKRÉTA. Pane, buď našim prosbám milostivý a tieto obetné dary sluhov a služobníc Tvojich láskave prijmi, aby všetkým na spásu osožilo, čo jednotlivci obetovali na slávu mena Tvojho. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, daj nám, ktorých si nasýtil nebeským darom, aby sme boli očistení od našich tajných hriechov a zbavení od nepriateľských úkladov. Skrze Pána nášho...

VI. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Pán je sila svojho ľudu, ochranca a istota svojho Pomazaného. Spas, Pane, ľud svoj, žehnaj dedičom svojim a spravuj ich až na veky. (Ž 27, 8—9.) — Ku Tebe volám, Pane, Bože môj, neunikni predo mnou, lebo ak budeš mlčať, budem sa podobať tým, ktorí klesajú do hrobu. (Ž 27, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože zástupov, všetko je Tvoje, čo je najlepšie; vštep aj do našich sŕdc lásku k menu Tvojmu, udeľ nám vzrastu v zbožnosti, oživuj, čo je v nás dobré a čo si oživil, zachovaj zbožnou horlivosťou. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola k Rimanom, 6, 3—11.: Všetci, čo sme pokrstení...

GRADUÁLE. Obráť sa, Pane, na chvíľku a shliadni na sluhov Tvojich. — Pane, Ty si naším útočišťom s pokolenia na pokolenie. (Ž 89, 13. 1.) — Aleluja, aleluja. — V Teba, Pane, dúfam a nebudem zahanbený. Pre spravodlivosť Tvoju ma osloboď a zachráň: nakloň ku mne sluch Tvoj a rýchlo ma vysloboď. (Ž 30, 2—3.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Marka, 8, 1—9. — Pán Ježiš nasýtil 4000 ľudí.

OFERTÓRIUM. Riaď moje kroky na chodníkoch Tvojich, aby bola istá moja chôdza. Nakloň sluch Tvoj a vyslyš moje slová. Učiň zázrak vo svojom milosrdenstve: Ty zachrániš každého, kto dúfa v Teba, Pane. (Ž 16, 5—7.)

SEKRÉTA. Pane, buď milostivý našim prosbám a prijmi láskave tieto obetné dary ľudu Tvojho; a aby žiadna túžba nebola márna a ani žiadna prosba nesplnená, daj, nech vskutku obsiahneme, o čo s dôverou prosíme. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Nasýtili sme sa, Pane, Tvojimi darmi, daj, prosíme, aby sme ich silou boli očistení a ich pomocou posilnení. Skrze Pána nášho...

VII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Tlieskajte rukami všetky národy a plesajte Pánovi radostným hlasom. (Ž 46, 2.) — Preto, že Pán je vznešený, obávaný; veľký kráľ nad celým svetom. (Ž 46, 3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorého prozreteľnosť vo svojom riadení sa neklame; pokorne Ťa prosíme, odvráť od nás všetko škodlivé a dožič nám všetko prospešné. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola k Rimanom, 6, 19—23.: Ľudsky hovorím pre slabosť vášho tela...

GRADUÁLE. Poďte, synovia, čujte ma. Poučím vás o bázni Pána. — Pristúpte k nemu, osvieti vás a tvár sa vám nezahanbí. — (Ž 33, 12. 6.) — Aleluja, aleluja. — Tlieskajte rukami všetky národy a plesajte Pánovi radostným hlasom. (Ž 46, 2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 7, 15—21. — Chráňte sa falošných prorokov.

OFERTÓRIUM. Nech je taká naša obeta dnes pred tvárou Tvojou, ako zápalná obeta kozlov a býkov a tisíc tučných baránkov, aby sa Ti páčila, lebo nezahanbia sa tí, ktorí dúfajú v Teba, ó Pane. (Dn 3. 40.)

SEKRÉTA. Bože, ktorý si rozličné starozákonné dary shrnul v jedinú dokonalú obetu, prijmi obetu svojich verných sluhov a posväť ju takým požehnaním, ako si požehnal dary Ábelove, aby všetkým slúžila na spásu,

čo jednotlivci obetovali na poctu velebnosti Tvojej. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nás ozdravujúce pôsobenie Tvoje od zlých náklonností milostive oslobodí a privedie k tomu, čo je správne. Skrze Pána nášho...

VIII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Prijali sme, Bože, milosrdenstvo Tvoje vprostred Tvojho chrámu. Aké je meno Tvoje, Bože taká je aj sláva Tvoja až do končín zeme. Tvoja pravica je plná spravodlivosti. (Ž 47, 10—11.) — Veľký je Pán a všetkej chvály hodný v meste nášho Boha na jeho svätom vrchu. (Ž 47, 2.) — Sláva Otcu ...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, daruj nám milostive ducha vždy len to myslieť a konať, čo je pravé, aby sme podľa Teba mohli žiť, lebo bez Teba byť nemôžeme. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Rimanom, 8, 12—17.: Nie sme dlžní telu...

GRADUÁLE. Buď mi Bohom, ochrancom a miestom útočišťa, aby si ma spasil. — Bože, v Teba som dúfal. Pane, nikdy sa nesklamem. (Ž 30, 3.) — Aleluja, aleluja. — Veľký je Pán a všetkej chvály hodný v meste nášho Boha na jeho svätom vrchu. — Aleluja. (Ž 47, 2.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 16, 1—9. — Vydaj počet zo svojho vladárenia.

OFERTÓRIUM. Ponížený ľud spasíš, ó Pane, ale pyšné zraky uponížiš. Veď ktože je Bohom okrem Teba, Pane? (Ž 17, 28. 32.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, prijmi obetné dary, ktoré Tebe z Tvojej štedrosti prednášame, aby nás tieto presväté tajomstvá silou milosti Tvojej v obcovaní tohto života posvätily a k večným radostiam priviedly. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Nebeské tajomstvo nech nás Pane, obnoví duševne i telesne, aby sme pocítili účinok toho, čo sme oslavovali. Skrze Pána nášho...

IX. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Hľa, Boh mi je na pomoci a Pán je obrancom mojej duše. Obráť zlo na mojich nepriateľov a rozožeň ich pre spravodlivosť Tvoju, Pane, moja záštita. (Ž 53, 6—7.) — Bože, silou mena Tvojho ma spas a mocou Tvojou ma osloboď. (Ž 53, 3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Pane, nachýľ uši milosrdenstva Tvojho k prosbám volajúcich o pomoc; a aby si mohol splniť prosby žiadajúcich, daj, aby si to prosili, čo je Tebe milé. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 10, 6—13.: Netúžme po zlom, ako oni túžili...

GRADUÁLE. Pane, Bože náš, ako podivuhodné je meno Tvoje na celej zemi. — Veď Tvoja velebnosť vznáša sa ponad nebesia. (Ž 8, 2.) — Aleluja, aleluja. — Zachráň ma, Bože môj, pred mojimi nepriateľmi a osloboď ma od mojich protivníkov. (Ž 58, 2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 19, 41—7. — Ježiš plakal nad Jeruzalemom.

OFERTÓRIUM. Pravá je spravodlivosť Pánova a oblažuje srdcia a jeho výroky sú sladšie ako plásť medu. Tiež aj služobník Tvoj ich zachováva. (Ž 18, 9—12.)

SEKRÉTA. Dožič nám, prosíme, Pane, hodne sa zúčastňovať týchto tajomstiev, lebo koľko ráz sa oslavuje pamiatka tejto obety, toľko ráz sa koná dielo nášho vykúpenia. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, nech nás prijatie sviatosti Tvojej očistí a nech nám jednotu udelí. Skrze Pána nášho...

X. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Keď som volal k Pánovi, vyslyšal môj hlas a zachránil ma od tých, ktorí útočia na mňa. Uponížil ich ten, ktorý bol pred vekmi a zostáva na veky. Sver svoje starosti Pánovi a on ťa vyživí. (Ž 54, 17. 18. 20. 23.) — Vyslyš, Bože, modlitbu moju a nepohrdni mojou prosbou. Pozri na mňa a vyslyš ma. (Ž 54, 2.) — Sláva Otcu . . .

KOLEKTA. Bože, ktorý svoju všemohúcnosť najviac prejavuješ odpúšťaním a zmilovaním, rozhojni nad nami milosrdenstvo Tvoje a nás, ktorí túžime po zasľúbeniach Tvojich, učiň účastnými nebeských pokladov. Skrze Pána nášho . . .

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 12, 2—11.: Viete, že keď ste boli pohanmi . . .

GRADUÁLE. Chráň ma, Pane, ako zorničku v oku. Ukry ma v tôni krídel Tvojich. — Nech vyjde od Teba výrok nado mnou, oči Tvoje nech vidia úprimnosť. (Ž 16, 8. 2.) — Aleluja, aleluja. — Tebe, Bože, patrí chválospev na Sione a Tebe splnia sľub v Jeruzaleme. (Ž 64, 2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 18, 9—14. — O farizejovi a publikánovi.

OFERTÓRIUM. K Tebe, Pane, sa obraciam; Bože môj, v Teba dúfam a nesklamem sa. Nech sa mi neposmievajú moji nepriatelia, lebo nikto sa nesklame, kto Teba čaká. (Ž 24, 1—3.)

SEKRÉTA. Nech sa Tebe, Pane, predkladajú posvätné dary, ktoré si nám dovolil priniesť na slávu mena Tvojho, aby zároveň aj liekom sa nám staly. Skrze Pána nášho . . .

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane Bože náš, v svojej dobrotivosti nenechaj bez pomoci tých, ktorých neustávaš občerstvovať Božskými sviatosťami. Skrze Pána nášho . . .

XI. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Boh prebýva na svojom svätom mieste. Boh, ktorý vo svojom dome dáva príbytok svorným ten dá moc a silu ľudu svojmu. (Ž 67, 6. 7. 36.) — Nech povstane Boh a rozpŕchnu sa jeho nepriatelia. Nech utečú pred ním tí, čo ho nenávidia. (Ž 67, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ktorý vo svojej preveľkej láskavosti prosiacim sa dávaš viac, ako si zasluhujú a žiadajú; vylej na nás milosrdenstvo Tvoje a odním od nás, čo trápi naše svedomie, a pridaj nám to, za čo prosiť sa neopovážime. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 15, 1—10.: Pripomínam vám evanjelium...

GRADUÁLE. V Boha dúfa moje srdce a spomohol mi. Telo mi zas prekvitá a preto ho ochotne chválim. — K Tebe, Pane, volám: Bože môj, nezamĺkni a neopúšťaj ma. (Ž 27, 7. 1.) — Aleluja, aleluja. — Plesajte Bohu, pomocníkovi nášmu; oslavujte Boha Jakubovho, spievajte ľúbezný žalm s citarou. (Ž 80, 2—3.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Marka, 7, 31—37. — Ježiš uzdravuje hluchonemého.

OFERTÓRIUM. Zvelebujem Ťa, Pane, lebo si sa ma zastal a nenechal si plesať mojich nepriateľov nado mnou. Pane, volal som k Tebe a uzdravil si ma. (Ž 29, 2—3.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, milostive pohliadni na našu službu, aby to, čo prinášame, bolo Tebe príjemným darom a nám v našej krehkosti podporou. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, nech prijatím Tvojich sviatostí cítime pomoc na duši a na tele aby sme na oboch uzdravení tešili sa plnej sile nebeskému lieku. Skrze Pána nášho...

XII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Bože, hľaď mi byť na pomoci, Pane pospiechaj mi pomáhať. Nech sa hanbia a na posmech

vyjdú moji nepriatelia, ktorí mi čihajú na život. (Ž 69, 2—3.) — Nech sa zavrátia a zahanbia tí, ktorí mi zle chcú. (Ž 69, 4.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci a milosrdný Bože, len z Tvojej štedrosti pochádza, že Ti môžu veriaci Tvoji dôstojne a chválitebne slúžiť, prosíme Ťa, dožič nám, aby sme bez prekážky došli k Tvojim prisľúbeniam. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 3, 4—9.: Takú dôveru máme skrze Krista k Bohu...

GRADUÁLE. Velebiť budem Pána v každom čase; nech je vždy jeho chvála na mojich ústach. — Chcem sa chváliť v Pánovi: Čujte, dobrotiví, a tešte sa. (Ž 33, 2—3.) — Aleluja, aleluja. — Pane, Bože, moja spása, k Tebe volám vo dne v noci. (Ž 87, 2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 10, 23—37. — O milosrdnom samaritánovi.

OFERTÓRIUM. Mojžiš sa modlil pred Pánom Bohom svojím, a hovoril: Pane, prečo sa hneváš na svoj ľud? Utíš svoj hnev. Spomni si na Abraháma, Izáka a Jakuba, ktorým si prisahal, že im dáš zem tekúcu mliekom a medom. — Usmieril sa teda Pán a odstúpil od trestu, ktorý vyriekol proti svojmu ľudu.

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, shliadni milostive na obetné dary, ktoré Tebe prinášame na svätých oltároch, aby nám vymohly odpustenia a tak vzdaly česť menu Tvojmu. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, nech nás oživuje svätá účasť na tomto tajomstve, a nech nám zároveň vymôže zadosťučinenie i posilu. Skrze Pána nášho...

XIII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Shliadni, Pane, na svoju smluvu a nezanechaj úplne duše svojich úbohých. Vstaň, Pane, a háj právo Tvoje a nezabúdaj na hlasy hľadajúcich Teba. (Ž 73, 20. 19. 23.) — Prečo si nás, Bože, celkom odohnal,

prečo zahorel hnev Tvoj proti ovečkám pastvy Tvojej. (Ž 73, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, daj vzrastu našej viere, nádeji i láske a pomôž nám milovať, čo kážeš, aby sme si zaslúžili obsiahnuť, čo sľubuješ. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Galaťanom, 3, 16—22.: Abrahámovi a jeho potomkovi boly dané sľuby...

GRADUÁLE. Shliadni, Pane, na svoju smluvu a nezanechaj úplne duše svojich úbohých. Vstaň, Pane, a háj právo Tvoje; pamätaj na potupu sluhov Tvojich. — Aleluja, aleluja. — Pane, Ty si nám útočišťom cez všetky pokolenia. (Ž 89, 1.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša.: 17, 11—19. — Ježiš uzdravuje 10 malomocných.

OFERTÓRIUM. V Teba, Pane, som dúfal. Hovorím: Ty si môj Boh, v rukách Tvojich je môj osud. (Ž 30, 15—6.)

SEKRÉTA. Shliadni milostive, Pane, na ľud Tvoj, shliadni milostive i na obetné dary a usmierený touto obetou daj nám odpustenie a udeľ, čo žiadame. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, nech sa prijatím nebeských sviatostí zväčší milosť večného spasenia. Skrze Pána nášho...

XIV. nedeľa po Turíciach.

INTROIT. Bože, ochranca náš, pozri a shliadni na tvár Pomazaného Tvojho, lebo lepší je jeden deň vo svätyni Tvojej, ako tisíc iných. (Ž 83, 10—11.) — Aké sú milé stánky Tvoje, Pane zástupov. Moja duša túži a mdlie za sieňami Pána. — (Ž 83, 2—3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, ochraňuj Cirkev Tvoju ustavičnou dobrotivosťou; a keďže bez Teba ľudská krehkosť klesá, nech sa pomocou Tvojou chráni toho, čo

škodí, a smeruje k tomu, čo slúži k spaseniu Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Galaťanom, 5, 16—24.: Kráčajte cestou ducha a nebudete konať...

GRADUÁLE. Lepšie je dôverovať Pánovi, ako dôverovať ľuďom. — Lepšie je dúfať v Pána, ako dúfať v kniežatá. (Ž 117, 8—9.) — Aleluja, aleluja. — Poďte, plesajme Pánovi, radujme sa Bohu, svojej spáse. (Ž 94, 1.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 6, 24—33. — Nik nemôže slúžiť dvom pánom.

OFERTÓRIUM. Anjel Pána sostupuje k tým, ktorí sa boja Boha a vyslobodí ich. Okúste a uvidíte, aký je sladký Pán. (Ž 33, 8—9.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, dožič nám, aby táto spasiteľná obeta od hriechov nás očistila a velebnosť Tvoju usmierila. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Bože, nech nás sviatostné dary vždycky očisťujú, ochraňujú a vedú k dosiahnutiu spásy večnej. Skrze Pána nášho...

XV. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Pane, nakloň sluch Tvoj ku mne a vyslyš ma. Bože môj, uzdrav sluhu Tvojho, ktorý dúfa v Teba. Zmiluj sa nado mnou, Pane, lebo celý deň volám k Tebe. (Ž 85, 1—3.) — Obveseľ, Pane, dušu sluhu Tvojho, lebo sa k Tebe obraciam. (Ž 85. 4.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Pane, nech Cirkev Tvoju očisťuje a posilňuje stále milosrdenstvo Tvoje; a keďže bez Teba obstáť nemôže, nech ju vždy spravuje milosť Tvoja. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Galaťanom, 5, 25—6; 6, 1—10.: Keď žijeme duchom, kráčajme...

GRADUÁLE. Sladko je oslavovať Teba, Pane, a ospevovať meno Tvoje, Najvyšší. — Hlásať za rána milosrdenstvo Tvoje a pravdu Tvoju cez noc. (Ž 91, 2—3.) —

Aleluja, aleluja. — Lebo Boh je veľký Pán a veľký Kráľ nad celou zemou. (Ž 94, 3.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 7, 11—16. — Ježiš vzkriesil mládenca Naimského.

OFERTÓRIUM. Túžobne som čakal Pána a On shliadol na mňa; vyslyšal prosbu moju a dal mi do úst novú pieseň, chválospev Bohu nášmu. (Ž 39, 2—4.)

SEKRÉTA. Nech nás, Pane, Tvoje sviatostné dary chránia a zastávajú vždy pred útokmi diabolskými. Skrze Pána nášho . . .

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, nech naše duše i telá tak ovláda liečivé pôsobenie nebeského daru, aby ich neriadila naša smyselnosť, ale stále ich viedol jeho účinok. Skrze Pána nášho . . .

XVI. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Zmiluj sa nado mnou, Pane, veď celý deň volám k Tebe lebo si, Pane, nežný, láskavý a štedrý milosrdenstvom pre všetkých, ktorí vzývajú Teba. (Ž 85, 3. 5.) — Nakloň, Pane, sluch Tvoj ku mne a vyslyš ma, lebo som núdzny a chudobný. (Ž 85, 1.) — Sláva Otcu . . .

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, nech nás vždy predchádza a sprevádza milosť Tvoja a nech nás ustavične povzbudzuje v konaní dobrých skutkov. Skrze Pána nášho . . .

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Efezanom, 3, 13—31.: Prosím vás, netraťte nádej pre moje útrapy . . .

GRADUÁLE. Pane, národy sa budú báť mena Tvojho, Pane, a všetci zemskí králi slávy Tvojej. — Lebo vystavil Pán Sion a tam sa zjavuje vo svojej velebnosti. (Ž 101, 16—7.) — Aleluja, aleluja. — Spievajte Pánovi novú pieseň, lebo Pán učinil divné veci. (Ž 97, 1.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 14, 1—11. — Či sa sluší uzdravovať v sobotu?

OFERTÓRIUM. Pane, hľaď mi pomôcť. Hanba a posmech tým, ktorí číhajú na dušu a chcú ju zničiť. Pane, hľaď mi pomôcť. (Ž 39, 14—5.)

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, očisť nás účinkom tejto obety a vykonaj v nás milostive, aby sme si zaslúžili byť jej účastní. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, láskave očisť a obnov naše duše nebeskými sviatostnými darmi, aby sme následkom toho i pre telo obsiahli pomoc teraz i v budúcnosti. Skrze Pána nášho...

XVII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Spravodlivý si, Pane, a správny je Tvoj súd. Učiň so svojím sluhom podľa svojho milosrdenstva. (Ž 18, 137. 124.) — Blahoslavení čistí na ceste (života), ktorí kráčajú podľa zákona Pánovho. (Ž 18, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme, Pane, daj ľudu svojmu, aby vyhýbal diabolskej nákaze a čistým srdcom pridŕžal sa Teba, jediného Boha. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Efezanom, 4, 1—6.: Prosím vás, ja väzeň v Pánovi...

GRADUÁLE. Blažený ľud, ktorému Bohom je Pán; ľud, ktorý si vyvolil Pána za dediča. — Slovom Pánovým sa upevnily nebesia a duchom jeho úst všetka ich moc. (Ž 32, 12. 6.) — Aleluja, aleluja. — Pane vyslyš modlitbu moju, a volanie moje nech dôjde ku Tebe. (Ž 101, 2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša 22, 34—46. — Milovať budeš Pána Boha svojho.

OFERTÓRIUM. Ja Daniel takto som sa modlil k Bohu svojmu: Vyslyš, Pane, prosby sluhu svojho, zasvieť tvárou Tvojou na svoju svätyňu a shliadni láskave na tento ľud, nad ktorým sa vzýva meno Tvoje, Bože. (Dn 9, 17—9.)

SEKRÉTA. Skrúšene prosíme velebnosť Tvoju Pane. nech nás tieto sväté úkony zbavia chýb minulých i budúcich. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Všemohúci Bože, nech nás tieto posväcujúce dary vyliečia z našich chýb a nech sa nám stanú večným liekom. Skrze Pána nášho...

XVIII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Pane, daj pokoja tým, ktorí dúfajú v Teba, aby sa Tvoji proroci dokázali pravými. Vyslyš prosby sluhu svojho a ľudu Tvojho izraelského. (Sir 36, 18.) — Zaradoval som sa, keď mi oznámili: Ideme do domu Pánovho. (Ž 121, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, spravuj srdcia naše účinkom zmilovania Tvojho, lebo bez pomoci Tvojej nemôžeme sa Ti páčiť. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z I. listu sv. Pavla ap. ku Korinťanom, 1, 4—8.: Vždy ďakujem Bohu za vás...

GRADUÁLE. Zaradoval som sa, keď mi oznámili: Ideme do domu Pánovho. — Pokoj nech je v moci Tvojej, a hojnosť vo vežiach Tvojich. (Ž 121, 1. 7.) — Aleluja, aleluja. — Národy sa budú báť mena Tvojho, Pane, a všetci zemskí králi slávy Tvojej. (Ž 101, 16.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 9, 1—8. — Dúfaj, synu, odpúšťajú sa ti hriechy.

OFERTÓRIUM. Mojžiš zasvätil Pánovi oltár, priniesol na ňom zápalnú a smiernu obetu a v prítomnosti synov izraelových obetoval večernú obetu na príjemnú vôňu Pánu Bohu.

SEKRÉTA. Bože, ktorý si nás skrze vznešené spoločenstvo s touto obetou učinil účastnými jediného najvyššieho Božstva, dožič, prosíme, aby sme pravdu Tvoju bezúhonným životom tak nasledovali, ako ju poznávame. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Ďakujeme Tebe, Pane, že si nás občerstvil svätým darom, a prosíme milosrdenstvo Tvoje, učiň nás aj hodnými účasti na ňom. Skrze Pána nášho...

XIX. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Pán hovorí: Ja som spása ľudu, v akejkoľvek núdzi budú ku mne volať, vyslyším ich a budem ich Pánom na veky. — Ľud môj, pozoruj na môj zákon, nakloň si uši k slovám úst mojich. (Ž 77. 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci a milosrdný Bože, odvráť milostive od nás všetky protivenstvá, aby sme na duši i na tele nehatení mohli voľným srdcom venovať sa službe Tvojej. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Efezanom, 4, 23—28.: Obnovte sa vo vnútri ducha svojho...

GRADUÁLE. Nech sa vznáša, Pane, modlitba moja, pred Tvoju tvár, ako vôňa tymiánu. — Pozdvihnutie mojich rúk nech Ti je tak milé, ako večerná obeta. (Ž 140, 2.) — Aleluja, aleluja. — Chváľte Pána a vzývajte jeho meno; jeho skutky hlásajte národom. (Ž 104, 1.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 22, 1—14. — Kráľovská svadba a hosť bez svadobného rúcha.

OFERTÓRIUM. Keď budem kráčať aj cestou súženia, Pane, Ty ma oživíš, vystrieš ruku Tvoju proti hnevu mojich nepriateľov a svojou pravicou ma zachrániš. (Ž 137, 7.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, daj, nech tieto dary, ktoré očiam velebnosti Tvojej obetujeme, slúžia nám na spasenie. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Nech nás, Pane, Tvoje liečivé pôsobenie dobrotive zbaví našich zlých náklonností a nech učiní, aby sme sa vždy pridržiavali prikázaní Tvojich. Skrze Pána nášho...

XX. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Všetko, čo si nám učinil, Pane, plným právom si učinil, lebo sme sa prehrešili proti Tebe a neposlúchali sme príkazy Tvoje. Ty však osláv meno svoje a s nami zachádzaj podľa veľkosti milosrdenstva Tvojho. (Dn 3, 31. 29. 35.) — Blahoslavení čistí na ceste (života), ktorí kráčajú podľa zákona Pánovho. (Ž 118, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, udeľ vo svojej smierlivosti veriacim Tvojim odpustenie a pokoj, aby sa zároveň od všetkých hriechov očistili a Tebe pokojným srdcom slúžili. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Efezanom, 5, 15—21.: Hľaďte, aby ste opatrne kráčali...

GRADUÁLE. Oči všetkých dúfajú v Teba, Pane, a Ty im dávaš pokrm v čas príhodný. — Otváraš ruku svoju a požehnaním naplňuješ každého živočícha. (Ž 144, 15—6.) — Aleluja, aleluja. — Hotové je srdce moje Bože, hotové je srdce moje. Budem Tebe spievať a hrať, Ty sláva moja. (Ž 107, 2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 4, 46—53. — Uzdravenie syna kráľovského správcu.

OFERTÓRIUM. Pri riekach babylonských sme sedeli a plakali, keď sme si na teba, Sion, spomínali. (Ž 136, 1.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nech nám tieto tajomstvá poskytnú nebeský liek a nech očistia naše srdce od chýb. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Pane, žeby sme sa mohli stať hodnými svätých darov Tvojich, daj, prosíme, aby sme vždy poslúchali Tvoje zákony. Skrze Pána nášho...

XXI. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Na Tvojej vôli, Pane, spočíva všetko a niet takého, kto by sa mohol protiviť vôli Tvojej, lebo Ty si stvoril všetko, nebo a zem a všetko, čo sa v kruhu nebies obsahuje. Pán celého sveta si Ty. (Est 13, 9—11.) —

Blahoslavení čistí na ceste (života), ktorí kráčajú podľa zákona Pánovho. (Ž 118, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, chráň svoj ľud neustálou dobrotou, aby pod Tvojou ochranou bol oslobodený od všetkých protivenstiev a dobrými skutkami vzdával česť menu Tvojmu. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Efezanom, 6, 10—17.: Buďte pevní v Pánovi...

GRADUÁLE. Pane, Ty si naším útočišťom po všetky pokolenia. — Prv, ako povstaly vrchy a bola utvorená zem a okršlek zemský, Ty si, Bože, od vekov až na veky. (Ž 89, 1—2.) — Aleluja, aleluja. — Izrael sa vysťahoval z Egypta a dom Jakubov z cudzieho národa. (Ž 113, 1.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 18, 23—35. — Pán odpustil sluhovi dlžobu 10.000 hrivien.

OFERTÓRIUM. V kraji Húz bol muž menom Jób, úprimný, spravodlivý a bohabojný. Satan si ho vyžiadal, aby ho mohol pokúšať. Pán mu dal moc nad jeho majetkom a telom. Zničil teda celé jeho bohatstvo, aj dietky, a telo mu hroznými vredmi poranil.

SEKRÉTA. Pane, prijmi láskave dary, ktorými si sa chcel usmieriť a nám svojou mocnou dobrotou spásu obnoviť. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Keďže sme obsiahli, Pane, pokrm nesmrteľnosti, prosíme, aby sme čistým srdcom nasledovali to, čo sme ústami prijali. Skrze Pána nášho...

XXII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Pane, ak by si len na neprávosti pozeral, Pane, kto obstojí? Avšak u Teba je zmilovanie, Bože Izraelov. (Ž 129, 3—4.) — Z hlbín k Tebe, Pane, volám; Pane, vyslyš môj hlas. (Ž 129, 1—2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, naša ochrana a sila, Ty sám si pôvodcom zbožnosti, preto vyslyš zbožné modlitby svojej Cirkvi a dožič, aby sme skutočne obsiahli, o čo Ťa dôverne prosíme. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Filipanom, 1, 6—11.: Dúfame v Pána Ježiša...

GRADUÁLE. Hľa, ako je dobre a príjemne bývať bratom pospolu. — Ako voňavý olej na hlave, ktorý stekal na bradu, na bradu Áronovu. (Ž 132, 1—2.) — Aleluja, aleluja. — Ktorí sa boja Pána, nech dúfajú v neho, veď im je pomocníkom a ochrancom. (Ž 113, 11.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 22, 15—21. — O dani cisárovi a Bohu.

OFERTÓRIUM. Pane, ktorý vládneš nad každou mocou, rozpomeň sa na mňa, daj mi do úst správnu reč, aby sa moje slová zapáčily pred tvárou panovníka. (Est 14, 12—3.)

SEKRÉTA. Milosrdný Bože, daj, nech nás táto spasiteľná obeta ustavične očisťuje od našich vín a chráni od všetkých protivenstiev. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prijali sme dary, Pane, presvätého tajomstva, a pokorne prosíme, aby to, čo si nám prikázal konať na Tvoju pamiatku, v našej slabosti pomoc nám prinieslo. Skrze Pána nášho...

XXIII. nedeľa po Turícach.

INTROIT. Hovorí Pán: Myslím na pokoj a nie na súženie. Vzývajte ma a ja vás vyslyším a vyvediem vás zo zajatia z každého miesta. (Jer 29, 11. 12. 14.) — Pane, požehnal si svoju zem a Jakuba si vyviedol zo zajatia. (Ž 84, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, odpusť previnenia ľudu Tvojmu, aby sme boli Tvojou dobrotivosťou oslobodení od pút hriechov, ktoré sme spáchali vo svojej slabosti. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Filipanom, 3, 17—21; 4, 1—3.: Buďte nasledovníkmi mojimi...

GRADUÁLE. Oslobodil si nás, Pane, od našich sužovateľov a zahanbil si tých, ktorí nás nenávidia. — Celý

deň sa budeme chváliť Tebou, Bože, a meno Tvoje budeme velebiť na veky. (Ž 43, 8—9.) — Aleluja, aleluja. — Z hlbín k Tebe, Pane, volám; Pane, vyslyš moju prosbu. (Ž 129, 1—2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 9, 18—26. — Uzdravenie ženy, trpiacej na krvotok a vzkriesenie Jairovej dcéry.

OFERTÓRIUM. Z hlbín k Tebe, Pane, volám; Pane, vyslyš moju prosbu. Z hlbín k Tebe, Pane, volám.

SEKRÉTA. Na zväčšenie našej služby prinášame Tebe, Pane, obetu chvály, aby si láskave dokonal, čo si nám nezaslúžene udelil. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, všemohúci Bože, nedaj podľahnúť v zemských nebezpečenstvách tým, ktorým dávaš radostnú účasť na Božských tajomstvách. Skrze Pána nášho...

O liturgických omšiach na ďalšie nedele viď poučenie na str. 618: Prekladanie liturgických omší.

XXIV. posledná nedeľa po Turícach.

INTROIT. Hovorí Pán: Myslím na pokoj a nie na súženie. Vzývajte ma a ja vás vyslyším a vyvediem vás zo zajatia z každého miesta. (Jer 29, 11. 12. 14.) — Pane, požehnal si svoju zem a Jakuba si vyviedol zo zajatia. (Ž 84, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, povzbuď vôľu svojich veriacich, aby dôkladnejšie využili ovocie bohoslužby, žeby tak viac milosti obsiahli od Tvojej dobrotivosti. Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Kolosanom, 1, 9—14.: Neprestávame sa modliť za vás...

GRADUÁLE. Oslobodil si nás, Pane, od našich sužovateľov a zahanbil si tých, ktorí nás nenávidia. — Celý deň sa budeme chváliť Tebou, Bože, a meno Tvoje velebiť budeme na veky. (Ž 43, 8—9.) — Aleluja, aleluja. — Z hlbín k Tebe, Pane, volám; Pane, vyslyš moju prosbu. (Ž 129, 1—2.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 24, 15—35 — Proroctvo Kristovo o skaze Jeruzalema a o konci sveta.

OFERTÓRIUM. Z hlbín k Tebe, Pane, volám; Pane, vyslyš moju prosbu. Z hlbín k Tebe, Pane, volám.

SEKRÉTA. Pane, buď milostivý našim modlitbám, prijmi obetné dary i prosby ľudu svojho a obráť k sebe srdcia nás všetkých, aby sme sa po oslobodení od zemských žiadostí povzniesli k túžbam nebeským. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o najsv. Trojici.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, udeľ nám, aby tieto sviatosti, ktoré sme prijali, svojou liečivou silou uzdravily všetko, čokoľvek je nesprávne v našej mysli. Skrze Pána nášho...

L) Sviatok Božieho Tela.

POUČENIE. Výročitým dňom ustanovenia Sviatosti Oltárnej je Zelený štvrtok. Cirkev do 13. storočia len v tento deň oslavovala túto pamiatku, lebo Kristus Pán skutočne vo štvrtok pred Veľkým piatkom založil Sviatosť lásky. V tento deň však Cirkev nemôže sa úplne oddať radosti nad ustanovením najsvätejšej Sviatosti, lebo je to čas Kristovho utrpenia. Avšak cit vďačnosti a dôstojnosť tajomstva tejto Sviatosti Tela a Krvi Pánovej si vyžaduje, aby sa Sviatostnému Spasiteľovi vzdala verejná úcta. Táto slávnosť bola ustanovená na štvrtok po Trojičnej nedeli a volá sa: *Božie Telo.*

Pohnútku k založeniu tohto sviatku dala zbožná *mníška Juliana* z cistercitského kláštora na vrchu Kornillon v Lüttichu (Belgicko). Táto mníška venovala všetok voľný čas návšteve Sviatosti Oltárnej. Vo vytržení niekoľko ráz videla jasný mesiac s tmavým pruhom. Sám Spasiteľ ju poučil, že toto tienisté miesto na mesiaci znamená, že v cirkevnom roku chýba ešte jeden sviatok, ktorým by bola uctená Sviatosť lásky.

Viac rokov držala toto videnie v tajnosti, až ho konečne prezradila lüttišskému biskupovi Róbertovi, ktorý len v r. 1247 sviatok povolil v chráme sv. Martina, aj to len z návodu arcidiakona Jakuba Pantaleona, neskoršieho pápeža Urbana IV. Biskup Róbert sa nedožil slávenia sviatku, ale po jeho smrti sa slávnosť rozšírila po celom biskupstve, ba aj inde. Keď sa Jakub Pantaleon stal pápežom r. 1264, na-

riadil sviatok Božieho Tela pre celú Cirkev; k sviatku složil sv. Tomáš Akvinský omšový a breviárový text ako aj pieseň: Chváľ, Sion, Spasiteľa, č. 269. — Pp. Kliment V. na cirkevnom sneme vo Vienne (Francúzsko) nariadil, aby sa sviatok Božieho Tela slávil vo štvrtok po Trojičnej nedeli. Zpočiatku sa slávnosť konávala len v kostole. Až Pp. Ján XXII. (1316—34) dal úpravu, aby sa slávnosť Božieho Tela konala so slávnostným sprievodom, pri ktorom sa má niesť ulicami Sviatosť Oltárna. V našich krajoch bol tento sviatok už v r. 1290. Hoci procesia so Sviatosťou je v celej Cirkvi, stavanie štyroch oltárikov je zvykom len v našich krajoch — v strednej Europe. Zvyk prišiel pravdepodobne z Nemecka, kde pri tejto procesii čítali na 4 strany sveta sv. evanjelium, aby boli oslobodení od živelných pohrom.

Význam sviatku. Veľká je radosť nad láskou Kristovou, ktorý nás nezanechal, ale ostal s nami pod spôsobom chleba a vína, za nás sa stále obetuje a je pokrmom duše našej, strediskom lásky i prameňom milosti. Spasiteľ v tento sviatok súc obsluhovaný kňazmi i veriacimi, uberá sa ulicami v nádhere bieleho pluviálu a iných rúch, za zvukov hudby, hlasu piesní, v záplave kvetín a zelených ratolestí, v dyme vonného tymiánu, v žiare svetiel pred pokľakajúcimi veriacimi, ktorí sa klaňajú sviatostnému Spasiteľovi, ktorý je skutočne prítomný medzi nimi. — Predobrazom tohto slávnostného nesenia Sviatosti Oltárnej v monštrancii bolo v Starom zákone nosenie Archy úmluvy, ktorej ľud vzdával úctu a poklonu, lebo v nej boly tabule desiatich Božích príkazov, manna a Áronov prút.

Slávnostnou procesiou s Velebnou Sviatosťou 1. verejne vyznávame *vieru v skutočnú prítomnosť* Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej; 2. vzdávame mu *poklonu* a úctu, lebo pred ním sa má zohnúť každé koleno. Preto keď skupiny procesie prechádzajú popred Sviatosť Oltárnu, nech si pokľaknú aspoň na jedno koleno. Taktiež treba pokľaknúť, a to na obidve kolená, keď kňaz dáva požehnanie so Sviatosťou; 3. vzdávame mu *zadosťučinenie* za hanbu a potupu, ktorú mu židia činili posmešným klaňaním, ako aj za zneuctenie, ktorého sa mu dostáva vo Sviatosti Oltárnej od zlých katolíkov, nevercov a bludárov; 4. *prosíme požehnanie* pre ľud a celú krajinu; 5. vyznávame, že *Kristus je Boh,* ktorému patrí Božská úcta, ktorému sú nebesia trónom, zem podnožkou a celý svet chrámom. 6. Oltáriky na 4 strany sveta znázorňujú nám, že so všetkých strán sveta má sa ľudstvo prísť pokloniť sviatostnému Spasiteľovi a má uznať čítané evanjelium, ktoré napísali 4 evanjelisti. Utešene a rázne sa o tejto slávnosti vyslovil svätosvätý snem Tridentský (zasadnutie XIII, hl. 5.). Chráň sa, milý kresťan, aby si na tejto slávnosti nebol prítomný len zo zvedavosti, ale drž sa zbožne a úctive a buď príkladom i iným.

Príprava procesie.

Ulice ozdobte zelenými stromkami a posypte zelenou trávou každý pred svojím domom, okná ožiarte sviečočkami a ozdobte kvetami; susedia zúčastnite sa na ozdobení oltárika; hlavným obrazom všetkých oltárikov nech je obraz Pána Ježiša; na oltáriku nech je voľné miesto pre položenie monštrancie; nech horia aspoň 4 sviečky; oltáriky postavte na takom mieste, aby sa pred ním mohla zastaviť celá procesia v troch-štyroch radoch; pri procesii netrhajte z ozdobných kvetov a stromkov; pred Sviatosťou nech dievčatá, čo boly pri prvom sv. prijímaní v tom roku, sypú, vozvyš vyhadzujúc kvety, chlapci nech však nesú zelené ratolesti a dvanásti zástupcovia ľudu zažaté sviečky (lampáše); všetci za procesie spievajte piesne; rozhovor odložte; pri požehnávaní Sviatosťou všetci si pokľaknite; najkrajší je sprievod po štyroch alebo šiestich; nech sú ustanovení niekoľkí usporiadatelia, označení bielo-žltými páskami na ľavej ruke: na konci sa všetci vráťte s procesiou do chrámu.

Podľa cirkev. zákonníka can. 1291 koná sa na Božie Telo vo všeobecnosti len jedna procesia v jednom meste, a to z hlavného chrámu. Z ostatných chrámov sa procesia koná len v nasledujúcu nedeľu. — Cez celú oktávu Božieho Tela môže sa farská sv. omša slúžiť pred vyloženou Sviatosťou Oltárnou. Kto môžeš, poberaj sa do chrámu.

A) Liturgická omša.

INTROIT. Kŕmil ich najlepšou pšenicou, aleluja, a nasýtil ich medom zo skaly, aleluja, aleluja, aleluja. — ChváloREčte Bohu, nášmu pomocníkovi; oslavujte Jakubovho Boha. (Ž 80, 17. 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, Ty si nám v predivnej Sviatosti Oltárnej pamiatku umučenia svojho zanechal: daj, prosíme, aby sme presväté tajomstvo tela Tvojho a krvi Tvojej tak ctili, žeby sme úžitok vykúpenia Tvojho stále v sebe cítili. Ktorý žiješ a kraľuješ...

LEKCIA. Čítanie z prvého listu sv. Pavla apoštola Korinťanom: 11, 23—29. — Ustanovenie Sviatosti Oltárnej. Činiť rozdiel medzi obyčajným chlebom a Telom Pána.

GRADUÁLE. Oči všetkých dúfajú v Teba, Pane, a Ty im dávaš pokrm v čas príhodný; otváraš ruku svoju

a požehnaním naplňuješ každého živočícha. (Ž 144, 15—16.) — Aleluja, aleluja. — Moje telo je skutočne pokrmom a moja krv je skutočne nápojom. Kto teda je moje telo a pije moju krv, ten prebýva vo mne a ja v ňom (Jn 6, 56—57.) — Chváľ, Sion, Spasiteľa,... pieseň č. 269.

SEKVENCIA. Chváľ, Sion, Spasiteľa... (pieseň č. 269.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Jána; Jn 6, 56—59.: „Moje telo je skutočne pokrm a moja krv skutočne nápoj."

OFERTÓRIUM. Pánovi kňazi obetujú Bohu kadidlo a chleby; a preto sú zasvätení svojmu Bohu a nesmú poškvrniť jeho meno, aleluja. (4 Mojž 21, 6.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, dožič láskave svojej Cirkvi jednoty a pokoja, ktoré sú tajomne označené týmito obetnými darmi. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, daj, aby sme boli nasýtení večným požívaním Tvojho Božstva, ktoré sa predobrazuje skrze časné prijímanie Tvojho predrahého tela a krvi. Ktorý žiješ a kráľuješ...

c) Súkromná modlitba.

Božský Spasiteľu, Ježišu Kriste, shliadni milostive na slávnosť, ktorú Ti svätá Cirkev Tvoja dnes pripravuje. Obnov, očisť a posväť moje srdce, aby som bol(a) hodný(á) zúčastniť sa na tejto svätej radosti.

Vyznanie viery a úcty najsv. Sviatosti. Ježišu Spasiteľu, dnes slávime pamiatku noci Tvojho utrpenia, v ktorú si posledný raz jedol starozákonného veľkonočného baránka so svojimi učeníkmi, a sám si sa stal novozákonným veľkonočným baránkom. Oslavujeme zázrak Tvojej

lásky, ktorá premenila chlieb na Tvoje opravdivé telo a víno na Tvoju opravdivú krv. Takto si ustanovil trvalú obetu nového zákona na ustavičnú pamiatku svojho života, umučenia a svojej smrti a pripravil si nebeskú hostinu všetkým svojim verným. Verejne vyznávame svoju vieru v Tvoju skutočnú podstatnú prítomnosť v tejto najsvätejšej Sviatosti. Klaniame sa Ti a oslavujeme Ťa.

Pane, v slávnej ozdobe idú Tvoji kňazi a všetci veriaci pri chválospevoch, pri radostnom zvuku hudby a ľúbeznom znení zvonov. Nosí sa najsvätejšia Oltárna Sviatosť v slávnom sprievode; cesty sú posypané kvietím a v procesiách ligoce sa kríž a zástavy. — Najvznešenejší Kráľu všetkých kráľov, Panovník všetkých panovníkov, Ty nepotrebuješ tejto zovnútornej slávy; čisté srdce je Ti oltárom a naša poslušnosť príjemnejšou, ako vonkajšia nádhera. Pokorná modlitba je pre Teba najľúbeznejšou vôňou a skutky milosrdenstva sú Ti najmilšími nevädnúcimi kvietkami, ktoré máme na cestu stlať tebe, večná Láska. Viera, nádej a láska kresťanských sŕdc, sú skvostným rúchom, v ktorom sa smieme priblížiť k Pánu Bohu svojmu.

Ale Ty, najslávnejší Priateľu ľudu, neopovrhol si ani plesaním nábožných synov a dcér, ktorí Ťa, ako dávno očakávaného Mesiáša, vo víťaznom sprievode uvádzali do jeruzalemského mesta nesúc v rukách palmové ratolesti, prestierajúc na cestu svoje šaty a prespevujúc Ti chválospev. Večný Kráľu nebeského Jeruzalema, dožič, aby naša pobožnosť nebola len zovnútorná,

ale aby bola výrazom vnútornej viery a opravdivej dokonalej lásky, ktorá horí v našich srdciach. Daj, nech Sviatosť, v ktorej dnes verejne vyznávame pravú a skutočnú Tvoju prítomnosť a ktorej sa klaniame, prinesie nám v živote i v smrti posilnenie a potešenie. Svojou milosťou sprevádzaj nás týmto plačlivým údolím, aby sme sa stali hodnými kedysi v nebi s tvári do tvári hľadieť na Teba a Teba chváliť a velebiť na veky vekov. Amen.

b) Liturgické modlitby na procesii.

Po skončení sv. omše ide procesia von z kostola ku 4 oltárikom. Kňaz, oblečený v bielom pluviáli, okadí velebnú Sviatosť, vezme ju do rúk a obrátiac sa k ľudu spieva:

Kňaz: Pange lingua gloriózi!

Chór: Korporis mystérium, Sangviniskve préciózi, kvem in mundi précium fruktus ventris generózi Rex effúdit gencium.

Preklad tohto verša viď pieseň JKS č. 317: Javte ústa Dôstojného... Kým chór spieva latinský verš, ľud sa usporaduje pred kostolom. Za pochodu k I. oltáriku ľud spieva niektorú pieseň o Sviatosti Oltárnej.

I. oltárik.

Celá procesia sa umiesti pred oltárikom; kňaz položí monštranciu na oltárik, okadí Velebnú Sviatosť. Medzitým chór spieva pieseň JKS 223/b:

Sakrís solemniís —
junkta sint gaudia —
et ex prékordiís —
sonent prekónia —
recédant vetera —
nova sint omnia —
[korda vócés et opera].

Pri tejto slávnosti —
vrúcnosťou plesajme —
a plní radosti —
Pánovi spievajme; —
doba prešla stará, —
nastala obnova —
[duše, skutkov tak aj slova].

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 14, 16—24. — Hostina, na ktorú pozvaní nechceli prísť.

℣. Cibávit eós ex adipe frumenti, alleluja.	Kŕmil ich najlepšou pšenicou, aleluja.
℟. Et de petra melle saturávit eós, alleluja.	A nasýtil ich medom zo skaly, aleluja.

Modlime sa: Bože, Ty si nám v predivnej... Viď kolektu v dnešnej omši.

Po modlitbe spieva ľud na požehnanie: 1. verš piesne „Na kolená padám..." č. 320. Kňaz okadí Velebnú Sviatosť, monštranciu vezme do rúk a súc obrátený k oltáru spieva a ku koncu dáva požehnanie so Sviatosťou:

℣. Sit nomen Domini benediktum.	Nech je požehnané meno Pánovo.
℟. Ex hok nunk, et uskve in sékulum.	Od tohto času až na veky.
℣. Adjutórium nostrum in nomine Domini.	Pomoc naša v mene Pána.
℟. Kví fécit coélum et terram.	Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Benedikcio Dei omnipotentis, Patris, † et Fílií, et Spiritús Sankti, descendat super vós, et maneat semper.	Požehnanie všemohúceho Boha Otca † i Syna i Ducha Svätého, nech sostúpi na vás a zotrvá navždy.
℟. Amen.	℟. Amen.

Kým kňaz spieva tieto verše a dáva požehnanie, všetci si kľaknú. Po požehnaní ide procesia k 2. oltáriku za spevu inej piesne o Sviatosti Oltárnej.

II. oltárik.

Keď sa príde k druhému oltáriku, spieva sa pieseň č. 224:

1. Verbum supernum prodiens nek Patris linkvens dexteram, — ad opus suum exiens — vénit ad víté vesperam.	Nebeské Slovo, ktoré si — vyšlo z Otca láskavosti, — ó žehnaj ľud svoj, Kriste náš, — čo v Sviatosti tu prebývaš.
2. Úni trínókve Dominó — sit sempiterna glória — kví vítam sine terminó — nóbis donet in patria.	Buď sláva Otcu i Synu — a Duchu im vždy rovnému, — tak je a bola pred vekmi — na zemi, tak aj na nebi.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Jána, 6, 51—55. — Ja som chlieb, ktorý som s neba sostúpil.

℣. Pánem coéli dedit eis, alleluja.
℟. Pánem Angelórum mandukávit homó, alleluja.

Nebeský chlieb si im dal, aleluja.
Anjelský chlieb požíval človek, aleluja.

Modlime sa: Bože, ktorý si chcel, aby preslávne tajomstvo tela a krvi Pána nášho Ježiša Krista s nami zostávalo, prosíme, dožič nám, aby sme jeho prítomnosť tak ctili na zemi, žeby sme si zaslúžili na neho hľadieť s tvári do tvári v nebesiach. Skrze tohože Pána nášho...

Po modlitbe spieva ľud na požehnanie 2. verš piesne 320.: „Srdce to nehodné..." Ostatné ako pri I. oltáriku.

III. oltárik.

Keď sa príde k tretiemu oltáriku, spieva sa pieseň č. 225:

1. Salútis humáné Sator, — Jezu, voluptás kordium, — orbis redempti konditor — et kasta lux amancium.
2. Perrumpis infernum chaos, — vinktís katénás detrahis, — viktor triumfó nobili — ad dexteram Patris sédes.

Ó Pôvodca nášho blaha, — Stvoriteľ sveta celého, — Spasiteľ sveta celého, — tys' svetlo ľudu verného.
Buď, Bože, nám milostivý, — odpusť, čo sme previnili; — daj, by sme teba uzreli — a v nebi sa Ti korili.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Jána, 6, 56—9. — Moje telo je skutočne pokrm a krv moja nápoj.

℣. Pánem de coéló préstitisti eis, alleluja.
℟. Omne delektamentum in sa habentem, alleluja.

S neba si im dal chlieb, aleluja.
Všetku slasť v sebe majúci, aleluja.

Modlime sa: Prosíme, Pane, daj, aby sme boli nasýtení večným požívaním Tvojho Božstva, ktoré sa predobrazuje skrze časné prijímanie Tvojho predrahého tela a krvi. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Po modlitbe ľud spieva na požehnanie 3. verš piesne č. 320: „Svätý, svätý, svätý..." Ostatné ako pri prvom oltáriku.

IV. oltárik.

Keď sa príde k štvrtému oltáriku, spieva sa pieseň č. 226:

1. Éterne Rex Altissime, — Redemptor et fidélium, — kui mors perempta detulit, — summé triumfum glórié.

2. Jezu, tibi sit glória, — kví viktor in coélum rédis, — kum Patre et almó Spiritú — in sempiterná sékula.

Večný náš Kráľ a Najvyšší, — Spasiteľ verných najdrahší, — ty si premohol smrť ukrutnú — a žiješ slávou večitou.

Ježiš, buď Tebe veleba, — víťazne stúpils' do neba, — kde s Bohom Otcom panuješ — i s Duchom Svätým kráľuješ.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša, 26, 26—9. — Posledná večera: Toto je telo moje...

℣. Edúkas pánem de terra, alleluja.

℟. Et vínum létificet kor hominis, alleluja.

Vyveď chlieb zo zeme, aleluja.

A víno nech obveseľuje srdce človeka, aleluja.

Modlime sa: Prosíme, všemohúci Bože, dožič nám, ktorí sa honosíme v najsvätejšom Srdci najmilšieho Syna Tvojho a pripomínali sme si jeho zvláštne dobrodenia lásky, aby sme sa im zároveň tešili i úžitok z nich mali. Skrze tohože Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Po modlitbe ľud spieva 1. verš piesne č. 321: „Prosíme ťa...“ Ostatné ako pri prvom oltáriku. Pri navracaní sa do chrámu začne sa spievať aj Te Deum tak, aby na slová: „Preto Ťa teda prosíme...“ procesia už bola v kostole. — Po skončení Te Deum-u sú obvyklé verše: „Benedikámus Patrem..., Pánem de coélo...“ s modlitbami. Kňaz okadí Velebnú Sviatosť, monštranciu vezme do rúk a obvykle spieva jedno za druhým: Tantum ergo a Genitóri a po speve dáva potichu požehnanie so Sviatosťou.

Iné modlitby, litánie o najsv. mene Ježiš, o Sviatosti Oltárnej hľadaj v stati: Poklona Sviatosti Oltárnej.

M) Poklona Sviatosti Oltárnej.

1) Všeobecné poučenie.

Pánu Ježišovi nebolo dosť, že prišiel na tento svet, že sa narodil v maštalke, účinkoval 33 rokov na zemi činiac zázraky, že sa vydal do rúk nepriateľov, aby podstúpil smrť kríža

na vykúpenie ľudského pokolenia a na jeho smierenie s Otcom nebeským. Jeho láska šla ďalej až do vyčerpania Božej moci. Chcel medzi nami prebývať aj po svojom odchode do neba, a preto pri poslednej večeri ustanovil Sviatosť Oltárnu, v ktorej zanechal seba samého tu na zemi, aby sa mohol stále za nás obetovať, aby sa nám podával na požívanie pri sv. prijímaní a aby mohol medzi nami prebývať a vypočúvať naše prosby a prijímať naše poklony. Kristus Pán týmto činom ako by bol vyčerpal svoju lásku lebo nevedel a nemohol viacej dať pokoleniu ľudskému, ako keď dal seba samého so svojím Božstvom a človečenstvom.

a) Povinnosť klaňania sa Sviatosti Oltárnej.

Prítomnosť Pána Ježiša v Eucharistii — v Sviatosti Oltárnej je skutočnosťou, o ktorej sa dozvedáme zo slov Pána Ježiša: „Toto je moje telo", „Toto je moja krv", „Toto čiňte na moju pamiatku". Článok a viera v prítomnosť Pána Ježiša v Eucharistii je jednou z najvznešešnejších náuk a tajomstiev kresťanstva. Keďže vo Sviatosti Oltárnej je prítomný ten istý Spasiteľ so svojím Božstvom a človečenstvom, ktorý je prítomný v nebesiach na svojom božskom tróne a ktorý je opravdivou Božskou osobou, patrí mu aj tá istá úcta a poklona, ktorá patrí Bohu, a aká sa mu dostáva i v nebesiach. V nebi anjeli a svätí neprestajne padajú na tvár pred trónom Božím volajúc: „Svätý, svätý, svätý, Pán Boh zástupov" a neprestajne sa mu klaňajú. A podľa zjavenia sv. Jána, kamkoľvek sa pohne Baránok Boží, všade ho sprevádzajú tí, ktorí sa v jeho krvi okúpali, t. j. mučeníci, aby mu všade vzdali poklonu. Kresťanské oltáre s bohostánkom neprestajne obklopujú množstvá nebeských anjelov a vzdávajú nebeskú poklonu svojmu Pánovi aj tu.

Sviatostný Spasiteľ však čaká, aby takú istú poklonu vzdali mu aj duše ľudské na zemi, aby sa mu prišly pokloniť do chrámu, aby tu padaly pred ním na kolená a na svoju tvár, volajúc: „Pochválená, zvelebená buď bez prestania najsv. Sviatosť Oltárna" a aby ho odprevádzaly kamkoľvek sa pohne so sviatostného svojho trónu, idúc na procesie alebo k nemocným.

b) Uschovávanie Sviatosti Oltárnej.

V prvých časoch kresťanstva za prenasledovania, Sviatosť Oltárnu neuschovávali v kostoloch, lebo neboli istí, či tam vôbec bude ešte slúžená sv. omša. Veriaci odnášali si Sviatosť Oltárnu do svojich príbytkov, aby mohli každý deň prijímať Božie telo, najmä ak budú chytení a odsúdení na umučenie, aby sa mohli posilniť týmto svätým pokrmom.

Na uschovanie Božieho tela veriaci používali zlaté a strieborné, vo vnútri hodvábom obtiahnuté škatuľky, ktoré uložili na domácich oltárikoch. Po upokojení časov uschovávali Sviatosť Oltárnu v kostole v malých schránkach podoby holuba, vežičky atď., ktoré visely nad oltárom. Neskoršie tieto schránky odstránili a zhotovovali malé kaplnôčky v stene alebo pri stene v sanktuáriu — pastoforia. Sviatosť Oltárna uschovávala sa väčšinou len pre chorých. Neskoršie však Sviatosť Oltárnu preniesli s týchto kaplnôčiek na oltár a tam pre ňu zhotovili stánok, zvaný tabernákulum — bohostánok, čo je až po dnes.

Stále uschovávanie Eucharistie v kostole už v dávnych časoch kresťanstva dalo vznik eucharistickým návštevám a poklonám — adoráciám. Nielen kňazi a mníšky, ale aj svetskí veriaci vždycky pociťovali, že vo Sviatosti Oltárnej je sila, život, svetlo a milosť, ktorú môže každý zachytiť, kto sa s vierou pokloní pred Spasiteľom bývajúcim v bohostánku. Preto navštevovali chrámy a zotrvávali na poklone pred bohostánkom.

c) Vystavovanie Sviatosti Oltárnej na poklonu.

V 12. a 13. storočí povstávali mnohí bludári, ktorí popierali prítomnosť Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej. Horlivé duše tak medzi kňazmi ako aj medzi veriacimi chceli dať najavo týmto bludárom svoju pevnú vieru v prítomnosť Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej. Preto si ju vystavovali na oltároch, aby ju mohli aj očami vidieť a tým zrejmejšie preukázať, že ich klaňanie patrí sv. Hostii, ktorá už nie je chlebom, ale je to sám Spasiteľ skutočne prítomný; tak vznikly monštrancie, ktoré vyložili na vyvýšené miesto oltára, na tzv. trón, aby každý mohol v kostole vidieť Sviatosť Oltárnu. Tak vznikly osobitné pobožnosti na počesť Sviatosti Oltárnej, ktoré odbavovávali najmä popoludní. Na niektorých miestach nechali vystavenú Sviatosť Oltárnu celé dni ba i noci a každý sa ponáhľal vzdať poklonu sviatostnému Spasiteľovi.

d) Štyridsaťhodinová poklona.

Základnou pobožnosťou na počesť sviatostného Spasiteľa stala sa tzv. 40-hodinová poklona. Sviatosť Oltárnu totiž vystavili a nepretržite za 40 hodín nechali vystavenú na verejnú poklonu na pamiatku, že Kristus Pán 40 hodín odpočíval v hrobe. Túto krásnu a vznešenú pobožnosť prvý raz zaviedol v prvej polovici 16. storočia v Miláne nábožný kňaz Jozef, kapucín.

Mesto Messina na Sicílii v r. 1651 bolo obľahnuté Turkami. Obyvatelia vykonali 40-hodinovú pobožnosť a mesto bolo zázračne zachránené. Do

toho času odbavovali túto pobožnosť len kde-tu, najmä jednotlivé nábožné bratstvá Sviatosti Oltárnej v dôležitých všeobecných potrebách. Keď však pápež Pius IV. 1559—65 schválil v Ríme zavedené Bratstvo, ktoré na pamiatku 40-hodinového odpočívania Krista Pána v hrobe, ako aj 40-denného pôstu Ježišovho odbavovalo každý mesiac 40-hodinovú pobožnosť pred Sviatosťou Oltárnou, poklona Sviatosti Oltárnej stala sa jednou z najobľúbenejších pobožností veriacich a rozšírila sa po celom svete.

e) Večitá poklona.

V 15. a 16. storočí bola Europa veľmi ohrozená mohamedánskymi Turkami. Trpela aj Cirkev, ktorú okrem toho napádali aj protestanti najmä svojím bludným učením o Sviatosti Oltárnej. Preto pápež Kliment VIII. na vyprosenie odstránenia týchto nebezpečenstiev v bulle „Graves" ustanovil, aby od 25. novembra 1592 sa v Ríme odbavovaly 40-hodinové poklony Sviatosti Oltárnej cez celý rok bez prestávky, vynímajúc 3 posledné dni Veľkého týždňa, a to tak, že keď sa pobožnosť v jednom rímskom kostole končí, v druhom sa už začína. Keďže takto vystavenú velebnú Sviatosť hojne navštevovali a vrúcne uctievali, pápež Kliment VIII. udelil plnomocné odpustky raz denne všetkým, ktorí za nejaký čas vytrvajú na modlitbách pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou a pristúpia k sv. sviatostiam. Pp. Pavol V. tieto odpustky potvrdil 10. mája 1606; a Pius VII. 16. mája 1817 vyslovil, že odpustky tieto môžu byť privlastnené aj dušiam v očistci. Toto večité striedanie sa 40-hodinovej poklony v Ríme deje sa až po dnes.

40-hodinová poklona sa rozšírila po celom katolíckom svete. Zbožný ľud sa shromažďoval ku poklone najsv. Sviatosti, aby sa poďakoval Bohu za dosiahnuté dobrodenie a vyprosil si odvrátenie od všetkého zlého. Mnohí diecezánski biskupi podľa rímskej večitej poklony zaviedli večitú poklonu aj v svojich diecézach, ale tak, že keď sa poklona končí v jednom kostole niektorej fary, v druhom kostole inej fary sa začína. Cirkevný zákonník Can. 1275 poklonu Sviatosti Oltárnej uviedol ako povinnosť vo všetkých chrámoch, kde sa uschováva Sviatosť Oltárna. 40-hodinová poklona nech sa čo najslávnejšie vydržiava vo všetkých farských a iných chrámoch, v ktorých sa opatruje prevelebná Sviatosť v dňoch, ktoré určí miestny biskup. A kde by sa to nemohlo stať pre zvláštne okolnosti a bez veľkej ťažkosti a s úctou, ktorá toľkej Sviatosti patrí, nech sa postará miestny biskup, aby v ustálené dni aspoň za niekoľko hodín jednostajne bola slávne vystavená najsv. Sviatosť.

Kongregácia Sancti Officii 22. januára 1914 vyhlásila, že tam, kde nemôžu konať nepretržitú, 40 hodín trvajúcu poklonu, ak s povolením biskupa

vystavia Sviatosť Oltárnu ráno, večer ju však v tichosti odložia a na druhý a tretí deň pokračujú tak, aby Sviatosť bola vystavená 40 hodín (hoci poklona cez noc bola prerušená) môžu získať plnomocné odpustky udelené pápežom Klimentom VIII. Pre návštevy ináč vystavovanej Sviatosti Oltárnej udelené sú odpustky 10 rokov. PPO 140.

f) Poklona Sviatosti Oltárnej u nás.

Keďže v mnohých diecézach nebolo možné ani v minulosti zaviesť v jednotlivých farách nepretržitú ba i na noc prerušenú 40-hodinovú poklonu, bolo už v minulosti zvykom, že v každom kostole aspoň raz v roku bola vystavená cez deň od rána do večera Sviatosť Oltárna na poklonu, ako to dodatočne aj Can. 1275 v posledných riadkoch schvaľuje. Slovensko z väčšej čiastky patrilo v minulosti k arcibiskupstvu ostrihomskému a tak od tých čias až podnes koná sa v jednotlivých farách poklona podľa zadelenia bývalej ostrihomskej diecézy.

Poklona Sviatosti Oltárnej začína sa ráno o 6. hod. obyčajne so slávnostnou sv. omšou, pri ktorej sa vyloží Sviatosť Oltárna. Poklona sa končí večer o 6. hod. všeobecnou slávnostnou pobožnosťou, pri ktorej sa odbavia litánie o najsv. mene Ježišovom a veriaci sa modlia spoločnú poklonovú modlitbu. 40-hodinová poklona musí sa však začínať a aj končiť slávnostnou sv. omšou. Keď pobožnosť poklony pripadne na nedeľu a pri kostole je len jeden kňaz, Sviatosť Oltárna vyloží sa ráno, spojene s malou pobožnosťou, kým slávnostná sv. omša je v riadnom čase, aby veriaci, najmä zo vzdialených filiálok mohli prísť na sv. omšu.

Pobožnosť verejnej poklony neodbavuje sa na Zelený štvrtok, Veľký piatok a Bielu sobotu. Keď pobožnosť pripadne na Popolečnú stredu, monštrancia sa pri rozdávaní popolca zastiera bielym závojom; ak pripadne na deň sv. Marka a na krížové dni, monštrancia sa tiež zastiera závojom pri procesii a niekoľko ľudí zostane na poklone. Ak pripadne poklona na Božie Telo, vystavenie sa stane v riadnom čase, potom sa vykoná procesia, po skončení ktorej sa Sviatosť Oltárna vystaví ďalej na verejnú poklonu.

Poučenie o poklone Sviatosti Oltárnej na fašiangy hľadaj medzi liturgickým rokom; str. 431.

g) Sv. omša a litánie pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou.

V celej Cirkvi je všeobecne zvykom, že mnohé pobožnosti ba i sv. omšu odbavujú veriaci radi pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou. Tak je zvykom sv. omša na prvý piatok

a na prvú nedeľu v mesiaci na počesť Božského Srdca, ako aj na všetky veľké sviatky. Litánie o najsv. mene Ježišovom pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou konávajú sa cez oktávu Božieho Tela, na väčšie sviatky a pri výnimočných pobožnostiach. Podobne sa konajú aj litánie o Božskom Srdci popoludní na prvý piatok a na prvú nedeľu a cez oktávu Božského Srdca. Pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou kde-tu konajú sa aj vešpery, ale najmä mariánske litánie v nedeľu popoludní a cez mesiac máj. Podobne sa koná z príkazu pápeža Leva XIII. aj októbrový ruženec.

Vystavovanie Sviatosti Oltárnej v monštrancii na trón deje sa vždy slávnostne, pri čom je predpísané aj okadenie tymiánom. Slávnostné vystavovanie Sviatosti Oltárnej môže sa diať len vtedy, keď to biskup nariadi, alebo osobitne pre jednotlivé kostoly dovolí. Can. 1274.

Pri litániach, najmä mariánskych, ako aj pri ruženci, môže byť Sviatosť Oltárna vystavená v cibóriu. Kňaz vyberie cibórium z bohostánku a položí ho na oltár pred bohostánkom. Cibórium nesmie sa vykladať na tabernákulum. Okaďovanie cibória nie je predpísané, ale môže byť. Vystavovanie Sviatosti Oltárnej v cibóriu môže kňaz vykonať, kedy za potrebné uzná. Can. 1274.

h) Požehnanie so Sviatosťou Oltárnou.

Kedykoľvek sa vystavuje Sviatosť Oltárna, či už v monštrancii alebo v cibóriu, dáva kňaz aj požehnanie veriacim so Sviatosťou Oltárnou. Keď kňaz chce dať požehnanie so Sviatosťou Oltárnou, používa na to náplecný závoj — humerál, ktorý je vždy biely. Požehnanie so Sviatosťou Oltárnou je nielen vtedy, keď bola vystavená, ale môže byť aj inokedy, napr. po sv. omši, po hociktorých litániach, po ruženci, po krížovej ceste, pútnikom pred odchodom a po príchode z púte, po sobáši a vôbec pri všetkých pobožnostiach, ktoré sa v chráme konajú. Pri požehnávaní Sviatosťou Oltárnou nehovorí kňaz nijaké slová. Je to predpísané len na Božie Telo pri procesii. — Požehnanie so Sviatosťou Oltárnou dáva kňaz aj na ulici, keď ide k chorému, ak si veriaci pri stretnutí sa s kňazom kľaknú na zem. Preto nikdy neopomeň vykonať poklonu sviatostnému Spasiteľovi, ktorý sa ide sám seba podať chorému za pokrm do večnosti. Pri tomto požehnaní pros, aby ti Pán Ježiš dal milosti, že by si nemusel zomrieť bez sv. sviatostí.

i) Postup vystavenia Sviatosti Oltárnej.

Keď má byť vystavená Sviatosť Oltárna slávnostne na trón okrem sv. omše, vždycky je kňaz oblečený v superpelícii, bielej štóle a v bielom pluviáli. Na oltári má horieť 12 sviečok,

ktoré nemajú byť nahradené elektrickými žiarovkami. V chudobných kostoloch stačí 6 sviečok. Na oltári nad tabernákulom má byť vždy trónus, ku ktorému sa nikdy bezprostredne kvety nekladú. Keď je vystavená sviatosť Oltárna, vždy si máme pokľaknúť na obidve kolená.

Kým kňaz kladie tymián do kadidla, chór spieva niektorú pieseň o Sviatosti Oltárnej. Viď piesne č. 316—22. Kňaz tri razy okadí Sviatosť Oltárnu a vezmúc na plecia vélum, vezme do ruky monštranciu a obrátiac sa k ľudu zaspieva *Tantum ergo Sacramentum*, pri odkladaní *Genitori, Genitoque* a na Božie telo *Pange lingua*. V piesni pokračuje chór. Po dokončení piesne dá kňaz požehnanie so Sviatosťou, ktorú za tým zase okadí. Cez požehnanie so Sviatosťou si veriaci kľaknú aspoň na jedno koleno a bijúc sa v prsia, šeptom hovoria poklonovú modlitbičku; viď str. 260/13. — Pri pobožnostiach pred vystavenou Sviatosťou sa vždy priberá verš: Pádem de coélo ... s príslušnou modlitbou: Bože, Ty si nám v predivnej ... — V niektorých diecézach sa vystavenie Sviatosti Oltárnej deje podľa Rímskeho rituála, t. j. kňaz neintonuje: Tantum ergo a Genitori, ale tieto piesne začne sám chór a spieva, aj to len ku koncu vystavenia Sviatosti Oltárnej. Cez tento spev kňaz kľačí. Požehnanie je tiež len na konci.

2) Pange lingua — Tantum ergo — Genitori...

Od sv. Tomáša Akvinského.

Pange, lingua.

1. Pange, lingua, gloriózi
korporis mystérium,
sanguiniskve préciózi,
kvem in mundi précium,
fruktus ventris generózi,
rex efúdit gencium.

1. Javte ústa dôstojného
tela Pána tajomstvá
i predrahej krvi jeho,
ktorú z milosrdenstva
vylial Otca Syn večného
k spaseniu človečenstva.

2. Nám sa v svojom zmilovaní — z čistej Panny daroval,
v svojom s ľuďmi obcovaní — pravdu večnú zvestoval,
a po svojom dokonaní — dôkaz lásky zanechal.
3. Pri poslednom večeraní — s bratmi odpočívajúc
pri zákonnom hodovaní — pokrm nápoj žehnajúc,
v chleba, vína požívaní — telo i krv dal svoju.
4. Z chleba telo učinené — slovom jeho zázračným,
víno v krv je premenené — srdcom verne povďačným,
nemôže byť pochopené — smyslom nedostatočným.

Tantum ergo sakramentum.

5. Tantum ergo sakramentum
venerémur cernui,
et antíkvum dokumentum
nóvo cédat rítui
préstet fídes suplementum
sensuum defektui.

5. Prevelebnej tu Sviatosti
vzdajme úctu, poklonu,
ustúp obrad minulosti,
novému včuľ zákonu,
smyslov nedostatočnosti
viera dávaj náhradu.

Genitóri Genitókve.

6. Genitóri Genitókve
laus et jubilácio,
sálus hónor virtus kvokve
sit et benedikció;
procedenti ab utrókve
kompar sit laudáció.
Amen.

6. Otcu, Synu premilému
buď česť a velebenie,
chvála, vďak a sláva jemu
buď i dobrorečenie;
od obidvoch Poslanému
rovnako buď uctenie.
Amen.

℣. Panem de coelo praestitísti eis. (T. P. Alleluja.)
℟. Omne delektaméntum in se habéntem. (T. P. Alleluja.)

S neba si im dal chlieb. (Č. V. Aleluja.)
Všetku siasť v sebe majúci. (Č. V. Aleluja.)

Modlime sa: Bože, Ty si nám v predivnej Sviatosti Oltárnej pamiatku umučenia svojho zanechal; daj, prosíme, aby sme presväté tajomstvo tela Tvojho a krvi Tvojej tak ctili, žeby sme úžitok vykúpenia Tvojho stále v sebe cítili. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Odpustky 7 rokov. — Keď aspoň dva posledné verše odbavíme i s príslušným veršom a modlitbou, dosiahneme odp. 5 rokov. — Keď tak robíme cez celý mesiac, dosiahneme pln. odp. za obvyklých podmienok. — PPO 136.

Keď navštívime verejne vystavenú Sviatosť Oltárnu, získame odpustky 10 rokov. PPO 140. d. — Akonáhle vstúpime do chrámu a pred všetkými úkonmi pobožnosti ideme bližšie smerom k oltáru, kde je uschovaná najsv. Sviatosť a krátko sa jej klaniame, získame 300 dní odp. PPO 120.

3) Litánie o najsvätejšom mene Ježiš.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Ježišu, uslyš nás. — Ježišu, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Duchu Svätý, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Svätá Trojica, jeden Bože, — zmiluj sa nad nami.
Ježišu, Synu Boha živého, — zmiluj sa nad nami.
Ježišu, odblesk Otca, — zmiluj sa nad nami.
Ježišu, žiara svetla večného,
Ježišu, Kráľ slávy,
Ježišu, slnko spravodlivosti,
Ježišu, Syn Márie Panny,
Ježišu premilý,
Ježišu predivný,
Ježišu, Boh silný,
Ježišu, otec budúceho veku,
Ježišu, anjel veľkej rady,
Ježišu najmocnejší,
Ježišu najtrpezlivejší,
Ježišu najposlušnejší,
Ježišu, tichý a pokorný srdcom,
Ježišu, milovník čistoty,
Ježišu, milovník náš,
Ježišu, Boh pokoja,
Ježišu, pôvodca života,
Ježišu, príklad čností,
Ježišu, horliteľ za spasenie duší,
Ježišu, Boh náš,
Ježišu, útočište naše,
Ježišu, otec chudobných,
Ježišu, poklad veriacich,

Ježišu, pastier dobrý,
Ježišu, svetlo pravé,
Ježišu, múdrosť večná,
Ježišu, dobrota nekonečná,
Ježišu, cesta a život náš,
Ježišu, radosť anjelov,
Ježišu, kráľ patriarchov,
Ježišu, majster apoštolov,
Ježišu, učiteľ evanjelistov,
Ježišu, posila mučeníkov,
Ježišu, svetlo vyznavačov,
Ježišu, čistota panien,
Ježišu, koruna všetkých svätých,
Buď nám milostivý, — odpusť nám, Ježišu,
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Ježišu,
Od všetkého zlého, — vysloboď nás, Ježišu,
Od každého hriechu, — vysloboď . . . atď.
Od hnevu Tvojho,
Od úkladov diablových,
Od ducha smilného,
Od večnej smrti,
Od zanedbania vnuknutí Tvojich,
Skrze tajomstvo svätého vtelenia Tvojho,
Skrze narodenie Tvoje,
Skrze detinstvo Tvoje,
Skrze Božský život Tvoj,
Skrze práce Tvoje,
Skrze smrteľnú úzkosť a utrpenie Tvoje,
Skrze kríž a opustenosť Tvoju,
Skrze mdloby Tvoje,
Skrze smrť a pochovanie Tvoje,
Skrze vzkriesenie Tvoje,
Skrze nanebevstúpenie Tvoje,
Skrze Tvoje ustanovenie najsvätejšej Sviatosti Oltárnej,
Skrze radosti Tvoje,

Skrze slávu Tvoju,
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Ježišu,
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Ježišu,
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami, Ježišu.
Ježišu, uslyš nás. — Ježišu, vyslyš nás.

M o d l i m e s a: Pane, Ježišu Kriste, Ty si riekol: Pýtajte si a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a bude vám otvorené; prosíme, daj nám žiadajúcim pocítiť Božskú lásku Tvoju, aby sme Ťa celým srdcom, ústami i skutkami milovali a Teba chváliť nikdy neprestali. — Daj tiež, Pane, aby sme Tvoje sväté Meno stále s bázňou ctili a spolu i večne milovali, lebo nikdy nevytváraš zo svojho spravovania tých, ktorým dávaš stálosť v láske svojej: Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Odpustky 7 rokov. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak litánie i s modlitbou odriekame každodenne cez mesiac. — PPO 89.

Bože, Ty si najslávnejšie meno Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho, pre svojich verných urobil veľmi ľúbezným a príjemným, ale pre zlých duchov hrozným a strašlivým, dožič milostive, aby všetci, ktorí toto meno nábožne ctia na zemi, v tomto živote sladkosť svätého potešenia okúsili a v budúcom večnej blaženosti dosiahli. Skrze tohože Krista Pána nášho. Amen.

Keď je vystavená Sviatosť Oltárna, možno dodať:

Bože, Ty si nám v predivnej Sviatosti Oltárnej pamiatku umučenia svojho zanechal; daj,

prosíme, aby sme presväté tajomstvo tela Tvojho a krvi Tvojej tak ctili, žeby sme úžitok vykúpenia Tvojho stále v sebe cítili. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Záverečná modlitba.

Pod spôsobom chleba skrytý Boh i človek, premilý Ježišu, hľa, s dôverou predniesli sme Tebe svoju poklonu a prosby. Česť a chvála Tebe, Spasiteľu náš, ktorý s neba sostúpiac, pod spôsobom chleba si tu prítomný. Sošli nám Ducha Svätého, aby nás vo všetkom spravoval a ku spaseniu viedol kroky naše. Prijmi srdcia naše a s nimi všetko, čím vládneme.

Udeľ nám, ó Ježišu, sväté požehnanie Tvoje. — ℟. Amen.

Požehnanie všemohúceho † Boha Otca i Syna i Ducha Svätého, nech sostúpi na nás a zotrvá s nami vždycky. — ℟. Amen.

4) Strelné modlitby k Sviatosti Oltárnej.

1. Pochválené buď meno Pánovo, meno nášho Vykupiteľa Ježiša Krista. — Požehnanie všemohúceho Boha, Otca i Syna i Ducha Svätého nech sostúpi na mňa a spočíva na mne, aby sa moja viera v Ježiša, moja nádej a láska k nemu každého dňa rozmnožovala, žeby som bol(a) účastným(ou) večného života.

Nauč sa nazpamäť.

2. Ježišu, Tebe žijem; Ježišu Tebe umieram; Ježišu Tvoj(a) som v živote a smrti. Amen

Odpustky 100 dní. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne.

3. Ježišu, Bože môj, klaniam sa Ti tu vo Sviatosti Tvojej lásky prítomnému.

Veriaci, a) keď si riadne pokľaknú na jedno koleno pred oltárom, kde je Sviatosť Oltárna, a pri tom vyslovia tento vzdych alebo podobný, získajú odpustky 300 dní. — b) keď však kľaknú na obidve kolená pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou, a pri tom vyslovia tento alebo podobný vzdych, získajú 500 dní odpustkov. — c) keď tento alebo podobný vzdych vyslovia, prechádzajúc popred kostol, kaplnku, kde je uschovaná najsv. Sviatosť, dosiahnu 300 dní odpustkov.

4. Ó Ježišu, v prevelebnej Sviatosti, zmiluj sa nad nami.

Odpustky 300 dní. — PPO 108.

5. Nech je pochválená a velebená bez prestania najsvätejšia Sviatosť Oltárna.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 109.

6. Klaniame sa Ti, najsvätejší Pane, Ježišu Kriste, tu a vo všetkých Tvojich chrámoch, ktoré sú na celom svete, a dobrorečíme Tebe, lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Odpustky 7 rokov, keď sa vzdych pomodlíme kľačiačky po vstúpení alebo odchádzaní z chrámu. — Pln. odpustky za obvyklých podmienok raz mesačne. — PPO 74.

7. Nech je pochválené a požehnané najsvätejšie Srdce a predrahá Krv Ježišova v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej.

Odpustky 300 dní. — PPO 240.

8. Sláva a vďaka v každej chvíli najsvätejšej a najbožskejšej Sviatosti.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 110.

9. Ježišu, vo svätostánku skutočne prítomný, klaniam sa Ti a túžim po Tebe; príď mi do srdca svojou milosťou, kým prídeš i sviatostne.

Veriaci, ktorí vykonajú duchovné prijímanie hocijakou formulou, získajú 300 dní odpustkov. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 135.

5) Poklona pred Sviatosťou Oltárnou.

Od sv. Alfonza Liguori.

Môj Pane, Ježišu Kriste, Ty si z lásky k ľuďom vo dne v noci prítomný v tejto Sviatosti. Plný milosti a lásky očakávaš, voláš a prijímaš všetkých, čo prichádzajú Teba navštíviť. Verím, že si v najsv. Oltárnej Sviatosti prítomný. Klaniam sa Ti z hĺbky svojej ničomnosti a ďakujem Ti za toľké mne preukázané milosti. Ďakujem Ti najmä, že sa mi sám seba dávaš v tejto Sviatosti; že si mi dal svoju najsvätejšiu Matku, Máriu, za orodovnicu a že si ma povolal, aby som Ťa navštívil(a) v tomto chráme. Pozdravujem dnes Tvoje najláskavejšie Srdce; a to, aby som sa Ti poďakoval(a) za tento veľký dar; aby som Ti dal(a) zadosťučinenie za všetky urážky, ktoré si pretrpel v tejto Sviatosti od všetkých Tvojich nepriateľov; aby som sa Ti touto návštevou klaňal(a) na všetkých miestach celého sveta, kde Ťa v Tvojej Sviatosti prítomného menej ctia a kde si viacej opustený.

Ježišu môj, milujem Ťa z celého srdca; ľutujem, že som Tvoju nekonečnú dobrotu dosiaľ toľko ráz zarmucoval(a). Pomocou Tvojej milosti umieňujem si, že Ťa už nikdy viac neobrazím. Nateraz však čo som aj aký(á) biedny(á), celkom sa Ti zasväcujem a Tebe sa darujem. Zriekam sa celkom svojej vôle, svojich náklonností a žiadostí a všetkého, čo je moje. Učiň odteraz so mnou a so všetkým, čo mám, ako sa Ti páči. Túžim a žiadam si len svätú lásku Tvoju, vytrvalosť až do konca a dokonalé splnenie vôle Tvojej. Porúčam Ti duše v očistci, najmä tie, ktoré zvlášť uctievaly prevelebnú Sviatosť. Porúčam Ti aj všetkých úbohých hriešnikov. Napokon, predrahý môj Spasiteľu, všetky svoje city spojujem s citmi Tvojho najláskavejšieho Srdca a takto spojené obetujem ich

nebeskému Otcovi Tvojmu, prosiac ho v Tvojom mene, aby ich prijal a vyslyšal. Amen.

Veriaci, keď odbavia modlitbu pred najsv. Sviatosťou získajú 5 rokov odpustky. — Keď tak konajú každodenne, získajú pln. odp. raz mesačne pri ostatných obvyklých podmienkach. — PPO 153.

6. Odprosenie Sviatostného Ježiša.

Ježišu Kriste, Bože a Vykupiteľu môj, pravý Boh a pravý človek, milujem Ťa z celého srdca a s najväčšou úctivosťou, akú mi len viera vnuká. Klaniam sa Ti tu skrytému a takto ti chcem vynahradiť všetky zneuctenia, potupenia a svätokrádeže, ktorých sa Ti dostáva v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej.

Klaniam sa Ti, Bože môj, nie síce tak, ako si zasluhuješ byť uctený; ani tak, ako by som Ťa mal uctiť, ale aspoň tak, ako môžem. Rád(a) by som to činiť tak dokonale, ako sú toho schopní anjeli v nebi. Ježišu môj, kiež by Ťa vždy všetci poznali, Tebe sa klaňali, Teba milovali a povďačne Ťa uctievali v najsvätejšej a najbožskejšej Sviatosti. Amen.

Odpustky 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 150.

Klaniam sa Ti, živý Chlebe, milostivý, večný Bože.

Ježiš, Mária, vaše sväté srdcia nech vždy sypú požehnanie svoje na mňa.

Ježišu môj, Tebe srdce svoje dávam. Vykupiteľu môj, Tvojím navždy ostávam. — Amen.

7. Hodina poklony pred Sviatosťou Oltárnou.

Pane Ježišu Kriste, ktorý z lásky k ľuďom dňom a nocou prebývaš v tejto Oltárnej Sviatosti, láskave a dobrotive voláš a prijímaš všetkých tých, ktorí Ťa

navštevujú, veríme, že si v posvätnej Hostii pod spôsobom chleba skutočne prítomný. Pevne veríme, že v tomto bohostánku, ó Ježišu, prebývaš čo láskavý a milosrdný Boh, Pán a Kráľ neba i zeme. Svojou návštevou a poklonou smelo vyznávame pred celým svetom, že Ty, ó svätá Hostia, si ten istý Ježiš Kristus, ktorý si sa stal pre nás človekom; ktorý si sa narodil v Betleheme; ktorý si utiahnuto žil v Nazarete; ktorý si vyučoval ľudí, čo majú veriť a činiť, ak chcú prísť do neba; ktorý si v Káne Galilejskej premenil vodu na víno; ktorý si nemocných uzdravoval, mŕtvych kriesil; ktorý si slepým dal zrak, hluchým sluch, nemým reč; ktorý si utíšil vietor na mori; ktorý si hladných zázračne nasýtil.

Ako svätý Peter, tak i my vyznávame teraz to, že Ty, ó svätá Hostia, si Kristus Syn Boha živého! Neohrožene verím, že Ty, ó svätá Hostia, si ten istý Ježiš, ktorý si sa za nás krvou potil; ktorý si bol pre nás bičovaný a tŕním korunovaný; ktorý si bol pre nás vysmievaný, opľuvaný, zauškovaný; ktorý si niesol ťažký kríž a na ňom zomrel pre nás a pre všetkých ľudí.

Veríme pevne, že Ty, ó svätá Hostia, si ten istý Kristus, ktorý si ležal v hrobe za tri dni; ktorý si slávne vstal zmŕtvych a teraz sedíš na pravici Otca nebeského.

Veríme a vyznávame, že Ty, Bože, Ježišu Kriste, v nebi a vo svätostánku si jeden a ten istý. Anjeli, ktorí Ťa obkľučujú a tu sa Ti s nami klaňajú, sú tak blažení, ako tí, ktorí v nebi s Tebou prebývajú.

Veríme, že v presvätej Hostii nekonečnou mocou tróniš, odtiaľ nebesia i zem spravuješ a zachovávaš a odtiaľ osudy ľudstva riadiš. Vyznávame, že Ty, ó svätá Hostia, si náš všemohúci Boh. Nebesia zvestujú slávu Tvoju. Trón Tvoj je vyvýšený nad Cherubov a celý svet je v ruke Tvojej práve tak, ako i tá

kvapôčka vody. Moc Tvoja a všemohúcnosť nevidíme, ale veríme, že Ty, ó svätá Hostia, si naším budúcim sudcom, ktorý nás bude súdiť ihneď, keď umrieme a na konci sveta pred celým svetom. Sudcovskú Tvoju velebnosť ukrývaš v tejto Sviatosti väčšmi, ako si to učinil kedysi pred Pilátom.

Hoci svoju slávu skrývaš, predsa veríme, že si, Spasiteľu náš, prítomný tu vo Sviatosti s tou istou slávou, pred ktorou sa jednúc slnko zatmie a zem zatrasie. Toto je nezlomná, skalopevná viera naša.

Ó svätý Bože, Ježišu Kriste, vo Sviatosti lásky prítomný, klaniame sa Tebe v najhlbšej pokore práve tak, ako sa Ti klaňala pod spôsobom chleba prítomnému Tvoja presvätá Matka Panna Mária; ako sa Ti klaňali svätý Alojz, svätý Paschál, svätý Alfonz, svätá Margaréta a všetci svätí. Klaniame sa Ti tak, ako sa Ti budeme klaňať po smrti a pri poslednom súde.

Našou najvrúcnejšou žiadosťou je, aby Teba, ó svätá Hostia, za Boha svojho všetci ľudia uznali, aby Ťa často prijímali, s láskou navštevovali a Tebe sa klaňali.

Vo spojení s tou vierou a láskou, s ktorou sa Tebe, ó svätá Hostia, klaňal svätý Tomáš Akvinský, i my sa Ti klaniame z hlbokosti svojej duše a voláme s ním k Tebe:

Kłaniam sa Ti verne, Bože večitý,
pod spôsobom chleba z lásky ukrytý.
Srdce moje sa Ti celkom oddáva,
že si pánom jeho, vďačne uznáva.

Zrak, chuť i cit by ma chcely oklamať,
ale sluch ma učí pevnú vieru mať.
Verím, čo Syn Boží zjavne riekol nám.
Ten klamať nemôže, bo je Pravda sám.

Na kríži sa skrylo len Božstvo samé,
tu aj človečenstvo je s ním schované.
Oboje však verím, hoc' udivený,
prosím, za čo prosil lotor skrúšený.

Rany Tvoje, ako Tomáš, nevidím,
predsa vyznávam, že si Bohom živým.
Rozmnož vo mne vieru i nádej v Teba
a láskou ma tiahni k sebe do neba.

Ty si pamiatka smrti môjho Pána,
živý Chlieb si, záloh večného žitia; —
daj, nech duša moja Tebou kŕmená,
z Teba žije, s Tebou je vždy spojená.

Dobrý Pelikáne, Kriste, Pane môj,
dušu moju svojou krvou smy, napoj,
krvi Tvojej stačí kvapka jediná,
by z celého sveta smyla sa vina.

Jezu, zraku môjmu skrytý v Sviatosti,
ráč vyhovieť, prosím, mojej žiadosti,
daj, nech uzriem zjavne jasnú Tvár Tvoju,
večnú slasť obsiahnem za strasť dočasnú.

Sviatostný Spasiteľu, láskavý Bože, ráč prijať túto našu poklonu ako poďakovanie za nekonečnú, nepochopiteľnú a nevysloviteľnú lásku Tvoju nám preukázanú a za tie mnohé a mnohé milosti a nespočetné dobrodenia nám udelené. Najmä srdečne Ti ďakujeme za ustanovenie najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a za to, že si sa nám daroval v nej nielen ku potešeniu, ale aj ku pokrmu našej nesmrteľnej duše. So svätým Augustínom voláme: „Ó Bože, hoci si všemohúci, viac si nám dať nemohol; hoci si vševediaci, viac si nám dať nevedel; hoci si aj najbohatší,

viac a lepšieho nám dať si nevládal, ako sám seba vo Sviatosti lásky.“

Sviatostný Ježišu, ďakujem Tebe, že si nás povolal, aby sme Ťa tu v kostole navštívili a pozdravili. — Buď pozdravený a zvelebený od nás, Sviatostný Ježišu, v tejto Sviatosti lásky toľko ráz, koľko je hviezd na nebi, koľko práškov na zemi, koľko kvapiek v mori, koľko je kvietkov z jari, koľko je snehových páperkov v zime, koľko je stvorených bytostí na nebi a na zemi, lebo Ty si hodný všemožnej vďaky a chvály, Baránku Boží, presladký Ježišu, ktorý si skutočne prítomný pod spôsobom chleba v tejto Sviatosti.

Buď pozdravená a zvelebená od nás najsvätejšia Sviatosť Oltárna s toľkou chválou a povďačnosťou, koľkú môžeme skutkami dokázať, jazykom vyjadriť, mysľou rozjímať a srdcom cítiť, lebo Ty si večnej chvály a vďaky hodný, Sviatostný Ježišu Kriste, ktorý telom svojím a krvou svojou nasycuješ duše naše v tejto Sviatosti.

Z povďačnosti za Tvoju prítomnosť v tejto Sviatosti lásky chceme a budeme vždy a všade pracovať, modliť sa a trpieť. Každá myšlienka, každé vzdychnutie, každý krok a každé slovo naše bude dôkazom našej vďačnosti za ustanovenie najsvätejšej Sviatosti Oltárnej. Boli by sme blažení, keby sme sa Ti mohli tu z povďačnosti na veky klaňať v poníženosti svojej ničoty. Namiesto toho venujeme Tebe svoj život i smrť.

Sviatostný Spasiteľu, láskavý náš Bože, ráč prijať túto poklonu ako smierenie a odprosenie, zadosťučinenie a náhradu za všetky tie hriechy a urážky, ktorými sme Ťa podnes urazili v tejto Sviatosti lásky, ktorými Ťa obrážajú Tvoji nepriatelia, neveriaci, blúdiaci a zlí katolíci. — Touto návštevou chceme Ti tiež poklonu vzdať i na tých miestach celého sve-

ta, na ktorých sa sviatostnej prítomnosti Tvojej preukazuje len malá úcta a poklona, a kde si Ty najväčšmi opustený a zanedbaný.

Pane a Bože môj, uznávame, že sme pred Tebou a proti Tebe v tejto sviatosti lásky zhrešili. Hoci sme od malička v toto hlboké tajomstvo verili, predsa sme sa pred Tebou i my hriešne, neslušne a nevďačne zadržali. Kto by spočítal naše hriešne myšlienky, zvedavé pohľady i zbytočné reči, ktorými sme Ťa v prítomnosti Tvojej obrážali? Kto by spočítal sväté omše, ktoré sme dobrovoľne zanedbali alebo bez všetkej nábožnosti slyšali? Ach, kto môže pochopiť tú nešťastnú chladnosť sŕdc našich, že sme tak zriedka Teba navštevovali a tak zriedka Ťa prijímali? Kto pochopí strašnú ukrutnosť svätokrádežných prijímaní tela Tvojho a krvi Tvojej. Ak sme týmto i my vinní, uznávame, že si najväčší trest zasluhujeme. — Pritom všetkom, Sviatostný Spasiteľu náš, nezúfame, lebo nám je dobre známe nekonečné milosrdenstvo Tvoje. Zásluhy umučenia Tvojho a smrti Tvojej sú väčšie ako naša zlosť. Nezúfame, ale radšej pevne dúfame, že nám odpustíš. Preto úprimne voláme: Odpusť nám, ó Sviatostný Spasiteľu, a nezavrhni nás! Najmilostivejší Ježišu, na kríži si milosrdne volal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia". Tak volaj i na nás teraz Sviatostný Spasiteľu. Áno, to je azda to jediné, čo menším činí vinu našu, že sme si celkom neuvedomili, čo činíme, keď sme Ťa v Sviatosti Oltárnej nemilosrdne zarmucovali a toľkou bezočivou opovážlivosťou obrážali.

Prehrozne mučený Vykupiteľu, hoci si na kríži visiac, volal: „Dokonané je", predsa nebolo všetko skončené, lebo muky Tvoje sa neskončily, keď si tak prebolestne zomrel. Aj po smrti žiješ a svoje utrpenie tajomne obnovuješ, zostávajúc medzi na-

mi tu, v prevelebnej Sviatosti Oltárnej, v ktorej sa ustavične opakuje Veľký piatok. V mnohých chrámoch bývaš zamknutý a opustený ako na pustatine; bludoverci vyhostili Ťa z tisícerých kostolov, ba na mnohých miestach vyhodili Ťa z tichého a skromného svätostánku a v blate Ťa pošliapali. A keď si uvedomíme, že ešte aj tisíce kresťanov opovrhuje Tebou a v Teba neverí, úprimne želieme a ľutujeme nad neverou týchto nešťastníkov ako aj nad ľahostajnosťou a lenivosťou svojou v navštevovaní Ťa v Sviatosti Oltárnej. Skalopevne sľubujeme, že Ťa vrele milovať chceme. Pred svätostánkom Tvojím budeme sa nábožne držať, svätú omšu v nedeľu a vo sviatok, podľa možnosti i v stredtýždeň nábožne slyšať a svoju dušu pri svätom prijímaní svätým telom Tvojím nasycovať.

Najľúbeznejší, najdrahší a najmilší náš Ježišu. Ty život náš, nádej naša, poklad náš, a jediná láska duše našej! Koľko Ťa to stálo, aby si mohol medzi nami prebývať v prevelebnej Sviatosti Oltárnej?! Chcel si na kríži zomrieť, aby si stále medzi nami ostal. — Ach, — a teraz, keď nám chceš dožičiť dobrodenia sladkej prítomnosti Tvojej, koľké urážky musíš znášať v tejto Sviatosti. Kiež by sme mohli svojimi slzami, ba svojou krvou smyť tie nešťastné miesta, na ktorých milujúce srdce Tvoje vo Sviatosti Oltárnej tak ťažké urážky a potupenia trpieť musí. — Hoci nám to aj nebude vždy možné, predsa za tým túžime, ó Pane, a činíme to predsavzatie, že Ťa chceme často navštevovať, aby sme svojou poklonou mohli napraviť to potupenie, ktoré od sveta trpíš v tomto tajomstve Božskej lásky svojej.

Otče večný, ráč prijať túto skromnú poklonu, ktorú Tebe my nehodní služobníci Tvoji vzdávame na vynáhradu urážok, ktorými ľudia potupujú Božského Syna Tvojho na našich oltároch. — Ach, keby

sme mohli všetkým ľuďom vnuknúť ohnivú lásku k tejto Sviatosti nesmiernej lásky Ježišovej.

Vieme a veríme, Ježišu, Spasiteľu náš, že na tomto oltári voči nám prechovávaš tú istú lásku, ktorú si mal voči nám, keď si prežíval posledné hodiny života na kríži v mori múk a bolestí. Preto pevne úfame, že milostive vyslyšíš ponížené prosby naše. Najhlbšou pokorou Ťa prosíme, Sviatostný Ježišu, ráč nám dať živú vieru, pevnú nádej a dokonalú lásku k Tebe. Vykoreň zo sŕdc našich všetku pýchu, závisť a neláskavosť oproti bližnému; všetok hnev, netrpezlivosť, lakomosť, nemiernosť a všetku nečistotu. Prosíme Ťa, daj nám opravdivú poníženosť, úprimnú lásku k priateľom a nepriateľom, trpezlivosť, krotkosť, čistotu, miernosť, veľkodušnosť, ochotu ku sebazapreniu a premáhaniu, vytrvanlivosť v dobrom a neprestajnú horlivosť. Udeľ nám všetky tie milosti, ktoré sú nám potrebné k tomu, aby sme dokonale poznali hriechy svoje, ktorými sme obrazili Tvoje útlocitné Srdce. Daj nám opravdivú ľútosť nad hriechami našimi, daj nám dar sĺz a kajúcnosti a daj nám odhodlanej vôle, aby sme vo všetkom vôľu Tvoju plniť mohli. Prosíme Ťa, ó Pane, učiň naše srdce Srdcu Tvojmu podobné a vôli Tvojej poddané, aby sme po ničom inom tak netúžili, ako Teba mať, Tebe slúžiť, Teba milovať a Teba po všetky dni života svojho vyhľadávať. Nedaj nám, Pane, žeby sme sa pre márne svetské rozkoše čo len chvíľku od Teba odlúčili. V hodinu smrti našej milostive dovoľ, aby sme telo Tvoje mohli s čistým a spokojným srdcom prijať a po blaženej smrti k Tebe do neba sa dostať. Amen.

Sviatostný Spasiteľu náš, prosíme Ťa, osvieť pohanov a tých, ktorí Ťa nepoznajú, aby sa naučili Teba poznať. Prosíme Ťa, osloboď alebo aspoň poteš tie zarmútené duše v očistci, ktoré azda i pre nás

trpia a za ktoré sa nik nemodlí. — Rozmnož, Pane, Ježišu Kriste, počet kňazov v Cirkvi Tvojej a naplň ich milosťou Ducha Svätého. Obráť hriešnikov, poníž nepriateľov Kráľovstva Tvojho, zmiluj sa nad zomierajúcimi, uzdrav nemocných, poteš zarmútených, požehnaj priateľov i nepriateľov našich. Ráč dať milosť dokonalej ľútosti tým, s ktorými sme spolu zhrešili, ktorých sme pohoršili alebo k hriechu zviedli.

Sviatostný Spasiteľu, buď pozdravený a od nás zvelebený na veky vekov. Amen.

K hymnu: „Adoro te devote... Klaniam sa Ti..." (viď medzi textom tejto modlitby) pripojené sú odpustky 5 rokov. — Pln. odpustky však získame raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak hymnus odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 137.

8. Ruženec na česť Sviatosti Oltárnej.

Len pre súkromnú pobožnosť.

Tento ruženec modlíme sa práve tak, ako ruženec mariánsky. Miesto „Sláva Otcu..." sa však modlíme:

Buď pochválená a velebená bez prestania najsvätejšia Sviatosť Oltárna.

Prosby v preddesiatku:

1. V ktorého v prevelebnej Sviatosti Oltárnej veríme.
2. V ktorého v prevelebnej Sviatosti Oltárnej dúfame.
3. Ktorého v prevelebnej Sviatosti Oltárnej milujeme.

Tajomstvá v desiatkoch:

1. Ktorý nám prevelebnú Sviatosť ustanovil.
2. Ktorý je v prevelebnej Sviatosti ako Boh a človek skutočne prítomný.
3. Ktorý sa nám v prevelebnej Sviatosti za pokrm dáva.
4. Ktorý sa v prevelebnej Sviatosti za nás obetuje.
5. Ktorý je v prevelebnej Sviatosti naším cestovným do večnosti.

Po ruženci pripojujeme litánie a iné modlitby o Sviatosti Oltárnej.

9. Litánie o Sviatosti Oltárnej.

(Pre súkromnú potrebu.)

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Živý Chlieb, ktorý si s neba sostúpil, —
Skrytý Bože a Spasiteľu, —
Obeta novej úmluvy, —
Obeta najsvätejšia, —
Obeta nekrvavá, —
Obeta ustavičná, —
Obeta čistá, —
Obeta pravého smierenia, —
Pravé a živé telo Ježiša Krista, —
Pravá krv Syna Božieho, —
Baránok bez poškvrny, —
Pokrm anjelský, —
Najsladšia manna nebeská, —
Pamiatka predivných skutkov Božích, —
Slovo, ktoré sa telom stalo a medzi nami prebývalo, —
Kalich požehnaný, —
Tajomstvo viery, —
Nebeský liek proti hriechom, —
Občerstvenie svätých duší, —
Najdrahšia obeta za živých a mŕtvych, —
Pamiatka prehroznej smrti Pána, —
Sviatosť najsvätejšia, —
Sviatosť mocná a oživujúca, —
Pokrm umierajúcich v Pánu, —
Základ nášho spasenia, —
Nádej nášho vzkriesenia, —
Buď nám milostivý, — odpusť nám, Ježišu, —
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Ježišu.
Od všetkého zlého, — vysloboď nás, Ježišu.

Od každého hriechu, —
Od nehodného požívania svätého tela a krvi Tvojej, —
Od ducha nekajúcnosti, —
Od nebezpečného odkladania pravého pokánia, —
Od ťažkého pokušenia, —
Od nezriadenej žiadosti tela, —
Od svodlivej žiadosti očú, —
Od márnej pýchy sveta, —
Skrze žiadosť, ktorou si žiadal jesť veľkonočného baránka so svojimi učeníkmi, —
Skrze najhlbšiu pokoru, s ktorou si umýval nohy svojim učeníkom, —
Skrze najhorlivejšiu lásku, ktorou si túto obetu a Sviatosť ustanoviť ráčil, —
Skrze najsvätejšie telo Tvoje, ktoré si za nás vydať ráčil, —
Skrze predrahú krv Tvoju, ktorú si za nás vyliať ráčil, —
Skrze prehroznú smrť Tvoju, ktorú si na kríži pre nás podstúpiť ráčil, —
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás.
Aby si nám odpustiť ráčil, —
Aby si v nás vieru v túto najsvätejšiu Sviatosť zachovať a rozmnožiť ráčil, —
Aby si v nás úctivosť a pobožnosť k tejto Sviatosti rozhojniť ráčil, —
Aby si nás k hodnému prijímaniu tejto Sviatosti skrze úprimné pokánie priviesť ráčil, —
Aby si nás od každej nevery a slepoty ducha ochrániť ráčil, —
Aby si nás predrahých úžitkov tejto Sviatosti účastnými učiniť ráčil, —
Aby si nepriateľov tejto Sviatosti ponížiť ráčil, —
Aby si nás v hodinu smrti touto Sviatosťou na cestu do večnosti posilniť ráčil, —
Aby si nám pre túto Sviatosť blaženého skonania dožičiť ráčil, —
Aby si pre túto Sviatosť všetkým zomrelým veriacim večné odpočinutie dať ráčil, —
Aby si nás pre túto Sviatosť vyslyšať ráčil, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Ježišu.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Ježišu.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami, Ježišu.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.

Otče náš, Zdravas...

℣. S neba si im dal chlieb. Aleluja.
℟. Všetku slasť v sebe majúci. Aleluja.
℣. Milosrdenstvo Tvoje nech je nad nami.
℟. Ako sme dúfali v Teba.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Najdobrotivejší Ježišu, ktorý si sa nám dal v tejto Sviatosti za pokrm našich duší k životu večnému; prosíme Ťa, posilni a rozmnož v nás vieru, úctivosť a pobožnosť k tejto najsv. Sviatosti, aby sme len po náležitom skúmaní seba samých pristupovali s čistým srdcom a s pravou pokorou k Tvojmu stolu, žeby sme Sviatosť Tvojho tela a Tvojej krvi prijímali nie k odsúdeniu, lež k večnému spaseniu. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Ty si Kristus, Syn Boha živého!

Odpustky 500 dní, ak vzdych vyslovíme pred Sviatosťou Oltárnou, hoci aj v bohostánku uzavretou. — Ak tak činíme každodenne, získame pln. odpustky pri ostatných obvyklých podmienkach. — PPO 64.

Sústavné modlitby pre dennú poklonu Sviatosti Oltárnej hľadaj v knižočke: „Návštevy prevelebnej Sviatosti Oltárnej na každý deň mesiaca." Vydala Redakcia Posla B. Srdca, Trnava. — „Rukoväť večnej poklony." Vydal „Lev" v Ružomberku.

N) Sviatok najsvätejšieho Srdca Ježišovho.

Piatok po oktáve Božieho Tela.

1. Úcta Božského Srdca.

Predmetom sviatku a vôbec pobožnosti Božského Srdca je samotné hmotné ľudské srdce Pána, keďže je podstatne spojené s druhou Božskou osobou; teda je ľudským srdcom samého Boha a je spolu odznakom a sídlom nesmiernej lásky nášho Vykupiteľa k ľudskému pokoleniu. Zálohom tejto jeho lásky je predovšetkým najsv. Sviatosť Oltárna. Pri tejto úcte teda súčasne ctíme toto hmotné Kristovo Srdce a jeho lásku, totiž ako Božské Srdce láskou k nám horiace. Vo vyobrazovaní Srdca Ježišovho predstavuje sa nám tá nesmierna láska, ktorou nás Pán Ježiš objal, aby sme ho i my podobne milovali, jeho ctili a jemu sa klaňali.

a) Pôvod úcty Božského Srdca.

Ako z malého zrnka vyrastie mohutný strom, tak zo vzdychov úcty a lásky jednotlivcov rozvinul sa prúd pobožnosti k úcte Bož. Srdca Ježišovho. Utvorily sa šíky jeho ctiteľov. Niet farnosti na svete, kde by tejto pobožnosti nebolo.

Počiatok tejto pobožnosti siaha až na Kalváriu, keď vojak Longinus otvoril kopiou bok Ukrižovaného, z ktorého vytiekla krv a voda. Spasiteľ otvoril prameň svojej lásky, aby sme sa bezpečne mohli skryť v ňom. Sv. Augustín doznáva: „Longinus otvoril kopiou bok Kristov, našiel som bezpečné odpočinutie tam. Každý národ, každý jazyk nech vyznáva: Milujem vždy, milujem Srdce najsladšieho Ježiša. Ó Srdce, ty zdroj živej vody, daj sa mi napiť z uzdravujúceho nápoja, ktorý z teba pramení.

Sv. Ján Evanjelista, apoštol lásky, ktorý sklonil svoju hlavu na Božské Srdce Pánovo, vedel najvyššie zaletieť na perutiach lásky k Pánovi, keď zvolal: „Miláčkovia, milujte sa vospolok, lebo Boh je láska.“

Pán Ježiš čím ďalej tým viacej privádzal k svojmu Srdcu ľudské pokolenie. Robil to však najmä od dvanásteho storočia v rozjímaniach a videniach vyvolených duší, ktorými otváral a ukazoval poklady svojho Srdca a milosti tam skryté, ako to zjavil sv. Mechtilde (opera spiritualia II. c. 18. Mnohí Svätí, ako sv. Anzelm † 1109, sv. Ludgarda † 1246, sv. Bonaventúra † 1274, sv. Gertrúda † 1334, sv. Brigita † 1373, sv. Vincent Ferrerský † 1419, sv. Alojz G. † 1591, a taktiež mystikovia, ako Henrik Suzo † 1365, Jakub Alvarez † 1617, Kard. Ján z Boha

† 1674 a iní túžili a snažili sa priblížiť sa k Srdcu Pánovmu. Ako proroci oznamovali Mesiáša, tak títo hlásali lásku k Božskému Srdcu a pripravovali pôdu pre pobožnosť k Božskému Srdcu.

Boly to len ojedinelé duše, ktoré načrely z tohoto prameňa. Ale Božský Spasiteľ chcel ako by moderným vodovodom viesť živú vodu svojho Srdca do celého sveta. Z doterajšej súkromnej pobožnosti mala sa rozvinúť pobožnosť verejná, svetová. Na uskutočnenie tohto povolal si sv. Františka Salezského † 1622, sv. Jána Eudesa † 1680. A najmä sv. Margitu Alacoque † 1690.

Sv. František Salezský, biskup ženevský, v boji proti bludárom hľadal posilu v Božskom Srdci. R. 1615 založil so sv. Františkou Chantal rehoľu Navštívenia Panny Márie, v ktorej by sestry uctievaly Božské Srdce Ježišovo a Srdce Panny Márie. Tieto dve Srdcia, (ako ich často vidíme pospolu na obrázkoch: ohňom plápolajúce a tŕňovou korunou i krížom ozdobené Srdce Ježišovo a vencom ovenčené i mečom prebodnuté Srdce Panny Márie) dal im do odznaku rehole a za heslo určil im v smysle slov: „Ja som tichého a pokorného Srdca“ poníženosť a tichosť. Táto rehoľa bola záhradou, v ktorej skvitla pobožnosť k Božskému Srdcu a v ktorej sa i zjavilo Božské Srdce Pánovo.

Sotva Pán Ježiš povolal k sebe sv. Františka, hneď poslal iného posla svojej lásky v osobe sv. *Jána Eudes S. J.*, ktorý r. 1641 na záchranu padnutých žien založil spolok a zasvätil ho úcte Božského Srdca a Srdca Panny Márie. Založil aj kongregáciu kňazov na rozšírenie pobožnosti Božského Srdca; na jeho počesť zakladal i bratstvá laikov. R. 1652 postavil prvý kostol. Složil hodinky, napísal dielo o Božskom Srdci a chcel sa dožiť i sviatku. Keď v r. 1670 v znamení úcty Božského Srdca viedol štyri mesiace nepretržite misie v Rennes, zasvätil B. Srdcu všetkých veriacich a poukázal im na hojné milosti B. Srdca. Biskup povolil kongregácii Eudistov sviatok B. Srdca s omšou a kňazskými hodinkami na deň 20. októbra. Na jeho veľkú radosť dostalo sa tejto pobožnosti aj potvrdenia, keď pápež Kliment X. r. 1674 potvrdil slávnosť B. Srdca a udelil odpustky.

Keď už boly naklonené srdcia mnohých k láske B. Srdca, B. Spasiteľ ako prostredníctvom ženy prišiel na svet, tak i teraz prostredníctvom ženy chcel otvoriť láskyplné Srdce svoje celému svetu. Na to si zvolil čnostnú devu z gazdovského rodu v Lautecour, Margitu Alacoque, nar. 22. VII. 1647. Túto, keď sa mu zasvätila: „Bože môj, zasväcujem Ti svosvoju nevinnosť, sľubujem Ti čistotu“, viedol cestami skúšky, (strata otca, choroba, náruživosť páčiť sa svetu, mnohé ponuky k sobášu, utrpenie od vlastných tetiek) a vnútornou modlitbou až ku stupňom svätostánku, kde jej povedal: „Vyvolil som si ťa za svoju nevestu a sľúbili sme si vernosť, keď si mi učinila sľub čistoty. Ja som to bol, ktorý som ťa

povzbudzoval, aby si to učinila skôr, ako svet získa tvoje srdce; chcel som mať tvoje srdce úplne čisté a nezakalené pozemskými náklonnosťami.

Potom si ju ako krásnu perlu (Margita znači perlu) a dušu vyvolenú presadil 20. júna 1671 do záhrady svojho Srdca — do rehole Navštívenia Panny Márie v Paray le Monial. Tam prijala rehoľné meno Margita Mária. Spasiteľ popri mnohých jej čnostiach (nevinnosť, dobrotivosť, rozum, rozvaha) za jeden rok podrobil ju škole svojho kráľovského Srdca, obohatil ju darom modlitby, ktorá ju priviedla až k zvláštnemu tajomnému úplnému spojeniu sa s Bohom — miláčikom jej Srdca. O tom sama písala: „Pri vnútornej modlitbe spútava Boh moje srdce tak, že sa mi niekedy zdá, ako by mi bolo úplne odňaté, a pociťujem taký veľký pokoj, že sa už neobávam ničoho iného, než nemilovať svojho Boha a chcem len dobre využiť každého času k jeho svätej láske." Stále cítila blízkosť Pána Ježiša, ktorého ako sama doznala, telesnými očami nemohla vidieť len pre akúsi tmu. Nebeský ženích Božskou žiarivosťou hlbšie a hlbšie vstupoval do jej srdca, až sa jej pri jednom vnútornom rozhovore priamo opýtal: „Milá dcéra, chceš mi darovať svoje srdce, aby si v ňom odpočinula moja neuspokojená láska, ktorou pohŕda celý svet? To žiadam preto, aby som si urobil v tebe svätyňu, v ktorej by neustále horel oheň mojej lásky, lebo láska moja je utrpením."

I. zjavenie. Keď si ju Kráľ neba i zeme v škole svojho Srdca očistil od všetkého zemského, nazval ju žiačkou svojho Srdca. Na deň sv. Jána Ev. 27. XII. 1673, keď kľačala pri svätostánku, prvý raz sa jej zjavil a otvoril svoje plápolajúce Srdce. Prehovoril k nej: „Božské moje Srdce oplýva tak preveľkou láskou k ľuďom a najmä k tebe, že už ďalej nemôžem ukryť v sebe plameň svojej vzplanutej lásky. Tvojím prostredníctvom chcem ju vyliať a zjaviť ľuďom, aby som ich obohatil vzácnymi pokladmi, ktoré ti tu odhaľujem. Obsahujú nutné milosti pre posvätenie a spasenie, ktorými má byť ľudstvo vytrhnuté z priepasti záhuby. A teba vyvolil som si i popri tvojej nehodnosti a nevedomosti, aby si previedla tento môj veľký úmysel, žeby zrejmejšie bolo vidieť, že pochádzajú odo mňa."

II. zjavenie. Od tohto času jej každý prvý piatok vnútornými zjaveniami a vnuknutiami prejavoval tajomstvá svojho Srdca. R. 1674, keď kľačala pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou, Božský Majster sa jej zase zjavil v žiari nebeskej slávy s piatimi ranami. Z jeho svätého tela šľahaly plamene na všetky strany, najmä z pŕs, ktoré sa podobaly ohnivému moru. Keď sa mu prsia roztvorily, videla tam jeho milujúce a láskyplné Srdce, živý to zdroj týchto plameňov. Božský Spasiteľ sa jej vtedy ponosoval: „Keby mi ľudia aspoň trošku splácali lásku láskou, zdálo by sa mi všetko, čo som pre nich učinil, len nepatrným. Áno, keby bolo možné, ešte viac by som za nich učinil.

Avšak len chladnosťou a pohŕdaním splácajú moju snahu. Aspoň ty ma poteš a daj mi náhradu za ich nevďak, ako len môžeš. Hľa, tu máš prostriedok, ktorým vynahradiš všetko, čo sa ti nedostáva. „V tom vyšľahly plamene z jeho Srdca." Neboj sa, ja ti dám sily, len často ma prijímaj vo sv. prijímaní, najmä na prvý piatok v mesiaci a urobím ťa účastnou tej smrteľnej úzkosti, ktorú som pretrpel v Getsemanskej záhrade. Spoj sa s mojou pokornou modlitbou, ktorú som vysielal v úzkosti k Otcovi nebeskému."

III. zjavenie. Na sv. Jána Ev., 27. XII. 1674, zjavil sa jej Božský Spasiteľ tretí raz a dovolil jej ako by skloniť jej hlavu na svoje Božské Srdce. Ukázal jej svoje Srdce s ranou od Longinovej kopije. Na všetky strany sálaly lúče jasnejšie ako slnce a priehľadnejšie ako kryštál. Srdce bolo ovinuté tŕňovou korunou a nad ním sa vypínal kríž. Ponosoval sa jej, že od prvého okamihu vtelenia túžil zjaviť ľudstvu svoje Srdce, v ktorom im otvorí poklady lásky, milosrdenstva, milosti, posvätenia spásy a požehnania. Uistil ju, že prehojnými milosťami a požehnaním zahrnie tých, ktorí budú uctievať obrazy jeho Srdca len preto, aby bol dokonale od ľudí milovaný. Priamo jej povedal: „Nevýslovne žíznim po tom, aby mi ľudia preukazovali úctu v najsv. Sviatosti."

Sv. Margita nevedela sa nikomu zdôveriť o tajomstvách svojho srdca a túžbe B. Spasiteľa, lebo ju pokladali za šialenú. Nebeský ženích postaral sa, aby sa tieto zjavenia staly všeobecne známymi. Poslal jej spovedníka, blahosl. P. Claudia de la Colombière S. J., † 1682. Tomuto podrobne vyrozprávala všetky zjavenia a tak ho pripravila, aby sa stal hlásateľom lásky Božského Srdca.

IV. zjavenie. V oktáve Božieho Tela 1675, keď sa sv. Margita modlila pred najsv. Sviatosťou, zjavil sa jej opäť Božský Spasiteľ a žiadal od nej už činy: „Viď toto moje Srdce, ktoré toľko milovalo ľudí, že nešetrilo ničoho, ale úplne sa vyčerpalo a zničilo, aby im ukázalo svoju lásku. Za odmenu od väčšiny z nich dostáva sa mi nevďak. Pre mňa majú vo Sviatosti lásky len pohŕdanie, neúctivosť, svätokrádeže a chladnosť. Väčšiu však bolesť spôsobujú mi, že i srdcia mne zasvätené zachádzajú so mnou tým istým spôsobom. Preto žiadam, aby na prvý piatok po oktáve Božieho Tela zavedený bol zvláštny sviatok k úcte môjho najsv. Srdca. V ten deň nech pristupujú k svätému prijímaniu a robia zadosťučinenie za urážky, ktorých sa mi dostáva vo Sviatosti Oltárnej a zároveň nech sa koná slávnostné odprosenie za všetky urážky. Sľubujem ti, že sa rozšíri moje Srdce a vyleje hojnosť svojej Božskej lásky na všetkých, ktorí mu vzdávajú túto úctu a pričinia sa, aby mu ju aj iní preukazovali." Keď sa jeho služobnica vyhovárala, že je slabou a nehodnou na toto poslanie, Spasiteľ jej riekol: „Obráť sa na môjho služobníka P. Claudia de la Colombière a povedz mu v mojom mene, aby sa vynasnažil

zo všetkých síl zaviesť túto pobožnosť. Tým spôsobom pripraví najväčšiu radosť môjmu Srdcu. Nech sa nedá zastrašiť prekážkami, ktoré sa mu budú stavať do cesty. Nech je však presvedčený, že toto všetko možné je len tomu, kto sa nespolieha len na seba, ale aj vo mňa skladá svoju dôveru."

P. Colombière vypočujúc rozkaz Bož. Majstra, celou silou svojou duše zasvätil sa Božskému Srdcu v piatok po tejže oktáve Božieho Tela, t. j. 21. VI. 1675. Od tej chvíle stal sa hlásateľom lásky B. Srdca slovom i písmom. Vo svojich spisoch podrobne opísal zjavenie sa Božského Srdca sv. Margite Márii Alacoque.

Sv. Margita zasiala semeno úcty k B. Srdcu aj vo vlastnej reholi Navštívenia Panny Márie. Najskôr len medzi novickami, ktorým bola predstavenou, lebo spolusestry ju nechcely pochopiť. Hneď na prvý piatok v mesiaci sama perom nakreslila obraz B. Srdca a s novickami vykonala prvú pobožnosť. Nakoľko jej však Božský Spasiteľ povedal: „Neboj sa ničoho, budem kráľovať i vzdor všetkým svojim nepriateľom a všetkým tým, ktorí sa tejto pobožnosti vzpierajú." Zvíťazila a dožila sa, že všetky kláštory rehole Navštívenia uctievaly Božské Srdce. Na rozkaz spovedníka, pátra Ignáca Roliny, spísala svoj životopis, ako aj zjavenie Bož. Spasiteľa. Jej životopis slúžil k rozšíreniu pobožnosti Božského Srdca.

Nakoľko sv. Margita splnila svoje poslanie zvestovať nesmiernu lásku Božského Spasiteľa, poukázať na poklady jeho B. Srdca a vyzvať ľudstvo k odprosovaniu urážaného sviatostného Spasiteľa, Božský jej Ženích povolal ju k sebe 17. okt. 1690, aby si večne odpočinula na jeho Božskom Srdci.

Jezuiti, ku ktorým patril aj P. Colombière, úctu Bož. Srdca rozšírili do všetkých krajín. Všade sa zakladaly Bratstvá Bož. Srdca. V deň smrti sv. Margity bolo ich už 13.000; r. 1764 bolo ich už 110.000. Rímske Bratstvo bolo povýšené na arcibratstvo už v r. 1732. Pp. Kliment XIII. r. 1765 schválil pre Španielsko liturg. omšu „Miseremini" a pre Poľsko liturg. omšu „Miseremini" ako aj kňazské hodinky na počesť Bož. Srdca.

Keď portugalská kráľovná Mária Františka s manželom Petrom III. postavila chrám na počesť Bož. Srdca na odprosenie za vyhnanie jezuitov, Pp. VI. r. 1779 povýšil sviatok Bož. Srdca na dupl. I. triedy s liturg. omšou „Egredimini".

Ako sa zlato čistí v ohni a tam sa ukáže jeho pravosť, tak je to aj s tými vecmi, ktoré pochádzajú od Boha. Mnohí bludári, najmä Jansenisti, medzi ktorými boli žiaľbohu aj duchovní, veľmi napádali pravosť pobožnosti B. Srdca. Iným veľkým neprajníkom tejto pobožnosti bol cisár Jozef II., ktorý zakázal pobožnosť a pre neposlušnosť tohto zákona bol viedeňský kanonik Patr Past odsúdený na 10 dní žalára a 1000 zlatých pokuty. Za francúzskej revolúcie i kráľovnej Márii Antoinette ako jeden z vlastizradných zločinov bolo pripísané, že našli u nej obrázok B. Srdca.

Nie nadarmo povedal B. Spasiteľ: „Budem kráľovať." Úcta k jeho Srdcu rozširovala sa v Europe i v zámorí. Celé krajiny sa zasväcovaly jeho Bož. Srdcu. Tak v Tyrolsku, Zemský výbor r. 1796 zasvätil B. Srdcu celú krajinu a určil sviatok B. Srdca za štátny sviatok. Republiku Equador zasvätil B. Srdcu sám prezident Gracia Moreno 25. III. 1874. Zasvätenie toto schválil parlament vopred: 1. Ríša Equador zasväcuje sa B. Srdcu... 2. Sviatok B. Srdca je sviatok národný... 3. V každej katedrále bude postavený oltár B. Srdca... 4. V každom kostole bude vystavená mramorová tabuľa s nápisom tohoto dekrétu.

To isté vykonala i republika Columbia, prezident ktorej osobne zavesil obraz B. Srdca do parlamentu a minister školstva nariadil školským dietkam každý piatok opakovať modlitbu zasvätenia sa B. Srdcu.

Po toľkom rozšírení sa úcty B. Srdca sv. Stolica podala ďalšie dôkazy jej pravosti tým, že Pp. Lev XII. r. 1824 zahájil proces blahorečenia Margity Alacoque; Pius X. dekrétom z 23. VIII. 1856 sviatok B. Srdca rozšíril na celú Cirkev; schválil zasvätenie mesiaca júna na počesť B. Srdca. Lev XIII. povýšil sviatok na duplex primae clasis a r. 1899, na sklonku XIX. storočia, encyklikou „Properante ad *exitum* saeculi" zasvätil s biskupmi a farármi celý svet B. Srdcu, schválil litánie o najsv. Srdci Ježišovom. Pápež Pius X. nariadil, aby na sviatok B. Srdca bola vystavená Sviatosť Oltárna a verejne bolo vykonané zasvätenie sa Bož. Srdcu. Pp. Benedikt XV. 13. mája 1920 za svätú vyhlásil bl. Margitu Alacoque. Pp. Pius XI. sviatok Bož. Srdca povýšil na I. triedy s oktávou, sostavil liturgickú omšu: „Cogitatiónes" a nariadil verejné odprosenie na sviatok Bož. Srdca a zasvätenie sa Bož. Srdcu na sviatok Krista Kráľa, k čomu udelil aj odpustky. Podrobne nájdeš pri jednotlivých modlitbách.

Úcta B. Srdca je rozšírená po celom svete a chválabohu i u nás. Nielen v každej farnosti sa ctí, ale konajú sa i veľké slávnosti B. Srdca každý rok v Trnave, Ružomberku, v Šaštíne a vo Sv. Benediku.

Prisľúbenie B. Srdca môžeme shrnúť do 12 bodov. Sostavené sú zo spisov sv. Margity Alacoque, ktoré boly podrobené prísnemu vyšetrovaniu a cirkevná vrchnosť nenašla v nich nijakej chyby. Pravosť úcty Bož. Srdca dokazujú nám aj slová P. Ježiša: „Budem kráľovať vzdor všetkým nepriateľom. Sv. Bonaventúra o nej napísal: Božský Spasiteľ od nás žiada odplatu svojej lásky, lásku a odprosenie. Prišli sme k najsladšiemu Srdcu Pána Ježiša. Je nám dobre tu byť, nenechajme sa tak ľahko od neho odtrhnúť. — Ó ako dobre a príjemne je prebývať v tomto Srdci. Prebohatým pokladom a predrahou perlou je Tvoje Srdce, dobrý Ježišu. — Kto by zahodil túto perlu? Radšej dáme všetko. Všetky myšlienky a city pohrúžime do Ježišovho Srdca, ktoré nás iste nasýti. V tomto chráme, v tejto velebnej svätyni, pri tejto arche úmluvy budeme sa klaňať a meno Pánovo s Dávidom

chváliť: „Našiel som svoje srdce, aby som sa modlil k svojmu Bohu“. A veru našli sme Srdce Kráľa, brata a priateľa, dobrotivého Ježiša. Či sa nemáme klaňať? Najsladší Ježišu, našli sme Srdce Tvoje i svoje, modliť sa budeme k Tebe, Bohu svojmu. Pripusť naše modlitby do svätyne svojho zľutovania a pritiahni nás k svojmu Srdcu. Ó Ježišu, zo všetkého najkrajší a najspanilejší, umy nás od našich neprávosti a očisť nás od našich hriechov, aby sme Tebou očistení mohli pristúpiť k Tebe najčistejšiemu a zaslúžili si prebývať v Tvojom Srdci po všetky dni svojho života.

b) Dvanásť prisľúbení Božského Srdca.

Božský Spasiteľ všetkým tým, čo budú uctievať jeho Božské Srdce, sľúbil toto:

1. Dám im všetky ich stavu potrebné milosti.

2. Ich rodinám udelím pokoja.

3. Vo všetkých protivenstvách ich potešim.

4. V živote, ale hlavne pri smrti budem im istou ochranou.

5. Každé ich podujatie hojne požehnám.

6. Hriešnici nájdu v mojom Srdci žriedlo a nekonečné more milosrdenstva.

7. Vlažné duše stanú sa horlivými.

8. Horlivé duše obsiahnu chytro veľkú dokonalosť.

9. Ich domy, v ktorých si obraz môjho Srdca zavesia a uctia, požehnám.

10. Kňazom dám milosť, aby i najzatvrdlivejšie srdcia obrátili.

11. Mená tých, čo túto pobožnosť rozširujú, zapísané budú do môjho Srdca a nikdy nebudú vytrené z neho.

12. Sľubujem ti, v nadmiernom milosrdenstve svojho Srdca, že jeho všemožná láska všetkým tým, čo deväť mesiacov za sebou v prvé piatky budú prijímať, udelí milosť konečného pokánia — že neumrú v mojej nemilosti, ani bez prijatia im potrebných sviatostí; lebo moje Božské Srdce stane sa im istým útuľkom v poslednej chvíli.

2. Liturgická omša.

INTROIT. Jeho srdce sa stará s pokolenia na pokolenie, aby vyrvalo ich duše zo smrti a kŕmilo ich v hlade. — Aleluja, aleluja. — Spravodliví, radujte sa v Pánovi, lebo dobrým sluší chválospev. (Ž 32, 11. 19. 1.) — Sláva Otcu . . .

KOLEKTA. Bože, ktorý nám milosrdne udeľovať ráčiš nesmierne poklady lásky v Srdci svojho Syna, zra-

nenom našimi hriechami, prosíme, dožič nám, aby sme mu vykonali službu hodného zadosťučinenia, keď mu preukazujeme zbožnú oddanosť svojej úcty. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. Efezským: 3, 8—19.: V Božskom Srdci skrýva sa bohatstvo lásky, ktorá nám chce dať účasť na plnosti Božstva.

GRADUÁLE. Sladký a spravodlivý je Pán, preto dáva zákon blúdiacim na ceste. Dobrotivých vedie spravodlivosťou, tichých vyučuje svojim cestám. (Ž 24, 8, 9.) — Aleluja, aleluja. — Vezmite moje jarmo na seba a učte sa odo mňa. Lebo som tichý a pokorný srdcom. Tak nájdete pravý odpočinok pre seba. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 19, 31—37. — Vojak prebodol srdce P. Ježiša.

OFERTÓRIUM. Moje srdce bolo pripravené na potupu a biedu; čakal som, kto by smútil so mnou a nebolo ho, hľadal som, kto by ma potešil a nenašiel som. (Ž 68, 21.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, shliadni na nevyslovnú lásku Srdca milovaného Syna Tvojho, nech Ti je milý obetný dar, ktorý Ti prinášame a nech je smierením za naše previnenia. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA O NAJSV. SRDCI JEŽIŠOVOM. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, ktorý si dovolil kopiou vojaka prebodnúť svojho jednorodeného, na kríži visiaceho Syna, aby nám toto otvorené Srdce, svätyňa to Božej štedrosti, vylievalo prúdy zľutovania a milosti, aby bolo pre dobrých odpočinkom a kajúcim poskytovalo útočište spásy, lebo ono nikdy neprestáva horieť láskou k nám. A preto s anjelmi a archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým zástupom nebeského vojska spievame chválospev Tvojej Velebnosti a ustavične voláme: Svätý, svätý...

Spieva sa cez celú oktávu sviatku Božského Srdca a vo votívnych omšiach každý prvý piatok v mesiaci.

POSTKOMÚNIA. Pane Ježišu, Tvoje sväté dary nech nám udelia Božej horlivosti, aby sme okúsiac sladkosť Tvojho dobrotivého Srdca, naučili sa opovrhovať zemskými a milovať nebeské veci. Ktorý žiješ a kraľuješ...

Podľa tejto liturgickej omše každý prvý piatok slúži sa sv. omša, spojená s vystavením Sviatosti Oltárnej. Po sv omši je pobožnosť k Bož. Srdcu: Litánie a modlitba na prvý piatok: Božský Spasiteľu..., prípadne iné modlitby a vzdychy.

3. Litánie o najsvätejšom Srdci Ježišovom.

Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Duchu Svätý, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Svätá Trojica, jeden Bože, — zmiluj sa nad nami.
Srdce Ježišovo, Syna večného Otca, — zmiluj sa nad nami.
Srdce Ježišovo, v lone panenskej Matky Duchom Svätým utvorené, —
Srdce Ježišovo, so Slovom Božím podstatne sjednotené, —
Srdce Ježišovo, nekonečnej velebnosti, —
Srdce Ježišovo, svätý chrám Boží, —
Srdce Ježišovo, stánok Najvyššieho, —
Srdce Ježišovo, dom Boží a brána nebeská. —
Srdce Ježišovo, horiace ohnisko lásky, —
Srdce Ježišovo, schránka spravodlivosti a ľúbosti, —
Srdce Ježišovo, plné dobroty a láskavosti, —
Srdce Ježišovo, hlbokosť všetkých čností, —
Srdce Ježišovo, všetkej chvály najhodnejšie. —
Srdce Ježišovo, kráľ a stredisko všetkých sŕdc, —

Srdce Ježišovo, v ktorom sú všetky poklady múdrôsti a vedy, —
Srdce Ježišovo, v ktorom prebýva všetka plnosť Božstva, —
Srdce Ježišovo, v ktorom má Otec svoje zaľúbenie, —
Srdce Ježišovo, z ktorého plnosti my všetci sme prijali, —
Srdce Ježišovo, túžba výšin večných, —
Srdce Ježišovo, trpezlivé a veľmi milosrdné, —
Srdce Ježišovo, bohaté pre všetkých, ktorí Ťa vzývajú, —
Srdce Ježišovo, prameň života a svätosti, —
Srdce Ježišovo, usmierenie za hriechy naše, —
Srdce Ježišovo, potupením nasýtené, —
Srdce Ježišovo, pre naše zlosti strýznené, —
Srdce Ježišovo, až na smrť poslušné, —
Srdce Ježišovo, kopijou prerazené, —
Srdce Ježišovo, prameň všetkého potešenia, —
Srdce Ježišovo, život náš a vzkriesenie naše —
Srdce Ježišovo, pokoj náš a smierenie naše, —
Srdce Ježišovo, obeta za hriechy, —
Srdce Ježišovo, spása v Teba dúfajúcich, —
Srdce Ježišovo, nádej v Tebe zomierajúcich, —
Srdce Ježišovo, slasť všetkých svätých. —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

℣. Ježišu, tichý a pokorný srdcom.

℟. Sprav srdce naše podľa Srdca Tvojho.

M o d l i m e s a: Všemohúci večný Bože, pohliadni na srdce najmilšieho Syna Tvojho a na

chvály i zadosťučinenia, ktoré Ti v mene hriešnikov podáva, a tým, čo Ťa o milosrdenstvo prosia, udeľ, Ty usmiernený, odpustenie v mene tohože Syna Tvojho, Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kráľuje na veky vekov. Amen.

Odpustky 7 rokov. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak litánie s versikulom a oráciou zbožne odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 213.

4. Modlitba k Božskému Srdcu na prvý piatok v mesiaci.

Božský Spasiteľu, k nohám Tvojim padáme dnes, v prvý piatok mesiaca, podľa Tvojej žiadosti. Obetujeme Ti s najhlbšou poklonou toto naše sväté prijímanie ako smierenie za vlažnosť našu a za všetky urážky, ktorými sme obrazili my alebo iní najsvätejšie Srdce Tvoje v tejto preveľkej Sviatosti.

Ďalej obetujeme Ti toto sväté prijímanie ako smierenie, odprosenie a náhradu za všetky tie krivdy a svätokrádeže, ktorými mnohí ľudia znevažujú najsvätejšie Srdce Tvoje v Sviatosti Oltárnej, v tomto najväčšom tajomstve lásky Tvojej.

Prijmi milostive, ó Božský Spasiteľu, túto náhradu pokorných a kajúcich dietok, a urob, aby sa potešujúci sľub Tvoj hojne na nich splnil. Úfame to skrze nesmierne milosrdenstvo Tvoje a skrze všemohúcu lásku Tvoju. Áno, — nech nám je Tvoje Božské Srdce istým útulkom v hodinu smrti našej, aby sme sviatosťami posilnení kajúcne dokonali, posväcujúcou milosťou ozdo-

není k Tebe do neba prišli a na Tvojom Srdci v blaženej láske a radosti spočívali. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Veriaci, ktorí sa zúčastnia na verejných pobožnostiach, konaných v prvý piatok mesiaca na česť Božského Srdca (slávnostná sv. omša pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou, na konci litánie o Bož. Srdci a iné modlitby) a pristúpia v ten istý deň po vykonanej sv. spovedi k sv. spovedi k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú plnomocné odpustky. — Ak z vážnych dôvodov nemôžu sa zúčastniť na týchto verejných pobožnostiach, tiež získajú plnomocné odpustky pod obvyklými podmienkami, ak na prvý piatok pristúpia k sv. sviatostiam, pomodlia sa súkromne na odprosenie urážok, spôsobených Bož. Srdcu

Veriaci, ktorí cez ostatné piatky roku zbožne odbavia nejaké modlitby na odprosenie urážok Bož. Srdca, dosiahnu každý piatok raz odpustky 7 rokov. — PPO 220.

5. Odprosenie na prvú nedeľu v mesiaci.

Božské Srdce Ježišovo, v najhlbšej poníženosti padáme na kolená pred Tebou a obetujeme Ti všetku poklonu, chválu i oslavu, ktorú Ti vzdáva nepoškvrnené Srdce Panny Márie, sbor anjelov a svätých Božích, aj celá Cirkev svätá. Žiadame, aby tak chválily Teba a klaňaly sa Tebe všetky stvorenia. Podobne ďakujeme Tebe za všetky dobrodenia prírody, milosti a nebeskej slávy, ktoré vyvierajú z Teba ako nevyčerpateľného prameňa všetkej dobroty. Spojení so všetkými Teba milujúcimi tvormi odprosujeme Ťa za všetku neveru a nevďačnosť, za všetku studenosť a ľahostajnosť, za všetku neúctu a urážky, ktoré od ľudí najmä v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej skusuješ. Namiesto toho prijmi láskave našu vieru, dôveru a lásku a milostive vypočuj prosby naše.

℣. Božské Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad svätou Cirkvou svojou, nad všetkými duchovnými

a svetskými vrchnosťami a nad všetkými veriacimi svojimi.

℟. Prosíme Ťa, vyslyš nás!

℣. Božské Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad všetkými členmi tohto bratstva, ktoré je zasvätené Tvojmu zvelebovaniu.

℟. Prosíme Ťa, vyslyš nás!

℣. Božské Srdce Ježišovo, porúčame Tebe všetky starosti a trápenia naše.

℟. Prosíme Ťa, vyslyš nás!

℣. Božské Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad dušami v očistci, hlavne nad tými, ktoré za života k tomuto bratstvu patrily.

℟. Prosíme Ťa, vyslyš nás!

Modlime sa: Božské Srdce Ježišovo, Ty si sa na kríži obetovalo Otcu nebeskému za spasenie všetkých ľudí a túto krvavú obetu deň po deň nesmierne mnoho ráz obnovuješ nekrvavým spôsobom na našich oltároch; daj, aby táto obeta nekonečnej lásky všetkým k dobrému slúžila. Ochraňuj, riaď a spravuj svoju Cirkev svätú a jej viditeľnú hlavu, pápeža. S pápežom sjednoť biskupov, s biskupmi kňazov a s kňazmi všetkých veriacich, aby sme tvorili jednu budovu, vystavenú na základe apoštolov, na skale Petrovej a na hlavnom uholnom kameni, ktorým si Ty, Ježišu Kriste. Bludné učenie, rozkolníctvo, pohoršenie, prenasledovanie a ľahostajnosť odvráť a vzdiaľ od svätej Cirkvi svojej.

Ochraňuj panovníkov, vrchnosti, predstavených. Učiň, aby s pomocou Tvojou múdre spravovali sebe sverených poddaných, aby ich viedli

v pokoji a vo svornosti, v láske a v pravej bohabojnosti k časnému blahobytu a k večnému spaseniu. Daj rodičom milosť, aby svoje dietky vychovávali ako dedičov kráľovstva nebeského, na česť Tvoju a na ich spasenie a aby ich cvičili v nevinnosti a v každej čnosti. Učiň, aby deti svojich rodičov poslúchaly, ich ctily a milovaly, žeby na ne hojne sostúpilo otcovské požehnanie Tvoje.

Posilni a radosťou Ducha Svätého naplň aj v službe postavených, aby verne a svedomite plnili svoje povinnosti, aby boli trpezlivého a poníženého srdca i čistého života. Zachovaj nevinných, posilni kajúcich, obráť hriešnikov, poníž nepriateľov kráľovstva Tvojho a priveď ich nazpät do svojho svätého ovčínca. Rozšír čím viac česť a slávu Božieho mena Tvojho, aby všetci ľudia poznali pravdu a boli spasení. — A tak láske Tvojej odporúčame a obetujeme celé ľudské pokolenie.

Zmiluj sa aj nad dušami zomrelých veriacich, najmä nad dušami našich rodičov, bratov, sestier, priateľov, dobrodincov a tých, na ktorých si nikto menovite nespomína. Učiň milostive, aby sme sa spolu s nimi všetci do slávy večnej dostali, a z tvári do tvári videli Teba, ktorý žiješ a kráľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

6. Odprosujúca modlitba na sviatok Božského Srdca.

Najsladší Ježišu, ktorý za lásku ľuďom preukázanú, toľkú nevšímavosť, ľahostajnosť a opovrhnutie a nevďačnosť skusuješ, hľa, my pred Tvojím ol-

tárom* sklonení usilujeme sa zvláštnou pobožnosťou odprosiť Teba za hriešnu nevšímavosť a krivdy, ktorými ľudia urážajú najláskavejšie Srdce Tvoje.

Uznávame, že ani my sme v minulosti neboli bez hriechu, ale pohnutí najväčšou bolesťou ľutujeme a prosíme Ťa predovšetkým o milosrdenstvo Tvoje voči nám, ktorí sme ochotní dobrovoľným odprosením Ti zadosťučiniť za urážky, ktorými sme Ťa obrazili nielen my, ale aj tí, čo ďaleko zblúdili z cesty spasenia, a Tebe, Pastierovi a Vodcovi zatvrdlive sa protivia neverou, alebo pošliapuc krstné sľuby svoje shodili so seba sladké jarmo prikázaní Tvojich.

Za všetky tieto oplakaniahodné zločiny chceme Ťa odprosiť a tiež za jednotlivé chcem Ti dať vynáhradu; menovite: za výstredný a nemravný život; za zhubné osídla, nastrojené nevinným dušiam; za znesväcovanie sviatkov; za ohavné rúhania, ktorých sa dostáva Tebe a svätým Tvojim; za potupu, ktorú námestník Tvoj, pápež a celý kňazský stav pre meno Tvoje skusuje; za nevšímavosť a svätokrádeže, páchané voči sviatosti Božskej lásky. Napokon odprosujeme Ťa za verejné útoky národov, namierené proti svätej Cirkvi Tvojej, proti právam a učiteľskému jej úradu.

Kiež by sme mohli vlastnou krvou smyť tieto nepravosti! Aby sme Ťa odprosili a zadosťučinili Tvojej urazenej Božskej cti, venujeme Ti to zadosťučinenie, ktoré si kedysi Otcovi svojmu na kríži obetoval a ktoré každodenne na oltároch obnovuješ. Venujeme Ti ho s odprosením, ktoré Ti podáva Panenská Matka Tvoja, všetci svätí a zbožní veriaci. Zároveň Ti úprimne sľubujeme, že milosťou Tvojou podporovaní za svoje minulé hriechy aj za hriechy iných, taktiež za nevšímavosť voči toľkej láske na-

---

* Okrem kostola sa povie: „pred Tvojím pohľadom".

koľko možno, dáme Ti náhradu tým, že budeme pevne veriť; čisto a mravne žiť; dokonale plniť Tvoje príkazy, najmä príkaz lásky daný nám v evanjeliu; zo všetkých síl prekážať útokom, ktoré sú namierené proti Tebe, a čím viacerých budeme získavať, aby Ťa nasledovali. Najláskavejší Ježišu, prosíme Ťa, prijmi toto naše dobrovoľné odprosenie na prímluvu blahoslavenej Panny Márie Smieriteľky a dožič, aby sme až do smrti zostali verní službe Tvojej; daj nám milosti vytrvať až do konca, aby sme sa na konci dostali k Tebe do neba, kde s Otcom i Duchom Svätým žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Odpustky 5 rokov. — Pln. odp. raz mesačne pod týmito podmienkami: sv. spoveď, sv. prijímanie, návšteva kostola alebo verejnej kaplnky, ak túto modlitbu odbavíme každodenne v mesiaci.

Pp. Pius XI. bulou „Miserentissimus Redemptor", 8. mája 1928 nariadil odbavovať túto modlitbu slávnostne na sviatok Božského Srdca, a to spojene s litániami o Božsk. Srdci pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou — Veriaci, ktorí sú pritomní na tomto slávnostnom odprosení v kostole alebo v kaplnke na sviatok Bož. Srdca, získajú 7 rokov odpustkov, a ak pristúpia i k sv. spovedi a k sv. prijímaniu, získajú plnomocné odpustky. — PPO 224.

Veriaci, ktorí v mesiaci júni zúčastňujú sa na verejnej pobožnosti, konanej na česť najsv. Srdca Ježišovho, dosiahnu každodenne 10 rokov odpustky. — Ak tak vykonajú aspoň 10 ráz, pristúpia k sv. spovedi, sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú pln. odpustky. — Ktorí pobožnosť konajú len súkromne, získajú raz denne odp. 7 rokov. Pln. odpustky môžu však získať vtedy, ak z vážnych príčin nemôžu sa zúčastniť na verejnej pobožnosti a ak pri zachovaní obvyklých podmienok každodenne v mesiaci vykonajú súkromnú pobožnosť. — PPO 221.

7. Vynáhrada Božskému Srdcu.

Všetci: S poníženosťou padáme pred Tebou, ó Božské Srdce, znovu sa Ti obetujeme, aby sme Ťa upevnením lásky a vernosti opäť udobrili a vynáhradu Ti dali za urážky, ktoré so strany ľudí skusuješ. Práve preto:

1. ℣. Čím viacej sa svätým tajomstvám Tvojím rúhajú, —
℟. tým pevnejšie v ne veríme my, ó Božské Srdce Ježišovo.
2. ℣. Čím viacej sa vynasnažuje nevera olúpiť nás o nádej večnosti, —
℟. tým viacej úfame v Teba my, ó Božské Srdce Ježišovo, jediná nádej ľudí.
3. ℣. Čím viacej sa protivia ľudské srdcia príťažlivej sile milosti Tvojej, —
℟. tým viacej milujeme Ťa my, ó milovania najhodnejšie Srdce Ježišovo.
4. ℣. Čím viacej nevera napáda Božstvo Tvoje, —
℟. tým viacej klaniame sa Tebe my, ó Božské Srdce Ježišovo.
5. ℣. Čím viacej ľudia zabúdajú a prestupujú sväté prikázania Tvoje, —
℟. tým poslušnejší chceme byť my, ó Božské Srdce Ježišovo.
6. ℣. Čím viacej opovrhujú a potupujú sväté sviatosti Tvoje, —
℟. tým väčšou úctou a láskou chceme pristupovať k nim my, ó Božské Srdce Ježišovo.
7. ℣. Čím viacej neuznávajú velebenia hodné čnosti Tvoje, —
℟. tým viacej budeme sa usilovať konať ich my, ó Božské Srdce Ježišovo, vzor všetkých čností.
8. ℣. Čím viacej sa peklo namáha ukoristiť duše,
℟. — tým väčšou horlivosťou horí naše srdce zachrániť ich, ó Božské Srdce Ježišovo, horlivý hľadateľ duší.
9. ℣. Čím viacej sa usiluje pýcha a túžba po rozkošiach zničiť cit sebazaprenia a povinnosti,

℟. — tým viacej chceme prinášať obety sebazaprenia my, ó Božské Srdce Ježišovo, mnohými potupami obsypané.

10. ℣. Čím viacej sa usilujú brány pekelné premôcť Cirkev Tvoju, —

℟. tým pevnejšie sa jej pridržiavame my, ó Božské Srdce Ježišovo.

11. ℣. Čím viacej svet povstáva proti neomylnosti pápeža, —

℟. tým útlejšou vierou ho poslúchame a tým väčšou oddanosťou nasledujeme my, ó Božské Srdce Ježišovo, večná múdrosť.

12. ℣. Čím viac ľudia ziskuchtivosťou trhajú svätzky lásky k bližnému, —

℟. tým vrelejšie chceme my, dietky Cirkvi Tvojej, všetkých ľudí milovať, láskynajhodnejšie Srdce Ježišovo.

Modlime sa: Božské Srdce Ježišovo, — daj nám silnej a mocnej milosti Tvojej, — aby sme sa vernými dietkami Cirkvi Tvojej a činnými apoštolmi vo svete stali, — a tak si skvelú korunu odplaty vo večnosti zaslúžili. — Amen.

8. Odprosenie Božského Srdca za spoločenské hriechy.

(Hodí sa vo fašiangoch.)

Všetci: S poníženým a kajúcim srdcom padáme na tvár pred Tebou, Ježišu premilý, — aby sme najsvätejšie Srdce Tvoje verejne odprosili — za všetky hriechy spoločenského a verejného života. — Ó Božské Srdce, zmiluj sa nad nami.

1. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky hriechy kňazov a rehoľníkov; —

℟. Božské Srdce, netrestaj nás, zmiluj sa nad nami.

2. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky priestupky našich zákonodarcov; —
℟. Božské Srdce, netrestaj nás, ...
3. ℣. Odprosujeme Ťa za viny našich úradníkov;
℟. Božské Srdce ...
4. ℣. Odprosujeme Ťa za previnenia našich otcov;
℟. Božské Srdce ...
5. ℣. Odprosujeme Ťa za neprávosti nášho ľudu;
℟. Božské Srdce ...
6. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky bohorúhania a zlorečenia;
℟. Božské Srdce ...
7. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky falošné prísahy a svätokrádeže;
℟. Božské Srdce ...
8. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky potupovania sluhov Božích;
℟. Božské Srdce ...
9. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky zneuctenia cirkevných a svetských predstavených;
℟. Božské Srdce ...
10. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky odpadnutia a vystúpenia z Cirkvi svätej;
℟. Božské Srdce ...
11. ℣. Odprosujeme Ťa za kacírov a odboj proti Rímu;
℟. Božské Srdce ...
12. ℣. Odprosujeme Ťa za zneužívanie občianskych práv a povinností;
℟. Božské Srdce ...
13. ℣. Odprosujeme Ťa za nemravnosť a bezbožnosť tlače;
℟. Božské Srdce ...
14. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky verejné pohoršenia;
℟. Božské Srdce ...

15. ℣. Odprosujeme Ťa za všetku pýchu a márnivosť;
℟. Božské Srdce...
16. ℣. Odprosujeme Ťa za zneužívanie pozemských darov, ktoré sú potrebné k nášmu životu;
℟. Božské Srdce...
17. ℣. Odprosujeme Ťa za zneužívanie vedy a umenia;
℟. Božské Srdce...
18. ℣. Odprosujeme Ťa za všetky hriechy a viny naše;
℟. Božské Srdce, netrestaj nás, zmiluj sa nad nami. Amen.

9. Venovanie seba Božskému Srdcu.

Od sv. Margity Alacoque.

Ja N. N. odovzdávam a venujem seba najsvätejšiemu Srdcu Pána nášho, Ježiša Krista. Odovzdávam mu svoju osobu, svoj život, svoje skutky, bolesti a trápenia tak, aby ani čiastočka mojej bytosti nechcela viacej nič iného, okrem aby ho ctila, milovala a oslavovala.

Mojou nezmeniteľnou vôľou je, aby som celý(á) jemu patril(a), aby som všetko z lásky k nemu činil(a), odvrátiac celkom svoje srdce od všetkého, čokoľvek by sa jemu mohlo neľúbiť.

Najsvätejšie Srdce, Teba si teda volím za jediný predmet mojej lásky, za ochrancu môjho života, záruku môjho spasenia, liek mojej krehkosti a nestálosti, za náhradu za všetky chyby môjho života a za isté moje útočište v hodine smrti.

Dobrotivé Srdce, buď teda mojím ospravedlnením u Otca Tvojho a odvráť odo mňa biče jeho spravodlivého hnevu. Láskavé Srdce, v Teba skladám všetku svoju dôveru. Lebo ako sa musím všetkého obávať

pre svoju krehkosť a nešľachetnosť, tak zase dobrotivosť Tvoja dodáva mi nádej všetko dúfať.

Strov teda vo mne všetko, čo sa Ti neľúbi a protiví. Daj, aby čistá láska Tvoja tak hlboko vtlačila do môjho srdca Teba, žeby som Ťa nikdy nemohol(a) zabudnúť, aby ma nikto od Teba nemohol odtrhnúť. Pre nekonečnú dobrotu Tvoju prosím, nech je moje meno zapísané v Srdci Tvojom, lebo chcem, aby všetka moja blaženosť a sláva bola v tom, žeby som žil(a) a umrel(a) ako majetok Tvoj. Amen.

Odpustky 3 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne — PPO 226. — Zasvätenie ľudského pokolenia Bož. Srdcu hľadaj pri sviatku Krista Kráľa.

10. Strelné modlitby k Božskému Srdcu.

1. Ježišu tichý a pokorný Srdcom, sprav srdce naše podľa Srdca Tvojho.

Odpustky 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 196.

2. Sladké Srdce môjho Ježiša, daj, aby som Ťa vždy viac a viac miloval(a).

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 193.

3. Srdce Ježišovo, ktoré horíš láskou k nám, zapáľ srdce naše láskou k Tebe.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 194.

4. Najsvätejšie Srdce Ježišovo, ochraňuj naše rodiny.

Odpustky 300 dní. — PPO 205.

5. Sláva, láska a česť najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu.

Odpustky 300 dní raz denne. — PPO 200.

6. Nech je požehnané najsvätejšie Srdce Ježišovo vo Sviatosti.

Odpustky 300 dní. — PPO 237.

7. Božské Srdce Ježišovo, obráť hriešnikov, zachráň zomierajúcich, vysloboď sväté duše z očistca.

Odpustky 300 dní. — PPO 198.

8. Sviatostné Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami.

Odpustky 300 dní. — PPO 239.

9. Srdce Ježišovo, v Teba dôverujem.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 195.

10. Ó láskavé Srdce, v Teba skladám všetku svoju dôveru. Pre svoju krehkosť síce všetkého sa obávam, ale od dobroty Tvojej všetko dúfam.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 201.

11. Všetko pre Teba, najsvätejšie Srdce Ježišovo.

Odpustky 300 dní. — PPO 203.

12. Sviatostné Srdce Ježišovo, rozmnožuj v nás vieru, nádej a lásku.

Odpustky 300 dní. — PPO 204.

13. Klaniam sa Ti, najsvätejšie sviatostné Srdce Ježišovo.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok — PPO 244.

14. Sladké Srdce Ježišovo, buď mojou láskou.

Odpustky 300 dní. — PPO 206.

15. Najsvätejšie Srdce Ježišovo, vo svojom smrteľnom boji anjelom posilnené, posilňuj nás v našom smrteľnom boji.

Odpustky 300 dní. — PPO 208

16. Srdce Ježišovo, milujem Ťa. Obráť biednych bohorúhačov.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 210.

17. Sviatostné Srdce Ježišovo, vzor kňazského Srdca, zmiluj sa nad nami.

Odpustky 300 dní. — PPO 238.

18. Presväté Srdce môjho Otca, oživuj ma!
Presväté Srdce môjho Kráľa, spravuj ma!
Presväté Srdce môjho Majstra, vyučuj ma!
Presväté Srdce môjho Vodcu, vodievaj ma!
Presväté Srdce môjho Lekára, lieč ma!
Presväté Srdce môjho Sudcu, odpusť mi!
Presväté Srdce môjho Vykupiteľa, spas ma!
Presväté Srdce môjho Boha, buď celkom mojím a ja zas chcem ostať celkom Tvojím. Amen.

19. **Prosba k Božského Srdcu Pána.** Najmilší môj Ježišu, aká nesmierna je Tvoja láska? Zo svojho tela a z predrahej svojej krvi pripravil si mi hostinu, len aby si sa mi celý obetoval. Čo Ťa pohlo k tomuto činu najvyššej lásky? Ó poklony hodné Srdce môjho Ježiša, Ty blčiace ohnisko Božskej lásky, prijmi moju dušu do svojej najsv. rany, aby som sa v tejto škole lásky naučil(a) lásku splácať láskou k Bohu, ktorý mi preukázal najpodivuhodnejšie dôkazy svojej lásky. Amen.

11. Deväťdňová pobožnosť k Božskému Srdcu.

Veriaci, ktorí sa zbožne zúčastňujú na verejnej 9-dňovej pobožnosti na česť Bož. Srdca, konanej bezprostredne pred sviatkom Bož. Srdca alebo aj inokedy v roku, získajú každodenne cez deviatnik *odpustky 10 rokov.* — Ak sa na pobožnosti zúčastnia aspoň päť ráz, pristúpia k sv. spovedi, sv. pri-

jímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú *plnomocné odpustky.*

Keď veriaci konajú deviatnik k Bož. Srdcu v tom čase len súkromne, dosiahnu denne *odpustky 7 rokov. Plnomocné odpustky* získajú po odbavení súkromnej pobožnosti za obvyklých podmienok (teda i návštev kostola) len vtedy, ak sa v tom čase nekonala verejná pobožnosť, alebo sa na nej z vážnych dôvodov nemohli zúčastniť. PPO 218.

Deviatnik môžeme odbavovať z lásky a úcty k Bož. Srdcu napr. v júni, pred každým prvým piatkom ap.; tiež v nejakej potrebe prosiac od Boha milosť. — Deviatnik je znakom vytrvalej modlitby. Konali ho už apoštoli, čakajúc na príchod Ducha Sv. Odbaviť si ho môžeš doma alebo v kostole, sám alebo s inými. Zaiste čím viacerí sa na ňom zúčastnia, tým milšie Bohu. (Mt 18, 19—20.)

Keď si chceš drahého Spasiteľa nakloniť deviatnikom k jeho najsv. Srdcu, zachovaj tieto tri veci:

1. Pobožnosť konaj vždy so *živou vierou a veľkou dôverou.* Pán Ježiš, keď chcel niekomu preukázať dobrodenie, vždy žiadal od neho vyznanie viery a po udelení milosti mu povedal: Viera tvoja ťa uzdravila, choď v pokoji. Tá istá láska v jeho Srdci aj dnes horí k nám, a preto nám odkazuje: Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávate a ste obťažení a ja vás občerstvím. — Apoštoli v dôvere volali: „Pane, hynieme!“ Aj ty podobne volaj: lebo čokoľvek budeš v jeho mene prosiť, dosiahneš.

2. Pristúp k Spasiteľovi *s odovzdaním sa do jeho najsv. vôle.* Aj sám Spasiteľ tak začal strašné muky nášho vykúpenia. Trpíš? Azda aj horšieho sa ešte obávaš? Pros Spasiteľa, volaj k nemu o pomoc, aby ťa oslobodil, vyslobodil, uľahčil, ale v prosbách o časné dobrodenia nežiadaj bezpodmienečné vyslyšanie, aby ti dal všetko vtedy, a tak, ako ty chceš. Len Pán Ježiš najlepšie vie, čo ti slúži k dobrému. Spoľahni sa na neho. A keď popri tvojej viere, dôvere i prosbe neodníme od teba kríž, chorobu, škodu, a nechá ťa v utrpení, iným spôsobom dá ti odmenu za modlitbu, najmä udelí ti milosť vytrvania.

3. K Bož. Srdcu pritúľ sa *skrúšeným a kajúcim srdcom.* Utrpeniami Boh často potlačuje naše hriešne náklonnosti, inokedy posilňuje nás nimi v dobrom a zachraňuje nás nimi pred ďalšími hriechami. Tak sú pre nás dobrodením. A Boh ich ani nechce od nás odstrániť. Ďalej sú utrpenia často výslovne trestom za naše hriechy. Boh chce nimi človeka karhať, aby sa odvrátil od hriechu. Skúmaj si svedomie, čím si sa previnil? Najskôr sa úprimne vyspovedaj, lebo ako nás Boh môže vyslyšať, keď sa od neprávosti neodvrátime? Hospodin k nám volá: „Obráťte sa ku mne, a obrátim sa i ja k vám.“ (Zach 1, 3.) Teda ty splň vôľu Božiu a potom Boh splní tvoju. Hriech zanechať je základ deviatnika k Bož. Srdcu.

Ak ti povolanie dovolí, slyš cez deviatnik každý deň sv. omšu a pristupuj k sv. prijí-

maniu; ak nemôžeš, vykonaj to aspoň duchovne. Denne konaj niektorý zo 7 telesných alebo duševných skutkov milosrdenstva. „Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu." — Pobožnosť konaj pred obrazom Bož. Srdca, ktorý okrášli a pred ním zapáľ svetielko.

Modlitby k deviatniku nie sú výslovne stanovené, predsa je tu uvedený návrh postupu a osnovy priliehajúcich modlitieb:

A) V predvečer deviatnika.

1. **Chválospev k Duchu Svätému:** Príď, ó Duchu Stvoriteľu ... i s príslušnou modlitbou.

2. **Evanjelia** sv. Lukáša: hlava 11, verš 5—13.

3. Prípravná modlitba k deviatniku.

Bože môj a Spasiteľu, Ježišu Kriste! Hľa, prichádzam dnes k Tebe, povzbudený slovami Tvojej nekonečnej lásky. Ty si povedal: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávate a ste obťažení, a ja vás občerstvím." Pozri sa, ustávam, som obťažený. Čo ma tlačí a bolí, je toto:

(Tu zatíchni a ako skromné dieťa všetko povie otcovi, i ty povedz Ježišovi, čo ťa trápi, čo chceš, čo by si rád od neho. Mysli si na to a po chvíľke pokračuj.)

Preto prichádzam k Tebe, aby si ma občerstvil, aby si mi pomohol, žeby som našiel milosť u Teba, Srdce Ježišovo, plné milosrdenstva. Budem robiť, ako si nám to sám kázal: Klopať budem neustále na Tvoje Srdce a cez týchto deväť dní neprestajne budem hľadať a prosiť od všemohúcej lásky Tvojej to, čo potrebujem. Chcem poslúchnuť Tvoje napomenutie, aby sme v modlitbe vytrvali. Chcem svojou vierou a dôverou preukázať úctu Tvojmu útrpnému a na milosti prebohatému Božskému Srdcu. Neprestanem klopať, dokiaľ túto tak veľmi žiadanú milosť a pomoc v mojej potrebe neobsiahnem.

Pravda, mám sa čo obávať, že tieto trápenia sú trestom za moje hriechy. Preto zatracujem a nenávi-

dím všetky svoje hriechy z celého srdca, lebo som Teba, najväčšie dobro obrazil, Tebe sa znepáčil a toľkú Tvoju dobrotu čiernou nevďačnosťou odplácal. Ó Srdce drahého Vykupiteľa, zmiluj sa nado mnou podľa veľkého milosrdenstva Tvojho, a podľa množstva Tvojich zmilovaní sotri neprávosť moju. Ó Ježišu môj, neodvrhni ma od seba, lebo nikdy neodvrhuješ pokorné a skrúšené srdce hriešnikovo. Sľubujem, že sa naozaj polepším a cez týchto deväť dní najmä tejto chyby... sa chrániť budem. Dôverujem v Teba, Božské Srdce, spolieham sa na Teba, nech sa stane Tvoja svätá vôľa. Amen.

4. Prosba za orodovanie Panny Márie a svätých.

Teraz však obraciam sa k tebe, preblahoslavená Panna Mária, Matka milosrdenstva. Viem, že všetky milosti pritekajú nám skrze teba. Rozpomeň sa, akú moc má tvoja materinská prosba u tvojho Syna. Oroduj teda u neho a predlož mu moju veľkú núdzu. Nezavrhni modlitbu moju v potrebách mojich, ale vysloboď ma zo všetkých nebezpečenstiev, ó preslávna a požehnaná Panna Mária. Pani moja a orodovnica moja, so svojím Synom ma smier a Synovi svojmu ma obetuj. — Oroduj za nás, svätá Božia rodička, aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových. Amen.

Svätý anjel Boží, od Boha mi za strážcu daný, pomáhaj mi a ochraňuj ma vždycky. Svätý Jozef, pestún Syna Božieho a panenský ženích jeho Matky, opravdivý otec utrápených, ktorý si ešte nikoho neopustil, buď mojím orodovníkom u Srdca domnelého syna tvojho, Ježiša Krista. — Svätý(á) môj(a) patrón(ka) N., oroduj za mňa. Amen.

Otče náš, Zdravas, Verím v Boha...

B) V každý deň cez deviatnik.

1. Prečítaj si niečo z niektorej knižky alebo časopisov o láske Božského Srdca k nám, alebo o pôvode úcty Božského Srdca; viď str. 674. Trochu o tom rozjímaj. Potom sa pomodli litánie k najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu s príslušnou modlitbou a pripoj túto modlitbu:

2. Deviatniková modlitba k Božskému Srdcu.

Najbohatšie a v zmilovaní najštedrejšie Srdce Ježišovo! Ponížene Ťa vzývam, chválim, velebím a milujem. Prosím Ťa za odpustenie všetkých mojich hriechov, chýb a pokleskov, ktorých som sa za celého života dopustil a Teba, otcovské, najláskavejšie Srdce, nimi obrazil. Sľubujem s pomocou Tvojej milosti, že Teba, milovania najhodnejšie Srdce už viac neobrazím nijakým hriechom, aspoň nie ťažkým. Teraz však s dôverou v Tvoju nekonečnú dobrotu a zmilovanie hľadám u Teba útočište vo svojej potrebe . . .

(Tu si pomysli, čo si žiadaš; potom pokračuj.)

Ponosujem sa Ti o svojich potrebách, úzkostiach, o ktorých Ty sám beztak dobre vieš. Predkladám svoje prosby a dôverne Ťa prosím skrze nepoškvrnené srdce Tvojej Matky Márie a iných svätých mojich ochrancov, ráč moju prosbu láskave vyslyšať, ako si to svojim ctiteľom prisľúbilo a už tisíce ľudí v ich časných a duševných trápeniach vyslyšalo. Tvojmu nekonečnému milosrdenstvu porúčam aj potreby všetkých svojich bližných.

Božské Srdce Ježišovo, buď mi spásou a pomocou teraz i v každý čas, ale zvlášte v hodinu smrti mojej. Amen.

Srdce Ježišovo, v Teba dôverujem. (Odp. 300 dní. PPO 195.)

3. Pripoj modlitby k Panne Márii: Zdravas Kráľovná a Pod tvoju ochranu, modlitby k sv. Jozefovi, a ak používaš vodu sv. Ignáca, pripoj ešte modlitbu pri používaní tejže

vody. Viď sviatok 31. augusta. Dodať môžeš aj iné modlitby, najmä k Božskému Srdcu. Nehľaď, aby toho bolo veľa, ale čo odbavíš, nech je to dokonalé a čím dôvernejšie.

12. Malé hodinky k najsv. Srdcu Ježišovmu.

Veriaci, ktorí zbožne odbavia Malé hodinky k najsv. Srdcu Ježišovmu, získajú *odpustky 7 rokov*. — Ak tak vykonajú v mesiaci každodenne, získajú *plnomocné odpustky* pri obvyklých podmienkach. — PPO 212.

Na úsvite.

℣. Pane, otvor pery moje.
℟. A ústa moje hlásať budú chválu Tvoju.
℣. Bože, hľaď mi byť na pomoci.
℟. Pane, pospiechaj mi pomáhať.
℣. Sláva Otcu...
℟. Ako bolo... na veky vekov. Amen. Aleluja.

(Od nedele Deviatnika až do Veľkej noci sa miesto „*Aleluja* hovorí: „*Chvála Tebe, Pane, Kráľu večnej slávy.*“)

℣. Srdce Ježišovo, láskou k nám horiace.
℟. Zapáľ srdcia naše láskou k Tebe.

CHVÁLOSPEV. 1. Tys' nebies radosť, verný obraz — tej slávy, čo je v Otcovi; to telo, čo si prijal za nás, — si vydať na smrť hotový. — 2. Ó Ježišu, sŕdc všetkých sladkosť, — vznieť vo mne k Tebe lásky pal, — aby som Tvojho Srdca kostol — vždy slušnou chválou zdobieval. — 3. Ó Srdce, ozaj hodné lásky, — od lásky k nám až žeravé, — strávené láskou k nám a mdlé až, — ó zmilujže sa láskave. — 4. Presladké Srdce Jezu Krista, — priateľu sŕdc, čo niet v nich klam, — Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkým nám!

PROTISPEV. Najsvätejšie Srdce Ježišovo, nebeskému Otcovi vždy najposlušnejšie, pritiahni naše srdcia k sebe, aby sme vždy činili, čo je Bohu milé.

℣. Hotové je srdce moje, Bože srdca môjho, Tvoju vôľu činiť.

℟. Bože môj, žiadam si to; a Tvoj zákon je v srdci mojom.

Modlime sa: Pane Ježišu, ktorý si na dôkaz svojej zvláštnej lásky nevýslovnú sladkosť a poklady svojho Srdca Cirkvi svätej, neveste svojej, otvoriť ráčil: Daj nám, služobníkom svojim, aby sme si z tohto ľúbezného prameňa vyvierajúcimi nebeskými milosťami obohatení a občerstvení byť zaslúžili. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

(Modlitbu sa modlia všetci nahlas.)

Ranné chvály.

℣. Pane, otvor pery moje...
atď., všetko ako v hodinke „Na úsvite" vo všetkých nasledovných hodinkách, okrem chválospevu a protispevu.

CHVÁLOSPEV. 1. Tys' trónom, čo je hodný Boha, — moc Ducha Teba stvorila, — ó Srdce z krvi prepoctivej, — keď lono Panny stienila. — 2. Tys' slávou Boha trojjedného, — Otec má v Tebe záľubu; — večný Syn s Tebou spojený je, — chrámom si Svätému Duchu. — 3. Tys' spásou tou, čo svet bol stratil, — Tys' milý prístav kresťanov, — Tys' čistých duší útočišťom — a poctivých sŕdc ochranou. — 4. Presladké Srdce Jezu Krista, — priateľu sŕdc, čo niet v nich hriech, — Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkých sŕdc!

PROTISPEV. Ó najsvätejšie Srdce Ježišovo, ktoré nesmierne žízniš po spasení našich duší, volaj nás úbohých hriešnikov s cesty neprávosti k sebe, aby sme vo svojich hriechoch nezahynuli.

℣. Hotové je srdce moje... atď.

Hodinka prvá.

℣. Pane, otvor pery moje...

CHVÁLOSPEV. 1. Obeta lásky Srdca Krista, — slasť nebies, nádej jediná, — pútnikov zemských potešenie, — keď udrie smrti hodina. — 2. Láska Tvoja Ťa porani-

la, — spravila k Tebe cestu nám, — a srdca brány otvorila, — a dôverne nás zve z tých brán. — 3. Nás, čo si umyl v Tvojej krvi, — čo hojne tiekla zo všech žíl; — nás do srdca skry prehlboko, — bys' niekedy nás v ňom ochránil. — 4. Presladké Srdce Jezu Krista, — priateľu sŕdc, čo niet v nich hriech, — Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkých sŕdc.

PROTISPEV. Ó najsvätejšie Srdce Ježišovo; najdokonalejší obraz čistoty, učiň srdcia naše čistými, aby sme boli hodní stať sa Tebe podobnými.

℣. Hotové je srdce moje... atď.

Hodinka tretia.

℣. Pane, otvor pery moje...

CHVÁLOSPEV. 1. Ó Srdce láskou poranené, — Ty ľúbosti nás bôľom raň; — ty pobožným si prameň žitia, — ach, opoj srdcia láskou nám. — 2. Hľa, Boh nás volá k tajuplnej, — podivnej novej hostine; — kde máme ozaj jesť mu Telo — a Krv jeho piť opravdive. — 3. Boh zakryl lásku božskej lásky, — pred ktorou trnú anjeli, — a pod závojom hustým skrytý — sa dáva, aby sme ho jedli. — 4. Presladké Srdce Jezu Krista, — priateľu sŕdc, čo niet v nich hriech, — Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkých sŕdc.

PROTISPEV. Ó najsvätejšie Srdce Ježišovo, nekonečne milosrdné ku svojim nepriateľom, pokoj Tvoj nech panuje v srdciach našich, aby sme zo srdca odpúšťali tým, ktorí nás prenasledujú a očerňujú.

℣. Hotové je srdce moje... atď.

Hodinka šiesta.

℣. Pane, otvor pery moje...

CHVÁLOSPEV. 1. Prevyšujúci nebo, oltár, — čo presahuješ more, zem, — len skrze Teba prijíma Boh, — čo mu, biedny, darovať chcem. — 2. Hľa, plnosť čností v Tebe tróni, — ako vo svojom sídle kráľovskom, — a nevinnosť oddaných duší — verne chráni pred každým zlom. — 3. I sveta zákon prezázračný — dlie v Tebe, Božské

Srdce, len — a z Teba milosť ako z prúdu — vždy vrie a oblažuje zem. — 4. Presladké Srdce Jezu Krista, — priateľu sŕdc, čo niet v nich hriech, — Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkých sŕdc.

PROTISPEV. Ó najsvätejšie Srdce Ježišovo, plné trpkosti pre hriechy naše, daj nám kajúce a ponížené srdce, aby sme hodné ovocie pokánia prinášali.

℣. Hotové je srdce moje... atď.

Hodinka deviata.

℣. Pane, otvor pery moje...

CHVÁLOSPEV. 1. Nad čisté slnko čistejší si, — dôstojnejší nad nebo; — ó Srdce, svätostánok Slova si, — schránka bohatstva Božieho. — 2. Tvoj každý tlkot, každé hnutie — sú dary vzácne Otcovi; — a preto Tvoju každú žiadosť — je Otec splniť hotový. — 3. Boh vše sa chystá pomstiť v hneve, — lež keď mu v Tebe utkvie zrak, — hneď ukojený odloží hrom, — a s tvári jeho zmizne mrak. — 4. Presladké Srdce Jezu Krista, — priateľu sŕdc, čo niet v nich klam, — Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkých sŕdc.

PROTISPEV. Ó najsvätejšie Srdce Ježišovo, ktoré chudobu vrele miluješ, vtlač srdcia naše ako pečať na srdce svoje, aby nič iného nežiadaly než Teba samého, poklad náš jediný.

℣. Hotové je srdce moje... atď.

Nešpory.

℣. Pane, otvor pery moje... atď.

CHVÁLOSPEV. 1. Ó Srdce, Baránku, žertva hodná Boha, — oltár si Bohu zasvätený, — na ktorom za hriechy na smierenie — ustavičná obeť horí. — 2. Ó Srdce, v ktorom plachý holub — pokrm hľadá, stavia hniezdo, — záhrada kvetná odpočinku, — kde duša usnie presladko. — 3. Ľalie čisté kvitnú z Teba, — tá skvostná panien okrasa, — a mučeníkov šaty v Tebe, — tiež na ružovo farbia sa. — 4. Presladké Srdce Jezu Krista, —

priateľu sŕdc, čo niet v nich klam, — Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkých sŕdc.

PROTISPEV. Ó najsvätejšie Srdce Ježišovo, plné dobroty k tým, ktorí Ťa milujú, daj, aby všetko, čo sme a čo máme, Tebe vencvané bolo. Ty buď láskou sŕdc našich a čiastkou našou na veky.

℣. Hotové je srdce moje... atď.

Doplnok.

℣. Pane, otvor pery moje... atď.

CHVÁLOSPEV. 1. Hľa, srdce Matky láskou vzňaté — plápolá Synu v ústrety, — jej neprestajná túžba za ním, — zabudnúc seba, vždy letí. — 2. Syn rozpaľuje srdce Matky — zo svojej lásky zápalom, — vzájomnej lásky večná spona — im spája srdcia obidvom. — 3. Presladké Srdce Jezu Krista, — priateľu sŕdc, čo niet v nich klam, Ty slnko lásky poctivých sŕdc; — ach, buďže kráľom všetkých sŕdc.

PROTISPEV. Ó najláskavejšie Srdce Ježišovo, obeta lásky, usmrtené za hriechy naše, od nevďačných ľudí opustené a obrážané, napravuj, oživuj a povzbudzuj nás!

℣. Hotové je srdce moje... atď.

℟. Bože môj, žiadam si...

M o d l i m e s a : Ó Pane Ježišu, ktorý si na dôkaz... Amen.

13. Pobožnosť k Božskému Srdcu za misie.

Buď pozdravené, Božské Srdce Spasiteľa môjho, Ty živý prameň dobroty a lásky, milosti a milosrdenstva Božieho, Ty si zaľúbenie Otca nebeského, slasť Ducha Svätého, radosť Panny Márie, šťastie vyvolených, blaženosť anjelov a potešenie všetkých dobrých ľudí. Klaniame sa Ti a milujeme Teba, Ty zranené Srdce nášho Ježiša. Obetujeme Ti všetko to, čo ľudské srdcia z lásky k Tebe niekedy pretrpely. Rany Tvoje nech hlasne a prenikave hlásajú všetkým

národom lásku Tvoju. Nech volajú aj pohanov k poznaniu a milovaniu Teba, aby potom plní viery a túžby mohli s nami prosiť: Najsvätejšie Srdce Ježišovo, príď kráľovstvo Tvoje.

℣. Božské Srdce Ježišovo.

℟. Zmiluj sa nad misiami.

Klaniame sa Ti a milujeme Teba, krížom ozdobené Srdce nášho Ježiša. Ďakujeme Ti v mene všetkých ľudí za najbolestnejšiu obetu, ktorú si za nás a za všetkých ľudí priniesol na Golgote. Daruj nám veľkú obetavú lásku k rozšíreniu ríše Tvojej. Nedaj, aby ovocie krvavej smrti Tvojej na kríži zmarilo sa na národoch pohanských. Požehnaj misijné dielo. Daj silu a vernosť svojim poslom viery, aby s ochotou a obetavosťou vždy hlbšie do pohanského sveta niesli kríž a všade vládu kríža priviedli k víťazstvu. Vo svojom zľutovaní shliadni so svojho trónu na národy, ktoré v noci a tme pohanstva poblúdily a cestu k večnému mestu stratily. Požehnaj našu horlivosť za misie a vylej plnosť veľkého milosrdenstva Tvojho na nešťastných pohanov, aby raz s nami mali účasť na večnej sláve Tvojej.

℣. Božské Srdce Ježišovo.

℟. Zmiluj sa nad misiami.

℣. Pred svetlom Slova a Duchom milosti nech ustúpi temnosť hriechu a noc pohanstva.

℟. A nech žije Srdce Ježišovo v ľudských srdciach. — Amen.

Otče náš...

14. Sociálne kráľovstvo najsv. Srdca Ježišovho v kresťanských rodinách.

Božský Spasiteľ sľúbil sv. Margite, že požehná všetkých, ktorí uctia jeho obraz, najmä rodiny. Prisľúbil, že smieri rozvadené rodiny, bude chrániť tých, na ktorých doľahnú sta-

rosti a vyleje horúcu lásku svoju na všetky sdruženia. A tak hneď od začiatku nielen jednotlivci a spolky sa zasväcovaly B. Srdcu, ale rad-radom kresťanské rodiny. Zasväcovanie sa rodín B. Srdcu rozširoval P. Matúš Grawley-Boevey, kňaz z Kongregácie Srdca Ježišovho v Chile, narodený r. 1873, ktorý sa uzdravil v Paray le Monial. Sv. Otec Pius X. schválil zasväcovanie sa rodín B. Srdcu pod názvom Sociálne kráľovstvo najsv. Srdca Ježišovho v kresťanských rodinách. Udelil Bratstvu odpustky a samému Patrovi Matúšovi r. 1908 povedal: „Ako zástupca Ježiša Krista na zemi, nielen že vám dovoľujem, ale vám to prikazujem. Prejdite celý svet, kážte a šírte evanjelium a každú rodinu získajte úcte B. Srdca. V každej rodine postavte mu trón a zasväťte ju Božskému Srdcu Pánovmu." Páter Matúš osobne rozširoval úctu zasvätenia sa rodín B. Srdcu aj v Europe r. 1915. — Pápež Benedikt XV. povedal: „Zasvätenie sa rodín B. Srdcu musí byť nielen jednoduchým a prechodným výrazom kresť. života, ale aj začiatkom radu úkonov, ktoré svedčia, že sa tento dom zasvätený najsv. Srdcu stal ohniskom viery, modlitby, poriadku a domáceho pokoja. Celý život rodiny Srdca Ježišovho musí sa vyvíjať a pevne stavať ako by v tieni panstva Ježišovho. Tu majú starci čerpať silu, mladí ľudia sa tu majú učiť múdrosti, zarmútení tu nech hľadajú potešenie, nemocní trpezlivosť. Matky nech ponoria svoje starosti do najsv. Srdca Ježišovho."

Keďže si zasvätenie rodín žiadal sám B. Spasiteľ a jeho nástupcovia, pápeži, nám toto potvrdili, zasväťme svoje rodiny B. Srdcu podľa nasledovného spôsobu.

V určitý významnejší deň, napr. na veľký sviatok cirkevný, meniny, sobáš, prvé prijímanie ap., nech všetci z rodiny pristúpia k sv. sviatostiam. Zaobstarajte si obraz alebo sochu B. Srdca, oznámte svoj úmysel miestnemu duchovnému otcovi, ktorý, ak môže, zúčastní sa a vedie zasvätenie sa rodiny. Ak nemôže, vopred posvätí obraz B. Srdca pre rodinu. Vlastné zasvätenie rodiny vykoná hlava rodiny. Za prítomnosti všetkých členov rodiny postaví posvätený obraz alebo sochu slávnostne na čelné miesto príbytku, predmodlieva sa litánie o Bož. Srdci ako aj zasväcujúcu modlitbu a iné modlitby. Zasvätenie sa rodín Bož. Srdcu treba zahlásiť Ústrediu zasvätenia sa rodín Bož. Srdcu, ktoré je založené v každej diecéze (Biskupský úrad).

Zasvätenie rodiny Božskému Srdcu.

Najsvätejšie Srdce Ježišovo, Ty si vyslovil svätej Margaréte svoju žiadosť, že chceš panovať nad kresťanskými rodinami. Hľa, žeby sme sa Tebe zaľúbili, sišli sme sa teda dnes, aby sme verejne uznali neob-

medzené panstvo Tvoje nad našou rodinou. Odteraz chceme žiť z Tvojho života, aby v našej rodine kvitly čnosti, za ktoré si sľúbil pokoj už tu na zemi. Svetského ducha, na ktorého si vyslovil kliatbu, zaženieme ďaleko od seba.

Panuj teda nad naším rozumom prostotou viery našej, panuj nad naším srdcom Tvojou výhradnou láskou, ktorá nech bez prestania horí za Teba, a oheň tejto lásky k Tebe budeme v sebe rozduchovať častým svätým prijímaním.

Ó Božské Srdce, zaujmi prvé miesto medzi nami, kedykoľvek sa shromaždíme; požehnaj naše duševné i telesné podujatia; rozptýľ naše starosti; posväť naše radosti; uľav naše trápenia. Keby azda niektorý z nás do takej šialenosti upadol, že by Ťa zarmútil, upozorni ho na to, že Ty, ó Božské Srdce, si plné dobroty a milosrdenstva voči pokánie činiacim hriešnikom. A keď udrie hodina rozlúčenia, keď príde smrť a vrhne nás do smútku, vtedy sa všetci, či už so sveta odchádzajúci, či ešte na zemi zostávajúci, skloníme pred večnou vôľou Tvojou. Budeme sa tešiť tou myšlienkou, že príde deň, keď raz celá naša rodina spojená v nebesiach bude na veky zvelebovať Tvoju slávu a Tvoje dobrodenia.

Nepoškvrnené Srdce Panny Márie a slávny patriarcha svätý Jozef nech Ti prednesú toto naše zasvätenie sa a nech v nás zachovajú živú pamiatku naň cez všetky dni života nášho.

Sláva Srdcu Ježišovmu, Kráľovi a Otcovi nášmu!

Túto modlitbu ako osnovu zasvätenia rodín Bož. Srdcu schválil Pp. Pius X. 19. V. 1908. — Každý člen rodiny v deň jej zasvätenia sa Bož. Srdcu, ak odbaví túto modlitbu pred obrazom Bož. Srdca, dosiahne 7 rokov odpustkov; a pri splnení obvyklých podmienok dosiahne plnomocné odpustky.

Za tých istých podmienok členovia rodiny dosiahnu odpustky 3 rokov alebo plnomocné (t. j. = ak) každoročne v deň obnovenia zasvätenia sa rodiny Bož. Srdcu.

Tie isté odpustky obsiahnu členovia spolkov, fár, kláštorov, škôl tak v deň zasvätenia sa Bož. Srdcu, ako aj v deň jeho obnovenia, ak použijú od biskupa schválenú zasväcujúcu formulu. — PPO 655.

Zasvätenie celého ľudského pokolenia Božskému Srdcu: „Najsladší Ježišu, Vykupiteľu...", viď pri sviatku Krista Kráľa.

15. Bratstvo Božského Srdca Ježišovho.

Vznik Bratstva Božského Srdca pripadá do čias 1690, keď boly potvrdené zjavenia sv. Margite Alacoque. Podľa úmyslu P. Ježiša, ktorý sa zjavil sv. Margite Alacoque, a podľa úmyslu sv. Cirkvi je cieľom tohto Bratstva *zvláštnym spôsobom ctiť Božské Srdce Ježišovo v najsv. Sviatosti Oltárnej*, aby sme ho tým odprosili za nevďak, ľahostajnosť, neveru, opovrhovanie a svätokrádeže, ktorými ho ľudia obrážajú; aby sme sa povzbudzovali k vzájomnej láske a k nasledovaniu čností Božského Srdca a prosili za obrátenie hriešnikov.

PRAVIDLÁ BRATSTVA sú: 1. Jeho členovia majú každý rok osláviť sviatok Božského Srdca, t. j. piatok po oktáve Božieho Tela, zvláštnou pobožnosťou a ak je možné prijať i sv. sviatosti. 2. Každý mesiac v prvý piatok sa v chráme slúži votívna sv. omša o Božskom Srdci pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou a na prvú nedeľu sú popoludňajšie bohoslužby spojené s verejným odprosením Božského Srdca pred vystavenou Sviatosťou. Usilujú sa aspoň raz do mesiaca (v prvý piatok alebo v prvú nedeľu) pristúpiť k sv. sviatostiam. 3. Členovia sa každodenne modlia k úcte Bož. Srdca jeden Otčenáš, Zdravas a Verím v Boha s povzdychom: *Sladké Srdce môjho Ježiša, daj, aby som Ťa vždy viac a viac miloval(a).* 4. Členovia privádzajú aj iných k úcte Bož. Srdca. 5. Členovia sa majú modliť jeden za druhého a za mŕtvych spolučlenov. Za zomrelých členov Bratstva slúžia sa v Ríme v materskom kostole a na iných miestach mesačne tri sv. omše. — Tieto predpisy nikoho nezaväzujú pod nijakým hriechom. Bratstvo sa môže zriadiť v každej farnosti a je pričlenené k Arcibratstvu v Ríme. Vedenie a zakladanie Bratstiev majú na starosti jezuiti, ktorí vďačne dajú vždy potrebné vysvetlenie.

Odpustky. Na dosiahnutie niektorých odpustkov, udelených Bratstvu, je potrebné, aby členovia každodenne vykonávali modlitby, uvedené pod číslom 3. Členovia môžu získať tieto odpustky: *Plnomocné:* 1. na deň vstúpenia do Bratstva; 2. na sviatok Božského Srdca; 3. na prvý piatok alebo prvú nedeľu v mesiaci; 4. raz v mesiaci v ktorýkoľvek deň podľa vôle; 5. na Božie narodenie; 6. na Zelený štvrtok; 7. na šesť nedieľ alebo piatkov pred sviatkom Bož. Srdca a na piatok po tomto sviatku; 8. na sviatky

P. Márie: Nepoškvrnené Počatie, Narodenie, Zvestovanie, Očisťovanie, Nanebevzatie; 9. na Všechsvätých; 10. na Dušičky; 11. na sviatok sv. Gregora, 12. marca; 12. na sviatok sv. Jozefa; 13. na sviatok Petra a Pavla. Podmienkou týchto (nie všetkých) odpustkov je zachovávanie povinností podľa bodu 3. (nasledovné platí pre všetky), v spomínané dni pristúpiť k sv. spovedi a sv. prijímaniu, navštíviť spolkový alebo iný chrám a pomodliť sa na úmysel sv. Otca. Okrem pln. odp. sú udelené aj mnohé iné nepln. odpustky, o ktorých sa každý podrobne dozvie, keď sa stane členom Bratstva.

Modlitby členov Bratstva.

I. V deň pristúpenia. Ja, M., žiadajúc si vždy viac a viac rozmnožovať česť P. Ježiša Krista, ktorý za nás na kríži zomrel, rozširovať úctu jeho plápolajúceho Srdca, ktoré v prevelebnej Sviatosti Oltárnej horí k nám láskou, a nahradiť krivdy, ktorých sa mu v tejto sviatosti dostáva, spojujem sa s ostatnými údami Bratstva Bož. Srdca, aby som sa stal(a) účastným(ou) udelených mu odpustkov a zásluh za vykonávané dobré skutky. Všetko toto obetujem na zadosťučinenie za moje hriechy a ku pomoci úbohým dušiam v očistci. Ježišu môj, zatvor všetkých členov tohto Bratstva do svojho najsvätejšieho Srdca, aby roznietení Tvojou Božskou láskou dokonale plnili Tvoje božské príkazy a povinnosti svojho stavu. Amen.

II. Obetovanie sa. Ja, M. M., z vďačnosti voči Tebe, môj najláskavejší Ježišu, a na nahradenie každej svojej nevernosti darujem Ti svoje srdce, celkom sa Tebe obetujem a pevne si zaumieňujem, že pomocou Tvojej milosti nebudem viac hrešiť.

Veriaci, ktorí toto sebaobetovanie odbavia pred obrazom Bož. Srdca, dosiahnu odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok, ak modlitbu odbavíme každodenne. — PPO 228.

III. Nábožný vzdych členov. Božské Srdce Ježišovo, klaniam sa Ti, milujem Ťa a oddávam sa Tebe so všetkými spolubratmi a spolusestrami cez všetky chvíle života, obzvlášte ale v hodinu mojej smrti. Amen.

IV. Vzdych sv. Margity Alacoque. Božské Srdce Ježišovo, žijúce v srdci Márie Panny, Tebe sa kla-

niam, Teba milujem a vrúcne Ťa prosím, ži a panuj v mojom srdci a stráv ho v ohni svojej najčistejšej lásky. Amen.

16. Sdruženie mužov Božského Srdca — SMBS.

Sdruženie mužov Božského Srdca je tretím stupňom, čiže oddelením, všeobecného spolku zvaného: Apoštolát modlitby katolíckych mužov — AMKM. Apoštolát je náboženská organizácia kat. mužov, ktorí v spojení s Božským Srdcom spolupracujú na zveľadení kráľovstva a lásky Krista Kráľa, najmä aby sa v katolíckych mužoch uskutočnil výrok sv. Pavla Gal 2, 2: „Žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus; vždy živý, aby sa primlúval za nás." Cieľom spolku je spojiť sa s Kristom pomocou modlitby, slyšania sv. omše, sv. prijímania, prejavovania a šírenia úcty Bož. Srdcu, exercíciami a zasvätením seba a svojej rodiny Bož. Srdcu, šírením dobrej tlače a horlením za kňazský, rehoľný a misionársky stav.

Do Apoštolátu modlitby môže patriť každý dospelý katolík, ktorý verne plní svoje náboženské povinnosti, dobrovoľne sa prihlásil a bol zapísaný do soznamu Apoštolátu. Apoštolát má štyri stupne.

I. Do prvého patria tí, ktorí sa zaviažu, že denne budú obetovať svoje modlitby, práce a kríže Bohu vo spojení s Božským Srdcom, prebývajúcim a obetujúcim sa vo Sviatosti Oltárnej. Obetovanie má byť ústne, ale osnova obetovania nie je predpísaná. Každý ho môže vykonať svojimi slovami. Pripojujeme však formulky pre poľahčenie. Vyvoľ si jednu, ktorá ti časove prilieha a srdcu ľahodí:

1. *Božské Srdce Ježišovo, obetujem Ti dnes skrze nepoškvrnené Srdce Panny Márie všetky svoje modlitby, práce a kríže na zadosťučinenie za všetky hriechy a na všetky úmysly, na ktoré sa Ty stále obetuješ v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej. Obetujem toto všetko najmä na úmysly „Apoštolátu modlitby", ako aj na ostatné, od svätého Otca na tento mesiac ustálené úmysly. Amen.*

2. *Najsvätejšie Srdce Ježišovo, všetko chcem dnes konať pre Teba, s Tebou a na Tvoje úmysly!*

3. *Všetko pre Teba, najsvätejšie Srdce Ježišovo.*

II. Tí, ktorí k tomuto dennému obetovaniu pripoja denne 1 Otčenáš a 10 Zdravasov a ročne prispejú nejakým milodarom na tlačovú akciu organizácie, tvoria druhý stupeň Apoštolátu modlitby.

III. Tí, ktorí splňujú povinnosti 1. a 2. skupiny a usilujú sa na česť a smierenie Bož. Srdca častejšie v roku pristúpiť k sv. prijímaniu, najmä na prvý piatok alebo na prvú nedeľu, ak je možno spoločne, tvoria tretiu skupinu Apoštolátu čiže *Sdruženie mužov Božského Srdca.*

IV. Tí, ktorí sa zaviažu aspoň raz do týždňa pristúpiť k sv. prijímaniu, tvoria štvrtú skupinu Apoštolátu čiže *Sbor eucharistických križiakov.*

Spolok „Apoštolát modlitby" poznáme väčšinou len pod menom Sdruženie mužov Bož. Srdca — SMBS. Jeho krajinská správa je v Ružomberku v kláštore jezuitov. V každom biskupstve je diecezánsky duch. radca, kňaz, a v každej farnosti je miestny farár miestnym duchovným radcom. Miestny sbor členov SMBS sa delí na skupiny o 12 členoch. Na čele každej skupiny je horliteľ a na čele všetkých skupín je hlavný horliteľ. Ústredie SMBS v Ružomberku vydáva aj svoj časopis „Apoštolát". Hmotné príspevky, ktoré členovia poskladajú, použijú sa na časopis, na poštové výlohy a na exercície členov. Pre SMBS treba vychovať i dorast. Ten si vychováva každá miestna skupina zpomedzi žiakov, ktorí tvoria *Gardu Božského Srdca* a zpomedzi 14—18-ročných mladíkov, ktorí tvoria *Légiu Božského Srdca.* Podrobné predpisy a pokyny dá krajinský duch. radca SMBS, Ružomberok, námestie 59.

17. Sviatostné Srdce Ježišovo.

Štvrtok v oktáve Božského Srdca.

POUČENIE. Božský Spasiteľ miloval nás večnou láskou nielen vtedy, keď svoje srdce dal za nás prebodnúť na kríži, aby z neho vytiekla i posledná kvapka krvi, ale miluje nás až do konca. Preto založil Sviatosť Oltárnu, kde toto jeho láskou horiace Srdce, zatvorené v Bohostánku, ako by olúpené o božskú velebnosť a nádheru, stále medzi nami prebýva, aby sa za nás stále obetovalo a dávalo sa nám za pokrm a aby sa mohlo deliť s nami o svoje vlastnosti, za čo tak radi prosíme: Ježišu tichý... sprav srdce naše podľa srdca Tvojho. Preto pápeži Lev XII., Benedikt XV. a Pius XI. potvrdili úctu Božského Srdca v najsv. Sviatosti a štvrtok v oktáve Božského Srdca určili za sviatok sviatostného Srdca Ježišovho pre tie biskupstvá, ktoré si to výslovne žiadaly.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane, Ježišu Kriste, ktorý si ustanovil Oltárnu Sviatosť, aby si mohol vyliať všetko

bohatstvo svojej lásky k ľuďom, prosíme Ťa, dožič nám, aby sme mohli najláskavejšie Srdce Tvoje milovať a túto tak veľkú Sviatosť vždy hodne prijímať. Ktorý žiješ a kráľuješ . . .

Prosby ku sviatostnému Srdcu Ježišovmu. Najláskavejšie Srdce Ježišovo v Oltárnej Sviatosti, Ty žriedlo všetkej svätosti, dovoľ mi, aby som sa mohol(a) s Tebou poshovárať. Kiež by som Ti mohol(a) dávať toľkú úctu, koľkú Ty vzdávaš svojmu nebeskému Otcovi tu v prevelebnej Sviatosti. Viem, že tu na oltári miluješ ma tou istou láskou, ktorou si ma miloval, keď si sa za mňa obetoval v tak veľkých bolestiach na kríži. Ó Božské Srdce! Osvieť všetkých, ktorí Ťa nepoznajú. Skrze zásluhy svoje vysloboď duše z očistca, ktoré sú už na veky Tebe zasnúbené, alebo aspoň zmierni ich trápenia. Klaniam sa Ti, milujem Ťa a ďakujem Ti. Túto svoju lásku spojujem s láskou všetkých duší, ktoré Ťa v túto chvíľu milujú v nebi a na zemi.

Ó najčistejšie Srdce Ježišovo, očisť moje srdce od všetkej náklonnosti ku stvoreniam a naplň ho svojou svätou láskou. Najláskavejšie Srdce, vezmi celé moje srdce do svojej moci, aby ododneška len Tebe žilo, žeby som mohol(a) povedať: „Kto ma bude môcť odlúčiť od lásky Božej, ktorá je v Kristu Ježišovi, Pánu našom?“ (Rim 8, 39.)

Ó najsvätejšie Srdce Ježišovo, vpíš do môjho srdca všetky úzkosti a trpkosti, ktoré si za mňa znášalo na zemi s takou láskou a cez toľko rokov, aby som si pri spomienke na to aj ja žiadal(a) niečo trpieť na tom svete, alebo aby som aspoň trápenia každodenného života z lásky k Tebe trpezlive znášal(a). Najpokornejšie Srdce Ježišovo, udeľ mi pokoru svojho Srdca. Najtichšie Srdce Ježišovo, udeľ mi tichosť svoju. Vyhoď z môjho srdca všetko, čo sa Ti nepáči.

Obráť ho celkom k sebe, aby nič iného nechcelo a nežiadalo, len to, čo Ty chceš. Slovom: učiň, aby som len preto žil(a), žeby som Ťa poslúchal(a), Teba miloval(a) a Tebe sa ľúbil(a). Uznávam, že som Ti mnoho dlžný(á) a veľmi zaviazaný(á); preto i to by bolo málo, keby som sa pre Teba celkom zničil(a) a strávil(a)! Srdce Ježišovo, Ty buď jediným Pánom môjho srdca. Amen.

O) Sviatky Nájdenia a Povýšenia sv. Kríža.

3. mája — 14. septembra.

1. Poučenie o sv. Kríži vôbec.

V bežnom živote sú nám veľmi vzácnymi vecmi jednotlivé predmety, ktoré nás upomínajú na drahé nám osoby. Hoci sú to veľa ráz bezvýznamné, maličké veci, ktoré samy o sebe ako by nemaly ceny, predsa si ich nedáme za nijakú cenu. Tak je to i v duševnom našom živote Najdrahším zemským hmotným predmetom, ktorý nás upomína na nášho Vykupiteľa, je kríž, ktorý je najvznešenejším odznakom a zástavou kresťanstva. Preto si ho staviame na každé miesto. A ešte vzácnejší, ba poklony hodný je ten skutočný kríž, na ktorom visel Pán Ježiš; k úcte tohto kríža zasväcujeme dva dni v roku.

a) Význam sv. Kríža.

1. Kríž bol u rímskych pohanov tým, čím je u nás šibenica. Na ňom boli popravovaní na smrť odsúdeni zločinci. U židov bolo pokutou za ťažké zločiny ukamenovanie; tak mal byť trestaný podľa židovského zákona aj Kristus. Ale sám predpovedal: Syna človeka vydajú pohanom ukrižovať. (Mt 20, 19; Lk 18, 31.) Na smrť bol odsúdený od svojho národa, ale bol vydaný pohanom, aby previedli na ňom trest smrti. A tak bol potom ukrižovaný.

2. Kríž podľa sv. Písma St. zákona bolo drevo zlorečené: Zlorečený je od Boha, kto visí na dreve. (Deut 21, 23; Gal 3, 13.) Týmto spôsobom Ježiš Kristus, Syn Boží, poslaný nám v podobenstve hriešneho (Rim 8, 3), stal sa pre nás zlorečenstvom (Gal 3, 13) a na svojom tele vyniesol naše hriechy na drevo (I. Petr 2, 24), aby nás skrze kríž smieril s Bohom. (Efez 2, 16.) Na tento kríž pribil dlžobný úpis, ktorý svedčil proti nám, a rozdrapil ho. (Kol

2. 14.) Takto sa drevo kríža stalo nástrojom spasenia a uzdravenia od jedu toho hada, ktorý smrteľne nakazil ľudí. 3. Kríž je *znamenie víťazstva* nad smrťou a hriechom, z ktorého pochádzala smrť; takto je znamením víťazstva i nad jeho pôvodcom. diablom. Kríž je obrazom nášho *smierenia* s Bohom lebo sme vykúpení smrťou kríža. Kríž je obraz *sebazaprenia* a nasledovania Krista. Kríž je *znamenie* Syna človeka, preto sa zjaví kríž na nebi, keď P. Ježiš príde na súd v oblakoch s veľkou slávou a velebnosťou, aby súdil živých i mŕtvych. Kríž, ktorý bol voľakedy pohanom bláznovstvom a židom pohoršením, stal sa kresťanom slávou a chválou, áno, predmetom najväčšej úctivosti.

b) Úcta svätého Kríža.

Kríž, znamenie nášho spasenia, bol vo veľkej úctivosti najmä od toho času, keď bol najdený sv. Kríž, na ktorom zomrel Kristus Pán. Sám cisár Konštantín Veľký r. 313 zákonom zakázal popraviť zločinca smrťou kríža a vyhlásil kríž za úctyhodný obraz kresťanstva Sv. František Salezský vraví: Kríž sa stal predmetom úcty a nie predmetom strachu a hrôzy. — Ale už pred Konštantínom Veľkým bol kríž vo veľkej úcte u kresťanov; dosvedčujú nám to náhrobné nápisy v katakombách. Hneď prví kresťania nielen že sa žehnali znamením sv. Kríža, ale i svoje domy a náradia, svietniky, čaše, knihy, šaty atď. ozdobovali krížom. Dôkazom toho sú vykopané nádoby a iné predmety z hrobov kresťanských mučeníkov. Taktiež už v prvých storočiach boly krížom okrašľované hroby a mohyly; v podobe kríža boly budované kostoly. Podobne i na krížnych cestách ligotaly sa kríže. Tak sám cisár Konštantín Veľký rozkázal postaviť po cestách namiesto pohanských stĺpov kríže.

Kresťania zo zvláštnej úcty ku sv. Krížu ozdobovali kríže striebrom, zlatom, drahými kameňami a rozličnými obrazmi i kvetinami. Cisár Teodózius zakázal vyobrazovať znamenie kríža na dlážke Keď raz na dlážke zbadal vyobrazený kríž. rozkázal dlážku rozobrať a dodal: Krížom Pána máme si poznačiť čelo, ozdobiť prsia, ale nie po ňom šliapať. V prvých storočiach bol vo zvyku len holý kríž, bez umučenia. Obraz Spasiteľa alebo umučenie na kríž začali pripínať len v štvrtom storočí. Predtým vyobrazovali na kríži miesto umučenia baránka so zástavkou, ktorému tiekla z boku krv. V stredoveku horliví kresťania veľmi nákladne a skvostne ozdobovali kríže, o čom nám doteraz svedčia mnohé pamiatky.

Aj za našich časov, hoci láska ku Kristu ochladla, predsa sa všade naše oko stretá s krížom Vidíme ho na vežiach, na kostolných strechách, na oltároch, na bohoslužobných nádobách, náradiach a šatách, pri procesiách, na pohreboch, na hroboch, pri cestách, na náme-

stiach i roliach, na kráľovských a cisárskych korunách, na prsiach biskupov, na odznakoch záslužných radov a v príbytkoch nábožných kresťanov. Túto úctu k sv. Krížu Cirkev neprestáva vzbudzovať v srdciach veriacich, najmä slávnosťami a obradmi na Veľký piatok, na Krížové dni a dvoma sviatkami sv. Kríža.

c) Čím je svätý Kríž?

Kríž je *základom našej viery* a dokonalým poučením vo veciach spasenia. Tak miloval Boh svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby každý, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný. (Jn 3, 15.) V kríži sa sjednocujú všetky pravdy, ktoré Boh zjavil človekovi počnúc od prvého prikázania prvotného hriechu až ku jeho zahľadeniu. Kríž pripomína nám obetný oltár Kristov a pozdvihuje nášho ducha tam, odkiaľ nám prišlo spasenie. V našich srdciach zachováva plameň viery, bez ktorej nemožno sa ľúbiť Bohu.

Kríž je *podstatou našej nádeje,* sila v pokušení, útecha v trápení. Jeden kajúci pohľad naň budí v duchu a v našej mysli dôveru a nádej, Bohu oddané myšlienky a prináša nám potechu i pomoc. — Kríž je *pečaťou lásky,* je oltárom, na ktorom sa obetoval Kristus z lásky k nám pre spasenie sveta; je *kazateľnicou,* s ktorej sa nám podáva učenie všetkých čností, najmä poslušnosti, lásky, tichosti a trpezlivosti; je *súdnou stolicou,* na ktorej sa odsudzuje zloba a nevera. Skrúšený pohľad naň zapaľuje ohnivým prúdom svojej moci celú našu vnútornosť, rozpúšťa ľad nášho chladného a ľahostajného srdca; kriesi a zapaľuje v ňom city dokonalej ľútosti, lásky a povďačnosti k Pánu Ježišovi, ktorý bol naň pribitý za naše hriechy. Kríž je *zrkadlom,* v ktorom vidíme mrzkosť svojich hriechov i Božskú svätosť a spravodlivosť; v ňom sa vyobrazuje i milosrdenstvo nebeského Otca i láska Božieho Syna. Je *školou múdrosti,* v ktorej sa vzdelávali premnohí svätí.

Tri kríže na kalvárii hlásajú nám trojakú smrť, smrť nevinnosti (Kristus), kajúcnosti (pravý lotor) a hriechu (ľavý lotor). Keďže nemôžme zomrieť prvou smrťou, snažme sa, aby sme zomierali aspoň druhou.

Kríž je *kľúčom* do nebeského raja, palicou zomdleného pútnika, hviezdou kajúcich, štítom verných, vlahou lásky, prameňom všetkých milostí (sv. Ján Dam.). Kríž je *rebríkom* do neba a preto, — keďže skôr ako bol kríž, nebolo do neba nijakého rebríka, — ani Abrahám, ani Jakub, ani Mojžiš, ani Dávid, ani nikto iní zo smrteľných ľudí nemohol vojsť do neba. A tak sv. Augustín poznamenáva: Teraz do neba je vyzdvihnutý rebrík-kríž i vchod do neba je otvorený; vystupujme aj my po tomto rebríku. Kríž je podporou slabých, berlou pastierov, vodcom cestujúcich, zdokonaľovaním prospievajúcich, spásou duše i tela, odvrátením od všetkého

zlého, darcom všetkého dobrého (sv. Ján Dam.).

Kríž pokoruje pýchu, zapudzuje vlažnosť, vedie k trpezlivosti a zjavuje márnosť všetkých zemských vecí (sv. Ján Zlatoústy); riadi našu cestu, cvičí nás v boji, podporuje v zápase, vedie k víťazstvu, napomáha ku korune, ničí, čo je škodného a obracia vnivoč všetky diabolské úklady (sv. Augustín). — Kríž je nepremožiteľnou ochranou pokorných, zavrhnutím hrdých, Kristovým víťazstvom, záhubou diabla, zničením pekiel, utvrdením nebies, smrťou neveriacich, životom spravodlivých (Kasiodorus). — Kríž je nádejou kresťanov, víťazstvom Rimanov, vzkriesením mŕtvych, vodcom slepých, berlou chromých, potechou chudobných, stromom vzkriesenia, drevom večného života (sv. Ján Zlatoústy). — Drevo kríža *kvitne neustále;* z neho pučí život a pramení balzam duševných milostí (sv. Bernard). — Pohľad na kríž mohutne účinkuje na umierajúcich, teš' ich v zármutku, poľahčuje im bolesti a posilňuje ich v strašnom boji s hroznou smrťou. Už samo pomyslenie na kríž plaší našich neviditeľných nepriateľov, posilňuje nás proti útokom a chráni proti ich strelám (sv. Augustín). Ak chceš byť stále spojený s Kristom, stále hľaď duchovným okom na Krista umierajúceho na kríži. Zo Spasiteľových rán nadobudneš sily, takže všetky trápenia trpezlivo a ochotne ponesieš (sv. Bonaventúra). V kríži je spasenie, v kríži je život, v kríži je ochrana pred nepriateľmi, v kríži je naplnenie nebeskej sladkosti, v kríži je sila mysle, v kríži je radosť ducha, v kríži je najvyšší vrchol čnosti, v kríži je dokonalosť svätosti Niet spasenia duše, ani nádeje večného života, okrem v kríži (Tomáš Kempenský).

Voľakedy Izraeliti na púšti boli uzdravení a zachovaní pohľadom na medeného hada. Tak tí, ktorí živou vierou pohliadnu na Krista na kríži, bývajú zahojení. Ako voda na púšti, do ktorej Mojžiš s Božieho rozkazu ponoril prút, stratila horkosť a zostala sladkou, tak všetky naše súženia rozjímaním o smrti Kristovej, ako by bol do nich pohrúžený kríž, osladnú a stávajú sa znesiteľnými (sv. Augustín).

Preto nie je div, že kresťania od prvých čias nielen kríže stavali, kríže si robili, ale aj seba krížom označovali, keď sa prežehnávali. Už Origenes písal: Kresťan jediným znamením kríža zapudzuje podvody diablove, lebo moc kríža je taká silná že keď si ho predstavíme pred oči a duševným okom na Krista pohliadneme a rozjímame o jeho smrti, naša myseľ nemôže byť znepokojená nijakou zlou žiadosťou ani nečistou túžbou.

d) Dejiny a význam prežehnávania sa.

Spásonosná obyčaj poznamenania sa sv. Krížom čiže prežehnanie sa, je starodávnou katolíckou obyčajou. Sv. Hieroným sa domnieva, že sám Kristus žehnal apoštolov v po-

dobe kríža. (Lk 24, 50.) Sv. Cyprián hovorí: Ty, ó Pane, dal si nám znamenie svätého Kríža. Istá vec je, že užívanie znamenia sv. Kríža čiže prežehnanie dátuje sa od apoštolských čias, o čom svedčia mnohí sv. otcovia a cirkevní učitelia. Tertulián hovorí: Pri každom vykročení z domu, pri každom vchádzaní do domu, keď sa obliekame, umývame, sviecu zapaľujeme, za stôl sadáme a akúkoľvek prácu pred seba berieme, znamenáme si čelo krížom. Tomuto všetkému ústne učili apoštolovia. — Svätý Justin poznamenáva, že pravou rukou sa prežehnávame preto, lebo táto ruka je čestnejšia ako ľavá; hodno je teda, aby sme pri náboženských úkonoch upotrebovali to, čo je správnejšie a čestnejšie. Hovorí ďalej: Keď dva prsty spojíme a tak sa prežehnáme, vyobrazujeme tým dvojakú prirodzenosť, prítomnú v Kristu: božskú a ľudskú; žehnajúc sa tromi prstami, vyznávame v najsv. Trojici jednu Božskú bytosť a prirodzenosť; všetkými piatimi prstami (t. j. vystretou dlaňou) pripomíname si päť rán Kristových.

Svätý Cyril: Pri prežehnávaní sa nehovoríme „v mená", ale „V mene Otca . . .", tak dávame najavo a vyznávame, že všetky tri Božské osoby sú jednej hodnosti, moci a božstva. — Pri prežehnávaní sa oslovujeme všetky tri Božské osoby, lebo všetky tri osoby braly podiel tak pri stvorení sveta a človeka, ako aj pri vykúpení pokolenia ľudského a pri našom minulom, terajšom i budúcom posväcovaní.

Dnes je všeobecným katolíckym zvykom prežehnávať sa tzv. *veľkým čiže latinským* prežehnaním sa. S vystretou dlaňou robíme kríž s čela na prsia, hovoriac: *V mene Otca* (ruka na čele) *i Syna* (ruka na prsiach; a s ľavého pleca na pravé plece, hovoriac:) *i Ducha* (ruka na ľavom pleci) *Svätého* (ruka na pravom pleci). Na slovo *Amen* sú ruky už složené. — Tým vyznávame, že Duch Svätý vychádza od Otca i Syna a že skrze Kristov kríž sme boli prevedení s ľavej strany odsúdenia a zahynutia na pravú stranu vykúpenia a spasenia.

V prvých časoch viac bolo vo zvyku prežehnávať sa tzv. *malým čiže gréckym krížom,* t. j. palcom pravej ruky poznačíme krížikom čelo, hovoriac: *V mene Otca,* čím vyznávame, že Otec je prvou osobou najsv. Trojice tak, ako je naša hlava najprednejším a najúčelnejším údom nášho tela; krížikom si poznačíme ústa, hovoriac *„i Syna"*, na znamenie, že Syn Boží, zvaný *„Slovo"*, je od večnosti splodený od nebeského Otca tak, ako sa naše slovo v ústach rodí: napokon krížikom si poznačíme prsia, hovoriac: *„I Ducha Svätého"*. čím vyznávame, že Duch Svätý, prameň to lásky Božej, vychádza od Otca i od Syna. — Dnes používajú grécke prežehnanie germánske národy. Všeobecne sa ho používa len na začiatku evanjelia, pričom sa však hovoria slová: *Ježišu, buď v mojej mysli, v mojich ústach, v mojom srdci. Amen.*

Znamením kríža čiže prežehnaním vyznávame najsv. Trojicu, pripomíname si smrť

Kristovu na kríži, na ktorom nám Kristus vydobyl veľké a nevýslovné dobrodenia. — Prežehnávaním sa kresťania katolíci rozlišujú sa od všetkých odpadlíkov, kacírov a neveriacich.

e) Príklady moci kríža.

O veľkej moci sv. Kríža vyprávajú nám nespočetné zázraky, z ktorých si pripomenieme niektoré. (Najskôr si prečítaj dejiny sviatkov Nájdenia a Povýšenia sv. Kríža v nasledovnej hlave.)

V životopise svätého Jána apoštola čítame, že mu istý pohanský kňaz Aristomedes podal pohár vína smiešaného s jedom, chcejúc ho otráviť, pričom povedal, že sa stane kresťanom, ak (mu) sv. Jánovi toto víno neuškodí. Apoštol požehnal víno znamením sv. Kríža. A hľa, z pohára vyskočil had (pravdepodobne sa jed vyparil v podobe viditeľného obláčka, hadovi podobného), sv. Ján víno vypil a nič sa mu nestalo. — Svätý Gregor rozpráva, že i sv. Benedik podobne rozbil znamením kríža pohár, v ktorom mu závistliví bratia podali nápoj smiešaný s jedom, bez toho žeby ho bol niekto o tomto úklade upovedomil.

Nicefor vo svojich cirkevných dejinách píše, že perzský kráľ Chosroes poslal Turkov, poznačených na čele čiernym krížom, do Carihradu. Udivený cisár carihradský pýtal sa ich, prečo nosia toto znamenie, keďže ho nectia? Odpovedali, že v Perzii panoval mor a niektorí kresťania im radili, aby sa poznačili týmto krížom, že im mor neuškodí.

Sv. Alžbeta, dcéra kráľa uhorského, začala sv. život pohľadom na kríž. Raz vkročila do chrámu. Bola nádherne oblečená. Sprevádzalo ju početné dvoranstvo; tu pozrela sa na kríž a zdalo sa jej, ako by jej Kristus hovoril do srdca. Čím ďalej sa dívala na umučeného Spasiteľa, tým väčšou láskou sa jej srdce rozpaľovalo k nemu. Navrátila sa domov, odložila všetky ozdoby a šperky, oddala sa kajúcemu životu a vykonávala skutky milosrdenstva.

Sv. Bonaventúra, keď sa ho pýtal sv. Tomáš Akvinský, z ktorej knihy čerpal takú hlbokú učenosť a múdrosť, ukázal mu na kríž a odpovedal: Obraz ukrižovaného Spasiteľa je moja najdokonalejšia kniha; z nej som sa naučil tomu, čo viem.

f) Slovo k čitateľovi.

Drahý kresťan, nasleduj príklad prvých kresťanov a našich predkov. V hlbokej úctivosti maj každú i tú najmenšiu triesočku zo sv. Kríža, ktorý na sebe nosil najsvätejšie telo Ježiša Krista a zmáčaný bol jeho predrahou krvou a ktorý bol nástrojom nášho vykúpenia. Tieto relikvie sv. Kríža máš možnosť nájsť, vidieť a pobozkať vo význačnejších

chrámoch. — Podobne si ucti aj každú podobu kríža čiže kríž, kdekoľvek visí alebo je postavený. Upamätuje ťa na ukrižovaného Ježiša a na jeho veľkú obetu ktorú priniesol za nás na Kalvárii. Keď kľačíš pred krížom, pamätaj, že sa neklaniaš drevu, lež tomu, kto na dreve kríža zomrel, Ježišu Kristovi. — Keď prejdeš popri kríži, sosním klobúk, ukloň hlavu, prežehnaj sa a vzdychni k nášmu Smieriteľovi a Zlutovníkovi. *Klaniam sa Ti, Kriste a dobrorečím Tebe, lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.* (Odp. 3 rokov — PPO 161.) — Nehanbi sa za kríž. Odkedy sa kríž stal nástrojom nášho spasenia, stal sa našou chválou a slávou. Nehanbi sa verejne prežehnať, veď si presvedčený o jeho moci. Nehanbi sa prežehnaním verejne vyznať, že si učeníkom Kristovým, že si kresťanom katolíkom. — Každodenné trápenia sú maličkými čiastočkami veľkého Kríža Spasiteľovho. A ako Kristus bez slova niesol kríž celého sveta na Golgotu, i ty aspoň trpezlive pones svoj kríž a volaj so svätým Pavlom: „Nech je ďaleko odo mňa chváliť sa s iným, ako krížom Pána nášho, Ježiša Krista, pre ktorého je mi svet ukrižovaný a ja svetu."

Kresťanské rodiny ozdobujú svoje príbytky rozličnými náboženskými obrazmi. Na čelnom mieste katolíckeho bytu má visieť väčší kríž, aby sme ho mali vždy pred očami. Častým pohľadom na kríž uč sa milovať Boha a bližného. Uč sa všetkým čnostiam a vedomostiam, ako sa im učili z kríža mnohí svätí, ktorých sme spomínali v predošlých statiach. Kríž je spása tvojej duše a nezabudni že kríž to bude, ktorý bude na cintoríne hlásať, že si tu niekedy žil a že pod ním odpočíva tvoje telo.

2. Dejiny sviatkov Nájdenia a Povýšenia sv. Kríža.

Keďže kríž ako odznak kresťanstva má takúto duchovnú silu a vzdáva sa mu taká veľká úcta, čo potom s tým *krížom*, s tým drevom, *na ktorom skutočne Kristus visel?* Kresťania si vždy uctili kríž, ale viďme, kedy bola odňatá odznaku kríža známka potupy pred očami celého sveta? Kde je kríž Kristov?

Cisár Konštantín Veľký r. 312 viedol vojnu proti Maxenciovi, ktorého vojsko bolo početnejšie. Konštantín bol ešte pohanom, ale bol naklonený kresťanstvu. Jeho matka Helena bola už kresťankou. V jednej noci videl na nebi kríž v ohnivom blesku a pod ním bol nápis: *V tomto znaku zvíťazíš.* Urobil sľub kresťanskej viery, vojakom dal štandardu (zástavu v podobe kríža) s monogramom mena Kristus: *Chr.* Takto zvíťazil. R. 313 vydal zákon „edikt milánsky", v ktorom popri všetkej slobode kresťanstva nariadil ešte, že nikto viac nesmie byť odsúdený na smrť kríža a že odznak kríža musí si každý uctiť. Sám ho mal vo veľkej úcte.

Nájdenie sv. Kríža. Keď kríž dostal verejnú úctu, pýtali sa všetci kresťania, kde je kríž, na ktorom visel Kristus? Sám cisár ho dal hľadať. Jeho staručká matka *sv. Helena r. 320* vybrala sa sama do Jeruzalema, aby očistila posvätné miesta od pohanských sôch a oltárov a aby vypátrala Kristov hrob a kríž. — Židia totiž z nenávisti proti Kristovi zahodili Kristov kríž i s druhými nástrojmi umučenia a s krížami dvoch lotrov neďaleko sv. hrobu, kam sa vyvážaly smeti a tam ich i zakopali. Pohani však na mieste, kde stál Kristov kríž pri umučení, postavili modláreň na počesť *Venuše, bohyne necudnosti.* Cisárovná Helena dala zrúcať túto modláreň a za pomoci jeruzalemského biskupa Makária podarilo sa jej vykopávkami nájsť tri kríže, klince ako aj nápis s kríža Kristovho; nápis bol však od kríža oddelený. A tak sa nevedelo, ktorý z troch krížov je kríž Kristov?

Sv. biskup Makárius z vnuknutia Božieho nariadil verejnú pobožnosť, pri ktorej dal sa všetkými troma krížami dotýkať jednu ťažko chorú ženu. Pri dotknutí sa prvými dvoma krížami nenastalo uzdravenie. Keď sa však dotkli tretím krížom, chorá žena bola v okamihu zdravá. — Toto opisuje sv. Paulín a Sulpicius Severus. — Tým zázrakom sa zistila *najdrahocennejšia relikvia* kresťanstva, *Kristov kríž.* Sv. Helena poslala tri klince a jednu čiastku sv. kríža svojmu synovi, Konštantínovi Veľkému do Carihradu; druhú časť poslala do Ríma pápežovi a tretiu, najväčšiu, dala zapraviť do zlata a medzi drahé kamene a uschovala ho v chráme jeruzalemskom.

Cisár Konštantín Veľký dal z úcty k sv. Krížu vystaviť skvostný chrám na mieste, kde bol Kristov hrob, *Baziliku Božieho hrobu — Martyrion,* ktorej posvätenie sa každoročne slávievalo. Tieto slávnosti trvaly štyri dni. Na slávnosti prichádzali pútnici z celého sveta. Kríž Kristov im bol slávnostne ukázaný. Nájdenie sv. Kríža sa až podnes oslavuje sviatkom *Nájdenie sv. Kríža,* dňa 3. mája. Sv. Kríž bol uctievaný všade a väčšie kresťanské mestá snažily sa získať aspoň malú triesočku zo sv. Kríža; ukladali ju potom do vzácnych relikviárov. Tieto relikvie až dodnes v posvätnej úcte sa pobozkávajú v jednotlivých chrámoch.

Zpätzískanie sv. Kríža. Perzský kráľ, *Chosroes II.* r. 614 dobyl mesto Jeruzalem a medzi inou korisťou *odniesol* i drahocennú relikviu *sv. Kríža.* Po 14 rokoch napadol východorímsky cisár *Heraklius* Peržanov, porazil ich a vydobyl zpät vzácny poklad *sv. Kríža.* Zbožný cisár r. 630 osobne priniesol sv. relikviu do Jeruzalema a odovzdal ju jeruzalemskému patriarchovi Zachariášovi.

Pri slávnostnom prenesení sv. Kríža sa tiež stala podivuhodná udalosť. Cisár Heraklius, oblečený v slávnostnom rúchu cisárskom, z veľkej úcty chcel vlastnoručne vyniesť sv. relikviu na Golgotský vrch do chrámu Božieho hrobu a uložiť ho na pôvodné miesto. Ale nevládal sa s krížom pohnúť.

Na radu patriarchu Zachariáša vyzliekol si slávnostné rúcho, obliekol si len chatrné, a bosý i v kajúcej pokore, pripodobniac sa tak Spasiteľovi, ľahko vyniesol sv. Kríž na Golgotský vrch a uložil ho v chráme.

Túto udalosť zpätvydobytia sv. Kríža od Peržanov oslavujeme 14. septembra sviatkom „Povýšenia sv. Kríža".

Rozšírením sa relikvií zo sv. Kríža rozšírila sa jeho úcta po celom svete. A celkom oprávnene. Veď tento sv. Kríž je *nástrojom* vykupiteľského utrpenia, je víťaznou *zástavou* Kráľa Mesiáša, je *stromom*, ktorý bol pokropený nie rosou ani vodou, ale krvou Syna Božieho, je *váhou*, na ktorej bola odvážená cena nášho vykúpenia; je mučeníckym drevom čiže *oltárom* obetného Baránka, Božského Trpiteľa.

Ani dva sviatky sv. Kríža nie sú zbytočné. Sviatkom Nájdenia sv. Kríža 3. mája vo veľkonočnom čase predstavuje nám Cirkev kríž ako *odznak Krista Víťaza;* 14. sept. však ku koncu cirkevného roku ukazuje nám Cirkev kríž ako odznak Krista Sudcu, keď nás s ním príde súdiť.

3. Liturgická omša Nájdenia sv. Kríža.

3. mája.

INTROIT. Chváľme sa v kríži Pána nášho, Ježiša Krista, v ktorom je spasenie, život a zmŕtvychvstanie naše. Skrze ktorého sme spasení a vyslobodení. Aleluja, aleluja. — Bože, zmiluj sa nad nami a žehnaj nám. Osvieť obličaj svoj nad nami (daj nám milosti svojej) a zmiluj sa nad nami. (Ž 66, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si pri radostnom nájdení spásonosného Kríža obnovil divy svojho svätého umučenia, dožič nám, aby sme pre drahú cenu tohto oživujúceho dreva život večný dosiahnuť mohli. Ktorý žiješ a kraľuješ...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Filipanom, 2, 5—11.: Bratia, tak smýšľajte...

GRADUÁLE. Aleluja, aleluja Vravte medzi národmi, že Pán vládne na dreve. Aleluja Milé drevo, nesieš milé kliny, ešte milšie bremeno; ty si jediné bolo hodné držať Kráľa a Pána nebies. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 3, 1—15. — Rozhovor Krista s Nikodémom.

OFERTÓRIUM. Pravica Pánova konala veľké veci. Pravica Pánova ma vyvýšila; neumriem, ale budem žiť a vypravovať budem skutky Pánove. Aleluja.

SEKRÉTA. Pane, usmierený shliadni na obetu, ktorú Tebe prednášame, aby nás chránila od všetkých neprávostí vojen a aby skrze svätý Kríž Syna Tvojho udržovala nás v bezpečnosti Tvojej ochrany k premoženiu nepriateľských úkladov. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o sv. Kríži.

POSTKOMÚNIA. Nasýtení nebeským pokrmom a občerstvení duchovným nápojom, prosíme, všemohúci Bože, pred zlým nepriateľom chráň nás, ktorým si ustanovil tešiť sa skrze drevo svätého Kríža Syna Tvojho, zbraň to spravodlivosti na spasenie sveta. Skrze tohože Pána nášho...

4. Liturgická omša Povýšenia sv. Kríža.

14. septembra.

INTROIT. Chváľme sa v Kríži..., atď.
Viď introit omše Nájdenia sv. Kríža.

KOLEKTA. Bože, ktorý nás obveseľuješ dnešnou výročitou slávnosťou Povýšenia svätého Kríža, prosíme Ťa, dožič nám, aby sme poznajúc jeho tajomstvo na zemi, zaslúžili si dosiahnuť cenu jeho vykúpenia v nebesiach. Skrze tohože Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Filipanom, 2, 5—11.: Bratia, tak smýšľajte...

GRADUÁLE. Kristus bol poslušný až na smrť, a to na smrť kríža. Preto ho i Boh povýšil a daroval mu meno, ktoré je nad všetky mená. — Aleluja, aleluja. — Milé drevo, nesieš milé kliny, ešte milšie bremeno; ty si jediné bolo hodné niesť Kráľa a Pána nebies. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána 12, 31—6. — Kristus označuje, akou smrťou zomrie.

OFERTÓRIUM. Chráň, Pane, ľud svoj skrze znamenie svätého Kríža od všetkých úkladov všetkých nepria-

teľov, aby sme tebe službu vďačnosti preukázali, a nech sa Ti páči naša obeta. Aleluja.

SEKRÉTA. Chceme sa nasýtiť Telom a Krvou Ježiša Krista, Pána nášho, skrze ktorú bolo posvätené drevo kríža; preto prosíme, Pane, Bože náš, aby sme tak, ako sme hodní tomu krížu sa pokloniť, boli večne účastní účinku spasiteľnej jeho slávy. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o sv. Kríži.

POSTKOMÚNIA. Nakloň sa k nám, Pane, Bože náš, a tých, ktorým dávaš tešiť sa úcte svätého Kríža, chráň tiež jeho večnou pomocou. Skrze Pána nášho...

Modlitby k ucteniu sv. Kríža.

A)

Ó svätý a dôstojný Kríž, drahé drevo, podivné znamenie, na ktorom Pán Ježiš svojou smrťou premohol smrť, hriech a diabla a svojou krvou vykúpil svet, ty si drahocennejšie nad všetky drevá cedrovej hory, lebo na tebe visel život sveta, Ježiš Kristus na tebe zvíťazil a na tebe svojou smrťou podmanil si svet.

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.

℟. Lebo si svätým Krížom svojím svet vykúpil.

Tento vzdych má odp. 3 rokov. Keď k nemu pridáme Verím v Boha so zbožnou rozpomienkou na umučenie a smrť P. Ježiša, získame odp. 10 rokov a pln. odp. pri obvyklých podmienkach raz mesačne, ak tak vykonáme každodenne. — PPO 161.

B)

Pozdravenie sv. Kríža: Zdrav' buď, ó svätý Krížu, naše svetlo a naša sila! Zdrav' buď, sväté drevo nášho vykúpenia, naša ozdoba a sláva! Zdrav' buď, ó prevzácny Kríž, naša pomoc, naše útočište, naša ochrana a náš život! Zdrav' buď, ty znamenie spasenia, potešenie zarmútených a nepremožiteľný múr oproti

návalu nepriateľa. Pozdravená buď, ty zástava spasenia, posvätená najsvätejším telom Ježiša Krista, ozdobená jeho sv. údami a pokropená jeho krvou! Ó svätý Kríž, ktorý si bol hodný nosiť cenu nášho vykúpenia a vydobyť nám večnú slávu, buď nádejou môjho zmŕtvychvstania, mojím víťazstvom nad nepriateľmi, liekom mojej choroby, podporou mojej staroby a potechou v každom mojom zármutku. Ježišu Kriste, Boh a Spasiteľ môj, ktorý si visel na kríži a na ňom si zomrel pre spasenie moje i celého sveta, obnov a sprevádzaj ma týmto znamením k večnému životu. Tam chcem Tebe česť a chválu vzdávať na veky vekov. Amen.

Bože, ktorý si chcel, aby Syn Tvoj pre naše spasenie podstúpil smrť kríža, žeby si tak od nás odstránil moc nepriateľa; dožič nám, služobníkom Tvojim, aby sme milosť vzkriesenia dosiahli. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Odp. 5 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne, ak odbavíme modlitbu každodenne. — PPO 181.

C)

Bože, ktorý si predrahou krvou jednorodeného Syna Tvojho zástavu oživujúceho Kríža posvätil, dožič, prosíme, aby tí, ktorí tenže svätý Kríž uctievajú, všade sa tešili Tvojej ochrane. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Odp. 5 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne, ak modlitbu odbavíme každodenne. — PPO 182.

D)

Pane Ježišu Kriste, Synu Boha živého, ktorý si o šiestej hodine pre spasenie sveta na oltár kríža vystúpil a predrahú krv Tvoju na odpustenie našich hriechov vycedil, ponížene Ťa prosíme, dožič nám,

aby sme po našej smrti radostne vstúpili do brány nebeskej. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Odp. 5 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne, ak odbavíme modlitbu každodenne. — PPO 183.

Skrze znak kríža, osloboď nás od našich nepriateľov, Bože náš.

Odp. 3 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne, ak vzdych odbavíme každodenne. — PPO 158.

Zdrav buď, kríž, spása jediná.

Odp. 500 dní. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne, ak odbavíme vzdych každodenne.

Po 14. septembri a v nasledujúcom týždni jesenné kántry. Poučenie, liturgické i súkromné modlitby viď v stati *Kántry*.

P) Iné sviatky a dni Pána.

Sviatok najdrahšej Krvi Krista Pána.

1. júla.

POUČENIE. Neboli sme vykúpení porušiteľným zlatom alebo striebrom, ale drahocennou Krvou nepoškvrneného Baránka Božieho, Ježiša Krista (I. list sv. Petra 1, 18), ktorý vylial svoju krv do poslednej kvapky. Preto si nechal aj bok otvoriť, aby odtiaľ vytiekla všetka krv. Podľa videnia sv. Jána ap. ev. len tí sú spasení, ktorí sa umyli v krvi Božieho Baránka. Kristus Pán nielen že nás svojou krvou vykúpil, ale nás ňou aj napája vo Sviatosti Oltárnej. A tak predrahá Krv Vykupiteľova koluje v žilách celej Cirkvi, všetkých jej členov a dáva im vzrast a zdar. Jej zásluhami a jej požívaním majú sa veriaci vždy viac a viac oživovať vo viere upevňovať v nádeji, horieť láskou a tak viesť bezúhonný život.

Hoci kresťania uctievali od prvých čias najdrahšiu Krv Pána, predsa nebolo výslovného sviatku k jej úcte; ustanovil ho len Pp. Pius VI. 21. VII. 1777 a určil ho na pondelok po Trojičnej nedeli. Pp. Pius IX. 10. VIII. 1849 sviatok preložil na prvú nedeľu v mesiaci júli a nariadil ho pre celú Cirkev, aby veriaci čím viac zahoreli láskou k predrahej Krvi Pánovej, lebo v týchto smutných časoch diabol veľa kúkoľa sial na Pánovu roľu a mnohých chcel lsťou, klamstvom a bludom zviesť do záhuby. Ale Pp. Pius X. pri všeobecnej úprave sviatkov a nedieľ určil sviatok predrahej Krvi Pána na 1. júl, čím sa

i naznačuje, aby celý mesiac júl bol zasvätený úcte predrahej Krvi Pánovej. — Iný spomienkový deň predrahej Krvi Pána je piatok po 4. nedeli pôstnej.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Vykúpil si nás, Pane, zo všetkých kmeňov, jazykov, národov a pokolení, a ustanovil si nás za kráľovstvo Bohu nášmu. (Zjav 5, 9—10.) — Milosrdenstvo Pánovo budem ospevovať na veky; po všetky pokolenia budú moje ústa hlásať vernosť jeho. (Ž 88, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ktorý si svojho jednorodeného Syna ustanovil za Vykupiteľa sveta a jeho krvou chcel si byť usmierený, prosíme Ťa, dožič nám tak ctiť slávnostnou úctou cenu svojho spasenia a chránenými byť na zemi od všetkého zlého v prítomnom živote, žeby sme v nebesiach jeho večného ovocia požívali. Skrze tohože Pána nášho...

K modlitbe sú udelené odpustky 5 rokov; pln. odpustky raz mesačne. — PPO 191.

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. k Židom, 9, 11—15.: Kristus prišiel ako Veľkňaz...

GRADUÁLE. On, Ježiš Kristus, je ten, ktorý prišiel skrze vodu a krv. Teda nie jedine skrze vodu, ale skrze vodu a krv. — Traja svedčia v nebi: Otec, Slovo a Duch Svätý a títo traja sú jedno. A traja svedčia na zemi: Duch, voda a krv, a toto troje je jedno. — Aleluja, aleluja. — Svedectvo ľudí prijímame, ale svedectvo Božie je väčšie. Aleluja. (1 Jn 5, 6—9.)

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 19, 30—5. — Vojak prebodol srdce Krista Pána.

OFERTÓRIUM. Či kalich, ktorý požehnávame, nie je účasťou na Krvi Kristovej? A chlieb, ktorý lámeme, nie je účasťou na Tele Pánovom?

SEKRÉTA. Prosíme, nech skrze tieto Božské tajomstvá pristúpime k Ježišovi, Prostredníkovi Nového zákona, a nech na oltári Tvojom, Pane zástupov, obnovíme

kropenie krvou, ktorá lepšie hovorí ako krv Ábelova. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o sv. Kríži.

POSTKOMÚNIA. Pripustený k svätému stolu, Pane, s radosťou sme čerpali vodu z prameňov Spasiteľových. Prosíme, nech nám je jeho krv prameňom vody, prúdiacej na život večný. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

b) Modlitba na počesť predrahej Krvi Ježišovej.

(V mesiaci júli.)

Ó predrahá Krv Ježišova, nekonečná cena vykúpenia za hriešne ľudstvo, nápoj a kúpeľ našich duší, ktorá ustavične zastávaš nás ľudí pri tróne najvyššieho Milosrdenstva, hlboko sa Ti klaniame a chceli by sme, nakoľko je nám to možné, nahradiť bezprávia a bôle, ktoré Ti neprestajne spôsobujú ľudia, najmä tí, ktorí sa odvažujú opovážlive Teba preklínať. — Kto by však nepožehnával túto krv nekonečnej ceny? Kto by sa necítil byť rozpálený láskou k Ježišovi, ktorý ju vylial? Čím by sme boli bývali, keby sme neboli vykúpení touto Božskou Krvou? A čo ju vycedilo až do poslednej kvapky zo žíl nášho Pána? Áno, to bola iste láska, a to nesmierna láska, ktorá nám dala tento spásonosný balzam. Ó balzam nekonečnej ceny, ktorý si vyvrel z prameňa nesmiernej lásky, učiň, aby Ťa všetky srdcia, všetky jazyky mohly chváliť, velebiť a Tebe ďakovať teraz i na veky vekov. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 187.

Preto Ťa prosíme, ráč pomáhať služobníkom svojim, ktorých si predrahou Krvou vykúpil.

Odp. 300 dní. — PPO 184.

Veriaci, ktorí sa v mesiaci júli zúčastňujú na verejnej pobožnosti na počesť predrahej Krvi P. Ježiša, získavajú denne odp. 10 rokov. — Pln. odp. však získajú vtedy, ak tak vykonajú aspoň 10 ráz a pristúpia k sv. spovedi, k sv. prijímaniu i pomodlia sa na

úmysel sv. Otca. — Ktorí len súkromne odbavujú pobožnosť, získajú denne odp. 7 rokov. A pln. odp. získajú len v tom prípade, ak sa nemôžu zúčastniť na verejnej pobožnosti, alebo sa táto pobožnosť vôbec nekoná a ak súkromnú pobožnosť vykonajú každodenne v mesiaci. — PPO 186.

R) Deň Premenenia Krista Pána.

6. augusta.

POUČENIE. Tento sviatok nám pripomína, že P. Ježiš sa na vrchu Tábor premenil, čiže vzal na seba nebeskú slávu pred očami troch apoštolov: Petra, Jakuba a Jána, pričom títo videli pri ňom stáť Mojžiša a Eliáša a s neba počuli hlas: Toto je môj milý Syn, v ktorom mám najväčšie zaľúbenie, tohto poslúchajte. Mt 17; Mk 9. To bol viditeľný dôkaz apoštolom o Božstve Ježišovom. Tento sviatok sa v niektorých krajoch oslavoval už v 7. storočí, ale pre celú Cirkev ho nariadil len Pp. Kalixt III. r. 1457.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Blýskanie Tvoje osvietilo okruh zeme. Pohybovala sa a zatriasla sa zem. (Ž 76, 19.) — Ako premilé sú príbytky Tvoje, Pane zástupov. Túži, až omdlieva duša moja po Pánových sieňach. (Ž 83, 2—3.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si pri slávnom premenení svojho jednorodeného Syna svedectvom praotcov tajomstvá viery potvrdil a hlasom z jasného oblaku zázračne predznačil, že i nás prijmeš za svojich synov, ráč nás milostive učiniť spoludedičmi samého Kráľa slávy a udeľ nám účastenstvo na jeho sláve. Skrze tohože Pána nášho...

K modlitbe sú dané odp. 5 rokov. — Pln. odp. raz mesačne. — PPO 52.

LEKCIA. Čítanie z II. listu sv. Petra ap., 1, 16—9.: Keďže nie zavedení vtipne...

GRADUÁLE. Podobou spanilejší si nad synov ľudských, rozliata je ľúbeznosť v ústach Tvojich. Moje srdce je nadšené krásnym slovom, vyspievam svoje diela o kráľovi. — Aleluja, aleluja. — Lebo je bleskom svetla več-

ného, a nezašpinené zrkadlo velebnosti Božej a obraz jeho dobrotivosti. (Múdr 7, 26.) — Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 17, 1—10. — Premenenie Pána na vrchu Tábor.

OFERTÓRIUM. Sláva a bohatstvo v dome jeho; a spravodlivosť jeho zostáva na veky vekov. Aleluja.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, obetované dary slávnym premenením jednorodeného Syna Tvojho posväť a nás od škvŕn hriechov nádherou jeho osvietenia očisti. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o Narodení Pána.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, všemohúci Bože, dožič, aby sme presväté tajomstvá premenenia Syna Tvojho, ktoré slávnostnou bohoslužbou oslavujeme, s jasným poznaním ducha dosiahli. Skrze tohože Pána nášho...

b) Požehnanie nového hrozna

na deň Premenenia Pána, 6. aug.

℣. Naša pomoc v mene Pána. — ℟. Ktorý stvoril nebo i zem.

℣. Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Požehnaj †, Pane, toto nové ovocie vínneho kmeňa, ktoré si priviedol k zrelosti nebeskou rosou, hojným dažďom a krásnym i tichým počasím, aby sme ho s vďakou prijali a požívali v mene Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý s tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

S) Kántry.

POUČENIE. Kántry sú tiež jednou zo starokresťanských pobožností. Cirkev v prvých časoch už jestvujúce rozličné pohanské zvyky tak hľadela odstrániť, že ich posväcovala kresťanským duchom. Pohani totiž konávali poľnohospodárske slávnosti, a to v júni (žatva), v septembri (vinobranie) a v decembri (siatie). V Cirkvi sa preto zaviedly v týchže mesiacoch pôstne obnovné pobožnosti: k tomu neskoršie pripojili prosbu a vďaku za úrodu. Vplyvom starozákonného zvyku bola v 5. storočí pripojená aj 4. pôstna

obnova, a to v marci. Kántrové dni podľa Pp. Leva I. r. 450 oslávili veriaci modlitbami, pôstami a dobrými skutkami; ďakovali za dary, ktoré im Boh poskytol na živobytie a boli povzbudení, aby tieto dary v čase hojnosti používali v striezlivosti a v čase nedostatku aby nereptali.

Keďže sa cez kántry modlievali za požehnanie zeme, ktorá je rozdávateľkou zemských životných darov, spomenuli si i na rozdavačov tajomstiev Božích, čiže na kňazov, ktorí sú záhradníkmi, vysluhovateľmi sviatostí a tak ploditeľmi nadprirodzeného života milosti v dušiach; preto sa modlievali aj za nich, ba v kántrové dni, najmä v sobotu, boli svätení noví kňazi.

Preto sú na kántrové dni našou povinnosťou tri veci: 1. sebazapieranie, t. j. zdržovanie sa mäsa a postenia sa, viď tabuľku o pôstoch; 2. modliť sa za úrodu k tomu použi aj modlitby na žehnanie ozimín; 3. modliť sa za dobrých kňazov, veď k tomu nás povzbudzoval sám P. Ježiš slovami: Žatva je veľká, ale málo robotníkov. Proste Pána žatvy, aby poslal horlivých a obetavých pracovníkov do svojej vinice. Pobožnosť za dobrých kňazov hľadaj v stati *Sviatosť posvätenia kňazstva.*

Kántry sú štyri razy do roka, vždy v stredu, piatok a sobotu a spojené sú s cirkevným rokom: 1. prvý týždeň po sv. Lucii, t. j. po 13. dec., ako príprava na Vianoce; 2. prvý týždeň po Popolečnej strede, ako príprava na Veľkú noc; 3. hneď po Turícach, ako vďaka za vykúpenie a posvätenie; 4. prvý týždeň po Povýšení sv. Kríža, t. j. po 14. septembri, ako by vďaky na zakončenie cirkevného roku.

Slovo *kántry* by sa v slovenčine mohlo porovnať so slovom „kántriť", ničiť, lebo skutočne máme v sebe ničiť hriešne náruživosti, ukrižovať sa svetu a hriechu. Volajú sa aj *Suchými dňami,* lebo kedysi naši otcovia strávili tieto dni ozaj na suchom chlebe a vode. Tiež sa volajú: *Kvatembrovými dňami,* čo je skrátené z latinského slova: Kvatvor tempora, t. j. štyri ročné časy pôstne.

a) Modlitba na zimné kántry.

Po 13. decembri.

Dobrotivý Otče, požehnaj tento svätý kántrový čas, ktorý svätá Cirkev predpisuje, aby som sa učil(a) odopierať nezriadeným žiadostiam a aby som si skrúšeným srdcom spomínal(a) na svoje hriechy, pre ktoré nie som hodný(á) užívať Tvoje dary. Ó ako mnoho dobrých vecí som od Teba prijal(a), ako mnoho z Tvo-

jej dobroty je nám ešte prichystané pre obživenie tela na tento čas. Tu vidím, akým dobrým Otcom si ku mne, ktorý(á) som Ťa tak často rozhneval(a). Zmiluj sa nado mnou, odpusť mi hriechy a udeľ mi milosti, aby som sa ich budúcne varoval(a). Pevne som si umienil(a), že si dám pozor na seba, aby som sa nedopustil(a) tých výstupkov, ku ktorým svet dáva príležitosť v tento zimný čas. Zdržím sa navštevovania tých miest, kde sa vedú nepočestné reči, ohovárania a zlé hry; chcem sa varovať nemiernosti v jedení. zaháľania, netrpezlivosti a rúhavého šomrania proti počasiu. Dožič, aby chudobní a núdzni ľudia, ktorí pre nedostatok trpia zimu, našli útrpné srdce; nedaj, aby som im ja odoprel(a) tepla a toho, čo mám. Hoci sa teraz všetko tvoje stvorenie zdá mŕtvym, predsa sa mi pred oči stavia a povzbudzuje ma k úctivej vďačnosti k Tebe. Hviezdami posypané nebo oveľa jasnejšie sa ligoce ako inokedy; pole je pokryté snehom, ako by teplou vlnou; stromy sú obielené inovaťou; všetky potoky pokryté sú kryštalovým ľadom; okná sú ozdobené ľadovými kvetmi; strechy visiacimi ľadovcami. Toto všetko poskytuje mi dosť príležitosti rozjímať a duchovne sa povzniesť k Tebe. Už toto mi je dostatočné na poznanie Tvojej dokonalosti. Ale ešte mi podávaš dostatok zimného času na čítanie svätých kníh, v ktorých mám poznávať Teba i seba. Prosím Ťa, daj mi len chuti a schopného srdca k tomu.

Prosím Ťa, všemohúci Pane, za všetkých, ktorí budú v tieto kántrové dni vysvätení za kňazov. Udeľ im Ducha Svätého, ktorým bol naplnený svätý Ján Krstiteľ. Priprav ich k tomuto úradu kajúcnosťou, nevinnosťou a vzdialením sa od sveta, ako si pripravil svätého Jána Krstiteľa; aby aj oni, ako Tvoj svätý predchodca, pokorne a horlive konali služby k nášmu spaseniu. Amen.

Liturgické modlitby hľadaj v cirkevnom roku v advente.

b) Modlitba na jarné kántry.

Po Popolečnej strede.

Dobrotivý Otče, povzbuď ma a posilni týmto svätým pôstom proti zlým žiadostiam a náruživostiam, aby som Tvoje dary striezlive užíval(a). Ó ako často som prestúpil(a) medze striedmosti, ako často som konal(a) minulého štvrťroka to, čo sa Ti nepáčilo. Nehodným(ou) som sa stal(a) Tvojich darov. Veľmi som povoľoval(a) svojmu telu a napomáhal(a) jeho bujnosť, a tým som oslabil(a) svoju dušu v dobrých myšlienkach, žiadostiach a skutkoch. Ach, odpusť mi to pre Ježiša Krista a povzbuď ma, aby som zachovával(a) tak užitočný, Cirkvou ustanovený pôst, žeby môj duch bol posilnený k všetkému dobrému. Požehnaj tento pôst a dožič milostive, aby ním bol v nás obnovený a utvrdený duch kajúcnosti a poníženosti; aby som sa Tebe páčil(a) a Ty aby si vyslyšal moje prosby, ktoré Ti prednášam za tých, čo vstupujú do kňazského stavu. Udeľ im, ako aj všetkým duchovným pastierom ducha kajúcnosti, lebo majú oplakávať nielen svoje vlastné chyby, ale i hriechy ľudu sebe svereného a o odpustenie prosiť pred trónom velebnosti Tvojej.

Bože môj, z Tvojho dobrotivého nariadenia, zase prestanú smutné zimné dni; všetko stvorenie ožije a bude velebiť Tvoju moc a slávu. Spev vtáctva bude sa rozliehať v povetrí, zem vydá trávu, byliny a kvety; polia, lúky a záhrady sa rozzelenejú; celá príroda bude pracovať a Tvoju milosť ohlasovať. A ja by som mal(a) leňošiť? Ó nie, i ja sa prebudím; s vtáctvom budem prespevovať Tvoju chválu. Pozorujúc veľké úžitky každého semiačka, budem obdivovať a chváliť Tvoju všemohúcnosť. Krása a vôňa kvetín budú ma pohýnať k vďačnosti, láske a k dôvere v Teba, ich Stvoriteľa. Dožič mi, Pane, aby ma všetko v jarnom

čase povzbudzovalo k pobožnosti, k čnosti a radosti v Teba. Ach, ako by som sa opovážil(a) Teba, dobrotivého svojho Boha obraziť zlými skutkami? — Dám pozor na seba, aby som sa pred Tebou i pred ľuďmi bezúhonným(ou) zachoval(a), rannej a večernej modlitby nevynechal(a). A keby som v robotný deň nemohol(a) ísť do kostola, budem aspoň v duchu na poli slyšať svätú omšu a často Ťa aspoň duchovne prijímať do svojho srdca.

V nedeľný a sviatočný deň neopustím sv. omšu, slyšanie Božieho slova a čítanie nábožných kníh. Z mojich úst nikto nebude slyšať nemravných slov, kliatby a zlorečenia; ani nedám nikomu doma ani na poli príčiny k hnevu a kliatbe; neurobím nikomu škody ani v záhrade, ani na poli, ani v hore; ani len zvieraťu neublížim a nebudem ho ľahkomyseľne trápiť. — Keď sa budem obveseľovať, toto obveselenie bude len počestné a dovolené. Bože môj, posilni ma v týchto predsavzatiach, o to Ťa prosím skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Liturgické modlitby hľadaj v cirkevnom roku po Popolečnej strede.

c) Modlitba na letné kántry.

Po Turícach.

Najdokonalejší Bože, Ty sám vlastne nič nemáš z toho, keď sa postíme a keď sa naše telo hladom trápi, ale sa Ti páči poslušné používanie prostriedkov duchovnej spásy, ktoré nám Cirkev predpisuje, aby sme zlé žiadosti v sebe umŕtvili, svojho ducha proti náruživostiam posilnili, na svoje previnenia si spomenuli, za ne ľutovali, odpustenie a milosť prosili. Ráč toto naše pričinenie užitočným učiniť a spolu nás vyslyšať, keď Ťa skrúšeným a poníženým srdcom prosíme za tých, ktorí budú v tieto dni vysvätení za

kňazov Cirkvi. Dožič im, aby príkladný život viedli. Naplň ich Svätým Duchom, aby siedmimi darmi obohatení dôstojne zastávali svoj úrad k svojmu a k nášmu spaseniu. Daj im sily, aby nás privádzali k spravodlivosti a k čnosti, žeby sme ústami a skutkami meno Tvoje svätili a zvelebovali, vôľu Tvoju plnili a tak niekedy k Tebe do kráľovstva nebeského prísť mohli. O to Ťa vrúcne prosíme.

Dobrotivý Bože, v tento letný čas zvlášť Ťa ešte prosíme o zemskú úrodu. Ty najlepšie vieš, koľko potu, krokov a práce stoja naše polia. Bez Tvojho požehnania a zachovania, ktoré očakávame od Tvojej otcovskej lásky, daromná by bola všetka naša usilovnosť a práca; zbavení by sme boli svojej živnosti. My silne dúfame, že nám požehnania udelíš. Ty najlepšie vieš, čo a koľko potrebujeme, a chceš, aby sme uznali, že od Teba závisíme, aby sme sa nepohrúžili do zemských vecí, ale k Tebe sa obracali. Preto Ťa prosíme: Ochraňuj naše polia od hromobitia a krupobitia, od škodlivého mrazu, od rozvodnenia a veľkej suchoty. Teplo, zimu, dážď a rosu tak usporiadaj, ako je to potrebné pre hojnú žatvu. Len preto Ťa o zemské veci žiadame, lebo ich potrebujeme k svojmu životu. S Tvojou pomocou chceme ich užívať k úcte Tvojho mena a k dobročinným skutkom lásky. Pri miernom ich užívaní budeme pamätať na Tvoju dobrotu a Tebe budeme vďaky vzdávať. Dobrotivý Otče, posilni nás v tomto predsavzatí; chráň nás od hriechu, aby sme nepritiahli na seba Tvoju nemilosť a trest. Daj, aby sme neprestávali nedeľné a sviatočné dni zasväcovať Tvojej službe, a tak k svojmu dobru. Nech naše role, záhrady, lúky a hory zostanú bez škody. Ale keby sa Tebe páčilo odňať nám úrodu zeme krupobitím, mrazom, povodňou, suchotou alebo záškodnou rukou neprajného človeka, zachráň nás od všetkých rúhavých slov. Lebo vieme, že si Ty vše-

mohúci a láskavý náš Otec; Ty nikoho neopustíš; my sme Tvoji; Ty máš dosť prostriedkov zaopatriť nám živnosť a môžeš všetko zlé obrátiť k nášmu dobru. Toto rozjímanie nech nás upokojí teraz i potom a nech nás posilní k všetkému dobrému. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Liturgické modlitby hľadaj v cirkevnom roku v Turíčnom týždni.

d) Jesenné kántry.

Po 14. septembri.

Čas jesenných kántrov venujme poďakovaniu sa P. Bohu za úrodu na poli, ako aj za každú prácu, ktorou si zarábame každodenný chlieb. Poďakovné modlitby viď medzi Popoludňajšími pobožnosťami. Modlitby za dobrých kňazov zas hľadaj na konci state: Posvätenie kňazstva.

Liturgické modlitby. — Kolekty.

STREDA: Prosíme Ťa, Pane, mocou svojho milosrdenstva podporuj našu krehkosť, aby sa napravovala Tvojou dobrotivosťou, lebo sa porušuje svojou slabosťou. Skrze Pána nášho...

PIATOK: Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič nám, aby sme sa Tebe, sláviac výročnou pobožnosťou posvätné časy kántrové, na tele i na duši zaľúbili. Skrze Pána nášho...

SOBOTA: Všemohúci večný Bože, ktorý spasiteľnou zdržanlivosťou uzdravuješ telá i duše, pokorne prosíme Tvoju velebnosť, usmier sa pobožnou modlitbou postiacich sa a ráč nám udeliť teraz i budúcne prostriedky spasenia Skrze Pána nášho...

V stredu okrem riadnej omšovej lekcie je ešte jedna zo St. zákona; v sobotu je ich však až päť.

T) Slávnosti založenia a posvätenia chrámu.

a) Stavanie chrámov.

V prvých časoch kresťanstva konávali bohoslužby v súkromných domoch, lebo s kresťanskou bohoslužbou nechceli ísť ani do židovských a tým menej do pohanských chrámov. V časoch prenasledovania (1—3. storočie) odbavovali bohoslužby v podzemných chodbách — kryptách — katakombách. Kresťania mohli slobodne a všeobecne stavať chrámy len po r. 313, keď cisár Konštantín Veľký dal kresťanom slobodu. Od tých čias kresťansko-katol. chrámy stavajú sa v jednakej podobe, ale v rozličných slohoch: sloh bazilický 4—10. stor.; sloh byzantský na východe; sloh románsky v 8—14. stor.; sloh gotický 12—15. stor.; sloh renesančný 16. stor.: sloh barokový 17—18. stor.; sloh klasicistický a empírový 18—19. storočie; v našich časoch je sloh moderný.

Dnes sa podľa cirkevného zákonníka chrám nesmie stavať bez písomného povolenia biskupovho; can. 1162. Biskup dáva aj povolenie posvätiť základný kameň chrámu; can. 1163. Kostol nesmie byť tak stavaný, aby bolo do neho okno alebo vchod zo súkromného bytu. Kostolná krypta a povala sa nesmie upotrebiť na svetské ciele; can. 1164. — Kedysi stavali chrámy zemepáni a stali sa aj ich patrónmi čiže udržovateľmi. Dnes však vo väčšine prípadov len sami veriaci si kostol aj postavia alebo staré zväčšujú a aj udržujú. Veď je to prirodzená náboženská povinnosť veriacich.

ROZDELENIE CHRÁMOV. Rozoznávame rozličné chrámy čiže kostoly, podľa toho, kto, kedy a ako odbavuje v nich bohoslužby a ktorí veriaci do nich chodia. *Katedrálny* čiže biskupský je ten chrám, v ktorom slúžieva bohoslužby sám biskup; chrám *kapitulský*, v ktorom každodenne slúžievajú slávnostné bohoslužby biskupovi poradcovia, kanonici; kostol *kláštorný*, kde slúžievajú sv. omše kláštorní čiže rehoľní kňazi. Najrozšírenejšie sú kostoly *farské*, pri ktorých je fara. V týchto kostoloch koná farár bohoslužby pre celú farskú obec čiže farnosť; tu vysluhuje všetkým farníkom sv. sviatosti, najmä krst a sobáš, a tu sa riadne ohlasuje každú nedeľu a sviatok slovo Božie. Okrem farských kostolov. ktoré sa volajú aj materskými kostolmi, sú ešte *filiálne* kostoly vo filiálnych dedinách, vzdialených od farského kostola; tam tiež občas farár odbavuje riadne farské bohoslužby.

Okrem chrámov sú ešte *baziliky;* týmto menom sa volajú tie chrámy, v ktorých sa nachádza tzv. pápežský oltár, pri ktorom len sám pápež slúžieva sv. omšu. To sú chrámy sv. Petra, sv. Jána, sv. Pavla a Maria Magiore (P. Márie) v Ríme: potom mariánsky chrám v Lurde a chrám sv. Antona v Padue.

Na vykonávanie bohoslužieb slúžia i kaplnky, v ktorých sa slúži sv. omša len niekedy. Vo *verejných kaplnkách* môžu veriaci zadosť učiniť povinnosti slyšania sv. omše v nedeľu. Rovnako aj v *poloverejných kaplnkách,* ako sú v ústavoch, nemocniciach, sirotíncoch, v kláštoroch a pod. *V súkromných kaplnkách* (sú to obyčajne na ten cieľ upravené izby vo veľkých domoch) zadosťučinia povinnosti len tí veriaci, ktorých sv. Stolica výslovne označila pri povoľovaní takej kaplnky.

Väčší chrám volá sa jednoducho *dóm,* čo je z latinského pomenovania *Domus Dei* — Dom Boží.

ČIASTKY CHRÁMU. Hlavnými čiastkami chrámu je svätyňa — sanktuár — presbyterium a kostolná loď. *Svätyňa* je priestor, kde je hlavný oltár, a je od lodi oddelený zábradlím. Podľa možnosti je tu umiestená i krstiteľnica a spovedeľnica. *Kostolná loď* je rozsiahly kostolný priestor pre veriacich, čo prichádzajú na bohoslužby Toto pomenovanie dostala táto časť kostola odtiaľ, že Cirkev svätá, ktorá shromažďuje všetkých veriacich po svete, neraz volá sa loďičkou svätého Petra, ktorý bol rybár skôr, ako ho Kristus povolal a ustanovil za hlavu Cirkvi. P. Ježiš z loďky Petrovej kázal a bol na nej pri zázračnom love rýb.

Pri svätyni je malá miestnosť, *sakristia,* kde sa uschovávajú bohoslužobné predmety, a kde sa kňazi obliekajú do bohoslužobných rúch. Nad sakristiou je často ešte jedna miestnosť, zvaná *oratorium,* s veľkým oknom do svätyne. *Oratorium* je vyhradené pre význačné osoby, ako napr. pre patró-- a pod., alebo pre súkromné pobožnosti kňazov, najmä rehoľných.

Pri vchode do chrámu, obyčajne pod vežou, je *chrámová predsieň* — bránica — pitvor, kde je nádoba so svätenou vodou. Tu sa začínajú obrady sv. krstu. Tak sakristia ako aj predsieň sú posvätnými čiastkami chrámu, a ak v chráme niet miesta, i tu môžeme slyšať sv. omšu. — V lodi nad kostolným vchodom je vyvýšené miesto, *chór,* kde stojí organ a kde majú miesto kostolní speváci. V niektorých chrámoch je chór predĺžený po stranách lode; je to *pavlač.*

Zvláštnou čiastkou kresťanských chrámov je *veža,* ktorá nás stále napomína, že tak v chráme ako aj v celom živote máme mať svoje srdcia pozdvihnuté k Bohu. Jej kríž zvestuje, že v tomto chráme sa Bohu klaňajú tí, ktorí vyznávajú vieru v ukrižovaného Ježiša Krista. Každý chrám má mať na svojej veži posvätené zvony, ktoré sa nemajú užívať na svetské ciele okrem súrnej potreby, napr.: oheň a pod. Can. 1169.

OZDOBA CHRÁMOV. Už samý pohľad na chrámy nám jasne dokazuje, že kostoly nie sú obyčajnými obytnými budovami, ale že slúžia cieľom náboženským. No tým viac to prezradzuje vnútro kostola. Je samozrejmou vecou, že chrámy Pána majú vynikať vnútornou nádherou. Vnútro chrámu je zrkadlom náboženského cíte-

nia veriacich. Najnádhernejšou časťou kostola je hlavný oltár so svätyňou. Steny chrámov sú pokryté maľbami, znázorňujúcimi výjavy zo Starého zákona, ako predobrazy všetkého toho, čo sa stalo v Novom zákone. Najkrajšie sú však deje zo života P. Ježiša. V kostoloch stavia sa len toľko bočných oltárov, koľko je potrebné pre slúženie sv. omší. Teda nemá ich byť nadbytok. Medzi vznešené ozdoby chrámov patria sochy. Nijako však nemožno schváliť, aby v jednom chráme bolo 5—10 sôch a obrazov napr. P. Márie. Keď je mariánsky oltár, netreba viac ani sôch ani obrazov. Chrámy ozdobujme hodnotnými sochami a obrazmi. Najmä Krížová cesta nech je všade, a to riadne posvätená a tak mnohými odpustkami obdarená. Cirkevné zástavy nepatria medzi ozdoby chrámov, ale sú odznakmi víťazstva, ktoré nosíme na procesiách. Preto zástavy nemajú byť vystavené v kostoloch. Zavadzajú pohľadu na oltár a tiež ničia sa stálym usadzovaním prachu a pod.

Založenie chrámu.

Hneď ako sa kostol začne stavať, podľa can. 1163. má sa žiadať povolenie od biskupa, aby povolil založenie chrámu, čiže aby sa vykonalo posvätenie základného kameňa chrámu. Na mieste, kde bude stáť budúci hlavný oltár, postaví sa drevený kríž, pred ktorým sa odbavujú obrady a hneď sa slávnostne určí, k úcte koho bude chrám zasvätený. Ak je to najsv. Trojica, alebo jedna z Troch Božských osôb, alebo vôbec tajomstvo viery, kostol dostáva *pomenovanie čiže titul.* Ak je kostol zasvätený k úcte svätých, dostáva *sv. patróna.* Výročie titulu alebo sv. patróna má sa sláviť každoročne. Do základného kameňa sa ukladajú spisy, ktoré popisujú všetko, čo je dôležité vo veci stavby kostola.

b) Liturgia posvätenia chrámu.

Cirkevný zákonník can. 1165 predpisuje, že služby Božie sa nesmú v chráme odbavovať dovtedy, kým nie je posvätený alebo požehnaný. Chrám z dreva a železa môže byť len požehnaný. To sa vzťahuje aj na kaplnky. Posvätením a požehnaním sa chrám vylučuje od každého upotrebenia pre svetské účely, zasväcuje sa službe Božej, pričom Cirkev prosí všemohúceho Boha, aby ráčil požehnávať a milosťami napĺňovať tých, ktorí vkročia do neho so zbožnou mysľou. Zasvätenie chrámu svojmu cieľu deje sa slávnostnými obradmi, a to požehnaním alebo posvätením.

a) *Obrady požehnania — benedikcia* vykonáva kňaz splnomocnený biskupom nasledovnými obradmi. Kňaz modliac sa 50. žalm: Miserére mei, Deus. Zmiluj sa nado mnou, Bože,

obchádza kostol a sv. vodou kropí jeho steny. Potom vojdúc do chrámu i s veriacimi, modlí sa pred oltárom litánie o všetkých svätých, po skončení ktorých požehná oltár a vodou zase kropí vnútorňajšie steny kostola, pričom recituje žalmy. Nasleduje slávnostná sv. omša.

b) *Obrady posvätenia — konsekrácie* sú oveľa slávnostnejšie a vykonáva ich sám biskup. Farský kostol má byť podľa možnosti konsekrovaný. Slávnostné posvätenie kostola môže sa síce diať v každý deň, ale priliehavejšie je v nedeľu. Can. 1166. 1. Deň pred posvätením sa biskup, farár a veriaci postia a v predvečer biskup umiesti pri kostole sv. relikvie na čestné miesto; pri nich sa potom koná celonočná vigília — strážna pobožnosť. Tieto relikvie sa pri konsekrácii slávnostne uložia do oltárneho kameňa na hlavnom oltári, ktorý sa tiež slávnostne posviaca. Poznamenať treba, že len ten kostol možno posvätiť-konsekrovať, ktorého hlavný oltár je postavený z kameňa a ktorého oltárny stôl je celý pokrytý kamennou platňou; na 12 miestach na stenách je vytesaný alebo vymaľovaný kríž, nad ktorým je zavesený svietnik so sviečkou.

Vlastná posviacka deje sa takto: Biskup sa pred sv. relikviami modlí 7 kajúcich žalmov. Toto nás napomína, aby sme uznali biedny stav svojej duše a aby sme do chrámu vstupovali s najhlbšou pokorou a skrúšeným srdcom, lebo len tak budú vyslyšané naše modlitby, ktoré budú všetci sväti prednášať pred trón Najvyššieho. Preto sa ďalej spievajú litánie o *všetkých svätých*. Ale po prosbe: „Buď nám milostivý..." spev prestane a *biskup sväti vodu*, ktorou v podobe kríža kropí vonkajšie steny kostola, hovoriac: „V mene Otca i Syna i Ducha Svätého." Tri razy obchádza kostol Obchádzaním sa naznačuje, že kostol je oddelený od obecných stavaní; kropením sa nám zas predstavuje, že budova sa venuje úcte trojjediného Boha, ktorý všetko posväcuje, a že kostol máme navštevovať s čistým a Boha ctiacim srdcom.

Biskup prechádzajúc popred hlavnú bránu, udrie na ňu pastierskou palicou a volá: „Otvorte sa, brány, aby mohol vojsť Kráľ slávy." Diakon sa znútra kostola pýta: „Kto je ten slávny kráľ?" Po treťom raze biskup odpovedá: „Kráľom slávy je mocný Pán! Otvorte, otvorte, otvorte!" Týmto obradom sa znázorňuje, že diabol bol len po ťažkom boji premožený a my neboli by sme mali prístupu do neba, keby nám ho nebol otvoril Kristus svojou smrťou na kríži, v znamení ktorého ak budeme bojovať, vstúpime aj my do nebies, ako teraz sám Boh vstupuje do tohto nového chrámu.

Brána sa otvorí. Biskup naznačí na kostolný prah *palicou kríž* na znamenie, že cez tento prah bude ľudská noha prekračovať do chrámu ukrižovaného Ježiša Krista. — Biskup s asistujúcimi kňazmi vstúpi do chrámu. Ostatní ostávajú ešte vonku. Tým sa naznačuje, že Kristus ako víťaz nad smrťou a peklom s čiastkou vyvolených a z pred-

peklia vyslobodených duší vystúpil do neba, kde voviedol Cirkev oslávenú. — Biskup po vstúpení do chrámu pozdraví: „Pokoj tomuto domu!" Potom chór prespevuje úryvok evanjelia, ako P. Ježiš pozval a navštívil dom Zachejov, ktorému povedal: „Dnes sa dostalo spasenie tomuto domu." Tým sme upozornení, že v tomto chráme budú hriešnici hľadať uspokojenie svojej duše skrze Ježiša Krista.

Biskup príduc doprostred kostola, kľakne a vzýva Ducha Svätého hymnou: *Príď, ó Duchu Stvoriteľu,* aby sostúpil i na tento dom a učinil ho príbytkom svojím, v ňom sa uhostil a hojné milosti tu udeľoval veriacim, ktorí sú tiež jeho chrámami. Za tým odriekajú sa ďalej litánie o všetkých svätých od prosby: „Od všetkého zlého..."; potom chór spieva chválospev: Benediktus — Požehnaný P. Boh izraelský. Medzitým biskup píše *latinskú a grécku abecedu* na podlahe popolom posypanej v podobe sv.-ondrejského — ležiaceho (×) — kríža. Význam toho je, že všetci pravoveriaci kresťania, či konajú latinské a či grécke obrady, sú údami jedného tela Kristovej Cirkvi.

Biskup ďalej svätí *vodu sv. Gregora,* t. j. smieša vodu, víno, soľ a popol; tým pokropí 7 ráz hlavný oltár a tri razy vnútorné steny a kostolnú podlahu. To sa deje na povzbudenie veriacich, aby pri obetiach mali kajúce, čisté a sväté srdce. Voda predstavuje Kristovo človečenstvo, víno jeho Božstvo; smiešanie vína a vody znamená, že v Kristovi je Božská i ľudská prirodzenosť. Popol je znakom porušenosti, soľ neporušenosti, oboje spolu sú znakom človeka, ktorý pozostáva zo smrteľného tela a z nesmrteľnej duše. Smiešanie vody, vína, soli a popola predstavuje úzke spojenie človeka s Kristom skrze sv. sviatosti. Biskup touto vodou kropí 7 ráz oltár, ktorý predstavuje Krista, 3 razy vnútorné steny, ktoré predstavujú veriacich, a v podobe kríža kostolnú podlahu.

Biskup namaže veraje hl. brány krizmou, *kňazi vezmú sv. relikvie* a na čele s biskupom vchádzajú do chrámu, za nimi idú veriaci, čím sa dáva aj poučenie, že pod vedením Krista máme nasledovať svätých, aby sme sa mohli dostať do oslávenej Cirkvi, o čo ale musíme Boha prosiť bez prestania. Pri vstupovaní do chrámu sa spieva 149. žalm, ktorým sa naznačuje radosť svätých, že Kristus privádza vyvolených do nebeského chrámu k večnej radosti. Biskup natrie otvor oltárneho kameňa (hrob) krizmou, *uloží do neho sv. relikvie* a zamuruje ich maltou z cementu a sv.-gregorskej vody. Uloženie sv. pozostatkov do oltára deje sa na pamiatku prvých čias katolíckej Cirkvi, keď kresťania pre vieru ochotne podstupovali muky a smrť. Na hroboch mučeníkov v katakombách slúžievala sa sv. omša, odkedy až podnes majú oltárne stoly podobu rakvy. Zároveň je to pre nás aj upozornením, že všetci svätí v nebi sú s Kristom spojení, čo my tiež môžeme dosiahnuť na orodovanie týchto svätých.

Na oltárnej kamennej tabu

li je vykresaných *5 krížikov,* ktoré biskup tiež natrie svätogregorskou vodou, olejom katechumenov a krizmou. Päť krížikov pripomína nám 5 rán Kristových. Biskup potom natrie celú platňu oltára olejom katechumenov a krizmou.

Toto mazanie deje sa po príklade praotca Jakuba v Starom zákone, ktorý olejom polial ten kameň, na ktorom ležal, keď mal videnie, a tak ho vysvätil za oltár. Zároveň je to aj upomienkou, že Syn Boží bol pomazaný Duchom Svätým, a preto mu prináleží aj meno Kristus-Pomazaný. Keďže oltár nám predstavuje Krista, sám biskup tri razy obíde oltár a incenzuje ho kadidlom, ktoré odovzdá diakonovi. Diakon pri nasledovných modlitbách a svätení stále *obchádza oltár a incenzuje ho kadidlom.* Toto nám zas predstavuje toho anjela, o ktorom čítame v sv. Písme, že kladie mnohé zápalné obety na zlatý oltár, ktorý je pred Božím trónom. Kadidlo vyobrazuje našu modlitbu, ktorá sa má vrúcne vznášať k oblakom ako dym tymiána.

Teraz biskup ide k stene a *krizmou pomaže 12 krížikov* vymaľovaných alebo vykresaných do kameňov na stene. Týchto 12 krížikov ako aj sviečky nad nimi predstavujú nám 12 apoštolov, ktorí sa rozišli po celom svete a svojím účinkovaním rozžali všetkým národom svetlo poznania Kristovej viery. Natieranie krížikov krizmou je zas znázornením požehnania, ktorého sa dostane farnosti v tomto chráme.

Biskup vrátiac sa k oltáru, požehná tymián a z päť-päť *zrniek tymiánových urobí 5 krížikov a s voskovými sviečočkami* rozloží ich po oltárnom kameni a zapáli. Kým sviečky s tymiánom horia, biskup spieva velebnú zasväcujúcu prefáciu, po ktorej ešte krizmou natrie čelo a na štyroch rohoch i bočné steny oltárneho stola. Potom oltár prikryje voskovým plátnom a ostatnými plachtami a slúži prvú slávnostnú omšu.

c) Strata posvätenia — požehnania kostola. — Znesvätenie.

Keďže je kostol zasvätený Bohu zvláštnymi obradmi, môže sa stať, že kostol a) buď stratí posvätenie alebo požehnanie svoje, a vtedy ho treba znovu posvätiť — požehnať, b) alebo je kostol znesvätený, poškvrnený, a vtedy ho treba s Bohom smieriť čiže očistiť.

a) Podľa can. 1170 kostol stráca posvätenie alebo požehnanie, keď sa zrúca väčšia čiastka kostola či už nešťastím alebo zámerným činom, alebo ak ho sám biskup odovzdá na svetské ciele, čo biskup vykoná s istými odsväcujúcimi obradmi. Nestráca však posvätenie, keď kostol obnovia, znovu ovakujú, vymaľujú, alebo o menšiu čiastku zväčšia.

b) Znesvätenie čiže poškvrnenie kostola sa stane vtedy, keď sa v ňom spácha zločin

alebo iný, svätosť kostola urážajúci čin; podľa can. 1172 sú to tieto zlomyseľné činy: 1. úmyselná vražda v kostole; 2. úmyselné ťažké poranenie a vyronenie krvi; 3. keď bol kostol použitý na bezbožné a nečestné ciele (maštaľ, divadlo); 4. keď boli v kostole pochovaní exkomunikovaní alebo pohani. Toto poškvrnenie sa nevzťahuje na sakristiu, povalu, vežu a bočné siene. — Keď bol poškvrnený kostol, tým ešte nie je poškvrnený cintorín okolo kostola a naopak.

V poškvrnenom chráme sa nesmú konať bohoslužby, v cintoríne zas pochovávať. Can. 1173. — Chrám sa má čím skorej duchovne smieriť, can. 1174; ale ak bol znesvätený pochovaním neveriaceho, možno tak urobiť len po odstránení mŕtvoly, ak je to možné bez ťažkosti. Can. 1175. — Obrady smierenia poškvrneného chrámu, ktorý bol posvätený, vykoná sám biskup alebo ním poverený kňaz; v súrnom prípade i sám farár bez poverenia, ale musí to biskupovi zahlásiť; smierenie chrámu, ktorý bol len požehnaný, vykoná sám správca kostola-farár. Can. 1176—7.

Výročie posvätenia chrámu.

Výročie posväteného chrámu má sa každoročne svätiť ako zvláštny kostolný sviatok tohoktorého chrámu i s oktávou. Can. 1167. Nesvätí sa však výročie požehnaného chrámu. Podľa can. 1168 má sa každoročne sláviť s oktávou aj pamätný deň titulu alebo sv. patróna posväteného i požehnaného chrámu. Tieto sviatky nie sú však prikázanými, ale len dobrovoľnými; ich vonkajšie oslávenie môže sa preložiť na nasledujúcu nedeľu. Can. 1247. — V jednotlivých biskupstvách sv. Stolica dovoľuje, aby v celej diecéze *v jeden deň oslavovali výročie posvätených chrámov.* Napr. v b. bystrickej diecéze sa oslavuje výročie posvätenia farských chrámov 12. októbra.

Liturgická omša.

INTROIT. Ako hrozné je toto miesto. Toto je dom Boží a brána nebeská a volať sa bude sieňou Boha. (V. čas. Aleluja, aleluja.) — Ako premilé sú príbytky Tvoje, Pane zástupov! Túži, až omdlieva duša moja po Pánových sieňach. — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý nám každoročne obnovuješ pamiatku posvätenia tohto svätého chrámu Tvojho, a nás zachovávaš, aby sme v ňom zdraví mohli byť prítomní pri svätých tajomstvách, vyslyš prosby ľudu Tvojho a

dožič, aby každý, ktokoľvek príde do tohto chrámu prosiť o Tvoje milosti, mohol sa tešiť, že všetko dosiahol Skrze Pána nášho...

LEKCIA. Čítanie z knihy Zjavenia sv. Jána ap., 21, 2—5.: Videl som sväté mesto Jeruzalem...

GRADUÁLE. Toto miesto od Boha je učinené, neoceniteľná svätosť; je bezchybné. Bože, ktorému slúžia sbory anjelov, vyslyš prosby služobníkov Tvojich. — Aleluja, aleluja. — Klaňať sa budem v svätom chráme Tvojom a vyznávať budem meno Tvoje. Aleluja.

V predpôste a v pôste sa od prvých dvoch „Aleluja" všetko vynechá a pripojí sa nasledovný

TRAKTUS. Ktorí dúfajú v Pánovi, sú ako vrch Sion; nehne sa na veky, kto býva v Jeruzaleme. Vrchy sú okolo neho; a Pán je okolo svojho ľudu od toho času až na veky. (Ž 124, 1—2.)

Vo veľkonočnom čase sa miesto Graduálu vloží:

Aleluja, aleluja. Klaňať sa budem v svätom chráme Tvojom a oslavovať budem meno Tvoje. Aleluja. Dom Boží je dobre stavaný na pevnej skale. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 19, 1—10. — Pán Ježiš u Zacheja.

OFERTÓRIUM. Pane Bože, z úprimnosti svojho srdca ochotne obetoval som toto všetko; aj Tvoj ľud, ktorý sa tu sišiel, videl som, ako s veľkou radosťou obetoval Ti dary. Bože Izraelský, zachovaj túto ochotu srdca. — Aleluja.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nakloň sa k prosbám našim, aby sme sa Tebe celou a dokonalou oddanosťou tela i duše páčili všetci, ktorí sme na slávnosti výročia posviacky tohto chrámu prítomní; a keď Tebe tieto obetné dary oddávame, učiň nás hodnými s pomocou Tvojou odmenu večnú obsiahnuť. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA SPOLOČNÁ. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, skrze Krista, Pána nášho. Skrze neho Tvoju velebnosť chvália anjeli,

klaňajú sa jej Panstvá, pred ňou sa trasú Mocnárstva. Jednotným jasotom ju oslavujú nebesia a nebeské mocnosti spolu s blahoslavenými Serafmi. Prosíme Ťa, dovoľ, aby aj náš chválospev k týmto sa pridružil, lebo aj my pokorne vyznávame, hovoriac:

Táto prefácia sa spieva v každý všedný deň a na sviatky anjelov a svätých, okrem dní vo Veľkom pôste a doby veľkonočnej a okrem tých dní, na ktoré pripadajú sviatky Pána, P. Márie, sv. Jozefa, sv. apoštolov a evanjelistov, ktoré dni a sviatky majú vlastné prefácie.

POSTKOMÚNIA. Bože, ktorý zo živých a vyberaných kameňov pripravuješ príbytok velebnosti svojej, pomáhaj ponížene prosiacemu ľudu Tvojmu, aby Tvoja Cirkev tak vzrastala duchovne, ako sa rozširuje zovnútorne. Skrze Pána nášho ...

Modlitby v deň posvätenia chrámu.

A)

Bože, každý rok nám obnovuješ deň posviacky tohto chrámu a vždy nám dávaš vo zdraví sväté tajomstvá sláviť; vyslyš prosby ľudu svojho a dožič, nech s radosťou skúsi každý, kto vojde do tohto chrámu prosiť o dobrodenie, že všetko obsiahol.

Pane, nakloň sa k prosbám našim, keď Ti oddávame tieto obetné dary, a dožič, žeby sme sa Ti celou a dokonalou oddanosťou duše i tela páčili všetci, ktorí sme prítomní na slávnosti výročia posviacky tohto chrámu, a učiň nás hodnými s Tvojou pomocou večnú odmenu dosiahnuť.

Bože, ktorý staviaš chrámy nielen z kameňa, ale aj zo živých a vyberaných kameňov pripravuješ príbytok velebnosti svojej, pomáhaj svojmu, ponížene prosiacemu ľudu, nech Cirkev Tvoja tak duchovne vzrastá, ako sa zovnútorne rozširuje. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

B)

Všemohúci večný Bože, dnes slávime pamiatku toho radostného dňa, v ktorý tento svätý dom bol ustanovený modlitbou a biskupským svätením za Tvoj chrám, za miesto modlitby, kde sa konajú sväté tajomstvá Nového zákona. Slávime pamiatku toho radostného dňa, v ktorý sa Ti po prvý raz prinášala nekrvavá obeta na tomto oltári. Slávime pamiatku toho radostného dňa, v ktorý Tvoj Božský Syn do tohto chrámu vstúpil, ako kedysi do Zachejovho domu, a ustanovil ho za stály svoj príbytok. Veľké je požehnanie a nezaslúžené dobrodenie, ktoré sa šíri z tohto sv. príbytku po celej farnosti. Kamkoľvek sa obráti moje oko, všade nachodím dojímavé spomienky Tvojej Otcovskej lásky, ktorá bola tak veľká, že Ťa pohla vydať na smrť svojho jednorodeného Syna, aby nikto nezahynul, kto v neho uverí, ale aby mal život večný. Vykupiteľov kríž oznamuje mi toho, v ktorom jedine je spasenie, život a blahoslavenstvo. Krstiteľnica upamätúva ma na svätý sväzok, ktorý som učinil(a) s Bohom a s jeho sv. Cirkvou. Súdna stolica kajúcich — spovedeľnica pripomína mi, ako často som z nej vyšiel(a) naplnený(á) milosťou a spasiteľným predsavzatím v srdci. Stôl Pána udeľuje mi tak často chlieb života. S kazateľnice ustavične znie a na srdce mi doráža spasiteľné učenie. Obrazy a sochy svätých a vyvolených Božích uvádzajú mi na myseľ toľkonásobné príbehy a príklady hrdinskej čnosti, ktoré ma povzbudzujú k vernému nasledovaniu.

Ó Bože, ako spasiteľne by mohlo a malo pôsobiť na mňa i na mojich bratov — sestry časté navštevovanie tohto Tebe zasväteného príbytku. Ach, ale ako často svojou vinou zmaril(a) som na sebe i na iných spásonosné prebývanie v tomto chráme. Ó Bože, od-

pusť mi každú samovoľnú roztržitosť a nepočestnosť, ktorou som niekedy zneuctil(a) Tvoj dom, pohoršil(a) a v pobožnosti vyrušil(a) prítomných. Dožič mi milosti, aby som z domu modlitby nikdy neučinil(a) zbojnícku chatu alebo lotrovskú peleš niektorých hriechov. Zachovaj, oživuj a upevňuj vo mne tú myšlienku, že i ja som chrámom Ducha Svätého a že Ty bývaš vo mne. Najsvätejší Pane, očisť teda moje srdce od všetkého, čo sa Ti nepáči a čo je na prekážku, aby som sa s Tebou spojil(a). Priprav moje srdce za hodný príbytok, aby som si tak zaslúžil(a) dostať sa do Tvojho nebeského domu. Amen.

Pane Ježišu Kriste, ktorý si za svoj stánok vyvoliť ráčil ľudskou rukou vybudovaný chrám, v ktorom s nami prebývaš, Ty si náš Boh a my sme Tvoj ľud, pokorne Ťa prosíme, učiň nás účastnými nekonečných svojich zásluh a milostí, aby sa i nám za podiel dostalo to spasenie, ktoré dosiahol Zachej svojou pravou kajúcnosťou a radostným prijatím Teba do svojho domu. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

℣. Hľa, stánok Boží s ľuďmi!

℟. A bude s nimi prebývať.

℣. Ako sú milé stánky Tvoje, Pane, Bože zástupov!

℟. Moja duša túži a omdlieva po Tvojich sieňach.

℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.

℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Bože, ktorý si ráčil tento dom k svojmu osláveniu podľa svojej prozreteľnosti vyvoliť a posvätiť, prosíme Ťa, shliadni s výsosti nebies do našich sŕdc a vystav v sebe aj v nich čistý a Tebe milý živý chrám, aby sme prijatím Ducha Svätého boli posvätení a niekedy sa dostali k Tebe do nebeského chrámu, kde si sám odplatou a korunou slávy všetkým svojim svätým a vyvoleným. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modlitba za dobrodincov chrámu.

Bože, odplať dobrodincom tohto svätého chrámu za všetko to dobré, ktoré Ti ochotne preukázali obetovaním darov a príspevkov na postavenie, obnovenie a ozdobenie tejto svätyne Tvojej. Požehnaj im to časne i večne; tu na zemi udeľ im požehnania, šťastia i spokojnosti a po smrti učiň ich účastnými večných radostí. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

U) Misijná nedeľa a misijné spolky.

Predposledná nedeľa októbrová.

a) Poučenie o misiách vôbec.

Podľa najnovších výkazov je na svete vyše 2 tisíc miliónov ľudí. Za týchto všetkých Ježiš Kristus zomrel na kríži; všetkých volal k sebe; k všetkým poslal apoštolov: „Choďte a učte všetky národy“, za všetkých sa modlil v kňazskej modlitbe po poslednej večeri: „Otče, aby všetci jedno boli...“, všetkým určil jednu náboženskú spoločnosť, Cirkev, s jednou hlavou, s pápežom: „Bude jeden ovčínec a jeden pastier.“ — „Ty si Peter, Skala, a na tejto skale vystavím svoju Cirkev.“ Pápež má teda všetkých ľudí priviesť do jedného ovčínca, a to za pomoci všetkých už veriacich kresťanov katolíkov, ako to povedal sám Majster: „Proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov do svojej žatvy, lebo žatva je veľká, robotníkov málo.“ Áno, len menšia čiastka ľudstva na svete patrí do pravého ovčínca Kristovho a pozná dokonale svojho Vykupiteľa.

Kresť. katol. je asi .	416	mil.
Protestantov	186	„
Pravoslávnych . . .	145	„
Iné kresť. sekty . .	10	„
Židov	16	„
Mohamedánov . . .	260	„
Pohanov	1074	„
Dovedna ...	2107	mil.

Zpomedzi pohanských národov najväčšie sú: *Indovia,* 350 miliónov, z nich je len 3,500.000 katolíkov. Evanjelium im hlásali sv. Tomáš apoštol a veľký misionár, sv. František Xaverský; *Číňania,* 400 miliónov, z nich je len 1,500.000 katolíkov. Hoci sú pracovití a skromní, pridŕžajú sa pohanského náboženstva, ktoré zdedili po národnom učiteľovi Konfúciovi, ktorý zomrel 480 rokov pred Kristom. *Japonci,* najrozumnejší a najvtipnejší národ na Východe, 92 miliónov, ťažko prijímajú kresťanstvo, ktoré im zasial sv. František Xaverský pred r. 1549. Ba pre nešťastnú

politiku a hrabivosť dal japonský cisár r. 1596 misionárov a kresťanov vraždiť a vyhnať zo zeme. Mnohí len v tajnosti udržali si vieru v Ježiša Krista. Najťažšie sa ujíma kresťanstvo v Afrike, kde je veľa mohamedánov a divých pohanských kmeňov.

Na všetkých týchto, Krista ešte nepoznajúcich, spomína si sv. Cirkev a v predposlednú nedeľu októbrovú, ktorá sa volá *Misijnou nedeľou*, predstavuje ich duševné potreby a biedu celému kresťansko-katolíckemu svetu, prosiac, aby všetci katolíci sa vzchopili, poslali im misionárov, pomohli im peňažne postaviť chrámy a školy, udržať tam poslaných misionárov, vychovať domorodých kňazov, vyživiť opustené a hladom zomierajúce dietky, ale zvlášť za misionárov i za pohanov a inovercov sa modliť, keďže bez Božieho požehnania márne by boly naše namáhania.

b) Misijné spolky.

Na napomáhanie misií medzi pohanmi a odpadlíkmi je zriadených 5 veľkých misiových spolkov na celom svete medzi katolíkmi, pomocou ktorých z milosti Božej mnoho tisíc pohanov prichádza ročne do sv. Cirkvi k svetlu Kristovej viery.

1. Pápežské dielo šírenia viery.

Pontificium opus a Propaganda Fide. Zakladateľkou tohto spolku je *Pavlína-Maria Jaricot* (Žariko), nar. v Lyone 22. VII. 1799 z robotníckych rodičov — tkáčov, ktorí sporivosťou stali sa majiteľmi malej továrne. Rodina bola veľmi nábožného ducha. Dcéra Pavlína a syn Filip už v detstve najradšej počúvali rozpravy o čínskych misionároch. V detských rozhovoroch boli stále medzi misionármi. Ich ideálom bolo stať sa misionármi. Filip raz povedal Pavlíne: „Ty si úbožiačik, za more nemôžeš ísť, ale doma vezmeš hrable, nahrabeš kopu zlata, pošleš mi ho v súdku, aby som mohol kupovať státisícky čínskych detí, ktoré každý rok zomierajú bez krstu.“ Malé proroctvo. Filip stal sa klerikom, kňazom, ale v nemocnici ho otrávili. P. Boh však Pavlínu viedol k cieľu rozličnými búrkami života. V mladosti bola zmietaná náboženskou úzkostlivosťou, potom pochybnosťami, snahou páčiť sa iným, túžbou vydať sa. Ale nebeský ženích pripútal ju k sebe chorobou. Raz tak nešťastne spadla, že na celom tele ochrnula. Zomrela jej matka. Po vyzdravení, vplyvom pôstnych kázní Jána-Vendelína Würtza a pod jeho duševným vedením úplne sa duchovne zmenila; najväčšie šťastie prežívala v modlitbe a rozjímaní pred Sviatosťou Oltárnou. Za cieľ si vyvolila navštevovať chorých a starať sa o opustené dievčatá, z ktorých si utvorila malú spoločnosť.

S nimi odbavovala pobožnosti a čítavala im zprávy o čínskych misionároch, ktoré jej posielal zo seminára brat Filip. Nakoľko misionári prosili peňažnú pomoc, brat jej napísal, že jeden misionár v Číne potrebuje ročne na svoju výživu 182 frankov, ktoré si nemôže sám zarobiť, lebo káže slovo Božie; musia mu to poslať tí, čo sú už kresťanmi tu v Europe. Pavlína sa dočítala, že v Anglicku členovia sekty baptistov každý týždeň skladajú na rozširovanie sekty jedno „su" (asi 7 halierov). Prečo by to nemohli aj katolíci. Požiadala svoje „spoločníčky", aby si každá našla 10 ľudí, čo by každý týždeň na misie darovali jeden cent (halier). Takýchto horliteliek, čo od 10 členov vyberaly pravidelný príspevok, našla toľko, že r. 1820 poslala na misie 1439 frankov. Tento spôsob podporovania misií sa natoľko rozšíril, že ho schválil sám pápež, povýšil ho na riadny cirkevný spolok a dal mu meno: *Pápežské dielo šírenia viery.*

Spolok tento je založený v každej farnosti. Vedie ho miestny duchovný otec, ktorý pohľadá horliteľov čiže náčelníkov. Každý náčelník vyhľadá si 10 členov, ktorých si zapíše do členského hárku, a vyberie od nich mesačne po 20 halierov na misie. Od všetkých náčelníkov-horliteľov sosbiera na konci roku peniaze hlavný náčelník-horliteľ. Oddá ich miestnemu duchovnému, ktorý ich pošle prostredníctvom biskupského úradu Misijnému ústrediu v Nitre. — Členmi sa môžu stať všetci kresťania-katolíci od 12. roku. Členovia spolku sa majú okrem peňažných príspevkov každodenne modliť za misie: Otčenáš, Zdravas so vzdychom: „Svätý František Xaverský, oroduj za nás!"

Nech niet ani jedného katolíka, ktorý by nebol členom Spolku diela šírenia viery. Zahlás sa za člena niektorému horliteľovi. Ak ho nenájdeš, sám sa prihlás za horliteľa a iste nájdeš ešte deväť tebe podobných, misiám prajných ľudí. Poučenie a potrebný hárok ti dá tvoj p. farár.

2. Pápežské dielo svätého detinstva Ježišovho.

Pontificium opus a Sancta Infantia Jesu založil r. 1843 Aug. Forbin Janson, biskup v Nancy, Francúzsko. Schválil ho Pp. Gregor XVI. r. 1846.

Cieľom tohto spolku je priviesť dietky do služieb sv. misií, aby modlitby ich nevinných sŕdc svolali milosť Božiu na práce misionárov a skromnými haliermi, čo nasbierajú, pomohlo sa pohanským dietkam k sv. krstu a poznaniu kresťanstva.

Je všeobecne známe, že v zámorských krajinách, najmä v Číne, pohanskí rodičia, z rôznych príčin proti predpisu Božieho zákona: Nezabiješ, tisíce novonarodených i odrastených dietok ponechajú po uliciach, pohodia do riek, močarísk, v horách, kde sú vystavené istej smrti.

Katolícki misionári — kde môžu — tieto opustené dietky posbierajú, pokrstia a ak ich ešte možno pri živote zachovať, ešte ich aj vychovajú. Tie dietky, ktorým bola sv. krstom otvorená nebeská brána, prihovárajú sa za svojich krkavčích rodičov a za svojich záchrancov-misionárov pri Božom tróne Tie, čo zostávajú nažive, misionári vychovávajú v misijných domoch, kláštoroch, sirotíncoch alebo v kresťanských rodinách. Keď dorastú, stávajú sa vzornými kresťanmi a najlepšími zvestovateľmi Kristovho učenia medzi svojimi rodákmi. Mnohí misionári priamo odkupujú dietky od pohanských rodičov, aby už vopred zabránili ich zavraždeniu. Na všetko toto potrebujú misionári modlitbu a peniaze. Dospelí katolíci starajú sa prostredníctvom spolku Diela šírenia viery o pokrstenie dospelých pohanov, katolícke dietky však v Spolku sv. detinstva Ježišovho starajú sa o pokrstenie pohanských dietok. Spolok je rozšírený po celom svete. Jeho ústredné riaditeľstvo je v Paríži. Jeho pomocou pokrstia misionári ročne 600 tisíc pohanských dietok, ktorým je dožičené poznať a milovať Ježiška.

Organizácia spolku je taká ako pri Diele šírenia viery. Zavádza sa najmä v školách. Horlivejší žiak, žiačka je horliteľom, má na starosti 10 členov zapísaných v horliteľskom hárku, od nich vyberá cez školský rok mesačne po 10 halierov. Všetci horlitelia oddajú sosbierané peniaze hlavnému horliteľovi a ten zas svojmu katechétovi alebo farárovi. Dietky sa denne modlia jedno Zdravas so vzdychom: „Blahoslavená Panna Mária, oroduj za nás a za úbohé pohanské dietky!“ Členmi sú nielen školské ale aj malé dietky, za ktoré členské povinnosti vykonajú rodičia, ale duševnú odmenu získajú dietky. Od 12. do 18. roku stávajú sa všetci podpornými členmi alebo Diela šírenia viery alebo Detinstva Ježišovho.

Medzi katolíckymi a pohanskými dietkami nastáva aj isté duchovné príbuzenstvo tým, že väčšie a horlivejšie spolky Detinstva Ježišovho každoročne určia aj niekoľko mien, na ktoré majú byť pokrstené pohanské dietky. Misionári podľa možnosti aj oznámia, ktoré dieťa a kde bolo na to meno pokrstené. Bohatší rodičia pri krste svojich novonarodených dietok môžu na tento úmysel a s tou istou žiadosťou poslať i väčšiu sumu peňazí. Miestny p. farár dá aj o tomto potrebné vysvetlenie.

3. Dielo sv. Petra apoštola pre domorodých kňazov.

Na svete je z dvoch miliárd ľudí asi 1200 miliónov pohanov a mohamedánov. Medzi nimi pracuje asi 23.000, t. j. 17.000 cudzozemských a 6.000 domorodých kňazov. Na jedného misionára pripadne 1.000 kresťanov a 50.000 pohanov. Z toho je zjavné, aký je veľký nedostatok misionárov, najmä domorodých. Každý národ prijíma najradšej Kristovu náuku

z úst kňazov, pochádzajúcich z vlastného národa. Snahou sv. Cirkvi je vychovať pre pohanov kňazov domorodcov, ktorí sú im blízki podľa národnosti, dokonale poznajú ich reč a zvyky, požívajú ich dôveru, navyknutí sú na tamojšie podnebie. Len títo misionári môžu najúčinnejšie hlásať náuku Kristovu. Pri politických zmenách často vyženú cudzích misionárov z krajiny. Domorodí však tam zostanú. V starších dobách len zriedkakde boli vysvätení niekoľkí domorodí kňazi. V novšej dobe sa však kladie väčší dôraz na túto otázku. A tak Pp. Lev XIII. 24. VI. 1893 bulou „De Collegiis" založil v Indii v meste Kandy seminár na výchovu domorodého kňazstva. Zároveň vyzval katolícky svet, aby podporoval zámorské kňazské semináre.

Tejto myšlienke zasvätila celý svoj život manželka Karola Bigarda, sudcu v Caene, vo Francúzsku, *Štefania Bigard r. Cottin* i so svojou dcérou *Johannou-Alexandrínou*. Tieto panie vlastnoručne pripravovaly cirkevné rúcha pre misionárov. Boh však rodinu navštívil dvoma ťažkými údermi. Náhle im zomrel otec. Taktiež syn Renátus tragicky zomrel pri explózii práve vtedy, keď matka a sestra boly na púti v Lurde. Zbožné ženy ešte viac sa oddaly dobročinnosti a podporovaniu misií. Johanna venovala za spásu duše svojho brata polovicu svojho vena (50.000 frankov) na stavbu kostola v Kioto, v Japonsku. Japonský misiový biskup Couissin v ďakovnom liste zo dňa 1. VI. 1889 ponosoval sa na ťažkosti výchovy domorodých kňazov a na nedostatok hmotných prostriedkov. List natoľko nadchol horlivé panie, že samy chodily prosiť po bohatších rodinách peniaze pre zámorských domorodých kňazov. Založily i spolok pre ich podporovanie a daly mu meno: Dielo sv. Petra apoštola, lebo tento svätý bol patrónom ich farského kostola. Pp. Lev XIII. 12. aug. 1895 spolok schválil a odporúčal. R. 1896 Kongregácia rozširovania viery vymenovala Johannu Bigardovú za generálnu riaditeľku Spolku. Zakladateľky Spolku boly také obozretné, že Spolku vymohly aj štátne uznanie, a to vo Švajčiarsku. Preto aj strediskom Spolku stalo sa mesto Freiburg vo Švajčiarsku. Štefania Bigardová zomrela 5. I. 1903 v Paríži. Johanne bolo odmenou za založenie Spolku a darovanie veľkého zdedeného majetku, že až do smrti 28. apr. 1934 žila v chorobe. Zdá sa to podivná odmena za toľkú šľachetnosť. No sv. Augustín povedal: Súdy Božie sú nevyspytateľné, ale nie nespravodlivé. Boh ľudí skúša podľa svojej vôle a tých, čo ho milujú, bohato odmení. Veľké ich dielo v rokoch 1904—1920 spravovaly Sestry františkánky-misionárky; za ten čas sa z prostriedkov Spolku vychovalo 200 domorodých kňazov. R. 1920 Pp. Benedikt XV. poveril Kongregáciu rozširovania viery, aby sama spravovala tento Spolok, ktorému dal meno: *Dielo sv. Petra ap. pre domorodých kňazov — Opus Sancti Petri ap. pro clero indigena,* so sídlom v Ríme. Pp. Pius XI. r. 1926 určil za protektorku tohto Spolku *sv. Terezku Je-*

žiškovu. R. 1927 vysvätil domorodého biskupa Msgr. Hayasaka, pôvodom Japonca, ktorého na kňazských štúdiách vydržiavaly zakladateľky tohto Spolku. Spolok tento dnes vydržuje 400 zámorských seminárov s veľa tisíc klerikmi.

Členovia Spolku sú trojakí: 1. *Riadni,* ktorí každoročne popri modlitbách za dobrých kňazov obetujú pre misie na cieľ Spolku aspoň 1 korunu. 2. *Členovia dobrodinci,* ktorí na dobu štúdií, teda cez 5 rokov, každoročne složia takú sumu, z ktorej možno na štúdiách vydržiavať jedného klerika. 3. *Členovia zakladatelia,* ktorí obetujú toľkú sumu, čiže založia základinu, z úrokov ktorej možno vydržiavať na štúdiách jedného klerika v zámorských krajinách. — Aj na Slovensku máme už založených niekoľko takýchto základín (burzy). Takouto burzou je teda zabezpečená výchova jedného klerika na všetky časy. Obšírnejšie poučenie dostaneš vo fare. Ak ti je možné, podpor aj tieto zámorské semináre.

4. Zbožná jednota kňazov pre misie.

Pia unio cleri pro missionibus je spolok všetkých katolíckych kňazov sveta. Jeho cieľ je ten istý, aký aj pri ostatných misijných spolkoch veriacich.

5. Spolok sv. Cyrila a Metoda za sjednotenie rozkolníkov.

Až do 9. storočia tvorila východná a západná Cirkev latinského a gréckeho obradu jedno mystické telo Ježiša Krista, pod jednou viditeľnou hlavou, rímskym pápežom, podľa vôle Kristovej. Východná cirkev už za Focia, r. 860, sa na istý čas odtrhla od Ríma. Až konečne za carihradského patriarchu Michala Cerulária, r. 1055, rozkol stal sa trvalým.

Od tých čias s pomocou Božou len jednotlivé rozkolnícke biskupstvá opäť sa spojily so sv. katolíckou Cirkvou, ako napr. na Slovensku biskupstvo prešovské. To sú naši grécko-katolíci. Horlivosťou labodského biskupa Martina Slomšeka, zo Slovinska, r. 1852 bol založený Spolok, ktorého cieľom bolo modliť sa za sjednotenie východných rozkolníkov. Tento Spolok rozšíril sa v Nemecku pod ochranou sv. Petra apoštola, vo Francúzsku pod ochranou Diviša Aeropagítu a v slovanských krajinách pod ochranou sv. Cyrila a Metoda. Spolok bol potvrdený Pp. Piom IX. 12. V. 1852 a jeho cieľom je utiekať sa skrúšenými modlitbami k Bohu, aby jeho milosťou východní rozkolníci nesjednotení grécko-katolíci, pravoslávni, ktorých je do 160 miliónov, sjednotili sa so sv. Cirkvou katolíckou a uznali sv. Otca-pápeža za jednu hlavu Kristovej Cirkvi, aby s nami tvorili jedno srdce, jednu dušu, jeden Kristov ovčínec. Vo viere sú nám veľmi blízki, jedine zátvrdlivosť im nedovoľuje uznať jednotnosť a katolíckosť našej

sv. Cirkvi vedenej pápežom. Azda milostivý Boh dožičí veľkému ruskému národu, keď sa zaň budeme modliť, že sa prímluvou našich sv. vierozvestcov Cyrila a Metoda pridá k jednote viery s nami. V pravoslavizme a odtrhnutí od katolíckej Cirkvi žijú aj Srbi, Rumuni, Bulhari a Gréci a mnohé iné národy na východe.

Povinnosti členov sú: Denne sa modliť jeden Otčenáš a Zdravas s prosbou: *Sv. Cyril a Metod, orodujte za nás u Boha!* Vo sviatok sv. Cyrila a Metoda slyšať sv. omšu na úmysel Spolku; priviesť susedov a známych, žeby sa stali členmi Spolku. Členovia môžu získať pri konaní povinností plnomocné odpustky, najmä v deň vstúpenia do Spolku a v hodinu smrti.

Zpomedzi 757 miliónov kresťanov, t. j. tých, čo vyznávajú vieru v Ježiša Krista, je 341 miliónov takých, ktorí sú odtrhnutí od pravej katolíckej Cirkvi a sdružujú sa v rozličných sektách. Mnohí z nich už tak ďaleko upadli vo viere, že sotva veria v Božstvo Ježiša Krista. Za týchto zvlášť sa modlievame cez modlitbovú oktávu (18—25. január) dňa Stolice sv. Petra v Ríme (25. január), aby sa navrátili do lona sv. Cirkvi.

Misijná činnosť na Slovensku.

Činnosť týchto misijných spolkov sa na Slovensku blahodarne rozvíja na česť a slávu Božieho mena a v prospech nesmrteľných duší nám neznámych pohanov, najmä od r. 1929. Založený bol pre Slovensko Misijný ústredný spolok, do ktorého sú shrnuté všetky spomínané spolky pod jednu Misijnú správu. Stanovy tohto spolku boly schválené aj štátom (Krajinský úrad Bratislava, č. 173.246/3-1935, dňa 14. nov. 1936). O tejto činnosti nám najlepšie svedčí štatistika, koľko sme na misie obetovali v rokoch 1929—1940, teda za 12 rokov:

Dielo šírenia viery — — — — — — — — —	2,262.735.50	Ks
Dielo detinstva Ježišovho — — — — — — —	866.020.50	„
Dielo sv. Petra apoštola — — — — — — — —	713.299.50	„
Zbožná jednota kňazov — — — — — — — —	262.675.50	„
Spolok sv. Cyrila a Metoda — — — — — — —	126.831.30	„
Rozličné milodary, ofery, misijné pokladničky —	3,105.353.60	„
Dovedna . . .	7,336.915.90	Ks

V zámorských misiách účinkuje 220 Slovákov. Sú to kňazi, klerici, rehoľní bratia a sestry-mníšky. O všetkých zámorských misiách a misijných spolkoch na Slovensku dočítaš sa v Ročenke Misijného spolku na Slovensku, ktorú každoročne vydáva misijné ústredie v Nitre. Dostaneš ju požičať v každom farskom úrade. Mimo toho krásne dvojsväzkové

dielo o misiách napísal J. E. nitriansky biskup Dr. Karol Kmeťko pod titulom: „Svetové misie."

Keby si azda nepatril ani do jedného misijného spolku, predsa nezabudni na horlivých a obetavých misionárov a úbohých pohanov. Na sviatok Troch kráľov býva v každom kostole ofera na misie pre černochov. Na misijnú nedeľu (predposledná v októbri) je ofera na všetky misie. Ak by si azda nešiel na oferu v tieto dni, pošli od niekoho pár halierov na tento dobročinný cieľ, alebo vhoď svoj milodar do misijnej pokladničky, ktorú nájdeš v každom kostole.

Nezabudni ani na tlač o misiách. Misionári Božieho Slova v Nitre vydávajú časopis: Hlasy z domova a misií a tiež Misijný kalendár. Jezuiti v Trnave vydávajú časopis: Katolícke misie.

Zámorské misie potrebujú od nás veľa peňazí, ale ešte viac modlitieb. Zdraví katolíci obetujú zo zarobených peňazí, chorí nech zas obetujú Pánovi svoje utrpenie a modlitby. Poučenie viď na Turíce.

Liturgické modlitby za rozšírenie viery.

KOLEKTA. Bože, ktorý chceš, aby všetci ľudia boli spasení a prišli k poznaniu pravdy; pošli, prosíme, robotníkov do žatvy svojej a daj, aby s plnou dôverou hlásali slovo Tvoje; aby sa Tvoja reč rozniesla a bola oslavovaná a všetky národy poznaly Teba, jediného pravého Boha a ktorého si poslal, Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho; ktorý s Tebou žije a kráľuje s Bohom Otcom . .

SEKRÉTA. Ochranca náš, Bože, pozri a shliadni na Pomazaného Tvojho, ktorý sám seba obetoval za všetkých a daj, aby od východu slnka až na západ bolo zvelebované meno Tvoje medzi národmi a aby na každom mieste obetovaná a prinášaná bola menu Tvojmu obeta čistá. Skrze tohože Pána nášho . . .

POSTKOMÚNIA. Nasýtení pokrmom nášho vykúpenia, prosíme, Pane, aby touto pomocou večného spasenia pravá viera sa vzmáhala. Skrze Pána nášho . . .

Modlitba za misionárov.

Božský Spasiteľu, Ježišu Kriste, Ty si životom svojím, trpkými bolesťami svojimi a krva-

vou smrťou svojou vykúpil pokolenie ľudské, ktorému si zanechal svoju Božskú náuku. V Tvojich šľapajách kráčajú misionári, ktorí zápasiac s nedostatkom a s nesčíselnými útrapami, pracujú na spáse úbohých pohanov. Ich život je krížovou cestou, ako bol život Tvoj, a úspech svojich prác majú si zaslúžiť veľkými obeťami.

Prosíme Ťa pre veľké zásluhy utrpenia Tvojho a smrti Tvojej, žehnaj námahám a obetiam, ktoré misionári berú na seba za česť mena Tvojho a za spásu duší. Naplň ich duchom sily a obetavosti, neochvejnou dôverou v prisľúbenie Tvoje, že Ty budeš s nimi až do konca. Daj úspechu ich prácam, vyslyš ich modlitby a daj, aby ich pôsobením kríž Tvoj triumfoval nad pohanstvom a neverou a aby sa až do končín zeme ríša Tvoja rozšírila. Amen.

Misijná pobožnosť na misiovú nedeľu.

℣. Božský Spasiteľu, Ty si povedal: „Keď sa kto nenarodí znovu z vody a z Ducha Svätého, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho.“

℟. Vrúcne Ťa prosíme o milosť svätého krstu pre nešťastných pohanov. Zmiluj sa nad nimi a zbav ich dedičného hriechu a jeho kliatby. Posielaj vždy väčší a väčší počet svojich misionárov do pohanských krajín. Požehnaj ich práce, aby Ťa i pohani poznali a dali sa pokrstiť v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. — *Otče náš . . .*

℣. Ježišu, láskavý Spasiteľu všetkých ľudí, vylej Ducha Svätého s nebeských výšin na pohanské krajiny.

℟. Zúrodni práce misionárov, osvieť srdcia pohanov, posilni novokrstencov sviatosťou birmovania, aby v prenasledovaní a utrpení neohrožene stáli za Tebou; aby žili podľa svojej katolíckej viery a tak ostali verní Tebe. Amen. *Otče náš . . .*

℣. Milosrdný Bože, Ty si sľúbil ústami proroka Malachiáša: „Od východu slnka až na západ veľké bude meno moje medzi národmi a na každom mieste budú mi prinášať obetu čistú, nepoškvrnenú.“

℟. Prosíme Ťa, splň čím skôr toto prisľúbenie, aby aj pohanské národy shromaždily sa okolo oltára Tvojho a účastné boly podivuhodného požehnania presvätej omše, svätého prijímania a milosti plnej prítomnosti Tvojej vo svätej Hostii. Amen. — *Otče náš . . .*

Môže sa vložiť vhodná pieseň.

℣. „Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo.“ Rozmnož, ó Bože, vo svätej Cirkvi Tvojej počet dobrých kňazov. Daj mnoho povolaní k svätému apoštolskému úradu pre rozšírenie pravej viery medzi pohanskými národmi.

℟. Vyšli vždy väčší počet horlivých misionárov, ktorí by sväté evanjelium Tvoje ohlasovali až do končín zeme a otvárali bohaté žriedla milosti Tvojej biednym pohanom k ich časnej a večnej spáse. Amen. — *Otče náš . . .*

℣. Bože, plný zľutovania, rozpomeň sa tiež na mnohé nešťastné národy v pohanských krajinách, ktorých rodinný život ešte stále väzí pod kliatbou dedičného hriechu a hrozného zneuctenia. Učiň koniec tejto skazenosti a prevrátenosti.

℟. Priveď všetky národy do Cirkvi svojej. Posväcuj ich rodiny požehnaním kresťanských manželstiev, aby manželstvo aj u nich bolo ustanovizňou svätej kázne a zbožnosti ku cti Tvojej a k spáse nesmrteľných duší. Amen. — *Otče náš . . . Zdravas . . . Verím v Boha . . .*

Odpustky: Veriaci, ktorí sa v predposlednú októbrovú nedeľu, alebo v inú nedeľu od biskupa stanovenú, zúčastnia na bohoslužbách, konaných za sväté misie, a pomodlia sa niektoré modlitby za obrátenie neveriacich, získajú odp. 7 rokov. — Ak pristúpia aj k sv. spovedi a k sv. prijímaniu, získajú plnomocné odpustky.

Kde sa však nekoná pobožnosť za misie, tam veriaci, ak v predposlednú nedeľu októbrovú navštívia niektorý kostol alebo kaplnku a pomodlia sa za obrátenie neveriacich, získajú odp. 7 rokov. — Aj plnomocné odp. získajú, ak pristúpia k sv. spovedi a k sv. prijímaniu. — PPO 565.

Odpustkové modlitby za misie.

1.

Najmilší náš Pane, Ježišu Kriste, Ty si predrahou krvou svojou svet vykúpil, obráť milosrdný pohľad svoj na biedne ľudstvo, ktorého toľká čiastka ešte vo tme bludu a v tôni smrti väzí, a učiň, aby nad ním zažiarilo večné svetlo pravdy. Rozmnož, Pane, apoštolov evanjelia Tvojho. Vzbuď, zúrodni a požehnaj svojou milosťou horlivosť a námahy misionárov, aby skrze ich hlásanie slova Tvojho všetci neveriaci poznali Teba a obrátili sa k Tebe, k Stvoriteľovi a Vykupiteľovi svojmu.

Zavolaj nazad do ovčínca svojho všetkých blúdiacich a do lona jedinej, pravej Cirkvi svojej priveď všetkých odbojníkov. Urýchli, premilý Spasiteľu, príchod svojho predpovedaného kráľovstva na zemi; pritiahni k najsladšiemu Srdcu svojmu všetkých ľudí, aby všetci mohli byť účastní nevysloviteľných dobrodení vykúpenia Tvojho vo večnom šťastí raja. Amen.

Odpustky 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak odbavíme modlitbu cez mesiac každodenne. — PPO 571.

2.

Antifóna. Chváľte Pána všetky národy; chváľte ho všetci ľudia. Lebo je utvrdené milosrdenstvo jeho nad nami a pravda Pánova zostáva na veky. Ž. 116.

℣. Nech Ťa, Bože, oslavujú národy.

℟. Nech Ťa oslavujú všetci ľudia.

Modlime sa: Ochranca náš, Bože,... atď.

Viď sekrétu medzi liturg. modlitbami.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. raz mesačne získa pod obvyklými podmienkami každý, kto modlitbu odbaví každodenne v mesiaci. — PPO 567.

3.

Antifóna. Zmiluj sa nad nami, Bože všetkých, shliadni na nás a sošli svoju bázeň na národy, ktoré Ťa nevyhľadávaly, aby poznaly, že niet Boha okrem Teba, a aby oslavovaly veľké činy Tvoje. Urýchli čas a pamätaj na koniec, aby podivuhodné skutky Tvoje ospevovaly a Teba sa bály všetky končiny zeme.

℣. Plesajte všetci, čo ste na zemi.

℟. Slúžte Pánovi s radosťou.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý nechceš smrť hriešnikov, ale vždy ich život hľadáš; prijmi milostive modlitbu našu a vysloboď pohanov

z modlosližby a pripoj ich k svätej Cirkvi Tvojej na chválu a slávu mena Tvojho. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. raz mesačne získa pod obvyklými podmienkami, kto modlitbu odbaví každodenne v mesiaci. — PPO 568.

4.

Antifóna. Ó preláskavá Mária, útočište hriešnikov, podporuj naše pokorné prosby a upros svojho Syna, aby všemohúci Boh odstránil neprávosti zo sŕdc pohanov; aby zanechali svoje modly a obrátili sa k živému a pravému Bohu a jedinému jeho Synovi, Kristu Bohu a Pánu nášmu.

℣. Nech sú zahanbení všetci, ktorí sa klaňajú modlám.

℟. A ktorí sa vychvaľujú svojimi bôžikmi.

Modlime sa: Bože, ktorý chceš, . . . atď.

Viď Kolektu medzi liturg. modlitbami.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami získa, kto sa pomodlí túto modlitbu každodenne v mesiaci. — PPO 569.

5. Ježiš, cesta i život náš, zmiluj sa nad nami!

Veriaci, ktorí obetujú na misie dajakú peňažnú podporu alebo ručnú prácu, alebo iných k tomu povzbudia, pri vyslovení tejto prosby dosiahnu zakaždým 300 dní odpustkov. — PPO 563.

6. Bože, ktorý chyby napravuješ, rozptýlené sjednocuješ a sjednotené zachovávaš, prosíme Ťa, vylej láskave milosť svojej jednoty na kresťanský ľud. aby zanechal roztržky, spojil sa s pravým pastierom Tvojej Cirkvi a tak mohol Tebe hodne slúžiť. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odp. 3 roky. — Plnom. odp. za obvyklých podmienok získa ten, kto sa modlitbu modlí denne cez mesiac. — PPO 576.

7. Všemohúci večný Bože, ktorý umožňuješ spásu každému a chceš, aby nikto nezahynul, shliadni na duše, ktoré sú zavedené diabolskou ľsťou, aby srdcia

blúdiacich po zanechaní rozkolníckej nešľachetnosti vstúpily do seba a navrátily sa k jednote Tvojej pravdy. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odp. 3 roky. — Plnom. odp. za obvyklých podmienok získa ten, kto sa ju modlí každodenne cez mesiac. — PPO 577.

8. Pane Ježišu, láskavý Vykupiteľu sveta, pokorne Ťa prosíme pre Tvoje najsvätejšie Srdce, dožič, aby sa všetky blúdiace ovečky navrátily k Tebe, Pastierovi a Strážcovi svojich duší; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Odp. 500 dní. — PPO 578.

9. Aby si všetkých blúdiacich nazad k jednote s Cirkvou povolať a všetkých pohanov k svetlu evanjelia priviesť ráčil; prosíme Ťa, Pane, vyslyš nás.

Odp. 300 dní. — PPO 575.

10. Sladké Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami a nad našimi blúdiacimi bratmi.

Odp. 300 dní. — PPO 202.

11. Pane, pošli robotníkov do svojej žatvy.

Odp. 500 dní — pln. odp. raz mesačne. — PPO 560.

12. Kráľovná apoštolov, oroduj za nás.

Odp. 300 dní. — PPO 402.

Modlitba za bludárov a rozkolníkov.

Modlime sa za bludárov a rozkolníkov, aby ich náš Boh a Pán z každého bludu vytrhol a k svätej, katolíckej a apoštolskej matke-Cirkvi priviesť ráčil.

Všemohúci večný Bože, Ty každému pripravuješ spásu a nechceš záhubu nikoho; shliadni na duše diabolským podvodom oklamané; pomýlení nech sa zrieknu každého bludárskeho klamu, nech sa spamätajú v srdci a obrátia sa k jednote pravdy Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne, ak modlitbu odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 577.

Modlitba za východných rozkolníkov.

Pomôžte nám, nebesia, a celá zem od vychodu až na západ stroj sa zrúcať žalostnú stenu rozkolníctva, ktorá už toľko storočí rozlučuje srdcia západných a východných kresťanov. Nech slnce smiernej jednoty a kresťanskej lásky osvieti všetky národy mena Kristovho; nech sa roztopí ľadové more bludných vier a roztržiek. Nech svätá matka-Cirkev katolícka opäť objime svoje odštiepené neverné dietky, ktoré sú umyté kúpeľom svätého krstu, vykúpené krvou Ježiša Krista a na svojich čelách nosia, ako aj my, spasiteľné znamenie najsvätejšej Trojice. Matka Cirkev nech ohreje pod materinskými krídlami svoje odumreté dietky, nech ich oživí k pravej kresťanskej vzdelanosti a k nebeskému kráľovstvu, aby všetky rody v jednote a láske poznaly, že niet mena, v ktorom by mohly byť spasené, okrem Pána nášho, Ježiša Krista Nazaretského, ktorého nám poslal Boh Otec. Kiež by čím skorej všetky jazyky jedným srdcom zaspievaly anjelskú pieseň chvály, jednoty a pokoja: Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle! Amen.

Modlitby k P. Márii za rozkolníkov.

A)

Nepoškvrnená Panna Mária, my synovia svätej rímskokatolíckej Cirkvi a tvoji služobníci, dôverujúc v tvoju mocnú ochranu, pokorné prosby vznášame k tebe: Vypros hojnosť Božskej milosti od Boha Ducha Svätého na česť a slávu jeho večného pôvodu od Otca i Syna našim od jednoty Cirkvi odtrhnutým bratom na východe, aby osvietení jeho obživujúcou milosťou navrátili sa do lona svätej katolíckej Cirkvi,

pod neomylné vedenie vrchného pastiera a učiteľa na tomto svete, rímskeho pápeža. Buď prostrednicou, aby s nami jednou vierou a láskou spojení, dobrými skutkami s nami oslavovali jedného Boha, najsvätejšiu Trojicu, a pritom i tebe, milostivá Panna a Rodička Božia, vzdávali úctu teraz i na veky vekov. Amen.

B)

Ó Mária, Matka milosrdenstva a útočište hriešnikov! Prosíme ťa, shliadni milostivým okom na úbohých bludovercov a rozkolníkov. Ty stolica múdrosti, vypros im osvietenie rozumu nešťastne zahaleného temnosťou nevedomosti a hriechu, aby jasne videli, že rímskokatolícka, apoštolská svätá Cirkev je jediná pravá Cirkev Ježiša Krista a že mimo nej niet sviatosti ani spasenia. Vypros im dokonalé obrátenie a vymôž im milosť, aby prijaly všetky články svätej viery a aby sa ochotne poddaly pod láskavé vodcovstvo rímskemu pápežovi, námestníkovi Ježiša Krista na zemi; aby takto čím skôr boly spojené s nami sladkou páskou Božej lásky a pod týmže jedným pastierom tvorili s nami jedno stádo; aby sme tebe, preslávna Panna, mohli všetci na veky spievať: Raduj sa, ó Panna Mária, lebo všetky bludy po celom svete ty sama si zničila. Amen. — Tri razy Zdravas Mária.

Odp. 500 dní. — PPO 579.

Modlitba za obrátenie anglikánov.

Preblahoslavená Panna Mária, svätá Božia Rodička, Kráľovná a premilá naša Matka, milostive obráť svoje milosrdné oči na Anglicko, a shliadni aj na nás, ktorí pevne v tebe dôverujeme. Skrze teba prišiel medzi nás Kristus, Vykupiteľ sveta, aby v ňom

bola všetka nádej naša. Primlúvaj sa teda za nás, ktorých si pod krížom Pánovým za synov prijala, ó bolestná Matka, oroduj za anglických bratov, odštiepených od svätej viery, aby sa s nami sjednotili v jednom pravom ovčínci svätej Cirkvi, pod svrchovaným pastierstvom pápeža, námestníka Syna Tvojho, Ježiša Krista. Oroduj za nás všetkých, milostivá Matka naša, aby sme sa skrze živú vieru, dobrými skutkami oplývajúcu, hodnými stali s tebou v nebeskej vlasti Boha s tvári do tvári vidieť a na veky velebiť. Amen.

Modlitby za židov.

A)

Modlime sa za neverných židov, nech im náš Boh a Pán sníme závoj so srdca, aby aj oni poznali Krista Ježiša, Pána nášho.

Všemohúci večný Bože, Ty od svojho milosrdenstva neodháňaš ani neverných židov; vyslyš prosby naše, ktoré Ti prednášame za tento zaslepený národ, nech pozná svetlo pravdy Tvojej, ktorým je Kristus, aby sa tak zbavil svojej tmy. Skrze tohože Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

B)

Bože všetkej dobrotivosti a Otče milosrdenstva, pre najčistejšie srdce Márie Panny, ako i pre orodovanie svätých patriarchov a svätých apoštolov vrúcne Ťa prosíme, obráť svoj milosrdný zrak na pozostatky izraelského ľudu, aby aj židia prišli k poznaniu Ježiša Krista, nášho jediného Vykupiteľa, a stali sa účastnými milosti drahocenného vykúpenia smrti kríža, na ktorom Syn Tvoj sa modlil: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.“ Amen.

Modlitby za pohanov.

A)

Modlime sa za pohanov; nech všemohúci Boh odstráni hriešnosť z ich sŕdc, aby zanechali svoje modly a obrátili sa k živému a pravému Bohu a jeho jedinému Synovi, Ježišovi Kristovi, nášmu Bohu a Pánovi.

Všemohúci večný Bože, Ty nechceš smrť hriešnikov, ale vždy len ich život; prijmi milostive modlitbu našu, osloboď ich od modloslužby a pripoj ich ku svätej Cirkvi Tvojej na chválu a slávu mena Tvojho. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

B)

Od sv. Františka Xaverského.

Večný Bože, Stvoriteľu všetkých vecí, spomeň si, že i duše neveriacich pohanov sú Tvojimi stvoreniami, ktoré si stvoril na svoj obraz a podobenstvo. Spomeň, že Syn Tvoj, Ježiš Kristus, preukrutnú smrť vytrpel za ich spasenie. Pane, pokorne prosíme, nedopúšťaj ďalej, aby neverci najsvätejším Synom Tvojím pohŕdali. Usmier sa modlitbou nábožných duší a celej svätej Cirkvi, nevesty to najsvätejšieho Syna Tvojho; zabudni na ich modloslužobníctvo a neveru a daj, aby konečne poznali aj oni toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista, Pána nášho, ktorý je spása naša, život náš a vzkriesenie naše, skrze ktorého sme vyslobodení a spasení, ktorému nech je česť a sláva po nekonečné veky. Amen.

Odp. 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 566.

Modlitba k sv. Terézii od malého Ježiška.

(Patrónke misií.)

Ó slávna panna Terézia, námestník Ježiša Krista na zemi vyvolil ťa za nebeskú patrónku misií, a preto misionári za svoju patrónku ťa uznávajú a vzývajú; my s pohnutým srdcom k tebe sa obraciame, aby si pod svoju zvláštnu ochranu vzala tie vznešené duše, ktoré naplnené duchom Božím a horiace mocnou láskou k Ježišovi Kristovi a bližnému, dobrovoľne zanechaly vlasť i rodinu, mužným srdcom berú na seba akékoľvek obety, namáhavé práce, neľakajú sa ani bezpočetných nebezpečenstiev, prenasledovaní, ani samej smrti, ktorá ich azda pri tom všetkom zastihne, ale ešte sa radujú, že môžu pre Ježiša Krista trpieť ba aj zomrieť; ktoré idú do ďalekých a nevzdelaných krajín, aby mohly tým národom, ktoré obývajú tie kraje, veľkodušne ohlasovať dielo vykúpenia, ktoré vykonal Ježiš Kristus aj pre ich duše.

Ty, ktorá si v tomto slzavom údolí otvorila svoje panenské srdce a týchto bojovníkov a hrdinov viery doprevádzala si zvláštnou láskou a za ich spasenie Bohu si vrúcne prosby prednášala, trpké bolesti a ťažké utrpenia znášala, aby im Boh, Spasiteľ sveta v svätej a ťažkej práci pomáhať ráčil; teraz v nebi väčšou slávou ovenčená, zblízka hľadiac na Ježiša, ktorého si veľmi milovala a od ktorého si dostala uistenie vzájomnej lásky, ráč sa za nich modliť a primlúvať. Kiež zvláštnou pomocou tvojou môžu priviesť k Ježišovi nespočítateľné duše, ktoré, keď aj sú vykúpené jeho predrahou krvou, predsa ešte sedia v temnotách a tôni smrti pod mocou zlého ducha. Toto je aj ich vrúcne prianie, a aby sa splnilo, vypros im rozmnoženie milosti a svätosti, ktorej tak veľmi potrebujú, aby bola skutočne účinná ich apoštolská

práca. Podopieraj ich v toľkých prácach, potešuj v bolestiach, posilňuj v mnohých ťažkých nedostatkoch a od Boha im vypros zvláštne požehnanie, ktoré uľahčí a rozhojní ich prácu, ktorú s toľkou láskou a obetavosťou konajú, len aby sa kráľovstvo Kristovo na zemi rozšírilo.

Ó slávna panna Terézia, nebeská patrónka misií, vyslyš nás.

Odpustky 300 dní raz denne. — Pln odp. získa pod obvyklými podmienkami raz mesačne, kto sa modlitbu pomodlí každodenne v mesiaci. — PPO 574.

Veriaci, ktorí sa vyspovedajú, navštívia kostol alebo kaplnku a raz v mesiaci pristúpia k sv. prijímaniu a pomodlia sa niečo zbožne za misie, získajú pln. odpustky. — PPO 564.

Iné modlitby hľadaj v cirk. roku na Veľký piatok.

Sviatok Krista Kráľa.

Posledná októbrová nedeľa.

POUČENIE. Dvadsiate storočie započalo sa rúcaním skoro všetkých zemských kráľovských trónov. Padaly koruny s hláv panovníkov. Ale i popri všetkej povíchrici a zmenách, ktoré vznikly po svetovej vojne, jeden trón predsa ostal stáť, ešte na jednej hlave ostala koruna, ktorá síce pôvodne nebola zo zlata, ale z tŕnia. Je to koruna a trón Krista, ktorého kráľovstvu nebude konca. Ten je Kráľom každého stvorenia a všetkých vekov. Jeho kráľovský titul už 2000 rokov zračí sa na kríži: Ježiš Nazaretský, Kráľ izraelský, t. j. Kráľ vyvolených národov.

Kristus je Kráľom pre *najvyšší stupeň dôstojnosti,* ktorou prevyšuje všetky stvorenia a nad nimi panuje. Je *Kráľom našich myslí,* lebo čerpáme len z jeho pravdy; je *Kráľom našej vôle,* lebo ľudská dokonalosť prejavuje sa v poddaní sa jeho Božskej vôli; je *Kráľom našich sŕdc,* lebo je nedostihnuteľná ani nepochopiteľná jeho láska a blahosklonnosť nám, ktorá nás pobáda, aby sme ho tiež vrúcne milovali a tak si ovocie jeho lásky a dobroty zabezpečili.

Už v mene „Kristus“ je zahrnuté meno Kráľ-Pomazaný, ktoré mu prináleží, lebo od Boha Otca už pri vtelení dostal všetku moc a kráľovanie: „Preto mu odovzdá Pán Boh trón Dávida, jeho otca, aby na veky kráľoval v dome Jakubovom.“ (Lk 1, 32.) Ba sám to aj vyhlásil: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi.“ Inde je zas napísané:

„Otec dal mu za dedičstvo všetky národy." Preto jemu nielen ako Bohu, ale i ako človekovi patrí plná moc nad všetkými tvormi, patrí mu kráľovský titul a kráľovská pocta od všetkých stvorení.

Kristus je nám *Kráľom-Učiteľom*, ktorý nás naučil všetkému, čo iní ani len pomyslieť nevedeli; je *Kráľom-Vykupiteľom*, lebo na jeho vykúpenie všetci ľudia čakali; je *Kráľom-Zákonodarcom*, ktorého musíme všetci poslúchať; je *Kráľom-Bojovníkom*, lebo zemski králi nechajú svojich poddaných bojovať za seba, on však sám bojoval verne za všetkých svojich poddaných až do poslednej kvapky krvi proti nepriateľovi diablovi, čoho predobrazom bol boj Dávida s Goliátom; je tiež *Kráľom-Kňazom*, lebo od poddaných nežiada ani dane, ani potravu, ani obetu, ale sám sa stal večnou obetou za svoj ľud, a večným pokrmom svojmu ľudu, od ktorého prosí len daň vzájomnej lásky. Je *Kráľom-Orodovníkom*, lebo za každého svojho poddaného oroduje u svojho Otca nebeského. Je *Kráľom-Sudcom*, lebo jemu dal Otec súd nad všetkým, teda jemu prináleží posúdiť, čo nám je na zemi potrebné, a tiež on rozhodne, čo nám bude prislúchať vo večnosti podľa našich skutkov. — Jemu sa teda musí poddať všetko a nik nemôže ujsť zpod jeho ruky, lebo On je Kráľom všetkých vekov.

Jeho *kráľovstvo je duchovné*, veď nielen Pilátovi povedal: „Moje kráľovstvo nie je s tohto sveta", ale odmietol i apoštolov i židov, ktorí ho chceli učiniť zemským kráľom. — No predsa prijal kráľovskú poctu pri slávnom príchode do Jeruzalema, lebo je skutočným a nekonečne dokonalejším Kráľom než zemskí mocnári. — On je Kráľ najvyšší. Bezprostredne však nevykonáva hmotné, zemské panovanie. To ponechal na svetské vrchnosti. Neprotivil sa však ani zemským kráľom. Pilátovi povedal: „Nemal by si moci nado mnou, keby ti nebola daná shora" a inde: „Čo je cisárovo, dajte cisárovi" Protiví sa však kráľovstvu diabla, ktorého prostriedkami sú nenávisť, lož a vôbec hriech. Toto kráľovstvo Kristus premôže, zničí a jeho trónom budú všetky zbožné ľudské srdcia.

Preto sv. Otec Pp. Pius XI zatvoril Jubilejný rok 1925 ustanovením sviatku Krista Kráľa, aby táto kráľovská moc Kristova bola zrejmejšia svetu, peklu i nebu. Preto ustanovil sviatok na poslednú nedeľu októbrovú, čiže pred sviatkom všetkých svätých, ktorým je tiež Kráľom.

V tento deň pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou, ktorá je viditeľným trónom Kristovej moci i lásky, z nariadenia tohože pápeža má sa celé pokolenie ľudské každoročne zasvätiť Kristu Kráľovi a jeho Božskému Srdcu litániami o najsv. Srdci Ježišovom a modlitbou: „Najsladší Ježišu Vykupiteľu pokolenia ľudského."

Liturgická omša.

INTROIT. Hodný je Baránok, ktorý bol zabitý, aby prijal moc, Božstvo, múdrosť, silu a úctu. Jemu patrí sláva a vláda na veky vekov. (Zjav 5, 12. a 1, 6.) — Bože, daj svoj súd Kráľovi a svoje právo kráľovskému Synovi. (Ž 71, 1.) — Sláva Otcu... — Hodný je...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ktorý si chcel všetko obnoviť vo svojom premilom Synovi, Kráľovi celého sveta, dovoľ milostive, aby sa jeho nežnej vláde podrobila celá veľká, ale ranou hriechu rozdrobená rodina národov. Ktorý s tebou žije a kráľuje v jednote...

Spomienkovou modlitbou je kolekta z nedele.

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla ap. ku Kolosanom, 1, 12—20.: Bratia! Naplnení sme vďačnosťou...

GRADUÁLE. Panovať bude od mora k moru, od rieky až na koniec sveta. — Klaňať sa mu budú všetci kráľovia zeme a všetky národy mu budú slúžiť. (Ž 71, 8, 11.) — Aleluja, aleluja. — Jeho moc je moc večná, ktorá nebude odňatá a jeho kráľovstvo sa nerozpadne. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Jána, 18, 33—37. — V tom čase pýtal sa Pilát Ježiša: Ty si kráľ?... atď. — Hľadaj v pašiách na Veľký piatok pod nadpisom: „Prvý výsluch."

OFERTÓRIUM. Žiadaj a dám ti národy za dedičstvo a končiny zeme za majetok. (Ž 2, 8.)

SEKRÉTA. Podávame Ti, Pane, obetu ľudského znovusmierenia; dožič, prosíme, nech dá všetkým národom dar jednoty a pokoja ten, ktorého teraz v obetu prinášame, Ježiš Kristus, Syn Tvoj, Pán náš, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote...

Spomienkovou modlitbou je sekréta z nedele.

PREFÁCIA O KRISTU KRÁĽOVI. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože. Ty si svojho jednorodeného Syna, Pána nášho, Ježiša Krista,

večného Kňaza a Kráľa celého sveta pomazal olejom plesania, aby sa obetoval na oltári kríža v nepoškvrnenú a smiernu obetu a tak vykonal sväté tajomstvo ľudského vykúpenia a aby podrobil svojej vláde všetky stvorenia a tak odovzdal Tvojej nekonečnej velebnosti večné a všeobecné kráľovstvo: kráľovstvo pravdy a života, kráľovstvo sviatosti a milosti, kráľovstvo spravodlivosti, lásky a pokoja. A preto s anjelmi a archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým sborom nebeského vojska spievame chválospev velebnosti Tvojej a ustavične voláme: Svätý, svätý...

POSTKOMÚNIA. Obsiahli sme pokrm nesmrteľnosti, preto Ťa, Pane, prosíme, aby sme s Kristom Kráľom na nebeskom tróne panovali my, ktorí sa zúčastňujeme v boji pod jeho zástavou. Ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote...

Spomienkovou modlitbou je postkomúnia z nedele; z nedele sa berie i posledné evanjelium.

Odpustková modlitba ku Kristu Kráľovi.

Pane Ježišu Kriste, Teba za kráľa sveta uznávam. Všetko, čo bolo stvorené, pre Teba bolo učinené. Uplatňuj nado mnou všetky práva svoje. Obnovujem svoje krstné sľuby: odriekam sa zlého ducha i všetkej pýchy jeho i všetkých skutkov jeho a sľubujem, že budem žiť ako príkladný kresťan katolík. Obzvlášť sa zaväzujem, že vynaložím všetko, aby som právam Božím a právam svätej Cirkvi Tvojej k víťazstvu dopomohol.

Božské Srdce Ježišovo, obetujem Tebe skromné skutky svoje s tým úmyslom, aby všetky srdcia uznaly sväté kráľovstvo Tvoje a tak sa kráľovstvo pokoja Tvojho upevnilo na celom svete. Amen.

Plnomocné odp. raz denne za obvyklých podmienok. — PPO 254.

Zasvätenie ľudského pokolenia Božskému Srdcu.

(Predpísaná na sviatok Krista Kráľa.)

Najsladší Ježišu, Vykupiteľu pokolenia ľudského, shliadni na nás, ktorí tu pred oltárom* Tvojím pokorne kľačíme. Tvoji sme a Tvoji ostať chceme. Aby sme však čím užšie s Tebou mohli byť spojení, hľa, dnes každý z nás dobrovoľne sa zasväcuje najsvätejšiemu Srdcu Tvojmu. Mnohí Teba, pravda, nikdy nepoznali a mnohí Ťa zavrhli, prikázaniami Tvojimi pohŕdajúc. Nad obidvojimi sa zmiluj, najláskavejší Ježišu, a všetkých pritiahni k svätému Srdcu Tvojmu. Pane, buď kráľom nielen tým veriacim, ktorí od Teba nikdy neodstúpili, ale i synom márnotratným, ktorí Ťa opustili. Učiň, aby sa čím skôr zasa vrátili do otcovského domu, aby ich duše biedou a hladom nezahynuly. Buď kráľom i tým, ktorých mylné mienky do bludu uviedly, alebo ktorí v nesvornosti odtrhnutí žijú; priveď ich nazpät do prístavu pravdy a k jednote viery, aby čím skôr bol jeden ovčínec a jeden pastier.

Buď kráľom i všetkým tým, čo ešte žijú vo tme modlárstva a mohamedánstva a vyveď ich na svetlo kráľovstva Tvojho.

Shliadni konečne milosrdným okom i na synov toho národa, čo tak dlho bol vyvoleným ľudom; a tá krv, ktorú na seba svolali, nech sa im stane prameňom života a spásy.

---

* Mimo kostola sa povie: „pred Tvojím pohľadom".

Daj, Pane, Cirkvi svojej stálu slobodu a bezpečnosť; daj všetkým národom poriadok a pokoj; učiň, aby od oboch toční zeme ozýval sa jeden hlas: Sláva Božskému Srdcu, ktoré nám prinieslo spásu; jemu česť a chvála na veky vekov. — ℟. Amen.

Odpustky 5 rokov. — Pln. odpustky raz mesačne, ak každodenne odbavíme Zasvätenie, pristúpime k sv. spovedi, k sv. prijímaniu a navštívime kostol alebo verejnú kaplnku. — PPO 253.

Pp. Pius XI. toto zasvätenie predpísal odbaviť na sviatok Krista Kráľa. — „Quas primas", 11. dec. 1925. — S. Congr. Rit. 28. apr. 1926. — Veriaci, ak sú na sviatok Krista Kráľa prítomní na slávnostnom zasvätení pokolenia ľudského Bož. Srdcu, čo sa deje pred slávnostne vystavenou Sviatosťou Oltárnou litániami o Bož. Srdci a vyššie cit. modlitbou, dosiahnu 7 rokov odpustkov. — Ak pristúpia aj k sv. spovedi a k sv. prijímaniu, dosiahnu plnomocné odpustky. — PPO 253.

Poklona Kristu Kráľovi.

Na sviatok Krista Kráľa.

Ponáhľajme sa v najhlbšej pokore k trónu velebnosti nášho Božského Kráľa, Ježiša Krista, a odovzdajme mu hold svojej pokory a klaňania.

Áno, korme sa pred ním a oslavujme toho, ktorému večný Otec riekol: U Teba je panovanie v deň moci Tvojej a v žiare svätej: ja som Ťa splodil pred dennicou. (Žalm 109, 3.)

Ó Ježišu, ctíme večné kráľovstvo Tvoje, ktorým vládneš Ty, sťa Syn Kráľa večnosti, ktorý si rovnaký s Otcom vo velebnosti, vo všemohúcnosti a v kráľovstve.

Tvoje sú nebesia a Tvoja je zem. Ty si založil zemeguľu a všetko, čo ju naplňuje. (Žalm 88, 12.)

Všetko sa stalo skrze Teba a bez Teba nestalo sa nič, čo sa utvorilo. (Jn I. 3.)

Celé stvorenie je Tvojím vlastníctvom a Ty vládneš nad ním od mora k moru, od nábrežia až ku končinám zemským. (Žalm 71, 8.)

Okrem tejto Božskej kráľovskej hodnosti, ktorú ako Boh spolu s Otcom i Duchom Svätým máš bez začiatku a bez konca, ustanovený si, drahý Ježišu, aj ako človek za kráľa všetkých tvorov tým, že skrze tajomstvo vtelenia aj ako človek si nekonečnej velebnosti a dôstojnosti, si Božskou osobou, a i v ľudskom tele si Synom Božím, Kráľom všetkého.

Okrem toho získal si si ešte aj kráľovskú moc a hodnosť, keď si ako Vykupiteľ a Spasiteľ krvou svojou vykúpil svet a založil si novú krajinu zo všetkých národov, pokolení, ľudí i jazykov. (Zjav 7, 9.) Preto zvelebujú Ťa všetci vyvolení a volajú: Spása nášmu Bohu, ktorý sedí na tróne, a Baránkovi. (Zjav 7, 10.)

Už prorok Ťa predvídal v kráľovskej hodnosti Tvojej a predpovedal Ťa slovami: Radostne plesaj, dcéra Sionská, veseľ sa, dcéra Jeruzalemská, hľa, príde k tebe tvoj spravodlivý Kráľ a Spasiteľ. (Zach 9, 9.)

Maličký narodil sa nám, Syn daný je nám, a kniežatstvo je položené na jeho ramená a nazvané bude jeho meno: Podivný, Radca, Boh, Silný, Otec budúceho veku, Knieža pokoja. (Iz 9, 6.)

Archanjel Gabriel pri svojom posolstve Panne Márii kráľom Ťa nazval: Pán Boh dá mu prestol Dávida, jeho otca a bude kráľovať v dome Jakubovom na veky. A jeho kráľovstvu nebude konca. (Lk 1, 32.)

Za kráľa korunoval Ťa Tvoj Božský Otec a daroval Ti meno, ktoré je nadovšetky mená, aby v mene Tvojom pokľaklo každé koleno tých, ktorí sú v nebesiach, na zemi i pod zemou, a aby každý jazyk vyznával, že si v sláve Boha Otca. (Fil 2, 9.)

Za kráľa Ťa ustanovil na svojom vrchu Sion, aby si rozhlasoval jeho prikázania. (Žalm 2, 6.)

Preto i my chceme velebiť Teba, Bože a Kráľu náš, a chceme chváliť meno Tvoje na veky vekov. Lebo Ty si veľký a všetkej chvály hodný, a veľkosť Tvoja nezná konca. (Žalm 1, 3.)

Kráľovstvo Tvoje je kráľovstvom na veky vekov a vladárstvo Tvoje je s pokolenia na pokolenie. (Žalm 144, 13.)

Všetky národy prídu a kláňať sa budú pred Tvojím obličajom, lebo súdy Tvoje sú zjavné. (Zjav 15, 4.)

Na svojom rúchu a na svojich bedrách máš napísané: Kráľ kráľov a Pán pánov. (Zjav 19, 16.)

A klaňať sa Ti budú všetci králi zeme; všetky národy budú Ti slúžiť. (Žalm 71, 11.)

Tebe ako kráľovskému Synovi Božiemu všetko je podrobené, lebo Otec Ti dal všetku moc na nebi i na zemi. (Mt 28, 18.)

Nech oslavujú národy, Teba, ó Bože; národy všetky nech oslavujú Teba. (Žalm 66, 4.)

Ku Tebe riekol Pán všemohúci: Požiadaj odo mňa a dám Ti národy za dedičstvo a do vladárstva Tvojho končiny zeme. (Žalm 2, 8.)

Z Teba sa budú radovať a plesať národy, lebo spravodlivo súdiš ľudí a vodíš národy po zemi. (Žalm 66, 5.)

Otec nesúdi, ale všetok súd oddal Synovi, aby všetci ctili Syna tak, ako ctia Otca. (Jn 5, 22.)

Prisúdiš právo biednym z ľudu a budeš ochraňovať núdznych synov a uponížiš posmievača. (Žalm 71, 4.)

Kráľovstvo Tvoje je kráľovstvom pokoja a za dňov Tvojich vykvitne spravodlivosť a hojnosť pokoja. (Žalm 71, 7.)

Buď požehnané meno Tvoje na veky vekov; pred tvárou slnca nech trvá meno Tvoje. V Tebe budú požehnávané všetky kmene zeme. Národy všetky budú velebiť Teba. (Žalm 71, 17.)

Požehnaj i nás hojnosťou a dovoľ nám slúžiť Tebe celým srdcom a ochotnou mysľou. (1 Par 28, 9.)

Chceme chlasovať pohanom cesty Tvoje a národom oznamovať velebnosť Tvoju. Tebe však, Kráľu vekov, nesmrteľnému, neviditeľnému samému Bohu česť a slávu na veky vekov. Amen. (1 Tim 1, 17.)

DIEL PIATY.

POPOLUDŇAJŠIE POBOŽNOSTI.

POUČENIE. Cirkev svätá na základe tretieho príkazu Božieho: „Pamätaj, aby si deň sviatočný svätil" nám prvým a druhým príkazom cirkevným nakladá, aby sme nedele a sviatky svätiac nepracovali, odpočívali a nábožné skutky vykonávali. Nábožné skutky podľa úmyslu Cirkvi svätej sú: pozorné slyšanie sv. omše a kázne, prijímanie sviatosti pokánia a Sviatosti Oltárnej, duchovné čítanie nábožných kníh a časopisov, ako aj zúčastňovanie sa na popoludňajších službách Božích. K nábožným skutkom nedeľným, pravdaže, patria telesné a duchovné skutky milosrdenstva, najmä poučovanie svojich dietok o náboženských povinnostiach, ako aj zúčastňovanie sa na kresťanskom vyučovaní katechizmu.

Medzi popoludňajšie pobožnosti patria 1. nešpory čiže vešpery, 2. kresťanské vyučovanie, 3. poklona Sviatosti Oltárnej, 4. rozličné druhy litánií, spojené s vystavením Sviatosti Oltárnej alebo bez jej vystavenia, 5. ruženec, 6. krížová cesta a 7. pôstne pobožnosti, spojené s pôstnymi kázňami.

Modlitba pred popoludňajšími pobožnosťami.

Nebeský Otče, i druhú polovicu dnešného posväteného dňa obetujem ku Tvojej cti a chvále. Ty si ten, ktorému od nás, Tvojich detí, prislúcha ustavičná česť a chvála. Aby som Ťa teda náležite mohol(a) poctiť, vstúpil(a) som do tohto Tvojho chrámu a prosím Ťa, prijmi milostive moju modlitbu, aby mi vymohla u Teba milosť a hojné požehnanie. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Vešpery.

Dejinné poučenie o breviári.

Vešpery (podľa lat. vesperae) — zvané aj nešpory — sú čiastkou kňazských hodiniek čiže breviára. Čo sú vešpery, najlepšie poznáme z dejinného výkladu.

Na východe v dobách Krista Pána, kde vznikla naša Cirkev, ba ani v Ríme, nedelili dni na 24 hodín včítane do toho i noc, ako je u nás, ale deň počítali od rána do večera a delili ho na štyri doby, zvané tiež hodinami — hodinkami. Naša ranná 6. hodina bola prvou dennou hodinou — obdobím (prima, t. j. hora); naša ranná 9. hodina bola hodinou treťou (tercia, t. j. hora); naša 12. poludňajšia hodina bola hodinou šiestou (sexta, t. j. hora); naša 3 hodina popoludňajšia bola 9. hodinou (nona, t. j. hora). Noc delili tiež na štyri doby, zvané vigílie, stráže. Naša 6. hodina večerná bola prvou vigíliou; naša 9. hodina večerná bola druhou vigíliou; naša 12. hodina nočná bola treťou vigíliou a naša 3. hodina nočná bola štvrtou vigíliou. V týchto časoch totiž vymieňaly sa vojenské stráže.

Podľa týchto časových zadelení dňa a noci veriaci v prvých časoch kresťanstva, najmä však kňazi a rehoľníci, snažili sa odbaviť modlitby, chcejúc tak vyplniť rozkaz Kristov: „Bedlite a modlite sa. — Modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia.“ Z tohto spôsobu modlenia vznikly dnešné kňazské hodinky-breviár. V prvých časoch kresťanstva, kresťania zúčastňovali sa v synagogách na spoločných židovských modlitbách, pri ktorých sa spievaly žalmy, čítalo sa sv. Písmo a udeľovaly sa rozličné požehnania. Tieto modlitby bývaly najviac ráno a večer. Okolo roku 65. sa kresťania celkom odtrhli od židov a schádzali sa najskôr v súkromných domoch, neskôr v chrámoch na obvyklé ranné a večerné modlitby. V týchto shromaždeniach zase spievali žalmy, čítali sv. Písmo, vypočuli reč biskupa a večer bola slávená večera Pána — sv. omša, zvaná lámanie chleba. Veriaci okrem týchto dvoch denných modlitieb odbavovali isté modlitby aj o vtedajšej hodine prvej, tretej, šiestej a deviatej. Pustovníci na palestínskych pustatinách a neskôr aj rehoľníci okrem týchto denných modlitieb odbavovali aj nočné modlitby podľa vtedajších nočných hodín. Sv. Benedikt, zakladateľ rehole benediktínov (r. 529), tieto modlitby, viazané k jednotlivým denným a nočným hodinám, shrnul v celkovú modlitbu cirkevných hodiniek, rozdelených podľa denného a nočného rozdelenia času tých čias. Pápež Gregor Veľký (r. 590—604) tieto hodinky základne upravil a uviedol ich aj medzi kňazstvo, ktoré sa ich ľubovoľne modlievalo. Len Tridentský snem nariadil breviár ako povinný pre všetkých kňazov. Mnohí pápeži breviár zmenili a doplnili. Najviac zmien previedol Pp. Pius X.

Časti breviára.

Kňazské hodinky delia sa na tieto časti: 1. *Matutinum* — hodinky ranné či utiereň, ktorá sa delí na tri nočné modlitby zvané nokturny. Na začiatku je Otčenáš, Zdravas, Verím Boha a 94. žalm: Veníte exultémus Domino, čo sa spieva pri pohreboch. V každom nokturne sú tri žalmy; okrem toho sa v prvom číta sv. Písmo zo Starého zákona alebo z Listov apoštolských; v druhom sa číta životopis svätého, ktorého sviatok na ten deň pripadá, alebo výklad o sviatku dňa; v treťom nokturne je sv. evanjelium a výklad o ňom od sv. otcov. 2. *Laudes* — hodinky pochvalné, v ktorých sa spieva 5 žalmov s antifónami čiže predspevmi, jedna hymna, chválospev Zachariášov: Benedictus Dominus (čo sa tiež spieva pri pohrebe) a liturgická modlitba dňa. 3. Príma, čiže ranná modlitba, pozostávajúca z Otčenáša, Zdravasu, Verím v Boha. Sláva, jednej hymny, 3 žalmov a niekoľkých vzdychov s priliehavými modlitbami na začiatok dňa. 4. Tercia. 5. Sexta a 6. Nona. Tieto tri hodinky sú jednaké; okrem modlitby Otčenáš, Zdravas a Sláva spievajú sa v nich tri žalmy s jednou antifónou, striedavo odriekané krátke modlitbičky a liturgická modlitba dňa. 7. Popoludní, prípadne v predvečer sa odbavujú hodinky predvečerné — vesperae — nešpory čiže vešpery. 8. Zakončením denných kňazských hodiniek je Konpletórium — Doplnok čiže záverečná hodinka, ktorá sa začína krátkymi vzdychmi, potom je Otčenáš, konfiteor, 3 žalmy, hymnus, spev starca Simeona a niekoľko vzdychov s priliehavou večernou modlitbou.

Matutinum a Laudes odbavovávali voľakedy v noci. Dnes sa ich kňazi modlia buď v predvečer dňa alebo ráno. Ostatné časti môže si kňaz vykonať kedy sám uzná za vhodné, ale je povinný celý breviár odbaviť do dvanástej nočnej hodiny. Kanonici sa modlievajú breviár spoločne buď v kostole alebo v kaplnke. V kapitulských a biskupských chrámoch, často za asistencie klerikov, odbavujú sa vešpery slávnostne. V niektorých farských chrámoch však kňaz, hoci je tam len sám, odbaví vešpery s veriacimi, tak ako to bolo voľakedy. V modlitbovej časti máme uvedenú voľnú pobožnosť nešpornú a doslovnú osnovu kňazských hodiniek. ktoré si môžeme doplniť alebo složiť na jednotlivé sviatky samostatne.

Význam cirkevných hodiniek.

Prvá hodinka utierňová pripomína nám milostivé narodenie Ježiša Krista; druhá nám pripomína jeho skryté prebývanie v Egypte a v Nazarete a tretia jeho verejný trojročný učiteľský úrad. — Hodinky pochvalné predstavujú nám, ako sa Pán Ježiš šiel modliť po skončení chválospevu vo večeradle so svojimi učeníkmi na Olivový vrch. Povzbudzujú nás

k rannej pobožnosti. Hodinka prvá nám pripomína zajatie Ježiša Krista; hodinka tretia jeho bičovanie a krížovú cestu, hodinka šiesta jeho ukrižovanie; hodinka deviata odovzdanie jeho ducha do rúk nebeského Otca. Vešpery pripomínajú nám sosňatie Krista s kríža; päť žalmov nešporných znamená päť rán Kristových. Vešpery zároveň predstavujú nám poslednú večeru Pána s jeho učeníkmi, ako aj lámanie chleba pred očami učeníkov v Emauzoch. Emauzskí učeníci nepoznali Pána na ceste, ale spoznali ho, keď s ním vytrvali a ho žiadali, aby s nimi zostal. Tak aj my máme vytrvať vo svojej zbožnosti cez celý sviatočný deň, teda aj pri nedeľných popoludňajších bohoslužbách máme Pána žiadať, aby s nami stále zostával. Dvojitý chór čiže sbor, ktorý striedavo odrieka žalmy pri cirkevných hodinkách, pripomína nám dvoch cherubínov, ktorí svojimi krídlami zastierali Archu úmluvy; predstavuje nám Starý a Nový zákon, v ktorého poznaní máme sa zdokonaľovať tak kázňami, ako aj kresťanským vyučovaním a náboženským čítaním. Pri slávnostných vešperách kňaz okiadza oltár; to sa deje podľa príkladu starozákonného uctenia Pána v chráme, kde každý deň ráno i večer zapaľovali vonné kadidlo pred Archou úmluvy. Chválospev Magnifikat, ktorým preblahoslavená Panna Mária prvá oslávila dobrotivosť Otca nebeského, že nám poslal svojho jednorodeného Syna, povzbudzuje aj nás, aby sme neprestajne Boha chválili. — Záverečná hodinka — konpletórium predstavuje nám pochovávanie Krista Pána do hrobu a povzbudzuje nás, aby sme sa modlitbou pripravili na nočný odpočinok a sviatosťami umierajúcich na večný odpočinok.

Liturgické modlitby vešpier.

Kňaz, oblečený v superpelícii, v štóle a v pluviáli, kľakne si pred oltárom, pomodlí sa potichu Otčenáš a Zdravas, ide ku kreslu-štalumu. Tam začne vešpery. — Pred každým žalmom a po žalme spieva sa ten istý predspev-antifóna. Keď aj chór nespieva antifónu, veriaci sa ju potichu sami pomodlia. Vešpery majú vždy päť žalmov, ktoré sú rozličné na nedele a jednotlivé sviatky. Nájdeme ich podľa označeného radového čísla. Každý žalm sa končí chváloslovím: Sláva Otcu . . .

1. Na nedele cez celý rok.

℣. Deus, in adjutórium meum intende.

℟. Domine, ad adjuvandum me festína. — Glória Patri et

Bože, hľaď mi byť na pomoci.

Pane, pospiechaj mi pomáhať. — Sláva Otcu i Synu i

Fílió et Spiritui Sanktó — sikut erat in princípió, et nunk et semper, et in sékula sékulórum. Amen. Alleluja.
*Laus Tibi Domine, rex éterné glórié.

Duchu Svätému, ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen. Aleluja.
*Chvála Tebe Pane, Kráľu večnej slávy.

1. **Predspev:** Pán povedal * Pánovi môjmu, seď na pravici mojej. — **Žalm:** č. 1.

2. **Predspev:** Veľké sú diela Pánove, * starostlive sú vybrané podľa jeho vôle. — **Žalm:** č. 2.

3. **Predspev:** Kto sa bojí Pána, * túži po jeho prikázaniach. — **Žalm:** č. 3.

4. **Predspev:** Nech je meno Pána * na veky požehnané. — **Žalm:** č. 4.

5. **Predspev:** Náš Pán je na nebi * a všetko, čokoľvek chce, učiní. — **Žalm:** č. 5.

HYMNA V ADVENTE: 1. Vznešený Tvorca súhvezdí. — večité svetlo veriacich. — Ježišu, Vykupiteľ náš, — čuj úpenlivej prosby vzdych. — 2. Veď aby nezahynul svet — ľsťou diabla, Ty si na podnet — lásky sám seba za liek dal — svetu, čo už-už omdlieval. — 3. Bys' ľudstvu vinu spoločnú — usmieril, z chrámu Panny rád — išiel si, čistý Baránok, — na drevo kríža umierať. — 4. Keď hrmí Tvojej slávy moc — a meno Tvoje zazneje, — i na nebi i na zemi — v bázni sa zohnú kolená. — 5. My prosíme Ťa, Premocný, — Sudca v deň onen posledný, — pred nepriateľmi ochráň nás — zbraňami Božej milosti. — 6. Moc, sláva, veleba a česť — buď Bohu Otcu so Synom — i s Duchom, ktorý teší nás, — dneska a večne v každý čas. Amen.

℣. Dirigátur, Domine, orácio mea.
℟. Sikut incensum in konspektú tuó.

Nech sa vznáša, Pane, modlitba moja.
Ako vonný tymián pred tvárou Tvojou.

HYMNA V PÔSTE: 1. Ty dobrotivý Tvorca náš, — čuj prosby, ktoré v slzách Ti — v presvätý tento pôstny čas — šeptáme za štyridsať dní. — 2. Ty skúmaš srdcia

* Len v čase deviatnikových nedieľ a vo Veľkom pôste.

do hlbín, — vieš, akí krehkí bývame: — prišli sme nazpät ku Tebe, — odpusť nám, prijmi na milosť. — 3. Veľa sme veru zhrešili, — no, ušetri nás kajúcich: — pre slávu svojho mena nás — znavených liekom občerstvi. — 4. Daj sily, nech telo odbojné — zdržanlivosťou skrotíme, — nech triezve srdce opustí — hodokvas hriechov, zvodných ľstí. — 5. Daj, Trojjediný Bože náš, — čo blaženosťou oplývaš, — nech plody pôstov prehojné — sbierame v svojej striedmosti. Amen.

℣. Angelís suís Deus mandávit de te.	Boh rozkázal anjelom svojim o Tebe.
℟. Ut kustódiant te in omnibus viís tuís.	Aby Ťa strážili na všetkých cestách Tvojich.

HYMNA NA SMRTNÚ NEDEĽU: 1. Zástavy Kráľa vlajú, hľa, — a tajomstvom kríža plápolá, — kde Život v smrti zanikol — a smrťou Život prenikol. — 2. Hrot ostrý prešiel srdcom až, — by odniesla preč hriechov tiaž — a špinavých nás umyla, — krv s vodou z Neho prúdila. — 3. Splnilo sa, čo Dávid kráľ — piesňami vrúcne vyspieval, — čo znelo všade v národoch: — „Chce s dreva kríža vládnuť Boh." — 4. Žiarivý strom, strom vznešený a krv a v nach Kráľa odený, — len tvoj kmeň má tú veľkú česť, — že smie tak sväté údy niesť. — 5. Ó šťastný: sveta výkupné — v náruč ti kleslo, visiac v tme. — Ó váha Tela svätého, — tys' vzala korisť z pekiel von. — 6. Zdravstvuj, kríž, nádej jediná, — v tomto čase utrpenia. — Ráč zbožným milosť rozmnožiť — a vinným hriechy skynožiť. — 7. Trojica, studňa spasenia, — nech Ťa vždy chvália stvorenia. — Dajže nám s krížom zvíťaziť, — v odmenu s Tebou v sláve žiť. Amen.

℣. Eripe me, Domine, ab homine maló.	Odtrhni ma, Pane, od človeka zlého.
℟. A víró iníkvó eripe me.	Odtrhni ma od človeka podlého.

HYMNA NA NEDELE PO VEĽKEJ NOCI: 1. Pri stole Kráľa Baránka, — bolestným rúchom odení, — po ceste morom Červeným, — spievajme Kristu Kniežaťu: —

2. Nebeská láska jeho piť — dáva krv svoju presvätú, — a údy tela ctihodné — láska-kňaz obetuje Ti. — 3. Stôp krvi čerstvej na dverách — sa bojí Anjel ničiteľ: — múry vĺn morských padajú — a vír vôd vojská pohltil. — 4. Náš Baránok je Kristus Pán, — aj veľkonočná obeta, — a nekvasený čistý chlieb — sa čistým dušiam odovzdá. — 5 Ó nebies pravá obeta, — aj peklo je ti poddané, — aj smrti putá spretrháš, — a my zas slávu získame. — 6. Premohol peklo Kristus a — jak víťaz vlajky rozvíja; — a otvoril raj, kráľa tmy — za sebou vlečie v reťazoch. — 7. Ježišu, srdciam na veky — buď veľkonočným plesaním, — pred smrťou hriešnou ochráň nás — k životu znovuzrodených. — 8. Buď sláva Bohu Otcovi, — aj Synovi, čo zmŕtvych vstal, — aj Duchu, ktorý teší nás, — teraz i večne v každý čas. Amen.

℣. Mane nobiskum, Domine. Alleluja.	Zostaň s nami, Pane. Aleluja.
℟. Kvóniam advesperascit, Alleluja.	Lebo sa zvečerieva. Aleluja.

Kapitula: Požehnaný Boh a Otec Pána nášho, Ježiša Krista, Otec milosrdenstiev a Boh všetkej potechy, ktorý nás potešuje vo všetkom našom súžení.

℟. Deó gráciás.	Bohu vďaky.

HYMNA NA NEDELE V ROKU: 1. Stvoriteľ sveta najlepší, — čo biele svetlo dávaš dňom — a v svetla prvej záplave — pripravils' sveta počiatok. — 2. Čas od rána až k večeru — nám kážeš nazývať vždy dňom; — už, už sa blíži chaos tmy, — čuj vzlyky naše prosebné. — 3. Nech Duch, čo vláči viny sté, — sa nezbaví mzdy života, — na ktorý vôbec nemyslí, — bo v hriechov sieť sa vmotáva. — 4. Na bránu neba búchaj, duch, — tak získaš podiel života, — opusťme všetko škodlivé — a smyme všetky hriechy s nás. — 5. To daj nám, Otec láskavý, — i Syn tej istej podstaty, — i s Duchom, ktorý teší nás, — vládnuci dnes a v každý čas. Amen.

℣. Dirigátur, Domine, oráció mea.
℟. Sikut incenzum in konspektú tuó.

Nech sa vznáša, Pane, modlitba moja.
Ako vonný tymián pred tvárou Tvojou.

Antifóna ku Magnifikat: Na každú nedeľu a sviatok je iná. Spieva ju sám chór.

℣. Dirigátur, Domine, oráció mea.
℟. Sikut incenzum in konspektú tuó.

Nech sa vznáša, Pane, modlitba moja.
Ako vonný tymián pred tvárou Tvojou.

Predspev k Magnifikatu: Na každú nedeľu a sviatok je iný. Hľadaj pri jednotlivých nedeliach a sviatkoch. — Nasledovné Magnifikat začne sám kňaz, ktorý nato odíde k oltáru a okiadza ho. Medzitým chór spieva:

MAGNIFIKAT* anima mea Dominum: et exultávit spiritus meus — in Deó salutári meó.

Kvia respexit humilitátem ancillé sué: — ekce enim ex hok beátam me dícent omnés generaciónés.

Kvia fécit mihi magna kví potens est: — et sanktum nómen ejus.

Et mizerikordia ejus á progénie in progéniés — timentibus eum.

Fécit potenciam in brachió suó: — dispersit superbós mente kordis sui.

Depozuit potentés de séde — et exaltávit humilés.

Ezurientés implévit bónis: — et divités dimízit innánés.

Suscépit Izrael, puerum suum, — rekordátus mizerikordié sué.

Velebí duša moja Pána a zaplesal duch môj — v Spasiteľovi mojom.

Pretože shliadol na poníženosť dievky svojej, — lebo, hľa, odteraz blahoslavenou ma nazývať budú všetky pokolenia.

Lebo veľké veci urobil mi ten, ktorý je mocný — a sväté je meno jeho.

A milosrdenstvo jeho ide od pokolenia do pokolenia na tých, — ktorí sa ho boja.

Dokázal silu ramenom svojím; — rozptýlil pyšných v smýšľaní ich srdca.

Sosadil mocných s prestola — a povýšil ponížených.

Hladných nakŕmil dobrými vecmi — a bohatých prepustil naprázdno.

Ujal sa Izraela, služobníka svojho, — rozpomenúc sa na milosrdenstvo svoje.

---

* K vlastnému hymnu „Magnifikat“ (bez versikulu a orácie) pripojené sú odpustky 3 roky. — Raz mesačne získame aj plnomocné odpustky, ak hymnus cez mesiac každodenne odbavíme. — PPO 291.

Sikut lokútus est ad patrés nostrós, — Abrahám et semini ejus in sékula.
Glória Patri...
℣. Dominus vobiskum.
℟. Et kum spiritú tuó.

Tak hovoril k otcom našim, — Abrahámovi a potomstvu jeho na veky.
Sláva Otcu...
Pán s vami.
I s duchom tvojím.

Orémus: — Modlime sa:

Modlitbu (kolektu) nájdeš v cirk. roku na jednotlivé nedele a sviatky. Okrem tejto modlitby pripojujú sa ešte pripomienkové modlitby sviatku nasledujúceho dňa.

℣. Dominus vobiskum.
℟. Et kum spiritú tuó.
℣. Benedikámus Dominó.
℟. Deó gráciás.
℣. Et fidélium animė per mizerikordiam Dei rekviesskant in páce.
℟. Amen.

Pán s vami.
I s duchom tvojím.
Dobrorečme Pánovi.
Bohu vďaky.
A duše veriacich skrze milosrdenstvo Božie nech odpočívajú v pokoji.
Amen.

Na konci sa vždy spieva ešte mariánska antifóna.

2. Na Narodenie Pána.

1. **Predspev:** S Tebou je panovanie v deň Tvojej moci, v skvelosti svätých; splodil som Ťa z lona pred dennicou. — **Žalm:** č. 1.

2. **Predspev:** Pán poslal vykúpenie svojmu ľudu a na veky uskutočnil svoju smluvu. — **Žalm:** č. 2.

3. **Predspev:** Vo tme vyšlo svetlo úprimným a Pán je milostivý, milosrdný a spravodlivý. — **Žalm:** č. 3.

4. **Predspev:** U Pána je milosrdenstvo a u neho je hojné vykúpenie. — **Žalm:** č. 6.

5. **Predspev:** Z plodu Tvojho života posadím na Tvoju stolicu. — **Žalm:** č. 7.

Kapitula: Mnoho ráz mnohými spôsobami hovorieval kedysi Boh otcom skrze prorokov; a naposledy v týchto dňoch hovoril nám skrze Syna, ktorého ustanovil dedičom všetkých vecí, skrze ktorého učinil i svety. Židom, 1, 1—2.

℟. Deo gratias. — Bohu vďaky.

Teraz chór spieva hymnu alebo príležitostnú pieseň.

HYMNA: 1. Ježišu, Vykupiteľu náš, — ktorého Otec najvyšší — vo sláve sebe rovného splodil pred sveta

stvorením. — 2. Ty svetlo Otca žiarivé, — Ty nádej večná všetkých nás, — čuj prosby, ktoré pokorne — Ti vylievajú sluhovia. — 3. Stvoriteľ sveta, pamätaj, — že nášho tela podobu — si prijal, keď si zrodil sa — z života Panny svätého. — 4. To práve svedčí dnešný deň, — čo každoročne vracia sa, — že nám si z lona Otcovho — prišiel čo sveta Spasiteľ. — 5. Ó novej spásy Pôvodca, — Teba včuľ hviezdy, moria, zem, — Teba včuľ všetko pod nebom — pesničkou novou víta, hľa. — 6. My, ktorých vlna blažená, — presvätej krvi zvlažila, — tiež dane hymnou splácame, — sláviaci Tvoje zrodenie. — 7. Buď sláva Tebe, Ježišu, zrodený z Panny Márie, — aj Otcu, Duchu živému — dneská a večné na veky. Amen.

℣. Notum fecit Dóminus, alleluja.	Známym učinil Pán, aleluja.
℟. Salutáre suum, alleluja.	Spasenie svoje, aleluja.

Predspev k Magnifikat: Dnes sa Kristus narodil. Dnes sa Spasiteľ zjavil! Dnes na zemi prespevujú anjeli, radujú sa archanjeli; dnes plesajú spravodliví hovoriac: Sláva na výsostiach Bohu, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na Božie narodenie.

Pripomienka sv. Štefana.

Predspev k Magnifikat: Štefan ale súc plný milosti a sily, činil veľké divy a zázraky medzi ľudom.

℣. Glóriá et honóre kononasti eum, Domine.	Slávou a cťou korunoval si ho, Pane.
℟. Et konstituisti eum super opera manuum tuárum.	A ustanovil si nad dielom rúk Tvojich.

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok sv. Štefana.

3. Na deň sv. Štefana, prvomučeníka.

Predspevy a žalmy ako na Božie Narodenie.

Kapitula: Štefan ale súc plný milosti a sily, činil veľké divy a zázraky v ľude. ℟. Bohu vďaky.

Hymna: My zo srdca povďačného... JKS 455.

℣. Stephanus vídit célós apertós.

℟. Vídit et introívit: beátus hómo, kui céli patébant.

Štefan videl nebesia otvorené.

Videl a vošiel; blahoslavený človek, ktorému sa nebesia otvorily.

Predspev k Magnifikat: Nábožní mužovia pochovali Štefana a veľmi zaplakali nad ním.

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok sv. Štefana.

Pripomienka sv. Jána Evanjelistu.

Predspev: To je ten Ján, ktorý pri večeri spočíval na prsiach Pánových: Blahoslavený apoštol, ktorému sú zjavené tajomstvá nebeské.

℣. Valde honorandus est beátus Joannes.

℟. Kvi supra pektus Domini in céna rekubuit.

Veľkej cti je hodný blahoslavený Ján.

Ktorý pri večeri spočíval na prsiach Pánových.

Pripomienka Narodenia Pána. Viď vešpery na ten istý deň.

4. Na Nový rok.

Predspevy: 1. Ó podivuhodné spojenie! Stvoriteľ pokolenia ľudského vzal na seba oživené telo, ráčil sa narodiť z Panny a z nej bez semena počatý človek udelil nám svoje Božstvo. **2.** Keď si sa narodil nevysloviteľne z Panny, vtedy sa naplnily Písma: Ako rosa na runo si sostúpil, aby si spasil pokolenie ľudské; chválime Ťa, Bože náš. **3.** V kre, ktorý Mojžiš videl, že nezhorel, poznali sme Tvoje neporušené a oslavy hodné panenstvo: Rodička Božia, oroduj za nás. **4.** Vypučal koreň Jesse, vyšla hviezda z Jakuba, Panna porodila Spasiteľa; Chválime Ťa, Bože náš. **5.** Ajhľa, Mária porodila nám Spasiteľa, ktorého keď videl Ján, zvolal: „Ajhľa, Baránok Boží! ajhľa, ktorý sníma hriechy sveta, aleluja."

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula: Ukázala sa zaiste milosť Boha, Spasiteľa nášho, všetkým ľuďom, učiac nás, aby sme sa odriekli bezbožností a svetských žiadostí a aby sme striezlivo, spravodlivo a pobožne žili na tomto svete. ℟. Bohu vďaky.

Hymna: Ježiš, Vykupiteľ náš ... ako na Narodenie Pána.

℣. Nótum fécit Dominus, alleluja.	Známym učinil Pán, aleluja.
℟. Salutáre suum, alleluja.	Spasenie svoje, aleluja.

Predspev k Magnifikat: Veľké tajomstvo dedičstva; život neznajúci muža stal sa Božím chrámom a nebol poškvrnený, keď bol vzatý z neho život; všetky národy prídu a hovoriť budú: Sláva Tebe, Pane.

Modlitba ako kolekta na Nový rok.

5. Na deň najsvätejšieho mena Ježiš.

Predspevy k žalmom: 1. Každý, kto bude vzývať meno Pánovo, bude spasený. — **2.** Sväté a hrozné je jeho meno; začiatok múdrosti bázeň Božia. — **3.** Ja ale v Pánu radovať sa budem a plesať budem v Bohu, v mojom Ježišovi. — **4.** Od východu slnca až na západ bude chválené meno Pánovo. — **5.** Obetovať budem obetu chvály a vzývať budem meno Pánovo.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 8.

Kapitula: Kristus ponížil sám seba, a bol poslušný až k smrti, a to k smrti kríža. Preto i Boh povýšil ho a dal mu meno, ktoré je nad všetky mená, aby v mene Ježišovom každé koleno pokľaklo. ℟. Bohu vďaky. (Filip 2, 8—10.)

Hymna: Ježiš sladký dušiam hosť si ... JKS 114.

℣. Sit nómen Domini benediktum, alleluja.	Nech je pochválené meno Pánovo, aleluja.
℟. Ex hok nunk, et uskve in sékulum, alleluja.	Od tohto času až na veky, aleluja.

Predspev k Magnifikat: A nazveš mu meno Ježiš; lebo on spasí svoj ľud od jeho hriechov, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na deň mena Ježiš.

6. Na sviatok Zjavenia Pána — Troch kráľov.

Predspevy k žalmom: 1. Pred dennicou a pred vekmi splodený Pán a náš Spasiteľ dnes sa zjavil svetu. — **2.** Jeruzalem, prišlo tvoje svetlo a sláva Pánova vyšla nad tebou a v tvojom svetle budú chodiť pohani, aleluja. — **3.** Mudrci otvoriac svoje poklady, obetovali Pánovi zlato, kadidlo a myrhu, aleluja. — **4.** Moria a rieky, dobrorečte Pánovi; pra-

mene, pieseň spievajte Pánovi, aleluja. — 5. Táto hviezda žiari ako plameň a ohlasuje Boha, Kráľa kráľov. Mudrci ju videli a veľkému Kráľovi dary priniesli.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 5.

Kapitula: Vstaň, osvieť sa, Jeruzalem, lebo prišlo tvoje svetlo a sláva Pánova vzišla nad tebou. ℟. Bohu vďaky. **Iz 60, 1.**

Hymna: Herodes, kráľ ukrutný . . . JKS 110.

℣. Régés Tharsis et insulé munera offerent.	Tharziskí králi a ostrovy budú obetovať dary.
℟. Régés Arabum et Sába dóna addúcent.	Arabskí a Sabejskí králi prinesú dary.

Predspev k Magnifikat: Slávime svätý deň, ozdobený troma zázrakmi: Dnes hviezda priviedla mudrcov k jasličkám; dnes bola premenená voda na víno na svadbe; dnes Kristus dal sa pokrstiť od Jána v Jordáne, aby nás spasil, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok Troch kráľov.

7. Na Veľkú noc.

Predspevy k žalmom: 1. Anjel Pána sostúpil s neba a pristúpiac odvalil kameň a posadil sa naň, aleluja, aleluja. — **2.** A hľa, nastalo veľké zemetrasenie, lebo anjel Pána sostúpil s neba, aleluja. — **3.** Jeho obličaj bol ako blesk a jeho rúcho ako sneh, aleluja, aleluja. — **4.** Zľaknutí strážnici zdesili sa pred ním a ostali ako mŕtvi, aleluja. — **5.** Prehovoriac anjel, riekol ženám: Nebojte sa; viem totiž, že hľadáte Ježiša, aleluja.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 5.

Voľný predspev: Toto je ten deň, ktorý učinil Pán, veseľme sa a radujme sa v ňom.

Predspev k Magnifikat: A pohliadnuc uzrely odvalený kameň; bol zaiste veľmi veľký, aleluja.

Modlitba ako kolekta na Veľkú noc.

Veľkonočný pondelok.

Všetko ako vo Veľkonočnú nedeľu, okrem nasledovného:

Predspev k Magnifikat: Čo sú to za veci, o ktorých sa, idúc, shovárate medzi sebou a ste smutní? aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na Veľkonočný pondelok.

8. Na Nanebevstúpenie Pána.

Predspevy k žalmom: 1. Mužovia Galilejskí, čo hľadíte do neba? Tento Ježiš, ktorý je vzatý od vás do neba, takto príde, aleluja. — **2.** Keď za ním hľadeli, ako odchádza do neba, hovorili: Aleluja. — **3.** Pozdvihnúc ruky, požehnal ich a vzatý bol do neba, aleluja. — **4.** Vyvýšujte Kráľa kráľov a spievajte pieseň k Bohu, aleluja. — **5.** Ako sa na neho dívali, vyzdvihnutý bol a oblak ho zakryl na nebi, aleluja.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 11.

Kapitula: V prvej reči hovoril som, ó Teofil, o všetkom, čo začal Ježiš činiť a učiť až do dňa, v ktorom, dajúc rozkaz apoštolom, ktorých bol vyvolil, skrze Ducha Svätého, vzatý bol nahor. ℟. Bohu vďaky. Skt 1, 1—2.

℣. Ascendit Deus in jubilacióne, alleluja.	Vystúpil Boh v oslávení, aleluja.
℟. Et Dominus in vóce túbé, alleluja.	A Pán v zvuku trúby, aleluja.

Predspev k Magnifikat: Kráľ slávy, Pán mocný, ktorý si dnes víťazoslávne vystúpil na nebesia, nenechaj nás sirotami, ale pošli nám sľúbeného Otcovho Ducha pravdy, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok Nanebevstúpenia.

9. Na Turíce.

Predspevy k žalmom: 1. Keď nadišly dni turíčne, všetci boli spolu na jednom mieste, aleluja. — **2.** Duch Pánov naplnil okršlek zeme, aleluja. — **3.** Všetci boli naplnení Duchom Svätým a začali hovoriť, aleluja, aleluja. — **4.** Pramene a všetky tvory, ktoré sa býbate vo vodách, spievajte pieseň Bohu, aleluja. — **5.** Apoštoli rozličnými jazykmi zvestovali veľké skutky Božie, aleluja, aleluja, aleluja.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 5.

Kapitula: Keď nadišly turíčne dni, všetci boli spolu na tom istom mieste; a znenazdania nastal s neba hukot, ako by prichádzajúceho prudkého vetra a naplnil celý ten dom, kde sedeli. ℟. Bohu vďaky. Skt 2, 1—2.

Hymna: Príď, ó Duchu Stvoriteľu,... hľadaj na sviatok Turíc.

℣. Lokvebantur váriís linguís Apostolí, alleluja.
℟. Magnália Dei, alleluja.

Apoštoli rozličnými jazykmi zvestovali, aleluja.
Veľké skutky Božie, aleluja.

Predspev k Magnifikat: Dnes nadišly turíčne dni, aleluja; dnes sa zjavil v podobe ohňa Duch Svätý apoštolom, a udelil im dary milostí; poslal ich do celého sveta kázať a dosvedčovať: Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na Turíce.

Turíčny pondelok.

Všetko ako na Turíčnu nedeľu, okrem nasledovného:

Predspev k Magnifikat: Kto mňa miluje, zachová moju reč; aj môj Otec ho miluje a k nemu prídeme a u neho si príbytok pripravíme.

Modlitba ako kolekta v omši na Turíčny pondelok.

10. Na sviatok najsvätejšej Trojice.

(Prvá nedeľa po Turícach.)

Predspevy k žalmom: 1. Sláva Tebe, Trojica, vo všetkom sebe rovná, jedno Božstvo, ktoré si pred vekmi i teraz i vždycky. — **2.** Chvála a neustála sláva Bohu Otcu i Synu tiež i Duchu Svätému na veky vekov. — **3.** Oslava a pochvala nech sa ozýva v ústach všetkých Otcovi i splodenému jeho Synovi a tiež Duchu Svätému nech zaznieva chvála neustála. — **4.** Chvála Bohu Otcu, rovnému tiež Synu i Tebe, Duchu Svätý, nech zvučí neustále z úst našich po všetky veky. — **5.** Skrze ktorého a z ktorého a v ktorom sú všetky veci; tomu nech je sláva na veky.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 5.

Kapitula: Ó hlbokosť bohatstva, múdrosti a vedomosti Božej! Aké nevyspytateľné sú cesty jeho a nepochopiteľné súdy jeho. ℟. Bohu vďaky. Rim 11, 33.

℣. Benediktus es, Domine, in firmamentó céli.
℟. Et laudábilis et glóriózus in sékula.

Požehnaný buď, Pane, na nebeskej oblohe.
Chválený a slávený na veky.

Predspev k Magnifikat: Teba, Bože, Otca nezrodeného, Teba Syna jednorodeného, Teba Ducha Svätého Utešiteľa,

svätú a nerozdielnu Trojicu celým srdcom a ústami vyznávame, chválime a Tebe dobrorečíme. Tebe sláva na veky.

Modlitba ako kolekta v liturgickej omši.

Pripomienka I. nedele po Turícach.

Predspev: Nesúďte a nebudete súdení; akým súdom budete súdiť, takým budete odsúdení, hovorí Pán.

℣. Dirigátur orácio... str. 783.

Modlitba ako kolekta na túto nedeľu.

11. Na Božie Telo.

Predspevy k žalmom: 1. Kristus Pán, večný kňaz podľa rádu Melchizedechovho obetoval chlieb a víno. — **2.** Zľutovník Pán pokrm dal bojacím sa ho na pamiatku svojich podivných skutkov. — **3.** Vezmem kalich spasenia a obetovať budem obetu chvály. — **4.** Synovia Cirkvi okolo stola Pánovho nech sú ako olivové ratolesti. — **5.** Z tuku pšenice kŕmi nás Pán, ktorý pôsobí pokoj na hraniciach Cirkvi.

Žalmy: Č. 1, 2, 8, 9, 10.

Kapitula: Bratia! Ja som prijal od Pána, čo som vám i povedal, že Pán Ježiš v tú noc, v ktorú bol zapredaný, vzal chlieb, a keď poďakoval, lámal a riekol: Vezmite a jedzte, toto je telo moje, ktoré sa vydá za vás; toto čiňte na moju pamiatku. ℟. Bohu vďaky. 1 Kor 11, 23—4.

Hymna: Javte, ústa, dôstojného... JKS 317.

℣. Pánem de céló préstitisti eís, alleluja.	S neba si im dal chlieb, aleluja.
℟. Omne delektamentum in se habentem, alleluja.	Všetku slasť v sebe majúci, aleluja.

Predspev k Magnifikat: Ó svätá hostina, v ktorej sa Kristus prijíma, jeho umučenia slávi sa pamiatka, milosťou naplňuje sa duša a záloha budúcej slávy nám sa dostáva, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na Božie Telo.

12. Na sviatok Krista Kráľa.

(Posledná októbrová nedeľa.)

Predspevy k žalmom: 1. Volať sa bude pokoja milovný a jeho trón bude prepevný na veky. — **2.** Jeho kráľovstvo je kráľovstvo večné a všetci kráľovia budú mu slúžiť a ho

poslúchať. — **3.** Ajhľa, jeho meno: Muž z Východu; Bude zasadať a panovať a bude určovať pokoj národom. — **4.** Pán je naším sudcom, Pán je naším zákonodarcom, Pán je naším Kráľom, on nás spasí. — **5.** Ajhľa, dal som Ťa za svetlo národom, aby si bol blahom mojím až ku končinám zeme.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 11.

Kapitula: Bratia! Vďaky vzdávajme Bohu Otcovi, ktorý učinil nás hodnými podielu na dedičstve svätých vo svetle; ktorý nás vytrhol z moci temnosti a preniesol do kráľovstva svojho najmilšieho Syna. ℟. Bohu vďaky. (Kol 1, 12—3.)

Hymna: Ó Kriste veliký... JKS 494; alebo: Ježišu, Kráľu... JKS 498.

℣. Multiplikábitur ejus imperium.	Zosilnie jeho vláda.
℟. Et pácis non erit fínis.	A pokoju nebude konca.

Predspev k Magnifikat: Na rúchu i na svojom tele má napísané: Kráľ kráľov a Pán pánov; jemu sláva i vláda na veky vekov.

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok Krista Kráľa.

13. Na deň posvätenia chrámu.

Predspevy k žalmom: 1. Domu Tvojmu, Pane, sluší svätosť cez všetky dni. — **2.** Dom môj bude sa volať domom modlitby. — **3.** Toto je dom Pánov, pevne vystavený a dobre je založený na pevnej skale. — **4.** Dom Pánov je dobre založený na pevnej skale. — **5.** Tvoje múry sú skvostné kamene, a veže jeruzalemské budú vystavené z drahých kameňov.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 10.

Kapitula: Videl som sväté mesto, nový Jeruzalem, sostupovať s neba od Boha, pripravený, ako nevestu ozdobený pre svojho ženícha. ℟. Bohu vďaky. (Zjav 21, 2.)

Hymna: Jeruzalem, kraj nebeský... JKS 506.

℣. Dómum tuam, Domine, décet sanktitúdo.	Domu Tvojmu, Pane, patrí svätosť.
℟. In longitudinem diérum.	Cez všetky dni.

Predspev k Magnifikat: Ó ako obávateľné je toto miesto: veru nie je to iné, ako dom Boží a brána nebeská.

Modlitba ako kolekta v omši na deň posvätenia chrámu.

14. Na sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie.

Predspevy k žalmom: 1. Celá si krásna, Mária, a dedičnej poškvrny niet na tebe. — **2.** Tvoje rúcho biele ako sneh a tvoja tvár ako slnce. — **3.** Ty si sláva Jeruzalema, ty si radosť Izraelova, ty si česť nášho ľudu. — **4.** Panna Mária, ty si požehnaná od vznešeného Pána Boha nad všetky ženy na zemi. — **5.** Tiahni nás, Panna nepoškvrnená, za tebou pobehneme po vôni tvojich mastí.

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula: Pán vládol nado mnou na počiatku svojich ciest, skôr ako čo bol činil na počiatku. Od večnosti som zriadená a od starodávna, skôr ako bola učinená zem. Ešte nebolo priepastí a ja som už bola počatá. ℟. Bohu vďaky. (Prísl 8, 22—4.)

Hymna: Zdravas, Hviezda morská ... JKS 389.

℣. Immakuláta Koncepció est hódie sankté Marié Virginis.	Dnes je Nepoškvrnené Počatie svätej Panny Márie.
℟. Kvé serpentis kaput virgineó péde kontrívit.	Ktorá nohou panenskou rozmliaždila hlavu hadovi.

Predspev k Magnifikat: Dnes vyrástol prút z koreňa Jesse; dnes bola počatá Mária bez každej škvrny hriechu; dnes ona pošliapala hlavu odvekého hada, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok Nepoškvr. Počatia Panny Márie.

15. Na sviatok Očisťovania Panny Márie.

Predspevy k žalmom: 1. Spravodlivý a bohabojný Simeon očakával spasenie Izraela a Duch Svätý bol v ňom. — **2.** Simeon dostal prípoveď od Ducha Svätého, že nepodstúpi smrti skôr, ako uzrie Pána. — **3.** Simeon vzal na ruky Chlapca, ďakujúc, chválil Pána. — **4.** Svetlo k osvieteniu pohanov a k sláve svojmu ľudu izraelskému. — **5.** Pánovi obetovali za neho pár hrdličiek, alebo dvoch holúbkov.

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula: Hľa, ja posielam svojho anjela a ten pripraví cestu pred tvárou mojou. A hneď príde do svojho chrámu Panovník, ktorého vy hľadáte a anjel zákona, ktorého vy chcete. ℟. Bohu vďaky. (Mal 3, 1.)

Hymna: Zdravas, Hviezda morská ... JKS 389.

℣. Responsum akcépit Símeon a Spiritú Sanktó.
℟. Non vizúrum se mortem, nizi vidéret Christum Dómini.

Simeon dostal prípoveď od Ducha Svätého.
Že neuvidí smrti skôr, ako uzrie Pomazaného Pánovho.

Predspev k Magnifikat: Dnes blahoslavená Panna Mária obetovala v chráme Chlapca Ježiška a Simeon naplnený Duchom Svätým vzal ho do svojho náručia a chválil Boha na veky.

Modlitba ako kolekta v omši na Hromnice.

16. Na sviatok Zvestovania Panny Márie.

Predspevy k žalmom: 1. Poslaný bol Anjel Gabriel k Márii Panne, zasnúbenej Jozefovi. (Aleluja.) — **2.** Zdravas, Mária, milosti plná; Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami. (Aleluja.) — **3.** Neboj sa, Mária, lebo si našla milosť u Boha; hľa, počneš a porodíš Syna. (Aleluja.) — **4.** Pán mu dá prestol Dávida, jeho Otca, a kráľovať bude na veky. (Aleluja.) — **5.** Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho. (Aleluja.)

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula: Ajhľa, Panna počne a porodí Syna, volať sa bude Emanuel. Bude jesť maslo a med, aby vedel zavrhnúť zlo a vyvoliť si dobro. ℟. Bohu vďaky. (Iz 7, 14—5.)

Hymna: Zdravas, Hviezda morská . . . JKS 389.

℣. Ave, María, grácia pléna. (Alleluja.)
℟. Dominus tekum. (Alleluja.)

Zdravas, Mária, milosti plná. (Aleluja.)
Pán s tebou. (Aleluja.)

Predspev k Magnifikat: Anjel Gabriel prehovoril k Márii, hovoriac: Zdravas, milosti plná; Pán s tebou; požehnaná si medzi ženami. (Aleluja.)

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok Zvestovania P. Márie.

17. Na sviatok Nanebevzatia Panny Márie.

Predspevy k žalmom: 1. Vzatá je Mária do neba, radujú sa anjeli a chválu prespevujúc, blahoslávia Pána. — **2.** Mária Panna vzatá je na nebo, kde Kráľ kráľov sedí na hviezdnatom stolci. — **3.** Po vôni tvojich mastí bežíme, mladé devy

ťa milovaly veľmi. — **4.** Požehnaná si dcéra od Pána, lebo skrze teba sme dostali plod života. — **5.** Krásna si a spanilá, dcéra jeruzalemská, hrozná si ako sporiadaný bojový šík.

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula: Vo všetkých som hľadala odpočinutie a prebývať budem v dedičstve Pánovom. Tedy prikázal a riekol mi Stvoriteľ všetkých vecí a ktorý ma stvoril, odpočinul si v mojom stánku. ℟. Bohu vďaky.

Hymna: Zdravas, Hviezda morská... JKS 389.

℣. Exaltáta est sankta Dei Genitrix.	Vyvýšená bola svätá Božia Rodička.
℟. Super chóros Angelórum ad célestia regna.	Nad sbory anjelov k ríšam nebeským.

Predspev k Magnifikat: Dnes Mária Panna vstúpila do neba. Radujte sa, lebo s Kristom kráľuje na veky.

Modlitba ako v omši na Nanebevzatie.

18. Na sviatok Narodenia Panny Márie.

Predspevy k žalmom: 1. Narodenie preslávnej Panny Márie zo semena Abrahámovho, pochádzajúcej z pokolenia Júdovho, je čisté z kmeňa Dávidovho. — **2.** Dnes je deň narodenia svätej Panny Márie, ktorej blahoslavený život osvecuje všetky cirkvi. — **3.** Pochádzajúca z rodu kráľovského skvie sa Mária; srdcom a duchom najponíženejšie prosíme, aby sme jej orodovaním boli podporovaní. — **4.** Srdcom i duchom prespevujme Kristovi slávu v tejto posvätnej slávnosti najdôstojnejšej Rodičky Božej, Márie. — **5.** S veselosťou slávme narodenie blahoslavenej Márie, aby sa ona za nás primlúvala u Pána Ježiša Krista.

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula: Od počiatku a pred vekmi som stvorená a až do budúceho veku byť neprestanem; v svätom príbytku som posluhovala pred ním. ℟. Bohu vďaky. (Ekkl 24. 14.)

Hymna: Zdravas, Hviezda morská... JKS 389.

℣. Nativitas est hodie Sankté Marié Virginis.	Dnes je narodenie svätej Panny Márie.
℟. Kujus víta inklíta kunktás illustrat ekklésiás.	Ktorej preslávny život všetky cirkvi okrašľuje.

Predspev k Magnifikat: Tvoje narodenie, Panna, Rodička Božia, radosť oznámilo celému svetu; z teba totiž vyšlo slnce

spravodlivosti, Kristus Pán náš, ktorý zrušil zlorečenie a daroval požehnanie; a zahanbiac smrť, daroval nám život večný.

Modlitba ako kolekta v omši na Narodenie P. Márie.

19. Na sviatok sv. Petra a Pavla a ostatných apoštolov.

Predspevy k žalmom: 1. Prisahal Pán a nebude toho želieť; ty si kňazom na veky. — **2.** Aby ho posadil Pán s kniežatmi ľudu svojho. — **3.** Pane, roztrhol si okovy moje; Tebe obetovať budem obetu chvály. — **4.** Chodia sem i tam a plačú, rozsievajúc svoje semená. — **5.** Posilnené je ich kniežatstvo a ctení sú Tvoji priatelia, Bože.

Žalmy: Č. 1, 4, 8, 14, 15.

Kapitula: Na Petra a Pavla: Herodes kráľ vystrel ruky, aby sužoval niektorých z Cirkvi. I zabil Jakuba, brata Jánovho, mečom. A keď videl, že sa to ľúbilo Židom, zaumienil si zajať i Petra. ℟. Bohu vďaky. (Skt 12, 1—3.)

Hymna: Svätý Peter, svätý Pavol ... JKS 429.

Kapitula spoločná pre ostatných apoštolov: Bratia! Teda už nie ste hostia a cudzinci, ale ste spolumešťania svätých a domáci Boží, vystavení na základe apoštolov a prorokov, na samom hlavnom uholnom kameni, Kristu Ježišovi. ℟. Bohu vďaky. (Ef 2, 19—20.)

Hymna: Radosťou dnes Cirkev ... JKS 454.

℣. Annunciavérunt opera Dei.	Oznamovali diela Božie.
℟. Et fakta ejus intelexérunt.	A porozumené boly jeho skutky.

Predspev k Magnifikat na sv. Petra a Pavla: Dnes Šimon Peter vystúpil na popravisko kríža, aleluja; dnes kľučiar kráľovstva tešiac sa odišiel ku Kristovi; dnes Pavol apoštol, svetlo okruhu zemského, po naklonení hlavy pre meno Kristovo, mučeníctvom bol korunovaný, aleluja.

Predspev na ostatné sviatky apoštolov: Buďte silní v boji a bojujte s odvekým hadom; a obsiahnete večné kráľovstvo, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši patričného apoštola.

20. Na sviatok sv. Cyrila a Metoda.

Predspevy k žalmom: 1. Chváľme slávnych mužov a našich otcov vo svojom pokolení. — **2.** Títo ľudia boli veľmi čnostní a oznamovali ľudu sväté slová a spravovali ho čno-

sťou rozvahy. — 3. Vo svojej zbehlosti vynašli spôsoby písmen, ktorými vykladali sväté Písmo. — 4. Boh dal im požehnanie všetkých národov a svoj zákon utvrdil nad ich hlavami. — 5. Títo v pokoleniach svojho národa získali slávu a vo svojich dňoch majú pochvalu.

Žalmy: Č, 1, 2, 3, 4, 7.

Kapitula: O múdrosti svätých vyprávajú ľudia a ich slávu rozhlasuje obec a ich meno žije s pokolenia na pokolenie. ℟. Bohu vďaky. (Sir 44, 15, 14.)

Hymna: piesne JKS 430—434.

℣. Sacerdótes Dómini incénsum et pánes offerunt.	Kňazi Pánovi obetujú kadidlo a chlieb.
℟. Ideó sankti erunt Deó suó.	Teda nech sú svätými pred Bohom.

Predspev k Magnifikat: Blahoslavení naši veľkňazi, ktorých duše požívajú raj, telá ich však sú pochované v pokoji. Tí, ktorých ste v Kristu splodili, požívajú vašu stálu ochranu.

Modlitba ako kolekta v omši na sv. Cyrila a Metoda.

21. Na sviatok Všetkých Svätých.

Predspevy k žalmom: 1. Videl som veľký zástup, ktorý nikto nemohol spočítať, zo všetkých národov, ako stoja pred trónom. — 2. Všetci anjeli stáli okolo trónu i padli pred trónom na svoje tváre a klaňali sa Bohu. — 3. Pane, Bože, vykúpil si nás svojou krvou zo všetkého pokolenia, jazyka, ľudu a národa a učinil si nás kráľovstvom nášho Boha. — 4. Chváľte Pána všetci jeho vyvolení, slávte dni s veselosťou, a oslavujte ho. — 5. Pieseň všetkým jeho svätým: synom izraelským, ľudu približujúcemu sa k nemu; táto sláva je všetkým jeho svätým.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 8.

Kapitula: Hľa, ja Ján, videl som iného anjela vystupovať od východu slnca, majúceho pečať živého Boha. I zvolal veľkým hlasom na štyroch anjelov, ktorým dané bolo, aby škodili zemi a moru, a riekol: Neškoďte zemi, ani moru, ani stromom, kým nepoznačíme sluhov Boha nášho na ich čelách. ℟. Bohu vďaky. (Zjav 7, 2—3.)

Hymna: pieseň JKS 449.

℣. Exsultábunt Sankti in glória.	Plesať budú svätí v sláve.
℟. Létábuntur in kubílibus suís.	Radovať sa budú vo svojich príbytkoch.

Predspev k Magnifikat: Ó aké je slávne kráľovstvo, v ktorom sa tešia všetci svätí s Kristom, ktorí sú oblečení do bieleho rúcha a nasledujú Baránka kamkoľvek ide.

Modlitba ako kolekta v omši na sviatok Všetkých Svätých.

22. Na sviatok mučeníka.

Predspevy k žalmom: 1. Kto mňa vyzná pred ľuďmi, toho i ja vyznám pred Otcom mojim. — **2.** Kto mňa nasleduje, nechodí vo tme, ale bude mať svetlo života, hovorí Pán. — **3.** Kto mi slúži, nech nasleduje mňa; a kde som ja, tam bude i môj služobník. — **4.** Kto mi bude slúžiť, toho poctí môj Otec, ktorý je v nebesiach, hovorí Pán. — **5.** Otče, chcem, aby tam, kde som ja, i môj služobník bol.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 8.

Kapitula: Blahoslavený muž, ktorý znáša pokušenie; lebo keď sa osvedčí, obsiahne korunu života, ktorú zasľúbil Boh tým, čo ho milujú. ℟. Bohu vďaky. (Jak 1, 12.)

Hymna: pieseň JKS 455, 456.

℣. Justus ut palma florébit.	Spravodlivý bude sa skvieť ako palma.
℟. Sikut cedrus Libani multiplikábitur.	A rozmnoží sa ako libanský ceder.

Predspev k Magnifikat: Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba a nech vezme svoj kríž a nasleduje ma.

Modlitba ako kolekta v omši patričného mučeníka.

23. Na sviatok mučeníka vo veľkonočnom čase.

Predspevy k žalmom: 1. Tvoji svätí, Pane, skvieť sa budú ako ľalia, aleluja; a budú pred Tebou ako vôňa balzamová, aleluja. — **2.** V nebeských ríšach je obydlie svätých, aleluja, a na veky ich odpočinutie, aleluja. — **3.** Pane, v zastrení volali Tvoji svätí: aleluja, aleluja, aleluja. — **4.** Duchovia a duše spravodlivých, spievajte pieseň Bohu nášmu, aleluja, aleluja. — **5.** Skvieť sa budú spravodliví ako slnce pred obličajom Božím, aleluja.

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 8.

Kapitula: Spravodliví budú stáť s veľkou stálosťou proti tým, ktorí ich sužovali a ktorí brali ovocie ich prác. ℟. Bohu vďaky.

Hymna: pieseň JKS 455, 456.

℣. Precióza in konspektú Domini, alleluja.	V očiach Pánových predrahou je, aleluja.
℟. Mors Sanktórum ejus, allelúja.	Smrť jeho svätých, aleluja.

Predspev k Magnifikat: Svätí a spravodliví, radujte sa v Pánu, aleluja; vás si vyvolil Boh za dedičstvo, aleluja.

Modlitba ako kolekta v omši patričného svätého.

24. Na sviatok vyznavača biskupa.

Predspevy k žalmom: 1. Ajhľa, kňaz veľký, ktorý sa vo svojich dňoch zaľúbil Bohu a zistilo sa, že je spravodlivý. (Aleluja.) — **2.** Nebol najdený jemu podobný, ktorý by zachovával zákon Najvyššieho. (Aleluja.) — **3.** Preto Pán pod prísahou mu dal vzrásť v jeho národe. (Aleluja.) — **4.** Kňazi Boží, dobrorečte Pánovi; služobníci Pánovi, prespevujte piesne Bohu. (Aleluja.) — **5.** Dobrý a verný služobník, vojdi do radosti tvojho Pána. (Aleluja.)

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 7.

Kapitula: Ajhľa, veľký kňaz, ktorý sa vo svojich dňoch zaľúbil Bohu a najdený bol dokonalým a spravodlivým a v čas hnevu bol na smierenie. ℟. Bohu vďaky. (Sir 44, 17.)

Hymna: pieseň JKS 457.

℣. Justum deduxit Dominus per viás rektás. (Alleluja.)	Boh viedol spravodlivého po pravých cestách. (Aleluja.)
℟. Et ostendit illi regnum Dei. (Alleluja.)	A ukázal mu kráľovstvo Božie. (Aleluja.)

Predspev k Magnifikat: Miloval ho Pán a ozdobil ho; odel ho rúchom slávy a pri rajskej bráne ho korunoval. (Aleluja.)

Modlitba ako kolekta v omši patričného svätého.

25. Na sviatok vyznavača nebiskupa.

Predspevy k žalmom: 1. Pane, dal si mi päť hrivien, ajhľa, iných päť som na to získal. (Aleluja.) — **2.** Dobre je, dobrý služobník, že si bol nad málom verný, vojdi do radosti svojho Pána. (Aleluja.) — **3.** Verný a opatrný služobník, kto-

ného Pán ustanovil nad svojou čeľaďou. (Aleluja.) — **4.** Blahoslavený ten služobník, ktorého, keď príde jeho Pán a zaklope na dvere, nájde bdiaceho. (Aleluja.) — **5.** Dobrý a verný služobník, vojdi do radosti svojho Pána. (Aleluja.)

Žalmy: Č. 1, 2, 3, 4, 11.

Kapitula: Blahoslavený muž, ktorý bol najdený bez poškvrny a ktorý nešiel za zlatom, ani sa neúfal peniazom a pokladom. Kto je on a budeme ho chváliť? Lebo učinil divné veci v svojom živote. ℟. Bohu vďaky. (Sir 31, 8, 9.)

Hymna: pieseň JKS 457.

℣. Justum deduxit Dominus per viás rektás. (Alleluja.)	Boh viedol spravodlivého po pravých cestách. (Aleluja.)
℟. Et ostendit illi regnum Dei. (Alleluja.)	A ukázal mu kráľovstvo Božie. (Aleluja.)

Predspev k Magnifikat: Tento muž opovrhol svetom a zemskými vecami; teraz je oslávený, lebo bohatstvo uložil ústami i rukami v nebi. (Aleluja.)

Modlitba ako kolekta v omši na deň patričného svätého.

26. Na sviatok sv. panny mučenice i nemučenice.

Predspevy k žalmom: 1. Toto je tá múdra panna a jedna z počtu opatrných. (Aleluja.) — **2.** To je tá múdra panna, ktorú Pán našiel bdiacu. (Aleluja.) — **3.** To je tá, ktorá nepoznala lože s previnením; bude mať úžitok v pohľade na duše svätých. (Aleluja.) — **4.** Poď, vyvolená moja, a na tebe postavím svoj trón. (Aleluja.) — **5.** Toto je tá švárna medzi dcérami jeruzalemskými. (Aleluja.)

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula: Bratia! Kto sa chváli, nech sa chváli v Pánovi, lebo nie ten sa dokázal, kto sám seba odporúča, ale ten, koho Boh odporúča. ℟. Bohu vďaky. (2 Kor 10, 17—8.)

Hymna: pieseň JKS 458.

℣. Difúza est grácia in lábiis tuís. (Alleluja.)	Milosť rozliala sa v tvojich ústach. (Aleluja.)
℟. Propterea benedixit te Deus in éternum. (Alleluja.)	Preto ťa Boh požehnal na veky. (Aleluja.)

Predspev k magnifikat: Poď, Kristova nevesta, prijmi korunu, ktorú ti Pán pripravil na veky. (Aleluja.)

Modlitba ako kolekta v omši na deň príslušnej svätice.

27. Na sviatok sv. žien, mučeníc a nemučeníc.

Predspevy k žalmom: 1. Keď bol kráľ vo svojej ložnici, moja nardová voňavka vydávala preľúbeznú vôňu. (Aleluja.) — **2.** Bežíme po vôni mastí tvojich; mladé devy milovaly ťa veľmi. (Aleluja.) — **3.** Už zima minula, pŕška prestala a odišla: Vstaň, priateľkyňa moja, a poď. (Aleluja.) — **4.** Poď, vyvolená moja, na tebe postavím svoj trón. (Aleluja.) — **5.** Táto je spanilá medzi dcérami jeruzalemskými. (Aleluja.)

Žalmy: Č. 1, 4, 12, 13, 10.

Kapitula pre mučenicu: Oslavovať ťa budem. Pane, Kráľu, a vychvaľovať budem Teba, Boha, môjho Spasiteľa. Oslavujem Tvoje meno, pretože si bol mojím pomocníkom a ochrancom a vyslobodil si moje telo od záhuby. ℟. Bohu vďaky. (Sir 51, 1—3.)

Kapitula pre nemučenicu: Ženu silnú kto nájde? Jej cena je ako toho, čo zďaleka a od kraja sveta prichodí. V nej dôveruje srdce jej muža a na koristi nebude mať nedostatku. ℟. Bohu vďaky. (Prísl 31, 10—11.)

Hymna: pieseň JKS 459.

℣. Difúza est grácia in lábiis tuís. (Alleluja.)

℟. Propterea benedixit te Deus in éternum. (Alleluja.)

Milosť rozliala sa v tvojich ústach. (Aleluja.)

Preto ťa Boh požehnal na veky. (Aleluja.)

Predspev k Magnifikat: Ruku svoju otvára núdznemu a svoje dlane vystiera chudobnému a nejedáva chleba záhaľčive. (Aleluja.)

Modlitba ako kolekta v omši tejto svätice.

Žalmy k vešperám.

Č. 1. — Žalm 109.

Dixit Dominus Dominó meó: — Séde á dextrís meís.

Donek pónam inimíkos tuós, — skabéllum pédum tuórum.

Virgam virtútis tué emíttet Dominus ex Sion: — domináre in médió inimikórum tuórum.

Povedal Pán Pánovi môjmu: — Seď na pravici mojej.

Kým nepoložím nepriateľov tvojich za podnôžku nohám tvojim.

Prút moci tvojej vyšle Pán zo Sionu: — panuj uprostred nepriateľov tvojich.

Tekum princípium in die virtútis tué in splendóribus sanktórum: — ex uteró ante luciferum genui te.

U teba je panovanie v deň moci tvojej v žiare svätých: — z lona pred dennicou splodil som ťa.

Jurávit Dominus, et non penitébit eum: — Tu es sacerdós in éternum sekundum ordinem Melchisedech.

Prisahal Pán a nebude želieť: — ty si kňazom na veky podľa radu Melchizedechovho.

Glória Patri et Fílió et Spiritui Sanktó. — Sikut erat in princípió et nunk et semper et in sékula sékulórum. Amen.

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, — ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Č. 2. — Žalm 110.

Konfitébor tibi, Domine, in tóto korde meo: — in konsílió justórum, et kongregacióne.

Oslavovať budem Ťa, Pane, celým srdcom svojím — v rade spravodlivých i v shromaždení.

Magna opera Domini: — exkvisíta in omnés voluntátés ejus.

Veľké skutky Pánove, — výborné podľa všetkej vôle jeho.

Konfessió et magnificencia opus ejus: — et justícia ejus manet in sékulum sékuli.

Slávne a velebné je dielo jeho, — spravodlivosť jeho ostane na veky vekov.

Memóriam fécit mirabílium suórum, mizerikors et mizerátor Dominus; — eskam dedit timentibus se.

Pamiatku postavil svojím divom láskavý a milosrdný Pán, — pokrm dal tým, ktorí sa ho boja.

Memor erit in sékulum testamenti sui: — virtútem operum suórum annunciábit populó suó:

Večne pamätá na svoju smluvu, — silu svojich skutkov ohlasuje svojmu ľudu.

Glória Patri . . .

Sláva Otcu . . .

Č. 3. — Žalm 111.

Beátus vír, kvi timet Dominum: — in mandátis ejus volet nimis.

Blahoslavený muž, ktorý sa bojí Pána — a má veľké zaľúbenie v prikázaniach jeho.

Potens in terra erit sémen ejus: — generácio rektórum benedicétur.

Mocné na zemi bude potomstvo jeho, rod spravodlivých bude požehnaný.

Glória, et divítié in domó ejus: — et justítia ejus manet in sékulum sékuli.

Sláva i bohatstvo bude v dome jeho — a spravodlivosť jeho ostane na veky vekov.

Exórtum est in tenebrís lúmen rektís: — mizerikors, et mizerátor, et justus.

Spravodlivým vychádza svetlo vo tmách: — milosrdný, láskavý a spravodlivý je on.

Jukúndus homo kvi mizerétur et kómmodat, dispónet sermónes suós in judíció: — kvia in éternum nón kommovébitur.

Príjemný je Bohu človek, ktorý zľutúva sa, požičiava a svoje veci na súde obháji, — lebo nepohne sa na veky.

Glória Patri...

Sláva Otcu...

Č. 4. — Žalm 112.

Laudáte, púeri, Dominum: — Laudáte nomen Domini.

Chváľte, služobníci, Pána, chváľte meno Pánovo.

Sit nomen Domini benedíktum, — ex hok nunk, et uskve in sékulum.

Nech je požehnané Pánovo meno — od tohto času až na veky.

A sólis ortú uskve ad okkázum, — laudábile nómen Domini.

Od východu slnka až na západ — chvályhodné je meno Pánovo.

Excélsus super omnés gentés Dominus, — et super célós glória ejus.

Vyvýšený je Pán nad národy všetky — a nad nebesia je sláva jeho.

Kvis sikut Dominus, Deus noster, kvi in altis habitat, — et humilia respicit in céló et in terra?

Glória Patri...

Kto je ako Pán Boh náš, ktorý prebýva na výsostiach — a na nízke veci hľadí na nebi a na zemi?

Sláva Otcu...

Č. 5. — Žalm 113.

In éxitú Israel de Égypto, — domús Jácob dé populó bárbaró:

Fakta est Júdéa sanktifikáció ejus, — Israel potestás ejus.

Mare vidit, et fugit: — Jordanis konversus est retrorsum.

Montés exsultavérunt ut arietés, — et kollés sikut agni ovium.

Kvid est tibi, mare, kvod fugisti: — et tu, Jordanis, kvia konversus es retrorsum?

Glória Patri...

Keď vychádzal Izrael z Egypta: — dom Jakubov z ľudu cudzieho.

Júdea stala sa posvätením jeho, — Izrael panstvom jeho.

To vidiac more, zutekalo, — Jordán nazpät sa obrátil.

Vrchy poskakovaly ako škopce — a pahorky ako jahňatá.

Čo ti je, more, že utekáš — a tebe, Jordán, že nazpät sa obraciaš?

Sláva Otcu...

Č. 6. — Žalm 129.

De profundís — klamávi ad te, Domine: — Domine, exaudi vócem meam:

Fiant aurés tué intendentes, — in vocem deprekátiónis meé.

Si inikvitátes observáveris, Domine: — Domine, kvis sustinébit?

Kvia apud te propiciácio est: — et propter légem tuam sustinui te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbó ejus: — sperávit anima mea in dominó.

Glória Patri...

Z hlbokosti volal som k Tebe, Pane, — Pane, vyslyš hlas môj.

Nech je sluch Tvoj naklonený — k hlasu modlitby mojej.

Ak na neprávosti pozorovať budeš, Pane, — Pane, kto obstojí?

Veď u Teba je zľutovanie — a pre zákon Tvoj na Teba spolieham sa, Pane!

Spolieha sa duša moja na slovo jeho, — dúfa duša moja v Pána.

Sláva Otcu...

Č. 7. — Žalm 131.

Meméntó, Domine, Dávid, — et omnis mansuetudinis ejus:

Pamätaj, Pane, na Dávida — i na jeho tichosť všetku.

Sikut jurávit Domino, — vótum vóvit Deó Jákob:

Ako prisahal Pánovi — a sľub učinil Bohu Jakubovmu.

Si introieró in tabernákulum domús meé, — si ascenderó in lektum stráti mei:

Hovoriac: Nevojdem do príbytku domu svojho — a nevstúpim na posteľ lože svojej.

Si dederó somnum okulís meís, — et palpebrís meís dormitaciónem:

Ani nedám očiam svojim usnúť, — ani mihalniciam svojim zdriemnuť.

Et rékviem temporibus meís: donek invéniam lokum Dominó, — tabernákulum Deó Jákob.

Ani odpočinku sluchám svojim, dokiaľ nenájdem miesto pre Pána, — príbytok pre Boha Jakubovho.

Glória Patri...

Sláva Otcu...

Č 8. — Žalm 115.

Kredidi propter kvod lokútus sum: — ego autem humiliátus sum nímis.

Uveril som, preto som aj hovoril, — ale ja snížený som bol veľmi.

Egó dixi in excessú meó: — Omnis hómo mendax.

Povedal som vo svojom uchvátení, — že luhár je každý človek.

Kvid retribuam Dominó, — pro omnibus, kvé retribuit mihi?

Čím sa odslúžim Pánovi — za všetko, čo mi preukázal?

Kalicem salutáris akcípiam: — et nómen Domini invokábo.

Kalich spasenia vezmem — a meno Pánovo vzývať budem.

Vóta mea Domini reddam kóram omni populó ejus: — precióza in konspektú Domini mors sanktórum ejus:

Sľuby svoje Pánovi splním pred všetkým ľudom jeho: — vzácna je pred tvárou Pánovou smrť jeho svätých.

Glória Patri...

Sláva Otcu...

Č. 9. — Žalm 127.

Beáti omnés, — kví timent Dominum, — kví ambulant in viís ejus.

Labórés manuum tuárum kvia mandukábis: — beátus es, et bene tibi erit.

Uxor tua sikut vítis abundans, — in lateribus dómus tué.

Fílií tui sikut novélé olivárum, — in cirkuitú mensé tué.

Ekce, sik benedicétur hómo, — kvi timet Dominum.

Glória Patri...

Blahoslavení všetci, ktorí sa boja Pána — a chodia po cestách jeho.

Lebo z práce rúk tvojich je budúcnosť — a blahoslavený budeš; dobre sa ti povedie.

Manželka tvoja je ako vinič plodný — vo vnútrajšku domu tvojho.

Dietky tvoje sú ako mládniky olivové — vôkol stolu tvojho.

Hľa, tak bude požehnaný človek, — ktorý bojí sa Pána.

Sláva Otcu...

Č. 10. — Žalm 147.

Lauda, — Jerúzalem, Dominum: — lauda Deum tuum, Sion.

Kvóniam konfortávit sérás portárum tuárum: — benedixit fíliís tuís in te.

Kvi pózuit finés tuós pácem: — et adipe frumenti sadat te.

Kvi emittit elokvium suum terré: — velociter kurrit sermó ejus.

Kvi dat nívem sikut lanam: — nebulam: — nebulam sikut cinerem spragit.

Glória Patri...

Chváľ, Jeruzalem, Pána, — chváľ, Sion, Boha svojho.

Lebo on upevnil závory brán tvojich — a požehnával synov tvojich v tebe.

On položil v končinách tvojich pokoj — a nasycuje ťa tukom pšeničným.

On posiela rozkaz svoj na zem, — rýchlo beží slovo jeho.

On dáva sneh sťa vlnu — a sype hmlu ani popol.

Sláva Otcu...

Č. 11. — Žalm 116.

Laudáte Dominum, omnés gentés: — laudáte eum, omnés populí:

Chváľte Pána všetky národy, — chváľte ho všetci ľudia.

Kvóniam konfirmáta est super nos mizerikordia ejus: — et véritás Domini manet in éternum.

Glória Patri...

Lebo utvrdené je nad nami milosrdenstvo jeho — a pravda Pánova ostáva na všetky veky.

Sláva Otcu...

Č. 12. — Žalm 121.

Létátus sum — in hís, kvé dikta sunt mihi: — In domum Domini íbimus.

Stantés erant pedés nostrí, — in átriís tuís, Jerúzalem.

Jerúzalem, kvé édifikátur ut civitas: — kujus participácio ejus in idipsum.

Illuk enim ascendérunt tribus, tribus Domini: — testimónium Israel ad konfitendum nomini Domini.

Kvia illik sedérunt sédes in judício, — sédes super domum Dávid.

Glória Patri...

Radujem sa z toho, že mi bolo povedané: — Pôjdeme do domu Pánovho.

Stály nohy naše — v sieňach tvojich, Jeruzalem.

Jeruzalem vystavené je znova ako mesto, — jeho čiastky sú vospolok slúčené.

Veď do teba vstupujú pokolenia, pokolenia Pánove, — podľa svedectva Izraelovho oslavovať Pánovo meno.

Lebo tam sú postavené stolice k súdu, — stolice ustanovené pre dom Dávidov.

Sláva Otcu...

Č. 13. — Žalm 126.

Nizi Dominus édifikáverit domum, — in vánum laboravérunt, kvi édifikant eam.

Nizi Dominus kustodierit civitátem, — frustra vigilat, kvi kustódit eam.

Vánum est vóbis ante lúcem surgere: — surgite postkvam séderitis, kvi mandukátis pánem dolóris.

Kum dederit dilektís suís somnum: — ekce hereditás Domini fílií: mercés, fruktús ventris.

Ak dom nestavia Pán, — márne sa tí namáhajú, ktori ho stavajú.

Ak mesto nechráni Pán, — márne bdie ten, ktorý ho stráži.

Daromné vám je vstávať pred svitaním, — vstávajte, keď ste si posedeli vy, ktorí jete chlieb bolesti.

Kým Boh dáva sen milým svojim — hľa, dedičstvom Pánovým sú dietky, odmena je plod života.

Sikut sagité in manú potentis: — ita fílií exkussórum.
Glória Patri...

Ako strely v ruke udatného, — také sú dietky odohnaných.
Sláva Otcu...

Č. 14. — Žalm 125.

In konvertendó Dominus kaptivitátem Sion: — faktí sumus sikut konsoláti:
Tunk replétum est gaudió ós nostrum: — et lingua nostra exsultacióne.
Tunk dícent inter gentés: — Magnifikávit Dominus facere kum eís.
Magnifikávit Dominus facere nobiskum: — faktí sumus létantés.
Konverte, Domine, kaptivitátem nostram, — sikut torrens in Austró.
Glória Patri...

Keď obrátil Pán zajatie Siona, — boli sme potešení.
Vtedy radosťou plné boly ústa naše — a jazyk náš plný plesania.
Vtedy medzi národmi ľudia vraveli: — Veľké veci učinil Pán s nimi.
Veľké veci učinil Pán s nami, — preto sme sa rozveselili.
Obráť, Pane, zajatie naše — ako sa obracia potok na juhu.
Sláva Otcu...

Č. 15. — Žalm 138.

Domine, probasti me, et kognovisti me; — tu kognovisti sessiónem meam et rezurekciónem meam.
Intellexisti kogitaciónes meás dé longe: — semitam meam, et funikulum meum investigasti.
Et omnés viás meás prévidisti: kvia nón est sermó in lingua mea.
Ekce, Domine, tu kognóvisti omnia novissima, et antíkva: — tu formasti me, et pozuisti super me manum tuam.

Pane, Ty si ma skúsil a poznal, — Ty znáš každé sadnutie a povstanie moje.
Rozumieš myšlienkam mojim zďaleka, — skúmaš cestu moju a údel môj.
A predvídaš všetky cesty moje, — lebo niet slova na jazyku mojom.
Hľa, Pane, Ty poznáš všetky veci, najnovšie i dávne, — Ty si ma stvoril a položil si na mňa ruku svoju.

Mirábilis fakta est sciencia tua ex me: — konfortáta est, et non poteró ad eam.
Glória Patri...

Podivná je znalosť Tvoja pre mňa, — privysoká je a dosiahnuť ju nemôžem.
Sláva Otcu...

1. Litánie.

Pretože v neománskych krajoch sa ľud nemohol navyknúť na spievanie latinských vešpier, vznikla nová pobožnosť, ako náhrada vešpier, ktorú odbavovávali v jazyku ľudovom; pri nej spievali niektoré litánie, 2—3 piesne a potom sa udeľovalo požehnanie so Sviatosťou Oltárnou. Takto vznikla pobožnosť, zvaná všeobecne: „Požehnanie" alebo „Litánie". Prvé pomenovanie sa odvodzuje od toho, že najvýznamnejšou časťou týchto bohoslužieb je požehnanie so Sviatosťou Oltárnou, či už v cibóriu alebo v monštrancii. Pomenovanie „Litánie" sa odvodzuje od hlavnej modlitby — litánií, ktoré sa cez tieto bohoslužby modlíme alebo spievame.

Slovom „Litánie" označovali už v IV. storočí tie modlitby, ktoré sa začínaly Kyrie elejson-om a v ktorých sa často vyskytovala prosba k Bohu o zmilovanie a vzývanie svätých o prímluvu. Tak vznikly najskôr litánie všetkých svätých, ktoré boly známe už v VIII. storočí. Dnešná osnova týchto litánií bola schválená r. 1596. Postupom času pápeži pripojili k nim nové a nové prosby.

Na spôsob litánií všetkých svätých vznikly mnohé litánie, z ktorých sv. Stolica schválila len pätoro pre verejné poboľudňajšie bohoslužby, a tó: litánie o najsv. mene Ježišovom, litánie o Božskom Srdci, litánie loretánske, litánie k sv. Jozefovi a spomínané litánie všetkých svätých. Kňaz, oblečený v bohoslužobnom rúchu, pri verejných bohoslužbách smie sa s veriacimi predmodlievať len tieto litánie. Ostatné litánie sú schválené len pre súkromnú pobožnosť veriacich, keď si sami odbavujú nejakú pobožnosť. Can. 1254, 1259, 1390.

Litánie o najsv. mene Ježiš pochádzajú zo XVII. storočia. Dnešnú osnovu schválil pre celú Cirkev Pp. Pius IX. 21. okt. 1862. Litánie Božského Srdca vznikly vo Francúzsku a schválil ich Pp. Lev XIII. 2. apr. 1899. Mariánske litánie vznikly už v XIII. storočí. Dnešnú osnovu složil sv. Kanízius r. 1558 v mestečku Loretto, a preto sa aj nazývajú loretánskymi. Pre celú Cirkev ich schválil Pp. Kliment XIII. K týmto litániám pápeži pripojili postupom času mnohé dodatky. Pp. Pius XI. dekrétom z 22. apr. 1927 dovolil nám Slovákom, že v týchto litániách po treťom vzývaní: „Baránku Boží" môžeme pridať prosbu k patrónke Slovenska: Oroduj za nás, Matka Sedembolestná, s patričnou modlitbou.

Menom „litánie" označuje sa aj procesia na sv. Marka —

ako „Litánie väčšie" a tiež procesia na Krížové dni ako: „Litánie menšie". — Litánie o sv. Jozefovi schválil Pp. Pius X. 18. III. 1909.

Postup popoludňajších litánií je zväčša tento: Kňaz, oblečený v superpelícii a štóle, pristúpi k oltáru, vyloží Sviatosť Oltárnu v cibóriu na oltár a medzitým chór spieva pieseň o Sviatosti Oltárnej. Potom sa spievajú alebo modlia niektoré litánie so zodpovedajúcimi a príležitostnými modlitbami, spieva sa mariánska antifóna zodpovedajúca času, príležitostná pieseň, pieseň o Sviatosti Oltárnej, načo kňaz udelí požehnanie so Sviatosťou Oltárnou.

Niektoré litánie, najmä o mene Ježiš, o Božskom Srdci, cez máj i mariánske, bývajú pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou.

2. Pobožnosť za dobrých kňazov na kántry.

Odbavuje sa v nedeľu pred kántrami alebo po kántroch, ktoré sú nasledujúci týždeň po 13. dec., po Popolečnej strede, po Turícach a po 14. sept., ako aj v nedeľu pred vysviackou nových kňazov v tej-ktorej diecéze. Postup pobožnosti: Vystavenie Sviatosti Oltárnej v cibóriu, pričom sa spieva pieseň; litánie o všetkých svätých, hľadaj pri sviatku Všetkých Svätých; modlitba za dobrých kňazov, hľadaj po posvätení kňazstva; mariánska antifóna; požehnanie so Sviatosťou Oltárnou; pieseň k Duchu Svätému.

3. Pôstna pobožnosť.

Na mnohých miestach sa odbavuje vo veľkom pôste; jej hlavnou modlitbou sú litánie o všetkých svätých.

Postup pobožnosti: 1. Slávnostné vystavenie Sviatosti Oltárnej; 2. Spieva sa 50. žalm: Zmiluj sa nado mnou, Bože, str. 432. 3. Modlia sa litánie o všetkých svätých; 4. Mariánska antifóna; 5. Pôstna pieseň; 6. Pôstna kázeň a 7. Odloženie Sviatosti Oltárnej.

4. Krížová cesta.

a) Kňaz v superpelícii a fialovej štóle podáva myšlienky na rozjímanie pred jednotlivými stanicami krížovej cesty striedavo s piesňou o umučení Pána a s modlitbami. Podrob-

ný postup viď v Modlitebníku, str. 60; b) požehnanie so Sviatosťou Oltárnou v cibóriu; c) pôstna pieseň; d) pri spievaní kňaz podáva k pobozkaniu relikvie sv. Kríža, ak v chráme sú. Striedanie osnovy krížovej cesty je vždy účelné. Viď medzi pôstnymi modlitbami.

5. Lamentácie — nariekanie Jeremiáša proroka.

Lamentácie, čiže nariekanie Jeremiáša proroka, odbavovať sa môžu v stredu, štvrtok a piatok Veľkého týždňa. Pre zaujatosť veriacich však len vo Veľký piatok okolo 5—6. hod. večer; a) Otčenáš, Zdravas a Verím v Boha všetci veriaci; b) spievané alebo recitované žalmy I. nocturna Bielej soboty, 4., 14. a 15. žalm s príslušnými versikulami; c) spievané lekcie čiže nariekanie proroka Jeremiáša nad mestom Jeruzalemom; d) žalm 50.: „Zmiluj sa nado mnou, Bože...“ s veľkopiatočnou liturg. modlitbou; e) repositio Ssimi sacramenti z Božieho hrobu v úplnej tichosti. Viď na Veľký piatok.

6. Ruženec ako verejná pobožnosť.

Postup pobožnosti taký istý ako pri litániách; v októbri je však vystavená Sviatosť Oltárna v monštrancii; kňaz sa s veriacimi striedavo modlí ruženec i s príslušnými modlitbami, najmä s litániami loretánskymi; v októbri sa pripojuje modlitba k sv. Jozefovi; mariánska antifóna; požehnanie so Sviatosťou Oltárnou. Ruženec hľadaj pri sviatku: Slávnosť sv. Ruženca (7. október) a litánie loretánske i antifónu pri sviatku Nepoškvr. Poč. P. Márie (8. december).

7. Litánie o sv. Jozefovi.

Poradie je to isté ako pri litániách loretánskych, len modlitby sa menia: v marci modlitby oslavné a prosebné ako patrónovi sv. Cirkvi, v novembri však ako patrónovi dobrej smrti.

8. Pobožnosť pred jasličkami.

Odbavuje sa cez Vianoce ad libitum, napr. 25. dec. po vešperách. Na pobožnosť prídu nielen školské a menšie deti, ale i najmenšie, ktoré prinesú matky. Deti po poklone Svia-

tosti Oltárnej postavia sa pred jasličky: a) vianočná pieseň; b) kázeň pre deti; c) ľahké modlitby (vo veršovej forme) dietok; d) odovzdanie duševných darčekov (soznam modlitieb a dobrých skutkov) dietok, čo cez advent vykonaly; e) modlitba za pokoj, alebo za obrátenie hriešnikov, alebo za misie; f) vianočná pieseň; g) pri spievaní všetky dietky venujú peňažný darček do schránky s hlavou ukláňajúcej sa sošky anjela alebo černoška.

9. Pobožnosť na Silvestra.

Kázeň; vystavenie Sviatosti Oltárnej; litánie o najsvätejšom mene Ježiš s modlitbou na Starý rok; Te Deum; mariánska antifóna; požehnanie so Sviatosťou Oltárnou a príležitostná pieseň.

Ďakovná slávnosť za zemskú úrodu.

a) Poučenie.

V ľudskej povahe je, že mnoho pýtame od Pána Boha, ale málo ďakujeme za dosiahnuté dobrodenie. Sluší sa, ba je potrebné, aby sme nielen pýtali, ale aj ďakovali. Na krížové dni, na sv. Marka, šli sme s procesiou na pole, aby sme si vyprosili Božie požehnanie. Krásne je, keď v podjeseň, keď sme už zväčša posbierali tohoročnú poľnú úrodu, veriaci ľud ide znovu na pole, a ako pred pár mesiacmi prosil dobrotivého Otca nebeského o požehnanie, aby tak teraz šiel sa mu poďakovať za štedré jeho dary. V každej farnosti nech je zavedená teda slávnosť. čiže pobožnosť poďakovania sa za úrodu. Tieto slávnosti sú rozšírené vo Francúzsku, v Nemecku a vo Švajčiarsku. Povďačnosť voči Pánu Bohu nás zaväzuje, aby sme tak učinili aj my.

Základy tejto slávnosti nájdeme vo Sv. Písme — II. kniha Mojžišova, 23, 16.: „Zasväť slávnosť žatvy, prvotín svojej práce, zo všetkého, čo si zasial na poli. — Zasväť slávnosť na konci roku, keď všetky úrody s poľa posvážaš. — Sväť aj slávnosť stánkov za 7 dní, keď soberieš z humna a prešu svoje úrody a hoduj v svojej slávnosti ty, tvoj syn, tvoja dcéra, tvoj sluha i slúžka i levita, i hosť, sirota a vdova, ktorí sú v tvojich bránach.“ Poďakovanie za zemskú úrodu je slávnosťou, ktorou ďakujeme Bohu za jeho požehnanie, pri ktorej i my štedrejšie užívame s celým svojím domom dary Otca nebeského, z ktorých

šteďrejšie udelíme aj chudobnejším.

Boh v Starom zákone (II. kniha Mojžišova, 23, 19) žiada od svojho ľudu: „Prvotiny úrod svojej zeme prinášať budeš do domu Pána a Boha tvojho." Ešte presnejšie sa to vysvetľuje v IV. knihe Mojžišovej, 16, 17—18: „Nech sa nik neukáže pred Pánom prázdny. Ale každý nech obetuje podľa toho, čo bude mať podľa požehnania Pána a Boha svojho, čo mu udelil." V III. knihe Mojžišovej, 23, 9—13: „A Pán riekol Mojžišovi: Hovor synom Izraelským a povedz im: Keď vojdete do zeme, ktorú ja dám vám, a žať budete zbožie, prineste snopy s klasmi, prvotiny vašej žatvy, ku kňazovi, ten nech pozdvihne snop pred Pánom, aby bol príjemný za vás, druhého dňa soboty a posvätí ho.

Toto je základ ďakovnej slávnosti. Zo svojej úrody prinesieme podľa možnosti dary ako obetu z toho, čo nám dal Pán Boh. Po slávnostnej omši vyjde sa na pole, ako v deň sv. Marka a tam sa prejaví vďaka Otcu nebeskému za všetko, čo nám dal.

Toto poďakovanie je potrebné. Dnes svet, viac ako inokedy predtým, odvrátil sa od Boha. Peklo zaviedlo nový boj proti Bohu; v tomto boji používa aj ľudskú pomoc. Mnohí nechcú uznať Boha za najvyššieho Pána. Odhodili zákonník Kristov. Nivočia, kazia zbožie, napr. do mora hádžu pšenicu a ničia dobytok, kukuricou kúria pece, pália alebo do mora sypú kávu len preto, aby ju nemuseli lacno predať hladujúcim. Preto sa rúca celá spoločnosť ľudská. Skôr neskôr každý musí uznať slová žalmistu Dávida: „Ak nebude Pán stavať dom, darmo pracujú tí, ktorí ho stavajú." (Ž 126.)

Pán Boh necháva ľudí, aby videli, kam zájdu takouto bludnou cestou. Keďže týmto spôsobom v spoločnosti ľudskej všetko praští a je neistota, ľudia sami spoznajú, že zneužívajú dary Božie, ktoré Boh za trest musí od nás odňať. Preto toľké nehody, toľko navštívenia v poslednej dobe. Aj my sami sme to skúsili. Prejdime len naše časy, koľko rokov ťažkých navštívení? Keď teda slávnostným poďakovaním a obetovaním zo zemských plodov uznáme, že všetko sme dostali od Boha, budeme mu za to vrelejšie ďakovať, budeme si Božích darov väčšmi vážiť a vďačnejšie z nich dáme tomu, kto ich nemá. Keď Boh uvidí naše detinské spravovanie sa voči nemu a bratské konanie voči bližnému, dá hojného požehnania nám ako aj celému svetu.

Prinesené dary prírodnín, obilia a ovocia, ako aj peniaze na tejto slávnosti venujú sa podľa rozhodnutia miestnych činiteľov a horlivých farníkov na ciele kostolné, pre seminár, pre sirotínec, detský domov alebo vôbec pre miestnych chudobných, ktorí sú na pomoc odkázaní. Takáto obeta bude milá Bohu a on nám to stonásobne odplatí. My svojím ľudským zrakom nevidíme vždy to požehnanie, ktoré nám Boh udeľuje, nevidíme nehody nešťastia a choroby, ktoré Pán Boh za to od nás odvráti. Veľa ráz dočítame sa v novinách, koľko strašných pohrôm

zaľahlo na rozličné kraje a koľko ľudí hladuje pre neúrodnosť. Či sa pýtame samých seba? Čo je za príčina, že to nepostihlo aj nás? Nuž pokúsme sa kráčať po ceste vďačnosti, priblížme sa k Bohu s detinskou láskou a dôverou a nebudeme sklamaní. Kdekoľvek bola zavedená táto pobožnosť, všade sa jej vďačne pridŕžali, lebo pocítili sami na sebe, že Boh vďačne prijíma ich poďakovanie. Poďme teda zvelebovať Boha, ktorý nám udelil všetko, ktorý sa stará o poľné kvety, o vtákov v povetrí, tým viac však o nás, svoje dietky, ktorým ani vlas na hlave sa neskriví bez jeho vedomia.

Čas ďakovnej slávnosti.

Slávnosť nech sa koná v niektorú nedeľu koncom septembra a začiatkom októbra, keď je už úroda zväčša s poľa sobraná a keď sú už školské dietky v škole. Závisí to od počasia. Nakoľko pobožnosť má ráz vonkajší, hmotný a slávnostný, treba sa na ňu pripraviť a poshovárať s miestnymi činiteľmi náboženských a kultúrnych spolkov. Zo žatvy treba nechať potrebné množstvo nevymlátených klasov, ako aj iné rastliny, ktoré sa riadne do jasene neuschovávajú. O slávnosti nás poučí a na ňu povzbudí duchovný otec.

Poradie slávnosti.

V predvečer slávnosti, alebo v deň slávnosti sa pred sv. omšou za dlhšieho vyzváňania poberajú veriaci na slávnosť. Hlava rodiny, gazda, udržovateľ rodiny, nesie osobne do chrámu milodar zo svojich plodín: pšenicu, žito, zemiaky, fazuľu, kukuricu a podobné; tento dar odovzdá v tichosti pred kostolom alebo pod chórom sberačom milodarov, ktorí sa na túto funkciu vyberú spomedzi členov dobročinných spolkov. Prinášateľ daru ide po odovzdaní daru pred oltár a tam sa osobne poďakuje Pánu Bohu krátkou modlitbou za požehnanie zemskej úrody. Tí veriaci, ktorí sa neživia poľnohospodárstvom, nech sa tiež zúčastnia na poďakovaní za svoj každodenný chlieb, ktorým sa z dobrotivosti Božej živia. Títo nech obetujú peňažný dar, ktorý sa položí do pokladničky pri oltári.

V nedeľu ráno sa z niektorého miesta — z niektorého gazdovského dvora, prípadne každý rok z iného, — usporiada slávnostný sprievod do chrámu. Devy a mládenci nesú vence uvité z klasov pšeničných, žitných (ražných), jačmenných, ovsených, vence z trávy, ďateliny. Chlapci a dievčatá nesú v plytkých košíkoch, ozdobených národnými a cirkevnými stuhami, plodiny tohoročnej úrody, ako fazuľu, kukuricu, kapustu, zemiaky, repu, rozličné zeleniny, ovocie, syr, maslo ako aj chlieb.

Matky-gazdiné — ženy prinesú do kostola na požehnanie v košíkoch chlieb a rozličné potraviny (ako na Veľkú noc). Požehnané potraviny sú potom čiastkou slávnostného obeda tejto nedele. Môžu priniesť na požehnanie aj ovos alebo iné zrno, ktoré dajú po požehnaní doma zožrať dobytku.

Po príchode do chrámu postavia sa všetci s týmito vecmi a plodinami do polkruhu pred oltárom, ktorý je ozdobený pšeničnými klasmi, hroznovými listami alebo hroznom.

Pobožnosť v chráme.

Slávnostné poďakovanie sa začína kázňou asi tohto obsahu: Sursum korda! Pozdvihnite vaše srdcia k Bohu, volá sa dnes vám. Z väčšej časti je už za nami tento hospodársky rok. Požehnanie Božie je už zčasti posbierané, humná, sypárne a pivnice sú naplnené. Za nami sú už zväčša práce a namáhania hospodárskeho roku. Za nami je mnoho dní, v ktoré sme pracovali od svitu do mraku. Za nami je mnoho starostí a strachu, ktorý sme v tomto hosp. roku prežili. Mnoho ráz nám hrozily čierne mrákavy zničením celoročnej práce. Na hlas zvonov, k modlitbe nás vzývajúcich, veľa ráz sme spínali ruky a volali k Tebe, Pane, o zľutovanie a Ty, Otče náš, si nám len pohrozil, ako dobrý Otec svojím samopašným deťom. Zmiloval si sa nad nami. Chlieb náš každodenný na jeden rok znovu máme zabezpečený, vyrábali sme ho v potu svojej tvári, ale dosiahli sme ho len z Tvojej dobrotivosti. Preto dnes zdvihame svoje srdcia k Bohu a oduševnene voláme: Teba Boha chválime!

Padáme na tvár pred Tvojou velebnosťou, Bože. V Tvojich stvoreniach a dielach ako v zrkadle vidíme a poznávame Teba, Pane, všemohúci Bože náš. Prácou Tvojich rúk je obloha, slnce, mesiac a hviezdy; prácou Tvojich rúk je naša zem. Ty riadiš cestu nebeských telies. Ty sa staráš a určuješ cieľ aj tomu neviditeľnému prášku zeme. Ty dávaš vzrast zasiatemu zrnu, aby prácou našich rúk donášalo mnohonásobnú úrodu. Ty sa staráš o poľné kvety a kŕmiš všetkých živočíchov. Nebeské telesá a zem, vrchy a údolia, každý prášok zeme, všetky rastliny a kvety, jedným slovom všetko svojím jestvovaním spája sa do spoločnej hymny a volá k Tebe: Veľký si, nekonečne veľký si, ó Bože všemohúci!

Ako sme šťastliví, že si naším dobrotivým Otcom. Ty nám, svojim deťom, dávaš všetko, aby sme mohli zabezpečiť svoj časný život a tak Tebe oddanejšie slúžiť pre dosiahnutie večného cieľa. Ty, ktorý šatíš poľné ľalie a kŕmiš vtáctvo nebeské, o koľko viac sa staráš o nás malovernych a nehodných! Keď ustatí a unavení celodenným mozoľovaním skladali sme svoje hlavy na nočný odpočinok, Ty si ďalej pracoval na našich poliach. Tá kvapka rosy, ktorú sme včas ráno idúc do práce vi-

deli ligotať sa na tráve, bola Tvojím odkazom, Bože náš! Hlasno k nám volala: Kým si ty spal, ja som pracoval dávajúc vzrast všetkému. — Zima a teplo, slnko a dážď, vietor a ticho a všetko, čo si nám dával, bolo to najlepšie a bolo znakom Tvojej nekonečnej dobrotivosti. Naplnené stodoly, sypárne a pivnice nútia nás padnúť na kolená a vyznávať: Dobrý si, nekonečne dobrý si, Otče náš.

Sv. Peter pri jazere Genezaretskom po zázračnom lovení rýb volal k Ježišovi: „Odíď odo mňa, lebo som človek hriešny!“ O koľko viac my máme uznávať svoju hriešnosť. Každý rok, každý deň, ba každú chvíľku prijímame Tvoje požehnanie, a predsa koľko ráz sme to Tvoje požehnanie zneužili proti Tvojej vôli, proti Tebe samému. Koľko ráz sme si hriechami a neprávosťami zaslúžili smrť a večné zatratenie a Ty si nás netrestal. Čakal si, aby sme sa obrátili a živí boli, lebo nechceš smrť hriešnika. Koľko dedín bolo, ktorých obyvatelia žijú omnoho lepší život ako my, a tie si navštívil neúrodným rokom. Odoprel si im svoje požehnanie. Nás si však netrestal, čakal si za nami, že azda Tvoja dobrotivosť a milosrdenstvo obmäkčí naše zatvrdnuté srdcia. Rozjímajúc o požehnaní, ktoré si nám v tomto hospodárskom roku udelil, mohli by sme so sv. Petrom volať: „Pane, odíď od nás, lebo sme ľudia hriešni!“ Keď však Ty nás opustíš, ó Pane, kam sa obrátime? Preto kajúcimi slzami oplakávajúc svoje hriechy a neprávosti, voláme k Tebe: „Pane, zostaň s nami, lebo sa zvečeriava.“ Odteraz chceme Ti verní byť a Tebe verne slúžiť. Sľubujeme, že nikdy Ťa hriechom neobrazíme! Uznávame, že všetko, čo si nám tohto roku na poliach udelil zo svojej dobrotivosti, patrí Tebe. Na znak toho sme složili v Tvojom chráme nepatrné naše obety. Dary, ktoré si nám dal užívať, chceme požívať pre naše dobro a pre dobro našich rodín, a z toho, čo nám zvýši, pamätať budeme na Tvojich chudobných. Však vieme, že to, čo im dáme, Tebe dávame, drahý náš Vykupiteľu! Budeme milosrdní k bratom v biede a v nedostatku postaveným, ako aj Ty si milosrdný k nám. Tie dary, ktoré nám z nekonečnej dobrotivosti dávaš, nebudeme zneužívať proti Tebe a proti Tvojej vôli, Otče náš! Všetko to chceme použiť na česť a slávu Tvoju a na spasenie našich nesmrteľných duší.

Pozdvihnime svoje srdcia k Bohu. Naše srdce nesmie byť pripútané len k časným a zemským veciam. Dary, ktoré nám Otec nebeský toho roku udelil, nesmú nás odvrátiť od Boha. Sursum korda! Pozdvihnime naše srdcia k Bohu a s povďačnosťou mu ďakujme za všetko, čo sme z rúk jeho v tomto hospodárskom roku dostali. Vykonajme všetko, aby sme zostali v blízkosti Boha. Keď sa pridržíme vôli Božej a zostaneme s ním spojení, získame si aj na budúcnosť Božie požehnanie. A keď skončíme beh zemského života, dosiahneme aj odmenu v nebi.

Požehnanie prinesených plodín.

Po kázni kňaz, oblečený v albe, štóle, požehná prinesené plodiny a potraviny.

Osnovu požehnávania prinesených potravín hľadaj medzi sväteninami.

Po požehnaní si kňaz kľakne pred oltár a modlí sa túto modlitbu:

b) Ďakovná modlitba za poľnú úrodu.

Dobrotivý a milosrdný Bože, Ty si kázal, aby sme plody podľa svojho zaniesli do domu nášho Pána a Boha (Ex 23, 19) a predložili ich Tvojmu posvätenému služobníkovi-kňazovi, aby ich požehnal. (Lv 22, 11.) Hľa, s detinskou oddanosťou, láskou a dôverou prišli sme sem do chrámu Tvojho a po posbieraní tohoročnej úrody pokorne kľačíme pred Tvojím oltárom.

Doniesli sme najsvätejšej velebnosti Tvojej aj nepatrné dary podľa svojej možnosti, obetujúc z toho, čo si nám požehnať ráčil. Uznávame, že sme všetko dostali z rúk Tvojich, že všetko je Tvojím darom, ktorý sme si my, nehodní hriešnici, ani nezaslúžili.

Chválime a zvelebujeme Ťa, ó Pane, ktorý zakrývaš oblohu oblakmi a chmárami pripravuješ dážď zemi; ktorý dávaš vzrastať krmu na úbočiach, poskytuješ dobytku pokrm a všetky potraviny dávaš do služieb ľudí. Navštívil si zem, zavlažil si ju a zmnohonásobil si jej úrodnosť. Ty zvlažuješ brázdy a zveľaďuješ úrodu. Kropeniu dažďa Tvojho teší sa zem. Milosťou svojou požehnávaš našu ročnú prácu a polia naplňujú sa hojnosťou. Pastviny naplňuješ stádami, údolia hojnosťou zbožia. Všetko sa raduje a prespevuje pieseň chvály: svätý, svätý, najsvätejší. S týmto chválospevom celej prírody spojujeme i my svoje vrúcne modlitby a ďakujeme Ti za teplo, za zimu, za dážď a za slnko, ktoré si riadil tak, aby sme mali na celý rok zabezpečený náš chlieb každoden-

ný. Ty, ó láskavý Bože, prosby naše si vyslyšal. Obdaril si naše polia klasmi a lúky trávou. Naplnil si naše stodoly, sypárne a pivnice. A keď si nás vo svojom spravodlivom hneve aj navštívil, ponížene uznávame, že tie navštívenia nedajú sa prirovnať k našim hriechom a neprávostiam: len otcovsky si nám pohrozil, očakávajúc naše polepšenie. Veď, keby si nás trestal podľa veľkosti našich hriechov, kto by obstál pred Tebou, ó Pane? Oveľa lepší a zbožnejší, ako sme my, sú mnohí, ktorí núdzu trpia, lebo si im neudelil hojnosť darov pozemských.

Dožič nám, Pane, hojných milostí, aby sme Tvoje dary, nám nehodným udelené, mohli používať k časnému dobru a získaniu kráľovstva nebeského. Otče nebeský, pred oltárom kľačiac Ti sľubujeme, že dary, ktoré si nám zo svojej dobrotivosti udeliť ráčil, nikdy ku hriechu nezneužijeme. Sľubujeme, že ich použijeme k dobru našich rodín, a z toho, čo nám zvýši, chceme obetovať na šírenie Tvojej cti a chvály a na napomáhanie našich bližných, ktorí núdzu trpia.

Požehnaj nás, Otče náš, aby sme sa i v budúcnosti stali hodnými Tvojich milostí a aby sme sa čím horlivejšie starali o naše večné spasenie; skrze Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. — ℟. Amen.

Po dokončení modlitby nasleduje sv. omša, alebo ak je slávnosť popoludní, litánie pred vyloženou Sviatosťou Oltárnou. Po skončení omše — litánií, kňaz oblečený v bielom pluviáli ide s procesiou do poľa k niektorému krížu alebo ku kaplnke. Pri procesii sa spievajú žalmy vešperné alebo iné piesne. Pri navracaní sa do chrámu spieva sa slávnostné Te Deum a mariánska antifóna. Ak sa neusporiadúva procesia, kňaz hneď po omši intonuje Te Deum.

Veriaci pri popoludňajších pobožnostiach môžu sa pomodliť nasledovné litánie o Božom požehnaní.

Litánie o Božom požehnaní.

(Pre súkromnú pobožnosť.)

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Ježišu, uslyš nás. — Ježišu, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Duchu Svätý, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Svätá Trojica, jeden Bože, — zmiluj sa nad nami.
Všemohúci, milosrdný a večný Bože, —
Najvyšší a jediný Pane neba i zeme, —
Otče svetiel, od ktorého všetko dobré pochádza, —
Bože, ktorý si človeka pri jeho stvorení požehnal, —
Bože, ktorý si Noemovi po potope sveta veľké požehnanie udelil, —
Bože, ktorý si Abraháma po jeho obete požehnal a v ňom všetkým národom požehnanie prisľúbil, —
Bože, ktorý si skrze otca Izáka požehnal Jakuba a udelil si mu hojnosť obilia a vína z rosy nebeskej a úrodnosti zemskej, —
Bože, ktorý si bol s Jozefom v Egypte a učinil si ho šťastným vo všetkých jeho podujatiach, —
Bože, ktorý si svojmu ľudu izraelskému skrze Mojžiša všeobecné požehnanie prisľúbil, —
Bože, ktorý si synov izraelských skrze vodcu Jozua voviedol do sľúbenej, mliekom a medom tečúcej zeme, —
Ježišu, požehnaný plod panenskej Matky, —
Ježišu, v ktorom nás Otec nebeský požehnal všetkým žehnaním v nebeských veciach, —
Ježišu, ktorého požehnanie sa vylieva ako prúd na celú Cirkev, —
Ježišu, ktorý si pri svojom nanebevstúpení s pozdvihnutými rukami požehnal svojich učeníkov, —
Ježišu, ktorý nám v prevelebnej Sviatosti tak mocné požehnanie udeľuješ, —
Ježišu, ktorý pri poslednom súde povolávať budeš vyvolených, ako požehnaných Otca nebeského, —

Ježišu, ktorého požehnanie je vždy na hlave spravodlivých a navždy nad nimi zostane, —
Ježišu, ktorý si v prevelebnej Sviatosti vždy hotový udeliť svoje požehnanie vzývajúcim Teba, —
Buď nám milostivý, — odpusť nám, Pane!
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Pane!
Od všetkého zlého, vysloboď nás, Pane.
Od každého hriechu, —
Od neúrodnosti zeme, —
Od škodlivej povetrnosti, —
Od drahoty a nedostatku, —
Od morovej pohromy a nákazlivej choroby, —
Od moru, hladu a vojny, —
Skrze Tvoju všemohúcnosť a múdrosť, —
Skrze Tvoju otcovskú prozreteľnosť, —
Skrze Tvoju nesmiernu dobrotu a milosrdenstvo, —
Skrze nekonečné zásluhy Tvoje, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — uslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

Otče náš, Zdravas...

Modlime sa: Najmilší Spasiteľu, s úctivosťou sa klonime Tvojej požehnanej sláve v tejto svätyni. Nech Ti je večitá vďaka za Tvoje nespočetné dobrodenia, ktorými nás a našu vlasť obsypávaš. Chválime Ťa a dobrorečíme Tebe pred všetkými ľuďmi, lebo Ty si nám preukázal milosrdenstvo. Keďže Tvoje otcovské požehnanie utvrdzuje domy dietok, prosíme Ťa, dožič nám i naďalej, žeby sme mohli požívať účinky Tvojej otcovskej lásky. Požehnaj nás a zachovaj nás svojou všemohúcnosťou, aby sme ako Tvoj požehnaný ľud mohli Ťa chváliť a Tebe sa na veky klaňať.

Požehnanie všemohúceho Boha, Otca i Syna i Ducha Svätého, nech sostúpi na nás, na našu obec a na naše polia a nech zostáva vždy s nami. Amen.

DIEL ŠIESTY.

SVIATKY PANNY MÁRIE.

1. Mariánska úcta.

POUČENIE Podľa mienky mnohých P. Máriu ctili anjeli už od stvorenia sveta, pretože vedeli, že bude Matkou večného Slova. Uctievanie P. Márie ľuďmi je tak staré, ako je samo kresťanstvo. Základ tomu dal sám Boh, keď blah. P. Máriu zachoval od hriechu dedičného, keď ju pozdravil skrze anjela Gabriela a vyvolil za matku svojho Syna, keď sa v nej Syn Boží počal, z nej narodil, jej bol poslušný a na jej žiadosť i prvý zázrak vykonal. Preto niet sa čomu diviť, keď kresťania preukazovali odprvoti najväčšiu úctu po Bohu tej, ktorú uctil sám Boh. Zbožní kresťania boli vždy jej horlivými ctiteľmi. Medzi nimi boli nielen chudobní a jednoduchí ľudia, ale i boháči, králi a zemepáni, ktorí na jej poctu postavili skvostné chrámy a založili dobročinné ústavy.

Oprávnenosť mariánskej úcty. P. Máriu uctievame nado všetkých svätých, lebo Boh ju nad všetky ženy požehnal a milosťami obdaril, a tým sa sama vyznačila najvznešenejšími čnosťami medzi všetkými svätými a tak je aj nad nich povýšená. — P. Mária je najmilšou dcérou nebeského Otca, Matkou Božieho Syna, nepoškvrnenou nevestou Ducha Svätého; je Kráľovnou svätých i anjelov; je našou Matkou, lebo porodila podľa tela nášho Brata, Ježiša-Vykupiteľa, ktorý jej dal za synov aj nás; je našou Ochrankyňou, lebo na jej orodovanie dosiahneme u Boha mnohé milosti a vyslobodení sme z nebezpečenstiev duše i tela. Veľké uctievanie P. Márie u kresťanov katolíkov sa nijako neprotiví úcte Božej a nie je vôbec nejakým modlárstvom, ako nám to protestanti vytýkajú. Každý katolík vie, že P. Mária bola len človekom, ľudskou osobou, a tak aj v nebi je ako prvá z ľudí, kde ju sám Boh zvlášť oslávil preto, že bola Matkou Ježiša Krista, teda Matkou druhej Božskej osoby, Matkou Boha čiže Bohorodičkou. Kresťan katolík sa P. Márii neklania, ale ju len uctieva a prosí o orodovanie: Oroduj za nás.

Sviatky P. Márie. Všetky čnosti, zásluhy a pomoc P. Márie ako aj naša úcta je najlepšie vyjadrená v 34 mariánskych sviatkoch, ktoré sú ružovým vencom v cirkevnom roku. Sú len dva prikázanými sviatka-

mi. Nepoškvrnené Počatie 8. dec. a Nanebevzatie 15. aug. Can. 1247; tri zasväcujeme dobrovoľne (nezasvätenie teda nie je hriechom): Hromnice 3. II., Zvestovanie 25 III. a Narodenie P. Márie 8. IX.; dvanásť je zasvätených liturgicky a štrnásť je ľubovoľne zasvätených aj v liturgii.

Zobrazenia Panny Márie.

Úcta k P. Márii sa zvlášť vyjadruje v rozličných zobrazeniach P. Márie. Najväčší umelci, maliari i sochári dávnych i dnešných storočí vtedy sa cítia najšťastnejšími, keď sa im podarí vytvoriť vznešený obraz P. Márie. Z najstarších mariánskych obrazov je obraz *P Márie matky, pestujúcej v náručí malého Ježiška, tzv. Madona.* Vznešený je obraz nepoškvr. počatia P. Márie: *Pani,* ožiarená slnečným leskom, má na hlave korunu z dvanástich hviezd, za podnožku má polmesiac a pod ním je zemeguľa, okolo ktorej sa vinie had, ktorému Pani stúpa na hlavu. Slnečný lesk a dvanásť hviezd znázorňuje jej dôstojnosť v nebi ako kráľovnej anjelov, apoštolov i všetkých svätých. Polmesiac pod jej nohami znamená, že sa nikdy nezmenila vo svojej svätosti, tak ako sa mení mesiac. Hadom je označený rajský had a diabol, ktorého zvodu ona nepodľahla zo zvláštnej milosti Božej, súc chránená od dedičného hriechu pre zásluhy svojho Syna, Ježiša Krista, Vykupiteľa ľudského pokolenia.

Nám Slovákom je zvlášť drahý obraz *Sedembolestnej P. Márie,* ktorú nám sv. Otec Pp. Pius XI. určil za patrónku Slovenska, lebo od dávnych čias ju naši praotcovia vzývali o pomoc vo svojich biedach. Obraz predstavuje P. Máriu, pohrúženú do hlbokého zármutku, jej srdce je prebodnuté jedným alebo siedmimi mečmi podľa Simeonovho predpovedania a v náručí drží mŕtve telo Kristovo, ktoré práve sosňali s kríža.

Útlu lásku P. Márie k ľuďom a jej orodovanie za nich u Boha predstavujú tisíce rozličných vyobrazení, medzi ktorými vynikajú: Nepoškvrnené srdce P. Márie, ovenčené na spôsob Božského Srdca venčekom ružičiek, prebodnuté jedným mečom a zo srdca šľahá plameň; Ruženská P. Mária, ako podáva sv. Dominikovi pátričky; Škapuliarska P. Mária, ako podáva bl. Šimonovi Štokovi škapuliar; Lurdská P. Mária, ako stojí v skalnej jaskyni, súc oblečená v bielom rúchu, na drieku má belasý pás, ruky sopäté, s jedného ramena visia pátričky, na nohách má vykvitnuté dve ružičky, neďaleko nej je studnička a kľačiaca postava sv. Bernardety; Matka ustavičnej pomoci; Kráľovná pokoja atď. — Niet ani jedného výjavu zo života P. Márie, alebo niektorej jej čnosti, či panenskej, či materinskej, ktorú by maliari a sochári neboli zobrazili. Svetoví maliari stali sa veľkými len pre obrazy P. Márie-Madony.

Deviatniky pred mariánskymi sviatkami.

Pred všetkými sviatkami Pána sú prípravné doby čiže vigílie, ktoré sa odbavujú i liturgicky. Podobne boly zavedené i prípravné dni pred mariánskymi sviatkami: *Nepoškvrnené Počatie, Narodenie, Zvestovanie, Očisťovanie a Nanebevzatie P. Márie,* takzvané Deviatniky, lebo isté modlitby sa odbavujú deväť dní pred sviatkom. Pobožnosti schválil Pp. Pius VII.

Odpustky. Veriaci, ktorí v ktoromkoľvek čase roku na česť Narodenia, Obetovania, Zvestovania, Navštívenia, Očakávania pôrodu, Očisťovania alebo Nanebevzatia Panny Márie zbožne vykonajú nejaké modlitby s úmyslom konať ich nepretržite za deväť dní, dosiahnu cez tento deviatnik každodenne raz odpustky 5 rokov a pln. odp. za obvyklých podmienok po skončení deviatnika. — PPO 296.

2. Deviatnik pred Nepoškvrneným Počatím P. Márie.

Začína sa 29. novembra.

Prípravné modlitby.

Na všetkých deväť dní.

Príď, ó Bože, Duchu Svätý, naplň srdcia svojich veriacich a zapáľ v nich oheň svojej lásky.

℣. Vylej na nás svojho Ducha, a všetko bude pretvorené.

℟. A obnovíš tvárnosť zeme.

Modlime sa: Bože, ktorý si srdcia veriacich osvietením Ducha Svätého vyučil, daj nám v tomže Duchu pravé veci smýšľať a z jeho potešenia vždycky sa radovať. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modlitba. Najčistejšia Panna Mária, ktorá si bola bez hriechu počatá a od tej chvíle plná krásy a ani najmenej si nebola poškvrnená, milosti plná Matka môjho Boha, Kráľovná anjelov a ľudí, najponíženejšie ťa ctím, ako Matku môjho Spasiteľa. Pán Ježiš, ktorý hoci bol opravdivým Bohom, ale predsa i tvo-

jím Synom, veľkú vážnosť, úctivosť a poddanosť ti preukazoval, aby mne dal príklad, akú veľkú česť ja ti mám vzdávať. Prosím ťa, prijmi láskave tento deviatnik, ktorý ti prinášam. Ty si útočište kajúcich hriešnikov, a preto sa v dôvere k tebe utiekam. Ty si Matka milosrdenstva, a tak moje potreby zaiste dotknú sa tvojho srdca. Ty si po Kristu moja jediná nádej, a tak so zaľúbením prijmeš túto moju úprimnú dôveru. Učiň ma hodným(ou) volať sa tvojím dieťaťom, a ty sa ukáž, že si mne Matkou.

Deväť Zdravasov a jedno Sláva Otcu . . .

Zvláštne modlitby.

Na každý deň iná.

1. deň — 29. novembra: Nepoškvrnená Panna, hľa, pri tvojich svätých nohách veľmi sa radujem spolu s tebou, že si od večnosti bola zvolená za Matku večného Slova a pri svojom počatí zachránená od dedičného hriechu. Vďaky vzdávam a chválu prespevujem najsvätejšej Trojici, ktorá ťa v tvojom počatí toľkými prednosťami obdarovala. Pokorne ťa prosím, vypros mi milosti, aby som šťastlive premohol(a) všetky hriešne náklonnosti, ktoré dedičný hriech vo mne zanechal ako smutný následok. Pomáhaj mi ich premôcť a vypros mi, aby som nikdy neprestal(a) milovať svojho Boha. Amen.

2. deň — 30. novembra: Ó Mária, ty nepoškvrnená ľalia čistoty, radujem sa spolu s tebou, že si už v prvej chvíli svojho počatia bola obsypaná milosťami, pričom ti bolo dané dokonalé užívanie rozumu. Klaňajúc sa, vďaky vzdávam najsvätejšej Trojici, že ti ráčila tak vzácne milosti udeliť. Korím sa hlboko i pred tebou, ktorá si bola obsypaná plnosťou nebeských darov, daj, aby sa z toho niečo i mojej duši

dostalo a aby som podiel bral(a) v pokladoch plynúcich z tvojho nepoškvrneného počatia. Amen.

3. deň — 1. decembra: Ó Mária, ty tajomstva plná ruža čistoty, radujem sa s tebou, že si vo svojom nepoškvrnenom počatí slávne zvíťazila nad pekelným hadom a bola si počatá bez poškvrny dedičného hriechu. Vďaky vzdávam a chválu prespevujem z celého srdca najsvätejšej Trojici, ktorá ti udelila túto prednosť. Prosím ťa, vypros mi sily ducha, aby som premohol(a) všetky podvody zlého nepriateľa a svoju dušu nepoškvrnil(a) nijakým hriechom. Ach, pomáhaj mi v každom čase a podaj mi svoju pomocnú ruku, aby som mohol(a) zvíťaziť nad nepriateľom môjho spasenia. Amen.

4. deň — 2. decembra: Ó Mária Panna, ty zrkadlo bezškvrnnej čistoty, cítim srdečnú radosť, keď vidím, že ti Duch Svätý už v tvojom počatí udelil svoje dary a najvznešenejšie čnosti. Chválu a vďaky vzdávam najsvätejšej Trojici, že ťa obdarila týmito prednosťami. Najdobrotivejšia Matka, prosím ťa, vykonaj mi milosť horlivosti a vytrvalosti vo všetkých čnostiach, aby som aj ja bol(a) hodný(á) obsiahnuť dary Ducha Svätého. Amen.

5. deň — 3. decembra: Ó Mária, ty ľúbezne svietiaci mesiac čistoty, radujem sa spolu s tebou, že tajomstvo tvojho nepoškvrneného počatia stalo sa počiatkom spasenia človečenstva a radosťou celého sveta. Vďaky a chválu vzdávam najsvätejšej Trojici, ktorá tvoju vznešenú osobu natoľko povýšila a oslávila. Prosím ťa, vykonaj mi tú milosť, aby som úžitok čerpal(a) z umučenia a smrti tvojho Božského Syna Ježiša, žeby jeho na kríži vyliata krv nebola na mne stratená, lež aby som sväte žil(a) a večného spasenia dosiahol(a). Amen.

6. deň — 4. decembra: Ó Mária, ty jasno ligotajúca sa hviezda neporušenej čistoty, radujem sa spolu s tebou, že tvoje nepoškvrnené počatie spôsobilo toľké plesanie anjelov v nebi. Vďaky a chválu vzdávam najsvätejšej Trojici, ktorá ťa ozdobila tak vznešenou prednosťou. Prosím ťa, vykonaj mi, aby som i ja kedysi mohol(a) podiel brať v tomto radostnom plesaní a s nebeskými anjelmi večne ťa chváliť a oslavovať. Amen.

7. deň — 5. decembra: Ó Mária, ty dennica nepoškvrnenej čistoty, radujem sa spolu s tebou a s úžasom obdivujem, že si bola pri svojom počatí natoľko dokonale utvrdená v milosti voči každému hriechu. Vďaky a chválu vzdávam najsvätejšej Trojici, že touto zvláštnou prednosťou jedine teba vyznačila medzi všetkými ľuďmi. Ó vypros mi, svätá Panna, aby som mal(a) dokonalú a vždy trvajúcu ošklivosť voči hriechom a aby som radšej zomrel(a), než by som mal(a) spáchať nejaký hriech. Amen.

8. deň — 6. decembra: Ó Mária Panna, ty slnce bez škvrny, radujem sa spolu s tebou, že ti Boh v tvojom počatí udelil väčšiu a hojnejšiu plnosť milostí, než akú majú všetci anjeli a svätí svojimi zásluhami. Zvelebujem a s vďačnosťou obdivujem najvyššiu štedrosť najsvätejšej Trojice, ktorá ti udelila toľkú prednosť. Prosím ťa, vykonaj mi, aby som s milosťou Božou spolu pracoval(a) a nikdy viac ju nezneužil(a). Premeň moje srdce a daj, aby som odteraz začal(a) seba dobre poznávať a sa polepšovať. Amen.

9. deň — 7. decembra: Nepoškvrnená Panna a Matka Mária. Ty živé svetlo svätosti a vzor čistoty, ty si sa modlila v najhlbšej poníženosti k Bohu a ďakovala si mu, že tvojím spoluúčinkovaním bola odstránená pradávna kliatba a soslaná bola plnosť po-

žehnania na Adamové dietky. Prosím ťa, vypros mi, aby toto požehnanie vstúpilo i do môjho srdca; rozpáľ i moje srdce, aby som Boha tu na zemi ustavične miloval(a) a kedysi v nebesiach, kde si ty korunovaná, ustavične Mu ďakoval(a) za prednosti tebe udelené a večne sa radoval(a) s tebou vo večnosti. Amen.

Uzáverka.

Spoločná pre všetkých deväť dní.

Litánie loretánske...

℣. Ó Mária Panna, ktorá si vo svojom počatí nepoškvrnená bola.

℟. Pros za nás Otca, ktorého Syna Ježiša z Ducha Svätého si počala a porodila.

Modlime sa: Bože, ktorý si nepoškvrneným... atď.

Viď kolektu v nasledujúcej liturgickej omši. Pridaj modlitbu za pápeža alebo za Cirkev.

3. Sviatok Nepoškvrneného Počatia P. Márie.

8. dec. — Zasvätený sviatok s oktávou.

POUČENIE. Všetci ľudia sú počatí a na svet prichádzajú v dedičnom hriechu. Jedine P. Máriu Boh zachránil od poškvrny v tom okamihu, keď sa počala v živote sv. Anny. Už *Origenés* učil, že P. Mária bola bez poškvrny počatá, lebo jedine jej sa pririekly slová „milosti plná". *Sv. Augustín* († 432) napísal: Panna Mária je jediná, o ktorej z úctivosti voči Pánu nemá sa nijaká mienka prejavovať, keď je reč o hriešnikoch. *Sv. Ambróz* učí: Mária ostala čistá od všetkej poškvrny hriechu. Veď akože by bola mohla byť nejakým hriechom poškvrnená Nevesta Ducha Svätého, Matka Najvyššieho a Kráľovná anjelov? Toto bola ustavičná viera sv. Cirkvi. A preto *Pp. Sixtus IV.* udelil r. 1497 plnomocné odpustky tým, ktorí budú prítomní na hodinkách a sv. omši Nepoškvrneného Počatia. Učenie o nepoškvrnenom počatí P. Márie sv. Otcovia pápeži presne neurčili, hoci to bolo

všeobecnou mienkou a vierou kresťanov katolíkov. Všetci čakali na vyslovenie sa pápeža. Toto však riadením Božím neprichádzalo.

Tridentský snem r. 1545—1563 v ustálení vieroučného článku o dedičnom hriechu napísal, že *hriech prvého človeka,* ktorým sa človek zmenil v horšieho podľa tela i duše, rozplodzovaním prechádza na všetkých ľudí, a preto sa objavuje hneď na novonarodenom dieťati. Snem sa zreteľne vyslovil, že do tohto učenia nechce pojať aj blahoslavenú Rodičku Božiu. Konečne sa nariadilo, že *opačná mienka sa nesmie ani slovom, ani písmom, ani verejne, ani súkromne učiť a zastávať.* To stalo sa preto, aby nejaké súkromné mienenie o dedičnom hriechu v súvise s P. Máriou nebolo veriacim na pohoršenie, keďže kresťanská mienka a viera o nepoškvrnenom počatí Rodičky Božej vyžaduje si *hlboký mravný cit.* Čím bol kto zbožnejší a presvedčenejší o tajomstve vtelenia Syna Božieho, tým húževnatejšie sa pridŕžal nevyhnutnosti pravdy o nepoškvrnenom počatí P. Márie. Veď nikto si nemohol v mysli srovnať, že by mohla byť hriechom poškvrnená tá, ktorú sám Boh vyvolil, aby si z nej vzal ľudské telo. Priečilo sa nábožnému citu každého, že by Syn Boží, svrchovaná čistota, mohol mať za rodičku osobu pokalenú dedičným hriechom.

Mravný a kresťanský cit si kladie otázku: Či je možné, žeby ten svätý a všemohúci Boh, skrze ktorého sú stvorené všetky veci, nemohol stvoriť bez poškvrny tú, ktorá podľa jeho vôle mala počať, pod srdcom nosiť a porodiť Syna Božieho? Či by mala byť menej požehnaná P. Mária ako prvá žena, Eva, ktorá z rúk Božích vyšla ako nepoškvrnená? Kto by mohol znížiť Pánovu Matku pod úroveň Evy? Kto by jej mohol popierať svätosť a spravodlivosť, teda čnosti, ktorými bola obdarená aj Eva. To, že sa P. Mária skutočne stala matkou Spasiteľovou, dokazuje, že mala nielen pôvodnú čistotu ako Eva, ale si ju aj zachovala a premohla pokušenie, ktorému Eva podľahla.

Vyhlásenie dogmy o Nepoškvrnenom Počatí Panny Márie.

Z Božieho riadenia len v 19 storočí nastal čas, aby sa pápež ako hlava Cirkvi a najvyšší učiteľ kresťansko-katolíckeho náboženstva Kristovho jasne a zreteľne vyslovil a za článok viery — dogmu vyhlásil, že P. Mária je nepoškvrnene počatá. Shromaždení biskupi z celého sveta prejavili vernosť a oddanosť voči sv. Stolici a osvedčili sa, že celý kresťanský svet verí pravdu o čistom pôvode Matky Pána a najvrúcnejšou žiadosťou biskupov, kňazov a veriacich je, aby táto pravda bola vyhlásená aj za článok viery.

Pápež Pius IX. vo veľchráme sv. Petra, 8. decembra 1854, za prítomnosti biskupov, kňazov a veriacich z celého sveta, po slávnostnom vzývaní Ducha Svätého, medzi sláv-

nostnými obradmi, ako veľkňaz zo stolice sv. Petra sám vyhlásil nepoškvrnené počatie P. Márie za článok viery v bule: „Nevysloviteľný Boh...", v ktorej medzi iným hovorí:

„Presvedčili sme sa, že prišiel príhodný čas, aby sme rozhodli učenie o nepoškvrnenom počatí Rodičky Božej, Panny Márie, ktoré prekrásne je vysvetlené božskými výrokmi, úctyhodným podaním čiže tradíciou, ustavičným smyslom Cirkvi, jednomyseľnosťou biskupov s veriacim ľudom a znamenitými činmi i ustanoveniami našich predchodcov. Keď sme toto všetko dôkladnejšie rozvážili, prednášajúc ustavičné a horlivé modlitby k Bohu, ani najmenej sme nezapochybovali naším úsudkom potvrdiť a určiť nepoškvrnené počatie Panny Márie, a tak vyhovieť najpobožnejším žiadostiam katolíckeho sveta a našej pobožnosti k tejže najsv. Panne, chcejúc v nej samej vždy viac a viac velebiť jednorodeného jej Syna, nášho Pána, Ježiša Krista, lebo všetka česť a chvála, ktorá sa preukazuje Márii, prechádza na Syna.

Preto sme nikdy nepremeškali v poníženosti a pôste obetovať naše i verejné cirkevné modlitby Bohu Otcu skrze jeho Syna, aby ráčil milosťou Ducha Svätého spravovať a posilňovať našu myseľ. A keď sme už všetky nebeské zástupy na pomoc svolali a Ducha Utešiteľa vrúcnym vzdychaním vzývali, z vnuknutia tohto Ducha Svätého, ku cti najsv. a nerozdielnej Trojice, na česť a ozdobu Panny Bohorodičky, pre povýšenie katolíckej viery, pre rozmnoženie kresťansko-katolíckeho náboženstva, mocou Pána nášho, Ježiša Krista, blahoslavených apoštolov Petra a Pavla a našou mocou *ohlasujeme, vyslovujeme a ustanovujeme, že od Boha je zjavené učenie, podľa ktorého blahoslav. P. Mária v prvom okamihu svojho počatia bola zvláštnou milosťou a výsadou všemohúceho Boha, pre zásluhy Krista Ježiša, Spasiteľa ľudského pokolenia, nedotknute uchránená od všetkej poškvrny dedičnej viny; tak sa má od všetkých veriacich pevne a stále veriť.* Preto, keby sa niektorí opovážili v srdci ináč cítiť, ako je to od nás rozsúdené, čo nech Boh odvráti, nech tí iste vedia, že tým sami na seba súd vyniesli, vieru utratili a od jednoty Cirkvi odpadli. Okrem toho, keby sa opovážili slovom, alebo písmom, alebo akýmkoľvek iným zovnútorným spôsobom vyjaviť to, čo v srdci cítia, skrze tento svoj skutok hneď upádajú pod pokuty právom ustanovené."

ODÔVODNENIE. Tým, že námestník Ježiša Krista, pápež, len v 19. storočí vyhlásil vieručné rozhodnutie — dogmu o nepoškvrnenom počatí P. Márie, Cirkev neprijala do svojej vierouky nijaké nové alebo cudzie učenie. Tým činom pápež, ako najvyšší učiteľ, po zrelom uvážení ustálil pravdu, všetkými kresťanmi verenú, bližšie určil jasný smysel tejto pravdy, vysvetlil a označil, že táto pravda nachádza sa vo zjavení Božom. V tomto sa Cirkev mýliť nemohla, lebo je stále osvecovaná nebeským

svetlom, spravovaná je Duchom Svätým. Ježiš Kristus, jej zakladateľ, je stále s ňou, a preto sa ani nemôže dopustiť takej chyby, že by klam vyhlásila za pravdu.

ČLÁNOK VIERY. Kresťanské učenie nebolo hneď od začiatku vo všetkých podrobnostiach a odtienkoch celkom presne určené. Toto ponechal Pán Ježiš na svoju Cirkev, na pápeža. Keď pápež niektoré kresťanské učenie presne určí, aby bol vytvorený každý omyl a pochybnosť, stáva sa to článkom viery. Z toho však nenasleduje, že predtým to nebolo pravdou. Naopak, preto, že to bolo pravdou, pápež, ako neomylný vo veciach viery a mravov, presne pravdu určil, aby nikto slobodným rozmýšľaním nepoblúdil vo viere v tej alebo onej kresťanskej pravde. Kto by sa však opovážil iné myslieť alebo tvrdiť ešte i po presnom ustálení — definovaní pápežovom, je vyhlásený za kacíra a je vytvorený z Cirkvi, lebo rozumkovaním iné chce veriť a tvrdiť, ako Cirkev hlása. Tak sa má vec i s nepoškvrneným počatím P. Márie, v ktoré katolícka Cirkev vždy verila a pápež len v 19. storočí presne určil, aby nikto v tomto učení nezblúdil.

VYSVETLENIE. Od tých čias, čo pápež vyhlásil nepoškvrnené počatie za článok viery, máme v tejto veci neomylnú istotu, nemôžeme proti tejto pravde rozumkovať, svojvoľne rozmýšľať, ale sme povinní so sklonenou hlavou povedať: Verím, čo nám Cirkev veriť predkladá. O veciach večnosti nemôžeme všetko vedieť, ale musíme všetko veriť. To sa vzťahuje tak na veriacich, ako i na kňazov a biskupa, ba i na pápeža. Ale v katolíckej náuke články viery bývajú postupom času vždy s viacerých strán osvetlené a hĺbka ich obsahu, vznešenosti a ich primeranosť vždy viacej objasnená. Obsahom článku viery o nepoškvrnenom počatí P. Márie je, že P. Mária v Adamovi nezhrešila, že táto sv. Panna nikdy, ani len na chvíľku nebola v moci diabla, že jej spanilá duša pre zásluhy Ježiša Krista zachránená bola od dedičného hriechu, že jej duša bola od Boha milosťou posvätená a darmi a prednosťami obdarovaná v tom okamihu, keď sa spojila v lone matkinom s posvätným svojím telom a ho oživila, ako sa to aj svedčalo na zvolenú Pannu, ktorá sa mala stať Rodičkou Božou. — Bez pravdy o nepoškvrnenom počatí P. Márie nemohli by sme spokojne veriť, že Kristus bol Synom Božím — Bohočlovekom. Len tak si vieme vysvetliť toľkú túžbu kresťanov v minulosti, aby bola táto pravda vyhlásená za článok viery, ako aj tú neopísateľnú radosť a oslavovanie, ktoré sa dialo hneď po vyhlásení tohto článku viery v Ríme a po celom svete. Jednotná viera v túto katolícko kresťanskú pravdu, ako ju vtedy prejavili a až podnes prejavujú všetci biskupi, kňazi a veriaci, je základnou vlastnosťou jednoty *katolíckej Cirkvi.*

Sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie.

Tento sviatok je taký starý, že sa nedá ani len určiť jeho pôvod, kedy a kde ho začali sláviť. Zaiste pochádza z východnej gréckej Cirkvi, kde ho slávili už v 5. storočí. V latinskej Cirkvi ho začal údajne uvádzať v 11. stor. Ildefons Toledský, podľa iných sv. Anzelm, (1033—1109), biskup kanterburský (Anglicko). Kde-tu však tento sviatok nechceli zaviesť. V 15. stor. bol zavedený v Ríme, na čo ho Pp. Sixtus IV. r. 1476 nariadil pre celú Cirkev. V našich krajoch bol už v r. 1629 riadnym zasväteným sviatkom.

Kresťan! Pri slávení tohto dňa vzdajme vrúcne vďaky nebeskému Otcovi, že vykúpenie pokolenia ľudského sa tak skvele uplatnilo a predstavilo nepoškvrneným počatím P. Márie. P. Máriu ako vzor čistoty a svätosti nasledujme i my a vzývajme ju, aby i nám Boh udelil svojej milosti na jej orodovanie. Tento deň je zvlášť sviatkom *mariánskych kongregácií*. V tento deň sa môže v liturgii používať na niektorých miestach nebobelasá farba.

ODPUSTKY. Veriaci, ktorí sa pred sviatkom Nepoškvrneného Počatia P. Márie zbožne zúčastnia na verejnej deviatnikovej pobožnosti, každodenne dosiahnu odp. 7 rokov. Keď tak vykonajú aspoň päť ráz, dosiahnu pln. odpustky za obvyklých podmienok. — Ktorí v tomto čase konajú tenže deviatnik len súkromne, každodenne dosiahnu odp. 5 rokov. Po skončení deviatnika dosiahnu pln. odpustky za ostatných obvyklých podmienok len vtedy, ak sa z vážnych dôvodov nemôžu zúčastniť na verejnej deviatnikovej pobožnosti. — PPO 329.

Veriaci, ktorí v decembri vykonajú nejakú pobožnosť na česť Nepoškvrneného Počatia P. Márie, dosiahnu v hociktorý deň odpustky 5 rokov. — Ak tak konajú každodenne, dosiahnu za obvyklých podmienok odp. plnomocné. — PPO 332.

Veriaci, ktorí v každú prvú sobotu v mesiaci vykonajú zvláštnu pobožnosť na česť Nepoškvrneného Počatia P. Márie a na odčinenie urážok, učinených menu a prednostiam P. Márie, získavajú odp. plnomocné za obvyklých podmienok. — Keď tak vykonajú cez osem prvých sobôt, dosiahnu nové pln. odpustky. Dosiahnu tiež pln. odpustky 1 v hodinu smrti, ak prijmú sviatosti umierajúcich, alebo aspoň si vzbudia dokonalú ľútosť a zbožne vyslovia najsv. meno Ježiš, alebo aspoň mysľou ho vzývajú, a konečne ak smrť trpezlivo z rúk Božích prijímajú ako zaslúženú pokutu za hriechy. — PPO 335.

Liturgická omša.

INTROIT. Veľmi sa radujem v Pánovi a moja duša plesá v mojom Bohu, lebo ma obliekol do rúcha spasenia a priodial ma odevom spravodlivosti ako nevestu

ozdobenú skvostami. (Iz 61, 10.) — Zvelebujem ťa, Pane, lebo si sa ma ujal a nepriateľom si nedovolil plesať nado mnou. (Ž 29, 2.) — Sláva Otcu... — Veľmi sa radujem...

KOLEKTA. Bože, ktorý si nepoškvrneným počatím Panny Synovi svojmu dôstojný príbytok pripravil, prosíme, tak dožič aj nám, aby sme na jej prímluvu k Tebe došli čistí, ako si ju skrze zásluhy predvídanej smrti Syna Tvojho od každej škvrny hriechu zachránil. Skrze Pána nášho...

Spomienkovou modlitbou je kolekta z nedele, na ktorú sviatok pripadne, alebo z predošlej nedele.

LEKCIA. Čítanie z knihy Múdrosti, 8, 22—35.: O múdrosti Božej. Cirkev v prenesenom smysle to hovorí o P. Márii.

GRADUÁLE. Požehnaná si, Panna Mária, od najvyššieho Pána Boha, nad všetky ženy na zemi. Ty si sláva Jeruzalema, ty si radosť Izraelova, ty si česť nášho ľudu. (Judit 13, 23.) — Aleluja, aleluja. — Celá si krásna, Mária, a na tebe niet dedičnej škvrny. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Lukáša, 1, 26—8. — Zvestovanie anjela Gabriela P. Márii.

OFERTÓRIUM. Zdravas, Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami, aleluja.

SEKRÉTA. Pane, prijmi spásonosnú obetu, ktorú Ti prinášame vo sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie, a dožič, aby sme na jej prímluvu od všetkých hriechov boli oslobodení my, ktorí vyznávame, že Tvojou milosťou bola vopred zachránená od každej škvrny. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba ako pri kolekte.

PREFÁCIA O PANNE MÁRII. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, a vždy Ťa chváliť, oslavovať a zvelebovať — v Nepoškvrnenom

Počatí*: (Narodení..., Zvestovaní..., Prebodnutí... Nanebevzatí..., slávnosti..., uctení...) — blahoslavenej vždy Panny Márie. Ona zatienená Duchom Svätým počala Tvojho jednorodeného Syna a zachovajúc si slávu panenstva, porodila svetu večné svetlo, Ježiša Krista, nášho Pána. Skrze neho Tvoju velebnosť chvália anjeli, klaňajú sa jej Panstvá, pred ňou sa trasú Mocnárstva. Jednotným jasotom ju oslavujú nebesia a nebeské mocnosti spolu s blahoslavenými Serafmi. Prosíme Ťa, dovoľ, aby aj náš chválospev k týmto sa pridružil, lebo aj my pokorne vyznávame, hovoriac: Svätý, svätý...

POSTKOMÚNIA. Pane, Bože náš, nech sviatostné dary, ktoré sme prijali, vyliečia v nás rany toho hriechu, od ktorého si mimoriadne zachránil nepoškvrnené počatie blahoslavenej Panny Márie. Skrze Pána nášho...

Spomienková modlitba ako pri kolekte. Ak sviatok pripadne na nedeľu, je posledné evanjelium z nedele.

Súkromná modlitba.

Najčistejšia Panna Mária, tak si sa Bohu zaľúbila, že si sa stala Matkou Božieho Syna, lebo si bola nepoškvrnená na tele i na duši, vo viere i láske. I my sa obraciame k tebe a pre vyhlásenie tvojho nepoškvrneného počatia za článok viery ťa pokorne prosíme, shliadni milostive na nás biednych, ktorí ťa prosíme o tvoju mocnú ochranu! — Ten pekelný had, ktorého si ty pošliapala, neprestáva biednym Eviným dietkam úklady strojiť a ich napádať. Preto, ó požehnaná Matka naša, Kráľovná a Prímluvnica naša, ktorá od prvého okamihu svojho počatia šliapeš hlavu tohto nepriateľa, prijmi naše modlitby, ktoré s tebou spojení prednášame. Ráč ich pred-

* Spieva sa s vyššie označenými zmenami cez všetky mariánske sviatky, okrem Hromníc.

ložiť pred Boží obličaj a vypros nám milosti, aby sme nikdy neverili nastrojeným diabolským úkladom, aby Cirkev a spoločnosť kresťanská uprostred toľkých nebezpečenstiev prespevovala chválospev vyslobodenia, víťazstva i pokoja, žeby sme sa tak všetci dostali do prístavu spasenia. Amen.

Nepoškvrnená Panna, aká si len krásna! Dokonalá je tvoja čistota, že ani len najmenšej škvrny niet na tebe. Oroduj za mňa, aby aspoň môj život bol nevinný a od hriechov čistý, keďže moje počatie a narodenie nebolo bez poškvrny. Amen.

Najčistejšia Panna Mária, pre tvoje nepoškvrnené počatie a neporušené panenstvo očisť moje srdce, moje telo i moju dušu v mene † Otca † i Syna i Ducha † Svätého. Amen.

4. Hodinky

o Nepoškvrnenom Počati Panny Márie.

Odp. 300 dní. — Hodinky tieto pochádzajú z XV. storočia. Sv. Alfonz Rodrigius ich vrele odporúčal, lebo sa veľmi páčia P. Márii, ktorá mu to sama pri zjavení povedala. Viď: Beringer. Die Ablaese, edit. XI. p. 187.

Veriaci, ktorí zbožne odbavia hodinky o Nepoškvr. Poč. P. Márie, získajú odpustky 7 rokov. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok, ak ich odbavia každodenne. — PPO 328.

Hodinka ranná.

℣. Ústa moje prespevujú Panne!

℟. Márii chválu vzdávajte.

℣. Pani svätá, na pomoc mi príď!

℟. Pred mojimi nepriateľmi ma ochráň.

℣. Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému.

℟. Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen. Aleluja. (V predpôste a v pôste: Chvála Tebe, Pane, Kráľu večnej slávy.)

Hymna:

1. Zdravas buď, Pani svätá,
Kráľovná anjelská,
ó Panna nad pannami,
Dennica nebeská.

2. Zdravas, plná milosti,
svetlosť Božia jasná:
ponáhľaj sa pomáhať
svetu, Panna šťastná.

3. Pred vekmi ťa Pán zvolil,
skôr než čo iného,
bys' bola matkou Syna
jeho jediného.

4. A ten, čo všetko stvoril,
i teba okrášlil:
od hriechu Adamovho
zachovať ťa ráčil.

℣. Vyvolil ju Pán Boh a predurčil.
℟. Vo svojom stánku útulok jej učinil.
℣. Pani, podporuj modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe.

Modlime sa: Svätá Panna Mária, Kráľovná nebeská, Matka Pána nášho, Ježiša Krista a Pani sveta, ktorá nikoho neopúšťaš a nikým nepohŕdaš, Panna dobrotivá, shliadni na mňa očima milosti a vypros mi u svojho Syna odpustenie všetkých hriechov. Preto teraz pobožnou mysľou sebe pripomínam tvoje sväté počatie, aby som potom večného blahoslavenstva dosiahol štedrosťou Pána nášho, Ježiša Krista, ktorého si ty, prečistá Panna, porodila a ktorý s Bohom Otcom i s Duchom Svätým žije a kráľuje v dokonalej jednote, Boh na veky vekov. ℟. Amen.

℣. Pani, podporuj moju modlitbu!
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe!
℣. Vďaky vzdávajme Pánu!
℟. Buď Bohu chvála.
℣. A duše veriacich skrze milosrdenstvo Božie nech odpočívajú v pokoji.
℟. Amen!

Hodinka prvá.

℣. Pani svätá, na pomoc mi príď!
℟. Pred mojimi nepriateľmi ma chráň.
℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo...

Hymna:

1. Zdravas buď, múdra Panna,
schránka Bohu vzácna,
stĺpami dom krášlený,
kvetmi stôl ozdobený.

2. Od všetkých hriechov sveta
zachovaná s' bola,
hneď, čo si sa v prečistom
živote počala.

3. Matkou si všetkých živých,
všetkých svätých brána,
Hviezda si Jakubova
i anjelská sláva.

4. Prehrozná si diablovi
ako šík bojovný;
bezpečné útočište
buď kresťanskej ríše.

℣. Pán Boh ju stvoril v Duchu Svätom.
℟. A rozšíril ju medzi všetky svoje skutky.
℣. Pani, podporuj modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe!
Modlime sa: Svätá Panna Mária... atď.

Hodinka tretia.

℣. Pani svätá, na pomoc mi príď!
℟. Pred mojimi nepriateľmi ma chráň.
℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo...

Hymna:

1. Zdravas, Archa úmluvy
a trón Šalamúna:
dúha na nebi pekná,
runo Gedeona.

2. Ohnivý ker Mojžiša,
ratolesť Árona,
brána Božia zavrená,
plášť medu Sámsona.

3. Tak sa patrí na Syna,
Kráľa nebeského,
ktorý si ťa vyvolil
z národa ľudského.

4. Aby ani poškvrna
hriechu škaredého
v ničom nepoškvrnila
slávnu Matku jeho.

℣. Ja prebývam na výsostiach!
℟. A môj trón na oblakovom stĺpe.
℣. Pani, podporuj modlitbu moju!
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe.
Modlime sa: Svätá Panna Mária... atď.

Hodinka šiesta.

℣. Pani svätá, na pomoc mi príď!
℟. Pred mojimi nepriateľmi ma chráň.
℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo...

Hymna:

1. Zdravas, Matka panenská,
rodička prečistá,
chrám si Trojice svätej
a nádoba čistá.

2. Ty si radosť anjelská,
poklad všetkej krásy,
všetkých slastí záhrada,
útecha v žalosti.

3. Palma trpezlivosti,
cedra poctivosti;
požehnaná zem ty si
bez poškvrny zlosti.

4. Ty mesto Najvyššieho,
i východná brána:
tebe milosť preveľká
od Boha je daná.

℣. Ako ľalia medzi tŕním.
℟. Tak moja priateľka medzi Adamovými dcérami.
℣. Pani, podporuj modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe.
Modlime sa: Svätá Panna Mária... atď.

Hodinka deviata.

℣. Pani svätá, na pomoc mi príď!
℟. Pred mojimi nepriateľmi ma chráň!
℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo...

Hymna:

1. Zdravas buď, veža silná,
v pevnosti Dávida,
útočište si isté
v rozličnom nešťastí.

2. Tvoje čisté počatie
dľa sľubu Božieho:
moc i silu zničilo
draka pekelného.

3. Ó žena najsilnejšia,
Abisag prekrásna,
Judit nepremôžená,
nad Ráchel si šťastná.

4. Ráchel, spásu Egypta,
Jozefa splodila,
ty sveta Spasiteľa
šťastne si nosila.

℣. Celá krásna si, Priateľka moja.
℟. A dedičnej poškvrny nikdy nebolo na tebe.
℣. Pani, podporuj modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe.
Modlime sa: Svätá Panna Mária... atď.

Hodinka večerná.

℣. Pani svätá, na pomoc mi príď!
℟. Pred mojimi nepriateľmi ma chráň.
℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo...

Hymna:

1. Zdravas, tys' hodinami,
na nich slnce jasné
nazad o desať stupňov
postúpilo zase.

2. Slovo Božie prišlo k nám
telom učinené,
by ľudské pokolenie
bolo vykúpené.

3. Toho slnca lúčami
Mária sa svieti,
jasá ako dennica
vo svojom počatí.

4. Medzi tŕním ľalia
šliapeš hada tylo,
krajšie svietiš nad mesiac
tomu, čo zblúdilo.

℣. Ja som učinila na nebi, aby vyšlo slnko nezapadajúce.
℟. A prikryla som celú zem ako hmla.
℣. Pani, podporuj modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe.
Modlime sa: Svätá Panna Mária... atď.

Zakončujúca hodinka.

℣. Pani naša, nech Tvoj Syn, Ježiš Kristus, tvojimi prosbami usmierený, milosť obrátenia nám udelí.
℟. A nech od nás svoj hnev odvráti.
℣. Pani, príď mi na pomoc.
℟. A z rúk nepriateľov ma vytrhni.
℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo...

Hymna:

1. Zdravas buď, Matka čistá,
Kráľovná milosti,
čo si korunovaná
hviezdami jasnosti.

2. Nad všetkými anjelmi
si najdôstojnejšia,
stojíš v zlatom odeve
vedľa Krista Kráľa.

3. Ty si Matka milosti,
nádej všetkým hriešnym,
hviezdou v búrke na mori,
istým liekom chorým.

4. Brána si otvorená
k nebeskej radosti,
aby sme do nej prišli,
vypros nám milosti.

℣. Ako rozliaty olej je tvoje meno, Mária Panna.
℟. Preto tvoji služobníci milovali teba.
℣. Pani, podporuj modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe.
Modlime sa: Svätá Panna Mária... atď.

Odporúčanie.

Hymna:

1. Pokorne obetujeme,
ó Panna nábožná,
tieto hodinky sväté
ku cti tvojho mena.

2. Buď nám v hodinu smrti
na pomoc prítomná:
ó presladká Mária.
Amen. Bohu chvála!

Antifóna: Tento prút je bez hrče dedičného hriechu a bez kôry osobného hriechu.

℣. Ty si, ó Panna, bez poškvrny počatá bola.

℟. Pros za nás Otca, ktorého Syna si porodila.

Modlime sa: Bože, ktorý si nepoškvrneným počatím Panny Synovi svojmu dôstojný príbytok pripravil, prosíme, tak dožič nám, aby sme na jej prímluvu k Tebe došli čistí, ako si ju skrze zásluhy predvídanej smrti Syna Tvojho od každej škvrny hriechu zachránil. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

5. Strelné modlitby k P. Márii.

1. Ó Mária, bez hriechu počatá, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame.

Odp. 300 dní. Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 325.

2. Ó Mária, naša nádej, zľutuj sa nad nami.

Odp. 300 dní.

3. Panna Mária, Rodička Božia, pros za mňa Ježiša.

Odp. 100 dní.

4. Mária, Matka milosti, Matka milosrdenstva, prosím ťa, chráň nás od nepriateľa a prijmi nás v hodine smrti.

Odp. 300 dní.

5. Panenská Matka, ktorá si nikdy nebola ani dedičným ani osobným hriechom poškvrnená, odporúčam a sverujem ti čistotu svojho srdca.

Odp. 100 dní raz denne.

6. Prečisté Srdce Márie, najsvätejšej Panny, vypros mi od Ježiša čistotu a poníženosť srdca.

Odp. 100 dní.

7. Matka ustavičnej pomoci, oroduj za nás.

Odp. 300 dní.

8. Matka moja, zachráň ma dnes od smrteľného hriechu. 3 razy Zdravas Mária.

Odp. 200 dní — ráno i večer.

9. Svätá Panna Mária, zachráň nás od pekelných trestov.

Odp. 100 dní.

10. Ó Mária, učiň, aby som žil(a) Bohu, s Bohom a pre Boha.

Odp. 300 dní.

11. Ó Mária, Matka Božia a Matka milosrdenstva, oroduj za nás a za zomrelých.
Odp. 100 dní raz denne.

12. Matka lásky, bolesti a milosrdenstva, oroduj za nás.
Odp. 300 dní.

13. Bolestná Panna Mária, Matka všetkých kresťanov, oroduj za nás.
Odp. 300 dní.

14. Pani moja, Matka moja, pamätaj, že som tvoj(a); zachovávaj ma, ochraňuj ma ako svoju vec a svoj majetok.
Odp. 40 dní v pokušení.

15. Ó Mária Panna, ktorá si vo svojom počatí bola nepoškvrnená; pros za nás Otca, ktorého Syna Ježiša si z Ducha Svätého počala a porodila.
Odp. 300 dní. — PPO 321.

16. Nech je požehnané sväté a nepoškvrnené počatie preblahoslavenej Panny Márie, Matky Božej.
Odp. 300 dní. — PPO 324.

17. Kráľovná presvätého ruženca, oroduj za nás.
Odp. 300 dní.

18. Mária, Kráľovná duchovenstva, oroduj za nás, vypros nám veľa svätých kňazov.
Odp. 300 dní.

19. Matka sirôt, oroduj za nás.
Odp. 300 dní.

20. Mária!
Odp. 25 dní.

6. Litánie loretánske.

Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Svätá Božia Rodička, —
Svätá Panna Panien, —
Matka Kristova, —
Matka Božej milosti, —
Matka najčistejšia, —
Matka najčistotnejšia, —
Matka nepoškvrnená, —
Matka neporušená, —
Matka premilá, —
Matka predivná, —
Matka dobrej rady, —
Matka Stvoriteľa, —
Matka Spasiteľa, —
Panna najmúdrejšia, —
Panna ctihodná, —
Panna chválitebná, —
Panna mocná, —
Panna dobrotivá, —
Panna verná, —
Zrkadlo spravodlivosti, —
Stolica múdrosti, —
Príčina našej radosti, —
Nádoba duchovná, —
Nádoba počestná, —

Výborná nádoba pobožnosti, —
Ruža duchovná, —
Veža Dávidova, —
Veža zo slonovej kosti, —
Dom zlatý, —
Archa úmluvy, —
Brána nebeská, —
Hviezda ranná, —
Uzdravenie nemocných, —
Útočište hriešnikov, —
Potešenie zarmútených, —
Pomocnica kresťanov, —
Kráľovná anjelov, —
Kráľovná patriarchov, —
Kráľovná prorokov, —
Kráľovná apoštolov, —
Kráľovná mučeníkov, —
Kráľovná vyznavačov, —
Kráľovná panien, —
Kráľovná všetkých svätých, —
Kráľovná bez poškvrny dedičného hriechu počatá, —
Kráľovná presvätého ruženca, — KRALOVNA DO NEBA VZIATA
Kráľovná pokoja, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami.

℣. Oroduj za nás, Svätá Božia Rodička.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane Bože, daj nám, služobníkom Tvojim, — stáleho zdravia tela i duše, aby sme na slávnu prímluvu blahoslavenej Márie,

vždy Panny, od prítomného súženia oslobodení a večným potešením obveselení boli. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 7 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok, ak litánie a versikulum i s oráciou odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 290.

7. Modlitby k P. Márii.

a) K Sedembolestnej P. Márii — Patrónke Slovenska.

Dekrétom Pp. Pia XI. „Celebre apud Slovaccham Gentem" z 22 apr. 1927 nám Slovákom je dovolené modliť sa hneď po tretej invokácii „Baránku Boží . . ." nasledovnú modlitbu i s versikulom k Sedembolestnej P. M. — Patrónke Slovenska.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.
℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

M o d l i m e s a: Bože, pri umučení Tvojom, podľa Simeonovho proroctva, meč bolesti prenikol i najsladšiu dušu slávnej Panny a Matky Tvojej, Márie, daj nám milostive, aby sme aj my, ktorí zbožne ctíme jej bolesti, pocítili blahodarný účinok umučenia Tvojho. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

b) Odpustková modlitba k Sedembolestnej P. Márii.

Ó najsvätejšia Panna a Matka, ktorej dušu pri umučení Božského Syna tvojho prenikol meč bolesti a ktorá si pri jeho slávnom vzkriesení získala nehynúcu radosť víťaza; vypros nám prosiacim teba, aby sme sa spájali s Cirkvou v jej protivenstvách a s pápežom v jeho bolestiach, žeby sme si s nimi zaslúžili radovať sa žiadaným potešeniam v láske a pokoji tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 351.

Svätá Matka, Krista rany, ktorými bol doráňaný, hlboko mi v srdce vtlač.

Odp. 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok, ak vzdych cez mesiac každodenne odbavíme. — PPO 341.

c) Pod tvoju ochranu . . .

Pod tvoju ochranu utiekame sa, svätá Božia Rodička, prosbami našimi nepohŕdaj v potrebách našich, ale z každého nebezpečenstva vysloboď nás vždy, ty slávna a požehnaná Panna. — Pani naša, Prostrednica naša, Orodovnica naša, so Synom svojím nás smier, Synovi svojmu nás porúčaj a k Synovi svojmu nás priveď, ó sladká Panna Mária. Amen.

Odpustky sú pripojené len k prvej polovici modlitby — po pomlčku. A to: odp. 5 rokov; odp. plnomocné raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak odbavíme modlitbu každodenne v mesiaci. PPO 302. — Pln. odp. v hodinu smrti za podmienok ako v PPO 26.

d) Modlitba sv. Bernarda.

Rozpamätaj sa, ó najláskavejšia Panna Mária, že od vekov nebolo slýchať, žeby bol voľakto opustený, kto sa pod ochranu tvoju utiekal, teba o pomoc prosil alebo o prímluvu žiadal. — I ja touto dôverou povzbudený, k tebe, Matka, Panna panien, sa ponáhľam; k tebe prichádzam, k tebe sa uchyľujem ja stenajúci hriešnik. Matka večného Slova, nezavrhni moje slová, ale ich milostive vypočuj a vyslyš. Amen.

Odpustky 3 roky. Pln. odpustky raz v mesiaci pod obvyklými podmienkami, ak modlitbu odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 309.

alebo:

Rozpamätaj sa, ó najláskavejšia Panna Mária, že od vekov nebolo slýchať, žeby bol voľakto opustený, kto sa pod ochranu tvoju utiekal, teba o pomoc prosil alebo o prímluvu žiadal. — I ja touto dôverou povzbudený ponáhľam sa k tebe, Panna panien, Kráľovná anjelov, Matka Pána nášho, Ježiša Krista; k tebe prichádzam, k tebe sa ako nehodný hriešnik s plačom a kvílením uchyľujem. Nezavrhni prosbu moju, Matka Slova večného, ale milostive vypočuj a vyslyš mňa, k tebe v tomto plačlivom údolí z hlbokosti srdca volajúceho. Matka, vrúcne ťa prosím, buď mi na pomoci vždy, najmä v hodinu smrti mojej: ó dobrotivá, ó prívetivá, ó láskavá Panna Mária.

℣. Útočište hriešnikov.
℟. Oroduj za nás.

e) Vzdych k Panne Márii.

Svätá Mária, podporuj biednych, pomáhaj malomyseľným, poteš plačúcich, pros za ľud, primlúvaj sa za kňazov, oroduj za zbožné ženské pokolenie; nech tvoju pomoc pocítia všetci, ktoríkoľvek slávia tvoju svätú pamiatku.

Odpustky 3 roky; pln. odp. raz v mesiaci pod obvyklými podmienkami, ak modlitbu odbavíme každodenne v mesiaci. PPO 320.

8. Mariánske antifóny.

I. Adventná.

(Spieva sa od vešpier v sobotu pred I. nedeľou adventnou až do II. vešpier Hromníc včítane. A to: v sobotu a nedeľu stojačky, inokedy kľačiačky.)

Alma Redemptóris Máter, kvé pervia céli. Porta manes et stella maris sukkure kadenti.

Surgere kvi kúrat populó: tu kvé genuisti, natúrá mirante tuum sanktum Genitórem.

Virgo prius ak postérius, Gabrielis ab óre summens illud Ave, pekkatórum mizerére.

℣. Angelus Domini nunciávit Marié.

℟. Et koncépit de Spiritú Sanktó.

Slávna matka Spasiteľa, — hviezda morská putujúcich, — brána nebies otvorená, — buď pomocou padajúcich!

Zastaň nás, ó milostivá, — ktorá keď si porodila — svojho Boha Stvoriteľa, — príroda sa zadivila.

Matka, ktorás' pred pôrodom — i po ňom vždy panna bola, — oroduj vždy za nás hriešnych — tam, u nášho Spasiteľa.

Anjel Pána zvestoval Panne Márii.

A ona počala z Ducha Svätého.

O r é m u s — M o d l i m e s a : Milosť Tvoju prosíme, Pane, ráč do myslí našich vliať, aby sme my, ktorí sme skrze anjela zvestujúceho vtelenie Krista, Syna Tvojho poznali, skrze umučenie a kríž jeho ku sláve vzkriesenia privedení boli. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Na Vianoce.

℣. Post partum, Virgo invioláta permanzisti.

℟. Dei Genitrix intercéde pro nóbis.

Po pôrode, Panna, nepoškvrnenou si ostala.

Rodička Božia, primlúvaj sa za nás.

O r é m u s — M o d l i m e s a : Bože, ktorý si skrze panenský plod blahoslavenej Márie ľudskému pokoleniu odmenu večného spasenia udeliť ráčil; daj, prosíme, aby sme prímluvu tej pocítili, skrze ktorú sme dostali pô-

vodcu života, Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho. ℟. Amen.

℣. Divínum auxílium maneat semper nobiskum.
℟. Amen.

Pomoc Božia nech zostáva vždy s nami.
℟. Amen.

II. Pôstna.

Spieva sa kľačiačky, okrem soboty a nedele, od večera Hromníc až do Zeleného štvrtku.

Ave, Regina célórum, ave, Domina Angelórum! Salve, rádix, salve, porta ex kvá mundó lux est orta.

Zdravas, Kráľovná nebeská, zdravas, Pani ty anjelská, — koreň Jessov, nebies brána, — ktorá svetu Svetlo dala.

Gaude, Virgo glorióza, super omnés specióza, vale, o valde dokóra, et pro nóbis Christum exóra.

Plesaj, Panna najslávnejšia, — ty zo všetkých najjasnejšia, — milostivá Panna čistá, — pros vždy za nás Syna Krista.

℣. Dignáre me laudáre te, Virgo sakráta.
℟. Da mihi virtútem kontra hostés tuós.

Učiň ma hodným chváliť teba, Panna presvätá.
Daj mi sily proti nepriateľom tvojim.

O r é m u s — M o d l i m e s a: Milosrdný Bože, dožič nám ochrany v našej krehkosti a učiň, aby sme rozpomínaním sa na Bohorodičku s pomocou jej prímluvy zo svojich neprávostí povstať mohli. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

℣. Divínum auxílium maneat semper nobiskum.
℟. Amen.

Pomoc Božia nech zostáva vždy s nami.
℟. Amen.

III. Veľkonočná.

Spieva sa vždy stojačky od predvečera Bielej nedele až do soboty predvečera Trojičnej nedele. Túto antifónu v tejže dobe sa aj modlievame miesto Anjel Pána na zvonenie ráno, na poludnie a večer.

Regina céli létáre alleluja, alleluja; kvia kvem me-

Raduj sa, nebies Kráľovná, — aleluja, aleluja, — kohos'

ruisti portáre, alleluja, allelúja.

Resurexit sikut dixit, alleluja, alleluja. Óra pro nóbis Deum, alleluja, allelúja.

℣. Gaude et létáre, Virgo Maria, alleluja.

℟. Kvia surrexit Dominus vére, alleluja.

nosiť bola hodná, aleluja, aleluja.

Zmŕtvych vstal, jak predpovedal, — aleluja, aleluja, — pros, aby nás k sebe prijal, — aleluja, aleluja.

Raduj sa a veseľ sa, Panna Mária, aleluja.

Lebo vstal zmŕtvych Pán skutočne, aleluja.

O r é m u s — M o d l i m e s a : Bože, ktorý si zmŕtvychvstaním Syna svojho, Pána nášho, Ježiša Krista celý svet potešiť ráčil, dovoľ, prosíme, aby sme skrze Rodičku jeho, Pannu Máriu, radosť života večného dosiahli. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

℟. Divínum auxílium maneat semper nobiskum.

℟. Amen.

Pomoc Božia nech zostáva vždy s nami.

℟. Amen.

IV. Trojičná.

Spieva sa kľačiačky, okrem soboty a nedele, od predvečera soboty pred Trojičnou nedeľou až do predvečera soboty pred prvou nedeľou adventnou.

Salve, Regina, máter mizerikordié; víta, dulcédó et spés nostra, salve.

Ad te klamámus exsulés fílií Hévé. Ad te suspirámus gementés et flentés in hak lakrimárum valle.

Eja ergo, advokáta nostra, illós tuós mizerikordés okulós ad nós konverte.

Et Jézum, benediktum fruktum ventris tui, nóbis post hok exsílium ostende.

Ó klemens, ó pia, ó dulcis Virgo Maria.

Zdravas, Kráľovná, — Matka milosrdenstva, — život náš i sladkosť — a nádej naša, zdravas.

K tebe voláme — hriešni synovia Evy — v tomto slz údolí — stenajúci, plačúci.

A preto teda, — orodovnica naša, — obráť k nám tie svoje — premilosrdné oči.

A nám Ježiša, — ktorý je požehnaný — plod života tvojho, — tam vo večnosti ukáž.

Ó milostivá — a nad všetkých pobožná, — ó presladká Panna, — Matka Božia Mária.

℣. Óra pro nóbis sankta Dei Genitrix.
℟. Ut digní efficiámur promissiónibus Christi.

Oroduj za nás, svätá Božia Rodička.
Aby sme sa stâli hodní prisľúbení Kristových.

Orémus — Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý si telo i dušu slávnej Panny a Matky Márie pôsobením Ducha Svätého pripravil, aby sa stala dôstojným príbytkom Syna Tvojho, daj, aby sme boli na zbožnú prímluvu tej, ktorej pamiatke sa tešíme, od prítomných súžení a od večnej smrti oslobodení. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

℣. Divínum auxílium máneat semper nobiskum.
℟. Amen.

Pomoc Božia nech zostáva vždy s nami.
℟. Amen.

Keď je vystavená Sviatosť Oltárna, či na oltári v cibóriu a či na tróne nad bohostánkom, pripojuje sa spomienková modlitba s veršom „Pánem de coélo . . .“ Viď pri sviatku Božieho Tela.

V dňoch od 15. až do 22. mája po modlitbe mariánskej antifóny pripojuje sa aj spomienková modlitba k sv. Jánovi Nepomuckému. Viď pri sviatku tohože svätého dňa 16. mája.

9. Deň Prenesenia sv. domku P. Márie z Nazaretu do Loretta.

10. decembra.

POUČENIE. Už prví kresťania mali v úctivosti domček P. Márie v Nazarete (Kvetná záhrada Božia), v ktorom sa stalo zvestovanie a vtelenie Syna Božieho, v ktorom P. Mária pripravovala sa na narodenie Mesiáša, v ktorom sám Spasiteľ žil do 30. roku. Keď v 13. storočí neveriaci Saracéni zaujali Palestínu a ničili všetko, čo bolo kresťanské, sám Boh vytrhol sv. domček z ich rúk a 10. mája 1291 ho anjeli preniesli do Dalmácie na pustý vrch pri Terste; odtiaľ v roku 1294 do Laureta; odtiaľ zas 10. dec. 1295 do severného Talianska na pusté miesto pri mieste Maceráta. Ku sv. domku putovalo mnoho kresťanov. Tu vzniklo mestečko Loretto, ktoré je až podnes pútnickým mestom. Zázračne prenesený domček P. Márie je umiestený v lorettskom chráme, v ktorom je aj krásny obraz P. Márie od Rafaela. Skutočnosť prenesenia nazaretského domčeka je dokázaná starými listinami, nepretržitým ústnym podaním, shodou veriacich, ustanoveniami pápežov, ba i ustavičnými zázrakmi. Sv. Stolica na deň 10. dec. určila r. 1669 zároveň

slávnosť založenia lorettského chrámu. Pp. Inocent XIII. sostavil aj vlastnú omšu pre tento sviatok. V tomto chráme sa prvý raz modlili mariánske litánie, ktoré sa od toho volajú *loretánske*.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si tajomstvom vtelenia sa večného Slova milostive posvätil domček blahoslavenej Panny Márie a do lona svojej Cirkvi podivne složil, dožič nám, aby sme boli odlúčení od stánkov hriechu a stali sme sa hodnými obyvateľmi svätého domu Tvojho. Skrze tohože Pána nášho . . .

10. Deň Očakávania pôrodu P. Márie.

18. decembra.

POUČENIE. Osem dní pred Ježiškovým narodením sv. Cirkev v kňazských hodinkách prejavuje túžbu po narodení Spasiteľa sveta v zbožných „Ó" antifónach (hľadaj v advente po liturgickej omši „Rorate") a ôsmy deň — 18. XII. slávi sviatok Očakávania pôrodu na povzbudenie veriacich, aby sa ako najsv. Panna zbožne pripravovali k očakávanému dňu príchodu Spasiteľa. — Tento sviatok bol kedysi spoločne slávený so sviatkom Zvestovania P. Márie. Neskoršie sa rozdelil na dve slávnosti, a to najprv r. 656 vo Španielsku a potom r. 1573 Pp. Gregor XIII. povolil ho i pre iné kraje.

LITURGICKÁ MODLITBA. Ó Bože, ktorý si chcel . . . atď. ako kolekta v liturgickej omši „Rorate" v advente.

11. Deň Zasnúbenia P. Márie.

23. januára.

POUČENIE. P. Mária sa v detskom veku (r. 7—15) venovala obsluhe jeruzalemského chrámu a tu sa zasvätila Bohu u židov neslýchanou čnosťou, večitou čistotou. U židov každá žena chcela byť matkou v nádeji, že azda jej dieťa bude tým sľúbeným Vykupiteľom. Preto sa bezdetnosť pokladala za potupu. Mienka židovského ľudu i židovské zákony vyžadovaly, aby sa každá deva vydala. P. Mária, aby vyhovela aj týmto požiadavkám a nebola zbytočne napádaná, najmä keď vyrástla pri chráme, a aby predsa svoj sľub čistoty zachovala, zasnúbila sa s čistým mládencom Jozefom, z rodu Dávidovho, ktorému tiež po zasnúbení bolo panictvo večnou túžbou. Hľa, títo dvaja, ktorí sa dobro-

voľne zriekli stať sa rodičmi Vykupiteľa, predsa sa riadením Božím nimi stali. Zasnúbenie P. Márie s Jozefom stalo sa z vôle Božej preto, aby pri narodení Ježiška bola zachovaná česť P. Márie, aby ona mala podporu a pomoc v chudobe, aby bol jej pôvod z rodu Dávidovho dokázaný rodokmeňom Jozefovým; aby bolo narodenie Mesiášovo zatajené pred diablom, ktorý podľa proroctiev čakal, že sa Mesiáš narodí z Panny nevydatej; aby Jozef a Mária boli príkladom dokonalého manželstva a rodinného života. — Jozef miloval Máriu čistým srdcom. Mária zas jeho ako svätého ženícha, ktorého jej dal Boh za ochrancu. Majetkom týchto dvoch chudobných, krížami obťažených ľudí bola trpezlivosť, v ktorej hľadali poľahčenie, a svätá, ani len manželským právom neporušená čistota, v ktorej hľadali svoje spasenie. Obidvaja viedli svätý život podľa zákona Pánovho.

Podnet k sviatku dal v 15. stor. francúzsky kancelár Gerson, ktorý složil hodinky k úcte zasnúbenia P. Márie. Pp. Pavol III., 1534—49, povolil reholi minoritov modliť sa kňazské hodinky Zasnúbenia P. Márie, a Pp. Benedikt III. r. 1725 povolil sviatok a hodinky i pre iné kraje.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane, dožič svojim služobníkom dar nebeskej milosti, aby nám, ktorým bol pôrod blahoslavenej Panny Márie počiatkom spasenia, radostné oslávenie jej Zasnúbenia rozmnožilo pokoj. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista . . .

LITURGICKÁ MODLITBA K SV. JOZEFOVI. Prosíme, Pane, nech nám . . . atď. — Viď kolektu v liturg. omši na deň sv. Jozefa 19. marca.

Súkromná modlitba. Najponíženejšia Panna Mária, zrkadlo všetkých čností, najmä svätej čistoty, hoci si bola vyvolená za dcéru Boha Otca, za Matku Boha Syna, za nevestu Boha Ducha Svätého, predsa si sa podrobila Mojžišovmu zákonu, ktorý prikazoval, aby izraelské dcéry, nemajúce vlastných bratov, vydaly sa za mužov zo svojho rodu a pokolenia a tak nastúpily v dedičstve po otcovi a zasnúbila si sa s Jozefom, chudobným tesárom, pochádzajúcim z rodu kráľa Dávida. Týmto tvojím zasnúbením bol dokázaný i pôvod tvojho Syna, Pána nášho, Ježiša Krista, z rodu Dávidovho. Svätým zasnúbením bola si za-

chránená od hanby a ukamenovania, ktoré by bolo nasledovalo, keby si bola porodila Krista nezasnúbená, mimo manželstva; a tým sa ti pripravilo potešenie a poľahčenie vo všetkých biedach. Preto ťa prosím, vypros mi so svojím ženíchom Jozefom milosť od Boha, aby som mohol(a) vo všetkom náležite plniť jeho najsvätejšiu vôľu, jeho zákon a príkazy Cirkvi a aby moja duša po dokončení tohto časného života mohla sláviť zasnúbenie i svadbu so svojím ženíchom Ježišom. Amen.

Ó najšťastnejší Jozef, aká veľká milosť bola ti preukázaná tým, že sa ti dostala za snúbenicu dcéra Boha Otca, Matka Boha Syna, nevesta Boha Ducha Svätého, Kráľovná nebies a Pani anjelov. Tvoj svätý život zaslúžil ti to, že ťa Boh zpomedzi všetkých judských synov vyvolil za ženícha tej nevesty, ktorá už bola Duchu Svätému za nevestu zasnúbená. Ako veľmi sa radovalo tvoje srdce, keď ti Boh skrze svojho anjela zvestoval tajomstvo, ktoré sa stalo s tvojou snúbenicou a poučil ťa o tom, že bude Matkou Spasiteľa, ty zas jeho pestúnom! Svätý ženíchu, vypros mi od Boha aspoň jednu kvapku z tej tvojej radosti, aby som sa tým viacej mohol(a) odťahovať od zemských rozkoší a vždy čím viacej túžiť po nebeských slastiach. Amen.

12. Deviatnik pred Očisťovaním P. Márie.

Začína sa 24. januára.

Prípravné modlitby sú ako pred sviatkom Nepoškvrneného Počatia Panny Márie. Viď str. 823.

Zvláštne modlitby.

Na každý deň iná.

1. deň — 24. januára: Ó najsvätejšia Matka, Mária, ty najčistejšie zrkadlo každej čnosti. Sotva prešlo 40 dní po narodení Božského Jezuliatka, hoci si bola najčistejšia medzi pannami, predsa podrobila si sa zákonu očisťovania v chráme. Daj, aby som si i ja podľa tvojho príkladu zachoval(a) čisté srdce od každej viny a tak si zaslúžil(a) dostať sa niekedy do chrámu večnej slávy. Amen.

2. deň — 25. januára: Najposlušnejšia Panna, ty si išla do chrámu, aby si tam priniesla Bohu predpísanú očisťovaciu obetu ako každá iná žena. Vypros mi, aby som tvoj príklad nasledoval(a) a vždy bol(a) hotový(á) vykonávaním všetkých čností obetovať seba samého(mu) Bohu. Amen.

3. deň — 26. januára: Najčistejšia Panna, keď si plnila predpis zákona, nehľadela si na to, že ťa budú ľudia pokladať za nečistú; prosím, vykonaj mi u Boha milosť, aby som si zachoval(a) vždy čisté svoje srdce a aby som aj vtedy bol(a) pokojný(á), keby ma celý svet pokladal za vinného(nú). Amen.

4. deň — 27. januára: Najvznešenejšia Panna, keď si svojho Božského Syna obetovala večnému Otcovi, plesaly nad tým nebesia; prosím, predstavže i moje biedne srdce večnému Otcovi, aby som bol(a) jeho milosťou zachránený(á) od smrteľného hriechu. Amen.

5. deň — 28. januára: Najponíženejšia Panna, keď si položila malého Ježiška do náručia svätého starca Simeona, naplnila si jeho dušu nebeskou slasťou; prosím, odovzdaj i moje srdce Pánu Bohu, aby ho naplnil svojím Svätým Duchom. Amen.

6. deň — 29. januára: Najochotnejšia Panna, ty si vymenením svojho Syna Ježiša podľa predpisu záko-

na spolupracovala na spasení sveta; prosím, vymeň a vykúp i moje biedne srdce z otroctva hriechu, aby pred Bohom vždy bolo čisté. Amen.

7. deň — 30. januára: Najmilostivejšia Panna, keď si od Simeona počula predpovedanie tvojho nastávajúceho utrpenia, ukázala si sa ochotnou podrobiť sa všetkým nariadeniam Božím; vyžiadaj mi, aby som i ja vždy sa ochotne podrobil(a) Božským nariadeniam a trápenia trpezlive znášal(a). Amen.

8. deň — 31. januára: Najľútostivejšia Panna, ktorá si skrze svojho Božského Syna nadprirodzeným svetlom naplnila prorokyňu Annu, takže táto v posvätnej radosti zvelebovala milosrdenstvo Božie, lebo spoznala Spasiteľa sveta; prosím, naplň i moju myseľ nebeskými milosťami, aby som sa opravdive mohol(a) tešiť hojnému ovociu Božského vykúpenia. Amen.

9. deň — 1. februára: Bohu najoddanejšia Panna, mečom bolesti bolo ti prerazené srdce pri predvídaní bolestného umučenia Syna tvojho a ty si predsa svätými slovami tešila svojho ženícha Jozefa, ktorý bol zarmútený pre tvoje budúce trápenie; prosím, prebodni i moje srdce opravdivou bolesťou nad svojimi hriechami, aby som sa kedysi dožil(a) tej radosti, ktorej si ty účastná v sláve nebeského raja. Amen.

Uzáverka.

Na všetkých 9 dní.

Litánie loretánske...

℣. Simeonovi bolo od Ducha Svätého zjavené.

℟. Že nezomrie skôr, ako by videl Pomazeného.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ponížene... atď.

Viď o niekoľko strán ďalej kolektu liturgickej omše Hromníc.

13. Sviatok Očisťovania P. Márie — Hromnice.

2. februára. — Zasvätený, ale neprikázaný sviatok.

POUČENIE. V Starom zákone matky-šestonedieľky sa po pôrode pokladaly za nečisté pre dedičný hriech, ktorým je človek obťažený už od svojho počatia v lone matkinom. Šestonedieľky po porodení chlapčeka za 40 dní a po porodení dievčatka za 70 dní nesmeli ísť do chrámu. Až potom šli na očisťovaciu pobožnosť. Prvorodení chlapci sa museli obetovať Pánovi na znamenie, že všetko prináleží Bohu ako svrchovanému Pánovi a Stvoriteľovi, a na poďakovanie, že Boh, keď pobil prvorodených Egypťanov, zachoval pri živote dietky svojho národa. Nakoľko všetci prvorodení chlapci nemohli sa venovať službe chrámovej, kňazskému stavu zákon nariaďoval a dovoľoval, že prvorodení chlapci môžu byť pri obetovaní vykúpení; bohatí priniesli ako výkupné baránka a chudobní dve hrdličky alebo dvoch holubov.

Rodička Božia, P. Mária, zaiste nepotrebovala očisťovania. Veď nepoznajúc manželského života len zatienením Ducha Svätého počala a porodila bez porušenia panenskej čistoty. Predsa však podrobila sa ako každá žena tomuto zákonu, aby nepovstalo pohoršenie, keďže ľudia nevedeli, kto sa skrýva v Betleheme, v narodenom dieťatku, aby pre budúce pokolenia dala príklad poníženosti a poslušnosti a aby i toto bolo dôkazom, že Ježiš prišiel spasiť hriešnikov. Preto P. Mária, ako chudobná, na svoje očistenie a na vykúpenie prvorodeného, 40. dňa obetovala dvoch holubov. Pri tejto príležitosti starec Simeon z vnuknutia Ducha Svätého v Ježiškovi poznal sľúbeného Mesiáša, vzal ho do svojho náručia, chválil Boha a žiadal si umrieť, lebo už videl svoje spasenie, svetlo pohanov a slávu izraelského ľudu, za čím dychtive túžili praotcovia.

Sv. Cirkev túto udalosť očisťovania P. Márie a obetovania dvoch holubov každoročne oslavuje 40. dňa po Vianociach, 2. februára sviatkom: *Očisťovanie P. Márie čiže Hromnice.* Hoci sa sviatok takto volá, predsa nie je výslovne sviatkom mariánskym, ale skôr sviatkom Pána Ježiša, ktorého P. Mária z príležitosti zákonného svojho očisťovania sama priniesla do chrámu, tu ho obetovala a za neho darovala výkupnú obetu; Simeon vtedy Pána Ježiša nazval „Svetlom“. Toto nám dokazujú aj liturgické omšové modlitby, ako aj samo svätenie sviečok, ktorých plameň predstavuje Ježiša Krista. Tento sviatok patrí medzi sviatky vianočné, hoci sa niekedy slávi aj po Deviatnikovej nedeli. Aj prefácia je o Narodení Pána a mariánska antifóna je ešte vianočná.

Hromnice — Svätenie sviečok.

Zvláštnosťou sviatku je, že pred sv. omšou je svätenie sviečok a so zapálenými sviečkami je procesia. Táto slávnosť je jedna z najstarších. Sám sviatok Očisťovania P. Márie bol zavedený už v 4. storočí. Zavedenie svätenia sviečok pripisujú pápežovi Geláziovi, r. 494. Podľa iných zaviedlo sa v čase cisára Justína alebo Justiniána v r. 592. Iní zas tvrdia, že svätenie sviečok zaviedol len Pp. Sergius I., r. 687—701, namiesto pohanských očisťovacích slávností, zvaných Amburbale, ktoré konávali 1. februára na počesť boha Februa a Plutona. I pohania konali sprievod so zapálenými sviečkami okolo múrov mesta. Podľa iných bola to prosebná procesia, žeby Boh na orodovanie P. Márie milostive odvrátil na východe zúriaci mor.

Bez ohľadu na pôvod žehnania sviečok a procesie, je to jedna z najvýznamnejších svätenín Cirkvi; touto sväteninou naznačený je Ježiš Kristus, Svetlo sveta, ktorého P. Mária obetovala v chráme, ktorého Simeon spoznal, ktorého plameň svätených sviečok cez celý rok na oltári predstavuje, na počesť ktorého tak kňazi ako aj veriaci nesú zapálené sviečky na procesii. Procesia je teda prejavom našej viery. Tieto požehnané sviečky veriaci i kňazi zapália a v ruke držia pri evanjeliu a od Sanctusu až do prijímania pri slávnostnej hromničnej omši. Žehnanie sviečok je aj prosebnou procesiou; to sa naznačuje fialovou farbou. Cirkev prosí pri žehnaní sviečok hojnosť požehnaní na duši i tele tým, ktorí ich budú zapálené zbožne v ruke držať. A tak od pradávna zbožní veriaci zapaľujú tieto sviečky pri živelných pohromách, najmä pri hrmení, krupobití a hromobití, aby Boh milostive odvrátil tieto pohromy od nich na prosbu sv. Cirkvi a na orodovanie P. Márie. Od toho dostaly sviečky meno „hromničky" a vôbec celý sviatok dostal meno: *Hromnice.* I umierajúcim sa vkladá hromnička do ruky, aby po temnotách tohto života prišli k nehynúcemu Svetlu, k Ježišovi Kristovi. Hromničné sviečky môžu veriaci používať najmä vtedy, keď dietky pristupujú k prvému sv. prijímaniu, mladucha pri vádzke po sobáši, šestonedieľka pri vádzke, pri procesiách na Vzkriesenie a Božie Telo, alebo pri pohrebe.

Milý kresťan, *uvažuj* o poslušnosti P. Márie a nasleduj ju; *ďakuj* Bohu, že nás vyviedol z pohanských bludov k poznaniu Ježiša Krista; pros Pána, aby svetlo pravej viery zjavil i tým národom, ktoré dosiaľ väzia v nevedomosti a blude.

Dnes popoludní sa už spieva hromničná antifóna: Ave, regina coelorum. — Pred Hromnicami môžeme odbavovať Deviatnik. Poučenie a o odpustkoch viď pred sviatkom Nepoškvr. Počatia P. Márie. Str. 823.

a) Liturgické modlitby pri žehnaní sviečok.

Sviece, určené pre kostol, sú položené pri oltári; veriaci svoje sviečky držia v ruke. Kňaz je oblečený vo fialovom pluviáli a obrátený k oltáru na lekciovej strane modlí sa:

℣. Dominus vobiskum.	Pán s vami.
℟. Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

1. MODLIME SA: Svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, ktorý si všetko z ničoho stvoril a na Tvoj rozkaz včely vytvorily tento vosk na vyrábanie sviec; a ktorý si dnes splnil aj žiadosť spravodlivého Simeona, pokorne Ťa prosíme, ráč tieto sviece † požehnať a † posvätiť, aby boly všade, či na zemi alebo na vode na osoh ľuďom a na zdravie tela i duše, pre vzývanie Tvojho najsvätejšieho mena, a na prímluvu blahoslavenej Márie, vždy Panny, ktorej sviatok dnes pobožne slávime, a na prosby všetkých Tvojich svätých. Vyslyš so svojho svätého neba a s trónu svojej velebnosti hlas svojho ľudu, ktorý si žiada tieto sviece úctive v rukách nosiť a Tebe chvály prespevovať. Buď milostivý všetkým k Tebe volajúcim, ktorých si vykúpil drahou krvou Syna svojho. Ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého Boh, na veky vekov. ℟. Amen.

2. MODLIME SA: Všemohúci večný Bože, Ty si dnešného dňa vo svojom svätom chráme predstavil svojho jednorodeného Syna, ktorého do náručia vzal svätý Simeon. Pokorne prosíme Tvoju láskavosť, ráč † požehnať a † posvätiť a zapáliť svetlom nebeského požehnania tieto sviece, ktoré my, Tvoji sluhovia chceme prijať a zapálené nosiť na oslavu mena Tvojho; a keďže ich teraz Tebe, Pane, Bože náš, obetujeme, zapáľ nás ohňom svojej lásky a učiň nás hodnými dostať sa do svätého chrámu Tvojej slávy. Skrze tohože Pána nášho . . . ℟. Amen.

3. MODLIME SA: Pane, Ježišu Kriste, pravé svetlo, Ty osvecuješ každého človeka prichádzajúceho na tento svet; vylej svoje požehnanie † na tieto voskovice, a posväť † ich svetlom svojej milosti a dožič milostive, aby ako tieto viditeľným ohňom zapálené svetlá rozháňajú

nočné tmy, tak aj naše srdcia boly osvietené neviditeľným ohňom, žiarou Ducha Svätého a oslobodené od slepoty všetkých neprávostí, aby sme očisteným okom ducha všetko to mohli vidieť, čo je Tebe milé a nášmu spaseniu osožné; žeby sme si tak zaslúžili dôjsť po premožení nebezpečenstiev temností tohto sveta k nehasnúcemu svetlu. Skrze Teba, Ježišu Kriste, Spasiteľu sveta, ktorý v dokonalej Trojici žiješ a kráľuješ Boh na veky vekov. ℟. Amen.

4. MODLIME SA: Všemohúci večný Bože, ktorý si Mojžišovi, svojmu sluhovi, kázal pripraviť najčistejší olej do lámp, ktoré maly horieť pred Tebou; vylej dobrotive na tieto voskovice milosť svojho † požehnania a nech nám tak svietia navonok, aby nám vo vnútri duší z Tvojej dobroty neprestalo svietiť svetlo Ducha Svätého. Skrze tohože Pána nášho... ℟. Amen.

5. MODLIME SA: Pane, Ježišu Kriste, dnes si sa zjavil medzi ľuďmi v podstate nášho tela a rodičia Ťa predstavili v chráme; ctihodný starec Simeon, osvietený svetlom Tvojho Ducha, Ťa poznal, do náručia vzal a požehnal; dožič milostive, nech nás milosť tohože Ducha Svätého osvieti a vyučí, ako Ťa máme opravdive poznať a milovať. Ktorý s Bohom Otcom v jednote tohože Ducha Svätého žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Kňaz tri razy pokropí sviece sv. vodou, okadí, zapáli a rozdáva kňazom, miništrantom, spevákom a dvanástim zástupcom ľudu, ktorí stojačky prijmú sviečku. Ostatní veriaci si tiež zapália sviečky. Za rozdávania sviečok chór spieva:

ANTIFÓNA. Lúmen ad revelaciónem gencium et glóriam plébis tué Izrael.

KANTICUM: Nunk dimittis servum tuum, Domine, sekundum verbum tuum in páce. — Kvia vidérunt okuli mei salutáre tuum. — Kvod parasti ante faciem omnium populórum: — lúmen ad revelaciónem gencium et gló-

PREDSPEV: Pre pohanov bude žiarivým svetlom a svojmu ľudu izraelskému bude na slávu.

PIESEŇ: Teraz už prepusť, Pane, sluhu svojho v pokoji podľa svojho prisľúbenia. Lebo moje oči videly spasenie Tvoje, ktoré si pripravil pred zrakom všetkých národov: Svetlo na osvietenie pohanov

riam plébis tué Izrael. — Glória Patri...

ANTIFÓNA. Exsurge, Domine, adjuva nós: et libera nós propter nómen tuum. — Deus, auribus nostrís audívimus patrés nostri anunciavérunt nóbis. (Ps. 43, 46, 2.) Glória Patri...

℣ Orémus: Flektámus genua.

℟. Leváte.

a slávu svojho ľudu izraelského. — Sláva Otcu...

PREDSPEV: Vstaň, Pane, pomôž nám a vysloboď nás pre svoje meno. — Bože, na vlastné uši sme počúvali. Naši otcovia nám vyprávali. (Ž. 43, 46, 2.) Sláva Otcu...

Modlime sa: Kľaknite na kolená.

Vstaňte.

Ak je po nedeli Deviatnik a nie je nedeľa, vystane: „Flektámus genua..."

Prosíme Ťa, Pane, vyslyš svoj ľud a čo nám výročnou slávnosťou ctiť dovoľuješ, to nám dožič dosiahnuť vnútorne svetlom milosti Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

℣. Procedámus in páce.

℟. In nomine Christi. Amen.

Poďme v pokoji.

V mene Kristovom. Amen.

Procesia ide okolo kostola. Na jej čele je kríž, pred ktorým ide miništrant s kadiacim kadidlom. Pri procesii chór a ľud spieva nasledovnú antifónu alebo pieseň: Kráľovná, buď pozdravená, č. 333.

ANTIFÓNA. Sion, okrášli svoju dvoranu a prijmi Krista Kráľa. Objím Máriu, ktorá je bránou nebies, lebo ona nosí slávneho Kráľa nového svetla; zostáva Pannou, hoci na rukách prináša Syna. Simeon ho berie do náručia a oznamuje národom, že on je Pán života a smrti a Spasiteľ sveta.

b) Súkromné modlitby.

1. Pri svätení sviečok.

Pane Ježišu Kriste, pravé svetlo, ktoré osvecuje každého na svet prichádzajúceho človeka, Ty si dnešného dňa Duchom Svätým osvietil myseľ spravodlivého Simeona, takže v Tebe

spoznal sľúbeného Spasiteľa. S radosťou si prijal od neho, keď Ťa velebil ako Boha, hoci na ruky vzal len malé dieťa a pred celým ľuďom verejne sa osvedčil, že si svetlom pohanov a slávou ľudu izraelského. Preto i svätá rímskokatolícka Cirkev teraz svätí sviece a podáva ich do rúk nábožnému ľudu, pokorne prosiac Božskú dobrotu Tvoju, aby si ohňom Božskej lásky Tvojej zapálil a svetlom milosti Ducha Svätého osvietil srdcia všetkých, ktorí budú tieto zapálené sviece nosiť v rukách ku tvojej cti a sláve. Amen.

2. Pri rozdávaní sviečok.

Najsladší Ježišu, hľa, k Tvojej úcte a chvále beriem do ruky túto horiacu sviecu na dôkaz toho, že si večné, nestvorené svetlo a odblesk Otcovej jasnosti, že si prišiel na svet, aby si vykúpil ľudské pokolenie a osvietil všetkých, ktorí sedeli v temnosti. Pokorne Ťa prosím, ráč vyslyšať s nebies s trónu svojej velebnosti moju modlitbu, buď milostivým ku všetkým, ktorí k Tebe volajú a ktorých si vykúpil svojou predrahou krvou.

Najdobrotivejší Ježišu Kriste, v spojení s tou zbožnosťou, s ktorou Ťa obetovala v chráme najsvätejšia Matka Tvoja, obetujem Ti túto novoposvätenú sviecu a zapaľovať ju budem pri modlitbách ku Tvojej cti a chvále. Pritom Ťa pokorne prosím, tak osvieť neviditeľným ohňom Ducha Svätého moju dušu, ako toto zapálené svetlo rozháňa nočné tmy. Očisť ma od slepoty všetkých neprávostí, aby som takto mohol(a)

čistým okom svojho srdca vidieť, čo je Tebe príjemné a mne užitočné. Rozpáľ moje srdce ohňom lásky, aby som Ťa mohol(a) opravdive milovať ako svojho Boha a Vykupiteľa, ustavične po Tebe túžiť, bezpečne sa k Tebe dostať a tak Tvoje blahoslavenstvo na veky vekov požívať. Amen.

c) Liturgická omša.

Po procesii si kňaz oblečie biele omšové rúcho. Veriaci pri evanjeliu a od premenenia až do prijímania držia v rukách zapálené sviečky. Deťom ich však nedať.

INTROIT. Pane, prijali sme Tvoje milosrdenstvo v Tvojom chráme; Bože, ako je Tvoje meno, tak je aj Tvoja chvála rozšírená po celej zemi; Tvoja ruka je plná spravodlivosti. — Veľký je Pán a naozaj chvályhodný v meste nášho Boha a na svojom svätom vrchu. Sláva Otcu...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ponížene prosíme velebnosť Tvoju, daj, aby sme sa Ti tak očistenou dušou predstavili, ako Tebe bol jednorodený Syn Tvoj predstavený v dnešný deň v chráme v podstate nášho tela. Skrze tohože Pána nášho...

V nedeľu sa priberie za spomienkovú modlitbu kolekta z nedele.

LEKCIA. Čítanie z Malachiáša proroka, 3, 1—4.: Prorok predpovedá príchod Mesiáša do chrámu. Mesiáš bude skúmať srdcia ľudské a očistí ich.

GRADUÁLE. Pane, prijali sme Tvoje milosrdenstvo v Tvojom chráme. Bože, ako je Tvoje meno, tak je aj Tvoja chvála rozšírená po celej zemi. Ako sme počuli, tak sme aj videli v meste nášho Boha na jeho svätom vrchu. — Aleluja, aleluja. — Starec niesol chlapca, ale chlapec viedol starca. Aleluja.

Po nedeli Deviatnik sa „Aleluja" a celý posledný verš vynechá a hovorí sa:

TRAKTUS. Teraz už prepusť, Pane, sluhu svojho v pokoji podľa svojho prisľúbenia. Lebo moje oči videly

spasenie Tvoje, ktoré si pripravil pred zrakom všetkých národov: Svetlo na osvietenie pohanov a slávu svojho ľudu izraelského.

EVANJELIUM.* Slová sv. evanjelia podľa sv. Lukáša, 2, 22—32. — Obetovanie Ježiška v chráme. — Simeonovo proroctvo.

OFERTÓRIUM. Milosť sa rozlieva na Tvojich ústach, preto Ťa Pán požehnal na veky, a na veky vekov. (Ž 44, 3.)

SEKRÉTA. Pane, vyslyš naše prosby a pomôž nám dobrotou svojou, aby bola dôstojnou obeta, ktorú prinášame očiam Tvojej velebnosti. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA o narodení Pána.*

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, Bože náš, nech sú nám tieto presväté tajomstvá, ktorými v nás utvrdzuješ milosť vykúpenia, na prímluvu blahoslavenej Márie, vždy Panny, časným i večným liekom. Skrze Pána nášho...

* Od Sanctusu až do prijímania držia veriaci v ruke zapálenú hromničnú sviečku. — Kristus je po grécky, Mesiáš po hebrejsky a Pomazaný čiže Kráľ po slovensky.

d) Súkromná modlitba.

Najblahoslavenejšia Panna a najdobrotivejšia Matka, Mária! Ty si z úcty a poslušnosti k svetskému zákonu pred samým pôrodom opustila svoje bydlisko Nazaret a vydala si sa na obťažnú cestu do Betlehema so svojím panenským ženíchom, Jozefom. Z úcty a poslušnosti k zákonu Božiemu si po narodení Kristovom cestovala zase z Betlehema do Jeruzalema, aby si tam podľa židovskej obyčaje obetovala v chráme Pána plod svojho života, Ježiša, a priniesla predpísanú obetu. Koľko zásluh a koľko cti ti prináša táto tvoja vážnosť a poslušnosť voči božským i ľudským

* Na evanjelium si veriaci zapália sviečky, potom ich zahasia.

ustanoveniam! Ja však hanbiť sa musím, že som tak samoľúby(a) a ľahkovážny(a), že nechcem nijaké zákony poslúchať. Vypros mi milosti u dobrotivého Boha, aby som budúcne bol jemu i svojim predstaveným tak poslušný(á), ako si bola ty, dcéra Boha Otca.

Čistá Panna a láskavá Matka! Ty si s Jozefom vykonala svoju pobožnosť v jeruzalemskom chráme a predstavila si Pánu svoje dieťa s obyčajnou obetou chudobných. Pánu bola príjemná i tvoja modlitba i tvoja obeta. Pre tvoje materinské srdce bolo veľkou radosťou, keď ctihodný starec Simeon, plný posvätného zápalu, vzal na svoje ruky tvoje dieťa a slávne sa osvedčil, že by už rád zomrieť, lebo už mal šťastie v tvojom Synovi vidieť Spasiteľa, ktorý bude svetlom sveta a slávou izraelského ľudu! Najdobrotivejšia Matka, táto tvoja radosť ale nebola bez trpkosti. Simeon ti predpovedal povolanie a trápenie tvojho dieťaťa, áno i tebe povedal, že meč bolestí prerazí tvoju dušu. Hrozné to boly slová, ktorým si uverila, a predsa si ostala dobrej mysle a uspokojená múdrym a dobrotivým nariadením Božím.

Prosím, žiadaj mi, láskavá Matka, aby som aj ja bol(a) takej dobrej mysle a takým spokojným(ou), keď sa mi niečo protivného povie, alebo hrozí. Nech ma tvoj príklad pohne a tvoje orodovanie u Boha mi vymôže, aby som bol(a) i uprostred radostí odhodlaný(á) a hotový(á) veľkodušne počuť príjemné i nepríjemné príbehy a s kresťanským srdcom odovzdať sa každému nariadeniu Božiemu. Amen.

14. Zjavenie sa P. Márie v Lurde.

11. februára.

POUČENIE. R. 1854 Pp. Pius IX. vyhlásil za článok viery, že P. Mária bola nepoškvrnene počatá. Táto kresťanská pravda bola ako by potvrdená samou prebl. P. Máriou, a to jej neobyčajným zázračným zjavením sa r. 1858 v Lurdoch, — Francúzsko. Chudobné dievčatko Bernardeta Soubirous-ová z rozkazu svojej chudobnej matky šla 11. febr. 1858 sbierať raždie ku rieke Gáve k Massabielskym skaliskám. Tu sa jej zjavila v skalnom otvore v bielom rúchu, s belasým pásom na drieku, s ružencom na ramene, s ružami na nohách veľmi milá Pani. Tak sa jej zjavila 18 ráz. Pani sa Bernardete predstavila: „Som nepoškvrnené Počatie" a žiadala od nej, aby na tom mieste bol postavený chrám a že chce tam vidieť veľa ľudí, ktorí majú konať pokánie. Na dôkaz zjavenia sa vyvrel zo skaly prameň, ktorého vodou až podnes stovky ľudí sa uzdravujú v zázračnom pútnickom meste lurdskom. Pravdivosť lurdského zjavenia sa P. Márie dokázala cirkevná a svetská vrchnosť mnohými vyšetrovaniami a zázračnými uzdraveniami. Podrobne sa dočítaš v knihe Dr. J. Šimalčíka: Zázračný Lurd.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si nepoškvrneným počatím Panny pripravil dôstojný príbytok svojmu Synovi, prosíme Ťa, daj, žeby sme dosiahli duševného i telesného požehnania my, ktorí oslavujeme zjavenie sa tejže Panny. Skrze tohože Pána nášho...

15. Deviatnik pred Zvestovaním P. Márii.

Začína sa 16. marca.

Prípravné modlitby ako pred sviatkom Nepoškvrneného Počatia Panny Márie. Str. 823. — O odpustkoch viď str. 823.

Zvláštne modlitby.

Na každý deň iná.

1. deň — 16. marca: Ctím a obdivujem ťa, najsvätejšia Panna Mária, lebo si zpomedzi všetkých stvorených bytostí pred Bohom najprednejšou. Dnes je deň tvojho zvestovania, keď ťa Boh povýšil na

najvznešenejšiu hodnosť svojej Matky. Mocná Panna, vyžiadaj mi, aby som i ja biedny(a) hriešnik(ca) už raz poznal(a) svoju ničomnosť a z úprimného srdca sa ponížil(a). Amen.

2. deň — 17. marca: Najsvätejšia Panna Mária, keď si bola poctená pozdravením a zvestovaním archanjela Gabriela a povýšená nad všetky anjelské sbory, s pokorou si vyznala: Ajhľa, dievka Pána; vypros mi opravdivú poníženosť a anjelskú čistotu, aby som vždy viedol(a) Bohu milý život. Amen.

3. deň — 18. marca: Blahoslavená Panna, radujem sa spolu s tebou, že si jediným slovíčkom: „Staň sa", ktoré si vypovedala s toľkou poníženosťou, stiahla na zem večné Slovo Boha Otca a počala si ho vo svojom lone. Matka, tiahni i moje srdce k Bohu a milosť Božiu do môjho srdca, aby som v živote vždy s pobožnosťou volal(a) Pánovi to tvoje mocné silné a ctihodné slovo: „Staň sa!". Amen.

4. deň — 19. marca: Vznešená Panna Mária, anjel Gabriel v deň zvestovania našiel ťa ochotnou vyplniť vôľu najsvätejšej Trojice, ktorá žiadala tvoje privolenie, aby i pomocou teba mohol Syn Boží svet vykúpiť. Prosím, vyžiadaj mi, aby som sa v každej, či príjemnej, či nepríjemnej príhode vždy obracal(a) k Bohu a s oddanosťou volal(a): „Staň sa mi podľa slova tvojho." Amen.

5. deň — 20. marca: Najsvätejšia Panna, dobre vidím, ako mocne ťa spojila poslušnosť s Bohom, takže iná stvorená osoba podobného spojenia nie je ani schopná. Lenže tým viacej sa zarmucujem, že som sa pre svoje hriechy tak veľmi vzdialil(a) od Boha. Matka dobrotivá, pomáhaj mi, aby som si srdečnú ľútosť vzbudil(a), a tak sa hodným(ou) stal(a) spojiť sa s mojím milým Ježišom. Amen.

6. deň — 21. marca: Najsvätejšia Matka Božia, keď si sa pre svoju skromnosť zľakla pri zjavení anjela Gabriela v tvojom dome, i ja trniem nad svojou opovážlivosťou, keď prichádzam k tebe; pre tvoju nevýslovnú poníženosť, ktorá nám ľuďom Boha porodila, nebo otvorila a duše z pekla vyslobodila, prosím ťa, vytrhni ma z hlbočiny mojich previnení a pomôž mi vydobyť večné spasenie. Amen.

7. deň — 22. marca: Najčistejšia Panna, hoci môj jazyk je nečistý, predsa dôverujem a každodenne teba pozdraviť sa opovažujem: Zdravas, milosti plná! Prosím ťa z celého srdca, ráč mojej duši niečo udeliť z tej veľkej milosti, ktorou teba Duch Svätý obsypal, keď sostúpil na teba. Amen.

8. deň — 23. marca: Najsvätejšia Panna, verím, že všemohúci Boh, ktorý podľa slov anjelových od počiatku bol s tebou, ešte viac sa s tebou spojil vtelením Božieho Syna. Preto ťa prosím, buď mi na pomoci, aby som vždy zostával(a) spojený(á) posväcujúcou milosťou s mojím láskavým Ježišom. Amen.

9. deň — 24. marca: Najsvätejšia Panna, utiekam sa k tebe: Požehnaj mi srdce i dušu, veď si od Boha najponíženejšia medzi všetkými ženami. Preto mám pevnú nádej, že keď ma ty, dobrotivá Matka, požehnáš v tomto živote, budem požehnaný(á) i po smrti v nebeskej sláve na veky vekov. Amen.

Uzáverka.

Na všetkých 9 dní.

Litánie loretánske...

℣. Anjel Pána zvestoval Panne Márii.

℟. A ona počala z Ducha Svätého.

Modlime sa: Ó Bože, ktorý si chcel... atď.

Viď kolektu liturgickej omše „Rorate". Pridaj modlitbu za pápeža a za Cirkev. Viď medzi komemoráciami po liturg. omši.

16. Sviatok Zvestovania Panny Márie.

25. marca. — Zasvätený, ale neprikázaný sviatok.

POUČENIE: Tento sviatok je na pamiatku udalosti, keď *archanjel Gabriel* zvestoval P. Márii, že bude *matkou Syna Božieho.* P. Mária bola tým povýšená nad všetkých ľudí: Vstúpila takrečeno do *príbuzenstva s Bohom,* lebo na slová: „Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho", stala sa matkou toho, ktorému boli proroci len sluhami. Stala sa mocnou v kráľovstve milosti a veľkou v kráľovstve slávy, lebo nebeské zástupy ústami anjela Gabriela jej prvý raz konajú službu. V tej chvíli vstúpila do pevného *spojenia s najsv. Trojicou,* takže v hodnosti po Bohu nasleduje ona prvá.

Milý kresťan, uváž, že P. Mária, hoci sa jej dostalo toľkej prednosti a vyznamenania, predsa vo svojej poníženosti pokladá sa za služku v dome Pánovom a nepokladá sa za hodnú, aby Pán na ňu shliadol. Nauč sa aj ty tejto základnej čnosti, poníženosti. Tento deň pripomína nám prvý zázrak a tajomstvo, ktoré Boh vykonal pre naše spasenie, t. j. vtelenie sa druhej Božskej osoby, keď Syn Boží vzal na seba ľudské telo v lone Panny Márie pôsobením Ducha Svätého. Ďakujme teda Bohu Otcovi, že za Matku nášho Spasiteľa vyvolil poníženú, čistú a chudobnú Pannu z Nazaretu.

Tento sviatok, keďže má svoj základ v evanjeliu, je jedným z najstarších mariánskych sviatkov. Povstal v gréckej Cirkvi. Už v IV. stor. ho spomína sv. Proklus, carihradský patriarcha. Pp. Benedikt XIV. sa domnieva, že povstal už za časov apoštolských. Pôvodne sa tento sviatok volal „Počatie Pána" alebo „Zvestovanie Pána". A tak aj niektoré liturgické modlitby dňa smerujú k Pánu Ježišovi. Sviatok sa vždy slávieval deväť mesiacov pred Vianocami, t. j. 25. marca. Nakoľko tento deň spadá do Veľkého pôstu, na niektorých miestach ho prekladali na iný deň. Dnes však v celej Cirkvi, ak 25. III. pripadne na nedeľu, preloží sa jeho slávenie v liturgii na pondelok po tejto nedeli; ak pripadne na Veľký týždeň, preloží sa na pondelok po Bielej nedeli. Zasvätenie vonkajšie s veriacimi však deje sa vždy len 25. marca. Sviatok z nariadenia Pp. Pia X. nie je prikázaným sviatkom a svätíme ho len dobrovoľne. Teda nie sme povinní pod hriechom slyšať sv. omšu a nepracovať. Keď však sviatok svätíme, sme oslobodení od pôstu, ak sviatok pripadne na piatok. — Pri slávnostnej omši, keď chór pri Kréde spieva: „Et inkarnátus est..." (a vtelil sa z Ducha Svätého do Márie Panny), kňaz si kľakne na stupne oltára na znamenie poklony Ježišu Kristu, pravému Bohu, ktorý mocou Ducha Svätého vzal na seba ľudské telo v lone P. Márie pre naše

spasenie. — Pre súkromnú pobožnosť sviatok má aj deviatnikovú modlitbu, o ktorej poučenie nájdeš pred sviatkom nepoškvr. Poč. P. Márie.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Pred tvojou tvárou budú sa koriť všetky kniežatá ľudu. Ku Kráľovi idú s ňou v sprievode panny; jej priateľkyne privedú k tebe s radosťou a plesaním. — Srdce mi kypí vznešenými citmi, svoju pieseň spievam Kráľovi. (Ž 44, 13—16, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTU, LEKCIU A EVANJELIUM viď v liturgickej omši Rorate, str. 272.

GRADUÁLE. Milosť sa rozlieva na tvojich ústach, preto ťa Pán požehnal na veky. — Tvoja pravica nech ťa podivne sprevádza pre tvoju pravdu, tichosť a spravodlivosť. — Počuj, dcéra, pozri a nakloň si ucho, lebo Kráľ žiadal od teba krásu. Pred tvojou tvárou sa budú koriť všetky kniežatá ľudu a v tvojej sláve kráľovské dcéry. — Ku Kráľovi idú s ňou v sprievode panny, vovedú k tebe jej priateľkyne. Vovedú ich s radosťou a plesaním, vovedú ich do chrámu Kráľovho. (Ž 44, 3. 5. 11—16.)

OFERTÓRIUM, SEKRÉTA A POSTKOMÚNIA ako v liturg. omši Rorate; str. 272. — *Prefácia* o P. Márii ako na str. 832 s vložkou: „a zvelebovať v Zvestovaní blahoslavenej..."

b) Súkromná modlitba.

S poníženou úctou, pobožnosťou a dôverou prichádzam k tebe, vznešená Kráľovná nebies, a vítam ťa s anjelským pozdravením: Zdravas buď, Mária! Čože sladšieho môžem ti venovať ako toto pozdravenie. Nebesia plesajú a zem sa diví, diabol uteká a peklo sa trasie, keď ťa pozdravujem: Zdravas buď, Mária! Zbožnosti mi pribýva, skrúšenosť sa mi prehlbuje, nádej sa mi povznáša a potešenie sa vo mne rozmnožuje,

keď opakujem: Zdravas buď, Mária! Taká veľká je slasť a taký hlboký smysel tohto pozdravenia, že nevládzem to vysloviť, ani len mysľou dostatočne pochopiť. Preto, hoci sa cítim nehodným (ou), predsa ťa v poníženosti znovu pozdravujem: Zdravas buď, Mária! Pokorne ťa prosím, prijmi láskave odo mňa toto moje srdečné pozdravenie.

Deň Sedembolestnej P. Márie, piatok po Smrtnej nedeli, hľadaj na druhý jej sviatok 15. septembra.

17. Deň P. Márie, Matky dobrej rady.

26. apríla.

POUČENIE. Už dobrá zemská matka vie svojim dietkam poradiť len dobre. No tým viac naša Matka nebeská. Keď si nevieš rady v dôležitých chvíľach života, obráť sa k nej, Matka dobrej rady ti vyprosí od Ducha Svätého, ako jeho nevesta, dar rady, aby si si vyvolil vždy správnu cestu.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si nám Rodičku svojho milovaného Syna dal za Matku a jej spanilý obraz podivným zázrakom si oslávil, prosíme ťa, dožič nám, aby sme sa pevne pridŕžali jej napomenutia a snažili sa žiť podľa tvojho Srdca, žeby sme šťastne mohli vojsť do nebeskej vlasti. Skrze Pána nášho... Amen.

Súkromná modlitba. Preslávna Panna, ktorá si bola večným rozhodnutím ustanovená za Matku vteleného večného Slova, ktorá si rozdávateľkou milostí Božích a orodovnicou hriešnikov, ja tvoj(a) najnehodnejší(ia) služobník(ica) prichádzam k tebe, buď mi láskavým vodcom a radcom v tomto slzavom údolí. Pre drahú krv tvojho Božského Syna sprostredkuj mi odpustenie hriechov i duševné spasenie a všetko, čo mi je na dosiahnutie toho potrebné. Ďalej,

pros aj za víťazstvo svätej Cirkvi nad jej nepriateľmi a za rozšírenie kráľovstva Ježiša Krista po celom svete. Amen.

Odp. 500 dní. — PPO 394.

18. Májová pobožnosť — Mariánsky mesiac.

POUČENIE. Ako P. Mária, najmilostivejšia Kráľovná neba, neprestáva vyprosovať ľudskému pokoleniu nové a nové dobrodenia, tak zas nesčíselní jej ctitelia neprestávajú uvádzať vždy nové a nové pobožnosti a slávnosti na jej uctenie. Medzi mnohými mariánskymi pobožnosťami a slávnosťami, ktorými je cirkevný rok prepletený ako ružami, najdojímavejšou je *májová pobožnosť*, podľa ktorej sa celý máj volá *mariánskym mesiacom*. Celý mesiac je venovaný úcte k P. Márii, najmä rozjímaniu o jej krásnych čnostiach, o jej moci a dobrote, o jej sv. živote na zemi a oslávení v nebi, a celým mesiacom zaznieva vzývanie a oslavovanie jej mocnej prímluvy u Boha v krásnych Loretánskych litániách.

Podľa istého zbožného učenca je mesiac máj ako by *veľkým dňom výsluchu u nebeskej Kráľovnej*, v ktorý deň P. Mária, ako opatrovkyňa pokladu nebeských milostí, je zvlášť hotová z týchto sebe sverených pokladov udeľovať tým, ktorí sa k nej utiekajú. Vyprosuje a roznáša potechu zarmúteným, silu malomyseľným, svetlo poblúdeným, pomoc chudobným a chorým, odpustenie i spasenie hriešnikom a vytrvalosť spravodlivým. Prečo práve v mesiaci máji?

V tomto tak príjemnom mesiaci, keď sa do nového zeleného rúcha obliekajú nivy, doliny a háje, keď ľúbezná vôňa kvetov naplňuje povetrie, keď vtáci svojím spevom sa zase ozývajú na slávu Stvoriteľovi, keď sa všetko hýbe k novému životu a keď každé srdce cíti radosť nad krásou prírody, každý človek mal by najviacej zvelebovať dobrotu, moc a múdrosť Božiu. Príroda neodopiera toto zvelebovanie Bohu, len mnohí ľudia v tomto príjemnom mesiaci zabúdajú na toho, ktorý im pripravil toľké radosti, a vynakladajú tento príjemný čas na požívanie nedovolených zábav a na páchanie hriechov v prírode.

Na konci 18. storočia pôsobila nevera toľké pustošenie, že sa zdalo, ako by z ľudských sŕdc vyhynula všetka pamiatka na Boha. Mnohé zbožné duše v Ríme, zarmútené nad touto ľahkomyseľnosťou, nevďačnosťou a zábudlivosťou na Boha, usniesly sa pod vedením misionára *Lalo-*

mia na tom, že celý mesiac zasvätia k úcte Kráľovnej nebies. Kvetami ozdobovaly oltáre P. Márie. Kľačiačky prosily Matku milosrdenstva, aby svojím orodovaním získala milosť pre zaslepené dietky a tak zahladila ich bezbožnosť, ľahkomyseľnosť a nevďačnosť.

V krátkom čase všetci mariánski ctitelia, dozvediac sa o tomto spôsobe mariánskej úcty, ponáhľali sa v máji do chrámov a pred obrazy P. Márie, aby jej prespevovali piesne chvály. *Pp. Pius VII.*, dopočujúc sa o tejto pobožnosti, *21. mája 1815* udelil 300-dňové odpustky a plnomocné odpustky v deň sv. prijímania tým, ktorí cez mesiac máj každodenne konajú mariánsku pobožnosť. — *Ostrihomská synoda r. 1860* dôrazne odporúčala všetkým duchovným správcom, aby vo svojich farnostiach zaviedli májovú pobožnosť. Dnes azda niet katolíckeho chrámu, v ktorom by sa neodbavovala májová pobožnosť.

Poradie májových pobožností.

Prvé a posledné májové litánie konajú sa pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou; niekedy aj všetky. Spievajú sa Loretánske litánie s modlitbou k Sedembolestnej, za nimi hneď mariánska antifóna s patričnou modlitbou a spomienkovou modlitbou o Sviatosti Oltárnej, ďalej modlitby: Pod tvoju ochranu alebo: Rozpamätaj sa... a ostatné príležitostné modlitby májové, potom je požehnanie so Sviatosťou Oltárnou a mariánska pieseň. Májová pobožnosť sa najlepšie koná večer. Kde niet nádeje, že by sa večer veriaci sišli, tam nech sa veriaci litánie modlia cez sv. omšu alebo po sv. omši.

Ako máš zasvätiť mesiac máj? Na začiatku a na konci mesiaca pristúp ku *sv. sviatostiam* a dokonale očisť svoje srdce. Na 1. mája *ozdob* v kostole mariánsky oltár, alebo aspoň doma *obraz P. Márie*, pred ktorým učiň *dobré predsavzatie,* t. j. obetuj sa P. Márii, že celý mesiac sväte strávíš. Všetky svoje záležitosti denne odporúčaj Panne Márii. Každé ráno obetuj všetky svoje myšlienky, slová a skutky milostivej Matke a skrze ňu jej Božskému Synovi s tým, že sa chceš chrániť každého hriechu. Cez deň si viac ráz vzdychni strelné modlitby k P. Márii. Viď po sviatku nepoškvr. Poč. P. Márie. Denne chodievaj na mariánsku verejnú pobožnosť; ak nemôžeš, vykonaj si ju doma sám(a). Ak môžeš, slyš denne sv. omšu, pri ktorej sa modlí ruženec. Na dôkaz, že zasvätenie seba myslíš vážne, z lásky k P. Ježišovi a P. Márii vykoreň, odhoď zo svojho srdca niektorú chybu, zlý obyčaj alebo náklonnosť. Či si to vykonal, zisti dobrým spytovaním svedomia. K tomu ti pomôže aj rozjímanie o Srdci P. Márie. Viď nasledovné strany. Najmä toto sa bude páčiť Rodičke Božej a bude slúžiť i tvojmu spaseniu. Rozličné modlitby nájdeš po Loretánskych litániách.

Odpustky. Veriaci, ktorí sa zbožne zúčastnia na verejných mariánskych májových pobožnostiach, každý deň získajú 7 rokov odpustkov. — Ak tak vykonajú aspoň cez 10 dní a pristúpia k sv. spovedi, k sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú pln. odpustky.

Tí však, ktorí súkromne odbavujú nejakú mariánsku májovú pobožnosť, získajú každodenne odp. 5 rokov. — Títo však plnomocné odpustky získajú len vtedy, ak pre vážne príčiny nemôžu sa zúčastniť na verejných pobožnostiach a ak vyplnia vyššie cit. tri podmienky a celý mesiac konajú súkromnú pobožnosť. — PPO 295.

a) Modlitba pri májovej pobožnosti.

(Každodenne.)

Preblahoslavená Panna, Rodička Božia, Mária! Hoci sme hriešnymi, predsa pred očami všemohúceho Boha a všetkého zástupu nebeského vrháme sa k tvojim nohám a volíme si ťa dnes za svoju ochrankyňu a matku, za svoju prímluvnicu u Ježiša, Syna tvojho. Tebe zasväcujeme seba, svoje telo a svoju dušu so všetkým, čo máme a čím vládneme. Menovite darujeme ti svoje srdcia a žiadame si, aby sme ťa mali vždy na mysli a aby stále milovali sme teba i tvojho Božského Syna, Ježiša Krista.

Rodička Božia, obetujeme ti ešte všetky modlitby a pobožnosti tohto mesiaca, prosiac, aby si nám u Boha vyžiadala tú milosť, ktorá je nám najviac potrebná a užitočná. Ukáž, že si našou Matkou a že neopúšťaš tých, ktorí ako dietky dôveru svoju v teba skladajú. Riaď všetky kroky naše po ceste príkazov tvojho Božského Syna a od neho nám vypros predovšetkým tej milosti, aby naše srdcia tebe i jemu verné boly a aby velebiac teba na zemi, niekedy s tebou i

so všetkými anjelmi a svätými chválily Ježiša v nebesiach na veky vekov. Amen.

V čase od 15. do 22. mája pripojuje sa slovenská modlitba k sv. Jánovi Nepom., ak sa tak nestalo latinsky po antifóne. Hľadaj pri sviatku sv. Jána 16. mája.

b) Záverečná modlitba.

31. mája.

Nekonečne milosrdný Bože, ďakujeme Ti za lásku, ktorú si nám za tejto pobožnosti toľko ráz preukázal skrze zásluhy a na orodovanie Panny Márie, Matky Syna Tvojho, Ježiša Krista. Prosíme Ťa, daj nám zbožného ducha, aby sme túto svoju Matku vždy dôstojnejšie ctili a na pomoc si ju volali, žeby sme sa vždy mohli tešiť jej materinskej ochrane a v hodinu smrti účastní boli jej pomoci. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Za tým sa stojačky spieva chválospev sv. Bonaventúru: Teba, Matka, chválime . . . číslo piesne 380.

19. Deň P. Márie, Pomocnice kresťanov.

24. mája.

POUČENIE. Pp. Pius V. po víťazstve nad Turkami r. 1571 nazval P. Máriu „Pomocnicou kresťanov" a tak ju rozkázal volať i v Loretánskych litániách. Pp. Pius VII., ktorého Napoleon r. 1808 odviedol z Ríma do Savony do väzenia, vyslbbodil sa po 5 rokoch zrejme na prímluvu P. Márie, Pomocnice kresťanov, ku ktorej sa veriaci ustavične za neho modlili. Preto na pamiatku svojho návratu ustanovil 24. máj za deň P. Márie, Pomocnice kresťanov.

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci a milosrdný Bože, ktorý si v najblahoslavenejšej Panne Márii k obrane kresťanského ľudu ustavičnú pomoc podivne ustanovil, dožič milostive, aby sme, súc v životnom boji toľ-

kou záštitou chránení, v smrti nad zlostným nepriateľom víťazstva dosiahli. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Najsvätejšia a nepoškvrnená Panna Mária, naša presladká Matka, mocná Panovnica kresťanov. Hľa, všetci sa zasväcujeme tvojej nežnej láske. Tebe zasväcujeme svoj rozum s jeho myšlienkami, svoje srdce s jeho citami, svoje telo s jeho smyslami a so všetkými jeho schopnosťami. Sľubujeme, že vždy chceme pracovať na väčšiu slávu Božiu a za spásu duší.

Ty však, jedinečná Panna, ktorá si vždy bola pomocnicou kresťanského ľudu, dokáž, najmä v dnešných časoch, že si ňou naozaj. Poníž nepriateľov svätej našej viery, zmar ich zlomyseľné plány, osvieť a posilni biskupov i kňazov, udržuj ich vždy v jednote a v poslušnosti s neomylným učiteľom, pápežom. Zachráň od nevery neopatrnú mládež. Napomáhaj sväté povolania a rozmnožuj počet Bohu zasvätených služobníkov, aby sa ich pričinením kráľovstvo Ježiša Krista medzi nami udržovalo a až do najďalších končín sveta rozširovalo.

Prosíme ťa, presladká Matka, obráť svoje milostivé oči na neskúsenú a toľkým nebezpečenstvám vystavenú mládež, na biednych hriešnikov a na umierajúcich. Mária, buď nám Matkou milosrdenstva a nebeskou bránou.

Lenže aj pre seba vzdycháme k tebe, vznešená Matka Božia! Nauč nás napodobniť tvoje čnosti, najmä anjelskú skromnosť, hlbokú poníženosť, aby sme vo svete žijúc, svojím počínaním, slovom i príkladom nakoľko len možno zobrazovali Ježiša, tvojho Božského Syna a priviedli aj iných k tomu, aby ťa poznali a milovali, žeby sa nám podarilo veľa ľudí zachrániť.

Mária, Pomocnica kresťanov, prijmi nás všetkých pod svoj materinský plášť. Daj, aby sme sa v poku-

šeniach hneď s dôverou utiekali k tebe. Dožič, aby nás posilňovala myšlienka na teba, na tvoju dobrotivosť a láskavosť, na rozpomienku a lásku, ktorú vždy prechovávaš k svojim ctiteľom, žeby sme víťazne odporovali nepriateľom tela i duše v živote i smrti, kým nevojdeme do krásneho neba, kde budeme tvojou korunou. Amen.

Odp. 500 dní. — PPO 378.

Modlitba od sv. Jána Bosku. Ó Mária, mocná Panna, ty si veľká a slávna ochrana svätej Cirkvi; ty si zázračná pomoc kresťanov; ty strašná, ako do šíkov zriadené vojsko; ty, ktorá si jediná zničila všetky bludy na celom svete, ach, chráň nás v našich trápeniach, v našich úzkostiach, v našich obranných bojoch proti nepriateľom, oroduj za nás v hodine smrti a priveď našu dušu do neba. Amen.

Odp. 3 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne. — PPO 379.

20. Deň P. Márie, Kráľovnej všetkých svätých a Matky krásneho milovania.

31. mája.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si nám dal uctievať najblahoslavenejšiu Pannu Máriu ako Kráľovnú všetkých svätých a Matku krásneho milovania, dožič milostive, aby sme na jej orodovanie Teba na zemi vo všetkom a nadovšetko milovali a v nebi blaženého spoločenstva s Tvojimi svätými požívali. Skrze Pána nášho . . .

21. Deň P. Márie, Prostrednice všetkých milostí.

31. mája.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane, Ježišu Kriste, náš Prostredník u Otca, ktorý si najblahoslavenejšiu Pannu

Máriu, Matku Tvoju aj za matku našu a prostrednicu u Teba ustanoviť ráčil, dožič milostive, aby každý, kto ku Tebe pristúpi, prosiac o dobrodenie, sa tešil, že všetko skrze ňu dosiahol. Ktorý žiješ a kráľuješ...

22. Deň P. Márie, Kráľovnej apoštolov.

Sobota po Nanebevstúpení Pána.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si apoštolom Tvojim s Máriou, Matkou Ježišovou, spoločne sa modliacim, Ducha Svätého dal, daj nám, aby sme na prímluvu tejže Matky našej a Kráľovnej apoštolov velebnosti Tvojej verne slúžili a slávu mena Tvojho slovom i príkladom rozširovali. Skrze tohože Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

23. Deň prečistého Srdca P. Márie.

Sobota v oktáve Bož. Srdca.

POUČENIE. V najnovšej dobe šíri sa úcta prečistého a nepoškvrneného Srdca Panny Márie. Zdá sa, že je zavedená pre dnešné časy. V tejto úcte prečistého Srdca P. Márie je ako by daný protiklad prvých časov v raji. Tam žena Eva stala sa pomocnicou diablovi, ktorého odkaz a smrtonosné ovocie sprostredkovala prvej hlave človečenstva, Adamovi, ktorého hriech znamená záhubu nás všetkých. Dobrotivý Boh chcel nás z tejto záhuby vytrhnúť a poslal človečenstvu ako by novú hlavu, svojho Syna, Ježiša Krista a to prostredníctvom ženy, Panny Márie, ktorá tým, že spolutrpela so Synom Božím a naším Vykupiteľom, stojac pod jeho krížom, stala sa prostrednicou milostí, ktoré Spasiteľ nám na kríži zaslúžil.

Keďže postupom času ľudstvo akosi nevšímalo si dobrodenia Kristovho vykúpenia a rútilo sa do záhuby, P. Boh dal rozšíriť úctu Bož. Srdca Ježišovho a úctu nepoškvrneného Srdca P. Márie, aby sa nám takto čo najlepšie predstavila pred oči nesmierna láska týchto dvoch osôb, ktoré sa celkom obetovaly pre naše spasenie, a aby im bola daná vynáhrada za tú nevšímavosť, ktorú od ľudí často skusujú.

Úcta Bož. Srdca Ježišovho (o ktorej sa podrobne dočítaš pri sviatku Božského Srdca) svojho liturgického vrchu dosiahla tým, že pápež Lev XIII. celé ľudské pokolenie

zasvätil Bož. Srdcu, ktoré zasvätenie pápež Pius XI. nariadil obnovovať na sviatok Krista Kráľa a súčasne medzi sviatky najvyššieho stupňa zadelil i sviatok Bož. Srdca, v ktorý deň každoročne sa má odbavovať odprosujúca modlitba, v ktorej sa spomína i prímluva P. Márie-Smieriteľky.

Je pochopiteľné, že s úctou Bož. Srdca viaže sa i úcta nepoškvrneného Srdca P. Márie. Srdce Ježišovo bolo schránkou Ježišovho Božstva. Voči nám bolo naplnené toľkou láskou, že sa dalo pre nás prebodnúť. A keďže sa toto Srdce v lone matkinom živilo zo Srdca matkinho, preto Božský Spasiteľ i toto matkino Srdce naplnil podobnou láskou ku pokoleniu ľudskému, takže i ono bolo prebodnuté sedmorým mečom bolesti pre spásu pokolenia ľudského. Preto i Srdce Máriino zaslúži si, nie síce klaňania, lebo to patrí len Božskému Srdcu Ježišovmu, ale našej úcty a lásky, čo preukážeme tým, že sa mu pripodobníme. A tak súčasne s úctou Bož. Srdca šírila sa i úcta nepoškvrneného Srdca P. Márie. Už sv. František Saleský rehoľniciam Navštívenia P. Márie dal uctievanie Srdca Ježišovho a Srdca P. Márie. Podobne rozširovateľom úcty obidvoch týchto Sŕdc bol i sv. Ján Eudes.

Ako úcta Bož. Srdca bola potvrdená mnohými zjaveniami sv. Margite Alacoque, podobne i úcta nepoškvrneného Srdca P. Márie je potvrdená fatimskými zjaveniami P. Márie. — Fatima je malá dedinka v Portugalsku. Tu sa v r. 1917 od 13. mája do 13. októbra šesť ráz zjavila P. Mária trom deťom, pasúcim ovečky, aby na celom svete bolo zvláštnym spôsobom uctievané jej nepoškvrnené Srdce, totiž aby sa ľudia horlive modlili a prinášali obety z lásky k P. Ježišovi za obrátenie hriešnikov a ako náhradu za neprávosti spáchané voči nepoškvrnenému jej Srdcu.

P. Mária vo fatimských zjaveniach za úctu svojho nepoškvrneného srdca sľúbila svetu dlhý pokoj, obrátenie Ruska, tým, ktorí ju ctia, milosť potrebnú k spaseniu, ako aj obrátenie hriešnikov. Úcta táto neprotiví sa úcte Bož. Srdca, lebo práve chce slúžiť k úcte Pána Ježiša a chce prekaziť urážky, ktorých sa Spasiteľovi dostáva, ako to naznačujú posledné slová P. Márie vo Fatime: „Nech ľudia neurážajú ďalej nášho Pána, ktorý je už i tak priveľa porážaný.“ Táto úcta sa šíri teda ďalej a doteraz jej vrcholom bolo, že pápež Pius XII. r. 1942 zasvätil celý svet nepoškvrnenému Srdcu P. Márie.

Úcta nepoškvrneného Srdca P. Márie sprostredkuje nám totiž milosti od Bož. Srdca Ježišovho a tak nás v posväcujúcej milosti spája s Pánom Ježišom, a skrze Neho s Ním a v Ňom spojí nás s Otcom nebeským v jednote Ducha Svätého, — čo je naším posledným cieľom.

Keď toto uvážime, dostatočne poznáme, aký má smysel uctievanie nepoškvr. Srdca P. Márie. Pozorujme to nepoškvrnené Srdce, aké je čisté, sväté, poslušné, ponížené, trpezlivé, láskavé, milostivé, stá-

le a verné. Koľkej cti a lásky je hodná P. Mária za tieto čnosti? I my pripodobnime svoje srdce tomuto Srdcu. Podľa neho usmerňujme svoje túžby, žeby sme sa stali dobrými, statočnými, pred ľuďmi ctenými a Bohu milými kresťanmi. Najmä panny, ženy i vdovy nech v tomto Srdci hľadajú všetky ženské čnosti. Nech si ho vyvolia za príklad nasledovania; nech v ňom skladajú nádej, lebo milujúce materinské Srdce Máriino nikomu neodoprie materinské primlúvanie, kto sa k nemu utieka. Cez úctu tohto nepoškvrneného Srdca spočinie na vás, panny, ženy i vdovy, všetka čnosť a ženská spanilosť.

Všetci sa vmyslite do tohto sv. Srdca, pozorujte ho, sjednoťte sa s ním, ba privlastnite si ho. Ono roznieti vašu myseľ, váš cit; povznesie a poteší vaše srdce. Predstavte si len, k akej veľkej dôstojnosti a radosti bolo toto Srdce povznesené, do akej bolesti bolo ponorené, akou strasťou bolo skúšané a akou útechou i nebeským požehnaním bolo naplnené. Keď sa budete riadiť podľa tohto Srdca, nič vás nemôže zastihnúť tak veľkého alebo nízkeho, tak radostného alebo smutného, čo by prevýšilo vaše duševné i telesné sily.

K úcte Srdca P. Márie už dávnejšie bol určený aj sviatok pod menom „Prečisté Srdce Panny Márie" a bol ustanovený na sobotu v oktáve Božského Srdca, ale len pre niektoré kraje.

Pobožnosti k úcte Srdca Panny Márie.

1. Každodenná modlitba sv. ruženca. 2. Pobožnosť päť po sebe nasledujúcich prvých sobôt v mesiaci, za čo P. Mária prisľúbila, že v hodinku našej smrti vyprosí nám potrebné milosti ku spaseniu. K tejto pobožnosti patrí: a) sv. spoveď (za ktorú možno pokladať tú, ktorú sme vykonali v týždni, do ktorého pripadá prvá sobota); b) sväté prijímanie, ktoré venujeme na potešenie Srdca P. Márie za premnohé urážky Boha (najmä hrešením a bohorúhaním spáchané), ktoré aj ju rania; c) svätý ruženec; d) štvrťhodinové rozjímanie o tajomstvách sv. ruženca s úmyslom, aby sme uctili a potešili nepoškvrnené Srdce P. Márie a dali mu vynáhradu. 3. Pobožnosť prvých sobôt (teda nielen tých piatich), na spôsob prvých piatkov, pod ktorou sa rozumie: sv. prijímanie, sv. ruženec, nejaké modlitby i rozjímanie a vykonanie nejakého dobrého skutku, obety, čo všetko venujeme na smierenie a vynáhradu. 4. Časté odbavovanie modlitby zasvätenia nepoškvrnenému Srdcu P. Márie.

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci večný Bože, ktorý si pripravil dôstojný príbytok Duchu Svätému v srdci blahoslavenej Panny Márie, dožič milostive, aby

sme žili podľa Srdca Tvojho, ktorí zbožnou mysľou slávime sviatok jej prečistého Srdca. Skrze tohože Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

Súkromné modlitby. Všemohúci večný Bože, ktorý si k potešeniu a k spaseniu všetkých hriešnikov presväté a najsvätejšie Srdce Panny Márie v láske a milosrdenstve učinil najpodobnejším Srdcu svojho milovaného Syna, Ježiša Krista, dožič milostive, aby všetci, ktorí tu na zemi ctia pamiatku prečistého a najláskavejšieho jej Srdca, stali sa podobnými Srdcu Ježišovmu a účastnými kráľovstva Tvojho. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Ó požehnaná a milostivá Panna Mária, z tvojej najčistejšej krvi Syn Boží pôsobením Ducha Svätého utvoril si svoje telo, pre tú materinskú náklonnosť, ktorú si mala k svojmu najsvätejšiemu Synovi, prosím ťa, vyžiadaj mi od neho čisté, od všetkého zlého odvrátené a ku všetkému dobrému naklonené srdce. Veď Boh ti dal dobrotivé, láskavé, milosrdné a Srdcu Ježišovmu podobné Srdce, aby si bola útočišťom hriešnikov a potešiteľkyňou zarmútených i utláčaných. Najsvätejšia Panna, buď mi na pomoci svojím orodovaním najmä v hodinu mojej smrti, aby všetky úklady pekelného nepriateľa boly odo mňa zapudené a všetky trpkosti smrti boly mi tvojím presladkým Srdcom spríjemnené. Amen.

Modlitba k prečistému Srdcu P. Márie.

V mesiaci auguste.

Ó Srdce Márie, Matky Božej a Matky našej; Srdce milovania najhodnejšie, v ktorom má zaľúbenie najsvätejšia Trojica, ktoré je hodné všetkej úcty a nežnosti anjelov i ľudí; Srdce najviac podobné Srdcu Ježišovmu, ktorého si najkrajším obrazom; Srdce plné dobroty a toľkého

zľutovania k biedam našim, ráč rozpustiť ľad sŕdc našich a učiň, aby sa vnútorne obrátily k Srdcu Božského Spasiteľa. Vlej do nich lásku čností tvojich, zapáľ ich tým požehnaným plameňom, ktorým sama horíš. Opatruj sv. Cirkev, stráž ju a buď jej vždy sladkým útočišťom a nedobytnou vežou oproti všetkým náporom jej nepriateľov. Buď našou cestou k Ježišovi a prieplavom, cez ktorý dostaneme všetky milosti ku spaseniu potrebné. Buď našou útechou v potrebách, naším uľahčením v utrpeniach, našou posilou v pokušeniach, naším útočišťom v prenasledovaniach, našou pomocou vo všetkých nebezpečenstvách, ale najmä v poslednom boji života nášho, v hodine smrti, keď sa proti nám celé peklo postaví, aby v tom rozhodnom okamihu, v tej strašnej chvíli, od ktorej závisí naša večnosť, dušu nám uchvátilo. — Ach, vtedy, ó, najsvätejšia Panna, daj, aby sme pocítili sladkosť materinského Srdca tvojho a silu pomoci tvojej, ktorú máš u Srdca Ježišovho; poskytni nám bezpečné útočište v samom prameni milosrdenstva, aby sme ho v nebi s tebou mohli chváliť na veky vekov. Amen.

Odpustky. 1. K tejto modlitbe sú dané odp. 500 dní. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak ju cez mesiac každodenne odbavíme. — PPO 358.

2. Veriaci, keď v ktoromkoľvek dni mesiaca augusta zbožne odbavia nejaké modlitby alebo pobožnosti na česť nepoškvrneného Srdca P. Márie, získajú odpustky 5 rokov raz denne. — Pln. odp. získajú pod obvyklými podmienkami, ak cez mesiac august každodenne odbavia nejaké modlitby alebo pobožnosti s tým istým úmyslom. — PPO 355.

3. Veriaci, ktorí v ktoromkoľvek čase roku nepretržite odbavujú nejaké modlitby k úcte nepoškvrneného Srdca Panny Márie na spôsob deväťdňovej pobožnosti, raz každodenne cez týchto deväť dní dosiahnu odpustky 5 rokov. — Po skončení deviatnika pod obvyklými podmienkami dosiahnu aj plnomocné odpustky. — PPO 354

Zasvätenie ľudského pokolenia nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

Kráľovná presvätého ruženca, Pomocnica kresťanov, útočište ľudstva, víťazná vo všetkých Božích bojoch, pokorne padáme pred tvojím trónom, pevne dúfajúc, že si vyprosíme milosrdenstvo a obsiahneme milosť i potrebnú pomoc v prítomných pohromách. Nespoliehame sa na svoje zásluhy, lež jedine na nekonečnú dobrotu materinského Srdca tvojho! V tejto tragickej hodine ľudských dejín *sverujeme, odovzdávame a zasväcujeme tebe a nepoškvrnenému Srdcu tvojmu* nielen celú svätú Cirkev, tajomné telo tvojho Ježiša, trpiace, krvácajúce i sužované v toľkých údoch a tak rozličným spôsobom, ale aj celý svet, roztrhaný toľkou nesvornosťou, zachvátený novým ohňom nenávisti a trpiaci pre vlastné neprávosti.

Maj súcit s toľkou skazou hmotnou i mravnou, s toľkými bolesťami a úzkosťami otcov, matiek, manželov, bratov a nevinných dietok! Nech ťa dojmú toľké životy zničené v kvete, toľké telá, roztrhané v tomto hroznom prelievaní krvi, toľké duše sužované a skonávajúce, z ktorých mnohé sa nachádzajú v nebezpečenstve, že budú na veky zatratené.

Matka milosrdenstva, vypros nám od Boha pokoj! Vypros nám predovšetkým tú milosť, ktorá by premenila ľudské srdcia, a pripravila, zjednala i zaistila pokoj! Kráľovná pokoja, pros za nás! Daj svetu, nachádzajúcemu sa vo vojne, opravdivý pokoj, po ktorom vzdychajú národy; pokoj v pravde, spravodlivosti a láske Kristovej! Daj nám pokoj zbraní a pokoj sŕdc, aby sa v utíšených a usporiadaných pomeroch rozširovalo kráľovstvo Božie.

Poskytni svoju ochranu neveriacim a všetkým, ktorí ešte sedia v tôni smrti. Udeľ im pokoj a učiň,

aby i pre nich vyšlo slnko pravdy. Nech pred jediným Spasiteľom sveta spolu s nami opakujú: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!“

Udeľ pokoj i národom, ktoré oddeľuje blud a nesvornosť, najmä tým, ktoré tebe preukazujú zvláštnu úctu a u ktorých nebolo domu, kde by nemali v úcte tvoj posvätný obraz (dnes azda ešte skrývaný a odložený pre lepšie dni)! Priveď ich do jediného ovčínca a pod jediného a pravého pastiera.

Vymôž pokoj a úplnú slobodu pre svätú Cirkev Božiu. Zadrž šíriacu sa potupu novopohanstva, ktoré je úplne hmotárske. Udržuj vo veriacich lásku k čistote, praktický kresťanský život, apoštolskú horlivosť, aby v zásluhách a počtom rástlo množstvo tých, ktorí slúžia Bohu.

Konečne, ako bola Srdcu tvojho Ježiša zasvätená Cirkev a celé ľudské pokolenie, aby po složení všetkej nádeje v Neho, Ono bolo mu znakom víťazstva a spásy, tak odteraz nech sú rovnako na veky zasvätené aj tebe a nepoškvrnenému Srdcu tvojmu, ó Matka naša a Kráľovná sveta! Kiež láska a ochrana tvoja urýchli víťazstvo Kráľovstva Božieho, aby všetky národy, smierené medzi sebou a Bohom, vyhlasovaly teba za blahoslavenú a od jednej až do druhej končiny zeme s tebou spievaly pieseň slávy, lásky i vďačnosti Srdcu Ježišovmu, v ktorom jedine môžu nájsť pravdu, život a pokoj. Amen.

Odpustky 3 rokov. — Pln odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami. Kongregácia odpustkov, 17. nov. 1942.

Rozjímanie o prečistom Srdci P. Márie.

Deviatnik.

Pred každým rozjímaním pomodli sa nasledovnú modlitbu. Po rozjímaní môžeš pripojiť ešte niektorú z predchádzajúcich modlitieb a litánie o Srdci P. Márie.

Modlitba pred rozjímaním.

Všemohúci Bože, darca všetkého dobrého, vďaky Ti vzdávam za všetky tie milosti, ktorými si obdaril blahoslavenú Pannu Máriu, a za všetky tie dobrodenia, ktoré nám udeľuješ na milé Ti jej orodovanie. Preto i teraz v mene tejto blahoslavenej Panny poníženým srdcom k Tebe sa utiekam a pokorne prosím: Dožič mi svojej milosti, aby som toto rozjímanie mohol(a) vykonať ku Tvojej sláve a k prospechu môjho večného spasenia. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

I. Rozjímanie.

Nepoškvrnené Srdce Máriino.

Rozvažuj, ako pre slávnu Pannu Máriu jej nepoškvrnené Srdce, t. j. neporušená čistota bola žriedlom a základom všetkej jej slávy. Pre čistotu sa stala hodnou byť Rodičkou Božou. Srdce Márie je také čisté, že nie je ani najmenším hriechom poškvrnené, že ani len tieň prvotného hriechu na ňu nemohol padnúť; také je čisté, že v ňom niet ani najmenšej náklonnosti k hriechu; take je čisté, že ho nikdy nenadišla k hriechu lákajúca žiadosť. Áno, neporušenosť jej srdca môžme pripodobniť k neporušenosti Ježišovho Srdca, lebo srdce Máriino je podobne bez hriechu ako Srdce Ježišovo, jedine s tým rozdielom, že Srdce Ježišovo bolo nepoškvrnené už od podstaty svojej prirodzenosti a srdce Máriino len pomocou milosti.

Duša kresťanská, pozri sa teraz sama na seba Srdce Máriino nech ti slúži za zrkadlo, v ktorom by si mohol(a)

vidieť a skusovať svoje srdce. Utiekaj sa k tomuto nepoškvrnenému Srdcu Matky, a skrze toto srdce iste budeš od Boha vyslyšaný(á). „Slož náklonnosť k zlému, a v Márii nájdeš Matku", hovorí jeden sv. Otec.

Modlitba. Najčistejšie Srdce Panny Márie, v úprimnosti ťa prosím, očisť moje nečisté srdce a vlej do neho neukojiteľnú nenávisť proti hriechu. Najblahoslavenejšie Srdce Máriino, ktoré si ani dedičným hriechom nebolo porušené, vypros mi od Boha tú milosť, aby som sa mohol(a) vystríhať aspoň osobných, najmä smrteľných mojich hriechov. Amen.

II. Rozjímanie.

Najsvätejšie Srdce Máriino.

Duša kresťanská, rozjímaj o svätosti srdca bl. Panny. Toto srdce je medzi všetkými srdcami po Srdci Ježišovom najdokonalejšie a najsvätejšie. Ba ono je chrámom všetkej svätosti. Lebo čo i všetkých svätých, ba i samých anjelov a serafínov vezmeme, predsa ich svätosť ani zďaleka nemôže sa prirovnať svätosti P. Márie. Keďže srdce P. Márie je najsvätejšie, ba i chrámom samej svätosti, na ňom teda spočíva najväčšie zaľúbenie Božie zpomedzi všetkých tvorov. Preto aj Pán Boh jej prosbu neodvrhne, lebo svätosť dodáva neodolateľnú príťažlivosť jej prosbám. Preto nás i Cirkev svätá učí takto sa utiekať k Panne Márii: „Svätá Mária, Matka Božia, pros za nás hriešnych." Cirkev je o tom presvedčená, že orodovanie Matky Pána viac nám vyprosí u Boha, ako všetky prosby svätých a anjelov, hoci aj prímluva týchto je mocná, zvlášť v niektorých jednotlivých prípadoch.

Za starodávna bývaly chrámy miestom bezpečnosti, kde nešťastníci a hriešnici hľadali svoje útočište a svetská trestajúca ruka nesmela ich tu chytiť. I my máme svoje útočište v srdci P. Márie ako v chráme svätosti. Preto, trúchlivá duša, v každej potrebe hľadaj tu svoje útočište, v ňom nájdeš svoje potešenie i spasenie. Nikdy

nenájdeš toto srdce zatvorené, lebo Mária nikomu neodoprie milosrdenstvo svojho srdca.

Modlitba. Najsvätejšie Srdce blahoslavenej Panny, primlúvaj sa za moju hriešnu dušu u Boha. Hojnosťou svojej svätosti zakry množstvo mojich hriechov, aby to, čo nemôžem dosiahnuť pre svoje hriechy, dostal(a) som na tvoje orodovanie. Amen.

III. Rozjímanie.

Najposlušnejšie Srdce Máriino.

Kresťanská duša, hľaď, ako poslušným a poníženým srdcom slúži bl. Panna Bohu. Jeho sv. príkazy plnila vždy, hoci sa na ňu mnohé nevzťahovaly a nebola ich povinná zachovávať. Napr. hoci bola nepoškvrnená, predsa sa podrobila zákonu očisťovania, ako iné ženy. Ale jej ponížené srdce bolo také poslušné, že sa pre Boha podrobilo i ľuďom. Veď ťažkú cestu konala do Betlehema so Svätým Jozefom, svojím ženíchom, aby poslúchla svetského, a k tomu ešte pohanského panovníka.

Čitateľu(ka)! Tak poslušné a ponížené by malo byť i tvoje srdce; najprv Bohu, potom ľuďom, ktorých Boh nad nami ustanovil, totižto rodičov, cirkevné a svetské vrchnosti, učiteľov, majstrov a vôbec všetkých zákonných predstavených. Týchto všetkých máme poslúchať vo všetkom, čo sa srovnáva so zákonom Božím, nehľadiac na ich poklesky a chyby. Buď teda poslušný(á). V predstavených cti samého Ježiša Krista a tak jarmo poslušnosti stane sa ti sladkým. Buď si v tom istým(ou), že ten, z ktorého moci panujú králi a mocnári, nadmieru odplatí našu poslušnosť a trpezlivosť.

Modlitba. Najposlušnejšie Srdce Máriino, vzdiaľ odo mňa zlé, neposlušné a kruté srdce! Vypros mi dobré a k plneniu zákonov Božích i príkazov svetskej vrchnosti vždy ochotné srdce. Amen.

IV. Rozjímanie.

Najponíženejšie Srdce Máriino.

Kresťanská duša, s úctivosťou pohliadni na najkrajšiu čnosť P. Márie, totiž na poníženosť jej srdca. Poníženosťou stala sa tým, čo na nej obdivuje celý svet. Poníženosť ju povýšila na hodnosť Matky Božej. Poníženosť bola základom, na ktorom sa upevnila jej láska.

Kresťan(ka), pozri teraz sám(a) na seba. Hľa, ako veľmi miluje Boh toho, kto je ponížený. Len ponížených miluje a v povyšovaní ich tým väčšie zaľúbenie nachádza, čím viac sa oni ponižujú. A my hoci cítime našu duševnú chudobu a nedostatok opravdivých čností, predsa sa nechceme ponížiť. Veď Boh nám ináč nepomôže v našej duševnej chudobe. Čo teda činiť, hriešna duša? Tu treba veľmi mocného orodovania. Toto nájdeš v srdci Máriinom. Mária je práve vo svojej poníženosti hotová znížiť sa k tebe a vyslyšať tvoju prosbu. Modlitba, ktorá pochádza z jej poníženého srdca, pristupuje k Božiemu trónu, a neoddiali sa odtiaľ, pokým nevyprosí milosť Božiu. Keď Mária pokorne prosí za hriešne duše, jej najmilší Syn nemôže odoprieť prosbu jej materinského srdca. Nech milosť, o ktorú sa uchádzaš, je akákoľvek veľká, pros Máriu, a jej ponížené srdce, ktoré sa za nás primlúva, a pomôže ti v tvojich potrebách.

Modlitba. Najponíženejšie Srdce Máriino, keďže svojou poníženosťou všetko môžeš u Boha, prosím ťa, vypros mi opravdivú poníženosť srdca, ktorá by so mnou zostala až do poslednej hodiny môjho života. Amen.

V. Rozjímanie.

Trpezlivé Srdce Máriino.

Duša kresťanská, uváž, ako trpezlivým srdcom znášala bl. Panna všetky úzkosti a trápenia tuzemského života. Trpela nie za seba, lebo jej život nikdy nebol ani

najmenším hriechom poškvrnený. Trpela preto, aby mohla byť našou Matkou tak, ako bola Matkou toho, ktorý nás od večného zatratenia vykúpil. Trpela vďačne, lebo chcela byť vo všetkom podobnou svojmu Božskému Synovi. Chcela byť účastnou i jeho múk. Trpela dobrovoľne; a nielen so srdcom pokojným, lež i radostne a vďačne bola hotová i viac trpieť.

Srdce moje, pohliadni na seba; prečo sa tak búriš, prečo si také netrpezlivé? Pozri sa na najtrpezlivejšie srdce Máriino a uč sa od neho trpezlivosti. Toto najnevinnejšie a najsvätejšie srdce muselo znášať tie najhroznejšie trápenia. A ty si hriechami obťažené. Zasluhuješ si najväčšie pokuty a trápenia. A ty nechceš nič trpieť? Chráň sa netrpezlivosti, lebo kráľovstvo nebeské môžeš obsiahnuť jedine súžením a krížom. Nemysli si, že všetky kríže a trápenia sú také hrozné veci, za aké ich pokladáš ty. Trápenia sú vlastne dobré veci; veď ináč Boh by ich nebol dopustil na svojho Syna, na jeho najsv. Matku a svätých. Preto ďakuj Bohu, že dopúšťa na teba trápenie. Rád maj prostriedky, ktorými ťa Boh tresce, veď to sú rebríky do neba. To sú tvoji najväčší dobrodinci, čo ťa ochraňujú od pekelného ohňa, príležitosť ti dávajú k vykonávaniu dobrých skutkov, pomáhajú ti, aby si sa tým ľahšie mohol(a) dostať do kráľovstva nebeského. A ty ich pokladáš za svojich nepriateľov?

Modlitba. Blahoslavená Panna Mária, pokorne prichádzam k tebe, slávim a velebím tvoje trpezlivé Srdce a prosím ťa, vypros mi u Ježiša, svojho Syna, aby som vedel(a) s trpezlivým srdcom znášať trpkosti a trápenia tuzemského života. Amen.

VI. Rozjímanie.

Boha milujúce Srdce Máriino.

Kresťanská duša, úctive pohliadni na bl. Pannu Považ, ako srdečne milovala Boha, akou láskou horela k nemu. Boh, ktorý stvoril toto srdce, aby ho nad všetky tvory milovalo, hneď pri jeho stvorení učinil ho

schopným takej lásky, akej srdcia iných ľudí nie sú schopné. P. Mária v tom čase, keď vo svojom živote počala Ježiša, spoznala v ňom svojho najmilostivejšieho Stvoriteľa a vtedy sa k nemu obrátila s najväčšou vnútornou láskou. Kto by vedel zmerať, ako zázračne rástla táto láska v srdci P. Márie a ako sa prejavovala v činoch cez celý jej život až po jej najblaženejšie rozlúčenie sa s týmto svetom, ktoré rozlúčenie urýchlila jej plápolajúca láska.

Kresťan(ka), pozri sa na seba a spytuj sa, ako ty miluješ Boha? — Kiež by i naše srdce zapálila k vrúcnemu milovaniu nášho Stvoriteľa Máriina láska, ktorá plápolala v jej srdci k Bohu! Ale studené je naše srdce k ľuďom a najstudenejšie je veľa ráz k samému Bohu. Nemilujeme toho, ktorý je nadovšetko hodný našej lásky; ktorý nás miloval už vtedy, keď sme ho my ešte nemohli milovať, ktorý nás od nášho narodenia až podnes obdarúva nespočetnými milosťami a dobrodeniami svojej lásky. Prečo si taký(á) skúpy(a) na lásku k Bohu? Nik na svete ti ju tak neodplatí, ako sám Pán!

Modlitba. Láskou k Bohu plápolajúce Srdce Máriino, prosím ťa, obmäkči zatvrdlosť môjho srdca a vykoreň, čo je v ňom neciteľné; ochraňuj ho a ty nahradzuj nedostatok mojej lásky. — Ty miluj za mňa a so mnou svojho i môjho Boha Stvoriteľa, Vykupiteľa a Posvätiteľa. Amen.

VII. Rozjímanie.

Ľudí milujúce Srdce Máriino.

Kresťanská duša, preváž, akou veľkou láskou k ľuďom horí srdce Panny Márie! Mária neraz dala príklad tejto svojej lásky. Vydáva sa na cestu, zanecháva premilú samotu, nedbá na nepríjemnosti cesty, ponáhľa sa cez vrchy a doliny do mesta k Hebronu ku svojim príbuzným, tam sa zdržuje tri mesiace a koná ako slúžka rozličné služby. — Keď dostala dar od troch kráľov z vý-

chodu, neponechala si ho, rozdelila ho medzi chudobnejších. — Na svadbe v Káne vidiac, že nemajú vína pre hostí, pohnutá milosrdenstvom prosí svojho Syna o víno atď. Pritom je jej láska všeobecná. Nikoho, ba ani tých najväčších hriešnikov nevytvára. — Hoci toto k ľuďom takou vrúcnou láskou plápolajúce srdce neprebýva už viac na zemi, nič sme nestratili. Ba naopak, vyhrali sme. Lebo keby P. Mária bola stále na zemi, bolo by to prospešné skoro len pár tisíc ľuďom, ktorí by ju obklopovali. Ale keď je prenesená do neba, je od nás všetkých rovnako vzdialená, ale darom Božím rovnako nás vidí, pochopuje, s nami cíti a tak sa stáva najbližšou a všeobecnou Matkou celému kresťanstvu, ba celému človečenstvu.

Akým veľkým potešením je náš pohľad na láskyplné srdce bl. Panny? Toto materinské srdce žije stále a miluje nás. Je najbližšie k prameňu všetkého dobrého, a preto môže nám tým rýchlejšie a prospešnejšie pomáhať v biede. Ako milo svieti slnce na oblohe, tak jasne svieti srdce Máriino s neba na všetkých ľudí. Ohrieva nás všetkých lúčami svojej lásky. Spravodliví i hriešnici dosiahnu skrze ňu Božie dary. A ty by si nemal(a) v sebe prechovávať dôveru a lásku k nej?

Modlitba. Milovania najhodnejšie Srdce Máriino! Ty si po Bohu jediná moja nádej a dôvera! Prosím ťa, vypros mi od Boha trpezlivé, krotké, ústupné, smierlivé, dobrotivé a blížnych milujúce srdce. Amen.

VIII. Rozjímanie.

Pevné a stále Srdce Máriino.

Kresťanská duša, úctive pozri na bl. Pannu a rozmýšľaj o stálosti jej srdca. Mysli na prvý jej hrdinský skutok, ktorý Mária vykonala vtedy, keď asi v treťom roku svojho života opustila rodičovský dom, odriekla sa všetkého svetského obcovania, celým srdcom na večné časy obetovala sa Bohu, posluhujúc v jeruzalemskom chráme. Ďalší jej život bol reťazou veľkodušných skut-

kov, ktorými cez celý život preukazovala svoje stále a pevné srdce. Každá Máriina čnosť bola pevná a stála. Takou bola vo viere, lebo nepodvratne verila, že Ježiš je všemohúcim Bohom. V tejto viere jej neprekážalo, že ho v Betleheme položila do jasieľ ako chudobné a celkom opustené dieťa, že ho musela niesť do Egypta, aby sa vyhol vražedným rukám Herodesovým; ba ani to, keď ho videla ukrižovaného ako zločinca. — Pevná a stála bola jej nádej. Po smrti Pána Ježiša začaly sa klátiť cedry Libanu, t. j. apoštolovia a učeníci Pána pochybovali, či by naozaj Kristus vstal zmŕtvych (Lk 24, 21), ale Rodička Božia bola nepohnutá v tejto nádeji a stála ako skala medzi vlnami rozbúreného mora. Pevná a stála bola jej láska. Bez strachu sprevádzala svojho Syna po krížovej ceste na Kalváriu. Tam sa postavila ešte i pod kríž, na ktorý kati ukrižovali jej Syna. — Pevná a stála bola jej poslušnosť, poníženosť a vôbec všetky jej čnosti. Slovom, všetky jej činy boly pevné a hrdinské.

Kresťan(ka), poznáš túto kresťanskú čnosť? Môžeš preukázať, že si s pevným srdcom vykonal(a) nejaké skutky k Božej chvále a k spaseniu svojmu i blížneho? Máš tú smelosť, že sa všetkým ťažkostiam do očí postavíš? Vedz, že neraz jediný hrdinský skutok bol základom a počiatkom svätosti mnohých svätcov. A ty milý(á) kresťan(ka), zaiste mal(a) si príležitosť vykonať viac takých skutkov, len či si k tomu mal(a) aj chuti? Teraz si robíme krásne predsavzatia a o chvíľu zabúdame na všetko. Prečo je to? Preto, že sa každý sháňa jedine po svojom a hneď sa utiahne, keď služba Božia požaduje od neho nejakú obetu. Nemáme pevného a stáleho srdca. Ako málo je tých, ktorí by sa naozaj po kresťansky premohli a stále zotrvali na pravom, k spaseniu vedúcom chodníku života.

Modlitba. Ó pevné a stále Srdce mojej Matky, pomôž mi dostať sa von z mojej zbabelosti; predovšetkým buď mi na pomoci, aby som hneď na začiatku mohol(a) udusiť všetku chúlostivosť, hnev a trpkosť vo všetkých úzkostiach a biedach života. Amen.

IX. Rozjímanie.

Verné Srdce Máriino.

Kresťanská duša, s úctou a dôverou sa pozri na blahoslavenú Pannu, a uvidíš, aké verné je jej srdce. Jej srdce nám predstavuje tú najstálejšiu a najúprimnejšiu vernosť. Obdivujme ho, ale aj nasledujme. Keď Ježiša pri ukrižovaní neverne zanechali najvernejší učeníci i tí najlepší priatelia, jediné srdce, srdce jeho Matky Márie, ostalo mu verné. Len toto sa neoddialilo od neho. Mária až pod kríž odprevadila Ježiša. Ani tu ho nezanechala, pri ňom stála i vtedy, keď už ducha vypustil. A keď ho složili s kríža, prijala ho na svoje náručie.

Kresťan(ka), srovnaj svoje srdce so srdcom Máriiným. Cenu svojho srdca môžeš odhadnúť podľa svojej vernosti voči Bohu. Čím krajšou a šľachetnejšou čnosťou je vernosť k Bohu, tým hnusnejším je hriech nevernosti. A predsa so žiaľom musíme doznať, že nič nie je tak obyčajné u ľudí ako nevernosť, najmä nevernosť voči Bohu. Celý náš život je často neprestajnou nevernosťou voči Bohu. Chvíľku sa k nemu približujeme a zas sa od neho vzďaľujeme. Niekedy by sme chceli byť naraz najpobožnejšími. Inokedy sa zas dopúšťame najväčších výstupkov. Pri sv. spovedi sľubujeme, že budeme viesť príkladný život, v úzkostiach a biedach budeme trpezliví atď. Vyslovujeme najkrajšie sľuby. Ale dokedy trvajú?... Či všetko splníme?... Kto nám pomôže z tejto nevernosti? Čo nás privedie k vernosti? Zaiste nemáme iného spôsobu, okrem utiekania sa k Pánu Ježišovi, ku ktorému sa dostať mocne nám pomáha verné srdce jeho najsvätejšej Matky. Prosme teda Spasiteľa: Ježišu, Synu Márie Panny, zmiluj sa nad nami. Dožič nám srdce, ktoré by sa vždy a všade verne pridŕžalo Teba a Tvojich zákonov. O to Ťa prosím v mene milostivého a najvernejšieho srdca Tvojej Matky.

Modlitba. Najvernejšie Srdce Máriino, nezavrhuj mňa, svoje krehké a neverné dieťa, ktoré teraz opravdive prichádza k tebe. Nestály svet a neverné stvo-

renia ma zavrhly a opustily. Ó sladká Matička, ešte raz ma prijmi do svojho srdca, a ani svet, ani peklo, ani pokušenie, ani bieda ma od neho viac neodvedie. Nikdy viac, ani v živote ani v smrti nezostanem ti neverným(ou). Amen.

Litánie o prečistom Srdci P. Márie.

Len pre súkromnú pobožnosť.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Srdce Márie, od všetkej poškvrny hriechy vždy čisté, — oroduj za nás.
Srdce Márie, od všetkých pozemských žiadostí vždy čisté, —
Srdce Márie, plnosťou Božských milostí ozdobené, —
Srdce Márie, vždy s Bohom spojené, —
Srdce Márie, ohňom Božskej lásky rozpálené, —
Srdce Márie, všetkými čnosťami okrášlené, —
Srdce Márie, pri pôrode svojho Syna radosťou naplnené, —
Srdce Márie, pri Simeonovom proroctve mečom bolesti preniknuté, —
Srdce Márie, pri umučení svojho Syna v more trpkosti pohrúžené, —
Srdce Márie, všetkých bolestí svojho Syna účastné, —
Srdce Márie, nad hriechami ľudského pokolenia zarmútené, —
Srdce Márie, po Ježišovom vzkriesení uradostnené, —
Srdce Márie, pri Ježišovom nanebevstúpení slasťou naplnené, —
Srdce Márie, nad všetkých anjelov a svätých v nebi oslávené, —

Srdce Márie, v ktorom sa Ježišovi zaľúbilo, —
Srdce Márie, ktoré sa Srdcu Ježišovmu pripodobnilo, —
Srdce Márie, priepasť najhlbšej pokory, —
Srdce Márie, sídlo milosrdenstva, —
Srdce Márie, zrkadlo Božských dokonalostí, —
Srdce Márie, podivná nádoba čistoty a nevinnosti, —
Srdce Márie, pokladnica milostí Ducha Svätého, —
Srdce Márie, chrám Ducha Svätého, —
Srdce Márie, príbytok najsvätejšej Trojice, —
Srdce Márie, nádej a bezpečná ochrana svojich sverencov, —
Srdce Márie, posilnenie umierajúcich, —
Srdce Márie, štít bojujúcej Cirkvi na zemi, —
Srdce Márie, občerstvenie úbohých duší v očistci, —
Srdce Márie, radosť všetkých anjelov a svätých, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

℣. Oroduj za nás, prečisté a presväté srdce Panny Márie.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlime sa: Ó požehnaná a milostivá... atď. Viď medzi súkromnými modlitbami. Str. 880.

Pozdravenie Srdca Panny Márie. Buď pozdravené lásky najhodnejšie Srdce Márie. Pozdravujem ťa, ty živý chrám najsvätejšej Trojice. Zvelebujem ťa, ty najctihodnejšia svätyňa Ducha Svätého, ktorému sa zaľúbilo zvláštnym spôsobom založiť si v tebe príbytok a na teba vyliať nevysloviteľné dary a milosti.

Buď pozdravené najláskavejšie Srdce Márie. Tebe, ako Kráľovnej všetkých sŕdc, odovzdávam svoje srdce. Prijmi ho a oddaj ho svojmu Synovi, môjmu láskavému Pánovi a Spasiteľovi, aby mu slúžilo a ho milovalo.

Buď pozdravené úcty najhodnejšie Srdce Márie. Ó Matka svätá, ty si zaslúžiš, aby ťa ctili všetci anjeli a svätí v nebi a všetci ľudia na zemi. Kiež by som ťa tak mohol(a) ctiť a milovať, ako ťa ctil a miloval tvoj najčistejší ženích, sv. Jozef a tvoji svätí rodičia, Joachim a Anna. Na vynáhradu mojej chladnosti v tvojej službe, obetujem ti všetku úctu a lásku, ktorou ťa ctia a milujú všetky nábožné duše.

Prečisté Srdce Máriino, prijmi toto moje pozdravenie a ubezpeč ma, že si mojou Matkou, mojou Prímluvnicou, mojou Ochrankyňou v živote i v smrti. Amen.

Vzdychy k Srdcu Panny Márie. — Srdce Márie, otvor sa. — Srdce mocné, ochraňuj ma. — Srdce pokorné, poníž ma. — Srdce chudobu milujúce, obohať ma. — Srdce trpezlivé, znášaj ma. — Srdce poslušné, podmaň ma. — Srdce nevinné, očisť ma. — Srdce láskavé, láskavosťou naplň ma. — Srdce milosrdné, neopúšťaj ma. — Srdce najkrajšie, čnosťami okrášli ma. — Srdce mečom zranené, poraň ma. — Srdce radostné, oblaž ma. — Panna Mária, vyslyš ma, — do svojho sladkého Srdca zavri ma, — aby som ťa vždy viac miloval(a), — s tebou sa časne i večne radoval(a). Amen.

Tieto vzdychy nauč sa nazpamäť.

24. Deň P. Márie, Matky Božej milosti.

9. júna.

POUČENIE. Už anjel Gabriel povedal P. Márii, že je milosti plná. P. Boh ju zahrnul milosťami v plnej miere, a to nielen ju, ale prostredníctvom jej aj nám daroval najväčší dar, svojho Syna, a milosti, ktoré nám Spasiteľ získal, udeľuje nám prostredníctvom P. Márie. Ten kresťan katolík je opravdivo nábožný, ktorý denne žije v milosti posväcujúcej. Čo ti osoží, keby si celý svet získal, ale na duši škodu utrpel. K Ježišovi poďme skrz Máriu, aby aj nám pomohla načerpať hojnosť milosti Božej.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si ľudskému pokoleniu v požehnanom panenstve blahoslavenej Márie dal milosť znovuzrodenia, dožič, aby sme v nebesiach nepretržite požívali šťastné spoločenstvo s tou, ktorú na zemi voláme Matkou milosti. Skrze Pána nášho .. Amen.

25. Deň P. Márie, Matky ustavičnej pomoci.

27. jún.

POUČENIE. V kostolíku sv. Alfonza, kláštora redemptoristov v Ríme, je uctievaný obraz Matky ustavičnej pomoci. Obraz je maľovaný na dreve. Matka Božia je pokrytá belasým plášťom, nad čelom skvie sa jej hviezda, odznak to Božieho materstva; na rukách drží Ježiška v zelených šatách a v žltom plášti. Dvaja anjeli, sv. Gabriel a Michal, ukazujú nástroje umučenia Ježiškovi, ktorý sa ustrašene túli k Matičke, takže mu od ľaku aj sandálka padá s nohy. Obraz pochádza z 13. storočia. Pre mnohé zázračné udalosti, ktoré sa pred ním prihodily, bol uctievaný na ostrove Kréta, odkiaľ ho koncom 15. stor. istý kupec ukradomky odniesol do Ríma. A keďže obraz nechcel oddať verejnej úcte do niektorého chrámu, zomrel náhle on i jeho priateľ, ktorého o to prosil pred smrťou. Keďže sama P. Mária prehovorila pred obrazom kľačiacemu dievčatku: „Som Matka ustavičnej pomoci, žiadam, aby ste obraz zaniesli do kostola“, skutočne obraz vystavili v chráme sv. Matúša 27. III. 1499. Obraz odtiaľ odniesli mnísi augustiniáni do svojho kláštora, lebo za francúzskej revolúcie r. 1789 bol kostol zrúcaný. Na tom mieste r. 1853 vystavili redemptoristi kostol sv. Alfonza a riadením Božím vedení zistili zázračný obraz Matky ustavičnej pomoci v kaplnke opusteného augustiniánskeho kláštora a s dovolením Pp. Pia IX. odniesli ho do tohto chrámu 26. IV. 1866. Pretože obraz bol známy mnohými zázrakmi, uctili si ho tým, že ho korunovali, t. j. slávnostne pripäli nad hlavu P. Márie zlatú kráľovskú korunu (23. VI. 1867). Táto slávnosť sa opakuje každoročne 27. júna. — Otcovia redemptoristi-misionári sa na misiách stále utiekajú k Matičke ustavičnej pomoci pred jej obrazom a prosia za obrátenie zátvrdlivých nekajúcnikov. Mnohým sa dostalo milostivého vyslyšania pre mariánsku pobožnosť k Matke ustavičnej pomoci. Zase nie je to modloslužba, ale len dôkaz, že za nás ustavične oroduje Matka milosrdenstva.

Bratstvo bl. Panny Márie ustavičnej pomoci.

Toto bolo založené r. 1871 a má za cieľ rozširovať úctu P. Márie; v tom má byť vzorom a ochrancom veľký ctiteľ P. Márie sv. Alfonz z Liguori. Členovia uctievajú medzi iným obraz Matky ustavičnej pomoci, pred ktorým sa ráno a večer modlia tri razy Zdravas Mária a dva vzdychy: a) Ó Mária, Matka ustavičnej pomoci, oroduj za mňa. b) Svätý Alfonz, ochranca môj, daj, aby som sa vo všetkých potrebách k Panne Márii utiekal. Členovia môžu získať viaceré odpustky v roku. Za člena spolku možno sa dať zapísať v kláštoroch Otcov redemptoristov, napr. Kostolná pri Trenčíne, Podolinec, kde dostať podrobné poučenie o spolku, o povinnostiach a právach členov.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane Ježišu Kriste, ktorý si Rodičku svoju, Máriu, k pomoci vždy ochotnú, ktorej pamätný obraz uctievame, nám za Matku dal, dožič, prosíme, aby sme, jej materinskú pomoc stále si vyprosujúc, ovocie Tvojho vykúpenia ustavične skusovali. Ktorý žiješ a kraľuješ...

Súkromná modlitba. Najsvätejšia Panna Mária, do tvojich rúk složil Boh poklady svojich milostí a svojho zľutovania. Teba ustanovil za našu Matku a Orodovnicu. Preto utiekam sa k tebe, plný dôvery v tvoju materinskú lásku a ustavičnú pomoc a prosím o milosť, aby som žil podľa vôle Božej a vôle tvojej. Do tvojich rúk skladám svoje srdce a vrúcne ti odporúčam blaho svojej duše i svoje každodenné starosti; ale vyslyš najmä túto moju prosbu.... S dôverou očakávam, Matka moja najmilšia, že ma vyslyšíš, a preto ťa zbožne pozdravujem: Zdravas Mária...

Vzdych pred obrazom MUP. Mária, Matka ustavičnej pomoci, ukáž, že si tiež mojou a pomôž mi... (povedz, za čo prosíš)... a daj tiež, aby som to, za čo prosím, použil len ku cti a sláve Božej a ku spaseniu mojej duše. Celkom sa oddávam do tvojej ochrany, v nej chcem žiť i umrieť. Neopúšťaj ma, Matka ustavičnej pomoci.

Matka ustavičnej pomoci, oroduj za nás.

Odpustky 300 dní. — PPO 391.

Litánie k Matke ustavičnej pomoci.

Pre súkromnú pobožnosť.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Svätá Božia Rodička, —
Svätá Panna bez poškvrny dedičného hriechu počatá, —
My úbohí hriešnici voláme k tebe, — ó Mária, pomôž nám.
Aby sme Boha, najväčšie dobro, z celého srdca milovali, —
Aby sme Ježišovi, tvojmu Božskému Synovi, vo všetkom podobní boli, —
Aby sme k tebe, najblahoslavenejšia Panna, útlu a vrúcnu lásku mali, —
Aby sme hriech, toto jediné zlo, nado všetko nenávideli, —
Aby sme často na posledné veci mysleli, —
Aby sme často sv. sviatosti hodne prijímali, —
Aby sme sa blízkych príležitostí ku hriechu všemožne varovali, —
Aby sme ani v jeden deň svojho života modlitbu nezanedbali, —
Aby sme sa zvlášť v pokušení modlili, —
Aby sme nepriateľom odpustili a všetkým ľuďom dobre priali, —
Aby sme s pokáním so dňa na deň neodkladali, —
Aby sme na vyplienení zlých zvykov horlive pracovali, —
Aby sme v Božej milosti i priateľstve žili a zomreli, —

Vo všetkých potrebách tela i duše, —
V nemociach a bolestiach, —
V chudobe a núdzi, —
V prenasledovaní a opustenosti, —
V súžení a trápení, —
V časoch vojny a nákazlivých nemocí, —
V pokušeniach diabolských, —
V pokušeniach od zlého sveta, —
V pokušeniach proti svätej čistote, —
V boji proti zlým náklonnostiam, —
V každom nebezpečenstve hriechu, —
Keď dôjdeme na koniec pozemského života, —
Keď budeme stonať na smrteľnej posteli, —
Keď nás bude spomienka na blížiacu sa smrť naplňovať bázňou a strachom, —
Keď nás budú v rozhodujúcej hodine k zúfalstvu pokúšať pekelní duchovia, —
Keď nám bude udeľovať Pánov kňaz posledné rozhrešenie a sväté pomazanie, —
Keď pri našej posteli budú stáť príbuzní a priatelia a s plačom sa za nás modliť, —
Keď zhasne náš zrak a prestane tĺcť naše srdce, —
Keď budeme odovzdávať svoju dušu do rúk Stvoriteľa, —
Keď sa naša úbohá duša objaví pred Božským Sudcom, —
Keď bude nad nami vynesený večný výrok, —
Keď budeme trpieť v očistcových plameňoch a **túžiť po** videní Boha, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — **odpusť** nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — **vyslyš** nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — **zmiluj** sa nad nami.

Pripoj liturgickú alebo súkromnú modlitbu dňa Prečistého Srdca P. Márie.

26. Deň Navštívenia P. Márie — Kráľovná pokoja.

2. júla.

POUČENIE. P. Mária, keď pri zvestovaní anjela Gabriela počula, že Alžbeta, jej príbuzná, zvláštnou milosťou Božou porodí syna, ponáhľala sa ju navštíviť v horskom kraji, aby jej osobne blahoželala k jej šťastiu a chválila Boha za tento zázrak. — Keď sa jej Alžbeta poďakovala a z vnuknutia Ducha Svätého ju tiež pozdravila ako Matku Mesiáša, prehovorila P. Mária vznešený chválospev: „Magnifikat — Velebí duša moja Pána", ktorý sa tak často opakuje vo vešperách. Lk 1, 39—47. Str. 783. Hľa, vznešený vzor poníženosti: Matka Božia navštevuje matku služobníka, pozdraví ju a obsluhuje ju za tri mesiace až do narodenia Jána Krstiteľa.

Počiatok slávnosti siaha do 13. storočia. Sv. Bonaventúra žiadal jej schválenie pre františkánsku rehoľu od Pp. Urbana IV. Tento ju povolil; ba odporúčajúc celú Cirkev ochrane Panny Márie, odporúčal slávnosť pre všetkých kresťanov. Jeho nástupca Pp. Bonifác IX. listom z 9. nov. 1390 nariadil túto slávnosť skutočne pre Cirkev a obdaril ju odpustkami, aby kresťania po príklade vrúcneho priateľstva medzi Máriou a Alžbetou vrúcne prosili Boha za sjednotenie sv. Cirkvi. V tom čase boli totiž zvolení dvaja protipápeži, čiže bola pápežská trojica. Tento blud sa skutočne skončil r. 1414.

Pp. Pius IX. povýšil zas tento sviatok 31. V. 1850 na Duplex II. tr. na znak vďačnosti P. Márii, že mu zázračne pomohla šťastne sa navrátiť do do Ríma, odkiaľ ho r. 1848 vyhnali slobodní murári pomocou revolúcie.

Tento sviatok je zároveň aj dňom *Kráľovnej pokoja.* — Prosme teda milostivú Matku našu, aby sprostredkovala pokoj Cirkvi, národom, rodinám a srdciam nás všetkých, najmä však aby vyžiadala ducha pokoja jednotlivým vodcom a panovníkom štátov, ktoré vedú vojnu medzi sebou.

Deviatnik. I pred týmto sviatkom môžeme konať deviatnikovú pobožnosť ľubovoľnými modlitbami, čím dosiahneme i odpustky, o ktorých nájdeš poučenie pred sviatkom Nepoškvr. Poč. P. M.; str. 823.

Liturgická omša.

INTROIT. Zdravas, svätá Matka, vznešená rodička Kráľa, ktorý riadi nebo i zem na veky vekov. — Srdce mi kypí vznešenými citmi a spievam pieseň Kráľovi (Ž 44, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, udeľ služobníkom svojim dar nebeskej milosti, aby v nás rozmnožila pokoj táto poďakovná slávnosť Navštívenia blahoslavenej Panny, ktorej pôrod bol počiatkom nášho spasenia. Skrze Pána nášho...

V nedeľu sa priberie za spomienkovú modlitbu kolekta, sekréta a postkomúnia z nedele, z ktorej je aj posledné evanjelium.

LEKCIA. Čítanie z Piesne piesní, 2, 8—14.: „Hľa, on prichádza..."

GRADUÁLE. Požehnaná a obdivuhodná si, Panna Mária, lebo bez porušenia čistoty stala si sa Matkou Spasiteľa. — Panna, Rodička Božia, ten, ktorého celý svet objať nemôže, vstúpil do tvojho života, stanúc sa človekom. — Aleluja, aleluja. — Prešťastná si, svätá Panna Mária, a všetkej chvály najhodnejšia, lebo z teba vyšlo slnce spravodlivosti, Kristus, Boh náš. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 1, 39—47. — Panna Mária navštívi Alžbetu.

OFERTÓRIUM. Blahoslavená si, Panna Mária, ktorá si nosila Stvoriteľa všetkých; porodila si toho, ktorý ťa stvoril a naveky ostávaš Pannou.

SEKRÉTA. Pane, nech človečenstvo jednorodeného Syna Tvojho nám k pomoci prispeje a nech nás Ježiš Kristus, Pán náš, ktorý sa z Panny narodil, poctivosť Matky však neporušil ale posvätil, na slávnosť jej Navštívenia zbaví našich neprávostí a našu obetu Tebe milou učiní. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

PREFÁCIA o Panne Márii; str. 832. (...zvelebovať v Navštívení blahoslavenej...)

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, keďže sme na výročie slávnosti sväté sviatosti prijali, dožič, aby nám slúžili k dobru zemského i večného života. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Kráľovná nebeská a Matka moja, ty si sa ponáhľala navštíviť Alžbetu a potešiť ju; príď a navštív tiež príbytok mojej duše. Ponáhľaj sa a nemeškaj dlho. Však ty vieš najlepšie, aký(á) som biedny(a), koľkými krehkosťami, neporiadnymi

náklonnosťami a žiadosťami objatý(á) a naklonený(á) zlým obyčajom i hriechom, ktoré ma vrhajú do nebezpečenstva večnej smrti. Ty, ó dobrá Matka Božskej milosti, môžeš mi pomôcť, ty môžeš odstrániť všetky moje krehkosti, ty môžeš moju dušu obohatiť nebeskými darmi. Navštív ma už teraz, najmä však v hodinu mojej smrti, keď mi bude najviac potrebná tvoja pomoc. Amen.

Modlitba ku Kráľovnej pokoja. Zdravas, najjasnejšia Kráľovná pokoja, presvätá Matka Božia. Upros tvojho Syna, knieža pokoja, aby utíšil svoj hnev a aby v pokoji panoval nad nami. Amen.

Nepoškvrnená Kráľovná pokoja, oroduj za nás.

Odpustky 300 dní. — PPO 395.

27. Deň Poníženosti P. Márie.

9. júla.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý na ponížených hľadíš a na pyšných len zďaleka pozeráš, daj nám služobníkom svojim s čistým srdcom nasledovať poníženosť blahoslavenej Márie, vždy Panny, ktorá sa Tebe v jej panenstve páčila a v poníženosti počala Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje . . .

28. Deň P. Márie Karmelskej-Škapuliarskej.

16. júla.

POUČENIE. Tento sviatok povolil Pp. Sixtus V. r. 1587 karmelským rehoľníkom na oslavu založenia rehole P. Márie na vrchu Karmel vo Sv. zemi. Keď sa v Cirkvi rozšírily Škapuliarske bratstvá Karmelskej P. Márie, Pp. Benedikt XIII. r. 1726 nariadil slávnosť pre celú Cirkev. — Obšírne poučenie o škapuliari a modlitby k nemu patriace hľadaj v stati: Bratstvá sv. škapuliara.

Liturgická slávnosť sa koná 16. júla, ale vonkajšie oslavy a slávnosti konajú sa v istých strediskách len v nedeľu po 16. júli.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si karmelskú rehoľu poctil zvláštnym menom preblahoslavenej vždy Panny a Rodičky Tvojej Márie, dožič milostive, aby sme si pod jej ochranou večné blahoslavenstvo dosiahnuť zaslúžili my, ktorí dnes slávnostnou bohoslužbou oslavujeme jej pamiatku. Ktorý žiješ a kráľuješ...

Súkromná modlitba. Blahoslavená Panna a Matka Božia, Mária; ty lekárka chorých, tešiteľka zarmútených, útočište kajúcich hriešnikov, padám k tvojim nohám a pozdravujem ťa, ako Dcéru večného Otca, ako neporušenú Matku Božieho Syna, ako nepoškvrnenú Nevestu Ducha Svätého, ako chrám najsvätejšej Trojice. Tebe obetujem dnes i po všetky časy svoje telo i dušu, všetko svoje konanie, svoj zármutok, radosť, úzkosť a potrebu. Potechy plná Matka, otvor lono svojho milosrdenstva! Prijmi nehodné vzdychy môjho srdca, obráť moju dušu k opravdivému pokániu. Smier ma s tvojím milovaným Synom. Zachráň ma od všetkých hriechov a buď mi na pomoci v každej potrebe. Milostiplná Panna Mária, pripomínam ti to zasľúbenie, ktoré si dala svojmu vernému služobníkovi Šimonovi Štokovi, že vyslyšíš prosby všetkých, ktorí ťa budú v škapuliarskom obraze nábožne ctiť a budú u teba útočište hľadať. Ó, vykonajže mi u Boha to, o čo ťa prosím... ak len to slúži ku cti tvojho milého Syna a k spaseniu mojej duše. Amen.

Kráľovná, ozdoba Karmelu, oroduj za nás!

Odpustky 300 dní. — PPO 370.

Bratstvá sv. škapuliara.

POUČENIE. Škapuliar je dlhý široký pás na prostriedku s výstrihom, ktorý si rehoľníci prehodia cez hlavu a tak im visí na prsiach a na chrbte až po kolená. Odev škapuliara dostaly jednotlivé rehole pri zázračných zjaveniach, ako odznak zvláštnej ochrany Matky Božej, ktorá vyprosí nositeľom škapuliara veľa Božích milostí. Táto mimoriadna ochrana

Matky Božej bola sľúbená nielen samým rehoľníkom. ale aj tým, ktorí sú duchovne spojení s rehoľníkmi. Hlavní predstavení jednotlivých rehôľ založili pri svojich reholiach zbožné bratstvá čiže spolky svetských ľudí. Duchovne ich pripojili k svojim reholiam a učinili ich účastnými všetkých modlitieb a dobrých skutkov svojej rehole. Na znamenie toho dali im odznak svojej rehole, t. j. škapuliar, pravda, nie celý, ako ho nosia rehoľníci, ale len na dvoch tkaničkách visiace dva štvorcové ústrižky z látky a farby rehoľného škapuliara (zhotovené z vlny), z ktorých jedna visí na prsiach, druhá na chrbte.

Škapuliarska medaila. Vo svete žijúcim veriacim je často nevhodné nosiť pod občianskym rúchom súkenný škapuliar. Preto sv. Stolica dekrétom zo 16. dec. 1910 dovolila svetským veriacim miesto súkenného škapuliara nosiť kovovú medailu, na ktorej je s jednej strany obraz Božského Srdca Ježišovho, s druhej strany hocijaký obraz P. Márie. I tento kovový škapuliar môže byť posvätený len od splnomocneného kňaza (napr. misionári, redemptoristi).

Päťnásobný škapuliar.

Všeobecne poznáme 5 rozličných škapuliarov, ktoré ľudove rozoznávame podľa ich farby: hnedý, biely, čierny, belasý a červený. Bratstvá týchto škapuliarov sú samostatné, ale sv. Stolica dovolila spojiť všetkých 5 škapuliarov a každý môže získavať odpustky a milosti naraz zo všetkých piatich, alebo len jedného škapuliara. Päťnásobný škapuliar je sostavený tak, že jedno na druhom sú poukladané ústrižky jednotlivých škapuliarov; stačí tiež jedna posvätená kovová medaila. Aj tento škapuliar musí byť posvätený splnomocneným kňazom.

Odpustky. Nositeľom sv. škapuliara boly udelené mnohé odpustky, najmä ak nosia päťnásobný škapuliar. Na ich získanie stačí vzbudiť si denne úmysel: „Chcem získať všetky škapuliarske odpustky, aké mi dnes bude možno" a denne sa pomodliť Otčenáš, Zdravas a Sláva na úmysel sv. Otca. Pre získanie plnomoc. odpustkov treba prijať sv. sviatosti. O plnomocných odpustkoch (napr. v deň obliečky, vo výročie obliečky, na hlavné sviatky Pána a P. Márie) ako i o neplnomocných sa každý dozvie podrobne, keď sa stane členom spolku sv. škapuliara. Obráťte sa napr. na predstavených kláštora redemptoristov v Kostolnej pri Trenčíne.

Hnedý — Karmelský škapuliar.

Najrozšírenejšie Bratstvo sv. škapuliara je pri reholi Karmelitov. Ich cieľom je vrelá láska k Bohorodičke. Volá sa Bratstvom P. Márie Karmelskej. Karmelský škapuliar je hnedej, tmavogaštanovej farby s obrazom P. Márie, podávajúcej škapuliar sv. Šimonovi Štokovi.

Dejiny Karmelitov.

Karmel je vrch v Malej Ázii, vo Sv. zemi, na ktorom kedysi žil so svojimi učeníkmi prorok Eliáš a odkiaľ bol aj vzatý do neba na ohnivom voze. Už v prvých časoch kresťanstva žili tu pustovníci okolo kaplnky P. Márie. Sem sa utiahol r. 1185 staručký vojak z krížových výprav Berthold z Kalábrie a založil tu kláštor karmelských rehoľníkov, ktorých cieľom bolo uctievať svätým životom P. Máriu. Stanovy im schválil Pp. Honorius III. r. 1224. — V 15. stor. bola založená aj ženská rehoľa Karmelitiek. — Mohamedánski Saracéni čoskoro rozohnali s vrchu Karmel všetkých Karmelitov, z ktorých väčšina utiahla sa do Anglicka, kde si r. 1245 za hlavného predstaveného zvolili *Šimona Štoka.*

Šimon Štok žil veľa rokov ako pustovník v lese. Ale vnuknutím svojej Patrónky, P. Márie, r. 1212 vstúpil do rehole Karmelitov; šesť rokov žil i na vrchu Karmel. Bol vynikajúcim kazateľom, plným lásky k Bohu a bližnému, takže obrátil i najzatvrdlivejších hriešnikov. Bol zvláštnym ctiteľom P. Márie, ktorej pobožnosť všade rozširoval. Keďže reholi aj v Anglicku hrozily ťažké časy, sv. Šimon Štok prosil P. Máriu o zvláštne znamenie jej blahosklonnosti pre seba a pre rehoľu. Jeho prosba bola vyslyšaná. Podľa záznamov sa mu 16. júla 1251 zjavila P. Mária a podala mu škapuliar so slovami: „Milý syn môj, vezmi tento škapuliar svojej rehole, odznak môjho Bratstva pre teba a pre všetkých Karmelitov ako mimoriadne znamenie milosti; kto v ňom zomrie, nezakúsi večného ohňa. To je znamenie spásy, ochrana v nebezpečenstvách, záruka pokoja a večnej úmluvy.

O skutočnosti zvláštneho orodovania P. Márie pre sv. škapuliar presvedčil sa Šimon Štok, keď obliekol do škapuliara na smrteľnej posteli ležiaceho zatvrdlivého hriešnika, brata, dekana pri kostole sv. Heleny vo Winshestru, Waltera Lynthona, ktorý sa hneď po oblečení do škapuliara obrátil a po smrti zázračne zjavil svojmu bratovi, kňazovi, že diabolským nástrahám unikol len zásluhou sv. škapuliara, na orodovanie nebeskej Kráľovnej.

Sám Šimon Štok oznámil ľuďom zázračné darovanie sv. škapuliara a založil hneď aj Bratstvo pre nerehoľných členov, do ktorého húfne vstupovali ľudia každého veku, obojeho pohlavia a zo všetkých stavov. Nechýbali tam *biskupi* (sv. Laurinc Justiniáni, biskup v Benátkach; sv. Karol Boromejský, sv. Alfonz), *pápeži* (Lev X., XIII., Kliment VII., Gregor VIII., Pavol V., Urban VIII., Pius X., XI., Benedikt XV.), *panovníci* (Eduard I., kráľ anglický, sv. Ľudovít, kráľ francúzsky, Filip II. kráľ španielsky, Šebestián, kráľ portugalský, Žigmund, kráľ poľský, cisár Ferdinand I.) atď. Toto rúcho ochrany P. Márie so zbožnou úctou prijímali členovia nižšej a vyššej šľachty.

Potvrdenie Bratstva.

Mariánska úcta sa skrze sv. škapuliar P. Márie Karmelskej rozšírila po celej Cirkvi, najmä za Pp. Klimenta VIII., ktorý listom „In apostolicae dignitatis" 13. nov. 1600 poveril generála karmelitskej rehole a ním poverených zástupcov zakladať Bratstvá sv. škapuliara P. Márie Karmelskej a prijímať členov. Viacerí pápeži udelili tomuto Bratstvu mnohé plnomocné i neplnomocné odpustky. Pp. Sixtus V. r. 1587 pre karmelskú rehoľu a Bratstvo ustanovil slávnosť P. Márie s vrchu Karmel. Pp. Benedikt XIII. r. 1726 nariadil, aby sa táto slávnosť konávala v celej Cirkvi a to 16. júla. — V niektorých krajoch, keď 16. júl pripadne na robotný deň, odbavujú slávnosť v nasledovnú nedeľu spoločne v jednom stredisku.

Zvláštne milosti karmelského škapuliara.

Údovia tohoto Bratstva majú veľký úžitok zo sv. škapuliara. 1. Nosením škapuliara stáva sa každý *údom karmelskej rehole*, a tak sa stáva účastným všetkých modlitieb, pobožností, almužien, pôstov a iných duchovných pokladov rehole v celej Cirkvi. 2. Každý člen stojí pod zvláštnou *ochranou Matky Božej* v zemských nehodách a nebezpečenstvách duše, keď zbožne nosieva toto mariánske rúcho. 3. Nie menší úžitok plynie z *mnohonásobných odpustkov*, ktoré môžu prijať všetci údovia. Áno, i po smrti sa stávajú účastnými týchto pokladov, ak za svojho živobytia plnili členské povinnosti Bratstva. O tomto svedčí aj šiesta lekcia kňazského breviára, potvrdená Pp. Pavlom V. 5. júla 1612: „Preblah. Panna svoju milú rehoľu Karmelitov vyznačila mnohým dobrodením nielen tu na zemi, lež pobožne veríme, že svoje dietky, ktoré sú privtelené ku škapuliarskemu Bratstvu, v očistci teší materinskou milosťou a pomáha im svojou prímluvou k čím skoršiemu dosiahnutiu nebeskej vlasti, akže za svojho živobytia zachovaly isté pôsty, predpísané modlitby a čistotu podľa svojho stavu.

Výsada zotrvania.

P. Mária povedala Šimonovi Štokovi výslovne: „Kto v škapuliari zomrie, nezakúsi večného ohňa." Hľa, škapuliar chráni i pred večným ohňom; nie ten kúsok vlnenej látky alebo kovová medaila, ale orodovanie Rodičky Božej. Ak neustále nosíš jej odznak, sv. škapuliar, a žiješ v milosti posväcujúcej, P. Mária ti vyprosí milosť zotrvania v dobrom až do smrti. Ak by si predsa upadol do smrteľného hriechu, P. Mária, Matka ustavičnej pomoci, vyprosí ti milosť úprimnej ľútosti.

Výsada prvej soboty.

Táto výsada nebola zjavená sv. Šimonovi Štokovi, ale údajne o 70 rokov neskoršie samému pápežovi Jánovi XXII. zjavila sa P. Mária a povedala mu: „Ján, námestník môjho Syna, mne máš čo ďakovať za svoju vysokú dôstojnosť, lebo ja som ti ju vyprosila u svojho Syna. Od teba očakávam slávnostné schválenie karmelskej rehole, ktorá pochádza s môjho vrchu Karmel... Ak niekto z tejto rehole alebo jej Bratstva sa rozlúči s týmto životom a pre svoje hriechy príde do očistca, vtedy ja, ako nežná matka, sostúpim do tohto očistného miesta v sobotu po ich smrti. A tých, ktorí tam ešte budú, vyvediem do blažených príbytkov večného života". Pp. Ján XXII. túto výsadu uverejnil v bule „Sacratissimo uti culmine" 3. III. 1322 a Pp. Pavol V. ju tiež potvrdil 5. júla 1612 dekrétom, v ktorom sa píše: „Otcom Karmelitom sa dovoľuje kázať, že kresťanský ľud môže veriť v pomoc, ktorej sa dostane dušiam členov karmelskej rehole a Bratstva; že totiž prebl. Panna duše tých, ktorí zbožne zomreli a za svojho života nosili škapuliar, zachovali stavovskú čistotu, modlievali sa malé mariánske hodinky alebo sa v stredu a sobotu zdržovaii mäsa, po ich smrti v sobotu, ktorý deň je zasvätený Matke Božej, príde im na pomoc svojou prímluvou a svojimi zásluhami."

Povinnosti škapuliarskych členov.

Kto chce získať spomínané výhody a úžitky sv. škapuliara, 1. musí byť splnomocneným kňazom prijatý do Bratstva a osobne oblečený do sv. škapuliara; 2. musí neustále nosiť škapuliar alebo náhradnú medailu. Složiť ho môže len v súrnych prípadoch: umývanie, kúpanie, operácia a pod. Skazený škapuliar-medailu musí nahradiť novým, ktorý si dá posvätit len splnomocnenému kňazovi. Kto niekoľko týždňov z nejakej príčiny zabudol, zanedbal nosiť škapuliar, zbavil sa na ten čas duchovných výhod Bratstva. Kto to zanedbal dlhší čas, musí sa znovu hlásiť o prijatie a oblečenie do škapuliara; 3. musí sa snažiť o kresťanskú dokonalosť; 4. musí pestovať a rozširovať lásku k Panne Márii Karmelskej. (Ak prijal päťnásobný škapuliar, musí rozširovať ešte aj lásku k Najsv. Trojici, k Sedembolestnej, k nepoškvr. počatej P. Márie a k najsv. Srdciam P. Ježiša a P. Márie.); 5. tí, čo si chcú zaistiť výsadu prvej soboty, majú sa denne modliť mariánske hodinky; ak nevedia čítať, majú sa v stredu a sobotu zdržovať mäsa, okrem Vianoc, ak je im aj to ťažko, splnomocnený kňaz môže im to zmeniť na iný dobrý skutok, napr. tri Zdravas denne. Kňazom sa počíta recitácia riadneho breviára. — Majú tiež zachovať čistotu podľa svojho stavu.

Povzbudenie. Škapuliar chrá-

ni v nešťastí a zabezpečuje pred pekelným ohňom. Mýlil by sa, kto by v ňom videl čarovný prostriedok proti peklu, diplom bezhriešneho života a vstupenku do neba. Vyžadujú sa kresťanské čnosti a stála a posväcujúca milosť na duši. Škapuliar nikoho nezbavuje povinností bojovať proti hriechu. Kto by si to domýšľal, hrešil by; škapuliar by mu bol bezvýznamnou vonkajšou ozdobou; bol by votrelcom v Bratstve mariánskych ctiteľov a nakoniec vôbec by škapuliar zahodil. Tu platia slová sv. Bernarda: „Prosím ťa, aby si svoje rehoľné rúcho ozdoboval(a) dobrými mravmi; tvoje rúcho je sväté, preto aj tvoje vnútro nech je sväté. Staraj sa, aby aj tvoje skutky boly sväté."

Biely — Trinitársky škapuliar.

Biely škapuliar s červeným krížikom pochádza od sv. Jána z Máthy. Keď slúžil sv. omšu v domácej kaplnke parížskeho arcibiskupa, zjavil sa mu anjel v bielom rúchu s červenobelasým krížom na prsiach; ruky rozprestieral nad dvoma otrokmi. Z toho poznal, že jeho životným cieľom je vykupovať otrokov z moci neveriacich. Za pomoci sv. kňaza Felixa z Valois založil rehoľu najsv. Trojice, čiže trinitárov, na vykupovanie otrokov. Rehoľu a biely ich škapuliar s červenobelasým krížom schválil Pp. Inocenc III. r. 1198. Neskoršie bolo schválené aj Bratstvo trinitárov. Teraz je ich úlohou oslava Najsv. Trojice a prispievanie na katolícke misie.

Čierny — Škapuliar Sedembolestnej.

Čierny škapuliar darovala Sedembolestná pri zázračnom zjavení siedmim zbožným mužom na vrchu Senario (Florencia), keď na Veľký piatok 25. III. 1239 rozjímali o umučení Pána; pritom im povedala: „Prijmite rúcho..., aby ste ako služobníci Máriini, rozjímajúc o utrpení môjho Syna a mojej bolesti, pracovali k svojmu zdokonaleniu a k posväteniu celého sveta, žeby ste tak mohli prijať raz korunu večného života." Založili rehoľu Služobníkov Máriiných čiže servitov, ktorú im schválil Pp. Alexander V. r. 1255. Bratstvo Sedembolestnej založil sv. Filip Benetius vo Florencii roku 1264. Čierny škapuliar členov bratstva upamätúva nás na bolesti P. Ježiša a P. Márie. Tento škapuliar by mal byť u nás rozšírený, keďže Sedembolestná P. Mária je nám Patrónkou.

Belasý — Škapuliar Nepoškvrneného Počatia.

Ctihodná mníška Uršuľa Benincasa v reholi oblátov v Neapoli videla na Hromnice 1617 vo vytržení P. Máriu v bielom rúchu s belasým plášťom a s Ježiškom na rukách. Nebeská

Kráľovná jej povedala: ‚Uršuľa, buď dobrej mysle; daj pozor, čo ti povie môj i tvoj Ježiš, ktorého mám v náručí." Ježiško jej oznámil: „Chcem, aby si postavila pustovňu, kde by žilo 33 panien, odených ako moja matka." Spasiteľ jej sľúbil veľa milosti. Uršuľa ho hneď prosila, aby tie milosti udelil aj osobám žijúcim vo svete, ktoré budú nosiť belasý škapuliar a budú nežne milovať Nepoškvrnenú P. Máriu. Na dôkaz vyslyšania prosby videla v tomže vytržení veľké množstvo anjelov, ktorí roznášali po svete belasé škapuliare. Škapuliar schválil Pp. Kliment X. 30. I. 1671. Kliment XI. 12. V. 1710 udelil nositeľom belasého škapuliara veľa odpustkov. Bratstvo Nepoškvr. Počatia P. Márie začalo jestvovať len 21. I. 1894. Jeho cieľom je uctievať Nepoškvrnenú a modliť sa za obrátenie hriešnikov.

Červený — Škapuliar umučenia Pána.

Istá milosrdná sestra z rehole sv. Vincenta z Pauly (lazaristi) v oktáve sviatku sv. Vincenta 26. júla 1846 videla v zjavení Spasiteľa, ako drží v ruke *červený škapuliar*. Na jednom súkenku bol obraz Spasiteľa na kríži a nástroje umučenia. Okolo kríža bol nápis: „Sväté umučenie Pána nášho, Ježiša Krista, vysloboď nás." Na druhom súkenku boly zase najsv. Srdcia P. Ježiša a P. Márie s krížom, okolo ktorých bol zasa nápis: „Sväté Srdcia Ježiša a Márie, ochraňujte nás." Stále rozjímala o umučení Pána, pričom sa jej často vo videní zjavoval Spasiteľ v tej podobe, ako vyzeral pri jednotlivých mučeniach. Raz zase pri odbavovaní Krížovej cesty pri 13. stanici sa jej zdalo, ako by jej P. Mária vložila Spasiteľovo telo do náručia so slovami: „Svet sa uvrhuje do záhuby, lebo nerozjíma o mukách Ježišových; vynasnaž sa, ako len môžeš, aby bol svet od skazy zachránený." Inokedy zas videla ako kryštal čistý potok; do ktorého sa ponorovalo množstvo ľudí. A keď vyšli z neho, boli ako bleskom ožiarení, ich rúcha boly ako z diamantu a vychádzaly z nich zlaté lúče. Ľudia, čo sa do potoka neponorili, boli zahalení čiernou hmlou. Spasiteľ jej vysvetlil, že potok znamená jeho milosrdenstvo, ktorým prijíma na milosť každého hriešnika. — Pri videní na sviatok Povýšenia sv. Kríža, sľúbil P. Ježiš tejto zbožnej rehoľnici: „Všetci, ktorí budú nosiť tento škapuliar, dostanú v každý piatok veľké rozmnoženie svojej viery, nádeje a lásky." Bolo založené Bratstvo červeného škapuliara. Pp. Pius IX. ho ochotne schválil a dekrétom z 25. VI. 1857 udelil lazaristom právomoc posviacať tento škapuliar a obliekať do neho. Dnes môže sv. Poenitentiaria v Ríme splnomocniť každého kňaza prijímať do tohto Bratstva. Nositelia tohto škapuliara sú účastní na zásluhách rehole lazaristov. Môžu získať plnomocné odpustky v deň prijatia, na jeho výročie a každý

piatok, keď prijmú sv. sviatosti a rozjímajú o umučení Pána; môžu dosiahnuť aj mnohé neplnomocné odpustky.

Červený škapuliar má na jednej strane obraz sv. Kríža a na druhej najsv. Srdcia P. Ježiša a P. Márie, ktorým sa klaňajú anjeli. Tým sa jasne znázorňuje cieľ tohto škapuliara: rozjímať o Ježišovom umučení, ktoré preniklo nielen jeho Božské Srdce, ale aj Srdce jeho a nás milujúcej Matky Márie. A tak milý kresťan, červeným škapuliarom obliekaš si rúcho toho Kráľa, ktorý si podmanil nie svet, ale ľudské srdcia, nie krvou iných, ale krvou svojou a pre nich si dal prebodnúť svoje Srdce. Kríž Kristov nech ti nie je pohoršením ako Židom, ani bláznovstvom ako pohanom, ale tvojím spasením, ku ktorému ťa doprevádza bolestná Matka, ktorá prvá konala za Ježišom Krížovú cestu.

Nositeľom červeného škapuliara sa odporúča modliť sa každý piatok odpustkovú modlitbu pred krížom. Viď stať o sv. prijímaní.

O nosení týchto škapuliarov či osobitne alebo spolu (päťnásobný škapuliar) platí tá úprava, ktorá je povedaná o nosení karmelského škapuliara.

Liturgické modlitby

pri prijatí a obliekaní člena škapuliarskeho Bratstva karmelského.

POUČENIE. Kňaz, keď chce uviesť Bratstvo sv. škapuliara, musí mať na to povolenie od generála Karmelitov v Ríme alebo od iného pápežom na to splnomocneného predstaveného. Fara musí byť vzdialená na jednu hodinu cesty od inej fary, v ktorej je už založené Bratstvo. Kto je prijatý za člena, musí sa hneď zapísať aj do matriky členov Bratstva. Nový člen má v deň prijatia pred oblečením do škapuliara pristúpiť ku sv. sviatostiam, aby mohol získať odpustky. Obliekanie do škapuliara deje sa, ak je možné, pri oltári P. Márie Karmelskej. Kňaz má súperpelíciu a bielu štólu. Nový člen kľačí pred oltárom, v ruke drží nový škapuliar a horiacu sviecu. (Formula in Rit. Slov. p. 425. aprob. S. Rituum Congr. 24. VII. 1888.)

℣. Pane, ukáž nám milosrdenstvo Tvoje.
℟. A daj nám spasenie Tvoje.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, Vykupiteľu ľudského pokolenia, požehnaj svojou pravicou toto rúcho, do ktorého z lásky k Tebe a k Tvojej Rodičke, Panne Márii s vrchu Karmel, bude oblečený(á) Tvoj(a) služobník(ica), aby bol(a) na orodovanie tejže Rodičky chránený(á) pred zlým nepriateľom a v Tvojej milosti zotrval(a) až do smrti; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Sv. vodou pokropí škapuliar a položí na hrdlo nového člena so slovami:

Prijmi toto posvätené rúcho a pros najsvätejšiu Pannu, aby si ho pre jej zásluhy nosil(a) bez poškvrny a aby ťa chránilo od všetkého protivenstva a priviedlo ťa do večného života. ℟. Amen.

Ja, mocou mi udelenou, činím ťa — vás účastným(i) všetkých duchovných zásluh, ktoré z milosrdenstva Ježiša Krista získavajú rehoľníci s vrchu Karmel. V mene Otca † i Syna i Ducha Svätého. ℟. Amen.

Požehnaj ťa — vás † Stvoriteľ neba i zeme, všemohúci Boh, ktorý nech ťa — vás pričleniť ráči k Bratstvu blahoslavenej Panny Márie s vrchu Karmel a prosím ju, aby v hodinu tvojej — vašej smrti pošliapala hlavu pekelného hada, žeby si — ste dosiahol(a-i) korunu večného dedičstva. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Všetkých pokropí sv. vodou.

Súkromné modlitby členov Bratstva.

a) V deň prijatia do Bratstva.

Najsvätejšia Panna a Matka Božia, Mária! Ja N. N., biedny(a) hriešnik(ca), hoci nie som hodný(á), aby som bol prijatý(á) do počtu tvojich služobníkov(níc), predsa silne dúfam v tvoju dobrotivosť a chcem sa ti ľúbiť a tebe horlive slúžiť. Dnes si ťa vyvoľujem za svoju Patrónku a Orodovnicu. Preto sa ti dnes za-

väzujem a sľubujem, že sa ťa nikdy nespustím. Usilovať sa budem vo všetkých svojich rečiach a skutkoch vyhľadávať tvoju česť a chválu. Nedopustím ani svojim podriadeným hovoriť alebo konať, čo by bolo proti tvojej cti. Preto, najdobrotivejšia Matka, prosím ťa pre zásluhy tvojho najmilšieho Syna, Ježiša Krista, prijmi ma za svojho(u) syna(dcéru); stoj pri mne v každej potrebe a úzkosti; ukáž sa mi milostivou a ľútostivou Matkou; v tomto plačlivom údolí buď mi potešením cez celý čas môjho života, ale najmä v hodine mojej smrti. Amen.

b) Každodenná modlitba.

Mária, ty nepoškvrnená a na veky požehnaná ozdoba karmelskej rehole, Matka nášho Spasiteľa, Ježiša Krista, jediná pomocnica v mojom kríži a súžení, ktorá si sa uponížila, že si ma zvolila za svoje dieťa a obdarila si ma svojím spasiteľným a milostivým rúchom. Príď mi na pomoc, keď sa moja duša bude lúčiť s telom; vtedy obráť ku mne svoju milostivú tvár a mocou sv. Kríža svojho Syna odvráť odo mňa všetkých mojich nepriateľov, aby som oslobodený(á) od všetkého zlého, mohol(a) k tebe prísť. Amen.

c) Vzdych pri pobozkaní škapuliara.

Ráno, večer.

Mária, Matička moja, ozdoba karmelskej rehole, ochráň ma svätým škapuliarom od úpadku do zlého. — Za živa ma chráň od všetkej úzkosti, po smrti doveď ma do večnej radosti. Amen. Tri razy Zdravas.

Nauč sa nazpamäť.

Mariánske hodinky, ktoré sa majú denne modliť tí, čo si chcú zaistiť výsadu prvej soboty, viď na str. 834.

d) Za živých členov Bratstva.

Blahoslavená Panna Mária, naše Bratstvo je založené, aby sme sa jeden za druhého zbožne modlievali; preto ťa ponížene prosím, shliadni na nás milostive svojimi milosrdnými očami a prijmi nás pod materinskú ochranu. Plášťom svojej ochrany zastri nás, svojich služobníkov a služobnice, ktorí sme pripojení k tvojej spoločnosti. Pod týmto plášťom ochráň nás od hnevu Božieho trestu. Ako sliepka shromažďuje kuriatka pod svoje krídla, tak ty nás shromažďuj pod plášť svojho milosrdenstva a zachovaj nás, aby zlý duch nezískal ani jednu dušu z nášho Bratstva. Odvráť od nás všetko zlé na tele i na duši a vypros nám Božského požehnania na naše práce. Pri našej smrti buď nám svojou materinskou láskou nápomocná a posilni nás v našej poslednej núdzi. Po našej smrti primlúvaj sa za nás pri Božom súde a k našim malým dobrým skutkom prilož svoje veľké zásluhy. Pomáhaj nám svojím verným orodovaním k večnému spaseniu, aby sme ťa na veky mohli chváliť a tvoje materinské milosrdenstvo v nebeskom Jeruzaleme ohlasovať. Amen.

e) Za mŕtvych členov Bratstva.

Bože, darca milosti a milovník ľudského pokolenia, prosíme Tvoju nesmiernu dobrotu, shliadni na duše všetkých zomrelých bratov a sestry nášho Bratstva, ako aj na tých, ktorí boli s nimi spojení príbuzenstvom alebo dobrodením, a na orodovanie blahoslavenej Panny Márie a všetkých tvojich svätých ráč ich pripustiť do večného blahoslavenstva, do spoločnosti Tvojich vyvolených v nebesiach. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

29. Deň P. Márie, Matky milosrdenstva.

Sobota pred IV. nedeľou júlovou.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorého milosrdenstvu niet konca, dožič nám na prímluvu najsvätejšej Matky Tvojho jednorodeného Syna, aby sme ju nasledovali na zemi v odhodlanosti a v nebesiach v sláve. Skrze Pána nášho... Amen.

30. Deň Panny Márie Snežnej.

5. augusta.

POUČENIE. Táto slávnosť je vlastne slávnosťou posvätenia jedného mariánskeho chrámu v Ríme. Za pápeža Libéria v 4. stor. istý rímsky šľachtic, Ján i s manželkou, keďže bol bezdetný, umienil si, že svoj majetok obetuje na počesť P. Márie, ktorú prosil, aby sama označila, akým spôsobom by to mal vykonať. Onedlho nato, 5. augusta, keď v Ríme býva najväčšia horúčosť, napadal na Akvilinskom vrchu sneh. Ján bol v tú istú noc napomenutý, aby tam vystavil chrám na počesť P. Márie, kde napadne sneh. Šľachtic Ján sa s vecou zdôveril pápežovi Libériovi, ktorý mu úmysel schválil. Zpočiatku volali tento kostol „chrámom Libéria“, neskoršie „chrámom Xista“, lebo tento pápež ho dal opraviť r. 435. Dnes sa chrám volá *„chrámom P. Márie Snežnej“*, podľa opísanej udalosti. Volá sa tiež *„Chrámom Maria Magiore* — chrám Márie Veľkej“, alebo „chrámom P. Márie pri jasliach“, lebo tam sú uložené jasličky, v ktorých podľa zbožnej povesti ležal Ježiško v betlehemskej maštaľke.

Výročie posvätenia tohto chrámu sa zpočiatku konávalo 5. aug. len v Ríme, ale Pp. Pius V. ho v 16. stor. nariadil pre celú Cirkev.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si... strana 870.

Súkromná modlitba. Kráľovná nebeská, tvoje milosrdenstvo budem chváliť a tvoju slávu radostným srdcom budem ospevovať a ty moju dušu slasťou naplníš. Tvoje meno budem zvelebovať a tvoju česť rozširovať, a ty moje srdce svojou sladkou potechou obživíš. Horlivosť v zvelebovaní teba ma spaľuje, ale

dáva mi nádej, že mi budeš na pomoci pred obličajom môjho Sudcu. Tvoja krása a dobrota naklonily moje srdce k tebe a ja som pospiechal za vôňou tvojich čností. Ó, nedopusť, aby moja dôvera v teba vyšla nazmar. Posilni ma v moju poslednú hodinu a neopusť ma, pokiaľ ma neprivedieš k videniu môjho najláskavejšieho Vykupiteľa. Amen.

31. Deň P. Márie, Útočišťa hriešnikov.

13. augusta.

POUČENIE. Panna Mária je nám útočišťom v každej našej biede a potrebe, či tu na zemi alebo v očistci. Ochotne pomáha najmä hriešnikom, ktorí ju o pomoc prosia, chcejúc sa smieriť s jej Božským Synom. Ešte nebolo počuť, žeby niektorého hriešnika bola opustila. Kto sa k Márii utieka, u nej istú pomoc nájde.

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci a milosrdný Bože, ktorý si v blahoslavenej vždy Panne Márii ustanovil útočište a pomoc hriešnikom, dožič, aby sme na jej ochraňovanie od každej viny boli oslobodení a požehnané ovocie milosrdenstva Tvojho dosiahli. Skrze Pána nášho...

32. Deviatnik pred Nanebevzatím P. Márie.

Počína sa 6. augustom.

Prípravná modlitba. Na všetkých deväť dní je tá istá, ako pred sviatkom Nepoškvrneného Počatia Panny Márie, str. 823.

Zvláštne modlitby.

Na každý deň iná.

1. DEŇ 6. AUG. Duša kresťanská, rozjímaj, ako bola oslávená Mária pri svojej smrti, na ktorú sa pripravovala cez celý život takou vrelou túžbou, aby mohla Boha vidieť a so svojím Synom prebývať. Porovnaj, ako veľmi

je rozdielne tvoje správanie, ako celkom ináč a nedbalo sa pripravuješ na smrť ty. Preto sa modli:

a) Najsvätejšia Panna, ktorá si celý svoj život prežila v nepretržitej túžbe po blahoslavenom videní Boha a tak si sa na svätú smrť pripravila, vypros mi milosť, aby i vo mne bola udusená márna žiadosť po pomíňajúcich sa bohatstvách a rozkošiach sveta. Amen.

b) Najsvätejšia Panna, ktorá si celý život prežila vo svätej túžbe spojiť sa so svojím Synom a tak si sa na svätú smrť pripravila, vypros mi milosť, aby som bol(a) verným(ou) Ježišovi až do smrti. Amen.

c) Najsvätejšia Panna, ktorá si shromaždila sebe plnosť zásluh a čností, aby si len sväto zomrela, pros za mňa, aby som poznal(a) čnosť a milosť Pána, ako jedinú cestu, ktorá ma vedie do istého spasenia. Amen.

2. DEŇ 7. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj, ako blahoslavená bola Mária v tej chvíli, keď zomierala. Tu na zemi jej radosťou boli apoštolovia i veriaci, na nebi však jej Syn, Ježiš Kristus. Uvažuj o jej slasti, ktorú cítila pri svojom odchode a porúčaj sa jej:

a) Najslávnejšia Panna, ktorá si zaslúžila zomierať s najväčšou radosťou v prítomnosti veriacich a apoštolov, vykonaj mi u Boha tú milosť, aby i moja duša v tvojej prítomnosti a v prítomnosti môjho svätého patróna i anjela strážcu zanechala telo. Amen.

b) Najslávnejšia Panna, ktorá si bola v hodinu smrti potešená pohľadom na svojho Syna Ježiša, pros za mňa, aby som i ja bol(a) potešený(á) jeho prítomnosťou, keď v poslednú hodinu prijmem jeho sväté telo za pokrm na cestu do večnosti. Amen.

c) Najslávnejšia Panna, ktorá si svojho ducha odovzdala do Ježišových rúk, pomáhaj mi, aby som i ja v živote i smrti odovzdával(a) svoju dušu do Ježišových rúk a usiloval(a) sa plniť jeho najsvätejšiu vôľu. Amen.

3. DEŇ 8. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj, ako bola oslávená Panna Mária vo svojej smrti, keď svojho ducha vypúšťala v radosti a vo veľkej láske Božej. Zaiste i ty prechovávaš podobnú žiadosť, aby si bol(a) posilnený(á) ohňom lásky v poslednom boji, volaj k Panne Márii:

a) Najblahoslavenejšia Panna, ktorá si pod dojmom najvrelejšej lásky k Bohu v radosti opúšťala tento smrteľný život, ujmi sa ma, aby aj vo mne zahorel tento živý plameň lásky Božej. Amen.

b) Najblahoslavenejšia Panna, ty si z čistej lásky k Bohu umierala a tým si ma naučila, ako má byť usporiadaná moja láska k Bohu. Vypros mi milosť, aby som sa od neho nikdy v živote ani v smrti neodtrhol(a). Amen.

c) Najblahoslavenejšia Panna, ktorá si pri svojom odchádzaní z tohto života vytržením svojho ducha dostatočne ukázala, aký veľký oheň lásky k Bohu blčal vo tvojom srdci, zaopatri mi aspoň jednu iskierku z neho, aby som za svoje hriechy opravdive ľutoval(a). Amen.

4. DEŇ 9. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj, aké slávne bolo bezduché telo Márie po smrti, ktoré bolo ožiarené podivným jasotom a velebou a vydávalo ľúbeznú vôňu, pričom sa staly aj početné zázraky. Ty však uváž, aké bude tvoje telo, keď zo seba bude vydávať najnepríjemnejší zápach.

a) Neporušená Panna, ktorá si si pre svoju čistotu zaslúžila mať i po smrti také skvelé a velebné telo, zaopatri mi sily, aby som od seba odpudil(a) každého nečistého ducha. Amen.

b) Neporušená Panna, ktorá si pre svoje čnosti i zo svojho bezduchého tela rozširovala nebeskú vôňu, učiň, aby môj život slúžil k duchovnému vzdelaniu blížneho a ja aby som nikdy viac nedal(a) zlého príkladu a pohoršenia. Amen.

c) Neporušená Panna, už samým pohľadom na tvoje sväté telo boly vyliečené mnohé choroby. Vypros mi milosť, aby som bol(a) na tvoje orodovanie vyliečený(á) zo všetkých neduhov duše. Amen.

5. DEŇ 10. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj, aká bola slávna Mária po svojej smrti, keď jej sväté telo mocou Najvyššieho bolo obdarené tými vlastnosťami, ktoré ostatné telá ľudské dostanú len na súdny deň, a keď vyšlo zo zatvoreného hrobu. Raduj sa nad jej vznešenosťou i slávou a vzývaj ju:

a) Najvznešenejšia Panna, ktorá si bola tak slávne vzkriesená k životu hneď po smrti, ukáž sa voči mne milostivou, aby som i ja podobne bol(a) vzkriesený(á) v deň všeobecného súdu. Amen.

b) Ó najvznešenejšia Panna, ktorá si pre svoju poníženosť a pre svoj čnostný život na tomto svete bola oslávená jasnosťou svojho vzkrieseného tela; vypros mi, aby som každý hriešny obyčaj so seba striasol(a), hriešnu vysokomyseľnosť v sebe znivočil(a) a svätú poníženosť ako najkrajšiu ozdobu v sebe ubytoval(a). Amen.

c) Vznešená Panna, prosím ťa skrze horlivosť tvojho ducha a trpezlivosť tvojho tela, pre ktoré čnosti si bola vo svojom vzkriesenom tele oslávená, vypros mi ducha, aby som mohol(a) svoje telo krotiť a proti jeho neporiadnym žiadostiam s trpezlivosťou bojovať. Amen.

6. DEŇ 11. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj, ako bola Panna Mária slávne do neba vzatá, sprevádzaná mnohými húfmi anjelov a duší, ktoré boly z očistca vyslobodené. I ty plesaj pri tejto jej víťazosláve, pokorne slož svoje modlitby k jej nohám a vzývaj ju:

a) Veľká Kráľovná, ktorá si s takou slávou vošla do kráľovstva večného pokoja, učiň, aby na tvoje orodovanie každá svetská myšlienka vzdialila sa odo

mňa a aby moje srdce bolo upevnené vo svätom rozjímaní o nebeských pokladoch. Amen.

b) Veľká Kráľovná, pre oslávenie, ktorého sa ti dostalo pri tvojom nanebevzatí a pre húf duší, ktoré ťa sprevádzaly, ujmi sa ma, aby som bol(a) vyslobodený(á) z hriechu otroctva a hodným(ou) sa stal(a) večne ťa chváliť. Amen.

c) Veľká Kráľovná, ktorá si pri vchádzaní do neba bola sprevádzaná húfmi anjelov, vykonaj mi u Boha múdrosť ducha, aby som odrážal(a) útoky svojich nepriateľov a vždy nasledoval(a) vnuknutia anjela, ktorý je vždy pri mne a mňa vodí. Amen.

7. DEŇ 12. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj, ako bola Panna Mária povýšená za kráľovnú neba. Tam prijíma ustavičnú daň lásky a úcty od nesčíselného množstva anjelov a svätých. Poníž sa i ty pred trónom jej slávy a vzývaj ju o pomoc:

a) Najslávnejšia Kráľovná celého sveta, ktorá si svojimi zásluhami dosiahla v nebi najvznešenejšej slávy medzi anjelmi a svätými, shliadni milostive na moju biedu a vezmi ma pod svoju blahú ochranu. Amen.

b) Najslávnejšia Kráľovná celého sveta, ktorá bez prestania prijímaš česť a chválu od nebeských duchov, prosím ťa, dovoľ mi, aby som ťa smel(a) vzývať a vykonaj mi, aby som ti svoje prosby tak úctive predniesol(a), ako je to primerané k tvojej vznešenosti. Amen.

c) Najslávnejšia Kráľovná celého sveta, prosím ťa pre tú slávu, ktorá ti v nebi po Bohu prislúcha, prijmi ma do počtu svojich služobníkov a vykonaj mi u Boha milosť, aby som vždy bol(a) hotový(á) verne zachovávať zákony môjho Boha a Pána. Amen.

8. DEŇ 13. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj o slávnom korunovaní Panny Márie v nebi. Jej Božský Syn

kladie jej na hlavu korunu. Ona zreteľne teraz poznáva všetky najvznešenejšie i najskrytejšie minulé, prítomné i budúce veci. I ty plný(á) úctivosti voči vznešenej Kráľcvnej neba volaj:

a) Nevyrovnateľná Kráľovná, ktorá si dosiahla tej prednosti, že ťa tvoj Božský Syn v nebi korunoval najdrahšou korunou slávy, učiň ma účastným(ou) tvojich čností a vykonaj mi milosť, žeby som si čistotou svojich žiadostí zaslúžil(a) byť korunovaný(ou) v nebesiach. Amen.

b) Nevyrovnateľná Kráľovná, pre dokonalé poznanie vecí tohto sveta, ktoré ti bolo v nebi udelené, odpusť mi moju predošlú nehanblivosť a nedopusť, aby som sa ti zase znepáčil(a) bezuzdnosťou svojho jazyka a svojich myšlienok. Amen.

c) Nevyrovnateľná Kráľovná, ktorá si prechovávala v srdci najvrelejšiu túžbu, aby všetci ľudia boli čistí a nepoškvrnení a tak sa dostali k Bohu, vykonaj mi odpustenie hriechov a pomôž mi, aby sa všetky moje pohľady, posunky a skutky ľúbily jeho Božskej velebnosti. Amen.

9. DEŇ 14. AUG. Kresťanská duša, rozjímaj, že Panna Mária je v nebi tak oslávená i preto, lebo je Ochraniteľkou ľudí, ktorým je ochotne na pomoci. I ty sa povznes dôverou, že máš v nebi Matku Pánovu ako svoju Matku a Ochraniteľku; pros ju:

a) Mária, moja najmocnejšia Ochraniteľka, ktorá v nebi požívaš slávu a si tam orodovnicou všetkých ľudí, vytrhni ma z rúk pekelného nepriateľa a odovzdaj ma nazpät do rúk môjho Boha a Stvoriteľa. Amen.

b) Mária, moja najmocnejšia Ochraniteľka, keďže si v nebi našou orodovnicou a ustavične sa staráš, aby sme všetci mohli dôjsť večného spasenia, nedopusť, aby som zúfal(a), keď rozvažujem o mojich minulých hriechoch a neprávostiach. Amen.

c) Mária, moja najmocnejšia Ochraniteľka, ktorá dovoľuješ ľuďom, aby ťa v každom čase ako Ochraniteľku vzývali, vypros mi ducha pravej pobožnosti a ujmi sa ma, aby som ťa vzýval(a) cez celý život, najmä však v chvíľu môjho lúčenia sa so svetom. Amen.

Záverečná modlitba.

Spoločná na všetkých deväť dní.

Loretánske litánie...
℣. Svätá Božia Rodička bola povýšená.
℟. Nad anjelské sbory v nebeskom kráľovstve.
Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, odpusť hriechy ... atď.

Viď kolektu v nasledovnej liturgickej omši. — Pridaj ešte modlitbu za pápeža alebo za Cirkev.

Sviatok Nanebevzatia Panny Márie.

15. augusta. — Prikázaný sviatok.

POUČENIE. Od tej presmutnej chvíle, čo P. Mária stála pod krížom svojho Božského Syna, málo čo vieme o nej. Keď sostúpil Duch Svätý na apoštolov, bola s nimi, trvajúc na modlitbách. Sv. Ján apoštol podľa rozkazu umierajúceho Majstra: „Ajhľa, Matka tvoja", vzal P. Máriu k sebe ako vlastnú matku a zostal s ňou v Jeruzaleme. Tu žila v ustavičnej pobožnosti a v konaní dobrých skutkov, kým ju Boh Stvoriteľ nepovolal slávnou a radostnou smrťou k svojmu a jej Synovi do nebeskej slávy. Stalo sa to okolo r. 50 po Kr., keď P. M. mala asi 63 rokov.

Ján Damascenský píše o jej smrti, že apoštoli, okrem Tomáša, zvláštnym riadením Božím vrátili sa do Jeruzalema. Boli pri jej smrti. Pochovali ju v Getsemanskej záhrade. O tri dni došiel aj Tomáš, ktorý ešte chcel vidieť telo Matky Pána. Keď otvorili hrob, našli v ňom už len plachtu, do ktorej boli zabalili telo P. Márie. Z plachty sálala preľúbezná vôňa. Z toho usudzovali, že Ježiš Kristus jej smrteľné telo zachoval od porušenia tak, ako ju už pri jej počatí zachránil od poškvrnenia dedičného hriechu, a jej telo hneď po smrti slávnostne vzkriesil a

vzal i s dušou do neba Podľa toho aj dnešný sviatok dostal svoje meno.

Tento sviatok, ako aj sviatok Nepoškvrneného Počatia sú korunami mariánskych sviatkov, a len tieto dva sú riadnymi zasvätenými mariánskymi sviatkami. Podľa mienky niektorých túto slávnosť zaviedli vraj sami apoštoli. Toto spomínajú v 4. storočí sv. Jeroným a sv. Augustín. Grécky dejepisec Nicefor píše, že v 6. storočí za cisára Mauricia, okolo r. 582, bol tento sviatok preložený z 18. januára na 15. augusta. V západnej Cirkvi bola táto slávnosť rozšírená len v 7. storočí za pápeža Sergia. Pre celú Cirkev ju nariadil len Pp. Lev IV. r. 847. — Sviatok má aj oktávu a vigíliu s pôstom. Pre súkromnú pobožnosť má aj Deviatnik.

Kresťania! Pozdvihujme sa v duchu k nebeským výsostiam za Máriou. Nezabudnime, že naším najlepším podielom a majetkom je nebo, po ktorom máme všetci túžiť a k nemu sa vznášať. Ak sa chceme dostať k Márii, nasledujme jej čnosti a vzývajme ju o prímluvu.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Radujme sa všetci v Pánovi, odbavujúc tento sviatok na česť blahoslavenej Panny Márie; jej nanebevzatiu tešia sa anjeli a oslavujú aj Syna Božieho. — Srdce mi kypí vznešenými citmi a spievam pieseň Kráľovi. (Ž 44, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, odpusť hriechy svojim služobníkom, a hoci sa Ti nemôžeme páčiť svojimi skutkami, predsa spas nás na prímluvu Rodičky Syna Tvojho, Pána nášho, ktorý s Tebou žije a kráľuje...

LEKCIA. Čítanie z Knihy múdrosti, 24, 11—13, 15—20.: Pripodobnenia P. Márie: ceder na Libanone, ružový sad v Jerichu...

GRADUÁLE. Nech ťa podivne sprevádza pre tvoju pravdu, tichosť a spravodlivosť tvoja pravica. — Počuj, dcéra, pozri a nakloň si ucho, lebo Kráľ žiadal tvoju krásu. (Ž 44, 5. 11—2.) — Aleluja, aleluja. — Mária je vzatá do neba; teší sa zástup anjelov. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Lukáša, 10, 38—42. — Pán Ježiš u Lazára; Mária počúva. Marta obsluhuje.

OFERTÓRIUM Mária je vzatá do neba; anjeli sa tešia, chvália a zvelebujú Pána; aleluja.

SEKRÉTA. Pane, nech orodovanie Rodičky Božej pomôže tvojmu ľudu; vieme, že podľa tela síce od nás odišla, nech však pociťujeme jej orodovanie za nás u Teba v nebeskej sláve. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o Panne Márii, str. 832. ...zvelebovať v Nanebevzatí blahoslavenej...

POSTKOMÚNIA. Pane Bože náš, zúčastnili sme sa na nebeskej hostine; prosíme teda Tvoju dobrotu, aby sme boli od každého hroziaceho nebezpečenstva oslobodení na prímluvu Bohorodičky, ktorej nanebevzatie slávime. Skrze tohože Pána nášho...

b) Súkromná modlitba.

Ó Mária, tvoja smrť nebola krutou smrťou, lež sladkým snom, ba zrovna tvojím spojením sa s Bohom, ktorého si si už dávno žiadala. Anjeli i archanjeli preniesli ťa do jeho kráľovstva a všetci blahoslavení duchovia šli ti v ústrety s radostným spevom. Kráľ voviedol ťa do svojho pokoja. Tu ťa obstupujú Mocnosti nebeské a chválorečia tebe. Kniežatá a Tróny chválu ti prespevujú. Cherubi sú plní radosti a podivenia. Serafi zvelebujú ťa, lebo si pravou Matkou ich Pána. — Najsvätejšia Panna, ty si večnou radosťou praotcov a prorokov; ty si požehnaním zeme, ty si sladkým pokojom ukonaných, potešením zarmútených, uzdravením chorých, útočišťom hriešnikov, rýchlou pomocou všetkých, ktorí ťa vzývajú. Milostivá Panna, shliadni na nás, riaď a priveď nás do blahoslaveného nebeského príbytku. Amen.

Požehnanie zelín na Nanebevzatie Panny Márie.

POUČENIE V tento deň sv. Cirkev žehná kvety a zeliny, ktoré veriaci prinesú do chrámu. Tým sa vyjavuje radost nad slávnym víťazstvom, ktorého dosiahla Panna Mária nad smrťou, diablom a peklom, a nad víťazoslávnym pochodom P. Márie, ktorá bola čnosťami natoľko ozdobená, ako by bola obsypaná kvetami a tak vstúpila do nebeského kráľovstva. Pri žehnaní týchto kvetov a užitočných zelín Cirkev prosí, aby boly skrze modlitbu Cirkvi na rozmnoženie milosti v duši a na telesný úžitok tým, ktorí tieto kvety použijú pre svoje zdravie. — Dievky a ženy, nasbierajte si na tento deň kyticu užitočných kvetov a zelín, prineste ich do chrámu, aby ich kňaz po sv. omši požehnal a milosť vám od Boha prosil. — Kňaz žehná kvetiny a zeliny takto:

℣. Naša pomoc... — ℟. Ktorý stvoril...
℣. Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Požehnaj †, Pane, tieto zeliny a kvety, ktoré nám dáva Tvoja štedrosť k potešeniu, aby na vzývanie Tvojho svätého mena boly prospešné ľudskému pokoleniu a aby k dobru a šťastiu tela i duše slúžily tým, ktorí ich budú mať pri sebe. Skrze Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Pane Bože, buď milostivý svojim služobníkom a služobniciam, ktorí ti verne slúžia a v nebeské dary dúfajú; požehnaj † tieto kvety a zeliny, aby nám slúžily k zdraviu duše i tela. Skrze toho, ktorý nás na kríži vykúpil a spasil, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje na veky vekov. ℟. Amen.

33. Deň siedmich radostí P. Márie.

22. augusta.

POUČENIE. Panna Mária zažila popri všetkých bolestiach a trápeniach za svojho živobytia na zemi aj *radosti*. Bola síce *chudobná* na majetok sveta, ale veľký poklad mala vo svojom Synovi, nad ktorého niet drahšieho na nebi i na zemi. Ľudia *ju zaznávali*, no tešila sa tomu, že sa páči Bohu. Svoj chlieb vyhľadávala *v potu tváre*, ale s radosťou pracovala v spoločenstve Ježišovom, ktorý jej prácu poľahčoval. *Prenasledovaná* bola pre Ježiša; pritom však dobre ve-

dela, že len toto je cesta do neba. Videla svojho Syna potupeného, na smrť odsúdeného, ale vedela aj to, že keby chcel, jediným slovom by zničil všetkých nepriateľov.

Radosti P. Márie, ktoré si Cirkev zvlášť ctí, sú: 1. Posolstvo Gabrielovo, že sa stane matkou Spasiteľa. 2. Navštívenie u sv. Alžbety. 3. Porodenie Syna v Betleheme bez porušenia panenstva. 4. Poklona mudrcov, ktorí Ježiškovi obetovali aj dary. 5. Nájdenie dvanásťročného Ježiška v chráme. 6. Ježišovo zjavenie sa jej po zmŕtvychvstaní. 7. Vystúpenie Ježišovo na nebo.

Tento sviatok ustanovil na žiadosť portugalského kráľa Jána V., Pp. Benedikt XIV. r. 1745 k úcte siedmich radostí P. Márie, ktoré, ako hovorí zbožná povesť, sama P. Mária zjavila sv. Mechtilde.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si duši svojej najsvätejšej Rodičky dal tešiť sa podivnými radosťami z Teba, dožič, prosíme, aby sme boli za podpory jej zásluh trvale naplnení nebeským potešením. Ktorý žiješ a kráľuješ... Amen.

Súkromná modlitba. Svätá Božia Rodička, Panna Mária, opravdivá potešiteľka všetkých zarmútených, čo ťa vzývajú; prosím ťa pre slasť radostí, ktoré si pociťovala z ustavičného spojenia s Bohom a zo svojej zbožnosti, pomáhaj i mne v každej potrebe a úzkosti. Matka milosrdenstva, nedopusť, aby príliš veľký zármutok zaľahol na moje srdce. Vyžiadaj mi, aby som sa vždy radoval(a) v Bohu, mojom Spasiteľovi. Dožič mi zo svojho vnútorného pokoja, ktorý ťa sprevádzal vo všetkých tvojich protivenstvách. Vlej do môjho srdca z tej nebeskej potechy, ktorá osladila tvoje trápenie. Daj, aby som bol(a) vždycky, ako ty, potešený(á) a uspokojený(á), i vtedy, keď sa budú na mňa hrnúť bolesti a prenasledovania. Amen.

Sedem vzdychov k úcte siedmich radostí Panny Márie. 1. Ó Mária, prosím ťa pre tú radosť, ktorú cítilo tvoje srdce, keď si dostala posolstvo od anjela Gabriela, že sa staneš Matkou Božou, vypros mi milosť, aby som sa celkom odovzdal(a) do vôle Božej vo všetkých radostných i smutných príhodách a vedel(a) som odovzdane s tebou hovoriť: Hľa, ja som

sluha — dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho. Zdravas Mária...

2. Ó Mária, pre tú radosť, ktorou bolo naplnené srdce tvoje, keď si pospiechala ku svojej príbuznej Alžbete prezradiť jej tajomné posolstvo anjelovo, vypros mi u Boha milosť vďačnosti, žeby som za všetko Boha chválil(a), ako si ho ty chválila chválospevom „Zvelebuje duša moja Pána", a aby som i bol(a) vždy na pomoci bližnému, ako si ty bola blahoslavenej Alžbete. Zdravas Mária...

3. Ó Mária, prosím ťa pre tú radosť, ktorú si cítila pri narodení svojho Božského Dieťaťa, vypros mi milosť, aby som svoju jedinú radosť hľadal(a) i našiel(a) v dokonalom plnení všetkého toho, čo je milé Bohu. Zdravas Mária...

4. Ó Mária, prosím ťa pre tú radosť, ktorú ti spôsobil príchod a obeta troch kráľov od východu, predlož ako obetu svojmu Božskému Dieťaťu môj rozum i moju vôľu, aby som nič nemyslel(a), nič nechcel(a), len to, čo slúži ku cti Božej a k spaseniu mojej duše. Zdravas Mária...

5. Ó Mária, prosím ťa pre tú radosť, ktorú si mala, keď si našla svojho strateného Synáčka po troch dňoch v jeruzalemskom chráme, vykonaj mi u neho, aby som opravdivým pokáním zase našiel(a) Božskú milosť, ktorú som stratil(a) svojimi hriechami. Zdravas Mária...

6. Ó Mária, prosím ťa pre tú radosť, ktorú si mala, keď si zase videla svojho vzkrieseného Syna, vykonaj mi u neho, aby mi po smrti udelil radostné zmŕtvychvstanie. Zdravas Mária...

7. Ó Mária, pamätaj na tie radosti, ktorými bolo naplnené tvoje srdce, keď si bola vzatá zo zemského údolia, vovedená do nebeskej slávy a tam slávne korunovaná. Pre túto radosť ťa prosím, buď mojou orodovnicou pri Božom tróne a vyžiadaj mi milosť, aby

som na tejto zemi viedol(la) bohumilý život a tak po smrti dostal(a) sa medzi vyvolených Božích. Zdravas Mária ...

34. Deň P. Márie, Uzdravenia nemocných.

Sobota pred poslednou nedeľou augustovou.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane Bože, daj nám, služobníkom Tvojim stáleho zdravia tela i duše, aby sme na slávnu prímluvu blahoslavenej Márie vždy Panny od prítomného súženia oslobodení a večným potešením obveselení boli. Skrze Pána nášho ...

35. Deň P. Márie, Potešenia zarmútených.

Sobota po 28. auguste.

POUČENIE. Nebolo na svete, kto by bol potešil zarmútenú, Sedembolestnú Matičku Božiu. Preto P. Mária vie, ako je ťažko žiť zarmútenému bez potešenia. Sama sa nám ponúkla za túto Potešiteľku. Ona svojmu sľubu vždy dostojí, ako to vyslovil sv. Bernard: Rozpomeň sa, ó najláskavejšia P. Mária, atď. Keď si zarmútený, ju pros o potešenie, najmä však v tento deň.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane Ježišu Kriste, ktorý si v nevysloviteľnej prozreteľnosti ustanovil, aby sme všetko mali skrze Tvoju Rodičku Máriu, dožič milostive, aby sme stále pociťovali pomoc a ochranu tej, ktorú slávnostne ctíme ako naše najsladšie potešenie. Skrze Pána nášho ... Amen.

36. Deň P. Márie, Matky Božieho Pastiera.

3. septembra.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane Ježišu Kriste, Dobrý Pastieru, ktorý si za svoje ovečky život dal a na kríži visiac, odporúčal si nás, svoj ľud, ovce svojej pastvy, svojej Matke, Panne Márii, dožič na jej orodovanie, aby sme na zemi nasledovali Teba, svojho pastiera, a v nebesiach aby sme boli privedení na pašu večného života. Ktorý žiješ a kraľuješ ...

37. Deviatnik pred Narodením P. Márie.

Počína sa 30. augustom.

Prípravné modlitby sú ako pred sviatkom Nepoškvrneného Počatia Panny Márie, str. 823, okrem tejto modlitby:

Modlitba. Najsvätejšia Mária, od večnosti teba trojjediný Boh vyvolil za Matku jednorodeného Božieho Syna. Toto tvoje predurčenie predpovedali proroci. Preto ťa praotcovia a všetky národy túžobne očakávali. Ty pokladnica a živý chrám Ducha Svätého. Ty bezškvrnné slnce, lebo si bez poškvrny dedičného hriechu počatá. Ty Panovnica neba i zeme, Kráľovná anjelov. Ctím ťa z hlbín srdca a radujem sa z výročitej pamiatky pre nás tak požehnaného tvojho narodenia. Z úprimnosti srdca volám k tebe: Nariaď mojej duši, aby som sa poddal(a) tvojej láskavosti a tak s tebou i tvojím najsladším a najláskavejším srdcom bol(a) som vždy spojený(á).

O odpustkoch viď str. 823.

Zvláštne modlitby.

Na každý deň iná.

1. deň — 30. augusta: Spominajúc na tých deväť mesiacov, cez ktoré si, ó Mária, spočívala v materinskom lone, pozdravujem ťa zvláštnymi deviatimi pozdravmi a oslavujem ťa, lebo si sa zrodila z blaženej matky sv. Anny, ktorej si prvú radosť spôsobila. Amen.

2. deň — 31. augusta: Pozdravujem ťa, s neba dané dieťatko, snehobiela holubička čistoty, ktorá si bola počatá bez dedičného hriechu na potupu pekelnému drakovi. Amen.

3. deň — 1. septembra: Pozdravujem ťa, jasná Dennica, ktorá si ako predzvestovateľka Božského

Slnka spravodlivosti priniesla pravé svetlo svetu. Amen.

4. deň — 2. septembra: Pozdravujem ťa, ó vyvolená Matka Božia, ktorá si nám vyšla ako najjasnejšie slnce z najtmavšej noci. Amen.

5. deň — 3. septembra: Pozdravujem ťa, ó najjasnejší Mesiac, ktorá si celkom osvietila svet pohrúžený do najhustejšej tmy pohanstva. Amen.

6. deň — 4. septembra: Pozdravujem ťa, ako strach vzbudzujúcu Bojovnicu, ktorá si sťa dobre usporiadané vojsko sama zahnala na útek celé peklo. Amen.

7. deň — 5. septembra: Pozdravujem ťa, ty najspanilejšia Duša, ktorá si od samého začiatku zvláštným spôsobom Bohu prináležala. Amen.

8. deň — 6. septembra: Pozdravujem ťa, milé Dieťatko, a ctím tvoje sväté detské telo. V úctivosti mám i šaty, do ktorých si bolo zavinuté, a kolísku, v ktorej si odpočívalo. Oslavujem čas a chvíľu, v ktorej si sa narodilo. Amen.

9. deň — 7. septembra: Pozdravujem ťa, roztomilé Dieťatko, ozdobené všetkými čnosťami vo vyššom stupni, než všetci svätí, aby si bolo hodné byť niekedy Matkou Vykupiteľovi a porodiť z moci Ducha Svätého vtelené Slovo Božie. Amen.

Uzáverka.

Spoločná pre všetkých deväť dní.

Litánie loretánske.

℣. Nadšene oslavujeme narodenie Panny Márie.

℟. Aby sa ona sama primlúvala za nás u Pána Ježiša Krista.

Modlime sa: Ó najmilostivejšie Dieťa, ktoré si svojím milostiplným narodením svet potešilo, nebesia obveselilo a peklo zastrašilo, ktoré si sa stalo sla-

bým podporou, zarmúteným potechou, chorým liekom a všetkým radosťou, prosím ťa s najvrúcnejšou žiadosťou, aby si mojej duši bolo tým istým pokladom. Obživ a obnov môjho ducha, rozpáľ moje srdce láskou k sebe a priveď ma k tvojej službe. Daj, aby vo mne kvitly čnosti, ktorými by som našiel(a) čím viac záľuby vo tvojich ľútostivých očiach. Ó Mária, buď vždy mojou Paňou a Panovnicou a daj mi vždy okusovať spasiteľné ovocie tvojho najľúbeznejšieho mena. Vzývanie tohto mena nech mi je podporou v zármutku, nádejou v nebezpečenstvách, štítom v pokušeniach a potešením v smrti. Tvoje meno, Mária, nech je medom v mojich ústach, ľúbou ozvenou v mojich ušiach a stálym plesaním v mojom srdci. Amen.

℣. Narodenie tvoje, ó Panna a Božia Rodička!

℟. Obveseľuje celý svet.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, udeľ . . . atď.

Viď kolektu v nasledujúcej liturgickej omši. Pridaj modlitbu za pápeža alebo za Cirkev.

Sviatok Narodenia P. Márie.

8. septembra. — Zasvätený, ale neprikázaný sviatok.

POUČENIE. Deň Narodenia P. Márie je dňom všeobecnej radosti. Radovali sa mu *jej zbožní rodičia*, Joachim a Anna, že sa po dlhej neplodnosti narodilo toto blahoslavené dieťa. Radovali a radujú sa jej *ľudia na zemi*, lebo im ako ranná dennica oznámila, že čoskoro príde slnce spravodlivosti. Radovali sa jej *anjeli*, ktorí v nej uzreli svoju Kráľovnu. Tak teda i ty, kresťan, teš sa jej narodeniu, ktoré bolo počiatkom jej spanilého života. Slávením dnešného dňa ďakuj Bohu, že i tebe dožičil uzrieť svetlo sveta, že ti dal znovu sa narodiť duchovne vo sv. krste v mene Ježišovom. Buď i ty poslušným dieťaťom Božím a nasleduj v celom živote čnosti P. Márie.

Tento sviatok je jedným zo starších mariánskych sviatkov. Jedni cirk. archeologovia kladú jeho počiatok do 5. storočia, druhí zas do 9., iní až do 11. stor. Isté je, že sviatok tento bol vo východnej cirkvi slávený už v 7. storočí. Odtiaľ prišiel aj na západ. — Táto slávnosť má aj deviatnik pre súkromnú pobožnosť.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Zdravas, svätá Rodička, vznešená Matka Kráľa, ktorý spravuje nebo i zem na veky vekov. — Srdce mi kypí vznešenými citmi; pieseň spievam Kráľovi. (Ž 44, 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, udeľ služobníkom svojim dar nebeskej milosti, aby v nás pokoj rozmnožila táto poďakovná slávnosť Narodenia blahoslavenej Panny, ktorej pôrod bol počiatkom nášho spasenia. Skrze Pána nášho... Amen.

LEKCIA ako na Nepoškvr. Počatie, str. 832.

GRADUÁLE. Blahoslavená a ctihodná si, Panna Mária, lebo si sa stala matkou Spasiteľa bez porušenia čistoty. — Panna, Rodička Božia, do tvojho života sa uzavrel ako človek ten, ktorého nemôže pojať celý svet. — Aleluja, aleluja. — Šťastná si, svätá Panna Mária, a každej chvály hodná, lebo z teba vyšlo Slnce spravodlivosti, Kristus, Boh náš.

EVANJELIUM. Mt 1, 1—16. — Opisuje rodokmeň Pána Ježiša, ale len podľa sv. Jozefa, ktorého Židia pokladali za prirodzeného jeho otca.

OFERTÓRIUM. Blahoslavená si, Panna Mária, lebo si nosila Tvorcu celého sveta; porodila si Toho, ktorý teba stvoril, a predsa ostávaš Pannou na veky.

SEKRÉTA. Pane, nech nám pomáha jednorodený Syn Tvoj, ktorý sa stal človekom; narodil sa totiž z Panny, panenstvo matky však neporušil, ale posvätil; nech nás teda na sviatok jej Narodenia pozbaví našich vín a našu obetu nech učiní Tebe milou Ježiš Kristus, Pán náš, ktorý s tebou žije a kráľuje...

PREFÁCIA o Panne Márii, str. 832.

POSTKOMÚNIA. Pane, prijali sme v tento výročitý sviatok sväté tajomstvá a tak Teba prosíme, daj, nech sú nám liekom pre časný i večný život. Skrze Pána nášho...

b) Súkromná modlitba.

Sväté Dieťa, drahý dar nebeský! Tvojím narodením zaligotala sa nám šťastná žiara nádeje. Tvoje narodenie, ó Mária, predstavuje nám, ako dennica, východ Slnka spravodlivosti. Nešťastní potomci Adamovi, ktorí chodíte v tmách, sotrite si už teda slzy. Už prešla noc, prichádza deň. Mária prináša nebeské svetlo, aby občerstvila vaše oslabnuté oči. Vzpružte ducha všetci, čo väzíte v službe diabla! Pozdvihnite svoje hlavy, lebo je blízko naše vykúpenie. Prestaňte nariekať všetci, ktorí sedíte v tieni smrti. Už sa narodila druhá Eva, Mária, opravdivá Matka živých. Ona porodí Syna, skrze ktorého budete mať život. Pospiechajte sem všetky národy zeme, aby ste s radosťou slávily Narodenie Panny Márie.

38. Deň Mena Panny Márie.

12. septembra.

POUČENIE. Meno Mária znamená toľko, čo *Panovnica*. Toto meno teda najlepšie prislúcha tej, ktorú Všemohúci Pán povýšil na Kráľovnú neba i zeme. Meno Mária znamená tiež *more*, a tak zase oprávnene prislúcha len Matke Pánovej, lebo v nej sa v plnej miere strácajú ako vody v mori všetky čnosti, milosti a prednosti, ktoré ľudské stvorenie len môže mať. P. Mária, ako Matka Božia, dostala ich v najhojnejšej miere, a preto ju voláme aj *Morom milosti*. — Mária znamená aj *Morská hviezda*. Áno, podobná je hviezde, ktorá nič netratí na svojom lesku, keď vydáva zo seba lúče. Tak i P. Mária nič nestratila na svojom panenstve, keď porodila Božieho Syna. Ako hviezda udáva plavcom na mori istý smer, tak aj ona ako jasná hviezda svieti Adamovým potomkom, osvecuje a zohrieva svojím svetlom ich srdce a dušu. Mária je hviezdou spasenia pre všetkých, ktorí plávame na nebezpečnom mori života. Ukazuje nám pravú ces-

tu a ak ju nestratíme s očú, zavedie nás do prístavu večného blahoslavenstva.

Tento sviatok bol pôvodne zavedený v Španielsku za Pp. Benedikta XIV. r. 1513. Po víťazstve nad Turkami pri Viedni, ktoré výslovne pripisovali orodovaniu P. Márie, Pp. Inocent XI. r. 1683 ustanovil na pamiatku toho tento sviatok pre celú Cirkev.

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci Bože, prosíme Ťa, dožič, aby Tvoji veriaci, ktorí sa radujú ochrane mena najsvätejšej Panny Márie, na jej láskavú prímluvu boli ochránení od všetkého zlého na zemi a zaslúžili si vojsť do večných radostí v nebesiach. Skrze Pána nášho . . .

Súkromná modlitba. Mária Panna, teba Pán Boh požehnal nad všetky ženy zeme. Nech je Pánovi vzdaná česť, chvála a sláva, že ti dal všetky prednosti v toľkej miere. Tvoje meno tak velebným učinil, že tvoja chvála neprestane sa ozývať v ľudských ústach, kým len ľudia budú pamätať na moc Pánovu. Svätá Mária, ty si zo všetkých stvorení najdrahším pokladom celého sveta, večne svietiacou lampou v dome Jakubovom a vznešenou Kráľovnou nebies. Skrze teba sa vzdáva po celej zemi poklona a velebenie najsvätejšej Trojici, v tebe sa radujú nebesia, pre teba plesajú anjeli, pred tebou utekajú pekelní duchovia. Skrze teba bude ľudské pokolenie prijaté do neba. Ty si vyvrátila modloslužobníctvo a svetlom pravdy si osvietila tých, ktorí sedeli v temnosti a tôni smrti. Blahoslavená Panna Mária, tvoje meno je veľké po celej zemi. Preto buď požehnaná a velebená od všetkých jazykov na veky. Amen.

39. Sviatky Sedembolestnej P. Márie, Patrónky Slovenska.

Piatok po Smrtnej nedeli a 15. septembra.

POUČENIE. Cirkev sv. popri umučení Spasiteľovom predstavuje nám v siedmich obrazoch aj nekrvavé umučenie jeho Matky, Sedembolestnej P. Márie, a to: 1. Simeo-

novo proroctvo, 2. útek do Egypta, 3. strata dvanásťročného Ježiška, 4. stretnutie sa s Ježišom na krížovej ceste, 5. ukrižovanie Ježišovo, 6. prebodnutie Ježišovho boku a jeho sňatie s kríža, 7. pochovávanie P. Ježiša. Toto bolo tých sedem mečov, o ktorých jej už Simeon predpovedal: „A tvoju dušu prebodne meč bolesti." Z tohto prorokovania Mária predvídala všetky muky svojho Syna, ktoré sama ako matka tým viac pociťovala, čím viac sa približovala chvíľa potupnej smrti jej Syna. Keďže bolestná Matka bola aj očitým svedkom umučenia Kristovho, stala sa spolutrpiteľkou, ako by spoluvykupiteľkou nášho spasenia, takže sv. Alfonz povedal: „Obaja viseli na jednom kríži." Na bolesti P. Márie právom používame slová z Jeremiášovho plaču: „Ó vy všetci, ktorí idete cestou, zastavte a pozorujte, či je ešte bolesť, ako je moja bolesť?" „Komu ťa prirovnám, jeruzalemská dcéra? Veď tvoja trpkosť je ako hlboké more. Kto ťa zahojí?"

Pretože aj ľudstvo je príčinou bolestí P. Márie, kresťania na počiatku uctievali Sedembolestnú. Ba Spasiteľ sám povedal vo videní sv. Mechtilde: „Uctievaj srdce mojej matky, ktoré najviac trpelo. Veď bolo prebodnuté tisícerými mečmi aj za môjho umučenia, aj neskoršie pri spomienke na mňa."

Založenie rehole servítov.

Sedembolestná Matka rada prijíma od nás uctievanie jej bolestí. Sv. Brigite vo videní povedala: „Dívam sa na zem, či nájdem duše, ktoré by cítily so mnou; ale vidím ich len málo. Keď teda mnohí na mňa zabúdajú, aspoň ty, moja dcéra, rozjímaj, ako som veľa trpela." Na uctievanie bolestí P. Márie bola založená aj rehoľa servítov. Na vrchu Senario na Veľký piatok, 25. III. r. 1233, siedmi florentskí šľachtici rozjímali o umučení Pána a utrpení jeho Matky. Tu zjavila sa im P. Mária v sprievode anjelov, nesúcich nástroje umučenia, dala im čierny škapuliarsky odev a žiadala, žeby utvorili podľa regule sv. Augustína *rehoľu servítov*, tzv. *Máriiných službobníkov*, ktorí by najmä v piatok a v sobotu uctievali jej bolesti.

Sviatok Sedembolestnej P. Márie pochádza z 15. stor. Spomínali ho na kolínskom sneme r. 1413. Pp. Benedikt XIII. predpísal ho r. 1727 pre celú Cirkev a určil ho na *piatok po Smrtnej nedeli.* Spomínaným rehoľníkom servítom Pp. Inocenc III. r. 1688 povolil ešte jeden sviatok Sedembolestnej, a to na tretiu nedeľu septembrovú; Pp. Pius VII. r. 1814 predpísal aj tento sviatok pre celú Cirkev a Pp. Pius X. preložil ho na 15. septembra.

Sedembolestná Matka — Patrónka Slovenska — Šaštín.

Sedembolestná P. Mária bola zvlášť uctievaná odpradávna u Slovákov, ktorí preživali svoje dejiny v hroznom utrpení. Slovenská mať v súžení a trápení prosí o pomoc vždy

sedembolestnú Matičku. Niet na Slovensku chrámu, kde by sme nenašli starý oltár, obraz, sochu Sedembolestnej. Najväčšia jej svätyňa na Slovensku je pútnický chrám v Šaštíne. Dejiny jeho siahajú do r. 1564 a hovoria, že šaštínsky zemepán Imrich Cobor šiel raz na koči so svojou manželkou Angelikou, rod. Bakičovou, s ktorou zaobchádzal vždy veľmi kruto. I teraz ju v hneve shodil s koča. Zarmútená pani utiekala sa k Sedembolestnej a sľúbila, že dá zhotoviť na jej počesť obraz, keď sa jej manžel napraví. Bola vyslyšaná. Na tom mieste, kde ju manžel shodil s koča, dala zhotoviť z hruškového dreva sochu Sedembolestnej. Okolo tejto sochy bola neskoršie vybudovaná kaplnka, ktorá stojí až podnes. Za tureckých vojen sochu preniesli do coborovského zámku. Po porazení Turkov na Slovensku, zaniesli sochu slávnostne na jej pôvodné miesto. K nej sa hrnuly zástupy slovenského ľudu v procesiách. Udaly sa mnohé zázraky, ktorých pravosť dokázal ostrihomský arcibiskup Imrich Eszterházy r. 1732, ktorý r. 1733 poveril rehoľníkov pavlínov, aby na tom mieste postavili dôstojný chrám Sedembolestnej. Chrám bol vysvätený 15. augusta 1744 a sochu umiestili na jeho hl. oltári. Keďže Slováci vždy tak vrúcne vzývali Sedembolestnú P. Máriu o pomoc, už Pp. Benedikt XIII. určil ju za *Patrónku Slovákov.* O tomto dostalo sa nám aj písomného potvrdenia od Sv. Stolice za panovania Pp Pia XI. a to pápežským dekrétom, ktorý znie:

Slávna v slovenskom národe stojí svätyňa v Šaštíne, na území trnavskej administratúry, k úcte Preblah. P. Márie Bolestnej. Svätyňu túto už vyše dvesto rokov vyhľadávajú húfy veriacich pre nespočetné milosti, ktorých sa im tam dostane. Akou láskou a akou zbožnosťou lipnú Slováci ku Bohorodičke, ktorú obyčajne volajú Sedembolestnou, vysvitá z toho, že všade sa stavaly kostoly k jej úcte, že *pápež Benedikt XIII. r. 1717 povolil, aby Panna Mária ako Sedembolestná bola uctená ako Patrónka Slovenska,* napokon z toho, že sa jej materinskej prímluve pripisuje. že katolíci Slovenska boli ochránení od moru protestantizmu a zachovaní pre pravú katolícku vieru. Aby v terajších ťažkých časoch jednota viery ujmy netrpela, na posilnenie starobylej viery a zbožnosti, z príležitosti dvestoročných radostných osláv úcty Sedembolestnej, arcipastieri Slováci pokorne prosili Svätého Otca, pápeža nášho Pia XI., aby dovolil katolíkom Slovákom v litániách mariánskych pridať zvláštne vzývanie k úcte *Matky Prebolestnej.* Svätá Kongregácia obradov, schvaľujúc úmysel arcipastierov Slovenska a odporúčajúc ho na základe svojich splnomocnení, daných svätým Otcom, tým spôsobom vyhovela ich žiadosti a prosbe, že povolila v litániách loretánskych po treťom vzývaní: „Baránku Boží“ pridať vzývanie: „Oroduj za nás, Panna najbolestnejšia“ alebo „Matka Sedembolestná“, podľa schválených formúl s odpoveďou: „aby sme sa stali hodnými prisľúbení Kristo-

vých", a so zodpovedajúcou modlitbou: „Nech sa primlúva za nás..." alebo: „Bože, v ktorého umučení..." alebo aj s inou odobrenou, len aby bola v tejto veci za súhlasu biskupov jednotnosť v diecézach Slovenska. — Contrariis non obstantibus quibuscumque. Dňa 22. apríla 1927. † A. Card. Vico, Ep. Portuen. Praef. Angelus Mariani, S. R. C. Secretarius. S. 43/1927.

Slovenský národ ústami prítomných svojich vodcov oddal sa 22. mája 1927 pod ochranu *Sedembolestnej P. Márii, Dobrej Matke slovenského národa a Patrónke Slovenskej krajiny;* odhalili pamätnú dosku Bolestnej Matky, sediacej pod krížom a držiacej v náručí mŕtve telo Kristovo. Tento obraz je obrazom našej nebeskej Patrónky a deň *15. septembra je sviatkom Patrónky Slovenska.* Škoda, že nie je aj zasväteným.

ODPUSTKY. 1. Mesiac september je celý zasvätený úcte Sedembolestnej. Preto tí, čo v mesiaci septembri vykonajú nejakú modlitbu alebo pobožnosť na česť Sedembolestnej, každodenne získajú odp. 5 rokov. — Ak pobožnosť konajú v mesiaci každodenne, dosiahnu raz pln. odpustky za obvyklých podmienok. — PPO 347.

2. Veriaci, ktorí v ktoromkoľvek čase odbavujú nejakú pobožnosť nepretržite cez 9 dní (Deviatnik) na česť Sedembolestnej P. Márie, každodenne získajú odp. 5 rokov. — Pln. odpustky získajú na konci deviatnika za obvyklých podmienok. — PPO 346.

3. Veriaci, ktorí cez sedem piatkov bezprostredne predchádzajúcich pred obidvoma sviatkami Sedembolestnej P. Márie pomodlia sa na počesť tejže Panny 7 Otčenášov, 7 Zdravasov a 7 Sláva, zakaždým dosiahnu odp. 7 rokov. — Pln. odp. za obvyklých podmienok. — PPO 348.

4. Veriaci, ktorí v čase na Veľký piatok popoludní od 3. hodiny až do poludnia na Bielu sobotu vykonajú nejakú modlitbu alebo rozjímanie na česť Sedembolestnej P. Márie, získajú plnomocné odpustky za obvyklých podmienok. — Tí, čo tak konajú i cez iné týždne v roku, ale od piatku až do nedele v tom istom čase, získajú odp. 5 rokov. Pln. odp. získajú raz mesačne za obvyklých podmienok, ak pobožnosť vykonajú každý týždeň v mesiaci. — PPO 345.

5. Odporúčania hodná je pobožnosť „Krížová cesta Sedembolestnej Panny Márie", ktorú nájdeš na nasledovných stranách. Modlíme sa ju tak ako riadnu Krížovú cestu vo Veľkom pôste.

Liturgická omša.

Na obidva sviatky.

INTROIT. Blízko Ježišovho kríža stála jeho Matka s pokrvná jeho Matky, Mária Kleofášova, Salóme a Mária Magdaléna. — Ježiš povedal: Žena, hľa, syn tvoj, a učeníkovi zas: Hľa, Matka tvoja. (Jn 19, 25—7.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, pri umučení Tvojom podľa Simeonovho proroctva meč bolesti prenikol i najsladšiu dušu slávnej Panny a Matky Tvojej, Márie; daj nám milostive, aby sme aj my, ktorí zbožne ctíme jej bolesti, pocítili blahodarný účinok umučenia Tvojho. Ktorý žiješ a kráľuješ...

LEKCIA. Čítanie z knihy Judit, 13, 22—5. — Izraelský ľud oslavuje Juditu, ktorá zabila Holofernesa a tým oslobodila mesto Betúliu od nepriateľa. — Prenesene to platí o Panne Márii, ktorá premohla diabla.

GRADUÁLE. Bolestná a ľútostivá si, Panna Mária, keď stojíš pod krížom Pána Ježiša, svojho Syna, Vykupiteľa. — Panna, Rodička Božia! Pôvodca života, ktorého nemôže pojať celý svet, stal sa človekom, a znáša tieto útrapy kríža. — Aleluja, aleluja. — Svätá Mária, Kráľovná nebies a Pani sveta stála bolestivá pod krížom Pána nášho, Ježiša Krista.

SEKVENCIA. Stála Matka bolestivá... Pieseň číslo 172.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Jána, 19, 25—7. — Pán Ježiš odporúča Jána Matke svojej a Matku zas Jánovi.

OFERTÓRIUM. Panna, Matka Božia, pamätaj, keď budeš stáť pred Pánom; povedz za nás dobré slovo, aby odvrátil od nás svoj hnev. (Jer 18, 20.)

SEKRÉTA. Pane, Ježišu Kriste, obetujeme Ti prosby a dary a v modlitbách pamätajúc na prebodnutie presladkej duše blahoslavenej Márie, Matky Tvojej, pokorne Ťa prosíme, aby sme pod krížom svätých odmenu blažených obsiahli zásluhami Tvojej smrti a na jej materinskú prímluvu, spojenú s prímluvou tých, ktorí s ňou spolu trpeli. Ktorý žiješ a kráľuješ...

PREFÁCIA o Panne Márii, str. 834.

POSTKOMÚNIA. Pane, Ježišu Kriste, nech nám sviatostné dary, ktoré sme prijali na pobožnú oslavu prebodnutia Tvojej Matky a Panny, pred trónom Tvojho milosrdenstva získajú všetko dobré pre naše spasenie. Ktorý žiješ a kráľuješ...

Súkromné modlitby.

A) O siedmich bolestiach Panny Márie.

1. Bolestná Rodička Božia Mária, rozpomínam sa na to veľké trápenie, ktoré poranilo tvoje srdce, keď ti starec Simeon v chráme predpovedal, že tvoju dušu prerazí meč bolesti. Vrúcne ťa prosím, ráč mi vyprosiť milosť od Boha, aby som svoje hriechy poznal(a) a oplakal(a); lebo ony sú tým mečom, ktorým bolo prerazené tvoje srdce i srdce Syna tvojho. Zdravas Mária...

2. Utrápená Matka Mária, ľutujem ťa z celého svojho srdca, že si musela utekať pred ukrutným Herodesom, aby si zachránila od smrti svoje Božské Dieťa. Prosím ťa, pre túto úzkosť vysloboď ma z každého nebezpečenstva tela i duše. Zdravas Mária...

3. Zarmútená Matka Mária, pre tú bolesť, s ktorou si tri dni hľadala svojho strateného Syna, prosím ťa, vypros mi milosť od Boha, aby som ho nikdy nijakým hriechom neurazil(a). Keď však budem taký(á) nešťastný(á), že ho nejakým hriechom obrazím a tak stratím, pomôž mi ho hľadať v opravdivom pokání. Zdravas Mária...

4. Predivná Matka Mária, poľutovanie mám s tebou pre tie veľké bolesti, ktoré si cítila, keď si sa stretla so svojím najmilším Synom na krížovej ceste a videla si ho tŕním korunovaného, ubičovaného, krvou zaliateho a ranami obsypaného klesať pod ťažkým bremenom kríža. Vypros mi pre tieto trápenia od svojho Božského Syna odpustenie všetkých hriechov. Zdravas Mária...

5. Vytrvalá Matka Mária, rozpomínam sa na tie nevysloviteľné bolesti, ktoré si pocítila, keď si videla na kríži visieť svojho jednorodeného Syna od všetkých potupeného a opusteného, ako vypúšťal ducha.

Najláskavejšia Matka, akože sa mne povedie v hodine smrti? Daj, aby som v túto hroznú hodinu v tebe našiel(la) Matku milosrdenstva; ach, príď mi vtedy na pomoc! Zdravas Mária . . .

6. Bohu oddaná Matka Mária, ktorá si s láskou a bolesťou objímala a bozkávala s kríža sňaté mŕtve telo svojho Syna, vypros mi milosti, aby som sa dal(a) viesť a spravovať všemohúcou rukou Božou trpezlive znášajúc svoj kríž, aby som bol(a) poslušný(á) až do smrti. Zdravas Mária . . .

7. Najzarmútenejšia Matka Mária, pamätám tie bolesti, ktoré sužovaly tvoju dušu, keď si sprevádzala mŕtve telo svojho Syna do hrobu. Hľa, z milosrdenstva Božieho aj moje srdce býva takým hrobom, do ktorého sa ukladá nie mŕtve telo, ale živý Kristus, ktorého prijímam vo Sviatosti Oltárnej. Prosím ťa, vždy mi pomáhaj pripraviť a ozdobiť moje srdce a od všetkých hriechov ho očistiť, aby bolo hodným príbytkom Ježiša, tvojho Božského Syna. Zdravas Mária . . .

B) Za šťastlivú našu smrť.

Bolestná Matka Ukrižovaného Pána a Matka naša, sladkosť naša i prvá nádej naša po Kristu, prosíme ťa, vyslyš nás, svoje dietky, tvojím Synom vykúpené, ktoré ťa o orodovanie žiadame. Vypros nám u svojho Syna zásluhy jeho umučenia. Najsvätejšia Matka, ako si bola prítomná pri svojom Synovi na kríži umierajúcom, tak stoj pri nás v hodinu našej smrti a v tých posledných úzkostiach potešuj nás svojím materinským srdcom, aby sme sa pod tvojou ochranou v pokoji rozlúčili s týmto životom a šťastne sa za tebou dostali do blahoslavenej večnosti ku Kristu Ježišovi, Synovi tvojmu a Pánovi nášmu. Amen.

Pane Ježišu Kriste, ponížene Ťa prosím, nakloň

svoje božské Srdce, aby teraz i vždycky, predovšetkým ale v hodinu smrti mojej vyslyšané bolo u Tvojej dobrotivosti orodovanie Sedembolestnej Matky Tvojej, ktorej najsvätejšiu dušu i srdce prenikol meč bolesti v hodinu Tvojho umučenia a trpkej smrti. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

C) V mesiaci septembri.

Najsvätejšia Panna a Kráľovná mučeníkov Mária. Ach, keby som sa mohol ocitnúť v nebi a pozorovať úctu, ktorú ti vzdáva najsv. Trojica a celý sbor nebešťanov. Ale keďže som ešte pútnikom v tomto slzavom údolí, prijmi aj odo mňa hriešnika, nehodného služobníka svojho úprimný hold a dokonalý prejav oddanosti, ktorú ti len ľudské stvorenie preukázať môže. Úctyhodnému Srdcu tvojmu, preniknutému toľkými mečmi bolesti znovu dnes a navždy úbohú dušu moju porúčam. Prijmi ma za spolutrpiteľa bolestí tvojich a nedovoľ mi vzdialiť sa od toho kríža, na ktorom tvoj jednorodený Syn svätú dušu svoju za mňa vydýchol. S tebou, ó Mária, pretrpím všetky úzkosti, protirečenia a choroby, ktorými mňa navštíviť v tomto živote Synovi tvojmu sa zapáči. Všetko ti obetujem na pamiatku tých bolestí, ktoré si vytrpela v tuzemskom živote; takže každá myšlienka mojej mysle, každý úder môjho srdca nech bude odteraz prejavom súcitu nad bolesťami tvojimi a prejavom radosti nad slávou, ktorú teraz v nebi požívaš. Áno, drahá Matka, ako teraz spolucítim s tebou a teším sa, že si taká oslávená, tak maj ty sústrasť so mnou, smier ma so svojím Synom, Ježišom, aby som sa mohol stať pravým a verným synom tvojím. Príď v hodinu mojej smrti a stoj pri mne v smrteľnej úzkosti, ako si stála pri smrteľnom zápase Božského Syna

tvojho, aby som z tohto trápneho vyhnanstva mohol prísť do neba a stať sa účastným nebeskej slávy tvojej. Amen.

Odp. 500 dní. — PPO 350.

Obetovanie sa

slovenského národa Sedembolestnej Panne Márii, Patrónke Slovenskej krajiny.

Sedembolestná Matička, obráť svoje milostivé oči na nás, ktorí tu pred tvojím oltárom kľačíme a s detinskou prítuľnosťou pod tvoj materinský plášť sa utiekame ako vďačné deti ku dobrej Matke slovenského národa. Teba vzývali naši otcovia a milé matky už tisíc rokov, lebo horela láska nášho rodu k tebe, Matka Božia, a v tebe s dôvernosťou i pravou pobožnosťou svoju nádej sme skladali. A ty, dobrá Matka, plná milosti, cez stáročia v každý žalostný čas s neba vysokosti obrátila si svoje ľútostivé oči na nás. Ako ranná dennica svietila si nášmu národu svetlom pravej viery. Zastala a ochránila si nás od zahynutia, Matka dobrej rady. A preto, od času svätého apoštola Metoda, zaznievajú nám piesňou vŕšky i kvetnaté údolia a vznáša sa zbožný hlas tvojho národa po všetkých končinách Slovenskej krajiny: Ty si jediná Pomocnica naša, po Bohu nad Teba nemáme.

Pod znakom nášho spasenia, v údolí troch našich hôr, ako na Kalvárii, vyše tisíc rokov trpeli a hladeli sme na tvoje, bolesťami siedmich mečov krvácajúce srdce. A ty, ktorá si vedela toľko trpieť pre svojho Syna, mala si útrpnosť s plačom nášho národa, ktorý na svete nemal láskavejšej Matky nad teba.

Tisícsto rokov preletelo, čo na našom Devíne ozývala sa prvý raz tvoja úcta v našom národe, keď naši patróni, sv. Cyril a Metod, priniesli nám slovo Božie a utiekali sa k tebe, Pomocnici kresťanov, aby si vyprosila u svoj-

ho Syna osvietenie sŕdc našich otcov, aby mohli prijať pravú vieru. I rozšírili semeno Božie po celej Slovenskej krajine; stavali chrámy tvojmu Synovi popri riekach Morave, Váhu, Nitre, Ipli, Hornáde i Hrone a vrúcnym srdcom ti spievali: Zdravas! Keď ale hrob zakryl sväté telo Metodovo a naši otcovia ako siroty, ktoré stratily dobrého otca, slzami zmáčali devínsku svätú zem, vyrojily sa národy, žijúce v tme nevery, aby nás rozbily a dýkou nevery ranily naše kresťanské srdce. A keď nám pohanstvo hrozilo celým zahynutím a sila nám upadala, počula si nás v porobe a tvoja prímluva nás vytrhla z bludu. Naši otcovia v týchto utrpeniach pomysleli si na tvoju prvú bolesť: keď si, Panna, v stajni porodila nebeské Dieťa a Betlehemské kraje naplnila slávopieseň anjelských sborov, vtedy kráľ Herodes chcel zabiť Dieťa pri tvojich materinských prsiach.

Keď nás pre nesvornosť zastihol Boží trest na bratislavských poliach a padli najlepší synovia nášho rodu, v otroctve a núdzi viac sĺz sme vyliali, ako je rosy na našich nivách za májového rána, počula si Matka naše žiaľne spevy, ujala si sa nás hriešnych Eviných dietok, poslala si nám apoštola, sv. Vojtecha, ktorý roztratených našich otcov, zachovaných v dedičstve sv. Metoda, povolal do opustených chrámov a obetoval nás tvojmu Synovi. Ale čoskoro prišly mrákavy, keď prácu svätého Vojtecha chceli zničiť pohani od Dunaja. Ostrý meč vojny ranil naše srdce už po druhý raz. A ty, Matka, v nebezpečenstvách bola si nám na pomoci, vzbudila si v našom národe šľachetných obrancov viery tvojho Syna a cti tvojho mena. Jedni pri Hrone s vojvodom Vencelínom odrazili pohanské útoky a chránili naše kostoly; druhí na čele so sv. naším biskupom Bystríkom mučeníckou smrťou spečatili vernosť k tebe, dobrá Matka Slovenského národa.

Keď sa rozpomíname na tie časy dejín nášho národa, stretneme sa s tebou, Matička Sedembolestná, keď si v chráme svoje Nemluvniatko do Simeonovho náručia vkladala a so srdcom, plesajúcim radosťou, Bohu obetovala. Do tejto radosti zahrmela ti zvesť prorokovaného

mučeníctva, že musíš trpieť pre Syna a za nás hriešne svoje deti, ktoré tak nesmierne miluješ.

V rozpomienkach na našich otcov prichádzame k plieneniu Tatárov, ktorí rodnú našu matičku zem vyplienili; otcovia i matky naše v tmavých horách skrývali svoj život pred pohanom. V týchto úzkostlivých rokoch ty si im bola útočišťom a ochranou. Láskavým okom si ich povyhľadávala, nepriateľa odstránila a preto lipnuli k tebe, Potešeniu zarmútených. Cítila si s nami roztratenými, ako keď tretí meč bolesti bodol, že si s materinskou starosťou a utrápeným srdcom tri dni hľadala Božieho Syna.

Na pamiatku, že si nás vyhľadávala po horách a lesoch, stavali sme ti a poľným kvietím zdobili milé kaplnky, utešené pútnické miesta, ktorými je posiata tvoja Slovenská krajina, ako hviezdami siné nebo. I pominuly už dve storočia od týchto krušných časov, a milostivé oči tvoje hľadely a ešte hľadia s vysokého neba na našu spanilú domovinu, ktorá sa podobá ceste na Kalvárii. Stonali sme pod ťažkým krížom boja za pravú vieru tvojho Syna. Zlosynovia chceli nám vyrvať zo srdca lásku k tebe, dobrá Matka naša. Hrnuly sa na nás rozkolníctva vo viere, aby odstránily teba s našich oltárov. A keď naši otcovia stonali pod krížom bratského boja, zasa len k tebe sa utiekali, aby si im na tejto ceste bola pomocnicou. Vtedy si pomysleli na teba, ako si sa stretla ustrnutým materinským srdcom so svojím Synom na Kalvárii.

A sotvaže sme pod tvojím plášťom našli úľavu, hľa nový nepriateľ nás chcel vyhnať z rodnej zeme, rozbiť naše rodiny a oddať nás tureckému otroctvu. Pod tvojím práporom temer 200 rokov na úpätí našich hôr statne sme bojovali za teba a vlastnými telami sme odrážali tu útoky mohamedánskeho Turka pri bráne katolíckej Cirkvi a tak zachránili od spustošenia rozkvitajúcu nevestu tvojho Syna v Europe. Najšľachetnejší naši synovia padli v rozhodujúcich tureckých bitkách. A už sme si mysleli, že národ na ťažkom kríži dvestoročných vojen vymrie a naše háje a úrodné polia ostanú prázdnymi.

Avšak modlitby vdov a sirôt si vyslyšala a svojmu Synovi predostrela, aby mal s nami útrpnosť a dal nám silnú vôľu, hrdinskú myseľ, aby sme vytrvali v tomto ťažkom boji, ako ty, Bolestná Matka, keď si utrápeným srdcom pod krížom stojac pozerala na svojho umierajúceho Syna. A vtedy nás bodol za bojišťom iný meč bolesti. Upadali sme v dôvere v teba. Falošní proroci napadli našu vieru, najcennejšie to dedičstvo našich otcov a siali kúkoľ do sŕdc, umorených od ustavičných bojov a hladu. Nepokoje prišly i na naše tiché chrámy, aby nás odviedly od hrobu hlavného apoštola tvojho Syna a jeho tuzemského námestníka, svätého Otca. Ale spamätajúc sa z bludu, zasa len k tebe sme sa pritúlili, dobrá Matka slovenského národa. A ty, Matka, vo svojej Slovenskej krajine zvolila si si niekoľko miest, zázrakmi a zvláštnou milosťou si ich obohatila, a tak na tvoju úctu sme stavali pútnické chrámy v Šaštíne, v Dubnici, v Marianke, vo Višňovom, na Starých Horách a v Levoči, kde ťa národ i podnes vyhľadáva a vďačným srdcom ti spieva piesne zbožného a úprimného slovenského srdca, že si mala s nami útrpnosť a zachránila si národ od večnej smrti a národného zahynutia. Keď si spomíname na turecké boje, ktoré nás chcely obrať o našu drahú zem, a na náboženské nesváry, ktoré chcely vyhubiť pravú vieru z nášho srdca, vtedy s bolestným srdcom pozeráme na smutný dej tvojho života, keď do tvojho lona skladali na kríži zomrelého Syna.

V živote tvojho slovenského národa javí sa i siedmy meč bolesti, pod ktorým stále krváca naše srdce. Je to nedostatok každodenného chleba, o ktorý po všetkých domoch a chrámoch neprestajne prosíme nášho nebeského Otca. Takto nás trápi aj ťažký kríž nedostatku a chudoby. Hnaní žitia nevoľou po šírom svete túlajú sa tvoje deti, dobrá Matka slovenského národa. Slovenská krajina ich prepúšťa s ružencom v rukách, s modlitebnou knihou a s odkazom, že ty si jediná Prímluvnica naša, aby sa teba, svojej dobrej Matky, nespúšťaly. Najtrápnejšou bolesťou je vidieť, ako sa berie zbožné slovenské

dieťa od rozkvíleného srdca slovenskej matky von z rodnej zeme do cudzieho sveta, ako by do tmavého hrobu.

Sedembolestná Matka! Ty ich chráň, od zlého varuj, buď im Pomocnicou a upamätúvaj ich na hroby zbožných a tebe verných otcov v Slovenskej krajine, ktorej si nebeskou Patrónkou. Ty nás spájaj všetkých, po svete žijúcich, vo viere tvojho Syna a v láske k slovenskému národu, ktorého si dobrou Matkou. Vypros u svojho Syna, aby nám všetkým dal posily v práci, blaženosti v rodinách, umné, zbožné a poslušné deti, starcom zaslúženého pokoja, a tak v tvojej krajine ako i v neznámom svete v hroboch spočívajúcim dietkam nášho národa večného odpočinku a niekedy radostného stretnutia v nebeskej krajine.

Rozjímajúc nad ranami nášho národa a nad siedmimi bolesťami tvojho srdca, vidíme, že si nás naučila húževnatosti slovenskej lipy a sile nezúfať pod krížom. Touto nádejou a dôverou povzbudení pod tvoju ochranu sa utiekame my, dedičstvo tvoje, národ tvoj, ktorí sa cítime tvojimi dietkami a pre zvláštnu ochranu tvoju, teba dobrou Matkou nášho národa a našu spanilú domovinu Mariánskou krajinou voláme. Prosíme ťa, drahá Patrónka, ochraňuj našu cirkevnú a svetskú vrchnosť, všetkých občanov a našu krajinu, aby ona darmi Ducha Svätého osvietená slúžila za príklad zbožnosti, spravodlivosti a mravnosti. Vyžiadaj Božieho požehnania na všetky stavy a triedy obyvateľov tejto zeme, aby sa obapolne uctievali, pamätajúc, že sme deti jedného Boha, z krvi jedného národa, deti jednej krajiny a dedičia jedného blahoslavenstva.

Svojou mocnou prímluvou vypros nám povzbudzujúcej milosti, aby sme svojim pričinením zveľadili katolícke náboženstvo v našej duši častejším sv. prijímaním a čítaním dobrých kresťanských časopisov a kníh; aby sme štedrou obetavosťou napomáhali obnovenie chrámov, budovanie katolíckych škôl, zveľaďovanie katolíckych spolkov, zaopatrovanie kresťanskej chudoby, chorých a sirôt.

A vy, sväti patrónovia naši, sv. Michal, stráž nad Slovenskou krajinou, sv. Cyril a Metod, naši apoštolovia, vyproste nám dobrých kňazov, kazateľov a spisovateľov, sv. Vojtech a Bystrík, biskupi a mučeníci, vzbuďte v nás bojovného ducha za sväté nám dedičstvá, sv. Andrej a Beňadik, pustovníci, učte nás väčšmi milovať Boha, ako svoje telo a zemské majetky; blahoslavení mučeníci košickí, vyproste nám striezlivosťou premáhať zlosť sveta.

A teraz, dobrá Matka naša, panuj svojou duševnou vládou nad svojím slovenským národom; chráň svoju Slovenskú krajinu a nás, ktorí sa ti oddávame telom i dušou; a zostaň s nami, aby sme ťa mohli chváliť a velebiť na veky vekov. Amen.

Krížová cesta Sedembolestnej Matky Božej.

POUČENIE. Obšírne poučenie o krížovej ceste P. Ježiša nájdeš v pôstnom čase. Už prví kresťania konávali prvé pobožnosti krížovej cesty za prítomnosti samej Matky Pána. Preto i pri terajších pobožnostiach krížovej cesty volia si ju za sprievodkyňu, veď ona nielen celým životom znášala materinské bolesti, ale činne sa zúčastnila aj na krížovej ceste Kristovej. Zbožní kresťania pripojili k obrazom riadnej krížovej cesty sedem obrazov siedmich bolestí P. Márie, aby si čím názornejšie predstavili sedem bolestí Panny Márie a tým aj prehĺbili úctu k Bolestnej Matičke. Tak vznikla Mariánska krížová cesta.

Pre tento cieľ vypracoval a s povolením cirkevnej vrchnosti vydal *Štefan Závodník*, pružinský farár knižočku: Mariánska pobožnosť ku cti Sedembolestnej Panny a Matky Božej Márie. Vo svojej farskej obci, Pružine, zriadil riadnu krížovú cestu, ku ktorej pripojil aj sedem staníc Mariánskej krížovej cesty. Tejto dvojnásobnej krížovej ceste sprostredkoval aj plnomocné odpustky od Pp. Pia IX. 14. V. 1862. Nasledovná pobožnosť poslúži hojnému duševnému úžitku k rozmnoženiu slávy Božej, k názornému predstaveniu si bolestí P. Márie, k rozšíreniu mariánskej úcty, k zakoreneniu a nasledovaniu mariánskych čností.

Túto pobožnosť odbavujeme cez celý pôst striedave s riadnou krížovou cestou; odbavujeme ju najmä v sobotu cez Veľký pôst, na sviatky Sedembolestnej P. Márie alebo v nedeľu po týchto sviatkoch. Môže sa odbavovať namiesto ruženca.

Úvod.

Pieseň. V. 1. Dietky Matky Márie, — žiaľ jej srdca sledujte, — plačte, kvíľte s ňou v srdci, — siedmich mečov bôľ cíti.

Táto pieseň sa spieva podľa nápevu: Kresťania, nariekajte, JKS č. 148. Môže sa však spievať i pieseň: Stála Matka bolestivá, JKS č. 172, ale tak, že k úvodu sa spieva len prvý verš, pri jednotlivých staniciach spievajú sa vždy dva verše; pred zakončením posledný verš.

„Pozorujte a viďte, čia je taká bolesť ako je bolesť moja."

Prípravná modlitba. Sedembolestná Matka, ako nevďační sme boli v minulosti Bohu za všetky jeho dobrodenia. Teraz s bolestným srdcom a z lásky k nemu ľutujeme a ponížene ho prosíme, aby nám odpustil priestupky naše, ktorých sme sa proti jeho nekonečnej dobrote dopustili. Sľubujeme, že s pomocou jeho milosti budeme sa chrániť každého, najmä smrteľného hriechu.

I teba, Sedembolestná Matička, prosíme pre všetky tie muky, ktoré si podstúpila za života i umučenia tvojho predrahého Syna, Ježiša Krista, aby si nám vyprosila odpustenie všetkých našich hriechov. — Ako zadosťučinenie prijmi od nás túto zbožnú krížovú cestu, ktorú mienime vykonať na pamiatku tvojich bolestí. Meč bolesti, ktorý prerazil tvoje materinské srdce, nech poraní aj naše a nech nás naplní duchom pokánia, žeby sme žili a zomreli v láske Božej a stali sa účastnými tej slávy, ktorú nám Syn tvoj zaslúžil svojou predrahou krvou. Amen.

Stanica I.

Pieseň. V. 2. (2—3) Matka Pána do chrámu — spiecha s Kristom na vádzku, — meč jej srdce preniká, — keď proroctvo vyslúcha.

Simeon predpovedá Panne Márii bolesti.

„Simeon ich požehnal a riekol Márii, Matke jeho: A tvoju vlastnú dušu prenikne meč..." (Lk 2, 35.)

Rozjímanie. Predstavme si, aký hrozný otras muselo pretrpieť srdce Márie, keď počula slová staručkého Simeona, predpovedajúceho trpké umučenie jej predrahého Syna, že jej vlastné srdce prenikne meč bolesti. Svojou obrazotvornosťou predstavila si všetky tie urážky, údery a muky, ktoré zlostní ľudia pripravia Spasiteľovi sveta. Ale ešte ostrejší meč prerazil jej srdce, keď si predstavila nevďačnosť, s ktorou sa budú ľudia odplácať jej Synovi. Pýtajme sa samých seba, pre ktoré svoje hriechy patríme aj my medzi týchto nevďačníkov, aby sme sa mohli vrhnúť k nohám bolestnej Matky a odprosiť ju.

Trochu mlčky rozjímaj.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlitba. Milostivá Panna, ktorá si pocítila ostrosť bolestí vo svojom srdci pri proroctve staručkého Simeona, prosíme ťa pre tvoje ranené srdce, vypros nám milosti, aby sme sa čím pokornejšie priklonili k milosrdenstvu Božiemu, čím svedomitejšie použili jeho milostí, čím pozornejšie si všimli jeho vnuknutia a tak sa dostali medzi tých, ktorí budú spasení skrze umučenie Ježiša Krista, Syna tvojho. Amen.

Zdravas Mária... (Modlia sa všetci nahlas.)

℣. Svätá Matka, Krista rany.

℟. Ktorými bol doráňaný, hlboko mi v srdce vtlač.

Týmto vzdychom získavame odp. 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 341.

Stanica II.

Pieseň. V. 3. (4—5) Druhý meč ju stíha zas, — keď Herodesov rozkaz — ženie ju do Egypta, — kam so Synom uteká.

Svätá Rodina uteká do Egypta.

Anjel totiž povedal Jozefovi: „Vstaň, vezmi dieťa i jeho matku a utekaj do Egypta." (Mt 2, 13.)

Rozjímanie. Predstav si bolesť, ktorú Mária pocítila v srdci svojom, keď anjel Pána naložil Jozefovi, aby nočnou hodinou utekal do Egypta s Dieťaťom i s ňou, žeby sa vyhli hroznému vraždeniu, ktoré nariadil ukrutný Herodes. Koľký strach i úzkosť svierala jej srdce, keď si pomyslela, že vojaci ukrutného kráľa môžu ich na ceste dohoniť. Čo všeličo musela zniesť na takej dlhej púti? Koľko starostí musela znášať vo vyhnanstve? Koľko bolestí precítiť medzi ľuďmi, ktorí sa klaňali modlám? Uvažujme konečne, aké bolesti ju obkľúčily, keď si predstavila naše hriechy, ktoré tak často vyhnaly Ježiša z nášho srdca. Preto ľutujme a prikľaknime k jej nohám.

Tu trochu mlčky rozjímaj a potom pokračuj.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlitba. Presladká Matička, Herodes ťa len raz prinútil, aby si utekala s Ježišom a tak sa vyhla jeho zavraždeniu. Ale my sme veľa ráz prinútili Spasiteľa svojho a súčasne aj teba, aby ste utekali z nášho srdca. Stalo sa to, kedykoľvek sme sa dopustili hriechov, ktoré nenávidí Syn tvoj a ty Matka svätá. So slzami v očiach a s úprimnou ľútosťou v srdci odprosujeme ťa, Matka naša, a sľubujeme ti, že na budúce s pomocou Božou zachováme si tvojho Syna i teba v srdci svojom. Amen.

Zdravas Mária ... ℣. Svätá Matka, Krista rany ...

Stanica III.

Pieseň. V. 4. (6—7) Tretiu ranu zadala — strata Syna Ježiša. — Bôľne plače a slzí, — nevie, kde je Syn milý.

Malý Ježiš zostal v Jeruzaleme.

„A nenajdúc ho, vrátili sa do Jeruzalema, aby ho vyhľadali!“ (Lk 2, 45.)

Rozjímanie. Aká hrozná bola bolesť Márie, keď zbadala, že hoci bez svojej viny stratila Syna svojho, Ježiša. Bolesť jej stupňovala sa tým, že nepočula o ňom nijakej zvesti, hoci ho svedomite hľadala medzi priateľmi a známymi. Hoci ho nikde nenašla, nedala sa odstrašiť nijakými ťažkosťami, ale vrátila sa do Jeruzalema a úzkostlive ho hľadala za tri dni. — Aj duša naša stratila Ježiša, a to z našej viny, — azda aj veľa ráz. A predsa nedali sme si záležať, aby sme hneď hľadali svoj drahý poklad. Vstúpme teda do seba. Oplačme našu duševnú slepotu. Obráťme sa k Matke, k Hviezde Morskej, i v zármutku.

Tu trochu mlčky rozjímaj.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlitba. Utrápená Matka, Panna Mária, daj, aby sme sa od teba naučili, s akou vytrvanlivosťou máme hľadať Ježiša, ktorého sme stratili tým, že sme povolili svojim náruživostiam a podľahli hriechu. Pomôž nám, aby sme Ježiša našli znovu; a keď ho nájdeme, vnukni nám slová svätej milujúcej duše: „Našla som, koho miluje moja duša. Podržím si ho a nepustím ho.“ Amen.

Zdravas Mária ... ℣. Svätá Matka, Krista rany ...

Stanica IV.

Pieseň. V. 5 (8—9) Srdce jej zas krváca, — keď sa s Ježišom stretá, — tŕním korunovaným — a krížom obťaženým.

Panna Mária stretá sa s Ježišom cestou na Kalváriu.

„A šiel za ním veľký zástup ľudu a žien, ktoré nariekaly nad ním!“ (Lk 23, 27.)

Rozjímanie. Poďme, hriešnici, a viďme, či vládzeme vydržať ten pohľad?! Matka plná lásky stretá sa so svojím Synom. Vidí ho uprostred sberby, ktorá ho vlečie k ukrutnej smrti. Je zranený, zbičovaný, tŕním korunovaný, pokrytý krvou od hlavy do päty. Tak nesie svoj ťažký kríž. Povážme, aká hrozná bolesť musela zachvátiť jej srdce, keď ho takto stretla. Kto by nezaplakal, vidiac matku v tomto žiali? — Ale kto bol príčinou toho žiaľu? Boli sme to my! Naše viny ranily jej krvácajúce srdce. A predsa tak sa zdá, že nás to vôbec nedojíma. Srdce naše je skalou, keďže sa nepukne ani nad toľkou nevďačnosťou.

Tu trochu mlčky rozjímaj.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlitba. Najsvätejšia Panna, Bolestná Matka, odpusť, prosíme, že sme ti toľko bolestí zapríčinili. Vieme a priznáme sa, že si nezaslúžime ani tvoj láskavý pohľad, lebo my sme zapríčinili umučenie tvojho Syna, Ježiša. Ale predsa, ty si Matkou milosrdenstva, daj nám ho pocítiť; a my ti zas sľubujeme, že v budúcnosti budeme vernejší Synovi tvojmu a odprosíme ťa za premnohé bolesti, ktorými sme mučili tvoje materinské srdce. Amen.

Zdravas Mária . . . ℣. Svätá Matka, Krista rany . . .

Stanica V.

Pieseň. V. 6. (10—11) Stojí Matka pod krížom, — jej Syn zomiera na ňom; — kto by nad ňou neplakal, — hriešny svet jej Syna vzal.

Panna Mária stojí pod krížom.

„A pod krížom Ježišovým stála jeho Matka!“ (Jn 19, 25.)

Rozjímanie. Pohliadnime na Kalváriu. Sú tu postavené dva obetné oltáre. Jeden je drevený kríž Kristov, druhý je materinské srdce Máriino. Na prvom obetuje sa Spasiteľ svojmu Otcovi nebeskému. Na druhom zas obetuje sa Matka Mária spolu so Synom svojím za človečenstvo. Každý úder kladiva, ktorý odznel na Kalvárii, našiel ozvenu v jej utrápenom srdci. S Ježišom je mučená aj ona. A niet nikoho, kto by ju pod krížom potešil. Jej srdce i duša spojená bola so srdcom i dušou jej Syna, aby vždy mohla za nás orodovať. Preto i my k tebe, Matka, Útočište hriešnikov, pokorne sa utiekame.

Tu trochu mlčky rozjímaj.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.
℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlitba. Matka najbolestnejšia, neopustila si Kalváriu, kým si nevypila kalich bolestí do poslednej kvapky. A my predsa tak často sa zdráhame odovzdane trpieť. Hľadíme sa vyhnúť aj tým najmenším bolestiam, ktoré Boh len pre našu spásu na nás dopúšťa. Vypros nám milostí, aby sme poznali pravú hodnotu bolestí, žeby sme vedeli trpezlive znášať svoje kríže a trápenia. A tak teba napodobniť v tvojej odovzdanosti sa do vôle Božej. Amen.

Zdravas Mária ... ℣. Svätá Matka, Krista rany ...

Stanica VI.

Pieseň. V. 7. (12—13) S kríža Krista snímajú, — do lona jej skladajú, — šiesty meč ju doráňa, — keď mŕtveho objíma.

Panna Mária objíma mŕtve telo Ježišovo.

Jozef z Arimatie sosňal s kríža Ježišovo telo a vložil ho do náručia jeho Matky.

Rozjímanie. Pohliadnime na bolestnú Matku, ako drží v náručí mŕtve telo svojho Syna. Telo skropené krvou, hlbokými ranami pokryté, celé zosinalé, hlava tŕním korunovaná, srdce prebodnuté. Pohľad na toto umučené telo spôsobuje novú bolesť v útlom srdci panenskej Matky. Kto by ju nepoľutoval? Koho srdce by ostalo bezcitné, keď ju vidí pohrúženú v toľkých bôľoch? Ale nik sa nepokúsi potešiť ju. Ani Ján apoštol, ani Magdaléna kajúcnica, ani Nikodém, tajný učeník Pánov. Tí sami potrebujú potechy. Hľaďme dať potechu Matičke bolesti aspoň teraz vo vrúcnej svojej modlitbe.

Tu trochu mlčky rozjímaj.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlitba. Bolestivá Matka kresťanov, za nás si trpela nesmierne muky. A len my by sme nemali slziť uprostred toľkých bolestí? Oroduj, Matka naša, aby aj naše srdce bolo aspoň dotknuté týmže mečom bolesti, ktorý prerazil tvoju dušu. Vypros, aby naše srdce bolo pohnuté k dokonalej ľútosti a oplakalo hriechy, ktoré zapríčinily tvoje ukrutné muky. Amen.

Zdravas Mária ... ℣. Svätá Matka, Krista rany ...

Stanica VII.

Pieseň. V. 8. (14—15) Ježiša pochovali, — hrob kameňom privreli; — ach, ten kameň preveľký — v srdce vbodol meč siedmy.

Panna Mária odprevádza telo Ježišovo do hrobu.

Jozef z Arimatie položil Ježišovo telo do nového skalného hrobu, ktorý bol nablízku.

Rozjímanie. Panna Mária prežila presmutný okamih, keď jej Syna položili do hrobu. Posledný pohľad

hodila na jeho bezduché telo. — Kto by vedel opísať bolesť, ktorú cítila, keď ťažký kameň zavalili na hrob Božieho Syna? Ťažko zavzdychala. V tomto vzdychu bolo ukryté more jej bolestí, od ktorých bezmála že nepuklo jej materinské srdce. Preto v duchu kľakáme k tomuto hrobu a s tebou, Matka bolesti, sústrasť cítime.

Tu trochu mlčky rozjímaj.

℣. Oroduj za nás, Matka Sedembolestná.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlitba. Matička, ako veľmi opustenou si sa cítila, keď si sa od hrobu svojho Syna vzďaľovala. Srdce svoje si nechala tam, kde bol uložený tvoj poklad. Kiež by naše túžby a naša láska zakotvily v tvojom srdci, žeby tam zahorely láskou k nášmu Spasiteľovi, ktorý krv svoju vylial za naše spasenie, žeby tam zahorely láskou aj k tebe, ktorá si toľko trpela kvôli nám. Daj teda, aby pamiatka tvojich bolestí hlboko sa zaštepila do našich sŕdc a zapálila v nás vrelú lásku k tebe a k tvojmu Synovi, Ježišovi, ktorému nech je večná vďaka, česť a sláva na veky vekov vzdaná. Amen.

Zdravas Mária . . . ℣. Svätá Matka, Krista rany . . .

Dokončenie.

Pieseň. V. 9. (16) Bolestiplná Matka, — mučeníkov Kráľovná! — Odpusť dcéram i synom, — čo ťa ranili hriechom.

Ján, najmilší učeník Pánov, vzal Matku Máriu za svoju.

Zakončujúca modlitba. Zaiste hlboká bola tvoja bolesť, Kráľovná mučeníkov, keď si bola svedkom umučenia a smrti tvojho Božského Syna. Predsa v spoluútrpnosti s ním povznášala ťa aspoň jeho prítomnosť. Po odchode z Golgoty zostala si úplne opu-

stená. Len Ján bol tvojou podporou, ktorý ťa k sebe vzal. Ó bolesť bezhraničná; ó trpkosť nevysloviteľná. Aspoň teraz chceme s tebou spolucítiť so všetkou úprimnosťou srdca svojho. Pritom však ťa vrele prosíme, oroduj za nás, ktorí sme tak často svojimi hriechami urazili a stratili svojho Spasiteľa. Vypros nám milosti, aby nás tvoj Syn, Ježiš, od seba neodvrhol a aby nás od neho neodtrhla ani naša ľahostajnosť, ani naša ľahkomyseľnosť, ani utrpenie, ani smrť. Daj, aby sme už tu na zemi boli s ním v láske nerozlučne spojení a po smrti uzreli ho v nebesiach. Amen.

Ruženec k Sedembolestnej P. Márii.

POUČENIE. Ruženec k Sedembolestnej bol zavedený v reholi servítov hneď pri ich založení v 13. storočí, a to na počesť siedmich bolestí P. Márie. Skladá sa z jedného preddesiatku, siedmich desiatkov a z dodatku. V preddesiatku je Verím v Boha, Sláva, 1 Otčenáš, 3 Zdravasy s príslušnými prosbami a 1 Sláva. V desiatku je 1 Otčenáš, 7 Zdravasov s príslušnými tajomstvami a 1 Sláva. Dodatok má len 3 Zdravasy s vložkami na počesť slz, ktoré vyronila P. Mária pri bolestiach. — Podľa toho sú sostavené i pátričky, len miesto otčenášových zrniek sú medailónky s obrazmi siedmich bolestí.

Preddesiatok.

PROSBY: 1. Ktorý nech rozmnožuje v nás úctu k Sedembolestnej Matke.

2. Ktorý nech rozmnožuje v nás dôveru k Sedembolestnej Matke.

3. Ktorý nech rozmnožuje v nás lásku k Sedembolestnej Matke.

Pred preddesiatkom a pred každým desiatkom sa spieva jeden verš piesne: Mária, Matka bolestná ... č. 145. Na konci desiatkov sa pridáva krátka modlitbička.

1. desiatok.

TAJOMSTVO: Ktorého utrpenie bolo ti od Simeona zvestované.

MODLITBA. Bolestná Matka Mária, so srdečnou úprimnosťou pripomíname si tú bolesť, ktorú pocítilo tvoje srdce pri prorokovaní svätého starca Simeona, ktorý predpovedal, že tvoj obetovaný Syn bude jedným k povstaniu, druhým však k pádu. Prosíme ťa pre tvoje zarmútené srdce, vypros nám odovzdanosť do vôle Božej v smutných chvíľach života a pridŕžanie sa Krista, tvojho Syna. Amen.

2. desiatok.

TAJOMSTVO: S ktorým si do Egypta utekala.

MODLITBA. Bolestná Matka Mária, so srdečnou úprimnosťou pripomíname si tú bolesť, ktorú pocítilo tvoje srdce pri úteku do Egypta pred Herodesom, ktorý chcel zavraždiť Božské Dieťa. Prosíme ťa pre utrápené tvoje srdce, ochraňuj nás pred úkladmi zlého ducha, ktorý aj nás chce olúpiť o toto Božské Dieťa. Vypros nám, aby sme hroziace nám časné nebezpečenstvá očakávali a im vyhýbali v dôvere v Ježiša Krista, tvojho Syna. Amen.

3. desiatok.

TAJOMSTVO. Ktorého si s bolesťou tri dni hľadala.

MODLITBA. Bolestná Matka Mária, so srdečnou úprimnosťou pripomíname si tú bolesť, ktorú pocítilo tvoje srdce, keď si stratila svojho milého Syna Ježiša. Prosíme ťa pre tvoje starostlivé srdce, vypros nám milosť, aby sme nikdy hriechom nestratili Ježiša zo svojho srdca. A ak by sme ho nejakým hriechom obrazili a tak ho stratili, pros za nás i za všetkých hriešnikov, aby sme ho zase našli v úprimnej a kajúcej sv. spovedi. Opravdivým pokladom je len Ježiš, tvoj Božský Syn. Amen.

4. desiatok.

TAJOMSTVO. Ktorý sa s tebou stretol na krížovej ceste.

MODLITBA. Bolestná Matka Mária, so srdečnou úprimnosťou pripomíname si tú bolesť, ktorú pocítilo tvoje materinské srdce, keď si stretla svojho Syna, ako niesol bremeno kríža a pod ním na zem padol. Pre tvoje bolesťou preniknuté srdce, vypros nám súcit a lásku k trpiacemu bližnému, trpezlivosť v našom trápení, keď však padneme do hriechu, ty nám pomôž povstať a ďalej kráčať s Ježišom, tvojím Synom. Amen.

5. desiatok.

TAJOMSTVO. Ktorého si videla na kríži umierať.

MODLITBA. Bolestná Matka Mária, so srdečnou úprimnosťou pripomíname si tú bolesť, ktorú pocítilo tvoje srdce pri smrteľnom zápase Ježišovom. Pre slzy, ktoré sa ronily z tvojich očí, ako krv z rán tvojho Syna na vykúpenie ľudského pokolenia, prosíme ťa, vypros nám milosť šťastlivej smrti a pomôž tým, ktorí teraz umierajú, aby sme sa všetci dostali k Ježišovi, tvojmu Synovi. Amen.

6. desiatok.

TAJOMSTVO. Ktorého mŕtve telo bolo položené na tvoje lono.

MODLITBA. Bolestná Matka Mária, so srdečnou úprimnosťou pripomíname si tú bolesť, ktorú pocítilo tvoje srdce, keď si v náručí držala mŕtve telo Ježišovo. Prosíme ťa pre tvoje srdce žiaľom prebodnuté, vypros nám milosť častého a dobrého sv. prijímania, najmä aby sa nám dostalo svätých sviatostí umierajúcich v hodinu našej smrti. Vtedy ty, Matka, vo svojom náručí zanes nás k Ježišovi, svojmu Synovi. Amen.

7. desiatok.

TAJOMSTVO. Ktorého si s bolesťou do hrobu položila.

MODLITBA. Bolestná Matka Mária, so srdečnou úprimnosťou pripomíname si tú bolesť, ktorú pocítilo tvoje srdce, keď bolo Ježišovo telo do hrobu položené. Prosíme ťa pre to sväté, trpkosťou naplnené a mečom siedmich bolestí prebodnuté srdce, vypros nám, žeby sme vo svojom tele premohli všetky náruživosti a hriešne náklonnosti. A keď bude naše telo pochované, ty, dobrá Matka, odprevaď naše duše pred trón Krista Ježiša, tvojho Syna. Amen.

Dodatok.

3 Zdravas Mária... Ježiš, ktorého si s bolesťou oplakávala. Svätá Mária...

Modlime sa: Prosíme ťa, Božský Spasiteľu, dožič nám, aby sme sa zásluh tvojho utrpenia účastnými stali, ktorí úctive rozjímame o mukách a bolestiach tvojej panenskej Matky, ktoré prebodly jej nevinnú dušu, ako jej to predpovedal svätý starec Simeon. Amen.

Pripojiť možno litánie o Sedembolestnej pre súkromnú pobožnosť a niektorú pieseň, napr. č. 394, 395, 396.

Litánie k Sedembolestnej P. Márii.*

Len pre súkromnú pobožnosť.

Pane, zmiluj sa nad nami, — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás, — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —

---

* Tieto litánie údajne složil Pp. Pius VII., keď bol vo väzení v Gaëte.

Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Matka trúchlivá, —
Matka úzkosti plná, —
Matka bolesťami naplnená, —
Matka mečmi prebodnutá, —
Matka bolesti, kríže znášajúca, —
Matka svojho Syna zbavená, —
Matka utrpenie všetkých znášajúca, —
Posila slabých, —
Pomocnica opustených, —
Štít nešťastných, —
Vyslobodenie utlačovaných, —
Kotva dôvery, —
Utíšenie búrok, —
Prístav topiacich sa, —
Hrôza prenasledujúcich, —
Bohatstvo veriacich, —
Svetlo prorokov, —
Podpora apoštolov, —
Koruna mučeníkov, —
Útecha vyznavačov, —
Perla panien, —
Ochrana vdov, —
Liek chorých, —
Nádej umierajúcich, —
Občerstvenie duší v očistci trpiacich, —
Radosť všetkých svätých, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami.

Modlime sa: Sedembolestná Panna Mária, pre tajomstvo tvojich bolestí vypros nám milosrdenstvo u Boha Otca. Predstav mu prebodnuté svoje i Ježišovo Srdce a všetky utrpenia, ktoré si s Ježišom na zemi za nás pretrpela. Amen.

Modlitba sv. Brigity. Požehnaná a nepoškvrnená Panna Mária, ty si vytrpela mučeníctvo lásky a bolesti, keď si pozorovala bolesti a utrpenie Ježišovo. Ty si svojím nesmiernym utrpením spolupôsobila na mojom vykúpení, obetujúc Bohu Otcu jeho a svojho najmilšieho Syna ako zápalnú obeť na odpustenie mojich hriechov. Ďakujem ti za nevýslovnú lásku, ktorou si sa odlúčila od Ježiša, požehnaného plodu svojho života, pravého Boha a pravého človeka, len aby si mňa hriešnika(cu) zachránila. Obetuj za mňa Bohu Otcu svoje bolesti, aby som opravdive polepšil(a) svoj život a nikdy už nekrižoval(a) svojho Spasiteľa novými hriechami. Pros za mňa, aby som v dobrom až do konca vytrval(a) a pre zásluhy jeho umučenia večný život obsiahol(a). Amen.

40. Deň P. Márie, Vysloboditeľky zajatých kresťanov.

24. septembra.

POUČENIE. Tento sviatok bol pôvodne oslavou založenia rehole P. Márie, Vysloboditeľky zajatých kresťanov. Rehoľu založil v Barcelone r. 1218 sv. Peter Nolascus, sv. Rajmund z Penafortu s aragonským kráľom Jakubom I. z vnuknutia P. Márie na vykupovanie zajatých kresťanov, ktorí veľmi trpeli v otroctve mohamedánskych Maurov a Saracénov. Členovia rehole sa okrem riadnych troch sľubov zaväzovali, že na vykúpenia kresťanov budú sbierať a prosiť almužnu, predovšetkým však že oni sami obetujú na tento cieľ svoj majetok a keby bolo treba i život; ďalej sľubovali, že budú zajatých kresťanov posilňovať vyučovaním a posilňovaním vo viere, ktorej strata hrozila v tureckom zajatí; za odstúpenie od viery sa im tam sľubovala sloboda a zemský majetok. Vykúpili 64.000 zajatých kresťanov. Zpočiatku sa táto slávnosť konala v Španielsku a Francúzsku; Pp. Inocenc XII. ju nariadil pre celú Cirkev.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si skrze najslávnejšiu Matku Syna Tvojho k vyslobodeniu pravoverných kresťanov z moci pohanov Cirkev svoju novou rehoľou zväčšiť ráčil, prosíme Ťa, daj, aby sme pre zásluh-

hy a na orodovanie tej, ktorú nábožne ctíme ako ustanoviteľku tak veľkého diela, vyslobodení boli od všetkých hriechov a z diabolského zajatia. Skrze tohože Pána nášho...

Súkromná modlitba. Ó Mária, ty si nádej zúfajúcich, jediná orodovnica hriešnikov, pomocnica opustených, bezpečné útočište na mori sa topiacich, potešenie zeme a mocná vysloboditeľka zajatých. Ty si podpora sirôt, občerstvenie slabých, uzdravenie chorých, posila rehoľníkov, podpora vo svete žijúcich a radosť, koruna i sláva panien. Zdravas, ty smierenie vzývajúcich Boha, ty sladkosť a pomoc obrátených! Zdravas, Kráľovná a Ochraniteľka mužov i žien, potešenie i slasť všetkých ľudí a brána nebeského kráľovstva. Amen.

41. Slávnosť sv. Ruženca.

7. októbra.

POUČENIE. Tento sviatok bol kedysi len sviatkom Bratstva sv. ruženca. Ale od čias Pp. Pia V. stal sa slávnosťou za víťazstvo nad Turkami. Mohamedánsky turecký sultán Selim II. r. 1571 tiahol s veľkým vojskom, aby úplne vykynožil kresťanstvo v Europe. Proti nemu sa postavil Don Juan len s malým rakúskym vojskom. Sv. Otec Pius V. nariadil prosebné procesie a modlitby ku Kráľovnej sv. ruženca v celej Cirkvi. Taká prosebná procesia konala sa v Ríme 7. októbra v tenže rok na slávnosť sv. ruženca, aby Kráľovná nebies so svojím „dobre zriadeným vojskom" premohla mohamedánskych prenasledovateľov. V ten deň boli Turci skutočne porazení pri Lepante. Na pamiatku tohto víťazstva Pp. Gregor XIII. nariadil, aby vo všetkých chrámoch, kde sa nachádza oltár ruženskej P. Márie (P. Mária podáva pátričky sv. Dominikovi), bol slávený sviatok sv. ruženca pod menom *„Panna Mária Víťazná"*. Keď Turci boli porazení aj pri Belehrade r. 1716, Pp. Kliment XI. nariadil slávnosť pre celú Cirkev na I. októbrovú nedeľu pod menom *„Slávnost sv. Ruženca"*, aby srdcia veriacich boly tým viac roznecované v úcte blahoslavenej Panny a aby sa navždy ustálilo povinné vďakov činenie za pomoc, ktorá sa nám vtedy dostala proti mohamedánskemu nebezpečenstvu.

Od tých čias na pamiatku spomínaných víťazstiev sa kresťania v októbri stále modlievali ruženec. Preto keď koncom 19. stor. Cirkev a štáty potrebovaly pomoc v nebezpečných časoch, Pp. Lev XIII. napísal: „... a tú pomoc úfame obsiahnuť orodovaním Matky Božej, najmä horlivou modlitbou sv. ruženca ...“ a nariadil, aby cez celý október boly ružencové pobožnosti. „Nech táto pobožnosť nadobudne na každom mieste ten význam, aký mala za starodávna; nech je obľúbená a konaná v mestách a na vidieku, v kruhu rodinnom a v dielňach, u ľudí vysoko a nižšie postavených, ako dôkaz nášho kresťanského smýšľania a najlepší prostriedok k dosiahnutiu milosti Božej.“ Mesiac október vyhlásil za mariánsky-ružencový mesiac a do Loretánskych litánií vložil prosbu: „Kráľovná sv. ruženca, oroduj za nás.“

Pp. Pius X. opätovne preložil liturgické oslávenie slávnosti sv. Ruženca na 7. októbra, ale vonkajšie oslávenie sa i naďalej deje v prvú októbrovú nedeľu.

Liturgická omša.

INTROIT. Radujme sa všetci v Pánovi, odbavujúc tento sviatok na česť blahoslavenej Panny Márie; jej slávnosti tešia sa anjeli a oslavujú aj Syna Božieho. — Srdce mi kypí vznešenými citmi a spievam pieseň Kráľovi. (Ž 44, 2.) — Sláva Otcu ...

KOLEKTA. Bože, ktorého jednorodený Syn skrze život, smrť a vzkriesenie svoje nám odmenu večného spasenia vydobyl, daj, prosíme, aby sme my, ktorí presvätým ružencom preblahoslavenej Panny Márie tieto tajomstvá ctíme a o nich rozjímame, to, čo obsahujú nasledovali, a čo prisľubujú, obsiahli. Skrze tohože Pána nášho ...

LEKCIA. Čítanie z Knihy prísloví, 8, 22—4, 32—5. — O múdrosti Božej, čo sv. Cirkev v prenesenom smysle vzťahuje na P. Máriu.

GRADUÁLE. Pre pravdu, tichosť a pre spravodlivosť tvoja pravica ťa podivne vedie. Ó dcéra, slyš a viď a nakloň svoje ucho, lebo požiadal kráľ tvoju krásu. (Ž 44, 5, 11 a 12). — Aleluja, aleluja. — Oslavujme preslávnu Pannu Máriu, ktorá pochádza zo semena Abrahámovho, vyšla z pokolenia Júdovho a je prejasná z kmeňa Dávidovho. — Aleluja.

EVANJELIUM. Sväté evanjelium podľa Lukáša, 1, 26—38. — Zvestovanie anjela Gabriela Panne Márii.

OFERTÓRIUM. U mňa je všetka milosť cesty a pravdy, u mňa je všetka nádej života a čnosti; priniesla som ovocie ako ruža zasadená pri tekúcom potoku. (Sir 24, 25; 39, 17.)

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, uspôsob nás týmito prinášanými darmi tak ctiť skrze tajomstvá presvätého ruženca život, umučenie a oslávenie jednorodeného Syna Tvojho, aby sme sa stali hodní jeho prisľúbení. Ktorý s Tebou žije a kráľuje...

PREFÁCIA o P. Márii, str. 834, ...a zvelebovať v oslávení blahoslavenej...

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, aby sme boli podporovaní prosbami najsvätejšej Rodičky Tvojej, ktorej ruženec oslavujeme, žeby sme aj účastní boli sily tajomstiev, ktoré uctievame, aj dosiahli úžitku sviatosti, ktorú sme prijali. Ktorý žiješ a kráľuješ...

Ruženec.

POUČENIE. Za starodávnych čias bolo obyčajou pliesť z krásnych a voňavých ruží veniec a darovať ho významným osobám, aby sa im preukázala zvláštna česť. Ba víťazom v bojoch a zápasoch položili vavrínový veniec na hlavu a tak kráčali v slávnostnom sprievode mestom. Tak isto patrí najčistejšej a najvznešenejšej Panne — Matke Márii po Bohu najväčšia česť, lebo ona priniesla na svet najväčšieho víťaza, víťaza nad hriechom, diablom a smrťou. Sluší sa teda, aby sme aj jej uplietli a darovali víťazný veniec. Veniec, ktorý uplietame na česť P. Márie, nie je z obyčajných prirodzených kvetov a ruží, ale je složený z najkrajších a najľúbeznejších ruží duchovných, t. j. z najutešenejších modlitieb, ktorými najlepšie ctíme Pannu Máriu. Tento veniec sa volá *ružový veniec* či *ruženec.*

Ruženec sa podobá Dávidovmu žaltáru, ktorý pozostáva zo 150 žalmov. Tak aj v ruženci opakuje sa 150 Zdravasov. Preto sa ruženec volá aj *Mariánskym žaltárom.*

Pátričky.

V prvých časoch kresťanstva pustovníci a vôbec tí, čo nevedeli čítať, sa namiesto 150 Dávidových žalmov modlievali toľko Otčenášov. Počet pomodlených Otčenášov označovali

klinčekami, ktoré si po jednom pripínali na pás za každým Otčenášom, alebo označovali ich počet malými kamienkami. Spomínané klinčeky na páse ako aj kamienky, ktoré postupom času sväzovali na šnúročku, dostaly podľa latinského slova „Pater noster“, t. j. „Otče náš“, meno *pátričky.* Spôsob označovania pomodlených Otčenášov namiesto žalmov od dávnych pustovníkov prešiel aj do mariánskeho ruženca. A tak sa tento náboženský predmet zamieňavo volá *pátričkami alebo ružencom.* — Pretože celý veľký ruženec podľa 15 tajomstiev delíme na 3 samostatné malé ružence, každý s 5 desiatkami, ku ktorým sa pripája jeden preddesiatok, sú aj pátričky sostavené len pre malý ruženec s 50 guľkami na označenie Zdravasov Za každou 10. guľkou vkladá sa väčšia guľka na označenie Otčenášov. Podobne sú zadelené guľky pre preddesiatok, ktorý pozostáva z 1 Otčenáša a 3 Zdravasov. Do ružencových desiatkov sa vkladajú tajomstvá vtelenia, umučenia a oslávenia Ježiša Krista, ktorého najvýraznejším odznakom (symbolom) je kríž; preto je aj na pátričky pripätý krížik.

Až donedávna poznali sme pátričky len ako guľôčky, natiahnuté na šnúročke. Dnes je však všeobecným zvykom spájať pátričkové guľôčky kovovou retiazkou.

Každý kresťan katolík má mať svoje pátričky. Pátričky posviaca každý kňaz. Posvätenie pátričiek, spojené s odpustkami, môže vykonať len splnomocnený kňaz. Pátričky strácajú odpustky, keď sa predajú inému. Nestrácajú však, keď ich inému darujeme, alebo keď sa na nich iný modlí ruženec. Pre získanie odpustkov máme držať pátričky v ruke. Avšak podľa výnosu sv. Stolice A. A. S. 25.502 aj vtedy získame odpustky, keď z rozumného dôvodu nemôžeme ich držať v ruke (pri nejakej práci vo vlaku), ale ich máme pri sebe. Pri spoločnej modlitbe ruženca stačí na získanie odpustkov, keď jeden má pátričky. — Pátričky nestrácajú odpustkové posvätenie, keď sa menšia čiastka guliek nahradí novými.

Pôvod svätého ruženca.

Pôvod sv. ruženca nie je historicky známy. Základom jeho je modlenie sa dávnych pustovníkov, ktorí namiesto 150 žalmov odriekali 150 Otčenášov. Tak aj sv. Albert Krešpinský a Peter pustovník, ktorí žili dávno pred sv. Dominikom, keďže nevedeli čítať, namiesto 150 žalmov modlievali sa 150 Otčenášov a Zdravasov. Ústne podanie spojuje s touto pobožnosťou meno sv. Dominika, ktorý bol neohroženým obrancom katolíckej viery proti albigenským bludárom, ktorí napádali aj úctu P. Márie. Keďže zpočiatku márne kázal proti týmto bludárom, v modlitbách prosil P. Máriu o radu a pomoc. Spisovateľ Ľudovít Fanfáni O. P.: De rosario B. Mariae V. — Rím, 1930, píše, že svätec dostal od P. Márie túto

odpoveď: „Nečuduj sa, že doteraz je tak skromné ovocie z tvojej práce. Sial si do neúrodnej, doteraz rosou milosti Božej nezavlaženej pôdy. Keď Boh chcel obnoviť tvár zeme, soslal na ňu úrodný dážď anjelského pozdravenia. Káž teda môj ruženec složený zo 150 Zdravasov a 15 Otčenášov a budeš sa radovať hojnej žatve.

Iné ústne podanie hovorí, že raz pri modlitbe videl v duchu P. Máriu vo veľkej sláve a velebnosti, ako kráľovnú neba i zeme. Okolo nej stály tri ženské osoby: jedna v bielom, druhá v červenom a tretia v zlatom rúchu. Každú z nich nasledovalo 50 panien. Sv. Dominik si vrúcne žiadal vedieť, čo znamená toto radostné videnie? Bl. Panna mu vysvetlila, že tri ženské osoby znamenajú trojnásobný ruženec: 50 panien znamená 50 Zdravasov, z ktorých každý jeden pozostáva z týchto troch ružencov. — Biela farba znamená ruženec radostný, červená ruženec bolestný a zlatá ruženec víťazný čiže slávnostný. Bl. Panna mu povedala, že toto je ten najľúbeznejší veniec, na ktorom sú zelené listy, bodlavé tŕne a voňavé kvety, čím sa naznačuje to isté: zelené listy znamenajú ruženec radostný, tŕne ruženec bolestný a ruže ruženec slávnostný.

Od toho času svätec všade hlásal túto pobožnosť a prostredníctvom nej priviedol mnohých bludárov do Cirkvi a verných nadchol k prehĺbeniu vnútorného života. A tak sv. Dominika nielen ústne podanie, ale aj pápeži označujú za pôvodcu a prvého rozširovateľa sv. ruženca; touto modlitbou všade, kde pôsobil, priviedol k rozkvetu kresťanský život.

Podstatné časti ruženca.

V breviári čítame na deň presvätého ruženca, 7. okt.: Ruženec je modlitbová formula, ktorá pozostáva z 15 desiatkov Anjelského pozdravenia, ktoré sa od seba rozdeľujú 15 Otčenášmi: k jednotlivým desiatkom sa pripája rozjímanie o 15 tajomstvách nášho vykúpenia. Podstatnými časťami ruženca je teda len 15 Otčenášov, 150 Zdravasov a rozjímanie o 15 tajomstvách vykúpenia. Na odbavovanie týchto podstatných častí sú udelené odpustky. V smysle canonu 934, § 2. neslobodno hocičo pridávať k týmto podstatným častiam, lebo tým sa strácajú odpustky. Medzi ružencové desiatky možno pripojiť len také vložky, ktoré podporujú rozjímanie o sv. tajomstvách; také sú rozjímania, zodpovedné modlitby a piesne. Neslobodno teda k ružencu pripájať modlitby: „Desaťtisíc ráz nech ťa chvália . . .“ ani šiesty desiatok; to nesmeruje k tajomstvám ruženca.

Rozdelenie ruženca a význam opakovaných modlitieb.

Celý — či veľký ruženec sa skladá z 15 desiatkov. Pretože tajomstvá, čiže pravdy našej viery, ktoré sa vkladajú do

Zdravasov po slove *Ježiš*, sú radostné, bolestné a slávnostné, preto aj ruženec delíme na tri malé ružence: radostný, bolestný a slávnostný. Ku každému malému ružencu sa na začiatku pripojuje a) *Úvod*, pozostávajúci z Verím v Boha a Sláva Otcu..., b) *Preddesiatok*, pozostávajúci z Otčenáša, 3 Zdravasov a Sláva Otcu. Do týchto Zdravasov sa po slove „Ježiš" vkladajú tri rozličné prosby, ktoré sú pri všetkých troch ružencoch iné a iné. Preddesiatok nepatrí k podstatnej časti ruženca. Ak sa cez ruženec spieva pieseň, spieva sa jej prvý veľš medzi Úvodom a Preddesiatkom.

Desiatok sa skladá z Otčenáša, z 10 Zdravasov, do ktorých sa vkladajú tajomstvá po slove „Ježiš" a z jedného Sláva Otcu.

Apoštolské vyznanie viery. Celkom správne začíname modliť sa ruženec modlitbou Verím v Boha, lebo viera je základom, na ktorom musíme stavať všetky svoje modlitby, ak chceme aby sa Bohu páčily a nám boly užitočné. I touto modlitbou ctíme P. Máriu, keďže ňou vyznávame. že sme služobníkmi jej Syna, J. Krista.

Modlitbu Pána — Otčenáš naučil nás modliť sa sám Syn Boží. Tu nám On sám naznačil, že podľa vôle Božej máme prosiť o to. čo smeruje ku cti Božej, čo je potrebné pre spásu našej duše a úžitku nášho tela.

Anjelské pozdravenie - Zdravas Mária sa v ruženci opakuje 150 ráz. Robíme tak po príklade svätých v nebi, ktorí bez prestania opakujú pieseň „Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov." Touto modlitbou preukazujeme väčšiu česť P. Márii, než anjelom a svätým. Keď sa ju modlíme, ctíme v nej P. Máriu slovami, ktoré pochádzajú od Boha, ktorými ju pozdravil anjel Gabriel, sv. Alžbeta a ktorými jej Cirkev bez prestania úctu preukazuje a jej prímluve sa odporúča. „Zdravas" je teda podľa svojho pôvodu najkrajším pozdravením P. Márie.

Ružencové tajomstvá predstavujú nám chvíľky a skutky nášho Spasiteľa od narodenia až po jeho oslávenie, ako aj po oslávenie jeho Matky. Pri radostnom ruženci rozjímame o radostných tajomstvách. ktoré nám pripomínajú vtelenie Syna Božieho. V bolestnom ruženci rozjímame o hrozných mukách a smrti Kristovej. ktorou sme boli vykúpení. V slávnostnom ruženci rozjimame o sláve Ježiša Krista, o oslávení jeho sv. Matky. ktoré Spasiteľ aj nám pripravil. Keď sa súkromne a potichu modlíme ruženec. nie je potrebné vysloviť patričné tajomstvá. stačí len rozjímať o nich Keď sa však modlíme verejne a nahlas spoločne, je potrebné tajomstvá aj vyslovovať. Keď sa modleník predmodlieva, musí tak hlasne a jasne vypovedať tajomstvo, žeby ho všetci počuli. (Kongregácia odpustkov, 1. júl 1839).

Nakoľko rozjímanie o tajomstvách je veľmi dôležitou časťou ruženca, pred každým desiatkom možno odriekať malú modlitbu, rozjímanie. alebo spievať pieseň, ktorá nás povzbudí k rozjímaniu o tajomstve patričného desiatku.

Zakončenie desiatku. Každý desiatok a jeho rozjímanie za-

končujeme Malým chválospevom: Sláva Otcu i Synu i Duchu Sv., čím oslavujeme Najsv. Trojicu. Keď sa však ruženec modlíme za duše v očistci, desiatok zakončujeme modlitbou za mŕtvych: Odpočinutie večné daj dušiam, Pane . . .

Zakončenie ruženca. Všeobecne obvyklým zakončením ruženca sú litánie loretánske, modlitba: Pod Tvoju ochranu sa utiekame, ako aj iné modlitby s krátkymi prosbami k P. Márii a k sv. Dominikovi. Tak isto pred Úvodom ruženca, keď sa verejne modlíme ruženec, odbavuje sa *Prípravná modlitba,* ktorá pozostáva z krátkych prosieb a troch modlitieb. Viď osnovu ružencových modlitieb.

Iné ružencové formy.

Pre verejné bohoslužby a pobožnosti (pri ktorých účinkuje kňaz) je schválený jedine tento ruženec. Okrem toho boly síce schválené aj iné formy ružencové, ako je ruženec o Sviatosti oltárnej, ruženec o Sedembolestnej P. Márii a pod., ale len pre súkromnú pobožnosť veriacich, ktorí sa takéto ružence môžu modliť aj spoločne nahlas v kostole. Sv. Stolica — Kongregácia Sv. Officia 26. V. 1937 v smysle can. 1259, 1261, 1279 zakázala rozširovanie a odporúčanie nových foriem ružencových, ako napr. ruženec o slzách P. Márie, k piatim ranám Kristovým a pod. Hoci by sa nám aj páčil taký novosostavený ruženček, predsa od neho ustúpme, lebo Sv. Otec taký spôsob neschválil. Musí byť zachovaná aj jednotnosť v modlení. Pri takých neschválených modlitbách dopúšťajú sa veriaci mnohých bludov, čím dávajú možnosť inovercom k výsmechom a napádaniam na katolícku Cirkev. Máme krásny ruženec, len ten sa dôkladne modlime a dostatočne uctíme P. Máriu.

Kedy sa modliť ktorý ruženec?

Celý ruženec predstavuje nám trojité tajomstvá života, smrti a oslávenia Pána Ježiša, o ktorých máme rozjímať v každom čase. Nakoľko sa však ružencové tajomstvá delia na tri samostatné malé ružence a kresťanský svet zvykol sa ich modliť oddelene jeden od druhého, Kongregácia odpustkov 7. júla 1893 pre jednotnosť ustálila, ktorý ruženec sa máme modliť v ten či onen deň pri verejných ružencových pobožnostiach. Radostný ruženec sa máme modliť v pondelok a vo štvrtok; bolestný ruženec v utorok a v piatok a ruženec slávnostný v stredu, v sobotu a v nedeľu.

Zvykom sa však zaviedlo, že za doby adventnej a vianočnej, t. j. od I. nedele adventnej až do I. nedele deviatnikovej, sa v nedeľu modlievame ruženec radostný. V dobe pôstnej, t. j. od I. nedele deviatnikovej až po Veľký piatok, v nedeľu sa modlievame ruženec bolestný.

Význam ruženca.

Sv. Ruženec, milý kresťan, ak sa ho náležite modlíš, je veľmi užitočný. Ruženec, ktorý tvojej duši dáva na premýšľanie také vznešené veci, ako sú tajomstvá tvojho vykúpenia, veľmi sa hodí k spoločnej pobožnosti a tak a) nemálo slúži pre tvoje duchovné vzdelanie, b) činí ťa pobožným a Bohu milým, c) podvracia blud a neveru d) a vydobýva ti v rozličných tvojich duchovných a telesných potrebách pomoc Božiu, a to na orodovanie P. Márie. Na ruženec môžeme vzťahovať slová kardinála Bertrama: „Kde sa uctieva Mária, tam panuje viera v Božstvo Ježišovo. Lebo kto Syna P. Márie uznáva za Boha, musí mať úctu pred jeho najsv. Matkou. Kde sa však kolená nezohýbajú pred Kristom Bohom, tam nezaznieva ani Zdravas." — Slávny hudobný skladateľ Jozef Hayden hovorieval, že najlepšou prípravou na skladanie hudobných diel bola mu modlitba sv. ruženca. — Tyrolský hrdina proti Napoleonovi Andrej Hofer sa so svojimi domácimi po večeri vždy modlieval ruženec. Od toho neupustil ani vtedy, keď mal hosťov, ktorým vždy povedal: „Jedli ste s nami, teraz sa môžte s nami aj pomodliť." — Francúzsky lekár Dr. Recamier napísal, že keď pri liečení chorých nepomáhala jeho lekárska veda a lieky, tam iste pomohla modlitba sv. ruženca, ktorý sa modlieval vtedy, keď išiel ku chorým, lebo inokedy nemal času. — Mnohí pápeži boli členmi Bratstva sv. ruženca: menovite: Inocent V., Benedikt XI., Pius V., Gregor XIII., Pavol V., Alexander VII., Kliment IX., Benedikt XIII., Pius VII. Pp. Bonifác VIII. dal tajomstvá sv. ruženca vymaľovať na hodváb a žiadal, aby tieto obrazy boly s ním položené do hrobu na znamenie jeho veľkej úcty voči ružencu. — Všetci biskupi vykonali ružencovú pobožnosť horlive a kňazom i veriacim ju vrelo odporúčali. — Sv. František Salezský sa sľubom zaviazal, že sa bude denne modliť ruženec. — Sv. Karol Boromejský ružencovú pobožnosť zaviedol do všetkých seminárov. — Zakladatelia rehôľ a apoštolskí misionári po príklade sv. Dominika odporúčali ruženec svojim rehoľným bratom a neúnavne ho kázavali na misiách. — I najslávnejší europskí panovníci predchádzali príkladom svojim poddaným. Cisár Karol V. nijakou dôležitou prácou nedal sa zdržať od pomodlenia sa ruženca. — Cisár Fridrich III. vlastnoručne zapísal seba, svoju manželku a svojho syna Maximiliána do Bratstva sv. ruženca. — Portugalský kráľ Henrich I. dal vytlačiť svoje rozjímania o 15 ružencových tajomstvách. — Poľský kráľ Kazimír III. napísal generálovi dominikánskej rehole: Prosím, pošlite mi ružencových kazateľov, lebo títo sú najpôsobnejšími obnovovateľmi môjho ľudu. — Rakúska arcikňažná Anna svojho syna Ľudovíta XIV. dala zapísať do Bratstva sv. ruženca, keď ešte bol v kolíske. Jeden dominikán sa pritom zaviazal, že za nemluvňa sa on bude denne modlievať ruženec. Ľudovít XIV. aj zostal verným

tejto modlitbe. Kňaz Delarue raz zastihol kráľa modliť sa na veľkých pátričkách. Keď Delarue vyslovil nad tým svoje podivenie a radosť, kráľ mu odpovedal: „Nedivte sa; ja si pokladám za česť modliť sa ruženec; je to zbožný obyčaj, ktorý som zdedil po svojej matke. Veľmi by ma bolelo, keby som ho len jedinký deň vynechal." — Nehanbi sa teda ani ty, kresťan, modliť sa tento ruženec, ktorý je obdarený toľkými odpustkami. — Kto by mohol vypočítať všetkých iných zctiteľov a ctiteľky P. Márie, ktorú pozdravujú sv. ružencom. Veď nemožno spočítať ani len kostoly, kaplnky a oltáre, vystavené na vykonávanie tejto pobožnosti.

Milý kresťan, súc toľkými vznešenými príkladmi oduševnený a o spasiteľnom účinkovaní sv. ruženca presvedčený, horlive vykonávaj pobožnosť sv. ruženca. Vstúp do Živého ruženca, plný tej sladkej nádeje, že splníš všetko, čo sa vyžaduje od pravého ctiteľa P. Márie. Ona i tebe vyprosí milosť u svojho Syna, Ježiša Krista, aby si sa mohol sprotiviť každému pokušeniu, vyvarovať sa každého hriechu a tak niekedy dosiahnuť večnú slávu.

Modlitba ruženca je pre každého. Je taká ľahká, že ju i dieťa porozumie, a je taká obsažná, že aj najučenejší človek nájde v nej hlboké myšlienky. Medzitým, čo ústa vyslovujú najkrajšie modlitby, ponoruje sa duša a srdce do hĺbok tajomstva božského života Ježiša Krista a čerpá z nich zbožnosť, pevnú vieru, istú nádej, vrúcnu lásku a sv. horlivosť. Ruženec je štítom proti peklu a svetu. Chceš premôcť pýchu života, vhĺb sa do tajomstiev radostného ruženca, ako sa Boh snižuje z nebies trónu k materskému lonu Márie, ktorá pokorne volá: Hľa, dievka Pánova . . . Chceš prekonať žiadosť tela, pozri tajomstvá bolestného ruženca, koľko Kristus trpí na svojom tele od Getsemanskej záhrady až po Golgotu, človeče, pre teba a pre smyslov tvojich zlobu. Chceš prekonať žiadosť očú? Krása sveta pominie ako poľná tráva, zrak tvoj sa zakalí, len večnou krásou ostane to, čo ti Ježiš pripravil v sláve Otcovej, do ktorej sám tak slávne vošiel i so svojou Matkou. Pozri slávnostný ruženec.

Dejiny sv. ruženca nám jasne ukazujú, že pre modlitbu sv. ruženca Prebl. P. Mária veľa ráz vyprosila svojim dietkam zvláštnu milosť Božiu. Misionári s ružencom v ruke kázavali a obracali bludovercov na Kristovu vieru. Keď zaľahol na krajiny mor a hlad, zase posledným prostriedkom odstránenia biedy bol ruženec; tak sa to stalo v mestách: Pávia, Bologna, Benátky, Kolín. Azda októbrovým ružencovým pobožnostiam, ktoré sa od r. 1883 stále konajú, môžeme pripísať, že katolícka Europa bola zachránená od hroznej pliagy komunizmu, ktorý úplne zničil ruský národ, ktorý sa nachádzal v pravoslavizme, teda odtrhnutý od pravej Cirkvi Kristovej. Pp. Pius XI. encyklikou „Ingravescentibus malis" 29. sept. 1937 potvrdil, že P. Mária je našou najistejšou ochranou, aby sme ju len s dôverou uctievali, najmä októbrovým ružencom.

Odpustky pre všetkých veriacich.

1. Veriaci, ktorí sa pomodlia aspoň jednu tretinu veľkého ruženca, t. j. 5 desiatkov, dosiahnu odp. 5 rokov.

2. Ak ruženec, t. j. 5 desiatkov, odbavia spolu s inými verejne alebo súkromne, dosiahnu raz denne odp. 10 rokov. — Pln. odp. dosiahnu každý mesiac v poslednú nedeľu, ak pristúpia ku sv. spovedi, ku sv. prijímaniu, navštívia kostol alebo verejnú kaplnku a ak každý týždeň v tom istom mesiaci aspoň tri razy s inými odbavili ruženec, t. j. 5 desiatkov.

3. Keď tretinu ruženca, t. j. 5 desiatkov, zbožne odbavia pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou alebo pred bohostánkom, zakaždým získajú pln. odp., ak ešte pristúpia ku sv. spovedi a ku sv. prijímaniu. — Tieto odpustky veriaci získajú, i keď pri ruženci nepoužívajú pátričiek.

4. Veriaci, keď pri modlení ruženca používajú pátričky, posvätené od kňaza rehole dominikánov, alebo od iného na to oprávneného kňaza, získajú okrem spomínaných ešte aj iné odpustky. Keď sa predmodleník modlí na odpustkových pátričkách, odpustky získajú všetci, čo sa s ním spolumodlia.

Odbavovanie ruženca môžeme pretrhnúť na jednotlivé desiatky. K získaniu odpustkov je však potrebné, aby sme celý ruženec, t. j. všetkých 5 desiatkov odbavili v tenže deň. PPO 360.

5. V mesiaci októbri za každý verejne alebo súkromne zbožne odbavený ruženec (5 desiatkov) získame každý deň odp. 7 rokov. — Pln. odpustky získame na sviatok sv. Ruženca (7. okt.) a cez jeho oktávu, ak odbaviac ruženec pristúpime ku sv. spovedi, ku sv. prijímaniu a navštívime kostol alebo verejnú kaplnku. — Po oktáve sviatku sv. ruženca pln. odp. získajú za týchže podmienok aj tí, ktorí aspoň cez 10 dní odbavia ruženec. PPO 363.

Ružencové modlitby.

a) Príprava k ružencu.

(Pre všetky ružence tá istá.)

℣. Bože, hľaď mi byť na pomoci.

℟. Pane, pospiechaj mi pomáhať.

℣. Sláva Otcu...

℟. Ako bolo...

Všetci: Zdravas Kráľovná, Matka milosrdenstva...

℣. Učiň ma hodným chváliť teba, Panna presvätá.
℟. Daj mi sily proti nepriateľom tvojim.

Modlime sa: Milostivý Bože, vyslyš prosby služobníkov svojich, ktorí sa schádzame v Bratstve presvätého ruženca Panny a Rodičky Božej, aby sme boli na jej prímluvu zo všetkých nebezpečenstiev vytrhnutí. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Úmysel: Za povýšenie Cirkvi kresťansko-katolíckej, za svornosť a jednotu kresťanských panovníkov, za obrátenie hriešnikov a nevercov k Bohu, za navrátenie kacírov a rozkolníkov do Cirkvi katolíckej.

b) Radostný ruženec.

Úvod.

℣. Verím v Boha, . . .
℟. Verím v Ducha Svätého . . .
℣. Sláva Otcu . . . alebo: Odpočinutie večné . . .

(Môže sa spievať niektorá z týchto piesní.)

Piesne: a) Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec, — ktorý v pobožnom modlení — chceme viť tu shromaždení. — Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec.

b) Tys' Matka Božia odveká, — ty Boha Syna človeka — si svetu k spáse zrodila, — nuž zazni, pieseň rozmilá.

c) Milostive pozri na nás, — ó Mária Panna. — Pre lásku svoju uslyš nás, — ty naša ochrana. — Chceme krásny uviť veniec, — z tvojich radostí ruženec, — Panna milostivá.

Preddesiatok.

℣. Otče náš . . ., 3 Zdravas, Mária . . ., Ježiš,
1. ktorý nech rozmnožuje vieru našu. ℟. Svätá Mária.
2. ktorý nech posilňuje nádej našu. ℟. Svätá Mária.
3. ktorý nech roznecuje lásku našu. ℟. Svätá Mária.

℣. Sláva Otcu . . . alebo: Odpočinutie večné . . .

1. desiatok.

Pred každým desiatkom možno zaspievať niektorú z uvedených piesní, alebo modleník môže prečítať rozjímanie, alebo sa pomodliť niektorú modlitbu.

℣. Otče náš…, 10 Zdravas, Mária…. Ježiš, **ktorého si, Panna, z Ducha Svätého počala.**

℟. Svätá Mária…

℣. Sláva Otcu… alebo: Odpočinutie večné…

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Počalas' z Ducha Svätého — Ježiša, Syna Božieho. — Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec!

b) Do Nazaretu archanjel — s pozdravom s neba priletel — a hlavu sklonil skrúšene, — ctil svoju Kráľovnú v tebe.

c) Vďaka tebe, ó Rodička, — Spasenia ľudského, — že prijala si, Matička, — slova anjelského. — Ty si požehnaná žena, — Duchom Svätým zatienená, — Panna milostivá.

ROZJÍMANIE: Poďme v duchu do malej izbičky v Nazarete. Pozorujme Pannu Máriu, ako je pohrúžená do vrúcnej a zbožnej modlitby! Vtom ju pozdravuje od Boha poslaný anjel: Zdravas, Mária, milosti plná, čistá Panna, budeš matkou Božieho Syna, z vôle Boha najvyššieho a z milosti Ducha Svätého. — Mária pokorne a poslušne odpovedá: „Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho." — V tej chvíľke Večné Slovo stalo sa telom, t. j. Syn Boží z Márie Panny vzal na seba podobu človeka, prebýval medzi nami plný milosti a pravdy. — Od P. Márie nauč sa byť čistým, pokorným a odovzdaným do vôle Božej. — „Ponižuj sa vo všetkých veciach a nájdeš milosť pred Bohom." (Sir 3. 20.)

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám ducha Kristovej pokory a pokory Márie, Matky našej. ℟. Amen.

b) Ó Ježišu, ktorý si sa vtelením svojím pre naše spasenie nekonečne ponížiť ráčil, udeľ nám skrze sväté vtelenie Tvoje ducha pokory, aby sme sa Tebe za života páčili a v hodinu smrti k Tebe povýšení boli. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Ó najsvätejšia Panna, primlúvaj sa za nás u svojho Syna, aby ako teba Otec nebeský za svoju dcéru prijal pre hlbokú pokoru tvoju, tak aj nás za svoje dietky prijať ráčil. ℟. Amen

2. desiatok.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš,

ktorého si, Panna, pri navštívení Alžbety v živote nosila.

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné...

PIESNE: a) Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Plod v živote si nosila, — Alžbetu si navštívila. — Prijmi... atď.

b) Bys' lásky dala obetu, — ideš navštíviť Alžbetu: — tá Matku Pána v tebe ctí — a pokorne ťa uhostí.

c) Do Hebronu si spiechala — k príbuznej Alžbete, — tá s plesaním ťa vítala, — svätú Matku nášho Pána. — Teba víta a velebí — tvorstvo na zemi, na nebi, — Panna milostivá.

ROZJÍMANIE: Keď sa P. Mária od anjela dozvedela, že jej tetka Alžbeta stala sa zas matkou Spasiteľovho predchodcu, Jána Krstiteľa, ponáhľala sa do judského mesta Hebronu navštíviť Alžbetu, ktorá naplnená Duchom Sv. pozná tajomstvo Máriino a srdečne ju pozdravuje: „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho! Ach, aká mi je to len česť, že Matka môjho Pána prišla ku mne?! Blahoslavená si, že si uverila, lebo sa stane, čo ti bolo predpovedané od Pána." P. Mária v radosti, že je Matkou Pánovou, zvelebuje Boha chválospevom: „Velebí duša moja Pána..." Pri Alžbete ostala tri mesiace, posluhujúc jej a naplnila Zachariášov dom Božou milosťou. — Nauč sa i ty od nej láske a pokore v styku s bližnými, najmä chorými, v šťastí sa s nimi raduj, v potrebách im ochotne pomôž. — „Keď niekto povie, že miluje Boha a nenávidí svojho brata, je luhár." (1 Jn 4. 20.)

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám lásku k blížnému, ktorú od nás žiadaš, pre lásku Ježiša a Márie Panny k tebe a k nám. ℟. Amen.

b) Synu Boží, ktorý si z lásky k hriešnym ľuďom v panenskom živote prebývať ráčil, naplň srdcia naše úprimnou láskou k bližným, aby sme tu na zemi k učeníkom Tvojim a tam v nebi k vyvoleným Tvojim pripočítaní boli. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Ó najmilosrdnejšia Panna, vypros nám láskavé srdce k bližným našim, aby sme vykonávaním skutkov milosrdenstva, a najmä staraním sa o spasenie bližného, dostali sa za tebou, kde večná láska všetkých spojuje. ℟. Amen.

3. desiatok.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš, **ktorého si, Panna, v Betleheme porodila.**

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné...

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Pokorou si zaslúžila, — bys' Ježiša porodila. — Prijmi... atď.

b) Toho, čo stvoril nebo, zem, — objíma nízky Betlehem; — v chudobe si ho zrodila, — oddane jemu slúžila.

c) Tys' kňažná nebies preslávna — Krista porodila, — sľúbeného nám oddávna. — Ty si nestratila — panenstva Bohu vzácneho, — to divom Ducha Svätého, — Panna milostivá.

ROZJÍMANIE. Za rímskeho cisára Augusta a vladára Cyrína každý sa musel dostaviť k popisu ľudu a to do mesta, z ktorého pochádzal. A tak aj Jozef s Máriou musel odísť z Nazaretu do Dávidovho mesta Betlehema, lebo bol z pokolenia Dávidovho. Keďže pre nával ľudu v meste nenašli hospodu, prenocovali za mestom v jednej maštali. Priblížil sa však čas, aby Mária porodila prvorodeného Syna, ktorého plienkami ovinula a do jasieľ položila. Anjeli nebeskí zjavili sa pastierom, čo

držali stráž nad svojím stádom. Jeden im oznámil: „Nebojte sa! Hľa, zvestujem vám veľkú radosť. Narodil sa vám Spasiteľ, Kristus Pán, v Betleheme, v meste Dávidovom.“ Ostatní spievali: „Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Pastieri odbehli poklonu vzdať Spasiteľovi. A navrátiac sa k svojmu stádu, velebili Boha za všetko, čo videli a počuli. — Ponáhľajme sa s pastiermi k jasličkám! Chudoba je v jaskyni. P. Mária neprejavuje ani slova trpkosti. Chce činiť pokánie za prepych sveta. Sláva patrí len Bohu na výsostiach, a Božia sláva je prameňom pokoja ľudstva. Kto hľadá slávu Božiu, nájde pokoj pre svoju dušu. — Naučme sa hľadať slávu Božiu a milovať chudobu. „Blahoslavení chudobní, lebo ich je kráľovstvo Božie.“ (Lk 6, 20.)

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám ducha chudoby, za čo Ježiš sľúbil nebo; daj nám trpezlivosti v telesnom nedostatku podľa príkladu Ježiša Krista a Márie Panny. ℟. Amen!

b) Synu Boží, ktorý nás svojím v chudobe sa narodeným napomínaš, aby sme odporovali žiadostiam po zemských pokladoch, dožič, aby sme si almužnou a dobrými skutkami večne trvajúce poklady v nebesiach zaslúžili. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Ó najčistotnejšia Panna, vypros nám svojou chudobou tú milosť, aby sme si dočasnú chudobu zamilovali, bohatstvo krásnych čností si prisvojili a tak odmeny chudobných duchom účastnými sa stali. ℟. Amen.

4. desiatok.

℣. Otče náš . . ., 10 Zdravas, Mária . . ., Ježiš, **ktorého si, Panna, v chráme obetovala.**

℟. Svätá Mária . . .

℣. Sláva Otcu . . . alebo: Odpočinutie večné . . .

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Plod svoj niesla si do chrámu, — obetovať jeho Pánu. — Prijmi... atď.

b) Ó Panna panien presvätá, — veľká je tvoja obeta; — očisteniu sa poddávaš, — nám Syna svojho oddávaš.

c) Do chrámu nieslas' k obeti — Boha vteleného, — jeho meno nech sa svätí, — zjav nám Syna svojho! — Obetovať ráč nás — a otvor nám nebies bránu, — Panna milostivá.

ROZJÍMANIE. Štyridsiateho dňa bl. Matka, Panna Mária, i s Jozefom podľa zákona zaniesla Ježiška do chrámu, aby ho obetovala Pánovi a darovala za neho obetný dar dvoch holúbkov. V chráme bol kňaz, staručký Simeon, ktorému Boh sľúbil, že nezomrie, kým neuvidí Mesiáša. A keď ho teraz zazrel, vzal ho do náručia a vrúcne prosil Pána: „Bože, prepusť ma s tohto sveta a povolaj ma k sebe, lebo som už videl Spasiteľa, svetlo národov a slávu Izraela." Keď blahoslavená Matka počula túto chválu na Božieho Syna, vďačne ho dáva za obeť, ktorá sa na kríži dokoná. Simeon aj jej dáva za ododmenu predpoveď: „A tvoju dušu prerazí meč bolesti, lebo tvoj Syn je položený na pád a povstanie mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému sa bude protirečiť."

Uč sa aj ty obetavosti v službe Božej. Poslušne a verne plň prikázania Božie, cirkevné i svetské. „Ak chceš vojsť do života, zachovaj prikázania." (Mt 19, 17.)

MODLITBY: **a)** Ó Bože, učiň, aby sme boli poslušní Tebe, Cirkvi svätej a všetkým duchovným i svetským vrchnostiam v duchu Ježiša Krista a Márie Panny. ℟. Amen.

b) Pane, Ježišu Kriste, prosíme Ťa pre svätú poslušnosť Tvoju, ráč nám udeliť milosti a lásky k Tebe, aby sme sa odriekali vlastnej vôle a plnili vôľu Božiu, ktorú nám zákonité vrchnosti predkladajú. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Ó najposlušnejšia Panna, primlúvaj sa za nás u svojho Syna, aby nás posilňoval v plnení Božieho zákona. My volíme si radšej umrieť, ako sa spustiť

svätej poslušnosti, ktorú sme podlžní jemu a jeho námestníkovi na zemi. ℟ Amen.

5. desiatok.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš, **ktorého si, Panna, v chráme našla.**

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné...

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Ty si našla strateného — Syna v chráme premilého. — Prijmi... atď.

b) Syn v chráme Písmo vykladal, — na púti starosť keď ti dal. — Ó Panna, s tebou pôjdeme — a v chráme ho zas nájdeme.

c) Keď si ho v chráme videla — medzi učiteľmi, — s ním domov si sa vrátila, — radujúc sa veľmi. — Pros, aby sme s Kristom žili, — milosť jeho nestratili, — Panna milostivá.

ROZJÍMANIE. Keď mal Ježiš 12 rokov, Mária a Jozef vzali ho so sebou do Jeruzalema na veľkonočnú slávnosť. Po skončení slávnosti Ježiš ostal v Jeruzaleme, čo nezbadal pestún ani matka. Domnievali sa, že ide so známymi alebo príbuznými. Jozef a Mária s bolesťou ho hľadali až do večera, a navrátiac sa do Jeruzalema, na tretí deň ho našli v chráme medzi učiteľmi, ktorí sa divili jeho múdrosti. Matka nemôžuc utajiť bolesť svojho srdca, povedala mu: „Synu, prečo si nám to urobil? Hľa, otec tvoj a ja s bolesťou sme ťa hľadali.“ Ježiš však vľúdne povedal: „Prečo ste ma hľadali, či ste nevedeli, že musím byť v tom, čo je môjho otca?“ — Syn Boží ako 12-ročný prvý raz zasvietil lúčom vychádzajúceho slnka. Bolo to predzvesťou, že o sebe povie: „Ja som cesta, pravda a život.“ Ale skôr, ako by slovom začal kázať, všetko chcel skutkom dokázať. Preto ponáhľa sa s Máriou a Jozefom do Nazaretu, kde je im poslušný a poddaný. Desať ráz dlhšie účinkoval skryte ako verejne.

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám, aby sme lačneli po Kristovi, ktorý je chlebom, čo má preľúbeznú chuť

všetkých čností, a tak sa dostali s Máriou, Matkou našou, do večného chrámu Tvojho. ℟. Amen.

b) Najsladší Spasiteľu, ktorý si nás hľadal, keď sme sa odvrátili od Teba, nezavrhni nás teraz, keď celým srdcom túžime po Tebe, a buď s nami po všetky dni až do skončenia života nášho. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Ó najstarostlivejšia Matka, ktorá si bolestne hľadala strateného Syna svojho, vymôž nám u Boha mocnou prímluvou svojou, aby sme Syna Tvojho, ak sme ho pre naše hriechy zo srdca stratili, úzkostlive hľadali a aj s radosťou našli. ℟. Amen.

(Uzáverka a iné modlitby po slávnostnom ruženci.)

c) Bolestný ruženec.

Úvod.

℣. Verím v Boha ...
℟. Verím v Ducha Svätého ...
℣. Sláva Otcu ... alebo: Odpočinutie večné ...

(Môže sa spievať niektorá z týchto piesní.)

PESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec, — ktorý v pobožnom modlení — chceme viť tu shromaždení. — Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec.

b) Tys' Matka Božia odveká. — tys' Boha Syna človeka — na kríži zrela žalostná, — nuž zazni, pieseň bolestná!

c) Milostive pozri na nás, — ó Mária Panna. — Pre lásku svoju uslyš nás, — naša ty ochrana. — Chceme krásny uviť veniec, — z tvojich bolestí ruženec, — Matka prebolestná.

Preddesiatok.

℣. Otče náš ..., 3 Zdravas, Mária ..., Ježiš,
1. ktorý nech osvecuje rozum náš.
2. ktorý nech upevňuje vôľu našu.
3. ktorý nech posilňuje pamäť našu.
℟ Svätá Mária ...
℣. Sláva Otcu ... alebo: Odpočinutie večné.

1. desiatok.

Pred každým desiatkom možno zaspievať niektorú z uvedených piesní, alebo modleník nech prečíta rozjímanie, alebo nech sa pomodlí niektorú modlitbu.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš, **ktorý sa pre nás krvou potil.**

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné.

PIESNE: a) Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — By nás tvoj Syn vyslobodil, — bolestne sa krvou potil. — Prijmi... atď.

b) Syn Boží k zemi sklonený — a krvopotom skropený — modlí sa vrúcne: „Kalich múk — prijímam, Otče, z tvojich rúk."

c) Pán na Olivovom vrchu — na nebesia hľadí, — cíti bôľov veľkých more, — roní pot krvavý. — Kvapkami tohto potu — prebuď duše k životu, — Matka prebolestná.

ROZJÍMANIE. Ježiš po poslednej večeri vyšiel s apoštolmi do Getsemanskej záhrady. Keď prešli potok Cedron, nechal niektorých apoštolov na kraji záhrady, kázal im posedieť si a modliť sa. S Petrom, Jakubom a Jánom pustil sa hlbšie do záhrady až k Olivovému vrchu. Tu sa začína strašná noc. Spasiteľovu dušu obklopuje nevýslovná samota a opustenosť. „Smutná je duša moja až na smrť." Apoštolom rečie: „Počkajte tu, bedlite a modlite sa." Sám však oddialil sa na dohodenie kameňa. Tu klesol k zemi; ruky má sopäté, hlavu na skale opretú. Pred sebou vidí, čo sa na ňom splní: zradu Judášovu, odsúdenie, bičovanie, tŕním korunovanie, krížovú cestu, kalváriu. Ale umrieť za pravdu, nie je pre neho to najhroznejšie. Bôľnejšie mu je, že pre tak mnohých nadarmo umrie. „Otče, ak je možno, vezmi tento kalich odo mňa; však nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane." — V smrteľnej úzkosti sa valí krvavý pot po jeho tvári. Hľadá, kto by mu pomohol? Apoštolovia spia. Šimon, spíš? Nevedel si byť chvíľku so mnou hore? Judáš, ten bdie! Kristus prijmúc posilnenie od anjela, navrátil sa

k učeníkom, zobudil ich: „Vstaňte a poďme! Hľa, približuje sa ten, ktorý ma zradí!“

I dnes jeho verní — katolíci — veľa ráz spia spánkom ľahostajnosti a vlažnosti. Neverní sa posmievajú jeho nekonečnej láske. Vtedy videl i nás! Bol mu náš život v Getsemanskej záhrade útechou, či mukou? Ježiš nemal príčiny rmútiť sa pre seba, chcel zármutok cítiť pre nás.

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám pravej skrúšenosti, ktorou neopovrhuješ, a to až do konca života nášho, lebo kto vytrvá do konca, bude spasený. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

b) Ó Ježišu, ktorý si sa pre naše hriechy v Getsemanskej záhrade krvou potil, udeľ nám milostive nadprirodzenej ľútosti, aby sme hodne mohli oplakávať hriechy svoje, a učiň, aby ani za jedného nebola nadarmo vyliata predrahá krv Tvoja. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Svätá Mária, Matka Spasiteľa nášho, ktorá si vo svojom srdci cítila všetky bolesti Syna svojho, vypros nám u neho, aby sme za svoje neprávosti srdečne ľutovali a nikdy viac sa k nim nevrátili. ℟. Amen.

2. desiatok.

℣. Otče náš . . ., 10 Zdravas, Mária . . ., Ježiš, **ktorý pre nás bičovaný bol.**

℟. Svätá Mária . . .

℣. Sláva Otcu . . . alebo: Odpočinutie večné.

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — Tvoj Syn k stĺpu priviazaný, — celý hrozne zbičovaný. — Prijmi . . . atď.

b) Pri stĺpe zo šiat strhaný — Syn tvoj prudko je šľahaný; — aj my si telo križujme — a vášne svoje skrocujme.

c) Keď noc hrozná prešla v ráno, — „Ukrižuj ho!“ kričia: — telo Pána predrahého — bičmi strašne mučia. — Pre to

Pána bičovanie, — nauč nás činiť pokánie, — Matka prebolestná.

ROZJÍMANIE. Hrozný obraz! Židovský ľud krikom neústupne žiada smrť Ježišovu. Pilát v hriešnej bezradnosti chcejúc utíšiť zúrivosť ľudu a pohnúť ho k poľutovaniu, dá Spasiteľa bičovať: Strhajú mu rúcho, ruky priviažu k stĺpu a kati ho nemilosrdne bičujú. Jeho telo je pokryté ranami a je zaliate krvou, ako to predpovedal Izaiáš: „Videli sme ho a nebolo na čo pohliadnuť; stratená bola jeho krása a podobnosti nebolo na ňom; je pohanený a potupený ako najopovrhnutejší z ľudí. Pokuty za naše hriechy on vzal na seba a bolesti, ktoré sme právom zaslúžili, on znášal. Ranený je pre naše neprávosti, a strýznený pre naše hriechy. Jeho sinkami sme uzdravení." — Ó s akou nesmiernou láskou hľadal nás ten premilostný Spasiteľ sveta. A predsa sme ho nepochopili. Nemravnosť a nahota sa posmieva čistote. Rozvášnenou žiadostivosťou šliapaná je nevinnosť, čnosť, česť a právo. Aj synovia Cirkvi trhajú z jeho najsv. tela. — Ó svätá Krv, očisť naše hriešne duše svojou ružovou rosou. Zbičovaný Spasiteľu, odvráť od nás biče spravodlivosti.

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám kajúcnosťou sotrieť dlhy hriechov našich a nashromaždiť poklad zásluh k večnému životu podľa srdca Ježišovho. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen!

b) Ó Ježišu, ktorý si sa za naše hriechy, najmä nečistoty, z lásky k nám dal bičovať, vzbuď v našich srdciach pravú kajúcnosť a čisté srdce, aby sme u Teba milosrdenstva dosiahli a od spravodlivosti Tvojej potrestaní neboli. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Svätá Mária, Matka ubičovaného Ježiša, pros za nás, hoci sme ťa obrazili, keď sme Syna tvojho svojimi hriechami zbičovali, aby sme úprimné pokánie činili a odpustenie všetkých hriechov dosiahli. ℟. Amen.

3. desiatok.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš, **ktorý pre nás tŕním korunovaný bol.**

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné.

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec' — Hoc' bol Syn tvoj Synom Božím, — mučili ho tŕním, hložím. — Prijmi... atď.

b) Má hlavu krvou skropenú, — potupne tŕním zdobenú, by srdcia naše pokoril — a pýchu našu vyhojil.

c) Kati na hlavu Kristovu, — jej sa nebo klania — kladú korunu tŕňovú, — hrozne ju ňou rania. — Skrz to Pána poníženie — pros nám tela umŕtvenie, — Matka prebolestná.

ROZJÍMANIE. Vojaci po bičovaní vtlačili Ježišovi na hlavu tŕňovú korunu, obliekli šarlátový plášť a do rúk podali trstinu ako kráľovskú berlu. Posmešne pred ním kľakali a volali: „Zdravý buď, kráľ židovský!“ Iní na neho pľuvali, zauchá mu dávali a trstinou po hlave bili. — Pilát, keď mu ho takto zohaveného predviedli, predstavil ho shromaždenému ľudu slovami: „Ajhľa, človek!“ Dav však neľútostne kričal: „Preč s ním, ukrižuj ho!“ — Kráľ neba i zeme potupený a posmievaný ako blázon. — Ježišu, prečo to trpíš? Jedným slovom môžeš všetkých zničiť! Prečo mlčíš? „Chcem činiť pokánie za tvoju pýchu. Za to, že sa ty vyvyšuješ nad iných, ja skláňam hlavu pod tŕňovú korunu. Za to, že ty pohŕdaš inými, i ja som pohŕdaný. Za to, že ty iných tupíš, haníš a sa im posmievaš, i ja som tupený, hanený a posmievaný.“ — Ježišu, buď milostivý mne hriešnemu, znič a zahanbi moju pýchu a márnivú ctibažnosť.

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám umŕtviť rozličné neprávosti srdca nášho a vštep do duše našej každú Ježišovi a Márii milú čnosť. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

b) Ó drahý, pre nás tŕním korunovaný Spasiteľu, dožič nám tej milosti, aby nás ani strach ľudského

pohanenia, ani ctižiadosť, ani samoláska, ani túžba zapáčiť sa ľuďom od cesty zákona Tvojho neodviedla. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Svätá Mária, pros za nás Syna svojho, pri korunovaní ktorého i tvoje srdce krvácalo, aby nám k úplnému umŕtveniu všetkých neprávostí v srdciach našich pomoc udelil a voľakedy korunu života večného nám pripravil. ℟. Amen.

4. desiatok.

℣. Otče náš ..., 10 Zdravas, Mária ..., Ježiš, **ktorý pre nás kríž niesol.**

℟. Svätá Mária ...

℣. Sláva Otcu ... alebo: Odpočinutie večné.

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — Tvoj Syn pre nás kríž svoj niesol, — pre nás trikrát pod ním klesol. — Prijmi ... atď.

b) Pod ťarchou kríža snížený — Syn Boží kráča zronený; — aj my si kríž svoj znášajme — za ním v pokání kráčajme.

c) Videla si svojho Syna, — keď kríž ťažký niesol; — aby zmizla naša vina, — bôľne pod ním klesol. — Pre bolesti tejto cesty, — odvráť od nás hriech, neresti, — Matka prebolestná.

ROZJÍMANIE. Bezbožní Židia sa tešili, keď im Pilát vydal Ježiša, aby ho ukrižovali. Na plecia mu naložili preťažký kríž, ktorý muža bolesti až k zemi tlačí. Tri razy padá, o kamene sa zraňuje. Krikom, posmechom a bitkou nútia ho vojaci, aby šiel ďalej. Smutne sa obzerá. Niet však nikoho, kto by sa zmiloval, iba jeruzalemské ženy, čo ronia slzy. Tie Kristus teší: „Neplačte nado mnou ...“ — Aby však na ceste nezomrel, prinútili vojaci Šimona, žeby mu pomohol niesť kríž. — Kristus kráčal bolestnou cestou ďalej. Kráča pod ťarchou kríža ľudského hriechu aj dnes. Stretá i teba! Kam ideš, Pane? pýtaš sa. „Idem, aby som sa ešte raz dal pribiť na kríž za teba. Poď aj ty, vezmi svoj kríž a nasleduj ma! Ja ti pomôžem!“ — Pane, idem za tebou!

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám v našom kríži tak pokorne sa chovať, ako Kristus, ktorý je cesta naša, a ako Mária, milá Matka naša. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

b) Ó Ježišu, ktorý si ako Baránok ticho a trpezlive niesol kríž za spasenie naše, udeľ nám milosti, aby sme všetky ťažkosti svojho povolania trpezlivosťou posvätili a v tichom znášaní krížov vždy dokonalejší boli. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Svätá Matka, Mária, pre tú bolesť, ktorá prenikla srdce tvoje, keď si videla premilého Syna preťažký kríž niesť, vypros nám sily, aby sme trpezlivým znášaním bolestí a krížov hodnými nasledovníkmi tvojimi sa stali. ℟. Amen.

5. desiatok.

℣. Otče náš . . ., 10 Zdravas, Mária . . ., Ježiš, **ktorý pre nás ukrižovaný bol.**

℟. Svätá Mária . . .

℣. Sláva Otcu . . . alebo: Odpočinutie večné.

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — Ježiš, Syn tvoj milovaný, — ukrutne je križovaný. — Prijmi . . . atď.

b) Pod krížom stála Mária, — prekrásna biela Ľalia, — jej srdce meč ťal sedmorý, — k nej láska naša nech horí!

c) Na kríži pnel Pán náš svätý — pre našu zlosť, viny — v hroznom bôli rozopätý — dlhé tri hodiny. — Pre to jeho usmrtenie — vypros hriechov odpustenie, — Matka prebolestná.

ROZJÍMANIE. Presmutné divadlo na Kalvárii. Vojaci dávali Ježišovi piť myrhové víno, smiešané so žlčou, aby sa mu umŕtvily nervy, žeby necítil toľko bolestí. Ježiš okúsil horký nápoj, ale ho nepil, lebo chcel vedome trpieť a zomrieť. — Šaty s neho strhali, na kríž pribili, s krížom k nebu vyzdvihli a to všetko v prítomnosti jeho svätej Matky. Nebolo dosť posmievania a rúhania zákoníkov, postavili k nemu i dvoch lotrov. Ustrňte, ne-

besia! Ježiš ešte i na kríži v bolestiach modlí sa za svojich križovateľov: „Otče, odpusť im...“ Jánovi Matku svoju venuje. Jána i s nami Matke odporúča. A keď dotrpel, zavolal k svojmu Otcovi: „Otče, do Tvojich rúk porúčam ducha svojho.“ Dokonal — zomrel! Slnko zhaslo a celá príroda bôľne oznamuje, že Ježiš je mŕtvy. Ešte aj pohan-stotník doznáva: Tak človek neumiera. „Iste, Syn Boží bol tento!“ — Kľaknime i my kajúcne pod kríž a vďačne zvolajme: Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe, lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám milovať Ježiša, lásku našu, a Máriu, nádej našu, takým srdcom, akým Ty sám ich miluješ. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

b) Ó predrahý Spasiteľu, ktorý si z nekonečnej lásky k nám nehodným muky kríža podstúpil a dal si nám za matku predrahú Rodičku svoju, spoj večne naše srdcia so Srdcom Tvojím a so srdcom predrahej Matky Tvojej. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Svätá Mária, Matka naša, pre trpké bolesti, ktoré si pretrpela pri smrti milovaného Syna svojho, vypros nám milosti u Boha, aby sme v láske k Vykupiteľovi až do konca vytrvali a teba nikdy milovať neprestali. ℟. Amen.

d) Slávnostný ruženec.

Úvod.

℣. Verím v Boha...
℟. Verím v Ducha Svätého...
℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné.

(Môže sa spievať niektorá z týchto piesní.)

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec, — ktorý v pobožnom modlení — chceme viť tu shromaždení. — Prijmi... atď.

b) Tys' Matka Božia odveká, — tys' Boha Syna človeka — videla v sláve radostná, — nuž zazni, pieseň slávnostná.

c) Milostive pozri na nás, — ó Mária Panna. — Pre lásku svoju uslyš nás, — naša ty ochrana. — Chceme krásny uviť veniec, — z tvojich blahostí ruženec, — Kráľovná nebeská!

Preddesiatok.

℣. Otče náš..., 3 Zdravas, Mária..., Ježiš,
1. ktorý nech usporaduje myšlienky naše.
2. ktorý nech riadi slová naše.
3. ktorý nech spravuje skutky naše.
℟. Svätá Mária...
℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné.

1. desiatok.

Pred každým desiatkom možno zaspievať niektorú z uvedených piesní, alebo modleník nech prečíta rozjímanie, alebo nech sa pomodlí niektorú modlitbu.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš,

ktorý slávne zmŕtvych vstal.

℟. Svätá Mária...
℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné.

PIESNE: a) Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn, diabla Premožiteľ, — zmŕtvych vstal náš Vykupiteľ. — Prijmi... atď.

b) Víťazne Syn tvoj z hrobu vstal — a moci smrti odolal; — aj my povstaňme k životu, — nechajme bludu temnotu.

c) Premenila sa už bolesť — v radosť nevýslovnú, — keď si sveta zrela blahosť — v hodinu tú slávnu, — keď víťazne zneli hlasy: — „Pán vstal z hrobu, darca slávy!“ — Kráľovná nebeská.

ROZJÍMANIE. Jozef z Arimatie a Nikodém pochovali telo Kristovo do skalného hrobu. Ale na tretí deň ešte pred svitaním sa duša Ježišova znovu spojila s najsvätejším telom. A Ježiš ako víťaz nad smrťou vstal živý a slávny z neotvoreného hrobu. Anjel len potom odvalil kameň, vyčkal ženy, ktoré prišly pomazať telo Pánovo

a zvestoval im: „Nebojte sa, viem, že hľadáte Ježiša ukrižovaného; niet ho tu. Vstal, ako predpovedal." — Zmŕtvychvstalý Kristus ukázal sa už len svojim verným, najmä apoštolom a svojej predrahej Matke, ktorá v radosti so žalmistom mohla povedať: „Ó Bože, podľa množstva mojich bolestí v mojom srdci tvoje potešenia obveselily mi dušu. (Ž 93, 19.) — Povstaňme aj my k životu, lebo „ako Kristus vstal zmŕtvych skrze slávu Otca, tak máme aj my chodiť v novom živote." (Rim 7, 4.)

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám vstať zmŕtvych: tu z hriechov k pokániu a tam v deň súdny k životu večnému. Skrze Krista a Máriu, Matku našu. ℟. Amen.

b) Pane, Ježišu Kriste, udeľ nám pre svoje zmŕtvychvstanie tej milosti, aby sme s Tebou k novému životu povstali, len s Tebou a v Tebe žili a slávy večnej účastnými sa stali. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Svätá Mária, útočište hriešnikov, Syna svojho pros, aby bleskom svojej milosti všetkých nepriateľov pravdy premohol, ako premohol Šavla na ceste do Damašku, žeby sme zo sna hriechov povstali a v posledný deň k večnému životu vzkriesení boli. ℟. Amen.

2. desiatok.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš,
ktorý slávne na nebesia vstúpil.

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu... alebo: Odpočinutie večné.

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn pekla moc oblúpil, — na nebesia slávne vstúpil. — Prijmi... atď.

b) Keď smrťou nás bol vykúpil, — do neba slávne vystúpil; — v nebi kráľuje u Otca — a je náš večný zastanca.

c) Ako duša tvoja plesá, — keď Pán na oblaku — slávne vstúpil na nebesia, — zmizol ľudí zraku. — Celá radosťou

jatá si, — hľadiac k bráne večnej spásy, — Kráľovná nebeská.

ROZJÍMANIE. Ježiš po zmŕtvychvstaní za 40 dní s apoštolmi obcoval a ich vyučoval. Keď prišiel čas k odchodu k Otcovi, rozlúčiac sa s Matkou, vyšiel s nimi na Olivetský vrch, dal im posledný rozkaz: „Choďte a učte všetky národy...", požehnal ich a pred ich očami vyzdvihol sa k nebesiam. — Trpké je keď odchádza dobrý človek. Odchádzal najlepší Syn človeka. Ako boli asi apoštolovia smutní, keď túžobne za ním hľadeli. No, Pán ich neopustil úplne, lebo im poslal anjelov útechy, ktori im riekli: „Mužovia Galilejskí, čo tu stojíte, hľadiac do neba? Ten Ježiš, ktorý je od vás vzatý do neba, zase príde..." — Je to zároveň aj útecha pre nás, lebo sa v Kristu raz všetci uvidíme.

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám odtrhnúť sa od tunajšieho márnivého sveta a pozdvihnúť k Tebe srdcia svoje, ako Ježiš Kristus a Mária, Matka naša. ℟. Amen.

b) Ó Ježišu Kriste, ktorý si na nebesia vystúpil, aby si nám u Otca útulok pripravil, prosíme Ťa, vzbuď v srdciach našich úprimnú túžbu po nebi, aby sme Teba na zemi nasledovali, za Tebou sa do slávy dostali a tam s Tebou večne prebývali. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

c) Ó najslávnejšia Matička, Mária, vypros nám u Syna svojho, aby sme i my po nebi tak túžili, ako túžilo srdce tvoje po tvojom Synovi, keď na nebesia vstúpil; a aby sme si to, po čom túžime, životom svojím aj zaslúžili. ℟. Amen.

3. desiatok.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš, **ktorý nám Ducha Svätého soslal.**

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu..., alebo: Odpočinutie večné...

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn podľa sľubu svojho — soslal Ducha nám Svätého. — Prijmi . . . atď.

b) Od Otca Boha večného — poslal nám Ducha Svätého, — pravdu, svetlo, Učiteľa, — v utrpení Tešiteľa.

c) Aká radosť blaží teba, — keď na Syna vôľu — Duch na apoštolov s neba — v ohni stúpil dolu. — Pre radosť tej blahej chvíle — na pomoc nám prispej mile, — Kráľovná nebeská.

ROZJÍMANIE. Neodchádzajte z Jeruzalema. A ja vám pošlem Utešiteľa Ducha Svätého. Tak prikazoval Kristus apoštolom pred svojím odchodom. Apoštolovia 10 dní túžobne na modlitbách očakávali prisľúbenie Majstrovo. A keď boli všetci vovedne i s Máriou Matkou, sostúpil Duch Pravdy v podobe ohnivých jazykov, ktoré sa zjavily nad hlavami apoštolov. To je ten Duch, ktorý nielen v apoštoloch, ale i v každej duši rozohňuje iskru Božej lásky, žiari celému svetu, zapudzuje bludy, a tí, ktorí ho prijmú, sú poučení v smýšľaní, povzbudení v konaní a posvätení ohňom Božej milosti. Príď, ó Bože, Duchu Svätý a naplň aj nás ohňom svojej lásky.

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám Ducha Svätého, aby nás priviedol ku všetkému dobrému a ochránil nás od všetkého zlého; ale nauč nás aj poslúchať, ako poslúchal Ježiš Kristus a Mária, Matka naša. ℟. Amen.

b) Duchu Svätý, ktorý si Duch sily a tichosti, daj nám obe tieto čnosti, aby sme v boji proti zlému zvíťazili, protivenstvá tichosťou premáhali a stálym premáhaním zlého do života večného sa dostali. ℟. Amen.

c) Ó najblahoslavenejšia Panna Mária, ty učiteľka a príklad všetkých čností, vypros nám u Boha, aby sme sa v tichosti tebe podobnými stali a proti všetkým pokušeniam čistotu sŕdc svojich si zachovali. ℟. Amen.

4. desiatok.

℣. Otče náš . . ., 10 Zdravas, Mária . . ., Ježiš, **ktorý ťa, Panna, do neba vzal.**

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu..., alebo: Odpočinutie večné...

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn z toho sveta teba — k večnej slasti vzal do neba. — Prijmi... atď.

b) Ten, ktorémus' ty na zemi — slúžila, Matka v trápení, — do neba slávne teba vzal, — za Kráľovnú korunoval.

c) Keďs' pozemskej púti, Svätá, — dokonalas' cestu, — slávne si od Syna vzatá — z hrobu k nebies mestu. — Pros, by bola nám od Pána — milosť šťastnej smrti daná, — Kráľovná nebeská.

ROZJÍMANIE. Svätý Ján Damascenský píše, že okolo zomierajúcej bl. Panny Márie stáli apoštolovia i veriaci, že podľa cirkevného ústneho podania jedni anjeli odprevádzali do neba vstupujúcu dušu Márie Panny, iní jej sv. telo obkľučovali, iní však slyšateľnými spevmi oslavovali Rodičku Božiu. Apoštolovia odniesli sv. telo Matky Pána na svojich pleciach do Getsemanskej záhrady a tam ho úctive pochovali. Na tretí deň však, keď už nebolo slyšať anjelských spevov, apoštolovia otvoriac hrob, našli ho prázdny, a len ľúbezná vôňa vystupovala z neho. A tak sv. Cirkev, poučená apoštolmi, stále radostne spieva: „Mária je vzatá do neba, plesajú anjeli a zvelebujú Pána." Matka Ježišova vystupovala s ním na Kalváriu v premnohej bolesti, preto Syn Boží hneď vzal nielen jej dušu, ale aj telo k večnej blaženosti. Jej hrob ostal prázdny a hlása nám: „Blahoslavení mŕtvi, ktorí umierajú v Pánovi. Nech si odpočinú od svojich námah, lebo ich skutky sú s nimi."

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám šťastne dokončiť beh tunajšieho života, ako ho skončili Ježiš Kristus a Panna Mária, aby sme k nim prísť a Teba večne velebiť mohli. ℟. Amen.

b) Bože, ktorý si skryl hodinu i chvíľu smrti našej, učiň, aby sme všetky dni života svojho v spravodlivosti a svätosti prežili a v láske Tvojej s tohto sveta raz vykročili. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

c) Ó Mária, Matka naša, ktorá si bola po skončení pozemského života od anjelov s telom i dušou vzatá do neba, pros za nás, aby sme i my za spravodlivý a čnostný život raz po smrti k tebe do neba vzatí boli. ℟. Amen.

5. desiatok.

℣. Otče náš..., 10 Zdravas, Mária..., Ježiš, **ktorý ťa, Panna, v nebi korunoval.**

℟. Svätá Mária...

℣. Sláva Otcu..., alebo: Odpočinutie večné...

PIESNE: a) Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn teba odmeňoval, — keď ťa slávne korunoval. — Prijmi... atď.

b) Ty si nad ľuďmi Kráľovná, — nad anjelmi Cisárovná, — tvojmu sa panstvu koríme, — o pomoc tvoju prosíme.

c) Syn tvoj zdobil ťa korunou — vznešenosti, krásy, — nebo i zem slávu spieva — ti po všetky časy. — Doveď i nás v smrti chvíľu — ku Synovi, duše cieľu, — Kráľovná nebeská.

ROZJÍMANIE. Keď najsv. Rodička Božia vstupovala do nebies, všetci nebešťania prišli jej v ústrety a s plesaním a chválospevom sprevádzali ju k trónu Božej velebnosti. Božský jej Syn ju s láskou prijal, predstavil Otcu Večnému i Duchu Svätému a korunoval ju za Kráľovnú nebies i zeme. — Ktože je táto, ktorá prišla z pustatiny a plná je slasti? Je povýšená nad všetky sbory anjelské! Kto vypovie jej vznešenú slávu? Zaslúžila si tento stupeň slávy pre čnosti, skrze ktoré sa stala Matkou Syna Božieho. — Ucti i ty Kráľovnú neba, vkladaj v ňu dôveru, lebo „kto chce obsiahnuť milosť, nech ju hľadá skrze Máriu.“ — Všetky koruny moci, bohatstva, pôžitkov a svetskej slávy padnú, ostáva len „koruna spravodlivosti“, ktorou je sám Boh. Duša ľudská, hľadaj túto korunu večnej slávy, nehynúcej lásky a krásy. „Čo pomôže človekovi, keby celý svet získal, ale na svojej duši škodu utrpel?“

MODLITBY: **a)** Ó Bože, daj nám, aby sme sa vždy utiekali k Matke, ktorú nám dal Ježiš Kristus, žeby nám vyprosila u neho i u Teba to, čo potrebujeme, hoci nezasluhujeme. ℟. Amen.

b) Ó Pane, prosíme Ťa, ráč služobníkom svojim dať milosti, aby sme v Panne Márii, ktorú si za Kráľovnú nebies korunoval, dôveru skladať nikdy neprestali a na jej primluvu spasení boli. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

c) Ó najslávnejšia Kráľovná celého sveta, ktorá si takej veľkej slávy v nebi dosiahla nevysloviteľnými zásluhami svojimi, shliadni milostive na našu biedu, spravuj a veď nás svojou ochranou k blaženej odmene v nebi. ℟. Amen.

e) Zakončenie ruženca.

Na zakončenie každého ruženca, či sa ho modlí kňaz, alebo len sami veriaci, odbavujú sa nasledovné modlitby; medzi ne možno ľubovoľne pripojiť aj iné príležitostné modlitby. Pred zakončením možno zaspievať niektorú z nasledovných piesní s patričnými zmenami k jednotlivým ružencom.

PIESNE: **a)** Prijmi, Matka, veniec, — radostný (bolestný — slávnostný) ruženec, — ktorý sme tu shromaždení — vili v pobožnom modlení. — Prijmi ... atď.

b) Česť tebe, Božia Rodička, — chválime Syna človeka — v uvitom venci ruženca — znej vždycky pieseň radostná (bolestná — slávnostná).

c) Ruženec tvojich radostí (bolestí — slávností) — zbožne už končíme, — vypros nám zaň tej milosti, — vrúcne ťa prosíme: — by sme boli tvojich slastí — účastní vo večnej vlasti, — Panna milostivá (by pre tvojho Syna rany — bol nám večný život daný, — Matka prebolestná: — by sme, ktorí ctíme teba, — prišli za tebou do neba, — Kráľovná nebeská.)

1. Poďakovanie: Ďakujeme Tebe, všemohúci Bože, za všetky dobrodenia Tvoje, ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Odpustky 300 dní. — PPO 636.

℣. Po pôrode, Panna, neporušenou si ostala.

℟. Rodička Božia, primlúvaj sa za nás.

Modlime sa: Bože, ktorého jednorodený Syn skrze život, smrť a vzkriesenie svoje nám odmenu večného spasenia vydobyl, daj, prosíme, aby sme, ktorí presvätým ružencom preblahoslavenej Panny Márie tieto tajomstvá ctíme a o nich rozjímame, to, čo obsahujú, nasledovali, a čo prisľubujú, obsiahli. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

2. Litánie loretánske (ak sa už nespievaly).

3. Pod tvoju ochranu...

4. Antifóna: Veľký otče, svätý Dominik, tu vždy na nás láskave pozeraj a v hodinu našej smrti za náз sa primlúvaj.

℣. Oroduj za nás, blahoslavený otec, Dominik.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlime sa: Bože, ktorý si Cirkev svoju zásluhami a učením svätého Dominika, vyznavača svojho, osvietiť ráčil, daj, aby Cirkev na jeho orodovanie časnou pomocou oplývala a v duchovnom rozkvete vždy napredovala. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

5. Príležitostné modlitby:

6. Zakľúčenie:

℣. Kráľovná presvätého ruženca. (Tri razy.)

℟. Oroduj za nás.

Odpustky 300 dní za každý vzdych. — PPO 359.

℣. So svojím milým Synom.

℟. Nech nás požehná, Panna Mária.

Odpustky 300 dní. — PPO 285.

Požehnanie † všemohúceho Boha Otca i Syna i Ducha Svätého nech sostúpi na nás skrze orodovanie Kráľovnej presvätého ruženca a ostane s nami vždycky. ℟. Amen.

Ruženské spolky.

Bratstvo sv. ruženca.

Hneď po rozšírení sv. ruženca, ešte za života jeho najväčšieho rozširovateľa, sv. Dominika, sa mnohí kresťania spolčovali do spolkov čiže bratstiev, v ktorých si chceli vzájomne duchovne pomáhať a bl. P. Máriu uctievať najmä modlením sa sv. ruženca. Tak už v 13. storočí vzniklo Bratstvo sv. ruženca, v 17. storočí vznikol Spolok večného ruženca a v 19. storočí vzniklo Sdruženie živého ruženca.

Bratstvo sv. ruženca sa od začiatku tešilo veľkej obľube u všetkých veriacich. Pre založenie Bratstva sv. ruženca sa vyžaduje: 1. Písomný súhlas biskupa (can. 712, § 2.), 2. povolenie a diplom založenia od generála dominikánskej rehole (Konstit. Leva XIII.: „Ubi primum", § IV.), 3. prevedenie založenia delegovaným kňazom, ktorým je obyčajne dominikán (S. C. Indulg., 8. II. 1889). — Riaditeľom Bratstva môže byť len kňaz na to splnomocnený, ktorý môže svätiť s odpustkami spojené pátričky. — Členom Bratstva môže byť každý katolík, i deti, keď dosiahly užívanie rozumu (Lev XIII.: „Ubi primum", § II. S. C. Indulg., 13. XII. 1876). Členom sa stáva ten, koho riaditeľ Bratstva zapíše do riadnej spolkovej knihy (S. C. Prop. Fid., 31. VII. 1899). *Povinnosťou členov* je pomodliť sa 15 desiatkov ruženca, — teda celý ruženec raz za týždeň („Ubi primum", § VIII.). Pomodliť sa môžu, kedykoľvek stačia; naraz alebo na viac ráz (S. C. Indulg., 25. VII. 1908). Nesplnením tejto povinnosti člen nehreší, ale je pozbavený odpustkov, udelených toho týždňa na modlenie sa celého ruženca a vylučuje sa zo zásluh celého Bratstva (S. C. Indulg., 25. II. 1877). Okrem toho majú členovia úprimnou zbožnosťou, činnou láskou k bližnému a častým prijímaním sv. sviatostí, teda čnostným životom apoštolovať slovom i príkladom na rozšírení kráľovstva Božieho.

PLNOMOCNÉ ODPUSTKY PRE ČLENOV BRATSTVA. Bratstvo sv. ruženca dosiahlo najviac výsad a odpustkov; majú účasť v živote i po smrti na všetkých modlitbách, dobrých skutkoch a zásluhách všetkých členov Bratstva a celej dominikánskej rehole („Ubi primum", § 1.; Caerem. O. Fr. Praed., n. 1822). Získavajú tieto plnomocné odpustky: 1. v deň zápisu do Bratstva alebo v nasledovnú nedeľu alebo vo sviatok po prijatí sv. sviatostí (Gregor XIII „Gloriosi", 15. júl 1579). — 2. Keď prijmú sv. sviatosti, navštívia ružencovú kaplnku alebo kostol, pomodlia sa malý ruženec (5 desiatkov) a modlitby na úmysel sv. Otca (Pius V. „Consuevérunt", 17 IX. 1569). — 3. Každý týždeň, keď sa v tom týždni pomodlia celý veľký ruženec (15 desiatkov) podľa predpisov Bratstva (Inocent VIII., 15. X. 1484). — 4. Na sviatok Zvestovania P. Má-

rie; podmienky: prijatie sv. sviatostí a pomodlenie sa 5 desiatkov ruženca (Pius V. „Iniunctum nobis", 14. VI. 1566). — 5. Každú prvú nedeľu v mesiaci, keď prijmú sv. sviatosti a navštívia ružencový kostol alebo kaplnku a tam sa pomodlia na úmysel sv. Otca (Gregor XIII. „Ad augenda", 12. III. 1557). — 6. V ľubovoľný deň, keď sú 10 ráz na ružencovej októbrovej pobožnosti, keď prijmú sv. sviatosti a pomodlia sa na úmysel sv. Otca (S. C. Indulg., 31. VIII. 1885). — 7. Pri umieraní, keď v ruke držia posvätenú ružencovú sviecu, ak sa aspoň raz v živote pomodlili ruženec (Hadrián VI., „Illius qui", 17. IX. 1569). — 8. Zakaždým, keď sa pomodlia päťdesiatkový ruženec pred Sviatosťou Oltárnou, či vystavenou, či v svätostánku, ak prijmú sv. sviatosti. (Pius XI., 4. IX. 1927.)

NEPLNOMOCNÉ ODPUSTKY: 1. 50 rokov raz cez deň, keď sa pomodlia malý ruženec v ružencovej kaplnke, alebo v takej časti kostola, odkiaľ možno vidieť ružencový oltár; ak v obci niet Bratstva v každom kostole a verejnej kaplnke (Hadrián VI., „Illius qui", 1. IV. 1523). — 2. 10 rokov a 10×40 dní na sviatky Očisťovania, Nanebevzatia a Narodenia P. Márie. Podmienka: ruženec. (Pius V., 14. VI. 1566). — 3. 10 rokov a 10×40 dní na slávnosť Vzkriesenia a sviatok Zvestovania P. Márie. Podmienka: malý ruženec. (Pius V., 17. IX. 1569). — 4. 300 dní. kedykoľvek sa pomodlia malý ruženec. (Lev XIII., 29. VIII. 1899). — 5. 100 rokov a 100×40 dní raz denne, keď členovia nosia pri sebe posvätený ruženec.

Bratstvo večného ruženca.

Členovia Spolku sa zaväzujú, že v určitú hodinu v roku alebo v mesiaci, ktorú im určí riaditeľ Spolku, či vo dne, či v noci, pomodlia sa ruženec, aby sa táto modlitba stále vznášala k nebesiam. Túto pobožnosť zaviedol dominikán P. Petronius Martini v Bologni r. 1635. Hoci členmi Spolku je po príklade pápeža Urbana VIII. tisíce veriacich v Europe, u nás je Spolok menej známy. — Riaditeľmi Spolku sú kňazi dominikáni, ktorých menuje predstavený dominikánov. Členovia sa soskupujú do krúžkov o 24 členoch, na čele ktorých stojí tzv. *Starší;* týchto menujú riaditelia. Členovia Spolku sa v určitú hodinu raz v mesiaci pomodlia ruženec (15 desiatkov) ako aj loretánske litánie a modlitby k P. Márie cez celú hodinu. Pobožnosť si odbavujú, ak je možné, v kostole. V patričný deň pristúpia aj k sv. sviatostiam a svoje modlitby obetujú aj za umierajúcich, pretože to bol prvotný cieľ Spolku. Členovia nie sú viazaní k týmto povinnostiam pod hriechom. Ale keď povinnosti nemôžu zadosť učiniť, oznámia to Staršiemu, ktorý sa postará o náhradu, alebo zamenia si pobožnosť s iným členom. Členovia zí-

skajú plnomocné odpustky vždy, keď splnia mesačnú spolkovú modlitbovú hodinku a pritom sa pomodlia na úmysel sv. Otca. Keď však vtedy pristúpia aj k sv. sviatostiam, získajú druhé plnomocné odpustky.

Bratstvo živého ruženca.

U nás a vôbec v katolíckom svete je najrozšírenejším Bratstvo živého ruženca, skrátene Živý ruženec. Je to sdruženie veriacich, rozdelených na skupiny po 15 členoch, ktorí si na začiatku každého mesiaca rozdelia 15 ružencových tajomstiev s tým, že sa každodenne budú modliť im určený desiatok. Zakladateľkou jeho bola zbožná lyonská žena Paulína Mária Jaricot, ktorá ho zaviedla preto, lebo ľudia sa prestávali modliť a veriť. Keďže nahovárala len na modlenie jedného desiatku denne, mnohí jej prosbe vyhoveli. Každému sama určila iný desiatok na jeden mesiac, čím sa utvorily skupiny, v ktorých 15 členovia predstavujú 15 desiatkov. Spolok schválil Pp. Gregor XVI. konštitúciou: „Benedicentes“, 26. jan. 1832, lebo i týmto čiastočným rozjímaním ružencových tajomstiev oživuje sa viera v Pána Ježiša, láska k P. Márii a dosahuje sa obrátenie mnohých hriešnikov.

Členom Živého ruženca je každý, koho horliteľ započíta medzi 15 členov skupiny, ktorá sa volá *„Ruža“*. Ružu vedie horliteľ alebo horliteľka. 15 ruží tvorí *„Ružový štepík“*, ktorého správcom je predseda. Tento menuje i horliteľov. 15 ružových štepíkov tvorí *„Ružovú záhradku“*, na čele ktorej je riaditeľ Živého ruženca. Riaditeľ dostáva riaditeľský diplom od predstaveného rehole dominikánov.

Povinnosťou členov Živého ruženca je modliť sa denne raz 1 Otčenáš, 10 Zdravasov a 1 Sláva, t. j. desiatok, rozjímať pritom o tajomstve, ktoré horliteľ určil na začiatku mesiaca. Táto povinnosť neviaže pod hriechom. Rozdeľovanie tajomstiev robí horliteľ na začiatku mesiaca tak, že každému členovi dá nové tajomstvo podľa poradia 15 tajomstiev. Na získanie odpustkov je potrebné, aby v každej ruži bolo 15 členov. Keď člen zomrie a horliteľ sa o tom dozvie, musí do mesiaca nájsť nového člena. Ináč sa odpustky strácajú. Ďalej je potrebné, aby každý člen sa každý deň modlil svoj desiatok. Člen odbavuje svoj desiatok denne hocikde a hocikedy. Pri modlení sa desiatku je potrebné aj rozjímanie o tajomstve. — Odporúča sa, aby sa členovia podľa možnosti v nedeľu popoludní zúčastňovali na spoločnom ruženci.

PLNOMOCNÉ ODPUSTKY ČLENOM ŽIVÉHO RUŽENCA. Členovia Živého ruženca sú s dovolením generála dominikánov účastní na všetkých zásluhách dominikánskej rehole, ktorej Pp. Pius IX. odovzdal správu Živého ruženca. Členovia získavajú okrem

všeobecných odpustkov ružencových ešte tieto plnomocné odpustky: 1. Na prvý sviatok alebo nedeľu po vstúpení do Živého ruženca. Podmienka: prijatie sv. sviatostí. — 2. Na sviatky: Narodenie Pána, Nový Rok, Troch Kráľov, Veľká Noc, Nanebevstúpenie Pána, Turíce, Božie Telo, Najsv. Trojice, všetky sviatky P. Márie, sviatok sv. Petra-Pavla, Všechsvätých a v každú tretiu nedeľu v mesiaci, ak sa aspoň cez jeden mesiac zbožne modlievali svoj desiatok a v spomínané dni pristúpia k sv. sviatostiam. (Pp. Gregor XIV., 27. I. 1832.)

NEPLNOMOCNÉ ODPUSTKY: Za každodennú modlitbu svojho desiatku získavajú: 1. 100 dní vo všedné dni; 2. 7 rokov a 7×40 dní v každú nedeľu a vo všetky sviatky roku ako aj cez oktávy Narodenia Pána, Veľkej Noci, Turíc, Božieho Tela, Nepoškvrneného Počatia, Narodenia a Nanebevzatia P. Márie. — 3. Horlitelia získavajú 100 dní odpustkov, keď vykonajú akúkoľvek horliteľskú činnosť. (Pp. Gregor XVI., 7. jún 1839.)

Modlitby pre členov Živého ruženca.

1. Keď si odbavujú ruženec len členovia Živého ruženca, môžu v 4. bode pripojiť niektoré z nasledovných modlitieb za členov Živého ruženca.

2. Po pobožnostiach Živého ruženca, najmä na prvú nedeľu v mesiaci, je ofera na ciele Živého ruženca, za ktorej sa spieva mariánska pieseň. Z ofery nejde sa viac do stolíc, ale pred ružencový oltár. Tu si všetci pokľakajú a nahlas sa pomodlia modlitby: „Za celú záhradu Ž. r." a „Na koniec ružencovej pobožnosti."

a) Poďakovanie Bohu Otcu.

Ďakujeme Tebe, všemohúci večný Bože, za všetky dobrodenia, ktoré si nám preukázal piatimi radostnými (bolestnými — slávnostnými) tajomstvami sv. ruženca. Prosíme Ťa, ráč čo najmilostivejšie prijať tieto tajomstvá, ktoré ti sv. Cirkev obetuje na česť a chválu najsvätejšej Panny Márie, a ráč všetkým v Teba dúfajúcim svojou milosťou k večnému spaseniu pomáhať. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

b) Za povýšenie katolíckej Cirkvi.

Otče svätý, pozri milostive na svoju bojujúcu Cirkev. Rozmnož, povýš a posväť ju. Odním od nej vše-

tky pohoršenia. Nedopusť, aby sa rozmohli nad ňou nepriatelia a sužovali ju. Ó večný Pastieru, neopusť svoje stádo, za ktoré tvoj najmilší Syn, Ježiš Kristus, svoju krv vylial na kríži. Daj, aby sa Tvoja Cirkev vo všetkom dobrom zmáhala a stálou vierou vo vyznávaní Tvojho mena zotrvala.

K Panne Márii. Ó najslávnejšia Matička Božia, ty po Bohu jediná nádej a útočište naše, prijmi od nás tieto modlitby sv. ruženca, ktoré sme dnešný deň vykonali ku cti a chvále najsvätejšej a nerozdielnej Trojice, všetkých nebešťanov a najmä ku cti a chvále tvojej. — Obetuj túto modlitbu svojho presvätého ruženca najmilšiemu svojmu Synáčkovi, Ježišu Kristovi, za celú katolícku Cirkev, aby jej riaditelia a predstavení všetko tak spravovali, žeby to slúžilo k rozmnoženiu a zvelebeniu pravej katolíckej viery a k spaseniu našich duší. — Obetuj mu našu modlitbu za vykorenenie každého kacírstva a bludárstva, za pokoj a svornosť medzi kresťanskými panovníkmi a národmi, za živých i mŕtvych, za zdravých i chorých, za väzňov i utrápených, za nás všetkých svojich služobníkov a služobnice. — Oroduj za nás, Kráľovná sv. ruženca, aby sme sa všetci mohli dostať z tohto plačlivého údolia k tebe do nebeského kráľovstva a tam sa s tebou a so všetkými Božími vyvolenými radovať na veky vekov. ℟. Amen.

c) Sľub Panne Márii, Kráľovnej sv. ruženca.

(Vykonajú a každý mesiac ho obnovujú údovia Živého ruženca.)

Preslávna Panna Mária, Kráľovná presvätého ruženca, z túžby tebe slúžiť a tebe sa ľúbiť, vstúpil(a) som do tohto Bratstva presvätého ruženca, ktorý si ty s neba priniesla. Pripojil(a) som sa k počtu tvojich ctiteľov, synov a dcér. Teraz obnovujem sľub a zá-

väzok lásky tebe učinený. Beriem a prijímam ťa znovu za svoju najmilšiu Matku a odovzdávam sa ti za vlastné dieťa. Sľubujem ti znovu, že svoj desiatok sv. ruženca chcem každý deň pobožne vykonať na tvoju česť a chválu, na úmysel Cirkvi svätej, aby som mohol(a) byť účastným(ou) všetkých odpustkov Bratstva, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom môžu získať dnes, celý týždeň a mesiac. Túto zvláštnu lásku a milosť odpustkov vďačným srdcom prijímam. K svojmu časnému dobru a večnému spaseniu, za odpustenie hriechov a za skoré vyslobodenie moje z očistca obetujem Bohu všetky sv. omše, pôsty, modlitby, ružence a všetky dobré skutky, ktoré vykonajú za mňa po celom svete každodenne členovia Bratstva sv. ruženca. Všetky skutky ráč aj ty, ó Mária Panna, každodenne za mňa obetovať svojmu milému Synovi, Ježišu Kristovi, a skrze ne vyprosiť mi polepšenie života a šťastnú hodinu smrti. Rozpomeň sa, ó Mária Panna, na svoje prisľúbenie, ktoré si dala svojmu služobníkovi, blahoslavenému Álanovi, že nikto z tohto Bratstva, kto sa horlive modlí tvoj ruženec, nezomrie bez sv. sviatostí. Dôverujem v tvoju materinskú lásku a vrúcne ťa prosím, vyplň to isté aj mne nehodnému(ej) svojmu(ej) synovi(dcére). Amen.

d) Modlitba k ružencovej Matke Božej.

(Na každý sviatok P. Márie.)

Kráľovná presvätého ruženca, Matka naša, ako sa kuriatka utiekajú k sliepke, vidiac letieť dravého jastraba, tak sa aj my vo svojich potrebách utiekame pod tvoj plášť a pod tvoju ochranu. Ty vieš, aký je svet proti všetkému, čo je nábožné; ako sa ustavične búri naša telesnosť, tento domáci nepriateľ; ako sa diabol, pekelný jastrab, všemožne usiluje dostať nás

do svojich pazúrov, a to tým viac, čím viac sa od neho vzďaľujeme, čím horlivejšie chceme náležať tebe, čím túžobnejšie sa pridŕžame sv. Matky Cirkvi samospasiteľnej, ktorú nám Kristus zanechal miesto seba tu na zemi a čím viac túžime milovať nášho Spasiteľa, Ježiša Krista a skrze neho, v ňom a s ním i Otca, ktorý nám zas poslal Svätého Ducha. — Vieme, že každá pobožnosť má svoje korene v kajúcnosti a bez kajúcnosti nám neprospeje nijaká zbožnosť, ako to sv. Otec napísal v ružencových pravidlách. Preto prvou našou prosbou je: vypros nám milosť kajúcnosti. Matka, daj nám poznať našu duchovnú chudobu a biedu a prenikni nás sv. bázňou, aby sme bez všetkého ohľadu na telo, svet a diabla, na jeho nadháňačov, v duchu tvojom a Kristovom začali slúžiť Bohu, kvôli nemu a z lásky k jeho láske konali všetko, čo nám jeho sv. otcovstvo káže, radí a vnuká skrze Ježiša Krista, ktorý je cesta, pravda a život, a skrze Ducha Svätého, ktorý je nám daný.

Matička ružencová, vypros nám šľachetnú myseľ, aby sme zostali verní svojmu predsavzatiu; aby sme sa nespustili dobrej cesty, ktorú sme nastúpili, lebo nie kto začne, ale kto vytrvá do konca, bude spasený. Ďakujeme ti, že nás voláš k jednote všetkých, ktorí majú detinskú vieru, nádej a lásku k tebe; že nás chceš vziať pod svoju starosť a ochranu ako lístky jednej ruže, ako ružové kríčky na nebeskom záhonku, aby naše duše, tvoje milé ružičky, neboly obožrané a zahubené škodlivými húsenicami hriešnych vášní a náklonností a neboly postihnuté prašinou tela, sveta a diabla. Preto nás Cirkev sv. polieva a napája drahou krvou Ježiša Krista a živí jeho sv. telom, aby sme celkom nebesky žili na tomto biednom svete, v tomto slzavom údolí, lebo tu nemáme stáleho miesta, ale len budúce hľadáme. Áno, po takýchto stánkoch túžia naše srdcia, Matka, ale kto môže povedať

s apoštolom: Žiadam si byť rozdelený a s Kristom prebývať? Vieme, v akej hĺbke hriešnosti sme boli posiaľ a akí sme slabí až do tejto chvíle. Preto sme sa spojili v sväté Bratstvo, aby sme sjednotení v mene tvojom a v mene tvojho Syna, a medzi sebou mali jeho i teba, ako on sám povedal: „Kde sú dvaja-traja v mene mojom shromaždení, ja som medzi nimi." Keď teda ty, ó Mária, i s Božským Synom tvojím budeš s nami, smelšie môžeme ohnúť svoje kolená a nádejnejšie pozdvihnúť svoje ruky a hlavy. — Preto prichádzame najskôr s poďakovaním za sv. ruženec, ktorý je najvzácnejším darom tvojej materinskej lásky. Predkladáme prosbu o vytrvalosť a trpezlivosť v tejto spoločnosti, o kajúcnosť, ktorú najviac potrebujeme, najmä o pokoru, tichosť a čistotu srdca. O to ťa prosíme skrze pätnásť tajomstiev sv. ruženca, na prímluvu sv. Otca a patriarchu nášho Dominika a všetkých ctiteľov sv. ruženca. Amen.

e) Za žijúcich bratov a sestry Živého ruženca.

Všemohúci a milosrdný Pane, Bože náš, ráč chrániť na orodovanie preblahoslavenej Panny Márie, Matky tvojej, našu spoločnosť od každého nebezpečenstva a od všetkých osídel nepriateľa; a daj, aby sme my, ktorí celým srdcom sme ti oddaní a dali sme svoje mená zapísať do Živého ruženca, neboli vymazaní z knihy predznačenia večnej slávy. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

f) Za chorého brata — sestru Živého ruženca.

Ó blahoslavená Panna a nebeská Kráľovná, Mária, keďže ťa Boh, tvoj Syn, ustanovil a splnomocnil uzdravovať a posilňovať chorých, pozri na vieru a nádej nášho(ej) spolubrata(spolusestry), ktorý(á) sa k tebe utieka. Ó mocná Pani, pozri na jeho(jej)

úprimné srdce a vrúcnu lásku k tebe, posilni ho(ju) a pomôž mu(jej) v jeho(jej) ťažkých bolestiach, aby svoje predošlé zdravie zasa dosiahol(a), teba osobne v tomto chráme ctil(a) a za tak veľké dobrodenie náležite ďakovať ti mohol(a). Jednako však túto svoju poníženú žiadosť podrobujeme svätej vôli tvojho najmilšieho Syna, ktorý sa v Getsemanskej záhrade modlil: „Otče, nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane.“ Amen.

g) Za zomrelých údov Živého ruženca.

Bože, rozdavač milosti a milovník ľudského spasenia, prosíme Tvoju dobrotivosť, ráč dať skrze orodovanie blahoslavenej Márie, vždy Panny a všetkých svojich svätých účasť večného blahoslavenstva bratom, sestrám, príbuzným a dobrodincom našej spoločnosti, ktorí so sveta odišli. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Kráľovná všetkých svätých, Matka trpiacich! Hľa, s bolesťou prichádzame k tebe prosiť za bratov a sestry v očistci sa nachádzajúce. Poznáš krehkosť ľudskú a slabosti svojich dietok. Naši bratia a sestry za tieto slabosti a krehkosti musia zadosťučiniť tam v očistci. Ako jediná kvapka krvi Kristovej môže smieriť nás s rozhnevaným Bohom, tak aj jediný prejav tvojej lásky, prímluvy u Krista môže dušiam v očistci vyprosiť odpustenie. Vyslyš teda detinskú našu prosbu, ktorú ti prednášame za duše v očistci, najmä za tie, ktorým sme touto modlitbou zaviazaní. Ty poznáš ich mená, bolesti a trápenia; ty ich všetkých materinsky miluješ. Mária, Matka naša, útočište a pomocnica naša, smier so svojím Synom duše v očistci; Synovi svojmu ich odporúčaj; Synovi svojmu ich obetuj. Oroduj za ne, svätá Božia Rodička, aby sa staly hodné prisľúbení Ježiša Krista. ℟. Amen.

h) Za celú záhradu Živého ruženca.

Po ružencovej ofere.

Ó Pane, Ježišu Kriste, voláme k Tebe! Ó veľký Bože! Ó nesmrteľný Bože! Ó najsvätejší Bože, zmiluj sa nad nami a nad celým ľudským pokolením. Očisť nás od všetkých našich hriechov skrze svoju predrahú krv, teraz i v každý čas, až na veky vekov. Amen.

ch) Na koniec ružencovej pobožnosti.

Po ružencovej ofere.

Chvála a sláva Tebe, ó najsvätejšia Trojica Božia! Požehnané a pozdravené buď najsvätejšie meno Panny Márie, patrónky presvätého ruženca! Požehnané a pozdravené nech je i sv. meno Dominikovo! Požehnané a pozdravené buďte všetky nebeské zástupy. Amen.

Blahoslavená Panna Mária, požehnaj nás so svojím najmilším Synom! Nech nás zachová od náhlej a nepredvídanej smrti a od všetkého nebezpečenstva duše i tela, Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svätý. Amen. — V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

42. Deň Materstva Panny Márie.

11. októbra.

POUČENIE. Hneď v prvých storočiach kresťanstva povstávaly mnohé bludy proti kresťanským pravdám; medzi inými i také, ktoré napádaly katolícke učenie o P. Márii, a popieraly, že by P. Mária bola porodila Božieho Syna. Preto cirkevný snem v Efeze r. 431 vyhlásil, že P. Mária je Bohorodičkou. Pp. Pius XI. na pamiatku 1500-ročného jubilea tohto snemu ustanovil r. 1931 sviatok Materstva P. Márie. Týmto sviatkom vyznávame proti všetkým bludom kresťansko-katolícku náuku o vtelení a vykúpení Syna Božieho, pre-

javujeme vrúcnu oddanosť k Vykupiteľovej Matke a zároveň Matke našej, ktorá je požehnaná nad všetky zemské matky a je im aj vzorom v požehnanom a čistom materstve zákonitého manželstva; čisté materstvo toľké i kresťanské matky poškvrňujú medzi iným i zločinom vraždenia nenarodených dietok. Kto bude zodpovedať za milióny splodených, ale nenarodených a nepokrstených dietok?

Liturgická omša.

INTROIT. Ajhľa, Panna počne a porodí syna a volať sa bude menom Emmanuel. (Iz 7, 14.) — Spievajte Pánovi pieseň novú, lebo konal divné veci. (Ž 97, 1.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si chcel... atď.

Viď kolektu v omši Rorate, str. 272.

LEKCIA. Čítanie z knihy syna Siráchovho, 24, 23—31.: Ako vinič obrodila som...

GRADUÁLE. Výjde prút z koreňa Jesse a z jeho kmeňa vystúpi kvet. A spočinie na ňom Duch Pánov. — Aleluja, aleluja. — Panna, Rodička Božia, ten, ktorého celý svet objať nemôže, vstúpil do tvojho života, stanúc sa človekom. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Lukáša, 2, 43—51. — Keď sa navracali, chlapec Ježiš zostal v Jeruzaleme...

OFERTÓRIUM. Keď jeho Matka Mária bola zasnúbená Jozefovi, prv než sa sišli, stalo sa, že bola tehotná z Ducha Svätého. (Mt 1, 18.)

SEKRÉTA. Pane, skrze smierenie Tvoje a na orodovanie blahoslavenej Márie, vždy Panny a Matky jednorodeného Syna Tvojho, nech nám tieto obetné dary prospievajú k časnému i k večnému osohu i pokoju. Skrze tohože Pána nášho...

PREFÁCIA o P. Márii; str. 834. (v slávnosti...)

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nás toto prijímanie očistí od neprávostí a nech nás na prímluvu blahoslavenej Panny, Matky Božej, Márie, učiní účastnými nebeskej pomoci. Skrze tohože Pána nášho...

Súkromná modlitba.

Najčistejšia Rodička Božia, prosím ťa pre Božské materstvo tvoje, skrze ktoré jednorodený večný Syn Boží stal sa človekom a prišiel na svet ako spolu aj tvoj skutočný Syn, ktorý pritom zachoval sväté panenstvo tvoje, oroduj za všetky devy, aby zostaly papanensky čisté na tele i na duši; primlúvaj sa za všetky manželky, aby v čistote manželskej dietky z rúk Božích vďačne prijímaly, v čistote materinskej o ich život sa bedlive staraly a podľa tvojho príkladu ich, ako dietky Božie, zbožne vychovávaly, žeby sa tak zem naplnila ľuďmi, ktorí po smrti majú naplniť kráľovstvo nebeské. Požehnaným matkám a všetkým ich dietkam hojnosť Božieho požehnania na zemi a štedrú odplatu na nebi. Amen.

43. Deň Panenstva Panny Márie.

3. októbrová nedeľa.

POUČENIE. Toto je deň všetkých panien a snúbenic, lebo pripomína P. Máriu, ktorá bez telesnej rozkoše, bez muža, ale z Ducha Sv. počala Syna Božieho, ktorý sa zázračne vtelil do jej lona. Bez poškvrny panenstva porodila Jezuliatko. Preto P. Márii prislúcha titul „Panna i Matka". Kiež by všetky kresťanské dievčatá a snúbenice pred sobášom ostaly panensky čistými a nevinnými pannami, aby po sobáši mohly sa stať požehnanými a svätými matkami.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, všemohúci večný Bože, daj, aby sme si zachovali čistotu duše a neporušenosť tela na orodovanie najčistejšej Panny-Matky, ktorej neporušené panenstvo uctievame radostným oslavovaním. Skrze Pána nášho . . .

44. Deň Obetovania sa Panny Márie.

21. novembra.

POUČENIE. P. Mária, pretože bola „milosti plná", už v mladom veku bola zvlášť osvietená milosťou Božou. Preto rozhodla zriecť sa sveta a venovať sa Bohu. Podľa apokryfného (dodatočne napísaného) evanjelia sv. Jakuba zaviedli Pannu Máriu jej rodičia, sv. Joachim a sv. Anna, v jej 3. roku do jeruzalemského chrámu, aby bola tu v chráme vychovaná a tak sa i Bohu zasvätila. Toto bolo úmyslom jej rodičov, keďže ju porodili v staršom veku; tým bola od nich odňatá hanba, ako by ich Boh trestal neplodnosťou pre nejaký tajný hriech. Podľa iných sama P. Mária v 7. alebo v 12. roku odišla do chrámu, aby tu obsluhovala a venovala sa panenskému stavu, zasvätiac sa sľubom čistoty. Ten dodržala i vtedy, keď sa zasnúbila so sv. Jozefom, len preto, aby odvrátila klebetné reči ľudu. To vysvitá i z toho, že anjelovi Gabrielovi na jeho zvestovanie povedala: „Ako sa to stane, keď muža nepoznávam", a materstvo Božieho Syna s radosťou prijala, keď jej anjel prisľúbil, že sa tak stane bez porušenia panenstva, z Ducha Sv. — Obetovanie dietok dialo sa podľa Mojžišovho zákona: III Mojžiš, 12, 5—8.

Túto udalosť oslavovali vo východnej Cirkvi riadnym zasväteným sviatkom už od r. 730 dňa 21. novembra a volali ho: *Vstup Matky Božej do chrámu.* Na západe ho začali sláviť len r. 1371 za pápeža Gregora XI. Pre celú Cirkev ho nariadil Pp. Sixtus IV. r. 1472. Slávieval sa len ako neprikázaný sviatok pod názvom: *Obetovanie P. Márie.* — Za príkladom P. Márie obetujme sa aj my Pánu Bohu. Veď sme živými chrámami Ducha Svätého. Tými sme sa stali pri sv. krste; udržujme ich teda v čistote a svätosti. Ako sa P. Mária od detstva pripravovala na prijatie Syna Božieho, tak sa aj my od malička pripravujeme na príchod Syna Božieho vo Sviatosti Oltárnej a ako sudcu živých i mŕtvych.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si chcel, aby blahoslavená Mária, vždy Panna, bola dnešného dňa v chráme obetovaná ako príbytok Ducha Svätého, prosíme Ťa, dožič nám, aby sme si na jej orodovanie aj my zaslúžili byť prijatí v chráme Tvojej slávy. Skrze tohože Pána nášho . . .

Súkromná modlitba. Najsvätejšia Panna Mária, na deň tvojho obetovania buď odo mňa tisíc ráz pozdravená. Pamätaj, s akou žiadosťou si očakávala

deň, v ktorom si sa mohla zbaviť nepokoja a huku tohto sveta a oddať sa v samote pokojnej službe Bohu. Rozpomeň sa, s akou radosťou si šla so svojimi rodičmi z Nazaretu do Jeruzalema; s akou láskou a ochotou si sa v chráme obetovala Bohu a jeho službe si zasvätila svoju dušu i telo, rozum i srdce a všetky smysly i schopnosti. Rozpomeň sa tiež, ó svätá Panna, ako bohato sa ti odmenil Pán za túto tvoju obetu, keď ťa v tú istú hodinu naplnil slasťou tela i duše. Ó Mária, toto všetko ti pripomínam s tou pokornou prosbou, aby si mi vyprosila milosť u Boha, žeby som sa i ja obetoval(a) jeho službe. Ja som sa mu síce už veľa ráz obetoval(a), ale zasa som len od neho odstúpil(a). Ľutujem už toho; a preto dnes, v pamiatkový deň tvojho obetovania, ešte raz chcem vždy obetovať svoje srdce Bohu. Keďže ja to sám(a) nemôžem hodne učiniť, teba, ó Mária, prosím, ty sama obetuj Bohu moje srdce a vypros mi, aby ho zapálil svojou láskou a naplnil svojou milosťou.

I vás, svätí rodičia Panny Márie, Joachim a Anna, prosím pre vašu vznešenú ochotu, ktorou ste dnes svoju jedinú dcéru, jediné svoje potešenie obetovali nebeskému Otcovi: Obetujte aj mňa tak, aby ma už nič viac na tomto svete nemohlo od neho odlúčiť. Amen.

45. Deň Panny Márie, Matky Božej prozreteľnosti.

Sobota pred III. nedeľou novembrovou.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý sa prozreteľnosťou vo svojich rozhodnutiach nemýliš, ponížene Ťa prosíme, aby si od nás na prímluvu blahoslavenej Márie Panny a Rodičky Syna Tvojho všetky škodlivé veci odstránil a všetky budúce dobrá nám udelil. Skrze tohože Pána nášho...

46. Deň zjavenia zázračnej medaily Nepoškvrnenej P. Márie.

27. novembra.

POUČENIE. Boh zázračným zjavením sa P. Márie v Lurde 1858 dokázal pravosť vyhlásenia článku viery, že P. Mária je nepoškvrnene počatá. Podobne sa stalo aj pred vyhlásením tohto článku viery, tzv. zázračným zjavením medaily Nepoškvr. P. Márie, ktoré dostala Katarína Labouré z Fain-les-Moutiers, 2. V. 1806, milosrdná sestra sv. Vincenta v Paríži. — Katarína, keď jej v mladom veku zomrela matka, objala sochu P. Márie a povedala: „Ty mi teraz buď matkou." A skutočne, v 24. roku vstúpila do spoločnosti milosrdných sestier v Paríži. Detinskou láskou uctievala Nepoškvrnenú P. Máriu a neraz ju prosila, aby ju aspoň raz v živote mohla vidieť. O to zvlášť prosila večer 18. VII. 1830. P. Mária ju vyslyšala a túže noc dala si ju zavolať o pol noci do kostola skrze malého anjelika. Medzi iným jej P. Mária povedala: „Moje oko bude stále na vás spočívať, vyprosím vám mnoho milostí." Konečne 27. novembra 1930 o pol 6. hod. večer pri rozjímaní v kaplnke znovu sa jej zjavila P. Mária: v oválnej obrube stála na zemeguli, mala spustené ruky a z dlaní jej padaly lúče na zemeguľu. Nato počula hlas: Zemeguľa predstavuje svet a každého človeka. Lúče sú obrazom milostí, ktoré Mária vyprosí pre ľud. Okolo postavy v polkruhu P. Márie bol nápis: Ó Mária bez hriechu počatá, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame. Obraz videnia sa však hneď zmenil. Videla písmenu „M", nad ňou kríž a pod ňou dve srdcia, jedno ovinuté tŕňovým vencom, druhé prebodnuté mečom. Potom počula slová: „Podľa tohto obrazu nech je razená medaila. Osobám, ktoré ju budú nosiť, dostane sa veľkých milostí."

Toto zjavenie vyšetril arcibiskup Quenel, ktorý keď zistil, že v tomto zjavení nič sa neprotiví katolíckej viere a mravouke, povolil raziť a nosiť takéto medaily. Sám arcibiskup sa prvý presvedčil o účinnosti vzývania P. Márie skrze túto medailu, keď sa obrátil na smrteľnej posteli jeden biskup-odpadlík. — Pre podivuhodné milosti, ktoré ľudia týmto spôsobom dosiahli, dostala táto medaila meno *„Zázračná medaila"*. Pp. Gregor XVI. ju nosieval na svojom náprsnom kríži. Pp. Pius IX. r. 1849 nariadil, aby v kostoloch misionárov a Milosrdných sestier sv. Vincenta dňa 27. novembra svätievali sviatok Zjavenia zázračnej medaily Nepoškvr. P. Márie.

Odpustky. Pp. Lev XIII. postavil 19. IV. 1894 zázračnú medailu naroveň sv. škapuliara a udelil plnomocné odpustky jej nositeľom. Získať ich možno: 1. V deň prijatia medaily; 2. vo sviatok zázračnej

medaily, 27. nov., ak sa pomodlíme na úmysel sv. Otca v kostole lazaristov alebo Milosrdných sestier; 3. V deň Nepoškvr. Poč. P. Márie, 8. XII.; 4. vo Veľkonočnú nedeľu. Všeobecná podmienka: prijatie posvätenej medaily od splnomocneného kňaza, sv. spoveď a sv. prijímanie. Medailu máme stále nosiť a ráno a večer ju pobozkať so vzdychom: *Ó Mária, bez hriechu počatá, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame.* (100 dní odpustkov.) Medailu posviacajú a založia nám kňazi z Kongregácie lazaristov.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane Ježišu Kriste, ktorý si preblahoslavenú Pannu Máriu, od prvopočiatku nepoškvrnenú svoju Matku, nespočetnými zázrakmi vyznamenať ráčil, dožič, prosíme, aby sme pomocou jej stáleho orodovania mohli dosiahnuť večnú blaženosť. Ktorý žiješ a kraľuješ...

47. Sobota — Mariánsky deň.

POUČENIE. Už od 8. storočia sobota bola pokladaná za deň Panny Márie. Mariánske pobožnosti boly vykonávané najmä v sobotu. Tak sa dialo menovite v kláštoroch. R. 1095 mariánske pobožnosti boly predpísané duchovenstvu v celej Cirkvi. R. 1229 na tulússkom sneme bolo nariadené, aby gazdovia a gazdiné chodili v sobotu večer do kostola k pocte blah. P. Márie. Z tohto až posiaľ zachoval sa kdetu miestami zvyk, že v sobotu večer sú mariánske litánie. Zasvätenie soboty k úcte P. Márie je zachované aj v liturgii tým, že keď na sobotný deň pripadne len všedný deň alebo simplex sviatok, tak kňazský breviár ako aj sv. omša je vždy o Panne Márii. Veriaci v sobotu za bohoslužieb spievavajú obyčajne len piesne mariánske.

Liturg. modlitby na jednotlivé soboty sú: V advente, cez Vianoce až do Hromníc sú tie, ktoré sú predpísané po antifóne, str. 847. Cez ostatnú časť roku vždy spomienková modlitba o P. Márii: Prosíme Ťa, Pane . . ., str. 213.

Modlitba pápeža Pia X. V tele a v duši, vo viere a láske nepoškvrnená a presvätá Panna, ty si sa Pánovi natoľko zaľúbila, že si ťa vyvolil za matku: shliadni milostive na nás biednych, ktorí vzývame tvoju mocnú ochranu. Hľa, pekelný had, postihnutý prvou kliatbou, neprestáva napádať a pokúšať biednych Eviných synov. Prijmi milostive naše prosby, požehnaná naša Matka, naša Kráľovná a Orodovnica,

ktorá si v prvej chvíli svojho počatia rozmliaždila hlavu pekelnému nepriateľovi. S tebou spojení vrúcnym srdcom ťa prosíme, prednes naše modlitby pred trón Boží, aby sme sa nikdy nedostali do osídel nám pripravených, ale aby sme všetci vošli do prístavu spasenia, žeby potom sv. Cirkev a katolícka spoločnosť po toľkých nebezpečenstvách mohla spievať zvelebujúcu pieseň oslobodenia, víťazstva a pokoja. Amen.

Odp. 500 dní. — PPO 336.

DIEL SIEDMY.

SVIATKY ANJELOV A SVÄTÝCH.

1. Úcta k anjelom a svätým.

Klaňanie je najvyššia pocta, ktorú človek môže prejaviť rozličnými vnútornými a vonkajšími úkonmi. Vzdávať úctu klaňania znamená, že toho, komu takú úctu preukazujem, pokladám za bytosť najvyššiu, za Boha, za najvyššieho Pána života a smrti. Kresťania katolíci takúto úctu nevzdávajú nikomu inému jedine Bohu. Svätých, medzi ktorých predovšetkým patrí P. Mária, uctievali len oslavovaním, velebením a nasledovaním ich čností, v ktorých vynikali v smysle zákona Božieho, taktiež uctením ich hodnosti, ktorou ich Boh obdaril. Kresťan katolík ani jedného svätého nepokladá za svojho najvyššieho Pána, ale i vo svätých ctí Pána Boha, ktorého milosť svätí horlive používali a tak sa dokonalými stali. Teda úcta k svätým neprotiví sa I. prikazu Božiemu.

UCTIEVANIE SVÄTÝCH. Svätých ctíme, lebo 1. *na zemi čnostne žili* a získali si zásluhy o človečenstvo svojím dokonalým životom, za čo im Boh tu na zemi udeľoval stále viac milostí; 2. *Boh ich po smrti oslávil v nebi* a tým ich sám uctil a odmenil ich horlivosť; 3. svätí sa v nebi starajú o naše spasenie, naše potreby prednášajú Bohu a naše modlitby spájajú so svojimi prosbami. Boh, ktorému sa páči orodujúca láska, akosi skôr nás vyslyší, keď sa našich prosieb zaujmú i svätí, ktorí sú jeho priateľmi, kým my na zemi sme ešte hriešni, alebo aspoň nedokonalí. Boh rozkázal ctiť anjela strážcu (II. Mojžiš 23, 21.). A Pán Ježiš zas povedal, že svätí sú ako anjeli. (Mt 22, 30.) Česť, ktorú im vzdávame, padá na samého Boha, lebo svätí len z milosti Božej sú tým, čím sú, t. j. oslávenými v nebi a nie bohmi. Preto sa im neklaniame, ale ich len ctíme.

OBRAZY A OSTATKY SVÄTÝCH. Ctíme si aj *obrazy svätých,* lebo nám na myseľ privádzajú tých, ktorých zobrazujú, naplňujú nás nábožnými citmi, povzbudzujú nás k čnosti a pripomínajú nám nebeskú odmenu. Kresťan katolík nepokladá ani len zázračný obraz za Boha, ale len vždy za obraz svätého. Svoje domy si okrašľujeme obrazmi vynikajúcich žijúcich ľudí, ktorí

sú ešte vystavení nedokonalostiam, a máme ich v úcte. Tým viac treba ctiť svätých, ktorí už nehrešia. Obrazy však nectíme pre ne samé, ale pre tie osoby svätých, ktorých nám obrazy predstavujú.

Ctíme ďalej i sv. relikvie, čiže pozostatky tiel svätých, v ktorých už tu na zemi prebývala čistá duša, ktoré Duch Sv. posväcoval, ktoré Boh slávne vzkriesi zmŕtvych. Ani toto sa neprotiví sv. Písmu. Sám Boh si ich uctil, keď skrze ne vykonal divy a zázraky. Zázrakmi boly vyznačené Elizeove kosti, tieň svätého Petra, zástery a ručníky sv. Pavla (Skt 19, 11—12.). Medzi sv. relikvie sa počítajú aj tie veci, ktoré svätí v živote používali, napr. ich šaty; zvlášť nástroje ich umučenia. Najvzácnejšou relikviou je sám kríž, na ktorom visel Pán Ježiš.

SVÄTÍ ZA NÁS ORODUJÚ. Ich orodovanie je u Boha platné. O tom svedčí i sv. Písmo. Anjeli sa modlili za Jeruzalem. (Zach 1, 12.) — Júda Makabejský videl vo sne, ako sa nebohý veľkňaz Oniáš a prorok Jeremiáš modlili za ľud izraelský a za celé mesto. (2 Mak 25, 14.) — Prorok Elizeus povedal svojmu sluhovi, ktorý sa veľmi bál sýrskeho vojska: „Neboj sa, omnoho viac je s nami, ako s nimi.“ Elizeus sa modlil a sluha z dopustenia Božieho videl, že okolo nich je veľké množstvo jazdcov, čo ich chránia. (4 Krľ 6, 15—17.) — Sv. Jakub, (5, 16) hovorí: „Mnoho zmôže ustavičná modlitba spravodlivého.“ Podľa sv. Pavla (Rim 15, 30; Efez 6, 18; 1 Tim 2, 1) usudzujeme, že keď už na zemi žijúci veriaci sa môžu za iných modliť, môžu za nás orodovať i nebešťania, lebo prímluva anjelov a svätých v nebi nemôže byť menej účinná ako prímluva bohabojných ľudí na zemi. Snem tridentský v 25. zasadnutí vyhlásil: „Je dobré a užitočné prosebne vzývať svätých a utiekať sa k ich modlitbám, starostlivosti i pomoci, keď chceme dosiahnuť dary od Boha skrze jeho Syna, Ježiša Krista, Pána nášho, ktorý sám je naším Vykupiteľom a Spasiteľom,“ — Pre vzývanie svätých netrpí Kristovo prostredníctvo nijakej ujmy, lebo svätí sa prímlúvajú za nás, aby nám bol Boh milostivý pre zásluhy jeho Syna, Ježiša Krista. Práve týmto jeho prostredníctvom stavia sa na vyšší stupeň, keďže bez zásluh Kristových ani svätí nám nič nemôžu vymôcť u Boha.

ČO VEDIA SVÄTÍ O NÁS? K tomu, aby svätí zvedeli naše potreby a starosti, nepotrebujú vševedúcnosti. Avšak vidia Boha a v Bohu môžu vidieť i naše potreby a žiadosti. Boh im môže naše žiadosti aj mimoriadne oznámiť. Ako my vidíme v zrkadle tie veci, ktoré sú nám za chrbtom, tak svätí, ktorí hľadia na tvár Boha, večné Svetlo, najjasnejšie Zrkadlo, v ktorom sa všetko odzrkadľuje, môžu vidieť a poznať to, čo sa deje mimo neba. To dosvedčuje aj sám Kristus P. Lk 15, 10.: „Taká bude radosť pred anjelmi Božími nad jedným hriešnikom pokánie činiacim.“ A keď sú svätí v nebi ako anjeli, aj oni vedia, čo sa s nami deje.

a) Zobrazovanie anjelov a svätých.

ZOBRAZOVANIE ANJELOV. Anjeli, pretože boli stvorení výlučne pre nebo, sú len duchovia, nemajú tela, ale majú rozum a slobodnú vôľu. (Neprestajne sú v službe Pánovej a preto aj ich meno „anjel" znamená „posol".) Predsa si ich však zobrazujeme v ľudskej podobe v troch zmenách, v podobe mládenca, pacholiatka a detskej hlavy bez tela, ale vždy s krídlami. *Krásny mládenec* jasnej, ušľachtilej tváre, s krídlami, kráčajúci v oblakoch; vyobrazuje vznešenosť, silu a svätosť anjelov, ktorí sú nadzemskými bytosťami, bývajúcimi v nebi v božskej blaženosti, kam sa i my máme dostať. Krídla znamenajú ochotu rýchleho plnenia každého rozkazu Boha, ktorého sú poslami. V tejto podobe sa zjavili neraz i ľuďom. *Pacholiatko s krídlami* znázorňuje nevinnosť anjelov, ich ochotu, dôveru a lásku, ktorou sa navždy oddali P. Bohu a uznali ho za svojho najvyššieho Pána, ktorému sa nikdy neprotivia, ako to urobili vo svojej pýche zlí duchovia. Táto podoba anjela pripomína nám slová Božského Učiteľa: „Amen, vravím vám, ak sa neobrátite a nebudete ako malučkí, nevojdete do kráľovstva nebeského." (Mt 18, 3.) Tak i my máme detsky ochotne veriť v Boha, jemu sa v dôvere a dokonalej láske úplne oddať a zbytočne pyšne nerozumkovať a neposudzovať Boha a jeho sv. vôľu, ktorá je najspravodlivejšia a lásky najhodnejšia, i keď na zemi všetko nerozumieme. *Detská hlavička s krídlami* zas označuje, že anjeli sú duchovia, majú rozum a vôľu. Touto podobou sa vyobrazujú najmä *Cherubi*. Serafov však vyobrazujú so šiestimi krídlami: dve z nich sú obrátené hore, dve zastierajú hlavu a telo a dve sú rozostrené na lietanie. Rúcho tých mladistvých postáv je vždy bielej alebo ružovej farby, voľne sa vlní na spôsob alby, s opaskom a štólou alebo s tunikou, ako majú diakoni, a s obuvou na nohách.

Poznáme len troch anjelov podľa mena a tých aj zvlášť zobrazujeme. *Archanjel Rafael* (jeho meno znamená Liek Boží) predstavuje sa v podobe pútnika a sprievodcu mladého Tobiáša, v ruke s palicou, alebo i s rybou, na pamiatku Tobiášovho príbehu; tým sa vyjadruje kresťanská pravda, že Pán prikázal svojim anjelom, aby nás strážili na všetkých cestách a na rukách nás nosili, žeby sme si neurazili nohu o kameň. *Anjel Gabriel* (jeho meno znamená Sila Božia) zobrazuje sa vždy v kňazskom rúchu, najmä u Grékov, a na západe vždy s ľaliovou vetvou v ruke. On priniesol posolstvo P. Márii, že je plná milosti a má byť Matkou Božou. *Archanjel Michal — Kto je ako Boh?* zobrazuje sa ako mohutný ozbrojený hrdina, víťazne sa boriaci s diablom, na naše povzbudenie, aby sme sa aj my usilovali s pomocou Božou čeliť jeho úkladom. Niekedy sa zobrazuje ako anjel, ktorý má v ľavej ruke vážky a v pravej plamenný meč, čím sa znázorňuje

posledný súd, keď anjeli oddelia dobrých od zlých a Boh odváži každému spravodlivú odmenu. — *Diabol* a všetci padlí anjeli, najmä ich vodca Lucifer, zobrazujú sa v podobe najopovrhnutejšieho a najošklivejšieho človeka s rohami a chvostom a s jednou nohou ľudskou a druhou konskou. Iné jeho zobrazenie je drak alebo had, chrliaci z hrtana dym a oheň.

ZOBRAZOVANIE SVÄTÝCH. Svätých zobrazujeme pre ľahšie poznanie podľa toho, čím boli na zemi; okolo hlavy majú oslnu (svätožiaru, nimbus, gloriolu). Mučeníci majú pri sebe nástroje, ktorými boli mučení. Starozákonní proroci a svätí nemajú svätožiaru, okrem sv. *Jána Krstiteľa,* ktorý je oblečený v ťavej koži, v ruke s palicou zakončenou krížikom, ako krstí alebo káže. *Melchizedech* má v ruke kalich a tri chlebíky na mištičke; oblečený je ako kňaz. *Mojžišovi* vyžiarujú z čela dva svetelné lúče, v ruke drží dve kamenné tabule Pánovho zákona, na jednej z nich sú 3 a na druhej 7 Božích zákonov. *Eliáš* má pri sebe meč a vzkriesené dieťa. *Elizeovi* stojí na ramene dvojhlavý orol. *Ezechiel* má v ruke bránu a vežu; *Jeremiáš* metlu; *Izaiáš* pílu. Ostatní *proroci* majú na nohách črievice a v ruke svitok papiera, čo značí, že hlásali a písali slovo Božie ale o Bohu mali nedokonalé poznanie, ešte zastreté, zavinuté. *Sv. apoštolovia* majú dlhé vlasy a bradu podľa Nazareov. Jedine sv. Ján sa na západe znázorňuje bez brady a mladistvý; ich rúcho je dlhé, bez rukávov, oblečené na košeľu, cez plecia majú prehodený závojový plášť, na nohách majú sandále, v rukách však knihu, čo znamená, že o P. Bohu majú už plné poznanie. Všetci majú už oslnu. Niektorí majú ešte zvláštne odznaky. Sv. Peter má na hlave veľkú strižu — tonzúru — výstrih vlasov, ktorú podľa mienky sv. otcov on zaviedol pre tých, ktorí majú vstúpiť do kňazského stavu; v ruke má kľúče kráľovstva nebeského. *Sv. Pavol* má meč; *sv. Matúš* evanjelista má vedľa seba podobizeň človeka (ľudskú hlavu), lebo svoje evanjelium začína rodokmeňom Ježiša Krista; *sv. Marek* evanjelista, žiak sv. Petra, má vedľa seba podobizeň leva, lebo svoje evanjelium začína zprávou o sv. Jánovi Krstiteľovi, ktorý ako predchodca Mesiášov hlásal pokánie na púšti, kde kráľom zverov je lev, a Ján Krst. o sebe povedal: „Ja som hlas volajúceho na púšti." *Sv. Lukáš* evanjelista, žiak sv. Pavla, má vedľa seba podobizeň vola (obetné zviera), lebo svoje evanjelium začína obetou Zachariášovou; v Starom zákone boly zvieratá, ako vôl, tela a pod. hlavným obetným darom; *sv. Ján* evanjelista má pri sebe podobizeň orla, lebo svoje evanjelium začína vznešeným opisovaním Božstva Ježiša Krista, ktorého nazval „Slovom". Evanjelista povzniesol sa až do neba; to sa znázorňuje letom bystrozrakého orla, ktorý lieta až popod oblaky a odtiaľ sa spúšťa na zem. Tak aj Syn Boží sišiel medzi nás s nebies trónu. Sv. Ondrej apoštol stojí pri leža-

tom kríži, na ktorom bol umučený; sv. Šimon apoštol má pílu; sv. Júda apoštol sekeru, sv. Bartolomej apoštol podobizeň svojej tváre, lebo mu zaživa stiahli kožu s hlavy.

Ostatní mučeníci majú v rukách palmu na svedectvo víťaznej slávy, ktorú si vydobyli podstúpením múk pre vieru Kristovu. Nástroje umučenia sú tiež pri nich. Napr. *sv. Katarína* má popravné koleso; *sv. Laurinc* ražeň a pod. — *Sv. vyznavači* majú rozličné odznaky svojho úradu alebo zamestnania. Sv. Metod v jednej ruke má biskupskú berlu, v druhej má tabuľu s obrazom posledného súdu; sv. Cyril má v jednej ruke kríž, v druhej knižku a pod.

Všetci svätí majú okolo hlavy svätožiaru-oslnu, jedine u P. Márie je miesto oslny 12 hviezd, lebo vo Zjavení sv. Jána (12, 1.) je tak opísaná žena, víťaziaca nad drakom. Sv. Otcovia nazvali P. Máriu rannou hviezdou. Podobne aj u sv. Jána Nepomuckého sa ligoce hviezdový veniec, čím sa naráža na päť hviezd, ktoré žiarily nad miestom rieky Vltavy, kde utopili jeho telo.

b) Sväti patróni stavov a remesiel.

Úctievanie svätých bolo všeobecne zavedené v celej cirkvi už v štvrtom storočí. O tom svedčí sv. Augustín († 430), ktorý povedal, že uctievaním svätých sa stávame účastnými ich zásluh a nachádzame pomoc v ich orodovaní. Sv. Hieroným tvrdí: „Svätí sú spojení s Kristom, a tak ľahšie dostanú to, o čo prosia.“ O tom svedčí aj to, že nielen jednotlivé kostoly, dediny a mestá mali už od dávnej minulosti kresťanstva svojich nebeských patrónov, ale aj jednotlivé stavy, remeslá a zamestnania maly a až podnes majú svojich nebeských patrónov, ktorých si uctievajú a ich podobizne maľujú na svoje zástavy a prápory.

Tesári a stolári majú za sv. patróna sv. Jozefa, ženícha P. Márie; zástavu majú červenú a belasú, v belasom poli hoblík, pílu a teslicu. — *Krajčíri* majú sv. Jána Krstiteľa; ich zástava je zelená a belasá, v zelenom poli náprstok a nožnice. *Kováči* majú sv. Eligia; zástavu majú čiernu a bielu, v čiernom poli je strieborná podkova. *Kolári* majú sv. Katarínu; zástava belasá a zlatá, v belasom poli zlaté koleso. *Hrnčiari* majú sv. Goara, kňaza a pustovníka. (Tri lanky mu dávajú mlieko, ktorým napája tých, ktorí ho vedú do zajatia; klobúk mu visí na slnečnom lúči a on sám má v ruke hrnček.) Zástava je červená a žltá, v žltom poli červený hrnček. *Kotlári* majú sv. Eulogia z Kordovy v Španielsku, ktorého Maurovia prebodli medenou kopijou; zástava je belasá, zlatá a červená, v belasom poli červený kotol, ktorý strážia dvaja okrídlení psi. *Garbiari* majú sv. Bartolomeja s nožom a odranou kožou v ruke; zástava je červená a strieborná, v červenom poli strieborné škrabadlá. *Klobuč-*

níci majú sv. Jakuba, pútnika, so škrupinou na prsiach alebo na hlave, v ruke s mečom alebo palicou; zástava je belasá a čierna; v belasom poli je čierny klobúk. *Murári a kamenári* majú sv. Štefana, prvého mučeníka; zástavu belasú a zlatú; v belasom poli zlaté nástroje: murárske kružidlo, ometačku a uholnicu. *Pekári* sv. Alžbetu z Turingu, dcéru uhor. kráľa Ondreja, nesúcu košík s chlebom; zástavu belasú a zlatú; v belasom poli strieborný prieceň. *Hrebenári* majú sv. Magdalénu s nádobkou, zahalenú vlastnými vlasmi a kľačiacu pod krížom; zástavu červenú a zlatú; v červenom poli hrebeň. *Kožušníci* sv. Jána Krstiteľa v koženom rúchu; zástavu šarlátovú; odznak: šikmo ležiaca hermelínová koža. *Hodinári* majú sv. Petra apoštola so spievajúcim kohútom; zástavu červenú a striebornú; v červenom poli strieborný ciferník so zlatými ručičkami. *Farbiari* majú sv. Šimona apoštola, ktorý bol farbiarom; zástavu hore belasú a červenú, dolu červenú a belasú; v hornej časti zlatý válok. *Ihlári a vyrábatelia klincov* majú sv. Helenu, ktorá našla sv. Kríž a klince, ktorými bol pribitý Kristus; zástavu striebornú a šarlátovú; v striebornom poli červené srdce s troma klincami. *Klampiari* majú sv. Viliama Veľkého; zástavu zelenú a striebornú; v zelenom poli strieborné brnenie alebo prilbicu. *Kominári* majú sv. Floriána, zalievajúceho oheň; zástavu striebornú a čiernú; v striebornom poli dve čierne metly a škrabačku. *Hasiči* majú tiež sv. Floriána, zástavu však červenú s odznakom zlatej prilbice rebríka a iných hasičských nástrojov. *Maliari* majú sv. Lukáša, ako maľuje; zástavu dúhovej farby; v striebornom poli obraz P. Márie. *Tkáči kobercov* majú sv. Pavla; zástavu zlatú a pestrú (smes farieb); v zlatom poli čalún. *Hostinskí a krčmári* majú sv. Goara, ktorý zdarma dával nocľah pocestným; zástavu červenú a bielu (červené a biele víno); v červenom poli strieborná čaša, vedľa strieborné chleby, nad tým slnce, mesiac a hviezdy. *Knihári* majú sv. Ľudovíta, francúzskeho kráľa, ako drží ľaliové žezlo a tŕňovú korunu; sv. Ľudovít bol milovníkom kníh; zástava zelená a zlatá; v zelenom poli zlatý viazačský preš, knihu a vreckovú tobolku. *Kníhtlačiari* majú sv. Katarínu, pannu z Alexandrie; zástavu čiernu a striebornú; v striebornom poli červeného a zlatom korunovaného leva v skoku, ako drží dve pologule, jednu o druhú sa otierajúce. *Kníhkupci* majú sv. Bonifáca, arcibiskupa s knihou, prebodnutého mečom; zástava striebornozlatá; na rozhraní farieb červeného raka. *Lekári a lekárnici* majú sv. Kozmu a Damiána, dvoch bratov lekárov; v rukách držia lekárske sklenice; zástavu belasú a žltú; v belasom poli zlatá nádobka s masťou. *Nožiari* majú sv. Maurícia; zástavu červeno zlatú; v červenom poli tri strieborné dýky, krížom prestrčené cez zlatú korunu. *Natierači* majú sv. Antona pustovníka, ktorého pokúša diabol, so žobráckym zvončekom a krížom; zástava

belaso-zlatá; v belasom poli dve zlaté štetky. *Okuliarnici* majú sv. Fridolína, ktorý nosil okuliare; zástavu zelenú a striebornú; v striebornom poli zelené okuliarové sklo a belasé okuliare. *Divadelní herci* majú sv. Genézia; zástavu purpurovú a striebornú; v striebornom poli smutnú a veselú masku, alebo 2 meče krížom. *Obuvníci* majú sv. Krišpina; zástavu červenú a belasú; v belasom poli kopyto a krájačku. *Plavci* majú sv. Erazma; zástavu zelenú a bielu; v bielom poli veslo. *Poľovníci* majú sv. Eustacha, Egyda, Huberta; zástavu zeleno-červenú; v červenom poli jelenie parohy, trúbka a puška. *Hudobníci* majú sv. Cecíliu; zástavu žltočervenú; hudobné nástroje. *Tkáči* majú sv. Severína; zástava červeno-biela; v bielom poli rozpinka a člnok. *Roľníci* majú sv. Izidora; zástavu bielo-zelenú; v bielom poli pluh, hrable a klasy. *Vincúri* majú sv. Urbana; zástavu belaso-červenú; v červenom poli vinič a hrozno.

Sv. Tomáš Akv. je patrónom *učencov* a kresťanských škôl; sv. Ján Vianey je patrónom *farárov;* sv. Alojz Gonzagy je patrónom *mládeže;* sv. Kristina je patrónkou *služiek;* sv. František Xaver. a sv. Terezka Ježiškova je patrónkou *misionárov;* sv. Barbara je patrónkou *vojakov-delostrelcov;* sv. Ján z Boha je patrónom *chorých.*

Niektorých svätých ctíme ako ochrancov v rozličných chorobách a strastiach: *sv.* Blažeja pri bolesti hrdla; *sv. Krištof* je ochrancom proti škodlivým živlom, búrke, krupobitiu; *sv. Margaréta* je ochrancom proti tuhým telesným pokušeniam; *sv. Apolonia* nás ochraňuje pri bolení zubov; *sv. Egýd* v ťažkej chorobe; *sv. Barbara* v hodine smrti; *sv. Florián* proti ohňu; *sv. Vendelín* pri hynutí dobytka; *sv. Roch a Sebastián* proti moru a cholere.

c) Blahorečenie — svätorečenie svätých.

Hoci je zaiste na milióny ľudí v nebeskej sláve, predsa nie všetkých si ctíme podľa ich mena, lebo nevieme o každom jednotlive, či je skutočne spasený. Mnohí však žili tak sväto, že sám Boh povzbudí rozličnými zázrakmi Cirkev, aby toho alebo oného nebožtíka ctila si ako svätého. Aby sme niekoho — ale len mŕtveho — mohli uctievať ako svätca, musíme vyčkať vyhlásenie sv. Cirkvi, čiže pápeža, ktorý je v tejto veci neomylný.

Zpočiatku sa vyhlásenie za svätého dialo skrze biskupa a ľud. Z toho povstalo aj porekadlo: Hlas ľudu, hlas Boží. Neskôr to prešlo na cirkevné snemy a od 12. storočia jedine pápež vyhlasuje niekoho za svätého. — Zprvu vyhlasovali za svätých len mučeníkov, neskoršie ale aj vyznavačov. Keď niekoho vyhlásili za svätého, postavili nad jeho hrobom oltár; z toho sa až podnes zachovalo, že na oltári, kde sa slúži sv. omša, musia byť uložené sv. relikvie.

Podľa dnešného cirkevného

zákona musia vyhláseniu za svätého predchádzať dva cirkevné súdne procesy — rokovania: 1. blahorečenie, čiže beatifikácia a 2. svätorečenie, čiže kanonizácia.

BLAHOREČENIE, čiže vyhlásenie niekoho za blahoslaveného ešte nie je konečné svedectvo sv. Cirkvi, že príslušný človek je už v nebi, ale pre jeho svätý život nedá sa o tom tak ľahko pochybovať. Ba, bolo by opovážlivosťou popierať, že blahoslavený je v nebi, keďže sa na jeho orodovanie staly i zázraky. Blahoslaveného môžeme už tak ctiť ako svätého, na jeho obraze môže byť naznačená aj svätožiara, ale mimo tých miest, kde to pápež dovolil, nesmie sa o tomto svätom slúžiť sv. omša, odbavovať kňazské hodinky a pred jeho obrazom nesmú horieť dve sviece. Všeobecná úcta v Cirkvi sa dáva len po svätorečení.

O človekovi, ktorý má po smrti všeobecný chýr svätosti, Cirkev všetko veľmi bedlive skúma. Predovšetkým sa zriadi výbor, ktorý vyšetrí život a účinkovanie toho, kto má byť vyhlásený za svätého, a to až do najpodrobnejších okolností, a sostaví jeho životopis. Na tento cieľ sa musia sosbierať zprávy zovšadiaľ, kde patričný žil a účinkoval. Životopis a spisy zvečnelého skúmajú na to ustanovení kardináli; skúmajú najmä, či sa tam nenachádza niečo proti učeniu Cirkvi. Jeden kardinál je ustanovený výslovne na to, aby na všetko vynachádzal námietky a pochybnosti, preto sa aj volá „súdny námietnik". Pred sborom kardinálov, tzv. sv. Kongregáciou obradov sa musí dokázať hodnovernými svedkami, písmami a znalcami troje: 1. že sluha Boží, ktorý má byť vyhlásený za blahoslaveného, preslávil sa kresťanskými čnosťami na vysokom stupni hrdinstva, alebo že podstúpil mučenícku smrť pre Krista; 2. že v jeho písmach nenachádza sa nič proti náboženstvu; 3. že sa na jeho orodovanie staly dva zázraky, ktoré musia dokázať dvaja očití svedkovia, ak tí už zomreli, vyžadujú sa 3—4 zázraky. Zázraky musia byť odbornými znalcami uznané za pravé zázraky, ktoré sa prírodným spôsobom nedajú vysvetliť. Keď je toto všetko dokázané a kardinál — súdny námietník nemá čo namietať proti učeniu, proti životu sluhu Božieho, ani proti zázrakom, ktoré sa staly na jeho orodovanie, vtedy Kongregácia obradov odovzdá výsledok súdneho vyšetrovania pápežovi, ktorý ak za dobré uzná, vydá rozhodnutie, že príslušný sluha Boží môže sa vyhlásiť za blahoslaveného. (Can. 2116—9.)

SVÄTOREČENIE. — Kanonizácia — zapísanie do soznamu svätých. Keď sa po blahorečení sluhu Božieho stanú nové 2—3 zázraky, môže sa zaviesť proces vyhlásenia za svätého, a to pred sv. Kongregáciou obradov, ako sa to už uviedlo pri blahorečení. (Can. 2136—8.) Ak sa v procese všetko dokázalo, sv. Otec po vypočutí mienky kardinálov, ak za dobré uzná, vydá zvláštne rozhodnutie, že blahoslavený môže byť vyhlásený za svä-

tého. Cirkevný zákonník Can. 1999—2141 podrobne opisuje, ako sa má diať beatifikačný a kanonizačný proces.

Spôsob slávnostného vyhlásenia za svätého nariadil Pp. Benedikt XIV. na základe starých obyčajov a ustanovení. V stanovený deň prinesú pápeža na nosidlách z jeho paláca do chrámu sv. Petra, ktorý je nádherne vyzdobený. Tu pápež kľačiačky spieva *litánie.* Po litániách si sadne na trón, složí si s hlavy pápežskú korunu a zase sa kľačiačky modlí: *Príď, ó Bože, Duchu Svätý...* za osvietenie Ducha Sv., aby poznal vôľu Božiu. Na to slávnostným spôsobom *vyhlási zvečnelého za svätého,* a hneď odbaví k nemu ako k svätému liturgickú modlitbu. Medzitým sa na veľkom oltári *odhalí obraz nového svätého.* Zatým kardinál diakon spieva Confiteor, v ktorom pripomína aj meno tohto svätca. Napokon pápež prečíta *životopis,* modlitbu a zásluhy tohto svätca a dá slávnostné požehnanie. Na to slúži sv. omšu pri oltári sv. Petra a Pavla. Za sv. omše *na obetovanie obetujú pápežovi* dve voskové sviečky, dva chleby, dve konvičky vína a tri košíky, z ktorých v jednom je pár hrdličiek, v druhom dva holuby a v treťom iné vtáky. *Sviecami* sa znázorňuje silná viera svätého za jeho života (nadprirodzené svetlo); *chlebami* jeho nádej aj na zemský pokrm, chlieb každodenný, ako aj na pokrm nebeský; *vínom* jeho láska k Bohu a blížnému; *hrdličkami* jeho pokánie; *holubami* jeho úprimnosť a poníženosť a ostatnými *vtákmi* sa zobrazujú všetky jeho ostatné čnosti. — Po sv. omši udelí pápež *plnomocné odpustky* a zaspieva sa Te Deum. Listinu o svätorečení svätého i s jeho podobizňou pošlú každému biskupovi.

VÝZNAM SVÄTOREČENIA. Svätorečenie je *verejné svedectvo* sv. Cirkvi o živote a účinkovaní toho alebo oného nebohého človeka, muža, ženy, na tomto svete, a *neomylné vyhlásenie,* že na druhom svete je tento človek čistý od každej škvrny, od každej časnej pokuty a preto požíva večné radosti v nebeskej sláve. Cirkev teda svätorečením nerobí nových svätých, ale len vyhlasuje a dosvedčuje, že príslušný svätý tu na zemi tak sväto žil, že sa teraz už nachádza medzi vyvolenými Božími, a ako taký, zasluhuje si, aby bol od svojich, na zemi žijúcich bratov ctený, žeby vidiac príklad čnosti a jeho svätého života, ho nasledovali a vo svojich potrebách prosili ho o orodovanie u Boha.

OMŠA O SVÄTOM. Skoro na každý deň v roku predpisuje sv. Cirkev pamiatku niektorého svätého. V ten deň je sv. omša o tomto svätom, t. j. kňaz sa v tejto omši modlí k Bohu oslavné piesne, ktorými sa poukazuje na čnosti svätého a na jeho slávu, ktorej sa mu dostalo pomocou Božou. (Introit, graduále, ofertórium, komúnia.) V liturgických modlitbách (kolekta, sekréta, postkomúnia), ktoré všetky smerujú k Bohu, Cirkev sv. prosí Boha, aby na orodovanie svätého udelil nám

svoje dary. Čítajú sa state zo sv. Písma (lekcia a evanjelium), kde sú spomínané také čnosti, v ktorých vynikal tento svätec. Ostatné časti sv. omše sú tie isté. Sv. omša ako obeta sa obetuje vždy len Bohu, jedine pripomínaním čností svätého vzbudzujeme v sebe vďačnosť voči Bohu a zároveň prosíme, aby Boh na prímluvu týchže svätých udelil nám milosti, žeby sme sa aj my stali čím svätejšími už tu na zemi a na druhom svete účastní boli slávy nebeskej.

2. Deň sv. Františka Xaverského, vyznavača.

3. decembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. František nar. 7. apr. 1506 na hrade Xaver, Španielsko, spoločník sv. Ignáca z Loyoly, po sv. Pavlovi apoštolovi, najväčší apoštol pohanov, v Indii a v Japonsku veľmi mnohých obrátil na pravú vieru a sám pokrstil 100.000 pohanov, medzi nimi mnohé kniežatá. Boh ho obdaril mocou konať zázraky. Slepému navrátil zrak, chorému zdravie i mŕtvym život atď. Naposledy sa vybral do Číny, ale na ceste ho pochytila horúčka a zomrel opustený pri morskom brehu na ostrove Saucian v chatrči 2. dec. 1552 so slovami: „V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený.“ Vynikal horlivosťou hlásať evanjelium, bol obetavý k bližným a trpezlivý v ťažkostiach.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si kázaním a zázrakmi svätého Františka indické národy k svojej Cirkvi pričleniť ráčil, dožič milostive, aby sme nasledovali čnostný príklad toho, ktorého slávne zásluhy ctíme. Skrze Pána nášho...

Deviatnik k sv. Františkovi Xaverskému: Ó milovania hodný a láskavý svätý František Xaverský, s tebou sa úctive klaniam Božskej velebnosti. Veľmi sa teším nad znamenitými milosťami a darmi, ktoré ti dal Boh za tvojho života na zemi, a nad slávou, ktorú si dosiahol po smrti. Jemu za to vrúcne ďakujem, k tebe ale celým srdcom volám: Vymôž mi svojím mocným orodovaním tú veľkú milosť, aby som sväto žil a sväto tiež zomrel. Okrem toho ťa prosím, vypros mi... (tu pripomeň žiadanú milosť)... Ale ak by toto, o čo ťa vrúcne prosím, nebolo na česť

Božiu a na pravé blaho mojej duše, vypros mi radšej to, čo je v každom ohľade užitočnejšie. Amen. — Otče náš, Zdravas, Sláva.

Odpustky 3 rokov na každý deň cez deviatnik, ktorý veriaci konajú na získanie nejakej milosti skrze orodovanie sv. Františka Xaverského. — Po skončení deviatnika získame plnomocné odpustky za obvyklých podmienok. — Ak pre nejakú prekážku nemôžeme odbaviť túto modlitbu, stačí, keď sa pomodlíme 5 ráz Otčenáš, Zdravas a Sláva. — PPO 462.

3. Deň sv. Barbary, mučenice-panny.

4. decembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Barbara bola jediná dcéra váženého pohana. Mal ju veľmi rád. Keď spozoroval, že je kresťankou, zmenil svoju lásku na neuhasiteľnú nenávisť a sám ju odviedol k sudcovi, žeby ju mukami donútil k odpadnutiu od kresťanskej viery. Keďže sv. panna bola vo viere pevná, trhali jej telo železnými hákmi a boky jej pálili fakľami. Ona pozdvihnúc hlavu, modlila sa: „Pane, Ty skúmaš srdce a vieš, ako veľmi túžim po Tebe; prosím Ťa, neopúšťaj ma a pomáhaj mi až do konca.“ Odrezali jej aj prsníky. Na potupu ju vláčili nahú po meste a napokon ju otec vlastnoručne sťal. Trest Boží ho stihol: hrom udrel do neho. Je patrónkou proti náhlej a nekajúcej smrti, ako aj patrónkou haviarov a hutníkov.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si medzi inými zázrakmi svojej všemohúcnosti i slabému ženskému pokoleniu víťazstvo mučeníctva udelil; udeľ milostive, aby sme príklad blah. Barbary, panny a mučenice nasledovali my, ktorí slávime jej narodenie, a tak sa k tebe dostali. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Bože, Ty si nám dal ctiť sv. Barbaru, ako zvláštnu patrónku umierajúcich, preto Ťa pokorne prosíme, daj, aby sme na jej orodovanie hodne prijali sv. sviatosti umierajúcich v hodinu našej smrti a šťastlive sa s týmto svetom rozlúčili. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

4. Deň sv. Mikuláša biskupa.

6. decembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Mikuláš, biskup v Mýre, pochádzal z Patary, bol veľmi dobrotivý, láskavý a štedrý voči chudobným. Istý šľachtic v Batare v nedostatku výživy a v zúfalstve myslel na to, žeby jeho tri dcéry smilstvom mohly zarábať peniaze. Keď sa o tom dopočul sv. biskup, po tri razy potajomky v noci im položil do domu toľkú sumu peňazí, že stačila i na výživu, i dcéry sa mohly jedna po druhej s dobrým venom vydať. Odtiaľ pochádza obyčaj, že rodičia svojim dietkam a dobrodinci svojim miláčikom a priatelia vzájomne posielajú si darčeky ako dary sv. Mikuláša. Odsúdenia je hodné pripájať čerta alebo iné maškary k osobe, predstavujúcej sv. Mikuláša a strašiť deti. Sv. Mikuláš zomrel 6. dec. 327. Je patrónom námorníkov a kupcov.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si sv. Mikuláša nepočetnými zázrakmi ozdobil, dožič, prosíme Ťa, aby sme boli pre jeho zásluhy a na jeho prosby od pekelného ohňa oslobodení. Skrze Pána nášho...

5. Deň sv. Lucie, panny a mučenice.

13. decembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Lucia, slov. Svetluša, dcéra vd. Eutychie v Syrakúzach (na ostrove Sicílii), v 3. stor. vyprosila pre svoju matku zázračné uzdravenie z krvotoku na hrobe sv. Agaty, panny a mučenice. Učinila sľub večitej čistoty. Nahovorila matku, aby rozdala veno i majetok chudobným kresťanom. Keď sa o tom dozvedel jej býv. snúbenec-pohan, obžaloval ju u sudcu Pascházia. Pred týmto vyznala, že všetko urobila z lásky k Ježišovi, ktorému sa stala snúbenicou, a že má už v sebe Ducha Svätého. Sudca kázal ju odviesť do hanobného domu, ale nijakou silou nemohli ju s miesta pohnúť. Preto nakládli okolo nej ohňa, do ktorého vliali oleja a smoly. Plamene ohňa sa sv. panny nedotkly. Z rozkazu sudcu jej prebodli dýkou hrdlo 13. dec. 304. — Ani sudcu neminul Boží trest. Keď podával zprávu v Ríme, aj jeho odsúdili na smrť.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, Spasiteľu náš, vyslyš nás a daj, aby sme podľa príkladu blahoslavenej Lucie, panny a mučenice Tvojej, tak prospievali v svätej zbožnosti, ako sa tešíme jej slávnej pamiatke. Skrze Pána nášho...

6. Deň sv. Tomáša apoštola.

21. decembra.

ŽIVOTOPIS. Galilejský rybár, prímením Didymus-Blíženec, jeden z 12 apoštolov. Keď apoštolovia nechceli ísť s Majstrom do Betánie, kde ho predtým chceli ukameňovať, Tomáš ich povzbudil: „Poďme i my, aby sme umreli s ním." Z toho vidieť, ako bol oddaný Spasiteľovi, nad ktorého smrťou bol taký zronený, že ostatným apoštolom nechcel ani veriť, že Pán vstal zmŕtvych, kým sa na vlastné oči nepresvedčí. Táto Tomášova nevera nás upevňuje vo viere vo zmŕtvychvstanie P. Ježiša, ktoré je základom pravej viery. Sám Boh pripustil toto Tomášovo pochybovanie, ktoré však použil na to, aby sme dostali dôkaz o Kristovom zmŕtvychvstaní. Viď evanj. sv. Jána: 11, 7—16; 14, 5—7; 20, 19—29. — Po soslaní Ducha Sv., keď sa apoštolovia rozišli do sveta hlásať evanjelium, šiel sv. Tomáš medzi Partov, Médov a Peržanov; týmto a iným divokým národom hlásal posolstvo spasenia. Naposledy bol i v Prednej Indii, kde v meste Calamina pri povstaní pohanských kňazov prebodli ho kopijou.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane, dožič nám, aby sme s radosťou slávili sviatok sv. Tomáša, Tvojho apoštola, a jeho vieru s náležitou pobožnosťou nasledovali a na jeho prímluvu podpory vždy dosiahli. Skrze Pána nášho...

Vzbudenie viery a modlitby za pevnú vieru viď medzi modlitbami v I. diele.

7. Založenie Stolice sv. Petra v Ríme a v Antiochii.

18. januára — 22. februára.

POUČENIE P. Ježiš rozkázal sv. Petrovi, aby spravoval Cirkev. Po ňom ju majú spravovať jeho nástupcovia. Sv. Peter sa po smrti Majstrovej zdržoval v Jeruzaleme do r. 36. Keď ich tam prenasledovali, otrasúc si prach z obuvi, odišiel r. 37 do najväčšieho východného mesta, Antiochie (dnešná Antakija) v Sýrii pri rieke Oront. Tu založil veľkú kresťanskú obec a odtiaľto spravoval Cirkev až do r. 42. Tu sa hlásili do Cirkvi mnohí pohani. Vyznavači Krista dostali tu meno *Cristiánoi — kresťania.* Pamiatku založenia pápežskej stolice sv. Petra v Antiochii slávime 22. februára. — Sv. Peter po svojom odchode postavil na čelo antiochíj-

skej cirk obce Evodia. Za ním prišiel sv. Ignác mučeník. Tam účinkoval neskoršie za čas aj sv. Ján Zlatoústy. Dnes sú tie kraje odtrhnuté od Cirkvi a sýrskych katolíkov vedie apoštolský vikár v Bejrute.

Zvláštnym riadením Božím odišiel sv. Peter r. 42 do Ríma, ktoré bolo strediskom rímskej ríše, kde sa tiež sústreďovala všetka pohanská poverčivosť, nemravnosť a nerozumné učenie pohanských filozofov. Tomuto všetkému zlu urobilo kresťanstvo koniec kresťanskou náukou. Sv. Peter v Ríme založil definitívne stredisko kresťanstva, pápežskú stolicu, odkiaľ pápeži až podnes spravujú katolícku Cirkev. Starobylý kamenný stolec sv. Petra sa až podnes uschováva v apside (sanktuárový výklenok) vatikánskej baziliky.

Založenie stolice sv. Petra v Ríme oslavujeme 18. januára. O osem dní neskoršie je obrátenie sv. Pavla. Preto Pp. Pius XI. bullou Rerum Ecclesiae 26. II. 1926 nariadil, aby sme sa cez túto oktávu po sv. omši modlievali za sjednotenie bludárov, rozkolníkov a neveriacich.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si sv. Petrovi, svojmu apoštolovi, odovzdaním kľúčov nebeského kráľovstva udelil najväčšiu moc sväzovať a rozväzovať; dožič nám, aby sme pomocou jeho orodovania boli oslobodení od pút svojich hriechov. Skrze Pána nášho...

Modlitba za obrátenie sveta.

Odbavuje sa po sv. omši cez oktávu sviatku Stolice sv. Petra v Ríme, 18–25. jan. — Pp. Pius XI.: Rerum Ecclesiae, 28. febr. 1926.

Úmysel na jednotlivé dni:

18 januára: Za všetkých mimo Cirkvi žijúcich.
19. januára: Za východných rozkolníkov.
20. januára: Za protestantov v Europe.
21. januára: Za anglikánov.
22. januára: Za sjednotenie kresť. cirkví v Amerike.
23. januára: Za zlých katolíkov a odpadlíkov.
24. januára: Za židov.
25. januára: Za pohanov.
Otče náš... Zdravas... (Tri razy.)

A n t i f ó n a: Aby všetci jedno boli, ako si Ty, Otče, vo mne a ja v Tebe, aby aj oni v nás

jedno boli, aby svet uveril, že si ma Ty poslal. (Jn 17, 21.)

℣. A ja ti hovorím, že ty si Peter.

℟. A na túto skalu vystavím svoju Cirkev.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, ktorý si povedal apoštolom svojim: „Pokoj vám zanechávam, pokoj svoj vám dávam", nehľaď na viny moje, ale na vieru Cirkvi svojej a podľa svojej dobrej vôle ráč jej milostive udeliť pokoja a svornosti; ktorý žiješ a kráľuješ, Boh na veky vekov. — ℟. Amen.

Sladké Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami i nad našimi blúdiacimi bratmi.

Odpustky 300 dní. PPO 202. — Iné modlitby a vzdychy za pohanov a inovercov hľadaj na Misiovú nedeľu.

8. Deň sv. Agnesky, panny, mučenice.

21. januára.

ŽIVOTOPIS. Sv. Agneska je najslávnejšia rímska mučenica. Ako 13-ročná podstúpila mučenícku smrť r. 304. Podľa povesti preto, lebo odoprela vydať sa za syna pohanského miestodržiteľa. Sudca ju chcel donútiť tým, že ju dal odviesť do domu hanby a vydal ju na pospas necudníkom. Tu ju obklúčila nebeská žiara. Nik sa k nej neodvážil. Odsúdená bola na smrť. Sám kat sa zhrozil, keď mal stať toto mladé nevinné dievča. Agneska mu však povedala: „Prečo meškáš? Nedaj môjmu milovanému ženíchovi dlho na mňa čakať. Zničené bude len moje telo, ktoré na seba môže tiahnuť i zraky nečistej lásky, ktorú ja nenávidím." Meno Agnesa pochádza z gréckeho „hagné" — čistá alebo z lat. „agnus" — baránok, s ktorým sa zjavila svojim rodičom po smrti na 8. deň pri svojom hrobe Preto sa jej sviatok slávi aj 28. jan. a nad jej hrobom (bazilika sv. Agnesky) svätia dvoch baránkov, z ktorých vlny sa tkajú arcibiskupské pálliá. (Je to vlnená stuha ako zvláštny odznak arcibiskupskej moci.)

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci večný Bože, ktorý si volíš to, čo je slabé, aby si zahanbil to, čo je

silné, dožič milostive, aby sme si u Teba zaslúžili prímluvu svätej panny a mučenice Tvojej, Agnesky, ktorej pamiatku slávime. Skrze Pána nášho...

9. Deň sv. Jána Almužníka.

23. januára.

ŽIVOTOPIS. Sv. Ján, biskup, pre svoju veľkú štedrosť volá sa Almužníkom. Pochádzal z ostrova Cyprus z bohatých rodičov. Vychovaný bol bohabojne. Na žiadosť rodičov sa oženil v mladom veku. Keď mu predčasne zomrela manželka i dietky, rozdal chudobným svoj majetok a utiahol sa do samoty. Rozniesol sa chýr o jeho sv. živote, takže bol r. 610 vyvolený za alexandrinského biskupa-patriarchu. Všetky dôchodky svojho biskupstva rozdával chudobným, ktorých volal svojimi pánmi a ochrancami. Mal ich popísaných 7500. Čím bol štedrejší k iným, tým bol prísnejší k sebe. Jeho okrasou bola čnosť horlivosti, poníženosti a tichosti. Jeho neporušené telo poslal turecký cisár po zaujatí Carihradu uhorskému kráľovi Matejovi Korvínovi. Relikvie boly do moháčskej bitky v Budíne, od tých čias sa uschovávajú v kapitulskom chráme v Bratislave.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane, vyslyš naše prosby, ktoré k Tebe vznášame v deň slávnosti sv. Jána vyznavača a biskupa Tvojho, a pre zásluhy toho, ktorý bol hodný Tebe sväto slúžiť, vysloboď nás od všetkých hriechov. Skrze Pána nášho...

10. Deň obrátenia sv. Pavla.

25. januára.

OPIS. Túto udalosť opísal sv. Lukáš v Skt 9, 1—22. Mladý farizej Šavel vyžiadal si od vysokej rady židovskej povolenie prenasledovať kresťanov v Damašku. Bleskom ožiarený spadol s koňa, oslepol a počul slová: Šavle, prečo ma prenasleduješ. Šavel, poznajúc svoj omyl, hneď bol ochotný vyplniť všetko, čo Kristus od neho žiadal. Dal sa zaviesť do Damašku, kde ho pokrstil kňaz Ananiáš. Stal sa najhorlivejším hlásateľom Krista, preto sa volá učiteľom národov.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si kázňami sv. Pavla apoštola učil celý svet, prosíme Ťa, daj, aby

sme jeho príkladom boli k Tebe pritiahnutí my, ktorí slávime dnes pamiatku jeho obrátenia. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Svätý Pavol, apoštol národov, teba dnes všemohúci hlas zrútil na zem, aby si sa s nej pozdvihol k pravému pokániu. Na tento hlas premenil si sa na nádobu vyvolenú, z Kristovho nepriateľa na horlivého obrancu jeho osoby a jeho učenia. Prosím ťa, ráč mi u Boha vyprosiť milosť, aby som Ježiša Krista dobre poznal(a), pravým pokánim k nemu sa navrátil(a), Božiu vôľu verne plnil(a) a tvoj príklad vždy verne nasledoval(a). Amen.

Otče náš... Zdravas...

℣. Oroduj za nás sv. Pavol apoštol.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlime sa: Bože, Tvoje súdy sú nepochopiteľné a Tvoje milosrdenstvo je nevýslovné. Ty si kedysi sv. Pavla predišiel svojou sv. milosťou tým, že si ho Tebe sa protiviaceho netrestal, ale podľa svojho nekonečného milosrdenstva tak si s ním nakladal, že sa z Tvojej milosti stal vrúcnym milovníkom Teba, najhorlivejším hlásateľom Tvojho mena a veľkým apoštolom národov. Pane, čože my úbohí hriešnici môžeme o sebe doznať ako to, že sa Božskej Velebnosti Tvojej často protivíme svojimi hriechami, ktoré Ty nenávidíš. Najdobrotivejší Otče náš, prosíme Ťa, zmiluj sa i nad nami a ráč nás predchádzať svojím milosrdenstvom. Obráť nás s cesty hriechov na pravú cestu pokánia; odpusť nám naše previnenia a posilňuj nás svojou sv. milosťou, aby sme kráčali po ceste čnosti, nikdy sa viac nevrátili ku svojim hriechom. O čo Ťa prosíme, milosrdný Bože, skrze Ježiša Krista, milého Syna Tvojho a Spasiteľa nášho. Amen.

11. Deň sv. Jána Zlatoústeho, biskupa.

27. januára.

ŽIVOTOPIS. Narodil sa v Antiochii 345; pokrstený bol len 369; za kňaza bol vysvätený 386; na túto dráhu sa pripravil pustovníckym životom. R. 398 stal sa carihradským arcibiskupom-patriarchom. Bol svätého života, apoštolskej horlivosti, takým vznešeným kazateľom, že dostal prímeno: Zlatoústy. Zanechal 13 sväzkov katolíckych kníh, 242 listov. Bol milosrdný k chudobným a chorým. Žiadal všade prísnu mravnosť. Karhal aj cisárovnú Eudoxiu, ktorá ho vypovedala do vyhnanstva. Sotva sa vzdialil, bolo mesto postihnuté zemetrasením, a preto na žiadosť ľudu ho cisár povolal zpät. Ale čoskoro bol zase poslaný do vyhnanstva, kde zažil mnoho trýznenia. Aj tam obrátil mnohých na pravú vieru. Rímsky pápež žiadal, aby bol povolaný zpät a znova zaujal svoje arcibiskupské sídlo. Avšak pre mnohé útrapy zomrel na zpiatočnej ceste v Komane 14. sept. 407. Nový cisár si uctil jeho relikvie a prosil odpustenie pre svojich rodičov. Životným heslom sv. Jána Zlatoústeho najmä v utrpení bolo: Buď Bohu sláva za všetko.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane, obohať nebeskou milosťou svoju Cirkev, ktorú si zvelebil výbornými zásluhami a učením vyznavača a biskupa Tvojho, svätého Jána Zlatoústeho. Skrze Pána nášho...

12. Deň sv. Františka Salezského, biskupa.

29. januára.

ŽIVOTOPIS. Sv. František, narodený 1567 v Sales, Savojsko, keď videl, že jeho rodný kraj je zamorený kalvinizmom, opustil svetský život. Ako kňaz a najmä ako biskup v Ženeve, vyznamenal sa zbožnosťou, učenosťou, obetavosťou a misionárskou horlivosťou medzi kalvínmi, ktorých obrátil 72.000. Hoci bol prchkej povahy, natoľko v sebe vypestoval čnosť tichosti, že práve touto čnosťou premohol i najzarytejších protivníkov, ktorých priviedol pod sladké jarmo Kristovo. Založil rehoľu panien Navštívenia P. Márie. Z jeho spisov vyniká „Filotea" (dostať v Spolku sv. Vojtecha). Zomrel 1622 v Lyone.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si pre spasenie duší chcel, aby svätý František, Tvoj vyznavač a biskup, stal sa všetko všetkým, dožič milostive, aby sme

mohli preniknutí sladkosťou Tvojej lásky, podľa jeho učenia a pre zásluhy jeho orodovania dosiahnuť večných radostí. Skrze Pána nášho...

13. Deň sv. Blažeja, biskupa, mučeníka.

3. február.

ŽIVOTOPIS. Najprv bol lekárom. Stal sa biskupom v Sebaste a vyznamenal sa láskou k blížnému. Za prenasledovania mu veriacich rozohnali. Sám sa musel ukrývať v pustatinách. Zradou ho však chytili. Cisárov námestník ho bičovaním nútil k odpadnutiu od viery. Druhý raz železnými hákmi trhali z neho mäso, až bol r. 316 sťatý. Uctievaný je ako patrón proti boleniu hrdla. Raz totiž priniesla k nemu zúfajúca matka svoje zomierajúce dieťa, ktoré sa drhlo rybacou kosťou a nebolo mu pomoci. Sv. biskup ho len požehnal; dieťa sa zachránilo zázračne. Preto sa dnes v chrámoch udeľuje sv. blažejské požehnanie so sviečkami na kríž pod bradou.

LITURGICKÁ MODLITBA. Hľadaj medzi Spoločnými modlitbami k svätým: K biskupovi mučeníkovi, str. 1122.

Súkromná modlitba: Svätý Blažej, biskup a mučeník, neúnavný kazateľ Kristovho učenia, verný pastier sebe sovereného stáda, orodovník a útočište všetkých, ktorí ťa zo srdca ctia a pokorne vzývajú, shliadni na moju úprimnú dôveru, ktorú skladám v tvoju prímluvu. Pokorne ťa prosím, vyžiadaj mi u Boha, žeby sa zmiloval nado mnou a zbavil ma bolestí hrdla a iných bolestí, aby som každým tlkotom srdca i hlasom svojho hrdla mohol(a) Boha v tebe a teba v Bohu časne chváliť a večne velebiť. Amen.

a) Svätoblažejské požehnanie hrdla.

Kňaz najskôr svätí dve sviečky sviazané do podoby kríža.

℣. Pomoc naša v mene Pánovom.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci a milostivý Bože, ktorý si všetky rozličné veci sveta stvoril skrze samé večné Slovo a chcel si, aby to isté Slovo, skrze ktoré sa všetko stalo, vtelilo sa k obnoveniu ľudského pokolenia; a ktorý si veľký a nekonečný, hrozný a chvályhodný a činiaci zázraky; pre ktorého na obranu viery slávny mučeník a biskup Blažej, nebojac sa rozličných múk, šťastne dosiahol palmu mučeníctva; ktorý si mu medzi inými milosťami tú prednosť udelil, aby Tvojou mocou uzdravoval akékoľvek choroby hrdla: pokorne prosíme velebnosť Tvoju, nehľaď na naše previnenia, ale usmiernený jeho zásluhami a prosbami, *požehnaj † a posväť † svojou obdivuhodnou láskavosťou tieto voskové sviece a pridaj k tomu milosť, aby všetci, ktorých hrdla sa ony dotknú v milostivej nádeji, od akejkoľvek choroby hrdla boli oslobodení* pre zásluhy jeho umučenia, žeby uzdravení a uradostnení v Tvojej Cirkvi vzdávali vďaky Tebe a chválu preslávnemu menu Tvojmu, ktoré je požehnané na veky vekov. Skrze Pána nášho...

Kňaz pokropí sviečky sv. vodou, složí ich na kríž a sviaže červenou stuhou, priloží k hrdlu každého jednotlivca (pod bradu), pri čom vyslovuje modlitbu požehnania a pravicou žehná:

Skrze orodovanie svätého Blažeja, biskupa a mučeníka nech ťa oslobodí Boh od choroby hrdla a od každého iného zla. V mene Otca † i Syna i Ducha Svätého. Amen.

b) Žehnanie jablčok na deň sv. Blažeja.

℣. Pomoc naša... — ℟. Ktorý stvoril...
℣. Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Požehnaj, † Pane, tieto jablčka, aby boly spasiteľným prostriedkom ľudskému pokoleniu, a na vzývanie svätého mena Tvojho a na orodovanie sv. Blažeja, biskupa a mučeníka dožič, aby tým, ktorí z nich budú požívať, slúžily k duševnému spaseniu a k telesnému zdraviu Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modlime sa: Všemohúci a milostivý Bože... atď.

Viď modlitbu pri svätení sviečky na sv. Blažeja s nasledovnou zmenou slov žehnania, ktoré sú tu a tam ležatým písmom tlačené:

„...požehnaj † a posväť † pre jeho zásluhy a prosby, a pridaj k tomu milosť, aby všetci, ktorí v milostivej nádeji budú z nich požívať, od akejkoľvek choroby boli oslobodení...“

Jablčka pokropí sv. vodou.

14. Deň sv. Mateja apoštola.

24.—5. februára.

ŽIVOTOPIS. Sv. Matej bol zvolený za apoštola miesto zradného Judáša (podľa návrhu sv. Petra pred príchodom Ducha Sv.). Po rozídení sa apoštolov hlásal evanjelium v židovskej krajine, kde bol od veľrady odsúdený a umučený. Jeho pozostatky sú uložené v Trieri. Jeho heslom bolo: „Telo kroť umŕtvovaním, aby duch bol podrobený Ukrižovanému.“

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si svätého Mateja pridružil k sboru svojich apoštolov, dožič, prosíme, aby sme na jeho prímluvu vždy pociťovali srdečnosť Tvojej lásky k nám. Skrze Pána nášho...

15. Deň sv. Jána z Boha.

8. marec.

ŽIVOTOPIS. Sv. Ján z Boha, patrón chorých a nemocníc, narodil sa r. 1495 v Montemoru, Portugalsko. Po dobrodružnom živote, ktorý strávil ako pastier, vojak a sluha, pohnutý kázňou bl. Jána z Avily, verejne sa kajal. Pokladali ho za blázna a zatvorili do blázinca. Tu mu však Boh naklonil srdce láskou k chorým. Vyslobodiac sa z blázinca, založil v Granade v opustenom kláštore opatrovňu opustených chorých. Zomrel r. 1550 tak, že sa sám obliekol, pokľakol pred kríž, objal ho a v tomto objatí kríža zostal i po smrti niekoľko hodín. Jeho nasledovníci utvorili rehoľu „Milosrdných bratov“, ktorí majú svoje nemocnice a opatrujú chorých.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si blahoslavenému, Tvojou láskou rozpálenému Jánovi, dal prejsť

plameňmi bez úrazu a skrze neho si zúrodnil svoju Cirkev novou rodinou, dožič nám pre jeho zásluhy, aby sme ohňom Tvojej lásky boli vyliečení z našich nedostatkov a obsiahli liek večnosti. Skrze Pána nášho...

16. Deň Štyridsiatich sv. mučeníkov.

10. marca.

ŽIVOTOPIS. Prenasledovanie kresťanov na východe trvalo ešte za cisára Licínia, ktorý rozkázal vojakom svojho najlepšieho „bieskového“ pluku, aby obetovali štátnym bohom. Tu vystúpilo 40 vojakov, ktorí vyhlásili: „Svojmu cisárovi sme slúžili verne a poctive: sme však kresťania a nespreneveríme sa Kristovi. Nijaká moc na svete nás neodvráti od viery a nedonúti nás k modloslužbe.“ Odsúdení boli na smrť zamrznutia. V noci bdiaci strážnik žalára zrazu videl 39 anjelov s vencami sostupovať nad mrznúcich vojakov, ktorým rozdávali vence mučeníctva. Jeden z vojakov totiž odstúpil ako odpadlík, avšak v pripravenom teplom kúpeli ho porazilo. Tento strážca zobudil spolustrážcov, pred nimi vyznal, že aj on je kresťanom a sám sa pripojil k 39 mrznúcim vojakom so slovami: „Pane Bože, verím v Teba, ako títo v Teba veria, pripočítaj ma ku svojim verným, aby som pre Teba podstúpil smrť a dosiahol 40. veniec, ktorý utratil ten zbabelec.“ Ráno bol medzi zamrznutými mučeníkmi jeden ešte živý. Toho nahovárali k odpadnutiu, ale jeho matka mu dodala zmužilosti, takže v jej náručí zomrel ako mučeník. Telá všetkých spálili.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, dožič, aby sme v slávnych mučeníkoch, ktorých sme poznali ako hrdinov vo vyznaní viery, pocítili lásku v orodovaní za nás u Teba. Skrze Pána nášho...

1. Sviatky sv. Jozefa — patróna sv. Cirkvi.

19. marca a v stredu po II. nedeli po Veľkej noci.

ŽIVOTOPIS. Jozef pochádzal zo vznešeného rodu kráľa Dávida. Málo čo vieme o jeho živote. No dosť vieme o jeho čnostiach, keď uvážime, že mu Boh sveril bl. P. Máriu a svojho Syna. Sv. Písmo ho nazýva *mužom spravodlivým.* Dôkazom jeho čnostného života je, že nevediac o tajomstve

Zvestovania, potajomky a bez dohovárania chcel prepustiť tehotnú svoju panenskú snúbenicu Máriu, kým ho o všetkom nepoučil anjel. Vždy bol verným ochrancom sv. Panny a starostlivým pestúnom Ježiša. I najťažšie Božie nariadenia vykonával s príkladnou poslušnosťou. Náhle mu anjel oznámil vražedný úmysel Herodesov, hneď ešte v noci sa vydal na cestu do Egypta s Ježišom a jeho Matkou. Sv. rodinu živil z tesárskeho remesla. Zomrel smrťou spravodlivých v náručí P. Ježiša a P. Márie. Preto ho vzývame ako patróna umierajúcich. Zobrazuje sa s Ježiškom v náručí a s ľaliou v ruke na znamenie, že celý život strávil v nevinnosti.

Svätý Jozef — Patrón sv. Cirkvi.

Sv. Stolica 8. dec. 1870 vydala tento dekrét o sv. Jozefovi: „Ako Boh ustanovil Jozefa, Jakubovho syna, za predstaveného egyptskej zeme, aby zachoval pre ľud obilie, tak v plnosti časov, majúc na túto zem poslať svojho jednorodeného Syna, Vykupiteľa sveta, vyvolil *druhého Jozefa,* ktorému Jozef Egyptský bol predobrazom. Tohoto druhého Jozefa Boh ustanovil za Pána svojho domu a za strážcu svojich pokladov. Zasnúbený bol s nepoškvrnenou Pannou, z ktorej mocou Ducha Sv. narodil sa Ježiš Kristus, domnelý jeho syn, ktorý mu bol poddaný. A toho, ktorého si žiadali vidieť toľkí proroci a králi, Jozef nielen videl, ale s ním v dôvernom spoločenstve žil, otcovsky ho miloval a bozkával. Vychovával toho, ktorého veriaci ľud prijíma ako chlieb s neba na dosiahnutie večného života. Pre túto vysokú hodnosť, ktorú Boh udelil tomuto svojmu najvernejšiemu sluhovi, sv. Cirkev po Bohorodičke P. Márii vždy najväčšmi ctila a oslavovala blah. Jozefa, ktorého v úzkostiach vzývala o pomoc a orodovanie. V týchto smutných časoch sv. Cirkev tak je od nepriateľov ukrutne prenasledovaná a sužovaná, že bezbožní sa nazdávajú, ako by ju už pekelné mocnosti premáhaly. Preto biskupi z celého katolíckeho sveta predložili v mene svojom a v mene sebe svereného stáda prosbu sv. Otcovi, aby sv. Jozefa ustanovil za Ochrancu katolíckej Cirkvi. Keďže prosbu opakovali aj na sv. všeobecnom vatikánskom sneme v Ríme r. 1870, sv. Otec, Pius IX., pápež, súc pohnutý smutným stavom Cirkvi, vyhovel žiadosti biskupov, Cirkev odporúčal najmocnejšej ochrane sv. arciotca Jozefa, ktorého tým vyhlásil za Ochrancu katolíckej Cirkvi. Jeho sviatok 19. marca povýšil na stupeň duplex I. triedy, ale bez oktávy vzhľadom na 40 denný pôst. Všetkým biskupom dal oznámiť, aby po náležitom vyskúmaní časových a miestnych pomerov, berúc do povahy vôľu i svetských vrchností a vlád, od sv. Otca žiadali, aby sa tento sviatok sv. Jozefa slávieval nielen v kostole, ale i navonok, ako ostatné zasvätené sviatky."

V našich krajoch je tento deň nie zasvätený, ale úcta sv. Jozefa je rozšírená cez celý marec. — Pretože 19. marec je viac venovaný úcte sv. Jozefa ako ženícha P. Márie a Pestúna P. Ježiša, sv. Cirkev mu osobitne určila ešte jeden deň ako svojmu hlavnému patrónovi, a to *v stredu po II. nedeli po Veľ. noci.* Tento sviatok má aj oktávu.

Mesiac sv. Jozefa.

Pápež Pius IX. (r. 1846—78) vždy si kľakal pred obraz sv. Jozefa, aby ho prosil za ochranu, kedykoľvek sa vznášaly nad Cirkvou mračná neprajnosti a prenasledovania. Keďže na prímluvu sv. Jozefa bol často vyslyšaný, vyvolil sv. Jozefa za patróna katolíckej Cirkvi a odporúčal veriacim, aby vrúcne ctili toho, na ktorého Otec nebeský sveril svojho Syna v Betleheme a v Nazarete. Úcta sv. Jozefa sa rozšírila po celom svete, a preto pápež Lev XIII. nariadil, aby sa po októbrovom ruženci odbavovala aj modlitba k sv. Jozefovi: K tebe sa utiekame. Zároveň odporúčal, aby mesiac marec bol zasvätený jeho pocte a aby sa konaly pobožnosti v chrámoch ako v mesiaci máji na počesť P. Márie. Pápež Pius X. schválil 9. III. 1909 verejné litánie k sv. Jozefovi a obdaroval ich odpustkami. Pápež Benedikt XV. r. 1920 pápežským listom vyzval veriacich, aby sa v búrlivých časoch prenasledovania utiekali o pomoc sv. Jozefa.

Nie div, že veriaci v mesiaci marci každodenne odbavujú pobožnosť k úcte sv. Jozefa, alebo aspoň deväťdňovú pobožnosť. Väčšinou je to súkromná pobožnosť veriacich. Na niektorý bočný oltár sa postaví socha alebo obraz sv. Jozefa a okrášli sa kvetami. Kňaz alebo sami veriaci sa modlia litánie k sv. Jozefovi, odbavia sa niektoré modlitby k jeho úcte a o jeho orodovanie; kňaz prehovorí niekoľko povzbudzujúcich slov, alebo predmodleník prečíta niektoré rozjímanie z knižočky: „Mesiac sv. Jozefa“ od Msgr. J. Straku (Vydal Fr. Urbánek, Trnava); zaspieva sa pieseň k sv. Jozefovi a potom je požehnanie so Sviatosťou Oltárnou. Na konci možno zaspievať pieseň lúčenia sa s Pánom Ježišom: Dielo dňa už dokonané.

Keď sa veriaci zo vzdialených filiálok, lazov a kopaníc nemôžu zúčastniť na tejto pobožnosti v chráme, môžu si ju vykonať doma tak, že na čelné miesto izby zavesia obraz sv. Jozefa, ozdobia ho, zapália svetielko a spoločne všetci domáci prípadne i susedia vykonajú celú pobožnosť. A tak príbytok tento stane sa ako by Božím chrámom podľa slov Pána Ježiša: „Kde sa dvaja-traja sídu v mojom mene, ja som uprostred nich.“ Pán Ježiš iste neodmietne orodovanie toho za nás, ktorého na zemi volal otcom.

Liturgická omša.

INTROIT. Spravodlivý prekvitá ako palma, rastie ako ceder na Libane; zasadený je v dome Pánovom, na dvore Boha nášho. — Sladko je chváliť Pána a ospevovať meno Tvoje, Najvyšší. (Ž 91, 13—4. 2.) — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, nech nám pomôžu zásluhy ženícha najsvätejšej rodičky Tvojej, aby sme na jeho prímluvu dosiahli, čoho nie sme schopní svojou krehkosťou. Ktorý žiješ a kraľuješ...

Pripojí sa liturgická modlitba dňa v pôste.

LEKCIA. Čítanie z knihy Múdrosti, Sir 45, 1—6.: Milý je Bohu i ľuďom ten, ktorého pamiatka býva požehnávaná.

GRADUÁLE. Pane, vyšiel si mu v ústrety so sladkým požehnaním; na hlavu si mu položil korunu z drahokamov. — Život žiadal od Teba a Ty si mu predĺžil život na veky vekov. (Ž 20, 4—5.) — Blahoslavený muž, ktorý sa bojí Pána a má veľké zaľúbenie v prikázaniach jeho. — Mocné na zemi bude potomstvo jeho, — rod spravodlivých bude požehnaný. — Sláva a bohatstvo bude v dome jeho a spravodlivosť ostane na veky vekov.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša; 1, 18—21. — Anjel poučí Jozefa, že P. Mária počala z Ducha Svätého.

OFERTÓRIUM. Moja vernosť a milosť je s ním, v mojom mene zdvihne čelo. (Ž 88, 25.)

SEKRÉTA. Konáme Ti, Pane, povinnosť svojej služby a ponížene Ťa prosíme, udrž v nás svoje dary na prímluvu sv. Jozefa, ženícha Rodičky Syna Tvojho, Ježiša Krista, Pána nášho, veď na jeho vznešenú slávnosť prinášame Tebe túto obetu chvály. Skrze tohože Pána nášho...

Pripojí sa sekréta dňa.

PREFÁCIA O SV. JOZEFOVI. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať vďaky vždy a všade Tebe, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, a slávnosťou sv. Jozefa Ťa vychvaľovať, povinnými spevmi oslavovať a zvelebovať. Tohto spravodlivého muža si dal

za ženícha Panne, Rodičke Božej, a ako verného a múdreho sluhu ustanovil si ho za hlavu svojej Rodiny, aby otcovskou starostlivosťou ochraňoval jednorodeného Syna Tvojho, počatého zatienením Ducha Svätého, Ježiša Krista, Pána nášho. Skrze neho Tvoju velebnosť chvália anjeli, klaňajú sa jej Panstvá, pred ňou sa trasú Mocnárstva. Nebesia a nebeské mocnosti spolu s blahoslavenými Serafmi jednotným jasotom ju oslavujú. Prosíme Ťa, dovoľ, aby sa náš chválospev k týmto pridružil, lebo aj my pokorne vyznávame, hovoriac: Svätý, svätý...

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, milosrdný Bože, pomáhaj nám a na prímluvu svätého Jozefa vyznavača zachráň dary, ktoré si nám dobrotive udelil. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba.

Pane, Ježišu Kriste, Bože od večnosti, v čase si sa v poníženosti stal človekom z Panny, ktorý si chcel vo sväté a nevinné manželstvo spojiť sv. Jozefa s Máriou, Panica s Pannou, poníženého s poníženou, a oboch si podivne povýšil a mnohými čnosťami ozdobil. Prosíme Ťa, daj nám na prímluvu, zásluhy a prosby sv. Jozefa pravú čnosť čistoty srdca i tela, utvrď nás v poníženosti, daj nám vzrastu vo viere, nádeji a láske a v iných čnostiach, aby sme si pomocou nich mohli získať zásluhy večnej odplaty. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Litánie o sv. Jozefovi.

Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás, — Kriste, vyslyš nás.

Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože,
Duchu Svätý, Bože,
Svätá Trojica, jeden Bože,
Svätá Mária, — oroduj za nás,
Svätý Jozef,
Preslávny potomok Dávidov,
Svetlo patriarchov,
Ženích Rodičky Božej,
Spanilý strážca Panny,
Pestún Syna Božieho,
Bedlivý ochranca Kristov,
Hlava slávnej rodiny,
Jozef najspravodlivejší,
Jozef najčistejší,
Jozef najmúdrejší,
Jozef najmocnejší,
Jozef najposlušnejší,
Jozef najvernejší,
Zrkadlo trpezlivosti,
Milovník chudoby,
Príklad remeselníkov,
Ozdoba života domáceho,
Ochranca panien,
Opora rodín,
Potešenie ubiedených,
Nádej nemocných,
Patrón umierajúcich,
Postrach zlých duchov,
Ochranca Cirkvi svätej,

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — **zmiluj** sa nad nami.

℣. Ustanovil ho Pánom domu svojho.

℟. A vladárom celého majetku svojho.

Modlime sa: Bože, ktorý si nevýslovnou prozreteľnosťou blahoslaveného Jozefa za ženícha najsvätejšej Rodičky Tvojej vyvoliť ráčil; daj, prosíme, aby sme si za orodovníka v nebesiach zaslúžili toho, ktorého ctíme ako ochrancu na zemi; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Odpustky: 1. Odp. 5 rokov. — *Pln. odp.* raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak litánie i s versikulom a oráciou zbožne odbavíme každodenne v mesiaci. — PPO 424.

2. Veriaci, ktorí v mesiaci marci — ak sú prekážky, i v inom mesiaci — zbožne sa zúčastňujú na verejných pobožnostiach na počesť sv. Jozefa, ženícha P. M., dosiahnu odp. 7 rokov každý deň. — Ak tak vykonajú aspoň 10 ráz a pristúpia k sv. spovedi a sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca, získajú pln. odpustky. — Odp. 5 rokov každý deň a pln. odp. raz v mesiaci pod obvyklými podmienkami v marci získajú aj tí, čo nejaké pobožnosti na počesť sv. Jozefa v tom istom mesiaci každodenne vykonajú, ak sa totiž tam nekoná verejná pobožnosť, alebo z vážnej príčiny nemôžu sa na nej zúčastniť. — PPO 428.

3. Veriaci, ktorí každú stredu v ktoromkoľvek mesiaci vykonajú nejakú pobožnosť na počesť sv. Jozefa, žen P. M., získajú odp. 5 rokov. — Pln. odp. však pod obvyklými podmienkami. — PPO 430.

Rozličné modlitby k sv. Jozefovi.

a) Modlitba k sv. Jozefovi, patrónovi sv. Cirkvi.

Preslávny svätý Jozef, ty si od Boha vyvolený za pestúna Ježišovho, ty si najčistejší ženích Márie, vždy Panny a hlava svätej Rodiny, preto Námestník Kristov teba vyvolil aj za nebeského patróna a Ochrancu Cirkvi, Ježišom založenej. V tomto okamihu s najväčšou dôverou prosím o mocnú pomoc tvoju pre bojujúcu Cirkev. Ochraňuj svojou zvláštnou ochranou a naozaj otcovskou láskou svätého Otca-pápeža a všetkých biskupov i kňazov, sjednotených so svätou Sto-

licou Petrovou. Buď ochrancom všetkých tých, ktorí v úzkostiach a útrapách tohto života pracujú za duše, a učiň, aby všetky národy zeme dobrovoľne sa podrobily Cirkvi, ktorá je nevyhnutným prostriedkom k spaseniu všetkých.

Najdrahší svätý Jozef, ráč teda prijať moje zasvätenie, ktorým seba samého tebe odovzdávam. Celý sa ti zasväcujem; preto buď vždy mojím otcom, mojím ochrancom, mojím vodcom na ceste ku spaseniu. Vyžiadaj mi úplnú čistotu srdca a horúcu lásku k duševnému životu. Učiň, aby podľa príkladu tvojho, v spojení s najsvätejším Srdcom Ježišovým, s nepoškvrneným Srdcom Márie a s tebou všetky moje činy smerovaly k väčšej sláve Božej. Konečne vypros mi, aby som mohol byť účastný toho pokoja a radosti, ktorú si ty pri svojej svätej smrti precítil. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 436.

b) Deviatnik ku sv. Jozefovi.

Veriaci, ktorí sa zbožne zúčastnia na verejnej 9-dňovej pobožnosti pred sviatkom sv. Jozefa (19. III.), získajú denne odp. 7 rokov. — Pln. odp. získajú pod obvyklými podmienkami, ak tak vykonajú aspoň 5 ráz a pristúpia ku sv. spovedi, ku sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca. — Keď deviatnik konajú len súkromne, dosiahnu denne raz odp. 5 rokov. PPO 429. A pln. odpustky pod obvyklými podmienkami po skončení deviatnika dosiahnu len vtedy, ak sa nekonala verejná tá istá pobožnosť, alebo sa na nej z vážnych príčin nemohli zúčastniť. — PPO 429.

Každodenné modlitby cez Deviatnik.

A)

Svätý Jozef, slávny Patriarcha, teba si dnes za ochrancu svojho volíme; teba budeme ctiť a milovať, ako ťa Ježiš a Mária ctili a milovali. Blahosklonne prijmi tento náš sľub a dožič, aby sme vždy boli hodní ochrany a pomoci tvojej. Ako sa Jozef Egyptský za svojich bratov, hoci s ním niekedy ukrutne zachá-

čzali, dobrotive zaujal a všemožne ich hájil a o nich sa staral, tak ráč i ty nás nehodných prijať do počtu dietok a sverencov svojich. Vypros nám milosti u domnelého Syna svojho, aby sme vždy ostali pevní vo viere, oddaní do vôle Božej, usilovní a svedomití v plnení svojich povinností a zvlášť aby sme život náš v milosti Božej dokonali. Tak úfame niekedy teba uzrieť a spolu s tebou v nebesiach Pána Ježiša chváliť. Amen.

B)

Svätý Jozef, verný ochranca nášho Spasiteľa a blahoslavenej Panny Márie, tebe sverujeme všetko, čo sme a čo máme. Pre tvoju hlbokú pokoru a nepremeniteľnú tichosť, pre nepremožiteľnú trpezlivosť a dokonalú poslušnosť, ktorými čnosťami vždy si bol verným nasledovníkom Božského Spasiteľa, prosíme ťa, posilňuj nás v duševných a telesných trápeniach našich, buď radosťou a posilou našou, osvecuj nás v nevedomostiach našich, ochraňuj nás v pokušeniach, potešuj nás v skúškach života nášho a zvlášť stoj pri nás v úzkostiach posledného boja, keď sa budeme lúčiť s tohto sveta. Zastaň sa nás v tej strašnej chvíli a vypros nám milosť, aby sme, — ako ty, — na najsvätejšom Srdci Ježišovom a v náručí blahoslavenej Panny, Matky našej s citom detinskej dôvery sladko zomreli. Amen.

Na zakončenie Deviatnika.

Svätý Jozef, najmilší patrón náš, skončili sme deväťdňovú pobožnosť, zotrvávajúc pri tebe na modlitbách. — Ako Pán Ježiš Kristus, premilý chovanec tvoj, veľké zľutovanie mal na púšti nad ľudom, hovoriac: „Ľúto mi je zástupov, lebo už tri dni zotrvávajú pri mne a nemajú čo jesť, nechcem ich lačných

prepustiť, aby azda na ceste nezomdlely", podobne aj ty, svätý Jozef, budeš mať teraz zľutovanie s nami, keďže sme deväť dní pri tebe na modlitbách zotrvali a dôverne ťa o pomoc vzývali. Neprepúšťaj nás teda od seba bez potešenia, aby dôvera naša, skladaná v teba, zahanbená nebola, lež aby úcta naša, ktorú k tebe vždy prejavujeme, bola stále vrúcnejšia. Prosíme ťa pre to všetko, čo ti je milé na nebi i na zemi, a pre tie pobožnosti, ktorými ťa na zemi verní ctitelia tvoji vždy uctievali, predostri láskave prosby naše dobrotivému Pánu Bohu, aby ich vyslyšal, ak sa to jeho vôli ľúbi, len aby vždy dal spasiteľnú milosť duši našej. Pán Ježiš tu na svete otcom svojím ťa vždy nazýval a bol tebe poddaný a poslušný; on žiadosť tvoju istotne aj teraz splní. Pripomni mu, radosti a žalosti, ktoré si spolu s ním na svete mával, ako láskave si ho na rukách nosieval, ako vrelo si ho k srdcu pritískal a ako prívetive si ho objímal. Všetku túto preukázanú vernosť a službu za nás mu obetuj a láskave ho pros, aby našu poníženú modlitbu pre teba vždy milostive vyslyšal. Amen.

c) Po litániach loretánskych.

℣. Oroduj za nás, svätý Jozef.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlime sa: Nech nám pomôžu, Pane, zásluhy ženícha najsvätejšej Rodičky Tvojej. A čo by sme sami dosiahnuť nemohli, daj nám milostive na jeho primlúvanie; ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

d) Po sv. ruženci v októbri.

Predpísaná Pp. Levom XIII.

K tebe sa utiekame, svätý Jozef, v súžení svojom a vyprosiac si pomoc od najsvätejšej ne-

nevesty tvojej, spolu aj o tvoju ochranu dôverne ťa vzývame. Pre lásku, ktorá ťa s nepoškvrnenou Pannou, Rodičkou Božou spájala a pre otcovskú láskavosť, ktorou si Božské dieťa, Ježiša, objímal, vrúcne ťa prosíme, shliadni milostive na dedičstvo, ktoré Ježiš Kristus predrahou krvou svojou nadobudol, a prispej nám na pomoc v biedach našich mocnou podporou svojou. Ó najstarostlivejší ochranca svätej Rodiny, stráž nad vyvoleným pokolením Ježiša Krista, odvracaj od nás, najláskavejší otče, všetku nákazu bludu a skazenosti. Pomáhaj nám milostive s neba, najmocnejší ochranca náš, v boji s mocnosťami temností; a ako si niekedy dieťa Ježiša z najväčšieho nebezpečenstva života vyslobodil, tak obhajuj teraz svätú Cirkev Božiu pred nepriateľskými úkladmi a pred každým protivenstvom; a nás všetkých prijmi do neprestajnej ochrany svojej, aby sme podľa tvojho príkladu a pomocou tvojou podporovaní mohli svätý život viesť, pobožne umrieť a večnú blaženosť v nebi dosiahnuť. Amen.

Odpustky: Odp. 3 roky zakaždým. — Odp. 7 rokov cez mesiac október zakaždým po odbavení sv. ruženca. — Pln. odp. raz v októbri pod obvyklými podmienkami, ak modlitbu cez október každodenne odbavíme. — PPO 438.

e) Pri súkromných pobožnostiach.

Svätý Jozef! Pre množstvo mojich hriechov zaslúžil(a) som si, aby som v nich zomrel(a) a na veky bol(a) zavrhnutý(á). Ale nezahyniem, keď mi ty prídeš na pomoc. Veď ty si bol nielen priateľom, ale aj ochrancom a pestúnom toho, ktorý ma raz bude súdiť. — Pán Ježiš ma iste nezavrhne, keď ty budeš za

mňa prosiť. Po Panne Márii i teba, svätý Jozef, si volím za svojho orodovníka a ochrancu. Sľubujem ti, že dokiaľ živý(á) budem, denne ťa chcem nejakou pobožnosťou ctiť a o tvoju ochranu ťa vzývať. Nie pre moje zásluhy, ale pre tvoju lásku k Pánu Ježišovi a k Panne Márii prijmi ma za svojho(u) služobníka(icu). Pre milé spoločenstvo, ktoré si za živa zakúsil s Pánom Ježišom a s Pannou Máriou, ochraňuj ma dokiaľ živý(á) budem. Oroduj za mňa, aby som sa nikdy viac neodlúčil(a) ťažkým hriechom od Pána Boha. Pre tú pomoc, ktorej sa Tebe dostalo v posledných okamihoch tvojho života, ráč mi prísť na pomoc v hodinu mojej smrti, aby som šťastne vykročil(a) z tohto sveta, žeby som v nebesiach mohol(a) Boha chváliť a velebiť na veky vekov. Amen.

f) V utrpení.

V detinskej dôvere prichádzam k tebe, sv. Jozef! Prosím ťa o prímluvu a podporu v týchto ťažkostiach života, ktoré ma obkľučujú. Verím, že veľmi mocná je tvoja prímluva u Boha, ktorý si ťa zvolil za pestúna svojho Božského Syna. Blažený otče, ktorý si ochraňoval tento nebeský poklad i s jeho Matičkou pred zlosťou nepriateľov, pre Ježiša ťa prosím, prispej na pomoc aj mne, a vypros mi u Boha, aby mi bol odňatý tento kalich utrpenia. Nekonečná láska nášho Božského Vykupiteľa ani v nebi neodmietne tvoju prosbu, veď ťa tu na zemi ako otca miloval. — Veľa tisíc duší v radosti skúsilo, aký si štedrý a milostivý v poskytovaní pomoci tým, ktorí sa vo svojej núdzi k tebe utiekajú. — Ako veľa môžeš učiniť a ako vďačne poskytuješ pomoci a potechy zarmúteným srdciam. Tvoje slovo môže mi získať úľavu a pomoc v mojom ťažkom položení. Ujmi sa ma, prosím

pckorne, a ja povďačným srdcom budem zvelebovať meno Ježiš, Mária i Tvoje meno, sv. môj patrón. Amen. — Otče náš . . ., Zdravas . . ., Sláva . . .

g) Za svätú čistotu.

Svätý Jozef, tvojej ochrane venujem svoju čistotu a prosím ťa pre otcovskú starostlivosť, ktorou si sa zaujal Ježiša a Márie, a pre tvoju panenskú čistotu, odporúčaj ma drahému Spasiteľovi, nepoškvrnenému Baránkovi i jeho najsvätejšej Matičke, najčistejšej Panne, a chráň ma od každého hriechu. Nedopusť, aby som upadol(a) do hriechu nečistoty, ktorý sa tak nesmierne protiví vôli Božej. Keď ma uvidíš v pokušení, príď mi na pomoc svojou silnou ochranou. Oddiaľ odo mňa každú nečistú myšlienku a žiadosť; naplň moje srdce spomienkou na večnosť a na prehorkú smrť kríža, ktorú drahý Spasiteľ podstúpil pre naše spasenie. Nech nie je márna na mne predrahá krv Spasiteľova. Amen.

h) Modlitba mládenca a panny.

Svätý Jozef, slávu a zaľúbenie Božie najviac si pre seba zaslúžil svojou panenskou čistotou. Pre túto čnosť zvolil ťa Otec nebeský za pestúna svojho jednorodeného Syna a za snúbenca preblahoslavenej Panny. — Ty krásna ľalia čistoty, ty skvelý príklad panenskosti! — Ako by som mohol(a) byť hodným(ou) tvojej lásky a ochrany, keby som sa neusiloval(a) nasledovať tvoju čistotu. Pohľad na tvoj obraz, ako držíš v ruke ľaliu, odznak čistoty, povzbudzuje ma nasledovať tvoj príklad v nevinnosti a panenstve. Daj, aby sa mi všetko zošklivilo, čo je nečisté. Ochraňuj ma, aby som nestratil(a) najkrajšiu ozdobu kresťanského(ej) mladíka(devy). Stoj pri mne v čase poku-

šenia, aby som starostlive vyhýbal(a) všetkým príležitostiam k hriechu. — Ale viem, že bez zvláštnej milosti Božej nezachovám si tento drahý poklad duše. Preto vzdychám k tebe, ochranca panicov a panien, a prosím ťa, buď mi na pomoci, aby mi v čase pokušenia prišlo na myseľ, že Boh je všade prítomný, všetko vie a všetko vidí. — Boh nečistotu tak veľmi nenávidí, že dvoma prikázaniami zakázal ju páchať. Prosím si milosť, aby som nikdy nič nemyslel(a), nehovoril(a) a nerobil(a), čo by sa neľúbilo jeho najsvätejším očiam! Nech nikdy nepovstane v mojom srdci taký cit, aký sa nepáči Bohu; taká láska, ktorá sa protiví jeho prikázaniam! Takto potom pod Tvojou ochranou budem môcť čistým srdcom a čistou dušou slúžiť Pánu Bohu a vidieť ho niekedy z tvári do tvári, podľa slov Pánových: Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha. Amen.

ch) Modlitba manželov.

Ó slávny svätý Jozef, ty si žil v Nazarete v blaženom rodinnom kruhu, v ktorom si dal kresťanským manželom, otcom a matkám najkrajší príklad. Ty si im ukázal, ako majú nažívať spoločne v svornosti a pokoji; ako majú plniť povinnosti svojho stavu a povolania, ako majú v dome viesť poriadok a dietky vychovávať v náboženstve a v bázni Božej. Preto si ťa vyvolili kresťanské rodiny za svojho zvláštneho ochrancu. A tak i ja odporúčam do tvojej ochrany seba a celú moju rodinu. Slávny ženích preblahoslavenej Panny a pestún Spasiteľa môjho, prosím ťa pre tú útlu lásku a nežnosť, ktorou si sa s preblahoslavenou Pannou v Bohu miloval, zachovaj medzi nami opravdivú, srdečnú, vernú a čistú lásku a vypros nám pokoja a svornosti, tohto najdrahšieho pokladu rodín. Prosím ťa, vymôž nám potrebného ducha lásky

k členom našej rodiny, potrebnej múdrosti k vedeniu domácnosti, aby naša rodina vždy viac a viac sa stávala podobnejšou sv. Rodine, čím by sme si získali hojného božského požehnania. Amen.

i) Modlitba za blaženú smrť.

Sv. Jozef, patrón umierajúcich, ty si mohol šťastlive umrieť v náruči Ježiša i Márie! Detinskou dôverou ťa prosím, stoj pri mne v hodinu smrti a vymôž mi svojím orodovaním dokonalú ľútosť nad hriechami a dôveru v Božie milosrdenstvo, aby som chvíľku smrti čakal(a) s vierou a dôverou v srdci, smrť z lásky k Bohu vďačne prijal(a) a vrátil(a) dušu Stvoriteľovi volajúc na pomoc mená: Ježiš, Mária, Jozef!

j) Krátke odpustkové modlitby.

1. Rozpomeň sa na nás, svätý Jozef, a mocným orodovaním u domnelého Syna Tvojho primlúvaj sa za nás. Nakloň nám k milosrdenstvu aj najblahoslavenejšiu Pannu, Nevestu tvoju, ktorá je Matkou toho, ktorý s Otcom i Duchom Svätým žije a kraľuje po všetky veky vekov. Amen.

Odpustky 3 roky — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak modlitbu v mesiaci každodenne odbavíme. — PPO 437.

2. Svätý Jozef, panický otec Ježišov, najčistejší ženích Panny Márie, každodenne za nás pros samého Ježiša, Syna Božieho, aby sme, jeho milosťou posilnení, v živote víťazný boj viedli a v smrti od neho korunovaní boli.

Odpustky 500 dní. — PPO 439.

3. Podporovaní prímluvou ženícha najsvätejšej Rodičky Tvojej, prosíme, Pane, dobrotivosť Tvoju, daj, aby srdcia naše všetkým zemským opovrhovali a Te-

ba pravého Boha dokonalou láskou milovali; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Odpustky 3 roky. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak každodenne modlitbu odbavíme. — PPO 441.

4. Otče a Ochranca panien, svätý Jozef, ktorého vernej opatere bola sverená sama Nevinnosť, Ježiš Kristus, a Panna panien, Mária, prosím a žiadam ťa skrze tento dvojaký drahý záloh, Ježiša a Máriu, daj, aby som od všetkej nečistoty zachránený nepoškvrnenou mysľou, čistým srdcom a čistým telom čo najčistejšie slúžil vždy Ježišovi a Márii. Amen.

Odpustky 3 roky. Pln. odp. za obvyklých podmienok raz mesačne. — PPO 435.

5. Veriaci, ktorí sa pred obrazom sv. Jozefa pomodlia: *„Otčenáš, Zdravas, Sláva Otcu a Svätý Jozef, oroduj za mňa"* získajú odpustky 300 dní. — Plnomocné odp. získajú za obvyklých podmienok, ak tak vykonajú každodenne cez mesiac. — PPO 431.

18. Deň sv. Benedika opáta.

21. marca.

ŽIVOTOPIS. Sv. Benedik pochádzal zo vznešenej rodiny v Nurzii (480). Chcejúc Bohu slúžiť, utiahol sa do jaskyne, kde tri roky žil osamote. Jeden mních mu nosil jedlo. Keď sa o ňom dopočuli mnísi kláštora vo Vikovare, vyvolili si ho za opáta. Prísnosťou chcel napraviť zanedaný kláštorný poriadok. Mnohým sa to nepáčilo. Chceli ho i otráviť. Preto sa r. 510 znovu utiahol do svojej jaskyne, kam za ním prišlo veľa mladíkov, ktorých vychoval a zriadil im 12 kláštorov. Konečne r. 529 odobral sa na vrch Montekasino, kde založil veľký kláštor a rehoľu, zvanú podľa jeho mena benediktínmi. Zomrel 2. III. 543. Benediktíni boli požehnaním nielen pre hlásenie slova Božieho, ale aj pre šírenie vedy, umenia, ba hospodárstva a remesiel. Aj na Slovensku boli v obci Hronský Sv. Benedik.

LITURGICKÚ MODLITBU hľadaj pri spoločných liturgických modlitbách: Na deň opáta.

19. Deň sv. Gabriela archanjela.

24. marca.

POUČENIE. Archanjel Gabriel — Moc Božia, bol nebeským zvestovateľom vtelenia sa Syna Božieho. Najprv oznámil čas príchodu Mesiáša prorokovi Danielovi (9, 24—27) ešte v babylonskom zajatí. Potom oznámil kňazovi Zachariášovi, že sa mu narodí syn Ján, ktorý bude predchodcom Spasiteľovým Konečne zvestoval P. Márii, že z Ducha Sv. počne a porodí Božieho Syna. Lk 1, 11—38.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si zpomedzi anjelov vyvolil archanjela Gabriela k zvestovaniu tajomstva vtelenia Tvojho, dožič milostive, aby sme v nebesiach jeho ochranu pocítili my, ktorí jeho sviatok slávime tu na zemi. Ktorý žiješ a kráľuješ... Amen.

20. Deň sv. Vojtecha biskupa.

23. apríla.

ŽIVOTOPIS. Vojtech — Útecha vojska — pochádzal zo šľachtického rodu Slavníkovcov; narodil sa na hrade Libica, Čechy, r. 950. Jeho otec bol bohatý, pritom spravodlivý a štedrý; zastával vysoký úrad a bol vážený. Jeho matka Strezislava bola bohabojná a dobročinná. Ľud ju volal matkou sirôt a opustených, sestrou vdov a cudzích. Mali sedem synov. Vojtecha, Sobebora, Spitimíra, Pobraslava, Poraja, Čáslava a Radima. Prvý a posledný sa stali kňazmi. Vojtecha na tento stav venovala už sama matka, keď bol v detstve veľmi chorý; položila ho na oltár a tak ho sľúbila Bohu za kňaza, ak vyzdravie. Vojtechovi dostalo sa vzornej výchovy v rodičovskom dome. Do vedy ho uvádzal jeho učiteľ Radla, ktorý bol jeho sprievodcom a radcom i v ďalšom živote. Študoval 10 rokov v Magdeburgu pod dozorom arcibiskupa Adalberta, ktorý mu pri birmovke dal svoje meno a ním ho aj volal. A tak až podnes, hoci mená Vojtech a Adalbert sú dve rozličné mená, mnohí ich stotožňujú. Slovania tohto svätca vždy volali len Vojtechom, ktoré najmä v nemčine zamieňajú menom Adalbert.

Vojtech sa po návrate do vlasti stal kňazom, tajomníkom pražského biskupa Detmara, po smrti ktorého r. 982 stal sa jeho nástupcom. Biskupskú hodnosť zdráhal sa prijať, lebo bol len 25-ročný. Keď sa po vysviacke na biskupa vo Verone vracal do vlasti, pred Prahou sišiel s koňa a bosý vkročil do mesta na znak poníženosti. Bol veľmi pobožný, horlivý a dobročinný. Denne povolával k svojmu stolu 12 chudobných. Zo svojich príjmov 1/4 venoval na

stavbu chrámov, 1/4 na výchovu kňazov a učiteľov, 1/4 chudobným. Len štvrtú časť si ponechal sebe.

Keď svojou apoštolskou činnosťou nevedel rodných Čechov odvrátiť od pohanských zvykov a hriechov, ba v ničom ho nechceli poslúchať, r. 989 vstúpil do benediktínskeho kláštora v Ríme. Keď Česi videli, koho stratili, poslali r. 993 posolstvo k sv. Otcovi, aby rozkázal Vojtechovi navrátiť sa do vlasti, že ho už budú poslúchať. Svätec poslúchol sv. Otca. So sebou priviedol do vlasti i 12 benediktínov, pre ktorých založil kláštor v Břevnove. Na svojich apoštolských cestách navštívil i Slovensko a Uhorsko. V Ostrihome pokrstil mnohých pohanských Maďarov a Gejzovho syna pokrstil (podľa niektorých obirmoval) na meno Štefan (I. kráľ uhorský). Keď svätý biskup zase videl, že rodní Česi, najmä rod Vršovcov, ho nenávidia a ďalej sa neprávosti dopúšťajú, znovu odišiel do Ríma. Pápež ho na žiadosť cisára síce opäť poslal do Čiech, ale s tým, že ak by za dobré uznal, môže ísť inde hlásať evanjelium. Keď sa na zpiatočnej ceste dozvedel, že rod Vršovcov vyvraždil celú jeho rodinu Slavníkovcov, hrady popálil a vyplienil, vybral sa na misie do Poľska a Pruska, aby tu radšej zomrel medzi pohanmi ako mučeník Kristov, než by mal zomrieť pod rukou národného brata. Sprevádzal ho jeho brat Radim a ešte jeden kňaz Benedik. Poľský kráľ Boleslav mu dal na ochranu 30 vojakov, ale tých poslal nazad. Všade s úspechom kázal Kristovo evanjelium. Tým proti sebe popudil pohanských kňazov. Keď raz v nevedomosti vstúpil na Romove pole, posvätné pohanom (dnes mesto Fishausen pri Kráľovci), pohanský kňaz prebodol ho kopijou a iní šípami do neho strielali, kým neskonal (23. apríla 997).

Sv. Vojtecha všetci Slovania hneď uctievali ako svätca. Boh tiež zázrakmi oslávil jeho hrob, najmä v Hnezdne, kam dal jeho telo preniesť cisár Otto III., ktorý r. 1000 s 2 kardinálmi vykonal k nemu aj púť. Kráľ Otto vstúpil bosý do mesta Hnezdna a do chrámu P. Márie, kde bola hrobka svätca. Sv. Štefan I., kráľ uhorský r. 1000 dal postaviť veľký chrám na jeho počesť v Ostrihome. Časť sv. pozostatkov sv. mučeníka bola prenesená do Ríma, iná časť do Prahy. Ba s radosťou poznamenávame, že časť sv. relikvií je uložená i v Trnave v kaplnke Spolku sv. Vojtecha. Veľký syn slovenského katolíckeho národa, Dr. Andrej Radlinský, oddal slovenských katolíkov pod ochranu sv. Vojtecha a pod jeho menom založil i spolok na rozširovanie slov. katolíckych kníh. — Sv. mučeník Vojtech, náš patrón, nedaj klesnúť slovenskému národu vo viere ani za cenu zemského života!

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci večný Bože, ktorý si dnešného dňa blahoslaveného Vojtecha, mučeníka a biskupa Tvojho pridružiť ráčil k svojim svätým

zásluhou jeho umučenia, daj, prosíme, aby sme, nasledujúc jeho príklady, dostali sa do večnej vlasti. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Svätý Vojtech, veľký náš patrón! Ty si do lona pravej a samospasiteľnej Cirkvi svojím mocným slovom uvádzal nielen našich susedov Maďarov, ale aj vtedy ešte slavianskych Prusov. Cestu do neba si ukazoval najmä svojim rodným bratom a za to tvoje horlenie odmenou ti bol nevďak a žiaľ, takže pohanskí Prusi vyhasili sviecu tvojho života a pre Krista ťa tak hrozne umučili. Na nás však, verných Slovákov katolíkov, čo sme oddane zachovali tvoje meno, shliadni milostivým okom, upevňuj nás v pravej viere, silnej nádeji a vrelej láske. Nedopusť, aby zlí ľudia nasiali kúkoľ bludov a nemravností do siatiny našej čistej viery a bohabojných mravov. Vystri svoje mocné rameno, ochraňuj našu drahú slovenskú vlasť, žehnaj Spolku tvojho mena, aby sme sa i tlačeným slovom, pod tvojím menom nám posielaným, rozmáhali v pravej viere, v časnom blahobyte a dostali sa do večnej slávy k tebe do neba. Amen.

21. Deň sv. Juraja mučeníka.

24. apríla.

ŽIVOTOPIS. Sv. Juraj (grécky: Georgis) bol vznešený kapadócky rytier v Diokleciánovom vojsku. Keď cisár nariadil prenasledovať kresťanov, Juraj mu vytýkal nespravodlivosť, že bez viny prenasleduje kresťanov, ktorých učenie je sväté a príkazy bezúhonné. Rozhnevaný cisár i jeho uvrhol do žalára. Sľuboval mu však odmenu, ak sa vzdá viery. Nie! Radšej podstúpil mučeníctvo. Bol sťatý asi r. 303. Uctievame ho ako hrdinného obhajcu Cirkvi. Hľa, vojaci majú v ňom vzor, ako sa kresťansky žije vo vojsku. Vojak si nedá potupiť vieru.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý nás zásluhami a prímluvou svätého Juraja, mučeníka Tvojho, obve-

seľuješ, dožič milostive, aby sme dosiahli dary milosti Tvojej, ktoré skrze neho žiadame od dobrotivosti Tvojej. Skrze Pána nášho...

22. Deň sv. Marka evanjelistu.

25. apríla.

ŽIVOTOPIS. Sv. Marek, syn Aristobula a Márie; pokrstil ho sv. Peter. Na apoštolských cestách sprevádzal sv. Pavla, Barnabáša a neskôr sv. Petra, s ktorým bol v Ríme. Okolo r. 55 napísal pre Rimanov sv. evanjelium podľa kázní sv. Petra. Z Ríma odišiel do Egypta a v Alexandrii založil kresťanskú obec. Tam aj zomrel mučeníckou smrťou asi r. 68 R. 328 benátski kupci preniesli jeho pozostatky do Benátok, ktoré si ho zvolily za patróna a na jeho počesť postavily nádherný chrám.

Na dnes pripadá aj žehnanie ozimín. Táto procesia nie je však viazaná k sviatku sv. Marka, ale k 25. aprílu, a nesmie byť prekladaná na iný deň, len keď je Veľká noc 25. apríla, vtedy je procesia 27. apríla. Preto poučenie, osnovu žehnania ozimín a modlitby viď v liturgickom roku, str. 562.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si blahoslaveného Marka, Tvojho evanjelistu, hodnosťou kázania evanjelia poveril, prosíme Ťa, dožič, aby sme jeho učením vždy prospievali a jeho prímluvou boli ochraňovaní. Skrze Pána nášho...

23. Deň sv. Filipa a Jakuba, apoštolov.

1. mája.

ŽIVOTOPIS. Sv. Filip jeden z popredných apoštolov. Spasiteľ, keď ho povolal, nedovolil mu ísť otcovi na pohreb, nám za príklad, že všetko musíme opustiť, keď chceme nasledovať Ježiša. Spasiteľ mal dôveru voči Filipovi. Jeho sa na púšti pýtal: Zkadiaľ vezmeme chleba, aby sa títo najedli? Jn 6, 5. Naproti tomu Filip nemal dosť dôvery k Pánovi, ktorého vyzval, aby im ukázal Otca. (Jn 14, 9.) Sv. Filip hlásal evanjelium v Skythii (pri Čiernom mori) a vo Frýgii. Napokon bol v Hierapoli ukrižovaný a na kríži ukamenovaný.

SV. JAKUB MLADŠÍ, syn Alefa a Márie, príbuznej Matky Pána; preto ho volali i bratom Pána. Pre jeho svätý život ho už od mladosti volali

Spravodlivým. Patril k skupine Nazirejských. Viedol prísny život, nejedával mäso, nepil víno a nenosil črievice. Bol prvým biskupom jeruzalemským. Ku Kristovi priviedol mnohých židov. Na popud veľkňaza Anána bol shodený s veže jeruzalemského chrámu a na zemi tĺkom dorazený. Napísal jeden list, v ktorom zdôrazňuje trpezlivosť v utrpení a že viera bez dobrých skutkov je mŕtva.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý nás obveseľuješ každoročnou slávnosťou svojich svätých apoštolov, Filipa a Jakuba, prosíme Ťa, dožič nám, aby sme sa ich príkladom poučiť dali, ktorí sa tešíme ich zásluhám. Skrze Pána nášho...

24. Deň sv. Floriána.

4. mája.

ŽIVOTOPIS. Sv. Florián, vojak, plukovník pochádza z Rakúska. Za časov cisára Diokleciána bol prepustený od vojska pre vieru. A keďže ho chytili medzi kresťanmi a nechcel obetovať pohanským bohom, miestodržiteľ Akvilin po mnohom mučení vyniesol výrok, aby bol shodený s mosta do rieky Enže. Na hrdlo mu uviazali kameň. Vyžiadal si však dovolenie pomodliť sa. Jeho modlitbou boli natoľko dojatí, že nik z vojakov sa ho neodvážil dotknúť. Tu pribehol akýsi mladík, ktorý ho svrhol do rieky. Bolo to 3. V. 304. Vlny vyhodily mŕtvolu svätca na skalu, kde ju chránil orol pred zverou. Bohabojná žena Valeria ho tajne pochovala na svojom majetku. Na tomže mieste bol vystavený chrám a neskoršie i kláštor. Telo svätca však bolo prenesené do Ríma, ale na žiadosť poľského kráľa Kazimíra za Pp. Luciusa III. bolo prevezené do Krakova. A tak sa sv. Florián stal patrónom Poľska. — Sv. Floriána ctíme ako ochrancu proti ohňu. Nábožný ľud si ho maľuje na štíty svojich domov, ako leje vodu na horiaci dom.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý nás slávnosťou blahoslaveného Floriána, mučeníka svojho, obveseľuješ, dožič nám, aby sme aj v nebi dosiahnuť mohli radosti v spoločnosti toho, ktorého slávne víťazstvo ctíme na zemi. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Svätý Florián, pros za nás, aby nás všemohúci Boh oslobodil a zachránil od časného zla a večného zatratenia, žeby sme sa tu alebo

tam nešťastnými nestali. Vypros nám, aby dobrotivý Boh chránil pred ohňom časné majetky naše, ktoré sme z jeho rúk prijali; nechceme ich na iné použiť len na udržanie života svojho a na jeho česť a chválu. Obzvlášte nám vyžiadaj, aby Pán našich duší udusil v nás oheň telesných žiadostí, žeby srdcia naše, ktoré majú byť Bohu obetované, zostaly čisté a nepoškvrnené. Amen.

25. Deň sv. Stanislava, biskupa a mučeníka.

7. mája.

ŽIVOTOPIS. V 11. stor. v Štefanove, v Haliči, zbožní bezdetní manželia prosili Boha o požehnanie potomka, ktorého by ochotne venúvali službe Božej. Prosba bola splnená. Narodil sa im syn Stanislav, ktorého aj vychovali podľa sľubu. Po bohosloveckých štúdiách v Hnezdne a Paríži neprijal z poníženosti doktorskú hodnosť. Navrátil sa domov. Po smrti rodičov rozdal majetok chudobným a mienil vstúpiť do rehole. Keď sa o tom dozvedel krakovský biskup Lambert Zula, povolal ho k sebe, vysvätil ho za kňaza a vymenoval ho za kanoníka v Krakove. Po smrti Lambertovej stal sa krakovským biskupom. V Poľsku vtedy panoval kráľ Boleslav II., muž veľmi ukrutný a smilný. Sv. biskup ho rázne napomínal, aby zanechal neprávosti. Kráľ namiesto polepšenia umienil si pomstiť sa sv. Stanislavovi. — Sv. Stanislav medzi časom kúpil od bezdetného šľachtica Petra majetok Piotravin. Kúpnu sumu pred svedkami vyplatil, ale písomne si to potvrdiť nedal. Toho využil kráľ a po troch rokoch nahovoril dedičov, že si biskup neoprávnene osvojuje ich majetok; Stanislavových svedkov podplatil, aby na súde nesvedčili o pravde. Sv. biskup ponúkol súdu, že za tri dni dovedie pred súd nebohého Petra, aby vydal svedectvo. Súd so smiechom na to pristal. Stanislav pôstami, modlitbami a sv. omšami pripravoval sa na vzkriesenie Petra. Na tretí deň za prítomnosti duchovenstva a ľudu dal otvoriť hrob a biskupskou palicou dotkol sa mŕtveho a vyzval ho v mene trojjediného Boha, aby vstal a šiel vydať na súd svedectvo o pravde. Mŕtvy vstal a v sprievode šiel na súd. Veľké bolo zdesenie kráľa, súdu, svedkov, keď vzkriesený Peter dokázal pravdivosť riadne kúpeného majetku a prísne napomenul neoprávnene sa domáhajúcich dedičov. Peter v sprievode biskupa znovu sa vrátil do hrobu. — Kráľa Boleslava ani zjavenie sa mŕtveho Petra nepolepšilo. A keď ho Stanislav dôrazne napomínal, ba i z Cirk-

vi vyobcoval, sám ho úkladne zavraždil v chráme pri oltári počas sv. omše (8. V. 1079). Vojaci mŕtveho biskupa rozsekali a porozhadzovali po poli. Boh hneď oslávil sv. mučeníka; všetky súčiastky jeho tela, keď ich kanonici posbierali, zázračne sa spojily — Pp Gregor VII., keď sa o tom dopočul, vyniesol na Boleslava cirk. kliatbu. Musel opustiť vlasť a biedne zahynul v Uhrách. Pp. Inocent IV. r. 1253 mučeníka Stanislava vyhlásil za svätého.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, na Tvoju česť padol pod mečom bezbožníkov slávny biskup svätý Stanislav. Daj, prosíme, aby všetci, ktorí jeho pomoc vzývajú, dosiahli spasiteľný účinok svojej prosby. Skrze Pána nášho...

26. Deň sv. Jána Nepomuckého.

16. mája.

ŽIVOTOPIS. Sv. Ján z Pomuku, Čechy, narodený r. 1345, už od malička mal najväčšiu radosť v službe Božej, keď celé predpoludnie strávil v chráme. Po vyzdravení z vážnej choroby sami jeho rodičia venovali ho Pánovi. Po štúdiách sa stal kňazom. Ako kňaz vynikal skromnosťou a dojímavými kázňami. R. 1390 sa stal kanonikom a generálnym vikárom pražského biskupa. Bol spovedníkom českej kráľovnej Žofie (Joanny). Naproti tomu český kráľ Václav IV. bol muž zúrivý, oddaný vášnivej poľovačke a nočným potulkám. Za to ho arcibiskup neraz karhával, čo vyvolávalo v ňom bezohľadnosť voči duchovenstvu. Václav sa miešal aj do duchovných vecí. Keď mu arcibiskup a generálny vikár prekazili zrušenie benediktínskeho kláštora v Kladruboch a zriadenie nového biskupstva, v rozzúrenosti dal generálneho vikára Jána Nepomuckého zatvoriť a v mučiarni všelijako mučiť. Ba aj sám ho trýznil a žiadal, aby mu prezradil spoveď jeho manželky Žofie (Joanny). Keďže sa Ján protivil prezradiť spovedné tajomstvo, kráľ rozkázal o polnoci 20. III. 1393 hodiť ho sviazaného do Vltavy, domnievajúc sa, že takto bude ukrytý jeho zločin. Avšak v okolí jeho mŕtvoly objavily sa hviezdam podobné svetlá, podľa čoho hneď prišli na stopu činu. Po podivnom zistení utopenej mŕtvoly, pochovali sv. mučeníka len dočasne a 16. mája 1393 ho kanonici slávnostne preniesli do sväto-vítskeho chrámu na Pražskom hrade a uložili ho do hrobky. V celých Čechách uctievali Jána Nepomuckého hneď ako svätca a mučeníka spovedného tajomstva. R. 1719 otvorili jeho hrobku, našli kostru a v lebke neporušený jazyk, ako zjavný zázrak, že Boh nedovolil zhniť tomu údu mučeníka,

ktorým bolo zachované spovedné tajomstvo. R. 1729 bol vyhlásený za svätého. Úcta sv. Jána Nepomuckého je rozšírená aj na Slovenku. Niet dediny, kde by nebol jeho oltár alebo socha.

Od 15. do 22. mája pri verejných litániach mariánkych pripojuje sa i tento verš s nasledovnou Liturg. modlitbou k sv. Jánovi Nepomuckému.

℣. Sacramentum regis abskondere bonum est. (Alleluja.)	Tajomstvo kráľa zachovať je dobré. (Aleluja.)
℟. Opera autem Dei reveláre honorifikum. (Alleluja.)	Ale skutky Božie zjaviť je uctihodné. (Aleluja.)

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si skrze nepremožiteľnú sviatostnú mlčanlivosť svätého Jána Cirkev svoju novou mučenícko korunou ozdobiť ráčil; prosíme, daj nám milosti, aby sme podľa jeho príkladu a na jeho orodovanie i my ústa svoje strážou opatrili, žeby sme k tým blahoslaveným, ktorí sa jazykom neprehrešili, pripojení boli. Skrze Pána nášho . . .

Súkromná modlitba. Preslávny mučeník, svätý Ján Nepomucký, ktorý si radšej ukrutné muky vystál a mučenícku smrť podstúpil, než by si bol spovedné tajomstvo vyzradil; hľa, my verní ctitelia tvoji útočište svoje u teba hľadáme a pre neporušenosť jazyka tvojho pokorne ťa prosíme; buď nám a všetkým ctiteľom svojim mocnou prímluvou svojou na pomoci u Boha, aby sme z jeho nesmiernej milosti požívali stáleho pokoja a šťastne zachránení boli od drahoty a hladu, vojny a moru, týchto strašných bičov Božích a tak, súc v bázni Božej živí, šťastne sme sa dostali ku brehom večnej blaženosti za tebou ku Kristovi Ježišovi, Pánu nášmu. Amen.

a) Litánie o sv. Jánovi Nepomuckom.

Len pre súkromnú pobožnosť.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.

Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Svätá Božia Rodička, —
Svätá Panna Panien, —
Svätý Ján Nepomucký, —
Neúnavný oltárny služobník, —
Muž apoštolský, —
Príklad všetkých čností, —
Schránka múdrosti, —
Zrkadlo a pravidlo vyznavačov, —
Almužník najdobrotivejší, —
Od malučkosti najvernejší ctiteľ Božej Rodičky, —
Horlivý hlásateľ Božieho slova, —
Starostlivý pastier Kristových duší, —
Nádoba čistoty, —
Ruža trpezlivosti, —
Strážca spravodlivosti, —
Zázrak stálosti, —
Obraz pobožnosti, —
Otec sirôt, —
Zástupca vdov, —
Štít prenasledovaných, —
Útočište hriešnikov, —
Potešenie zarmútených, —
Ochranca cti a dobrého mena, —
Vysloboditeľ od svetskej hanby, —
Duchom prorockým nadchnutý, —
Horlivý a mlčanlivý spovedník, —
Mučeník v trápení nepremožiteľný, —
Pre spovednú mlčanlivosť do Vltavy hodený, —
Ozdoba duchovenstva, —
Veľký divotvorca, —
Drahá perla katolíckej Cirkvi, —
Mocný orodovník u Boha, —
Buď nám milostivý, — odpusť nám, Pane.
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Pane.

Od všetkého zlého, — vysloboď nás, Pane.
Od každého hriechu, —
Od hnevu Tvojho, —
Od náhlej a nepredvídanej smrti, —
Od svetskej hanby, —
Od nemlčanlivosti, —
Od zhubného krupobitia a mrazu, —
Od neúrody a drahoty, —
Od moru, hladu a vojny, —
Od malomyseľnosti, —
Od lenivosti v službe Tvojej, —
Od časného a večného zahynutia, —
Skrze zásluhy svätého Jána Nepomuckého, —
Skrze jeho plamennú pobožnosť k Panne Márii, —
Skrze jeho apoštolskú horlivosť v hlásaní slova Božieho,
Skrze jeho neohrozenú pravdomluvnosť, —
Skrze jeho podivnú stálosť v trápení, —
Skrze jeho nepremožiteľné zamlčanie spovedného tajomstva, —
Skrze všetky jeho čnosti, —
Skrze jeho mučenícku smrť, —
Skrze neporušenosť jeho jazyka, —
Skrze jeho večnú blaženosť, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

Otče náš...

℣. Oroduj za nás, svätý Ján Nepomucký.
℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Bože, ktorý svoju Cirkev obveseľuješ výročnou pamiatkou svätého Jána Nepomuckého, svojho mučeníka, prosíme, udeľ nám milosti, aby sme od nesmierneho milosrdenstva Tvojho skutočne

dosiahli tých nebeských darov, o ktoré Ťa dôverne prosíme na jeho orodovanie.

Najdobrotivejší Bože, ktorý si obdivuhodný a slávny vo svojich svätých, pokorne Ťa prosíme, dožič nám, aby sme na orodovanie svätého Jána Nepomuckého chránení boli od všetkého zlého na tele i na duši, a tento časný život sme tak dokonali, žeby sme nestratili život večný. Amen.

27. Deň sv. Urbana, pápeža a mučeníka.

25. mája.

ŽIVOTOPIS. Sv. Urban I. bol pápežom v r. 222—30. Pochádzal zo vznešenej rodiny. Kresťanstvo rozširoval v duchu krotkosti, ale jeho panovanie bolo naplnené nepretržitým utrpením, až kým svoj život neskončil mučeníckou smrťou. — Vinohradníci vyobrazujú sv. Urbana s hroznom a ctia si ho ako patróna a ochrancu viníc. Majú príslovie, že keď je 25. mája, t. j. na Urbana, pekne, bude hojnosť dobrého vína, ak je oblačno, bude víno zlé a málo. Na niektorých miestach sa tento deň koná procesia do viníc. Za patróna viníc skôr možno pokladať *sv. Urbana, biskupa langerského,* ktorý sa za prenasledovania skrýval vo vinohradoch. Po uväznení bol hrozne mučený, najmä bičovaný palicami, ktoré boly na koncoch obité železnými hviezdicami a guľami. Napokon bol sťatý mečom.

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci večný Bože, prosíme Ťa, daj, aby sme vždy našli u Teba pomoc na prímluvu blahoslaveného Urbana, mučeníka Tvojho, ktorého slávnosť dnes konáme. Skrze Pána nášho...

28. Deň sv. Antona Paduánskeho.

13. júna.

ŽIVOTOPIS. Sv. Anton pochádzal z Portugalska. Už od mladosti bol zbožný. Ako 15-ročný vstúpil do kláštora sv. Augustína. Odtiaľ prestúpil do kláštora sv. Františka Assiského. Túžil po mučeníctve. Vybral sa hlásať evanjelium mohamedánskym Saracénom, ale pre chorobu musel sa z Afriky vrátiť. Loď, na ktorej sa viezol, bola zahnaná k brehom Itálie. Tu sa utiahol do samoty pri San Paulo pri Bologni.

Stále zotrvával na modlitbách a rozjímaniach, pričom sa mu zjavil Ježiško. Neskôr sa zdržiaval v meste Padua v Itálii a preto sa i volá Pauánsky. Vyznamenal sa ako chýrečný kazateľ. Jeho slávu Boh potvrdzoval i zázrakmi. Zomrel 36-ročný r. 1231. Vzývame ho o pomoc pri hľadaní stratených vecí.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, nech výročná slávnosť blahoslaveného Antona, vyznavača Tvojho, obveseľuje Cirkev Tvoju, aby duchovnou pomocou vždy bola chránená a večné radosti požívať si zaslúžila. Skrze Pána nášho . . .

Litánie o sv. Antonovi Paduánskom.

Len pre súkromnú pobožnosť.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás, — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože. —
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Svätá Božia Rodička, —
Svätá Panna panien, —
Svätý Anton Paduánsky, —
Svätý Anton, ozdoba renole menších bratov, —
Svätý Anton, ľalia panenstva, —
Svätý Anton, perla chudobných,
Svätý Anton, vzor poslušnosti, —
Svätý Anton, zrkadlo zdržanlivosti, —
Svätý Anton, nádoba čistoty, —
Svätý Anton, skvejúca sa hviezda svätosti, —
Svätý Anton, okrasa mravov, —
Svätý Anton, okrasa raja, —
Svätý Anton, schránka zákona, —
Svätý Anton, skrinka Božieho učenia, —
Svätý Anton, učenec pravdy, —
Svätý Anton, kazateľ milosti, —

Svätý Anton, vykoreniteľ hriechov, —
Svätý Anton, zasievateľ čností, —
Svätý Anton, záhubca bludárov, —
Svätý Anton, postrach neveriacich, —
Svätý Anton, potešiteľ utlačovaných, —
Svätý Anton, spytovateľ svedomia, —
Svätý Anton, žiadostivý mučeníctva, —
Svätý Anton, postrach diablov, —
Svätý Anton, zhroziteľ pekla, —
Svätý Anton, veľký divotvorca, —
Svätý Anton, nálezca stratených vecí, —
Buď nám milostivý, — odpusť nám, Ježišu.
Buď nám milostivý, — vyslyš nás, Ježišu.
Od všetkého zlého, — vysloboď nás, Pane.
Od každého hriechu, —
Od hnevu Tvojho, —
Od úkladov diablových, —
Od ducha smilného, —
Od večnej smrti, —
Od zanedbania Tvojich vnuknutí, —
Skrze zásluhy svätého Antona, —
Skrze vrelú lásku svätého Antona, —
Skrze prorockého ducha svätého Antona, —
Skrze ohnivú kázeň svätého Antona, —
Skrze žiadosť mučeníctva svätého Antona, —
Skrze vzorné zachovávanie chudoby, pobožnosti a čistoty svätého Antona, —
V deň súdny, —
My hriešnici, —
Aby si nás k pravému pokániu priviesť ráčil, —
Aby si v nás oheň Božskej lásky zapáliť ráčil, —
Aby si nás na orodovanie svätého Antona milosťami obohatiť ráčil, —
Aby si nám pre zásluhy svätého Antona opravdivú ľútosť pokoru a dar slz k rozjímaniu dožičiť ráčil, —
Aby si nás na orodovanie svätého Antona v premáhaní sveta, diabla a tela posilniť ráčil, —
Aby si nám na každé orodovanie svätého Antona na pomoci byť ráčil, —

Aby si nás vyslyšať ráčil, —
Synu Boží, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

Otče náš . . .

℣. V každom našom súžení a trápení.

℟. Pomáhaj nám svätý Anton Paduánsky.

Modlime sa: Prosím Ťa, Pane, nech mocné orodovanie slávneho vyznavača Tvojho, svätého Antona, nám zaslúži, aby sme sa v prítomnosti stali hodnými Tvojich milostí a v budúcom živote, aby sme boli účastní večných radostí.

Láskavý orodovník, svätý Anton Paduánsky, ktorý už stále tak sladko objímaš najdrahšieho Ježiša, odporúčaj mu dušu moju, aby ju zachoval čistú a nepoškvrnenú od každého hriechu, žeby tak sa stala hodnou lásky najmilostivejšieho nášho Spasiteľa Ježiša Krista. Amen.

29. Deň sv. Alojza Gonzagu.

21. júna.

ŽIVOTOPIS. Sv. Alojz, nar. 9. IV. 1568, pochádzal z kastilionskej kniežacej rodiny Gonzaga, v Taliansku. Od malička žil vo zvláštnej milosti Božej. Od 7. roku žil v stálej ľútosti nad svojimi hriechami. (Z celého jeho života, celkom z detského veku, spomínajú sa dva všedné hriechy, ktoré ani dobrovoľné neboly.) V 9. r. složil sľub čistoty, takže v kniežacích a kráľovských dvoroch, kam prichádzal, videli v ňom zázrak čistoty a umŕtvenosti. Denne sa bičoval, postil, modlil a najmä svoje oči strážil. V liturgii sa volá „anjelský mladík", „kajúca nevinnosť". Ako 18-ročný vstúpil do jezuitskej rehole, kde vynikal v spomínaných čnostiach, v štúdiách a najmä v opatrovaní chorých za cholery v Ríme r. 1591, pri čom i sám upadol do tejže choroby. Složil

rehoľné sľuby, prijal nižšie kňazské svätenia. Zomrel 21. júna 1591. — Sv. Alojz je *príkladom panenskej čistoty a patrónom školskej mládeže.*

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, rozdávateľ nebeských darov, ktorý si v anjelskom mládencovi Alojzovi podivuhodnú nevinnosť spojil s podobnou kajúcnosťou, prosíme Ťa, udeľ nám milosti, aby sme sa usilovali aspoň v kajúcnosti byť mu podobnými, keďže sme ho nenasledovali v nevinnosti. Skrze Pána nášho...

Modlitba za dobrú voľbu stavu. Nevinný mladík, svätý Alojz, ty si sa vo svojom pozemskom živote ustavičným namáhaním po vyššej dokonalosti vyšvihol na vysoký stupeň svätosti a najmä svojou poníženosťou si zaslúžil, že ťa Boh už tu na zemi oslávil mnohými milosťami, ktoré dal iným na tvoje orodovanie. Hľa, tu stojím pred tebou a prosím ťa, vypros mi od nebeského Otca potrebného osvietenia, aby som videl, na aký stav ma Boh volá. Buď mi na pomoci v tejto vážnej veci, ktorá siaha nielen do môjho časného, ale aj do večného šťastia. Ukáž mi cestu, na ktorú mám nastúpiť podľa vôle Božej, aby som iste dosiahol cieľa, ktorý mi je Prozreteľnosťou Božou ako najlepší pripravený. Amen.

Šesťnedeľná pobožnosť k sv. Alojzovi Gonzagovi,

patrónovi čistých duší.

POUČENIE. Keď všemohúci Boh sv. Alojza Gonzagu, nevinného mládenca, jezuitu, oslávil mnohými zázrakmi a skrze jeho orodovanie veriacim dostalo sa mnoho milostí, veľmi sa rozšírila úcta k tomuto svätcovi sv. čistoty. Preto sv. Cirkev udelila plnomocné odpustky tým, ktorí ku cti a chvále Božej a na česť sv. Alojza vykonajú šesťnedeľnú pobožnosť cez 6 nedieľ za sebou nasledujúcich pred sviatkom sv. Alojza, alebo inokedy v roku. Obsahom tejto pobožnosti je vykonanie nižšie uvedených modlitieb alebo iných pobožností, rozjímania na tenže úmysel, prijatie sv. sviatostí, návšteva kostola, modlitba na úmysel sv. Otca, nasledovanie sv. Alojza v ochotnom plnení prác a povinností

a najmä v bedlivom strážení sv. čistoty podľa svojho stavu. — PPO 457/b.

Čistota a nevinnosť netýka sa len mládeže a stavu slobodného, ale každého kresťana, mladých, starých, slobodných, ženatých, ovdovelých. Nečistota, nehanblivosť a chlípnosť sú v každom stave, veku hriechom a neprávosťou. A naopak, čistota srdca, hanblivosť a nevinnosť má krášliť každý stav i vek.

Veriaci, keď navštívia kostol, kde sa slávi sviatok sv. Alojza, dosiahnu plnomocné odpustky za obvyklých podmienok. — Veriaci, keď 9 dní pred sviatkom sv. Alojza konajú nejaké modlitby na česť tohto svätca, získajú odpustky 500 dní raz denne. — Pln. odp. na konci deviatnika za obvyklých podmienok. — Keď sa pred obrazom sv. Alojza pomodlíme Otčenáš, Zdravas a Sláva so vzdychom: Sv. Alojz, oroduj za mňa, získame odpustky 300 dní. Pln. odp. — PPO 457.

Prípravná modlitba.

Všemohúci večný Bože, hľa, prichádzam pred Tvoju Božskú tvár obetovať Ti dnešnú svoju pobožnosť, ktorú chcem konať ku cti a chvále tvojho najsvätejšieho mena, k osláveniu najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a premilého Srdca Ježišovho, k úcte Nepoškvrnenej Panny a nebeskej Kráľovnej Márie a k úcte verného služobníka Tvojho, svätého Alojza, môjho primluvníka a ochrancu, ktorého si toľkými milosťami ozdobil a zázrakmi oslávil. Prijmi túto moju pobožnosť aj na poďakovanie za všetky milosti, ktoré si preukázal tomuto svätému a na jeho orodovanie mne i všetkým jeho ochrancom. Dobrotivý a milosrdný Bože, dúfam tiež v Teba, že mi neodoprieš, čo si už mnohým iným láskave dožičil. Udeľ mi milosť . . ., o ktorú Ťa vrúcne prosím pre zásluhy svätého Alojza. Amen.

A ty slávny a mocný prímluvca u Boha, svätý Alojz, vypros mi, aby som vždy čo najhorlivejšie slúžil(a) Bohu a čo najdokonalejšie konal(a) skutky, najmä sv. prijímanie, ktoré mienim dnes vykonať k tvojej úcte a podľa tvojho príkladu. Obetuj ich sám Bohu a prednes mu žiadosti a prosby moje: . . ., aby

mi ich splnil, ak len budú slúžiť k väčšej cti a chvále Božej a k spaseniu mojej duše. Zvlášť ťa prosím o šťastnú hodinu smrti pre seba i pre všetkých ľudí, najmä pre tých, čo dnes zomrú. Skrze teba ich porúčam do rúk nebeského Otca, do najsvätejšieho Srdca Ježišovho a pod ochranu bolestnej Matky Márie.

6 Otčenášov, 6 Zdravasov a 6 Sláva.

Pripojiť môžeš litánie o sv. Alojzovi.

Zakončujúca modlitba.

Milosrdný večný Bože, ponížene na kolená padám a vrúcne Ti ďakujem za milosti, ktoré som obsiahol(a) od Teba dodnes cez celý svoj život. Na dôkaz mojej povďačnosti obetujem Ti spojene so zásluhami Pána Ježiša svoju dnešnú pobožnosť. Ráč ju milostive prijať s ostatnými dobrými skutkami, ktoré som dnes vykonal(a). Daj, aby mi táto pobožnosť bola užitočná, a prospela mi k dosiahnutiu plnomocných odpustkov a iných milostí, ktoré sú prospešné k spaseniu mojej duše. Toto dúfam skrze zásluhy Ježiša Krista a skrze mocné orodovanie svätého Alojza, môjho milého patróna. Amen.

b) Litánie o svätom Alojzovi.

Len pre súkromnú pobožnosť.

Deväť dní pred sviatkom sv. Alojza, t. j. od 12. do 20. júna, žiaci nech sa modlia spoločne po sv. omši litánie, jednu z nižšie uvedených modlitieb, ako aj zakončujúcu modlitbu. Na konci si deti zaspievajú pieseň k sv. Alojzovi.

Pane, zmiluj sa nad nami, — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —

Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Svätá Božia Rodička, —
Svätá Panna panien, —
Svätý Alojz, verný syn Panny Márie, —
Svätý Alojz, chrám Ducha Svätého, —
Svätý Alojz, dokonalý nasledovník Kristov, —
Svätý Alojz, veľký ctiteľ Ukrižovaného, —
Svätý Alojz, plápolajúci zbožňovateľ Sviatosti Oltárnej,
Svätý Alojz, horlivý ctiteľ najsvätejšieho Srdca Ježišovho, —
Svätý Alojz, veľkodušný opovrhovateľ sveta, —
Svätý Alojz, zrkadlo dokonalosti, —
Svätý Alojz, príklad poníženosti, —
Svätý Alojz, vzor poslušnosti, —
Svätý Alojz, milovník svätej chudoby, —
Svätý Alojz, čistá ľalia panenstva, —
Svätý Alojz, anjel v tele ľudskom, —
Svätý Alojz, nevinný kajúcnik, —
Svätý Alojz, vzor skromnosti, —
Svätý Alojz, obeta lásky k bližnému, —
Svätý Alojz, útočište kajúcich, —
Svätý Alojz, vzor a ochranca kresťanskej mládeže, —
Svätý Alojz, opora žiakov, —
Svätý Alojz, múdry radca pri voľbe stavu, —
Svätý Alojz, potešiteľ smutných, —
Svätý Alojz, perla a kvet Spoločnosti Ježišovej, —
Svätý Alojz, skvelá fakľa sv. Cirkvi, —
Svätý Alojz, mocný orodovateľ svojich ctiteľov. —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

Otče náš . . .

℣. Oroduj za nás, sv. Alojz Gonzaga.

℟. Aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Modlime sa: Bože, rozdávateľ nebeských darov... str. 1062.

1. deň. Svätý Alojz, teba už zaraz po narodení obetovali Pánu Bohu, a len čo si prišiel k povedomiu, miloval si Pána Boha a verne si mu slúžil. Oroduj za mňa, aby som ja aspoň teraz začal(a) horlive Pánu Bohu slúžiť a jeho vrúcne milovať. Amen. — Otče náš, Zdravas...

2. deň. Svätý Alojz, ty si svoju čistotu zachoval neporušenú až po hrob, pros za mňa, aby som si i ja pri toľkých nebezpečenstvách zachránil(a) neporušenosť tela a duše a aby som sa úzkostlive chránil(a) hriechu proti anjelskej čistote. Amen. — Otče náš, Zdravas...

3. deň. Svätý Alojz, ty si vždy zo srdca nenávidel hriech. Za maličké hriechy svojho detinstva činil si prísne pokánie. Oroduj za mňa, aby som srdečne ľutoval(a) za svoje doteraz spáchané hriechy a nabudúce každého hriechu sa nadovšetko chránil. Amen. — Otče náš, Zdravas...

4. deň. Svätý Alojz, už od malička si mal zvláštne zaľúbenie v modlitbe; modlieval si sa s najhlbšou sústredenosťou; vypros mi milosť, aby som modlitbu miloval(a) a vždy ju dobre odbavoval(a) Amen. — Otče náš, Zdravas...

5. deň. Svätý Alojz, ty si sa vždy s najväčšou pobožnosťou chystal na sviatosť pokánia a na sv. prijímanie, aby si si posilnil svoju dušu. Vypros mi milosti, aby som tieto sviatosti aj ja vždy dobre prichystaný(á) čo najhodnejšie prijímal(a), žeby mi neboly k zatrateniu, ale k spaseniu. Amen. — Otče náš, Zdravas...

6. deň. Svätý Alojz, po celý život útle si miloval Pána Ježiša a Pannu Máriu. Pre túto lásku Boh ťa obohatil premnohými milosťami. Vypros i mne útlu

lásku k Ježišovi a k jeho najsvätejšej Matke, aby som s nimi žil(a) a ich sväté mená vyslovujúc i svoju dušu vydýchol(a). Amen. — Otče náš, Zdravas...

Zakončujúca modlitba. Milosrdný večný Bože, ponížene Ťa prosím, daj mi milosť, aby som svätého Alojza nasledoval(a) vo všetkých čnostiach, ale najmä v nevinnosti, v anjelskej čistote a v láske k Pánu Ježišovi a k Panne Márii. Prosím, odpusť mi veľkú nedbalosť a poklesky moje, ktorých som sa dopustil(a). Amen.

Svätý Alojz Gonzaga, pomáhaj mi, aby som si dušu zachránil. Amen.

Pieseň JKS č. 427: Prekrásny viery kvet.

30. Deň narodenia sv. Jána Krstiteľa.

24. júna.

ŽIVOTOPIS. Sv. Ján Krstiteľ, syn Zachariáša a Alžbety, už v materinskom lone bol posvätený. Jeho narodenie zvestoval anjel. (Lk 1.) Jeho otec tomu neveril; za trest onemel, až kým sa nenarodil predpovedaný syn, ktorý sa stal predchodcom Pána. Ján, keď dorástol, šiel na púšť a pripravoval sa na svoje poslanie. Jedával kobylky a lesný med. Rúchom mu bola koža, posteľou tvrdá zem. — V 30. roku začal kázať o Mesiášovi, ktorý už bol medzi ľuďmi: Hľa, Baránok Boží... K nemu poslal i svojich učeníkov. Neohrožene karhal Herodesa pre cudzoložstvo so švagrinou Herodiadou, na ktorej návod dal ho Herodes uväzniť a sťať, čo bolo aj odmenou za tanec Herodiadinej dcéry. Mk 6, 14—29. — Jn 1, 22—36. — Koľkí mládenci a devy pre tanec stratili život tela najmä nevinnosť duše? — Dnes sv. Cirkev slávi narodenie sv. Jána Krstiteľa, keďže o ňom bolo predpovedané, že mnohí sa budú tešiť z jeho narodenia. (Lk 1, 14.) Sťatie sv. Jána sv. Cirkev svätí 29. augusta.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si narodením blahoslaveného Jána slávnym nám učinil tento deň, udeľ svojmu ľudu milosť duchovných radostí a spravuj mysle všetkých veriacich na ceste večného spasenia. Skrze Pána nášho...

31. Sviatok sv. Petra a Pavla.

29. júna.

ŽIVOTOPIS. Sv. Peter Šimon, syn Jonášov, vo sv. Písme je uvádzaný na prvom mieste medzi apoštolmi, lebo Pán ho ustanovil za hlavu Cirkvi. Mt 16, 18., Jn 21. Túto funkciu vykonával cez celý život: viedol voľbu sv. Mateja za apoštola miesto Judáša, po príchode Ducha Sv. prvý hlásal evanjelium a krstil, prvých pohanov on prijal do Cirkvi, určil ostatným apoštolom, kde majú ísť kázať, viedol prvý apoštolský snem r. 50. Sám účinkoval 2 roky v Jeruzaleme, 6 rokov v Antiochii a 25 rokov v Ríme, kde bol za cisára Nieróna ukrižovaný dolu hlavou 29. júna 67.

Pavol, predtým Šavel, bol rímskym občanom, žiakom učeného farizeja Gamaliela, najhroznejší nepriateľ prvých kresťanov; na ceste do Damašku sa obrátil, pokrstil ho Ananiáš, ktorému Pán povedal, že Šavel bude „vyvolenou nádobou" a meno Pánovo zanesie medzi národy. Stal sa apoštolom národov, lebo veľmi mnohým národom hlásal evanjelium a zakladal kresťanské obce, ktorým napísal 14 listov. Po mnohých nehodách a prenasledovaniach za cisára Neróna bol sťatý v Ríme 29. júna r. 67.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Teraz už istotne viem, že Pán poslal svojho anjela, aby ma vytrhol zo všetkého násilia Herodesovho a zo všetkého strachu pred ľudom Izraelským. — Pane, Ty ma skúmaš a poznáš; vieš či sedím a či vstávam. — Sláva Otcu...

KOLEKTA. Bože, ktorý si mučeníctvom svojich apoštolov Petra a Pavla posvätil dnešný deň, daj svojej Cirkvi, nech vo všetkom nasleduje ich náuku, keďže oni položili základ našej viere. Skrze Pána nášho...

V nedeľu sa pripojuje aj kolekta, sekréta a postkomúnia z nedele.

LEKCIA. Čítanie zo Skutkov apoštolských: 12, 1—11.: Anjel vyslobodí Petra zo žalára.

STUPŇOVÝ SPEV. Učiníš ich panovníkmi nad celou zemou; pamätať budú na Tvoje meno, Pane. — Miesto otcov narodia sa Ti synovia, preto Ťa chváliť budú národy. (Ž 44, 17—8.) — Aleluja, aleluja. Ty si Peter; na tejto skale vystavím svoju Cirkev. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Matúša: 16, 13—19. — Svätý Peter vyznáva pred Pánom: „Ty si Kristus, Syn Boha živého."

SEKRÉTA. Pane, nech modlitba apoštolov sprevádza tieto dary, ktoré chceme zasvätiť menu Tvojmu, a daj, nech nás ony s Tebou smieria a ochraňujú. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA O APOŠTOLOCH. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné Teba, Pane, ponížene prosiť, aby si Ty, večný Pastier, neopustil svoje stádo, ale skrze svojich svätých apoštolov stálou ochranou si ho strážil, aby ho spravovali tí istí vodcovia, ktorých si mu dal vo svojom diele za zástupcov a vedúcich pastierov. A preto s anjelmi a archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým zástupom nebeského vojska spievame chválospev Tvojej velebnosti a ustavične voláme: Svätý, svätý...

Spieva sa na všetky sviatky apoštolov a evanjelistov.

POSTKOMÚNIA. Pane, nasýtil si nás nebeským pokrmom, zachráň nás teda na prímluvu sv. apoštolov od každého protivenstva. Skrze Pána nášho...

b) Súkromná modlitba.

Božský Spasiteľu, Ježišu Kriste, ktorý si sv. Petra, obyčajného rybára, učinil kniežaťom apoštolov a hlavou Cirkvi, ďakujem Ti za toto sv. ustanovenie a prosím Ťa, aby sme vždy požívali z neho vyvierajúci úžitok. Učiň z nás svätú a Tebe milú spoločnosť, ktorá by sa vždy usilovala nasledovať vieru, lásku a pokoru sv. Petra, aby sme sa ako hodní členovia Tvojej sv. katolíckej Cirkvi dostali na tú nebeskú pašu, kde Ty ako najvyšší pastier budeš nasycovať najblaženejším hľadením na Teba samého a neprestajnými slasťami na veky napájať svojich vyvolených. Amen.

Svätý Pavol, ty vyvolená nádoba, ktorý si meno Ježiš zvestoval pohanom a kráľom, pre neho si tak mnoho trpel a ničím si sa nedal odvrátiť od lásky

k nemu, ako dobrý bojovník dobrý boj si bojoval, ako všeobecný učiteľ pravú vieru si všade hlásal, a preto si od milosrdného Boha dostal korunu spravodlivosti. Prosíme ťa, oroduj za nás, aby sme sa aj my z hriešnej nádoby premenili v nádobu kresťanskými čnosťami naplnenú a niekedy dosiahli korunu večnej slávy, ktorou si ty ozdobený. Amen.

Bože, ktorého pravica pozdvihla blahoslaveného Petra, chodiaceho po vlnách, aby sa nezatopil, a z morských hlbín vyslobodila jeho spoluapoštola Pavla tri razy po stroskotaní lode, vyslyš nás milostivo a daj, aby sme zásluhami obidvoch dosiahli večnú slávu. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

32. Sviatok sv. Cyrila a Metoda, slovenských apoštolov.

5. júla.

ŽIVOTOPIS. Boh vo svojej dobrotivosti i nás Slovákov pozval k poznaniu Kristovho učenia a privtelil nás ku sv. rímskokatolíckej Cirkvi. Ilýrski Slovania poznali kresťanskú vieru už za časov sv. Pavla. Slovania všeobecne len v IX. storočí prijali náboženstvo kresťanskokatolícke. Do tých čias žili v pohanstve.

Slováci začali prijímať kresťanstvo za časov svojho panovníka Pribinu. Tohto totiž moravské knieža Mojmír vyhnal zo Slovenska. Pribina hľadal útočište v Nemecku; tam sa dal pokrstiť so svojím synom Koceľom. Pomocou nemeckého panovníka Ľudovíta Nemca vrátil sa na Slovensko a postavil v Nitre na hrade prvý kresťanský kostol r. 833. Nemeckí misionári začali hlásať evanjelium. Zanedlho musel Pribina opustiť dnešné Slovensko, ktoré bolo spojené s Moravou a tvorilo s ňou Veľkomoravskú ríšu: spravoval ju knieža Rastislav. — Pribina spravoval na hrade Blatno panónskych Slovákov (v dnešnom Maďarsku). Rastislav bol v nepriateľstve s Nemcami, preto nechcel ani nemeckých misionárov a prosil carihradského cisára Michala III., aby mu poslal vierozvestcov, ktorí by hlásali slovensky evanjelium. Michal III. poslal sem solunských bratov Metoda a Konštantína, ktorí k nám prišli r. 863. Konštantín neskoršie dostal meno Cyril.

Rodičia našich apoštolov, Lev a Mária, boli pôvodu gréckeho. Otec bol cisárskym úradníkom v Solune v Macedónii,

kde sa narodil Metod (r. 815) a Cyril (827). Tu sa veľa hovorilo slovansky. Metod stal sa miestodržiteľom v slovanskom kraji. Keď však videl nespravodlivosť byzantskej štátnej správy nad Slovanmi, zriekol sa úradu a odišiel na kláštor na vrchu Olympe. Aj Cyril, hoci vyštudoval na cisárskom dvore svetskú filozofiu i bohosloveckú vedu, túžil po duchovnom živote. Preto ho carihradský patriarcha vysvätil za kňaza a vymenoval za knihovníka pri chráme Božej Múdrosti. Za nejaký čas bol aj profesorom filozofie. Za cisárovnej Teodóry sa vyznamenal v hájení tajomstva najsv. Trojice proti mohamedánskym Saracénom.

Na žiadosť cisára Michala III. r. 860 odišli obaja bratia, túžiaci po apoštolskej činnosti, na misijnú cestu hlásať evanjelium Chazarom pri Čiernom mori. Na ostrove Cherzon — teraz Krym — našli aj hrob mučeníka-pápeža Klimenta I., ktorého tam vyhnal rímsky cisár r. 101. — Svätí bratia venovali apoštolskú pozornosť aj Bulharom, ktorí susedili s Veľkomoravskou ríšou. Ich kráľ Boris obrátil sa na kresťanstvo vtedy, keď mu daroval sv. Metod vlastnoručne maľovaný obraz posledného súdu.

Sv. bratia po návrate od Chazarov (r. 863) na žiadosť Rastislava a z vôle cisára Michala III. vybrali sa do Veľkej Moravy, nesúc so sebou aj relikvie sv. Klimenta I. pápeža. Strediskom ich účinkovania na Slovensku bol Devín a na Morave Velehrad. Tu ich čakala opravdivá apoštolská práca. Cyril ako filozof sostavil pre slovanský jazyk samostatné písmo, ktoré sa volá cyrilikou, dodnes ju používajú Bulhari, Srbi a Rusi. Preložili do staroslovanskej reči sv. Písmo, ba sostavili staroslovanské bohoslužobné knihy, podľa liturgie rímskej, lebo vedeli, že len takto budú môcť priviesť Slovákov a Moravanov ku kresťanstvu. Božie požehnanie bolo na ich práci. Navštevovali obce za obcou. Ľud vyučovali v náboženstve a mládež i v písomníctve; bohoslužby konali v domácom jazyku a hneď si pripravovali i žiakov. Naši predkovia opúšťajúc pohanské modly, radosťou plesali, že im Boh poslal k hlásaniu evanjelia takých mužov.

Nemecké kňazstvo pod nátlakom svetskej moci neprajne sa dívalo na blahodarné účinkovanie sv. Cyrila a Metoda na Slovensku. A keďže v tom čase v Carihrade Michal III., ktorý bol poslal našich apoštolov, robil roztržky a chcel odtrhnúť východných katolíkov od jednoty s rímskym pápežom, nemeckí biskupi obžalovali sv. Cyrila a Metoda v Ríme u pápeža Mikuláša I., že to isté chcú vykonať so Slovákmi a Moravanmi, lebo vraj aj slovensky odbavujú rímsku bohoslužbu.

Sv. apoštolovia na vyzvanie ochotne sa vybrali do Ríma, kam priniesli i relikvie sv. Klimenta I. Našli už pápeža Hadriána II., ktorý prijmúc dar sv. relikvií, podrobil ich prísnej skúške o pravovernosti ich učenia a účinkovania. Pápež Hadrián nielen že ich činnosť schválil, ale potvrdil, že medzi

Slovanmi môžu odbavovať slovansky rímsku bohoslužbu a vysvätil ich za biskupov. — v Ríme však ťažko ochorel sv. Cyril, ktorý vstúpil do kláštora. (Tu dostal rehoľné meno Cyril.) Tu zomrel 14. febr. 869. Jeho telo dal pápež pochovať v chráme sv. Klimenta. — Sv. Metod sa vrátil na Slovensko.

Medzi tým časom staly sa dve dôležité udalosti. Pápež Hadrián II. na žiadosť panónskeho kniežaťa Koceľa vymenoval sv. Metoda za arcibiskupa pre Veľkú Moravu a Panóniu. Doma vo vlasti nastal prevrat, lebo miesto Rastislava, moravského kniežaťa, nad Veľkomoravskou ríšou začal panovať slovenské knieža Svätopluk.

Menovanie Metodovo za arcibiskupa veľmi pobúrilo nemeckých biskupov a kňazov, ktorí si osobovali právo nad krajom moravsko-panónskym. V Solnohrade konali synodu r. 871, na ktorú zavolali aj Metoda. Keď nemohli Metoda poraziť právom, jednoducho pomocou svetskej moci násilím ho uvrhli do väzenia, odkiaľ ho po 2½ roku vyslobodil len sám pápež Ján VIII., ktorý pohrozil nemeckým biskupom vyobcovaním z Cirkvi.

Sv. Metod, vrátiac sa domov, s veľkým napätím rozvíjal apoštolskú činnosť pomocou schválenej slovanskej liturgie, ktorú šíril nielen doma na Slovensku a Morave, ale aj v Poľsku a v Čechách, kde pokrstil české knieža Bořivoja. Jeho žiaci účinkovali aj medzi Chorvatmi a Srbmi. Sv. Metod nemal ani doma postlané na ružiach. Sám panovník Svätopluk pod nátlakom nemeckých kniežat a biskupov nedôveroval v pravovernosť Metodovho účinkovania pomocou slovanskej liturgie. Preto si sám sťažoval na Metoda u pápeža. Keďže v Carihrade, odkiaľ prišiel i Metod, veľmi pracovali na odtrhnutí východných katolíkov od jednoty s Rímom, Pp. Ján VIII. r. 879 znovu povolal Metoda do Ríma, aby ho sám vyskúšal, či azda nechce odtrhnúť Slovensko od Ríma. Keďže Metod dokázal svoju pravovernosť, pápež znovu potvrdil slovanskú liturgiu a vyhlásil, že slovanské kraje Veľkej Moravy sú cirkevne samostatné a patria jedine pod právomoc arcibiskupa Metoda. Ba pre jednu časť Slovenska utvoril samostatné biskupstvo v Nitre, pre ktoré na žiadosť Svätoplukovu bol vysvätený za biskupa nemecký mních Viching.

Metod ani teraz neupustil od apoštolskej horlivosti, ale jeho účinkovanie bolo ešte ťažšie. Svätopluk síce uznal oprávnenosť Metodovho účinkovania, ale predsa dal sa strhnúť na stranu Vichingovu, ktorý rozširoval a zavádzal obrady v latinskej reči. Viching robil Metodovi veľké ťažkosti a vypovedal mu aj poslušnosť, takže sa Metod na neho ponosoval u pápeža. Pápež opätovne pozval r. 883 Metoda do Ríma pre uspokojenie a poslal ho len vtedy nazpät, keď sám Svätopluk sľúbil, že ho bude hájiť proti nápadom nepriateľov. — Sv. Metod údajne na zpiatočnej ceste kdesi v Podunajsku stretol sa aj s maďarským vojvodcom Almošom, podľa iných s Árpádom.

Účinkovanie sv. Metoda s toľ-

kými prekážkami podrylo zdravie 70-ročného starca. Metod teraz zdržoval sa na Velehrade. Cítil, že sa blíži koniec života. Povolal duchovenstvo a za svojho nástupcu vymenoval jedného zo svojich žiakov, Moravana Gorazda. Na Kvetnú nedeľu posledný raz odslúžil sv. omšu, rozlúčil sa i so svojimi a dňa 6. apríla 885 zomrel. Celý slovenský i moravský národ zaplakal nad smrťou svojho apoštola, z ktorého úst prijal vieru a z jeho rúk sv. krst, ba aj do staroslovenčiny preložené celé sv. Písmo okrem kníh Makabejských.

Smrťou Metodovou bol daný veľký úder i slovanskej liturgii. Viching pracoval za ten čas, aby Svätopluk vyhnal zo Slovenska a Moravy všetkých Metodových žiakov-kňazov, ktorí ešte slúžili staroslovensky sv. omšu. No trest Boží ho neobišiel. Neskoršie sa stal biskupom pasovským, ktorého úradu bol však zbavený súdom samých nemeckých biskupov. — Pápež Štefan VI. roku 899 ustanovil pre Slovensko a Moravu troch nových biskupov a potvrdil samostatnosť moravsko-slovenského arcibiskupstva. Pohroma však nedala na seba dlho čakať. R. 894 zomrel kráľ Svätopluk za vojny s nemeckým kráľom Arnulfom. Jeho hašteriví synovia sa nevedeli dohodnúť, kto bude panovať. Nevedeli odolať nápadu Maďarov, ktorí prišli z Ázie. Veľkomoravská ríša padla. Slovensko zaujali Maďari a cirkevne bolo spojené s ostrihomským arcibiskup. až do r. 1918.

Našim apoštolom Cyrilovi a Metodovi sa hneď po smrti dostalo najvznešenejšieho vyznamenania. Všetky slovanské národy ctili ich hneď ako svätcov a svojich patrónov. Pp. Ján X. ich r. 914 vpísal do soznamu svätých. Za pamätný ich deň bol určený 14. marec. Pamiatka sv. našich apoštolov bola udržovaná vo všetkých slovanských národoch pomníkami, sochami a kaplnkami, no najmä na Velehrade, kde odpočíva telo Metodovo, dnes už, pravda, na neznámom mieste, keďže za rozličných nepokojov bol jeho náhrobok zničený. Žiaľbohu, na Slovensku bola v minulosti pamiatka a oslava sv. Cyrila a Metoda zatlačovaná do zabudnutia. Len biskupi slovenského cítenia a krvi ju obnovovali, najmä banskobystrický biskup Moyzes, ktorý na 1000-ročnú pamiatku ich príchodu nariadil r. 1863 a sám konal v B. Bystrici a v Selciach (tu je chrám sv. Cyrila a Metoda) veľké cyrilometodejské slávnosti. V tom roku i pápež Pius IX. na oslavu slovanských vierozvestcov udelil jubilejné odpustky, schválil cyrilometodejské oslavy a na žiadosť niektorých biskupov ustálil, aby sa sviatok sv. Cyrila a Metoda odbavoval **5. júla**. Sviatok pre celú Cirkev na 5. júla nariadil veľký milovník slovanský na Petrovom stolci, pápež Lev XIII., okružným listom 30. septembra 1880.

Úcta a pamiatka sv. Cyrilovi a Metodovi sa vzdáva u všetkých slovanských národov. Len žiaľbohu, že väčšina z nich, Srbi, Bulhari a Rusi zabudli, že hrob sv. Cyrila je v Ríme.

že pápež ustanovil a posvätil sv. Metoda za nášho biskupa, že pápeži boli najlepšími ochrancami našich a ich apoštolov, že Cyril a Metod synovskou láskou vinuli sa k stolici sv. Petra, že sme sv. Cyrilom a Metodom boli uvedení do spoločnosti rímsko-katolíckej Cirkvi. Hľa, tieto národy nežijú v kresťanskej jednote s pápežom, nástupcom Pána Ježiša. Modlime sa za všetkých slovanských bratov, aby sme sa všetci riadili Kristovou náukou.

Kresťania katolíci, Slováci, verne si ctime našich sv. slovenských apoštolov, Cyrila a Metoda, ktorí toľko trpeli pre naše spasenie. Priniesli nám Kristovu vieru, zakorenili ju svojou stálou prítomnosťou na Slovensku hlbšie do sŕdc našich praotcov, ako azda v iných slovanských národoch. Lebo, hľa, na Slovensku kresťanskú vieru a vernosť k Rímu nevyvrátily nijaké pohromy, ktoré sa cez našu vlasť prevalily. Cyril a Metod stali sa našimi, i národnými, najväčšími dobrodincami. Dali základ slovenskej vzdelanosti a literatúre, zachovali nám národnosť, lebo ich účinkovaním zastavili prúd, ktorý na severe mnohých Slovanov odnárodnil a odtrhol od slovanského stromu. My, Slováci, musíme si uvedomiť svoju povinnú vďačnosť ku týmto svätým a chrániť i zveľaďovať toto dedičstvo. Sv. Cyril a Metod, zachovajte v Slovákoch vieru, ktorú ste nám vy priniesli.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Pane, tvoji kňazi nech si oblečú spravodlivosť a tvoji svätí nech plesajú; pre Dávida svojho služobníka, neodvracaj tvár svojho Pomazaného. — Pamätaj, Pane, na Dávida a všetku jeho nábožnosť. (Ž 131, 9—10, 2.) — Sláva . . . — Pane . . .

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ktorý si nás skrze svätých vyznavačov a biskupov svojich, Cyrila a Metoda k jednote kresťanskej viery priviesť ráčil; daj, aby sme boli pripojení k spoločnosti tých, ktorých sviatok radostne odbavujeme. Skrze Pána nášho . . .

V nedeľu sa pripojí kolekta, sekréta a postkomúnia z nedele.

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola k Židom. 7, 23—7.: Nepoškvrneným veľkňazom je Ježiš Kristus.

GRADUÁLE. Jeho kňazov ošatím spásou a jeho svätí budú plesať. Tam pripravím roh Dávidovi, zapálim svetlo svojmu Pomazanému. (Ž 131, 16—7.) — Aleluja, aleluja. Prisahal Pán a neoľutuje. Ty si kňaz na veky podľa rádu Melchizedechovho. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa sv. Lukáša: 10, 1—9. — Žatva je veľká, ale robotníkov málo.

OFERTÓRIUM. Podivný je Boh vo svojich svätých. Izraelov Boh dáva moc a silu svojmu ľudu. Požehnaný buď, Bože!

SEKRÉTA. Prosíme ťa, Pane, shliadni na naše prosby a na obetné dary svojich sluhov; nech sú ti milé vo sviatok tvojich svätých a nám nech prinesú pomoc tvojho zľutovania. Skrze Pána nášho... Amen.

PREFÁCIA O APOŠTOLOCH.

POSTKOMÚNIA. Všemohúci Bože, ktorý nám podávaš nebeské dary, prosíme ťa, dožič, aby sme na prímluvu tvojich svätých Cyrila a Metoda opovrhovali zemskými vecmi. Skrze Pána nášho... Amen.

b) Súkromná modlitba.

Svätí apoštolovia naši, Cyril a Metod, vy ste našich predkov z tmy pohanských bludov na svetlo pravej viery Kristovej vyviedli a teraz sa s nimi vo večnosti radujete. Srdečne sa tešíme sláve, ktorou Pán odmenil vašu neúnavnú horlivosť. V ponížeností ďakujeme Otcu nebeskému za nebeský dar kresťanstva, ktorý nám skrze vás udelil. Primlúvajte sa u Boha za nás nehodných potomkov, aby nás posilnil v tejto kresťansko-katolíckej viere, ktorú ste vy hlásali predkom našim, a aby tých bratov, ktorí sa neverne odtrhli od Cirkvi, do jej materinského lona milostive nazpät priviedol. Amen.

c) Oslavný žalm na slovenských apoštolov.

Výňatky z rozličných žalmov.

Oslavujte Pána, lebo je dobrý; na veky trvá jeho milosrdenstvo. — Sláva i krása je pred jeho obličajom, svätosť a velebnosť v jeho svätyni. — Jeho spravodlivosť sa neumenšuje a až k nebu je zveličené jeho milosrdenstvo. — Milosrdenstvo sme prijali od Pána a nad

nami vzišla jeho sláva. — Soslal svetlo a svoju pravdu, aby nás priviedly na jeho svätý vrch. — Svojmu ľudu poslal vykúpenie a známymi nám učinil cestu svojho zákona. — Vyvolil si nás za svoje dedičstvo, aby od smrti vyslobodil naše duše. — Vyplnil nám žiadosť nášho srdca a nasýtil nás nebeským chlebom. Sláva Otcu...

33. Deň Rozoslania sv. apoštolov.

15. júla.

OPIS. Týmto dňom oslavuje sa pamiatka toho, že apoštolovia podľa Kristovho nariadenia rozišli sa hlásať evanjelium po celom svete, a to hneď, čo kráľ Herodes dal zavraždiť sv. apoštola Jakuba staršieho, syna Zebedeovho, brata Jánovho.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si svoju Cirkev, po celom svete rozvetvenú, založil kázaním sv. apoštolov; udeľ milostive, aby sme vo všetkých svojich potrebách skusovali prímluvu tých, ktorých ctíme dnes jednou slávnosťou. Skrze Pána nášho... Amen.

34. Deň sv. Andreja-Svorada a Beňadika.

17. júla.

ŽIVOTOPIS. Ako sv. Cyril a Metod sú slovenskými apoštolmi, tak sv. Andrej-Svorad a Beňadik sú slovenskými pustovníkmi.

SV. SVORAD, rodom Poliak, pochádzal z územia pri vtoku Dunajca do Visly. V časoch Štefana kráľa vstúpil do benediktínskej rehole na nitrianskom vrchu Zobore. Tu prijal rehoľné meno Andrej. Sv. Štefanovi blahodarne pomáhal pri rozširovaní kresťanstva v Uhorsku. Zapáčil sa mu však pustovnícky život, preto kláštor opustil a utiahol sa na trenčiansku Skalku. Tu žil i so spoločníkom Beňadikom v modlitbách, v tichej samote, v stálom trýznení tela a pôstoch. V roku veľa ráz zachovával úplný trojdenný pôst a v riadnom 40-dennom pôste sa uspokojil 40 orechmi.

Raz pri rúbaní dreva v hore hladom veľmi zmorený omdlel. Pristúpil k nemu krásny anjel a odniesol ho do jaskyne. Keď sa z blaženého vytrženia precítil, zaviazal pod prísahou svojho učeníka Beňadika, ktorý všetko videl, aby do jeho smrti nikomu neprezradil toto videnie. — Svorad po denných prácach odchádzal na odpoči-

nok do veľkého dutého duba, v ktorom boly poprerážané kliny do vnútra a od vrchu visela železná obruč zaťažená kameňmi. Tu prebdel stojačky väčšinu nocí na modlitbách, v ktorých vyprosoval svojim spoluobčanom duchovný a telesný dobrobyt, spravodlivosť a požehnanie na prácach. Keď zadriemal, ostré kliny, tŕne a obruč ho citeľne prebudily k ďalšej modlitbe. Krátko pred smrťou, r. 1009, znovu sa utiahol do zoborského kláštora, kde prosil okolostojacich, aby ho po smrti nevyzliekli, len za prítomnosti opáta Filipa. Keď sa tak stalo, ukázalo sa tajné mučeníctvo, ktorým krotil svoje náruživosti tento slovenský pustovník. Na tele mal opásanú, hlboko do tela vrastenú retiazku. Telo sv. Svorada bolo pochované v nitrianskom chráme sv. Emeráma na hrade.

SV. BEŇADIK, žiak sv. Svorada, narodil sa v okolí Trenčína alebo tiež pochádzal z Poľska. Zahorel túžbou po dokonalosti, opustil všetko, čo mu bolo drahé, rodičov, priateľov a vstúpil do kláštora na Zobore. Tu našiel vo sv. Svoradovi svojho učiteľa a otca, s ktorým z dovolenia opáta tiež sa vybral do jaskyne na trenčiansku Skalku. Po smrti sv. Svorada zotrval na Skalke v ďalšom kajúcom a pustovníckom živote. Po troch rokoch ho napadli zločinci a v nádeji na veľkú korisť ho r. 1012 zavraždili a s vysokej skaly hodili do Váhu. Boh hneď oslávil jeho telo tým, že hoci bolo vo vode celý rok, nebolo porušené. Na vodný hrob mučeníka pustovníka upozornil ľudí veľký orol, ktorý miesto stále obletoval. Neporušené telo mučeníka pochovali v Trenčíne a neskoršie ho preniesli do Nitry k telu sv. Svorada.

R. 1468 opustili benediktíni Zoborský kláštor, do ktorého po opravení biskup Blažej Jaklin r. 1691 voviedol kamaldulských bielych mníchov, ktorých však cisár Jozef II. rozpustil r. 1782. Ale r. 1935 usadili sa tam misionári Slova Božieho.

Na trenčianskej Skalke už r. 1208 bol postavený kostolík na česť sv. pustovníkov Andreja a Beňadika a až dodnes tam veriaci ľud putuje uctiť si slovenských pustovníkov. — Pamiatka týchto našich patrónov sa slávi 17. júla.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý nám dovoľuješ sláviť narodeniny svojich sv. mučeníkov Andreja-Svorada a Beňadika, daj, aby sme sa v ich spoločenstve radovali vo večnom blahoslavenstve. Skrze Pána nášho... Amen.

35. Deň sv. Márie Magdalény.

22. júla.

ŽIVOTOPIS Mária Magdaléna, známa verejná hriešnica, ktorá na znak úprimnej veľkej ľútosti nad svojím životom umyla Pánu Ježišovi nohy, vlasmi ich utrela, pobozkala a voňavkami natrela. Pán jej milostive odpustil Sv. Písmo spomína, že sa jej Pán po zmŕtvychvstaní zjavil pri hrobe, hoci sa zaiste P Ježiš najskôr zjavil svojej Matke, Panne Márii.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane, nech nám na pomoc prispeje orodovanie blahoslavenej Márie Magdalény, veď jej prosbami pohnutý vzkriesil si Lazára už štyri dni v hrobe ležiaceho. Ktorý žiješ a kráľuješ...

36. Deň sv. Jakuba star., apoštola.

25. júla.

ŽIVOTOPIS. Sv. Jakub starší. brat Jána evanjelistu, bol jeden z tých troch apoštolov. ktorých P. Ježiš bral za svedkov tajnostných zázrakov, ako premenenie na vrchu Tábor. krvou sa potenie a i. Evanjelium hlásal v Palestíne a Španielsku. Podstúpil mučenícku smrť za Herodesa Agripu, ktorý ho dal sťať r. 42.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane, buď posvätiteľom a strážcom svojho ľudu, aby posilnený ochranou svätého Jakuba svojím správaním sa ti ľúbil i ochotnou mysľou Ti slúžil. Skrze Pána nášho... Amen.

37. Deň sv. Anny.

26. júla.

ŽIVOTOPIS. Sv. Anna porodila v staršom veku po dlhej neplodnosti P. Máriu, Matku Pána. Jej manželom bol sv. Joachim. Títo rodičia obetovali z povďačnosti svoju dcéru Bohu a v 3. alebo v 7. roku ju nechali v jeruzalemskom chráme na výchovu. Joachim a Anna sú vzorom pobožných manželov.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si svätej Anne udeliť ráčil milosť, aby si zaslúžila stať sa matkou Rodičky jednorodeného Syna Tvojho, udeľ milostive, aby jej prímluva bola na pomoci nám, ktorí slávime jej pamiatku. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Buď pozdravená, svätá matka Anna! Blahoslavená si, lebo si porodila k nášmu potešeniu dieťa, ktoré bolo sväté už od prvej chvíľky počatia. Vypros nám u Boha milosť, aby sme horlive nasledovali tvoju vrúcnu pobožnosť, bohabojnosť a štedrosť, žeby sme zaslúžili na večné veky vidieť a velebiť Ježiša Krista, plod požehnaného života tvojej dcéry, Panny Márie. Amen.

38. Deň sv. Ignáca z Loyoly.

31. júla.

ŽIVOTOPIS. Sv. Ignác, 1491, bol ranený ako dôstojník pri obliehaní Pampelony. V nemocnici sa pri čítaní nábožných kníh a životopisov svätých rozhodol, že sa stane nasledovníkom a bojovníkom Kristovým. Po vyzdravení zavesil svoju zbraň na pilier pri oltári P. Márie. Ako 33-ročný šiel študovať teologiu a so šiestimi inými priateľmi založil 1534 rehoľu jezuitov = S. J. K trom riadnym rehoľným sľubom pripojili aj sľub úplnej poslušnosti pápežovi. Prozreteľný Boh ho poslal v tom čase, keď mnohých katolíkov priviedol k odpadnutiu od Cirkvi Luther, Kalvín, Zwingli a keď Henrik VIII. odtrhol od Cirkvi celé Anglicko. Heslom jezuitov je: Všetko na väčšiu slávu Božiu — OAMDG.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si pre väčšie rozširovanie slávy svojho mena bojujúcu Cirkev novou mocou posilnil skrze svätého Ignáca, dožič, aby sme s jeho pomocou bojovali na zemi a tak si zaslúžili byť korunovaní s ním v nebi. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Preslávny otče, svätý Ignác, ktorý si bol omilostený vrelou láskou k Bohu a horlivosťou za spasenie duší, shliadni na všetky moje potreby duše i tela a vyslyš moje prosby. Vypros mi

od Boha milosť, aby som seba dobre poznal(a), svoje hriechy oľutoval(a), Bohu z celého srdca slúžil(a), od zemských vecí sa odtrhoval(a) a v ustavičnom cvičení sa v čnostiach len za nebeskými pokladmi dychtil(a). Zvlášť mi vypros, aby som ťa nasledoval(a) vo vrúcnej láske k Bohu a v pobožnosti k blahoslavenej Panne Márii a aby som neustával(a) v horlivosti za spasenie duše svojej i svojho bližného. Konečne vyžiadaj mi, aby som ustavične v Pánu žil(a), v jeho milosti zomrel(a) a tak ho s tebou na veky videl(a) i oslavoval(a). Amen.

Svätenie vody sv. Ignáca.

POUČENIE. Sv. Cirkev pri svätení vody prosí, aby Boh skrze túto svätenú vodu zahnal od nás a našich príbytkov zlého ducha, aby nám udelil pomoc, ochranu a milosť Ducha Sv. a aby nám daroval aj telesného zdravia. Tento posledný dar Boh zázračne udelil veľa ráz na vzývanie sv. Ignáca skrze svätenú vodu. Preto sv. Cirkev povolila svätiť tzv. vodu sv. Ignáca, ktorú používajú chorí ako nábožný prostriedok k vyproseniu si zdravia, či už pitím alebo kropením boľavých častí tela, pričom sa predpokladá silná dôvera v Boha, že na prímluvu sv. Ignáca nás požehná. Preto sa odbavuje i zvláštna modlitba k sv. Ignácovi. Obšírnejšie poučenie ako i vodu sv. Ignáca dostaneš v jezuitských kláštoroch. — Túto vodu môže svätiť len splnomocnený kňaz.

Liturgická modlitba svätenia.

℣. Pomoc naša v mene Pánovom.

℟. Ktorý stvoril nebo i zem.

Modlime sa: Svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, ktorý stvorenia naplňuješ mnohonásobnou dobrotou, vlievajúc milosť požehnania Tvojho do chorých tiel; stoj milostive pri nás, ktorí vzývame meno Tvoje, ráč na orodovanie svätého Ignáca, svojho vyznavača, svojich služobníkov od choroby oslobodiť, uzdravených svojou pravicou pozdvihnúť, svojou silou posilniť, svojou mo-

cou ochraňovať a zdravých svojej svätej Cirkvi navrátiť. Skrze Pána nášho... Amen.

Do vody sa ponorí medailónik alebo relikvie sv. Ignáca:

Požehnaj †, Pane, túto vodu, aby bola ľuďom spasiteľným liekom a na orodovanie svätého Ignáca, ktorého medailón sa do nej ponoruje, ráč dať, aby všetci, ktorí budú z nej požívať, dosiahli zdravie tela a ochranu duše. Skrze Krista, Pána nášho Amen.

Medailón sa z vody vytiahne.

Modlime sa: Bože, ktorý si pre väčšie... Str. 1079.

Modlitba pri upotrebovaní vody sv. Ignáca.

Všemohúci Pane a večný Bože, ktorý dávaš milosť svojho požehnania slabým a chorým a svoje tvory ochraňuješ toľkou otcovskou láskavosťou: na vzývanie mena Tvojho pomôž milostive i mne. Na orodovanie vyznavača Tvojho, svätého Ignáca, zbav mňa, svojho služobníka, choroby, uštedri mi zdravia, pozdvihni ma svojou pravicou, posilňuj ma svojou silou, ochráň ma svojou mocou a vráť ma zotaveného svojej sv. Cirkvi. Vodu, ktorú chcem upotrebiť, Pane, Ty si požehnal, aby bola spasiteľným liekom pre ľudské pokolenie. Daj na orodovanie svätého Ignáca, ktorého medailón bol zamočený do tejto vody, aby som po jeho použití dosiahol(a) zdravie tela a ochranu duše.

Premilý môj ochranca, svätý Ignác, pre dary a pre najútlejšiu lásku, ktorou si zamedzoval každú urážku Boha a ktorou si sa usiloval všetky srdcia posvätiť a všetky duše zachrániť, vezmi pod svoju ochranu i moju dušu v živote i smrti. Ochraňuj ma vo všetkých pokušeniach. Vymôž mi opravdivej lásky k Bohu. Prosím ťa o zvláštnu milosť i pre moje telo. Pevne dúfam, že pre tvoje zásluhy a orodovanie dosiahnem uzdravenie z choroby... Za to nech ti je česť a sláva na zemi i v nebesiach. Amen.

Pripoj liturgickú modlitbu str. 1077 a Otčenáš, Zdravas a Sláva.

39. Deň sv. Alfonza-Mária Liguori.

2. augusta.

ŽIVOTOPIS. Apoštolom 18. storočia bol sv. Alfonz, nar. 27. sept. 1796 v Marianellu pri Neapoli, syn námorného kapitána Jozefa Liguori. Matka Katarína ho vychovala zbožne. Stal sa chýrnym pravotárom. Keď prehral pravotu istého šľachtica, zanechal toto povolanie a pred oltárom P. Márie zasvätil sa službe Božej. Ako kňaz poznal, že prostý dedinský ľud je zanedbaný v náboženskej dokonalosti. Preto založil Spoločnosť najsv. Spasiteľa = Congregatio S-smi Redemptoris = CSsR, čiže redemptoristov, ktorí si vyznačili za cieľ konať misie medzi ľudom. Pre jeho neobyčajnú horlivosť vymenoval ho pápež r. 1762 aj za biskupa v Neapoli. Biskupského úradu sa zriekol po 13-ročnom príkladnom účinkovaní a utiahol sa do svojho misionárskeho domu. Zomrel 1. aug. 1879.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si skrze vyznavača a biskupa Tvojho, svätého Alfonza-Mária, nadchnutého horlivosťou za spasenie duší, svoju Cirkev obohatil novou spoločnosťou; daj, prosíme, aby sme boli jeho spasiteľným napomenutím poučení a jeho príkladom utvrdení, a tak si zaslúžili šťastne sa dostať k Tebe. Skrze Pána nášho...

40. Porciunkula.

Sviatok zasvätenia chrámu Panne Márii anjelskej.

2. augusta.

POUČENIE. Sv. František Assiský, zakladateľ františkánov, keď ho otec vydedil, utiahol sa do opusteného a už rúcajúceho sa kostolíka P. Márie anjelskej pri meste Assisi v Taliansku. Kostolík z milodarov opravil. Tu dosiahol veľa milostí. Milosťou Božou naplnený poznal, že z tohto chrámu má sa šíriť ním založená rehoľa, čiže má byť bránou jej účinkovania. Nakoľko svätec pokladal tento kostolík ako by za svoje dedičstvo, za dedičskú čiastku a pred smrťou dal sa priniesť do neho a tu i zomrel, dostal kostol meno *Porciunkula, t. j. Čiastočka-Bránička* františkánskej rehole a tiež večného života.

Keď sa raz sv. František modlil o polnoci, pribehli k nemu spolubratia so zvesťou, že kostolík Porciunkula je osvetlený ako slnce, vo vnútri po-

čuť spev anjelov, medzi ktorými je i Ježiško a P. Mária. Svätec ponáhľal sa presvedčiť o oznámenej udalosti. Tu nebeskou slávou ožiarený padol na svoju tvár a modlil sa. I počul volanie, aby prosil jednu milosť pre spasenie ľudu. Sv. František teda žiadal plnomocné odpustky pre tých, ktorí opravdivou ľútosťou od hriechov očistení vo sv. spovedi pristúpia na toto miesto. — Odpustky boly v tej dobe mimoriadnou výsadou. Keď sa pápež Honorius III. dopočul o tejto udalosti, udelil kostolíku Porciunkula plnomocné odpustky na 2. augusta. Tieto boly neskoršie rozšírené na všetky františkánske kostoly.

Plnomocné odpustky na Porciunkulu možno získať už 1. augusta na poludnie a cez celý deň 2. augusta, a to toľko ráz, koľko ráz v tomto čase navštívime františkánsky kostol a pomodlíme sa na úmysel sv. Otca pri každej návšteve 6 Otčenášov, 6 Zdravas a 6 Sláva. V samom kostolíku Porciunkula možno tieto odpustky získať každodenne cez celý rok. Tieto odpustky možno obetovať i dušiam v očistci.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si určil, že všetky dobrodenia ľuďom budú udeľované skrze Rodičku Tvoju, nad sbory anjelov povýšenú, skrze ňu daj i nám, ktorí slávime pamiatku Tebe zasväteného jej kostolíka, aby sme teraz odpustenie hriechov a hojnosť milostí obsiahli a konečne v nebeských stánkoch spoločenstvo blahoslavených duchov radostne požívali. Ktorý žiješ a kráľuješ...

41. Deň sv. Donáta biskupa.

7. augusta.

ŽIVOTOPIS. Sv. Donát sa po smrti svojich nábožných rodičov utiahol aj so svojím priateľom Hiláriom do toskánskych hôr pri meste Arenzo. Tu viedol prísny život. Keď sa o tom dopočul arezský biskup sv. Saturnin, vysvätil ho za kňaza. Po jeho smrti sa stal Donát jeho nástupcom. Svojimi zázrakmi priviedol mnohých ku Kristovi. Za cisára Juliána Odpadlíka bol sťatý mečom r. 362.

Na niektorých miestach konajú v tento deň procesiu do vinohradov, ako na sv. Marka, s tým, že vonku je poľná sv. omša a kázeň a k litániám o najsv. mene Ježiš sa pripojí nižšie uvedená modlitba.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si slávou svojich kňazov, dožič, prosíme, aby sme pocítili pomoc

svätého mučeníka Tvojho a biskupa Donáta, ktorého sviatok slávime. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Milosrdný a večný Bože, v ktorého rukách sú živly a všetky stvorenia, s ktorými nakladáš podľa svojej ľúbosti; pokorne Ťa prosíme, rozožeň škodlivú silu oblakov a na orodovanie svätého Donáta, biskupa a mučeníka, milostive odvráť od nás nebezpečnú hrmavicu a blýskavicu; nebeskou ochranou prikry nás, naše role a lúky, vinice a záhrady i celú našu vlasť. Dožič dobrotive, aby sme na prímluvu svätého Donáta boli oslobodení od hromobitia, krupobitia, od víchru a prívalu, od úpalu a mrazu a tak v žiadanom pokoji bezpečne sme mohli Tvoje sv. meno chváliť a velebiť na večné veky vekov. Amen.

42. Deň sv. Laurinca diakona.

10. augusta.

ŽIVOTOPIS. Sv. Laurinc, diakon sv. Xysta II., pápeža, opatroval cirkevné poklady, uštedrujúc z nich chudobným podľa úprav pápeža. Keď Pp. Xysta viedli na popravisko, Laurinc túžiac po mučeníctve utekal za ním a prosil, aby smel ísť s ním. Xystus mu povedal: „Po troch dňoch ťa čaká ešte väčšie víťazstvo a koruna. Iď teda a rozdaj poklady chudobným." Keď cisár Decius žiadal od Laurinca cirkevné poklady, priviedol mu veľa chudobných, predstaviac ich: „Hľa, to sú cirkevné poklady." Keď však od viery nechcel odpadnúť, cisár rozkázal úradníkovi Valériánovi, aby ho hrozne mučil. Tento ho dal zaživa na ražni piecť; toto mučeníctvo Laurinc statočne znášal, ba požiadal mučiteľov, aby ho obrátili, lebo že je už s jednej strany tak upečený, že mäso už možno i jesť.

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci Bože, ktorého pomocou blahoslavený Laurinc premohol muky ohňa; prosíme, udeľ nám, aby sme uhasili plameň vlastných hriechov. Skrze tohože Pána nášho...

43. Deň sv. Joachima.

16. augusta.

ŽIVOTOPIS. Sv. Joachim žil podľa vyprávania sv. Epifánia v Nazarete. Zasnúbil sa s čnostnou pannou Annou. Ako manželia žili veľa rokov v svornosti a láske, dobre činiac chudobným. Jedine ich zarmucovala neplodnosť ich manželstva, čo bolo u Židov hanbou. Neprestávali však prosiť Boha o požehnanie. Preto Joachim odišiel do hôr a tam sa 40 dní postil, kým Anna strávila ten čas vo svojej záhradke, neustále sa modliac na ten istý úmysel Tu sa zjavil Joachimovi anjel a oznámil mu, že jeho manželka porodí dcéru, ktorá bude Matkou Vykupiteľa, a kázal mu, aby ju nazval menom Mária. Joachim opustil púšť, dobrorečiac Pánovi, zvestoval Anne milosrdenstvo Božie, ktoré bude potešením Izraela a radosťou celého sveta. — Joachim dožil sa vysokého veku. I jemu teda pridelil Boh úlohu v diele vykúpenia, preto aj jeho orodovanie za nás u Boha je mocné.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si zpomedzi všetkých svätých Tvojich ustanovil, aby blahoslavený Joachim bol otcom Matky Syna Tvojho; dožič, prosíme, aby sme jeho orodovanie vždy pociťovali my, ktorí slávime jeho pamiatku. Skrze tohože Pána nášho...

44. Deň sv. Bartolomeja apoštola.

24. augusta.

ŽIVOTOPIS. Sv. Bartolomej, vlastným menom Natánael, z Kány Galilejskej. (Jn 1, 45—51.) Zpočiatku nechcel veriť, že by Ježiš z Nazaretu mohol byť Mesiášom. Pán si ho predsa vyvolil za apoštola. Evanjelium hlásal v Indii. Po veľkých prekážkach prešiel i do Veľkej Arménie, kde umlčal diablov v pohanských modlách usalašených a vyhnal ich aj z mnohých ľudí, ba i z kráľovskej dcéry. Pretože sa veľa ľudí obrátilo na Kristovu vieru, bol sv. apoštol z návodu pohanských kňazov zaživa z kože odraný a usmrtený.

LITURGICKÁ MODLITBA. Všemohúci večný Bože, ktorý si nám dnešného dňa sviatkom sv. Bartolomeja apoštola pripravil velebnú a svätú radosť, prosíme ťa, dožič svojej Cirkvi, aby milovala, čo on veril, a hlásala, čo on učil. Skrze Pána nášho... Amen.

45. Deň blahoslavených mučeníkov košických.

7. septembra.

ŽIVOTOPIS. Marek Krizna, Štefan Pongrác a Melicher Grodecki; narodili sa koncom 16. storočia. Marek Krizna, pôvodom Chorvát, skončil kňazské štúdiá v Ríme. Po vysviacke ako svetský kňaz vyznačil sa vo svojej vlasti ako horlivý apoštol. Preto ho ostrihomský arcibiskup Pázmány vymenoval za člena kapituly a neskôr za správcu opátstva v Széplaku. Odtiaľ prichádzal častejšie do Košíc, kde sa soznámil s jezuitskými pátrami Pongrácom a Grodeckým.

Štefan Pongrác, potomok zemianskej rodiny, narodil sa v Sedmohradsku. Ako 20-ročný vstúpil do Spoločnosti Ježišovej v Brne. Rehoľné štúdiá skončil v Čechách a v Rakúsku. Účinkoval v Humennom. Do Košíc ho povolal s dovolením predstavených kráľovský veliteľ Dóczy.

Melicher Grodecki, rodom Poliak, zo zemianskeho rodu, narodil sa v Tešíne. K jezuitom vstúpil v Brne. Štúdiá skončil v Čechách a v Rakúsku. R. 1618 prišiel do Košíc.

R. 1619 dobylo Rákoczyho vojsko Košice. Na žiadosť dvoch protestantských občanov dal sám Rákoczy chytiť všetkých troch katolíckych apoštolov košických a nútil ich k odpadnutiu od viery. A keďže ani na veľké mučenie a trýznenie vieru nezapreli, Kriznovi a Grodeckému odťali hlavu a hodili ich do hnojovej jamy. K nim hodili aj polomŕtveho, zmučeného Pongráca, ktorý tam tiež dokonal. — Po čase sa úsilím manželky palatína Forgáča podarilo ich mŕtve telá odtiaľ vyzdvihnúť a pochovať na súkromnóm majetku. Neskôr boly ich telá prenesené do Trnavy a pochované v chráme uršulínok a jezuitov. Aj krv týchto mučeníkov pomohla Slovákom udržať si pravú vieru rímskokatolícku.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane, dožič, aby sme boli podporovaní prosbami blahoslavených mučeníkov Marka, Štefana a Melichera, a aby sme ich nasledovali vo vytrvalosti vo viere, keďže sa honosíme ich víťazstvom. Skrze Pána nášho...

46. Deň sv. Matúša, apoštola a evanjelistu.

21. septembra.

ŽIVOTOPIS. Matúš, vlastným menom Lévi, syn Alfeov, mýtnik. Pán ho povolal za apoštola priamo od mýta. Po soslaní Ducha Sv. hlásal evanjelium v židovskej krajine, kde napí-

sal aj evanjelium v židovsko-armejskej reči. Účinkoval aj v Ethiopii, v Afrike. Na rozkaz kráľa Hirtaka bol prebodnutý kopijou práve vtedy, keď slúžil sv. omšu, lebo vraj prekazil jeho nádejné manželstvo s kňažnou Ifigéniou, ktorá z návodu sv. Matúša sa zasnúbila Bohu večným panenstvom.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane, udeľ nám pomoc na orodovanie svätého Matúša apoštola a evanjelistu, aby nám bolo na jeho prímluvu darované, čoho nedosahujeme v našej slabosti. Skrze Pána nášho...

47. Deň sv. Michala archanjela.

29. septembra.

POUČENIE. Zpomedzi sv. anjelov sú nám najznámejší sv. Michal, sv. Gabriel a sv. Rafael. Sv Michal = Kto ako Boh, je vodcom nebeského vojska, bojoval proti pyšnému Luciferovi a ostatných anjelov povzbudzoval k vernosti voči Bohu. Ako pyšného Lucifera namyslenosť znížila a uvrhla do pekla, tak pokora, poslušnosť a horlivosť za slávu Božiu povýšila Michala nad iných anjelov. Sv. Cirkev ho ctí ako svojho zvláštneho ochrancu a veriaci ho vzývajú o ochranu vo všetkých nebezpečenstvách tela i duše, najmä v hodinu smrti, aby im pomohol bojovať proti satanášovi a priviedol ich duše pred Boží trón. — Okrem tohto sviatku sa ešte 8. mája svätí pamiatka zjavenia sa sv. Michala na vrchu Gargan, v Apúlii.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý v podivuhodnom poriadku rozdeľuješ služby anjelov a ľudí; dožič milostive, aby náš život na zemi ochraňovali tí, ktorí Ťa v nebesiach vždycky obkľučujú a obsluhujú. Skrze Pána nášho...

Nábožný vzdych. Svätý Michal archanjel, ochraňuj nás v boji, aby sme na strašnom súde nezahynuli.

Odpustky 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 406.

48. Deň sv. anjelov Strážcov.

2. októbra.

POUČENIE. Boh určil každému človekovi jedného anjela za strážcu, ktorý ho sprevádza celým životom, jeho modlitby prináša pred trón Najvyššieho a tam za neho oro-

duje, aby došiel spasenia. Sv. Cirkev určila dnešný deň za sviatok sv. anjelov Strážcov, čím nás povzbudzuje, žeby sme si tieto vyššie stvorenia Božie dôstojne uctili a k nim sa o ochranu utiekali a ich spasiteľné vnuknutia poslúchali. Úcta k sv. anjelom sa nijako neprotiví prvému príkazu Božiemu. Viď poučenie o svätých str. 1011.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý z nevyslovnej prozreteľnosti posielaš svojich svätých anjelov k našej ochrane; pokorne Ťa prosíme, dožič, aby sme ich ochranou vždy boli obhajovaní a v ich spoločenstve na veky sa radovali. Skrze Pána nášho...

Súkromná modlitba. Pane neba i zeme, Stvoriteľu všetkých ľudí i anjelov, aká veľká je dobrotivosť Tvoja voči nám hriešnikom, že si k našej ochrane a službe ustanovil svojich sv. anjelov. Ty si im prikázal, aby nás chránili na všetkých našich cestách. Lebo sv. apoštol učí, že všetci anjeli sú služobní duchovia, vyslaní slúžiť tým, ktorým je určené kráľovstvo nebeské. Dobrotivý Otče, títo blahoslavení duchovia podľa Tvojej vôle vynakladajú všetku svoju múdrosť, silu a lásku k nášmu dobrému; bdejú a starajú sa zvlášť o naše spasenie; chránia nás pred viditeľnými a neviditeľnými nebezpečenstvami a nepriateľmi; pomáhajú nám premôcť každú prekážku čnosti a blahoslavenstva a vedú nás cez všetky pokušenia a boje k víťazstvu. Oboznamujú nás s tým, čo by mohlo našu vieru oživiť, nádej posilniť, lásku roznietiť, udatnosť zmužiť, poznanie zdokonaliť a tak nášmu cieľu nás priviesť. Radujú sa nad polepšením hriešnikov. Naše modlitby donášajú ako ľúbezné kadidlo pred trón Boží. Ich ochrana a láskavá starostlivosť o nás sa začala naším narodením a trvá po celú dobu nášho života.

Nebeský Otče, daj nám milosť, aby sme svojich anjelov strážnych nikdy nezarmútili, čistí pred nimi kráčali a Tvoju vôľu vždy tak radostne plnili, ako ju plnia oni. Daj nám ducha kresťanskej lásky, aby sme

tak s ľuďmi obcovali ako anjeli a im podobne sa radovali, keď môžeme nevedomých poučiť, zvedených zo skazy vytrhnúť, padlých pozdvihnúť, blúdiacim cestu ukázať, omdlievajúcich posilniť a utláčaných do ochrany vziať. Každé hnutie svedomia, každá spasiteľná výstraha alebo poučenie, každá poučná udalosť alebo užitočná skúsenosť nech nám bude hlasom anjela Strážcu, ktorého nám, Ty, Otče, posielaš, aby si nás viedol po ceste spasenia. Pane, daj, aby náš tuzemský život nebol nič iné, ako ustavičná príprava k životu v nebi, kde budeme s Tvojimi svätými anjelmi na Teba z tvári do tvári hľadieť a na veky Ťa chváliť a velebiť. Amen.

Prosba k anjelovi Strážcovi.

Verný môj priateľu a spoločník na ceste môjho života, anjel Strážca, ktorého Boh Otec ustanovil k mojej ochrane, ctím a milujem v tebe toho, ktorý teba i mňa stvoril na svoj obraz. Ďakujem ti za všetku lásku a starosť, ktorú máš o spasenie mojej duše. K tebe volám: Buď mojím zvláštnym orodovníkom u Boha. Zachovaj ma od všetkého nebezpečenstva tela i duše tou mocou, ktorú ti Boh dal; chráň ma pred nepriateľmi spasenia; vymôž mi milosť, aby som vo svätej bázni pracoval(a) na svojom spasení; učiň ma pozorným(ou) a opatrným(ou), žeby som ani slovom ani skutkom nepohoršil(a) nikoho z tých, ktorí veria v Ježiša a ktorých anjeli ustavične hľadia na tvár nebeského Otca. Posilni ma v krížoch a súženiach, aby som nezostal(a) malomyseľným(ou); pomôž mi premôcť pokušenia k hriechu; posilni ma v poslednom smrteľnom boji a uveď moju dušu k Bohu, jej pôvodcovi a poslednému cieľu. Amen.

℣. Dobrorečte Pánovi všetci jeho anjeli.

℟. Mocní v sile, ktorí roznášate jeho slovo, aby sa slyšal hlas jeho reči.

℣. Dobrorečte Pánovi všetky jeho zástupy.

℟. Jeho služobníci, ktorí plníte jeho vôľu.

℣. Anjelom svojim prikázal Boh o tebe.
℟. Aby ťa chránili na všetkých cestách tvojich.
℣. Pred obličajom anjelov budem spievať žalmy Tebe.
℟. Klaňať sa budem vo sv. chráme Tvojom a oslavovať budem meno Tvoje.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Bože, ktorý si zo svojej nevysloviteľnej dobroty ustanovil zvláštneho anjela Strážcu všetkým veriacim hneď od života matky, dožič, aby som tak poslúchal(a) a miloval(a) toho, ktorého si mi milostivo dal, žeby som bol(a) chránený(á) darom milosti Tvojej a silnou jeho strážou a aby som si v kráľovstve nebeskom zaslúžil(a) s ním a ostatnými anjelmi vidieť tvár slávy Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky. Veriaci, ktorí na česť svojho anjela Strážcu odbavia nejaké modlitby cez 9 dní, získajú odpustky 5 rokov každý deň cez deviatnik a za ostatných obvyklých podmienok i plnomocné odpustky na konci deviatnika. — PPO 416.

49. Deň sv. Terezky Ježiškovej.

3. októbra.

ŽIVOTOPIS. Podivnou kvetinkou vo venci svätých je Terezka Ježiškova z Lisieux. Nar. 2. I. 1873 v Alenconu, Francúzsko. Jej život bol od detstva naplnený jedine láskou k Ježišovi, preto aj dostala prímeno „Ježíškova". Sama o sebe napísala: „Od svojho tretieho roku som nikdy ničoho neodoprela Pánu Bohu. Vynasnažovala som sa, aby som sa čo najviac zaľúbila P. Ježišovi." V 15. roku života vstúpila do kláštora Karmelitiek v Lisieux. Jej heslom bolo: „Milovať, trpieť, zachraňovať duše a modliť sa za kňazov." Zomierajúc (30. sept. 1897) hovorila, že v nebi bude pred trón Boží sypať kvietky spomínaného hesla a s neba sypať ruže na zem ako dážď. Pp. Pius XI. v milostivom roku 1925 ju vyhlásil za svätú. Jej úcta je neobyčajne rozšírená v celej Cirkvi, za čo ona svojim ctiteľom orodovaním sype veľa ruží Božej milosti. — Je patrónkou misií.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si povedal, keď nebudete ako malučkí, nevojdete do kráľovstva ne-

ḃeského; daj nám, prosíme, aby sme svätú pannu Teréziu v poníženosti a prostote srdca tak nasledovali, žeby sme život večný obsiahnuť mohli. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Odpustky 300 dní raz denne. — Pln. odp. raz mesačne pod obvyklými podmienkami, ak modlitbu každodenne v mesiaci odbavíme. — PPO 533.

Súkromná modlitba: Predivne svätá Terézia od malého Ježiša, za svojho krátkeho zemského života podarilo sa ti stať sa zrkadlom anjelskej čistoty, silnej lásky a veľkodušnej oddanosti Bohu. Teraz požívaš odmenu svojich čností. Shliadni láskave na nás, ktorí v teba dôverujeme. Vypros nám milosti, aby sme, teba nasledujúc, čistotu mysle i srdca vždy si zachovali a s úprimnou vôľou v ošklivosti mali všetko, čo môže, hoci aj ľahko naštrbiť tak vznešenú čnosť, ktorá nás tak milými činí Božskému ženíchovi Tvojmu. Predrahá svätica, daj nám okúsiť moc tvojej prímluvy v každej našej núdzi. Vypros nám potechu v každej trpkosti tohto života, najmä v hodinu smrti, aby sme s tebou účastní boli večného blahoslavenstva v nebi. Amen.

a) Litánie o sv. Terezke Ježiškovej.

Len pre súkromnú pobožnosť.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad nami.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Mária, — oroduj za nás.
Svätá Terezka Ježiškova, —
Svätá Terezka, ctihodná služobnica Pánova, —
Svätá Terezka, blaženosť svojich rodičov, —

Svätá Terezka, vzor sesterskej lásky, —
Svätá Terezka, okrasa prvoprijímajúcich, —
Svätá Terezka, veľká milovnica modlitby, —
Svätá Terezka, vrúcna ctiteľka Panny Márie, —
Svätá Terezka, od P. Márie zázračne uzdravená, —
Svätá Terezka, ponížená ctiteľka prevelebnej Sviatosti Oltárnej, —
Svätá Terezka, od Boha mnohými milosťami ozdobená, —
Svätá Terezka, tajomná voňavá ruža, —
Svätá Terezka, už od detstva do rehole povolaná, —
Svätá Terezka, za svätý Karmel oduševnená, —
Svätá Terezka, malá nevesta Kristova, —
Svätá Terezka, svedomitá rehoľnica, —
Svätá Terezka, učiteľka zachovávania rehoľných pravidiel, —
Svätá Terezka, miláčik svojich spolusestier, —
Svätá Terezka, pravá dcéra svätej Matky Terézie, —
Svätá Terezka, seraf druhej rehole Karmelskej, —
Svätá Terezka, hodná nositeľka svätého Škapuliara, —
Svätá Terezka, oduševnená túžbou ostať vo svete neznámou, —
Svätá Terezka, preniknutá oddanosťou Pánu Bohu, —
Svätá Terezka, mučenica Božej lásky, —
Svätá Terezka, obeta za kňazov, —
Svätá Terezka, horlivo sa modliaca za misie, —
Svätá Terezka, opovrhujúca zemskými bohatstvami, —
Svätá Terezka, anjel v ľudskom tele, —
Svätá Terezka, prvotnou nevinnosťou celý život krášlená, —
Svätá Terezka, zvláštna ctiteľka najsvätejšej Tváre, —
Svätá Terezka, hodná zvláštnej lásky B. Srdca, —
Svätá Terezka, preniknutá túžbou po mučeníctve, —
Svätá Terezka, veľká v trpezlivosti, —
Svätá Terezka, navštívená mnohými trápeniami, —
Svätá Terezka, veselá v krížoch a trápeniach, —
Svätá Terezka, zrkadlo poníženosti, —
Svätá Terezka, nasledovania hodný príklad dôvery v Boha, —
Svätá Terezka, opora malomyseľných, —

Svätá Terezka, potecha nemocných, —
Svätá Terezka, útočište utlačovaných, —
Svätá Terezka, pomocnica pokúšaných, —
Svätá Terezka, pomocnica v zachovaní čistoty, —
Svätá Terezka, mocná orodovnica hriešnikov, —
Svätá Terezka, vodkyňa malých duší, —
Svätá Terezka, nenávisťou naplnená voči hriechu, —
Svätá Terezka, verná v maličkostiach, —
Svätá Terezka, morená túžbou po nebi, —
Svätá Terezka, v smrti odovzdaná do vôle Božej, —
Svätá Terezka, od Boha mnohými zázrakmi oslávená, —
Svätá Terezka, orodovnica pri tróne Božom, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — odpusť nám, Pane.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — vyslyš nás, Pane.
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — zmiluj sa nad nami.

b) Poučné slová sv. Terezky Ježiškovej.

Treba sa cvičiť v malých čnostiach. — Chcem povedať dušiam, že tu majú iba maličkú úlohu, t. j. Ježiškovi kvety sypať dennými obietkami a jeho srdce si získavať vernou láskou. — Nikdy nemôžeme mať priveľa dôvery v Boha, veď je rovnako dobrotivý a mocný. On nám dáva podľa miery našej dôvery. — Ja som vždy preukazovala Bohu iba lásku; on mi lásku odplatí láskou. Po svojej smrti učiním, aby ruže padaly s neba. Moja blaženosť v nebi bude toto: dobré činiť na zemi. — Nie preto sa dvíham k Bohu s dôverou a láskou, že som bola zachránená od ťažkého hriechu. Ach, cítim, že by som nič zo svojej dôvery nestratila, hoci by som mala na svedomí všetky zločiny, ktoré človek môže spáchať; išla by som so zlomeným od ľútosti srdcom hodiť sa do náručia svojmu Spasiteľovi. Viem, že má rád márnotratného syna; porozumela som jeho slová k svätej Magdaléne, k cudzoložnici, k Samaritánke. Nič, vôbec nič by ma ne-

mohlo odstrašiť: veď viem, že myslieť na jeho lásku a na jeho milosrdenstvo, v ktorom zmizne celé more hriechov za okamih ako kvapka vody, keď ju vlejú do žeravého uhlia, zachráni všetkých pre nebo.

Odpustky. **1. Keď sa pred obrazom sv. Terezky pomodlíme tri razy Sláva Otcu, pripojac vzdych: „Svätá Terezka od malého Ježiška, oroduj za mňa", získame odp. 300 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — 2. Veriaci získajú pln. odpustky za obvyklých podmienok, keď navštívia chrám, kde sa slávi sviatok sv. Terezky. — PPO 532.**

50. Deň sv. Františka Assiského.

4. októbra.

ŽIVOTOPIS. Sv. František, syn bohatého kupca v Assisi, nar r. 1182. Od mladosti vynikal štedrosťou k chudobným, ktorým rozdával to, čo mu otec dával na zábavu. Preto ho otec vydedil. Viď deň Porciunkuly, 2. aug. Založil mužskú rehoľu chudobných františkánov, ktorí sa živia len tým, čo si vyprosia od ľudí. Pre ženské pohlavie založil so sv. Klárou z Assisi ženský kláštor Klaristiek. Pretože sa mu hlásili mnohí, neprijal všetkých do kláštora, ale radil im zostať vo svete a tam dokonalejšie žiť; pre tých založil tzv. Tretí rád sv. Františka. Obšírnejšie viď stať Terciári. Sv. František vynikal tým, že tých, ktorí v hojnosti zemskej hýrili a odpadávali od viery, chcel svojou chudobou priviesť nazpät ku Kristovi. Zvlášť bol nadchnutý láskou k Bohu. Boha i jeho lásku videl vo všetkých stvoreniach. Preto dostal prímeno Serafínsky. Z lásky k ukrižovanému Spasiteľovi túžil po mučeníctve Preto mu P. Ježiš dal jazvy piatich svojich rán; na rukách, nohách a boku; tieto jazvy sa mu nezahojily a v piatok mu spôsobovaly veľké bolesti. Zomrel 4. okt. 1226.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý svoju Cirkev rozmnožuješ skrze zásluhy svätého Františka novou rehoľou; dožič nám, aby sme podľa jeho príkladu zemskými bohatstvami opovrhovali a vždy nebeské dary požívali. Skrze Pána nášho...

Súkromné modlitby. 1. Svätý František, prosím ťa, pamätaj pred Božou tvárou na mňa nehodného(ú) hriešnika(cu), aby ma najsladší Ježiš pre tvoje orodovanie a zásluhy svojou krvou očistil od každého hrie-

chu a chránil mi telo i dušu pred každým nebezpečenstvom. Svätý František, ty serafínska láska, prosím, nedaj mne, bludnému(ej) synovi(dcére) zahynúť ako stratenej ovci; lež ochraňuj ma svojou pomocou. A keď budem umierať, pomôž mi premôcť nepriateľa mojej duše a tak dosiahnuť korunu večnej slávy. Amen.

2. ℣. Pane, poznačil si svojho služobníka Františka.
℟. Znakmi nášho vykúpenia.

Modlime sa: Pane, Ježišu Kriste, ktorý si na tele blahoslaveného Františka obnovil sväté jazvy svojho umučenia, aby si pri vzmáhajúcej sa náboženskej ľahostajnosti naše srdcia zapálil ohňom svojej lásky; dožič milostive, aby sme skrze jeho zásluhy a orodovanie ochotne nosili kríž a prinášali hodné ovocie pokánia. Ktorý žiješ a kráľuješ... Amen.

3. Svätý František, ty si nositeľ znamení rán ukrižovaného Ježiša, ktorý ťa medzi ostatnými svätými ozdobil zvláštnym darom, keď tvoju dušu naplnil svetlom svojej lásky a na tvojom tele označil svoje najsvätejšie rany. Svätý František, pre lásku najsladšieho Ježiša ťa prosím, buď vždy mojím zástupcom u Boha a mojím pomocníkom v živote i v smrti. Ty miláčik Boží, vypros mi od Pána Ježiša skrúšenosť a odpustenie všetkých hriechov. Prihováraj sa za mňa, aby mi Pán pre svoje milosrdenstvo a dobrotu udelil milosti, žeby som ho poznal(a), miloval(a) a po ňom túžil(a), jemu slúžil(a) v každý čas môjho života; aby naplnil moju dušu tými darmi, ktorými naplnil tvoju dušu, žeby som sa stal(a) tvojím(ou) verným(ou) učeníkom(čkou). — Svätý František, prosím ťa pre lásku, ktorú si prejavoval k najsvätejšej Matke Božej, Panne Márii, prihováraj sa za mňa u Pána najmä v hodinu mojej smrti, aby ma pre zásluhy svoje a svojej predrahej Matky privinul k sebe a moju dušu

priviedol do raja a tam mi dal s tebou večne sa radovať v sláve neba. Amen.

Odpustky. Veriaci, ktorí odbavujú deviatnik na počesť sv. Františka Ass., hoci aj ľubovoľnými modlitbami, získavajú denne odp. 300 dní a na konci Deviatnika pln odp. za obvyklých podmienok. — PPO 477/c.

51. Deň sv. Margity-Márie Alacoque.

17. októbra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Margita, nar. 1647 v Lauthecoure, Francúzsko, pochádzala zo šľachtickej rodiny. Pán Ježiš ju rozličnými cestami vnútorného života priviedol do kláštora Navštívenia P. Márie v Paray-le-Monial a jej prostredníctvom zjavil ľudstvu lásku svojho Božského Srdca. Obšírnejšie poučenie o tom nájdeš na str. 674. Zomrela 17. okt. 1690.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane Ježišu Kriste, ktorý si nevyspytateľné bohatstvá svojho Srdca zjavil svätej Margite-Márii, panne; prosíme, daj nám pre jej zásluhy a nasledovanie, aby sme Ťa vo všetkom a nadovšetko milovali a v tom Tvojom srdci stále prebývať sme si zaslúžili. Ktorý žiješ a kráľuješ...

52. Deň sv. Lukáša evanjelistu.

18. októbra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Lukáš, povolaním lekár, P. Ježiša na zemi nevidel. Kresťanom sa stal v Antiochii, kde sa soznámil so sv. Pavlom, ktorého sprevádzal na apoštolských cestách. Napísal asi r. 62 sv. evanjelium a Skutky apoštolské. Evanjelium hlásal v rozličných krajoch. Žil v bezženstve. Zomrel mučeníckou smrťou v Achájsku v 84. roku života; bol obesený na olivu. Jeho pozostatky boly prenesené r. 357 do Carihradu.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, nech u Teba oroduje za nás svätý Lukáš evanjelista, ktorý svoje telo stále mŕtvil a križoval na česť a slávu mena Tvojho. Skrze Pána nášho...

53. Deň sv. Vendelína opáta.

20 októbra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Vendelín pochádzal zo škótskeho kráľovského rodu. Z túžby po kresťanskej dokonalosti zriekol sa práva nastúpiť na kráľovský trón a tajne odišiel do Nemecka. V blízkosti Trieru vstúpil do služby pásť ovce. Pri pasení oviec sa cez dlhé roky vycvičil v kresťanských čnostiach a vypestoval v sebe túžbu po vyššej dokonalosti. Neďaleko Tolejského kláštora vystavil si domček, v ktorom žil pustovnícky. Po čase ho z návodu biskupa zvolili za opáta kláštora, kde ho stále navštevovali okolití roľníci, aby im vyliečil chorý statok. Neraz to učinil len jednoduchým prežehnaním. Po smrti, r. 1015, ho na jeho žiadosť nepochovali v kláštornej hrobke, ale na vrchu, kde najradšej kedysi pásaval ovce. Nad jeho hrobom bol vystavený pútnický chrám a benediktinský kláštor. Sv. Vendelína ctia roľníci stále ako patróna dobytka. Na miestach pastvy stavajú jeho sochy, ku ktorým na niektorých miestach sa v tento deň koná procesia.

LITURGICKÁ MODLITBA. Prosíme Ťa, Pane, vyslyš prosby svätého Vendelína opáta za nás, aby sme na jeho orodovanie dosiahli toho, čo svojimi zásluhami dostať nemôžeme. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Súkromná modlitba. Pane Bože, vyslyš našu poníženú prosbu, ktorú Ti prednášame ku cti sv. Vendelína, aby sme boli, my nehodní služobníci Tvoji, na jeho prímluvu a pre jeho zásluhy ochránení pred každým nebezpečenstvom nášho statku a aby sme ovocie našej starostlivosti obrátili k nášmu duševnému spaseniu a k osláveniu mena Tvojho. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Antifóna. Svätý Vendelín, vznešený príklad a ochranca pastierov, ktorý si sa zriekol svojho kniežacieho rodu i všetkých márností sveta, a ako chudobný pastier hľadal si si korunu nebeskú; vykonaj nám mocným orodovaním svojím, aby nás nikdy neomámil márny lesk lásky svetskej a zaľúbenie ľudské, lež aby všetka naša pozornosť obrátená bola na to, ako by sme sa mohli stať služobníkmi Božími a

dedičmi kráľovstva nebeského. A keďže si ty na zemi svojou zbožnosťou dosiahol u Boha toľkej milosti, že kade si chodil, tam prestal pád dobytka; prosíme ťa, svätý Vendelín, neprítomnosť tvoju na zemi nahraď mocným orodovaním na nebi, aby Boh milostive odvrátil od nášho dobytka pád, ako aj všetky iné, našimi hriechami zaslúžené tresty, a my aby sme toto veľké milosrdenstvo Božie použili k polepšeniu svojho života a v tom až do konca zotrvali a tak korunu nebeskú obsiahli.

℣. Svätý Vendelín, patrón pastierov a ochranca dobytka.

℟. Oroduj za nás.

54. Deň sv. Šimona a Júdu apoštolov.

28. októbra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Šimon Chananejský, prímením Zelóteés = Horlivec, (Skt 1, 13; Mt 10, 4) a sv. Júda, prímením Tadeáš, brat Jakuba mladšieho, zvaný tiež „brat Pána" (Jn 19, 25; Mt 10, 3; Lk 6, 16) majú spoločný sviatok, lebo spolu zomreli. Po soslaní Ducha Sv. hlásali evanjelium osobitne: Šimon v Egypte a Júda-Tadeáš v Mezopotámii. Po 30-ročnom účinkovaní sa opäť sišli v Perzii, kde zomreli mučeníckou smrťou. Sv. Šimon bol ukrižovaný a pílou prepílený. Sv. Júda bol mečom usmrtený. Sv. Júda napísal jeden apoštolský list asi r. 65. Býva vzývaný ako pomocník v zúfalých okolnostiach.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si nám skrze Šimona a Júdu, tvojich apoštolov, dal poznať tvoje meno; dožič, aby sme, v dobrom prospievajúc, slávievali ich večnú slávu, a sláviac ju, v dobrom prospievali. Skrze Pána nášho... Amen.

55. Sviatok Všechsvätých.

1. novembra.

POUČENIE. V Cirkvi katolíckej je nesmierny počet svätých. Rímske menoslovie mučeníkov (Martyrologium) uvádza do 8000 mien rozličných svätých a blahoslavených. Mno-

ňé milióny oslávených v nebi podľa mena ani nespomíname. V roku je však len 365 dní. Nemožno teda každému svätému zasvätiť osobitný pamätný deň. Je však primerané ich osláveniu a ich orodovaniu za nás, aby ich sv. Cirkev v jeden deň oslávila všetkých spolu, či ich mená vie, či nevie. Na ten cieľ je ustanovený 1. november. — Tento sviatok má svoj pôvod od vysvätenia pohanského chrámu v Ríme, Pantheónu. Tento chrám bol postavený r. 27 pr. Kr. na počesť všetkých rímskych bohov. Cisár Fokas daroval tento chrám pápežovi Bonifácovi IV., ktorý ho upravil pre kresťanské bohoslužby, do neho dal priniesť veľa sv. relikvií a posvätil ho ku cti Matky Božej a všetkých mučeníkov 13. mája 610. Tento sviatok sa v Ríme slávieval hneď. Pp. Gregor IV. r. 840 tento sviatok pomenoval sviatkom Všechsvätých a preložil ho na 1. november. Sv. Cirkev ustanovila tento sviatok, aby sme Boha ctili vo všetkých svätých, ktorí milosťou Božou hrdinsky žili a dosiahli veľký stupeň dokonalosti, aby sme mu ďakovali za milosť, ktorú udelil svätým i nám; aby sme preukázali patričnú česť svätým, ako už dokonalým sluhom a priateľom Božím, aby sme ich v čnosti nasledovali a ich o orodovanie prosili. — Tento sviatok má aj vigíliu.

a) Liturgická omša.

INTROIT. Radujme sa všetci v Pánovi a slávme sviatok na česť všetkých svätých. Anjeli sa tešia ich slávnosti a chvália Božieho Syna. — Spravodliví, plesajte v Pánovi, lebo úprimným sluší chválospev. (Ž 32, 1.) — Sláva Otcu ... — Radujme sa ...

KOLEKTA. Všemohúci večný Bože, ktorý si nám dovolil jedným sviatkom osláviť zásluhy všetkých Tvojich svätých; prosíme ťa, daj nám žiadanú hojnosť svojej priazne, keďže máme toľkých prímluvníkov. Skrze Pána nášho. Amen.

V nedeľu sa pripojujú aj kolekty z patričnej nedele.

LEKCIA. Čítanie z knihy Zjavenia sv. Jána apoštola: 7, 2—12.: Poznačenie 144.000 vyvolených z Izraelovho pokolenia, ktorí stoja pred Baránkom.

GRADUÁLE. Bojte sa Pána všetci jeho svätí, lebo netrpí núdzu, kto sa ho bojí. A kto hľadá Pána, tiež v ničom netrpí núdzu. (Ž 33, 10—11.) — Aleluja, aleluja.

— Poďte ku mne všetci, čo pracujete a ste ustatí, ja vás občerstvím. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 5, 1—12. — Osem blahoslavenstiev.

OFERTÓRIUM. Obetujeme ti, Pane, dary našej oddanosti, prijmi ich vďačne na česť všetkých spravodlivých a nám ich milosrdne obráť na naše spasenie.

SEKRÉTA. Obetujeme Ti, Pane, dary našej oddanosti, prijmi ich vďačne na česť všetkých spravodlivých a obráť ich milosrdne nám na spasenie. Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA SPOLOČNÁ.

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, daj, nech sa veriaci ľud vždy raduje úcte všetkých svätých, ktorých ustavičná prímluva nech nás vždy posilňuje. Skrze Pána nášho... Amen.

b) Súkromná modlitba.

Slávne zástupy vyvolených! S obdivom obraciam dnes svoje oči na vás a teším sa tomu blahoslavenstvu, ktoré požívate. I vy ste kedysi bývali na tejto zemi, po ktorej ja teraz kráčam; i vy ste boli vystavení pokušeniam, ktoré má tak často napádajú; i vy ste boli obkľúčení týmto svetom, ktorý ma tak často šiali. Ale vy ste hrdinsky bojovali; vo všetkom ste hľadali len Božie zaľúbenie a po ničom inom ste netúžili, len aby sme mohli slúžiť Bohu a zachrániť svoju dušu. Takto sa vám podarilo stať účastnými koruny večnej slávy. Koľké obdivovania hodné príklady ste nám zanechali! Medzi vami vidím mnohých, ktorí mohli žiť v hojnosti a sedieť na kráľovských trónoch; zriekli sa všetkého a žili chudobne. Iní zas uvalili na seba všetky skutky pokánia, sebazaprenia a mŕtvenia, hoci iba niekoľkými všednými hriechami v živote Boha obrazili. Mnohí z vás pre sv. vieru vďačne znášali všetky muky a trápenia, ba najukrut-

nejšiu smrť. Ako som len ďaleko za vaším príkladom, sväti priatelia a vyvolení Boží. Vy ste vyhýbali svetskej cti a chvále; a ja po nich tak veľmi bažím. Vy ste na tejto zemi iné nehľadali, iba zaľúbenie Božie; a ja všetko opúšťam pre márnu ľudskú slávu. Vy ste bohatstvo a poklady pokladali za najväčšiu prekážku; a ja sa nazdávam, že bez nich nemôžem byť šťastlivým(ou). Vy ste tak radi trpeli, ba to najtvrdšie bremeno s pobožnými vďakmi od Boha ste prijímali; ja sa mrzím a šomrem pri najmenšej nehode. Vy ste tak málo zhrešili, a predsa také veľké pokánie činili; ja zas hreším veľa a skoro nikdy nemyslím na pokánie a polepšenie života. Blahoslavení bratia a priatelia! Svojou prímluvou u Boha vyproste mi podobnej poníženosti, trpezlivosti, tichosti, sebazaprenia a vôbec zo všetkých svojich čností, pre ktoré ste teraz ozdobou nebies. Majte útrpnosť nad mojou biedou a chudobou. Pomáhajte mi, aby som premohol(a) svet, ako ste ho vy premohli, žeby som bol(a) kedysi medzi vás prijatý(á). Amen.

Litánie o všetkých svätých.

56. Deň všetkých verných dušičiek.

2. novembra.

POUČENIE Za radostným dňom Všechsvätých ustanovila sv. Cirkev katolícka na 2. novembra *pamätný deň všetkých verných dušičiek*, t. j. duší tých ľudí, ktorí síce zomreli v milosti Božej a v priateľstve s Bohom, ale ich duše zdržujú sa v očistci, kde trpia časné tresty či už za všedné hriechy, v ktorých zomreli, alebo i za hriechy, ktoré im v živote síce boly odpustené, ale za ktoré nevykonali na tomto svete dostatočné pokánie, hoci sa z nich aj vyspovedali. Duše v očistci tvoria Cirkev trpiacu. A sv. Matka Cirkev katolícka, ako Cirkev bojujúca, ktorá tie duše všetky odprevadila na druhý svet, vo svojej starostlivosti a láske nezabúda na nich, keď sú už na druhom svete. Stará sa a modlí sa, aby čím skôr boly tieto duše preradené do Cirkvi víťaznej, t. j. aby sa dostaly do neba medzi tých, ktorých osla-

vovala 1. novembra. — Koľko miliónov duší je azda v očistci, na ktoré si nik nespomína a nik za nich neobetuje ani sv. omšu, ani dobrý skutok, almužnu alebo modlitbu. Kvôli týmto bol ustanovený deň Dušičiek. Pôvod tejto pamiatky sa nedá určiť. Tertulián spomína, že za jeho časov kresťania vykonávali výročnú pamiatku zomrelých. Gréckokatolíci vykonávajú pamiatku duší v očistci v sobotu pred nedeľou Deviatnik. V rozličných krajoch Cirkvi podľa miestnych zvykov určovali deň tejto pamiatky. Až konečne sv. Odilo, opát kluniatských benediktínov v 10. stor. určil, aby sa táto pamiatka v kláštoroch jeho rehole konávala 2. novembra. To sa potom rozšírilo po celej Cirkvi. V jednotlivých krajoch s povolením pápeža slúžievali dve i tri sv. omše v tento deň za duše v očistci. Pp. Benedikt XV. r. 1915 všetkým kňazom Cirkvi povolil, aby v tento deň mohli slúžiť tri sv. omše v čiernom: jednu za koho kňaz sám chce, jednu za všetky duše v očistci a jednu na úmysel sv. Otca. Keď 2. nov. pripadne na nedeľu, prekladá sa deň Dušičiek na 3. novembra.

Dobré a užitočné je modliť sa za zomrelých. Dôkazom toho je Juda Makabejský, ktorý už v Starom zákone poslal 12.000 drachiem striebra do Jeruzalema, aby boly obetované obety za padlých vojakov, a dodal: „Lebo svätá a spasiteľná je myšlienka modliť sa za zomrelých, aby boli oslobodení od hriechov." Mak 2, 12.

Modlitba za zomrelých je neobyčajne prospešná i nám samým, lebo nás napomína k ostražitosti pred každým, čo aj najmenším hriechom, aby sme sa nedostali do múk očistcových, ktoré sú veľmi hrozné a zkadiaľ mnohé duše volajú: „Zľutujte sa nado mnou aspoň vy, priatelia moji, lebo sa ma dotkla ruka Pánova." Jb 19, 21. Toto všetko nám pripomína i deň Dušičiek. Na oltári v kostole niet nijakej okrasy, obtiahnutý je len čiernymi plachtami s obrazmi umrlčej hlavy, s kosťami; uprostred kostola je tumba-rakva; horí mnoho sviečok, ktoré zbožní príbuzní a priatelia zapálili na počesť nebohých, za ktorých obetujú tri sv. omše. Či si na nás niekto spomenie, keď nás tu už nebude? Či nebudeme potrebovať aj my modlitieb iných?

Deň Dušičiek nám teda pripomína, aby sme už na svete konali čím väčšie pokánie za svoje hriechy, lebo kým tu na zemi sa pomerne dosť ľahko môžeme oslobodiť aj od veľkých časných trestov (napr. sv. omšou, skutkami sebazapierania, almužnou, odpustkami), zatiaľ v očistci i najmenšia pokuta je veľmi hrozná a vyslobodenie z nej veľmi ťažké. Kým na zemi niekoľkými halierami môžeme zaplatiť státisícový dlh očistcový, zatiaľ v očistci státisícami musíme splácať halierový dlh učinený na zemi.

Taktiež nám deň Dušičiek pripomína, aby sme čím horlivejšie pomáhali dušiam v očistci tými istými prostriedkami, ako sami sebe. Kto dušiam v očistci horlivo pomáha, ten i sebe veľmi osoží, lebo dušičky budú mu na pomoci už aj v jeho zemských ťažko-

stiach. No tým viacej po smrti bude mu Boh milosrdným Sudcom a na prímluvu duší, ktoré z očistca vyslobodil, bude čoskoro z očistca vyslobodený. Tak sa splnia slová Pánove: „Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu." (Mt 5, 7.)

Odpustky za duše v očistci. 1. Veriaci, ktorí sa modlia nejaké modlitby za duše v očistci po 7 alebo 9 dní za sebou nasledujúcich v hociktorom čase roku, získajú každý deň odpustky 3 roky. — Pln. odp. získajú pod ďalšími obvyklými podmienkami. — PPO 542.

2. Veriaci, ktorí v deň Dušičiek 2. nov. navštívia kostol alebo kaplnku a pomodlia sa za duše v očistci, toľko razy, koľko razy návštevu vykonajú, dosiahnu plnomocné odpustky (ktoré možno privlastniť len dušiam v očistci), ak pristúpia ešte k sv. spovedi, sv. prijímaniu a pomodlia sa pri každej návšteve kostola na úmysel sv. Otca 6 ráz Otčenáš, Zdravas a Sláva. — PPO 544.

3. Veriaci, ktorí v mesiaci novembri pomodlia sa nejaké modlitby alebo vykonajú zbožné činy za duše v očistci, dosiahnu v každý deň v mesiaci odpustky 3 roky. — Pln. odpustky dosiahnu pod obvyklými podmienkami, ak pobožnosť konali každý deň cez celý mesiac. — PPO 543.

4. Veriaci, ktorí v deň Dušičiek a jeho oktávu navštívia cintorín, a aspoň v mysli sa pomodlia za duše v očistci, pod obvyklými podmienkami dosiahnu denne plnomocné odpustky, ktoré možno privlastniť len dušiam v očistci. — Tí, čo v ktoromkoľvek dni roku navštívia zbožne cintorín a vykonajú modlitbu za duše v očistci, dosiahnu odpustky 7 rokov, ktoré možno privlastniť tiež len dušiam v očistci. — PPO 546.

5. Hrdinským činom lásky voči dušiam v očistci môžeme získať zvláštne plnomocné odpustky, ktoré môžeme privlastniť len týmto dušiam. Tieto odpustky získa, a) kto vyspovedajúc sa obetuje sv. prijímanie za duše v očistci, navštívi kostol a pomodlí sa na úmysel sv. Otca; b) kto v ktorýkoľvek pondelok slyší sv. omšu s úmyslom za duše v očistci a splní obvyklé podmienky pln. odpustkov

Pobožnosť v predvečer dňa Dušičiek.

VÝZNAM POBOŽNOSTI. Chvályhodný a kresťanskej úcte zomrelých zodpovedajúci je všeobecný zvyk, že v predvečer Dušičiek, t. j. 1. novembra popoludní, ponáhľajú sa veriaci na cintorín ku hrobom svojich príbuzných a priateľov, ktoré ozdobia kvetami, vencami a pozapaľujú na nich sviečočky, zasielajúc k Otcovi milosrdenstva vrúcne prosby, aby čím skôr vyslobodil ich duše z očistca a voviedol ich do raja večnej slávy. — Nebolo by to dosť kresťanské, keby sme len hroby kvetami okrášlili a modlitbu za duše v očistci vynechali. Preto v predvečer Dušičiek, t. j. popoludní na Všechsvätých, môže byť toto poradie pobožností za duše v očistci:

1. O 4. hod. prvý raz sa zvoní; ľud poberá sa do cintorína a pozapaľuje sviečky na hroboch.

2. O 4.30 hod. druhý raz sa zvoní: ruženský horliteľ-horliteľka predmodlieva sa bolestný ruženec a litánie za zomrelých pred cintorínovým krížom. Pri ruženci miesto „Sláva Otcu . . ." modlievame sa: „Odpočinutie večné daj im, Pane. A svetlo večné nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji. Amen." Po ruženci spievajú sa piesne za zomrelých. Veriaci podľa možnosti shromaždia sa tiež okolo cintorínového kríža. — Keby bolo veľmi nepriaznivé počasie, pobožnosť sa odbavuje v kostole.

Litánie za zomrelých.

Len pre súkromnú pobožnosť.

Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, uslyš nás. — Kriste, vyslyš nás.
Otče s nebies, Bože, — zmiluj sa nad dušami v očistci.
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, —
Duchu Svätý, Bože, —
Svätá Trojica, jeden Bože, —
Svätá Mária, — oroduj za duše v očistci.
Svätá Božia Rodička, —
Svätá Panna panien, —
Svätý Michal archanjel, —
Všetci svätí anjeli a archanjeli, — orodujte . . .
Všetky sväté sbory blahoslavených duchov, —
Všetci svätí patriarchovia a proroci, —
Všetci svätí apoštoli a evanjelisti, —
Všetci svätí učeníci Pána, —
Všetky sväté neviniatka, —
Všetci svätí mučeníci, —
Všetci svätí biskupi a vyznavači,
Všetci svätí učitelia, —
Všetci svätí kňazi a posvätení služobníci Pána, —

Všetci svätí mnísi a pustovníci, —
Všetky sväté panny a vdovy, —
Všetci svätí a sväté Božie, — primlúvajte sa za duše v očistci.
Buď im milostivý, — odpusť im, Pane.
Buď im milostivý, — vysloboď ich, Pane.
Od múk očistcových, — vysloboď ich, . . .
Od hnevu Tvojho, —
Od prísnej spravodlivosti Tvojej, —
Od dlhého túženia po Tebe, —
Od pozbavenia Božskej tvári Tvojej, —
Od bolestných plameňov, —
Od strašného plaču a nariekania, —
Od temného žalára, —
Od všetkého zármutku, —
Skrze tajomstvo svätého vtelenia Tvojho, —
Skrze narodenie Tvoje, —
Skrze sväté meno Tvoje, —
Skrze veľkosť zľutovania Tvojho, —
Skrze nekonečnú lásku Tvoju, —
Skrze kríž a umučenie Tvoje,
Skrze sväté rany Tvoje, —
Skrze predrahú krv Tvoju, —
Skrze prehrozné bolesti Tvoje, —
Skrze ukrutnú smrť Tvoju, —
Skrze slávne vzkriesenie Tvoje, —
Skrze predivné nanebevstúpenie Tvoje, —
Skrze príchod Utešiteľa Ducha Svätého, —
Skrze zásluhy a orodovanie svätej Rodičky Tvojej, —
Skrze zásluhy a orodovanie všetkých svätých Tvojich,
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás!
Aby si dušiam v očistci milostivý byť ráčil, — Teba...
Aby si im všetku vinu odpustiť ráčil, —
Aby si ich prosby a vzdychanie vyslyšať ráčil, —
Aby si ich z múk vyslobodiť ráčil, —

Aby si ich do večného blahoslavenstva medzi vyvolených milostive prijať ráčil, —

Aby si ich všetkých dobrých skutkov celého kresťanstva účastnými učiniť ráčil, —

Aby si ich svätými anjelmi potešiť ráčil,

Aby si ich svätým Michalom archanjelom k večnému svetlu priviesť ráčil, —

Aby si duše našich rodičov, bratov, sestier a priateľov od očistcových pokút oslobodiť ráčil, —

Aby si duše našich dobrodincov do nebeskej radosti prijať ráčil, —

Aby si duše našich predstavených a podriadených do nebeského raja milostive prijať ráčil, —

Aby si dušiam, za ktoré sa nikto vo svete nemodlí, milostivý byť ráčil, —

Aby si všetkých zomrelých veriacich k blaženému dívaniu sa na Božský obličaj Tvoj priviesť ráčil, —

Aby si nás vyslyšať ráčil, —

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — daj im odpočinutie.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — daj im odpočinutie.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, — daj im večné odpočinutie.

Otče náš . . .

Žalm 129.: Z hlbokosti volal som . . . (Viď medzi kajúcimi žalmami, str. 435.)

Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých veriacich, odpusť všetky hriechy dušiam služobníkov a služobníc svojich, aby odpustenie, po ktorom vždy túžili, pokornými prosbami obsiahli. Ktorý Krista, Pána nášho. Amen.

Procesia na cintorín.

O 5.30 hod. vyzváňa sa tretı raz. Kňaz oblečený v superpelícii, v čiernej štóle a pluviáli spolu s miništrantami, ktorí nesú kríž a zástavy, ide do cintorína pre veriacich. Tu je nasledovné poradie:

a) Kázeň — ak je totiž zvykom — skôr však patrí do kostola.

b) Žalm 50.: „Zmiluj sa nado mnou, Bože . . .“ sa spieva alebo recituje, alebo žalm 129.: „Z hlbokosti volal som . . .“

c) Kňaz predmodlieva sa skrátené litánie o všetkých svätých ktoré nájdeš v stati „Pomazanie nemocných“ pri odporúčaní duše zomierajúceho. Odpoveď na jednotlivé prosby je však v množnom čísle. Za nimi nasleduje:

Otče náš . . .

℣. Pane, vyslyš modlitbu našu.
℟. A volanie naše nech dôjde ku Tebe.
Modlime sa:

a) Za zomrelých rodičov a príbuzných.

Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých veriacich, ktorý si zjavil, že svätá a spasiteľná je myšlienka modliť sa za zomrelých, aby hriechov svojich zbavení boli, — vyslyš milostivo vrúcne modlitby naše za rodičov, bratov, sestry a ostatných príbuzných našich, ktorí už s tohto sveta odišli; — aby, keďže v Teba verili a v Teba dúfali, — od všetkých pokút oslobodení a radostí blahoslavenstva nebeského účastní boli. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Otče náš, Zdravas, Odpočinutie večné . . .

b) Za zomrelých priateľov a dobrodincov.

Milosrdný Bože, ktorý sa nad svojimi zmilúvaš, a nechceš, aby človek bol zatratený, lež spasený, — utiekame sa k nekonečnému milosrdenstvu Tvojmu, aby si duše zomrelých priate-

ľov a dobrodincov našich z väzieb hriechov vyslobodiť a skrze svojich svätých anjelov na odpočinok do blahoslavenstva večného milostivo odprevadiť ráčil. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Otče náš, Zdravas, Odpočinutie večné...

c) Za zomrelých kňazov našej farnosti.

Bože, ktorý si svojich služobníkov určil ku kňazskej dôstojnosti a v minulosti za duchovných otcov tunajšej farnosti si ich ustanovil a nevystihnuteľným riadením svojím so sveta povolal, daj, prosíme, aby v milosrdenstve Tvojom, v ktoré dúfali, večné odpočinutie našli a za odmenu ku sboru vyvolených Tvojich v kráľovstve nebeskom pripočítaní boli. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Otče náš, Zdravas, Odpočinutie večné...

d) Za zomrelých farníkov.

Bože, svetlo verných duší, nakloň ucho Tvoje k modlitbám našim! Prosíme dobrotivosť Tvoju za zomrelých služobníkov a služobnice Tvoje z tejto farnosti, ktorých telá tu a kdekoľvek na svete odpočívajú, ráč im dať na prímluvu blahoslavenej a nepoškvrnenej Panny Márie sladké občerstvenie, blažený odpočinok a jasnosť večného svetla v kráľovstve nebeskom. Skrze Krista, Pána nášho. — ℟. Amen.

Otče náš, Zdravas, Odpočinutie večné...

e) Za zomrelých predstavených a podriadených.

Ježišu, Synu Boha živého, skrze ktorého všetko žije a ktorý telám zomrelých skazu vziať nedopúšťaš, ale ich v deň vzkriesenia zasa k životu zobudíš, prosíme Ťa, daj blahoslavené odpočinutie dušiam našich predstavených i podriadených. — Nevchádzaj v súd, ó Bože, s krehkými služobníkmi svojimi, lež pre svoju drahú krv na kríži vyliatu odpusť im hriechy; očisť ich od špiny ľudskej krehkosti a osloboď ich od zaslúžených trestov za ich prestúpenia a nech ich svätí anjeli Tvoji do kráľovstva nebeského zanesú, žeby tam s Tebou večne radovať sa mohli. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. — ℟. Amen.

Otče náš, Zdravas, Odpočinutie večné...

f) Za všetkých zomrelých.

Ó Ježišu, Ty sudca živých i mŕtvych, prijmi k sebe duše všetkých verných zomrelých, ktorých si trpkým umučením a smrťou na kríži vykúpil. — Pamätaj, — ó Pane života a smrti, že prirodzenosť ľudská je slabá a krehká, že sme podobní prachu a popolu, ktorý od vetra semtam nesený a roztrúsený býva. — Ty si hriešnej, ale kajúcej Márii Magdaléne odpustil hriechy a na kríži Teba o milosť prosiaceho lotra do radosti raja nebeského so sebou vzal; nezapovrhni ani toto pokorné volanie vaše, keď tu pred pohľadom Tvojím za všetkých verných zomrelých prosíme; — vysloboď ich z múk očistca, daj im čím skôr blahoslavené odpočinutie, aby Ťa mohli

so všetkými svätými chváliť, velebiť a sláviť a kedysi s vyvolenými Tvojimi k životu večnému i s telom slávne zmŕtvych vstať. Udeľ to, Pane Ježišu Kriste, ktorý s Otcom i s Duchom Svätým žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. — Amen.

Otče náš, Zdravas, Odpočinutie večné...

e) Teraz všetok ľud soskupí sa do procesie a za hlaholu zvonov i piesní za zomrelých ide procesia do kostola, čo je krásnym symbolom, že naša cesta z cintorína na posledný deň má viesť do kráľovstva nebeského, ktorého obrazom je každý chrám. — Ak je viac cintorínov, zo všetkých prichádzajú procesie, ktoré si už sami veriaci zriadia, ale tak, aby všetky procesie a všetci ľudia z cintorínov prišli naraz do chrámu. — V cintoríne ostanú len strážcovia — hasiči, — aby dohárajúce sviečky nezapríčinily nejakú nehodu a aby bola zachovaná dôstojnosť cintorína. Týmto sa predíde mnohým nedôstojnostiam. Tento spôsob procesie je výraznejší, ako keď je procesia vedená z kostola do cintorína.

f) *V chráme.* Vystavená je tumba; sviečky horia i pri tumbe i na oltári. Ak nebola kázeň na cintoríne, spieva sa jeden verš piesne za zomrelých a je kázeň. — Po kázni kňaz pred oltárom intonuje obradné modlitby pohrebu: „Oremus pro fidélibus...; chór spieva Antifónu: Circumdedérunt me.... žalm Veníte exultemus Domino... a Zachariášov spev: Benedictus..., ktorý sa zakončí riadnymi versikulami a oráciou: „Deus, indulgentiárum, Domine..." (za všetkých zomrelých.) Po dokončení kňaz odchádza k tumbe a odbaví sa Libera (sed sine: „Non intres in judicium...") podľa rituálu s oráciou: „Fidelium..."

Nakoniec ad libitum možno pripojiť 3 razy Otčenáš, Zdravas a Odpočinutie večné.

V deň Dušičiek.

Sv. omše: o ½7. prvá tichá; o 7. hod. druhá tichá; o ½8. hod. spievaná s Liberou. Pri tumbe horia sviečky cez všetky tri omše.

LITURGICKÚ OMŠU a omšové pobožnosti za zomrelých hľadaj v stati „Pomazanie nemocných."

Súkromná modlitba. Dobrotivý a milosrdný Bože, ktorý máš otcovské zaľúbenie v tom, keď sa Tvoje dietky k Tebe utiekajú; vyslyš moju pokornú modlitbu, ktorú Ti zasielam v mene jednorodeného Syna Tvojho za duše v očistci trpiace. Zmiluj sa nad nimi pre svoje nekonečné milosrdenstvo. Daj, aby sa s ni-

mi smierila Tvoja prísna spravodlivosť pre zásluhy umučenia Ježiša Krista. Dožič, aby predrahá krv, ktorú Spasiteľ tak bolestne vylial za hriechy celého človečenstva, zadosťučinila za ich pozostalé tresty a smyla škvrny ich hriechov. Bože dobrý a láskavý, tieto duše boly Ti na zemi vernými dietkami. Zomrely v Tvojej milosti a láske. Lenže s tohto sveta neodišly dosť čisté a hodné vojsť hneď do slávy Tvojej. Škvrny hriechov zostaly na nich, a do neba nič nečistého nemôže vojsť. Pamätaj na modlitbu svojej Cirkvi a učiň ich účastnými zásluh Ježiša Krista. Veď v očistci trpia viac neuhasiteľnou túžbou po Tebe ako ostatnými mukami očistcového ohňa, lebo Ťa vrúcne milujú. Pomaly im odbíjajú hodiny očistcových veľkých múk. Žiadajú si vyslobodiť sa z tohto smutného žalára, aby Tvoju dokonalosť mohly obdivovať, velebiť a na veky milovať. — Sošli k nim svojho svätého anjela, ktorý by im zvestoval, že si už sotrel ich škvrny krvou jednorodeného Syna Tvojho a že prišla chvíľa ich vyslobodenia. Pane, Otče nebeský, vyslyš ich vzdychy skrze jednorodeného Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

Prosba za duše v očistci.

Sv. Alfonz Lig.

℣. Najsladší Ježišu, pre krvavý pot, ktorý si ronil v Getsemanskej záhrade, zmiluj sa nad vernými dušami v očistci.

℟. Zmiluj sa nad nimi, Pane, zmiluj sa nad nimi.

℣. Najsladší Ježišu, pre bolesti, ktoré si trpel pri ukrutnom bičovaní, zmiluj sa nad vernými dušami v očistci.

℟. Zmiluj sa nad nimi, Pane, zmiluj sa nad nimi.

℣. Najsladší Ježišu, pre bolesti, ktoré si trpel pri potupnom tŕním korunovaní, zmiluj sa nad vernými dušami v očistci.

℟. Zmiluj sa nad nimi, Pane, zmiluj sa nad nimi.

℣. Najsladší Ježišu, pre bolesti, ktoré si trpel, keď si niesol kríž na Kalváriu, zmiluj sa nad vernými dušami v očistci.

℟. Zmiluj sa nad nimi, Pane, zmiluj sa nad nimi.

℣. Najsladší Ježišu, pre bolesti, ktoré si trpel pri ukrutnom ukrižovaní, zmiluj sa nad vernými dušami v očistci.

℟. Zmiluj sa nad nimi, Pane, zmiluj sa nad nimi.

℣. Najsladší Ježišu, pre bolesti, ktoré si trpel pri smrteľnom zápase na kríži, zmiluj sa nad vernými dušami v očistci.

℟. Zmiluj sa nad nimi, Pane, zmiluj sa nad nimi.

℣. Najsladší Ježišu, pre nevýslovnú bolesť, ktorú si trpel, keď sa Tvoja duša s telom lúčila, zmiluj sa nad vernými dušami v očistci.

℟. Zmiluj sa nad nimi, Pane, zmiluj sa nad nimi.

Modlime sa: Najmilosrdnejší a najdobrotivejší Bože a Otče, prosíme Ťa pre milého Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista a jeho najdrahšiu krv, za ľudské spasenie vyliatu a pre zásluhy a orodovanie blahoslavenej Panny Márie a všetkých Tvojich svätých, shliadni milostivým okom na duše v očistci, vysloboď ich, buď im milostivý a daj im večné odpočinutie v nebeskej výsosti, aby Ťa mohli so všetkými svätými chváliť, velebiť a sláviť na veky vekov. Amen.

Pripoj pieseň za zomrelých, č. 464, 465, 470 a Vysloboď od smrti, č. 475.

Malé hodinky za zomrelých.

Ranné chvály.

Pieseň: 1. Bože náš, Ty trojjediný, — zmiluj sa nad dušami, — ktoré trápia sa pre viny — a hriech v svete spáchaný! — Znášajú bez uľahčenia — hrozný plameň utrpenia, — aby mohly raz dosiahnuť — nebeského spasenia.

ANTIFÓNA. Pre slávu mena Tvojho vysloboď ich, Pane: a odpusť ich hriechy pre meno svoje. (Ž 78, 9.)

℣. Odpočinutie večné daj im, Pane.

℟. A svetlo večné nech im svieti.

Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých veriacich, odpusť všetky hriechy dušiam služobníkov a služobníc svojich, aby odpustenie, po ktorom vždy túžili, pokrnými prosbami obsiahli. Ktorý žiješ a kráľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

℣. Duše veriacich skrze milosrdenstvo Božie nech odpočívajú v pokoji.

℟. Amen.

Hodinka prvá.

Pieseň: 2. Vysloboď ich milostive — z preveľkého trápenia, — daj, aby aj im zasvitlo — večné svetlo spasenia. — Vieme, že Ťa obrazily a trestania zaslúžily, — daj, by naše vrúcne prosby — z očistca ich vymohly.

Antifóna. Pre slávu mena Tvojho... atď. ako v ranných chválach.

Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu, atď. Ako v ranných chválach.

Hodinka tretia.

Pieseň: 3. Rozpomni sa, Pane Kriste, — že si muky podstúpil, — by si spasil duše čisté — a z hriechu nás vykúpil. — Pomôž dušiam utrápeným, — hľaď, ó Bože, s trónu k nim, — daj ruku svoju pomocnú im, — do neba tak túžiacim.

Antifóna. Pre slávu mena Tvojho...

Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu, atď.

Hodinka šiesta.

Pieseň: 4. Zmiluj sa, ó Duchu Svätý, — daj im svojej milosti, — Ty si v daroch prebohatý, — splň ich nádej

v očistci, — aby s Tebou Tešiteľom — a s Ježišom Spasiteľom — v nebi sa už radovaly — v chóre svätých preskvelom.

Antifóna. Pre slávu mena Tvojho...
Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu, atď.

Hodinka deviata.

Pieseň: 5. Ó Mária, Matka Božia, — nás smutných potešenie, — ukráť dušičkám v očistci — to ich dlhé súženie. — Zahas oheň, čo ich páli, — pomôž im z veľkej strasti, — budú tebe vďačné chvály — v nebeskej vzdávať vlasti.

Antifóna. Pre slávu mena Tvojho...
Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu, atď.

Nešpory.

Pieseň: 6. Anjeli aj archanjeli, — dušičkám pomáhajte, — čo strážcami ste im boli, — v očistci uľahčujte: — vnuknite tiež zbožným ľuďom — prosiť za ne z vrúcnosti, — by skôr k večnému plesaniu — prišly v nebies radosti.

Antifóna. Pre slávu mena Tvojho...
Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu, atď.

Doplnok.

Pieseň: 7. Svätí Boží, už blažení, — ráčte sa ich zaujať — a dušičky, v ich trápení — pod ochranu svoju vziať. — Nech na vaše primlúvanie — uzrú Boha večného — a v ňom majú radovanie, — čo vyvolení jeho.

Antifóna. Pre slávu mena Tvojho...
Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu, atď.

Záver.

Pieseň: 8. Prijmi, Bože dobrotivý, — toto naše volanie, — a buď dušiam milostivý, skráť ich ťažké trápenie. — Odpusť im, čo previnily, — všetkých prijmi do neba, — budú tam, ó Pane milý, — večne velebiť Teba.

℣. Odpočinutie večné daj im, Pane.
℟. A svetlo večné nech im svieti.
Modlime sa: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu, atď.

Za ktoré duše v očistci máme sa modliť.

1. Za dušu otca alebo matky.
2. Za bratov, sestry a priateľov.
3. Za členov rodiny, ktorí trpia v očistci.
4. Za dobrodincov.
5. Za tých, ktorých si zvlášť miloval.
6. Za tých, ktorí ťa v živote prenasledovali.
7. Za tých, s ktorými si zhrešil.
8. Za tých, ktorým si bol príčinou útrap a bolesti.
9. Za tých, ktorým si dal ty alebo oni tebe príležitosť ku hriechu.
10. Za tých, ktorí s bolesťou očakávajú tvoju pomoc.
11. Za tých, s ktorými si bol v nepriateľskom pomere.
12. Za tých, ktorí ťa milovali a teraz sú zabudnutı.
13. Za tých, za ktorých Boh chce, aby sme sa modlili.
14. Za tých, ktorí boli zvlášť milí Panne Márii.
15. Za tých, ktorí trpia pre pýchu.
16. Za tých, ktorí trpia pre malomyseľnosť a nádheru v šatoch.
17. Za tých, ktorí trpia pre skúposť.
18. Za tých, ktorí zhrešili očami.
19. Za tých, ktorí trpia pre zlé myšlienky.
20. Za tých, ktorí trpia pre neusporiadanú lásku a žiadosti.
21. Za tých, ktorí trpia pre nespokojnosť.
22. Za tých, ktorí trpia pre výstrednosti.
23. Za tých, ktorí sa príliš starali o telo.
24. Za tých, ktorí trpia pre hriešne slová.
25. Za tých, ktorí sa trápia za všedné hriechy.
26. Za tých, ktorí zhrešili hriešnymi rečami a spevmi.
27. Za tých, ktorí čítali škodlivé a zakázané knihy.
28. Za tých, ktorí trpia pre hnev a nenávisť.
29. Za tých, ktorí nadarmo vyslovovali meno Božie.
30. Za tých, ktorí Bohu zlorečili.
31. Za tých, ktorí ľahkomyselne a falošne prisahali.
32. Za tých, ktorí svojim spolubližným zle priali.
33. Za tých, ktorí zhrešili ohováraním.
34. Za tých, ktorí boli nemierni v jedení a pití.
35. Za tých, ktorí závideli šťastie svojim priateľom.
36. Za tých, ktorí zhrešili zanedbávaním svojej duše.
37. Za tých, ktorí trpia pre lenivosť v dobrom.
38. Za tých, ktorí zhrešili proti milosrdenstvu Božiemu.
39. Za tých, ktorí znesvätili nedele a sviatky.
40. Za tých, ktorí malú úctu preukazovali kostolom.

41. Za tých, ktorí iných od dobrého zdržovali.
42. Za tých, ktorí trpia pre netrpezlivosť.
43. Za tých, ktorí len z ohľadu ľudského dobre konali.
44. Za tých, ktorí zhrešili sluchom.
45. Za tých, ktorí trpia za roztržitosť v modlitbách.
46. Za tých, ktorí čas márnili prepiatym žartom a smiechom.
47. Za tých rehoľníkov, ktorí svoje rehoľné pravidlá nezachovávali.
48. Za tých, ktorí svoje modlitby nevykonávali, alebo bez pobožnosti konali.
49. Za tých, ktorí Bohu učinený sľub nesplnili.
50. Za tých, ktorí trpia za svoju nespravodlivosť.
51. Za otcov a matky, ktorí svoje dietky dobre nevychovávali.
52. Za tých, ktorí trpia pre neposlušnosť.
53. Za tých, ktorí svoje dlhy nesplatili.
54. Za tých, ktorí sa nad chudobnými nezmilovali.
55. Za tých, ktorí svojich rodičov nemilovali a nectili.
56. Za tých, ktorí sa za svojich zomrelých nemodlili.
57. Za tých, ktorí s pokáním odkladali.
58. Za tých, ktorí skutky milosrdenstva nekonali.
59. Za tých, ktorí za svojho života nemodlili sa za duše v očistci.
60. Za padlých vo vojne.
61. Za tých, ktorí svojim nepriateľom ťažko odpúšťali.
62. Za tých, ktorí musia trpieť do posledného súdu.
63. Za tých, ktorí sa teraz dostanú do očistca.
64. Za tých, ktorých oslobodenie slúži na väčšiu slávu Božiu.
65. Za duše najviac opustené.
66. Za tých, ktorí sú najbližšie k oslobodeniu.
67. Za tých, ktorí trpia najväčšie muky.
68. Za tých, ktorí v tomto okamihu umierajú.
69. Za tých, ktorí márne čakajú pomoc od svojich príbuzných.
70. Za tých, ktorí mládež pohoršovali.
71. Za tých, ktorí sú na pomoc najviac utisnutí a tej sa im nedostáva.
72. Za tých, ktorí pôstne prikázania nezachovávali.
73. Za tých, ktorí kňazov a rehoľníkov prenasledovali.
74. Za katolíckych vojakov.
75. Za tých nevercov, ktorí sa v poslednom okamihu obrátili.
76. Za zabudnuté duše.
77. Za duše kňazov a rehoľníkov.
78. Za tých, ktorí boli horlivými ctiteľmi Bolestnej Matky Božej.
79. Za tých, ktorí sa pre malé viny dostali do očistca.

80. Za tých, ktorí sa voľakomu zjavili, ale pomoc neobsiahli.
81. Za tých, ktorí sv. Jozefa nectili.
82. Za tých, ktorí v rodine, v spoločnosti nepokoj zapríčinili.
83. Za tých, ktorí náhlou smrťou zomreli.
84. Za tých, ktorí sa v kostole neslušne držali.
85. Za tých, ktorí Prevelebnú Sviatosť patrične nepozdravili.
86. Za tých, ktorí cez pozdvihovanie pri sv. omši si nepokľakli.
87. Za tých, ktorí vlažne pristupovali ku sv. sviatostiam.
88. Za tých, ktorí sv. omšu v nedeľu ľahkomyseľne vynechali.
89. Za tých, ktorí svoje svedomie večer nespytovali.
90. Za duše, ktoré rady pomáhaly dušiam v očistci a teraz sú zabudnuté.
91. Za tých, ktorí po sv. prijímaní hneď svetským myšlienkam sa oddali.
92. Za matky, ktoré pohoršujúcim svojím oblekom zlý príklad daly svojim dietkam.
93. Za duše, ktoré duchovné sv. prijímanie zanedbávaly.
94. Za duše III. rádu sv. Františka.
95. Za duše, ktoré Anjelské pozdravenie pri zvonení zanedbávaly.
96. Za tých, ktorí horlili za pomoc dušiam v očistci.
97. Za tých, ktorí sú v tomto okamihu pred súdnou Stolicou Božou.
98. Za tých, ktorí svoje povinnosti svedomite nevykonávali.
99. Za tých, ktorí Bolestnú Matku nectili.
100. Za všetky dušičky v očistci.

57. Deň sv. Karola Boromejského.

4. novembra.

ŽIVOTOPIS. V 16. storočí, keď sa šíril protestantizmus, stal sa pýchou a opravdivým reformátorom duchovného života sv. Karol Boromejský, nar. 1538. Už v detstve prejavoval známky svätosti. Ako 23-ročný sa stal kardinálom. Hneď potom sa stal arcibiskupom milánskym Bol najráznejším horliteľom uskutočnenia usnesení Tridentského snemu. Založil vzorný kňazský seminár. Biskupom a kňazom svietil príkladom v modlitbe, v sebazaprení a činnej láske k blížnému, najmä v čase moru, keď sám chorých navštevoval, zaopatroval a liečil. Na ten cieľ predal ešte i kostolné zlaté nádoby. Zomrel 3. nov. 1584

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane, zachovaj svoju Cirkev skrze ustavičnú ochranu svojho vyznavača a bis-

kupa svätého Karola, daj, aby nás jeho prímluva tak učinila horlivými v láske k Tebe, ako jeho pastierska starostlivosť učinila ho slávnym. Skrze Pána nášho...

58. Deň sv. Martina biskupa.

11. novembra.

ŽIVOTOPIS. Najznámejším svätcom IV. stor. je sv. Martin, nar. 316 v Sabarii, Panónia, dnešný Szombathely, Maďarsko. Nie je vylúčené, že bol slovanského pôvodu. Proti vôli otca, zarytého pohana, navštevoval kresťanské vyučovanie a stal sa čakateľom krstu. V 15. roku sa stal vojakom v rímskom vojsku v Galii. Osvojil si najmä činnú kresťanskú lásku k bližnému Raz ho pred mestom Amiensom polonahý žobrák prosil o almužnu. Keďže peňazí pri sebe nemal, šabľou odrezal polovicu svojho plášťa a dal mu ho. V noci mal videnie, ako Spasiteľ, odetý polovicou tohto plášťa, sprevádzajúcim ho anjelom povedal: Týmto rúchom ma odel Martin, ktorý ešte len má byť pokrstený. Hneď sa dal pokrstiť. Z vojska vystúpil. šiel do mesta Poitiers. Francúzsko, k biskupovi Hiláriovi, ktorý ho vyučoval a udelil mu nižšie kňazské svätenia. Žil ako pustovník pri Poitiers, kde založil aj pustovnícku osadu. R. 371 bol proti svojej vôli zvolený za biskupa v Tours; v tejto hodnosti vynikal pokorou, kajúcnosťou a apoštolskou horlivosťou najmä proti bludárom ariánom a manichejcom. Zomrel 8. nov. 397. Francúzi ho ctia ako svojho patróna.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, Ty vidíš, že my neobstojíme svojou vlastnou silou, dožič milostive, aby sme boli na prímluvu svätého Martina, Tvojho biskupa a vyznavača, zachránení pred všetkými protivenstvami. Skrze Pána nášho... Amen.

59. Deň sv. Alžbety vdovy.

19. novembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Alžbeta, dcéra uhor. kráľa Ondreja II., nar. 1207 ako 14-ročná vydala sa za hesenského landgrófa Ľudovíta; bola šľachetnou manželkou a vzornou matkou štyroch dietok. Vynikala milosrdenstvom k chudobným, ktorým dávala to, čo mala použiť sama pre seba. Keď jej manžel padol na krížovej výprave, vyhnali ju z hradu i s deťmi.

Dlho sa živila ako žobráčka, kým jej vojnoví druhovia jej nebohého manžela nevymohli, že sa mohla vrátiť nazad, a kým jej nebolo vrátené veno vo väčšej sume peňazí, z ktorých hneď postavila veľký chudobínec; sama do smrti žila v chudobnom domčeku, opatrujúc chorých. Zomrela 19. nov. 1231, čo sama predpovedala.

LITURGICKÁ MODLITBA. Milosrdný Bože, osvieť srdcia svojich verných a na slávne orodovanie blahoslavenej Alžbety učiň, žeby sme opovrhovali bohatstvami a rozkošami tohto sveta a vždycky požívali nebeské potešenia a radosti. Skrze Pána nášho... Amen.

60. Deň sv. Cecílie panny.

22. novembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Cecília žila na konci 3. stor.; složila sľub čistoty; rodičia ju nasilu vydali za pohana Valeriána, ktorému v svadobnú noc povedala: Valerián, ja som pod ochranou anjela, ktorý ochraňuje moje panenstvo. Nedotkni sa ma teda, lebo by si na seba uvalil trest Boží. Valerián prisľúbil a dodal, že by sa aj on stal kresťanom, keby videl toho anjela. Cecília ho aj v tom ubezpečila, ale len ak sa dá najprv pokrstiť. Skutočne po sv. krste videl tohto prekrásneho anjela, ako sa shovâral s Cecíliou. Valerián prezradil videnie aj svojmu bratovi Tiburciovi, ktorý sa tiež dal pokrstiť a uvidel anjela Obaja sa stali mučeníkmi. Aj Cecília bola odsúdená na smrť zadusením v kúpeľni. Pretože sa jej tam nič nestalo, mal ju kat sťať. Hoci jej mečom tri razy zaťal do krku, predsa jej hlavu neodťal, ale len omráčil. Ešte žila tri dni. Je patrónkou cirkevnej hudby, lebo pri svojej svadbe, kým jej hudobníci hrali svadobné spevy, ona spievala chválospev Pánovi.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý nás obveseľuješ každoročnou slávnosťou sv. Cecílie, panny a mučenice: daj, aby sme vo svojom správaní sa nasledovali príklad tej, ktorej pamiatku slávime a dnešnou pobožnosťou ctíme. Skrze Pána nášho...

61. Deň sv. Klimenta pápeža.

23. novembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Kliment, rodom Riman, učeník sv. Petra a jeho tretí nástupca. Ako pápež (89—97) bol obľúbený a mnohých priviedol ku Kristovi. Cisár Traján ho poslal do

vyhnanstva do mramorových lomov na Cherson pri Čiernom mori Tu bolo už mnoho vyhnaných kresťanov, ktorí v lomoch trpeli nedostatkom pitnej vody. Svätec zázračne získal pre nich čerstvý prameň. Na tento zázrak sa ešte aj tam mnohí pohania obrátili ku Kristovi. Preto mu bola z rozkazu Trajána zavesená na hrdlo kotva a bol vhodený do mora. Jeho telo v mori tiež zázračne zistili a vytiahli. Pozostatky jeho sv. tela priniesli odtiaľ do Ríma slovenskí apoštoli sv. Cyril a Metod. Uložené boly v chráme sv. Klimenta, kde bol pochovaný aj sv. Cyril. Ešte vzácnejšou relikviou po sv. Klimentovi je jeho pápežský list ku Korinťanom, ktorým ako pápež urovnal spory medzi kňazmi a veriacimi v ďalekom meste na Východe, hoci ešte vtedy žil aj sv. Ján apoštol. Hľa, jasný dôkaz, že rímsky biskup je pápežom nad celou Cirkvou!

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý nás obveseľuješ každoročnou slávnosťou svätého Klimenta, pápeža a mučeníka; dožič nám milostive, aby sme v čnosti, v znášaní utrpenia nasledovali toho, ktorého narodenie slávime. Skrze Pána nášho . . .

62. Deň sv. Kataríny panny.

25. novembra.

ŽIVOTOPIS. Veľkou mučenicou kresťanského Východu v 4. stor. bola sv. Katarína, panna z Alexandrie zo vznešeného rodu. Vynikla učenosťou v pohanskej filozofii a v kresťanskej náuke. Keď cisár Maximín (311—3) prenasledoval kresťanov, sama mu šla dohovárať pre jeho ukrutnosť. Divil sa jej múdrosti, povolal najučenejších mužov, aby výrečnosťou priviedli ju k odpadnutiu od viery. Opak sa stal. Ona všetkých priviedla ku kresťanstvu. Cisár ju dal za to bičovať, jedenásť dní v žalári držať bez jedla a nápoja, rozkázal ju dolámať na kolese. Keď Katarína, modliac sa, priblížila sa ku kolesu, rozpadlo sa na kúsky. Napokon bola sťatá. — Katarína = Čistá. Jej telo sa uctieva v kláštore na vrchu Sinaj.

LITURGICKÁ MODLITBA. Bože, ktorý si Mojžišovi dal zákon na vrchu Sinaj a na to isté miesto si rozkázal zázračne položiť skrze svojich svätých anjelov telo svätej Kataríny, panny a mučenice; dožič, prosíme, aby sme sa skrze jej zásluhy a na jej prímluvu dostali na ten vrch, ktorým je Kristus. Ktorý s Tebou žije a kraľuje . . .

63. Deň sv. Ondreja apoštola.

30. novembra.

ŽIVOTOPIS. Sv. Ondrej z Betsaidy, brat sv. Petra, učeník Jána Krstiteľa, prvý učeník Pána, jeden z dvanástich apoštolov, hlásal sv. evanjelium v Skýtii, v Malej Ázii a v Grécku, kde v meste Patrách za miestodržiteľa Egeáša bol ukrižovaný na poľahlom kríži (ako písmeno X). Nechcel totiž obetovať modlám a povedal: „Ja každodenne obetujem všemohúcemu Bohu, ktorý je jeden a pravý, nie mäso z býkov a krv z kozlov, ale na oltári nepoškvrneného Baránka, ktorého telo požíva všetok veriaci ľud, a predsa Baránok, ktorý bol obetovaný, ostáva celý a živý." — Sv. Ondrej, keď zazrel svoj mučidlový kríž zvolal: „Ó dobrý kríž, ktorý si prijal ako svoju ozdobu údy Kristove, dávno som po tebe túžil, vrúcne miloval, bez prestania hľadal; konečne predsa si pripravený mojej dychtiacej duši: vezmi ma zpomedzi ľudí a vráť ma môjmu Majstrovi, aby ma skrze teba prijal ten, ktorý ma skrze teba vykúpil." Na kríži visel dva dni a ešte kázal. Jeho relikvie boly neskoršie prenesené do Carihradu, potom do Amalfi v Taliansku. Jeho hlava je pochovaná v Ríme v chráme sv. Petra. — Rusi ho ctili ako svojho patróna.

LITURGICKÁ MODLITBA. Pane, pokorne prosíme Tvoju velebnosť, aby svätý Ondrej apoštol tak bol za nás ustavičným orodovníkom u Teba, ako bol hlásateľom a správcom Tvojej Cirkvi. Skrze Pána nášho . . .

64. Spoločné liturgické modlitby k svätým.

Na uctenie tých svätých, o ktorých nemáme tu vlastných liturg. modlitieb, použijeme z nasledovných:

a) Na vigíliu apoštola.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby slávnosť blahoslaveného apoštola Tvojho M., na ktorú sa dnes pripravujeme, rozmnožila v nás zbožnosť a blaženosť. Skrze Pána nášho . . .

SEKRÉTA. Pane, obetujeme Ti sväté tajomstvá z úcty k apoštolskému úradu a prosíme, aby Tvoj ľud na orodovanie blahoslaveného apoštola Tvojho M., na ktorého nebeské narodeniny sa pripravujeme, svoje povinnosti

plnil a svoje túžby i tvoje sľuby dosiahol. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Prosíme ťa, Pane, usmier sa na primlúvanie svätého apoštola Tvojho M., odpusť a dožič nám ustavičnej pomoci. Skrze Pána nášho...

b) Na deň mučeníka-biskupa.

KOLEKTA. Všemohúci Bože, shliadni na našu slabosť, a keďže nás tlačí ťarcha vlastných hriechov, dožič, aby nás podporovalo slávne orodovanie blahoslaveného M. mučeníka-biskupa Tvojho. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Pane, pre zásluhy blahoslaveného M. mučeníka-biskupa prijmi dobrotivo venované obetné dary a daj nám pocítiť ustavičnú svoju pomoc. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Pane, Bože náš, nasýtili sme sa účasťou na posvätných tajomstvách, a prosíme. aby sme pocítili účinok orodovania blahoslaveného M. mučeníka-biskupa Tvojho, ktorému úctu prejavujeme. Skrze Pána nášho...

c) Na deň mučeníka-nebiskupa.

KOLEKTA. Všemohúci Bože, dožič, prosíme, aby sme boli v milovaní mena Tvojho posilnení orodovaním blahoslaveného M., mučeníka Tvojho, ktorého (nebeské) narodeniny slávime. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, prijmi naše dary a prosby; očisť nás týmito nebeskými tajomstvami a dobrotivo nás vyslyš. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Pane, Bože náš, prosíme daj, aby sme sa tak tešili z večného videnia Tvojich svätých, ako sa teraz radujeme ich pamiatke. Skrze Pána nášho...

d) Na deň viac mučeníkov-biskupov.

KOLEKTA. Prosíme, Pane, daj, nech nás ochraňujú slávnosti blahoslavených mučeníkov biskupov M., M....

a ich mocná ochrana nech nás Tebe odporúča Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Skloň sa, Pane k našim prosbám, ktoré Ti prednášame v deň pamiatky Tvojich svätých, aby sme boli podporovaní orodovaním tých, ktorí sa ti zapáčili, lebo nemôžeme dôverovať vo svoju vlastnú spravodlivosť. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Nasýtili sme sa, Pane, spasiteľnými tajomstvami a prosíme, aby sme boli podporovaní orodovaním tých, ktorých slávnosti odbavujeme. Skrze Pána nášho...

e) Na deň viac mučeníkov-nebiskupov.

KOLEKTA. Bože, ktorý nám dovoľuješ sláviť (nebeské) narodeniny svätých mučeníkov Tvojich, M. M... daj, aby sme sa radovali v ich spoločnosti vo večnom blahoslavenstve. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Obetujeme Ti, Pane, dary našej oddanosti, prijmi ich vďačne na česť svojich spravodlivých a nám ich milosrdne obráť na spasenie. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, dožič nám na prímluvu svätých mučeníkov Tvojich, M. M...., aby sme čistým srdcom prijímali, čo ústami okusujeme. Skrze Pána nášho...

f) Na deň vyznavača-biskupa.

KOLEKTA. Daj, prosíme, všemohúci Bože, aby slávnosť blahoslaveného M. vyznavača-biskupa Tvojho rozmnožila v nás zbožnosť i blaženosť. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, nech nás všade potešujú Tvoji svätí, aby sme pociťovali ich ochranu, keďže oslavujeme ich zásluhy. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Ďakujeme Ti, všemohúci Bože, za prijaté dary a prosíme, dožič, aby sme na prímluvu blahoslaveného M.... vyznavača-biskupa Tvojho dosiahli väčšieho dobrodenia. Skrze Pána nášho...

g) Na deň vyznavača-nebiskupa.

KOLEKTA. Bože, ktorý nás obveseľuješ výročnou slávnosťou blahoslaveného M. . . ., vyznavača Tvojho; dožič milostivo, aby sme nasledovali aj skutky toho, ktorého (nebeské) narodeniny slávime. Skrze Pána nášho . . .

SEKRÉTA. Prinášame Ti, Pane, obetu chvály na pamiatku Tvojich svätých a dúfame, že pomocou nej budeme zbavení prítomného i budúceho zla. Skrze Pána nášho . . .

POSTKOMÚNIA. Bože náš, občerstvení nebeským pokrmom a nápojom, ponížene Ťa prosíme, aby sme boli chránení prosbami toho, na ktorého pamiatku sme prijali tieto dary. Skrze Pána nášho . . .

h) Na deň cirkevného učiteľa.

KOLEKTA. Bože, ktorý si pre večné spasenie svojmu ľudu dal blahoslaveného M. . . ., služobníka; dožič, prosíme, aby sme si zaslúžili mať v nebesiach za orodovníka toho, ktorého sme na zemi mali za učiteľa. Skrze Pána nášho . . .

SEKRÉTA. Pane, nech nám nikdy nechýba zbožná modlitba Tvojho svätého M. . . ., ktorá nech milými učiní naše dary a nám vždycky získa Tvoje odpustenie. Skrze Pána nášho . . .

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Pane, nech blahoslavený M. . . , Tvoj vyznavač (biskup) a výtečný učiteľ, je nám zastancom, aby nám Tvoje sväté tajomstvá priniesly spasenie. Skrze Pána nášho . . .

ch) Na deň sv. opáta.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane, nech nás Tebe odporúča orodovanie blahoslaveného M. . . ., opáta, aby sme jeho ochranou dosiahli to, čo nevládzeme svojimi zásluhami. Skrze Pána nášho . . .

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, nech svätý M...., opát, vyžiada, žeby nám boly ku spaseniu obetné dary, ktoré boly na oltár položené. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Pri prijatí svätej sviatosti nech nás ochraňuje svojím orodovaním za nás blahoslavený M...., opát, aby sme poznali dôkazy jeho blahosklonnosti a prijali výsledky jeho orodovania. Skrze Pána nášho...

i) Na deň sv. panny.

KOLEKTA. Bože, Spasiteľu náš, vyslyš nás, aby sme sa tak naučili pravej pobožnosti od blahoslavenej M...., Tvojej panny, ako sa radujeme z jej slávnosti. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Pane, nech Ti je milá obeta, ktorú prináša Tvoj zbožný ľud na počesť Tvojich svätých, na orodovanie ktorých pocítil prijatie pomoci v súžení. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Pane, nasýtil si svoju rodinu svätými darmi; prosíme, oživuj nás na ustavičné orodovanie tej, ktorej slávnosť odbavujeme. Skrze Pána nášho...

j) Na deň sv. panny-mučenice.

KOLEKTA. Bože, ktorý si medzi inými zázrakmi svojej všemohúcnosti i slabému ženskému pokoleniu udelil víťazný veniec mučeníctva, dožič milostive, aby sme sa dostali k Tebe nasledovaním príkladu blahoslavenej M...., panny a mučenice Tvojej, ktorej (nebeské) narodeniny slávime. Skrze Pána nášho...

SEKRÉTA. Prijmi, Pane, dary, ktoré Ti prinášame vo sviatok blahoslavenej M...., panny a mučenice Tvojej, pre orodovanie ktorej dúfame, že budeme zachránení. Skrze Pána nášho

POSTKOMÚNIA. Pane, nech nám pomáhajú prijaté tajomstvá a na orodovanie blahoslavenej M.... panny a mučenice Tvojej, nech nám získajú radosť ustavičnej ochrany. Skrze Pána nášho...

k) Na deň sv. panien a mučeníc.

KOLEKTA. Prosíme Ťa, Pane Bože náš, daj nám ustavičnou pobožnosťou sláviť víťazstvo Tvojich svätých panien a mučeníc, M. M...., aby sme sa aspoň pokornou poslušnosťou vznášali k tým, ktoré nemôžeme osláviť náležitým spôsobom. Skrze Pána nášho ...

SEKRÉTA. Prosíme Ťa, Pane, pohliadni na dary, ktoré sú položené na oltároch v sviatok Tvojich svätých panien a mučeníc, M. M..., a ako si im skrze tieto sväté tajomstvá udelil slávu, tak aj nám uštedri svojho odpustenia. Skrze Pána nášho...

POSTKOMÚNIA. Prosíme Ťa, Pane, dožič nám na orodovanie svätých panien a mučeníc Tvojich. aby sme čistou mysľou prijímali, čo sme ústami okúsili. Skrze Pána nášho...

l) Na deň sv. ženy.

KOLEKTA. Vyslyš nás, Bože, Spasiteľu náš, a nech nás tak vedie cit vrúcnej zbožnosti, ako sa tešíme sviatku blahoslavenej M.... Skrze Pána nášho ..

SEKRÉTA A POSTKOMÚNIA ako na deň sv. panny, str. 1125.

DIEL ÔSMY.

SVIATOSTI.

A) Katolícka náuka o sviatostiach.

Sviatosti sú viditeľné znamenia, ktoré z ustanovenia Božieho označujú a spôsobujú neviditeľnú milosť Božiu — posvätenie. Túto svoju moc a toto svoje milostivé pôsobenie nedostávajú ani od toho, kto ich vysluhuje ani od toho, kto ich prijíma, ale od samého Krista, ktorý nám svojou smrťou vydobyl nadprirodzené milosti Božie, tieto do sviatosti vložil a nám ich podáva. Viditeľné znamenie nie je len to, čo telesnými očami vidíme, ale i to, čo ostatnými smyslami vnímame, t. j. čo počúvame, voniame, jazykom a hmatom cítime. Napríklad nielen voda, olej, ale i slová sviatostné, ktoré ušima počúvame. A tak slovo „viditeľné“ znamená toľko čo citeľné. Neviditeľná milosť sa nám udeľuje v sviatostiach skrze viditeľné znamenie preto, aby sme poznali, čo v nás pôsobí a aby sme boli ubezpečení, že sme ju skutočne prijali. Skrze sviatosti bývame posvätení, keď sa nám niektorá z nich riadne udeľuje. Niektoré sviatosti nám dávajú základnú posväcujúcu milosť a ospravedlnenie. Iné zas posväcujúcu milosť rozmnožujú. Základnú posväcujúcu milosť nám udeľuje sviatosť krstu a sviatosť pokánia. Tieto dve sviatosti voláme preto sviatosťami mŕtvych, lebo človek ich prijíma alebo môže prijať aj vtedy, keď je v stave smrteľného hriechu, t. j. keď je duša v smrti a z tejto duševnej smrti ju sviatosť kriesi a privádza do stavu milosti. Ostatné sviatosti, birmovanie, sviatosť oltárna, sväté pomazanie, posvätenie kňazstva a stav manželský rozmnožujú v nás základnú milosť posväcujúcu a ospravedlnenie. Preto menujeme tieto sviatosti sviatosťami živých, lebo sa prijímajú v stave milosti, ktorá je životom duše, ktorý život každá z týchto sviatostí upevňuje, rozmnožuje a ozdobuje. Kto chce niektoré z týchto sviatostí živých prijať, musí najskôr očistiť svoju dušu od hriechu a prísť do stavu milosti pomocou sviatosti krstu alebo pokánia.

Všetkých sviatostí je sedem. lebo ich toľko Kristus Pán u-

stanovil (can. 731) a toľko ich je potrebné i dostačuje našim duševným potrebám. Že sedem sviatostí je dostatočné pre život, presvedčíme sa, keď potreby duševného života prenesieme na potreby telesného života. V sviatosti krstu sa človek v Kristu zrodí; v sviatosti birmovania človek v Kristu rastie; v sviatosti oltárnej býva človek Kristom krmený; v sviatosti pokánia je liečený od Krista, v sviatosti svätého pomazania nemocných je Kristom v duševnom boji posilnený; v sviatosti posvätenia kňazstva je človek od Krista poslaný a splnomocnený a v sviatosti manželstva je rodinný sväzok Kristom posvätený. Na svete vidíme totiž dva stavy, stav manželský a stav kňazský. Prvý vyobrazuje prvého Adama, ktorého Boh požehnal, aby rástol a zem naplnil pokolením. Druhý predstavuje druhého Adama, Ježiša Krista, ktorý prišiel, aby upadnuté človečenstvo vykúpil a tak naplnil kráľovstvo nebeské.

USTANOVENIE všetkých sviatostí môžme dokázať zo svätého Písma. Cirkev svätá od prvopočiatku vždy vysluhovala všetkých sedem sviatostí. O tom nám už svedčí kniha: „Učenie dvanástich apoštolov," ktorá bola napísaná perom okolo roku 80 po Kristu.

Sviatosti krstu, birmovania a posvätenia kňazstva možno prijať len raz (can. 732), lebo vtlačujú do ľudskej duše nezmazateľné znamenie, t. j. jednorázovým prijatím postačujú na veky, aby vykonaly všetky svoje nadprirodzené účinky v duši ľudskej. Preto kto by ich viac ráz svojvoľne prijal, dopustil by sa nadužívania, svätokrádeže.

ROZDAVAČMI svätých sviatostí (tajomstiev Božích) sú biskupi, kňazi a diakoni. Tieto sviatosti vysluhujú sluhovia Boží vždy v mene Ježiša Krista. Biskupi vysluhujú všetkých sedem sviatostí; kňazi (presbyteri) vysluhujú všetky sviatosti okrem posvätenia kňazstva a sviatosti birmovania (túto poslednú však z povolenia pápežského môžu vysluhovať); diakoni môžu vysluhovať jedine sviatosť krstu a môžu podávať sväté prijímanie.

Keď vysluhovateľ sviatosti vysluhuje ktorúkoľvek sviatosť a pritom činí a hovorí to, čo činiť a hovoriť prikazuje Cirkev svätá, majúc na mysli aj úmysel činiť a hovoriť to k cieľu od Krista Pána určenému, udeľuje tú sviatosť skutočne a platne, hoci by osobná povaha rozdavača bola akákoľvek dobrá, lebo zlá; ináč totižto nikto by nevedel, či tú sviatosť prijíma alebo nie, keďže nemožno kňazovi nazrieť do srdca, či je on bez hriechu alebo nie.

Hoci biskupi, kňazi a diakoni vysluhujú sviatosti následkom svojho kňazského svätenia, predsa na vlastný úkon potrebujú isté dovolenie od svätej Cirkvi. Biskupom, kňazom, diakonom nie je dovolené kdekoľvek, komukoľvek a kedykoľvek vysluhovať sviatosti. Biskup môže vo svojom biskupstve vysluhovať všetky sviatosti. V inom biskupstve potrebuje povolenie miestneho biskupa. Inštalovaný farár — administrátor vo svojej fare

vysluhuje všetky sviatosti na základe svojej farárskej právomoci; v inej fare miestneho biskupstva však potrebuje povolenie miestneho farára. Bez jeho dovolenia slúžil by sviatosti platne, ale nedovolene, sviatosť manželstva však aj neplatne (Manželia museli by sa znovu sobášiť.) V obvode iného biskupstva by bolo neplatné aj spovedanie, lebo k tomu potrebuje povolenie miestneho biskupa. Biskup môže veriacich svojho biskupstva a farár veriacich svojej farnosti spovedať na celom svete. Kaplán, ako aj všetci ostatní kňazi, potrebujú k spovedaniu povolenie od miestneho biskupa; k sobášeniu a vysluhovaniu ostatných sviatostí potrebujú povolenie miestneho farára. Ináč by bolo spovedanie a sobášenie tiež neplatné. Diakoni môžu krstiť a podávať sväté prijímanie len s povolením miestneho farára.

Sviatosti hodne prijímajú na svoje posvätenie a spasenie len tí veriaci, ktorí sa na to riadne pripravili. Niektoré veci, ako pri krste voda a obrady, liatie vody na hlavu, sú také potrebné pri udeľovaní sviatostí, že bez nich by sviatosť nebola vyslúžená, a tak pri vysluhovaní sviatostí rozoznávame podstatné a nepodstatné obrady. Obrady nepodstatné sú k sviatostiam pridané svätou Cirkvou, aby bol sviatostný úkon slávnostnejší, zbožnejší, veriacim užitočnejší. Tieto nepodstatné obrady Cirkev svätá môže zmeniť. Obrady podstatné, ktoré sám Kristus ustanovil. Cirkev svätá meniť nemôže, a tak Cirkev nemôže meniť ani počet sviatostí.

Cirkevné matriky.

Cirkev sv. urobila štátu veľkú službu tým, že vedie matriky. Každé narodené dieťa zapíše Cirkev sv. po sv. krste do soznamu pokrstených ľudí v tej alebo onej farnosti. Soznam pokrstených ľudí jednoducho volá sa matrikou pokrstených. Okrem matriky pokrstených vedie Cirkev sv. od pradávnych čias aj matriku birmovancov, matriku sobášených, ako aj matriku zomrelých. Do matriky pokrstených sa pripisujú poznámky o patričnom človekovi cez celý jeho život, najmä či bol birmovaný, s kým sa sobášil, ba aj smutnú poznámku, že vystúpil z Cirkvi.

B) Sviatosť krstu.

POUČENIE. Prvá a najpotrebnejšia sviatosť je krst; lebo kto chce niektorú inú sviatosť prijať, musí byť najskôr pokrstený. Bez krstu nikto, ani len dieťa, nemôže byť spasený. (Can. 737.)

Už Židia polievali vodou pohanov, ktorí chceli byť Židmi. Tým im dávali na vedomie, že

musia sa zriecť predošlého nešľachetného života. To urobil i predchodca Ježiša Krista, Ján Krstiteľ. Do tej doby, pokiaľ Ježiš Kristus neustanovil sviatosť krstu, nebolo nijakej sviatosti a všetky polievania vodou boly len predobrazmi sviatosti krstu. Ani krst Jána Krstiteľa nebol sviatosťou. Bol to len krst pokánia, čiže prejav ľútosti. Mohli by sme ho nazvať sväteninou, niečo podobné, ako je popolec. Bol to znak pokánia a ľútosti nad hriechami a zároveň najvznešenejším predobrazom sviatosti krstu, nakoľko ho i sám Kristus prijal. Sviatosť krstu ustanovil Ježiš Kristus, keď povedal apoštolom: „Iďte do celého sveta, učte všetky národy a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého." Kristus k prvej sviatosti použil najkrajší obrad, t. j. doterajšie krstenie Jána Krstiteľa, ktoré bolo dovtedy len prejavom ľútosti. Kristus k tomuto obradu Jánovho krstenia určil krstné slová, ktorých Ján Krstiteľ nepoužíval. Ježiš Kristus príkladom svojím, že sa totiž dal pokrstiť Jánom Krstiteľom, zdôraznil, že každý musí sa dať pokrstiť. „Kto sa nenarodí znovu z vody a z Ducha Svätého, nemôže vojsť do kráľovstva nebeského."

V sviatosti krstu Kristom Pánom ustanovenej a v Starom zákone mnohými obradmi predobrazenej viditeľným znamením liatia vody a vyslovením slov „N. N. Ja teba krstím . . ." sa človekovi odpúšťa dedičný hriech a všetky ostatné hriechy pred krstom. Človek je v tejto sviatosti znovuzrodený životu večnému a je posvätený.

Apoštolovia v prvých časoch kresťanstva udeľovali sviatosť krstu prihláseným sa veriacim hneď, akonáhle složili vyznanie viery. Krstili ich tam, kde složili vyznanie viery. Tak v deň soslania Ducha Sv. po prvom kázaní Petrovom bolo pokrstených 3000 ľudí. Diakon sv. Filip pokrstil komorníka murínskej kráľovnej Kandaky v potoku. Podľa príkladu krstenia P. Ježiša v rieke Jordán začali postupne krstievať prihlásených kresťanov v potokoch a riekach. Neskoršie však krstievali v malých kaplnkách, postavených v blízkosti kostola; tieto kaplnky nazývaly sa baptisteria — krstiteľnice. Boly postavené na spôsob kúpeľného bazénu, do ktorého bola napustená voda. Novokrstencov krstili trojitým ponorením do vody. Od toho sa svätý krst nazýval aj „kúpeľom". Toto pomenovanie sa odvodzuje od toho znovuzrodenia duševného, v ktorom ako by sa bol človek znovu narodil pre život večný. Baptisteria boly ozdobované obrazom baránka, ktorý nás svojou krvou očistil, obrazom jeleňa, ktorý žízni po studnici vody; tým bola vyobrazená túžba krstencov po svätom krste: najčastejšie však obrazom krstu P. Ježiša v Jordáne. Novokrstenci odchádzali po svätom krste slávnostne so sviečkami v rukách do chrámu, kde sa slúžila svätá omša; tam pristúpili k svätému prijímaniu. Neskoršie boly krstiteľnicové kaplnky — baptisteria zrušené a nádoby krstnej vody v podobe dnešných krstiteľníc boly prenesené do chrá-

mu alebo do chrámovej kaplnky. Od tých čias, čo aj cirkevný zákon (can. 773) predpisuje, vysluhuje sa svätý krst riadne v kostole alebo vo verejnej kaplnke.

Slovo krst znázorňuje, že pokrstený človek stáva sa príslušníkom Kristovým, údom jeho tajomného tela. A tak každý, ktorý chce byť členom Cirkvi Kristovej, musí byť pokrstený. Preto v prvých dobách kresťanstva krstievali hneď všetkých, ktorí sa do Cirkvi hlásili. Je zrejmé, že krstievali len osoby dospelé, lebo v dobe ich narodenia kresťanstva nebolo alebo kresťanstvo nepoznali. Dietky kresťanských rodičov však krstili hneď po ich narodení. tak ako to aj dnes predpisuje cirkevný zákon (can. 770). Dospelých nekrstievali každého osobitne, ale po náležitom vyučovaní odložili ich krst na určité dni v roku. Krst dospelých vysluhoval sa slávnostne, a to na Bielu sobotu, v sobotu pred turíčnymi sviatkami, ako aj na sviatok Troch kráľov. Najvhodnejším dňom pre slávnostný krst bola zaiste Biela sobota, prípravný to deň na slávenie Veľkej noci. Veľkonočná nedeľa najlepšie znázorňuje, že človek svätým krstom vstáva zo smrti k večnému životu, a to pre zásluhy ukrižovaného Ježiša Krista, že duša milosťou ozdobená je nesmierne krásna a podobná slávnemu vzkriesenému Kristovi. Na sviatky svätodušné krstievali na pamiatku soslania Ducha Svätého; na sviatok Troch kráľov na pamiatku pokrstenia Pána Ježiša Krista v Jordáne. Pozostatkom týchto slávnostných dní krstenia je svätenie krstnej vody na Bielu sobotu a na Turíčnu sobotu a svätenie trojkráľovej vody na vigíliu trojkráľovú.

Svätým krstom sa vtlačuje do duše človeka nezmazateľné znamenie, a preto sa len raz smie prijať. (Can. 732.) Lebo jeden Pán, jedna viera, jeden krst. (Ef 4, 5.) A ako sa nemôže narodený človek znovu vrátiť do lona matkinho a znovu sa narodiť, takisto duchovne narodený vo svätom krste nemôže znovu prejsť nijakým novým znovuzrodením.

Každé novonarodené dieťa musí byť pokrstené čím skôr, aby dieťatko od prvých chvíľ svojho života patrilo Pánu Ježišovi a nebolo pod mocou diabla pre dedičný hriech. Rozhodne neslobodno odťahovať so svätým krstom viac ako 3—4 dni. Nemá sa teda odďaľovať svätý krst do času vádzky. Veď sviatosť krstu nemá nijakú spojitosť s vádzkou matky. Matka môže ísť na vádzku vtedy, keď je úplne zdravá, alebo keď jej to okolnosti dovolia. Ba keby aj nešla na vádzku, nijakého hriechu nespácha.

Sviatosť krstu sa riadne vysluhuje vo farskom kostole, kde sú krstiteľnice, ak miestny farár nezariadil niečo iného. Krst, ktorý vysluhuje biskup, kňaz, diakon, volá sa krstom slávnostným. Krst slávnostný sa nemôže vysluhovať v súkromných domoch, len ak ide o panovnícke rodiny; aj vtedy len v ich domácich kaplnkách. V mimoriadnych okolnostiach môže dať biskup povolenie aj na tento spôsob vysluhovania sv. krstu. (Can. 776.)

V nebezpečenstve života má byť dieťatko pokrstené hneď a hocikde a hocikým. Ten, kto krstí, musí mať úmysel, že chce krstiť podľa ustanovenia Ježiša Krista tak, ako krstí Cirkev Kristova, má liať na hlavu krstenca vodu posvätenú alebo prirodzenú (nevyžaduje sa krstná voda), a pritom má hovoriť: „N. N., ja teba krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“ V nebezpečenstve života môže byť dieťatko pokrstené aj v živote matkinom, ak niet nádeje, že by sa narodilo živé. Pokrstiť treba každé pred časom narodené ba i nevyvinuté dieťa — plod, s ktorého sa najskôr odstráni materinská blana. Keď je pochybnosť o jeho živote, má sa pokrstiť podmienečne. Napríklad: „N. N., ak si živé, ja teba krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“ Krstiť v takýchto prípadoch má cudzí človek, nie však matka, ani otec. Keby nebolo iného, i tí môžu. Keď dieťatko bolo pokrstené súkromne a ostalo naživе, zanesú krstní rodičia dieťatko do kostola; kňaz doplní všetky obrady sviatosti krstu, ale podstatný akt krstenia (liatie vody na hlavu a Ja teba krstím . . .) nevykoná, lebo dieťatko už bolo pokrstené. Neraz sa stáva, že po narodení dieťaťa niekto vezme vodu, pokropí dieťa a hovorí slová: „Ja teba krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“ Tento spôsob pokropenia dieťaťa je zakázaný, lebo sa zneužíva podstatná forma sviatosti krstu. Môžu však dieťatko pokropiť svätenou vodou a hovoriť: Požehnanie všemohúceho Boha v mene Otca i syna i Ducha Svätého, nech je vždy nad tebou; alebo: Pochválený buď Ježiš Kristus.

Okrem krstu slávnostného a krstu z potreby je ešte krst krvi a krst túžby. Krstom krvi sú pokrstení tí, ktorí chcejúc sa dať pokrstiť, boli pred krstom pre sv. vieru zavraždení. Krstom túžby pokrstení sú tí, ktorí túžili dať sa pokrstiť, ale nemali na to príležitosť a zomreli bez krstu, teda v dokonalej láske k Bohu a tak v milosti posväcujúcej. V týchto prípadoch nahradzujú krv a túžba vodu svätého krstu a Ježiš Kristus im z milosti odpúšťa dedičný hriech i osobné hriechy.

Krstiť dietky nekatolíkov — nekresťanov možno len so súhlasom rodičov alebo ich zákonitých zástupcov, keď je zaručená katolícka výchova týchto dietok. Zomierajúce dieťatko však možno pokrstiť tajne i proti vôli rodičov, veď ide o spasenie jednej duše. Meno novonarodeného dieťatka určujú vždy rodičia alebo sám krstiteľ. Kresťanským dietkam zodpovie najlepšie meno niektorého svätca-svätice. Keby však rodičia volili nie meno svätca, treba pridať i meno niektorého svätca, aby dieťatko malo aj svojho nebeského patróna. Je dobre, keď sa toto druhé meno dá zapísať aj do štátnej matriky. Na dedinách, kde je veľa rodín toho istého priezviska, nech rodičia volia také krstné meno svojim dietkam, aké nie je v rodinách ich priezviska. Tým sa vyhnú mnohým nepríjemnostiam. Zakázané je dávať kresťanským dietkam mená pohanských bohov alebo

mená, označujúce niektorý hriech alebo neprávosť.

Nikdy nežartuj so sviatosťou krstu! Napr. gazda má prírastok na statku a pri tejto príležitosti sa ho niekto žartovne opýta: „A akože ho budete krstiť?“ Je to hriešny žart, vysmievanie sa zo svätých.

Novonarodené dietky prinesú ku svätému krstu krstní rodičia, ktorí odpovedajú v ich mene krstiteľovi na otázky, v mene dieťaťa odriekajú sa diabla a sľubujú vieru v Ježiša Krista. Krstní rodičia sú povinní viesť svoje krstniatko ku kresťanskému životu, pomôcť mu v duševných, ba aj telesných potrebách, učiť ho v kresťanskej vierouke, najmä ak jeho rodičia odumreli, alebo túto výchovu zanedbali. Je radno, aby krstní rodičia, keď držia dieťatko pri svätom krste, boli sami v milosti posväcujúcej. Podľa možnosti nech vopred pristúpia ku sv. spovedi. Krstnými rodičmi nemôžu byť vlastní rodičia a manžel alebo manželka krstenca; ostatní z rodiny môžu byť všetci. Za krstných rodičov nemožno pripustiť nepokrstených, neveriacich, kacírov a rozkolníkov, tých, ktorí sú vyobcovaní z Cirkvi, alebo ktorí boli cirkevným trestom trestaní, ako ani tých, ktorí žijú ako verejní hriešnici, civilne rozsobášení. Ak by prišli ku krstu inoverci za krstných rodičov, miestny farár sám určí krstných rodičov a prítomných inovercov zavedie do matriky ako svedkov krstu. Krstnými rodičmi môžu byť len tí, ktorí doplnili štrnásty rok svojho veku a ktorí používajú svojho rozumu. Rehoľníci a kňazi sa môžu stať krstnými rodičmi len s dovolením biskupa alebo predstaveného kláštora. Krstným rodičom stáva sa ten, kto je pri krste prítomný a v čase krstenia sa dotýka dieťaťka. Kto nemôže ísť ku krstu dieťaťa, musí poslať svojho zástupcu. Nemožno dať zapísať za krstného rodiča niekoho, kto o tom nevie. Krstným rodičom môže byť len jeden, najviac dvaja, muž a žena. Medzi krstencom a krstnými rodičmi (ktorí boli pri krste) vzniká duchovné príbuzenstvo, ktoré je i manželskou prekážkou. Krstný otec si nemôže zobrať za manželku svoju krstnú dcéru, len s biskupskou dišpenzáciou. Ostatní príbuzní krstných rodičov nie sú v nijakom príbuzenstve s krstencom. Preto aj pomenovanie „krstný otec“ a „krstná matka“ patrí len tomu, kto bol pri ich svätom krste.

Každé pokrstené dieťatko musí byť zaznačené do krstnej matriky tam, kde bolo pokrstené. Zápis do matriky je starosťou miestneho farára, ale je dobré, keď sa oň interesujú aj rodičia a krstní rodičia. Pri zahlasovaní do krstnej matriky treba zahlásiť dáta správne a súhlasne so štátnou matrikou. (Viď Codex can. 737—779.)

Vo svätom krste sa novonarodené dieťatko očisťuje od dedičného hriechu, v ktorom sa narodilo. Svätý krst ho vyvádza z tmy večného zatratenia a privádza ho na svetlo lásky a života večného. Táto sviatosť vlieva do nás posväcujúcu milosť Božiu, ktorou bývame ospravedlnení, stávame sa synmi a dedičmi Božími a spo-

ľudedičmi Ježiša Krista. Toto je tá brána, cez ktorú vstupujeme do pozemského kráľovstva Božieho — do svätej samospasiteľnej Cirkvi, aby sme si tam s pomocou Božou nashromaždili zásluhy pre kráľovstvo nebeské. Toto je ten prostriedok znovuzrodenia, o ktorom Spasiteľ povedal: „Amen, amen, vravím vám, ak sa kto znovu nenarodí z vody a z Ducha Svätého, nemôže vstúpiť do kráľovstva Božieho." (Jn 3, 5.) „Kto ale verí a pokrstený bude, bude spasený." (Mk 16, 16.) Toto účinkovanie sviatosti krstu určil sám zakladateľ sviatosti, Ježiš Kristus dvoma viditeľnými znameniami a to liatím vody na hlavu a slovami: „Ja teba krstím . . ." Ostatné obrady priložila svätá Cirkev už v prvých časoch kresťanstva. Tieto obrady podrobnejšie znázorňujú účinkovanie sviatosti krstu ako aj samu milosť posväcujúcu. Doplňujúce obrady sv. krstu môže sv. Cirkev meniť a skutočne ich aj mení. V jednotlivých krajoch (napr. Slovensko, Česko, Maďarsko), ba aj v jednotlivých biskupstvách majú rozličné obrady nielen krstu, ale aj ostatných sviatostí. U nás podľa Slovenského rituálu — Slovenskej obradnej knihy, schválenej sv. Stolicou r. 1937, sú krstné obrady tieto:

1. Obrady sv. krstu.

Krstní rodičia prinesú dieťa do kostola. Ostanú však stáť v kostolnej predsieni, lebo tu sa začínajú krstné obrady. Krsteného chlapčeka by mal držať na rukách krstný otec, dievčatko zasa krstná matka. Do predsiene príde ku dieťaťu **kňaz v superpelícii a vo fialovej štóle.** Samo dieťa sa ešte neprihlásilo ku Kristovi, je poškvrnené dedičným hriechom, preto ani nemôže vstúpiť do kostola, ktorý je obrazom kráľovstva nebeského, do ktorého nič nečistého nevojde. Dospelí, keď pristupujú ku krstu, vstúpia hneď do kostola pred oltár, lebo oni sú už katechumeni — verejne sa hlásili k viere Ježiša Krista, o čom boli upovedomení aj ostatní veriaci.

Kňaz dáva krstencovi otázky, na ktoré odpovedajú krstní rodičia v jednotnom počte:

Kňaz: Ako sa menuješ?

Krstní rodičia: Ján!

Chlapcom sa dáva meno niektorého svätca a dievčatám meno svätice. Určením krstného mena dostáva dieťa i svojho nebeského patróna, ktorý ho bude v nebezpečenstvách tela i duše ochraňovať, ktorého bude v živote nasledovať a v nádeji sa posilňovať, že každý človek môže čnostne žiť a aj spaseným byť.

Kň.: Ján, čo žiadaš od Cirkvi svätej?
Kr. r.: Vieru!
Kň.: Čo ti udelí viera?
Kr. r.: Život večný!
Kň.: Keď teda chceš vojsť do života večného, zachovávaj prikázania: Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej a z celej mysle svojej; a bližného svojho ako seba samého.

V mene krstenca prosia kr. rodičia pre toto dieťa dar viery, ktorá je prvou podmienkou spasenia, ako aj podmienkou prijatia do Cirkvi. Preto, kto nemá viery, nielen že do neba nepríde, ale ani v Cirkvi tu na zemi nemá miesta. Krstní rodičia svojou odpoveďou sa zároveň zaväzujú, že toto dieťatko budú vyučovať vo sv. viere. Pretože sa však viera musí prejavovať skutkami, kňaz hneď poukázal na skutky viery, na dva hlavné príkazy lásky, v ktorých sa shrňuje všetkých desať božích príkazov.

Potom kňaz ľahko tri razy vdýchne do tváre krstenca a hovorí:

Nečistý duch, odstúp od neho a daj miesto Utešiteľovi: Duchu Svätému.

Ako Boh vdýchol do Adama a Evy nesmrteľného ducha a oživil ich, ako Kristus vdýchnutím na apoštolov pripravil príchod Ducha Sv. do ich sŕdc, tak aj toto vdýchnutie znázorňuje príchod Ducha Sv., ktorému sa musí uvoľniť miesto v duši krstenca. Preto priamo rozkazuje diablovi, aby od neho odišiel, lebo sv. krstom bude krstenec beztak oslobodený z jeho moci a privedený k novému životu a duša krstenca stane sa príbytkom Ducha Sv.

Človek je krehký; k tomu pristupuje veľké pokušenie diabla, ktorý obchádza ako ručiaci lev a hľadá koho by zožral; človek by v nebezpečenstve hriechu ľahko mohol znovu upadnúť do poddanstva diablovho, preto Cirkev sv. pri sv. krste viac ráz opakuje toto vyháňanie diabla, modlí sa k Bohu o zmilovanie nad týmto dieťaťom, vyhráža sa diablovi najstrašnejším preň znakom, sv. krížom, s ktorým príde Kristus súdiť nielen človeka hriešnika, ale aj diabla-zvoditeľa.

Preto kňaz krížikom označí krstenca na čele a na prsiach:

Vezmi znamenie kríža, tak na čele † ako aj na srdci, † prijmi vieru nebeských prikázaní a buď takých mravov, aby si mohol byť Božím chrámom.

- Tým sa krstenec stavia pod krvou pokropenú zástavu Ježiša Krista — pod kríž, pod ktorým má bojovať cez celý život. Takto je krstenec upozornený, že milosť sv. krstu dostáva len pre Kristovu smrt na kríži; že učenie Kristovo musí nielen rozumom pojať, ale že musí k nemu zahorieť aj láskou srdca, bez hanby a studu pred svetom vyznať a mysľou i srdcom sa ho pridŕžať.

V nasledovných modlitbách prosí Boha, žeby krstenca zachoval v stálej čnosti, v poznávaní Božej velebnosti, v zachovávaní Bož. prikázaní, žeby odvrátil od neho zaslepenosť srdca a pretrhal svätky diabla, žeby mu otvoril bránu svojej milosti, poučil o svojej múdrosti a udržal v Cirkvi k svojej sláve a k jeho zdokonaleniu:

Kňaz, položiac ruku na hlavu krstenca, modlí sa:

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, vyslyš dobrotive naše prosby, a tohto svojho vyvoleného N. N. (túto svoju vyvolenú N. N.) krížom Pánovým poznačeného(ú) ochraňuj stálou bedlivosťou, aby vždy pamätajúc na veľkosť slávy Tvojej zachovával(a) Tvoje príkazy a tak si zaslúžil(a) slávu znovuzrodenia. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Kňaz sa dotkne hlavy krstenca a držiac nad ním vystretú ruku, hovorí:

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, Otče Pána nášho, Ježiša Krista, shliadni milostive na tohto služobníka Tvojho N., ktorého (na túto svoju služobnicu N., ktorú) si povolal k počiatkom viery. Odstráň od neho (nej) všetku slepotu srdca, roztrhaj všetky satanské osídla, ktorými bol (bola) sviazaný(á). Otvor mu (jej), Pane, bránu dobroty svojej, aby znakom múdrosti Tvojej označený(á), všetkých ošklivostí vášní sa zdržoval(a) a pre krásu príkazov Tvojich radosťou Ti slúžil(a) v Cirkvi Tvojej a tak so dňa na deň sa vzmáhal(a). Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Na zachovanie jedál je potrebná soľ, preto pri sviatosti krstu sa i ona používa ako symbolické znamenie. Kňaz však túto soľ posväti najskôr, ak už vopred nebola posvätená:

Zažehnávam ťa, ty stvorenie soli, v mene Boha Otca všemohúceho †, v láske Pána nášho, Ježiša Krista † a

mocou Ducha Svätého †. Zažehnávam ťa skrze Boha živého †, skrze Boha pravého †, skrze Boha svätého †, skrze Boha †, ktorý ťa pre ochranu ľudského pokolenia stvoril a pre veriaci ľud svojim služobníkom posvätiť prikázal, aby si sa stala v mene najsvätejšej Trojice spasiteľným znamením k zahnatiu nepriateľa. Prosíme Ťa teda, Pane, Bože náš, aby si toto stvorenie soli posvätením posvätil † a požehnaním požehnal †, aby bola všetkým, ktorí z nej dostanú, dokonalým liekom, trvajúcim v ich vnútornostiach v mene tohože Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý príde ohňom súdiť živých i mŕtvych a svet. ℟. Amen.

Z tejto soli (alebo ak má poruke už vopred posvätenú, použije tú) položí krstiteľ trochu do úst krstencovi so slovami:

N. Prijmi soľ múdrosti. Nech ti je smierením pre život večný. ℟. Amen.

Ako soľ chráni mäso a jedlo od porušenia, tak múdrosť Božia, znázornená touto soľou, chráni nás od porušenia a vedie k životu večnému.

V nasledovnej modlitbe sa prosí Boh o to, čo sa naznačilo obradom soli, t. j. žeby Boh nenechal krstenca dlho lačnieť po nebeskom pokrme, žeby sa stal v duchu horlivým, v nádeji veselým a žeby ho svätým krstom priviedol k obsiahnutiu Božích sľubov, t. j. žeby mu poskytol odmeny večnej:

℣. Pokoj s tebou. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože otcov našich, Bože, pôvodca všetkej pravdy, pokorne Ťa prosíme, shliadni milostive na tohto svojho služobníka N. (túto svoju služobnicu N.) a keď už tento prvý pokrm soli okúsil(a), nenechaj ho (ju) viac hladovať, ale nasýť ho (ju) nebeským pokrmom, aby bol(a) vždy horlivého ducha, radostnej nádeje a Tebe verným(ou) služobníkom (služobnicou). Priveď ho (ju) prosíme Ťa, Pane, do kúpeľa znovuzrodenia, aby spolu s Tvojimi vernými mohol(a) obsiahnuť prisľúbenú večnú odmenu. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Krstiteľ opäť zažehnáva zlého ducha, aby sa vzdialil od krstenca. Preto priamo hovorí:

Zažehnávam ťa, ty nečistý duch, v mene Otca † i Syna † i Ducha Svätého †, aby si vyšiel a odstránil sa od

tohto služobníka (služobnice) Božieho(ej) † N. Ten ti to rozkazuje, ty prekliaty zatratenec, ktorý po mori chodil a topiacemu sa Petrovi pravicu podal.

Ty prekliaty diabol, vezmi teda v známosť tento výrok a daj česť Bohu živému a pravému, daj česť Ježišovi Kristovi, Synovi jeho i Duchu Svätému, a odíď od tohto služobníka (tejto služobnice) Boha N., lebo tohto (túto) Boh a Pán náš, Ježiš Kristus, láskave povolal ku svojej svätej milosti, k požehnaniu a prameňu krstu.

Potom krstiteľ poznačí čelo krstencovo svätým krížom a hovorí:

A tento znak svätého kríža †, ktorým mu (jej) označujeme čelo, nikdy sa neopovažuj, ty prekliaty zatratenec, uraziť. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Krstiteľ položí pravú ruku nad hlavu krstenca a potom držiac ruku vystretú, modlí sa:

Modlime sa: Od Tvojej večnej a spravodlivej dobroty prosím, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože, pôvodca svetla a pravdy, pre tohto služobníka Tvojho (túto služobnicu Tvoju) N., aby si ho (ju) osvietil svetlom múdrosti Tvojej. Očisť ho (ju) a posväcuj. Daj mu (jej) pravú vedu, aby sa stal(a) hodným(ou) milosti krstu a tak pridržiaval(a) sa pevnej nádeje, pravého smýšľania a svätého učenia. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

V tejto modlitbe prosí krstiteľ Boha, aby krstenca osvietil, svojou múdrosťou očistil a posvätil, chránil pred bludom a hriechom, aby ho svätým krstom posilňoval v nádeji, dával mu dobrú radu a udržoval ho vo svätej viere. Skladanie ruky nad hlavu dieťaťa značí, že celá svätá Cirkev modlitbu svoju zaň spojuje s krstiteľom, berie krstenca pod svoju ochranu a odporúča zároveň krstenca pod ochranu Božiu.

Potom kňaz položí jeden koniec štóly na krstenca, alebo podá do ruky krstným rodičom a vedie ich do kostola a pritom hovorí:

Vojdi do chrámu Božieho, aby si mal účasť s Kristom v živote večnom. ℟. Amen.

10 Týmto obradom sa naznačuje, že tento krstenec bude mať odteraz stále voľný prístup do chrámu. Kým idú cez kostol, modlia sa spolu všetci nahlas *Verím v Boha, Otčenáš a Zdravas Mária.* Modlenie sa Apoštolského vyznania viery znázorňuje, že krstenec vstupuje do Cirkvi a prikláňa sa k pravej viere, ktorú Ježiš Kristus a apoštolovia hlásali. Modlenie sa Otčenáša predstavuje, že viera sa modlitbou oživuje, posilňuje a rozmáha. Modlením sa Anjelského pozdravenia vyprosujú krstní rodičia a krstiteľ pre krstenca pomoc, ochranu a orodovanie prebl. Panny Márie, Matky Spasiteľa, Ježiša Krista.

Krstiteľ opätovne zažehnáva diabla, aby sa vzdialil od tohto služobníka, ktorého Pán určil za svoj chrám. Toto zažehnávanie cdbavuje kňaz už pri krstiteľnici.

Zažehnávam ťa, ty každý duchom nečistý, v mene Boha Otca † všemohúceho, v mene Ježiša Krista †, Syna jeho, Pána a Sudcu nášho a v moci Ducha Svätého †, aby si sa vzdialil od tohto stvorenia Božieho N., ktoré si Pán náš do svätého chrámu svojho povolal, aby sa stalo chrámom živého Boha a aby Duch Svätý prebýval v ňom skrze tohože Krista, Pána nášho, ktorý príde ohňom súdiť živých i mŕtvych a svet. ℟. Amen.

Potom krstiteľ vezme na prst slinu a natrie ňou uši i nos krstenca, pričom hovorí:

Effeta, to jest otvor sa v ľúbeznú vôňu. A ty, diabol, odstúp, lebo sa blíži súd Boží.

Tento obrad nám pripomína, že Pán Ježiš uzdravil hluchonemého, ktorého uší ako i jazyka sa dotkol prstami. Tento obrad nám tiež pripomína ako uzdravil slepého, ktorému oči natrel blatom. Tento obrad upozorňuje krstenca, aby tiež otváral svoje smysly pred hlasom Božím; najmä aby ochotne počúval slovo Božie a s radosťou použil jazyk na hlásanie slávy Božej, a naopak, aby tvrdošijne zatváral svoje uši pred bohorúhaním a hriešnymi rečami a neotvoril svoje ústa k vysloveniu nejakého, Boha urážajúceho slova.

V predchádzajúcej modlitbe dal krstiteľ posledný rozkaz diablovi, aby odstúpil. Nato hneď obracia sa ku krstencovi, osloviac ho krstným menom a pýta sa, či sa odrieka diabla a jeho neprávostí:

Kň.: N., či sa odriekaš satanáša?
Kr. r.: Odriekam.
Kň.: I všetkých skutkov jeho?
Kr. r.: Odriekam.

Kň.: I všetkej pýchy jeho?

Kr. r.: Odriekam.

Krstní rodičia odpovedajú na otázky krstiteľove v jednotnom počte, teda „Odriekam“ a nie „Odriekame“, lebo hovoria v mene krstencovom, ktorý sa zrieka všetkých neprávostí, najmä však pýchy, ktorá i samého satana olúpila o milosť Božiu a uvrhla do večného zatratenia, ktorá tiež Adama a Evu vyhnala z raja, lebo pýchou nadchnutí chceli sa rovnať Bohu.

Potom krstiteľ vezme olej katechumenov čiže krstencov a týmto olejom poznačí krížik na prsia krstenca, ako aj medzi lopatky, pričom hovorí:

Ja teba natieram olejom spásy v Kristu Ježišovi, v Pánu našom, aby si mal život večný. ℟. Amen.

Olej krstencov predstavuje milosť posväcujúcu, ktorá nakloní krstenca k láske Božej a posilní ho v boji proti nepriateľovi. Za starodávna si zápasníci natierali telo olejom, aby sa pri zápase ľahko mohli vyšmyknúť z rúk nepriateľa. Znakom kríža na prsiach dáva sa krstencovi štít, aby bol udatným bojovníkom Krista, aby obratne bojoval proti útokom diabla. Krížik medzi lopatkami znázorňuje, že bremeno Kristovo podľa jeho vlastných slov je bremeno ľahké a jarmo jeho sladké.

Po tomto zrieknutí sa diabla krstiteľ vyzve krstenca k složeniu viery. Preto sa pýta:

Kň.: N., či veríš v Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme?

Kr. r.: Verím.

Kň.: N., či veríš v Ježiša Krista, Syna jeho, jediného Pána nášho, narodeného a umučeného?

Kr. r.: Verím.

Kň.: N., či veríš v Ducha Svätého, v svätú Cirkev všeobecnú, v svätých obcovanie, v hriechov odpustenie, v tela zmŕtvychvzkriesenie a v život večný?

Kr. r.: Verím.

Krstní rodičia zase odpovedajú len v jednotnom počte za krstné dieťa. Toto vyznanie viery je podmienkou, aby bol pripustený do spoločenstva kresťanov a aby mu mohol byť udelený svätý krst. Kristus za svojho života kedykoľvek uzdravoval chorých, vždy sa pýtal: „Či veríš?“ a len vtedy, keď chorý doznal „Verím, Pane“, uzdravil ho svojou Božskou mocou. Tak sa to deje i pri svätom krste.

Kňaz tu však po vyznaní viery pristupuje k vykonaniu vlastného krstu a pýta sa každého krstenca osobitne:

Kň.: N., či sa chceš dať pokrstiť?
Kr. r.: Chcem.

Keďže krstenec, vlastne v jeho mene krstní rodičia vyslovili pevnú vôľu dať sa pokrstiť, vezme kňaz krstnú vodu a vykoná svätý krst tak, že tri razy leje krstnú vodu v podobe kríža na hlavu krstencovu, pričom súčasne hovorí:

N., ja teba krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.

Akže dieťa bolo už predtým napochytro pokrstené iným človekom, kňaz sa pýta na spôsob tohto nutného pokrstenia. Ak by bolo oprávnené podozrenie, že nutný krst bol nesprávne vykonaný, pokrstí podmienečne dieťa ešte raz, ale so slovami: „N., ak si nie pokrstený, ja teba krstím..." Krstní rodičia za tohto krstného aktu položia pravú ruku na dieťa, lebo len tým sa stanú skutočnými krstnými rodičmi.

Krstiteľ zase olejom krizmy maže krstenca na vrchu hlavy v podobe kríža a hovorí:

Všemohúci Boh, Otec Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý ťa preporodil z vody a z Ducha Svätého a ktorý ti udelil odpustenie všetkých hriechov, nech ťa maže sám chrizmou spásy v tomže Kristu Ježišovi, Pánovi našom, pre život večný. ℟. Amen.
℣. Pokoj s tebou. ℟. Aj s duchom tvojím.

Svetských kráľov po ich vyvolení za kráľa pomažú pri korunovaní svätým olejom. Takisto kňazov pri posvätení pomažú svätým olejom. Kristus Pán, ako najvyšší kráľ celého sveta, ktorý má aj vlastné meno Kristus = pomazaný, bol všemohúcim Otcom svojim pomazaný za kráľa večného. Preto všetci tí, ktorí sa hlásia k nemu a krstom svätým pripojení sú za členov jeho Cirkvi, pomazaní sú svätou krizmou na hlave. Kňaz pri tomto mazaní svätou krizmou prosí všemohúceho Boha, aby tomuto novému kresťanovi udelil pre svätý krst večné spasenie.

Ďalej podáva krstiteľ pokrstenému biele rúcho s tým napomenutím, aby počiatočnú, Adamom síce stratenú, ale pri sv. krste navrátenú nevinnosť všemožne si chránil a aby v tejto nevinnosti kedysi predstúpil pred súdnu stolicu Ježiša Krista. V prvých dobách kresťanstva tí, čo boli pokrstení na Bielu sobotu, obliekli si biele rúcho a nosili ho až do najbližšej nedele. Odtiaľ je aj pomenovanie Biela sobota a Biela nedeľa.

Kňaz, podávajúc biele rúcho, ktorého sa krstní rodičia dotknú, hovorí:

Vezmi čisté rúcho a prines ho nepoškvrnené pred súdnu stolicu Pána nášho, Ježiša Krista, aby si mal život večný. ℟. Amen.

Naposledy podáva krstiteľ krstným rodičom rozžatú sviecu týmito slovami:

Vezmi túto horiacu sviecu a nepoškvrnene zachovaj krst svoj. Zachovávaj príkazy Božie, aby si pri príchode Pána na svadbu mohol mu ísť v ústrety so všetkými svätými v nebeskom príbytku a aby si žil na veky vekov. ℟. Amen.

Horiaca svieca vyobrazuje to opravdivé Svetlo, ktoré každého človeka prichádzajúceho na tento svet osvecuje, totiž Ježiša Krista, ktorý sám o sebe hovorí: „Ja som svetlo pravé, kto mňa nasleduje, nechodí vo tme." Svieca značí vieru, ktorá sa prejavuje ako živá len skrze dobré skutky. Táto horiaca svieca pripomína krstencovi, aby horel láskou k Bohu a blížnému, aby svetlo jeho viery a dobrých skutkov tak svietilo pred ľuďmi, žeby títo velebili Otca nebeského. Pripomína mu, aby v jeho duši nikdy nevyhaslo svetlo viery, lebo nepozná ani dňa ani hodiny, kedy ho Pán k sebe povolá Preto aby bol vždy hotový predstaviť sa pred neho v spoločenstve vyvolených, s ktorými by večne velebil nebeského ženícha svojho, Ježiša Krista.

Potom krstiteľ prepúšťa krstenca so slovami:

N. Iď v pokoji, a Pán nech je s tebou. ℟. Amen.

Tým sa končí obrad svätého krstu. Krstiteľ však podľa ľubovôle svojej napomína v mene svätej Cirkvi krstných rodičov nasledujúcimi slovami:

NAPOMENUTIE. Milí v Kristu veriaci! Vzdajme chválu Bohu za tú jeho nekonečnú milosť, že toto dieťa oslobodil od sväzku prvorodeného hriechu a učinil ho svojím dieťaťom, dedičom kráľovstva nebeského, ako aj chrámom Ducha Svätého.

Prosme Pána Ježiša, aby ho v tejto milosti zachoval, žeby i ono, ako voľakedy sám Pán Ježiš, rástlo vekom, múdrosťou a prijemnosťou u Boha i u ľudí. Proste pre-

blahoslavenú Pannu Máriu, Matičku Božiu, aby toto neviniatko prijala do svojej materinskej lásky a ochrany, aby mu bola lekárom v nemoci, potešením v zármutku. aby ho sprevádzala a bola mu útočišťom cez celý život. Proste anjela Strážcu, aby dieťa sebe sverené ochraňoval od všetkého duševného a telesného nebezpečenstva, a keď časom dieťatko otvorí svoje ústa k zvelebovaniu Boha, aby modlitby jeho prednášal pred obličaj Boží. Proste i svätého(ú) jeho (jej) patróna(ku), ktorého (ktorej) meno pri svätom krste dostal(a), aby orodoval(a) za neviniatko u Pána a Spasiteľa nášho, Ježiša Krista, žeby niekedy spolu s ním v kráľovstve nebeskom mohlo chváliť a zvelebovať Boha a Kráľa so všetkými svätými.

Vy však, krstní rodičia, ktorí ste sa stali duchovnými rodičmi tohto dieťaťa, zaujmite sa zaňho, a keď k rozumu príde, pripomeňte mu sľuby, ktoré ste vy pri svätom krste zaňho učinili. Keby jeho rodičia zomreli, alebo dobrú kresťanskú výchovu zanedbali, vašou povinnosťou bude toto dieťa vyučovať vo svätej viere, aby ono život svoj podľa nej spravovalo a s pomocou Božou dosiahlo života večného. ℟. Amen.

2. Výročie sv. krstu.

POUČENIE. Krásna je to obyčaj, keď každoročne slávime svoje narodeniny alebo svoje meniny. Tieto slávnosti sú však len svetského rázu. Bolo by duši kresťana priliehavejšie, keby sme k týmto každoročným osobným slávnostiam pripojili aj duševné oslávenie. V deň svojich narodenín mali by sme sa poďakovať Pánu Bohu za dar, že nás stvoril a dožičil nám byť rozumným stvorením Božím, ktorému jedine zo všetkých stvorení viditeľného sveta je možno dosiahnuť s pomocou Božou kráľovstvo nebeské. V deň menín máme sa poďakovať za nesmiernu milosť Božiu, ktorá nám bola daná, že sme boli pokrstení a tým oslobodení od dedičného hriechu, prijatí do lona svätej Cirkvi a vyhlásení za dedičov kráľovstva nebeského. Keď iné neurobíme v deň svojich menín, aspoň toľko vykonajme, že obnovíme svoj krstný sľub, ktorý za nás vykonali krstní rodičia pri sv. krste. Osnovu obnovenia krstného sľubu hľadaj medzi modlitbami po svätom krste.

1. Povzbudenie.

Tvojím šťastím je, že si údom rímskokatolíckej Cirkvi. Sv. Augustín napísal: Boh Otec je večným Pôvodcom katolíckej Cirkvi, Boh Syn jej Zakladateľom, Boh Duch Svätý jej Posvätiteľom; najsvätejšia Panna Mária jej Kráľovnou, anjeli sú jej strážcami, svätí jej prímluvcami, patriarchovia jej kmeňom, proroci jej blahozvestmi, apoštolovia jej utvrdením, pápež jej hlavou, kardináli jej radcami, biskupi jej pastiermi, kňazi jej hlasom, diakoni jej hospodármi, subdiakoni jej služobníkmi, mučeníci jej svedkami, učitelia jej svetlom, vyznavači jej podporou, rehoľníci jej pomocou, panny jej ozdobou, veriaci jej synmi a dcérami; krst je jej kolískou, birmovanie posilnením, Sviatosť Oltárna jej pokrmom a nápojom, pokánie a pomazanie nemocných jej lekárstvom, posvätenie kňazstva cirkevnou právomocnosťou, manželstvo jej štepnicou; desatoro Božích prikázaní jej hradbou, cirkevné prikázania jej násypom, evanjeliové rady jej ohradou; telo Pána jej pokladom, neomylnosť pápeža jej znakom, evanjelium jej rukojemstvom, jednota jej strediskom, svätosť jej leskom, všeobecnosť jej zrkadlom, sväté Písmo jej dôkazom, živé učenie apoštolské jej pevnosťou, všeobecné snemy jej vážnosťou, pravda jej pravidlom, tichosť jej duchom, horlivosť jej pohnútkou, modlitba jej zbraňou, trpezlivosť jej víťazstvom, viera jej dverami, nádej jej prospechom, láska jej dokonaním. Vykupiteľova milosť bohatstvom, čistota jej kvetom, spravodlivosť jej krásou, opatrnosť jej okom, stálosť jej ramenom, striedmosť jej telom; spravodliví sú jej útechou, hriechy sú jej ohavnosťou, hriešnici však predmetom jej útrpnosti, poblúdilí a odštiepenci sú jej bolesťou, Židia sú jej živými svedkami na zemi; poučenie týchto všetkých je neustálou jej modlitbou a úfaním v Boha. Jej žiadosťou je, aby veriaci boli nepohnuteľní v dobrom; oslávenie Božie je jej túžbou. Najsvätejšia Trojica je predmetom jej poklony, ukrižovaný Kristus je jej obetou; obrady sú jej okrasou, zem miestom vyhnanstva, kríž jej podielom, nebo jej posledným cieľom;

pohoršenia sú jej súžením, pokánie jej štedrotou, Ježiš Kristus jej ženíchom, jeho prítomnosť jej slávou, deň súdny jej korunovaním, jej boj je na zemi, utrpenie v očistci a oslávenie v nebi.

Toto je tá Cirkev, ktorá ťa prijala za svojho člena, keď si bol pokrstený. Miluj ju ako svoju matku a ona ťa privedie ku tvojmu Otcovi, Všemohúcemu Bohu.

2. Modlitba rodičov za novopokrstené dieťa.

Všemohúci Bože, svrchovane múdry a dobrotivý Otče, povďačným srdcom Ťa velebím, že si do môjho novonarodeného dieťaťa vdýchol živú a nesmrteľnú dušu. Ty si naň pamätal skôr, ako sa narodilo. Láskou si sa ho ujal od chvíľočky splodenia a i na veky bude predmetom Tvojho otcovského milovania. Ty si mi ho dal ako ovocie toho svätého svazku, ktorý ma s mojou manželkou (s mojím manželom) spojuje. S uradosteným srdcom sme ho odovzdali Tvojej svätej Cirkvi ako dar, aby bolo prijaté svätým krstom do spoločenstva svätých a vyvolených Tvojho Syna. Prijmi ho, dobrotivý Otče! Daj, aby malo podiel v smiernej obete kríža Tvojho Syna; daj, žeby odumrelo hriešnemu životu a súc posvätené Tebe vždy verne slúžilo a bolo niekedy vzkriesené k milému životu nebeskému a u Teba oslávené. Prispej mu ku pomoci svojou milosťou. Daj, aby všetky nebezpečenstvá života premohlo víťazne a vyhlo každému pokušeniu hriechu. Veď si ho požehnal svojou otcovskou rukou, ktorú si mu podal už pri príchode na tento svet. Sprevádzaj ho po ceste jemu vykázanej cez všetky nebezpečenstvá tohto zemského života. Ak sa Tvojej najsvätejšej vôli páči, zachovaj nám ho, aby nám, jeho rodičom bolo teraz na radosť a v našej starobe na potechu a podporu. Udeľ mu sily, aby ten svätý sľub, ktorým sa dnes stalo údom kresťansko-

katolíckej Cirkvi, verne a neporušene zachovalo a až do konca svojho života zotrvalo vo viere v Teba, v nádeji na Teba, v láske k Tebe a vo vrúcnej prítulnosti ku svätej katolíckej Cirkvi. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

3. Modlitba v deň narodenín.

Všemohúci Bože a milosrdný Otče, ktože je iným milostivým darcom môjho života ako ty, Pane a Stvoriteľu neba a zeme? Ty si ma bez všetkých mojich zásluh len zo samej dobroty svojej postavil na tento svet. Kto spravoval až do dnešného dňa všetky kroky a osudy môjho života? Kto ma živil, zachoval, riadil a otcovsky opatroval až do tejto doby? Ty, ó Pane a Bože môj! Kto mi dožičil toľko radostných dní? Kto tešil a uspokojil moje srdce, zmietané búrkou, súžením a protivenstvom? Kto sotrel tak často moje slzy? Ty, ó Pane a Bože môj! Kto mi dožičil sily a zdravia? Kto mi udelil požehnania v prácach? Kto ma chránil až do tejto chvíle proti sem a tam lietajúcim šípom smrti? Ty, ó Pane a Bože môj! Ty si myslel na mňa od večnosti, keď ma ešte nebolo, a pred miliónami iných tvorov mňa si v čase učinil človekom a vtlačil si do mojej duše svoj božský obraz. Tvoja nekonečná dobrota ma sprevádzala a opatrovala po všetkých cestách. Keď som klesol(a), Ty si ma zase pozdvihol: keď som chybil(a), Ty si ma trpezlive znášal; keď som Ťa opustil(a), Ty si ma hľadal; keď som sa k Tebe navrátil(a), Ty si ma otcovsky a láskave prijal; keď som k Tebe volal(a), Ty si ma vyslyšal. Akože sa Ti odplatím za všetky tieto dary milosti, ktoré si udelil mne, nehodnému(ej) z pokladu Tvojej štedrosti? Dobroreč duša moja Pánovi a jeho svätému menu. Chváľ duša moja Pána a nezabudni na všetky jeho dobrodenia.

K tomuto môjmu srdečnému vďakovčineniu pripojujem túto dôvernú, pokornú a pobožnú prosbu: Pane a Bože môj, ak som ešte prospešný(á) na svete a schopný(á) rozmnožiť Tvoju úctu a slávu, predĺž dni môjho života; ale nie, ako ja chcem, lež ako Ty chceš. Tvoja svätá vôľa nech sa na mne vyplní; len učiň, aby som v živote i v smrti zostal(a) Tvojím. Amen.

4. Modlitba na výročie sv. krstu.

Všemohúci večný Bože, ktorý si ma milosťou Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho povolal k svätej viere a udelil nespočítateľné poklady svojej lásky a milosti, pobožné vďaky Ti vzdávam, že si mi dožičil narodiť sa znovu z vody a z Ducha Svätého vo svätom krste a učinil si ma svojím synom a dedičom (svojou dcérou a dedičkou) nebeského kráľovstva. Ty si ma obliekol do rúcha nevinnosti a podal si mi sviecu, aby som nekráčal(a) vo tmách nevery, bludu a hriechu, lež aby som ako vo dne pri svetle chodil(a) poctive, striezlive a žil(a) spravodlive i pobožne, a tak niekedy bol(a) privedený(á) k svetlu večného blahoslavenstva. Z povinnej vďačnosti sväté záväzky som vtedy na seba prijal(a), ktoré dnes pobožnou a vďačnou mysľou obnovujem: Srdcom pevne verím, ústami verejne vyznávam všetko, čo Syn Tvoj, Pán náš, Ježiš Kristus a Spasiteľ nám zjavil a čo nám káže veriť svätá jeho nevesta, Cirkev katolícka, Duchom Svätým vedená. Sľubujem, že svoju vieru neporušenú až do smrti chcem stále a neohrozene vyznávať; všetkých bludov a hriechov sa chrániť budem. Chcem ako Tvoje dieťa, ako úd Ježiša Krista, ako chrám Ducha Svätého pobožný a čnostný život viesť; chcem vždy pretrhať všetky svädzky s nepriateľom mojej duše. Chcem odpierať všetkým pokušeniam, chcem pred Tvojím

obličajom spravodlive chodiť, aby som mohol(a) s apoštolom povedať: „Žijem, ale už nie ja, lež žije vo mne Kristus." Požehnaj, ó Bože, toto moje obnovenie krstných sľubov, nech v nich zotrvám až do konca. Amen.

5. Obnovenie krstných sľubov.

Všemohúci večný Bože, ktorý si sa z nekonečnej svojej dobroty, keď ma ešte nebolo, o mňa staral, povolal si ma k svetlu pravej katolíckej viery, svätým krstom prijal si ma do svojej svätej Cirkvi a tak si mi otvoril istú cestu k večnému spaseniu: prijmi za to večné dobrorečenie, chválu a poďakovanie!

S poníženým a skrúšeným srdcom uznávam, že som na sľub pri krste učinený často zabúdal(a), proti vábeniu a pokušeniu diabla, proti podvodom a klamom sveta, proti dráždeniu a búreniu sa tela a krvi tak slabo som bojoval(a). Neslušalo sa to na kresťanského hrdinu a bojovníka (kresťanskú hrdinku a bojovnicu), že som Tvoje milosti a vnuknutia tak často zapovrhol(a) a svojvoľne sa hriechu dopúšťal(a). Ach, zase obnovujem svoj svätý sľub. Keďže som prijal(a) pri sv. krste znamenie svätého kríža v tomto mene, znovu sa odriekam diabla, pokušenia a všetkých jeho skutkov; skladám vyznanie viery Kristovej a sľubujem verne zachovať jeho sväté príkazy. Chcem sa pevne pridržiavať ukrižovaného Ježiša. Jeho učenie, zákon a príklad bude mi vo všetkých skutkoch, rečiach a prácach vodcom, správcom a ukazovateľom; v ňom, pre neho a skrze neho žiadam si žiť i umrieť; umučenie, smrť a vzkriesenie jeho nech ma učiní účastným(ou) milosti, aby som až do konca zostal(a) jeho veriacim a nasledovníkom (veriacou a nasledovníčkou) a stal(a) sa hodný(á) večnej slávy. Amen.

6. Modlitba k patrónovi.

Svätý môj patrón, služobník Boží (svätá moja patrónka a služobnica Božia), ktorému(ej) ma Cirkev pod ochranu odovzdala, keď ma pod tvojím menom do svojho lona prijala, obraciam sa k tebe s plnou dôverou. Len pod tvojím menom ma chce Cirkev poznať a za svoje dieťa pokladať. Preto je mi toto meno milšie ako všetky iné prímená, lebo ono mi pripomína, že som kresťan(ka), povolaný(á) k životu večnému. Chcem ťa nasledovať, ako si ty nasledoval(a) Krista; svoj život usporiadam, zapriem sám(u) seba, ponesiem svoj kríž, zapovrhnem svet, vyhnem sa ešte aj tieňu zlého hriechu, jedine Boha budem poslúchať, preňho trpieť, jemu slúžiť, aby som sa niekedy s ním radovať mohol(a). S týmto úmyslom prosím o tvoju prímluvu. Pros za mňa a vymôž mi milosti, žeby som mohol(a) všetko splniť, čo som pri svätom krste sľúbil(a), a ako dokonalý(á) kresťan(ka) žiť, ku šťastnému skonaniu sa pripraviť, aby som meno, ktoré po tebe mám, ničím nepoškvrnil(a) a večné blahoslavenstvo dosiahol(a). Amen.

7. Modlitba za krstných rodičov.

Bože môj, pre Tvoju lásku dostal(a) som NN. za svojich krstných rodičov, títo ma priniesli do chrámu k zrodeniu sa z Tvojej milosti. Vtedy prijali na seba povinnosti, že spolu s mojimi rodičmi budú ma vychovávať a z toho i počet klásť pred Tvojou súdnou stolicou. Veľká bola ich láska ku mne. Preto, dobrotivý Bože, odplať im to časne i večne; dožič im, žeby sa na mne dožili tej radosti, aby ma videli tu na zemi žiť podľa Tvojho rozkazu a mohli sa so mnou tešiť v Tvojej sláve. O to Ťa prosím skrze Krista, Pána nášho. Amen.

C) Vádzka — úvod šestonedieľky.

POUČENIE. Obradný zákon židovský predpisoval, aby sa matky po narodení dietok 40-60 dní zdržiavaly doma a potom prišly do chrámu obetovať baránka alebo holúbkov na svoje očistenie. Tomuto židovskému zákonu Panna Mária vlastne nepodliehala, lebo Božieho Syna nesplodila ani žiadosťou tela, ani vôľou muža, ale pôsobením Ducha Svätého. Pritom všetkom ako pokorná služobnica Božia dobrovoľne sa podrobila tomuto zákonu a štyridsiateho dňa s malým Ježiškom putovala do Jeruzalema, aby v prítomnosti svojho ženícha Jozefa obetovala za svojho synáčka a za seba dvoch holúbkov; pri tejto príležitosti dostala za odmenu sľub sedmorého meča. Preto Cirkev svätá radí kresťanským matkám, aby sa po pôrode zdržovaly istý čas doma, starajúc sa o svoje zdravie, vyhýbajúc sa škodlivým prácam, hnevu a prechladnutiu. Potom im radí, aby po príklade Panny Márie tiež prišly do chrámu a obetovaly svoje neviniatka Pánovi, poďakovaly sa za dobrodenia, udelené im pri narodení dieťaťa a prosily si od Boha milosti a sily k pobožnej a svätej výchove svojich dietok. V tejto modlitbe má im byť prostredníkom i kňaz, ktorý ich slávnostne uvádza do chrámu medzi ostatných veriacich. Keď šestonedieľke azda dieťa i umrelo, i vtedy má príčinu poďakovať sa Bohu za to, že sama ostala nažive, a prosiť ho, žeby odovzdaním do vôle Božej znášala stratu svojho dieťaťa.

Vádzka sa vždy koná v kostole, nikdy nie doma, ani keby bola matka chorá. Vádzka (úvod) sa udeľuje len zákonitým matkám, nikdy nie prespankám. Čas vádzky Cirkev sv. nepredpisuje.

1. Liturgia vádzky — úvodu.

Šestonedieľka, držiac na rukách svoje dieťa, (ak nevládze, nie je to potrebné, dieťatko môže držať krstná matka) očakáva v kostolnej predsieni alebo v sakristii kňaza, ako by sa v poníženosti svojej bála vkročiť do svätyne Božej, kde chce prosiť o veľké milosti pre seba i pre svoje dieťa. Kňaz príde oproti šestonedieľke, oblečený v superpelícii a v bielej štóle, podá jej horiacu sviecu a takto môže k nej prehovoriť:

Nábožná kresťanská matka! Pán Boh ťa požehnal dieťatkom, bolesti tvoje obrátil v radosť a navrátil ti i zdravie, takže teraz spolu so svojím dieťaťom môžeš v tomto chráme chváliť a velebiť Pána a jeho sväté meno. Poďakuj sa Bohu a raduj sa v Pánovi, ale nezabudni, že tvoja radosť len tak bude úplná, keď svoje nemluvniatko vycho-

vávať budeš ku sláve Božej. Zapamätaj si slová sv. Písma: „Máš synov? Vyučuj ich a ohýbaj ich od detinstva!" (Jež. Sir 7, 25.) Preto pozoruj na jeho duševné a telesné dobro, priúčaj jeho nevinné ústa k vyslovovaniu najsvätejšieho mena Ježiš, vštepuj do jeho nevinného srdca počiatok všetkej múdrosti, bázeň Božiu. Pred vábivými nebezpečenstvami ho chráň napomínaním, vyučovaním, ba, ak to bude potrebné, i trestom. Bedli o to, aby zavčasu milovalo Boha z celého srdca svojho, z celej duše svojej, z celej mysle svojej a zo všetkej sily svojej a blížného svojho ako seba samého. Pros Pána Boha, aby ho obdariť ráčil svojou svätou milosťou, žeby rástlo nielen vekom, ale aj múdrosťou a príjemnosťou u Boha a u ľudí, žeby ti bolo k radosti, k potešeniu, a nie k zármutku; konečne aby bolo podporou tvojej staroby. O to pros milého Ježiša, ktorému česť a sláva po všetky veky vekov. Amen.

Ak dieťatko zomrelo, prehovorí k matke takto:

Nábožná kresťanská matka! Pán Boh ťa oslobodil od bolestí pôrodu, navrátil ti zdravie, takže zase môžeš sväté meno jeho v tomto chráme chváliť a velebiť. Radosť tvoju však strpčil zármutok. Preto ale nehľaď na toto, lež na láskavú ruku Božiu, ktorá ti kríž podala. Chváľ Pána, hoci sa jeho svätej vôli páčilo k sebe vziať nemluvňa. Neposudzuj, ale zvelebuj jeho sväté nariadenie, a volaj s Jóbom: „Pán dal, Pán vzal; ako sa Pánu páčilo, tak sa stalo; buď meno Pánovo pochválené." (Jób 1, 21.)

Ak dieťatko bolo aj pokrstené, priloží ešte nasledovné:

Poteš sa tým, že duša nemluvniatka skvie sa milosťou svätého krstu, že bola milá jeho duša Bohu, a preto sa poponáhľaj vyviesť ju zpomedzi zlostí sveta, aby teraz spolu s anjelmi orodovalo za teba u Kráľa anjelov, ktorému česť a sláva po všetky veky vekov. Amen.

Po skončení týchto slov nasleduje vlastný obrad.

℣. Pomoc naša v mene Pána †.
℟. Ktorý učinil nebo a zem.

Antifóna: Táto dostane požehnanie od Pána.

Žalm 23.: 1. Pánova je zem i jej plnosť: okršlek zeme a tí, ktorí na ňom bývajú. 2. Lebo on ho na moriach založil a na riekach ho pripravil. 3. Kto smie vystúpiť na vrch Pánov alebo kto smie stáť na jeho svätom mieste? 4. Kto je nevinných rúk a čistého srdca; kto nevydáva svoju dušu za márnosti a neprisahá podvodne bližnému svojmu, 5. ten prijme požehnanie od Pána a milosrdenstvo od Boha svojho Spasiteľa. 6. Toto je pokolenie hľadajúcich jeho; tých, ktorí hľadajú tvár Boha Jakubovho. 7. Zdvihnite, vy kniežatá, svoje brány, a pozdvihnite sa, vy večné vráta, a vojde kráľ slávy. 8. Kto je ten kráľ slávy? Pán silný a mocný, Pán mocný v boji. 9. Zdvihnite, vy kniežatá, svoje brány, a pozdvihnite sa, vy večné vráta, a vojde kráľ slávy. 10. Kto je ten kráľ slávy? Pán mocností; on je kráľ slávy. — Sláva Otcu ...

Žalm 127.: 1. Šťastný každý, kto sa bojí Pána, kto po jeho cestách chodí. 2. Lebo z práce svojich rúk požívať budeš; blažený si a povedie sa ti dobre. 3. Tvoja manželka je ako plodný vinič vo vnútri tvojho domu. 4. Tvoje dietky ako mládniky olivy vôkol tvojho stola. 5. Hľa, tak bude požehnaný človek, keď sa bojí Pána. 6. Nech ťa Pán požehná so Sionu; a hľaď na šťastie Jeruzalema cez všetky dni života svojho. 7. A viď synov svojich synov. Pokoj buď nad Izraelom. — Sláva Otcu ...

Antifóna: Táto dostane požehnanie od Pána a milosrdenstvo od Boha Spasiteľa svojho, lebo táto je z pokolenia hľadajúcich Pána.

℣. Kyrie, eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
Christe, eleison.	Kriste, zmiluj sa nad nami.
Kyrie, eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
Pater noster ...	Otče náš ...
℣. Et né nós indúkas in tentaciónem.	A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Sed libera nós a maló.	Ale zbav nás od zlého.
℣. Salvam fak ancillam tuam, Domine.	Spas služobkyňu svoju, Pane!
℟. Deus meus, sperantem in te.	Bože môj, dúfajúcu v Teba.
℣. Mitte ei, Domine, auxilium de Sanktó.	Sošli jej, Pane, pomoc zo svätyne.
℟. Et de Sion tuére eam.	A zo Sionu ju chráň.
℣. Nihil proficiat inimíkus in ea.	Nepriateľ nech nič nevykoná proti nej.

℟. Et fílius inikvitátis non appónat nocére ei.
℣. Domine, exaudi oraciónem meam.
℟. Et klamor meus ad te véniat.
℣. Dominus vobiskum.
℟. Et kum spiritú tuó.

A syn neprávosti nech jej neuškodí.
Pane, vyslyš modlitbu moju.
A moje volanie nech dôjde ku Tebe.
Pán s vami.
I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý si skrze Mojžiša, služobníka Tvojho, izraelskému národu kázal, aby sa žena, ktorá porodí syna, za štyridsať dní zdržovala od vstupu do chrámu, ráč, Pane, túto svoju služobnicu očistiť od všetkej poškvrny hriechu, aby plniac Tvoje prikázania, očisteným telom a úprimnou mysľou bola hodná vojsť do lona matky Cirkvi a priniesť obetu za svoje hriechy. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, Otče Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý si jednorodeného svojho Syna i s jeho matkou, vždycky Pannou, Máriou po štyridsiatich dňoch predstavil v chráme, požehnaj túto svoju služobnicu po pôrode, a dožič milostive, aby ako ju z povinnosti nášho úradu uvádzame do tohto pozemského chrámu, na konci tuzemského života zaslúžila si vojsť do chrámu nebeského. Skrze toho, ktorý príde ohňom súdiť živých i mŕtvych a svet. ℟. Amen.

Kňaz podá šestonedieľke koniec štóly a uvádza ju do chrámu pred oltár, a pritom hovorí:

Vstúp do chrámu Božieho, klaňaj sa Synovi preblahoslavenej Panny Márie, čo ti dal plodnosť dieťaťa, Ježišovi Kristovi, Pánu nášmu, Prostredníkovi medzi Bohom a ľuďmi, ktorý žije a kraľuje s Otcom i Duchom Svätým, Boh na veky vekov. Amen.

Podanie štóly do ruky šestonedieľke znamená toľko, že ju kňaz berie pod svoju ochranu a uvádza ju slávnostne medzi ostatných veriacich, kam sa ona sama z akejsi ostýchavosti vstúpiť vyhýbala.

Rozžatá svieca upomína na prípad proroka Simeona, ktorý keď zazrel Pannu Máriu s Božským Spasiteľom v jeruzalemskom chráme, vzal do svojho náručia Božieho Synáčka a chválil Boha, že mohol

svojimi očami vidieť Spasiteľa, Svetlo, ktoré sa zjavilo národom; potom označuje tiež radosť šestonedieľky z toho, že jej dieťa sa svätým krstom stalo synom svetla, synom svätej Cirkvi. Plameň sviečky jej zároveň pripomína, aby svoje dieťa rozumným poučovaním a jasným príkladom vychovala vo všetkých čnostiach a priviedla ho do účastenstva svetla Božieho, t. j. nebeského blahoslavenstva.

Kňaz pristúpi so šestonedieľkou k oltáru a tu jej číta evanjelium podľa Lukáša 2, 22—32, (to isté sa číta i na Hromnice). Kňaz Simeon berie do náručia Ježiška a ďakuje Bohu, že mohol uzrieť Svetlo sveta. — Po skončení evanjelia pokropí šestonedieľku svätenou vodou v podobe kríža a hovorí:

Pokoj a požehnanie Všemohúceho Boha, Otca, i Syna † i Ducha Svätého nech sostúpi na teba a zotrvá vždycky. Amen.

Pokropenie vodou pripomína šesťonedieľke, že vďaky a prosby sú tým spasiteľnejšie a Bohu milšie, čím úprimnejšie pochádzajú z jej srdca.

Súkromné modlitby.

a) Modlitba tehotnej ženy. Ó milosrdný Bože, ktorý si spočítal na našich hlavách všetky vlasy, takže z nich ani jeden nespadne bez Tvojej vôle; zmiluj sa nado mnou i nad plodom môjho života a dožič mi šťastný pôrod. Poteš ma Duchom Svätým, aby som mohla trpezlive znášať kríž a bolesti, ktoré si dopustil na rodiace ženy pre neposlušnosť našich prvých rodičov. Posilni i nemluvniatko v mojom živote, aby prišlo na svet živé a zdravé a aby pri svätom krste znovu sa narodilo z vody a Ducha Svätého k životu večnému. O to Ťa prosím skrze veľké milosrdenstvo Tvoje, skrze zásluhy blahoslavenej Panny Márie, ktorá deväť mesiacov vo svojom panenskom živote nosila najsvätejší plod a bez bolesti porodila Pána a Spasiteľa nášho, Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

b) Modlitba za ženu ku pôrodu pracujúcu. Všemohúci, večný Bože, ktorý si všetkým ženám uložil, aby v bolestiach rodily, shliadni milostive na túto ženu, tak bolestne ku pôrodu pracujúcu a žalostne k Tebe vzdychajúcu. Porúčame Ti ju a pokorne Ťa prosíme, zmiluj sa nad ňou a vysloboď ju z preveľkých bolestí. Daj, milostivý Bože, aby plod jej života mohol byť umytý svätým krstom, a ak zomrie jej dieťatko, žeby sa stalo účastným večného života. Pane Ježišu Kriste, ktorý si nás znovu splodil na dreve kríža v najtrpkejších bolestiach, prosíme Ťa pre tie tri hodiny, cez ktoré si na dreve kríža visel, pozbav túto svoju služobnicu bolestí pôrodu. Na miesto nej Ti obetujem všetky jej vzdychy a náreky a do Tvojich rán skladáme jej bolesti. Ó Bože, Tešiteľu náš, Duchu Svätý, potecha núdznych a biednych, zmiluj sa nad touto ženou a nad plodom jej života. Ó najsvätejšia Rodička Božia, naša nebeská orodovnica, ktorá si bola vyslobodená od Eviných pokút, pokorne ťa prosíme: Oroduj u Krista, požehnaného plodu života tvojho, aby sa zmiloval nad touto ženou a jej dieťaťom. Amen.

c) Modlitba šestonedieľky. Všemohúci a dobrotivý Bože, ktorý si našu matku Evu pre jej neposlušnosť pokutoval bolestným plodením dietok, všetky bolesti, ktoré som pri pôrode cítila, obetujem Ti na zadosťučinenie za moje hriechy a ďakujem Ti za to, že som s pomocou Tvojou šťastlive priniesla na svet svoj plod. Za príkladom matky jednorodeného Syna Tvojho i ja obetujem Tvojej službe svoje dieťa a budem sa usilovať vychovať ho ku Tvojej cti a sláve. Na orodovanie a zásluhy blahoslavenej Panny a Matky Márie dožič mi k tomu svojej milosti, požehnaj ma i s mojím dieťatkom, aby sme tu podľa Tvojej vôle žili, tam však vo večnosti Tvoje blahoslavenstvo obsiahli. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

D) Prijatie konvertitu do sv. Cirkvi.

POUČENIE. V smysle slov P. Ježiša „A bude jeden ovčínec a jeden pastier" stále sa hlásia do Cirkvi za členov mnohí, 1. ktorí od narodenia blúdili v pohanstve bez svetla viery, 2. ktorí od narodenia hľadali svoje spasenie v rozličných sektách a bludárstvach, 3. ba aj takí, ktorí už boli katolíkmi, ale z Cirkvi vystúpili — apostatovali pre nejakú zemskú výhodu alebo boli pre nejaký hriech z Cirkvi vylúčení. Dobrá Matka, Cirkev katolícka, s otvoreným náručím prijíma do svojho lona všetkých pokánie činiacich obrátencov. Spôsob prijatia do Cirkvi u týchto troch skupín konvertitov je rozličný.

1. Pohanov najskôr dokonale vyučí o všetkých kresťanských pravdách. Táto príprava trvá dlhší čas, ba aj roky. V nebezpečenstve alebo pri nedostatku rozumových schopností, poučí o základných pravdách, najmä o šiestich hlavných pravdách a pokrstí ich skoro tým istým spôsobom ako malé dietky, iba že sami verejne skladajú vyznanie viery.

2. Spôsob prijatia konvertitu z niektorej sekty závisí od toho, do ktorej sekty — cirkvičky patril. a) V niektorých sektách uznávajú Krista P. za Boha, krst pokladajú za sviatosť a vysluhujú ho liatím vody so súčasným vyrieknutím slov: „Ja teba krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého." Toto je krst platný. Konvertitu z takejto sekty krstiť netreba. Složí len vyznanie viery, ide k prvej sv. spovedi a k sv. prijímaniu. b) Iné sekty — ba aj jednotliví ich pastori-kňazi — si svojvoľne vykladajú sv. Písmo. Mnohí Krista P. za Boha nepokladajú a tak nepokladajú ani krst za sviatosť, len za obrad prijatia do sekty. Podstatné obrady krstu svojvoľne menia; napr.: „Krstím ťa v mene našej cirkvi." Je zrejmé, že toto je krst neplatný. Konvertitu z tejto sekty treba pokrstiť tak ako pohana. Složí vyznanie viery, k sv. spovedi nejde a pristúpi len k sv. prijímaniu. c) V mnohých prípadoch sa však nedá zistiť, či konvertita bol platne pokrstený, či nie. Keďže ide o najpotrebnejšiu sviatosť, bez ktorej niet spasenia, aby sme boli istí, konvertita složí vyznanie viery a je podmienečne pokrstený formulou: „N., ak nie si pokrstený, ja teba krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého", ale bez všetkých ďalších obradov, pristúpi však k sviatosti pokánia, vykoná generálnu sv. spoveď a ide na sv. prijímanie.

Všetci konvertiti z pohanstva i zo sekt pristúpia riadne i k sviatosti birmovania. Znovu sa sobášiť musia len tí, ktorí majú manželku katolíčku (manžela katolíka) a boli sobášení pred nekatolíckym kňazom alebo civilne. Každý prípad musí miestny duchovný zvlášť zisťovať.

3. Tí konvertiti, ktorí už boli katolíkmi, ale z Cirkvi vystúpili alebo boli vylúčení, složia verejne vyznanie viery, idú k sv. spovedi a k sv. prijímaniu. Znovu sa nekrstia a

len sa znovu sobášia, ak manželstvo uzavreli pred nekatolíckym pastorom. Ak o apostatovaní týchto konvertitov verejnosť nevie, složia vyznanie viery len súkromne, ale pred dvoma svedkami.

Vo všetkých prípadoch prijíma konvertitu do Cirkvi miestny farár, ktorý si však najskôr musí na to vyžiadať od biskupa povolenie, ako aj právo dať rozhrešenie. Všetci konvertiti musia byť dôkladne poučení o viere. Konvertita musí vopred zahlásiť okresnému úradu svojho bydliska, že vystupuje z doterajšej svojej cirkvi; po prijatí do Cirkvi katolíckej musí osobne podať žiadosť na matričnom úrade, kde bol narodený, aby sa do štátnej matriky narodených zapísalo, že vstúpil do katolíckej Cirkvi. Prijatie konvertitu do Cirkvi sa obyčajne deje v nedeľu pri verejných bohoslužbách, čo sa vopred oznámi veriacim. Prítomní musia byť aspoň dvaja svedkovia.

Vo všeobecnosti sa hovorí o konvertitovi, že sa dal „prekrstiť na katolíka". Slovo „prekrstiť" je úplne nesprávne. Ktorýkoľvek prípad prijatia do Cirkvi vezmeme, ani v jednom nie je reč o „prekrstení", lebo kto už bol raz platne pokrstený, druhý raz ho krstiť netreba, ba ani nemožno — kto bol neplatne pokrstený, ani toho nemožno prekrstiť, ale znova pokrstiť alebo podmienečne pokrstiť.

1. Obrady prijatia konvertitu.

Konvertita v určenú hodinu pristúpi k oltáru s dvomi svedkami, ktorí, ak konvertita nebol pokrstený, sú zároveň aj jeho krstnými rodičmi. Kňaz oblečený v superpelíci a fialovej štóle príde k oltáru a takto prehovorí ku konvertitovi:

Drahá duša kresťanská! Nezapomínaj na tento deň, v ktorý ťa Cirkev svätá našla a ku sebe láskave privinula. Sedel si v tieni smrti, lebo si nemal svetla pravej viery. Nebolo možné, aby mal Boh zaľúbenie v tebe. Ďaleko si bol od Ježiša Krista, pretože si bol vzdialený od jeho panenskej nevesty, od svätej Cirkvi. Boh nebol tvojím otcom, lebo Cirkev nebola tvojou matkou. Jej modlitby a sviatosti neposilňovaly ťa v tvojej ceste, hladný a smädný putoval si v tomto slzavom údolí. Stál si mimo korábu spasenia, a preto nebezpečenstvo hrozilo tvojím nádejám.

Ale Ježiš Kristus, ktorého milosrdenstvo prevyšuje množstvo morského piesku, otvoril tvoje oči; jeho milosť vnikla do tvojho srdca a priviedla ťa zpät k jeho ne-

veste. Táto láskavá matka, pohnutá nekonečnou láskou Ježišovou, prijíma ťa teraz do svojho lona. Podáva ti skvostné rúcho, ozdobuje tvoj prst prsteňom vernosti, pripravuje ti nebeskú hostinu a len toľko žiada, aby si ju verejne uznal za svoju matku.

Pristúp sem s dôverou, padni na kolená a vyznaj vieru. Uznaj svätú, rímskokatolícku apoštolskú Cirkev za svoju matku, s jej učením a ustanoveniami a ona s radosťou prijme ťa za svojho syna (dcéru). Volaj so sv. Augustínom: „Milovať chcem Pána Boha svojho, milovať jeho Cirkev; jeho ako otca, ju ako matku svoju; jeho ako Pána, ju ako dievku jeho, lebo sme dietky jeho služobnice."

Drahá duša kresťanská! Ži ododneška tak, aby tvoj život hodný bol obcovania so svätými, aby nebo a zem videly tvoje dobré skutky a chválily Otca, ktorý je v nebesiach.

Ďakujeme Tebe, láskavý Spasiteľu, ktorý starostlive vyhľadávaš svoje stratené ovce, lebo pre tie si prišiel, ktoré sa stratily. Zapáľ svoje srdce v tieni smrti, aby bol jeden ovčínec, ako je aj len jeden pastier. Amen.

Kňaz si po skončení tejto reči kľakne pred oltár a začne spievať s chórom hymnu k Duchu Svätému: „Príď, ó Duchu Stvoriteľu", po ktorej sa modlí modlitbu k Duchu Svätému. Str. 602. Po skončení spevu konvertita kľačiac pred oltárom nahlas hovorí vyznanie viery, ktoré predpísal pápež Pius IV. a Pius IX.

Vyznanie pravej viery.

Ja, N. N., pevne verím a vyznávam všetko spolu a každé jednotlivo, čo sa obsahuje vo vyznaní viery, ktoré svätá rímskokatolícka Cirkev drží, najmä: Verím v jedného Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, všetkých viditeľných a neviditeľných vecí. A v jedného Pána, Ježiša Krista, Syna Božieho jednorodeného. A z Otca narodeného pred všetkými vekmi. Boha z Boha, svetlo zo svetla, Boha pravého z Boha pravého, splodeného nie učineného, spolupodstatného s Otcom, skrze ktorého všetky veci učinené boly. Ktorý pre nás ľudí a

pre naše spasenie sostúpil s nebies a vtelený bol od Ducha Svätého z Márie Panny a človekom sa stal. Ukrižovaný tiež pre nás pod Pontským Pilátom trpel a pochovaný bol, tretieho dňa vstal zmŕtvych podľa Písem a vstúpil na nebesia, sedí na pravici Boha Otca a zase príde so slávou súdiť živých a mŕtvych, ktorého kráľovstvu nebude konca. Verím i v Ducha Svätého, Pána a obživovateľa, ktorý z Otca a Syna pochádza, ktorý s Otcom a Synom spolu zvelebovaný a slávený je, ktorý hovoril skrze prorokov. Verím v jednu, svätú, katolícku a apoštolskú Cirkev. Vyznávam jeden krst na odpustenie hriechov a očakávam vzkriesenie zomrelých a život budúceho veku. Amen.

Apoštolské a cirkevné ústne podanie a ostatné poriadky i ustanovenia tejže Cirkvi tiež prijímam a pevne uznávam. Podobne sväté Písmo podľa toho smyslu, ktorý držala a drží Cirkev, matka svätá, ktorej prislúcha súdiť o pravom smysle a výklade Písma svätého, prijímam, a ani ho inak, ako vedľa jednomyseľného učenia svätých Otcov brať a vykladať nebudem. Vyznávam tiež, že pravých a skutočných sviatostí Nového zákona je sedem, od Krista Pána ustanovených ku spaseniu ľudského pokolenia, hoci nie všetky jednému každému potrebných; a to krst, birmovanie, sviatosť oltárna, pokánie, sväté pomazanie nemocných, posvätenie kňazstva a manželstvo; že milosť Božiu prinášajú; z ktorých tri, krst, birmovanie a posvätenie kňazstva, bez svätokrádeže sa opakovať nemôžu. Zachované a potvrdené obrady Cirkvi katolíckej pri slávnom vysluhovaní týchto sviatostí tiež prijímam a pripúšťam.

Všetko to, čo na svätosvätom sneme tridentskom o dedičnom hriechu a o ospravedlnení určené a vyhlásené bolo, pripúšťam a prijímam.

Vyznávam tiež, že pri omši svätej sa Bohu obetuje pravá, skutočná a milostivá obeta za živých a mŕtvych, a že v prevelebnej Sviatosti Oltárnej je prítomné pravé, skutočné a podstatné telo a krv spolu i s dušou a božstvom Pána nášho, Ježiša Krista a že sa stáva premena celej podstaty chleba v telo, celej podstaty vína ale v

krv, ktorú premenu katolícka Cirkev prepodstatnením menuje. Vyznávam tiež, že i pod jedným spôsobom sa celý Kristus úplne a opravdivá Sviatosť prijíma.

Pevne verím, že je očistec a že nachodiacim sa v ňom dušiam modlitby veriacich pomáhajú. Podobne vyznávam, že svätých s Kristom panujúcich máme ctiť a o pomoc vzývať, že oni za nás u Boha orodujú a že ich sv. pozostatky (relikvie) máme ctiť.

Pevne tvrdím, že obrazy Krista Pána a Rodičky Božej, blahoslavenej Panny Márie a iných svätých zadržať a zachovať máme a že sa im príslušná česť a úcta preukazovať má.

Vyznávam, že Cirkev dostala od Krista aj moc odpustky udeľovať, a že tieto sú veriacim k spaseniu veľmi prospešné.

Svätú, katolícku a apoštolskú rímsku Cirkev uznávam za matku a učiteľku všetkých cirkví, rímskemu pápežovi, nástupcovi sv. Petra, kniežaťu apoštolov a námestníkovi Ježiša Krista, prvú poslušnosť sľubujem a prisahám.

Taktiež i všetko to, čo sväté cirkevné zákony a všeobecný snem vatikánsky najmä o prednosti rímskeho pápeža a jeho neomylnom učení učily, určily a vyhlásily, bez pochybovania prijímam a vyznávam; a spolu všetko tomuto protivné a ktorékoľvek bludy, Cirkvou odsúdené, zavrhnuté a zatratené, ja tiež odsudzujem, zavrhujem a zatracujem.

Tu sa predloží konvertitovi evanjelium, na ktoré položí pravú ruku s vystretými prstami ako pri inej prísahe.

Túto istú, opravdivú katolícku vieru, bez ktorej nikto spasený byť nemôže a ktorú včuľ dobrovoľne vyznávam a opravdivo držím, neporušenú a nepoškvrnenú chcem s pomocou Božou až do poslednej chvíľky svojho života stále zachovať a vyznávať a svojim podriadeným, alebo tým, ktorých správa bude ku mne prináležať, podľa svojej najväčšej možnosti vykladať, prednášať a ich v nej udržovať. Tak pripovedám, sľubujem a prisahám. Tak mi Pán Boh pomáhaj i toto sväté Božie evanjelium.

Ak je konvertita na smrteľnej posteli, složí vyznanie viery len touto krátkou formulou:

Ja, N. N., pevne verím a vyznávam, čo svätá rímsko-katolícka Cirkev verí a vyznáva, a čo jej učiteľský úrad vyznáva a vyučuje, a všetko, čo sa tomu protiví, zavrhujem a zatracujem. Tak nech mi Pán Boh pomáha, i toto jeho sväté evanjelium.

Po skončení vierovyznania kľakne kňaz na stupne oltára a modlí sa spolu s chórom Žalm 50. „Zmiluj sa nadomnou, Bože . . .“ a nasledovné:

Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
Christe, eleison.	Kriste, zmiluj sa nad nami.
Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
Pater noster...	Otče náš...
℣. Et né nós in dúkas in tentaciónem.	A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Sed libera nós a maló.	Ale zbav nás od zlého.
℣. Salvum(am) fak servum tuum (ancillam tuam), Domine.	Spas služobníka svojho (služobnicu svoju), Pane.
℟. Deus meus, sperantem in te.	Pane môj, dúfajúceho (dúfajúcu) v teba.
℣. Nihil proficiat inimíkus in eó (ea).	Nech nič nevykoná nepriateľ nad ním (ňou).
℟. Et fílius inikvitátis non appónat nocére ei.	A syn neprávosti nech mu (jej) neuškodí.
℣. Estó ei, Domine, turris fortitudinis.	Buď mu (jej), Pane, vežou mocnou.
℟. A fácie inimíci.	Od tvári nepriateľa.
℣. Domine, exaudi oraciónem meam.	Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. Et klamor meus ad te véniat.	A volanie moje nech príde ku Tebe.
℣. Dominus vobiscum.	Pán s vami.
℟. Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý sa vždy zmilúvaš a odpúšťaš, prijmi našu modlitbu, aby tohto tvojho služobníka (túto tvoju služobnicu), ktorého výrok vyobcovania tlačí, zmilovanie tvojej dobrotivosti milostive rozviazalo. Pre Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Keď konvertita už bol katolíkom, alebo povedome zostával protestantom od narodenia, namiesto predchádzajúcej modlitby hovorí kňaz túto rozhrešujúcu formulu:

Nech ťa rozhreší Pán náš, Ježiš Kristus, a aj ja ťa rozhrešujem v jeho mene mocou danou mi od svätého Otca, nášho pápeža, od sväzku vyobcovania, do ktorého si upadol pre kacírstvo, pripúšťam ťa nazpät do spoločenstva Cirkvi a užívania svätých sviatostí a uvádzam ťa do spoločenstva a jednoty veriacich a svätých sviatostí cirkevných v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. † Amen.

Po skončení tohto pristúpi konvertita k riadnej svätej spovedi; slúži sa svätá omša, pri ktorej pristúpi k sv. prijímaniu a po sv. omši spieva sa Te Deum, s touto modlitbou:

Modlime sa: Milosrdný Bože, daj svojej Cirkvi, aby bola Duchom Svätým sjednotená a nijakým útokom nepriateľa zmietaná. Všemohúci večný Bože, Ty každému pripravuješ spásu a nechceš záhubu nikoho; shliadni na duše diabolským podvodom oklamané; pomýlení nech sa zrieknu každého bludárskeho klamu, nech sa spamätajú v srdci a obrátia sa k jednote pravdy Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

E) Sviatosť birmovania.

POUČENIE. Človek, keď dosiahne užívania rozumu, býva vystavený pokušeniam ku hriechu. Aby ich premohol, potrebuje zvláštnu pomoc Božiu — milosť Ducha Svätého. Aby bol pokrstený človek vystrojený čím dokonalejšie na tento duševný boj, ustanovil P. Ježiš zvláštnu sviatosť birmovania. Birmovanie je sviatosť, v ktorej pokrstený človek kladením rúk biskupa na hlavu, mazaním krizmou na čele a sviatostnými slovami biskupa prijíma zvláštnu sviatostnú milosť birmovania, ktorou je posilnený, aby svoju vieru stále vyznával a podľa nej žil. Účinok sviatosti birmovania označuje i vlastné pomenovanie „birmovanie“, t. j. firmovanie; toto slovo pochádza z latinského „firmatio, confirmatio“, t. j. posilnenie. Viditeľné znamenie sviatosti je skladanie rúk biskupa, mazanie čela krizmou a sviatostné slová: „Značím ťa znakom kríža . . . atď.“

Túto sviatosť ustanovil Kristus Pán nielen slovami, ale aj zázračným pôsobením čiže prvou birmovkou. Pán Ježiš najprv sľúbil veriacim Ducha

Svätého ako zvláštny dar a posilu. (Jn 7, 14.) Po Nanebevstúpení prikázal apoštolom, aby v Jeruzaleme očakávali Ducha Svätého (Skt 1) a naposledy ich sám Duchom Svätým birmoval na prvé Turíce, keď viditeľne soslal Ducha Sv., ktorý ich vo viere osvietil a v čnosti upevnil. (Skt 2) Apoštolovia uviedli do života toto ustanovenie Krista Pána, t. j. birmovanie Duchom Svätým, zachovávali ho a sami na pokrstených skladali ruky a modlili sa a tak im udeľovali Ducha Svätého. Prijatie Ducha Sv. sa v prvých dobách niekedy prejavilo aj navonok tým, že birmovanci hovorili cudzími jazykmi a prorokovali. (Skt 8—9.) Sviatosť birmovania riadne vysluhuje len biskup (can 782), ale pápež dáva i kňazom — napr. kardinálom, misionárom — právo birmovať, keď to okolnosti vyžadujú a nemôže tam prísť vysvätený biskup. Kňazi gréckokatolíckych obradov podľa starodávneho zvyku udeľujú sviatosť birmovania hneď po udelení sviatosti krstu, tak malým deťom, ako aj dospelým. Pri obradoch latinsko-katolíckych sa sviatosť birmovania udeľuje len dospelým od 7. roku, aby birmovanci mohli byť dokonale vo viere poučení a vycvičení. Keď biskup uzná za potrebné, môže sviatosť birmovania udeliť aj mladším.

Sviatosť birmovania sa udeľuje v biskupských kostoloch každý rok cez turičné sviatky. Tento čas nám pripomína, že na prvé Turíce boli apoštolovia posilnení mocou Ducha Sv. vo viere a že vo sviatosti birmovania dostávame milosť siedmich darov Ducha Sv. Vzdialenejších veriacich chodia biskupi birmovať na vidiek asi každých päť rokov, obyčajne z príležitosti kanonickej vizitácie. (Can. 785—8.)

Birmovanie, tak ako aj krst, vtlačuje do duše pokrsteného človeka nezmazateľné znamenie. Preto sa táto sviatosť smie prijať len raz a udeľuje sa len pokrsteným, lebo sviatostná milosť birmovky len rozmnožuje zvláštnym spôsobom základnú milosť, ktorá nám bola vliata sv. krstom. — Aby birmovanec mohol hodne prijať túto sviatosť, musí byť 1. vyučený v hlavných článkoch viery; 2. v stave milosti posväcujúcej a 3. vrúcne vzývať Ducha Svätého o udelenie milosti. Táto sviatosť nie je k spaseniu nevyhnutne potrebná, ale kto má príležitosť prijať ju a predsa to zanedbá, hreší.

Ako bývajú pri sv. krste krstní rodičia, podobne sú potrební aj pri sv. birmovaní birmovní rodičia. Birmovní rodičia musia byť už birmovaní, musia mať najmenej 14 rokov, ako aj všetky tie podmienky, ktoré sú predpísané pre tých, čo chcú byť krstnými rodičmi. Krstní rodičia môžu prijať úlohu krstného otca - matky len so zvláštnym dovolením biskupa. Na rozdiel od sv. krstu sa pri sv. birmovaní chlapcom predpisuje birmovný otec a dievčatám birmovná matka. Birmovní rodičia berú na seba povinnosť, že svojich birmovných synov a dcéry budú povzbudzovať vo viere a v príkladnom kresťanskom živote, svietiť im vo všetkom dobrým príkladom a keby birmovné

deti stratily rodičov a krstných rodičov, birmovní rodičia majú im byť podporou a zastancom. Tak ako pri krste, i pri birmovke dostanú birmovanci birmovné meno, ktorým si opäť volia niektorého svätého za svojho patróna. Medzi birmovancom a birmovnými rodičmi povstáva duchovné príbuzenstvo (duchovná porodinenosť), ktorá však nie je prekážkou manželskou. Can. 780—800.

Chvályhodný je zvyk, že birmovní rodičia obdarúvajú birmovancov rozličnými darmi. Tieto dary však nesmú byť cieľom birmovky pre birmovancov a jedinou starosťou pre birmovných rodičov, preto by bolo lepšie, keby sa od týchto darov upustilo a keby birmovní rodičia venovali náležitú pozornosť svojim birmovným deťom čo do viery a kresťanského života.

Duchovný správca každej fary ohlási v kostole, kedy bude sv. birmovka. Všetci, ktorí neboli na sv birmovke, hoci sú aj v pokročilom veku, majú sa prihlásiť a pred birmovkou chodiť riadne na vyučovanie. Pred birmovkou pristúpia všetci ku sv. spovedi a k sv. prijímaniu. Všetkým birmovancom dá miestny farár birmovný lístok čiže legitimáciu, že ešte birmovaní neboli. Bez tejto legitimácie ich biskup neobirmuje. Birmovanci sa i s birmovnými rodičmi shromaždia v chráme. A kým príde biskup, obnovia krstné sľuby, vzbudia božské čnosti a ľútosť, pripravujú sa na sviatosť birmovania rozličnými modlitbami, najmä vzývaním Ducha Svätého.

1. Slávnostné privítanie biskupa.

Keď prichádza biskup do farnosti vysluhovať sviatosť birmovania, čaká ho farár, oblečený v superpelícii, štóle a pluviáli pri kostolných dverách. Prichádzajúcemu biskupovi podá pacifikál — krížik na pobozkanie a kropáč, ktorým biskup pokropí seba a ľudí. Pred biskupom sa nesie procesiový kríž Kým biskup ide k oltáru a tam sa kľačiac modlí, chór spieva túto latinskú antifónu, alebo slovenskú pieseň č. 518.

Antifóna. Ecce sacerdós magnus, qui in diébus suis plákuit Deó. — Ídeó júrejurandó fécit illum Dominus crescere in plébem suam.

Benedikciónem omnium gencium dedit illi, testamentum suum confirmávit super kaput ejus. Ídeó... Glória Patri... Ídeó...

Ajhľa, veľký kňaz, ktorý sa vo svojich dňoch zapáčil Bohu. — Preto Pán pod prísahou povýšil ho medzi svojim ľudom.

Dal mu požehnanie všetkých národov a svoj zákon potvrdil nad jeho hlavou. Preto Pán... Sláva Otcu... Preto Pán...

Po skončení piesne stojí farár na stupňoch epištolovej strany a s chórom striedavo spieva.

℣. Protektor noster aspice, Deus.
℟. Et respice in faciem Christi tui.
℣. Salvum fak servum tuum Antistitem nostrum N.
℟. Deus meus, sperantem in te.
℣. Mitte ei, Domine, auxílium de sanktó.
℟. Et de Sion tuére eum.
℣. Nihil profíciat inimícus in eo.
℟. Et fílius inikvitátis non appónat norére ei.
℣. Domine, exaudi oratiónem meam.
℟. Et klamor meus ad te véniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritú tuó.

Shliadni, Bože, ochranca náš.
A pozri sa na tvár Svojho Pomazaného.
Spas služobníka Tvojho, Arcipastiera nášho N.
Bože môj, dúfajúceho v Teba.
Pošli mu, Pane, pomoc zo svätyne.
A zo Sionu ho chráň.
Nepriateľ nech nič nedosiahne proti nemu.
A syn neprávosti nech mu neuškodí.
Pane, vyslyš modlitbu moju.
A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
Pán s vami.
I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý sám činíš veľké podivnosti; sošli Ducha spasiteľnej milosti na tohto služobníka Tvojho a na všetkých jemu sverených veriacich a vylej na neho večnú rosu požehnania Tvojho, aby sa Tebe v pravde zapáčil. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Po skončení tohto sa spieva antifóna o patrónovi chrámu a biskup príduc k oltáru nahlas sa modlí modlitbu o sv. patrónovi chrámu, po skončení ktorej dá veriacim slávnostné požehnanie.

℣. Sit nomen Dómini benediktum.
℟. Ex hok nunk et uskve in saékulum.
℣. Adjutórium nostrum in nomine Domini.
℟. Kvi fécit coélum et terram.
℣. Benedíkat vós Omnipotens Deus, Pater, † et Fílius, † et Spiritus † Sanktus.
℟. Amen.

Nech je pochválené meno Pánovo.
Od tohto času až na veky.
Pomoc naša v mene Pánovom.
Ktorý stvoril nebo i zem.
Požehnaj vás všemohúci Boh, Otec, † Syn † a Duch † Svätý.
Amen.

Kým sa biskup oblieka do omšových šiat, veriaci sa môžu modliť.

Súkromná modlitba. Všemohúci večný Bože, ktorý si milostivým nariadením svojho Syna za predstavených Tvojich kresťanských ctiteľov určil biskupov ako pastierov a dal si im apoštolskú moc, aby učením, príkladom, bedlivým dozorom, napomínaním a pravidlami čistej viery posilňovali duše v opravdivej láske a v pevnej nádeji na spasenie a aby ich viedli po ceste čnosti a pobožnosti do Tvojho nepominuteľného kráľovstva; zo srdca Ti ďakujeme za toto dobrodenie a prosíme Ťa, daj, aby duch Tvojho Syna, Ježiša Krista, spočíval nad naším arcipastierom, biskupom, aby udatne a radostne plnil svoje ťažké povolanie, podľa ktorého má sa starať o naše duše, za ktoré musí kedysi počet vydať. A nám, ó Bože, daj srdce schopné, aby sme pohľadom na sväté úkony arcipastiera, biskupa, boli nadšení, jeho apoštolskými slovami od zlého odvrátení, k dobrému povzbudení, žeby sme mohli ako dobré deti po ceste zjavenej pravdy Tvojej kráčať, pred Teba vstúpiť a kedysi spojení s Tebou večný život obsiahnuť. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

2. Obrady sviatosti birmovania.

Biskup slúži sv. omšu; po evanjeliu povie kázeň (prípadne iný kňaz). Po sv. omši v pluviáli a s infulou na hlave sadne si pred oltár a birmovancom ešte raz pripomenie povinnosti a práva. Potom si umyje ruky na znamenie, že veľkú posvätnosť a úctivosť si vyžaduje od všetkých to dielo, ktoré hodlá vykonať. Vstane hore, najskôr sám vzýva Ducha Svätého, potom sa obráti k birmovancom (ktorí kľačia) a so sopätými rukami modlí sa za nich striedavo s prítomnými kňazmi:

℣. Duch Svätý nech sostúpi na vás a sila Najvyššieho nech vás chráni od hriechov.

℟. Amen.

Biskup na znamenie, že milosť Ducha Svätého sa udeľuje len pre zásluhy Ukrižovaného, prežehná sa a ďalej sa modlí:

℣. Pomoc naša v mene Pánovom.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. Aj s duchom tvojím.

Tu rozprestrie biskup svoje ruky nad birmovancov a modlí sa:

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý si dal týmto služobníkom svojim nový život z vody krstu a z Ducha Svätého a ktorý si im odpustil všetky hriechy, sošli na nich sedmorakého Ducha svojho Svätého, potešiteľa z nebies. ℟. Amen.

℣. Ducha múdrosti a rozumu. ℟. Amen.
℣. Ducha rady a sily. ℟. Amen.
℣. Ducha vedomosti a zbožnosti. ℟. Amen.

℣. Naplň ich Duchom bázne svojej a poznač ich znakom kríža Kristovho (tu biskup žehná birmovancov) a buď im milostivý k životu večnému. Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote tohože Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Potom biskup s mitrou na hlave sostúpi od oltára a birmuje birmovancov. Pred ním ide kňaz, ktorý odoberá birmovné ceduľky a ohlasuje biskupovi birmovné meno birmovanca, aby ho biskup mohol osloviť týmto novým menom. Birmovanec kľačí pred biskupom. Birmovný rodič, stojac za ním, položí mu svoju pravú ruku na pravé plece. Biskup namočí palec do oleja — krizmy a tak činí krížik na čele birmovanca, vložiac ruku na hlavu a požehnáva ho. Pritom hovorí:

N., znakom kríža ťa označujem a krizmou spásy ťa posilňujem. V mene Otca † i Syna † i Ducha Svätého †. ℟. Amen.

Tu ľahučko udrie birmovanca po líci hovoriac: Pokoj s tebou.

Svätá krizma je olivový olej, smiešaný s balzamom, ktorý biskup posviaca na Zelený štvrtok. — Vkladanie rúk znamená, že ako biskupova pravica spočíva na hlave birmo-

vancovej, tak aby Duch Boží spočíval nad ním a prebýval v ňom. — Znamenie kríža na čele znamená, že birmovanec sa nemá hanbiť za Spasiteľa, ktorý za neho umrel na kríži, ani za jeho učenie: že sa má radšej chváliť jeho krížom a vziať ho na seba vďačne i niesť ho s tichosťou a trpezlivosťou; že má vyznávať svojho Spasiteľa slovami a ešte viac skutkami lásky. Olej vo sv. krizme je znamením sily. Balzam znamená vôňu. Ako olej posilňuje telo, tak Duch Svätý posilňuje birmovaného kresťana k dobrému a svätému boju za večný život. Ako balzam vypúšťa zo seba ľúbeznú vôňu, tak birmovaný kresťan má vydávať zo seba dobrými skutkami ľúbeznú vôňu všetkých čností. — Udrenie birmovanca na líce znamená, že kresťan má odterajška s milosťou Ducha Svätého a pri dobrej vôli premáhať všemožné protivenstvá života, ako aj pohanenie a utrpenie pre sv. vieru. Slovami: „Pokoj s tebou" biskup napomína birmovanca, aby usilovne užíval milosti Ducha Svätého, lebo len tak nebude mu chýbať útecha v trápení tohto života; aby žil v pokoji s každým človekom, lebo Duch Svätý, ktorého teraz prijal, je Duchom lásky, jednoty a pokoja. Položenie ruky birmovných rodičov na plece birmovanca znamená, že birmovanec je pravej viery a že birmovní rodičia preberajú starosť o jeho ďalšiu pravovernosť a kresťanské spravovanie sa.

Keď sú všetci birmovanci obirmovaní, vráti sa biskup k oltáru, chlebom a soľou si utrie palec od krizmy. Nasleduje dokončenie sviatosti birmovania a požehnanie. Všetci birmovanci musia byť pri tomto požehnaní prítomní; kľačia. Kým si biskup umýva ruky, prítomní kňazi recitujú:

Upevňuj, Bože, čo si vykonal v nás zo svätého chrámu svojho, ktorý je v Jeruzaleme.

Sláva Otcu ... Upevňuj, Bože ...

Potom biskup, složiac mitru, k oltáru obrátený složenými rukami sa modlí:

℣. Ukáž nám, Pane, milosrdenstvo svoje.
℟. A spásu svoju daj nám.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku tebe.
℣. Pán s tebou. ℟. Aj s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý si svojim apoštolom dal Ducha Sv. a chcel si, aby ho oni a ich nástupcovia odovzdávali aj ostatným veriacim, shliadni milostive na pokornú našu službu a daj, aby Duch Svätý milostive si zariadil za chrámy svojej slávy srdcia tých, ktorých čelo

sme pomazali posvätnou krizmou a označili znakom sv. kríža, nech sostúpi na nich a nech v nich prebýva. Ktorý s Otcom a s týmže Duchom Svätým žiješ a kráľuješ, Boh na veky vekov. ℟. Amen.

Hľa, takto je požehnaný každý človek, ktorý sa bojí Pána.

Biskup obrátiac sa k birmovancom, vezme do ľavej ruky biskupskú berlu a pravou ich žehná hovoriac:

Nech vás požehnáva Pán so Sionu, aby ste užívali blaho Jeruzalema po všetky dni svojho života a aby ste mali život večný. ℟. Amen.

Potom si biskup sadne do kresla a poučuje birmovných rodičov, aby slovom a príkladom nabádali birmovné dietky k dobrým kresťanským mravom, najmä aby ich naučili modliť sa a vyznávať vieru. Všetkým birmovancom biskup určí, aby sa pomodlili Otčenáš, Zdravas a Verím v Boha.

3. Modlitby pri sv. birmovaní.

a) Pred sv. birmovaním.

Po uvítaní biskupa všetci birmovanci odídu do kostola. Tu jeden z birmovancov predmodlieva sa nasledovnú modlitbu, ktorú ostatní za ním opakujú:

Duchu Svätý, pevne verím, — že Ťa teraz vo svätom birmovaní prijmem. — Verím, lebo si to sám zjavil, — ktorý si samá pravda.

Duchu Svätý, pevne dúfam, — že sa stanem účastným — hojnosti a plnosti milostí Tvojich v tejto sviatosti. — Dôverujem Ti, že ma chceš učiniť pravým a dokonalým kresťanom — a že mi chceš dať milosť, — aby som vždy vieru svoju vyznával, — a to i vtedy, — keby som mal za ňu i zomrieť.

Milujem Ťa, Duchu Svätý, z celého srdca svojho, — z celej duše svojej a nadovšetko, — lebo Ty si nekonečne dobrý a všetkej lásky najhodnejší. — Zapáľ v srdci mojom oheň svojej lásky — a pomáhaj, aby som odteraz — až do konca života svojho — všetky kresťanské povinnosti — dokonale plniť mohol.

Príď, ó Duchu Svätý, — priprav ma pre seba — svojimi milosťami, — aby sa moja maličkosť zaľúbila Tvojej Velebnosti — a moja slabosť Tvojej sile — podľa bohatého milosrdenstva Tvojho. — ℟. Amen.

Pane Ježišu Kriste, — ktorý si poslal apoštolom svojim — Ducha Svätého svojho, — na kolenách Ťa prosím, — pošli ho aj nám, — aby nás naplnil siedmimi svojimi darmi; — darom múdrosti a rozumu, — darom rady a sily, — darom umenia, pobožnosti a bázne Božej, — žeby sme sa stali účastnými zásluh, — ktoré si nám pre večný život — na kríži získať ráčil. Amen.

b) Obnovenie krstných sľubov.

Ak je voľný niektorý kňaz, prehovorí k birmovancom pár slov o vyznaní viery a obnovení krstných sľubov, čo s nimi môže vykonať nasledovne:

Kňaz: Či veríte, že všemohúci a nekonečne múdry Boh stvoril nebo i zem a všetko, čo jestvuje?

Birmovanci: Veríme!

K.: Či veríte, že Boh Otec poslal jednorodeného Syna svojho, Ježiša Krista na svet, aby vyslobodil ľudí z hriechu a ukázal im cestu do kráľovstva Božieho?

B.: Veríme!

K.: Či veríte, že Ježiš Kristus trpel za nás všetkých, že zomrel na kríži a tretieho dňa vstal zmŕtvych, že vstúpil na nebesia a že odtiaľ príde ako sudca súdiť všetkých živých i mŕtvych?

B.: Veríme!

K.: Či veríte v Ducha Svätého, ktorého Boh Otec na všetkých kresťanov vylial, ktorý svätú Cirkev spravuje a nás všetkých vedie?

B.: Veríme!

K.: Či dúfate, že vám Boh dá všetky potrebné prostriedky k tomu, aby ste mohli prikázania Božie a učenie Ježiša Krista verne plniť a v tom verne zotrvať, ak len vy k tomu vynaložíte všetko, čo je vo vašej moci?

B.: Dúfame!

K.: Či dúfate, že vám Boh dá večnú blaženosť medzi anjelmi a svätými, ak v jeho milosti vytrváte?

B.: Dúfame!

K.: Či milujete Boha z celého srdca, z celej duše, z celej mysle a zo všetkej sily svojej?

B.: Áno, tak ho milujeme!

K.: Či milujete bližných svojich ako seba samých?

B.: Áno, tak ich milujeme!

K.: Či milujete seba samých rozumnou a svätou láskou tak, že ste hotoví všetkého sa zrieknuť a všetko obetovať, aby duša vaša škodu neutrpela?

B.: Áno, tak sa milujeme!

K.: Či sa odriekate diabla i skutkov jeho: pýchy, lakomstva, neposlušnosti, nečistoty, luhárstva, všetkých zlých žiadostí a vôbec každého hriechu?

B.: Áno, odriekame!

K.: Či sľubujete, že ostanete verní Pánu Ježišovi a rímskokatolíckej Cirkvi?

B.: Áno, sľubujeme!

Kňaz kľakne pred oltár a modlí sa:

Modlime sa: Ó Bože, večná studnica svetla a sily, daj, aby toto slávnostné vyznanie a obnovenie viery, nádeje a lásky i sľubu vernosti zo sŕdc týchto birmovancov nikdy nevymizlo a aby sviatosť birmovania, ktorú chcú teraz prijať podľa predpisu Ježiša Krista, u nich hojné ovocie bohabojnosti a svätosti pre večný život prinášala. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Birmovanci, ak toto vyznanie viery a sľubu vernosti nemôžu složiť do rúk kňaza, vykonajú ho sami tak, že nasledovnú osnovu jeden z nich predpovedá a ostatní za ním opakujú:

Ó Bože, — z milosrdnej lásky Tvojej — ešte ako nemluvniatko — bol som pri svätom krste — z hriechov očistený, — na obraz Tvoj preporodený, — milosťou Tvojou posvätený — a do lona svätej Cirkvi Tvojej prijatý. — S radosťou teraz znovu vyznávam — čo som už pri svätom krste — ústami krstných ro-

dičov vyznal, — pri prvom svätom prijímaní obnovil, — že verím v Teba Boha jediného, — Otca i Syna i Ducha Svätého, — že verím všetko, čo svätá rimsko-katolícka Cirkev — k vereniu predkladá. — V tejto svätej a samospasiteľnej viere — chcem žiť i umrieť.

Ako som sa odriekol pri svätom krste — tak aj teraz — znova sa odriekam diabla, — skutkov jeho a pýchy jeho, — všetkých hriechov a príležitostí ku hriechu.

Tebe, ó Bože, znovu sľubujem, — že budem verne zachovávať — všetky prikázania Tvoje, — ktoré si ustanovil Ty sám, — alebo svätá Cirkev Tvoja; — pre Teba budem milovať — aj bližného svojho ako seba samého.

Ó Bože, prosím Ťa. — ráč vo mne obnoviť tú milosť, — ktorú som prijal pri svätom krste. — a posilňuj ma v dobrom až do konca, — aby som to biele rúcho milosti Tvojej — mohol ukázať čisté a nepoškvrnené — pred súdnou stolicou Tvojou — a tak vošiel do života večného. — Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Ak je ešte čas, birmovanci môžu sa modliť Novénu k Duchu Svätému. litánie k Duchu Svätému pre súkromnú pobožnosť, viď stať Turíce; alebo môžu spievať piesne k Duchu Svätému.

c) Modlitba pri skladaní rúk biskupa na všetkých birmovancov.

Ako spočíva biskupova pravica nad nami, tak nech nado mnou spočinie, ó Bože, Tvoj Duch Svätý. Uděľ mi ho v plnej miere. Skrze neho stvor vo mne svetlo, aby som videl(a) a rozumel(a) čo je pravé, dobré, spravodlivé a slušné. Skrze neho ma posilni, aby som stále plnil(a) Tvoju svätú vôľu. Skrze neho obživ moju vieru, aby som priniesol ovocie čnosti a bohabojnosti. Amen.

d) Modlitba po pomazaní svätou krizmou.

Ó Bože, prijmi celé moje srdce; Tebe ho obetujem; Tebe nech ono celkom prislúcha. Nech sa pridržiava srdce moje odteraz len učenia Syna Tvojho, jeho apoštolov a jeho Cirkvi. Srdcom, ústami a skutkom chcem ho vyznávať, pokiaľ ma smrť nepovolá k Tebe, do Tvojho kráľovstva, kde si pripravil príbytky pre všetkých, ktorí plnia Tvoju svätú vôľu. Amen.

e) Po sv. birmovaní.

Keď biskup skončil sviatosť birmovania, birmovanci si odbavia uložené modlitby. — Ak je čas, môžu sa spolu modliť niečo z nasledovných modlitieb.

Pán môj a Boh môj, — najmilší Otče môj, — nehľadel si na nehodnosť moju, — ale urobil si z mojej duše — stánok Ducha Svätého. — Obohatený som všetkými darmi Ducha Tvojho; — za to nech Ti je vzdaná — vďaka srdca môjho. — Ó Bože môj, — malé je to poďakovanie, preto nech všetci anjeli a svätí — vzdávajú Ti vďakovčinenie.

Ó Bože, Duchu Svätý, — srdce moje je teraz chrámom Tvojím. — Posvätiteľu a Utešiteľu môj, — Ty láska Boha Otca i Syna — prebývaš vo mne. — Ďakujem Ti zo srdca — za nekonečnú lásku Tvoju ku mne. — Ale najmilšou vďakou Ti bude, — keď nebudem odporovať — svätým napomenutiam a výstrahám Tvojim. — Očisťuj ma a posväcuj ma — a nedovoľ, aby som Ťa niekedy — zarmútil dobrovoľným hriechom, — alebo Teba vyhnal z duše svojej ťažkým hriechom. — Utvrď ma vo viere — a posilni v nádeji, — aby som horlive plnil — sväté prikázania Tvoje. Stoj pri mne — v boji s nepriateľmi svätého náboženstva a nevinnosti, — ochraňuj ma vo

všetkých nebezpečenstvách — mladosti i staroby. — Voď ma pri voľbe môjho povolania — a vo všetkých podujatiach mojich. — Posilňuj ma, — aby som bez strachu a hanby — plnil všetky povinnosti kresťana katolíka; — aby som Tvojím svetlom osvietený — kráčal v každej čnosti, — žeby som sa stal dokonalým bojovníkom Ježiša Krista — a dosiahol blaženej koruny večnej slávy. — ℟. Amen.

Ó Bože, Duchu Svätý, — dnes, keď som sa stal dieťaťom milosti Tvojej, — pokorne prosím — aj za nášho milého biskupa, — ktorý mi udelil sväté birmovanie. — Posilňuj ho v jeho svätom úrade — a skrze neho vylej bohatstvo milostí svojich — ešte na mnohých kresťanov. — Požehnaj, prosím, i mojich rodičov, — krstných a birmovných rodičov, — duchovných otcov — a všetkých tých, — ktorí mi pomohli pripraviť sa — k prijatiu tejto sviatosti; — udeľ im všetko, — čo potrebujú k spaseniu večnému, — aby pocítili, — ako sladko je spolupôsobiť — na rozširovaní požehnaní Tvojich. Amen.

f) Modlitba na výročie birmovky.

Bože, Duchu Svätý, darca všetkých milostí, ako sa Ti odmením za to, že si mi dal dožiť pamätný deň môjho života, v ktorom som bol(a) kedysi obirmovaný(á). Skrze biskupa Tvojej Cirkvi posvätil si moje telo na svätý svoj chrám; posvätným olejom krizmy pritlačil si mi na čelo znak svätého kríža; skladaním biskupových rúk a jeho zbožnou modlitbou posilnil si ma Božskou svojou silou, ktorú v ťažkom boji života tak veľmi potrebujem. Preto chcem stále a verne zostávať v lone samospasiteľnej rímskokatolíckej Cirkvi. Toto je moja pevná vôľa. Pomáhaj mi, Bože, Duchu Svätý, aby som to aj vyplnil. Ty ale, ó svä-

tý(á) N., ktorého(ej) meno som dostal(a) pri svätej birmovke, vypros mi milosť, aby som bol(a) vo viere stály(a) a pevný(á), žeby som prospieval(a) kresťanskej dokonalosti a niekedy sa dostal(a) k Tebe do nebeskej radosti. Amen.

F) Sviatosť Oltárna.

POUČENIE. Sviatosť Oltárna je najsv. sviatosť, v ktorej pod spôsobom chleba a vína sám Ježiš Kristus 1. je prítomný, 2. v nej sa obetuje a 3. v nej požívaný býva. (Can. 801.) Táto sviatosť sa nazýva „Sviatosťou Oltárnou", pretože vzniká na oltári pri sv. omši divotvornou mocou tých slov, ktorými Pán Ježiš Kristus pri poslednej večeri premenil chlieb a víno na svoje telo a na svoju krv; tiež preto, že je uschovaná stále na oltári v bohostánku — tabernákulu na stále prijímanie veriacich. Nazýva sa tiež Večerou Pána, Stolom Pána, Božím Telom, Prevelebnou Sviatosťou, Eucharistiou, Sv. Hostiou, Chlebom anjelským, Krvou Pána, Chlebom Pána, Kalichom požehnaným, Kalichom posväteným, Pokrmom na cestu do večnosti pre chorých — viatikum. Táto sviatosť je najsvätejšou, lebo nielen posväcuje človeka, ako ostatné sviatosti, ale obsahuje v sebe samého Ježiša Krista, pôvodcu všetkých milostí, ktorý sa za nás pri sv. omši obetuje, pri sv. prijímaní prichádza do srdca veriacich a na oltári je prítomný, aby sa mu veriaci prišli pokloniť ako svojmu Bohu a Spasiteľovi.

O obetovaní sa Pána Ježiša vo sv. omši viď poučenie v stati Sv. omša, str. 140. O poklone Sviatostnému Spasiteľovi viď stať tohože názvu, str. 648. Tu prehovoríme len o príchode Spasiteľovom do ľudského srdca.

a) Ustanovenie Sviatosti Oltárnej.

Keď Pána Ježiša hľadaly zástupy po zázračnom nasýtení (Jn 6, 1—72) a žiadaly od neho nové nasýtenie, riekol im: „Snažte sa dostať pokrm, ktorý sa nekazí, lež ktorý trvá do života večného. (V. 27.) Ja som chlieb života. Toto je chlieb s neba sostupujúci, aby neumrel, kto z neho bude jesť. Ja som chlieb živý, ktorý som sostúpil s neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť na veky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo, svetu na živobytie. Veru hovorím vám: Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života. Kto je moje telo a pije moju krv, má život večný a ja ho vzkriesim v posledný deň. — Lebo moje telo opravdive je pokrmom a moja krv je opravdive nápojom.

— Kto je moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom." Pán Ježiš Kristus toto tvrdenie a sľub, že svoje telo dá za pokrm ľuďom, neodvolal ani vtedy, keď ho aj učeníci opustili so slovami: Tvrdá je to reč, kto by ho počúval; zrovna sa pýtal svojich apoštolov, či azda aj oni chcú odísť, lebo nič nemienil zo svojho odvolať. (Jn 6.)

Kristus splnil tento svoj sľub pri poslednej večeri, o ktorej povedal: „S túžobnosťou som očakával jedenie tohto baránka." Na pamiatku svojej lásky, keď povečerali, vzal chlieb do rúk, žehnal, lámal a dával svojim učeníkom, hovoriac: „Vezmite a jedzte, toto je moje telo." Potom vzal kalich s vínom, žehnal a podal apoštolom hovoriac: „Pite z neho všetci, toto je krv moja Nového zákona, ktorá bude za vás i za mnohých vyliata na odpustenie hriechov." Tento najsvätejší pokrm nemal byť len pre samých apoštolov, aby ho prijali pri poslednej večeri jediný raz, ale Kristus ho ustanovil tak pre nich samých, ako aj pre všetkých ľudí až do skončenia sveta. Preto po slovách ustanovenia Sviatosti Oltárnej povedal ešte apoštolom: „Toto čiňte na moju pamiatku." V týchto slovách je daný rozkaz, aby apoštolovia a ich nástupcovia slúžili sv. omšu, v nej premieňali chlieb a víno vo sväté telo a krv Krista Pána na požívanie sebe a všetkým veriacim. Od čias apoštolských až po dnešný deň obetuje sa na celom svete obeta chleba a vína — sv. omša, ako sa predobrazilo obetou kráľa Melchizedecha, ako prorok predpovedal: „Od východu až na západ bude obetovaná menu môjmu obeta čistá". ako to Kristus nariadil a apoštolovia rozšírili.

b) Obetný chlieb na sv. prijímanie.

Chlieb na Sviatosť Oltárnu musí byť z čisto pšeničnej múky a musí byť čerstvo pečený. (Can. 814.) Pri latinskej sv. omši musí byť chlieb nekvasený. oblátkový (podobný chlieb jedli židia pri veľkonočnej večeri — maces); pri gréckej sv. omši je predpísaný kvasený chlieb. (Can. 851. Podľa starodávneho zvyku na východe.) Víno musí byť čisto hroznové, biele alebo červené, a neskazené. (Can. 815.)

V prvých dobách kresťanstva sa sväté prijímanie podávalo z jedného veľkého chleba, premeneného v telo Pánovo, ktorý rozlámali na malé čiastočky — partikule, tak ako sa to stalo pri Poslednej večeri. Odtiaľ sa sv. omša v prvých dobách kresťanstva volala lámaním chleba. Postupom času toto lámanie väčšieho chleba pred sv. prijímaním ustúpilo malým okrúhlym osobitne na to upečeným hostiám, aby sa vyhlo lámaniu chleba pred sv. prijímaním. pričom sa namrvilo veľa odrobiniek, ktoré prípadne bolo ťažko dôkladne posbierať, takže to mohlo byť na újmu povinnej úcty.

Sv. hostia, ktorú prijíma kňaz slúžiaci sv. omšu a ktorá

sa tiež vystavuje v monštrancii je väčšia; hostie, ktoré sa podávajú veriacim, sú menšie a volajú sa až podnes, ako v prvých dobách kresťanstva, partikule. V prvých dobách kresťanstva kňaz nepodával Božie Telo na prijímanie veriacim do úst na jazyk, tak ako dnes, ale položil im ho na dlaň a s dlane ho sami požívali. Kvôli dôstojnosti si veriaci, čo šli na sv. prijímanie, pred chrámom umyli ruku v pripravenej nádobe. Postupom času sa však zmenil aj tento spôsob sv. prijímania, lebo z neopatrnosti dosť ľahko mohli zneuctiť Sviatosť Oltárnu. Preto sv. Cirkev nariadila podávanie Božieho Tela priamo do úst veriacim. Z nádoby, v ktorej si veriaci pred kostolom umývali ruky, povstala dnešná sväténička pri kostolnom vchode a pokropenie svätenou vodou znázorňuje, že skrze modlitbu sv. Cirkvi vyprosuje sa nám očistenie duše.

c) Sv. prijímanie veriacich pod jedným spôsobom.

Cirkev svätá v can 852 predpisuje, že veriacim sa sv. prijímanie podáva len pod spôsobom chleba. Tento rozkaz platí pre sv. omšu latinskú. Pri gréckej sv. omši sa však sv. prijímanie podáva pod obidvoma spôsobami a to tak, že kňaz Božie Telo poláme a vloží do kalicha s krvou Pánovou a veriacim podáva sv. prijímanie malou zlatou lyžičkou.

Kto prijíma pod jedným spôsobom, prijíma toľko ako i kňaz, ktorý pri sv. omši prijíma pod obidvoma spôsobami. Obidvaja prijímajú celého Pána, nepodeleného, jeho živé telo a krv, s Božstvom a človečenstvom spolu. — Kňaz tiež, keď pristupuje ku sv. prijímaniu okrem omši, prijíma Božie Telo len pod jedným spôsobom. — Cirkev z dôležitých príčin ustanovila, aby sa táto najsv Sviatosť vysluhovala pod jedným spôsobom. Tým chcela odvrátiť, aby sa najsvätejšia krv nijako nevyliala na zem, čo by sa mohlo veľmi ľahko stať pri veľkom stisku ľudí. Pritom je mnoho takých, ktorí neznesú chuť a vôňu vína. V mnohých krajinách sa rodí veľmi málo vína. Okrem toho zachovávanie a udržanie svätej krvi v posvätnej nádobe bolo by veľmi obťažné, keďže prirodzené spôsoby vína a jeho vlastnosti sa po premenení v krv Pánovu nestrácajú. Prijímanie pod obidvoma spôsobami by sa len sťažilo, lebo niektorým, ba azda mnohým, príkrilo by sa piť z jedného kalicha, ba bolo by to aj nezdravé. Keď sv. Cirkev odňala veriacim prijímanie krvi Pánovej, nijako ich neukrivdila, lebo oni pod jedným spôsobom prijímajú celého Krista; a tak pod spôsobom chleba prijímajú tiež nielen telo, ale aj krv Kristovu, lebo živé telo nemôže byť bez krvi. Sám Kristus Pán prisľúbil život večný všetkým, ktorí ho budú prijímať pod jedným spôsobom: „Kto bude jesť z toho chleba, bude žiť na veky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo, svetu na živobytie." (Jn

6, 52.) Okrem toho už v čase prvých kresťanov, väzňovia, chorí a všetci tí, ktorí napr. za prenasledovania doma prijímali Sviatosť Oltárnu, prijímali ju vždy pod spôsobom chleba. Na niektorých miestach zas malým deťom po sv. krste dávali Sviatosť Oltárnu pod spôsobom vína. Neskôr síce pápeži, Lev a Gelázius, nariadili podávanie Sviatosti Oltárnej aj pod spôsobom vína, ale to len preto, aby už aj týmto dali najavo odsúdenie bludu mnichejcov, ktorí mali víno vo veľkej ošklivosti ako vec diabolskú.

d) Prítomnosť Pána Ježiša pod spôsobami chleba a vína.

Kristus Pán, keď sľuboval Sviatosť Oltárnu, povedal: „Ja som chlieb živý . . . kto je moje telo a kto pije moju krv, má život večný.“ (Jn 6, 51—55.) A tak vo Sviatosti Oltárnej je Ježiš Kristus prítomný celý, nerozdielny ako Boh a človek tak pod jedným ako aj pod obidvoma spôsobami. Pod spôsobom chleba je prítomné živé telo Ježišovo a teda aj jeho krv i duša a Božstvo, pod spôsobom vína tiež je prítomná nielen jeho živá krv, ale aj jeho živé telo, teda i duša a tiež aj Božstvo. Ježiš je prítomný celý v každej i v tej najmenšej čiastočke každého spôsobu. Teda v každej hostii, áno, i v každej omrvinke chleba a v každej kvapôčke vína prijíma sa celý, nepodelený Kristus, ako Boh a človek, t. j. i jeho telo i jeho krv. Napr., keď sa zrkadlo rozbije na viac kusov, nerozbije sa predsa s ním i obraz našej tváre, ktorý sme videli v ňom. Lež vidíme si celú tvár v každom takom rozbitom kúsku práve tak, ako sme ju videli predtým v celom zrkadle. Podobne, hoci sa i hostia rozdrobí na drobné kúsky, nerozdrobí sa predsa Syn Boží, Ježiš Kristus, ktorý je Obrazom nebeského Otca, lež zostáva celý v každej partikule, v každej omrvinke. Ako vyrieknuté slovo prichádza celé a nepodelené rovnako do tisícov uší, ktoré ho počuly, tak i celá bytosť, telo, duša i Božstvo Ježiša Krista, ktorý sa volá tiež Slovo, zo strediska všemohúcnosti vchádza do úst každého celá a nepodelená a z mnohonásobuje svoju prítomnosť vo sviatosti beztoho, žeby sa podelila. Ako teraz svieti to isté slnce, ktoré svietilo pred tisícami rokov beztoho, žeby zo svojej celosti niečo utratilo, a ako to isté slovo možno počuť ušami mnohých beztoho, žeby sa rozpŕchlo aleho zmenšilo, tak isto to večné Slnce, to večné Slovo, Ježiš Kristus, podáva sa nám v Sviatosti Oltárnej celý a ten istý, ako sa podával prvým kresťanom a je celý a nerozdielne prítomný odrazu v tisícoch hostií na mnohých miestach sveta.

Je opravdive prítomný. O tom nesmieme pochybovať ani najmenej, ináč by sme museli pochybovať aj o jeho Božskej všemohúcnosti a pravdovravnosti. Ak príroda premeňuje jeden zjav v iný, napr. voda sa premení vo vínnom koreni a pni na víno, včeličky prero-

bia šťavu kvetov na med, v nás samých chlieb a každodenné pokrmy premieňajú sa v mäso a krv, tým viac a väčšiu moc má slovo Kristovo, ktoré premieňa chlieb v podstatu jeho tela a víno v podstatu jeho krvi, lebo Kristus povedal: „Ja som živý chlieb, ktorý som s neba sostúpil." Toto premenenie sa menuje prepodstatnením, ktoré my rozumom nepochopujeme a našimi telesnými očami a smyslami nepostihujeme. Ba naše smysly by nás ešte chcely priviesť do pochybovania, lebo i po tomto premenení vidíme a cítime tie isté spôsoby chleba a vína, tú istú vôňu, chuť a podobu, akú sme videli a cítili pred premenením. Prepodstatnenie chleba a vína však postihujeme duchovnými očami viery, preto veriť musíme nie očiam telesným, ktoré nás klamú, ale tým to očiam duchovným, ktoré nás o pravde premenenia uisťujú slovami Ježišovými: „Ja som chlieb života; kto prichádza ku mne, nebude lačnieť, a kto verí vo mňa, nebude nikdy žízniť." (Jn 6, 35.)

e) Príchod Pána Ježiša do srdca ľudského.

Sviatosť Oltárna je najsvätejšia a najvýbornejšia medzi všetkými sv. sviatosťami. Vo všetkých ostatných sviatostiach prijímame mnohé a veľké milosti od Boha; ale vo Sviatosti Oltárnej dáva sa nám Syn Boží s Božstvom i človečenstvom, s telom, krvou i so svojou dušou za duchovný pokrm našim dušiam. Prijímaním tejto najsv Sviatosti spojujeme sa s naším Vykupiteľom, bývame ním kŕmení a posilnení k duchovnému životu a do boja proti hriechu a ku konaniu dobrého; dosahujeme istý záloh k večnému spaseniu. „Kto je moje telo a pije moju krv, má život večný a ja ho vzkriesim v deň posledný." (Jn 6, 55.) Všetko, čo len naše srdce potrebuje, chce nám Ježiš Kristus udeliť v tejto najsv. sviatosti, keď sa len jeho Božského príchodu a požehnania učiníme hodnými; lebo nie je všetko jedno, či hodne alebo nehodne pristupujeme k stolu Pánovmu. Keď ideme k sv. prijímaniu v smrteľnom hriechu, nehodne pristupujeme k stolu Pánovmu. Nehodné prijímanie je najhroznejšou svätokrádežou, lebo kto nehodne prijíma, ten ako Judáš náročky v tej istej chvíli napáda Ježiša Krista, keď mu tento dáva najväčší dôkaz svojej nekonečnej lásky; túto najväčšiu ohavnosť pácha na ňom priam vtedy, keď ho Ježiš činí účastným nevypovedateľného dobrodenia. Ako je hojné ovocie a úžitok hodného sv. prijímania, tak zase sú hrozné následky nehodného prijímania, totiž večné zatratenie, lebo v tomto nebeskom pokrme je spasenie a život pre hodne prijímajúceho, súd a večné zatratenie pre nehodne prijímajúceho. „Ktokoľvek bude jesť chlieb tento, alebo piť kalich Pána nehodne, vinný bude tela a krvi Pánovej, lebo je a pije sebe odsúdenie (t. j. Sudcu, ktorý ho odsúdi a zatratí), pretože nerozsudzuje telo Pánovo." (1 Kor 11, 27—9.)

f) Povinnosť prijímať Sviatosť Oltárnu.

Sviatosť Oltárnu sme povinní prijímať, lebo to Pán Ježiš zreteľne prikázal a ustanovil. V slovách: „Veru, veru, hovorím vám, ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať života v sebe" (Jn 6, 54) zreteľne naložil, aby sme sa kŕmili jeho svätým telom k životu večnému. Pánu Ježišovi nestačí, aby sme prijali jeho evanjelium, jeho náuku; jemu nestačí, aby sme sa stali členmi jeho Cirkvi, aby sme obetovali na svojich oltároch najsvätejšiu obetu, ale on chce, aby sme sa s ním spojili vnútorne a dôkladne, ako sa na zemi s nikým iným spojiť nemôžeme. Chce, aby sme prijímali jeho telo a jeho krv, žeby nás celkom preporodil a naplnil svojou bytnosťou, žeby sme prestali byť jednoduchými ľuďmi a stali sa vyvolenými dušami, druhými Kristami, spojenými skrze Ježiša so samým Bohom.

V prvých dobách všetci kresťania žili tak sväto a boli takí nábožní že každodenne, alebo aspoň keď mohli ísť na sv. omšu, prijímali Sviatosť Oltárnu. Ale mnohé bludárstva a chladnosť ľudského srdca postupom času odvrátila mnohých od stola Pánovho pod zámienkou, že sú nehodní prijímať telo Pánovo. A tak za celý život sotva raz dva razy pristúpili k stolu Pánovmu. Preto sv. Cirkev nariadila, že každý kresťan katolík, keďže už nemá toľko lásky a túžby po sviatostnom Spasiteľovi, je povinný aspoň raz v roku, a to vo veľkonočnom čase, pristúpiť ku sv. prijímaniu. Lebo kto nepristúpi k stolu Pánovmu a nenasycuje svoju dušu telom a krvou Pánovou, nemôže udržať v sebe milosť posväcujúcu a zachovať sa k životu večnému.

Sme povinní prijímať Sviatosť Oltárnu vždy vtedy, keď pristupujeme k iným dôležitým sviatostiam, ako je birmovanie, manželstvo, posvätenie kňazstva a najmä pred pomazaním nemocných, keď sme v nebezpečenstve smrti; vtedy je nám Sviatosť Oltárna pokrmom na cestu do večnosti. Voľakedy dávali sv. prijímanie aj maličkým deťom hneď po sv krste. — Zapovedanie čiže odoprenie tejto sviatosti bolo vždy a je až posiaľ najväčším cirkevným trestom nenapraviteľným hriešnikom za verejné hriechy.

g) Príprava na sv. prijímanie.

Aby sme Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej hodne prijali, musíme sa na to duševne i telesne pripraviť. 1. *Duševná príprava.* Musíme byť v stave milosti posväcujúcej, ktorú ak nemáme, musíme sa vyspovedať. Nie je teda potrebné, aby sme pred každým sv. prijímaním pristúpili k sv. spovedi, hoci sme aj niekoľko dní prerušili sv. prijímanie. Beda tomu, kto by sa opovážil k stolu Pánovmu pristúpiť majúc zašpinené svoje svedomie smrteľným hriechom. Najohavnejšej svätokrádeže by sa dopustil taký kresťan, tak ako

zradca Judáš, lebo o tomto nešťastníkovi stojí napísané: „Po sv. prijímaní vošiel do neho satan.“ (Jn 13, 27.) A preto nás sv. Pavol prísne napomína týmito slovami: „Preto nech sám seba človek skúša a takto nech je z tohto chleba a pije z kalicha. Lebo kto nehodne je a pije, ten je a pije si súd, preto, že nerozsudzuje telo Pánovo.“ (1 Kor 11, 28—9.) Ponáhľaj sa teda najskôr smieriť s Bohom; očisť si srdce od každého hriechu sviatosťou pokánia. Len potom, keď si sa smieril(a) s milovníkom nepoškvrnených duší, s úctivosťou a pobožnosťou srdca pristúp ku sv. stolu, kde Ježiš čaká na teba. Pristúp so živou vierou v Ježiša Krista, v Sviatosti Oltárnej prítomného, ktorý riekol: „Toto je moje telo, toto je moja krv.“ — Pristúp s radostnou nádejou. Dobrý kresťan nikdy sa tak neraduje tomu, že je kresťanom, ako keď prijíma najsv. Sviatosť Oltárnu; ani nikdy tak a s takou istotou nehľadí do budúcnosti a do večnosti, ako v tej chvíľke. — Pristúp s vrúcnou láskou k stolu Pánovmu. I akože by si mohol(a) ináč pristúpiť? Ó ako mnoho pre teba podstúpil a tebe učinil Ježiš, aby ťa spasil? Kdeže je taký priateľ, ktorý by ťa bol tak vrúcne miloval ako on? Kde je dobrodinec, ktorý by ti bol tak mnoho dobrého udelil ako on? A ty by si ho za to nemiloval(a)? — Pristúp s vrúcnou žiadosťou spojiť sa s Pánom. Žiadosť táto pochádza z lásky. — Pristúp s detinskou poníženosťou, uznajúc svoju nehodnosť. — Pristúp k stolu Pánovmu s úprimnou láskou voči všetkým ľuďom, priateľom i nepriateľom a pováž rozkaz Kristov: „Ak sa rozpomenieš pri oltári, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj tam svoj dar a choď sa smieriť so svojím bratom.“ Tým menej teda smieš sa priblížiť k stolu Pánovmu, keď ešte aj nepriateľstvo prechovávaš vo svojom srdci voči svojmu blížnému. Načo sa potom modlíš: Odpusť nám naše viny, ako aj my odpúšťame svojim vinníkom.

Pred sv. prijímaním si vždy vzbuď dobrú ľútosť tak nad predchádzajúcimi vyspovedanými smrteľnými hriechami, ako aj nad všednými hriechami, aby si celkom čistý šiel k stolu Pánovmu. Vzbuď si božské čnosti, vieru, nádej a lásku; prejav túžbu čím skôr prijať sviatostného Spasiteľa. Na to ti slúžia prípravné modlitby pred sv. prijímaním. Nakoľko pripravíš svoje srdce, natoľko s radosťou príde Pán k tebe a uhostí sa vo tvojom srdci.

Telesná príprava. Apoštolovia požívali sv. prijímanie prvý raz po večeri, teda keď boli najedení. Ale hneď od prvopočiatku kresťanstva najprv pristupovali ku sv. prijímaniu a len po sv. omši bola spoločná večera. (Vtedy sa totiž sv. omša slúžievala večer.) Preto sv. Cirkev od dávnych čias nariaďuje, aby sme k sv. prijímaniu pristúpili s prázdnym, lačným žalúdkom, aby sme v ten deň ako prvé jedlo požívali najsv. Telo Pánovo. Predpísaný je nám teda sviatostný pôst, podľa ktorého pred sv. prijímaním nesmieme nič ani jesť, ani piť od dvanástej nočnej hodiny, až kým sme sa

nepoďakovali po sv. prijímaní. K tomuto sme viazaní pod smrteľným hriechom. Keby nám náhodou šla krv zo zuba, kým je dnu v ústach a prehltli by sme ju, nie je porušený sviatostný pôst. Chorí, ktorí prijímajú Sviatosť Oltárnu ako pokrm na cestu do večnosti, nie sú viazaní sviatostným pôstom a môžu dostať sv. prijímanie, hoci by boli i jedli. Fajčenie je pred sv. prijímaním dovolené, neporušuje sviatostný pôst, hoci si Pán Ježiš zaslúži aj toho, aby sa fajčiari zriekli cigarety zo sebazaprenia a z lásky k Pánu Ježišovi. Je zrejmou vecou, že k stolu Pánovmu máme pristúpiť vo sviatočných šatách, slušne oblečení, primerane k svojmu stavu.

h) Čas, miesto a vek sv. prijímania.

Sv. prijímanie kňaza je podstatnou čiastkou sv. omše ako obety. A tak aj veriaci, ako spoluúčastníci sv. omše, pristupujú k sv. prijímaniu riadne za sv. omše. Rozdáva ho ten istý kňaz, ktorý omšu slúži, alebo iný kňaz alebo tiež diakon. Sv. prijímanie sa udeľuje bezprostredne pred sv. omšou alebo po sv. omši. Keď to rozumná príčina vyžaduje, môže sa sv. prijímanie udeliť i vtedy, keď je nie v kostole sv. omša. Sv. prijímanie sa môže udeľovať všade, kdekoľvek sa slúži sv. omša (kostol, kaplnky, poľná omša), ak len biskup nedal zvláštnu úpravu. (Can. 845—6.) Sv. prijímanie sa udeľuje pri tom oltári, kde sa slúži sv. omša, alebo kde je uschovaná v bohostánku Sviatosť Oltárna. Kňaz sa nesmie vzdialiť od tohto oltára tak, žeby ho stratil s očú. (Can. 868.) Sv. prijímanie sa môže udeľovať v každý deň v roku okrem Veľkého piatku. Na Bielu sobotu však sv. prijímanie dáva sa len pod sv. omšou alebo bezprostredne po nej. (Can. 867.) Sv. prijímanie sa udeľuje v tých denných hodinách, keď je dovolené slúžiť sv. omšu. Teda od svitania až do popoludnia do jednej hodiny, — z dôležitej príčiny i o hodinu-dve neskoršie. Preto veriaci, ani keď idú na púť, nemajú žiadať na pútnom mieste sv. prijímanie popoludní, hoci by sa boli postili od polnoci. Sv. prijímanie sa nedáva ani na utierni, z pochopiteľných dôvodov hojnosti štedrej večere. Rehoľníci a rehoľníčky však majú k tomuto povolenie, ale majú úpravu postiť sa tri-štyri hodiny pred polnocou. Sväté prijímanie môže dostať každý kresťan-katolík (pravda, pokrstený), ak je nie z toho vylúčený dajakým cirkevným trestom. (Can. 846.) Dietky dostávajú sv. prijímanie riadne, keď nadobudly užívanie rozumu, najmä od siedmeho roku. I menšie deti môžu dostať sv. prijímanie v nebezpečenstve smrti, keď vedia rozoznať Božie telo od obyčajného chleba a keď majú vedomosť hlavných právd, ktoré treba vedieť k spaseniu. (Can. 954.) Trvale nevedomým (blbí, sprostí), ktorí ani len to nevedia z náboženstva, čo maličké deti, sa sv. prijímanie neudeľuje, ako ani spoveď ani sv. pomazanie ne-

mocných. K sv. prijímaniu môžme pristúpiť tak pri latinskej sv. omši pod jedným spôsobom, ako aj pri gréckej sv. omši pod dvoma spôsobami. Tak isto sa môžme spovedať u rímskokatolíckeho kňaza, ako aj u gréckokatolíckeho kňaza. Sv. prijímanie sa denne udeľuje len raz. Kňazi, ktorí slúžia dve alebo tri sv. omše, pri každej sv. omši aj prijímajú Božie telo a krv Pánovu, lebo prijímanie kňaza je podstatnou čiastkou sv. omše. Keby bolo potrebné zachrániť Sviatosť Oltárnu pred zneuctením, napr. za revolúcie, každý môže aj viac ráz prijať Božie telo, alebo ho podať aj iným na prijímanie (ak totiž niet kňaza). V takom prípade, keby nebolo možno sa vyspovedať, možno pristúpiť k sv. prijímaniu po vzbudení si dokonalej ľútosti.

ch) Duchovné prijímanie.

Keď ti je nie možné pristúpiť skutočne ku sv. prijímaniu za sv. omše, vzbuď si dokonalú ľútosť nad svojimi hriechami a pros sviatostného Spasiteľa, aby predsa prišiel k tebe aspoň so svojou milosťou a dal ti aspoň trochu z toho požehnania, ktoré dáva tým, ktorí ho skutočne prijímajú. Toto duchovné prijímanie môžeš vykonať nielen za sv. omše, ale kedykoľvek, najmä keď navštíviš Sviatosť Oltárnu, ak si v milosti posväcujúcej a ak si vzbudíš dokonalú ľútosť.

Duchovné prijímanie je podľa sv. Tomáša vrelou túžbou prijať Ježiša a spojiť sa s ním, ako keby sme ho skutočne prijímali. Pán Ježiš povedal sv. Johanne od sv. Kríža, že keď duchovne prijíma, dostáva podobné milosti ako pri skutočnom sv. prijímaní. Aj sv. snem tridentský schvaľuje duchovné prijímanie a veriacich napomína, aby sa v ňom cvičili. Sv. Ignác z Loyoly hovorieval, že duchovné prijímanie je výborným prostriedkom na to, aby sme dobre konali skutočné sv. prijímanie. Blahoslavená Agáta od sv. Kríža denne aj dvesto ráz vykonala duchovné prijímanie. Spôsob čiže modlitbu duchovného prijímania hľadaj po modlitbách pri sv. prijímaní.

i) Účinky sv. prijímania.

Kto chce vedieť, ako účinkuje Pán Ježiš v srdci človeka po sv. prijímaní, nech preštuduje sv. evanjeliá. Čo činil Pán Ježiš na zemi, to činí aj v duši každého človeka, keď príde k nemu vo sviatosti Lásky. Prišiel na to, aby našiel, čo bolo stratené, aby zapálil, čo bolo studené a aby vykúpil, čo bolo pre hriech odsúdené. 1. Preto, keď vstúpi Spasiteľ do tvojho srdca vo sv. prijímaní, najskôr ti rozmnoží milosť posväcujúcu, lebo tvoja duša musí sa podobať sláve kráľovstva nebeského. 2. V nebi niet nič nečistého, nedostane sa tam ani len najmenší hriech. Preto sviatostný Spa-

siteľ v tvojom srdci hneď spáli a zničí všedné tvoje hriechy, ak ich ľutuješ a chceš zanechať. Ako v ohnivej peci, v ktorej sa čistí zlato, všetka troska vypadne a čisté zlato jagá sa vo svojej cennosti, tak aj tvoja duša. 3. Spasiteľ veľmi dobre vie, že pod dojmom dedičného hriechu náchylní sme k zlému, preto keď príde do nášho srdca. zahladí všetko a pozdvihne nás ako pozdvihol kajúcu Magdalénu, hriešneho Petra a ukrižovaného lotra; upraví našu myseľ na seba samého, na kríž a pripomenie nám svoje slová: „Keď budem povýšený, všetkých pritiahnem k sebe." A ako kedysi uzdravoval chorých a diablom posadlých tým, že choroby odháňal a diablov vyháňal, tak aj z nášho srdca poklesky odoženie a diabla vyženie a rozkáže mu, aby sa neopovážil nás pokúšať. 4. Keď sa Spasiteľ odoberal od apoštolov, chcejúc ísť do neba, odovzdal im všetku moc, ktorú mu Boh Otec dal, a zanechal im aj svoje sv. slová. Keď teda odchádza z nášho srdca po úplnom rozídení sa spôsobu chleba v našich vnútornostiach, nenechá nás chudobnými, ale dá nám svojej moci a sily, aby sme mohli konať všetko, čo sa jemu páči, a chrániť sa všetkého, čo jeho uráža. Nadovšetko zanecháva nám záloh večného spasenia podľa svojich slov: „Kto bude jesť moje telo a piť moju krv, toho ja vzkriesim v deň posledný."

Ako pozemský pokrm, keď ho požívame, premení sa na naše telo, tak požívaním Sviatosti Oltárnej sa najužšie spojíme s P. Ježišom a máme sa ako by premeniť na Krista, aby sme mohli povedať so sv. Pavlom: „Žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus." (Gal 2, 20.) Teda máme tak smýšľať a činiť, ako Kristus, ako by sám Kristus v nás žil, — všetko na česť a slávu Božiu, na spasenie svoje a bližných, — vždy z najdokonalejšej lásky k Bohu.

1. Prípravné modlitby k sv. prijímaniu.

a) Dlhšie prípravné modlitby.

Vzbudenie viery. Kto je ten, čo prichádza ku mne? Pán môj a Boh môj, ktorý ma z ničoho stvoril, a na kríži za dušu moju obetoval to isté telo a tú istú krv, ktorú mi teraz za pokrm duše podať je hotový.

Bože, pevne verím, že si, Pane Ježišu, prítomný vo velebnej Sviatosti Oltárnej s najsvätejším telom, krvou, dušou, človečenstvom i Božstvom. Vo viditeľ-

ných spôsoboch chleba a vína prítomný si nám neviditeľne, ale skutočne celý a ten istý, ktorý sedíš na pravici Boha Otca vo večnej sláve, ako pravý Boh a človek. Pane, keby si nás Ty neučil, že kto je telo Tvoje a pije Tvoju krv, v Tebe zostáva a Ty v ňom, — kto by v to uveril? Ale ja verím a za istejšie pokladám, ako keby som Ťa mohol(a) vidieť telesnými očami. Verím, že požívaním tejto najsvätejšej sviatosti moja viera nadobudne novej sily, moja nádej nového života a moja láska novej vrúcnosti. Ó Ježišu môj, rozmnož túto moju vieru.

Vzbudenie nádeje. Prečo prichádza ku mne Pán môj a Boh môj? Aby dušu moju posilnil a nakŕmil k životu večnému.

Božský Vykupiteľu, čože by som nemohol(a) dúfať od Teba, ktorý sa mi sám za pokrm dávaš. Kormúti ma síce svedomie a bremeno hriechov, ale množstvo zľutovania Tvojho ma občerstvuje. Preto silne dúfam, že si ma skrze svoje nekonečné zásluhy vo sviatosti pokánia očistil od mojich nerestí a uzdravil od mojich neduhov na duši, aby som sa mohol(a) pri Tvojom stole ukázať čistý(á) a Teba prijať s takou úctivosťou, láskou a vďačnosťou, s akou mnohí svätí po tejto sviatosti lačneli a ju požívali. Dúfam, že sa v hodinu smrti mojej nado mnou zľutuješ, a dožičíš mi tej milosti, aby som Tvojím sv. telom na cestu do večnosti posilnený(á) šťastne skonal(a) a Teba, ktorého pod spôsobom chleba tu skrytého nachodím, potom s tvári do tvári večne videl(a). Ježišu môj, posilni moju nádej.

Vzbudenie lásky. Ako prichádza ku mne Pán? S tou najprívetivejšou láskou, aby bol a zostal vo mne, a ja v ňom.

Ó Božský Ježišu, Miláčik môjho srdca, čo je človek, že naň pamätáš, že u neho si príbytok chystáš a s ním sa spojuješ! Nevýslovne veľa bolo, že si pre

mňa, hriešneho človeka, sostúpil s neba a z lásky ku mne si sa podrobil tak mnohým prácam, tak mnohým utrpeniam, áno i najpotupnejšej smrti kríža. A teraz ešte nad to ku mne sa snižuješ a mňa svojím svätým telom nasycuješ. Či by si ma mohol ešte silnejšie povzbudiť k milovaniu Teba? Ach, milujem Ťa, ó Ježišu, milujem Ťa z celého srdca, najsladší Ježišu. „Pane, Ty vieš, že Ťa milujem!" Prosím Ťa, Pane, nech sa Ti páči toto moje vyznanie lásky, ako sa Ti páčilo, keď Ti tými slovami lásku vyznal sv. Peter. Nech moje srdce stále horí takouto láskou k Tebe. Pristupujem k stolu Tvojej najchutnejšej hostiny lásky, aby som sa pred celým svetom osvedčil(a), že Ťa milujem a že Tvojim príkazom poslušný(á) byť chcem. Rozpaľuj ó Ježišu, túto moju lásku až do smrti, aby som bol(a) hodný(á) milovať Teba na veky. Amen.

Vzbudenie pokory. Kto si Ty, ó Pane, a kto som ja, že sa opovažujem k Tebe priblížiť? Ach, ja som nádoba porušenia, dieťa zlého nepriateľa, opovrhovač Boha a dedič pekla! Biedny(a) som v každom ohľade; nestály(a) vo svojich predsavzatiach, lenivý(á) vo svojich prácach, nečistý(á) vo svojich žiadostiach. Hľa, taký(á) som ja! Ty však, ó Pane, si veľký a veľkosť Tvoja je bez dosahu; Ty si dobrý a Tvoja dobrota nepozná hraníc; Ty si večný a večnosť Tvoja obsahuje všetky časy! — Pred Tebou nesvieti slnce dosť jasne a hviezdy sú nie dosť čisté pred Tvojím obličajom. Stĺpy nebies sa trasú a trnú na Tvoj pohľad. Serafíni zakrývajú si tvár krídlami a pokladajú sa za najchatrnejšie bytosti. Akože sa teda opovažujem, ja nízke a nečisté stvorenie, blížiť sa k Bohu nekonečnej velebnosti?

Sv. Ján Krstiteľ, ktorý bol v materinskom živote posvätený, nedržal sa za hodného ani len remence na obuvi rozviazať Spasiteľovi. Knieža apoštolov, svätý Peter zvolal: „Pane, odíď odo mňa, lebo som človek

hriešny." Akože sa ja smiem, Pane, k Tebe priblížiť, keď som ten(tá) najväčší(ia) hriešnik(ca)? — V Starom zákone sa nikto neopovažoval, kto bol nečistý a neposvätený, jesť z posvätných chlebov v chráme; tie však boly len tieňom tohto najsvätejšieho tajomstva. Akože sa ja opovážim jesť tento chlieb anjelský, keďže som ďaleko vzdialený(á) od jeho svätosti! Tak prisne bolo zakázané dotknúť sa Archy úmluvy, ktorá bola len odbleskom tohto tajomstva, že levít Óza, ktorý ruku na ňu vztiahol, náhlou smrťou zomrel. Ó akože sa ja musím obávať, ak nehodne prijmem najsvätejšiu Sviatosť tela a krvi Božieho Syna? — Betsamiti ničím iným sa neprehrešili, iba že na Archu úmluvy neúctivo pohliadli, keď bola prinesená do ich krajiny; predsa sa Pán na nich tak rozhneval, že viac tisíc z nich okamžite zahynulo. Spravodlivý Bože, o koľko výbornejšia a vznešenejšia je táto Sviatosť od Archy úmluvy? O koľko teda nebezpečnejšie je prijať ju a v nej Teba v stave nemilosti.

Či sa teda nemám triasť a trnúť, keď idem prijímať Pána toľkej velebnosti a nekonečnej spravodlivosti? Čo by som sa i za viac rokov bol pripravoval(a) na prijímanie tejto najsvätejšej Sviatosti, alebo by som bol(a) taký(á) čistý(á), ako sú anjeli, predsa by som si nezaslúžil(a) tejto veľkej milosti. O koľko viac teda musím sa obávať, keď považim, v akom hriešnom položení sa nachádzam? Veď môj život posiaľ nebol nič iné, ako ustavičný boj proti Tebe a ustavičné obnovovanie všetkých múk, ktoré si pre mňa podstúpil! Ako často som Ťa pre márnu chlipnosť alebo judášsky zisk zapredal(a)? Akože sa teda opovážim prijať Teba, svojho Spasiteľa, do takého nečistého a zhanobeného príbytku svojej duše? Či sa mám opovážiť Tvoje sväté telo položiť do obydlia jedovatých hadov a divých zvierat? Či budeš môcť, ó panenská čistota, ó studnica všetkej krásy, spoči-

vať na takom mieste? Ó milovník čistých duší a nevinný Baránku, ktorý sa pasieš medzi ľaliami, čože Ti ja ponúknem vo svojom srdci, v ktorom jedine tŕnie a bodliaky rastú? Tvoje najsvätejšie telo, s kríža složené, zavinuté bolo do čistého drahého plátna a položené do nového hrobu, v ktorom ešte nikto nebol pochovaný. Ale kdeže v duši mojej nájdem čisté miesto, na ktoré by som Ťa mohol(a) položiť? Akože sa opovážim priblížiť sa k Tebe, aby som Ťa prijal(a) a dotkol(la) sa Ťa svojimi ústami? Na mojej duši nič nie je čistého a nepoškvrneného, čo by nebolo hriechami znesvätené. Ó Božský môj Spasiteľu! Hanbím sa veľmi, keď vidím, že som v takom biednom položení.

Vzbudenie ľútosti. Najsladší môj Ježišu, nie som hodný(á), aby som sa predstavil(a) Tvojej velebnosti. Pre svoje hriechy a neprávosti zaslúžil(a) by som si, aby som bol(a) od Teba odvrhnutý(á). Skôr som hodný(á) okúsiť Tvoj hnev a postihnutý(á) byť Tvojím trestom, ako sa priblížiť k Tvojmu sv. oltáru a tam Ťa prijať. Ale Ty, dobrotivý Bože, sám ma tiahneš k sebe. Ty ma chceš obživiť a od ťažkých mojich hriechov ma oslobodiť. Ty, láskavý lekár, chceš moju dušu vyliečiť zo všetkých chorôb. Ty nezavrhuješ kajúceho hriešnika, ale milostive voláš každého: „Poďte ku mne všetci, ktorí ste obťažení a ja vás občerstvím!“ Tento Tvoj hlas aj mňa priťahuje k Tebe. Prichádzam teda pod ťažkým bremenom svojich hriechov s tou prosbou, aby si ma od nich oslobodil. Prichádzam, ako chorý(á) k lekárovi, aby si ma uzdravil; ako hriešnik(ca) k milostivému, aby si ma ospravedlnil. Veď láskave prijímaš hriešnikov a hoduješ s nimi. Ty si hotový zabudnúť na moje neprávosti, keď vidíš vo mne skormútené a ponížené srdce. Ach, preniknutý(á) ľútosťou, uznávam a vyznávam svoje hriechy a prosím Ťa o ich odpustenie.

Zmiluj sa nado mnou, ako si sa zmiloval nad kajúcou hriešnicou. Ja však nemám dosť sĺz, ktorými by som Ti umyl(a) nohy; ale Ty si toľko krvi zo seba vycedil, že ňou môžu byť smyté nielen moje hriechy, ale i hriechy celého sveta. Preto, milosrdný Spasiteľu, nespomínaj na moje predošlé hriechy! Ja ich zaklínam a v ošklivosti mám z hlbín svojho srdca. Rád(a) by som dať akúkoľvek cenu, keby sa mohlo povedať, že sa moje hriechy nikdy nestaly. Božský Spasiteľu, nehľaď na moju niekdajšiu hriešnosť, ale pozri na moju ľútosť, na moju dobrú vôľu a na moje pevné predsavzatie a pre Tvoje nekonečné zásluhy učiň ma hodným(ou) požívať tento chlieb anjelský. Amen.

Vzbudenie túžby. Bože môj a Vykupiteľu môj, žiadam si Ťa prijať s takou túžbou, poklonou a chválou, s takou láskou a vďačnosťou, s takou vierou a čistotou, ako Ťa prijala a po Tebe túžila Tvoja najsvätejšia Matka, blahoslavená Panna Mária, keď slovami: „Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho“ pokorne odpovedala anjelovi, ktorý jej priniesol radostné posolstvo o Tvojom vtelení. Ako Tvoj svätý predchodca, Ján Krstiteľ, s radosťou zaplesal ešte v živote materinskom v Tvojej prítomnosti a s akou radosťou uzrel Ťa neskôr pri Jordáne, kde krstil ľudí a k pokániu privádzal, tak vzdychá a túži moje srdce po Tebe.

Šťastná tá duša, ktorá je hodná prijať Teba, Pána Boha svojho a pri sv. prijímaní Teba, naplnená je duchovnou radosťou. Bože môj, Ty večná láska a nekonečná dobrota, žiadam si Ťa prijať s takou svätou túžbou a hlbokou úctou, akú mal a pocítil ktorýkoľvek svätý. Ale keďže som nie hodný(á) a ani nevládzem mať všetky city pobožnosti, obetujem Ti aspoň ochotu a žiadosť svojho srdca a prosím Ťa, prijmi milostive tieto moje žiadosti a vo mne ich uskutočni. Ó najsladší Ježišu, ohňom svojej lásky rozohrej mo-

ju studenosť a bleskom svojej prítomnosti osvieť moju slepotu. Všetko pozemské obráť vo mne na horkosť a pozdvihni moje srdce k sebe do neba. Ty jedine buď mi milý odteraz až na veky. Amen.

b) Kratšie prípravné modlitby.

Viera. Ježišu môj, pevne verím, že si tu na oltári prítomný pod spôsobom chleba so svojím Božstvom a človečenstvom. Veď Ty, neomylná pravda, si povedal: „Toto je moje telo“ a „Toto je moja krv.“

Nádej. Ježišu, dúfam v Teba, lebo si nekonečné milosrdenstvo. V tomto nesmiernom Tvojom milosrdenstve dôverujúc, chcem Ťa prijať v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, hoci som toho nie hodný(á); ale Ty ma láskavo voláš slovami: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávate a ste obťažení a ja vás občerstvím.“ A „Kto je moje telo a pije moju krv, má život večný.“

Láska. Ježišu, nado všetko Ťa milujem, lebo si taký nekonečne dobrý a láskavý, že z lásky k nám ostávaš vo dne v noci s nami, svojím telom a krvou nás kŕmiš a spájaš sa s nami vo sv. prijímaní. „Kto je moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom.“ Amen.

Predsavzatie. Bože môj, chcem, aby každý pohyb môjho srdca bol vzletom k Tebe, môjmu prvému počiatku a poslednému cieľu. Chcem, aby každý úder mojich žíl bol citom živej, vnútornej ľútosti a bolesti nad mojimi hriechami. Chcem, aby každý dych mojich pľús bol činom horúcej lásky k Tebe, ktorý si moje najvyššie dobro. Toto všetko si želám s najnežnejším precítením svojej duše. Bože môj, prijmi toto moje predsavzatie a podporuj ho svojou svätou milosťou. Amen.

Prosba k Božskému Srdcu. Najsvätejšie Srdce Ježišovo, studnica všetkého dobra, klaniam sa Ti,

milujem Ťa a so živou ľútosťou nad svojimi hriechami venujem Ti svoje biedne srdce. Sprav ho poníženým. trpezlivým, čistým a vo všetkom oddaným podľa Tvojho žičenia. Dobrý Ježišu, učiň, aby som žil(a) Tebe a pre Teba. Chráň ma v nebezpečenstvách, potešuj ma v zármutku, daj mi telesného zdravia, pomoci v mojich časných potrebách, svojho požehnania pri všetkých mojich prácach a milosť pri smrti. Amen.

Poklona. Čo najponíženejšie padám na kolená a spojený(á) v duchu s veriacimi na zemi a so svätými v nebi klaniam sa Ti, Ježišu, pravému Bohu a človekovi tu v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej prítomnému. S najvrúcnejšou povďačnosťou za toľké dobrodenia z celého srdca Ťa milujem, nekonečne dokonalý a nekonečne láskavý Ježišu.

Daj mi tú milosť, aby som Ťa nikdy nijako neobrazil(a) a aby som touto Tvojou sviatostnou prítomnosťou na tejto zemi občerstvený(á) hodný(á) bol(a) spolu s Pannou Máriou dostať sa k požívaniu Tvojej večnej a blaženej prítomnosti v nebi. Amen.

c) Odpustková modlitba pred sv. prijímaním.

Od sv. Tomáša Akvinského.

Všemohúci večný Bože, ajhľa, prichádzam k sviatosti jednorodeného Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista. Prichádzam ako nemocný (á) k lekárovi života, ako nečistý(á) k prameňu milosrdenstva, ako slepý(á) k svetlu večnej jasnosti, ako chudobný(á) a biedny(a) k Pánu neba i zeme. Preto prosím prehojnú a nesmiernu štedrosť Tvoju, ráč nemoc moju zahojiť, poškvrnu umyť, slepotu osvietiť, chudobu obohatiť, nahotu zaodiať, aby som chlieb anjelov, Kráľa krá-

ľov, Pána pánov prijal(a) s takou úctou a poníženosťou, s takou skrúšenosťou a pobožnosťou, s takou čistotou a vierou, s takým predsavzatím a úmyslom, žeby to blahu mojej duše osožilo. Daj mi, prosím, aby som prijal(a) nielen sviatosť tela a krvi Pána, lež i ovocie a účinky tejže Sviatosti. Najláskavejší Bože, daj mi tak prijať telo jednorodeného Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista, ktoré vzal z Márie Panny, aby som bol hodný(á) privtelený(á) byť k jeho tajomnému telu a pripočítaný(á) k jeho údom. Najmilší Otče nebeský, dožič mi, aby som premilého Syna Tvojho, ktorého teraz skrytého na pozemskej ceste mienim prijať, niekedy s tvári do tvári vidieť mohol(a). Amen.

Odpustky 3 rokov — Pln. odpustky raz mesačne. Podmienky: každodenne odbaviť modlitbu, sv. spoveď, sv. prijímanie, návšteva kostola a modlitba na úmysel sv. Otca.

d) Zbožné vzdychy pred sv. prijímaním.

Ó Ježišu, Slovo a odblesk večného Otca, obráť ma a obnov vo mne úprimného ducha. — Ó Ježišu, Baránku Boží, očisť ma od všetkých mojich hriechov; lebo si prišiel zahľadiť všetky hriechy sveta. Ó Ježišu, Učiteľu môj, uč ma plniť Tvoju vôľu; lebo Ty si Boh môj. Ó Ježišu! Ty cesta, pravda a život, sprevádzaj, vystríhaj a ochraňuj ma od večnej smrti; lebo Ty si Vykupiteľ môj. Ó Ježišu, Ty si základ mojej viery, posilni ma v pravde, aby som od pravej viery neodstúpil(a). Ó Ježišu, moje najvyššie Dobro, zapáľ moje studené srdce, aby som Ťa z celého srdca miloval(a). Ó Ježišu, Ty Lekár duší, uzdrav moje rany; lebo Ty si naše neduhy na seba vzal a všetky bolesti naše znášal. Ó Ježišu, Ty Sudca živých i mŕtvych, buď mi milostivý a daj, aby som aj ja od Teba slyšal(a) tieto radostné slová: „Poď, požehnaný od môjho Otca."

Ó Ježišu, Ty Prostredník náš, smier ma so svojím Otcom nebeským; lebo Ty si usmierenie za hriechy naše. Ó Ježišu, Ty Studnica života, obmy moju dušu zo všetkých hriechov a bude nad sneh belšia. Ó Ježišu, Ty Živý chlieb, ktorý si s neba na zem sostúpil, nasýť ma; lebo len Ty sám môžeš vyplniť túžbu moju po dobrom. Ó Ježišu, Ty Ženích mojej duše, spoj ma so sebou, aby som mohol(a) povedať: „Ty si môj a ja som Tvoj(a).“ Ó Ježišu, Pán môj, Tvoj(a) som s telom i s dušou; lebo Ty si ma vykúpil predrahou svojou krvou. Ó Ježišu, spas moju dušu; lebo len v Tvojom mene môžeme byť všetci spasení. Ó Ježišu, Ty počiatok a koniec všetkých vecí, udeľ mi stálosti; lebo kto vytrvá do konca, bude spasený.

Keď už máš prikľaknúť k sv. prijímaniu, pobožne si vzdychni (nauč sa ten vzdych nazpamäť):

Príď, ó božský môj Vykupiteľu, a neodkladaj; príď, spasenie mojej duše, príď do života môjho, čaká Ťa srdce moje. Ak by nebolo náležite pripravené, milostive pohliadni doňho a svojou Božskou láskou sám ho priprav, vyčisti a rozpáľ. — Duša moja, už prichádza tvoj ženích; iď v ústrety svojmu Pánovi, lebo sa ti dnes spasenia dostane!

2. Obrady sv. prijímania.

Keď je čas sv. prijímania, či pri omši, či okrem omše, sami máme sa pobrať k oltáru, aby miništrant mohol dať kňazovi znamenie cengáčom, že čakáme na sv. prijímanie. Kým kňaz otvára bohostánok a vyberá cibórium, sníme s neho kepienok s vrchnáčikom, miništrant v mene prijímajúcich modlí sa Confiteor; veriaci môžu sa ho tiež modliť, prípadne i nahlas latinsky viď liturgickú omšu, str. 187.

Kňaz pokľaknúc, obráti sa k ľudu, v prvej modlitbe modlí sa o milosrdenstvo Božie pre všetkých prítomných, tak pre tých, ktorí skutočne prijímajú, ako aj pre ostatných, ktorí majú duchovne prijímať; v druhej modlitbe žehnajúc všetkých, dáva prosebné všeobecné rozhrešenie, na znamenie, že ich pripúšťa k sv. prijímaniu:

Nech sa zmiluje nad vami všemohúci Boh a nech vás po odpustení hriechov vovedie do života večného. ℟. Amen.

Zmilovanie, rozhrešenie † a odpustenie vašich hriechov nech vám udelí všemohúci a milosrdný Pán. ℟. Amen.

Kňaz sa obráti k oltáru, kľakne, vezme do ruky jednu hostiu, držiac ju nad cibóriom, ukazuje ju ľudu a hovorí:

Ajhľa, Baránok Boží, ajhľa, ktorý sníma hriechy sveta.

Pane, nie som hodný, aby si vošiel pod strechu moju, ale povedz len slovo a uzdravená bude duša moja. (Tri razy.)

Potom pristúpi ku každému prijímajúcemu, žehná ho a podáva mu ju do úst na jazyk so slovami:

Telo Pána nášho, Ježiša Krista, nech zachováva tvoju dušu pre život večný. Amen.

Kým kňaz hovorí: Domine, non sum . . . my sa pokorne klaniame sv. hostii tými istými slovami Kafarnaumského stotníka, pohana, ktorý prosil Pána Ježiša, aby mu uzdravil chorého sluhu; vyznal však, že nie je hodný, aby tento divotvorca vošiel do jeho domu. Pod slovami „príbytok" rozumieme svoje srdce, svoju dušu, do ktorej, ako do príbytku, chystá sa božský hosť, Ježiš Kristus. Ukazovanie hostie pri slovách: Ajhľa, Baránok Boží . . . pripomína nám to najväčšie dobrodenie, ktoré sa stalo svetu, keď za naše hriechy obetovaný bol sám a ten istý, najvýš nevinný Baránok, Ježiš Kristus, ktorý sa včuľ pod spôsobom chleba pred našimi očami objavuje a za pokrm duši našej podáva.

Prijímajúci prevezme pred prijímaním zlatý tanierik — patenu od svojho suseda a drží ho pod svojou bradou, aby z hostie prípadne padajúce omrvinky padly na ňu. Niekedy to činí miništrant.

Treba dať pozor, aby kňaz vhodným spôsobom mohol nám položiť do úst sv. hostiu, preto máme mať ústa trochu otvorené, jazyk len trochu vyložený na spodnú peru a hlavu dostatočne pozdvihnutú.

Pred prijatím sv. hostie neprežierajme svoje sliny, aby sa hostia mohla nimi rozvlažiť v našich ústach. Keď máme suché ústa, prilepí sa nám hostia na ďasno a nemôžeme ju prežrieť. V tomto prípade neslobodno hostiu s ďasna sosnímať prstom, ale len jazykom. Podobne neslobodno hostiu prehryznúť, ani dlho ju v ústach držať, ale treba ju čím skôr prežrieť.

Tak sa stane naše srdce príbytkom Spasiteľovým. Venujme sa hneď vnútornému ucteniu Spasiteľa. Povstaň hneď, pokľakni ešte raz na jedno koleno a so sklopenými očami pomaly odchádzaj na svoje

miesto Tí, ktorí prichádzajú k sv. prijímaniu, keď sa už rozdáva sv. prijímanie, majú si najskôr pokľaknúť na obidve kolená, ak je im to možné. — Keby sa niekedy stalo, že sv. hostia alebo jej čiastočka padne na zem, nezdvíhajme ju sami, ale upozornime kňaza on to sám urobí.

Kňaz, keď je sv. prijímanie okrem omše, po rozdaní sv. prijímania umyje si prsty v nádobke na oltári pripravenej a kým vkladá do svätostánku cibórium, modlí sa:

Ó svätá hostina, v ktorej sa Kristus prijíma, slávi sa pamiatka jeho umučenia, duša sa naplňuje milosťou a dostáva záloh budúcej slávy.

℣. S neba si im dal chlieb.

℟. Všetku slasť v sebe majúci.

℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.

℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, Ty si nám v predivnej... atď., viď na str. 655.

Vo veľkonočnom čase sa modlí namiesto tejto:

Modlime sa: Pane, vlej do nás Ducha svojej lásky a tým, ktorých si naplnil veľkonočnými sviatosťami, daj podiel aj na Tvojej svätosti. Skrze Pána nášho... v jednote tohože Ducha Svätého...

Napokon sa kňaz obráti ešte k veriacim a dá im požehnanie.

Požehnanie všemohúceho Boha, Otca † i Syna i Ducha Svätého, nech sostúpi na vás a zostáva vždycky. Amen.

Je samozrejmou vecou, že po sv. prijímaní musíme preukázať Pánu Ježišovi vrúcnu poklonu, a to nie letmo a povrchne, ale dôstojne a spokojne. Venujme tomuto aspoň 10—15 minút. Teraz je ten najmilostivejší čas pre našu dušu, keď nás Spasiteľ najradšej vyslyší a dá nám, čo potrebujeme. Chváľme ho teda a prosme. — Odísť po sv. prijímaní hneď z kostola, alebo sa rozprávať, obzerať, veru nie je svedectvom o našej hlbokej viere.

3. Modlitby po sv. prijímaní.

a) Privítanie sviatostného Spasiteľa po sv. prijímaní.

Čím som si zaslúžil(a), že prišiel Pán ku mne? — Včuľ našiel(a) som toho, ktorého miluje moja duša; toho sa budem držať, nechcem sa viac odlúčiť od neho. Pri Tebe ostanem, milý mojej duše, Ježišu Kriste, a nepustím Ťa od seba, kým ma nepožehnáš!

Buď pozdravený, najmilší môj Spasiteľu, večné Slovo Boha Otca, Synu prečistej Panny Márie, Baránku Boží, spasenie sveta, obeta svätá, živá studnica milosti a milosrdenstva. Buď pozdravený, ó Ježišu, Ty sláva anjelov, radosť nebešťanov, chlieb živý, plod panenský, pokrm našich duší. Buď pozdravený, ó Pane, svetlo neba, knieža pokoja, nádej nášho spasenia. Vyslyš milostive vrúcne moje vzdychanie.

b) Duša Kristova, posväť ma . . .

(Od sv. Ignáca z Loyoly.)

Duša Kristova, posväť ma;
Telo Kristovo, spas ma;
Krv Kristova, napoj ma;
voda z boku Kristovho, umy ma;
umučenie Kristovo, posilni ma;
ó dobrý Ježišu, vyslyš ma;
do svojich svätých rán skry ma;
nedaj mi odlúčiť sa od Teba;
pred zlým nepriateľom chráň ma;
v hodinu smrti mojej povolaj ma;
dožič mi prísť k Tebe,
aby som Ťa chválil
s Tvojimi svätými
na veky vekov. Amen.

Odpustky 300 dní. — Keď modlitbu zbožne odbavíme po sv. prijímaní, získame 7 rokov odp. — Pln. odp. získame za obvyklých podmienok, ak odbavíme modlitbu cez mesiac každodenne. — PPO 105.

c) Vďakovčinenie po sv. prijímaní.

V i e r a. Nekonečná dobrota, milosrdenstvo a láska Boha môjho prišla ku mne, aby sa so mnou spojila a prijala ma celkom za svojho (ju). Duša moja, ktorá si včuľ tak úzko spojená s Ježišom, čo učiníš, či mu nič nepovieš? Či sa so svojím Bohom shovárať nebudeš? Pomysli si, že anjeli ťa teraz obstupujú a klaňajú sa svojmu Bohu, ktorý včuľ v tvojom srdci prebýva. Aj ty sa klaňaj svojmu Pánovi, u teba prítomnému; pozri sám(a) do seba, sober svoje duchovné sily a všetky cudzie myšlienky vypuď zo svojho srdca.

P o z d r a v e n i e. Ježišu môj, moje nekonečné dobro a moje všetko! Buď pochválený a pozdravený odo mňa i od všetkých Tvojich stvorení v biednom stánku mojej duše.

V ď a k o v č i n e n i e. Boh môj a Pán môj, ďakujem Ti za tú milosť, ktorú si mi v tejto chvíľke preukázal, keď si ráčil prísť ku mne a v mojom srdci si príbytok vyvoliť. Chcel(a) by som Ti takú vďačnosť preukázať, ktorá by zodpovedala Tvojej veľkosti a mne preukázanej milosti. Ale akože ja biedny(á) môžem sa Ti dostatočne poďakovať?

P o ď a k o v a n i e s a. Božský môj Spasiteľu, obetujem a odovzdávam Ti dnes všetko, čím vládnem a všetko, čo som: moje vzdychy, moje vnútorné i zovnútorné smysly, moje myšlienky, moje žiadosti, moje potešenie, moje utrpenie, moje náklonnosti, celú moju slobodu, údy môjho tela, kvapky mojej krvi a môjho potu; slo-

vom, všetko, telo i dušu skladám k Tvojim najsv. nohám, čo skromnú moju obetu.

Príď, ó plápolajúca láska Srdca Ježišovho. príď, Ty všetko pohlcujúci oheň, a znivoč vo mne všetko, čo je moje a čo sa Tvojim najčistejším očiam nepáči. Ododneška chcem Tebe celkom prináležať a len preto živý(á) byť, aby som mohol(a) zachovať nielen Tvoje príkazy a Tvoje rady, ale i všetky žiadosti Tvojho Božského Srdca a tak dosiahnuť Tvoje sväté prisľúbenie, že kto Ťa prijme s láskou, u neho si učiníš príbytok s Otcom i s Duchom Svätým. Amen.

Prosby. Duša moja, terajšie chvíľky sú tie najvzácnejšie v celom tvojom živote. Nedaj ani jednej pominúť, žeby si ju užitočne nestrávila. Niet milosti v nekonečnom poklade Božieho bohatstva, ktorú by si teraz dostať nemohla.

Sám Ježiš ti vraví: „Čo chceš, aby som ti preukázal?“ Prišiel som k tebe, aby som sa rozdelil s tebou o svoje bohatstvá a uspokojil tvoje potreby. Žiadaj odo mňa s dôverou a zaiste dostaneš, o čo prosiť budeš.

Večný Otče! Ježiš Kristus, Tvoj jednorodený Syn, uistil nás týmito slovami: „Amen, vravím vám, keď budete prosiť o niečo Otca v mojom mene, dá vám.“ Pre lásku k tomuto Tvojmu Synovi, ktorého teraz vo svojom srdci mám ubytovaného, vyslyš moju prosbu a udeľ mi, ako aj všetkým, za ktorých sa modliť mám, všetko to, čo od Teba žiadam, a čo vôbec potrebujem.

Buď pochválená, pozdravená na večné časy, najsvätejšia Sviatosť Oltárna.

Otče náš...
℣. S neba si im dal chlieb. Aleluja.
℟. Všetku slasť v sebe majúci. Aleluja.
℣. Nech je milosrdenstvo Tvoje, Pane, nad nami.
℟. Ako dúfame v Teba.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Bože, Ty si nám v predivnej... atď., str. 655.

Ó najdobrotivejší Ježišu, ktorý si sa nám dal v tejto sviatosti za pokrm našich duší k životu večnému, prosíme Ťa, posilni a rozmnož v nás vieru, úctivosť a pobožnosť k tejto najsvätejšej Sviatosti, aby sme k Tvojmu stolu pristupovali len po náležitom skúmaní seba samých s čistým srdcom a s pravou pokorou, žeby sme túto Sviatosť Tvojho tela a krvi prijímali nie k odsúdeniu, ale k večnému spaseniu; ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom, v jednote s Duchom Svätým, po všetky veky vekov. Amen.

d) Odpustková modlitba pred krížom.

Hľa, pred pohľadom Tvojím, ó dobrý a najsladší Ježišu, na kolená padám a s najväčšou vrúcnosťou duše Ťa prosím a žiadam: ráč do srdca môjho vložiť živý cit viery, nádeje a lásky, pravú ľútosť nad hriechami mojimi, ako aj silnú vôľu polepšenia, najmä teraz, keď s hlbokou sústrasťou a bolesťou dojatý o piatich ranách Tvojich uvažujem a rozjímam, majúc pred očami to, čo si už ústami proroka Dávida o sebe povedal, ó dobrý Ježišu: „Prebodli ruky moje a nohy moje, a spočítali všetky kosti moje.“

Veriaci, ktorí sa túto modlitbu pomodlia pred obrazom Ukrižovaného, získajú odpustky 10 rokov. — Pln. odp. získajú, ak pri-

stúpia k sv. spovedi, sv. prijímaniu a pomodlia sa na úmysel sv. Otca — PPO 171.

Inú modlitbu s plnomocnými odpustkami po sv. prijímaní ku Kristu Kráľovi nájdeš na str. 770.

e) Odpustková modlitba po sv. prijímaní.

(Od sv. Tomáša Akvinského.)

Vďaky Tebe vzdávam, svätý Pane, — všemohúci Otče, večný Bože, — ktorý si mňa hriešneho — nehodného — svojho služobníka nasýtiť ráčil — drahým telom a krvou Syna Tvojho, — Pána nášho, Ježiša Krista bez toho, — žeby som si toho bol zaslúžil, — ale len zo samej dobroty milosrdenstva Tvojho. — Prosím, aby toto sväté prijímanie — nebolo mi príčinou trestu, — ale spasiteľnou záštitou k odpusteniu. — Nech mi je zbrojou viery — a štítom dobrej vôle. — Nech ma zbaví mojich neprávostí, — nech udusí vo mne zlé žiadosti a náruživosti, — nech rozmnoží vo mne trpezlivosť a lásku, — pokoru a poslušnosť, i všetky ostatné čnosti. — Nech ma mocne bráni — pred úkladmi všetkých viditeľných — i neviditeľných nepriateľov. — Nech dokonale utíši — všetky nezriadené duševné — i telesné moje hnutia. — Nech sa k Tebe jedinému pravému Bohu — pevne viniem — a posledný svoj cieľ — šťastne dosiahnem. — Prosím Ťa, aby si mňa hriešneho — milostive priviesť ráčil — k tejto nevýslovnej hostine, — kde si Ty so svojím Synom — a Duchom Svätým — pre svojich svätých — pravým svetlom, úplnou sýtosťou, — večnou radosťou, svrchovanou slasťou — a dokonalou blaženosťou. Amen.

Odpustky 3 rokov. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 132.

Najsladší Ježišu, Tvoje najsvätejšie telo a Tvoja krv nech mi je sladkosťou a ľúbeznosťou duše, ochranou a svätosťou v pokušení, radosťou a pokojom v každom trápení, svetlom a silou v každom slove i skutku a konečne záchranou v smrti. Amen.

f) Prosba k sviatostnému Ježišovi.

Pane, Ježišu Kriste, Synu Boha živého, akú chválu a aké vďaky mám Ti za to vzdávať, že si vstúpil do môjho nehodného srdca a svojimi milosťami si uzdravil i posilnil moju chorú dušu? Nech je na veky zvelebené Tvoje najsvätejšie meno. Nech je velebená Tvoja nekonečná láska k nám vo Sviatosti Oltárnej, v ktorej Ty, pravý Boh prebývaš a prebývať budeš s nami až do skončenia sveta a nasycuješ i občerstvuješ naše duše. — A ako si Ty, Pane, dnes dal seba celého mne za pokrm, tak i ja seba a všetko, čo mám, svoju dušu, telo i svoje myšlienky Tebe oddávam a porúčam. Neodvrhni ma od svojej tváre, Vykupiteľu môj, ale požehnaj ma, keďže som sa stal(a) teraz Tvojím chrámom. Uchovaj ma od všetkého zlého, najmä od smrteľného hriechu. Vzdiaľ odo mňa všetko, čo by urazilo Tvoju velebnosť, a obnov vo mne, čo bolo hriechom skazené. Naplň moje srdce čistou láskou k Tebe a vrúcnou túhou po Tebe, aby som len Teba hľadal(a), len po Tebe túžil(a), len na Teba myslel(a), len o Tebe rozjímal(a), len ku Tvojej cti a chvále všetko začínal(a) a konal(a). Buď mi, ó Ježišu, odteraz mojou jedinou nádejou, mojou jedinou dôverou a mojím bohatstvom; mojou radosťou, mojou sladkosťou, mojou útechou, mojím životom, mojím pokrmom, mojím pokojom, mojím odpočinutím, mojím občerstvením a mojím spasením. Amen.

g) Vzdychy lásky.

Podľa sv. Františka Saleského a sv. Alfonza Liguori.

Pevná je moja viera v Teba, neomylná Pravda Neodvratná je moja nádej v Teba, nekonečná Dobrota. Srdečná je moja láska k Tebe, najvyššia a najdokonalejšia bytosť! Bože môj a neprestajný dobrodinca môj, Tebe sa chcem oddať, Teba chcem milovať a chváliť v tomto živote i vo večnosti.

Našiel(a) som, koho miluje moja duša. Držím ho pevne a nevypustím ho, aby som ozaj mohol(a) povedať: „Ja žijem, ale nie tak ja, lež žije vo mne Kristus." Včuľ, ó Ježišu, môj pokoj, moja jediná radosť, moje blahoslavenstvo, včuľ prepustíš svojho(ju) služobníka(nicu) v pokoji, lebo moje oči videly Tvoje spasenie. Moje srdce teší sa Tebe, a v Tebe plesá moja duša. Ó Bože srdca môjho, keby som včuľ v Tvojom objatí mohol(a) umrieť s istotou Tvojej lásky. Ó láska nesmierna, najponíženejší Ježišu, skrytý Bože, klaniam sa Tebe, vo mne prítomnému. Prichatrné je moje srdce, aby Ťa dostatočne milovalo, primalý je môj jazyk, aby Ťa hodne chválil. — Vykupiteľu môj, akýmže vďakom som Ti podlžný(á), že žiadaš, aby som sa Ti sám(a) obetoval(a) a to si žiadal(a), žeby si Ty jedine vo mne živý bol. — Ó Bože môj, Ty prichádzaš ku mne, aby si sa so mnou spojil, aby si mi zásluhy svojho umučenia v úplnej miere udelil a ma posvätil. Účinkuj teda vo mne všetkým tým, k čomu si na svet prišiel. Nedaj, aby ovocie Tvojho príchodu bolo na mne zmarené. — Ó Ježišu, Ty poznáš, čoho sa mi nedostáva a poznáš moje slabosti. Daj mi poníženosť, čistotu srdca, oddanosť do vôle Božej, posilu proti zlým obyčajom a trpezlivosť vo všetkom, čokoľvek sa mi zlého stane. — Ó Vykupiteľu môj, pre nekonečnú lásku, ktorá Ťa na zem priviedla a na kríži umrieť nútila, daj, nech i ja umriem v Tebe, aby si na veky živý bol vo mne. — Ó Bože, milujem Ťa nad všetky bohatstvá tohto sveta, ba ešte viac, ako seba samého(ú). A preto ponechávam sa celkom na Teba, podrobujem sa s láskou a poklonou vše-

tkým Tvojim nariadeniam, aby sa všetko splnilo, čo si ráčil so mnou v časnosti i vo večnosti ustáliť; úfam však, že kedysi uvidím v nebi Tvoj svätý obličaj a Tvoju dokonalú krásu. — Bože môj a všetko moje, okrem Teba nechcem nič hľadať; lebo jedine v Tebe môžem všetko nájsť. Ó najláskavejší Otče, daj, aby mojou najväčšou starosťou bolo páčiť sa Tebe. — Ó večné Slovo Otca, Ježišu Kriste, Ty si len preto prišiel na svet, aby si v srdciach ľudských prebýval. Zasväcujem Ti teda celé svoje srdce, prijmi ho, posväcuj ho a učiň, aby bolo schopné plniť Tvoju najsvätejšiu vôľu. — Všemohúci Bože, odním odo mňa všetko, čo vo mne činí prekážku účinkom Tvojej moci a dobroty. Uzdrav ma od všetkej nečistoty a nevernosti, a naplň ma svojou dobrotou a múdrosťou. Môj Bože, daj, aby som sa vždy díval(a) na Teba očima viery, aby som Ťa poznal(a) a miloval(a). Ukáž mi svoju vôľu, aby som ju plnil(a). Nekonečná všemohúcnosť, podporuj moju slabosť! Večná múdrosť, osvecuj moju temnosť! Nesmierna dobrota, prehliadni moju neprávosť, že som Ťa tak neskoro začal(a) milovať. — Najsvätejšia Panna Mária, vypros mi milosti u svojho Syna, aby som poslúchal(a) jeho sväté vnuknutia a sa vycvičil(a) vo všetkých čnostiach. Ó Panna dobrotivá, pros svojho Syna, aby svoju prítomnosť skôr odo mňa neoddialil, kým nevyleje mi do srdca hojnosť svojho požehnania; vypros mi milosť šťastnej hodiny smrti. Amen.

h) Modlitba duchovného sv. prijímania.

Môj Ježišu, verím, že si tu v prevelebnej Sviatosti Oltárnej z lásky ku mne skutočne prítomný. Klaniam sa Ti a milujem Ťa nadovšetko. Z lásky k Tebe ľutujem za všetky svoje hriechy. Už Ťa neobrazím. Moja duša túži po Tebe. Ale keďže teraz Ťa sviatostne prijať nemôžem, príď aspoň duchovne so svojou milosťou do môjho srdca.

(Tu si vzbuď túžbu prijať sviatostného Ježiša a chvíľku rozjímaj o jeho laske.)

Objímam Ťa, ako by si už bol u mňa, a spájam sa celkom s Tebou. Nedaj, aby som sa niekedy odlúčil(a) od Teba.

Odpustky. Keď vykonáme duchovné prijímanie touto alebo inou schválenou modlitbou, získame odpustky 3 rokov. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 135.

ch) Modlitba za rozšírenie každodenného sv. prijímania.

Dobrý Ježišu, Ty si na svet prišiel, aby si všetkým dušiam dal život svojej milosti a aby si tento život v nich udržal a pestoval, aby si sa stal každodenným liekom ich každodennej slabosti a ich každodenným pokrmom. Pre Tvoje láskou k nám plápolajúce Srdce pokorne Ťa prosím, vlej do každého človeka svojho Svätého Ducha, aby tí, ktorí sú na nešťastie v ťažkom hriechu, k Tebe sa vrátili a stratený život milosti znovu dosiahli. Tí však, ktorí z Tvojho daru žijú týmto božským životom, podľa možnosti nech každý deň pobožne pristupujú k Tvojmu stolu, aby každodenným sv. prijímaním každý deň prijímali liek proti všedným hriechom, aby rozmnožovali v sebe každý deň život milosti, žeby takto boli vždy čistejší a konečne dostali sa k blahoslavenému spolužitiu s Tebou. Amen.

Odpustky 500 dní. — Pln. odp. raz mesačne za obvyklých podmienok. — PPO 134.

Panna Mária, naša Pani od najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, hrdosť kresťanského ľudu, radosť celej svätej Cirkvi, spása sveta, oroduj za nás a vzbuď vo všetkých veriacich pravú pobožnosť k najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, aby sa hodnými stali každodenne ju prijímať.

Odpustky 500 dní. — PPO 383.

i) Rozpomienka na prvé sv. prijímanie.

Najsladší Ježišu Kriste, s potešením si pripomínam ten pre mňa najdôležitejší deň, keď som bol(a) prvý raz vedený(á) k Tvojmu sv. stolu, pri ktorom Ty sám seba podávaš za pokrm dušiam našim. Živo sa rozpamätúvam, s akou dôverou a vrúcnou pobožnosťou som vtedy pristupoval(a) k oltáru, kľakol(a) k Tvojmu stolu a prijímal(a) Tvoje najsvätejšie telo. Dobre sa pamätám, s akou nevinnou a detinskou úprimnosťou som Ťa uhostil(a) v mojom srdci, keď si prvý raz, Spasiteľu môj, prišiel ku mne; ako som Ťa srdečne vítal(a) a nevýslovne sa tešil(a) nad Tvojou milostivou návštevou. Ó keby som Ťa vždy tak úctive a dôverne prijímal(a). Preto Ty, božský Zľutovník, udeľ mi tú milosť, aby som velebnú Sviatosť Oltárnu vždy prijímal(a) s tým potešením, s tou pobožnosťou a s tým prospechom, ako vtedy pri prvom sv. prijímaní, aby mi bola posilňujúcim pokrmom a zálohou k životu večnému, skrze nekonečné zásluhy Tvoje. Amen.

4. Slávnosť prvého sv. prijímania dietok.

Farár, rodičia a vôbec všetci, ktorí sú povinní pozor dávať na výchovu dietok, sú povinní dbať na to, aby dietky, keď nadobudnú užívanie rozumu, pristúpily v čas a dostatočne poučené k prvému sv. prijímaniu, žeby čím skôr boly občerstvené pokrmom Božskej hostiny. Rodičia sú za včasné prvé sv. prijímanie dietok ako aj každoročné veľkonočné sv. prijímanie vo svojom svedomí zodpovední. Teda nedbalosť je hriechom. (Can. 854.) Aby dietky svojím slabým rozumom lepšie pochopily veľkú milosť prvého sv. prijímania, v ktorom sa prvý raz spájajú so svojím Stvoriteľom, ako aj aby zachovaly vďačnú pamiatku vo svojich srdciach na tento slávny deň, je potrebné, aby prvé sv. prijímanie bolo čím slávnostnejšie odbavované. Slávnosť prvého sv. prijímania odbavuje sa na Bielu nedeľu alebo v niektorú nedeľu po Veľkej noci až do Turíc. Je zrejmou vecou, že o prvé sv. prijímanie dietok po stránke duchovnej nemá sa starať len farár, ale aj sami rodičia. Veľkú starosť vynakladajú rodičia.

keď dietky pripravujú na túto slávnosť čo do obleku, najmä dievčatá, ale je potrebné, aby ich od útlej mladosti pripravovali duševne taktiež aby sa aj rodičia zúčastnili duchovne na tejto slávnosti.

Veriaci, ktorí prvý raz pristupujú k sv. prijímaniu, alebo zúčastnia sa na slávnosti prvého sv. prijímania, za obvyklých podmienok dosiahnu plnomocné odpustky. — PPO 124.

Veriaci, ktorí sa aspoň pol hodiny venujú príprave prvoprijímajúcich, dosiahnu odpustky 500 dní. — PPO 125.

Dietky pristúpia spoločne k sv. spovedi v deň pred slávnostným sv. prijímaním. Pred sv. spoveďou ako aj po nej kňaz spoločne s nimi odbaví modlitby.

a) Pred sv. spoveďou.

Kňaz prehovorí k dietkam, povzbudí ich k ľútosti, úprimnosti, najmä predstaví im umučenie Pána Ježiša a predpovedá im nasledovnú modlitbu:

Pane Ježišu, — ktorý si poslal svojim apoštolom — Ducha Svätého, — ja nehodné dieťa ponížene Ťa prosím, — pošli ho aj mne, — aby mi osvietil rozum, žeby som poznal — všetky svoje hriechy, ktoré som od malička popáchal, — lebo sa chcem z nich vyspovedať.

Umučený Ježišu, — ako veľa hriechov — som od malička spáchal. — Aj za tieto moje hriechy — krvou si sa potil, — bičovali Ťa, tŕním korunovali Ťa, — na Kalváriu si niesol kríž, — na ktorý Ťa pribili, — na ňom si zomrel, — len aby si mňa — nevďačné dieťa — z pekla vykúpil. — Preto milujem Ťa, — Bože môj, — Ty nekonečná dobrota — a z celého srdca ľutujem — za všetky svoje hriechy.

Milosrdný Ježišu, — odpusť moje viny. — Neuvedomil som si vždy, — že Ťa každým hriechom — tak veľmi obrazím. — Dnes však viem, — že Ťa uráža — každá moja chyba. — Silne si beriem pred seba, — že Ťa viacej neobrazím. — Daj mojim očiam sĺz, — aby som svoje hriechy oplakal. Daj mi aj lásky, — aby som navždy Teba miloval — a nikdy viac hriech nespáchal.

Milostivý Ježišu, — idem k Tvojmu zástupcovi, — duchovnému otcovi, — poviem mu všetko, — čo som zlého vykonal. — Zahlaď moje viny, — nepamätaj mo-

jich previnení, — len mi navráť milosť, — ktorú som stratil — mojimi hriechami.

Najsladší Ježišu, — nebuď mi sudcom — ale Spasiteľom.

Mária, útočište hriešnikov, — oroduj za nás.

Svätý Alojz, — pomáhaj mi, aby som si dušu zachránil.

Bože, — buď milostivý mne hriešnemu.

b) Po spovedi.

Kňaz zase prehovorí k deťom a predpovedá im nasledovnú modlitbu:

Ó Ježišu, — však si len dobrý, — odpustil si mi — všetky hriechy. — Čím sa Ti odmeniť mám? — keď nič na svete nemám! — Telo, dušu, život — Tebe oddávam — a Tvojím na veky ostávam.

Všetci anjeli s neba — poďte chváliť milosrdenstvo Pána; — všetky hriechy mi odpustil, — hoci som ho veľmi obrazil. — Vy mu za to vzdajte chvály, — lebo ja nemám nijaké dary.

Ježišu, Teba milujem — a milovať Ťa nikdy neprestanem.

Otče náš... Zdravas... Sláva...

Zaspievať niektorú pieseň, najlepšie pôstnu.

c) Pred sv. prijímaním.

Za hlaholu zvonov prvoprijímajúce dietky idú do chrámu spoločne na spôsob procesie: na čele miništranti s krížom a zástavkami, žiaci, mužovia, kňaz v superpelícii a bielej štóle vedie za ruku s jednej strany žiaka, s druhej strany žiačku, za nimi ostatní prvoprijímajúci, potom devy a ženy. Veriaci spievajú nábožnú pieseň.

Keď dietky vchádzajú do chrámu, zaznie organ a chór spieva slovensky žalm 112.: Laudate, pueri, Dominum, alebo inú pieseň.

Dietky prídúc k oltáru razom pokľaknú a nahlas pozdravia sviatostného Spasiteľa: „Pane Ježišu, klaniam sa Tebe!"

Po dospievaní piesne kňaz vystúpi k oltáru a číta deťom evanjelium:

Slyšte, dietky, sväté evanjelium od svätého Marka, v hlave 10., vo verši 13—16.:

V tom čase podávali Ježišovi maličkých, aby sa ich dotkol; ale učeníci vyhrážali sa podávajúcim. Keď ich Ježiš videl, s nevôľou to prijal a povedal im: Nechajte maličkých prísť ku mne a nezabraňujte im, lebo takých je kráľovstvo Božie. Veru, hovorím vám, ktokoľvek neprijme kráľovstva Božieho ako maličký, nevojde do neho. A objímal ich, kládol na nich ruky a požehnával ich.

Nasleduje k dietkam preslov, v ktorom im vysvetlí veľké dobrodenie Božie v najsv. Sviatcsti Oltárnej; povzbudí ich k vďačnosti a láske k sviatostnému Spasiteľovi, k plneniu sv. prikázaní, aby rástly nielen vekom, ale aj v poznávaní učenia Kristovho, žeby svojím smýšľaním, obetovaním, slovami i skutkami stávaly sa podobnejšími P. Ježišovi.

d) Krstný sľub.

Niekoľkými slovami opíše sv. krst a sľub krstných rodičov. Vyzve všetky dietky k obnoveniu krstného sľubu, vernosti k P. Ježišovi a Cirkvi ako aj k odriekaniu sa diabla. Aby tento akt bol čím pamätlivejší, jednému žiakovi a jednej žiačke, ktorí zastupujú prvoprijímajúcich, podá horiacu sviecu a krstnú košieľku, ktoré za ten čas držali miništranti na ozdobných vankúškoch, pričom hovorí:

Pri podávaní sviečky žiakovi.

N. N. V mene všetkých teraz prvoprijímajúcich vezmi túto horiacu sviecu, ako ju prijali krstní rodičia vaši, keď vás na svätý krst priniesli. Táto horiaca svieca naznačuje Pána Ježiša Krista, ktorý osvecuje každého človeka, aby nechodil v blude a nevedomosti. — Milé dietky, milujte toto svetlo Božie a chodievajte vo svetle Božského učenia. — Nedajte sa nikdy zviesť klamlivým a falošným leskom sveta a nespustite sa cesty nebeského spasenia. Nikdy si nezakryte oči pred večným svetlom, ktorým je Pán náš, Ježiš Kristus.

Pri podávaní košieľky žiačke.

N. N. Ty zas v mene spoluprijímajúcich prijmi biele rúcho, odznak posväcujúcej milosti. Tú milosť, ktorú vám Duch Svätý vlial pri svätom krste a ktorú vám obnovil sám Pán Ježiš vo svätej spovedi, zachovajte neporušenú, aby ste mohli ísť s radosťou v rúchu svadob-

nom v ústrety Pánu Ježišovi, keď príde pre nás v deň posledný.

Tieto odznaky držia až do konca složenia krstných sľubov. Potom ich znovu prevezmú miništranti: jeden košieľku a vankúšik, druhý zapálenú sviecu, ktorú drží horiacu až do konca sv. omše. — Podávať všetkým deťom horiace sviece je ooťažné a aj nebezpečné.

N. N. Pán Ježiš teraz chce počuť, či veríte v neho a či mu vernosť sľubujete. Preto sa vás pýtam pred rodičmi vašimi a pred celou farnosťou:

Či chcete obnoviť svoj krstný sľub?

Dietky: Chceme!

K.: Či veríte v Boha Otca všemohúceho?

D.: Veríme!

K.: Či veríte v Ježiša Krista, Syna jeho jednorodeného, Pána nášho, narodeného a umučeného?

D.: Veríme!

K.: Či veríte v Ducha Svätého, v svätú Cirkev všeobecnú, v svätých obcovanie, v hriechov odpustenie, v tela zmŕtvych vzkriesenie a v život večný?

D.: Veríme!

K.: Či sa odriekate diabla?

D.: Odriekame!

K.: Či sa odriekate pýchy, lakomstva, neposlušnosti. nečistoty, luhárstva, všetkých zlých žiadostí a vôbec každého hriechu?

D.: Odriekame!

K.: Či sľubujete, že budete zachovávať všetky príkazy Božie a cirkevné?

D.: Sľubujeme!

K.: Či sľubujete, že budete ctiť, milovať a poslúchať svojich rodičov, učiteľov a predstavených?

D.: Sľubujeme!

K.: Či sľubujete vernosť Pánu Ježišovi a rímskokatolíckej Cirkvi až do smrti?

D.: Sľubujeme!

K.: Či teraz chcete prijať do svojho srdca Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej prítomného?

D.: Chceme!

e) Napomenutie.

Milé dietky, vy mladí kresťania katolíci! Očistily ste sa vo svätej spovedi, obnovily ste sa vo viere, posilnily ste sa nádejou a sľubom. Teraz lásku láskou odplaťte Pánu Ježišovi. Vytrvajte na modlitbách, kým Pán Ježiš príde k vám pri svätom prijímaní pod spôsobom chleba. Volajte na neho: Príď, ó Pane milý, príď mi do srdiečka, nech sa rozplápolá duša moja všetka. — Príď mi do srdiečka a prebývaj vo mne. nechže som ja navždy dieťa Tvoje verné.

Potom kňaz odoberie od dietok sviecu a košieľku a oddá ju miništrantom. — V krátkosti napomenie rodičov k láske a k starostlivosti o duševné dobro dietok. Potom kľakne na stupne oltára a nahlas sa modlí:

Shliadni, ó Bože, s otcovskou milosťou na týchto maľučkých, ktorí sa v detinskej poníženosti pred oltárom Tvojim shromaždili. Požehnaj ich, aby sa k prvému požívaniu svätého tela a krvi Ježiša Krista dobre pripravili, žeby sa vždy viac a viac stávali podobnejšími Pánu Ježišovi a hodnými večného blahoslavenstva, ktoré nám smrťou na kríži jednorodený Syn Tvoj vydobyl, ktorý s Tebou i s Duchom Svätým žije a panuje na veky vekov. ℟. Amen.

f) Modlitby pred svätým prijímaním.

Nasleduje sv. omša. Najlepšie len tichá. Po pozdvihovaní, prípadne po „Pax Domini", ak je totiž spievaná sv. omša, organ zatíchne, voľný kňaz či učiteľ, učiteľka alebo iný predmodlieva sa nasledovnú modlitbu deťom, ktoré za ním vetu za vetou opakujú:

Ó sladký Ježišu, — pevne verím, — že si prítomný — v Oltárnej Sviatosti, — lebo Ty si povedal: — Toto je telo moje, — toto je krv moja.

Ó svätý Ježišu, — Pán môj a Boh môj, — klaniam sa Ti — v Oltárnej Sviatosti, — ako sa Ti klaňajú v nebi — anjeli a svätí.

Ó milosrdný Ježišu, — Spasiteľu a Vykupiteľu môj, — veľa ráz som Ťa — od malička obrazil — a svoju dušu som si poškvrnil. — Na kolená kľakám — pred Tebou, — ľutujem, že som zhrešil, — nie som hodný, — aby si prišiel do môjho srdca, — ale predsa prosím, — povedz slovíčko — a bude uzdravená duša moja.

Ó láskavý Ježišu, — viem, že ma miluješ — a svojím telom — nasýtiť ma chceš. — Lásku Tvoju — láskou Ti odplatím; — až do smrti — budem Tebe verným — a ťažkým hriechom — nikdy Ťa neobrazím.

Ó milý Ježišu, — príď ku mne, — veď moja duša — túži po Tebe! — Príď, — otváram Ti svoje srdce! — Príď, — nech je vždycky celkom Tvoje.

Príď ku mne, — Ježišu drahý, — posväť ma, — posilni ma — a daj mi milovať Teba — na veky vekov. Amen.

Ak je času, dietky môžu spievať niektorú pieseň k sv. prijímaniu z Jednot. kat. spevníka, alebo nasledujúcu:

1. Príď, Ježišu, moja láska, príď, ach, príď ku mne; nehľaď na zlosť srdca môjho, že je neverné! Ježiš, Ježiš, chcem len Tebe žiť, len pre Teba srdce moje musí vrúcne biť. — 2. Príď na pomoc, môj Ježišu, keď hľadám Teba; pritúľže ma k svojmu srdcu a teš sa zo mňa. Ježiš, Ježiš, chcem len Tebe žiť, neopusť ma, moja láska, Tvojím musím byť.

Na „Domine non sum . . ." dietky bijú sa v prsia a nahlas hovoria:

Ó Pane, nie som hodný, aby si vošiel do srdca môjho, ale povedz len slovo a uzdravená bude duša moja.

g) Modlitba po sv. prijímaní.

Kým prvoprijímajúci prijímajú, chór spieva zodpovedajúce piesne. Keď prijímajú ostatní veriaci, chór zatíchne a zase sa dietky modlia tak, ako pred sv. prijímaním.

Ó drahý Ježišu, — Ty poklad a láska — môjho srdca, — Teba víta — ako najmilšieho hosťa — moja duša.

Klaniam sa Ti, — večný Bože, — v mojom srdci skrytý, — Svoje srdce Ti dávam — a Teba za Pána uznávam.

Ó sladký Ježišu, — rozmnož vo mne vieru — i nádej v Teba — a láskou svojou — tiahni ma do neba.

Anjeli nebeskí, — čo ste vždy blažení, — s neba sem doleťte — a so mnou volajte: Svätý, svätý, svätý — je Pán Ježiš Kristus — v mojom srdci skrytý.

Ó dobrý Ježišu, — zapáľ srdce moje — ohňom lásky k Tebe, — by som Ťa viac miloval — ako bárs čo iné.

Dušu, telo, život, — myseľ, slová, skutky, — všetko, čo mám, Tebe dávam; — v tom sa najviac teším, že Teba celého mám.

Ó štedrý Ježišu. — svojím telom — vždy ma nasycuj — a krvou napájaj; — so svojou milosťou — v srdci mi ostávaj — a na mojej duši — ani škvrnu nenechaj.

Ježišu milostivý, — v srdci mojom skrytý, — počuj, — o čo Ťa teraz — duša moja prosí: — Daj, by som Teba — vždy viac a viac miloval — a Tebe vždy chválu vzdával, — nauč ma — rodičov mojich milovať — a im poslušným byť. — Za ich starostlivosť o mňa — daj im hojnosť na zemi — a milosť Tvoju v nebi.

Odplať všetkým dobrodincom, — učiteľom, známym — i mojim priateľom — hojným požehnaním s neba, — aby aj oni milovali Teba.

Pre seba však prosím, — dožič, — by som bol svätý — teraz i vo večnosti. Amen.

h) Pozdravenie Pána Ježiša.

Sviatostný Ježišu, — za to, že si navštívil — moje skromné srdce, — buď pozdravený — a velebený toľko ráz. — koľko je hviezd na nebi — a práškov na zemi, — koľko kvetov v jari — a lístkov v jeseni, — koľko kvapiek v mori -- a snehových páperkov v zime; — toľko ráz buď pozdravený — v každej chvíli, — koľko stvorených bytostí — na nebi i na zemi, — lebo Ty, Ježišu, — Spasiteľu najdrahší, — všetkej chvály si najhodnejší — až na veky vekov. Amen.

Ak čas dovolí, možno dodať modlitbu: „Duša Kristova" .. Po dokončení sv. omše kňaz kľakne na stupne oltára a nahlas sa modlí.

ch) Za prvoprijímajúce dietky.

Božský Spasiteľu a Priateľu dietok, ktorý si sa dnes za pokrm týmto maličkým dal, ja chcem v ich mene povedať Tebe, čo ich jazyk povedať nevládze. Najvrúcnejšie poďakovanie ich srdcia naplňuje. Pane. zachovaj ich duše k večnému životu, posilni ich ku všetkému dobré-

mu; uč ich vždy lepšie poznávať Teba i Otca Tvojho i Ducha Svätého a hľadať svoje šťastie jedine v plnení svätých prikázaní Tvojich. Pane Ježišu, ak som niekedy hodný, aby si ma vyslyšal, teraz prosím, vypočuj ma! Porúčam Ti týchto maličkých, ktorí čochvíľa vstúpia do sveta, rozvlneného mnohými náruživosťami a biedu ľudskú okúsiť musia. Ty buď ich ochranou v nebezpečenstve, ich podporou v pokušení, ich potechou v trápení, ich nerozlučiteľným priateľom a vodcom, učiteľom i otcom, svetlom i slnkom na ceste, ktorá vedie do príbytkov večného kráľovstva Otca Tvojho. Amen.

5. Spoločné sv. prijímanie škol. mládeže.

a) Pred sv. prijímaním.

Ak mládež hromadne a slávnostne pristúpi k sv. prijímaniu, keď kňaz dospieva: „Pax Domini sit semper . . .", asistent, učiteľ alebo žiak predmodlieva sa nasledovné, čo ostatní za ním opakujú:

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Nebeský náš Vykupiteľu, — najmilší Ježišu, — so živou vierou, silnou nádejou, — horúcou láskou, hlbokou poníženosťou — a detinskou dôverou — žiadame si pristúpiť k Tvojmu oltáru — a účastnými byť — prijímania Tvojho svätého Tela. — Dobre vieme, že kto nehodne pristupuje — k Tvojmu stolu, — prijíma súd a zatratenie. — Preto, Ty darca — tohto anjelského pokrmu, — Ježišu Kriste, — daj, aby nám Tvoje sväté telo, — ktoré my nehodní služobníci Tvoji chceme prijať, — nebolo na odsúdenie a zatratenie, — ale aby bolo nám skrze Tvoje milosrdenstvo — na ochranu tela nášho, — na vyliečenie všetkých našich chýb a na spasenie našich duší.

Vstúp teda, ó Ježišu, — vstúp do našich sŕdc — a naplň ich svojou prítomnosťou, — lebo sú hotové srdcia naše — a s dychtivosťou Ťa očakávajú, — aby mohly prijať Teba, svojho Pána a Boha. — Preto

s hlbokou poníženosťou padáme k Tvojim nohám — a z úprimnosti sŕdc voláme: — Ježišu, Synu Boha živého, — zmiluj sa nad nami. — Nie sme hodní, — aby si vstúpil do našich sŕdc, — ale predsa Teba čakáme, — lebo len Ty uzdravíš a posvätíš duše naše. Amen.

Keď miništrant zacengá a hovorí confiteor, žiaci sa modlia confiteor slovensky: Vyznávam všemohúcemu Bohu... atď., str. 189.

Pred prijímaním všetci nahlas tri razy hovoria: Ó Pane, nie som hodný...

b) Po sv. prijímaní.

Kým trvá podávanie sv. prijímania spievajú sa príležitostné piesne, najmä o Sviatosti Oltárnej. Po dokončení sv. prijímania, ak je tichá sv. omša, hneď sa modlia nasledovnú modlitbu; ak je spievaná sv. omša, vykonajú tak len po jej dokončení:

Ježišu Kriste, Ty pokrm a spása mojej duše, — Pán môj a všetko moje, — ako sa Ti mám poďakovať — za to nevysloviteľné dobrodenie: — že Ty, Stvoriteľ a najvyšší Pán — vstúpil si ku mne — nehodnému svojmu stvoreniu, — vyvolil si si hriešne srdce moje na prebývanie. — Keď považím svoju nehodnosť a svoje hriechy, — diviť sa musím a pochopiť nemôžem, — prečo mi je daná tá milosť, — že ma nasycuješ svojím svätým telom — a napájaš svojou svätou krvou. — Pretože nie som schopný dostatočne sa Ti poďakovať, — chcem Teba, svojho Pána a Boha — ustavične chváliť a velebiť — a Tebe sa ustavične klaňať. — Na dodatok svojho poďakovania — obetujem Ti svoju dušu, svoje telo, — všetky svoje myšlienky, slová a skutky. — Shliadni milostive, ó Ježišu, — na túto chatrnú obetu, — ktorú skladám k svätým nohám Tvojim. — Túto nepatrnú svoju obetu — spojujem s tou nekonečnou obetou, — ktorú si Ty na kríži — svojmu nebeskému Otcovi priniesol. — Toto milostive prijmi — ako obetu povinnej vďačnosti — a zostaň pri mne so svojou milosťou —

až do mojej smrti, — aby som potom mohol povedať: — Teraz prepusť, Pane, služobníka svojho v pokoji, — lebo oči moje videly Vykupiteľa — a srdce moje prijalo — svojho Spasiteľa, Ježiša Krista. Amen.

G) Sviatosť pokánia.

1. Všeobecná náuka o sv. spovedi.

Spasiteľ, Ježiš Kristus, preto prišiel na tento svet, aby zničil hriech a jeho zlé následky. Preto už za svojho pozemského života sám odpúšťal hriechy tým, ktorí sa k nemu s láskou a ľútosťou vinuli. Otcu nebeskému na kríži dal výplatu svojou smrťou, ktorou vykúpil ľudí z otroctva diabla a získal im milosť spasenia. Aby sme sa však stali účastnými jeho vykúpenia, ustanovil predovšetkým sviatosť krstu, v ktorej sa hriechy odpustia, človek sa narodí z Boha, dostane milosť, stane sa dieťaťom Božím a dedičom kráľovstva nebeského. — Vedel však, že človek je krehký a že mnohí aj po sv. krste znovu budú hriechom obrážať Boha a oddávať sa do moci diabla. Preto Kristus Pán do krajnosti vyčerpal svoje milosrdenstvo a hneď po svojom vzkriesení ustanovil ešte jednu sviatosť, v ktorej by každý človek mohol dostať odpustenie svojich hriechov, po sv. krste spáchaných. I povedal apoštolom svojim: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás. Keď to riekol, dýchol na nich a povedal im: Prijmite Ducha Sv. Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú.“ (Jn 20, 19—23.) Týmito slovami ustanovil Spasiteľ apoštolov a ich nástupcov za sudcov veriacich duší. Oni majú vyniesť rozsudok nad hriešnikom a podľa svojho úsudku majú mu hriechy odpustiť alebo neodpustiť. Pokánie je teda sviatosť, v ktorej kňaz namiesto Boha odpúšťa alebo zadržuje hriešnikovi hriechy, ktorých sa po sv. krste dopustil.

Povinnosť spovedania sa kňazovi.

V Cirkvi teda, čiže vo spovedi, môžeme obsiahnuť odpustenie všetkých a akýchkoľvek hriechov po krste spáchaných a oslobodenie aj od pokút za ne, ak sa z hriechov skrúšene vyspovedáme, ich oľutujeme a sme hotoví za ne zadosťučiniť. (Can. 901.)

Ten, kto pristupuje k sviatosti pokánia, má si spytovať svedomie, potom hriechy oľutovať, najmä smrteľné, musí mať silné predsavzatie svoj ži-

vot napraviť, viacej nehrešiť, vyznať sa z hriechov a za ne zadosťučiniť, t. j., čo hriechom pokazil, to podľa možnosti napraviť. Hlavnou vecou je úprimná nadprirodzená ľútosť nad hriechami: zvlášť *dokonalá*, že sme obrazili nekonečne dobrého Boha, ku ktorej môžeme pripojiť aj ľútosť menej dokonalú, že sme stratili nebo a zaslúžili peklo. Ľútosť dokonalá, pochádzajúca z dokonalej lásky k Bohu a spojená so silným predsavzatím, zmaže naše viny hneď a vždy, kedykoľvek ju vzbudíme. Ale zato sme povinní aj z týchto oľutovaných hriechov sa vyspovedať, lebo ľútosť je opravdu len tak dokonalá, keď je spojená s úmyslom vyspovedať sa v danom čase. Preto sa odporúča vzbudzovať si dokonalú ľútosť 1. každý deň, aspoň večer, 2. hneď, keď sme upadli do hriechu, 3. v nebezpečenstve smrti. *Ľútosť prirodzená*, t. j., že som stratil hriechom dajakú zemskú vec, alebo som bol zemským súdom trestaný, nie je dostatočná k odpusteniu hriechov, i keby som sa z nich sto razy spovedal.

Podstata sviatosti je kňazovo rozhrešenie hriechov hriešnika, ak hriechy nadprirodzenou ľútosťou oľutoval a sa vyspovedal zo všetkých smrteľných hriechov, ktoré na duši má. Vyspovedať sa teda musíme zo všetkých nám povedomých a ešte platne nevyspovedaných smrteľných hriechov; musíme udať ich počet a ich okolnosti, ktoré menia druh hriechu. (Napr. smilstvo s vydatou je už cudzoložstvom, s pokrvnou až do III. stupňa je už krvoprznením; toto sa musí pri spovedi povedať.) Všedné a smrteľné hriechy, z ktorých sme sa už raz platne vyspovedali, nemusíme viac pri spovedi povedať, ale môžeme. Aj tieto hriechy dostačujú k tomu, aby nám spovedník mohol dať rozhrešenie. (Can. 902.) Keď sme povinní ísť k sv. spovedi, napr. veľkonočná spoveď, pred prijatím plnomocných odpustkov, a nemáme smrteľných hriechov, musíme sa spovedať zo všedných hriechov. Kto nemá smrteľného hriechu a predsa sa spovedá, rozhrešením zveľaďuje sa mu milosť Božia a odpúšťajú sa mu časné tresty.

Každý veriaci môže sa spovedať len zákonitému spovedníkovi, t. j. vysvätenému kňazovi, ktorý na spovedanie dostal povolenie čiže jurisdikciu od biskupa. Spovedať sa môžeme kňazovi latinského a aj gréckeho obradu, čiže u kňaza rímskokatolíckeho alebo u gréckokatolíckeho. (Can. 905.)

Každý dospelý kresťan katolík už od siedmeho roku je povinný aspoň raz v roku platne sa vyspovedať zo všetkých svojich hriechov. Sviatosť pokánia vracia kajúcemu hriešnikovi dobrý pomer k Bohu čiže milosť Božiu a stratené zásluhy, ktoré získal pred spáchanými hriechami; odpúšťa sa mu večný trest zatratenia a čiastka dočasných trestov, ktoré by mal trpieť tu na zemi alebo v očistci. Zdravý i chorý človek, ktorý má príležitosť spovedať sa, ak sa z hriechov nevyspovedá, odpustenie dosiahnuť nemôže.

Spovedník a miesto spovedania.

Spovedníkom môže byť len kňaz, ale taký, ktorý je na to splnomocnený. Plnomocenstvo môže mať už spojené so svojím úradom (napr. pápež a kardináli na celom svete, biskup a farári na území svojho biskupstva alebo fary) alebo z poslania biskupského. (Can. 871—4.) Toto poslanie môže dať biskup ústne alebo písomne pre všetkých vysvätených kňazov, ale pre každého zvlášť, a to len na územie svojho biskupstva.

Biskupi a farári môžu spovedať svojich veriacich na celom svete. Ostatní kňazi len v tej diecéze, pre ktorú dostali povolenie od biskupa čiže jurisdikciu. V nebezpečenstve smrti smie každý kňaz dovolene a platne spovedať a rozhrešovať všetkých veriacich všade a od akýchkoľvek hriechov. (Can. 881—2.)

Spovedať sa má v chráme alebo v kaplnke. Mužskí sa môžu spovedať aj v súkromných bytoch. Spovedeľnica, kde sa ženské spovedajú, má stáť vždy na dohľadnom mieste a má byť opatrená dierkavou mriežkou. Ženské nemajú byť spovedané mimo spovedelnice, iba ak sú choré, alebo z inej vážnej príčiny.

Rozhrešenie.

Kristus Pán, keď ustanovil sv. spoveď, dal spovedníkovi na rozhodnutie, či môže alebo nemusí dať rozhrešenie kajúcnikovi. Ak je kajúcnik skutočne skrúšený, spovedník mu nemá odoprieť alebo odložiť rozhrešenie. Ak je hriešnik nenapraviteľný, musí mu rozhrešenie odoprieť. Spovedník je nielen sudcom, ale aj lekárom duši, ktorý z milosrdenstva Božieho pomáha jej chváliť Boha a seba spasiť. Preto kajúcnikovi musí uložiť aj primeranú pokutu čiže spasiteľné dobré skutky. (Can. 886—8.)

Spoveď je bezpodmienečnou tajnosťou, ktorá sa nesmie narušiť. (Can. 889.) Kňaz, ktorý by porušil spovedné tajomstvo, je vyobcovaný z Cirkvi. (Can. 2369.) Kto by mimovoľne počul spovedanie sa iného, nemá hriech, ale musí o všetkom mlčať. Keď počuté prezradí, spácha svätokrádežný hriech porušenia spovedného tajomstva. Farár má vždy spovedať veriacich svojich, keď ho o to rozumne žiadajú. (Can. 892.)

Každý hriešnik môže dostať vo sv. spovedi odpustenie či rozhrešenie od všetkých hriechov, ktoré po krste spáchal. Niektoré hriechy sú však také veľké a ťažké, že pápež alebo biskup podržia si právo, že od niektorého hriechu môžu dať rozhrešenie len oni, alebo tí kňazi, ktorým dali na to osobitné povolenie, a to preto, aby takémuto hriešnikovi sám pápež alebo biskup ustálil pokutu čiže zadosťučinenie. Podobne za spáchanie niektorých ťažších hriechov môže pápež alebo biskupi určiť trest vyobcovania z Cirkvi alebo zákaz prijímať sviatosti. Po-

dobne môžu si tiež sebe vyhradiť odpustenie tohto trestu. Takto teda niektoré hriechy nemôže odpustiť hociktorý spovedník, lebo pápež alebo biskupi majú vyhradené odpustenie či už samého hriechu alebo trestu vyobcovania z Cirkvi, prípadne zákazu prijímania sviatostí.

I. Pápežovi je zadržaný len jeden hriech, a to falošné obžalovanie kňaza pred cirkevným súdom zo zločinu, že pri spovedi navádzal ku hriechu smilstva. (Can. 894.)

II. Aj biskupi si môžu vyhradiť moc odpúšťať niektoré zvlášť ťažké hriechy v mimoriadnych okolnostiach po dôkladnom uvážení. (Can. 895, 897.)

Vyobcovanie z Cirkvi — exkomunikácia.

Za každý spáchaný ťažký hriech tresce Boh trestom večným i trestom časným. Tresty večné i časné odpúšťa Cirkev čiže kňaz namiesto Boha vo sv. spovedi. Pápež, biskupi, ako pastieri veriacich, za mnohé veľmi ťažké hriechy popri Božom treste ustanovujú aj trest cirkevný. Cirkevným trestom je exkomunikácia čiže vyobcovanie z Cirkvi a interdikt čiže zákaz prijímať sviatosti atď. Pokánie činiacim kajúcnikom len tak môže byť udelené rozhrešenie od hriechov, ak im vopred boly odpustené tieto cirkevné tresty. Toto odpustenie cirkevných trestov môže udeliť pápež, biskup alebo ten kňaz, ktorého pápež alebo biskup poveril. Keď sa niekto spovedá z takého hriechu, ktorý je zadržaný pápežovi alebo biskupovi, za ktorý je ustanovený aj cirkevný trest a patričný o tom vedel, kňaz mu nemôže dať rozhrešenie ani od hriechu, ani od cirkevného trestu, ale zase si musí pýtať od sv. Stolice alebo od biskupa povolenie čiže dišpenzáciu, aby mohol rozhrešiť tohto kajúcnika. Pápež alebo biskup s povolením rozhrešenia od cirkevného trestu súčasne ustáli aj pokutu pre kajúcnika. Kajúcnik musí sa znovu vrátiť k spovedi k tomu istému kňazovi, lebo iný kňaz zase by si musel pýtať nové povolenie. Ak hriešnik nevedel, že za ten alebo onen hriech je ustálený cirkevný trest, v tomto prípade môže dostať hneď rozhrešenie. (Can. 2229.)

V súrnejšom prípade, keď hrozí pohoršenie alebo potupa, alebo keby bolo hriešnikovi ťažko zotrvať v smrteľnom hriechu do toho času, kým dôjde od cirkevnej vrchnosti oslobodenie od cirkevného trestu, každý spovedník v odbore sviatostnom môže rozhrešiť od všetkých trestov cirkevných, ale musí naložiť kajúcnikovi, aby na jeden mesiac pýtal si od patričnej vrchnosti riadne oslobodenie od trestu, — prípadne i listovne, ale prostredníctvom spovedníka — pod ťarchou znovu upadnutia do nového trestu. (Can. 2254. § 1.) Do toho času, kým príde oslobodenie, je kajúcnik navonok povinný správať sa tak ako pod cirkevným trestom. Dodatočné oslobodenie, čiže rozhrešenie od cir-

kevného trestu, môže poverený kňaz vykonať aj okrem sv. spovedi.

Keby v mimoriadnom prípade obrátenia sa na patričný úrad bolo mravne nemožné, vtedy sám spovedník oslobodí kajúcnika od všetkých cenzúr a uloží mu primerané zadosťučinenie, ktoré ak by v uloženom čase nevykonal, znovu upadá do trestu. (Can. 2254. § 3.)

Keď spovedník nevie o zadržaní hriechu, čiže o ustanovení cirkevného trestu a kajúcnika od neho rozhreší, je toto rozhrešenie od cirkevného trestu platné, vyjmúc takého trestu, ktorý bol tomuto kajúcnikovi osobitne uložený zvláštnym rozkazom alebo výrokom cirkevného súdu, a tiež vyjmúc štyroch prípadov zadržaných pápežovi najzvláštnejším spôsobom. (Specialissime. Can. 2247. § 3.)

2. Soznam cirkevných trestov exkomunikácie.

I. Pod cirkevný trest exkomunikácie zadržaný najzvláštnejším spôsobom — specialissime svätému Otcovi upádajú:

1. ktorí zneužili sv. hostie a krv Sviatosti Oltárnej. (Can. 2320.),
2. ktorí násilne napadli sv. Otca-pápeža. (Can. 2343.),
3. kto rozhrešil alebo napodobnil, že rozhrešuje spoluvinníka v hriechu smilstva (Can. 2367.),
4. spovedník — kňaz, ktorý sa vedome opovážil porušiť spovedné tajomstvo (Can. 2369.),
7. všetci osnovatelia vyhnania plodu po skutočnom účinku. Teda matka, lekár, asistentka a všetci tí, ktorí na to nahovárali, dali k tomu súhlas alebo prostriedky (Can. 2350.),
8. rehoľník, ktorý vystúpil z rehole (Can. 2385.),
9. ktorí složili jednoduché sľuby rehoľné a odvážili sa uzavrieť manželstvo, hoci aj civilné a všetci, ktorí s nimi manželstvo uzavreli (Can. 2388.).

II. Pod cirkevný trest exkomunikácie, zadržaný zvláštnym spôsobom pápežovi patria:

1. apostati, heretici a schizmatici (Can. 2314.), t. j., ktorí vystúpili z Cirkvi, ktorí hlásajú bludné učenie, ktorí rímskeho biskupa nechcú uznať za pápeža (Can. 2314.);
2. podozrievaní z heretizmu, ak sa za 6 mesiacov nenapravia (Can. 2315.);
3. vydavatelia kníh apostatov, heretikov, schizmatikov, keď tie knihy výslovne rozširujú apostázu, herézu a

schizmu, čitatelia a obrancovia týchto kníh ako aj kníh, ktoré sv. Stolica výslovne zakázala (Can. 2318.);

4. kto sa opováži, súc nevysvätený za kňaza slúžiť omšu alebo spovedať (Can. 2322.);
5. ktorí zabraňujú rozšíreniu listov a spisov svätej Stolice (Can. 2333.);
6. ktorí vyniesli proticirkevné zákony; ktorí sa obrátili na akúkoľvek svetskú vládu o zabránenie vykonávania cirkevnej právomoci (Can. 2334.);
7. ktorí obžalovali na civilnom súde kardinála alebo legáta sv. Stolice, vrchného oficiála rímskej kúrie a vlastného biskupa bez povolenia sv. Stolice (Can. 2341.);
8. ktorí násilne napadli kardinála, legáta sv. Stolice, patriarchu, arcibiskupa alebo biskupa (Can. 2343.);
9. ktorí odcudzili majetok rímskej stolice (Can. 2345.);
10. falšovatelia listín sv. Stolice a tí, ktorí takých listín vedome používajú (Can. 2360.);
11. falošný žalovateľ nevinného spovedníka zo zločinu nahovára k smilstvu vo spovedi u predstavených (Can. 2563.);
12. ktorí sa proti nariadeniu sv. Stolice odvolajú na všeobecný cirkevný snem (Can. 2332.).

III. Pod cirkevný trest exkomunikácie zadržaný jednoducho — simpliciter pápežovi upádajú:

1. ktorí prevádzajú obchod s odpustkami (Can. 2327.);
2. ktorí sa dali zapísať do spolku slobodomurárov alebo vôbec do takých spolkov, ktoré robia úklady sv. Cirkvi alebo zákonitej civilnej vláde (Can. 2335.);
3. kňaz, ktorý bez potrebnej právomoci vedome dal rozhrešenie od exkomunikácie zadržanej pápežovi specialissime a specialiter (Can. 2338.);
4. všetci, ktorí poskytli pomoc alebo priazeň človekovi sv. Stolicou podľa mena a zvláštnym spôsobom exkomunikovanému; a kňazi, ktorí s takým exkomunikovaným spoluúčinkujú pri bohoslužbách (Can. 2338.);
5. ktorí obžalujú na svetskom súde ktoréhokoľvek biskupa, riadneho pápežského opáta, preláta alebo niektorého najvyššieho predstaveného rehole bez povolenia sv. Stolice (Can. 2331.);
6. porušitelia klauzúr v kláštoroch a reholiach a všetci, ktorí ich do klauzúry dovedú alebo pripustia; ako aj rehoľné osoby, ktoré neoprávnene opustia klauzúru (Can. 2342.);

7. ktorí odňali cirkevný majetok (Can 2346.);
8. súbojníci a všetci, ktorí im v tom pomáhajú (Can 2351.);
9. kňazi a všetci, ktorí sa zaviazali slávnostnými sľubmi, keď sa odvážia uzavrieť manželstvo hoci aj civilné, ako aj tí, ktorí s nimi takéto manželstvo uzavreli (Can. 2388.);
10. kňazi, ktorí simoniackým spôsobom dosiahli úrad, cirkevné beneficium alebo cirkevnú hodnosť (Can. 2392.);
11. ktorí ukradli, zatajili alebo pozmenili dokumenty biskupského úradu.

IV. Pod cirkevný trest exkomunikácie, zadržaný diecezálnemu biskupovi upádajú:

1. ktorí uzavreli manželstvo pred nekatolíckym pastorom (Can. 2319.);
2. ktorí uzavreli manželstvo so smluvou, že dietky, hoci aj len jedno, budú vychovávať mimo katolíckej Cirkvi (Can. 2319.);
3. ktorí zaniesli alebo dali zaniesť dietky ku krstu nekatolíckemu pastorovi (Can. 2319.);
4. ktorí vedome dajú vychovávať dietky, hoci aj jedno, v nekatolíckom náboženstve (Can. 2319.);
5. výrobcovia, rozdavači a vystavovatelia falošných relikvií (Can. 2326.);
6. ktorí napadli násilne klerika alebo kňaza alebo rehoľníka (Can. 2343.).

Exkomunikácia — čiže vyobcovanie z Cirkvi je cirkevný trest, ktorým je patričný hriešnik vyobcovaný zo spoločenstva kresťanov katolíkov a znamená, že nie je účastný na milostiach, ktoré sv. Cirkev vyprosuje pre všetkých svojich riadnych členov. Napr. pápež, biskup a farár slúžia sv. omšu každú nedeľu a sviatok za svojich veriacich. Exkomunikovaný nie je účastný milostí týchto sv. omší; ďalej všetci veriaci celého sveta majú istú účasť v každej sv. omši, lenže exkomunikovaný je aj tohto pozbavený; exkomunikovaný nemôže zastávať nijaký cirkevný úrad alebo funkcie, napr. kňaz nesmie omšu slúžiť, spovedať, kázať; civil zas nemôže byť krstným otcom, členom cirkevného výboru a nemôže prijať sviatosti. Keď umrie, je mu odopretý i cirkevný pohreb. (Can. 2259—2267.)

Interdikt je cirkevný trest, ktorým môže byť postihnutý jednotlivec, spoločnosť alebo aj celá obec. Trest interdiktu znamená, že jednotlivec, na ktorého sa trest vzťahuje, vlastne členovia rodiny okrem trestov, ktoré sú určené pri exkomu-

nikácii, podlieha trestu, že nikde nesmie ísť do kostola, nesmie sa zúčastniť na nijakých bohoslužbách, mimo počúvania kázne. A keby tam predsa šiel v tajnosti, spácha hriech neposlušnosti. Interdikt vyslovený na obec, mesto znamená, že tam sa nesmú vykonávať slávnostné bohoslužby, nesmie sa zvoniť, nesmie sa vykonávať ani cirkevný pohreb, sv. spoveď a sv. prijímanie môže sa udeliť len vo veľmi obmedzenom rozsahu. Občania obce interdiktom postihnutej, ak sami nezavdali príčinu tohto trestu, môžu prijímať sviatosti v istom obmedzenom rozsahu vo svojej obci a môžu sa zúčastniť na bohoslužbách v iných obciach. (Can. 2268—2277.)

V. Pod cirkevný trest exkomunikácie zadržaný len spovedníkovi upádajú:

1. vydavatelia Písma sv. alebo vysvetliviek Písma sv. bez povolenia (Can. 2318.);
2. ktorí nútia pochovať cirkevným pohrebom toho, ktorému tento bol cirkevne odopretý (Can. 2339.);
3. ktorí odpredájú cirkevný majetok bez pápežského súhlasu (Can. 2347.);
4. ktorí nútia niekoho, aby sa stal kňazom alebo vstúpil do kláštora (Can. 2352.);
5. ktorý vedome v dobe jedného mesiaca neoznámi biskupovi alebo sv. Stolici spovedníka, ktorý ho vo spovedi nahováral na hriech smilstva. (Can. 2368.) (Rozhrešenie môže dostať len vtedy, keď vec oznámi alebo vážne sľúbi, že oznámenie podá.)

VI. Pod trest interdiktu, zadržaného pápežovi, spadajú tie spoločnosti, ktoré sa odvolajú na všeobecný cirkevný snem. (Can. 2332.) Pod interdikt, biskupovi zadržaný, spadajú hneď tí, ktorí dobrovoľne pochovali cirkevným pohrebom takých, ktorí boli exkomunikovaní (Can. 2339.). Pod osobný interdikt, zadržaný spovedníkovi, spadajú tí, ktorí zapríčinili interdikt na spoločnosť alebo obec (Can. 2338.).

Okrem týchto prípadov pápež a biskup môžu trestať jednotlivcov alebo celé obce i fary trestom interdiktu pre zvláštne previnenia. Kto tento interdikt poruší, hneď upadne pod osobný interdikt. Can. 2338. Oslobodenie od takého interdiktu dáva ten, kto interdikt nariadil.

3. Poučenie o príprave a vykonaní sv. spovede.

Spytovanie svedomia.

Spytovanie svedomia znamená toľko, ako poznať seba samého. Poznanie seba samého je dar Boží, za ktorý sa sv. Augustín takto modlil: Pane, daj, aby som poznal Teba i seba. — Milý kresťan, ak chceš dobre poznať sám seba, pros Ducha Svätého za osvietenie a za pomoc. Na spytovanie svedomia máš toľko času a starosti vynaložiť, ako vynakladáš na dôležitú prácu. Čas, ktorý na spytovanie seba potrebuješ, nedá sa celkom určiť. Kto je citlivého svedomia, môže sa ľahšie uspokojiť, lebo ťažké hriechy mu zaiste prídu na pamäť; a zo všedných hriechov sa spovedať nie je prísne povinný. Ale taký človek, ktorý ustavične žije v neprávostiach, ktorý sotva raz v roku sa spovedá, ktorý skoro pri každej príležitosti prikázanie Božie prestupuje, ten s nazretím do svojho svedomia nemôže byť spokojný. Ten má začať s touto prácou niekoľko dní pred spoveďou, sám do seba vstúpiť a v duchu tie miesta prejsť, kde sa nachádzal od poslednej spovede, na tie osoby si spomenúť, s ktorými obcoval atď. Ak nechceš, milý kresťan, túto sviatosť užívať zle a na svoje zatratenie, ale chceš ju prijať dobre pre svoje spasenie, vykonaj spytovanie svedomia tak, ako by ťa už mal Ježiš Kristus súdiť na všeobecnom súde. Živo si predstav Spasiteľa a súď seba samého, aby si nebol niekedy súdený. Kto súdi seba samého, nebude súdený od Krista. Kto vstupuje do pekla vo svojich myšlienkach zaživa, nedostane sa tam skutočne po smrti. Predstav si, ako by si stál pred súdom Božím. Preto nespytuj svoje svedomie len povrchne a napochytro, neukrývaj pred sebou obľúbené hriechy; nedrž to za maličkosť, čo drží svet za také, ale ani nebuď príliš úzkostlivý. Piváž, kedy a ako si vykonal poslednú spoveď, aký život si viedol odvtedy, čo si zhrešil proti Bohu, bližnému a sebe samému — myslením, žiadosťou, slovom, skutkom, alebo zanedbaním svojich povinností, čo dobrého si zanedbal, čo si učiniť mal, či si neobľuboval zlé myšlienky, či si neprivolil k zlým žiadostiam; ak áno, aké to boly žiadosti, pri ťažkých hriechoch koľko ráz si ich spáchal, či si ich nespáchal v takých okolnostiach, ktoré hriech zväčšujú. Prejdi tu po poriadku spovedné zrkadlo, ktoré máš medzi spovednými modlitbami a podľa Božích a cirkevných prikázaní, ako aj podľa rozličných druhov hriechov a povinností svojho stavu. Spytuj sa, či si nespáchal voľaktorý hriech, ktorý je spomínaný v duševnom zrkadle. Nemysli si však, že sa musíš spovedať zo všetkých hriechov, ktoré sú v duševnom zrkadle spomínané, alebo že viac hrie-

chov na svete niet. Preto sa ešte pýtaj sám seba, či si niečo podobného nespáchal. Najlepšie je, keď preštuduješ aj katolícku mravouku.

Žiaľ a ľútosť.

Dôležitou časťou sv. spovede je ľútosť. Žiaľ a ľútosť je vnútorná srdečná bolesť nad spáchanými hriechami preto, že sme skrze ne obrazili nekonečne dobrého Pána Boha, a je zároveň aj ošklivosťou nad spáchanými hriechami. K dobrej ľútosti nad hriechami nepatrí nevyhnutne skutočné plakanie a slzenie, hoci je to jedným znakom vnútornej ľútosti. Nie je však dosť povedať slovom, že ľutujem za svoje hriechy, alebo jednoducho odrecitovať modlitbičku ľútosti: Ľutujem zo srdca ..., ako na verklíku; lež je potrebná ľútosť, ktorá má štyri potrebné vlastnosti: je vnútorná (úprimná), nadprirodzená, všeobecná a nadovšetko. — 1. Vnútorná ľútosť znamená, že musíme zo srdca ľutovať nad hriechami, t. j., musíme cítiť bolesť, že sme sa toho dopustili a musíme mať vnútornú opravdivú túžbu: Kiež by som sa nikdy nebol dopustil toho hriechu. — 2. Ľútosť musí byť nadprirodzená. Nestačí ľútosť prirodzená; keby sme ľutovali za hriech, že sme utrpeli hanbu, škodu a pod. Naša ľútosť je nadprirodzenou, keď pri svetle viery uvažujeme, že hriech je najväčšie zlo a že ak by sme zomreli v ňom, nevyhnutne budeme zatratení, že nám Boh nekonečne mnoho dobrého učinil, áno, dal za nás svojho jednorodeného Syna, a že sme ho hriechami tak veľmi obrazili, — že Kristus musel za naše hriechy podstúpiť tak trpkú smrť na dreve kríža: — že sme svojimi hriechami vytvorili zo svojho srdca Ducha Svätého a otvorili sme bránu diablovi; — že Boh je najvrchovanejšia a lásky najhodnejšia Dobrota, a preto, že by sme mali radšej všetko pretrpieť, ako ho len najmenším hriechom obraziť. — 3. Všeobecná je ľútosť, keď aspoň všetky smrteľné hriechy ľutujeme. Ak nemáme smrteľných hriechov, musíme oľutovať aspoň niektoré všedné hriechy. Ináč by sviatosť pokánia bola neplatnou. — 4. Nadovšetko ľutujeme hriechy, keď ich pokladáme za najväčšie zlo a sa odhodláme za každú cenu sa ich chrániť. Aj všedné hriechy musíme pokladať za väčšie zlo než čokoľvek na svete a máme sa odhodlať za každú cenu aj týmto vyhýbať, ak chceme mať nad nimi dobrú ľútosť.

Takáto ľútosť je tak potrebná k pokániu, že kňaz nemôže dať hriešnikovi rozhrešenie, keď vidí na ňom, že neprejavuje nijaké znaky pravej nadprirodzenej ľútosti. Rozhrešenie, ktoré by hriešnik bez pravej ľútosti prijal, bolo by neplatné a svätokrádežné. Toto vzbudenie ľútosti nenechávaj si len navtedy, keď už budeš kľačať v spovedeľnici a keď ti bude kňaz dávať rozhrešenie. Dobrú ľútosť nad hriechami vzbuď si ešte pred spovedaním sa, keď si už vyspytoval svoje svedomie, keď azda čakáš na

spovedanie sa. Vzbudenie ľútosti po vyspovedaní sa, ktoré nám kňaz napomenie slovami: „Vzbuď si ľútosť", nie je viazané k tej modlitbičke, ktorú sme sa voľakedy v škole naučili. Ak si ju zabudol, svojimi vlastnými slovami prejav ešte raz túto ľútosť, napr.: Bože môj, za všetky svoje hriechy ľutujem, lebo Ťa nadovšetko milujem. Nikdy viac nechcem Ťa obraziť. K podstate ľútosti patrí nielen bolesť nad spáchaným hriechom, ale aj silné predsavzatie, že Boha nikdy viac tým hriechom neurazím. Kto nemá silného predsavzatia, márne hovorí, že má ľútosť.

Pevné predsavzatie.

Pevné predsavzatie je odhodlaná úprimná vôľa a úmysel život svoj polepšiť a nikdy viac nehrešiť, Boha nikdy viac neuraziť. Keďže pevné predsavzatie pochádza z ľútosti, môžme povedať, že aká je ľútosť, také býva aj predsavzatie a naopak. Nie je dosť na tom samom pohnutí, ktoré trvá len za chvíľu, kým azda kľačím pred oltárom, alebo kým sa nevyspovedám, lež predsavzatie musí byť pevné, musí pochádzať zo srdca, musí sa vzťahovať na všetky alebo aspoň na všetky smrteľné hriechy, na všetky okolnosti. Pevné predsavzatie znamená aj ochotu, že každú krivdu a chybu, ktorú som svojím hriechom zavinil, opravím, nahradím, odvolám, odprosím ako to len bude možné, hoci by som za to aj musel trpieť hanbu alebo trest znášať. Napr. ukradnutý peniaz navrátiť tomu, komu som no sobral: odprosiť, koho som urazil; smieriť sa, s kým sa hnevám; odvolať, keď som nepravdu povedal na iného; vyhnúť osobe a príležitosti, s ktorou a v ktorej do hriechu upadám. Kto nechce zavinenú škodu napraviť, škoda mu je ísť na spoveď, lebo hriechy mu nebudú odpustené, akokoľvek by hovoril, že ľutuje za hriech; a spácha ešte aj svätokrádež. Iná vec je, keď nemôže učinenú škodu nahradiť, lebo nemá spôsobu. O spôsobe nahradenia zapríčinenej škody sa vždycky poraď so svojím spovedníkom.

Aby si bol povzbudený k takémuto silnému predsavzatiu, rozjímaj o ošklivosti každého smrteľného hriechu. Pomysli si, že si zhrešil pred vševediacim Bohom, že si svojimi hriechami uvalil na seba hnev a súd živého Boha, o čom Sv. Písmo poznamenáva: Hrozná vec je dostať sa do rúk Boha živého. Rozjímaj, že smrteľný hriech je rúhanie proti nekonečnej velebnosti Božej, že si ním ukrižoval Ježiša Krista, svojho Spasiteľa, a že si zabil večný blažený život svojej nesmrteľnej duše. Rozjímaj, ako veľmi, ako otcovsky ťa miluje Boh! — Z lásky ťa stvoril, z lásky ťa na kríži vykúpil. Koľkými dobrodeniami na tele i na duši ťa obdaril? Ó, aká to nevďačnosť hriechom obrážať Boha. Pozri na svojho láskavého Spasiteľa na kríži. Rozjímaj o jeho hrozných mukách a pýtaj sa seba samého:

„Kto je ten, ktorého vidím tak hrozne umučeného? Aká je príčina tohto jeho hrozného umučenia? Za koho trpel? Ach, ja som svojho Vykupiteľa opäť ukrižoval(a)!" Pros o pravú ľútosť, o pravé pevné predsavzatie za svoje polepšenie. Teda aj predsavzatie musí vychádzať z našej dokonalej lásky k Bohu.

Spoveď.

Spoveďanie sa je podstatná čiastka sviatosti pokánia. Ako pri každom súde musí byť obžalovanie a len potom je vynesený rozsudok, tak je to aj pri sv. spovedi. Kajúcnik sám žaluje na seba a obžalúva sa zo všetkých hriechov pred kňazom, ktorý je ustanovený, aby udelil rozhrešenie čiže odpustenie hriechov. — Veľmi je užitočné a dobré, aby si, milý kresťan, často vydával počet zo svojho šafárenia. Svätou spoveďou oslobodzuj sa od ťarchy hriechov a nebeskými darmi ozdobuj svoju dušu; lebo kedykoľvek sa spovedáš, vždycky nové a nové požehnanie od Boha prijímaš. Keď každodenne vymetáme svoj dom, keď na svojich šatách nestrpíme ani len páperka a vo svojich očiach ani len prášku, keď sa často preobliekame, tým viac je hodno chrám Boží. naše srdce, častejšie vymiesť. Keď chorý rád vypočítava svoje neduhy a bolesti, keď ťarchou obťažený človek rád s pliec skladá ťarchu, tým hodnejšie je, aby sme i my svoje duchovné neduhy častejšie predkladali duchovnému lekárovi a ťarchu so seba skladali. Istá vec je. že kto sa zriedka spovedá, málo sa stará o svoju dušu, málo čo si robí z Božieho hnevu a pre svoje hriechy už je taký zaslepený, že nepoznáva svoju zlosť. Je teda veľmi potrebné, aby človek, keď čo len jeden ťažký hriech cíti na duši, složil túto ťarchu. Lebo hriech má tú vlastnosť, že človek ním dostáva sa do moci diabla a ľahko potom padá do druhého hriechu. Prvý smrteľný hriech úplne zbaví človeka milosti Božej. U toho, kto sa často spovedá. nemá miesto diabol. V tom dome niet pavučiny. Okrem toho, pokiaľ človek zotrváva v smrteľnom hriechu a je zbavený milosti Božej, dotiaľ ani jeho modlitba, ani almužna nemá nijakej zásluhy pre život večný, hoci tým sebe získava pomáhajúcu milosť Božiu, aby sa mohol napraviť. Kto sa dlho váľa v smrteľnom hriechu, býva taký zatvrdnutý v hriechu. že naposledy ani necíti hlas svojho svedomia. Aby si teda, milý kresťan, vždycky mohol pripravený očakávať tú hodinu, v ktorú ťa so sveta povolá k sebe Pán, maj vždy pred očami svoju dušu. A keďže ti je neznáma posledná hodina, neodkladaj so spoveďou. lež keď sa cítiš v hriechu, iď k lekárovi, k spovednému otcovi

Aby ti spoveď ľahšie padla, predstav si v osobe spovedného otca samého Ježiša Krista. Zvoľ si za spovedného otca takého, o ktorého múdrosti. horlivosti a láskavosti voči kajú-

cim hriešnikom si presvedčený a ku ktorému máš dôveru. A tak spoveď nebude mučidlom tvojho svedomia, lež útočišťom, v ktorom nájdeš pokoj a uľahčenie. Spoveď tvoja nech je úplná. V tomto slove sú zahrnuté tri veci: 1. Vyspovedaj sa aspoň zo *všetkých smrteľných* hriechov, aj z tých, ktoré si myšlienkami a žiadosťami spáchal: zo všetkých, na ktoré sa po dobrom spytovaní svedomia pamätáš. — 2. *Udaj aj počet* hriechov smrteľných, ak vieš; ak nevieš, udaj približný počet, napr. tento hriech som spáchal denne, týždenne, mesačne . . . raz, dva razy . . . atď. — 3. *Povedz okolnosti* hriechu, najmä tie, ktoré z jedného hriechu viac hriechov robia, alebo zo všedného hriechu robia hriech smrteľný. Vo spovedi nespomínaj *meno nikoho,* najmä nie meno toho, s ktorým si hriech spáchal. Okolnosti čo do osôb udávaj len všeobecne. Napr. osoba pokrvná, vydatá a pod. Nikdy nespomínaj veci daromné a do spovedi nepatriace. Vyslovuj sa vždy počestne.

ČI TO BOL HRIECH SMRTEĽNÝ? Neraz ti trápi svedomie takáto otázka. Inokedy zas mysľou ti preletí: Veď to bol len hriech všedný. Ktorý hriech bol smrteľný, musíš posúdiť podľa svojho svedomia. Ak ti hovorí svedomie, že pred spáchaním niektorého hriechu si *vedel,* alebo si sa aspoň *obával,* že veľký hriech pácháš a k tomu si sa aj celkom *dobrovoľne* odvážil, tak si skutočne spáchal smrteľný hriech, i keby si azda neskoršie bol počul, že to skutočne nie je smrteľný hriech. Rozhoduje teda to, čo ti hovorilo svedomie pred skutkom. Ak zase si sa o niečom pred spáchaním domnieval, že to nie je smrteľný hriech, o čom si sa dozvedel len dodatočne, nespáchal si smrteľný hriech.

Taktiež podstatné okolnosti len tak sa pripočítajú, ak sme vedeli alebo cítili, že je to zvláštny, viacnásobný hriech. — Pri myšlienkach a žiadostiach, o ktorých si vedel, že sú hriešne a s nimi si dobrovoľne súhlasil, musíš povedať aj to, na čo sa vzťahovaly. Napr. tešil som sa škode blížneho, mal som úmysel povedať veľkú nepravdu, žiadosť cudzoložiť . . . (hoci k tomu nedošlo.)

Čo sa budúcnosti týka, máme sa poučovať či už kázňami, či čítaním kníh, katechizmu, aby naše *svedomie bolo správne,* t. j., aby sme za všedný hriech nepokladali, čo podľa katolíckej náuky je hriechom smrteľným a naopak. Keď sa teda nepoučujeme o katolíckej náuke, sme vinní zo svojej nevedomosti a nemáme výhovorky pred Bohom, že sme nevedeli. — Je zrejmé, že sa musíme vyhýbať aj všedným hriechom, lebo aj tie urážajú P. Boha, pripravujú cestu hriechom smrteľným a vedú nás do záhuby.

Zo všedných hriechov spovedať sa nie je síce nevyhnutne potrebné, lež predsa je dobré a užitočné; ba mnohí nepoznajú rozdiel medzi všedným a smrteľným hriechom. Vyznaj svoje hriechy tak, ako sa pred Bohom cítiš za hriešneho. Nezatajuj svoje hriechy, neokrášľuj, nevyhováraj ich ľstivo a nezmenšuj ich.

Nemáš príčiny tajiť svoje hriechy; nemáš sa ani čoho báť ani hanbiť sa ich vyznať. Čoho sa bojíš? Veď tvoje hriechy zostanú v tajnosti! Spovedný otec pod ťarchou vytvorenia z Cirkvi a večného zatratenia je povinný v tajnosti držať všetko, čo v spovedi počuje. hoci by aj tisíc ráz mal zomrieť. Nikdy nesmie dať ani len nijaké znamenie o veciach, ktoré počul vo spovedi. A potom zbožný spovedný otec, znajúc ľudskú krehkosť, podvodnosť sveta a silu diabla, nielen že sa nad tým nediví a zlostný-prísny súd nevynáša nad hriešnikom, hoci z akýchkoľvek hrozných hriechov by sa mu spovedal, ba z kresťanskej lásky, majúc poľutovanie s pokleskami svojho blížného, chváli Boha, že tak milostive k sebe prijíma hriešnika skrze neho, nehodného služobníka. A preto je potrebné, aby si smelo a opravdivo ukázal všetky rany svojej duše duchovnému lekárovi. Lebo kto zo studu zamlčí niektorý smrteľný hriech, práve tak obíde, hovorí Tertulián, ako chorý, ktorý z hanby nechcejúc svoj neduh vyjaviť lekárovi, pre svoju hanbu zomiera. Keď si sa nebál a nebanbil pred Bohom a jeho anjelmi hrešiť, prečo by si sa bál a hanbil pred námestníkom Kristovým v spovedelnici, pred jedným človekom vyznať svoje hriechy, aby si bol od nich oslobodený. Veď predsa vieš, že ak teraz skrze pokánie nezotrieš so seba svoje hriechy, budú ony v posledný súdny deň vyjavené pred celým svetom na tvoje najväčšie zahanbenie a zatratenie. Omnoho lepšie ti je nejsť na spoveď, ako keby si mal pri spovedi vedome a úmyselne nejaký veľký hriech zamlčať; lebo zamlčiac ho, nielen že nedosiahneš odpustenia hriechov a spoveď tvoja je neplatná, ale spácháš nový ťažký hriech: svätokrádež. Ak ešte pôjdeš po tejto spovedi aj k iným sviatostiam, pácháš nové svätokrádeže. Ak zomrieš v takomto položení, budeš večne zatratený. Bez úprimnej spovede nemôžeš úfať v odpustenie hriechov, a tak ani v upokojenie svojho svedomia, a tým menej vo večné spasenie. A preto lepšie je vyspovedať sa zo svojich hriechov ako žiť nepokojne, zomrieť nešťastlivo a v posledný deň súdu byť zahanbený pred celým svetom.

Keď sa spovedáš, hovor tak, aby ťa spovedný otec mohol dobre rozumieť, stav tvojho svedomia náležite poznať, rozsúdiť a od opätovného hriechu ťa vystríhať. Kto by nejaký smrteľný hriech úmyselne práve vtedy povedal, keď azda spovedný otec kašle, je to spoveď tiež neplatná, ako aj tá, keby hriešnik úmyselne šiel na spoveď hluchému kňazovi.

Keď prídeš ku spovedelnici, netisni sa dopredu, i na teba príde rad: zatiaľ sa radšej modli. Keď ideš pred spovedného otca, pomysli si, že máš pred Bohom vydať počet a v jeho svätej krvi sa umyť. A preto choď pred neho, ako by si šiel ku krížu Ježiša Krista, aby si v krvi z jeho svätej rany tečúcej potopil svoje hriechy, ako sa potopilo Faraonovo vojsko v Červenom mori.

Pozoruj, aby si neprišiel k spovedelnici tak blízko, žeby

si počul niečo, čo sa iní spovedajú. Keby si to úmyselne robil, páchaš smrteľný hriech Keby si prezradil, čo si počul. páchaš svätokrádež. Keď sa spovedáš, nehovor nahlas, aby ťa okolostojaci nepočuli. ale zas ani tak potichu, žeby ťa spovedný otec nerozumel.

Ako sa spovedáme?

S poníženým a skrúšeným srdcom vstúp do spovedelnice, kľakni si. prežehnaj sa a povedz duchovnému otcovi:

Duchovný otče, prosím sväté požehnanie, aby som sa mohol zo všetkých hriechov dobre a úplne vyspovedať.

Potom spovedný otec dá ti takéto požehnanie:

Pán nech je v tvojom srdci a v tvojich ústach, aby si sa mohol(a) náležite vyspovedať zo všetkých svojich hriechov. V mene † Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Keď si dostal(a) požehnanie hovor nasledujúce:

Ja biedny hriešnik spovedám sa a vyznávam všemohúcemu Bohu, preblahoslavenej Panne Márii, všetkým Božím svätým, i vám, otče duchovný, ktorý ste na mieste Božom ustanovený, že som tieto hriechy spáchal od mojej poslednej spovede, ktorú som pred ... (tu povedz čas, kedy si sa ostatný raz spovedal, napr.: pred mesiacom atď.)

Keď je však veľa ľudí na sv. spoveď, nemusíš hovoriť túto modlitbičku, stačí keď povieš: „Chcem sa vyspovedať z hriechov, ktoré som spáchal od poslednej spovede, ktorú som vykonal pred mesiacom." Modlitbička „Spovedám sa" nie je podstatnou časťou sv. spovede; je len povzbudením ku skrúšenosti.

Označenie času, kedy si sa posledný raz spovedal, nech je jasné, aby bolo zjavné, kedy si vykonal poslednú veľkonočnú spoveď. Nezabudni, že sa máš spovedať aj zo zanedbania veľkonočnej spovede a svätého prijímania čím si spáchal dva ťažké hriechy. Ak ťa tvoje svedomie trápi, že si minulú sv. spoveď nehodne vykonal, povedz to hneď na začiatku a hneď označ, prečo bola nehodná, hneď opakuj všetky hriechy, z ktorých si sa pri neplatnej spovedi spovedal. Ak si po minulej spovedi nevykonal uloženú ti pokutu, nevyplnil daný sľub, nevrátil odcudzený majetok, nevyhýbal si sa zlej spoločnosti. alebo si upadol znovu do predošlých hriechov, povedz to hneď na začiatku tejto spovede. — Potom vypočítaj ostatné hriechy

po poriadku, ako ti prišly na pamäť pri spytovaní svedomia, **ako aj tie smrteľné hriechy, ktoré si zabudol povedať pri** poslednej sv. spovedi. Keď si pri minulej spovedi *zabudol povedať* niektorý smrteľný hriech, alebo vedome si nepovedal niektorý smrteľný hriech, o ktorom si myslel, že je to len všedný hriech, je tá spoveď platná, všetky hriechy sú ti odpustené, i tento hriech ti bol odpustený, ale zostala ti *povinnosť povedať ho pri novej spovedi.* A tak, keby si tento zabudnutý hriech vedome dodatočne nepovedal, spáchal by si svätokrádežnú spoveď

Keď opakuješ minulú spoveď pre vedomé zamlčanie smrteľného hriechu, musíš pripomenúť, koľko ráz si bol po tej spovedi pri sv. prijímaní, alebo či si inú sviatosť neprijal, napr. sobáš, alebo či si ešte viacej ráz od tých čias nebol na sv. spovedi a vždy si zamlčal tento hriech. V takomto prípade musíš opakovať všetky predošlé neplatné spovede, t. j. musíš sa spovedať zo všetkých hriechov od poslednej platnej spovede spáchaných.

Ako sa zle spovedáme.

Zle sa spovedá, kto asi takto hovorí vo spovedelnici: Zhrešil som myšlienkami, žiadosťami, slovami, skutkami, vedome i nevedome proti Bohu a blížnému. Zle som robil; nemiloval som Pána Boha; nemodlieval som sa, nechodieval som do kostola, nepostil som sa; chudobný človek si aj zahrešiť musí; ulahodí sa zle povedať; všeličo sa pridá; ten povie to, tá povie ono, nuž potom sa ohlási, zamieša sa človek; ulahodí sa i na cti utrhnúť; človek sa poškriepi s domácimi; ulahodí sa i trafí sa oklamať; človekovi sa pritrafí i niečo ukradnúť, pritrafí sa všeličo, trafilo sa mi opiť, koľko ráz, to si človek nedrží na rozume. Neviem, koľko ráz som zle urobil. Nijakých veľkých hriechov na svedomí nemám. — Na takomto spovedaní sa iste zasmeješ, no Boh s prísnou tvárou odvráti sa od takéhoto nekajúcnika.

Ako sa dobre spovedáme.

Dobre sa spovedá ten, kto sa asi takto vyznáva zo svojich hriechov: Naposledy som sa spovedal . . . (kedy?). Som ženatý, (slobodný, vydatá, slobodná). Moje smrteľné hriechy sú tieto: Zameškal som dobrovoľne v nedeľu omšu 1, 2, 3 razy Zahrešil som v zlosti — v opilstve Boha, Krista, kríž, toľko a toľko ráz; preklínal som zo zvyku seba, manžela, manželku, deti, blížnych, statok, toľko a toľko ráz. Neposlúchal som rodičov, keď mi zakazovali nočné túlanie toľko ráz; opil som sa toľko ráz; vadil som sa (s kým?) toľko ráz; bol som v hneve (s kým a odkedy?); udrel som (koho?); ukradol som (čo?); ostal som dlžný v obchode a nechcem

zaplatiť. Ak si niečo našiel, nepovedz, že ma Pán Boh požehnal. Z toho sa spovedať nemusíš, že si našiel, ale ak nájdené nedáš tomu, komu patrí, máš hriech. Spáchal som smilstvo so slobodnou, s vydatou, s rodinou toľko ráz; spáchal som nečistotu sám so sebou toľko ráz; nahováral som a pokúšal som k smilstvu toľko ráz, schválne som o tom rozmýšľal a žiadal som spáchať to a to — toľko ráz; hovoril toľko ráz; povedal som na blížneho veľkú nepravdu a ešte som to neodvolal toľko ráz; prezradil som bez príčiny veľkú tajnú chybu blížneho toľko ráz; jedol som v piatok mäso toľko ráz.

Bohabojní ľudia, ktorí nemajú smrteľné hriechy, povedia: Smrteľného hriechu nie som si vedomý, iné moje hriechy sú tieto . . . a vyznajú sa zo svojich hriechov a potom z predošlého života asi takto doplnia spoveď: S poníženosťou pripomínam si zo starých už odpustených hriechov . . . (Tu povedia niektorý dávno spáchaný už aj vyspovedaný smrteľný hriech, a to preto, aby si čím lepšie vzbudili ľútosť a hojnejšie dosiahli milosť sviatosti pokánia.)

Máme všetko tak hovoriť, aby sa o našej spovedi mohlo povedať, že sme sa spovedali pokorne, skrúšene, úplne, úprimne a srozumiteľne, bez zastierania hriechov, bez dvojsmyselných a pochybných výrazov. Čo vieš istotne, to povedz ako isté, o čom pochybuješ, či si to spáchal, alebo či si to toľko ráz spáchal, povedz ako neisté. Neopováž sa vedome spovedať sa z takého hriechu, ktorý si nespáchal. Hoci by si to chcel povedať aj z poníženosti alebo z úmyslu vzbudiť si lepšiu ľútosť, páchal by si ťažký hriech klamania vo spovedi.

Ak ti pri poslednej spovedi bolo odoprené rozhrešenie, aj to povedz duchovnému otcovi, prečo ti rozhrešenie odopreli. Musíš sa spovedať zo všetkých hriechov od poslednej platnej spovedi, v ktorej si dostal rozhrešenie.

Keď sa ťa duchovný otec po tvojom vyznaní sa z hriechov ešte pýta na niektoré prípadné hriechy, odpovedaj áno, ak sa cítiš byť vinný, ak si nevinný v tej veci, na ktorú sa ťa pýta, neuraz sa a nepovedz poznámku, ako: „A čo si myslíte o mne“ a pod.

Zlou, ba hriešnou spoveďou by bolo, keby si niekto kľakol do spovedelnice, povedal by spovednú modlitbičku: „Spovedám sa Pánu Bohu“ a za tým by povedal: „Duchovný otče, teraz sa ma pýtajte na hriechy.“ Je to znak, že sa patričný nepripravil k sv. spovedi. Už preto má smrteľný hriech. A nakoľko kňaz nemôže spomínať všetky možné a nemožné hriechy, nechváľ sa tým, ak si sa z niektorého hriechu nespovedal: „Však sa ma na tento hriech kňaz nepýtal.“ Pácháš svätokrádež. Preto sa nediv, keď ti kňaz nedá rozhrešenie a pošle ťa preč, aby si si šiel svedomie spytovať, lebo ak si sa náležite nepripravil, budeš len tak naslepo odpovedať na kňazove otázky a taká spoveď sotva je dobrá.

Generálna spoveď.

Mnohí bohabojní kresťania, spasiteľnou myšlienkou vedení, niekedy z celého svojho života, alebo len z čiastky života vykonajú spoveď, hoci predošlé spovede boly dobré Je to takzvaná generálna spoveď. Vykonávajú ju preto, aby nahradili to, čo by z nevedomosti boli vynechali v predošlých spovediach, aby prehliadnuc celý svoj život, väčšou skrúšenosťou ľutovali za svoje hriechy a ďakovali Bohu, že ich netrestal, ako by si to boli zaslúžili.

Niektorým kresťanom však generálna spoveď k opravdivému obráteniu je nielen užitočná, ale je potrebná, lebo v nej musia napraviť predošlú zlú spoveď aj viaceré zlé spovede až od samého detstva.

Podľa sv. Františka Xaverského je generálna spoveď nevyhnutne potrebná tým, 1. ktorí vedome zamlčali hriech vo sv. spovedi: 2. ktorí ľahkomyseľne a bez dostatočného spytovania svedomia sa spovedávali; 3. ktorí sa síce spovedávali a aj rozhrešenie dostali, ale v hlavných tajomstvách viery sú celkom neumelí a sotva poznajú Otčenáš a Apoštolské vyznanie viery; 4. ktorí sa spovedávali len zo zvyku alebo z prinútenia *bez pravej ľútosti a bez pevného predsavzatia;* 5 ktorí spovedného otca vyhľadali zo zlého úmyslu, napr. ktorý dobre nepočuje, alebo ktorý je nesvedomitý alebo neskúsený, že i tých najväčších hriešnikov ľahostajne rozhrešuje; 6. ktorí za dlhší čas nažívali v hriechu alebo naloženie spovedného otca nevykonali; 7. ktorí neprestávajú byť v blízkej príležitosti ku hriechu; 8 ktorí boli povinní navrátiť cudzie veci alebo poškvrnené dobré meno a vo sv. spovedi nemali opravdivého predsavzatia spôsobenú škodu napraviť, alebo ktorí to síce vždy sľubovali, ale nikdy nesplnili; 9. ktorí žili v nepriateľstve s bližným a s ním sa nesmierili, ani smieriť sa nechcú; 10. (Sv Alfonz) ktorí sa síce dobromyseľne spovedali, takže mali i pravú ľútosť a predsavzatie a vedome nezamlčali smrteľný hriech, ale spovedali sa akosi len všeobecne a nepovedali, koľko ráz spáchali ťažký hriech, alebo nepovedali podstatné okolnosti. Takáto spoveď bola síce platná, ale treba ešte dodatočne povedať nevyspovedaný počet ťažkých hriechov a podstatné okolnosti.

Generálna spoveď, keď aj nie je potrebná, ale je predsa užitočná pre tých, ktorí chcú zmeniť svoj stav pred sobášom, alebo berú na seba dôležitý úrad, vydávajú sa na nebezpečnú cestu, sú v ťažkej smrteľnej chorobe, v čas milostivého roku, alebo pred dôležitým náboženským úkonom, pred prvým sv. prijímaním svojich dietok a pod., najčastejšie však v deň misií. Keď chceš odbaviť generálnu spoveď, vždy sa najskôr poraď so svojím duchovným otcom.

Spovedné rozhrešenie.

Keď si sa už vyspovedal zo všetkých hriechov, povedz: *Duchovný otče, na viacej hriechov sa už nepamätám,* alebo hneď prehovor skrúšene modlitbičku ľútosti: *Za tieto a všetky moje, vedomé i nevedomé hriechy celého života srdečne ľutujem, nielen preto, že som nebo stratil(a) a peklo zaslúžil(a), ale najviac preto, že som nimi obrazil(a) nadovšetko milovaného Pána Boha, najvyššiu a nekonečnú dobrotu. Úprimne sľubujem, že sa polepším a nikdy viac nezhreším, i každej príležitosti ku hriechu sa budem varovať. Prosím kňazské rozhrešenie a spasiteľnú pokutu.*

Keby si nevedel nazpamäť túto modlitbičku, použi na prejavenie ľútosti vlastné slová, napr.: Bože, úprimne ľutujem za všetky svoje hriechy, lebo Ťa nadovšetko milujem a nikdy viac obraziť Ťa nechcem.

Po tomto tvojom vyznaní pozoruj napomenutie a naučenie duchovného otca, ktoré ti dáva na výstrahu pre tvoje duchovné potreby. Toto napomenutie prijímaj, ako by pochádzalo zo samých úst Božích. Prijímaj ho s poníženosťou a s pevnou odhodlanosťou, že sa budeš riadiť podľa neho. S poníženosťou sa tiež podrob úsudku duchovného otca. Zapamätaj si, čo ti duchovný otec uloží na vykonanie čiže zadosťučinenie, o čom sa podrobne dočítaš v poslednom bode tejto stati: Zadosťučinenie. O tom, čo si vo spovedi počul, alebo sám hovoril, pred nikým nehovor, hoci by si povedal úplnú pravdu. Mnohí by to nerozumeli a často by si to vykladali na zlé. Mnohí by to prekrútili a tak by si doviedol kňaza do veľmi trápneho položenia, keďže kňaz ani len jedným slovíčkom nesmie sa zmieniť o tvojej spovedi na svoju obranu. Teda nesmie povedať ani len to: „Ja som to vo spovedi nepovedal.“ Jedným slovom musí znášať každú urážku.

Kňaz v tomto napomenutí vynesie zároveň aj svoj rozsudok o tvojom živote a tvojich hriechoch. Ak ťa uzná za hodného milosti Božej, dá ti hneď rozhrešenie. Rozhrešenie je úsudok, ktorým kňaz na mieste Božom vynáša, že sa hriešnikovi hriechy odpúšťajú. Pred týmto výrokom však kňaz najskôr sa primlúva za hriešnika v dvoch modlitbách, a len v tretej modlitbe rozviaže ho najskôr od cirkevných trestov, ak by bol do nejakých upadol, a len potom žehnajúc ho pravicou, dáva mu rozhrešenie, po ktorom sa ešte modlí za teba, aby Boh milostive prijal všetky tvoje dobré činy na odpustenie trestov.

a) Obrady rozhrešenia.

Kňaz so sopätými rukami sa modlí:

Nech sa zmiluje nad tebou všemohúci Boh a nech ťa po odpustení hriechov vovedie do života večného. Amen.

Zmilovanie, rozhrešenie a odpustenie tvojich hriechov nech ti udelí všemohúci a milosrdný Pán. Amen.

Vyslovuje rozhrešujúcu modlitbu.

Nech ťa rozhreší náš Pán, Ježiš Kristus, a ja v jeho mene rozhrešujem ťa od každého trestu vyobcovania (suspenzie) a interdiktu, nakoľko môžem a nakoľko ti je to potrebné. A tak rozhrešujem ťa od tvojich hriechov, v mene Otca, † i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Za tým kňaz ešte pridá:

Umučenie Pána nášho, Ježiša Krista, zásluhy preblahoslavenej Márie Panny a všetkých svätých, čokoľvek dobrého učiníš a zlého pretrpíš, nech ti slúži na odpustenie hriechov, na zveľadenie milosti a na večnú odmenu. Amen.

Keď ťa kňaz žehná, i ty sám seba prežehnaj. Znamenie kríža pri sv. rozhrešení značí tú pravdu, že kňaz neudeľuje rozhrešenie v mene svojom a sám od seba, ale na miesto samého Ježiša Krista, skrze záslužnú smrť ktorého sa na kríži hriechy odpúšťajú. Daj pozor, aby si nikdy skôr neodišiel zo spovedelnice, kým ti kňaz skutočne nedá rozhrešenie. Po rozhrešení spokojne vstaň a odíď. Pobozkanie štóly po spovedi nie je predpísané, ale je znakom poníženosti a úprimnosti pokánia. Pobozkanie ruky kňazovi tiež nie je povinné a je len znakom povďačnosti voči kňazovi, ktorý vypočul všetky naše ťažkosti života, hriechy a dal nám dobrú radu.

Keď ti duchovný otec odoprie na nejaký čas rozhrešenie, podrob sa s poníženosťou jeho úsudku, pomysli si slušne a mierne, že aj on musí konať podľa svojho svedomia v smysle kňazskej povinnosti. Dobre rozváž, prečo ti kňaz odoprel rozhrešenie. Ak si sa dopustil hriechu, pre ktorý si upadol pod cirkevný trest, nemôže ti dať rozhrešenie, lebo nemá na to právo, musí si ho najprv vyprosiť od biskupa alebo od pápeža. Kým on dostane toto povolenie, ty dobrým životom učiň sa hodným rozhrešenia a v určenú dobu príď znovu k nemu na sv. spoveď.

Okrem spomínaných prípadov o odoprení rozhrešenia pre hriechy, ktoré uvrhly hriešnika pod cirkevný trest, môže spovedník podľa svojho dobrozdania aj inokedy odoprieť rozhrešenie spovedajúcemu sa. Kristus Pán dal síce rozkaz apoštolom a ich nástupcom, aby rozhrešovali od hriechov: „Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené“, ale zároveň dal im aj rozkaz, aby nehodným rozhrešenie odopreli: „A komu zadržíte, budú mu zadržané“ Prípady, v ktorých kňaz môže odoprieť rozhrešenie, môžme shrnúť asi do týchto bodov. 1. Rozhrešenie nemôžu dostať tí, ktorí nejaký smrteľ-

ný hriech majú v obyčaji, napr. opilstvo, smilstvo, zlorečenie a pod. a hoci sa už z toho veľa ráz spovedali, nechcú sa napraviť; 2. ktorí sa nechcú vystríhať najbližšej príležitosti k hriechu, napr. stále hriešne obcujú s osobami druhého pohlavia, s nimi spolu bývajú, alebo iným dovoľujú takéto hriešne príležitosti, ktoré by zabrániť mohli a mali; 3. ktorí nechcú nahradiť bližnému škodu, učinenú na tele alebo na duši alebo na dobrom mene; 4. ktorí sa nechcú smieriť so svojimi nepriateľmi; 5. a vôbec všetci, ktorí žijú v akomkoľvek verejnom hriechu bez napravenia a polepšenia, alebo sú na veľké pohoršenie iných.

Všeobecné rozhrešenie — Generálna absolúcia.

V nebezpečných chvíľach života, napr. na mori, vo vojne na bojišti, sa stáva, že sa ľudia nemôžu vyspovedať, lebo niet toľko kňazov. Prítomný jeden kňaz nestačí, preto povzbudí prítomných k dokonalej ľútosti a potom dá všetkým prítomným naraz rozhrešenie — generálne rozhrešenie, ako by sa boli z hriechov vyspovedali. Všetkým však zostáva ešte povinnosť, ak vyviaznu z nebezpečenstva živí, dodatočne sa pod ťarchou smrteľného hriechu vyspovedať podľa počtu a okolností z hriechov, ktoré mali vtedy na svedomí.

Pod menom generálna absolúcia poznáme ešte zvláštne požehnanie sv. Cirkvi, ktoré sa udeľuje z dovolenia sv. Otca členom tretieho rádu tej či onej rehole — terciárom, a je spojené s plnomocnými odpustkami za obvyklých podmienok. (Podrobnejšie viď medzi Spolkami.)

Zadosťučinenie.

Pri sv. spovedi uloží kňaz kajúcnikovi nejakú povinnosť ako zadosťučinenie za previnenia. Toto naloženie vo sv. spovedi ľudia menujú všeobecne „spasiteľnou pokutou". Mnohí si však všímajú len slová „pokuta", a to je už dostatočné, aby sa dali odstrašiť od sv. spovede, najmä ak niektorý kňaz kajúcnikovi dá väčšiu úlohu, ktorá je mizivo maličká voči veľkým spáchaným neprávostiam.

Zadosťučinenie je napravením krivdy, ktorú sme Bohu učinili hriechom, alebo je napravením toho, v čom sme bližnému ukrivdili. Prísne sme povinní zadosť učiniť rozhnevanému Bohu. Hoci vina hriechu i večný trest sa nám skrze rozhrešenie odpúšťa, predsa nám ešte pozostávajú časné tresty, za ktoré musíme zadosť učiniť alebo si ich odpykať buď na tomto svete, alebo na druhom v očistci.

Za starých časov boly kajúce zákony Cirkvi veľmi prísne, ale predsa len spravodlivé, lebo Cirkev ako láskavá matka, zaiste neukladala väčšie pokánie, ako to Boh žiada.

Kto mal uložené verejné pokánie, musel nosiť osobitné šaty pokánia, najmenej tri dni v týždni postiť sa o vode a chlebe a nebol pripustený ku sv. prijímaniu. Kto napr. falošne prisahal, musel sa postiť 40 dní o vode a chlebe; kto v nedeľu a vo sviatok konal ťažkú prácu, musel tri dni činiť ťažké pokánie. Pre smilstvo a cudzoložstvo bolo uložené 3—15-ročné pokánie. Kto zlorečil rodičom, dostal 40 dní pokánia. Kto udrel rodičov, dostal 7-ročné pokánie.

Keď horlivosť a viera kresťanov upádala, sv. Cirkev, táto dobrá a láskavá matka, snížila sa v ich slabosti a uľavila im pokánie na také, aké sa aj dnes ukladá. Hriešnikom však odporúča, aby po sv. spovedi si dobrovoľne sami ukladali skutky pokánia a najmä aby sa snažili pomocou odpustkov získať si odpustenie časných trestov, žeby skutočne nemuseli trpieť tu alebo v očistci. Ak sa ti to ľahké pokánie, ktoré ti uložil tvoj spovedný otec, zdá byť priveľkým a priprísnym, pomysli si, že Boh je spravodlivý a že by si na druhom svete musel trpieť omnoho väčšie muky a že by si pri inom ľahšom pokání zase upadol do predošlých hriechov. Obyčajnými skutkami zadosťučinenia sú modlitba, pôst, almužna a vôbec iné telesné i duchovné skutky milosrdenstva.

Spovedajúci sa je povinný prijať pokánie čiže pokutu, ktorú mu spovedný otec uloží. Keby mu to veľmi ťažko padlo vykonať, či už pre chorobu, nedostatok času alebo inú príčinu, vtedy to má hneď povedať spovednému otcovi a prosiť ho o zmenu zadosťučinenia. Uložené pokánie musí byť vykonané na ustanovený čas, len ak by mu v tom prekážala choroba. Ak duchovný otec neurčí čas na vykonanie pokuty, má sa vykonať čím skorej. Uložená pokuta musí byť vykonaná aj vtedy, keď duchovný otec odoprie dať rozhrešenie, lebo ináč by spovedajúci sa dal najavo, že nemá opravdivej vôle polepšiť svoj život.

Sviatosť pokánia je ustanovená preto, aby sme očistiac sa od hriechov, starostlivo sa chránili od všetkého zlého. S milosťou Ducha Svätého ľahko sa môžeme chrániť od smrteľných hriechov, ak budeme ustavične pamätať, 1. že Boh nie je len všadeprítomný, lež aj pozná myšlienky človeka. Preto nemyslime na nič takého, čo by sme sa pred statočným človekom hanbili povedať alebo činiť; 2. keď nás diabol ponúka k niečomu zlému, pozdvihnime svoju myseľ k Ukrižovanému Ježišovi; pomyslime si, koľko trpel pre nás, aby nás od hriechov očistil a v bázni Božej vyučil. Nedopusťme, aby sme z podvodu diabolského nazmar uviedli toľké ustávanie Spasiteľovo; 3. povážme, ako veľmi Boh nenávidí hriech, keď už anjelov pre jednu pyšnú myšlienku shodil do pekla a večne zatratil; keď prvého človeka i s celým jeho potomstvom len pre samé užívanie zapovedaného ovocia vyhnal z raja a uvrhol do veľkej biedy, takže keby nás Syn Boží nebol vyslobodil, boli by sme všetci zahynuli na veky pre jeden hriech Ada-

mov; 4. Pomyslime si na posledné veci, ktoré nás očakávajú, a nikdy nezhrešíme. Pomyslime si, že musíme zomrieť o krátky čas, a v neistú hodinu zanecháme svet i jeho rozkoše, že hniloba a červíky zničia naše toľko zbožňované a čičíkané telo a bude koniec všetkým radostiam tohto sveta. Pomyslime si, že musíme vydať počet pred Bohom, a to nielen z hriešnych skutkov, lež i z márnych rečí a myšlienok; potom že sú len dve možnosti: večné blahoslavenstvo a večné zatratenie; že odplatou našej na chvíľu trvajúcej hriešnej radosti bude večné zatratenie; nášho utrpenia, trvajúceho za krátky čas, a bohabojného života bude odmenou večné blahoslavenstvo; po našej smrti nebudeme si môcť sami voliť kam pôjdeme, ale tam pôjdeme, kam nám ukážu činy nášho života; 5. Keď chceme v smysle nášho pevného predsavzatia chrániť sa hriechu a príležitosti k nemu, náhle zacítime v sebe ďajakú náklonnosť k nemu, hneď odvráťme od neho svoju myšlienku a zamestnávajme sa inými vecmi, najprv božskými, alebo každodennými pre život potrebnými. Prosme Boha o pomoc na premoženie svojej krehkosti. Prijímajme často Sviatosť Oltárnu s veľkou zbožnosťou. A keď sme aj neupadli do ťažkých hriechov, choďme znovu na sv. spoveď, vyznajme sa zo všedných hriechov a s poníženosťou spomnime jeden-dva ťažké hriechy bývalého života. Na udržanie milosti posväcujúcej je nevyhnutne potrebné, aby človek každý večer, odovzdávajúc sa do Božej ochrany, sám so sebou zúčtoval, všetko preskúmal, čo cez deň robil; ak nájde nejaké nedostatky svojho denného života, sám seba nech pokarhá a pevne si opätovne umieni, že nabudúce s Božou pomocou odstráni každý nedostatok: na to všetko nech si prosí čím viac milosti Božej.

Účinky a úžitok sviatosti pokánia.

Sviatosť pokánia sprostredkuje nám nevýslovné milosrdenstvo Božie; umožňuje nám spasenie našich duší, ktoré krehkosťou tela i po krste upádajú do nových hriechov. Preto aj účinok a úžitok sviatosti pokánia je veľký.

Sviatosť pokánia 1. odpúšťa hriechy; 2. navracia hriešnikovi milosť posväcujúcu, alebo mu ju rozmnožuje; získava mu priateľstvo Božie a právo na kráľovstvo nebeské; 3. sprostredkuje odpustenie večného trestu a čiastku časných trestov; 4. spôsobuje, že zásluhy predošlých dobrých skutkov, ktoré sme vykonali v minulosti v milosti posväcujúcej, zase sa oživia a pre večné spasenie záslužnosť nám podržia; 5. udeľuje silu a božskú moc, ktorá nás chráni od opätného upadnutia do hriechu a utvrdzuje nás v čnosti: 6. navracia človekovi stratený pokoj srdca a svedomia; 7. prináša so sebou i nevysloviteľný úžitok pre celú ľudskú spoločnosť, aby bol v nej zachovaný pokoj, mier a spravodlivosť.

4. Modlitba pred sv. spoveďou.

Zo spisov sv. otcov.

K Tebe, ó Bože a Spasiteľu môj, plný(á) pokory a skrúšenosti zase sa navraciam. Ach, od Teba som sa toľko ráz hriechami odvrátil(a). Ku komuže sa obrátim, ak nie k Tebe, nebeský lekáru. Som všetok(ka) zranený(á)! Keď ma Ty zavrhneš, kto ma prijme? Keď ma Ty opustíš, kto sa zmiluje nado mnou? Keď ma Ty odsúdiš, u koho budem hľadať odpustenie? Pevne som si umienil(a) a Tebe svätý sľub učinil(a), že chcem svedomite zachovávať prikázania Tvojej spravodlivosti a Teba, Láska moja, viac nijakým hriechom neuraziť. Koľko ráz som to sľuboval(a), Bože môj, a predsa vždy som sa ukázal(a) nestálym(ou) a ako nevďačným(ou) za toľké prijaté dobrodenia. Miesto obrátenia a polepšenia hriech na hriech som kopil(a). Ach, zhrešil(a) som zase. Čo učiním? Ku komu sa obrátim, ak nie k Tebe, ó Bože môj, ktorý si spasenie, život a vzkriesenie naše. Shliadni na mňa, ó Pane, Ježišu Kriste, a rozpomeň sa na slová, ktoré si povedal: „Neprišiel som, aby som zatratil svet, ale aby spasený bol svet skrze mňa.“ Spomni si, že ani Tvoj nebeský Otec nechce, aby hriešnik zahynul, ale aby sa obrátil a večne živý bol. Preto, ó dobrotivý Ježišu, studnica všetkého zľutovania a milosrdenstva, ktorý si ani Matúšovi na mýte sediacemu, ani Petrovi v Kajfášovom dvore Ťa zapierajúcemu, ani publikánovi, ani Márii Magdaléne, ani Zachejovi, ani lotrovi na kríži, ani nijakému hriešnikovi svoju milosť nielen neodoprel, ale ku všetkým hriešnikom ako láskavý otec si volal: „Poďte ku mne všetci, ktorí pracujete a obťažení ste a ja vás občerstvím.“ Shliadni na mňa očami svojho milosrdenstva, lebo sa náramne desím svojich hriechov a nešľachetností. Ó Bože, buď milostivý mne hriešnemu(ej). Do Tvojho milosr-

denstva, ktoré nemá hraníc, skladám, láskavý Spasiteľu môj, celú svoju dôveru a len od Teba úfam odpustenie mojich hriechov. Ty mi môžeš viac odpustiť, ako sa ja môžem dopustiť. Nezavrhuj ma teda od svojej tváre a povedz mojej duši: Odpúšťajú sa ti hriechy. Ja som tvojím spasením! Bože môj a Sudca môj, pre množstvo svojich hriechov hotový(á) som pokoriť sa a Tvojmu služobníkovi, kňazovi, skrúšene i úprimne sa vyznať. Len o to Ťa pokorne prosím, Ježišu Kriste, Ty najvernejší priateľu kajúcich, osvieť svetlom milosti Ducha Svätého temnosti môjho svedomia, aby som všetky svoje hriechy náležite poznal(a); daj, aby som k sviatosti pokánia pristúpil(a) s príslušnou prípravou a skrúšenosťou; zapáľ studené moje srdce, aby som všetky svoje hriechy dokonale oželel(a), z nich sa skrúšene vyznal(a), sväto predsavzaté polepšenie svojho života verne vyplnil(a), hodné pokánie činil(a), a tak od Teba, Spasiteľu môj, zase odpustenie a smierenie dosiahol(a). Amen.

Duchu Svätý, Duchu pravdy a lásky, milostive shliadni na mňa nehodného(ú) hriešnika(cu), ktorý(á) nevládzem svoje hriechy náležite poznať. Osvieť môj rozum a odkry tajnosti môjho srdca, ktoré sám(a) pred sebou zakrývam. Daj mi poznať, ako často a ako veľmi som sa prehrešil(a) proti svojmu Bohu a svojmu bližnému, proti sebe samému(ej) a proti povinnostiam svojho stavu. A keď budem poznať všetky svoje hriechy, ktoré som spáchal(a) myšlienkami, žiadosťami, slovami i skutkami, obmäkči moje tvrdé srdce, aby som vylieval(a) horké slzy pokánia. Udeľ mi ducha sily, aby som premohol(a) všetku bázeň a hanbu a pred Tvojím námestníkom, kňazom, tak úprimne vyznal(a) hriechy, ako sa pred Tebou vinným(ou) cítim a ako to Ty odo mňa žiadaš. Daj mi sily a stálosti, aby som verne splnil(a) svoje dobré predsavzatie. Amen.

5. Spovedné zrkadlo — Spytovanie svedomia.

Spovedať sa máme: 1. zo smrteľných hriechov, ktoré sme za smrteľné hriechy pokladali; 2. povedať treba podstatné okolnosti; 3. musíme povedať, koľko ráz sme ten-ktorý smrteľný hriech spáchali. Spovedné zrkadlo nám pomôže spytovať si svedomie.

Predošlé spovede. Kedy som sa naposledy spovedal? Mal som vtedy opravdivú ľútosť a silné predsavzatie? Nezamlčal som niektorý smrteľný hriech? Nezabudol som niektorý smrteľný hriech? Vykonal som uloženú pokutu?

Podľa Desatora a Pätora príkazov.

Prvé prikázanie: Ja som Pán Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov okrem mňa, aby si sa im klaňal. (Aby sme sa Bohu slušne klaňali, musíme v neho veriť, v neho dúfať, jeho zo srdca milovať a najvyššiu úctivosť k nemu mať.)

Čo sa týka viery, pýtaj sa: Veril(a) som vždy všetko, čo Boh zjavil a čo sv. Cirkev veriť učí? Či som vážne pochyboval(a) o niektorom článku viery, alebo nepriviedol(a) som azda niekoho do takejto pochybnosti? — neodporoval(a) som azda poznanej kresťanskej pravde? — nehanbil(a) som sa za svoju vieru, alebo z ľudskej bázne svoju pobožnosť pred inými ukázať, tak že som tým vynechal(a) povinnosti svojho náboženstva, napr. v nedeľu slyšať sv. omšu, v pôstny deň nejesť mäso? — nezanedbal (a) som pri rozličných príležitostiach hájiť vieru proti tupiteľom, kacírom alebo neveriacim, keď som to mohol(a) ľahko učiniť a bolo to mojou povinnosťou? — nemyslel(a) alebo nevyprával(a) som bludne a ľahostajne, ako by to bolo jedno tú alebo onú vieru mať? — netupil(a) alebo nezapovrhoval(a) som horlivých veriacich pre ich pobožnosť? — či som nežiadal(a) zmenu niektorých článkov viery alebo cirkevných nariadení pôstnych atď.? — či nie som vinný(á) pre svoju nevedomosť v hlavných tajomstvách a učeniach náboženstva skrze zameškávanie kázne a kresťanského vyučovania? — nečítal(a) som nijakých kacírskych kníh bez dovolenia, nedržal(a) som ich pri sebe, alebo nepredával(a), nerozdával(a), alebo iným čítať nepožičal(a), v ktorych knihách sa nachádzajú posmešky a nákazlivé, katolíckej viere protiviace sa učenie? — nenavštevoval(a) s nebezpečenstvom svojej viery chrámy kacírov, alebo neposlu-

chal(a) som ich kázne a nezúčastňoval(a) som sa na ich bohoslužbách? — nemával(a) som bez potreby dobrovoľné bližšie obcovanie na nebezpečenstvo svojej viery s kacírmi, neveriacimi, tupiteľmi náboženstva, najmä s takými, ktorí tvrdošijne sa pridŕžajú svojich vlastných výmyslov alebo učenia ich odpadlíckej viery? — alebo som azda vyhľadával(a) aj ich shromaždenia? — či nemám pri sebe dajakých podozrivých knižiek s nepravými pobožnosťami, s nepravými odpustkami alebo s tzv. zázračnými modlitbičkami, ktoré katolícka Cirkev za dobré neuznala? a či netrvám tvrdošijne na ich používaní? — vynechal(a) som vedome potrebné vzbudenie troch Božských čností: viery, nádeje a lásky, najmä v pokušeniach k hriechu a v nebezpečenstve smrti?

Čo sa týka kresťanskej nádeje, pýtaj sa: Nepochyboval(a) som v protivenstvách o Božej pomoci a prozreteľnosti? či som nemyslel(a), nehovoril(a): Boh mi nemôže alebo nechce pomôcť a hriech odpustiť? — nereptal(a) som v zármutku proti Bohu, alebo ho z nespravodlivosti obvinil(a), keď mi mnoho trápenia poslal? a nemyslel(a) alebo neriekol(a) som: Boh nič o mne nevie? alebo či som nezúfal(a). — Či som sa nespoliehal(a) s veľkou opovážlivosťou na milosrdenstvo Božie, preto azda i ďalej som hrešil(a), pokánie a polepšenie života na ďalšie časy odkladal(a), keďže je Boh dobrý? — hádam som i náročky a slobodnejšie hrešil(a) tou myšlienkou, že však sa môžem vyspovedať, že som napr. myslel(a): všetko jedno, či sa spovedám, že som zhrešil(a) päť ráz alebo desať ráz.

Čo sa týka lásky Božej: Vzbudzoval(a) som často v sebe vďačnosť k Bohu za nespočetné dobrodenia? — učinil(a) som aspoň za rána dobrý úmysel, všetko na česť a chválu Božiu činiť a trpieť? — nenosil(a) som v srdci zjavnú nenávisť, alebo neľúbosť proti Bohu, alebo neukázal(a) som azda verejným konaním svoju zlobu a svoj hnev proti nemu? — zotrval(a) som azda dlho a náročky v nekajúcnosti?

O povinnosti poklony voči Bohu sa pýtaj: Nezameškal(a) som často a dobrovoľne modlitbu alebo ju nedbalo vykonal(a)? — nedopustil(a) som sa dajakej svätokrádeže, napr. neplatná spoveď, nehodné prijímanie alebo iná sviatosť v smrteľnom hriechu, alebo krádež kostolných vecí? — nesprával(a) som sa ľahkomyseľne v chráme neslušnými pohľadmi, posunkami, rečami? — nezavrhoval(a) som obrazy, ostatky svätých, obyčaje Cirkvi, kázne alebo iné vyučovanie, či som nerobil(a) z toho posmech a žarty? — nezneuctil(a) som kňaza pre jeho postavenie kňazské, alebo iné Bohu za-

svätené osoby alebo sväté miesta? — nevystrájal(a) som dajaké povery, t. j. neužíval(a) som istých hriešnych prostriedkov, napr. zariekanie, znamenie, číslo 13, alebo rozličné zeliny na taký cieľ, aký mi Boh nedal? — nechcel(a) som sa poverčivým spôsobom dozvedať o veciach budúcich a skrytých, o ktorých prirodzenými prostriedkami nie je možné sa dozvedieť, napr. vykladaním karát dozvedať sa na ukradnuté alebo stratené veci? — nechal(a) som si hádať z ruky, alebo sny vykladať, alebo činil(a) som to i sám(sama)? — neupotrebúval(a) som poverčivé prostriedky, napr. štvorlístok, podkova a pod., alebo neodbavoval(a) poverčivé modlitby s čarami spojené na zahojenie choroby, odvrátenie nešťastia alebo zbohatnutia?

Druhé prikázanie: Nevezmeš mena Božieho nadarmo. (Toto prikázanie sa prestupuje rúhaním sa proti Bohu, zlým užívaním prísahy a rušením sľubov.)

Rúhanie proti Bohu. Nevyslovoval(a) som v hneve rúhanie proti Bohu, proti jeho dokonalostiam, prozreteľnosti, spravodlivosti a dobrote? — nevyslovoval som v kliatbe a zlorečení sväté veci, napr. sakrament (sviatosť), krucifix (kríž), kríž, nebo, alebo či to azda nehovorievam stále? — nevyslovoval(a) som bez úctivosti v hneve a ľahkomyseľnosti meno Ježiš, apoštol, svätých, a pod. — Nezneuctil(a) som zvláštnym spôsobom svätý kríž alebo iné sväté veci? — Nenadužíval(a) som slov svätého Písma k neslušným žartom? — Nepreklínal(a) som živých, mŕtvych?

Prísaha. Neskladal(a) som prísahu bez potreby, alebo nebral(a) som na ničomné veci za svedka samého Boha, alebo svoju dušu? — Či nemám v obyčaji časté prisahanie? — Či som sa nezaprisahal(a) na nepravdu? — Neurobil(a) som falošnú prísahu? — Neprisahal(a) som proti spravodlivosti, napr. že niečo zlého učiním, dobré zanechám, niekomu krivdu vykonám, alebo sa pomstím, začnem hriešnu známosť alebo zúčastním sa na cudzích hriechoch? — Nespojoval(a) som svoje prisahanie azda preklínaním seba samého(ej) alebo svojho bližného? — Maly moje falošné prísahy aj zlé následky pre môjho bližného? — Nezrušil(a) som nevernosťou alebo nesvedomitosťou prísahu, ktorú som úradom složil(a)? — Nepriviedol(a) som iných k neplatnému, falošnému, nespravodlivému alebo ľahkomyseľnému prisahaniu.

Sľub. Neurobil(a) som z ľahkomyseľnosti dajaký sľub Pánu Bohu? — Nezrušil(a) som svoj sľub, ku ktorému som sa pod hriechom zaviazal(a), alebo vlastnou mocou nezmenil(a), alebo jeho vyplnenie bez dostatočnej príčiny na dlhší

čas neodložil(a)? — Nezaviazal(a) som sa niekedy k niečomu nespravodlivému? napr. niečo zlého učiniť, dobré zanechat, krivdu spôsobiť, pomstiť sa, hriešne obcovať a pod.

Tretie prikázanie Božie a prvé i druhé cirkevné: Spomni, aby si deň sviatočný svätil. — Prikázané sviatky svätiť. — V nedeľu a v prikázaný sviatok sv. omšu nábožne slyšať. — (Bohu zasvätený deň znesväcuje sa ťažkou zakázanou prácou; sväti sa sv. omšou a inými nábožnými cvičeniami.)

Znesväcovanie nedele. Pýtaj sa: Nekonal(a) som v nedeľu a v zasvätený sviatok bez potreby a bez riadneho dovolenia ťažkú prácu? — Nenútil(a) som k takej práci iných, azda i so zameškaním verejných Božích služieb a na pohoršenie iných? — Nemárnil(a) som v také dni Bohu zasvätený čas bez potreby, kúpou, predajom, nepotrebnými cestami? — Znesvätil(a) som nedeľu a sviatky nočným túlaním, celodenným tancovaním, dlhým hraním, nemiernym jedením a pitím?

Zasväcovanie nedele. Nevymeškal(a) som vlastnou vinou svätú omšu, alebo nepodnikol(a) som niečo takého dobrovoľne, prečo som potom musel(a) zameškať sv. omšu, napr. zábava, návšteva krčmy, nepotrebné cestovanie? — Neprišiel(a) som vlastnou vinou neskoro na sv. omšu, a ako neskoro, alebo nebol(a) som pri nej roztržitý(á), alebo neodišiel(a) som z kostola pred skončením sa sv. omše? — Nezameškal(a) som z nedbalosti alebo neváženosti kázeň a kresťanské vyučovanie? najmä, ak som bol(a) málo vyučený(á) vo sv. náboženstve?

Štvrté prikázanie: Cti otca svojho i matku svoju. (Toto prikázanie obsahuje všetky povinnosti k rodičom a predstaveným, k deťom a podriadeným.)

Povinnosti k rodičom. Pýtaj sa: Prestúpil(a) som poslušnosť k rodičom a v ktorých veciach? napr. zakázané známosti, zlé kamarátstvo, nočné túlanie, škodlivé knihy? — Neobrazil(a) som ich? — Neklial(a) som na nich, nezlorečil(a) som im? — Nehanbil(a) som sa za nich, alebo som nimi nepohŕdal(a)? — Nehovoril(a) som nič zlého o nich, alebo neutrhal(a) som im na cti? — Nepozdvihol(a) som ruku proti nim, alebo ich azda nebil(a)? — Neodoprel(a) som rodičom pod zámienkou, že sú zlí, povinnú poslušnosť a úctivosť, alebo som ich zapovrhoval(a)? — Neprial(a) som im nešťastie, alebo i smrť? — Nezarmútil(a) som ich svojou nešľachetnosťou? — Nezasľúbil(a) som sa k manželstvu bez ich vedomia? — Či som verne splnil(a) ich poslednú vôľu? — či sa modlievam za svojich rodičov?

Povinnosti k predstaveným. Pýtaj sa: Ctil(a) som svojich svetských, duchovných predstavených a učiteľov? poslúchal(a) som ich? — Previnil(a) som sa v dajakej povinnosti proti vrchnostiam? — Nevstúpil(a) som do dajakej zakázanej spoločnosti? — Nehanil(a) som zákony a ich nariadenia? — Neprotivil(a) som sa ich rozkazom? — Nehovoril(a) som niečo zlého o nich, ich zapovrhoval(a) alebo rozhneval(a)? — Nepriviedol(a) som iných k reptaniu a neposlušnosti voči nim? — Ctil(a) som starších od seba?

Ak si vrchnostenskou osobou, spytuj sa: Staral(a) som sa tiež i o časné potreby svojich podriadených? — Neškodil(a) som im zo zlosti a nedbanlivosti? — Bol(a) som starostlivým(ou) o spasenie ich duší? — Bedlil(a) som nad mravmi a správaním sa podriadených? — Hľadel(a) som medzi nimi prekaziť roztržky, neporiadky, samopašnosti a nenávisť? — Trestal(a) som ich neprávosti a odplácal(a) ich čnosti? — Bol(a) som spravodlivý(á) vo svojom úradnom konaní? — Nebol(a) som tvrdého srdca? — Ujal(a) som sa chudobných a nevinných? — Či som týchto a vdovy i siroty nepotlačoval(a)? — Nezastával(a) som sa zlých?

Ak si podriadený(á), pýtaj sa: Bol(a) som vrchnosti svojej poslušný(á)? — Nedal(a) som sa upotrebovať k dajakej hriešnej službe? — Vzdával(a) som povinnú česť svojej vrchnosti? — Nereptal(a) som proti nej, ju zle posudzoval(a), alebo iných proti nej búril(a)? — Splácal(a) som vďačne príslušnú daň štátu?

Otec—matka, spytuj sa: Staral(a) som sa podľa potreby o život a zdravie svojich detí? — Dával(a) som pozor, aby ešte pred pôrodom nezahynuly? — Staral(a) som sa, aby im bol zavčasu svätý krst udelený? — Či som s nimi nespával(a) s nebezpečenstvom, že ich ako malučkých v spánku zadusím, alebo ako väčších pohorším v mravnosti. — Nenechal(a) som svoje odrastené deti bez dozoru a opatrnosti spolu, či vo dne, či v noci k ich mravnému nebezpečenstvu? — Staral(a) som sa tiež o to, aby sa vždy počestne odievaly? — Mal(a) som starosť o ich zachovanie, vyživovanie, šatenie, vychovanie a zaopatrenie? — Dal(a) som ich vyučiť v remesle, v obchodníctve alebo vo vede podľa svojej možnosti, aby v budúcnosti mohly nájsť slušnú výživu? — Nepovyšoval(a) som nespravodlivo jedno dieťa nad druhé? — Nenútil(a) som ich do dajakého stavu (sobáš, kňazstvo, kláštor), ku ktorému necítily povolanie? — Nerobil(a) som im dajakej prekážky v ich stave a povolaní? — Staral(a) som sa skrze kresťanské vychovávanie o ich dušu? — Nezane-

dbal(a) som, aby dietky pristúpily včas k sv. sviatostiam? — Posielal(a) som ich poriadne do školy a do kostola? — Priťahoval(a) som ich k domácej zbožnosti, k častejšiemu užívaniu sv. sviatostí; dával(a) som im tiež sám(a) v tomto dobrý príklad? — Trestal(a) som ich, keď to zaslúžily; alebo som ich nespravodlive a krute trestal(a)? — Nedával(a) som im pohoršenie kliatbami, ohováraním, nepočestnými slovami, hriešnym konaním? — Nenadával(a) a nepotupoval(a) som ich? — Nenechal(a) som ich celý deň bez všetkého dohľadu sem a tam sa túlať? — Nedovolil(a) som im zlé kamarátstva, záhubné hry, nočné vychádzky, podozrivé známosti? — Či som nepremárnil(a) zarobený peniaz a nenechal(a) rodinu o hlade? — Či som pamätal(a) na to, aby som im zgazdoval(a) dajaký majetok a či som ten potom deťom rovnomerne a podľa zásluhy rozdelil(a)?

Gazda alebo gazdiná, pýtaj sa: Či som sa staral(a) o nábožnú čeľaď? — Staral(a) som sa o spasenie ich duší? — Napomínal(a) som ich ku každodennej modlitbe, k nariadeným službám Božím, k slyšaniu slova Božieho, k častejšiemu užívaniu sv. sviatostí? — Nekázal(a) alebo nedovolil(a) som im niečo zlého konať? — Neukladal(a) som im v nedeľu a v prikázaný sviatok nedovolenú prácu? — Nezachádzal(a) som s nimi surovo a potupne? — Nepovolil(a) som im nebezpečné schôdzky, nočné túlanie, podozrivé známosti a vychádzky? — Zaopatril(a) som ich vždy náležitým pokrmom? — Opatroval(a) som ich láskave v ich chorobe? — Neprepustil(a) som ich bez dôležitej príčiny pred časom zo služby? — Nepodržal(a) som ich v službe naďalej, hoci pohoršujúci život viedli? — Zaplatil(a) som im ako aj nádenníkom hneď a celú zaslúženú mzdu? — Či som vo svojom dome nedovolil(a) vydržiavať pohoršujúce a trestuhodné schôdzky?

Sluha — slúžka, spytuj sa: Preukazoval(a) som svojim gazdom povinnú úctu? — Nevyprával(a) som nič zlého o nich? — Nevyjavil(a) som ich chyby iným? — Nespôsobil(a) som nesvornosti v dome? — Pracoval(a) som im verne a bedlive? — Dal(a) som sa im v službe na dajaké hriešne veci, hoci viem, že máme viac poslúchať Boha ako ľudí? — Či sa im mojou vinou nestala dajaká škoda? — Neodcudzil(a) som im niečo? — Či som si pri kúpe niečo nepodržal(a) pre seba? — Či niekto zo spolusluhov nemusel byť prepustený zo služby pre mňa? — Či som nemlčal(a) pri krádeži alebo zlom sa spravovaní svojich spolusluhov? — Alebo či som azda s nimi nenadŕžal(a) v krádeži alebo v inom hriechu?

Manžel, spytuj sa: Nezachádzal som surovo so svojou

manželkou? — Bol som o ňu vždy starostlivý, najmä keď bola v požehnanom stave? — Nerobil som jej daromné a bolestné výčitky? — Nepremárnil som majetok, ktorý ona do domu priniesla? — Nerobil som azda dlhy na jej imanie bez jej dovolenia?

Manželka, spytuj sa: Či si bez vedomia muža ničomne nevynaložila a nepremárnila peniaze? alebo peniaze si dávala priateľom, príbuzným alebo deťom z prvého manželstva na jeho škodu? — Bola som tiež k svojmu manželovi vo všetkých spravodlivých požiadavkách poslušná?

Piate prikázanie Božie: Nezabiješ. (Hriechy proti tomuto prikázaniu sú páchané slovami, skutkami, žiadosťami, pohoršením iných a účastenstvom na cudzích hriechoch.)

Spytuj svoje skutky: Zabil(a) si niekoho úmyselne sám(sama) alebo skrze iných? — Ukrátil(a) si sebe alebo inému život? — Uškodil(a) si si na zdraví ruvaním, bitím, ranením, škodlivým pokrmom a nápojom, popudzovaním k veľkému hnevu, rozhorčením, dlhotrvajúcim sužovaním atď. — Či si nemal(a) dajakú účasť na zabití klíčiaceho ľudského plodu? (Toto je hriech, od ktorého môže dať rozhrešenie len zvlášť splnomocnený kňaz.) — Chcel(a) si sám(sama) sebe život vziať alebo ukrátiť? — Nehájil(a) si vraha alebo lúpežníka, alebo nedával(a) si mu útočište? — Neukrátil(a) si sebe život nemiernym jedením, pitím alebo smilstvom? — Nepresiloval(a) si ťažkou prácou seba alebo iného, že si tým sebe alebo iným na zdraví uškodil(a)?

Spytuj svoje srdce: Neprial(a) si sebe alebo iným časnú alebo večnú smrť, alebo iné veľké nešťastie? — Nebol(a) si v dajakom nepriateľstve so svojím blížnym, a ako dlho? — Neomeškával(a) si z opovrhnutia niekoho pozdraviť? — Nevyhýbal(a) si niekomu úmyselne z odporu alebo nenávisti? — Nežiadal(a) si, aby si toho, na ktorého sa hneváš, nikdy viac nevidel(a)? — Nemal(a) si veľký hnev proti svojmu blížnemu? — Nehľadel(a) si mu škodiť alebo sa mu pomstiť? — Neradoval(a) si sa nad nešťastím iného a nermútil(a) si sa nad šťastím iného? — Nechcel(a) si niekomu krivdu činiť, s ním zle nakladať alebo ho zabiť, keby k tomu bola príležitosť? — Chcel(a) si opravdive odpustiť svojmu nepriateľovi, jeho milovať a jemu dobre činiť? — Vynasnažil(a) si sa smieriť sa s ním?

Spytuj svoje slova: Nehanil(a), nepreklinal(a), netupil(a) si niekoho? — Nečinil(a) si niekomu zlé vyhrážky? — Neradil(a) si niekomu k pomste a k urážkam?

Spytuj svoje pohoršenie iných: **Nedával(a) si niekedy** svojimi slovami a skutkami pohoršenie iným, najmä svojim dietkam? — Alebo si ich priamo nenavádzal(a), neprekazil(a) k hriechu?

Spytuj svoje účastenstvo na cudzích hriechoch. Nebol(a) si vinný(á) cudzích hriechov? — Radil(a) si im, kázal(a), svolil(a), ponúkal(a), vychvaľoval(a), tajil(a), zamlčal(a) hriechy iných? Alebo si podiel na nich mal(a), alebo si ich zastával(a). Pri koľkých osobách sa to stalo a koľká škoda z toho vznikla?

Šieste a deviate prikázanie Božie: Nezosmilníš — Nepožiadaš manželku bližného svojho. — Vedz, že proti tomuto prikázaniu každá dobrovoľná myšlienka, každá dobrovoľne pripustená žiadosť je už smrteľným hriechom a že si nielen povinný(á) sa spovedať, čo si skutočne učinil(a), ale i čo si učiniť chcel(a), teda čo si si žiadal(a) učiniť.

Spytuj sa teda: Nezdržoval(a) si sa s ľúbosťou dobrovoľne v nečistých myšlienkach? alebo k nim skutočne privolil(a)? — Mal si nečisté žiadosti? Na čo sa vzťahovaly? — Tešil(a) si sa nečistým pocitom? — Nepredstavoval(a) si si s úľubou dobrovoľne predošlé spáchané hriechy a nečisté sny? — Nepustil(a) si sa dobrovoľne do blízkej príležitosti, aby si tam bol(a) pokúšaný(á) k nečistým predstavám, žiadostiam a citom, napr. neslušné tance, divadlá, nehanblivé obrazy a sochy, nemiernosť v jedení a pití, čítanie necudných kníh, nočné potulovanie sa, navštevovanie nepoctivých spoločností, časté potajomné shováranie sa s osobami druhého pohlavia? — Neviedol(a) si smilné reči, azda s úľubou si poslúchal(a) iných, pri nich si sa smial(a), alebo si i svojim podriadeným vyprával(a) alebo im vyprávať dovolil(a)? — Azda si tým aj iných (deti) pohoršil(a)? Pred kým to bolo? — Spieval(a) si nečisté pesničky alebo ich prepisoval(a), iných učil(a), so zaľúbením počúval(a) a v prítomnosti koho sa to stalo? — Nepísal(a) si s nečistým úmyslom listy — posielal(a) alebo donášal(a) si iným také niečo? — Nevábil(a) si, alebo si chcel(a) vábiť náročky iných k nečistote priamo skrze smelé spôsoby, alebo nepriamo skrze neslušný odev? — Nestalo sa to azda i v chráme? — Nedíval(a) si sa všetečne sám (sama) na seba, na iné osoby, na zvieratá, alebo na iné veci, ktoré tvoju smyselnosť ponúkaly, alebo ponúkať mohly k nečistým žiadostiam? — Nepokúšal(a) si niekoho lichotením, alebo nepovolil(a) si nepoctivému lahodeniu? — Neopovážil(a) si sa činiť hriešne veci sám(sama) na sebe, alebo na iných? — Nenavádzal(a) si i iných k tej neprávosti? — Či

nemáš nijakú hriešnu známosť? oddávna je to? — Neboi(a) si v noci pri osobách iného pohlavia? — Nečinil(a) si niečo proti čistote? — Či osoby, s ktorými si sa dopustil(a) niečoho nepočestného, boly azda nevinné a k hriechu si ich naviedol(la)? — Boly to osoby stavu slobodného, manželského. z rodiny, azda Bohu zasvätené, alebo sľubom čistoty viazané? — Nestal sa ten hriech smilstva na posvätnom mieste? — Neboly pri hriechu zvláštne okolnosti, ktoré ošklivosť ešte rozmnožujú a neprávosť zväčšujú? — Nerobil(a) si niečo, z čoho by si sa obzvlášť hanbiť musel(a)? — Neboly azda i nerozumné zvieratá predmetom tvojich hriešnych náružívostí? — Aké následky maly tieto tvoje hriechy? — Hľadel(a) si tiež z toho vyplývajúcu škodu napraviť?

Manželia, spytujte sa: Nevstupovali ste do manželstva s úmyslom, ktorý nie je hodný kresťana? — Neporušil(a) si prisahanú lásku manželskú tým, že si svoje srdce venoval(a) inej osobe? — Azda dopustil(a) si sa cudzoložstva? Aké to boly osoby, slobodné alebo manželské? — Nedal(a) si príčinu k žiarlivosti skrze podozrivé držanie sa v spoločnosti? — Nebol(a) si na veľké pohoršenie v čistote svojim dietkam? — Nebol(a) si v nesvornosti s manželom(kou), alebo susedmi? — Rozišli ste sa, alebo chceli ste jeden od druhého odísť bez pravej príčiny a bez cirkevného povolenia? — Či si niekedy zneužíval(a) stavu manželského a jeho pohlavného obcovania? — Či si sa v stave manželskom neprevinil(a) proti počestnosti a kresťanskej miernosti? — Či ste sa nedohodli a skutočne nevykonali čin zničenia ľudského plodu, čím ste sa previnili nielen proti čistote, ale aj proti prirodzenej láske milovania svojich dietok, proti vlastnému zdraviu, proti telesnému životu nenarodeného dieťaťa, ako aj proti spaseniu dieťaťa, za ktorý čin ste vyobcovaní i z Cirkvi?

Siedme a desiate prikázanie Božie: Nepokradneš — Ani nepožiadaš majetku blížného svojho, ani ničoho, čo jeho je.

Spytuj sa: Nič si nevzal(a) nespravodlivým spôsobom? — Nevzal si niekomu peniaze, obilie, šatstvo atď. Stalo sa to potajomky alebo násilne? — Nevzal(a) si niečo Bohu zasväteného, s posvätného miesta (čo je už svätokrádež)? — Odcudzil(a) si častým zlodejstvom, krádežou značnú sumu? — Koľko si asi zakaždým vzal(a) a aká je tá suma? — Komu si to bral(a)? — Nebral(a) si nespravodlivý úrok od svojich peňazí a tak nimi úžerníctvo prevádzal(a)?

Kupec: Neoklamal(a) si niekoho na miere a váhe pri predaji alebo kupovaní? — Nepredával(a) si tovar za nadmierne vysokú cenu? — Nepredával(a) si zlý tovar za dobrý

na škodu bližného? — Azda si kupčením a predávaním zanedbával spásu svojej duše?

Remeselník: Či si bez dôležitej príčiny a zo zisku nepracoval v nedeľu a sviatok? — Nezadržoval si niekedy niečo cudzieho z práce? — Neodňal si niekedy iným zo závisti, zlou chytrosťou objednávateľov? — Nezhotovil si prácu podvodom a šibalstvom proti smluve? — Nedával si si veľmi draho platiť? — Nezhotovil si niečo, o čom si dobre vedel, že to bude zlé?

Hostinský: Či si nefalšoval nápoje? — Nepripočítal si hosťom viac nad ich podlžnosť? — Nenalieval si opilcom tak dlho, kým sa neopili? — Nedával si lieh takým, o ktorých si dobre vedel, že na skazu vedú svoje gazdovstvo? — Nedovoľoval si hazardné hry? — Nedovoľoval si lumpovanie a hranie nedospelej mládeži? Neukrýval si u seba daromné osoby? — Nebol tvoj dom miestom k hanebnému zvádzaniu? — Či si netrpel rúhanie proti Bohu, kliatbu, tupenie, oplzlé reči vo svojich miestnostiach? — Netrpel si tam nečisté žarty, piesne? — Nezjednával si nebezpečné muziky alebo tance, a to i v zakázanom čase?

Roľník: Neurobil si svojim susedom dajakú škodu na poli pasením, preháňaním lichvy, odoraním a pod? — Neklial si na vrchnosť, susedov, dane alebo počasie? — Nesveril si lichvu deťom, ktoré ju nevládaly upásť? — Nedovolil si, aby za žatvy, vinobrania a iných väčších hospodárskych prác mladé osoby obojeho pohlavia bez všetkého dozoru zdržovaly sa na tom istom mieste?

Ôsme prikázanie Božie: Nepreriekneš krivého svedectva proti bližnému svojmu.

Falošné svedectvo: Nevydal(a) si falošného svedectva pred duchovnou alebo svetskou vrchnosťou? — Nepriviedol(a) si falošných svedkov? — Nevyhotovil(a) si nepravé listiny alebo nefalšoval(a) si spisy? — Nezatajoval(a) si dôležité veci pri poisťovaní proti ohňu, krádeži atď. na škodu poisťovne? Alebo nezapríčinil(a) si sám(sama) úmyselne škodu, ktorú ti poisťovňa potom musela hradiť? — Nezdráhal(a) si sa vydať svedectvo o pravde verejne, keď si na to bol(a) povinný(á)?

Luhanie: Nepoužíval(a) si takzvanej lži z potreby — „Luhal(a) som, lebo som musel(a)“, aby si vyhol(a) zisteniu svojej chyby, pre ktorú by ti povstaly nepríjemnosti? — Nemáš vo zvyku často luhať zo žartu, čo mnohí pokladajú za pravdu? — Neluhal(a) si azda vo spovedi? — Neuškodil(a) si niekomu luhaním, alebo si chcel(a) tým uškodiť? — Ne-

prehrešil(a) si sa pretvarovaním, pokrytectvom? — Nelichotil(a) si niekomu z falošnosti? — Nerozprával(a) si súkromne a bez všetkého práva, čo niekto proti inému hovoril a či z toho nepovstaly veľké nesvornosti — klebetenie? — Nevyjavil(a) si sebe sverené tajomstvá, či už jednotlivcov, spoločnosti alebo úradné tajomstvo? — Či si bezprávne neprijímal(a) cudziu poštu, listy otváral(a) a čítal(a)?

Na c t i u t ŕ h a n i e: Nevymyslel(a) si dajaké osočovanie iných osôb, najmä duchovných a svetských predstavených? — Vymyslel(a) si o nich dajaké chyby alebo skutočné si zväčšil(a)? — Či si na nich nesostavil(a) utrhačný spis? — Či si nepísal utrhačné bezmenné — anonymné listy? — Nespieval(a) si potupujúce piesne na zlosť a potupu iného? — Neohováral(a) si iných nepotrebným vyjavením a rozprávaním sa o ich chybách. — Neškodil(a) si bližnému úmyselným vyjavovaním tajných chýb a hriechov, hoci to bola pravda, zo škodoradosti alebo z pomsty? — Boly to chyby malé alebo veľké? — Počúval(a) si so zaľúbením ohováranie a osočovanie bližného? — Dával(a) si sám (sama) k nim príčinu alebo prisvedčoval(a) si k nim? — Či si sa snažil(a) takéto reči pretrhnúť? — Tieto zlé reči a utŕhania maly potom aj zlé následky — aké? — Predvídal(a) si tieto zlé následky? — Potupoval(a) si niekoho nadávajúcimi rečami — a pred koľkými ľuďmi? — Prosil(a) si potupeného za odpustenie? — Snažil(a) si sa navrátiť bližnému potupenú alebo ukradnutú česť? — Žartoval(a) si o iných potupným spôsobom, z opovrhnutia, závisti, ľahkomyseľnosti, alebo tupil(a) si ich, alebo dával(a) si im hanebné a ošklivé mená?

O p o v á ž l i v é p o s u d z o v a n i e a p o d o z r i e v a n i e: Mal (a) si niekoho v podozrení bez dostatočnej príčiny? — Toto podozrenie si aj iným vyjavil? — Zarmútil(a) si alebo si aj uškodil(a) bližnému týmto podozrievaním? — Nesúdil(a) si o niekom zle; jeho konanie alebo zanechanie nevykladal(a) si si zle, najmä o osobách duchovných a svetských predstavených? — Skúmal(a) si chyby bližného bez potreby? — Napravil(a) si škodu vyplývajúcu z opovážlivého posudzovania a podozrievania?

Tretie prikázanie cirkevné: Prikázané pôsty zachovávať, a v predpísané dni mäsitého pokrmu sa zdržovať.

Či si sa dostatočne poučil(a) alebo dal(a) poučiť o prikázaných pôstoch? — Ak nie, najskôr si preštuduj stať o treťom prikázaní cirkevnom a len potom spytuj svoje svedomie, či si tieto príkazy zachoval(a)? — Či si v predpí-

sané dni a piatky jedol(a) mäso? — Alebo keď bol predpísaný prísny pôst, či si sa aj viacej ráz do sýtosti nasýtil, hoci si len ľahké práce vykonával(a) a nemal(a) si oslobodenie od pôstu? — Či si nedal(a) pohoršenie nezadržaním týchto príkazov svojim dietkam, sluhom alebo iným ľuďom? — Či si priamo nerozkazoval(a), že musia tvoje deti alebo podriadení mäsitý pokrm jesť v zakázané dni? — Alebo či si hosťom nedal(a) mäsité pokrmy v také dni? Koľkým osobám to bolo?

Štvrté prikázanie cirkevné: Každoročne sa vyspovedať a aspoň v čase veľkonočnom prevelebnú Sviatosť Oltárnu prijať.

Či si si vykonal(a) veľkonočnú sv. spoveď a sv. prijímanie v riadnom čase? — Či sv. spoveď veľkonočná alebo sv. prijímanie nebolo svätokrádežné? — Ak áno, spáchal(a) si dva smrteľné hriechy!

Piate prikázanie cirkevné: V zakázanom čase svadobné veselie a tanečné zábavy nekonať.

Spytuj seba, či si v zakázané dni nebol(a) na tanečných zábavách, alebo či si verejne netancoval(a), hoci aj nebola výslovná tanečná zábava? — Boli tam mnohí ľudia prítomní? — Či si v zakázanom čase nekonal(a) hučnú svadobnú hostinu, hoci sobáš bol odbavený len v tichosti?

Sedem hlavných hriechov:

Pýcha: Bol(a) si pyšný(á) na svoju telesnú postavu, svoj rozum, svoje schopnosti, na svoju namyslenú krásu, na bohatstvo, úrad, šaty atď.? — Nedržal(a) si sa za lepšieho(iu), mravnejšieho(iu) nad iných? — Vyhľadával(a) si azda česť a chválu ľudskú? — Pri svojich namyslených prednostiach nepohŕdal(a) si inými? — Nehanbil(a) si sa za iných pre ich stav? — Nebol(a) si odporný(a) proti zaslúženým dohováraniam a napomínaniam?

Lakomstvo: Nemiloval(a) si náružive bohatstvo? — Nemal(a) si náramnú bolesť nad jeho stratou? — Nepoužíval(a) si lži a nespravodlivej prísahy k získaniu bohatstva? — Nezasväcoval(a) si nedele a sviatky, alebo nezanedbával(a) si bohoslužby pre hocijakú alebo maličkú stratu? — Nebol(a) si nemilosrdným(ou) voči chudobným? — Nezanedbal(a) si im podľa možnosti pomôcť? — Nebol(a) si márnotratným(ou) na šperky, v kratochvíľach, v hrách, alebo v akejkoľvek veci? — Nespôsobil(a) si tým sebe a svojej rodine veľkú škodu? — Nemiloval(a), nezúčastňoval(a) si sa na hazardných hrách?

Smilstvo: To si si už spytoval(a) pri šiestom prikázaní.

Závisť: Nemal(a) si zlé oko na niekoho preto, že sa mu lepšie vodi, že je bohatší, že má viac rozumu, že je schopnejší alebo čnostnejší ako ty? — Neradoval(a) si sa nad tým, keď sa niekomu prihodilo nešťastie alebo hanba? — Či si svojmu bližnému nezávidel(a) ešte aj milosť Božiu, alebo si azda povedal(a), aby mu ani Pán Boh milostivý nebol? — Nebol(a) si smutný(á), keď niekoho stretlo šťastie, alebo dosiahol cti a pochvaly? — Neprial(a) si niekomu nešťastie zo závisti? — Neškodil(a) si niekomu zo závisti, alebo si ho priamo ponižoval(a), potupoval(a) a ohováral(a) zo závisti?

Obžerstvo: Nehľadal(a) si a nepripravoval(a) si si drahé jedlá? — Bol(a) si nestriedmy(a) v jedení a pití? — Nenavštevoval(a) si krčmy bez potreby, azda za bohoslužieb alebo v nočnom čase? — Nepremárnil(a) si tam peniaze na škodu svojej rodiny? — Nedal(a) si pohoršenie pre svoju nemiernosť v pití? — Nenavádzal si iných na nemierne pitie? — Či si úmyselne neopil(a) iného? — Alebo si súhlasil(a), aby iného opili? — Neuvrhol(a) si sa do nebezpečenstva spáchať i iné ťažké hriechy? — Či si azda skutočne v opilom stave dajaký hriech spáchal(a) a aký?

Hnev: Nerúhal(a) si sa v hneve proti Bohu a bližnému? — Čo zlého si prial(a) v hneve svojmu bližnému? — Azda zle si nakladal(a) v hneve s niekym? — Utrhol(a) si niekomu v hneve na cti? — Azda chcel(a) si sa v hneve na niekom pomstiť? — Prechovával(a) si v srdci svojom jed a hnev proti svojmu bližnému, dlho to bolo? — Dával(a) si svojím hnevom veľké pohoršenie? — Nezdráhal(a) si sa z hnevu smieriť sa so svojím bližným?

Lenivosť: Nevynechával(a) si z hriešnej nedbanlivosti dennú modlitbu, užitočné čítanie duchovných, myseľ i srdce vzdelávajúcich kníh, napr. čítanie Písma sv., rozjímanie, slyšanie slova Božieho? Bol(a) si nepozorný(á) pri kázni? — Vynechával(a) si azda z akéhosi opovrhnutia sv. omšu v robotný deň, spoveď a sv. prijímanie, čo si azda mohol(a) vykonať bez väčšej prekážky? — Nevykonával(a) si nedbanlive svoju povinnú prácu, alebo si ju azda celkom vynechal(a)? Nemárnil(a) si veľa času pri zábavách a hrách? — Neodovzdával(a) si sa záhaľke? — Azda z tejto lenivosti uškodil(a) si si na svojom gazdovstve?

Šesť hriechov proti Duchu Svätému:

Nehrešil(a) si proti Duchu Svätému opovážlivým dúfaním, že ti Boh odpustí hriech, keď sa z neho vyspovedáš a preto si ľahkomyseľne spáchal(a) hriech? Alebo si zo zúfal-

stva nad veľkým hriechom nechcel(a) ísť ani na spoveď? Alebo hoci si poznal(a) dajakú kresťanskú pravdu, predsa si proti nej bol(a) vo svojej mysli, alebo si proti nej pred inými šomral(a)? Závidel(a) si bližnému milosť Božiu, napr. že sa vie zbožne modliť, alebo do kostola častejšie chodí? Či si vďačne prijal(a) napomenutie svojich rodičov, kňaza, učiteľa, predstaveného, suseda i cudzieho človeka, alebo si azda v mysli ním opovrhol(a), alebo mu odvrkol(a), prípadne nadal(a) azda pred inými? Či dlhý čas si zotrvával(a) v hriechoch a z opovrhnutia priateľstva Božieho a milosti nechcel(a) si ísť k sv. spovedi?

Štyri do neba volajúce hriechy.

Nehrešil(a) si dobrovoľným a náruživým trápením členov svojej rodiny alebo iných stálou bitkou alebo iným trápením a mučením? Neodovzdal(a) si sa sodomským hriechom nečistoty a náruživosti, či už ako slobodný(á) alebo azda i v manželstve? — Azda si uškodil(a), potupil(a) alebo zarmútil(a) vdovu alebo sirotu v tom predpoklade, že ju nemá kto proti tebe brániť? — Či si robotníkom dal(a) zaslúženú mzdu, alebo si ju znížil alebo si nadužíval(a) chudobu robotníkov, že ti museli dlhšie pracovať, alebo nad ich sily pracovať?

Deväť cudzích hriechov:

Pýtaj sa: Či si neradil(a) iným, ako majú spáchať ten alebo onen hriech? — Nekázal(a) si iným hrešiť, azda svojim deťom, malým deťom, podriadeným, nevedomým alebo slabomyseľným? — Neprivolil(a), nesúhlasil(a) si s hriechom iných? — Nechválil(a) si iných, keď sa dopustili hriechu, boli to azda tvoji domáci alebo cudzí ľudia? — Nemlčal(a) si pri hriechu iných, azda boly to tvoje deti alebo podriadení, takže si mysleli, že správne robia? — Potrestal(a) si primerane hriech tvojich dietok, podriadených, alebo aj iných, ak ti to bolo možné, alebo si ich aspoň za to náležite pokarhal(a)? — Nezúčastnil(a) si sa na hriechu iného tým, že si mu ho pomáhal(a) vykonať alebo si mu prostriedky dal(a), požičal(a) na to? — Nezastával(a) si, alebo neukrýval(a) si hriechy iných, najmä ak to boly tvoje deti alebo podriadení, aby si nemusel nahradiť škodu nimi spôsobenú, alebo znášať hanbu za hriechy svojich domácich, na čom azda ty máš vinu?

Telesné a duchovné skutky milosrdenstva:

Pýtaj sa sám seba: Či si nezanedbával(a) pomôcť bližnému podľa skutkov telesného a duchovného milosrdenstva,

hoci si videl(a) hladného alebo smädného, alebo si s opovrhnutím a nadávaním vyhnal(a) pocestného, ktorý si prosil prenocovať alebo dajaký odev? — Či si navštívil(a) chorých zo svojej rodiny, najmä rodičov, bratov atď., ktorí ťa azda aj volali, aby si ich prišiel(a) pozrieť? — Azda nešiel(a) si navštíviť chorého svojho hnevníka, ktorý sa chcel s tebou smieriť na smrteľnej posteli? — Či si z tých istých dôvodov, z hnevu, pomsty, nelásky alebo dajakej hrabivosti, že stratíš čas, nešiel(a) ani na pohreb? — Alebo si sa ešte potupne vyslovoval(a) o pohrebe chudobného človeka? — Či si z nedbanlivosti a opovrhnutia nezabudol(a) dať nevedomému dobré poučenie alebo dobrú radu, na čo bol na teba odkázaný? — Či si smutných ľudí potešil(a), alebo si sa ešte z ich zármutku vysmieval(a), pred nimi alebo pred inými? — Či si trpezlive zniesol(a) krivdy, alebo azda pre hocijakú maličkosť stonásobne si odplácal(a)? — Či ochotne zo srdca si odpustil(a) tým, ktorí ťa urazili, ba za odpustenie ešte aj prosili? — Alebo si hocijakú maličkosť pokladal(a) za veľkú urážku? — Či si spomínal(a) v modlitbe na svojich príbuzných, ktorí sú v ťažkostiach alebo v chorobe alebo sú už mŕtvi?

6. Ľútosť a pevné predsavzatie.

Keď si si vyspytoval svoje svedomie, ešte raz zopakuj si v duchu všetky hriechy, ktoré si spáchal, aby si ich rad-radom mohol povedať. Vždy maj na mysli najskôr ťažké hriechy a len potom hriechy všedné. Za ťažké hriechy pokladaj tie, o ktorých si vedel, že sú ťažkými hriechami. Pri týchto povedz aj počet a podstatné okolnosti. Po skončení spytovania svedomia pokorne kľakni a nasledovnými modlitbami vzbuď si ľútosť a silné predsavzatie.

Vzbudenie ľútosti. Ach, ktože dá mojim očiam studnicu sĺz, aby som mohol(a) oplakať svoje tak mnohé a ťažké hriechy, ktorými som rozhneval(a) svrchovanú Tvoju dobrotu, Bože môj. Všemohúci Bože na výsosti, ktorý si na púšti vyviedol ľudu izraelskému vodu z tvrdej skaly, prosím Ťa pokorne, obmäkči moje zatvrdnuté srdce k oželeniu mojich hriechov, aby som mohol(a) dôjsť milostivého Tvojho odpustenia i pokoja.

Ľutujem a želiem z celého svojho srdca, že som Teba, svojho Boha, najlepšie Dobro, hriechami obrazil(a), ktorého som bol(a) povinný(á) milovať. Ó Bože môj, najláskavejší Otče môj, vrúcne Ťa z celého srdca a nadovšetko milujem pre Tvoju nekonečnú dobrotu; a preto úprimne ľutujem, že som Ťa obrazil(a). Ó keby som nikdy nebol(a) zhrešil(a)! Odvolávam a zavrhujem, čímkoľvek som sa previnil(a) proti Tebe, Pán môj a Boh môj, či už myslením, slovom, skutkom alebo opustením dobrého. A čo by nebolo ani odplaty, ani trestu, ani neba, ani pekla, predsa Tvoja svrchovaná Dobrota, všetkého milovania najhodnejší Bože, mi postačuje, aby sa moje srdce z lásky k Tebe puklo od ľútosti pre moje hriechy a moje oči vydaly hučiace prívaly slz.

Preto, milosrdný Bože, zo srdca volám a volať neprestanem: Nenalož so mnou, hriešnikom(cou), podľa prísnej svojej spravodlivosti; nehľaď na hriešnika(cu), ktorý(á) Ťa k hnevu popudzoval(a), ale shliadni na úbohého(ú), ktorý(á) k Tebe volá o pomoc. Chcem Ti za hriechy podľa svojej krehkosti zadosťučiniť, chcem za ne pokánie činiť a tým horlivejšie Tebe slúžiť. Preto hotový(á) som v každom čase, kedy a ako sa to Tebe ľúbi, z Tvojej otcovskej ruky prijať všetky trápenia a navštívenia. Jedine prosím, shliadni na moju skrúšenosť, poníženosť a kajúcnosť, pamätaj na svoje nekonečné milosrdenstvo, a čoho sa dokonalosti môjho pokánia nedostáva, doplň drahými zásluhami milého Syna Tvojho, Ježiša Krista a tak ma od hriechov očisť, aby som mohol(a) v čistote srdca Tebe tu na zemi slúžiť a Teba vo večnosti chváliť na veky vekov. Amen.

Pevné predsavzatie. Ó Bože, stvor vo mne srdce čisté a ducha úprimného obnov vo vnútornostiach mojich; lebo činím pevné predsavzatie. S milosťou Tvojou chcem v úctivosti mať Tvoj svätý zákon a

varovať sa chcem starostlive všetkých hriechov, najmä však ... (tu spomeň ten hriech, ktorému si najviac oddaný(á)], chcem sa z nich skrúšene vyspovedať, uložené pokánie za ne verne vykonať, zlé náchylnosti k hriechu mužne premáhať, každému pokušeniu udatne sa protiviť a zlých príležitostí a nebezpečenstva k hriechu starostlive sa chrániť. Hotový(á) som nielen všetkým, ktorí mi akokoľvek ublížili, zo srdca tak odpustiť, ako to sebe ja žiadam, aby som došiel(a) odpustenia a milosrdenstva Tvojho; ale tiež chcem všetko napraviť a nahradiť, čímkoľvek som ublížil(a) mojim bližným. Všetky od spovedného otca mi uložené prostriedky chcem náležite užívať na svoje napravenie. Ale, ó Pane, čože je moje predsavzatie bez Tvojej milosti? Posilni ma proti zlým náklonnostiam a prispej mi ku pomoci, keď začne klesať moja sila. Daj, aby sa na mne, podlomenom konári mravného života, zjavila Tvoja moc, žeby som mohol(a) vďačným srdcom velebiť Teba, môjho pomocníka, ktorého milosrdenstvo nesmierne je tým, ktorí sa ho boja a sa k nemu obracajú. Amen.

Modlitba k Panne Márii.

Najsvätejšia Rodička Božia, sladké útočište všetkých hriešnikov, Matka milosrdenstva, k tebe sa ja, stratená ovca, utiekam a so slzami volám: Primlúvaj sa za mňa so všetkými nebešťanmi u svojho Božského Syna, Ježiša Krista, aby ma podľa svojho milosrdenstva oslobodil od množstva mojich hriechov a vytrhol ma z moci diabla. Ach, nie som hodný(á), aby moja modlitba bola vyslyšaná, ale tvoje mocné orodovanie u tvojho Syna nebude zbytočné! Nedaj, aby som zahynul(a) vo svojich hriechoch, nedaj, aby bola na mne zmarená krv tvojho Syna a nášho Spasiteľa, Ježiša Krista. Amen.

Modlitba bezprostredne pred spovedaním sa.

Najsladší Ježišu môj, ktorý si z preveľkého svojho milosrdenstva a z túžby spasiť ľudstvo ustanovil sviatosť pokánia na odpustenie hriechov, aby sme jej pôsobením mohli nadobudnúť stratenú milosť Božiu, ajhľa, ja biedny(a) hriešnik(ca), zase sa k Tebe, Pánu a Bohu svojmu, navraciam srdcom plným dôvernosti, že v tejto sviatosti dosiahnem odpustenie všetkých svojich hriechov. Preto skrze zásluhy, utrpenie a orodovanie blahoslavenej Rodičky Tvojej, Márie Panny, anjelov, patriarchov, prorokov, apoštolov, mučeníkov, vyznavačov, panien a vdov i všetkých svätých Tvojich čo najpobožnejšie k Tebe volám: Zmiluj sa nado mnou, hriešnou dušou, vlej mi do srdca pravú ľútosť; moje oči učiň prameňom sĺz, aby som všetky svoje hriechy a nedbalosti náležite oželel(a), hodné pokánie za ne činil(a) a tak aby sa moja duša zase okriala a ožila k životu večnému. Amen.

Duchu Svätý, osvieť môj rozum, posilni moje srdce, spravuj môj jazyk, aby som sa slušne, úprimne a úplne mohol(a) vyspovedať zo svojich hriechov.

Ježišu, odpusť moje hriechy!

Dobrý Ježišu, zmiluj sa nado mnou!

Najláskavejší Ježišu, buď milostivý mne hriešnemu(ej)!

7. Modlitby po sv. spovedi.

Pane, Ježišu Kriste, Ty si človeku 38 rokov chorému milostive riekol: Hľa, uzdravený si. Nehreš viac! I ja som teraz počul(a) podobné slová z úst posvätného služobníka Tvojho, keď ma zbavil v mene Tvojom mojich hriechov a uzdravil od neduhov mojej duše. Ježišu, dobrý Ježišu, miláčik môj jediný, Spasiteľu môj najláskavejší! Ako milostivý a milo-

srdný si voči mne, ako si zhovievavý a trpezlivý! Keď som bol(a) stratený(á), Ty si ma hľadal; keď som blúdil(a), Ty si ma volal; keď som odporoval(a) Tvojmu vnuknutiu, Ty si mocnejšie hovoril k môjmu srdcu; keď som odkladal(a) s pokáním, Ty si mi dobrotive zhovel; keď som sa k Tebe navrátil(a), Ty si ma na milosť prijal; keď som k Tebe o milosrdenstvo volal(a), Ty si moje vzdychanie vyslyšal, a tak si mňa, diablovho otroka, zo svojho nekonečného milosrdenstva, len pre moje skromné pokánie učinil synom (dcérou) svojho nebeského Otca. Pane a Bože môj, akože sa Ti odmením za túto nesmiernu dobrotivosť, ktorú si mi teraz preukázal? Srdcom plným vďačnosti spolu s Dávidom volám:

Dobroreč duša moja Pánu a všetko, čo je vo mne, svätému menu jeho. Dobroreč duša moja Pánu a nezabúdaj na všetky jeho dobrodenia. On odpúšťa tebe všetky tvoje neprávosti, On uzdravuje všetky choroby tvoje. On zachováva život tvoj od zahynutia, On ťa korunuje milosťou a milosrdenstvom. Ľútostivý a láskavý je Pán, zhovievavý a veľmi milosrdný. — Nie podľa mojich hriechov učinil mi, nie podľa neprávostí mojich mi odplatil. — Ako sa zľutúva otec nad synmi, — tak sa zľutúva Pán nad tými, ktorí sa ho boja. — Dobroreč duša moja Pánovi na veky!

Modlitba k Bohu Otcu.

Bože, Otče milosrdný, ďakujem Ti z celého svojho srdca, že si ma zbavil mojich hriechov a vytrhol z priepasti večného zatratenia. Preto spojene s tými svätými, ktorí vo svojom živote konali pokánie na oslavu Tvojho mena, obetujem Ti i ja dnešné moje pokánie, pokorne žiadajúc, aby si ho pre zásluhy umučenia najmilšieho Syna Tvojho, Ježiša Krista, milostive prijať a obľúbiť ráčil. Amen.

Modlitba k Bohu Synu.

Synu Boží, Spasiteľu sveta, nech Ti je na prímluvu blahoslavenej Panny Márie a všetkých svätých Tvojich vďačná a príjemná táto moja spoveď. A čokoľvek sa mi teraz a inokedy nedostávalo na dostatočné a pokorné vyznanie hriechov, nech to doplní nesmierna Tvoja dobrota a láska, skrze ktorú ráč ma od všetkých mojich neprávostí očistiť, pravou láskou a svojou milosťou obdariť a k životu večnému ma priviesť. Amen.

Modlitba k Bohu Duchu Svätému.

Ó Duchu Svätý, Utešiteľu všetkých zarmútených hriešnikov, pobožne Ti ďakujem, že si ma vo sviatosti pokánia učinil účastným(ou) zásluh Ježiša Krista, uspokojil moje svedomie a moje srdce pripravil za svoj príbytok. Skrze túto milosť a lásku, ktorú si vlial do mojej duše, pokorne Ťa prosím, posilni ma, aby som sa od dnešného dňa každému hriechu mužne protivil(a), pokušenie, ktoré bude na mňa doliehať, silne premáhal(a) a zlých príležitostí, v ktorých by som zase klesnúť mal(a), opatrne sa varoval(a). Učiň, Posvätiteľu môj, aby som Teba, Boha svojho, bez prestania mal(a) pred očami, každého hriechu sa chránil(a) a Tvojej milosti sa vždy radoval(a). Amen.

Modlitba k Panne Márii a svätým.

Ó Mária Panna, Matka milosrdenstva, vyžiadaj mi u svojho Syna, Ježiša Krista, aby som sa svojím pokáním jemu i tebe zaľúbil(a) a tak sa stal(a) účastným(ou) odplaty, ktorú kajúcim pripravil.

Všetci svätí a sväté Božie, vy duchovia anjelskí, ktorí veľkou láskou horíte k svojmu Stvoriteľovi,

orodujte za mňa, aby moje srdce, očistené od všetkých hriechov, bolo zapálené a horelo plameňom najčistejšej lásky k Pánu Ježišovi, žeby som stále hľadal(a) len svojho Boha a Pána a len v ňom zostával(a) a odpočíval(a) až na veky. Amen.

Nezabudni *vykonať aj uloženú pokutu*, od duchovného otca ti danú. Ak máš času ešte ďakovať Bohu za milosť sv. spovedi, odbav sedem kajúcich žalmov, str. 429, modlitbu sv. Augustína: Vo všeobecnej potrebe, modlitbu za hriešnikov, za pohanov a pod. Hľadaj medzi rozličnými modlitbami.

G) Odpustky.

1. Časné tresty za hriechy.

V sviatosti pokánia odpúšťajú sa kajúcemu hriešnikovi hriechy a s nimi spolu i večná pokuta. Človekovi však i po sv. spovedi ostáva časná pokuta, ktorú si zasluhuje tak za svoje smrteľné ako aj za všedné hriechy. Túto časnú pokutu musí každý človek vytrpieť buď v tomto živote alebo v očistci, aby bolo zadosťučinené spravodlivosti Božej. Dôkazom toho je sv. Písmo. Už Adam a Eva svojou ľútosťou nad spáchaným hriechom dosiahli jeho odpustenie, ale predsa cez celý život znášať museli svoju časnú pokutu v krížoch a trápeniach. Boh odpustil Mojžišovi jeho nedôveru, keď pochyboval, že by Boh reptajúcim zo skaly vyviedol vodu, ale za pokutu nesmel vojsť do zasľúbenej zeme. Kráľovi Dávidovi Pán odkázal skrze proroka Náthana, že mu odpustil hriech cudzoložstva pre ľútosť; ale pohrozil mu pritom trápením a protivenstvami, ktoré musel zniesť.

Niekedy odpúšťa Boh hriešnikovi celú časnú pokutu. Tak Kristus odpustil lotrovi na kríži kajúcne umierajúcemu i večnú i časnú pokutu.

2. Cirkev odpúšťa časné tresty.

Moc odpúšťať časné pokuty za hriechy zanechal Kristus Pán sv. Cirkvi katolíckej. Zrejme to dokazuje sv. Písmo a stála obyčaj Cirkvi. Vo sv. Písme (Mt 16, 19) čítame, že Kristus Pán riekol Petrovi: „Tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského. Čokoľvek zaviažeš na zemi, bude zaviazané i na nebesiach. A čokoľvek rozviažeš na zemi, to bude rozviazané i na nebesiach“; a (Mt 18, 18) všetkým apoštolom povedal: „Čokoľvek zaviažete na zemi, to bude zaviazané i na nebi; a čokoľvek rozviažete na nebi, to bude rozviazané i na

nebi." V týchto slovách, ktorými dal Kristus Pán sv. Cirkvi moc a vládu odpúšťať hriechy a večné pokuty, tak isto skrýva sa i právo odpúšťať alebo ukladať časnú pokutu. Cirkev má teda právo uložiť veriacim časné tresty tu na zemi a má právo aj odpustiť nielen tie tresty, ktoré sama uloží za spáchané hriechy, ale aj tie, ktoré sám Boh uloží za každý hriech. Tak sv. Pavol apoštol uložil smilnému Korinťanovi pokánie a neskôr pre jeho kajúcnosť a napravenie života odpustil mu zostatok trestu. To isté vysvitá z obyčaje sv. Cirkvi, ktorá vykonávala túto moc po všetky časy.

3. Verejné pokánie v prvých storočiach kresťanstva.

V prvých storočiach ukladala Cirkev katolícka veľkým verejným hriešnikom dlhé, mnohoročné verejné pokánie. Tých, čo ťažko zhrešili, priviedli v prvý deň pôstneho času (Popolečná streda) pred biskupa, pred ktorým sa verejne nahlas vyspovedali z hriechov. Biskup vložil na nich svoju ruku, posypal im hlavu popolom obliekol ich do kajúceho rúcha (popolavá rovnošata), povzbudil ich, aby dúfali v milosrdenstvo Božie a vyobcoval ich z chrámu, t. j. pred očami všetkých veriacich ich diakon vyviedol z kostola do predsiene.

Od toho času museli viesť prísny, trúchlivý a príkry život: museli sa zdržovať označených jedál a nápojov, chrániť sa hier a ináč dovolených radovánok, museli sa stániť od verejných kresťanských shromaždení, museli sa postiť o chlebe a vode, trýzniť svoje telo, odriecť sa všetkého pohodlia, obsluhovať uväznených mučeníkov a chorých; nesmeli vstúpiť do chrámu a obcovať s veriacimi, ale museli stáť pred chrámom alebo v chrámovej predsieni a prosiť vchádzajúcich do chrámu, aby sa za nich modlili.

Takýchto verejných hriešnikov prijímali len postupne do spoločenstva veriacich a k účastenstvu oltára. Verejné pokánie činiaci hriešnici boli rozdelení na štyri triedy a postupovali z jednej do druhej, až kým si neodpykali celý trest. 1. Prvá trieda menovala sa *trieda plačúcich*. Do nej patriaci kajúci hriešnici schádzali sa za služieb Božích v kostolnej predsieni alebo vôbec vonku pred kostolom; boli vytvorení zo všetkého, čo sa konalo na oltári, a tých kresťanov, čo šli do chrámu, prosili s plačom a vzdychaním o orodovanie. 2. Druhá trieda sa volala *trieda počúvajúcich*. Do nej patriaci kajúcnici už stáli spolu s pohanmi, židmi a katechumenmi v najzadnejšom oddelení chrámu: mohli počúvať čítanie sv. Písma a kázeň slova Božieho, ale potom museli odísť. 3. Tretia trieda sa volala *trieda kľačiacich*. Do nej patriaci kajúcnici už mohli byť v chráme pri sv. omši, ale len do obetovania: pred obetovaním padli na kolená, biskup sa za nich pomodlil, udelil im požehnanie a diakon ich nahlas vyzval, aby opustili aj s katechumenmi kostol. 4. Štvrtá trieda sa volala *trie-*

da stojacich. Kajúcnici tejto triedy už mohli byť pri bohoslužbách až do konca, mohli stáť v nedeľu pri modlitbách s ostatnými veriacimi, ale nesmeli ísť obetovať (t. j. priniesť obetné dary, naša ofera) a nesmeli ísť k sv. prijímaniu.

Keď kajúcnici prešli cez všetky tieto štyri triedy kajúcej pokuty a dokonale vykonali uložené pokánie, dostali rozhrešenie. Boli prijatí nazpät do Cirkvi, stali sa účastnými všetkých duchovných pokladov. Rozhrešenie im udeľoval biskup obyčajne na Zelený štvrtok.

Spomínané verejné pokánie bolo vymerané kajúcnikom na dni, na obdobie 40 dní — kvadrageny a na roky. Napr. kto vykonával v nedeľu služobnú prácu, bolo mu uložené pokánie na tri dni; kto nechal zomrieť dieťa bez krstu z nedbanlivosti, dostal 3 roky: kto sa dopustil cudzoložstva dostal 5 rokov. — Komu bolo vymerané pokánie na 3, 10, 20 a 30 dní, ten sa musel postiť cez celý deň o chlebe a vode. Komu už bolo vymerané pokánie 40 dní, musel sa okrem predošlého zdržiavať osamote, musel sa odrieknuť pohodlia, ako kúpania sa, mäkkej postele, jazdenia na koni a pod. Komu bolo vymerané pokánie na roky, ten v prvom roku musel sa postiť o chlebe a vode v pondelok, v stredu a piatok; v ostatné dni mohol jesť aj iné, ale nesmel jesť mäso a víno. V ostatné roky pokánia sa však mohol vykúpiť od zdržovania sa mäsa a vína tým, že v chráme odbavil uložený počet žalmov a nasýtil určených mu chudobných.

Z cirkevných spisov je však známe, že biskupi v prvých dobách kresťanstva, na prímluvu a orodovanie mučeníkov, odpúšťali verejným hriešnikom pokánie činiacim podľa vyššie opísaného spôsobu alebo celú pokutu alebo len čiastku. Toto odpustenie udeľovali biskupi obyčajne tiež na Zelený štvrtok.

Cirkevný dejepis však učí, že už starodávne cirkevné snemy dovolily biskupom ukladať miernejšie pokuty za hriechy. Postupne upúšťala sv. Cirkev od prísnych trestov a ako dobrá matka radšej načrela do svojich pokladov a odpúšťala tresty nielen tie, čo sama uložila na pokánie, ale ešte aj tie, ktoré sám Boh určil za každý spáchaný hriech. Dnes sme svedkami toho, že Cirkev tresce vyobcovaním z Cirkvi na zemi ozaj len tých najväčších hriešnikov. Avšak každým smrteľným hriechom sa sami vyobcujeme z večnej Cirkvi nebeskej, lebo sa staneme hodnými večného zatratenia. Pre všedné hriechy by nás však Boh musel trestať časnými trestami tu na zemi alebo v očistci, takže by sme boli načas vylúčení z neba a trápení v mukách. Ale Cirkev katolícka, ako dobrá matka, mocou danou jej od Boha chce svoje dietky nielen zachrániť od večného zatratenia, ale stará sa i o to, aby ich vyslobodila od časných pokút za hriechy, najmä od trápenia a múk v očistci. V tomto je im nápomocná dvojakým spôsobom: a) tým, že ukladá im pokánie vo sv. spovedi; b) tým, že im udeľuje mimo sv. spovede odpustky a neukladá im veľké poká-

nie, ako sa to dialo v prvej Cirkvi. Preto vítané nám musia byť odpustky. Odpustky sú odpustením časných trestov, ktoré by sme museli trpieť na zadosťučinenie spravodlivosti Božej časným utrpením na zemi alebo v očistci. Odpustkami sa teda neodpúšťajú hriechy, ale dočasné tresty za také hriechy, ktoré nám už boly odpustené. Krehkosť naša zdržuje nás od dobrovoľného pokánia. Čím viac trpíme za svoje hriechy na tomto svete z príkazu Cirkvi a zo svojej vôle alebo z nariadenia Božieho, tým menej budeme trpieť v očistci. Čím viac trpíme z príkazu Cirkvi a zo svojej vôle, tým menej budeme trpieť z nariadenia Božieho. Cirkev však, ako dobrá matka, ani sama nechce svoje dietky veľmi prísne trestať, ale chce im aj pomôcť, aby ich ani P. Boh nemusel podľa prísnej spravodlivosti trestať v očistci. Preto mocou od Krista Pána jej danou rozväzuje nás od časných pokút odpustkami. A tak horlivý kresťan skoro úplne môže vyhnúť trestu Božiemu za hriechy, ktoré z krehkosti spáchal, ak horlive používa odpustky.

4. Podmienky získania odpustkov.

Keď chceme získať odpustky, musíme vyplniť tieto podmienky:

a) *Úmysel získať odpustky.* Musíme si výslovne vzbudiť v sebe aspoň všeobecne, že chceme odpustky získať. Teda veľmi dobre je aspoň každé ráno vzbudiť úmysel získať všetky odpustky, ktoré v svojom živote získať môžeme. Má sa aj určiť, či chceme odpustky získať sebe alebo dušiam v očistci, a ktorým? Iným živým osobám nemôžeme získať odpustky; len sebe. — Dušiam v očistci však možno privlastniť skoro všetky odpustky.

b) *Stav milosti posvücujúcej,* ktorý musíme mať aspoň vtedy, keď konáme poslednú predpísanú podmienku získania odpustkov. Nemôže dostať odpustenie časných trestov nik, kým nie je mu odpustený trest večný, ktorý má pre smrteľný hriech. Preto sa odporúča vzbudiť si pri získavaní odpustkov dokonalú ľútosť s úmyslom čím skôr sa vyspovedať. Vzbudenie dokonalej ľútosti, hoci sme si aj nie vedomí smrteľného hriechu, je potrebné najmä vtedy, keď chceme získať plnomocné odpustky, pri ktorých sa vyžaduje, aby sme nemali ani všedného hriechu na duši. Zo všedných hriechov sme však nie povinní spovedať sa, ale tie nám Boh odpustí aj skrze dokonalú ľútosť. Dokonalú ľútosť si vždy vzbuďme pred vykonaním tretej podmienky, či ide o plnomocné, či o neplnomocné odpustky. Vzbudenie ľútosti viď medzi modlitbami.

c) *Vykonanie toho, čo Cirkev predpisuje,* a to v tom čase a tým spôsobom, ako to predpisuje. Aby nám mohla dať sv. Cirkev odpustky, je potrebné, aby sme vykonali niečo dobrého. A tento dobrý skutok predpisuje nám sama Cirkev. Týmto dobrým skutkom najčastej-

šie býva kratšia alebo dlhšia modlitba, ktorú složil alebo potvrdil pápež a ktorej preklad do slovenčiny musí potvrdiť niektorý biskup. Túto odpustkovú modlitbu musíme sa pomodliť ústne, pozorne od slova do slova nahlas alebo pošepky, alebo môžeme sa ju modliť striedavo s inými, alebo stačí, keď mysľou sledujeme iného, ktorý sa ju nahlas modlí. (Can. 934.) Strelné krátke odpustkové modlitby s dovolením sv. Otca pápeža Pia XI. (S. Poenit. A. 7. XII. 1933) môžeme odbaviť aj v duchu myslením a aj tak získame odpustky.

Nemí získajú odpustky, keď sú prítomní na verejných modlitbách veriacich a pozdvihnú myseľ k Bohu. Keď je reč o súkromných modlitbách, je dosť, keď sa ich pomodlia mysľou, alebo keď ich len očima prebehnú. (Can. 936.)

Iný dobrý skutok môže byť navštívenie kostola, pobozkanie niektorého kríža, udelenie almužny alebo peňažného príspevku na neobyčajne významný cieľ a pod. Tu nerozhoduje, či je to 10 halierov alebo 100 korún. Zbožné činy, ktoré sú predpísané na získanie odpustkov, môžu spovedníci zmeniť na iné tým ľuďom, ktorí ich pre zákonitú príčinu nemôžu vykonať. (Can. 935.)

d) *Obvyklé podmienky.* Na získanie plnomocných odpustkov okrem uvedených podmienok Cirkev riadne predpisuje takzvané „obvyklé podmienky". To sú: 1. sv. spoveď. 2. sv. prijímanie, 3. modlitba na úmysel sv. Otca, 4. návšteva kostola alebo verejnej kaplnky, ak len výslovne nie je označená povinnosť splnenia len niektorých z týchto podmienok.

1. Sv. spoveď sme povinní vykonať aj vtedy, keby sme nemali smrteľného hriechu; môžeme ju však odbaviť už v tých 8 dňoch, ktoré predchádzajú odpustkovému dňu a tiež cez celú nasledujúcu oktávu.

2. Sv. prijímanie možno odbaviť už v deň pred dňom odpustkovým a tiež cez celú nasledujúcu oktávu. (Can. 931.) Napr.. Ak sú plnomocné odpustky viazané ku dňu 14. septembra (misionársky kríž), možno potrebnú sv. spoveď odbaviť v dňoch 6—21. septembra (16 dní), sv. prijímanie však v dňoch 13—21. septembra (9 dní). Táto jedna sv. spoveď a sv. prijímanie stačí aj na získanie plnomocných odpustkov v tom čase získateľných na základe prípadných iných, plnomocnými odpustkami obdarených skutkov čiže modlitieb. (Can. 933.)

Tí však, ktorí sa — ak nie sú vážne hatení — mesačne aspoň dva razy spovedajú, alebo v stave milosti a s pravým zbožným úmyslom denne prijímajú, — i keby sa týždenne raz-dva razy sv. prijímania z nejakej príčiny zdržali, — môžu i bez zvláštnej sv. spovede získať všetky plnomocné odpustky, ku ktorým sa ináč vyžaduje sv. spoveď. Výnimkou sú odpustky jubilejné a odp. na spôsob jubilejných. (Can. 931—3.) Toto je veľká výhoda tých, čo sa často spovedajú alebo prijímajú.

3. *Predpísaná návšteva* kostola alebo verejnej kaplnky sa môže odbaviť už predpolud-

ním predošlého dňa alebo cez celý deň odpustkový až do polnoci. (Can. 923.) Pri tejto návšteve musíme mať aspoň všeobecný úmysel ctiť Boha v ňom samom, alebo v jeho svätých použitím nejakej modlitby, a to vykonaním predpísanej modlitby, ak bola nejaká predpísaná na získanie odpustkov, inak vykonaním akejkoľvek či ústnej či len vnútornej modlitby podľa svojej zbožnosti. (S. Paen. Ap. 20. sept. 1933.) To platí aj o návšteve posv. obrazu alebo oltára, ak je niekedy taká návšteva predpísaná. Kto chce získať viac plnomocných odpustkov, ktoré majú za podmienku návštevu kostola, musí kostol navštíviť toľko ráz, koľko odpustkov chce získať.

4. *Modlitba na úmysel sv. Otca* musí byť ústna. Vo všeobecnosti stačí 1 Otčenáš, 1 Zdravas a 1 Sláva. (S. Paen. Ap. 20. sept. 1933), lenže pri plnomocných odpustkoch „toties quoties", ku ktorým je predpísaná aj návšteva kostola (ako Porciunkula, na Dušičky), je potrebné pri každej návšteve pomodliť sa aspoň 6 Otčenášov, 6 Zdravasov a 6 Sláva. (S. Paen. Ap. 5. júla 1930.) — Okrem tohto podľa svojej horlivosti môžeme sa modliť najmä na nasledovné úmysly sv. Otca: za povýšenie katolíckej Cirkvi, za misie, za vykorenenie bludov a rozkolníkov, za obrátenie hriešnikov, za pokoj a svornosť medzi kresťanskými panovníkmi, za samého sv. Otca; príslušné modlitby nájdeš na nasledovných stranách medzi rozličnými modlitbami a medzi modlitbami po posvätení kňazstva.

V Nábožných výlevoch sú pri mnohých modlitbách uvedené odpustky a to podľa pôvodnej sbierky: „Preces et pia opera indulgentiis ditata, typis polyglottis Vaticanis 1938." Skrátene: PPO. Všetky odpustky, pri ktorých nie je udané nijaké obmedzenie, môžeme získať toľko ráz, koľko ráz tú modlitbu, vzdych odbavíme. Na niektoré modlitby sú udelené plnomocné odpustky raz v mesiaci, keď modlitby odbavíme každý deň v mesiaci, pri zachovaní spomínaných obvyklých podmienok.

5. Kto môže udeľovať odpustky.

Odpustky udeľovať môže len pápež alebo z jeho poverenia pápežská komisia-kongregácia, tzv. Svätá Poenitenciária Apoštolská. Skrátene: SPA. (Can. 912.) Kardináli, arcibiskupi, biskupi, apoštolskí prefekti a vikári, ako aj samosprávni opáti tiež môžu udeliť niektoré neplnomocné odpustky v istých prípadoch. Niekoľko ráz v roku môžu však udeliť apoštolské požehnanie, spojené s plnomocnými odpustkami. — Kto by sa opovážil kupčiť s odpustkami, je z Cirkvi vyobcovaný. (Can. 2327.)

6. Užitočnosť a oprávnenosť odpustkov.

Z uvedeného je zrejmé, že sv. odpustky sú kresťanskému ľudu užitočné a veľmi spasiteľné. (Can. 911.) Čo Kristus Pán rozkázal Cirkvi rozdávať a Cirkev sv. pod dojmom tohto rozkazu a moci každého času rozdávala veriacim, to skutočne musí byť užitočné a spasiteľné. Také sú aj odpustky, ktoré sa udeľujú jedine opravdive kajúcim a skrúšeným veriacim; veľmi mnoho prispievajú na vykorenenie hriechov a rozmáhanie sa viery, nádeje, lásky, pobožnosti a bohabojnosti; zbavujú nás prísnej pokuty, ktorú by sme museli odpykať tu alebo v očistci. Preto odpustky sú žriedlom potechy pre tunajší a večný život.

O užitočnosti odpustkov pre spasenie ako aj o povinnosti verenia v možnosť a skutočnosť odpustkov vyhlásil sv. snem Tridentský toto: „Keďže moc udeľovať odpustky je daná Cirkvi od Krista Pána a Cirkev túto moc, Bohom jej danú, vykonávala už za najstarších časov, svätosvätý snem tento učí a prikazuje, aby sa zachovávalo v Cirkvi užívanie odpustkov, preveľmi spasiteľné kresťanskému ľudu, a schválené vážnosťou svätých snemov cirkevných, a vyhlasuje za vylúčených z lona Cirkvi tých bludárov, čo tvrdia, že odpustky sú neužitočné, alebo zapierajú, že moc a vláda ich udeľovať je v Cirkvi katolíckej.“ — Podľa tohto, ako aj podľa vyznania viery pápeža Pia IV., každý veriaci katolík je povinný vyznávať, že moc a vláda odpustkov je zanechaná Cirkvi Kristom Pánom a že ich užívanie je preveľmi spasiteľné kresťanskému ľudu.

7. Odpustky a duše v očistci.

Odpustky okrem veľkej užitočnosti pre naše spasenie sú ešte výborným prostriedkom cvičenia sa v milosrdenstve. Kto by z nás neľutoval úbohé duše, túžiace po nebeskej vlasti v hrozných mukách očistcového ohňa? Možno sa tam trápia naši rodičia, dobrodinci, príbuzní a volajú k nám o pomoc: Zmilujte sa, zmilujte sa nado mnou aspoň vy, priatelia moji, lebo sa ma dotkla ruka Pánova. Odpustkami im môžme pomáhať.

Vo všeobecnosti všetky odpustky môžeme privlastniť dušiam v očistci, ak len nie je výslovne iné ustanovené. (Can. 930.) Dušiam v očistci sa odpustky privlastňujú len na spôsob prímluvy a nie na spôsob rozviazania, ako keď odpustky získavame sebe. Cirkev rozväzujúcu a zaväzujúcu moc má len nad živými. Za mŕtvych môže síce ponúknuť P. Bohu výkupné, ale len ako prímluvu, ktorá tie duše nerozviaže od trestov, ale len odporúča milosrdenstvu Božiemu. Keď teda my vykonáme podmienky odpustkov, ktorých sa však zriekneme v prospech dušičiek v očistci, a my sme ďalej ochotní znášať utrpenie, Boh podľa svojho milosrdenstva a spravodlivosti veľmi

rád prijíma túto našu obetu a oslobodí duše z očistca. (Can. 930.)

Komu v srdci blčí šľachetný plameň milosrdnej lásky k vlastným milým v očistci, toho netreba povzbudzovať, aby sa nad nimi zmiloval. Ak aj nemáme tam nikoho zo známych, predsa máme dosť príčin, aby sme pomohli trpiacim dušiam, najmä ktorých sme pohoršili, obrazili atď. Keď už iné nie, aspoň to nech nás pohne k prosbe za duše v očistci, že tie duše budú za nás orodovať, keď sa odtiaľ vyslobodia. A dobrotivý Boh, ktorý ani pohár vody podaný z lásky nenechá bez odmeny, iste nenechá bez odmeny niktorého dobrodincu, ktorý pomohol duši dostať sa z hrozných múk očistca.

Odpustky nemožno získať pre iných ľudí živých, iba pre seba. Každý má dvere otvorené do Cirkvi, preto nech ide sám prosiť.

8. Odporcovia odpustkov.

Keď porovnáme všetko uvedené, vidíme, že veľmi sa mýlia tí, čo sa nazdávajú, že odpustky odvracajú od kajúcnosti a napravenia života a že človek môže sa pri nich vykúpiť od hriechov. Odpustkami sa neodpúšťajú hriechy, ale len časné pokuty za ne. Hriechy sa odpúšťajú vo sviatosti pokánia. A keď chceme získať odpustky, musíme mať hriechy vopred odpustené. Preto musíme pristúpiť najskôr k sviatosti pokánia a tam sa od nich očistiť. Odpustky sa udeľujú jedine tým, čo sú v stave milosti, teda opravdive kajúcim, ktorí uznávajú, že svojimi hriechmi obrazili Boha a sú podlžní zadosť učiniť spravodlivosti Božej vytrpením zaslúženej pokuty a ktorí majú pevné predsavzatie napraviť svoj život. Z tohto je jasné, že odpustky neodvracajú od kajúcnosti a napravenia života, ale naopak povzbudzujú k jednému i k druhému.

Na omyle sú aj tí, čo vyčítajú Cirkvi, že odpustkami uľahčuje alebo odrádza ľudí od pravého pokánia. Nezabúdajme, že Kristus prišiel spasiť, čo bolo stratené. Zdraví nepotrebujú lekára, ale chorí. Kristus najviac prituľoval k svojmu srdcu najviac ubiedených. Cirkev neprijala od Krista len moc rozkazovania, ale prevzala od neho aj jeho veľké milosrdenstvo, vyslovené v podobenstve o márnotratnom synovi. Cirkev nás vedie do kráľovstva nebeského nielen upozorňovaním na večnú a časnú pokutu za hriechy, ale aj dobrodením, ktoré nám preukazuje udeľovaním odpustkov. Tým nám len pomáha, aby sme mohli zadosťučiniť spravodlivosti Božej. Miesto trestov, ktoré nám Boh Otec určil za hriechy, Cirkev ako milosrdná matka mocou Kristom udelenou zmenšuje trest, aby sme zahoreli tým väčšou láskou k Bohu a slúžili mu s tým väčšou ochotou, horlivosťou, radosťou i dôverou, že bude len naším odmeniteľom a nie trestateľom.

Človek po spáchanom hriechu, z ktorého sa síce aj vyspovedal a Boh mu aj skutočne odpustil, predsa cíti na každom kroku svoju zodpovednosť a podlžnosť voči spravodlivosti Božej. Chcel by sa vyhnúť pokute Božej, najmä tej, ktorá ho očakáva v očistci. Preto sa odhodlá k čineniu pokánia už tu na zemi. Ale krehkosť ľudská mu nedá pokoja, zabudne aj na svoju zodpovednosť a očakávajúci trest. Ale to je len načas. Myšlienka na podlžnosť voči spravodlivosti Božej sa navráti, ale ochota činiť nejaké pokánie sa uňho neprejavuje. Preto v jeho duši je stále nespokojnosť a obava: Čo bude so mnou, až sa pominiem s tohto sveta. Veď by som rád trpieť aj tu na zemi, len keby to nebolo také ťažké.

Keď sme v takýchto úzkostiach, predstupuje pred nás dobrotivá matka sv. Cirkev so svojím pokladom a hovorí k nám láskavo: Dietky moje! viem, čo vás trápi. Zhrešily ste a máte za to podstúpiť pokutu, aby ste zadosť učinily spravodlivosti Božej. Obávate sa tej pokuty a chcely by ste jej vyhnúť činením pokánia, ale krehkosť vaša zdržuje vás od činenia dostatočného pokánia. Toto vás znepokojuje a sužuje. Ak chcete, oslobodím vás od tejto pokuty a tak aj od toho pokánia, od ktorého vás vaša krehkosť zdržuje. Tu mám drahocenný poklad, zásluhy Ježiša Krista, blahoslavenej Panny Márie a ostatných svätých. Ak chcete, dám vám z tohto pokladu dary, ktoré môžete obetovať Bohu. Týmito ukojíte spravodlivý hnev Boží. Boh prijme ich namiesto vášho plného osobného zadosťučinenia, a tak sa vyhnete obávanej pokute a v krehkosti vašej ťažkému pokániu. Len musíte byť smierené s Pánom Bohom ohľadom hriechov a večnej pokuty, t. j. vyznajte sa z tých hriechov. Musíte vykonať dôkladne všetky tie dobré skutky, ktoré predpíšem a musíte napraviť svoj život a vynasnažovať sa, aby ste prospievaly v čnosti a bohabojnosti. Dám vám odpustky.

A čo my na to? Prijmime s najväčšou povďačnosťou podávané nám drahocenné dary; nevyčerpateľný poklad odpustkov otvorme pre seba a tiež pre duše v očistci.

Slávnosť milostivého roku.

DEJINNÝ VÝVIN A VÝZNAM. Milostivý rok alebo jubilejný rok je vlastne plnomocnými odpustkami, ktoré pápež udeľuje každého 25. roku tým, ktorí vykonajú všetky predpísané pobožnosti, modlitby a podmienky, potrebné na dosiahnutie plnomocných odpustkov.

Milostivý rok bol už v starom zákone. V tretej knihe Mojžišovej 25, 1 a 8—11 sa spomína, že milostivý rok sa oslavoval každého 50. roku na pamiatku a na poďakovanie, že Boh vyviedol ľud izraelský zo služobnosti egyptskej a voviedol ho do zasľúbenej zeme Chananejskej. Tým viac má

pre nás kresťanov význam kresťanský milostivý rok. Pápež Bonifác VII. r. 1300 udelil plnomocné odpustky všetkým, ktorí sa vyspovedajú a navštívia chrámy sv. apoštolov Petra a Pavla v Ríme. Zároveň ustanovil, aby sa tieto mimoriadne odpustky udeľovaly každých 100 rokov. Pp. Kliment VII. r. 1350 nariadil, aby milostivý rok bol slávený každého 50. roku. Pp. Urban VI. snížil tento počet na 30 rokov A napokon Pp. Pavel II. r. 1470 ustanovil, aby sa milostivý rok konal každých 25 rokov. Toto ustanovenie platí až podnes.

Milostivý rok je pre kresťanov rokom radosti, že sa vtelil a narodil Spasiteľ, ktorý nás vyslobodil zo služobnosti diabla a voviedol do zasľúbenej zeme kráľovstva svojho nebeského Otca. Preto sa táto slávnosť začína v predvečer narodenia Pána v Ríme, a volá sa rokom poďakovania sa Bohu za to najväčšie dobrodenie a tú nekonečnú lásku, že nám poslal svojho jednorodeného Syna, aby každý, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný.

Jubilejný rok je pre nás rokom milosti. Ako u Židov boli prepustení na slobodu otroci a väzni v jubilejnom roku, tak aj my v čase tohto jubilea máme príležitosť skrze opravdivé pokánie očistiť sa od hriechov a skrze odpustky oslobodiť sa od pokút za ne zaslúžených. Preto sa volá toto jubileum milostivým rokom. Tento rok má byt pre nás rokom smierenia a odpustenia. Židia cez jubilejný rok boli povinní odpustiť dlhy svojim dlžníkom. Tak i my máme sa jeden s druhým smieriť a učinené krivdy odpustiť, aby sa i Boh s nami smieril a odpustil nám hriechy. Má byť pre nás rokom zmilovania. Ako Židia boli v milostivom roku povinní prinavrátiť založené (zastavené) veci a odpredané pozemky ich vlastníkovi, tak aj my máme navrátiť nespravodlivo nadobudnuté veci, nahradiť učinenú škodu, spojiť rozdvojené mysle a zatlačiť všetko nepriateľstvo. Milostivý rok má v nás rozmnožiť kresťanskú čnosť a bohabojnosť.

a) Postup slávnosti milostivého roku.

Milostivý rok sa otvára v Ríme veľmi slávnostne. V ten rok pred milostivým rokom na slávnosť Nanebevstúpenia Pána diakon po odspievaní evanjelia pod slávnostnou sv. omšou prečíta nahlas pápežský list, v ktorom sa vyhlasuje milostivý rok pre celé kresťanstvo.

Na Štedrý deň pred milostivým rokom sa začína vlastná slávnosť. Hneď za rána sa koná slávnostná procesia a konajú sa rozličné modlitby. Po vešperách (popoludní) sa koná druhá procesia z pápežskej kaplnky do chrámu sv. Petra. V tomto sprievode nesú sv. Otca na nosidlách a sprevádzajúci ho kardináli idú s horiacimi sviecami. Keď sprievod príde ku Zlatej bráne svätopeterského chrámu, so-

stúpi pápež s nosidiel, vezme do ruky horiacu sviecu a sadne si na pripravený pápežský trón pri Zlatej bráne. Tu sedí, kým sbor spieva. Potom pápež pristúpi k Zlatej bráne a tri razy udrie na ňu zlatým kladivom. Pri každom udrení spieva:

Pápež: Otvorte mi bránu spravodlivosti.
Sbor: Lebo chcem vojsť cez ňu; vďaky Pánu!
P.: Vojde do domu Tvojho, Pane!
S.: V svätom dome Tvojom budem sa Ti v bázni klaňať.
P.: Otvorte bránu, lebo Boh je s nami!
S.: Lebo veľké veci učinil v Jeruzaleme.

Tu si pápež sadne na trón a spieva:

P.: Pane, vyslyš modlitbu moju.
S.: A volanie moje nech dôjde ku tebe.

Tu murári začnú odmurúvať a otvárať Zlatú bránu, ktorá je zamurovaná. Medzitým pápež zase spieva:

P.: Pán s vami.
S.: I s duchom tvojím.

Modlime sa: Prosíme, Pane, skutky naše svojím vnuknutím predchádzaj a svojou pomocou sprevádzaj, aby všetky naše modlitby a skutky od Teba sa vždy počínaly a počaté s Tebou sa aj končievaly. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Po tejto modlitbe spieva sbor žalm: Jubiláte Deo omnis terra — Zvelebuj celá zem Pána. Za spevu tohto žalmu ľud úctivo odoberá a odnáša kamenie a stavivo, ktorým bola Zlatá brána zamurovaná. Spovedníci mesta Ríma oblečení v kňazskom ornáte umyjú svätenou vodou Zlatú bránu. Potom pápež zvolá:

P.: Toto je deň, ktorý učinil Pán.
S.: Radujme sa a veseľme sa v ňom.
P.: Blahoslavený je ľud Tvoj, Pa·
S.: Ktorý sa tomu radovať môže.
P.: Toto je brána Pána!
S.: Spravodliví vojdú cez ňu.

Modlime sa: Ó Bože, ktorý si skrze svojho služobníka Mojžiša ustanovil milostivý rok, dožič i nám svojim služobníkom milosti tohto jubilea, ktoré je skrze Tvoju moc a na Tvoj rozkaz ustanovené. Keďže sa Ti ľúbilo dať slávne otvoriť bránu, cez ktorú bude vchádzať

ľud, aby konal svoje modlitby pred Tvojou velebnosťou, buď mu na pomoci, aby tento milostivý rok šťastlive započal, tak aby sme sa všetci po dosiahnutom úplnom odpustení všetkých hriechov v deň nášho povolania s tohto sveta skrze dobrotu Tvojho zmilovania mohli dostať do večnej slávy. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Potom kardinál podá sv. Otcovi do ruky kríž, s ktorým si kľakne a zaspieva Te Deum. Za spevu tohto chválospevu pápež i kňazstvo vkročí cez Zlatú bránu do chrámu a ide k hlavnému oltáru, kde sa po skončení chválospevu odbavia vešpery.

V ten istý čas tými istými obradmi niektorí kardináli otvárajú Zlaté brány ostatných troch rímskych bazilík, a to na bazilike sv. Pavla, sv. Jána v Lateráne a na bazilike Santa Maria Maggióre — sv. Mária Veľká. Týmito štyrmi bránami označujú sa štyri čiastky sveta. Zlaté brány sú otvorené cez celý jubilejný rok, cez ne vchádzajú veriaci do bazilík; tak tieto brány znamenajú, že celému svetu sú otvorené prebohaté poklady odpustkov.

b) Skončenie milostivého roku.

Ako sa slávnostne milostivý rok otvára, tak sa aj zatvára. Zase na Štedrý deň, posledný to v milostivom roku, po vešperách shromaždia sa kardináli do chrámu sv. Petra (niektorí však do ostatných bazilík na vykonanie toho istého). Sv. Otec zaspieva antifónu: Cum jucunditate exibitis — S radosťou vyjdite. Vtom všetci odchádzajú ku Zlatej bráne a sv. Otec, obrátený k nej, spieva:

P.: Pomoc naša v mene Pána.
S.: Ktorý učinil nebo i zem.
P.: Nech je pochválené meno Pánovo!
S.: Od teraz až na veky.
P.: Kameň, ktorý zavrhli stavitelia.
S.: Stal sa uholným kameňom.
P.: Pane, vyslyš modlitbu moju.
S.: A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Najvyšší Bože a Pane, ktorý rovnako opatruješ veci vznešené, stredné a najnižšie, ktorý prenikáš a objímaš všetky tvory, posväť † a požehnaj tieto kamene, toto vápno a tento piesok, skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Tu pokropí pápež kamenie a stavivo svätenou vodou a okadí ho; potom položí tri kamene na prah Zlatej brány, hodí na ne omietky striebornou lyžicou a pritom hovorí:

Vo viere a moci Ježiša Krista, Boha živého, ktorý riekol ku kniežaťu apoštolov: „Ty si Peter — skala, a na tejto skale vystavím svoju Cirkev", kladieme tento prvý kameň na prah, aby sme svätú bránu zatvorili, ktorá len každého milostivého roku býva otvorená. V mene Otca † i Syna † i Ducha Svätého. Amen.

Za tým sbor spieva: Urbs beata Jerusalem — Šťastlivé mesto Jeruzalem. Pápež umyje si ruky a hovorí:

P.: Spas ľud svoj, Pane.
S.: A požehnaj dedičom svojim.
P.: Nech je milosrdenstvo Tvoje, Pane, nad nami.
S.: Ako dúfame v Teba.
P.: Sošli nám, Pane, pomoc zo svätyne.
S.: A so Sionu nás chráň.
P.: Pane, vyslyš modlitbu moju.
S.: A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
P.: Pán s vami.
S.: I s duchom tvojím.

Modlime sa: Ó Bože, ktorý na každom mieste svojho panovania dobrotive a milostive vypočúvaš prosby volajúcich k Tebe, vyslyš i nás a udeľ nám milosti, aby toto sväté miesto zostalo neporušené a žeby celá obec veriacich požívala dobrotu Tvojich darov a tomu sa vždy radovať mohla. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Murári zamurujú Zlaté brány na všetkých štyroch bazilikách. Tým sa končí milostivý rok v Ríme.

c) Odpustky milostivého roku.

Za milostivého roku v Ríme všetky odpustky na celom svete sú zastavené okrem odpustkov, ktoré sa udeľujú umierajúcim na smrteľnej posteli. Naproti tomu všetci pútnici a obyvatelia mesta Ríma dosiahnu mimoriadne odpustky, ktorých podmienky v každom jubilejnom roku sú zvlášť vyhlásené. Obyčajnými podmienkami odpustkov jubilejného roku sú skrúšená sv. spoveď, zbožné sv. prijímanie, navštívenie rímskych chrámov, ktoré boly označené vo vyhlásení jubilejného roku, zúčastnenie sa na prosebných procesiách v Ríme, odpustkové modlitby, pôst a almužna. V čase milostivého roku dostanú spovední otcovia od pápeža právomoc rozhrešovať skoro od všetkých hriechov a cirkevných

trestov, aby sa vo veriacich rozhojnila kajúcnosť a zbožnosť.

Po skončení milostivého roku vydá pápež znovu milostivý list, v ktorom vyhlási znovu jubilejné odpustky, t. j. tie, ktoré boly udeľované v Ríme cez jubilejný rok, ktoré však cez nasledovný rok možno získať na celom svete, keď vykonajú tie isté predpisy okrem navštívenia mesta Ríma a miesto navštívenia rímskych kostolov toľko ráz navštívia iné chrámy alebo verejné kaplnky.

Na spôsob milostivého roku pápeži vyhlásia niekedy milostivý rok aj z niektorých iných dôležitých príčin. Jubilejné odpustky boly vyhlásené 2. aug. 1854 na vyprosenie odstránenia hroziaceho nebezpečenstva vojny, panujúcich roztržiek, chorôb, zemetrasení a iných nehôd a na vyprosenie osvietenia Ducha Svätého pre dogmatické rozhodnutie o Nepoškvrnenom počatí Panny Márie. Podobne boly vyhlásené jubilejné odpustky 8. dec. 1864, na jeden mesiac v roku 1865 za vykorenenie 80 bludov vtedajšej doby, ktoré sv. Stolica odsúdila. Tak isto bol vyhlásený jubilejný rok v roku 1933 ako 1900-ročné výročie smrti Krista Pána.

Modlitby pri získavaní odpustkov.

1. Vzbudenie úmyslu získať odpustky.

Ó Ježišu, ktorý si prišiel na svet, aby sme mali život večný, verím, že si preto sľúbil a sveril kľúče nebeského kráľovstva svojej Cirkvi, aby všetko, čo ona na zemi sviaže, bolo i na nebi sviazané, a čo na zemi rozviaže i na nebi bolo rozviazané. Verím, ó Ježišu, že si svojej svätej Cirkvi dal moc udeľovať odpustky a že ich užívanie je spasiteľné.

Cirkev svätá, táto láskavá matka, otvára dnes sebe sverené milostivé poklady a udeľuje z nich plnomocné odpustky všetkým, ktorí po vykonaní svätej spovedi prijmú so skrúšeným srdcom Sviatosť Oltárnu a ktorí budú Ťa pokorne prosiť o ňu, o jej zveľadenie na zemi, za vykorenenie bludov, zachovanie pokoja a svornosti medzi kresťanskými mocnármi a za jej viditeľnú hlavu pápeža.

Ó Ježišu, vyplnil(a) som čiastku predpísaných podmienok. Vyznal(a) som sa z hriechov Tvojmu kňa-

zovi, pristúpil(a) som k stolu najsvätejšieho tajomstva Tvojho tela a Tvojej krvi. Kiež by som to bol(a) učinil(a) čím vrúcnejším spôsobom. Kiež by som teraz bol(a) pripočítaný(á) do počtu tých kajúcich a smierených hriešnikov, na ktorých teraz so zaľúbením pozeráš a svojou milosťou ich hodne odmeňuješ! — Dúfam v to, Vykupiteľu môj, a s dôverou prichádzam k Tebe vyplniť poslednú podmienku, ktorú nám Cirkev predpisuje na získanie týchto plnomocných odpustkov.

2. Modlitby na úmysel sv. Otca.

a) Za zveľadenie Cirkvi. Bože, najvyšší Pastieru a Otče veriacich, ktorý si skrze Ježiša Krista zvestoval všetkým národom slávu mena Tvojho a skrze Ducha Svätého riadiš i spravuješ celú Cirkev Tvoju; zachovaj dielo svojho zľutovania, aby Tvoja svätá Cirkev vo všetkom dobrom sa vzmáhala, po celom svete sa rozširovala a sväté meno Tvoje stále rozširovala. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Aby si svätú Cirkev svoju spravovať a zachovať ráčil. Teba prosíme, uslyš nás. — Otče náš, Zdravas a Sláva.

b) Za svornosť kresťanských panovníkov. Ó Bože, ktorý udeľuješ pokoj a miluješ svornosť, ráč dať svojim služobníkom, kráľom a kniežatám kresťanským opravdivú svornosť, ako aj shodu s Tvojou svätou vôľou; oddiaľ všetky vojny a rozbroje, aby Tvoji veriaci mohli v úplnej shode svätej viery Tebe slúžiť. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Aby si kresťanským panovníkom a kniežatám pokoja a svornosti dať ráčil. Teba prosíme, uslyš nás. — Otče náš, Zdravas a Sláva.

c) Za hriešnikov. Ó Bože, ktorý nechceš smrť hriešnika, ale si radšej praješ, aby sa obrátil a spase-

ný bol, zmiluj sa nad zátvrdlivými hriešnikmi, aby sa celým srdcom svojim k Tebe obrátili a tak odpustenia dosiahli. Skrze Krista, Pána nášho Amen.

Aby si nás k pravému pokániu priviesť ráčil. My hriešnici, Teba prosíme, uslyš nás. — Otče náš, Zdravas a Sláva.

d) Za vykorenenie bludov. Všemohúci večný Bože, Ty každému pripravuješ spásu a nechceš záhubu nikoho; shliadni na duše diabolským podvodom oklamané; pomýlení nech sa zrieknu každého bludárskeho klamu, nech sa spamätajú v srdci a obrátia sa k jednote pravdy Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Aby si všetkých blúdiacich nazad k jednote s Cirkvou povolať a všetkých pohanov k svetlu evanjelia priviesť ráčil. Teba prosíme, uslyš nás. Otče náš, Zdravas a Sláva.

e) Za sv. Otca. Najvyšší, večný Pastieru, Ježišu Kriste, porúčam Ti nášho svätého Otca, pápeža N. N., Tvojho námestníka na zemi. Vyslyš jeho modlitby a vyplň jeho žiadosti, ktoré smerujú k Tvojej cti a k prospechu sv. Cirkvi. Voď, osvecuj, posilňuj, ochraňuj ho a prispej mu ku pomoci, aby svätú Cirkev vždy dobre spravoval. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Aby si námestníka svojho, pápeža a všetok duchovný stav v svätom náboženstve zachovať ráčil. Teba prosíme, uslyš nás. Otče náš, Zdravas a Sláva.

3. Poďakovanie za prijaté odpustky.

Ó Bože, Otče všetkého zľutovania! Ty si dal svojej Cirkvi moc zaväzovať a rozväzovať. Vďačne používam milostí, ktoré mi skrze ňu podávaš. Nedaj mi zabudnúť, že ovocia odpustkov účastní sú len opravdive kajúci hriešnici, ktorí svoje srdce očistili poká-

ním. Len takýmto dávaš oslobodenie od časných pokút, ktoré by mali trpieť na tomto alebo na druhom svete. Nahraď, čoho sa mi nedostáva z prísneho pokánia prvých kresťanov. Shliadni na lásku Tvoju a nekonečné zásluhy Ježiša Krista, v ktorom všetci kresťania majú milosť a vykúpenie, a skrze ktorého očakávam a prosím udelenie nebeského blahoslavenstva. Amen.

4. Vzbudenie úmyslu privlastniť odpustky dušiam v očistci.

Milosrdný Otče, ktorý miluješ všetky duše, pre drahú krv jednorodeného Syna Tvojho pokorne Ťa prosím, prijmi tieto odpustky, ktoré by som mohol(a) získať prostredníctvom Tvojej svätej Cirkvi z nekonečnej dobroty Tvojej, a láskave ich privlastni dušiam v očistci, alebo tej duši, ktorej sám chceš, a priveď ju k účastenstvu večného blahoslavenstva. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

5. Vzbudenie ľútosti pred získaním odpustkov.

Ó môj Bože, z lásky k Tebe za všetky svoje hriechy vrúcne ľutujem a bolí ma srdce, že som Ťa obrazil(a), lebo si najvyššia dobrota, a umieňujem si s pomocou Tvojou už viac nehrešiť (odp. 300 dní).

6. Modlitba za dosiahnutie plnomocných odpustkov.

Najmilosrdnejší Bože, ktorý si poslal na svet svojho jednorodeného Syna, aby vykúpil pokolenie ľudské a založil svätú Cirkev, prosím Ťa za povýšenie Tvojich božských právd viery a za obrátenie všetkých nevercov a bludovercov. Najdobrotivejší Otče,

pri prenasledovaní svätej Cirkvi spomeň na zasľúbenie, dané skrze svojho Syna, že moc pekelná ju nepremôže. Bože, Ochranca svojho svätého náboženstva, proti ktorému povstávajú tak mnohí tupitelia a bludní učitelia, ako dlho sa budeš ešte dívať na potupovanie, prekrucovanie a potlačovanie svojho svätého evanjelia? Ako dlho ešte budeš trpieť samopašnosť zvodcov a záhubu zvedených? Otče milosrdenstva, shliadni na Božskú krv, ktorá bola vyliata pre spasenie celého sveta, a nedopusť, aby vyhynula na tak mnohých nesmrteľných dušiach. Z lásky k svojmu najmilšiemu Synovi zmiluj sa nad nešťastnými slobodomyseľníkmi, ktorí radšej veria svojmu obmedzenému rozumu, ako Tvojmu nepochybnému zjaveniu. Priveď ich nazpät do svojej Cirkvi, od ktorej sa boli neverou odtrhli; daj im a všetkým od nich zvedeným svetla pravej viery a milosť opravdivého obrátenia. Milosť túto udeľ i tým, ktorí sú natoľko nešťastní, že sa narodili a boli vychovaní pomimo Tvojej samospasiteľnej Cirkvi katolíckej.

Všemohúci a prozreteľný Bože, prosím Ťa, udržuj, spravuj a posilňuj nášho svätého Otca, pápeža N. N., so všetkými našimi duchovnými predstavenými; udržuj, spravuj a posilňuj v dobrom našu vlasť so všetkými našimi svetskými vrchnosťami. Pošli horlivých a neúnavných pracovníkov na kazateľnice, do spovedelníc, do škôl a ku chorým. Daj krajinám bohabojných panovníkov, dobromyseľných správcov, múdrych radcov, spravodlivých sudcov, láskavých predstavených, verných poddaných, kresťanských rodičov a pobožné dietky. Požehnaj našu milú vlasť a celé katolícke kresťanstvo! Zachráň nás od moru, hladu, vojny, rozbroja, búrky, ohňa a povodne i od všetkého zlého, najmä od všetkých hriechov a neprávostí, ktoré sú jedinou príčinou všetkých zemských trestov. Daj nám milého a žiadaného pokoja v Cirkvi. Daj

nám, aby sme náležite zachovávali Tvoje sväté príkazy a až do konca zotrvali v dobrom s milosťou Tvojou, aby sme po šťastnom boji a po dokonalom plnení našich náboženských povinností mohli obsiahnuť korunu spravodlivosti v nebeskom kráľovstve. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

7. Modlitba pri navštevovaní kostolov.

Všemohúci večný Bože, volám k Tebe z celého srdca, z celej duše a z celej sily svojej vo spojení s modlitbou všetkých veriacich a vrúcne Ťa prosím podľa úmyslu svätého Otca, pápeža N. N., milostive mi udeľ, Otče milosrdenstva, o čo Ťa s dôverou žiadam, a čo od Teba obsiahnuť dúfam.

Bože, ktorého milosrdenstvu niet konca a ktorého dobrota v sebe obsahuje nekonečné poklady; ktorý si nás skrze svojho Syna povzbudzoval: „Pýtajte a bude vám dané, klopte a bude vám otvorené“, padám k nohám Tvojej velebnosti a vrúcne Ťa prosím so živou vierou, pevnou nádejou a dokonalou láskou, neopúšťaj našu matku, Cirkev Tvoju, na zemi bojujúcu, vo všetkých jej prítomných i budúcich veciach; ochraňuj ju, povyšuj a rozširuj ju po všetky časy; všetkých veriacich, najmä však kresťanských panovníkov a kniežatá spojuj pevným sväzkom lásky, a dovedna všetkým nám udeľ odpustenie hriechov.

K tomuto cieľu prijmi, milosrdný Bože, moju návštevu tohto chrámu, prijmi moju modlitbu, ktorú ku Tebe vysielam; prijmi moju spoveď a sv. prijímanie so všetkými ostatnými pobožnosťami a po vyplnení tohto, čo si Ty, dobrý Bože, ustanovil skrze najvyššieho pastiera, pápeža N. N., úfam obsiahnuť plnomocné odpustky za všetky pokuty mojich hriechov. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

8. Modlitba pred získaním odpustkov milostivého roku.

Ó Bože, ktorý si skrze Mojžiša, svojho služobníka, ustanovil milostivý rok pre izraelský ľud, dožič milostive aj nám, služobníkom Tvojim, aby sme tento milostivý rok, Tvojím splnomocnením ustanovený, spasiteľne vykonali, t. j. aby sme mohli pri opravdivom pokání obsiahnuť odpustenie všetkých svojich hriechov a plnomocné odpustky, a tak niekedy v hodinu smrti našej skrze dobrotu Tvojho zmilovania vojsť do slávy nebeského spasenia. Amen.

9. Poďakovanie za milosti milostivého roku.

Všemohúci večný Bože, Otec, Syn a Duch Svätý, prijmi odo mňa všetko, čo som konal(a) na získanie odpustkov tohto milostivého roku; daj, aby to slúžilo k môjmu spaseniu a k tomu cieľu, ktorý Tvoja svätá Cirkev a Tvoj námestník týmto milostivým rokom dosiahnuť žiada. Milosrdenstvo Tvoje, Pane, zvelebovať a Tebe zaň ďakovať nikdy neprestanem až na veky vekov. Amen.

I. Sviatosť pomazania nemocných.

1. Poučenie pre nemocných.

Milý kresťan! Keď ťa navštívi Boh chorobou, nešomri, ani si nesťažuj na neho, lež odovzdaj sa do jeho najsv. vôle a ďakuj mu, že ti dal príležitosť činiť pokánie za tvoje hriechy, cvičiť sa v čnosti a nadobudnúť si nové zásluhy. — Nestaraj sa veľmi o práce tvojho povolania, ktoré sú za tvojej choroby zanedbané. Azda ich konajú iní. Však to Boh zase všetko na dobré obráti: nemaj teda o to veľké starosti. Pán vie lepšie, čo ti slúži na dobro; tým sa uspokoj. Ak sa tvoja choroba zväčšuje a bolesti rozmnožujú, pros Boha, aby ti dal trpezlivosti. Netrpezlivosťou len obťažuješ položenie svoje a tvojich domácich. Zavolaj lekára a užívaj lieky, ktoré ti predpíše, tak to Boh chce. Aj lekára Boh ur-

čil a stvoril, ako aj rastlinu, ktorá ľudské telo živí a uzdravuje. Celú svoju dôveru skladaj v Boha, ktorý lekára osvecuje a lieku dáva potrebnú moc, aby si vyzdravel. — Upotrebuj čas svojej choroby aj na svoj duchovný prospech: nemárni ho márnymi rečami, lež uváž, že dobré upotrebenie choroby veľmi napomáha tvoje duševné spasenie. Preto čítaj alebo si daj od iného čítať nejakú dobrú nábožnú knižku; najmä rozjímaj o umučení a smrti Pána Ježiša. Ak vládzeš, modli sa mnoho; pozdvihni svoju myseľ k Bohu, vezmi do ruky obraz — kríž ukrižovaného Vykupiteľa, pobozkaj ho a pritisni ho ku svojmu srdcu. Teš sa, lebo Boh vidí tvoje srdce, pozná tvoje potreby, a to skôr ako mu ich ty prednesieš. Tvoja myseľ môže sa vždy modliť, hoci tvoj jazyk nevládze slová vypovedať.

Pri všetkom, čo ti podajú na oživenie a občerstvenie, ako pokrm, nápoje, lieky, chváľ a zvelebuj Boha, lebo každý dar, hoci k tebe prichádza cez ľudské ruky, predsa pochádza od Boha. Keď ťa navštívi priateľ a obveselí ťa svojím rozhovorom, alebo sa i za teba modlí, i za to ďakuj Pánu Bohu, lebo je tebe vykonaný duchovný skutok milosrdenstva. — Buď vďačný za všetku opateru a lásku, ktorú ti preukazujú tvoji domáci, teš sa, že opatrovaním teba koná sa služba Bohu.

Ak je tvoja choroba nebezpečná a mohla by skrátiť dni tvojho života, zvlášť maj na starosti veci spasenia svojej duše, lebo nevieš, či skutočne táto choroba nie je poslednou tvojou chorobou. Zavčasu si daj zavolať kňaza, kým si ešte pri plnom vedomí a pamätáš sa na všetky podrobnosti svojho života, aby ťa pripravil na smrť, ak by z vôle Božej skutočne prišla. Ak smrť nepríde, príprava na ňu do hrobu ťa neponesie. Vyspovedaj sa dokonale, ak je možno z celého života, vykonaj generálnu sv. spoveď. Pobožným srdcom prijmi Sviatosť Oltárnu a sviatosť sv. pomazania nemocných. Neľakaj sa a nemysli si, že už musíš zomrieť, keď tieto sviatosti prijmeš. Tieto sviatosti smrť neprivolávajú, ale ťa len pripravujú, aby si smrť prijal bez bázne. Teš sa, že skrze sviatosť sv. pomazania nemocných bude tvoja duša očistená od škvŕn hriechu, že bude posilnená do boja proti diabolským útokom, ba ako sv. Jakub povedal, ak to bude slúžiť na tvoje spasenie, Boh ti opäť prinavráti telesné zdravie.

Ak ťa Boh požehnal časným majetkom, učiň zavčasu poriadok, kým si ešte pri zdravom rozume, aby si sa nemusel ozaj v poslednej chvíli života zapodievať časnými vecmi. Urob testament. Spravodlive rozdeľ svoj majetok medzi všetky dietky rovnako, dbajúc aj na zásluhy ich pri opatrovaní teba a podobne. Ak máš dajaký nespravodlivý majetok, alebo si niekomu niečo dlžný, alebo si niekomu škodu vykonal, daj to do poriadku sám, lebo nevieš, či to dedičia budú ochotní napraviť. Ak to už skutočne nevládzeš napraviť sám, nezabudni to dať napísať do testamentu, aby to napravili dedi-

čia tvojho majetku. Koľko neprávostí, nenávisti a roztržiek na zemi a trápenia na druhom svete povstáva pre zanedbanie takejto nápravy. Pamätaj, že za všetko budeš zodpovedať pred súdnou stolicou Božou. Pri písaní testamentu nezabudni aj na seba; staraj sa aj o svoju dušu skrze zbožné poručenstvá a dobročinné dary, ktoré Boh ešte stále prevezme z tvojich rúk a teba za ne odmení; nespoliehaj sa teda len na pozostalých, že to oni za teba vykonajú.

Ak sa skutočne blíži posledný deň tvojho života, čím častejšie vzbudzuj v sebe vieru, že veríš všetko, čo verí a učí rímskokatolícka a apoštolská Cirkev. Vzbudzuj v sebe nádej, že Kristus vo svojom milosrdenstve bude ti milostivý a že pre zásluhy jeho umučenia a na orodovanie svätých vojdeš do večného života. Vzbudzuj v sebe lásku k Bohu, že ho chceš milovať nielen tu, ale najmä vo večnosti. Vzbudzuj v sebe ľútosť nad svojimi neprávosťami, ktorými si sa previnil proti Bohu a proti blížnému. Odpusť všetkým, ktorí ťa zarmútili alebo obrazili. Ak si ich ty urazil, daj si ich zavolať k sebe a odpros ich. Keby tvoj nepriateľ nechcel prísť a nechcel ti odpustiť, uspokoj sa, Boh hľadí na tvoju ľútosť a ochotu odprosenia.

Keď sa už skutočne priblíži hodinka tvojho lúčenia, odober sa v pokoji od svojich domácich, daj im svoje požehnanie, často vzdychni k drahému Spasiteľovi o milosť a nemaj strachu. Pováž, že putuješ zo žalára na slobodu, z cudziny do vlasti k svojmu Vykupiteľovi. Obráť svoje umierajúce oči na obraz Ukrižovaného a v pokoji skonči svoj časný život.

Ak sa bude dobrotivému Bohu páčiť, aby si zase vyzdravel, nezabudni sa mu za to poďakovať z celého srdca. Nezostaň len pri samých vnútorných a ústnych vďakoch, ale pováž, prečo ti Boh zachoval život a navrátil predošlé zdravie. Zaiste preto, aby ťa napomenul a poučil skrze tvoju chorobu, aby si sa odvrátil od tvojich predošlých hriechov, hriešnych náklonností, vyhýbal zlej príležitosti a aby si sa zdokonaľoval v čnosti. Po chorobe Boh žiada od teba dokonalejší kresťanský život.

Kristus Pán pozdravoval svojich apoštolov slovami: „Pokoj vám“, a s nimi sa lúčil slovami: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam.“ Pokoj Boží je najväčším pokladom života katolíckeho. Najviacej si ho prajeme vtedy, keď nás telesné sily opúšťajú, keď musíme myslieť na večnosť. Vtedy si prajeme, aby nás pokoj Kristov sprevádzal cez bránu časnosti do večnosti, žeby večný pokoj a večné blahoslavenstvo spočinulo nad nami. Smrti nemôže sa nikto vyhnúť a skôr-neskôr musí sa pobrať do večnosti. Ťažké je lúčenie duše ľudskej od tela, ktoré nechce prepustiť od seba dušu a odísť do matky zeme. V tejto chvíľke diabol ako ručiaci lev obchádza okolo človeka, aby aspoň v poslednej chvíľke jeho života strhol dušu do svojich pazúrov. Pán Ježiš Kristus vedel o poslednom boji človeka tu na zemi, preto

nám prispel ku pomoci tým, že ustanovil sviatosť pomazania nemocných.

Keď si teda chorý, neodkladaj povinnosť usporiadať svoje duševné veci. Nevieš, kedy skončíš život a šťastný je každý, kto sa pripraví. Preto si v ťažkej chorobe hneď zavolaj kňaza, vyspovedaj sa a žiadaj si i sväté pomazanie nemocných. Sväté pomazanie neznamená, že už musíš zomrieť, veď tvoj život je v rukách Božích. A Kristus sviatosť sv. pomazania nemocných ustanovil tak pre duševné posilnenie v chorobe a pre vyprosenie telesného uzdravenia, ak to slúži pre duševné spasenie chorého, ak chorý neprijíma sviatosť neskoro, takže zdravie by sa mu mohlo vrátiť len zázrakom. Táto sviatosť dodáva nemocnému milosť vytrvať do konca v duševnom boji, vo viere, v nádeji a láske Ježiša Krista. Najmä vnuká veľkú dôveru v milosrdenstvo Božie, ba udelí aj odpustenie hriechov, ak sa chorý už nemohol vyspovedať, ale ich aspoň pravou nadprirodzenou ľútosťou oľutoval. Príbuzní chorého si berú na svedomie zodpovednosť za dušu chorého, ktorému nechcú priviesť kňaza, aby sa vraj nenaľakal alebo aby si nemyslel, že chcú, aby čím skôr zomrel.

2. Všeobecné poučenie o sv. pomazaní nemocných.

Sväté pomazanie nemocných je sviatosť, v ktorej chorý človek skrze pomazanie svätým olejom a skrze predpísanú modlitbu kňazovu dosiahne milosť Božiu na prospech duše a pre prospech tela. Viditeľné znamenie tejto sviatosti je mazanie olejom a modlitba, ktorú sa kňaz modlí pri mazaní smyslov. Že sväté pomazanie nemocných je ustanovené Kristom Pánom, to vysvitá zo slov svätého Písma. U sv. Marka 6, 13 čítame, že apoštoli podľa rozkazu Kristovho už za jeho života chorých mazali olejom a uzdravovali. To dokazuje i sv. Jakub 5. 14—15, ktorý píše: „Keď niekto z vás onemocnie, nech povolá kňazov Cirkvi a nech sa modlia nad ním, mažúc ho olejom v mene Pánovom, a modlitba viery uzdraví nemocného, a Pán mu poľahčí, a ak je v hriechoch, budú mu odpustené.“ Túto sviatosť u nás všeobecne volajú posledným pomazaním, z čoho vznikla aj tá ničím neodôvodnená a kresťanskej viere protirečiaca hriešna mienka, že každý, kto dostane posledné pomazanie, musí zomrieť, takže kňaza volajú len vtedy, keď chorý zomiera.

Táto sviatosť nie je pre spasenie nevyhnutne potrebná (Can 944), ale chorý nemá zanedbať jej prijatie pre mnohé milosti, ktoré skrze ňu dosiahne. Chorý svätým pomazaním nemocných nadobúda odpustenie všetkých všedných, ba aj smrteľných hriechov, ak by sa z nich nemohol vyspovedať; ak však potom nadobudne povedomia, je povinný z

nich sa dodatočne vyspovedať; zbavuje sa zlých účinkov hriechu a jeho pozostatkov, t. j. podľa svojej prípravy a oddanosti aspoň čiastky časných pokút, ktoré by musel odtrpieť ďalšou chorobou tu na zemi alebo v očistci. Pán Boh teda touto sviatosťou uľahčuje chorobu, zmenšuje utrpenie a bolesti chorého. Vždy je však zjavné, že chorý sv. pomazaním nemocných dostáva pomoc na trpezlivé znášanie svojej choroby; dostáva ducha odvahy proti strachu pred smrťou, ktorá sa blíži; Boh mu vlieva pevnú vieru a silnú nádej, že pri poslednom súde nájde milostivého sudcu; nadovšetko chorý dostane svätým pomazaním pomoc, aby víťazne mohol vytrvať v duš. boji až do konca a dostane silu proti diabolským pokušeniam, ktoré najviac doliehajú na človeka na smrteľnej posteli.

Na hodné prijatie svätého pomazania má sa nemocný pripraviť vzbudením viery, nádeje, lásky a dokonalej ľútosti, má sa odovzdať do vôle Božej a ak je to len troška možné, má najskôr prijať sviatosť pokánia a Sviatosť Oltárnu. Tieto tri sviatosti, sv. spoveď, sv. prijímanie a sv. pomazanie dohromady sa volajú sviatosťami umierajúcich a ich udeľovanie sa volá zaopatrovaním chorého.

Sväté pomazanie môže sa udeliť chorému veriacemu kresťanovi katolíkovi, ktorý po dosiahnutí užívania rozumu pre chorobu alebo starobu nachádza sa v nebezpečenstve smrti. V tej istej chorobe sa sv. pomazanie nesmie opakovať, iba ak chorý vyzdravel alebo vyviazol z nebezpečenstva smrti a znovu ochorel hoci aj na tú istú chorobu. V pochybnosti, či chorý už dospel k užívaniu rozumu (deti, od narodenia neumelý, blbci), sa sväté pomazanie udeľuje podmienečne. Sväté pomazanie platne vysluhuje každý kňaz, dovolene však len farár a ten kňaz, ktorého poverí miestny farár. Pri svätom pomazaní sa používa olej chorých, ktorý svätí biskup na Zelený štvrtok. Sväté pomazanie sa musí udeliť vtedy, keď sa choroba zdá byť nebezpečnou a pokiaľ je chorý ešte pri dobrej pamäti, lebo chorý tým viac milostí dosiahne, čím lepšie aj on sám vie sa na túto sviatosť pripraviť a ju zbožne prijať. Ten, kto nie je chorý, hoci by aj bol vo veľkom nebezpečenstve smrti (napr. topiaci sa na lodi, odsúdenci na smrť pred popravením), nemôže dostať sväté pomazanie, len sv. spoveď a sv. prijímanie. Sväté pomazanie sa udeľuje však nielen tomu, ktorý je ešte pri povedomí, ale aj tomu, ktorý je už bez povedomia, ba ktorý je už aj zdanlive mŕtvy, ak prejavil ľútosť nad hriechami, alebo túžbu prijať sväté pomazanie, alebo ak vôbec žil kresťanským životom a tak mal aj úmysel v chorobe prijať sviatosti. Sv. pomazanie nemocných môže sa podmienečne udeliť zdanlive mŕtvemu za ten krátky čas, kým je ešte nádej, že duša azda ešte neopustila telo. Vo veľkom nebezpečenstve smrti, keď je smrť už neodvratná a nemožno sa dovolať oprávneného farára alebo jeho zástupcu, môže udeliť rozhrešenie ako aj po-

sledné pomazanie ktorýkoľvek vysvätený kňaz, ešte aj ten, ktorý by bol apostatoval, t. j. vystúpil z Cirkvi. Keď sa vo veľkom nebezpečenstve smrti nemožno dovolať kňaza, majú okolostojaci pomôcť chorému vzbudiť si *dokonalú ľútosť* nad hriechami tým, že mu predpovedajú slová dokonalej ľútosti, ktoré on nemusí vysloviť, ale len v duchu si ich zo srdca opakovať: Ó Bože, milujem Ťa z celého srdca nadovšetko, lebo Ty si môj nekonečne dobrý a najláskavejší Otec. Z tejto lásky k Tebe, Bože, ľutujem za všetky hriechy svoje, lebo som nimi obrazil Teba, nekonečnú Dobrotu. Pre smrť Syna svojho na kríži buď mi milostivým sudcom, netrestaj ma večným zatratením, ale prijmi moju dušu do otcovského náručia v Tvojom kráľovstve. Takúto a podobnú modlitbu môžu okolostojaci sami sostaviť.

Príprava izby na sväté pomazanie nemocných.

Po zodpovednom vyčistení izby, kde leží chorý, ktorému sa majú udeliť sviatosti umierajúcich, majú sa vykonať nasledovné prípravy. Stôl sa postaví v takom smere, aby kňaz, kľačiaci pri stole, bol tvárou obrátený ku chorému. Stôl sa prikryje bielym obrusom, postaví sa naň kríž medzi dve horiace sviečky, prípadne i kvety sa naň môžu postaviť. Do jedného pohárika sa naleje svätenej vody a vloží sa doňho malý kropáč alebo vetvička zelenej rastliny na kropenie. Do druhého pohárika sa naleje čistej vody na opláknutie kňazových prstov po podaní sv. prijímania. Na tanierik sa pripraví troška soli, striedka chleba, kúsok vaty alebo konopí na utrenie kňazových prstov po svätom pomazaní. Okrem toho pripravte do umyváka čistej vody a uterák, aby si kňaz mohol umyť ruky po vykonaní všetkých obradov, a aby sa tak predišlo roznášaniu prípadne chytľavej choroby. Upotrebenú čiastku chleba, soli a vaty treba hodiť do ohňa. Čistú vodu z pohárika možno dať nemocnému vypiť, alebo sa vyleje do ohňa alebo na také miesto, kade sa nechodí.

3. Obrady svätého pomazania nemocných.

Kňaz ide na zaopatrenie chorého v superpelícii a štóle. Božie Telo nesie v bielej kapsičke (burze) zavesenej na hrdle, a sväté oleje vo fialovej kapsičke. Miništrant alebo sprievodca nesie pred kňazom lampáš so svetlom a cengáčom, aby stretávajúci veriaci vzdali poklonu sviatostnému Spasiteľovi pokľaknutím aspoň na jedno koleno pri bezprostrednom stretnutí sa s kňazom. Keď ide kňaz slávnostne zaopatrovať, má oblečený aj pluviál a nad ním sa nesie baldachýn a sprevádzajú ho mnohí veriaci, niekedy i čestná

vojenská stráž. U nás toto nie je zavedené. Keď je zlé počasie, alebo keď je nebezpečenstvo zneuctenia Sviatosti Oltárnej (napr. medzi inovercami), ide kňaz zaopatrovať úplne tajne, t. j. na cirkevné rúcho si oblečie civilný plášť. — Keď stretneš kňaza, idúceho zaopatrovať, vzdychni si k Bohu za chorého, ku ktorému kňaz ide. Nábožným zvykom je, že domáci chorého očakávajú kňaza pred domom so zapálenou sviečkou.

Kňaz vojde do domu a pozdraví prítomných pozdravom, ako to rozkázal Kristus Pán svojim apoštolom:

℣. Pokoj tomuto domu.
℟. I všetkým, ktorí bývajú v ňom.

Burzu položí na stôl, pokľakne si a modlí sa:

Poďte, padnime na kolená a klaňajme sa! S hlbokou poníženosťou sa Ti klaniame, prevelebná Sviatosť Oltárna, pokrm života večného, lebo pod tvojím spôsobom je skrytý Pán a Spasiteľ náš, Ježiš Kristus. Milujeme Ťa z celej duše a zo všetkej sily svojej, lebo Ty si všetkej lásky najhodnejší a si nás až do smrti miloval. Buď na veky chválená a zvelebovaná, najsvätejšia Sviatosť Oltárna. Amen.

Potom vstane a svätenou vodou pokropí chorého a izbu, modliac sa:

Pokropíš ma, Pane, hyzopom a budem čistý. Umyješ ma a ako sneh budem biely. — Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa veľkého milosrdenstva svojho. Sláva Otcu atď.

℣. Pomoc naša v mene Pána.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Nech sa naplní, Pane, Ježišu Kriste, tento dom pri vstupe našom stálym šťastím, božským zdarom, jasnou radosťou, úrodnou láskou a trvalým zdravím. Nech nemajú sem prístupu zlí duchovia. Nech sú tu anjeli pokoja a nech sa stratí z toho domu každá skazonosná roztržka. Zvelebuj, Pane, nad nami najsvätejšie meno svoje, — a požehnávaj naše rozhovory. Posväť náš

ponížený vstup Ty, ktorý si svätý a láskavý a ktorý zostávaš s Otcom a Duchom Svätým na veky vekov Amen.

Modlime sa a prosme Pána nášho, Ježiša Krista, aby milostive požehnal tento príbytok a všetkých v ňom bývajúcich. Nech im dáva dobrého anjela strážcu a nech im dopraje, aby mu slúžili verne plnením zázračných zákonov Božích. Nech odvracia od nich všetky protivné mocnosti, nech ich oslobodí od všetkého strachu a neporiadku a nech ich zachová v tomto byte zdravých Ktorý s Otcom a Duchom Svätým žije a kráľuje, Boh na veky vekov. Amen.

Modlime sa: Vyslyš nás, svätý Pane, všemohúci Otče, Bože večný. Pošli nám s neba svätého anjela svojho, aby starostlive strážil a pozornou bedlivosťou ochraňoval všetkých, čo prebývajú v tomto príbytku. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Kropenie svätenou vodou pripomína chorému nevinnosť, ktorú dostal pri svätom krste, ale ju stratil mnohými hriechami, preto ho napomína, aby svoje viny oplakal a poškvrnenú dušu očistil sviatosťami umierajúcich, ktoré mu prinesú pokoj a zdravie, čo dokazujú aj uvedené modlitby. K tomu je mu sám kňaz na pomoci tak, že sa v jeho mene modlí nahlas nasledovnú alebo podobnú prípravnú modlitbu, ktorú chorý môže aspoň v mysli opakovať.

Svätý a milosrdný Bože, ktorý hriechom obrazený, ale pokáním usmierený bývaš, hľa, včuľ ja biedny(a) hriešnik(ca) navraciam sa k Tebe, milému svojmu Otcovi, ako márnotratný syn a s hlbokou poníženosťou k Tebe sa utiekam, aby som z Tvojho milosrdenstva skrze sväté pokánie mohol (mohla) dosiahnuť Tvoju otcovskú lásku. Viem, že som toho nehodný(á), lebo som pre spáchané svoje hriechy zostal(a) väzňom večnej smrti; ale i to viem, že keby si podľa spravodlivosti bol so mnou nakladal, už dávno by som sa bol(a) ocitol(a) vo večnom zatratení. Pretože si so mnou milosrdnejšie nakladal, ako som si zaslúžil(a), tak i teraz obráť ku mne svoje milostivé oči; daj mi skrúšené a kajúce srdce, aby som mohol(a) všetky svoje hriechy vyznať a skrze toto vyznanie od všetkých hriechov mojej duše byť oslobodený (á). Dožič mi to, láskavý Ježišu. Amen.

Alebo:

Nekonečne milosrdný Bože! S detinskou dôverou utiekam sa k nesmiernemu milosrdenstvu Tvojmu a ponížene prosím za odpustenie svojich hriechov. S bolesťou uznávam, že som Ti, všemohúci Stvoriteľu môj, neslúžil(a) tak verne, ako si to odo mňa, svojho stvorenia, právom očakával. Ale väčšie je Tvoje milosrdenstvo ako moje hriechy. Z celého srdca ľutujem, že som Teba, Pána Boha svojho, najvyššiu dobrotu vo svojom živote hriechmi obrazil(a); ale silne sľubujem, že nabudúce chcem sa každého hriechu chrániť a Tebe verne slúžiť. Dožič mi Tvojej svätej milosti, aby som vo svätej spovedi mohol(a) všetky svoje hriechy vyznať a tak Tvoju otcovskú lásku opäť obsiahnuť. Amen.

Potom všetci domáci odídu z izby, aby sa chorý mohol vyspovedať. Vrátia sa až vtedy, keď kňaz zacengá zvončekom. (Je zrejmé, že všetci domáci za obradov kľačia.) Kňaz po vyspovedaní chorého opäť si kľakne a v jeho mene sa modlí:

Ó milosrdný Bože, Kriste Ježišu, z celého srdca Ti chválu vzdávam, že si v túto chvíľku zase rozviazal sväzky mojich hriechov a dušu moju vyslobodil z nebezpečenstva večného zatratenia. Láskavý Vykupiteľu, včuľ ja cítim, ako ľúbezné sú Tvoje ramená, na ktoré si mňa, stratenú ovcu, zase vzal. Skrze túto mne preukázanú milosť zadrž ma v tejto otcovskej láske, dokiaľ ma nevovedieš do slávy večnej. Amen.

Alebo:

Ďakujem Ti, nebeský Otče, za tú veľkú milosť, že si mi teraz vo sviatosti pokánia hriechy odpustil a mňa nehodného(ú) do svojho otcovského náručia privinul. Nedopusť, aby som sa niekedy odlúčil(a) od Teba; chcem Ti verným(ou) ostať až do poslednej hodiny mojej. Amen.

Ak okolnosti dovoľujú, kňaz pomôže vzbudiť chorému vieru, nádej a lásku vo forme otázok alebo modlitby.

Kňaz: Či veríš, že je jeden Boh v troch osobách Otec, Syn a Duch Svätý? Chorý: Verím.

Kňaz: Či veríš, že Syn Boží stal sa človekom a pre tvoje spasenie zomrel? Chorý: Verím.

Kňaz: Či veríš všetko, čo sv. rímskokatolícka Cirkev učí? Chorý: Verím.

Kňaz: Či dúfaš v zásluhy Ježiša Krista a v jeho nekonečné milosrdenstvo? Chorý: Dúfam.

Kňaz: Či miluješ Boha z celého srdca svojho a nadovšetko? Chorý: Milujem.

Kňaz: Či ľutuješ z celého srdca, že si ho hriechami urazil a jeho hnev na seba svolal? Chorý: Ľutujem.

Kňaz: Či odpúšťaš zo srdca všetkým, ktorí ťa urazili, tak ako ty sebe žiadaš, aby ti Boh odpustil? Chorý: Odpúšťam.

Kňaz: Či prosíš za odpustenie všetkých, ktorých si urazil alebo pohoršil? Chorý: Áno, prosím.

Alebo:

Ó môj Bože, verím v Teba, lebo si večná pravda. Ó môj Bože, dúfam v Teba, lebo si nekonečné milosrdenstvo. Ó môj Bože, milujem Ťa nadovšetko, lebo si najvyššia Dobrota. S najvrúcnejšou pobožnosťou chcem Ťa prijať, drahý môj Spasiteľu, Ježišu Kriste, prítomný tu vo Sviatosti Oltárnej; príď do srdca môjho, lebo bez Teba žiť nemôžem. Tebe sa oddávam, Božský môj Vykupiteľu, len Teba chcem milovať, len Tebe slúžiť, len Tvojím(ou) byť na veky vekov. Amen.

Toto vzbudenie viery upomína chorého na krstné sľuby. Veď teraz sa rodí duša pre večnosť. Kňaz si vezme bielu štólu a ministrant v mene chorého hovorí Confiteor, ktoré môžu hovoriť aj prítomní domáci, hoci aj slovensky. Kňaz podáva sväté prijímanie chorému tak isto ako aj pri riadnom svätom prijímaní, len podávajúc chorému Božie telo hovorí:

Prijmi, brat (sestra), na cestu telo Pána nášho, Ježiša Krista. Nech ťa On chráni od zlého nepriateľa a privedie do večného života. Amen.

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

M o d l i m e s a : Svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, vrúcne Ťa prosíme, aby prijímanie najsvätejšieho tela Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, slúžilo nášmu bratovi (našej sestre) i telesne i duševne k večnému spaseniu. Ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

Povinnosťou kresťana katolíka je, aby Sviatosť Oltárnu prijímal aspoň raz každoročne, a celkom iste na smrteľnej posteli, keď sa chystá na cestu do večnosti, aby mu telo Pánovo bolo pokrmom jeho duši a zálohou večného spasenia. Keď niekto náhle upadne do nebezpečenstva smrti, hoci by v ten deň aj bol býval pri sv. prijímaní, má znovu prijať Sviatosť Oltárnu ako pokrm do večnosti. (Can. 864.)

Ak je čas, kňaz môže sa modliť v mene chorého, aby sa slušne poďakoval po svätom prijímaní.

„Našiel(a) som, koho miluje moja duša... nepustím ho." (Can. 3, 4.) Ó pokrm a spasenie duše mojej, Kriste Ježišu! Bože môj a všetko moje! Ako sa Ti mám dostatočne poďakovať za toto nevysloviteľné dobrodenie, že si Ty, Stvoriteľ a najvyšší Pán, ku mne nehodnému stvoreniu a služobníkovi(ici) vstúpil, a hriešne moje srdce ku prebývaniu vyvolil. Zaiste, keď na hriechy svoje pohliadnem, desím sa a pochopiť nemôžem, odkiaľ je tá láska, že si ma pokrmom svojho svätého tela nasýtiť ráčil. Preto, že nevládzem za túto lásku dostatočne sa Tebe poďakovať, tisíc a tisíc ráz Ťa chválim, velebím a Tebe sa klaniam, Pane a Bože môj! Obetujem Ti telo, dušu, myšlienky, slová a skutky svoje. Pohliadni, ó Ježišu, na túto moju chatrnú obetu, ktorú k nohám Tvojim skladám a s Tvojou nekonečnou obetou svätého kríža spojujem. Ráč milostive prijať túto obetu mojej vďačnosti a zostaň pri mne až do smrti, lebo Ty sám si povedal: „Kto je telo moje a pije krv moju, ten zostane vo mne a ja v ňom." Zostaň teda pri mne! Nič ma neodlúči od lásky Božej, ktorá je v Kristu Ježišovi, Pánu našom. (Rim 8, 39.)

Ó blahoslavená Panna Mária, Matka Božského Spasiteľa, ktorá si vo svojom panenskom živote nosila toho, ktorého pravé telo a krv ja nehodný(á) teraz som prijal(a), pre horkú smrť Syna Tvojho pokorne Ťa prosím, oroduj u neho, aby mi milostive odpustiť ráčil, čokoľvek som sa previnil(a) v prijímaní tejto

prevelebnej Sviatosti, a žeby ma voviedol do života večného. Amen.

Teraz nasleduje sväté pomazanie chorého. Kňaz ho upozorní, že táto sviatosť posilňuje dušu v ťažkej chorobe, ba — ak je to vôľa Božia — navráti aj zdravie tela. Na každý pád táto sviatosť pripravuje človeka k dobrému poslednému boju. Preto, ak je čas, kňaz sa modlí v mene chorého nahlas:

K Tebe sa utiekam, ó nekonečne milosrdný Bože a Vykupiteľu môj, Ježišu Kriste, ktorý si k potešeniu ťažko chorých veriacich ustanoviť ráčil sviatosť pomazania, aby si ich od pozostatkov hriechu oslobodil, k znášaniu choroby a k premoženiu pokušenia im potrebnú silu udelil, a ak by to k ich duševnému spaseniu bolo dobré, ešte aj predošlé zdravie prinavrátil. Vyslyš ponížený a vrúcnu modlitbu moju, ó dobrotivý Ježišu, a udeľ mi milosť Tvoju, aby som túto sviatosť hodne prijať mohol(a).

Očisť, Pane, dušu moju od všetkej škvrny hriechu. Daj mi trpezlivé srdce k plneniu Tvojej svätej vôle, udeľ mi svojho pokoja, ktorého svet dať nemôže. Učiň, aby mi nič tak na srdci neležalo, ako plnenie najsvätejšej vôle Božej. Tvoj(a) chcem byť v živote i v smrti. Amen.

Ak je možné, môžu domáci sa modliť kajúce žalmy alebo iné modlitby, kým kňaz vysluhuje sväté pomazanie chorému. Najskôr sa však miništrant modlí Confiteor.

Kňaz vystrie nad hlavu chorého svoju pravicu a hovorí:

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého nech sa zničí v tebe všetka moc diablova skrze vloženie našich rúk a na vzývanie preslávnej a svätej Bohorodičky, Panny Márie, jej vznešeného ženícha Jozefa a všetkých svätých anjelov, archanjelov, patriarchov, prorokov, apoštolov, mučeníkov, vyznavačov, panien a všetkých svätých spolu. Amen.

Potom kňaz namočí palec do sv. oleja nemocných a maže chorého na jednotlivých smyslových čiastkach tela v podobe kríža, modliac sa sviatostnú formulu. — Maže mu oči:

Skrze toto sväté pomazanie a pre svoje láskavé milosrdensvo nech ti odpustí Pán, čokoľvek si sa očami previnil. Amen.

Maže mu uši:

Skrze toto sväté pomazanie a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti odpustí Pán, čokoľvek si sa sluchom previnil. Amen.

Maže mu nos:

Skrze toto sväté pomazanie a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti odpustí Pán, čokoľvek si sa čuchom previnil. Amen.

Maže mu pery (ústa nech sú zavreté):

Skrze toto sväté pomazanie a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti odpustí Pán, čokoľvek si sa chuťou a hovorom previnil. Amen.

Maže mu dlane:

Skrze toto sväté pomazanie a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti odpustí Pán, čokoľvek si sa dotykom previnil. Amen.

Maže mu nohy (môže sa vynechať):

Skrze toto sväté pomazanie a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti odpustí Pán, čokoľvek si sa chôdzou previnil. Amen.

Skladanie rúk na chorého upamätúva na slová Pána Ježiša, ktorý povedal o svojich učeníkoch: „Na chorých budú ruky skladať, a tí sa budú dobre mať" (Mk 16, 18), zároveň uisťuje chorého, že ho odporúča do zvláštnej ochrany Božej a že sa nemá ničoho obávať, súc v mene najsvätejšej Trojice posilnený proti tomu, ktorého útoky v posledných dňoch života proti nemu budú najsilnejšie.

Sväté pomazanie deje sa na smyslových údoch preto, lebo týmito býva človek vábený a zvedený do hriechu. V podobe kríža udeľuje sa preto, že sviatostné pomazanie spasiteľne účinkuje len pre zásluhy Ukrižovaného; svätým olejom preto, že ako olej posilňuje údy tela, obživuje človeka, mierni jeho bolesti, tak ho aj Bohu zasväcuje (ako boli Bohu zasvätení mazaním svätého oleja králi, proroci a kňazi), a je znamením pokoja a obveselenia, tak aj milosť Božia, udelená skrze viditeľné toto znamenie-mazanie svätým ole-

jom, spôsobuje na jeho duši tie isté účinky.

Kňazom a biskupom sa nemažú dlane, ale vrch ruky, lebo tí mali dlane pomazané sv. olejom pri posvätení kňazstva a biskupstva.

Po vykonaní obradu mazania sv. olejom kňaz pokračuje v obradnej modlitbe.

Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami. Otče náš...
℣. A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Ale zbav nás od zlého.
℣. Spas služobníka(icu) svojho(u).
℟. Bože môj, dúfajúceho(u) v Teba.
℣. Pošli mu (jej), Pane, pomoc zo svätyne.
℟. A so Sionu ho (ju) chráň.
℣. Buď mu (jej), Pane, silnou baštou.
℟. Proti nepriateľovi.
℣. Nech nič nemá nepriateľ proti nemu (nej).
℟. A syn neprávosti nech mu (jej) neuškodí.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Pane Bože, ktorý si skrze svojho apoštola Jakuba povedal: Keď niekto z vás onemocnie, nech povolá kňazov Cirkvi a nech sa modlia nad ním, mažúc ho olejom v mene Pánovom a modlitba viery uzdraví nemocného a Pán mu poľahčí, a ak je v hriechoch, budú mu odpustené; — prosíme Ťa, Spasiteľu náš, vylieč milosťou Ducha Svätého tohto nemocného(ú) z chorôb, zahoj jeho (jej) rany a odpusť mu (jej) hriechy. Odstráň od neho (nej) všetky bolesti duševné i telesné a milosrdne mu (jej) vráť úplné vnútorné a vonkajšie zdravie, aby mocou milosrdenstva Tvojho uzdravený(á) znova sa mohol(a) venovať svojmu povolaniu. Ktorý s Otcom a s týmže Duchom Svätým žiješ a kraľuješ, Boh na veky vekov. Amen.

Modlime sa: Shliadni, prosíme Ťa, Pane na svojho služobníka N. (svoju služobnicu N.) v nemoci svojho tela trpiaceho(u) a posilni jeho (jej) dušu, ktorú

si stvoril. Nech súženiami napravený(á) cíti, že Tvoja moc ho (ju) uzdravila. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Modlime sa: Svätý Pane, Otče všemohúci, večný Bože, ktorý nemocné telá naplňuješ láskavým svojím požehnaním a tak svoje stvorenie zachraňuješ preveľkou svojou láskavosťou, — slyš milostive naše volanie a pomôž: osloboď svojho (svoju) služobníka(nicu) z choroby, vráť mu (jej) zdravie, postav ho (ju) na nohy, posilni, mocou svojou ochraňuj a so všetkým túženým zdarom ho (ju) pre svoju svätú Cirkev zachovaj. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Kňaz sa modlí v mene nemocného nahlas:

Nekonečne milosrdný Bože! Apoštol Tvoj hovorí: „Modlitba viery uzdraví nemocného, a Pán mu poľahčí a ak je v hriechoch, budú mu odpustené.“ (Jak 5, 15.) Ako sa Ti mám dostatočne poďakovať za to veľké dobrodenie, že si ma sviatosťou pomazania nemocných učinil účastným zázračnej svojej lásky? Chválim a zvelebujem Ťa a nikdy nezabudnem na toto veľké dobrodenie.

Ó dobrotivý Ježišu! „Oznámil som Ti svoje hriechy a neprávosť svoju som nezatajil, a Ty si odpustil bezbožnosť môjho hriechu.“ (Ž 31, 5.) „Zmiluj sa nado mnou, Pane, lebo som slabý.“ (Ž 6, 3.) „Do Tvojich rúk porúčam ducha svojho, lebo Ty si ma vykúpil, Pane, Bože pravdivosti.“ (Ž 30, 6.) Ty si mi navrátil rúcho nevinnosti. Dožič mi teraz pocítiť tú veľkú radosť, ktorú Ty viac cítiš nad obrátením jedného hriešnika, ako nad deväťdesiatdeväť spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánia.

Rozpáľ v mojom srdci lásku k Tebe a daj, aby som Tvojej svätej vôli bol(a) oddaný(á). „Otče môj, ak je možné, nech pominie tento kalich, ale nie ako ja chcem, ale ako Ty.“ (Mt 26, 39.) Ja ochotne beriem tento kríž na seba, lebo Ty si mi ho poslal. Posilňuj ma, aby som Ťa v krížovej ceste Tvojej nasle-

doval(a). Hotové je srdce moje, ó Bože, hotové je srdce moje.“ (Ž 56, 8.) Tvoje sväté meno vzývam a v Teba dôveru svoju skladám. Niet iného mena, v ktorom by som svoje spasenie nájsť mohol(a). Amen.

Nech nás žehná, ochraňuje a do života večného uvedie najsvätejšia Trojica, Boh Otec, Syn a Duch Svätý. Amen.

4. Pápežské požehnanie pre nemocných.

Sv Otec často udeľuje veriacim skrze zásluhy Ježiša Krista, Panny Márie a svätých plnomocné odpustky, ktoré sú zaiste najužitočnejšie v hodinke našej smrti. Preto pápež poveruje všetkých kňazov, ktorí zaopatrujú chorých sviatosťami umierajúcich, aby im na konci dali pápežské-apoštolské požehnanie, spojené s plnomocnými odpustkami vo chvíľke smrti. Podmienkou prijatia týchto odpustkov je, aby si chorý vzbudil úmysel, že chce prijať tieto odpustky a že sa odovzdáva do vôle Božej, ako aj že vysloví meno Ježiš.

Najskôr kňaz ako prípravu k prijatiu apoštolského požehnania modlí sa v mene chorého modlitbu, ktorú chorý aspoň v mysli opakuje a posledné slová skutočne aj vypovie.

Pane môj a Bože môj, pokorne prosím o odpustenie všetkých časných trestov a o plnomocné odpustky, ktoré mi udeľuje svätá Cirkev na konci života môjho.

Ó môj Bože, verím v Teba, — dúfam v Teba, — milujem Ťa z celého srdca. Srdečne ľutujem za všetky hriechy a viny celého života svojho.

Bože môj, hotový(á) som prijať a znášať všetky bolesti a muky, ešte aj samu smrť, s oddanosťou do Tvojej Božej vôle, ako trest za svoje hriechy. Ó Ježišu môj, spojujem svoje trápenie s Tvojím umučením. Pane, tu páľ a sekaj, len ma pre večnosť zachovaj. Ježišu, Boh môj a Pán môj! Ježišu, moje milosrdenstvo! Ježišu, moje zmilovanie!

Kňaz potom pokračuje:

℣. Pomoc naša v mene Pána.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
Antifóna: Pane, nehľaď na hriechy svojho služobníka (svojej služobnice) a netrestaj ho (ju) pre jeho (jej) viny.
Kyrie eleison... Otče náš...
℣. A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Ale zbav nás od zlého.
℣. Spas svojho služobníka (svoju služobnicu).
℟. Bože môj, dúfajúceho(cu) v Teba.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Najláskavejší Bože, milosrdný Otče, Boh všetkej potechy, ktorý nechceš, aby niekto zahynul, kto verí a dúfa v Teba, podľa nesmierneho milosrdenstva Tvojho shliadni milostive na svojho služobníka N., ktorého Ti odporúča pravá viera a nádej kresťanská. Navštív ho spasiteľnou svojou milosťou a pre umučenie a smrť Syna svojho udeľ mu milostive odpustenie všetkých hriechov, aby jeho duša v hodinu smrti našla Teba, ako láskavého svojho sudcu — a v krvi Syna Tvojho od všetkej škvrny očistená mohla prejsť do večného života. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Miništrant alebo prítomní modlia sa Confiteor v mene chorého. Kňaz však pokračuje:

Nech sa zmilujme nad Tebou všemohúci Boh, a odpustiac ti hriechy nech ťa privedie do života večného. Amen.

Zmilovanie, rozhrešenie a odpustenie hriechov nech ti udelí všemohúci a milosrdný Pán.

Náš Pán, Ježiš Kristus, Syn Boha živého, ktorý dal sv. Petrovi apoštolovi svoju moc sviazania a rozviazania, nech pre svoje láskavé milosrdenstvo prijme tvoje vyznanie a nech ti navráti prvotné rúcho, ktoré si bol dostal pri sv. krste, — a ja splnomocnený sv. Stolicou udeľujem ti plnomocné odpustky a odpustenie všetkých hriechov: V mene Otca † i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Skrze najsvätejšie tajomstvá spásy ľudskej nech ti odpustí všemohúci Boh všetky tresty terajšieho a budúceho života, nech ti otvorí brány rajské a nech ťa vovedie do večnej radosti. Amen.

Nech ťa požehnáva všemohúci Boh, Otec, Syn i Duch Svätý. Amen.

Ak okolnosti dovoľujú, prehovorí kňaz pár potešujúcich slov pre chorého, ako aj dobrou radou prispeje, chorého opätovne pokropí svätenou vodou a odíde. Domáci po zaopatrení chorého nech sú v tichosti, aby sa chorý mohol ešte zvlášť poďakovať za udelenú milosť Božiu.

5. Modlitby nemocných.

1. Modlitba na začiatku nemoce.

Bože môj, ja sa necítim dobre. Táto choroba je azda zvestovateľkou blížiacej sa mojej smrti. Pane, staň sa vôľa Tvoja. Ja tu nemám stáleho bydliska; raz musím zomrieť. Duša moja však neumrie; tu zostane len moja krehká telesná schránka, duch odsťahuje sa do raja nesmrteľnosti. Ó smrť! Ty budeš počiatkom môjho života. Nebojím sa teda; áno, radujem sa tomu, že zanechám svet, v ktorom nič nie je stáleho a ktorý nemôže človeka šťastným učiniť. Ó Bože, keby som mohol(a) predstúpiť pred Teba taký(á) čistý(á), ako som bol(a) očistený(á) pri sv. krste. Zaiste ma budeš milostive súdiť lebo i vo večnosti zostaneš mojím Otcom, ak moja duša s tohto sveta vykročí od hriechov očistená. Však si sám povedal, Bože môj, že zabudneš na všetky moje neprávosti, ak sa z nich vyznám skormúteným srdcom a ak budem za ne ľutovať. — Bože dobrý, ďakujem Ti za tú milosť, že si na mňa dopustil nemoc a že si na mňa neposlal náhlu smrť. Včuľ budem pozorne rozmýšľať, z čoho sa mám kňazovi vyspovedať; všetko mu úprimne vyznám, aby som bol(a) uspokojený(á) na večnosť. Duchu Svätý, osvieť mi rozum, aby mi všetko prišlo na um, čo som myšlienkami, slovami, skutkami a opustením dobrého zhrešil(a). Amen.

2. Ranná modlitba nemocného(ej).

Všemohúci večný Bože, z celého srdca Ti ďakujem, že si ma túto noc pri živote zachoval. Dnes sa znova porúčam do Tvojej otcovskej ochrany a odovzdávam sa do Tvojej Božskej vôle, či zomriem a či ešte budem ďalej žiť. Obetujem Ti všetky ťažkosti, biedy a bolesti, ktoré budem tohto dňa znášať. Z lásky k Tebe, Bože môj, chcem všetko trpieť. Bolesti svoje spojujem s bolesťami a smrťou Ježiša Krista. Koľko ráz dnes vzdychnem, prehovorím, pokrm a nápoj užijem, koľko je hviezd na nebi a piesku na morskom brehu, toľko ráz sa chcem Tebe, Bože môj, klaňať, Teba chváliť a velebiť. — Dobrotivý Pane, ak by som veľkými bolesťami alebo slabosťami zabudol(a) na Teba, prijmi teraz moju vôľu, že chcem všetko obetovať Tebe. Všemohúci Bože, ak mi tento deň ešte chceš dožičiť života, nech je Tvoje najsvätejšie meno odo mňa zvelebované. Ak sa Ti však páči povolať ma dnes s tohto sveta, nech sa stane Tvoja najsvätejšia vôľa.

Mária, ty uzdravenie nemocných, ty jediné moje útočište po Bohu, prosím ťa, buď mojou orodovnicou u najmilšieho svojho Syna, aby som na tvoje orodovanie dosiahol(a) alebo uzdravenie svojho tela alebo šťastnú hodinku smrti. Ochraňuj ma pred nepriateľom môjho spasenia; vypros mi milosti, aby som ťa niekedy mohol(a) v nebi vidieť a ctiť ako tvoje verné dieťa. Matička, do tvojej opatery porúčam svoje telo i dušu. Dúfam pevne, Panna mocná a Matka láskavá, že pod tvojou ochranou iste dôjdem spasenia.

Svätý anjelu strážca môj, ďakujem ti, že si ma tejto noci opatroval. Prosím teba i všetkých ostatných svätých anjelov, ochraňujte ma tohto dňa až do skonania môjho života. Svätí Boží vyvolení, najmä vy moji patróni, pomáhajte mi tento deň svojím oro-

dovaním; neopúšťajte ma, keď sa bude blížiť hodina, od ktorej závisí celá moja večnosť. Orodujte za mňa u najspravodlivejšieho sudcu, všemohúceho Boha, žeby mi prisúdil dedičstvo večného kráľovstva. Amen.

3. Večerná modlitba nemocného(ej).

Najsvätejšia Trojica, Boh Otec, Syn a Duch Svätý, nekonečné vďaky skladám za všetky dobrodenia i utrpenia, ktoré som dnes zažil(a). Ak som svoje bolesti neznášal(a) s náležitou trpezlivosťou, pokorne prosím, odpusť mi. — Cez túto noc porúčam sa do Tvojej Božskej ochrany. Ľúto mi je zo srdca nad všetkými mojimi hriechami preto, že som obrazil(a) a rozhneval(a) Teba, najvyššie Dobro, ktoré nadovšetko milujem. Ach, keby som Ťa nikdy nebol(a) obrazil(a) ani najmenším hriechom. Naozaj sľubujem polepšenie svojho života. Otče na nebesiach, obetujem Ti za svoje hriechy nekonečné zásluhy Božského Syna Tvojho, Ježiša Krista. Nedopusť, aby drahá cena jeho umučenia na mne zmarená bola. Ježišu, Tebe žijem; Ježišu, Tebe umieram; Ježišu Tvoj(a) som živý(á) i mŕtvy(a). Amen.

Blahoslavená Panna a Matka Božia Mária, obľahči v tejto noci moje bolesti. Buď mi ochranou v pokušení, buď mojím potešením v úzkosti, buď mojou orodovnicou u Ježiša, svojho Božského Syna. Svätý anjelu strážca a všetci svätí Boží, chráňte ma aj vy v tejto noci od všetkého zlého. Amen.

4. Modlitba nemocného(ej) pred sv. spoveďou.

Duchu Svätý, Osvietiteľ mojej duše, povzbuď moje svedomie; daj mi úprimne nazrieť do môjho srdca, aby som mohol(a) dobre poznať

všetky hriechy a neprávosti, ktorých som sa dopustil(a), aby som z celého srdca mohol(a) za ne ľutovať, z nich sa vyspovedať a pravé pokánie činiť. Vševediaci Bože, Ty lepšie poznáš stav mojej duše, ako ja. Ty dobre vidíš všetky moje myšlienky i najtajnejšie pohyby a žiadosti môjho srdca a všetky moje skutky. Pred Tebou, ktorý skúmaš srdcia a obličky, nemôžem ani ukryť svoje priestupky, ani zmenšiť svoje viny. Ty ma budeš niekedy spravodlive súdiť a ja Ti z každého daromného slova, z každej zlej myšlienky a z každého zanedbania dobrého budem musieť počet vydať. Spravodlivý Bože, ako obstojím pred Tebou, keď sa i pobožný triasť musí? Daj, aby som si dokonale vyskúmal(a) svoje srdce i život, aby ma samoláska nezaslepila; chcem to tak učiniť, ako by som teraz stál(a) pred Tebou, vševediacim a spravodlivým sudcom. Udeľ mi svoju milosť, aby som na polepšení svojho života horlive pracoval(a). O to Ťa prosím skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Teraz nasleduje spytovanie svedomia. Viď spovedné zrkadlo, str. 1240.

Ľ ú t o s ť. Otče, hrešil(a) som a nehodným(ou) som sa stal(a) Tvojej milosti a lásky. Nehodný(á) som nazývať sa Tvojím dieťaťom. Ale Ty predsa zostávaš Otcom; a svoje stratené dieťa, ak sa k Tebe úprimne navráti, milosrdne prijmeš a znova miluješ. S ľútostným srdcom obraciam sa k Tebe a prosím Ťa, zmiluj sa nado mnou podľa množstva svojho milosrdenstva a sotri moje hriechy. K Tebe sa chcem navrátiť a po Tvojich cestách chodiť. Nielen z bázne pred

pokutou, ale z lásky k Tebe v ošklivosti mám všetky hriechy svoje, lebo sú ony jediné a najväčšie zlo, lebo urážajú Teba, môjho nekonečne dobrého Otca.

P r e d s a v z a t i e. Akékoľvek zaprenie seba samého by sa odo mňa požadovalo a akokoľvek by mi ťažko padlo zlé náchylnosti prevládať, škodlivých obyčajov sa zrieknuť, predsa chcem s Tvojou milosťou celú svoju silu vynaložiť, aby som sa mohol(a) hriechu chrániť, pokiaľ len budem na tomto svete. Radšej chcem všetky biedy a nehody zemské podstúpiť a aj zomrieť, ako Tvoju lásku dajakým novým hriechom utratiť. Hoci nemôžem napraviť všetko to zlé, ktorého som sa dopustil(a), predsa chcem toľko dobrého učiniť, koľko mi to terajší stav dovolí. Svetlo moje nech svieti aj iným, aby videli moje dobré skutky a chválili i velebili Teba, ó Bože, na nebesiach. Ak som býval(a) netrpezlivý(á), tým viac teraz chcem sa cvičiť trpezlivosti; ak som niekomu škodu učinil(a), chcem ju, nakoľko je možné, vynahradiť. Ako si žiadam, aby si mi Ty, Otče, odpustil, tak i ja odpúšťam všetkým, ktorí mne ublížili a ma obrazili. Amen.

5. Modlitba nemocného(ej) po sv. spovedi.

Milosrdný Bože a Otče na nebesiach, akože sa Ti mám poďakovať za nekonečnú dobrotu pri sv. spovedi mi preukázanú? Bol(a) som hriešnikom(cou), ktorý(á) sa od Teba, večná Láska, odvrátil(a) prestúpením Tvojich sv. prikázaní. Namiesto, žeby som bol(a) po Tvojej ceste chodil(a), svoje srdce i život Tebe zasvätil(a),

zhrešil(a) som, a tak Tvoju lásku som utratil(a). Ale Ty si ma neodvrhnul od seba, lež si ma znovu za svoje dieťa prijal; odpustil si mi všetky moje priestupky a neprávosti. Prijmi za to srdečné vďaky. Odteraz bude moje srdce i život Tebe zasvätený. Nič ma viac neodtrhne od Teba a od Tvojej lásky. Všetko učiním, čím by som sa Tebe zaľúbil(a) a svoje svedomie nepoškvrneným zachoval(a). Budem bedliť a modliť sa, aby som v pokušení znovu nepodľahol(a) a neupadol(a) do predošlých hriechov. Vo všetkom budem nasledovať vnuknutie Ducha Svätého a v hodinu pokušenia budem myslieť na Teba, všemohúci Otče a večný Sudca. Dožič mi k tomu svojej milosti. O to Ťa prosím skrze Krista, Pána nášho. Amen.

6. Modlitba nemocného(ej) pred sv. prijímaním.

Nekonečne milosrdný Ježišu, očakáva ma dôležitá cesta s tohto sveta na večnosť. Buď Tvoja najsvätejšia vôľa! Moje srdce je hotové. Chcem sa lúčiť odtiaľto; chcem ísť tam, kam ma voláš, lebo tak sa Tebe páči. — Ale nechcem odísť bez Teba, ktorý si cesta, pravda a život; lebo bez Teba musel(a) by som duchovným hladom a smädom zahynúť na ceste. Milosrdný Ježišu, príď teda skôr, ako umriem. Príď a neodkladaj! Posilni ma najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou. Posilni ma svojím najsvätejším telom a svojou krvou, aby som sa dostal(a) pomocou tohto anjelského pokrmu až k uzretiu Tvojej Božskej tváre na nebeských výsostiach.

Ako jeleň dychtí po čerstvom prameni vody, tak dychtí moja duša po Tebe, môj Bože, živý prameň všetkého dobrého! Kedy prídem; kedy vstúpim, o Bože, pred Tvoju tvár? Kedy vojdem do príbytku môjho Pána? Prečo si smutná moja duša a prečo sa kormútiš? Dúfaj v Boha! Hľa, príde milý Tvoj! Prí-

de, posilní ťa, vyvedie ťa z pustatiny tohto života k sebe do nebeskej vlasti.

Ach, príď teda, Spasiteľu môj, príď, ó najmilší Ježišu! Príď a neodkladaj dlho! Žiadam Ťa prijať ako pravého baránka veľkonočného; žiadam Ťa požívať skôr ako umriem. Príď, ó najsladší Ježišu, príď a vojdi do môjho srdca; spoj sa so mnou a zostaň pri mne. Až všetko pretrpím a nad smrťou zvíťazím, i ja prídem k Tebe. — Príď, najsladší Ježišu, a osláv so mnou poslednú večeru a tak ma uveď k nebeskému stolovaniu v dome svojho Otca. Priprav mi tam príbytok, ako si to prisľúbil, aby som u Teba večne bol(a) a s Tebou sa večne radoval(a). Amen.

7. Modlitba nemocného(ej) po sv. prijímaní.

Najdrahší môj Ježišu! Teraz už mám všetko, čím by som šťastne dokonal(a) putovanie na zemi, lebo mám Teba, ktorý si pravá cesta, pravda a život.

Ty si cesta a iste ma privedieš do vlasti nebeskej. Ty si pravda, a osvecuješ tiene smrti. Ty si život a dovedieš ma k životu večnému. Čo by som bol(a) i uprostred tieňa smrti, nijakého zlého sa nebojím, lebo Ty si pri mne, môj Pomocník a môj Ochranca.

Ukrižovaný Ježišu, ktorý si túto najsvätejšiu Sviatosť ustanovil na pamiatku svojho prehorkého umučenia, nedaj, aby cena Tvojho umučenia na mne zmarená bola. Ježišu, ktorý tak milostive hriechy odpúšťaš, očisť ma od každej škvrny hriechu, aby som sa mohol(a) pred Tebou ukázať vo všetkom čistý(á).

Živý chlieb anjelský, podporuj moju krehkosť a mdlobu svojou milosťou, aby som neupadol(a) v poslednom boji, aby viera moja neklesla, aby nádej moja nevädla a moja láska aby nehasla. Najláskavejší môj Spasiteľu, daj, aby táto svätá posila bola poistením môjho večného spasenia.

Daj, ó Pane, aby Tvoj služobník (Tvoja služobnica) v svätom pokoji odobral(a) sa s tohto sveta; lebo moje oči videly Teba, Spasiteľu sveta, a moje srdce Ťa prijalo. Požehnaj ma, ó Ježišu, na cestu do večnosti. Ty, ó Ježišu, si môj život, a umrieť mi je zisk. Ó Ježišu, láska moja, Bože môj, túženie moje a všetko moje. Amen.

8. Modlitba nemocného(ej) pred svätým pomazaním.

Ó Bože, ktorý si skrze svojho svätého apoštola povedal: „Keď niekto z vás onemocnie, nech povolá kňazov Cirkvi a nech sa modlia nad ním, mažúc ho olejom v mene Pánovom. A modlitba viery uzdraví nemocného, Pán mu poľahčí a ak je v hriechoch, budú mu odpustené", pokorne Ťa prosím, skrze túto Tvoju dobrotivosť, ktorou si ustanovil sviatosť sv. pomazania, učiň ma účastným(ou) spasiteľných jej účinkov, očisť ma od hriechov, zahlaď ostatky hriechov, osloboď ma od trestov za ne zaslúžených, chráň ma pred úkladmi zlého nepriateľa, posilni ma v mdlobe, upevni ma vo svojej milosti a udeľ mi blahoslaveného skonania, alebo ak by to bolo k spaseniu mojej duše prospešné, prinavráť mi predošlé zdravie. Shliadni milostive, Pane, na mňa, ktorý(á) v nemoci klesám a občerstvi moju dušu, aby som bol(a) Tvojím pokarhaním napravený(á) a Tvojím nebeským liekom uzdravený(á). Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

9. Modlitba nemocného(ej) po svätom pomazaní.

Vrúcne vďaky vzdávam Tebe, milosrdný Bože, že si skrze Ježiša, Syna Tvojho a Spasiteľa nášho pripraviť ráčil v sviatosti sv. pomazania nemocných poľahčenie mojej duši i môjmu telu; silne dôverujem,

že Ti je príjemná modlitba Cirkvi, ktorú teraz posvätný Tvoj sluha za mňa konal a že mi dožičíš tých milostí, ktoré si s touto sviatosťou spojil. Posilni, ó Pane, túto moju dôveru. Porúčam sa do Tvojej ochrany; do Tvojich rúk skladám život i smrť. Učiň so mnou, ako Ty chceš. Tebe žijem, Tebe umieram. Konečne skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, prosím, v hodinu smrti prijmi moju dušu na milosť a uveď ju do kráľovstva svojho. Amen.

10. Modlitba v nemoci.

Shliadni, Bože môj, ako biedny(a) ja na posteli ležím a ako mnoho trpím. Telo moje je plné bolesti a duša moja plná zármutku; ale duch môj je hotový trpieť podľa Tvojej Božskej vôle. Tebe, ó Ježišu, obetujem všetky svoje bolesti ku cti Tvojich bolestí, ktoré si pre mňa trpel na kríži. Do Tvojich svätých rán skladám všetky svoje bolesti a spojujem ich s Tvojím prehorkým umučením. Ako si Ty, ó Ježišu, všetky svoje bolesti a muky obetoval Otcu nebeskému, tak i ja všetko svoje trápenie obetujem jemu. Ako si Ty, ó Ježišu, všetko svoje utrpenie znášal s najväčšou trpezlivosťou, tak i ja chcem trpezlive znášať svoju nemoc. Ako si Ty, ó Ježišu, svojmu Otcu nebeskému ďakoval za mnohé bolesti od neho soslané, tak i ja chcem ďakovať Otcu nebeskému za nemoc, ktorú na mňa soslal. Ako Ty, ó Ježišu, podstúpil si svoje utrpenie pre hriechy celého sveta, tak i ja chcem svoje bolesti podstúpiť za všetky svoje hriechy.

Nebeský Otče, daj, aby toto moje utrpenie bolo Ti príjemné. Prijmi ho k najsvätejšej cti a chvále Tvojej. Ježišu Kriste, spoj moje bolesti so svojimi bolesťami a ráč ma tak obetovať Otcu nebeskému. Duchu Svätý, dožič mi svojej Božskej milosti, aby som

túto svoju chorobu trpezlive znášal. Mária, Matka Božia, ktorá si s ukrižovaným svojím Synom toľkú útrpnosť mala, maj útrpnosť i so mnou, úbohým dieťaťom tvojím. Svätý anjelu strážca, stoj pri mne vo dne v noci, neopúšťaj ma v mojej biede. Svätí Boží moji patróni, orodujte za mňa, aby mi dobrotivý Boh bol milostivým a milosrdným. Amen.

11. Modlitba nemocného(ej) k ukrižovanému Spasiteľovi.

Pane Ježišu Kriste, ktorý si pre mňa podstúpil prehorkú smrť na dreve kríža, zmiluj sa nado mnou. Prispej mi ku pomoci, veď si ma ráčil vykúpiť svojou najsvätejšou krvou. Nedaj, aby táto Tvoja predrahá krv bola na mne zmarená. Polož, ó Ježišu, svoj kríž a svoju smrť medzi svoj súd a medzi moju úbohú dušu a nedopusť, aby som zahynul(a). Drahý Vykupiteľu môj, zľutuj sa nad mojou dušou, keď bude z tela vychádzať. Nevchádzaj v prísny súd so mnou, Tvojím(ou) služobníkom (služobnicou), ale daj mi, aby som našiel(a) milosť u Teba. Ó Ježišu, Synu Boha živého, zmiluj sa nado mnou. Povedz mojej duši: Ja som tvoje spasenie! Nezavrhuj má od svojej tváre Ty, ktorý si vedľa seba visiaceho lotra prijal do raja; prijmi i mňa k sebe, aby som bol(a) i ja tam, kde si Ty, dobrotivý Spasiteľu! Ja Ťa uznávam za Boha a za svojho Vykupiteľa. Ach, uznaj aj Ty mňa za dielo svojich rúk, za ktoré si dal cenu predrahej svojej krvi. Skrze moc Tvojho svätého kríža vysloboď ma od všetkého zlého, najmä od úkladov diabolských. Ježišu, jediná moja nádej, k Tebe vzdychám z celého srdca, prijmi ma do svojej otcovskej ochrany. Ó Ježišu, vyslyš ma a do svojich svätých rán skry ma. Nedaj mi odlúčiť sa od Teba. Pred zlým

nepriateľom chráň ma. V hodinu smrti mojej povolaj ma. Prijmi ma k sebe, aby som Ťa s tvojimi svätými na veky chváliť mohol(a). Amen.

12. Modlitba nemocného(ej) k Panne Márii.

Svätá Mária, Matka Božia, pros za mňa, úbohého(ú) hriešnika(cu) teraz i v hodinu smrti. Ó Mária, Matka Božia, pamätaj na mňa vykúpeného(ú) smrťou jediného Syna tvojho. Pod tvoju ochranu sa utiekam, svätá Božia Rodička, prosbami mojimi nepohŕdaj v týchto potrebách a v mojich úzkostiach. Ty útočište hriešnikov, stoj pri mne v poslednom mojom skonaní; ujmi sa mňa; primlúvaj sa za mňa, aby som bol(a) od večnej smrti zachránený(á). Ó Mária, Ty Potešenie zarmútených, oroduj za mňa u Syna svojho, Ježiša, keď bude moja duša z tela vychádzať. Vtedy ukáž, že si Matkou toho, ktorý ráčil zomrieť za moje hriechy a že si i mojou Matkou milostivou. Blahoslavená Panna, ktorá si pod krížom stála pri smrti Božského Syna svojho, stoj pri mne, keď bude prichádzať posledná moja hodina. Po Bohu najväčšiu nádej skladám v Tvoju dobrotivú prímluvu, nezapovrhni ma, veď si Matka najlepšia. Do tvojho materinského náručia porúčam svoju dušu. Ukáž mi po tomto putovaní Ježiša, svojho Syna, ó milostivá, ó presladká Panna Mária. Amen.

13. Modlitba nemocného(ej) k anjelovi strážcovi.

Anjelu Boží, ktorý z milostivého nariadenia Božieho vo dne v noci pri mne stojíš, zostri svoju stráž teraz, keď ležím nemocou postihnutý(á) na svojom lôžku. Bedlive pozoruj všetky záchvevy mojej duše, starostlive chráň moje telo, oroduj ustavične u Najvyššieho svojho Pána, aby mi dal trpezlivosti, odda-

nej obetavosti a duševnej sily. Drž v rukách svojich silnú zbraň čistých duchov, aby sa nepriatelia mojej duše stránili mojej postele a aby bola vzdialená všetka zloba pekla a diabolských nástrah. Modli sa, aby nemoc, ktorá láme mojím telom, nezlomila aj dušu, ale naopak húževnatosť duše Tebou strážených nech zdolá nemoc a neduhy telesné. Modli sa, aby sme obaja — ak to bude vôľa Božia — čím skôr kráčali vonku na cestách povinností a krásneho katolíckeho života, alebo aby sme sa čím skôr videli v krásnom nebi. Amen.

14. Modlitba nemocného dieťaťa.

Bože, Ty pomoc chudobných, sila slabých, potecha utrápených a opustených, zmiluj sa nado mnou! Pomáhaj mne, slabému dieťaťu Tvojmu; posilni ma svojou potechou; — moje zdravie a môj život sú v rukách Tvojich. Len jedno Tvoje slovo je potrebné k môjmu vyzdraveniu. Ak mi navrátiš zdravie, budem sa vždy usilovať, aby som s milosťou Tvojou verne zachovával(a) Tvoje príkazy a so dňa na deň viedol(a) zbožnejší a čnostnejší život. Všetkého sa budem usilovne chrániť, čo by mohlo byť škodlivé môjmu zdraviu a nebezpečné môjmu životu, aby som si svojou vinou nezapríčinil(a) chorobu a bolesti. Voď ma za ruku, aby som sa nepotkol(a) a nepadol(a). Ty jediné vedieš svoje dietky bezpečne. Tebe sa oddávam celkom. Ty vieš lepšie, čo je pre mňa dobré a spasiteľné a čo slúži mojej duši ku pokoju. Posilni moju vieru v Teba, podporuj moju nádej v Teba a rozpaľuj moju lásku k Tebe a ku všetkému dobrému. Buď so mnou; daj, aby som zaslúžil(a) dostať sa raz k Tebe a prijať z Tvojich rúk odmenu, ktorú si prisľúbil svojim pobožným dietkam. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

15. Modlitba nemocnej mladej osoby.

Ó Bože, k Tebe vzdychám a volám vo svojej chorobe. Duša moja žízni po Tebe, prameňu života. Teraz cítim, že som smrteľný(á) a že môj život je podobný tráve, ktorá sa zelenie, kvitne, ale nazajtra už vädne. Bolesť nemoci prenikla celé moje telo a opanovala ma. Lieky nemôžu uľaviť. Ale Ty, Bože a Otče, neopustíš svoje dietky. Preto obraciam sa k Tebe v detinskej dôvere. Buď Ty, ó Pane, mojím lekárom a mojím pomocníkom. Na Tvoje slovo musí prestať i najťažšia, aj nevyhojiteľná nemoc. Buď so mnou a požehnaj ma. Tenká niť môjho živobytia je v Tvojej ruke. Jedine Ty môžeš rozmnožiť počet dní môjho života. Otče, neklesám na mysli a vôli. Všetky svoje starosti skladám do Tvojho lona, lebo Ty sa o mňa staráš. Ak je Tvoja svätá vôľa, aby som ako útly kvietok v kvitnúcom veku padol(a) pod smrteľnou kosou, nezúfam, lebo Ty budeš na veky mojím pomocníkom a skalou môjho spasenia. Prečože by som nemal(a) poslúchnuť Tvoj hlas a nenasledovať ho ochotne? Prečo by som nemal(a) ochotne složiť pútnickú palicu, keď Ty chceš, aby už zašlo slnce môjho života? Otče, rád (rada) umriem, ak to Ty chceš, lebo časnou smrťou nielen že nič nestratím, lež i získam večný a lepší život, ak totiž zotrvám v Tvojej svätej milosti. Ty, ó Bože a Otče, preto ponáhľaš sa so svojimi miláčikmi s tohto sveta, aby si ich zachránil od zlého. Akože by som mohol(a) byť tak slepý(ou), žeby som nechcel(a) zameniť svoju chatrnú chalúpku krásnym a blahoslaveným príbytkom nebeským? Nie, ja neodporujem složiť obálku svojho tela už v tomto mladom veku, keď to Ty, večná múdrosť a dobrota, odo mňa žiadaš. Vo všetkom sa Ti úprimne podriaďujem. Učiň so mnou, čo chceš, lebo som Tvoj(a) v živote i smrti. Amen.

16. Modlitba nemocného otca.

Onemocnel som síce, ó Bože, podľa Tvojej najsvätejšej vôle, takže v nebezpečenstve som

i ja i moja rodina; ale dôverujem v dobrotu Tvoju. Ty ma nezanecháš a neopustíš, Ty láskave a milostive riadiš všetkých, čo Ťa milujú a svoju dôveru v Teba skladajú. Ani odo mňa sa neodtiahneš a milosti svojej mi neodoprieš. Ty si ten, ktorý bdie nad mojím životom a času mi dáva rozjímať o svojom predošlom živote.

V Tvojej prítomnosti, ó Bože, seba samého spytujem, či som žil Tvojej službe tak, ako sa svedčí na kresťana? Či som hospodáril verne a svedomite s majetkom mi sovereným? Či som nepoškvrnil svoje ruky klamstvom a nespravodlivosťou? Či sa nenachádza v mojom dome dajaký nespravodlive nadobudnutý majetok? Či som nebol nemúdre zhovievavý voči svojim dietkam a či som sa usiloval ich pobožne a po kresťansky vychovať? Či som nebol priostrý voči svojim sluhom? Či som nežiadal od nich viac, ako vládali vykonať a či som ich povzbudzoval k dobrému? Či som si primnoho nezakladal na vlastnej sile, na dôvtipe a na pomoci ľudskej? Či som mal na mysli vždy, že všetko moje namáhanie je márne a daromné, ak ho Ty, ó Bože, nepožehnáš? Či bola moja dôvera v Teba stála a či som nepochyboval o Tvojej múdrosti a dobrote?

Zmiluj sa nado mnou, ako si sa zmiloval nad Ezechiášom! Hlas jeho si milostive vyslyšal, keď k Tebe úzkostlive volal. Odpustil si mu hriechy a predĺžil si mu život. Vyslyš i moju poníženú a pokornú prosbu; odpusť mi všetky neprávosti; predĺž mi živobytie, aby som ešte dlho mohol napomáhať šťastie svojich dietok a radovať sa z nich. Keby si však, Otče môj, žiadal, aby som

svoju rodinu zanechal a predstavil sa pred Tvoj spravodlivý súd a tam zo svojho hospodárenia počet vydal, poteš ma tým, že ma budeš skrze zásluhy Ježiša Krista, Syna Tvojho, milostive súdiť. Ochraňuj napokon i moju rodinu, udržuj ju v bázni Tvojej, keď mňa už nebude, a povzbudzuj ju, aby sa vo všetkom spravovala podľa Tvojich najsvätejších príkladov a príkazov.

Otče na nebesiach, v Teba dúfam! Však sa Ty vždy staráš o svoje dietky. I o mňa i o moje dietky sa budeš starať. V Tvoje milosrdenstvo dúfajúc, pokojne môžem umrieť. Smrť bude pre mňa skrze Tvoje milosrdenstvo nekonečným ziskom. Ak som sa vo svojom zemskom povolaní verne spravoval, odplata ma zaiste neminie. Tam budem žať, čo som tu nasial. Hriechy, ktorých som sa dopustil, z lásky k Tebe úprimnou ľútosťou znova oplakávam a podľa možnosti všetko chcem napraviť. K tomu mi daj svojej milosti. Otče, neodopriže mojej rodine svojej milosti a sprevádzaj ju na ceste života, aby nikto z nej nezahynul a aby som ju celú mohol opäť vidieť tam v príbytku slávy a velebnosti Tvojej. Amen.

17. Modlitba nemocnej matky.

Otče na nebesiach, Tvoja ruka ma uvalila do choroby. Vyzývaš ma teraz, aby som rozmýšľala, ako som sa držala vo svojom stave a ako som konala svoje povinnosti. Dietky svoje podľa Tvojej vôle vrúcne milujem. Ty si mi ich dal, ó Pane! Tu pred Tvojím obličajom sa spytujem, ako som konala svoje povinnosti voči nim? Či som ich

dosť včasne obznámila s kresťanskokatolíckym učením? Naučila som ich poznať Teba, jediného pravého Boha a Ježiša Krista, Tvojho Syna, ktorého si poslal? Či som sa usilovala cvičiť ich v modlitbe a v službách Božích? Či som ich dosť včasne povzbudzovala k čnosti a pobožnosti? Či som karhala ich chyby a výstupky, ktorých sa dietky dopúšťaly? Či som ich priúčala zachovávať Tvoje sväté prikázania? Či som sa starala o to, aby navštevovaly školu a verejné bohoslužby? Či som ich starostlive chránila pred zlými obyčajmi tohto sveta a či som ich napomínala, aby len so šľachetnými ľuďmi obcovaly?

Ó môj Bože, aké vážne, veľké a ťažké sú tie povinnosti, ktoré má kresťanská matka plniť voči svojim dietkam.

Či som dávala svojej čeľadi dobrý príklad slovom i skutkom ku čnosti a k všetkému dobrému? Či som sa usilovala chrániť ich od zlého a priviesť na cestu viery? Ach, aký žalostný by musel byť môj odchod s tohto sveta, keby si mi musel preto výčitky činiť? Ak som v niečom chybila, odpusť mi viny, ó Bože a Otče, podľa svojej nekonečnej dobroty a milosrdenstva a daj, aby som sa polepšila, ak budem ešte ďalej žiť. Obráť čas môjho trápenia k dobru mojej rodiny, aby moja trpezlivosť priniesla pre ňu dobré ovocie. Daj milosti mojej rodine, aby bola stála vo viere, pevná v nádeji a neprestajná v láske; aby dobrými skutkami oslavovala Teba, žeby som ju niekedy uzrela celú vo večnom blahoslavenstve Tvojom a s ňou sa tam na veky radovať mohla. Skrze Krista, Pána nášho. Amen

18. Strelné modlitby nemocných.

Viera. „Pane, ku komu pôjdeme? Ty máš slová života večného, a my sme uverili a poznali, že si Ty Kristus, Syn Boží.“ (Jn 6, 69, 70.)

Verím, že v podstate si jeden Boh, ale v troch osobách: Otec, Syn a Duch Svätý.

„Verím, Pane, spomôž mojej nevere.“ (Mk 9, 23.)

„Viem, že všetko vieš a Tvoja reč je pravda.“ (Jn 17, 17.)

Verím v Cirkev, lebo je stlpom a pevnosťou pravdy. „I keby som mal umrieť s Tebou, nezapriem Ťa.“ (Mt 26, 35.)

Nádej. Dobrotivý si Ty a milosti Tvojej, Pane, plná je zem. (Ž 118, 68; 64.)

„Ja v Teba dúfam, Pane, ja hovorím: Môj Boh si Ty. Ó Pane, nech nebudem zahanbený, veď Teba vzývam.“ (Ž 30, 15, 17.)

„Ku Tebe volám, Pane, rieknuc: Ty si nádej moja, podiel môj na zemi živých.“ (Ž 141, 6.)

„Keby som aj chodil uprostred tône smrti, nebojím sa zlého: Lebo Ty si so mnou.“ (Ž 22, 4.)

„Ty si môj pomocník a môj ochranca; a v Tvoje slová úfam veľmi.“ (Ž 118, 114.)

„Spas, ó môj Bože, svojho služobníka, ktorý dúfa v Teba.“ (Ž 85, 2.)

„V Teba, ó Pane, dúfam, nedaj, aby som bol zahanbený na veky.“ (Ž 30, 2.)

Láska. „Moja duša žiť chce jemu.“ (Ž 21, 31.)

„Pán je diel dedičstva môjho a kalicha môjho.“ (Ž 15, 5.)

„Ako jeleň túži po prameni vôd, tak túži moja duša po Tebe, Bože.“ (Ž 41, 2.)

„Pane, Ty vieš, že Ťa milujem.“ (Jn 21, 15.)

„Istý som, že ani smrť, ani život nás neodlúči od lásky Božej.“ (Rim 8, 38—39.)

„Ó Bože, neskoro som Ťa miloval, Ty dávna a predsa tak nová krása, neskoro som Ťa miloval. Beda času, v ktorom som Ťa nemiloval." (Sv. Augustín.)

„Ó môj Bože, hľa, milujem Ťa; a ak Ťa málo milujem, daj, aby som Ťa viac miloval." (Sv. Augustín.)

Ľútosť. Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa svojho veľkého milosrdenstva; a podľa množstva svojich zľutovaní shlaď neprávosť moju." (Ž 50, 3.)

„Obmy ma a nad sneh budem belší." (Ž 50, 9.)

„Nezavrhni ma od svojej tváre a svätého svojho Ducha neodnímaj odo mňa." (Ž 50, 13.)

„Páľ moje obličky a moje srdce." (Ž 25, 2.)

„Neodvracaj tváre svojej odo mňa, buď mojím pomocníkom, ani nepohŕdaj mnou, ó Bože, môj Spasiteľu." (Ž 25, 9.)

Vôľa Božia. „Pán dal, Pán vzal; ako sa ľúbilo Pánovi, tak sa stalo; buď požehnané meno Pánovo." (Jób 1, 21.)

„Hotové je srdce moje, Bože, hotové je srdce moje." (Ž 56, 8.)

„V Tvojich rukách sú osudy moje." (Ž 30, 16.)

„Otče môj! Ak je možné, nech ma pominie tento kalich; avšak nie ako ja chcem, ale ako Ty." (Mt 26, 39.)

„Keď uvážim všetky hriechy, ktoré som spáchal, o mnoho menšie je, čo teraz trpím, a o mnoho väčšie je to, čo som už oddávna zaslúžil." (Sv. Gregor Veľký.)

Ježiš, Mária, Jozef, vám darujem srdce svoje i dušu svoju.

Ježiš, Mária, Jozef, stojte pri mne v poslednom boji.

Ježiš, Mária, Jozef, s vami nech odíde duša moja v pokoji.

Odpustky 7 rokov. — Pln. odp. raz mesačne. — PPO 589.

„Otče, do Tvojich rúk porúčam ducha svojho." (Lk 23, 46.)

19. Modlitba za telesné zdravie.

Milosrdný Bože, Pane života môjho, pokorne Ťa prosím, vytrhni ma z nebezpečenstva smrti a dožič mi telesného zdravia, aby som Ti ešte ďalej mohol(a) slúžiť, svoje spasenie upevniť a viac zásluh pre večnosť si získať. Ty môžeš tak učiniť, lebo si mocný Pán; Ty vyriekneš slovo a uzdravený(á) bude Tvoj(a) služobník(nica). Ale nie ako ja chcem, lež ako Ty chceš. Ak by mi uzdravenie bolo na škodu a na záhubu, hotový(á) som umrieť; lebo lepšie mi je umrieť a s Tebou sa večne radovať, ako dlho žiť a Teba, láska moja, naveky stratiť. Zostaň, ó Bože, po všetok čas mojou silou, pomocou, ochranou a nádejou. O to Ťa pokorne prosím skrze zásluhy Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

20. Modlitba za nemocného otca.

Milosrdný a láskavý môj Spasiteľu! Ty si sa tak dojímave a príkladne pridržiaval rodičovského domu v Nazarete a tak horlive si preukazoval prejavy lásky a oddanosti v kruhu svätej rodiny, — skrze túto lásku Tvoju Ťa vrúcne prosím, uzdrav mi drahého otca môjho, aby sme sa zase čím skôr mohli tešiť jeho zdraviu a dlhému životu. Mnoho ráz som bol(a) neúctivý(á) a azda bezohľadný(á) k nemu, a preto zasluhujem si tento bôľ, ktorý mi zapríčiňuje nemoc otcova. Ale, milostivý Pane môj, ľutujem za všetky neláskavosti svoje a sľubujem, že po uzdravení otca budem sa správať k nemu láskavejšie pre najsvätejšie meno Tvoje. Amen.

21. Modlitba za nemocnú matku.

Láskavý Spasiteľu, ktorý si Matku svoju pokladal za svoj najcennejší poklad zo všetkých stvorených

bytostí a povýšil si ju na najväčšiu slávu medzi anjelmi a svätými v nebesiach, s boľavým srdcom Ťa vrúcne prosím, uzdrav mi moju nemocnú matku, navráť mi ju zdravú a sviežu, aby som krásnu čnosť detinskej lásky k nej ešte dlho prechovávať mohol(a) na väčšiu slávu a radosť Tvoju, ktorý si vážiš lásku rodičov k deťom a lásku detí k rodičom vysoko a odmeňuješ spokojným a dlhým životom.

Matka moja nebeská, preblahoslavená Panna Mária! Pohliadni láskavým okom na moju chorú matku tuzemskú, ktorá ma už od detinstva vychovávala v úcte k tebe a odporúčala ma do tvojej ochrany. Túto ochranu potrebuje teraz ona sama, a preto ťa zbožne prosím, najláskavejšia Matka Božia, Matka moja, oroduj za nás, za našu rodinu, za moju chorú drahú matku, aby sa jej vrátilo zdravie, od ktorého tak veľmi závisí pokoj, poriadok a šťastie celej rodiny.

Svätá N., ktorej krásne meno nosí moja matka, pridruž sa tiež k tejto prosbe mojej a oroduj za nás a našu rodinu. Amen.

22. Modlitba za nemocného priateľa.

Pane Ježišu Kriste, ponížene prosím za zdravie svojho priateľa! Ty si tak mnohých uzdravoval, Ty si bol vždy taký láskavý a milosrdný, Ty si tak vďačne potešil svojich priateľov uzdravením nemocných, dožič mi tej radosti: Buď taký láskavý a zhovievavý, vráť zdravie aj tomuto môjmu priateľovi, aby sa mohol tešiť životu a práci a aby aj ďalej mohol slúžiť poctivým plnením svojich povinností k Tvojej väčšej cti a sláve. Amen.

23. Modlitba za nemocného člena rodiny.

Pane Ježišu! Maj s nami láskavé milosrdenstvo! Dopustil si na nás kríž nemoci. My ho vďačne prijí-

mame z Tvojich svätých rúk, ale Ťa vrúcne prosíme, nech pominie tento kalich od nás. Uspokoj sa, Pane, láskavý náš Otče, doterajšími starosťami a obavami a vráť zdravie môjmu(mojej)..... Je to Tvoja vôľa a Tvoj príkaz, aby sme uzavierali manželstvo a zakladali rodiny a je iste aj Tvojou najväčšou radosťou požehnávať rodiny, v ktorých panuje láska, svornosť a zákon Tvoj. Žehnaj nás teda, Pane, a daj nám veľkú milosť zdravia, od ktorého tak veľmi závisí spokojnosť a šťastie rodiny.

Všemohúci Synu Boží, Ježišu Kriste, ktorý si ochotne uzdravil sluhu pohanského stotníka, keď si videl jeho pevnú vieru a jeho lásku ku chorému, vrúcne Ťa prosím, uzdrav láskave aj nášho(u) nemocného(ú)...., veď Ty si naša najistejšia nádej a pomoc a jedine v Teba veríme a v Teba dúfame. Ochotne Ti prisľubujeme, že za zdravie svojej rodinky budeme Ti povďační a budeme sa usilovať zaslúžiť si Tvoju milosť a dobrotu svedomitým plnením najsvätejšej Tvojej vôle.

Pane Ježišu, buď nám milostivý, vráť zdravie našej rodine. Amen.

24. Všeobecná modlitba za nemocného(ú).

Všemohúci Bože, studnica života a všetkého dobrého! Shliadni milosrdným okom na svojho(u) služobníka(nicu), ktorý(á) sa poručil(a) vo svojom trápení do našich modlitieb. Prijmi jeho (jej) detinskú dôveru s dobroprajnosťou a udeľ mu (jej) podľa svojej múdrosti a dobroty obľahčenie, občerstvenie a posilnenie; daj, aby za príkladom Syna Tvojho až do smrti trpezlive znášal(a) bolesti a tak našiel(a) občerstvenie na tele i na duši; daj, aby mu (jej) toto časné trápenie slúžilo na očistenie a posvätenie; a ak mu (jej) dáš predošlé zdravie, aby s obnovenou silou

a povďačným srdcom i svedomitým plnením Tvojich príkazov dokazoval(a) svoju vernú lásku k Tebe; ak ho (ju) povoláš s tohto sveta, daj, aby bol(a) hodný(á) vidieť Tvoju slávu vo večnom živote. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Všemohúci a milosrdný Bože, ktorý si nemocnému kráľovi Ezechiášovi na jeho prosbu predĺžil život, hoci si bol ustanovil, aby hneď umrel, prosíme Ťa skrze Ježiša Krista, milého Syna Tvojho, daj predošlé zdravie svojmu(ej) služobníkovi(nici) N., ktorý(á) leží v ťažkej nemoci a vo veľkých úzkostiach, žeby nabudúce mohol(a) život svoj polepšiť, vo všetkom Tvojej svätej vôli sa páčiť a Tebe poslušným(ou) byť. Amen.

Všemohúci večný Bože, ktorý si večným spasením svojich veriacich, vyslyš pobožné naše prosby za nemocného(ú) služobníka (nicu) Tvojho(u) N., ktorými vzývame milosrdenstvo Tvoje a pomoc pre neho(ňu), aby po dosiahnutí zdravia vďaky Tebe vzdával(a) v Tvojom chráme. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

25. Za nemocného pápeža — biskupa — farára — panovníka.

Všemohúci večný Bože, ktorý si svojim veriacim večné spasenie pripravil; vyslyš zbožné prosby naše za nemocného služobníka Tvojho N. N., ktorému si sveril úrad arcipastiersky (pastiersky), aby nás viedol na ceste večného spasenia (ktorému si sveril úrad panovnícky, aby nás viedol po ceste zemského života), pre ktorého však teraz prosíme pomoc nekonečného milosrdenstva Tvojho, aby po dosiahnutí opätovného zdravia, ak je to svätá vôľa Tvoja, ešte ďalej na Tvoju česť a slávu slúžil a svojmu sverenému ľudu k časnému dobru i večnému spaseniu osožný bol. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

26. Liturgická modlitba za nemocného(ú).

Všemohúci večný Bože, studnica večného života a všetkého dobra, milostive vyslyš nemocného služobníka svojho N. (nemocnú služobnicu svoju N.), pre ktorého(ú) prosíme pomoc milosrdenstva Tvojho, aby Ti mohol(a) po uzdravení vďaky vzdávať v Cirkvi Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

27. Odpustková modlitba.

Ó najmilostivejší Ježišu, milovníku duší, prosím Ťa, skrze smrteľný boj Tvojho najsvätejšieho Srdca a pre bolesti nepoškvrnenej Matky Tvojej umy vo svojej krvi hriešnikov celého sveta, ktorí teraz skonávajú a dnes zomrú. Amen.

Srdce Ježišovo, smrteľnou úzkosťou zasiahnuté, zmiluj sa nad zomierajúcimi.

Odpustky 300 dní. — PPO 625.

6. Modlitby za umierajúcich.

Strašná je to hodina, keď sa človek odoberá s tohto sveta, aby sa predstavil pred súd Boží, kde sa o jeho osude rozhodne na celú večnosť. Je to hodina, keď viac ako inokedy treba potechy, pokoja a povzbudenia. Svätý je to skutok kresťanskej lásky najmä v týchto posledných ťažkých chvíľach opatrovať chorého a oblahčovať mu smrť. A preto treba sa pri ňom zdržovať všetkých daromných, márnivých, prázdnych a svetských rečí, ktoré by myseľ chorého znepokojily. Len tí majú byť pri ňom, ktorí sú potrební na jeho opatrovanie. Kto sa predmodlieva, nech povie každé slovo pomaly a pokojne, aby sa u chorého až do poslednej chvíle zachovala viera, nádej a láska k Bohu a Spasiteľovi. Ostatní majú sa trochu ďalej modliť za jeho šťastné skonanie. Nikto však nesmie k nemu pristúpiť taký, ktorého prítomnosť mohla by vzbudiť príležitosť k novým pokušeniam. alebo by mohla narušiť pokoj jeho srdca; napr. osoby, s ktorými umierajúci azda nažíval v hriešnej známosti, alebo takí, čo mu spôsobili veľký zármutok a krivdu, alebo tí príbuzní, ktorí z útlej lásky nevedia miernit svoju bolesť a plač. Ak

umierajúci dá znať že má ešte niečo na svedomí, treba mu zavolať kňaza, ktorý by uspokojil jeho svedomie.

1. Liturgická modlitba za umierajúceho(u).

Všemohúci a milosrdný Bože, ktorý si ľudskému pokoleniu podal prostriedky spasenia a zasľúbil si mu odplatu v živote večnom, shliadni milostive na svojho(u) služobníka(nicu) v telesnej nemoci postaveného(ú) a občerstvi jeho (jej) dušu, ktorú si stvoril; aby keď bude vychádzať z tela, zaslúžila si byť predstavenou na rukách svätých anjelov bez poškvrny Tebe, svojmu Stvoriteľovi. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

2. Prosba umierajúceho(ej) k okolostojacim.

Moji milí, nezostanem už dlho s vami. Odprevaďte ma na cestu modlitbami, žalmami a obetami. Po mojej smrti obetujte za mňa svätú omšu; lebo skrze obety, ktoré živí prinášajú, pomáha sa zomrelým. Amen.

S Bohom, márny svet. Bože, udeľ veľa šťastia všetkým pozostalým. Nech panuje pokoj v Cirkvi. Nech prestanú všetky zlostné prenasledovania. — Ó keby sa stali bezbožní spravodlivými a hriešnici kajúcimi. Amen. Anjelu strážca môj, aj tebe ďakujem za tvoju vernú opateru a ochranu. — Buď sto ráz pozdravený, všemohúci Pane, ktorý teraz dušu moju s telom rozlučuješ; jedno i druhé na svoje miesto sprevádzaš a raz zase na deň všeobecného vzkriesenia v jedno spojíš. Amen.

3. Napomenutie umierajúcich rodičov k dietkam.

Moje dietky, počujte moje slová a uložte si ich hlboko do srdca. — Po celý život váš majte Boha na

pamäti a v srdci; chráňte sa, aby ste nikdy k nijakému hriechu neprivolily a na príkazy Pána Boha nezabúdaly. Dávajte almužnu zo svojho majetku a neodvráťte od chudobného svoju tvár, potom ani Pán neodvráti svoju tvár od vás. Ak budete mať mnoho, dajte hojne; ak málo, usilujte sa i z mála vďačne udeliť. — Chráňte sa predovšetkým nečistoty. Nedopustite, aby panovala pýcha vo vašich mysliach a vo vašich slovách, lebo všetko zlé odtiaľ pochádza. — Kto vám pracuje, tomu dajte mzdu a nezadržte mzdu nádenníkovi. — Hľaďte, aby ste nikomu neučinily to, čo vy sami nechcete, aby vám iní učinili. — Deľte svoj chlieb lačným a núdznym a zaodievajte nahých rúchom. — Hľadajte vždy radu u múdreho. — Chváľte Boha ustavične a proste ho, aby vás sprevádzal cestou. — Nemajte, dietky moje, úzkosti, lebo i pri chudobnom živote budete bohaté, ak sa budete Boha báť a hriechu varovať. Porúčam vás pod otcovskú ochranu a opateru všemohúceho, večného, dobrotivého Boha; ten nech vás požehná; ten nech dá svojej tvári svietiť na vás; ten nech vás ochraňuje a bude vám i všetkým ľuďom milostivý. Amen.

4. Lúčenie sa umierajúceho(ej) otca (matky) od dietok.

Ďakujem vám, milé moje deti, pri mojom lúčení za všetku detinskú lásku, ktorou ste ma najmä v chorobe opatrovaly. Prijmite posledné otcovské — materinské požehnanie z mojich trasúcich sa rúk.

Požehnaj † vás Boh, a zachovaj vás vo svojej svätej láske.

Nezabudnite na slová svojho umierajúceho otca — matky. Bojte sa Pána Boha, dúfajte v nášho Spasiteľa, Ježiša Krista; pridŕžajte sa svätej katolíckej Cirkvi; milujte sa vospolok; dobročiňte, koľko len môžete, a nečiňte zle; žite pobožne, ako dietky Božie,

aby ste aj vy blahoslavene zomrely; nedopúšťajte sa nijakej myšlienky a tým menej skutku, za ktorý by ste sa pred svojím otcom — svojou matkou boly museły hanbiť. Pamätajte, že Boh je všade prítomný a všetko vidí, i vaše tajné myšlienky. Nezabudnite, že aj vy kedysi takto budete ležať v mukách a zápasiť so smrťou. Majte sa dobre; ja odchádzam k Bohu, Ježišu Kristovi, aby som tam za vás prosil(a). Neplačte, však sa zas uvidíme tam hore, kde nás už nič viac nebude môcť rozlúčiť.

5. Modlitba umierajúceho(ej).

Pretože umierajúci je síce pri povedomí, ale modliť sa ústne nevládze, nasledovné modlitby sa niekto pri jeho posteli nahlas predmodlieva.

Všemohúci večný Bože, ktorý nechceš smrť hriešnikov, ale vždy len ich život, zmiluj sa nado mnou! — Jednorodený Synu Boží, ktorý si prišiel na tento svet preto, aby si všetkých hriešnych vykúpil, zmiluj sa nado mnou! — Ó nebeský Utešiteľu, Duchu Svätý, ktorý si Otcom milosrdenstva a Bohom všetkého potešenia, zmiluj sa nado mnou! — Ó Mária Kráľovná nebeská, Matka milosti, vezmi ma pri smrti pod tvoju ochranu proti diabolskému pokušeniu; primlúvaj sa za mňa a smier ma s tvojím Synom a mojím Sudcom. — Svätý anjel strážca môj, stoj pri mne v poslednom boji a doprevaď moju dušu do raja večného. Svätý môj patrón N. (sv. moja patrónka N.), ktorého(ej) meno som pri krste prijal(a), neprestávaj orodovať za mňa, aby som bol(a) účastným(ou) nebeskej slávy. — Všetci svätí, ktorí ste uctievaní dnes, keď ja z rozkazu Božieho umriem, primlúvajte sa za mňa, aby som šťastne dokonal(a) dráhu svojho života a aby ma môj Stvoriteľ milostive prijal do vašej spoločnosti. Amen.

6. Vzdychy umierajúceho(ej).

Bože, Otče, ktorý si ma na svoj obraz stvoril, zmiluj sa nado mnou! — Bože, Synu, ktorý si ma svojou drahou krvou na kríži vykúpil, zmiluj sa nado mnou. — Bože, Duchu Svätý, ktorý si ma pri sv. krste posvätil, zmiluj sa nado mnou. — Zmiluj sa nado mnou, ó Pane, podľa nesmierneho milosrdenstva Tvojho. Teraz najviac potrebujem Tvojho zmilovania. — Ó vyslyš modlitbu moju a volanie moje nech dôjde ku Tebe. — Láskyplný Ježišu, ako si s kríža odpustil nepriateľom, odpusť i mne moje previnenia. — Umy, ó Ježišu, dušu moju v krvi svojej a nedaj jej večne zahynúť. Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nado mnou. Tebe samému som hrešil(a) a zle pred Tebou učinil(a). Ach, odpusť, Pane. a ukáž svoje milosrdenstvo nado mnou. — Bože, Otče nebeský, do Tvojich rúk porúčam svoju dušu. Ó Ježišu, Synu Boží, do Tvojich svätých rán porúčam svoju dušu. — Bože, Duchu Svätý, do lásky Tvojej porúčam svoju dušu. — Jeden Bože v troch osobách, v Teba verím, v Teba dúfam, Teba nadovšetko milujem.

Požehnaj ma Boh † Otec, ktorý ma stvoril. Požehnaj ma Boh † Syn, ktorý ma vykúpil. — Požehnaj ma Boh † Duch Svätý, ktorý ma posvätil. — Ó Ježišu, odpusť mi. Ó Ježišu, spas ma. — Ó Mária, Matka milosti a milosrdenstva, ochraňuj ma pred nepriateľom a prijmi ma láskave v hodinu mojej smrti k sebe. — Ó Mária, Matka milosrdná, vypros mi odpustenie všetkých hriechov; pomôž mi a nedaj mi zahynúť. — Ó Mária, obráť svoje milosrdné oči ku mne; daj mi pocítiť svoju materinskú pomoc a smier ma so svojím Synom. — Ó Mária, Matka dobrotivá, vezmi k sebe moju dušu, keď bude z môjho tela vy-

chádzať; predstav ju svojmu Synovi a vypros mi od neho milostivý súd a večný život.

Svätý Michal archanjel, verný hrdina a mocný ochranca všetkých umierajúcich, buď pri mojej smrti a pomáhaj mi bojovať a zvíťaziť. — Svätý môj patrón N. (sv. moja patrónka N.), teraz najviac potrebujem tvojho orodovania; daj mi ho teraz zvlášť pocítiť. Zastávaj, opatruj ma, bojuj za mňa v mojom poslednom boji a súžení. — Svätý Peter a Pavol, všetci svätí apoštoli, mučeníci, vyznavači a všetci svätí Boží, proste za mňa v tejto mojej poslednej úzkosti a núdzi. — Ježišu, Tebe žijem a Tebe umieram. Ježiš, Mária, Jozef, buďte so mnou a pri mne. Amen.

7. Modlitba, keď sa blíži smrť.

Nech ťa požehná najsvätejšia Trojica. Pokoj Pána nášho, Ježiša Krista, nech ťa naplní. Moc umučenia a smrti jeho nech ťa posilní. Víťazné znamenie sv. kríža nech ťa ochráni. Materinská láska najčistejšej Panny Márie nech ťa občerství. Orodovanie svätých a vyvolených Božích nech ti bude na pomoci. Nech ti to všetko udelí všemohúci a milosrdný Boh † Otec, Syn † a Duch † Svätý! Amen.

8. Modlitba pri kropení zomierajúceho sv. vodou.

Najmilší Spasiteľ nech ťa pokropí a očistí svojou predrahou krvou a zachová od všetkých hriechov. Amen.

Všemohúci Bože, skrze modlitbu Cirkvi katolíckej, ktorou ona túto vodu posvätila, udeľ mu (jej) očistenie od hriechov, ochranu pred nepriateľmi, poľahčenie bolesti, potešenie v súžení, šťastlivé skonanie a život večný. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

9. Modlitba pri podávaní krížika umierajúcemu(ej).

Pane, Ježišu Kriste, jediný náš Vykupiteľ, ktorý si za naše hriechy vylial predrahú krv svoju na dreve kríža a svojou smrťou premohol si smrť, prelomil si peklo a zvíťazil si nad diablom, buď pri ňom v tejto poslednej chvíľke. Teba sa pridržiava jeho duša a Teba chce nasledovať až do skonania. Tvoj kríž a smrť nech je mu (jej) štítom, za ktorý sa skryje. Ó Ježišu, láska naša, Ty si bol na kríž pribitý a tam si sa modlil: „Otče, odpusť im!“ Odpusť i jemu (jej). Na kríži si skončil výkupné dielo, skonči teraz i jeho (jej) spasenie.

Odstúpte od neho (nej) všetci nepriatelia jeho (jej) spasenia, veď vás premohol Spasiteľ na kríži. Amen.

10. Modlitba pri podávaní hromničnej sviečky umierajúcemu(ej).

Milá duša, pozri na toto horiace svetlo. Nech ti je ono podobenstvom Ježiša Krista a znamením, ako mu máš ísť v ústrety. Ježiš Kristus je svetlo a život náš, preto choď mu v ústrety s horúcou láskou.

Ježišu Kriste, Ty si naše pravé svetlo. Veríme v Teba a v Tvoje učenie. Zachovaj svoje svetlo v ňom (nej). Zmiluj sa nad ním (ňou)! Do Tvojich rúk porúčame ducha jeho (jej)! Nezavrhni ho (ju), lebo jeho (jej) meno je zapísané do knihy Tvojou svätou krvou.

Ježišu Kriste, Ty si čistá večná láska, miluje Ťa táto duša a milovať si Ťa žiada večne; zmiluj sa nad ňou.

Prepusť teraz, Pane, dušu služobníka(nice) svojho (svojej) podľa svojho slova, lebo jeho (jej) oči videly Tvoje spasenie, Teba, Kriste Ježišu, Ty pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na

tento svet. Osvieť ho (ju) odchádzajúceho(u) s tohto sveta, aby sa jagal(a) Tvojou milosťou vo večnom kráľovstve Tvojom. Amen.

11. Litánie — Odporúčanie duše zomierajúceho.

Toto sú skrátené litánie o všetkých svätých. Môžeme sa ich modliť aj za zomrelých. V tom prípade však na konci prosieb sú: Oroduj(te) za nich — Odpusť im, Pane.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami. Pane, zmiluj sa nad nami.
Svätá Mária, — oroduj za neho (ňu)
Všetci svätí anjeli a archanjeli, — orodujte za neho (ňu)
Svätý Ábel, — oroduj za neho (ňu)
Všetok sbor spravodlivých, —
Svätý Abrahám, —
Svätý Ján Krstiteľ, —
Svätý Jozef, —
Všetci svätí patriarchovia a proroci, —
Svätý Peter, —
Svätý Pavol, —
Svätý Ondrej, —
Svätý Ján, —
Všetci svätí apoštoli a evanjelisti, —
Všetci svätí učeníci Pána. —
Všetky sväté neviniatka, —
Svätý Štefan, —
Svätý Laurinc, —
Všetci svätí mučeníci, —
Svätý Silvester, —
Svätý Gregor. —
Svätý Augustín, —
Všetci svätí biskupi a vyznavači, —
Svätý Benedikt, —
Svätý František, —
Svätý Kamil, —
Svätý Ján z Boha, —
Všetci svätí mnísi a pustovníci, —
Svätá Mária Magdaléna, —

Svätá Lucia, —
Všetky sväté panny a vdovy, —
Všetci svätí a sväté Božie, — orodujte za neho (ňu)
Buď mu (jej) milostivý, — odpusť mu (jej), Pane.
Buď mu (jej) milostivý, — vysloboď ho (ju), Pane.
Buď mu (jej) milostivý, — vysloboď ho (ju), Pane.
Od hnevu Tvojho, — vysloboď ho (ju), Pane.
Od nebezpečenstva smrti,* —
Od zlej smrti,* —
Od pekelných pokút,* —
Od všetkého zlého, —
Od moci diablovej, —
Skrze narodenie Tvoje, —
Skrze kríž a utrpenie Tvoje, —
Skrze smrť a pochovanie Tvoje, —
Skrze slávne vzkriesenie Tvoje, —
Skrze predivné nanebevstúpenie Tvoje, —
Skrze milosť Utešiteľa Ducha Svätého, —
V deň súdny, —
My hriešnici, — Teba prosíme, uslyš nás!
Aby si mu (jej) odpustiť ráčil. —
Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami.

Modlime sa: Poberaj sa, duša kresťanská, s tohto sveta v mene všemohúceho Boha Otca, ktorý ťa stvoril; v mene Ježiša Krista, Syna živého Boha, ktorý pre teba trpel; v mene Ducha Svätého, ktorý bol na teba vyliaty; v mene slávnej a svätej Rodičky Božej, Panny Márie; v mene blahoslaveného Jozefa, vznešeného ženícha tejto Panny; v mene anjelov a Archanjelov; v mene Trónov a Panstiev; v mene Kniežatstiev a Síl; v mene Mocností, Cherubov a Serafov; v mene patriarchov a prorokov; v mene svätých apoštolov a evanjelistov; v mene svätých mučeníkov a

* Keď sa litánie modlíme za všetkých zomrelých, táto prosba vystane.

vyznavačov; v mene svätých mníchov a pustovníkov; v mene svätých panien, všetkých svätých a svätíc Božích, aby si ešte dnes dosiahol(a) pokoja a prebýval(a) vo svätom stánku na Sione. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Milosrdný Bože, milostivý Bože, Bože, ktorý z preveľkého svojho milosrdenstva odpúšťaš kajúcnikom hriechy a milosťou odpustenia sotieraš viny predošlých previnení, milostive shliadni na našu prosbu a vyslyš tohto svojho služobníka N. (túto svoju služobnicu N.), ktorý(á) Ťa v úprimnej spovedi prosil(a) za odpustenie všetkých svojich hriechov. Najdobrotivejší Otče, naprav v ňom (nej), čo bolo pokazené ľudskou krehkosťou, alebo čo bolo spustošené diabolskou úlisnosťou, a pripoj ho (ju) k jednotnému sboru vykúpených členov Cirkvi. Pane, zmiluj sa nad jeho (jej) vzdychami, zmiluj sa nad jeho (jej) slzami; a keďže v inom nemá nádeje, jedine v Tvojom milosrdenstve, prijmi ho (ju) do svojho otcovského náručia. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Najdrahší(ia) brat (sestra), porúčam ťa všemohúcemu Bohu a odovzdávam ťa tomu, ktorého si stvorením, aby si sa, keď smrťou zaplatíš dlhy ľudskosti, navrátil(a) k svojmu Stvoriteľovi, ktorý ťa zo zeme učinil. Tvoju dušu, ktorá opúšťa telo, nech sprevádza slávny zástup anjelov; nech ti je na pomoci sudcovský sbor apoštolov, nech ti v ústrety príde triumfujúce vojsko vznešených mučeníkov; nech ťa sprevádza panenský zástup plesajúcich vyznavačov, nech ťa uvíta plesajúci sbor panien, nech ťa posadia do lona blaženého pokoja patriarchovia; nech ťa vo veľkej nádeji posilní svätý Jozef, najsladší patrón umierajúcich; nech na teba obráti svoje oči dobrotivá Panna Mária, Svätá Rodička Božia: nech sa ti zjaví vľúdna a prívetivá tvár Ježiša Krista,

ktorý nech ťa zadelí medzi tých, čo mu neprestajne posluhujú.

Kiež by si nepoznal(a) nič z toho, čo hrôzou naplňuje v temnotách, čo škrípe v plameňoch, čo trápi v mučidlách. Nech odstúpi prestrašný satan so svojimi pomocníkmi a nech sa zachvie pred tvojím príchodom, v ktorom ťa sprevádzajú anjeli a nech zmizne v hroznej priepasti večnej tmy.

Nech povstane Pán, nech sa rozpŕchnu jeho nepriatelia a nech zutekajú od neho, čo ho nenávideli. Ako mizne dym, tak nech sa oni stratia; ako sa rozpúšťa vosk pri ohni, tak nech zmiznú nepriatelia od Božej tváre. Spravodliví nech sa tešia z pohľadu na Boha. Húfy pekelné nech sú zmätené a zahanbené a služobníci diabla nech sa neodvážia zabraňovať ti v ceste.

Od múk nech ťa oslobodí Kristus, ktorý bol za teba ukrižovaný. Od večnej smrti nech ťa zachráni Kristus, ktorý za teba zomrel. Kristus, Syn Boha živého, nech ťa zavedie na pôvabné a vždy kvetnaté lúky svojho raja, a on, čo opravdivý Pastier, nech ťa zadelí medzi svoje ovečky. On nech ťa rozhreší od všetkých tvojich hriechov a nech ťa posadí po svojej pravici medzi vyvolených svojich, aby si hľadel(a) na svojho Vykupiteľa s tváre do tváre a aby si blaženými očami videl(a) najvznešenejšiu pravdu. A takto postavený(á) do radu blahoslavených, požívať budeš sladkosť Božej prítomnosti na veky vekov. ℟. Amen.

Modlime sa: Prijmi, Pane, svojho(u) služobníka(nicu) namiesto túžobnej spásy z Tvojho milosrdenstva. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice) zo všetkých nebezpečenstiev pekla, z osídel trestov a zo všetkých trápení. ℟. Amen!

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Henocha a Eliáša od strachu smrti súdneho dňa. ℟. Amen!

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Noema z potopy sveta. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Abraháma z Chaldejského Úru. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Jóba z jeho utrpenia. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Izáka so zápalného oltára a z rúk jeho otca Abraháma. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Lóta zo Sodomy a z blčiaceho ohňa. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Mojžiša z rúk egyptského kráľa Faraóna. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Daniela z jamy levov. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil troch mládencov z ohnivej pece a z rúk nešľachetného kráľa. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Zuzanu od falošného obvinenia. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Dávida z rúk kráľa Saula a z rúk Goliáta. ℟. Amen.

Vysloboď, Pane, dušu svojho(ej) služobníka(nice), ako si vyslobodil Petra a Pavla z väzenia. ℟. Amen.

Pane, ako si vyslobodil blahoslavenú Teklu, pannu a mučenicu, z troch najkrutejších mučidiel, tak ráč vyslobodiť dušu tohto svojho služobníka (tejto

svojej služobnice), aby sa s Tebou mohol(a) tešiť z nebeských blahoslavenstiev. ℟. Amen.

Modlime sa: Pane, porúčame Ti dušu Tvojho (Tvojej) služobníka(nice); Pane, Ježišu Kriste, Spasiteľ sveta,, vrúcne Ťa prosíme, dovoľ vstúpiť do lona Tvojich patriarchov duši, pre ktorú si milostive na zem sišiel. Priznaj sa, Pane, k svojmu stvoreniu, veď nestvorili ju iní bohovia, ale Ty, jediný, pravý, živý Boh; lebo niet iného Boha okrem Teba a niet iného stvorenia okrem Tvojho. Pane, poteš dušu jeho (jej) svojím pohľadom a nepamätaj dávnych jeho (jej) neprávostí a náruživostí, ktoré vzbudila vášeň či pálčivosť zlej žiadosti. Lebo hoci zhrešil(a), predsa Teba, Otca, Syna i Ducha Svätého nezaprel(a), ale veril(a); horlivosť za Boha v sebe zachoval(a) a Bohu, ktorý všetko stvoril, verne sa klaňal(a).

Modlime sa: Prosíme, Pane, nepamätaj na previnenia jeho (jej) mladosti a nevedomosti, ale podľa svojho veľkého milosrdenstva rozpomeň sa naňho (ňu). Nech sa mu (jej) otvoria nebesia, nech sa s ním (ňou) tešia anjeli v sláve svojej blaženosti. Prijmi, Pane, svojho(u) služobníka(nicu) do svojho kráľovstva. Nech ho (ju) prijme svätý Michal, Boží archanjel, ktorý je náčelníkom nebeského vojska. Nech mu (jej) v ústrety prídu svätí Boží anjeli a nech ho (ju) zavedú do nebeského mesta Jeruzalema. Nech ho (ju) prijme svätý Peter apoštol, ktorý dostal kľúče nebeského kráľovstva. Nech mu (jej) pomáha svätý Pavol, ktorý bol hodný stať sa vyvolenou nádobou. Nech sa primlúva za neho (ňu) svätý Ján, vyvolený apoštol Boží, ktorému boly zjavené nebeské tajomstvá. Nech orodujú za neho (ňu) všetci svätí apoštoli, ktorým dal Pán moc zaväzovať a rozväzovať. Nech prosia za neho (ňu) všetci svätí a vyvolení Boží, ktorí pre meno Kristovo na tejto zemi muky znášali, aby takto oslobodený(á) od okov tela mohol(a) sa dostať

do slávy nebeského kráľovstva, ku nášmu Pánu, Ježišu Kristovi, ktorý s Otcom a Duchom Svätým žije a kráľuje na veky vekov. ℟. Amen

Najdobrotivejšia Panna, Rodička Božia, Mária, najláskavejšia potecha zarmútených, nech odporúča svojmu Synovi ducha služobníka(nice) N., aby sa pre toto materinské primlúvanie nebál(a) smrteľných hrôz, ale ňou sprevádzaný(á) radostne došiel(a) na miesto túženej nebeskej vlasti. ℟. Amen.

K tebe sa utiekame, svätý Jozef, patrón umierajúcich, ktorému pri blaženej smrti čo strážcovia stáli Ježiš a Mária; pre tieto obe najdrahšie záruky porúčame ti dušu tohto služobníka (tejto služobnice) N., ktorý(á) v úzkostiach smrti sa nachádza, aby na tvoje primlúvanie oslobodený(á) bol(a) od diabolských úkladov a od večnej smrti a aby mohol(a) vojsť do večnej radosti. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Nasledovnú modlitbu nech za modleníkom hovorí podľa možnosti aj zomierajúci, ináč modleník nech sa ju modlí hodne nahlas (i do ucha zomierajúceho).

Ježiš, Ježiš, Ježiš!

Do Tvojich rúk, Pane, porúčam ducha svojho, Pane, Ježišu Kriste, prijmi moju dušu! Svätá Mária, oroduj za mňa! Mária, Matka milosti, Matka milosrdenstva, ty ma chráň od nepriateľa a prijmi ma v hodinu smrti! Svätý Jozef, oroduj za mňa! Svätý Jozef s blahoslavenou Pannou, nevestou tvojou, otvor mi lono Božieho milosrdenstva. Ježiš, Mária, Jozef, vám darujem srdce moje i dušu moju. Ježiš, Mária, Jozef, stojte pri mne v poslednom boji. Ježiš, Mária, Jozef, s vami nech odíde duša moja v pokoji.

12. Keď už umierajúci dokonal.

℣. Svätí Boží, príďte na pomoc, anjeli Pánovi, ponáhľajte sa v ústrety.

℟ Vezmite jeho (jej) dušu a zaveďte ju pred tvár Najvyššieho.

℣. Nech ťa prijme Kristus, ktorý ťa povolal, a nech ťa anjeli vovedú do lona Abrahámovho.

℟. Vezmite jeho (jej) dušu a zaveďte ju pred tvár Najvyššieho.

℣. Odpočinutie večné daj mu (jej), Pane: a svetlo večné nech mu (jej) svieti.

℟. Zaveďte ju pred tvár Najvyššieho.

Pane, zmiluj sa nad nami. — Kriste, zmiluj sa nad nami.

Pane, zmiluj sa nad nami.

Otče náš... Zdravas... Odpočinutie večné...

℣. Od brány pekelnej.
℟. Osloboď, Pane, dušu jeho (jej).
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami. — ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Tebe, Pane, porúčame dušu služobníka(nice) Tvojho(ej) N., aby odumrúc svetu, žil (žila) Tebe; a hriechy, ktorých sa dopustil(a) z ľudskej krehkosti, Ty sotri milosrdným a dobrotivým odpustením. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

13. Modlitba, keď sa cengá umieráčikom.

Pane, zmiluj sa nad tým (tou), ktorý(á) teraz so smrťou zápasí; pomôž mu (jej) v poslednom boji, aby sa jeho (jej) duša dostala k Tebe. Božský Spasiteľu, ktorý si za nás na kríži umrel, nedopusť, aby Tvoje umučenie a Tvoja bolestná smrť na tejto duši zostala bez osohu. Povedz jej, čo si kedysi povedal kajúcemu lotrovi: „Ešte dnes budeš so mnou v raji." Dožič niekedy i mne i všetkým veriacim šťastlivú hodinku smrti. Amen.

14. Potešujúce slová pre rodinu mŕtveho.

Už vyšla duša nášho(ej) kresťanského(ej) brata (sestry) do pokoja synov Božích. Pán života a smrti povolal ju od nás do príbytku nebeských radostí. Skončila svoju pozemskú púť. Telo jej je bledé a zdrevenelé leží pred našimi očami. Slzy zármutku ronia sa z našich očú teraz v hodine jej lúčenia sa s nami. Smútok a bolesť nás obkľúčily. Ale my sa pokoríme večne múdremu otcovskému riadeniu Božiemu. I tieto smutné udalosti budú pre naše srdce prameňom dôvery a nádeje. Čo Boh, Otec milosrdenstva a lásky, dopustí alebo činí, musí vždy slúžiť len k dobru jeho dieťaťa, ktoré Boha miluje.

I teraz sme povinní s vďačnosťou uznať nekonečnú Božiu lásku. Boh podľa svojej nesmiernej dobroty nášho(u) práve teraz zomrelého(lú) brata (sestru) oslobodil od všetkých múk a bolestí života a prijal ho (ju) do vlasti odplaty, svetla a pokoja. Máme nádej, že náš(a) brat (sestra) za vernosť a vytrvalosť na ceste pútnickej, za vystáte bolesti a strasti života prijme z rúk večného Boha večnú odplatu. Lebo blahoslavení sú mŕtvi, ktorí v Pánu umierajú.

Zaviazaní sme najvrúcnejšou vďakou za všetko dobré, čo Boh nebohému(ej) bratovi (sestre) preukázal od prvého až do posledného jeho (jej) vzdychnutia. Večný Bože, prijmi láskave našu vďačnosť. Ďakujeme Ti aj za všetky trápenia a muky, ktorými si ho (ju) na zemi skusoval a zdokonaľoval, pričom si mu (jej) pomáhal trpezlive všetko znášať a prevládať. Ďakujeme Ti, že pri lôžku nebohého(ej) nemáme nijakej príčiny byť smutnými, ako tí, ktorí nemajú nádeje na večný život. Spokojne sa môžeme pozerať na bezduché telo v plnom presvedčení, že jeho (jej) oslobodený duch prešiel do vlasti pokoja a blahoslavenstva, kam aj my prídeme, ak budeme k určenému cieľu kráčať cestou viery a čnosti. Táto radostná nádej musí každého z nás potešiť v trápení i v bolesti, ktorú nám spôsobil odchod nášho(ej) milovaného(ej) brata (sestry).

Nám všetkým tiež odbije hodina smrti. Skôr alebo neskôr musíme aj my so sveta odísť. Ako teraz oči nášho(ej) brata (sestry) už nevidia, jeho (jej) uši už neslyšia, jeho (jej) srdce nebije a jeho (jej) telo pred nami leží studené a zmeravené, tak aj my tu budeme niekedy ležať. I nás očakáva hrob a odplácajúca večnosť. Ó keby nás táto myšlienka priviedla k tomu, aby sme čas svojho života upotrebili verne a svedomite a tak, keď nás Pán života a smrti povolá k sebe, aby sme mohli pokojne, radostne a vesele nasledovať jeho hlas a bez strachu postaviť sa pred jeho obličaj.

Sľubujeme pri bezduchom tele milovaného(ej) brata (sestry), že chceme ostatný čas svojho zemského putovania stráviť primerane príkazom Božím, aby sme sa po skončenom živote mohli dostať do vlasti svetla a odplaty, ktorú Boh pripravil a prisľúbil pobožným a spravodlivým. Amen.

15. Modlitba za mŕtveho(u), ktorý(á) práve skonal(a).

Otče náš... Zdravas...
℣. Odpočinutie večné daj mu (jej), Pane.
℟. A svetlo večné nech mu (jej) svieti.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Tebe, Pane, porúčam dušu služobníka(nice) Tvojho(ej), aby, keď zomrel(a) svetu, Tebe žil(a), hriechy, ktorých sa dopustil(a) z ľudskej krehkosti, ráč mu (jej) pre svrchovanú svoju dobrotu odpustiť. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Ó Bože, buď milostivý tejto duši. Ježiš, Mária, Jozef, prispejte jej ku pomoci. Pane, do Tvojich rúk porúčam túto dušu. Ježišu Kriste, buď jej milostivým sudcom.

Otče nesmierneho milosrdenstva a Bože nekonečnej dobroty, zmiluj sa nad touto dušou, ktorá sa teraz odobrala z tejto časnosti na večnosť; nezavrhni ju od

svojej tváre; nespomínaj na jej hriechy, lež spomeň na predrahú krv Syna Tvojho, Ježiša Krista, ktorý túto dušu vykúpil. Jeho krv volá s nami k Tebe za odpustenie jej viny a pokuty. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

J) Cirkevný pohreb.

1. Cirkevné predpisy o pohrebe.

Cirkevný pohreb záleží v tom, že sa mŕtvola prenesie do chrámu, tam sa odbavia cirkevné obrady, ak nie je zavedený iný zvyk a mŕtvola sa prenesie na cintorín. (Can. 1204.) Mŕtve telá veriacich sa musia pochovať; nesmú byť spálené. Kto by v testamente poručil, aby ho po smrti spálili, nesmie sa to vykonať a za trest sa mu odoprie cirkevný pohreb, t. j. pochová sa bez cirkevných obradov. (Can. 1203.)

Mŕtvoly veriacich sa majú pochovávať do posvätených alebo požehnaných cintorínov. Do chrámu sa pochovávajú len sídelní biskupi, kardináli a pápeži. (Can. 1205.)

Cirkev má právo mať svoje cintoríny. Cintorín musí byť ohradený a strážený. Hroby kňazov, ak je to možné, majú byť oddelené od ostatných hrobov. Tak isto aj dietky majú byť osobitne pochovávané. Pochované mŕtvoly sa nesmú bez biskupského povolenia vykopať. Pohreb sa má vykonať až po uplynutí dostatočného času, aby sa bezpochyby zistila smrť, zvlášť ak nastala náhle. Chudobní majú byť pochovaní zadarmo. Majetní majú zaplatiť poplatky, ustálené biskupom alebo zvykom. (Can. 1206, 1209, 1210—14, 1234—5.)

Do cirkevného požehnaného cintorína sa nesmú pochovať inoverci. Keďže svetský zákon núti, aby aj nekatolíci boli tam pochovaní, totiž ak tam niet iného cintorína, je žiadúce, aby v každom cirkevnom cintoríne bolo určené a ohradené miesto pre pochovávanie inovercov, ďalej pre samovrahov a nepokrstených. Táto časť cintorína sa neposviaca.

Cirkevne neslobodno pochovať tých, ktorí neboli pokrstení. Teda ani malé nepokrstené deti. (Can. 1239.)

Cirkevný pohreb sa odopiera, ak neprejavili aspoň dajaké znaky ľútosti títo ľudia: verejní odpadlíci od kresťansko-katolíckej viery, ďalej, ktorí boli verejnými prívržencami kacírskej alebo schizmatickej sekty; ktorí boli slobodomurármi, alebo patrili do iných, Cirkvou zakázaných spoločností; ktorí boli vyobcovaní Cirkvou alebo daní pod interdikt; ktorí spáchali samovraždu pri dobrom rozume; ktorí zomreli v súboji alebo následkom súboja; ktorí nariadili, aby bolo ich mŕtve telo spálené: ktorí žili ako verejní a známi hrieš-

nici. — Ak je pochybnosť, treba sa obrátiť na biskupa. (Can. 1240.) Za toho, kto je vylúčený z cirkevného pohrebu, nemožno slúžiť pohrebnú alebo výročnú sv. omšu, ani nemožno odbaviť iné úradné pohrebné modlitby.

Cirkev spomínaným hriešnikom oprávnene odopiera cirkevný pohreb. Cirkevným pohrebom sa neprejavuje úcta jeho pozostalým, ale telu mŕtveho, ktoré bolo schránkou nesmrteľnej duše. Táto schránka (telo ľudské), ako veríme, má byť oživená na posledný deň. Hriešnik, ktorému Cirkev odoprela cirkevný pohreb, už skôr zneuctil svoje vlastné telo, schránku to svojej duše a schvaľuje hrozný súd Boží nad sebou. Ako si môže Cirkev uctiť telo toho, ktorý ju za života neposlúchal. Pri cirkevnom pohrebe sa Cirkev modlí za dušu nebohého. Za spomínaných hriešnikov sa Cirkev verejne nemodlí, lebo žili proti príkazom Božím a cirkevným, ľútosť neprejavili a zomreli podľa ľudského mienenia v nekajúcnosti a s Cirkvou nesmierení. Kristus povedal: Kto neposlúchne Cirkev, nech ti je ako pohan a publikán.

2. Poučenie o kresťanskom pochovávaní.

Umretie kresťana katolíka oznamuje sa cenganím na umieráčiku, aby sa žijúci bratia a sestry v Kristu za jeho dušu pomodlili. Keď počuješ hlas umieráčika, vždy sa pomodli aspoň modlitbičku „Odpočinutie večné daj mu, ó Pane." Mŕtvemu zatlačia priatelia oči na znamenie, že smrť je ako by spánok, z ktorého sa ľudské telo prebudí v posledný súdny deň na zatrúbenie anjelovo a vstane premenené a neporušiteľné. Mŕtve telo treba umyť a slušne obliecť. Niekde je zvykom, že mŕtvemu obliekajú osobitné umrlčie rúcho a tak ho vložia do rakvy. Pri rakve horí svieca na znamenie, že nebohý, súc osvietený pravou vierou, odobral sa s tohto sveta a že Cirkev vyprosuje mu od Boha večné svetlo, nebeské blahoslavenstvo. Zapálená svieca upomína nás tiež na podobenstvo o desiatich pannách, z ktorých len päť bolo pozorných a pripravilo si oleja do lámp na privítanie ženícha. Ruky nebohého krížom složené, do ktorých vkladajú aj malý krížik, ukazujú, že sa nebožtík pevne pridŕžal viery v Ukrižovaného a že dúfa vo večné spasenie pre zásluhy Spasiteľovej smrti na kríži. — Nastávajúci pohreb sa ohlasuje častejším vyzváňaním, čo povzbudzuje živých veriacich, aby s hlasom zvonov povznášali k Bohu svoje modlitby za nebohého a aby mu v danom čase prišli aj na pohreb. V ustanovený čas na zvonenie zvané puls — signál, ľud sa shromaždí k mŕtvole nebohého a kňaz, oblečený v superpelícii, v čiernej štóle a pluviálı, s asistentmi a miništrantmi ako aj spevákmi odchádza na miesto, kde mŕtvy leží. Na čele sprievodu sa nesie vysoký kríž, s ktoré-

ho povieva smútočný flór. V sprievode sa nesú tiež čierne cirkevné zástavy, ktoré sú odznakom víťazstva ako aj znamením, že nebohý vždycky patril pod zástavu Kristovu.

Na umrlčej truhle, v ktorej leží nebohý, je položený menší kríž medzi dvoma horiacimi sviecami, čo tiež znamená, že nebohý veril v Ukrižovaného Ježiša Krista a že skrze jeho smrť dúfa vo večné blahoslavenstvo. Umrlčia truhla býva niekde ozdobená vencami kvetov, ktoré znázorňujú lásku a vďačnosť pozostalých voči nebohému. Niekde na truhlu položia i knihu, ktorá predstavuje sv. Písmo, podľa ktorého nebohý spravoval svoj život. Na truhlu nebohého kladú sa tiež veľké pátričky, čo odznak, že nebohý bol členom Ružencového spolku. Podobne sa na truhlu kladú aj mnohé odznaky stavu a hodnosti nebohého. Napr. na truhly šľachticov je položený erb, na truhly dôstojníkov a vojakov meč alebo prilba, na truhly kňazov omšové rúcho a kalich, na truhly kráľov kráľovská koruna atď., čo znamená, že sa nebohému preukazuje posledná úcta pred svetom a že každý človek musí pri hrobe svojom zanechať všetky pozemské majetky a hodnosti tak, ako sa tieto odznaky složia na cintoríne s truhly nebohého.

3. Obrady pohrebu dospelých.

Kňaz sa dostaví s miništrantmi a spevákmi na miesto, kde je vyložená truhla medzi horiacimi sviecami. A hneď začne odbavovať obrady.

Orémus pro fidélibus defunktis.	Modlime sa za zomrelých veriacich.

Nato sbor pokračuje:

Réquiem aéternam dóna eís, Domine, et lux perpétua lúceat eis.	Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti.
Cirkumdedérunt me gemitus mortis: Dolórés inferni, cirkumdedérunt me.	Obkľúčily ma smrteľné bolesti. Podsvetné muky obkľúčily ma.
Ps. 94: Veníte exultémus Dominó, jubilémus Deó salutári nostró; praéokupémus faciem ejus in confessióne et in psalmis jubilémus ei. Cirkumdedérunt me...	**Žalm 94.:** Poďme, spievajme Pánovi, jasajme Bohu, spaseniu nášmu, chválospevom iďme mu v ústrety, žalmami ho slávme. Obkľúčily ma...
Quoniam Deus magnus Dominus, et rex magnus super	Veď Boh je veľký Pán a je kráľom veľkým nad všetký-

omnés deós, quoniam non reppellet Dominus plébem suam, quia in manú ejus sunt omnés finés terraé: et altitudines moncium ipse konspicit. Dolóres...

mi bohmi, ale preto nepohrdne ľudom svojím. V jeho rukách sú všetky končiny sveta a díva sa aj na končiare vrchov. Podsvetné muky...

Quoniam ipsius est mare, et ipse fécit illud, et aridam fundavérunt manús ejus: venite adorémus, et procidámus ante Deum: plorémus kóram Dominó, qui fecit nós. Quia ipse est Dominus Deus noster, nós autem populus ejus et ovés paskuaé ejus... Cirkumdedérunt...

Jemu patrí more, veď on ho stvoril, aj suchá zem je z jeho ruky: Poďme, klaňajme sa mu a padnime na kolená pred ním, orodujme pred Bohom Stvoriteľom, lebo Pán a Boh náš je on. A my sme ľud jeho a ovce pastvy jeho. Obkľúčily ma...

Hodie si vócem ejus audieritis: nolíte obduráre korda vestra; sikut in exacerbacióne sekundum diem tentaciónis in desertó: ubi tentavérunt me patrés vestri, probavérunt et vidérunt opera mea. Dolóres...

Keď dnes počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia, ako voľakedy roztrpčení v deň pokušenia v púšti tam ma pokúšali a skúšali vaši otcovia, hoci videli moje činy. Podsvetné muky...

Quádraginta anní́s proximus fui generacioni huik et dixi: semper hi errant korde; ipsi véró non kognovérunt viás meás, quibus jurávi in íra mea, si introibunt in requiem meam. Cirkumdedérunt...

Štyridsať rokov som bol s týmto národom a videl som, že vždy blúdili vo svojich srdciach. Oni však nechceli poznať moje cesty. Preto som prisahal vo svojom hneve, že nevkročia do môjho pokoja. Obkľúčily ma...

Réquiem aéternam dona eis, Domine: et lux perpétua lúceat ei. Dolóres... Cirkumdedérunt...

Odpočinutie večné daj mu (jej), Pane. A svetlo večné nech mu (jej) svieti. Podsvetné muky... Obkľúčily ma...

Kňaz: Absolve, Domine.

Rozhreš ho, Pane.

Sbor spieva chválospev Zachariáša (Lk 1, 68—79.).

Benediktus Dominus Deus Israel: quia visitávit et fécit redempciónem plébis suaé.

Chvála Pánovi Bohu izraelskému, lebo shliadol na svoj ľud a pripravil mu vykúpenie.

Et erexit cornú salútis nóbis: in dómo Dávid pueri sui.

Sikut locútus est per ós sanktórum: Qui a saéculo sunt, prophetárum ejus.

Salútem ex inimícís nostrís: et de manú omnium, qui odérunt nós.

Ad faciendam miserikórdiam kum patribus nostrís: et memorári testamenti sui sankti.

Jusjurandum, quod jurávit ad Abraham patrem nostrum: datúrum se nóbis.

Ut sine timóre, de manú inimicórum nostrórum liberáti: serviámus illi.

In sanktitáte et justícia kóram ipsó: omnibus diébus nostrís.

Et tu, puer, Prophéta Altissimi vokáberis: praeíbis enim ante faciem Domini, paráre viás ejus.

Ad dandam scienciam salútis plébi ejus: in remissiónem pekkatórum eórum.

Per viscera mise kordiaé Dei nostri: in quibus visitávit nós, oriens ex altó.

Illumináre hís, qui in tenebrís, et in umbra mortis sédent: ad dirigendós pédés nostrós in viam pácis.

Réquiem aéternam dóna ei.

Antifóna: Absolve, Domine, animam famuli tui (famulae tuae) ab omni vinkulo deli-

Vzbudil nám silného Spasiteľa — z rodu Dávida, svojho služobníka.

Všetko tak, ako to sľuboval ústami svojich svätých prorokov už od pradávna:

že nás oslobodí od nepriateľov a z rúk všetkých našich nenávistníkov.

Tak chce všetko milosrdne splniť, čo sľuboval našim otcom, lebo pamätá na svoju svätú smluvu,

i na prísahu, lebo prísahou sľuboval Abrahámovi, nášmu otcovi, že nám dožičí,

aby sme vytrhnutí z nepriateľských rúk už bez bázne mu slúžievali

vo všetkej svätosti a spravodlivým životom po všetky svoje dni.

A ty, môj malý synu, budeš mať úlohu proroka v (službe) Najvyššieho: kráčať budeš pred Pánom, aby si mu pripravil vopred cestu,

aby si prinášal jeho ľudu zvesť, že nadišiel čas spásy a odpustenia hriechov,

ktorého sa mu dostane z milosrdného srdca nášho Boha, veď preto prichádza nás navštíviť ten, čo vyšiel z Večnosti,

aby osvietil všetkých, ktorí už prebývali v temnotách vo večnej tme, aby upravil naše kroky na cestu, ktorá vedie do našej spásy.

Odpočinutie večné ...

Rozhreš, Pane, dušu svojho služobníka (svojej služobnice) od každého sväzku

którum, ut in resurekciónis glória inter sanktós tuos resuscitátus(a) respiret.

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.
Pater noster.

hriechov, aby v sláve zmŕtvychvstania odpočíval(a) vzkriesený(á) medzi Tvojimi svätými.

Pane, zmiluj sa.
Kriste, zmiluj sa.
Pane, zmiluj sa.
Otče náš . . .

Otčenáš sa modlí potichu a medzitým kropí svätenou vodou rakvu a okadí ju kadidlom. Toto kropenie znázorňuje prosbu zomrelého, aby ho Boh očistil vo večnosti nebeskou rosou a vzal ho k sebe do nebeskej slávy. Dym vonného tymiánu znamená zbožnú modlitbu, ktorú vysielame k Bohu zo srdca za nášho(u) nebohého(ú) spolubrata, sestru, ktorého(ej) telo si ešte stále ctíme.

℣. Et né nós indúkas in tentaciónem.
℟. Sed libera nós a maló.
℣. A porta inferi.
℟. Erue, Domine, animam ejus.
℣. Krédo vidére dona Domini.
℟. In terra vivencium.
℣. Ne trádas bestiís animás konfitentés tibi.
℟. Et animás pauperum tuórum ne obliviskáris in fínem.
℣. Domine, Jesu Christe, mizerére ei.
℟. Christe, parce ei.
℣. Domine, exaudi oraciónem meam.
℟. Et klamor meus ad te véniat.
℣. Dóminus vobiskum.
℟. Et kum spiritú tuó.

A neuvoď nás do pokušenia.
Ale zbav nás od zlého.
Od brány pekelnej.
Osloboď, Pane, dušu jeho (jej).
Verím, že uvidím blaho Pána.
V krajine živých.
Nedaj dravcom duše, ktoré Ťa vyznávaly.
A na duše pokorných nikdy nezabúdaj.
Pane, Ježišu Kriste, zmiluj sa nad ním (ňou).
Kriste, buď mu (jej) zhovievavý.
Pane, vyslyš modlitbu moju.
A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
Pán s vami.
I s duchom tvojím.

Za muža:

Modlime sa: Nakloň, Pane, ucho svoje k našim prosbám, ktorými pokorne žiadame milosrdenstvo Tvoje, ráč voviesť do vlasti pokoja a večného svetla dušu slu-

žobníka svojho N., ktorej si s tohto sveta odísť rozkázal, a ráč jej dať účasť vo spoločenstve svätých Tvojich. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Za ženu:

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, zmiluj sa podľa dobrotivosti svojej nad dušou služobnice svojej a daj, aby od škvŕn krehkosti očistená, pripočítaná bola k tým, ktorým si dedičstvo spasenia večného udelil. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Z nasledovných štyroch modlitieb sa jednu kňaz modlí slovensky.

Modlitba za mŕtveho(u).

Pane, pomôž prosbám našim, nakloň na ne láskave ucho svoje. Vyslyš nás dobrotive s trónu Tvojej velebnosti a ráč prijať pokorné modlitby sluhov Tvojich. Teba vzývame, Pane svätý, Otče všemohúci, Bože večný, uchovaj od pekelného ohňa a presaď do raja dušu svojho (ej) služobníka(nice) N., ktorého(ú) si z tohto života vyvolať ráčil. Veď Syn Tvoj, Pán náš, Ježiš Kristus, preto ráčil trpieť na dreve kríža a bol pod Pontským Pilátom ukrižovaný, aby pre svoje zmŕtvychvstanie vyslobodil z väzenia predpeklia duše, ktoré pre hriech Adama nemohly vidieť svoje spasenie. Zahanbi vrátnikov pekla a smäť služobníkov zla. Anjelské mocnosti nech vovedú jeho (jej) dušu do lona arciotcov našich, Abraháma, Izáka a Jakuba. Nech okúsi blaženosť, ktorú si Ty, Všemohúci, svojim vyvoleným pripravil. Nech sa raduje po Tvojej pravici z obsiahnutého dedičstva. Učiň, aby keď nastane ten veľký deň odplaty, vstal(a) zmŕtvych spolu s Tvojimi svätými a vyvolenými nie k večným trestom, ale k večným odmenám. Nedaj, žeby sa táto

duša, ktorú svätý krst umyl a svätý olej krizmy posilnil, sväzkami hriechu spútaná v ohni mučila, ale aby bola zase do raja uvedená skrze to veľké milosrdenstvo Tvoje, ktoré, dokiaľ žila, vždy zvelebovala. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Druhá modlitba za mŕtveho(u).

Vráť sa k Bohu, duša kresťanská, po dokončenej púti slzavým údolím, v ktorom si trápne hľadala blaženosť. Pravou blaženosťou je Boh, a preto naša duša nemá pokoja, dokiaľ nespočinie v Tebe, Pane. Život na zemi je len skúškou, ktorá netrvá na veky. My kresťania veríme a vieme, že celí nezomrieme. Smrť nás len sprevádza z tejto časnosti do večného života, z pominuteľnosti do nesmrteľnosti, do kráľovstva Ježiša Krista, do večného svetla a pokoja. Ten pokoj nám zaslúžil Ježiš Kristus svojou smrťou na kríži, prinesúc večné spasenie tým, ktorí dúfajú v ňom. On milosrdne a láskave volá svoje dietky, ktoré na tento svet stvoril. Poďte, požehnaní Otca môjho! Pozoroval som, ako ste na zemi bojovali, koľko plakali, koľko trpeli. Poďte, pritúlim vás na svoje srdce, aby ste si na ňom na veky odpočinuli. Ó Pane, akí sme blažení, že Ťa s tváre do tváre uvidíme.

V tej nádeji modlíme sa k Tebe za dušu toho (tej), ktorého(ú) práve pochovávame, aby si ju milostive prijal. Nehľaď na jej nedokonalosti, ale pre zásluhy Syna Tvojho, Ježiša Krista, zmiluj sa nad ňou. Ó Pane, zmiluj sa nad naším bratom (našou sestrou), otvor mu (jej) bránu Tvojho kráľovstva nebeského, aby Ťa tam s Tvojimi svätými na veky oslavoval(a), čo Stvoriteľa, Vykupiteľa a Posvätiteľa, ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Tretia modlitba za mŕtveho(u).

Milosrdný Otče, všemohúci Pane Bože, ktorému všetko žije a ktorému sa netratia ani tí, čo umierajú, lebo raz zase zmŕtvych vstanú, prosíme láskavú dobrotu Tvoju, ráč udeliť ľahké odpočinutie tu pred nami ležiacemu(ej) mŕtvemu(ej) bratovi (sestre). Buď mu (jej) milosrdným sudcom a pre vyliatu drahú krv jediného Syna Tvojho odpusť mu (jej) previnenia, ktorých sa dopustil(a) z pokušenia tela, sveta a diabla; zbav ho (ju) trápení a daj mu (jej) večné odpočinutie. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Štvrtá modlitba za mŕtveho(u).

Pane Bože, ktorý si milosrdný a odpúšťaš, ponížene prosíme v dôvere v Tvoju dobrotivosť za služobníka(nicu) Tvojho(u) N., ktorého(ú) si vyvolal z časného telesného väzenia. Ráč mu (jej) odpustiť pokuty, ktoré by si zaslúžil(a) za hriechy spáchané z ľudskej krehkosti a daj, žeby všetkých múk zbavený(á) mohol(a) Ťa chváliť s Tvojimi svätými.

Milosrdný Bože, ktorý sa zatrateniu človeka neraduješ, ale jeho spasenie si žiadaš, pokorne prosíme, ráč oslobodiť od všetkých sväzkov hriechov našich príbuzných, priateľov a dobrodincov, ktorí sa čo pravoveriaci s tohto sveta pominuli, a ráč ich skrze Tvojich svätých anjelov voviesť do blaženého večného pokoja. Amen.

Po pomodlení sa niektorej z týchto modlitieb sbor spieva antifónu:

Antifóna: Michael praepositus paradísi, quem honorífikant angelórum civés.	Michal archanjel je strážcom raja, ktorého si ctia anjelskí občania.
℣. Stetit angelus juxta aram templi.	Anjel stál pri chrámovom oltári.
℟. Habens thuribulum aureum in manú sua.	So zlatým kadidlom vo svojej ruke.

Modlime sa: Bože, ktorý v podivuhodnom poriadku rozdeľuješ služby anjelov a ľudí, dožič milostive, aby náš život na zemi ochraňovali tí, ktorí Ťa v nebesiach vždycky obkľučujú a obsluhujú. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Tu zaznie smútočná pieseň, odobierka. Nežiadajme, aby v tejto odobierke boly spomínané kadejaké zemské veci, ktorých spomienka je výsmechom pohrebu, lebo dáva príležitosť nenáležitým vykladačkám nariekajúcich. V sprievode ide najskôr procesiový kríž, potom mládež v dvojstupe, mužovia v štvorstupe, speváci, kňaz s asistenciou, rakva, príbuzní a ostatné ženy zase v štvorstupe. Za sprievodu sa spieva 50 žalm: Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa veľkého milosrdenstva svojho. Hľadaj medzi kajúcimi žalmami, str. 429.

Sprievod ide buď do kostola a tam je sv. omša za zomrelého, po ktorej je aj libera. Ak sa do kostola nejde, obrad libera sa odbaví po odobierke pri dome a ide sa hneď s procesiou do cintorína. V tomto prípade je sv. omša pohrebná na druhý deň.

Pri rakve mŕtveho nesú sa zapálené sviečky, ktorých plamienky znázorňujú našu prosbu a dôveru, žeby Boh nebohému — nebohej doprial nebeského blahoslavenstva i popri všetkých ľudských krehkostiach, ktorých sa dopustil za života.

Na niektorých miestach je zvykom, že príbuzní nesú v rukách vetvičky rozmarínu na znamenie dosiahnutého víťazstva v zemskom boji, ktorým nebohý skončil boj proti telu, svetu a diablovi, prekročil prah časnosti do večnosti.

Spev žalmu: Zmiluj sa nado mnou, Bože, upomína nás na pokánie a rozpomínanie sa, že aj my skôr-neskôr umrieme, že už azda teraz čihá na nás smrť, po ktorej aj nám bude osožná modlitba spoluveriacich, keď nás ponesú do hrobu.

Keď pohrebný sprievod vchádza do cintorína, sbor spieva:

Antifóna: In paradísum dedúkant te angeli: et kum Lazaró quondam paupere vítam habeás sempiternam.	Nech ťa do raja vedú anjeli a maj s Lazárom niekedy chudobným život večný.
Žalm 129: De profundís klamávi ad te, Domine; Domine, exaudi vócem meam. — **In paradísum ...**	Z hlbín volám k Tebe, ó Pane; Pane, vyslyš volanie moje. — **Nech ťa do raja ...**

Ďalšie verše žalmu viď medzi kajúcimi žalmami. — Na zakončenie žalmu sa však vždy spieva: Réquiem aéternam ... Odpočinutie večné ...

Kňaz sa pri otvorenom hrobe modlí, pričom zase kropí a okaďuje umrlčiu truhlu, ako aj jamu:

Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa.
Christe eleison.	Kriste, zmiluj sa.
Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa.
Pater noster...	Otče náš...
℣. Et ne nós indúkas in tentaciónem.	A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Sed libera nós a maló.	Ale zbav nás od zlého.
℣. A porta inferi.	Od brány pekelnej.
℟. Erue, Domine, animam ejus.	Zachráň, Pane, dušu jeho (jej).
℣. Requieskat in páce.	Nech odpočíva v pokoji.
℟. Amen.	Amen.
℣. Domine, exaudi oraciónem meam.	Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. Et klamor meus ad te véniat.	A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Dominus vóbiskum.	Pán s vami.
℟. Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, buď milosrdným s týmto zomrelým svojím služobníkom (s touto svojou zomrelou služobnicou) a netrestaj ho (ju) za jeho (jej) skutky, veď predsa len Tvoju vôľu chcel(a) konať. Tu pravá viera ho (ju) spájala s veriacimi, tam Tvoje zmilovanie nech ho (ju) vradí do anjelských sborov. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

℣. Réquiem aéternam dóna ei, Domine.	Odpočinutie večné, daj mu (jej), Pane.
℟. Et lux perpétua lúceat ei.	A svetlo večné nech mu (jej) svieti.
℣. Requieskat in páce.	Nech odpočíva v pokoji.
℟. Amen.	Amen.
℣. Anima ejus et animaé omnium fidélium defunktórum per miserikórdiam Dei requieskant in páce.	Duša jeho (jej) a duše všetkých zomrelých veriacich skrze milosrdenstvo Božie nech odpočívajú v pokoji.
℟. Amen.	Amen.

Za týmto sa spieva pohrebná pieseň, medzičím sa spúšťa do hrobu rakva. Okolostojaci, najmä rodina, môžu na rakvu hodiť pár hrudiek zeme na znamenie, že odprevadením do

matky zeme vykonali telesný skutok milosrdenstva. Pritom môžu sa modliť asi takto: Telo tvoje, ó človeče, zo zeme je učinené, navracia sa zase v zem, dokiaľ ho hlas jeho sudcu nevzkriesi k životu.

Pri zasadzovaní kríža na hrob nebohého môžu sa modliť: Kríž, ktorý zasadzujeme na tento hrob, nech bude istým znakom vzkriesenia nebohého skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Na niektorých miestach býva pri pohrebe aj kázeň Kázeň môže byť však len tam, kde to výslovne povolil biskup.

4. Posledné veci človeka.

Ako zviera nič nevie o večnosti, tak by chcel aj niektorý človek nevedieť o tejto skutočnosti. Nechce uznať zákony Božie, preto jednoducho popiera Boha i večnosť. O jestvovaní Boha ľahko sa presvedčí, keď užíva svoj rozum a hoci z druhého sveta sa ešte nik nevrátil, predsa ho nemôže poprieť, lebo ak je Boh, tak je aj večnosť, tak je naša duša Božskou iskrou, ktorá len krátky čas je tu na zemi, lebo patrí večnosti.

Mnohí okrašľujú svoju neveru tým, že naša pamiatka zostane v našich činoch, v plánoch a v splodených generáciách. Je to iba snaha vyhnúť sa zodpovednosti pred Bohom. My veríme, že naša duša je nesmrteľná. Táto duša, ktorá nás cez celý život povznášala a od ostatných tvorov oddeľovala, nemôže zmiznúť, lebo musí vydať počet za veci, za ktoré cítila po celý život zemský zodpovednosť. Naše telo by po smrti mohlo práve tak zmiznúť, ako zmizne a vnivoč sa obráti telo zvierat, ale spravodlivý Boh chce uctiť aj tú telesnú schránku, v ktorej duša na zemi prebývala A preto určil, že telo ľudské na rozdiel od ostatných tvorov bude tiež s dušou oslávené, alebo, ak si človek zaslúžil, bude s dušou potrestané. Čo kto seje, to bude i žať. Boh zasial do nášho tela dušu a Boh túto dušu musí i sožať s hojnou úrodou alebo bez všetkého plodu. Ako sa zbožie čistí od pliev a kúkoľa, tak aj Boh zrno svojej žatvy musí očistiť. Preto treba človekovi rozmýšľať o smrti, o súde, o pekle, o nebi, o očistci a o poslednom súde.

1. Osobitný súd. Duša sa hneď po smrti svojho tela, vlastne v samej chvíľke smrti a na mieste smrti dozvie o súdnom Božom výroku nad sebou. Nemyslime si, že Pán Boh nad dušou vedie dajaké súdne pojednanie, pri ktorom by boly prístupné dajaké výhovorky alebo doznania. Boh vidí naše skutky, náš život; naše svedomie je našim žalobcom, advo-

kátom a svedkom naraz. A tak podľa spravodlivosti duša človeka, ktorý zomrel v smrteľnom hriechu, bez sviatosti, prípadne bez dokonalej ľútosti je odsúdená do pekla. — Duša človeka, ktorý zomrel iba vo všedných hriechoch, alebo nemá odpykané tresty za svoje bývalé smrteľné i všedné hriechy, ide do očistca. Duša celkom čistá bez hriechov i trestov ide rovno do neba, kam prídu za ňou aj duše z očistca.

2. **Peklo.** Urážka Boha, ťažkým hriechom učinená, je nekonečná. Preto aj trest za hriech musí byť bez konca. Spasiteľ hovorí o tých, ktorí pohŕdali zákonom Božím a spásou svojej duše, že na súde počujú prísny hlas sudcov: „Odíďte odo mňa, zatratení, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovi a jeho anjelom." Ježiš hovoril o večnom zatratení, že tam horí neuhasiteľný oheň, červík múk tam neumiera. Keď teda prijmeme sladké zvesti a príjemné učenie sv. evanjelia, musíme prijať aj učenie o hroznej skutočnosti večného zatratenia. Kristove slová sú vždy rovnako platné, či ich hovorí o nebi alebo o pekle.

Peklo je pokračovaním hriechu. Hriešnik, nechcejúc poslúchať Boha, hriechom sa vzdialil od neho, nechce Boha veriť, alebo nechce o jeho sv. vôli a o ňom nič počuť. Teda je spravodlivé, aby vo večnosti mal to, čo si sám volil tu na zemi. Hriešnik si miesto Boha volil rozkoše a stvorenia, mysliac, že v nich nájde cieľ svojho života, hoci podrývajú zdravie jeho tela a ničia jeho dušu. Preto za trest vo večnom zatratení bude mu jedna zo stvorených vecí, ktorá už tu na zemi najviacej trápi a to je oheň. A tak v pekle hrozný, diablom pripravený oheň bude trápiť telo človeka a dušu však zvlášť nevýslovne bude trápiť nesmierna túžba po blaženosti, totiž vidieť Boha, ktorého však poznať a s ním sa stretnúť na zemi opovrhla. Z večného zatratenia niet vyslobodenia, hoci by sa celý svet modlil za jednu zatratenú dušu.

3. **Nebo.** Nebo je miesto, o ktorom sv. Pavol povedal (1. Kor 2, 8.): „Ani oko nevidelo, ani ucho neslyšalo, ani srdce ľudské nepocítilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú." Slasť neba, čiže oslávenie v nebi spočíva v stálom videní Boha, po ktorom človek túžil na zemi vierou, nádejou a láskou; ako povedal sv. Augustín: Nespokojné je srdce naše, dokiaľ nespočinie v Tebe, ó Pane. Slasť nebeských radostí nemožno zunovať, hoci nemá nikdy konca. Svätí v nebi jasne vidia už všetky tajomstvá viery tu na zemi. Slasťou človeka v nebi je tiež, že je stále v spoločnosti svätých, s ktorými večne oslavuje Boha.

V nebi oslavujú Boha dvoje stvorenia, a to sú anjeli a

spasení ľudia. Teda duša človeka (aj malíčkého dieťaťa), keď príde do neba, nestane sa anjelom, ale ostáva ďalej podstatnou dušou ľudskou, rozdielnou od anjelov.

4. Očistec. Boh vo svojej spravodlivosti musí trestať každý hriech, malý či veľký, oľutovaný, či neoľutovaný. Boh pri sviatosti krstu, keď nás prvý raz prijíma za dietky, odpustí každý trest. Keď však potom znovu ťažko hrešíme, Boh len zo zvláštneho milosrdenstva pozmeňuje pri sv. spovedi, prípadne pri predchádzajúcej dokonalej ľútosti, večný trest pekla na časné tresty tu na zemi alebo v očistci. Preto sa nediv, keď Pán Boh dopúšťa rozličné tresty tu na zemi aj na ľudí, ktorí sa spovedajú zo svojich hriechov. Aj všedné hriechy zasluhujú časný trest. Všedné hriechy a neodpykané tresty za bývalé smrteľné hriechy zabraňujú duši ľudskej vstúpiť medzi svätých a hľadieť na Boha, lebo nič nečistého do kráľovstva Božieho nepríde. Taká duša ľudská, ktorá má pri smrti len všedné hriechy, alebo len neodpykané tresty, nemôže byť poslaná do večného zatratenia, lebo Boh ju miluje a ona Boha. Preto Boh vo svojej svätosti stvoril očisťujúci kúpeľ, očistec zvaný, kde sa duše očistia ohromnými bolesťami od všedných hriechov a časných trestov a pritom majú nádej, že predsa voľakedy Boha uvidia.

Čo nie je možné vykonať pre zatratených v pekle, t. j. prosiť pre nich vyslobodenie, to môžeme vykonať dušiam v očistci. O tom nás učí sv. Cirkev zo sv. Písma. Modlitbami, odpustkami, sviatosťami, najmä však sv. omšou môžeme prosiť Boha, aby urýchlil dušiam v očistci čím skorší vstup do neba. Vo sv. Písme Starého zákona v knihe Makabejskej čítame, že Judáš Makabejský poslal do Jeruzalema 12.000 hrivien striebra, aby sa konaly obety a modlitby za padlých vo vojne, žeby boli očistení od hriechov. Tu jasne vidieť, že Judáš Makabejský veril v očistec a že tam sa nachádzajúcim dušiam možno dobrými skutkami pomáhať. O tomto nás jasnejšie poučil sám Pán Ježiš Kristus, keď hovoril o niektorých hriechoch, ktoré nebývajú ani na tomto ani na druhom svete odpustené. V dôsledku tohto budú i na druhom svete odpúšťané niektoré hriechy, totiž hriechy všedné. Miesto tohto odpustenia nemôže sa myslieť ani nebo, kde len čistí prichádzajú, ale ani peklo, kde sú zatratenci: je tu reč o očistci. Spasiteľ inokedy hovoril o žalári, z ktorého väzeň nevyjde skôr, dokiaľ nezaplatí ostatnú babku. Pod týmto žalárom sa má opäť rozumieť len očistec, lebo zatratenci z pekla nikdy nevyjdú. Čo učil Kristus, to nás učí i sv. Cirkev cez všetky časy. Už aj sám rozum predpokladá

jestvovanie stredného miesta medzi nebom a peklom. Podľa zreteľných slov sv. Písma nič nečistého nemôže vojsť do neba. Mnohí ľudia však nezomierajú v tejto svätosti, ale nemôžu byť ani pripočítaní k zatratencom. Teda musí jestvovať stredné miesto — očistec.

Stav duší v očistci, podľa sv. Otcov, je hrozný. Zbavené sú pohľadu na tvár Božiu a okrem toho musia znášať mnohé muky ohňa a iných trápení, ktoré prevyšujú všetky trápenia tohto sveta. Keďže im môžeme pomáhať, pomôžme im svojou modlitbou, odpustkami a dobrými skutkami, veď aj ony nám to niekedy odplatia svojím orodovaním v nebi, až sa tam dostanú. Nezabudnime na svojich priateľov, rodičov, dobrodincov v očistci sa nachádzajúcich. K tomuto všetkému smerujú aj pohrebné obrady, pri ktorých sa Cirkev svätá modlí za spasenie duše pochovávaného.

Nevieme síce iste, či tá alebo ona duša je skutočne v očistci. Ak je duša v nebi, modlitbu nepotrebuje, ak je v pekle, modlitba naša jej neosoží. Preto sa nám zdá, ako by sme sa zbytočne modlili. Nie. Ak sa duša v očistci nenachádza, Boh zásluhy našej modlitby privlastní inej duši tam sa nachádzajúcej a nám za ustávanie pri modlitbe dá vždycky zaslúženú odmenu.

5. Súdny deň. Tento svet nebude trvať naveky. Príde posledný deň. Kedy a ako, to je tajnosť Božia. Kristus povedal, že príde hodina, keď tí, čo sú v hroboch, počujú jeho hlas; a tí, čo dobre činili, vyjdú do vzkriesenia života, a tí, čo zle činili do vzkriesenia smrti. V posledný deň sa každá duša z rozkazu Božieho spojí na veky so svojím telom, ktoré Boh vzkriesi, čo by sa kdekoľvek nachádzalo roztratené po celom svete, aby spolu so svojou dušou dosiahlo odmenu alebo zaslúžený trest. Ako sa stane toto vzkriesenie a ako bude vyzerať toto vzkriesené telo, je tajnosťou Božou. Vieme však, že telá spasených budú jasné, nevýslovne krásne, telá zatratených však veľmi ohyzdné. V tento deň všetky duše z očistca budú oslobodené, pristúpia k blahoslaveným a očistec prestane. Spravodlivý Sudca, Ježiš Kristus, keď príde súdiť živých i mŕtvych, ako to povedal vo sv. Písme, všetkým ukáže celé dejiny sveta, skutky každého človeka a slávnostne vyhlási nad všetkými ľuďmi rozsudok, ktorý bude len dvojaký: Poďte, požehnaní, na moju pravicu do kráľovstva nebeského, a druhý: Odíďte do ohňa večného! Všetkým odplatí podľa zásluhy. Jedni budú svojou blaženosťou oslavovať všetky vlastnosti Boha a iní večným zatratením, najmä jednu jeho vlastnosť, a to večnú spravodlivosť.

5. Liturgická omša za zomrelých.

POUČENIE Najkrajšou spomienkou a vďačnosťou našim zomrelým je obetovanie sv. omše, ktorou najlepšie pomáhame dušiam v očistci. Tak hovorí snem tridentský. Boh je milosrdný a láskavý, preto rád uplatňuje nekonečné zásluhy Kristove a cenu sv. omše, aby duše veriacich v očistci čím skôr sa očistily od časných škvŕn a dostaly sa do nebeskej radosti. Sv. omšu za zomrelých dávame slúžiť najmä v deň pohrebu, v 3. 7. a 30. deň po smrti alebo po pohrebe a vo výročitý deň ich smrti. Aj inokedy je možné slúžiť sv. omšu za zomrelých, ale nie vždy v čiernej farbe. Cena sv. omše a privlastnenie jej zásluh dušiam v očistci nezávisí od farby omšového rúcha. Liturgické obrady len v istých dňoch dovoľujú slúžiť sv. omšu v čiernom. Čierna farba je nielen výrazom smútku, ale aj výrazom vážnosti a dôležitosti sv. omše, na ktorú duše v očistci čakajú.

Keď je pohreb spojený so sv. omšou, prinesie sa rakva do chrámu a položí sa v lodi pred sanktuárom nohami smerom k oltáru. Ak bol zomrelý kňazom, položí sa mŕtvola hlavou k oltáru.

Sv. omša za zomrelých, hoci sa slúži v čiernom, tak isto sa slúži, ako aj ostatné sv. omše, jedine v stupňovej modlitbe vystane žalm 42.: Judika me, Deus — Súď ma, ó Bože . . .; na začiatku introitu kňaz sa neprežehnáva, ale žehná omšovú knihu; vystane Glória, Krédo a modlitba za pokoj pred prijímaním: „P. J. Kr., ktorý si povedal . . .“; na „Baránku Boží . . .“ odpoveď je: „Daj im odpočinutie“: miesto „Ite, missa est“ sa hovorí: „Requieskant in páce. Amen“. — Pri všetkých omšiach za zomrelých introit, graduále, ofertórium, prefácia a postkomúnia sú vždy rovnaké. Menia sa len kolekty, lekcia a evanjelium. Viď liturgickú omšu na strane 187, ktorú pozmeň nasledovnými menlivými čiastkami.

INTROIT. Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti. (Ž 64.) Tebe patrí, Bože, hymna na Sione, a Tebe sa plní sľub v Jeruzaleme. Vyslyš modlitbu moju; k Tebe príde každé telo. Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti.

KOLEKTA.

a) V deň smrti alebo pohrebu: Bože, ktorý sa vždycky zmilúvaš a odpúšťaš, ponížene Ťa prosíme za dušu služobníka Tvojho N. — služobnice Tvojej N., — ktorej si rozkázal, aby sa pobrala s tohto sveta; — nevydaj ju do rúk nepriateľa a nezavrhni ju vo večnosti,

ale rozkáž, aby ju svätí anjeli do večného raja voviedli, aby, keďže v Teba dúfala a verila, neutrpela tresty pekla, ale okúsila radosti večné. Skrze Pána nášho...

b) Vo výročitý deň smrti: Bože, Pane, plný milosti, daj duši služobníka(nice) Tvojho(jej) N., na ktorého(ú) si spomíname vo výročitý deň pochovania, sídlo odpočinku, blaženosť pokoja a jasnosť svetla. Skrze Pána nášho...

c) Za zomrelého: Nakloň Pane, ucho svoje k našim prosbám, ktorými pokorne žiadame milosrdenstvo Tvoje, ráč voviesť do vlasti pokoja a večného svetla dušu služobníka svojho N., ktorej si s tohto sveta odísť rozkázal, a ráč jej dať účasť vo spoločenstve svätých Tvojich. Skrze Pána nášho...

d) Za zomrelú: Prosíme Ťa, Pane, zmiluj sa podľa dobrotivosti svojej nad dušou služobnice svojej a daj, aby od škvŕn krehkosti očistená, pripočítaná bola k tým, ktorým si dedičstvo spasenia večného udelil. Skrze Pána nášho...

e) Za príbuzných a dobrodincov: Bože, ktorý viny odpúšťaš a ľudské spasenie miluješ, prosíme dobrotivosť Tvoju, ráč dať na prímluvu blahoslavenej Panny Márie a všetkých svätých svojich účasť večného blahoslavenstva našim bratom, sestrám, pokrvným a dobrodincom, ktorí s tohto sveta odišli. Skrze Pána nášho...

f) Za rodičov: Bože. ktorý si rozkázal ctiť otca i matku, zmiluj sa nad dušou otca môjho (a) (matky mojej) (rodičov našich), odpusť jeho (jej) (ich) hriechy a učiň, aby som (sme) ho (ju) (ich) mohol uzrieť v radostiach jasnosti večnej. Skrze Pána nášho... ℟. Amen.

g) Za kňaza: Prosíme, Pane, dožič, aby duša kňaza, služobníka Tvojho N., ktorého si, kým na svete žil, posvätnou hojnosťou ozdobil, v slávnom nebeskom príbytku vždy sa tešila. Skrze Pána nášho...

h) Za všetkých zomrelých: Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých veriacich, odpusť všetky hriechy dušiam služobníkov a služobníc Tvojich, aby od-

pustenie, po ktorom vždy túžili, pokornými prosbami obsiahli. Skrze Pána nášho ...

V omši pohrebnej a na výročie smrti je len jedna kolekta. Inokedy sú kolekty 3, 5 alebo 7.! To platí o sekrétach a postkomúniách.

LEKCIA.

a) V deň pohrebu: Čítanie z prvého listu sv. Pavla apoštola k Tesalončanom, 4, 13—16. — Na deň súdny vstaneme zmŕtvych na hlas anjela.

b) V deň výročia smrti: Čítanie z druhej knihy Makabejských, 12, 43, 46. — Júda Makabejský poslal 12.000 hrivien na obety za zomrelých.

c) V každodenných omšiach: Čítanie zo Zjavenia sv. Jána, 14, 21. — Blahoslavení, ktorí usnuli v Pánu.

GRADUÁLE. Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti. — Vo večnej pamäti bude spravodlivý, zlého chýru sa báť nemusí (Ž 111, 7.)

TRAKTUS. Osloboď, Pane, duše všetkých zomrelých veriacich od každého sväzku hriechov. — Pomocou milosti Tvojej nech vyhnú trestnému súdu. — A nech požívajú blaženosť svetla večného.

SEKVENCIA. Príde ten deň, príde chvíľa: svet rozpráši Božia sila, svedčí Dávid i Sibyla.

Hrôza veľká tu nastane, keď v deň súdu sudca vstane a nič skryté neostane!

Trúba mocne zvolá ľudí, po cintoroch mŕtvych vzbudí, k trónu Boha všetkých núti.

Smrť sa spiera moci vzdávať, keď tu začnú mŕtvi vstávať, veľsudcovi počet dávať.

Kniha žitia sa otvára, ona všetko porozpráva, za čo sa svet prísne kára.

Keď si potom Sudca sadne, zjaví, čo sa stalo tajne: nič bez trestu nezostane.

Ja mizerný, čo tam poviem? Ochrancom si nevyhoviem, veď aj svätí trnú, to viem.

Kráľu mocnej velebnosti, ktorý spasíš len z milosti, spas ma, žriedlo láskavosti.

Rozpomeň sa, Ježišu môj, pre mňa bol Tvoj smrteľný boj, nezatrať ma v onen deň svoj.

Hľadal si ma umorený, spasil si ma v utrpení, nech tá práca márna nie je.

Spravodlivý trestný Sudca, nech Ťa pohne moja núdza, skôr, než ten deň všetko zrúca.

Oplakávam svoju vinu, oči moje hanbou hynú, prosiacemu odpusť synu.

Ty Máriu si rozhrešil, lotra tiež, čo toľko hrešil, mňa nádejou tým potešil.

Milosti ja nezaslúžim, predsa dopraj, po čom túžim nech sa v ohni nezahrúžim.

Priveď ma, kam ovečky chcú, chráň ma miesta, kde kozly sú, postavže ma na pravicu.

Keď zavrhneš zatratených, večným ohňom odbavených, volaj ma tam, kam blažených.

Vrúcne modliac s', prosím Teba, v prach padlému pomôž s neba, zvlášť, keď príde koniec sveta.

Prežalostná ona chvíľa, keď človeka vzbudí sila, povstať k súdu z prachu zeme.

Jemu teda odpusť, Bože! Dobrý Ježiš Spasiteľ, večný pokoj im udeľ. Amen.

EVANJELIUM.

a) V deň pohrebu: Slová sv. evanjelia podľa Jána, 11, 21—27. — Rozhovor Pána Ježiša s Martou pred vzkriesením Lazára.

b) V deň výročí smrti: Slová sv. evanjelia podľa Jána, 6, 37—40. — Pán Ježiš prišiel hľadať, čo sa stratilo, aby vzkriesil každého.

c) V každodenných omšiach: Slová sv. evanjelia podľa Jána, 6, 51—55. — Kto je telo moje, žiť bude na veky.

OFERTÓRIUM. Pane, Ježišu Kriste, Kráľu slávy, zachráň duše všetkých zomrelých veriacich od pekelného trestu a hrozného podsvetia. Zachráň ich od tlamy levovej, aby ich nepohltil Tartarus a nepadli do tmy. Nech ich svätý Michal, s víťaznou zástavou v ruke, privedie

do svätého svetla, ktoré si bol prisľúbil Abrahámovi a jeho potomkom. Dary a modlitby chvály obetujeme Ti, Pane. Prijmi ich za tie duše, na ktoré si dnes spomíname. Daj, Pane, aby zo smrti prešly do života. Ktorý si bol prisľúbil Abrahámovi a jeho potomkom.

SEKRÉTA.

a) V deň smrti: Prosíme, Pane, buď milostivý duši služobníka(nice) Tvojho(jej) N., za ktorú Tebe obetu chvály prinášame: ponížene prosíme velebnosť Tvoju, aby skrze túto svätú prosebnú službu zaslúžila si vojsť do pokoja večného. Skrze Pána nášho...

b) V deň výročia smrti: Pane, buď milostivý pre naše ponížené prosby duši služobníka(nice) Tvojho(jej) (dušiam služobníkov Tvojich), ktorého(ej) (ktorých) smrti je dnes výročie, za ktorú(é) dušu(e) Tebe prinášame obetu chvály, aby si ju (ich) k spoločenstvu svätých Tvojich pričleniť ráčil. Skrze Pána nášho...

c) Za zomrelého: Prosíme, Pane, vyslyš nás, aby duši služobníka Tvojho N., osožila táto obeta, ktorou, keď bola prinesená, dal si odpustenie celému svetu. Skrze Pána nášho...

d) Za zomrelú: Prosíme, Pane, nech duša služobnice Tvojej N. je od všetkých hriechov zbavená touto obetou, bez ktorej nik nemôže byť od viny oslobodený, a nech skrze túto svätú prosebnú službu milosrdenstva večného dosiahne. Skrze Pána nášho...

e) Za príbuzných a dobrodincov: Bože, milosrdenstvo Tvoje je bez hraníc, milostive prijmi modlitby našej poníženosti a skrze túto obetu nášho spasenia udeľ odpustenie všetkých hriechov dušiam bratov, príbuzných a dobrodincov našich, ktorým si dal vyznávať meno Tvoje. Skrze Pána nášho...

f) Za rodičov: Prijmi, Pane, obetu, ktorú Tebe obetujem za dušu(e) otca môjho (a matky mojej) (rodičov našich): dožič im večnú radosť v krajine živých a s ním (s ňou, s nimi) i mňa (nás) pripoj k blaženosti svätých. Skrze Pána nášho...

g) Za kňaza: Prosíme, Pane, prijmi obetu, ktorú Tebe prinášame za dušu kňaza, služobníka Tvojho N., ktorému si dal hodnosť kňazskú, teraz mu daj i odmenu. Skrze Pána nášho...

h) Za všetkých zomrelých: Prosíme, Pane, milostive shliadni na obetu, ktorú Tebe prinášame za duše služobníkov a služobníc Tvojich, a daj odmenu tým, ktorým si dal dar kresťanskej viery Skrze Pána nášho...

PREFÁCIA ZA ZOMRELÝCH. Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné, vzdávať Tebe vďaky vždy a všade, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože, skrze Krista, Pána nášho, v ktorom nám svitla nádej blaženého vzkriesenia. Zarmucuje nás síce istý údel smrti, ale zas aj potešuje nás prisľúbená nám budúca nesmrteľnosť. Tvojim veriacim totiž, Pane, život sa len premení, ale neprestáva. Keď rozpadne sa tuzemský telesný príbytok, očakáva ich večné prebývanie v nebi. A preto s anjelmi a archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a so všetkým mocným vojskom nebeským spievame Ti pieseň slávy, bez prestania Ti hovoriac: Svätý, svätý...

AGNUS DEI. Baránku, ktorý snímaš hriechy sveta, daj im odpočinutie. Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, daj im odpočinutie. Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, daj im večné odpočinutie

KOMÚNIA. Večné svetlo nech im svieti, ó Pane, na veky s Tvojimi svätými; veď si dobrý. Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti na veky s Tvojimi svätými; veď si dobrý.

POSTKOMÚNIA.

a) V deň pohrebu: Prosíme, všemohúci večný Bože, dožič, nech duša služobníka(nice) Tvojho(jej) N., ktorá dnes odišla s tohto sveta, touto obetou očistená a hriechov zbavená, obsiahne odpustenie a odpočinok večný. Skrze Pána nášho...

b) V deň výročia smrti: Prosíme, Pane, daj, nech táto obeta očistí dušu služobníka(nice) Tvojho(jej) N., ktorého(ej) výročie pohrebu spomíname; a nech ob-

siahne odpustenie a spolu i odpočinok večný. Skrze Pána nášho...

c) Za zomrelého: Osloboď, Pane, dušu služobníka Tvojho N. od každej väzby hriechov, aby v sláve zmŕtvychvstania odpočíval medzi svätými a vyvolenými Tvojimi. Skrze Pána nášho...

d) Za zomrelú: Prosíme, Pane, nech vo večnom svetle nájde svoj podiel duša služobnice Tvojej N., ktorá z nekonečného milosrdenstva Tvojho chcela spasenie dosiahnuť. Skrze Pána nášho...

e) Za príbuzných a dobrodincov: Prosíme, všemohúci a milosrdný Bože, daj, aby duše našich bratov, príbuzných a dobrodincov, za ktorých sme velebnosti Tvojej obetovali túto obeť chvály, skrze moc tejto sviatosti od všetkých hriechov boly očistené a z milosrdenstva Tvojho blaženosť večného svetla dosiahly Skrze Pána nášho...

f) Za rodičov: Prosíme, Pane, nech účastenstvo nebeskej sviatosti získa otcovi môjmu (matke mojej) (rodičom našim) odpočinutie a večné svetlo; a mňa (nás) s ním (ňou, nimi) nech večne láska Tvoja spojí. Skrze Pána nášho...

g) Za kňaza: Prosíme. všemohúci Bože. aby duša kňaza, služobníka Tvojho N., na Tvoj rozkaz účastná bola večnej blaženosti vo spoločenstve svätých. Skrze Pána nášho...

h) Za všetkých zomrelých: Prosíme, Pane, nech modlitba nás prosiacich je osožná dušiam služobníkov a služobníc Tvojich, ktorých zbav všetkých ich hriechov a učiň ich účastnými vykúpenia Tvojho. Skrze Pána nášho...

6. Rozhrešenie nad rakvou — Libera.

POUČENIE. Obrad Libery je liturgické rozhrešenie, udelené zomrelým na spôsob prímluvy sv. Cirkvi. V tomto dramatickom obrade prosíme Boha za odpustenie hriechov zomrelého. Tento obrad odbavoval sa už v prvých dobách kresťanstva vtedy, keď sa nemohla slúžiť za zomrelého sv. omša. Obrad sa odbavoval pri umrlčej truhle nebohého. Ale aj po jeho po-

chovaní odbavovali ho znovu tak, že napodobnili rakvu alebo jednoducho prestreli na zem čiernu plachtu s bielym krížom a po krajoch dali dve sviečky. Obrad Libery sa môže odbaviť po každej sv. omši, či je slúžená v čiernom alebo vo farbistom.

Po pohrebnej sv. omši je hneď aj Libera, ktorú kňaz vždy odbavuje v čiernom pluviáli. Za Libery drží konča truhly miništrant procesiový kríž. Na truhlu možno dať odznaky hodnosti a erby toho, za ktorého sa Libera odbavuje, tak ako pri pohrebe. Nesmú však tam byť položené jeho fotografie.

Keď je Libera odbavovaná za prítomnosti mŕtvoly, modlí sa kňaz pred spievaním piesne „Libera me, Domine" nasledovnú modlitbu: Non intres in judicium . . .

Nepostav pred súd svoj, Pane, služobníka svojho, lebo nikto neobstojí pred Tebou, len vtedy, ak mu Ty odpustíš všetky hriechy. Nech teda nezarmúti Tvoj súdny výrok toho, ktorého Ti verné orodovanie kresťanskej viery odporúča, ale buď milosrdný, aby sa vyhol trestnému výroku tento človek, ktorý za živa bol poznačený znakom svätej Trojice. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Slovenský text Libery vo veršoch viď vo spevníku č. 475.

Libera me, Domine, de morte aéterna, in die illa tremenda: quandó coéli movendı sunt et terra: dum véneris judikáre sékulum per ignem. — Trémens faktus sum egó, et tímeó, dum diskussió vénerit, atque ventúra ira. Quandó coéli movendí sunt et terra. Diés illa, diés íraé, kalamitátis et misériaé, diés magna et amára valde. Dum véneris judikáre saékulum per ignem. Réquiem aéternam dóna eis, Domine: et lux perpétua lúceat eís. Libera, me, Domine...

Vysloboď ma, Pane, od smrti večnej v onen hrozný deň. Vtedy sa nebo i zem triasť budú, keď prídeš súdiť svet ohňom. — Tŕpnem a bojím sa, lebo prichádza zúčtovanie a hroziaci hnev. Vtedy sa nebo i zem triasť budú. Príde ten deň, príde chvíľa úbohého súženia. Deň veľký a trpkosťou plný, keď prídeš súdiť svet ohňom. Odpočinutie večné daj im, Pane. A svetlo večné nech im svieti. Vysloboď ma, Pane...

Kňaz so sborom:

Kyrie, eleison.	Pane, zmiluj sa.
Christe, eleison.	Kriste, zmiluj sa.
Kyrie, eleison.	Pane, zmiluj sa.
Pater noster...	Otče náš...

Kňaz, kým sa pošepky modlí Otčenáš, kropí a okadzuje rakvu.

℣. Et ne nós indúkas in tentaciónem.	A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Sed libera nós a maló.	Ale zbav nás od zlého.
℣. A porta inferi.	Od brány pekelnej.
℟. Erue, Domine, animam ejus.	Zachráň, Pane, dušu jeho.
℣. Requieskat in páce.	Nech odpočíva v pokoji.
℟. Amen.	Amen.
℣. Domine, exaudi oraciónem meam.	Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. Et klamor meus ad te véniat.	A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Dominus vóbiskum.	Pán s vami.
℟. Et kum spiritú tuó.	I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý sa vždy zmilúvaš... atď.

Viď v liturg. omši kolektu v deň smrti. Str. 1350. — Keď však nie je prítomné mŕtve telo nebohého, miesto tejto modlitby odbavuje sa nasledovná:

Modlime sa: Prosíme, Pane, osloboď dušu služobníka(nice -níkov) Tvojho(jej -jich) N. od každej väzby hriechov, aby v sláve zmŕtvychvstania odpočíval(a -i) medzi svätými a vyvolenými Tvojimi. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

℣. Réquiem aéternam dóna ei (eís), Domine.	Odpočinutie večné daj mu (jej - im), Pane.
℟. Et lux perpétua lúceat ei (eís).	A svetlo večné nech mu (jej - im) svieti.
℣. Requieskat in páce.	Nech odpočíva v pokoji.
℟. Amen.	Amen.
℣. Anima ejus (animaé eórum) et animaé omnium fi-	Duša jeho (duše ich) a duše všetkých zomrelých veria-

délium defunktórum per miserikórdiam Dei requieskant in páce.
℟. Amen.

cich skrze milosrdenstvo Božie nech odpočívajú v pokoji.
Amen.

7. Omšová pobožnosť za zomrelých.

Introit.

Tu pred Tvojím oltárom, najvyšší Pane a Stvoriteľu sveta, padám v najhlbšej poníženosti na kolená a prosím za dušu Tvojho(ej) služobníka(nice) N., ktorého(ú) si povolal do večnosti zpomedzi nás. Božský Tvoj Syn nás učil, že nič nečistého nemôže vojsť do neba a že duše našich milých musia v očistci tak dlho trpieť a kajať sa, pokiaľ od každej škvrny očistené nebudú uznané za hodné uzrieť svätú tvár Tvoju. V najhlbšej poníženosti zvelebujem Tvoje tajomné, najmúdrejšie a spravodlivé súdy. Ty si otcom duší v očistci a miluješ ich nekonečne viac, ako my. Ty vieš, čo je im prospešné! Buď vôľa Tvoja! Sila lásky, s ktorou za ne prosíme o Tvoje zmilovanie, pochádza od Teba. Ty si nám ju vštepil do srdca a chceš, aby sme za ne prosili. Aké je to potešenie pre naše srdce, keď istotne vieme, že s našimi milými ešte i po smrti sme v živom spojení skrze lásku a modlitbu. V duchu tejto svätej lásky a pevnej dôvery, že Ty, ó Bože, modlitbu lásky nezavrhneš, vzývam nekonečné Tvoje milosrdenstvo, aby si sa ráčil zmilovať nad dušou N., ju z múk vyslobodiť alebo aspoň jej trápenia uľaviť. V poníženosti vyznávam pred Tebou, vševediaci Bože, že nie som hodný(á), aby som prosil(a) za tých, ktorí sa už dostali pred Tvoj spravodlivý súd, ale pre niektoré chyby nesmú hľadieť na Tvoj Božský obličaj. Áno, Bože môj, nie som hodný(á), aby bola vyslyšaná moja modlitba, lebo som hriešnik(ca), ktorý(á) Ťa prečasto obrazil(a). Ale, Otče najdobro-

tivejší, ľutujem a zavrhujem všetky svoje hriechy a obetujem Ti čo zadosťučinenie za svoje chyby a k vykúpeniu duše N. najsvätejšiu obetu, ktorá sa teraz na oltári prináša Tvojej Božskej velebnosti. Skrze zásluhy Vykupiteľa nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho Ťa prosím, vysloboď z očistca túto dušu. Ale aby si moju nehodnú modlitbu vyslyšal, spojujem ju s modlitbou Syna Tvojho, ktorú Tebe v tejto svätej obete podáva, taktiež s modlitbou kňaza a modlitbami všetkých, ktorí sú shromaždení pri tejto sv. obete k Tvojej poklone. Prijmi, Otče, našu obetu a modlitbu, a milostive dožič, aby skrze zásluhy Božského Syna Tvojho táto duša bola vyslobodená a Tvoj obličaj uzrela. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Milosrdný Bože, zmiluj sa nad dušou N.

Ježišu Kriste, zmiluj sa nad ňou!

Pane, zmiluj sa nad ňou podľa svojho milosrdenstva a daj tiež všetkým dušiam zomrelých veriacich večné odpočinutie. Amen.

Modlitby (kolekty).

Ó Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých veriacich, odpusť duši Tvojho(ej) služobníka(nice) N. jej chyby a nedokonalosti i pokutu, ktorú si zaslúžila. Ako zadosťučinenie za jej vinu obetujem Ti nekonečné zásluhy bolestnej obety kríža, ktorú teraz nekrvavým spôsobom obnovujeme. Láskavý Otče, táto utrápená duša volá o pomoc, lebo ona sama už nemôže pracovať v prospech svojho vyslobodenia. Preto vyslyš poníženú modlitbu moju i modlitbu kňaza, ktorý teraz prosí za dušu Tvojho(ej) služobníka(nice) N., aby bola vyslobodená zo žalára múk a mohla sa dostať do slávy Tvojej.

Otče nebeský, tu na tomto oltári obetuje sa teraz opravdivé telo a opravdivá krv Ježiša Krista, milého

Syna Tvojho, ako zadosťučinenie za hriechy celého sveta; daj, aby sa cena a zásluhy svätej krvi Syna Tvojho privlastnily najmä duši N. i všetkým trpiacim dušiam v očistci, aby boly od svojej viny celkom oslobodené a očistené a tak sa dostaly do večnej slávy, kde Ťa tiež aj my, Otče, spolu i Syna i Ducha Svätého úfame vidieť a lásku Tvoju zvelebovať na veky vekov. Amen.

Epištola.

Vďaka a chvála Tebe, ó láskavý Ježišu, za toto potešiteľné naučenie. Viem, že si Vykupiteľom mojím a že v posledný deň súdu povstanem zo zeme a uvidím Boha svojho. Tam nájdem opäť všetkých tých, ktorých si predo mnou povolal s tohto sveta a zostanem pri Tebe na veky s nimi spojený(á) a pri Tebe s nimi na veky sa radovať budem. Amen.

Evanjelium.

Otče, ten (tá) zomrelý(á) veril(a) v Teba a v Tvojho Božského Syna, a dúfajúc v Tvoje zmilovanie, sošiel s tohto sveta. Tvojej otcovskej láske porúčam jeho (jej) dušu. Milostive shliadni na neho (ňu) a zachádzaj s ním (ňou) podľa svojho nekonečného milosrdenstva. Daj, aby jeho (jej) hriechy boly zatopené v krvi Ježiša, Syna Tvojho a aby bol skrátený čas jeho (jej) očisťovania. Daj, žeby čím skôr vošiel(a) do života, ktorý prisľúbil Kristus všetkým, ktorí veria v neho. Amen.

Obetovanie.

Ó Bože milosrdenstva, prinášame Tebe obetu a modlitbu za dušu milovaného(ej) N. Shliadni, dobro-

tivý a milosrdný Bože, s trónu svojej milosti na túto najsvätejšiu obetu, ktorú teraz kňaz vykonáva k vyslobodeniu duše N. Tu na oltári obetujeme Ti chlieb a víno, aby sa premenilo v telo a krv, ako nám to bol prikázal Zakladateľ Nového zákona. Nehľaď na nás nehodných, ale shliadni na Ježiša Krista, Prostredníka, v ktorého najsvätejšie telo a krv sa premieňajú tieto obetované dary. Shliadni na túto smiernu obetu a daj, aby skrze ňu táto nám milá duša blaženosti večnej dosiahla. Ráč ju vyslobodiť a do kráľovstva svojho prijať. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Prefácia.

Večný Bože, Tvoje milosrdenstvo otvorilo nám tu na oltári nevyčerpateľný prameň milosti. Tu je to sväté obetné miesto, na ktorom sa obetuje sám Boh: Ježiš Kristus, Slovo večné, sostupuje na modlitbu kňazovu s neba. Ježiš Kristus, ktorý na dreve kríža položil život za nás, obnovuje teraz svoju obetu nekrvavým spôsobom. Ó nesmierne hlboké tajomstvo! Ó požehnané, mocné slová, skrze ktoré Boh sostupuje k nám s trónu svojho. Blahoslavená modlitba, ktorá nebo otvára a večného Boha medzi nás privádza. Anjeli i archanjeli obdivujú toto zázračné tajomstvo, túto láskyplnú poníženosť Božieho Syna. Zástupy svätých spojujú svoje chválospevy so všetkým stvorením a volajú: Svätý, svätý, Pán Boh náš! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom, Hosana na výsostiach!

Bože, všemohúci Otče, keď my teraz obnovujeme tajomstvo vykúpenia, udeľ milostive, aby zásluhy tejto najsvätejšej obety slúžily duši N. na odpustenie jej trestov. Vysloboď ju, aby sa hneď teraz pripojila k chválospevom anjelským a prespevovala Tebe chvály po všetky veky. Amen.

Pozdvihovanie.

Ó Ježišu môj, Synu Boha živého, klaniam sa Ti pod spôsobom chleba a vína. Ty si uprostred nás. V Teba verím, v Teba dúfam, Tebe volám: Ó Ježišu, buď milostivý duši N. Tvoja obeta na kríži je večné vykúpenie. Tvoja krv stačí na výplatu za všetky viny. Vysloboď z múk dušu N. a všetkých mojich trpiacich bratov, sestry, ktorí pre svoju vinu nemôžu ešte stáť pred obličajom Tvojím. Tvoja krv nech zaplatí všetky nesplatené ich dlhy a nech volá o milosrdenstvo k trónu Božiemu. Pane, pamätaj na ňu v kráľovstve Tvojom, aby sa ešte dnes dostala k Tebe do raja. Amen.

Po pozdvihovaní.

Otče nebeský, shliadni milostive na oltár! Shliadni na drahú obetu svojho najmilšieho Syna, ktorá sa tam vykonáva. Vyslyš nás milostive pre Ježiša Krista, ktorý nám dal to radostné uistenie, že nám udelíš všetko, o čokoľvek Ťa budeme prosiť v jeho mene. Teraz už smiem skrze neho predstúpiť pred Teba, Pána svojho; teraz už smiem sa s Tebou shovárať. Bože a Otče môj, teraz už smiem prosby a žiadosti svojho srdca pred trónom Tvojím vylievať. A Ty, ako láskavý Otec, milostive prijímaš moje vzdychanie. A tak teraz predovšetkým Ťa prosím, najmilostivejší Otče, vylej svoje zľutovanie na dušu N., ktorú si povolal s tohto sveta. Zmiluj sa nad jej vzdychaním a slzami; daj, žeby dosiahla účasti na všemohúcom požehnaní obety smierenia. — Pane, prijmi ju do svojho kráľovstva! Prosím Ťa tiež za všetky duše v očistci trpiace, najmä za tie, na ktoré si nikto na zemi nespomína. Odpusť im ich viny; pošli k nim svojho anjela, ktorý by ich potešil, vyslobodenie im zvestoval a zaviedol ich pred Tvoj trón.

Ježišu Kriste, Vykupiteľu náš, Ty najsvrchovanejšie Dobro, ktorý si z nekonečnej lásky zomrel na kríži za všetkých a smieril si ich so svojím Otcom, v duchu stojím pod Tvojím krížom a prosím skrze Tvoje umučenie: Zmiluj sa nad dušou N., ktorá pre svoje spasenie už nič nemôže vykonať a nijaké zásluhy získať. Ona vzdychá a žiada vidieť Tvoj svätý obličaj; daj, aby ho čím skôr videla, ó veľký Zľutovník!

Duchu Svätý, Bože potechy a lásky, vyslyš prosbu moju za dušu N., ktorú si pri krste svätom posvätil pre nebo. Zastav, ó Potešiteľu utrápených, zastav jej slzy a vzdychy, ktorými túži po odpočinutí. Občerstvi a priveď ju do večnej slávy, kde sa jej vrúcna túžba vyplní a kde s nebeskou slasťou bude milovať a chváliť Teba i Boha Otca i Syna na veky vekov. Amen.

Aj tebe, preblahoslavená Panna Mária, porúčam úbohú dušičku N.; vykonaj u svojho Božského Syna, aby sa nad ňou zmiloval. Dobrotivá Matka, ty nenechávaš nijaké svoje dieťa nadarmo volať k tebe. I toto moje volanie prijmeš láskave a budeš za ňu orodovať u Ježiša. Tvoj Božský Syn orodovanie tvoje zaiste nezavrhne.

Vy, svätí anjeli, ktorí tento oltár obkľučujete, vy drahí vyvolení priatelia Boží, ktorí ste svojho cieľa dosiahli a prebývate u svojho Vykupiteľa v kráľovstve večnej slávy, prispejte na pomoc dušičke N.; pomáhajte mi prosiť, aby i ona čím skôr stála pred trónom Božím a s vami sa večne v Pánu radovať mohla. Amen.

Otče náš.

Prosíme Ťa, Pane a Otče, udeľ nám, ktorí ešte na tejto zemi zostávame, všetko dobré na tele i na duši. A zachráň nás od všetkého zlého a od každého hrie-

chu. Prosíme Ťa srdečne, očisť od každej viny dušu N. i všetky tie duše, ktoré ešte trpia v očistci a vyslobodˇ ich z pokút za hriechy. Dožič im na orodovanie preblahoslavenej Panny Márie a všetkých svätých pokoja a prijmi ich do svojej slávy, kde od všetkého zlého oslobodené budú Tebe ďakovať a Teba zvelebovať po všetky veky. Amen.

Agnus Dei.

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, daj duši N. večné odpočinutie.

Tichý Baránku Boží, Ježišu Kriste, ktorý si sa dal zo samej lásky pre naše spasenie viesť na zabitie a vylieval si i pre dušu N. svoju krv, odním jej vinu a vynahraď, čo jej ešte chybuje pre ľudskú krehkosť. Daj, aby skrze svätú krv Tvoju ospravedlnená mohla predstúpiť pred Teba. Amen.

Prijímanie.

Pane, nie som hodný(á), aby si ma vyslyšal; ale skrze dobrotu Tvoju prosím, zmiluj sa nad touto dušou.

Pane, nie som hodný(á), aby si ma vyslyšal; ale skrze nekonečné milosrdenstvo Tvoje prosím, priveď túto dušu do večnej slávy.

Pane, nie som hodný(á), aby si ma vyslyšal; ale skrze nasmiernu lásku Tvoju prosím, učiň túto dušu hodnou Tvojej slávy. Povedz len slovo a bude posvätená a vyslobodená vojde do Tvojho kráľovstva.

Najláskavejší Ježišu, Ty opravdivý chlieb nebeský, teraz s nebeským požehnaním vchádzaš do srdca kňazovho. Ó keby som Ťa i ja mohol(a) teraz prijať srdcom Tebe milým, a tak s Tebou úzko spoje-

ný(á) mohol(a) svoje prosby k Tebe predniesť. Ale plný(á) ľútosti a ako by som Ťa bol skutočne do srdca svojho prijal(a), volám k Tebe za dušu N., ktorá túži dívať sa na Teba i na Otca i Ducha Svätého. Na tomto svete bola taká šťastlivá, že Ťa v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej prijímala. Ty si ju kŕmil v svätom prijímaní svojím telom a krvou k životu večnému. Pre túto Tvoju lásku Ťa prosím, priveď ju do večného života: Daj, aby sa na nej vyplnilo Tvoje slovo: „Kto je moje telo a pije moju krv, má život večný." — Áno, Spasiteľu môj, prijmi dušu nebohého(ej) N. do nebeskej radosti, kde by na Teba, ktorého na zemi pod spôsobom chleba tak často prijímala, s tváre do tváre hľadela. Amen.

Na konci sv. omše.

Predniesol(a) som Tebe, nebeský Otče, v spojení s najsvätejšou obetou milého Syna Tvojho, Ježiša Krista, prosby srdca môjho za dušu N., dôverujúc v Tvoju otcovskú lásku, že nezavrhneš volanie svojho dieťaťa. Mne ale dožič, aby mi pamiatka na mojich nebohých bratov a sestry bola poučnou a spasiteľnou. Ja neviem, ale Ty, Vševediaci vieš, kedy dokonám beh svojho časného života a kedy budem nasledovať dušu tohto (tejto) nebohého(ej). Život ľudský je krátky. Ó ako často prekvapí smrť človeka! Svätý Bože, ktože je čistý pred Tebou? A keďže nič nečistého nemôže obstáť pred Tvojím okom a vojsť do kráľovstva nebeského, čože len ešte bude so mnou, ľahostajným(ou) hriešnikom(cou)? Ako málo som sa staral(a) o večnosť a ako mnoho o časnosť?! Koľké hriechy obťažujú moje svedomie! — Dožič mi, Otče milosti, aby som od terajška tak žil(a), ako by som si žiadal(a), keď sa mi bude hodina smrti blížiť. — Ó keby som mohol(a) pred Tebou ustavične kráčať po

pravej ceste, žeby som sa dostal(a) po šťastne vybavenej skúške tohto života do príbytkov vyvolených Tvojich! Ó keby som tam mohol(a) uvidieť všetky tie milé duše, ktoré ma predišly do večnosti. Otče, toto je moja modlitba: daj, aby som žil(a), pracoval(a), trpel(a) tu na zemi podľa Tvojej najsvätejšej vôle a žeby som bol(a) v nebi spojený(á) so všetkými svätými, ktorí Tvoj trón obstupujú a Teba večne zvelebujú. Amen.

8. Modlitby za rozličných zomrelých.

1. Strelná modlitba za zomrelých.

Modlime sa za zomrelého brata N. (zomrelú sestru N., zomrelých bratov a sestry):

Otče náš ... Zdravas ...

Pripoj priliehavú modlitbu z nasledujúcich modlitieb.

℣. Odpočinutie večné daj mu (jej, im), Pane.

℟. A svetlo večné nech mu (jej, im) svieti.

℣. Nech odpočíva(jú) v pokoji.

℟. Amen.

℣. Duša jeho (jej) (Duše ich) a duše všetkých zomrelých veriacich skrze milosrdenstvo Božie nech odpočíva(jú) v pokoji.

℟. Amen.

2. Modlitba za všetkých zomrelých.

Táto modlitba modlí sa vtedy, keď je zvykom spomínať mená zomrelých, za ktorých sa modlíme:

Najmilší a najdobrotivejší Pane, Bože, prosíme dobrotivosť Tvoju skrze zásluhy Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista, skrze Utešiteľa Ducha Svätého, na prímluvu blahoslavenej Panny Márie a všetkých

svätých Tvojich, shliadni milosrdným okom na tie duše, za ktoré Ťa výslovne prosíme...

Tu sa spomínajú mená do modlitieb odporúčaných.

A keď sú títo, Pane, v očistcovom trápení, vyslobodˇ ich a daj im odpočinutie večné, aby Ťa mohli so všetkými svätými chváliť, velebiť a oslavovať na veky vekov.

Otče náš... Zdravas... Odpočinutie večné... atď. ako vyššie.

3. Modlitba za zomrelého pápeža.

Bože, ktorý si služobníka svojho N. N. nevystihnuteľným riadením svojím k najvyšším kňazom pripočítal a teraz so sveta povolal; daj, prosíme Ťa, aby i tento, ktorý na zemi miesto jednorodeného Syna Tvojho zastával, vo večnosti ku sboru svätých pápežov Tvojich pripojený bol. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

4. Modlitba za zomrelého biskupa.

Bože, ktorý si dal svojmu služobníkovi N. N. zastávať biskupskú hodnosť medzi apoštolskými kňazmi, dožič, prosíme, aby v milosrdenstve Tvojom, v ktoré dúfal, večné odpočinutie našiel a za odmenu ku sboru vyvolených Tvojich v nebeskom kráľovstve pripojený bol. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

5. Modlitba za zomrelého farára — duchovného otca.

Bože, Ty sláva kňazov svojich, učiň, prosíme, aby duša služobníka Tvojho N. N., kňaza, nášho duchovného otca, skvela sa vo svetle svätých Tvojich. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

6. Modlitba za tých, čo sú pochovaní na cintoríne.

Bože, Ty jasnosť verných duší, milostive nakloň ucho svoje k prosbám našim a daj občerstvenia a blaženého odpočinutia služobníkom a služobniciam svojim, ktorých telá tu na cintoríne odpočívajú, a ráč ich do stánkov nebeského svetla prijať. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

7. Modlitba za zomrelého(ú) manžela — manželku.

Ó dobrotivý Bože, nakloň milostive svoje ucho k mojim prosbám, ktorými pokorne žiadam o zmilovanie Tvoje, aby si ráčil preniesť do vlasti pokoja a svetla dušu môjho manžela (mojej manželky), ktorú si odvolal z tejto časnosti k sebe; dožič, aby tam u Teba bola účastnou blahoslavenstva v spoločnosti svätých vyvolených Tvojich. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

8. Modlitba za nebohých rodičov.

Milostivý a láskavý Otče môj a všemohúci Bože, s detinskou láskou odporúčam do Tvojho milosrdenstva duše mojich rodičov. Ó daj, aby sa tam u Teba, v kráľovstve nebeskom tešili večnej odmene, ktorú si zaslúžili po toľkých tunajších trampotách a po toľkej námahe s nami deťmi. Buď im milosrdný a nenechaj ich dlho v očistci, veď popri všetkých ich slabostiach a krehkostiach mali predsa silnú vieru a kresťanské presvedčenie. Veď oni ma prvé modlitby učili. Oni ma do kostola posielali, oni tak starostlive pozorovali môj duševný vývin a starali sa, aby som Tvoje zákony neprekročil(a). Oni ma Tebe vychovali. Ó Pane, pohliadni láskave na tieto zásluhy mojich dobrých rodičov a udeľ im miesto večného pokoja.

Daj, Pane, aby som aj po ich smrti verne kráčal(a) na tej istej ceste náboženstva, na ktorej ma nebohí moji rodičia toľkou starostlivosťou viedli a vychovávali. Daj, aby som nikdy neopustil(a) túto cestu k Tebe, ale aby sa po skončení môjho vlastného života tešili moji rodičia môjmu príchodu do večného šťastia. Amen.

Iné modlitby za zomrelých, najmä za jednotlivé osoby, hľadaj v liturgickej omši za zomrelých medzi kolektami na str. 1350, ako aj na Deň dušičiek, kde nájdeš aj poučenie o odpustkoch za duše v očistci.

9. Požehnanie nemocného dieťaťa.

Nedospelé dieťa, keď ochorie, nemôže dostať sväté pomazanie nemocných, ak ešte nepoužívalo svojho rozumu. Takéto dieťa však môže dostať zvláštne požehnanie, ktoré sa udeľuje buď doma, tak ako chorému sviatosti umierajúcich, alebo ho rodičia prinesú do kostola.

℣. Pokoj tomuto domu.
℟. A všetkým, ktorí bývajú v ňom.

Žalm 112: Chváľte, dietky, Pána... (Viď obrady pohrebu dieťaťa.)

Pane, zmiluj sa nad nami. Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami. — Otče náš...
℣. Pán náš sa zmiluje.
℟. Pán, ktorý stráži maličkých.
℣. Nechajte maličkých ku mne prísť.
℟. Lebo takých je kráľovstvo nebeské.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Pane, ktorému všetko dorastá a skrze ktorého dorastené býva upevňované: rozprestri svoju pravicu nad týmto svojím služobníkom (nad touto svojou služobnicou), ktorý(á) v útlom veku onemocnel(a), aby znovu dosiahnuc predošlé zdravie, došiel(a) k plnosti rokov a hodným(nou) bol(a) Tebe vernú a milú službu

bezprestania preukazovať cez všetky dni svojho života. Skrze Pána nášho...

Modlime sa: Otče milosrdenstva a Bože každého potešenia, ktorý každému svojmu stvoreniu mnohonásobne dobroprajne radíš a milostive vlievaš milosť uzdravenia nielen duši ale aj samému telu: vytrhni tohto (toto) nemocného(é) chlapca (dievčatko) z postele nemoci, navráť ho neporušené svojej svätej Cirkvi a jeho rodičom; aby cez všetky dni predĺženého mu života prospievalo milosťou a múdrosťou pred Tebou i pred ľuďmi, aby Ti slúžilo v spravodlivosti a svätosti a vzdávalo milosrdenstvu Tvojmu povinné vďaky. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Bože, ktorý krásne rozdeľuješ služby anjelov a ľudí, daj milostive, nech tí, čo Ťa v nebi stále tak horlive obsluhujú, i nám tu na zemi život ochraňujú. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Po skončení modlitby položí kňaz pravú ruku na hlavu dieťaťa a hovorí:

Na chorých budú ruky skladať a budú sa dobre mať. Ježiš, Syn Márie Panny, Pán a Spasiteľ sveta, nech ti je milostivý a milosrdný skrze zásluhy a na orodovanie svojich svätých apoštolov Petra a Pavla a všetkých svätých. Amen.

Žehnajúc dieťa, hovorí:

Požehnanie všemohúceho Boha, Otca, i Syna † i Ducha Svätého, nech sostúpi na teba a zostane vždycky. Amen.

Ak okolnosti dovolia, kňaz číta sv. evanjelium sv. Jána: „Na počiatku bolo slovo . . .“ (Toto hľadaj pri sv. omši na konci.) Nakoniec kňaz pokropí dieťa sv. vodou.

Keď ochorie dieťa, ktoré, hoci ešte ani do školy nechodilo, má dobrý pochop a azda sa mohlo prehrešiť dajakým hriechom a ak ono vie, že jestvuje Boh a vie niečo, že Pán Ježiš je v Oltárnej Sviatosti prítomný, môže dostať sviatosti umierajúcich. V takomto prípade nech nikto neomešká zahlásiť chorobný stav dieťaťa duchovnému otcovi, ktorý roz-

hodne, či dieťaťu možno sviatosti udeliť alebo nie.

Zavrhnutiahodný je zlozvyk, že chorým a zomierajúcim dietkam už aj po nadobudnutí dostatočného rozumu odoprú sviatosti umierajúcich, len aby vraj mohly byť pochovávané v bielom rúchu obradom pochovávania maľučkých. I dieťa v celkom mladom veku dopúšťa sa neraz hriechu, prečo by nemalo a nevedelo za hriech aj ľutovať. Prečo nechať dieťa trpieť na druhom svete, keď mu sami môžme pomôcť.

10. Obrady pohrebu dieťaťa.

Pri pohrebe nedospelých dietok, t. j. takých, ktoré ešte nepoužívaly svojho rozumu, používa sa biela farba cirkevného rúcha a v pohrebných modlitbách neprosí sa o odpustenie hriechov, lebo dieťatko je nevinné. Kvety a vence, ktoré ozdobujú truhličku dieťatka, sú výrazom radosti, že odchodom tohto dieťaťa zväčšil sa počet nebeských obyvateľov. Podobne i na truhlu mládencov a panien kladú sa vence, čo čestný odznak zachovanej nevinnosti.

Kňaz, príduc k rakvičke dieťaťa, začne obrady spevom:

Sit nomen Domini!	Nech je meno Pánovo.

Sbor spieva: žalm 112.

Laudáte, pueri, Dominum: laudáte nomen Domini.	Chváľte, dietky, Pána, chváľte meno Pánovo.
Sit nómen Domini benediktum: ex hok nunk, et usque in saékulum.	Nech je požehnané meno Pánovo teraz a na veky.
A sólis ortú usque ad okkázum: laudábile nomen Domini.	Od východu slnka až po západ nech je chválené meno Pánovo.
Excélsus super omnés gentés Dominus: super coélos glória ejus.	Vznešený je Pán nad všetky národy a nad nebesia jeho sláva.
Quis sikut Dominus Deus noster, quí in altís habitat; et humília respicit in coélo et in terra?	Ktože je ako Pán Boh náš, ktorý býva vo výšinách a láskave hľadí na nebo i zem?
Suscitans á terra innopem: et de sterkore erigens pauperem.	On postaví na nohy trpiaceho núdzu a vytiahne z blata chudobného.
Ut kollocet eum kum principibus, kum principibus populi sui.	On ho povýši ku kniežatám, ku kniežatám ľudu svojho.

Qui habitáre facit sterilem in dómó; mátrem filiórum laétantem.

Glória Patri ...

Antifóna: Sit nomen Domini benediktum, ex hok nunk et usque in saékulum.

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.
Pater noster ...

Ešte aj bezdetnej požehnáva dom, ako by bola plesajúcou matkou.

Sláva Otcu ...

Nech je požehnané meno Pánovo teraz a na veky.

Pane, zmiluj sa.
Kriste, zmiluj sa.
Pane, zmiluj sa.
Otče náš ...

Kňaz pokropí truhličku:

℣. Et né nós indúkas in tentaciónem.

℟. Sed libera nós a maló.

℣. Me autem propter inocenciam suscépisti.

℟. Et konfirmasti me in konspektú tuó in aéternum.

℣. Dominus vóbiskum.

℟. Et cum spiritú tuó.

A neuvoď nás do pokušenia.

Ale zbav nás od zlého.

Mňa si prijal pre nevinnosť moju.

A určil si mi miesto u seba na veky.

Pán s vami.

I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci a láskavý Bože, ktorý udeľuješ večný život všetkým dietkam v krste znovu zrodeným, keď idú s tohto sveta, a to bez všetkej ich zásluhy, ako veríme, že si tak učinil i dnes duši tohto dieťaťa, — daj, prosíme Ťa, Pane, aby sme na prímluvu preblahoslavenej Márie, vždy Panny a všetkých Tvojich svätých Tebe tu na zemi očistenou mysľou slúžili a v nebeskom raji k blaženým dietkam na veky sa pridružili. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Cestou ku cintorínu spieva sa žalm Laudáte, pueri, Dominum, ako vyššie. — Pri hrobe nasleduje:

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.
Pater noster ...

Pane, zmiluj sa.
Kriste, zmiluj sa.
Pane, zmiluj sa.
Otče náš ...

Kňaz pokropí truhličku.

℣. Et né nós indúkas in tentaciónem.

A neuvoď nás do pokušenia.

℟. Sed libera nós a maló. — Ale zbav nás od zlého.
℣. Sinite parvulós veníre ad me. — Nechajte malučkých prísť ku mne.
℟. Tálium est enim regnum coélórum. — Lebo ich je kráľovstvo nebeské.
℣. Dominus vóbiskum. — Pán s vami.
℟. Et cum spiritú tuó. — I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, milovník svätej čistoty, ktorý si dnes dušu tohto dieťaťa milostive povolať ráčil do kráľovstva nebeského, ráč, Pane, aj na nás tak milosrdne pôsobiť, aby sme skrze zásluhy Tvojho najsvätejšieho umučenia a na prímluvu preblahoslavenej Márie, vždy Panny a všetkých svätých Tvojich v tomto kráľovstve na veky sa mohli spolu radovať so všetkými svätými a vyvolenými Tvojimi. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Modlitba za zomrelé dieťa.

Milostivý Bože, k Tebe volám za svoje dieťa, aby si sa ráčil nad ním zmilovať, občerstvenie i pokoj večný mu dožičiť a do nebeskej slávy ho prijať. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

K) Sviatosť posvätenia kňazstva.

1. Všeobecné poučenie.

Kňazstvo založil v Cirkvi Spasiteľ, keď si vyvolil apoštolov, ktorým pri poslednej večeri kázal. „Toto čiňte na moju pamiatku"; keď sa im prvý raz zjavil po zmŕtvychvstaní, vdýchol na nich, hovoriac: „Prijmite Ducha Svätého, ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým zadržíte, zadržané sú" a konečne keď sa od nich lúčil na vrchu Olivetskom, dal im ďalšiu moc: „Choďte a učte všetky národy a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého."

Kristus je najvyšší kňaz. Od neho teda pochádza všetka kňazská moc. On odovzdal túto moc svojim apoštolom, apoštolovia svojim nástupcom, tí zas ďalej ostatným biskupom v nepretrhnutom rade až po dnešný deň. Biskupi na

svoju pomoc a na rozdávanie svätých sviatostí vysviacali kňazov. Tam, kde bol pretrhnutý rad svätenia biskupov počnúc od apoštolov, prestáva úrad kňazský. A tak všetky bludárske — inoverecké cirkvičky väčšinou nemajú svätenia kňazského — teda kňazov, lebo nemajú vysvätených biskupov. Namiesto kňazov majú len pastorov, ktorí teda ani sviatosti, mimo sviatosti krstu, nemôžu vysluhovať.

Sviatosť posvätenia kňazstva, povedané vo všeobecnosti, je sviatosť, ktorou sa tým, čo sa venujú cirkevnej službe, udeľuje duchovná moc a zvláštna milosť, aby isté cirkevné úrady náležite a sväte vykonávali ku cti Božej a ku spaseniu duše ľudskej. Presnejšie povedané, je to sviatosť, ktorou tí, čo sú svätení za kňazov, 1. dostávajú moc nad pravým telom Kristovým, t. j. premieňať chlieb a víno na telo a krv Krista Pána a obetovať ho Otcu nebeskému; 2. dostávajú moc i nad duchovným telom Kristovým, t. j. nad veriacimi, ktorým majú odpúšťať alebo zadržovať hriechy. Doplnkom vlastného svätenia kňazského je svätenie biskupa, ktorý má plnú moc kňazskú, lebo môže aj birmovať aj vysviacať nových kňazov. Kňazské svätenie sa udeľuje vkladaním rúk na hlavu svätenca. Preto sa táto sviatosť volá aj svätým vkladaním rúk.

Sviatosť kňazstva dáva povolanému nielen potrebnú moc, ale aj milosť, aby sa horlive venoval svojmu povolaniu a aby viedol zbožnejší a svätejší život ako laici (ostatní veriaci). Táto sviatosť dáva posvätenému nezmazateľný znak, takže kňazstvo nemožno vziať nikomu, kňaz zostane kňazom naveky, čokoľvek by sa s ním stalo. Nanajvýš Cirkev mu môže zakázať vykonávať kňazský úrad.

2. Stupne kňazských svätení a ich právomoc

Stav kňazský sa skladá z viacerých stupňov — čiže rádov: Sú rády nižšie a vyššie. Do kňazského stavu môžu byť prijatí len veriaci kresťania katolíci mužského pohlavia. Ženy nemôžu byť prijaté do nijakého kňazského stavu. Prijatie zo stavu svetského do stavu klerického (kňazského) deje sa udelením tonzúry, t. j. výstrihom vlasov na hlave. Tonzúra sa dáva prv, než by sa udelil čo len najmenší rád kňazský. Tonzúrou patričný mužský stáva sa členom kňazského (klerického) stavu a patrí mu meno *klerik*.

V nižších rádoch sú tieto stupne: 1. ostiarius — vrátnik, 2. lektor — čitateľ, 3. exorcista — zaklínač a 4. akolyta — svetlonosič. Spoločné meno príslušníkov všetkých týchto stupňov je „minorista“ alebo „klerik“. Tieto stupne sú podmienkou prijatia do vyššieho rádu kňazského. Stupne vyššieho rádu kňazského sú: 1. subdiakon — podjáhen, 2. diakon — jáhen, 3. presbyter —

kňaz, 4. a ako doplnok svätenia kňazského biskup.

Tonzúru, nižšie svätenia kňazské a podjáhenstvo ustanovila svätá Cirkev (teda sú sväteninou), ostatné vyššie svätenia sú ustanovené od samého Pána Ježiša Krista (teda sú sviatosťou).

Mocou, právom a povinnosťou duchovných nižšieho rádu

sú rozličné bohoslužobné práce. Ostiári otvárajú a zatvárajú kostol, čistia a ozdobujú ho atď. Lektori čítajú v kostole zo sv. Písma atď. Exorcisti sa modlia nad ľuďmi, ktorí sú posadlí diablom a pripravujú vodu na svätenie. Akolyti zapaľujú v kostole sviece a prinášajú k bohoslužbám potrebné veci. Hoci musí každý kňaz prijať všetky tieto svätenia, predsa v jednotlivých kostoloch nie sú ustanovovaní duchovní týchto nižších rádov, ale ich úlohu v dnešných časoch vykonávajú osoby svetské: kostolník a miništranti, len ak príležitostne neprídu zo seminárov klerici, ktorí vec vykonajú sami.

Rád ostiárov vznikol v prvých smutných dobách Cirkvi. Kresťania sa museli skrývať v kryptách, v podzemných jaskyniach, katakombách alebo niekde v domoch. Tam odbavovali bohoslužby tajne, obávajúc sa svojich prenasledovateľov, ktorí ich sháňali a hroznými mukami umučili. Kresťania vtedy potrebovali spoľahlivých a nebojazlivých spoluveriacich, ktorí poznali všetkých veriacich kresťanov. Títo držiavali stráž pri dverách a vchodoch, aby sa do bohoslužobnej miestnosti nedostal zradca.

Rád exorcistov bol potrebný v prvých storočiach Cirkvi, keď zlý duch obsadil, opanoval telá mnohých ľudí. Boh to dopustil, aby Ježiš Kristus, ktorý diablov svojou divotvornou mocou vyháňal za svojho života, aj teraz bol pred svetom oslávený, keď týchže diablov v mene Ježišovom budú vyháňať jeho učeníci; aby všetci, vidiac tento zázrak alebo počujúc o ňom, uverili v Ježiša Krista, svojho Spasiteľa. Nakoľko biskupi nestačili sami, poverili úlohou vyháňania diablov zbožných mužov, ktorých na tento cieľ osobitne posvätili. Dnes sa takýchto prípadov posadnutia diablom vyskytuje málo. V danom prípade, keby kňaz chcel tento obrad vykonať, musí si pýtať zvláštne povolenie od svojho biskupa. (Can. 1151.)

Práva a povinnosti duchovných vyššieho rádu.

Subdiakon vypomáha diakonovi pri sv. obradoch: spieva epištolu pri slávnostnej sv. omši, chystá k sv. omši chlieb a víno, podáva diakonovi omšové nádoby, kalich a patenu, pri procesiách nesie kríž atď.

Diakon spieva pri sv. omši evanjelium, podáva kňazovi alebo biskupovi hostiu a víno,

bezprostredne mu pomáha slúžiť sv. omšu, ak treba, podáva sv. prijímanie veriacim, hlása slovo Božie, krstí, ukladá velebnú Sviatosť do svätostánku a vyberá ju odtiaľ. Diakoni sú nástupcami tých siedmich diakonov, z ktorých jeden bol sv. Štefan, prvý mučeník a ktorých hlavnou povinnosťou vtedy bolo opatrovať cirkevný majetok, starať sa o chudobných a chorých, rozdávať almužnu a kázať. Popri úrade diakonov za starodávna z ustanovenia Cirkvi svätej vznikly aj diakonistky — jáhenky, ktoré maly tiež rozličné povinnosti v Cirkvi, najmä týkajúce sa ženského pohlavia. Napr dávaly pozor v kostole medzi ženami, pomáhaly pri krste žien. Diakonistky nepatrily však do stavu kňazského. Boly podobné dnešným rehoľným sestričkám-mníškam.

Presbyteri — kňazi, ktorí sú v svätom Písme nazývaní slovom „presbyteros — starší" (Skt 14. 23), podobajú sa sedemdesiatimdvom učeníkom Pána, ktorých Kristus rozposielal do jednotlivých miest a dedín, kam mal sám prísť. Slovo „starší" neznamená, že by museli byť staršieho veku, ale má ich upamätovať, že majú vynikať múdrosťou a čnosťou. Tretí stupeň vyšších rádov má dvoje svätenie: a) vlastné svätenie kňazské a b) svätenie biskupské. Biskupským svätením sa len doplňuje svätenie kňazské, ktoré aj samostatne je svätením plným, ale svätenie biskupské sa bez kňazského nemôže udeliť, t. j. kto chce byť biskupom, musí byť najskôr vysvätený za kňaza. Kňaz môže vysluhovať všetky sviatosti okrem posvätenia kňazstva a birmovania. Slúži sv. omšu, spovedá a pomáha biskupovi v spravovaní veriacich tam, kde ho sám biskup pošle. Podľa toho, kam ho biskup pošle a akú úlohu mu dá, dostávajú jednotliví kňazi aj titul: kaplán, katechéta, farár, profesor náboženstva, dekan, titulárny dekan, arcidekan, cirkevný školský inšpektor, asesor, kanonik, titulárny kanonik, generálny vikár. Keď niektorý kňaz z povolenia biskupského zastáva úrad svetský, predsa zostáva kňazom i ďalej a môže vykonávať kňazské úkony, najmä slúžiť sv. omšu alebo aj iné sviatosti, keď zastupuje farára. Kňaz nemusí slúžiť sv. omšu každý deň, ale môže byť k častému slúženiu omše viazaný svojím úradom, napr. farár. Každý kňaz je však povinný slúžiť v roku niekoľko ráz sv. omšu. V nedeľu však musí slúžiť sv. omšu, alebo slyšať inú sv. omšu tak ako ostatní veriaci.

Kňaz sa svätením biskupským stáva biskupom a okrem doterajších povinností a právomocí môže birmovať a svätiť kňazov. Keď ho pápež poverí spravovať niektoré biskupstvo (diecézu), pomáha samému pápežovi spravovať celú Cirkev a vo svojej diecéze vykonáva plnú kňazskú moc a uskutočňuje všetky nariadenia a zákony pápeža. Podľa toho, aké poverenie dostane biskup od pápeža, rozoznávame biskupov titulárnych, biskupov diecezánskych a arcibiskupov.

3. Spravovanie Cirkvi.

a) Najmenšou cirkevnou jednotkou je fara, ktorú spravuje farár. Zriadiť faru môže len biskup. Keď je v niektorej obci menej veriacich alebo je nedostatok kňazov, pričlení biskup menšie obce k iným farám; potom sa nazývajú filiálkami. Farára menuje vždy biskup. Len v niektorých prípadoch majú veriaci alebo patrón fary právo označiť niektorého kňaza, že si ho želajú za miestneho farára. Farár je povinný bývať vo fare, musí každú nedeľu a sviatok (ako aj v tie sviatky, ktoré voľakedy svätievali) slúžiť sv. omšu za farníkov. Ak on nemôže, musí sa postarať, aby ho zastúpil iný kňaz. Niekde sv. Stolica dovolí, že farári v niektoré nedele môžu aj na iný úmysel slúžiť sv. omšu, než za farníkov. Farár je povinný každý deň slúžiť sv. omšu vo farskom kostole, aby veriaci mohli prísť na sv. omšu, ak ho len v tom dajaká povinnosť nehatí. Farár ako duchovný otec, duchovný pastier a pastier nesmrteľných duší, musí sa postarať o všetky duchovné potreby svojich farníkov, lebo to sú jeho duchovné deti, jeho ovečky.

Farárovi vypomáhajú v dušpastierskej povinnosti pomocní kňazi, ktorých mu pošle biskup. Sú to kapláni, katechéti a profesori náboženstva, ktorí vyučujú v školách a konajú iné kňazské povinnosti.

Pretože farár je povinný starať sa o všetky duševné potreby svojich farníkov a na to vynaloží všetok čas, veriaci sú povinní postarať sa o jeho živobytie, čo farníci sú povinní farárovi dať, to nech mu neodopierajú, či sú to už dajaké poplatky alebo dajaké povinné práce. Nie je pekným svedectvom pre farníkov, keď odopierajú túto povinnosť. Hanbou je však, keď veriaci nechajú ešte aj svoj kostol ošarpaný, odvolávajúc sa, aby im ho farár opravil. Kostol je obrazom duše farníkov.

b) Niekoľko fár tvorí väčšiu cirkevnú jednotku, t. j. *dekanský okres-dištrikt*, na ktorého čele stojí *dekan* (biskupský vikár, vicearchidiakon), za ktorého bol menovaný niektorý farár alebo kňaz z toho okolia. Dekan sa stará o všetky spoločné potreby svojho dekanstva a dohliada na činnosť všetkých farárov a kňazov v dekanstve.

Cirkev sa starala od začiatku kresťanstva o školstvo a aj dnes nie menšou starostlivosťou sa pozerá na výchovu mládeže v školách. Preto v každom dekanstve biskup jedného kňaza menuje za cirkevného škôldozorcu, ktorý dohliada na všetky školy v dekanstve.

c) Nad viacerými dekanstvami má dozor ešte jeden cirkevný hodnostár, ktorý sa volá *arcidekan;* dohliada najmä na kostolné počty.

d) Samostatnou a plnoprávnou cirkevnou jednotkou je *biskupstvo — diecéza,* na čele ktorého stojí *diecezánsky biskup.* Biskupi sú nástupcami dvanástich apoštolov. Sú vrchnými duchovnými správcami vo svojich diecézach. Starajú

sa o večné spasenie svojich veriacich pomocou kanonikov a najmä farárov a kaplánov, ktorí pracujú vo vinici Pána. Biskup sa musí starať, aby mal dostatok kňazov vo svojom biskupstve. Každý biskup musí mať seminár, v ktorom vychováva zbožných mladíkov za kňazov. Keď dôchodky seminára nestačia vydržať seminár, veriaci z prirodzeného práva a aj podľa cirkevného nariadenia sú povinní peňažite mu v tom pomôcť a nadovšetko modliť sa za dobrých kňazov cez kántrové dni. Ba zbožnejšie rodiny majú obetovať svojich synov na stav kňazský. Biskup svätí na Zelený štvrtok sv. oleje pre sviatosti; rozposiela do jednotlivých fár kňazov; vydáva zákony pre svoju diecézu a určuje aj všetky bohoslužby. Biskup slúži každú nedeľu a sviatok sv. omšu za všetkých veriacich v biskupstve. Keďže tak činí ešte aj pápež, slúžia sa vo všeobecnosti každú nedeľu a sviatok za nás tri sv. omše.

Biskupovi v spravovaní biskupstva vypomáhajú *kapitulni kanonici* jeho sídla, ako aj titulárni kanonici, ktorými sú niektorí horliví farári alebo kňazi. Biskupa vždy zastupuje niektorý kňaz, ktorý sa volá *generálny vikár*. Tento však nemôže svätiť kňazov, svätiť sv. oleje a birmovať. Biskup na dobré spravovanie diecézy volí si poradcov aj spomedzi horlivejších farárov, ktorí sa menujú *asesormi*.

Keď je biskup starý, alebo má veľkú diecézu, pápež mu ustanoví pomocného biskupa, tzv. *svätiaceho — titulárneho biskupa*, ktorý má titul niektorej diecézy v zámorských krajinách, kde žijú len pohani.

e) Biskupstvá v jednotlivých krajinách, štátoch tvoria vyššiu cirkevnú jednotku *„arcibiskupstvo“*, a prvý biskup sa menuje *arcibiskup*, *metropolita*, *primas*. Ostatní biskupi sú voči nemu len *súradnými biskupmi* čiže *sufragánmi*. Arcibiskup, starajúc sa o spoločné potreby podriadených biskupstiev, radí sa s biskupmi a potom oznamuje všetky starosti a potreby svätému Otcovi.

Biskupi sa v tých mestách, kde prvými biskupmi boli apoštolovia, volajú aj *patriarchami*.

f) Podľa slov Pána Ježiša: „Ty si Peter skala . . . tebe dám kľúče kráľovstva nebeského . . . pas baránky moje, pas ovce moje“ stal sa sv. Peter hlavou Cirkvi a tak isto aj jeho nástupcovia. Sv. Peter spravoval Cirkev za 33 rokov. Z toho býval 25 rokov v Ríme a tam aj r. 67 zomrel. Preto sú rímski biskupi, ako nástupcovia sv. Petra, viditeľnou hlavou Cirkvi a námestníkmi Ježiša Krista. Sú duchovnými otcami všetkých kresťanov po celom svete a preto sa volajú *„pápežmi“*. Každý pápež si volí pri svojom vyvolení aj pápežské meno, pretože Pán Ježiš Kristus dal Šimonovi Jonášovmu, ktorého ustanovil za svojho nástupcu, nové meno Peter. Ak bolo viac pápežov toho istého mena, pridáva sa k menu ešte aj poradové číslo, o koľkého pápeža toho istého mena ide. Napr. Pp. Pius XII.

Moc a právo pápeža, okrem toho, čo už jeho biskupská dô-

stojnosť so sebou donáša, záleží v tom, že spravuje celú Cirkev: vydáva pre celú Cirkev zákony a buly (pápežský list, ktorým nariaďuje dôležité veci); menuje nových biskupov do diecéz; s času na čas svoláva cirkevný snem, vedie rokovanie pri ňom a sám rozhoduje o usneseniach snemov; súdi a porovnáva náboženské rozpory; skúma a zavrhuje bludy; napomína alebo z Cirkvi vyobcúva kacírov, bludárov; ustanovuje verejné sviatky alebo ich zrušuje atď. Zvláštnou výsadou pápeža, ktorá pochádza od samého Pána Ježiša Krista, je neomylnosť v učení viery a mravov, lebo Duch Svätý sotrváva s ním až do skončenia sveta, ako to Pán Ježiš Kristus prisľúbil. Toto je článok viery, ktorý bol vyhlásený všetkými biskupmi sveta v roku 1870: Rímsky pápež, keď hovorí s prestola, t. j. keď vykonáva svoj úrad ako pastier a učiteľ všetkých kresťanov a keď podľa svojej najvyššej apoštolskej vážnosti nariaďuje celej Cirkvi prijať niektoré učenie o viere a o mravoch, je neomylný, ako je neomylná celá Cirkev Kristova, t. j. všetci biskupi sveta, keď sú v tom istom prípade a v tých istých veciach viery a mravov s pápežom spojení.

Povinnosťou pápežovou je starať sa, aby slovo Božie bolo zachované čisté a neporušené, aby kňazi a biskupi verne spravovali svoje fary a biskupstvá, aby takto i ten najjednoduchší človek bol spojený prostredníctvom svojho farára a biskupa s pápežom a tak bol účastný všetkých milostí Kristových.

Cirkev je rozsiahla. Má asi štyristo miliónov veriacich. Sám pápež by nemohol osobne všetko riadiť. Veď len tisíce listov mu prichádza poštou. Preto sú mu na pomoci jeho poradcovia — *kardináli*, ktorých je 70, a to 6 kardinálov-biskupov, 50 kardinálov-kňazov a 14 kardinálov-diakonov. Meno kardinál pochádza z latinského slova „cardo", t. j. veraje (zárubne). Ako sú totiž dvere zavesené na verajoch, na nich sa otvárajú a zatvárajú, tak aj pápež pomocou kardinálov otvára a zatvára vchod do Cirkvi a do kráľovstva Božieho. Kardináli majú prednosť pred všetkými biskupmi (can. 239, § 1, 21) a volia pápeža.

Pápež z príležitosti niektorých slávností posiela do jednotlivých krajín miesto seba svojich kardinálov s titulom *pápežský legát*. Do krajín a štátov kde kresťania katolíci žijú v úplnej shode so štátnou mocou, posiela sv. Otec stálych svojich zástupcov, ktorí majú meno *pápežský nuncius* (pápežský posol). Pápežskí nunciovia oznamujú sv. Otcovi podrobné zprávy nielen o celej krajine, ale aj o biskupstvách, farách, ba aj o jednotlivcoch, takže sa sv. Otec dozvie o všetkých väčších udalostiach.

4. Kňazské každodenné rúcha.

Každodenné rúcho jednoduchého kňaza je reverenda (talár). Je to od hrdla až po päty visiace čierne rúcho, ktorému podobné nosil Pán Ježiš Kristus a apoštolovia. K tomu patrí cingulum — pás 10—15 cm široký. Na hrdle nosí golier, zvaný kolár, tiež z čiernej látky, obrúbený bielym náhrdelníkom. Čierna farba znamená, že kňaz nemá túžiť po márnostiach sveta a že má odumrieť svetu a jeho veselostiam. Kňaz, súc bez reverendy, má predpísaný čierny alebo tmavosivý dlhý kabát až po kolená, vysokú vestu a vysoký golier.

Dekani, škôldozorcovia a asesori, na znak svojej dozornej právomoci a tým aj zodpovednosti, nosia cingulum červeno-fialovej farby. Vyšší kňazi, ako kanonici, opáti, prepošti nosia voľnejšiu reverendu, tzv. cimádu, ktorá má dvojité rukávy a golier siahajúci k lakťom, tzv. pelerínu. Každodenným rúchom biskupa a pápežských prelátov je čierna reverenda-cimáda s červeno-fialovými gombičkami, fialový kolár s bielym náhrdelníkom. Biskupi nosia pri slávnostných príležitostiach červeno-fialovú reverendu a kardináli červenú reverendu. Na hlave nosia malú čiapočku červeno-fialovej farby, ktorú majú na hlave aj pri sv. omši okrem od prefácie do prijímania. Takúto čiapočku, tzv. „solideo", ale čiernej farby, môžu nosiť aj ostatní kňazi, ale okrem sv. omše.

Pápež nosí bielu reverendu a biele cingulum so zlatými strapcami. Pápež nosí aj črievice (topánky, papučky) z červeného laku, obrúbené zlatom, so zlatým krížikom a s relikviami sv. apoštolov Petra a Pavla.

Všetci duchovní nosia čierny klobúk. Vyšší hodnostári nosia klobúk so zlatými strapcami; kardináli nosia klobúk červený na znamenie, že ako Duch Svätý sostúpil v podobe ohňa nad hlavy apoštolov a zapálil ich srdcia láskou k Bohu, tak i oni majú byť naplnení láskou a horlivosťou za dom Boží. Pápež nosí biely klobúk.

Okrem týchto šiat sú jednotliví cirkevní hodnostári označení aj inými odznakmi i mimo bohoslužobných slávností. Všetci biskupi nosia prsteň na znamenie, že sa zasnúbili so svojou diecézou, ktorú nemôžu opustiť bez pápežovho dovolenia. Biskupi môžu i v dennom živote nosiť na reverende *superpelíciu* a červeno-fialový plášť, siahajúci po kolená, tzv. *mantelettu,* alebo krátky plášť, siahajúci len po pás, farby červeno-fialovej, tzv. *mozzettu.* Pri slávnostných príležitostiach používajú biskupi veľký ozdobný golier s dlhým červeno-fialovým šlepom, tzv. *kappa magna.* Každý biskup nosí stále na prsiach zlatý kríž na zlatej retiazke. Arcibiskupi nosievajú okrem toho pri slávnostných príležitostiach, na znak svojej arcibiskupskej právomoci, snehobielu vlnenú stuhu asi tri prsty širokú, voľne prehodenú cez plecia, voľne spadajúcu na prsiach i na

chrbte, tzv. *pallium*. Pallium sa zhotovuje z vlny baránkov, požehnávaných 21. januára na deň sv. Agnesky. Zhotovené pallia pápež opäť požehnáva v predvečer sviatku sv. Petra a Pavla a sám ich udeľuje všetkým novým arcibiskupom.

Kanonici nosievajú na superpelícii tak ako biskup červenofialový plášť, *mucetum*, siahajúci po lakte. Tento plášť používajú kanonici aj pri obradoch, pri ktorých je predpísaná superpelícia. Štólu si však kladú na mucetum.

Niektorí cirkevní hodnostári, napr pápežskí preláti, nosia tiež zlatý kríž na prsiach, ale len na čiernej alebo červenej, zlatom pretkávanej šnúrke.

Jednotlivým stupňom cirkevných hodnostárov a kňazov predpísané sú aj hodnoty-tituly. Pápeža oslovujeme: Vaša Svätosť, kardinálov: Vaša Eminencia, arcibiskupov a biskupov: Vaša Excelencia, ostatných pápežských hodnostárov: Vaša Osvietenosť, nižších hodnostárov: Vaša Veľadôstojnosť a kňazov: Vaša Dôstojnosť.

5. Kto sa môže stať kňazom.

Vysviacku za kňaza môže právoplatne prijať len pokrstený mužský. Aby ju však aj hodným spôsobom prijal, musí mať podľa úsudku biskupovho predpísané vlastnosti a nesmie byť viazaný nijakou prekážkou alebo neschopnosťou. Kto nemá potrebné vlastnosti, či už mu ich Pán Boh nedal, alebo sám sa o ne nepostaral, o tom možno povedať, že nemá kňazského povolania. Ku kňazskému povolaniu je potrebné mať týchto päť vlastností:

a) *Telesné zdravie.* Úlohou kňaza je hlásať slovo Božie v kostole, v škole, v spolkoch, čo vyžaduje zdravé hrdlo a zdravé pľúca. Dôstojnosť obradov vyžaduje, aby kňaz svojou postavou nevzbudzoval smiech. Hluchý by nemohol spovedať a pod.

b) *Duševná súcosť, nadanosť.* Kňaz, ako učiteľ, vychovávateľ a vodca, musí byť zbehlý vo všetkých vedách. Všeobecne k tomu je potrebná nadanosť. Musí skončiť gymnaziálne a bohoslovecké štúdiá, musí zdravo usudzovať, nesmie trpieť na rozličné duševné poruchy (mánia, ťažkomyseľnosť, nervozita, úzkostlivosť atď.), nesmie pochádzať od rodičov duševne zaťažených, alkoholikov, trpiacich na krvnú chorobu. V kňazskom povolaní je všetko sväté (omša, sviatosti, rúcha, učenie), preto aj kňaz musí byť svätý, „svetlom sveta", „soľou zeme". Požehnaním pre obec je dobrý, svätý kňaz, ale kliatbou a nešťastím je kňaz zlý.

c) *Mravná bezúhonnosť.* Mladík, ktorý má hriešny zvyk, nemôže mať kňazské povolanie, kým neopustí hriech a kým si nenadobudne ochotu odporovať tejto hriešnej náchylnosti, lebo ináč i v ďalšom živote by upadal na hanbu Cirkvi, na pohoršenie veriaceho ľudu a na svoje večné zatratenie.

d) *Dobrý úmysel a odhodlanosť.* Podstatnou podmienkou kňazského povolania je, aby mladík sám mal dobrý a pevný úmysel stať sa kňazom a chcieť obetovať sa ako horiaca svieca na spásu a záchranu duší a pritom pamätať, aby aj sám seba spasil. Starosť o príbuzných nemá kňaza obťažovať, veď za kňaza išiel kvôli dušiam. Keď však sú utisnutí, najmä rodičia, má im prispieť na pomoc. Rodičia — najmä matky správne konajú, keď vštepujú svojim synom úmysel stať sa kňazom, keď ich chránia od mravnej skazy a pestujú v nich semienko kňazského povolania. Ťažko sa však prehrešia rodičia, keď nútia svojich synov stať sa kňazmi alebo im v tom prekážajú. Rodičia, keď nútia svoje deti na stav kňazský, nemôžu dostať rozhrešenie, kým od toho neustúpia. „Viac treba poslúchať Boha, ako ľudí." Kto by sa chcel viacej starať o spásu svojej duše a pritom chcel by byť aj kňazom, ten si má voliť stav rehoľný. V kláštore mu povedia, či sa stane v kláštore kňazom alebo nie.

e) *Prijatie od biskupa do seminára.* Nikto nemá právo stať sa kňazom. Boh si volí tých, skrze ktorých chce prevádzať svoje plány v posväcovaní ľudí. „Nikto nech si neosobuje tej hodnosti, iba kto je povolaný od Boha, ako Áron." Spasiteľ ustanovil Cirkev na rozdávanie svojich milostí a len v nej účinkuje. Biskupi pod vedením sv. Otca spravujú veriacich a preto bez privolenia biskupa nikto nemôže byť prijatý do seminára ani vysvätený za kňaza. „Žatva je veľká, ale robotníkov málo." Preto každý veriaci nech sa modlí, aby Všemohúci dal slovenskému národu čím viacej horlivých a učených kňazov.

Okrem týchto podmienok je potrebné ešte niekoľko, aby mohol biskup niekoho za kňaza vysvätiť. Mladík musí byť obirmovaný, musí mať skončené štúdiá a kanonický vek; za subdiakona možno vysvätiť na konci III. teologie a ak má už 21 rokov; za diakona môže byť vysvätený na začiatku IV. teologie, ak už má najmenej 22 rokov, za kňaza len na konci IV. teologie, ak už má 24 rokov. (Can. 975—6.) Za biskupa môže byť vysvätený len manželský syn, aspoň 30-ročný a aspoň 5-ročný kňaz.

Za kňazov nemajú byť vysvätení nemanželskí synovia, ďalej ktorí sú chybného tela, ktorí majú alebo mali padúcu nemoc, alebo boli diablom posadlí, ktorí boli dva razy zákonite sobášení, kto niekoho odsúdil na smrť, kati, odpadlíci od viery, odštiepenci, rozkolníci, tí, čo sú zaviazaní sľubom panenstva, alebo sú ženatí a predsa sa opovážili uzavrieť manželstvo, hoci len civilné, alebo ktorí chceli uzavrieť manželstvo s viazaným sľubom panenstva alebo manželstvom, ktorí spáchali vraždu alebo vyhnali ľudský plod a s nimi všetci spoluúčinkujúci, ktorí chceli spáchať samovraždu, ktorí seba alebo iných okyptili, ktorí zakázane liečia a nasledovala z toho smrť, ktorí vykonávali úkony kňazských svätení, ktoré im ešte neboly udelené alebo výkony, ktoré im boly zakázané. (Can. 984—5.)

Za kňazov nemôžu byť vy-

svätení synovia nekatolíkov, kým sa ich rodičia neodvrátia od bludu; mužovia, ktorí majú manželky; ktorí spravujú veci, kňazom zakázané, dokiaľ sa ich nezrieknu a nezložia počty; otroci, kým ich neprepustia na slobodu; mládenci, kým si nevyslúžia vojenčinu; novokrstenci, kým sa úplne nevžijú do kresťanského života. (Can. 987.) Vdovec, ktorý bol len raz sobášený, voľne sa môže stať kňazom. Každý, kto chce byť kňazom, musí štyri-päť rokov prežiť v seminári. Klerici pred tonzúrou a nižšími rádmi musia vykonať trojdňové exercície, pred vyššími rádmi šesťdňové exercície. Biskup, keď chce vysviacať za kňazov, musí sa presvedčiť o spoľahlivosti a mravoch kandidátov. Tých mená, ktorým majú byť udelené vyššie svätenia, musia byť prečítané v kostole alebo vyvesené na chrámových dverách a veriaci musia byť vyzvaní, aby podľa svedomia oznámili farárovi pripadné im známe prekážky vysvätenia za kňaza. (Can. 998-1001.) Svätenie kňazov deje sa pri sv. omši v kántrové soboty, v sobotu pred Smrtnou a Veľkonočnou nedeľou alebo v nedeľu a vo sviatok. (Can. 1006.)

Kňazi majú viesť svätejší duchovný a vonkajší život ako ostatní veriaci. (Can. 124.) Kňazom nie je dovolené vstúpiť do stavu manželstva a nakoľko sú povinní zachovávať čistotu, hriech proti nej je u nich aj svätokrádežou. (Can. 132.) Kňazi sú povinní odbavovať všetky predpísané cirkevné modlitbové hodinky, tzv. breviár. (Can. 135.) Kňazi majú nosiť slušné cirkevné šaty podľa miestnych zvykov.

6. Popis obradov svätenia nižších rádov.

TONZÚRA. Kto je podľa zákona uznaný za schopného a hodného, aby bol pripustený k stavu kňazskému, toho prijíma biskup za člena kňazského stavu svojej diecézy tým, že mu dovolí obliecť si reverendu belasej alebo čiernej farby s čiernym cingulom (alebo čiernu reverendu s belasým cingulom), modlí sa nad ním, na hlave mu odstrihne na štyroch miestach v podobe kríža chĺpok vlasov a oblečie mu slávnostne superpelíciu. V modlitbách prosí Boha, aby tohto mladíka, nového člena kňazstva, čiže klerika, odtiahol od márnosti sveta a obrátil jeho pozornosť jedine k službe k sv. Cirkvi a k milovaniu Ježiša Krista. Po skončení obradov dá si však klerik vystrihnúť z vlasov na vrchu hlavy malé koliesko, čo znázorňuje tŕňovú korunu Kristovu a volá sa tonzúra. Biela superpelícia, ktorú klerik odteraz nosí pri všetkých bohoslužbách, je spasiteľným napomenutím, aby so svojím novým stavom obliekol sa v nového človeka v spravodlivosti a svätosti.

OSTIARIÁT. Klerik prijíma prvý stupeň kňazského svätenia ostiariát-vrátnictvo týmto obradom: Oblečený v super-

pelícii kľačí pred biskupom, ktorý mu vykladá a popisuje, že jeho nastávajúci úrad záležať bude v tom, že bude otvárať a zatvárať kostol a sakristiu; bude mať na starosti všetky posvätné veci v chráme, ozdobovanie chrámu a bude zvonievať k službám Božím. Potom mu biskup podá kostolný kľúč, naloží mu, aby šiel k chrámovým dverám, zatvoril ich, kľúčom zamkol a opäť odomkol a otvoril, potom aby zacengal zvnčekom. Naposledy prosí v modlitbe Boha za neho, aby mu pomáhal verne konať túto ctihodnú službu. — Tento obrad povzbudzuje vrátnika, aby nielen otváral a zatváral kľúčom viditeľný chrám Pána, ale aj dobrým svojím príkladom otváral neviditeľný chrám Pánov, t. j. srdcia veriacich a zatváral ich pred pekelným pokušiteľom a pred každým hriechom.

LEKTORÁT. Ak má byť ostiarius povýšený na lektora, predstúpi oblečený v superpelícii pred biskupa. Tento mu oznámi práva a povinnosti, z ktorých najhlavnejšia je, že bude v chráme Pána čítať zo sv. Písma. Potom mu podá do ruky sv. Písmo a v modlitbe prosí Boha o pomoc a milosť, aby tento lektor čítanie sv. Písma riadne konal a sám podľa neho sa vždy prvý spravoval, napomínajúc ho k tomu slovami: Čo budeš čítať z Písem svätých, to srdcom ver a skutkom plň; čo budeš učiť ústami iných, to i ukazuj na sebe vzorom nebeského obcovania.

EXORCISTÁT. Na exorcistát určený lektor zase stojí pred biskupom v superpelícii. Biskup ho poučí o moci a práve. Exorcista má totiž pri sv. prijímaní udržiavať poriadok medzi prítomnými veriacimi, má chystať vodu na kropenie k posväteniu a má vyháňať diablov z posadlých. Na začiatku Cirkvi bolo mnoho takých nešťastných ľudí a vtedy exorcisti mávali často príležitosť vykonávať svoj úrad tým, že sa nad nimi modlilii v mene celej Cirkvi a za nich sa sami postili. Za našich časov len veľmi zriedka sa vyskytne takýto prípad. Preto ani exorcisti nie sú potrebni. V danom prípade vykoná úkon sám kňaz, ba aj sám biskup. Keďže sa však svätenie exorcistov zachováva, biskup tých, ktorých sväti na tento duchovný úrad, napomína, aby pozorujúc seba samých, s milosťou Božou zachovávali svoje srdcia čisté od každej škvrny hriechu, aby sa sami neoddali v poddanosť toho, ktorého majú vyháňať z iných ľudí. Na znamenie, že exorcistovi udeľuje Cirkev právo a moc skladať ruky na posadlých a modliť sa za nich, biskup podáva svätenému klerikovi obradnú knihu a modlí sa za neho, aby ho Boh sprevádzal svojím požehnaním a učinil ho svätým a mocným lekárom v Cirkvi.

AKOLYTÁT. Za podobných okolností, ako pri predošlých sväteniach, biskup, svätiac akolytu, vysvetlí mu, že jeho moc, právo a povinnosť bude záležať v tom, aby v chráme Pána zapaľoval sviece, pri sprievodoch nosil horiacu sviecu a aby pripravoval víno a vodu k sv. omši. Preto mu podáva biskup do ruky svietnik so zapálenou voskovou svieč-

kou a kaňvičky na víno a vodu; napomína ho tiež, aby nielen v ruke nosil svetlo, ale i sám bol synom svetla, aby sa totiž usiloval jasne poznať pravdu a vykonávať dobré skutky; aby nielen pripravoval obetné dary k sv. obete, ale i sám seba svätým životom pripravil za ľúbeznú čistú obetu Bohu. Napokon sa modlí za neho a prosí Boha, aby tohto novosväteného akolytu sprevádzal svojím požehnaním a udelil mu podporu a svoje milosti.

7. Popis obradov svätenia subdiakona.

Svätenie nižších rádov sa môže udeľovať aj mimo sv. omše. Svätenia vyšších rádov ako aj biskupstvo udeľuje sa len pri sv. omši, pod ktorou svätenec drží horiacu sviečku na znamenie, že má pevnú vôľu čím ďalej tým horlivejšie túžiť po svetle pravej viery a dobrých skutkoch a ako horiaca svieca je ohňom strávená, tak aj on v službe Božej prežije celý svoj život, aby sa dostal k svetlu večného života. Kto má už všetky nižšie svätenia a skončil predpísané štúdiá bohovedy, môže byť posvätený na subdiakona. Svätenec je oblečený do alby, ktorú má prepásanú bielym povrázkom, tzv. cingulom, v ľavej ruke drží manipulu a tunicelu a v pravej drží sviecu. Po omšových kolektách predstúpi pred oltár. Biskup, sediac v kresle pred oltárom, napomína ho, aby si dobre rozvážil, aké bremeno teraz berie na seba. Po nižších sväteniach ešte vždy môže vystúpiť zo stavu duchovného bez všetkého cirkevného trestu alebo obavy pred Pánom Bohom, ak sa necíti byť hodným stavu kňazského; nemôže však vystúpiť, keď dosiahne prvé vyššie svätenie. Preto ho biskup vyzve, aby si to ešte raz rozmyslel, či chce zostať vo svojom predsavzatí a vziať na seba povinnosti duchovného otca. Biskup chvíľočku čaká, či sa svätenec azda nerozhodne odstúpiť od prijatia subdiakonátu. Potom biskup s prítomnými kňazmi modlí sa litánie k všetkým svätým, za ktorých tri razy žehná svätenca, ktorý leží pred oltárom tvárou k zemi. Potom biskup vypočíta mu všetky práva a povinnosti, najmä že bude vypomáhať diakonovi pri biskupskej omši, ako aj ostatným kňazom pri bohoslužbách. Upozorňuje ho, že je povinný zachovať cirkevný zákon o bezženstve, že musí ostať slobodný až do smrti, že je povinný denne sa modliť breviár a napomína ho, aby svoj svätý úrad konal sväte a usiloval sa zachovať čnosť panenskej čistoty. Biskup podáva diakonovi po skončení modlitby prázdny kalich s patenou, jeden z prisluhujúcich kňazov však mu podá kaňvičku s vodou na miske a ručníček. Konečne biskup zahalí svätencovi hlavu humerálom, na ľavé rameno navliekne mu manipul, priodeje ho tunicelou a oddá mu knihu lekcionár (omšová kniha). Podaním týchto pred-

metov udeľuje biskup svätencovi subdiakonské práva a modlí sa k Bohu, aby na tomto novom subdiakonovi spočinul Duch Svätý so všetkými svojimi darmi, žeby v bázni Božej radostne konal povinnosti svojho úradu a tak došiel zaľúbenia u svrchovaného Pána nebies.

8. Popis obradov svätenia diakona.

Svätenie diakona deje sa tak ako svätenie subdiakona. Svätenec však príde pred oltár v bielej albe a na ľavej ruke má natiahnutý manipul, odznak subdiakona, na ktorého už bol vysvätený. V ľavej ruke drží dalmatiku a štólu a v pravej zapálenú sviečku. Kľakne pred biskupa. Biskup sa najskôr pýta prítomných, či by niekto s čistým svedomím mohol niečo namietať proti tomuto svätencovi, alebo dokázať, že je nie hodný tohto svätého úradu. Potom vysvetlí svätencovi, aký úrad berie na seba, totiž že bude prisluhovať kňazovi a biskupovi pri bohoslužbách, kázať, krstiť a podávať telo Pána veriacim, napomína ho, aby ako leviti Starého zákona strážili archu úmluvy a pri obetách pomáhali, tak aj on slúžil Cirkvi svätej pri obradoch; slovo Božie aby kázal s čistým úmyslom a príkladným obcovaním. Biskup sa potom modlí litánie k všetkým svätým, medzi tým tri razy žehná svätenca, ktorý leží pred oltárom dolu tvárou a pritom prosí Boha, aby svojím požehnaním vyvolil, posilnil a posvätil k službe diakona tohto svätenca. Potom vloží biskup svoju pravicu na jeho hlavu, aby prijal Ducha Svätého. Týmto skladaním rúk sa vlastne udeľuje vyšší rád diakona spolu so sviatostnou milosťou, aby svoj úrad sväte a náležite vykonával ku cti Božej a k spaseniu duše svojej. Potom biskup prevesí diakonovi štólu cez ľavé plece a uviaže mu ju pod pravou pazuchou, oblečie mu dalmatiku a podaním sv. evanjeliára (omšovej knihy) odovzdáva mu právo čítať evanjelium. Nakoniec sa ešte raz modlí k Bohu za nového diakona, ktorého napomenie, aby sa stal hodným svojho svätenia. Potom biskup pokračuje v omši.

9. Obrady svätenia kňaza.

Za kňaza môže byť vysvätený len ten, ktorý už prijal svätenie diakona. Svätenec príde pred oltár oblečený v albe, na ľavej ruke manipul a cez prsia sviazaná štóla; v ľavej ruke drží složený ornát a v pravej ruke má sviečku. Po prečítaní lekcie si biskup sadne na stoličku pred oltárom. Organ prestane hrať. Archidiakon teraz nahlas vyzve svätencov podľa ich mena, aby predstúpili pred biskupa. Svätenci si stanú do polkruhu pred biskupom a archidiakon osloví biskupa takto:

Archidiakon: Najdôstojnejší Otče, svätá matka Cirkev katolícka si žiada, aby ste týmto tu prítomným diakonom udelili kňazský úrad.

Biskup: Si presvedčený, že sú toho hodní?

Archidiakon: Nakoľko je možné poznať slabému človekovi, viem a svedčím, že sú hodní tohto úradu.

Biskup: Bohu vďaka!

V prvých časoch kresťanstva rozhodovali o svätení nového kňaza aj prítomní veriaci, preto sa ich pýtal biskup, akej sú mienky. Z tých čias sa zachováva až podnes tento preslov biskupa k veriacim:

Milovaní bratia! Ako kapitán lode, tak aj cestujúci spoločne majú zaistenú bezpečnosť alebo im spoločne hrozí nebezpečenstvo. Preto musia byť jednomyseľní i ti, čo majú spoločné záujmy. Preto i otcovia nie nadarmo ustanovili, aby sme sa i ľudí poradili pri výbere oltárnych sluhov. Veď často niektoré skutky života kandidátov kňazstva všetci nepoznajú, no jednotlivé osoby o nich vedia, ale prirodzene aj ľud radšej poslúcha tých kňazov, s vysviackou ktorých súhlasil. Tak sa nazdávam, že títo tu prítomní diakoni, ktorých teraz s pomocou Božou máme vysvätiť za kňazov, sú vo svojich skutkoch poriadni, Bohu milí, a preto myslím, že i hodní cirkevného povýšenia. Ale aby sa azda jeden, prípadne niekoľko málo osôb nemýlilo, alebo ich azda osobná náklonnosť nezviedla na súhlas, pýtame sa na mienku viacerých. Preto teraz slobodne a otvorene povedzte, čo viete o ich skutkoch a živote a ako smýšľate o ich zásluhách. Vydajte svedectvo o ich súcosti podľa toho, ako si to zasluhujú a nie podľa prípadnej náklonnosti k nim. Ak teda niekto proti nim niečo má, pre Boha a v mene Božom ho prosím, nech predstúpi a povie. Nech si to však dobre rozváži.

Po týchto slovách biskup chvíľku čaká a potom prehovorí k svätencom:

Milovaní synovia. Ste pred kňazskou vysviackou. Snažte sa tento úrad hodne prijať a keď ho prijmete, usilujte sa ho vzorne vykonávať. Úloha kňaza je obetovať, žehnať, spravovať veriacich, kázať a krstiť. Len s veľkou bázňou sa možno odvážiť na taký zodpovedný stupeň. Dajte si záležať, aby vás naň odporúčala nebeská múdrosť, vzorné mravy a dlhšie cvičenie sa v čnostiach. Kedysi prikázal Pán Mojžišovi, aby si pribral na pomoc z národa izraelského 70 mužov; tým

chcel potom rozdeliť dary Ducha Svätého. Riekol mu vtedy: Vyber si takých, o ktorých vieš, že si ich ľud váži a sú starší. Vy ste naznačení v týchto sedemdesiatich mužoch starších, ak budete pomocou darov Ducha Svätého zachovávať prikázania a ak budete bezúhonní a rozvážni vo svojom smýšľaní a vo svojich skutkoch. To isté chcel naznačiť Pán v Novom zákone, keď si vyvolil 72 učeníkov a po dvoch ich poslal pred sebou, aby kázali. Tak slovom i skutkom ukázal, že služobníci jeho Cirkvi musia by dokonalí vo viere i v skutkoch a že všetko u nich vyplýva z dvojitého príkazu lásky k Bohu a k bližnému.

Takými sa teda snažte byť, aby ste si s pomocou Božou zaslúžili byť pomocníkmi Mojžiša a dvanástich apoštolov, t. j. katolíckych biskupov, ktorí sú teraz namiesto Mojžiša a apoštolov. Skutočné a zázračné pestré rúcho obklopuje, zaodieva a sprevádza sv. Cirkev: jední sú v nej biskupmi, iní kňazmi nižšieho stupňa, iní sú zasa vysvätení za diakonov, subdiakonov a duchovných rozličného stupňa. No z týchto mnohých a v rozličnej hodnosti postavených členov vyrastá jedno telo Kristovo. Preto, najmilší synovia, i vás si vyhliadli naši bratia, aby ste ako vysvätení boli nám na pomoci. Chráňte si preto vo svojom počínaní čistotu a svätosť života. Uvedomujte si, čo robíte; nasledujte to, čo konáte. Veď vy slávite tajomstvo smrti Pánovej, preto sa snažte umŕtvovať vo svojich údoch všetky chyby a nezriadené náruživosti. Vaša náuka nech je duchovným liekom ľudu Božiemu. Vôňa vášho života nech je občerstvením pre Cirkev Kristovu. Kázňami a vlastným príkladom stavajte si budovu, rodinu Božiu, tak aby sme raz neboli odsúdení od Pána ani my za to, že sme vám sverili tento úrad, ani vy sami, že ste ho na seba vzali, ale aby sme skôr boli za to odmenení. Nech nám teda k tomu udelí Pán svoju milosť. Amen.

Svätenci padnú na tvár pred oltárom na dôkaz svojej najponíženejšej prosby k Bohu. Biskup a ostatní kňazi modlia sa za svätencov litánie k všetkým svätým, aby tí orodovali za nás bojujúcich. Ku koncu litánií pripojí biskup tri prosby za novosvätencov, pričom ich žehná:

Aby si ráčil týchto vyvolených požehnať † ℟. Teba prosíme, uslyš nás. Aby si ráčil týchto vyvolených požehnať a posvätiť † ℟. Teba prosíme, uslyš nás. Aby si týchto vyvolených požehnať, † posvätiť, † a vysvätiť † ráčil. ℟. Teba prosíme, uslyš nás.

Keď sa litánie skončia, pristúpi svätenec a kľakne si pred biskupa, ktorý mu kladie obe svoje ruky na hlavu bez slova. Tak isto kladú mu na hlavu svoje ruky aj prítomní kňazi. Potom biskup ako aj kňazi naraz držia vystretú pravú ruku nad svätencami a biskup hovorí:

Milovaní bratia! prosme Boha, Otca všemohúceho, aby rozmnožil nebeské dary na týchto svojich služobníkov, ktorých si vyvolil za kňazov. Aby to, čo z jeho milosti na seba berú, s jeho pomocou i splnili. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Biskup: Modlime sa.

Diakon: Kľaknime na kolená.

Subdiakon: Vstaňte!

Biskup, obrátiac sa k svätencom, modlí sa nasledovnú modlitbu, za ktorou hneď spieva prefáciu:

Prosíme Ťa, Pane, Bože náš, vyslyš nás a sošli požehnanie Ducha Svätého a silu kňazskej milosti na týchto svojich služobníkov; a keď ich predvádzame pred láskavú tvár Tvoju na vysvätenie, obdaruj ich nikdy nemiznúcou plnosťou svojich darov. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote tohože Ducha Svätého, Boh

℣. Po všetky veky vekov.

℟. Amen.

℣. Pán s vami.

℟. I s duchom tvojím.

℣. Hore srdcia.

℟. Pozdvihli sme ich k Pánovi.

℣. Vďaky vzdávajme Pánu, Bohu nášmu.

℟. Tak sa sluší a patrí.

Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať Tebe vďaky vždy a všade, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože. Ty si pôvodca všetkých hodností, Ty udeľuješ všetky úrady. Ty všetkým veciam dávaš prekvitať a mohutnieť: Rozumné stvorenie vždy viac a viac vzrastá v dobrom, zapojené do múdro ustanoveného poriadku. Týmto tajomným a posvätným pôsobením vznikly kňazské rády a úrady levitov, keď si ustanovil arcipastierov, aby spravovali ľud, vyvolil si im za spoločníkov

v diele mužov tohto rádu nižšej hodnosti. Tak si aj na púšti rozšíril ducha Mojžišovho umom sedemdesiatich mužov, aby s ich pomocou ľahko zvládol nespočetné zástupy ľudu. Tak si aj na Eleazára a Tamara, synov Áronových, preniesol hojnosť otcovskej milosti, aby bol dostatok kňazov ku spasným obetám a k ostatným častým posvätným úkonom. Tá istá prozreteľnosť Tvoja, Pane, pridala i apoštolom Syna Tvojho učiteľov viery za sprievodcov, ústami ktorých úspešne zvestovali celému svetu spásonosné posolstvo Tvoje. Preto Ťa, Pane, aj my teraz prosíme, aby si nám slabým dal pomocníkov. Veď čím sme slabší, tým väčší počet ich potrebujeme. Všemocný Otče, prosíme Ťa, udeľ týmto služobníkom Tvojim kňazskú hodnosť. Obnov v ich srdciach ducha svätosti, aby úrad druhého stupňa, ktorý im sveruješ, obsiahli a aby prejavili dobré mravy príkladným životom. Nech sú bedlivými spolupracovníkmi v našom úrade. Nech žiari v nich pravá dokonalosť, aby raz mohli vydať dobré svedectvo zo šafárenia sebe svereného, a tak obsiahli za odmenu večné blahoslavenstvo. Skrze tohože Pána nášho. Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote tohože Ducha Svätého, Boh po všetky veky. Amen.

Skladanie rúk na svätenca a modlitba s prefáciou sú podstatnou časťou svätenia kňazského. Svätenci stali sa kňazmi, preto im patrí kňazské rúcho. Biskup teraz najskôr rozviaže svätencovi diakonskú štólu, založí mu ju na hrdlo, na prsiach mu ju prekrižuje a pripne koncami cingula so slovami:

Prijmi jarmo Pánovo; veď jeho jarmo je sladké a jeho bremeno ľahké.

Potom mu oblečie kazulu (ornát), ale tak, že zadná časť ornátu je svinutá a len predná časť je spustená, čo znamená jednu časť kňazskej moci, t. j. slúžiť sv. omšu. Druhú časť, t. j. moc odpúšťať hriechy, bude značiť spustenie zadnej časti kazuly na konci sv. omše. Pri obliekaní kazuly biskup hovorí:

Prijmi kňazské rúcho, ktoré znázorňuje lásku. Veď Boh môže v tebe rozmnožiť lásku a tak zdokonaliť tvoje skutky. ℟. Bohu vďaka.

Kazula je odznakom ťažkých povinností stavu kňazského, ktoré sú spojené s odstrašujúcou zodpovednosťou. V kňazovi, hoci

je krehkým človekom, má sa odzrkadľovať osoba Ježiša Krista, lebo vysviacka ako by premenila kňaza na P. Ježiša Krista. Preto potrebuje tým viacej milostí. Horlivý kňaz v kňazskom stave nájde aj nevyčerpateľný prameň duchovných radostí, ktoré osladľujú jeho zodpovedný život. Preto sa biskup modlí znovu za novosvätencov:

Bože, pôvodca všetkých svätení, Ty skutočne posväcuješ a plne žehnáš: Daj, Pane, dary svojho požehnania i týmto Tvojim služobníkom, ktorých my tu teraz venujeme kňazskému stavu, aby sa vážnosťou života osvedčili staršími, založení súc na tom základe, ktorý dal Pavol Titovi a Timotejovi, aby vo dne i v noci rozjímali o zákone Tvojom, aby uverili tomú, čo prečítajú a učili to, čo veria; ale aby podľa tejto náuky potom i žili. Nech sa osvedčia v spravodlivosti, stálosti, milosrdenstve. Nech sú pevní a v ostatných čnostiach tiež dokonalí. Nech slúžia ostatným za vzor a posilňujú ich svojím napomínaním. Nech zachovajú čistý a nepoškvrnený dar svojho povolania. Nech bez poškvrny žehnajú chlieb a víno a premieňajú ho v telo a krv Syna Tvojho pre ľud Tvoj. Aby konečne v deň večného a spravodlivého súdu povstali s nezmenšenou láskou, s čistým svedomím, ako dokonalí mužovia v úplnej miere veku Kristovho, s pravou vierou a v plnosti Ducha Svätého. Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote tohože Ducha Svätého, Boh po všetky veky. ℟. Amen.

Potom biskup zaspieva hymnu k Duchu Svätému: Véni Creátor Spíritus — Príď, ó Duchu Stvoriteľu. (Viď str. 599.) Sadne si na stolicu pred oltárom a svätencovi, ktorý pred ním kľačí, natrie ruky olejom katechumenov, požehná mu ich a sviaže bielou stužkou. Pritom hovorí:

Rač, Pane, posvätiť a vysvätiť tieto ruky týmto pomazaním a naším požehnaním. † ℟. Amen.

Aby bolo požehnané, čo ony budú žehnať, a posvätené, čo budú svätiť v mene Pána nášho, Ježiša Krista. ℟. Amen.

Keď biskup pomazal ruky svätencom, podáva im kalich s vínom a patenu s hostiou. Svätenci kľačiac dotýkajú sa prstami obojeho. Biskup im to podáva na znamenie, že im oddáva moc slúžiť sv. omšu:

Prijmi moc konať obetu Bohu a slúžiť sv. omše ako za živých tak i za zomrelých v mene Pánovom. ℟. Amen.

Po tomto úkone si biskup a svätenci umyjú ruky. Biskup pokračuje vo sv. omši. Novosvätenci na obetovanie prinesú biskupovi ako dar horiacu sviecu, potom si kľaknú pred oltár a spolu s biskupom slúžia prvú sv. omšu. Jedine pri sv. prijímaní dostanú novosvätenci sv. prijímanie pod spôsobom chleba. Po skončení svätého prijímania začne biskup spievať pieseň, v ktorej chór pokračuje:

Už vás nebudem volať sluhami, ale svojimi priateľmi. Lebo ste poznali všetko, čo som učinil medzi vami. (Aleluja.) — Prijmite do srdca Ducha Svätého, Tešiteľa. On je, ktorého vám posiela Otec. (Aleluja.) — Budete mojimi priateľmi, ak budete plniť, čo vám kážem. — Prijmite do srdca Ducha Svätého, Tešiteľa. On je, ktorého vám posiela Otec. (Aleluja.) — Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. On je, ktorého vám posiela Otec. (Aleluja.)

Novokňazi predstúpia pred biskupa a odriekajú pred ním apoštolské vyznanie viery. Potom si kľaknú pred biskupa, ktorý im znovu kladie ruky na hlavu a odovzdáva im moc odpúšťať hriechy so slovami:

Prijmi Ducha Svätého. Ktorým odpustíš hriechy, odpustia sa im a ktorým zadržíš, budú im zadržané.

Na znamenie odovzdania tejto moci spustí im na chrbte ornát so slovami:

Nech ťa oblečie Pán do rúcha nevinnosti.

Po skončení týchto obradov si novokňazi kľaknú zase pred biskupa, skladajú mu sľub vernosti a biskup ich pobozká:

Biskup: Či sľubuješ mne a mojim nástupcom úctu a poslušnosť?

Novokňaz: Sľubujem!

Biskup: Pokoj Pánov nech je s tebou. (Pobozká ho.)

Novokňaz: Amen.

Potom biskup ešte dva razy napomína novokňazov, dá im požehnanie a pri modlitbách po sv. prijímaní sa znovu za nich modlí. Biskup hovorí k novokňazom:

Nakoľko veci, ktoré budete konať, sú veľmi zodpovedné, pripomínam vám, najmilší synovia, aby ste sa

skôr, ako začnete slúžiť sv. omšu, dobre naučili od starších kňazov všetky jej úkony, najmä premenenie hostie, jej lámanie a prijímanie.

Biskup, vstanúc hore, žehná novokňazov:

Požehnanie všemohúceho Boha Otca † i Syna † i Ducha † Svätého nech sostúpi na vás, aby ste boli požehnaní v kňazskom stave a aby ste prinášali obety smierenia všemohúcemu Bohu za urážky a hriechy ľudu; jemu patrí česť a sláva po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Pri dokončení sv. omše modlí sa biskup za novokňazov:

Pane, podporuj milostive svojou ustavičnou pomocou týchto, ktorých si oživil svojimi sviatosťami, aby sme obsiahli ovocie Tvojho vykúpenia tak vo sviatostných daroch, ako i v čnostnom živote. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Biskup pred posledným evanjeliom ešte takto napomenie novokňazov:

Najmilší synovia! Dôkladne uvažujte o svätení, ktoré ste prijali, ako aj o povinnostiach, složených na vaše plecia. Žite sväto a pobožne, aby ste sa páčili Bohu všemohúcemu a aby ste získali jeho milosť; nech vám ju udelí skrze svoje milosrdenstvo.

Vy všetci, čo ste teraz boli vysvätení za kňazov, obetujte po svojej prvej sv. omši tri iné sv. omše: jednu o Duchu Svätom, druhú k úcte blahoslavenej Márie vždy Panny, tretiu za zomrelých veriacich. Ba aj za mňa proste Boha všemohúceho.

•

Novokňazi po svojej vysviacke podľa svojej ľubovôle slávnostne slúžia prvú sv. omšu; obyčajne vo svojom rodisku. Primiciant v deň primícií získava *pln. odpustky,* ak pristúpi k sv. spovedi a pomodlí sa na úmysel sv. Otca. PPO 684. — Veriaci, ktorí sú pri prvej sv. omši ktoréhokoľvek kňaza, získajú odpustky 7 rokov. Rodina primicianta až do tretieho stupňa získa pln. odpustky, ak pristúpi k sv. sviatostiam a pomodlí sa na úmysel sv. Otca. — Veriaci, ktorí v deň vysviacky alebo primícií pobozkajú dlaň primicianta, získajú odpustky 100 dní. PPO 629.

Primiciant po slávnostnej sv. omši udeľuje prvé kňazské požehnanie, ktoré najlepšie znázorňuje účinkovanie kňaza k časnému a večnému blahu

veriacich. Za to mu patrí prirodzená úcta a dôstojnosť. Veľkou radosťou každej dediny je, keď sa dožije primícií — kňazských prvotín svojho rodáka. Túto slávnosť odvabujú všade i s vonkajšou slávnosťou. Najmä celá dedina odprevadí primicianta z chudobného rodičovského domu do paláca Kristovho, do chrámu.

Nie malou radosťou pre kňaza je tiež 25-ročné jubileum kňazstva, v ktorom, súc v plnej sile muža, sám sa raduje, že môže účinkovať vo vinici Pánovej a pri slávnostnej sv. omši (strieborná omša) ďakuje Pánu Bohu za preukázané milosti a prosí o milosť dobrého pastiera ovečiek Kristových.

Podobne, ako sa slávnostne odbavujú primície, tak slávnostne sa odbavujú aj sekundície, kňazské druhotiny, t. j. 50-ročné výročie posvätenia za kňaza — zlatá omša. Jubilujúci kňaz, ktorý sa dožil tak vysokého veku, slúžiac verne Pánu Bohu a na úžitok svojich veriacich, ide zase slávnostne zo svojho bytu do chrámu v sprievode veriacich, aby sa poďakoval Bohu za všetko dobré a vyprosil si od neho milosť vytrvania do konca, ako aj zaslúženú mzdu verného služobníka po smrti. Po slávnostnej sv. omši zase dáva slávnostné požehnanie.

Novokňaz, aby mohol vykonávať svoj kňazský úrad, musí mať ešte zvláštne povolenie od biskupa. Toto povolenie sa volá: kanonická misia. Biskup môže udeliť kňazovi kanonickú misiu len v obvode svojho biskupstva. Kňaz môže sv. omšu slúžiť na celom svete, keď sa preukáže svedectvom, že je kňazom, ale spovedať, kázať a náboženstvo vyučovať môže len v tej diecéze, do ktorej dostal kanonickú misiu

10. Popis obradov svätenia biskupa.

Za biskupa môže byť vysvätený len ten kňaz, ktorého vopred vyvolil a potvrdil sám sv. Otec-pápež. Biskupa vysviaca za prítomnosti iných dvoch vysvätených biskupov ten biskup, ktorého svätením poveril sám pápež. Svätenie biskupa deje sa vždy v nedeľu alebo vo sviatok sv. apoštolov. Pred započatím svätenia musí byť prečítaný pápežský list, ktorým pápež dal povolenie na vysviacku. Vyvolenec predstúpi pred biskupa svätiteľa, a kľačiac medzi dvoma biskupmi, svedkami, skladá prísahu, že zotrvá v jednote viery so svätou Cirkvou, že zachová úctivosť, oddanosť a vernosť pápežovi, ako riadnemu nástupcovi sv. Petra a námestníkovi Ježiša Krista a že bude svedomite hájiť práva svojho biskupstva.

Biskup svätiteľ dáva novému biskupovi rozličné otázky o viere a mravoch. Keď mu ten na všetko odpovedal, začne slúžiť sv. omšu, ktorú s ním spolu slúži aj novosvätený biskup, ale pri bočnom oltári.

Po epištole vykladá biskup svätiteľ novému biskupovi dôležité povinnosti biskupského úradu. Najmä: Biskup je po-

vinný s pápežom a s ostatnými biskupmi určovať smysel článkov viery a mravných pravidiel; rozhodovať o dotazoch a pochybnostiach náboženských, sláviť najsvätejšiu obetu sv. omše, udeľovať sv. sviatosti, najmä birmovať, svätiť nových kňazov, svätiť biskupov, ako aj iné svätenia; učiť slovu Božiemu; dozerať na úradovanie a mravy podriadených kňazov; súdiť a vôbec sa starať o to, aby sa v Cirkvi všetko konalo na spasenie veriacich.

Keďže sú to veľmi dôležité veci, biskup svätiteľ povzbudí prítomných, aby sa s ním modlili za tohto nového biskupa. Všetci sa modlia kolenačky litánie o všetkých svätých, za ktorých novosvätený biskup v hlbokom ponížení leží dolu tvárou na zemi pred oltárom. Svätiteľ tri razy žehná svätenca a prosí Boha, aby tohto novozvoleného biskupa posvätiť ráčil svojím požehnaním.

Potom svätenec pozdvihne sa so zeme, ale ostane kľačať; biskup svätiteľ položí mu otvorený evanjeliár (omšová kniha) na plecia, oprúc ho o tylo hlavy na znamenie, že biskup má dôkladne poznať zjavené učenie Božie a má sa príkladne podrobiť jarmu Kristovmu.

Potom biskup svätiteľ ako aj biskupi svedkovia položia obe ruky na hlavu svätenca so slovami: ‚Prijmi Ducha Svätého!" Týmto obradom sa naznačuje a aj udeľuje moc biskupská a milosť Ducha Svätého k horlivému vykonávaniu biskupskej moci. Biskup svätiteľ prosí Všemohúceho Boha, aby tohto novozákonného biskupa obdaril múdrosťou a čnosťou tak, ako kedysi v Starom zákone naznačil, keď skrze Mojžiša dal Árona obliecť do krásnych veľkňazských šiat a tým ho za hlavného kňaza ustanovil.

Po tomto biskup svätiteľ ovinie okolo hlavy svätenca bielu šatku tak, aby mu temeno hlavy nezakryla a maže mu hlavu krizmou, hovoriac: *Nech bude tvoja hlava pomazaná a posvätená požehnaním nebies k úradu biskupskému.* Svätiteľ sa zase modlí nad vyvoleným, aby ho prenikla a celkom naplnila milosť Ducha Svätého, žeby bol pevný vo viere, čistý v láske a bohatý v čnostiach; aby slovom i príkladom naprával hriešnikov; aby svoju biskupskú moc upotrebil jedine v prospech veriacich; aby bol poriadny, horlivý, neohrožený a neúnavný v spravovaní Cirkvi Pánovej; aby sa nedal odviesť od pravdy a spravodlivosti nijakým lískaním ani ctibažnosťou, ani bojazlivosťou, a aby všetko, čo bude činiť, bolo shora požehnané. Biskup svätiteľ teraz odovzdáva novému biskupovi biskupské odznaky. Najskôr mu svätým olejom natrie dva prsty a potom celé dlane na znamenie plnej milosti Božej, ktorou bude tento nový biskup birmovať, posviacať nových kňazov a svätiť sv. oleje; podá mu biskupskú berlu na znamenie, že biskup má pásť a starať sa o stádo sebe sverené, na prst mu nastrčí posvätený prsteň na znamenie, že je so svojou diecézou zasnúbený, a teda povinný ju opatrovať, aby ostala vo viere

neporušená. Potom mu sosníme s pliec sv. evanjeliár a podá mu ho do ruky na znamenie, aby svoj veriaci ľud učil a dal učiť podľa predpisov sv. Písma. Potom ho všetci traja biskupi svätitelia pobozkajú na znamenie, že ho pokladajú za brata rovnakej biskupskej dôstojnosti a že sú s ním jednotní a svorní vo viere a láske.

Biskup svätiteľ pokračuje i s novosväteným biskupom v slúžení sv. omše pri jednom spoločnom oltári. Novosvätený biskup pred obetovaním venuje svojmu svätiteľovi ako dar dve veľké horiace voskové sviece, dva chleby a dva súdočky vína na znamenie vďaky za telesné ustávanie sa pri tomto svätení. Pred sv. prijímaním biskup svätiteľ pobozká nového biskupa a obidvaja prijímajú Božie Telo tak, že i novosvätený biskup prijíma z tejže jednej hostie a obaja pijú krv Pána z tohože jedného kalicha.

Biskup svätiteľ po poslednom požehnaní pri sv. omši položí na hlavu novosvätenému biskupovi posvätenú infulu, pričom sa modlí, aby ho Boh učinil slávnym medzi veriacimi, ale strašným medzi odporcami pravdy, ako bola ožiarená tvár Mojžišova v podobe dvoch štítov na vrchu Sinaj a ako bola ozdobená veľkňazskou tiarou hlava Árona. Infula je vysoká drahocenná, hodvábom vyšívaná, do dvoch hrotov zakončená čiapka.

Dva štíty infuly znamenajú Starý a Nový zákon Písma svätého, v ktorom má byť biskup zbehlý. Potom mu podáva posvätené rukavice, modliac sa pritom, aby dobrotivý Boh tieto svätým úkonom pomazané biskupské ruky zachoval čisté a nepoškvrnené od každého hriechu. Za tým všetci traja biskupi svätitelia odvedú nového biskupa k biskupskému trónu, na ktorý ho posadia vo všetkej sláve, najmä podajú mu do ruky biskupskú berlu, aby bolo zjavné každému, že novosvätený biskup stal sa spoluvladárom v Cirkvi, v kráľovstve to Božom na zemi. Nad týmto radostným skutkom začne prítomné duchovenstvo spievať Te Deum laudámus. Medzitým novosvätený biskup v sprievode dvoch biskupov spolusvätiteľov ide cez kostol a napravo i naľavo žehná ľud. Po skončení Te Deum-u biskup svätiteľ modlí sa nasledovne:

Bože, Pastieru a Riaditeľu všetkých veriacich, shliadni milostive na tohto svojho služobníka, ktorého si ráčil ustanoviť za predstaveného svojej Cirkvi; pomôž mu, žeby prospieval slovom i príkladom svojim podriadeným, aby niekedy so stádom sebe svereným vošiel do života večného. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Novosvätený biskup udeľuje teraz svoje prvé biskupské požehnanie na potešiteľné znamenie, že je na biskupa pomazaný k požehnaniu a k blahu veriaceho ľudu. Po požehnaní ide na epištolovú stranu, obrátiac sa k biskupovi svätiteľovi, tri razy spieva: Na mnoho rokov — Ad multos annos! Týmto mu ďakuje za posvätenie a želá mu dlhého života.

11. Voľba a korunovanie pápeža.

Ustanovenie nového pápeža nedeje sa posviacaním ani udeľovaním sviatosti, lež voľbou. Pápež dostal tú kňazskú a biskupskú posvätnú moc, ktorou udeľuje sviatosti a ktorú majú aj ostatní biskupi, pri posvätení za kňaza a biskupa. Pápežskú moc, ktorú má ako hlava Cirkvi, dostane priamo od Krista Pána v tom okamihu, keď prijme právoplatné vyvolenie za pápeža. Po voľbe a jej prijatí koná sa však slávnostné korunovanie pápeža. Voľba a korunovanie pápeža úzko súvisí so smrťou predchádzajúceho pápeža. Preto najskôr niečo povieme o pochovávaní pápeža.

Keď sa hlavný kardinál, komorník-kamerlengo, úradne dopočuje od správcu apoštolského paláca, že pápež zomrel, hneď ide v sprievode vyšších kňazov a komorníkov v smútočnom rúchu do izby nebohého. Skôr ako vojde dnu, tri razy klope zlatým kladivom na dvere, volajúc na nebohého jeho krstným menom, priezviskom a menom pápežským. Potom sa otvoria dvere, vojde dnu a kľaknúc modlí sa za dušu nebohého; potom pristúpi k jeho lôžku, odkryje mu tvár, presvedčí sa o jeho smrti a oznámi to prítomným. Nebohému pápežovi stiahne s prsta pápežský rybársky prsteň a pred očami všetkých prítomných ho poláme. Týmto prsteňom sa totiž pečatily všetky pápežské buly. Potom všetci odídu a 'en teraz zaznie veľký zvon na Kapitoliu, zvestujúci smrť pápežovu; túto smutnú zvesť oznamuje aj smútočný hlahol všetkých zvonov mesta Ríma.

Na čas uprázdnenia pápežskej stolice prevezme správu svetských vecí pápežských spomínaný hlavný komorník - kardinál. Po 24 hodinách mŕtvolu pápeža zabalzamujú. Oblečú ho do domáceho pápežského rúcha a vystavia ho až do večera v sieni. ľudu prístupnej. Večer pri slávnostnom sprievode prenesú ho do Sixtinskej kaplnky, kde sa na druhý deň ráno koná Rekviem za nebohého, ktorého tu nechajú vystaveného za tri dni, aby mu zbožný ľud prišiel preukázať poslednú synovskú úctu. Po trojdennom vystavení nasleduje slávnostné pochovanie sv. Otca. Mŕtve telo prenesú do chorálnej kaplnky, kde sbor zaspieva pieseň: In paradisum . . . Kardinál kamerlengo pokropí svätenou vodou a okadí kadidlom umrlčiu truhlu, zhotovenú z cyprusového dreva. Na túto rozprestrú hodvábnu plachtu, striebrom pretkávanú, zlatými ozdobami obloženú a červeným hodvábom podšitú. Do takto pripravenej truhly uložia mŕtve telo sv. Otca, ktoré vopred obliekli do omšových šiat. K jeho nohám položia mešec s toľko zlatými, striebornými a medenými peniazmi, koľko rokov bol pápežom. Na peniazoch je obraz nebohého pápeža a niektoré dôležitejšie príbehy. Mŕtve telo zastrú červenou hodvábnou plachtou; truhlu zatvoria a vložia ju do inej medenej ale-

bo mosadznej truhly, na ktorej je vyryté meno, rok umretia a vek nebohého. Túto truhlu zamknú kľúčom a opäť ju vložia do inej drevenej truhly, zatvoria a uložia do krypty v chráme sv. Petra. Potom sa vykonáva deväťdňová zádušná pobožnosť za nebohého. O 15, ale najviac o 18 dní pristúpi sa k voľbe nového pápeža.

Voľba pápeža.

Všetci kardináli, kdekoľvek sú na svete, keď sa dopočujú o smrti pápeža, hneď sa vydajú na cestu, aby sa mohli zúčastniť na voľbe nového pápeža. Všetci kardináli (s každým 2 asistenti) idú do Sixtinskej kaplnky, kde sa slúži sv. omša o Duchu Svätom. Jeden z kardinálov má reč o dôležitosti nastávajúceho činu, na ktorého výsledok čakajú nebesia i celá zem. Všetci kardináli složia prísahu, že každý len na toho dá svoj volebný hlas, ktorého uzná za najhodnejšieho pápežskej hodnosti. Tá časť pápežského — vatikánskeho paláca, kde sa nachádzajú kardináli, ktorí volia pápeža, je úplne zatvorená, zapečatená a strážená pápežskou vojenskou gardou. Volá sa „konkláve". Za voľby pápeža sa do konkláve nikto ku kardinálom nemôže dostať a ani kardináli nemôžu odtiaľ odísť, až kým nezvolia pápeža. V prvých časoch kresťanstva volil pápeža rímsky ľud; neskoršie kňazi. Od roku 1139 podľa pápežského nariadenia volia pápeža len kardináli. Od r. 1179 sú potrebné na zvolenie pápeža dve tretiny hlasov prítomných kardinálov. Po smrti Pp. Klementa IV. r. 1268 svetské vlády za tri roky prekážaly kardinálom zvoliť nového pápeža. Keď došlo k voľbe v meste Viterba, kardináli nevedeli sa za tri mesiace dohodnúť na osobe pápeža, preto ich uzavreli do jedného paláca, dvere im zamurovali, so dňa na deň zmenšovali im dávky pokrmov, až kým nezvolili pápeža Gregora X., ktorý na Lyonskom sneme r. 1274 nariadil, že pápeža musia voliť v konkláve, t. j. v zamknutej a zapečatenej budove. Voľbu pápeža vždy vykonali tam, kde zomrel pápež. Dnes sa to deje vo Vatikáne, v konkláve, a to v Sixtinskej kaplnke. Za vlastnej voľby musia kaplnku opustiť všetci sekretári a asistenti kardinálov; títo ostanú tam len sami a kaplnka sa zamkne zvonka i znútra.

Vlastná voľba deje sa trojakým spôsobom: 1. kardináli jednohlasne „ako by z vnuknutia" zvolajú jedno meno kardinála, ktorého chcú zvoliť za pápeža. Takáto voľba musí byť úplne jednohlasná. 2. „Voľba kompromisom", keď kardináli úplne jednohlasne poveria niekoľkých kardináiov, aby len tí zvolili pápeža. 3. Najčastejší spôsob je voľba hlasovacími lístkami, na ktoré kardináli napíšu zmeneným písmom meno kardinála, ktorého volia za pápeža. Na oltári je položený zlatý kalich s patenou, pri ktorom stoja traja kardináli, skrutátori. Kardináli rad-ra-

dom prichádzajú pred oltár, pokľaknú, chvíľku sa modlia a každý najskôr složí prísahu: „Kristus Pán, ktorý ma bude súdiť, mi je svedkom, že toho volím, ktorého podľa Božieho vnuknutia súdiac voliť mám.“ Potom položí hlasovací lístok na patenu a s nej do kalicha. Po odovzdaní hlasov traja kardináli spočítajú hlasovacie lístky, oznámia výsledok hlasovania a keď nik nedostal dve tretiny hlasov, lístky soberú, hodia do pece, k ním priložia chlp mokrej slamy a zapália. Z komína vyšľahne čierny dym, podľa ktorého očakávajúci ľud pred chrámom sv. Petra vie, že pápež ešte nie je zvolený. Voľba sa opakuje. Trvá aj niekoľko dní. Keď na jedného z kardinálov pripadne dvojtretinová väčšina hlasov, je patričný zvolený za pápeža. Kardinál-dekan sa pýta vyvoleného pápeža, či voľbu prijíma. Ak áno, pýta sa ďalej, aké si volí pápežské meno. Novozvolený pápež za príkladom Šimona, ktorému Pán Ježiš zmenil prvotné meno na meno Peter, volí si nové pápežské meno, napr. Pius XII., čím dáva najavo, že prerušuje styky so všetkým, čo ho doposiaľ viazalo a stáva sa otcom všetkých čiže pápežom. Potom mu podajú na prst nový pápežský prsteň sv. Petra rybára, na ktorý dodatočne vyryjú pápežovo meno; oblečú ho do pápežských šiat, privedú ho pred oltár v Sixtinskej kaplnke. Tam mu kardináli vzdajú prvý svoj hold: pobozkajú mu kľačiačky ruku, potom nohu, na ktorej má obuté papučky s relikviami sv. Petra; pápež ich pobozká a kardináli mu složia prísahu vernosti.

Prvý kardinál-diakon otvorí okno a zavolá pred svätopeterským chrámom shromaždenému ľudu: Oznamujem vám radosť veľkú, že máme pápeža N. Hrmenie diel a hlas zvonov sprevádza toto radostné zvestovanie. Potom si kardinál-dekan kľakne pred oltár a zaspieva: Te Deum laudámus Nový pápež dá prvé pápežské požehnanie kardinálom a ide na balkón svätopeterského chrámu, odkiaľ dá požehnanie shromaždenému ľudu, mestu Rímu a celému svetu — Urbi et Orbi. Vráti sa do Sixtinskej kaplnky, prijme druhý raz hold kardinálov a vatikánskych hodnostárov. Na druhý deň prijme tretí raz hold kardinálov a diplomatov vlád všetkých štátov. Potom sa robia prípravy ku korunovaniu pápeža, ktoré je vždy v nedeľu alebo vo sviatok. Novozvolený pápež, len čo prijal voľbu, hneď preberá najvyššiu moc Cirkvi a je jej viditeľnou hlavou aj bez slávnostného korunovania. Korunovanie je však veľavýznamným aktom, takže svätá Cirkev každoročne slávi nielen výročie zvolenia pápeža, ale aj výročie korunovania pápeža.

Korunovanie pápeža.

V určený deň za prítomnosti zástupcov štátov celého sveta, panovníckych rodín a tisícov ľudí nesú pred sväto-

peterským chrámom novozvoleného pápeža na nosidlách „sedia gestatoria“ šiesti členovia pápežskej gardy do niektorej pápežskej kaplnky (Sixtinská. Najsvätejšej Trojice a pod.). Tam, kým sa kardináli modlia breviár, pápež sa oblieka do pápežského omšového rúcha, medzi ktoré patria všetky biskupské omšové rúcha a okrem toho subcinctorium (je to stuha priviazaná na cingulum, ktorou si pápež pripne štólu) a fánon (je to viacfarebná hodvábna šatka, ktorú si pápež dáva na hlavu, keď už má oblečenú albu; a keď si obliekol aj ornát, fánon spustí na chrbát, asi tak ako františkáni kapucňu.

Odtiaľ nesú pápeža s infulou na hlave na nosidlách do chrámu sv. Petra k pápežskému trónu. Za tejto cesty jeden ceremoniár tri razy zapáli pred svätým Otcom kúsok kúdele v zlatej nádobe so slovami: „Svätý Otče, takto sa pominie sláva sveta“, čím upozorňuje pápeža i prítomných na pominuteľnosť svetskej slávy.

Novozvolený pápež začína slúžiť sv. omšu pri pápežskom oltári nad hrobom sv. Petra. Oltár je tak sostavený, že pápež je vždy obrátený k ľudu. Po omšovom confiteor si pápež sadne na trón. Traja kardináli sa modlia pred oltárom za neho, aby ho Pán Boh ako svojho služobníka, ktorého ustanovil za námestníka Kristovho na zemi, za najvyššieho pastiera všetkých kňazov, za učiteľa všeobecnej Cirkvi, ktorého vyvolil k službe najvyššieho kňaza, obdaril hojnosťou milostí, ktoré potrebuje k hodnému zaujatiu pápežskej stolice a k vernému spravovaniu sv. Cirkvi. Kardinál diakon drží nad pápežom knihu evanjelia a kardinál. biskup ostijský, sa modlí za neho. Naposledy kardinál arcidiakon prinesie z hrobu sv. Petra pallium a odovzdáva ho pápežovi so slovami: „Tu máš kepeň ku cti Božej, najslávnejšej Panny Márie, Matky jeho, svätých apoštolov Petra a Pavla a sv. Cirkvi rímskej.“ Potom pápež vstane, dá požehnanie kardinálom a slúži ďalej sv. omšu. Po Glória sa kardináli modlia litánie k všetkým svätým. Epištolu a evanjelium čítajú dvaja kardináli latinsky a grécky. Po skončení sv. omše kardinál dekan baziliky sv. Petra a Pavla doručí pápežovi biely mešec s juliánskymi dukátmi, ktoré dá pápež tým dvom kardinálom, ktorí spievali evanjelium. Potom si pápež sadne na pápežský trón, alebo si sadne do nosidiel a odnesú ho do strednej loggie (balkón) pred oči všetkých veriacich a tam je vlastné korunovanie. Kardinál dekan, biskup ostijský, modlí sa korunovačnú modlitbu a kardinál diakon položí pápežovi na hlavu *pápežskú korunu, tiaru,* so slovami: Tu máš ozdobu hlavy a vedz, že si otcom kráľov a kniežat, vodcom sveta a námestníkom Ježiša Krista, ktorému nech je sláva a úcta po všetky veky vekov. Amen.

TIARA je sostavená z troch korún na znamenie. že pápež má moc kňazskú. učiteľskú a vladársku, že je otcom kráľov a kniežat, že je svetským mocnárom na zemi v pápežskom

štáte vatikánskom a zároveň námestníkom Ježiša Krista. Pápež nosieva tiaru len pri najslávnostnejších príležitostiach, ale len mimo bohoslužobných obradov, pri ktorých nosí drahocennú biskupskú infulu. Pápeža nosia na nosidlách, aby sa jeho dôstojnosť tým viac vyvýšila, aby ľahšie mohol dať ľudu pápežské požehnanie a aby ho mohol ľud vidieť. — Bozkáva sa mu noha, lebo na črievici je zlatý kríž s relikviami sv. Petra a tiež na znak úcty, poníženosti, poddanosti a vernosti k nemu, ako námestníkovi Ježiša Krista.

Po skončenom korunovaní udelí pápež ľudu, mestu a svetu pápežské požehnanie.

12. Požehnanie opátov a prepoštov.

Na čele niektorých väčších kláštorov alebo významných fár stojí predstavený, ktorý sa volá opát alebo prepošt. Novozvolený opát (otec) skutočný (rehoľnícky), alebo čestný (zo svetského duchovenstva), farár alebo prepošt je povýšený na svoj úrad zvláštnym svätením, ktoré nie je sviatosťou ale len sväteninou. Svätenie deje sa za sv. omše. Svätiteľ biskup dáva opátovi do rúk regulu, či pravidlo rehole, hovoriac: „Tu máš regulu, tak ako pochádza od sv. Otcov; riaď a opatruj podľa nej stádo sebe Bohom sverené." Potom mu podá berlu (podobnú biskupskej palici) s týmito slovami: „Tu máš palicu úradu pastierskeho, predkladaj ju tebe sverenému stádu, aby si, karhajúc neprávosť, spojoval láskavosť s prísnosťou a aby si vo svojej nevôli nezabudol na milosrdenstvo Božie." Nový opát pred obetovaním daruje svojmu svätiteľovi chlieb, dva súdočky vína a voskovú sviecu na znamenie, že ako otec má sa postarať o všetko duševné i telesné, ktoré potrebujú jeho sverení podriadení.

Niektorí rehoľní opáti dostávajú aj moc a právo udeľovať nižšie svätenia stavu kňazského, ale len pre svojich rehoľníkov.

Podobné svätenie sa udeľuje aj predstaveným niektorých ženských kláštorov, t. j. opátkyniam.

13. Inštalácia nového farára.

Na uprázdnenú faru posiela biskup nového zákonite ustanoveného farára. Uvedenie nového farára do úradu deje sa slávnostným spôsobom, aby farníci videli, že biskup, ktorého Duch Sv. určil k spravovaniu diecézy, posiela im nového farára, ktorého majú pokladať za svojho duchovného otca. Slávnosť uvedenia kňaza do farského úradu volá sa „inštalácia".

Nového farára slávnostne do úradu uvádza arcidekan alebo dekan. Inštalujúci dekan, oblečený v pluviáli, privedie nového farára, oblečeného

v superpelícii k oltáru a zaspieva „Veni, Sancte Spiritus."

Dekan po dospievaní „Veni, Sancte Spiritus" prečíta od oltára veriacim investitúru, t. j. biskupský list, ktorým bol nový farár vymenovaný a potvrdený. Hneď nato vyzve nového farára, aby verejne pred farníkmi složil vyznanie pravej viery rímskokatolíckej. Dekan a asistenti stoja pri oltári a nový farár kľačiačky hovorí vyznanie viery, pochádzajúce od pápeža Pia IX. (Viď na str. 1158) alebo apoštolské vyznanie viery.

Potom dekan povie primeranú reč, pričom odovzdá novému farárovi kľúče kostola ako znamenie farárskej moci, aby týmito kľúčami otváral svojim farníkom dvere k hostine lásky, ktorú Otec nebeský pripravuje každodenne priateľom svojho Syna.

Odovzdáva mu ďalej knihu evanjelií na znamenie plnomocenstva verejne v chráme prednášať kresťanské učenie viery a mravov tak, ako sa ono nachádza vo sv. Písme a ako ho Cirkev katolícka učí. Hlásať slovo Božie v chráme a v škole je povinnosťou farára, ale zároveň povinnosťou farníkov je kázne svojho farára vypočuť a o pravdách náboženských sa poučiť. Farárovi platia slová Kristove: „Iďte a učte všetky národy..." Veriacim však platia zase tieto slová Kristove: Kto má ucho na slyšanie, nech slyší! Priblížilo sa k vám kráľovstvo Božie. Kto vás slyší, mňa slyší; kto vami pohŕda, mnou pohŕda.

Dekan v ďalšej svojej reči môže poukázať na rozličné povinnosti farára ako na krstiteľnicu, odovzdávajúc mu od nej kľúče so slovami: Odovzdávam ti kľúče krstiteľnice v smysle slov Kristových: Učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého, za znamenie plnomocenstva rozmnožovať kráľovstvo Božie na zemi a ničiť kráľovstvo tmy a diabla.

Ďalej poukazuje novému farárovi na dietky: Tu ti odovzdávam v mene Ježiša, toho najväčšieho priateľa dietok, všetky dietky tvojej novej fary. Rozpomeň sa na slová nášho Pána: „Nechajte maličkých ku mne prísť, lebo ich je kráľovstvo nebeské." Nech bude prvou a zároveň najsladšou povinnosťou tvojho pastierského úradu vodiť tieto dietky do školy Kristovej a kŕmiť ich mliekom jeho sv. náboženstva.

Ukazuje mu spovedelnicu a hovorí: Tu je duchovná súdna stolica, kde máš na mieste Božom hriechy odpúšťať alebo zadržiavať podľa moci, ktorú dal Pán Ježiš svojim učeníkom, keď na nich vdýchol a riekol im: „Prijmite Ducha Svätého, ktorým odpustíte hriechy, budú im odpustené, a ktorým zadržíte, budú im zadržané." Ako Pán Ježiš prišiel hľadať, čo bolo zahynulo, tak i ty sa máš starať, aby si každého jedného kajúceho hriešnika láskave odvrátil s jeho hriešnej cesty a priviedol ho ku krížu Kristovmu.

Ukazuje na oltár a hovorí: Tu je ten svätý oltár, ku ktorému dnes ako riadny farár prvý raz pristupuješ. Oltár vyobrazuje vrch Kalváriu, na

ktorom Ježiš Kristus obetoval seba nebeskému Otcovi za stratené ľudské pokolenie. Podľa rozkazu Kristovho: „Toto čiňte na moju pamiatku"; budeš obetovávať i ty sv. omšu, ktorú budeš slúžievať za farníkov každú nedeľu a každý sviatok. Tu budeš ako plnomocník Cirkvi sobášiť budúcich manželov. Tu sa budeš primlúvať k Otcu nebeskému za vlasť, za národ a za celé človečenstvo, tu sa budeš modliť za všetky duchovné a svetské vrchnosti, za túto obec, za jej chudobných, za vdovy a siroty, za otcov a matky a za ich deti.

Odovzdávajúc mu kľúčik od bohostánku, hovorí: Tu ti oddávam kľúčik od bohostánku, ktorý prevyšuje cenu všetkých vecí. Sverujem ti duchovný pokrm Kristom nám daný, aby si ho rozdával medzi svojimi farníkmi na ustavičnú pamiatku smrti Pána Ježiša a na zachovanie svätého obcovania týchto veriacich medzi sebou a medzi tebou. Sväté prijímanie bude teba ako duchovného otca spájať s tvojimi farníkmi ako duchovnými dietkami; bude ich však spájať v najužší sväzok s Pánom Ježišom, ženíchom ich duše a s neviditeľnou hlavou katolíckej Cirkvi.

Odovzdáva mu rituál (obradná kniha) a hovorí: Aby si mohol všetky úradné výkony vykonávať podľa predpisov a v smysle katolíckej Cirkvi, ako sa to sluší a ako to poriadok so sebou donáša, odovzdávam ti rituál, predpísaný v našom biskupstve; ako služobník katolíckej Cirkvi spravuj sa podľa neho.

Potom sa obráti dekan aj s novým farárom k ľudu a prehovorí: Teraz vás, milí farníci, vyzývam v mene pána biskupa, aby ste tu pred obličajom Božím aj vy sľúbili, že budete voči svojmu novému farárovi, ktorý je vám od Cirkvi svätej za pastiera duši ustanovený, svedomite a verne plniť svoje povinnosti, aby mu bolo uľahčené plniť svätý úrad k večnému spaseniu vašich nesmrteľných duší. Preto žiadam predstavených tejto obce (týchto obcí), aby sem teraz predstúpili a v mene všetkých veriacich podaním ruky farníkov prejavili patričnú úctu a sľúbili, že všetky povinnosti voči nemu, voči sv. Cirkvi a voči sv. viere za jeho farárovania zachovajú.

Po tomto prejave vyjde nový farár na kazateľnicu a povie slávnostnú kázeň (Jn 10, 1—15), po ktorej slúži slávnostnú sv. omšu. Po kázni alebo po sv. omši sa farár môže pomodliť nasledovnú modlitbu:

M o d l i m e s a : Ježišu, večná Pravda, Slovo Otca, láskavý Spasiteľu, Ty si mi sveril čiastku stáda, ktoré Ti dal Otec. Pokorne Ťa prosím, ochraňuj ma svojou všemohúcnosťou a múdrosťou, sprevádzaj ma svojou dobrotou a posilňuj ma svojou milosťou, aby som pastiersky úrad náležite zastával a svoje ovečky slovom i prikla-

dom, zbožnou modlitbou a vysluhovaním Tvojich svätých sviatostí pásol podľa môjho povolania. Zachovaj ich pre sväté meno Tvoje, lebo sú Tvoji. Udeľ mi milosti, aby som nijakému z nich nedal zahynúť. Tvoji sú všetci moji farníci, lebo Ty si ich svojou drahou krvou vykúpil; Tvoji sú, lebo Ty ich pasieš, občerstvuješ svojím svätým slovom a kŕmiš svojím drahým telom a krvou. Tebe ich porúčam ako Tvoju vlastnosť. Ty ich spravuj, udržuj a pas až do konca a učiň ich dokonalými, aby nikto z nich nezahynul, aby všetci boli od Tvojich svätých anjelov na rukách nosení; aby na súdny deň neboli pohnaní na ľavú stranu so zatratenými, ale boli pozvaní na Tvoju pravicu so svätými vyvolenými, aby tam počuli z úst Tvojich: Poďte, požehnaní Otca môjho; vojdite do kráľovstva, ktoré vám je pripravené od počiatku sveta. Amen.

14. Rozličné modlitby za kňazov.

1. Modlitba za Cirkev.

A)

Milosrdný večný Bože, shliadni a zmiluj sa nad nami shromaždenými, nad ktorými vládneš od začiatku. Ochraňuj a povyšuj svoju, tu na zemi bojujúcu Cirkev, aby po premožení všetkých bludov a protivenstiev bezpečne a slobodne Tebe slúžiť mohla. Neopúšťaj stádo svojich vyvolených ovečiek, za ktoré Tvoj najmilší Syn, Ježiš Kristus, krv vylial. Daj, aby všetci ľudia poznali Teba, Otče nebeský, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista, i Ducha Svätého, Teba Boha v troch osobách, ale v jednej bytosti, panujúceho na veky vekov. Amen.

B)

Stvoriteľu Duchu Svätý, milostive pomáhaj katolíckej Cirkvi, svojou nadprirodzenou silou ju upevňuj

a posilňuj proti útokom nepriateľov, svojou láskou a milosťou obnovuj ducha svojich služobníkov, ktorých si pomazal, aby v Tebe oslavovali Otca i jednorodeného Syna jeho, Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Odpustky 500 dní. — PPO 266.

2. Modlitba za pápeža.

Bože, Pastieru a Riaditeľu všetkých veriacich, shliadni milostive na služobníka svojho N., ktorého si za pastiera Cirkvi svojej a za námestníka svojho na zemi ustanovil. Prosíme Ťa, udeľ mu ducha múdrosti, rady a sily, aby s úspechom svätú Cirkev Tvoju spravoval, v jednote viery a v láske všetkých jej členov zachoval, učením a príkladom sverenému stádu užitočný bol, žeby tak spolu s ním života večného dosiahol. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

3. Modlitba za vyvolenie nového pápeža.

Pred dňom voľby nového pápeža niekoľko dní spievať Veni Sancte ad libitum, Otče náš . . . Zdravas . . . a nasledovné:

V hlbokej poníženosti prosíme Ťa, Pane, dožič z nekonečnej svojej dobrotivosti svätosvätej Cirkvi rímskej za pápeža toho, ktorý by sa aj Tebe pre svätú starostlivosť o nás páčil a aj od ľudu Tvojho pre spasiteľné panovanie svoje vždycky ctený bol k oslave mena Tvojho. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlitby za nemocného a zomrelého pápeža nájdeš na str. 1317 a 1368.

4. Modlitba za biskupa.

V nedeľu po výročí vysvätenia diecezálneho biskupa pri popoludňajších bohoslužbách spieva kňaz modlitby za biskupa: V. Protektor noster... Viď stať Slávnostné uvítanie biskupa na str. 1164.

Ó Ježišu, knieža pastierov a biskup duší našich, prosíme Ťa pokorne, ráč Svätým Duchom svojím na-

plniť nášho biskupa N. N., vlej mu živú vieru, pevnú nádej, činnú lásku, nebeskú múdrosť a silného ducha. Učiň ho pastierom podľa srdca Tvojho, aby nás tak spravoval, žeby sme jemu boli na radosť vtedy, keď prídeš súdiť živých i mŕtvych pastierov a ich stáda, a aby za to nevädnúcu korunu života večného dosiahol; ktorý žiješ a kráľuješ s Bohom Otcom v jednote tohože Ducha Svätého, Boh na veky vekov. ℟. Amen.

Modlitby za nemocného a zomrelého biskupa nájdeš na str. 1317 a 1368.

5. Modlitba za farára — za duchovných otcov.

Ježišu, Ty si dal Cirkvi svojej duchovných pastierov, aby veriacich k dokonalosti viedli. Daj im milosti, aby vážnosť a dôležitosť poslania svojho poznali a sväté slová Tvoje horlive zvestovali. Daj, aby boli našimi orodovníkmi u Teba; aby svojou modlitbou a nábožným životom odvracali od nás Tvoj hnev. Nech svietia ako príklady a vzory čnosti, aby sme ich my nasledovali. Požehnaj ich práce a odplať stonásobne, veď starajú sa o duše naše, za ktoré musia raz počet vydať pred trónom Tvojím. Dožič, milostivý Bože, aby sme ich naučenie, ktoré je vlastne Tvojím učením, k Tvojej cti, k ich potešeniu a k spaseniu duší našich vždy zachovávali; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Modlitby za nemocných a zomrelých kňazov nájdeš na str. 1317 a 1368.

6. Modlitba za svojho spovedníka.

Ó Bože, daj, aby môj spovedný otec bol pre mňa tým, čím bol Annaniáš pre Šavla, žeby mi vedel milosťou Ducha Svätého vždy určiť, čo mám robiť. Daj, aby pri vedení ma v duchovnom živote držal sa pra-

vidiel sv. evanjelia; daj mu trpezlivosti s mojimi krehkosťami; daj mu pevného ducha, aby vedel vzbudiť ducha odpornosti proti mojim nezriadeným náchylnostiam. Mne daj však úctivosti, bázne, poníženosti a dôvery k nemu. Daj, aby som v jeho osobe videl(a) vždy Teba samého a aby som s jeho pomocou šťastne sa dostal(a) k Tebe do večnosti. O to Ťa prosím skrze Krista, Pána nášho. Amen.

7. Modlitba za kňazské a rehoľné povolania.

Pane Ježišu Kriste, Spasiteľu sveta, večný Pastieru, skrze najsladšie Srdce Tvoje vrúcne Ťa prosíme, neopusť svoje stádo v jeho trápení, ale vzbuď v ňom ducha, ktorého si na apoštolov tak štedre vylial. Prosíme, volaj čím viacerých do kňazského a rehoľného stavu. A tých, ktorých si vyvolil, nech rozohreje horlivosť za česť Tvoju a spásu duší. Sila Tvoja nech ich posväcuje a duch Tvoj proti všetkým protivenstvám nech ich posilňuje. Ježišu, daj nám kňazov a rehoľníkov podľa Srdca svojho. ℟. Amen.

Odpustky. 1. Veriaci, keď sa v kostole alebo vo verejnej kaplnke pred najsv. Sviatosťou aspoň pol hodiny modlia, aby Pán povolal veľa súcich kňazov do svojej služby a pristúpia aj k sv. sviatostiam, získajú pln. odpustky. — PPO 561.

2. Veriaci, ktorí sa modlia akúkoľvek modlitbu za vyprosenie kňazských či rehoľných povolaní, odobrenú cirk. vrchnosťami, získajú odp. 7 rokov. — Ak sa modlitbu modlia každodenne v mesiaci, získajú raz za mesiac pod obvyklými podmienkami pln. odpustky. — PPO 562.

Pane, pošli robotníkov do svojej žatvy.

Odp. 500 dní. — Pln. odp. pod obvyklými podmienkami raz mesačne, ak vyslovíme vzdych každodenne v mesiaci. — PPO 560.

Ó Mária, Kráľovná kňazstva, oroduj za nás; vypros nám mnohých a svätých kňazov.

Odp. 300 dní. — PPO 558.

8. Popoludňajšia pobožnosť za dobrých kňazov.

Odbavuje sa v nedeľu pred jarnými, letnými, jesennými a zimnými kántrami a v nedeľu pred vysviackou kňazov v tej-ktorej diecéze.

1. Litánie o všetkých svätých.
2. Otče náš... Zdravas... Verím v Boha...
3. Jedna z nasledujúcich štyroch modlitieb.
4. Vzývajúca modlitba za dobrých kňazov.
5. Pieseň k Duchu Svätému.
6. Požehnanie.

a) Na jarné kántry.

Ó Bože, ktorý si nám za pastiera a biskupa duší našich ráčil dať jednorodeného Syna svojho, ktorý založil veľký svoj ovčínec, rímskokatolícku Cirkev; pokorne Ťa prosíme, vždycky vzbudzuj veriacemu ľudu svojmu verných pastierov, aby stádo Tvoje čistým Kristovým učením a dobrým príkladom pásli a blúdiace ovce na cestu spásy privádzali. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

b) Na letné kántry.

Najdokonalejší Bože, skrúšeným a poníženým srdcom Ťa prosíme za tých, ktorí budú v tieto dni za kňazov vysvätení. Naplň ich siedmimi darmi Ducha Svätého, aby príkladný život viedli, svoj úrad k svojmu a k nášmu spaseniu hodne zastávali, nás k spravodlivosti a k čnosti privádzali, žeby sme ústami a skutkami svätili a zvelebovali sväté meno Tvoje, plnili vôľu Tvoju a tak sa niekedy do kráľovstva nebeského dostali. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

c) Na jesenné kántry.

Bože, pôvodca všetkej svätosti, vylej dar požehnania svojho na služobníkov svojich, ktorí v tomto čase

majú byť vysvätení za kňazov, aby vážnym životom svojím a prísnym dohľadom na mravy veriacich dobrými kňazmi obcí sa stali, aby dňom i nocou o zákone Tvojom rozjímali; aby to, čo čítajú, verili; čo veria, aby učili, a čo učia, aby sami činili; aby čnosťou spravodlivosti, stálosti, milosrdenstva a zmužilosti ozdobení boli; aby tieto čnosti vlastným príkladom predstavovali, náukami potvrdzovali a aby čistú a nepoškvrnenú dôstojnosť svojho úradu zachovali; aby ku spaseniu ľudu Tvojho najsvätejšiu obetu hodne slávievali, pri ktorej sa chlieb a víno premieňa v najsvätejšie telo a krv Syna Tvojho; aby vernou a neochabujúcou láskou ku Kristovi vek života dovŕšili, žeby v deň spravodlivého súdu Božieho s čistým svedomím, plní Ducha Svätého a s radostným pohľadom na Boha večného zmŕtvych vstali. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟ Amen.

d) Na zimné kántry.

Ó Ježišu, večný, svätý, najvyšší kňaz a pastier duší našich, Ty si nariadil prosiť Pána žatvy, aby poslal robotníkov do svojej vinice; my v tieto kántrové dni v poníženosti a dôvernosti s celou svätou Cirkvou prosíme Teba a v mene Tvojom aj nebeského Otca: spravuj biskupov, aby len na tých skladali ruky, ktorých si sám povolal. Daj im posvätiť za kňazov len takých, ktorí vysokú dôstojnosť svojho úradu uznajú a Tvoje nebeské dielo so všetkou múdrosťou, poníženosťou a tichosťou denne vykonávať budú Daj nám čnostných a horlivých kňazov, ktorí by plní Tvojím Duchom nevedomých vyučovali, pobožných posilňovali, hriešnikov naprávali, padlých pozdvihovali, lenivých povzbudzovali, trpiacich tešili a umierajúcich do života večného uvádzali. Daj, aby len takí boli za kňazov vysvätení, ktorí by Tvoj svätý príklad pred

očami mali. Daj nám kňazov v slove i skutkoch silných, ktorí by kráľovstvo Tvoje múdrou a opatrnou horlivosťou i detinskou láskou k Tebe a k Otcovi nebeskému rozširovali; ktorí by v sebe srdečnú lásku k bližnému prechovávali, od sebectva a lakomstva slobodní boli a nie svoje, lež čo Tebe patrí, hľadali; nijakého nebezpečenstva sa neľakali, pre spasenie sebe sverených duší i život svoj obetovať hotoví boli. Daj, aby všetci kňazi bez úhony pred očami Tvojimi kráčali a čo učia, sami vykonávali. Udeľ im vytrvalého ducha a ich vernosť a starostlivosť obdaruj korunou života večného.

Nám ale daj, ó Bože, aby sme slová Tvoje ochotným srdcom počúvali, náuky a návody kňazov k zbožnému, spravodlivému a striezlivému životu verne nasledovali a ovocie trpezlivosti prinášali. Daj nám milosti, aby sme verejné služby Božie s pobožnosťou konali. Posilňuj nás, aby sme sväté sviatosti s pripraveným srdcom i dušou, s vierou i pokorou, láskou i dôverou prijímali, žeby na konci nášho zemského putovania aj nám slová Tvoje znely: „Poď, verný služobník, vojdi do radosti Pána svojho." ℟. Amen.

9. Vzývajúca modlitba za dobrých kňazov.

Modlili sa ju na národnom sjazde v Paríži r. 1925.

1. ℣. Pane, daj nám kňazov, daj nám svätých kňazov a učiň nás prístupnými ich náukám, aby sme meno Tvoje v našej rodine, v našej farnosti a v našej krajine uctievali.

℟. Pane, daj nám svätých kňazov a učiň nás prístupnými ich náukám.

2. ℣. Aby kráľovstvo Tvoje prišlo do našich sŕdc a do sŕdc našich detí.

℟ Pane, daj nám . . .

3. ℣. Aby na oltári Tvojom každý deň bola obetovaná svätá obeta na zadosťučinenie za hriechy naše a na potešenie zomrelých našich.

℟. Pane, daj nám ...

4. ℣. Aby si nám odpustil hriechy naše, aby si dal život dušiam našim a pokoj srdciam našim.

℟. Pane, daj nám ...

5. ℣. Aby si Sviatosťou Oltárnou osviežil duše naše, borbou života vysilené.

℟. Pane, daj nám ...

6. ℣. Aby nás sviatosti Tvoje potúžily v živote a najmä v hodinu smrti našej.

℟. Pane, daj nám ...

7. ℣. Aby sa naše deti naučily Teba poznať, Teba milovať a Tebe slúžiť.

℟. Pane, daj nám ...

8. ℣. Aby si našich mládencov naučil povinnostiam voči sebe, voči rodičom a voči vlasti.

℟. Pane, daj nám ...

9. ℣. Aby si naše dcéry naučil byť skromnými, poctivými a hrdinskými kresťanskými matkami.

℟. Pane, daj nám ...

10. ℣. Aby si nás naučil vzájomne sa milovať.

℟. Pane, daj nám ...

11. ℣. Aby si nás všetkých naučil udatne plniť povinnosti, žeby sme obsiahli život večný.

℟. Pane, daj nám ...

12. ℣. Aby nám bola hlásaná opravdivá spravodlivosť a pravá láska.

℟. Pane, daj nám ...

13. ℣. Aby si utíšil zášť spoločenských vrstiev a spojil rozbrojené srdcia.

℟. Pane, daj nám ...

14. ℣. Aby si vylial požehnanie svoje na domy, polia a majetky naše.

℟. Pane, daj nám...

15. ℣. Aby sme sa kedysi všetci sišli v kráľovstve vyvolených.

℟. Pane, daj nám...

Modlime sa: Ježišu Kriste, ktorý si ustanovil katolícke kňazstvo, aby si nám dokázal nekonečnú lásku svoju a aby si pôsobením svojich kňazov prebýval medzi nami, daj nám kňazov, daj nám svätých kňazov a učiň nás prístupnými ich náukám; ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

10. Modlitba za katolícke duchovenstvo našej vlasti.

Otče nebeský, milostive shliadni na našich duchovných pastierov a všetkých duchovných robotníkov, ktorí pracujú a sa ustávajú vo vinici, ktorú sadil Tvoj milovaný Syn. Odmeň im hojne všetky práce, vykonané k duševnému dobru veriaceho ľudu Tvojho. Utužuj ich vôľu, oduševňuj horlivosť srdca, aby v únavnej práci neustávali a vyskytujúcich sa ťažkostí neľakali, ale v plnom povedomí svätého povolania boli vždy na stráži a hotoví k veľkým skutkom. Daj im apoštolské smýšľanie a mužskú udatnosť, aby sa zmužile postavili do očú nesvedomitým nepriateľom svätej Cirkvi, ktorí nešetria nijakej zloby a za každú cenu chcú škodiť Tvojej svätej vinici a veriacich dostať do svojich osídel a tým ich uvrhnúť do hlbokej priepasti večného zatratenia. Ozbroj ich nebeskou múdrosťou a roznieť im srdce horiacim plameňom, aby ďaleko odvracali od svojho stáda každú biedu a nebezpečenstvo, ktorého sa za našich dní toľko vyskytuje.

Ježišu, tichý a pokorný srdcom, k Tebe sa utiekame vo svojich trápeniach; skrze najčistejšie srdce nepoškvrnenej Panny Márie, ako i skrze mocné orodovanie svätého Jozefa vrúcne Ťa prosíme, daj nám takých nábožných a bohabojných kňazov, ako si praje Tvoje najsvätejšie Srdce. Preto ráč hojným prúdom vyliať požehnanie najsvätejšieho Srdca Tvojho na katolícke duchovenstvo, aby sa obnovil svet, aby sa veriaci naplnili Tvojou milosťou a Tvoja Cirkev plesala radosťou.

Božský Spasiteľu náš, prosíme Ťa ďalej: ráč dať pocítiť lásku svojho najsvätejšieho Srdca i dušiam kňazov v očistci trpiacich, aby sa čím skôr vyslobodili z tých hrozných múk a uzreli slávu, ktorej tu na zemi boli apoštolmi.

Nám však, Tvojim veriacim, udeľ svoju milosť, aby sme sa svojich duchovných pridŕžali, ako Tvojich zástupcov na zemi, vždycky ich ctili, milovali a im poslušní boli. Dožič, aby sme s našimi kňazmi tvorili jedno srdce, jednu dušu, a tak spoločne kedysi velebili Tvoju dobrotivosť na vrchu nebeského Sionu, ktorý je Tvojím kráľovstvom a ktorému nebude konca na veky. Amen.

Ježišu, Spasiteľu sveta, posväť svojich kňazov a služobníkov.

Odpustky 300 dní. — PPO 611.

15. Kňazská sobota.

POUČENIE. Božský Spasiteľ pri poslednej večeri takto sa modlil za svojich prvých kňazov: „Otče, v mene svojom zachovaj ich, ktorých si mi dal . . . Posväť ich v pravde." (Jn 17.) Pp. Pius X. povedal: „Boh a my nič iného si tak neprajeme ako modlitbu a obety za kňazov." Svätí kňazi posvätia aj ľud. Z tejto myšlienky vznikla kňazská sobota.

Chceš ju odbavovať? Tak obetuj každý mesiac v prvú sobotu všetky svoje dobré skutky, sv. omšu, sv. prijímanie, práce, utrpenia, radosti a žalosti za posvätenie všetkých kňazov a klerikov na celom svete. Obetuj to rukami Panny Márie, Kráľovnej apoštolov a Matky všetkých milostí. Ak vtedy nemôžeš byť pri sv. omši a sv. prijímaní, učiň to už na prvý štvrtok. Nejde tu o osobitný spolok alebo bratstvo. Kňazská sobota je pre všetkých katolíkov celého sveta.

Ak chceš učiniť viac, môžeš obetovať každú sobotu za kňazov. Tak môžu učiniť aj naši chorí, keď obetujú svoje modlitby, trápenia a bolesti. Sv. Otec Pius XI. povedal: „Schvaľujeme a zo srdca požehnávame toto dielo." Starosť o svätosť kňazov je jedna z najprednejších starostí Božského Srdca Ježišovho a jeho presvätej Matky. Kňazská sobota má veľký význam pre celý svet. Veď kňaz je naším najväčším dobrodincom, je druhým Kristom. Preto horlive odbavuj kňazskú sobotu. Malučkí prosili chleba; a nebolo, kto by im ho lámal. (Nár 4, 4.) — Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov do žatvy svojej. (Mt 9, 37.)

LITURGICKÁ MODLITBA. Ó Bože, ktorý si nám dal jednorodeného svojho Syna za pastiera a biskupa duší našich a skrze neho založiť si ráčil veľký ovčínec, Cirkev svätú katolícku: vzbudzuj, prosíme Ťa pokorne, veriacemu svojmu ľudu verných pastierov, aby stádo Tvoje pásli čistým učením Kristovým i dobrým príkladom a blúdiace ovce privádzali na cestu spasenia. Pre tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Súkromná modlitba. Božský Spasiteľu, Ty si celé svoje vykupiteľské dielo, záchranu a spásu sveta sveril kňazom ako svojim námestníkom. Preto obetujem Ti rukami Tvojej najsvätejšej Matky celý dnešný deň: všetky modlitby, práce, radosti, obety a kríže.

Daj nám naozaj svätých kňazov, aby rozohnení ohňom Tvojej lásky nič nehľadali iba väčšiu česť Tvoju a spásu duší našich. Zachovaj ich vo všetkých vnútorných a vonkajších nebezpečenstvách a odvráť od nich najmä všetko to, čím sa im úklady činia proti ich čnosti a čím sa ohrožuje ich kňazská česť.

A Ty, preblahoslavená Panna, dobrá Matka kňazov, vezmi všetkých kňazov pod svoju zvláštnu

ochranu a svojou dobrotivou materinskou rukou priveď zpät k dobrému Pastierovi aj úbohých poblúdených kňazov, ktorí sa stali nevernými svojmu vznešenému povolaniu. Amen.

Mária, Kráľovná duchovenstva, oroduj za nás; vypros nám veľa a svätých kňazov. (300 dní odp.)

Odpustky. Veriaci, ktorí v prvý štvrtok alebo v prvú sobotu v mesiaci, na Zelený štvrtok, na sviatok P. Márie-Kráľovnej apoštolov a v dni apoštolov v kostole alebo vo verejnej kaplnke konajú súkromne alebo verejne pobožnosť, t. j. obetujú sv. omšu, sv. prijímanie ako aj všetky v ten deň vykonané modlitby a dobré skutky za kňazov a kňazský dorast, aby ich večný kňaz Ježiš Kristus posvätil a podľa Srdca svojho učinil, dosiahnu pln. odpustky, ak pristúpia aj k sv. spovedi a pomodlia sa na úmysel sv. Otca. — Ak pobožnosť konajú aj inokedy, zakaždým dosiahnu odp. 7 rokov. PPO 612. — Deň P. Márie-Kráľovnej apoštolov je v sobotu v oktáve Nanebevstúpenia Pána.

L) Sviatosť manželstva.

1. Všeobecné poučenie.

MANŽELSTVO AKO SMLUVA A SVIATOSŤ. Manželstvo je sviatosť, ktorou dve slobodné kresťanské osoby, muž a žena, na celý život sa vzájomne v nerozlučiteľnom svázku spájajú: a Boh udeľuje im milosť, aby vo svojom manželskom stave bohabojne až do smrti žili, spoločne sa napomáhali a dietky svoje kresťansky vychovali. Manželstvo je teda ustanovené, aby v medziach Bohom ustanovených zákonov rozplodilo sa pokolenie ľudské (prvoradý cieľ) a aby bolo prostriedkom k vzájomnej pomoci a k uspokojeniu telesných žiadostí (druhoradý cieľ), ktorým by bez mravného zákona Božieho ľudstvo vyhovovalo nezriadene, čiže poradie dvoch cieľov by obrátilo. V manželstve sa teda nesmie vylúčiť prvoradý cieľ, aby sa vyhovelo druhoradému cieľu.

Manželstvo je potrebné pre rozplodenie pokolenia ľudského. Nie je však potrebné a povinné pre každého človeka Ten alebo onen môže zostat *v stave slobodnom,* ktorý je dokonalejší vzhľadom na druhoradý cieľ manželstva, ako to aj sv. Pavol povedal, že panna, keď sa vydá, dobre robí — totiž pre pokolenie ľudské. — lepšie však robí, keď sa nevydá (totiž pre seba). Cirkev sv. prikazuje stav slobodný, panický a panenský (bezženstvo) len osobám duchovným a to všetkým kňazom cirkvi katolícko-latinskej a všetkým mníchom a mníškam katolíckej cirkvi latinskej i gréckej. Cirkev žiada bezženstvo od du-

chovných osôb preto, aby v pobožnostiach a iných povinnostiach neboly hatené svetskými a zemskými starosťami. (Can. 1072—3.)

Stav manželský je aj *smluva, ale aj sviatosť*. Človečenstvo, kým sa dostane ku svojmu poslednému cieľu (k Bohu), prechádza dvojím zrodením: zrodením telesným a zrodením duševným. Otcom telesného zrodenia je Adam a Otcom duševného zrodenia je Boh-Ježiš Kristus. Ježiš Kristus ustanovil isté znaky, obrady, ktorými udeľuje milosť. Tak aj manželskú smluvu, ktorá jestvovala od stvorenia prvých ľudí, povýšil Kristus Pán na sviatosť, takže keď kresťania uzavrú manželskú smluvu, získajú aj milosť aj prameň milosti na celý manželský život.

Manželská smluva, ktorá je základom zákonného pohlavného spojenia ako prameň rozplodenia Adamovho pokolenia, po vykúpení smrťou Kristovou na kríži stáva sa z ustanovenia Kristovho sviatosťou, pravda, len medzi tými, ktorí boli pokrstení. Pohania uzavierajúc manželstvo (tak pred vykúpením ako aj po vykúpení) uzatvárajú len manželskú smluvu, kým pokrstení uzavierajúc manželskú smluvu vysluhujú už aj sviatosť manželstva. Kňaz, ktorý sobáši manželov, nevysluhuje sviatosť, ale je tam prítomný v mene Krista, či Cirkvi, ako najvyššieho zákonodarcu a je tam povinne prítomný, aby dohliadol, či mladoženísi správne vysluhujú sviatosť, ako to Cirkev predpisuje. Hoci si mladoženísi sami vysluhujú sviatosť manželstva, predsa keby tam nebolo Cirkvou ustanoveného kňaza, bol by to sobáš v riadnych okolnostiach neplatný. Každý kresťan katolík, i keby bol od Cirkvi odpadnul, môže platne manželstvo uzavrieť pred katolíckym kňazom.

Kresťania katolíci, keby nemohli nájsť katolíckeho kňaza a predvídali by, že tento stav potrvá aspoň jeden mesiac (za prenasledovania kresťanov), môžu sa sosobášiť sami za prítomnosti dvoch svedkov, ak ich nehatí nijaká prekážka a len dodatočne zahlásia svoj sobáš kňazovi, ktorý im dá len sobášne požehnanie, čiže doplní obrady, lebo sviatosť si už vyslúžili platne sami.

b) *Nerozlučiteľnosť manželstva.* Keď bol Kristus Pán na svadbe v Káne Galilejskej, nebol tam len ako hosť, ale ako najvyšší zákonodarca, ktorý manželskú smluvu zároveň povýšil na sviatosť, a jeho pôvodnú nerozlučiteľnosť znovu uviedol v platnosť. Rozsobáš teda nie je možný, lebo Kristus Pán uviedol manželstvo do prvotnej dokonalosti, ako to bolo v raji, t. j. jedno a nerozlučiteľné. Vieme to zo samého rozhovoru Krista Pána s farizejmi. Títo sa ho totiž úlisne pýtali: „Či sa sluší človekovi prepustiť manželku svoju z ktorejkoľvek príčiny? Ježiš im odpovedal: Či ste nečítali, že ten, ktorý učinil človeka na počiatku, mužom a ženou učinil ich? A riekol: Človek opustí otca i matku a bude sa pridŕžať svojej manželky a budú dvaja v jednom tele. Tak už (podľa vôle Božej) nie sú dvaja, ale jedno telo. A preto, čo Boh spojil,

človek nech nerozlučuje! Riekli mu: Prečo teda Mojžiš rozkázal dať rozvodný list a prepustiť? Ježiš im vraví: Mojžiš pre tvrdosť vášho srdca dopustil vám prepúšťať manželky, ale zpočiatku sveta nebolo tak. Vravím vám, že ktokoľvek prepustí svoju manželku, okrem smilstva, a inú pojme, cudzoloží, i kto prepustenú pojme, cudzoloží.“ Mt 19.

Veľmi dobre je tak, že stav manželský je nerozlučiteľný. Keby sa manželia mohli od seba oddeliť a zase s inými osobami sa zasnúbiť, vtedy by si ľudia vzájomne slúžili len za nástroj smilstva; telesné žiadosti by prestupovaly každú medzu mravopočestnosti; v domácnosti a v obci by panovala nesvornosť a nepokoje, vychovávanie a zaopatrovanie detí, ak by sa vôbec narodily, by sa zanedbávalo a obzvlášte by pritom trpelo ženské pokolenie. Proti tomu, keď ľudia vedia, že jedine smrť rozlučuje manželov, vstupujú do stavu manželského s rozvahou a súc už raz spojení manželstvom dávajú si pozor, aby si zachovali lásku, vernosť a poslušnosť, aby si vospolok pomáhali a uľahčovali, aby si boli navzájom na potešenie a osoh.

Kristus Pán slovami: „Ktokoľvek prepustí svoju manželku, okrem smilstva“, nepovedal, aby manžel a manželka po prepustení pre smilstvo vstúpili do nového manželstva, ale aby po dočasnom oddelení sa od postele a stola znovu sa smierili a manželsky žili. I z iných veľmi vážnych príčin (ohrozenie na živote atď.) môžu sa manželia rozísť, ale to musia zahlásiť biskupovi a dať si potvrdiť dôvod, že môžu do istej doby žiť oddelene, znovu však uzavrieť manželstvo nemôžu v nijakom prípade. I sv. Pavol v mene Kristovom takto odporúča: „Tým, ktorí sú v manželstve, prikazujem nie ja, ale Pán, aby žena od muža neodchádzala, ale keby odišla, (z dôležitej príčiny), nech zostane nevydatá, alebo nech sa zase s mužom svojím smieri. A muž ženu nech neprepúšťa.“ (1. Kor 7, 10—11.) V liste k Efezanom (5, 32) nazýva sviatosť manželstva veľkým tajomstvom v Kristu a v Cirkvi. Duchovné spojenie Krista, ako ženícha s Cirkvou sv. ako nevestou svojou, je večné a nerozlučiteľné. Tak aj stav manželský, spojenie to dvoch dietok Krista a Cirkvi, je tiež večné a nerozlučiteľné. Manželstvo medzi kresťanmi, ktorí uzavreli sviatosť manželstva, je teda prísnejší sväzok ako manželstvo medzi pohanmi, ktorí uzavreli len manželskú smluvu. Pohanské manželstvo podľa výroku sv. Pavla môže sa aj rozlúčiť, keď sa jedna stránka dá pokrstiť a keď druhá preto nechce s ňou podľa vôle Božej žiť, vtedy pokrstená stránka môže uzavrieť nové manželstvo a tým sa predošlý sväzok rozlúči. Ináč Cirkev sv. za nerozlučiteľné manželstvo pokladá nielen manželstvo kresťanov katolíkov, ale aj manželstvo inovercov — kresťanov (evanjelikov) i židov i pohanov, hoci by nerozlučiteľnosť ich manželstva aj sama ich náboženská spoločnosť popierala, alebo ich manželstvo dokonca aj rozsobášila.

Stáva sa, že štát alebo

svetský sudca rozsobáši manželov. Ak títo manželia uzavreli platný cirkevný sobáš, Cirkev sv. tento rozsobáš s hľadiska manželskej svätosti a nerozlučiteľnosti neuznáva. Štát totiž nemá výslovnej starosti o dušu človeka, čo sa týka jej večnosti; nestará sa, ako bude človek zodpovedať pred večným sudcom. Štát má na starosti len veci časné a preto rozvadených manželov často rozsobašuje i keď len so svojho hľadiska hmotného, majetkového a dočasného. Toto však nebude výhovorkou nikomu pred sudcom večného štátu, pred Kristom, ktorý ustanovil: „Čo Boh spojil, nech človek nerozlučuje."

Pápež, ako zástupca Ježiša Krista a prvý rozdávateľ všetkých tajomstiev Božích v smysle slov Kristových: „Čokoľvek zaviažeš na zemi, bude zaviazané i na nebi", rozhoduje o všetkom, čo nám zanechal Kristus Pán, a tak určuje aj podmienky k uzavretiu stavu manželského. Cirkev predpisuje nielen ako má kňaz sobášiť, ale aj to, kedy a za akých podmienok niekto môže alebo nemôže vstúpiť do stavu manželského. Všetky predpisy a podmienky uzavretia manželstva vyhlásila Cirkev v cirkevnom Zákonníku, zv. Codex. Každý kresťan katolík je povinný splniť všetky predpisy. Nemožno najmä uzavrieť manželstvo, ktorému zabraňuje Cirkev. Mnohé prekážky sú také, že manželstvo, hoci by bolo uzavreté aj pred katolíckym kňazom, bolo by neplatné a manželia by spáchali smrteľný hriech (prekážky rozlučujúce). Iné však sú také, že manželstvo je síce platné, ale manželia spáchali smrteľný hriech (prekážky zabraňujúce). Od niektorých prekážok však *z dôležitých príčin* možno dostať oslobodenie od cirkevnej vrchnosti.

2. Cirkevné zákony o manželstve.

a) Všeobecné zákony.

Can. 1013: § 1. Prvoradý cieľ manželstva je mať potomstvo a ho vychovať, druhoradý cieľ je vzájomná pomoc a zákonité ukojenie telesnej žiadosti.

§ 2. Podstatné vlastnosti manželstva sú jednotnosť a nerozlučiteľnosť. Tieto vlastnosti dostávajú v kresťanskom manželstve tým silnejší výraz, keďže je ono sviatosťou.

Can. 1015: Manželstvo pokrstených sa menuje „uzavretým", ak ešte nie je telesným stykom dokonané, keď áno, tak je manželstvo „uzavreté a dokonané". Toto dokonanie manželským stykom sa predpokladá, keď manželia po sobáši bývali spolu, kým sa opak nedokáže.

Can. 1016: Manželstvo pokrstených sa spravuje nielen Božským právom, ale aj právom cirkevným. Pritom má

príslušnosť aj svetská moc okolo čisto občianskych následkov tohto manželstva.

b) Zasnúbenie.

Tí, čo vstupujú do stavu manželského, robia obyčajne sľuby čiže zasnúbia sa. Can. 1017 hovorí, že zásnuby sú platné, ak sú napísané a podpísané snúbencami a farárom alebo dvoma svedkami. Zásnuby viažu snúbencov ako každé vážne slovo. Na základe zásnubu manželského čiže zasnúbenia, nemožno si nárokovať aj skutočné uzavretie manželstva v každom prípade. Keď jeden zasnúbenie zruší, nevinná stránka môže žiadať náhradu prípadne vzniknutej škody.

c) Ohlášky.

Pred sobášom musí sa zistiť, či niet nijakej prekážky, pre ktorú by nemohlo byť platne a dovolene uzavreté manželstvo. Preto sú nariadené ohlášky.

Can. 1027: Veriaci sú povinní im známe prekážky farárovi ešte pred sobášom oznámiť.

Can. 1020: Farár, ktorý má právo sobášiť, nech svedomite skúma, či zamýšľanému manželstvu nie je voľačo v ceste. Ženícha a nevesty osve sa pýta na prekážky a či dobrovoľne dávajú súhlas k sobášu, najmä nevesta a či sú v kresťanskej náuke dostatočne poučení.

Can. 1021: § 1. Keď sú mladoženísi inde krstení, má farár žiadať od nich krstný list. § 2. Neobirmovaní katolíci majú sa dať birmovať ešte pred sobášom, ak je to bez ťažkosti možné.

Can. 1024: Ohlášky sa musia konať v troch za sebou idúcich nedeliach alebo prikázaných sviatkoch (zrušené sviatky neplatia), a to v kostole pri omšových bohoslužbách, ktoré veriaci hromadne navštevujú ... Ohlášky sa konajú tam, kde bývajú mladoženísi. Ak tam nebývajú šesť týždňov, musia byť ohlasovaní aj tam, kde bývali predtým, a vôbec ak bývali predtým na rozličných miestach, má sa zistiť, či tam nepovstala dajaká prekážka. (Can. 1023.)

Can. 1028: Biskup môže ohlášky zo zákonitých dôvodov odpustiť. (Od ohlášok treba žiadať dišpenzáciu aj od civilných úradov.)

Can. 1030: § 1. Po vykonaných ohláškach nech farár nesobáši, kým nedostal všetky potrebné doklady. Po poslednej ohláške má uplynúť aspoň trojdňová lehota, ak rozumná prí-

čina iné nepožaduje. § 2. Ohlášky sú platné šesť mesiacov. Ak sa za šesť mesiacov manželstvo neuzavrie, musia sa opakovať.

Can. 1033: Farár musí poučiť mladoženíchov podľa rozličného stavu osôb o sviatosti manželstva, o vzájomných povinnostiach manželských a o povinnostiach rodičov k dieťaťu. Musí ich napomenúť, aby pred sobášom pristúpili k sv. sviatostiam. . Mladoženísi urobia najlepšie, keď si vykonajú generálnu sv. spoveď. Mladoženísi, ktorí zamlčia niektorý hriech vo sv. spovedi (porušenie sv. čistoty pred sobášom), uzatvoria sobášom platné manželstvo, sviatosť prijali však svätokrádežne, milosti sviatosti manželstva im Pán Boh neudelí za ten čas, kým sa s Pánom Bohom nesmieria a tak hriešnosť neodstránia.

Can. 1040: Okrem sv. Otca nemôže nikto dávať oslobodenie (dišpenzáciu) od prekážok cirkevnoprávnych, ak len na to nemá výslovné splnomocnenie vo všeobecnom práve alebo od sv. Stolice.

Jednotliví diecezálni biskupi dostávajú právo dišpenzovať od niektorých prekážok. Niektoré žiadosti o dišpenzáciu musia ísť aj na sv. Stolicu prostredníctvom biskupa. V nebezpečenstve smrti, ak nemožno vyčkať oslobodenie od biskupa, aj farár môže dišpenzovať od všetkých prekážok, ak je dôležitá príčina, výjmuc kňazstva a švagorstva v rovnej čiare, ale to musí hneď oznámiť biskupovi a zapísať v matrike. (Can. 1043—6.) Ba v súrnej potrebe, keď je už na svadbu všetko prichystané a sobáš nemožno odložiť bez nebezpečenstva veľkého zla, aj farár môže dať dišpenzáciu, keď nemožno už ísť k biskupovi, ale len ak ide o tajné, verejnosti nie známe prekážky. Za jednotlivé udelené dišpenzácie musia stránky zaplatiť menšie poplatky na udržovanie biskupskej a pápežskej kancelárie.

d) O manželských prekážkach všeobecne.

Všetci môžu vstúpiť do stavu manželstva, ak im v tom neprekáža dajaká manželská prekážka.

Can. 1036: Prekážky sú dvojaké. Zakazujúce a rozlučujúce. Prekážky zakazujúce prísne zakazujú manželstvo, ale keď sa ono predsa uzavrie, manželstvo je platné. Prekážky rozlučujúce manželstvo prísne zakazujú, a ak sa ono uzavrie, manželstvo je neplatné.

Can. 1038: Je výlučným právom najvyššej cirkevnej autority hodnoverne vyhlásiť, kedy Božské právo zakazuje manželstvo, alebo kedy ho činí neplatným. Tiež výlučne tejto najvyššej autorite prislúcha právo ustanoviť aj iné zakazujúce a rozlučujúce prekážky manželské pre pokrstených.

e) Prekážky zakazujúce miešané manželstvá.

Can. 1060: Cirkev všade čo najprísnejšie zakazuje, aby do manželstva vstupovaly pokrstené osoby, z ktorých jedna je katolícka, druhá nekatolícka; ak je pritom aj nebezpečenstvo, že katolícka stránka a dietky z tohto manželstva odpadnú, takéto manželstvo je aj proti zákonu Božiemu.

Can. 1061: § 1. Cirkev dišpenzuje od prekážky miešaného manželstva len vtedy, keď to vyžadujú správne a závažné príčiny, keď nekatolícka stránka snúbencov dá záruku, že katolícka stránka nebude vyložená nebezpečenstvu odpadnutia od viery a keď obaja snúbenci dajú záruku, že všetky dietky budú len po katolícky krstené a vychované a keď je mravná istota o tom, že sa záruky splnia. (§ 2.) Záruky treba žiadať na písme.

Can. 1062: Katolícka manželská stránka je povinná múdrym spôsobom starať sa o navrátenie nekatolíckej stránky do Cirkvi.

Can. 1063: § 1. I keď Cirkev dala dišpenzáciu od prekážky miešaného manželstva, manželia nesmú ísť ani pred katolíckym cirkevným sobášom, ani po ňom aj k nekatolíckemu duchovnému, aby ich aj ten sosobášil. (§ 2.) Ak farár istotne vie, že snúbenci tento zákon porušia, alebo už ho aj porušili, nech ich nesobáši, iba keď je odstránené pohoršenie a keď biskup dá súhlas.

Can. 1064: Biskupi a duchovní pastieri nech podľa možnosti odrádzajú veriacich od miešaných manželstiev; ak ich prekaziť nemôžu, nech sa postarajú, aby sa neuzavieraly proti Božím a cirkevným zákonom; nech svedomite bedlia nad miešanými manželstvami, aby manželia verne plnili dané sľuby.

Can. 1065: § 1. Veriaci sa majú napomínať, aby nevstupovali do manželstiev s takými, čo odhodili katolícku vieru, i keď na inú nekatolícku vieru neprestúpili, alebo sú členmi Cirkvou zakázaných spoločností, organizácií.

Dôvod, pre ktorý sa katolícka Cirkev takto prísne stavia proti miešaným manželstvám, môžeme si objasniť z rozumu

i zo sv. Písma. Sám rozum zavrhuje miešané manželstvá, lebo sú nie rovnakého práva. Ak sa má manželom všetko dariť, nemôže a nesmie byť medzi nimi rozdiel v najdôležitejšej veci, totiž v náboženstve. Šťastie manželské je v nebezpečenstve, ak by manžel nekatolík podľa učenia svojej cirkvičky dával súhlas k manželstvu len tak, že nebude viazaný k svojej manželke až do smrti a že ju bude môcť z dôležitých príčin prepustiť a s inou sa sosobášiť. Takéto manželstvo už od základu bolo by neplatné. (Can. 1081, 2; 1092, 2.) A i keď uzavrel platné nerozlučiteľné manželstvo, v smysle súhlasu svojej náboženskej spoločnosti (cirkvičky) napáda nerozlučiteľnosť svojho manželstva. Naproti tomu manželka katolíčka podľa učenia sv. Cirkvi k svojmu manželovi nekatolíkovi priviazaná je až do smrti; i keby sa manžel nekatolík s ňou rozsobášil a znovu sa oženil, ona predsa za jeho živobytia nesmie sa znovu vydať. V miešaných manželstvách sa ani dietky nevychovávajú bohabojne, keďže nevidia jednotný príklad na otcovi a na matke. V miešaných manželstvách sa ťažko dosahuje vzájomnej pomoci manželskej, ktorá popri prvoradom cieli manželstva (splodenie dietok a ich vychovanie) je druhoradým cieľom stavu manželského. Pomoc táto pozostáva v tom, aby sa manželia obojstranne vzdelávali, v ťažkých dňoch tešili a svorne spolu nažívali. Toto sa však v miešaných manželstvách nedosiahne. Manželovi nekatolíkovi zdá sa byť ľahostajným a zbytočným, čo manželka katolíčka pokladá za sväté a ctihodné; v čom manželka nachádza útechu, to manžel drží za poveru. Keďže sa nesrovnávajú v tejto najhlavnejšej veci, ako sa sjednotia v iných maličkostiach? Áno, toto nerovnaké náboženské smýšľanie prejavujú dosť často trpkým vyjadrovaním sa. Keď sa dostaví pobúrenosť a neskrotená náruživosť, dochádza k výčitkám, roztržkám, urážkam, k rozdvojeniu mysle, k uhasnutiu lásky, k surovému nakladaniu a dlhoročnej nevôli medzi manželmi. V miešanom manželstve je katolícka strana stále v nebezpečenstve, že zaprie a stratí svoju vieru. Neraz totiž panuje v domácnosti nesvornosť pre vieru a náboženské úkony. Tu slabšia stránka — manželka katolíčka, aby len bol zachovaný akýsi vonkajší pokoj, ustúpi; opúšťa svoje modlitby, nenavštevuje katolícke bohoslužby, nezachováva cirkevné príkazy, vyhýba sa spasiteľným obyčajom, jedným slovom zanedbáva všetky katolícke povinnosti len preto, že je to manželovi nekatolíkovi nemilé a protivné. A tak pomaličky slabne jej viera, chladne jej horlivosť, až naposledy úplne zavrhne svoj najväčší poklad na zemi a najistejší zá-

klad svojho spasenia, svoju katolícku vieru. Aj sv. Písmo zavrhuje miešané manželstvá v Starom zákone. (II. Mojž 34, 16.) Boh zakázal Židom zasľubovať sa s pohanmi. Kristus Pán tento zákon nezrušil. (Mt 5, 17.) Preto múdry človek nemôže mať za zlé katolíckej Cirkvi, že zakazuje miešané manželstvá. Cirkev katolícka najmä preto zakazuje miešané manželstvá, lebo z takýchto manželstiev narodené dietky nie sú katolíkmi, stanú sa ľahostajnými, ba i inovercami, a tak potomkovia katolíckej stránky už v druhom-treťom pokolení ostanú až do konca mimo Cirkvi, ústavu spásy, Kristom založeného.

Keď sa však jednotlivci nedajú odradiť od miešaného manželstva a sú dôležité príčiny pre takéto manželstvo a snúbenci sľúbia všetko, čo Cirkev od nich žiada, ako to bolo v predošlých zákonoch uvedené, a je istota, že to dodržia, pápež im dá dišpenzáciu a môžu sa cirkevne platne sosobášiť.

Ak sú takéto vážne príčiny, snúbenci miešaného náboženstva idú k miestnemu katolíckemu farárovi a pred ním pod prísahou podpíšu sľub, že nekatolík nebude robiť manželke katolíčke (alebo naopak) nijaké prekážky vo vykonávaní náboženských povinnosti, že po sobáši podpíšu civilnú smluvu, ktorou zmocnia civilného matrikára, aby všetky ich dietky do civilnej matriky zapísal za katolíkov (teda neplatí, žeby synovia boli evanjelikmi a dcéry katolíčkami) a že všetky dietky dajú len katolícky pokrstiť a v katolíckom náboženstve aj vychovať. Len po složení tohto sľubu sa celá vec predloží cirkevnej vrchnosti a snúbenci prípadne dostanú dišpenzáciu k sobášu. No Cirkev si nepraje ani jedno takéto manželstvo. Ohlášky sa ohlasujú len v katolíckom kostole a tam je aj sobáš. Dnes civilné zákony vyžadujú, aby snúbenci miešaného náboženstva najskôr uzavreli civilný sobáš. To je preto, lebo Cirkev nedovoľuje ani to, aby toto miešané manželstvo bolo ohlasované v nekatolíckom kostole.

Sobáš miešaného manželstva sa vysluhuje práve tak ako sobáš riadneho manželstva, jedine že tento sobáš nemôže byť spojený so sv. omšou. — Po cirkevnom sobáši, ba už po civilnom sobáši, manželia podpíšu spomínanú smluvu o náboženstve budúcich dietok, ktorú smluvu farár pošle matričnému úradu. Keby však manželia tento pod prísahou daný sľub nesplnili, a dietky by dali pokrstiť (čo len jedno) v nekatolíckom kostole, alebo by posielali niektoré dietky na nekatolícke náboženstvo, bola by nekatolícka stránka vyobcovaná

z Cirkvi a nemohla by pristúpiť k sv. sviatostiam, kým by vec nenapravila.

V prípade, že nekatolík všetko sľubuje, jedine si žiada, aby aspoň chlapci boli podľa jeho náboženstva, Cirkev dišpenzáciu nedá. Snúbenci, ak sa nedajú odradiť od miešaného manželstva a sosobášia sa pred nekatolíckym pastorom, uzavierajú neplatné manželstvo. Do roku 1918 Cirkev takéto miešané manželstvá. uzavreté na istých miestach (aj u nás) a za istých okolností pred nekatolíckym pastorom, uznávala za platné. Keď však videla nedobrý výsledok týchto manželstiev, miešané manželstvá, ktoré nie sú uzavreté pred katolíckym kňazom, vyhlásila za neplatné a hriešne. Toto platí od 19. mája 1918. V takomto prípade každé jedno manželské obcovanie týchto manželov je smrteľný hriech smilstva, všetky dietky sú pokladané za nezákonné, katolícka stránka je z Cirkvi vyobcovaná a ak chce byť pripustená k sv. sviatostiam, musí sa rozísť, alebo, čo najmä vyžadujú narodené dietky, musí prosiť o dišpenzáciu a o rozhrešenie. Pritom musí splniť všetky podmienky dišpenzácie, t. j. narodené dietky dať prepísať do katolíckej Cirkvi a znovu sa sosobášiť pred katolíckym kňazom. Dietky sú po tomto sobáši vyhlásené za zákonité. To isté platí aj o tých, ktorí uzavreli sobáš pred civilným matrikárom. Byt vyobcovaným z Cirkvi znamená, že okrem odopretia sv. sviatostí nemôže zastávať nijakú úlohu v Cirkvi, napr. kmotorstvo, členstvo v cirkevnom výbore a pod., nemá účasti v modlitbách Cirkvi a Cirkev ho ani nepochová.

f) Prekážky rozlučujúce.

Can. 1067: Mužský pred doplnením šestnásteho roku, ženská pred doplnením štrnásteho veku svojho nemôžu vstúpiť do platného manželstva.

Can. 1068: Nemohúcnosť (vykonania pohlavného manželského styku) predchádzajúca a trvalá, či na strane mužského, či na strane ženskej, či je známa alebo neznáma, pozbavuje manželstvo platnosti podľa samého prirodzeného práva a ani dišpenzácia nemôže byť udelená. § 3. Neplodnosť nezbavuje manželstvo platnosti, ani manželstvu neprekáža.

Can. 1069: Neplatné manželstvo uzaviera ten, kto je už viazaný svázkom prvšieho manželstva. I keď bolo neplatné, nemôže nové manželstvo uzavrieť skôr, kým to prvé nebolo Cirkvou za neplatné vyhlásené.

Can. 1059 a 1080: V tých štátoch, kde pre zákonité príbuzenstvo, pochádzajúce z prijatia za vlastného (adoptácie), sa pokladá manželstvo za zakázané alebo neplatné, tak isto ho aj Cirkev pokladá za neplatné.

Can. 1070—3: Neplatné je manželstvo, ktoré uzavrela osoba nepokrstená s osobou pokrstenou v katolíckej Cirkvi, alebo prinavrátenou do katolíckej Cirkvi. Podmienky dovolenia sobášenia sa osoby katolíckej s nepokrstenou sú tie isté, ako aj pri sobášení sa osoby katolíckej s pokrstenou osobou nekatolíckou. Neplatne by uzavrely manželstvo vysvätené duchovné osoby, alebo osoby, ktoré složily slávnostné sľuby v kláštore.

Can. 1074: Nemôže platné manželstvo uzavrieť muž s tou ženou, ktorú kvôli sobášu uniesol, za ten čas, kým ju v moci svojej drží.

Can. 1075: Nemôžu platne uzavrieť manželstvo tí: 1. ktorí, kým ešte zákonité manželstvo trvalo, dopustili sa medzi sebou cudzoložstva a sľúbili si navzájom manželstvo, alebo sa pokúsili uzavrieť manželstvo čo i len civilne, 2. ktorí, kým ešte zákonité manželstvo trvalo, dopustili sa medzi sebou cudzoložstva a jeden z nich zavraždil svojho manžela alebo manželku, 3. ktorí vzájomnou pomocou aj bez cudzoložstva zapríčinili smrť manželskej stránke.

Can. 1076: § 1. Na rovnej čiare pokrvenstva (starí rodičia, rodičia, deti, vnukovia) je neplatné manželstvo medzi všetkými pokrvnými nahor i nadol, či je to pokrvenstvo zákonité alebo len prirodzené (nezákonité deti). Od tejto prekážky Cirkev nikdy nedá dišpenzáciu. § 2. Na bočnej čiare je manželstvo neplatné včítane až do tretieho stupňa (bratia, sestry, bratanci, sesternice a deti týchto medzi sebou).

Can. 1077: Neplatné je manželstvo s pokrvnými bývalej manželskej stránky, a to v rovnej čiare v každom stupni; na bočnej čiare až do druhého stupňa včítane. (Napr. po smrti manželky nemožno si vziať jej matku alebo dcéru, jej sestru ani jej dcéru, ani dcéru jej brata, konečne ani jej sesternicu.)

Can. 1078: Prekážka verejnej počestnosti nastáva z neplatného manželstva, či už dokonaného alebo nie, taktiež z verejného a známeho spolužitia, konkubinátu, a pozbavuje platnosti manželstvo na prvom a druhom stupni rovnej čiary medzi mužským a pokrvnými ženskej a naopak.

Can. 1079: Neplatné je manželstvo medzi krstným dieťaťom a jeho krstiteľom alebo krstnými rodičmi (duchovné príbuzenstvo).

g) Súhlas k manželstvu pri sobáši.

Can. 1081: § 1. Manželstvo je súhlas stránok zákonitým spôsobom pri sobáši prejavený (Či chceš tu prítomnú N. prijať za svoju manželku?), a to medzi osobami podľa práva spôsobilými. Tento súhlas sa nedá nahradiť nijakou ľudskou mocou. § 2. Manželský súhlas je čin vôle, ktorým obidve stránky odovzdávajú a prijímajú trvalé a výlučné právo na telo, čo sa týka výkonov súcich k plodeniu dieťaťa.

Can. 1087: Neplatné je manželstvo, uzavreté pod vonkajším a nespravodlivým nátlakom násilenstva alebo veľkého strachu, zpod ktorého by niekto chcejúc sa oslobodiť, prinútený je voliť si manželstvo. (Rodičia nútia dcéru vydať sa, lebo ináč ju vyhodia z domu, čoho sa ona veľmi bojí a len preto, aby tomu vyhla, privolí k manželstvu.)

Can. 1092: Podmienka raz daná a neodvolaná, ak je namierená pre budúcnosť proti podstate manželstva, činí ho neplatným. (Teda neplatné je manželstvo, keď sa uzavrie takto: Vezmem si ťa alebo vezmeme sa, ale len tak, ak budem môcť žiť aj s inou — iným; ak to bude len na istý čas; ak nebudeme mať právo na telesné obcovanie; ak odoženieme plody. Táto podmienka musí byť tak výslovne povedaná, že bez nej by k sobášu vôbec neprišlo.)

h) Miesto a čas sobáša.

Can. 1094—9: Platné manželstvá sú len tie, ktoré boly uzavreté pred miestnym farárom, alebo miestnym biskupom, alebo pred tým kňazom, ktorého výslovne poveril farár alebo biskup a aspoň pred dvoma svedkami. Sobáš sa vždy uzatvára vo farskom kostole, v inom kostole alebo kaplnke len s povolením miestneho farára. Keby sobáš miešaného manželstva bol v kostole pohoršením pred veriacimi, odbavil by sa v sakristii alebo vo farskom úrade. Cirkevný sobáš možno vykonať kedykoľvek v roku; ale v pôste a v advente nemôže byť slávnostná sobášna omša a nesmie byť svadobné veselie, len ak to biskup dovolí. Can. 1101 napomína mladoženíchov, aby sa najradšej sobášili pod sv. omšou, v ktorej je slávnostné požehnanie. Keď toto slávnostné požehnanie nemohli prijať v deň sobáša, môžu oň prosiť kedykoľvek, hoci by boli žili už aj dlhší čas v manželstve.

ch) Následky uzavretia manželstva a usporiadanie neplatného manželstva.

Can. 1111: Obaja manželia po uzavretí manželstva majú rovnaké právo a tak i povinnosť nažívať medzi sebou manželsky.

Can. 1113—16: Rodičia sú povinní starať sa o náboženskú, mravnú, telesnú i občiansku výchovu a o blahobyt svojich detí. Za zákonité dietky sa pokladajú tie, ktoré sa narodily aspoň po šiestich mesiacoch po sobáši, alebo desať mesiacov po zaniknutí manželstva. Nezákonité dietky môžu byť uzákonené, ak aspoň v dobe ich narodenia nebolo medzi prirodzenými rodičmi nijakej manželskej prekážky. O uzákonenie dietok treba vždycky žiadať.

Can. 1118—20: Platné kresťanské manželstvo, uzavreté a dokonané, nemôže byť rozvedené nijakou ľudskou mocou a z nijakej príčiny, iba smrťou. Jedine manželstvo nedokonané pohlavným obcovaním môže sv. Stolica rozviesť, alebo sa rozviaže tým, keď jedna stránka složí slávnostné rehoľné sľuby.

Can. 1128—31: Manželia sú povinní spoločne žiť, ak len ich od toho neoslobodzuje spravodlivá príčina. Pre cudzoložstvo jednej manželskej stránky má právo druhá stránka aj trvale prerušiť spoločný život a obnoviť ho viac nemusí. Ale manželský sväzok trvá ďalej, t. j. ani jeden nemôže nové manželstvo uzavrieť. Nevinná stránka môže však vinnej stránke odpustiť či už slovom alebo dobrovoľným ďalším nažívaním. Keď však cudzoložstvo jednej stránky zapríčinila alebo s ním súhlasila druhá manželská stránka, nemôžu sa títo manželia rozísť a osobitne žiť. Rozísť sa môžu aj takí manželia, z ktorých jedna prejde na nekatolícku sektu, keď vychováva dieťa nekatolícky, vedie zločinný a zahanbujúci život, keď hrozí duševné a telesné nebezpečenstvo pre druhú stránku a tým sa pripravuje nevinnej stránke ťažký spoločný život. Nevinná stránka to však musí zahlásiť biskupovi, ak na to niet času, môže bez všetkého odísť a vec dodatočne zahlási biskupovi. Ak by tieto príčiny prestaly, musí znova obnoviť spoločný manželský život.

Keby niekto zistil, že z nevedomosti alebo zamlčaním dajakej prekážky uzavrel neplatné manželstvo, musí zahlásiť buď vo sv. spovedi alebo u miestneho farára túto okolnosť, aby ich manželstvo dodatočne bolo napravené a dodatočnou dišpenzáciou za platné uznané. Toto obnovenie manželstva môže žiadať aj jedna stránka bez vedomia druhej. O podrobnostiach vždycky poučí miestny farár.

3. Obrady sobáša.

POUČENIE. Mladoženíchov odprevádzajú do chrámu dvaja vopred určení svedkovia, družbovia a družice. Mladoženíci slobodní (nie vdovci a vdovy) sú slávnostne ozdobení a každý im má dať patričnú úctu. Ak sú panensky čistí, ženích je ozdobený na prsiach myrtovým pierkom a mladucha myrtovým venčekom a bielym závojom na hlave. Nepoctivým nepatrí ani táto ozdoba znázorňujúca sv. čistotu. Myrta, ktorej listy sú vždy zelené a nikdy nevädnú, znamená neporušenú nevinnosť, radostnú hrdosť z panickej a panenskej poctivosti a neprestávajúcu vernosť, ktorú si mladoženísi sľubujú. V krajoch kde niet myrty, používa sa rozmarín.

Mladoženísi pristúpia k oltáru Ženích kráčí na pravej, mladucha na ľavej strane. Bezprostredne za nimi stoja dvaja vopred označení svedkovia a až potom za nimi stoja ostatní hostia, družbovia a družice.

Kňaz je oblečený v superpelícii a v bielej štóle. Ako zástupca sv. Cirkvi, Matky to všetkých kresťanov, nikoho netituluje a oslovuje mladoženíchov ako otec svoje dietky. Skôr, ako by začal vykonávať obrady sobáša, môže sa kľačiačky nahlas pomodliť nasledovnú modlitbu.

Modlitba pred sobášom:

Pane Bože, ktorý si prvý pár ľudí požehnal, aby si boli jeden druhému na pomoci a aby z nich rodily sa Božie deti, dožič milostive, aby srdcia tých, ktorí sa pred obličajom Cirkvi Tvojej v sväté manželstvo spojiť mienia, boly milosťou Tvojou zapálené, aby Teba nadovšetko milovali, prikázania Tvoje i Tvojej Cirkvi poslúchali, protivenstvá pre Teba trpezlive znášali a dobré veci z rúk Tvojich s poďakovaním prijímali. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Kňaz obráti sa k mladoženíchom, ktorým povie, aby si podali ruky a prežehnaním započína sobášiť.

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Kňaz (k ženíchovi a potom k mladuche): Ako sa menuješ?

Ženích — Mladucha: N. N.

Kňaz (k ženíchovi): Vyznaj tu pred Bohom a v prítomnosti svätej Cirkvi, či si chceš vziať za pravú manželku tu prítomnú N. N.?

Ženich: Chcem.

Kňaz: Sľubuješ, že jej chceš byť verným vo všetkom až do tvojej a jej smrti, ako verný manžel je povinný byt verným svojej manželke podľa prikázania Božieho?

Ženich: Sľubujem.

Kňaz (k mladuche): Vyznaj tu pred Bohom a v prítomnosti svätej Cirkvi, či chceš byť pravou manželkou tu prítomného N. N.?

Mladucha: Chcem.

Kňaz: Sľubuješ, že jemu chceš byť vernou vo všetkom až do tvojej a jeho smrti tak, ako verná manželka je povinná byť vernou svojmu manželovi podľa prikázania Božieho?

Mladucha: Sľubujem.

Tieto otázky sú podstatnou časťou uzavretia manželstva, preto mladoženísi musia na ne odpovedať osobitne, hlasne a zreteľne. Po zodpovedaní otázok vyzve kňaz mladoženíchov, aby odovzdali prstene na požehnanie. Ďalšie obrady sú požehnaním prsteňov a požehnaním mladoženíchov.

Kňaz obráti sa k oltáru a žehná prstene:

℣. Adjutórium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fécit coélum et terram.

℣. Domine, exaudi oraciónem meam.

℟. Et klamor meus ad te véniat.

℣. Dominus vóbiskum.

℟. Et kum spiritú tuó.

Pomoc naša v mene Pánovom.

Ktorý stvoril nebo i zem.

Pane, vyslyš modlitbu moju.

A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Pán s vami.

I s duchom tvojím.

M o d l i m e s a: Požehnaj, Pane, tieto prstene, ktoré v mene Tvojom požehnávame, aby tí, čo ich nosiť budú, v pokoji Tvojom zotrvávali, vôľu Tvoju konali, Teba milovali, a aby dlho žili a zveľadili sa na mnohé roky. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

M o d l i m e s a: Bože, Tvorca a Udržovateľ ľudského pokolenia, darca duševnej milosti, pošli svojho Ducha Svätého, Utešiteľa, s neba na tieto prstene, aby vyzbrojené silou nebeskej ochrany slúžily svojim nositeľom ku spáse. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Kňaz pokropí prstene sv. vodou, obráti sa k novomanželom a môže k nim takto prehovoriť:

Prsteň je znakom nerozlučiteľnosti. Nemá konca. Podobne ani opravdivá láska nezná konca. Nech nemá konca ani vaša láska a vaša vernosť, vzájomná dôvera, úcta a znášanlivosť. Prijmite teda z mojich rúk požehnaný odznak manželskej lásky a vernosti, vaše snubné prstene.

Teraz nastokne mladoženíchovi na štvrtý prst prsteň mladuchin a mladuche zas prsteň ženíchov, čím je znázornená vzájomnosť lásky a vernosti. Po nastoknutí prsteňa každého požehná:

Kň.: In nomine Patris † et Fílii, et Spíritus Sankti. Amen.

Kňaz upozorní novomanželov, aby si kľakli a prijali požehnanie sv. Matky Cirkvi:

Kň.: Kľaknite si a teraz prijmite požehnanie sv. Cirkvi na vaše manželstvo!

℣. Adjutórium nostrum in nomine Domini.	Pomoc naša v mene Pánovom.
℟. Qui fécit coélum et terram.	Ktorý stvoril nebo i zem.
℟. Konfirma hok, Deus, quod operátus es in nóbis.	Upevňuj, Bože, čo si vykonal v nás.
℟. A templó sanktó tuó, quod est in Jerúsalem.	Zo svätého chrámu svojho, ktorý je v Jeruzaleme.
℣. Benedikti sítis a Dominó.	Nech vás požehnáva Pán.
℟. Qui fécit mundum ex nihiló.	Ktorý stvoril svet z ničoty.

M o d l i m e s a : Bože Abrahámov, Bože Izákov, Bože Jakubov, požehnaj † týchto služobníkov Tvojich a zasej semeno života do ich sŕdc, aby vďačne konali to, o čom sú k svojmu dobru poučení. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, osloboditeľa ľudí, Syna Tvojho jednorodeného, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

Žalm 127.

1. Blažení sú tí, čo sú bohabojní a čo chodia po cestách Pánových.

2. Tak budeš užívať zárobok rúk svojich, šťastlivým si a dobre sa ti bude vodiť.

3. Tvoja žena ako výnosná réva po múroch domu tvojho.

4. Deti tvoje ako čerstvé výhonky olivy okolo tvojho stola.

5. Hľa, také požehnanie má človek, ktorý sa bojí Pána.

6. Nech ťa požehnáva Pán zo Sionu, aby si videl šťastie Jeruzalema po všetky dni svojho života.

7. Uzri deti svojich detí! Nech je pokoj nad Izraelom.

Sláva Otcu ... atď.

Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
Christe eleison.	Kriste, zmiluj sa nad nami.
Kyrie eleison.	Pane, zmiluj sa nad nami.
Pater noster ...	Otče náš ...
℣. Et ne nós indúkas in tentaciónem.	A neuvoď nás do pokušenia.
℟. Sed libera nós a maló.	Ale zbav nás od zlého.
℣. Salvós fak sérvós tuós.	Spas služobníkov Tvojich.
℟. Deus meus, sperantés in te.	Bože môj, dúfajúcich v Teba.
℣. Mitte eís, Domine, auxílium dé sanktó.	Pošli im, Pane, pomoc zo svätyne.
℟. Et de Sion tuére eós.	A zo Sionu ochraňuj ich.
℣. Estó eis, Domine, turris fortitúdinis.	Buď im, Pane, silnou baštou.
℟. A fácie inimící.	Proti nepriateľom.
℣. Domine, exaudi oraciónem meam.	Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. Et klamor meus ad te véniat.	A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Pozri sa, prosíme Ťa, Pane, na túto smluvu s neba svojho svätého a ako si Tobiáša a Sáru skrze anjela strážcu pokoja ochraňoval, ochraňuj aj týchto od smrtonosného pokušenia zlých duchov a odstraňuj od nich duševné a telesné neduhy, aby tak pod mocnou ochranou Tvojou chválili Tvoje sväté meno, ktoré je požehnané na veky vekov. ℟. Amen.

Modlime sa: Vyslyš, Pane, orodovanie naše a milostive ochraňuj svoju ustanovizeň, ktorú si určil na rozmnoženie ľudského pokolenia, aby sa Tvojou pomocou zachovalo, čo sa pred Tebou sviazalo. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

M o d l i m e s a : Požehnaj, Pane Ježišu Kriste, tohto služobníka a túto služobnicu Tvoju, ako si požehnal rodiny synov Izraela na modlitbu Mojžišovu, aby prechodom cez Červené more sa zachránili pred Faraónom. tak nech sú spasení aj títo pred tvárou Tvojou v deň súdu Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Nasleduje vlastné požehnanie.

Nech vás požehná Boh † Otec. nech vás ochraňuje Ježiš Kristus. nech vás osvecuje Duch Svätý; nech je Pán k vám láskavý a milosrdný! Nech bdie nad vami starostlivosť Pánova a nech vám On dopraje pokoja cez všetky dni života vášho; a nech vás naplní všetkým požehnaním nebeským na odpustenie všetkých hriechov vašich, aby ste mali večný život na veky vekov. Amen.

Kňaz k mladoženíchom povie, aby si podali ruky, ktoré im ovinie štólou, hovoriac:

Viažem vás do manželstva: V mene † Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Podávanie pravých rúk znamená silu prísahy, ktorou sa manželský sväzok utvrdzuje; znamená tiež, že manželia majú kráčať cez celý život vedľa seba, ako by sa za ruky držali; že si majú v každej potrebe podať pomocnú ruku, nikdy sa neopustiť a vzájomne si zachovať vernosť.

Štóla, ktorou sa viažu ruky, vyobrazuje manželský sväzok, ktorý manželov nerozlučne spojuje. — Žehnanie znamená, že milosť účinkujúca vo sviatosti stavu manželského založená je jedine na zásluhách ukrižovaného Pána nášho, Ježiša Krista.

Naposledy skladajú manželia manželskú prísahu. Ženích, a len za ním mladucha, položí dva prsty pravej ruky na kríž a hovorí slová prísahy, ktoré mu kňaz predpovedá:

Tak mi Pán Boh pomáhaj, — blahoslavená Panna Mária, — i všetci Boží svätí, — že ja túto tu prítomnú N. (tohto tu prítomného N.) milujem, — a za pravú manželku (za pravého manžela) sebe beriem, — podľa ustanovenia Božieho, — a podľa obyčaje Cirkvi svätej všeobecnej, — a že ju (ho) nikdy neopustím. — až do jej (jeho) a mojej smrti, — v nijakom protivenstve, — tak mi Pán Boh pomáhaj!

Keď je nevesta vdova a ženích slobodný, požehnanie manželské je skrátené. Vystanú modlitby: „Pozri sa, prosíme Ťa . . .“ a „Vyslyš, Pane, orodovanie naše . . .“ Ostatné modlitby dejú sa však v jednotnom počte, smerujú na ženícha, lebo mladucha toto požehnanie dostala už pri prvom sobáši.

Keď sú obidvaja vdovci, požehnanie manželov pozostáva len z jednej modlitby: „Vyslyš, Pane, naše orodovanie...“ Keď je mladucha slobodná, ženích však vdovec, požehnanie je obsahu plného.

Kňaz potom môže povedať mladoženíchom krátku reč o sviatosti manželstva, alebo im prečíta z rituálu tento preslov:

Kresťanskí novomanželia! Na počiatku sveta sám Boh ustanovil stav manželský, aby doplnil počet vyvolených. Syn Boží vezmúc na seba telo, svojou vlastnou prítomnosťou a prvým zázrakom ho posvätil v Káne Galilejskej. Ježiš Kristus povýšil stav manželský na hodnosť sviatosti, aby to, čo sväté bolo, ešte viac posvätil. Preto menuje sv. Pavol apoštol stav manželský veľkým tajomstvom. (Ef 5, 32.)

Kresťanské manželstvo je odznakom toho tajomstva a láskyplného svätku, ktorý Krista Pána s Cirkvou jeho spojuje. Pán Ježiš skutočne pre Cirkev svoju žil i zomrel, — Cirkev opäť vyznáva sa sv. Pavlom: „Kristus je môj život a smrť môj zisk.“ (Flp 1, 21.)

Tento príklad majte pred očami dnes a po celý život. A preto, manželu, miluj svoju manželku, ako Kristus miloval Cirkev svoju, — miluj ju ako polovičku duše svojej, lebo však preto si opustil otca a matku, aby si sa pridŕžal manželky. (Mt 19, 5.) Obsiahnutú moc nad ňou užívaj v útlom priateľstve, lebo nedostal si otrokyňu, hovorí sv. Ambróz, ale manželku. Usiluj sa, aby pri tvojom starostlivom a počestnom zachádzaní zabudla na svoju odvislosť, ba čo viac, ešte si ju aj zaľúbila.

A ty, manželka, buď poddaná svojmu manželovi, tak ako Cirkev je poddaná Kristovi. Ži preňho a v ňom, tak ako Cirkev žije v Kristovi. „Žijem ja, avšak už nie ja, ale žije vo mne Kristus“. (Gal 2, 20.) Usiluj sa vyhýbať všetkému, čo by domáci pokoj kaziť mohlo. Skromnosť a svätá stydlivosť nech je zárukou tvojej lásky a vernosti. Miesto klamlivej ľúbeznosti a márnej krásy (Prikl. 31, 30) hľadaj okrasu srdca, čnosti kresťanské, bo bázeň Božia je chlúbou ženy.

Ak takéto snahy budú riadiť váš manželský život, sviatosť táto vašu lásku zošľachtí a váš svätok bude prameňom tak časnej ako i večnej blaženosti. Nech vás Boh žehná a svojou milosťou sprevádza. Amen.

Po tomto preslove kňaz pokropí novomanželov svätenou vodou, tým sa končí vlastný sobáš. Ak je možné, v smysle can. 1101, nech sa slúži slávnostná sv. omša za novomanželov, so slávnostným požehnaním. Keď nie je možné slúžiť sv. omšu, môže sa kňaz nahlas pomodliť nasledovnú modlitbu, po ktorej, ak mladucha nebola ešte vydatá, nasleduje vádzka — úvod mladuchy.

Modlitba po sobáši.

Všemohúci večný Bože, prosíme Ťa, shliadni milostive na tohto služobníka a služobnicu, ktorí sa práve teraz v svätom mene Tvojom sosobášili, a rozprestri nad nimi svoje ochranné ruky. Požehnávaj ich hojnosťou milosti svojej, osvecuj ich myseľ, aby poznali manželské povinnosti, ktoré teraz na seba vzali; posilňuj ich vôľu, aby tieto povinnosti podľa úmyslov Tvojich ochotne vykonávali. Sprevádzaj ich cez celý život otcovskou láskou svojou, aby sa nikdy, ani v protivenstvách života neopustili, ale aby vo vzájomnej láske, vernosti a shode pri sebe až do smrti vytrvali a tak svätú vôľu Tvoju dokonale splnili, žeby si na konci zemskej púti svojej večnú slávu Tvoju zabezpečili. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Požehnanie všemohúceho Boha Otca i Syna i Ducha Svätého nech sostúpi na nich a zotrvá s nimi vždycky. Amen.

4. Liturgická omša za novomanželov.

INTROIT. Nech vás spojí Boh Izraelov, nech je s vami, veď sa zmilúva nad dvoma jedincami. A teraz, Pane, daj, nech Ťa ešte dokonalejšie zvelebujú. (Tob 7, 15; 8, 19.) — Blahoslavení všetci, čo sa boja Pána, čo chodia po jeho cestách. Sláva Otcu ...

KOLEKTA. Vyslyš nás, Všemohúci a milosrdný Bože, a svojím požehnaním splň to, čo náš úrad udeľuje. Skrze Pána nášho ...

LEKCIA. Čítanie z listu sv. Pavla apoštola k Efezanom, 5, 22—33. — Bratia! Ženy nech sú poddané svojim

mužom ako by samému Pánovi, lebo muž je hlavou ženy, ako Kristus je hlavou Cirkvi, On, ktorý je Spasiteľom tohto svojho tela! A ako Cirkev je poddaná Kristovi, tak (nech sú) aj ženy (poddané) svojim mužom vo všetkom! Avšak aj vy, mužovia, milujte si ženy, ako si Kristus zamiloval Cirkev, že seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil, očistiac ju slovom života v kúpeli vody! Tak si pripravil Cirkev slávnu, bez poškvrny, bez vrásky a bez akejkoľvek inej (chyby), ale svätú a bez úhony. Tak isto aj mužovia sú povinní milovať si ženy ako svoje vlastné telo, lebo kto si miluje ženu, seba samého miluje. Veď nikto nikdy nemá v nenávisti svoje vlastné telo, ale živí si ho a opatruje, podobne ako Kristus Cirkev (a nás), lebo sme údmi tohto Jeho tela, (telo) z Jeho tela a (kosť) z Jeho kosti. Preto muž opúšťa otca a matku a vinie sa k žene, i stávajú sa dvaja ako by jedným telom. Toto tajomstvo je veľké, hovorím to však, majúc na zreteli (vzťah) Krista a Cirkvi. Takto teda aj vy jeden každý milujte si ženu ako samých seba! Žena však nech si ctí muža!

GRADUÁLE. Tvoja manželka je ako plodný vínny kmeň medzi stenami tvojho domu. — Tvoji synovia ako olivové mládne okolo tvojho stolu. (Ž 127, 3.) — Aleluja, aleluja. — Nech vám Pán pošle pomoc zo svätyne a chráni vás so Sionu. Aleluja.

EVANJELIUM. Slová sv. evanjelia podľa Matúša, 19, 3—6. — Kristus potvrdzuje nerozlučiteľnosť manželstva.

SEKRÉTA. Prosíme, Pane, prijmi obetu, ktorú Tebe podávame za svätý sväzok manželstva, buď vodcom diela, ktoré si Ty ustanovil. Skrze Pána nášho...

Kňaz sa obráti k novomanželom, ktorí kľačia pred oltárom a nad nimi sa modlí:

POŽEHNANIE PO PATER NOSTER.

M o d l i m e s a : Pane, buď milostivý našim prosbám a dobrotive podporuj ustanovizeň, ktorú si nariadil na rozmnoženie ľudského pokolenia; nech sa pomocou Tvojou udrží, čo sa Tvojou vôľou spája. Skrze Pána nášho...

Modlime sa: Bože, Ty si svojou všemohúcou silou všetko stvoril z ničoho, Ty si po založení sveta dal človekovi, stvorenému na Boží obraz, ženu za neodlučiteľnú pomocnicu, aby si telu ženy z tela mužovho dal počiatok života a chcel si nás aj tým učiť, že sa nikdy nesmie roztrhnúť, čo sa Ti páčilo utvoriť z jedného. Bože, Ty si manželský sväzok posvätil takým vznešeným tajomstvom, že si mu v sobášnej smluve naznačil obraz spojenia Krista s Cirkvou; Bože, Ty spájaš ženu s mužom a toto spoločenstvo, ustanovené od počiatku, si takým požehnaním obdaril, že jedine ono nebolo odňaté ani pokutou dedičného hriechu, ani trestným výrokom potopy. Shliadni dobrotive na túto svoju služobnicu, ktorá chce vstúpiť do manželského spoločenstva a prosí o Tvoju ochrannú pomoc; nech je toto manželstvo pre ňu bremenom lásky a pokoja, nech sa vernosťou a čistotou zasľúbi v Kristovi a nech je stálou nasledovnicou svätých žien. Nech je milá svojmu mužovi ako Ráchel, múdra ako Rebeka, dlhého života a verná ako Sára; nech pôvodca zrady nič nenachádza v jej skutkoch, čo by si mohol prisvojiť, nech je oddaná viere a zákonom; jednému manželstvu súc viazaná nech sa chráni každého nedovoleného styku, nech posilňuje svoju slabosť silou sebazaprenia, nech je vážna poctivosťou a ctihodná stydlivosťou, učená v nebeských pravdách, obdarená dietkami; keď bude skúšaná, nech je uznaná za nevinnú, nech vojde do pokoja svätých a kráľovstva nebeského. Nech obidvaja uvidia dietky svojich synov až po tretie a štvrté pokolenie a nech sa dožijú žiadanej staroby. Skrze tohože Pána nášho...

KOMÚNIA. Hľa, tak býva požehnaný každý človek ktorý sa bojí Pána; viď dietky svojich synov, pokoj nad Izraelom.

Novomanželia pri tejto sv. omši pristúpia k sv. prijímaniu. Oni prvi dostanú sv. prijímanie.

POSTKOMÚNIA. Prosíme, Všemohúci Bože, sprevádzaj otcovskou priazňou, čo prozreteľnosť Tvoja ustanovila a chráň dlhotrvajúcim pokojom tých, ktorých spájaš v zákonité spoločenstvo. Skrze Pána nášho...

Po zaspievaní „Benedikamus Domino" alebo „Ite missa est" kňaz ešte pred omšovým požehnaním obráti sa k novomanželom pred oltárom kľačiacim a modlí sa modlitbu požehnania:

POŽEHNANIE PO ITE MISSA EST. Nech je s vami Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakubov, nech vás naplní svojím požehnaním. Viďte dietky vašich synov až do tretieho a štvrtého pokolenia a potom majte život večný bez konca pomocou Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý s Otcom a Duchom Svätým žije a kráľuje, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Potom kňaz napomenie novomanželov, aby si navzájom zachovali vernosť, aby za modlitby, pôstu a sviatkov zostávali čistí, aby muž miloval ženu a žena muža a aby zotrvali v bázni Božej. Naposledy pokropí obidvoch svätenou vodou a pokračuje riadne vo svätej omši.

Keďže sv. omša za novomanželov shrňuje v sebe tak prenikavé a požehnaniaplné modlitby, mali by kresťania katolíci každý sobáš uzatvárať v spojení so svätou omšou. Nemali by odkladať sobáš na popoludnie, no tým menej na večerné, dokonca nočné hodiny, ako by sa hanbili za túto sviatosť. Večerné šero, za ktorého sa mnohé sobáše odbavujú, je neraz zrkadlom hriešnej prípravy novomanželov na túto veľkú sviatosť. Predpoludním pod sv. omšou odbavované sobáše sú slávnostnejšie, už aj pre samu bystrosť tela ako aj pre duševnú prípravu k sv. prijímaniu, k sobášu a slávnostnej sv. omši; tieto okolnosti už samy v sebe odrádzajú od príliš hučného svadobného veselia a tanečnej zábavy.

Svätosti sviatosti manželstva bolo by primerané, keby mladoženísi, kým čakajú na príchod kňaza, pomodlili sa nahlas modlitbu pred sobášom a tiež skôr, ako by z kostola odišli, tiež sa pomodlili modlitbu po sobáši. Tieto modlitby viď medzi nasledovnými modlitbami.

Na niektorých miestach je zvykom, že po sv. omši podávajú novomanželom piť požehnané svätojánske víno, čím sa im pripomína prvý zázrak Pána Ježiša v Káne Galilejskej na svadbe. Svätojánske víno pripomína manželom, aby jeden k druhému mali takú veľkú a úprimnú lásku, akú ju mal sv. Ján evanjelista k Pánu Ježišovi; pripomína im, že ako víno obveseľuje srdce človeka a posilňuje ho, tak aj manželia majú veselou mysľou a posilneným srdcom znášať všetky bremená manželského stavu. Svätojánske víno sa svätí na deň sv. Jána evanj. 26. decembra.

Novomanželom sa odporúča, aby si zakúpili rodinnú knižku, do ktorej by uviedli všetky rodinné dáta (deň narodenia, krstu, birmovky, sobáša, smrti a menín všetkých členov rodiny).

5. Vádzka — úvod mladuchy po sobáši.

Mladucha ide po sobáši osobitne ešte prosiť o požehnanie a o milosť ako budúca matka. K tomu smeruje aj sväteniná vádzka, ktorá sa koná buď hneď po sobáši pred svätyňovými mriežkami alebo až na druhý deň v kostolnej predsieni. Kňaz jej ide v ústrety oblečený v superpelícii a bielej štóle. Obrad je nasledovný:

℣. Pomoc naša v mene Pána.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.

Žalm 66.

1. Zmiluj sa nad nami, Bože, a požehnaj nás; rozosvieť obličaj svoj nad nami a zmiluj sa nad nami.
2. Aby sme na zemi poznali svoju cestu, medzi všetkými národmi Tvoje spasenie.
3. Nech Ťa oslavujú národy, Bože; nech Ťa oslavujú všetky národy.
4. Nech sa radujú a veselia národy, lebo Ty súdiš ľudí spravodlive, a národy na zemi spravuješ.
5. Nech Ťa oslavujú národy, Bože; nech Ťa oslavujú všetky národy. Zem dá svoju úrodu.
6. Požehnaj nás, Bože, Bože náš, požehnaj nás, Bože. — A bojte sa ho všetky končiny zeme. — Sláva Otcu...

Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami. — Otče náš...
℣. Spas služobnicu svoju, Pane.
℟. Bože môj, dúfajúcu v Teba.
℣. Sošli jej, Pane, pomoc zo svätyne.
℟. A so Sionu ju chráň.
℣. Nepriateľ nech nič nevykoná proti nej.
℟. A syn neprávosti nech jej neuškodí.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, ktorý si mŕtvy život Sáry semenom služobníka Tvojho plodným učiniť ráčil, takže sa jej aj proti všetkej nádeji dieťa narodilo, shliadni milostive na túto služobnicu svoju a udeľ jej milostive plodnosť i pôrod a požehnaj dieťa, ktoré jej daruješ. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Kňaz podá mladuche štólu, vedie ju k oltáru a pritom hovorí:

Vstúp do chrámu Božieho, klaňaj sa Synovi blahoslavenej Panny Márie, aby ti udelil plodnosť dietok.

Mladucha zastane pred oltárom a kňaz, pokropiac ju svätenou vodou, žehná ju:

Požehnanie všemohúceho Boha Otca † i Syna i Ducha Svätého, nech sostúpi na teba a zotrvá vždycky. Amen.

6. Strieborný a zlatý sobáš.

POUČENIE. Manželia, čo dožili 25 alebo 50 rokov spoločného manželského života, slávievajú striebornú alebo zlatú svadbu. Zvykom je viac slávievať len zlatú svadbu, ktorá je však zriedkavá preto, že len málo manželov je takých šťastných, že dožijú spolu tento vek. Preto aj táto slávnosť dostala svoje meno zlatá svadba. Táto slávnosť nie je ako by druhým sobášom, ale je len slávnostným poďakovaním sa Bohu za hojné milosti, ktoré udelil za polstoročia manželom, ktorí obnovujú sľub vernosti a lásky a prijímajú od kňaza sv. požehnanie. Jubilujúci manželia v sprievode svojich dietok, vnukov a vnúčat, ako aj ostatnej rodiny idú do chrámu. Manžel nesie v ruke berlu, na vrchu ktorej je kríž na znamenie, že svojho vysokého veku dožili sa len z milosti ukrižovaného Pána Ježiša Krista, ktorého sa vierou vždy pridŕžali, od neho vždy podporu očakávali a aj teraz spoliehajú sa na jeho zásluhy, úfajúc, že sa im dostane nebeského blahoslavenstva. Jubilujúci manželia pristúpia k sv. spovedi. Za nich je slúžená sv. omša, za ktorej pristúpia aj k sv. prijímaniu. Po skončení sv. omše pristúpia hneď k oltáru. Manžel stojí na pravej, manželka na ľavej strane. Dietky a rodina stoja za nimi. Kňaz, keď skončí sv. omšu, hneď sa obráti k jubilantom a takto alebo podobne im prehovorí:

Drahí kresťania! Päťdesiat (dvadsaťpäť) rokov minulo od tej chvíle, čo ste pred oltárom pred tvárou Pána Boha a Cirkvi prijali sviatosť manželstva. Rozličné príhody staly sa pred vašimi očami cez ten dlhý čas; všeličo ste skúsili a prežili radosť i žalosť, dni dobré i zlé. Neobyčajná milosť láskavého Boha vás zo všetkých úzkostí vyslobodila a dnešných päťdesiat (dvadsaťpäť) rokov manželského života je zriedkavé šťastie, ktoré vás dnes do chrámu doviedlo a rozpálilo vaše srdcia, aby ste (uprostred dietok a vnukov) vrelé vďaky vzdali Pánu Bohu a obnovili tie sľuby, ktoré ste pred päťdesiatimi (dvadsiatimipiatimi) rokmi učinili.

Skutočne mnoho príčin máte Boha chváliť a jemu ďakovať. Lebo z jeho dobrodenia dožili ste sa takého krásneho a vysokého veku, z jeho milosti okusovali ste radosti päťdesiat (dvadsaťpäť) rokov; navštívil vás i trpkosťami, ale vlial do vašich sŕdc zároveň aj silu, aby ste pod ich ťarchou neklesali, lež oči svoje vždy s dôverou k nebesiam pozdvihovali. Slovom, všetko je dielo Božie. (Láska jeho obdarila vás dietkami, aby vám boly ku potešeniu a v starobe ku pomoci.)

Vernosť dlhých rokov preto nech potvrdí deň dnešný. Život váš pomaly sa chýli ku koncu, bremeno a sparno dňa ste už preniesli. Teraz bedlite, aby vaša duša pridŕžala sa Boha, lebo nespokojné je naše srdce, dokiaľ nespočinie v ňom.

Milujte sa vospolok i naďalej, a to v Srdci Ježišovom. Slabosti staroby vašej znášajte so spoločnou trpezlivosťou. A keď vás Boh navštívi chorobou, nereptajte proti nemu, ale spojujte svoje trpkosti s prehorkým umučením Spasiteľa. Často zvolajte pokorným a skrúšeným srdcom: Otče, čokoľvek na mňa dopustíš, je vždy dobré; nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane. Život váš nech je príkladom pravého pokoja a svornosti. Shromažďujte v sebe poklady, ktoré hrdza nepokazí a moľ nestrávi, aby ste raz, súc na zásluhy bohatí, mohli spokojne predstúpiť pred trón Boží. Použite skúsenosti vášho dlhého života nielen na vlastný prospech, ale aj na dobro vašich príbuzných. Povedzte tým, ktorí trápnu cestu života teraz nastupujú, čo majú robiť a čoho sa vyhýbať, aby šťastie stavu manželského, domáce dobro a najmä večné spasenie mohli sebe zaistiť.

(Vy ale, dietky, vnukovia a vnučky týchto počestných manželov, usilujte sa ťarchu ich staroby obľahčiť úctivosťou, láskou a čnostným životom. Nestrpčujte zvyšujúce dni ich života a odplaťte sa im za tú láskavú starosť, ktorou vás vychovali, lebo len tak sa vyplní na vás Božie zasľúbenie, že dobré deti obdarí dlhým životom.)

Duch lásky a pokoja nech so všetkými zostáva, najmä však s vami, starí manželia, ktorí dnes slávnostne obnovujete manželský sľub. Nech vás žehná, dni vaše obľahčuje a do života večného vovedie Boh Otec, Syn a Duch Svätý. Amen.

Kňaz ešte upozorní jubilantov:

Teraz pokľaknite, aby som vás požehnal v mene Pánovom v tento slávny a radostný deň vášho polstoročného manželstva.

℣. Pomoc naša v mene Pána.

℟. Ktorý stvoril nebo a zem. Koruna dôstojnosti.

Žalm 142.

1. Hľa, ako je dobre a utešene, — keď bratia prebývajú vo svornosti.

2. Je to skvostné ako masť na pomazanie hlavy, ktorá stekala na bradu Aronovu.

3. Ktorá stekala na obojok jeho rúcha: — ako rosa na Hermone, ktorá tečie na Sionský vrch.

4. Lebo tam udelil Pán požehnanie, — a život až na veky.

Antifóna: Koruna dôstojnosti je staroba, ktorá bude najdená na ceste spravodlivosti.

Pane, zmiluj sa nad nami.
Kriste, zmiluj sa nad nami.
Pane, zmiluj sa nad nami. Otče náš...
℣. Spas služobníkov svojich.
℟. Bože môj, dúfajúcich v Teba.
℣. Sošli im, Pane, pomoc zo svätyne.
℟. A so Sionu ich chráň.
℣. Buď im, Pane, silnou baštou.
℟. Proti nepriateľom.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Všemohúci, večný Bože, ktorý si služobníkov Tvojich obdaroval hojnou odplatou požehnanej staroby, prosíme, daj im milostive, keď radostným poďakovaním slávia jubileum svojho manželstva, aby vždycky to mysleli a činili, čo je pravé, aby, len v Teba dúfajúc, dostali dary milosti Tvojej, zachovali lásku v jednote a po skončení tohto života bezpečne sa dostali k Tebe. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Požehnanie. Hľa, takto je požehnávaný človek, ktorý sa bojí Pána. Požehnanie všemohúceho Boha, Otca i Syna † i Ducha Svätého, nech sostúpi na vás a zotrvá vždycky.

Blahoželanie. Ctihodní polstoroční manželia, nech sostúpi na vás požehnanie Pánovo a nech zostáva s vami vždycky. Nech vám Boh obľahčí a spríjemní všetky dni, ktoré vám ešte ostávajú. Nech vás zachováva pri živote, pri sile, v dobrom zdraví až do najvyššieho

veku a potom šťastlivá smrť nech vám otvorí večné brány nebeskej vlasti. Amen.

Po dokončení tohto požehnania spieva sa Te Deum, po ktorom sa kňaz môže pomodliť ešte nasledovnú modlitbu za jubilujúcich manželov, ktorých pokropí sv. vodou a prepustí.

Všemohúci a milosrdný Bože, v rukách Tvojich je život i smrť človeka a s otcovskou múdrosťou riadiš všetky jeho kroky. Aj tu prítomných služobníkov svojich, N. a N., pred päťdesiatimi rokmi svätým sväzkom manželským si spojil, a od tých čias až po dnešný deň milostive si ich požehnával, ochraňoval a zachoval. Ďakujeme Ti z celého srdca za všetky dobrodenia, ktoré si im zo svojej štedrosti preukázal. Buď i naďalej s nimi až do konca ich života, nad ktorým sa už zvečerieva; ochraňuj a požehnaj ich, ako si ich doteraz ochraňoval a požehnával. Udeľ im milosti svojej, aby v kresťanskej svornosti všetky ťažkosti starého veku svojho trpezlive znášali, aby spojenými silami ešte posledné dni života svojho v službe Tvojej posväcovali, aby až do poslednej chvíľky života svojho meno Tvoje oslavovali a tak sa pripravili na pokojný prechod z tejto časnosti do večnosti, kde ich budeš ako verných služobníkov svojich očakávať. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Požehnanie všemohúceho Boha Otca i Syna i Ducha Svätého nech sostúpi na nich a zotrvá s nimi vždycky. Amen.

7. Súkromné modlitby k sviatosti manželstva.

1. Modlitba snúbenca a snúbenice.

Bože môj, viem, že Ty si mi Otcom a ja Tebe dieťaťom. Nesluší sa, aby som takým spôsobom vstúpil(a) do stavu manželského, ako vstupujú do neho pohani,

ktorí nemajú šťastia poznať Teba. Buď Ty sám pôvodcom nášho svätku. Upomeň ma na slová, ktorými Tvoj anjel prehovoril Tobiášovi: „Nad tými, ktorí do stavu manželského vstupujú, že od seba a zo svojej mysle vylučujú Boha, ale len v chlipnosti svojej hovejú, zaiste má moc diabolstvo." — Pevne som si predsavzal(a), že budem žiť podľa svätej vôle Tvojej a všetko zachovávať, čo sľúbim pri oltári, pred tvárou Tvojou a pred kňazom Tvojím. Udeľ mi k tomu Tvoje sväté požehnanie. Daj, aby som i ja i moja budúca manželka (môj budúci manžel) pocítil(a) moc tejto sviatosti. Daj, aby sme ako Tobiáš a Sára bohabojne, láskave a priateľsky nažívali; radosť i žalosť spolu delili a tak predstavovali obraz nezrušenej lásky a nerozlučiteľného spojenia Ježiša s Cirkvou. O túto milosť Teba, Bože môj, z celého srdca prosím skrze Krista, Pána nášho. Amen.

2. Modlitba v deň svadby.

Pane Bože, ktorý si v raji ustanovil stav manželský a potvrdil si ho Božským požehnaním, shliadni milostive na mňa v tejto chvíľke, keď mienim vstúpiť do stavu manželského. Aby som tento dôležitý krok šťastne vykonal(a) a stal(a) sa hodným Tvojho otcovského požehnania, padám k otcovským nohám Tvojim a pokorne Ťa prosím: dožič mi sily a milosti, žeby som mohol(a) trpezlive znášať všetky ťažkosti stavu manželského; lebo dobre viem, že vstupujem do takého stavu, ktorý je obkľúčený mnohými nebezpečenstvami. Ak mi Ty nebudeš na pomoci svojou milosťou, nebudem ich môcť prekonať a v nich obstáť. Všemohúci Bože, dobre vieš, že do tohto stavu svätého vstupujem nie z podlej náruživosti, ale z Božského ustanovenia Tvojho a s úmyslom mať pomoc v telesnej svojej krehkosti a nedostatočnosti. Pevne

si umieňujem, že Ti budem v stave manželskom verne slúžiť, že budem svoju manželku (svojho manžela) vrúcne milovať a k láske Tvojej sa povzbudzovať; dietky svoje, ktoré nám azda kedysi požehnáš, budem v bázni Tvojej a v poslušnosti vychovávať. Pane Ježišu Kriste, ktorý si bol k ucteniu stavu manželského osobne prítomný na svadbe v Káne Galilejskej a tam si vodu na víno premenil, príď milostive i na našu svadbu a premeň vodu ťažkosti stavu manželského na víno potešenia. Udeľ nám obidvom požehnanie a milosť Ducha Svätého, aby sme sviatosť stavu manželského hodne prijali a stali sa účastnými jeho mocného účinku pre časnosť i večnosť. Amen.

3. Modlitba pred sobášom.

Nebeský Otče, stojíme tu v chráme Tvojom pred najsvätejším obličajom Tvojím. Už často sme sa k Tebe modlievali, ó Pane, ale dnes pozdvihujeme k Tebe svoje oči pobožnejšie ako inokedy. Utiekame sa k Tebe ako deti k svojmu otcovi, lebo, hľa, ideme vykonať najdôležitejší krok svojho života. Tisíc a tisíc ráz sme už skúsili Tvoju otcovskú dobrotivosť; nemáme slov, žeby sme vhodne mohli vysloviť svoju povďačnosť, ale dnes tým dôvernejšie prosíme: nenechaj nás odísť od seba nevyslyšaných a nepožehnaných. O chvíľočku uzavrieme večitý sväzok pre tento pozemský život. Toto dielo chceme s Tebou započať, konať i dokonať. Svätý je náš úmysel, a preto vstupujeme pred Tvoj oltár. I keď od oltára odídeme, sľubujeme, že náš sväzok verne zachováme, pokiaľ len žiť budeme. Večný Otče, otvor svoju štedrú ruku a vylej svoje Božské požehnanie na dielo, ktoré teraz pred tvárou Tvojou a pod mocnou ochranou Tvojou berieme sa uzavrieť. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

4. Modlitba po sobáši.

Prosíme Ťa, Pane, udeľ nám, svojim služobníkom, pomoci, aby sme Ťa celým srdcom hľadali a z Tvojej dobroty dosiahli to, o čo Ťa prosíme. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Bože, Otče nebeský, Ty máš v ruke srdcia i osudy ľudské. Hľa, mi dvaja sľúbili sme si tu pred oltárom Tvojím vzájomnú lásku, vernosť a pomoc. Buď nám na pomoci, dobrotivý Otče, aby sme tu učinené sľuby verne plnili, aby sme si ťarchy života poľahčovali a radosti medzi sebou delili; aby sme dietky, ktorými nás obdaríš, pokladali za Tvoj dar a vychovali ich nielen ako naše, ale predovšetkým ako Tvoje deti; aby sme sami prospievali v čnosti a pobožnosti, aby sme rástli vo viere na vyšší nesmrteľný život, v nádeji na Tvoje nekonečné milosrdenstvo a v láske k Tebe i bližnému, pokiaľ sa naša viera nepremení v obdiv, naša nádej v požívanie nebeských radostí a iskra našej lásky k Tebe v neuhasiteľný plameň večného milovania Teba; pokiaľ obidvaja nepadneme na tvár v nebi, ako duše oslávené pred Tebou, najsvätejším Stvoriteľom, a kým sa nebudeme medzi zástupami Serafov klaňať Tebe, večnému svojmu Bohu. Amen.

5. Modlitba na výročitý deň sobáša.

Bože, Otče nebeský, v dnešný deň vstupujem so svojou (ím) manželkou(lom) pred Tvoj otcovský obličaj, a znovu Ťa prosím o to požehnanie, ktoré si mi milostive udelil pri mojej svadbe. Práve dnes je výročitý deň, čo som prijal(a) sviatosť stavu manželského. Milosrdný Bože náš, potvrď náš manželský stav v nebi, tak ako ho tu na zemi potvrdil kňaz pred rokami. Sviaž poznovu sväzkom lásky naše srdcia,

udeľ nám pravého pokoja a svornosti, požehnaj náš statok a majetok, milostive nás ochraňuj od všetkého nešťastia a zlých príhod, rozpáľ v našich srdciach lásku k Tebe a k bližnému a povzbudzuj nás, aby sme sa chránili každého hriechu a zachovávali Božské prikázanie Tvoje. Všetko, čo sme lanského roku dobrého vykonali alebo zlého vystáli, pokorne Tebe obetujeme; a čímkoľvek sme sa proti Tebe prehrešili, v tom pokorne prosíme o Tvoje odpustenie. Chceme i naďalej žiť v stave manželskom ku cti a sláve svätého mena Tvojho. Dožič nám k tomu, milostivý Otče, svojej hojnej milosti. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

6. Modlitba manželov.

Bože môj, Ty si ma voviedol do stavu manželského. Stav tento je svätý; musím ho teda sväte zachovať. Sľúbil(a) som pred oltárom lásku a vernosť osobe, s ktorou ma spojuje manželský sväzok. Nechcem tento svätý sväzok potrhať nesvornosťou, spurnosťou alebo nevernosťou. Na tejto zemi nemá nás nič iné rozlúčiť, len smrť, aby sme sa u Teba zase spojiť mohli na veky. Ťažko je síce plniť povinnosti stavu manželského, ako to každodenne skusujem, ale predsa s pomocou milosti Tvojej je to možné. A Ty, ó Bože, nežiadaš odo mňa viac, ako vládzem učiniť. Budem činiť všetko, čo mi je možné, hoci by mi to akokoľvek tvrdo padlo. Najmä Ti sľubujem, že sa budem usilovne starať o dobro svojich dietok a zachovávať ich v nevinnosti. Veď to sú Tvoje deti, Ty si ich mne len na krátky čas sveril, Ty ich budeš kedysi nazpät požadovať z mojich rúk. Kiežby ani jedno z nich nezahynulo, žeby som ich mohol(a) vidieť shromaždené okolo seba v nebi. Daj to, Otče nebeský, lebo Ťa o to prosím skrze Krista, Pána nášho. Amen.

7. Modlitba nešťastného manžela a otca.

Dobrotivý Bože, k Tebe volám, keď ma zármutok obkľučuje. Spravovanie gazdovstva, chorá manželka, choré deti, škoda, nepriateľstvá, nápady bližných atď. sú mi hojným prameňom nepokoja, starosti a súženia. Deň po deň sa množí môj zármutok. Len u Teba, Otče na nebesiach, môžem hľadať a nájsť potešenie a posilnenie v tomto mojom zármutku. Pred Tebou, Božský Spasiteľu, vylievam city svojho srdca: Pane, ak je možné, nech odíde odo mňa kalich tohto trpkého súženia; ale staň sa nie moja, ale Tvoja vôľa. Ak je mi však toto utrpenie na osoh, rád ho budem trpieť tak dlho, ako sa to Tebe páči; len mi, prosím, udeľ potrebnej pomoci, aby som mohol trpezlive znášať všetky ťažkosti svojho stavu. Nedovoľ, aby som sa netrpezlivosťou pripravil o zásluhy svojho utrpenia. Preto toto súženie, ktoré pochádza z rúk Tvojich, obetujem Tebe v duchu pokánia a oddanosti. Do Tvojej svätej vôle oddaný a milosťou Tvojou posilnený ochotne pretrpím všetky kríže, lebo mám pevnú nádej, že trápenie tohto sveta dopomôže mi k večnému blahoslavenstvu. Amen.

8. Modlitba nešťastnej manželky a matky.

Milosrdný Bože, Ty poznáš moje trápenie, ach, ono je až veľmi veľké. V slzách padám pred Tebou, lebo len Tebe samému, Bože môj, môžem sveriť svoje súženie. Viem dobre, že každé protivenstvo, ktoré ma prenasleduje, môže sa stať výborným prostriedkom k môjmu blahoslavenstvu. Ale viem aj to, že len ten má zásluhy zo svojho utrpenia, kto ho znáša s oddanosťou do Tvojej svätej vôle. Ja však tak často som sa pripravila svojou netrpezlivosťou a prenáhlením sa o zásluhu svojho súženia; ľutujem to a k Tebe, dobrotivý Bože, znovu sa utiekam: sošli mi potešenie,

sošli mi silu, aby som trpezlive znášala svoje trápenie. Ó Bože pokoja, spravuj moje srdce, spravuj všetkých mojich domácich, manžela, dietky, až kým sa všetci nevrátime k pokoju, vernosti a k tichému domácemu životu, ktorý sa Tebe jedine môže páčiť. Amen.

9. Modlitba vdovca, vdovy.

Najdobrotivejší Bože, pozri na moje žalosťou a smútkom strápené srdce nad tým, že si povolal s tohto sveta moju(ho) manželku(la). V terajšom smutnom stave nemám sa ku komu utiekať, len k Tebe, Bože môj! Najdobrotivejší Otče, Ty prameň nebeských slastí a potešení, Ty jediná moja nádej, neopúšťaj ma a poľahči mi kríž, pod ktorým vzdychám. Len Ty môžeš sotrieť slzy s mojej tváre, umenšiť bolesti a potešiť mňa opusteného(ú). — Povedz mojej duši: Ja som Tvoje spasenie, vzývaj ma v čase súženia a vyslobodím ťa. Viem, že si preto povolal k sebe moju(ho) manželku(la), aby Ťa tam vernejšie ctil(a) a miloval(a). Povznes teda, ó Bože, i moje srdce k nebeským žiadostiam; vlej do neho aspoň kvapku tej slasti, ktorou občerstvuješ svojich vyvolených. Posilni ma v mojich úzkostiach a starostiach, aby som ich trpezlive znášal(a), osirelé dietky v čnosti a Tvojej bázni vychovával(a), a môj ostatný vek bohabojne a šľachetne prežil(a), žeby som Ťa niekedy s mojou(ím) manželkou(lom) a s mojimi dietkami mohol(a) chváliť na veky vekov. Amen.

10. Modlitba za malé dieťa.

Spasiteľu náš, Ježišu Kriste! Ty si mal veľkú radosť z detí a požehnával si takéto nevinné duše, lebo ich je kráľovstvo nebeské. Z Tvojej božskej vôle aj z nášho manželstva môžeme Ti prinášať dieťa, ktoré

je našou radosťou a našou nádejou. Požehnávaj ho a zachovaj ho nám, aby bolo aj naďalej potešením svojich rodičov, aby sa stalo hodným členom Tvojej Cirkvi a poctivým občanom našej vlasti.

Bože, Ty vieš, aké máme starosti i pri všetkej radosti s týmto dieťaťom. Veď Ty si stvoril rodičovské srdce, Ty si nám dal rodičovskú lásku a starosť. Skrúšene Ti odporúčam naše dieťa; chráň ho od všetkého zlého, od chorôb a nešťastia. Daj, aby sa nám vyvinovalo telesne i duševne na väčšiu slávu Tvoju a na veľkú našu radosť.

Matka Božia, ktorá si toľkou láskou a starostlivosťou kojila a opatrovala Božské dieťa, oroduj za naše dieťa, aby aj ono povznášalo svoju dušu k nebesiam, aby aj ono rástlo v sile a v múdrosti u Boha a u ľudí, aby aj ono tvorilo s nami Bohu oddanú a požehnanú rodinu.

Anjelu strážca môjho dieťaťa, ďakujem Ti za doterajšiu tvoju starosť o toto dieťa. Prosím ťa, chráň ho aj naďalej na všetkých cestách, pri všetkých jeho malých krokoch, aby chodilo vždy po pravej ceste a neprihodilo sa mu nič zlého. Vnukaj mu bohabojné a poslušné myšlienky, oroduj za neho u Boha, aby jeho telo bolo opravdivým chrámom Ducha Svätého a jeho duša oltárom nevinnosti a krásnych nádejí. Amen.

11. Modlitba za väčšie deti.

Milostivý Bože môj, ďakujem Ti za Tvoju láskavosť, že si nám dovolil vychovať naše deti dobré, že si ich požehnával, že si nám pomáhal v každodenných starostiach rodinného života, aby sme svojim deťom mohli dať všetko, čo potrebujú k telesnému a duševnému rozvoju. Starostlivý Bože náš, požehnávaj moje deti aj naďalej, maj o ne starosť najmä teraz, keď sa

im otvára duša, keď sa im vyvinuje telo. Vlej do nich svoju milosť, aby sa ich duša naplnila svätou Tvojou vierou, aby ich osvecoval Tvoj Duch Svätý a aby im svietil jedinečný príklad Syna Tvojho, Ježiša Krista a jeho svätých. Daj, aby ich duševné a telesné vlohy staly sa prostriedkami nevinnosti a dobrosrdečnosti. Daj, aby nám boly aj naďalej poslušné, aby boly ku každému láskavé a úslužné. Toto bude naša veľká radosť a naša veľká odmena za toľké starosti a za toľkú rodičovskú lásku.

Spasiteľu náš, daj, aby naše deti boly nám vždy verné, aj vtedy, keď sa osamostatnia v živote, ako Ty si bol verným a láskavým Synom svojej matke až do smrti. Daj, aby sa tieto dušičky, ktoré sa pod našou ochranou vyvinujú, nikdy neodvrátily od nás, rodičov, ani od Teba, ku ktorému sme ich tak ochotne viedli. Zachovaj v nich náboženský cit a hlbokú vieru, ktorú sme im vštepovali do sŕdc, aby boly vždy našou i Tvojou radosťou a pravým potešením. Amen.

12. Modlitba za rodinu.

Bože, Otče náš a Stvoriteľu najmilostivejší! Ty si tvorcom a večným spravovateľom každého pokoja a poriadku, — shliadni láskave aj na našu rodinu, na naše manželstvo, na naše deti, na našich rodičov a celé príbuzenstvo. Daj, aby panoval medzi nami pokoj a dorozumenie; daj, aby sme všetci dávali príklad shody a zhovievavosti. Odvráť od nás každú zvadu, každú závisť a nenávisť. Nedopusť, aby sa v našej rodine zahniezdil diabol hnevu a trvalého vzdorovania. Daj nám pokojamilovné a smierlivé srdcia, aby sme netrpeli medzi sebou nijakú trvalú trpkosť a nedorozumenie. Požehnávaj nás zdravím a spokojnosťou a najmä daj nám bohabojnosť a oddanosť do svätej vôje Tvojej, aby sme sa vedeli nielen tešiť zo

šťastia, ale mohli znášať aj nepríjemnosti. Posilňuj nás vo vernosti k Tebe, k sebe a k sv. Cirkvi Tvojej.

Ježišu Kriste, láskavý náš Spasiteľu, Ty si povedal, že kde sa sídu dvaja alebo traja v Tvojom mene, tam si aj Ty medzi nimi. Požehnávaj našu rodinu, veď v nej sme sídení všetci ako Tvoji prívrženci, ako milovníci Tvojho evanjelia, čerpajúci z prameňa Tvojej milosti a z Tvojho kríža. Daj, aby sme aj naďalej šli všetci správnou cestou, ktorú nám ukazujú Tvoje mravné príkazy a aby sme všetci boli aj vernými členmi svätej Cirkvi, oddaní nášmu sv. Otcovi, našim biskupom a duchovným.

Svätý Jozef, ochranca svätej Rodiny, oroduj za nás, za našu rodinu, aby bol s nami Boh a jeho svätý pokoj. Amen.

13. Modlitba za rodičov.

Ďakujem Ti, dobrotivý Bože, že si mi dal rodičov, ktorí ma dali hneď po mojom narodení zaviesť k spasiteľnému kúpeľu svätého krstu, aby som sa duševne preporodil(a) a tak sa stal(a) údom Tvojej svätej Cirkvi a dedičom kráľovstva nebeského; dali ma pokrstiť na meno môjho(mojej) sv. patróna(ky), hneď od malička vyučovali ma svätému náboženstvu, viedli ma k poznaniu Tvojej najsvätejšej vôle a priúčali ma plniť Tvoje sväté prikázania a ani teraz neprestávajú sa úprimne starať o moje telesné a duševné dobro. Odplať im všetko to dobré, ktoré mi preukázali a ešte preukazujú; požehnaj ich za tú lásku, ktorou ma milujú; odplať im všetko to dobrodenie, ktoré od nich každodenne prijímam. Láskavý Bože, udeľ mojim dobrým rodičom zdravia a dlhého života; dožič im šťastia v prácach, požehnaj ich v hospodárstve, buď im potechou v protivenstvách a radou v pochybnostiach. Zachráň ich od nešťastia, od útokov ich ne-

priateľov, od potupy a všetkého zlého na tele i na duši. Mne ale, ó milostivý Otče, dožič, aby som svojich rodičov zo srdca miloval(a), ich poslúchal(a) a im všemožným spôsobom radosť pôsobil(a), žeby som spolu s nimi kedysi účastným(ou) sa stal(a) Tvojej večnej slávy. Amen.

14. Modlitba za otca.

Môj milý Bože, s povďačným srdcom Ti ďakujem, že si mi dal láskavého otca, ktorý sa obetave stará o našu rodinu. Po Tebe na prvom mieste jemu môžem ďakovať, že som dobre vychovaný(á) a že som nemusel(a) núdzu trpieť, ba že som mal(a) vždy to najpotrebnejšie. Otče nebeský, požehnávaj môjho zemského otca, daj mu zdravia a spokojnosti, daj mu radostnú starobu, aby mal potešenie aj naďalej zo svojej rodiny. Nahraď všetky jeho trampoty a ťažkosti, ktoré musel prekonať vo svojom živote pre nás; obdaruj ho svojou milosťou, múdrosťou a trpezlivosťou, aby žil medzi nami ešte dlho a blažene a aby sa teraz čím viac mohol venovať aj svojej duši. Zaslúži si večnú slávu. Preto, Bože, buď mu milosrdný a priveď ho voľakedy do svojho kráľovstva. Amen.

15. Modlitba za matku.

Starostlivý Bože, Otče môj! Ďakujem Ti zo srdca, že mi zachovávaš moju dobrú matku. V jej láskavosti, v jej dobrote a obetavosti som vždy videl(a) Tvoju lásku a dobrotivosť ku mne, nehodnému stvoreniu. Jej môžem ďakovať za svoj život, svoje zdravie, svoje schopnosti a výchovu. Preto tým vrúcnejšie Ťa prosím, Bože môj, požehnávaj moju matku všetkými svojimi milosťami. Daj jej zdravia a spokojnosti, daj jej veľa úprimnej radosti, aby sa tešila svojej rodine.

Ona mi vštepovala lásku k Tebe, ona ma vychovávala po kresťansky a po katolícky, jej môžem ďakovať za svoju duševnú spokojnosť v našom náboženstve. A tak, Pane, odmeň ju svojím milosrdenstvom a svojou pomocou i tu na zemi i potom po smrti, ktorá podľa svätej vôle Tvojej nech príde čím neskôr. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

DIEL DEVIATY.

SVÄTENINY.

Všeobecné poučenie.

Sväteniny majú svoj pôvod v tom svätom presvedčení, že Boh na prosbu jemu milých ľudí, zastupujúcich ho na zemi udelí rozličné milosti aj ľuďom jemu menej milým. Sám P. Ježiš na tento cieľ ustanovil sedem sviatostí, aby nimi mohol ľuďom udeliť v každom ľudskom veku posväcujúcu milosť a ich stavu a povolaniu zodpovedajúce pomocné milosti. Preto ustanovil aj sv. Cirkev, ktorej prvému pápežovi povedal: Čokoľvek zaviažeš na zemi, bude zaviazané i na nebi. Cirkev a jej kňazi sú nielen sprostredkovateľmi milosti Božej pri vysluhovaní sv. sviatostí, ale keďže Cirkev je najmilšou a svätou nevestou Kristovou, môže mocou od Krista prijatou a pre svoju svätosť, ktorou sa vždy skveje, vyprosiť ľuďom Božiu pomoc na tele i na duši, môže rozličné osoby a veci Bohu zvláštnym spôsobom zasvätiť. A tak Cirkev ustanovila sväteniny.

Sväteniny sú teda Cirkvou ustanovené vonkajšie obrady či zovnútorné znaky, ktoré mocou modlitby sv. Cirkvi spôsobujú duchovné účinky, t. j. vyprosujú od Boha milosť pre dušu a zemské dobro pre telo. Pri sväteninách prosí Cirkev Boha, 1. aby chránil dušu pred diablom, 2. aby ľudí zbavil zemského zla (chorôb, nešťastí) 3. a zväčšil ich zemské majetky (hojnosť úrody na poli, na statku). 4. Zasväcuje Bohu niektoré osoby, ako rehoľníkov, mníšky pri skladaní sľubov, alebo vecí (napr. svätenie kalicha). Sväteniny by sme mohli nazvať aj malými sviatosťami, lebo majú istú podobnosť so sviatosťami a mnohé sväteniny vysluhujú sa spolu so sviatosťami, či už pred vlastnými sviatosťami (svätenie krstnej vody, sv. olejov), či pri sviatostiach (napr. pri sv. krste), a či po sviatostiach (vádzka, požehnanie, exorcizmy).

Rozdiel medzi sväteninami a sviatosťami.

Sviatosti ustanovil P. Kristus, a to sedem. Cirkev ich meniť nemôže, môže zmeniť, doplniť alebo zrušiť len jednotlivé obrady a modlitby k nim pridané, teda len sväteniny.

Sviatosti vysluhuje kňaz ľuďom priamo. Sviatosti bezprostredne a svojou vlastnou mocou prinášajú duši človeka tú milosť, ktorú P. Ježiš pripojil k slovným i skutkovým úkonom tej či onej sviatosti ním ustanovenej.

Sväteniny ustanovila sv. Cirkev, preto ich môže aj zrušiť, zmeniť a doplniť; sväteniny vysluhuje osobám, ale i rozličným veciam, ktoré veci budú osoby len v budúcnosti používať podľa zákona Božieho, takže úžitok posvätených vecí patrí zase len ľuďom. Sväteniny prinášajú milosť a požehnanie len prostredníctvom modlitby, ktorú kňaz odbavil v mene Cirkvi. Hojnosť požehnania svätenín závisí aj od toho, kto ich prijíma: či má pevnú vieru, či je v milosti posväcujúcej a či sa aj sám o to isté modlí. Kto nemá a ani nechce mať ani viery, ani posväcujúcej milosti a ani sa nemodlí a predsa by používal sväteniny, posvätené predmety by pri sebe nosil, veľmi málo by mu osožily, ba ak by im pripisoval zázračnú zemskú moc, dopúšťal by sa hriechu povery.

Vysluhovanie svätenín.

Sväteninu v prevažnej väčšine tvorí cirkevná modlitba, ktorú sa kňaz nad osobou alebo vecou modlí z rozkazu a v mene Cirkvi. Vonkajšími obradmi pri sväteninách je prežehnanie rukou a pokropenie svätenou vodou; pri iných je ešte okadenie tymiánom, neraz sa použije soli, sviečky, sv. oleja a iného; tieto veci už samy o sebe sú sväteninou, lebo už boly posvätené.

Pri významnejších sväteninách je modlitbou Cirkvi i tzv. exorcizmus čiže zažehnávanie — zaklínanie diabla, aby sa vzdialil od osoby alebo veci, ktorá má byť požehnaná. Cirkev je tej mienky, že po Adamovom hriechu nielen že bola celá príroda pod Božou kliatbou, ale že diabol vstúpil ako do svojho príbytku do ľudí, do zvierat, do vecí, aby škodil ľuďom. Tak to jasne čítame vo sv. Písme. Preto ako P. Ježiš, tak aj Cirkev v týchto zažehnávaniach vyzýva diabla v mene Boha živého, aby sa hneď vzdialil. A len potom, keď osobu alebo vec zažehnávaním vyňala zpod vplyvu diablovho, zasväcuje ju službe Božej alebo dobru človeka.

Rozdelenie svätenín.

Počet svätenín je veľký, závisí od ustanovenia Cirkvi. Delia sa na dve skupiny: *Žehnania* a *Svätenia.*

Sväteninou žehnania vyprosuje Cirkev Božie požehnanie (zemské i telesné dobro, milosť pomocnú) a) požehnávaným osobám, ktoré i naďalej ostanú žiť vo svete (požehnanie so Sviatosťou Oltárnou, Asperges, popolec, na sv. Blažeja, vádzka, pohreb) alebo b) požehnávajúc predmety (po-

žehnanie jedál, domov, ozimín, strojov) vyprosuje požehnanie tým osobám, ktoré budú tieto veci používať v každodennom živote pre telesné dobro. — *Sväteninou svätenia* zasväcujú sa osoby (korunovanie pápeža, posvätenie opátov, prepoštov, mníšok) a predmety (svätenie pátričiek, sôch, obrazov, kostolných šiat, kalichov, kostolov, kaplniek, sv. olejov) službe Božej alebo na bohoslužobné a náboženské úkony. Týmto svätením vynímajú sa z každodenného užívania, stávajú sa posvätnými čiže sväteninami, a máme s nimi zachádzať ako s vecmi svätými.

Vysluhovatelia svätenín.

Skoro všetky žehnania (okrem tých, čo sa zriedka vysluhujú) a niektoré svätenia (svätenie sôch, obyčajnej sv. vody, pátričiek, obrazov a pod.) môže vysluhovať každý vysvätený kňaz. Význačnejšie svätenia (kostolov, cintorínov, krížov atď.) môže vysluhovať biskup a ten kňaz, ktorého biskup poverí. Kostolné rúcha však môže posvätiť pre svoj kostol každý farár-správca kostola. Tie svätenia, pri ktorých sa používa sv. olejov (svätenie kostolov, kalichov, oltárnych kameňov), volajú sa *konsekráciami* a vysluhovať ich môže len biskup a ten kňaz, ktorého poverí sám pápež. Ináč je posviacka neplatná. Krizmu môže posviacať len biskup. (Can. 781.) Olej chorých môže posvätiť aj kňaz, poverený pápežom. (Can. 945.) Sväteninu svätenia okrem biskupa všeobecne môžu vysluhovať kardináli (can. 239.), samosprávni opáti (can. 323.), apoštolskí námestníci a misijní prefekti. (Can. 294.) — Diakoni, subdiakoni a členovia nižších kňazských svätení môžu vysluhovať len tie sväteniny, ktoré sú im v Cirk. zákonníku výslovne povolené, ak im na to dá súhlas biskup. — Kňazským rúchom pri vysluhovaní svätenín je superpelícia, biela alebo fialová štóla, niekedy i pluviál. — Niektoré sväteniny vo všeobecnosti môžu vysluhovať len kňazi jednotlivých rehôľ (františkáni svätia krížovú cestu atď.).

Predmety každodennej potreby, keď ich prinesieme na požehnanie, nekladieme na oltár, ale na osobitne pripravený stolík alebo držíme ich v ruke, nekladieme však na zem. — Keď sa posvätené predmety (pátričky, knižka, socha) používaním zoderú, skazia, ich zvyšky dáme do ohňa. — S posvätnými vecmi (sv. voda, tymián, trojkráľová krieda a pod.) nedovoľ robiť povery; je to hriech.

Kňaz, chcejúc niektoré náboženské predmety požehnať tak, aby užívatelia mohli získať i odpustky (napr. pátričky), musí mať zvláštne povolenie. Kresťan, nepohŕdaj obradmi sv. svätenín, lebo sv. Cirkev si ich váži a chce nimi len tebe vyprosiť hojné Božie požehnanie. Usiluj sa vniknúť do ducha a cieľa svätenín. Sväteniny používaj s náležitou úctivosťou a zbožnosťou.

Liturgické modlitby žehnaní.

Tie sväteniny, ktoré sa vysluhujú len v určité dni cirkevného roku alebo spojene s niektorou sviatosťou, hľadaj či už v patričnom cirkevnom dni alebo pri patričnej sviatosti. Napr. popolec, vádzka mladuchy alebo matky, požehnanie vína na deň sv. Jána Evanjelistu 26. dec. atď. Skoro všetky modlitby žehnaní a svätení začínajú sa veršovými prosbami:

℣. Pomoc naša v mene Pána.
℟. Ktorý stvoril nebo i zem.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Preto pri jednotlivých žehnaniach a sväteniach sú uvedené len vlastné prosebné verše a modlitby.

1. Požehnanie chleba.

Modlime sa: Svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, ráč požehnať svojím duchovným požehnaním tento chlieb, aby bol všetkým požívajúcim k dobru duše i tela a k ochrane proti všetkým chorobám a nepriateľským podvodom. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý je živým chlebom, ktorý s neba sostúpil a dáva život i spasenie svetu; ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. ℟. Amen.

2. Požehnanie nového ovocia.

Modlime sa: Požehnaj †, Pane, toto nové ovocie N. a dožič, aby k dobru tela i duše slúžilo všetkým, ktorí budú v mene Tvojom z neho požívať. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

3. Požehnanie akéhokoľvek pokrmu.

Modlime sa: Požehnaj †, Pane, toto jedlo N., aby bolo spasiteľným prostriedkom ľudskému pokoleniu, a

na vzývanie svätého mena Tvojho dožič, aby slúžilo k zdraviu tela a ochrane duše tým, ktorí budú z neho požívať. Skrze Krista, Pána nášho. ℟ Amen.

4. Požehnanie obilnín a viníc.

Modlime sa: Všemohúci Bože, prosíme dobrotivosť Tvoju, naplň rosou požehnania Tvojho tieto prvotiny plodín, ktoré živíš príhodným dažďom a počasím a nech dozrie ovocie Tvojej zeme. Nauč svoj ľud, aby Ti vždy vďaky vzdával za Tvoje dary. Z úrodnosti zeme nasýť všetkými dobrými darmi hladné živočíchy a núdzny i chudobný nech chváli meno slávy Tvojej. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

5. Požehnanie zrna pred siatím.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, a žiadame: požehnaj tieto semená, zohrej ich príjemným letným vánkom, zúrodni nebeskou rosou, žeby bez škody úplne dozrely k úžitku tela a dobru duše. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

6. Požehnanie ženy v požehnanom stave.

(V nebezpečenstve pôrodu.)

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý si svojim služobníkom vo vyznávaní pravej viery dal poznať slávu večnej Trojice a v moci velebnosti klaňať sa jej jednote a velebnosti; prosíme, aby táto, v tej istej silnej viere zotrvávajúca tvoja služobnica N. zachránená bola od všetkých nehôd. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Pane Bože, Stvoriteľu všetkého, silný a strašný, spravodlivý a milosrdný, Ty jedine si dobrý a svätý, ktorý si z každej nehody vyslobodil Izraela, stvoril si si našich milovaných praotcov a posvätil si ich rukou svojho Ducha, ktorý si účinkovaním Ducha Svätého pripravil telo a dušu slávnej Panny Márie, aby sa

stala hodným príbytkom Tvojho Syna; ktorý si Jána Krstiteľa naplnil Duchom Svätým a dovolil si mu, aby zaplesal v živote svojej matky; prijmi obetu skrúšeného srdca a vrúcnu túžbu svojej služobkyne N., ktorá ponížene prosí o zachovanie potomka, ktorého počať si jej dal; chráň túto svoju veriacu a bráň ju pred všetkým podvodom a neprávosťou krutého nepriateľa, aby za pomoci Tvojej milosrdnej ruky šťastne prišiel na svet plod jej života, žeby bol zachovaný sv. pokoleniu, Tebe vo všetkom ochotne slúžil a tak zaslúžil si vojsť do večného života. Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý v jednote tohože Ducha Svätého... ℟. Amen.

Žalm 66.: Zmiluj sa nad nami, Bože...
℣. Dobrorečme Otcu i Synu so Svätým Duchom.
℟. Chváľme ho a vyvyšujme ho na veky.
℣. Boh anjelom svojim prikázal o tebe.
℟. Aby ťa strážili na všetkých cestách tvojich.
℣. Pane, vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje nech dôjde ku Tebe.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, navštív tento príbytok a ďaleko zažeň z neho a od tejto prítomnej služobnice všetky nepriateľské úklady; svätí anjeli Tvoji nech v ňom prebývajú a strážia v pokoji ju i jej plod, a požehnanie Tvoje † nech vždycky nad ňou zotrvá. Všemohúci Bože, spas ich a daj im svoje večné svetlo. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Požehnanie všemohúceho Boha Otca † i Syna i Ducha Svätého nech sostúpi na teba a na tvoj plod a zotrvá vždycky. ℟. Amen.

7. Požehnanie nemluvniatka.

℣. Zmiluj sa nad nami, Bože náš,
℟. Ktorý chrániš nemluvniatka.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, Synu Boha živého, ktorý si bol pred vekmi splodený, ale v čase si sa chcel stať dieťaťom a miluješ nevinnosť tohto veku; ktorý si láskave objal podávané ti dietky a požehnal si ich; príďže so svojím sladkým požehnaním aj k tomuto ne-

viniatku, a dožič, žeby zloba nepomútila jeho rozum, ale daj, aby prospieval vekom, múdrosťou a milosťou a vždy sa ti páčil. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Pokoj a požehnanie všemohúceho Boha Otca i Syna † i Ducha Svätého nech sostúpi na teba a zotrvá vždycky. ℟. Amen.

8. Požehnanie väčších dietok.

℣. Nechajte maľučkých ku mne prísť.
℟. Lebo takých je kráľovstvo nebeské.
℣. Ich anjeli.
℟. Vždy vidia tvár Otcovu.
℣. Nepriateľ nech nič nemá proti nim.
℟. A syn neprávosti nech im neškodí.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, ktorý si objímal dietky, čo k Tebe prišly a boly Ti podávané, a na nich skladajúc ruky, si ich požehnával, pričom si dodal, nechajte malučkých ku mne prísť a nebráňte im, lebo takých je kráľovstvo nebeské, a ich anjeli stále vidia tvár môjho Otca, prosíme, pohliadni na nevinnosť prítomných chlapcov a dievčat a na zbožnosť ich rodičov; skrze naše kňazské účinkovanie milostive ich požehnaj †, aby vždy prospievali v Tvojej milosti a milosrdenstve, na Teba myslievali, Teba milovali, Teba sa báli, Tvoje rozkazy zachovávali a aby šťastne prišli k túženému cieľu skrze Teba, Spasiteľu sveta, ktorý s Otcom a Duchom Svätým žiješ a kráľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, chráň na orodovanie blahoslavenej Márie, vždy Panny, tento ľud od každého protivenstva a keďže Ti je z úplného srdca oddaný, milostive ho bráň pred úkladmi nepriateľa. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Bože, ktorý z nevýslovnej prozreteľnosti posielaš svojich svätých anjelov k našej ochrane, pokorne Ťa prosíme, dožič, aby sme ich ochranou

vždy boli obhajovaní a v ich spoločenstve sa na veky radovali. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

Nech vás požehná Boh a chráni srdcia i mysle vaše Otec, Syn † a Duch Svätý. ℟. Amen.

9. Požehnanie základného kameňa domu.

Modlime sa: Bože, od Teba má každé dobro svoj začiatok, ako aj od Teba prijíma lepší vzrast k dokonalosti; prosíme, dožič nám žiadajúcim, aby pod večnou ochranou otcovskej múdrosti Tvojej dokončilo sa to, čo začíname s chválou mena Tvojho. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

10. Požehnanie nového domu.

Modlime sa: Teba, všemohúci Bože, Otče, pokorne prosíme za tento dom, za všetkých bývajúcich a v ňom uložené veci, aby si ho ráčil požehnať †, posvätiť † a všetkými dobrami naplniť. Daj im, Pane, hojnosť nebeskej rosy, z plodnosti zeme prostriedky živobytia, a túžby ich srdca priveď k účinnosti milosrdenstva Tvojho. A tak teda pri našom (kňazskom) príchode požehnaj † a posväť † tento dom, ako si posvätil dom Abrahámov, Izákov a Jakubov. Medzi múrami tohto domu nech prebývajú anjeli Tvojho svetla a nech ho chránia, i jeho obyvateľov. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

11. Požehnanie školy.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, ktorý si svojim apoštolom rozkázal, aby pokoj s neba vyžiadali tomu domu, do ktorého vojdú, prosíme, požehnaj † skrze naše kňazské účinkovanie tento dom, určený k výchove dietok; vylej naň hojnosť svojho požehnania † a pokoja, jeho obyvateľom nech je dané spasenie, ako ho dostal Zachejov dom, keď si do neho vkročil; rozkáž svojim anjelom, aby ho strážili a od neho zahnali všetku moc nepriateľa; učiteľov v ňom učiacich naplň duchom múdrosti,

vedomosti a bázne pred Tebou; žiakov však podporuj nebeskou milosťou, aby to, čo sa prospešne naučia, rozumom pochopili, srdcom prijali a skutkami vykonali; všetci jeho obyvatelia nech sa Ti zaľúbia skutkami všetkých čností, aby si tak zaslúžili kedysi vojsť do večného domu v nebesiach. Skrze Teba, Ježišu Kriste, Spasiteľu sveta, ktorý žiješ a kráľuješ, Boh na veky vekov. ℟. Amen.

12. Požehnanie čohokoľvek užitočného.

Modlime sa: Bože, na Tvoje slovo sa všetko posväcuje, vylej svoje požehnanie † na tento predmet (tieto predmety) a daj, aby každý, ktokoľvek ich bude používať podľa Tvojho zákona a Tvojej vôle s vďakovčinením, na vzývanie najsvätejšieho mena Tvojho dosiahol od Teba zdravie tela a ochranu duše. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Liturgické modlitby svätení.

1. Svätenie posvätnej vody.

POUČENIE. Vodu potrebnú na sv. úkony a na posviacanie, posviaca kňaz v nedeľu alebo v iný deň podľa potreby v kostole alebo v sakristii. Kňaz je oblečený v superpelícii a fialovej štóle. Najprv zažehnáva soľ A), potom vodu B), potom v podobe kríža vsype soľ do vody C). Veriaci si môžu vziať posvätnej vody domov, častejšie sa ňou pokropiť, najmä keď odchádzajú z domu. V kresťanských domoch majú pri dverách zavesenú malú sväteničku, do ktorej si týždenne nalejú čerstvej posvätnej vody. Posvätenou vodou môžeme pokropiť všetky predmety dennej potreby, domy, polia, staviská, statok a podobné. Hriechom je však použiť posvätnú vodu na povery.

A. ZAŽEHNÁVANIE SOLI. Zažehnávam ťa, ty stvorenie soli, skrze Boha † živého, skrze Boha † pravého, skrze Boha † svätého, skrze Boha, ktorý rozkázal prorokovi Elizeovi, aby ťa hodil do vody, žeby bola napravená neužitočnosť vody; staň sa vodou požehnanou k spá-

se veriacich, aby si sa stala zdravím duše i tela všetkým, ktorí ťa budú požívať; zo všetkých miest, kamkoľvek budeš pokropená, nech utečie a nech sa vzdiali všetka zlá obrazotvornosť a neprávosť, všetka ľstivosť diabolského klamu, každý nečistý duch, z rozkazu a moci toho, ktorý príde ohňom súdiť živých i mŕtvych a svet.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ponížene prosíme nesmiernu dobrotivosť Tvoju, ráč svojou milosťou požehnať † a posvätiť † túto soľ, ktorú si dal ľudskému pokoleniu na úžitok; aby bola k spaseniu duše i tela všetkým, ktorí ju prijmú; a čokoľvek bude ňou pokropené alebo dotknuté, nech je očistené od každej nečistoty a oslobodené od všetkých útokov duchovnej neprávosti. Skrze Pána nášho... ℟. Amen.

B. ZAŽEHNÁVANIE VODY. Zažehnávam ťa, ty stvorenie vody, v mene Boha † Otca všemohúceho, v mene Ježiša † Krista, Syna jeho, Pána nášho a v sile Ducha † Svätého; aby si sa stala vodou zažehnanou k zahnaniu každej nepriateľskej moci, aby skrze teba bol vytrhnutý a zahnaný sám nepriateľ so svojimi odpadlými anjelmi v mene tohože Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý ohňom príde súdiť živých i mŕtvych a svet. ℟. Amen.

Modlime sa: Bože, ktorý si pre spasenie pokolenia ľudského nesmierne posvätné tajomstvo vložil do podstaty vody, milostive sa nakloň k našim prosbám a vlej moc svojho požehnania † do tohto mnohými očisťovacími prosbami pripraveného prostriedku (vody), aby toto stvorenie Tvoje, ktoré slúži k tajomstvám Tvojim, prinášalo silu Božej milosti k vyhnaniu diablov a k vyliečeniu chorôb; domy a miesta veriacich, kdekoľvek bude táto voda pokropená, nech sú očistené od všetkej nečistoty a oslobodené od všetkého škodlivého, nech tam neprebýva škodlivý duch ani ničiaci vietor; nech sa odtiaľ vzdialia všetky podvody tajného nepriateľa a všetko, čo škodí bezpečnosti a pokoju bývajúcich, nech sa vzdiali na pokropenie touto vodou; aby zdravie vyprosené vzývaním svätého mena Tvojho bolo chránené od všetkých útokov. Skrze Pána nášho... Amen.

C. SMIEŠANIE SOLI S VODOU. (Kňaz sype soľ do vody v podobe kríža a hovorí:) Smiešanie soli a vody nech sa stane v mene Otca † i Syna † i Ducha † Svätého. ℟. Amen.

℣. Pán s vami. ℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Bože, pôvodca nezdolateľnej sily, kráľ nepremožiteľného mocnárstva a vždy slávny víťaz, ktorý potlačuješ sily protiviace sa Tvojmu panstvu, ktorý premáhaš zlosť zúriaceho nepriateľa, ktorý nepriateľskú ničomnosť mocne vyvraciaš, Teba, Pane, s bázňou a zbožne žiadame i prosíme, shliadni na túto soľ a vodu, láskave ju osvieť a milosťou svojej svätosti posväť, aby kdekoľvek bude ňou pokropené, na vzývanie svätého mena Tvojho odohnané bolo každé nepriateľstvo nečistého ducha, aby bol ďaleko zahnaný strach úlisného hada a aby bola nám udelená milosť Ducha Svätého, keď budeme prosiť o Tvoje milosrdenstvo. Skrze Pána nášho... ℟. Amen.

Žehnanie ľudu s posvätnou vodou viď v Asperges me, str. 185.

2. Posvätenie náboženských predmetov.

Modlime sa: Pane Ježišu, Synu Márie, požehnaj † tieto pátričky (tento škapuliar, túto medailu atď.) na vzývanie najblahoslavenejšej Panny Márie (svätého N.) a dožič, aby každý, ktokoľvek ich bude zbožne nosiť (pobozká), pre Tvoje veľké milosrdenstvo bol vyslobodený od každého zla a nebezpečenstva, obdarovaný darmi Tvojej milosti a po svojom odchode s tohto sveta bol Tebe samou preblahoslavenou Pannou Máriou (a svätým N.) predstavený ako bohatý na záslužné skutky. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

3. Posvätenie modlitebnej knižky.

Modlime sa: Bože, ktorý svojou milosťou vzbudzuješ v nás ducha zbožnosti, aby sa naša myseľ k Tebe povznášala; vlej hojnosť svojho požehnania † na túto modlitebnú knižku a daj, aby sme každodennou zbož-

nosťou a prijímaním svätých sviatostí boli napomáhaní aj vonkajšími pomôckami a boli privedení k správnemu pestovaniu zbožnosti, udržiavaniu ducha modlitby a vykonávaniu náboženských povinností. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

4. Posvätenie sôch a obrazov.

Modlime sa: Všemohúci večný Bože, ktorý nezavrhuješ maľovať obrazy alebo kresať sochy svojich svätých, aby sme toľko ráz mysľou premýšľali o nasledovaní ich skutkov a svätosti, koľko ráz sa pozrieme telesnými očami na ich obrazy alebo sochy; prosíme, požehnaj † a posväť † tento obraz (túto sochu), zhotovený(ú) na počesť a pamiatku jednorodeného Syna Tvojho, Pána nášho, Ježiša Krista (prebl. P. Márie, — blahosl. apoštola N., — mučeníka N., — vyznavača N.), dožič, aby každý, kto pred týmito obrazmi (sochami) bude sa snažiť ctiť a oslavovať jednorodeného Syna Tvojho (blahosl. P. Máriu, — bl. apoštola N., — mučeníka N., — vyznavača N.), pre jeho zásluhy a ochranu dosiahol od Teba v prítomnosti milosť a v budúcnosti slávu večnú. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

5. Posvätenie procesiovej zástavy.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, ktorého Cirkev je ako usporiadaný vojenský šík; požehnaj † túto zástavu, aby všetci, ktorí budú pod ňou stáť ako vojaci, slúžiaci Tebe, Pánu Bohu, na orodovanie blahoslaveného(ej) N. premohli v tomto živote viditeľných a neviditeľných svojich nepriateľov a po víťazstve zaslúžili si tešiť sa v nebesiach. Skrze Teba, Ježišu Kriste, ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom a Duchom Svätým na veky vekov. ℟. Amen.

6. Posvätenie kríža.

Modlime sa: Prosíme Ťa, svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, ráč požehnať toto znamenie kríža, aby

bol spasiteľným prostriedkom ľudskému pokoleniu; nech je utvrdením viery, prospievaním v dobrých skutkoch, vykúpením duší; nech je útechou, ochranou a obranou proti strašným šípom nepriateľov. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, požehnaj tento kríž, ktorým si vytrhol svet z diablovej moci a premohol si svojím umučením pokušiteľa k hriechu, ktorý sa tešil z hriechu prvého človeka, keď jedol so zakázaného stromu.

Kňaz kropí sv. vodou:

Nech je posvätené toto znamenie kríža v mene Otca † i Syna † i Ducha † Svätého, aby modliaci sa a skláňajúci sa pred týmto krížom Pána našli spasenie tela a ducha. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Novoposvätený kríž všetci pobozkajú.

7. Slávnostné posvätenie kríža stojaceho na verejnom priestranstve.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, požehnaj tento kríž... atď. (ako v predošlej osnove druhá modlitba.)

Modlime sa: Prosíme Ťa, svätý Pane,... atď. (ako v predošlej osnove prvá modlitba.)

℣. Po všetky veky vekov.
℟. Amen.
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.
℣. Hore srdcia.
℟. Pozdvihli sme ich k Pánovi.
℣. Vďaky vzdajme Pánu Bohu nášmu.
℟. Tak sa sluší a patrí.

Veru sa sluší a patrí, je správne a spásonosné vzdávať Tebe vďaky vždy a všade, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože, ktorého sväté a strašlivé meno neprestávajú chváliť a mu dobrorečiť medzi všetkými viditeľnými vecmi aj ovocné stromy; ktorý si raj blaženosti na znamenie svojej jednorodenej Múdrosti od večnosti ozdo-

bil stromom života, aby si upozornil prarodičov nášho pokolenia, že jeho ovocím, ako posvätným tajomstvom, majú sa vyhnúť smrti a získať večný život; ktorý si nás skrze dotyk zakázaného stromu spravodlive na smrť odsúdených, milosrdne povolať ráčil k životu nevinnou smrťou tej istej s Tebou spoluvečnej Múdrosti, Boha a Pána nášho, Ježiša Krista: pokorne Ťa prosíme, posväť † nebeským požehnaním ten kríž, ktorý založili a postavili zo svojej štedrosti Tvoji veriaci podľa vzoru toho presvätého Kríža, na ktorom si zvíťazil predrahou krvou Syna Tvojho; aby všetci, ktorí tu budú na kolená kľakať a velebnosť Tvoju prosiť, nadobudli väčšiu skrúšenosť srdca a dosiahli odpustenia hriechov a aby pre víťazoslávne umučenie Tvojho Syna Tebe milé veci prosili a prosené tým rýchlejšie dosiahli. Dobrotivý Otče, v ktorom žijeme, hýbame sa a trváme, prosíme, daj, aby sme vždy dosiahli silu odvahy proti pekelnému nepriateľovi a tým väčšej milosti, k Tebe povinnej poníženosti, keď pohliadneme a mysľou rozvážime víťazstvo Božej ponítenosti, ktorá premohla pýchu nášho nepriateľa; a keď sa tento preslávny odznak nášho vykúpenia zjaví na nebi, v deň strašného súdu velebnosti Tvojej, keď sa všetko bude triasť a mocnosti nebeské sa budú pohybovať, aby sme si zaslúžili prejsť zo smrti do života a vidieť večné radosti blahoslaveného zmŕtvychvstania. — Skrze tohože Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

M o d l i m e s a : Bože, ktorý si drevo kríža, čo predtým bývalo zločincom na pokutu, obrátil vykúpencom k životu; dožič svojmu ľudu, aby bol podporovaný ochranou toho, ktorého zástavou je ozbrojený. Kríž, ktorý víťazstvom Baránka premenil sa nám na spásu, nech mu je základom viery, posilou nádeje, obranou v protivenstvách, pomocou v šťastí; nech mu je víťazstvom nad nepriateľmi, strážou v meste, ochranou na poli, podporou v dome, aby jeho pomocou pastier zachoval stádo bez úrazu. Skrze tohože Pána nášho,... ℟. Amen.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, posväť † tento odznak svojho umučenia, aby bol prekážkou nepriateľom Tvojim a stal sa večnou zástavou víťazstva veriacim v Teba, ktorý s Bohom Otcom žiješ a kráľuješ v jednote Ducha Svätého, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Kňaz žehná kadidlo a tymián:

Modlime sa: Všemohúci Pane Bože, ktorému s bázňou slúžia zástupy anjelov, ktorých duchovná a ohnivá služba je zjavná, shliadni a požehnaj † i posväť † tento tymián, nech všetky bolesti, všetky choroby a nepriateľské úklady, ktoré pocítia jeho vôňu, ujdú a sú odstránené od Tvojich dietok a nech uštipnutie večného hada nepoškodí viacej tomu, čo si vykúpil predrahou krvou Syna Tvojho. Skrze tohože Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Kňaz pokropí a okadí kríž.

Modlime sa: Nech je posvätené toto drevo v mene Otca † i Syna † i Ducha † Svätého: na tomto kríži nech je požehnanie toho dreva, na ktorom visely sväté údy Spasiteľa, aby tí, ktorí sa budú pred týmto krížom modliť a Bohu sa klaňať, našli uzdravenie tela a ducha. Skrze tohože Pána nášho ... ℟. Amen.

Kňaz a prítomní pozdravia a pobozkajú kríž.

8. Posvätenie krížovej cesty.

Z ustanovenia sv. Stolice môžu krížovú cestu posvlacať a odpustkami ju obdariť obyčajne len kňazi rehole františkánskej, lebo oni sú strážcami sv. Hrobu v Jeruzaleme. Kňaz po príležitostnej kázni, kľačiac na stupňoch hl. oltára, začne pieseň: „Duchu Svätý, príď s neba ...", str. 598, po ktorej hneď nasleduje:

Modlime sa: Prosíme Ťa, Pane, ochraňuj tento ľud na orodovanie blahoslavenej Márie vždy Panny, od všetkých protivenstiev, a celým srdcom oddaný, bráň ho milostive pred úkladmi nepriateľa.

Prosíme, Pane, skutky naše svojím vnuknutím predchádzaj a svojou pomocou sprevádzaj, aby všetky naše modlitby a skutky od Teba sa vždy počínaly a počaté s Tebou sa končievaly. Skrze Pána nášho ... ℟. Amen.

Nasleduje požehnanie obrazov krížovej cesty, ktoré sú uložené v blízkosti hl. oltára. Osnovu svätenia obrazov hľadaj na str. 1473. — Po pokropení obrazov sv. vodou, kňaz ďalej svätí 14 drevených krížikov, ktoré sú na rámoch obrazov krížovej cesty:

℣. Naša pomoc...
℟. Ktorý stvoril...
℣. Pán s vami.
℟. I s duchom tvojím.

Modlime sa: Svätý Pane, všemohúci Otče, večný Bože, prosíme Ťa, ráč požehnať † tieto krížiky, aby boly spasiteľnými prostriedkami ľudskému pokoleniu, utvrdením vo viere, prospievaním v dobrých skutkoch, vykúpením duší a útechou, ochranou i podporou proti smrtonosným šípom nepriateľa. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, požehnaj tieto kríže, lebo si svätým krížom svojím svet vytrhol z moci diablov a umučením svojím premohol si pokušiteľa hriechu, ktorý sa tešil hriechu prvého človeka, keď jedol so zakázaného stromu.

Kropiac kríže sv. vodou, hovorí:

Nech sú posvätené tieto znaky kríža v mene Otca † i Syna † i Ducha † Svätého, aby našli zdravie tela a mysle tí, ktorí sa budú modliť pred týmito krížami a klaňať sa budú Bohu. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Ak sa koná procesia, spievajú sa piesne o umučení Pána, o kríži, o Sedembolestnej. Po procesii kňaz odbaví ešte nasledovnú modlitbu:

℣. Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe.
℟. Lebo si svätým krížom svojím svet vykúpil.

Modlime sa: Bože, ktorý nás slávnou smrťou Syna Tvojho učíš kráčať k večnej sláve cestou kríža: dožič milostive, aby sme vo svojich víťazstvách vždy nasledovali toho, ku ktorému sme sa na Kalvárii zbožnými citmi pripojili. Ktorý s Tebou žije a kráľuje na veky vekov. ℟. Amen.

Kňaz pobozká obraz a krížik I. stanice, zavesí ho na určené miesto a kľačiac, číta rozjímanie o I. stanici. Tak pokračuje so všetkými obrazmi krížovej cesty. — Napokon spieva sa Te Deum.

9. Posvätenie základného kameňa kostola.

Na postavenie kostola môže dať povolenie len biskup; tak isto aj na posvätenie základného kameňa. (Can. 1163.) Poverený kňaz, oblečený v superpelicii, bielej štóle a pluviáli, príde k miestu, kde bude stáť hlavný oltár. Tam je postavený drevený kríž. Miesto, kde stojí kríž, kropí kňaz sv. vodou. Medzitým chór spieva:

Antifóna: Pane Ježišu Kriste, polož znamenie spasenia na toto miesto a nepripusť naň vraždiaceho anjela.

Žalm 83.: Ako sú milé tvoje stánky...

Modlime sa: Pane Bože, ktorého nebesia a zem nemôžu objať, predsa chceš mať svoj dom na zemi, aby sa tu pobožne vzývalo meno Tvoje; prosíme pre zásluhy blahoslavenej Márie vždy Panny a blahoslaveného N. (meno svätého, úcte ktorého bude kostol zasvätený) a na orodovanie všetkých svätých navštív milostivým obličajom dobrotivosti Tvojej toto miesto a očisť ho vliatím svojej milosti od všetkej nečistoty i zachovaj ho očistené. A ako si splnil sľub svojho milého syna Dávida v diele jeho syna Šalamúna, tak ráč splniť aj naše túžby v tomto diele; nech odstúpia odtiaľto všetky duchovné neresti. Skrze Pána nášho... Amen.

Teraz ide kňaz k základnému kameňu a modlí sa:

℣. Naša pomoc...
℟. Ktorý stvoril...
℣. Nech je požehnané meno Pánovo.
℟. Od tohto času až na veky.
℣. Kameň, ktorý zavrhli stavitelia.
℟. Stal sa uholným kameňom.
℣. Ty si Peter.
℟. A na túto skalu vystavím svoju Cirkev.
Sláva Otcu i Synu i Duchu Sv....

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, Syn Boha živého, ktorý si opravdivý, všemohúci Boh, odblesk a obraz večného Otca a večný život; ktorý si uholným kameňom odťatým s vrchu bez pomoci rúk a nepremeniteľným základom upevnil tento kameň, ktorý má byť v mene Tvojom uložený; a Ty, ktorý si počiatok a koniec, v ktorom počiatku Boh Otec stvoril všetko od začiatku, prosíme, buď začiatkom, vzrastom a dokončením tohto diela,

ktoré sa započať musí na chválu a slávu mena Tvojho. Ktorý s Otcom a Duchom Svätým žiješ a kraľuješ na veky vekov. ℟. Amen.

Kameň pokropí sv. vodou a na všetky strany nožom vryje do neho kríž, pričom hovorí:

V mene Otca † i Syna † i Ducha † Svätého. ℟. Amen.
Modlime sa: Pane, požehnaj tento základný kameň a na vzývanie svätého mena Tvojho daj, aby telesné zdravie a duševné spasenie dosiahli všetci, ktoríkoľvek s čistým úmyslom prispejú k vystaveniu tohto kostola. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Nasledujú litánie o všetkých svätých, ale bez ich modlitieb; miesto nich sa kňaz modlí:

Antifóna: Jakub, keď ráno vstal, vzal kameň, ktorý si bol položil pod hlavu, a postavil ho na znamenie, polial ho olejom, složil sľub Pánovi: Opravdu toto miesto je sväté a ja som to nevedel.

Žalm 126.: Ak nebude Pán stavať dom...

Po skončení žalmu kňaz ukladá základný kameň alebo sa ho aspoň dotýka a žehná ho:

Vo viere Ježiša Krista kladieme tento prvý kameň do tohto základu, v mene Otca † i Syna † i Ducha † Svätého, aby tu panovala pravá viera Božia, bázeň a bratská láska. Toto miesto nech je venované na modlitbu a na vzývanie i chválenie mena tohože Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý s Otcom i Duchom Svätým žije a kraľuje, Boh po všetky veky vekov. ℟. Amen.

Medzitým murár upravuje maltou základný kameň. Kňaz ho kropí sv. vodou, pričom hovorí antifónu Asperges me a celý žalm 50.: Zmiluj sa nado mnou, Bože. Kňaz potom kropí všetky otvorené základy alebo miesto, kadiaľ sú základy vyznačené. Medzitým chór spieva:

Antifóna: Ako hrozné je toto miesto; zaiste nie je to iné, ako dom Boží a brána nebeská.

Žalm 86.: Jeho základy sú na svätých vrchoch... — Ako hrozné...

Modlime sa: ℟. Pokľaknime na kolená! ℟. Vstaňte!

Všemohúci a milosrdný Bože, ktorý si svojim kňazom nad iných udelil toľkú milosť, že čokoľvek hodne a dokonale konajú v mene Tvojom, to je tak, ako by si to konal Ty sám; prosíme nekonečnú dobrotivosť Tvoju, navštív všetko, čokoľvek my navštívime, a požehnaj † všetko, čokoľvek my požehnáme, aby tento náš ponížený príchod, pre zásluhy svätých Tvojich, rozohnal diablov a priviedol sem anjela pokoja. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Bože, ktorý velebnosti Tvojej utvoruješ večný príbytok zo spolubývania všetkých svätých, udeľ nebeského vzrastu tomuto stavaniu Tvojmu, aby bolo pomocou Tvojou dokonané, čo sa zakladá na Tvoj rozkaz. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

10. Posvätenie nového kostola — kaplnky.

Kostol a kaplnku, v ktorej sa bude slúžiť aj sv. omša, kňaz posviaca len s povolením biskupa. Can. 1156. Oblečený je v albe a bielom pluviáli; miništranti nesú kríž a zapálené sviečky. Sprievod zastane pred hlavnými dverami a kňaz hneď začne:

Prosíme, Pane, skutky naše svojím vnuknutím predchádzaj a svojou pomocou sprevádzaj, aby všetky naše modlitby a skutky od Teba sa vždy počínaly a počaté s Tebou sa aj končievaly. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Kňaz potom začne antifónu: Asperges me, v čom pokračujú chóroví speváci, ktorí striedavo recitujú žalm 50. Zmiluj sa nado mnou, Bože . . . Kňaz obchádza kostol a kropí steny i základy kostola sv. vodou, stále opakujúc antifónu: Asperges me . . . Za kropenia v kostole nie je nik a ani oltáre nie sú prikryté. — Kňaz, vrátiac sa ku hlavnému vchodu, postaví sa smerom ku kostolu a hovorí:

Modlime sa: ℟. Pokľaknime na kolená! ℟. Vstaňte!

Pane Bože, ktorého nebesia a zem nemôžu objať... atď., ako pri svätení základného kameňa, str. 1479.

Po tejto modlitbe všetci vstupujú po dvoch do kostola a spievajú litánie o všetkých svätých. Po prosebnom verši: „Aby si všetkým zomrelým . . .“ kňaz vstane hore a srozumiteľným hlasom hovorí: *Aby si tento kostol a oltár na česť Tvoju a na meno Tvoj-*

ko svätého N. očistiť † a posvätiť † ráčil, Teba prosíme, uslyš nás!
Potom si zase kľakne a po dokončení litánií vstanúc, hovorí:

Modlime sa: ℟. Pokľaknime na kolená! ℟. Vstaňte!

Prosíme, Pane, nech nás predchádza milosrdenstvo Tvoje a na prímluvu všetkých svätých Tvojich nech zmilovanie Tvoje predstíha naše hlasy. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Potom kňaz odstúpi na istú diaľku od oltára, padne na kolená a prežehnávajúc sa, hovorí:

℣. Bože, hľaď mi byť na pomoci.
℟. Pane, pospiechaj mi pomáhať.
℣. Sláva Otcu... ℟. Ako bolo na počiatku...

Modlime sa: ℟. Pokľaknime na kolená! ℟. Vstaňte!

Všemohúci a milosrdný Bože, ktorý si svojim kňazom... atď., ako pri svätení základného kameňa, str. 1480.

Po skončení modlitby chór spieva alebo sa modlí nasledovné žalmy a kňaz kropí sv. vodou vnútorné steny kostola.

Antifóna: Požehnaj, Pane, tento dom, vystavený tvojmu menu.

Žalm 119.: K Pánovi som volal...
Žalm 120.: Pozdvihol som svoje oči...
Žalm 121.: Radoval som sa tomu... — Požehnaj, Pane...

Modlime sa: ℟. Pokľaknime na kolená! ℟. Vstaňte!

Bože, ktorý posväcuješ miesta, venované svojmu menu, vylej milosť Tvoju na tento dom modlitby, aby pomoc milosrdenstva Tvojho pocítili všetci, ktorí tu budú vzývať meno Tvoje. Skrze Pána nášho... ℟. Amen.

Po týchto obradoch kňaz slúži sv. omšu na ten deň pripadajúcu, alebo o svätom patrónovi chrámu.

Poznámka. Okrem tohto spôsobu posvätenia, ktoré sa latinsky volá *Benedikció Ekklésié*, je ešte slávnostnejší spôsob, a to *Konsekráció Ekklésié*, ktoré však môže vykonať len sám biskup.

11. Posvätenie nového cintorína.

Nový cintorín môže posvätiť kňaz, ktorého na to biskup splnomocnil. (Can. 1205.) Pred posvätením sa postaví uprostred cintorína drevený kríž asi 2 metre vysoký; pred ním sa do zeme zabije tyč s troma ramenami, na ktoré sa zapália pri posviacaní tri sviečky. Kňaz príde oblečený v albe a bielom pluviáli a obrátený ku krížu, modlí sa:

M o d l i m e s a: Všemohúci Bože, ktorý si strážcom duší, ochrancom spasenia a vierou veriacich; shliadni milostive na úkon našej služby a nech je naším vchodom požehnaný † a posvätený † tento cintorín, aby ľudské telá, po skončenom behu života tu odpočívajúce, na veľký súdny deň zaslúžili si spolu so šťastlivými dušami dosiahnuť radosti života večného. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Potom sa kľačiačky modlia litánie o všetkých svätých. Po prosebnom verši: „Aby si všetkým zomrelým . . .“ kňaz vstane hore a žehnajúc rukou cintorín, hlasne sa modlí: *„Aby si tento cintorín očistiť † a požehnať † ráčil, Teba prosíme, uslyš nás.“* Po skončení litánií vstanú všetci hore a kňaz opakujúc antifónu: Asperges me . . . kropí sv. vodou kríž a celý cintorín, idúc dookola od pravej strany po celom cintoríne. Medzitým chór striedavo recituje žalm 50.: „Zmiluj sa nado mnou, Bože . . .“ Kňaz vráti sa na pôvodné miesto a hneď sa modlí:

M o d l i m e s a: Bože, ktorý si Stvoriteľom celého sveta, Vykupiteľom ľudského pokolenia a dokonalým Riaditeľom všetkých viditeľných a neviditeľných stvorení; prosíme Ťa pokorným hlasom a čistým srdcom, očisť †, požehnaj † a posväť † tento cintorín, v ktorom budú odpočívať telá služobníkov a služobníc Tvojich po dokonanom behu tohto života. Ale Ty si pre svoje veľké milosrdenstvo udelil aj odpustenie všetkých hriechov v Teba dúfajúcim, udeľ teda aj večnú radosť tým, čo budú na tomto cintoríne odpočívať a hlas trúby prvého anjela očakávať. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Potom jednu z troch sviečok postaví na vrchol kríža a ostatné dve na obe ramená kríža, ktorý ešte okadí tymiánom a pokropí sv. vodou.

DIEL DESIATY.

OBNOVA DUCHOVNÉHO ŽIVOTA.

A) Duševné cvičenia. — Exercície.

Na prehĺbenie duševného života je potrebné, aby kresťan katolík aspoň niekoľko ráz v živote úplne sa uchýlil od každodenných prác, uzavrel sa vôbec od vonkajšieho sveta a nikým a ničím nerušený oddal sa na niekoľko dní zvláštnej pobožnosti, ktorú voláme duševnými cvičeniami čiže exercíciami. Táto pobožnosť pozdvihne myseľ človeka, zohreje jeho srdce, povzbudí jeho vôľu k nábožnému životu a ustáli ho v dobrom podľa kresťanských náboženských zásad. Táto pobožnosť cvičí a obnoví celého vnútorného človeka. Kto raz exercície vykoná, ten s veľkou radosťou sa k nim opäť vracia, lebo v nich nachádza opravdivú duševnú slasť a polepšenie života.

Obsah a postup. Duchovné cvičenie koná obyčajne viac ľudí pospolu, ktorí sa uzavrú do samostatnej budovy, nikoho k sebe nepustia, nijakou zemskou prácou sa nezaoberajú, nestarajú sa ani len o svoj pokrm, o to sa im iný postará a pod vedením kňaza, ako duchovného vodcu exercícií, za 3—5—8 dní zachovajúc vo dne i v noci úplné mlčanie, vykonávajú modlitby, služby Božie, rozjímanie, spytovanie svedomia, duševné čítanie, sv. spoveď a sv. prijímanie.

Toto všetko sa deje v určitom dennom poriadku, ktorým je ustálený začiatok i koniec každej pobožnosti, nevynímajúc ani jedenie, spánok a odpočinok. Tým je vyplnený celý deň a noc bez toho, žeby bol voľakomu čas dlhý alebo únavný. *V modlitbách* je zahrnutá modlitba ráno, večer, pred jedením, po jedení, Anjel Pána, litánie, ruženec, krížová cesta. Hlavnou čiastkou exercícií je *rozjímanie*, ktoré je tri-štyri razy denne. Duchovný vodca totiž tri-štyri razy denne prednáša všetkým kázeň o večných pravdách, o ktorých všetci niekoľko minút rozmýšľajú a na seba ich vzťahujú. Duchovný otec v týchto kázňach dôkladne poučuje, ako uplatniť v sebe a v každodennom živote v rozjímaní spomínané večné pravdy a kresťanské zásady. *Spytovanie svedomia* je dva razy

denne, a to na poludnie a večer. Medzi jednotlivými rozjímaniami a modlitbami je určené *duševné čítanie* z nejakej asketickej knihy, napr. z Nasledovania Krista, čím sa tiež podporuje modlitba a rozjímanie. Pri jedení sa číta nahlas nejaký životopis svätého, čo každý môže čítať aj vo voľnom čase. Medzi *služby Božie* sa počíta slyšanie jednej sv. omše a popoludní litánie s požehnaním. Zakončením duševných cvičení je dobrá, obyčajne generálna ***sv. spoveď a sväté prijímanie.***

Cieľ exercícií.

Cieľom duševných cvičení je duševné preporodenie jednotlivcov, spolkov a vôbec stavov podľa ich duševnej potreby, najmä aby každý jednotlivec sám seba lepšie poznal, predošlý svoj život napravil; aby poznal vôľu Božiu, keď si napr. volí budúci stav; aby hľadal posilu k nastúpeniu ťažkej práce, dôležitého úradu; aby sa pripravil k prijatiu niektorej sviatosti, napr. posvätenia kňazstva. Preto exercície nekonajú veriaci kresťania v hocijakom soskupení, ale vždy podľa stavov, kňazi, rehoľníci, mužská mládež, dievčatá, manželky a matky, otcovia, úradníci, študenti atď.

Tento duchovný cieľ sa v exercíciách dosiahne trojakou cestou: cestou očisťovacou, osvecujúcou a sjednocujúcou. *Cesta očisťovacia* vedie k očisteniu a mravnému zdokonaleniu, aby sa človek zriekol každého hriechu a úplne sa obrátil k Bohu a jeho službe. *Cesta osvecujúca* má exercitanta-cvičenca osvietiť, aby náležite poznal vôľu Božiu, a má ho povzbudiť, aby bol hotový všetko svedomite a horlive plniť, čo bude od neho Boh v jeho stave a povolaní žiadať. Táto cesta privedie k nasledovaniu Krista vo všetkých čnostiach, k zapieraniu seba samého, k premáhaniu pokušiteľa, k cvičeniu sa v pokore, tichosti, milosrdenstve a ku konaniu všetkých povinností až do konca. Konečne pripraví srdce k dokonalému odovzdaniu sa Bohu a k spojeniu sa s ním vo viere nádeji a láske. Tým sme sa dostali až k *ceste sjednocujúcej.* Duchovný otec vedie po tejto ceste exercitantov rozjímaním o takých pravdách, ktoré dávajú poznať Božiu velebnosť, svätosť, krásu, lásku a milosť; ktoré pozdvihujú srdce i myseľ k nebu a vzbudzujú túžbu rozlúčiť sa s telom a prebývať s Kristom. Takéto pravdy sú: Vzkriesenie a Nanebevstúpenie Pána, Božie dokonalosti a večne blažený život v nebi. Konečne pri sv. prijímaní sa uskutoční spojenie našej duše s Kristom. Tým sa končia exercície, z ktorých vychádza exercitant ako znovuzrodený. Je zrejmé, že každý po skončení exercícií má seba ďalej zdokonaľovať tými istými cestami a prostriedkami, ktoré vodca duševných cvičení v kázňach naznačil. Slovom, ide ďalej do

každodenného života a tam má všetko uskutočniť, čo si pri rozjímaniach zaumienil. Preto si po každom rozjímaní každý exercitant tieto dobré úmysly a predsavzatia naznačí do notesa a v živote si ich častejšie prečíta. Ba každý účastník duševných cvičení môže v budúcnosti konať aj sám exercície, ale zase len pod vedením duchovného otca.

Dejiny exercícií.

Duchovné cvičenia nie sú v Cirkvi nič nového. Ich stopy nachádzame už v *Starom zákone*. Už vtedy nábožní mužovia, keď mali podujať niečo dôležitého, nastúpiť ťažký úrad alebo splniť zvláštnu vôľu Božiu, utiahli sa od huku na púšť do samoty. Napr. Mojžiš, Eliáš, Ján Krstiteľ. V *Novom zákone* prvý sám Pán Ježiš vykonal exercície, keď sa na svoje verejné účinkovanie pripravoval 40 dní na púšti modlením, postením a rozjímaním. — Apoštolovia sa tiež pripravovali k prijatiu Ducha Sv. vo večeradle, kde s Máriou, Matkou Pána, jednomyseľne zotrvávali na modlitbách a rozjímaniach 9 dní, utvrdzujúc sa vo viere, posilňujúc sa v nádeji a roznecujúc sa v láske i v ochote splniť Kristov rozkaz: Choďte a učte všetky národy... — Spoločné duševné cvičenia vykonávali nie cez pár dní, ale niekoľko mesiacov, ba rokov prví mnísi a pustovníci, ktorí žili v pustovniach. Ba zvláštne duševné cvičenia boly zavedené i v kláštoroch, hoci rehoľníci beztak žijú odlúčení od vonkajšieho života. Mnohí sv. Otcovia konávali exercície na púšti alebo v kláštoroch pred nastúpením biskupského úradu; napr. sv. Bazil Veľký, Gregor Naziánsky, Ján Zlatoústy, Gregor Veľký, Martin Túrsky a iní. *Sv. Augustín,* keď ho proti jeho vôli zvolili za biskupa, vyžiadal si ešte čas, aby sa na posvätenie mohol pripraviť v samote, kde zvolal: „Ó blažená samota, si samotná blaženosť! Samota ma teší. A kedykoľvek mi je možné, vyhľadávam túto slasť.“ — Sv. Jeroným píše k Heliodorovi: „Ó samota, ty si raj nebeský; pustovňa, kde je Boh domal Brat, čo ťa zaujíma vo svete, veď ho sám nekonečne prevyšuješ!“ — Pozrime sa najmä na *sv. Ignáca z Loyoly,* ktorý svoje obrátenie dokonal duševnými cvičeniami v jaskyni pri Manrese. Postup svojich duchovných cvičení spísal; v tomto diele zanechal svojej reholi pravé dedičstvo. Každý, kto sa hlási do Spoločnosti Ježišovej (jezuiti), musí vykonať 4-týždňové exercície, ako aj vtedy, keď má složiť slávnostné rehoľné sľuby. Sv. Ignác odporúčal exercície nielen svojim duchovným synom, ale aj kňazom a všetkým svetským ľuďom. Spôsob jeho exercícií sami pápeži stále schvaľujú a odporúčajú. A skutočne je aj po celej Cirkvi rozšírený. — *Sv. František Saleský* bol tiež horlivým vykonávateľom a rozširovateľom duševných cvičení. Už za mladi sa v nich cvičieval a keď mal prevziať

biskupský úrad, utiahol sa na svoj dedičný hrad Sales a tam podľa príkladu sv. Otcov vykonal 20-týždňové exercície pod vedením kňaza Fouriera, aby sa tak dôkladne pripravil na svätý úrad. Tu si určil spôsob a poriadok svojho budúceho úradovania a každý krok svojho budúceho živobytia. Čo si umienil, to až do smrti bez zmeny zachoval. Preto bolo aj jeho účinkovanie pre Cirkev požehnané. Vyše 70.000 kalvínov obrátil a priviedol nazpät do Cirkvi. Ktokoľvek sa podrobil jeho duchovnému vedeniu, každému radil a ukladal exercície. Jeho svetoznáma kniha: *Filotea* — Bohumila obsahuje hojnú látku a zreteľnú úpravu exercícií pre svetských ľudí. — Niečo neskoršie *sv. Vincent Paulánsky* svojím nábož. kňazským životom budil nábožensky zanedbaný svet. Ako pravý kňaz, všetko na svete, i všedné veci ponímal duchovne a používal ku cti Božej a k ľudskému blahu. V jeho apoštolskej činnosti najdôležitejším prostriedkom boly duševné cvičenia. Zprvu len sám chodieval poučovať jednotlivé osoby, najmä na smrť choré, potom sa venoval celým obciam. Neskoršie si získal niekoľko horlivých kňazov, s ktorými založil *Kongregáciu misionárov lazaristov v Paríži*. Lazaristi s dovolením biskupa konávali nielen misie pre všeobecný ľud v jednotlivých farnostiach, ale aj exercície. Na ten cieľ otvárali svoje domy zadarmo pre všetky vrstvy ľudu. Pri týchto prácach vykonával najväčší diel sám sv. Vincent, ktorý zaviedol pravidelné exercície pre kňazov. Týmito exercíciami sa v celom francúzskom kňazstve zmohla a upevnila horlivosť, takže kňazstvo zostalo neochvejné aj za ťažkých čias francúzskej revolúcie a Cirkev i po tých ťažkých politických prevratoch ďalej sa zmáhala. — Zpomedzi pápežov minulých storočí spomenieme len dvoch, ktorí dôrazne odporúčali duševné cvičenia. Je to Kliment IX. v liste k talianskym biskupom r. 1710 a Pius IX. v liste k biskupom rakúskym r. 1856. Cirkevný zákonník z r. 1918, Codex už priamo predpisuje jednotlivým stavom duševné cvičenia, a to: Can. 595, § 1.: Rehoľníci majú každý rok vykonávať duševné cvičenia; Can. 1367, 4.: Klerici majú každý rok niekoľko dní konať exercície; Can. 1001, § 1.: Tí ktorí majú byť pripustení k tonzúre alebo k menším rádom, majú vykonať aspoň trojdňové duševné cvičenia; tí, čo pristupujú k vyšším sväteniam, až 6-dňové exercície; Can. 126: Všetci kňazi majú konať duševné cvičenia za čas od biskupa ustanovený aspoň každé tri roky v niektorom kláštore. Od toho nemá byť nikto oslobodený, len zo zvláštnej príčiny.

Význam exercícií pre ľud.

Cirkevný zákonník predpisuje exercície výslovne len pre duchovné osoby. Pre ostatných veriacich can. 1349 predpisuje len, aby sa v každej farnosti konaly misie aspoň

každých 10 rokov. O misiách a ich dôležitosti bude reč v v nasledovnej stati. Ale v najnovšej dobe veľmi sa osvedčujú exercície, konané pre jednotlivé stavy, lebo prinášajú oveľa viac úžitku a obrodenia pre účastníkov ako misie. Na exercíciách vychovávajú sa nábožensky prebudení jednotlivci, ktorí veľa môžu vykonať ako laickí (svetskí) apoštoli pod vedením svojho farára.

Duševné cvičenia už samy v sebe môžu priniesť ovocie. K tomu prispieva už sama samota, ktorá podivne účinkuje na človeka. Duša, ktorá v svetskom huku často najvážnejším otázkam venuje málo pozornosti, ba niektoré azda vôbec nespozoruje, v samote ich vidí nad slnce jasnejšie. Keď nočné chmáry zatemňujú nebo, ani najbystrejšie oči nemôžu spozorovať veľké predmety; keď sa zjaví ranná zora, už sa väčšie predmety rysujú, a keď zasvieti jasné slnko, už vidíme i najmenšie predmety. Podobne i oblaky roztržitých myšlienok často nám zahaľujú pohľad i na najväčšie hriechy; ale keď v samote nasledujeme hlas Boží, spozorujeme i prášok, ktorý poškvrňuje naše srdce. Slávni mužovia v samote poznali poklesky, ktoré potom opravdivým pokáním napravili. *Spoločne konané modlitby* priťahujú v tejto samote mohutnejšie milosť Božiu. Každodenne sa slúži sv. omša za exercitantov, čo je najhojnejším prameňom milosti. Tu sa každý naučí dobre rozjímať, spytovať svedomie, čítať náboženské knihy, zachovávať poriadok, mlčať. Bez týchto vecí nie je mysliteľný nábožný život vo svete. Korunou exercícií je dobrá sv. spoveď, najmä generálna, ktorou sa náprava celý predošlý život. Vrcholom slasti je Sviatosť Oltárna, v ktorej pôvodca všetkej milosti občerstvuje účastníkov exercícií. Všetky tieto čiastky exercícií sa podivuhodne doplňujú a nezabudnuteľným činia tu prežitý čas. Keď duch oslabne rozjímaním, okreje čítaním ľahko srozumiteľnej nábožnej knihy. Keď sme ústnymi modlitbami vzývali milosť Božiu, schopnejší sme k spytovaniu svedomia atď. Duchovné cvičenia odporúča nám sám Boh, ktorého duchom je spravovaná celá sv. Cirkev a prostredníctvom exercícií zvlášť osvieti i jednotlivcov. Napr. počiatky duchovného života u sv. Ignáca z Loyoly spadajú do času duševných cvičení v Manrese, keď ešte nemal ani srdce ani vtip natoľko vycvičený. A tak jeho dielo o exercíciách nemôžeme pripísať jeho múdrosti alebo prirodzenému dôvtipu, ale milosti Božej. Preto pápež Pavol III. vo svojom liste z 31. júla 1548 ho schvaľuje a odporúča exercície ako plné pobožnosti svätosti, hodiace sa k duchovnému vzdelaniu a prospechu veriacich.

Duševné cvičenia pomáhajú poznať vlastné srdce. I popri každonedeľných kázňach, ktoré sme ináč dosť horlive počúvali, často roky a roky nepoznávame svoj duševný neduh; ale keď v posvätnej samote exercícií Boh sa nám silnejšie prihovorí, poznáme sa v celej svojej podstate. Príroda sa každoročne na jar ob-

novuje; svoj dom v roku aspoň raz základne vyčistíme, hospodár každoročne si niečo prikúpi do gazdovstva, žiaci opakovaním a skúšaním sa skúmajú, čo sa naučili. Tak aj kresťan katolík, keď mu je to možné, a má na to prostriedky, tak inteligent, ako aj jednoduchý roľník, robotník, nech vykoná v niektorom kláštore alebo v exercičnom dome duševné cvičenia. Tvoj duchovný otec, farár, ochotne ti poradí, kde by si sa na nich mohol zúčastniť. Iste neobanuješ.

Odpustky plnomocné získajú všetci veriaci, ktorí konajú spoločné exercície. — PPO 642.

B) Domáce misie.

Každý kresťan katolík nemôže sa pre svoje hmotné a rodinné pomery vzdialiť, aby sa utiahol na duševné cvičenia na niekoľko dní. No ani tak neprestáva povinnosť jeho duchovného zdokonalenia. To, čo prinesú do duše jednotlivcov exercície, majú priniesť do duše celej farnosti miestne misie, ktoré podľa can. 1349 musia sa odbavovať v každej fare aspoň každých 10 rokov.

Dejiny misií.

Kristus Pán sveril kľúče od večného spasenia apoštolom a ich nástupcom, biskupom a kňazom, ako rozdávačom tajomstiev Božích. On sám však dopodrobna neustanovil, kedy a ako majú rozdávať tieto Božie tajomstvá, t. j. kedy a ako vyučovať sv. viere a sv. sviatosti vysluhovať. Odkázal ich len na riadenie Ducha Sv., Ducha múdrosti a rady, o ktorom im sľúbil, že ostane s nimi a s Cirkvou až do skončenia sveta. V Skt 2, 42 čítame, že veriaci „zotrvávali v apoštolskom učení, v účastenstve na lámaní chleba a v modlitbách.“ Čas a spôsob bohoslužieb a hlásania Božieho slova menil sa podľa rozličných potrieb.

Keď povstal nejaký protivný a sv. viere nebezpečný blud, Kristovi služobníci chopili sa duchovného meča, kázní. V taký čas neuspokojili sa riadnym kázaním, ale tým častejšie a horlivejšie kázali a vyučovali ľud, čím bol blud nebezpečnejší a čím väčšmi ľuďom vŕtal v hlave. Keď apoštolskí mužovia zbadali, že klesajú dobré mravy a veriaci sa akosi odchyľujú od horlivosti kresťanskej náuky, v mimoriadnych kázňach prosili, hrozili i karhali. Keď Kristovým prívržencom hrozilo prenasledovanie alebo ich trápil mor, veriaci pod dojmom kázní častejšie a horlivejše prichádzali pre posilnenie k stolu Pána. Nikto nemôže tvrdiť, že by v Cirkvi nebolo bývalo takých pobožností, ako sú teraz misie. Áno, misie vždy boly a v každom čase nachádzame misio-

nárov, t. j. kňazov, čo viedli mimoriadne pobožnosti, spojené s kázňami. Spomeňme *svätého Ignáca* mučeníka, biskupa v Antiochii 67—107. Cisár Trajan ho odsúdil na smrť. Odviedli ho do Ríma k hroznej smrti; za živa ho hodili divým zverom. Všade, kadiaľ šiel, povzbudzoval veriacich, aby sa chránili kacírov a verne sa pridŕžali apoštolského podania. — *Sv. Atanáz* 326—373, biskup v Alexandrii, najjasnejšia hviezda východnej Cirkvi, nepremožiteľný obranca katolíckeho učenia proti bludu, pred ktorým chránil veriacich ustavičným vyučovaním, veľa písal o pravom učení v listoch k egyptským a lybijským biskupom. — *Sv. Augustín*, 395—430, biskup hiponský, vidiac, že nemožno zdolať blud Donatistov obyčajnými prostriedkami, častejšie vykladal učenie kresťanské a veriacich často povzbudil, aby rozdvojených bratov láskou a prívetivosťou priviedli zpät do Cirkvi. — *Sv. Bernard*, klarevallenský opát, najslávnejší cirkevný učiteľ 12. storočia, duša kňazského stavu, radca kniežat, radosť národov, viac ráz bol nútený opustiť kláštorné múry a cestovať na rozličné miesta na spôsob dnešných misií. Všade tak vznešene a účinne kázal, že ho volali učiteľom medotekúcim. Svojimi kázňami, ako dvojostrým mečom šťastlive vysekal tŕnie a bodľače neprávostí zpomedzi národov, utíšil nenávisť medzi kniežatmi, zmiernil ctižiadosť medzi duchovnými, zarazil samopašnosť života všeobecného ľudu a vôbec sa postavil proti všetkému, čo špatilo Pánovu roľu.

Keď sa v 13. storočí mravy národov chýlily k hroznému úpadku a popri nastávajúcich nových kacírstvach ochabovala horlivosť vo viere, proti čomu sa nevládaly dostatočne postaviť predošlé slávne rehole cistercitov, premonštrátov a kartuziánov, Boh vzbudil dvoch vynikajúcich mužov, *sv. Dominika a sv. Františka z Assisi*, ktorí proti bludárstvu postavili náuku čistého kresťanského učenia a proti márnotratníctvu a požívačnosti pokornú chudobu. Títo sv. mužovia svojim reholiam, dominikánom a františkánom, zanechali ako by v testamente, aby ich členovia rozišli sa po svete a apoštolskú činnosť vyvíjali všade tam, kde by sa vzmáhaly bludy alebo neprávosť ľudu. A skutočne neprestajným hlásaním slova Božieho, dobrými príkladmi a modlitbami zvíťazili nad zlým svetom a premenili smutnú tvárnosť kresťanského sveta.

V 16. storočí povstalo pre Cirkev nové nebezpečenstvo v bludárstve Luterovom a Kalvínovom. Boh aj proti nim vzbudil mužov misionárov, sv. Karola Boromejského, sv. Františka Saleského a sv. Ignáca z Loyoly.

Sv. Karol Boromejský, arcibiskup milánsky, snažil sa obrátiť veriacich zablúdených do kalvínstva. Konal im misie za pomoci význačnejších kňazov, z ktorých jeden každé ráno mal kázeň o článkoch viery na utvrdenie katolíkov a obrátenie kacírov. Po kázni slúžil arcibiskup sv. omšu a sám povedal mravoučnú ká-

zeň Popoludní iný kňaz zas vykladal katechizmus. Ostatní kňazi spovedali. — Podobnou horlivosťou vynikal *sv. František Saleský*. Tento sv. muž chodieval do všetkých miest a dedín vo Švajčiarsku, konal misie a spasiteľným učením nasycoval tých, ktorí boli najviac zanedbaní a zvedení do Kalvínovho bludu. Na poli domácich misií najviac však môžeme ďakovať *sv. Ignácovi z Loyoly*, ktorý opustiac vojenský život, založil rehoľu Spoločnosti Ježišovej, ktorého členovia oddali sa domácim misiám a ako dobre zriadený šík vojakov postavili sa na odpor všetkých nepriateľov kresťanstva. Bez bázne pred ťažkosťami a nebezpečenstvami ponáhľali sa do miest a dedín. Nestálych vo viere utvrdili. Poblúdených priviedli nazpät do lona Cirkvi. V hriechu a neprávostiach žijúcich odviedli od samopašného života. Nepriateľov pomerili a mnohé rozpadávajúce sa manželstvá a rodiny usporiadali. Aj my Slováci vo veľkej miere jezuitom môžeme ďakovať, že veľká väčšina nášho národa aj popri dočasných ťažkostiach a kolísaniach ostala verná pravej katolíckej Cirkvi. Pre túto misijnú činnosť celý svet až podnes obdivuje otcov jezuitov vo všetkých krajinách Europy, ale aj diabol pomocou neverných synov Cirkvi až podnes neprestáva napádať a blatom luhárstva a utrhačstva hádzať na tých, od ktorých utrpel najväčšiu porážku a ktorí toľkú službu preukázali pravde Ježišovej. Najväčší apoštol-misionár zo Spoločnosti Ježišovej bol sv. František Xaverský, ktorý obrátil tisíce Indov a Japoncov.

Keď dávny nepriateľ ľudského pokolenia, diabol, videl, že otcovia jezuiti postavili pevnú hrádzu jeho pustošeniu a hodnú čiastku oklamaných a omámených duší priviedli zpäť do lona Cirkvi, počal napádať *celé kresťanskokatolícke náboženstvo a všetok mravný cit* v ľudských dušiach. Ale aj proti tomuto jeho podujatiu Boh vzbudil nového apoštola-misionára *sv. Vincenta z Pauly*, ktorý r. 1616 s veľkým úspechom konal misie roľníkom na panstve Gondi, v biskupstve ambianskom, Francúzsko. Výsledkom svojej činnosti povzbudený založil spolok misijných svetských kňazov a podľa patróna sv. Lazára nazval ich *lazaristami*. Kongregácia lazaristov trvá až podnes a ich úlohou je chodiť po mestečkách a dedinách, horlivým hlásaním slova Božieho a starostlivým vysluhovaním sv. sviatostí vytrhnúť ľud zo spánku hriechu a znovu zažať v ich srdciach svetlo viery. Lazaristi sa rozišli do Talianska, Poľska, Škótska, Írska. Na Slovensku tiež začali činnosť založením apoštolskej školy v B. Bystrici. Zpomedzi lazaristov vyšli najchýrnejší biskupi: Bosuet a Fenelon.

V 18. storočí sa zjavil na obzore katolíckeho života iný apoštol-misionár v osobe *sv. Alfonza Liguori*, ktorý zvláštnym riadením Božím opustil životnú dráhu pravotársku. R. 1726 stal sa kňazom. Konával misie pre ľud v Neapoli a na jeho okolí (Taliansko). Keďže svojou činnosťou dosiahol značného polepšenia mravov, r.

1732 založil spolok kňazov najsv. Vykupiteľa, zvaný redemptoristami, CSSR, s tým úmyslom, aby sv. misiami prispel duchovnou pomocou a obrodou vidieckemu ľudu. Túto kongregáciu redemptoristov schválil Pp. Benedikt XIV. r. 1749. — Misijná činnosť redemptoristov sa na Slovensku začala r 1912 v Rajci. Prvé misie tam konali v slovenskej reči otcovia redemptoristi z Moravy. Po r. 1918 založili si na Slovensku 3 kláštory, v ktorých blahodarne účinkujú.

Radostný pokrok sv. misií vo Francúzsku zastavila revolúcia r. 1790. Keď sa po skončení revolúcie náboženstvo mohlo znovu voľne hýbať, konaly sa na všeobecné dožadovanie sv. misie r. 1815 v biskupstve túrskom, poitierskom a metskom. — V Nemecku a v Rakúsku prekvitaly sv. misie za Márie Terézie. Rozličnými nepokojmi 18. storočia boly na čas pretrhnuté, ale redemptoristi ich zase obnovili.

Prvé nám známejšie misie v novšej dobe na Slovensku boly odbavované za ostrihomského kardinála-arcibiskupa Jána Scitovského v Trnave r. 1850 pod vedením chýrečného Sartory-ho člena z rehole karmelitov. Arcibiskup, chcejúc oživiť vieru a náboženský život, poslal niekoľko horlivých členov z rehole františkánov a kapucínov do Linca, aby sa priučili, ako sa majú viesť domáce misie. Keď sa vrátili, boly misie v celej diecéze, najmä v Šaštíne r. 1851, v Urmíne, vo Veľkých Topoľčanoch, v Gbeloch r. 1852 atď. Za nimi sa konaly misie vo všetkých diecézach s utešeným výsledkom.

Užitočnosť misií.

Niekedy sa môže i v krátkom čase medzi ľudom zakoreniť istá náboženská vlažnosť natoľko, že ju nemožno dostatočne v krátkej dobe vykoreniť riadnymi prostriedkami pastierskeho úradu miestneho duchovného. Potrebné sú mimoriadne prostriedky. Tými sú domáce misie, vedené cudzími kňazmi. Miestny duchovný pastier, čo by bol akokoľvek výrečný, zbožný a horlivý, predsa každodenným stretaním sa s ľudom tratí jeho horlivosť cenu, nepôsobí toľkého dojmu a neprináša žiadúceho ovocia. Naopak horliví cudzí kňazi-misionári vzbudzujú v ľude zvláštnu pozornosť; ich reči vzbudzujú väčší dojem, skôr preniknú k srdciam, priťahujú ich k službe Kristovej a ľahko pripravia obrátenie a znovuzrodenie i zatvrdnutých duší, a tiež ľahšie povzbudia zbožné duše k väčšej horlivosti.

Starosti a svetské práce, ktorými sú veriaci cez celý týždeň zaneprázdnení, rozptyľujú a oslabujú silu účinkovania miestneho duchovného pastiera, hoci by bol najhorlivejším. Naproti tomu za misií pri nepretržitom hlásaní večných právd spasiteľný účinok jednej kázne trvá do druhej kázne, v ktorej sa podávajú zase nové pravdy; myseľ poslucháčov nie je roztržitá, ale cez dlhší čas stále sústrede-

ná na otázku spasenia duše. A tak poslucháč, či už zbožný, či ľahostajný ustavične je hnaný prúdom večných právd, milosť ho stále mocne pobáda, žeby sa oddal do služieb Kristových. K tomuto zvlášť prispievajú a ducha ľudu obnovujú podstatné časti a slávnosti týchto misií, ako viaceré denné kázne, spoločné modlitby, spoločné pristupovanie k sv. sviatostiam, najmä sv. prijímanie, pri ktorom veriaci vidia i takých, ktorí boli každému známi svojou chladnosťou ku kostolu; vidia tu pokľaknúť k nohám misionára tých, čo boli svojimi hriechami a mravmi iným na pohoršenie. Nezabudnuteľné sú dojmy pri odprosovaní najsv. Sviatosti Oltárnej, pri odporúčaní obrátených ochrane Panny Márie, pri privítaní a lúčení sa misionárov, pri posvätení misijného kríža, pri ktorom je toľké množstvo shromaždeného ľudu, že predtým opustené múry chrámu teraz ledva stačia všetkých pojať do svojho lona. I pri tomto množstve ľudí panuje ticho a poriadok; všetci sú ako by jedna duša, ktorej cieľom je len večné spasenie. Ozaj kamenné by muselo byť srdce, ktoré by sa v takomto ohni pobožnosti nepovzbudilo k svätosti.

Ovocie misií.

1. Tam, kde sa konajú domáce misie, zmiznú všelijaké predsudky, ktoré mnohí prechovávali voči katolíckej Cirkvi a rehoľníkom. 2. Láskavá, múdra a všetkého zisku vzdialená horlivosť misionárov spôsobuje, že si začnú vážiť kňazského stavu. 3. Na mnohých miestach celkom ožije udusený katolícky duch, lebo k svojmu duchovnému úžitku obrátili sa nielen k zbožnosti viac naklonené ženy, ale aj tvrdí mužovia, vojaci atď. 4. S prinavrátením ducha nábožnosti po misiách povstávajú rozličné nábožné spolky, mnohí, tak medzi mužskou ako aj ženskou mládežou, dostávajú milosť povolania do kňazského a rehoľného stavu. 5. Skazení a v neprávostiach žijúci kresťania, ktorí viac rokov sv. spoveď zanedbávali a polepšenie im ani len na um neprišlo, na misiách sa prebudili zo svojho duševného smrtného spánku, smierili sa s Bohom a začali žiť riadnym kresťanským životom. 6. Tí, čo žili v nepriateľstve, dojatí večnými pravdami, smierili sa; neverní a nesvorní manželia začínajú svorne a pokojne nažívať k blahu Cirkvi a k šťastiu vlasti. 7. Nie jeden inoverec, ktorý len zo zvedavosti prišiel na misie, mocou Božej milosti zavrhol svoj náboženský blud a navrátil sa do lona sv. Cirkvi.

To, že pri sv. misiách slovo Božie kážu a sviatosti vysluhujú cudzí kňazi, nijako nie je na ujmu vážnosti miestneho duchovného otca, nie je to azda znamením, že zanedbáva alebo zle plní svoj úrad. Aké znevážženie by mohol niekto povedať na toho farára, ktorý

v horlivosti za slávu Božiu a spásu svojich farníkov zákonitou cestou utieka sa o pomoc u iných kňazov, aby prispeli k duševnému dobru jeho veriacich? Veď ich sám povolá, víta ich ako anjelov pokoja duší jeho farníkov, v čase misií je im ku pomoci, nad každým obráteným svojím farníkom má on najväčšiu radosť. Neraz so slzou v oku lúči sa s odchádzajúcimi misionármi a za ich činnosť vrúcne ďakuje Bohu.

A tak i sami veriaci, keď vidia, že v ich farnosti mohla by sa stať náboženská obroda, nech zájdu niekoľkí k svojmu duchovnému pastierovi a nech ho požiadujú, aby im usporiadal misie. Veľkú radosť bude mať z tohto ich záujmu o domáce misie a nič neomešká z toho, čím by im vyplnil žiadosť.

Postup domácich misií.

Farár pozve misionárov niektorej rehole, aby mu prišli odbaviť misie. To zahlási i p. biskupovi a oznámi i veriacim. Pred misiami sa odbavuje v kostole, kde budú konané misie, deviatnik k Duchu Sv., ako pred Turícami, s pridaním modlitby za dobrý výsledok misií a za obrátenie hriešnikov farnosti.

Po príchode misionárov v predvečer misií na znamenie, dané zvonením, veriaci sa shromaždia v chráme a farár v superpelícii, štóle a s krížom v ruke odchádza s asistenciou do fary, kde sú ubytovaní misionári a volá ich do chrámu. Misionári sprevádzaní farárom idú bez superpelícií s krížom na prsiach do chrámu za hlaholu zvonov. Postavia sa k oltáru, farár vyloží Sviatosť Oltárnu a zaspieva Veni Sancte; v speve pokračuje chór. Po požehnaní farár povie k misionárom krátku privítaciu reč, v ktorej ich povzbudí, aby za príkladom Kristovým, ktorý prišiel hľadať stratené ovečky, i oni hľadali a ku Kristovi bližšie priviedli všetky duše jeho farnosti. Na znamenie, že im oddáva právomoc nad farníkmi, oddá správcovi misií svoju štólu a kríž. Misionári pobozkajú kríž. Správca misií ide na kazateľnicu, kríž postaví na pravú stranu, prehovorí prvú kázeň, v ktorej vyloží, že ako Mojžiš bol poslaný vyslobodiť vyvolený národ z egyptského otroctva, tak i oni sú od biskupa poslaní vyslobodiť z rozličných nerestí a nedokonalostí veriacich tejto farnosti. Zároveň vyloží, čo očakávajú misionári od veriacich, čo môžu očakávať veriaci od misionárov a oznámi presný poriadok misií.

Misie trvajú 5 až 8 dní. Denne sú 2 až 4 kázne; prvá okolo 5—6. hodiny ráno, druhá okolo 8—10. hod., tretia okolo 2—3. hod. popoludní a štvrtá okolo 5—6. hod. večer. Tie kázne, ktoré rokujú o povinnostiach jednotlivých stavov, konajú sa pre každý stav pri zatvorených dverách chrámu, osobitne pre deti, panny, mládencov, ženy-matky a mužov-otcov, aby misionári mohli hovoriť podrobne o povinnostiach

stavu, nič nezatajujúc a nič nezamlčujúc. Medzi kázňami pristupujú členovia jednotlivých stavov k sv. spovedi. Každý stav po vyspovedaní vypočuje poučenie o Sviatosti Oltárnej a na druhý deň všetci spoločne pristúpia k stolu Pána. — Pred večernou kázňou býva denne sv. ruženec. V niektorý deň je slávnostná poklonová hodina a odprosenie sviatostného Ježiša. Inokedy zas mariánska slávnosť a tam, kde sú misie prvý raz, je aj slávnosť posvätenia misijného kríža.

Poklonová hodina sa deje takto: Vystaví sa Sviatosť Oltárna; jeden misionár povie kázeň o veľkej a nekonečnej láske, ktorú nám Pán Ježiš zanechal vo Sviatosti Oltárnej a o veľkom hriechu svätokrádežného prijímania. Po kázni miestny farár v mene veriacich slávnostne odprosuje Pána Ježiša vo Sviatosti lásky prítomného za všetky urážky, ktorých sa mu dostalo v Bohostánku. Toto slávnostné odprosenie neobyčajne dojíma srdcia veriacich a povzbudzuje ich v láske k P. Ježišovi.

MISIJNÝ KRÍŽ. Všade, kde sa konajú prvé misie, postaví sa pri kostole veľký drevený kríž, na ktorom býva vyrytý rok, v ktorom boly misie. Posvätenie misijného kríža vykoná správca misií.

Veriaci, ktorí misiový kríž uctia nejakým vonkajším zbožným znakom a pomodlia sa Otčenáš, Zdravas a Sláva na pamiatku umučenia Pánovho, dosiahnu odpustky 5 rokov. — Plnomocné odpustky však získajú pod obvyklými podmienkami v deň posvätenia misiového kríža, na výročie jeho posvätenia, v deň Najdenia sv. Kríža (3. máj) a v deň Povýšenia sv. Kríža (14. sept.) alebo v niektorý iný deň cez oktávu týchže dní. — PPO 588.

Na konci všetci misionári, kňazi a veriaci pobozkajú misijný kríž, vrátia sa do chrámu, kde je kázeň o moci a úcte sv. Kríža, po ktorej ľud složí sľub vernosti a oddanosti k sv. Krížu, odznaku to kresťanstva. Za tejto pobožnosti ľud spieva piesne o sv. Kríži. (Viď pôstne piesne.)

KALVÁRIA. Ak je v mieste misií vrch Kalvárie, koná sa sem procesia, pričom sa odbavuje riadna pobožnosť krížovej cesty. Pri 12. stanici je kázeň o láske Kristovej k ľudskému pokoleniu.

MARIÁNSKA SLÁVNOSŤ je tiež jedným dejom sv. misií. Koná sa v mariánsky sviatok, v sobotu, alebo aj v iný deň. Je to kázeň o hodnosti a milostivosti P. Márie, ktorá je útočišťom hriešnikov. Kazateľ pomôže veriacim vo forme otázok a odpovedí zasvätiť sa P. Márii a vyvoliť si ju za matku. Potom sám odporúča pod jej materinský plášť a ochranu sv. Otca, miestneho biskupa, duchovného otca, obec, jej predstavených, mužov, ženy, mládencov, panny a dietky a nakoniec i duše v očistci. Po kázni sa spieva „Magnificat" a mariánska antifóna s patričnou modlitbou. Poradie týchto slávností ako aj iných misijných pobožností určuje sám správca misií podľa okolností.

ZAKONČENIE MISIÍ. Pred poslednou kázňou správca mi-

sií slávnostne požehná pamätné náboženské predmety, ktoré nás upomínajú na misie, ako pátričky, kríže, obrazy, medailónky atď. a dôkladne poučí veriacich o odpustkoch, ktoré sú spojené s jednotlivými požehnanými predmetmi. Misionár v poslednej kázni na rozlúčku povzbudí všetkých k stálosti v dobrom a poukáže na vzorný kresťanský život, za ktorým nasleduje večná odmena u Boha. Po kázni sa veriaci pomodlia 6 Otčenášov, 6 Zdravasov a 6 Sláva na úmysel sv. Otca, vzbudia si úmysel, že chcú získať plnomocné odpustky. Jeden misionár po slávnostnom odspievaní Konfiteoru udelí všetkým veriacim pápežské požehnanie, spojené s odpustkami. Na koniec veriaci zaspievajú slávnostné Te Deum s patričnými modlitbami. Po slávnostnom požehnaní so Sviatosťou Oltárnou, ktorú už udeľuje miestny farár, prehovorí farár k veriacim, ale najmä k misionárom, ktorým sa poďakuje za horlivosť misijného účinkovania vo farnosti. — Farníci sami bez vyzvania a prosby kohokoľvek podľa svojich možností a spôsobu nech prispejú účinkujúcim misionárom nejakým hmotným milodarom na výživu za tie dni, kým žijú doma v kláštore a pripravujú sa na misijnú činnosť. Aj na nich sa vzťahujú slová Pánove: Robotník je hodný svojej mzdy.

Deviatnik pred misiami.

Na domáce misie sa pripravme deviatnikom k Duchu Sv., t. j. 9 dní pred misiami sa po sv. omši vyloží Sviatosť Oltárna v cibóriu na oltár a kňaz sa modlí za sedem darov Ducha Sv., viď str. 602, za tým sa pripoja niektoré z nasledovných modlitieb, ktoré možno odbavovať aj v čase misií. Na konci sa spieva pieseň: Svätý, svätý . . . a je požehnanie.

Modlitba za dobrý výsledok misií alebo exercícií.

Ježišu, najsvätejší Vykupiteľu, náš Pán a Kráľ, za neoceniteľnú milosť misií (exercícií) môžeme ďakovať Tvojmu Božskému Srdcu, tomuto oceánu lásky a dobroty. Keď vidíš našu biedu a hroziace nám večné nešťastie, dotknutý poľutovaním, chceš nás zachrániť. Misionári, čo majú k nám prísť, sú Tvoji poslovia, v mene Tvojom budú nám podávať chlieb slova Božieho a budú prinášať radosť odpustenia hriechov. Pane, daj, aby sme boli verní milosti Tvojej a horlive zodpovedali predchádzajúcemu milosrdenstvu Tvojmu.

Daj, nech nám kázne o večnej pravde Tvojej jasne osvietia myseľ a hlboko zachytia srdce, aby sme svoje poblúdenie uznali a úprimné pokánie činili. Daj, nech svetlo viery svieti úbohým dušiam, pohrúženým v temnostiach nevedomosti a bludu. Udeľ milosti opravdivého obrátenia tým, ktorí Ťa bezbožným životom zarmútili. Vlažným daj horlivosť a spravodlivým pokrok v čnosti. Sošli nám všetkým svojho Ducha Svätého a obnoví sa tvár tejto farnosti (obce).

A ty, Mária, nepoškvrnená Panna a Matka ustavičnej pomoci, ty si útočište a orodovnica úbohých hriešnikov. Čím sme hriešnejší, tým viacej sa môžeme utiekať o tvoju pomoc. Práve preto osmeľujeme sa celou dôverou prosiť mocnú a materinskú ochranu tvoju. Spasenie naše je v tvojich rukách; zastaň sa našej veci, oroduj za nás u Božského Syna tvojho.

Svätý N., patrón našej farnosti, oroduj za nás v týchto milostivých dňoch misií (exercícií). Amen.

Poznámka: Odpustky 500 dní možno získať tam, kde sa pre ľud verejne oznámily misie alebo exercície, až kým sa nezačnú. PPO 586.

Modlitba po misiách alebo po exercíciách.

Ježišu Kriste, Ty si sa dal za nás na kríž pribiť. Ďakujeme Ti za všetky dobrodenia lásky Tvojej, ktoré si nám preukázal cez tieto dni svätých misií (exercícií). Hľa, znovu sme sa presvedčili, že predovšetkým musíme spasiť svoju jedinú nesmrteľnú dušu. Preto silne berieme si pred seba, že sa budeme chrániť najmä každého ťažkého hriechu a každej dobrovoľnej príležitosti ku hriechu, najmä tej (tejto...), ktorá nám najviac škody spôsobila. Ale podľa možnosti chceme odporovať aj všednému hriechu a každej zlej náklonnosti k nemu.

Sľubujeme Ti, že všetky povinnosti svojho stavu alebo úradu budeme svedomite plniť a celý svoj ži-

vot zariadime si podľa najsvätejšej vôle Tvojej. Ďalej sľubujeme Ti, dobrý Ježišu, že si budeme každodenné modlitby dobre vykonávať a najmä v pokušení k modlitbe sa utiekať. Deň Pánov zasvätíme, k svätému stolu Tvojmu budeme často a nábožne pristupovať. — Konečne obetujeme Ti celý svoj život, najmä svoje práce a utrpenia. Požehnaj nás a všetkých tých, ktorí boli s nami na týchto svätých misiách (exercíciách).

Pane Ježišu, daj nám svoju Matku za zvláštnu ochranu; a buď našou potechou i radosťou, až kým šťastlive neskončíme svoj život. Amen.

Poznámka: Odpustky 500 dní možno zakaždým získavať do roka po skončení sa misií-exercícií. — PPO 587.

C) Púte.

POUČENIE. Putovať znamená podniknúť dlhšiu cestu za určitým cieľom. Ak je cieľom takejto cesty vec zemská, ako poznanie kraja, umenie, veda, obyvateľstvo atď. voláme ju jednoducho *výletom*. Ak je jej cieľom vec náboženská, voláme ju *púťou*. Náboženská púť záleží v tom, že jednotlivec alebo viac kresťanov pospolu v procesii, na čele ktorej sa nesie kríž a zástavy, za zbožného spevu a modlitieb, pod dozorom svojho farára alebo jeho zástupcu (niektorého zbožného muža, či ženy) cestujú do niektorého miesta, ktoré je významné či už náboženským dejom, tajomstvom viery, zázrakmi, zvláštnymi darmi Božej milosti, alebo si ho sami veriaci celého kraja pre jeho polohu zvolili za miesto spoločných pobožností.

Cieľom náboženských pútí je, aby sa ich účastníci mohli vzdialiť od huku sveta, najmä od domácich starostí a trampôt, žeby sa mohli voľnejšie oddať zbožnosti a chváleniu Boha, ktorý je podivný vo svojich svätých, ďakovať mu na pútnom mieste za duchovné a telesné dobrodenia, prosiť ho za nové dary, milosti, za odvrátenie zla a predniesť mu nejakú tajnú túžbu srdca.

Dejiny pútí.

Katolícke púte, nekatolíkmi a nevercami toľko ráz potupované, nie sú nič nového a ani ich nevynašla katolícka Cirkev. Púte sú staré ako samo ľudstvo a ich pôvod pra-

mení už v samej *ľudskej prirodzenosti.* S púťami sa stretávame už u najstarších pohanských národov: *Čiňanov, Japoncov, Indov,* ktorí i s nasadením vlastného života vyberajú sa na púť k rieke Ganges, aby sa v nej mohli umyť a jej vodou sa pokropiť; u Grékov, ktorí sa schádzali na Olympe a na Isthme k národno-náboženským hrám. *Rimania* v húfoch chodievali na posvätné miesta, najmä na role, ktoré kropievali požehnanou vodou, aby vyprosili úrodnosť zemi a záchranu pred pohromou. — *Mohamedánski Turci* tiež putujú do svojho posvätného mesta Mekky, kde s toľkou oddanosťou bozkávajú čierny kameň „Kába", na ktorom vraj obetoval Abrahám. — *Pohanskí Slovania* schádzali sa v meste Retre a v chráme Radhosťa odbavovali národné obrady, putovali v istý čas do Svätiboru blízko mesta Mezibor; svoje ročné dane prinášali do mesta Arkony, na Rujanskom polostrove, pri Baltickom mori, kde v chráme Svantovitovom prinášali svoje obety.

Hoci putovanie vyplýva zo samej prírody ľudskej, náboženské púte zakladajú sa i *na zjavenej vôli Božej.* Tak v Starom zákone Boh nechal putovať národ izraelský 40 rokov na púšti, napájajúc ho vodou zo skaly, nasycujúc ho mannou s neba a uzdravujúc ho medeným hadom, na ktorého sa mal pozrieť ten, kto bol uštipnutý hadom a potom sa mu nič nestalo. Mojžiš, II. kn. 23. hl. prikazuje Židom, aby tri razy do roka putovali do Jeruzalema: na slávnosť Presníc — t. j na Veľkú noc, po prvej žatve — t. j. na Turice a keď bolo všetko s poľa sobrané (t. j. sviatok v zelenom). V jeruzalemskom chráme udeľovali sa mnohé dobrodenia a v rybníku Siloe, Betsaida, pri pohybe vody jeden vždy dosiahol úplné zdravie. Neskôr putovali do Jeruzalema aj na slávnosť posvätenia chrámu. Podľa tohto aj sám P. Ježiš putoval do Jeruzalema nielen ako 12-ročný, ale i so svojimi učeníkmi. — Spomeňme si tiež na troch mudrcov od východu, ktorí z vnuknutia Božieho, vedení zázračnou hviezdou, putovali zďaleka do Betlehema k novému Kráľovi.

No tým viac v Novom zákone. Hoci Boh je prítomný na každom mieste a každý kostol, najmä kde je Sviatosť Oltárna, je domom milosti, predsa si Boh vyvolil isté miesta, na ktorých svojim ctiteľom zvlášť udeľuje svoje dobrodenia. — Už P. Mária, kým žila v tomto slzavom údolí, keď odišiel jej premilý Syn do neba, častejšie navštevovala Betlehem, kde ho porodila, Nazaret, kde ho vychovala, a Jeruzalem, najmä tie miesta, kde bol na smrť odsúdený a umučený. (Prvá krížová cesta bola odbavovaná P. Máriou.) Po príklade P. Márie to isté konávala a až podnes koná nevesta Kristova, sv. Cirkev katolícka. Kresťanské púte do Sv. zeme konávaly sa už v 2. stor. po Kristu. Hojnejšie sa to stávalo od toho času, čo Konštantín Veľký zastavil krvavé prenasledovanie kresťanov, r. 313, a sám i so svojou 80-ročnou matkou, sv. Helenou, navštívil Sv. zem a postavil nádherné chrámy na

miestach, kde sa P. Ježiš narodil a umrel. Do Sv. zeme putovali cisári Heraklius a Theodozius, o čom sa obšírne dočítaš pri sviatkoch Najdenia a Povýšenia sv. Kríža. Sv. Jeroným († r 420), ktorý veľa rokov prežil v Betleheme, píše (Ep. ad Marell 17), že nemožno porátať tých biskupov mučeníkov a iných učených mužov, ktorí priputovali do Jeruzalema po nanebevstúpení Pána. — Mnohé rímske panie nielen že putovaly do Sv. zeme, ale tam zostávaly cez dlhši čas, konajúc nábožné skutky.

R. 1073 dostala sa Sv. zem do moci mohamedánskych Turkov, úhlavných nepriateľov kresťanstva, ktorí znesväcovali a hanobili sv. miesta na potupu kresťanstva. Tamojší kresťania trpeli v strašnom otroctve. O tomto všetkom priniesol zprávu pustovník Peter Amienský a na jeho povzbudzujúce slová celá Europa, vedená kráľmi a cisármi, r. 1095 povstala na obranu Sv. zeme a na vyslobodenie kresťanov z otroctva tureckého. Asi 6 miliónov europských vojakov sa zúčastnilo na siedmich krížových výpravách. Medzi nimi boli i slovenskí zemani, vedení kráľom Ondrejom II. Horlivosť vtedajších časov nemá páru v dejinách. Úcta k Sv. zemi, ako dejišťu nášho vykúpenia, živá viera v Ježiša Krista a vrúcna láska i vďačnosť k nemu sú pohnútkami, ktoré na státisíce pútnikov privádzajú až podnes do Sv. zeme zo všetkých končín sveta.

Keď Turci zaujali Sv. zem a kresťania tam nemohli putovať, na mnohých miestach boly postavené kalvárie, kam zbožní veriaci putovali a odbavovali pobožnosť krížovej cesty, pričom získali odpustky, ako by boli putovali do samej Sv. zeme. Na Slovensku popri mnohých iných *význačná je kalvária v Banskej Štiavnici.*

Cieľom zbožných pútnikov z celého sveta popri Sv. zemi sú i hroby kniežat apoštolov sv. Petra a Pavla v Ríme. K ich hrobom putovali kresťania už v prvých storočiach. Už za cisára Klaudia (268—270) putoval do Ríma sv. Marius so svojou manželkou a dvoma synmi, aby navštívil hroby týchto sv. apoštolov a mučeníkov, pričom on sám podstúpil mučenícku smrť. Tam putovali nielen jednoduchí ľudia, ale i králi a cisári, ako cisár Karol Veľký, Boleslav, kráľ poľský a iní.

Inými pútnymi miestami sú tie mestá, kde účinkovali alebo sú pochovaní jednotliví svätci a kde Boh na ich orodovanie mnohými zázrakmi ukázal svoju všemohúcnosť. Takýmto pútnym miestom svätých *na Slovensku je Skalka pri Trenčíne,* viď životopis sv. Ondreja-Svorada a Beňadika, str. 1076; *Velehrad na Morave,* kde sa zdržoval, účinkoval a zomrel náš sv. apoštol Metod; viď jeho životopis, str. 1070.

Medzi svätými je najväčšou našou patrónkou i orodovnicou prebl. P. Mária. Boh na jej primlúvanie mimoriadnymi zázrakmi vyslyšal pokorné prosby v úzkosti a núdzi postavených dietok. Preto aj najviac je mariánskych pútnických miest. Medzi nimi vynikajú Lurdy vo Francúzsku, viď str. 865, Mariacell v Rakúsku, Čenstochová v Poľsku; na Slo-

vensku je to *Šaštín*, pútne miesto na počesť Sedembolestnej P. Márie, *Staré Hory* pri Banskej Bystrici, *Marianka* (Mariatál) a *Levoča.*

Marianka (Mariatál).

Najstaršie pútnické miesto na Slovensku. 900 rokov je tomu, čo na tomto mieste nábožní pustovníci sa uchýlili do tohto údolia bratislavských hôr, aby svoj život venovali rozjímaniu a vrúcnej modlitbe. Títo zbožní pustovníci mali svoje drevené chalúpky, ktoré si ozdobovali soškami, predstavujúcimi obraz Matky Božej, umučenie Pána a život apoštolov. Tak istý nábožný pustovník z lipového dreva si spravil umeleckú sochu Panny Márie s Ježiškom na rukách, aby ňou ozdobil svoju kaplnku. Pred ňou vznášal svoje city nábožnosti Matke Nebeskej a keď maďarskí pohani zadunajskí útočili na kresťanské chrámy, ukryl túto sochu v dutine mohutného stromu, aby sa nedostala do svätokrádežných rúk pohanov. On ale, zanechajúc pustovnícku chatu, šiel bojovať proti pohanom a viac sa na to miesto nevrátil. — Stalo sa, že drevené domčeky, ktoré pustovníci opustili a osamelé nechali, zaujali zbojníci, ktorí pustošili Bratislavu a okolité obce. Neďaleko onoho stromu, do ktorého ukryl spomenutý pustovník svoju sochu, vyvieral prameň, v ktorom bola liečivá sila. V tomto prameni bolo vidieť akúsi žiaru a keď kopaním hľadali príčinu tejto žiare, prišli na sošku pustovníkovu, o ktorej na vidieku s pokolenia na pokolenie rozprávali, v akej úcte ju mal ten pustovník. Na tom mieste nábožný ľud vystavil kaplnku a zďaleka putúval, aby vzdával chvály Matke Nebeskej na mieste, ktoré svojimi zázrakmi posvätila. Za plienu tatárskeho okolo tejto kaplnky v lesnatých horách mal útočište pred Tatármi sa skrývajúci kresťanský ľud. Roku 1377 dal tu postaviť veľký kostol nábožný panovník uhorský Ľudovít Veľký a pri veľkých pobožnostiach, v prítomnosti tisícich pútnikov, na hlavný oltár tohto kostola bola postavená táto zázračná soška na verejné uctievanie. A tak naši predkovia každý rok nepretržite putovali na toto posvätné miesto, ktoré leží v malebnom údolí.

Do Mariánskeho údolia (Mariatál) sa cestuje smerom na Bratislavu, zkadiaľ ide vlak do Stupavy, ale možno ísť i zo samej Bratislavy autobusom, alebo pešo, čo trvá 3 hod. cesty.

Hlavné pútnické dni sú: všetky mariánske sviatky; najmä 15. augusta, 8. septembra, nedeľa po Povýšení svätého kríža v septembri a cez celý máj.

Dubnica.

Na malebnom Považí, neďaleko Trenčína máme pútnické miesto Dubnicu. Sem putúvajú slovenskí katolíci od roku 1742. Do dubnického kostola okolo roku 1729 bola prenesená soš-

ka Panny Márie z trenčianskeho hradu, kde bola už vyše 250 rokov uctievaná. Stalo sa a dokladmi je to podložené, že v kaplnke trenčianskeho hradu Matka Božia vypočula prosby zbožného ľudu a svoju priazeň preukázala mnohými zázrakmi. Keď trenčiansky hrad stával sa opusteným, milostivá soška v dubnickom chráme sa skvela a prijímala zbožné návštevy verného ľudu. I tu boly vyslyšané prosby pútnikov a preto cez pokolenia putúval katolícky ľud do Dubnice a putúva najmä v týchto dňoch: na Sv. Ducha, na sviatok Najsvätejšej Trojice, v nedeľu pod oktávou Božieho Tela, na deň sv. apoštolov Petra a Pavla, v nedeľu po 2. júli, na sviatok Nanebevzatia, narodenia Panny Márie a v nedeľu po Povýšení sv. kríža. — Neďaleko pútnického chrámu na peknej hôrke je krásna kalvária, kde si pútnici aj krížovú pobožnosť odbavujú. Dubnica má železničnú stanicu, ktorá je v blízkosti dubnického chrámu.

Višňové.

Za Žilinou, v dolinke pod vrchom Minčovom leží dedinka Višňové. Tu roku 1514 dal postaviť kostolík na mieste terajšieho chrámu, ku cti Matky Božej, istý pobožný muž menom Višňovský. Na oltár dal starodávnu sošku, ktorá sa v jeho rode dlhé roky uctievala. Od tých čias stále putúval sem nábožný ľud, a ako dejiny týchto pútí svedčia, často boly zbožné prosby ľudu zázračne vyslyšané. Malý kostolík nemohol prijať toľkých pútnikov a preto roku 1768 vystavali veľký terajší chrám.

Dni nábožných pútí: sviatky Navštívenia, Narodenia Panny Márie a nedele pod oktávami týchto sviatkov. Železničná stanica Žilina.

Staré Hory.

Na strednom Slovensku, neďaleko Banskej Bystrice, medzi vysokými horami leží pútnické miesto, ktoré má meno Staré Hory. O kostolíku v Starých Horách hovorí pamätná kniha, že už roku 1448 stál a že v ňom sa nachodiaci obraz preblahoslavenej Bohorodičky bol vo veľkej úcte. Čas, v ktorom táto soška povstala, čia ruka ju vyhotovila, to je všetko už v mori večnosti, zabudnuté a ani presne nevieme, odkedy navštevuje zbožný ľud tento pútnický chrám. Isté je, že Nebeskej Matke sa zaľúbilo toto miesto a teší sa svojmu vyobrazeniu na soške, lebo na tomto mieste veľa prosieb bolo vyslyšaných.

Hlavné dni pútí sú: všetky Mariánske sviatky, medzi ktorými na deň Nanebevzatia P. Márie prichodí do Starých Hôr najviac pútnikov.

Levoča.

Pri Levoči na hore Mariánskej už roku 1200 stála kaplnka s pamätnou sochou Panny Márie. Teda od dávnych čias putoval veriaci ľud na toto miesto, ktoré bolo aj za časov tatárskych a tureckých vojen útočišťom celého kraja. Kaplnka bola viac ráz prestavovaná, až napokon roku 1914 bol dohotovený veľký chrám a zázračná soška bola umiestená tu na hlavnom oltári.

Hlavný deň púti je 2. júl a po ňom nasledujúca nedeľa.

Gáboltov.

Na východnom Slovensku, priamo na hraniciach Poľska, neďaleko Bardejova leží obec Gáboltov. Nad dedinkou sa vypína vysoká hora menom Busov, na ktorej už za veľmi dávnych časov, je tomu už asi 800 rokov, stál krásny kostol s kláštorom jeruzalemských rehoľníkov sv. Kríža. Roku 1247 značná časť týchto rehoľníkov išla do križiackej vojny, aby sv. miesta v Jeruzaleme a Betleheme zachránili kresťanstvu pred pádom do pohanských rúk. Základ tohto kláštora dala nábožná povesť, že sv. Vojtech zo Slovenska tade šiel do Poľska svojou apoštolskou cestou a na tejto hore unavený a utrápený, so svojimi pomocnikmi si odpočinul a občerstvil sa dobrou liečivou vodou, ktorá z viacerých prameňov tu vyviera. Na tom mieste je i podnes kaplnka a v dedinke Gáboltove je oltár sv. Vojtecha s veľkou starobylou sochou tohože svätého. Sám kostol je umelecká starožitnosť. Najvzácnejšou však pamätnostou a drahocennosťou tohto kostola je milostivý obraz Panny Márie škapuliarskej, ku ktorému každoročne v nedeľu po 16. júli, teda po sviatku Panny Márie škapuliarskej, viac tisíc pútnikov putúva z východného Slovenska a zo susedného Poľska. Tieto púte sú už od starodávna. Už r. 1706 arcibiskup jágerský Štefan Telekessy vyznačuje toto pútnické miesto. Zistených je tu už viac zázračných uzdravení pomocou Matky Božej. Gáboltov je veľmi vzácnym pútnickým miestom, na ktorom nábožná duša kresťanská na pôde našich zbožných otcov, v zátiší si môže svoje pobožnosti skrúšene odbaviť. Zo Slovenska sa cestuje do Gáboltova od Prešova nahor do Bardejova, odkiaľ cez Bardejovské kúpele možno prísť na toto prekrásne pútnické miesto.

Svätý Beňadik n/Hronom.

V kláštore Sv. Beňadika nad Hronom od storočí strážia krásnu nádobu, v ktorej je uschovaných niekoľko kvapák drahej krvi Kristovej, ktorú Bohočlovek na kríži pre nás vylieval. Tento nevýslovne cenný poklad v XV. storočí darom

pápeža Pavla II. sa dostal do svätobeňadického kláštora, aby pobožnému ľudu pod Tatrami byvajúcemu bol predmetom úcty a poklony. — Kláštor svätobeňadický je najstarším kláštorom na Slovensku, stojí už blizo 860 rokov a z tohto kláštora učili mnísi náš ľud, ako má obrábať zem, učili ho čítať a písať a všetkým remeslám. Toto miesto bolo opevnené hradbami, aby bránilo kresťanstvo pred vpádom tatárskym a tureckým. — Hlavný deň púti je: 3. mája. Do Hronského Sv. Beňadika sa cestuje vlakom od Levíc alebo od Zvolena.

Skalka pri Trenčíne.

Skalka je posvätným miestom slovenských katolíkov od roku 1012. Na tomto mieste mučenícku smrť podstúpil sv. Beňadik, rehoľník a pustovník. Ešte dodnes je zachovalá jaskyňa sv. Beňadika s kaplnkou a na skale, s ktorej do Váhu hodili zbojníci sv. Beňadika, je dnes, po prevrate už reštaurovaný malebný chrám. Putúva sa na Skalku v deň sv. Andreja a Beňadika, 17. júla, hlavne však v nedeľu po tomto dni. Železničná stanica je Trenčín.

Velehrad.

Na Morave pri Uh. Hradišti je pútnický chrám Nanebevzatia Panny Márie. Velehrad je už od roku 1198 hlavným pútnickým miestom Moravy, a preto, lebo sú tu pamiatky po našich sv. vierozvestcoch, sv. Cyrilovi a Metodovi, je najpamätnejším miestom pre všetkých Slovanov. Hlavný pútnický deň je 15. augusta, ale Velehrad sa navštevuje i na deň sv. Cyrila a Metoda a po všetky mariánske sviatky.

Sv. Hostýn.

Už za časov sv. Cyrila a Metoda — ako hovorí stará povesť — stála kaplnka Matky Božej na hore hostýnskej, ktorá je asi 700 metrov nad hladinou morskou. V kaplnke od dávnych časov bola uctievaná socha Matky Božej. Moravani r. 1241 zvíťazili nad Tatármi, a preto, že im v tomto boji Panna Mária pomohla, z vďačnosti prestavali kaplnku hostýnsku na kostolík a umiestili v ňom sochu víťaznej Matky Nebeskej. Socha nám znázorňuje, ako sa vznáša P. Mária nad Hostýnom, chrániac svojím plášťom moravský ľud. — Terajší kostol bol dostavaný r. 1748. Lenže už r. 1787 bol požiarom zničený, ale obetavosť pútnikov ho obnovila a krásnymi maľbami vyzdobila.

Na sv. Hostýn putúva ročne do 100.000 pútnikov. Hlavné púte sú od 1. mája do septembra na mariánske sviatky.

Mariecella.

V krajine štýrskej, medzi snehom pokrytými horami je veľkolepý chrám pútnický. Tu roku 1157 nábožný mních, páter Tomáš si postavil malú kaplnku, do ktorej umiestil ním zďaleka prinesenú, z lipového dreva vyrezanú sochu Panny Márie. Od tej doby sa menovalo toto miesto Mariecella (izbietka Panny Márie, Mariazell). Do tejto kaplnky prichádzali nábožní ľudia nielen z okolia, ale i z ďalších krajov, preukazujúc úctu Panne Márii; a povesť o vyslyšanej modlitbe rozšírila sa i do zahraničia. Už roku 1200 bola tu postavená kaplnka z kameňa. Uhorský kráľ Ľudovít Veľký na mieste tejto kaplnky dal vybudovať veľký chrám s nádhernou vežou. Bolo to r. 1364. Časom i tento chrám bol malý na prijatie veľkého počtu pútnikov, a preto bol nadstavený roku 1662 a to tak, že je dnes jedným z najväčších chrámov sveta. Do Mariecelly každý deň roka možno putovať, veľké púte sa ale začínajú svätodušnými sviatkami a trvajú až do Povýšenia sv. Kríža. Naši nábožní predkovia pešo chodievali do Mariecelly. Dnes možno i túto púť ľahšie prekonať. Cestuje sa vlakom do Viedne na St. Pölten, kde sa presadá na vlak priamy do Mariecelly.

Užitočnosť pútí.

Sv. Cirkev nevydala nijaký rozkaz, žeby bolo k spaseniu potrebné putovať na niektoré pútne miesto. Naproti tomu podporuje ba odporúča púte ako spasiteľné prostriedky spasenia, ak ich pútnici konajú s dobrým úmyslom. Nemusíme ani spomínať neobyčajné milosti a zázraky, ktoré okúsia na pútnych miestach mnohí jednotlivci, ale len vo všeobecnosti spomnime mravnú úžitočnosť pútí a dostatočne budú obránené proti neprajníkom.

1. Púťami vzbudzuje a upevňuje sa láska i dôvera v rodine a láska k nepriateľom. Keď manžel opúšťajúc na niekoľko dní manželku a dietky, alebo manželka manžela, dieťa svojich rodičov, bratov a sestry, služobník svojho spolusložobníka, aby navštívil pútne miesto, rozlúči sa s nimi, nemôže sa obrániť myšlienke: „Ktovie, či sa ešte uvidíme." Pri lúčení navzájom sa srdečne odporúčajú Pánu Bohu; sú si všetci navzájom dvojnásobne milí a ak by aj boli mali medzi sebou niečo nepríjemného, srdce sa im obmäkčí, podajú si ruky na smierenie; len potom sa chytajú pútnickej palice.

2. Pútnik opúšťa svoj dom, remeslo, prácu a nastupuje dlhú pútnu cestu, ktorú pokladá za pokánie. Ide pešky, kúsok chleba a niekoľko korún má so sebou; ešte i z toho uštedrí chudobným a obetuje v kostole. Trpezlive znáša dážď i vietor, sparno i zimu, hlad i smäd, mdlobu tela i bolesť údov. Večer ho čaká chatrný nocľah; nezriedka mu poslúži za posteľ zelený trávnik

alebo otep slamy. Pôst a dlhé kľačanie pri modlitbe sú jeho posilnením.

3. Pútnik je oslobodený od každodenných domácich starostí, môže sa voľne oddať duchovnému životu. Premýšľa o stave svojej duše; srdce sa mu obmäkčuje, vôľa sa k dobrému nakloňuje a jeho svedomie postupne odkrýva jeho zraku poklesky a hriechy duše. Tu, hľa, poznáva sám seba; vidí množstvo svojich hriechov v celej ohavnosti, vzbudzuje si proti nim ošklivosť, cíti žiaľ, že obrazil dobrotivého Boha, a činí pevné predsavzatie. Hľa, prvý krok opravdivého pokánia.

4. Pútnik pri nastúpení púte azda aj nemá vždy celkom dokonale nadprirodzeného úmyslu, ale dobrý príklad iných zbožných pútnikov rozohreje a obmäkčí jeho chladné a zatvrdnuté srdce. Procesiový kríž pripomína mu nekonečnú lásku P. Ježiša, ktorý zomrel na ňom za jeho hriechy, a skutočnosť že jeho modlitby vyslyší Otec Nebeský len prostredníctvom Ježišovým. — Ak je pútnik malomyseľný, pohľad na procesiovú zástavu dodá mu ducha dôvery. Ako Ježiš dosiahol víťazstva nad smrťou a diablom, čo vyobrazuje práve táto zástava, tak i on zvíťazí a dosiahne veniec večnej slávy, ak bude zbraňou viery udatne bojovať proti telu, svetu a diablu. Pohľad na obrazy svätých na zástavách povzbudzuje pútnika k ich nasledovaniu a vnuká mu myšlienku, že i on sa môže stať svätým. Ťažkosti putovania uvádzajú mu na pamäť všetky biedy a trápenia, ktoré ho na tomto svete obkľučujú, ale pohľad na kríž a zástavy ho uspokojí a poteší jeho zarmútené srdce. A keďže pútnik na púti pociťuje mnohé ťažkosti, začína uznávať, koľko trápenia prežije každý pocestný, poľutuje ho a umieni si, že v budúcnosti ochotne pocestného prijme do svojho domu a obživí. A tak toto púťové cestovanie predstavuje mu celý život, ktorým putuje na ceste do večnosti. Ešte spasiteľnejšie účinkuje na srdce pútnikovo návšteva kostolov, slyšanie sv. omší, modlitby pred krížami, obrazmi svätých a cintorínoch.

5. Pohľad na vzorne usporiadanú procesiu, zbožná modlitba a ľúbezný spev povetrím sa rozliehajúci spasiteľne účinkuje nielen na samého pútnika, ale aj na tých, ktorých procesia postretne.

6. Aká nebeská slasť napĺňuje pútnika, keď sa blíži k posvätnému miestu a zazrie veže pútnického chrámu! Procesiové zástavy akosi veselšie vejú, pútnici prenikavejšie spievajú a vítaní hlasom zvonov, kde-tu i slávnostnými zvukmi hudby, s pozdvihnutou hlavou, ako by ani ustatí neboli, vkročujú do pútneho miesta a prvá cesta ich vedie do chrámu Božieho. Tu už potom vidieť prenikavé výjavy nadšenosti. Zabudli na hlad, smäd i únavu; pútnický chrám ako by vlial nového.

3. Modlitba pri vyberaní sa na púť.

Pane Ježišu Kriste, ktorý si vo svojom živote toľko ráz putoval do Jeruzalema, i ja sa včuľ vyberám na sv. púť k úcte Tvojho ťažkého putovania, aby som sa stal(a) účastným(ou) Božskej milosti Tvojej a aby som dosiahol(a) potešenia vo svojich ťažkých záležitostiach. Ježišu, udeľ mi milosť, aby som túto pobožnosť mohol(a) vykonať k zaľúbeniu Tvojmu a úžitok z nej čerpal pre svoju dušu. Všetky svoje kroky, modlitby i trápenia, každé hnutie svojho tela i duše spojujem s Tvojimi najdokonalejšími modlitbami, krokmi i trápeniami. Prosím ťa, nepozoruj na moje chyby, ktorých sa azda nevedome dopúšťam, ani na nedostatočnosť zbožnosti vo všetkých mojich skutkoch, lež pozoruj na môj dobrý úmysel a vôľu, ktorú pri tom mám; lebo nežiadam si ničoho iného činiť, len čo je Tebe milé. Amen.

Blahoslavená Panna Mária, milostivá Matka, ty si toľko ráz putovala vo svojom živote. Z lásky k príbuznej Alžbete putovala si do ďalekého údolia. Z poslušnosti pred rozkazom pohanského cisára dostavila si sa k popisu do mesta Dávidovho, Betlehema, kam si prišla z Nazaretu so svojím ženíchom Jozefom. Tam sa aj naplnily dni, aby si porodila. Z materinskej starostlivosti podľa Božieho zjavenia utekala si z Betlehema do Egypta s novonarodeným Jezuliatkom, aby si ho zachránila pred ukrutným Herodesom, ktorý číhal na jeho život. Keď zomrel ten, čo hľadal život dieťaťa, z rozkazu Božieho, zase si putovala z Egypta do Nazaretu, kde si v tichosti a pokoji vychovávala Ježiška. — Nazaretu zas podľa zákonného predpisu putovala si každoročne s Ježiškom do Jeruzalema. A keď si ho tam dvanásťročného stratila, len po trojdňovom putovaní si ho zase v chráme našla. Cez celý jeho život si chodievala za ním sledujúc, ako účinkuje na spáse našich duší. Ba kráčala si za ním bolestnou púťou na Golgotu. Keď tvoj Syn odišiel do svojho kráľovstva, stále si putovala na miesta, kde sa narodil, vychoval, učil, trpel i u-

mrel. — K úcte tohoto tvojho celoživotného putovania vyberám sa včuľ na túto sv. púť, aby som sa stal(a) hodným(ou) a účastným(ou) tých milostí, ktoré sa tam udeľujú skrze tvoje mocné orodovanie u Syna Božieho. Dobrotivá Matka, vypros mi milosť u svojho Syna, aby som túto púťovú pobožnosť mohol(a) vykonať k jeho sv. zaľúbeniu ku tvojej cti a k hojnému úžitku svojej duše. Amen.

Ó, Mária, Matička moja, týmto mojím putovaním chcem sa predovšetkým tebe zaľúbiť a vyprosiť tvoje milosrdenstvo pre seba i pre svojich domácich. Zvlášte ťa prosím, ráč sa u svojho Syna primlúvať za dušičky, ktoré sa až doteraz trápia v očistci. I pre túto moju púťovú pobožnosť, ktorú k tvojej úcte konám, pomáhaj im svojou prímluvou, aby sa im ich bolesti poľahčily, muky uľavily a ony tak do večného blahoslavenstva privedené boly. Amen.

4. Nábožné vzdychy pútnikov na ceste.

Bože, pozri s vysokého neba a pozoruj na mňa, biedneho(ú) svojho(u) služobníka(nicu), ktorý(á) z úprimnej lásky chcem byť prítomný(á) na tomto putovaní na Tvoju česť a slávu. Všemohúci Bože, dožič mi milostive, aby som toto svoje putovanie vykonal(a) s takou pobožnosťou a čistou mysľou, ako ho vykonal Syn Tvoj, Ježiš Kristus do jeruzalemského chrámu.

Najsladší Ježišu, prijmi všetky moje kroky, moje putovanie, moje modlitby i piesne a spoj ich v jedno so svojimi svätými modlitbami, aby tak boly posvätené a pred Tvoj najsvätejší trón prinesené. — Milí svätí anjeli, poďte so mnou a pomáhajte mi pobožne vykonať toto putovanie. Ochraňujte ma pred búrkou, víchrom a každým nebezpečenstvom, pred úkladmi viditeľných i neviditeľných nepriateľov; varujte ma pred takým kamarátstvom, miestom a príležitosťou, pre ktoré by mi toto putovanie bolo viac na škodu ako na osoh; dodajte mi telu i duši

posily, žeby som túto púť s radosťou vykonal(a). Porúčajte Pánu Bohu všetky moje modlitby, piesne, myšlienky, vzdychy a všetky moje účinky, ktoré teraz konám, tak aby s vami spojený(á) tým milším(ou) som sa stal(a) pred obličajom Božím. Amen.

5. Modlitba pred krížom.

Pane Ježišu, Vykupiteľu môj, pre tie bolesti, ktoré si na kríži trpezlive znášal a pri ukrutnej smrti pretrpel, tu pred týmto krížom Ťa prosím, buď mi milostivý a milosrdný naproti mne a tejto púťovej ceste a v hodinu smrti mojej. Amen.

6. Modlitba pred obrazom P. Márie.

Milostivá Matka, Mária, vystri na mňa svoju požehnávajúcu pravicu, udeľ mi na tejto púti i po celý život materinské požehnanie tvoje, aby som pod materinskou ochranou tvojou zostať mohol(a) horlivým(ou) a pevným(ou) v láske k Bohu a k tebe. Čo nech mi udelí tvoj najmilší Syn, Pán náš, Ježiš Kristus. Amen.

7. Modlitba pred obrazom niektorého svätého.

Svätí Boží vyvolení, obzvlášte ty svätý M . . ., ku cti ktorému je vystavený tento obraz, oroduj za mňa u Boha a svojou mocnou prímluvou odvrát odo mňa na tejto púťovej ceste všetky telesné i duševné nebezpečenstvá, aby som mohol(a) v tomto putovaní ďalej pokračovať, šťastlive ho dokončiť a potom, keď z tohoto sveta preč odputujem, s tebou v nebesiach Boha chváliť a velebiť. Amen.

8. Vzdych pri vstúpení do pútnického chrámu.

Pane Ježišu Kriste, pre Tvoju najsvätejšiu krv Ťa prosím, oddiaľ odo mňa všetku márnu starosť a roztržitosť, aby som si zaslúžil(a) milosrdenstvo Tvoje. Amen.

9. Pozdravenie pútnického chrámu.

Pozdravené buď ty vyvolené miesto Božských milostí, kde Ježiš Kristus na mocnú prímluvu svojej najmilšej Matky Márie, hojne rozdáva svoje nebeské milosti. S celou dôverou i ja blížim sa k tebe, skladajúc svoju detinskú nádej v orodovanie prebl. P. Márie a v milosrdenstvo Božie. Viem, že Boh pokorného hriešnika od seba neodvrhne, ale mi radšej dá skrúšené srdce, dokonalú ľútosť, aby som činil(a) pravé pokánie nad svojimi mnohými hriechami. Takto iste budem vyslyšaný(á) vo všetkých svojich potrebách skrze zásluhy Pána nášho, Ježiša Krista a orodovanie blahosl. Panny Márie, Matky Božej. Amen.

10. Modlitba v pútnickom chráme.

Klaniam sa Tebe, najsvätejší Bože, v tomto sv. chráme. Ďakujem Ti, že si ma sem šťastlive doprevadil a milostive mi dožičil, aby som sa Ti na tomto mieste klaňal(a), Teba ctil(a) a vzýval(a). Prišiel(a) som do tohto chrámu, aby som mal príležitosť seba mŕtviť, svoju vnútornú pobožnosť s čnosťou trpezlivosti v premáhaní cestových nepríjemností cvičiť a spájať s dobrým príkladom, na čo mám na tejto púti toľkú príležitosť. Na tomto Tebe milom posvätnom mieste chcem pred Tebou vyliať celé svoje srdce a chcem Ti dôverne predniesť všetky svoje záležitosti a ťažkosti. Dobrotivý Bože, ktorý si už mnohých hriešnikov vyslyšal a mnohé zarmútené srdcia potešil, vyslyš tiež aj moju nehodnú modlitbu a poteš ma v mojom trápení a zármutku. Ach, obráť na mňa svoje milostivé oči a pozoruj, ako pokorne tu pred Tebou kľačím. Zmiluj sa nado mnou a pomáhaj mi v mojej terajšej, tebe dobre známej potrebe, ktorú Ti tu skladám na oltár a uzatváram ju do všetkých sv. omší, ktoré budú tu slúžiť Tvoji kňazi. Obráť všetko na dobré a daj, aby všetko, čo ma tlačí a sužuje, slúžilo na moje spasenie a na Tvoju úctu.

V tomto Tvojom sv. dome prosím Ťa o tú zvláštnu milosť, ktorá mi je potrebná k Tvojej službe a k môjmu spaseniu. Ó, Bože, známo Ti je, aký biedny som ja človek a v akom veľkom nebezpečenstve duše sa nachádzam. Bez Tvojej pomoci je mi nemožné bohabojne žiť a mnohonásobným nebezpečenstvám a pokušeniam sveta, tela i diabla vyhýbať. Najviac preto som sa vybral(a) na túto púť, aby som Ťa celým srdcom vzýval(a). Úfam teda, že ma vyslyšíš a túto púť mi užitočnou učiníš. Toto svoje púťové cestovanie porúčam a obetujem Ti s najpokornejšou prosbou, ráč ho milostive prijať a mne na tele i na duši užitočným a spasiteľným učiniť. Amen.

11. Modlitba pred milostným obrazom P. Márie.

Divotvorná Rodička Božia, sv. Panna Mária, s radosťou som putoval(a) na toto milostivé miesto, do tohto chrámu, vystaveného k úcte Božej a tvojej. Viem, že si i na inom mieste tá istá Panna Mária, tá istá dobrotivá a milostivá Matka, ale Boh na tomto mieste na tvoje orodovanie učinil mnohé divy a udelil veľa milostí, utiekajúcim sa k tebe vo svojich duchovných i telesných potrebách. Týmito zázrakmi a milosťami Boh tu viac, ako inde, oslávil a zvelebil tvoje meno a rozmnožil tvoju úctu. Prišiel(a) som sem, aby som sa tebe pred tvojím obrazom vyžaloval(a) vo svojich potrebách a úprimne ti vyjavil(a) všetku svoju biedu. Chcem si tu pred tebou otvoriť celé svoje srdce a dôverne predniesť všetky svoje záležitosti a ťažkosti. Prosím ťa o pomoc s takou dôverou a nádejou, ako prosí dieťa svoju matku. Ja som síce pre mnohé hriechy nehodný(á) tvojej dobroty a prímluvy, ale ty si najmilostivejšia matka, preto sa opovažujem teba vzývať a o pomoc prosiť. Ty si plná milosti a milosrdenstva a hotová si podať milostivú ruku tým, čo sa k tebe utiekajú. Preto som ja biedny(á) hriešnik(ca) v dôvere v teba priputoval pred tvoj sv. obraz na toto tak hojnými milosťami

vyznačené miesto. Tu chcem verne i zbožne vykonať svoju modlitbu a obetu. Svätá Mária, ty potešiteľka zarmútených, so skormúteným srdcom vzdychám k tebe pred tvojím obrazom. Nezapovrhniže, Matka večného Slova, moje slová, ale vyslyš ma milostive a poteš ma v mojich potrebách. Mária Matička, ty znáš, v akom biednom položení sa nachádzam, a že si sám(a) vo svojej biede pomôcť neviem. Preto sa s vrúcnosťou k tebe obraciam a svoje uplakané oči k trónu tvojho materinského milosrdenstva pozdvihujem. Rozpomeň sa, ó najmilostivejšia Panna, že ešte nikdy nebolo počuť, že by bol od teba prázdny odišiel ten, kto u teba pomoc hľadal. Daj teda i mne pocítiť moc tvojho orodovania u Boha. Obráť svoju milostivú tvár so svojho nebeského trónu a milostive pozri na mňa, biedne a na tvoju pomoc utisnuté stvorenie. Ach, nezapovrhniže ma, ty moja po Bohu najvernejšia Pomocnica, lež podľa svojej veľkej dobroty príď mi na pomoc v mojich potrebách a záležitostiach. Predstúp pred trón Božského milosrdenstva a primlúvaj sa tam za mňa, nehodného človeka. Porúčaj ma svojmu najmilšiemu Synovi, Ježišu Kristovi; zatvor moju dušu i telo do jeho najsv. rán, aby som bol(a) zachránený(á) od všetkého duševného i telesného zlého a posilnený(á) i zachovaný(á) vo všetkých svojich krížoch. Amen.

12. Modlitba pred oltárom svätých.

Svätí Boží, k úcte ktorých je tento oltár zasvätený a ktorých obrazy sú tu vyvesené, prišiel(a) som vás navštíviť, pozdraviť, uctiť a prosiť o prímluvu u Boha. Na tento oltár skladám všetky svoje kríže a potreby, aby boly obetované najsv. Trojici pri všetkých sv. omšiach, vami prednesené pred trón nebeského Otca a vaším orodovaním tam napomáhané. Porúčam sa do všetkých sv. omší, ktoré budú na tomto oltári slúžené a žiadam si stať sa účastným(ou) ich ovocia teraz i v hodinu smrti mojej. Amen.

13. Modlitba pri venovaní obetného daru.

Milostivá a dobrotivá Matička, Panna Mária, prijmi tento chatrný darček, ktorý ti obetujem zo svojej chudoby. Obetujem ho však s dobrým úmyslom, úprimným a vďačným srdcom a skladám ho ako almužnu do tvojich rúk na záloh mojej detinskej lásky, úctivosti, pobožnosti, oddanosti a vernosti naproti tebe. Dobrotivá Matička, prijmi milostive tento dar a pohliadni viac na úmysel obetujúceho ako na chatrnosť tebe obetovaného daru. Popri skromnosti hmotného daru, obetujem ti predovšetkým celé svoje srdce. Túto moju obetu nech zanesú do neba svätí anjeli, ktorých si ty Kráľovnou, a nech ju složia pred Božský trón tvojho Syna, Ježiša Krista, ktorý žije a kráľuje na veky vekov. Amen.

14. Lúčenie sa s milostným miestom.

Tisíc ráz buď pozdravená nebeská Kráľovná, naša milostivá Matka, i s tvojím najmilším Synom, Ježišom Kristom, ako sa nám predstavuješ na tomto tvojom zázračnom obraze. Sotvaže sme, ukonaní z ďalekej cesty, v tebe sa potešili, už obkľučuje žalosť naše srdce, že nám nastáva čas, keď sa musíme s tebou rozlúčiť a brať sa nazpäť domov ku svojim. Nakloň sa k nám, aby sme ťa mohli pobozkať ústami svojho srdca a poďakovať sa ti za dobrodenia a milosti tu dosiahnuté. Ďakujeme tvojmu najmilšiemu Synáčkovi, že nám odpustil hriechy pri sv. spovedi, že obživil našu dušu svojím najsv. telom vo velebnej Sviatosti Oltárnej a že nás posilnil na zpiatočnú cestu a do boja proti viditeľným i neviditeľným nepriateľom našej duše. Za toto všetko vrúcne ďakujeme i tebe ako sprostredkovateľke a na znak svojej lásky darúvame a obetujeme ti svoju dušu, telo, život, zdravie a všetko, čím vládneme. — Srdce naše sa rmúti, keď pomyslíme, že sa musíme rozlúčiť s tvojím sv. obličajom, s týmto tvojím zázračným obra-

zom, a zanechať toto milostivé miesto. Radi by sme tu zostali a tu v tvojom materinskom náručí i zomreli. Ach, keďže tomu už ináč nemôže byť a k odchodu nám už hodina odbila, skôr ako tento sv. stánok opustíme, Matička láskavá, ešte o jednu milosť ťa prosíme: Požehnaj nás svojou materinskou pravicou; vyprevaď nás z tohto tvojho sv. stánku; ochraňuj nás skrze anjelov Strážcov, ktorých si ty Kráľovnou a ktorí sú hotoví k vykonaniu pokynov tvojich; pomáhaj nám na obťažnej ceste, aby sme sa bez úrazu šťastlive navrátili domov k svojim milým. Všade budeme rozprávať s uradovaným srdcom o divoch a zázrakoch tvojej materinskej dobroty a rozširovať tvoju česť a chválu, aby sme sa stali hodnými tvojej ďalšej ochrany a milostí, k dosiahnutiu večného spasenia nám tak veľmi potrebných, a aby sme sa po tomto časnom putovaní šťastne dostali do nebeskej vlasti. Amen.

15. Obetovanie sa P. Ježišovi po púti.

Najláskavejší Ježišu, s pomocou Tvojej milosti už som dokonal(a) túto púť. Nič iného mi nepozostáva, len aby som ju čo najochotnejšie obetoval(a) k úcte Tvojej a mojej najmilšej Matky, blahosl. Panny Márie. Tu pred Tvojím oltárom skladám všetky svoje kroky, ktoré som dosiaľ učinil(a); všetky ťažkosti, ktoré som na ceste podstúpil(a); všetky modlitby, ktoré som odriekal(a); všetky piesne, ktoré som odspieval(a) a všetky ostatné pobožnosti, ktoré som vykonal(a). Čo chýbalo v mojej pobožnosti, to ráč nahradiť Tvojim milosrdenstvom; čím som sa azda na ceste previnil(a), milostive mi odpusť, a čo dobrého som vykonal(a), to obetuj svojmu Otcovi v spojení s Tvojími nesmiernymi zásluhami a zásluhami Tvojej najsv. Matky. Daj, aby táto púťová pobožnosť slúžila mi k duševnému spaseniu. Amen.

DIEL JEDENÁSTY.

PIESNE

Na Advent.

1. — 1. Ó prekrásna Hviezda ranná, — ktorá si nám s neba daná, — vrúcne, Panna, buď vítaná! — 2. Božieho tys' výkvet diela, — k tebe poslal Gabriela — sám Boh, svojho archanjela. — 3. Počneš Syna premilého, — Bohom Otcom nám daného, — Spasiteľa čakaného. — 4. Ako dcéra Stvoriteľa — Matkou budeš Spasiteľa — a nevestou Tešiteľa. — 5. Trojici buď svätej sláva, — Márii česť nech sa vzdáva, — že sa Božou Matkou stáva.

2. — Anjel Pána zvestoval Panne Márii a ona počala z Ducha Svätého. — Zdravas, Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho: Ježiš. — Svätá Mária, Matka Božia, pros za nás, hriešnych, teraz i v hodinu smrti našej. Amen. — Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho. — Zdravas. — A Slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami. — Zdravas. — Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému; ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz—i vždycky i na veky vekov. Amen.

3. — 1. Anjel s neba v rúchu jasnom — k Nazaretu v speve hlasnom — ku Márii sletuje, novinu jej zvestuje. — 2. Obľúbil si ťa Stvoriteľ, — by sa z teba Vykupiteľ prisľúbený narodil; — k tomu ťa Boh vyvolil. — 3. Buď, Mária, teda zdravá, — anjel pozdravenie dáva, — prijmi to pozdravenie, — oroduj za stvorenie. — 4. Pán Boh s tebou, — čistá Panna, — tebe bola prednosť daná — pred všetkými ženami, — tebe hriech je neznámy. — 5. Počneš Syna premilého

— skrze Ducha Najvyššieho; — Ježišom sa bude zvať, — spasenie má ľudstvu dať. — **6.** Buď láskavou prostrednicou — a pred Bohom prímluvnicou — nám, ó Božia Rodička — a Kristova Matička!

4. — 1. Bože, ku Tebe — voláme v nebe, — jak vo dne, tak v noci — buď nám na pomoci: — prídi, prídi, Spasiteľu! — **2.** Ukáž nám cestu — k večnému mestu — nám na potešenie, — daj milosť, spasenie; — prídi, prídi, Spasiteľu! — Glória: **3.** Nech sa vždy vzdáva — Tebe česť, sláva, — Ty nás vyučuješ, — myseľ osvecuješ; — Pane, Kriste, Spasiteľu! — Epištola: **4.** Teba čakali, — predpovedali — svätí prorokovia, — žiadali otcovia; — Teba, Kriste, Spasiteľu! — Evanjelium: **5.** Tys' na div vekom — stal sa človekom; — tu je už čakaný, — Tvoj prorokovaný — príchod, Kriste, Spasiteľu! — **6.** Panna vznešená, — neporušená, — počala si nášho, — Bohom nám daného — Jezu Krista, Spasiteľa. — Krédo: **7.** Veríme v Teba, — ó svetlo s neba! — Naším buď vždy vzorom, — svieť nám nad obzorom: — Jezu Kriste, Spasiteľu! — Ofertórium: **8.** Čistú obetu, — čos' nechal svetu, — sluha Tvoj predkladá, — milosti dar žiada: — Jezu Kriste, Spasiteľu! — **9.** Tá obeť svätá — za hriechy sveta, — v svedomí zlých ľudí — pokánie nech budí: — Jezu Kriste, Spasiteľu! — **10.** Ach, v nás nešťastných — niet zásluh vlastných, — v srdci si ty nebe — pripravuj sám sebe. — Prídi, prídi, Spasiteľu! — **11.** Príchod Tvoj, Pane, daj, nech sa stane — skrz túto obetu — užitočným svetu. — Prídi, prídi, Spasiteľu! — Sanktus: **12.** V osobách trojí: — láska Ťa pojí, — mocný Stvoriteľu, — Duchu Tešiteľu, — Jezu Kriste, Spasiteľu! — **13.** Tvojej mocnosti — a velebnosti — plná je zem, nebe — spievajú o Tebe: — Svätý, svätý, svätý Pane!

5. — 1. Buď, Mária, pozdravená, — ty nebies krásna ľalia! — Tys' Mať Božia, vyvolená — od večného Boha. — Archanjel ťa pozdravuje — a veci divné zvestuje: — porodíš, Premilá, — Krista, Spasiteľa. — **2.** Teš sa, Matička premilá, — žes' anjelu privolila,

— bo tým sa stalo spasenie, — sveta vykúpenie. — Keď Eva hadu svolila, — mier duše svojej stratila — a ľudské stvorenie — uviedla v kvílenie. — **3.** Tys' nádej sveta celého, — porodíš Syna Božieho, — čo naše hriechy obmyje — krvou s Kalvárie. — Tam Boha v nebi pros za nás — a primlúvaj sa každý čas. — On ťa vždy vyslyší, — Stvoriteľ najvyšší. — **4.** Keď v hriechu sme a v súžení, — pomoc mávame v trápení — skrz teba, ó Panna čistá, — Matka Jezu Krista! — Skrz teba vždy dosiahneme — my, biedni červi zo zeme, — rúk Božích žehnanie, — túžobne žiadané.

6. — 1. Dennica už vyšla, — radostná zvesť prišla — od najvyššieho Stvoriteľa. — Novina anjela, — predzvesť Gabriela, — radostná pre nás takto znela: — [:Panenka Mária — porodí nám Syna, — nášho predrahého Spasiteľa.:] — **2.** Panna sa zľakla, — takto povedala — archanjelovi nebeskému: — „Ako to môže byť, — jak môžem porodiť, — súc zasvätená Najvyššiemu? — [:Bohu som sľúbila, — Jemu som slúžila, — celá chcem patriť ja iba Jemu.“:] — **3.** Anjel jej hovoril: — „Boh sám ťa vyvolil, — neboj sa, Panna najsvätejšia, — panenstvo nestratíš, — zázračne porodíš, — Mária, Bohu si najmilšia. — [:Ty medzi ženami — kvet si požehnaný, — tys' Bohu nad všetko najvzácnejšia.“:] — **4.** Keď si, ó Matička, — Kristova Rodička, — ostala šťastnou nad pannami, — starosť maj vždy o nás, — primlúvaj sa za nás, — zmiluje Pán Boh sa nad nami, — [:aby sme po boji — vo večnom pokoji — spevom ťa chválili večne v nebi.:]

7. — 1. Dnes Panna je pozdravená, — Mať Krista Pána zvolená. — Boh sám, ktorý v nebi žije, — s neba na svet sostupuje. — **2.** Hlas Mária uslyšala — a meno „Ježiš“ prijala, — aby Jeho Matkou bola, — ponížene privolila. — **3.** Milosti plná Matička — je Spasiteľa Rodička, — Krista Pána čo nosila, — v Ňom jedine sa tešila. — **4.** Dar Otca je ten plod Svätý — a Duchom Svätým počatý: — z čistej Panny život vezme, — aby spasil ľudstvo hriešne. — **5.** Sám Boh

k nám s neba prichodí — a z Márie sa narodí, — preto ráčil na svet stúpiť, — že nás všetkých chcel vykúpiť. — **6.** Dnes Jemu všetci spievajme — a vďaky Bohu vzdávajme — za to veľké dobrodenie, — za bolestné vykúpenie. — **7.** Buď chvála Otcu večnému — a Synovi premilému, — chvála Duchu presvätému, — v Božstve obom rovnakému!

8. — 1. Duša moja celou silou — veleb Pána večného, — osláv piesňou roztomilou — Stvoriteľa mocného. — Teš sa, že už prišly časy, — ktoré vrúcne sme žiadali, — čo prorokov zbožné hlasy — svetu predpovedaly. — **2.** Ajhľa, s neba vysokého — anjel Boží sletuje — a neveste Najvyššieho — radosť veľkú zvestuje. — Žena Bohom vyvolená — poslúcha hlas archanjela, — v rozjímaní pohrúžená — veľmi krásna je celá. — **3.** Boha Otca najvyššieho — sám Syn jednorodený — stúpil s trónu nebeského — spasiť svet náš stratený. — Z čistej Panny narodí sa, — bude znášať posmech tupý: — za ním kríž niesť rozhodni sa — a z hriechu ťa vykúpi. — **4.** Mária sa pannou stala — nad všetkými pannami, — anjelovi povedala: — „Ako vravíš, staň sa mi." — V svojom srdci prespanilom — preradostne zaplesala, — Bohu svojmu v speve milom — česť a chválu vzdávala. — **5.** I my s ňou tiež zaplesajme, — Bohu česť prespevujme, — Spasiteľa privítajme, — srdcia Jemu venujme. — Slovom, skutkom vyvyšujme, — ako ona ctila Jeho, — takto seba pripravujme — do kráľovstva večného.

9. — 1. Poslaný je anjel — od Otca najvyššieho, — nazvaný Gabriel, — posol Boha večného — k Nazaretu mestu, — by tam Jeho nevestu — Máriu pozdravil, — Jeho vôľu jej zjavil. — **2.** „Zdravas, ó Mária, — Panna plná milosti, — krásna si ľalia, s tebou je Boh s výsosti. — Neboj sa, ó Mária, — ty nebeská ľalia, — počneš i porodíš — a panenstvo nestratíš." — **3.** Na tie jeho slová — Mária sa divila: — „Nech je vôľa Božia!" — anjelovi vravela. — „Deva som Najvyššieho, — Matkou stanem sa Jeho, — nad anjelov vyššia, — dcéra Evy najnižšia." — **4.** A tak

Božie Slovo — z Márie sa počalo, — Vykupiteľovo — človečenstvo povstalo. — Chváľme Ho, veď Boh je náš, — ctime Ho, veď spasil nás. — Sláva Bohu Synu, — že smyl našu s nás vinu!

10. — 1. Anjel Gabriel, — ako Pán Boh chcel, — s neba koná cestu — k Panne Márii, — k Nazaretu mestu. — **2.** Posolstvo nesie — pri veľkom plese, — k Panne pristupuje — a ju v pokore — takto pozdravuje: — **3.** „Zdravas, Mária, — čistá ľalia, — vzor si všetkých čností; — anjel zjavuje, — žes' plná milosti. — **4.** Nad matky iné — tebe jedine — česť a prednosť daná; — medzi ženami — ty si požehnaná." — **5.** Čujúc to Panna, — je naľakaná — a sa vypytuje: — „Jak to môže byť, — čo anjel zvestuje?" — **6.** Anjel zdesenej — Panenke ctenej — odpovedal na to: — „Nadprirodzene — stane sa vec táto. — **7.** V tebe utvorí — ten plod Duch Boží, — stúpi v teba s neba; — Syn Boží bude, — čo sa zrodí z teba."

11. — 1. Hľa, anjel Pána vznešený, — je posolstvom poverený, — k nám s neba dolu sletuje — a Máriu pozdravuje. — **2.** „Buď zdravá, plná milosti, — pre svoje milá si čnosti; — buď požehnaný čistého — plod života panenského. — **3.** Máš zrodiť ty Spasiteľa — a sveta Vykupiteľa, — Syna Boha najvyššieho, — Duchom Svätým počatého." — **4.** Tu Panna hlavu sklonila — a pokorne hovorila: — „Hľa, dievka Pána som svojho, — staň sa podľa slova tvojho!" — **5.** Hneď Slovo telom stalo sa, — Boha nám daly nebesia, — by prebýval medzi nami, — prenehodnými hriešnikmi. — **6.** Pros za nás, drahá Božia Mať, — ráč u Boha sa primlúvať, — nech Syn tvoj nás po časnosti — do večnej prijme radosti.

12. — 1. Hľa, Panna je pozdravená, — poslom anjelom uctená. — Božstvo k ľudstvu sa znížilo, — v lono Panny sostúpilo. — **2.** Keď anjela uslyšala, — nad tým veľmi sa zľakla. — Božej vôle sa poddala, — by sa Božou Matkou stala. — **3.** Si Bohom Otcom zvolená, — Duchom Svätým zatienená; — Krista v živote nosila, — v Ňom jedine sa tešila. — **4.** Po-

žehnaný ten plod svätý, — Duchom Svätým je počatý — a predivné narodenie — nie je Panny porušenie. — **5.** Ó Ježišu milostivý, — duší našich žiadostivý, — preto ráčils' na svet stúpiť, — žes' všetkých nás chcel vykúpiť. — **6.** Preto my sa Mu klaňajme, — vrúcne vďaky Mu vzdávajme — za to veľké dobrodenie, — že priniesol nám spasenie. — **7.** Buď chvála Otcu večnému, — Synu Jeho premilému, — tak isto Duchu Svätému, — Bohu v Trojici jednému.

13. — 1. Moc Božia divná — a nevýslovná, — čo si učinila? — K obrazu svojmu — človeka stvorila. — **2.** Veľmi pekného, — nesmrteľného, — kvet celého diela, — by mohol poznať — svojho Stvoriteľa. — **3.** By Ťa miloval, — v raji panoval — a žil v blaženosti, — v záhrade rajskej — z Tvojej láskavosti. — **4.** Diabol zlostivý — bol závistlivý, — vidiac šťastie jeho, — ktoré mal človek — od Boha večného. — **5.** Úklady zlosti — kládol v chytrosti, — by človek zvábený — rozkoše rajskej — bol tiež pozbavený. — **6.** Nešľachetný had — v taký veľký pád — priviedol človeka — skrz okúsenie — jedného jablka. — **7.** Človek stráň kvetnú, — milosť posvätnú — a raj večný stratil, — aby sa viac doň — nikdy nenavrátil. — **8.** Pán Boh zjavil nám, — že nás spasí sám — skrze svojho Syna, — by nám byť mohla — odpustená vina.

14. — 1. Múdrosť a sila — Božia premilá, — čo si učinila? — K obrazu svojmu — človeka stvorila. — **2.** Bohu mal slúžiť, — po Ňom vždy túžiť, — so stromu neužiť; — slávu nebeskú — čnosťou si zaslúžiť. — **3.** Diabol prezlostný — závidel čnostný, — spolu i radostný — stav prvých ľudí: — zmenil ho v žalostný. — **4.** Vzbudil v nich pýchu, — neveru lichú — a obrátil k smiechu — výstrahu Božiu: — priviedol ich k hriechu. — **5.** Trest spravodlivý — mal had lestivý, — i náš nešťastlivý — praotec hriešny — za prečin strašlivý. — **6.** Z raja vyhnaný, — smrti poddaný, — s dušou plnou rany, — zatvoril sebe — i nám nebies brány. — **7.** Miesto milosti, — nesmr-

teľnosti, — rajskej blaženosti, — dedíme po ňom — trest a vinu zlosti. — **8.** V raji sľúbený — Potomok ženy, — telom učinený — Syn Boží, blahej — príčinou bol zmeny. — **9.** Pravda milosti, — pokoj prísnosti — daly bozk ľúbosti. — Buď Bohu sláva — tu i na výsosti!

15. — 1. Nes, Gabrielu, — nes, pozdravenie, — radosť pre ľudské — nes pokolenie. — [:Pozdravuj Máriu, — prečistú ľaliu!:] — **2.** Zvestuj jej radosť, — zvestuj potechu, — že Boh svet príde — spasiť od hriechu, — [:že Boha porodí, — čo spasí národy.:] — **3.** Zdravas, Mária, — milosti plná, — bo máš porodiť — v čistote Syna. — [:Staneš sa Rodičkou — a Božou Matičkou.:] — **4.** Radostnú tú zvesť — prijmi, ó Panna! — Buď požehnaná, — Mať Krista Pána! — [:Buď ľudstvu záchranou, — nádejou čakanou.:] — **5.** Prijmi, Mária, — veľké posolstvo; — svetu Boh zjaví — veľké tajomstvo, — [:že počneš Ježiša, — Matička najmilšia!:]

16. — 1. Oblaky s neba — nech rosia Teba, — sľúbený Kriste, — čakaný iste! — Prídi, prídi, Spasiteľ náš! — **2.** Otcovia svätí — prorokujú Ti — život tŕnistý, — vzor náš prečistý! — Prídi, prídi, Spasiteľ náš! — Glória: **3.** Buď Bohu chvála — na zemi stála, — že k nám sostúpi — a nás vykúpi. — Prídi, prídi, Spasiteľ náš. — Krédo: **4.** Veríme v Teba, — spasenie s neba, — kvet lásky večnej — a nekonečnej! — Prídi, prídi, Spasiteľ náš! — Ofertórium: **5.** Tvoja predrahá — obeť premáha — diablovu zlobu — a ľudskú mdlobu. — Prídi, prídi, Spasiteľ náš! — **6.** Skrz svoje rany — od pekiel brány — chráň nás, ó Kriste, — daj srdce čisté. — Prídi, prídi, Spasiteľ náš! — Sanktus: **7.** Presvätý Pane, — tu v Tvojom stane, — nech sa vždy vzdáva — Tebe česť, sláva. — Prídi, prídi, Spasiteľ náš!

17. — 1. Otec nebeský — z preveľkej lásky — [:k najzázračnejšiemu — človeka stvoril — podobenstvu svojmu.:] — **2.** V raji rozkošnom, — v kraji tom šťastnom — [:Adama postavil — za pána zeme, —

tvorom ho predstavil.:] — 3. By Adam slušnosť, — svoju poslušnosť — [:Bohu preukázal, — Boh mu so stromu — ovocie zakázal.:] — 4. Lež Adam s Evou — za vtáctva spevov — [:ovocie okúsil — a zákaz Boží — nešťastne porušil.:] — 5. Boh sa zľutoval, — bo nás miloval, — [:sľúbil Spasiteľa, — od večnej biedy — Vysloboditeľa.:] — 6. Všetci plesajme, — chválu vzdávajme — [:Otcu nebeskému, — že poslal Syna — ku spaseniu nášmu.:] — 7. Spolu žiadajme, — prosby skladajme, — [:aby to vtelenie — nám všetkým večné — prinieslo spasenie.:]

18. — 1. Pán Boh všemohúci, — sudca náš budúci, — poslal posla svojho, — posla prekrásneho — ku Panne Márii. — 2. Meno má Gabriel, — vznešený archanjel, — z dvora nebeského, — z chóru anjelského, — posol najslávnejší. — 3. Zvestoval on Panne — veci neslýchané; — vravel v Božom mene — reči utešené — pre celý hriešny svet. — 4. „Zdravas buď, Mária, — prekrásna ľalia, — zdravas, svätá Panna, — Bohom požehnaná — si medzi ženami!“ — 5. Vidiac archanjela — preľakla sa celá. — Panna pozdravená, — veľmi zadivená — stála tu pokorne. — 6. Anjel ju pozdravil: — „Pán Boh ťa vyvolil, — počneš Jezu Krista — a porodíš čistá — Syna Najvyššieho. — 7. Ktorému Pán Boh dá — trón kráľa Dávida — a kráľovať bude — v celom svojom ľude, — ktorý ho miluje.“ — 8. Vtedy pozdravená, — od Boha zvolená, — vraví odovzdane: — „Nech sa mi tak stane — podľa tvojho slova!“

19. — 1. Po zlom páde človeka hriešneho — ľutoval Boh stvorenia krásneho, — poslal na svet archanjela svojho. — 2. Iď k Márii, zjav jej moju vôľu, — že Syn môj sám stúpi s neba dolu, — že súc pannou matkou bude spolu. — 3. Panna v ten čas v Písme rozjímala, — keď anjela zdraviť uslyšala, — zpočiatku sa veľmi naľakala. — 4. Anjel Boží, vidiac naľakanú, — takto znova počal tešiť Pannu: — „Boh je s tebou, dôveruj len v Pánu. — 5. Našlas' milosť Otca nebeského, — že ty máš byť matkou Syna Jeho;

— tak rozhodla vôľa Najvyššieho. — **6.** Sladké meno „Ježiš“ Syn dostane, — Bohom už dávnejšie je Mu dané, — lebo On sa Spasiteľom stane.“ — **7.** Ticho hlavu naklonila Panna — a do vôle Božej odovzdaná — riekla: „Staň sa podľa vôle Pána!“ — **8.** Panna, pros za ľudské pokolenie, — by nám dal Boh hriechov odpustenie — a po smrti večné oslávenie.

20. — **1. Príďže, náš milý Spasiteľ,** — čaká Ťa biedny Izrael; — plačúci v hriechu tu stená, — príďže už do nášho lona. — Plesaj, zem, svojho Boha chváľ, — že ťa tak veľmi miloval. — **2.** Ó príďže, svetlo kresťanské, — a prelom svázky satanské, — ktoré Adam neposlušný — uvalil na ten svet hriešny. — Plesaj, zem, atď. — **3.** Ó príďže, Dieťa nebeské, — Dieťatko božské, anjelské, — čakáme Tvoju potechu, — veľmi sme padli do hriechu. — Plesaj, zem, atď. — **4.** Ó príďže, príď, náš Spasiteľ, — nebeský Ty náš Tešiteľ — a prines nám dar milosti, — vo viere daj nám stálosti. — Plesaj, zem, atď.

21. — **1. Roste, nebesia, s výsosti,** — oblak, prš Spravodlivého; — otvor sa, zem, z vnútornosti, — Spasiteľa dajže nášho. — **2.** Nebesia, hľa, objavujú — slávu Boha najvyššieho — a oblohy ohlasujú — dielo rúk premocných Jeho. — G l ó r i a: **3.** Bohu na nebi sláva buď, — velebí, Pane, Ťa Tvoj ľud; — vďaka Ti večná za milosť, — za Tvoju ku nám príchylnosť. — K r é d o: **4.** V Boha, Otca najvyššieho, — i v Syna Jeho milého, — verme i v Ducha Svätého, — s Otcom, Synom rovnakého. — O f e r t ó r i u m: **5.** Keď sa počal Syn Tvoj z Panny, — v obetu bol za nás daný; — pamiatku Jeho presvätú — oslavovať budeme tu. — **6.** Obeta Bohu buď milá, — ktorú Cirkev pripravila; — prijmi, ó Bože, tie dary, — v rukách kňaza na oltári. — S a n k t u s: **7.** Svätý, svätý, najsvätejší — Otec i Syn Tvoj najmilší, — i Duch Svätý, Boh premilý, — chválený buď v tejto chvíli!

22. — **1. Už s neba posol schádza,** — oddávna žiadaný — a k Márii prichádza — od Boha poslaný; —

prekrásny archanjel, — nazvaný Gabriel. — **2.** Česť vzdáva a sa klania, — vykoná posolstvo — a hlavu čestne skláňa, — ctí sväté tajomstvo; — Pannu pozdravuje, — divnú vec zvestuje. — **3.** Tys', Mária, milosťou — Božou naplnená — a najkrajšou si čnosťou — nad iné vznesená; — máš Matkou Božou byť — a Syna porodiť. — **4.** Syn Boží, Panna, teba — za matičku chce mať, — veď svetu spásy treba, — čo má sa skutkom stať. — Ty Panna spanilá, — ty Matka premilá!

23. — **1. Tys', Panna, plná milosti,** — Pán Boh vždy s tebou je, — On z veľkej dobrotivosti — slávu ti daruje. — Archanjel s neba sletuje — a takto ťa pozdravuje: — [:„Buď zdravá, Matička!“:] — **2.** Ty z Ducha počnúc porodíš — nám Vykupiteľa, — lež panenstvo tým nestratíš, — podľa slov anjela. — Duch Svätý príde v plameni — a milosťou ťa odmení: — [:Ó zdravas, Mária!:] — **3.** Tu chvíľa je, ó kresťane, — tu čas vykúpenia, — nám veselia čas nastane — a doba spasenia. — Z vín svojich šťastne vyjdeme — vo večnú slávu zo zeme — [:skrz Božie vtelenie.:]

24. — **1. Veselo spievajme,** — Boha Otca chváľme, — že nám Syna svojho — jednorodeného — celého dal k spáse — národa ľudského. — **2.** S nebeskej výsosti — Boh v svojej milosti — poslal archanjela, — menom Gabriela, — aby nám zvestoval — príchod Spasiteľa. — **3.** Anjel riekol Panne: — „Božie zmilovanie — skrze teba príde, — svet spasený bude, — staneš sa preslávnou — v celom svojom ľude.“ — **4.** Mária svolila, — takto hovorila: — „Staň sa vôľa Pána, — Jemu odovzdaná — všetko chcem vyplniť, — o čo som žiadaná.“ — **5.** Tak skrze Máriu, — rajskú tú ľaliu, — Slovo sa počalo, — človekom sa stalo, — pretože nás, ľudí, — vrúcne milovalo.

25. — **1. V spôsobe chleba** — veríme v Teba, — vždy v Boha pravého, — všade prítomného: — Jezu Kriste, Spasiteľu! — **2.** Príchod Tvoj s neba, — prosíme Teba, — nech z Tvojej milosti — sotrie naše zlosti: — Žiadaný náš Spasiteľu! — **3.** Ó Jezu Kriste,

— daj srdce čisté, — by sme Ťa prijali, — vrúcne milovali: — Krista, svojho Spasiteľa. — **4.** Baránku Boží, — nech pokoj množí — príchod Tvoj žiadaný, — od vekov čakaný: — Jezu Kriste, Spasiteľu! — **5.** Požehnaj ľudu, — keď prídeš k súdu, — prijmi ho v anjelské — radosti nebeské; — prijmi, prijmi, Spasiteľu!

26. — 1. V temnosti Otcovia, — tešte sa z Krista, — ktorý sa na svet prísť — s neba už chystá, — lebo už žiadaný — ten čas nastáva, — v ktorom sa Boží Syn — človekom stáva. — **2.** Čakaný Mesiáš — s neba nám daný, — sa vtelí v živote — Márie Panny; — čoskoro bude žiť — tu medzi nami, — aby nám otvoril — nebeské brány. — **3.** Diabolskú všetku moc — zláme a pýchu — i ľudí zachráni — od pekla, hriechu; — kráľovstvo na veky — svoje založí — a šťastie časné i — večné rozmnoží. — **4.** Nuž, my sa pripravme — na príchod Pána — a prosme túžobne — dar zmilovania, — aby sme v pokání — privítali Ho, — v podobe človeka — narodeného. — **5.** Prosme Ho, keď príde — nakoniec k súdu, — by hriechy odpustil — nám, svojmu ľudu; — aby nás postavil — po pravej ruke, — aby sme nestáli — vo večnej muke.

27. — 1. V žiare prejasnej — Gabriel zvestoval — Márii krásnej, — keď ju pozdravoval; — požehnanou ju menoval. — **2.** Dcéra nebeská — hlavu naklonila, — radosť anjelská — v duši jej zvonila, — diablova moc sa zlomila. — **3.** Nebeské svetlo — na Máriu Pannu — s výsosti slietlo — večne požehnanú: — život dala Kristu Pánu. — **4.** Spasiteľ milý, — ktorý svet zachráni, — príde v tej chvíli, — srdcia nám obdarí — láskou večnou v milovaní. — **5.** Sostúpi s neba — k hriešnemu človeku, — ponížil seba — a dal nám potechu, — by sňal vinu s nás odvekú.

28. — 1. Príde Kristus, Spasiteľ náš, — cestu Mu pripravme, — príde drahý náš Mesiáš, — hospodu Mu spravme. — Príde, príde náš Spasiteľ, — všetci zaplesajme; — príde, príde Vykupiteľ, — chválu Bohu vzdajme! — **2.** Plesajte, ó praotcovia, — ktorí ste

v temnosti, — bo stanú sa veci nové, — plesajte v radosti. — Príde, atď. — **3.** Hľa, prijala Panna čistá — posla nebeského, — porodila by nám Krista — z lona panenského. — Príde, atď. — **4.** O ktorom predpovedali už proroci slávni — a ktorého si žiadali — ľudia starodávni. — Príde, atď. — **5.** Počul ľudu Boh volanie — na nebies výsosti, — pošle plný zľutovania — Syna nám k radosti. — Príde, atď. — **6.** Z rúcha zla sa vyzliekame, — v čnosť sa obliekame, — srdce Kristu prhciystajme, — pokánie konajme! — Príde, atď.

29. — 1. Radujže sa, Panna slávna, Panna čistá, — Matka Božia vyvolená Jezu Krista! — Ty ľalia si najkrajšia, drahá Panna, — nad hviezdy si najjasnejšia. Vitaj, Panna! — **2.** Zdravas, plná si milosti, Panna čistá, — porodiť máš bez bolesti Jezu Krista. — Spasiteľa nám porodíš, drahá Panna, — a nazveš Ho menom „Ježiš". Vitaj, Panna! — **3.** Nikdy Pannu okrem teba, Panna čistá, — nepozdravil anjel s neba, Matka Krista! — Pánom nebies vyvolená, drahá Panna, — stala si sa Matkou Syna. Vitaj, Panna! — **4.** Preto prosme, by Rodička, Panna čistá, — prosila za nás Synáčka, Jezu Krista, — by skrz Jeho sme vtelenie, drahá Panna, — raz dosiahli vykúpenie. Vitaj, Panna!

30. — 1. Zdravas, krásna Pani anjelská, — ty si jasná brána nebeská. — [:Čistá Panna, — nádej sladká, — Božia Matka!:] — **2.** Ty si pozdravenie prijala, — Božie znamenie z úst anjela. — [:Čistá Panna, atď.:] — **3.** Ľud svoj hriešny vedieš k spaseniu, — nevidiacich k svetlu krásnemu. — [:Čistá Panna, atď.:] **4.** Že si našou Matkou, nám ukáž, — prijať milostive ráč hlas náš. — [:Čistá Panna, atď.] — **5.** Daj nám ruku, veď nás do neba, — ta, kde sídli Božia veleba. — [:Čistá Panna, atď.:]

31. — 1. Zdravas, Mária, — milosti plná! — Tak si pozdravená, — Mária vznešená, — Matkou Božou vyvolená. — **2.** Pán Boh s tebou je, — anjel zvestuje, — že počneš večného, — Syna Najvyššieho, — nebo

a zem stvorivšieho. — **3.** Keď si počula, — si sa zľakala — a tak smutná celá, — v srdci čos' myslela, — anjelovi povedala: — **4.** „Jak je možné?“ — riekla nábožne, — „keď som čistá panna, — Bohu odovzdaná; — sľub môj známy je u Pána.“ — **5.** „Z Ducha Svätého, — zatienivšieho — počneš a zrodený — z teba Syn milený — bude jak Boh velebený.“ — **6.** Dievka Pánova, — čujúc tie slová, — s úctou sa sklonila — a ticho vravela: — „Bohu som sa pokorila.“ — **7.** Raduj sa, milá — Matka, spanilá, — Boh Synom sám seba — láskave k nám s neba — na svet vtelí — skrze teba.

32. — 1. Zdravas, zdravas, ó Mária, — milosti si Božej plná! — Tak pozdravil anjel teba, — prinesúc zvesť veľkú s neba. — **2.** Anjel riekol: „Pán Boh s tebou, — požehnanou ty si ženou!“ — Uľakla sa pozdravená, — nevediac, čo to znamená. — **3.** Anjel vraví ďalej Panne: — „Neľakaj sa, čo sa stane; — u Boha si našla milosť, — lebo videl tvoju zbožnosť. — **4.** Syna počneš a porodíš, — nazveš meno Jeho „Ježiš“. — Bude Synom Najvyššieho — Boha Otca nebeského.“ — **5.** Duchom Svätým naplnená — riekla Panna naklonená: — „Ajhľa, dievka Pána môjho, — staň sa podľa slova tvojho!“ — **6.** Vtedy Panna zaplesala, — že sa Matkou Božou stala. — Krásna Panna, rajská brána, — prezázračne požehnaná!

33. — 1. Zdravas, Mária, krásna — nad všetko stvorenie, — jak dennica si jasná, — nám si potešenie; — Boh Syn ťa vyvolil, — bys' Jeho matkou bola, — Duch Svätý zaclonil. — **2.** Bez hriechu si počatá, — Panna, dedičného, — jak Eva nezajatá — od hada zvodného; — Syn tvoj ťa obránil — v počatí, v narodení — od hriechu zachránil. — **3.** Od Otca nebeského — ťa anjel pozdravil — a že sa z lona tvojho — Syn zrodí, ti zjavil; — že bude človekom — skrz Ducha zatienenie, — jak zjavil pred vekom. — **4.** Hľaď na nás v láskavosti, — vyslyš Gabriela, — vyvedieš svet z temnosti, — splodíš Spasiteľa; — nestratíš panenstvo, — z teba bez porušenia — prijme

človečenstvo. — **5.** Mária, Pán je s tebou, — tak ťa anjel teší; — slovo, mu dané tebou, — svet celý poteší; — ty si požehnaná — Panna medzi ženami — a do neba si brána. — **6.** Na posla nebeského — slovo privolila, — zo srdca pokorného — Panna hovorila: — „Hľa, dievka som Pána, — staň sa podľa slov tvojich, — veď som ti poddaná." — **7.** Je mocou Božou vzatý — anjel do výsosti — a Máriu Duch Svätý — zatienil v milosti; — by Krista počala, — sa Božou Matkou stala — a Panna zostala. — **8.** Ó prijmi, Panna milá, — od nás pozdravenie, — pros za nás svojho Syna — za večné spasenie, — by, jak tu na zemi, — tak sme mohli ťa chváliť — raz vrúcne na nebi!

Na Vianoce.

34. — 1. Syn Boží sa nám narodil — a z hriechu nás vyslobodil. — Vitaj, Pane, vitaj! — **2.** Privítaj, zem, Spasiteľa — a plesaj s nebom veselá. — Vitaj, Pane, vitaj! — **3.** Dnes anjel s neba zvestoval, — jak Boh svet veľmi miloval. — Vitaj, Pane, vitaj! — **4.** My tiež sa teda radujme — a veselo Ho vítajme. — Vitaj, Pane, vitaj! — **5.** Prišiel si v túto dobu k nám — jak človek, mocný neba Pán. — Vitaj, Pane, vitaj!

35. — 1. Anjel Pána pastierom — oznamuje radosť — a novinu prevzácnu — dáva im na známosť: — Nebojte sa, bratkovia, — prišla chvíľa Pánova: — narodil sa sveta Pán — v meste Betleheme, — obvinutý plienkami — na voňavom sene. — [:Tam dieťatko nájdete, — veľmi biedne odeté.:] — **2.** Pastieri sú jasnosťou — veľmi osvietení — a videním anjelským — veľmi pomätení. — Lež anjel ich potešil — a takto im hovoril: — Prídite do Betléma, — uvidíte dieťa, — to je z Panny zrodený — Pán celého sveta. — [:Do jasličiek vložený, — Vykupiteľ túžený.:] — 3. Aj ty, drahý kresťane, — kľakni na kolená, — keď ti v duši zazvoní — sláva Jeho mena. — Tu je Boh tvoj v Dieťati, — On ti život navráti. — Všetci sa Mu klaňajme, — plesaj človek každý, — na svet prišiel Syn Boží, — by bol s nami navždy. — [:Vitaj, Božský Spasiteľ, — Ty náš život, Ty náš cieľ.:]

36. — 1. A včera zvečera — s nebeského dvora — [:poslaná je novina: — Panna rodí Syna.:] — **2.** Ježiška milého, — Mesiáša ctného, — [:ktorého vyhlásili, — proroci sľúbili.:] — **3.** V Betléme v jasličkách, — ovinutý v plienkach, — [:tam leží ten Mesiáš, — On je pravý Boh náš.:] — **4.** Ježiš sa usmieva, matka Ho odieva — [:a hneď vedľa jasličiek — stojí vôl, oslí-

ček.:] — **5.** Na Neho dýchajú, — Jeho zahrievajú; — [:pastieri Mu spievajú, — piesne krásne hrajú.:] — **6.** Nebeská veleba — poslaná je s neba; — [:v jasliach je položený — dávno prisľúbený.:] — **7.** My Teba chválime, — česť, chválu vzdávame; — [:odpusť naše nám viny, — Kriste ponížený.:]

37. — 1. Buďme všetci potešení, — Ježiško je narodený. — Dnes plesajme a spievajme, — Ježiška v jasličkách — privítajme! — **2.** S neba, by svoj ľud vykúpil, — v Betleheme na svet stúpil. — Dnes, atď. — **3.** Nebo žiari od jasnosti, — od plesania, veselosti. — Dnes, atď. — **4.** Boží posli poletujú — a novinu ohlasujú. — Dnes, atď. — **5.** Pastieri hneď zo sna vstali, — anjelský hlas keď slyšali. — Dnes, atď. — **6.** Sláva Bohu na výsosti, — Jeho večnej velebnosti. — Dnes, atď. — **7.** Na zemi buď pokoj ľuďom, — nech sa vyhnú všetkým bludom. — Dnes, atď. — **8.** Spasiteľ sa už narodil, — by svet hriešny vyslobodil. — Dnes, atď. — **9.** V maštali je narodený, — do jasličiek položený. — Dnes, atď. — **10.** U jasieľ je matka Jeho, — Panna srdca nevinného. — Dnes, atď. — **11.** Dcéra Otca nebeského, — Ducha nevesta Svätého. — Dnes, atď. — **12.** Od každého hriechu čistá — tys' Mária, Matka Krista. — Dnes, atď. — **13.** K jasliam aj my pospiechajme, — Ježiškovi chválu vzdajme. — Dnes, atď. — **14.** Ježiško, buď oslávený, — od nás všetkých pozdravený. — Dnes, atď.

38. — 1. Boh sa nám teraz narodil — a miesto vyvolil — v judskom meste Betleheme. — Raduj sa, Jeruzaleme! — **2.** Syn Boží z Ducha Svätého — a Darcu mocného — leží v biednych jasliach v stajni, — Spasiteľ dávno čakaný. — **3.** Pospešme k Nemu v rýchlosti, — spievajme v radosti: — Buď nám, Kriste náš, vítaný, — prorokmi prorokovaný! — **4.** Dary Mu z lásky oddane — i srdcia podáme, — veď je náš Pán a Spasiteľ, — najvernejší náš Tešiteľ.

39. — 1. Búvaj, Dieťa krásne, — uložené v jasle; — búvaj, búvaj, Pachoľa, — milostivé Jezuľa! — Budeme Ťa kolísať, — abys' mohol dobre spať, —

Ježišku náš milý, — aby sa Ti snily — veľmi krásne sny, — veľmi krásne sny. — **2.** Drozdy a hrdličky, — chystajte pesničky, — nech sa Dieťa poteší — na tom našom salaši. — Spev škovránka, slávika, — k tomu pekná muzika; — my budeme s vami — spievať za jasľami — Synu milému, — Synu milému. — **3.** Hory, ticho buďte, — Dieťa nezobuďte, — nech si Ono podrieme — na slame a na sene. — Aj vy, milé fialky, — zaváňajte do diaľky, — zavejte Mu vône, — Pánovi na tróne, — ticho, sladučko, ticho, sladučko.

40. — 1. Čas radosti, veselosti — svetu nastal nyní, — porodila Spasiteľa — Mária bez viny: — v jasliach v Betleheme, — na slame, na zime, — leží malé Dieťa milé: — Pán zeme, Pán zeme. — **2.** Aké veci ľudia všetci — oddávna čakali, — to anjeli dnes veselí — nám už zvestovali — a preto plesajme — a Bohu ďakujme, — Pacholiatku, Nemluvniatku — spievajme, spievajme. — **3.** Dieťa krásne, svetlo jasné, — Ježišu náš milý, — z čistej Panny svetu daný, — poklad roztomilý: — Kráľu náš, Pane náš! — Skloň sa k nám jak náš Pán: — s milosťami, s radosťami — prídi sám, prídi sám. — **4.** Od začiatku, od počiatku — ľudia Ťa čakali — a proroci aj Otcovia Ťa predpovedali; — nebeskí anjeli — všetci Ťa veselí, — radujúci, plesajúci — vítali, vítali. — **5.** S nábožnými, s prevrúcnymi — pastiermi Ťa chváľme; — spievame Ti, vítame Ťa, — dnes tu chváloslávne: — Ježišku milený, do jasieľ vložený, — buď uctený, buď slávený, — vážený, vážený! — **6.** Ako Teba, Pane s neba, — v jasliach privítame? — Jak Ti krásne, jak Ti hlasné — piesne tu spievame, — tak v nebi nech večne — ctíme Ťa srdečne — v tej milosti a radosti — bezpečne, bezpečne.

41. — 1. Dieťatko sa nám dnes zrodilo: — Veseľme sa! — Aby celý svet potešilo. — V tejto dobe veseľme sa, — s Matkou Božou radujme sa — milým plesaním; — Krista Pána zvelebujme, — Jeho príchod oslavujme — sladkým spievaním. — **2.** Ach, to roztomilé Pachoľa: — Veseľme sa! — Obkolesíme

dnes dokola. — V tejto dobe, atď. — **3.** Boh sa v ľudskom tele objavil: — Veseľme sa! — Aby radostnú zvesť nám zjavil. — V tejto dobe, atď. — **4.** Do vína a chleba sa ukryl: — Veseľme sa! — Aby v nás a s nami v láske žil. — V tejto dobe, atď. — **5.** Chcel, by v našom srdci žila krv: — Veseľme sa! — Ktorou Jeho srdce vrelo prv. — V tejto dobe, atď.

42. — **1. Aké to svetlo** — odrazu slietlo — ponad nás? — [:Aký to bájny, — neobyčajný — počuť hlas?:] — **2.** Badáme všetci, — podivné veci — dejú sa. — [:Čudesné žiare — tu cez chotáre — stelú sa.:] — **3.** A tú tvár jasnú, — úžasne krásnu — vidíte? — [:Či, bratia, i vy — strach úzkostlivý — cítite?:] — **4.** Ó neľakaj sa, — pastierska chasa, — s vami Pán! — [:Ja, anjel Jeho, — blaha veľkého, — spievam vám.:] — **5.** Dnes objavil sa, — dnes narodil sa — Spasiteľ. — [:Váš a celého — rodu veľkého — Tešiteľ!:] — **6.** Hľa, tu blesk jasný, — tam plod prekrásny — v jasličkách. — [:Dieťa, Syn Boží, — na sene leží — v plienočkách.:] — **7.** Nuž ta sa majme, — ta pospiechajme, — druhovia, — [:kde poletujú — a prespevujú — duchovia.:] — **8.** Ó milé Dieťa, — preradostne Ťa — vítame, — [:jak vteleného — Syna Božieho — vzývame.:] — **9.** Prijmi tie skromné, — lež vďakou hojné — darčeky, — že sme Tvojimi, — sme blaženými — na veky.:]

43. — **1. Dnes sa Kristus narodil:** — Veseľme sa! — Ako to Boh nariadil: — Radujme sa! — [:Z života čistého, — z rodu kráľovského — Kristus Pán narodil sa.:] — **2.** Dnes sveta Vykupiteľ: — Veseľme sa! — Narodil sa Spasiteľ: — Radujme sa! — Z života, atď. — **3.** Spievajú mu anjeli: — Veseľme sa! — Pokoj ľuďom na zemi: — Radujme sa! — Z života, atď. — **4.** Sláva Bohu na nebi: — Veseľme sa! — Pokoj ľuďom na zemi: — Radujme sa! — Z života, atď. — **5.** V biednom tele človeka: — Veseľme sa! — Prišiel spasiť hriešnika: — Radujme sa! — Z života, atď. — **6.** Ó Ježišku spanilý: — ochraňuj nás! — Spa-

siteľu premilý: — neopusť nás! — [:Prines nám spasenie, — odvráť zatratenie — pre svoje narodenie!:]

44. — 1. Narodil sa Kristus Pán: — Veseľme sa! — Z ruže kvietok skvitol nám: — Radujme sa! — [:Z života čistého, — z rodu kráľovského — Kristus Pán — narodil sa.:] — **2.** Prorokmi nám hlásaný: — Veseľme sa! — Na svet nám je poslaný: — Radujme sa! — Z života, atď. — **3.** Človek je učinený: — Veseľme sa! — By bol večne spasený: — Radujme sa! — Z života, atď. — **4.** Božia milosť nebeská: — buď vždy s nami! — Daj, nech závisť diabolská — nás nemámi! — [:Otče, pre milého — Syna, nám daného, — ó zmiluj sa nad nami!:]

45. — 1. Aký je to svit, — čože to má byť — v Betléme? — [:Hore sa majme, — hneď povstávajme — so zeme!:] — **2.** Ej, ej, pastieri, — aké to chýry, — aký hlas? — [:Či sa mi sníva, — či anjel spieva — a zve nás?:] — **3.** No, nemeškajme, — hore sa majme, — je iste — [:niečo nového, — neslýchaného — pri meste.:] — **4.** Dávno mal stúpiť, — smrťou vykúpiť — celý svet, — [:predpovedaný, — zrodený z Panny — ako kvet.:] — **5.** To sa ten istý — z Panenky čistý — narodil — [:Boží Syn tu dnes, — ako to s nebies — hlas tvrdil.:] — **6.** Poďme hneď k Nemu, — k mestu Betlému, — vstávajme — [:a vrúcne Jeho, — narodeného, — vítajme.:] — **7.** Ty vytúžený, — nám narodený — v milosti, — [:daj požehnania — a zmilovania — v hojnosti.:] — **8.** Ako Ťa ctíme — a velebíme — na zemi, — [:tak nech Ťa večne — ctíme srdečne — na nebi.:]

46. — 1. Dieťatko spanilé, — nebeský kvet, — pre naše spasenie — prišlo na svet. — Prebývaj tu s nami, — Ježiško láskavý, — s neba daný! — **2.** Srdca si Ty poklad — náš jediný — a tichý Baránok — náš nevinný. — Prebývaj, atď. — **3.** Čokoľvek na svete — človek aj má, — je samé trápenie, — márnosť samá. — Prebývaj, atď. — **4.** Tebou posilnená — duša naša — premôže úklady — satanáša. — Prebývaj,

atď. — **5.** Nech láska Tvoja — sa rozhorí v nás: — po smrti na večnosť — povolaj nás! — Prebývaj, atď.

47. — 1. Dnes sa stalo, prihodilo — z divnej Božej pomoci: — Panna čistá Jezu Krista — porodila v noci. — [:V chladnej maštali — Jemu postlali, — tak to milé — a spanilé — Dieťa schovali.:] — **2.** Pána zeme v Betleheme — ešte nepoznali — a hospodu ku pôrodu — Márii nedali. — [:Preto predivná — Panna nevinná, — Bohu milá, — porodila — v stajni nám Syna.:] — **3.** Anjeli a nebešťania — na nebi spievali: — „Sláva Bohu, pokoj ľuďom!“ — radostne volali. — [:Hoviadka nemé — k jasliam sklonené — svojou parou — zohrievajú — Dieťa milené.:] — **4.** Náhlili sa, pokľakali — pastuškovia k Nemu, — čo len mali, to Mu dali, — Pánu najvyššiemu. — [:Dary skladali, — obetovali, — veľmi vďačne — a srdečne — prespevovali.:] — **5.** Prijmi od nás, Pane, v ten čas — naše dary malé, — tu skladáme, čo len máme, — k Tvojej cti a chvále. — [:Náš Spasiteľu, — Vykupiteľu, — ráč z milosti — po časnosti — dať nám radosti!:]

48. — 1. [:**Dnešný deň sa radujme** — a vesele spievajme:] — Ježiškovi malému, — v jasliach uloženému: — Spi, spi, Ježišku, — milý Synáčku! — **2.** [:Krásna Panna prečistá — porodila nám Krista.:] — V jasličky Ho vložila, — plienkami obložila. — Spi, atď. — **3.** [:Matka Mu vyspevuje, — svätý Jozef pestuje.:] — Spi, Synáčku premilý, — Ty kvet krásny, spanilý! — Spi, atď.

49. — 1. [:**Dobrá novina,** — šťastná hodina.:] — Čo sa tejto noci stalo? — Nebo svetu svetlo dalo. — Dobrá novina, — šťastná hodina. — **2.** [:Počuli sme hlas, — ktorý tešil nás.:] — Slovo v telo o polnoci — zrodilo sa z Božej moci. — Nám sa zjavilo, — by nás spasilo. — **3.** [:Jasnosť spanilá — nás osvietila.:] — Žiara padla na salaše, — osvietila hory naše. — Dobrá novina, — šťastná hodina. — **4.** [:Panna predivná — z rodu Dávida.:] — Spasiteľa čo nosila, — dnes nám Ho aj porodila. — Dobrá novina, — šťastná ho-

dina. — 5. [:Bratia, spiechajme, — nič nemeškajme.:] — Kľaknúc pred Ním na kolená — privítajme svojho Pána. — Vitaj, spanilý, — Ježišku milý!

50. — 1. **Dobrý Pastier sa narodil,** — by ovečky vyslobodil, — pri betlémskom salaši, — radujte sa, veseľte sa, valasi. — 2. Radujte sa a plesajte, — láskou k Bohu plápolajte, — že nám Boh dal takého — žiadaného nám Pastiera dobrého. — 3. Jak sa jedna ovca stratí, — On sa hľadať ju navráti, — nebojí sa zanechať — pre tú jednu deväťdesiat aj deväť. — 4. Ó Dieťatko utešené, — z čistej Panny narodené, — daj nám svojej milosti, — nech sa s Tebou uvidíme v radosti.

51. — 1. **Do hory, do lesa, valasi,** — čo horí v tom našom salaši; — radosť veľká sa zjavuje — a tento svet potešuje. — Kráčajte, bratkovia, k jasličkám, — aby ste zjavili všetko nám. — 2. Počkajte nás, milí bratkovia, — nebeskí lietajú duchovia. — „Sláva Bohu!" prespevujú, — pokoj ľuďom ohlasujú; — vtáčkovia prekrásne spievajú — a do Betlehema volajú. — 3. Zrodila Panenka Dieťa nám, — v jasličkách vložený leží tam. — Mesiáša čakaného, — Boha na svet vteleného; — poďme a vítajme vznešené — Dieťatko, ležiace na sene. — 4. Ó Boží Synáčku s výsosti, — dajže nám zo svojej milosti, — by sme večne Ťa chválili, — meno Božie velebili. — Žehnaj nás, drahý náš Spasiteľ, — žiadaný náš, Ty Emanuel!

52. — 1. **Do mesta Betléma pospiechajme,** — pri jasliach kolená zohýbajme. — [:Kristu v Sviatosti, — v poníženosti:] — sa klaňajme. — 2. S neba k nám sostúpil, nás miloval, — aby nás vykúpil, telo si vzal. — [:Mnohé úzkosti — v ľudskej bytosti:] — okusoval. — 3. V jasliach si vložený narodený, — by hriešnik stratený bol spasený. — [:V tejto Sviatosti — si nám z milosti:] — sprítomnený. — 4. Predrahý Spasiteľ, Kriste milý, — daj duši i telu ráznej sily. — [:Chcem Ťa milovať — a nasledovať:] — v každej chvíli. — 5. Deň čo deň ku smrti sa blížime, — nech Ťa v radovaní tam uzrieme: — [:v Betléme večnom,

— v speve srdečnom:] — Teba ctíme. — 6. V nebeskom Betléme bez prestania — chváliť Ťa budeme, nebies Pána; — [:dajže nám svojho — skúsiť večného:] — radovania.

53. — 1. **Nesiem vám noviny:** počúvajte! — Z betlémskej doliny: pozor dajte! — [:Čujte ich pilne, sú neomylné,:] — rozjímajte! — 2. Syna nám zrodila čistá Panna, — v jasličky vložila Krista Pána; — [:k sebe vinula a zavinula:] — požehnaná. — 3. Ku Nemu anjeli letia s neba, — pastieri veselí Ho velebia. — [:Privítajme Ho, Pána to svojho,:] — ako treba! — 4. Anjeli spasenie nám zvestujú — a Boha vtelenie zvelebujú, — [:že je zrodený, v jasliach složený,:] — ohlasujú. — 5. Kresťania premilí, nemeškajme! — K jasličkám v tej chvíli pospiechajme! — [:Vykupiteľa a Spasiteľa:] — privítajme! — 6. Ježišku, zrodený z čistej Panny, — oddávna túžený, buď vítaný! — [:Pohliadni na nás a prijmi od nás:] — naše dary. — 7. S neba k nám stúpilo Jezuliatko, — ľuďom sa zjavilo Dieťatko, — [:Dieťatko milé a ušľachtilé:] — Nemluvniatko. — 8. Tak si nás priveľmi zamiloval — jak človek smrteľný telo si vzal; — [:sostúpil s neba, by za nás seba:] — obetoval.

54. — 1. **Hľa, zástup sboru anjelského** — prichodí s neba vysokého, — budí zo sna sladkého — strážcov stáda ovčieho — spievaním, spievaním, spievaním. — 2. Sláva buď Bohu najvyššiemu — a pokoj človeku hriešnemu, — lebo prišiel Spasiteľ, — hriešnikov Vykupiteľ — na ten svet, na ten svet, na ten svet. — 3. V jasličky matka Ho vložila, — zima Ho ukrutne mrazila, — ale hneď vôl i osol — Jeho biede pomohol — dýchaním, dýchaním, dýchaním. — 4. Spasiteľ s neba na zem stúpil, — aby nás hriešnikov vykúpil; — chváľme Boha večného, — Krista narodeného — zo srdca, zo srdca, zo srdca!

55. — 1. **Jak veľká to milosť bola** — Boha mocného, — že na ten svet s neba soslal — Syna milého. — On z lásky k nám na zem stúpil, — aby hriešny ľud vykúpil; — ponížil sa k nám — nebies sveta Pán. —

2. Veľký prorok Izaiáš, — čo si pred časom — svetu v Písme predpovedal — prorockým hlasom: — už proroctvo splnilo sa, — z čistej Panny zrodilo sa — Dieťa prekrásne, — svetlo prejasné. — 3. Aj ty, slávny Gabrielu, — posol vznešený, — ktorého si ty zvestoval, — je narodený: — už posolstvo splnilo sa, — Slovo telom zjavilo sa, — tu je zrodený — Kristus túžený. — 4. Sláva Bohu na výsosti — buď Najvyššiemu — a na zemi pokoj ľudu — buď veriacemu! — Veľká jasnosť sa zjavila — a celý kraj osvietila, — všetkých radosťou — hneď naplnila. — 5. V maštali je narodený — veľký Mesiáš. — Vykupiteľ sveta mocný, — pravý Pán Boh náš, — jak anjeli oznámili — a pastierom to zjavili, — keď ustrašených — spevom tešili. — 6. Vy, pastieri bohabojní, — nestrachujte sa! — nad prešťastnou tou novinou — zaradujte sa, — že je v meste Betleheme — krásne Dieťa narodené, — sveta Spasiteľ — a Vykupiteľ.

56. — 1. Kde si, náš Mesiáš? — Kde si, náš Pán? — V betlémskom meste Ťa — vyhľadávam. — V kráľovskom dome Ťa, — zrodené Ty Dieťa, — vyhľadávam. — 2. Alebo či niekde — u mešťana — zrodila Dieťatko — svätá Panna? — Ohlás sa, najmilší, — Ty Kráľu najvyšší, — keď Ťa hľadám. — 3. Nenachádzam Ťa ja — nikde tuto, — ako mi nemá byť — veľmi ľúto? — No, ešte len pôjdem, — azda Ťa len nájdem, — keď Ťa hľadám. — 4. Lež našiel som Dieťa — ležať v sene, — s Máriou Matičkou — utúlené; — v maštali na slame — slabo má postlané: — pred Ním kľakám. — 5. Keď si sa Ty, Pane, — tak ponížil, — preto, že som hriešne — na svete žil: — dvoje rúk si skladám, — pred Tebou tu kľakám, — Teba žiadam.

57. — 1. Keď Mária plačúcemu — a sen si žiadajúcemu — Synovi očká zastiera, — pritom Mu pekne tak spieva: — [:Ó milý, ó sladký, ó Ježišku môj!:] — 2. Tys' moja sladkosť vtelená. — Spi, ruža krásna, premilá, — z lásky som Teba zrodila. — Ó milý, atď. — 3. Pastieri Tebe spievajú, — pred Tebou zbožne

kľakajú. — Spi už, ó Synku môj malý, — hodný s večnej poklony. — Ó milý, atď. — **4.** Očičká svoj otváraš, — na nás sa jasne pozeráš, — ručičky svoj vystieraš, — v srdiečku všetkých objímaš. — Ó milý atď. — **5.** Kriste, môj Bože premilý, — nad všetk si Ty spanilý; — anjeli Tebe tu hrajú — a veselo T spievajú. — Ó milý, atď. — **6.** Tys' všetkých kráľo mocný Kráľ, — Ty si nás najviac miloval; — tu ležíš malý, na sene, — Ty budeš naše spasenie. — Ó milý atď.

58. — **1.** [:**Kyrie,** eleison, — Kriste, eleison!:] — Pána Krista narodenie — stalo sa nám na spasenie. — Pane, vyslyš nás, — Kriste, vyslyš nás! — **2.** [:Kyrie, eleison, — Kriste, eleison!:] — Ježiš Kristus milostivý — s neba stúpil dobrotivý. — Pane, vyslyš nás, — Kriste, vyslyš nás! — **3.** [:Kyrie, eleison, — Kriste, eleison!:] — S neba anjel priletuje, — pastierom to oznamuje. — Pane, vyslyš nás, — Kriste, vyslyš nás! — Glória: [:Bohu sláva buď, — spieva zbožný ľud.:] — Buď na zemi pokoj ľudu, — ktorí dobrej vôle budú. — Bohu sláva buď, — spieva zbožný ľud. — Krédo: [:Verím v jedného — Boha večného.:] — I v Ježiša, Syna Jeho, — z čistej Panny zrodeného. — Verím v jedného — Boha večného. — Ofertórium: **1.** [:Ráč prijať dary, — Ježišku malý,:] — ktoré Ti tu venujeme, — bo Ťa vrúcne milujeme. — Ráč dary prijať — a nás požehnať. — **2.** [:Chleba obetu — i vína spolu:] — od Teba sme my prijali, — by sme Ti ňou chválu vzdali. — Prijmi ju, milé — Dieťa, spanilé. — **3.** [:Všetko, čo máme, — vďačne Ti dáme,:] — telo, dušu aj poklady, — lebo my Ťa máme radi. — Ježišku milý, — kvietok spanilý. — Sanktus: **1.** [:Svätý Pán Boh náš, — Ty všetku moc máš.:] — Kristu na svet poslanému, — z čistej Panny zrodenému — „Svätý!“ spievajme, — Bohu česť vzdajme! — **2.** [:Vítame Teba, — ktorý k nám s neba:] — tak veľmi sa ponižuješ, — že nás hriešnych navštevuješ. — Všetci plesáme, — Teba vítame.

59. — **Kyrie,** eleison, eleison, — Kyrie, eleison, eleison! — [:Vitaj u nás na tisíc ráz, — Ježišku, — vítame i Tvoju milú — Matičku!:] — Glória: Buď Bohu sláva, chvála večná vzdávaná, — buď pokoj ľuďom na zemi tu od Pána. — [:Panenská sa ľalia otvorila, — nebeský kvet Mária porodila.:] — Krédo: Veríme, že v Betleheme — na slame, — neba, zeme Pánovi sa — klaniame, — že tu Boh sám, nebeský Pán — prebýva — a v Dieťatku, — Jezuliatku — sa skrýva. — Ofertórium: Prichádza k nám dnes novina — veľmi vítaná, — že Ježiša porodila — Panna Mária. — Pozrime na Neho, — Kráľa nebeského, — neprichádza v sláve, — leží v jasliach v slame. — Hľa, Pán zeme — v Betleheme: — svätá obeta — pre blaho sveta. — Sanktus: Svätý Pán, svätý Boh! — Spievajme, — Bohu česť, chválu, hold — vzdávajme. — Plná je zem Jeho chvály, — nebo plné Jeho slávy. — Svätý Pán, svätý Boh! — spievajme, — Bohu česť, chválu, hold — vzdávajme.

60. — **1. Ó divadlo krásne,** — dosiaľ nevídané, — od nikoho nikdy — ešte neslýchané, — ktorému sa tešia — všetkých duchov sbory — a zem i nebesia. — **2.** Mária je Matkou — Božou vyvolená, — v čistote panenskej — nič neporušená; — rodí Spasiteľa, — dávno žiadaného — nám Vykupiteľa. — **3.** Chudobná Ho matka — plienkami obkladá, — do chatrných jasieľ — na seno ukladá; — vôl, osol tam stáli — a na Neho dychom — teplo vydávali. — **4.** Nebešťanov zástup — Boha oslavuje, — ľuďom dobrej vôle — pokoj ohlasuje; — pastieri hneď vstali, — aby do Betléma — k Dieťaťu sa brali. — **5.** Ó najvyšší Kriste, — tak si sa k nám snížil, — že zrodený z Panny — ku nám si sa sblížil: — daj nám skrúšenosti, — niekdy v sláve svojej — nebeskej radosti!

61. — **1. Láska volá ma na cestu,** — k Betlehemu chcem ísť mestu, — by som sa ta dostavil, — Ježiška dnes pozdravil. — **2.** Ó Ty sveta potešenie, — moje sladké roztúženie, — s akým plesom Ťa prijať? — S akou láskou Ťa objať? — **3.** V tejto chladnej zimnej

dobe — ležíš v jasliach a chudobe: — Stvoriteľ najmocnejší — a náš Pán Ty najmilší. — **4.** Kde je Tvoja veľká sláva? — Zriekol si sa svojho práva, — zriekol si sa pre mňa chvál, — by som Ťa viac miloval.

62. — 1. [:**Narodil sa Spasiteľ, Spasiteľ,** — v meste Betleheme.:] — Mária Ho zrodila, — do jasličiek vložila; — zblízka vôl i osol — na Neho dýchajú — a to Dieťa milé — milo zhrievajú. — **2.** [:Svätý Jozef tam stojí, tam stojí — a pestuje Dieťa.:] — Matka spieva Dieťatku — pieseň krásnu, presladkú; — nebeskí anjeli — v povetrí lietajú, — spevom Syna Božieho — hlasne vítajú. — **3.** [:Stal sa zázrak na zemi, na zemi, — spojil sa Boh s telom.:] — Jemu pekne spievajme, — vrúcne vďaky vzdávajme: — Buď vždycky chválený — a večne uctený, — ó Ježišku premilý, — ku nám snížený! — **4.** [:Prosíme Ťa, Ježišku, Ježišku, — vyslyš naše prosby!:] — Ó Baránok nevinný, odpusť naše nám viny, — by sme sa dostali — po tejto časnosti — ku Tebe do nebeskej, — večnej radosti.

63. — 1. Narodil sa Kristus v Betléme, — položený v jasliach na slame. — [:Ej, slama, slama premilá, — vzácnejšia nikdys' nebola.:] — **2.** Tak prorokovali proroci, — že sa nám narodí v polnoci. — [:Ej, polnoc svätá, premilá, — jasnejšia nikdys' nebola.:] — **3.** Na nebi sa hviezda zjavila — a nebeským svetlom žiarila. — [:Ej, hviezda jasná, premilá, — jasnejšia nikdys' nebola.:] — **4.** Pastieri hneď zo sna povstali, — anjelský hlas s neba počuli. — [:Ej, pieseň krásna, premilá, — krajšie si nikdy neznela.:] — **5.** Sláva buď vždy Bohu na nebi, — pokoj ľuďom dobrým na zemi! — [:Ej, doba slávna, premilá, — slávnejšia nikdys' nebola.:]

64. — 1. Od nás dávno túžený, — Ježiško je zrodený. — K Nemu teda spiechajme, — pred Ním na tvár padajme. — Česť vzdajme milému, — Ježiškovi malému, — v Betleheme pre nás — narodenému. — **2.** V Betleheme na slame — zrodeného Ťa máme. — Ó Ježišku žiadaný, — od Otca nám poslaný! — Vítame Ťa, Kriste, — daj nám srdce čisté, — riaď vždy

naše kroky — slabé, neisté. — **3.** Glória: Počuli sme anjelské — krásne spevy nebeské: — Sláva buď na výsosti, — Bože, Tvojej mocnosti! — Bože s vysokosti, — odpusť naše zlosti! — Spievajme a prosme — o dar milosti. — **4.** Evanjelium: Pacholiatko nemluvné — a už učí výmluvne; — snížilo sa k človeku, — sníma kliatbu odvekú. — Daj nám tej milosti, — Pane, Tvoje čnosti — nasledovať, plniť — v poníženosti. — **5.** Krédo: Verme v Boha večného, — Otca, Syna Božieho, — ktorý z lásky k nám s neba — uponížil sám seba; — v Ducha presvätého, — v Božstve rovnakého: — viera tá buď vodcom — života nášho. — **6.** Ofertórium: **1)** Dnes s pastiermi vrúcnymi, — spolu s darmi vzácnymi — ku oltáru ideme, — ako k jasliam v Betléme. — Ježiš, v tejto chvíli — Tebe buď dar milý, — čo sme na oltári — tu položili. — **2)** Víno, chlieb tá najdrahšia — obeta je vždy naša, — ktorú Tebe malému, — Ježiškovi milému — predložiť tu chceme — k Tvojej cti a sláve. — Ráč na tieto dary — shliadnuť láskave. — **7.** Sanktus: K Ježiškovi spiechajme, — vrúcne Ho privítajme; — s anjelmi sa radujme, — veselo prespevujme. — Ježišku, nám daný, — svätým buď nazvaný, — Spasiteľu Ty náš, — dávno čakaný!

65. — **1. Pásli ovce valasi** — pri betlémskom salaši; — anjel Pána spieval tam: — Narodil sa veľký Pán. — Oni sa ho zľakli, — na kolená kľakli — veľmi zdesení. — **2.** Volal, by sa nebáli, — do Betléma spiechali, — že tam narodeného — nájdu Kráľa mocného. — Do Betléma išli, — Jezuliatko našli — v jasliach, v maštali. — **3.** Prijmi dary premilé, — ó Dieťatko spanilé; — s vďačným srdcom dávame — Spasiteľu, čo máme. — Ráč nás vždy požehnať, — nás ku sebe prijať — do blaženosti!

66. — **1.** [:**Ó chýr preblahý,** — ó čas predrahý!:] — Zasľúbený dávno svetu, Vykupiteľ, hľa, už je tu. — Ó chýr preblahý, — ó čas predrahý! — **2.** [:Zvuky nebeské, — spevy anjelské:] — hlásia, že Syn Boží s neba — v telo ľudské odel seba. — Ó chýr prebla-

hý, — ó čas predrahý! — **3.** [:V kraji betlémskom, — v lone panenskom:] — Syn sa zrodil prevznešený, — človek s Bohom sjednotený. — Ó chýr preblahý, — ó čas predrahý! — **4.** [:Sveta Stvoriteľ, — Pán a Riaditeľ,:] — nám podobným tvorom stal sa, — aby za nás v obeť dal sa. — Ó chýr preblahý, — ó čas predrahý!

67. — 1. Panna čistá — dnes Ježiša Krista — nám porodila; — do jasieľ Ho, — Boha najvyššieho, — pekne vložila. — „Búvaj, moje Dieťa, — búvaj, krásne kvieťa!" — tak Mu spievala, — v Ňom sa kochala. — **2.** A preto Mu, — dnes narodenému — i my spievajme; — slávny deň ten — narodenia Jeho — vrúcne vítajme. — Otcu nebeskému, — k nám preláskavému — za dar ďakujme — a sa radujme. — **3.** On z milosti — s nebeskej výsosti — svojho Syna dal, — by s hriešneho, — sveta nešťastného — hriech a vinu sňal. — Preto od mladosti — nemal blaženosti, — ani radosti — Kristus v časnosti. — **4.** Čo prorokmi — pred mnohými rokmi — bolo písané, — to sa stalo: — Slovo telo vzalo, — preto plesáme. — Radujme sa preto — udalosti tejto, — nech znie spev nový — Spasiteľovi. — **5.** Vítame Ťa, — sväté Božské Dieťa, — krásne, spanilé: — nesieš skvostné — chvíle, preradostné, — Dieťa premilé. — Tvoje narodenie — nesie vykúpenie, — buď Spasiteľom — svojim ctiteľom.

68. — 1. Pastieri, pastieri, hore vstaňte, — do Betlehema sa ponáhľajte. — [:Aby ste Ježiška privítali, — pred Ním na kolená pokľakali.:] — **2.** Anjeli pastierov zo sna budia, — nech spev ich očujú všetci ľudia: — [:Sláva buď Otcovi na výsosti — a pokoj buď ľuďom živým v čnosti!:] — **3.** Buď od nás, Ježišku, privítaný, — ktorý si zrodil sa z čistej Panny. — [:Nech Tebe slúži vždy celý náš svet, — veď Tys' nám doniesol útechy kvet!:] — **4.** Bez Teba blúdili vo tme všetci, — nemohli pochopiť Božie veci. — [:A Ty si nám zjavil vieru pravú, — preto Ti spievame tu na slávu.:]

69. — 1. Plesá Matka Božia sladká — u jasličiek Neviniatka, — [:v ktorých Dieťa jej spalo.:] — [:Tam jej srdce preveselé, — od preveľkej lásky vrelé, — radovanie prejalo.:] — **2.** Ó jak bola preradostná, — požehnaná a prečnostná — [:Panna v svete najmilšia!:] — [:Ó jak sladko sa tešila, — predrahého keď videla — Syna svojho, Ježiša.:] — **3.** Koho ples nenaplňuje, — keď Mať Krista pozoruje — [:nad Dieťa sa nakláňať?:] — [:Ktože by sa neradoval, — keby Matku pozoroval — s Ježiškom sa pohrávať.:] — **4.** Ach, jak veľmi zaplesala, — keď pastierov uvidela, — [:ako sa Mu klaňajú;:] — [:keď videla, hoc' biedneho, — od troch kráľov ucteného, — jak Mu dary dávajú.:]

70. — 1. Plesá svet, že ten čas už dožil, — ktorý Boh svetu bol uložil, — by Jeho Syn jednorodený — pre hriešny ľud bol zrodený. — Z Ducha počal sa Svätého, — zo života panenského — narodil sa dňa dnešného. — **2.** Anjelov zástupy premnohé: — aké to zjavy na oblohe — Bohu slávu tam prespevujú — a pokoj ľuďom hlásajú. — I pastierom naložili, — do Betléma by náhlili, — Spasiteľa uvideli. — **3.** Pastieri ovečky nechajú, — do mesta rýchle pospiechajú. — V jasliach našli Božie Dieťatko, — premilé to Nemluvniatko. — Hlboko sa Mu klaňali — a dary Mu venovali, — piesňami Ho privítali. — **4.** I my dnes Tebe sa klaniame — a v dar Ti srdcia oddávame. — Pri tejto dnes veľkej slávnosti, — prosíme Ťa z pobožnosti: — nechže Tvoje narodenie — poslúži nám na spasenie — a na večné oslávenie!

71. — 1. Plesajte, kresťania, — nová radosť; — už sa vám narodil — Boh, drahý hosť. — Z ruže kvet vykvitol — o polnoci, — k podiveniu sveta, — z Božej moci. — **2.** Ó radosť nad radosť, — sláva sveta: — v jasličkách složené — Božie Dieťa! — Rád Ťa ja kolembám, — môj Ježišku, — a o tom rozjímam, — že ležíš tu. — **3.** Pastieri, pobožne — pokľakajte! — Anjeli nebeskí, — prespevujte! — Sláva buď vždy Bohu — na výsosti — a ľud svoj nech prijme — do

radosti. — **4.** Všetci Ho vítajme — v pobožnosti: — Ach, vitaj, Ty radosť — nad radosti! — Ach, vitaj, Ježišku — najmilejší, — Ty verný priateľu — našich duší!

72. - 1. Počujte radosť utešenú, — na zemi v ten čas oznámenú — skrz anjela Božieho, — posla najvernejšieho, — v tej chvíli, v tej chvíli! — **2.** Novina to je neslýchaná, — že Syna porodila Panna — v nevinnosti anjelskej — a v čistote panenskej — v Betléme, v Betléme. — **3.** V jasličky Syna položila, — plienkami si Ho obložila, — v náručí Ho chovala — a takto Mu spievala: — Ježišku, Synáčku! — **4.** Pastieri stádo zanechali, — k Betlému rýchle pospiechali — a dary Mu oddali, — vesele Mu spievali: — Pane náš, Kráľu náš! — **5.** Nuž k Nemu i my pospiechajme — a vrúcne sa Mu tam klaňajme; — i srdcia Mu darujme — a seba Mu venujme — k Jeho cti z vrelosti.

73. — 1. [:**Počúvajte, kresťania,**:] — čo anjel hlása, — čo je to zasa nového! — Nič sa nebojte, — anjela čujte — Božieho. — **2.** [:Narodil sa Kristus Pán:] — z Márie Panny, — On, Pán nad pánmi, prišiel k nám. — Čože Ti dáme, — složený v slame — nebies Pán? — **3.** [:V jaskyni Ho zrodila:] — Mária Panna, — milého Syna v chudobe. — Skveje sa krásou, — je našou spásou — v porobe. — **4.** [:Ó Synáčku prekrásny,:] — čo si sa snížil, — veľmi ponížil — z lásky k nám! — Prichádzaš s neba, dúfame v Teba, — mocný Pán. — **5.** [:Kriste nám narodený,:] — buďže Ti chvála — od nás vždy stála z vďačnosti. — Ctíme Ťa večne, — veľmi srdečne, — v radosti.

74. — 1. Ponáhľajme, pastuškovia, k Betlému, — klaňajme sa Ježiškovi malému, — Ježiškovi malému; — veď On nedá zahynúť nám, — nebojte sa, valasi, — nedá uškodiť našim ovciam — na tom našom salaši. — **2.** Cestu nám už zvestovali anjeli, — ktorí s neba k nám so spevom sleteli, — by sme cestu vedeli. — Vieme iste, že k nám prišiel — čakaný náš Mesiáš, — ktorý sa k nám dnes snížiť ráčil — milostive na salaš. — **3.** Vezmime Mu svoje dary, čo má-

me — a s nimi Mu srdcia svoje oddáme. — Vitaj, Dieťa čakané, — dobrý Pastier, ktorý si nás, — svoje ovce, miloval, — že si život svoj za nás vydať — v potupnú smrť neváhal.

75. — 1. **Pospešte sem, pastuškovia,** — k jasliam betlehemským, — narodilo sa Dieťatko — vám, i ľuďom všetkým. — To Dieťatko privítajme, — česť a chválu mu vzdávajme: — Vitaj, vitaj, Kráľu, — všetci spievajme! — 2. Bez poškvrny porodila — Panna Syna svojho — a v maštaľke do jasličiek — položila si Ho. — Čo proroci zvestovali, — tie veci sa v noci staly: — narodil sa nám dnes — Ježiš náš malý. — 3. Všetci teda pokľakajme — k malému Ježišu — a prosme Ho, by nás prijal — v svoju nebies ríšu. — Preto prišiel s neba dolu, — by sme v nebi žili spolu, — aby splnil Otca — svojho tak vôľu. — 4. I my všetci pospiechajme — ku jasličkám Jeho, — poprosme Ho, by nás prijal — ta do raja svojho; — by sme s tými nebeskými, — spevákmi to anjelskými, — Boha velebili — spevmi krásnymi. — 5. Spasiteľu, kvietok milý, — Pane náš, Ježišu, — narodený z čistej Panny, — spas Ty našu dušu! — Ty si Kráľ a Spasiteľ náš, — do neba Ty ráč priviesť nás; — Ježišku milený, — čuj náš zbožný hlas!

76. — 1. **Povedzte nám, pastierovia,** — čo ste videli, — keď ste sa tak o polnoci — všetci rozbehli? — Videli Dieťatko, — krásne Pacholiatko, — narodené v Betléme. — 2. Ktože vám čo o Dieťati — tomto povedal? — Ja by som bol s vami ta šiel, — keby som bol znal. — Anjeli spievali, — nám oznamovali, — že sa Kristus narodil. — 3. A kdeže je na hospode — s Matkou sveta Kráľ, — by som i ja ta šiel s vami — a Ho privítal? — V chudobnej maštali, — tam Mu aj postlali, — tam je Jeho hospoda. — 4. V chladnej noci jak obstojí — Dieťa prekrásne, — keď v stajni nieto ničoho, — len biedne jasle? — Vôl, osol dýchajú — a tak zohrievajú — to prekrásne Dieťatko. — 5. Vylož svoje, ó Ježiško, — útle ručičky, — nech sa tešia s nimi Tvoje — verné dušičky! — Hľa, ľúbam ja Teba, — Dieťatko Ty s neba, — Spasiteľu

môj dobrý! — **6.** Otváram Ti svoje srdce, — milý Baránku, — diablu, svetu ho zatváram, — nemá v ňom stánku. — Stále v ňom prebývaj, — sladko v ňom spočívaj, — ó môj dobrý Ježišku!

77. — 1. Prišiel ten čas veselý, — preveľmi veselý; — radosťou jasá svet celý, — nebo, zem, svet celý: — Pána sme videli. — **2.** Panna Syna počala, — v čistote počala; — v jaskyni nám Ho zrodila, — v Betléme zrodila, — Matička premilá. — **3.** Anjeli Mu spievajú, — prekrásne spievajú; — pastierov k Nemu volajú, — všetkých nás volajú, — na nebi plesajú. — **4.** Pán tu leží v jasličkách, — v chudobných jasličkách; — odetý v biednych plienočkách, — v chatrných plienočkách: — sen Mu hrá na očkách. — **5.** Kriste, my Ťa vítame, — srdečne vítame; — milosti daj nám, ó Pane, — prosíme, ó Pane: — daj pravé pokánie!

78. — 1. Povstaňte v rýchlosti, — spev počuť s výsosti, — pastuškovia, — v meste Betleheme; — prišly k nám z doliny — radostné noviny — o polnoci, — veľmi veselé. — Zrodila Panna — krásneho Syna — [:a Ho do jasličiek položila.:] — **2.** Anjeli spievajú, — svetu oznamujú, — že sa s neba — Kristus Pán k nám znížil, — s trónu velebnosti, — s nebeskej výsosti — Boh a človek — k ľudstvu sa zblížil. — Zrodila Panna, atď. — **3.** Ó drahý kvietočku, — maličký Ježišku, — požehnávaj — vždy salaše naše, — by sme Ťa uctili, — verne Ti slúžili, — by sme mali — hojnosť vždy paše. — Zrodila Panna, atď.

79. — 1. Pred Tebou sa klaniame, — všetci vrúcne kľakáme, — Ježišku na svet daný — z Márie, čistej Panny. — [:Vitaj, vitaj, vitaj, — ó Ježišku!:] — **2.** K nám Ťa láska znížila, — ktorá po nás žíznila, — by sme zo zatratenia — došli vyslobodenia. — Vitaj, atď. — **3.** Nám na blahoslavenstvo — prijal si človečenstvo; — preto, že nás miluješ, — za nás sa obetuješ. — Vitaj, atď. — **4.** Obeť Boha dobrého, — radosť sveta celého: — Ježišku narodený! — Tebou je svet spasený. — Vitaj, atď. — **5.** Celý si sa radoval: — kto

by Ťa nemiloval? — Dávame sa tiež Tebe, — prijmi nás raz ku sebe! — Vitaj, atď.

80. — 1. Sem, pastieri, pospiechajte, — čujte túto zvesť: — Zjavila sa v Betleheme — hviezda všetkých hviezd: — Panna počala, — Panna nosila, — Panna krásne Nemluvniatko na svet zrodila. — **2.** Nikdy také divy veľké, — nikdy neboly, — nestaly sa dosiaľ ešte — v zemskom údolí. — Moc Božia divná — to učinila, — by Ježiša nám zrodila — Panna Mária. — **3.** Pospiechajme teda k Nemu, — my pastuškovia — a zistime náležite — pravdivosť slova. — Či to Kristus Pán — s neba stúpil sám, — ktorý prísť mal podľa Písma — v tomto veku k nám. — **4.** Tak je všetko, už vidíme: — leží na slame, — v malej, biednej, chladnej stajni, — tu Mu spievame. — Poďme pred Neho, — Kráľa večného — a kľaknime na kolená, — privítajme Ho! — **5.** Spievajme už s veselosťou, — milí pastieri, — že sme hosťa prevzácneho — všetci videli. — Chvály si hodný, — Boh trojjediný; — Boh Otec, Syn i Duch Svätý — na veky. Amen.

81. — 1. Sem pospešte, nemeškajte, — dobrí valasi; — počúvajte v tejto chvíli, — aké to hlasy. — Hľa, Panenka Mária — Ježiška porodila, — do plienočiek zavinula, — do jasličiek vložila. — **2.** Anjeli Mu prespevujú — piesne veselé, — „Sláva Bohu na výsostiach!“ — nebo znie celé. — Noc sa v deň obrátila, — jasnosť sa hneď zjavila, — celé mesto betlehemské, — celú zem osvietila. — **3.** Poďme teda s veselosťou — aj my ta k Nemu, — na poklonu poníženú — Kráľovi svojmu. — Leží tu Nemluvniatko, — usmieva sa presladko, — milujme a nasledujme — toto malé Dieťatko. — **4.** Maj sa dobre, Jezuliatko, — domov spiechame — a pesničku presrdečnú — dokončievame. — Daj, Ježišku náš milý, — by sme dobrí zostali; — Tebe sa my porúčame, — Dieťa Božie v maštali.

82. — 1. Sem, sem, Dieťatko, — sem, Jezuliatko, — sem, do kolísky — na senné lístky; — slož malé, slož tielko sem krásne, — v spánok zatvor očičká

jasné. — Sem, sem, Dieťatko, — sem, Jezuliatko, — sem, do kolísky — na senné lístky! — **2.** Tu anjeliček — vedľa jasličiek — chce Ti zaspievať, — chce Ťa kolísať, — chce sa vo snách s Tebou pohrávať, — o krásnom Ti nebi rozprávať. — Tu anjeliček — vedľa jasličiek — chce Ti zaspievať, — chce Ťa kolísať. — **3.** Lesy a hory, — háje a bory, — vetrom nehučte, — len ticho zvučte; — nezobuďte Pána na tróne, — k Nemu sladké zavejte vône. — Lesy a hory, — háje a bory, — vetrom nehučte, — len ticho zvučte. — **4.** Prileť, slávičku, — spievaj pesničku, — poteš, hrdličko, — sväté srdiečko; — táto ruka malíčká, svätá — riadi svet a kŕmi vtač sveta. — Prileť, slávičku, — spievaj pesničku, — poteš, hrdličko, — sväté srdiečko. — **5.** A vy, fialky, — vejte do diaľky, — milé ružičky, — skloňte hlavičky, — zaváňajte Dieťaťu milo, — by spalo a sa nevzbudilo. — A vy, fialky, — vejte do diaľky, — milé ružičky, — skloňte hlavičky.

83. — 1. Vitaj, ó Ježišku narodený, — v jasličkách na slame položený; — vitaj, vitaj, milý náš Ježišku, — so svojou premilou Matičkou! — **2.** Kresťania, v Betléme nám nastala — radosť a blaženosť neskonalá — preto, že sa večný Boh narodil, — aby nás hriešnikov vyslobodil. — **3.** Radujú sa Jozef i Mária, — anjeli spievajú dnes „Glória!“ — Sláva nech Bohu je na výsosti, — buď pokoj i ľuďom, živým v čnosti. — **4.** Slovo, čo telom je učinené, — buď od nás všetkých vždy zvelebené: — za Tvoju láskavosť i za milosť, — za Tvoju preveľkú dobrotivosť. — **5.** Poďme, ó kresťania, s pobožnosťou: — vrúcne sa priblížme s úctivosťou: — a vrelé srdcia Mu podarujme — i Jemu všetci sa obetujme. — **6.** Prijmi nás na milosť a k pomoci — prispej nám hriešnikom vo dne, v noci, — aby sme po tejto raz časnosti — dosiahli nebeskej blaženosti.

84. — 1. Spievaj a jasaj, zem celá! — Chváľme svojho Spasiteľa, — Jezu Krista narodenie — a verných potešenie. — **2.** Stala sa divná premena, — hľa,

noc na deň je zmenená; — nebo celé zaspievalo, — radostne zaplesalo. — **3.** Prišli aj králi z východu, — klaňali sa Jeho rodu; — klaňajme sa i my Jemu, — Pánu a Bohu svojmu! — **4.** Pohani tak Ho uctili, — k zemi sa Mu poklonili — a dary Mu darovali, — chválu i česť Mu vzdali. — **5.** Pre svoje, Kriste, zrodenie, — daj nám hriechov odpustenie; — daj nám v dobrom zotrvanie, — po smrti oslávenie.

85. — 1. Svetlo svetu dnes nastalo, — Pán Boh s nami je: — Kristus Ježiš, narodený — z Panny Márie. — Jemu spievajme, — chválu, česť vzdajme: — [:Ó Dieťatko, — Pacholiatko, — všetci spievajme!:] — **2.** Anjel volá, chváliac Boha, — pokoj zvestuje: — Nebojte sa, pastuškovia, — nám oznamuje. — Láska Ježiša, — láska najvyššia! — [:My Ťa ctíme, — velebíme, — obeť najmilšia!:] — **3.** Sem pristúpme s čistým srdcom, — nohy ľúbajme: — spomôž, Matka, od Dieťatka — lásku žiadame, — [:daj nám radosť, — svoju milosť, — Kriste spanilý.:] — 4. Poďte ku Mne, pastuškovia, — volá z jasličiek; — volá k sebe ľud svoj verný — drahý Ježišek. — Tu sa klaňajme, — na tvár padajme, — [:ó Ježišku, — drahý kvietku, — všetci Tvoji sme.:]

86. — 1. Spasiteľ sveta zrodil sa — a Panna nad Ním kloní sa. — [:Ó sväté chvíle vznešené, — dnes prišlo naše spasenie: — Aleluja, aleluja!:] — **2.** Tento deň Pán ustanovil, — aby svoj ľud sám navštívil. — Ó sväté, atď. — **3.** Koreň už Jessov zakvitol, — dnes ovocie nám priniesol. — Ó sväté, atď. — **4.** Trojici slávu vzdávajme, — za túto lásku ďakujme! — Ó sväté, atď. — **5.** Vďaka Ti, drahý, ó Kriste — a chvála Panne prečistej! — Ó sväté, atď.

87. — 1. Vec predivná, neslýchaná, — ako Panna ušľachtilá — Syna porodila, — stav svoj nezrušila, — zostala panna. — **2.** Jessov koreň ušľachtilý — dal zo seba prút spanilý; — z rodu vysokého, — z lona panenského — prišla nám milosť. — **3.** Eva, naša prvá matka, — zaviedla nás, nebožiatka, — ale ty si, Panna, — skrze Krista Pána — nás napravila. — **4.** Tys'

Mária, Matka naša, — porodila Mesiáša, — ktorý na zem stúpil, — aby nás vykúpil — z diablovej ruky.

88. — 1. **Tichá noc, svätá noc!** — Všetko spí, všetko sní, — sám len svätý bdie prečistý pár, — stráži Dieťatko, nebeský dar. — Sladký Ježiško, spí, sní, — nebesky ticho spí, sní. — 2. Tichá noc, svätá noc! — Anjeli sleteli, — najprv pastierom podali zvesť, — ktorá svetom dnes dáva sa niesť: — Kristus, Spasiteľ je tu, — Tešiteľ sveta je tu! — 3. Tichá noc, svätá noc! — Nežná tvár, lásky žiar — božský rozsieva v jasličkách tam: — bije záchranná hodina nám — v Tvojom zrodení, Boh Syn, — Ježiško, Láska, Boh Syn!

89. — 1. **Už Slnko z hviezdy vyšlo,** — je žiarou zdobené — a na tento svet prišlo — pre naše spasenie, — by všetko sa splnilo, — čo bolo sľúbené. — 2. Mária Boha Syna — nám dala presvätá, — tak bola Evy vina — s nás navždy sotretá — a kliatba skrze Krista — je sňatá so sveta. — 3. Ó divné narodenie — pre naše spasenie, — ó veľké poníženie, — zázračné vtelenie — pre ľudské pokolenie, — pre celé stvorenie! — 4. Pre naše vykúpenie — chcel trpieť, hladovať — a potom umučenie — na seba za nás vziať. — Ach, ako nevýslovne — nás musel milovať! — 5. Buďme mu vďační, bratia, — že nás tak miloval, — krv vlastnú miesto zlata — za hriechy v obeť dal. — Kto by Mu z čistej lásky — dar sĺz nevenoval?

90. — 1. **Tebe sa tu klaniame,** — na kolená padáme. — Ach, opatruj nás — a vyslyš hlas náš, — vrúcne Ťa žiadame. — 2. To zázračné zjavenie, — Ježiša narodenie, — dnes prišlo sláviť — a Jeho chváliť — naše shromaždenie. — Glória: 1) „Glória!" spievajme, — kresťania, plesajme, — Kráľovi buď nebeskému, — v Betleheme zrodenému, — sláva na nebi! — 2) Ježiško náš milý, — aký si spanilý! — Buď od všetkých vždy uctený — a na veky velebený, — Ježiško milý. — Evanjelium: Novinu radostnú nesiem vám, — že sa už narodil Kristus Pán. — Ježiško maličký v jasličkách, — zavinutý v zimných

plienočkách, — bude naším Učiteľom — a čakaným Spasiteľom. — Krédo: Boha Otca veríme, — a Ho tu vyznávame — i Syna Jeho, — Ducha Svätého. — Tieto božské tri osoby — rovné sú po všetky doby. — Nepochybujme, nepochybujme. — Ofertórium: Nad Betlémom aký to blesk? — Pozrite sa všetci! — Nad ním je vždy ten istý lesk, — divné sú to veci. — Anjel spieva: „Glória!" — a pastieri hovoria: — „Vstaňme a — poďme ta! — Hľa, dvanásta hodina práve odbila, — darovala nám Syna Panna Mária. — Nám všetkým k radosti — splnila žiadosti, — čistá ľalia." — A pastieri v tejto dvanástej hodine — šli do Betléma ku svätej rodine; — dávali Mu dary, — pred Ním na zem padli — a takto pobožne zaspievali: — „Ježiško náš milý, krásny, drahý, — prijmi od nás, prijmi, tieto dary, — ktoré Ti tu teraz podávame, — že si sa narodil, radosť máme." — Sanktus: Svätý, svätý, svätý Pán, — Boží Syn dnes prišiel k nám. — S nami plesá svätých sbor, — Serafínov zvučný chór, — zeme, neba každý tvor. — Po pozdvihovaní: Ježiš krásny, milovaný náš, — milovaný náš, — kde si, kde si, [:drahý Mesiáš?:] — V maštaľke v jasličkách, — v chatrných plienočkách — spočívaš chudobný, — nám ľuďom podobný, — ktorýs' Bohu Otcu rovný. — Agnus: Ó Mária, Tvojho Syna — radostne tu vítame, — že si nám Ho porodila, — tebe vďaky vzdávame. — Božieho si Baránka nám — priniesla sem na svet, — radujme sa, veseľme sa! — Pesničku jej vime, — Matičku si ctime; — radujme sa, veseľme sa, — Vianociam sa tešíme.

91. — **1. Veselosť veľká sa** — svetu zjavila, — Panenka Mária — nám porodila — [:Synáčka Božieho, — Pána zeme, — v chudobnej maštaľke — v Betleheme.:] — **2.** Matička chudobná — kojí Dieťatko, — spieva Mu pesničku, — spieva presladko: — [:„Hajaj, môj Synáčku, — búvaj, búvaj, — v chudobných plienočkách — odpočívaj.":] — **3.** „Hajaj, Ty poklad môj — mne najvzácnejší, — búvaj, môj Synáčku, —

búvaj, sladko spi. — [:Srdce mi naplnia — veselosti, — keď si tu tíško spíš — v spokojnosti.“:] — **4.** Prestaňte, vtáčkovia, — včuľ nespievajte, — Synáčku milému — vyspať sa dajte. — [:Až keď si Dieťatko — odpočinie, — potom sa zasa s Ním — potešíme.:]

92. — 1. Vitaj, náš Ježišku narodený, — v jasličkách na slame položený. — [:Len Teba chceme vychvaľovať — a vesele Ti prespevovať.:] — **2.** Ó vitaj, padáme na kolená, — vzývame veľkú moc Tvojho mena. — [:Ježišku, premilý Ježišku, — vítame Teba tu s Matičkou.:] — **3.** Pastieri pred Tebou pokľakali — a Tvoje Božstvo tak uctievali. — [:My Ti dnes radostne spievame, — chválu a česť Ti tu vzdávame.:] — **4.** Prosíme Teba dnes, Božské dieťa, — nech nám vždy pomáha milosť svätá: — [:aby sme žili vždy v zbožnosti, — ráč nás viesť do večnej radosti.:]

93. — 1. Veselým hlasom spievajme — a zrodenie spomínajme, — že Ježiš Kristus láskavý — pre nás bol na svet poslaný — a bol ponížený. — **2.** Boh lásky s neba sostúpil, — nás krvou svojou vykúpil; — moc diabla sviazal zlostného — a sníma vinu biedneho, — hriech srdca ľudského. — **3.** Nám narodil sa Spasiteľ, — náš najvernejší Tešiteľ; — predpovedal to Gabriel, — že príde k nám Emanuel — a On k nám dnes prišiel. — **4.** Z nesmiernej lásky, štedrosti — k nám prišiel plný milosti, — by nás od zlého varoval; — a že nás veľmi miloval, — svoj život za nás dal.

94. — 1. Vstávajte, pastieri, — preveľkú veselosť — zvestujem vám teraz: — prišiel k vám veľký hosť; — tam v mestečku v Betleheme — v biednej stajni leží v slame, — leží váš Spasiteľ, — sveta Vykupiteľ. — **2.** Iďte a nájdete — toho Kráľa kráľov, — Vladára mocného, — Panovníka pánov; — v judskom meste Betleheme — v biednej stajni leží v slame; — v chudobe sa zrodil, — chudobu posvätil. — **3.** Čujúc v nočnej chvíli — pastieri novinu, — Spasiteľ že milý — prišiel v tú hodinu: — do Betléma pospiechajú — a do stajne povchádzajú; — tam pri jasliach stáli —

a krásne spievali. — **4.** Vitaj, položené — v jasliach Pacholiatko, — oddávna túžené, — Božské nemluvniatko! — Vitaj, prišlý Spasiteľu, — vitaj, náš Vykupiteľu! — Nech sa všade vzdáva — Tebe večná sláva! — **5.** Tak pastieri krásne — Dieťatku spievali — a pritom na hlasné — fujary Mu hrali; — až dennica vychádzala, — nočné tône rozháňala, — ku stádam náhlili — a Boha chválili. — **6.** Vitaj, Pane milý, vítame tu Teba, — prišiels' k nám v tej chvíli, — z večných výšin neba; — z lásky ležíš v Betleheme, — najväčší Pán neba, zeme: — chvála na výsosti — Bohu z povďačnosti!

95. — 1. Vstávajte, pastieri, berte sa hor', — aká to novina, dajte pozor! — Aké to zázraky — javia sa na nebi! — Nikdy som nevidel, jak som starý, — na nebi vysokom takej žiary. — **2.** Len sa ma nebojte, pastuškovia, — prichádzam k vám ako anjel Slova, — aby som vám zvestil, — že sa vám narodil — Mesiáš v Betléme: Ježiš malý, — ktorého oddávna ste čakali. — **3.** Iďte a nájdete Kráľa kráľov, — Ježiška malého, Pána pánov; — v mestečku Betléme — v jasličkách na slame — leží náš Spasiteľ narodený, — v chudobných plienočkách položený. — **4.** Bratkovia, rýchle sa posberajme, — Ježiška navštíviť nemeškajme; — k Nemu sa dostavme, — pekne Ho vítajme, — čo ktorý môžeme a čo máme, — najlepšie dary Mu odovzdáme. — **5.** Vitaj, ó Ježišku, Spasiteľ náš, — v maštali zrodený náš Mesiáš; — by si nás požehnal, — do svojej slávy vzal, — prosiť Ťa chceme dnes, najvyšší Pán: — milosti svojej vždy udeľuj nám!

96. — 1. Vítame Ťa, sväté Dieťa, — nebeský náš Pane, — ktorý si sa nám narodil — v Betléme na slame. — V chudobe si prišiel k nám — spasiť duše naše, — brány nebies otvárať — dušiam našim k spáse. — **2.** Celý život v prácach našich — ruka Tvoja veď nás, — žalosť v radosť premeňuješ, — dokiaľ Ty nás žehnáš. — V chudobe nám pomáhaj, — v starosti a biede, — ráč nás chrániť od zlého, — raj Tvoj nech

k nám príde. — **3.** Ráč od vojny a od moru — slovenský ľud chrániť, — od nehôd a od úzkostí — svoje deti brániť. — Žehnaj naše rodiny, — daj im milosť svätú, — by len Tebe slúžily — a nie zlému svetu. — **4.** Pred Tebou, ó Ježišku môj, — na kolená padám, — na dar skromný srdce svoje — do Tvojich rúk skladám. — Spievame Ti radostne, — bo si radosť sama, — vítame Ťa s anjelmi, — Teba, nebies sláva.

97. — 1. Z Panny Pán Ježiš je narodený, — v jasliach na slame je položený; — plienkami Matka Ho obvinula: — „Búvaj, Synáčku!" — Jemu spievala. — **2.** Z života Panny najčistejšieho, — rodu veľkého a kráľovského, — ktorému meno Spasiteľ silný, — celého sveta Boh neomylný. — **3.** V chudobe On sa na svet narodil, — biednym sa sluhom ľudským učinil; — hospody nemá Dieťa prekrásne, — miesto kolísky má biedne jasle. — **4.** Pod bôčky, hlavu — perín nemali, — jasle Mu slamou, senom vystlali; — oslík a vôl Ho dychom zohrieva, — anjelov sbor Mu s pastiermi spieva. — **5.** Nuž my tu všetci k Nemu spiechajme, — kľaknime k jasliam, takto vzdychajme: — Spanilý, drahý Ježišku milý, — prišli sme k Tebe, by sme Ťa ctili!

98. — 1. Zvestujem vám radosť, — nadzemskú blaženosť: — porodila Panna — nám na zbožnú žiadosť — Kráľa nebeského, — z rodu kráľovského; — vítajme Ho vrúcne, — Pána anjelského. — **2.** Slávny sviatok ctíme, — Tvoje narodenie, — radostne čakáme — svoje vykúpenie. — Udeľ nám milosti, — vyveď nás z temnosti, — z plačlivého sveta — do večnej radosti. — **3.** Rodička Mária, — Panenka prečistá, — panna si ostala — po pôrode Krista. — On nás v rozkoš rajskú — a v radosť anjelskú — vovedie a dá nám — blaženosť nebeskú. — **4.** Božieho Baránka — velebme, kresťania, — Ježiška v jasličkách — chváľme bez prestania. — Spasiteľ On je náš, — jak hlásal Izaiáš — a On nás vykúpi, — Syn Boží, Mesiáš.

99. — 1. Zaspievajme si veselo, — pri jasličkách by odznelo — radosti slovo, čistej — potechy dozaistej: — [:Ó milý, ó sladký — Ježiško náš!:] — **2.** Ježiško náš krásny, milý, — pozri s neba v tejto chvíli! — Vítame Ťa v Betléme, — hriešnici tejto zeme: — Ó milý, atď. — **3.** Prišiel si k nám s nebies raja, — tak Ťa láska s nami spája, — aby si spasil hriešnych — nás, Teba vítajúcich: — Ó milý, atď. — **4.** Jezuliatko Božské, drahé, — v chudobe ležíš tu nahé; — podobné nám si stvorom, — ale mocným si Bohom: — Ó milý, atď.

Na deň sv. Mláďatiek.

100. — 1. Narodený Jezu Kriste, — dnes Mláďatiek srdcia čisté — za Teba krv vycedily: — malí martýri nevinní. — **2.** Ó Mláďatká sväté, drobné, — púpätkám vy ste podobné; — mučeníctva prvé kvietky, — vitajte, ó slávne dietky. — **3.** Ako víchor bez ľútosti, — krvavý meč bez milosti, — sotva veku dvojročného, — žitia zbavil vás útleho. — **4.** Keď Herodes v strachu slyší, — že sa zrodil Kráľ najvyšší, — zúrivý je od závisti, — dietky vzal si za koristi. — **5.** Mučeníctva prvotiny, — baránkovia, čistí viny, — v nebi večnú slávu máte, — s víťaznou sa palmou hráte. — **5.** Čo ste rečou nevyznali, — to ste krvou dokázali: — pre Krista ste život dali, — Pána svojho vyznávali.

101. — 1. Narodil sa nám — v Betleheme Kráľ: — leží nevinné — Dieťa na slame. — Poďme, poďme si Ho privítať, — Bohu svojmu česť a chválu vzdať, — lebo k nám dnes prišlo spasenie: — chvíľa spásy, Boha zjavenie. — Poďme, poďme si Ho privítať, — Bohu svojmu česť a chválu vzdať. — **2.** Anjel Boží k nám — s neba sletuje, — radosť pastierom — hlasne zvestuje: — Iďte, iďte do Betlehema, — nájdete tam Vykupiteľa, — ktorého nám Panna zrodila, — zrodeného v jasliach vložila. — Iďte, iďte a nemeškajte, — zrodenému chválu vzdávajte. — **3.** Tam Ho

anjelské — sbory vítajú, — narodenému — milo spievajú: — Sláva, sláva Bohu na nebi, — pokoj dobrým ľuďom na zemi; — veď sa dnes narodil sveta Pán, — v sláve veľkej prišiel na svet k nám. — Spievaj a chváľ, všetko stvorenie, — Boha svojho slávne zrodenie. — **4.** Dnes na východe — hviezda vychádza, — vedie troch kráľov — a ich predchádza. — Kde je, kde je Kráľ narodený, — nám skrz hviezdu predzvestovaný? — V Jeruzaleme sa pýtajú, — židom, svetu Ho oznamujú. — Poďme, poďme, pohľadajme Ho, — ctime darmi Kráľa slávneho.

Na posledný deň v roku.

102. — 1. Ďakujeme, Ochranca náš, — že si nás opatroval, — v tento rok mal starosť o nás, — od zlého ochraňoval; — dnešný deň žes' dožiť dal nám, — v chráme tu shromaždeným: — za to Ti dnes ďakujeme — srdcom vrúcne skrúšeným. — **2.** Tebe, Otče, ďakujeme — za tých darov hojnosti, — ktoré denne skusujeme — z Tvojej veľkej štedrosti; — čo nám celý čas života — dala Tvoja dobrota, — to je z Tvojej láskavosti — a z otcovskej starosti. — **3.** Že sme Teba, Otče milý, — hnevali v nepravosti, — ľutujeme v tejto chvíli — a želieme tie zlosti. — Prosíme Ťa, Pane, Kriste, — skrz Tvoje sväté rany, — nech sú naše duše čisté, — vezmi ich do ochrany. — **4.** Pre nijaké sľuby, dary — viac Ťa nezanecháme; — Tvoja láska jasne žiari, — Tvoju pomoc žiadame. — Už Ťa viac neobrazíme, — radšej umrieť volíme: — ráč ten sľub náš posväcovať — a nás v ňom posilňovať. — **5.** Preto celý rok ku chvále — Božej obetujeme, — v mysli, v slovách, v práci stále — Bohu slúžiť budeme; — koľko ráz len vydýchneme, — toľko ráz sa pohneme, — toľko ráz my sľubujeme, — že len Bohu žijeme. — **6.** O to, Bože, Ťa žiadame, — daj nám svoje milosti, — v Tebe nádej vždy skladáme, — že dáš trpezlivosti; — keď znivočíš našich škodcov, — ťažkosti premôžeme: — s Tebou, s Tvojou len pomocou — v žití pevní budeme.

103. — 1. Mocný je Boh náš: — Riaditeľ výsosti, — celý svet žije — len z Jeho milostí; — bez Boha nič sme, — lebo v Ňom žijeme, — z Boha pochádzame — a v Ňom sa hýbeme. — **2.** Mocný je Boh náš: — vôd prameň dá skale, — alebo zhladí — v prudkom vĺn návale — s priestoru zeme — bezbožné národy. — Kiež nás vždy zachráni — od každej nehody. — **3.** Mocný je Boh náš: — s nadhviezdnej veleby — milióny sýti; — len piatimi chlebmi — nakŕmiť môže — tisícich nás lačných, — soslať hlad a zlú smrť — na zástup nevďačných. — **4.** Mocný je Boh náš: — večitom na tróne: — a keď chce, svet zas — v ničote utonie: — a keď chce, stvorí — hneď nové telesá, — a keď chce, v základoch — i zem zatrasie sa. — **5.** Mocný je Boh náš: — zmení i tvár zeme, — a hľa, až posiaľ — pokojne žijeme; — a preto chváľme vždy — Boha večného, — lebo nás chráni moc — otcovských rúk Jeho.

104. — 1. Pán časov, Bože milý, — Tebe sa klaniame. — Ku koncu rok sa chýli, — vrúcne Ťa vzývame. — Buď vždycky oslávené — Tvoje sväté meno, — žes' každého z nás chránil — roku skončeného. — **2.** Nesmierne dobrodenia — Ty si nám podával, — od mnohého súženia — často zachovával. — Ó prijmi cit vďačnosti — za dary milosti: — a prijmi vždycky k sebe — naše vzdychy k Tebe. — **3.** Hľaď, Otče náš, na synov — pred Tebou kľačiacich, — odpustenie zlých činov — skrúšene prosiacich; — smy, Pane náš nevinný, — s nás hriešne počiny — a z lásky svojej stálej, — veď nás aj naďalej.

Na Nový rok.

105. — 1. Ó Ježišu, buď k pomoci — každému z nás v tento rok; — zostaň s nami vo dne, v noci, — požehnaj náš každý krok! — [:S novým rokom nech zasvitne — nová zora šťastia nám, — lebo blaho len tam kvitne, — kde ho ráčiš žehnať sám.:] — **2.** Všetko, čo si myslím, činím, — v Tebe nech sa započne;

— daj, nech sa viac neprevinim — proti Tebe, ó Pane! — [:Rozpáľ srdce novou láskou, — chcem sa Tebe venovať; — viaž ma k sebe novou páskou, — chcem len Teba milovať.:] — **3.** Bedli na mňa neustále, — keď ma stíha hriech a zlosť, — nech je vo mne k Tvojej chvále — pevná viera, krásna čnosť. — [:Daj, aby sme zas prežili — šťastne tento nový rok — a len k Tebe vždy riadili — za života každý krok.:]

106. — 1. Nový rok beží, — v jasličkách leží: — Ktože to? — [:Ježiško malý, — obetovaný, — na zemi.:] — **2.** Leží Dieťatko, — to Nemluvniatko: — Kdeže, kde? — [:V Betléme meste, — tam Ho zaiste — nájdeme.:] — **3.** Anjeli, chváľte, — sladko spievajte: — Ako, čo? — [:Sláva na nebi, — pokoj na zemi — buď ľuďom!:] — **4.** Už sa radujme, — Bohu ďakujme: — A za čo? — [:Že nám zjavené — to meno ctené: — Ježiško.:] — **5.** Ježiško malý, — prijmi tie chvály — na zemi, — [:daj po časnosti — večnej radosti — na nebi!:]

107. — 1. Veseľ sa, ľudské stvorenie, — prišlo k nám naše spasenie. — Radujme sa, veseľme sa — v tomto novom roku! — **2.** Mesiáša narodenie — dosiahlo svoje splnenie. — Radujme sa, atď. — **3.** Panna z rodu kráľovského — počala Syna Božieho. — Radujme sa, atď. — **4.** Otcovia plní vrúcnosti, — ktorí bývali v temnosti. — Radujme sa, atď. — **5.** Krista vidieť si žiadali, — zrodeného z čistej Panny. — Radujme sa, atď. — **6.** Prosiac, by peklo oblúpil — a z temnosti ich vykúpil. — Radujme sa, atď. — **7.** Čo proroci zvestovali, — anjeli ohlasovali. — Radujme sa, atď. — **8.** Herodes tomu neveril, — že sa Kristus Pán narodil. — Radujme sa, atď. — **9.** Sluhov do Betléma vyslal — a dietky vraždiť rozkázal. — Radujme sa, atď. — **10.** Pre Tvoje slávne zjavenie, — daj nám hriechov odpustenie. — Radujme sa, atď.

108. — 1. S neba prišiel k nám — mocný sveta Pán, — Syn Boží sostúpil — s neba na svet k nám. — Radujme sa, veseľme sa, — v novom roku tešíme sa: — narodil sa nám — mocný sveta Pán. — **2.** Tu

je milený — Boh sám, vtelený, — na slame v jasličkách — nežne složený. — Radujme sa, atď. — **3.** Dieťa leží tu, — nesie obetu: — ctime Ho i Jeho — Matku presvätú. — Radujme sa, atď. — **4.** Pre nás prišiel sám, — z lásky dať sa nám, — aby nás vykúpil — zeme, neba Pán. — Radujme sa, atď.

Na Tri krále.

109. — 1. Hľa, aká to hviezda krásna — s neba sa na nás smeje: — a to je tá hviezda šťastná, — hviezda našej nádeje. — Dajmeže sa my na cestu, — k akému tá hviezda mestu — nás privedie preradostných, — Krista vidieť žiadostných. — **2.** Tak tí králi hovorili, — keď hviezdu uvideli; — na cestu sa vystrojili, — s darmi išli veselí; — jeden niesol poklad zlatý, — druhý niesol tymián svätý, — tretí myrhu so sebou vzal, — zrodenému by ju dal. — **3.** Veľký ruch v Jeruzaleme — povstal hneď z ich príchodu, — že k novému Kráľu zeme — prišli králi z Východu. — Knihy sväté otvárajú — a proroctvá vykladajú, — že presvätá a šťastná zem: — to je mesto Betlehem. — **4.** Pred Dieťatkom v Betleheme, — narodeným v maštali, — na kolenách v prachu zeme — klaňajú sa vladári. — Dar svoj každý obetuje, — Dieťatku sa pokloňuje — ako Bohu i Kráľovi, — a spolu človekovi. — **5.** Poďme aj my, ponáhľajme — k Ježiškovi sladkému, — vzácne dary prinášajme — Bohu Synu večnému. — Zlato viery dokonalej — i nádeje tymián stálej, — myrhu lásky svojej vďačnej — hodnú ceny nebeskej.

110. — 1. Herodes, kráľu ukrutný, — čo sa bojíš, že Kráľ prišiel? — Ten trónu ťa nepozbaví, — čo tróny dáva večité. — **2.** Traja králi od Východu — za hviezdou jasnou spiechajú, — svetielkom svetlo hľadajú — a Bohu dary dávajú. — **3.** Do kúpeľa, hľa, čistého — Baránok Boží vstupuje, — od hriechov, ktorých sám nemá, — nás krstom svojím obmyje. — **4.** Zázračnú vec to vidíme: — voda sa mení

na víno, — na vyšší rozkaz podstatu — tak premeňuje odrazu. — **5.** Nech Ti je sláva, Ježišu, — čo si sa zjavil dnes svetu, — i Otcu s Duchom presvätým — buď sláva, chvála na veky!

111. — 1. Traja králi uzreli — hviezdu, čo sa ligotala, — príchod Krista hlásala; — do Betléma za ňou sa brali, — na kráľa sa pýtali, — drahocenné dary Mu tam dali. — **2.** Zlato ako kráľovi, — ktorý v srdciach vládnuť vždy má, — myrhu na znak mučenia, — kadidlom, hľa, uctili Jeho — ako kňaza večného; — vítali Ho, Kráľa velebného. — **3.** Klaňali sa pokorne — Ježišovi zrodenému — a Synovi Božiemu: — preto aj my ctíme si Ho, — Pána svojho mocného; — nech nás vedie mocná ruka Jeho.

112. — 1. Traja slávni králi od Východu — za hviezdou sa dali ku pochodu: — zlato, tymián, myrhu prinášali, — Spasiteľa túžobne hľadali. — **2.** Kdeže sa ten nový kráľ narodil, — aby svoj ľud z jarma vyslobodil? — Lebo Jeho hviezdu sme videli, — pokloniť sme sa Mu my dnes chceli. — **3.** Jeruzalem celý bol zbúraný, — kráľ Herodes stál tu podesený, — by trónu nezastihla ho strata, — svolal zákoníkov i kniežatá. — **4.** By sa o tej veci dozvedeli, — ihneď Sväté Písmo otvorili — a našli, že v meste Betleheme — mal by sa narodiť ten kráľ zeme. — **5.** Lebo prorok píše: „Hľa, Betlehem, — nie si v Judsku ty tá najmenšia zem: — z teba vyjde vodca ten vznešený, — ktorý má panovať v Izraeli.“ — **6.** Hviezda, ktorá bola sa stratila, — keď odchádzali, sa zas zjavila, — do Betlehema ich sprevádzala, — nad stajňou chudobnou pozastala.

113. — 1. Tri zázraky sa dnes staly, — príchod Krista zvestovaly. — Deň tento každý kresťan sláv, — on je pre nás vždy pravdy zjav. — **2.** Dnes šli mudrci na cestu, — nasledujúc jasnú hviezdu. — Svetlo svetlom vyhľadali, — Ježiškovi dary dali. — **3.** Nový div dnes z moci božskej — stal sa v Káne Galilejskej, — kde z vody víno sa stalo, — božský zásah ukázalo.

— 4. Vo vode rieky Jordána — Boh Otec zjavil Syna nám, — v Ňom našiel zaľúbenie sám. — 5. Kriste, svetu dnes zjavený, — buď nami vrúcne slávený: — Sláva buď Otcu Božiemu, — spolu i Duchu Svätému!

K najsv. menu Ježišovmu.

114. — 1. **Ježiš sladký, dušiam hosť si,** — darom pravých si radostí, — nad med sladkosť nad sladkosti, — slasť byť v Tvojej prítomnosti. — 2. Nič tak milo nespieva sa, — nič tak rado neslýcha sa, — nič tak sladko nevníma sa, — jak Syn Boží, naša spása. — 3. Ježiš, nádej ľutujúcim, — milostivý žiadajúcim, — dobrotivý hľadajúcim, — sila krivdu znášajúcim. — 4. Krista všetci vyznávame, — o lásku Ho požiadajme; — k Ježišovi prichádzajme, — vždy viac lásky k Nemu majme. — 5. Ježiš, naša sladkosť vrúca, — Ty odplata nám budúca, — Ty si naša nádej skvúca, — sláva nikdy nehynúca.

115. — 1. **Ježišu, Ježišu,** — nad slnko jasnejší, — nad mesiac si krajší, — nad perly vzácnejší, — Ježišu môj! — Meno to presväté — nech je zvelebené, — nábožne uctené, — Ježišu môj! — 2. Ježišu, Ježišu, — s trónu velebnosti — dajže nám milosti, — ochráň nás v úzkosti, — Ježišu môj! — Daj nám kajúcnosti, — pravej skrúšenosti, — nad hriechmi ľútosti, — Ježišu môj! — 3. Ježišu, Ježišu, — Ty darca milosti, — pomôž nám v ťažkosti, — v súžení, v žalosti, — Ježišu môj! — Zažeň mor, hlad, vojny — a daj čas pokojný, — milosťou prehojný, — Ježišu môj! — 4. Ježišu, Ježišu, — skrz Ducha Svätého — daj svetla jasného, — osvieť nás každého, — Ježišu môj! — Silu nám daj a čnosť — premôcť vždy diabla zlosť — a ľudskú nestálosť, — Ježišu môj! — 5. Ježišu, Ježišu, — chráň nás pred chorobou, — navštív nás pomocou, — stoj pri nás dňom, nocou, — Ježišu môj! — Priveď nás k pokániu, — ku hriechov vyznaniu — a k Tvojmu poznaniu, — Ježišu môj! — 6. Ježišu, Ježišu, — po tejto časnosti — veď nás do večnosti, — anjelskej

radosti, — Ježišu môj! — Nech Ťa tam s Tvojimi — chválime anjelmi, — s všetkými svätými, — Ježišu môj!

116. — **1. Ježišu, vznešená** — zbožnosti odmena, — milosti zdroj! — Ja hriešny Ťa žiadam — a k nohám Ti padám, — želiem hriech svoj! — [:Ach, shliadni, zmiluj sa, — nad nami zľutuj sa! — Ježišu môj, — Ježišu môj!:] — **2.** Ach, čo som učinil, — že som sa previnil — proti Tebe: — stratil som spasenie, — ja, biedne stvorenie, — stratil nebe. — Ach, shliadni, atď. — **3.** Zlý čin svoj ľutujem, — deň i noc ja želiem, — Pane milý! — Hriech svoj Ti vyznávam, — Tebe sa oddávam — v tejto chvíli. — Ach, shliadni, atď. — **4.** Spolieham na Teba, — ach, ráč mi dať neba, — srdce čisté; — radšej smrť podstúpim, — než hriechom potupím — Teba, Kriste. — Ach, shliadni, atď. — **5.** Skrz svoju krv svätú, — na kríži vyliatu — za svet, zlosti — a skrze mučenie, — bolestné trápenie, — ach, odpusť mi. — Ach, shliadni, atď.

117. — **1. Kde je Ježiš, moja žiadosť,** — môj najsladší Boh a Pán, — kam odišla moja radosť, — kdeže Ho ja hľadať mám? — Duša moja zarmútená — ťarchu hriechov cíti moc, — Ježišovi odovzdaná — hľadá si Ho deň i noc. — **2.** V žiali volá duša moja: — Kam môj Ježiš odišiel? — V srdci mojom niet pokoja, — ó kiež by som Ho našiel! — Ach, kto vtáčie krídla mi dá, — by som mohol každý čas — lietať za Ním, kde On býva — a spolu s Ním bývať zas! — **3.** Pôjdem za Ním po dolinách, — prudkým behom žiadosti, — po vrchoch a po jaskyniach — budem volať v žalosti. — Dravej zveri sa nebojím, — podstúpim čo aký boj, — viem ja dobre, že obstojím, — keď ma bráni Ježiš môj! — **4.** On odstráni strach a bolesť, — hriech i smrť On odháňa, — kde povstane diabolská lesť, — On je silná obrana. — On pevný štít proti zlosti, — múr pred zlobou zlých ľudí, — On je brána do radosti, — kde je On, hriech vypudí. — **5.** On pod svoj plášť voždy skrýva — každé svoje stvorenie, — láskou svojou nás pokrýva, — núdza

tam, kde On nie je! — A preto ja neprestanem — túžiť len za Ježišom, — Jeho pomoc keď dostanem, — neupadnem pod krížom. — **6.** Mám Ježiša, svoju radosť, — našiel som už ten poklad, — splnená je moja žiadosť, — pevný duše to základ. — Dnes ustúpiť všetko musí, — len Ježiša milujem, — vo mne žiadosť zlú udusí, — celkom sa Mu venujem.

118. — 1. Kdes', moje spasenie, — [:láska moja:] — a srdca nadšenie, — [:víťaz boja?:] — [:Ó Ježišu môj,:] — v úzkostiach, — v žalostiach — [:sám pri mne stoj!:] — **2.** Stratiac skrz hriech nebo, — [:ja nezúfam,:] — Ježišu môj, v Tebe — [:pevne dúfam.:] — Ó Ježišu, atď. — **3.** Keď dušu zachváti — [:hlboký žiaľ,:] — za Tebou zalietam — [:v nebeskú diaľ.:] — Ó Ježišu, atď. — **4.** Boh na mňa dopustil — [:kríž, žalosti,:] — by som tak opustil — [:nepravosti.:] — Ó Ježišu, atď. — **5.** Tvoju mi daj, Pane, — [:dobrotivosť,:] — do srdca pokánie, — [:trpezlivosť.:] — Ó Ježišu, atď. — **6.** Nech prijmem skrúšene — [:Tvoje telo,:] — — čo pre nás na dreve — [:kríža pnelo.:] — Ó Ježišu, atď. — **7.** Amen, môj Ježišu, — [:dokončievam,:] — telo Ti aj dušu — [:odovzdávam.:] — Ó Ježišu, atď.

119. — 1. Kde si, môj premilý — Pane a Kriste, — kde by sme uzreli — Teba zaiste? — [:Daj svetlo zo seba, — veď si jasný, — nechcem žiť bez Teba, — cesta spásy!:] — **2.** Teba srdce moje — žiada dychtive, — bez Teba i tak mu — na zemi clive. — [:Mojej duše cena: — meno Tvoje, — poteš zarmútené — srdce moje.:] — **3.** K svojej vždy pomoci — hľadať Ťa budem, — i vo dne i v noci — volať Ťa budem. — [:Ukáž sa mi, Kriste, — presmutnému, — ráč dať srdce čisté — mne, hriešnemu.:] — **4.** Keď budeš vzdialený — odo mňa, Kriste, — že budem stratený, — to ja viem iste. — [:Ach, príď v tejto chvíli, — neodkladaj, — Ježišu môj milý, — pomoci daj!:] — **5.** S Tebou srdce moje — žiada sa spojiť, — bez Teba nemôže — túžby ukojiť. — [:Bez Teba život môj — ťarchou mi je, — s Tebou, Ježišu môj, —

sladké žitie.:] — 6. Manna, slasť nebeská, — Pane a Kriste, — Tys' rozkoš anjelská, — lásky ohnište; — [:nasýť ma, daj seba, — ó Bože môj — a veď ma do neba, — Ježišu môj!:]

120. — 1. **Ó Ježišu, môj priateľu,** — Tebe srdce darujem, — telo, život, dušu celú, — Tebe všetko venujem. — [:Tys' poklad môj a spasenie, — Tys' všetkých sŕdc potešenie. — Ó Ježišu, Spasiteľu, — príď k nám, milý Tešiteľu!:] — 2. Ó Ježišu, keď mám Teba, — viac pre seba nežiadam, — zlato, striebro ja bez Teba — za nič v svete pokladám. — [:Skvost, perly, drahé kamene — bez Teba viac nie sú v cene. — Ó Ježišu, prišlý s neba, — všade hľadám ja len Teba.:] — 3. Nech mi dajú i zem celú, — nebol by som spokojný — bez Teba, môj Spasiteľu, — Ty môj poklad prehojný! — [:Ráč sa nado mnou zmilovať, — moju dušu potešovať. — Predrahý môj Spasiteľu, — daj sily duši aj telu!:] — 4. Nech mi svet aj všetky skvosty — a hodnosti daruje, — všetky svoje blaženosti — miesto Teba sľubuje: — [:nadarmo sú tie hodnosti, — všetky svetské blaženosti, — bo bez Tvojej prítomnosti — duša moja je v temnosti.:] — 5. Ó Ježišu, Ty jediné — duše mojej spasenie, — po smrti mi ráč dať večné — v nebesiach potešenie. — [:Svet opustím rád pre Teba, — len ma prijmi ta do neba, — by som Ti, všetkých kráľov Kráľ, — česť, slávu, úctu vďačne dal.:]

V pôste.

121. — 1. Čo trpieť má Spasiteľ náš, — písal prorok Jeremiáš, — aké bude znášať rany — sám Syn Boží, s neba daný. — **2.** Židia riekli k sebe sami: — Buď tá rada medzi nami, — nech je Ježiš odsúdený — a na kríži usmrtený. — **3.** Ach, tá hora Kalvária — nevinnú krv Krista vpíja, — nevinnú krv Spasiteľa, — ktorá tečie z Jeho tela. — **4.** Kriste, pre to umučenie, — daj nám hriechov odpustenie, — daj nám svätej viery prameň, — zachovaj nás, Kriste! Amen.

Na Popolnú stredu.

122. — 1. Pán Boh, ktorý všetko stvoril, — človekovi to hovoril: — Človeče, prach si zo zeme! — Sme len prach a pominieme, — v ten čas, v ktorý z tejto zeme — a z časnosti odídeme. — **2.** Či rok tento, či o chvíľku, — natiahne smrť svoju strieľku — a život náš šípom raní. — Medzi ľuďmi sveta mnoho, — kde nájdeme tvora toho, — čo pred smrťou sa ubráni? — **3.** Ešte sila tá nežila, — čo by bola prevýšila — tú železnú smrti vládu; — ni boháč smrť neuplatí, — v prach jak žobrák sa obráti, — vždy sa blíži k hrobu pádu. — **4.** Ako čerstvý kvet mladosti, — tak aj márny kvet hodnosti — opŕchne a vráti sa v prach. — K mužom vedy a povesti — dráhu si tiež smrť prekliesni. — Každý bude raz na márach. — **5.** Koruny a slávne tróny — sú len prachu milióny, — hoc' sa skvejú jak blesk v zorách, — zlato, striebro a plášť zlatý, — tak, ako ten v zdrap odetý, — obráti sa v hrobe na prach. — **6.** Človeka smrť isto-iste — dostihne na každom mieste. — Áno, v púšti tak i v horách, — preto v každej okolnosti — hotový buď složiť kosti, — pamätajúc, že si len prach!

123. — **1. Svätý pôst sa započína,** — k pokániu nás napomína, — zavčasu hnev Boží krotiť, — od trestu sa oslobodiť. — **2.** Nezdržujme len samého — pokrmu sa telesného, — ale chráňme sa i zlosti, — hriechu, každej nepravosti. — **3.** Hriešny život zanechajme, — pokániu sa odovzdajme, — horké slzy vylievajme, — staré viny sotierajme. — **4.** Dbajme vždycky na modlitby, — na bedlenie, Božie služby, — na nábožné premýšľanie, — múk Kristových rozjímanie. — **5.** Biednym, núdznym, utrápeným, — zarmúteným, opusteným — štedrejší sa ukazujme, — všetko dobre vybavujme. — **6.** By sme v duchu oživení, — rúchom čností ozdobení — do raja sa tak dostali — a sa večne radovali.

124. — **1. Ach, beda mne nešťastnému,** — hriešnikovi preveľkému, — hľa, pre moje previnenie — trpí Ježiš umučenie. — Kto je toho príčina, — že na kríži umiera? — **2.** Hrôza v mojom srdci vstáva, — keď sa Ježiš na smrť dáva; — od Judáša je zradený — a lestive poľúbený. — Kto je toho príčina, — že na kríži umiera? — **3.** Ach, jak Kristus je sviazaný — ukrutnými reťazami — a židia Ho bijú zlostne, — udierajú neľútostne. — Kto je toho príčina, — že na kríži umiera? — **4.** Ja som horší nad Judáša, — ktorý Pána raz Ježiša — zlostným zradil poľúbením, — ja zas hriechom každodenným. — Kto je toho príčina, — že na kríži umiera? — **5.** Judáš zhrešil raz, najatý, — mne neprejde deň nijaký, — v ktorom by Ho neobrazil, — kopiju Mu v bok nevrazil. — Ja som toho príčina, — že na kríži umiera.

Na veľkopôstne dni.

125. — **1. Pristúp, pristúp sem, hriešniku,** — ber popol na pokánie! — Márny sveta milovníku, — pováž svoje skonanie. — Prach si iba, v prach sa vrátiš, — keď ťa krutá smrť zachváti, — do zeme sa zas navrátiš, — ktorej si raz bol vzatý. — **2.** Iste vieš, že príde ten čas, — hrozná doba lúčenia, — v telách

mŕtvych vidíš neraz — príklad svojho zničenia: — čo si ty, to oni boli — prv jak boli odumreli, — hľa, v prach sa už premenili, — v hroboch svojich zotleli. — 3. Cirkev to dnes predstavuje — skrz popola sypanie, — na čele ti označuje — krížom naše skonanie; — by si z hriechu sa prebudil, — dobre k smrti sa pripravil, — bys' k dobrému sa povzbudil, — v pokání svoj vek strávil. — 4. Boha svojho, že si hneval, — svedomie ťa dnes hnetie, — Tomu, kto ťa vždy miloval, — zle si slúžil na svete; — pre svet, telo a stvorenie — viac si ty žil ako Jemu. — Ach, spomni si na smrť denne, — obráť sa už raz k Nemu. — 5. Ľutuj srdcom hriech skrúšeným — a rob zaň už pokánie, — vyznaj kňazom nariadeným — všetky hriechy spáchané; — neodkladaj polepšenie — na ďalší čas, ďalšie letá, — lebo nevieš okamženie, — v ktorom pôjdeš so sveta.

126. — 1. Ach, čo som to len urobil — s tým dobrým Spasiteľom? — Ach, tak som sa ja previnil, — že trest mi údelom. — [:Zmiluj sa, zľutuj sa,— ó dobrý Ježišu, — ó sladký Ježišu!:] — **2.** Jak Judáš som Ťa ja zradil, — čo Ťa židom zapredal. — Na Teba som ja tiež pľuval, — ja som Ťa poličkoval. — Zmiluj sa, atď. — **3.** Ja som Ťa tiež bičoval, — ja tŕním korunoval, — na smrť som Ťa odsudzoval, — preukrutne križoval. — Zmiluj sa, atď. — **4.** Daj duši mojej milosti, — daj mi dobrý, ó Pane, — by som želel vždy nečnosti, — prosím o zmilovanie. — Zmiluj sa, atď. — **5.** Prijmi k sebe mňa na milosť, — ó Kriste môj nevinný, — daj, nech som vždy Tvoj verný hosť: — odpusť mne moje viny. — Zmiluj sa, atď.

127. — 1. Ach, ja Matka zarmútená, — pre smrť Syna skormútená! — Moja bolesť je preveľká, — meč ostrý srdce preniká. — **2.** Ľutujte ma, tvrdé skaly, — ktoré ste sa dopukaly! — Moja bolesť, atď. — **3.** Syn môj hrozne umučený, — na kríži je zavesený! — Moja bolesť, atď. — **4.** Telo, samé rany kruté, — ruky, nohy prebodnuté. — Moja bolesť, atď. —

5. Horko plačem a omdlievam, — slzami sa dnes zalievam. — Moja bolesť, atď. — 6. Ó hriešniku, nehreš denne, — hľaď na telo zohavené. — Moja bolesť, atď. — 7. Ó hriešniku, nehreš viacej, — čuj hlas Matky, hovoriacej: — Moja bolesť, atď.

128. — 1. **Ach, jak všetko stvorenie** — s Kristom smúti skrúšene, — keď už na kríži skonáva, — život v mukách dokonáva. — 2. Smutné slnko sa stmieva, — zem sa trasie, zachvieva, — tuhé skaly sa pukajú, — mŕtvych hroby otvárajú. — 3. Len sám človek zatvrdený — nie je nad Ním rozžialený, — i keď z lásky pre spasenie — znáša toľké utrpenie. — 4. By nás zbavil zatratenia, — večného zla a trápenia, — s Otcom svojím nás usmieril, — prístup k sláve nám otvoril. — 5. Duše, traste sa zronené, — ľutuj, srdce ty kamenné; — hriešnik, zalamuj rukami, — tečte, slzy, nad mukami. — 6. Tečte, slzy, dnes nad zlosťou — a nad každou nepravosťou, — ktoré Krista poranily — a strašne Ho umučily.

129. — 1. **Ach, kríž svätý, ty strom vzácny,** — sladký nesieš plod prekrásny: — Jezu Krista milého, milého, — pre mňa umučeného. — 2. Tridsaťtri liet si pracoval, — kým si život svoj dokonal: — mne nevinnosť navrátil, navrátil, — Otcovi dlh zaplatil. — 3. Ó Ježišu bičovaný, — pre mňa celý opľuvaný: — ukrutne si sviazaný, sviazaný — a do krvi šľahaný. — 4. Ježiš Kristus, Kráľ nad kráľmi, — Pán najvyššej večnej slávy, — má korunu tŕňovú, tŕňovú, — plnú hlavu rán, bôľu. — 5. Ó Ježišu môj nevinný, — Ty pre moje visíš viny, — pnieš nohami, rukami, rukami, — umorený mukami. — 6. Ježiš Kristus doranený, — bok Jeho je otvorený, — z Neho svätá krv tečie, krv tečie, — hľaď sem, hriešny človeče! — 7. Vidím bolesť a žalosti, — kvílenie a múk trpkosti, — čo si trpel nevinný, nevinný, — za nás, naše zlé činy. — 8. Dnes zo srdca už sľubujem, — Ježišu, že Ťa milujem: — radšej by som smrť volil, smrť volil, — ako na hriech privolil.

130. — 1. Ach, mňa Matku v tejto chvíli — srdca bôľ obkľučuje, — bo ukrutné Syn môj milý — muky dnes podstupuje. — [:Pôjdem, pôjdem ja nad Jeho — zaplakať ranami, — telo Syna premilého — umyjem slzami.:] — **2.** Tam v záhrade skormútený — — prelieva pot krvavý, — že bude dnes umučený, — Spasiteľ náš láskavý. — Pôjdem, atď. — **3.** Judáš, ktorý si Ho zradil: — čo Ti Syn môj urobil? — Že svet hriešny veľmi ľúbil, — azda tým sa previnil? — Pôjdem, atď. — **4.** Ukrutne je bičovaný, — Syn môj zlostne zradený, — octom, žlčou napájaný, — od všetkých je trápený. — Pôjdem, atď. — **5.** Ó ukrutní židia, zlostní, — prečo ste Ho ranili? — Čo ste klinmi, nemilostní, — na kríži Ho pribili? — Pôjdem, atď. — **6.** Kam sa, smutná, mám obrátiť, — Matka ja zarmútená, — keď mám Syna svojho stratiť, — ach, ja bôľom skľúčená? — Pôjdem, atď.

131. — 1. Ach, poďte, kresťania, — pozdraviť kríž svätý, — na ktorom je Kristus — bolestne rozpiatý. — Kriste na kríži, — Kráľu najvyšší, — zmiluj sa nad nami! — Pre päť svätých rán — milosť udeľ nám — a odpusť nám viny! — **2.** Poď, poď a dívaj sa, — kresťanská ty duša, — ako náš Spasiteľ — preťažký kríž znáša. — Kriste na kríži, atď. — **3.** Matička premilá, — keď si sa s Ním stretla — a svojho Synáčka — poznať už nemohla. — Kriste na kríži, atď. — **4.** Matička premilá, — jak bys' Ho poznala, — keď sa Mu všetka krv — po tele vyliala! — Kriste na kríži, atď. — **5.** Pristúp sem, pristúp sem, — kresťanská ty duša, — pozri, jak si hriechmi — zranila Ježiša. — Kriste na kríži, atď. — **6.** Už visí na kríži, — vo veľkej bolesti — volá On: Otče môj, — prečos' Ma opustil? — Kriste na kríži, atď. — **7.** Plač, duša kresťanská, — nad smrťou Krista, plač, — urob Mu čistý hrob, — jak verný vyznavač. — S tebou bude On, — buď Mu priateľom. — Keď si ťa zavolá: — Duša, ku Mne poď, — márnosť sveta shoď, — peklo ťa nezdolá.

132. — 1. Ach, prečo si, zlosť, — taká krutá bola, — prečo si Krista — tak hrubo zranila. — Telo šarlátom, — krvou si sfarbila, — na spôsob role — do kostí zorala. — **2.** Prečo ste, ľudia, — takí krutí boli, — prečo ste Krista — tak veľmi ranili? — Hrozne bolestne — ostrými bodliakmi — raníte hlavu, — až tečú potoky. — **3.** Prečo si drevo, — také kruté bolo, — žes' tak Ježiša — veľmi obťažilo? — Hľa, jak pod tebou — upadá zomdlený, — celý ubitý, — celý skrvavený! — **4.** Upadáš, Ježiš, — trpíš hrozné muky, — kto Ti na pomoc — podá svoje ruky? — Jak so zločincom — s Tebou zachádzajú, — padáš pod krížom, — na to nič nedbajú.

133. — 1. Jezu Kriste, Pane milý, — Baránku Boží nevinný, — dal si, dal si na kríž ruky svoje — pre hriech, pre hriech a pre zlosti moje! — **2.** Plač, hriešniku zatvrdlivý, — pohliadni, jak dobrotivý — Ježiš, Ježiš na kríži skonáva, — slnko, slnko svoju tvár schováva. — **3.** Jak po slovách Pán skonáva, — v ramená Mu klesá hlava; — Matka, Matka pod krížom strápená — stojí, stojí veľmi zarmútená. — **4.** Hľa, opona roztrhla sa, — zem prehrozne zatriasla sa, — skaly, skaly pevné sa pukaly, — mŕtvi, mŕtvi z hrobov povstávali. — **5.** Na kríži Mu bok prebodli, — voda, krv sa vyronily; plačme, plačme horkými slzami: — Ježiš, Ježiš, zmiluj sa nad nami! — **6.** Matky, ktoré synov máte, — vy to veľmi dobre znáte, — keď vám, keď vám syn milý umiera, — koľký, koľký žiaľ vám srdce sviera. — **7.** Aké by to srdce bolo, — čo by plakať nevedelo, — vidiac, vidiac Synáčka milého — na kríž, na kríž klinmi pribitého. — **8.** Jezu Kriste, Pane milý, — odpusť, čo sme previnili! — K Tebe, k Tebe my sa utiekame, — daj nech, daj nech život večný máme!

134. — 1. Ach, som zarmútený, — veľmi prestrašený, — taký vždy ostanem, — kým živý ja budem — na tom svete. — Pre svoje nečnosti — sa obávam, — že zhrešil som, hrešiť — neprestávam. — Teba všemohúceho — vidím visiaceho, — umierajúceho, —

pre mňa, ach, hriešnika, — nehodného. — **2.** Vidím Tvoje muky, — nepriateľské pluky, — mdloby a šľapaje, — krvavé kropaje, — ó Ježišu! — Veľmi sa obávam — dňa súdneho — a Teba tiež, — Sudcu pravdivého, — že čnosť zanedbávam, — hrešiť neprestávam, — hriech neľutujem svoj, — k bázni preveľkej je — pre mňa kríž Tvoj. — **3.** Ja som Ťa bičoval, — tŕním korunoval — skrz nešľachetnosti, — svoje nepravosti — neslýchané. — Život môj bezbožný, — veľmi zlostný, — ukrátil život Tvoj — nepravosťmi. — Keď som hriech miloval, — milosti vzdoroval, — Teba ukrižoval, — všetky Tvoje rany — obnovoval. — **4.** Ježišu predrahý, — na kríži si nahý — a pre hriechy moje — ranené máš svoje — ruky, nohy! — Judáš Ťa zapredal — len jeden raz, — a ja som Ťa predal — aj tisíc ráz. — Preto som trápenie, — večné zatratenie — zaslúžil, raj stratil — a Ty si mi milosť — zas navrátil. — **5.** Ach, umierajúca — a skonávajúca — nádej moja večná, — láska nekonečná, — ó Ježišu! — Hriechy a priestupky — oplakávam, — do Tvojich svätých rán — sa oddávam. — Bohu ja sľubujem, — že sa usilujem — hriechu sa varovať, — Ježiša jedine — chcem milovať. — **6.** Tvojho srdca rana — k životu je brána, — Tebe chcem verný byť, — Tebe chcem verne žiť, — Srdce drahé. — Z lásky k nám je ono — poranené, — ale vždy každému — otvorené. — Dobrota si večná, — pravda nekonečná: — v čnosti chcem nažívať — s Tebou, Kriste, v láske — vždy prebývať.

135. — 1. Často drahé rany sväté — ľúbam Krista Ježiša: — nohy, ruky, bok, krv, muky — cena moja najvyššia. — Láska si Ty tu na kríži — zhanená a zranená; — chcem vždy znova a bez slova — Teba, Láska mučená. — **2.** Nechcem žitia, nechcem bytia — bez Tvojho ja zranenia: — z rúk, nôh, boku, v krvi toku — ujde sa mi spasenia. — Kriste, Kráľu, aspoň malú — čiastku daj mi svojich múk, — z rán mi prelej lásky vrelej — do srdca i do nôh, rúk. — **3.** Ostré klince, metly, biče — žiada srdce zločinné,

— bys' Ho zranil, od zla chránil — v každej žitia hodine. — Ostrá pika, čo preniká — srdce Pána milého, — nech sa vbodne tiež podobne — do srdca mi hriešneho.

136. — 1. Čuj hlas môj, hriešniku, — sveta milovníku, — ktorý s kríža dávam — Ja, neba Pán, — za teba trápený, — veľmi ponížený, — za človeka muky, — čo trpím sám: — Teba som učieval, — k dobrému vodieval, — abys' ty len večne — šťastný býval. — **2.** Ty pýchou nadutý, — hnevlivý a krutý, — po bohatstve márnom — sa sháňavaš, — všetku poníženosť, — najmilšiu pre mňa čnosť, — preťažený hriechmi — pošliapavaš; — naučenie Moje, — čo chce dobro tvoje, — zapovŕhaš ako — prázdne znenie. — **3.** V smútku som sa topil, — krvou som sa potil, — dal som sa jať sberbe — zlosti plnej, — dal som sa bičovať, — ohavne opľuvať, — potupu, zlosť znášať — od luzy zlej. — K stĺpu priviazaný, — celý zbičovaný, — na hlave som tŕním — dopichaný. — **4.** Za lotra biedneho, — na smrť súdeného, — na popravné miesto — Ma ťahali; — na pleciach kríž niesol, — tri razy som klesol, — na kríž ruky, nohy — Mi pribili, — žlčou napájali, — hrozne posmievali, — svätá krv Mi tiekla — z každej rany.

137. — 1. Čuj, svet, nebo, celá zem, — aj ty, hriešnik, pristúp sem! — Pán na kríži už visí, — príčina ty toho si. — Ó Ježišu — môj krvavý, — zbitý od nôh — až do hlavy, — ach, zmiluj sa — nado mnou, biednym! — **2.** Prehrozne Ho mučili — a neľudsky trýznili; — sväté telo trpelo, — až celé zosinelo. — Ó Ježišu, atď. — **3.** Dávajú Mu korunu — ostrým tŕním pretkanú; — Ježiš znáša bolesti, — nik s Ním nemá ľútosti. — Ó Ježišu, atď. — **4.** Už kríž ťažký dvíhajú, — Kristovi sa rúhajú: — Zdrav' buď, kráľu židovský, — zdrav' buď, kráľu sionský! — Ó Ježišu, atď.

138. — 1. Hľa, v žiali srdca hriešneho — pred Tebou tu kľačíme, — ach, Otče, Syna Božieho — dnes bolesti slávime. — Skrze Jeho usmrtenie — daj nám

všetkým spasenie. — Na nás s trónu hľaď nehodných, — keď smutní nad Ním želieme. — **2.** Krv Tvoja drahá vyliata — nám dáva večnú spásu; — v Nej skrytá pravda presvätá — nám objavuje krásu. — Zákon Tvojej pravdy hlavný — je nám kríž Tvoj preslávny, — čo chráni nás vždy od hriechu, — by nemal v duši ohlasu. — **3.** Tá obeť krvi skrz Teba — buď od nás oslávená, — skrz dary vína a chleba — čo býva obnovená. — Víno na krv a chlieb v telo, — na kríži čo viselo, — moc Tvoja s neba premení — len kňazským rukám sverená. — **4.** Tam v nebi svätých duchov sbor — Ti „Svätý, svätý!" spieva — a sveta stvoreného chór, — česť, chválu v pieseň vlieva; — oslavujú zvuky piesne — Tvoje muky bolestné. — Nech milosť, rúcho sviatočné, — nás, kajúcnikov, odieva!

139. — 1. Iní Krista opustili, — keď Ho na smrť hroznú odsúdili, — ty, Mária, s milým Jánom — vedľa kríža stojíš, trpiac s Pánom. — **2.** Ó kto veľkú tvoju žalosť, — veľkú tvoju bolesť a v nej stálosť — by len mohol vyrozprávať, — Kráľovná ty nebies, — Kristova Mať! — **3.** Vidíš Syna pribitého, — od hlavy do päty zraneného; — skrvavený je On celý, — tak visí na kríži utrápený. — **4.** Všetky prehorké bolesti, — ktoré trpel za svet Syn nebeský, — v srdci svojom preciťuješ, — trpíš, nikomu sa nežaluješ. — **5.** Vypros nám tiež, Matka, stálosť, — by sme radi niesli každú žalosť; — za odmenu utrpenia — v nebi vypros pre nás vykúpenia.

140. — 1. Ježišu, buď uctený, — velebený, chválený, — že si svoju krv vydal, — by som večný život mal. — **2.** Kristova krv predrahá — prevládala zlosť hada, — ktorý nás o spasenie — pripravil skrz zvedenie. — **3.** Ježišu náš, krv Tvoja — je dušiam slasť nápoja; — v nej duša svoj kúpeľ má, — bo s nej hriechy odníma. — **4.** Syna krv nás smieruje — s Otcom, ktorý kráľuje — a čistých nás od zlosti — zve k nebeskej radosti. — **5.** Vzala trest krv Ábela, — ale Vykupiteľa, — čo daná za svet bola, — o milosť

pre nás volá. — **6.** Srdce, krvou skropené, — záhuby je zbavené, — ako vo dne, tak v noci — zlý duch nemá k nám moci. — **7.** Nad krvou tou zem plesá, — s ňou plesajú nebesá: — krv, za nás vycedená, — na veky buď uctená!

141. — 1. Každá rana Krista Pána — nech je vďačne uctená: — láska vrúca, ach, tvár mrúca — Krista Pána, milená. — Mojou vinou, Boží Synu, — tŕň Ti hlavu rozdiera, — pre mňa ruky v hrozné muky — železný klin rozviera. — **2.** Nohy sväté klinmi spiate, — ach, pre mňa ste ranené, — pre mňa z boku tečú v toku — krv a voda: spasenie. — Rany sväté, vy bohaté — duše mojej poklady, — vás milujem, obdivujem, — večnej spásy základy. — **3.** Z hriechu moci, z pekla noci — k Bohu ste ma uviedly, — na vás hľadím, slzy cedím, — že ma hriechy zaviedly. — Hviezdy jasné, rany spásne, — k vám sa znova utiekam, — vás milujem, pozdravujem — a kríž svätý objímam. — **4.** Počuj vzdychy, daj útechy, — Ježiš, naša milota! — Podaj ruky, zažeň muky — v každej chvíli života. — Ja chcem plakať, ťažko vzdychať — pre žalostné zblúdenie, — len pred súdom smy ma prúdom — krvi svojej v spasenie.

142. — 1. Keď Ježiša nevinného, — už usmrteného, — dolu s kríža složili, — telo v lono Matky milej, — Matky ušľachtilej, — s veľkým žiaľom vložili; — vidiac rany Jeho, — zaplakala, — v žiali srdca svojho — zavzdychala. — **2.** Ach, môj Syn, môj Ježišu, — poklad verných duší, — ach, čo Ťa tak strýznili, — ach, ako Ťa, nevinného, — Spasiteľa svojho, — prehrozne usmrtili! — Nemožno posúdiť — tú ukrutnosť, — ktorú si podstúpil — pre ľudskú zlosť. — **3.** Krása nebies prespanilá — umučená bola — v prevznešenej podobe; — oči jasné, dobrotivé, — smrťou zatvorené, — zažiarily obidve; — zmučená, ach, celá — tá krásna tvár, — čo sa krajšie skvela — jak slnka žiar. — **3.** Ruky, nohy mal zranené, — prebodnuté klinmi. — Mať ich myje slzami; — ľúba telo v žiali, v bôli, — ktoré kruto bolí, — usmrtili mukami. — Člove-

če, pre teba — toľko tých rán, — aby ťa do neba — priviedol Pán! — **5.** Plačte so mnou, vy anjeli, — pre smrť Spasiteľa — pokolenia ľudského; — ľutuj, ľutuj, hriešna duša, — tvoje hriechy krušia — Pána umučeného; — len ty smrti Pána — si príčina, — každá Jeho rana — tvoja vina!

143. — 1. Kristus, príklad pokory, — Boh náš milostivý, — sníma naše priekory, — dušu našu živí. — Pre hriešneho človeka — prišiel dolu s neba, — tak tajomne snížil sa, — obetoval seba. — **2.** S plačom ovce shľadáva, — čo sa potratily, — na ramená ich dáva, — Pastier roztomilý. — Dobrý Pastier chlieb večný — dušiam svojim nechal, — za ktoré sa na kríži — verne obetoval. — **3.** Riekol: Vezmi svoj kríž sám — a zapieraj seba, — k požívaniu dal sa nám — pod spôsobom chleba; — nemohol sa viac snížiť — pre hriešneho tvora; — poď a čerpaj, hriešniku, — z toho lásky mora!

144. — 1. Ktorýs' za nás trpel, — náš Vykupiteľ, — prosíme my Teba, — daj milosť s neba. — Umučením svojím — odním zlorečenie, — v ktoré sme upadli — skrz prehrešenie. — **2.** Obetovaný si, — lebo sám chcel si. — Proroci hlásali, — prorokovali, — diabla že porazíš, — nad peklom zvíťazíš — a že ho nad nami — moci pozbavíš. — **3.** Hoci nič nezvinil — a dlh odčinil, — pre našu zlosť a hriech — znášal trpkosti; — pre nás trpel rany, — luzou opľuvaný, — aby sme, nehodní, boli spasení. — **4.** Na smrť Ťa zranili, — pohanom dali, — prútmi Ťa šľahali, — ukrižovali, — a v krvi predrahej, — z vlastných rán cedenej, — šiel si na Golgotu — z lásky nesmiernej. — **5.** Len Tvoja dobrota — nádej je moja, — že duši dáš milosť, — skrotíš vo mne zlosť. — Daj nám pomoc k tomu, — dušiam, ktoré tonú, — by sme Ťa tu ctili, — v nebi chválili!

145. — 1. Mária, Matka bolestná, — pod krížom stála žalostná, — keď na ňom Syn umieral — [:a jej dušu ľútostivú, — zarmútenú, trpezlivú, — meč bolesti prerážal.:] — **2.** Jak smutná a jak strápená —

bola Matka milostivá — pre Syna jediného! — [:Tak kvílila a plakala, — dobrá Matka, — keď videla — muky Syna drahého!:] — **3.** Kto by zaplakať nemusel, — Máriu keď by uvidel — v tom preveľkom súžení? — [:Kto by mohol bez zármutku — pozorovať dobrú Matku, — nad Synom rozžialenú?:] — **4.** Pre hriechy sveta celého — videla mrieť Ho zbitého, — do krvi zraneného. — [:Videla Ho zmučeného, — Boha Syna jediného, — Spasiteľa dobrého.:] — **5.** Mária, Matka milosti, — nech cítim tvoje bolesti, — aby s tebou som dnes kvílil. — [:Daj, by srdce láskou vrelo — v milovaní Krista môjho, — by som sa Mu zaľúbil.:] — **6.** Ráč, svätá Matka, so mnou byť, — ráč moje srdce poraniť — ranami Syna milého, — [:ktorý za nás hriešnych trpel — a na kríži v mukách upel: — daj mi čiastku múk Jeho!:] — **7.** Dajže, by s tebou zaplakal, — Ježiša svojho ľutoval, — na svete kým ostávam. — [:Tam pri kríži s tebou chcem stáť — a v žalosti zotrvávať — s tebou vrele si žiadam.:] — **8.** A keď budem raz umierať, — ráč sa nado mnou zmilovať: — Kriste môj utrápený! — [:A keď umrie moje telo, — daj, by duši dané bolo — Otca Tvojho kráľovstvo!:]

146. — 1. Ku krížu svätému poď, kresťane, — k Ježiša presvätej srdca rane. — Pohliadni na obeť smrti kríža, — na cenu predrahú: na Ježiša! — **2.** Na mieste trpkého umučenia — pros, by si hodný bol vykúpenia. — Pohliadni, Ježiš sa nakloňuje — a milosť svätú ti prisľubuje. — **3.** Pozri sa, jak obeť tá krvavá — za naše spasenie sa nám dáva. — Umiera Kristus pre tvoje zlosti: — pokánie čiň, odstúp od hriešnosti — **4.** Od sveta márneho oddialený, — nebudeš od zlého pokúšaný. — Môžeš tu, pod týmto svätým krížom — oplakať hriechy a žiť s Ježišom. — **5.** Kto by tu od zlosti neodstúpil — a cestu milosti nenastúpil? — Nuž, poďme, Ježiša nasledujme, — v trápení len v Neho dôverujme.

147. — 1. Mária pod krížom stála, — prežalostne plakala, — keď sa na smrť Syna svojho — tak smutne

dívala. — **2.** Skormútená a nešťastná, — hlasom plným bolesti — pre Synáčka svojho plače, — narieka, žalostí. — **3.** Ach, Syn drahý, mne najmilší, — na kríži si rozpiaty, — umieraš tu v ťažkých mukách, — ranami posiaty. — **4.** Žalostná je to novina, — žalostná je to chvíľa, — keď Ťa vidím rozpiateho, — nevinnosť premilá!

148. — 1. Kresťania, nariekajte, — od žiaľu zamdlievajte; — [plač, kvíľ, srdce každého, — Ježišovi verného.:] — **2.** Nemá citu ľudskosti, — nezná milosrdnosti, — [:kto Kristove trpkosti — neľutuje v žalosti.:] — **3.** Tela tvojho trýznenie, — rúk, nôh, boku ranenie, — [:kto vidí bez ľútosti, — pravej nemá ten čnosti.:] — **4.** Hľa, skaly sa pukajú, — slnko, mesiac stmievajú; — [:presmutný je svet celý, — len hriešnik je veselý.:] — **5.** Pokániu sa oddávaj — a hriech svoj oplakávaj; — [:hľa, pre teba Kristus Pán — vydáva sa na kríž sám.:] — **6.** Matka Jeho narieka, — tam pod krížom horeká; — [:bežme k nej a plačme s ňou, — s Matkou Sedembolestnou.:]

149. — 1. Nevinnosť premilá, — čo si učinila? — Za koho omdlievaš, — za koho umieraš — tak žalostne, — tak ľútostne? — Za koho umieraš, — za koho omdlievaš? — **2.** Umiera nevinný — Syn Boží jediný, — na kríž zavesený, — celý poranený — pre hriech, zlosti, — nepravosti, — umiera nevinný — Syn Boží jediný. — **3.** Trpí za nás muky, — pohliadni na ruky, — klincami ranené, — nohy prerazené; — pre hriech, zlosti, — nepravosti — trpí veľké muky, — pohliadni na ruky. — **4.** Krv z pravého boka — na spôsob potoka — krvavého tečie, — poľutuj, človeče! — Pre hriech, zlosti, — nepravosti, — ó hriešny človeče, — krv Kristova tečie! — **5.** Nakloňuje hlavu, — od tŕňov boľavú; — na presvätom tele — nemá miesto celé; — pre hriech, zlosti, — nepravosti — na presvätom tele — nemá miesto celé. — **6.** Hriešniku nešťastný, — kresťane nevďačný, — pre tvoj hriech spáchaný — Ježiš trpí rany! — Nechaj

zlosti, — nepravosti, — pre Kristovu bolesť, — nechaj hriešnu neresť.

150. — 1. Matka plače, ruky spína: — ach, môj Bože premilý; — Božieho jej kati Syna — hrozne na kríž pribili. — V prežalostnej tejto dobe — umrieť s Kristom si žiada; — bledne a vo veľkej mdlobe — jej dušu žiaľ preniká. — Ó bolesti, ó žalosti — srdca tvojho čistého! — Matka, naše nepravosti — vbodly ten meč do Neho. — **2.** K nebu svoje pozdvihuje — oči, — plačom skalené, — slzí, kvíli, pozoruje — nohy, ruky, ranené; — ruky, ktoré bozkávala, — ktoré vždy nás žehnaly, — nohy, ktoré vídavala, — k úbohým jak náhlily. — Ó bolesti, atď. — **3.** „Žíznim!" volá umierajúc, — Matka nesmie k Synovi, — čuje, ako kati kľajúc — rúhajú sa Kristovi. — Veľké kríže tiež nosíme — a bolesti trpíme, — predsa toľko neskúsime, — čo tá, s ktorou kvílime. — Ó bolesti, atď. — **4.** „Otče, čo si opustil ma?" — volá Ježiš strápený, — ona cíti meč pre Syna — do jej srdca vrazený. — Vidí sa byť opustenou — od Synáčka milého, — vidí sa byť zavrhnutou — pre Neho od každého. — Ó bolesti, atď. — **5.** Koho ona s láskavosťou — v svojom lone chovala, — toho s hroznou ukrutnosťou — Kalvária odňala. — Na kríži je už pribitý — drahý kvet jej nádeje, — v rukách, v nohách klinec vbitý — krvou Krista zaleje. — Ó bolesti, atď. — **6.** Jánovi je poručená, — ktorý sám je skľúčený, — jeho duša je ranená, — že je Ježiš umučený. — Ján, miláček Krista Pána, — sám sa tiež skormucuje, — kto ťa teda, svätá Panna, — v zármutku potešuje? — Ó bolesti, atď. — **7.** „Otče, prijmi ducha môjho, — všetko som už dokonal!" — boly ešte slová Jeho — prv ako by bol skonal. — K Otcovi šla duša Jeho — a Mária videla, — ako hlava zmučeného — klesá mukou omdletá. — Ó bolesti, atď. — **8.** Nemala už v sebe sily, — klesla v náruč Jánovi — a v tej hroznej ťažkej chvíli — vojaci šli k Synovi. — Srdce pikou Mu prebodli — a vytiekla krv s vodou — za svet bezbožný a podlý, — za spasenie národov. — Ó bolesti,

atď. — **9.** S kríža mŕtve už složili — telo Krista zmárnené, — Matke v lono položili — klincami doranené. — Mária Ho objímala — plná žiaľu, ľútosti, — slzami Ho zalievala, — omdlievala v žalosti. — Ó bolesti, atď. — **10.** Ó hriešnici, ľútosť majme — nad svojimi vinami, — v žiali k Bohu zavolajme: — Ach, zmiluj sa nad nami! — Aby sme hriech oplakali, — čo Ježiša križoval, — pevní v čnosti verne stáli, — ktorú On prikazoval. — Pre bolesti a žalosti — srdca Tvojho čistého, — pros, Mária, by sme prišli — do života večného.

151. — **1. Mizerere, mizerere,** — ach, zmiluj sa nado mnou! — Skrze svoju veľkú milosť — a nesmiernu dobrotivosť — ukáž, Bože, v túto chvíľu — otcovskú tvár, ku mne milú. — Mizerere, mizerere, — ach, zmiluj sa nado mnou! — **2.** Mizerere, zbav ma zlosti — a všetkých nepravostí, — ktoré srdce mi ranily — a svedomie poškvrnily. — Ráč mi s duše hriechy sotrieť — a jej rany liekom potrieť. — Mizerere, zbav ma zlosti — a všetkých nepravostí! — **3.** Mizerere, daj milosti, — odpusť mi nepravosti! — Pamätám sa na priestupky — a na svoje hriešne skutky, — ktoré srdce moje trávia — a svedomie veľmi trápia. — Mizerere, daj milosti, — odpusť mi nepravosti. — **4.** Mizerere, ó môj Bože, — ach, ktože mi spomôže? — Ty sám, preto Ti zjavujem, — hriech svoj želiem a ľutujem, — že som hneval predobrého — Otca svojho láskavého. — Mizerere, ó môj Bože, — ach, ktože mi spomôže? — **5.** Mizerere, hľaď s výsosti — na mňa v mojej hriešnosti. — Keď ma moja mať zrodila, — už sa vo mne zlosť javila; — v celom žití hriechy množím — a rúham sa pravdám Božím. — Mizerere, hľaď s výsosti, — na mňa v mojej hriešnosti! — **6.** Mizerere, veď k životu, — dúfam v Tvoju dobrotu. — Tvoje slová ma vzbudzujú — a nádeje mi sľubujú. — Ach, buď ku mne dobrotivý, — pre krv Krista milostivý. — Mizerere, veď k životu, — dúfam v Tvoju dobrotu.

152. — 1. Môj milý Ježišu, — rajská slasť pre dušu, — skrz svoje mučenie — získals' nám spasenie. — Ó dobrý Ježišu, — mučený Ježišu, — ó Ježišu! — **2.** Neľutoval seba, — sostúpil k nám s neba, — trpkú smrť podstúpil, — aby nás vykúpil. — Poslušný Ježišu, — láskavý Ježišu, — ó Ježišu! — **3.** Za mňa si krv potil, — v zármutku sa topil, — vidiac tú sveta zlosť, — premnohú nepravosť. — Stiesnený Ježišu, — predobrý Ježišu, — ó Ježišu! — **4.** Hľa, už sviazaného — Ježiša milého — po zemi váľajú, — na posmech dávajú. — Sviazaný Ježišu, — môj sladký Ježišu, — ó Ježišu! — **5.** Dal si sa davom vliecť — jak biedny zločinec; — Pilát Ťa odsúdil; — aby Ťa potupil. — Zhanený Ježišu, — môj milý Ježišu, — ó Ježišu! — **6.** K stĺpu priviazaný, — ukrutne šľahaný, — ranami pokrytý, — bol si ťažko bitý. — Ranený Ježišu, — môj dobrý Ježišu, — ó Ježišu! — **7.** Tak hrozne mnoho rán — dostal nebeský Pán. — Ukrutne strýznený — už leží na zemi. — Strýznený Ježišu, — môj sladký Ježišu, — ó Ježišu! — **8.** Korunu tŕňovú, — bolesti obnovu, — do hlavy vtlačili, — krvavo zranili. — Bolestný Ježišu, — môj dobrý Ježišu, — ó Ježišu!

153. — 1. Múdrosť Otca večného, — Boží Syn premilý, — Bohočlovek je zajatý — o polnočnej chvíli. — **2.** Svojimi opustený, — Judášom zradený — Ježiš, Boh Syn nevinný, — k súdu je vedený. — **3.** Pána v prvú hodinu — k Pilátovi vedú, — falošne Ho obvinia — z pomstivého jedu. — **4.** Po hlave Ho šľahajú, — ruky Mu sväzujú, — jak už prorok povedal, — na tvár svätú pľujú. — **5.** A pri tretej hodine — „Ukrižuj!“ volajú, — pred Pilátom šarlát Mu — na plecia dávajú. — **6.** Na hlavu Mu korunu — z ostrých tŕňov tlačia, — kladú kríž na ramená — a Pán k vrchu kráča. — **7.** O šiestej je pribitý — na kríž v hroznej trýzni — a žlč musí okúsiť, — keď v bolesti žízni. — **8.** S lotrami je na kríži, — podobný zlosynu — a odpúšťa lotrovi — kajúcemu vinu. — **9.** O deviatej hodine — Pán sa s telom lúčil, — „Otče!“ k Bohu

volajúc, — dušu Mu poručil. — **10.** Tu vojak Mu do boka — kopiju zarýva, — zem sa chveje a slnce — tvár svoju zakrýva. — **11.** A keď sa noc schýlila, — s kríža sňali telo, — ktoré za nás hriešnikov — toľko vytrpelo. — **12.** Ktorý za nás mučený — skonal si na kríži, — daj nám svojej milosti, — keď smrť k nám sa blíži!

154. — **1. Narieka žalostne** — Matička bolesti — nad svojím Synáčkom, — Kráľovná milosti. — [:Ach, pozdravujte, — úprimne ľutujte — Matičku Kristovu!:] — **2.** Narieka, že Syn pnie — na kríži nevinne, — že vidí Synáčka — v poslednej hodine. — Ach, atď. — **3.** Pre zlého hriešnika — ukrutne zmučený — Kristus Pán už s Kríža — je mŕtvy složený. — Ach, atď. — **4.** Presvätú mŕtvolu, — posiatu ranami, — Matička umýva — svojimi slzami. — Ach, atď. — **5.** Ó hriešny človeče, — pre tvoje spasenie — Matka aj so Synom — znášajú trápenie. — Ach, atď.

155. — **1. Ó Ježišu môj zranený,** — od rán hrozne utrápený; — dušu svoju si vydal, — za nás život z lásky dal. — **2.** Tam si svätú krv vylieval, — bys' nás s hriechov ňou umýval; — tam je poklad složený, — môžeme byť spasení. — **3.** Ty si umrel, by som ja žil, — Ty si za mňa dlhy složil. — Ty si trpel nevinný — za nás, naše zlé činy. — **4.** Kriste, láska prevznešená, — hriešnej duše drahá cena, — kiež by mohol za Teba — tiež krv vyliať zo seba. — **5.** Keby sto sŕdc v sebe nosil, — ešte by som o viac prosil, — by som Ťa viac miloval, — Tebe sa odsluhoval. — **6.** Odstúp, odstúp, svetská márnosť, — Ježiš, moja všetka radosť: — On je pre mňa zranený, — na kríži usmrtený. — **7.** Teba živý všade hľadám, — s Tebou umrieť ja si žiadam. — Ježiš, moje spasenie — a všetko potešenie! — **8.** Amen, amen, ó môj Pane, — daj, čo žiadam, nech sa stane: — Ráč ma do rán svojich skryť, — by som mohol s Tebou byť.

156. — **1. Ó hriešnici prešťastliví,** — vám sa život otvára; — hľa, za vás už dobrotivý — Bohočlovek umiera! — Predrahý náš Vykupiteľ, — On je milý

náš Spasiteľ, — On pre nás rád umiera. — **2.** Ľudstvo v raji had poranil, — zviedol k hriechu človeka; — Boží Syn ho zas obránil, — Jeho láska odveká. — Za to nech je vďaka Bohu, — že k nám prišiel s neba dolu — premilený Jeho Syn. — **3.** Ach, jak hrozné to mučenie, — pichá hlavu tŕň Krista, — veľká muka a trápenie — krutú bolesť Mu chystá; — sväté nohy, sväté ruky — trpia preukrutné muky, — hroznú bolesť doista. — **4.** Výrok smrti je zrušený, — víťazstvom prespevujme, — život hriešnym je vrátený, — Bohu za to ďakujme! — Nad diablom už Pán zvíťazil, — jeho vládu hriech porazil. — Boh Otec je smierený.

157. — 1. Ó môj Bože láskavý, — kdeže nájdem úľavy, — srdcu svojmu pokoja? — [:V tom nešťastnom, klamnom svete — len osídla, zlosti siete, — rany sa tu nezhoja.:] — **2.** Kto podoprie ma v mdlobe, — balzamu dá útrobe, — kto ponúkne blaha kvet? — [:Ach, ja smutný, biedny veľmi, — obklopený nepriateľmi! — Pomoci, ach, nikde niet.:] — **3.** Ó velebný krížu ty, — na ňom visí napnutý — žalostný môj Spasiteľ. — [:V skrúšenosti k Tebe kráčam, — v slzách bôľu oči máčam, — súžnych lekár, tešiteľ.:] — **4.** Prevládal si pekla moc, — rozohnal si chmúrnu noc, — Pane, svetlo zblúdených! — [:Ty si dobrosť, duší krása, — Tvoja nemosť lásku hlása, — uzdrav, ukoj trápených.:] — **5.** Ó vytrhni z pút, okov — hriechu krušných otrokov, — tiahni, tiahni ľud k sebe! — [:Dožič mieru, prúd milosti, — mannou blaha nás uhosti, — otvor jasné nám nebe!:]

158. — 1. Omša svätá, obeť smierna, čistá, — ktorá pripomína muky Krista. — Keď sa omša započína, — myslím, Ježiš trpieť že počína. — **2.** Olivová hora prvá bola, — kde sa zdvihla obeť lásky, boja. — Tu sa Ježiš vrúcne modlil, — v smrtnom boji v pote, v krvi brodil. — **3.** Kňaz kráča napravo k epištole, — Annáš sedí so židmi pri stole. — Už sa strojí, už sa chystá, — jak by odsúdiť mal k mukám Krista. — **4.** Krista ako lotra sviazaného, — kyjami a prútmi

ubitého, — vedie zástup pred Kajfáša, — haní, tupí svojho Mesiáša. — **5.** Keď zaklínal Kajfáš Krista Pána, — Peter Ho zapieral až do rána; — mnohí, najmä dievka istá, — vravela mu, že je priateľ Krista. — **6.** A keď kohút trikrát sa ozýva, — Kristus sa na Petra smutne díva; — Peter plače a horeká, — nad krivou prísahou on narieka. — **7.** Kalich sluha Pána včuľ odkrýva — a chlieb obetujúc Otca vzýva; — kalich s vínom zas prikrýva, — prikrývajúc ho, ruky si umýva. — **8.** Predstavuje Krista premilého, — jak Ho vyzliekajú z rúcha Jeho; — jak Ho k stĺpu priväzujú — a jak preukrutne Ho bičujú. — **9.** Tak bol Kristus hrozne zbičovaný,— že už na Ňom boly samé rany; — predsa Pilát sa domnieva: — nie je vinný, ruky si umýva. — **10.** Keď kňaz „Svätý, svätý, svätý" vraví, — vyhlasuje zástup neláskavý — Krista smrti za hodného; — „Ukrižuj!" volá a zabiť chce Ho. — **11.** K pozdvihovaniu sa kňaz už chystá, — židia pripravujú kríž pre Krista; — nad kalichom kňaz má ruky, — Kristus nesie kríž svoj, plný muky. — **12.** Sväté telo kňaz už pozdvihuje, — ľudu k poklone ho ukazuje; — Pán na kríži je rozpiaty, — medzi lotrami pnie Boh náš svätý. — **13.** Nato hneď kňaz kalich pozdvihuje, — že je v ňom krv Krista, oznamuje, — ktorá sa z rán vylieva, — aby sa ňou duša čistou stala. — **14.** Účastných nás učiň vykúpenia, — aby sme ním dosiahli spasenia; — veriacim buď milostivý — a v očistci dušiam ľútostivý!

159. — 1. Ó preveľká milosť Syna Božieho, — pre nás na smrť odsúdeného, — dáva nám spasenie — a z moci diabla, z pekla vykúpenie. — **2.** Jak volali židia Naňho pohanu: — „Nech je daný ukrižovaniu, — na nás príď krv Jeho, — na našich synov, trest za zmučeného!" — **3.** Chvála Tebe, Jezu Kriste, Pane náš, — ktorý lásku na svet prinášaš, — zdrav' buď, Kriste, Pane, — Ty naša radosť, naše zmilovanie! — **4.** Ó jak veľká bolesť Teba preniká — a to pre mňa, pre mňa, hriešnika; — na kríži si skonal, — tak seba za nás hriešnych obetoval.

160. — 1. Poďakujme Kristu Pánu — a vzdajme Mu slušnú česť i chválu. — On skrz svoje umučenie — ráčil nám dať hriechov odpustenie. — **2.** Nebeský Pán ponížil sa — a z Márie Panny narodil sa. — Triatridsať liet pracoval, — pokým sa na kríži obetoval. — **3.** Spínala hor' Matka ruky, — vidiac Syna, vidiac Jeho muky; — Syna svojho jediného — a na drevo kríža pribitého. — **4.** Krista krv už tiekla svätá — z hlavy, z boku, z mnohých rán vyliata. — Vykúpila nás krv Jeho — z múk preveľkých, z ohňa pekelného. — **5.** A ešte raz Kristus zvolal, — kým na dreve kríža v mukách skonal, — by človek si pamätoval, — jak Ho veľmi dobrý Boh miloval.

161. — 1. Ó zármutku, srdca smútku, — nemám slzy vydávať? — Milý Syn Boží vskutku — má sa pochovávať. — **2.** Ó prebeda, Boh umiera — na kríži a v bolesti, — ale tak nám vyviera — spasenie z milosti. — **3.** Ó človeče, tvoje zlosti — v muky, v smrť Ho vydaly, — ktoré ťa vo večnosti — hrozne mučiť maly. — **4.** Ó deň smutný, deň žalostný, — deň preveľkých súžení, — v ktorom Pán milostivý — hrozne bol mučený!

162. — 1. Poďteže, hriešnici, — vy spurní vinníci, — pristúpte sem! — Jak ste Ma trápili, — bolestne ranili, — ukázať chcem. — **2.** Čože som učinil, — jak som sa previnil? — Nevinný som. — Vy ste Ma mučili, — nesmierne ranili — v úmysle zlom. — **3.** Nebeským zjavením, — vznešeným učením — slúžil som vám. — Ó ľudské stvorenia, — prehrozné trápenia — znášal váš Pán! — **4.** Telo mám strápené, — do kostí ranené, — mučíte Ma. — Večne Ma sužuje, — znova ma bičuje — ukrutnosť zlá. — **5.** Potupných hanení, — posmechov, hrešení — čul som už dosť. — Prečo Ma sužuješ, — prečo Ma križuješ? — Zanechaj zlosť! — **6.** Už Ma viac nekatuj, — ale skôr poľutuj, — pozri na kríž. — Nesužuj, nebičuj, — v srdečnej pokore — ku Mne sa sblíž!

163. — 1. Plačte, ó anjelia, — nebeskí duchovia, — slzy vylievajte, — na to sa dívajte, — čo ten svet

začína, — aká Jeho vina, — jak s Bohom ukrutne — zachádzajú smutne. — **2.** Judáš Ho zradzuje, — lestivo celuje, — kati Ho sväzujú, — ukrutne sužujú, — kopú a sácajú, — rúhajú sa, smejú, — tŕním korunujú, — strašne ukrižujú. — **3.** Baránku nevinný, — ktoré Tvoje činy — že to zaslúžily, — by Ťa tak súžili? — Ó hriešne stvorenia, — toho utrpenia — sami ste príčina, — vaša je to vina. — **4.** Spomni si vždy na kríž, — na ktorom Pán Ježiš — len pre naše zlosti — zbitý je do kosti. — Ty Ho ukrižuješ, — bolesť rozmnožuješ, — preto nehreš teda, — hľadaj milosť neba.

164. — 1. Pôjdem, pôjdem, hľadať budem — milého Ježiša, až Ho nájdem. — Pokoj nedám svojmu srdcu, — hľadať Ťa, Ježiš môj, neprestanem. — Ach, jak som strápený, — veľmi zarmútený, — jak veľmi pre Teba, — Ježišu, môj Bože, — roztúžený! — **2.** Obraz veľmi hrozný vidím, — Ježiša tu v krvi ležiaceho, — ktorý kvietkom kvitnúť dáva, — vidím Ho v záhrade trpiaceho, — k zemi skloneného, — skonávajúceho, — mučenia kalich piť — a krvou sa potiť — pre hriešneho. — **3.** Vidím Ťa, môj dobrý Bože, — uprostred katanov sviazaného — prútmi, tŕním a metlami — vidím Ťa, Ježišu, strýzneného. — Pľuvajú na Teba, — Syn Boží, hosť s neba, — Tebe sa, Bože môj, — hriešnici nehodní — posmievajú. — **4.** Kriste Pane, láska moja, — bolestne na kríži umieraš dnes — a mňa, ľudskú dušu hriešnu, — do neba, ku sebe láskavo zveš. — Ach, láska preveľká, — Ty teda človeka, — ktorý Ťa obrazil, — srdce Ti prerazil, — zachrániť chceš.

165. — 1. Piváž, ó človeče, — smutný čas terajší, — zanechaj zlosť a hriech, — buď stále zbožnejší! — Piváž smrť Pána dobrého, — že netrpel pre iného, — pre teba hriešneho. — **2.** V záhrade krvavý, — hľa, pot Ho zalieva, — vidiac kalich smrti, — žalostne omdlieva. — Pán mocný zeme i neba — chce všetko znášať pre teba, — ó hriešny človeče. — **3.** Pozri na Judáša — zlostného, zradného, — aký húf vedie on

— na Krista milého. — Od toho zajať dal seba, — dal poviazať sa za teba, — On, mocný Pán neba. — 4. Pozri, jak Ho vedú — pred Annáša zlého, — tuho sviazaného — Pána nevinného; — údery a pohanenie — pre tvoje znáša spasenie — a večné blaženie. — 5. Hľa, jak Ho bičujú, — tŕním korunujú; — krv oči a tvár zalieva, — duša verná zosmutnieva, — že je to jej vina. — 6. Hľa, ide už z mesta — na miesto popravné, — pod krížom padajúc — pre hriechy ohavné. — Že podstúpil smrť nevinný, — sú vinou tvoje zlé činy, — hriešniku prebiedny! — 7. Preto, ó hriešniku, — keď pozrieš na Pána, — spomni si, že je On — spása a ochrana: — daj sa preto na pokánie, — len tak dosiahneš spasenie, — a s Bohom smierenie.

166. — 1. Presväté znamenie, — presvätý kríž: — s vierou a s nádejou — k nemu sa blíž; — lásky Boh nevinný — na kríži pnel, — do nebies, ku sebe — priviesť ťa chcel. — Lásku láskou Mu — zbožne splať, — seba dal za teba: — čo mal viac dať? — 2. Ježiš môj, vidím Ťa — na kríži pnieť: — duša mi výčitkou — počína znieť; — pozeráš na ľudí — rúhavý shluk: — za ľudstvo nehodné — znášaš bôľ múk. — Tvoja svätá krv — máča zem: — Ježiš, už bez hriechu, — zbožne žiť chcem! — 3. Lilavé pole, v ňom — belie sa kríž, — vo vnútri mojom je — útechy tíš; — v zmätkoch i vo víroch — sveta a chvíľ, — pohľadom na kríž vždy — načerpám síl. — Ježiš, veď kríž je — lásky znak, — krížom si odvial s nás — záhuby mrak.

167. — 1. Pred trón Tvoj, ó Kriste, — my padáme, — nad Tvojím mučením — rozjímame, — ktoré si, sostúpiac dolu s neba, — podstúpil, ach, a to nie za seba, — ale za nás, — aby si nás — vykúpil, — dal si sa — z lásky za nás. — Evanjelium: 2. Z úst Tvojich my slovo — Božie známe, — ktoré nám je v Písme zvestované, — ktoré si verejne kázal svetu, — potvrdil na kríži skrz obetu. — Daj, prosíme, — nech plníme — len Tvoje — posolstvo — a nie iné. — Krédo: 3. Veríme zo srdca — naučenie, — čos' učil pre naše vykúpenie. — Nechceme Ti robiť nové

muky, — ako tí, čo božské Tvoje skutky — potupujú, — znevažujú — a Teba — tým, Kriste, — ukrižujú. — Ofertórium: **4.** Pristúpme k oltáru — s pobožnosťou, — vzdávajúc chválu, česť — s horlivosťou; — prosiac, by prijal Pán naše dary, — ktoré Mu skrz kňaza na oltári — podávame — a skladáme — a s nimi i seba — oddávame. — Sanktus: **5.** Anjeli Ťa v nebi — vychvaľujú, — a „Svätý, presvätý!" — prespevujú. — Aj my s nimi, Kriste, tak spievame — a Teba za Pána vyznávame, — prosiac Ťa zas, — bys' v tento čas — k pokániu naklonil — tu všetkých nás. — Po pozdvihovaní: **6.** Vitaj, ó Pánovo — drahé telo, — ktoré si na kríži — pre nás pnelo. — Vitaj, krv nevinná Krista Pána, — z presvätých Jeho rán vylievaná. — Buď nám, smädným, — buď nám, hladným — občerstvením, — všetkým toho hodným. — Prijímanie: **7.** Očisť nás od hriechu, — ó Baránku, — a tak nás čistých veď — k svojmu stánku. — By čistým sme srdcom povždy smelo — požívať mohli krv, Božie Telo, — by si s nami, — medzi nami — býval vždy, vernými — ovečkami. — Požehnanie: **8.** Pobožne dnes Krista — oslavujme — a že nás občerstvil, — poďakujme. — Nech Mu je obeta naša milá — a všetkým kajúcim milostivá. — Vyslyš, Pane, — nech sa stane, — aby sme obsiahli — zmilovanie.

168. — 1. Ó srdce kamenné, rozpomni sa, — na bolesť Kristovu zadívaj sa! — Nastal čas bolesti, útrpnosti, — ach, prestaň už páchať bezbožnosti. — Kristus veľmi je mučený, — na kríži ukrutne usmrtený. — **2.** Ku stĺpu viazaný, posmievaný, — tŕňovou korunou doráňaný, — bičmi je ubitý, obnažený, — napokon nevinne odsúdený. — K smrti kríža, hľa, zamdletý, — pod krížom upadá k tvrdej zemi. — **3.** Prehrozná, skalnatá Kalvária, — kde smutná deje sa história, — tys' cieľ a skonanie Krista môjho, — na kríži bolestne rozpiateho. — Ja príčina, moja vina — krv svätú cedila Boha Syna. — **4.** Tys', Kriste Ježišu, môj Spasiteľ, — najvyšší si Boh, môj Vykupiteľ;

— hriešnikom som veľkým, plný viny, — Ty si môj Spasiteľ, Boh jediný. — Dajže hriechov odpustenie, — zmiluj sa nado mnou, daj spasenie. — **5.** Nech Tvoje presväté umučenie — získa mi nebeské oslávenie. — Daj, by som zotrval v kajúcnosti — a Teba velebil vo večnosti; — skrze päť rán ráč dať aj nám — po smrti sa s Tebou radovať tam.

169. — 1. Rozjímajme s pokornosťou — a so všetkou pobožnosťou — o posledných Krista slovách, — ktoré v svojich veľkých mukách — s kríža, trpiac nám povedal, — prv jak dušu svoju vydal. — **2.** Prvým prosí nebeského — Otca svojho láskavého, — by odpustil nepriateľom — a ukrutným mučiteľom, — lebo oni to neznajú, — s kým tak hrozne zachádzajú. — **3.** Druhým slovom kajúcemu, — s pravej strany visiacemu — lotrovi dá odpustenie — a láskavé uistenie, — že s Ním bude v ten deň v raji, — tam v pokojnom, blahom kraji. — **4.** Tretím svojmu miláčkovi, — apoštolovi Jánovi, — Máriu za matku dáva, — v ochranu mu zanecháva, — za syna jej ho porúča: — tak sa s nimi Pán rozlúča. — **5.** Štvrtým, keď sa slnko stmelo, — z Ježišových úst odznelo: — „Bože, prečos' ma opustil?“ — Ježiš slabý nemal už síl, — vzýval Otca a nezúfal, — v Jeho lásku pevne dúfal. — **6.** Piatym, krvi pozbavený, — za nás celý skrvavený, — prebolestne zvolal: „Žíznim!“ — Smäd Ho veľmi kruto trýznil. — Ale ocot, čo Mu dali, — ústa Jeho neprijaly. — **7.** Šiestym slovom napĺňa sa, — čo nám Sväté Písmo hlása: — Ježiš oči k nebu dvíha, — od bolesti, trýzne vzdychá, — seba do rúk Otca dáva, — dušu svoju odovzdáva. — **8.** Siedmym slovom pri skonaní — a už samom umieraní — hlasno volá: „Dokonané!“ — čo Mu bolo uložené. — Dokonané je spasenie, — hriešnych ľudí vykúpenie. — **9.** Slová plné poučenia, — plné pre nás potešenia, — v mysli vždy nám ostávajte, — k polepšeniu nás vzbúdzajte, — by sme mohli šťastne umrieť, — Toho, čo nás spasil, uzrieť.

170. — 1. Rozmýšľajme dnes — v svätom rozjímaní, — ako Pán Kristus trpel — veľké rany; — od narodenia — do ukrižovania — nemá potešenia. — 2. V záhrade najprv — prijal poľúbenie, — tým Judáš, zradca, — židom dal znamenie: — „Koho pobozkám, — to je Kristus, verte, — toho k súdu berte." — **3.** Ježiša vzali, — súdu odovzdali; — ľud vinu hľadá, — Jeho smrť si žiada. — Náš nebeský Kráľ — hanu tíško znášal, — kým ľud divo jasal. — **4.** V hodinu tretiu — dal Ho ľudu Pilát: — odsúdili Ho — nevinnú krv vyliať. — Bičovali Ho, — ukrutne Ho bili: — tak Pán trpel milý. — **5.** Hodina šiesta: — Pán šiel s krížom z mesta — a židia s Neho — svliekli rúcho Jeho; — postavili kríž, — Krista naň rozpiali, — v smäde žlč Mu dali.

171. — 1. Sem, dcéra sionská, — poď, duša kresťanská, — ku krížu, ku Kristu — cestu si zvoľ. — Pot krvi sa valí, — Krista sa zrak kalí, k zemi On padá už — pre mdlobu, bôľ. — Kalich umučenia — piť má a trápenia. — Hovorí: „Duša mi — zarmútená." — **2.** Ach, jak Ho sužujú, — povrazmi svätujú, — metlami a prútmi — Ho bičujú, — k stĺpu priväzujú, — po tvári Ho bijú, — tŕním Ho ukrutne — korunujú. — „Ukrižuj!" volali, — Jeho smrť žiadali, — hoc' na Ňom zlého nič — nevideli. — **3.** K stĺpu je viazaný, — ťažko zbičovaný, — Jeho sväté rany — už zmodrely: — kríž nesúc omdlieva — a krv Ho zalieva, — pozrite, ako sa — trasie celý. — Tečie z rán krv čistá, — poľutuj už Krista, — ukrutnosť židovská — smrť Mu chystá. — **4.** S krížom Ho vydvihli — a bok Mu prebodli. — Keď horkou žlčou bol — napájaný, — prosil za katanov, — židov a pohanov, — ktorými Pán bol — ukrižovaný. — Ach, Otče, odpusť im, — hoci mriem trápením, — nevedia, čo robia — tým mučením — **5.** Viacej Ho netrápte, — viacej Ho nemučte — svojimi hriechmi, — ach, bezbožníci; — valí sa krv z boka — na spôsob potoka, — svätý mier spočíva — v Jeho líci. — Pozem-

ské stvorenia, — pre vás tie mučenia; — smrť Krista je cena — vykúpenia.

172. — 1. Stála Matka bolestivá — vedľa kríža, ľútostivá, — [:keď na ňom Syn milý pnel.:] — **2.** Ach, tej Matke prežalostnej, — zarmútenej a ľútostnej — [:sedmorý meč v srdci tkvel.:] — **3.** Ach, jak smutná, sužovaná — bola Matka požehnaná — [:pre Ježiša bôľneho.:] — **4.** Jak trúchlila a kvílila, — keď na kríži uvidela — [:muky Syna milého.:] — **5.** Ktože by s ňou nezaplakal, — ktože by sa nenaľakal — [:vidiac Matku skľúčenú?:] — **6.** Ktože by ju neľutoval, — keď by ju tak pozoroval — [:so Synáčkom strápenú?:] — **7.** Pre hriech ľudu bezbožného — vidí Syna mučeného, — [:krv sa leje z Jeho žíl.:] — **8.** Vidí, ako Syn milený — dokonáva opustený: — [:dušu Bohu poručil.:] — **9.** Matka, plná žalosťami, — obdaruj ma milosťami, — [:ach, veď s tebou nariekam.:] — **10.** Vždy mi srdce láskou planie, — keď sa k Tebe, Kriste Pane, — [:aj v žalostiach utiekam.:] — **11.** Svätá Matka, Krista rany, — ktorými bol doráňaný, — [:hlboko mi v srdce vtlač.:] — **12.** Tvojho Syna premilého, — za nás hriešnych mučeného, — [:bolesť so mnou deliť ráč.:] — **13.** S tebou cítim tvoju bolesť, — tým chcem svoju dušu povzniesť, — [:umučenie precítiť.:] — **14.** S tebou, Matka bolestivá, — duša moja vierou živá — [:pod krížom chce žalostiť.:] — **15.** Kriste, keď zo sveta vyjdem, — nech skrz Tvoju Matku prídem — [:do víťazstva slávneho.:] — **16.** A keď telo moje skoná, — daj, nech duša moja spozná — [:blaho žitia večného.:]

173. — 1. S pobožnosťou oslavujme — Ježišove bolesti, — ktoré trpel On na kríži — pre náš hriech a neresti. — To preveľká milosť Pána — za teba svoj život dáva, — moja duša strápená! — **2.** Ľutujeme, ó Ježišu, — svoje hriechy a zlosti, — daj skrz svoje umučenie — nám, kajúcim, milosti. — Daj, nech Tvoje sväté rany — otvoria nám nebies brány, — Kriste, Bože láskavý! — Evanjelium: **3.** Z podaných presvätých spisov — známe sú nám zákony, —

ktoré Ježiš divotvorný — hlásal vždy bez úhony; — máme skrze smrť vždy ctenú, — na Golgote podstúpenú, — pravosť ich potvrdenú. — Krédo: **4.** Milostivý Spasiteľu, — verím v Tvoje učenie, — keď ho budem zachovávať, — prisľúbils' mi spasenie; — mne je kríž Tvoj prebolestný, — a život Tvoj prepočestný — slova dôkaz posvätný. — Ofertórium: **5.** Hľa, obeta lásky plná — posväcuje všetkých nás, — ktorú konal Bohočlovek, — trpiac kríža smrť za nás: — duše naše by vykúpil, — smrťou svojou diabla zhubil, — preto s neba sostúpil. — Sanktus: **6.** Nech znie srdce i jazyk náš: — Svätý si, ó Ježišu! — Tys' lekárom najslávnejším, — uzdravuješ mi dušu. — Daj, nech čnostiam sa oddáme, — nepravostiam vyhýbame, — večnú slávu dúfame.

174. — 1. Srdce puká od žalosti — pre smrť Krista drahého, — keď Ho vidím v útrpnosti — katmi strašne zbitého. — Svoje ruky rozťahuje, — hriešnikov chce objímať, — hriešne duše poľutuje, — chce ich k sebe privíňať. — **2.** Ježiš, Boží Syn nevinný, — znáša pre nás bolesti. — Čo ty, človek plný viny, — počneš v svojej hriešnosti, — keď raz budeš prinútený — ísť so sveta biedneho — a keď budeš opustený — od priateľstva všetkého? — **3.** Jak sa budeš vyhovárať, — keď na súde budeš stáť, — až ti bude Boh dovrávať, — že si Ho ty nechcel znať? — Tam nijaké pretváranie — nebude mať platnosti, — nenájdeš tam zmilovanie, — kde Boh súdi v prísnosti. — **4.** Ježišu náš, Kriste Pane, — skrze Tvoje mučenie, — ach, odpusť nám, keď nastane — nám posledné lúčenie. — Do Tvojich rán sa skrývame, — Spasiteľu, Kriste náš, — daj, nech v nebi požívame — radosti, čo pre nás máš.

175. — 1. Tvoje muky ospevujem, — útrpnosti dar venujem, — Ty, Baránku nevinný, — ktorý snímaš zlé činy. — Ježiš, svojich múk trpkosti — vlej do srdca hlbokosti, — nech sú Tvoje bolesti — pri smrti mne k radosti. — **2.** Tys' spasenie nám hriešnikom, — stal sa naším prostredníkom, — keď krvou

zaronený — modlil si sa zomdlený. — Ježiš, atď. — 3. Ó Ježišu, moja vina — smrti Tvojej je príčina; — korunoval, bičoval — ja som Ťa ukrižoval. — Ježiš, atď. — 4. Sviazali Ťa, kruto bili, — pohanili a trápili; — hľadíš na ich zločiny, — Ty, Baránok nevinný. — Ježiš, atď. — 5. Skrvavený si už celý, — šarlátom Ťa priodeli, — krvou pozalievaný, — hrozne si zbičovaný. — Ježiš, atď. — 6. Potupený mnohou hanou — od židov a od pohanov, — ovenčený tŕňami, — posiaty si ranami. — Ježiš, atď. — 7. Vidím, jak si zoslabnutý, — zmučili Ťa kati krutí; — prebolestne skonávaš, — Otcovi sa oddávaš. — Ježiš, atď.

176. — 1. Umučenie drahého — Pána, Jezu Krista, — jak ho spísal svätý muž, — Ján evanjelista. — 2. Ježiš Kristus, Bohčlovek, — múdrosť Otca svojho, — mnohé muky vytrpel — pre hriech sveta zlého. — 3. Idúc k Jeruzalemu — ľud Mu slávu volal, — spieval Mu tam „Hosana!“, — ako kráľa vítal. — 4. Ježiš vedel, že ten ľud, — ktorý Ho dnes slávi, — premení sa o tri dni — v krvilačné davy. — 5. Pilát nechce súhlasiť — so žiadosťou židov; — kričia: „Na nás krv Jeho — a na našich synov!“ — 6. Odsúdený, zmučený — kráča s krížom z mesta. — Aká hrozná potupa, — aká smutná cesta! — 7. Pod krížom tam plakala — Jeho Matka milá, — keď už smutná nastala — rozlúčenia chvíľa. — 8. Kriste, skrze kríž a smrť — otvorils' nám nebe, — cestu spásy ukázals', — ráč nás prijať k sebe!

177. — 1. Už som dosť pracoval pre teba, hriešniku, — za triatridsať liet, ó Môj protivníku. — Pôjdem, pôjdem do Jeruzalema, — kde Ma ukrižuje to židovské plemä. — 2. Nebudem viac učiť, prestanem už kázať, — tým židom bezbožným sväté slovo hlásať; — už je darmo, len vy so mnou poďte, — učeníci Moji, večeradlo strojte. — 3. S vami tu ešte raz za stôl sa posadím, — chlieb v telo svoje dnes, víno v krv premením: — na pamiatku svojho umučenia — smrť podstúpiť musím pre cenu spasenia. — 4. Kam sa mám obrátiť? Judáš Ma už zrádza, — Môj

vlastný učeník židov na Mňa zvádza. — Tí Ma nájdu v záhrade sa modliť — a krvou pre sveta spasenie sa potiť. — **5.** Vtedy, keď Judáša ústa Ma bozkaly, — zástupy židovské ruky Mi sviazaly. — Povrazmi Ma ukrutne sväzujú, — necitne strkajú, na zem Ma shadzujú. — **6.** Ach, na smrť vydali už Syna Božieho, — plač, duša kresťanská, pre Pána dobrého! — Sväté nohy už pod Ním klesajú — a keď nemôže vstať, židia Ho sácajú. — **7.** V tento čas, kresťania, konajme pokánie, — môžeme obsiahnuť Božie zmilovanie. — Umri s Kristom, opusť zlé žiadosti, — dočkáš sa vzkriesenia i nebies radosti.

Ku krížovej ceste.

Smutná doba pôstna — volá ťa, kresťane, — aby si sa díval — na muky Kristove; — napraviť chce, — čo diabol pohubil, — keď Adama Evu — ku hriechu povzbudil.

178. — **1. Čo stanica prvá** — tu vyobrazuje? — Ježiša milého — tebe ukazuje; — ortiel smrti — On berie na seba, — by od večnej smrti — vyslobodil teba. — **2.** Keď ortiel vydali, — hneď vzali Ježiša, — ktorý jak baránok — muky znášal kríža. — Na zranené — rameno kríž dali, — na ceste žoldnieri — Ním postrkovali. — **3.** Pre krvipreliatie — celým telom vädol, — na smrť unavený — ťažko na zem padol; — leží Kristus — pod krížom zomdlený, — bys' bol v predsavzatiach — svojich posilnený. — **4.** Nato sa s Ježišom — Mária stretala, — nad Jeho trápením — žalostne plakala. — Kto by nemal — s Máriou zaplakať, — Syna i Matičku — spolu poľutovať? — **5.** Keď videli židia — Krista zomdleného — po mnohom mučení — už unaveného, — že nevládze už viac — kríž svoj uvliecť, — Šimona nútili, — by pomáhal kríž niesť. — **6.** Vidiac Veronika — Krista krvavého, — ručník s hlavy sňala — utrieť Mu tvár Jeho, — ktorý jej Pán — zas nazpät podáva — a doň tvár

vtlačenú — odmenou jej dáva. — **7.** Keď do brány prišiel, — upadol tam znovu; — posmieva sa zlý svet — v prachu ležiacemu. — Ten pád Krista — pýcha spôsobila, — tá Ho neľútostne — na zem povalila. — **8.** Za bránou s Ježišom — ženy sa stretaly, — nad mukami Jeho — prehorko plakaly, — vidiac Jeho — krvou sfarbeného, — od katov ukrutných — na smrť vedeného. — **9.** K hore Kalvárii — keď sa priblížili, — už viacej Pán Ježiš — v sebe nemal sily: — po tretí raz — tu padol zomdlený, — tým najbolestnejším — pádom dorazený. — **10.** Keď prišli na horu, — na Krista hneď siahli — a s tela Mu odev — razom dolu stiahli; — všetky Jeho — rany obnovili — a vyzlečeného — žlčou napájali. — **11.** Krista strápeného — na kríž položili, — ruky Mu a nohy — klincami pribili. — Ach, akú to — preukrutnú bolesť, — ó človeče, musel — Kristus pre tvoj hriech niesť. — **12.** A potom do výšky — kríž s Ježišom zdvihli, — až pre veľkú ťarchu — pukaly v Ňom žily; — tak rozpiaty — visel tri hodiny — nebeského Otca — Syn milý, jediný. — **13.** Mŕtveho Ježiša — už s kríža složili, — do lona bolestnej — Matky položili; — ó aký žiaľ jej srdce cítilo, — pováž, keď ľúbala — Syna mŕtve telo. — **14.** Napokon Ježiša — vložili do hrobu: — tu pováž si, duša, — pováž v túto dobu: — k čomu ťa smrť — Kristova vzbudzuje, — k čomu obeť Jeho — teba zaväzuje.

Skončila sa cesta — ku spaseniu sveta, — Syn Boží ju konal, — by ľudstvo zachoval — od večného — ohňa pekelného; — vďaku čaká vrelú — od sveta celého.

179. — 1. Kresťania, sem pospiechajte, — nad mukami rozjímajte, — ktoré za nás trpel Pán, — aby svojím umučením — a bolestným usmrtením — vykúpenie získal nám. — **2.** Ach, Baránka nevinného, — vernej lásky k nám plného, — na smrť kríža žiadajú. — Pilát výrok vyslovuje, — lebo židov sa strachuje, — keď „Nech umrie!“ volajú. — **3.** Už Kráľ slávy, Kristus Ježiš, — na ramená berie svoj kríž

— bez slovíčka trpkého, — aby dlhy naše splatil — a našiel, čo v raji stratil, — hriech človeka biedneho. — **4.** Ježiš cestou vysilený, — ťažkým krížom obťažený — na zem padá v slabosti; — a predsa v tej smutnej dobe — nemá nikto k Jeho mdlobe — v srdci svojom ľútosti. — **5.** Ježiš s krížom znova vstáva, — a hľa, s Matkou sa stretáva, — zaronenou slzami; — ó dve srdcia, tie bez viny, — boly vtedy žalostnými — preniknuté pocitmi! — **6.** Vždy viac slabnú sily tela — nebeského Spasiteľa, — už kríž uniesť nemôže: — Šimon k Nemu pristupuje, — ochotne sa podvoľuje, — že Mu kríž niesť pomôže. — **7.** Tvár Kristova zapotená, — krvou svätou zaronená, — na ľud krutý pozerá. — Veronika šatkou bielou, — s útrpnosťou, láskou vrelou, — tvár Kristovu utiera. — **8.** Po druhý raz už Ježiša — k zemi tlačí ťarcha kríža, — na zem padá zomdlený, — slzou Jeho zrak sa kalí — a z Jeho rán krv sa valí, — ach, celý je strápený. — **9.** Ježiš zasa sily sbiera, — vstáva s krížom a pozerá — ta na ženy plačúce: „Nad Mojimi bolesťami — neplačte, lež nad svojimi — synmi slzte kajúcne!“ — **10.** Pozbavený všetkej sily, — po tretí raz Ježiš milý — k zemi klesá skalnatej, — hľa, človeče, naše zlosti — bremenom sú tej ťažkosti, — vinou krvi vyliatej. — **11.** Už sa cesta dokonáva, — nová muka zas nastáva, — keď Mu rúcho svliekajú, — lebo s hroznou ukrutnosťou — a katanskou násilnosťou — zaschlé rany trhajú. — **12.** Ježiš z rúcha vyzlečený — a na kríži rozostrený — ťažké muky skusuje; — Jeho ruky, nohy Jeho, — Baránka, ach, nevinného, — rana klincov katuje. — **13.** Ach, už je Pán sveta, žitia, — plný bôľu, krvi, bitia, — na kríži povýšený; — Otcu ducha odovzdáva, — tak svoj úrad dokonáva, — aby svet bol spasený. — **14.** Ježišovo sväté telo, — čo za nás na kríži pnelo, — s kríža dolu skladajú, — v Máriino sväté lono, — kde spočinúť malo ono — so žiaľom ho vkladajú. — **15.** Vykúpenie dokonané, — telo Krista pochované — v novom skalnom hrobe je: — ale v hrobe neostalo, — na tretí deň slávne vstalo —

a jak slnko sa skveje. — **16.** Ó Ježišu milostivý, — by sme boli večne živí, — smrť si za nás podstúpil: — daj, by plní povďačnosti — kráčali sme cestou čnosti, — lebo si nás vykúpil.

Po krížovej ceste.

180. — 1. Ó hlava ubolená, — ranami pokrytá; — ó božská hlava, tŕním — tak strašne obvitá; — ó hlava, hodná úcty — a venca iného, — buď slzou pozdravená — i od mňa hriešneho. — **2.** Tvár Tvoja krásna zbledla — i ústa v žalosti — a celá krása zvädla — v smrteľnej úzkosti; — no, Tvoja trpezlivosť — zrie z Tvojho pohľadu, — Ty hriešnikov chceš blažiť, — dať im milosť svätú. — **3.** Ach, Pane, čo všetko si — Ty trpel na zemi, — to všetko som zavinil — Ja, hriešnik neverný. — Všetko to zaslúžil som — ja hriechmi svojimi. — Ó Kriste milosrdný, — mne sotri zločiny. — **4.** Pod krížom, Pane, chcem stáť — vždy v duchu pokory — a srdce moje k Tebe — tak láskou zahorí, — Ťa nikdy neopustí — a v smrti hodine — sa s vierou pevnou k Tebe — na veky privinie. — **5.** Zo srdca Tebe vzdávam, — ó, Kriste Ježišu, — za bôle smrti horkej, — povďačnosť najhlbšiu. — Daj, by som Tebe verným — bol stále v živote, — kým duša z môjho tela — do neba nevojde.

Ku krížovej ceste.

181. — 1. Rozjímať o umúčení — do chrámu sa soberme, — veď Boh toto tak si cení, — ako v Jeruzaleme. — **2.** Podlý Pilát výrok smrti — nad Ježišom vynáša; — koľko ráz hriech čnosti škrtí — v krutých rukách Judáša! — **3.** Strhli k ranám prischlý šarlát, — vlastné rúcho dali Mu: — veď Ho s krížom každý mal znať, — hoc' tvár nezrie nevinnú. — **4.** Krv z rán siakne, keď len hne sa: — Ježiš slabne, padá v prach, — Ten, čo svety stvoril, klesá, — bys' ty obstál v ne-

hodách. — **5.** A tu uzrie svoju Matku. — Ó jak smutné stretnutie! — Že ty nectíš matku svoju, — za to trpí muky tie. — **6.** Ký div, že Mu klesly sily, — že ich zlomil toľký trest: — Židia teda prinútili — Šimona kríž pomôcť niesť. — **7.** S tvári šatkou Veronika — utiera Mu krv a znoj, — krvou, čo do šatky vnikla, — nakreslil Pán obraz svoj. — **8.** A keď došiel k mestskej bráne, — Ježiš padol druhý raz. — Tvoj hriech vždy Mu sily láme, — i keby ťa žehnal zas. — **9.** Za bránou žien zástup celý — plače v smutnom záchvate. — Nie Mňa, vraví Kristus, — deti svoje oplakávajte. — **10.** A v tom veľkom umučení — jak vosk v ohni mäkne sval, — padá Ježiš premilený, — kat Ho kope, aby vstal. — **11.** Pozri, ako na Golgote, — driapu šaty s Ježiša: — Smilstvo páchaš osamote? — Moc ťa stresce najvyššia. — **12.** Klin, čo trhá kosti, svaly, — tupo vbíja kladivo, — rany spejú, krv sa valí, — ľuďom v srdci je clivo. — **13.** A včuľ zdvihnú s Ním kríž hore, — rany sa Mu otvoria: — krv kríž farbí, jak svit zore, — v sberbe hnev, zlosť zahoria. — **14.** Skonal. S kríža sňali telo, — dali Matke do lona. — Nezhreje ho, zmeravelo, — hoc' vrele ho objíma. — **15.** Neberte mi Syna z lona, — nedávajte do hrobu! — Hrobu patrí ten, kto skoná. — Zastav, Matka, žalobu! — **16.** Kto za spásu svojich bratov — všetko, čo má, venuje, — tomu Pán Boh žiarou zlatou — v nebi miesto daruje.

Na Kvetnú nedeľu.

182. — 1. Ježiš Kristus slávne vchádza — na oslici do mesta, — jasave Ho ľud sprevádza, — preradostná to cesta. — Vítajú Ho slávospevmi, — ozdobení palmami, — kade idú, všade kladú — rúcho Jemu pred nohy. — [:„Hosana Synovi Dávida!“] — volajú, ako Ho uvidia. — „Hosana!“ aj my dnes spievajme, — „Hosana!“ Kristovi voláme.:]

183. — 1. Kráľ neba, zeme — na oslici kráča — k Jeruzalemu, — jak to Písma značia. — Šli Mu na-

proti — s úctivosťou všetkou — a s láskou veľkou. — **2.** Vítali slávne — vladára a kráľa, — spievaním krásnym — oslávili Pána: — Blahoslavený, — ktorý kráčaš k bráne, — láskavý Pane! — **3.** Niektorí z ľudu — hádzali Mu palmy — a pred Ním v úcte — na kolená padli, — stlali pod nohy — rúcha Mu na cestu, — keď išiel k mestu. — **4.** Dieťatká malé — ratolesti niesly — a v chráme Božom — vítajúc Ho, riekly: — Iste tento je, ktorý na zem stúpil, — by ľud vykúpil. — **5.** Poddané sú Mu — zástupy a tróny, — na slávu sa Mu — zem a nebo kloní. — Všetci jasali: — „Hosana Ti, sláva!" — Vítali Pána. — **6.** Neboj sa už viac, — ty sionská dcéra, — diabolskú chytrosť — premohla už viera. — Kráľa prišlého — na oslici, vítaš, — jak v Písme čítaš. — **7.** Velebnosť svätú — pozdravuje zástup, — na ktorú v raji — Pán Boh dal nám prísľub, — že sa zjaví nám — a tak sa k nám sníži: — umrie na kríži.

184. — **1. Kriste, Kráľu, Tebe znejú** — našej piesne pochvaly, — Tebe hlasy pacholiatok — „Hosana!" dnes spievaly. — **2.** Teba Kráľom svojím zveme, — Dávidov Syn vznešený, — k nám prichádzaš v mene Pána, — Kriste, Kráľu slávený! — **3.** Teba slávi s citom vďakov — v nebi svätých duchov sbor — i zástupy smrteľníkov — a na svete každý tvor. — **4.** Židia v cestu stlali palmy — pri tom Tvojom príchode, — my spievame úcty žalmy — v tomto svojom sprievode. — **5.** Oni Ti tam slávu vzdali, — keď si k mestu pospiechal, — my Ťa ctíme piesňou chvály, — veď si náš Boh, večný Kráľ. — **6.** Prijímal si mile chválu, — milo prijmi i náš hlas, — milostivý, dobrý Kráľu, — daj nám milosť a nás spas!

Na Zelený štvrtok.

185. — **1. K večeri sa sbližujte,** — ó kresťania, s pobožnosťou; — k oltáru pristupujte, — zve vás Ježiš s úprimnosťou — [:k stolu, pri ktorom seba — dáva za pokrm s neba.:] — **2.** Tak, hľa, nás Pán mi-

loval — z nesmierneho zmilovania, — to, čo na smrť venoval, — Telo dal v dar požívania. — [:Chcel nás urobiť šťastných, — zásluh smrti účastných.:] — 3. V prevelebnej Sviatosti — z lásky veľkej kým dokonal, — prehojných On milostí — poklad svojim verným podal; — [:kto ju hodne prijíma, — slasti večné prežíva.:] — 4. Moc hodného prijímania — v láske Božej utvrdzuje, — úklad diablov rozháňa, — zlé žiadosti oslabuje; — [:napomáha v slabosti, — dodáva nám milosti.:] — 5. Poďte už s dôvernosťou, — ó kresťania spravodliví, — priblížte sa s radosťou, — v láske Krista, vždy horliví; — [:prijmite chlieb nebeský, — pravý pokrm anjelský.:] — 6. Toto je ten chlieb Boží, — ktorý dušu posilňuje, — svätú milosť v nás množí, — večnú spásu udeľuje; — [:pristúpte len z vrúcnosti — k tomu zdroju milosti.:]

186. — 1. Prápor Kráľa slávne veje, — tajomstvo sa kríža skveje; — Pán sa smrti dnes podrobil, — smrťou život nám vydobyl. — 2. Jeho bok bol prebodnutý, — vzal ten spôsob smrti krutý, — by smyl hriechy sveta zlého — krvou, vodou, vyšlou z neho. — 3. Stalo sa, čo v dávnej dobe — prorokoval Dávid zbožne: — Sám Boh, večnej slávy knieža, — vládu sveta prevzal s kríža. — 4. Strom, ty krásny a žiadúci, — ty kráľ stromov nehynúci, — dostal sa ti osud blahý: — na tebe pnel poklad drahý. — 5. Dnes ti bola povesená — na ramená sveta cena; — rozpiate na tebe telo — za nás hriešnych bôľne pnelo. — 6. Vitaj, krížu, nádej istá, — v tej bolestnej dobe Krista, — rozmnož svoje v nás milosti, — s hriešnych sotri nepravosti! — 7. Ó Trojica, Božstvo večné, — chváľ Ťa nebo, zem srdečne! — Dal si slávu krížu, Pane, — nech sa našou spásou stane!

Na Veľký piatok.

187. — 1. Dokonané je! Smrť plesá, — Kristu svätá hlava klesá, — v mdlobách ducha vypúšťa. — Skončená je kríža cesta, — duch sa nesie v nebies

miesta — a svet tento opúšťa. — **2.** Kalvárie zem stenala, — znak zármutku svojho dala, — triasla sa v tej hodine. — Krása, sláva ľudstva zhasla, — pred ktorou sa moc zla triasla, — v skalnom hrobe spočinie. — **3.** Božskou On sa skvel jasnosťou, — miloval svet s láskavosťou; — dobrodenia robil vždy, — napomáhal slabých, biednych, — očisťoval všetkých hriešnych: — preto skonal na kríži. — **4.** Na presvätý kríž pozrite, — iste bôľom zakvílite, — Ježišovi ctitelia! — On nás v srdci verne choval, — za nás život obetoval, — plače za Ním zem celá. — **5.** Láska nebeská skonala, — zem sa triasla, pukla skala, — slnko stálo v temnosti. — Žitia Pán sa smrti poddal. — Bohu Otcu dušu oddal: — smútime tu v žalosti. — **6.** Telo Jeho už presväté — priateľmi je s kríža sňaté, — skrvavené mučením; — drahou masťou pomazané, — v skalný hrob je pochované — s veľkým plačom, kvílením. — **7.** Spočiň, Kriste náš, v tej dobe — v svojom tmavom, tichom hrobe, — Kriste, na smrť mučený! — Dosť už Tvoje drahé telo — bolestí, múk, rán trpelo, — by človek bol spasený. — **8.** Podával si nám pomoci, — ako víťaz v tmavej noci — zmŕtvych vstaneš vznešený. — Ozdobený nebies žiarou, — svetu zjavíš živou tvárou, — že si Pánom na zemi. — **9.** Pane náš milý, ó Kriste, — zachovaj v nás srdce čisté, — od všetkej nás zlosti chráň, — by sme zbožný život mali, — Teba vrúcne milovali: — milosti daj k tomu nám! — **10.** A keď bude zas po boji, — daj, nech duch Tvoj uspokojí — duše naše žíznivé; — nech sú k Tebe uvedené, — slávou neba obdarené, — s Tebou v svätom spojive.

188. — **1. Ó ľude môj, národe môj,** — azda som ja nepriateľ tvoj, — že Ma na smrť odsudzuješ — a života pozbavuješ? — **2.** Z Egypta som ťa vyviedol, — do Kanánu ťa priviedol, — tys' Ma vyhnal, Kráľa svojho, — z kraja, z miesta presvätého. — **3.** Ja som ti dal berlu do rúk, — Mne ty za to hrozný trest múk. — Ja som ti dal hodnosť trónu — a ty z tŕnia Mne korunu. — **4.** Ukrutne som Egypt trestal, — aby

teba trápiť prestal, — tys' Mi za to zradu koval, — ukrutne si Ma bičoval. — **5.** Faraón ťa chcel obklopiť, — vojsko som mu dal potopiť, — a ty si Ma k zlej náhrade — zradil zlostne v kňazskej rade. — **6.** Otvoril som ti ja more, — zdvihol vlny jak múr hore, — vodil som ťa stĺpom jasným, — tys' smrť žičil krikom hlasným. — **7.** Ja som teba všade vodil, — more s tebou som prebrodil, — tys' Mi v srdce piku vrazil, — vodu s krvou Mi vyrazil. — **8.** Štyridsať liet som ťa vodil, — mannu som ti s neba hodil, — dal som ti aj zem prehojnú, — a ty páchaš zradu zbojnú. — **9.** Kŕmil som ťa živnou mannou — a napájal vodou skalnou, — tys' Mi horkú žlč podával, — keď na kríži som skonával. — **10.** Proti zlému som ťa chránil, — tys' Mi celé telo ranil, — ty si octom Ma napájal, — v žízni horkú žlč podával. — **11.** Ja som sa za teba modlil, — celý čas len v mukách brodil, — tys' Ma tupil, Mne sa rúhal, — všetky zlosti na Mňa luhal. — **12.** Ja som horkú smrť podstúpil, — by som ťa, ľud svoj, vykúpil; — za hriechy čiň už pokánie, — večné minie ťa trestanie.

189. — **1. Umučený Kristus Pán** — s kríža na svet hľadí, — krv Mu kvapká z bôľnych rán, — dušiam lásku radí; — mučený Ježiš môj, — vidíš hriešnosť moju, — chorú dušu, prosím, zhoj, — daj mi lásku svoju! — **2.** Toľké muky, bolesti — trápia Krista Pána, — ľudské hriechy, neresti — Ježiša vždy rania; — každý ľutuj Ježiša, — ktorý s kríža hľadí, — Jeho oči rozlíšia — dobrých od zlých rady. — **3.** Umučený Kristus Pán, — pozeráš aj na mňa, — moja ľútosť, ktorú mám, — pravá je, nie klamná; — umučenie Tvoje si — cením zbožne, verne, — hľaďže na mňa, Najmilší, — žitím veď ma pevne!

Na Bielu sobotu.

190. — **1. Pozri, biedny, ó človeče,** — z Krista Pána krv jak tečie! — [:Oplačme Ho, — oplačme Ho, — Ježiša milého!:] — **2.** Jak je hrozne potupený —

a od všetkých opustený. — Oplačme Ho, atď. — 3. Ach, človeče, spomni na to, — že si popol len a blato. — Oplačme Ho, atď. — 4. Božský zákon prestupuješ — a Bohu sa prehrešuješ. — Oplačme Ho, atď. — 5. Muky znášal On pre teba, — prijatý bys' bol do neba. — Oplačme Ho, atď. — 6. Ty zapieraš cesty Jeho — a držíš sa ešte zlého. — Oplačme Ho, atď. — 7. Svetskú márnosť obľubuješ, — svojho Boha nemiluješ. — Oplačme Ho, atď. — 8. Rozkoše a márnotratnosť — užívaš na Božiu žalosť. — Oplačme Ho, atď. — 9. A keď hriechy neopustíš, — večné muky trpieť musíš. — Oplačme Ho, atď. — 10. Hľaď na rany Krista Pána, — ony sú do nebies brána. — Oplačme Ho, atď. — 11. By nás spasil, prišiel s neba, — hriechy sveta vzal na seba. — Oplačme Ho, atď.

191. — 1. O tajomstvách umučenia — nášho Spasiteľa — rozjímajúc, premýšľajúc, — duša sa nám chvela. — Kto by slzy tu neronil — a pred Kristom sa neklonil, — veď na kríži za nás mrela — Jeho láska vrelá. — 2. Ty si trónil nad oblohou, — kade slnko pláva, — nebe a zem preplňuje, — Kriste, Tvoja sláva. — Sostúpil si v biedu sveta, — nového si zažal svetla, — aby hriešne ľudstvo k nebu — nestratilo práva. — 3. Rozjímania tie bolestné, — Kriste, prijmi vďačne, — ach, stoj pri nás, keď sa s telom — duša lúčiť začne. — Nedaj prístup satanášu, — prijmi do rúk dušu našu, — ako Otec prijal Tvoju, — keď si umrel v mračne.

Na Veľkú noc.

192. — 1. Pán Ježiš Kristus vstal zmŕtvych. — Aleluja, chváľme Boha, — Boha svojho! — Aleluja, chváľme Boha, — Boha svojho! — 2. Na potechu všetkých hriešnych. — Aleluja, atď. — 3. Ktorý ťažkú smrť podstúpil. — Aleluja, atď. — 4. Aby hriešnych nás vykúpil. — Aleluja, atď. — 5. Ku hrobu tri Márie šly. — Aleluja, atď. — 6. Drahé masti ony niesly. — Aleluja, atď. — 7. Anjela tam uvidely. — Ale-

luja, atď. — **8.** Od neho sa dozvedely. — Aleluja, atď. — **9.** Že Kristus Pán dnes zmŕtvych vstal. — Aleluja, atď. — **10.** Jak pred smrťou to zvestoval. — Aleluja, atď. — **11.** Preto plesaj vo dne, v noci. — Aleluja, atď. — **12.** Že Kristus vstal v svojej moci. — Aleluja, atď. — **13.** Všetci teda prespevujme. — Aleluja, atď. — **14.** Česť a chválu Mu vzdajme. — Aleluja, atď.

193. — 1. Aleluja, radujme sa, — Kristus Ježiš zmŕtvych vstal. — Rozpadla sa skala hrobu, — zmŕtvych vstal dnes kráľov Kráľ. — Spasiteľa privítajme, — vrúcne vďaky vzdávajme. — Aleluja, radujme sa, — Kristus Ježiš zmŕtvych vstal! — **2.** Aleluja, chvála planie — prenesmiernej Výsosti, — Ježišovo zmŕtvychvstanie — smietlo pekiel mocnosti. — On je slávny Vykupiteľ, — milostivý Spasiteľ. — Aleluja, chvála planie — prenesmiernej Výsosti. — **3.** Aleluja, z hrobu Pána — skvie sa viery víťazstvo, — ktoré Kristus zmŕtvychvstaním — vydobyl pre kresťanstvo. — To je základ viery Krista, — oslávenia doista. — Aleluja, z hrobu Pána — skvie sa viery víťazstvo. — **4.** Aleluja, obeť čistá — koná sa na oltári. — Prijmi ju, ó Bože veľký, — s ľúbeznosťou na tvári. — Daj, nech táto obeť naša — duše k nebu povznáša. — Aleluja, obeť čistá — koná sa na oltári. — **5.** Aleluja, svätý Boh náš, — Teba vrúcne vzývame, — vzkriesenému zmŕtvych Kristu — „Svätý, svätý!“ spievame. — Sláva Jeho zmŕtvychvstania — hodná nášho plesania. — Aleluja, svätý Boh náš, — Teba vrúcne vzývame.

194. — 1. Ježiš Kristus, Spasiteľ náš, — smrť premohol za nás, — slávne zmŕtvych vstal, — tým zlosť prekonal. — Aleluja, aleluja, aleluja. — **2.** Sám bez hriechu sa narodil, — z hriechu vyslobodil, — s Otcom smieril nás, — Vykupiteľ náš. — Aleluja, aleluja, aleluja. — **3.** Oslavujme zmŕtvychvstanie — Tvoje, Kriste Pane: — česť Ti vzdávame, — vrúcne spievame. — Aleluja, aleluja, aleluja. — **4.** Jezu Kriste, Spasiteľu, — vyslyš Cirkev celú, — skrz jej vedenie — daj nám spasenie. — Aleluja, aleluja, aleluja.

195. — **1. Kristus celý zranený,** — na kríži umučený, od skonania dňa tretieho — slávne vstáva z hrobu svojho. — Aleluja, aleluja! — **2.** Dáva nám uistenie — skrze svoje vzkriesenie, — že jak On vstal, tak vstaneme — a na veky žiť budeme. — Aleluja, aleluja! — **3.** Kriste zmŕtvych vzkriesený, — by bol človek spasený, — daj, nech Tvoje zmŕtvychvstanie — privedie nás k Tebe, Pane! — Aleluja, aleluja! — **4.** Daj nám povstať z nečnosti, — z hrobu našich hriešností, — daj nám svoje požehnanie, — v nebi večné oslávenie. — Aleluja, aleluja! — **5.** V dobrom pevnú stálosť daj, — k spáse duše pomáhaj — a po tela zmŕtvychvstaní — otvoriť ráč nebies brány. — Aleluja, aleluja!

196. — Kyrie: **1. Pán Boh všemohúci** — zmŕtvych vstal žiarou skvúci. — Kyrie, eleison, — Kriste, eleison! — Pobožne Mu zaspievajme, — Pána Boha vrúcne chváľme. — Ó zdravas, Panna Mária! — **2.** Večný, mocný Pane, — obeť Ti predkladáme. — Kyrie, eleison, — Kriste, eleison! — Vzkrieseného Tvojho Syna — svätú obeť chleba, vína. — Ó zdravas, Panna Mária! — Glória: **1.** A na zemi pokoj ľuďom, — bo zvíťazil Boh nad bludom, — brány nebies otvoril nám — Kristus Pán. — **2.** Pokoj pravý nám zvestoval, — učeníkov pozdravoval: — Pokoj svoj vám Ja dnes dávam, — pokoj vám. — **3.** Ó Baránku náš nevinný, — ktorý snímaš sveta viny, — milostive shliadni na nás, — vyslyš nás! — Krédo: **1.** Verme v Otca najmocnejšieho, — Stvoriteľa sveta celého — i v Ježiša, Boha večného. — **2.** Počatého z Ducha Svätého, — z Panny na svet narodeného, — preukrutne umučeného. — **3.** Na tretí deň zmŕtvych vstalého, — Cirkev svätú spravujúceho — a na veky oslávenėho.

197. — **1. Pane mocný, Pane večný,** — Stvoriteľu, všetko spravujúci. — Bože, Otče dobrý, — Ty si všetkej chvály hodný — a stvorenie milujúci. — **2.** Všetkým ľuďom Písma velia — Spasiteľa uctiť na výsosti. — Shliadni na nás s neba, — prosíme dnes

vrúcne Teba — tu, v údolí smrteľnosti. — **3.** Duchu Svätý, tej podstaty — ako Otec a Syn: v Božstve jednom, — Ty si naša nádej, — v duše, v srdcia svetla nalej, — poteš nás v žití prebiednom.

198. — **Ó slávny deň,** s Kristom víťazom — radujme sa, veseľme sa v Ňom. — Dnes je slávne vzkriesený, — Kristus, náš Pán, je oslávený, — Pána Boha chváľme: Aleluja!

199. — **1. Plesaj, všetko stvorenie,** — dnes vstal zmŕtvych tvoj Pán: — prestalo už smútenie, — svätá radosť príď k nám! — Trápenie už prešlo, — potešenie nadišlo, — plesaj, Cirkev celá! — **2.** Svätí patriarchovia, — plesajte v radosti, — verní Boží sluhovia, — vyjdite z temnosti. — To, čo ste žiadali, — šťastne ste i dočkali: — spasenie nám prišlo. — **3.** Radujte sa, nebesá, — otvárajte brány, — dnes nebeský Kráľ plesá: — Kristus, víťaz slávny. — Vykúpených vedie, — plesajúcich vovedie — do večnej radosti. — **4.** Ó nebeské slniečko, — svieťže dnes jasnejšie, — krásne nebies ty očko, — hľaďže dnes veselšie. — Teš sa zo vzkriesenia, — keďs' trúchlilo z trápenia — Stvoriteľa svojho. — **5.** Teš sa, každý tvor zeme, — teš sa zo vzkriesenia, — zemské, morské ty plemä, — vzdaj sa už kvílenia: — Vítaj Pána svojho, — zmŕtvych nám vzkrieseného, — Víťaza slávneho.

200. — **1. Priblížil sa deň radosti,** — deň preveľkej veselosti, — keď Kristus Pán zmŕtvych vstáva — a prázdny hrob zanecháva. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **2.** Smrťou svojou smrť premáha, — moc diablovi z rúk vymáha, — skrze svoje zmŕtvychvstanie — dokonáva vykúpenie. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **3.** Preto všetci sa radujme, — celým srdcom prespevujme: — Za preveľkú lásku Pána, — nech Mu je vždy česť vzdávaná. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **4.** Z hrobu starých hriechov vstaňme, — všemožne sa nových chráňme. — Kroťme v sebe zlé žiadosti, — nezriadené náklonnosti. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **5.** V čnostiach sa vždy cvičievajme, — dobré skutky konávajme, — by sme s Kristom,

po vzkriesení, — tešili sa v oslávení. — Aleluja, aleluja, aleluja!

201. — 1. **Raduj sa, Cirkev Kristova,** — vesele prespevuj: — Pán Ježiš Kristus zmŕtvych vstal, — raduj sa, duša, raduj. — [:Pre hriešne ľudské pokolenie — priniesol sväté vykúpenie. — Spievajme, kresťania, — Bohu: Aleluja!:] — **2.** Veselá doba nastala, — Ježiš v tej chvíli vstal — a podľa Písma prorokov, — tretí deň hrob zanechal. — [:Spasiteľ sveta nás potešil, — kajúce stvorenie rozhrešil. — Spievajme, kresťania, — Bohu: Aleluja!:] — **3.** Raduj sa, ľudské stvorenie, — Pán tvoj smrť oblúpil, — od smrti dnes ťa zachránil — a z diabla rúk vykúpil. — [:Anjeli na nebi spievajú — a duše v predpeklí plesajú. — Spievajme, kresťania, — Bohu: Aleluja!:]

202. — 1. **Radujte sa, ó kresťania,** — z víťazstva preslávneho,— z podivného zmŕtvychvstania — Krista, Syna Božieho. — Aleluja, spievajme, — chvála buď Mu srdečná, — od stvorenia radostného — Jemu česť nekonečná! — **2.** Plesaj, nebo i tvár zeme — i hriešnici plesajme, — plesaj, všetko sveta plemä, — všetci chválu vzdávajme. — Aleluja, spievajme, — Kristu zmŕtvych vstalému, — za milosť Mu poďakujme, — Ježišovi drahému. — **3.** Ježišu, Ty Kráľ jasnosti, — ktorýs' slávne z hrobu vstal, — premohol si moc temnosti, — spasenie si svetu dal. — Pomáhaj nám, bezradným, — do neba, kde kraľuješ — s Bohom Otcom, s Duchom Svätým — a na veky panuješ.

203. — 1. **Radujme sa všetci zbožne,** — úctu Bohu tu predložme, — slávme Jeho zmŕtvychvstanie. — Aleluja! — **2.** Prosme Ho skrz sväté rany, — bol za nás ukrižovaný, — by nás z hriechov oslobodil. — Aleluja. — **3.** On je víťaz v tejto chvíli; — Ježiš Kristus, náš Pán milý, — Spasiteľ a Vykupiteľ. — Aleluja! — **4.** Zvestovala nám to žena, — kajúcnica Magdaléna, — že Pán Ježiš z hrobu povstal: — Aleluja!

204. — 1. Spoločne sa dnes radujme, — Spasiteľa vychvaľujme — a vesele prespevujme: — Aleluja, aleluja! — **2.** Umučený povstal z hrobu — a premohol pekla zlobu; — radujme sa v túto dobu: — Aleluja, aleluja! — **3.** Tak zvestoval anjel krásny, — od nebeskej žiary jasný, — ženám, ktoré prišly v bázni: — Aleluja, aleluja! — **4.** Povedal: „Už vstal Kristus Pán, — prišiel som to oznámiť vám, — Boh Otec ma sem vyslal sám: — Aleluja, aleluja!“

205. — 1. Tretieho dňa vstal — Stvoriteľ zmŕtvych, — [:náš milý Spasiteľ, — Božský Vykupiteľ, — ktorý smrť pretrpel — za hriešnych nás.:] **2.** Veseľ sa, plesaj, — nebeská ríša, — [:družina anjelská, — sláva archanjelská, — radosť je preveľká: — zmŕtvych vstal Pán!:] — **3.** Raduj sa, spievaj, — stvorenie zbožné: — [:oslávme vzkriesenie, — prišlo k nám spasenie, — prestalo trápenie — hriešnikom nám.:]

206. — 1. Utešený nám deň nastal, — v ktorý zmŕtvych Kristus Pán vstal. — Vstal On z hrobu zavčas rána, — radujme sa, ó kresťania! — **2.** Nenariekaj, Magdaléna, — Pán vstal ako zora ranná; — videla si Hospodina, — premilého Matky Syna. — **3.** Kristus Pán vstal zmŕtvych smelo, — oslávené Jeho telo: — raduje sa celé nebo — a svet spieva preveselo. — **4.** Dobrý Pane, náš Ježišu, — pohliadni na zbožnú ríšu: — odpusť naše veľké zlosti, — previnenia, nepravosti. — **5.** Počuj naše vrúcne hlasy, — pokojnejšie daj nám časy: — Jezu Kriste, veľký Kráľu, — prijmi svojho ľudu chválu.

207. — 1. V deň vzkriesenia Jezu Krista — chváľme Pána podľa Písma. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **2.** V ten deň Kráľ náš nesmrteľný — vyhral boj nad nepriateľmi. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **3.** Praotcovia ožiarení — z temností sú vyvedení. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **4.** Bránu nebies Pán otvoril: — „Poďte ku Mne“ nám hovoril. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **5.** Kriste, buď nám na pomoci — z prenesmiernej svojej moci. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **6.** By, vidiac Ťa na pravici, — chválili sme Ťa

v Trojici. — Aleluja, aleluja, aleluja! — **7.** Aby sme tu zbožne žili, — s anjelmi sa raz tešili. — Aleluja, aleluja, aleluja!

208. — 1. Víťaz Kristus zmŕtvych vstáva: — Aleluja! — Vykúpenie dokonáva: — Aleluja, aleluja! — **2.** Premáha moc nepriateľov: — Aleluja! — Z pekla berie korisť diablov: — Aleluja, aleluja! — **3.** Ženy k hrobu pospiechaly: — Aleluja! — Aby Pána pomazaly: — Aleluja, aleluja! — **4.** Ten, ktorého vy hľadáte: — Aleluja! — Už Ho v hrobe viac nemáte: — Aleluja, aleluja!

209. — 1. Obeť svoju veľkonočnú — oslavujme, kresťania, — Pán za nás dal krv nevinnú, — chváľme Ho bez prestania! — **2.** Ovce našiel už Baránok, — nás, ovečky stratené; — smieri nás so svojím Otcom, — hriechy Ním sú shladené. — **3.** Súboj divný viedly spolu — život i smrť ukrutná: — Pán života mrie i vstáva, — smrť nás už viac nesputná. — **4.** Povedzže nám, ó Mária, — čos' videla na ceste? — „Hrob som zrela oslávený, — kameň nebol na mieste. — **5.** Videla som svedkov s neba, — na kameni sedeli, — plachtu, v ktorej Pán bol v hrobe, — skladali už anjeli. — **6.** Vstal Pán Kristus, nádej moja! — Čuj a plesaj, ó svete! — Náhlite do Galileje, — tam Ho aj vy uzriete." — **7.** Vieme, že Pán zmŕtvych už vstal, — Kristus náš: Aleluja! — Milostivý buď, Kráľ Kristus: — Sláva Ti, aleluja!

210. — 1. Základ Cirkvi je na skale, — nemôže byť zrušená; — trvať bude neustále — pevná, nepremožená. — Základ ten jej Pán Boh dáva, — dodáva jej stálosti: — preto ju nič nepremáha, — ani zloba temnosti. — **2.** Nad smrťou už v svojej moci — Kristus slávne víťazí, — ako slnko v temnej noci, — svetlom svojím svet blaží. — Sláva, česť a ďakovanie — Tebe buď, náš Spasiteľ, — za preslávne zmŕtvychvstanie, — žes' nám vrátil pravý cieľ. — Glória: **3.** Za radostné zmŕtvychvstanie, — Pane, buď pochválený! — Prv, čo vyšly zory ranné, — kameň bol

odvalený, — vyšiel z hrobu Pán tmavého — na prvé dňa svitanie; — dúfame i my skrz Neho — šťastné z hrobu povstanie. — Evanjelium: **4.** Anjelský sbor česť nech vzdáva, — Bohu spieva chválenie, — Ježiš Kristus zmŕtvych vstáva, — zvestuje nám spasenie. — Márne vojsko opatruje — hrob a strážci Ho chránia, — Kristus Pán smrť premožuje, — strážcov hrôza rozháňa. — Krédo: **5.** V Boha svojho my veríme, — všetkých ľudí pôvodcu, — vzkrieseného Syna ctíme, — ktorý rovný je Otcu; — tak aj Ducha presvätého, — ktorý nás posväcuje. — Nech nás viera v pravdu Jeho — pevne vždy osvecuje. — Ofertórium: **6.** Víťaz pekla prehrozného, — pre radostné vzkriesenie, — prijmi obeť ľudu svojho — za hriechov odpustenie, — ktorú Ti tu prinášame — a s ňou vďakov činenie, — „Aleluja!" dnes spievame — za dobyté spasenie. — **7.** S darom týmto i to málo, — ktorým v svete vládneme, — čo by nás to život stálo, — srdečne Ti dávame. — Pane, prijmi do milosti, — čo sme Ti tu oddali, — daj, by sme aj vo večnosti — „Aleluja!" spievali. — Sanktus: **8.** Svätý, svätý Pán na nebi, — ktorý si dnes zmŕtvych vstal, — celý svet Ťa dnes velebí, — lebo si mu spásu dal. — S anjelskými nebies hlasmi, — ktoré znejú radosťou, — nech Ťa chváli spev náš hlasný, — obdaruj nás milosťou.

211. — 1. Žiaľ v radosť sa už premenil, — kresťania, plesajme, — po tme svetlo nastúpilo, — radostne spievajme: — Náš zmŕtvych povstal Spasiteľ, — drahý sveta Vykupiteľ, — On slávne zmŕtvych vstal, — náš Pán Boh, nebies Kráľ! — **2.** Deň radosti nám už nastal, — kresťania, plesajme, — veď Kristus víťaz zmŕtvych vstal, — radostne spievajme: — Náš zmŕtvych, atď. — **3.** I my z hriešnosti povstaňme, — tak Jeho vítajme — a vieru, nádej v Ňom majme, — radostne spievajme: — Náš zmŕtvych atď. — **4.** Ó dobrotivý Pane náš, — hlas náš k Tebe zneje, — Ty slávu i moc sveta máš, — splň duše nádeje. — Náš zmŕtvych atď.

212. — 1. Hľa, žiarou skvie sa Kristov hrob, — premohol Víťaz peklo zlôb. — Bohu sa všetci klaňajme, — dnes Kristus Pán vstal, spievajme: Aleluja! — **2.** Už nad hrobom niet kameňa, — smrť krátka púť je zbavená. — Bohu sa všetci klaňajme, — dnes Kristus Pán vstal, spievajme: Aleluja! — **3.** Ó hriešnik, mysli na večnosť, — ži bohumile, hľadaj čnosť. — Bohu sa všetci klaňajme, — dnes Kristus Pán vstal, spievajme: Aleluja!

Na Nanebevstúpenie Pána.

213. — 1. Vstúpil Kristus Pán do neba, — aleluja, — aby verným dával seba, aleluja! — **2.** Nesie veniec zvíťazenia, aleluja, — premohol smrť zatratenia, aleluja! — **3.** Na vstúpenie slávne Jeho, aleluja, — ospevujme vznešeného, aleluja! — **4.** Prv ako by v nebe vchádzal, aleluja, — učeníkom svojim kázal, aleluja! — **5.** Aby v meste zotrvali, aleluja, — príchod Ducha tam čakali, aleluja! — **6.** On vás bude vyučovať, aleluja, — v ťažkých chvíľach potešovať, aleluja! — **7.** Preto i my, keď to známe, aleluja, — Boha Otca prosiť máme, aleluja! — **8.** Plameň Ducha by Svätého, aleluja, — očisťoval nás od zlého, aleluja! — **9.** By sme našli slávu večnú, aleluja, — radosť raja nekonečnú, aleluja!

214. — 1. Kristus Pán na nebe vstúpil, — smrť i diabla keď oblúpil — a hriešnikov nás vykúpil. — Aleluja, aleluja! — **2.** Apoštolov požehnával, — svoju moc im odovzdával — a prísny im rozkaz dával. — Aleluja, aleluja! — **3.** Aby sa nerozchádzali, — v meste svätom zotrvali, — Ducha pravdy by čakali. — Aleluja, aleluja! — **4.** Štyridsať dní po vzkriesení — je do neba povýšený, — na pravicu posadený. — Aleluja, aleluja. — **5.** Učeníci zosmutneli, — do neba za Ním hľadeli, — kam vstupovať Ho videli. — Aleluja, aleluja!

215. — 1. Pôvod blaha duševného — Ty, Syn Boha jediného, — Ježiš, svetlo putujúcich, — potešenie mi-

lujúcich! — **2.** Ty si kríža smrť podstúpil, — aby si nás tak vykúpil — a nám získal život večný, — pokoj v sláve nekonečný. — **3.** Dielo svoje dokonávaš, — v nebeskú sa cestu dávaš — zaviesť v božské spoločenstvo — naše biedne človečenstvo. — **4.** Zveš za sebou Otcov svätých, — do predpeklia dávno vzatých; — v raj už vchádza Tvoja noha — na pravicu Otca Boha. — **5.** Všetky duchov nebies sbory — a prehojné zemské tvory — tu pred Tvojou velebnosťou — pokľakajú s pobožnosťou. — **6.** Ó Ty Mocnár zvelebený, — Kráľ do neba povýšený, — shliadni na nás, vykúpených, — nenechaj nás opustených. — **7.** Svätého nám Ducha pošli, — by sme v blaho raja vošli; — nech tu v čnosti sa tešíme, — verne zákon Tvoj plníme.

Na Svätého Ducha.

216. — 1. Poprosme Ducha Svätého, — Tešiteľa nám verného, — nech v Ňom žije duša naša, — nepadne v moc satanáša. — **2.** By hrešiť sme už prestali, — čnosti sväté milovali, — milosť Jeho v sebe mali — a radosťou oplývali. — **3.** Ó dobrý Duchu presvätý, — navštív ľud svoj Ti oddaný, — príď k nám s darmi nebeskými, — čnosťami plň nás svätými. — **4.** Ráč lásku v nás rozmnožovať, — vieru živú v nás pestovať, — daj nám hriechov odpustenie, — vo večnosti oslávenie. — **5.** Daj viery, daj pobožnosti, — sily, umu a múdrosti, — daj nám hriechov oplakanie — a vo viere zotrvanie.

217. — 1. Duchu Svätý, príď s neba — a vydať ráč zo seba — [:žiaru svetla pravého.:] — Príď k nám, príď k nám, Duchu Svätý, — príď k nám, Duchu presvätý. — **2.** Príď k nám, Otče strápených, — Darca darov sľúbených, — [:svetlo srdca bôľneho.:] — Príď k nám, atď. — **3.** Najvernejší Tešiteľ, — poslal Ťa nám Spasiteľ; — [:Ty, sladké občerstvenie.:] — Príď k nám, atď. — **4.** V práci si poľahčenie, — v sparne si ovlaženie, — [:v plači si potešenie.:] — Príď k nám,

atď. — **5.** Svetlo plné radosti, — naplň srdca temnosti, — [:ľudu Tebe verného.:] — Príď k nám, atď. — **6.** Bez pomocnej milosti — človek žije v hriešnosti, — [:nie je v ňom nič dobrého.:] — Príď k nám, atď. — **7.** Očisť duše pramene, — zavlaž, čo je znavené, — [:uzdrav, čo je ranené.:] — Príď k nám, atď.

218. — 1. Duch Svätý sa dnes zjavuje — vo verných shromaždení — a ich srdcia osvecuje, — prichádza k nám v plameni; — víchor dvíha sa s prudkosťou, — preniká dom úzkosťou, — Pán zvestuje skrze divy, — že v sľuboch je pravdivý. — Glória: **2.** „Sláva!“ Otcu prespevujme — za nebeský Jeho dar, — so Synom Ho zvelebujme, — Ducha že Svätého dal: — Ducha, ktorý osvecuje, — teší a posilňuje, — Cirkev svätú vždy zastáva, — vzrast a stálosť jej dáva. — Evanjelium: **3.** Šťastní, čo Ťa uznávajú — vodcom v svojom konaní — a na Tvoj hlas pozorujú — vo svojom povolaní. — Ty bolesti uľavuješ, — smútiacich potešuješ, — pokoj dávaš skrúšenému, — silu viery slabému. — Krédo: **4.** Boha Otca, Syna Jeho — a Ducha vyznávame, — Trojici len jediného, — vrúcne sa Mu klaňajme! — Cirkev svätú poslúchajme — a všetko to konajme, — čo nám robiť prikazuje, — lebo Duch ju spravuje. — Ofertórium: **5.** Túto obeť chleba, vína, — za hriech ľudu krehkého, — ktorý k Tebe ruky spína — o dar Ducha Svätého, — prijmi, Otče milostivý, — očisť od nepravostí, — s neba plameň nech ohnivý — zažne lásku v nás k čnosti. — **6.** V telo a krv Syna Tvojho — premení sa tá obeť. — Na prosbu nám pošli svojho — Ducha lásky sem na svet, — aby viedol ku svätosti — a dával nám milosti, — aby sme Ťa milovali, — vôľu Tvoju konali. — Sanktus: **7.** Oslávený Zvíťaziteľ, — ktorý s Otcom prebývaš, — milostivý náš Spasiteľ, — žehnaj ľud svoj, Bože náš! — Daj nám Ducha presvätého, — Tešiteľa verného. — Tebe chválu, česť vzdávame, — „Svätý, svätý!“ spievame.

219. — 1. Leť, prosba naša, k výšinám, — príď, Duchu Svätý, s neba k nám; — naplň nám srdcia

milosťou, — ktoré si stvoril múdrosťou. — **2.** Si Tešiteľom nazvaný, — od Boha darom nám daný, — si oheň, lásky pravý zdroj, — náš Potešiteľ, náš pokoj. — **3.** Tmu smyslov ráč osvecovať — a srdcia láskou spaľovať; — daj pomoc svoju v každý čas — niesť veľkú tela slabosť v nás. — **4.** Vzdiaľ nepriateľa škodného, — daj pokoja nám svätého; — buď vodcom naším na cestách, — by nezablúdili sme v tmách. — **5.** Buď sláva Otcu večnému, — i Synu zmŕtvychvstalému; — Svätému Duchu sláva tiež, — milosť Jeho nás vždy poteš!

Na Najsvätejšiu Trojicu.

220. — 1. Ó Trojica najsvätejšia, — ó Jednota najdivnejšia, — daj, nech každý Ťa vyznáva, — Trojjedinému chválu vzdáva. — **2.** Z rána, slnko keď vychádza, — až k večeru, keď zachádza, — každodenne Ťa slávime, — vrelým srdcom velebíme. — **3.** Tys' oheň a blesk slnečný, — vyskúmať Tvoj život večný — nevie nik: máš slávy hojnosť — a v jednote trojosobnosť. — **4.** Jasné slnko na tom svete, — čo nám svieti, hreje v lete, — pre trojjedno Tvoje Božstvo, — je nejaké podobenstvo. — **5.** Otče, Tys' jak blesk slnečný, — Syn je sťa by lúč Tvoj večný, — Duch svätý je oboch plameň — až na veky vekov. Amen.

221. — 1. Najsvätejšia Trojica, jeden Bože, — nech Ťa chváli celý svet, jak len môže; — chcem Ťa vždy milovať, — večne zvelebovať. — Buď od nás vždy chválená, — Trojica nerozdielna! — **2.** Bohu, Otcu, Pánovi najvyššiemu — vzdávaj chválu, stvorenie, spievaj Jemu — nebo, zem, chváľte Ho — večného, mocného! — Buď od nás, atď. — **3.** Všetkých ľudí On živí, opatruje, — všetok tento svet riadi a spravuje, — nebo ozdobuje, — slnko rozsvecuje. — Buď od nás, atď. — **4.** Ježišovi ďakujme láskavému — i Duchu česť vzdávajme presvätému; — Boh Syn nás vykúpil — a Duch k nám sostúpil. — Buď od nás, atď. — **5.** Najsvätejšia Trojica, ctíme Teba, — naše vrúc-

ne žiadosti vyslyš s neba; — odvráť mor, hlad, vojny, — daj nám čas pokojný. — Buď od nás, atď.

222. — 1 Ó Bože, Otče, sveta Stvoriteľu, — čuj hlas náš zbožný, vlej v nás lásku vrelú. — Nech vyznávame Trojicu presvätú, — shromaždení v chráme. — **2.** Veríme, Otče, že si Ty svet stvoril, — Syn, múdrosť večná, nebe nám otvoril; — Duch Svätý, verný Tešiteľ náš dobrý, — milosti udeľ mi! — **3.** Trojica svätá, Bože najmocnejší, — v podstate jeden Vládca najmúdrejší, — hrej láskou srdcia vo svete vychladlé, — hrej nás, láska vrúca!

Na Božie Telo.

Pri omši svätej.

223a — 1. Pri tejto slávnosti — s vrúcnosťou plesajme — a plní radosti — Pánovi spievajme: — [:doba prešla stará, — nastala obnova — duše, skutkov, — tak aj slova.:] — **2.** Konáme poslednej — večere pamiatku, — kde Kristus, jak známe, — chystal sa ku sviatku; — [:pri stole rozdával — chlieb, víno v poriadku, — jak to v Zákone — Boh kázal.:] — **3.** Baránka už zjedli — sviatočnom pri stole — a potom utíchli — v najväčšej pokore. — [:Jak šťastné bolo si, — Cedronské údolie, — plné radosti a hrôzy.:] — **4.** Dal sa nám za pokrm, — Telo dal nehodným, — krv svoju predrahú — za nápoj trúchlivým: — [:„Hľa, kalich spasenia", — tak Ježiš vravel im, — „pite z kalicha mučenia!":] — **5.** Tú obeť preslávnu — Pán Ježiš založil — a službu jej hlavnú — len kňazom uložil, — [:by ju tí konali — a jak im naložil, — iným prijímať dávali.:] — **6.** Hľa, pokrm anjelský — všetkým nám rozdáva, — skrz ten chlieb nebeský — dávny znak prestáva. — [:Tu je chlieb výborný, — ktorý dnes dostáva — núdzny sluha a pokorný.:] — **7.** Ó Bože jediný, — skloň sa k nám s výsosti — a navštív hlbiny — verných sŕdc v milosti; — [:ukáž nám tú cestu, — ktorou nám ísť sluší — k Tebe, večnému ku mestu.:]

Pri I. oltári.

Pri procesii.

223b — 1. Sacris solemniis — juncta sint gaudia — et ex praecordiis — sonent preconia; — recedant vetera, — nova sint omnia, — corda, voces et opera; — corda, corda, voces et opera.

1. Pri tejto slávnosti — vrúcnosťou plesajme — a plní radosti — Pánovi spievajme; — doba prešla stará, — nastala obnova — duše, skutkov, tak aj slova; — duše, duše, skutkov, tak aj slova.

℣. Cibavit eos ex adipe frumenti. Alleluja.
℟. Et de petra melle saturavit eos. Alleluja.

Pri II. oltári.

224. — 1. Verbum supernum prodiens — nec Patris linquens dexteram, — ad opus suum exiens — venit ad vitae vesperam. — **2.** Uni trinoque Domino — sit sempiterna gloria, — qui vitam sine termino — nobis donet in patria.

1. Nebeské Slovo, ktoré si — vyšlo z Otca láskavosti, — ó žehnaj ľud svoj, — Kriste náš, — čo v Sviatosti tu prebývaš! — **2.** Buď sláva Otcu i Synu — a Duchu, im vždy rovnému, — jak je a bola pred vekmi — na zemi, tak aj na nebi!

℣. Panem coeli dedit eis. Alleluja.
℟. Panem Angelorum manducavit homo. Alleluja.

Pri III. oltári.

225. — 1. Salutis humanae Sator, — Jesu, voluptas cordium, — orbis redempti conditor — et casta lux amantium, — et casta lux amantium. — **2.** Perrumpis infernum chaos, — vinctis catenas detrahis, — victor triumpho nobili — ad dexteram Patris sedes, — ad dexteram Patris sedes.

1. Ó Pôvodca nášho blaha, — Stvoriteľ sveta celého, — Spasiteľ sveta celého, — tys' svetlo ľudu

verného, — tys' svetlo ľudu verného. — **2.** Buď, Bože, nám milostivý, — odpusť, čo sme previnili; — daj, by sme Teba uzreli — a v nebi sa Ti korili, — a v nebi sa Ti korili.

℣. Panem de coelo praestitisti eis. Alleluja.
℟. Omne delectamentum in se habentem. Alleluja.

Pri IV. oltári.

226. — 1. Aeterne Rex altissime, — Redemptor et fidelium, — cui mors perempta detulit, — summae triumphum gloriae, — summae triumphum gloriae. — **2.** Jesu, tibi sit gloria, — in coelum victor qui redis, — cum Patre et almo Spiritu — in sempiterna saecula, — in sempiterna saecula.

1. Večný náš Kráľ a Najvyšší, — Spasiteľ verných najdrahší, — Ty si premohol smrť ukrutnú — a žiješ slávou večitou, — a žiješ slávou večitou. — **2.** Ježiš, Ty nebies veleba, — víťazne stúpils' do neba, — kde s Bohom Otcom panuješ — i s Duchom Svätým kráľuješ, — i s Duchom Svätým kráľuješ.
℣. Educas panem de terra. Alleluja.
℟. Et vinum laetificet cor hominis. Alleluja.

K Božskému Srdcu Ježišovmu.

227. — **1. Daruj, ó Ježiš, srdce mne,** — chcem Teba milovať; — moje bez Tvojho je mŕtve, — nemôže lásky mať. — Za nič ja svoje srdce mám, — keď Ježiša svojho nemám, — v Sviatosti skrytého — a Boha živého. — **2.** Ktorého more, zem celá — nemôže obsiahnuť, — v Sviatosti sa nám ukrýva, — srdcia chce pritiahnuť. — Pritiahni srdce aj moje — z márnosti sveta ku sebe, — duše mojej pravý, — Ty Lekár láskavý! — **3.** V Oltárnej tejto Sviatosti — krv, telo sú živé, — Bohočloveka vlastnosti — sú to opravdivé. — Hoc' nevidíme, veríme, — prijímame, čo si ctíme: — Krista sväté telo — a pravú krv Jeho. — **4.** Ó Ježiš môj, z dôvernosti — v Tebe nádej skladám, — žiadúcny božských milostí — k Tvojim nohám padám. — Si anjelov potešenie, — srdciam našim osviežonie, — duší strážca istý; — z hriechov ich očisti! — **5.** Ty, Otca odblesk a svätosť, — ó Ježišu Kriste, — Ty dušiam našim si radosť, — spasenie nám isté. — Daj, by nám srdcia zranené — Tebou boly vyhojené, — Lekáru najsladší, — Ty poklad najväčší! — **6.** Ó Ježiš, Tebe v Sviatosti — vrúcne sa klaniame; — čuj naše vrelé žiadosti, — ktoré tu skladáme: — Prosíme Ťa, ochraňuj nás, — odvráť mor, vojnu, hlad od nás: — daj šťastné skonanie — a večné spasenie!

228. — **1. Nebe i zem vyhlasujte** — chválu Pána večného, — bez prestania pozdravujte — Srdce Krista milého! — [:Poďme k Srdcu Ježišovmu — a klaňajme sa Jemu! — Znejte, piesne, k sláve Jeho, — Srdca Pána večného!:] — **2.** Ono skôr nás milovalo, — než sme my Ho mohli znať; — v pokrm sladký nám sa dalo, — čo nám mohlo viacej dať? — Poďme,

atď. — 3. Pre všetkých je otvorené, — nikoho nevytvára, — dary v sebe uzavreté — i hriešnikom podáva. — Poďme, atď. — 4. Ten, kto k Nemu sa utieka, — potešenie nachádza, — lebo z Neho vždy preveľká — radosť ducha pochádza. — Poďme, atď. — 5. Srdce Jeho plápolalo — láskou k človečenstvu vždy, — od počiatku neprestalo — platiť láskou na veky. — Poďme, atď. — 6. Ó Ježiš náš najjasnejší, — prijmi naše volanie, — prijmi svojich verných duší — najvrúcnejšie oddanie! — Poďme, atď. — 7. Ó Ježiš, skrz lásku svoju — krvou Srdca Božského — obmy biednu dušu moju — od všetkého hriešneho. — Poďme, atď. — 8. Plameň mocný z ohňa Tvojho — v srdci našom nech horí, — nech rozpáli ducha môjho, — rany hriechov zahojí. — Poďme, atď. — 9. Žehnaj srdce dokonalé, — daj mi silu, milosti, — chváliť Teba neustále — chcem tu i vo večnosti. — Poďme, atď. — 10. Daj, nech v nebi poznávame — slávu Tvoju u Otca, — Tebe večne sa klaniame — a spievame zo srdca: — Poďme, atď.

229. — 1. Oslavujme najsvätejšie — Srdce Ježišovo, — venujme Mu najvrúcnejšie — srdca svojho slovo: — Srdce sväté, prevznešené, — tys' prameňom milosti, — ó buď stále velebené — tu i vo večnosti! — 2. Sedmorým, hľa, tokom z Teba — presvätá krv prúdi, — prepotrebný liek to s neba — pre nás, hriešnych ľudí, — Srdce sväté, atď. — 3. Otvor v boku, tá predrahá — ružoskvelá rana, — to je žriedlo lásky, blaha, — to brána do neba. — Srdce sväté, atď. — 4. Tys' potecha zarmúteným, — slabým posilnenie, — spomôženie ubiedeným, — hriešnym odpustenie. — Srdce sväté, atď. — 5. Srdce tiché, ponížené, — všetkých Ty vzor čností, — duše Tebe zdôverené — vedieš k blaženosti. — Srdce sväté, atď. — 6. My sa teda s dušou, telom, — Tebe oddávame, — Teba Pánom, Spasiteľom — svojím nazývame. — Srdce sväté, atď. — 7. S Tebou Tebe my žiť chceme, — ostávaj vždy s nami — a keď žiť tu prestaneme, — spoj nás s nebešťanmi. — Srdce sväté, atď.

230. — 1. Ó Srdce, poklad nebeský, — Ty zbav nás všetkých nerestí; — tak túžime vždy po Tebe, — ó veď nás k neba velebe! — **2.** Že ranila Ťa kopija, — to kliatba hriechov spravila; — ó Srdce, hrozne zranené, — len Ty si naše spasenie. — **3.** Keď nepriateľ ma napadne, — chráň dušu moju, ó Pane; — Tys' brána nebies jedine — pri mojej smrti hodine. — **4.** Krv z Teba tokom prúdila, — by duša v nej sa umyla; — Ty veniec z tŕňov na hlave — si uvil pre mňa k oslave. — **5.** Ó Milosrdnosť zázračná, — nech slávi Ťa reč povďačná; — len Srdca mi Ty neodním, — nech so svätými vždy Ho ctím.

231. — 1. Pozdravujme Božské Srdce, — plné lásky, plameňa! — [:Prebodnutie, krvácanie — lásku Jeho znamená.:] — **2.** Pred presvätým Srdcom Tvojím — prosíme Ťa úprimne: — [:daj, nech všetci bez prestania — v službe Tvojej horlíme.:] — **3.** Všetci chceme, žiadame si, — dokiaľ plynie život náš, — [:aby vždycky láska Tvoja — plápolala živo v nás.:] — **4.** Po skonaní, Božské Srdce, — vezmi všetkých do neba, — [:aby sme Ťa milovali, — tešili sa u Teba.:]

232. — 1. Sem srdce k Srdcu dones, — by zblĺklo plameňom, — nech dotýka sa nebies — tu v speve blaženom. — [:Ó Srdce, prameň lásky, — Ty večný Božstva chrám, — Ty život náš vždy spravuj — a udeľ nebo nám.:] — **2.** Zhas náruživosť vo mne, — čo k zlu ma vábi vše, — by uctil som Ťa hodne, — ó Srdce najmilšie! — Ó Srdce, atď. — **3.** Ó Srdce, lásky more, — smy blato mojich vín — a zdvihni zas ma hore, — mňa láskou k sebe viň. — Ó Srdce, atď. — **4.** Daj vidieť očiam mojim, — jak márny je ten svet, — nech vždy sa toho bojím, — jak skoro musím mrieť. — Ó Srdce, atď. — **5.** Ó Srdce, len ma schovaj — do svojej rany dnu — a hneď šťastný som, aj — keď zlí ma napadnú. — Ó Srdce, atď. — **6.** Tu ťarcha núdze sladne — a zľahčie rameno, — tu teplie srdce chladné, — necíti bremeno. — Ó Srdce, atď. —

7. Nuž srdce moje, plesaj, — chváľ Krista blažené, — nech horia v tebe stále — očistné plamene. — Ó Srdce, atď.

233. — 1. **Tisíc ráz buď pozdravené,** — Božské Srdce, neba skvost, — hľaď na srdce zarmútené, — ktoré vzdychá o milosť. — Veď i Teba prerazila — preostrá zbraň stotníka: — tak sa milosť rozmnožila, — že nás všetkých preniká. — 2. Odtiaľ čerpaj zmilovanie, — pokolenie Evino, — lebo Jeho krvácanie — biedy tvoje zmenšilo. — Z rany Jeho voda i krv — na teba vyprúdila, — aby dušu obťaženú — od hriechov nám umyla. — 3. Keď mi hrozí búrka istá — a žiaľ srdce soviera, — u Božského Srdca Krista — ono znova okrieva. — Keď ma mučí jarmo hriechu — a Sudcu sa obávam, — v Srdci Tvojom mám potechu, — celkom sa Mu oddávam. — 4. Vitaj, Srdce prevelebné, — celé moje bohatstvo, — v Tebe moje srdce verné, — v Tebe nájde víťazstvo. — Do lásky ma svojej prijmi, — aby som len Tebe žil — a tak obmyl svoje viny, — milosť v sebe rozmnožil. — 5. Tebe žiť a zriecť sa viny — túžba moja jediná, — súd Tvoj bude milostivý, — keď mi udrie hodina. — Do Tvojich rán vdýchnem vtedy — dušu svoju úbohú, — nech do lásky večnej vletí — a sa teší vždy v Bohu.

234. — 1. **Vzdajme chválu, česť i slávu** — Ježiškovi sladkému, — ohlasujme lásku Jeho — Srdca svetu celému. — [:Ono za nás neváhalo — bolestnú smrť podstúpiť — a tak nás od smrti večnej — milostive vykúpiť.:] — 2. V plamennom sa mori topí, — čo zaiste znamená, — že v tom Srdci vždy prebýva — k ľuďom láska plamenná. — [:Ohňom lásky chce zapáliť — srdcia naše studené, — aby v nich čnosť prebývala — a žiadosti vznešené.:] — 3. Kríž Ho zdobí a tŕňový — veniec Ho korunuje, — čnosti nám tak odporúča, — ktoré najviac miluje. — [:Ó predrahé Srdce Pána, — vzor tichosti, pokory, — daj, nech radi pretrpíme — bolesti a priekory.:] — 4. Rana Srdca Ježišovho — nebo nám otvorila — a volá

na dušu vernú: — „Poď, nevesta rozmilá! — [:Boje samé máš vo svete, — tu je sladkosť pokoja, — tu je milo odpočívať, — tu sa rany zahoja.“:] — **5.** „Potrp málo, bojuj stále, — sleduj Syna Božieho, — po krížovej ceste kráčaj — hor' do mesta svätého.“ — [:Príde doba, keď sa márnosť — sveta nášho pominie — a na Srdci Pána svojho — duša verná spočinie.:]

235. — 1. Znej, pieseň, srdcom lásky, — jej zvuky nech plynú — sťa sladké vtáčat hlasy — v nebeskú výšinu! — Kam blesky slnka z rána — jas, žiar roznášajú, — zem, nebo Srdcu Pána — nech chválu vzdávajú! — **2.** My sme nemilovali — to Srdce vznešené, — obrážať sa nebáli — za nás prerazené. — Kam blesky, atď. — **3.** A Ono lásky ohňom — vždy ešte k nám horí, — milosť vždy nájde ten v Ňom, — kto sa Mu pokorí. — Kam blesky, atď. — **4.** Vždy ešte Jeho rana — tu je otvorená, — tu k životu je brána, — tu nádej blažená. — Kam blesky, atď. — **5.** Ó srdce, lásky plné, — pokornú prosbu mám: — nech ma Tvoja krv smyje, — zbuduj vo mne svoj chrám. — Kam blesky, atď. — **6.** Potom na búrnom svete — žiť budem v pokoji; — nech bieda trápi, hnetie, — láska Tvoja zhojí. — Kam blesky, atď. — **7.** Ty láskou osladíš mi — poslednú hodinu, — spojíš ma so svätými, — dáš slávnu otčinu. — Kam blesky, atď.

K sv. omši.

236. — **1. Omša sa už začína,** — obeť chleba a vína, — ktorá bola Spasiteľom — ustanovená. — **2.** Chváľme Boha spoločne, — prosme všetci srdečne, — staň sa, Pane, aby sme Ťa — chválili večne. — Glória: **3.** Sláva Otcu večnému, — Synu, Bohu milému, — buď podobne česť a chvála — Duchu Svätému. — **4.** Sláva buď na výsosti, — Bože, Tvojej štedrosti — a nám pokoj ráč darovať — z veľkej milosti. — Evanjelium: **5.** Daj, ó Kriste premilý, — aby sme vždy plnili, — čo Ty kážeš a tak sa Ti — večne korili. — Krédo: **6.** V Teba, Bože, veríme — a v tom sa nemýlime, — že si Bohom trojjediným, — vždy vyznávame. — **7.** Tys' náš Otec, Stvoriteľ, — Tvoj Syn je náš Spasiteľ — a Duch Svätý milostivý — náš Posvätiteľ. — Ofertórium: **8.** Prijmi, Pane, obetu, — ktorú kňaz Ti koná tu, — na oltári obetuje — obeť presvätú. — **9.** Skrze presvätú obeť — meno Tvoje sa posväť, — aby Ťa vždy ospevoval — s nami celý svet. — Sanktus: **10.** Svätý, svätý, svätý Pán, — najvyšší si Ty Boh sám, — svätý Bože, ráč byť vždycky — milostivý nám!

237. — **1. Bože, plný láskavosti,** — shliadni na nás nehodných, — z náležitej pobožnosti — k omši svätej sídených. — Prijmi vďaky, ktoré, Pane, — z hlbín srdca vzdávame, — vyplň prosby prednášané, — keď obetu konáme. — Glória: **2.** Sláva Bohu na výsosti, — Pánu sveta večnému, — na zemi buď mier v stálosti — ľudu bohabojnému. — Česť Kristovi, Baránkovi, — Ježišovi drahému, — každý vďaku nech vysloví — Bohu Duchu Svätému. — Krédo: **3.** Verím v Boha jediného, — v troch osobách mocného: — v Boha Otca, Syna Jeho, — tak i v Ducha Svätého.

— Verím v Cirkvi založenie, — so svätými spoločnosť, — verím v zmŕtvych ja vzkriesenie — a v života večitosť. — Ofertórium: **4.** Prijmi, Otče náš nebeský, — túto obeť, lásky dar, — ktorú skladá ľud kresťanský — skrze kňaza na oltár. — Prijmi obeť za veriacich — a daj hojnej milosti, — prijmi ju i za trpiacich — a vyveď ich k radosti. — Sanktus: **5.** Svätý, svätý, najsvätejší! — takto k Bohu voláme. — Zástupov Boh najmocnejší! — nábožne Mu spievame. — Požehnaný, ktorý s neba — na oltár náš stupuje — a v obeti smiernej seba — samého nám daruje.

238. — 1. Bože, svetov mocný Pane, — shliadni s výšky na svoj ľud, — ktorý v Tvojom svätom stane — modlí sa tu za svoj blud. — Vzdáva Ti tu čistú obeť — za nečistej mysle čin: — prijmi, Pane, ju i posväť, — jak ju svätil Boží Syn. — Glória: **2.** Z prachu zeme k sláve neba — zaleť zvučnej chvály hlas. — Vesmír i ľud, veleb Boha, — ktorý stvoril svet i nás. — Trojjediný i trojvečný — Boh, najvyšší večný Pán: — Tebe buď, ó Nekonečný, — budovaný v srdciach chrám. — Evanjelium: **3.** Ľudská nádej, život, spása — v Kristovi je složená, — ktorý v Písme svätom hlása — pravé cesty spasenia. — Kto vždy na nich kráča, koná, — nezblúdi, sa nestratí; — kto nepozná hlas zákona, — večná smrť ho zachváti. — Krédo: **4.** Jedna je loď, ktorá vodí — ľudstvo plavbou života, — ktorá pevnú cestu brodí, — nikdy sa nestroskotá: — loď je jedna, to je viera — v pravdu Kristom zjavenú, — kto jej srdce neodpiera, — sväte kráča k spaseniu. — Ofertórium: **5.** Aké dary priniesť máme, — Tebe, Bohu svätému? — Akú obeť Ti my dáme? — Dal si život každému! — Prijmi za nás svojho Syna, — ktorý obeť vykoná, — keď pod rúškom chleba, vína — plní nádej zákona. — **6.** S Božím Synom Ti splácame, — čistej lásky slušnú daň; — i sŕdc svojich priestor dáme, — Tebe, ktorý si náš Pán. — Bývaj večne v nás jak v stane, — v mysli,

v srdci a v duši — snaha naša, — milý Pane, — by hriech Tvoj byt nerušil. — Sanktus: **7.** V jeden súzvuk naše hlasy — spája úcta veleby, — ktorou skvieš sa, Tvorca krásy, — v prírode i na nebi. — Malé tvory, veľké svety — Teba chvália, Boh svätý, — z našich úst i z tvorstva znie Ti: — Svätý, svätý, trojsvätý!

239. — 1. Bože, Tvojej velebnosti — skrúšene sa koríme, — zapáľ oheň v nás milosti, — daj, nech láskou horíme, — aby sme Ťa milovali — ako v nebi anjeli, — obetu Ti prinášali, — hriechy svoje želeli. — Glória: **2.** Sláva Bohu buď na nebi, — ktorý hľadí s výsosti, — pokoj ľuďom daj na zemi, — Ježiš, plný milosti. — Snímaš hriechy sveta zlého, — nebies brány otváraš, — zveš do blaha nebeského, — ktoré svojim verným dáš. — Evanjelium: **3.** Božie slovo ukazuje — pravú cestu do neba, — kto ho plní, verne čuje, — tomu sa báť netreba. — Učiň, Bože, s láskavosťou, — aby sme vždy plnili — slovo Tvoje s ochotnosťou — a tak sa Ti ľúbili. — Krédo: **4.** V Boha všetci my veríme, — v Otca svojho večného, — v Stvoriteľa neba, zeme, — v Krista, Syna Božieho, — Duchom Svätým počatého, — z Panny narodeného, — pre nás na svet poslatého — i v Ducha presvätého. — Ofertórium: **5.** Prijmi tieto dary, Pane, — na znak vďakov činenia, — Tvojím kňazom prednášané, — ktoré sa tu premenia — v telo a krv Syna Tvojho, — jak On v pravde vyslovil, — keď zákona už nového — obetu ustanovil. — **6.** Tebe, Tvorca neba, zeme, — s touto žertvou rozmilou — seba samých venujeme, — zbav nás hriechov, omylov. — Osvieť mysle leskom svitu, — zapáľ v srdciach lásky cit, — aby sme Ti smeli ich tu — za obetu posvätiť. — Sanktus: **7.** Svätý, svätý, Boh náš svätý, — zástupov Pán nazvaný, — Otče, Synu, Duchu Svätý, — v každej dobe buď s nami. — Plné Tvojej slávy nebe, — zem je plná jasnosti, — korí sa tu, Bože, Tebe — ľud veriaci v radosti.

240. — 1. Dietky srdca nevinného — do kostola prišly sme — uctiť Krista premilého, — Jemu zbožne spievame. — Prinášame srdcia svoje, — ktoré horia zbožnosťou, — čakajú nás žitia boje, — posilni nás milosťou. — Glória: **2.** Bohu slávu, velebenie — chóry neba spievaly, — keď radostné narodenie — Ježiškovo hlásaly. — Aj my svojmu Ježiškovi — slávu, chválu spievame, — nevinnému Baránkovi — svoju úctu skladáme. — Evanjelium: **3.** Tvoje slovo, Pane Kriste, — je nám cesta spasenia, — veríme len v pravdy čisté, — v slová Tvojho učenia. — Podľa Tvojej pravdy, Bože, — chceme žiť a chceme mrieť, — tak nás diabol nepremôže, — akokoľvek bude chcieť. — Krédo: **4.** Verím v Boha Otca, Syna, — v Boha Ducha Svätého: — zbaví ma len moja vina — raja, blaha večného. — Verím v Cirkev všeobecnú, — v tela zmŕtvych vzkriesenie, — verím tak i v slávu večnú, — v čistej duše spasenie. — Ofertórium: **5.** Ako dietok milovníka, — Ježiško, Ťa poznáme, — tak skrz Tvojho služobníka — obetu Ti konáme. — Na oltári chlieb na telo, — víno na krv premeníš, — vzývame Ťa, Kriste, vrele: — pomáhaj a k nám sa sníž! — Sanktus: **6.** „Svätý, svätý, najsvätejší!“ — s anjelmi tu spievajme. — Ježiš Kristus najvzácnejší, — celí sa Ti dávame. — Prijmi hlasy svojich dietok, — spievame Ti s radosťou, — k Tebe ako jarný kvietok — vinieme sa s nežnosťou.

241. — 1. Hlboko sa Ti klaniame, — Bože náš na výsosti, — na kolená v prach padáme — pred trón Tvojej svätosti: — prijmi, ktoré Ti konáme, — [:ó Bože, pobožnosti.:] — **2.** Moc a múdrosť nekonečná, — ktorá všetko stvorila, — velebnosť a svätosť večná, — ktorá ľudstvo spasila: — to je láska tá srdečná, — [:čo nás sem privábila.:] — Glória: **3.** Sláva Bohu na výsosti, — ľudu pokoj, spasenie, — Bože, chráň nás od úzkosti, — pravé daj potešenie. — Tys' Pán mocný od večnosti, — [:Ty si naše spasenie.:] — Evanjelium: **4.** Buď nám, Pane, na pomoci, — privádzaj nás k pokániu, — milosti daj vo dne, v noci

— ku každému konaniu. — Koríme sa Tvojej moci, — [:daj posilu žiadanú.:] — Krédo: **5.** Verím v Boha najvyššieho, — v Syna Jeho večného, — verím v Ducha presvätého, — obom v Božstve rovného. — Vieru srdca veriaceho — [:viď, keď vidíš hriešneho.:] — Ofertórium: **6.** Otče, náš dar chleba, vína — na Tvoj oltár skladáme, — pre zásluhy svojho Syna — požehnaj ho, žiadame. — Že tu krv sa stane z vína, — [:z chleba telo, veríme.:] — Sanktus: **7.** Sabaoth, Pán najslávnejší, — Tebe „Svätý!“ spievame, — že si Ty sám najsvätejší, — pred svetom vyznávame. — K oslave, jak v čas terajší, — [:tak vždy vôľu nech máme.:]

242. — 1. Klaniame sa Tebe, Bože, — Pánu svojmu skrúšene; — Tvoja milosť nám vymôže — nebies dary túžené. — [:Láska Tvoja nech nám zruší — všetky hriechy v našej duši, — by sme hodne prinášali — túto obeť pochvaly.:] — Glória: **2.** Sláva, vďaka nech sa chystá — Pánu Bohu na nebi, — za každý dar Srdca Krista, — daný podľa potreby. — [:Po smrti nás vnes do neba, — by sme ďalej ctili Teba, — Tebe vrúcne sa klaňali, — vďaky Ti tam vzdávali.:] — Krédo: **3.** Veríme, že v osobách troch — je Boh jeden jediný: — Otec, ktorý všetko stvoril; — Syn, čo sníma nám viny; — [:Svätý Duch nás posväcuje, — vo sviatostiach očisťuje. — V tejto viere posilni nás, — všemohúci Pane náš!:] — Ofertórium: **4.** Prijmi, Pane, svojho Syna, — nášho Pána obetu, — skrz ňu odpusť všetkým hriechy — a daj čnostiam rozkvetu; — [:s Božským Srdcom dať Ti chceme — svoje srdcia ponížené — za oslavu a prosenie, — za vďaky a smierenie.:] — Sanktus: **5.** „Svätý, svätý!“ prespevujme, — chváľme Boha radostne, — bo sa ide vykonávať — tajomstvo to slávnostné. — [:Pod spôsobom vína, chleba — obetovať chce sám seba — Ježiš v láske svojho srdca — a tak prosiť u Otca.:]

243. — **1. Kresťania, sem spiechajte,** — Bohu chválu vzdávajte, — o Kristovi Ježišovi — tu rozjímajte. — **2.** Telo Božie trápené, — svätou omšou slávené, — hľa, tu sa dnes predstavuje — v naše spasenie. — Glória: **3.** Nech je Bohu sláva, česť, — anjelská tak znela zvesť: — nám na zemi pokoj daný — nech zavráti lesť. — Evanjelium: **4.** Bože, ráč do milosti — prijať Cirkvi žiadosti, — ktoré teraz Ti predkladá — Tvoj kňaz z vrúcnosti. — Krédo: **5.** V Boha, Otca večného, — v Krista, Syna milého, — veríme tak, ako v Božstvo — Ducha Svätého. — Ofertórium: **6.** Prijmi, večný Otče, tu — najčistejšiu obetu, — ktorú Ježiš sám pred smrťou — zanechal svetu. — **7.** Kňaz chlieb, víno predkladá — a pred Tvoju tvár skladá: — ráč požehnať tieto dary, — s nami Ťa žiada. — Sanktus: **8.** „Svätý, svätý!“ spievame, — s anjelmi česť vzdávame: — Bohu, Otcu nebeskému — sa vždy klaniame.

244. — **1. K stolu Božej láskavosti** — s pokorou prichádzame, — pred Ježišom v skrúšenosti — na kolená padáme, — [:keď večere Pána slávnej, — lásky Jeho k svetu dávnej, — dnes pamiatku v úcte zjavnej — slávne vykonávame.:] — Glória: **2.** Tebe slávu bez skončenia, — Kriste, prespevujeme, — pre večeru tú spasenia — Teba zvelebujeme. — [:Ty, nesmiernej velebnosti, — prijmi naše povďačnosti, — ktoré Tvojej láskavosti — teraz prisluhujeme.:] — Krédo: **3.** Veríme Ťa prítomného — vo Sviatosti Oltárnej, — Bohčloveka láskavého, — čo v pamiatke preslávnej — [:pod spôsobom vína, chleba — k požívaniu dávaš seba — nám, veriacim, Pane s neba, — z lásky k hriešnym nám zjavnej.:] — Ofertórium: **4.** Oltár je, hľa, Tvoj stôl svätý, — kde Ti obetuje kňaz — chleba, vína dve podstaty, — jak si nám to kázal raz; — [:obeť veľkej velebnosti — ruší dávne pamätnosti, — pred tvár Tvojej láskavosti — slávnostne pristupuje.:] — Sanktus: **5.** Na veky si svätý, Bože, — neba, zeme Ty Pane, — všetko Ťa len chváliť môže, — velebiť neprestajne. — [:V pre-

velebnej tu Sviatosti, — v dare toľkej láskavosti, — v svojej svätej prítomnosti — skrytý byť neprestaneš.:]

245. — 1. My klaniame sa Tebe, — Bože na výsosti: — vyslyš naše v potrebe — na zemi žiadosti. — Keď my podľa zákona — obetu svätíme, — nech s tým, čo sa v nej koná, — Tebe sa vďačíme. — Glória: **2.** Ó Bože náš na nebi, — Tebe sláva sluší, — odstráň všetko na zemi, — čo náš pokoj ruší; — nech tu strachu zbavení — pokoj požívame, — radosťou naplnení — zbožne Ťa vzývame. — Evanjelium: **3.** Evanjelium Pána — nie sú ľudské slová, — na ten základ stavaná — je Cirkev Kristova. — Pravdu Boha samého — ono nám zjavuje, — šťastný, kto podľa Neho — život svoj spravuje. — Krédo: **4.** Veríme, vyznávame — Boha trojjedného: — Otec, tak Ho voláme, — stvoril svet z ničoho; — Syna z lásky nám On dal, — Ježiša drahého, — ktorý človekom sa stal — skrz Ducha Svätého. — Ofertórium: **5.** Ó shliadni milo, Pane, — na chlieb, víno: dary — Tebe obetované — na tomto oltári — a ktoré sa obrátia — v krv, telo Kristovo, — keď ony sa posvätia — skrz slovo kňazovo. — Sanktus: **6.** Ducha k nebu vznášajme — v svojej skrúšenosti, — „Svätý, svätý!" volajme — Bohu na výsosti. — Plné sú slávy Tvojej — nebe i zem, Pane, — daj, nech z temnosti svojej — pohanstvo povstane!

246. — 1. Ó Bože, na výsosti, — shliadni na nás, tu prítomných — a pozbav nepravostí — nás, hriešnikov poškvrnených, — [:keď službu Ti konáme — a obeť prednášame.:] — Glória: **2.** Buď sláva Najvyššiemu, — ktorý na nebi panuje, — mier ľudu pobožnému, — ktorý svoj hriech oľutuje. — [:Teba, Otče, chválime, — Tebe dobrorečíme.:] — Krédo: **3.** Veríme v jedného, — mocného vždy Stvoriteľa, — veríme v Syna Jeho, — Ježiša Vykupiteľa — [:a v Ducha presvätého, — v podstate im rovného.:] — Ofertórium: **4.** Ráč prijať, Otče láskavý, — obetu dnes nekrvavú, — v ktorej Ti ľud kresťanský — pri-

náša česť a oslavu; — [:nech s vôňou ľúbeznosti — vznáša sa do výsosti.:] — Sanktus: **5.** Hlas vrúcne pozdvihujme, — „Svätý, svätý, najsvätejší!“ — s anjelmi prespevujme, — zástupov Boh najmocnejší. — [:Zem, nebe plné chvály, — sú Pána chorál stály.:]

247. — 1. Ó Ježišu náš najmilší, — k obete sa schádzame, — ktorú Tebe v čas terajší — skrze kňaza konáme. — Prijmi teda do milosti — vďačnú službu tu od nás, — aby s nami vo večnosti — tešili sa svätí z nás. — Glória: **2.** Tak je, buď vždy Bohu chvála, — Jeho česť vždy hľadajme, — nech Ho všetci ľudia chvália, — vrúcnym srdcom žiadajme, — lebo Otcom všetkých je nás, — ktorý nás tak miloval, — že i Syna svojho za nás — na smrť dať neľutoval. — Krédo: **3.** Každý verí z nás doista — v Stvoriteľa mocného, — veríme aj v Jezu Krista, — Spasiteľa drahého, — v Boha Ducha presvätého, — ktorý nás posväcuje — a jedného z nás každého — k dobrému povzbudzuje. — Ofertórium: **4.** Otče milý, prijmi k sebe — obeť lásky synovskej, — ktorá sa tu vznáša k Tebe, — požehnania udeľ jej, — aby nám tak umožnila — hriechov našich sotrenie — a u Teba zaslúžila — nám budúce spasenie. — **5.** V tej obeti Božia sláva — skrýva sa v chlebe, víne, — ale Tvoja moc to dáva, — že podstata pominie — a sa stane z chleba, vína — telo i krv pravého — Krista Pána, Tvojho Syna, — pokrm ducha zbožného. — Sanktus: **6.** Svätý, svätý, najsvätejší — Otec, Syn, Duch láskavý, — trojjediný najslávnejší, v troch osobách Boh pravý. — Nebe i zem Bohu plesá — v oslave nekonečnej; — daj, by tešiť mohli sme sa — s Tebou, Pane, večne v nej.

248. — 1. Ó trojjediný Bože, — pred Tebou kľačíme — a zbožnou modlitbou Ťa, — ó Pane, prosíme, — aby sme Ti prinášali — Kristovu obetu, — nech veľké zásluhy jej — nás k Tebe privedú. — Glória: **2.** Na nebi oslavujú — Ťa, Bože, anjeli, — čo ľuďom dobrej vôle — Tvoj pokoj spievali; — my sa Ti tu klaniame — a dobrorečíme, — i chválu prinášame —

a vďaky úprimné. — Krédo: **3.** Ja verím v Boha Otca — i Syna Božieho, — nám z Panny zrodeného — i Ducha Svätého: — tak v jednom večnom Bohu — tri verím osoby, — z nich každá na spasenie — mi mocne pôsobí. — Ofertórium: **4.** Včuľ prijmi, veľký Bože, — tú svätú obetu, — nech Ti je ďakovaním — za milosť presvätú; — skrz tieto dary všetkým — nám odpusť poklesky, — aby sme Ťa velebili, — Otče náš nebeský. — Sanktus: **5.** Vždy „Svätý, svätý, svätý!“ — Ti vrúcne spievame, — bo takto blízko nikde — Ťa v svete nemáme; — nech je vždy požehnaný — ten, ktorý vtelený — k nám prišiel v mene Tvojom, — ó Bože milený!

249. — 1. Poďte, duše, s radosťou — svätú omšu sláviť, — s náležitou vrúcnosťou — Pána Boha chváliť. — Obeť srdca čistého — Pánu obetujme — a pred tvárou Mocného — hriechy oľutujme. — Ó Pane, zmiluj sa! — Glória: **2.** Sláva Bohu večnému, — — Pánu na výsosti, — mier človeku stálemu — v každej svätej čnosti. — Bohu Otcu buď sláva, — Synovi milému, — podobne buď vzdávaná — česť Duchu Svätému. — Ó Pane, zmiluj sa! — Evanjelium: **3.** Slovo Evanjelia — od Boha pochádza, — v ňom sa Pána zjavenia — základ vždy nachádza, — v ňom nás sám vyučuje, — Ježiš, Boh láskavý. — Šťastný je, kto splňuje — Jeho zákon pravý. — Ó Pane, zmiluj sa! — Krédo: **4.** Verím v Boha jedného, — v podstatnej bytnosti, — podľa osôb trojeho, — vždy bez pochybnosti. — Boh Otec, Syn, Duch Svätý — vo všetkom sú rovní, — to vyznáva každý z nás, — kresťan bohabojný. — Ó Pane, zmiluj sa! — Ofertórium: **5.** Milostive ráč k sebe — prijať tieto dary, — Bože, ktoré kňaz Tebe — kladie na oltári — a daruj nám milosti, — aby obeť naša prispela nám k radosti — v sláve Mesiáša. — Ó Pane, zmiluj sa! — **6.** Tebe sa zasväcuje — táto obeť čistá — a Ťa rozpamätuje — na smrť Jezu Krista. — Mária, buď u Syna — prostrednica naša, — aby naša zlosť, vina — odpustenia našla. — Ó Pane, zmiluj sa! — Sank-

tus: **7.** „Svätý, svätý!“ spievame, — Bohu v nebi chvála — česť a sláva večnému — nech sa povždy dáva! — Prespevujú v radosti — všetky tvory zeme, — preto Bohu v zbožnosti — verní ostať chceme. — Ó Pane, zmiluj sa!

250. — 1. Poďte, obnovme obetu, — ktorú Kristus nechal svetu. — Otče, zmiluj sa nad nami, — nad ľudom Tvojím biednym — a daj nám svätej milosti, — v dobrom stálosti. — **2.** Stvoriteľa oslavujme — a srdcia Mu obetujme. — Otče, zmiluj sa, atď. — Glória: **3.** Sláva buď Bohu na nebi, — Bože, ľud Tvoj Ťa velebí. — Otče, zmiluj sa, atď. — Evanjelium: **4.** V srdci je nám zaštepené — Ježiša sväté učenie. — Otče, zmiluj sa, atď. — Krédo: **5.** Veríme v Boha jedného, — v svätej Trojici skrytého. — Otče, zmiluj sa, atď. — Ofertórium: **6.** K Tebe sa, Pane, modlíme, — o dar milosti prosíme. — Otče, zmiluj sa, atď. — Sanktus: **7.** Spievajme „Svätý, presvätý, — Boh Otec, Syn i Duch Svätý!“ — Otče, zmiluj sa, atď.

251. — 1. Pred oltárom tu kľakáme, — všemohúci Bože náš, — k Tebe zrak svoj obraciame, — ktorý v nebi prebývaš. — Odpusť hriechy, nepravosti, — z prenesmiernej láskavosti, — [:nezavrhni, nesúď nás.:] — Glória: **2.** Mocný Bože, chválime Ťa, — bez skončenia spievame, — za pokojom tohto sveta, — k Tebe vrúcne vzdycháme. — Teba, všemohúceho Boha, — chváli more, zem, obloha, — [:aj my sa Ti klaniame.:] — Evanjelium: **3.** Blahonosné slovo Božie — nábožne počúvajme, — je v ňom pravda večná, istá, — v srdci ho vždy chovajme. — Slovo Krista: — pravá cesta, — vedúca do nebies mesta, — [:po nej zbožne kráčajme.:] — Krédo: **4.** Veríme a vyznávame — Boha Otca večného, — za pravého Boha máme — Krista, Syna milého; — jedno Božstvo vyznávame, — za milosti dar vzývame — [:Boha, Ducha Svätého.:] — Ofertórium: **5.** Shliadni na nás dobrotive, — Pane, Bože náš s neba, — prijmi vďačne, milostive — dary vína i chleba. — Obráť k nám

tvár prívetive; — Tebe daná tu úctive, — [:nech je milá obeta.:] — **6.** Obeť túto Ti dávame — na pamiatku mučenia, — požehnaj ju, Ťa žiadame, — vlej do duší skrúšenia. — Obeť milú predkladáme, — nech skrz ňu u Teba máme — [:večnú milosť spasenia.:] — Sanktus: **7.** K anjelom sa pripojujme — plní živej vrúcnosti, — „Svätý, svätý!" prespevujme, — chváľme Boha v zbožnosti. — Nesmierna je Jeho sláva, — preto nech sa Mu česť vzdáva — [:navždy, až do večnosti.:]

252. — 1. Pred trón lásky Tvojej, Bože, — s dôverou si kľakáme, — láska Tvoja všetko zmôže, — v nej mý spásu hľadáme; — Otče, pre smrť svojho Syna, — ktorého dnes chceme ctiť, — daj, nech zmizne naša vina, — daj milosti Tvojej žiť. — Glória: **2.** Sláva večná Pánu slávy, — celý svet Ho oslavuj — a tak všade pokoj stály — pozemčanov oblažuj. — Ráč udeliť, Otče večný, — pre kríž Syna drahého, — zásluh poklad nekonečný — mocou Ducha Svätého. — Evanjelium: **3.** Ó preblahé, sväté slová, — slová lásky, smierenia, — v ktorých svitla doba nová — slobody a spasenia! — Vám podľahly bludy, klamy, — zloba, krivda, nepravosť, — ó víťazte aj nad nami, — nech nás vodí pravá čnosť. — Krédo: **4.** Chválu, vďaku vzdávame Ti, — Bože, za tú dobrotu, — že nám svetlo viery svieti — ku pravému životu; — keď tmy tône smrti tlačia — ešte toľké národy, — nám púť k nebu istú značia — Cirkvi svätej návody. — Ofertórium: **5.** Čo ku chlebu, vínu dáme, — Pane, v obeť za seba? — Vlastného my nič nemáme, — všetko máme od Teba. — A tak teda dary Tvoje — v obetu Ti kladieme, — utíš naše nepokoje, — daj nám večné spasenie. — Sanktus: **6.** Tebe, Pane, neba sbory — stále „Svätý!" spievajú, — ó nech s nimi všetky tvory — slávu Tvoju hlásajú. — I my teda povznášame — hlasy chvály ku nebu — a čnosťou sa domáhame — zrieť tam Božiu velebu.

253. — 1. Ráč nás, Pane, zbaviť nepravostí, — hriechov a premnohých našich zlostí, — keď sídení

v Tvojom chráme — Velebnosti Tvojej sa klaniame. — Glória: **2.** Sláva Ti buď, Bože, na výsosti, — pokoj ľuďom stálym v každej čnosti. — Otec i Syn je najvyšším — i so Svätým Duchom, Pánom naším. — Krédo: **3.** Verím v Boha Otca, Stvoriteľa; — verím v Boha Syna, Spasiteľa; — verím v Ducha presvätého, — obom v Božstve svojom rovnakého. — Ofertórium: **4.** Najsvätejší Pane na výsosti, — prijmi našu obeť z úprimnosti, — ktorú Ti tu predkladáme — a s ňou seba samých oddávame. — **5.** Prijmi ju za naše hriechy, zlosti — a za naše veľké nepravosti, — ktorých sme sa dopustili, — čím sme Tvoju lásku obrazili. — Sanktus: **6.** Svätý, svätý, svätý, najsvätejší, — Ty si Pán zástupov najmocnejší. — Plné Tvoje sídlo, nebo, — plná zem príslušnej slávy Jeho.

254. — 1. Zmiluj sa, Bože s výsosti, — nad ľudom tu sídeným, — odpusť mu všetky krehkosti, — prosí srdcom skrúšeným. — Kyrie, zmiluj sa, ó Pane, — Tvoja vôľa nech sa stane. — Kyrie, kyrie, ó Pane, — Tvoja vôľa nech sa stane. — Glória: **2.** Zem, brehy, more hlásajte — slávu Stvoriteľovu, — hory a lesy plesajte — chválou Spasiteľovi. — Sláva Ti, Bože náš na nebi, — pokoj ľuďom buď na zemi. — Sláva Ti, Bože náš na nebi, — pokoj ľuďom buď na zemi. — Krédo: **3.** Veríme v Teba, Bože náš, — v Boha Otca večného, — veríme, že Ty v moci máš — ľudí sveta celého. — Tys' náš Boh jediný na nebi, — Teba spev náš dnes velebí. — Tys' náš Boh jediný na nebi, — Teba spev náš dnes velebí. — Ofertórium: **4.** Obetný dar Ti dvíha kňaz, — sluha z Tvojej milosti, — prijmi ho v láske tu od nás, — prijmi odznak štedrosti. — Darom sa verný ľud dnes Ti vďačí, — keď pred stánkom Tvojím kľačí. — Darom sa verný ľud dnes Ti vďačí, — keď pred stánkom Tvojím kľačí. — Sanktus: **5.** Spievajme s chórom anjelov: — „Svätý Bože na nebi“, — Tys' Pánom nebies zástupov, — spev náš nech Ťa velebí. — Plné sú zem celá,

nebesá — k Tvojej sláve, spev náš plesá. — Plné sú zem celá, nebesá — k Tvojej sláve, spev náš plesá.

255. — 1. Svätú obeť začíname — v mene Tvojom, Ježišu, — aby bola Ťa žiadame, — užitočná pre dušu. — Ó Pane náš, Kráľu nebies, — prispej svojou milosťou, — by sme mohli omšu svätú — vypočuť s pobožnosťou. — Glória: **2.** Chváľme Boha jediného, — jak len chváliť môžeme, — lebo Jeho velebného — chváliť dosť nemôžeme. — Chváľme Boha spevom, rečou, — chváľme Ho i skutkami, — chváľme Ho vždy s úctou väčšou, — svojimi vždy čnosťami. — Krédo: **3.** Verím v Boha jediného, — ktorý je náš Stvoriteľ, — v Jezu Krista, Syna Jeho, — ktorý je náš Spasiteľ, — verím v Ducha presvätého, — v Božstve obom rovného. — Tešiteľa presladkého — a k nám vždy láskavého. — Ofertórium: **4.** Nech je milá obeť naša — ako obeť Ábela, — ktorú Ti kňaz tu prináša, — bo Cirkev ho posiela; — prijmi obeť chleba, vína, — Synom nám založenú, — učiň, Otče, by slúžila — nám všetkým ku spaseniu. — Sanktus: **5.** Svätý, svätý, Pán Boh svätý,— jediný v troch osobách, — Boh náš Otec, Syn Duch Svätý, — nerozdielny v bytnostiach. — „Hosana“ Mu na výsostiach, — česť a vďaky vzdávajme, — chválu Jeho majme v ústach — každý deň, keď vstávame.

256. — 1. Tu skrúšení v prach padáme, — Bože, pred Tvoju tvár; — i srdce k Tebe dvíhame — a oči na oltár. — Ach, ukáž nám tvár premilú — a odpusť našu nám vinu. — Ach, nás veľkých nevďačníkov, — neopúšťaj nás, hriešnikov, — nás hriešnikov, — nás, biednych hriešnikov! — Glória: **2.** Buď Bohu na výsosti — spev chvály vzdávaný — a milovníkom čnosti — mier, pokoj dávaný. — Nech sláva Tvojho mena — je všade rozmnožená, — zvuk našej vrelej vďaky — [:nech prejde oblaky!:] — Krédo: **3.** Ó Stvoriteľu zeme, neba, — my Tebe sa tu koríme — a bez pochyby všetkej v Teba — vždy pevne, stále veríme — i v Syna, z Panny zrodeného, — nás, hriešnych Vykupiteľa — i v Ducha, v daroch prehojného

— [:a smutných duší Tešiteľa.:] — Ofertórium. **4.** Z rúk svojho kňaza ráč vziať — tú obeť presvätú — a ráč ju, Bože, prijať — za hriechov odplatu. — I keď sa ukazuje — len chlieb a víno nám, — predsa, čo naznačuje, — [:je Ježiš Kristus sám.:] — Sanktus: **5.** Presvätý, svätý, svätý — je Boh náš Hospodin! — tak, svätou hrôzou jatý, — spieva Ti Serafín. — Zem chváli Teba, Kráľu, — česť tvory hlásajú, — jak svätí v nebi, chválu — [:v svete Ti vzdávajú.:] — Po pozdvihovaní: **6.** Ráč, Otče, s nebies vysokosti — sem milostive pozerať, — od svojich dietok v dôvernosti — danú Ti obeť ráč prijať. — Shliadni na horkosť umučenia, — čo Tvoj Syn pre nás podstúpil, — by od večného zatratenia — nás drahou smrťou vykúpil. — Prijímanie: **7.** [:Jak smiem ísť k stolu Tvojmu:] — hriechom poškvrnený? — [:Prihovor sa chorému,:] — bude uzdravený. — Ja svätou túžbou horím — včuľ schránkou Tvojou byť, — [:keď Tebe sa tu korím:] — chcem, Pane, Tebe žiť. — Požehnanie: **8.** Už obeť predôstojnú — sme zbožne konali, — [:v nej Pánovu:] moc hojnú — a milosť poznali. — Ráč s nami útrpnosť mať, — Ty, Otče milostí, — pre obeť túto ráč dať — [:nám večné radosti,:] — nám večné radosti.

257. — 1. Ty si, Pane, v každom chráme, — v svätostánku živý chlieb, — zbožnou piesňou česť Ti dáme, — čuj hlas tichých modlitieb. — Svätá omša, obeť vznosná, — Bože dobrý, už znie Ti, — človek svoju hriešnosť pozná, — nehodný je obeti. — Glória: **2.** Sláva Bohu! Pokoj ľuďom! — V nebi ples a v svete mier. — Koniec tme a všetkým bludom, — duša, zvoľ si rovný smer. — Hviezda spásna, zažiar darom — pokoja a mieru nám, — prosbou znieme pred oltárom, — slávou Pána zuní chrám. — Evanjelium: **3.** Božie slovo učí viere, — nádeji a láske aj, — kto tu žije v jeho smere, — ten raz uzrie neba kraj. — Kto by nechcel v nebi bývať, — v sláve, v kruhu anjelov? — Kriste, daj žiť a Ťa vzývať — podľa svojich svätých slov! — Krédo: **4.** Verím

v Teba vrúcne, pevne, — pravý Boh v troch osobách, — vyznávam Ťa hlasne, spevne — a pred Tebou padám v prach. — Rozmnož Cirkev, Trojjediný, — svetla žiarou obdar svet, — odpusť hriechy, posväť činy: — čistých prijmeš k sebe zpät. — Ofertórium: **5.** Spásnu obeť obetoval — za nás Ježiš, Boží Syn. — Ktože by Ho nemiloval? — Veď s nás sníma ťarchu vín. — Čo Ti, Bože, oddať máme, — biedni ľudia, z ochoty? — Všetko v obeť ponúkame, — duše, srdcia, životy. — Sanktus: **6.** „Svätý!“ nebom ozýva sa. — „Svätý!“ zvučí kostolom. — „Svätý!“ Pane, ľudstva spása, — znie Ti chvála nocou, dňom. — Sláva v nebi, v sveta hlase, — chvála, úcta, lásky daň — Bohu patrí v každom čase, — Tebe, mocný, večný Pán!

258. — 1. Vstupujem do chrámu Tvojho, — Pane, k stolu svätému, — medzi stĺpy okrášlené, — k trónu Kráľa večnému; — [:tu pred Tebou na zem padám, — ach, odpusť naše viny nám — a úctou, Pane, pokornou — sa zavďačiť Ti žiadam.:] — Glória: **2.** „Sláva Bohu na výsosti!“ — anjeli prespevujú. — „A na zemi pokoj ľudu!“ — jasave oznamujú. — [:I my tu s nimi spievame — a Bohu chválu vzdávame: — ó Bože mieru, pokoja, — staň sa vždy vôľa Tvoja!:] — Krédo: **3.** Verím v Boha jediného, — v Boha Otca večného, — ktorý mocou nekonečnou — stvoril svet ten z ničoho. — [:I v Otca, Syna večného — a Spasiteľa drahého, — ja verím v Ducha Svätého, — vždy s Nimi jednotného.:] — Ofertórium: **4.** Na Tvoj oltár čistú obeť, — chlieb a víno skladáme, — nech sa v telo a v krv Krista — premení, Ťa žiadame; — [:ráč obeť vína a chleba — od nás tu prijať do neba, — s ktorou sa Tvojej svätosti — dávame do milosti.:] — Sanktus: **5.** Chóry nebies bez prestania — „Svätý, svätý!“ spievajú; — všetci Boží vyvolení — „Hosana!“ Ti volajú. — [:Ich príklad aj my sledujme — a ustavične spievajme: — Nech Bohu večná sláva je, — „Hosana!“ Mu spievajme.:]

259. — 1. Začína sa konať pravá obeť, — ktorú Pán založil, — opustiac svet. — On ju konal, konať učil, — On ju konať kňazom — sám poručil. — 2. Pristúpme sem v pravej pobožnosti, — ku slávnej obeti — tej Sviatosti. — Je to obeť nekrvavá, — Otcu nebeskému — veľmi drahá. — Glória: 3. Sláva Ti buď, Bože na výsosti, — tak ako vždy bola — od večnosti. — Pokoj ľuďom buď na zemi, — Syn Boží k nám schádza — oslávený. — Evanjelium: 4. Myseľ našu, Pane, ráč osvietiť,— ráč i naše srdce — tu roznietiť. — Nech čujeme a veríme — slová Tvoje, Kriste, — a plníme. — Krédo: 5. Verím pevne v Boha jediného, — Otca, Syna, Ducha — presvätého, — v nerozdielne tri osoby, — jediný Boh jednej — sú podoby. — Ofertórium: 6. Otče, prijmi obeť chleba, vína, — u ktorých podstata — bude iná; — z Tvojej moci to pramení, — že v telo, v krv Krista — sa premení. — 7. Obeť tá za všetky naše zlosti, — nes sa k trónu Tvojej — velebnosti, — bo spomienka a pamiatka — umučenia Krista — je nám sladká. — Sanktus: 8. „Svätý, svätý, svätý!“ prespevujme — a Boha večného — zvelebujme, — bo najvyšší, najmocnejší — On je Pán, jedine — najsvätejší.

K Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej.

260. — **1. Pokľakni na kolená,** — ó duša vykúpená! — Hľa, tu Sviatosť prevelebná — je vystavená. — **2.** Hľaď na Boha večného — tu v Sviatosti skrytého: — pros Ho srdcom poníženým — o milosť Jeho. — **3.** Buď od všetkých uctený, — velebený, chválený, — Ježiš Kristus, na oltári — tu vystavený! — **4.** Kriste, daj nám pomoci, — chráň nás v každej úzkosti, — chráň nás v každej ťažkej chvíli — vo dne i v noci. — **5.** Pozri na nás s výsosti, — zachráň naše živnosti, — daj všetkého potrebného — z svojej štedrosti. — **6.** Baránku, čo z milosti — snímaš nám hriechy, zlosti, — nedaj, by sme zahynuli — v nekajúcnosti. — **7.** A raz v smrti hodinu — odpusť nám hriech i vinu, — v cestu večnú nás posilni, — priprav hostinu. — **8.** Keď svoj život skončíme, — do večnosti vkročíme, — v svoje priveď nás kráľovstvo, — vrúcne prosíme.

261. — **1. Ach, láska preveľká** — Boha môjho, — ktorého včuľ vidím — tu skrytého, — v spôsobe chleba — prítomného, — tu na oltári — sníženého! — Ach, Bože môj milý, — nie som hodný, — by k Tebe sa blížil — človek biedny. — **2.** Ach, bolí ma srdce, — že som zhrešil — a hriechmi svojimi — Ťa obrazil. — Ľutujem hriechy, — nepravosti, — ktoré som spáchal — z vášnivosti! — Ach, odpusť, Otče môj, — shliadni na mňa — okom milosrdným — a poteš ma.

262. — **1. Ach, vitaj, vitaj nám,** — anjelský chlebe, — voláme radosťou — plní k Tebe, — abys' nás v tento čas — nasýtil zcela, — by duša naša viac — nelačnela. — Z poníženosti a z pobožnosti — pristúpte volaní — v tej žiadosti. — **2.** Ach, vitaj, vitaj nám, presväté Telo, — ktoré si na kríži — pre nás pnelo!

— Všetkých nás svolávaš — ku stolu svojmu — a milosť rozdávaš — dušiam hojnú. — Z poníženosti, atď. — **3.** Ach, vitaj, vitaj nám, — krv Krista Pána, — za nápoj žíznivej — duši daná! — Ten žije, kto z krvi — tej svätej pije, — na kríži z presvätých — rán vyliatej. — Z poníženosti, atď. — **4.** Ach, vitaj, vitaj nám, — posvätný chlebe, — ktorý nám otváraš — sladké nebe! — Bo hodne kto z toho — chleba požíva, — podľa slov Krista — spasený býva. — Z poníženosti, atď. — **5.** Ach, vitaj, vitaj nám, — Hostia čistá, — v ktorej je ukryté — Božstvo Krista. — Do Tvojich svätých rán — sa obetujem, — nad všetko, Ježišu, — Ťa milujem. — Z poníženosti, atď. — **6.** Ach, vitaj, vitaj nám, — Pane náš milý, — ktorý sa ukrývaš — v tej Hostii! — Tys' pravý Pán Boh náš, — Ty si Spasiteľ, — Ty si sám Kráľ, — slávny Vykupiteľ. — Z poníženosti, atď.

263. — **1. Buď vždy pozdravená,** — čistá Hostia, — v ktorej je ukryté — tajomstvo Krista. — Ach, vitaj, môj Kriste, — Boh neomylný, — srdce mi daj čisté, — ducha posilni! — **2.** Teba pozdravujem — srdca z celého, — Boha, okrem Teba, — nemám iného. — Ach, vitaj, atď. — **3.** Ó nesmierna láska, — Pane môj milý, — ktorý sa ukrývaš — v tejto Hostii. — Ach, vitaj, atď. — **4.** Tebe, Bože drahý, — srdce venujem, — bo Ťa nadovšetko, — Kriste, milujem. — Ach, vitaj, atď. — **5.** Ty si môj Boh pravý, — Ty si Spasiteľ, — Tys' Kráľ všetkej slávy — a Vykupiteľ. — Ach, vitaj, atď. — **6.** Tebe srdce, dušu, — vôľu oddávam — a pomoc od Teba — len očakávam. — Ach, vitaj, atď.

264. — **1. Buď vždy pozdravené,** — ó presväté Telo, — ktoré si na kríži — pre nás hriešnych pnelo. — Ó jak si prekrásna, — Sviatosť vznešená, — základ nášho spasenia! — **2.** Verím v Teba, Bože, — Boh náš opravdivý, — v Oltárnej Sviatosti — s telom, s dušou živý. — Ó jak, atď. — **3.** Pod spôsobom chleba — Boh sa v pokrm dáva, — pod spôsobom vína — krvou nás napája. — Ó jak, atď. — **4.** Kto, Hostia svätá, —

hodne Ťa požíva, — ten na duši svojej uzdravený býva. — Ó jak, atď. — **5.** Ó nebeská manna, — Ty anjelský chlebe, — čistú srdca sladkosť — nachádzame v Tebe. — Ó jak, atď. — **6.** Pri hodine smrti — bývaš posilnenie, — zarmútenej duši — bývaš potešenie. — Ó jak, atď. — **7.** Poteš nás, ó Kriste, — skrytý v tomto chlebe, — v trápení a v biede — vinieme sa k Tebe. — Ó jak, atď. — **8.** Vitaj, najsvätejšie — a predrahé Telo, — vitaj i predrahá — krv, vyliata z neho. — Ó jak, atď. — **9.** Vitaj, veľká Sviatosť — od Syna Božieho — a poklad milosti — človeka biedneho. — Ó jak, atď. — **10.** Udeľ nám, náš Pane, — skrytý vo Sviatosti, — aby sme raz prišli — k Tebe do radosti. — Ó jak, atď.

265. — 1. Ctím Teba pobožne, — vrúcne Ťa ctím, — [:prítomný pod rúškom — tu sviatostným!:] — Tebe sa poddávam, — celý som Tvoj, — [:hľaď na mňa hriešneho, — ó Bože môj!:] — **2.** O Tebe rozjímam, — Boh môj a Pán, — [:stvorením pohŕdam, — keď Teba mám.:] — Teba chcem milovať, — Tebe česť vzdať, — [:v Tebe sa tešiť chcem — a radovať.:] — **3.** Ježišu, ktorý si — len z lásky k nám — [:za pokrm nám, hriešnym, — seba dal nám.:] — Nech žíznim po Tebe, — nebeská slasť, — [:kiež hľadám v nebesiach pravdivú vlasť!:] — **4.** Po smrti v nebi chcem — Tvoju zrieť tvár, — [:ako dnes pozerám — tu na oltár.:] — S Tebou chcem živý byť — vo večnosti, — [:prijmi ma láskave do milosti.:]

266. — 1. Daj nám sväté požehnanie, — ó Ježišu náš milý, — by sme Tvoje zmilovanie — v každom čase skúsili. — Opatruj nás vo dne, v noci, — buď nám vždy na pomoci! — **2.** Ó Ježišu, sľubujeme, — že Ťa chceme milovať, — Tvoje slová povždy chceme — až do smrti zachovať; — ráč posilniť nás v slabosti, — skrytý Bože v Sviatosti! — **3.** Pane, naše čuj žiadosti, — ktoré Ti predkladáme, — v Tvojej láske a štedrosti — nádej svoju skladáme. — Veď nás tu po ceste čnosti, — po smrti do radosti.

267. — 1. Hostiu vítajme, — tej manne česť dajme, — zástupov Pánovi — a kráľov Kráľovi. — Zdrav' buď, ó anjelský chlebe, — voláme vrúcne ku Tebe, — [:predrahé telo a krv!:] — **2.** Národ náš posilňuj, — vlasť našu ochraňuj, — ku blahu všetkých nás — sošli nám pravdy jas. — Chráň nás vždy od nepriateľov, — pokoja nežičiteľov, — [:Ježiša telo a krv!:] — **3.** Daruj nám milosti, — ó Bože, v štedrosti, — ktorý si chránieval — a mannou kŕmieval — židovský ľud svoj v pravý čas, — napájaj krvou svojou nás: — [:ó Bože milostivý!:] — **4.** A v smrti hodine — obdar nás, prosíme, — vierou i dúfaním — a pravým pokáním, — by sme tu prijali Teba, — po smrti prišli do neba — [:na veky chváliť Teba.] — **5.** Sletujte, anjeli — a všetci veselí, — s nami sa spojujte, — „Presvätý!" spievajte. — Zdrav' buď tu, Kriste, v Sviatosti — prítomný, Bože s výsosti, — [:v spôsobe chleba, vína.:]

268. — 1. Chvála Tebe, ó Bože, — že si prišiel s neba — a prebývaš tu s nami — v spôsob vína, chleba. — Nik z nás nemá pochybnosť, — každý pevne verí, — že v Oltárnej Sviatosti — Boh nám Syna sveril. — Ó Pane, zmiluj sa! — **2.** Ó Baránku nevinný, — ktorý hriechy snímaš, — ľutujúcich za viny — na milosť prijímaš! — Nie sme hodní, ó Pane, — vo Tvoj stánok vstúpiť, — Tvoje slovo jediné — môže nás vykúpiť. — Ó Pane, zmiluj sa! — **3.** Za dar tejto Sviatosti — Bohu chválu vzdajme, — v pokore, úctivosti — Jemu sa klaňajme. — Prosme, aby obeta — omše svätej smyla — hriechy naše a milosť — pre nás vyslúžila. — Ó Pane, zmiluj sa!

269. — 1. Chváľ, Sione, Spasiteľa, — chváľ Pastiera, Živiteľa, — chválospevom srdečným. — **2.** Podľa svojej chváľ možnosti — Jeho, lebo tej hodnosti — nie si ty dostatočný. — **3.** Dnes sa predmet chvályhodný, — chlieb živý, pre nás životný, — k sláveniu predstavuje. — **4.** Pri poslednom večeraní — k požívaniu, že je daný, — kresťan nepochybuje. — **5.** Nech je chvála dokonalá, — nech je plná, slávna, stála —

a radostné uctenie. — **6.** Bo deň iste slávny ctíme, — keď večere tej svätíme — divné ustanovenie. — **7.** Za posvätnej tej večere — Baránkom tým novým berie — Starý zákon už svoj cieľ. — **8.** Nová doba nastupuje, — tôňa pravde ustupuje, — svetlo dané za podiel. — **9.** Kristus, večer čo zaručil, — na pamiatku to poručil, — na naše oslávenie. — **10.** Kňazi to aj obnovujú, — keď chlieb, víno posväcujú — nám na večné spasenie. — **11.** Kresťanom sa článok dáva, — že sa telo z chleba stáva, — víno v krv sa zmeňuje. — **12.** Keď aj smysly nášho bytia — túto pravdu nedovidia, — viera nám ju zjavuje.

270. — 1. Klaniam sa Ti vrúcne, — Bože večitý, — pod spôsobom chleba — z lásky ukrytý! — [:Srdce moje Tebe — sa len oddáva, — že si Pánom Jeho, — vďačne uznáva.:] — **2.** Zrak môj i chuť chcely — by ma oklamať, — ale sluch ma učí — pevnú vieru mať. — [:Verím, čo Syn Boží — ustanovil nám, — ten klamať nemôže, — kto je pravda sám.:] — **3.** Na kríži sa skrylo — samé Božstvo, len — tu i človečenstvo — skryté zbožňujem. — [:V oboje ja verím, — Bože vznešený — a prosím, čo prosil — lotor skrúšený.:] — **4.** Ó pamiatka smrti — Krista Ježiša, — chlieb náš živý, sladkosť — sveta najvyššia, — [:daj, nech duch môj vždy len — Tebou sa živí, — po sladkosti Tvojej — vždy je dychtivý.:] — **5.** Ó Baránku Boží, — Kriste, Pane môj, — v neskonalej láske — dnes sa so mnou spoj. — [:Tvojej krvi stačí — kvapka jediná, — aby s všehomíra — smyla sa vina.:] — **6**. Ako Tomáš rany — ja tu nevidím, — predsa Ťa vyznávam, — že si Boží Syn. — [:Rozmnož vo mne vieru — i nádej k Tebe, — láskou srdce tiahne — do neba k sebe.:]

271. — 1. Ktorý na oltári — pod spôsobom chleba — v Hostii prečistej — divne skrýva sa, — je Boh opravdivý, — telom, dušou živý, — všetkým milostivý. — **2.** Svojimi očami ja Ho nikdy nezriem, — ale o tajomstve — pochybovať nesmiem; — ja Ho vždy vyznávam, — Spasiteľa svojho, — tu vždy prí-

tomného. — **3.** Skrz sväté Telo, — ktoré my tu ctíme — a krv najsvätejšiu, — ktorej sa koríme, — Bože, Ťa prosíme: — daj, nech nezhrešíme, — nebo nestratíme. — **4.** S Magdalénou hriešnou — k nohám Tvojim padám, — spomni, Pane, na mňa, — Teba vrúcne žiadam; — Bože dobrotivý, — buď mi milostivý, — volám ľútostivý.

272. — **1. Kriste, zo srdca celého** — poklonu Ti skladáme, — keď na kolená pred Tebou — pred oltárom padáme. — Svoje Telo a Krv svätú — daj nám zbožne užívať — a svoju lásku nesmiernu — ráč v nás vždy viac rozžíhať. — **2.** Baránku čistý, nevinný, — hriechy snímaš Ty svetu, — prebývaj vždy medzi nami, — udeľ nám milosť svätú — a pre svoju zmilovanie — zbav ľud svoj nepravosti, — daj, aby verne zotrval — v kresťanskej pobožnosti. — **3.** Nech Ti je milá, ó Pane, — obeta na oltári, — nech každý hriešnik dostane — skrz ňu nebeské dary. — Nech je všetko, čo robíme, — Tvoja chvála, veleba — a keď tu život skončíme, — veď nás k sebe do neba.

273. — **1. Lásky plní Serafíni,** — dolu s neba stupujte, — vy ste Bohu večne milí, — s nami tu prespevujte! — Ježiš v chleba tu v spôsobe — Otcu sa predstavuje, — jak na kríži v každej dobe — za nás sa obetuje. — **2.** Ó Baránku, Boží Synu, — poznáš naše slabosti, — sotri našu veľkú vinu, — prijmi nás do milosti. — V Teba verím, dôverujem, — Teba najviac milujem, — že som zhrešil, sa žalujem — a srdečne ľutujem. — **3.** Nie je hodné srdce moje, — by si vstúpil do neho, — nech premocné slovo Tvoje, — urobí ma schopného. — Milovať Ťa neprestanem, — lásky všetkej hodného, — stály v láske vždy ostanem, — posilni ma, slabého. — **4.** Ó Trojica najsvätejšia, — Ty náš Bože jediný, — buď Ti vzácna služba naša, — ktorú sme tu činili, — vykonali k Tvojej chvále, — k Tvojho mena ucteniu. — Ráč milosti dať nám hojne — a priveď nás k spaseniu.

274. — **1. Na kolená padáme,** — vrúcnym hlasom voláme: — Buď od nás vždy velebená, — Sviatosť

Oltárna! — **2.** Verme v Krista večného, — v Sviatosti tu skrytého. — Buď, atď. — **3.** Ježiš je k nám snížený, — Syn Boží oslávený. — Buď, atď. — **4.** Posvätený chlieb anjelov — stal sa chlebom ctiteľov. — Buď, atď. — **5.** Kto ho zbožne požíva, — milosť Božiu dobýva. — Buď, atď. — **6.** Tu je živé to Telo, — čo na kríži trpelo. — Buď, atď. — **7.** Tu je sveta hodnota, — cena nášho života. — Buď, atď. — **8.** Tu je všetkých pánov Pán, — tu je všetkých kráľov Kráľ. — Buď, atď.

275. — 1. Nepochopiteľné, nesmierne tajomstvo, — pod spôsobom chleba ukryté tu Božstvo! — [:K Tebe vzdychám, Teba vzývam, — „Svätý, svätý, svätý!" spievam. — Ó Sviatosť prevelebná, — večne buď pochválená!:] — **2.** Kiež by som Ťa chválil ako Cherubíni, — Tebe česť vždy vzdával ako Serafíni! — K Tebe vzdychám, atď. — **3.** Kiež by som mal vieru arciotcov dávnych, — v Tebe silnú nádej prorokov preslávnych! — K Tebe vzdychám, atď. — **4.** Teba chcem milovať ako učeníci, — krvou lásku stvrdiť ako mučeníci. — K Tebe vzdychám, atď. — **5.** Ale ja, tvor biedny, nič nemám iného, — len slzy za skutky života hriešneho. — K Tebe vzdychám, atď. — **6.** Prijmi, Jezu Kriste, srdce kajúcnosti, — Sviatosťou posilni, veď ma do večnosti. — K Tebe vzdychám, atď.

276. — 1. Ó Bože, Pane náš s vysokosti, — Tebe sa klaniame v úprimnosti; — veríme silne, — že Teba ctíme — celého v bytnosti, — plného štedrosti — tu v Sviatosti. — **2.** Ty si Kráľ nad kráľmi najmocnejší, — Stvoriteľ si vecí najmúdrejší. — Predsa nás voláš, — k stolu prijímaš, aby sme drahého — Baránka Božieho — požívali. — **3.** Vitaj, ó Kriste náš, Kráľ najvyšší, — Ježišu, priateľ náš si najmilší; — nebeská radosť, — anjelská sladkosť, — Teba tu vítame, — vrúcne Ti spievame, — Spasiteľ náš!

277. — 1. Ó Ježišu, Ty chlieb živý, — na oltári prítomný, — Spasiteľ náš dobrotivý, — mier a pokoj milovný! — Tvojej lásky prenesmiernej — zálo-

hou sa tu stáva — obeť svätá, ktorú Ti kňaz — [:na oltári podáva.:] — **2.** Ó Baránku náš nevinný, — Ty si spasil celý svet, — odpusť aj nám naše viny, — by sme Teba mohli zrieť; — daj nám preto, mocný Bože, — svetla svojej milosti, — čo prebývaš na oltári — [:v prevelebnej Sviatosti.:]

278. — 1. Ó láska, nádej, spása, — ó Spasiteľu môj, — len Tebe sa oddávam, — Ty pravdy, dobra zdroj. — [:Za Tebou, Bože, túžim — jak v noci, tak vo dne; — ranami srdca svojho — raň srdce dnes vo mne.:] — **2.** Tys' všemohúci, Bože, — Pán sveta celého, — hľaď milostive s neba — tu na mňa hriešneho. — [:Tvoj Syn ma oslobodil — z rúk diabla, od hriechu — a dal mi dobrotive — tú pravú potechu.:] — **3.** Jak by som nemiloval, — jak by som nechválil — vždy Teba, Jezu Kriste, — že si ma zachránil, — [:že si sa obetoval, — môj Kriste nevinný — a že si pre mňa zomrel, — môj poklad jediný.:]

279. — 1. Ó milí kresťania, — radosťou plesajme, — Sviatosti Oltárnej — vrúcne sa klaňajme: — Boha svojho láskavého — chváľme z hnutia srdečného, — tu máme drahého — Ježiša milého. — **2.** Slnce a hviezdičky, — tvár svoju zjavujte — a svojho mocného — Pána oslavujte; — vzdajte chválu, znejte slávu, — zvučte pieseň neustálu — v Sviatosti skrytému — Pánu najvyššiemu. — **3.** Buď vždy pozdravená, — presvätá Hostia, — v ktorej tu Kristus Pán — sám seba ukrýva. — Tu je Telo, Krv presvätá, — pre nás hriešnych je vyliata; — Ježiša vítajme, — „Svätý Pán!“ spievajme.

280. — 1. Ó vitaj, Ježišu, Ty chlieb živý! — Ach, buď nám, hriešnikom, milostivý. — Nech nám cena prevznešená — je Tvojej krvi dnes privlastnená. — **2.** Dušiam buď umrelých milostivá, — drahá krv Kristova, dobrotivá. — My prosíme vrúcne Teba, — zmiluj sa a priveď nás do neba. — **3.** Baránku, čo hriechy sveta snímaš, — zmiluj sa nad nami a vyslyš nás. — Odpusť zlosti, nepravosti — a prijmi nás všetkých do milosti. — **4.** Pane, nie sme hodní tej milo-

sti, — abys' nás navštívil v nehodnosti; — srdcia čisté daj nám, Kriste, — budeme hodní Ťa prijať iste.

281. — 1. **Pozdravená buď, Sviatosť Oltárna,** — všetko stvorenie Tebe sa klania; — i všetci anjeli slávu spievajú, — Tebe na nebi svätí úctu dajú. — 2. Ako Ťa uctím, Bože môj drahý, — ktorý prebývaš v Sviatosti s nami? — Ty si sa pokoril, k chlebu ponížil, — sostúpil s neba, by tento svet ožil. — 3. Drahý Ježišu, Spasiteľu môj, — prosím Ťa zbožne, teš ma, pri mne stoj. — Zmiluj sa nado mnou, prosím Ťa, Pane, — nech mi je dané Tvoje požehnanie. — 4. Padám pred Tebou tu na kolená, — nehodný Tvoj tvor, — nič neznamenám. — Buď mne milostivý, ó veľký Bože, — kto mi pomôže, len Ty sám jediný.

282. — 1. **Pred Tebou, Ježišu, padám na zem,** — od Teba pomoc si orodujem. — Skrytého v Sviatosti, — plného milosti, — nech každý chváli Ťa — v skrúšenosti. — 2. Buď navždy chválený, môj Boh a Pán, — ktorý tu v Sviatosti blížiš sa k nám. — Všetkým sa predkladáš, — za pokrm nám dávaš, — krvou nás presvätou — napájavaš. — 3. Radosťou oplývaš, Ježišu môj, — lebo Ty vždy tešíš verný ľud svoj; — nech je vždy chválené — presväté vtelenie, — od všetkých kresťanov — zvelebené. — 4. Ó manna nebeská, najvzácnejšia, — nežiadam si inšie, len Ježiša. — Veľkú ja radosť mám, — keď Teba vyznávam, — Ježiša telo, krv, — keď požívam.

283. — 1. **Radosťou oplývam,** — keď sa ja pozerám, Ježišu môj, — na Teba v Sviatosti, — plného milosti, — ó Bože môj! — [:Nech je pochválená — svätosť Tvojho mena, — Ježišu môj!:] — 2. Ježišu, pred Tebou — s úctou a velebou — na zem padám, — abys' ma požehnal — a väčšiu lásku dal, — vrúcne žiadam. — Nech je, atď. — 3. Vo víne a v chlebe — pozývaš ma k sebe — vo Sviatosti, — by som Ťa miloval, — Tebe prespevoval — vo večnosti. — Nech je, atď. — 4. Srdce Ti darujem, — Tebe sa venujem, — Kriste Pane! — Ty mi dáš milosti — a večné radosti, — zmilovanie. — Nech je, atď. — 5. Daj my-

seľ pokojnú, — odvráť mor, hlad, vojnu, — Ježišu môj! — Zachráň nás od škody, — od ohňa, od vody, — ó Pane môj! — Nech je, atď.

284. — **1. Radujme sa, ó kresťania,** — z krvi, z tela Pána, — verným dušiam milosť Božia — k úteche je daná. — Na oltári skrytého — Boha svojho máme. — Spasiteľa svätého — všetci vrúcne uctievame — Krista premilého. — **2.** Ó predivné premenenie, — veľká, Božia chvíľa, — chlieb a víno v Božstvo mení — jej nebeská sila. — Naša myseľ nebadá, — ako sa to stane, — kedy vchádza neba dar, — Božstvo samé milované — do chleba, do vína. — **3.** Ó Ježišu vo Sviatosti, — plný láskavosti, — Ty chlieb živý, ľuďom daný, — verím v skrúšenosti, — že si v chlebe, vo víne — tajomne tu skrytý, — daj mi srdce nevinné — v celom svojom živobytí — aj v smrti hodine.

285. — **1. Slovu nekonečnému,** — telom učinenému — sa klaňajme! — Boha tu prítomného — i s človečenstvom Jeho — [:vyznávame!:] — **2.** On je tu na oltári — pre nás obetovaný — na spasenie; — ktorý, by nás vykúpil, — prebolestné podstúpil — [:umučenie.:] — **3.** Tuto je opravdivé — telo Ježiša živé — i krv Jeho. — Za pokrm tu sa dáva — a v srdci tiež ostáva [:kajúceho.:] — **4.** Kriste môj preláskavý, — večný Kráľ a Pán slávy — opravdivý! — Ako som to zaslúžil, — aby som Ťa tu požil — [:v hriechoch živý?:] — **5.** Vďačnú chválu Ti vzdávam — a Tebe sa oddávam, — Boží Synu! — K sebe prijmi ma, Pane, — keď mi už smrť nastane, — [:v tú hodinu.:]

286. — **1. S neba na zem sostupujte,** — vy, duchovia anjelskí, — všetkou úctou zvelebujte — pokrm Boží, nebeský. — Kristus hriešny svet vykúpil, — k nám na oltár sostúpil. — Krista Boha zvelebujme, — vrúcne, slávne naveky. — **2.** Ó Baránku, Jezu Kriste, — Ty pre sveta hriešnosti — skúsil si na kríži iste — nevýslovné trpkosti; — zmilovať sa ráč nad nami, — milými Ti dietkami, — chráň v nás vždycky srdce čisté — z veľkej svojej milosti. — **3.** Dietky Tvoje v skrúšenosti — tu pred Tebou kľačíme, —

aby si nás ku Sviatosti — pozval, vrúcne prosíme. — Nech sme aj my anjelského — chleba Tvojho účastní — a nech dary prenesmierne — Tvojho tela skúsime. — **4.** Na nás, Bože, — s vysokosti požehnanie vylievaj — a nám svoje požehnanie — s nebies hojne sosielaj, — by sme boli čistí, čnostní, — pokorní a nábožní, — potom v nebi nám radosti — bez prestania udieľaj.

287. — 1. S neba stúpte, anjeli, — pristúpte, archanjeli, — [:nech vždy s nami — prespevuje — chválu svet celý.:] — **2.** Chváľte Boha svätého, — vo Sviatosti skrytého, — [:zvelebuj Ho — všetko s nami — stvorenie Jeho!:] — **3.** Bože mocný, Teba len — prosíme, odvráť plameň — [:večný od nás, — požehnaj nás — na veky. Amen.:]

288. — 1. Tebe žijem, Ježiš môj, — Tebe, Ježiš, umieram, — v živote a vo smrti — Tebe patriť si žiadam. — **2.** Moje srdce úbohé — prijmi, Bože, láskave, — na veky chce Tvojím byť — a žiť k Tvojej oslave.

289. — 1. S trónu slávy sostupuje — k svojmu ľudu Boží Syn, — ale Božstvo zahaľuje — pod spôsobom sviatostným. — Ó Baránku Boží, tichý, — vitaj, milý Pastier náš, — ktorý snímaš naše hriechy, — ktorý srdcu pokrm dáš! — **2.** Pristúp, duša, k stolu Pána, — k hodom Syna Božieho, — v ktorých z lásky zľutovanie — hostí teba, biedneho; — zľutovanie, ktorým svety — vyrval Kristus z večných múk — a vykúpil svoje deti — od bludu a z čiernych rúk. — **3.** Už sa slávnosť dokončila, — obeť, Bohu slávená, — kiež by bola Bohu milá, — ľudstvo zbožným spravila. — Bože, Tebe sa koríme, — Ty odpúšťaš a žehnáš, — za to Ťa vždy velebíme, — Zľutovníku, Bože náš!

290. — 1. Telo Krista a krv svätá, — anjelský si pokrm Ty, — pod spôsobom chleba, vína, — živý Bože ukrytý! – Pokloňme sa, pokľakajme — pred velebnou Sviatosťou, — my, nehodní, v prach padá-

me — pred Božou velebnosťou. — **2.** Hoci zázrak a tajomstvo — rozum náš neodhalí, — ale vierou skrz Ježiša — pravdy cieľ sme poznali. — Pokloňme sa, atď. — **3.** Svätý pokoj, odpustenie — duša nájde tu naša, — lebo v tejto Sviatosti tu — milosť nám Boh prináša. — Pokloňme sa, atď.

291. — **1. Velebme, kresťania, Boha najvyššieho,** — v Oltárnej Sviatosti skutočne skrytého; — vrúcne Mu spievame, — česť, chválu vzdávame — a srdcom skrúšeným — vrúcne Ho vítame. — **2.** Čo okom nevidíš, veriť to silne máš, — že je tu prítomný ten istý Pán Boh náš, — ktorý k nám sostúpil, — aby nás vykúpil — a ktorý príde raz, — by tento svet súdil. — **3.** Nebeský Pelikán tu s nami ostáva, — čo svojim veriacim vlastnú krv podáva: — dobrým na spasenie, — zlým na zatratenie, — vyhýbaj vždy hriechu, — srdca poškvrneniu. — **4.** Ktorému anjeli slávu vždy spievajú, — s ktorými blažení radostne plesajú, — s nami tu ostáva, — milosti rozdáva — a seba samého — za pokrm nám dáva. — **5.** Ó láska nesmierna, Ježišu, Ty vidíš, — že sa k nám, nehodným, v Sviatosti uníž iš. — Veľmi sa snižuješ, — že nás tak miluješ, — že nám krv a telo — hriešnym udeľuješ. — **6.** Ty, pokrm predrahý, Ježišu, Pán Boh náš, — čo telom a krvou duše nám kŕmievaš, — daj, by sme hriech znali, — hodne Ťa prijali — a tak púť života — s Tebou dokonali.

292. — Po pozdvihovaní: **1. Velebíme, Kriste, Teba,** — otváraš nám nebesá, — keď v spôsobe vína, chleba — nám za pokrm dávaš sa, — prebývať pri Tvojom stole — väčšej slasti, krásy niet, — bys' nás spasil, deti svoje, — znova ideš za nás mrieť. — Agnus: **2.** Baránka, čo hriechy sníma — sveta zlého, nevinný, — prosme, aby smyté boly — naše hriechy, prečiny, — by sme žili Bohu milí, — ako príkaz Jeho znie, — raja nebies zaslúžili — a dosiahli spasenie. — Požehnanie: **3.** Bože, svoje deti žehnaj — rukou kňaza svätenou, — ochraňuj nás, nezanechaj — a priveď nás k spaseniu. — Požehnaj nás v tele, v duši,

— ktoré máme od Teba — a keď telo v hrob sa vloží, — prijmi dušu do neba.

293. — 1. Veľkú milosť udeľuješ, — Bože, nehodnému, — veľkú lásku prejavuješ — človeku hriešnemu, — keď mi sväté telo dávaš, — drahou krvou ma napájaš, — dušu moju prichystávaš — k životu večnému. — **2.** Pod spôsobom chleba, vína, — Bohčlovek ukrytý, — Ty si pre mňa na kríži bol — ukrutne pribitý. — Tejto veľkej velebnosti, — Boha môjho vznešenosti, — takej divnej láskavosti, — spev nech znie večitý. — **3.** Zanechávam tohto sveta — klamlivé žiadosti, — Bohu sa už odovzdávam — v žiali i v radosti. — Pristúpiť chcem k tomu stolu, — kde obživím dušu svoju, — v smrti hriechu pozostalú, — podľa jej žiadosti.

294. — 1. Z hlbín srdca skrúšeného — obetu Ti svätíme, — keď Ťa Boha najvyššieho, — pod spôsobmi tu ctíme. — Svoje telo a krv svätú — hodne daj vždy požívať, — svoju lásku, v nás zažatú, — ráč vždy viac v nás rozžíhať. — **2.** Ó Baránku opravdivý, — čo snímaš hriech so sveta, — buď nám povždy milostivý, — veď si za nás obeta. — Maj vždy s nami zmilovanie, — snímaj s nás nepravosti — a daj stále zotrvanie — v Tvojej svätej milosti.

295. — 1. Vitaj, milý Jezu Kriste, — vitaj, Synu Panny čistej, — vitaj, drahé Božie Telo, — čo za nás na kríži pnelo.— **2.** Krv Kristova buď uctená,— Ty si duší našich cena, — pre naše sa leješ zlosti — z prenesmiernej láskavosti. — **3.** Zdravím Ťa, Ty chlieb anjelský, — pokrm dušiam Ty nebeský! — Prevelebná vitaj Sviatosť, — Ty si všetkých duší radosť. — **4.** Počuj, skrytý vo Sviatosti, — Kriste, náš vzdych a žiadosti, — Ty si pre nás na zem stúpil, — abys' hriešnych nás vykúpil. — **5.** Daj, Ježišu, tej milosti, — aby sme Ťa vždy v Sviatosti — čistým srdcom požívali, — vrúcne sa Ti vždy klaňali. — **6.** Bože, prv ako umrieme,— túto Sviatosť nech prijmeme,— všetkých hriechov odpustenie, — duše našej na spasenie.

296. — 1. Vitaj, najsvätejšie — Božie Telo, — ktoré si na kríži — pre nás pnelo; — [:v spôsobe chleba stajené, — pred nami k poklone — vystavené!:] — 2. Vitaj, najsvätejšia — Krv Kristova, — ktorú na oltári — kalich chová, — [:obmy z viny a z hriechov nás, — vrúcne Ťa prosíme, — ó Pane náš!:] — **3.** Baránku, Ty snímaš — naše viny, — naveky ostávaš — Ty jediný, — [:čo potešíš a pokoj dáš, — zmiluj sa nad nami, — ó Bože náš!:] — **4.** Požehnaj nás, Kriste, — očistených, — Tvojou milosťou — včuľ posvätených, — [:aby sme tak vždy spojení — zostávali s Tebou — sjednotení.:] — **5.** Nech je nám, ó Pane, — milostivá — prítomná s telom Krv — Tvoja živá, — [:daj nám sväté požehnanie, — po smrti radostné — zmŕtvychvstanie.:]

297. — 1. Zavítaj s nebies výsosti, — ó Sviatosť, plná milosti: — zavítaj, Jezu Kriste náš, — nám svätej lásky hojnosť dáš. — **2.** Ó príď k nám, naše spasenie — a obnov chvíle blažené; — do srdca nášho zavítaj, — milosti hojnosť všetkým daj! — **3.** Ty si náš pokrm najsladší, — útecha v žitia bodľačí; — ctíme Ťa jak slasť najvyššiu, — predrahý Kriste Ježišu! — **4.** Ó Kriste, Kráľu premilý, — daj, by sme Tebe slúžili; — v poslednej žitia hodine — k sebe nás prijmi, prosíme.

298. — Po pozdvihovaní: **1. Vitaj, spása duší, Bože živý,** — sostúpil si s neba v tejto chvíli; — pred Tebou tu v prach padáme — o spasenie Ťa žiadame. — Agnus: **2.** Baránku, čo hriechy sveta snímaš, — zmiluj sa nad nami a vyslyš nás; — odpusť naše nepravosti — a prijmi nás do milosti. — Požehnanie: **3.** Obľúb si, ó Bože, našu obeť — od nás tu nehodných a ju posväť; — udeľ nám včuľ požehnania, — neopusť nás do skonania.

299. — 1. Zdrav' buď, Kriste najmocnejší, — zdravas', sladkosť nebeská, — zdrav' buď, Ježiš náš najsladší, — zdravas', radosť anjelská! — K Tebe hľadia Cherubíni, — s Tebou sa vždy radujú, — Tebe všetci Serafíni — hlboko sa klaňajú. — **2.** Tu prebývaš na

oltári, — Baránok Ty nebeský, — prijmi vďačne naše dary, — žehnaj národ slovenský. — Nech nás ruka Tvoja vodí, — chráň nám mravy, chlieb a reč, — daj nech vlasti neuškodí — ani bieda, ani meč. — **3.** Nám synom a dcéram rodným, — udeľ ducha svornosti — a uštedri ľuďom hodným — dni pokoja, hojnosti. — Prosíme Ťa, by zavládla — medzi nami jednota, — aby Cirkev objať mohla — všetkých členov národa.

Ku sv. Prijímaniu.

300. — 1. Ježiš, Ježiš, príď ku mne, — ó jak túžim po Tebe! — Tys' najdrahší priateľ môj, — príď do srdca, Ježiš môj, — príď do srdca, Ježiš môj! — **2.** Poteš srdce, zažeň žiaľ, — oheň lásky v ňom rozpáľ; — moja láska Teba zve: — Ježiš, Ježiš, príď ku mne, — Ježiš, Ježiš, príď ku mne! — **3.** Prázdny svet ten núka kvet, — slasti, radosť, ktorých niet. — Moja slasť je Ježiš môj, — Ježiš, Ježiš, lásky zdroj, — Ježiš, Ježiš, lásky zdroj! — **4.** Pre mňa si na kríži pnel, — pre mňa bôľny hlas Tvoj znel. — Chcem Ti oddať srdce dnes, — túžby srdca k nebu vznes. — Príď, ó Ježiš, navždy dnes! — **5.** Poklad drahý, Ježiš môj, — vôkol zúri sveta boj. — Ja som slabý, daj mi síl, — aby v Tebe verne žil, — aby v Tebe verne žil!

K prvému sv. prijímaniu.

301. — 1. Príď, ó Pane milý, príď mi do srdiečka, — nech sa rozplápolí, nech sa rozplápolí — [:duša moja všetka!:] — **2.** Príď mi do srdiečka a prebývaj vo mne, — nechže som ja navždy, nechže som ja navždy — [:dieťa Tvoje verné!:] — **3.** Požehnaj ma, Otče, pokrm duší nastol, — daj, by cit ku Tebe, daj, by cit ku Tebe — [:vo mne vždy viac rástol!:] — **4.** Naplň dušu moju láska svätá Tvoja, — tak budem silne stáť, tak budem silne stáť — [:a nebáť sa boja.:]

302a — 1. Ó Pane, nie som hodný — do srdca bys' vstúpil môjho, — ale len slovom povedz, — len

jedným slovom povedz — a uzdravená bude duša moja.

302b — Ó Pane, nie som hodný, — abys' sostúpil do srdca môjho, — len slovom povedz, — len slovom povedz — a uzdravená bude duša moja, — a uzdravená bude duša moja.

303. — 1. Duša Kristova, posväť ma, — telo Kristovo, spas ma, — krv Kristova, napoj ma, — voda z boku Kristovho, obmy ma. — **2.** Utrpenie Kristovo, posilni ma; — ó dobrotivý Ježiš, vyslyš ma. — Nedaj mi od seba odlúčiť ma — a pred nepriateľom zachráň ma. — **3.** V hodinu smrti mojej povolaj ma, — a káž mi prísť k Tebe, — by som Ťa so všetkými svätými — chválil a velebil na veky. Amen.

304. — Litánie o najsv. mene Ježišovom — viď modlitebnú časť knižky str. 656.

305. — Litánie o najsv. Srdci Ježišovom — viď modlitebnú časť knižky str. 682.

306. — 1. Ó Spasiteľ všetkých ľudí, — Ježiš Kristus najsladší, — shliadni na svoj národ, ktorý — pred oltárom tu kľačí, — pred oltárom tu kľačí. — **2.** Sladké Srdce, Tebe sa my — všetci obetujeme, — by sme žili čnostne, zbožne, — v Tvojom Srdci blažene, — v Tvojom Srdci blažene. — **3.** Je to smutná pravda, že Ťa — mnohí poznať nechceli; — zavrhli Tvoj príkaz mnohí — a tak Teba zapreli, — a tak Teba zapreli. — **4.** Zmiluj sa i nad týmito, — Ježišu náš milený, — k presvätému Srdcu svojmu, — priviň všetkých v ľúbení, — priviň všetkých v ľúbení. — **5.** Kriste Bože! Buďže Kráľom — nielen nad veriacimi, — riaď aj synov márnotratných, — [:a zas kráľuj nad nimi.:] — **6.** Daj, by títo pod otcovské — prístrešie sa vrátili, — aby takto hladom, v biede, — [:večne nezahynuli.:] — **7.** Buďže Kráľom aj nad tými, — čo blud odňal od Teba, — a priveď ich k pravej viere, — [:Tebe patrí veleba.:] — **8.** Buďže Kráľom aj nad tými, — ktorí žijú v pohanstve, — aby zo tmy prišli k Tebe — [:a nemreli nešťastne.:] — **9.** Nad všetký-

mi ľuďmi kráľuj, — by Ťa každý miloval, — aby jeden ovčínec, len — [:jeden Pastier spravoval.:] — **10.** Bože, Pane, Cirkvi svojej — daj slobody, pevnoty, — udeľ všetkým národom vždy — [:pokoja a jednoty.:] — **11.** Dajže, aby so všetkých strán — zaznieval vždy jeden hlas: — Chválené buď, Božské Srdce, — [:spása naša, večná slasť.:]

307. — Litánie loretánske — viď modlitebnú časť knižky str. 842.

Antifóny k blahoslavenej P. Márii.
Adventná.

308. — 1. Slávna matka Spasiteľa, — hviezda morská putujúcich, — brána nebies otvorená, — buď pomocou padajúcich! — **2.** Zastaň nás, ó milostivá, — ktorá keď si porodila — svojho Boha Stvoriteľa, — príroda sa zadivila. — **3.** Matka, ktorás' pred pôrodom — i po ňom vždy panna bola, — oroduj vždy za nás hriešnych — tam, u nášho Spasiteľa.

309. — 1. Alma Redemptoris Mater, — quae pervia coeli, — porta manes et stella maris, — succurre cadenti! — **2.** Surgere qui curat, populo: — tu, quae genuisti — natura mirante — tuum sanctum Genitorem. — **3.** Virgo, prius ac posterius — Gabrielis ab ore — sumens illud, ave ave, — peccatorum miserere!

Do Vianoc.

℣. Angelus Domini nuntiavit Mariae.
℟. Et concepit de Spiritu sancto.

Od Vianoc.

℣. Post partum Virgo inviolata permansisti.
℟. Dei Genitrix, intercede pro nobis!

310. — Pod týmto číslom je v Kancionáli iný nápev adventnej antifóny.

Pôstna.

311. — 1. Zdravas', Kráľovná nebeská, — zdravas', Pani ty anjelská, — koreň Jessov, nebies brána, — ktorá svetu Svetlo dala. — **2.** Plesaj, Panna najslávnejšia, — ty zo všetkých najjasnejšia, — milostivá Panna čistá, — pros vždy za nás Syna Krista.

311a. — 1. Ave, Regina coelorum, — ave, Domina angelorum, — salve radix, salve porta — ex qua mundo lux est orta. — **2.** Gaude, Virgo gloriosa, — super omnes speciosa, — vale, o valde decora — et pro nobis Christum exora.

℣. Dignare me laudare te, Virgo sacrata.

℟. Da mihi virtutem contra hostes tuos.

Veľkonočná.

312. — 1. Raduj sa, nebies Kráľovná, — aleluja, aleluja, — kohos' nosiť bola hodná, aleluja, aleluja. — **2.** Zmŕtvych vstal, jak predpovedal, — aleluja, aleluja, — pros, aby nás k sebe prijal, — aleluja, aleluja.

313. — 1. Regina coeli, laetare, — alleluja, alleluja! — Quia quem meruisti portare, — alleluja, alleluja! — **2.** Resurrexit, sicut dixit, — alleluja, alleluja! — Ora pro nobis Deum, — alleluja, alleluja!

℣. Gaude et laetare, Virgo Maria, alleluja!

℟. Quia surrexit Dominus vere, alleluja!

Trojičná.

314. — 1. Zdravas', Kráľovná, — Matka milosrdenstva, — život náš i sladkosť — a nádej naša, zdravas'. — **2.** K tebe voláme — hriešni synovia Evy — v tomto sĺz údolí — stenajúci, plačúci. — **3.** A preto teda, — Orodovnica naša, — obráť k nám tie svoje — premilosrdné oči. — **4.** A nám Ježiša, — ktorý je požehnaný — plod života tvojho, — tam vo večnosti ukáž. — **5.** Ó milostivá — a nad všetkých pobožná, — ó presladká Panna, — Matka Božia, Mária.

315. — Salve Regina, Mater misericordiae, — vita, dulcedo et spes nostra, salve! — Ad te clamamus exules filii Evae, — ad te suspiramus gementes — et flentes in hac lacrimarum valle. — Eja ergo, advocata nostra, — illos tuos misericordes oculos — ad nos converte. — Et Jesum, benedictum fructum ventris tui, — nobis post hoc exilium ostende! — O clemens, o pia, — o dulcis Virgo Maria, — Virgo Maria!

℣. Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix.

℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Pred požehnaním.

316. — 1. Bože, všetko stvorenie — prosí Teba pokorne, — čaká Tvoje požehnanie, — Pane, skrúšene. — **2.** Aj my, núdzni, kľačíme, — pred Tebou sa koríme, — abys' sväté požehnanie — dal nám, prosíme. — **3.** Ó bohatý Pane náš, — ktorý všetko v moci máš, — netrestaj nás, neopusť nás, — včuľ a každý čas. — **4.** V tejto veľkej Sviatosti — tróniš vo velebnosti — a s nej ľudu požehnávaš, — dávaš milosti.

317. — 1. Javte, ústa, dôstojného — tela Pána tajomstvá — i predrahej krvi Jeho, — ktorú z milosrdenstva — vylial Otca Syn večného — k spaseniu človečenstva. — **2.** Nám sa v svojom zmilovaní — z čistej Panny daroval, — v svojom s ľuďmi obcovaní — pravdu večnú zvestoval — a po svojom dokonaní — dôkaz lásky zanechal. — **3.** Prevelebnej tu Sviatosti — vzdajme úctu, poklonu, — ustúp, obrad minulosti, — novému včuľ zákonu, — smyslov nedostatočnosti — viera vezmi záclonu. — **4.** Otcu, Synu premilému — buď česť a velebenie, — chvála, vďak a sláva Jemu — buď i dobrorečenie; — od obidvoch poslanému — rovnako buď uctenie.

318. — 1. Klaniame sa Tebe, živý Chlebe, — milostivý, večný Bože, Tebe, — Svätý, svätý, svätý, — nadovšetko svätý; — chváľme Boha z vrúcnosti — v najsvätejšej Sviatosti. — **2.** Prosíme Ťa, zmiluj sa

nad nami, — požehnaj nás, Pane, milosťami. — Svätý, svätý, svätý, — nadovšetko svätý; — chváľme Boha z vrúcnosti — v najsvätejšej Sviatosti.

319. — Živý Chlebe, s anjelmi ctíme Teba, — spolu človek v pravde — a veľký Boh s neba! — Svätý, svätý, svätý, — svätý, najsvätejší! — Ježiš, plný milosti, — v prevelebnej Sviatosti!

320. — 1. Na kolená padám, — česť a chválu vzdávam, — [:Teba, Boha svojho, — v Sviatosti uznávam.:] — **2.** Srdce to nehodné — k príbytku Ti dávam, — [:služobníkom Tvojím — do smrti ostávam.:] — **3.** Svätý, svätý, svätý, — svätý, najsvätejší, — [:Ježiš milostivý — v Oltárnej Sviatosti!:]

321. — Prosíme Ťa, zmiluj sa nad nami, — požehnaj nás svojimi milosťami. — Vrúcne Ťa žiadame, — daj nám požehnanie! — Svätý, svätý, svätý, — svätý, najsvätejší, — Ježiš milostivý — v Oltárnej Sviatosti!

322. — 1. Svätý, svätý, svätý, — nadovšetko svätý, — Ježiš, plný milosti, — v prevelebnej Sviatosti! — **2.** Na kolená padám, — česť a chválu vzdávam, — Tebe, Bohu živému, — v Sviatosti sa Ti klaniam. — **3.** Skromné srdce svoje — príbytkom Ti dávam, — sluhom Tvojím pokorným — až do smrti ostávam.

Po požehnaní.

323. — Mária, Matka milosti, — hľaď na nás s nebies výsosti, — [:ochráň nás pred nepriateľom, — a spoj nás so Spasiteľom!:]

324. — Neopusť nás nikdy, Ježišu najsladší! — Ježišu najsladší, neopusť nás nikdy!

325. — Požehnaj nás s vysokosti, — Bože, v svojej láskavosti; — Pane, Kriste, Spasiteľ náš, — chráň od zlého, opatruj nás!

326. — Srdce predrahé, žehnaj, pomôž nám a vždy nás chráň! — Neodvrhuj nás, udeľ milosť všetkým nám!

327. — **1. Nech je pochválený Boh,** — nech je pochválené Jeho sväté meno. — **2.** Nech je pochválený Ježiš Kristus, — pravý Boh a pravý človek, — nech je pochválené meno Ježiš. — **3.** Nech je pochválené Jeho najsvätejšie Srdce, — nech je pochválený Ježiš — v najsvätejšej Oltárnej Sviatosti. — **4.** Nech je pochválená slávna Matka Božia, — najsvätejšia Mária, — nech je pochválené jej sväté a nepoškvrnené počatie. — **5.** Nech je pochválené meno Márie Panny a Matky, — nech je pochválený svätý Jozef, — jej najčistejší ženích. — **6.** Nech je pochválený Boh vo svojich anjeloch — a svätých. — **7.** Nech je najsladšie Srdce Ježišovo — v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej — zvelebené, oslávené a milované — s veľkou záľubou v každej chvíľke, — vo všetkých svätostánkoch sveta — až na veky vekov. — Amen.

K Panne Márii.

328. — 1. Panna preslávna, — ochrana hlavná, — prekrásna zornička, — nepoškvrnená — Kristova Matička! — **2.** Plod požehnaný, — predpovedaný — z Dávidovho lona, — o tebe zneje — pieseň Šalamúna. — **3.** Ľúbezná zora, — hviezdička skorá, — slnce jasnoskvelé, — oblažujúce — leskom ľudstvo celé. — **4.** Vďaka, česť, sláva — nech sa vždy vzdáva — Otcovi večnému, — Synovi Jeho — a Duchu Svätému.

Na sviatok Narodenia P. Márie.

329. — 1. Anna si ťa vyprosila — od Boha a porodila, — [:ó Panna Mária!:] — **2.** Pán Boh si ťa zamiloval, — za matku Syna svojho dal, — [:ó Panna Mária!:] — **3.** Krásna si, svätá, bez viny, — hriech dedičný ťa neškvrní, — [:ó, Panna Mária!:] — **4.** Čistotou si sa skvela vždy — jak biele kvieťa po daždi, — [:ó Panna Mária!:] — **5.** Duch Svätý s neba sostúpil, — ťa silou Božou zatônil, — [:ó Panna Mária!:] — **6.** Klam diabolský, pokušenia — nezviedly ťa do zhrešenia, — [:ó Panna Mária!:] — **7.** Zem Pannu ešte neznala — a už na jej plod čakala, — [:ó Panna Mária!:]

330. — 1. Anjelským pozdravením — zvon sa ozýva: — každý verný kresťan dnes — Máriu vzýva: — Ave, ave, Mária, — zaznej vrúcny hlas! — Zdravas', zdravas', Kráľovná, — srdce plesaj v nás! — **2.** Pannu anjel Pánov bol — takto pozdravil, — poklonil sa Márii — a jej hovoril: — Ave, ave, atď. — **3.** Plná Božej milosti, — nevinnosti kvet, — počneš Krista milého, — ktorý spasí svet. — Ave, ave, atď. — **4.** Na tie slová Mária — uľakala sa. — Ako sa to môže

stať? — posla pýta sa. — Ave, ave, atď. — **5.** Anjel Pána zvestoval — v poníženosti: — Neľakaj sa, Mária, — plná milosti. — Ave, ave, atď. — **6.** Vôľu ti ja zvestujem — Boha silného: — počneš v svojom panenstve — z Ducha Svätého. — Ave, ave, atď. — **7.** Z teba, Panna, zrodí sa — slávny Spasiteľ, — najvyššieho Boha Syn, — náš Vykupiteľ. — Ave, ave, atď. — **8.** Po tých slovách Mária — hlavu sklonila, — nebeskému posolstvu — vďačne svolila. — Ave, ave, atď. — **9.** „Ajhľa, Dievka Pánova" — Panna vravela, — odovzdaná do vôle — hneď Stvoriteľa. — Ave, ave, atď. — **10.** Slovo Telom stalo sa, — Slovo preslávne, — pre spasenie všetkých nás — na zem soslané. — Ave, ave, atď. — **11.** Ó ty ruža spanilá — kvetu bieleho, — teba chválim zo srdca — svojho celého. — Ave, ave, atď. — **12.** Tys' nám všetkým za Matku — bola zvolená, — večnej slávy korunou — si ozdobená. — Ave, ave, atď. — **13.** Nad všetky ťa stvorenia — Boh sám povýšil, — rúchom všetkých čností ťa — plne okrášlil. — Ave, ave, atď. — **14.** Ty si všetkých hriešnikov — istá bezpeka, — cesta v život vedúca, — radosť, útecha. — Ave, ave, atď. — **15.** Ty si všetkých strápených — pravá potecha, — ktorá v srdciach ranených — nádej zanechá. — Ave, ave, atď.

331. — **1. Bez prestania nám žiari** — Panna, výkvet duchovný; — vychvaľujme dary jej, — neba, zeme Kráľovnej. — S citom radostným, — spevom slávnostným — chceme ospievať — a zvelebovať — teba, Matka premilá, — ó Panenka Mária! — **2.** Ku Márii spiechajme, — vrúcne ju uctievajme, — ku nej sa utiekajme, — o pomoc ju žiadajme: — by Mať premilá — nám vyprosila — lásku s výsosti, — poklad milosti, — dary Ducha Svätého, — k nám vždy dobrotivého. — **3.** Buď od nás vždy uctená, — Panna nepoškvrnená, — Matka Božej milosti — a potecha v žalosti. — Panna prekrásna, — hviezda prejasná, — nebies Kráľovná, — ruža duchovná, — ty si brána do neba, — spoliehame na teba. — **4.** Zrkadlo si čistoty, — plná Božej dobroty; — ty si zdravím ne-

mocných, — pomocnica chudobných; — prameň sladkosti, — čistej radosti, — biela ľalia, — Panna Mária, — krásna ruža rumenná — v raji Božom štepená. — 5. Milosť všetkým rozdávaš, — milujúcim pomáhaš, — svojich verných ctiteľov — vždycky verne zastávaš; — Panna presvätá, — na čnosť bohatá, — mesiac prečistý, — v biede liek istý, — pros vždy za nás u Syna, — ó Matička spanilá! — 6. Dcéra Otca večného, — Matka Syna Božieho, — najmilšia si nevesta — Boha Ducha Svätého, — rajská záhrada, — sladká náhrada — zemských nerestí, — liek si v bolesti, — ruža lásky v rozkvete, — jediná si na svete.

332. — 1. Celá krásna si, Mária, — v tebe škvrny nijakej niet; — dcéra Otca, Matka Syna, — nedaj, by nás premohol svet. — [:Slávna Matka Spasiteľa, — chráň každého ctiteľa. Celá krásna si, Mária, — v tebe škvrny nijakej niet.:] — 2. Celá krásna si bez škvrny, — dedičného hriechu, viny, — pros u Syna za nás v smútku, — keď v nás znie hlas zlého skutku. — [:A keď život náš sa skloní, — veď nás ta, kde Syn tróni. — Celá krásna si bez škvrny, — dedičného hriechu, viny.:]

333. — 1. Hor' sa, srdcia maloverné, — pohliadnite na oltár, — viďte oči dobrotivé, — usmievavú milú tvár. — [:Zve vás Matka milostivá, — chce vás k sebe privinúť, — v srdci vrelú lásku skrýva, — nedá, — nedá zahynúť, — nedá, nedá zahynúť.:] — 2. Tí, čo v bludu tmách sa trátia, — prameň šťastia nechcú znať, — ó daj, nech sa k tebe vrátia, — nájdu v tebe dobrú Mať. — [:Vyprosuj nám dar nebeský — svojej dobrotivosti, — daj, nech národ náš slovenský — rastie v Božej milosti, — rastie v Božej milosti.:] — 3. Pošli shora palmu mieru, — sprav z nás pravdy víťazov, — daj nám v nový život vieru, — staň sa kňažnou národov. — [:Svorne ti tu prisaháme, — vytrváme, uvidíš, — srdcia tebe v obeť dáme, — Matka dobrá, k nám sa zníž. — Matka dobrá, k nám sa zníž!:]

334. — 1. Horí naša láska — k tebe, Matka Božia, — ó Panenka Mária! — Ty si Panna čistá, — naša pomoc istá, — spanilá konvália! — Ó Mária Matka, — nádej naša sladká! — Vypros nám milosti, — veď nás do radosti — zo života smutného. — **2.** Milosť plynie s neba — tým, čo ťa velebia — a vrúcne ťa vzývajú, — v tebe s dôvernosťou, — s pravou pobožnosťou — svoju nádej skladajú. — Viem, že pomoc svoju — dáš za lásku moju — a vyprosíš s neba — pre nás zdravia, chleba, — Matka Božia Kristova! — **3.** My k tebe voláme, — o pomoc žiadame — v úzkosti a v trápení; — my, Evine deti, — hriechom priodetí, — z raja, ach, vytvorení! — Z neba vysokosti, — ó plná milosti, — obráť oči na nás — v každý žalostný čas, — Matička dobrotivá! — **4.** Ó Mária Panna, — ty dennica ranná, — Evina krv nevinná, — ktorá z panenského — života čistého — Pána nám porodila. — Pros, by vieru pravú, — väčšiu Božiu slávu — sme vyhľadávali, — bludom vyhýbali — a cestám nebezpečným.

335. — 1. Ja som si vyvolil silno iste — Panenky Márie srdce čisté. — Máriu chcem vzývať vo dne, v noci, — aby mi vždy bola na pomoci. — Mojej duši najvrúcnejšia, — ó Panna Mária najčistejšia! — **2.** I keď by nemali dôvernosti — niektorí vždy v tvojej láskavosti, — ku tebe pospiecham skormútený, — bo v každom ty tešíš ma súžení; — nádej si ty najsilnejšia, — ó Panna Mária najčistejšia! — **3.** Tebe, ó Matička, sa oddávam, — pod tvoju ochranu odovzdávam, — zbaviť ma ráč všetkých nepravostí, — a dušu očistiť z hriechu, zlostí; — z panien si ty najkrásnejšia, — ó Panna Mária najčistejšia!

336. — 1. Lurdská hviezda prekrásna, — Panna Mária, — ty si našej duše vždy — túžba jediná. — K tebe sa my utiekame, — Matka Božia, uslyš nás! — Tvoja moc je slávená, — lebos' blahoslavená, — lurdská hviezda prekrásna, — Panna Mária! — **2.** Ty si slávy koruna, — Matka vznešená, — nad sbor svätých v nebesiach — si povýšená. — Ty vymáhaš na-

še prosby, — pomoc dávaš v každý čas, — lebo ty si jediná — Matka premilostivá, — lurdská hviezda prekrásna, — Panna Mária! — **3.** My žijeme v nádeji, — Blahoslavená, — že nás k sebe privinieš, — Matka Kristova! — Lebo každý, kto ťa vzýva, — je tebou potešený; — ty si láska úprimná, — milosťou naplnená, — lurdská hviezda, atď. — **4.** Neopúšťaj nás v kríži, — v našom trápení, — teba, Matka, prosíme — my zarmútení! — Život svoj si polepšíme, — milosť svätú keď nám dáš. — K tebe sa utiekame, — teba vrúcne vzývame, — lurdská hviezda, atď. — **5.** Nádej, lásku, úprimnosť — v sebe vzbudíme, — keď na krásnu tvár tvoju — zbožne hľadíme. — Ty si verná Matka naša, — ktorá k sebe voláš nás. — Láskave nás požehnaj, — pod ochranu prijímaj, — lurdská hviezda, atď.

337. — 1. K Márii voláme — v každej úzkosti: — Pros u Boha za nás, — Matka ľútosti. — [:Vinieme sa k tebe, — Ruža duchovná, — pros u Boha za nás, — nebies Kráľovná!:] — **2.** Ku tebe vzdycháme, — Panna ctihodná: — Pros u Boha za nás, — Brána nebeská! — Vinieme sa, atď. — **3.** Ochraňuj nás, Matka — slova Božieho: — Pros u Boha za nás u Syna svojho! — Vinieme sa, atď. — **4.** My k tebe voláme, — Matka premilá: — Pros u Boha za nás, — Matka predivná! — Vinieme sa, atď. — **5.** Prosíme ťa zbožne: — Neopúšťaj nás, — Mária, buď s nami, — oroduj za nás! — Vinieme sa, atď.

Na sviatok Očisťovania P. Márie.

338. — 1. Kráľovná, buď pozdravená, — ó Mária, — neba, zeme Cisárovná, — ó Mária! — Radujte sa, Cherubíni, — chválu vzdajte, Serafíni, — pozdravte si Kráľovnú, — tú nebeskú Cárovnú: — Zdravas', zdravas', zdravas' buď, — ó Mária. — **2.** Z nebešťanov najkrajšia si, — ó Mária — a nad slnko jasnejšia si, — ó Mária! — Radujte sa, atď. — **3.** Ty si rajská ruža krásna, — ó Mária, — leskom každej čnosti

jasná, — ó Mária! — Radujte sa, atď. — **4.** Potešuješ všetkých ľudí, — ó Mária! — Jasnosť tvoja radosť budí, — ó Mária! — Radujte sa, atď. — **5.** Po smrti nás veď do neba, — ó Mária! — Nech tam tešíme sa z teba, — ó Mária! — Radujte sa, atď. — **6.** Čuj nás všetkých vždy srdečne, — ó Mária! — So Synom kde plesáš večne, — ó Mária! — Radujte sa, atď.

Vo veľkonočnom čase.

339. — **1**. **Kráľovná nebeská,** — Matka milosti, ozdoba panenská, — plesaj v radosti! — Matka vyvolená, — blahoslavená, — Syn tvoj víťazne zmŕtvych vstal, — tak predpovedal. — Aleluja, aleluja! — **2.** Boha si nosila — v svojom živote, — Boha si zrodila, — Panna, v čistote. — Sveta Vykupiteľ, — ľudu Spasiteľ, — Ježiš slávnostne zmŕtvych vstal, — jak predpovedal. — Aleluja, aleluja! — **3.** Preukáž sa nám byť — Matkou milosti — a ráč nám vyprosiť — účasť v radosti — v raji Syna svojho, — Spasiteľovho, — ktorý nám k spáse zmŕtvych vstal, — tak predpovedal. — Aleluja, aleluja!

Na sviatok Zvestovania P. Márie.

340. — **1**. **Kráľovná nebeská,** — ozdoba anjelská! — Pozdravená si, Mária, — od Gabriela anjela. — Zdravas' buď, Mária! — **2.** Znej pieseň najkrajšia — Rodičke Ježiša! — Pozdravená si, atď. — **3.** Každý sa radoval, — keď anjel zvestoval: — Pozdravená si, atď. — **4.** Slávi ťa duchov sbor, — spieva ti každý tvor: — Pozdravená si, atď. — **5.** Dvakrát sa modlieva, — kto zbožne zaspieva: — Pozdravená si, atď. — **6.** Tebou vždy v súžení — bývame tešení. — Pozdravená si, atď. — **7.** Keď budem skonávať, — ráč pri mne vtedy stáť. — Pozdravená si, atď. — **8.** Keď dôjdem v nebesá, — duša mi zaplesá: — Pozdravená si, atď.

341. — 1. Kvetom si, ó Matka Božia, — tebou svitla nádej istá; — a kým kvety vädnú, padnú, — tys' ľalia večne čistá. — **2.** Hviezdou si, ó Matka Božia, — ty si svetlo večné niesla; — a kým hviezda padne, hasne, — len tys' nikdy nepoklesla. — **3.** Zorou si, ó Matka Božia, — hviezdy blednú ti pred tvárou; — a kým zora slnkom hynie, — čnosti tvoje skvú sa žiarou. — **4.** Slnkom si, ó Matka Božia, — bez neho je srdce chladné; — a kým slnko raz vyhasne, — svit tvoj nikdy nezapadne.

342. — 1. Mária, buď pochválená, — lebo ty si vyvolená, — že si Božou Rodičkou, — našou Orodovníčkou. — U Boha ráč nás zastávať — a Matičkou nám zostávať; — pros za nás, pros za nás, — Syna svojho pros za nás, — ochraňuj nás v každý čas. — **2.** Ty si Panna najčistejšia, — preto Bohu najvzácnejšia: — ty si naša jediná — Matka Božia premilá. — U Boha, atď. — **3.** Panna mocná, dobrotivá, — buď nám hriešnym milostivá; — Panna pravej vernosti, — plná Božej milosti. — U Boha, atď. — **4.** Matka Božia prevznešená, — najhodnejšia toho mena, — tebe milosť je daná, — preto za nás pros Pána. — U Boha, atď. — **5.** Ty si Matkou Stvoriteľa, — Krista Pána Spasiteľa, — vypros milosť u Neho, — chráň nás hriechu každého. — U Boha, atď. — **6.** Ty si trónom božských čností, — vovedieš nás do radosti, — nádoba si milosti — a výbornej zbožnosti. — U Boha, atď. — **7.** Nemocných ty uzdravuješ, — a hriešnikov zachraňuješ, — ty si pomoc kresťanov, — Kráľovná si anjelov. — U Boha, atď.

343. — 1. Mária najčistejšia, — Kráľovná najmocnejšia; — ku tvojej láskavosti — ľud volá o milosti. — Pomôž, pomôž, pomôž nám v úzkosti! — **2.** Komu sa všetko korí — na nebi, zemi, v mori, — je Syn Tvoj oslávený, — v Ňom kresťanský svet verí. — Pomôž, atď. — **3.** Ty chorých, opustených, — v zármutku postavených — útechou naplnila si, — Matička premilá! — Pomôž, atď. — **4.** I my k tebe

voláme, — nádej pevnú skladáme, — že nájdeme u teba, — čoho nám najviac treba. — Pomôž, atď.

344. — 1. Mária, ochrana — od Boha mne daná, — nemusím sa ja báť, — lebo je pri mne Mať, — Mária, Mária. — **2.** Kamkoľvek ja pôjdem, — čo robiť len budem, — Mária je pri mne, — chráni ma úprimne, — Mária, Mária. — **3.** Po horách, dolinách — a veľkých pustinách, — i tam mňa zastáva, — pomoci dodáva, — Mária, Mária. — **4.** Keď budem skonávať, — svet ten zanechávať, — ráč pri mne, Matka, stáť, — dušu mi zastávať, — Mária, Mária!

345. — 1. Matka lásky a milosti, — oslávená na výsosti, — ktorá tešíš svoje dietky, — vyslyš naše prosby všetky. — Pros, Mária, vždy za nás — u Boha a ochráň nás! — **2.** Shliadni na nás v biede mnohých, — na hriešnikov preúbohých, — keď sa k tebe utiekame — a ružencom ťa vzývame. — Pros, Mária, atď. — **3.** Matka, tvoje dni radosti, — tvoje bôle a žalosti, — tvoju slávu spomíname, — keď ruženec odriekame. — Pros, Mária, atď. — **4.** U Boha nám žiadaj milosť, — nepriateľskú prekonaj zlosť, — bludy temna a pohanstva — odvracaj vždy od kresťanstva. — Pros, Mária, atď. — **5.** Veď nás, Matka, do radosti, — vytrvania daj v ťažkosti; — teba chceme nasledovať, — tebe slávu prespevovať. — Pros, Mária, atď.

346. — 1. Matka milá, Matka svätá, — ty si najčistejšia, — bez poškvrny si počatá, — Matka najslávnejšia. — V tebe nádej vždy skladáme, — k tebe zrak svoj vždy dvíhame, — [:k tebe na nebesia.:] — **2.** Ty si Matka vyvolená, — Bohom vyvýšená, — od viny si ochránená, — celým nebom ctená. — Počuj, Matka, naše žiale, — ukáž cestu v nebies diale, — [:buď nám naklonená.:] — **3.** Ty si hada zneškodnila — dľa Božieho sľubu, — porodila Spasiteľa — na spasenie ľudu; — počala si ty bez viny — a tvoj život neznal viny, — [:Adamovho bludu.:] — **4.** Archanjel ti predzvestoval, — že porodíš Syna, pobožne

ťa pozdravoval: — Milosti si plná, — Boh je s tebou, požehnaná, — vyvolená si od Pána! — [:Ó Panna Mária!:]

347. — 1. Matka presvätá, — láskou bohatá, — zdravas', Panna Mária! — Panna prečistá, — ochrana istá, — stoj pri nás, ó Mária! — **2.** Vo dne i v noci — buď nám k pomoci, — zastávaj nás, Mária! — Ty si odveká — naša potecha — v chorobe, ó Mária! — **3.** Hľaď na nás v mdlobe, — čuj nás v porobe, — nakloň sa k nám, Mária! — Hriech nás napáda, — sila upadá, — pomôž nám, ó Mária! — **4.** Ty si prístav náš, — žitia cestu znáš, — veď nás, Panna Mária! — Pre svoje slasti, — pre svoje strasti, — uslyš nás, ó Mária! — **5.** Orodovkyňa buď, — keď nás vina — tlačí k zemi, Mária! — Nech naše zlosti — Syn tvoj z milosti — sníme s nás, ó Mária! — **6.** V každom túžení, — v každom súžení — prikloň sa k nám, Mária! — Buď potešením, — buď spomôžením — naším vždy, ó Mária!

348. — 1. Matka milá, v svete toho — nikdy počuť nebolo, — žeby tvoje srdce koho — bolo kedy zavrhlo. — Ó Kráľovná láskavá, — ľudstvo o tom svedčí pevne: — kto sa k tebe vinie verne, — nadarmo ťa nevzýva. — Ty ho čuješ, — ty ho čuješ, — [:jeho prosbám vyhovieš.:] — **2.** Kto ku tebe, Matka, vzdychá, — keď len plní príkazy, — vie, že nad ním ani pýcha — pekelná nezvíťazí. — Ó Kráľovná, atď. — **3.** Matka, ty si naše hlasy — počula vždy láskave; — ty si nádej všetkej spásy — pre údolie slzavé. — Ó Kráľovná, atď. — **4.** K tebe, Panna pannien čistá, — pokorne sa utiekam: — Pros i za mňa, Matka Božia, — nech nad hriechmi nariekam. — Ó Kráľovná, atď. — **5.** Nezavrhni moje prosby, — ktoré ti tu prednášam; — keď ma trápia pekla hrozby, — v tebe, Matka, nádej mám. — Ó Kráľovná, atď.

349. — 1. Matka Pána Krista, — Panna Mária, — tys' ľalia čistá; — Božia ty dcéra, — sveta nádhera. — **2.** Slnkom ozdobená, — Panna Mária, — vôkol ovenčená — nebies hviezdami: — bedlíš nad nami.

— 3. Slnko prevyšuješ, — Panna Mária, — hviezdy zatieňuješ; — všetko ti plesá: — zem i nebesá. — 4. Ty si krásna dúha, — Panna Mária, — po potope druhá, — ktorá nesie zvesť, — že Boh odňal trest. — 5. Sladkosť nad sladkosti, — Panna Mária, — Matkou si milosti, — Kňažná víťazná, — hviezda prekrásna! — 6. Ruža krásna, vonná, — Panna Mária, — tebe úctu koná — v plači Evina — kleslá rodina. — 7. Pros za nás u Syna, — Panna Mária, — nech sa každá vina — nám raz odpustí — v smrti úzkosti.

350. — 1. Milosťou Božou zdobená, — ó Mária, Matka milá, — Kráľovná svätých presvätá, — Panna čistá, — spanilá! — Ach, pros za nás, Matka, — ty lásky zdroj, — zachráň od zlého nás, — vždy pri nás stoj, — Mária, Mária, — vypros nám milosti u Syna. — 2. Od večnosti si zvolená — za Matičku Spasiteľa — a v raji už prisľúbená — od Otca Stvoriteľa. — Ach, pros za nás, atď. — 3. Matička naša, stoj pri nás, — Syna svojho pros vždy za nás; — prijmi nás v láske pod svoj štít, — pod ním stále daj nám žiť. — Ach, pros za nás, atď. — 4. Vrúcne my teba vzývame, — ty tróniš v nebeskej ríši, — a istú nádej chováme, — že tvoj Syn ťa vyslyší. — Ach, pros za nás, atď.

351. — 1. Nebeská Pani, — Štít, čo nás chráni — od všetkého zlého, — Prútok vyrastlý — z koreňa slávneho! — 2. Palma vysoká, — ty nemáš soka — v múdrosti, v čnosti; — nedaj nám zblúdiť — s cesty nevinnosti. — 3. Retiazka zlatá, — Lúka kvetnatá, — Veža z kosti drahej, — ty dávaš príklad — nábožnosti pravej. — 4. Česť, vďaka, sláva, — nech sa vždy vzdáva — Otcovi večnému, — Synovi Jeho — a Duchu Svätému!

352. — 1. Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — Dietky hynú, nesú vinu, — v kajúcnosti slzách plynú; — volaj k Pánu pre ochranu, — nech zahojí duše ranu. — Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — 2. Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj

nás! — Nachýľ uši, pomôž duši, — nech okovy hriechu zruší, — nech vždy čistá v rukách Krista — k nebu kráča pevná, istá. — Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — **3.** Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — Chráň nás v šťastí i v nešťastí, — veď nás k svetlu večnej vlasti, — duša naša v bôľov kríži — nech sa k tebe čím viac sblíži. — Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — **4.** Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — Keď sa v boji duša bojí, — tvoja ruka nech ju hojí; — tvojou mocou dňom i nocou — netŕpneme pred nemocou. — Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — **5.** Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás! — Keď čas príde a Pán kynie, — keď smrť k sebe nás privinie, — vypros pre nás v tom zápase, — nech nás Boh sám vedie k spáse. — Neopúšťaj nás, — neopúšťaj nás, — Matka, neopúšťaj nás!

353. — 1. Ó čisté Srdce Márie, — čo najviac Srdcu Božskému — si podobné opravdivé — jak mesiac slncu krásnemu. — Ó Srdce, pomôž v biede mi, — a blaž ma už tu na zemi! — **2.** Ó čisté Srdce, ktorým raz, — sťa lúče slnca cez kryštal, — tak prenikol bol božstva jas, — až v ňom sa dúhou zablyšťal: — Ó Srdce, pomôž, atď. — **3.** Ó krásne Srdce, pod ktorým — v živote sám Boh spočíval — jak pod pôvabným pohorím — kov zlata v žilách vzácnych skál. — Ó Srdce, pomôž, atď. — **4.** Ó krásne Srdce, na ktorom — si odpočíval sveta Kráľ, — keď pod nebeským dozorom — si v lone driemkal, sa ihral: — Ó Srdce, pomôž, atď.

354. — 1. Ó Mária, Panna čistá, Panna krásna, — ty si Matka Pána Krista, Hviezda jasná! — [:Syn tvoj milý uctil teba, prespanilá, — obdaril ťa darmi s neba, ó Mária!:] — **2.** Chráň od všetkej nevernosti, odvráť bludy — a od každej nemravnosti ochráň ľudí, — [:by sme nimi nakazení nebývali, — v pravej viere upevnení vytrvali.:] — **3.** Pros od Syna pre-

milého požehnania, — láskavého a Božieho zmilovania, — [:aby rástla viera i čnosť bez prestania — a dobrého vždycky hojnosť do skonania.:]

355. — 1. **Ó ty prekrásna,** — Hviezda prejasná, — Pani prívetivá, — celého sveta — Matka milostivá. — **2.** S anjelmi s neba — svätí ctia teba, — Dcéra Dávidova; — dnes tebe pieseň — znie Šalamúnova. — **3.** Kráľovná nebies, — nakloň sa k nám dnes, — hriechom nerušená, — k podpore sveta — od Boha zvolená! — **4.** Hviezda si ranná, — Mária Panna, — slnka rozjasnenie, — tmy našej mysli — ty si osvietenie. — **5.** Mesiac prečistý, — v biede liek istý — v opustenom svete, — v údolí plaču, — kde nás hriech náš hnetie! — **6.** Nad slnko jasná, — Panna prekrásna, — Bohom obľúbená, — hriechom Eviným — nie si poškvrnená. — **7.** Ó Reťaz zlatá, — ó Berla svätá, — ty si nebies Brána, — skrz teba príď k nám — podpora od Pána. — **8.** Ó Palma čnosti, — poníženosti, — Cesta nášho blaha, — buď poblúdilým — Matka dobrá, drahá!

356. — 1. Ó Mária, Panna krásna, — ó Mária, Mária, — nad slnce si, Panna jasná, — ó Matička spanilá! — Hviezda nebeská, — Pani anjelská, — tys' Patrónka nášho — Slovenska. — **2.** Ty si Boha Otca dcéra, — ó Mária, Mária, — už pred vekmi vyvolená, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **3.** Chcel ťa mať Syn Boh za Matku, — ó Mária, Mária, — prispej nám vždy v nedostatku, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **4.** Boha Otca si nevesta, — ó Mária, Mária, — ty nám buď do neba cesta, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **5.** Raduješ sa už na nebi, — ó Mária, Mária, — zastaň všetkých nás na zemi, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **6.** Koľko je tam hviezd na nebi, — ó Mária, Mária, — toľko ráz ťa svet velebí, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **7.** My sme všetci dietky tvoje, — ó Mária, Mária, — odvráť od nás nepokoje, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **8.** Keď nás telo,

svet pokúša, — ó Mária, Mária, — v tebe dúfa naša duša, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď.

357. — 1. Ó Mária, pozri na mňa, — na človeka hriešneho, — lebo nemám okrem teba, — po Bohu nič verného; — ty ma všade ochraňuješ, — Matka, plná milosti, — ty hriešnikov poľutuješ, — pomáhaš im ku čnosti. — **2.** Ó Mária, pozri na mňa, — hľa, ja väzím v temnosti; — ku ochrane nakloň seba, — sužujú ma hriešnosti. — Pros, nech v duši osvietení — žijeme len v zbožnosti, — zcela k Bohu obrátení, — oddaní boli čnosti. — **3.** Ó Mária, pozri na mňa, — varuj ma od nečnosti, — nech len cestou čnosti kráčam — v duši plný ľútosti. — Vypros mi u Syna svojho — odpustenie previny, — aby jeho krvou boly — smyté moje zlé činy. — **4.** Ó Mária, spomni na mňa, — v nepravosti kleslého, — veď ma tlačí prenáramne — ťarcha hriechu ťažkého. — Vypros pravej kajúcnosti — u Ježiša dobrého, — nech ma prijme do milosti — a dá neba večného. — **5.** Ó Mária, spomni na mňa, — pri rozličnom skúšaní, — aj ty, Matka, bojuj za mňa, — vezmi ma do ochrany; — nech zlosť diabla a chytrosti — ku zlému ma nezvedú, — podporou mi buď v krehkosti, — nech sa blížim ku nebu.

358. — 1. Ó Mária, prespevuje — tebe česť náš hlasný spev — a radostne zvelebuje — života tvoj časný beh. — Vďačná buď ti veleba, — ktorou slávi svet teba! — **2.** Od večnosti vyvolená — ty, Rodička Kristova, — počatá a narodená — bez poškvrny si, čistá; — anjelov potešenie — tvoje bolo zrodenie. — **3.** Anna teba pestovala — láskou matky premilej — a v tebe si vychovala — kvet Panenky spanilej: — zasvätila hneď teba — Pánu zeme i neba. — **4.** Tvoj život bol plný čností, — v podivenie každému, — lebo dal ti Boh vlastnosti — ako nikdy inému. — Ty si Hviezda plná krás — a života dar pre nás! — **5.** Ty z príbytku chrámového — v Nazaret sa sťahuješ, — kde od posla nebeského — pozdravenie počuješ, — že posvätný Betlehem — oblažiť má hriešnu

zem. — 6. Od mudrcov venované — dary berieš s vďačnosťou — a Dieťa na smrť hľadané — hájiš pred ukrutnosťou: — abys' ho ochránila, — v Egypt cestu volila. — 7. Dlhé roky tam v cudzine — žilas' v slzách pečlivých, — dokiaľ prišly časy iné — po zármutkoch tráplivých. — Ó aká to bola slasť, — v otcovskú zas vstúpiť vlasť! — 8. A po mnohých útrpnostiach — v Nazarete prebývaš, — v materinských kde radostiach — sladké šťastie požívaš; — tvoja i Jozefova — slasť je čnosť Ježiškova.

359. — 1. **Ó Mária, Prímluvnica naša,** — teba anjel Pánov pozdravil: — „Panna čistá, počneš Mesiáša, — by ľud z moci diabla vymanil." — Počuj, Matka, naše vrúcne prosby, — by nás nezasiahly pekla hrozby. — Pros, nech Boh Syn, tebou zrodený, — otvorí zas nám raj stratený. — Glória: 2. Panna, keď si porodila zemi — Dieťa krásne, slávy nebeskej, — anjeli, čo Boha chvália v nebi, — zaplesali v obci betlemskej: — „Sláva nech je Bohu na výsosti, — buď na zemi pokoj ľuďom v čnosti!" — Ach, pros, Matka, by Duch pokoja — nás voviedol všetkých do raja. — Krédo: 3. Krutý kráľ chcel zabiť v svojej zlosti — Božie dieťa v rukách materských, — ale Jozef dostal znak s výsosti, — by šiel až do zemí egyptských. — Preto Syn tvoj stúpil s nebies trónu — a sa snížil k panenskému lonu, — aby svojich verných vykúpil — a tak pre nich nebo zaistil. — Ofertórium: 4. Keď si niesla, Matička, do chrámu — Panovníka zeme i neba, — obetou si dala Najvyššiemu — toho, čo vzal viny na seba. — Vznášame tu v plnej skrúšenosti — Bohu svoje slová a žiadosti, — chceme povždy Krista milovať, — v krížoch svojich Ho nasledovať. — Sanktus: 5. Keď si Matka, svojho Syna v chráme — do rúk Simeona skladala, — zvestoval ti bolesti len samé, — ktoré si ty potom prestála. — Chovala si Syna Najvyššieho, — odovzdala si sa moci Jeho. — Svätý, svätý, Pán Boh s výsosti, — staň sa podľa Tvojej žiadosti!

360. — 1. Ó Mária, Mať premilá, — ku tebe vrúcne náš hlas volá. — Dietok svojich tys' ochrana, — ktorú moc diablova nezdolá. — Tys' ochrana nám jediná, — pros za nás v nebi svojho Syna! — **2.** Nad všetko si povýšená, — preblahoslavená Matička! — Najsvätejšia ty si žena, — milostivá Božia Rodička! — Tebe vernosť sľubujeme, — tvoje čnosti zvelebujeme. — **3.** Ó Mária, Matka naša, — verné srdcia k tebe volajú, — pred úkladmi satanáša — len v tvoju pomoc vždy úfajú. — S prevznešenej tvojej tvári — útecha nebies na nás žiari.

361. — 1. Pozdravená buď Matička, — preslávna Božia Rodička! — Ty, hviezda jasná nebeská, — presladká Pani anjelská! — **2.** Ó Panna panien čistotná, — tys' nám na pomoc istotná. — Odvracaj naše neresti, — zbavuj nás diablových lestí. — **3.** Buď chvála Bohu večnému, — Synovi Jeho milému, — i Duchu najsvätejšiemu, — tak Bohu trojjedinému!

362. — 1. Pani anjelská, Ruža nebies krásna, — ozdoba čností, Hviezda jasná, — modlitby naše k Bohu nes, — otvor nám brány do nebies. — **2.** Buď zvelebená, nebies Cisárovná, — nadzemská krása nevýslovná, — veď naše kroky k dobrému, — priveď nás k Bohu milému. — **3.** Ty vyvolená od Boha si žena, — Matička naša oslávená, — hriešnici k tebe volajú — a pomoc tvoju žiadajú.

Na sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie.

363. — 1. Panna čistá, — Matka Krista, — plná Božej milosti, — buď slávená, — vyvolená, — nádej našej radosti! — Ó Mária, — jak ľalia — čistá, neporušená, — od škodného — dedičného — hriechu nepoškvrnená! — **2.** Tú česť preto — si dosiahla, — bez hriechu by si bola, — aby čistá, — svätojasná — Bohu slúžiť si mohla. — Ty kvet rajský, — čo anjelsky — kvitneš krásou milosti, — pred úkladmi — diablovými — istá si vo svätosti. — **3.** Ty prekrásna,

— Hviezda jasná, — istý prístav na mori, — ukazuješ — cestu v nebe, — celý svet sa ti korí. — Dcéra Anny, — si nad panny — od Boha povýšená, — od všetkého — hriechu zlého — čistá, nepoškvrnená. — **4.** Boh ťa večný, — nekonečný — od dedičného hriechu — oslobodil — a vyvolil — ako ľudstva potechu. — Tys' bez hriechu — diabla pýchu — víťazne zahanbila, — nikdy jeho — pekelného — hnevu neokúsila. — **5.** Plná krásy, — prečistá si, — Dcéra Otca večného, — Matka milá, — prespanilá, — Krista, Syna Božieho. — Ducha čnostná — a preskvostná — Nevesta si svätého, — v tebe iba — čnosť prebýva, — veď si srdca čistého. — **6.** Dom si zlatý, — v ktorom svätý — Duch príbytok pripravil — Bohu Synu, preto vinu — každú z neho odstránil. — Vyvolená, — povýšená — si nad nebo, svet celý, — prespevujú, — pozdravujú — s nami teba anjeli. — **7.** Nádej silná, — neomylná — pokolenia ľudského. — Zastankyňa, — Zástupnica — ty si ľudu verného. — Svätá Pani, — nech nás chráni — mocná tvoja prímluva, — vo dne, v noci — buď k pomoci, — pros za nás Spasiteľa!

364. — **1. Panna vznešená,** — slnkom odená, — skvieš sa čo nebies krása. — [:Tvojej neviny — plod, Syn jediný, — svetu je život, spása.:] — **2.** Biela ľalia, čo si zmarila — pekelnú vládu hada, — [:svet ťa velebí, — tu i na nebi, — pred tebou v úcte padá.:] — **3.** Nebies Kráľovná, — vzývame teba, — hľaď na nás s nebeských krás! — [:Ty si nám Matka, — nádej presladká, — oroduj stále za nás!:]

365. — **1. Pod tvoj plášť sa utiekame,** — ó Panenka Mária, — o ochranu ťa žiadame, — najčistejšia ľalia! — Ochráň, zastaň, — vysloboď nás, — ó Mária spanilá! — Nedaj, nedaj — zatratiť nás, — Matka naša premilá! — **2.** Chráň nás, dietky, ó Matička, — pred tebou tu plačúce, — bráň nás, Božia ty Rodička, — v teba vždy dúfajúce! — Ochráň, atď. — **3.** So všetkých strán obkľučujú — preveľké nás úzkosti, — prúdy slz nám vynucujú — srdca nášho žalosti.

— Ochráň, atď. — **4.** Nakloň sa k nám, Matka mocná, — viď, čo sa s nami deje, — buď nám v núdzi nápomocná, — Hviezda našej nádeje! — Ochráň, atď. — **5.** Keď opustíš nás v žalosti, — Potešenie premilé, — kto poteší nás v úzkosti, — pri poslednej hodine. — Ochráň, atď. — **6.** U Ježiša, Syna svojho, — pros vždy za nás žiadame, — On si všíma hlasu tvojho, — preto v teba dúfame. — Ochráň, atď. — **7.** Skrze päť rán Krista Pána, — skrze hroznú smrť Jeho, — prosíme ťa, Požehnaná, — oslobоď nás od zlého! — Ochráň, atď.

366. — 1. Pozdravená buď, Mária, — vrúcne od nás každého, — ty si svetu porodila — Spasiteľa drahého, — ktorý v nebi a na zemi — kráľuje od večnosti, — pretos' hodná pred všetkými — úcty plnej vďačnosti. — Glória: **2.** Sláva Bohu na výsosti, — zeme, nebies Pánovi, — Matku plnú dal milosti, — nádej svet ružový; — vzdajme česť Trojici svätej — zplna srdca čistého, — aj Márii, Matke Božej, — hlasom spevu vrúcneho. — Krédo: **3.** V Boha Otca Stvoriteľa — nepochybne veríme, — Boha Syna Spasiteľa — zbožným spevom chválime; — i Ducha vždy vyznávame, — darcu každej svätosti, — skrz Máriu nádej máme — dostať všetky milosti. — Ofertórium: **4.** Prijmi, Otče, obeť našu, — daj, by sa Ti ľúbila, — ktorú teraz prináša tu — Cirkev Tebe vždy milá. — Podporou nám buď v slabosti, — Márie hlas prosebný, — skrz ňu prijmi do milosti — dar náš, Otče velebný! — Sanktus: **5.** Bohom dávno vyvolená — dievka s úctou hovorí: — „Nech sa stane vôľa neba, — pred ktorou sa svet korí!“ — Preto všetci úctou jatí — prespevujme v radosti: — Svätý, svätý, Pán Boh svätý, — daj nám v dobrom stálosti!

367. — 1. Predivne spanilá, — Matička premilá, — Bohom si zvolená, — ty Hviezda hviezd! — Sídení tu v chráme — ku tebe voláme: — Pomôž nám, úbohým, — ťažkosti niesť! — Za to ti dáme — všetko, čo máme, — všetko, ach, všetko, čím len vládneme,

— Márii s radosťou darujeme. — **2.** Predivne si krásna, — nad každý blesk jasná — a nebo velebou — ozdobuješ: — ako si chránila, — pred zlobou bránila — Synáčka milého, — tak nás chráň tiež. — Ty hodnosťami — a milosťami, — Panna, si prehojne ozdobená — a Bohom samým si vyvolená. — **3.** Bola si bez viny, — bez hriechu poškvrny, — keď si sa, Mária, — narodila; — Božia moc ťa Matkou — určila presladkou, — preto ťa milosťou — ozdobila; — Duch Svätý teba — zvolil pre seba, — za svoju Nevestu v nevinnosti, — jeho si vždy bola od večnosti. — **4.** Zástupy anjelské — ti spevy nebeské — prekrásne celý čas — prespevujú, — Panna, ty panuješ — a slávne kráľuješ, — všetky ťa národy — zvelebujú. — I my ťa ctíme — a velebíme; — anjeli srdečne ťa vítajú, — Kráľovná, tebe sa poddávajú. — **5.** Do neba si bránou — a všetkým ochranou — hriešnikom nešťastným, — zarmúteným; — si našou posilou — a Matkou premilou — nám biedou, úzkosťou utrápeným; — ráč nám deň i noc — potrebnú pomoc — vyprosiť od Boha — Najvyššieho — a veď nás do raja nebeského.

368. — 1. Preslávna panien Ochrana, — Matička neporušená, — ty Brána vlasti nebeskej, — nádej koruny slávnostnej! — **2.** V kroví prekrásna ľalia, — všade ju znajú a chvália; — Panna, z ktorej pozdravenia — vyšiel pre nás čin spasenia. — **3.** Veža, drakom nedobytná, — tonúcim Hviezda pomocná, — nás ochraňuj — od úkladov, — svetlom svojím nás voď, spravuj! — **4.** Mraky bludárstva rozptyľuj, — záhubné cesty odstraňuj; — v búrlivom mori života — ukáž nám, kde je istota. — **5.** Buď sláva Tebe, Kriste náš, — ktorý za matku Pannu máš; — sláva buď Otcu večnému, — sláva i Duchu Svätému!

369. — 1. Panna, teba uctievame, — Matka škapuliarska! — O pomoc teba žiadame, — Patrónka Slovenska! — Stoj vždy pri nás, — neopusť nás, — čuj každý čas národa hlas, — milého Ježiša upros za nás! — **2.** Sto ráz ťa pozdravujeme, — Matka škapu-

liarska! — Tisíc ráz ťa zvelebujeme, — Patrónka Slovenska! — Stoj vždy pri nás, atď. — **3.** Ach, vyslyš nás v tomto chráme, — Matka škapuliarska! — Daj pomoc, v čom ťa žiadame, — Patrónka Slovenska! — Stoj vždy pri nás, atď. — **4.** Pomôž nám v našej chudobe, — Matka škapuliarska! — Prosíme ťa v každej dobe, — Patrónka Slovenska! — Stoj vždy pri nás, atď. — **5.** Vypros, by sme žili v čnosti, — Matka škapuliarska! — Vypros nám Božej milosti, — Patrónka Slovenska! — Stoj vždy pri nás, atď.

370. — **1. Radosťou je moje srdce** — celé naplnené, — láskou k tebe, ó Mária, — celé zapálené. — V svojej duši z plnej sily — volám: Sláva buď Márii! — Mária, Mária, — zdravas', Panna Mária! — **2.** Ó Mária, meno sladké, — keď ťa vysloviť mám, — srdce jasom naplní sa, — radosťou oplývam. — V svojej, atď. — **3.** Nie som hodný ospevovať — mena tvojho slávu, ale s veľkou pokornosťou — vzdávam ti česť, chválu. — V svojej, atď. — **4.** Anjeli ti prespevujú, — ó Mária Panna, — Cherubíni ti volajú: — zdravas', Hviezda ranná! — V svojej, atď. — **5.** Skromnosť svätá, ponížená, — ktorú Boh obľúbil, — a anjelským pozdravením — Spasiteľa sľúbil. — V svojej, atď. — **6.** Z lásky k tebe, ó Mária, — dám ti srdce svoje, — dám ti telo, dám ti dušu, — dám ti obidvoje. — V svojej, atď. — **7.** Vyprosiť mi ráč tú milosť, — keď skonanie príde, — Mária a Ježiš, buďte — tešiteľmi pri mne. — V svojej, atď. — **8.** Ešte jednu milosť žiadam, — Mária, od teba, — oroduj za duše mŕtvych — a veď ich do neba. — V svojej, atď.

371. — **1. Raduj sa, Kráľovná nebeská,** — teš sa, Panna čistá! — Plesaj, Rodička Božia, — Panna čistá! — Pros za nás Boha, ó Mária! — Teš sa, Panna čistá! — **2.** Bránou si k nebeskej radosti, — teš sa, Panna čistá, — hodná Božskej radosti, — Panna čistá! — Pros za nás, atď. — **3.** Archou si úmluvy, Matička, — teš sa, Panna čistá! — Vzácna Božia Rodička, — Panna čistá! — Pros za nás, atď. — **4.** Kráľovná anjelov prekrásna, — teš sa, Panna čistá! —

Ranná zornička jasná, — Panna čistá! — Pros za nás, atď.

372. — 1. Pred vekmi zvolená, — Pani anjelská, — slávou ozdobená, — Hviezda nebeská! — My sa k tebe utiekame, — Panna Mária, — vrúcnym srdcom ti spievame: — Salve, Regina! — **2.** Žila si na svete — v čnosti, svätosti, — ó Ruža v rozkvete, — plná milosti! — Vyvolená Matka Krista, — Panna nevinná, — zdravas', zdravas', Panna čistá: — Salve, Regina! — **3.** K tebe bol poslatý — posol anjelský, — by niesol presvätý — pozdrav nebeský, — že jak panna, tak zvestoval, — porodíš Syna, — pokorne ťa pozdravoval: — Salve, Regina! — **4.** Prekrásna Ľalia, — Panna spanilá! — nebeská Mária, — Matka premilá! — Ráč za nás vždy orodovať — u svojho Syna, — večne ti chcem prespevovať: — Salve, Regina! — **5.** Ku tebe v úzkosti — všetci voláme, — zo srdca vernosti — my ťa vzývame; — chválu, česť ti prinášame, — Panna nevinná, — pieseň slávy ti spievame: — Salve, Regina!

373. — 1. Ranná Hviezda jasná, — skrúšene ťa prosíme, — si nad všetko krásna, — láskou k tebe horíme. — [:Ach, pros za nás, biednych, — Matka naša milá, — zmiluj sa nad nami — a pomôž, Mária!:] — **2.** Tá dennica krásna — dňa príchod nám zvestuje, — už nebo zorí sa — a Ježiš sa sbližuje. — Ach, pros za nás, atď. — **3.** Ó milí kresťania, — dnes Otca nebeského — chváľme, bez prestania — chváľ každý milosť Jeho. — Ach, pros za nás, atď. — **4.** Pros, Panna prečistá, — za ctiteľa každého, — oroduj u Krista, — pros Synáčka milého. — Ach, pros za nás, atď.

374. — 1. Ruža duchovná, — svätých Kráľovná, — Pokladnica skvostná — Ducha Svätého, — Nevesta milostná! — **2.** Ľalia svieža, — pokoja Knieža v lone ti spočíval, — Spasiteľ sveta — matkou ťa nazýval. — **3.** Niva rozkošná, — deva pobožná, — Kvietok ľubovonný, — po tebe túži — ľud tvoj bohabojný. — **4.** Vďaka, česť, sláva, — nech sa vždy

vzdáva — Otcovi večnému, — Synovi Jeho, — aj Duchu Svätému!

375. — 1. Salve, Regina, — vitaj, Kráľovná, — Kráľovná nebies — i Cisárovná! — Vitaj, ó Matka — milého Syna, — vitaj, zavítaj, — Salve, Regina! — **2.** Ó milostivá, — ó dobrotivá, — ty Hviezda ranná, — Panna Mária! — Sladkosti plná — Matka jediná, — ty nádej naša, — Salve, Regina! — **3.** Ku tebe volá — stvorenie zeme, — volá vyhnané — Adama plemä; — volá syn, volá — dcéra Evina, — k tebe, Kráľovná: — Salve, Regina! — **4.** Pod plášť tvoj, Matka, — sa utiekame, — teba o pomoc — vrúcne žiadame, — pomôž nám v biede, — Panna nevinná, — ochráň nás, Matka, — Salve, Regina!

376. — 1. Slávna si, Kráľovná. — nebies Pani, — ty si nám pomocou — v utrpení. — Prikloň, ó prikloň — svoj zrak premilý — plačúcim v slzavom — tu údolí! — **2.** Ruža si bez tŕnia, ó Mária, — Hviezdou si nám čnosti — a spasenia. — Prikloň, atď. — **3.** Každý z nás v srdci vždy — teba nosí — a preto, Matička, — vrúcne prosí. — Prikloň, atď. — **4.** Oroduj, Mária, v nebi za nás — a svätej Trojici — porúčaj nás. — Prikloň, atď.

377. — 1. Slávne meno Márie — v srdciach našich nech žije, — Mária! — Teba uši očujú, — teba ústa volajú, — Mária! — Srdce plesá, raduje sa, — žiada si ťa vždy chváliť, — celým srdcom osláviť, — Mária! — **2.** Srdce moje cíti slasť, — povznášaš ho v rajskú vlasť, — Mária! — Jazyk ťa ospevuje, — srdce verne miluje, — Mária! — Ó Mária, krása neba, — milosť nám vyprosuješ, — zbožné duše miluješ, — Mária! — **3.** Tvoja láska pomôže, — spasenie nám vymôže, — Mária! — Ku tebe dnes spiechame, — dietky k Matke voláme: — Mária! — Ochraňuj nás, obhajuj nás, — aby sme tu blažení, — prišli k tebe spasení, — Mária! — **4.** Hriechy nás vždy skľučujú, — bo nás neba zbavujú, — Mária! — Sužovaných obrana — a hriešnikov ochrana, — Mária! — Ó Mária, čistá Panna! — Ach, pros za nás v každý

čas — a pri smrti stoj pri nás, — Mária! — **5.** Ty si nám na svet dala, — koho duša žiadala, — Mária! — Tvoja prosba je milá, — ó Mária spanilá, — Mária! — Oroduj vždy, nebies Krása, — za tých, čo ťa milujú, — matkou svojou menujú, — Mária! — **6.** Vypros, kto sa obracia — a k tebe sa navracia, — Mária! — aby v dobrom zotrval, — úprimne ťa miloval, — Mária! — By ťa chválil, Boha slávil — i teraz tu na zemi, — aj tam s tebou na nebi, — Mária!

Na sviatok Očisťovania P. Márie.

378. — 1. Srdce pravde poddávaj — a poklonu vzdávaj, — Sion, Bohu pravému, — Mesiášu svojmu. — Matka v chrám s Ním vstupuje, — tam Ho obetuje. — On je pánom života, — Pravda a Dobrota. — **2.** Panna neporušená, — vyvolená žena, — hrdličky dve venuje, — zákon tu splňuje. — Pannu svätú prosíme, — keď ju uctievame, — aby pre nás u Syna — milosť vyprosila. — **3.** Jak prepúšťaš v pokoji — po života boji — proroka tu starého, — Simeona svojho: — tak daj, Bože, nám umrieť, — slávu večnú uzrieť; — nech Ťa večne vidíme — nikdy nestratíme. — **4.** Ó Ježišu, prejasné — svetlo sveta krásne, — osvecuj nám vždy cestu — k nebeskému mestu. — Udržuj nás v milosti, — by sme žili v čnosti, — vyhli pekla temnosti, — došli do radosti. — **5.** Bohu Otcu buď sláva, — i Synovi chvála, — Svetlu v sveta temnosti, — plnému jasnosti, — česť Duchu presvätému — od oboch poslému: — nech len svetlo vždy Jeho, — osvieti každého.

Na litánie loretánske.

379. — 1. Svätá Mária! — Oroduj za nás! — Shliadni na nás, — počuj náš hlas; — a prosby naše — pred Ježiša predlož, — Panna Mária! — Pros, Mária, Syna svojho, — nášho Krista premilého, — ktorého si zrodila — a na rukách nosila, — Matka

Božia! — **2.** Svätá Božia Rodička! — Oroduj, atď. — **3.** Svätá Panna panien! — Oroduj, atď. — **4.** Matka Kristova! — Oroduj, atď.

(Celé litánie viď v modlitebnej časti na str. 842.)

380. — 1. Teba, Matka, chválime — jak ťa v nebi vychvaľujú, — teba, Panna, slávime — jak ťa svätí oslavujú. — V celom svete každý tvor, — ctiteľov ťa chváli sbor. — **2.** Panna, tvoju čnosť, milosť — obdivujú Cherubíni, — tvojej lásky spanilosť — ospevujú Serafíni; — ozýva sa zvučný hlas: — Svätá, svätá, náš vzor krás! — **3.** Teba v lesku skvúcich tiel — krášli more hviezdnych svetov, — na tvoju tvár Stvoriteľ — slní plné krásy kvetov; — jednotrojná Velebnosť — sama vznáša tvoju čnosť. — **4.** Patriarchov teba ples — i prorokov spev velebí, — apoštolský zástup tiež — slávu tvoju množí v nebi; — mučeníkov svätých voj — vzdáva tebe chváloslov. — **5.** Panien zástup kvetúcich, — vyznavačov veľké množstvo, — hlasov týchto znejúcich — spev velebí spolu Božstvo — s tebou, ktorú zvoliť chcel — tohto sveta Spasiteľ. — **6.** V Cirkvi ťa ctia kajúci, — tebe, Dcéra Boha Otca, — vrúcne tak spievajúci: — Z teba sa nám zrodil Vodca, — čo za nás smrť podstúpil, — z večných múk nás vykúpil. — **7.** Ó šťastlivá Nevesta, — z nej Syn Boží bol zrodený, — Panna svätá, prečistá, — nám podobným učinený. — Matkou bola si Jeho, — ach, pros za nás u Neho! — **8.** On, Pán neba i zeme, — On prevládol smrť a peklo: — tým skôr prosiť môžeme, — by nás On, to večné Svetlo, — tebou chránil od zlého — vždy od hriechu každého. — **9.** Matka, chráň si ctiteľov, — Syna svojho pros o milosť, — by sme od nepriateľov — neutrpeli škodlivosť, — aby sme ťa z vďačnosti — chválili na večnosti. — **10.** K tebe, Matka, v každý čas — s dôverou sa utiekame, — milostive hľaď na nás, — o to vrúcne ťa žiadame, — by sme dobre robili, — a zlého sa chránili. — **11.** Matka, k tebe voláme: — Chráň nás, dietky ti oddané, — pros Boha, ťa žiadame, — nech nás žehnať neprestane, — bo hrad našej nádeje

— hneď po Bohu v tebe je. — **12.** Dietky svoje požehnaj — a priviň nás k srdcu svojmu, — pros Ježiša neprestaj, — by sme k raju všetci spolu — cestou čnosti kráčali, — ku tebe sa dostali.

381. — 1. Tisíc ráz buď nami ctená, Mária, — od anjelov pozdravená, Kráľovná! — Mária, Mária, — ó Mária, Kráľovná! — **2.** Milosti si Božej plná, Mária, — nad svätých si povýšená, — Kráľovná! — Mária, atď. — **3.** Pán Boh s tebou, Panna verná, Mária, — Duchom Svätým zatônená, — Kráľovná! — Mária, atď. — **4.** Požehnaná si nad ženy, Mária, — plod tvoj svätý požehnaný, Kráľovná! — Mária, atď. — **5.** Ježiš Kristus, príklad čností, Mária, — udeľuje nám milosti, Kráľovná! — Mária, atď. — **6.** Matka Božia, nádej spásy, Mária, — počuj naše vrúcne hlasy, Kráľovná! — Mária, atď. — **7.** Amen, všetkým nech sa stane, Mária, — tvojim dietkam, jak žiadame, Kráľovná! — Mária, atď.

382. — 1. Tisíc ráz buď pozdravená, — ó Mária, Mária! — Milión ráz velebená — buď, Matička spanilá! — Hviezda nebeská, — Pani anjelská, — Patrónka nášho Slovenska! — **2.** Nad slnko si ty jasnejšia, — ó Mária, Mária! — Nad mesiac si lahodnejšia, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **3.** Hviezda jasná na svitaní, — ó Mária, Mária! — Neba, zeme, mocná Pani, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **4.** Čistejšia si nad ľaliu, — ó Mária, Mária! — Vonnejšia nad konváliu, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **5.** Ty si Céder na Libane, — ó Mária, Mária! — Krásny Cyprus na Sione, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď. — **6.** Tvoja pomoc buď vždy s nami, — ó Mária, Mária! — Chráň vlasť našu pred vojnami, — ó Matička spanilá! — Hviezda, atď.

383. — 1. Tisíc ráz pozdravujeme teba, — ó Matička Božia Ježišova! — Ty si hviezda najjasnejšia s neba, — tebe naša zem sa korí celá. — Po Bohu si v nebi najslávnejšia, — ktorej chvála patrí najprednejšia, — svätí všetci ťa zvelebujú, — Paňou svojou

ťa nazývajú. — **2.** Buď nám ty, ó Matka, zástupnicou, — keď ťa vrúcnym srdcom prosíme tu, — jedinou si našou pomocnicou, — obráť k nám a skloň tvár svoju svätú. — Daj, nech ti dnes chválu i česť vzdáme, — meno tvoje sväté uctievame, — ako tebe patrí po Bohu, — ktorá krásou zdobíš oblohu. — **3.** Stvoriteľ náš, Pán zeme i neba, — za svoj stánok teba si vyvolil, — keď podobu ľudskú vzal na seba, — v panenský tvoj život sa uložil. — Ježiš Kristus, Syn Boha živého, — On je svetlom tajomstva svätého, — On smrť kríža trpkú podstúpil, — by nás z večnej smrti vykúpil. — **4.** Na Sione si ty obydlená, — bývaš v meste Bohu posvätenom, — prv, ako si bola porodená, — vzývaná si v ľude vyvolenom. — Včuľ požívaš večné blaženosti, — ktoré boly za tie krásne čnosti — od Boha ti dané mocného, — Otca, Syna, Ducha Svätého. — **5.** Zdravas', Stánok Boží najsvätejší, — zdravas', Panna, hriechom nerušená, — Trojice chrám ty najdôstojnejší, — od večnosti Matka vyvolená! — Ty si Hviezda nebies najjasnejšia, — Kráľovná a Pani najsvätejšia, — ty si istá brána nebeská, — ó Kráľovná, veľká, anjelská!

384. — **1. Vitaj, Kráľovná nebeská,** — milosrdná Matička; — vitaj, sladkosť ty nadzemská, — vitaj, nádej naša istá! — Ó pros za nás, ochraňuj nás, — Matka Božia, každý čas! — **2.** Prosíme v tomto údolí, — prednes prosby Synovi, — nárek, vzdychy naše počuj, nad nami sa, Matka, zľutuj! — Ó pros, atď. — **3.** Obráť k nám oči ľútostné, — zahoj rany bolestné. — Oroduj vždy za nás biednych, — hriechmi veľmi obťažených! — Ó pros, atď. — **4.** Ó milostná a pobožná, — Matka drahá pomocná! — Vypros nám u Syna svojho — účastenstvo sľubov Jeho. — Ó pros, atď.

385. — **1. Veseľ sa, nebies Kráľovná:** — Aleluja! — Ty, sveta krásna Cárovná: — Aleluja! — **2.** Mŕtveho si oplakala: — Aleluja! — Zmŕtvych ti radosť povstala: — Aleluja! — **3.** Rany sú Jeho zhojené: — Aleluja! — Svietia jak drahé kamene: — Aleluja! —

4. A oči smrťou skalené: — Aleluja! — Jak hviezdy sú osvietené: — Aleluja! — 5. Nad všetko Syn tvoj mocnejší: — Aleluja! — Nad slnko nebies jasnejší: — Aleluja! — 6. Raduj sa z Krista milého: — Aleluja! — Oroduj za nás u Neho: — Aleluja! — 7. Prosíme ťa, ó Rodička: — Aleluja! — Pros za nás svojho Synáčka: — Aleluja!

386. — 1. V každú chvíľu — chválu milú — vzdávať nikdy neprestaň — Matke zbožnej, — Panne čnostnej, — každý tvor, každý kresťan! — Oslavujme, — obdivujme — Pannu nepoškvrnenú — a presladkú — Božiu Matku — ctime blahoslavenú! — 2. Keď ťa hriechu, — neúspechu — búrka v žití zachváti, — k nej len spiechaj — a utekaj, — ona neresť odvráti. — Svätá Panna — je nám daná — Stvoriteľom múdrosti; — ó Kráľovná, — vypros pre mňa — hojnej Božej milosti. — 3. Ty nevinná, — splodíš Syna — mimo behu prírody, — aby hriešnych, — bezútešných — zbavil pekla nehody. — Preto stály, — neskonalý — chválospev ti zaznievaj; — ty vždy žehnáš — v svete beh náš, — otváraš nám blaha raj. — 4. Duša čistá — Matku Krista — povždy vrele uctieva, — k jej nevine — vždy sa vinie: — Mária vždy tešieva. — Božia Matka, — pomoc sladká, — utešuje všetkých nás; — neprestajne — vďaky vzdajme — Matke Božej v každý čas!

387. — 1. Zdravas', ó slávna Panna, — ty, Hviezda jasnosti, — Svätým Duchom počalas' nám — Pána s výsosti, — Ty pozdvihla si ľudstvo — ku svetlu milosti — a Evy, matky našej, — odňala žalosti. — Matka Božia, Mária! — 2. Máš mesiac pod nohami, — si Krásou na nebi, — sbor duchov nadpozemských — ťa vrúcne velebí. — Ty čnosti Kvet si biely — a naša obrana, — skrz teba, ó Matička, — nám blaženosť daná. — Matka Božia, Mária! — 3. Ó preblažená chvíľa, — keď dávno žiadaný — Boh Syn vzal telo ľudské — a svetu bol daný; — tak chcel On pre nás trpieť, — smrť hroznú podstúpiť, — by od večnej nás smrti — zlých mohol vykúpiť.

— Matka Božia, Mária! — **4.** Skvie sa drahá koruna — Márii na hlave, — hviezd dvanásť sa ligoce — k jej cti a oslave. — Sťa slnka lúče jasné, — tak, Panna, si čistá, — tys' Ruža spanilosti, — tys' pravá Mať Krista. — Matka Božia, Mária!

Mariánska hymna.

388. — 1. Zaznite piesňou, údolia — i vŕšky kvetnaté, — nech nám srdcia láskou zahoria, — milosťou zažaté. — [:Ta hor', ta hor' — na neba sklon, — kde Matkin sídli trón, — nech vznáša sa náš zbožný hlas — jak vďaky plný tón, — nech vznáša sa náš zbožný hlas — jak vďaky plný tón!:] — **2.** My sme jej dietky sdružené — jej slúžiť oltáru — i svoje my srdcia skrúšené — dáme jej do daru. — Ta hor', atď. — **3.** Jej chrámy, tiché svätyne, — sú naším domovom, — tam mávajú duše nevinné — tichý shovor s Bohom. — Ta hor', atď. — **4.** Nuž pospiechajme všetci v raz — uctiť si Kráľovnú, — nech zazneje krajom celým hlas — za Cirkev bojovnú. — Ta hor', atď.

389. — 1. Zdravas', Hviezda morská, — zdravas', Matka Božia! — My k tebe voláme, — o pomoc žiadame. — Ty buď naša zastankyňa — u Ježiša, svojho Syna. — Ó Panna, Mária! — **2.** My, hriešne stvorenia, — Evini synovia, — teba tu prosíme, — bo v teba veríme, — že u Syna pamätuješ na nás, — za nás oroduješ. — Ó Panna, Mária! — **3.** Ty si Hviezda jasná, — nadovšetko krásna, — Kráľovná dôstojná, — ó Matka ctihodná! — My v tebe pevne úfame, — o pomoc teba žiadame. — Ó Panna, Mária!

390. — 1. Zdravas', Mária, — milosti plná, — na stotisíc ráz — buď pozdravená! — Ja ťa pozdravujem, — srdcom zvelebujem, — najmä v dnešný deň. — **2.** Neopúšťaj nás — v dnešný smutný čas, — odvšadiaľ biedy — obkľučujú nás. — Mária, zastaň nás, — Mária, zachráň nás, — pod svoj plášť skry nás! — **3.** Vypros milosti — pre naše čnosti, — priveď nás

v nebo — večnej radosti, — kde je Bytosť večná, — sláva nekonečná — po všetky časy. — **4.** Veď sa nemáme — komu žalovať, — u koho máme — úľavu hľadať? — U teba, Mária, — pomoc je hotová, — Matka Kristova! — **5.** Zavieram na dnes — túto pesničku, — ňou pozdravujem — sladkú Matičku. — Kráľovnú nebeskú, — Pannu archanjelskú, — Pannu Máriu. — **6.** „Amen“ spievajte — anjeli s nami — a pozdravujte — Kristove rany, — aby boly ctené, — nami velebené — na veky. Amen.

391. — **1. Zdravas, zdravas, ó Mária!** — Zdravas, Matka milostivá! — Pozdravené v celom svete — nech je tvoje meno sväté! — Zdravas, zdravas, ó Mária, — zdravas, Matka milostivá! — **2.** Ó Mária, ty si Panna — nad pannami požehnaná, — nad všetko si povýšená, — od večnosti vyvolená. — Zdravas, zdravas, atď. — **3.** Krásou nebies obdarená, — milosťou si naplnená; — požehnaný plod tvoj svätý, — z panenského lona vzatý! — Zdravas, zdravas, atď. — **4.** Ako včuľ, tak v každom čase — počuj vrúcne hlasy naše; — o to všetci ťa žiadame, — čo sa k tebe utiekame. — Zdravas, zdravas, atď.

392. — **1. Zdravas, Ruža nebeská,** — ó Panna krásna! — Milosti si Božej plná, — Hviezda jasná! — Na nás, úbohých hriešnikov — neráč sa hnevať, — daj dušiam našim ľútosť, — by hriechy svoje mohly — vrúcne oľutovať. — **2.** Ty si ani ker horiaci, — nespálený, — skrze teba je Vykupiteľ — narodený. — On, Boh si zvolil teba — za Matičku svoju — a do nadhviezdnych výšin — ku trónu nebeskému — zdvihol svätosť tvoju. — **3.** Prosíme ťa, Matka Božia, — na tisíc ráz, — u Ježiša, Syna svojho — zastávaj nás! — Kríž Jeho vládal jedine — hriechy sveta smyť, — nech udelí nám milosti — zbožne dlho žiť — a Boha večne chváliť.

393. — **1. Zdrav' buď, zdrav' buď, Kráľovná neba!** — Obráť na nás oči krásne, — pred ich žiarou slnko hasne, — vrúcne vzýva svet teba: — Matka Božia, Mária! — **2.** Vypros, vypros spásy nám, milosť — od

Božieho svojho Syna, — by nám bola smytá vina, — odpustená naša zlosť, — vypros nám Božiu milosť! — **3.** Krásou svojou nás hriešnych zacloň, — zastaň nás pred trónom neba, — ochraňuj, keď toho treba; — keď nás príde súdiť On, — láskave sa ku nám skloň!

Ku Sedembolestnej P. Márii, našej Patrónke.

394. — 1. Ó Mária bolestivá, naša ochrana, — slovenský náš národ volá: — Pros za nás Boha; — [:Ty si Mať dobrotivá, — Patrónka ľútostivá, — oroduj vždy za náš národ — u svojho Syna!:] — **2.** Matka drahá, spomni na nás — tu pod Tatrami, — verní sme my svätej Cirkvi, prebývaj s nami! — Ty si Mať, atď. — **3.** Po horách i po dolinách — venčíme tvoj chrám, — pútne miesta volajú ti: — Matka, národ chráň! — Ty si Mať, atď. — **4.** Hlad, mor, vojny odstráň od nás, — vypros pokoja, — slovenský ľud nech vždy stráži — ochrana tvoja. — Ty si Mať, atď. — **5.** Tebe sa tu oddávame, — Matka, pomôž nám, — by sme i my, i potomci — vyhli vždy vojnám. — Ty si Mať, atď. — **6.** Vlasť našu stráž a obhajuj, — vypros milosti, — nech nás Syn Tvoj posilňuje — vo viere, čnosti. — Ty si Mať, atď.

395. — 1. Oplakáva Mária — Syna premilého, — keď Ho v mukách na kríži — vidí rozpiateho. — Ruky spína, prelamuje, — hlavu kloní, sotva čuje — z veľkej bolesti; — slzy oči zalievajú, — krásne líca obledajú — v hroznej úzkosti. — **2.** A keď pozdvihla nahor — smutné oči svoje, — uzrela tam zdesená — hrozné rany, znoje, — z tela Jeho raneného, — celkom ubičovaného — a strýzneného; — jej žalosť sa tu rozmohla, — potešovať — že nemohla — umučeného. — **3.** Od celého je sveta — v žiali zanechaná, — smúti, plače, narieka — Matka zarmútená. — Ach, ktože ju, kto poteší, — kto bolesti jej umenší

— v tomto zármutku? — Slnko, mesiac, hviezdy jasné, — aj vy, poľné kvietky krásne — potešte Matku! — 4. Ani slnce na nebi — jasnosť nevydáva, — mesiac medzi oblakmi — svetla nedostáva; — tvrdé skaly sa pukajú, — mŕtvi z hrobov povstávajú — a nariekajú. — Len jedine hriešni ľudia — majú také tvrdé srdcia, — že neľutujú. — 5. Ženy, dcéry sionské, — sem sa rýchle majte — a pod krížom zomdletej — Matke pomáhajte; — balzamom ju potierajte, — podlomenú podpierajte, — klesnúť nedajte, — Máriu, hľa, opustenú, — žalostivú, zarmútenú, — ach, poľutujte!

396. — 1. Pozdravujeme ťa, — Patrónka Slovenska, — Sedembolestná Matička, — našej zemi si Patrónka, — naša dobrá Matka! — **2.** K tebe nás priviedli — apoštolia viery, — svätý Cyril, svätý Metod, — keď pohanstva ťažkých nehôd — zbavili nás vtedy. — **3.** Národ slovenský ťa — už oddávna volá — Patrónkou svojej krajiny, — veď ho neochráni iný, — len ty, tvoja ruka. — **4.** Našu zem Tatári — keď plienili, drali, — k tebe sa naši otcovia, — keď sa lúčili do boja, — vrúcne utiekali. — **5.** Tys' nás ochránila, — keď turecká sila — dobýjala naše hory — a v krvavom, hroznom boji — ty si pri nás stála. — **6.** Pomáhala si nám — ochrániť Boží chrám, — keď zo srdca vieru Krista — i teba vziať, Panna čistá, — bezbožníci chceli. — **7.** Mocná Panovnica — a Orodovnica, — k tebe oči obraciame, — ruky svoje tu spíname — za stratené deti. — **8.** Tvoje deti v svete — zo slovenskej zeme — ďaleko zašli za chlebom, — robia v potu každodennom, — národu vzdialení. — **9.** Vypros im pomoci, — žehnaj vo dne, v noci — a zachovaj ich vo viere, — keď nepriateľ im ju berie, — pomáhaj im v boji. — **10.** Naša dobrá Matka, — Patrónka Slovenska, — tebe národ porúčame, — svoje srdcia oddávame, — tebe žiť, mrieť chceme.

Na májovú pobožnosť.

397. — 1. Čo dnes tak milo zaváňa — sem z rozvitého hája? — To konvalinka vyzváňa — nám príchod Kňažnej mája. — [:Ó vitaj, vitaj, Svätica, — Kráľovná krásy, kvetu, — hlás každý háj i kvetnica — jej čnosť a krásu svetu!:] — **2.** Ó vitaj, Panna Mária, — svet chváli ťa a jasá; — čistotu chváli ľalia, — a lásku ruža hlása. — [:Fialky milo v pokore — po háji sa ti klonia — a v nížine i na hore — k oslave zvonky zvonia.:] — **3.** Na lúke milé slzičky — jak ťažkých bôľov bratia, — chudôbky núdzu Matičky — po horách-dolách tratia; — [:rozmarín zasa panenstvo — v záhrade slávne hlása — a krásy tvojej tajomstvo — velebí sedmikrása.:] — **4.** Tak i my plesmi oslávme — radostnú Kňažnú mája, — oltáre kvietím ozdobme, — nech chrám je obraz raja; — [:ozdobme srdcia čistotnou — k Rodičke oddanosťou, — hľa, ona palmou víťaznou — ide k nám s láskavosťou.:] — **5.** Ráč, Panna, v mocnú ochranu — vziať duší čistý výkvet — a prosby naše nes Pánu, — nech žehná celý náš svet. — [:Nech rosa Božej milosti — nám srdce blaží hojne, — nech takto, žijúc v svätosti, — umrieme bohabojne!:]

398. — 1. Jar už prišla, krásne kvety — sťa hviezdičky zem kryjú, — z ktorých že ti, Matka svätá, — dietky veniec uvijú, — dietky veniec uvijú? — **2.** Vyhľadáme fialôčku — nízku, milú, voňavú; — tak pokorne ako ona — [:klonilas' aj ty hlavu.:] — **3.** Snehobiela konvalinka, — obraz tvojej čistoty, — nech je druhým darom naším — [:prepokornej štedroty.:] — **4.** Ružu, čo sťa plameň horí, — a je kvetín kráľovná, — dáme Matke večnej lásky, — [:tebe, Ruža duchovná.:]

399. — 1. Kvetinky májové, — Márii sa kloňte, — zvončeky hájové, — Márii zazvoňte, — [:vzdajte česť a úctu — najčistejšej Panne, — proste ju, nech na nás — s výšin neba shliadne.:] — **2.** Konvalinky biele, — fialky voňavé — k ozdobe oltára — hojne

prinesieme; — [:a kiež by sme sniesli — všetky sveta kvety, — by ťa ozdobily — tvoje verné deti.:] — **3.** Z ruží je složený — náš ruženec milý, — ako nám ho ruky — Dominika svily. — [:Zdravas buď, Mária! — koľko ráz voláme, — toľko ráz, Kráľovná, — ku tebe vzdycháme!:]

Modlitba dietok.

400. — **1. Matička Kristova,** — Kráľovná neba, — Matička Kristova, — Kráľovná neba, — spíname ručičky, — spíname ručičky, — prosíme teba, — prosíme teba! — Spíname ručičky, — spíname ručičky, — prosíme teba, prosíme teba! — **2.** Stoj pri nás v každý čas, — pros za nás Krista, — stoj pri nás v každý čas, — pros za nás Krista, — by naša dušička, — by naša dušička — zostala čistá, — zostala čistá! — By naša dušička, — by naša dušička — zostala čistá, zostala čistá! — **3.** Čistú jak ľaliu — prijmi ju vrele, — čistú jak ľaliu — prijmi ju vrele, — do raja večného, — do raja večného, — v rozkošné nebe, — v rozkošné nebe! — Do raja večného, — do raja večného, — v rozkošné nebe, — v rozkošné nebe!

Pútnické.

401. — **1. Často ja spomínam** — teba, Mária, — koľko si na svete — trpieť musela — pre svojho Syna, — [:by naša vina — Jeho svätou krvou — zotretá bola.:] — **2.** Pri očisťovaní — Panny Márie — Simeon proroctvo — presmutné povie: — [:Dieťa pobozkal, — Matke povedal, — že jej meč prebodne — srdce, zavolal.:] — **3.** Herodes chcel Dieťa — života zbaviť, — ale Nebeský — dal smrť prekaziť. — [:Do Betlehema — poslal anjela, — by svätá Rodina — odísť vedela.:] — **4.** V Egypte prežili — v samote roky, — až anjel priniesol — Božie výroky; — [:aby z tej zeme — už sa strojili — a do svojej vlasti -- sa navrátili.:] — **5.** Keď vyrástol Ježiš, — Matku zanechal

— a svojmu poslaniu — sa len venoval. — [:Vyvádzal duše — z hriechu a z bludu, — aj počúvaly Ho — zástupy ľudu.:] — **6.** Ľudia so všetkých strán — k Nemu chodili, — boli by Ho kráľom — svojím zvolili, — [:ale kniežatá — v priek sa stavali, — a Pilátovi Ho — na smrť vydali.:] — **7.** Pilát súdi Krista, — vojsko vyzýva, — aby bol pribitý — na kríž za živa. — [:Matička Jeho — bôľom padala — a na cestu sa hneď — za Ním vybrala.:] — **8.** Kríž Mu pripravili, — ktorý musel niesť — a keď klesal pod ním, — kat Ho dvíhal s ciest. — [:Matička Jeho, — keď to videla, — hrozné muky, bôle — v duši trpela.:] — **9.** Davy ľudu prišly, — čo chcely vidieť — Ježiša na kríži — bolestne visieť. — [:Matička Jeho — stála tu bledá, — zamdlievala žiaľom, — o kríž opretá.:] — **10.** Matička bolestná, — chcem pri tebe byť, — podľa prikázaní — tvojho Syna žiť. — [:Rodička Božia, — shliadni k nám s neba, — prijmi v milosť tých, — čo milujú teba!:]

402. — 1. Počul som krásny hlas, — Mária volá nás: — Poďte ku mne, — poďte sem, pútnici, — verní služobníci. — Matka vás zve! — Matka dobrotivá, Pani naša, — oroduj vždy za nás, — za svojich ctiteľov, — u Ježiša. — **2.** Buď vždy pozdravená, — tisíc ráz uctená, — ó Mária! — My ti srdce dáme — v tvojom svätom chráme, — Matka milá! — Matka dobrotivá, atď. — **3.** Teba som obľúbil, — srdce ti zasľúbil, — ó Mária! — Chráň ma svojou mocou, — dňom i tmavou nocou, — Matka milá! — Matka dobrotivá, atď. — **4.** Ó Matička čistá, — pros Ježiša Krista, — Syna svojho, — Krista Spasiteľa — a Vykupiteľa, — Matka pros Ho! — Matka dobrotivá, atď. — **5.** Pobožní pútnici, — verní služobníci, — sem spiechajte, — k šaštínskej Matičke, — Slovenska Patrónke — sa sberajte. — Matka dobrotivá, atď. — **6.** Ďaleká je cesta, — mnohé prejdeš mestá, — pútniku náš, — kým Božej Rodičke, — šaštínskej Matičke, — poklonu dáš. — Matka dobrotivá, atď. — **7.** Po zemských ťažkostiach, — biedach a úzkostiach,

— ó Mária, — priveď nás ku slasti, — do nebeskej vlasti, — Matka milá! — Matka dobrotivá, atď. — **8.** „Amen!“ zaspievajme, — srdečne volajme: — ó Mária, vypros — požehnanie — nám za putovanie, — tam u Syna! — Matka dobrotivá, atď.

403. — 1. Počúvajte vrúcny hlas, — jak Mária volá nás! — Putujme k nej s radosťou, — spievajme jej s vrúcnosťou: — Zdravas buď, Mária, — milosti si plná, — buď od nás nastokrát — pozdravená! — **2.** Mariánsky ctiteľu, — pozdrav Pannu Máriu; — keď uvidíš jej obraz, — volaj k Márii Zdravas! — Zdravas buď, atď. — **3.** „Zdravas!“ prvé sú slová — ľudského vykúpenia, — ktoré anjel vyslovil, — keď Máriu pozdravil. — Zdravas buď, atď. — **4.** Svätá Panna Mária, — Matička dobrotivá, — tebe sa tu venujem — a vernosť ti sľubujem. — Zdravas buď, atď. — **5.** Ani rozkoš, útecha, — nevezme ma od teba, — vo smrti aj za živa — chcem byť tvojím, Mária! — Zdravas buď, atď. — **6.** V teba len dôverujem, — k tebe hlas pozdvihujem; — za mňa v nebi oroduj, — od zlého ma ochraňuj. — Zdravas buď, atď. — **7.** Počuj ma pri modlení, — v trápení pomáhaj mi; — vypros nám trpezlivosť, — v dobrom stálosti vždy dosť. — Zdravas buď, atď. — **8.** Kresťanov Pomocnica, — hriešnikov Zľutovnica, — veľká nebeská Pani, — potecha v nariekaní! — Zdravas buď, atď. — **9.** Kto k tebe vrúcne volal — a tebe sa žaloval, — tys' ho vždy vypočula — a pomoc vyprosila! — Zdravas buď, atď. — **10.** Preto ja volať budem, — o tom nepochybujem, — že mi príde k pomoci — jak vo dne, tak i v noci. — Zdravas buď, atď.

404. — 1. Stotisíc ráz ťa tu pozdravujeme, — nebeská Kráľovná, Patrónka zeme. — Od Boha si zvolená, svätou Annou zrodená, — prekrásne meno máš, Panna Mária! — Nebeská Kráľovná, — buď vždy pozdravená, — pros za nás, za hriešnych — u svojho Syna! — **2.** Nebeské sbory ťa oslavovaly, — keď si sa zrodila zo svätej Anny. — Vedely to zjavenie, že nám nesieš spasenie, — tak ťa za Kráľovnú zvelebovaly.

— Nebeská Kráľovná, atď. — **3.** V chráme ty bola si v detinstve svojom, — modlili sa s tebou pred Pánom Bohom — drahí tvoji rodičia a prosili nebesia, — keď ťa za obetu Bohu dávali. — Nebeská Kráľovná, atď. — **4.** Teba si vyvolil Duch Svätý z neba, — by sa stal Syn Boží človekom z teba. — Ty si to zaslúžila, bohabojne si žila, — aby si sa stala Matkou Ježiša. — Nebeská Kráľovná, atď. — **5.** Bývala si vtedy tam v Nazarete, — keď prišiel Gabriel s posolstvom k tebe. — Pokorne ťa pozdravil a takto ťa oslovil: — „Zdravas buď, Mária, milosti plná!“ — Nebeská Kráľovná, atď. — **6.** Radosťou plesala Rodička Božia, lebo sa splnila už Božia vôľa. — Porodila v Betléme, Pána neba i zeme. — Anjeli spievali, Boha chválili. — Nebeská Kráľovná, atď. — **7.** I traja králi ta z ďaleka prišli — a drahé dary Mu so sebou niesli. — Jemu sa tam klaňali, — dary obetovali — a teba, Matička, vrúcne uctili. — Nebeská Kráľovná, atď. — **8.** Tešila si sa aj z Neho v kostole, — keď kňazom rozprával učenie svoje. — Múdrosť Božia v Ňom bola, keď im rečnil s prestola, — ty si sa tešila zo svojho Syna. — Nebeská Kráľovná, atď. — **9.** Na svadbe kánanskej svedkom si bola, — že Syn tvoj zázrakom prírodu zdolá. — Tebe k cti to dokázal, keď prírody moc sviazal. — Ty si sa tešila, že Ho ľud volá. — Nebeská Kráľovná, atď. — **10.** Zmŕtvych vstal Spasiteľ, tebe sa zjavil, — zármutok tvoj veľký v radosť obrátil. — „Aleluja!“ spievali, ľudia sa radovali — a teba, Matička, zvelebovali. — Nebeská Kráľovná, atď. — **11.** Syn tvoj ťa nenechal skazu vziať v hrobe, — vzal si ťa do nebies v ľudskej podobe; — tam ťa aj korunoval, s anjelmi oslavoval: — nebo, zem chváli ťa po večnej dobe. — Nebeská Kráľovná, atď.

405. — **1. Tie šaštínske zvony** — k sebe nás volajú, — Patrónke Slovenska — poklonu vzdávajú. — Sedembolestná — Panna Mária, — tebe slovenská — spieva krajina: — Tisíc ráz buď „Zdravas“, — oroduj vždy za nás! — **2.** Radostná chvíľa nám —

vždy vtedy nastáva, — keď Matka šaštínska — zvonmi nás svoláva. — Poďme, rodáci, — ženy a panny, — milostivý chrám — tu je pred nami. — Radostne spievajme, — Máriu vítajme. — **3.** Šaštínsky chrám vzácnou — zdobený je perlou: — Patrónka Slovenska — tu si tróni s berlou. — Matka premilá — nášho národa, — oroduj za nás — u svojho Syna! — Národ ťa zve, volá, — vypros mu pokoja! — **4.** Vy, šaštínske zvony, — hlaholte slávnostne, — nech sa váš zvučný hlas — Slovenskom roznesie. — Zaznej radosťou — každá dedina, — slávou zajasaj — celá krajina! — Slovenský národ náš, — ochraňuj v každý čas!

406. — **1. Vykvitla ruža** — v starohorskom chráme, — krásne sa skveje — na presvätom stáne. — Mária, Mária, Mária z ruže Kvet, — ku tebe volá — široký celý svet! — **2.** Chrám je záhradou — ruženca svätého, — bratia a sestry, — vstupujme do neho. — Mária, atď. — **3.** Tá záhrada je — ruženskej Kráľovnej, — kde kvitnú ruže — vône preľúbeznej. — Mária, atď. — **4.** Záhradná brána — zo zlata čistého, — tam ona čaká — na ctiteľa svojho. — Mária, atď. — **5.** Brána bez zámky, — ľahko je do nej prísť, — maj čisté srdce, — ružou v nej môžeš vzísť. — Mária, atď. — **6.** Tam ťa anjeli — pekne privítajú — a medzi ruže — nebeské ťa dajú. — Mária, atď. — **7.** Záhradnica je — táto Ruža milá, — ktorá nám tu tak — ľúbezne vykvitá. — Mária, atď. — **8.** Preto, ó Matka, — prijmi nás za dietky,— by sme byť mohli — v tej záhrade kvietky. — Mária, atď. — **9.** A keď nám príde — posledná hodina, — príď nám na pomoc, — Matka naša milá. — Mária, atď. — **10.** Lebo my v tebe — nádej pevnú máme, — že ťa uzrieme — tam v nebeskej sláve. — Mária, atď. — **11.** Ráč nás ta doviesť — skrz Syna Božieho, — by sme na veky — videli tvár Jeho. — Mária, atď.

407. — **1. Vitaj, tisíc ráz vitaj, ó Mária,** — vitaj, poklad náš skrytý, — Matka milá! — Buď uctená, velebená, — spevom vrúcnym oslávená! — Ó pre-

svätá Rodička, — Ježišova Matička! — **2.** Teba sme si žiadali, ó Mária, — by sme ťa tu uzreli, Matka milá! — Buď uctená, atď. — **3.** Pohliadni na nás shora, ó Mária, — vypros nám milosť Boha, Matka milá! — Hľa, pred tebou sa koríme, — teba o pomoc prosíme. — Ó presvätá Rodička, — Ježišova Matička! — **4.** V kríži, v biedach, v trápení, ó Mária, — vlej nám do sŕdc útechy, Matka milá! — Hľa, pred tebou, atď. — **5.** Obráť k nám oči svoje, ó Mária, — vypros milosť, dar Boží, Matka milá! — Oroduj za nás u Syna, — bo veľká je naša vina. — Ó presvätá Rodička, — Ježišova Matička! — **6.** Nech hriechov odpustenie, ó Mária, — dosiahnem i spasenie, Matka milá! — Oroduj za nás, atď. — **7.** „Amen, amen!" spievame, ó Mária, — v tebe nádej skladáme, Matka milá, — že nás uchrániš pred svetom — a zastaneš tam pred Sudcom. — Ó presvätá Rodička, — Ježiškova Matička.

K pobožnosti sv. ruženca.

Radostný ruženec.

408. a, d. — **1. Prijmi, Matka, veniec**, — radostný ruženec! — Počalas' z Ducha Svätého — Ježiša Syna Božieho. — Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — **2.** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Plod v živote si nosila, — Alžbetu si navštívila. — Prijmi, atď. — **3.** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Pokorou si zaslúžila, — bys' Ježiša porodila. — Prijmi, atď. — **4.** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Plod svoj niesla si do chrámu — obetovať Jeho Pánu. — Prijmi, atď. — **5.** Prijmi, Matka, veniec, — radostný ruženec! — Ty si našla strateného — Syna v chráme premilého. — Prijmi, atď.

Bolestný ruženec.

408. b, e. — 1. Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — By nás tvoj Syn vyslobodil, — bolestne sa krvou potil. — Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — **2.** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — Tvoj Syn k stĺpu priviazaný, — celý hrozne zbičovaný. — Prijmi, atď. — **3.** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — Hoc' bol Syn tvoj Synom Božím, — mučili Ho tŕním, hložím. — Prijmi, atď. — **4.** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — Tvoj Syn pre nás kríž svoj niesol, — pre nás trikrát pod ním klesol. — Prijmi, atď. — **5.** Prijmi, Matka, veniec, — bolestný ruženec! — Ježiš, Syn tvoj milovaný, — ukrutne je križovaný. — Prijmi, atď.

Slávnostný ruženec.

408. c, f. — 1. Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn, diabla Premôžiteľ, — zmŕtvych vstal, náš Vykupiteľ. — Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — **2.** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn pekla moc oblúpil, — na nebesia slávne vstúpil. — Prijmi, atď. — **3.** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn podľa sľubu svojho — soslal Ducha nám Svätého. — Prijmi, atď. — **4.** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn s toho sveta teba — k večnej slasti vzal do neba. — Prijmi, atď. — **5.** Prijmi, Matka, veniec, — slávnostný ruženec! — Tvoj Syn teba odmeňoval, — keď ťa slávne korunoval. — Prijmi, atď.

Radostný ruženec.

409. — a. — 1. Tys' Matka Božia odveká, — ty Boha Syna človeka — si svetu k spáse zrodila, — nuž zazni, pieseň rozmilá! — **2.** Do Nazaretu archanjel — s pozdravom s neba priletel — a hlavu sklonil skrúšene, — ctil svoju Kráľovnú v tebe. — **3.** Bys'

lásky dala obetu, — ideš navštíviť Alžbetu; — tá Matku Pána v tebe ctí — a pokorne ťa uhostí. — **4.** Toho, čo stvoril nebo, zem, — objíma nízky Betlehem: — v chudobe si Ho zrodila, — oddane Jemu slúžila. — **5.** Ó Panna panien presvätá, — veľká je tvoja obeta; — očisteniu sa poddávaš, — nám Syna svojho oddávaš. — **6.** Syn v chráme Písmo vykladal, — na púti starosť keď ti dal. — Ó Panna, s tebou pôjdeme — a v chráme zas Ho nájdeme.

Bolestný ruženec.

409. b. — 1. Tys' Matka Božia odveká, — tys' Boha Syna človeka — na kríži zrela žalostná, — nuž zazni pieseň bolestná! — **2.** Syn Boží k zemi sklonený — a krvopotom skropený — modlí sa vrúcne: „Kalich múk — prijímam, Otče, z Tvojich rúk.“ — **3.** Pri stĺpe zo šiat strhaný — Syn tvoj je prudko šľahaný; — aj my si telo križujme — a vášne svoje skrocujme. — **4.** Má hlavu krvou skropenú, — potupne tŕním zdobenú, — by srdcia naše pokoril — a pýchu našu vyhojil. — **5.** Pod ťarchou kríža snížený — Syn Boží kráča zronený; — aj my si kríž svoj znášajme, — za ním v pokání kráčajme. — **6.** Pod krížom stála Mária, — prekrásna biela Ľalia, — jej srdce meč ťal sedmorý, — k nej láska naša nech horí!

Slávnostný ruženec.

409. c. — 1. Tys' Matka Božia odveká, — tys' Boha Syna človeka — videla v sláve radostná, — nuž zazni pieseň slávnostná! — **2.** Víťazne Syn tvoj z hrobu vstal — a moci smrti odolal; — aj my povstaňme k životu, — nechajme bludu temnotu. — **3.** Keď smrťou nás bol vykúpil, — do neba slávne nastúpil; — v nebi kráľuje u Otca — a je náš večný zastanca. — **4.** Od Otca Boha večného — poslal nám Ducha Svätého, — pravdu, svetlo, Učiteľa, — v utrpení Tešiteľa. — **5.** Ten, ktorémus' ty na zemi — slú-

žila, Matka, v trápení, — do neba slávne teba vzal, — za Kráľovnú korunoval. — **6.** Ty si nad ľuďmi Kráľovná, — nad anjelmi Cisárovná, — tvojmu sa panstvu koríme, — o pomoc tvoju prosíme.

410. — 1. K tebe, Matka ružencová, — verné srdcia nesieme, — iných darov obetovať — tebe priniesť nevieme. — [:Vrúcna česť a poklona — tebe, nebies Kráľovná! — Oroduj za nás, — Matka, každý čas, — ružencová Kráľovná, — oroduj vždy za nás!:] — **2.** Prijmi naše detské srdcia — plné lásky, zbožnosti, — u Synáčka, u Ježiška — vypros pre nás milosti. — Vrúcna česť, atď. — **3.** Ochrankyňa našich krajov, — stoj nad nami každý čas, — poteš, povzbuď klesajúcich, — vypočuj náš prosný hlas: — Vrúcna česť, atď. — **4.** Sedembôľne svoje srdce — otvor pre nás dokorán, — my ti vernosť prisaháme, — ty nás, Matka, ľúb a chráň! — Vrúcna česť, atď.

411. — 1. Ó Mária, Kráľovná ružencová, — pros vždy za nás v nebesiach svojho Syna, — by nás miloval — a ochraňoval, — pomocnú ruku svoju podával. — **2.** Sišli sme sa modliť tvoj ruženec, — z prosieb svojich vijeme tebe veniec. — Matka premilá, — pros za nás Syna, — naša pobožnosť nech Mu je milá. — **3.** Smutné vdovy, siroty ťa volajú — a chudobní pomoci tiež čakajú. — V biede, v úzkosti — každý ťa prosí: — Všetkých porúčaj svojmu Synovi!

412. — 1. Ó Mária, lásky zdroj, — pros za mňa a pri mne stoj, — [:ružencom ráč najsvätejším — žehnať život môj.:] — **2.** Čností tvojich skvelý lúč — z duše mojej nevylúč, — [:protivenstvá sveta znášať — v pokore ma uč!:] — **3.** V srdci mojom citov plam — buduje ti lásky chrám. — [:Za teba, ó Matka Božia, — vďačne život dám.:] — **4.** Pomiluj len naposled, — keď opustím tento svet; — [:aby mohol skrze teba — večne v nebi skvieť.:]

413. — 1. Pôjdem v tejto chvíli šťastnej — k čistej Ľalii, — k ružencovej a prekrásnej — Panne Má-

rii. — Volať budem: „Zdravas“, — Mária, pros za nás, — ružencová Matka Božia, — oroduj za nás! — **2.** Zázraky a milosť tvoja, — Rodička Božia,— v tomto milom, pútnom mieste — radosti množia. — Volať budem, atď. — **3.** Zátvrdlivci bez potechy — preč odchádzajú, — ale teba milujúci — vrúcne volajú. — Volať budem, atď. — **4.** Duša moja v krehkom tele — dnes sa raduje, — moje srdce v slabom tele — k tebe putuje. — Volať budem, atď. — **5.** Ty si svojim, Matka milá, — číra dobrota, — radosť, rozkoš ušľachtilá, — sladkosť života. — Volať budem, atď. — **6.** Ty si svojim Pomocnica — v biede, v úzkosti, — ty si istá Prostrednica — Božej pomoci. — Volať budem, atď. — **7.** Ty si v žiali potešenie, — v bôli úľava, — v slabosti si posilnenie, — v boji oslava. — Volať budem, atď. — **8.** Útočište pre hriešnikov — ty si bezpečné, — ty počuješ nešťastníkov — vzdychy srdečné. — Volať budem, atď. — **9.** Keď posledný nám nastane — boj pre nebesia, — vrúcne vtedy k Panne mocnej — utiekajme sa. — Volať budem, atď. — **10.** Teraz ešte, zakiaľ žijem, — Matička moja, — chcem pokorne v protivenstvách — trpieť pre teba. — Pros milosť u Boha, — ktorá hriechy zdolá — a dá, aby moja vina — sotretá bola. — **11.** Pros, Matka, u Boha milosť, — by nás požehnal, — odpustil nám naše viny — a zdravia nám dal. — Ochraňuj nám pole, — chlebodarné role, — by sme žili v odovzdaní — do Božej vôle. — **12.** Nebojím sa nepriateľov, — keď ja teba mám, — shliadni na nás dobrotivá, — vypros milosť nám. — Chváliť ťa vždy budem, — ani neprestanem, — v tebe chcem žiť, — v tebe umrieť, — Mária! Amen.

414. — **1. Ruža rajská spanilá,** — ružencová Mária, — [:my sme tebe oddaní — slúžiť, Panna Mária!:] — **2.** Buď ty naša ochrana, — od Boha nám vždy daná, — [:oroduj povždy za nás — v nebi u svojho Syna.:] — **3.** Chceme slúžiť vždy tebe — a koriť sa velebe, — [:ktorou skvieš sa nad nami, — ozdobená čnosťami.:] — **4.** Ako svätý Dominik — chceme kaž-

dý taký byť — [:a tvoj svätý ruženec — chceme ďalej rozšíriť.:] — **5.** Nikdy nedaj ho tupiť, — nepriateľom pohaniť; — [:prosíme, tvoje deti, — ráč nás vždycky ochrániť.:] — **6.** Ten tvoj svätý ruženec, — ctí ho panna, mládenec, — [:manžel, vdovy, siroty, — v srdci má ho i starec.:] — **7.** Naprav i neveriacich, — ukáž im svojej moci; — [:vyprosiť všetko môžeš, — k duševnej nám pomoci.:] — **8.** Ty, Kráľovná nebeská, — kto sa k tebe utieka, — [:každého hneď počuješ, — naša Ochraniteľka!:] — **9.** Vypočuj našu žiadosť, — Mária, naša radosť, — [:by sme povždy tu mali — ružencovú spoločnosť.:] — **10.** Požehnanie sošli nám, — statku, roliam, rodinám, — [:tvojím menom, Mária, — nechže zneje každý chrám.:] — **11.** Zachráň nás od pijanstva, — zlorečenia, zlodejstva, — [:by sme hodní boli raz — nebeského kráľovstva.:] — **12.** Daj nám žitie striezlivé, — bohabojné statočné, — [:by sme mohli velebiť — Boha všetci spoločne.:] — **13.** Ty, Matička Kristova, — Mária ružencová, — [:predlož svojmu Synovi — prosebné naše slová!:]

415. — **1. Spievajme Márii** — radostnú pieseň, — ona nám zavráti — žalosti tieseň. — Stala sa Kráľovnou z vôle Boha, — prekrásna Mária ružencová! — **2.** Dal nám ju Spasiteľ — v chvíli presmutnej, — lúčiac sa na kríži — v muke bolestnej. — Stala sa, atď. — **3.** „Hľa, tvoja matička!“ — tak znely slová — pod krížom Jánovi, — keď Kristus zvolal. — Stala sa, atď. — **4.** Celý svet kresťanský — Matkou ju vzýva — a srdce ľudské k nej — láskou oplýva. — Stala sa, atď. — **5.** Kto sa k nej utiekal, — počuť nebolo, — že by neprijala — prosby niekoho. — Stala sa, atď. — **6.** Ona nás počuje — v tomto údolí — a srdca bolesti — láskou zahojí. — Stala sa, atď. — **7.** Vďaka ti, Mária, — Matka spanilá — za tvoju láskavosť, — krásna ľalia! — Stala sa, atď. — **8.** Ty si smrť šťastlivú — mnohým už dala, — preto ti navždy buď — vrúcna pochvala. — Stala sa, atď. — **9.** I my ťa prosíme, — hriešne stvorenia, — udeľ nám pri

smrti — svojho prispenia. — Kráľovná nebeská, — počuj náš hlas, — ku tebe voláme: — ochraňuj nás!

416. — 1. Zaleť piesňou každá duša — k ružencovej Matičke, — nech sa v našich srdciach rušia — city verné i sladké. — Počuj prosby spievajúcich, — k tebe, Matka, putujúcich! — [:ó Mária, Matka Božia, — oroduj za nás!:] — **2.** Ty si naša pevná nádej, — v žiaľoch si potešenie, — úctou našou nepohrdni, — viera k tebe nás ženie. — Počuj prosby, atď. — **3.** Vypros pre nás milosť Božiu, — hriešnym ľútosť, posilu, — všetkým Božie požehnanie, — ochraňuj nám vlasť milú! — Počuj prosby, atď.

K svätým.

417. — 1. Hľa, otvára sa brána nebies dokorán — a oko hľadí ta k nebeským výšinám. — [:Tam chóry svätých Boha zvelebujú — a sbory Serafov Mu prespevujú.:] — **2.** My pripojme sa k nim so spevom nábožným — a vzdajme slávu Bohu hlasom ľúbezným. — [:Ich viera v Boha tam už zvíťazila — a láska našla tiež, po čom túžila.:] — **3.** Ó svätí, ktorí Boha v nebi chválite — a s anjelmi Ho spevom vrúcnym slávite: — [:ach, na nás bratov, sestry si spomnite — tam, pred Bohom nebeským na úsvite.:] — **4.** Náš chválospev nech letí k nebies výšinám, — v ňom túžba srdca obracia sa vrele k vám: — [:vy, ó drahí svätí, pomôžte v boji, — nech čnosť snahy diablove — tu pokorí.:]

K sv. Blažejovi.

418. — 1. Svätý Blažej, div múdrosti, — najkrajší vzor ľudskej čnosti, — bol si všade vždy vážený, — za biskupa postavený. — **2.** V strašnej obave kresťanov, — katovaný od pohanov — z mesta sa preč odoberáš — a do pustých hôr uberáš. — **3.** Tam v jaskyni si sa modlil — a pred krížom zbožne horlil; — od lovcov si bol najdený — a pred sudcu privedený. — **4.** On ťa do pút zakutého — do žalára do tmavého — núti Krista viery sa vzdať — a falošným bohom česť dať. — **5.** A nezmôžuc nič láskaním, — začne krutým vyhrážaním; — najprv káže ťa bičovať, — potom škripcom naťahovať. — **6.** Preostrými železami, — hákmi si bol dopichaný; — tvoje hrdlo zohavili, — keď ťa mečom popravili. — **7.** Pros, aby Boh dobrotivý, — ráčil nám byť milostivý; — by nás zbavil hrdla bôľu, — plňme preto Jeho vôľu.

K sv. Jozefovi.

419. — 1. K tebe prichádzame, — ó ženích slávny — Kráľovnej nebeskej, — Márie Panny, — ty, pestún Kristov — s ochranou istou, — vypočuj, prosíme, — náš vrúcny hlas, — pod tvoju ochranu — ráč prijať nás! — **2.** Slávime úctive — dnes tvoje čnosti, — vieru nepochybnú, — kvet nevinnosti; — prosíme teba, — hľaď na nás s neba, — chceme ťa v zbožnosti — nasledovať — a s tebou v nebi raz — sa radovať. — **3.** Vypros nám u Boha — šťastné skonanie, — u svojej nevesty — orodovanie; — Ježiš, Mária, — najsladšie mená, — nech sú nám láskave — na útechu, — posledným šepotom — nášho dychu.

420. — 1. Rozliehaj sa tvoja sláva — nebom, svetom česť a chvála, — Jozef, čos' bol čistej Panne — s neba daný ku ochrane. — **2.** Syna Pána verne chrániš, — do Egypta sa s Ním stráníš; — hľadáš v chráme — strateného, — nájdeš Syna premilého. — **3.** Iní v tomto svete márnom — túžili za nebies stánom; — ty podobný nebešťanom, — žiješ už na zemi s Pánom. — **4.** Pre zásluhy Jozefove — odpusť naše chyby, Bože, — by sme prišli v nebo k tebe, — k večnej sláve a velebe.

K sv. Vojtechovi.

421. — 1. Svätý Vojtech, patrón náš, — strážca vlasti našej milý! — U Boha, kde prebývaš, — pros za národ v každej chvíli! — Nami buď oslávený, — chválou vrúcnou uctený! — **2.** Tys' lahoda nám daná, — jak rosa čo zrána padá; — prišiel si k nám od Pána, — aby vzkvitla Cirkev mladá. — Svätý Duch ťa pripravil, — abys' nám vlasť oslávil. — **3.** Bojovať si neváhal — proti tmám a bludom noci, — diabla zlého s' premáhal — upevnený v Božej moci. — V slovách Pána zdroj si mal, — víťazom si sa tak stal. — **4.** Divých strastí záplava — teba stále zastíhala, — ale Krista zástava — cestou ťa vždy sprevádzala; —

preto si vždy zmužile — obstál v boji víťazne. — 5. Ako Božia studnica — duše slasťou si napájal, — srdce ako orlica — k nebesiam si pozdvihoval, — tam, kde nebies obloha, — mysľou bol si u Boha! — 6. Ty si svätý biskup náš, — drahá perla našej vlasti, — ako prorok Eliáš — oblažoval si nás v strasti — verných Bohu kresťanov, — tebe milých krajanov. — 7. Vtedajší svet kresťanský — bol primalý tvojmu duchu, — chcel si celý pohanský — ľud vymaniť z hriechov bludu; — národy si miloval, — Krista si im zvestoval. — 8. Teraz v nebies radosti — prespevuješ chválu Pánu: — vysloboď nás zo zlosti, — otváraj nám k čnostiam bránu; — pros za ľud svoj srdečne, — nech ho chráni Pán večne. — 9. Spolok slávne ťa svätí — tvojmu menu zasvätený; — maj ho vždycky v pamäti, — nech je tebou chránený. — Pros za jeho vzrast, rozkvet, — slovenský nech vzdelá svet. — 10. Bohu Otcu sláva buď, — česť vstalému Synu z hrobu; — k Tebe volá zbožný ľud, — ochraňuj ho každú dobu. — Bože, s nami prebývaj, — nášmu Spolku vždy žehnaj!

K sv. Floriánovi.

422. — 1. Oslávený mučeník náš, — veľký svätý Florián, — ty sa na nás strážne dívaš, — ty si príklad čnosti nám. — Vo večnosti nebeskej ty, — oslávený, prebývaš, — kde si cenia čnosti kvety — a kde blaho požívaš. — 2. Od všetkého chráň nás zlého, — chráň nás najmä od ohňov, — v čase živlu škodlivého — buď nám mocnou ochranou. — Tvoj štít nech nás ochraňuje, — nech nám nedá zahynúť, — nech nás v žiali utešuje, — a zaháňa viery blud. — 3. Keď Boh mračná a blýskanie — s hromobitím sosiela, — pros, aby sa v požehnanie — vôľa Božia zmenila. — Nech sme vierou pevní v žiali, — prosíme ťa, pomôž nám, — aby sme vždy pevne stáli, — hľadiac k nebies výšinám. — 4. Naše vrúcne čuj volanie, — ctiteľov ti sverených, — vypros pravé nám pokánie —

v potoky sĺz skrúšených. — Nedaj, aby ohne časné — a večné nás pálily, — ale s tebou v sláve neba — by sme Boha chválili.

K sv. Jánovi Nepomuckému.

423. — 1 Boha svojho vzývam, — pieseň zbožnú spievam — vrúcnym srdcom — o vzornom kňazovi, — o svätom Jánovi — Nepomuckom. — [:Ja už patróna mám — a to je svätý Ján — Nepomucký.:] — **2.** Dobre zná Boh milý, — že poklad rozmilý — česť moja je; — tá skrze zlostníkov, — mojich nežičníkov — mne vzatá je. — Ja už patróna mám, atď. — **3.** Boh na mňa dopustil, — ale neopustil — v zármutku tom, — v ktorom som trápený, — na mysli mámený — v žiali svojom. — Ja už patróna mám, atď. — **4.** Srdce zarmútené, — nebuď utrápené — viac v ťažkosti; — tak sa často stáva, — Boh divne rozdáva — vždy milosti. — Ja už patróna mám, atď. — **5.** V Jánovi nádej mám — a vrele ho žiadam — v pobožnosti, — aby mi pomáhal, — láskave pri mne stál — vždy v úzkosti. — Ja už patróna mám, atď. — **6.** On, priateľ súžených, — v svete opustených — otec milý, — vyprosí milosti — pre toho, kto ho ctí — v každej chvíli. — Ja už patróna mám, atď. — **7.** Svätý Nepomucký, — teba vzýva ľudský — hlas premnohý, — ochráň mňa, ťa žiadam, — najmä keď v hriech padám — ja, úbohý. — Ja už patróna mám, atď. — **8.** Nami vytúžené, — tebe predložené — čuj žiadosti! — Viď moje súženie, — príď na potešenie — mne v žalosti. — Ja už patróna mám, atď. — **9.** Buď vždy pred zlým ľudom — mojej cti patrónom, — prosím teba; — po tejto časnosti — vypros mi radosti, — slasti neba. — Ja už patróna mám, atď.

424. — 1. Teba oslavuje, — ľud tvoj zvelebuje, — ó svätý Ján, — shliadni na pobožných, — v úcte shromaždených — v posvätný chrám. — Láskavý buď vždy k nám, — predrahý svätý Ján — Nepomucký; — láskavý buď vždy k nám, — predrahý

svätý Ján — Nepomucký! — **2.** Tys' príklad svätosti, — lásky a zbožnosti — od liet prvých, — výborný učiteľ, — horlivý kazateľ — slov Kristových; — kráľovský almužník, — úbohých pomocník, — ó svätý Ján; — kráľovský almužník, — úbohých pomocník, — ó svätý Ján! — **3.** A keď Václavovi, — zlostnému kráľovi — nechceš zjaviť — spoveď prenábožnej — Johany, kráľovnej, — dá ťa chytiť, — na smrť ťa odsúdi, — katmi do Vltavy — hodí zlými; — na smrť ťa odsúdi, — katmi do Vltavy — hodí zlými. — **4.** Svätý, oslávený, — buď nám naklonený — z celej moci, — buď svojim ctiteľom, — vrúcnym vzývateľom — na pomoci; — vypros nám milosti — ku šťastnej večnosti, — ó svätý Ján; — vypros nám milosti — ku šťastnej večnosti, — ó svätý Ján. — **5.** Pätoro hviezd s neba — ihneď sa na teba — dolu spúšťa — a kade plávalo — tvoje sväté telo, — tam sa blyštia; — pohreb ti konajú, — slávu ti hlásajú, — ó svätý Ján! — pohreb ti konajú, — slávu ti hlásajú, — ó svätý Ján!

K sv. Urbanovi.

425. — 1. Svätý Urban, teba my vrúcne žiadame, — pod tvoju ochranu my sa utiekame. — [:Teba žiadame, pros v nebi za nás, — mrazy, nehody odvráť vždy od nás, — slávny patrón náš!:] — **2.** Ty Cirkev Kristovu mocne si spravoval, — duše ti sverené do neba uvádzal. — Teba žiadame, atď. — **3.** Veriaci ťa ctili, vrele milovali, — v živelných pohromách v tebe pomoc mali. — Teba žiadame, atď. — **4.** Tvoju prosbu nebo nezavrhovalo, — polia i vinice úrodou žehnalo. — Teba žiadame, atď. — **5.** Vypros aj na naše polia požehnania, — nech od nich nebesia pohromy odstránia. — Teba žiadame, atď. — **6.** Vypros nám v nebesiach milosti u Boha, — by sme vždy plnili príkaz Jeho Slova. — Teba žiadame, atď.

K sv. Antonovi.

426. — **1. Nebies krásna ľalia,** — teba, Anton, ctíme, — na tvoje sa ramená — Ježiš láskou vinie. — Chudobu si miloval, — dávals' biednym chleba, — Boh ťa za to v láske mal, — povýšil do neba, — povýšil do neba. — **2.** Tebe, svätý Anton náš, — úctu, hold vzdávame, — ty vždy biednym pomáhaš, — v tebe úfnosť máme. — V súžení si potecha, — pomoc v ťažkej chvíli, — zlo keď na nás dolieha, — duša plače, kvíli, — duša plače, kvíli. — **3.** Ty si vzorom zbožnosti, — Anton Paduánsky, — vypros Božej milosti — nám, ó príklad lásky; — navráť tých, čo odpadli, — daj im vieru, silu, — aby s nami uctili — svätú Cirkev milú, — svätú Cirkev milú. — **4.** Nádoba ty svätosti, — vlej v nás svätosť svoju, — by sme v zbožnej radosti — ctili Božiu vôľu; — ochráň nás pred zlým slovom — ľudí neúprimných, — usmier duše pokojom, — zastávaj nevinných, — zastávaj nevinných. — **5.** Skriesils' neraz umrelých, — vlials' tak vieru novú — do sŕdc ľudí neverných — a vrátils' ich Bohu. — Život nový skries aj v nás, — pros milosti množstva, — by sme prišli všetci raz — do nebies kráľovstva, — do nebies kráľovstva.

K sv. Alojzovi.

427. — **1. Prekrásny viery kvet** — nehy anjelskej, — príkladom si pre svet čnosti panenskej; — ty obdiv cudnosti — a vzor náš v mladosti, — svätý Alojz! — Buď svojim chránencom, — pannám i mládencom — k duševnej pomoci, — vo dne, v noci. — **2.** Telo si bičuješ, — strojíš preň muky: — zlé nezavinilo, — načo boj krutý? — Za hriechy ľutovať, — kajúcnosť vzbudzovať — učíš nás tým. — Ako ruža tŕním, — tak cudnosť mučením — býva obhájená, zachránená. — **3.** Ku svojej čistote — nás vždy povzbudzuj — a v bojoch života — nás vždy posilňuj! — Pros Boha, život tvoj — nech nám dá príklad svoj — neprestajne. — Nie súc bezúhonným, —

nechže slzy roním, — hriechy zatracujem — a ľutujem. — **4.** Pros, nech nasledujem — vždy tvoje čnosti, — život odriekavý, — jeho bolesti. — Vo viere stále žiť, — k tebe sa priblížiť — moja žiadosť. — Vo svojej svätosti — vypros nám milosti — Boha vždy milovať, — zvelebovať.

K sv. Jánovi Krstiteľovi.

428. — **1.** [:**Ó svätý a spanilý,** — Ján Krstiteľ milý,:] — k tebe sa my utiekame — a teba vzývame, — a teba vzývame. — **2.** [:Bo už naši predkovia, — nábožní otcovia,:] — duše svoje porúčali — tebe do ochrany, — tebe do ochrany. — **3.** [:Bols' vzácny dozaista, — priateľ Boha, Krista;:] — tebe milosť prejavoval, — v nebe ťa povolal, — v nebe ťa povolal. — **4.** [:Predchodca najslávnejší — a prorok najvyšší;:] — tebe, Bohom zvolenému, — chvála a česť sluší, — chvála a česť sluší. — **5.** [:Tys' krstil na Jordáne — duše ti oddané,:] — aby boly oslávené — tam v nebeskom stáne, — tam v nebeskom stáne.

K svätým apoštolom Petrovi a Pavlovi.

429. — **1. Svätý Peter, svätý Pavol** — Rím ste ozdobili — a mnohé modly pohanské — smele porazili. — Jedného Boha hlásali, — za meno „Ježiš" trpeli — a pri všetkých utrpeniach — zaňho bojovali. — **2.** Ó kniežatá apoštolov, — vás zvelebujeme, — vám prinášame chválu, vďak, — vás ospevujeme. — Vy, Cirkvi svätej ozdoby, — k vám duša láskou zahorí. — Povznáša sa náš vrúcny hlas: — Orodujte za nás. — **3.** Vy ste lásku ku Kristovi — krvou dokázali, — keď nebáli ste sa smrti — verní ste ostali. — V nás silu viery vzbudzujte, — by sme jak vy, tak udatne — Cirkvi svätej sa oddali, — za ňu bojovali. — **4.** Tam v nebi proste vždy za nás — Krista, Spasiteľa, — i my máme dnes za Neho — útrap, bo-

jov veľa. — My chceme vás nasledovať, — vo viere svätej vytrvať — a v tomto svojom horlení — i život v obeť dať.

K sv. Cyrilovi a sv. Metodovi.

430. — 1. Buďte zvelebení — a večne slávení, — svätí Cyril, Metod, — bratia svätí, — skrz čnosti príkladné — k radosti večitej — od Boha do nebies — raja vzatí! — V svätej pamäti, — slávne vás svätí — náš ľud kresťanský, — vám prespevuje, — česť a city svoje — prejavuje. — **2.** Vami, nebies svetlá, — vlasť naša zakvitla, — vami nám spasenia — zora svitla; — z bludov a z nevery, — z pohanskej povery — osveta slovanská — vami skvitla; — bôžkov modliny — padly v sutiny; — vy prví ste v nás — vieru vzbudili, — nás Bohu a Cirkvi — zasvätili. — **3.** Svätí biskupovia, — verní pastierovia, — veľkí ochrancovia — našej vlasti, — proste nám milosti — od Pána večnosti, — buďte nám záchranou — v každej strasti; — nech nevyhasne — to svetlo jasné, — ktoré ste mocne — v nás roznietili, — by nás bludy povery — nezmýlily. — **4.** Sväté semä vaše, — padlé v srdcia naše, — oblaž verných Bohu, — nás Slovanov; — ó by zbožnosť vznikla, — rozkolnosť zanikla, — spoj viery jednota nás — kresťanov. — Jeden jak v nebi Boh — sa velebí: — tak i na zemi — jedno učenie, — jedna myseľ, jedno — buď spasenie. — **5.** K vám preto vzdycháme, — o pomoc voláme, — otcovia, za nás vždy — orodujte! — V každej smutnej dobe, — v potrebe a v mdlobe — posily Božej nám — sprostredkujte! — Po zemskom boji — večne nech strojí — ctiteľov vašich nábožné hlavy — v stánkoch Najvyššieho — veniec slávy!

431. — 1. Duša kresťanská, zvelebuj Boha, — že nám Cyrila dal i Metoda. — Svätý Cyril, svätý Metod, — ľud kresťanský ctí váš príchod, — priniesli ste pravej viery život. — **2.** Prišli ste k našim pohanským predkom, — cvičili ste ich verne vo vše-

tkom. — Svätý Cyril, atď. — **3.** Hlásali Boha ste jediného, — Otca, Syna i Ducha Svätého. — Svätý Cyril, atď. — **4.** Náchylné duše pri svätom krste — z hriechu pokuty očistili ste. — Svätý Cyril, atď. — **5.** Pri birmovaní dar svätodušný — vyprosili ste pre ľud poslušný. — Svätý Cyril, atď. — **6.** Radili ste vy hriešnikom vtedy — smieriť sa s Bohom v svätej spovedi. — Svätý Cyril, atď. — **7.** Pri svätej omši zbožne a vrelo — podávali ste Kristovo telo. — Svätý Cyril, atď. — **8.** Chorých modlitbou ste tešievali — a pomazaním posilňovali. — Svätý Cyril, atď. — **9.** Súcich mladíkov na úrad kňazský — vysvätili ste pre ľud kresťanský. — Svätý Cyril, atď. — **10.** Žehnávali ste manželské stavy, — všetky ste viedli na dobré mravy. — Svätý Cyril, atď. — **11.** Máriu, svätých ctiť ste učili, — keď ste Klimenta telo nosili. — Svätý Cyril, atď. — **12.** A Písmo sväté preložili ste — do našej reči lahodne, čiste. — Svätý Cyril, atď. — **13.** Už osláveným vďaky vzdávame, — za apoštolov vás vyznávame. — Svätý Cyril, atď.

432. — 1. Oslavujme hviezdy jasné: — Cyrila a Metoda, — tieto shora svetlá krásne — slovenského národa. — [:Vrúcne zaznej v národe — jediný všetkých hlas: — Ó svätý Cyril i Metod, — orodujte za nás, — ó svätý Cyril i Metod, — orodujte za nás!:] — **2.** Otcom našim Pána Krista — s prácou veľkou hlásali, — aby sa tak dozaista — k sláve večnej dostali. — Vrúcne, atď. — **3.** Ako verní pastierovia — pásli stáda Pánove, — odrážali jak strážcovia — všetky klamy diablove. — Vrúcne, atď. — **4.** Ako sviece pravovzorné — svetlom pravdy svietili, — srdcia čisté a pokorné — k láske Božej vznietili. — Vrúcne, atď. — **5.** Už koruna spravodlivá — v nebi krášli hlavu vám, — vaša prosba starostlivá — vyžiadaj tú slávu nám! — Vrúcne, atď.

433. — 1. Ó krásne svetlá otčiny, — slovanským kmeňom milené, — zdravíme si vás, bratia, — vás my piesňou sláviť ideme. — **2.** Rím s veľkým plesom víta vás — jak matka synov v náručí, — vás zdobí

vencom biskupským — a novú moc vám poručí. — 3. Vyšli ste tmavých do krajín — žiar priniesť, svetlom preniknúť, — naplniť svetlom nebeským — tých, ktorých oslepoval blud. — 4. A srdcia hriechov zbavené — horlivosť svätá zachváti — a hrozné šípy premení, — ich v kvety čnosti obráti. — 5. V sieň skvostnú nebies prijaté — včuľ vrúcne prosby prijmite: — slovanské zbožné národy — zachráňte Bohu večite! — 6. Kiež v jeden Krista ovčínec — sa vrátia tí, čo padli v blud, — aby tým viera presvätá — zas mohla krajšie rozkvitnúť. — 7. Trojica svätá, nebeskou — nás láskou povzbuď, požehnaj — a otcov slávne šľapaje — vždy nasledovať synom daj.

K sv. Metodovi.

434. — 1. Tisíc rokov preletelo — nad národom od tých dôb, — Metodovo sväté telo — čo vložili v slávny hrob. — Z diaľky k tebe spiechame — s vrúcnym srdcom sem, — vďačnou slzou máčame — túto posvätnú zem. — 2. Vzdajme úctu tomu stánku, — svätý Metod kde žil, mrel, — nebeskému kde Baránku — chválospev vždy mocne znel! — Z diaľky, atď. — 3. Kde on, Pastier, stádo svoje — pásol slovom, príkladom, — kde milosti Božej zdroje — pootváral Slovanom. — Z diaľky, atď. — 4. Svätý Metod, tak vzdycháme, — Boha prosiť neprestaň — za nás, ktorí ťa vzývame, — svojich verných sa zastaň! — Z diaľky, atď. — 5. Až raz tvoje sväté telo — vstane z hrobu tmavého, — staň Slovanom zas na čelo, — veď do raja večného. — Z diaľky, atď.

K sv. Andrejovi a sv. Benediktovi.

435. — 1. Kresťan, rád na Skalku putuj, — cesty, času, neľutuj; — obdivuj tam mučeníkov, — veľkých viery hrdinov. — Benedikta pustovníka, — reholníka Andreja — každý Slovák zvelebuje, — z duše sa im raduje! — 2. Svorád Andrej z Poľska vyšiel — a do Nitry k nám prišiel, — by v samote na Zo-

bore — seba mŕtvil v kláštore. — Benedikta, atď. — **3.** Do jaskyne šiel zoborskej — zo samoty kláštorskej, — s Benediktom, druhom verným, — pravdám žili tam večným. — Benedikta, atď. — **4.** Benedikt, od dávna ctený, — vrúcne buď velebený, — zrkadlom si nám svätosti, — vzorom pravej zbožnosti. — Benedikta, atď. — **5.** Dnes požívaš už radosti — nebies raja, večnosti; — ráč tam na nás pamätovať, — spásu pre nás vymáhať. — Benedikta, atď. — **6.** Na Skalku my putujeme, — času neľutujeme: — Boha v svätých oslavujme, — patrónov zvelebujme. — Benedikta, atď.

436. — 1. Spievajme o krajanoch, — svojich v nebi patrónoch: — o svätom Andrejovi — a o Benediktovi. — Márností sa vzdialili, — púšť za domov zvolili: — najprv horu zoborskú, — potom skrýšu podskalskú. — **2.** Stále žili v zbožnosti — a cvičili sa v čnosti, — v rozjímaní, modlení, — v ustavičnom bedlení. — Pôst konali v prísnosti — a v najväčšej ostrosti; — drsné rúcho nosili — a tak seba trýznili. — **3.** Včuľ už slávy účastní — proste za nás, vy šťastní: — by sme zlého sa vzdali, — Bohu celkom oddali. — By v dobrom bez ustania — trvajúc do skonania — v nebo sme sa dostali — a s vami tam plesali.

K sv. Anne.

437. — 1. Ja som si vyvolil za ochranu — matku Matky Pána, svätú Annu; — o pomoc ju vzývam, ju milujem — a srdce pobožné jej darujem. — Ospevujme svätú Annu, — mať Matky Kristovej, — milovanú! — **2.** Dôverne sa teda každého dňa — ku tebe obraciam vždy pobožne; — po tvojej pomoci som dychtivý, — pod tvojou ochranou chcem byť živý. — Ospevujme, atď. — **3.** V zármutku, v nešťastí a v chudobe — viem, že mi pomôžeš v každej dobe. — Najmilšia matička, svätá Anna, — ctiteľov svojich buď vždy ochrana. — Ospevujme, atď. — **4.** Na svete kdekoľvek nech ja chodím, — ku tebe, matička, lás-

kou horím; — keď ma strach sužuje, bieda morí, — duša moja s tebou sa nebojí. — Ospevujme, atď. — **5.** Keď som aj od svojich opustený, — od známych, príbuzných zarmútený, — keď trápi úzkosť ma a choroba, — stoj pri mne, ó svätá, buď ochrana! — Ospevujme, atď. — **6.** Buď so mnou, matička, do skonania, — nedajže mi umrieť bez pokánia; — budem sa radovať v nebies vlasti, — prežívať s patrónkou večné slasti. — Ospevujme, atď. — **7.** Ó milá patrónka, svätá Anna, — mať Matky Kristovej požehnaná, — teba ctiť, velebiť vždy si žiadam, — tebe sa pobožne odovzdávam. — Svätá Anna, moja žiadosť: — aby som obsiahol — večnú radosť.

K sv. Dominikovi.

438. — 1. Spôsobom podivným zjavil — Pán Boh na svet príchod tvoj, — podivne ťa povolala — Mária v posvätný boj. — **2.** Ruženec ti odovzdala — ako čistú, istú zbraň, — ktorou má byť porážaný — kacier, neverec, pohan. — **3.** Premohol si touto zbraňou — albigéncov temný blud, — ružencom si vždy priviedol — k víťazstvu svoj verný ľud. — **4.** Zvíťaziť, hľa, aj my chceme — s tým ružencom presvätým, — proti časným, — proti večným — nepriateľom spásy zlým. — **5.** Tvoj život nech je nám vzorom, — buď nám krásnym príkladom — a my iste zvíťazíme — nad diablom i každým zlom. — **6.** S rehoľníkmi tvojho mena — chceme Matku večne ctiť, — nech nám svieti na púť zemskú — krásnych tvojich čností svit.

K sv. Róchusovi.

439. — 1. Róchus, vzor obetavosti, — v láske k Bohu a v štedrosti, — majetok núdznym si rozdal, — na púť do Ríma si sa vybral. — **2.** Príduc do Vlách na tie miesta, — kde hubil hrozný mor mestá, — cestu svoju pristavuješ, — chorých a biednych obsluhuješ. — **3.** Kríža znakom posvätného — za-

žehnáš bôle chorého, — útrapy, bôle sám skúsiš — a nemoc bôľnu prestáť musíš. — **4.** Morom hrozným nakazený, — chorobou strašne strápený — do blízkych hôr sa vťahuješ, — tam ležíš, kým sa ozdravuješ. — **5.** Ó pros za nás, oslávený, — by sme boli vždy chránení — od moru jak telesného, — tak podobne od duchovného.

K sv. Rozálii.

440. — 1. Ó prekrásna ty ľalia, — svätá panna Rozália! — Príklad čnosti vznešený, — buď tu nami uctený! — Na prosenie Rozálie — Ježiš Kristus, Syn Márie, — nás vždy chráň, pomôž nám, — buď nám stálou obranou — pred duševnou záhubou! — **2.** Všetky sveta pôvabnosti — zavrhla si v samotnosti, — slúžila si večnému — Pánu nebies slávnemu. — Na prosenie, atď. — **3.** Tvoje telo uchránené — divom bolo oslávené, — keď ho z hrobu dvíhali, — hrôzy moru prestaly. — Na prosenie, atď.

K sv. Václavovi.

441. — 1. Svätý Václave, vojvoda českej zeme, knieža náš! — Pros Boha za nás, Svätého Ducha, Kriste eleison! — Ty si dedič českej zeme, spomni si na svoje plemä! — Nedaj nám zahynúť ani budúcim. — Svätý Václave! Kriste eleison!

Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš! — Pros Boha za nás, Svatého Ducha, Kriste eleison! — Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plemě! — Nedej zahynouti nám, ni budoucím. — Svatý Václave! Kriste eleison!

K sv. Michalovi.

442. — 1. V deň slávny vitaj v našich srdciach, — ó svätý Michal, patrón náš, — ochrancom naším si v úzkostiach, — u Boha sa nás zastávaš. — Chceme tvoj príklad nasledovať — a Pána Boha zvelebovať.

— Ochráň, obráň nás každého, — k zlému, hriechu náklonného; — zastaň sa nás, — vysloboď nás — z moci diabla zlostného. — **2.** Lucifer, anjel zlostný, pyšný, — anjelov v blud strhnúť mal, — zmaril si jeho zámer hriešny, — víťazne s' diabla prekonal, — moc jeho navždy si prelomil — a nad diablom si tak zvíťazil. — Ochráň, atď. — **3.** Zlých duchov sbor na rozkaz Pánov — v záhubu večnú si zahnal — a všetkým večným mukám pekla, — strašnému ohňu v obeť dal. — Odstráň i od nás zúrivého — zloducha, diabla šeredného. — Ochráň, atď. — **4.** Ty Cirkev nebies si obránil, — anjelov sbory zachránil; — zachráň aj nás tu v boji žitia, — by nás duch zlý napodmanil. — Daj, by sme Cirkev zastávali — a hrde sa k nej priznávali. — Ochráň, atď. — **5.** Zvíťazils' proti bojom diabla, — moc tvoja trvať vždy bude, — nedaj, by zlého moc zavládla, — chráň Cirkev v každej hodine. — Zachráň nám chrámy pobožnosti, — tie viery našej sú pevnosti. — Ochráň, atď.

K sv. anjelovi strážcovi.

443. — 1. Ó Boží anjel, strážca môj, — ráč vždycky byť ochranca môj; — mňa vždycky veď a napravuj, — k dobrému ma vždy povzbudzuj! — **2.** Čnostiam svätým ma vyučuj — a kroky moje ochraňuj! — Telo, svet, diabla premáham, — na tvoje rady pozor dám. — **3.** A v tejto čnosti žiť chcem ja, — žiť s tebou až do skonania; — po smrti chcem len s tebou byť — a s tebou Boha velebiť.

444. — 1. Tvoje meno z povďačnosti, — Bože, zvelebujeme, — s anjelmi Ti v skrúšenosti — slávu prespevujeme. — Oni trón Tvoj najslávnejší — v nebesiach obklopujú, — Tebe, Kráľu najmocnejší, — pokorne sa klaňajú. — **2.** Pane, sluhov Tvojich ctíme — a v nich ctíme s radosťou, — vždycky Teba velebíme — za to s pravou vrúcnosťou; — dušiam našim na ochranu — dal si strážcov premilých, — proti zlému na obranu — pomocníkov spanilých. — **3.** Keď

vás, strážci naši, ctíme — zo srdca povďačného, — Bohu vďaky vzdať musíme — za veľké dobro Jeho, — že postavil vás, duchovia, — nám za pomoc v slabosti, — by ste boli ochrancovia — nám na púti k večnosti.

K sv. Terezke Ježiškovej.

445. — 1. Celým svetom sa pieseň šíri — a vzbudzuje v nás lásku k Bohu, — každému srdcu dáva viery — a vierou nádej, silu novú. — [:Teba, svätá Terezka, — chváli pieseň naša, — spev náš nech ťa velebí — a k tebe sa vznáša. — Ruže viery, milosti, — syp s nebies na nás, — by sme žili ako ty, — krása všetkých krás!:] — **2.** Ty si nám stále krásny príklad — jak máme Boha oslavovať, — pomôž aj nám si nebo získať — a s tebou Boha zvelebovať. — [:Teba, svätá Terezka, — chváli pieseň naša, — spev náš nech ťa velebí — a k tebe sa vznáša. — Ruže viery, milosti, — syp s nebies na nás, — by sme žili ako ty, — krása všetkých krás!:]

K sv. Františkovi Assiskému.

446. — 1. Večnou slávou venčený — tam medzi svätými, — František, buď uctený — piesňami našimi! — Ty si čnosťou prevzácnou — získal nebies radosť, — s tebou Boha uctiť raz — vrúcna naša žiadosť. — **2.** Krista si navštevoval — v každej žitia chvíli, — chudobu si miloval, — po nebi dychtivý. — Opustil si márnosti, — sveta lahodnosti, — Bohu si sa daroval, — o dušu pečlivý. — **3.** Stálym tela mŕtvením — bol si mučeníkom — a čistoty vznešeným — vždycky milovníkom; — proti sveta márnostiam, — tela náklonnostiam — bol si vždycky udatným — smelým bojovníkom. — **4.** František, vzor čistoty, — ty kvet prerozmilý, — poslušnosti, dobroty — príklad náš spanilý! — Srdce plné zbožnosti a poníženosti — mal si, preto ťa čnosti — do neba zvýšily. **5.** Serafínov prečistá — láska ťa zdobila, — trpiac

muky za Krista — milosť poznačila — piatimi ťa ranami — a spasenia znakmi, — tak bola tvoja veľká — svätosť nám zjavená. — **6.** Preto teba s vrúcnosťou, — František, vzývame, — so srdečnou vďačnosťou — tebe česť vzdávame. — Ráč na nás tam pamätať, — nás chrániť a zastať, — o to teba s vrelosťou, — pokorne žiadame! — **7.** Tebe prejavujeme — srdca cit verného, — popros za nás tam v nebi — Boha premilého; — proti vojne a moru, — ohňu, pádu, hladu, — nech otcovskú skúsime — mocnú jeho radu. — **8.** František, ťa prosíme, — ráč nás vždycky chrániť, — by sme sa tu na svete — hriechu mohli brániť; — by sme žili v milosti, — v Božej oddanosti, — tak v nebesiach dúfame — s tebou Boha chváliť.

447. — 1. Zvelebujme hlasom spevným — Otca svojho Františka, — volajme ho hlasom vrúcnym, — keď nás bieda utíska; — skrze život svoj anjelský — získal lásku on v nebi — a tak v sbore s nebešťanmi — Pána Boha velebí. — **2.** Krista pre nás zmučeného — verným srdcom velebil, — za života pozemského — Krista v duši vždy nosil — a rozjímal o chudobe, — v akej prišiel Boh Syn k nám — v tej šťastlivej svätej dobe, — Kristus Ježiš, sveta Pán. — **3.** O bohatstvá nestál svoje, — chudobu si vyvolil, — vždy za pravdu viedol boje — a v tej pravde zvíťazil. — Hoc chudobný, bez pokladov — a majetkov pozemských, — viedol svojich verných bratov — ta, do slastí nebeských. — **4.** Ľud tvoj, Otče núdznych ľudí, — ohliada sa po tebe, — oko tvoje iste vidí — nás tu v biede, chudobe; — ach, poteš nás v dennom boji, — Otče biednych, chudobných — a pomoc nám neodopri, — shliadni na nás, nehodných!

K sv. Vendelínovi.

448. — 1. Svätý Boží Vendelín, — patrón vrchov i dolín! — Teba vrúcne vzývame, — tvoju pomoc žiadame. — Skrz Vendelína svätého — od pádu do-

bytkového — ochráň nás, — ochráň nás, Bože, svojou milosťou — a otcovskou starosťou! — **2.** Kráľovského si rodu, — kresťanského pôvodu; — v Kristovom si učení — rástol, k čnosti vedený. — Skrz Vendelína, atď. — **3.** Keď si hľadal bezpečnosť — zachovať si vieru, čnosť, — nechal si dom otcovský, — skvostný palác kráľovský. — Skrz Vendelína, atď. — **4.** Z lásky si ku Kristovi, — k dobrému Ježišovi, — slávu rodu ukrýval, — ako pastier slúžieval. — Skrz Vendelína, atď. — **5.** Pri stáde si verne stál, — ty pastierov patrón, kráľ; — tvoja myseľ spanilá — vždy len Bohu slúžila. — Skrz Vendelína, atď. — **6.** Pán od škody, úpadu, — od nákazy, úkladu — tvoje stádo zachoval, — lebo si Ho miloval. — Skrz Vendelína, atď. — **7.** Až nás vložia v cintorín, — pros, ó svätý Vendelín, — nech s tebou vo večnosti — požívame radosti. — Skrz Vendelína, atď. — **8.** Otec, Syn a Duch Svätý, — ktorými v nebe vzatý — je patrón náš slávený, — buďte nami chválení! — Skrz Vendelína, atď.

Ku všetkým svätým.

449. — 1. Ó šťastní Boží sluhovia, — tam v jasnej nebies výši, — vy anjelov druhovia, — ste s nimi v Božej ríši. — **2.** Čo trápilo vás na svete, — to zmenilo sa v radosť, — tam viac o biede neviete, — neznáte bôle, žalosť. — **3.** Už vaše slzy netečú, — premenily sa v perly, — s ktorými ozdobené sú — vladárske vaše berly. — **4.** Za zbožný, vzorný život svoj — odplatu hojnú máte — a za svoj čnostný viery boj — raj nebies prežívate.

K sv. Martinovi, biskupovi.

450. — 1. Shliadni na nás s výšky skvelej, — svätý Martin, patrón náš, — nech sa ľud náš v láske vrelej — vinie k tebe každý čas. — Zanechal si nemé modly, — nehľadal si slávy klam, — opustil si

svet ten podlý, — zvelebil si Kristov chrám. — 2. V Ambiame žobrák sedel, — medzi bránou zimou mrel, — ty si naňho smutne hľadel, — plášť s ním deliť ihneď chcel. — Radosťou ti srdce plesá, — Krista že si plášťom kryl, — sbor anjelov k zemi klesá — Boha chváliac zplna síl. — 3. Hneď si vravel: „Vzdám sa služby, — Julián, ty knieža môj, — ku Kristovi zvú ma túžby, — On ma volá vo sbor svoj. — Zbožný biskup z Poatieru — k nebesiam ma povedie, — pozná dobre pravú vieru, — splní moje nádeje. — 4. Hilárius, ty muž svätý, — nádej svoju v tebe mám, — láskou tvojou v duchu vzňatý — zcela sa ti oddávam; — potom vrátim sa do vlasti — k matke, by ju k Bohu mal, — by získala rajské slasti, — s ňou sa v nebi radoval.“ — 5. Verný ostal sľubu svojmu — a rehoľu založil, — aby slúžil len Kristovi — a v nej s bratmi Jemu žil. — A keď umrel biskup v Túre, — Martina ľud vyvolil — a on hľadiac k nebu hore — s radosťou hneď privolil. — 6. Slovo lásky všade hlásal, — k Bohu verne viedol ľud, — v ťažké služby rád sa viazal, — vykorenil nemrav, blud; — mocou Božou divy tvoril, — miernil ľudí hnevlivých, — chrámy staval, modly boril — Bohu verný bojovník. — 7. Dnes už žije v blaženosti, — Boh mu túžbu vyplnil, — bo on Boha v oddanosti — celý život velebil. — Na bratov on nezabudne, — bojovníkov udatných, — pros aj za nás, svätý Martin, — tebe verne oddaných!

K sv. Kataríne.

451. — 1. Oslavujme slávne činy — svätej panny Kataríny, — ktorá od mladosti — vo vede a v učenosti — vynikala, v každej čnosti. — 2. Keď Maximín cisár krutý — na Cirkev sa hnevom rúti, — vtedy ty, ó panna, — ochraňujúc Cirkev svätú — smele ideš pred tyrana. — 3. Prosila si v mene Pána, — by kresťanom bola daná — milosť zaslúžená, — by im vzkvitla v nebi spása, — ktorú nám Syn Boží hlása.

K trom košickým bl. mučeníkom.

452. — 1. Cirkev svätá citom radosti dnes plesá, — so zápalom sviatočným znejú nebesá; — mučeníkom Pána — otvára sa brána — najblaženejšieho — nebeského rána. — Čujte náš hlas s výšin večných krás, — svätí mučeníci, — proste za nás! — **2.** Palma slávy telá sväté im zdobila, — slávnostne sa dvíha presvätá mohyla; — za pravdu ste mreli, — bojovníci smelí, — pred vami sa skláňa — kresťanský svet celý. — Čujte náš hlas s výšin večných krás, — svätí mučeníci, — proste za nás! — **3.** Trápenie a hrozné muky ste znášali, — meno Božie nebojácne ste hlásali. — Mučeníci Krista, — vaša duša čistá — v ríši nebies nech nám večné miesto chystá. — Čujte náš hlas — s výšin večných krás, — svätí mučeníci, — proste za nás!

453. — 1. Vy hrdinskí Krista mučeníci, — sláva Košíc, pýcha národa, — večnej v nebi slávy účastníci, — proste za nás hriešnych v nebi Boha! — K vám sa nesú zvučné našich piesní hlasy, — proste, by aj nám dal Boh raz veniec spásy: — Mučeníci, bohatieri, — Cirkvi našej ozdoby! — **2.** Stáli ste sťa pevná Tatier žula, — v ktorú bijú márne blesk a hrom, — strely nástrah, čo sveta zlosť kula, — odbily sa od vás s plným nezdarom. — Smele ste za Krista v krutý boj sa dali, — proste, by sme s Ním aj my vždy verne stáli: — Mučeníci, bohatieri, — Cirkvi našej ozdoby! — **3.** Našich otcov zem ste posvätili — krvi svojej rosou úrodnou. — Kristov kríž ste v slávu postavili, — pleli bludy prácou ťažkou, úmornou; — preto k vám sa nesú naše vrúcne hlasy, — vyproste Slovensku stále krajšie časy: — Mučeníci, bohatieri, — Cirkvi našej ozdoby!

K niektorému apoštolovi.

454. — 1. Radosťou dnes Cirkev spieva, — nebo plesom sa rozlieha. — [:S vďačným srdcom zaplesaj-

me, — apoštolom chválu vzdajme.:] — **2.** Nech je nami vždy uctený, — ..... vzorný svätý, — [:ktorého deň dnes slávime — a Boha v ňom velebíme.:] — **3.** V apoštoloch svojich ctený, — Bože, buď vždy zvelebený! — [:Ty ich slávu ozdobuješ, — v nebi slasťou naplňuješ.:] — **4.** Títo Krista spoločníci — boli prví bojovníci; — [:na ich vieru postavená — je viera, Ním založená.:] — **5.** Oni večné nám spasenie — a Kristovo naučenie — [:nebojácne zvestovali, — zaň krv svoju vylievali.:] — **6.** Kľúče vlády k rukám vzali, — aby nebo otvárali, — [:hriechy naše rozviazali — a s Bohom nás smierovali.:] — **7.** Hriešnym nebo zatvárajú — a dobrým ho otvárajú; — [:rozväzujú hriechov pásky — z prenesmiernej Otca lásky.:] — **8.** Ó Bože, daj nám milosti, — by sme mali tiež tie čnosti — [:skrze ktoré ..... svätý — našiel v nebi dar odplaty.:] — **9.** Ježiš Kristus, Cirkvi hlava, — svojich svätých večná sláva, — [:na prosenie apoštolov — veď nás k nebu láskou svojou.:] — **10.** Zvelebujme Boha Otca, — i Ježiša, Jeho Syna, — [:i Duch Svätý veky večné — chválený nech je srdečne!:]

K niektorému sv. mučeníkovi.

455. — 1. My zo srdca povďačného — teba, svätý, uctíme, — keď víťazstva boja tvojho — pamiatku dnes svätíme; — ctíme teba, čos' vylieval — za Ježiša krv svätú — a tým sebe zasluhoval — v nebi večnú odplatu. — **2.** Darmo si bol pokúšaný — sveta zlého sladkosťou, — nebol si ty oklamaný — zlomyseľnou márnosťou; — márne bolo umučenie, — bys' od viery odstúpil, — za česť kríža a spasenie — slávny boj si podstúpil. — **3.** Bez Ježiša život časný — tvoje srdce skormútil, — to bol deň nad všetko krásny, — v ktorom si smrť podstúpil. — Mučiteľom klesly ruky, — tvoja láska neklesla; — silu, by si zniesol muky, — milosť Božia priniesla. — **4.** Tvoje telo usmrtili — nepriatelia Kristovi, — že života ťa zbavili, — mylne oni mysleli. — V nebi tvoja duša

čistá už dostala odplatu, — že si vyznal vieru Krista — skrz svoju krv vyliatu. — **5.** Pros od Boha nám milosti, — daj vo viere stálosti, — by bohatstvo, lesk, hodnosti, — ani smrti krutosti — nás od Krista nelúčily; — aby sme Ho srdečne — s Otcom, s Duchom Svätým ctili — tu a v nebi, vždy, večne.

K sv. mučeníkom.

456. — 1. Mučeníkov čnosti, — vo viere stálosti — pamiatku povďačnú — oslavujme, — tak Boha večného — v mučeníkoch Jeho — tu piesňou prevrúcnou — zvelebujme. — Božie milosti — svätých stálosti, — k víťaznému boju — podporujú — a palmou ich boje — odmeňujú. — **2.** Mučenia strašného, — katana zlostného — a smrti ukrutnej — sa nebáli, — pevní stáli v boji — a v srdca pokoji, — smrť ako anjela — privítali; — ich krv presvätá, — mečom preliata, — nových zas kresťanov — nám zrodila, — k životu zbožnému — ich vzkriesila. — **3.** Zlostní ukrutníci — nedobre mysleli, — že s časným životom — vás zhubili; — veď, hľa, do večnosti — tie ich ukrutnosti — vás ako priatelia — sprevádzaly; — tam už z rúk Pána — vám bola daná — radosť večnej slávy — a blaženie, — krvou zaslúžené — oslávenie. — **4.** Svätí mučeníci, — slávni bojovníci: ..... svätí, — už do nebies vlasti — k večnovekej slasti — Ježišom so sveta — v nebe vzatí, — nás zastávajte — a porúčajte — Bohu v každej našej — útrapnosti, — naše slzy, vzdychy — a žiadosti.

K niektorému sv. vyznavačovi.

457. — 1. Hľa, vyznavač Pána Krista, — jemu Cirkev slávnosť chystá; — dnes odmenu berie hojnú — tam u Krista Pána trónu. — **2.** Vyznavača meno sväté — ... buď slávené, — a skrz česť i chválu jeho — slávme Boha milostného. — **3.** Bože, svätý ten v milosti — proti svetu i márnosti — vždy pevne stál a bojoval, — svoju vieru vždy zachoval. —

4. On bol čistý, ponížený, — za Ježiša rozhorlený, — učil nás skrz život zbožný — ako máme byť pobožní. — **5.** Ježišovo že učenie — hlása, dáva nám spasenie, — to príkladom, slovom učil, — telo prísnym pôstom mučil. — **6.** Všetky kríže a ťažkosti — znášal vždycky on v tichosti, — pamätlivý verne toho, — že i Ježiš trpel mnoho. — **7.** Na znak, že bol Bohu milý, — zázraky ho oslávily; — Boh ho prijal do večnosti, — by odmenil jeho čnosti. — **8.** Čo sa k nemu utiekali, — z prosby jeho pomoc vzali, — vyslobodil od neduhov — Kristus verných svojich sluhov. — **9.** Bože, udeľ nám milosti, — by sme stále v jeho čnosti — na tom svete s ním kráčali, — v nebi sa s ním radovali. — **10.** Nech zaznieva česť piesňami — k trónu Pána nad hviezdami, — Otcu, Synu na pravici, — s Duchom Svätým vždy v Trojici!

K niektorej sv. panne a sv. mučenici.

458. — 1. Ty koruna panien čistá, — ty si naša nádej istá, — do nebies si povýšená, — buď od nás dnes pozdravená! — **2.** Nevinnosť si zachovala, — srdce čisté Bohu dala, — preto v nebi raduješ sa, — prosíš za nás Pána Krista. — **3.** Prosme Kráľa panien, Krista, — ktorého nám Mať prečistá — porodila v nevinnosti, — človečenstvu na radosti. — **4.** Ani medzi ľaliami, — pannami je sprevádzaný — Ježiš Kristus oslávený, — Bohom Otcom svetu daný. — **5.** V nebi, vôkol Jeho trónu, — plesá radosť panien sboru; — chválu tebe prespevujú, — slávu tvoju rozmnožujú. — **6.** Prosíme ťa prosbou vrúcnou, — chráň nás rukou svojou mocnou, — aby nám bol hriech neznámy, — ktorý škvrní Božie chrámy. — **7.** Chvála, vďaky česť a sláva — nech sa Otcu, Synu vzdáva, — tak aj Duchu presvätému, — Bohu vždy trojjedinému!

K niektorej sv. žene a sv. vdove.

459. — 1. Za česť Božiu rozhorlení — ospevujme čnosti ženy, — ktorá v nebi zvelebuje — Boha, za

nás oroduje. — **2.** Buď .... ctená, — do neba už povýšená, — aby si za svoje čnosti — požívala slasť večnosti. — **3.** Telo pôstom si krotila, — duša svätá ušľachtilá, — tak si už v pozemskej vlasti — pocítila nebies slasti. — **4.** Skrze slzy a pokánie — našlas' Božie zľutovanie; — vypros aj nám slz kajúcich, — hriechy s duše smývajúcich. — **5.** Ó Ježišu, Cirkvi hlava, — vyvolených svojich sláva, — vypočuj nás, vzdychajúcich, — o milosť Ťa žiadajúcich. — **6.** Daj nám jej čnosť nasledovať, — jej česť, chválu ospevovať; — nás po boji z tej časnosti — prijmi večnej do radosti. — **7.** Sláva Otcu nebeskému, — Ježišovi, Jeho Synu, — tak aj Duchu presvätému, — Bohu vždy trojjedinému!

Zádušné.

460. — 1. Obeť svätú Ti dávame, — Bože náš na výsosti, — [:abys' za ňu vyslobodil — z útrap duše v očistci.:] — Dies irae: **2.** Keď strašný deň sa priblíži — a nás všetkých povoláš, — [:milosť Tvoja nech sa sníži — k nám, ó prísny Sudca náš!:] — Ofertórium: **3.** Bože, prameň Ty milosti, — skrze túto obetu — [:voveď v nebo, do jasnosti, — duše k spáse a k svetlu.:] — Sanktus: **4.** Svätý Bože, Tebe znejú — chvály večné na nebi, — [:zem a vesmír prespevujú, — očistec Ťa velebí!:]

461. — 1. Bože náš, Ty trojjediný, — zmiluj sa nad dušami, — ktoré trápia sa pre viny — a hriech, v svete spáchaný! — Znášajú bez uľahčenia — hrozný plameň utrpenia, — aby mohly raz dosiahnuť — nebeského spasenia. — **2.** Vysloboď ich milostive — z preveľkého trápenia, — daj, aby aj im zasvitlo — večné svetlo spasenia — Vieme, že Ťa obrazily — a trestania zaslúžily, — daj, by naše vrúcne prosby — z očistca ich vymohly. — **3.** Rozpomni sa, Pane Kriste, — že si muky podstúpil, — by si spasil duše čisté — a z hriechu nás vykúpil. — Pomôž dušiam utrápeným, — hľaď, ó Bože, s trónu k nim, — daj ruku svoju pomocnú im, — do neba tak túžiacim. — **4.** Zmiluj sa, ó Duchu Svätý, — daj im svojej milosti, — Ty si v daroch prebohatý, — splň ich nádej v očistci, — aby s Tebou s Tešiteľom — a s Ježišom Spasiteľom — v nebi sa už radovaly — v chóre svätých preskvelom.

462. — 1. Bože, vyslyš prosby naše, — ktoré Ti predkladáme, — za umrelých drahé duše — s vrúcnosťou si žiadame: — Shliadni na ich trápenie — a bolestné vzdychanie. — Zmilujže sa nad všetkými

— a do nebies ich prijmi! — Graduále: **2.** Tváre Tvojej sú zbavené — a mukami trápené, — nemôžu si už pomáhať, — musia našu pomoc mať. — Počuj, dobrý Pane náš, — vrúcnej prosby našej hlas: — Zmilujže sa nad všetkými — a do nebies ich prijmi! — Ofertórium: **3.** Prijmi prosby svojich verných — v chráme Tvojom presvätom, — prijmi obeť za umrelých, — rozlúčených so svetom. — Očistca ich ohňa zbav, — kráľovstvo im svoje zjav. — Zmilujže sa nad všetkými — a do nebies ich prijmi. — Sanktus: **4.** Nepamätaj na ich krehkosť, — Spravodlivosť Ty večná, — ale zmiluj sa nad nimi, — Dobrota nekonečná, — by Ťa večne chválily, — radostne velebily, — „Svätý, svätý!" Ti spievaly, — s Tebou sa radovaly!

463. — 1. Každý človek umrieť musí, — skúsenosť nás tak učí, — každý trpkú smrť okúsi, — so svetom sa rozlúči. — Ó Bože premilý, — dobrý a láskavý, — ach, zmiluj sa nado mnou! — **2.** Smrť zastihne každého z nás, — ale nevieš, v ktorý čas; — buďme preto pripravení, — žime s Bohom smierení. — Ó Bože, atď. — **3.** I tak sú už vymerané — k môjmu hrobu i kroky — a od Boha spočítané — môjho žitia sú roky. — Ó Bože, atď. — **4.** Príbytok na tomto svete — trvania je krátkeho, — dnes alebo zajtra smetie — do hrobu smrť každého. — Ó Bože, atď.

464. — 1. Mária, Matka milosti, — Mária, Matka lásky, — shliadni na duše v očistci, — ktorá si plná milosti. — Zľutuj sa, Matka bolestná, — oroduj za ne u Syna, — Mária, Matka milosti, — Matka dobrá, ľútostná! — **2.** Sú tvoji milí synovia, — sú dcéry milé tvoje — mukami ohňa trýznené — prosia o pomoc skrúšene. — Zľutuj sa, atď. — **3.** Teba, ó Bože, prosíme, — ku Tebe hlas náš volá, — pomôž im, Pane, do slávy — a neba otvor im brány. — Zľutuj sa, atď.

465. — 1. Matička Kristova, — shliadni k nám s neba, — za duše v očistci — prosíme teba. — [:Materskou prímluvou — otvor im bránu, — túžobne volajú — po Kristu Pánu.:] — **2.** Zdravas' buď, Krá-

ľovná, — stíš Božie hnevy, — vzdycháme vyhnaní — synovia Evy. — Syn tvoj ich vykúpil, — daj, by ich smyla, — zo srdca na kríži — krv tvojho Syna. — **3.** Matička, ukáž im — jas svojej tvári, — nebeský mier nech im — na veky žiari. — [:Priveď ich z očistca — na nebies miesta, — večné nech svetlá im — v nebesiach svietia.:]

466. — 1. Milosrdný Pane, — spomni si na svojich verných, — v očistcovom hroznom ohni — teraz postavených. — Ráč im byť vždy milostivý — a zbav ich múk, Bože milý, — buď nad nimi ľútostivý, — zmiluj sa nad nimi! — **2.** Z trápenia ich vyveď — i z mučenia preťažkého — a udeľ im odpustenia — pre Krista drahého! — Ráč im, atď. — **3.** Spomni, Bože milý, — že Tvoj drahý Syn jediný — pretrpel smrť za ich viny,— buď im milostivý! — Ráč im, atď.

467. — 1. Ó Bože a Otče dobrotivý, — buď dušiam v očistci milostivý! — Ach, shliadni na hrozné ich mučenie — a sošli im sladké poľahčenie! — Skrze rany Syna svojho, — ach, zbav ich trápenia prehrozného! — **2.** Ó Kriste náš, milý Vykupiteľ, — Ty si smrť ukrutnú pre ne trpel: — ó dožič, by Tvojej krvi cena — dala im radosti vykúpenia. — Skrze rany, atď. — **3.** Ó Utešiteľ náš, Duchu Svätý, — v nebeských daroch si prebohatý; — udeľ im láskave dar milosti, — by s Tebou bývaly vo večnosti. — Skrze rany, atď. — **4.** Buď, Mária, Matka dobrotivá, — dušičkám v očistci milostivá! — Ach, popros Ježiša, svojho Syna, — by sa im smazala všetka vina. — Skrze rany, atď. — **5.** Vy, anjeli Boží a svätých sbor, — k vám letí modlitba naša nahor; — predneste Bohu tú vrúcnu žiadosť, — by s vami obsiahly večnú radosť. — Skrze rany, atď. — **6.** Daj odpočinutie im, ó Pane — a večné svetlo im daj žiadané. — S Kristom blažene nech spočívajú, — nech pokoj večnosti požívajú! — Skrze rany, atď.

468. — 1. Odpočinku večného daj, — Bože, verným dušičkám, — ta, kde kvitne raj nebeský, — voveď, Pane, ich Ty sám; — [:kde žiaľ nepoznajú, —

večné blaho majú, — Bohu chválu vzdávajú.:] — **2.** K Tebe volám, Kriste Pane, — uľav muky veľké im, — Ty si umrel ťažko za ne, — podaj ruky trápeným. — [:Jedna kropaj stačí, — čo tiecť z rán Ti ráči, — zhasiť ich bôľ najväčší.:] — **3.** Toľké duše na nás smutné — z očistca múk volajú, — že srdce div nepukne, — keď ich čuje, od žiaľu. — [:Pomáhajme im my — sotrieť všedné viny — so skutkami dobrými.:] — **4.** Ony za nás tiež sa budú — modliť k Bohu skrúšene, — by sme boli čistí bludu, — keď sa smrť k nám dostane. — [:Pán Boh ich i za to — odmení bohato, — odmení ich bohato.:]

469. — 1. Odpočinutie večné — daj dušiam, ó Pane, — Ty Dobrota večná, — ó hľaď láskave na ne! — Na svetlo ich už vyveď, — do nebies jasnosti, — by klaňaly sa večne — Tvojej velebnosti. — Graduále: Dňa hrôzy úžasného — buďme pamätliví, — keď predvolá každého — Sudca spravodlivý. — [:Na trúby zahrmenie — svet zmŕtvych povstane, — strach, hrôza a zdesenie — stvoreniu nastane.:] — Ofertórium: Hľa, Pane, obeť čistá, — ktorú Ti konáme, — ráč ju skrz Jezu Krista, — ráč prijať, prosíme, — by ona nám, veriacim, — slúžila k spaseniu — a tam v ohni trpiacim — ku vyslobodeniu. — Sanktus: „Svätý, svätý, svätý — náš Pán Boh zástupov!“ — tak večnou úctou jatý — spieva sbor anjelov; — tak s ním aj my spievajme — Božej velebnosti — a umrelým žiadame — slasť večnej radosti. — Benediktus: Ó duše, veseľte sa, — spasenie kynie vám, — bo, hľa, k nám snižuje sa, — k nám prichádza Boh sám. — Skrytý sa obetuje — Syn Boží tu za nás — a náš spev oroduje — u Otca i za nás. — Agnus: Baránku, ktorý snímaš — sveta nepravosti — a duše verných prijímaš — v nebe blaženosti, — ó skloň sa k túžbam vrúcnym — duší uväznených, — daj v Tebe dúfajúcim — pokoja oslávených! — Daj, nech im svieti žiara nebies večná, — nech sa roznieti slasť Tvojej tvári nekonečná. — Nám daj pri

skonaní — byť v stave milosti, — po časnom putovaní — dôjsť večných radostí.

470. — 1. Ó Mária, ctná ľalia, — Matka milosrdenstva, — počuj plač a nariekanie — prosiacich za zmilovanie — duší sestier, bratov našich, — dobrodincov a veriacich. — Pozri na nich, — zastaň sa ich, — teba, Matka, prosíme. — **2.** Páli oheň, trápi žízeň — dušičky zarmútené; — ich srdce sa skormucuje, — plač, kvílenie spôsobuje. — Veď nemajú poľahčenia, — ťažké mučia ich trápenia. — Pozri na nich, — zastaň sa ich, — teba, Matka, prosíme. — **3.** Ó zmiluj sa, ó zľutuj sa, — pros, Mária, Ježiša, — duše z hriechov by uzdravil, — z rán vyhojil, múk pozbavil, — prijal k sebe do kráľovstva, — svojich svätých spoločenstva. — Pozri na nich, — zastaň sa ich, — teba, Matka, prosíme. — **4.** Považ muky, podaj ruky, — Matka, dušiam v očistci, — Boha Otca, Syna Jeho — upros, Ducha presvätého. — Otec dcéru vypočuje, — Duch nevesty prosbu prijme; — Syn pripustí, — Matku uctí — a jej vôľu vyplní. — **5.** Matka mocná, buď pomocná — všetkým dušiam v očistci, — skrz sedmoré svoje rany, — skrze hodnosť čistej Panny — u Ježiša ich zastávaj, — v Jeho lásku ich oddávaj, — by z očistca — skrze teba — dostaly sa do neba. — **6.** Panna čistá, Matka Krista, — pros za duše v očistci, — aby kvapka krvi svätej, — z boku i za nich vyliatej, — bola im za odpustenie — a na muky uľahčenie. — Prosíme ťa, — zmilujže sa, — pomôž im na nebesia!

471. — 1. Pane, do chrámu Tvojho — v žiali srdca bôľneho — prišli sme za zosnulých — prosiť, za pominulých. — Dies irae: **2.** Daj verným dušiam, Pane, — uzrieť Ťa v nebies stáne — a nech v smrteľnej chvíli — tvár Tvoja k nim sa schýli. — Ofertórium: **3.** Táto obeť smierenia — nech dá omilostenia — dušiam Tvojich veriacich — a po Tebe túžiacich. — **4.** Ta, do raja večného, — pokoja skutočného, — voveď ich milostive, — žehnaj ich prívetive! — Sanktus: **5.** Milostivý Pane v nebi, — zemský

tvor Ťa velebí, — „Svätý!“ Ti prespevuje, — len v Tebe dôveruje.

472. — 1. Pane, Ježišu Kriste, — Kráľ náš večitej slávy, — vysloboď duše veriace; — Ty, ó Pane láskavý, — daj ich uviesť do neba — skrz Michala anjela. — Graduále: **2.** Deň hnevu, deň ten hrozný, — deň smutný a strašlivý, — v ktorom povolá nás mocný — ten Sudca spravodlivý: — strach, hrôza a zdesenie — v ten čas bude, kvílenie. — Ofertórium: **3.** Za duše pominulých — obetu prednášame, — aby si vzal do neba ich, — vrúcne, Pane, žiadame; — zbav ich, Bože, trestania, — udeľ im oslávenia. — Sanktus: **4.** „Svätý, svätý, presvätý!“ — s anjelmi prespevujme, — Tebe, my povďačné deti, — Otče, chválu vzdávame — s úfaním, že prídeme — do radosti ku Tebe.

473. — 1. Ráč ľahké odpočinutie — umrelým dať, ó Pane! — Čuj v očistci ich vzdychanie — a žiadosti skladané: — tvári Tvojej sú zbavení, — Teba vidieť žiadajú, — by s Tebou boli spojení, — prosbu vrúcnu vznášajú. — Dies irae: **2.** Ó deň strachu a úzkosti, — biedy, sĺz a súženia, — ten deň hrôzy a žalosti, — plaču, bôľu, kvílenia: — keď vo svojej velebnosti — príde Kristus súdiť nás, — keď k súdu spravodlivosti — pozve večný Sudca nás. — Ofertórium: **3.** Obetu Ti prinášame — za dušičky úbohé, — rodičov Ti porúčame, — bratov, sestry nebohé, — všetkým, ktorí sa sužujú — v očistcovej úzkosti, — daj, nech Tvoju tvár poznajú — tam v nebeskej radosti. — **4.** Ach, pohliadni na stvorenie, — k zmilovaniu sa prikloň, — Otče, Syna umučenie — k zľutovaniu Ťa nakloň; — buď k zosnulým dobrotivý, — prijmi ich do radosti, — prosíme Ťa aj my živí, — posilňuj nás v úfnosti. — Sanktus: **5.** „Svätý, svätý!“ prespevujme, — svätý Boh na výsosti, — klaňajme sa a ďakujme — Jemu za tie štedrosti. — Zbav múk duše zarmútené — a zmierni ich trápenie, — daj, nech ohňom očistené — nájdu v nebi spasenie.

474. — 1. Ta, kde naši bratia sú, — ta oko nesiahne, — v súdny deň ich shliadneme, — Sudca keď zavládne. — Veľký, hrozný, slávny deň — zjaví skrytých v hrobe, — strachom tŕpnuť bude zem — v súdu veľkej dobe. — **2.** Keď aj život tu zhasne, — telo v hrobe zhnije, — umrie, čo je dočasné, — duša, tá nezhynie. — Duše našich umrelých — prijmi k sebe, Pane, — by sa s Tebou tešily — raz tam v nebies stáne. — **3.** V skrytom mieste v temnosti — duše strvávajú — a vo svojej žalosti — vrúcne k nám volajú. — Uľavme im modlitbou, — z múk im pomáhajme — a pri omši presvätej — na ne pamätajme! — **4.** Priateľ duší, Kristus Pán, — hľaď na nich s výsosti, — krvou svojich svätých rán — mierni ich bolesti. — Poteš duše úbohé, — daj im večnú spásu, — ukonči ich trápenie, — voveď v nebies krásu!

475. — 1. Vysloboď od smrti večnej, mňa, ó Pane, — keď hrozný, strašný ten — deň súdu nastane! — Keď nebesia i zem budú sa triasť a chvieť, — Ty prídeš k nám v ten deň, — bys' súdil tento svet. — **2.** Vesmír sa zachveje, — strach, hrôza nastane, — keď prídeš v nádhere — súdiť nás, ó Pane! — Keď nebesia, atď. — **3.** Deň tento, deň hnevu, — deň biedy, úzkosti, — deň hrozný a plný — najväčšej trpkosti. — Keď nebesia, atď. — **4.** Daj, Pane, spokojné — im odpočívanie — a na veky večné — v nebi prebývanie. — Pred Tvojím trónom nech — večne sa radujú — a Teba na veky — spevmi oslavujú!

476. — 1. V ten deň hnevu jednou chvíľou — svet zahynie bez omylov, — svedčí Dávid so Sybilou. — **2.** Aký strach obkľúči všetkých, — keď sprievodom vojsk anjelských — príde Sudca skutkov ľudských! — **3.** Trúb hlas zvuku predivného — z hrobov kraja pozemského — k súdu bude zvať každého. — **4.** Strach zavládne svetom hrozný, — keď deň súdny, neúprosný — z hrobov tmavých nás vyvolá.

477. — 1. Zbav nás večnej smrti, Pane, — keď prehrozný deň nastane, — v ktorý volať budeš k sebe — celý svet, stvorenie svoje. — Vtedy s anjel-

skými sbormi — prídeš súdiť s ohňom tvory. — 2. Desím sa a tŕpnem v strachu, — viem, že sám tiež vstanem z prachu — a vydávať budem musieť — zo života prísny počet. — Vtedy, atď. — 3. Ach, deň hrozný, deň ľútostný, — deň radostný, prežalostný, — ach, deň strašnej velebnosti, — plný hrôzy a trpkosti! — Vtedy, atď. — 4. Daj, Pane, dušiam v očistci — večný pokoj v nebies vlasti. — Nech (mu, jej, im) svieti neustále — s výšin nebies svetlo blahé! — Zbav nás večnej smrti, Pane, — keď posledný deň nastane!

478. — 1. Ó skloň sa, Bože, k prosbám — tu ľudu prevrelým — a nevydaj ich hrozbám, — nie mukám pekelným; — nech vzíde svetlo večné im — do vlasti rajskej — a požívať im daj blaho — slasti anjelskej. — Graduále: 2. Jak strašná, Otče, muka — ich na čas zastihla, — keď mocná Tvoja ruka — sa k trestu pozdvihla, — plač horký bez útechy — tmy ťažké preniká, — ach, utíš už ich vzdychy — prijmi ich v nebesia. — Ofertórium: 3. Schýľ, Bože, v tejto chvíli, — tvár vľúdnu na náš dar, — nech zahasí Syn Tvoj milý, — očistcovú žiar; — kňaz mocou Tvojho slova — dar zmení na Krista, — i daná bude nová — umrelým očista. — 4. Hoc' i v hneve Ty mnohom — hriech každý potrestáš, — si preláskavým Bohom, — na duší blaho dbáš. — Ach, odpusť už ich dlhu — časť nedoplatenú — a v nebešťanov kruhu — daj slasť im nezmennú. — Sanktus: 5. Ó trojnásobne svätý, — Ty neba, zeme Pán, — spev k Tebe chválou vzňatý — nech zneje z chrámu brán; — nám prosba vrelá, vrúcna — tak rozochvieva hlas: — „Nech duše verné vojdú — do ríše večných krás!“

Rozličné.

Pred kázňou.

479. — Pochválené nech je vždycky najsladšie meno „Ježiš“, i sladké meno Mária!

480. — 1. Príď, ó Bože, Duchu Svätý, — v nebeských daroch bohatý; — naplň srdcia vnútorností — darmi presvätých milostí! — Príď, ó Bože, Duchu milý, — žiadame Ťa v tejto chvíli. — **2.** Príď, ó Bože, sostúp s neba, — žehnaj nášho kazateľa; — spravuj a veď jazyk jeho, — nech hlása Boha večného; — nech nás učí k úcte Slova, — ktoré v srdciach vieru chová.

Po kázni.

481. — 1. Daj nám lásku svojmu Slovu, — daj nám, Bože, vieru živú, — Ježiš Kristus, ó Pane náš, — ktorý krehkosť našu poznáš. — **2.** Pas nás, verné ovce svoje, — utíš naše nepokoje, — ľudu svojmu milosť daruj, — a od bludu vždy ho varuj.

482. — 1. Ježiš Kristus, buď pochválen' — až na veky vekov. Amen! — Chváľ, stvorenie každé, Jeho; — zem, nebo, chváľ Pána svojho, — lebo mena niet iného, — ku spaseniu nám daného. — **2.** Sošli, Bože, Ducha svojho — a vzbuď zbožnosť srdca môjho, — by semeno Tvojho Slova, — prednášané nám tu znova, — v srdciach našich sa prijalo, — úžitok večný nám dalo.

483. — 1. Zachovať nás v každej dobe — ráč pri svojom svätom slove, — ó Ježišu, Pane náš, — krehkosť našu dobre znáš. — Zachovať nás v každej dobe — ráč pri svojom svätom slove! — **2.** Nech moc slova Tvojej pravdy — zostáva nám v srdciach navždy, —

nech sme pôdou úrodnou, — Tvojmu slovu spôsobnou. — Nech moc slova Tvojej pravdy — zostáva nám v srdciach navždy!

Na kropenie svätenou vodou.

484. — 1. Hysopom ma pokrop, Pane, — a budem hneď čistejší. — My ma, duša tak dostane — odev svoj nad sneh belší. — [:Nado mnou sa zmiluj, Bože, — v nekonečnej milosti; — zľutovanie Tvoje môže — zatrieť moje nečnosti.:] — **2.** Nech je Bohu Otcu sláva, — Synu Duchu Svätému — nech sa úcta povždy vzdáva, — večná nech je česť Jemu! — [:Nado mnou sa zmiluj, Bože, — v nekonečnej milosti; — zľutovanie Tvoje môže — zatrieť moje nečnosti.:]

484a. — 1. Zrel som vodu z pravej strany — chrámu tiecť. — Aleluja! — Spásu našli ňou týkaní, — spievajú, Aleluja! — Nado mnou sa zmiluj, Bože, — v nekonečnej milosti; — zľutovanie Tvoje môže — zatrieť moje nečnosti. — **2.** Bohu, že je dobrotivý, — vďaky vzdajme srdečné! — On je k nám vždy milostivý — včuľ a na veky večné. — Nado mnou sa zmiluj, Bože, — v nekonečnej milosti; — zľutovanie Tvoje môže — zatrieť moje nečnosti.

Na deň sv. Marka.

485. — 1. Prísny Sudca nás hriešnikov, — Otec verných služobníkov, — čo na nebi panuješ, — trestáš a odmeňuješ! — Počuj naše prosby, Pane, — udeľ zemi požehnanie, — odvráť hlad, mor a vojnu, — daj nám hojnú úrodu! — **2.** Celé Božie to stvorenie — od Teba má len živenie, — lebo plný dobroty — si, bohatstva, štedroty. — Počuj, atď. — **3.** Len pre Tvoje požehnanie — darí sa nám pracovanie, — polia sa zelenajú — a úžitok dávajú. — Počuj, atď. — **4.** Ty slnečnosť sám spravuješ — a zem dažďom ovlažuješ, — Hospodár si pečlivý, — Otec náš milostivý. — Počuj, atď. — **5.** Otče, vtedy len ustávaš, — dary svoje nerozdávaš, — keď Ťa hneme k prísnosti —

pre hriech a nepravosti. — Počuj, atď. — **6.** Keď zem, stvrdlá suchom, chradne, — keď strom čerstvý mrazom vädne, — mokrom keď hnije lúka, — to trestá Tvoja ruka.—Počuj, atď. — **7.** Keď sa zlý hmyz rozmnožuje, — stromy, role ohrožuje, — to je Pána Boha trest, — ktorý za hriech máme niesť. — Počuj, atď. — **8.** Keď pri veľkej letnej spare — krupobitím hynú márne — všetky zeme plodiny, — trestáš tým naše viny. — Počuj, atď. — **9.** Keď hrmí a hrom, blesk trieska, — keď so všetkých strán sa blýska, — vtedy najviac preniká — strach a hrôza hriešnika. — Počuj, atď. — **10.** Pán sveta si spravodlivý, — vždycky chceš byť milostivý, — keď my len nehrešíme — a len dobré robíme. — Počuj, atď. — **11.** Ty si veľkú moc ukázal, — v čas Jozefa si vykázal — sedem rokov úrodných — a zas toľko neplodných. — Počuj, atď. — **12.** V čas Achaba, kráľa zlého, — trestáš ľudu zlosť judského; — nepršalo viac rokov, — voda vyschla z potokov. — Počuj, atď. — **13.** Iste nebo sa zavrelo, — keď už pršať viac nechcelo — pre modlárstvo, veľkú zlosť, — Tvojho ľudu nevďačnosť. — Počuj, atď. — **14.** Ty na pravé len pokánie — Eliášovo volanie — otvoril si oblohu, — dážď a rosu dal si mnohú. — Počuj, atď. — **15.** Ukáž svoje zmilovanie — a na naše hľaď pokánie, — keď počasie škodné dáš — a na nás sa rozhneváš. — Počuj, atď. — **16.** Nech anjel už schová meč svoj — a prestane moriť ľud Tvoj, — lebo hriechy želieme — a ich chrániť sa chceme. — Počuj, atď. — **17.** Tak v synovskej dôvernosti — chceme hľadať si živnosti; — Ty, Pane, nás požehnaj, — úrody nám hojne daj! — Počuj, atď.

Na litánie o najsv. mene Ježiš.

486. — Ježišu, Syn Boha živého! — Zmiluj sa nad nami! — [:Odpusť nám naše viny, — Kriste milostivý, — Ježišu, večný Bože!:]

(Celé litánie viď na strane 656.)

Na krížové dni.

487. — 1. K Tebe, Otče, dnes voláme, — tu v údolí sĺz vzdycháme, — ráč nás žehnať, ó Pane, — daj, nech kríž náš prestane. — Hriechy svoje ľutujeme, — polepšenie sľubujeme; — príď k Tebe náš dnešný hlas, — milostive počuj nás! — **2.** Keď nás s neba požehnávaš, — lásku svoju nám podávaš, — keď nás trestom sužuješ, — k pokániu nás vzbudzuješ. — Hriechy svoje, atď. — **3.** Otče, počuj nás, nehodných, — ku hriechu veľmi náklonných, — lebo kto nám pomôže, — keď nie Ty sám, ó Bože! — Hriechy svoje, atď. — **4.** Keď choroby, moru zloby — mestá prázdnia, plnia hroby, — šetri svoje stvorenie, — nehľaď na previnenie. — Hriechy svoje, atď. — **5.** Keď vojna ľud pohlcuje, — oheň páli, hlad sužuje, — vtedy Ťa k hnevlivosti — nútia naše slabosti. — Hriechy svoje, atď. — **6.** Keď upadá náš dobytok — a s ním hynie náš úžitok, — tým len trestáš, šľaháš ich, — svojich synov nehodných. — Hriechy svoje, atď. — **7.** Pane, Ty si spravodlivý, si k nám vždy aj milostivý, — keď len my nehrešíme — a len dobre robíme. — Hriechy svoje, atď. — **8.** Odvráť od nás príval vody — a povodní ťažké škody, — hromobitie strašlivé, — krupobitie škodlivé. — Hriechy svoje, atď. — **9.** Odvráť sucho, sparno, mrazy, — nech sa úroda nekazí; — v šťastí, v blahu a v zdraví — chráň nás. Bože láskavý! — Hriechy svoje, atď. — **10.** Keby si nám kríže soslal, — prosíme, bys' pomoc poslal, — aby sme ich prijali, — trpezlive znášali. — Hriechy svoje, atď. — **11.** Vždy hovorme: nech sa stane — Tvoja svätá vôľa, Pane! — Tak ako Jób: — Pán Boh dal — a čo nám dal, zasa vzal. — Hriechy svoje, atď. — **12.** Nech je meno Jeho sväté, — s naším duchom večne spiate, — lebo i kríž k veľkému — dopomáha dobrému. — Hriechy svoje, atď. — **13.** Tu nás, dobrý Otče, šľahaj, — tu za naše hriechy karhaj, — a po tejto časnosti — daj nám večné radosti! — Hriechy svoje, atď.

488. — 1. Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Daj nám úrody hojné — a časy pokojné. — Veľký, večný Bože! — **2.** Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Daj nám slnka teplého, — počasia jasného. — Veľký, večný Bože! — **3.** Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Daj nám dažďa tichého — a užitočného. — Veľký, večný Bože! — **4.** Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Chráň nás od hromobitia — a od krupobitia. — Veľký, večný Bože! — **5.** Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Odvráť mor, hlad a vojnu, — chráň nám vlasť pokojnú. — Veľký, večný Bože! — **6.** Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Ráč, Pane, nás poženať, — úrodu zemi dať. — Veľký, večný Bože! — **7.** Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Nech nám vždy Tvoje ruky — chránia polia, lúky. — Veľký, večný Bože! — **8.** Počuj prosby naše, milostivý Bože! — Čuj nás, ktorí ku Tebe — voláme v potrebe. — Veľký, večný Bože!

Na litánie ku všetkým svätým.

489. — 1. Exaudi, Domine, preces nostras! — Pater de coeli Deus, — miserere nobis, — miserere populo tuo, — quem redemisti — sanguine tuo, — ne in aeternum — irascaris nobis. — **2.** Fili Redemptor mundi Deus, etc. — **3.** Spiritus sancte Deus, etc.

1. Vyslyš, ó Pane náš, prosby naše! Otče s nebies, Bože, zmiluj sa nad nami, — zmiluj sa nad ľudom svojím, — ktorýs' vykúpil krvou predrahou, — bys' na nás hnevať — nikdy sa neráčil. — **2.** Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, atď. — **3.** Duchu Svätý, Bože, atď.

(Celé litánie viď na strane 571.)

Piesne prosebné.

490. — 1. Boh pre naše zlosti — v svojej spravodlivosti — nemieni sa už len dívať, — ale aj pokutovať. — Azda nevidíme — a uchom neslyšíme, — čo sa na nás so všetkých strán — uvaľuje ťažkých

rán? — Bieda, krivda, boje, — to medzi nami troje — hnevy Božie vyzýva proti nám — a množí bolesti rán. — **2.** Ťažia veľké viny — nás, ľudstva zlej rodiny; — prchká chvíľa, tma minúty — Boha nášho zarmúti. — Oči, otvorte sa — a hľaďte na nebesia, — koľká žiara, — koľký tam jas — odráža sa s nebies krás! — Duša, vzchop sa znova, — hor' vedie cesta nová; — jasná cesta spásy a nádeje, — po nej ísť šľachetné je. — **3.** Bože, veľký Bože, — ak Ty nie, kto pomôže? — Spasiteľ náš, Ty kráľov Kráľ, — v kríži ľud tvoj Ťa poznal. — Vyslyš, vyslyš, Pane, — prosby dnes prednášané! — Dosť už smútku, dosť je už bied, — dosť je bojov, suchých liet. — Daruj lásky časy — a v žatve hojné klasy; — objím ľudstvo, rany sceľ, — Pane náš, kráľov Kráľ a Spasiteľ!

491. — 1. Boh sila je moja, — vždy vo mne horí, plá, — ňou vždy duša k žitiu — najväčšiu záštitu — obsiahla. — **2.** Už väčšej sily niet, — o ktorú sa oprieť — môžeš človek slabý, — keď ťa zhrešiť vábi — zvodný svet. — **3.** Pán Boh môj, Otče môj, — Ty večnej sily zdroj, — keď duch sily nemá, — poslúchať hlas neba, — pri mne stoj!

492. — 1. Bože, verím, Bože, dúfam, — zo srdca Ťa milujem! — Za kresťana sa pokladám, — všetko verím a vyznávam, — čo nás Cirkev vyučuje, — čo zjavilo Slovo Tvoje. — V tejto viere i v nádeji — a v láske ma posilni! — **2.** Bože, verím, Bože, dúfam, — zo srdca Ťa milujem! — Verím, že je Boh jediný, — okrem Neho nie je iný. — V troch osobách jedno Božstvo, — dobrým svoje dá kráľovstvo. — V tejto viere, atď. — **3.** Bože, verím, Bože, dúfam, — zo srdca Ťa milujem! — Verím, s trónu že večného — Boh, Syn Otca nebeského, — na zem stúpil a nám sa dal, — človečenstvo na seba vzal. — V tejto viere, atď. — **4.** Bože, verím, Bože, dúfam, — zo srdca Ťa milujem! — Ty si večná pravda, Bože, — nikto sklamať Ťa nemôže; — pred Tebou niet nič skrytého, — verím v Teba pravdivého. — V tejto viere, atď. — **5.** Bože, verím, Bože, dúfam, — zo srdca Ťa milu-

jem! — Sám chceš, by som dúfal v Tebe, — že po smrti zveš ma k sebe, — a odpustíš tomu viny, — kto pokánie pravé činí. — V tejto viere, atď. — **6.** Bože, verím, Bože, dúfam, — zo srdca Ťa milujem! — V Tvoju pomoc všetko skladám, — v sľuboch Tvojich ja život mám, — bo, jak ráčil si prisľúbiť, — tak chceš verný v slove tom byť. — V tejto viere, atď.

493. — 1. Otče náš, čo v nadhviezdnatej výši — v neprístupnej sláve kraľuješ, — k Tebe sa dnes verný ľud Tvoj blíži, — s anjelmi Ti chválu vzdáva tiež. — Nech sa vznáša Tvojho mena sláva — jak tymiána ľubovonný dym, — nech úcta, čo Tvoj ľud Ti vzdáva, — preborí sa k Tebe do svätýň, — preborí sa k Tebe do svätýň! — **2.** Nežiadame striebro, zlato vídať, — ani rúcha pyšnú nádheru, — len nám k chlebu dennému ráč pridať: — vieru, lásku, nádej, dôveru. — Keby sme Ťa obrazili niekedy, — ó nebiže nás bičom, Otče náš, — lež jak my odpúšťame všetkým — naše viny, Bože, odpusť nám — naše viny, Bože, odpusť nám! — **3.** Chráň nás, Otče, od úkladov pekiel, — dožič sily statne bojovať, — by sme mohli cieľ svoj raz dosiahnuť, — v stánkoch nebies Teba milovať. — Odstráň od nás, čo nás v behu hatí — ku miestam slávy v sladkom pokoji, — tam v nebi, kde sa tešia svätí, — kde sa všetka túžba ukojí, — kde sa všetka túžba ukojí. — **4.** Nech sa Tvoje panstvo čím viac šíri, — od vzniknutia zory ružovej — až kde svetlo padá v temna víry, — vo vesmíre diaľne diaľky spej. — Staň sa vôľa Tvoja svätá tajná, — nech ľudia ju vždy ochotne plnia — tak ako svätých duchov hajná, — keď pred mocou Tvojou sa klonia, — keď pred mocou Tvojou sa klonia.

494. — 1. Všemohúci večný Bože, — v Tebe mocne úfam, — svoje hriechy, previnenia — ľutujem, nezúfam. — Ty samotný zhojiť môžeš, — Bože náš jediný, — všetky žiale srdca môjho, — i všetky zlé činy. — **2.** Dobrotivý, veľký Bože, — k nohám Tvojim padám, — ach, zhrešil som, veľmi zhrešil, —

ľútostne to badám. — Telo Tvoje zbičoval som — tŕňovou korunou, — aby svoje hriechy smýval — krvou prenevinnou. — **3.** Srdce moje žiaľom plné, — kríž Tvoj slzou kropím, — rozoranú dušu svoju — v ťažkých slzách topím. — Zahrej lúčom milosrdným — srdce mi ľadové, — prežiar dychom myseľ moju, — daj sily k obnove.

Za úrodu.

495. — 1. Ó najvyšší Otče s neba, — veľký v svojej mocnosti, — Ty sám všetko obživuješ, — svetu dobro udeľuješ: — prosby naše čuj skrúšené, — Tebe vrúcne prednesené. — Ó najvyšší Otče s neba, — veľký v svojej mocnosti! — **2.** Ó najvyšší Otče s neba, — veľký v svojej mocnosti, — na rôľ našich obrábanie — dávaj sväté požehnanie; — časom tichý dážď pršať daj, — žíznivú zem ním napájaj. — Ó najvyšší, atď. — **3.** Ó najvyšší Otče s neba, — veľký v svojej mocnosti, — našim zbožiam daj zveľadok, — lúkam hojný tráv dostatok; — daj úrodu vinohradom, — krásnu zeleň našim sadom. — Ó najvyšší, atď. — **4.** Ó najvyšší Otče s neba, — veľký v svojej mocnosti, — pred škodlivým suchom, mrazom, — pred krúpami, búrkou, hmyzom, — pred všetkým, čo robí škodu, — našu poľnú chráň úrodu. — Ó najvyšší, atď. — **5.** Ó najvyšší Otče s neba, — veľký v svojej mocnosti, — preukáž nám tú dobrotu, — by sme dary a štedrotu — Tvoju zdraví požívali, — vďaky Tebe vždy vzdávali. — Ó najvyšší, atď.

Za vyjasnenie.

496. — 1. Otče náš nebeský, — k Tebe voláme, — v úzkosti a v biede — pomoc žiadame. — [:Zmiluj sa nad nami, — Pane, Bože náš, — jasným a ľúbezným slnkom poteš nás!:] — **2.** Eliáš keď prosil, — by nepršalo, — polštvrť roka jasne — slnko zhrievalo. — Zmiluj sa, atď. — **3.** Ty si vodám, vetrom — i sám prikázal, — že hneď jasno bolo, — moc si uká-

zal. — Zmiluj sa, atď. — **4.** Zastav dažďa hojnosť, — vodu zbytočnú, — daj jasnosť povetria — nám užitočnú. — Zmiluj sa, atď. — **5.** Zaháňaj preč od nás — všetky pohromy: — ľadovec a búrky, — prívaly, hromy. — Zmiluj sa, atď. — **6.** Ach, prestaň už trestať — naše hriešnosti, — odpusť nám a splňuj — naše žiadosti. — Zmiluj sa, atď. — **7.** Ešte raz voláme, — mocný Bože náš, — jasným, krásnym, teplým — časom poteš nás! — Zmiluj sa, atď.

Za dážď.

497. — 1. Otče náš nebeský, — k Tebe voláme, — v úzkosti a v biede — pomoc žiadame. — Zmiluj sa nad nami, — Pane, Bože náš, — tichým a potrebným — dažďom poteš nás! — **2.** Keď Eliáš Teba — o pomoc žiadal, — Ty na jeho prosbu — s neba dážď si dal. — Zmiluj sa, atď. — **3.** Ty sám vidíš, Bože, — naše súženie, — ktože nám pomôže — v biede, ak Ty nie. — Zmiluj sa, atď. — **4.** Ak nepríde dážď, — zem úrodu nedá, — zastihne nás iste — bieda preveľká. — Zmiluj sa, atď. — **5.** Všetko schne a vädne, — čo na poli je, — daj, ó Bože, dažda — roli žíznivej. — Zmiluj sa, atď. — **6.** V Tebe nádej máme — z Tvojej milosti, — chleba potrebného — daj nám k sýtosti. — Zmiluj sa, atď. — **7.** Budeme Ťa chváliť, — chrániť sa zlosti, — i k hriechu vedúcej — príležitosti. — Zmiluj sa, atď. — **8.** Ešte raz voláme, — Bože večný náš, — milostive pošli — užitočný dážď! — Zmiluj sa, atď.

Hymna Krista Kráľa.

498. — 1. Ježišu, Kráľu neba i zeme, — Tebe sa klania anjelov chór, — velebnosť Tvoju v hymnách a piesňach — vyznáva svätých i svätíc sbor. — Ukrývaš svoju tvár vo Sviatosti, — lež viera zrie ju tu oslávenú, — preto my Bohu vo svätostánku — vzdávame úctu a poklonu. — **2.** Ježišu, Kráľu neba i ze-

me, — blažených duší opojenie, — zo Srdca Tvojho osláveného — plynie im večné potešenie. — Skrývaš ho pred nami vo Sviatosti, — túžime za Tebou, nebeský zdroj, — Ježišu, Kráľu neba i zeme, — so Srdcom svojím nás večne spoj! — **3.** Ježišu, Kráľu neba i zeme, — z lásky k nám telom učinený, — kam siaha okraj pevniny, mora, — zneje spev chvály rozochvelý. — Ráč prijať láskave pieseň našu, — ktorú Ti zo srdca tu spievame, — požehnaj za to nám telo, dušu, — ktorú Ti, Pane, oddávame. — **4.** Ježišu, Kráľu neba i zeme, — Ty si nás krvou svojou spasil, — ó kráľuj v srdciach veriacich svojich, — vieru v nás oživ, vieru posil. — Veríme v Teba, že Ty si Boh náš, že si cesta naša i život náš: — k Tvojmu sa Srdcu, láskou vinieme, — Ty v sebe živý zdroj pravdy máš. — **5.** Ježišu, Kráľu neba i zeme, — v kráľovstvo svoje povolaj nás, — až dokončíme púť žitia svojho, — až sa pominie pozemský čas. — Daj, nech k nám príde kráľovstvo Tvoje, — v ktorom niet bolestí, nijakých bied, — kde namiesto sĺz a tône smútku oblaží verných radostí kvet. — **6.** Ježišu, Kráľu neba i zeme, — rodinám všetkým svoj pokoj daj, — srdciam daj svornosť a svätú lásku — zo Srdca svojho nám vylievaj! — Plameňom lásky tie srdcia zapáľ, — z ktorých vyhynul jej čistý zdroj, — by vo vernosti a v čistej láske — v Rodine svätej svoj maly vzor. — **7.** Ježišu, Kráľu neba i zeme, — pritiahni k sebe zblúdený ľud, — by v jeho srdci a v jeho duši — zas ožil pokoj, nesídlil blud. — Viery a nádeje, — lásky mu daj, — chráň ho od bludov a nesvornosti; — by znova vyznal kráľovstvo Tvoje, — klaňal sa Tvojej velebnosti. — **8.** Ježišu, Kráľu neba i zeme, — ó kráľuj v Cirkvi, čos' založil, — aby nás viedla v tie strany nebies, — ktoré si z lásky k nám pripravil; — nauč nás láske k tej matke dobrej, — ktorá nás spravuje, dietky svoje, — daj jej moc, silu, by premáhala — nástrahy pekla, jeho roje.

Hymna Krista Kráľa.

499. — 1. Ó Kriste, veľký Kráľu náš, — čo svetom, nebom vládneš, — Ty božskej moci berlu máš — a láskou večne vládneš. — [:Ježišu Kráľu, prijmi svoj ľud, — vrelý Ti lásky — skladáme sľub: — za Tebou, Kráľu, ísť vždy chceme, — za Tebou vždy ísť chceme!:] — **2.** Tys' na zem prišiel z lásky k nám, — krv svoju za nás vyliať, — bys' stal sa spásy Kráľom nám, — náš hriech si sám chcel prijať. — Ježišu Kráľu, atď. — **3.** Ach, v Srdci svojom daj nám žiť, — daj v lásku sa nám vnoriť, — by Tvojej vlády blysol svet, — daj sily môcť sa boriť! — Ježišu Kráľu, atď.

K najsv. krvi Kristovej.

500. — 1. Ó predrahá duše mojej cena: — Kristova krv, pre mňa vycedená — z bolestných rán presvätého tela — Boha môjho, Pána, Spasiteľa! — Buď Ti vzdaná úcta, česť a chvála, — od ctiteľov Tvojich neskonalá! — **2.** Ty si dušu moju očistila, — pekelných múk oheň uhasila — pre tých, čo po Tebe túžbu majú — a Ťa často hodne prijímajú — vo Sviatosti, kde sám Boh prebýva — a Ty v Jeho živom tele živá. — **3.** Kto Ťa s túžbou duše prijíma vrúcnou, — sýtosťou ho sýtiš nehynúcou, — smädnieť duša nikdy mu nebude; — hoc' mu telo v chladnej stleje hrude; — Ty mu budeš v blahej raz večnosti — zdrojom večných slastí, blaženosti. — **4.** Ó krv svätá Ježiša drahého, — vycedená z boľavých rán Jeho, — ó Ty drahá duše mojej cena, — záloh spásy, nádej oslávenia: — opojený od Tvojej sladkosti, — chcem Ťa chváliť tu i vo večnosti.

K sv. rodine.

501. — 1. Ježiš, Mária i Jozef, — ctí si vás celý šíry svet; — vás vzývam a v srdci chovám, — vrúcne k vám o pomoc volám: — Ježiš, Mária, Jozef! —

2. Vás milujem, obľubujem, — celý sa vám zdôverujem; — žehnajte ma, opatrujte, — vo dne, v noci ochraňujte: — Ježiš, Mária, Jozef! — **3.** Odvráťte náhlu smrť, škody, — mor, vojnu, hlad, zlé príhody; — čujte nás, keď vás voláme, — keď čas príde na skonanie: — Ježiš, Mária, Jozef! — **4.** Duša keď z tela odíde, — do Pánových rúk nech príde; — diablu škodiť nám nedajte, — mocne sa nás vždy zastaňte: Ježiš, Mária, Jozef! — **5.** Pre umučenia Kristove — nech dosiahneme spasenie; — nech nás minie večný plameň, — ochraňujte nás vždy. Amen. — Ježiš, Mária, Jozef!

502. — 1. Pozdravená buď úctive, — Rodinka premilá, — [:z ktorej dušiam našim spása — večná zasvietila.:] — **2.** Boh ťa ľudu prisľúbil hneď — po páde do hriechu, [:z teba vzíde, že čo hada — zničí moc i pýchu.:] — **3.** Požehnané kraje, v ktoré — Boh ťa soslal milý, — [:šťastné oči, čo raz s úctou — teba pozdravily.:] — **4.** Blažený je a spasenie — večné dosahuje, — [:koho tvoja záštita tu — mocná ochraňuje.:] — **5.** Preto aj mne keď biť bude — posledná hodinka, — [:v ochranu ma prijmi svoju, — ó svätá Rodinka.:]

Zasvätenie rodín B. Srdcu Ježišovmu.

503. — 1. Lásky svätej ohnisko, — Srdce Boha Kráľa, — s oltára sa našich sŕdc — vznáša k Tebe chvála! — [:Božské Srdce, buď s nami, — kráľuj, panuj nad nami, — nech sa v našej rodine — život viery rozvinie!:] — **2.** Božské Srdce, Tvoji sme — v zasvätenia sľube, — zasvätení budeme — v Tvojej žiť úľube. — Božské Srdce, atď. — **3.** S trónu Tvojej dobroty — v náš dom slietla láska, — v našom srdci vládnuť chce — láskou milosť božská. — Božské Srdce, atď. — **4.** V pokušení ochrana, — Srdce večnej sily, — posilni nás, aby sme — v boji zvíťazili! — Božské Srdce, atď. — **5.** Útočište hriešnikov, — Srdce zmilovania, — k Tebe duša túli sa — v bôľny deň skonania. — Božské Srdce, atď.

Pieseň velehradská.

504. — 1. Ajhľa, skvie sa oltár Pána slávy, — presvätá nám obeť nastáva, — ktorú cez tisíc liet Cirkev slávi — a vo vlasti našej konáva. — Za príkladom dávnym sa to robí — Cyrila, Metoda svätej doby, — ktorí rozkaz Kristov plnili, — pamäť Jeho smrti slávili. — Glória: **2.** „Sláva na výsostiach Pánu Bohu!“ — nad Betlemom znel spev anjelov — a ten spev sa podnes nad oblohou — povznáša od Pána ctiteľov. — Ó nechže sa večné veky vzdáva — Kráľu kráľov celým svetom sláva, — ktorú otcom našim hlásali — apoštoli, hodní pochvaly. — Krédo: **3.** Bez viery sa neľúbime Pánu, — ruža čností z viery vykvitá, — viera otvára nám rajskú bránu, — do srdca Boh vierou zavíta. — A ten poklad tisíc liet už máme, — ten si my aj verne zachováme, — snahou Cyrila a Metoda — známe Krista, spásu národa. — Ofertórium: **4.** Prijmi, Otče, obeť nekrvavú, — ktorú pri poslednej večeri — slávil Syn Tvoj mysľou preláskavou! — Na ľud svoj hľaď, v Teba čo verí, — akos' milo hľadel na Velehrad, — utišoval ľudu duševný hlad, — keď sa na Morave slávila — prvá obeť, Tebe premilá. — Sanktus: **5.** Svätý, svätý, svätý Hospodine, — slávy Tvojej plné nebesia! — Láska Tvoja nám, ľuďom tu kynie, — nech celý svet Tebe zaplesá! — Kriste, prezázračne sostúp dolu, — nech sa pokloníme Tebe spolu — s celou vlasťou, s celým národom, — zbožne s Cyrilom a Metodom.

Ku sviatosti birmovania.

505. — 1. Duch Svätý, náš Tešiteľ, — sedem darov nám udeľ; — sostúp na nás s výsosti, — posilni nás v sviatosti. — **2.** Urob si v nás príbytok, — múdrosti daj dostatok, — by sme Bohu slúžili — a po Ňom vždy túžili. — **3.** Daj rozum a pravdu znať, — náboženstvo vyznávať; — prosíme si od Teba, — ukáž cestu do neba. — **4.** Udeľ silu, trvalosť, — daj premáhať pekla zlosť; — v sveta boji stoj pri

nás, — voveď nás do večných krás. — **5.** Pravú zbožnosť vzbudzuj v nás, — k službám Tvojim riaď náš hlas; — vzbudzuj túžbu k všetkému, — čo nás vedie k dobrému. — **6.** Svojich darov milosti, — rozmnožuj v nás hojnosti, — by sme Bohu slúžili — a Jemu sa ľúbili. — **7.** Chceme všetci byť Tvoji, — za vieru nás veď v boji, — bo len Tebou vedení, — môžeme byť spasení. — **8.** Daj nám v krížoch, v súžení, — v protivenstvách, trápení — pomoci a milosti, — prijmi nás do večnosti.

Na deň posvätenia chrámu.

506. — 1. Jeruzalem, kraj nebeský, — teba vzýva sbor anjelský; — pneš sa svojej krásy cenou — k hviezdam zo živých kameňov; — dušiam našim v každom čase — ukazuješ cestu k spáse. — **2.** Zasnúbený Božou správou, — ovenčený nebies slávou, — chrámom si ty vyvoleným, — celým ľudstvom velebeným; — skvieš sa v nebi v svetle čistom, — žiješ povždy s Pánom Kristom. — **3.** Sviatočne si ozdobený, — chrám náš, slávne posvätený; — bránou si nám do večnosti, — pokladnicou našich čností; — buď vždy naším útočiskom — pred zlým svetom, diabla ziskom. — **4.** Zazni Bohu neustála, — nekonečná vďačná chvála! — Nech je povždy velebené — meno Pána nebies, zeme, — taktiež nech sa plne vzdáva — i Svätému Duchu sláva!

Pri vysluhovaní sviatosti stavu manželského.

507. — 1. Bože, ktorý stav manželský — ustanovils' v raji sám, — ráč so svojím požehnaním — milostive stúpiť k nám! — Ráč ich žehnať, ktorí tu dnes — v stav manželský vstupujú — a pred Tvojím oltárom si — vernosť stálu sľubujú. — **2.** Sláva Tebe, večný Bože, — ktorý svety v moci máš, — ktorý v srdcia city zbožné — i cit lásky zasievaš! — Daj,

by ruky vyvolených — Tvoje slová spojily, — aby v stave tomto svätom — Tvojej sláve slúžily. — **3.** Veríme a vyznávame, — Bože, Tys' pomocník náš, — ku konaniu povinností — svoju pomoc s neba dáš. — Ťažké, iste, povinnosti — stav manželský ukladá, — nech im Tvoja Božia milosť — v ťažkostiach vždy pomoc dá! — **4.** Prijmi obeť, ktorú ruky — kňazské Ti podávajú, — vyslyš prosby svojich verných, — o ktoré Ťa žiadajú! — Daj, by žili v láske pravej, — v úprimnej vždy svornosti, — svojej svätej viery dary — vlej im v srdcia v hojnosti! — **5.** Svätý Pán, čo manželstvo si — na sviatosť povýšil nám, — vo sviatosti spojených tu — pravicou sám mocne chráň, — aby stále čnostne žijúc — meno Tvoje vzývali — a raz v nebi so svätými — „Hosana!" Ti spievali. — **6.** Milostivý, dobrý Pane, — Kriste pre nás súžený, — Tvojím divom v Kanaane — tento stav bol poctený. — Ako v chráme na oltári — medzi nami prebývaš, — v manželstve tak nech aj v tomto — príbytok svoj milý máš. — **7.** Kriste, Cirkvi svätej ženích, — ochranca najvernejší, — v Sviatosti k nám sťa Baránok — vchádzaš najpokornejší! — Ráč prebývať sám v tých srdciach, — ktoré si tu dnes spojil, — aby až po hroby tmavé — nikto ich nerozdvojil! — 8. Novomanželov prítomných — žehnaj, Bože s výsosti! — Daj im šťastia, požehnania, — hojnosť svojich milostí! — A keď aj kríž sošleš na nich, — protivenstvá, trápenia, — buď im to od Teba znakom — lásky, záloh spasenia!

Pre mariánske družiny.

508. — 1. Obeť konať, Tebe, Bože, — ku poklone ideme, — na pamiatku múk a smrti — Syna Tvojho skrúšene, — aby sme Ti ďakovali — a zo srdca vzdali chvály — za milosti, pre nás dané, — Matkou Božou získané. — Glória: **2.** Sláva, vďaka Tebe, Bože, — že za Matku Kristovu — zvolil si si Pannu čistú, — vernú Tvojmu vždy slovu. — Vďaka Ti aj za to, Pane, — že ju my za matku máme; — ju vždy chceme

nasledovať, — zbožnou láskou milovať. — Krédo: 3. Verím pevne v Pána Boha, — v osobách troch jedného; — podobne aj, že Mária — pokolenia ľudského — od hriechu je zachovaná — pre zásluhy Krista Pána; — v tejto viere trvať, — Pane, — duša mi neprestane. — Ofertórium: 4. Tieto dary Tebe, Bože, — skrze kňaza dávame; — za hriechy a viny svoje — v krehkej chvíli spáchané. — V krvi svätej Tvojho Syna — nech sa smyje naša vina, — obetou tou oslavovať — Máriu si žiadame. — Sanktus: 5. S anjelmi Ti „Svätý, svätý" — spievame, sa koríme, — Teba, Bože, skrze Pannu — najčistejšiu chválime: — lebo ona, — Matka čistá, — porodila Syna Krista, — takže Matkou, spolu pannou — bola ona jedine.

Ku sv. misiám a exercíciám.

509. — 1. Boh ti tento život dal, — bys' ho vrúcne miloval — a skrz túto svätú lásku — blaženým sa stal. — Jedinú len dušu máš, — prečo o ňu viac nedbáš? — Keď ju stratíš, akú za ňu — náhradu podáš. — 2. Vždy máš len na mysli mať — a len sa usilovať: — ako bys' mal dušu svoju — čistú zachovať. — Pána Boha sa vždy boj — a veď zaňho dobrý boj, — dá ti za to život večný, — slávu i pokoj, — dá ti za to život večný, — slávu i pokoj. — 3. Chráň sa hriechu každého, — zlého ducha zvodného: — hriech je odboj proti láske — Otca dobrého. — Hriech ti dušu poškvrní, — večnej spásy ťa zbaví, — kajúceho chorú dušu — Boh vždy uzdraví, — kajúceho chorú dušu — Boh vždy uzdraví. — 4. Pováž pravdu odvekú: — pred smrťou niet úteku, — že si prach a v prach sa vrátiš — po svojom veku. — Po smrti ťa súd čaká, — za ním večnosť dvojaká: — aký bol tvoj život časný, — taká odplata, — aký bol tvoj život časný, — taká odplata.

510. — 1. Veľmi milujem Ťa, Bože, — milosť Tvoja hriech môj zmôže, — zmilujže sa, Pane, nado

mnou! — Duša k Tebe spevom volá, — hriech môj milosť Tvoja zdolá; — poľutuj ma, Pane, Bože môj! — Najmilší môj Spasiteľu, — drahý Majstre, Učiteľu! — poznáš moju vinu celú; — ráč odpustiť môjmu telu! — Pred velebou Tvojou kľakám v pokornosti, — vrúcne prosiac o milosti. — **2.** Hlas môj k Tebe volá, Pane, — nech sa Tvoja vôľa stane; — zranil som si dušu úbohú! — Podaj lieku duši chorej, — sprav ju hodnou lásky svojej; — sľubujem Ti vernosť, Pane môj! — Najmilší, atď. — **3.** Skloň sa ku mne, Otče milý, — požehnaj ma v tejto chvíli, — k Tebe volám, prísny Sudca môj! — Úfam v Tebe, Pane Bože, — láska Tvoja mi pomôže, — Spasiteľu milý, Kriste môj! — Najmilší, atď.

511. — Hospodin mojím Pastierom sám bude, — nenechá nikdy svoje duše v blude. — On ma pasie na pastviskách rozkošných, — vedie ma šťastne k prameňom vôd živých, — duši mojej spásou je v pokušení. — Na veky vekov nech je pochválený!

512. — 1. Ó Bože milosti, lásky zdroj, — pomôž mi, prosím Ťa, pri mne stoj! — Ja, hriešnik skrúšený, ľútosť mám, pomôž mi, láskavý Bože, sám! — Pozri na mňa tu biedneho, — odpusť mi, mocný Pán, — mám nádej v Tebe, — že mi pomôžeš — z Kristových rán. — **2.** Buď Bohu večnému sláva vždy, — veleba, láskavosť Ty sám si! — Mocný a premilý večný Pán, — od zlého ma varuj a vždy chráň! — Pozri na mňa, atď.

513. — 1. Ó láskavý môj Bože, — len milosť mi pomôže, — ktorú mi daj zo svojej štedrosti. — Pane mocný s výsosti! — Poteš, poteš mňa presmutného, — sluhu svojho hriešneho — a kajúceho. — **2.** Ku Tebe volám, Pane, — vôľa nech sa Ti stane; — v Tebe ja skladám dôveru, nádej. — Pomôž, Bože, poshovej! — Chráň nás hriechu, čo milosť ruší, — buď milostivý duši, — kajúcej duši!

514. — 1. Pán Boh náš nebeský, večný a presvätý, — ktorý nás miluješ a spravuješ svety! — Bože troj-

jediný a mocný sveta Pán, — my Ťa pokorne prosíme, pred diablom nás ochráň! — **2.** K Tebe sa utiekam, Boh lásky, milosti, — oplačem skrúšene svoje pokleslosti. — Udeľ svojej pomoci, chcem len Tebe žiť — a za dobrodenia Tvoje i život položiť.

515. — 1. Chváľme vždy Pána, chváľme vždy Pána! — On je k nám predobrý — a my sme nehodní. — Preto nech Mu je večná chvála vzdaná! — Pane Bože, ó zmiluj sa nad nami, — vzývame Teba, Pán zeme, neba! — **2.** Chváľme vždy Pána, chváľme vždy Pána! — Dáva k žitiu sily, — by sme šťastne žili. — Preto, atď. — **3.** Chváľme vždy Pána, chváľme vždy Pána! — Za nebom vždy túži, — kto len Jemu slúži. — Preto, atď.

516. — 1. Ľútostivý Bože, počuj prosby moje, — žaluje Ti hlas môj, duše mojej boje. — Vystri náruč svoju, skloň sa ku mne s neba, — srdce moje vrúcne žiada si len Teba. — **2.** Búrky hnevu sveta márnia moje snahy — nasledovať Teba, Spasiteľ môj drahý. — Čo krok, to boj v svete, hydra sedmohlavá — k hriechom zvádza dušu, hnevy privoláva. — **3.** Z hlbín duše volám, v Tebe nádej skladám, — nechcem slúžiť diablu, hriechom, krivde, zradám. — Zdvihni dušu z prachu, otvor oči moje, — aby vždy velebil meno sväté Tvoje.

517. — 1. Ku Tebe, Pane, voláme — a pomoc Tvoju žiadame. — Trojici svätej buď sláva, — slávu Jej ľud privoláva — a vďaky vrúcne Jej vzdáva. — **2.** Sláva buď Bohu na nebi, — celá zem Jeho velebí. — „Vďaka Trojici svätej buď!“ — tak volá skrúšene Tvoj ľud, — vieru v nás, ó Pane, vždy vzbuď!

Na uvítanie biskupa.

518. — 1. Veľký kňaz k nám dnes prichádza, — Kristov posol dôstojný, — dušiam Pána on privádza — spásy prameň prehojný. — [:Zvučte chrámom hory, lesy, — znejte k hviezdam zvučné plesy. — Veľký kňaz dnes prišiel k nám, — požehnanie nesie

nám.:] — **2.** Vleje v dušu svetlo jasné, — svetlo viery, múdrosti, — vleje v srdce sily spásne, — pokoj, radu v úzkosti; — [:vleje v rany, čo ich hojí, — v myseľ stálosť, mužnosť v boji. — Veľký kňaz, atď.:] — **3.** Vitaj nám deň našej spásy, — čo nám Pán dal v štedrosti, — vitaj Kristov kríž prekrásny, — zažeň od nás temnosti, — [:vitaj nám dnes, Cirkvi knieža, — nesieš nám znamenie kríža. — Veľký kňaz, atď.:] — **4.** Tvoje slová budú vždy tkvieť — verne v našej pamäti, — hlasom s neba budú vždy znieť — sťa anjelské prívety. — [:Ony budú nás sprevádzať — a od hriechov vždy odrádzať. — Veľký kňaz, atď.:]

Na rozlúčku s biskupom.

519. — 1. Ó pastier náš roztomilý — duší tebe poddaných, — ideš zas po krátkej chvíli — od nás, tebe oddaných. — Tvoje dietky ľútostne — lúčia sa tu v tejto chvíli — s tebou, otče láskavý, — šľachetný a dôstojný! — Požehnaj nás ešte raz, — dobrotivý, veľký kňaz! — **2.** S Bohom, otče starostlivý, — tvoje dietky vždy verné — do sŕdc svojich si vštepily — slová tvoje pamätné. — Tvoje dietky, atď. — **3.** V dušiach svojich zarmútení, — tu sme, otče premilý, — by sme žiaľom skormútení — s tebou sa rozlúčili. — Tvoje dietky, atď. — **4.** Otče, my sa s láskou k tebe — znova vrúcne túlime, — v presladkého Krista mene — požehnanie prosíme. — Tvoje dietky, atď. — **5.** Ty si k Bohu utiekaním — skrz moc tebe sverenú — udelil nám birmovaním — Ducha milosť sedmorú. — Tvoje dietky, atď. — **6.** Slávne viery vyznávanie, — ktoré sme prisľúbili, — bude stále pamätanie, — by sme sľub svoj splnili. — Tvoje dietky, atď. — **7.** Milosť Boha najvyššieho — po cestách nech vedie ťa, — z putovania pozemského — nech ťa vznesie do neba. — Tvoje dietky, atď. — **8.** S Bohom, otče náš premilý, — „s Bohom!“ ti včuľ dávame, — teba v tejto slávnej chvíli — s modlitbou sprevádzame. — Tvoje dietky, atď.

Na privítanie nového kňaza.

520. — 1. Pastier duší nový prichodí, — kormidelník žitia na lodi; — obec ako hviezda jasavá — rukám jeho dnes sa oddáva. — Vitaj, pastier, vitaj, kňaz, — Boh ťa žehnaj a ty nás, — vitaj, pastier, vitaj, kňaz, — Boh ťa žehnaj a ty nás! — **2.** Nachádzaš tu duší verný roj, — ktoré znajú rozžať zápal svoj, — nájdeš u nás verných duší sad, — ktoré vedia dobrých milovať. — Vitaj, pastier, atď. — **3.** Duša ľudská vzácny drahokam, — na rázcestiach nevie často: kam? — Veď nás k Bohu, veď nás vo viere, — v Cirkvi svätej k nebies nádhere! — Vitaj, pastier, atď.

Na posviacku školy.

521. — 1. Zdroj múdrosti, Bože v nebi, — žehnaj tento stánok vedy, — aby naša nová škola — viery, vedy hradbou bola, — by sa mládež naša milá — s láskou k nej pritúlila.— [:Žehnaj tento nový chrám, — dajže dobrých vodcov nám, — nech ich v práci osvety — Boh Duch Svätý osvieti.:] — **2.** Po kostole škola naša, — v ktorej duša sa povznáša — k Bohu, k vlasti, k nášmu rodu — a tak hlása pevnú shodu — viery, vedy a výchovy — malému občanovi. — [:Posväť, Bože, tento dom, — nech prebýva láska v ňom, — nech sa učia dietky znať — pravdu a ju sledovať.:] — **3.** Nech nás Tvoja milosť, Bože, — v tomto stánku napomôže, — aby sme Ti vždy oddane — ďakovali, večný Pane; — našim dietkam schopnosť daruj, — anjel strážny ich varuj! — [:Pomôž, Bože, povždy nám, — len Ty pomôcť môžeš sám; — nech sa stane, čo chceš Ty, — žriedlo pravej osvety!:]

Za pápeža.

522. — 1. V srdci Ríma staroslávnom, — v chráme hrobky Petra hlavnom — ľúba zem a spieva silne — ľudí zbožných sbor úprimne: — Bože, živ a za-

chovaj nám — námestníka Kristovho, — živ, Bože, Otca svätého, — otca dobrotivého! — **2.** Tu zlatý krov, múry mocné, — Vatikán tu celý svorne — piesni ohlas tejto dáva, — sedem vrchov privoláva: — Bože, živ, atď. — **3.** Mučeníkov nemé hroby, — pamätníky slávnej doby, — rozzvučte sa spolu s nami, — leť, ozvena, pevninami: — Bože, živ, atď. — **4.** Teplo južné, mráz severný — hlas prijíma tento verný; — hlas ten letí smelým vzletom, — ozýva sa šírym svetom: — Bože, živ, atď.

Pápežská hymna.

523. — 1. V sedmobrežnom kruhu Ríma, — kde sa Petra chrám vypína, — z tisíc hrdiel sa ozýva — pieseň nábožná, horlivá; — [:Živ, Bože, Otca svätého, — námestníka Kristovho!:] — **2.** A ten hlas sa mocne nesie — až do tichej hrobov skrýše: — po horách i po dolinách, — po mestách i pustatinách: — Živ, Bože, atď. — **3.** Po hradoch a po rovinách, — šírych sveta po krajinách — jak na krídlach bleskohromu — preletuje z dom do domu: — Živ, Bože, atď. — **3.** Letí on až na tie strany, — kde sú svätých slávostany, — odtiaľ do sŕdc našich padá, — v pobožnú sa pieseň skladá: — Živ, Bože, atď.

Slovenská hymna pre chrám.

524. — Bože, čos' ráčil slovenskému rodu, — po mnohoročnom ťažkom utrpení, — láskavo vrátiť slobodnú zas hrudu, — aby žil na nej jarma pozbavený. — [:Zdobený vencom slobody, cti, práva: — nech sa Ti za to večná vďaka vzdáva, — nech sa Ti za to večná vďaka vzdáva!:]

Piesne oslavné.

525. — 1. Teba, Boha, chválime, — Teba, Pána vyznávame, — meno Tvoje slávime, — vrúcne vďaky Ti vzdávame: — [:Teba, Otca večnosti, — zem celá

vždy chváli, ctí.:] — **2.** Cherubíni, anjeli — bez prestania oslavujú; — Serafíni horliví — „Svätý!“ stále prespevujú; — [:svätý Boh na výsosti, presvätý Pán mocností!:] — **3.** Plné sú zem, nebesia — Tvojej slávy, velebnosti, — apoštolský sbor plesá — a velebí Ťa z vďačnosti. — [:Proroci sa klaňajú, — mučeníci česť vzdávajú.:] — **4.** Teba, Otca slávneho, — Cirkev svätá zvelebuje, — Syna Tvojho pravého — v celom svete vychvaľuje; — [:tak i Ducha Svätého, — Tešiteľa verného.:] — **5.** Slávy Kráľ si, Kriste náš, — Otca Syn si od večnosti; — večnej slávy berlu máš, — stúpils' k nám na svet s výsosti; — [:skrze smrť a vzkriesenie — získal si nám spasenie.:] — **6.** Bránu pre ľud veriaci — raja otvorils' večného, — sedíš včuľ na pravici — v sláve Otca nebeského; — [:odtiaľ na svet máš stúpiť, — živých, mŕtvych tu súdiť.:] — **7.** Daj nám preto milosti — služobníkom tu skrúšeným, — daj pomoc s výsosti — drahou krvou vykúpeným; — [:daj, nech raz sa s Tvojimi — radujeme svätými.:] — **8.** Spasíš ľud svoj, ó Pane, — požehnaj dedičstvu svojmu, — prosíme Ťa láskave, — milosť hojnú daj každému; — [:ráč veriacich spravovať, — večnosťou odmeňovať.:] — **9.** Ctíme Ťa po všetky dni, — Teba, Bože, velebíme; — celý svet sa Ti korí, — v Teba, Bože, my veríme. — [:Ráč nás času každého — ochraňovať od zlého.:] — **10.** Ó zmiluj sa, žiadame, — ostaň, Pane dobrý, s nami; — milosť Tvoja, dúfame, — nech je s Tvojimi dietkami. — [:Ty si naša obrana, — duše našej ochrana!:]

526. — Teba, Boha, chválime (viď stranu 327).

527—530. (Pod týmito číslami sú v Kancionáli sborové spevy pri sv. omši.)

531. — Vesperae — Nešpory.

Pane, pospiechaj mi pomáhať. — Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému; — ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen. Aleluja!

1. Povedal Pán Pánovi môjmu: — Seď na pravici Mojej. — **2.** Kým nepoložím nepriateľov Tvojich — za podnožku nohám Tvojim. — **3.** Prút moci Tvojej vyšle Pán zo Sionu: — panuj uprostred nepriateľov svojich. — **4.** U Teba je panovanie v deň moci Tvojej v žiare svätých: — z lona pred dennicou splodil som Ťa. — **5.** Prisahal Pán a nebude želieť: — Ty si kňazom na veky podľa radu Melchizedechovho. — **6.** Pán na pravici Tvojej — roztlčie kráľov v deň hnevu svojho. — **7.** Súdiť bude medzi národmi, naplní ich pohromami, — roztrieska hlavy mnohých na zemi. — **8.** Z potoka na ceste piť bude, — preto pozdvihne hlavu. — **9.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **10.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz — i vždycky i na veky vekov. Amen.

1. Oslavovať budem Ťa, Pane, celým srdcom svojím — v rade spravodlivých i v shromaždení. — **2.** Veľké skutky Pánove, — výborné podľa všetkej vôle Jeho. — **3.** Slávne a velebné je dielo Jeho, — spravodlivosť Jeho ostane na veky vekov. — **4.** Pamiatku postavil si svojím divom, láskavý a milosrdný Pán, — pokrm daj tým, ktorí sa Ho boja. — **5.** Večne pamätá na svoju smluvu, — silu svojich skutkov ohlasuje svojmu ľudu. — **6.** Že im dá dedičstvo pohanov, — skutky Jeho rúk sú súd a vernosť. — **7.** Spoľahlivé sú všetky rozkazy Jeho, upevnené na veky vekov, — založené na pravde a na spravodlivosti. — **8.** Vykúpenie poslal ľudu svojmu, — prikázal smluvu svoju na veky. — **9.** Sväté a hrozné je meno Jeho, — počiatok múdrosti je bázeň Pánova. — **10.** Dobrý rozum majú všetci, ktorí to konajú, — Jeho chvála ostáva na veky vekov. — **11.** Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. — **12.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Blahoslavený muž, ktorý sa bojí Pána — a má veľké zaľúbenie v prikázaniach Jeho. — **2.** Mocné na zemi bude potomstvo Jeho, — rod spravodlivých bude požehnaný. — **3.** Sláva i bohatstvo bude v dome jeho — a spravodlivosť Jeho ostane na veky vekov.

— **4.** Spravodlivým vychádza svetlo vo tmách: — milosrdný, láskavý a spravodlivý je On. — **5.** Príjemný je Bohu človek, ktorý zľutováva sa, požičiava a svoje veci na súde obháji, — lebo nepohne sa na veky. — **6.** V pamäti večnej bude spravodlivý, — povesti zlej báť sa nebude. — **7.** Ochotné je srdce jeho dúfať v Pánovi, — pevné je srdce jeho, nepohne sa, kým nepohŕdne nepriateľmi svojimi. — **8.** Rozdeľuje a dáva chudobným, tak spravodlivosť Jeho ostane na veky vekov, — roh jeho vyvýšený bude v sláve. — **9.** Uzrúc to hriešnik bude sa hnevať, zubmi škrípať a sa zmorí; — na zmar výjde žiadosť hriešnikov. — **10.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **11.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Chváľte, služobníci, Pána, — chváľte meno Pánovo. — **2.** Nech je požehnané Pánovo meno — od tohoto času až na veky. — **3.** Od východu slnka až na západ — chvály hodné je meno Pánovo. — **4.** Vyvýšený je Pán nad národy všetky — a nad nebesia je sláva Jeho — **5.** Kto je ako Pán Boh náš, ktorý prebýva na výsostiach — a na nízke veci hľadí na nebi a na zemi? — **6.** Ktorý zdvíha so zeme úbohého — a so smetiska povyšuje chudobného. — **7.** Aby ho posadil vedľa kniežat, — kniežat svojho ľudu. — **8.** Ktorý dopúšťa, že neplodná býva v dome, — veseliac sa ako matka dietok. — **9.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **10.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Keď vychádzal Izrael z Egypta: — dom Jakubov z ľudu cudzieho. — **2.** Júdea stala sa posvätením jeho, — Izrael panstvom jeho. — **3.** To vidiac more zutekalo, — Jordán nazpät sa obrátil. — **4.** Vrchy poskakovaly ako škopce — a pahrbky ako jahňatá. — **5.** Čo ti je, more, že utekáš — a tebe, Jordán, že nazpät sa obraciaš? — **6.** Vrchy poskakujete ako škopce — a pahrbky ako jahňatá! — **7.** Pred tvárou Pánovou triasla sa zem, — pred tvárou Boha Jakubovho. — **8.** Ktorý obracia skalu v jazerá vôd — a kameň na

pramene vôd. — **2.** Nie nám, ó Pane, nie nám, — ale svojmu menu daj slávu. — **10.** Pre milosrdenstvo svoje a pre pravdu svoju, — aby voľakedy nepovedali pohani: Kde je ich Boh? — **11.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **12.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Uveril som, preto som aj hovoril, — ale ja snížený som bol veľmi. — **2.** Povedal som v svojom uchvátení, — že luhár je každý človek. — **3.** Čím sa odslúžim Pánovi — za všetko, čo mi preukázal? — **4.** Kalich spasenia vezmem — a meno Pánovo vzývať budem. — **5.** Sľuby svoje Pánovi splním pred všetkým ľudom Jeho: — vzácna je pred tvárou Pánovou smrť Jeho svätých. — **6.** Ó Pane, ja som služobník Tvoj: — služobník Tvoj som a syn dievky Tvojej. — **7.** Roztrhal si putá moje, — Tebe budem obetovať obetu chvály a vzývať meno Pánovo. — **8.** Sľuby svoje Pánovi splním pred zrakom všetkého ľudu Jeho: — v sieňach Pánovho domu, uprostred Teba, ó Jeruzalem! — **9.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **10.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Chváľte Pána všetky národy, — chváľte Jeho všetci ľudia. — **2.** Lebo utvrdené je nad nami milosrdenstvo Jeho — a pravda Pánova ostáva na všetky veky. — **3.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **4.** Ako bolo na počiatku, — tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Radujem sa z toho, — že mi bolo povedané: — pôjdeme do domu Pánovho. — **2.** Stály nohy naše — v sieňach tvojich, Jeruzalem. — **3.** Jeruzalem vystavené je znova ako mesto, — jeho čiastky sú vospolok slúčené. — **4.** Veď ta vstupujú pokolenia, pokolenia Pánove, — podľa svedectva Izraelovho oslavovať Pánovo meno. — **5.** Lebo tam sú postavené stolice k súdu, — stolice, ustanovené pre dom Dávidov. — **6.** Proste o to, čo je k pokoju Jeruzalemu — a nech hojnosť majú tí, ktorí ťa milujú. — **7.** Nech je pokoj

v mocnosti tvojej — a hojnosť vo vežiach tvojich. — **8.** Ja skrz bratov i skrz bližných svojich — želám ti pokoja. — **9.** Skrz dom Pána, Boha nášho, — žiadam ti všetko dobré. — **10.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **11.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Keď obrátil Pán zajatie Siona, — boli sme potešení. — **2.** Vtedy radosťou plné boly ústa naše — a jazyk náš plný plesania. — **3.** Vtedy medzi národmi ľudia vraveli: — Veľké veci urobil Pán s nami. **4.** Veľké veci urobil Pán s nami, — preto sme sa rozveselili. — **5.** Obráť, Pane, zajatie naše — ako sa obracia potok na juhu. — **6.** Ktorí rozsievajú so slzami, — s plesaním žať budú. — **7.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **8.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Ak dom nestavia Pán, — márne sa tí namáhajú, ktorí ho stavajú. — **2.** Ak mesto nechráni Pán, — márne bdie ten, ktorý ho stráži. — **3.** Daromné vám je vstávať pred svitaním, — vstávajte, keď ste si posedeli, vy, ktorí jete chlieb bolesti. — **4.** Kým Boh dáva sen milým svojim, — hľa, dedičstvom Pánovým sú dietky, odmena je plod života. — **5.** Ako strely v ruke udatného, — také sú dietky odohnaných. — **6.** Blažený človek, ktorý nimi naplňuje túžbu svoju, — nebude zahanbený, keď sa hádať bude v bráne s nepriateľmi svojimi — **7.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **8.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Blahoslavení všetci, ktorí sa boja Pána — a chodia po cestách Jeho. — **2.** Lebo z práce rúk tvojich je budúcnosť — a blahoslavený budeš, dobre sa ti povedie. — **3.** Manželka tvoja je ako vinič plodný — vo vnútrajšku domu tvojho. — **4.** Dietky tvoje sú ako mládniky olivové — vôkol stola tvojho. — **5.** Hľa, tak bude požehnaný človek, — ktorý bojí sa Pána. — **6.** Nech ťa Pán požehná so Sionu — a hľaď na šťastie Jeruzalema vo všetky dni života svojho! — **7.** A viď synov, synov svojich, — pokoj buď nad

Izraelom! — **8.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **9.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Z hlbokosti volal som k Tebe, Pane, — Pane, vyslyš hlas môj. — **2.** Nech je sluch Tvoj naklonený — k hlasu modlitby mojej. — **3.** Ak na neprávosti pozorovať budeš, Pane, — Pane, kto obstojí? — **4.** Veď u Teba je zľutovanie — a pre zákon Tvoj na Teba spolieham sa, Pane! — **5.** Spolieha sa duša moja na slovo Jeho, — dúfa duša moja v Pána. — **6.** Od ranného bedlenia až do noci — dúfaj, Izrael, v Pána. — **7.** Lebo u Pána je milosrdenstvo — a hojné u Neho je vykúpenie. — **8.** Áno, On vykúpi Izraela — zo všetkých nepravostí jeho. — **9.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **10.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz — i vždycky i na veky vekov. Amen.

1. Pamätaj, Pane, na Dávida — i na jeho tichosť všetku. — **2.** Ako prisahal Pánovi — a sľub urobil Bohu Jakubovmu. — **3.** Hovoriac: Nevojdem do príbytku domu svojho — a nevstúpim na posteľ lože svojej. — **4.** Ani nedám očiam svojim usnúť, — ani mihalniciam svojim zdriemnuť. — **5.** Ani odpočinku sluchám svojim, dokiaľ nenájdem miesto pre Pána, — príbytok pre Boha Jakubovho. — **6.** Hľa, počuli sme o nej v Efrate: — našli sme ju na poliach hory. — **7.** Vojdeme do stánku Jeho, — klaňať sa budeme na mieste, kde stály nohy Jeho. — **8.** Povstaň, Pane, a vojdi do odpočinutia svojho, — Ty aj archa posvätenia Tvojho. — **9.** Kňazi Tvoji nech sa obliekajú v spravodlivosť — a nech plesajú svätci Tvoji. — **10.** Pre Dávida, služobníka svojho, — neodvracaj tvár Pomazaného svojho. — **11.** Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému. — **12.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Oslavovať budem Ťa, Pane, celým srdcom svojím, — lebo si vypočul slová úst mojich. — **2.** Pred anjelmi spievať Ti budem chválu, — klaňať sa budem svätému chrámu Tvojmu a oslavovať meno Tvoje. — **3.** Pre milosrdenstvo Tvoje a pre pravdu Tvoju,

— lebo zvelebil si nad všetko sväté meno svoje. — **4.** Ktoréhokoľvek dňa Ťa vzývať budem, vyslyš ma, — rozmnožíš silu v duši mojej. — **5.** Nech Ťa oslavujú, Pane, všetci králi zeme, — ktorí počuli všetky slová úst Tvojich. — **6.** A nech spievajú o cestách Pánových, — lebo veľká je sláva Pánova. — **7.** Lebo vyvýšený je Pán i na nízke veci hľadí — a vysoké pozná zďaleka. — **8.** Keby som chodil uprostred súžení, Ty ma obživíš — a proti hnevu mojich nepriateľov vztiahneš svoju ruku a zachráni ma pravica Tvoja. — **9.** Pán odplatí za mňa; — ó Pane, Tvoje milosrdenstvo na veky, dielom rúk svojich nepohŕdaj. — **10.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **11.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Pane, Ty si ma skúsil a poznal, — Ty znáš každé sadnutie a povstanie moje. — **2.** Rozumieš myšlienkam mojim zďaleka, — skúmaš cestu moju a údel môj. — **3.** A predvídaš všetky cesty moje, — lebo niet slova na jazyku mojom. — **4.** Hľa, Pane, Ty poznáš všetky veci, najnovšie i dávne, — Ty si ma stvoril a položil si na mňa ruku svoju. — **5.** Podivná je znalosť Tvoja pre mňa, — privysoká je a dosiahnuť ju nemôžem. — **6.** Kdeže zájdem pred duchom Tvojím — a kdeže ujdem pred tvárou Tvojou? — **7.** Ak vstúpim na nebesia, Ty si tam, — ak sostúpim do podzemia, prítomný si. — **8.** Ak by som vzal na seba krídla zory rannej — a išiel by som prebývať až na končiny mora. — **9.** I tam by ma sprevádzala ruka Tvoja — a pravica Tvoja by ma držala. — **10.** A ak by som povedal: Azda ma tma skryje, — tak noc mi bude svetlom pri rozkošiach mojich. — **11.** Lebo ani tma nie je temná pred Tebou, áno, noc jasná Ti je ako deň: — Jemu je rovnako tma ako svetlo. — **12.** Ty zaiste máš v moci vnútornosti moje, — prijal si ma zo života matky mojej. — **13.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **14.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Chváľ, Jeruzalem, Pána, — chváľ Sion, Boha svojho. — **2.** Lebo On upevnil závory brán tvojich — a požehnával synov tvojich v tebe. — **3.** On položil v končinách tvojich pokoj — a nasycuje ťa tukom pšeničným. — **4.** On posiela rozkaz svoj na zem, — rýchle beží slovo Jeho. — **5.** On dáva sneh sťa vlnu — a sype hmlu ani popol. — **6.** Hádže ľad svoj sťa omrviny, — kto obstojí pred zimou Jeho? — **7.** Vysiela slovo svoje a rozpúšťa ho, — zaveje vietor Jeho a hneď tečú vody. — **8.** On zvestoval slovo svoje Jakubovi, — spravodlivosť svoju a práva Izraelovi. — **9.** Neurobil tak ani jednému národu — a nezjavil im práva svoje. — **10.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **11.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

1. Velebí duša moja Pána. — **2.** A zaplesal duch môj — v Bohu, Spasiteľovi svojom. — **3.** Preto, že shliadol na poníženosť dievky svojej, — lebo, hľa, odteraz blahoslavenou ma nazývať budú všetky pokolenia. — **4.** Lebo veľké veci mi urobil Ten, ktorý je mocný — a sväté je meno Jeho. — **5.** A milosrdenstvo Jeho ide od pokolenia do pokolenia — na tých, ktorí sa Ho boja. — **6.** Dokázal silu ramenom svojím: — rozptýlil pyšných v smýšľaní ich srdca. — **7.** Sosadil mocných s prestola — a povýšil ponížených. — **8.** Hladných nakŕmil dobrými vecmi — a bohatých prepustil naprázdno. — **9.** Ujal sa Izraela, služobníka svojho, — rozpomnúc sa na milosrdenstvo svoje. — **10.** Tak ako hovoril k otcom našim, — Abrahámovi a semenu jeho na veky. — **11.** Sláva Otcu i Synu — i Duchu Svätému. — **12.** Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky — i na veky vekov. Amen.

(Latinské Magnificat viď na strane 783.)

Latinské piesne.

532. — **Asperges me,** Domine, hysopo et mundabor: — lavabis me et super nivem dealbabor. — Mi-

serere mei Deus — secundum magnam misericordiam tuam. — Gloria Patri et Filio — et Spiritui Sancto. — Sicut erat in principio et nunc et semper — et in saecula saeculorum. Amen. (Opakovanie od „Asperges“ až po Žalm.)

℣. Ostende ... tuam.
℟. Et salutare tuum da nobis.
℣. Domine ... meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.
℣. Oremus.
℟. Amen.

533. — Vidi aquam egredientem de templo a latere dextro, alleluja, — et omnes, ad quos pervenit aqua ista — salvi facti sunt et dicent: Alleluja, alleluja. — Confitemini Domino, quoniam bonus: — quoniam in saeculum misericordia ejus. — Gloria Patri et Filio — et Spiritui Sancto. — Sicut erat in principio et nunc et semper — et in saecula saeculorum. Amen. (Opakovanie od „Vidi aquam“ až po Žalm.)
℣. Ostende ... tuam. Alleluja.
℟. Et salutare tuum da nobis. Alleluja.

534. — 1. Veni, Sancte Spiritus — et emitte coelitus — lucis tuae radium, — lucis tuae radium. — **2.** Veni Pater pauperum, — veni dator munerum, — veni lumen cordium, — veni lumen cordium. — **3.** Consolator optime, — dulcis hospes animae, — dulce refrigerium, — dulce refrigerium. — **1—3.** Veni, veni, veni, veni, — veni, Sancte Spiritus.

535. — 1. Rorate coeli de super — et nubes pluant justum. — **2.** Aperiatur terra — et germinet Salvatorem. — **3.** Benedixisti Domine terram tuam, — avertisti captivitatem Jacob. — **4.** Gloria Patri et Filio — et Spiritui Sancto. — **5.** Sicut erat in principio et nunc et semper — et in saecula saeculorum. Amen.

536. — Pange lingua gloriosi — Corporis mysterium, — sanguinisque pretiosi, — quem in mundi

pretium, — fructus ventris generosi — rex effudit gentium. Amen.

Tantum ergo Sacramentum — veneremur cernui, — et antiquum documentum — novo cedat ritui; — praestet fides supplementum — sensuum defectui. — Genitori Genitoque — laus et jubilatio, — salus honor virtus quoque — sit et benedictio; — Procedenti ab utroque — compar sit laudatio.

537. — Litánie ku všetkým svätým. (Viď str. 571.)

538—539. — (Pod týmito číslami sú v Kancionáli latinské: Ecce sacerdos a Missa pro defunctis.)

540. — Libera me, Domine, de morte aeterna — in die illa tremenda: — quando coeli movendi sunt et terra, — dum veneris judicare Saeculum per ignem. — Tremens factus sum ego et timeo, — dum discusio venerit atque ventura ira: — quando coeli movendi sunt et terra. — Dies illa, dies magna et amara valde. — Dum veneris judicare Saeculum per ignem. — Requiem aeternam dona eis Domine — et lux perpetua luceat eis.

541. — Te Deum laudamus. — Te Dominum confitemur. — Te aeternum Patrem — omnis terra veneratur. — Tibi omnes Angeli, — Tibi coeli et universae potestates, — Tibi Cherubim et Serafim — incessabili voce proclamant: — Sanctus, Sanctus, — Sanctus Dominus Deus Sabaoth. — Pleni sunt coeli et terra — Majestatis gloriae tuae. — Te gloriosus — Apostolorum chorus. — Te Prophetarum — laudabilis numerus. — Te Martyrum candidatus — laudat exercitus. — Te per orbem terrarum, — sancta confitetur Ecclesia. — Patrem — immensae Majestatis! — Venerandum tuum verum — et unicum Filium. — Sanctum quoque — Paraclytum Spiritum. — Tu rex gloriae, Christe. — Tu patris sempiternus es Filius. — Tu ad liberandum suscepturus hominem; — non horruisti Virginis uterum. — Tu devicto mortis aculeo: — aperuisti credentibus regna coelo-

rum. — Tu ad dexteram Dei sedes: — in gloria Patris. — Judex crederis — esse venturus. — Te ergo quaesumus, tuis famulis subveni: — quos pretioso sanguine redemisti. — Aeterna fac cum Sanctis tuis: — in gloria numerari. — Salvum fac populum tuum, Domine: — et benedic haereditati tuae. — Et rege eos: — et extolle illos usque in aeternum. — Per singulos dies — benedicimus te. — Et laudamus nomen tuum in saeculum — et in saeculum saeculi. — Dignare Domine die isto — sine peccato nos custodire. — Miserere nostri, Domine, — miserere nostri. — Fiat misericordia tua Domine super nos: — queadmodum speravimus in te. — In te Domine speravi, — non confundar in aeternum.

℣. Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu. (Alleluja.)

℟. Laudemus et superexaltemus eum in saecula. (Alleluja.)

(Slovenský text **Magnificat** viď na str. 783: **Velebí duša moja Pána.**)

1. Magnificat anima mea Dominum. — **2.** Et exultavit spiritus meus — in Deo salutari meo. — **3.** Quia respexit humilitatem ancillae suae: — ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. — **4.** Quia fecit mihi magna, qui potens est — et sanctum nomen ejus. — **5.** Et misericordia ejus a progenie in progenies — timentibus eum. — **6.** Fecit potentiam in brachio suo: — dispersit superbos mente cordis sui. — **7.** Deposuit potentes de sede — et exaltavit humiles. — **8.** Esurientes implevit bonis — et divites dimisit inanes. — **9.** Suscepit Israel puerum suum, — recordatus misericordiae suae. — **10.** Sicut locutus est ad patres nostros, — Abraham et semini ejus in saecula. — **11.** Gloria Patri et Filio — et Spiritui Sancto. — **12.** Sicut erat in principio et nunc et semper — et in saecula saeculorum. Amen.

Misijná hymna.

542. — **1. Svätý Bože,** bez Teba Tvoj ľud, — na východe zbožňuje svoj blud, — vierozvestcov pošli národom, — aby v každej duši bol Tvoj dom! — [:Našim bratom svoju lásku preukáž — a v svätej Cirkvi spoj nás všetkých, Otče náš, — Otče náš, Otče náš, — čo rád v ľudských srdciach prebývaš, — čo rád v ľudských srdciach prebývaš, prebývaš!:] — **2.** V červánkoch sa kúpe západ už, — roztratené ovce, Pane, sdruž, — ako dobrý pastier bdi a stráž, — všetci pôjdeme, keď zavoláš! — Našim, atď. — **3.** Bože, svojmu slovu udaj smer, — daj nech vystrie krídla na sever, — tam, kde telom strasie zimy van, — zohrej srdce láskou, vyhoj z rán! — Našim, atď. — **4.** Svetlo s neba, Pane, čaká juh, — temnotu nech presvieti Tvoj duch, — v ríši pralesov a všetkých bied — svoje kráľovstvo ráč rozprestrieť! — Našim, atď.

543. — **1. Veni, Creator Spiritus,** — mentes tuorum visita, — imple superna gratia, — quae tu creasti pectora. — **2.** Qui díceris Paraclitus, — Altíssimi donum Dei, — fons vivus, ignis, caritas, — et spiritalis unctio. — **3.** Tu septiformis munere, — dígitus Paternae dexterae, — tu rite promíssum Patris, — sermone ditans guttura. — **4.** Accende lumen sensibus; — infunde amorem cordibus; infírma nostri corporis — virtute firmans perpeti. — **5.** Hostem repellas longius, — pacemque dones protinus: — ductore sic te praevio — vitemus omne noxium. — **6.** Per te sciamus da Patrem, — noscamus atque Fílium, — teque utriusque Spiritum — credamus omni tempore. — **7.** Deo Patri sit gloria, — et Fílio, qui a mortius — surrexit, ac Paraclito, — in saeculorum saecula. — Amen.

℣. Emítte Spíritum tuum et creabuntur. (T. P. Alleluja.)

℟. Et renovabis faciem terrae. (T. P. Alleluja.)

Orémus: Deus, qui corda fidelium Sancti Spíritus illustratione docuísti; da nobis in eodem Spíritu recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

544. — 1. Príď, ó Duchu Stvoriteľu, svojich verných učiteľu, — naplň srdcia nám milosťou, — ktoré stvoril si múdrosťou. — **2.** Tešiteľom si nazvaný, — nám od Boha darom daný; — zdroj si živý, lásky plameň, — k posväteniu ducha prameň. — **3.** Pôvod sedmorých s' milostí, — sila Otcovej mocnosti; — Tys' dľa sľubu Bohom daný, — darca reči požehnaný. — **4.** Smyslov tmu ráč osvecovať, — srdcia láskou rozpaľovať, — dožič pomoc v každú dobu, — unies každú tela mdlobu. — **5.** Nepriateľa vzdiaľ žlostného — pokoja nám daj svätého, — by sme pri Tvojom sprievode — vyhýbali duše škode. — **6.** Daj nám poznať nebies Otca, — daj tiež poznať Jeho Syna; — daj nám veriť z celej sily — v Teba Ducha v každej chvíli. — **7.** Buď česť Otcu vždy večnému, — Synu zmŕtvych vzkriesenému; — Svätému tiež Duchu sláva, — až na veky nech sa vzdáva. — Amen.

℣. Vyšli Ducha svojho a všetko bude pretvorené. (Č. V. Aleluja.)

℟. A obnovíš tvárnosť zeme. (Č. V. Aleluja.)

Modlime sa: Bože, ktorý si srdcia veriacich osvietením Ducha Svätého vyučil, daj nám v tomže Duchu pravé veci smýšľať a z jeho potešenia vždycky sa radovať. Skrze Krista, Pána nášho. ℟. Amen.

Na Vzkriesenie.

545. — Domine, probasti me, et cognovísti me: — tu cognovísti sessionem meam, et resurrectionem meam.

Intellexísti cogitationes meas de longe: — semitam meam, et funículum meum investigasti.

Et omnes vias meas praevidísti: — quia non est sermo in lingua mea.

Ecce, Domine, tu cognovísti omnia novíssima, et antíqua: — tu formasti me, et posuísti super me manum tuam.

Mirabilis facta est scientia tua ex me: — confortata est, et non potero ad eam.

Quo ibo a spíritu tuo? — et quo a facie tua fugiam?

Si ascendero in caelum, tu illic es: — si descendero in infernum, ades.

Si sumpsero pennas meas diluculo, — et habitavero in extremis maris:

Etenim illuc manus tua deducet me: — et tenebit me dextera tua.

Et dixi: Forsitan tenebrae conculcabunt me: — et nox illuminatio mea in delíciis meis.

Quia tenebrae non obscurabuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur: — sicut tenebrae ejus, ita et lumen ejus.

Quia tu possedísti renes meos: — suscepísti me de utero matris meae.

Confitebor tibi quia terribíliter magnificatus es: — mirabília opera tua, et anima mea cognoscit nimis.

Non est occultatum os meum a te, quod fecísti in occulto: — et substantia mea in inferioribus terrae.

Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur: — dies formabuntur, et nemo in eis.

Mihi autem nimis honorificati sunt amíci tui, Deus: — nimis confortatus est principatus eórum.

Dinumerabo eos, et super arenam multiplicabuntur: — exsurrexi, et adhuc sum tecum.

Si occíderis, Deus, peccatores: — viri sanguinum, declinate a me:

Quia dícitis in cogitatione: — Accípient in vanitate civitátes tuas.

Nonne qui oderunt te, Domine, oderam? — et super inimícos tuos tabescebam?

Perfecto odio oderam illos: — et inimíci facti sunt mihi.

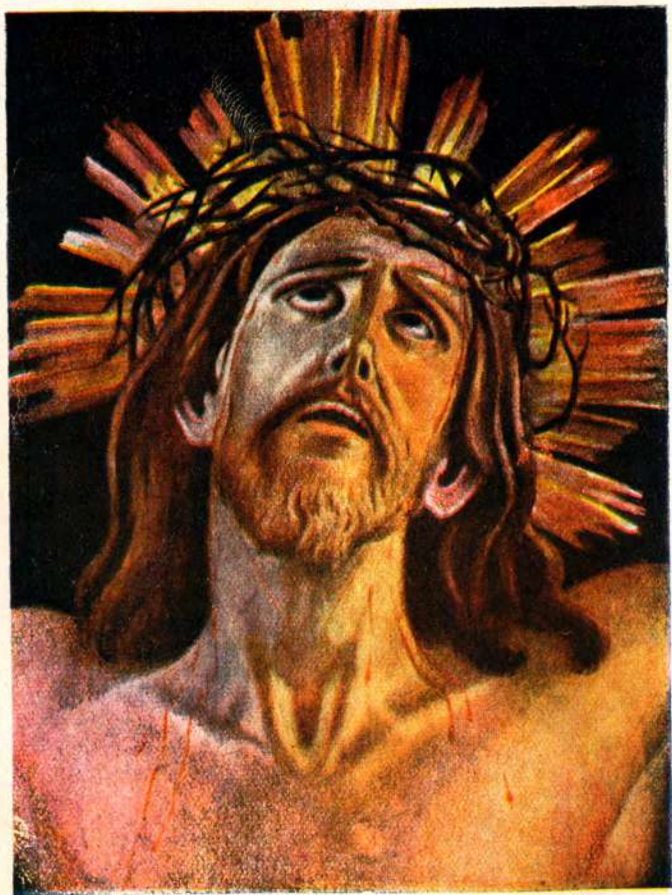
Proba me, Deus, et scito cor meum: — interroga me, et cognosce semitas meas.

Et vide, si via iniquitatis in me est: — et deduc me in via aeterna.

Gloria Patri.

Rodinný pamätník.

(Záznamy vynikajúcich udalostí v rodine, ako: narodenie, krst, sobáš, umretie, duchovné cvičenie a iné pamätné dni členov rodiny.)

Pane, zmiluj sa nad nami!